

בס"ד

נפלאות הצדיקים

ב

הקב"ה מחולל ניסים ונפלאות פלאי פלאים
לבניו היהודים דרך בניו עבדיו הצדיקים

"לעושה נפלאות גדולות לבדו כי לעולם חסדו"

לכבוד י"א ניסן ה'תשפ"ב יום הולדתו ה-120 של כ"ק אדמו"ר הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו. ספר זה הוא מתנה לקב"ה, לכ"ק אדמו"ר הרבי מליובאוויטש נשיא דורנו ולזכות כל יהודי/ה בעולם

ספר של אור עצום

מומלץ בכל יום הילולא של צדיק
להדליק נר ולתת צדקה לכבודו

ירון עמית, ה'תשפ"ב

תודות

ישתבח המאציל ויתעלה הבורא ברוך הוא שהחיינו וקיימנו והגיענו לזמן הזה. תודתנו להקב"ה על כל חיינו ועל שזיכנו להוציא לאור ספר של אור עצום על הנשיאים והמאורות הגדולים וצדיקים רבים. הספר מבוסס על הפסוק אז יאמינו בהשם ובמשה עבדו.

תודה רבה לרב מזכה הרבים ומקדש שם שמים ברבים הרב אהרון פרלוב. מחבר הספרים 'זכרונם לברכה' - תולדות, הנהגות ואמרות טהורות מצדיקי וגאוני הדורות זי"ע, לפי סדר ימי ההילולא וספר בקדושתו של אהרון ועוד ספרים רבים, שעשה עבודה ענקית במשך שנים רבות והוציא ספרים לתפארת לכבוד השם יתברך. ונתן לנו בשמחה רשות להשתמש בחומר הכתוב שם והיות שאחד העיקרים בספרנו הוא המופתים והניסים והנפלאות שעושה הקב"ה בעולמו דרך הצדיקים,

יש כאן רק חלק קטן מהצדיקים המופיעים בסידרה השלמה.

בסידרה 'זכרונם לברכה' מופיע כל מראי המקומות לכל סיפור. ופשוט וברור שכל מי שיכול ללמוד את כל הסידרה 'זכרונם לברכה' עדיף. וכן כל מי שיכול לתרום לרב אהרון פרלוב להוציא את הסידרה שוב בוואדי מצווה גדולה שתעמוד לנצח נצחים לזכות התורם.

תודה רבה לרב מזכה הרבים הרב חיים ששון שנתן לנו רשות להשתמש בחומר של הספר אור הרשב"י ומומלץ מאד ללמוד את כל ספריו ולתרום לו להוצאתם לזיכוי הרבים.

תודה רבה לרב מזכה הרבים הרב ליאור עצמון שעשרות שנים מוציא את עלון פניני עין-חמד לזיכוי הרבים. ונתן לנו הרקבה מהחומר בספר זה. כדאי מאד לתרום לו להוצאות העלון וספרים על הצדיקים.

רוב תודות לכל התורמים להוצאת הספר לאור. שכל עם ישראל יזכה לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש. והקב"ה יברך את כל אחד מבני ישראל לאריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה. בניי חיי ומזוניי ובכולם רווחי. רפו"ש לכל חולי ישראל. מי שלא נשוי שהקב"ה יחתן אותו/ה השנה. מי שללא ילדים שהקב"ה יברכו בילדים השנה. פרנסה ברווח. נחת חסידי מכל הילדים. וכולם יגדלו לתורה לחופה ולמעשים טובים חסידים יראי שמים ולמדנים. אך טוב וחסד כל ימי חייכם.

הספר הוא לזיכוי הרבים ולהפצת המעיינות חוצה שיהא גילוי משיח בפועל ממש.

ירון עמית

יו"ל ע"י: ארגון ברית יוסף יצחק

הארגון שמבצע בס"ד בריתות מילה בעולם בחינם

למבוגרים ילדים ותינוקות

אתר: www.brit-mila.net | www.brityy.org

דוא"ל: amityaron@gmail.com

טלפון לארגון: 053-770-770-2

כל התאריכים הלועזיים בספר הם להולדת התנא האלוקי רבי עקיבא

תוכן הענינים

י"ג תשרי

- הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל
בעל ה'מעשה שלום' 110
הרה"ק האדמו"ר הרב שלום שכנא פרידמן
מפראהבישט זצ"ל 112

י"ד תשרי

- המקובל האלוקי רבי ציון ברכה זצוק"ל 114

ט"ו תשרי

- הרה"ק רבי יצחק אייזיק כץ 116

ט"ז תשרי

- הצדיק רבי כלופה אלמליח זצ"ל 116
התנא רבי אלעזר בן התנא האלוקי רבי שמעון זצ"ל 118

י"ז תשרי

- רבי משולם משה איגרא מטיסמניץ זצ"ל 120

י"ח תשרי

- הרה"ק האדמו"ר רבי חנה הלברשטאם - הרבי מקאלישיץ .. 121
הגאון רבי שלום הכהן זצ"ל 125

י"ט תשרי

- הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו הגאון מוילנה .. 126
הרב יוסף משה עדס זצ"ל 129
הגאון הרב אלטר מאזוז זצ"ל 131

כ' תשרי

- הרב אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל 132

כ"ב תשרי

- הרה"ק משה יעקב הכהן רביקוב הסנדלר
מל"ז צדיקים זצוק"ל 134
הגאון הרב שמריהו יוסף נסים קרליץ זצ"ל 135

כ"ד תשרי

- הצדיק הרב יהודה מועלם זצ"ל 137

- מבוא להיכל סיפורי צדיקים 15

הקדמה

- כ"ק הרה"ק האדמו"ר מליובאוויטש נשיא דורנו רבי מנחם
מנדל שניאורסון 25

א' תשרי

- הרב רפאל יעקב דוד וילובסקי זצ"ל הידוע בכינוי רידב"ז 65
הגאון הרב מאיר ליבוש ויזר זצ"ל המלבי"ם 66

ב' תשרי

- המקובל האלוקי הרב סלמאן אליהו זצוק"ל 68
הגאון רבי משה הכהן זצ"ל 72

ג' תשרי

- הגאון הרב גדליה אייזמן זצ"ל 74
רבי אפרים זילכה הכהן זצ"ל 76
הרב נפתלי צבי טרופ זצ"ל 77

ה' תשרי

- המקובל האלוקי רבי ברוך שלום הלוי אשלג 79

ו' תשרי

- הרה"ק רבי אריה לייב משפאלע זי"ע 81

ח' תשרי

- הרה"ק ר' ישראל ברוך אביו של כ"ק אדמו"ר הזקן 92

י' תשרי

- הרב יצחק זאב הלוי סולביצ'יק הגרי"ז הרב מבריסק זצ"ל 98
המקובל האלוקי רבי יהודה לייב אשלג 100

י"א תשרי

- הרה"ק אשר פריינד זצוק"ל 103
הגאון הרב יוסף זכריה שטרן זצ"ל 109

י"ב חשוון	הגאון הרב אברהם גניחובסקי זצ"ל..... 139
175..... הרה"ק רבי זאב וולף קיציס	
179..... הרב המקובל חכם יעקב חיים בן רבנו יוסף חיים זצ"ל	כ"ט תשרי
182..... הגאון רבי בן ציון מרדכי חזן זצ"ל	140..... הרב דון יצחק אברבנאל זצ"ל
183..... רבי יהודה יהושע צדקה זצ"ל	142..... המקובל הצדיק הרב שלמה שרעבי זצ"ל
ט"ו חשוון	ל' תשרי
186..... הרה"ק רבי חיים פינטו זצ"ל	144..... המקובל האלוקי הרה"ק רבי דוד ומשה
187..... המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל	א' חשוון
ט"ז חשוון	150..... האדמו"ר רבי ישראל שפירא זצ"ל מבלז'וב
189..... הגאון הרב בן ציון אברהם קואיניקה זצ"ל	ג' חשוון
י"ז חשוון	152..... הגאון הרב יוסף זונדל מסלאנט זצ"ל
190..... הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל	ד' חשוון
192..... רבי בנימין זאב חשין צצוק"ל	154..... הגאון הרב אליהו שרים זצ"ל
י"ח חשוון	156..... הגאון הרב יהודה מודרן זצ"ל מסיגט
195..... הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל	ה' חשוון
י"ט חשוון	157..... האדמו"ר הרב אלימלך רובין מיאברוב זצ"ל
196..... המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל	159..... המקובל הרב שאול דוד חי מועלים זצ"ל
כ' חשוון	ז' חשוון
198..... המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי צצוק"ל	161..... הרב יהודה מאיר שפירא מהר"ם שפירא
201..... המקובל רבי חיים חג'בי זצ"ל	ח' חשוון
כ"א חשוון	162..... הרב הקדוש הצדיק הנסתר רבי אברהם אהרונוביץ זצ"ל
202..... הגאון רבי יחיא נתנאל הלוי אלשיך זצ"ל	166..... רבי מנחם נחום קפלן המכונה רבי נחום מהורדנא
כ"ד חשוון	ט' חשוון
204..... המקובל האלוקי רבי אברהם אזולאי צצוק"ל	167..... הגאון הרב חיים מרדכי רולר זצ"ל
204..... הגאון רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג זצ"ל	169..... הגאון הרב דוד בן ציון לניאדו זצ"ל
כ"ו חשוון	171..... הגאון הרב שמעון יהודה שקופ שקאפ זצ"ל
205..... רבי שלום אהרן לופס זצ"ל	י' חשוון
207..... רבי חכם מנשה חבה זצ"ל	הגאון הרב דב בעריש וידנפלד זצ"ל
210..... הגאון הרב ציון רחמים לוי זצ"ל	172..... הידוע כהרב מטשעבין זצ"ל
כ"ח חשוון	י"א חשוון
211..... המקובל הרב אור שרגא זצ"ל	174..... הרב משה לוי זצ"ל

י"ז כסלו

הרב יוסף יוזל הורוביץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" זצ"ל ... 250
 הגאון הרב רפאל חיים שלמה היימן זצ"ל 251

י"ח כסלו

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע 253
 הרה"ק דוד בן שמעון זצ"ל הרדב"ש זצוק"ל 258

י"ט כסלו

הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל- זצוק"ל ... 260
 הגאון הרב שאול מקיקץ השלי זצוק"ל 261

כ' כסלו

הגאון הרב יצחק הוטנר זצוק"ל 263

כ"א כסלו

הגאון הרב צבי פסח פראנק זצ"ל זצוק"ל 264

כ"ב כסלו

הרב שלום מרדכי שבדרון זצ"ל 266

כ"ג כסלו

הרב המקובל שמואל דרוזי זצ"ל 269
 האדמו"ר הרב אלימלך סג"ל לאווי מטאהש זצ"ל 271

כ"ד כסלו

הגאון הרב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל זצ"ל 272

כ"ה כסלו

הרב מקובל רפאל אברהם שלום מזרחי שרעבי זצ"ל 274
 המקובל הרב אברהם מרדכי נסים הררי רפול זצ"ל 276

כ"ו כסלו

הרב משולם ראטה זצ"ל 277

כ"ז כסלו

הגאון הרב שלמה דוד כהנא רבא זצ"ל 279
 הגאון החסיד המקובל הרב רפאל משה לוריא זצ"ל 281
 הצדיק רבי ניסים נעים זצ"ל 282

ל' חשוון

הגאון הרב יעקב בצלאל ז'ולטי זצ"ל 213
 רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זצ"ל 215

א' כסלו

רבי אפרים אנקאווא זצ"ל 218

ד' כסלו

הרב הגאון רפאל כדיר צבאן זצ"ל 219

ה' כסלו

הרב הגאון אשר אנשיל יונגרייז הלוי זצ"ל 221

ז' כסלו

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל 223
 האדמו"ר הרב שלמה בנימין הלוי אשלג זצ"ל 225
 הגאון הרב חיים נפתלי הערץ זליבנסקי זצ"ל 226

י' כסלו

הרב הגאון משה מרדכי אפשטיין זצ"ל 228
 הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל 230
 הגאון הרב יעקב עטיה זצ"ל 231

י"א כסלו

הגאון רבי יצחק חן זצ"ל 233

י"ב כסלו

המהרש"ל רבינו שלמה לוריא זצ"ל זי"ע 234

י"ג כסלו

האדמו"ר הרה"ק הרב שלמה זלמן יוסף פרנקל זצ"ל 242

י"ד כסלו

המקובל האלוקי הרב דוד אבוחצירא הי"ד זצוק"ל 243
 המקובל הרב ברוך עמדי זצ"ל 245
 הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל 247

ט"ו כסלו

הרב שמחה בונם סופר שרייבר זצ"ל הידוע כ"שבט סופר" .. 248

המקובל הרב יצחק הכהן הוברמן זצ"ל
 הידוע כ'צדיק מרעננה'..... 325

י"ד טבת

הרה"ק אלתר אלעזר מנחם בידרמן האדמו"ר מלעלוב זי"ע 326
 הראשון לציון הגאון הרב רפאל מאיר פאני'ל זצ"ל..... 329

ט"ו טבת

הרה"ק רבי רפאל ברטשטער מברשיד זי"ע..... 330

י"ז טבת

הרב הגאון המקובל האלוקי סלמאן מוצפי זצ"ל..... 331
 הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע..... 333
 רבי יעקב וולף קראנץ- המגיד מדובנא זצ"ל..... 338
 חכם הרב אברהם משה הלל זצ"ל..... 340
 הגאון הרב פינחס עפשטיין זצ"ל..... 342

י"ח טבת

הרב משה כלפון הכהן זצ"ל..... 343

י"ט טבת

הרה"ק האדמו"ר רבי אלימלך וייסבלום מרודניק..... 345
 הגאון הצדיק הרב חכם משה יחזקאל זצ"ל..... 346
 הגאון הרב שאול מקיקין השלי זצ"ל..... 347

כ' טבת

הרמב"ם רבי משה בן מימון זצ"ל..... 349
 המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל..... 353

כ"א טבת

הרב חיים כריר מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד..... 359

כ"ב טבת

המקובל הרב מנחם זאב הלוי גרינגלאס זצוק"ל..... 360

כ"ד טבת

הרב אליהו אליעזר דסלר זצ"ל..... 362
 האדמו"ר הרב שמואל בורנשטיין זצ"ל..... 363
 הרב מסעוד אשר סאסי זצ"ל..... 365

כ"ט כסלו

הרב שלמה הכהן מוילנה זצ"ל..... 284
 הרה"ק רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין זצ"ל..... 285

ב' טבת

הגאון הרב יהודה יאיר זצ"ל זצוק"ל..... 288

ג' טבת

הגאון רבי יעקב קצין זצ"ל..... 290
 הצדיק הרב אברהם ואזנא זצ"ל..... 292
 הרה"ק האדמו"ר הרב אברהם ברנדיין מסטרטין זצוק"ל... 293
 המקובל רבי דוד בן ברוך הכהן אזוג זצוק"ל..... 295

ד' טבת

המקובל האלוקי הרב הגאון חיים שאול הכהן דוויק זצוק"ל..... 297
 הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זצוק"ל..... 300

ו' טבת

הרב המקובל ששון שנדוך זצ"ל המכונה הרש"ם..... 306

ז' טבת

הגאון הרב עמרם אבורביע זצ"ל..... 308
 הרב רפאל שלמה לניאדו (הראשון) זצ"ל..... 310

ח' טבת

הצדיק הקדוש הרב יצחק סבאג זצ"ל..... 312

ט' טבת

הרב המקובל רבי אהרון הכהן אזוג..... 313
 המקובל הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל..... 315

י' טבת

חכם הרב משה צאלח זצ"ל..... 318

י"א טבת

המקובל הרב יהושע שהרנבי..... 320
 הרב שמואל פרומקין זצ"ל..... 322

י"ב טבת

האדמו"ר ר' אברהם גולדמן מזוועהיל זצ"ל..... 323

י"ב שבת

413 הגאון הרב שבתי אטון זצ"ל
 415 הגאון הרב שלום בן-ציון פלמן זצ"ל

י"ד שבת

417 המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל
 418 הרב רפאל ג'אמי זצ"ל

ט"ו שבת

420 הרה"ג הצדיק ינון חורי זצ"ל

י"ז שבת

423 המקובל האלוקי רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל הי"ד
 427 הגאון רבי חיים פלאג'י זצ"ל
 הרה"צ אליעזר שלמה שיק
 428 מוהרא"ש הצדיק מיבנאל זצוק"ל

י"ח שבת

431 הרב בנימין בייניש פינקל זצ"ל

י"ט שבת

433 הצדיק הרב בנימין הכהן זצ"ל

כ' שבת

433 הרה"ק עובדיה הדאיה זצוק"ל

כ"א שבת

435 רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא זצ"ל

כ"ב שבת

437 הרב יהודה זאב סגל זצ"ל

כ"ג שבת

המקובל האלוקי רבי יעקב חיים ישראל
 438 רפאל אלפייא זצוק"ל
 439 הרב משה קלירס זצ"ל

כ"ה שבת

440 רבי ישראל ליפקין מסלנט (סלנטר) זצ"ל
 444 הרב חיים חייקיל זאב מילצקי זצ"ל
 445 הגאון הרב מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל

כ"ה טבת

366 הגאון הרב שלמה מאוזו זצ"ל
 368 הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל
 369 הגאון הרב יהושע מאמאן זצ"ל

כ"ז טבת

371 המקובל הרב משה תורג'מן זצ"ל המכונה בבא סי בן יוסף..
 372 הרב שמשון רפאל הירש זצ"ל

כ"ח טבת

373 הרב אברהם ענתבי זצ"ל
 375 הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל

ב' שבת

377 הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זי"ע
 385 רבי מנצור בן שמעון זצ"ל
 386 הגאון הרב יוסף משאש זצ"ל

ד' שבת

388 הרה"ק המקובל האלוקי רבי ישראל אבוחצירא
 398 הגאון הרב רחמים מלמד הכהן זצ"ל

ה' שבת

400 האדמו"ר הרב יעקב דדון זצ"ל

ו' שבת

401 המקובל הרב ניסים מויאל זצ"ל
 403 האדמו"ר רבי חיים צבי טייטלבוים זצ"ל
 404 הרב הגאון שמעון גבאי זצ"ל
 405 הגאון הרב דן מרדכי זצ"ל

ח' שבת

407 הגאון הרב יצחק טייב בעל 'ערך השולחן' זצ"ל

ט' שבת

409 המקובל האלוקי רבי שלום שבזי זצוק"ל

י' שבת

412 הגאון הרב רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

ח' אדר

484 המקובל רבי אליהו הכהן

ט' אדר

הרב הנסתר המקובל יהודה זרחיה מרדכי לייב חיים הלוי סגל זצ"ל 485
המקובל הרב יצחק בן וואליד זצ"ל 487
הגאון הצדיק רבי דוד בן ציון קליין זצ"ל 489

י' אדר

הגאון הרב יוסף מאיר נחמיאש זצ"ל 490

י"א אדר

הגאון רבי יוסף רוזין זצ"ל 492
הרב הצדיק משה פארדו זצ"ל 493

י"ב אדר

הגאון המקובל הרב מרדכי וייצל רוזנבלט זצ"ל 496
הצדיק רבי יעקב שריקי זצוק"ל 497

י"ג אדר

הצדיק הנסתר הרב יוחנן ג'אניאן זצ"ל 499

ט"ז אדר

הרה"ק רבי אליעזר ליפא וייסבלום מחמלניק 501

י"ז אדר

הרב גרשון לפידות זצ"ל 501

י"ח אדר

הרב חיים משה ובר זצ"ל 503
הרב יחזקאל (חצקל) לוינשטיין זצ"ל 505
האדמו"ר הרב אברהם שטיינר מקרסטיר זצ"ל 506

י"ט אדר

הצדקת פייגא, בת הצדקת מרת אדל, בתו של הבעל שם טוב הקדוש זי"ע 508
הרב המקובל שמעון יהושע חירארי זצ"ל 512
הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל 514

כ"ז שבט

הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל 447

כ"ח שבט

המקובל הרב נסים פרץ זצ"ל 449

כ"ח שבט

הרב נתן נטע צבי פיינקל המכונה ה'סבא מסלובודקה' זצ"ל 450

ל' שבט

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רונבאום מקליוולנד זצוק"ל 452

א' אדר

האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור 453

ב' אדר

הרב הגאון רבי לוי הכהן רבינוביץ רפפורט זצ"ל 455
הגאון רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד זצ"ל 456

ג' אדר

הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל המכונה רב אד"א 458
המקובל הגאון רבי יעקב מונסה זצ"ל המכונה הצב"י 460

ד' אדר

הצדיק הרב מכלוף פדידה (השני) זצ"ל 461
הגאון הרב שרגא צבי (פייביש הירש) טנבוים זצ"ל 463
הגאון הרב אליעזר גורדון זצ"ל 465
הרה"ק לייב שרה"ס 467

ה' אדר

הגאון רבי יוסף בוכריץ זצ"ל 473
הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מסלאוויטא 475
הרב המקובל מארי סעדיה בן אור זצ"ל 477

ו' אדר

הגאון הרב דוד פוברסקי זצ"ל 479
הגאון הרב משה גינז שליזינגר זצ"ל 480

ז' אדר

הגאון הרב ישראל יצחק הלוי רייזמן זצ"ל 482

ז' ניסן

המקובל הגאון חכם רבי ששון עבדול עזיז מזרחי זצ"ל 586

י' ניסן

הרב המקובל נתן בוקובזה זצ"ל 588

הגאון הרב שלום משאש זצ"ל 590

י"א ניסן

הגאון מר"ן אליהו פרדס זצ"ל 591

הרב שלמה זלמן ליפשיץ זצ"ל המכונה ה'חמדת שלמה' 593

י"ב ניסן

הגאון הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל 594

י"ג ניסן

הגאון הרב אברהם חביב זצ"ל 596

הגאון רבי עזרא הדאיה זצ"ל 598

י"ז ניסן

הרב הקדוש מאיר אביחצירא המכונה הבכא מאיר זצ"ל 600

י"ח ניסן

המקובל האלוקי הרב ששון בכר משה פרסיאדו זצוק"ל 605

הרב הגאון מנחם זמבא הי"ד המכונה הגאון מפראגה 606

כ' ניסן

האדמו"ר הרב יחזקאל פנט בעל 'מראה יחזקאל' זצ"ל 608

הרב בוגיד חנינא סעדון זצ"ל 609

כ"א ניסן

הגאון הרב חיים שאול גריינימן זצ"ל 611

כ"ג ניסן

הרב המקובל כמוס יאמין זצ"ל 613

הרה"ק האדמו"ר מקאליב רבי מנחם מנדל טאוב 614

כ"ז ניסן

הרה"ק הרב אריה צבי פרומר זצ"ל הי"ד

האדמו"ר מקוז'גלוב 629

כ' אדר

האדמו"ר הרב רפאל בלום זצ"ל 522

הגאון רבי משה לאנדינסקי זצ"ל 523

כ"א אדר

הרב אלימלך וייסבלום מליז'נסק זצ"ל

הידוע כבעל 'נועם אלימלך' 525

הגאון רבי אברהם בן מוסא זצ"ל 550

כ"ג אדר

הרה"ק האדמו"ר הרב יצחק מאיר אלתר (רוטנברג) זצ"ל .. 552

הרב הגאון ישראל גרוסמן זצ"ל 553

הרה"ק הרב יצחק יעקב רבינוביץ זצ"ל 555

כ"ד אדר

הגאון הרב גד'ל (גד - גודל) אייזנר זצ"ל 557

כ"ה אדר

הרב המקובל דוד הכהן אוזג (השני) 558

כ"ה אדר

הרב הגאון ישראל יעקב פישר זצ"ל 560

מון הרב חכם סלמאן חוגי עבודי זצ"ל 561

המקובל האלוקי הרב יצחק אביחצירא זצוק"ל 563

הרה"ק האדמו"ר הרב ישראל אברהם פורטוגל 566

כ"ז אדר

הגאון הרב אברהם חיים בריס זצ"ל 567

המקובל האלוקי הרב חיים סינאוני זצוק"ל 569

המקובל הגאון הרב שלמה אלישיב (עליאשאו) זצ"ל 575

הרב חיים פינחס שיינברג זצ"ל 577

הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל 578

הרב יאשיהו פינטו זצ"ל הידוע בשם הרי"ף דעין יעקב 580

א' ניסן

הגאון הרב אליהו שוויי זצ"ל 582

חכם שלמה בן פתחיה הלוי זצ"ל 583

ה' ניסן

הגאון הרב ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל 585

ט"ז אייר

670..... המקובל יצחק חי טייב זצ"ל
674..... הרב הגאון רפאל עבו זצ"ל

י"ז אייר

675..... הגאון הרב אליהו קלצקין זצ"ל

י"ח אייר

677..... התנא האלקי הרב הקדוש שמעון בר יוחאי - רשב"י.....
688..... הגאון הרב שלמה בוכנר זצ"ל
689..... הרב מיכאל דהן זצ"ל
691..... הרב המקובל שלום בוזגלו זצ"ל

י"ט אייר

693..... הגאון הרב עזרא עטיה הידוע בכינויו המורה זצ"ל

כ' אייר

695..... רבי יוסף וולטון מל"צ צדיקים זצוק"ל

כ"ב אייר

699..... הרב שלמה אליעזר אלפנדי זצ"ל המכונה ה'סבא קדישא'

כ"ג אייר

702..... האדמו"ר הרה"ק רבי יהושע השל מדינוב זצ"ל

כ"ד אייר

704..... הגאון הרב בנימין מנדלזון זצ"ל

כ"ה אייר

706..... הרב יעקב לורברבוים מליסא זצ"ל
707..... הרב חיים חורי זצ"ל

כ"ו אייר

709..... הגאון רבי עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל

כ"ט אייר

710..... הצדיק הרב פנחס הכהן רבין זצ"ל

ב' סיון

712..... הגאון הרב דוד חיים שלוש זצ"ל

כ"ח ניסן

631..... הרב המקובל יהיא צאלח זצ"ל המכונה מהרי"ץ
632..... האדמו"ר רבי אהרן הכהן רוזנפלד זצ"ל מפניסק-קארלין ..
635..... הרה"ק הרב משה הלברשטאם זצ"ל

כ"ט ניסן

636..... הרה"ק האדמו"ר רבי משה פאלייר זצ"ל

ל' ניסן

638..... הגאון רבי יעקב ישראל עמדין המכונה יעב"ץ

ב' אייר

640..... הגאון הרב אברהם יצחק גליק זצ"ל
642..... הרה"ג הרב יעקב יוסף

ג' אייר

652..... הרב המקובל ראובן שלום שרבאני זצ"ל
653..... הגאון הרב משה חורב זצ"ל

ה' אייר

655..... הרב מאיר אורבך זצ"ל

ו' אייר

657..... הצדיק הרב רפאל בנימין לוין זצ"ל
659..... הגאון המקובל הרב שאול הכהן אברי"ש זצ"ל

י' אייר

660..... הגאון רבי מאיר מלובלין מהר"ם לובלין זי"ע

י"א אייר

661..... הגאון הרב אהרן פפויפר זצ"ל

י"ב אייר

662..... המקובל האלוקי רבי מסעוד אביחצירא זצוק"ל
664..... חכם יוסף סוסו הכהן זצ"ל

י"ד אייר

666..... התנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס זצ"ל

ט"ו אייר

669..... הרב חיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל

המקובל הגאון הרב יעקב נחמני זצ"ל 760

י"ז סיון

הגאון המקובל הצדיק הרב אליהו שריקי זצ"ל 762

י"ח סיון

הרב הצדיק ירוחם הלוי ליוואוויץ זצ"ל

הידוע כמשגיח ממיר 764

הרב יהודה אבן עטר זצ"ל 765

כ' סיון

הגאון הרב חיים מרדכי לבטון זצ"ל 767

רבי צבי הירש פיליב הידוע כמגיד מנדבורנא זצ"ל 768

הרה"ק המקובל האלוקי רבי יחיאל מיכל מנמירוב 770

האדמו"ר הרב ישראל דן טאוב ממודז'ין זצ"ל 772

הרב שמעון סופר הי"ד זצ"ל 773

כ"ב סיון

המקובל הגאון הרב משה אזגורי זצ"ל 775

האדמו"ר הרב ישראל מרדכי טברסקי

מרחמסטריווקא זצ"ל 777

כ"ד סיון

המקובל הצדיק הרב מסעוד הכהן אלהדאד זצ"ל 779

כ"ה סיון

הגאון המקובל הרב מרדכי אליהו זצ"ל 780

הרב מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל 784

כ"ט סיון

הרב מכלוף אלעסרי זצ"ל 786

ל' סיון

הגאון הרב יוסף יצחק שלוש זצ"ל 788

הרב יוסף פיימר (הראשון) זצ"ל ידוע כרבי יוס'ה סלוצ'קו... 789

הגאון הרב אברהם שמעון הלוי אנגל הורביץ מזיליכוב הי"ד.. 791

ג' תמוז

הגאון הרב יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל 793

ג' סיון

הרה"ק האדמו"ר מקעכניא רבי פנחס שפירא

ורעייתו הרבנית שלומציא הי"ד 714

ד' סיון

האדמו"ר רבי צבי הכהן טורנהיים זצ"ל 716

ו' סיון

הרב הגאון אליהו מדר זצ"ל 718

הגאון הרב מרדכי אמייס הכהן זצוק"ל 719

האדמו"ר הרה"ק האלוקי הרב ישראל בעש"ט זצ"ל

'אור שבעת הימים' 721

הרה"ק הרב חיים אבולעפיה השני 732

ז' סיון

הגאון רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל 736

ט' סיון

הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשוב זצ"ל 738

המקובל האלוקי הרב יעקב חיים סופר 740

י' סיון

המקובל הרב עזרא הררי רפול זצ"ל 742

י"א סיון

הגאון הצדיק הדיין ניסים רביבו זצ"ל 744

הגאון הרב יצחק יעקב וייס זצ"ל 745

המקובל הרב שלמה זלמן בלון זצ"ל 747

י"ב סיון

הגאון הרב ניסים טולדנו זצ"ל 748

י"ג סיון

הרב המקובל יעקב מוצפי זצ"ל 750

המקובל הרב כמוס (ממוס) עגייב זצ"ל 753

י"ד סיון

הרב הגאון ניסים יגן זצ"ל 754

ט"ז סיון

המקובל רבי ששון לוי זצ"ל 759

י"ט תמוז

- 840..... הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל.....
- 843..... הרב אברהם פטאל הלוי זצ"ל.....
- 844..... הצדיק הרב סיני יצחק הלוי אדלר זצ"ל.....

כ"א תמוז

- 846..... המקובל הרב יצחק גברא זצ"ל.....
- האדמו"ר אברהם מתתיהו פרידמאן זצ"ל.....
- 848..... הידוע כמחולל הפלאות משטפנשט.....

כ"ב תמוז

- 849..... המקובל הרב רפאל משה אלבו זצ"ל.....
- 851..... הגה"צ לוי יצחק בנדר זצ"ל.....

כ"ג תמוז

- 852..... המקובל האלוקי רבינו משה קורדובירו הרמ"ק זי"ע זצוק"ל..

כ"ה תמוז

- 858..... האדמו"ר הרב מאיר הלוי רוטנברג מאפטא זצ"ל.....

כ"ו תמוז

- 860..... הרב מארי שלום (סאלם) יצחק הלוי זצ"ל.....

כ"ז תמוז

- 862..... הרב המקובל האלוקי רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל.....
- 866..... הרב המקובל האלוקי יאשיהו פינטו זצוק"ל.....
- 866..... הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל.....
- 868..... הגאון הרב יעקב חי ציון עדס זצ"ל.....

כ"ח תמוז

- 869..... הגאון הרב חיים פרידלנדר זצ"ל.....
- 871..... הרה"ק רבי רבי אלעזר ויסבלום מליז'נסק.....

כ"ט תמוז

- 874..... הרב הגאון עלוואן אבידני זצ"ל.....
- 875..... רבי שלמה בן יצחק זצ"ל - רש"י.....

א' אב

- 878..... הרה"ק רבי חיים מקרסנה.....
- 881..... הרב יוסף חיים זארוק זצ"ל.....

ד' תמוז

- 795..... הגאון המקובל הרב אליהו לופס זצ"ל.....
- 797..... הרב המקובל הנסתר מכלוף כלפה זצ"ל.....
- 798..... הרב עזריאל הילדסהיימר זצ"ל.....
- 799..... הרב הצדיק חיים משה מנדל זצ"ל.....

ו' תמוז

- 801..... הרה"ק רבי משה מקאסוב זיע"א.....

ז' תמוז

- 808..... הרב הגאון מרדכי קורקוס זצ"ל.....

ח' תמוז

- 810..... הרה"ק הרב מרדכי טברסקי מקאזמיר זצ"ל.....

ט' תמוז

- 812..... הרב יוסף שלמה דיין זצוק"ל אחד מלו" הצדיקים זצוק"ל..
- הרה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-.....
- 814..... קלויזנבורג זצוק"ל.....

י"א תמוז

- 821..... הגאון הרב אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד.....
- הרב צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב.....
- 824..... בעל ה'עטרת צבי' זצ"ל.....

ט"ו תמוז

- 826..... רבי חיים בן עטר זצ"ל המכונה "אור החיים" הקדוש.....
- 830..... הרה"ק האדמו"ר רבי אלעזר וייסבלום מרישא.....

ט"ז תמוז

- 832..... הגאון הרב אהרון יוסף בקשט הי"ד.....

י"ז תמוז

- 834..... חכם משה (בישי) מימון זצ"ל.....
- 835..... הגאון הרב מרדכי יהודה לייב וינקלר זצ"ל.....
- 837..... הרב יעקב יוסף הרמן זצ"ל.....

י"ח תמוז

- 839..... החסיד הרב אליהו נענה זצ"ל.....

ט"ו אב	
927	החסיד הקדוש רבי יהודה פינטו זצ"ל.....
929	המקובל רבי עמרם בן דיוואן זצ"ל.....
930	האדמו"ר הרב אשר (השני) פרלוב מסטולין זצ"ל.....

ט"ז אב	
932	המקובל הרב ג'ינו ג'אן זצ"ל.....

י"ז אב	
934	הרב אברהם מרדכי הורביץ מפנינשוב זצ"ל.....

כ"א אב	
936	הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'ק זצ"ל.....
937	הרה"ק הגאון רבי אהרון רוקח אדמו"ר מבעלו זצ"ל.....

כ"ב אב	
948	הרב הגאון הצדיק רבי אליהו הכהן דושניצר זצ"ל.....
951	הצדיק החסיד הרב מגוץ סבאג זצ"ל.....

כ"ז אב	
952	המקובל האלוקי הרב יהודה משה ישועה פתיה זצוק"ל.....
955	הגאון הרב דוד בהר"ן זצ"ל.....

כ"ח אב	
957	הגאון הרב מנשה שהרבני זצ"ל.....
959	הגאון הרב נפתלי צבי יהודה ברלין הידוע ה'נציב מוולוז'ין זצ"ל.....
960	הרב המקובל אברהם חיים עדס זצ"ל.....
962	הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל.....

כ"ט אב	
964	המקובל הרב יוסף אוהיון זצ"ל.....
965	הרב המקובל הצדיק חכם אברהם חי זצ"ל הידוע כ'המקובל מפרדס כץ'.....

א' אלול	
967	הגאון הרב יעקב אריה ניימן זצ"ל.....
968	החסיד הרב שמואל יהודה דסקל זצ"ל.....

ג' אב	
883	המקובל האלוקי הרב שמשון מאוסטרופולי הי"ד.....

ד' אב	
884	הרב רפאל אנהווה זצ"ל.....
886	האדמו"ר הרב שמעון נתן נטע בידרמן ירושלים-מלעלוב זצ"ל.....
887	המקובל הרב הצדיק אליהו ליאון לוי זצ"ל.....

ה' אב	
889	הרה"ק המקובל האלוקי הרב הקדוש יצחק לוריא אשכנזי הארז"ל.....
900	הרב הגאון חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל.....
903	המקובל הרב משה בן טוב זצ"ל המכונה 'רואה המזוות'..

ו' אב	
905	הגאון הרב אריה לייב פינקל זצ"ל.....

ח' אב	
906	המקובל הרב שמעון אגסי זצ"ל המכונה הרשב"א.....
908	הגאון רבי אליהו מני זצ"ל.....
910	רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל הידוע כ'סבא מקלם'.....
911	הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל.....
913	מל"ז צדיקים הגאון הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל.....

ט' אב	
915	המקובל הרב בנציון משה יאיר וינשטוק זצוק"ל.....
917	רבי יצחק נסים זצ"ל.....

י"א אב	
919	רבי יצחק בלזר זצ"ל.....
920	הצדיק הגאון הרב משה מלכא זצ"ל.....

י"ב אב	
922	הצדיק הנסתר רבינו חיים אבישלום כהן פרחיה זצ"ל – המכונה "החלבן".....

י"ג אב	
925	הרב הצדיק ישראל יצחק משי זהב זצ"ל.....

ג' אלול	
970	המקובל הרב כליפא בן מלכא זצ"ל (רכב"ם).....
972	הגה"ק הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצוק"ל.....
981	האדמו"ר הרב יצחק ישעיה הלברשטאם מצ'כוב הי"ד.....
ה' אלול	
983	המקובל האדמו"ר הרב אברהם חיים ראטה (רוט) זצ"ל.....
985	הצדיק רבי משה אהרן פינטו זצ"ל.....
ו' אלול	
989	הגאון הרב יחזקאל סרנא זצ"ל המכונה ר' חזקל.....
ט' אלול	
991	האדמו"ר הרה"ק הרב צדוק הכהן רבינוביץ' רובינשטיין מלובלין זצ"ל.....
י"א אלול	
992	המקובל הנסתר הרב יעקב לוי זצ"ל ה'ספן הקדוש'.....
י"ב אלול	
994	מל"ו צדיקים חכם הרב מנחם מנשה זצוק"ל.....
998	האדמו"ר הרב משה אליקים בריעה הופשטיין זצ"ל.....
ט"ז אלול	
1000	הרב מסעוד יונה ארעי זצ"ל.....
י"ז אלול	
1003	הרב עבדאללה (עובדיה) סומך זצ"ל.....
י"ח אלול	
1005	הגאון הרב יהודה ליווא זצ"ל הידוע בכינויו המהר"ל מפראג.....
כ' אלול	
1011	הרב הצדיק מנחם בצרי זצ"ל.....
1013	חכם מארי חיים קורח זצ"ל.....
1015	הרב הגאון אליהו לופיאן זצ"ל.....
1018	הגאון הרב משה אריה פריינד זצ"ל.....
כ"ג אלול	
1020	הרב מאיר יהודה גץ זצוק"ל.....
כ"ד אלול	
1022	רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל.....
1023	הצדיק המקובל הרב חיים פינטו זצ"ל (הראשון), הידוע כ"סבא דמשפטים".....
כ"ו אלול	
1025	הרב המקובל האלוקי יצחק אלפיה זצוק"ל.....
כ"ז אלול	
1027	הרב המקובל והצדיק יהודה זאב ליבוביץ'.....
1037	הרב המקובל ישועה חי בן שושן זצ"ל.....
כ"ט אלול	
1039	הרה"ק האדמו"ר רבי מנשה קליין מכונה גם רבי מנשה הקטן.....
צדיקים שלא ידוע יום ההילולא שלהם	
1046	הרה"ק רבי אברהם אבולעפיה.....
1047	הרה"ק רבי אברהם אבא מקריבוש.....
1047	אדל הנביאה בת הבעל שם טוב הקדוש.....
1054	הרה"ק רבי אלכסנדר שוחט.....
1055	הרה"ק רבי יואל מנמירוב.....
1056	הרה"ק רבי יודל מטשידנוב.....
1057	הרה"ק רבי יוסף מקאמינקע.....
1060	הרב המקובל האלוקי רבי יעקב צמוח.....
1061	הרה"ק רבי יצחק סופר ממעזריטש.....
1062	הרה"ק רבי ישראל מפאלצאק.....
1063	הרה"ק רבי לייב קסלר.....
1064	הרה"ק רבי מאיר חריף.....
1064	הרה"ק רבי משה קעדס.....
1065	הרה"ק רבי שמואל.....
1065	סיפורים השלמה לכרך א.....
1077	ראשי תיבות.....
1078	מאמר ד"ה מרגלא בפומי' דרבא.....
1083	תיקון הכללי.....

מבוא להיכל סיפורי צדיקים

והנה על זה אמרו רז"ל בתחלה עלה במחשבה לברוא את העולם במדת הדין ראה שאין העולם מתקיים שתף בו מדת רחמים דהיינו התגלות אלהות על ידי צדיקים ואותות ומופתים שבתורה. כ"ק אדמו"ר הזקן שער יחוד והאמונה פרק ה

הרב הקדוש מפולנאה אמר בשם מורו הבעל-שם-טוב: כל מי שמספר בשבחי הצדיקים כאלו עוסק במעשה מרכבה.

ה'בית אברהם' אמר: סיפור מצדיקים הוא כתורה שבעל פה.

כשנפטר רבי פנחס גבאי, אמר הרה"ק רבי ישכר דב מבעלזא זצוק"ל אחרי מיטתו: "אומרים בשם הצדיק מרופשין, שיהודי שיש לו קשר עם צדיק אומר למלאך השואל אותו מה שמך: "איני רוצה להגיד לך, קח אותי לרבי שלי". וסיים: "איזה רבי יהיה זה כבר אם יניח לו לחזור?"

מובא בשם הרה"ק מרוז'ין זיע"א על הא דאיתא בפרי הארץ במכתב להר"י מסמולין שביקש הימנו להפקד בזש"ק, שענה לו הפרי הארץ "היה היה דבר ה' ביד הבעש"ט זיע"א אחד היה מהקדמונים לא קם כמוהו ואחריו לעפר מי יקום, והוא היה יכול לפעול ישועות בקרב הארץ ולא אנחנו" ונשאל הרה"ק מרוז'ין זיע"א שהרי ראינו בהרבה צדיקים שלא הגיעו למדרגת הבעש"ט והרבה מישראל נפקדו על ידם בפקודת ישועה ורחמים. ותי' דמצינו בזה ב' אופנים, א' מי שמצד תולדתו ושורש נשמתו היה נקצב לו בני חיי ומזוני, רק שע"י חטאים מגלגול זה או מגלגול קודם נסתתמו צנורות השפע ואינו יכול לקבל מה שמגיע אליו, וע"ז כל צדיק יכול לפעול בתפילותיו לפתוח לו צנורות השפע, ב' מי שמצד תולדתו ושורש נשמתו היה שלא יהיה לו בנים, וכמו שנא' לאאע"ה שנולד במזל שיהיה עקר, ובזה צריך לעשות צירופים חדשים ולשנות את מזלו ושורש נשמתו, וזה כמו בריאה מחודשת, וזה היה יכול רק הבעש"ט זיע"א.

בתפלת מנחה של עש"ק עמד הבעש"ט הק' כמה שעות בתפלת י"ח ובפרט בברכת מחיה המתים, ואמר הטעם כי בעש"ק בעת המנחה הוא זמן תיקון ועליית הנשמות למעלה, ע"כ בברכת מחיה המתים מבקשים ממנו אלפי אלפים נשמות שיתקנם, ולכן הוא מאריך בברכה זו עד שמתקן את כולם. כ"ק מרן אדמו"ר מטאהש זצוק"ל

האמונה שאנו מאמינים בזמן הזה, היא בזכות הבעל שם טוב הק' זיע"ע. כמאמר הרה"ק מרוז'ין זיע"ע, שלולא האמונה שהכניס הבעש"ט הק' בלבות ישראל, לא היה נשאר ח"ו האמונה בישראל. ועל ידי זאת האמונה יש להם לבני ישראל מעמד גם בגלות המר, ובה הם מתחזקים עד ביאת המשיח.

בזמנו של מרן המאור עינים זיע"א הדפיסו ספר של סיפורים ומעשיות מהבעש"ט הק'. כשראה המאור עינים את הכתוב בספר, נענה ואמר, "כל מה שכתוב כאן יכולני אף אני לפעול, עם כל זאת בעל שם טוב אינני". כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א

כ"ק אדמו"ר האמצעי זיע"ע שאל פעם את אביו הקדוש רבינו הזקן זיע"ע שיאמר לו איזה הפלאה על רבו הקדוש המגיד זיע"ע, והשיבו, כי הרב המגיד היה ממש מרכבה לא"ס: כאשר היה מזיז ידו הק' הימנית, היה

מרים את דרועא ימינא היא מדת החסד דלמעלה, וכאשר היה מגביה ידו הק' שמאלית, היה מרים את הדרועא שמאלא, מדת הגבורה שלמעלה. שאלו עוד ומה כבר היה הבעש"ט? ענה: משהו אחר לגמרי! הגאון רבי חנניא יוסף אייזנבאך שליט"א

מקוה: הרה"ק ר' משה מזוועהיל זי"ע אמר ששמע מפה אביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב זי"ע ששמע מפ"ק של מרן הבעש"ט זי"ע שאמר בזה"ל: פעלתי אצל השי"ת שהטבילה שאדם טובל א"ע במקוה בבוקר יהיה נחשב לפני הקב"ה כמו תענית יום אחד עכ"ל.ק. "סידור צלותא דאהרן" (ירושלים תשס"ג) ע' תרמ"ד

שמעתי מתלמידי הרה"ק רבי שימעלי ז'עליחובער הי"ד היה גאון מופלא ואיש קדוש ומקובל, והיה לו קבלות מתלמידי הבעש"ט זי"ע ואמר שהבעש"ט הוסיף שני עיקרים על הי"ג עיקרים של הרמב"ם, א' שכל המאורעות בעולם הוא בשביל ישראל, ב' שבכל דור ודור יש צדיקים כמו הג' אבות והז' רועים, וכמובן שהכוונה ע"ד יפתח בדורו כשמואל בדורו. הגה"צ אלחנן היילפרין זצ"ל

העיד זקני הקדוש מצאנו זי"ע השי"ת שלח את הבעש"ט הקדוש לזה העולם שיקיים את היהדות עד ביאת משיח צדקנו ב"ב. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלוזינבורג זצוק"ל

"שאלו פעם חסידים את הרה"ק מנחם מנדל מקוצק, כיצד הוא שנוולד כמתנגד הפך והיה לחסיד. השיב להם רבם: נעשיתי חסיד, מפני שבימי ילדותי היה איש זקן שסיפר מעשיות נפלאות על צדיקים. הוא סיפר רק מה שידע, ואני שמעתי רק מה שהייתי צריך".

הרה"ק מהורניסטייפל זי"ע אמר בהספידו על הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע: "דבריו עשו רושם בשמים לעשות מופתים בארץ", והכניס הרבה אמונה בתוך כלל ישראל ע"י מופתיו, וכן בספריו מרבה לדבר מעניני אמונה.

אמונת צדיקים: בשם הרה"ק רבי דוד מטאלנא זי"ע. איש כזה שאין לו אמונה, לאו דווקא שאין לו אמונה בהשי"ת, אלא אף שאין לו אמונת צדיקים, אין רשאים לדבר עמו. ולא דווקא בעניני אמונה אלא אף בסתם עניינים.

רבי משה חיים אפרים מסדילקוב זצוק"ל כותב בספר דגל מחנה אפרים בפרשת בראשית (ד"ה וירא): "וירא אלקים את האור כי טוב. ואיתא במדרש: כי טוב לגנוז, וגנוז לצדיקים, ובו משתמשין צדיקים בכל דור ודור (חגיגה יב.), עיי"ש, ושמעתי מאא"ז הבעל שם טוב הקדוש נ"ע זללה"ה היכן נגנוז האור ההוא, ואמר שהשי"ת גנוז בתורה (עיי'ן בזה"ק בהשמטות ח"א רסד.), ולכן משתמשין צדיקים בכל דור ודור באור ההוא, היינו על ידי התורה שיש בה אותו האור שיכולים להסתכל בו מסוף העולם ועד סופו. כמו שראו עיני ממש כמה מעשיות מה שכתב לדודי זקני המנוח ר' גרשון קיטובר ז"ל שנסע לארץ הקדושה, איך שראה אותו בשבת בחוץ לארץ, ומה זה עשה בחו"ל, והשיב לו דודי זקני באגרת, שבאותו שבת עשה איזה גביר ברית מילה בחו"ל ושלח אחריו להיות מוהל אצלו, וכהנה וכהנה אשר קצרה היריעה מהכיל אשר הסתכל ממש מסוף עולם ועד סופו, והרי היה על ידי אותו אור שנגנוז בתורה".

פעם אחת סיפר הרה"ק מפולנאה לנכדו - הרה"ק מחמעלניק - איך שנתקרב לרבו הבעש"ט הק', ואמר לו - "לכם קל מאד לבחור רבי ומדריך לעצמכם, ודי לכם בנסיעה אחת לקבל עליכם את מרותו, אך לא כן אנו, - אף שראינו בעינינו תחיית המתים בפועל, בכל זאת לא החלטנו עדיין להכניע את עצמנו לפניו, רק בשעה שהרגשנו בו מסירות נפש בפשטות לקיים מצוות דרבנן. אז - באותו שעה החלטנו לבטל את

עצמנו לפניו ולקבל עלינו את מרותו להשמע לכל היוצא מפיו. וזאת היתה באחת מנסיעותיו שלא עלה בידו ליטול ידיו לתפלה, מאחר שלא היה מים במקום. וכשראה שבליית ברירה יהיה מוכרח להתפלל בלי נט"י, נשתטח ארצה וזעק - אם חלילה אעבור על דבריהם איני חפץ לחיות - כך הודרך הרה"ק מפולנאה את נכדו לעבודת ה' - מסירות נפש ואמונת צדיקים מה הוא.

הרה"ק מבארדיטשוב: אין אתם מבינים גודל קדושתו של הרבי ר' ברוך'ל ממיזבו, שקדושתו גדולה כמו אדם הראשון קודם החטא, שלא היה צריך ליקח המאכל בפיו לאכול, שכל האברים היו להם כל החושים, והיה בכחו לעשות כל הפעולות בכל אבר, והיה יכול לטעום טעם המאכל כשרק החזיק המאכל בידו. רק אחר החטא נתחלקו כל החושים לפעול כל אבר רק פעולתו המיוחדת לו. כמו שכתוב (תהלים לח, ד) אין שלום בעצמי מפני חטאתי.

כך גם הרה"ק רבי מרדכי מראחמיסטריווקא זי"ע. "קובץ משכנות יעקב" (סקווירא) ניסן תשנ"ה, ע' נ"ה.

קשרים בין צדיקים: שורשים וגלגולים

רבים מהצדיקים בדורות האחרונים הם גלגול של תנאים קדושים מזמן הגמרא.

היעב"ץ בנו של הגאון רבי צבי אשכנזי זי"ע בעל "חכם צבי" (בעל ההילולא בא' אייר) כשבא להספיד את אביו ולטפל בענייניו, והדפיס את ההספד בקונטרס 'ציב פתגם'. הביא מה ששמע מגדול הדור על אביו, שלא היה העולם ראוי להשתמש בכלי קדוש כזה, שהיתה בו נשמת איזה תנא מהדורות הקודמים.

וכן כתבו על הרבי הקדוש זושא מאנפולי שהוא גלגול של התנא הקדוש רבי ישמעאל רבי ישמעאל אומר. בשלש עשרה מדות התורה נדרשת.

בשבת בעת השלחן גילה ר' אייזיק'ל סאפרין מקאמארנא להיטיב לב מגדולת נשמתו של הישמח משה, שיש לו נשמת ירמיה הנביא.

בשם הרה"ק חיים מצאנז: הגה"ק רבי הלל מקאלאמיא זי"ע יש בו ניצוץ מירמי' הנביא.

בשם הרה"ק חיים מצאנז: אמר שהכיר 3 צדיקים שהיו בבחינת אדם הראשון לפני החטא. וכל מה שאכלו יותר היה בזה מצוה יותר. ואלו הם הרה"ק נפתלי צבי מראפשיץ. הרה"ק מאיר הלוי מאפטא בעל האור לשמים. הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי אפשטיין בעל מאור ושמש.

הרה"ק יחזקאל שרגא משינווא כשאמרו לו שלא קם צדיק כבעש"ט הקדוש. אמר על הרה"ק נפתלי צבי מראפשיץ. וכי לא היה בעל שם.

בעת שיצא הרה"ק רבי מנחם מענדיל מוויטעפסק זי"ע למסעיו בשליחות רבו, נסע המגיד זי"ע בעצמו ללוות אותו עד הנהר "ד'נייפר" ושם אמר לו "אין מושחין מלכים אלא על המעיין", לרמוז שמסמיכו לגדולות. שהוא ניצוץ מחזקיהו המלך ע"ה

פתח הצדיק רבי אברהם מקאליסק זי"ע בהספד של הרה"ק רבי מנדלי מוויטעפסק זי"ע, וישא את משלו, למלך גדול מאד שהיה מנשא את אחד משריו יותר מכולם, וכאשר נתקנאו בו שרי המלוכה האחרים ושאלו לסיבת הדבר, אמר להם כי לא לחנם הוא מנשאהו, שהשר הזה יש תחת פיקודו חיילים פשוטים ביותר נבערים מדעת, ואעפ"כ השכיל כ"כ להשריש בהם הערצה למלך עד אשר יעבדוהו באהבה ויראה

לא פחות מהמקורבים אליו. השיבו השרים למלך, וכי זו ראייה על מצבם, הלא כל זה קורה רק כשהוא מתייגע עמהם יומם ולילה, ועתה קח מעליהם את השר ותראה שישארו חיילים פשוטים ונבערים כמו שהיו, ויעתר להם המלך לבחון זאת ע"י שיקח אותם מהם. והנמשל מובן.

רבי יצחק אייזיק מקאמרנא מרמוז שהיה בו נשמת הבעש"ט הק' עצמה, וכך כותב (בהקדמת היכל הברכה) כי כאשר בא פעם לפני רבו העטרת צבי אמר לו: "תדע כי הבעש"ט הק' נמצא עתה פעם שנית בעולם, ובענין יחודים הוא גדול עתה יותר מאשר בחייו בפעם הראשונה". וכאשר בא רבי אייזיק'ל לפני הרה"ק מרוזין זי"ע, אמר לו גם הוא כדברים האלה ממש. וכן כאשר בא לפני הרה"ק רבי נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע אמר לו גם כן כדברים האלה. ושלשה צדיקים אלו רמזו בזה על רבי אייזיק'ל עצמו, כי בו ירד נשמת הבעש"ט הק' פעם שנית בזה העולם. ולכן היה רבי אייזיק'ל דבוק מאוד אל הבעש"ט הק', ובכל פעם כאשר מזכיר בספריו את הבעש"ט הק', מאריך בגדולתו בגעגועין וכיסופין אליו, כי לבד מזה שהיה מקבל שלישי ורביעי מהבעש"ט, בערה בקרבו נשמת הבעש"ט הק' עצמה.

ואמרו שהי' לרה"ק רבי מנחם מנדל מרימנוב נשמת הרי"ף ז"ל, זי"ע. ממכתב קודש כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל.

הישמח ישראל מאלכסנדר רבי ירחמיאל ישראל יצחק דנציגר שהיה נוסע לרבי יעקב אריה מרדזימין שיברכו לילדים, עד שפעם אחת אמר רבי יעקב אריה לחסידיו: מה רוצה בנו של הרב מגריצא (רבי יחיאל מילא את מקום אביו רבי שרגא פייבל מגריצא, הלא הוא נשמת האור החיים הקדוש (שלא היו לו ילדים) וכיצד יהיו לו ילדים.

צדיקים אמרו על הרה"ק רבי ישעיה מדינאוויץ זי"ע כי הוא היה מהנשמות החדשות וזה הוא אורו של משיח. סיפורים נחמדים זיטאמיר תרס"ג, להרה"ח ישעיה וואלף ציקערניק מקורב הרה"ק רבי יצחק מסקווירא

הרוז'נר הקדוש צוק"ל אמר על בנו הרה"ק מרדכי שרגא פייביש מהוסיאטין: "זה אלפיים שנה שלא היתה בעוה"ז נשמה כנשמתו". וכדי להוריד את נשמתו - נשמה גדולה וגבוהה כזו, היה צריך לקבל על עצמו ייסורים ועול גלות, וידוע שקיבל על עצמו לשהות במאסר ששלח אז - בעת מאסרו - להודיע לאמו הצדקנית חוה'לי לאמר: שהיא אשמה במאסרו, בהזכירו, ששאל בעצתה אם יקבל על עצמו גלות עבור הבאת נשמה קדושה כזו. וענתה לו: מה לא עושים עבור ילדים, ואח"כ סיים הרה"ק מרוז'ין שלבנו יש נשמת מרדכי היהודי.

הרה"ק ר' מרדכי מצ'רנוביל דיבר בשבחם של צדיקים נסתרים. ביקש ממנו מישהו מהתלמידים שיראה להם צדיק נסתר. ענה להם ר' מרדכי: אתם מסתכלים כרגע על צדיק נסתר. לא הבינו החסידים איך רבם אומר שהוא נסתר? ענה להם רבם: כמה גדולה היתה הרחמנות עליכם, אילו היינו באמת רק מה שאתם רואים בנו...

על המגיד הרה"ק ר' מרדכי מטשערנאביל מביא המגיד מטריסק בספה"ק "מגן אברהם" פר' בהר שזיכך כ"כ את גופו שהגוף נהיה נשמה, ממילא נשמתו היתה נשמה לנשמה...

בעת עריכת השולחן ביום ל"ה בעומר לרגל הלילת אביו המגיד הרה"ק ר' מרדכי מטשערנביל זי"ע, נענה בנו זקה"ק מרן רבי איציקל סקווערער זי"ע ואמר: "אצל אבי היתה נשמת רבי שמעון בן יוחאי, ממילא הרי אנחנו רבי אלעזר בנו'!"

בשם בעל באמ"ח זי"ע שלפני ביאת משיח תתגבר מינות ר"ל והתרופה נגד זה לשיח מצדיקים.

הרה"ק מנחם מנדל מרימנוב פעם אחת כשישב ללמוד, ועסק בספר הרי"ף, הגיע עליו התעוררות עצומה בהתמרמרות גדול, ועשה לעצמו חשבון הנפש, הלא כבר גמרת כל הש"ס בבלי וירושלמי עם כל הראשונים, והכל אצלי כמונח בקופסא, ומה יתרון יש בכל זה אם עדיין לא זכיתי ליראה האמיתית יראה עילאה יראת הרוממות, ובבכי רבה נרדם על הרי"ף שעסק בו אז, ונראה לו הרי"ף בחלום, ואמר לו, דע כי אתה שורש נשמת, ומשום זה הגיע לך ההתעוררות הוזה בעת שעסקת בספרי, ואם רוצה אתה להגיע ליראת הרוממות, אין לך עצה, רק שתלך לליוענסק להרה"ק רבי ר' אלימלך, ושם תזכה ליראת הרוממות. והנה בהקיץ משינתו, דברי רבינו הרי"ף שנתגלה לו בחלום בער בו כאש, ולא התמהמה, ותיכף וישא את רגליו לילך בוריוות להרה"ק ר' אלימלך לליוענסק, ועזב הכל אשר לכל בשם, והלך ונסוע עד הגיע לביתו הק' של הרבי ר' אלימלך.

הרמח"ל הקדוש רבי משה חיים לוצאטו זי"ע היה גלגול של רבי עקיבא. שהיה עם הארץ עד גילך 40 והרמח"ל הקדוש חי 40 שנה לתקן 40 שנה אלו. ונקבר התנא האלוקי רבי עקיבא בעיה"ק טבריה ת"ו. אחר פטירתו התבטא עליו מורו ורבו הג"ר ישעיה באסאן, "שהיה ניצוץ נשמת משה רבינו ע"ה".

האדמו"ר הזקן בעל ה"שו"ע והתניא אמר להרה"צ רבי יצחק אייזיק מהומיל זצ"ל: מה אפשר לעשות ונשמתך היא נשמה דאצילות אך גופך אינו כלי מתאים עבורה, ולפיכך זקוק הוא לביטויים שיכשירוהו לכלי מתאים לנשמה (מסיפורי רע"ז סלונים - מגדל עז' ע' קפד).

סיפר לי כ"ק מרן אדמו"ר מוהרשנ"ן מלעלוב זצוק"ל, ששמע מאיש מהימן, שהיה אצל הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זצ"ל, ופעם אחת אמר להרבי מזוועהיל, הרה"ק ר' ישראל מהוסיאטין זצ"ל חי בהרווחה והרבי חי בעניות. אמר לו הרה"ק מזוועהיל יש שני סוגי צדיקים, יש צדיק הדור, ויש צדיק יסוד עולם, הרה"ק מהוסיאטין הוא צדיק הדור, והצדיק יסוד עולם הוא כמו היסוד שמונח למטה (בארץ), ורמוז בזה על עצמו (שחי מתוך עוני).

כ"ק מרן אדמו"ר רבי משה מרדכי מלעלוב זצוק"ל אמר על הרה"ק ר' שלמה מזוועהיל זצ"ל מקור נשמתו של הרבי מזוועהיל הוא מ"יסוד שביסוד"... כעבור ימים אחדים, נצחו אראלים את המצוקים והאדמו"ר הקדוש מזוועהיל נתבקש לגנוי מרומים, היה זה ביום רביעי כ"ו אייר, ארבעים ואחד יום לעומר, יום הספירה של "יסוד שביסוד"...

הגאון רבי מאיר אריק זצ"ל, אבד"ק טארנא אמר הרה"ק מויז'ניץ הוא "משיירי כנסת הגדולה" (מנחת אהרן' בהקדמת המו"ל).

הגה"ק בעל מנחת אלעזר זצ"ל, אמר שזה מה שהוא המנהג, שהולכים בעת צרה לבקר קברי צדיקים ולבקש מהצדיקים שיתפללו לבטל הגזירה, וזה מפני שבשמים ממעל מסתירים מהצדיקים את הגזירות, מפני שידוע שהקב"ה גוזר והצדיק מבטלו, ויש ענינים שהקב"ה יודע ית"ש, שזהו טובת בני", שלא לבטל הגזירה לכן מעלים זאת מהצדיקים, ולכן אנחנו באים לקבריהם לגלות להם הגזירות וללמדם אותם שידעו מזה - וזה שאמר "אשרי לומדיך" שצדיקים לומדים אותך שתדע שיש גזירות רעות ואין הם יודעים אותם - וכן אמר לאביו, שיש לו צרות, ואך מעלימים זאת ממנו, ולכן הוא מגלה אותם שידע להגן עליו.

כ"ק מרן אדמו"ר ה"בית ישראל" מגור זצוק"ל: הצדיק מקבל את עיקר כוחותיו מן המקושרים אליו. וכן היה מפרש את דברי משרע"ה לאנשים שלא נטהרו (בפרשת פסח שני): "עמדו ואשמעה..." כלומר, אם

תהיה לכם עמידה ותקומה, אזי תוסיפו כח גם בי, "ואשמעה..." והיה מספר בענין זה מעשה שארע בבית מדרשו של הבעש"ט, שהיה עומד ומאריך מאד בתפילתו ביחודים ובעליית נשמה. התלמידים שסיימו מכבר את תפילתם, והיו רגילים שתפילת רבם הקדוש מתארכת הרבה, יצאו החוצה לרגעים מעטים, לצורך טעימה בעלמא. ויהי בשובם, ראו שפתאום סיים הבעש"ט להתפלל. והגיד להם, שכל כוחו ותקפו רק בהיות התלמידים עמו במחיצתו, אבל ברגע שעזבוהו, תשש כוחו, ולכן סיים את תפילתו.

הרה"ק מוהרי"א מזידיטשוב זי"ע היה רגיל לספר מה שראה ושמע בשמים ממעל, וזקה"ק מצאנו זי"ע אמר פעם עליו: הלא הוא יושב בשמים. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלויזנבורג צוק"ל

שמעתי בשם הצדיק המפורסם מהרי"א זצ"ל מזידיטשאוו ששאלו מדוע אנשי מדינת הגר פעלו אצלו ישועות יותר מבני מדינתו. אמר להם אחרי שבכואם אצלו באים בבטחון באמת שיפעול להם הישועה ע"כ בזכות הבטחון יכול לפעול להם. הגה"צ רבי יהודה סג"ל ראזנער הי"ד אבד"ק סעקלהיד.

נאמר בשם חסידים בדורות עברו, שכל חסיד צריך שיהיה לו רבי בעולם הזה ורבי בעולם הבא, לכך כתיב פעמיים "עשה לך רב".

הרה"ק שרגא יאיר מביאליבושיג זצ"ל בעריכת השלחן, שקוע בעמקי רעיונותיו בדביקות עצומה, נענה לפתע לקהל הנוכחים: מגיע לי מזל טוב באשר אבי הק' נתמנה להיות מחבר בית-דין-של-מעלה. מפ"ק מרן כ"ק אדמו"ר מביאלא שליט"א.

אמר הרה"ק מרדכי מנחם מענדיל מווארקא צוקללה"ה זי"ע ועכ"י, שאף לשונאיו היותר גדולים אינו מאחל להיות "רבי" ומנהיג בישראל. כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א.

המשיל הרה"ק מהרמ"מ מווארקע וצללה"ה אותם המפארים גדלות הצדיקים במופתים וכדומה, הוא כמו שמשבחים להגבירה תמרי"ל (גבירה נודעת בפולין ששמה הלך לפניו, בעלת עסקים מסועפים שרבים מהצדיקים התפרנסו ממנה) שיש לה משטח עץ לרדידת אטריות ("לאקשין ברייט") כן הדבר במה שמשבחים הצדיקים במופתים, ועיקר שבח הצדיקים הוא במה שבכוחם להכניס יראת שמים בלבות ישראל אף כחוט השערה, זה מופת גדול, ע"כ ושפתי פי חכם חן. כ"ק מרן אדמו"ר מביאלא שליט"א.

הרה"ק רבי יחיאל מאלכסנדר, בדברו ממדריגות רבותיו אמר על הרה"ק מוהר"י מווארקע שהוא בבחינת אברהם אבינו ע"ה, ועל רבו הרה"ק מוהרמ"מ מווארקע שהוא בבחינת יצחק אבינו ע"ה. הרה"ק רבי יהודה משה מאלכסנדר צוק"ל.

מובא בספה"ק כי יש ג' דרכים בצדיקים, א. שעובד את ה' במעשה, שתמיד הוא מוסיף והולך בדרכי ה' בתורה תפילה ומעש"ט, וכל מי שרואה את מעשיו יקח ממנו לעבוד את ה' ג"כ. ב. שעובד את ה' בדבור. וע"י ששומעים ממנו זרע ישראל דברי אלקים חיים בקדושה ובטהרה דברים היוצאים מן הלב, מטיבים מעשיהם ועושים תשובה. ג. יש צדיק שעובד את ה' במחשבה, שהוא דבוק וקשור במחשבתו בדביקות נפלאה כל כך עד כל מי שרואה את פניו כמלאך אלוקים צבקות נורא מאוד, צלם אלוקים שעל פניו בראיה בעלמא זוכה לתשובה גדולה וליראה ולאהבה את ה', ומדריגה זו גדולה מכל המדריגות.

הרה"ק ישכר דב בער מראדושיץ בשל מופתיו נתכנה "סבא קדישא" וגם בשם "בעל שם טוב השני". הוא עצמו התבטא: "המופתים הנעשים אצלי בשבוע אחד, רבים הם מהמופתים שנעשו אצל הבעל שם טוב" שכן כל בואו לעולם היה "לגלות את אלקותו יתברך".

לשם מה נצרך שיהיו כה הרבה רבי'ס בעולם, הרי אפשר היה להסתפק ברבי אחד, שכל ה'עולם' יסע אליו והוא יפעל ישועות עבור כולם? אלא, שלא כל אחד יכול להוושע אצל כל רבי ולא כל רבי יכול להוושע לכל אחד. אלו הזקוקים לישועה מסתובבים איפוא אצל כל הרבי'ס, עד שמגיעים הם אל אותו הרבי שישועתם בידו. הרה"ק רבי איתמר מנדבורנא.

צדיק הדור צריך לילך בדרך זה שצריך מקודם להבטיח לכל אחד כל טוב ואח"כ להתפלל להשי"ת שיתקיימו דבריו שלא יהיה בדאי האדמו"ר מוהר"ד מביאלה זי"ע.

בכל דור ודור הקב"ה מעמיד כמה סוגים של צדיקים, חלק מהם תפקידם ללחום נגד הפושעים המתחדשים, וחלק מהם יושבים ולומדים תורה וזוה הם לוחמים בפושעים. הגה"ק רבי יוסף שאול נאטנזאהן זיע"א.

החווה מלובלין שהעיד על הרה"ק רבי קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש", שנשמת התנא רבי אלעזר בן חרסום בקרבו. על הספר "מאור ושמש" התבטא בעל ה'אריה דבי עילאי', שבכוח ליטול נשמה מגוף האדם לכבסו וללבנו כבריה חדשה (יד מאור ושמש עמוד שלד. וראה הסכמתו לספר).

פר' שופטים "על ידי שהאדם מדבק עצמו בצדיקים... על ידי זה מגלין לו הלכות ברורות בלי ספיקות כלל". הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש".

"בעיני ראיתי זאת, מצדיקים בעת שבאו לדביקות גדול, והיו מדבקים עצמם בעולמות עליונים עד שכמעט היו מתבטלים ממציאיותם, ולא היו יכולים כמעט להישאר בזה העולם עד שהיו צריכים להגשים את עצמם באיזה דבר באופן גשמי, שיביטו על איזה דבר או חפץ להשתעשע בו או שיסתכלו באיזה איש, וזוה יתגשמו עצמם מעט ויוכלו להוריד עצמם מדביקותם, להישאר בזה העולם..." פר' וירא. הרה"ק קלונימוס קלמן הלוי עפשטיין בעל "מאור ושמש".

ונאמן היה בדרכו הקדושה להוכיח דבריו, כי "השי"ת - שולח לזה העולם בכל דור ודור, צדיקים גדולים שיש להם נשמות קדושות וגבוהות עד למאד... ואנחנו בני ישראל מצווים במצוה מן התורה הדבק בתלמידי חכמים... ובנסוע האיש הישראלי אל הצדיקים שבדורו, ומקרב את עצמו בתשוקה ואהבה רבה אל הצדיק, אזי כמים הפנים אל פנים הצדיק משפיע אליו בקדושתו להיות לו יתד נאמן בקדושה שלא יפול הנופל ממנו" (פר' יתרו ד"ה עוד על הפסוק). וביותר תוכחתו מגולה ל"המון העולם שסוברים, כשהיה צדיק מופת הדור בדורו ונסתלק, שאי אפשר עוד לצדיק אחר לעשות כמעשהו, אבל באמת הוא טעות גמור וחסרון האמונה..." הרה"ק בעל "מאור ושמש".

כ"ק מרן זקני מוהר"ש זצ"ל, בנסיעה לצדיקים ישנם ג' כללים, א', דצריך להאמין באמונה שלימה דיש ביד הצדיק לרפאות נגעי לבבו ולטהר את נפשו מכל סיג ופגם, וגדול כח הצדיק להשפיע עליו שפע רב מן השמים, ואם נוסעים אל הצדיק בלי אמונת אומן, אזי נגרע מההשפעה. ב', דלא סגי בזה שבאים אל הצדיק פעם אחת, דהאיש הנלכב הרוצה לינק משפעו ולהדבק בו ובתורתו, צריך לנסוע אליו לעתים תכופות ולהסתופף בצלו צלא דמהימנותא מידי פעם בפעם, ורק אז יזכה לעבוד את בוראו באהבה ושמחה כיאות. ג', דהשפעת הצדיק אינה מורגשת בשלימות כשעדיין נמצא אצל הצדיק וחוסה בצלו, כי אם אחר שחוזר לביתו עמוס באהבת ויראת השם שספג בקרבו כל ימי שהותו בצל קורת הצדיק, אזי מורגשת קדושת ההשפעה ביתר שאת וביתר עוז, עכדה"ק ודפח"ח. כ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב שליט"א.

עוד לפני שהצטרף לבעש"ט, נהג בחסידות ובפרישות רבה ביותר ו"אף על פי כן לא הייתי יכול לפטור מן מחשבות זרות עד שהוכרחתי לחכמת הבעש"ט". הרה"ק רבי נחמן מהורדנקה ז"ע.

רבינו תם ז"ל שהי' ניצוץ משורש נשמת יעקב אבינו ע"ה. הרה"ק מוהר"א איגר.

הרה"ק יהושע העשיל תאומים-פרענקל מקאמארנא אם יסעו על קברי, יושעו בכל מילי דמיטב. ומשם ראייה, שלעולם לא יחול יום פטירתי ביום שבת קודש. ואכן, יום ההילולא דיליה, ד' בתמוז אינו יכול לחול לעולם בשבת קודש.

הרה"ק האוהב ישראל האבד"ק אפטא צוק"ל אמר על הרה"ק ר' מרדכי מקרעמניץ זצ"ל שנשמתו הוא מהיכל הנגינה ובנגינותיו הקדושים משך וקירב את לב ישראל לאבינו שבשמים.

בספר אמרי קודש מהרה"ק ר' אורי מסטרעליסק זצ"ל, שאמר על הרה"ק רבי מיכל מזלאטשוב זצ"ל שהיה לו נשמת רבי אליעזר דמילה.

רבי יוסף חיים (הבן איש חי) ישב והגה בתורה לילות כימים. המקובל רבי שמעון אגסי סיפר לאחר הסתלקותו כי נקרא "יוסף" כיון שבנשמתו היה ניצוץ מנשמת יוסף הצדיק. הוא היה יפה-תואר כיוסף, נפל לבור תחתיות כמו יוסף שהובל לבור, נחבש בכלא בגלל עלילה כמו שקרה ליוסף.

הרמ"ע מפאנו כתב: מצאתי כתוב בשם הרב ר' יהודה הנקרא ר' יהודה ליאון דמודיאה, שהוא קיבל מרבותיו שקבלה אצלם שרש"י היה מגלגול רב, ונפש הרמב"ם היה מגלגול שמואל, ונפש רבינו תם היה מגלגול ר' יוחנן.

החתם סופר אמר: הישמח משה' אוהב ללמוד רמב"ם, ע"כ אומרים שנשמתו מקורה מנשמת הרמב"ם, ואני אוהב ללמוד רמב"ן, ע"כ אומרים שנשמתו היא מנשמת הרמב"ן. וכן מנסר ממהרי"ץ דושינסקיא ששמע מהגה"ק ר' זעקל פאלק זצ"ל שהחת"ס בעצמו אמר לו, "הטעם שנוהג לחתום משה הק' סופר ולא הק' משה סופר, משום שהוא נשמת הרמב"ן ואינו רוצה לכתוב' הק' על שם משה ולכן כותב משה"ק סופר, שמעתי זאת איש מפי איש.

"ברוך המקום שהמציא לי נשמת רבי יהושע בן פרחיה" - כך הכריז הרה"ק רבי שלמה יהודה לייב מלענטשנא זי"ע בליל שבת קודש, לאחר חנוכה, בשולחנו הטהור בשנת תקע"ח. כך מעיד תלמידו הרה"ק רבי שמואל משינאווא בעל "רמתים צופים" על תנא דבי אליהו, שהיה נוכח בשעת מעשה, ומוסיף: "וסיפרו לי, כי כל השנה אמר כן כדברים האלה, עד שבחנוכה הבאה (תקע"ט) נולד לו בן וקרא שמו יהושע, והוא הרב הצדיק מו"ה יהושע מק"ק אסטראווע סמוך ללובלין"

כתב מהר"ח זצ"ל וז"ל: מורי הרב משה אלשיך בעל חבצלת השרון רבינא מתגלגל בו עתה ורבי שמואל בר נחמני הוא עתה בסוד העיבור וכו'.

הרה"ק רבי ישעי' הלוי הורוויץ זי"ע בעל "שני לוחות הברית", נולד בשנת ש"ל לערך בעיר לכוב לאביו הג"ר אברהם זצ"ל תלמיד הרמ"א ומהרש"ל. בעל "סדר הדורות" מביא מדברי המקובלים שהיתה בשל"ה הק' ניצוץ מנשמת רות המואביה.

החיד"א צוק"ל מביא בספרו "מעגל טוב": סיפר לי הרב הירש מבאלחוב, ששמע מפי מגידי אמת, שהגאון מוהר"ר העשיל מקראקא הלך לווינה בשנת ת"ח (כשנמלט מחרב חמלניצקי וחבר מרעיו ימ"ש, בעת פרעות ת"ח ת"ט), והאב"ד שם היה מוה"ר רבי שעפטיל בעל "זוי העמודים", ולא החשיב כל כך להרבי ר' העשיל. שאל ממנו הר"ר העשיל פירוש דיבור תוספות, ואמר שיעיין וישיב, ועיין ולא

מצא ידיו. והתענה ובכה והתפלל, עד שבא אליו בחלום אביו הגאון בעל של"ה, ואמר לו פירוש דברי התוספות, וציווהו להיזהר בכבוד הר"ר העשיל, שהוא נשמת רבינו תם, מיד שלח רבי שעפטיל להר"ר העשיל שיבוא לבית הכנסת שלו, ועשה לו כבוד, ואז אמר לו את פירוש התוספות. נשבע הר"ר העשיל ברבים, שאין זה כי אם שאמרו לו מן השמים!

פעם אחת שמעו התלמידים מהבעל-שם-טוב שאמר על הרב הגדול מוריניו חיים צאנזיר מבראד שהוא ניצוץ רבן יוחנן בן זכאי אמר המגיד ממעזריטש זי"ע בזה"ל: מה תתפלאו על זה [שאמר הבעל-שם-טוב שהוא ניצוץ של רבי יוחנן בן זכאי] כי היה לו צורת רבן יוחנן בן זכאי ממש (מתוך 'שבחי הבעש"ט השלם').

הבעש"ט הקדוש אמר על רבי אלעזר בעל "מעשה רוקח" זי"ע שהיתה לו נשמת דוד המלך ע"ה. והרב הגאון רבי יחזקאל לנדוי זצ"ל בעל "נודע ביהודה" אמר עליו, כי כל זמן שרבי אלעזר בחיים הרי כל העולם ניזון בשבילו. הרה"ק רבי אברהם יהושע העשיל מאפטא זצ"ל אמר, כי הוא יודע בבירור שהגה"ק רבי אלעזר מתיחס לגזע רש"י י"ג פעמים מצד אביו ומצד אמו.

חותני הרב הצדיק אדמו"ר הזקן מסדיגורה זצל"ה סיפר כי הרב הצדיק מבארדיטשוב זצל"ה היה נוהג לאכול פירות בר"ח שבט כמנהג בית שמאי, ואמר הה"צ מסדיגורה הטעם כי מה שהלכה היא כבית הלל היא מחמת כי בית שמאי הם מעולם המחשבה ובית הלל מעולם המעשה ע"כ הלכה כמותם. וידוע כי הרב הצדיק מבארדיטשוב היה נשמת ר"ע ור' עקיבא היה מעולם המחשבה, כדאיתא בגמרא 'אמר הקב"ה כך עלה במחשבה', לכן נהג עצמו כבית שמאי.

וכן כתב בס' זכות ישראל עשר אורות, שידועי חן אמרו על הרה"ק בעל קדושת לוי מבארדיטשוב זי"ע, שהי' בו נשמת התנא רבי עקיבא, אשר אמרו עליו ז"ל, שכשהי' מתפלל בינו לבין עצמו, אדם מניחו בזוית זו ומוצאו בזוית אחרת, מפני כריעות והשתחויות. כן ראו גם אצלו, שהי' מתפלל מתוך רשפי אש שלהבת קודש בכריעות והשתחויות, והדברים יודעים.

זקיני הרבי ר' מרדכי מנדבורנה שלח חוליית ציצית שטווה כמו ידיו אל מרן הדברי חיים. וזה הגיע אליו קודם התפילה, ומרן הדברי חיים השחיל החוטים בציצית, ועשה קשר אחד וכך התפלל, וזה היה חידוש בעיני בנו הרה"ק משינאווא זי"ע, ושאל את אביו: מאי כולי האי? השיבו מרן הדברי חיים: היודע אתה מי שלח לי את הציצית, היהודי עם הבגדים הקרועים - כי רבי מרדכי מנדבורנה היה הולך עם בגדים קרועים באומרו שבאחד מגלגוליו הקודמים היה כהן גדול ולבש שמונה בגדים וגם דעתו, וכתיקון לכך לבש בגדים קרועים - אשר בעת שהוא מתפלל, אין הוא מוסר את תפילתו למלאכים שיעלוהו למרום, אלא הוא בעצמו מכניסם לפני ולפנים וקושרם בכרתו של הקב"ה.

בעת שגולד זקני הרה"ק רבי ישראל פרידמן מסדיגורה ה'אור ישראל' זי"ע, היה ללא רוח חיים, וביקש אביו הק' זי"ע שילחשו לו באננו, שיש לו את הנשמה של הרה"ק רבי לוי יצחק מבארדיטשוב זי"ע. ומיד נשתנה מצבו לטובה בעזרת השי"ת. ושמעתי ממנו שאמר שהעולם מספר מהרב מבארדיטשוב זי"ע שהיה ממליץ טוב עבור ישראל, ואני אומר שהנני יכול גם כן להמליץ טוב על ישראל (כ"ק מרן אדמו"ר ה"כנסת מרדכי" מסדיגורה צוק"ל).

נשגבות דברו בו בהמקובל האלוקי רבי שלום שרעבי - הרש"ש - זי"ע גדולי המקובלים, שנתעברה בו נשמת האריז"ל, כפי שכותב גאון דורו רבי חיים פאלאג'י זי"ע בספרו "תוכחת חיים" עה"ת (פר' תצוה): "מצינו לגדול בתורה וחסידות המפורסם בקבלה רב שר שלום שרעבי ז"ל אשר אמרו עליו, כי הבטחה

שהבטיח רבינו האריז"ל לתלמידיו וכו', שאמר להם: אם תזכו אבוא אליכם פעם אחת, כי בא להם הרב האריז"ל בגלגול ברבינו שלום שרעבי זי"ע..."

האור החיים הק' נסתלק ביום ט"ו תמוז שנת תק"ג לפ"ק, ושני ימים אחר כך ביום י"ז תמוז נכנס הרה"ק רבי לייב שרה"ס זי"ע לעול המצות, ואמו באה אתו אל המגיד הק' ממעזריטש זי"ע שיברכנו לרגל הכנסו לעול המצות, נתן לו המגיד הק' "דורון דרשה" חלק מנשמת אוה"ח הק'. ובכח אור נשמה זו פעל רבי לייב שרה"ס גדולות ונוראות בכל ימי חייו, כנודע שהיה טס ומשוטט בכל כדור הארץ ממקום למקום לבטל גזירות מבני ישראל, ושהה הרבה בעיר הבירה ווינה בארמון הקיסר, ובכח קדושתו שלט על הקיסר ופקד עליו מה לעשות ומה שלא לעשות, והקיסר הוכרח לציית לכל דבריו, ובכח זה ביטל מבני ישראל כל מיני גזירות, והגין על כל הדור בימיו, ולכל זה סייעו חלק מנשמת אור החיים הק' שקיבל מהמגיד הק'.

שמעתי שפעם בא נכד מהרבי ר' אלימלך זי"ע אל מרן הדברי חיים זי"ע ביום ל"ג בעומר, ושאלו מרן הד"ח אמאי לא הולך היום אל צינונו של זקינו בליזענסק, שהרי הוא היה הניצוץ של ר' שמעון בר יוחאי (כ"ק מרן אדמו"ר משומרי אמונים זצוק"ל).

הרה"ק מריזין וצללה"ה היה דרכו בקודש בעת שהיה דר ברוסיא, אשר לפעמים היה בא בלילה לחדר החיצון או להקלוזי (=בית המדרש). בעת שהיו גדולי החסידים יושבים שם ושותים משקה וממתיקים סוד יחדיו בדברים הנוגעים בעניני חסידות לעבודת השי"ת, ולפעמים היה אומר לפנייהם דברי תורה. פעם אחת בא בלילה להקלוזי ובעברו לפני ארון הספרים נפל ספר אחד מהארון, והגביה הרה"ק את הספר, ופתחו וראה שהוא ספר מחצית השקל, ונשקו והניחו בין הספרים, ואמר: ה"מחצית השקל" הוא ה"מגן אברהם" בעצמו, כי מחמת שקיצר מאד בדבריו הוכרח לבוא פעם שנית ולפרש בעצמו את דבריו, ע"כ דה"ק [סיפורים חדשים ואמתיים סיפור לב].

פעם ישב אדמו"ר הרה"ק המגיד מטשערנוביל זיע"א ופירט באוזני השומעים על רום מעלת שגב נשמותיהם של בניו הק', וכשאמר מעלת נשמת בנו מרן אדמו"ר הזקן אמר שהוא נשמת התנא ר' יוחנן בן זכאי... וכאשר הרצו רבות הימים את הדברים לפני בנו אדמו"ר הזקן, אמר: ודאי כן הוא, כי שמי הוא יוחנן ואבי הקדוש הוא בודאי זכאי, ואם כן אני הוא יוחנן בן זכאי.

אודות השביעי שבין האחים בני הרה"ק רבי מרדכי המגיד מטשערנאביל זי"ע, הסבא-קדישא רבי יצחק ("רבי איציקל") אבי שושלת סקווירא - העיד אביו המגיד הק' באוני חותנו הרה"ק מרוזין כי נשמתו של בנו רבי יצחק'ל הינה "נשמה של כהן גדול". ולגירסה אחרת שנשמעה מפי הרה"ק ראי"ה ממאחניווקא זצוק"ל מקובל היה כי אמר המגיד הק' ששוכנת ברבי יצחק'ל נשמת רבי ישמעאל כהן גדול. אכן, ביום הכיפורים נגלתה בעליל עבודת-קדשו ביגיעה מופלאה ובדברים נשגבים, משל את עבודת כהן גדול עושה הוא. חסיד שטיפס אל חלונו לראות את עבודתו בבוקר היום הקדוש, ראוהו יושב על כסאו, פניו בוערות כלפידים והוא מכה באצבע צרדה, כפרחי כהונה במקדש.

כשהייתי אצל הרה"ק רבי שלמה ליב מלענטשנא זי"ע פעם ראשונה שנתחברתי לחסידים בהיותי כבן שבעה עשר שנים בחנוכה. ודרכו היה לישב נגד הנרות ולהביט בהם. וציוה להחסידים לומר שירות ותשבחות. ושאל על איש אחד מעיר קטנה הסמוכה לו ושמו שלמה. ויענו לו כי איננו פה בעיר. ואמר בזה הלשון גם אני שמי שלמה וזה שמעתי באוני כי עמדתי אצלו. והנה לא היה אז לאדמו"ר שום בנים ובנות כלל. ובשבת קודש לאחר חנוכה על השולחן אמר ברוך שהמציא לי המקום נשמת ר' יהושע בן פרחיה. וסיפרו לי כי כל השנה אמר כן כדברים האלה עד שבחנוכה הבאה נולד לו בן וקרא שמו יהושע. והוא הרב הצדיק מו"ה יהושע מק"ק אסטראו סמוך ללובלין.

כ"ק הרה"ק האדמו"ר מליובאוויטש נשיא דורנו רבי מנחם מנדל שניאורסון

כ"ק האדמו"ר הרב מנחם מנדל שניאורסון הידוע כ'הרבי מליובאוויטש': נולד ב-י"א ניסן ה'תרס"ב (1902) כבן בכור בעיר מיקולאייב, אוקראינה. בגיל שבע עבר עם משפחתו ליקטינוסלב בה שימש אביו כרב. את רוב זמנו העביר בלימוד תורה, קבלה וחסידות. בשנת ה'תשי"א (1951) נפטר חמיו ורבינו החל לשמש כאדמו"ר השביעי בשושלת אדמו"רי חב"ד, עמד בראש חסידות חב"ד משנת תש"א (1951) ועד לפטירתו בשנת תשנ"ד (1994). הוכתר רק לאחר שנה מפטירת חמיו שעמד בראש חסידות חב"ד. עסק גם בקבלה מנקודת המבט החסידית. בנוסף לעובדת היותו חתנו של האדמו"ר השישי של חב"ד, הוא גם דור חמישי, בן אחרי בן, לרבי מנחם מנדל שניאורסון (ה'צמח צדק'), שהוא השלישי בשושלת רבני חב"ד, והוא הרבי השביעי בשושלת הרבנים שבראש חסידות חב"ד. השאיר אחריו מורשת של אהבת ישראל והפצת יהדות מתוך מסירות נפש, שממשיכה לתת פירות גם היום. אחת מגולות הכותרת הוא מפעל השליחות של תנועת חב"ד, שמונה למעלה מ-8,000 שליחים בכל רחבי העולם. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים.

אביו: הרה"ג הרה"ח המפורסם המקובל הר' לוי יצחק, ח"י סיון תרל"ח – כ' מנחם אב תש"ד. רבה של יקטרינוסלב. מסר נפשו על התורה (נגלה וחסידות) ומצוותיה לרבים, באופן של יסורים וגלות ומסירת נפשו בפועל ועלייתה השמימה בהיותו בגולה. אביו – הרה"ח ר' ברוך שניאור. אביו – הרה"ג הר' לוי יצחק, רבה של פודוברנקה ושל ביישניקוביץ. אביו – כ"ק הרה"ק הרה"ח ר' ברוך שלום – בנו בכורו של הוד כ"ק אדמו"ר בעל הצמח צדק נ"ע.

אמו: הרבנית הצדקנית מרת חנה. כ"ח טבת תר"מ – ו' תשרי תשכ"ה. אבי – הרה"ג הרה"ח הר' מאיר שלמה הלוי ינובסקי, רבה של ניקולייב, ובנו של הרה"ג הרה"ח הר' ישראל ליב ינובסקי ושל הרבנית ביילא רבקה בתו של הרה"ג הרה"ח הר' אברהם דוד לאוואט, רבה של ניקולייב ומחבר "שער הכולל" "קב נקי" ועוד. אמה – הרבנית רחל, בתו של הר' יצחק פושניץ, רבה של פודוברנקה.

אחיו: (א) ר' דובער הי"ד. (ב) ר' ישראל ארי' לייב ז"ל. [ראה יתר הרחבה בספר "תולדות לוי יצחק"].

מרבתי: הגאונים אביו, ר' לוי יצחק, ר' שניאור זלמן וילנקין.

אשתו: הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא ע"ה ז"ל (בת כ"ק האדמו"ר ר' יוסף יצחק שניאורסון).. כ"ה אדר תרס"א – כ"ב שבט תשמ"ה. כל ימיה נתקיים אצלה "כל כבודה בת מלך פנימה". ראה תולדותיה בקובץ "הרבנית" (ברוקלין תשס"ג).

צדיקים מבחינת 'ליתן'

אדמו"ר הזקן מבאר את המשמעות הפנימית של 'ליתן' ו'שור הבר, שהם רומזים לשני מיני צדיקים: 'הענין כי יש ב' מיני צדיקים. הא' אותן שהם בסתר, שעבודתם ברוחניות, פירוש בכוונת הלב לייחד יחודים עליונים ובבחינת עליות. וכגון רשב"י כשהיה במערה י"ג שנה ... וכן האריז"ל היה גם כן גם בבחינה זו" (לקוטי תורה, פ' שמיני). ובהגה"ה נוסף שם: "וכן הבעל שם טוב ז"ל" (המלך במסיבו ח"א ע' שיד וש"נ).

נשמות מלפני הצמצום

... "אמנם, בנשמות שנבקע עליהם הפרגוד וכמו שהן למעלה ירדו למטה שלא ע"י הצמצום, שהם נשמות דאצילות, כמו נשמת משה, וכמו"כ בנשיאי חב"ד, הנה אצלם הוא כמו קודם הצמצום שאלקות הוא בפשיטות, וצריך לייגע את עצמו ולהביא ראיות שישנו גם מציאות. ובאופן כזה יהי' גם הגילוי דלעתיד לבוא, שיהי' אלקות בפשיטות" ... (מאמר ד"ה ונגלה כבוד הוי' תשט"ו).

הרבי – ממוצע המחבר

משיחת קודש של הרבי, אחרון של פסח תש"י:

... "יש מקשין: מה שייך בכלל לבקש מהרבי, הרי זהו ענין של "ממוצע"?

... והמענה על זה: כשם ש"ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד", היינו, לא רק שישראל מתקשרין באורייתא ואורייתא בקוב"ה, אלא "חד" ממש, כך גם ההתקשרות בין חסידים לרבי, שאינה כשני דברים המתאחדים, אלא נעשים "כולא חד" ממש. והרבי אינו "ממוצע מפסיק" כי אם "ממוצע מחבר". ובמילא, אצל חסיד, הוא והרבי והקב"ה – כולא חד.

– לא ראיתי שיאמר כך בפירוש בתורת החסידות, אלא זהו "הרגש", ובמילא, מי שרוצה להרגיש כך – ירגיש, ומי שאינו – איני רוצה להתווכח עמו, יהי לו אשר לו –

ובמילא אין מקום לקושיא אודות "ממוצע" – מאחר שזהו עצומ"ה (עצמות ומהות) בעצמו, כפי שהעמיד עצמו ("זוי ער האַט זיך אַריינגעשטעלט") בגוף.

וע"ד מאמר הזהר "מאן פני האדון הוי' דא רשב"י" [מיהו 'פני האדון השם'? זה רשב"י], או כפי שמצינו שבעת השליחות נקרא אפילו מלאך בשם הוי', או כפי שאמר משה רבינו: "ונתתי עשב".

רבותינו נשיאינו – נביאים

לקוטי שיחות חלק ב', הוספות פ' בלק:

... נאמר "כעת יאמר ליעקב ולישראל מה פעל א-ל". והיינו, שלפני הגאולה דלעתיד – תחזור הנבואה בישראל.

איתא בירושלמי על הפסוק "כעת יאמר ליעקב וגו'", שבלעם אמרו בחצי ימיו של עולם.

הרמב"ם כותב באחת מאגרותיו – אגרת תימן – שבלעם אמר זאת בשנת ב' אלפים תפ"ח [2488], וזהו אמרו 'כעת', שלאחרי משך זמן כזה, לאחרי שיעברו מספר שנים כזה, דהיינו בשנת ד' אלפים תתקע"ו [4976] – תחזור הנבואה בישראל.

ובסביבות זמן הנ"ל – ד' אלפים תתקע"ו – היו: הרב הקדוש שמואל הנביא אביו של הרב הקדוש יהודה החסיד, הרב הקדוש אלעזר בעל הרוקח, הרמב"ן, שחיבר כמה ספרי קבלה, ואיתא בכתבי האריז"ל שהוא אחד המקובלים היחידים שסומכים עליהם, הראב"ד, שהופיע רוח הקודש בבית מדרשו, הרב הקדוש עזרא הנביא והרב הקדוש יהודה החסיד, שעליו נאמר שאילו הי' בימי האמוראים הי' אמורא, אילו הי' בימי התנאים הי' תנא, ואילו הי' בימי הנביאים הי' נביא.

ואם כן, היה כבר הענין ד"תחזור הנבואה בישראל". ובמילא היה כבר יכול להתקיים מ"ש לאחרי הפסוק "כעת יאמר ליעקב": "הן עם כלביא יקום וכארי יתנשא", דקאי על הגאולה העתידה. אלא כיון שלא אכשור דרא, ממשיכים אנו עדיין להתייטר.

דורות לאחרי זה, כאשר נעשה קרוב יותר לביאת המשיח, היה עוד הפעם הענין ד"תחזור הנבואה בישראל" – ע"י התגלות מורנו הבעש"ט ותלמידיו עד לרבינו הזקן שעליו נאמר לשון הנ"ל אודות הרב הקדוש יהודה החסיד, ועוד ביתר שאת.

ואח"כ ע"י הרביים ממלאי מקומו, עד לדורנו זה – נשיאנו כ"ק מו"ח אדמו"ר, "הבוקר אור" דא צפרא דיוסף, כדאיתא בזהר הקדוש, והרי על בוקר צפרא דיוסף נאמר "בוקר אערך לך", והפירוש ד"אערך לך" הוא כמ"ש "ערכתני נר למשיחי", כמ"ש בזהר הקדוש – שזוהי הגאולה שלימה בימינו ע"י משיח צדקנו.

• ביתר הרחבה ופירוט, ראה שיחת פ' שופטים תנש"א, סעיפים ט' – י'.

נשיא הדור – נשמה כללית

"כי כל ישראל הם קומה אחת שלימה, וראשי הדור כוללים את הנשמות של כל אנשי הדור (כמו שהראש כולל חיות כל אברי הגוף – תניא פרק נ"א), ולכן ההשפעה שממשיכים לאנשי דורם הוא בכל מציאות אנשי הדור, וגם בעניניהם הפשוטים, כמו שאברי הגוף מקבלים כל חיותם, גם החיות שבצפרניים, מהמוח" (לקוטי שיחות כרך ד', פ' קרח, הערה 16).

הרבי מביא מספר 'קהלת יעקב' (מערכת רבי'), שנשיא הוא ראשי תיבות "ניצוצו של יעקב אבינו", שיעקב אבינו היה כולל את כל נשמות ישראל. ומשיח – הוא יחידה הכללית של כל הדורות, הנשיא של כל הנשיאים (שיחת פ' האזינו תנש"א).

"נשיא הדור הוא ככל הדור, כי הנשיא הוא הכל" (רש"י פ' חוקת כא, כא).

משיח שבדור

"נשיא הדור, הוא גם המשיח (גואלן של ישראל) שבדור, כמו משה רבינו (הנשיא הראשון), "גואל ראשון הוא גואל אחרון", כידוע שבכל דור ישנו "אחד הראוי מצדקתו להיות גואל, ולכשיגיע הזמן יגלה אליו השי"ת וישלחו כו" [שו"ת חתם סופר], ומסתבר לומר שהוא נשיא הדור, כמפורש בגמרא בנוגע לרבי יהודה הנשיא: "אמר רב, אי מן חייא הוא, כגון רבינו הקדוש", "אם משיח מאותן שחיין עכשיו, ודאי היינו רבינו הקדוש", נשיא הדור" (קונטרס 'בית רבינו שבבבל', סעיף ה').

וב'שדי חמד' (הרב הקדוש חזקיהו מדיני) בביאור הגמרא לגבי הימצאותו של משיח בכל דור, כתב: "וכן הוא בכל דור ודור צריך להיות אחד מוכשר [להיות משיח] שמה יזכו, ועל פי זה כתבו גם כן תלמידי האר"ז ז"ל שבימיו היה האר"ז ז"ל ... וכל זה הוא פשוט".

הנשיא הוא הראש ממנו ועל ידו הם כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות

רבים המחפשים ומבארים מעלות וגדולת נשיאי חב"ד בכלל, ונשיא דורנו, הוא כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ, בפרט בענינים שונים: איש המסירות-נפש, גאון, בעל מדות, צדיק, בעל רוח הקודש, מלומד בנסים ועוד ועוד. וגדלו ביותר שבחים אלו, על פי ההגדרה בתורת החסידות, מהו מסירות נפש, מהו גאון וכו'.

ובכלל זה - העיקר חסר כאן. ונוסף על זה, שהוא עיקר בעצם, חשוב הוא ביחוד משום שנוגע ביותר, וביחוד לנו, קהל חסידיו ומקושריו. וזהו - מה שהוא הוא הנשיא, ונשיא חב"ד. כי - נשיא בכלל, נקרא ראש אלפי ישראל, הוא בחינת ראש ומוח לגביהם, וממנו היא יניקה וחיות שלהם. ועל ידי הדייקה בו קשורים ומיוחדים הם בשרשם למעלה מעלה. והנה כמה סוגים בנשיאים: אלו אשר השפעתם בבחינת פנימיות, ואלו אשר השפעתם בבחינת מקיף. ובוה גופא חילוקים: אם השפיעו בתורת הנגלה או הנסתר או בשניהם יחדיו, לימדו דרכי העבודה והחסידות, המשיכו השפעות גשמיות וכו' וכו'. וישנם כאלו, שהי' בהם כמה מבחינות הנ"ל, או גם כולם. וזה הי' מאז ועד עתה ענין הנהגת נשיאי חב"ד, מן כ"ק אדמו"ר הזקן ועד כ"ק מו"ח אדמו"ר הכ"מ ועד בכלל, אשר כללו כל הסוגים והחילוקים: השפיעו בפנימיות ובמקיף, בתורה עבודה וגמ"ח, ברוחניות ובגשמיות. ובמילא היתה התקשרותם עם השייכים אליהם בכל תרי"ג אברי נפש וגוף המקושרים. ועל כל אחד ואחת מאתנו כולנו לדעת, היינו להעמיק דעתו ולתקוע מחשבתו בזה, אשר הוא הנשיא והראש, ממנו ועל ידו הם כל ההשפעות בגשמיות וברוחניות, ועל ידי ההתקשרות אליו (וכבר הורה במכתביו איך ובמה מתקשרים) קשורים, ומיוחדים בשרש ושרש השרש עד למעלה מעלה כו' **מנחם שניאורסאהן**

כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו אגרת קודש תרלה בכרך ג

באמיתת שם התואר והמעלה של צדיקים יש בכללות חמשה סוגים

ונמצא, שבאמיתת שם התואר והמעלה של צדיקים יש בכללות חמשה סוגים: א. צדיקים שרואים "באספקלריא שאינה מאירה", שעליהם אומר רבינו הזקן (תניא פ"י) שהן צדיקים שאינם גמורים, שמספרם הוא "תמניסר אלפי צדיקי". ב. צדיקים שרואים "באספקלריא המאירה", אבל "עיילי בבר", והם ל"ו צדיקים. ג. צדיקים שנוסף על המעלה שרואים "באספקלריא המאירה" - עיילי בלא בר", שהם צדיקים גמורים, ואלו הם "בני עליה" שעליהם נאמר "והן מועטין" (אבל לא פחות משנים). ד. צדיק שהוא "יסוד עולם": הוא מקיים את העולם. וצדיק כזה - יכול להיות דור שיש בו רק אחד. אבל אחד חייב להיות, שהרי העולם זקוק ליסוד. ה. צדיק גמור שמזוכך את העולם עד שאין צורך באות הקשת, וצדיק כזה - ישנו רק בדורות ספורים.

רבי מנחם מענדל שניאורסון הרבי נולד ביום שישי י"א בניסן תרס"ב. בעיירה רוסית אוקראינית ניקולייב לאביו הרב הקדוש רבי לוי יצחק שניאורסון ולאימו הרבנית חנה. בתו של הרב מאיר שלמה ינובסקי שהיה רב העיר ניקולייב. ב"ח ניסן נכנס בביתו של אאע"ה תחת כנפי השכינה. והסעודת מצוה התקיימה בבית סבו של הרבי. הרבי נקרא בשם "מנחם מענדל" על שם סב-סבו האדמו"ר הצמח צדק. בשנת תרס"ט התמנה אביו של הרבי, ר' לוי יצחק לרבה הראשי של דנייפרופטרובסק שנקראה בעבר יקטרניוסלב משפחתו עברה לגור במקום. כבר בגיל צעיר נודע הרבי בשקידתו וזיכרונו הפנומנלי. את זמנו השקיע בעיקר בלימוד מקיף של כל חלקי התורה. כשאת הדרכתו הלימודית קיבל בעיקר מאביו. את שנות ילדותו תיאר הרבי כזמן בו התגבשה אצלו השקפת עולמו אותה יישם במהלך חייו ובעיקר בהיותו רבי במכתב נדיר למר יצחק בן צבי הוא מתאר את הלך מחשבותיו כילד. מיום הלכי ל'חדר' ועוד קודם לזה התחיל להתרדם בדמיוני ציור הגאולה העתידה גאולת עם ישראל מגלותו האחרונה גאולה כזו באופן כזה שעל-ידה יהיו מובנים ייסורי הגלות. הגזרות והשמדות.

יחיד בדור בגדולתו בתורה וברוב כשרונותיו. בעל כוחות מופלאים שאין להבינם "בדרך הטבע".

פעל עם חותנו מימי נעוריו, לאחר נשואיו בשנת תרפ"ט. התמדתו אף היא מן המופלאות. בשנת תש"א ניצול בנס מן השואה והמשיך להיות יד ימינו של חותנו גם בארצות הברית. משנת תש"י וממקום מושבו בברוקלין הוא מפזז קרני אור של תורה וחסידות בכל רחבי העולם ואין מקום שיד חב"ד אינה מגעת שם ומקדשים את השם.

סופר פורה. יצירתו התורנית מגעת לכל שטח ויצירתו הספרותית היא עצומה, אולי ללא תקדים בתולדות ישראל. לו שיטה חדשה בפירוש רש"י והוא מחשיב ביותר יצירה זו הבאה לבאר כל פירוש על פי פשוט. לא יצא מעולם את מקום מושבו, לא נסע לאף מקום ואף לא לקח לעצמו אפילו יום חופש אחד.

- נולד י"א ניסן תרס"ב, בעיר ניקולייב, אוקראינה. לומד בשקידה עצומה ומצליח.
- תרס"ט: עובר עם משפחתו ליקטרינוסלב (דנייפרופטרובסק), שם מתמנה אביו לרב העיר.
- תרע"ח: עומד לימין אביו ומסייע בארגון עזרה לפליטי פולין שהגיעו בהמוניהם ליקטרינוסלב עקב מלחמת עולם הראשונה.
- תרפ"ד: כ"ק אדמו"ר הריי"צ מכניסו לסוד ענייניו והנהגתו הציבורית, מטיל עליו תפקידים מיוחדים בתחומים שונים, ומגדיר אותו כ"שר ההשכלה" שלו.
- תרפ"ה: נפגש עם הגאון מרוגוצ'וב, מקבל ממנו סמיכה, ועומד עמו בקשרי מכתבים.
- תרפ"ז: משתתף בוועידת הרבנים בעיר קורוסטין (וואהלין). פועל רבות לשחרורו של אדמו"ר הריי"צ ממאסרו.
- תרפ"ח: משמש תקופה כמזכירו הפרטי של אדמו"ר הריי"צ.
- תרפ"ט: י"ד כסלו, נישואיו עם הרבנית הצדקנית מרת חיה מושקא, בת אדמו"ר הריי"צ, בוורשה שבפולין, ורבים מגדולי ישראל משתתפים בחתונה. אדמו"ר הריי"צ מבקשו להתוועד עם החסידים מפעם לפעם, ומפנה אליו את השואלים בענייני הלכה, קבלה וחסידות.
- תרצ"ב: בשליחות חותנו מבקר את הרה"ג ר' חיים עוזר גורדו'נסקי. נפגש עם הרה"ג ר' ברוך לייבוויץ'.
- תרצ"ג: נפגש עם הרה"צ בעל "מנחת אלעזר" ממונקאטש, ועם הרה"ג ר' שמעון שקאפ.
- תרצ"ה: נוסע בשליחות חותנו לנחם את האדמו"ר בעל ה"אמרי אמת" מגור. מתעסק בעריכת קבצי "התמים".
- תרצ"ו: נפגש עם הרה"ג ר' שבתאי הכהן רפפורט בעל "שפתי כהנים". מבקר את האדמו"ר ר' אהרן מבעלז.
- ת"ש: עוזבים את פאריז (מפני הכיבוש הנאצי) לוישי. אחרי כמה חודשים, לניצא.
- תש"א: כ"ח סיוון ניצל בניסים מעמק הבכא האירופאי ומגיע איש וביתו לניו יורק.
- תש"ב: נתמנה ע"י אדמו"ר הריי"צ ליו"ר ועד הפועל "מחנה ישראל", "מרכז לענייני חינוך", ו"הוצאת ספרים קה"ת".

- תש"ג: נתמנה לעורך ראשי של "ספרי" – אוצר החסידים – ליובאוויטש", ומני אז מו"ל ספרים וחברות בהוספת הגהותיו והערותיו וכו'. מדפיס קובץ "היום יום" שסודר על ידו.
- תש"ו: מדפיס הגדה של פסח עם לקוטי מנהגים וטעמים שנלקטו על ידו.
- תש"י: עוסק במרץ גדול בהרחבת והתפשטות מוסדות התורה והחינוך שנוסדו ע"י אדמו"ר הריי"צ. מייסד בתי ספר "אהלי יוסף יצחק" – ליובאוויטש" בצפון אפריקה.
- תשי"א: יו"ד שבט, מקבל את הנשיאות.
- תשי"ב: מייסד "צעירי אגודת חב"ד" בארץ הקודש ת"ו. מייסד אגודת נשי ובנות חב"ד בארץ הקודש ת"ו. מייסד רשת "אהלי יוסף יצחק" – ליובאוויטש" באה"ק ת"ו ובאוסטרליה.
- תשי"ג: מחדש המנהג לעשות חלוקת הש"ס ב"ט כסלו. מייסד אגודת נשי ובנות חב"ד בארה"ב ובכמה מדינות.
- תשי"ד: מדפיס מפתח ענינים וכו' לספר התניא שנערך על ידו. מייסד בי"ס חקלאי בכפר חב"ד. מייסד קופת "קרן השנה".
- תשט"ו: מייסד "צעירי אגודת חב"ד" בארה"ב וקנדה. מייסד קופת "קרן תורה". מייסד בי"ס למלאכה בכפר חב"ד.
- תשט"ז: מייסד ישיבת "אהלי תורה". מייסד ארגון "בית רבקה" באוסטרליה, ובמונטריאול, קנדה.
- תשי"ז: מייסד ישיבת ליובאוויטש בטורונטו, קנדה.
- תשי"ח: מעורר אודות הפצת המעיינות חוצה, שיהיה באופן של "ופרצת".
- תשי"ט: מתחיל ייסוד בתי חב"ד בכל העולם.
- תש"כ: מתחיל לבאר ספר "צוואת הריב"ש" להבעל שם טוב. בהנחייתו החלו שיעורי תניא ברדיו, והחלו להופיע תקליטי ניח"ח (ניגוני חסידי חב"ד).
- תשכ"ב: מייסד כולל לאברכים. מייסד "קרן שניאור".
- תשכ"ד: מייסד "קרן לוי יצחק" ע"ש אביו הרה"ג הרה"ח המקובל ר' לוי יצחק ז"ל.
- תשכ"ה: מתחיל לבאר (בכל שבת קודש) פירוש רש"י על התורה על פי פשוטו של מקרא ו"יינה של תורה".
- תשכ"ו: מייסד "קרן חנה" על שם אמו הרבנית מרת חנה ע"ה.
- תשכ"ז: מייסד ישיבה גדולה במלבורן, אוסטרליה. פותח בתעמולה אודות "מבצע תפילין". מחדש בית כנסת "הצמח צדק" בירושלים בעיר העתיקה. מתחיל מאבק נגד החזרת שטחים (שהוחזרו לידי ישראל במלחמת ששת הימים).
- תשכ"ט: מתחיל לבאר "אגרת התשובה" לאדמו"ר הזקן. מייסד שיכון "נחלת הר חב"ד" באה"ק.

- תשל"ל: מסיים את ספר התורה "לקבלת פני משיח צדקנו" שהתחיל אדמו"ר הריי"צ. מתחיל מאבק נגד הגזירה האיזומה של "מיהו יהודי". מתחיל להדפיס ספרי אביו ז"ל ולבאר (בכל שבת קודש) הערות אביו ב"לקוטי לוי יצחק" לתניא.
- תשל"א: יוצא בקריאה "לכבוש" את העולם ע"י לימוד התורה. מתחיל לבאר הערות אביו ז"ל ב"לקוטי לוי יצחק" לזהר.
- תשל"ב: מייסד מייסד ועד "ע"א (71) מוסדות".
- תשל"ג: מעורר לייסד ספריות לספרי קודש בכל רחבי תבל. יוצא בקריאה אודות חינוך תשב"ר, בקשר לנאמר "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשבית אויב ומתנקם". מייסד "קריית חב"ד" בצפת.
- תשל"ד: מייסד ישיבה במיאמי. פותח בתעמולה (בנוסף ל"מבצע תפילין"), ל"מבצע תורה", "מבצע מזווה", "מבצע צדקה", "בית מלא ספרים – יבנה וחכמיה", ו"מבצע נרות שבת קודש ויו"ט". מתחיל עניין ההפצה ע"י "טנקים".
- תשל"ה: פותח בתעמולה אודות "מבצע כשרות האכילה והשתייה", ו"מבצע טהרת המשפחה".
- תשל"ו: מעורר ע"ד קבלת "סמיכה". מייסד ישיבה גדולה בסיאטל, וושינגטון. שולח שלוחים לארץ הקודש: ירושלים וצפת. מכריז כי השנה היא "שנת חינוך". מבקש שכל ילד וילדה ישננו את י"ב הפסוקים מאמרי רז"ל. מעורר אודות לימוד ענייני בית הבחירה בימי בין המצרים. מכריז על "מבצע אהבת ישראל".
- תשל"ז: מעורר לחדש את ענין ה"משפיעים" וה"משפיעות". מדפיס המשך "בשעה שהקדימו תער"ב", ומורה להדפיס "ספר הליקוטים – דא"ח צמח צדק". מייסד ישיבה גדולה בוונצואלה.
- תשל"ח: מחדש מנהג "מעות חייטם". מגביר המאבק נגד הסכם "קמפ דייוויד". מייסד ישיבה גדולה בקליפורניה. מורה להדפיס את ספר התניא בכל המדינות.
- תשל"ט: מייסד כולל אברכים במלבורן, אוסטרליה.
- תש"מ: מכריז אודות מבצע "והשיב לב אבות ע"י בנים". מייסד ישיבה גדולה בבונס-אירס, ארגנטינה. מבקש שיארגנו "תהלוכת ל"ג בעומר" ברחבי תבל. מעורר שילדי/ילדות ישראל ואפילו תינוקות יבואו לבית הכנסת לשמוע עשרת הדברות בחג השבועות. מרעיש נגד "תכנון משפחה". יוצא בקריאה לייסד כוללים לזקנים ולזקנות, וכן לצעירים.
- תשמ"א: מייסד ארגון "צבאות השם" לילדים וילדות שלפני בר/בת מצווה, בסיסמת "זוי וואנט משיח נאו". מעורר ע"ד שמחת בית השואבה בחג הסוכות. מעורר ע"ד הדפסת מפתח ענינים לספרי דא"ח. מייסד ישיבה גדולה בקזבלנקה, מרוקו. מסדר "סדר ברכת החמה – ע"פ מנהג חב"ד". יוצא בקריאה על רכישת אותיות בספר תורה לילדי ישראל, שנכתב עבורם בירושלים.
- תשמ"ב: תהיה שנת ביאת משיח. יוצא בקריאה שכל בני ישראל אנשים ונשים יתאחדו "באחדות אמתית ונצחית" ע"י רכישת אות בספר תורה הכללי שייכתב לזכותם – כל אחד ואחד במנהגו (צורת האותיות של אשכנז, ספרד, תימן, האריז"ל וכו'), ואשר היא מצווה אחרונה מתרי"ג מצוות ויש מקשרים

אותה לסיום וקץ הגלות. מעורר לסיים בהקדם את "מבצע שלום הגליל", על מנת למנוע קרבנות נוספים משני הצדדים.

• תשמ"ג: מכריז שהשנה היא תהיה שנת גאולת (גילוי) משיח. יוצא בקריאה להשפיע על אומות העולם – בני נח – שיקיימו את שבע המצוות שלהם. מכריז על "רגע של שתיקה", להנהיג בתחילת יום הלימודים בכל בתי הספר בעולם. מציע שיחתמו על עצומה למנהיגי האומה האמריקאית (ועד"ז שאר האומות) אודות הנחיצות שבוה, וכן אודות תמיכה כלכלית ממשלתית לבתי ספר דתיים.

• תשמ"ד: מכריז שהשנה היא תהיה שנת דברי משיח. מעורר – בקשר למצב העולם – שכל אחד ואחד (ללא הבדל איזה נוסח הוא מתפלל) יאמר "הריני מקבל עלי מצוות עשה של ואהבת לרעך כמוך", ו"אך צדיקים יודו לשמך ישבו ישרים את פניך". מעורר על כך שעבור ילדי ישראל ישתמשו בצעצועים וציורים של חיות טהורות דווקא. מייסד ישיבה ביוהנסבורג, דרום אפריקה. מעורר שכל אחד מבני ישראל בכוחו ובחובתו לתבוע כביכול מהקב"ה על הגאולה האמתית והשלמה ע"י משיח צדקו תיכף ומיד. יוצא בתקנת לימוד הרמב"ם היומי.

• תשמ"ה: מכריז שהשנה היא תהא שנת מלך המשיח. מעורר שנשים ובנות, הן מישראל והן להבדיל מאומות העולם, יצאו בקריאה רמה שיונהג "רגע של שתיקה" בהקדם הכי אפשרי.

• תשמ"ו: מעורר לפרסם ע"ד דברים האמורים בספרים אודות הקיווי והדרישה לביאת משיח צדקו ע"ז שכל א' ישלח מכתב (שבו יצטט מהספרים) לעשרה מישראל, ולהציע לו ולבקש ממנו לשלוח העתק כזה לעוד עשרה מישראל וכן הלאה. מעורר על עשיית פרוזובול בערב ראש השנה של שנת השמיטה.

• תשמ"ז: מכריז שהשנה היא תהא זו שנת משיח. מעורר אודות הקמת בתי חב"ד (בית תורה תפילה וגמ"ח) בכל מקום ומקום, ובהקדמת הקמת בית חב"ד של כל אחד (אנשים נשים וטף) בביתו הפרטי. מעורר על דבר הצבת "שיר המעלות" בחדר היולדת והתינוק, גם כאשר נמצאים בבית הרפואה. ה' טבת – "דין נצח" באופן גלוי לעיני כל העמים (בבית המשפט הפדרלי) בנוגע לספרי וכתבי רבותינו נשיאינו שבספריית ליובאוויטש. מייסד שיכון חב"ד חדש בירושלים עבור עולי רוסיה.

• תשמ"ח: מכריז שהשנה היא תהא שנת חירות (ע"י) משיח. בהקשר לשנת "הקהל", מעורר שכל אחד ואחת, אנשים נשים וטף, ישתתפו בפעולות "הקהל" ע"י שאוספים בני ובנות ישראל שבסביבתם ומעוררים אותם לתורה וליראת שמים. מעורר שכל ילד/ה ידליק נרות חנוכה בפתח חדרו ("בית מקדש" פרטי) ושכל אחד יקיים את מנהג "דני חנוכה" בכל ימי חנוכה. מבקש מכל הרבנים מחברי ספרים והמו"לים שיזאילו מטובם לשלוח עותק לספרייה הגדולה של אגודת חסידי חב"ד. מכריז ע"ד "מבצע יום הולדת". מכריז על "שנת הילד והילדה". מעורר על המנהג לברך איש לרעהו ואשה לרעותה ב"כתיבה וחתימה טובה", ועל בדיקת התפילין והמזוזות בחודש אלול, ושאצל כל אחד תהיה קופת צדקה מובנית בבניין ביתו.

• תשמ"ט: מכריז שהשנה היא "שנת הבנין" ו"שנת הילד והילדה". וכמו"כ מכריז ששם השנה היא "השנה תהא שנת מעשים טובים", "השנה תהא שנת משיח טובה". מעורר ללמוד בכל יום מימי חודש כסלו מתורת כל רבותינו נשיאינו, ולארגן התוועדויות חסידיות לרוב. מעורר לארגן "כינוס תורה" בכל מקום באסרו חג. מורה להדפיס ספרי חסידות ב"אותיות מרובעות".

• תש"נ: מכריז שהשנה תהא שנת ניסים. מודיע שה"מהפכות" הקיצונית המתרחשות בכמה מדינות גדולות בעולם – בשקט ובמנוחה, מעידות שנמצאים ברגעים האחרונים של הגלות. מעורר להקהיל קהילות ביום השבת וללמוד בפרשת השבוע. להנהיג (עכ"פ – בעש"ק) שמנהל כל מוסד חינוך יחלק "שליחות מצוה לצדקה" לכל תלמידי ועובדי המוסד ועי"ז יעורר את התלמידים/ות לתת צדקה. מעורר לנצל את זמן החופש בבתי-ספר ממלכתיים (באמצע השנה) להוספה בלימוד התורה וקיום המצוות. מצהיר שבקיום מצות הצדקה ויושר בעולם ישקטו רעידות האדמה בעולם. ביום ה' דחנכה עורך כינוס עולמי (באמצעות הלוויין) לילדי ישראל מה' מדינות: ארץ הקודש, רוסיה, לונדון, פאריז וארצה"ב.

• תנש"א: מכריז שהשנה היא תהא שנת נפלאות אראנו. מעורר ע"ד תיקון הפירצה של נסיעת אשה ובת ישראל עם נהג גבר במונית. מעורר לערוך "סדרים" ציבוריים בב' הלילות דחה"פ. בליל כ"ח ניסן מכריז שכל יהודי, אנשים נשים וטף, יש לו אחריות להוסיף בעבודתו להביא את משיח צדקנו בפועל ממש. כדי לפעול התגלות וביאת המשיח תיכף ומיד – על כאו"א להוסיף בלימוד התורה בעניני משיח וגאולה – ומה טוב שהלימוד יהי' בעשרה. ועוד ועיקר – כפשוט – להוסיף בקיום המצוות בהידור. מעורר לפרסם בכל מקום שנוסף לכך שכל בית צ"ל בית תורה תפלה וגמ"ח צ"ל כל בית מעין ודוגמת ישיבת "תומכי תמימים" ע"י לימוד החסידות.

• תשנ"ב: מודיע שסימני השנה הבעל"ט הם הי' תהא שנת נפלאות בינה, תהא שנת נפלאות בה (בו, בהם), תהא שנת נפלאות בכל (מכל כל), וש"בכל מכל כל" הוא גימטרייה "קבץ". לאור המצאת דברים חדשים במדע, מעורר שצו השעה הוא בעסק פענוחם ובידורם כפי שהם בהלכות שבתורה. לאור ההכנה לביאת משיח צדקנו, מעורר ע"ד הוספה בזהירות והידור בקידוש לבנה "שהם עתידים להתחדש כמותה" ושזה יוסיף בבריאות הגוף בפשטות. מודיע שבימינו אלו כו' ישנה לא רק המציאות דמשיח אלא גם ההתגלות דמשיח, ועכשיו צריכים רק לקבל פני משיח צדקנו בפועל ממש. מכריז שעתה עומדים במצב שצריכים רק לפתוח את העיניים כדבעי, ואזי רואים שהכל כבר מוכן להגאולה. מעורר שהתפילה צריכה להיות מתוך שירה.

ספריו

הרבי אמר לאורך השנים 1562 מאמרי חסידות, "דברי אלקים חיים". תורתו של הרבי רחבה מיני ים, בנגלה ובנסתר. תיבת הדואר של הרבי הייתה מן העמוסות ביותר בעולם, המכתבים והתשובות שהרבי רשם במגוון נושאים ולמגוון רחב של נמענים מכילים עצות והדרכות חשובות ביותר לכל אנשי הדור. בספרים רבים, הרבי עמד מאחורי ההוצאה לאור וההדיר מבוא ומפתח עניינים כמו גם מראי מקומות והערות למדניות. שלא לדבר על כך, שהרבי עודד ו"דחף" מחברים להוציא לאור ספרים, כך שספרים תורניים רבים בנגלה ובנסתר, ולא רק של חסידים, לא היו יוצאים לאור לולי הרבי. להלן רשימה חלקית של ה"סדרות" מתורת הרבי.

- הגדה של פסח עם לקוטי טעמים מנהגים וביאורים, 2 כרכים.
- ספר המאמרים מלוקט, 6 כרכים.
- ספר המאמרים לפי סדר השנים, תשי"א – תשנ"א.
- לקוטי שיחות, לפרשיות השבוע ומועדי השנה, 39 כרכים.

- התוועדויות תש"י – תשל"ד, עד כה 74 כרכים.
 - התוועדויות תשמ"ב – תשנ"ב, 43 כרכים.
 - שיחות קודש (באידיש), 39 כרכים.
 - אגרות קודש, חליפת מכתבים, עד כה יצאו מעל 30 כרכים. כרכים נוספים של אגרות באנגלית.
- ספרים רבים מספור יצאו לאור, המלקטים מדברי הרבי בנושאים ממוקדים, וכן ספרים המתבססים על תורת הרבי.

בימי ראשון הרב נהג לקבל אליי המוני מאמינים ושאנים מאמינים מכל קצוות העולם. הרב עמד על רגליו כל היום. לכולם הקשיב בסבלנות וקיבל את בקשותיהם ולסיום אף העניק שטר אחד או יותר של דולר הצדקה המפורסם שלו. הוא כאילו הרגיש את האנשים, ידע בדיוק. לפעמים, כשעמדו מולו נרגשים בלי יכולת לדבר, קיבלו ממנו תשובות לפי סדר השאלות שעמדו להציג לו. הוא ידע מה נפשם מבקשת, והכל בענווה, באהבה גדולה לכלל ישראל. ההנחיות שנתן תמיד הסתברו כנכונות, העידוד שנסך היה הבטחה לטוב שקוימה. הוא אהב כל אחד, ופעם, כשנשאל, כיצד הוא לא מתעייף, בגילו המבוגר, לעמוד על הרגליים במשך שעות ולפגוש את כל אלה שעברו לפניו, השיב בפשטות: "כשסופרים יהלומים לא מתעייפים, וכל יהודי הוא יהלום".

מספרת הגב' ג'ייקובס מברוקלין: "ב"ה, יש לי בלי עין-הרע משפחה מרובת ילדים. כשנולדה בתי השישית היא התפתחה כמו כל ילד. והייתה לנו ממנה הרבה נחת, אך כשהגיעה לגיל שבעה חודשים הבחנתי, שחדלה להתפתח. הדבר הדאיג מאוד אותי ואת בעלי והתחלנו לפנות למומחים ובעיקר לרופאים גירולוגיים, אך אף אחד מהם לא מצאו בילדה שום דבר מיוחד, שניתן לטפל כדי לחדש את ההתפתחות. נסענו עם הילדה גם לבתי-רפואה מחוץ לעיר בצפייה לקבל ממצאים ברורים, אך גם באלה לא קיבלנו שום אבחנה חד-משמעית באשר למצבה של בתי. נעשיתי עצבנית ומתוחה. כנראה ראו עליי את המתח, כי באחד מבתי-הרפואה שהגענו אליהם הרופאים אמרו, שחבל להרוס חיי משפחה בגלל ילדה אחת, והציעו לנו להכניס אותה למוסד, ולבוא לבקר אותה אחת לכמה ימים או שבועות, מובן, שדחינו מיד את ההצעה, אך לא התייאשנו. ידידים ובהם גם רופאים אמרו לנו, שבניו-יורק קיימות מרפאות מיוחדות לטיפול בילדים כאלה תוך ניסיון לשקמם, וכיוון שהממשלה עוזרת במימון הטיפולים הללו, כדאי לנסות. פנינו לאחת המרפאות הללו, וכעבור מספר שבועות הסתיימו ההליכים הבירוקרטיים, ונקבע תאריך לקבלת הילדה. בעלי הוא יהודי חסידי, ובמשך הזמן הלך לבקש את ברכתם של הרבה אדמו"רים וגדולי ישראל. בינתיים החלה בתי לקבל את הטיפול במרפאה בניו-יורק, וראינו אמנם שינוי מסוים בהתנהגותה אבל הבת עדיין הייתה רחוקה מלהיות ילדה רגילה, והרגשנו, שאנחנו מאבדים את הקשר עימה בכל יום שעובר. באחד הביקורים אצל הילדה גיליתי אצלה מיחוש חדש, הקיים רק אצל ילדים אוטיסטיים. הפעם הייתי ממש אובדת עצות הבנתי, שאם הילדה אוטיסטית לא עלינו, אין למחלה תרופה דרך הטבע. ובכל-זאת, לא קיבלתי את הדין. צעקתי לבעלי, שחייבים להפוך עולמות ולראות מה נשאר עדיין לעשות, ובעלי אמר, שלא נותרה שום ברירה אחרת אלה ללכת לרבי מליובאוויטש ולבקש ממנו ברכה. דבר שנמנע מלעשותו עד היום, כי היינו משויכים לחסידות אחרת. התברר שהרב לא מקבל אנשים ליחידות כבר שנים, והדבר היחיד, שניתן לעשות הוא לעמוד בתור לחלוקת הדולרים ולקבל את ברכתו. כבר ביום ראשון הקרוב בעלי הלך ל-770 ונעמד בתור לחלוקת

הדולרים. הדבר היה לפני החגים והיו המון אורחים. אח"כ בעלי סיפר שמראה התור הארוך דכך אותו. הוא הבחין, שכל אחד שמגיע לרבי נמצא לידו בערך שנייה אחת, מקבל דולר ועוזב. מובן שהדבר לא עודד את רוחו, אך בעלי החליט ששווה לשמוע מהרבי אפילו את הברכה, שהרבי נותן לכל אחד. כעבור שעות של עמידה בתור בעלי מצא את עצמו עומד ליד הרבי, והנה הרבי שואל אותו: "האם מישהו חולה?". בעלי שהשתומם מרוח הקודש וענה: "ילדה שלי". הרבי נתן לבעלי שני דולרים ואמר לו: "תן לה דולר אחד ביד אחת ודולר ביד השנייה, שתשים בצדקה, ותהיה לה רפואה שלמה". בעלי עשה מיד כהוראת הרבי, ולא ייאמן! תוך שבוע הילדה החלימה וחזרה להיות כאחד הילדים. כיום היא לומדת ב'בית-יעקב' וב"ה מדברת ומשתוללת כמו כל ילדה בגילה.

באחד מרחובותיה האפופים בערפל התמידי של לונדון התגורר יהודי גרמני, 'עקה', שהצייק לכל יהודי באשר הוא. שנאה של ממש ניכרה בהתנהגותו כלפי יהודים. הדבר החרף שבעתיים כאשר היה בא במגע עם יהודי חסידי. כאן הייתה התפרצותו לזעם של ממש. אולם שונה הייתה התנהגותו כשנפגש עם חסיד חב"ד. כאן היה יוצא מגדרו ומחייך לאותו חסיד ואף דורש בשלומו (דבר נדיר לגבי אותו יהודי). שמעו של יהודי משונה זה הגיע לשליחו של הרבי בלונדון - הרב נחמן סודק - והוא החליט לתהות על קנקנו של הנ"ל. כאשר הגיע הרב סודק לביתו של ה'עקה' הייתה זו שעת-התה המסורתית, והשניים התיישבו על מרפסת הבית. והמארח החל לספר: אחייני, שאני אוהבו עד למאוד ומקום מגוריו בניו-יורק, נכנס לבית-רפואה לניתוח קל; הניתוח אכן עבר בשלום בקרובי. והנה, כעבור שעות אחדות חזר הצבע ללחיי של החולה ושנתו הייתה טובה ושקטה. כעבור יומיים התהלך על משענתו ולא היה כל צורך להחזיקו בבית-הרפואה. הרופאים, שנדהמו למראה השיפור הפתאומי, חקרו את האחות, וגילו להפתעתם שהיא זו שגרמה להתדרדרות במצבו. אחות 'מסורה' זו הייתה גרמנייה, ששנאה יהודים שנאת-מוות. מאחר שהייתה האחראית הבלעדית לשלומו של קרובי, דאגה להכניס מדי יום ביומו כמות קטנה של רעל לגופו - כמות קטנה שהרופאים לא יכלו לגלותה בבדיקות. כך קיוותה להמשיך, עד שאחייני לא יהיה עוד בין החיים ר"ל". באנחת רווחה סיים האיש את סיפורו. "בוודאי כבודו מבין עתה, מדוע מיווד הנני עם חסידי חב"ד. אם זהו כוחו של רבם, אני מסיר את כובעי גם לפני חסידיו". ובאומרו כך, הסיר האיש את כובעו לפני הרב סודק, שישב עדיין פעור-פה.

מר סגל יצא כהרגלו לטייל קצת בשעת בין הערביים. מאז יצא מבית הרפואה, לאחר התקפת הלב שעבר, זוהי כל פעילותו הגופנית במשך היום. בדרכו פגש במכר ותיק, ר' שלמה גרינוולד, מזקני חסידי חב"ד בארץ ישראל. מר סגל היה שרוי בדיכאון ממצב בריאותו, הוא לא האמין שיצליח "לצאת מזה". למרות דבריו המדובבים של בן שיחו לא השתנה מצב רוחו, גם כאשר פנה אליו החסיד בשאלה: "מכתב לרבי מליובאוויטש כבר כתבת?". מר סגל הוא יהודי שומר תורה ומצוות, מוקיר ומעריך את פעילותו מעשיו וגדלותו של הרבי בכל תחומי היהדות וסודות התורה, אולם מעודו לא האמין שיש קשר בין הרבי לבין רפואתו. "מה פתאום שאכתוב עכשיו לרבי?", שאל בתמיהה, "כשהיה לי טוב בחיים והייתי בריא לא כתבתי לו, עכשיו, כשנעשה לי רע' אתחיל לכתוב אליו? וחוף מזה, במה יכול הרבי מניו-יורק לעזור לי?". לשווא ניסה ר' שלמה לשכנעו, תוך שהוא מזכיר ידידים ומכרים שעזרתו של הרבי שינתה את מצבם מקצה לקצה. מר סגל עמד כסלע איתן בסירובו. לבסוף שלף ר' שלמה את "נשקו" האחרון: "מה דעתך שאני אכתוב לרבי על מצבך ואבקש את ברכתו?". לכך כבר לא יכול היה מר סגל לסרב. הוא נענה לתחנוניו של ידידו אך בתנאי שיאפשר לו להוסיף מספר מילים בסוף המכתב. ר' שלמה אכן

כתב את המכתב האמור וכשהגישו למר סגל הוסיף הלה בשולי הגיליון: "רבי! כאבים אימים אני חש בלבי! אינני יכול לסבול עוד! התפלל עלי שאמות במהרה!!!". המכתב נשלח אל מעבר לים וכעבור כשלושה שבועות הגיע התשובה מהרבי, בת שורה אחת: "נא לבדוק את מזוזות הבית". היטיב לתאר את השפעתה המידית של תשובת הרבי בעל המעשה עצמו, מר סגל: "ניגשתי למזווה וברגע שהוצאתי את המסמר, שהחזיק את המזווה, הרגשתי כאילו נעקר מסמר מליבי!". את מזוזת הבית נתן לר' אלימלך קפלן ז"ל, רב שיכון חב"ד בלוד לצורך בדיקתן. הרב פתח את המזווה בחן אותה מכל פינותיה והעביר מבטו אל מר סגל. שוב הסתכל הרב במזווה שלפניו ושוב העביר מבטו אל העומד מולו. "ידידי היקר", אמר, "אתה והמזווה שלך מתאימים זה לזה להפליא. לשניכם אותה מחלה, שניכם חולי לב".

מר סגל היה קצת נבוך. נראה לו שהרב מהתל בו. מיילא הוא, חולה לב, אך במה "חולה" המזווה?! הרב מיהר להסביר את דבריו תוך שהוא מציג לפניו את המזווה: "ראה, בפסוק: 'ואהבת את ה' אלוך' בכל לבבך ובכל נפשך ובכל מאורך' המילה לבבך מחוקה לגמרי". מיד נתן לו הרב מזוזות חדשות כשרות למהדרין, במקום המזוזות שנמצאו פסולות, ומר סגל הלך בשמחה לביתו לקבוע את המזוזות החדשות. למחרת בבוקר התעורר משנתו, התלבש והודיע לאשתו כי הוא מרגיש בטוב והוא הולך לבית-כנסת ומשם לעבודתו, "השתגעתי?!", הזדעקה זו, "הרי אתה חולה לב מסוכן! במקרה הטוב ביותר תחזור לבית-הרפואה ומי יודע מה יהיה אז?". הסיפור אודות המזווה הפסולה לא שכנע את הרעיה הדואגת, שהחליטה כי בעלה חייב לגשת לבדיקה אצל הרופא, שתאשר או תכחיש את טענותיו. משרק ראה את מר סגל בפתח המרפאה נתכרכמו פניו של הדוקטור. בדרך כלל הייתה נוכחותו של פציניט זה במרפאתו מעידה שהמצב גרוע ביותר! בתמיהה מהולה בלא מעט ספקנות שמע את ה"בשורות" מפיו של מר סגל. תחילה ניסה להתחמק מבדיקה ללא צורך, אך הזוג שרצה להעמיד את הדברים על מקומם, הפציר ברופא לבצע את הבדיקה בכל אופניה האפשריים. כעבור שעה קלה היו התוצאות בידיו של הרופא. הוא עלעל בדפים שלפניו והסתכל חליפות במר סגל, דבר שהזכיר למר סגל את התנהגותו של הרב קפלן. הפעם היה ההסבר מעל דפי תוצאות הבדיקה הרפואית: "בבדיקה הראשונה, לפני כשלושה חודשים נראה המצב עגום. ליבו של החולה נמצא במצב מאוד מסוכן. בבדיקה שערכת היום- הרי שמצבו של הלב בריא לחלוטין. כאילו נולד מחדש!".

הסיפורים המופלאים הבאים מובאים מפיו של ר' יוסף יצחק לוי, שליח הרבי בפאלא אלטו שבצפון קליפורניה: "בשלהי עונת החורף עדיין סבלנו מבצורת קשה, שנמשכה חמש שנים! בכל האזור הוכרז על קיצוץ של 25 אחוזים בצריכת המים, וכבר התכוננו לצמצם בעוד 25 אחוזים נוספים. בחודש אדר התאספו כל שלוחי הרבי והחליטו לכתוב לרבי על הבצורת הקשה ולבקש את ברכתו. שלחתי בשושן פורים את המכתב בפקס לרבי. והנה כעבור כמה ימים הזכיר הרבי בשיחתו, כי שבע פעמים שבע כפול שבע (7 כפול 49) הם בגימטרייה גשם (343). באותו יום נפתחו ארובות השמים בקליפורניה, וגשם חזק מאוד ירד במשך שלושה וחצי שבועות רצופים!".

"סיפורי הניסים והמופתים הם עניין של יום-יום אצל כל שליח. אולם נחקק בזכרוני אחד מהסיפורים המופלאים, שהתרחשו עימי בפעם הראשונה: יום אחד מצלצל בביתי אחד מנכדי העיר, שהתקשרתי אליו זמן קצר קודם לכן. קולו נשמע נרגש ובפיו בקשה מוזרה: 'בוא מהר לבית הרפואה! דחוף!'. הבקשה קצת הדאיגה אותי, כשנזכרתי ששבוע קודם לכן ביקש, שאבקש את ברכתו של הרבי לבריאות אימו הזקנה, שהייתה צריכה לעבור ניתוח לב מסובך". "לא היה לי פנאי למחשבות, ותוך דקות מעטות כבר

עמדתי בפתח חדרה של האם הזקנה. המחזה שנגלה לעיני היה מעורר סקרנות: כולם עמדו סביב מיטתה בהתרגשות, והיא עצמה החזיקה פיסת עיתון ונישקה אותה ללא הרף. לא הייתי צריך להפציר בנוכחים כדי לדעת, מה אירע. ראשון הדוברים היה הרופא הבכיר, שטיפל באשה וסיפר על אשר ראה: 'לאחר שהאשה התעוררה בחדר ההתאוששות מתרדמת הניתוח, הורדנו ממנה את החמצן. זהו רגע קריטי מאוד, שהחולה צריך להתחיל לנשום לבד בכוחות עצמו לאחר הניתוח, שאותו היא עברה.

פתאום ראיתי, שהיא אינה מסוגלת לנשום... פירוש הדבר ש... אלא שלפתע השתנה המצב, והיא התחילה לצחוק ולבכות ודיברה על איש עם זקן'. "באמצע דברי הרופא התערבה הזקנה ואמרה בהתרגשות: 'ידעתי שיהיה עליי לנשום לבד, אך הרגשתי, שאני נחנקת וידעתי- זה הסוף. לפתע אני רואה מולי יהודי עם זקן לבן, מעולם לא ראיתי אותו לפני כן, והוא אומר לי בחיוך אבהי: 'תנשמי, הכל יהיה בסדר. תהיה לך אריכות ימים'. פתאום נהיה לי טוב, וראיתי את הרופא לידי". להשלמת הסיפור הוסיף ידידי הבן את חלקו: "כשנכנסתי לחדר ושמעתי את הסיפור מהרופא, מיד עלה בדעתי כי אולי זה הרבי מליובאוויטש שביקשתי ממך, שיתפלל לרפואת אימי. רצתי הביתה וחיפשתי את העיתון עם המודעה של בית חב"ד ובה תמונתו של הרבי. כשהגעתי בחזרה לבית הרפואה והראיתי לאימי את התמונה, חטפה אותה ממני והחלה לנשק את התמונה ולצעוק: "זה האיש!!! זה האיש שהופיע ואמר לי לנשום!". הזקנה לא הרפתה ממני כל העת וחזרה ואמרה: 'אין לי ספק: הרבי הוא שהציל את חייל!'. "

מהו 'בחור חסידי'

בחור אחד נכנס ליחידות ואמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א שרוצה להיות "בחור חסידי".

וענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בחמשה דברים ניכר ההפרש בין בחור שלומד בתומכי-תמימים, לבחור של ישיבה אחרת: א) זקן, ב) פיאות, ג) מקוה, ד) שני זוגות תפילין (רש"י ור"ת), ה) אבנט (כנראה הכוונה להאבנט שעל הציצית – המלביה"ב). ואם יעשה חמשה דברים אלו אזי יהיה "חסידישער בחור".

אני צריך להתכונן לתפילה

בשנים תשט"ו-תשכ"ד נהג כ"ק אדמו"ר שליט"א בליל שמחת-תורה לפנות-בוקר לאחר ההקפות, ללמד ניגון חדש, ולתת משקה לאלו שמקבלים על עצמם הוספה בלימוד החסידות במשך השנה הבאה. בשנת תשכ"ד הזהיר הרבי שיקחו רק אלו שיעשו הוספה בפועל, ולא כמו בשנים שלפני-זה שהיו שלקחו משקה ולא הוסיפו בפועל. לאחר דברים אלו, נמנעו רבים מאנ"ש והתמימים לגשת לכ"ק אד"ש ולקחת משקה.

הרה"ח ר' אבא פליסקין עמד ליד כ"ק אד"ש, ולא ידע האם לגשת ולקבל משקה או לא.

לפתע פנה אליו כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר:

איר ווילט גאר קיין משקה ניט נעמען? איך האב קיין צייט ניט, איך דארף זיך גרייטן צום דאווענען [= אינכם רוצים כלל לקחת משקה? אין לי זמן, אני צריך להתכונן לתפלה]!

– זה היה בשעה 6:00 בבוקר, וכבר אז החל הרבי את ההכנות לתפלה!

דואג על מחשבות זרות בתפלה

ראביי קונסרבטיבי שהיה אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות יצא מלא התפעלות, ואמר שהרבי סיפר לו: הגיע לי מכתב מאחד מאנ"ש ברוסיה, וכשקראתי את המכתב נודעזעתי ("בין איך פארציטערט געווארן"): על מה מתאונן ודואג החסיד? על זה שיש לו מחשבות זרות בתפלה! מדובר אודות אחד שאין לו מה לאכול, וחיינו נתונים בסכנה, ועל מה הוא דואג על מחשבות זרות בתפלה!

ובלבד שיכוון

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר פעם: "אחד המרבה ואחד הממעיט ובלבד שיכוון לכו", ולכן אל יפול לב האדם כשרואה את חברו עושה יותר ממנו, כי תובעים מכל אחד שיעשה רק זה ששייך אליו, אך כל אחד בהדברים השייכים אליו צריך לכוון לכו.

חזרת דא"ח טובה בגשמיות

אחד מאנ"ש סיפר לכ"ק אדמו"ר שליט"א בהיותו על יחידות שחזר דא"ח ברבים, ומזה באה לו אחר כך טובה גדולה בגשמיות. אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: הלוואי היו כולם יודעים ומכירים אשר חזרת דא"ח היא פשוט טובה בגשמיות.

ההסתלקות תלויה בהראש!

בשנה הראשונה לאחר הסתלקות כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א (בהתוועדות שמחת בית השואבה תשי"א) דיבורים מבהילים אודות הסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ, ואמר בין השאר, שחסידים אלו שהרבי חי אצלם גם עתה – הרי הם ממשיכים לקבל את ההשפעות של הרבי גם עכשיו. ואלו היו תוכן דבריו הק':

בחיי משה רבינו ראו בגלוי איך שכל הענינים הרוחניים והגשמיים היו נמשכים על ידיו והם: המן לחם מן השמים, ומים מבארה של מרים, וענני הכבוד שהיו מכבסים בגדיהם וכו'. אך לאחר הסתלקותו של משה, הנה אף שארז"ל "משה לא מת", אך כיון שלמטה מעשרה טפחים חסרה מציאותו – לכן נפסקו גם ההשפעות הבאות על ידו.

אמנם, אלו שמשה חי וקיים אצלם גם עתה למטה מעשרה טפחים, הנה הם מקבלים גם עכשיו את ההשפעות הבאות ממשה (המן והבאר וענני הכבוד).

לראות את הטוב

הרה"ח ר' שמואל הלוי לעוויטין סיפר, שפעם נכנס ליחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א בעשרת ימי תשובה, ואמר לכ"ק אד"ש שבחסידות מבואר שעל ידי העבודה של עשרת ימי תשובה, רואה האדם שאינו כפי הכוונה.

ויאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: וואס עפעס ניט כפי הכוונה, מען איז יע כפי הכוונה! (מדוע הינך אומר שאינו כפי הכוונה, הרי זה כן כפי הכוונה).

הצער של הקב"ה

שני אחים שהלכו בשנת תשכ"ב לארגן סדר פסח ציבורי לסטודנטים מהאוניברסיטה, סירבו לקבל כסף על ההוצאות.

וציוה כ"ק אדמו"ר שליט"א שימסרו להם: שיקחו את הכסף, והצער שיש להם מלקיחת הכסף אינו מגיע להצער שיהיה ח"ו להקב"ה מזה שליהודים לא יהיה סדר.

לא להתבייש במנהג חסידים

סיפר הרה"ח ר' בערל בוימגארטן:

בחג הסוכות תש"ב או תש"ג קודם התפלה אחר שברכו על הלולב, נכנס כ"ק אדמו"ר שליט"א לסוכה ב-770 וחילק מזונות לאנ"ש והתמימים, אחד החסידים ניגש לכ"ק אדמו"ר שליט"א והעיר: הרי זה שחסידים אוכלים מזונות לפני התפלה הוא מפני החלישות וכו', אך מדוע צריך לעשות זה בפרהסיא?

וענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: מיט א מנהג חסידים איז ניטא וואס צו שעמען זיך! (עם מנהג חסידים אין מה להתבייש!).

ילך למקוה קודם שכותב

מעשה באחד מאה"ק שכתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, וכ"ק אד"ש השיב לו: בדרך כלל נוהג אני להזכיר המכתבים והשמות וכו' על הציון, ולכן, מכאן ואילך ילך למקוה קודם שכותב. הקב"ה ציוה: ללמוד חסידות לטבול במים ולתת צדקה

באחד המאמרים הראשונים (ד"ה כי תשא ששי"א) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

איתא בלקו"ת (תבוא מג, ב) שבכל יום צריך להיות שלשה הכנות לפני התפלה: א) לימוד החסידות. ב) הליכה למקוה. ג) נתינת הצדקה.

אך ישנם הטוענים שכיון שהם צריכים לחדש חידושי תורה, ולכן אין להם זמן לכך. והגורם לכך הוא כיון שחושב שהתורה היא שלו "תורתו", והוא צריך לחדש עם שכלו האנושי, ולכן מונע את עצמו משלושת ההכנות הללו.

אך אם היה לומד תורה מפני שהיא חכמתו ורצונו של הקב"ה, אם כן איך יכול להיות שהכנות אלו שהקב"ה ציוה ("דער אויבערשטער האט געהייסן"): ללמוד חסידות לטבול במים (גיין אין וואסער) ולתת צדקה שיהיו מניעה מלימוד התורה.

בין השורות

אחד מסר לכ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב עבור ידידו.

וכ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לו: תאמר לו שיכתוב בעצמו, כי כאשר אני קורא מכתב, הנני קורא גם מה שכתוב בין השורות!

יום אחד ב"תומכי תמימים"

אחד מאנ"ש שאל את כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות בחור המוכן ללכת לישיבה, אך אם ישלחו לישיבת "תומכי תמימים" יוכל ללמוד שם רק זמן קצר, ואילו אם ילך לישיבה אחרת יוכל ללמוד שם כמה שנים, והשאלה היא להיכן עדיף לשלחו? ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "ישלחו אותו ל"תומכי תמימים", אפילו יהיה שם רק יום אחד,

ומפליא הדבר שלפועל אחרי שנכנס ללמוד בישיבת "תומכי תמימים" נשאר ללמוד בישיבה משך כמה וכמה שנים.

הסיבה לעייפות

פעם התאונן חסיד ביחידות לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ענין מסויים שאינו יכול לעשותו כיון שהוא עייף.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: כתוב "ואתה עיף ויגע", מדוע? – כיון ש"ולא ירא אלקים", שחסר ביראת שמים.

דבר מלכות

אחד מאנ"ש כתב מכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א בחודש אדר, בו מבקש ברכה עבור אחד שהיה חולה מסוכן ל"ע, וכבר התייאשו ממנו ר"ל.

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה הלשון:

"לפלא אז מען רעדט און מען רעדט (לפלא שמדברים ומדברים אודות זה), וכשמגיע לפועל חושב כל אחד ואחד שהכוונה אינה אליו.

"הובא כמה וכמה פעמים פתגם והוראת רבותינו נשיאינו: "טראכט גוט וועט זיין גוט" (חשוב טוב ויהיה טוב), שהכוונה שהמחשבה מועלת בזה, בהיפך מזה הממציא מחשבות באופן הפכי.

"ולמרות שנמצאים בחודש אדר שנצטוונו להרבות בשמחה שרוי בעצבות וכו' (-עין תניא בזה).

"וחותמים בדבר מלכות: "טראכט גוט וועט זיין גוט" – הנראה ונגלה".

סוף הסיפור היה, שהחולה הנ"ל הבריא לפתע להפתעת כל הרופאים.

כשקוראים עיתון לפני השינה...

פעם ציוה כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מהחסידים לקרב את יהודי פלוני. פעם נכנס החסיד לכ"ק אד"ש ואמר שהוא מודאג מאוד אודות יהודי הנ"ל משום שלאחרונה יצאו מפיו דברי כפירה.

אמר לו כ"ק אד"ש:

הנני מכיר אותו. דיבורים אלו הם סתם דיבורים, וכנראה קרא עיתון ("פייפער") לפני השינה, וכאשר קוראים עיתון לפני השינה, מדברים למחרת דיבורים כאלו.

אפשר לקיים שניהם

הנהלת ישיבת "תומכי תמימים" במונטריאול כתבה לכ"ק אדמו"ר שליט"א שתלמידי התמימים משקיעים חלק גדול מזמנם בהפצה ומבצעים ולכן יש להם חלישות בלימוד, וביקשו שכ"ק אדמו"ר שליט"א יצווה להתמימים להגביל את ההתעסקות במבצעים באופן שלא יפריע ללימודים.

אמר להם כ"ק אדמו"ר שליט"א בזה הלשון: "אפשר לקיים שניהם".

הרבי תמיד קלע למטרה

באחת ההתוועדויות בשנה הראשונה (ש"פ ויגש) סיפר כ"ק אדמו"ר שליט"א:

כ"ק מו"ח אדמו"ר היה מוכשר בכל התחומים כמו רכיבה על סוס, קליעה למטרה.

והוסיף: שמעתי מהרה"ח ר' אלי' חיים אלטהויז שפעם נסע עם כ"ק מו"ח אדמו"ר בחיי אביו כ"ק אדמו"ר (מהורש"ב) נ"ע, ובעברם בסמיכות למקום המיועד לקליעה למטרה. הציע ר' אלי' חיים לכ"ק מו"ח אדמו"ר – לאל' חיים היה ברייטיקייט – להתחרות יחד בקליעה למטרה, וכ"ק מו"ח אדמו"ר הסכים.

ור' אלי' חיים סיפר: הפלא היה שהרבי תמיד קלע למטרה, ואילו אני תמיד החטאתי את המטרה!

ואף שכ"ק מו"ח אדמו"ר היה מוכשר בכל תחומים אלו – מכל מקום לא ידע לנהוג במכונית.

גם הר"מ צריך ללמוד חסידות

פעם בהתוועדות (בשנת תשי"ב) אמר כ"ק אדמו"ר שליט"א לאחד מהרמ"ם בשיבה:

לפעמים צריך לשכוח שהוא ר"מ בנגלה, וללמוד חסידות קודם התפלה, ועל-ידי-זה ישפיע על התלמידים בנוגע ללימוד התורה ביראת שמים.

להביא את הילדים

באחת ההתוועדויות (בשנת תשי"ב) דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א שצריך להביא להתוועדויות גם את הילדים הקטנים בני שלש שנים כדי שיידחפו ("שטופן זיך") בין חסידים.

וסיפר על אחד שבהיותו בכותאס בגרוזיה ראה יהודי שהביא את בנו הקטן לה"סיום" בערב פסח.

שאלו אותם: "און ראזווי פאנימאייט"? (האם הוא מבין?).

ענה להם: אני ראזווי פאנימאייט? (והם (הגדולים) מבינים?)

לחשו את שמו של הרבי והתעורר

בחורף תשי"א מצאו את הרה"ת הר' אברהם סייקינס פצוע קשה באמצע הרחוב ללא הכרה, ולקחו אותו מיד לבית הרפואה, והוא שכב שם שלשה ימים ללא הכרה, הרופאים התייאשו ממנו ואמרו שח"ו אפסה כל תקוה.

אחד התמימים שטיפל בו טלפן למשרד המל"ח וביקש שימסרו לכ"ק אדמו"ר שליט"א אודות מצבו וביקש ברכה.

ואמר כ"ק אדמו"ר שליט"א: שילחשו לחולה באוזנו שסיפרו לי את מה שקרה, ושילחשו לו את שמי ושם אבי.

התמים הנ"ל עשה כן מיד ולחש באוזנו שסיפרו זאת לכ"ק אדמו"ר שליט"א ולחש באוזנו את שמו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א ושם אביו הרה"ק הרלוי"צ ז"ל, ולפתע פקח החולה את עיניו, ומיד הכיר את העומדים סביבו, הרופאים היו המומים ואמרו שזה ממש נס על טבעי!

אני אוהב יותר את זה שמדבר

ביחידות אחרת כשדיבר הרבי עם אחד מאנ"ש אודות אלו שכותבים ואומרים לרבי את הכל, ואלו ששותקים התבטא הרבי: ישנם שני סוגי שוטים: אחד שמדבר, ואחד ששותק, אך אני אוהב יותר את זה שמדבר.

איך נעשים כלי לדבר רוחני?

חסיד אחד התאונן לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א שאינו 'כלי' לדבר רוחני וביקש ברכה על זה.

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הרי בשעה שמגיע לאכילה הרי הינו בורר לעצמו חלק יפה, ואם חסר מעט מלח הוא מוסיף מלח, וכיון שמונח (ליגט) בשאול תחתית אם כן איך יהיה 'כלי' לדבר רוחני?

קשור בשורש הנשמה

באחת ההתוועדויות (בשנת תשי"ב) ביקש אחד מאנ"ש מכ"ק אדמו"ר שליט"א ברכה עבור אחיו שיזכה לצאת ממדינת רוסיא, ואמר לרבי שברצונו לקבל ברכה כמו שקיבל פלוני בענין זה.

ויאמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

הנני נאלץ לא להתפעל ולומר לכם את האמת, שנתנית ברכה הוא ענין שנוגע בקשור בשורש הנשמה!

(ולכן לא שייך לבקש שרוצה ברכות כמו פלוני – המעתיק)

אצל הרבי לא שייך בעל כרחו

הרה"ח ר' מ"מ קונין היה סובל צרות מזוגתו בזיווג שני, והיה תמיד אומר שהסיבה לצרותיו היא כיון שהפציר בכ"ק אדמו"ר מהוריי"צ עד שקיבל את הסכמתו לשידוך.

באחת ההתוועדויות (ש"פ שמיני תשי"ב) אמר לו הרבי:

השי"ת יעזור לכם להבין שאצל הרבי לא שייך בעל כרחו, וכיון שהרבי הסכים לכך הרי זה מפני שרצה בכך.

אם את מאמינה לי...

פעם הגיעה אשה ל-770, וביקשה להיכנס ליחידות אצל כ"ק אד"ש ולבקש רחמים על אביה, שלפי עדות הרופאים נמצא במצב אנוש. מכיון שלא היה זמן של יחידות, סירב המזכיר הריל"ג לאפשר לה להיכנס, אולם היא התעקשה, ונעמדה ליד דלת חדרו של הרבי ופרצה בבכי.

אד"ש, ששמע את הבכיות מחדרו, טלפן אל הריל"ג ושאלו מי בוכה ליד דלת חדרו. כאשר סיפר הריל"ג כל הנ"ל, אמר לו הרבי לגשת אל האשה ולומר לה, שאם היא מאמינה לו – שהרי אם הגיעה אליו הרי זה סימן שמאמינה בו – הרי הוא אומר לה שכעת הוא לא זמן מקובל להיכנס ליחידות, ולכן שלא תיכנס. כאשר הריל"ג אמר לאד"ש שהיא רוצה לקבל הבטחה שאביה יבריא ממחלתו – אמר לו אד"ש למסור לה שהרופאים טעו באבחנתם, ואביה בודאי יבריא.

מסר הריל"ג לאשה את דברי אד"ש, אולם האשה לא נרגעה, והוציאה מברק שקיבלה מארץ ישראל, שם כותבים הרופאים שמצבו של אביה אנוש. הריל"ג אמר לה שוב את דברי אד"ש, ולבסוף היא נרגעה והלכה לדרכה.

כעבור שבועיים באה האשה שוב, וביקשה מהריל"ג למסור לאד"ש את תודותיה, כי באמת הרופאים טעו ומצבו של האב לא היה כל-כך אנוש, וכעת הוא מבריא במהירות. ואמרה האשה, שכעת היא מבינה מדוע לא רצה הרבי שתיכנס אליו – כי כעת התברר שכל דאגתה הייתה בטעות...

אותו רבי; לבושים מאירים יותר

באחת ההתוועדויות (ש"פ מקץ תשי"ג) ראה הרבי שאחד מזקני החסידים שבור מהסתלקותו של כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ וכו'.

פנה אליו הרבי ואמר לו:

זה אותו רבי עם אותם הנהגות, רק שהתלבש בבושים אחרים ולבושים מאירים יותר (ליכטיקערע לבושים), ולמי זה איכפת – כיון שזה אותו רבי!

היכן הבטחון?

אחד התמימים שהיה חולה ל"ע ושכב בבית הרפואה, היה בעצבות ובמרה שחורה, וכתב על-כך לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

שלח לו כ"ק אדמו"ר שליט"א מכתב עם ברכות ואיחולים לרפואה שלימה, והרבי סיים את המכתב: לומדים חסידות שוב ושוב, וכשמגיע לפועל היכן הבטחון?

לימוד תורה בעיון

כ"ק אדמו"ר שליט"א אמר לאחד מאנ"ש ביחידות:

מה שארז"ל (ב"ק פב, א) שלא ישהה אדם שלשה ימים בלא לימוד התורה – אין הכוונה רק אם לא למד לגמרי, אלא אף אם משך שלשה ימים אלו לא למד תורה בעיון, הרי זה נחשב כאילו שהיה בלא תורה!

מהי התוועדות?

אחד מאנ"ש סיפר לכ"ק אדמו"ר שליט"א ביחידות אודות התוועדות מסוימת בה רק אמרו לחיים וניגנו ניגונים חסידיים ולא דיברו מאומה.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

בהתוועדות צריך לומר דבר-מלכות, שיחה או סיפור, ואם לא אין זה התוועדות!

עם הילדים יקבלו פני משיח!

באחד היחידויות דיבר כ"ק אדמו"ר שליט"א עם אחד מאנ"ש אודות החינוך של ילדי כפר-חב"ד באה"ק. לפתע הרצינו פניו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א ואמר בזה הלשון: צריך להשקיע בחינוכם, כי ילדים אלו ילכו לקבל פני משיח צדקנו במהרה בימינו!

לכתוב הכל

אחד מאנ"ש אמר לכ"ק אדמו"ר שליט"א בעת היותו ביחידות שאנ"ש לא רוצים לכתוב לכ"ק אדמו"ר שליט"א דברים בלתי רצויים.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: שטויות, שטויות, צריך לכתוב הכל!

לכתוב "ב"ה" בראש המכתבים

כמה מהתמימים שהיו במרכז שליחות בקיץ בפנמה, קבלו מכתב מאחד האנשים שקירבו שם, והכניסו את המכתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א.

כ"ק אדמו"ר שליט"א ענה על זה, והוסיף בזה"ל: "בהזדמנות זו כדאי לעוררם לכתוב בראש מכתבים שלהם ב"ה, וכו"כ תועליות בזה".

דמי חנוכה – חיזוק הפנימיות

בשנים תשי"ב-תש"כ נהג כ"ק אדמו"ר שליט"א בנר החמישי של חנוכה לומר שיחה מיוחדת עבור תלמידי התמימים, ואחר-כך היה נותן להם דמי חנוכה (דולר של כסף).

ומשנת תשכ"א ואילך הפסיק הרבי נוהג זה. ובחנוכה תשכ"א התבטא הרבי אודות זה:

"מעות חנוכה הוא חיצוניות לגבי הפנימיות, והוא רק חיזוק אל הפנימיות, אך כאשר חסר בפנימיות אין מקום לחיצוניות". [ובהתוועדות דיום שמח"ת תשל"ב אמר הרבי שהפסיק מנהג זה משום שלא ניצלו את זה כפי הראוי, והרי-זה בבחינת "רוב טובה אינם יכולים לקבל"].

ציצית בעת השינה

בר"ה ה'תשי"א שאל אחד את הרבי אודות מנהגו ללבוש את הטלית קטן גם בעת השינה, ולכאורה יש בזה משום "בל תוסיף" כי "לילה לאו זמן ציצית הוא"?

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: האיסור של "בל תוסיף" הוא כשעושים מעשה שיש בו הוספה על קיום המצוה, וכיון שלבישת הטלית קטן עצמו (בתור בגד) אינו מצוה, וקיום מצות ציצית נעשית בדרך ממילא – לכן אין בזה משום "בל תוסיף".

את השליחות צריך למלאות

אחד ממזכירי הרבי סיפר שכ"ק אדמו"ר שליט"א רצה לשלוח אחד מאנ"ש לשליחות, והנ"ל כתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א, שכיון שהוא חולה וחלש ולא יהיה בכוחו וביכולתו למלאות את השליחות – על כן מבקש מהרבי שישחרר אותו מהשליחות. ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

חשבתי שתכתוב בצורה הפוכה: זה דבר ודאי שאת השליחות צריך למלאות, אך כיון שאני חלש, לכן אני מבקש ברכה שיהיה לי כוח למלאות את השליחות...

מעוררים רחמים תמיד!

אחד התמימים נכנס ליחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א, ואמר לרבי שאין לו חיות בלימוד, וביקש מהרבי שיעורר רחמים עליו שיהיה לו חיות בלימוד.

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א:

"אויף תלמידי תומכי תמימים איז מען שטענדיק מעורר רחמים, מען דארף מער ניט ווי מאכן כלים אויף מקבל זיין זיי!!" (על תלמידי תומכי תמימים מעוררים רחמים תמיד, צריך רק לעשות כלים לקבל את זה!!).

ומזה נראה את גודל היוקר של תלמידי התמימים אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א.

דוחה את ביאת המשיח!

כ"ק אדמו"ר שליט"א התבטא פעם בחריפות לאחד שדיבר עמו אודות יום העצמאות, וזה לשונו הקדוש: ביום זה דחו את ביאת המשיח בחמישים שנה! ומי שנוקף אצבעו הקטנה בנוגע לזה, הרי הוא דוחה את ביאת המשיח!

לרבי – התורה אינה כבדה!

באחת ההתוועדויות (ש"פ שמיני תשי"ב) הזכיר כ"ק אדמו"ר שליט"א מאמר חז"ל שהובא בגמרא, וביקש להביא לו גמרא כי ברצונו לעיין בלשון הגמרא בפנים.

לאחר שהרבי סיים לעיין בגמרא המשיך לדבר בענינים אחרים תוך כדי אחיזת הגמרא בידיו הק'.

כשראה זאת אחד מאנ"ש שאל את הרבי אם יכול הוא לקחת את הגמרא, כי אולי קשה לרבי לאחוז את הגמרא.

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "א רבי'ן איז תורה ניט שווער!!" (לרבי, התורה אינה כבידה).

מלחמת הגנה ומלחמת תנופה

בחול המועד פסח תש"כ, כשיצא הרה"ג הרב אפרים יאלעס מפילדלפי' מיחידות אצל כ"ק אדמו"ר שליט"א (כמנהגו בכל שנה), סיפר:

משמעות דברי הרבי היו שעבודת חותנו (כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ) היתה בבחינת מלחמת הגנה, ולכ"ק אדמו"ר שליט"א מסר את העבודה באופן של מלחמת תנופה.

שייך להכנות לביאת משיח

פעם בהתוועדות (בשנת תשי"א) מזג כ"ק אדמו"ר שליט"א בידו הק' משקה לכמה מהתמימים, ובירכם בשידוכים הגונים. והרבי הוסיף ואמר:

מדברים כל הזמן אודות ההכנות לביאת המשיח, ושידוך הגון והקמת בית בישראל הוא הרי קשור ושייך להכנות לביאת המשיח כמחז"ל "אין בן דוד בא עד שיכלו כל הנשמות שבגוף".

מדוע צריך להסתבך

מנהגו של הרבי כשחוגר את האבנט (גארטל) מחזירו כרך על גבי כרך (כדברי הרמב"ם בהלכות כלי המקדש סוף פ"ח), ולא כחסידי פולין שנוהגים לקפל את האבנט בכל פעם שמסבבים את הגוף, שכך מחזיק יותר טוב.

פעם שאל אחד את כ"ק אדמו"ר שליט"א מדוע אינו מקפל את האבנט?

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: "וואס דארף מען פארבריייען, אז מען קען מאכן גלייך"! (מדוע צריך להסתבך כשאפשר לעשות ישר).

הרבי "נביא" ממש!

באחת ההתוועדויות בשנה הראשונה (תשי"א) ביאר כ"ק אדמו"ר שליט"א את מנהג החסידים לשאול את הרבי שאלות בענינים גשמיים, ואלו היו תוכן דבריו הק':

אדמו"ר הזקן באגרת הקודש (סימן כ"ב) שולל את ההנהגה "לשאול בעצה גשמית כדת מה לעשות בעניני העולם הגשמי" כיון שזוהו ענין ששייך רק "לנביאים ממש". אך לפועל רואים שחסידי לא התפעלו מזה, ובכל-זאת המשיכו לשאול את רבותינו נשיאינו שאלות, גם בנוגע לענינים גשמיים, וכך נהגו גם חסידים גדולים ביותר, ורבותינו נשיאינו אכן ענו על שאלותיהם. ומזה יודעים שהמענה של הרבי על ענינים גשמיים הוא כיון שהוא "נביא ממש"

והרבי סיים: חסידים אינם מתייראים מכך, ואם יש צורך שהרבי יהיה נביא הרי הוא גם נביא!

השתנה ממהות למהות

אחד התמימים נכנס ליחידות לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והתאונן שכל דבר שעושה – בין בלימוד בין בהפצת המעיינות – יש לו מזה הרבה ישות, ואינו יכול ליפטר מזה. וביקש עצה וברכה על זה.

ענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: חשוב חסידות בכל יום לפני התפילה מעשר דקות עד ארבעים חמישים דקות.

הנ"ל לא הבין מהי כוונתו הק' מעשר עד ארבעים חמישים, והרבי שראה עליו שאינו מבין אמר לו: כוונתי פשוט, פעם זה יקח עשר דקות, ופעם זה יקח ארבעים חמישים דקות.

והרבי מסר לו כמה ענינים בחסידות שבהם יחשוב בכל יום (חלק מקונטרס ומעין, ומאמר ד"ה האומנם ישב אלקים תרמ"ג). הת' הנ"ל קיים את המצווה עליו במשך כמה חדשים, ואח"כ כתב לכ"ק אדמו"ר שליט"א שאינו רואה שום שינוי. הרבי ענה לו שלא יתפעל וימשיך בזה, ואכן לאחר תקופה ממושכת שחשב חסידות לפני התפילה, ראו עליו איך שנסתנה ממהות למהות, עד שלא יכלו להכירו.

והת' הנ"ל סיפר שכדברי הרבי כן היה שפעם היה לוקח לו לחשוב חסידות עשר דקות ופעם היה לוקח ארבעים חמישים דקות.

מן השמים עכבו את גזר דינה

בשנה הראשונה (בשנת תשי"א) היה יהודי אחד שבתו חלתה במחלה ממארת רח"ל, ואושפזה בבית הרפואה, הרופאים לא נתנו לה כל סיכוי, ואמרו שנותרו לה ימים ספורים, אביה לא ידע מה זה "רבי", אך אשתו שבאה ממשפחה מסורתית אמרה לו שילך לרבנים ולאדמו"ר"ם לבקש מהם שיצילו את בתם. הלך האב לכמה מאדמו"רי פולין והבטיח להם ממון רב בתנאי שיבטיחו לו שבתו תבריא, אולם הם סירבו להבטיח לו הבטחה כזו.

בינתיים המצב הלך והחמיר והוא ממש לא ידע את נפשו, עד שפגש אחד מאנ"ש שאמר לו שייכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א. בשמעו זאת נסע מיד ל-770 ונכנס לחדר המזכירות. היה זה בשעות הערב, והוא ביקש מהרב חדקוב שברצונו ליכנס מיד אל הרבי. הרב חדקוב אמר לו שהוא ישאל את הרבי על כך, והרבי ענה: שיבוא מחר בשעה עשר בבוקר.

משך כל הלילה התהלך כסהרורי והיה בטוח שבתו כבר מתה ל"ע, עד שפחד להתקשר לבית הרפואה להיוודע אודות מצבה של בתו.

למחרת בשעה עשר בבוקר נכנס לכ"ק אדמו"ר שליט"א, והרבי אמר לו: בתך עודנה בחיים, מן השמיים עכבו את גזר דינה עד עכשיו, אך עכשיו אין הדבר תלוי אלא בך.

האבא אמר מיד לרבי שהוא מוכן לתת כל סכום שהרבי יאמר לו, העיקר שיציל את בתו.

אך הרבי אמר לו: לא לזה כוונתי, כוונתי היא שתקבל על עצמך להניח תפילין בכל יום חול, ואז בתך תבריא.

האבא כמובן קיבל על עצמו מיד להניח תפילין, וגם החליט לשמור שבת, ובאורח פלא לפתע נתרפאה בתו.

הרבי עשה אתכם לקצין

באחת ההתוועדויות (ש"פ בשלח תשי"ד) דיבר הרבי אודות "צעירי אגודת חב"ד". הרה"ח ר' פיניע אלטהויז (שהיה באותה עת בנוי-יורק לרגל חתונת בנו) אמר להרבי שגם הוא רוצה להיות חלק מ"צעירי אגודת חב"ד".

אמר לו הרבי: מה אעשה לכם – הרבי (כ"ק אדמו"ר מהוריי"צ) עשה אתכם לשר ופקיד ("אפיצער") (וממילא אינו יכול להיות חייל).

ואמר ר' פיניע: אם כן שהרבי יעשה אותי לגנרל.

ענה לו הרבי: גנרל וחייל צריכים להיות בביטול כיון שנעוץ תחילתם בסופן, מה שאין כן לשר ופקיד ("אפיצער") (שאינו לו ביטול).

תכלית ירידת הנשמה בגוף

אחד מאנ"ש נכנס ליחידות אל כ"ק אדמו"ר שליט"א, והרבי דיבר עמו אודות יציאה לשליחות במקום מסויים.

אמר אותו אחד לכ"ק אדמו"ר שליט"א: ברוחניות וודאי ששם יהיה לו יותר טוב, אך בגשמיות יהיה עבורי יותר טוב לישראל כאן.

ויענה לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: בדבר כזה (כמו שליחות) שתלוי למלאות את תכלית ירידת הנשמה בגוף – אין להביט אל גשמיות.

מדוע הנך חושב אודות עצמך יהודי פשוט בא והתאונן לפני כ"ק אדמו"ר שליט"א אודות ענינים המעיקים לו.

אמר לו כ"ק אדמו"ר שליט"א: מדוע הנך חושב רק אודות עצמך?

וישאל את הרבי: אלא אודות מה אחשוב אם לא על עצמי?

ויענה לו הרבי: חשוב אודות רבותינו נשיאינו: הבעש"ט הרב המגיד אדמו"ר הזקן אדמו"ר האמצעי עד לכ"ק מו"ח אדמו"ר.

מתי תדע את כל הספרים?

ביום י"ג ניסן תשי"ב בצהריים הסתובב ילד מילדי אנ"ש ליד חדרו הק' של כ"ק אדמו"ר שליט"א (כיון שאז אין לימודים בחדר).

כשראה אותו הרבי שאל אותו: מדוע אינך לומד?

ויענה הילד: מפני שבישיבה לא לומדים עכשיו.

שאלו הרבי שוב: אבל מדוע אתה לא לומד?

הילד לא הבין את כוונתו הק', ויענה עוד הפעם: מפני שבישיבה לא לומדים עכשיו.

כשראה הרבי שאינו מבין, לקח מעל השולחן שבחדרו הק' ספר, ופתחו לךף האחרון, ואמר לילד:

רואה אתה כמה דפים ישנם בספר זה, וראה כמה ספרים ישנם בחדר הזה, ואתה יודע שישנם עוד ספרים, מתי תדע את כל הספרים האלו אם לא תלמד?

(הסיפורים באדיבות מגזין 'בית משיח')

בראיין קורשה הוא עורך-דין בוונקובר שבקנדה. יום אחד התייצב האיש בבית-חב"ד המקומי, כשפניו עצובות: "אשתי חולה אנושות ואמר לי שאולי ברכת הרבי מליובאוויטש תוכל לעזור".

שיחה קצרה עם האיש העלתה כי אשתו אינה יהודייה. שליו חב"ד, הרב יצחק ויינברג, העביר את הבקשה אל הרבי, כשהוא מציין את העובדה שהאשה אינה יהודייה. כעבור יומיים קיבל עו"ד קורשה מכתב מהיר מהרבי, שבו הוא מאחל רפואה שלמה לאשתו ומבקש לדעת את שמה ושם אמה. היה בכך משהו מוזר. הנוהג להתפלל על חולה בהזכרת שם אמו חל על יהודים בלבד, ולכן פנייתו זו של הרבי הפתיעה את הרב ויינברג. לא חלף זמן והאישה החלימה. אך בכך לא תם העניין. הרב ויינברג ועו"ד קורשה החלו לנבור בעברה של האישה, ואז התברר כי היא למעשה יהודייה, שנמסרה בתקופת השואה

למשפחה נוצרית! המשפחה שמרה את הסוד בקפדנות והאישה חשבה כל חייה שהיא נוצרייה. רק הרבי חשב אחרת.

לרב ישראל דרן, מנהל בית-חב"ד באמהורסט שבמסצ'וסטס, יש ידיד, עורך-דין יהודי נודע ושמו שלמה קליינמן. האיש נמנה עם צוות יועציו הקרובים של נשיא ארה"ב ניקסון, וגם ניהל עסקים בין-לאומיים. יום אחד הוצעה לו עיסקה גדולה ביותר במדינה שמחוץ לארה"ב, בהשקעה של 15 מיליון דולר. העיסקה עמדה לשאת רווחים גדולים ונראתה בטוחה מאוד, עד שהבנקים התחרו על מתן האשראי. אולם האיש, שהספיק בינתיים לשמוע רבות על הרבי, החליט לפני החתימה הסופית על החוזה, לבקש את ברכתו להצלחת העיסקה. כעבור זמן נתקבל מכתב תשובה. על-פני שני עמודים הרחיב הרבי בדבר חשיבותן של המצוות והשפע שבכוחן להעניק למקיימיהן. רק בשורה התחתונה באה תשובה לשאלה: "נ.ב. בקשר לעניין העסק - אינו כדאי". תשובת הרבי הדהימה ברגע הראשון אפילו את הרב דרן. אולם עורך-הדין לא העז עוד לבצע את העיסקה וביטלה ברגע האחרון. המדינה שבה הייתה אמורה להתבצע העיסקה הגדולה היא ניקרגואה. זמן קצר לאחר מכן התחוללה שם הפיכה, ואין צורך להסביר מה היה עולה בגורל כספו של עורך-הדין לו היה הכסף מושקע שם...

הדבר היה בשבת שלפני חנוכה תשל"ד, בעיצומה של התוועדות בבית-מדרשו של הרבי מליובאוויטש בניו-יורק. פתאום, בין שיחת-קודש אחת לרעותה, פנה הרבי לעבר הנוכחים וקרא - "גליק! הרב גליק!". נראה היה כי הרבי מחפש את הרב גליק. הרב אברהם-יצחק גליק ז"ל שימש עשרות שנים 'שגריר נודד' של הרבי באירופה. הוא פעל במערב היבשת וגם במזרח (שנים רבות לפני נפילת מסך-הברזל) בשליחויות רבות שהטיל עליו הרבי - פעמים בגלוי ופעמים בסתר ובחשאי. פה הקים בית-ספר יהודי, שם פתח מסעדה כשרה, לקהילה זו הביא מצות לפסח ובעיר פלוניא בנה מקווה-טהרה. הוא יצא ובא אצל ראשי מדינות ובעלי כוח והשפעה, ופעל רבות לטובת היהודים והיהדות. אולם העובדה שהרבי מחפש את הרב גליק בתוך קהל הנוכחים הייתה תמוהה, שכן הוא לא שהה באותה שבת בארצות-הברית. והיה הדבר לחידה. בספר 'רובים השיב מעוון' מספר המחבר, הרב אהרון-דב הלפרין, שנכח בעצמו באותה התוועדות, כי החידה נפתרה לו כעבור חמש-עשרה שנים, כאשר נודמן ללונדון וביקר בביתו של הרב גליק. מפיו שמע את סיפורו המופלא של אותו חנוכה (תשל"ד): בחנוכה באותה שנה הייתה עם רעייתי בברצלונה. תכניתנו הייתה להמשיך למדריד ומשם לליסבון שבפורטוגל. אלא שאז נתקבלה לפתע שיחת טלפון ממזכירות הרבי ובה הוראה לטוס לאי מיורקה, מרחק חצי שעת טיסה מברצלונה. מעולם לא ביקרתי שם. ההוראה לא הגדירה כתובת ומטרה; "טוס למיורקה", היה לשונה. עדיין לא חשבתי שהעניין בהול ושבגללו עלינו לשבש את מסלול טיסותינו. התכוננו אפוא להגיע למיורקה לאחר שנשלים את משימתנו בליסבון. כשהגענו לנמל-התעופה בברצלונה התברר שכל הטיסות למדריד בוטלו במפתיע. "זו בוודאי אצבע אלוקים", אמרה רעייתי והוסיפה, "אם קיבלנו הוראה לטוס למיורקה, עלינו להקפיא את תכניתנו ולצאת לשם מיד". עלינו אפוא לטיסה הראשונה למיורקה. הטיסה הייתה איומה. כסי-אוויר עזים טלטלו את המטוס בעוצמה שטרם חוויתי. "אנחנו נוסעים בשליחותו של הרבי ואין מה לדאוג", אמרה רעייתי בשלווה ראויה להערכה. המטוס נחת בשלום במיורקה והתחלנו להתעניין היכן יש יהודים באי. בירור קצר העלה כי במלון 'הוטל דה-מאר' מתארכת קבוצה גדולה של תיירים יהודים. בתוך כך הודיעו ברדיו כי טרוריסטים התנקשו בחייו של ראש ממשלת ספרד. הוא נרצח במדריד

בהתפוצצות מטען נפץ. עקב כך הוטל עוצר על העיר ונחסמו כל דרכי הגישה אליה. ולעומת זאת, המלון במיורקה, שאליו הגענו כביכול ב'מקרה', היה מלא יהודים... בקושי הספקנו להתארגן והנה עוד שיחה ממזכירות הרבי. המזכיר מודיע לנו כי לקראת חנוכה פרסם הרבי שני 'מכתבים כלליים' – האחד "אל בני ובנות ישראל" והשני פונה אל ילדים שמתחת לגיל מצוות. הרבי הורה למזכירו להתקשר אלי במיורקה ולדאוג שאתרגם את שני המכתבים לספרדית ואפיץ אותם בקרב היהודים באי. המזכיר הכתיב לי את המכתבים, מילה במילה. השגתי מתרגם מקומי, לתרגם את המכתבים מאנגלית לספרדית. בבוקר מיהרתי לשכפל את התרגומים ובשבת חנוכה קיבלו את המכתבים כל התיירים היהודים שפגשנו (מי באנגלית ומי בספרדית). סיפור של הוראת-הפתע שקיבלתי בברצלונה (לטוס למיורקה) וכמו-כן דרך הכתבת המכתבים בטלפון – תרמו לעניין הרב של היהודים בנו ובפעילותנו. הצלחנו לאתר גם יהודים מבני המקום ויצרנו איתם קשר (והוא נמשך גם בשנים הבאות). בזיכרוני נחרת יהודי ושמו ביני, עשיר גדול שגר בבית מפואר באי. התקשרנו אליו וביקשנו פגישה. הוא התנצל על שאינו יכול לקבלנו בביתו (מסיבה כלשהי), אך הוא מוכן לבוא אלינו למלון. כשבא, שוחחתי עמו ולאחר מכן הפעלתי קלטת שבה נשמע הרבי שר "צמאה לך נפשי". כששמע את קול שירתו של הרבי, החל לבכות כתינוק. הוא הסביר שזה מזכיר לו את שנות ילדותו. כשנרגע אמר שהוא חש צורך חזק לעשות מיד משהו למען היהדות. לאחר מחשבה והעלאת רעיונות הוחלט להציב על גג ביתו, ששכן במקום גבוה והשקיף על פני כל העיר, חנוכייה גדולה. ואכן, הצלחנו להציב על גג ביתו חנוכייה מאולתרת, אך גדולה ובולטת דייה. החנוכייה עוררה התעניינות רבה אצל כל רואיה ובמיוחד בקרב היהודים. כשעזבנו את העיר כבר קיבל עליו ביני כמה פעולות חשובות של קיום מצוות. כשהתקנתי את החנוכייה נזכרתי באמרה שאמר לי הרבי באחד הימים. באותו זמן עסקתי לפרנסתי בייצור מנורות. הרבי אמר לי: "נשמה יהודית היא כמו מנורה. כשם שמנורה יכולה להיות כבויה זמן רב, כל עוד לא העלו בה אור, כך גם נשמות יהודיות רבות עומדות ומצפות שיציתו בהן את הניצוץ".

ואשר להזכרת שמי בפי הרבי בהתוועדות – אחרי כל מה שסיפרתי, ברור כי הרבי ידע בדיוק היכן אני ומה מעשיי. ובכל-זאת הזכירני הרבי בהתוועדות, קבל עם ועדה, כדי לעורר עליי זכות ולתת לי כוחות להצליח במשימתי – להאיר נשמות יהודיות.

וברגע זה אני נמצא איתם...

סיפר הרה"ח ר' נחום רבינוביץ': עסקן מסויים, סיפר לי שנכנס פעם לחדרו הק' של הרבי, וראה שפניו של הרבי רציניות מידי. הוא אזר אומץ ושאל את הרבי, מה מעיק עליי?

סיפר לו הרבי, שלפני זמן מה, ניגשו אליו זוג שזה עתה נישאו וביקשו ממנו לצאת לשליחות, והוא התנה זאת בתנאי שייביאו לו את אישור ההורים לכך. לאחר ימים מספר הם שבו אליו, עם האישור ביד, והוא נתן להם את ברכתו.

האשה היא אחות יחידה לחמישה אחים המשמשים כשלוחים של הרבי ברחבי העולם, והרבי החל לומר את מקום שליחותו של כל אחד ואחד מהם וסיים שההורים נשארים כעת לבד... המשך הרבי ואמר: עכשיו נמצאים הם בשדה התעופה ונשפכות שם דמעות רבות, על אף שאלו דמעות של שמחה, אבל בכל זאת אלו דמעות, וברגע זה נמצא אני אתם.

”רבות מחשבות”

תקופה קצרה לאחר פטירתו של הרבי הרי”צ, ביקרו חברי הנהלת ישיבת תות”ל – מונטריאל אצל הרבי. הרבי דיבר איתם על הנעשה בישיבה, וביקשם לכתוב דו”ח מהקורה בישיבה. הר’ מ.ז. גרינגלאס, משפיע בישיבה, ניגש מיד לכתוב את הדו”ח, אך הוא חשב לעצמו, מה לכתוב בראש המכתב? בעודו מהרהר בדבר אמר לו הרבי: ”ובפתח המכתב – מספיק הלשון שלום וברכה”. (מפי הנ”ל)

”תפילה שלא בזמנה”

באחד מלילות היחידות בשנת תשכ”ה, הסתיימו היחידויות בשעה 8:30 בבוקר. באותם שנים, שעה זאת היא גם היתה השעה בה נגמר סדר הסידות ב707.

כמה בחורים ניגשו לריל”ג וביקשו ממנו שישאל את הרבי, אם הוא רוצה כעת להתפלל ‘שחרית’. הריל”ג נכנס לשאול, וכשיצא אמר שהרבימ סכים להתפלל כעת, אך בתנאי שיהיה מנין אנשים בלעדיו וכך הוי. מפי הנ”ל

אחרי כ”ז אדר תשנ”ד...

אמו של ד”ר א. [מרופאיו של הרבי], החליטה – תקופה קצרה לאחר השואה – להתכחש ליהדות... בין היתר היא גם כתבה בצוואתה, שכל כספה – סכום לא מבוטל כלל – יעבירו לכנסיה מסוימת. לאחר כ”ז אדר ה’תשנ”ד, חלתה האשה מאוד ואושפזה ללא הכרה בבית הרפואה. באותם ימים הגיע בנה ד”ר א. לבית הרפואה ‘בית ישראל’ לטפל ברבי והחליט בהזדמנות זו לבקש מהרבי ברכה כפולה... ראשית שאמו תבריא, שנית, שהכסף לא יעבור לנצרות. הוא נכנס לרבי, סיפר את הסיפור וסיים בבקשת ברכה.

לאחר זמן קצר הגיע לאמו, ומה מאוד התפלא לראות כי אמו התעוררה ובקשה בפיה: לעזור לה לשוב ליהדות! ויהי לפלא. הרופא סיפר לאמו בזכות מי היא חיה עכשיו... ובזכות מי היא רוצה לשוב ליהדות... הכסף כמובן, עבר ליהדות. מפי הרב מ.מ. גרונר ששמע מאביו

יודע מחשבות

(ה) בשנת ה’תש”י לפני קבלת הנשיאות, קיבל ר’ מאיר זאיאנץ מאביו – שליח בברזיל – מכתב. במכתב מבקש ממנו אביו שיתחיל ללמוד סמיכה, ומבקש ממנו שיתיעץ ע”ז עם הרמ”ש (כ”ק אדמו”ר מה”מ) כשהלך לחדרו של כ”ק אדמו”ר שליט”א ונקש בדלת, ענה לו הרבי: ”כן”. מיד כשנכנס, לפני שפצה את פיו אמר לו הרבי: מאיר’קע איך מיינ אז עס איז א ריכטיגע זאך, אז דו זאלסט אנפאנגען לערנען סמיכה” [תרגום: מאיר’קע אני חושב שדבר ראוי הוא, שתתחיל ללמוד סמיכה] מפי אחיינו י.ז.

מכל הכיוונים...

לאחר כ”ז אדר תשנ”ב, פנו ארבע נשים לשליח מסיום, וביקשו דרכו ברכה מהרבי ללידה קלה. כשהקריא הריל”ג את השמות, נענע הרבי את ראשו הק’ רק לג’ נשים ולאישה אחת לא נענע הרבי בראשו. גם כאשר הקריא הריל”ג את השמות בסדר שונה, הרבי לא ענה לשם אחד. תקופה קצרה לאחמ”כ התברר שהאישה הנ”ל הפילה את עובריה. מפי בנו של השליח

"היום הם הרבה יותר גרועים..."

זמן קצר לאחר שתורגם ספר התניא לאיטלקית, הביע גוי אחד במכתבו לרבי את תמיהתו על כך שבסוף פרק א' כותב אדמו"ר הזקן: "שכל צדקה וחסד שאומות עובדי גילולים עושין אינן אלא להתייהר כו". השיב לו הרבי שאכן צודק הוא בתמיהתו, אלא שאדמו"ר הזקן מתייחס לגויים אשר חיו בזמנו. כשנכנס הר' גרשון מנדל גרליק, ליחידות, סיפר לו הרבי על דבר המכתב ואמר: זה מה שעניתי לו, אבל לך אני יכול להגיד שהיום הם הרבה יותר גרועים. מפי הרה"ח י.י. הלוי סגל

קידוש על מיץ ענבים...

בסוף שנת הממ"ם, סבלה בתם של משפחת ר. מצפון הארץ מבעי' חמורה בעיניה. הדבר הגביל מאד את ראייתה, והרופאים הגיעו למסקנה שרק ניתוח יציל את עיניה. דאגה בלב איש ישיחנה... ואכן השכנה ששמעה את הבעי' הציעה לכתוב לכ"ק אדמו"ר מלך המשיח שליט"א. תשובת הרבי הייתה (הלשון אינו מדוייק), ברכה לרפ"ש ולבדוק את יין הקידוש. הבדיקה העלתה שאבי המשפחה, היה נוהג לקדש על מיץ ענבים שמייצרת חברת "טמפו" אשר ברכתו – 'שהכל'. מאז החלו לקדש על יין כ"פשוטו", ולאחר תקופה קצרה הבת הבריאה. מפי הת' יהושע נוימאן

"הרי אמרתי שיהיה בסדר?"

יהודי שעבר בחלוקת דולרים אמר לרבי: שזקוק הוא לברכה לרפ"ש. הרבי נתן לו ברכה. הנ"ל הוסיף וביקש הבטחה, וכשראה שהרבי מתמהמה, החל אומר: רבי, הרי כתוב צדיק גוזר והקב"ה מקיים? ענה לו הרבי: מדוע צריך צדיק גוזר? הרי אמרתי שיהיה בסדר? מפי בעל המעשה

בתנאי שתחבוש פאה

לנערה מארץ הקודש שביקשה ברכה על נשירת שערות על אף כל הטיפולים, אמר לה הרבי: שהוא מברך, בתנאי שתבטיח לו שאחר נישואיה היא תחבוש פאה. כשבוע לאחר הבטחתה חזר שערה לצמות, כנגד כל הסיכויים. מפי י.י. ביסטריצקי

"דווקא בשל כך"

בעת ביקוריו של הרב יצחק דובאוו אצל כ"ק אדמו"ר מה"מ, הורה הרבי לריל"ג שיאמר לבחורים שילמדו ממנו ניגונים, אמר הריל"ג הרי מנגן הוא בצורה שונה במקצת? ענה הרבי: "דווקא בשל כך". מפי הריל"ג

אלו הם חידושי של כ"ק מו"ח אדמו"ר ברמב"ם

בא' ממאמריו אומר הרבי שישנם עניינים מכל הרביים בענייני נגלה. כשנכנס אחד מאנ"ש ליחידות אמר- שאל את הרבי, שאינו מוצא עניינים בנגלה מאדמו"ר הרי"צ? פתח הרבי את מגירתו והוציא משם חבילה די עבה של דפים ואמר: אלו הם חידושי של כ"ק מו"ח אדמו"ר ברמב"ם. מפי הרה"ח מ.ד. דוברסקין

"מזל טוב פון דארטן"

כשנסע הרב משה אשכנזי, [רב קהילת אנ"ש תל אביב] לרבי, עקב שמחה משפחתית [תשל"ט], נכנס ליחידות עם רעייתו.

מיד בהכנסם, פנה אליהם הרבי, ואמר: "מזל טוב פאר דא" [– בשביל כאן] ולאחר כמה שניות, אמר: "מזל טוב פאר דארטן". [– בשביל שם]. כשיצאו מהיחידות נודע להם, שברגע שהרבי אמר "מזל טוב פאר דארטן" נולד להם נכד בארץ. מפי נכדם בעל המעשה ח.א. ויליאמסאסקי

רק להסתכל אבל לא להתפלל?

בשנת תשמ"ח לאחר פטירתה של הרבנית, התפלל הרבי באחת השבתות בביתו, מפני האבלות. בבית לא היה מקום לכל הבחורים, ועל כן לא הורשו כולם להיכנס לתפילה. הבחורים שעזרצונום לראות את הרבי, עמדו ליד החלון, וניסו לראות את הרבי. למזלם, הסטענדער עמד ליד החלון, כך שבקלות הצליחו לראות את הרבי.

למחרת בבוקר, שוב עמדו הבחורים באותו מקום. לפתע, ראו שהרבי מתיישב מיד אחרי הודו, (ולא כרגיל אחרי 'ברוך שאמר') ומסיט את מבטו לעברם. כשראה הריל"ג שהרבי רוצה להביט על הבחורים, הסיט מיד את הוילון, ותוך כדי כך, פנה הרבי לריל"ג ואמר: נאר קוקן אבער נישט דאוונען?! (תרגום: רק להסתכל אבל לא להתפלל?). מפי הרה"ח ברוך כהנא קרית גת

יבדוק בכיסו...

אחד מחסידי בעלז נכנס ליחידות לרבי [כ' כסלו ה'תשל"ט] וביקש מהרבי ברכה לרפו"ש על כמה וכמה בעיות. ענה לו הרבי "יש לכם רעצעפט?" "הנ"ל ענה לרבי שאין לו. שוב שאלו הרבי: "יש לכם רעצעפט?" ושוב השיב הנ"ל בשלילה.

כך קרה הדבר גם בשלישית. לבסוף, אמר לו הרבי שיבדוק בכיסו. הכניס הנ"ל את ידו לכיס ושם אכן מצא רעצעפט. כשיצא סיפר לנוכחים בהתפעלות, שלא היה לו לפני זה רעצעפט וזהו נס כפשוטו. מפי הרה"ח ליפא ברענען

"רחוק רחוק אבל קרוב קרוב"

אחד מאנ"ש שנכנס ליחידות, סיפר לרבי, שהגיע פעם לביתו של אחד השלוחים וכשנקש בדלת לקח הרבה זמן עד שנפתחה הדלת. לשאלתו מדוע התעכב? ענה לו השליח: כשאני פותח את הדלת לכיוון הרחוב, אני הולך ללבוש את החליפה ולחבוש את הכובע. הגיב ע"כ הרבי: "ישנם כאלו שנמצאים הם רחוק רחוק, אבל הם קרובים קרובים". (מפי הרה"ח מ.מ.ט.)

תן לה את זה כמו שזה...

במהלך ההתוועדות של שמיני עצרת [תשי"ז], ניגש אחד לבקש ברכה לרפו"ש עבור אשתו והרבי אכן נתן את ברכתו.

הנ"ל שלא הסתפק בזאת, הוסיף וביקש פרוסת חלה, בכדי שיהיה כלי להעביר לה, כדבריו... הרבי לא היה נראה כל כך מרוצה מהבקשה, אך בכל זאת נתן להנ"ל פרוסה חלה. כשהלה קיבל את הפרוסה החל מיד לחפש מטפחת לעטוף את החלה.

כשראה זאת הרבי אמר בקול, "גענוג אז דער גאנצען עניין איז לבושים, דארף מען נאך מעלים זיין מיט נאך א לבוש המעלים? גיט איר אפ אזוי ווי דאס איז" [מספיק שכל העניין הוא לבושים, צריכים עוד להעלים עם עוד לבוש המעלים? תן לה את זה כמו שזה]. (מפי הר"ל"ג)

"אני לא אמרתי..."

בשנים שהרבי היה בחרקוב, (לפני שהיה חתנא דבית נשיאה), היו שם שתי ישיבות, אשר שכנו בבית כנסת המקומי. האחת ישיבת "תומכי תמימים" שהיתה בעזרת נשים, והשניה ישיבה ליטאית שהיתה בבית הכנסת עצמו.

הרבי למד בבית מדרש אחר, אבל היה מגיע לאכול עם התמימים. באחת מן הפעמים, התעניין הרבי אצל אחד הבחורים, איזה מסכת הוא לומד. לאחר שהבחור השיב שהוא לומד מסכת קידושין, שאלו הרבי שאלה במסכת.

בינתיים התאספו סביב עוד בחורים, ואף אותם לאחר שבירר הרבי שלומדים 'יורה דעה' – הלכות תערובות, שאלם הרבי איזו שאלה, אבל תשובה לא היתה... לאחר כמה רגעים של שתיקה, ביקשו הם מהרבי שיענה על השאלה. השיב להם הרבי: אתם אמרתם שהנכם לומדים מסכת זו אני לא אמרתי. (מפי הנ"ל)

זהו דבר נכון במאד...

בספר ימי מלך ח"ג מסופר, שבעת ביקורו של הרבי בצרפת [תש"ז], הלך להתוועד במלון "פרימה", ועם תום ההתוועדות נכנס הרבי לביתו של הר' ש"ב אלטהויז ע"ה. הרבי הביט בפני כל אחד מהילדים אשר נמו זה מכבר את שנתם, והתעניין בשמותיהם. כאשר שמע הרבי שאחד מן הילדים נקרא בשם עמנואל הגיב ע"כ במספר מילים... (ע"כ מהספר ימי מלך)

הרבי שאל: מהו המקור לשם זה? והנ"ל ענה: דהיות והם מיוצאי רוסיה, ועברו תלאות ויסורים רבים, נקרא לבנו בשם זה, שבו מרומז העניין ש' – עמנו – אל. אמר לו הרבי ע"כ: "דאס איז אגלייכע זאך". (תרגום: זהו דבר נכון במאד). (מפי הרה"ח י. גורביץ' מגדל העמק)

משיח כבר עומד בפתח...

בזמן המלחמה בין דרום לצפון קוריאה, [תשי"ב-י"ג] נשלחו כוחות מיוחדים מטעם צבא ארצות הברית לאזור. אחד מהחיילים היה בתהליך התקרבות ליהדות, והחליט – לפני צאתו – לקבל מהרבי את ברכת הדרך. כשנכנס לקבל ברכה אמר לו הרבי: ברכתי נתונה לך, בתנאי שבזמן שהותך שם תצטרך להשפיע על שאר החיילים היהודים לקיים תורה ומצוות.

הנ"ל הופתע מן התשובה ואמר לרבי: אבל אני עצמי רק עכשיו התחלתי ללמוד בעצמי, ואיך אוכל להשפיע על אחרים? השיב ל הרבי הזמן קצר והמלאכה מרובה, משיח כבר עומד בפתח. תצטרך אתה, גם לקבל על עצמך וגם להשפיע על אחרים בו זמנית. (מפי הרה"ח ז.פ. לוד)

עשרים ושש שפות...

עולה חדש מברית המועצות, נכנס אל הרבי ליחידות והחל מדבר בשפה העברית. כשראה הרבי שמתקשה האיש בדיבורו, הציע לו לדבר ברוסית באומרו שמבין הוא שפה זו. אמר האיש לרבי: שהוא עושה הכל

לשכוח ממדינה כמו רוסיה, ולכן הוא משתדל לא לדבר ברוסית. אמר לו הרבי: אני יודע 26 שפות ואני רוצה לדעת עוד, אתה יודע שפה אחת וגם אותה אתה רוצה לשכוח. (מפי הר' מ.מ.ט.)

די לחכימא ברמיזא...

פעם נכנס הרה"ח סעדיה ליבערוב ע"ה לחדרו של הרבי, לבקש ברכה עבור בתו שחלתה. לאחר שהרבי בירך, הוסיף ר' סעדיה וביקש הבטחה. אך הרבי שוב חזר על הברכה.

כשראה זאת ר' סעדיה, אמר לרבי שהוא לא יצא מהחדר עד שיקבל הבטחה. הרבי לקח תניא שהיה על שולחנו הק' והחל ללמוד לעצמו. הבין ר' סעדיה את הרמז ויצא את החדר, ואכן תוך זמן קצר נרפאה בתו. (מפי ר' מ.מ. סלביצקי)

היכן מצאנו שבחורים ישנים בשעות היום?

פעם אמר הרבי להרה"ח נתן שיחי' וולף ביחידות, היכן מצאנו שבחורים יושנים בשעות היום? מילא ב"ט כסלו ובי"ב תמוז שערים כל הלילה, אז אפשר לישון כשעתיים לפני התפילה, אבל סתם כך, ודאי שלא. מפי בעל המעשה

לאכול בעדינות...

באחת הפעמים שנכנס המשפיע הרה"ח ר' מענדל פוטערפאס ע"ה ליחידות, אמר לו הרבי, שידאג שהבחורים באה"ק יאכלו בעדינות. מפי הרה"ח י. הלוי סגל

אבל שיהיה...

בסוף אחת מההתוועדויות בשנת תש"כ, ניגש הרבי לאחד מהבחורים ושאל אותו האם הוא כבר אכל היום? כשהשיב הלה בשלילה, הזמינו הרבי לאכול בביתו והבחור נענה. לאחר הארוחה, לפני צאתו מן הבית, אמר לו הרבי: כתוב בספרים שאין נוהגין לומר לאחר מנחה של שבת א גוט שבת, אבל שיהיה.

מכוונים את שמי...

סיפר הריל"ג: בשנים הראשונות לנשיאות, בתום יחידות מסוימת ניגש אלי הרבי ואמר לי: "זה עתה שמעתי דבר חדש, והוא, שבברכת שמע קולנו שבתפילת שמונה עשרה, לאחר המילים 'זמלפניך מלכנו ריקם אל תשיבנו' מכוונים את שמי". בשעה שאמר לי זאת הרבי, קרנו פניו והיה נראה מאוד שבע רצון מזה. מפי הרה"ח י. הלוי גורביץ' מגדל העמק

זאת יכלת לעשות גם בדרום אפריקה...

באחד הפעמים שחזר הרבי מביתו ל 770, ראה בחור הולך לאיטו ברחוב קינגסטון, ומביט אל חלונות הראווה וכו'. ניגש אליו הרבי ושאלו: מנין מגיע הוא כעת? ענה הבחור לרבי, שחוזר הוא מחדר האוכל, השיבו הרבי: זאת יכלת לעשות גם בדרום אפריקה (מקום מגוריו של הבחור). מפי המשפיע הרה"ח ראובן דונין

ייראה זה מכובד יותר

כשנכנס הרה"ח שבתאי סלאבאטיצקי, - שליח הרבי לאנטוורפן בלגיה - ליחידות, עם רעייתו לאחר החתונה, אמר לרבי: שקיבל כמה הצעות לשליחות, וביניהם נצרת עלית, אילת ועוד, ענה לו הרבי: (הלשון אינו מדויק) מדוע אתם חושבים על אה"ק? תסעו לאנטוורפן בלגיה, והמשיך ואמר שיעסוק בענף היהלומים, כיון שאם ישאלו אנשים על עיסוקך, ייראה זה מכובד יותר. מפי בנו מ.מ.ס.

מבחן אמת

שיצא הרבי מחדרו לזאל הגדול לתפילת ערבית בשנת תש"נ, ניגש מישהו לרבי והחל לדבר עם הרבי ברוסית. תחילה שאל את הרבי האם הוא יכול לדבר עם הרבי בשפה הרוסית? והרבי השיב: "דה" (כן).

לאחר מכן אמר ברוסית, שמכיוון שנפרד הוא מאביו בגיל קטן, ואינו יודע מה עלה בגורל אביו רוצה הוא לדעת האם אביו עודנו בחיים? גם על שאל הזאת ענה לו הרבי - לאחר הרהור קל - "דה" (כן). הוסיף האיש ושאל האם הוא אכן יזכה להתראות עם אביו בעודנו חי? וגם על זאת ענה לו הרבי - לאחר הרהור קל - "דה" (כן).

לאחר מכן, הוציא הרבי מטבע מכיסו, ואמר לו - בעודו מצביע על הקופה שתלויה ליד חדר המזכירות - שישים כסף זה בקופה לזכות אביו. והמשך מובן... מפי ר' צמח הלל

הרב אהרן דב הלפרין, בסדרת סיפורים:

זמן חרותינו

בחודש ניסן של שנת תנש"א, הרה"ח ר' זושא ריבקיין ע"ה, גבאי בית-הכנסת 'בית-מנחם' בכפר חב"ד, חש כאבים עזים והופנה לבדיקות רפואיות. הרופאים ערכו בדיקה אחת ועוד אחת והדיאגנוזה החמורה לא איחרה לבוא: הכליות לא פועלות את פעולתן ויש צורך להתחיל מיד בסדרת טיפולים שבסופן ייקבע איך מתי וכיצד יחל בטיפול דיאליזה, לא-עלינו. מה עושה חסיד? כותב לרבי כמובן. ר' זושא פירט במכתב לרבי את כל הממצאים והאבחונים והמסקנות ובקש את ברכתו הקדושה לרפואה שלמה. המענה המדהים לא אחר לבוא: - חג הפסח כשר ושמח. הרי חג-הפסח הוא זמן חירות (מכל עניינים מבלבלים) ובמילא - אחריו צריכה להיות שאלת רופא מחדש, אזכיר על הציון. עם קבלת הברכה, סיפר ר' זושא, הכאבים חלפו כלא היו. חגגנו את חג הפסח בשמחה ולאחר החג קיימתי את הוראת הרבי ועשיתי "שאלת רופא מחדש". כפי שאתם מתארים לעצמכם, הרופאים שינו לחלוטין את הדיאגנוזה הקודמת. מעכשיו, המילה של הרבי "מחדש" קיבלה אצלי משמעות נוספת, שהרי נולדתי מחדש...

שנה מעוברת

סיפר הרה"ח ר' יחזקאל בעסר ז"ל, מראשי אגודת-ישראל העולמית: לחותני, הרה"ח ר' בערל לודמיר ע"ה (מחשובי חסידי באיאן) היה בן בשם מרדכי ולא היו לו ילדים. לקראת תשרי נהג חותני לבוא לניו-יורק למסחר האתרוגים והיה נכנס לרבי ל'יחידות'. פעם, כשחותני עמד לצאת מחדרו הקדוש של הרבי, אמר: - אני רוצה להזכיר את כלתי שכבר חמש שנים אין לה ילדים. הרבי השיב: - הרי זו שנה מעוברת. לכאורה, דבר-צחות. אבל אנחנו משפחת חסידים, וכשהרבי אומר משהו - הנושא חתום. כשחותני הגיע

בשנה הבאה שאלנו אותו מיד אם יש איזה חדשות והוא ענה בשלילה. חשבנו שמא לא זכינו. בערב ראש-השנה נהגנו ללכת בקביעות למסור פ"נ, ובערב יום-הכיפורים לקבל לעקח. כשהגענו באותה שנה לקבל את העקח, הרבי שאל את השווער: - יש משהו חדש אצל כלתך? חותני ענה שאין, והרבי עשה תנועה של פליאה. אחרי כשבוע קיבלנו טלפון מהארץ שהיא כבר נפקדה והיא התעברה במהלך השנה המעוברת...

גאון עולם

סיפר הגאון החסיד הדגול הרב שמואל זלמנוב ז"ל: זכיתי להשתתף בעצמי בשמחת הנישואין של הרבי, ולא עוד, אלא שבחלקי נפלה הזכות להיות המלצר הממונה על השולחן הראשי בו הסב החתן, לידו החותן כ"ק הרבי נ"ע, ולידם גדולי האדמו"רים וחשובי הרבנים של ורשה באותם ימים. החתן, הרמ"ש, ישב לימין חותנו אדמו"ר מהוריי"צ ובצד שמאל ישב הגאון הגדול רבי מאיר שפירא זצ"ל מלובלין. הרבי מהוריי"צ הורה לחתן שיסכים לשוחח עם הגר"מ שפירא בלימוד (אף שתמיד הרבי הקפיד להסתיר את עצמו ולמדנותו), ובמשך זמן מה, בשקט, הרבי שוחח עם הגאון בלימוד. רבי מאיר שפירא יצא מגדרו, פנה לרבי הר"י"צ ואמר: - ליובאוויטשער רבי לקחתם חתן גאון עולם! לאחר מכן חזר הגרמ"ש וביקש מהרבי להמשיך ולהשמיע לפניו חידושי-תורה. אך הרבי סירב בעדינות. באמרו: - עד עכשיו הייתי מצווה ועומד, אבל אם אמשיך יהיה זה על דעת עצמי...

הרבי צפה מראש

סיפר הרב עזריאל מילר, שהיה נשיא "הסתדרות הרבנים": הייתי אצל הרבי ב'חידות' בשנת תשכ"ד. היה זה לאחר שביקרתי ברוסיה וראיתי שם, בבית הכנסת בלנינגרד, חדר מלא ספרי תורה ישנים. שאלתי את הרבי האם לפעול להוצאת ספרי התורה מרוסיה משום "פדיון שבויים". תשובת הרבי הפתיעה אותי מאוד: - לא לגעת בהם. יום יבוא ומסך הברזל ייפתח לרווחה, היהודים יוכלו לצאת והקהילה היהודית ברוסיה תלך ותתפתח, ולא זו בלבד שכל תשמישי הקדושה שנמצאים ברוסיה לא יספיקו, אלא שיצטרכו להביא עוד... באותו זמן, בתשכ"ד, זה נשמע הכי מופרך שיכול להיות. יותר מופרך משהיה בזמן פרעה יציאת מצרים. יותר מופרך מהאפשרות שבארה"ב תתחולל לפתע הפיכה קומוניסטית. רוסיה של מסך הברזל היתה המשטר החזק והנוקשה ביותר שהיה בהיסטוריה. והנה, מה קורה היום ברוסיה, אין צורך לספר לאף אחד... הרבי היה היחיד בעולם שחזה זאת בעיני קדשו, ומצווה לפרסם ולספר על יציאת-מצרים של דורנו שהרבי הבטיח.

הצייר המסתורי

החסיד רבי הענדל ליברמן ז"ל, היה מן הדמויות הבולטות בחצרות הקודש של הרבי. בעל הדרת פנים מאירות ומחייכות. יודע ספר ועובד ה', נעים זמירות, בעל לב רחום ונרגש. בעל חסד ומכניס אורחים. דמות מרתקת ללא ספק, שבמרכזה עמד כוח הציור המופלא שלו. צייר מעולה היה, ולציוריו יצאו מוניטין. פעם אחת קיבל הוראה מפתיעה מהרבי: כיון שבימים הקרובים תיערך תצוגת ציורים גדולה באחת הערים הגדולות באמריקה, ראוי שיזמין מקום באותה תצוגה גם לתמונותיו וציוריו. ר' הענדל הבין מיד כי 'דברים בגו' ועשה כאשר נצטווה. בהגיע היום שבו נפתחה התערוכה, הורה לו הרבי לנסוע לשם בעצמו ולהתייצב בדוכן המכירות שלו. גם זאת הורה לו הרבי, וגם זאת הייתה הפתעה: שבימי

התערוכה לא יתאכסן במלון יהודי המצוי באותו רובע, כי אם במלון אחר שבבעלות גויים. ר' הענדל הגיע, העמיד את יצירותיו, עמד כמה שעות לידן, ובזמן הרב שנותר לו ישב בחדרו שבמלון ועסק בתורה ובתפילה באריכות כדרכו. יום אחד, בעודו יושב בחדרו ולומד, שמע נקישות על דלת חדרו. כאשר נגש לפתוח את הדלת, ראה לפניו אדם בלתי מוכר, שביקש להתקבל אצלו לרגעים מספר. רבי הנדל לא סירב כמובן. האיש נכנס לחדרו, ואמר לו כי תפילותיו שנאמרו בעריבות ובמתיקות כל כך, בקעו מתוך חדרו, ועוררוהו, ועל כן הוא מבקש, שמא יכול להשאילו את הטלית והתפילין. ר' הענדל נרעש מן הבקשה שבאה מפיו של אדם שחזותו החיצונית לא העידה על יהדותו והושיט לו בשמחה את הטלית ואת התפילין. כאשר עבר לאחר מכן ר' הענדל ליד חדר אותו שכן במלון, הופתע לשמוע קולות בכי קורעי לב. ר' הענדל החל להבין לשם מה נשלח לכאן על ידי הרבי. לא עברה שעה והאיש בא להחזיר את הטלית ותפילין. ר' הענדל הבחין בו כי פניו אדומות מבכי, אך לא דיבר עמו מאומה. למחרת שוב חזר אותו סיפור על עצמו, ושוב דפק על פתחו לבקש את הטלית והתפילין ולאחר מכן החזרים. הדבר חזר ונשנה כמה ימים, עד שבסופו של דבר פתח אותו אדם בשיחה עם ר' הענדל, בה גילה לו את כל מועקת לבבו. התברר כי בילדותו היה תלמיד ישיבה ברוסיה-ליטא, אך עם עלותם של הקומוניסטים לשלטון, נסחף כמו המוני צעירים אחרים לרוח הקומוניזם הכפרנית, ואט אט ניתק עצמו מכל זיקה ושייכות יהודית. הוא חי רחמנא-ליצלן כגוי גמור לכל דבר, וכמעט לא זכר כי יהודי הוא. עד שהגיע כצייר ליריד התצוגה, והבחין בדמותו היהודית חסידית של רבי הענדל, ומשעה לשעה, ומיום ליום, החלו מעיו מכרכרים בקרבנו, לבו החל דופק בחזקה, והרהורים נוגים עלו במחשבתו. הוא לא יכל עוד להתאפק והחל עוקב אחר ה"צייר" המשונה ר' הענדל, עד שהגיע לפתח חדרו ושם קלטו אזניו את תפילתו המשתפכת. זו שברה אותו לגמרי. זיכרונות הילדות החלו מטרידים אותו יותר ויותר עד שהחליט לבקש מר' הענדל טלית ותפילין... ר' הענדל, ששליחותו נתבהרה עתה להפליא, נכנס עם אותו איש בדברי התעוררות, לקח ממנו את שמו וכתובתו ונפרד ממנו בלבביות, ארו את ציוריו וחזר לקראון הייטס. כאשר הגיע הכניס לרבי דיווח מלא על כל מה שאירע, ושאל את הרבי אם עליו להמשיך בקשרים אתו, והרבי השיב לו בשלילה. לאחר שבועות מספר, הבחין ר' הענדל בידיעה קצרה בעתון, כי צייר פלוני נפטר לבית עולמו...

ביד חזקה

סיפר הרב בייקר, מרבני קווינס (ובסוף ימיו תושב סביבות ירושלים): הרובע שבו התגוררתי 'נשתחר' לגמרי, כך שרוב רובם של היהודים נטשוהו והתיישבו בשכונות אחרות. אף-על-פי-כן היה המקווה שבבניין בית-הכנסת המפואר פתוח כל לילה, כשהאשה הבלנית באה מדי ערב במסירות-נפש. כשהתפלאתי על עמידתה האיתנה והנחושה אל מול הסכנה הפיסית, והתעניינתי אצלה על כך – נדהמתי לשמוע כי מטעם הרבי מליובאוויטש מטלפנים אליה מזמן לזמן ומעודדים אותה שלא לעזוב את מלאכתה כל זמן שנשים יהודיות עדיין מתגוררות שם. הסיפור עדיין לא תם. לימים החליט רב בית-הכנסת למכור את הבניין המפואר לגויים, כנוהג הנפסד בכגון זה בשכונות רבות, ומקווה הטהרה עמד אפוא בסכנה מוחשית. להחשת ביצוע המכירה שם בעל הבית מנעול על פתח המקווה, כך שהבלנית לא תוכל לפתוח וממילא יינטש. למדתי - מספר הרב בייקר - "קל וחומר" בעצמי, מאותה אשה צדקנית, וגיליתי תעוזה. פרצתי את המנעול בכח למען לא תיפגע טהרתן של ישראל, ואכן המזימה סוכלה. כאשר ביקרתי אצל הרבי וסיפרתי לו על כך, אורו פניו הקדושות משביעות רצון, והפטיר: "תבורכנה הידיים

שעשו את המעשה הטוב הזה". ומספר הרב בייקר: כיום, למרות זקנותי המופלגת ואבריי החלשים – שתי ידי בריאות ורעננות להפליא כמו של בחור צעיר...

הרופא שחזר בתשובה

מספר הגאון רבי יצחק דוד גרוסמן שליט"א רבה של מגדל העמק: "הקב"ה אמר למשה רבנו, רועה ישראל: "לך נחה את העם הזה", אתה תהיה המנהיג שלו, "שאהו בחיקך, כאשר ישא האומן את היונק". כך רואים אנו אצל הרבי. הרבי דואג לעם ישראל כמו שאמא מגדלת ודואגת לבנה. הרבי לא התפעל מכל המניעות והעיכובים, ודאג לכל יהודי כמו לבן. פעם התבטא הרבי: "אצלי כל ילד יהודי הוא כמו בן יחיד".

כשנכנסתי ל'יחידות' בשנת תשל"ב, הייתי אצל הרבי למעלה משעה והרבי שוחח איתי על כל פרט ופרט מהנעשה במגדל-העמק; מה מצב המקוואות, הכשרות וחינוך הילדים. לא היה פרט שהרבי לא ידע וכל פרט היה איכפת לו. פעם קיבלתי טלפון מהמזכיר הרב בנימין קליין, שאמר לי כי הרבי שוהה ב'אוהל' הק' וביקש למסור לי שאסע לבקר אסיר יהודי באחד מבתי הכלא בניו-יורק. שוו בנפשכם: הרבי נמצא באוהל, וכל אחד יודע על ההכנות שהרבי היה עושה לפני שנסע לאוהל. הוא לא היה אז בכלל בעולם הזה. ובכל זאת, עוזב הכול ומבקש לדאוג לאיזה אסיר יהודי שכלוא אי-שם בניו-יורק. זה מנהיג הדור; ראש בני ישראל. שמעתי מחמי, שהיה חסיד ומקושר בכל נימי נפשו לרבי, כי מימי הבעש"ט לא ראו מופתים ורוח הקודש כמו שראו אצל הרבי. יש לי בת שהייתה לה בעיה עם העין ובמשך יותר משישה חודשים היינו בטיפולים בכל העולם. הגענו לפרופסור גדול בניו-יורק, שעשה לה בדיקת סי-טי ואמר לחזור בעוד כמה ימים לקבל תשובה. למחרת לקחתי את הבת לרבי. הגענו ל-770 ואמרתי לרבי שיש לה בעיות בעיניים. הרבי הסתכל ואמר: - רפואה שלמה, ושתגדל אותה לתורה, לחופה ולמעשים טובים. הלכתי להתפלל שחרית, ובסיום התפילה אומרת לי הבת שהיא מרגישה כבר יותר טוב. אחרי שתים-עשרה שעות הדבר נעלם כלא היה. באנו לפרופסור, הוא ראה את הצילומים ואמר, "אני רואה כאן נס! ממש גילוי אלוקי!".

לא מזמן נכנסתי לבית-כנסת בניו-ג'רסי, והנה אני פוגש את אותו פרופסור שחזר בתשובה בתהליך שהחל באותו נס מופלא.

החולה שנשיא ארה"ב התעניין בשלומו

כך כתב הגאון רבי שלמה-יוסף זיין זצ"ל, במאמר "רבן של ישראל" שבראש "קובץ מיוחד לחידושי תורה" (ירושלים תשל"ז): סח לי באחד מביקוריו בארץ הרב רבי יחיאל-מיכל חרל"פ ז"ל (בעל-מחבר-ספר "חוף ימים") שהיה רב בקהילה חשובה בניו יורק: "פעם חלתה אשתי במחלה כבדה והכנסתיה לבית-רפואה ידוע. אחרי כמה ימים הודיעו לי הרופאים שיש צורך בניתוח. באתי וסיפרתי לרבי את המעשה. השיב לי הרבי: אני יודע את המחלה וטבעה, ודעתי היא שלא לעשות ניתוח. כשהודעתי על סירובי להרופאים, צחקו ואמרו: הנה בחדר הסמוך שוכב איש במחלה זו עצמה, ועשינו לו הניתוח, ובעוד כשבוע ילך הביתה בריא ושלם, ושמא תאמר איזה איש פשוט הוא? תדע שהנשיא אייזנהאואר שואל בכל יום לשלומו. ענית להם שלא אוכל להבהיר להם הטעם, אבל איזה "כוח עליון" אומר לי לא לנתח. לא עבר שבוע ימים, ואותו איש שאייזנהאואר היה שואל בכל יום בשלומו הלך לעולמו, ואשתי ב"ה חיה וקיימת". כלום נתכוונתי בזה לספר "מופת" מהרבי? – סיים הרב זיין – "אין דרכי בכך. אין דרכם של זקני חב"ד בכלל לשוחח במופתים. לא נתכוונתי אלא לציין עובדא אחת מני אלף, בה אנו רואים הערצתו את הרבי של מי שאינו מאנ"ש עד כדי ציות בקולו".

הרבי ביקש 'טובה אישית'

ראש ממשלת ישראל המנוח מר מנחם בגין ז"ל, עוד בטרם נבחר לראשות הממשלה, היה כמה פעמים ב'יחידות' אצל הרבי. באחת מן הפעמים, בסיומה של ה'יחידות', פנה הרבי למר בגין ואמר לו: - אני רוצה לבקש ממך לעשות משהו עבורי. מר בגין הגיב, נלהב: - בוודאי. הרבי סיפר לו כי קיבל מכתב מהורים לנערה יהודייה מצרפת, בו הם מגוללים בצער סיפור עצוב על בתם שחפצה להינשא לאדם נכרי. הם ניסו להניאה ממעשה נורא זה, אך כל ניסיונותיהם לא צלחו. הם נואשים ומבקשים את עזרת הרבי בעניין. "אני חושב", אמר הרבי לבגין, "שכאשר אדם בעל שם כשלך ישוחח עמה, בפרט שאתה דובר צרפתית (מהימים בהם ברח מן הארץ ושהה בצרפת), הדבר עשוי להשפיע עליה. "מר בגין ז"ל תכף נעתר לבקשת הרבי, וקיבל על עצמו לבצע את השליחות. הרבי מסר לו את כתובת הנערה בצרפת ואת מספר הטלפון שלה. הרבי אף עמד על כך שברצונו לשלם את דמי הוצאות חניית הביניים. מר בגין אכן נפגש עם הנערה, דיבר על ליבה ואכן הצליח למנוע ממנה את נישואיה עם הגוי. הרבי, אגב, אכן כיסה את הוצאות חניית הביניים. סוף דבר שהנערה הקימה משפחה של יראים ושלמים המתגוררת בירושלים.

מר בגין, שלימים עמד בראש הממשלה, היה מספר על כך תוך התפעמות והתפעלות על אותה "טובה אישית" שביקש הרבי...

אלפי בנים יחידים

בתקופת מלחמת ששת הימים, כיהן ארתור גולדברג כשגריר ארצות הברית באו"ם. עוזרו האישי היה צעיר יהודי מבריק בשנות העשרים לחייו בשם ג'ו בן אליעזר.

ימים ספורים לפני שפרצה המלחמה, קיבל ג'ו טלפון מבת דודתו הניו יורקית, שביקשה לשוחח עמו בדחיפות. בנם היחיד, אברהם, לומד בישיבה בישראל והוא מסרב לשוב הביתה. הם שלחו לו כרטיס טיסה על חשבונם, התחננו שיחזור הביתה עד המצב בישראל יירגע, אך הוא מסרב בתוקף בטענה ש"הרי מליובאוויטש אמר לא לעזוב את הארץ".

"ג'ו", היא אמרה, "לך יש קשרים בחלונות הגבוהים. תגיד את האמת: עד כמה המצב בישראל חמור?" ג'ו לא רצה להפחיד את ההורים המודאגים, אבל לא יכול שלא לומר את האמת: "אנחנו צופים סכנה גדולה למדינת ישראל. הצפי הוא שהערבים ינצחו במלחמה ומיליוני יהודים יעמדו בסכנת חיים. הוציאו את הבן שלכם משם עד שיסתיימו הקרובות".

בת הדודה פרצה בבכי והתחננה לג'ו שישכנע את הרבי להתיר לבנם לחזור מידיית הביתה.

לנוכח מעמדו הבכיר באו"ם התקבל ג'ו בתוך ימים ספורים לפגישה במשרדו של הרבי. הוא פתח בהתנצלות על כך שהוא מנצל את מעמדו הציבורי עבור עניינים אישיים, וניגש ישירות לעניין: "בת דודתי מפצירה כי הרבי יורה לבנה לשוב מידיית הביתה".

הרבי הגיב כי הארץ היא מקום ששמור בהשגחתו הפרטית של אלוקים כמו שנאמר בפסוק: "הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", ולכן זהו המקום הבטוח ביותר עבור היהודים.

"זה נכון", אמר ג'ו, "אבל אברהם הוא הילד היחיד של בני הדודים שלי. הוא כל העולם שלהם והם אינם יכולים לסכן אותו".

פניו של הרבי עטו ארשת רצינית והוא אמר: "לי יש בארץ אלפי בנים יחידים, ואם אני אומר להם להישאר שם, זה רק מפני שאני בטוח כי לא יאונה להם כל רע. אמור לבת דודתך ולבעלה שהם יכולים להיות רגועים לחלוטין, ושומר ישראל ישגיח על היהודים היושבים בארץ".

הביטחון שהקרין הרבי התברר בתוך ימים כמדויק להפליא. בתוך שישה ימים ניצחה מדינה קטנטנה וצעירה צבאות של שלוש מדינות ענק. תושבי ארץ הקודש חזו בעיניהם בשמירה האלוקית.

סוד שולחן השבת

משפחה בברוקלין עברה טלטלה רצינית. בנם הבכור, נער בן שמונה עשרה, הסתכסך עם ההורים ועזב את הבית בטריקת דלת. הוא החליט לשכור דירה עם חברים במנהטן ולנתק את הקשר עם המשפחה. האמא הרגישה שבנה אובד לה.

האם מספרת:

זו הייתה סטירת לחי עבורי. הייתי מתהפכת על המיטה בלילות, מתייסרת במחשבות: היכן הוא עכשיו? מה הוא אוכל? איפה הוא מבלה? איך הוא מפרנס את עצמו ומשלם את שכר הדירה?

המתח והחרדה היו נוראים, קשים מנשוא. לא יכולתי לעמוד בהם יותר, ונכנסתי לפגישה אישית עם הרבי, לבקש את עצתו כיצד להשיב את הילד הביתה.

הרבי שמע אותי בסבלנות והשיב תשובה קצרה: "תשקיעי כוחות בסעודה המשפחתית בליל שבת, תהפכי אותה למרכז החיים בבית".

זאת הייתה תשובה מפתיעה, משום שהילד כבר מזמן החליף כתובת אבל זה מה שעשיתי. ביום ראשון בבוקר קראתי לשלושת הילדים שנתרו בבית ושאלתי כל אחד מהם מה הוא הכי אוהב לאכול. הראשון ביקש סלט מיוחד, השני אהב מאוד שניצל והשלישי רצה גלידה.

בערב שבת בעלי והילדים שבו מבית הכנסת וחיכתה להם הפתעה. השולחן היה ערוך בצורה חגיגת, לכל ילד המתינה המנה שהוא הזמין ולידה פתק: "אהבת אותך, שבת שלום".

המחווה המיוחדת הזו שינתה את כל האווירה. הארוחה התנהלה בצורה רגועה ושלווה, הייתה שיחה משפחתית פתוחה וממש הרגשנו נפלא יחד. בשבוע הבא שיתוף הפעולה עלה רמה והתחזק. בעלי ויתר על חצי שעת עבודה באמצע השבוע, כדי לשוב הביתה מקודם, לפתוח ספר ולהכין כמה דברי תורה לומר בארוחה המשפחתית המשותפת. הילדים היו במרכז, כל תשומת הלב שלנו הוקדשה להם, והם הרגישו בעננים.

עברו כמה שבועות. באחד הימים התקשר אלינו הבן שלנו שעזב את הבית וביקש לדבר עם האחים. הוא התעניין ושאל מה חדש בבית, ואחד מהם סיפר בעיניים נוצצות על החוויה שעוברת עליהם: "אתה לא מבין כמה טוב לנו יחד, איך אבא ואמא אוהבים אותנו".

השיחה הזו עשתה כל מה שלא הצלחנו לעשות קודם. כנראה שחיי הבדידות במנהטן לא היו ממש פסגת אושר עבור הבן שלנו. הוא הודיע שיבוא הביתה לשבת הקרובה, "רק בשביל לראות". הוא הגיע הביתה וישב בשקט ובתווך הסעודה עזב וחזר למנהטן, אבל הגיע גם בשבת הבאה, וגם בשבת שלאחריה, עד ששב הביתה.

שתי יממות במחיצת הרבי

ארי סמית הוא סופר שמציג את סיפוריהם של אנשים שזכו למפגשים מיוחדים עם הרבי.

הוא עצמו חווה מקרוב חוויה אישית שהדהימה אותו ולימדה אותו על התשוקה והאהבה של הרבי ללימוד התורה. הוא מספר:

את חג השבועות בשנת 1991 (תשנ"א) עשיתי אצל הרבי. זה היה רצף של שלוש יממות שהוקדשו להתרוממות רוח, לימוד ותפילה עם הרבי: שבת ושני ימי חג.

סדר היום של הרבי היה עמוס, אינטנסיבי מאוד. בליל שבת הרבי למד לאורך כל הלילה. למחרת, בצהרי השבת, קיים הרבי התועדות ארוכה עם החסידים, במהלכה אמר שיחות תורניות עמוקות, ולא נח. בערב, ליל חג השבועות, שוב הרבי לא עלה על מיטתו, אלא למד תורה כל הלילה, בהתאם למנהג היהודי ללמוד 'תיקון ליל שבועות' בליל החג.

למחרת בלילה שוב הרבי לא עצם עין. בשעת חצות הרבי יצא לקבל את המוני החסידים החוגגים ששבו מסבב של שמחה בבתי הכנסת וברחובות ניו יורק. למחרת בצהריים הרבי שוב התוועד ושוב נשא שיחות ודברי תורה עמוקים, עד שעות הערב.

הגיע מוצאי החג ואפשר היה לצפות שהרבי ייתן לעצמו מעט מנוחה, אבל לא. זה הרגע בו התחיל האירוע שקראנו לו "כוס של ברכה". אלפי אנשים מגיעים לבית המדרש של הרבי ועוברים לפניו כדי לקבל מעט יין מכוס ההבדלה שלו. החלוקה נמשכה שעות ארוכות והסתיימה רק בשעה שתיים לפנות בוקר, כשבכל הזמן הזה הרבי עומד על שתי רגליו ומעודד את השירה של הקהל ללא הפסקה. וכל זה, צריך להזכיר, כשהרבי ציין כבר יום הולדת 89!

ואז הגיע הרגע שהדהים אותי: בשלוש לפנות בוקר, כשהסתיימה חלוקת היין והרבי חזר סוף-סוף לחדרו הפרטי, קרה דבר מדהים. הווילון היה מוסט מעט, כך שזכיתי להצצה נדירה. במו עיניי ראיתי את הרבי ניגש בחפזה אל ארון הספרים, מוצאי ספר תורני ונעמד לעיין בו. הרבי עמד, לבוש עדיין בבגדי השבת, חגור באבנט התפילה, ובלי לעשות הפסקת קפה ואז מנוחה קלה – ניגש ללמוד. הוא לא יכול היה לכבש את התשוקה העצומה ואת האהבה שקיננה בו ללימוד התורה, כמו ילד שפורש את ידיו סביבו אביו ומחבק אותו בחום.

"יש לך רבי מיוחד"

הרב זלמן ליפסקר, פועל בשליחות הרבי בפילדלפיה שבפנסילבניה למעלה מחמישים שנה. אחד הסיפורים שהוא לעולם לא שוכח קרה בקיץ 1961 (תשכ"א).

השעה הייתה שתיים לפנות בוקר. בתום ערב של לימודים אינטנסיביים נמנמתי מעט על הספסל בבית הכנסת של הרבי בברוקלין. לפתע הרגשתי טפיחה על הכתף. ניתרתי ממקומי, ומול עיניי עומד מזכירו האישי של הרבי, הרב חיים מרדכי חודוקוב.

"יש לי עבורך משימה דחופה לביצוע עוד הלילה", אמר המזכיר, "עליך להעביר זוג תפילין לכתובת מסוימת באזור לונג ביץ', על קו החוף של לונג איילנד. גר שם יהודי בשם לואיס שלדר, ועליך להדריך אותו כיצד להניח את התפילין. אנא, השתדל לעמוד בפתח ביתו בשש בבוקר בדיוק, משום שלפני שש הוא ישן ובשש הוא יוצא לעבודה".

קמתי מהספסל, שטפתי את פניי והייתי מוכן לצאת לדרך בשעה שש בדיוק הקשתי בדלת משפחת שלדר. לואיס הופתע למדי למצוא אותי. הדרכתי אותו כיצד להניח את התפילין ואחר כך התפתחה בינינו שיחה קצרה.

"הרבי שלך הוא משהו מיוחד", אמר לי לואיס. "הלילה ביקרתי אצלו בפגישה אישית, ובתוך השיחה הוא התעניין האם אני מניח תפילין. עניתי שאין לי תפילין ואינני יודע כיצד להניח אותן. עברנו לדבר על נושאים אחרים, ושוב חזר הרבי ושאל: "ואם אשלח משהו להדריך אותך, האם תניח תפילין?" לא הייתה לי ברירה והשבתי בחיוב. בהמשך השיחה התעניין הרבי בסדר היום שלי, מתי אני קם בבוקר ומתי אני יוצא לעבודה. והנה, חלפו כמה שעות, ואתה מופיע כאן, אך ורק עבורי ועבור המצווה היחידה הזו. הרבי שלך הוא יוצא מן הכלל".

השארתי לו את התפילין, ובזאת הסתיימה שליחותי. לא פגשתי בו שוב. אבל כעבור שנים רבות קיבלתי שיחת טלפון מישראל. על הקו הייתה אישה שלא הכרתי. היא התעניינה האם אני זוכר את פרטי המקרה ההוא, וסיפרה כי היא בתו של אותו לואיס שלדר. באותו בוקר שאביה הניח את התפילין היא התעוררה מוקדם וראתה הכל. המראה הותיר עליה רושם משמעותי ועורר בה מחשבות עמוקות על תכלית החיים. בעקבותיה עברה המשפחה כולה תהליך והחלה לשמור מצוות, וכיום היא ומשפחתה מתגוררים בישראל.

תהיה שחקן, לא צופה

אב ובנו עמדו נרגשים בפתח חדרו של הרבי מליובאוויטש. הנער עמד ימים ספורים לפני חגיגת בר המצווה שלו והתכונן לקבל את ברכת הרבי לקראת היום המשמעותי בחייו. הרבי קיבל אותם בפנים מאירות, לחץ את ידיהם בחום וברך אותם מכל הלב. אחר כך פנה אל הנער והפתיע אותו בשאלה לא צפויה: "אתה חובב בייסבול?" הנער הנהן לחיוב. מי בארצות הברית לא אוהב את משחק כדור הבסיס? "איזו קבוצה אתה אוהד?" המשיך הרבי ושאל, וכמו ילד ניו יורקי טיפוסי הגיעה התשובה: "היאנקיז". "האם אבא לוקח אותך לצפות במשחקים של היאנקיז?" שאל הרבי, והנער השיב: "כן, רק לפני חודש הלכנו יחד לצפות במשחק באצטדיון הענק של הקבוצה ה'יאנקיז סטודיום'. אבל האמת היא שהמשחק היה מאכזב, הקבוצה שיחקה חלש, נפלה לפיגור רציני מול היריבה, ואבא ואני נטשנו מאוכזבים באמצע המשחק". "דגע", המשיך הרבי לשאול, "וכשאתם עוזבתם את האצטדיון, גם השחקנים נטשו את המשחק?" "מה פתאום" ענה הילד בחוסר סבלנות. "אנחנו, הצופים, איננו חלק מהמשחק אנחנו יכולים לברוח מתי שרוצים. השחקנים הם חלק מהמשחק, הם חייבים להיאבק עד הרגע האחרון כדי לשנות את המגמה ולנצח". לרגע הזה הרבי חיכה. הוא אמר בחיך: "אתה מתחיל כעת את החיים כנער בוגר, זכור את המסר שאתה עצמך הצגת. ביהדות אין צופים מהצד, כל אחד הוא שחקן. כל אדם קיבל מהקב"ה שליחות אישית וייחודית המיועדת רק לו, שרק הוא יכול לבצע הכי טוב שאפשר. בכל רגע עומדת בפניך הבחירה האם להיות צופה או לרדת למגרש ולהיות שחקן פעיל ולבצע את התפקיד הכי טוב שאפשר. היה שחקן".

"יש כבר מקווה בניו זילנד?"

הוא היה איש עסקים מצליח בתחום הטקסטיל. בסוף שנות הארבעים עבר להתגורר למשך תקופה בניו זילנד, לצורך גידול צמר כבשים, עבור סחר הטקסטיל שלו. יום אחד הוא נסע לבקר את בתו המתגוררת בניו יורק. הם נסעו יחד לביתה וכשנכנסו למעלית הבניין הבחין באדם נוסף שעמד במעלית, איש צעיר

ובעל חזות רבנית ועיניים רציניות. הרבי הושיט את ידו ושאל: "מניין בא כבודו?" והאיש השיב: "מניו זילנד". הרבי הביט בו ושאל: "ומקווה טהרה יש בניו זילנד?"

איש העסקים היה נבוך מעט והשיב: "אני שוהה שם זמן קצר, לצורכי עסקים בלבד".

"השם מכון את צעדי האדם", החזיר לו הרב, "כשיהודי מתגלגל למקום כלשהו, עליו לדאוג שהימצאותו שם תותיר רושם חיובי". המעלית עצרה. הרב נענע בראשו לשלום ויצא. איש העסקים הניו זילנדי שאל את בתו מיהו הרב הזה, והיא סיפרה שזה הרב מנחם מענדל שניאורסון (מי שלימים התמנה להיות רבי מליובאוויטש). ארבעים שנה חלפו. איש העסקים כבר צבר הון רב והיה פנוי לחיות את חייו כלבנו. הוא עזב את ניו זילנד והתיישב בישראל. בשנת 1989 (תשמ"ט) ביקר בארה"ב והחליט לבקש את ברכתו של הרבי מליובאוויטש. באחד מימי ראשון מצא את עצמו ממתין בתור הארוך המשתרך בשדרת איסטון פארקווי, ליד מרכז חב"ד העולמי. אלפי בני אדם מכל הסוגים – צעירים ומבוגרים, רבנים ומגודלי שיער, איש ציבור ופשוטי עם – חיכו לרגע המיוחל בו יעמדו מול הרבי ויקבלו שטר של דולר לצדקה. והנה הגיע הרגע. איש העסקים התכונן לקבל את השטר, אך הרבי לא מיהר. הוא נעץ בו מבט חודר ובעודו מושיט את השטר שאל: "נו, כבר יש מקווה טהרה בניו זילנד?" את הרגעים הבאים הוא לא זכר. למשמע שאלת הרבי נתקף סחרחרת עזה, שנרגעה רק כעבור כמה דקות. ארבעים שנה חלפו ואת הרבי עדיין מטרידה השאלה: האם יש מקווה בניו זילנד?

לב של רבי

שמואל לנגזם, חסיד חב"ד שגר בניו יורק, מספר על מקרה שארע בשנת 1979 (תשל"ט): יום אחד החל בני בן השנתיים להתלונן על כאבי בטן. צעקות הילד גברו מיום ליום והוא התקשה לנוע במיטה. רופא המשפחה, דוקטור פלדמן, אבחן כי הילד סובל מבקע (קילה) ועליו לעבור ניתוח. ביקשנו חוות דעת של מומחים נוספים, וכולם היו תמימי דעים ביחס לנחיצות הניתוח. אלא שכל אחד מהרופאים המליץ על מנתח אחר. כתבתי מכתב אישי לרבי. סיפרתי את כל הסיפור והוספתי כי אנחנו מתלבטים באיזה מרכז רפואי לקיים את הטיפול הכירורגי, וביקשתי ברכה. למחרת קיבלתי טלפון ממזכירו האישי של הרבי. "כדאי שתלך לשמוע את דעתו של דוקטור פלדמן", הוא אמר לי. מיהרתי למרפאה ונדהמתי לשמוע את מה שהרופא סיפר לי: ביקרתי היום אצל הרבי לצורך עניין אישי, ולפתע הוא פנה אליי בשאלה: "האם תהיה מוכן לעשות לי טובה אישית?" "בוודאי", השבתי, והרבי המשיך: "יש כאן בשכונה פעוט, מטופל שלך, שזקוק לעבור ניתוח בקע. לדעתי, המקום הטוב ביותר לעשות זאת הוא בית הרפואה על שם שולדייס בטורונטו. הם המומחים הגדולים ביותר בתחום וגם מבצעים ניתוח כזה בהרדמה מקומית בלבד. רק שאני תוהה האם הם מסוגלים לנתח בהרדמה מקומית גם פעוט בן שנתיים, שעשוי להיות תזזיתי וחסר מנוחה. אבקש ממשך לעשות בורי טובה אישית. צור אתם קשר וברר האם הם מבצעים ניתוח בקע גם לתינוקות בהרדמה מקומית בילד". ואז הרב הוסיף ואמר משהו שהותיר אותי המום: "כדאי שתברר האם יש להם תור פנוי לניתוח ביום י"ב בחודש סיוון. שכן משפחת לנגזם נוסעת לאירוע משפתי בטורונטו יום קודם, וחבל שייאלצו לשלם פעמיים את הוצאות הנסיעה מניו יורק לקנדה". הבטתי המום ברופא. לרגע לא העליתי בדעתי לבקש מהרבי לבצע עבורי את הבירור, בסך הכל שיתפתי אותו במה שעובר עליי. והנה, הרבי עושה בעצמו את הבירור ואף בוחר את יום הניתוח כדי להקל עליי את ההוצאות.

חודש תשרי

א' תשרי

הרב רפאל יעקב דוד וילובסקי זצ"ל הידוע בכינוי רידב"ז

יום ההילולא א' בתשרי

הרב רפאל יעקב דוד וילובסקי זצ"ל הידוע בכינוי רידב"ז ו'הרב מסלוצק': נולד ב-ל' שבט ה'תר"ה (1845) בקורבין (מחוז גרודנה). עוד בצעירותו נודע כעילוי. בהיותו בגיל עשרים ושלוש נבחר לשמש כרב באזבלין. בשנת ה'תרל"א (1871) שימש כדרשן ורב בוויילנה. בשנת ה'תרמ"ג (1882) שימש כרב בפולוצק. בשנת ה'תרמ"ז (1886) החל לשמש כרב בוילקובישק. בשנת ה'תר"נ (1889) החל לשמש כרב בסלוצק וייסד שם ישיבה. משנת ה'תרנ"ט ועד לשנת ה'תרס"ב (1898-1901) ערך את פירושו על התלמוד הירושלמי. בשנת ה'תרס"ג (1902) עבר לארה"ב במטרה לחזק את היהדות והתמנה לרב בשיקגו. בשנת ה'תרס"ה (1904) עלה לארץ ישראל ומונה לרבה של צפת. ייסד את ישיבת 'תורת ארץ ישראל'. זכרונו היה נפלא, וידע כמה מסכתות בש"ס בעל פה. בקי בתלמוד בבלי וירושלמי ורוב הפוסקים. התמדתו היתה עצומה. הקדיש רוב ימיו לתלמוד ירושלמי - בשל אהבתו העזה לארץ ישראל. נפטר ב-א' תשרי ה'תרע"ד (1913). ציונו בצפת. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' זאב. אשתו: מרת הנדל. מתלמידיו: ר' איסר זלמן מלצר. ילדיו: מרת וולה (נישאה לר' יוסף קאנוויץ - מח"ס 'דברי יוסף'), מרת לאה גיטל (נישאה לר' ישראל יהונתן ירושלימסקי, רב בליטא), ר' משה בצלאל, ר' אהרון יצחק, ר' שלמה. מספריו: •מגדל דוד - חידושים ופולפולים בתלמוד בבלי וירושלמי •חנה דוד - חידושים על מסכת חלה בתלמוד ירושלמי •תשובות רידב"ז •נימוקי רידב"ז - פירוש לתורה •שו"ת בית רידב"ז •חידושי רידב"ז ותוספות רי"ד - ביאור על התלמוד הירושלמי •פאת השולחן - ביאור מצוות התלויות בארץ והלכות שביעית •קונטרס שמיטה. רבינו התגורר בשנותיו האחרונות בעיר צפת. באחד הימים היה יום הזיכרון לאביו. בבואו לביה"כ לתפילת מנחה, ראה כי עדיין הקדים ויש לו להמתין עד זמן התפילה. עמד, איפוא, והמתין והרהר לעצמו, כשהוא נשען על הסטנדר, אבל תוך כדי הרהור - החל לפתע לבכות חרישית. היה שם אחד המתפללים שהבחין בדבר. הוא ניגש לרידב"ז ושאל אותו, כדרך אנשי צפת החריפים והממולחים: "מבין אני את הבכי שבכיתם, כי היום הוא יום הזיכרון לפטירת אביכם. אבל הלא הוא נפטר כשכבר היה בן שמונים ומעלה, וגם עברו כבר למעלה מחמישים שנה מאז הלך לעולמו, מה איפוא, נזכרתם דווקא עכשיו לבכות?".

השיב הרידב"ז ואמר: "אתה צודק, אבל אספר לך כמה נזכרתי, כדי שתבין מדוע בכיתי. כאשר הייתי ילד, שלח אותי אבי ללמוד אצל המלמדים המעולים ביותר, כי הוא תמיד אמר: 'יעקב דוד נתברך בראש טוב ובהרבה כישרון', ופעם אחת אף שמעתי שאמר לאמא: 'יעקב דוד יצמח ויהיה למדן גדול, ולכן אנחנו מוכרחים לקחת לו את המלמד הטוב ביותר'. ואמנם היה בעיר מלמד מוכשר מאוד, אלא שהוא ביקש את שכרו: רובל שלם לכל חודש, וזה היה הרבה כסף". "אבי", המשיך הרידב"ז לספר, "היה במקצועו בונה תנורים, מזה התפרנס, אבל בדוחק גדול ובעניות רבה, אבל למרות זאת, כאשר נגע הדבר בשכר לימוד למלמד - לא הייתה אצלו שום שאלה, מוכרחים לשלם למלד, שהוא הטוב

ביותר, כמה שהוא דורש. כך התחלתי ללמוד אצלו בתחילת הזמן ושקדתי על לימודי בהצלחה. חלפו שלושה חודשים מאז התחילו הלימודים, אבל אבי לא שילם למלמד כל אותו הזמן, כי לא מצא מניין לקחת. המלמד המתין עד אז בסבלנות, אבל כאשר עבר זמן כה ארוך, שלח אותי הבייתה עם פתק: 'המתנתי שלושה חודשים, ולא קיבלתי שום תשלום, יותר איני יכול להמתין. הואילו בטובכם לשלוח לי את המגיע לי, אחרת לא אוכל להחזיק עוד את הילד'. כאשר הבאתי את הפתק, פרצה בכיה בבית, אין כסף לשלם למלמד, אבל יעקב דוד הלא צריך ללמוד אצל מלמד טוב! מה בכל זאת עשה אבי? הנה, בדיוק באותו בוקר שהמלמד שלח אותי עם הפתק הביתה, הוא שמע בבית-הכנסת שגביר אחד הקים בית חתנות לבנו, והיה צריך לבנות לו תנור, אלא שבית-החרושת ללבנים הפסיקו מסיבה כלשהי לפעול ולא נמצאו לבנים עבור התנור. הגביר, שלמרות זאת רצה לבנות את התנור בבית-בנו, הודיע כך אותו בעל-מלאכה שיביא לו לבנים- הוא ישלם לו גם בשביל הלבנים וגם הקמת התנור סך של שישה רובלים, טבין ותקילין. אם כן, אמר אבי לאמי: "יודעת את מה? אם אין אפשרות להשיג לבנים, נפרק את התנור שלנו ויהיו לי מזה לבנים, ואז אלך לאותו גביר ואבנה לו את התנור בשביל בנו, כך יהיו לנו שישה רובלים, ומזה נוכל לשלם למלמד. אמר ועשה. הוא פירק את התנור בבית, הלך אל הגביר ובנה מן הלבנים תנור חדש בבית-בנו וקיבל את ששת הרובלים. בשמחה רבה חזר הביתה, קרא ואמר לי: 'יעקב דוד, קח לך ששה רובלים ותן אותם למלמד שלך, שלושה בשביל שלושת החודשים שעברו, ועוד שלושה- לשלושת החודשים הבאים של הזמן. לך נא אליו ותתאמץ ללמוד היטב. 'אנחנו בבית', הוסיף הרידב"ז, "כל בני המשפחה, האבא, והאמא וכל הילדים- כולנו קפאנו מקור במשך כל אותו החורף, בקושי הצלחנו להתכרבל בתוך סמרטוטים, בקושי רב יכולנו לישון מרוב קור, אבל הכל בשביל שיעקב דוד יוכל ללכת ללמוד אצל המלמד הטוב ביותר. כזאת הייתה מסירות-הנפש כדי להנחיל תורה לילד בישראל". "למה, איפוא, בכיתי?", סיים הרידב"ו את סיפורו, "כי הנה עכשיו, בטרם צאתי מן הבית לתפילה, חשתי קצת קור בגופי, וכבר מיהרתי לחשוב לעצמי, שאולי כדאי להימנע מלצאת החוצה ולהתפלל בבית. והנה, אז הרי יכלו הורי וכל הילדים לסבול קור אימים כל תקופת החורף בשביל תלמוד תורה שלי, ועכשיו היאך עלתה בי מחשבה להישאר בבית בגלל מעט קור. על זה היה הבכי שלי!".

הגאון הרב מאיר ליבוש וייזר זצ"ל המלבי"ם

יום ההילולא א' בתשרי

הגאון הרב מאיר ליבוש וייזר זצ"ל המלבי"ם (המגיד מקמפן)- נולד ב-י"ט אדר ה'תקס"ט (1809) בוולוצ'יסק אשר בוהלין (אוקראינה). בילדותו למד לשון הקודש, תורה וגמרא מאביו. בגיל שש התייתם וגם עם אביו החורג, הרב לייב (אב"ד מוולוצ'יסק). כשהגיע להמשיך ללמוד תורה בישיבה בוורשה. שם נודע כעילוי וכונה 'העילוי מוהלין'. מגיל צעיר רכש בקיאות בתורה הקדושה ובחכמת הנסתר. התחתן בגיל 14 אך כעבור שנים אחדות התגרש. כשהיה כבן 15 ידע בע"פ את הספרים 'עץ חיים' ו'פרי עץ חיים'. בגיל 27 התחתן שוב, וחמיו תמך בו מבחינה כלכלית, כדי שיוכל להתפנות ללימוד תורה ולכתיבה. בשנת ה'תקצ"ח (1839) מונה לרב בוורשן (שבמחוז פוזנן, בממלכת פרוסיה). שבע שנים לאחר מכן מונה לרב בקמפן (מערב פולין). בשנת ה'תרי"ט (1859), אחרי איחוד הנסיכויות הרומניות מונה לרב ראשי ודרשן בבוקרשט, בירת הנסיכות הרומנית המאוחדת. סגנון מנהיגותו היה סמכותי

וקפדני. רבינו היה קנאי לשמירת המסורת, פיקח אישית על משגיחי הכשרות ועל השוחטים, התעניין בתלמודי התורה וקבע סטנדרטים חדשים לרמת הכשרות.

כשהיה ברומניה נלחם במשכילים. הם הציגו את רבינו לשלטונות כדמות אפילה, קנאית וחסרת סובלנות. הם העלילו על רבינו שהגיע לרומניה כדי לרגל עבור גרמניה ורבינו היה עלול להישלח לכלא. באותה התקופה, אהרון בנו נפטר בעקבות מחלה. שנתיים לאחר מכן גורש לרוסיה שבבולגריה תחת שמירה הדוקה בעגלת זבל. משם עבר לקושטא ולאחר כחצי שנה הגיע לפריז. בשנת ה'תרכ"ה (1865) עבר להתגורר בפרנקפורט דמיין (גרמניה). לאחר שחמיו ר' חיים אוירבך נפטר מונה כרבה של לונשיץ אולם עד מהרה עזב את המקום בשל התנגדויות המשכילים והחסידיים, שראו בפירושי השפעות של ההשכלה. בשנת ה'תרכ"ט (1869) עבר לחרסון באוקראינה. ובשנת ה'תר"ל (1870) עבר לקהילת מוגילוב (מחילאו) אולם בעקבות תלונות הוצא נגדו צו גירוש מייד. בשנת ה'תרל"ה (1875) הגיע לקניגסברג בפרוסיה המזרחית והתחיל לשמש כרבם. רבינו דחה הצעות מטעם יהודי ניו-יורק, פאפא, אמסטרדם, פריז, אויחי בהונגריה ובגרודנו וקיבל בסופו של דבר את הצעתם של יהודי קרמנצ'וג באוקראינה. התפרסם כגאון וכדרשן מופלא. נפטר בקייב במהלך מסעו לקרמנצ'וג ב-א' תשרי ה'תר"מ (1879). חי כ-70 שנה.

אביו: ר' יחיאל מיכל וייזר. אימו: מרת סימציא. אשתו: מרת שרה (זיווג ראשון), בת ר' פייביל אופצינסקי מלונצ'יץ (זיווג שני). בתו: מרת פרידה (מזיווג ראשון. נישאה לר' אליהו חריף היילפרין מוולנה, ובזיווג שני נישאה לר' יהושע זליקין מסמולנסק). בנו: אהרון (נפטר בחיי אביו לאחר מחלה). מרבתי: אביו, ר' יחיאל מיכל וייזר, ר' לייב מוולוצ'יסק (אביו החורג), ר' משה הלוי הורביץ (מח"ס 'עמק השידים'), ר' צבי הירש אייכנשטיין (האדמו"ר מז'דצ'וב, מח"ס 'עטרת צבי'. למד אצלו את תורת הנסתר), ר' שלמה זלמן טיקטין. מתלמידיו: ר' אברהם אלימלך פישמן, ר' נחמן הלר. מספריו: •ארצות החיים- חידושים על שו"ע או"ח

•מקראי קודש- פירוש על הנ"ך •ארץ חמדה- דרשות על התורה •ארצות השלום- דרשות •התורה והמצווה- פירוש על התורה, המכילתא, הספרא והספרי •מדרש הגדה- על הגדה של פסח •יסודי חכמת ההיגיון- ביאור חוקי ההגיון •משל ומליצה- שירי קודש •עלה לתרופה - פירוש על משנה תורה פרק ד' מהלכות דעות •יאיר אור- מילון מילים נרדפות •הכרמל •שירי הנפש- על שיר השירים.

כרב הראשי של העיר בוקרשט ברומניה, דאג המלבי"ם לכל צורכיהם הרוחניים של יהודי העיר. לשם כך פעל רבות אצל מושל העיר שירשה לו לתקן עירוב בשכונות היהודים, כדי להציל את היהודים מאיסור הוצאה בשבת. שכונה חדשה קמה בסמוך לביתו של אחד משירי העיר, וגם בשכונה זו רבינו תיקן עירוב. כבר בשבת הראשונה ראו תושבי השכונה היהודים כי חוט העירוב נקרע, וגם לאחר שתיקנו את העירוב, הוא שוב נקרע בשבת הבאה. הם מיד הבינו, כי ידו של מישהו במעל, והציבו שומרים כדי למצוא את מי שמתנכל לעירוב. לאחר מעקב, תפסו נער נוצרי קורע את העירוב במזיד. בחקירתו הודה הנער, כי הוא עושה כן בשליחות השר שמואס בשכונה היהודית ההולכת ומוקמת בשכונות. המשטרה שרצתה להחניף לשר לא עשתה דבר והעלימה את הפרשה. כששמע על כך המלבי"ם הורה לכל התושבים לא לקנות קדירות במפעל שבבעלות השר. רוחו של השר הלכו ופחתו, ההכנסות הצטמקו ובעיקר בלט הדבר בערב פסח. בשנים רגילות הייתה זו התקופה הטובה ביותר בעסק הקדירות של השר. עתה לאחר החרמתו של הרב, החנות כמעט התרוקנה מאדם. השר התלונן אצל פקידי המשטרה המקומית

על החרמתו של הרב לעסק המתנהל ומשלם מיסים כחוק, והרב נקרא לבית המשפט. הרב לא הסכים לייצוג עורך דין מטעמו, והסביר, שכיוון שהמשפט הוא אינו אישית נגדו, אלא נגד כל הדת היהודית, הרי הוא בכוחו לייצג טוב יותר מכולם את צדקת דרכי היהדות. הקטגור הטיח ברב את ההאשמה החמורה: "כיצד העזת להחרים עסק חוקי? וכיצד הנך עושה דין לעצמך?" – "כיוון שחושש אני, כי השר מכניס בקדירותיו חמץ", ענה הרב, "לכן, כרב היהודים האחראי על כשרות המאכלים, הוריתי להם שלא להשתמש בקדירות, שהוא מוכר לחג הפסח". "מדוע אתה חושד בכבוד השר, שהוא מכניס בקדירותיו חמץ?", הקשה השופט. "מה הוא ירויח מכך?". הפנה המלבי"ם את השופט לעדות הנער הרשומה במשטרה ואמר: "אדם שמסוגל להזיק לחוטי העירוב של היהודים, בלי להרויח מכך כלום, מסוגל גם להכשיל אותנו בחמץ בפסח בלי להרויח מכך כלום". תשובתו המוחצת של הרב, שכנעה את השופט ותוך דקות ספורות הוא יצא זכאי בדין.

ב' תשרי

המקובל האלוקי הרב סלמאן אליהו זצוק"ל

יום ההילולא ב' בתשרי ה'תש"א

הרב סלמאן אליהו ה'תרל"ב, – ב' בתשרי ה'תש"א

היה אביו של מרן הראשון לציון מרדכי אליהו זיע"א.

היה חסידא קדישא ופרישא, חכם סלמאן אליהו זיע"א, אשר היה מגדולי המקובלים והמכוונים בירושלים ת"ו וחיבר את ספרו "כרם שלמה" חמישה כרכים ביאור על ספר עץ חיים למהרח"ו זצ"ל.

נדיר הוא סיפור חייו של המקובל האלוקי רבי סלימאן אליהו זיע"א, אביו של הרב, שאת שנותיו הראשונות עשה במשפחה ובסביבה שלא היתה קרובה להיכלי תורה.

אבל משהתקרב ונכנס לבית המדרש וזכה לטעום ממתיקות התורה, דבק בה בכל לבו והיה מוכן עליה למסור את נפשו. אביו, מר יוסף אליהו, היה מעשירי העיר בגדאד ונכבדיה, ובתי המסחר שלו היו פרוסים לא רק ברחבי עיראק, אלא גם במדינות הודו ולונדון היו סניפים שבבעלותו. בן יחיד היה סלימאן להוריו ואת לב כולם שבה בחכמתו ותבונתו הפקחית. מביכורי שנותיו בצבצה הפקחות מכל אמריו. הבנתו החדה ותפיסתו המהירה וירידתו לפרטי פרטים בכל דבר, הדהימו את לב הוריו ומוריו, ומאז ילדותו הועידוהו לגדולה ובטוחים היו שהוא יפאר וירומם את עסקי המשפחה המסועפים. הוא למד בבתי הספר היוקרתיים שבגדאד, ובשעות הפנאי הקצו לו מורה פרטי שיוסיף חכמה על חכמתו וישנה עמו פרקי מדעים. בבגרותו, שלחו מוריו מכתבי המלצה לאוניברסיטת 'אוקספורד' החשובה והנודעת בלונדון, ולמראה תעודותיו וגליונות ציוניו התקבל מיד. את השנה שנתרה עד למועד נסיעתו ללונדון, ייחד בחזר סלימאן ללימודים פרטיים והיה יושב שעות בספריות והוגה בכתבי מדע. עד לאותו יום, בו חלף מעבר לכתלי בית המדרש 'בית זילכה' וקול תורה עלה באזניו. ויאמר סלימאן ללבו: "אסורה ואראה, אטה אוון ואפקח עין, כי מימי לא הזדמנתי להיכלם של חכמי העדה" – המחזה שנגלה לעיניו, נשגב מידיעותיו. מימיו לא עלה בדעתו, שכך נראה בית המדרש ואלו הקולות העולים מלימוד החכמים. שוטטו עיניו ונתקלו בארון ספרים הניצב לרוחבו וגובהו של הקיר הגדול, והוא מלא וגדוש בספרים

חדשים וישנים. עד לאותו יום ידע, כי חמשה חומשי תורה יש ועליהם נוספו עשרים וארבעה כתבי הקודש. הוא ניגש אל אחד החכמים ושאל בלחשיה: "הספרים הללו, מה הם ולמי נועדו?". הביט בו החכם והשיב מיד: "למי?! לך ולפקחותך". מששמע כי כל אותם ספרים הם ספרי תורתנו הקדושה, כי ארוכה מארץ מדתה ורחבה היא מני ים, נפעם וניגש אל הארון. בחר לו ספר בין הספרים והתיישב להגות בו. מה שלא הבין בעצמו, שאל ונענה מפי החכמים. ידיעתו המושלמת בלשון הקודש ובארמית, הקלו עליו את ההבנה הראשונה, והוא לא היה בוש לשאול ולהחכים. במשך שעות, ישב הבחור סלימאן אליהו בין כתלי 'מדרש בית זילכה', מבלי לחוש שהזמן חולף והיום כלה. לראשונה בחייו, התפלל מנחה וערבית במחיצתם הקרובה של חכמי בבל, ולבו הלך שבי אחר דבקותם ונועם שיחם לפני קונם. משנסתיימה התפילה, שב והוסיף להגות בספרי הקודש, שעד לפני שעות אחדות לא ידע כי קיימים הם. לא רעב ללחם ולא צמא למים, אך כמה והשתוקק לחכמת התורה. כה הוסיף לשבת, עד שהגיע שמש בית המדרש וביקש שילך, כי צריכים לנעול את שערי ההיכל. עוד באותו יום, כשהיה פוסע והולך מבית המדרש לבית מגוריו, היה סלימאן מהרהר בדבר: "הרי כל ימי אני משתוקק אל החכמה ולא אל המסחר, והנה מצאתי את שאיוותה נפשי כל הימים, חכמה אינסופית, אוצרות בלתי מוגבלים של ידע ותבונה, מרחבים ומעמקים שאינם נודעים. למה אלך לרעות בשדות זרים, מדוע אפנה ואסע לארץ רחוקה?... פה אשב כי אויטיה, בהיכלה של תורה, בין החכמים שאינם פוסקים מלהחכים, במחיצת ההוגים בספרי תורת א-ל". אך כאשר סיפר להוריו את חוויותיו מאותו יום, נבהלו והבינו שהוא מתכוון לשנות את התוכניות מן הקצה אל הקצה. דודו, שהיה אדם תקיף ונחוש, פנה ואמר לו: "אם חפץ אתה לנצל את הזמן עד לנסיעתך ללונדון, לא נמנע ממך ואתה יכול לעשות כרצונך. אבל אם חשקה נפשך להיות 'חכם', לכך לא נסכים. יש לנו תוכניות גדולות עבורך ואתה לא תהרוס אותן". השפיל סלימאן מבטו ולא השיב דבר. "תגידו מה שאתם רוצים", הרהר לעצמו, "אני את בית המדרש לא אעזוב" — בימים הבאים, המשיך הנער להגיע אל הישיבה והוא אף הוסיף תעניות על לימודיו, והיה מתענה ומסתגף במשך כל היום. את המזון שהביא מן הבית, היה מוסר לידי תלמיד אחר, והוא אומר: "עד שיכנסו מאכלות ומשקאות בתוך מעי, יכנסו במקומם דברי תורה".

כבר בתקופה ההיא, בעודו צעיר לימים ובשנותיו הראשונות בבי המדרש, עמדו גדולי החכמים על גדלותו והכניסוהו בחצר המלך הפנימית, באוצרות טמירים ונעלמים, ברזי חכמת הקבלה.

בהתמדה עצומה שקד ולמד מסכת אחר מסכת, עד שרכש בקיאות ועמקות בש"ס, ורק לאחר מכן החל לעסוק בקבלה, חכמי בגדאד היו המומים ולא כלאו השתוממותם: מעודם לא נתקלו באדם שיספיק ללמוד כל כך הרבה בפרק זמן שאינו ארוך.

סיפר הרב, כי באחד מימי חול המועד סוכות נכנס לסוכתו של הדיין הגאון רבי סלימאן חוגי עבודי זצוק"ל, ופגש שם את הגאון רבי אליהו כנוש זצ"ל, שכבר היה זקן מופלג. ראה רבי אליהו כנוש שחכם סלימאן חוגי עבודי מקבל את פני הרב הצעיר בחיבה גלויה וקם קמעא לכבודו, והזעיף פניו: "וואלד?! = ילד מדוע הנך קם בפניו?". השיב לו רבי סלימאן חוגי עבודי: "זהו בנו של חכם סלימאן אליהו המנוח". מששמע רבי אליהו כנוש את דבריו, פקד על הרב: "צא החוצה מיד". יצא הרב בלי להבין מדוע הורה החכם הישיש שיצא, אך מיד נשמעה הקריאה: "היכנס נא בחזרה". ובהיכנסו, נעמד רבי אליהו כנוש על רגליו מלוא קומתו ויקרא לקראתו: "וכי יודע אתה מי היה חכם סלימאן אליהו?! — וכך סיפר: אביך, חכם סלימאן אליהו, היה ממשפחה אמידה ופשוטה ואביו לא היה למדן. הוא עצמו, למרות שניסו בני

משפחתו להכניסו לעסקיהם חובקי העולם, נמשך אחר צוף האמת והגה בתורת הקבלה לבדו. כשסיים ללמוד את הספר הקדוש 'עץ חיים' והתכונן לערוך סיום, ביקש ממני שאביא לסעודה את מרן ה'בן איש חי' זכותו תגן עלינו. הוא ידע שאני קרוב אצל ה'בן איש חי', ולכן הבטיח לי מטבע של מגידי תמורת השתדלותי. הלכתי ל'בן איש חי' ואמרתי לו: "בחור זה שאביו אינו למדן והוא שוקד על תורת הקבלה, צריכים לכבדו ולכן אבקש שיואיל החכם להגיע לחמש דקות". הסכים ה'בן איש חי' והופיע בסעודה. בכניסתו, שמע שהחכם הצעיר עומד ודורש בספר 'עץ חיים', מקשה במקום אחד ומיישב במקום אחר, ובדיוק היתה זו קושיה שידעתי שה'בן איש חי' מתקשה בה. נשאר ה'בן איש חי' בסעודה עד שכיילה חכם סלימאן אליהו מדברותיו ולאחר מכן הפטיר: "נשמה כזו, מזה זמן רב לא ירדה לעולם". בשנים הבאות, באזכרה שהיה ה'בן איש חי' עורך לאביו הגאון רבי אליהו חיים זצוק"ל, היה קורא לחכם סלימאן אליהו ומבקש שידרוש בקבלה. מני אז, נוסד קשר אמיץ בין העילוי הצעיר ממשפחת העשירים לבין הגאון הגדול והנודע בקדושתו, מרן ה'בן איש חי'. מסופר, כי פעם נגורה גזירה ומחלה קשה פקדה את העיר בגדאד ורבים מתו באותה מגפה. קבעו החכמים יום תפילה, ואספו את כל יושבי הארץ אל בית ה' לזעוק ולעורר רחמי שמים. בהגיע השעה היעודה, התרוקן 'מדרש בית זילכה' וכל החכמים והלומדים נהרו אל בית הכנסת הגדול, שם התקיימו הסליחות, אולם רבי סלימאן אליהו הוסיף לשבת במקומו ולהגות בעיונו. ניגשו אליו ותבעו ממנו שיצטרף ולא יפרוש מן הרבים, אך הוא השתמט מהם והמשיך בלימודו. משבאו וסיפרו את הדברים ל'בן איש חי', גער באותם חכמים ואמר: "ביחודים שרבי סלימאן מייחד בלימודו ובתיקונים שהוא מתקן, הוא מרחיק את הגזרה יותר מכל הסליחות שהקהל אומרים. איננו רשאים להפסיקו מלימודו, אלא אנחנו נעסוק בתפילות והוא בלימודיו הקדושים וביחד תעלה שוועתנו ותתבטל הגזרה".

כאשר הגיע מועד הנסיעה ללונדון, לא העלו הוריו על דעתם כי השתנו תוכניותיו מן הקצה אל הקצה.

אמנם ידעו כי הולך הוא לבית המדרש ושוקד שם על תלמודו, אך לא נודעו כמה גדל בחכמת התורה והתרחק לגמרי מכל החכמות האחרות. מבלי לשאול אותו כלל, הכינו את כל הדרוש לו, רכשו כרטיס מסע והכינו לו בית מגורים בלונדון, ולמנהלי העסקים שלהם שם הודיעו על בואו והדריכו אותם לעזור לו בכל שיצטרך.

כמה גדולות היו פליאתם ותדהמתם, אכזבתם ומצוקתם, כאבם ותסכולם, כאשר שמעו את החלטתו באופן הברור ביותר: "אחת היא מילתי, לא אשנה בה תג, לא אחסיר ממנה קוצו של יו"ד ולא אסור הימנה כמלוא נימה. בתורה אני חפץ, אותה תורה קדושה שלא למדתם אותי בשנות ילדותי ונערותי. כל עוד ולא השלמתי את לימודי בתורה הקדושה, אינני מוכן למוש מאהלה" — היו מפצירים ומאיימים, משתמשים במלים רכות ומחליפים לשפה קשה. אך אוזניו היו אטומות ולבו מסרב לקבל. הם לא העלו על דל מחשבתם כמה עלה והתעלה, איזה מעמד כבש בין חכמי התורה, ועד כמה הוא קרוב אצל מרן ה'בן איש חי'. מעת לעת היה רבי סלימאן רוכש ספרי קודש, אך היה חושש להכניסם לבית מגוריו, כי חשש מהקפדת הוריו ובני משפחתו. בעיקר חשש מדודו התקיף, שהיה שותפו הקרוב של אביו בהנהגת העסקים. כדי להסוות את מעשיו, היה רבי סלימאן עובר בשוק ורוכש כמה אבטיחים גדולים ועסיסיים, אורזם בשק גדול ושוכר את אחד הסבלים שיובילם אל הבית. כשהיה מגיע הביתה, אם היו שואלים אותו מה הביא בשק, היה פותח את השק ומוציא אבטיח נחמד למראה ואומר: "ראו כמה נאים האבטיחים שמצאתי בשוק" ומורה לסבל להכניס את השק אל מחסן הירקות. שם היה מוציא את

הספרים הקדושים, מחבקם בחיבה ומנשקם בגיל, מתנצל בלחישה על שנתנם בין פירות העונה וממהר להטמינם בחדרו. תקופה נוספת נמשכו הדברים, אך ככל שחלפו הימים הגיע סופו של הסוד הגדול. נודע לבני משפחתו, כי מכנים אותו כבר 'חכם סלימאן' וכי שמו נישא בהערצה. סיפרו להם כי הוא מרביץ תורה ומחדש חידושים נפלאים, וכי כל החכמים עוסקים בחידושי התורה שלו במשך ימים רבים. נכנעו ההורים וגם יתר בני המשפחה הפסיקו לשכנעו, אך הדוד התקיף לא ויתר. לכולם אמר: "המתינו וראו, כי לא יוכל סלימאן לנצח את העקשנות שלי". באחד מימי החגים, כשהסבה כל המשפחה המורחבת סביב שולחן אחד, ניצל הדוד את ההזדמנות החגיגית והחל לגעור בפומבי ברבי סלימאן. בתחילה שתק רבי סלימאן ולא אמר דבר, אך לפתע לא עצר ברוחו והוא אמר לדוד משפט חריף. התלקחה חמתו של הדוד והוא קם ממקומו להכותו, אלא שמשמים הענישוהו במקום. ידו פגעה בדוד המים הרותחים שעמד על השולחן, המיחם התהפך והמים נשפכו על הדוד. הויכוח הסתיים, אך הדוד לא נרגע. הוא החליט להיכנס לחדר המגורים של רבי סלימאן ולקחת לו את כל ספרי הקודש שאסף במשך הזמן. ראה רבי סלימאן את מעשיו של הדוד, והוא נטש את בית המשפחה. עוד באותו יום, שכר לו חדר קטן סמוך לישיבה והקדיש עצמו לתורה. למחרת היום, כשהשכים וקם לעסקיו, גילה הדוד לחרדתו כי פרח שחין אבעבועות בידיו. הרופא שהוזעק כדי לבדוק את הפצעים, נבהל ואמר: "מימי לא ראיתי פצעים שכאלו. אינני יודע אם יש להם תרופה". רופא מומחה נוסף, הביע אף הוא את דעתו ואבחנתו שאין לפצעים הללו תרופה. חלפו ימים אחדים והפצעים והחבורות רק הלכו והחמירו. אזי התרכך לבו של הדוד וצער הציפו. הוא הבין, שבן אחיו התעלה והיה לאיש קדוש ובוודאי שתורתו חשובה במרום, והוא נענש על כך שניסה להפריע ולהציק לו. מאחר ולא ידע היכן הוא מתגורר, הגיע הדוד להיכל 'מדרש בית זילכה', שם נפל לפניו בקול יללה והתחנן שיסלח לו. כאשר נודע לחכמים כמה גדול הוא הצער שעובר על רבי סלימאן, ניגשו וסיפרו את כל הדברים למרן ה'בן איש חי', והוא יעץ לרבי סלימאן שיעזוב את בגדאד ויקבע מקומו בארץ ישראל. היות והיה קשה להגיע לארץ ישראל ומאחר וכבר היתה בידו תעודת מסע ללונדון, קם ונסע לאנגליה, משם המשיך לארץ ישראל. בעירום ובחוסר כל הגיע רבי סלימאן אליהו לארץ ישראל ומיד עלה לירושלים עיר הקודש, שם מקום מגוריהם של כמה מחכמי בבל שקדמו ועלו לארץ האבות. באותם ימים, הגדול שבחכמי הקבלה בעיר הקודש היה הגה"ק רבי חיים שאול דוויק הכהן ז"ע, ורבי סלימאן הפך להיות תלמידו הקרוב והנאמן. לפני פטירתו של רבי חיים שאול דוויק, נכנס אצלו הגאון רבי עזרא עטייה זצוק"ל לימים, ראש ישיבת 'פורת יוסף' ושאלו: "אם יתעוררו לי ספקות בקבלה, את מי אוכל לשאול?". "אפשר לשאול כל אחד מהחכמים" – אמר המקובל הישיש – "אבל אם רצונך בתשובה אמיתית ומבוססת, אין מוסמך מרבי סלימאן אליהו". וקודם פטירתו, כשסבבו התלמידים את מיטתו ומעניניהם נשקפה חרדה מפני העתיד, פסק רבי חיים שאול ואמר: "שלמה בני ימלוך אחרי"

בקושי הגיע רבי סלימאן לכלל שישים שנה ושיבה קפצה עליו. מחלות פקדוהו ואף מאור עיניו ניטל. היה שוכב על ערש דווי מלופף ביסורים,

אך הגדול שבמכאוביו הוא על שאינו יכול ללכת לבית המדרש וללמוד עם חכמי הישיבה. ולמרות הכל, התחזק והתגבר כארי ובשארית כוחותיו היה עוסק בתורה ושונה גרסתו על פה. נכנסו החכמים לבקרו, מיד היה פותח פיו בחכמה וחיידושים נובעים ממנו כמעייין המתגבר. קביעות בלימוד היתה לו להגאון רבי אברהם הררי-רפול זצוק"ל, שהיה מגיע מדי יום ביומו ולומד עם רבי סלימאן במשך כמה שעות. משראו כמה מטיבים עמו השיעורים שהוא מוסר במיטת חוליו, סידרו התלמידים,

שבכל יום יבואו חלקם אל דירתו וישמעו מפיו דברי תורה. באחד הימים נכנס לבקרו הגאון רבי צדוק ג'בלי זצ"ל. היה זה לאחר שבמשך תקופה ארוכה נעדר רבי צדוק מארץ ישראל, ובשובו מצאו לרבי סלימאן שהוא שרוי במצב קשה. החלו עיניו זולגות דמעות ולא הצליח לעצור עצמו מלפרוץ בבכי, ויקרא ויאמר: "אוי לי שראיתי את מורי ורבי ועטרת ראשי שהוא נתון בצער שכזה". השיבו רבי סלימאן בלחישה: "הלא כמה וכמה שנים בילדותי שלא למדתי תורה. שנים אלו הלכו לריק והתבזבזו. יבואו יסורים אלו ויזכנו את גופי על הפסד אותן שנים". כל כך הצטער על אבדן שנות ילדותו ביום ראשון של ראש השנה תש"א, כאשר היו המקובלים מתעמקים ומתעסקים בכוונת התקיעות וסדר התפילות, הרגיש השמש שישב לצד מיטתו של רבי סלימאן, ששפתותיו של הצדיק דובבות והוא מתאמץ בכוונה. כשנשמע קול התקיעות מבית הכנסת של המכוונים, רמז רבי סלימאן לנוכחים במחיצתו שיהיו בשקט ויניחוהו להתרכז בכוונתו. אף למחרת, יום שני של ראש השנה, בהגיע עת התקיעות, ראו שהוא מקשיב ומאזין לקול השופר ובעת ההפסקות היו שפתותיו ממלמלות ודמותו אומרת ריכוז וכוונה. לאחר תפילת מוסף, נכנסו חבריו ותלמידיו לברכו, ובהם גם הגאון רבי אברהם הררי-רפול זצוק"ל, שהגיע לתקוע לו במיוחד כאשר עשה גם ביום הראשון, אך רבי סלימאן רמז שאין לו צורך עוד בתקיעות. מיד הפכו פניו להבה, האדימו וכמו אש יקדה בעיניו. החלו החכמים להגיד 'שיר השירים' בנעימה ובכוונה, ותוך כדי אמירתם היה רבי סלימאן מסדר עצמו על המיטה, מיישר רגליו ומציב ידיו זו על גב זו, ואז רמז שיקבלו עול מלכות שמים וקראו עמו 'שמע ישראל' ובקדושה וטהרה יצאה נשמתו. בתוך זמן קצר יצא קול ההברה בירושלים והכל נחרדו לשמועה הרעה, כי נאסף הצדיק ונלקח לגנוי מרומים. בו ביום, הובילוהו לקבורה, במרומי הר הזיתים, שם נכרה קברו בסמיכות ממש לציון קדשו של המקובל האלוקי רבי שלום שרעבי הרש"ש זי"ע

הגאון רבי משה הכהן זצ"ל

יום ההילולא ב' בתשרי

הגאון רבי משה הכהן זצ"ל הנודע כ'כליל המדעים': נולד בשנת ה'תקנ"ג (1793). חכם גדול, וידי רב לו בכל מקצועות התורה. גאון בנגלה ובנסתר. בקי היה גם בחכמת הקבלה ובכתיבת קמיעות. אף בחכמות נוספות שלט היטב, והיה מתמחה בגורל החול, בחכמת המזלות, בחשבון ובהנדסה, עד כי נהוג היה לכנותו 'כליל המדעים'. בכישרון כתיבה נדיר ומיוחד, ניחן רבי משה, ובוה היה עיסוקו לצורך מחייתו בבית המלכות בתונס, ולאחר מכן אצל השופט בג'רבא.

על אף כל טרדותיו בכתבי וחשבונות הממשלה, שם היה לילות כימים על לימוד התורה, וכל עת פנוי מעבודתו, מנוצל היה להגות בתורת ה', עד שלא הניח פינה וזווית בכל חלקי התורה שלא נשתטח בה. באחרית ימיו, חלה הרב, ונסע לעיר ליורנו שבאיטליה לבקש מזור לחוליו, אך לדאבון לב לא הועיל לו, ונפטר בליל ב' של ראש השנה ה'תרכ"ג (1863). חי כ-73 שנים. לפני מספר שנים הועלו עצמותיו מליורנו (ציונו היה בסמוך לציונו הקדוש של החיד"א זצ"ל) וכיום ציונו במושב איתן שבנגב.

אביו: ר' שאול (גאב"ד ג'רבא). אימו: מרת תרכיה. בניו: הגאון ר' שלום (אמו נפטרה ביום מילתו). מספריו: זכות משה - על התהלים - פני משה - על התורה הכוללת הערות ענייניות, קצרות וקולעות על דברי המפרשים - פני משה - על שו"ע.

אחד השרים מהיושבים ראשונה במלכות, נתוודע לחכמתו של רבינו. שנינותו ופיקחותו, הקסימו את לבו והיה מרבה להשתעשע איתו בדברי חכמה.

תשובה ניצחת הפוגעת בדת האיסלם, ינקום בו השר ויעליל עליו לפני המלך. לכן בכל פעם שנטפל אליו השר בקושיות מעין אלו, התחמק והסיט את השיחה לעניינים אחרים. יום אחד החליט השר לא לוותר, ועמד על כך שישב הרב על שאלתו. "אם לא אשמע תשובה מפוך", טען השר, "אני מבין שאין בפיך מענה לשאלותי". כשראה הרב כי עומד השר איתן בדעתו, דיבר עמו גלויות ואמר "אין לי בעיה לענות על שאלותיך, אך יודע אני כי כאשר אנצחך בויכוח, תשמור בליבך שנאה וטינה עלי!". "אם משום כך", הניף השר את ידו בביטול, "אל תחתי! אני מבטיח לך, שלא אשמור דבר בליבי ולא אעשה כל רעה. הלא אין אנו מתנצחים אלא בדרך ויכוח עיוני". נענה הרב, "שאל את שאלותיך". השר אמר: "אהבתך נטועה בתוך ליבי וצר לי עליך כי תתיסר לאחר מותך בעונשים נוראים. מי שאינו מאמין בדתנו, נענש בגיהנם, ולהיפך המאמין בה, מובטח לו כי ינחל לאחר מותו גן עדן. אם כן, חוס על עצמך! המר את דתך, וטובה תהיה אחריתך!". רצה ר' משה, להוכיח לו על פניו אחת ולתמיד את איוולתו, בדרך מוחצת שלא ימצא עליה מענה, "ראה", פנה אל השר, "שאלה גדולה שאלת, ודורשת היא ישוב הדעת ודעה צלולה. אולם כעת טרוד מוחי בפתרון חידה סבוכה נושאת פרסים שפורסמה היום בעיתון, ואין שכלי פנוי להתבונן בדבריך". שמע כך השר, והעניין קרץ לו "אוהב אני להשתעשע בחידות, הגידה נא לי את דבר החידה, אולי אמצא את פתרונה" הפציר השר בסקרנות. ניאות הרב וסיפר לשר את דבר החידה: מלך אחד כבש מחוז מסוים, ומינה עליו מושל מטעמו. קבע לו המלך חוקים שלפיהם ינהל וינהיג את המחוז, אך תנאי אחד התנה עמו: "אם תשנה דבר אחד מכל אשר דברתי אליך, אחת דתך להמית!". הסכים השר, וניהל את מקומו כפי החוקים שקבע לו המלך. בעבר באותה מדינה היה נהוג כי הנתפס בגנבתו, כורתים את ידו. כשנכנסו החוקים החדשים לתוקפם, הומר עונשם של הגנבים למאסר או לקנס. סר מורא הגניבה, ורבו הגנבים. הבריות החלו להתמרמר והביעו תרעומת. יום אחד הופיע בארמון המושל, איש חשוב ונכבד, לבוש בגדי מלכות הוא ניגש למושל וציווה עליו: "בפקודת המלך עליך לשנות את החוק שהורה לך בענין גניבה! השב מיד את עונש כריתת היד למקומו, ועצור את גל הגניבות. אם לא תעשה כן, ימיתך המלך בעיניי קשים!". נבוך המושל, ולא ידע כיצד ינהג, הרי ציווה המלך קודם הכרתו שלא ישנה מהחוקים דבר. שמא אדם זה רמאי?! או שבאמת נאמנו דבריו, והמלך חזר בו ושלח להודיעו?! ועתה, מה יעשה אותו מושל, כדי שלא יסתכן וימיתו המלך? "זו היא החידה אותה מציג העיתון לפני קוראיו, ומבקשם לפותרה בהוכחות חותכות" סיים הרב. כששמע השר מפי הרב את דבר החידה, צחק ואמר: "פתרון החידה פשוט עד מאוד!. מתפלא אני כי טרם מצאת את פתרונה" - "נשמע מה בפוך". השר אמר: "בהתחלה כאשר מינה המלך את המושל, פה אל פה דיבר עימו, ולא על ידי שליח, אם כן מה מקום יש להסתפק! ודאי שהוראת המלך במו פיו, עדיפה על ציווי השר שאין בו ודאות מוחלטת. לכן אין לאותו מושל לשנות מאומה מדברי המלך. לו חפץ היה המלך לשנות את החוקים, היה עליו להזמין לארמונו ולדבר עימו כאשר עשה בהתחלה, ולא לשלוח שליח. אין זאת אלא כי השר בדה את הדברים מלבו, או שנשלח לנסות את המושל, ואף אם אכן שלחו המלך אליו, ודברי אותו שליח אמיתיים", הטעים השר, "מכל מקום לא יוכל המלך להענישו על כך, כי יטען, שמכיוון שניצבו לפניו שתי דרכים שמוטל בהן ספק, העדיף לבחור בוודאית יותר". לתשובה זו ציפה הרב. הוא הנהג בראשו לאות הסכמה, "הנחת את דעתך", אמר, "כעת אחר שמוחי פנוי מחידה זו, נוכל לעסוק בשאלתך בעניין הדת".

הניח הרב את ידו על מצחו, ועשה עצמו כמתבונן וחושב בשאלת השר, ולפתע זעק בתמיהה: "כלום עדיין לא מצאת מענה לשאלתך על אמונתך?! ישמעו אוזניך מה שפיך מדבר! הלא אך לפני רגע קט במו פיך ענית על השאלה בטוב טעם ודעת!". השר לא הבין והרב פירש "במעמד הר סיני, דיבר עימנו ה' אלוהינו פנים אל פנים במראה ולא בחידות ודבריו שמענו מתוך האש, שם ציונו ה' חוקים ומשפטים - עשרת הדברות. חוקים אלו שמענו מפי מלך מלכי המלכים בכבודו ובעצמו, ואם כן כיצד נקבל דברי שליח האומר כי עלינו לשנות החוקים ולקבל עלינו דת אחרת?". כשמוע השר את דברי הרב, חוורו פניו. הוא נדהם מפקחותו של הרב, שהוציא מפיו את התשובה בצורה כה מתוחכמת. "כעת, רואה אני כי האמת איתך", הודה השר, והבטיח בהכנעה, "יותר לא אטרידך בשאלות בעניינים אלו." * הסיפור אודות הרב באדיבות ידידי ורעי, הסופר והעורך ר' עובדיה חן מתוך ספרו החדש 'עמוד ההוראה' בהוצאת מכון 'הרב מצליח'

ג' תשרי

הגאון הרב גדליה אייזמן זצ"ל

יום ההילולא ג' בתשרי

הגאון מרן הרב גדליה אייזמן זצ"ל - נולד ב-י"ד אייר ה'תע"ר (1910) בוורשה למשפחה מחסידות אלכסנדר. בבחרותו למד בקלצק שבליטא. בשנת ה'תרפ"ז (1927) למד בישיבת קמניץ כעשר שנים. נודע כעובד ה' ומבקש דעת הצמא לדבר ה' בשקיקה ובכיסופים. בהמשך היה חשש שיגויס לצבא הפולני ועל כן נמלט לארץ ישראל. בארץ למד בישיבת 'מרכז הרב'. בבחרותו שימש כמשגיח בישיבת 'מקור חיים' בירושלים. לאחר נישואיו, המשיך ללמוד בכולל של ישיבת 'מרכז הרב'. בשנת ה'תש"ד (1944) החל לכהן כמשגיח בישיבת 'קול תורה'. רבינו התמסר כל כולו לישיבה הקדושה והבחורים היו אצלו כבני ממש. השקיע בכל בחור ובחור שעות רבות ביותר בכדי להעלותו על דרך המלך. כאשר פקדה בעיה לאחד מבחורי הישיבה הוא לא נח ולא שקט ואף לא עלה על יצועו כל זמן שלא הסתדר הענין בשלמותו. שום דבר לא עמד לנגד עיניו מלבד טובתם האישי שיתעלו בתורה וביראת שמיים לתפארת. נטע והשריש בקרב תלמידיו את דרכי העבודה והיראה. שיחות המוסר של רבינו היו לשם דבר וידועים בעמקותם. עיצב את אישיותם של התלמידים בהתייחסו באופן אישי לכל אחד מהם כאשר רבים מהם היו ניצולי מחנות השמד וחלקם התגלגלו בגפם עד שהגיעו לישיבת 'קול תורה'. העיד הגר"י גנס שהמשגיח הגר"ש וולבה זצ"ל אמר לו פעם כי שבדור הזה ישנם שלושה בעלי מוסר מובהקים, ביניהם מנה את רבינו. תפילותיו היו לשם דבר בקרב בחורי הישיבה. בשנת ה'תשמ"ב (1982) הודיע להנהלת הישיבה על פרישתו מתפקידו. לתלמידיו הקרובים הסביר שהוא חש שלפעמים בהקפדתו על הנהגה שלילית של תלמיד מתגנבת עצבנות הנובעת מזקנתו, ועל כן איננו יכול להמשיך בתפקידו כי אם הוא אינו עומד בכל הדרישות שהוא תובע מתלמידיו, אין הוא ראוי להמשיך בתפקידו. לנוכח ההפצרות הרבות הסכים להמשיך ולשמש כיועץ חינוכי לתלמידי הישיבה. הקדיש שעות רבות מדי יום לשיחות אישיות עם תלמידים במקומו בשולי ביהמ"ד. מסר שיחות מוסר בישיבה במקום המשגיח הגה"צ ר' שלמה וולבה זצוק"ל. נפטר ב-ג' תשרי ה'תשע"ב (2011). חי כ-101 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' אברהם. אשתו: מרת חיה ליבא (לבית אידלמן מוילנה). מרבתי: הגאונים מרן ר' ברוך דב בר ליבוביץ ('ברכת שמואל'), מרן המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. חברותא: הגאון ר' ראובן גרוזובסקי (ראש

ישיבת 'תורה ודעת' בארה"ב למד עם רבינו בהיותם בישיבת קמניץ). מתלמידיו: הגאונים ר' ישראל מאיר לאו (הרב הראשי לישראל), ר' יהודה עדס (ראש ישיבת קול יעקב), ר' שלמה מחפוד, ר' אביגדר בננצל (רב העיר העתיקה בירושלים), ר' משה שוואב (מנהלה הרוחני של ישיבת גייטסהד), ר' יהושע נויבירט ועוד אלפים רבים. בנו: הגאון ר' יוסף. חתנו: הגאון ר' שלמה ברויאר (משגיח ישיבת בית מתתיהו). מספריו: •גידולי מוסר - נערכו ע"י תלמידיו וחתנו, ר' שלמה ברויאר.

בשכונת 'בית וגן' בעיה"ק ירושלים נמצאת הישיבה הגדולה 'קול תורה', המשגיח הגה"צ רבי גדליה אייזמן זצוק"ל התגורר בקרבת מקום, ברח' וייסבורד. הדרך מביתו לעבר הישיבה עברה דרך קבע ברחובה הראשי של השכונה רח' הפסגה. בכל בוקר היה צועד רבי גדליה מביתו לעבר הישיבה לתפילת שחרית, ובחזרה מהישיבה לביתו. מעולם לא הסכים שמישהו יסייע לו ויקח אותו ברכב, אך דבר אחד מופלא בכל זאת היה שונה בהליכתו זו, פעם אחת בשבוע, פעם יחידה, היה משנה רבי גדליה את הליכתו, ובמקום לצעוד מביתו דרך רח' הפסגה לעבר הישיבה, הוא הלך בשביל צדדי המחבר את רח' ברגמן עם רח' תורה ועבודה המוביל לישיבה. היתה זו דרך בשביל של עפר שאינו סלול. בימי גשמים וקור היה השביל מלא בבוץ ולכלוך שהקשה על המתהלכים בו. היה זה דווקא בשבת בבוקר קודם התפילה. מדי שבת בשבתו הקפיד רבי גדליה לילך דרך אותו שביל למרות שבחזרה מן הישיבה היה חוזר בדרכו הרגילה דרך רחוב הפסגה. בנו שהיה צועד עמו בקביעות, שם לב לשינוי זה שנוהג בו אביו. באחת השבתות פנה אפוא לאביו ושאל אותו מפני מה הוא משנה את הליכתו דווקא בשבת בבוקר קודם התפילה. הבן הוסיף: "והרי בשבת נצטוינו על כיבודה, וכי עונג שבת הוא ללכת דווקא בשביל רעוע זה, ולא בדרך המלך בה מתהלך הוא כרגיל?". השיב לו רבינו: "בכל יום מקפיד אני להקדים לכל אדם 'גוט מארגען', שכן ראוי להקדים שלום לכל אדם, במקרה שאני פוגש באדם מבני עדות המזרח וחוששני שלא יבין את ברכתי בשפת האידיש, אני אומר לו 'בוקר טוב', אך בשבת יש לי בעיה עם הדבר, כי אם אפגוש באחד מבני עדות המזרח, שאולי לא יבין את הביטוי 'גוט שבת', אצטרך לומר לו 'שבת שלום', והרי דין הוא שאסור להזכיר 'שלום' קודם התפילה, ואם לא אענה לו בפי כדרכי רק בהנהון ראש, שמא יפגע הלה בגללי, לכן דווקא בשבת קודם התפילה אני מקפיד ללכת דרך שביל העפר שבו אנשים לא מצויים. כך לא אצטרך להיכשל באמירת שלום קודם התפילה ואף אחד לא יבוא להיפגע על ידי". הדבר מפליא ביותר, איך יכול יהודי לשנות את סדר יומו במשך עשרות שנים ולעשות דבר המטריחו יתר על המידה, רק כדי למנוע את עצמו מאפשרות של פגיעה כלשהי בכבוד הזולת. (מוסף שב"ק תולדות)

תלמידו, הגאון רבי יהודה עדס (ראש ישיבת 'קול יעקב') סיפר כי שמע מהרב גבריאל לרר זצ"ל שהבין מהמשגיח כי הוא לא מוסר שיחות לבני הישיבה אם אינו אוחד בדרגה של תוכן השיחה שאמור הוא למסור. כל שיחותיו המוסריות היו בבחינת 'הוא היה אומר', וכמו שפירשו צדיקים שמה שהוא היה - זה מה שהיה אומר לאחרים.

בנו, הרה"ג רבי יוסף איזמן סיפר בימי ה'שבעה' על צדקותו וחסידותו של אביו זצ"ל עוד בבחרותו בישיבת קמניץ כאשר כבר אז קיבל על עצמו קבלות נדירות בעבודת ה'. בין היתר סיפר כי בערוב ימיו מצאנו בפנקסיו מה שכתב בשנות העשרים לחייו פנקס המלא וגדוש בחשבון נפש אישי על דרכיו ומעשיו יום יום וכו' לצד קבלות רבות שקיבל אז על עצמו.

רבי אפרים זילכה הכהן זצ"ל

יום ההילולא ג' תשרי

רבי אפרים זילכה הכהן זצ"ל: נולד בבגדד בשנת ה'תרמ"ו (1885). בגיל 14 החל ללמוד בבית המדרש "בית זילכה" וזכה לקרבה מצד המקובל ר' יוסף חיים. כל לילה מחצות עד עלות השחר למד את תורת הנסתר יחד עם ר' שמעון אגסי. משך כל היום אכל כשתי פרוסות לחם ושתה כוס תה, נודע במידת הצניעות והענווה, נעים הליכות וכל מעשיו בסתר.

בשנת ה'תרס"ה (1905) בהיותו כבן עשרים עדיין גזר על עצמו תענית דיבור והיה רק מאזין לשעורים, התנהגות זו גרמה לראש הישיבה ולחבריו ללימודים להניח כי אינו בקי בחומר. באותו יום ביקר הגאון חכם ר' יוסף חיים ולאחר ששאלו לגבי ר' אפרים השיב הלה כי כנראה אינו מבין את החומר אך מוטב שישהה בישיבה ולא ישוטט בחוץ. ר' יוסף חיים ביקש מר' אפרים להגיע אליו ואמר לו כי עד כאן שתיקה, ומעתה והלאה עליו לגלות את ידיעותיו. לאחר מעשה זה התפרסם כגאון אדיר ומופלג בקדושה ובחסידות.

בשנת ה'תרפ"ד (1914) עלה לארץ ישראל והוא התגורר בקטמון הישנה שבירושלים. לאחר פטירת ר' סלמאן אליהו החל לכהן כראש ישיבת המקובלים "עוז והדר". לאחר מכן כיהן כראש ישיבת המקובלים "פורת יוסף" עד יומו האחרון ולמעלה מ-30 שנים.

זקן המקובלים בירושלים, גאון אדיר בנסתר, ענוותן מופלא. כל ימיו היה מרבה בתעניות ובסיגופים כדי לכפר על הדור ולקרב את קץ הגאולה. בעל רוח-הקודש. שני בנים נפטרו לו בהיותם ילדים קטנים (בהיותם כבני 4-3 שנים בלבד). התנהג בגינוני קדושה מופלאים וכל השבוע היה מתנזר מאכילת בשר ורק לכבוד שבת קודש היה מתיר לעצמו לטעום מהבשר. נפטר ב-ג' בתשרי ה'תשי"ז (1955). חי כ-70 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. אביו: ר' מנשה. אמו: מרת שמחה. מרביתו: המקובל חכם ר' יוסף חיים (מח"ס הבא"ח), המקובל חכם ר' שמעון אגסי, חכם ר' אברהם דנגור. חברותא: המקובל חכם ר' סלמאן מוצפי. בניו: הגאונים ר' רפאל, ר' שלום (ראש ישיבת 'פורת יוסף' בירושלים). בתו: מרת שולה. מתלמידיו: הגאונים המקובלים ר' עזרא עדס, ר' אהרן עבוד, ר' שאול שהרבני, ר' אהרן רפול, ר' יצחק כדורי, ר' שמואל דרזי, ר' יעקב מוצפי, ר' יחזקאל עזרא דורי (אבו מעתוק)

על העובדה, כי הרב ניחן ברוח-הקודש, יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: לרבינו הייתה דודה בשם מרת אסתר, אשר התגוררה בפרדס חנה. מידי פעם הייתה מבקרת בבית הסב ר' יוסף זילכה ובבית רבינו. פעם כאשר עשתה שבת בבית הצדיק, קרא לה רבי אפרים בצאת השבת ואמר לה, שמאחר והיא נותרה ערירית, מוטב שתעשה משהו לתועלת עצמה. לבקשתה הסביר לה, שאין איש יודע את קצבת חייו, ולכן כדאי הדבר שתיתן לאחת הישיבות כהעדפתה איזה סכום כסף, ושבתמורה ובטיחו לה שלאחר אריכות ימים ושנים יקראו קדיש לזכרה, שכן מעלת הקדיש גדולה עד מאוד. הדודה לא התלבטה ומיהרה להפריש סכום כסף לצורך זה. למחרת, יום א' בשבוע, בדרכה חזרה מבית רבינו בירושלים, ביקרה הדודה אסתר אצל ר' יוסף, אחיו של רבינו וסיפרה לו בכבי על השיחה. "האם ראה ר' אפרים משהו?" שאלה. ר' יוסף הרגיע את דודתו ואמר לה, שאל לה לדאוג בשל כך, שכן ר' אפרים דואג גם לרוחניות של האדם, ואין בהצעתו דבר חריג. הדודה אסתר נרגעה ואף החלה להתעודד, וכאשר מצב רוחה טוב ומרומם נפרדה ממנו ומשפחתו ונסעה חזרה לביתה. כאשר נסעה, שאלה רעייתו נוהת: "מה דעתך, על מה שאמר ר'

אפרים לדודה אסתר, ולמה דווקא כעת? הרי היא הייתה פעמים רבות קודם אצל רבינו, ומעולם קודם לכן לא דיבר איתה בנושא זה?". האח ענה, כי נראה לו שר' אפרים יודע, ששעתה הגיעה ולכן אמר לה זאת, אעפ"י שממראה הדודה אסתר לא נראה שום דבר חריג, שכן בריאה וחזקה הייתה ללא ספק. כעבור שלושה ימים, ביום ד' בשבוע, הגיע מברק לבית הסב, המודיע כי הדודה אסתר בת דינה ושמואל זילכה הכהן נפטרה לבית עולמה. בהקשר לזה מעניין לציין, כי הדודה הותירה עיזבון רב ובין היתר הייתה תיבה המכילה יהלומים יקרי ערך. מאחר ולא היו לה ילדים, הרי ששורשיה היו ר' אפרים ואחיו ר' יוסף. על אף שהיו אלו שנות החמישים המוקדמות, שהתאפיינו בקשיים כלכליים עצומים, ועוד בעלותם לארץ הרשויות העירקיים לקחו את כל רכושם, סירבו הללו להישבע, והרכוש כולו עבר לרשות המדינה. לקרובת משפחתו הייתה ילדה בת שנתיים שחלתה פתאום ואושפזה בירושלים. הסבתא ביקשה מדודה ר' אפרים שיבוא לברך את הילדה. רבינו נאות לבקשתה וכשהגיע למיטתה נעץ בה מבט אחד, פנה לסבתא ואמר לה: "שהקב"ה ישמור לך על שאר ילדיך". הסבתא פרצה בבכי (שכן הבינה את משמעות הדברים) ואכן כעבור יומיים נפטרה ל"ע הילדה סילביה בת נזרת גלדים זילכה הכהן ע"ה.

בשנת ה'תר"צ שנים מועטות לאחר שעלה לארץ נפטר אחיו, ר' נעים זילכה בבגדד. כמובן, באותם הימים לא היו טלפונים והודעות היו נשלחות בדואר. במקרה זה שוגרו שליחים מבגדד לירושלים כדי להודיע לרבינו על פטירת אחיו. כשהגיעו השליחים היה זה היום השלישי לפטירתו של נעים זילכה, וכשהתייצבו לפניו, בטרם פצו פיהם, נפנה אליהם הצדיק ואמר להם: "אני יודע, שקעה השמש". דהיינו יודע רבינו על פטירת אחיו ואין צורך שהם יאמרו זאת, כדי שלא ישמשו שליחים לבשורות רעות.

פעם אחת הגיע רבינו לבית חבריו הצדיק המקובל ר' סלמן מוצפי. רבינו פנה לידידו וביקש שיבטיח לו, שאת בתו לאה, ישדך עם בנו ר' רפאל. ר' סלמן תהה על בקשתו ואמר כי בתו עדיין קטנה (בת 16) ואחותה הגדולה טרם נישאה. הצדיק השיבו, שהוא יודע והוא אינו מבקש שיינשאו כעת אלא בזמן לאחר שתגדל מעט ואחותה הגדולה תינשא בקרוב. "ומדוע שלא נדבר לכשיגיע הזמן?", שאל ר' סלמן, ור' אפרים השיבו שעל כל פנים הוא מבקש את הבטחתו של ר' סלמן לשקול זאת, כשיגיע הזמן, ולאחר שיתיעץ עם רעייתו וישאל לדעתה של בתו. ר' סלמן הבטיחו ורבינו הלך לדרכו. כשבועיים לאחר מכן נפטר רבינו, והתבקש לישבה של מעלה. אז הבינו את פשר הדחיפות. כעבור שנה נישאו ר' רפאל בן ר' אפרים, ומרת לאה בת ר' סלמן מוצפי. בחופה אמר לה ר' סלמן לבתו שתכבד את בעלה, שכן ר' רפאל הכהן בן ר' אפרים הינו ארי בן ארי, בעוד היא, בתו לאה, בת שועל. ומדבריו אלו ניתן ללמוד על גודל ענותנותו של ר' סלמן.

הרב נפתלי צבי טרופ זצ"ל

יום ההילולא ג' בתשרי

הרב נפתלי צבי טרופ זצ"ל - נולד ב-י"ג ניסן ה'תרל"א (1871) בגרודנא שבליטא. מגדולי ראשי הישיבות. ממפתחיה של שיטת הלימוד הידועה כשיטת בריסק. בשנת ה'תרמ"ז שלחוהו הוריו ללמוד בישיבת קלם. כעבור שנתיים עבר לישיבת טלז' ופרק זמן קצר למד בישיבת נובהרדוק שבסלונים. בשנת ה'תרמ"ט הגיע לישיבת סלבודקה ("כנסת ישראל"). לאחר נישואיו בשנית, שב ללמד בישיבת קלם וכעבור 4 שנים כיהן כר"י לצעירים "אור החיים" בסלבודקה. בשנת ה'תרס"ד (1904) שלח ר'

ישראל הכהן מראדין ("החפץ חיים") בקשה לר' נפתלי צבי לכהן כר"י בראדין, בתנאי שהנהלת הישיבה בסלבודקה תסכים לכך. בשנת ה'תרע"ד, עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, גלה יחד עם הישיבה לעיירה סנובסק. עד ליום פטירתו שימש כראש ישיבה. נודע בחקירותיו התלמודיות הייחודיות, לצד יראת שמים ומוסריות בולטת. אהבתו לתורה לא ידעה גבולות. לעתים קרובות נתקף בכאב ראש חזק עקב התאמצותו בעיון בתלמוד. נהג לכרוך מטפחת רטובה סביב ראשו כדי להקל על כאביו, והמשיך להתעמק בסוגיה שלמד. כאשר לקה בניוון שרירים וכאשר הרופא אסר עליו ללמוד תורה, היות שאסור לו לאמץ את מוחו, השיב בועזוע: 'ללא לימוד התורה למה לי בכלל חיים?'. התבלט במידות טובות ובמעשי חסד מרובים, יראת שמים ובתפילות, שנאמרו בכוונה ובהתלהבות. נפטר ב-ג' תשרי ה'תר"צ (1928). חי כ-59 שנים. ציונו בראדין. אביו: ר' משה שמואל. אמו: מרת נעשה. נשותיו: בתו של ר' נתן צבי פינקל (זווג ראשון - התארס איתה וחודשים לפני החתונה נפטרה), מרת פעשא לאה (בתו של ר' אליעזר יעקב חווס - זיווג שני). בניו: ר' אברהם חיים ור' ראובן (בעל 'בינת ראובן'). בנותיו: מרת טוביא (בעלה ר' יהושע אייזיק קמינצקי) ומרת פייגא עטיל (בעלה ר' ברוך יוסף פייבלזון). מרבתי: אביו, ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם'), ר' אליעזר גורדון (ר"י טלז'), ר' יעקב יצחק רבינוביץ (ממנו ינק את דרך הלימוד של בריסק). מתלמידיו: ר' יוסף שלמה כהנמן (ר"י פוניבז' בבני ברק), ר' יעקב ספסל (בעל 'דברי יעקב'), ר' יצחק מאיר פצינר (בעל 'פרשת המלך'), ר' משה דוד דרייען (רבה של גלוגי שבסקוטלנד), ר' שלמה היימן (ר"מ ישיבת "תורה ודעת" בניו יורק), ר' אליהו דושניצר (מח"ס 'נחלת אליהו'), ר' נחום מאיר קרליץ (גיסו של ה"חזון איש"), ר' סנדר ליצ'נר (מייסד ומנהל 'קרית נוער' בירושלים), ר' יעקב משה שורקין (ר"מ ב'מתכתא דרבנו חיים ברלין' בניו יורק), ר' יהודה קרביץ (ר"מ בישיבת 'תפארת צבי' בירושלים). ספריו: חידושי הגדנ"ט על הש"ס (סיכומי 203 שיעוריו שנכתבו ע"י תלמידיו על כל המסכתות של סדרי נשים ונזיקין). אהבתו לתורה לא ידעה גבולות. לעתים בשעת לילה מאוחרת היה הולך להעיר תלמיד באכסנייתו כדי לתרץ את מה שהקשה לו בעת השיעור. לשאלת מקרוביו 'האם אין חשש לגזל שינה?' השיב: "הרי בודאי התלמיד, אינו מסוגל להירדם כלל בשל אותה קושיה המנקרת במוחו והיכן הרחמנות על בחור שעמל כל היום בתורה ואינו יכול להירדם על מיטתו מתוך שהביאור האמיתי בתורה מציק לו!".

מעשה ביהודי גלמוד ועלוב שיצא לו שם של גנב. הבריות הרחיקוהו מעליהם והכלימוהו. והנה כאשר נקלע לראדין ונפגש עם רבנו, הוא קידמו בסבר פנים יפות, הזמינו אל ביתו לסעוד על שולחנו, אף הציע לו מיטה מסודרת ללון בלילה, ולא חסך שום טרחה בכדי להנעים לאורח את הבילוי בצל קורתו. המקורבים תמחו: 'מה לראש הישיבה וליהודי מפקפק במעשיו?' אך רבנו שהרגיש בכך אף הוא תמה: "עד עתה ידעתי, שגנב חייב לשלם קרן וכפל, טבח ומכר משלם ארבעה וחמישה, ואם אין לו ונמכר בגנבתו. אבל היכן כתוב שפטורים מלקיים בו מצות 'הכנסת אורחים', לא ידעתי וכי אינו יהודי?! וכי אינו אדם כמונו?! האם אברהם אבינו לא קיים מצווה זו אפילו בערבים?! אלא מאי, בהכנסת אדם כזה הביתה, אפשר להסתכן בהתרוששות כי הוא עלול לגנוב את פרטי הבית, אם כן הרי לכל היותר צריך לעמוד עליו ולשמור כל זמן שהותו בבית, אבל אין שום עילה להיפטר מן המצווה".

ביתו של ראש הישיבה נעשה מקום קבוע ללינתם של "ארחי פרחי" שנקלעו לראדין, ואלה הרגישו שם כאורחים מכובדים. בתו של רבנו סיפרה לו פעם כי אחד מהם לא מצא בבית מיטה ללון ולכן העניקה לו כמה פרוטות כדי לשכור מיטה במלון. התרעם האב על כך ואמר: "וכי למה לא הלכת את ללון במלון?!"

שכן הנך מרגישה, כי כאן הוא ביתך. עלייך לדעת מהיום כי ביתם של העניים אף הוא כאן, ואין לשום אחד מבני ביתנו זכות קדימה", כך גם קרה כאשר אחד מה"אורחים המכובדים" נשלח על ידי בני-הבית ללון ב"הקדש". הרב בעצמו הלך לחפש אחריו והזמינו להתכבד ולהתארח במעונו ככל אשר יחפוץ, תוך שהוא מתנצל לפניו שהדבר נעשה בלא ידיעתו.

הרב היה אומר: "למה לי להחשיב את עצמי לגברא רבה, ואח"כ לעמול כדי להשיג ענווה, הרי מוטב לי, שמלכתחילה לא אתלבש באצטלא של אדם גדול". סח ר' אליהו לופיאן: "בלומדי בקלם הייתה תקנה בכלל, שכל אברך שצריך ללכת תוך הסדרים, צריך לגשת לממונה על אותו שבוע ולהתנצל לפניו. ובהגיע תורי להיות ממונה, האדמתי פעם מבושה, כאשר ר' נפתלי ניגש אליי לבקש ממני רשות לצאת לחוץ. הוא היה מבוגר בשנים ומפורסם לגאון, ובכל זאת כופף קומתו להישאר במסגרת, ולבקש רשות מהממונה".

כשחלה רבינו ומצבו היה אנוש, לא חדלו הבחורים מלהעתיר לרחמי שמיים עבור רפואת רבם. בזמנם הייתה סגולה בדוקה ומנוסה - לצאת למגבית, אבל לא של כסף - אלא של חיים! הבחורים נידבו ימים ואף שבועות מחייהם למען המשך חייו של רבם הנערץ! לאחר המגבית נכנס אחד הבחורים אל לרבינו ה'חפץ חיים', והודיע לו, שהבחורים מתנדבים מימי חייהם היקרים לזכותו של ראש הישיבה ואף העיז לבקש מהרב, שישתתף גם הוא במגבית זו. הצדיק ישב בכובד ראש וחשב כמה יכול הוא לתרום לזכותו של ראש הישיבה. לאחר כחצי שעה נענה ואמר, כי הוא מוכן לתרום מחייו דקה לזכותו. לשאלה התמוהה של הבחור: "כיצד יתכן שלאחר כחצי שעה, שהרב דן בכובד ראש, הסכים לתת רק דקה?" השיב: "בדקה, האדם מדבר כ-300 מילים. וכל מילה היא מצווה. אני איני יכול לוותר על יותר מ-300 מצוות!". השמועה עשתה לה כנפיים בישיבה - עד כמה ה"חפץ חיים" מייקר את הזמן היקר מכול, ולמחרת גברה ההתמדה בישיבה בכפל כפליים.

ה' תשרי

המקובל האלוקי רבי ברוך שלום הלוי אשלג

יום ההילולא ה' תשרי

הרב ברוך שלום אשלג הרב"ש, בנו וממשיך דרכו של הרב יהודה אשלג, בעל הסולם, היה מקובל נסתר במלוא מובן המילה. למרות גובהו הרוחני העצום הוא היה אדם צנוע מאוד שסלד מפרסום והעביר את כל זמנו בלימוד ובכתיבה. עם זאת, קשה למצוא מילים כדי לתאר, ולו במקצת, את תרומתו העצומה של המקובל הגדול הזה לדורנו ולדורות הבאים אחריו.

תחילת המאה ה-20 לא בישרה טובות ליהודי אירופה, ובעל הסולם לא הרשה לעצמו להתעלם מעובדה זאת. כאשר הרב"ש היה נער בן 13, החליט אביו לעלות ארצה מפני שהרגיש שזמן הגאולה מתקרב ושהוא חייב להיות בארץ ישראל כדי להשתתף בתהליך. בעל הסולם ייחל למצוא מקובלים נוספים בארץ ישראל שיחברו אליו בשליחותו להפיץ את חכמת הקבלה. הוא הבין שזו הדרך היחידה למנוע מהעולם את האסון שעתידי היה להתרחש עליו כשני עשורים מאוחר יותר. על כן, בשנת 1921 עלתה המשפחה ארצה והתיישבה בירושלים. בשנותיו הראשונות בארץ למד הרב"ש באחת מהישיבות

המרכזיות בירושלים והיה לתלמיד הבולט בה. מוריו ייעדו לו עתיד מזהיר ומגוון תפקידים חשובים, אך הוא לא היה מעוניין בהכרה פומבית ולא נמשך לקבלת תואר כזה או אחר. אולם, אף שלא היה לו צורך באותות כבוד, הרב"ש נענה לדרישת אביו וקיבל הסמכה לרבנות מהזרם החרדי ומהזרם הציוני גם יחד. הרב אברהם יצחק הכהן קוק, רבה הראשי של ארץ ישראל, והרב יוסף חיים זוננפלד, רבה הראשי של ירושלים ומנהיגה הרוחני והפוליטי של הקהילה החרדית בארץ באותן השנים, הם שהסמיכו אותו והוא בן 17 בלבד. עם זאת, התשוקה לגלות את סוד החיים שהחלה לפעום בו כבר מגיל צעיר, לא אפשרה לו להסתפק בתארים אלה. רצונו היחיד היה להפוך לתלמידו של אביו, המקובל הגדול ביותר בדורו, להמשיך את דרכו ולהתעמק בלימוד חכמת הקבלה. הוא ידע שרק הקבלה מסוגלת לספק מענה לרצון שבער בו. ואכן, לאחר שהרב ברוך הוכיח את רצינות כוונותיו, הסכים בעל הסולם לקבלו לקבוצת תלמידיו. הלימוד אצל בעל הסולם היה קשה ותובעני. כדי להגיע לשיעורים היה על הרב"ש לצעוד ברגל מספר קילומטרים מדי לילה, מהעיר העתיקה עד לבית אביו בשכונת גבעת שאול. בדרכו היה עליו להתגבר על קשיים רבים, הוא התגנב דרך מחסומים של השלטון הבריטי וחלף על פני כנופיות רבות שארבו ליהודי העיר. אף שהמצב בירושלים בראשית שנות השלושים היה קשה מאוד, הרב ברוך אשלג לא הפסיד אף שיעור או אירוע שבו נכח בעל הסולם. הוא לא מש ממנו, וליווה אותו בכל נסיעותיו, מילא עבורו שליחויות רבות ושימש אותו בכל צרכיו. במרוצת השנים הפך הרב"ש לתלמידו הקרוב ביותר של אביו ואף החל ללמוד עמו ביחידות. בעל הסולם, אחד המקובלים הגדולים ביותר בכל הזמנים, לימד אותו את "תלמוד עשר הספירות" ואת "ספר הזוהר", ענה לשאלותיו הרבות והכין אותו לתפקיד שהרב ברוך אשלג היה עתיד למלא - הפצת חכמת הקבלה ברבים בשפה הפשוטה והמתאימה ביותר לימינו. את כל ששמע מאביו רשם התלמיד המסור בשקדנות במחברתו האישית שעל כריכתה התנוסס הכיתוב "שמעתי". כך הצטברו ברשותו אלפי רשימות ייחודיות המתעדות את הסבריו של בעל הסולם על עבודתו הרוחנית של האדם. על ערש דווי הוריש הרב"ש את אותה מחברת לתלמידו ועוזרו האישי, הרב מיכאל לייטמן, וזה הוציאה לאור שלוש שנים מאוחר יותר. יותר מ-30 שנה היה הרב"ש תלמידו ועוזרו האישי של בעל הסולם. במשך כל אותה תקופה הוא קיבל מאביו את תורתו וספג ממנו את רוח האהבה לעם ולעולם, ואת ההכרה ש"אך ורק בהתפשטות חכמת הקבלה ברוב עם נזכה לגאולה השלמה". שנים מאוחר יותר העידו תלמידיו הרב"ש כי רוח זו אפיינה אותו במהלך כל חייו והייתה המסר העיקרי שהוא הנחיל לתלמידיו. מחובר לכל העולם ומבודד ממנו לאחר פטירתו של אביו נסע הרב"ש לאנגליה. במהלך שהותו שם הוא העביר שיעורי קבלה בעיר גייטסהד לתלמידי הרב דסלר, כמו גם שיעורי קבלה רבים בערים נוספות. לאחר שחזר ארצה הוא התמסר להמשכת דרכו הייחודית של בעל הסולם, הסביר והרחיב את פירושו והפיץ את הקבלה ברבים. בדומה לאביו, הרב"ש לא רצה שיכירו אותו ופרסמו את שמו בחוצות בתור מקובל, ולכן סירב לקבל על עצמו את התפקידים הרשמיים הרבים שהוצעו לו. במקום לזכות לכבוד ולעמוד בראשם של ארגונים ציבוריים גדולים, הקדיש הרב ברוך אשלג את כל כולו לעבודה הפנימית ולהכנת תלמידים מקובלים שיפיצו את חכמת הקבלה וימשיכו בנאמנות את דרכו של בעל הסולם. בפנימיותו היה הרב"ש מקושר לכל העולם, אך בחיצוניותו הוא היה מבודד ממנו. אלמנתו, הרבנית פייגה אשלג, מעידה על כך: "אפילו שכנינו לא ידעו שהוא מלמד את תורת הנסתר". אבל למרות כל צניעותו, מי שחיפש באמת, מצא לבסוף את דרכו אל הרב"ש. תלמידו ועוזרו האישי, הרב מיכאל לייטמן, מספר שבין אלה שהגיעו אליו בסתר היו גם רבנים

ידועים מאוד בציבור, שנהגו להגיע לבית הרב"ש כדי ללמוד ממנו ביחידות את חכמת הנסתר. בשנת 1983 התרחשה נקודת מפנה בחיי הרב"ש. עד לאותה תקופה הוא לימד תלמידים ספורים שליוו אותו לאורך שנים. לפתע הגיעו לקבוצתו 40 תלמידים חדשים, צעירים וחילונים מכל רחבי הארץ, שהשתוקקו לגלות את סוד החיים. הם הגיעו מכל שכבות החברה הישראלית והיו שונים מאוד מהתלמידים שבהם פגש הרב"ש עד אז. בעבודתו הייחודית עם תלמידיו החדשים הוא פיתח את השיטה הרוחנית המתאימה ביותר לדורנו. מדי שבוע כתב להם מאמר ובו תיאר לפרטי פרטים ובשפה פשוטה כל שלב ושלב בעבודתו הפנימית של האדם בדרכו אל הרוחניות. בדרך זו הוא הוריש לנו אוצר של ממש, שיטה שלמה ובודקה שמסוגלת להביא כל אדם בימינו להרגשת העולם הרוחני. לאחרונה אספו תלמידיו את המאמרים האלה ואגדו אותם לסדרת ספרים בשם "כתבי הרב"ש". הרב"ש הותיר אחריו קבוצות לימוד רבות ברחבי הארץ וברחבי העולם, שמתאספות ולומדות מספריו ומספרי בעל הסולם. הרב ברוך אשלג הצליח לעשות את מה שלא עשה אף מקובל לפניו - לפרוש בפני כל אחד מאתנו את הדרך המתאימה ביותר בשבילו לגילוי הרובד הפנימי והעמוק ביותר בכל המציאות.

ו' תשרי

הרה"ק רבי אריה לייב משפאלע זי"ע

יום ההילולא - ו' תשרי

שמעתי כמה פעמים מפ"ק של כ"ק מרן אאדמו"ר זי"ע ששמע מאביו הרה"ק מרודניק זי"ע, ששמע מפ"ק של רביה"ק מרן הדברי חיים זי"ע, עובדא דהוה כאשר נכנס ובא לראשונה הסבא משפאלע זי"ע אל מרן הבעש"ט זי"ע, ומקודם לא הכירו, ויהי כאשר פתח את דלת חדרו של הבעש"ט נחרד מאד ואמר הלא זהו היהודי עם ה'לאפעטע', ותיכף נפל מתעלף. אחר שעוררוהו מעלפונו שאלוהו פשרן של דברים לדעת מה זה ועל מה זה, פתח הסבא משפאלע ואמר להסובבים אותו, קודם ביאתי לעולם, לא חפצתי בשום פנים ואופן לרדת אל העולם המגושם הזה, ואמרתי טוב לי שבת בבית ה' בשמים ממעל, ואהבתי את אדוני, ולא חפצתי בשום אופן להוולד להיות מבני אנוש, וכאשר הגיע תשעה ירחי לידה ועדיין אני עומד במרדי, נעשתה מהומה גדולה בשמים, וכולם האיצו בי לבוא ולירד לזה העולם ואעפ"כ לא נעניתי לבקשתם, עד שלפתע הופיע זרח איזה אדם זקן ומקלו בידו וצעק אלי כדברים האלו: 'השקיפה נא מן השמים וראה את גודל הצרות המתרגשות ובאות על כלל ישראל, כמה נפשות נדכאות ושבורות שצריכים לחזקם לתמכם ולאמצם, ומה לך זה שתסתכל אך ורק לטובת והנאת עצמך, שים נגד עיניך גם את טובת כלל ישראל', והרים שבטו בידו כרוצה להכות אותי, וברוב פחד אשר אחזתני נעניתי לדבריו, וכיון שחשבתי להסכים, מיד שמעתי קריאת 'מזל טוב' שנולדתי במז"ט, ועתה - סיים הסבא משפאלע, רואה אני שאותו היהודי שהמריץ אותי לבוא לעולם הוא הוא מרן הבעש"ט הק' זי"ע. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז שליט"א, "בצילא דמהימנותא", שלח תשס"ט, ע' י"ז

הרה"ק החוזה מלובלין זי"ע שאל פעם לאנשיו באמצע התפילה מה שם אמו של השפאלער זיידע זי"ע [כנראה שהוצרך לו לרפואה או לאיזה צורך]. ולא ידעו לומר לו, כשרקד לאחור התפילה שאל שוב, ולא ידעו לומר לו. ושאלו חסידיו של הרבי מלובלין: למה אין השפאלער זיידע שואל על שם אמו של הרבי

מלובלין רק יודע זאת מעצמו [איני יודע אם שאלו כך בפה מלא אלא שרצו שיאמר להם הטעם]. נענה הרה"ק מלובלין זי"ע: ממנו אתם שחים, אני אספר לכם על הרה"ק משפאלי מי הוא:

פעם אחת נתאספו כל הצדיקים בעולם העליון לאסיפה, ואני ג"כ הייתי שם על האסיפה, והמתינו כל הצדיקים עם האסיפה על השפאלער זיידע שיגיע, ולא הגיע, ושלחו שליח אליו להודיעו שמחכים עליו, וחזר השליח ואמר שעדיין עומד ומתפלל, והמתינו עוד זמן ושלחו אחריו בשנית, וחזר ואמר שעדיין עומד ומחלק צדקה לעניים, שכן היתה דרכו לחלק מעות לעניים לאחר התפילה, כעבור זמן אמרו שעומד לבוא ונפל עלי כוזה מורא, שמרוב פחד מעדתי ממקומי ונפלתי, ועד היום אינני יודע מה היו התוצאות של האסיפה הנ"ל. אתם מדברים איתי אודות השפאלער זיידן?! הגה"ח רבי ישראל שמעון קסטלניץ זצ"ל, "מזקנים אתבונן" (ירושלים תשס"ז) ח"ב, עמ' ב'

החבורה הק' מחסידי סטרעליסק שבאו להסתופף בצל רבינו (הס"ק מרוז'ין) זי"ע אחרי הסתלקות רבם זי"ע, והם היו רגילים מקדמת דנא לספוק כף אל כף בעת התפילה, אמר להם רבינו: "מ'סתם פאטשין אין אנו מחזיקין, אויב א פאטש? הרי זה דוקא אן אמת'ד פאטש, ומה נקרא אן אמת'ד פאטש? בוא ואספר לכם: הסבא קדישא משפאלע זי"ע טרם שנתפרסם שמו ברבים היה מלמד תינוקות, ואיזה סוג תלמידים היו אלו? ילדים כאלו שאף מלמד לא היה יכול להחזיקם היו מוסרים לו, וכגון ילדים בלתי ממושמעים, משתובבים, הם וכיו"ב היו מוסרים לו. לימים נהיה אחד מתלמידיו גנב! וכידוע שסוף גנב וכו', כן היה גם אתו, תפסוהו פעם בגניבה, שערך בכנסיה שלהם (קלויסטיר) והעמידוהו למשפט, השופט הוציא פסק דינו שהברירה בידו, או שימיר את דתו רח"ל וישאר בחיים או שישרפוהו חי רח"ל, אבל סוף כל סוף היה הגנב הזה מתלמידיו של ה"שפאלע זיידע" ומשהו נדבק בו, עמד ואמר באומץ לב: אני מעדיף להיות נשרף חי. אך את דתי לא אמיר. בשעה שהוציאו לפועל את הגזר הדין, שפכו על ראשו זפת חם שגלש וירד עד רגליו והציתו אותו בראשי אצבעותיו, וכשכבר החזיק במצב של יציאת נשמה האט ער א פאטש געטוהן מיט ביידע הענט וצעק: טאקע א גנב, אבער א יוד בלייב איר, וחזרה נשמתו למקור מחצבתה. וסיים רבינו (הס"ק מרוז'ין) זי"ע: "אט דאס הייסט אן אמת'ד פאטש". (מכתבי רבי משה חזן ע"ה) "נר ישראל" (ב"ב תשנ"ד) ח"ו, ע' ת"א

השפולר זיידע אמר פעם שכל הגזירות על עם ישראל שגזור הקיסר ניקולי בחדרי חדרים אצלו בארמונו, מיד הם נודעים לו והוא מבטל אותם תיכף, פעם שאל הקיסר את שריו ויועציו, איך זה שמיד כאשר אנו מתיעצים לעשות איזה גזירה על עם ישראל, מיד הוא נודע להצדיקים שלהם והם מתפללים ובוקעים רקיעים לבטל הגזירה, ומנין הם יודעים זאת. ענו לו שריו יועציו כי כן כתיב ועוף השמים יוליך את הקול, התייעצו ביניהם שיותר לא ידברו על הצעות לגזירות, ומעתה כל הצעה שכזאת יהיה בכתב ולא יהיה קול שהעוף יוליכו, וכמובן שהדברים לא הועילו, ומיד נודעו כל תחבולותיו להצדיקים והשפולר זיידע ידע את הכל ואמר על כך כי הלא הם אינם יודעים את המשך הכתוב ובעל כנפים יגיד דבר, והם מביאים לי את כל הגזירות שבכתב ידם. הרה"ח ר' יאיר שוורצמן ז"ל, "הי אור" (ירושלים תשנ"ט) ע"פ פ"ז

בעיר בה חי הסבא משפולי, גר יהודי אחד שהיה מוכר בשוק מיני סחורות. על הדוכן היתה מונחת קופסא קטנה ובה הכסף שקיבל תמורת הסחורות. פעם עברו בעיר חיילים, וכשעברו דרך השוק ניגש אחד החיילים לאותו יהודי ודיבר אתו על משהו ובינתיים חטף את הקופסה שבה היה מונח כל הכסף וברח לו. החייל נבלע בתוך שאר החיילים שעלו על העגלה ונסע איתם. היהודי התחיל לזעוק מרה, הגיע עד

המפקד וסיפר לו על הגניבה. אמר לו המפקד: אמור לי מיהו הגנב ואצווה עליו להשיב לך את כספך. אבל היהודי טען שהוא לא יכול לזהות אותו, כי כל החיילים לבושים באותם מדים.

הלך היהודי אל הסבא משפולי וסיפר לו מה קרה. אמר לו הסבא משפולי: לך שוב אל המפקד ואמור לו כך: 'אני יכול לזהות את החייל הגנב, אם כולם יעמדו בשורה ולא יסתובבו אנה ואנה'. ואתה - אמר לו הרבי - עבור ליד שורת החיילים, וכשתעבור ליד חיל שיחרוק בשיניו לעברך כבעס, תדע שהוא הגנב.

הלך היהודי אל המפקד ואמר לו כדברי הרבי. ענה לו המפקד: אבל היזהר לך - אם האיש שעליו תצביע לא יהיה הגנב, ענוש תיענש! ענה לו היהודי: אני מקבל על עצמי. המפקד היה סקרן לדעת כיצד יזהה היהודי את החייל ומיד העמיד את כל החיילים בשורות. היהודי התחיל לעבור בין השורות והלך מחייל לחייל, עד שראה את אחד החיילים חורק בשיניו. אמר היהודי למפקד: זהו הגנב. ציווה המפקד להלקות את החייל, ולאחר שקיבל כמה מלקות הודה החייל בגניבתו והחזיר ליהודי את הקופסה עם הכסף.

הדבר היה לפלא בעיני המפקד והוא שאל את היהודי: כיצד זיהית את הגנב בין חיילים רבים כל כך? אותו יהודי היה אדם פשוט, וסיפר למפקד את כל האמת - יש כאן צדיק אחד שנתן לי את העצה הזאת. אמר המפקד ליהודי: לך אמור לצדיק שימהר לבוא אלי. לשמע הדברים, נבהל מאוד היהודי על שגרם לצדיק את הצרה הזאת. הוא נכנס אל הסבא משפולי, בכה לפניו, סיפר לו על כל הענין בצער רב וביקש מחילה על שגרם לו אי-נעימות שכזאת.

אמר לו הסבא משפולי: אל תפחד ואל תבכה. לך אל המפקד ואמור לו שאני לא אבוא אליו, אבל אני ממליץ לו לבדוק היטב מה קורה בכיס שלו. הלך היהודי ואמר את הדברים למפקד. הסתכל השר במסמכים שבכיסו, ולאחר מכן אחז באקדחו והתאבד.

לאחר מכן נודע שאותו מפקד היה אחראי לקרבות שניהל הקיסר במדינתו נגד צבא האויב, אך הוא קיבל שוחד מהאויב וסיכם עם צבא האויב שביום מסוים יבוא עם כל חייליו למקום פלוני ושם ייקח האויב את כולם בשבי. בקשר לכך המפקד כתב שני מכתבים: מכתב אחד כתב לקיסר, בו הודיע שהכל מתנהל כשורה והוא תולה תקוות גדולות במבצע הצבאי. ומכתב שני כתב לאויב, בו הסביר כיצד הוא מתכנן למסור לאויב את כל החיילים. אלא שהשר התבלבל והחליף בין המכתבים. את המכתב שכתב לאויב - שלח בטעות אל המלך, והמכתב עבור המלך עדיין נשאר בכיסו. כשראה זאת והבין מה יעלה בסופו -

מיהר והתאבד. (שמועות וסיפורים ח"א עמ' 250), "כפר חב"ד", ב' אדר-ב' תשס"ג ע' 56

סיפר (ה"יסוד העבודה" ז"ע) על השפאלער זיידע זי"ע כשהלך בגלות בא בעש"ק לכפר אחד סמוך לסלאנים, ושאל מהבעה"ב דשם אם יתכן שהיה אצלו שבת בביתו, והשיבו כי מצדו לא יקמץ לו כלל רק שלא ימצא פה מנוחה בשבת כי דרך הערלים כל השבוע אינם באים כ"כ לביתו כ"א בעת הצורך ובליל שבת מיד שנכנס שבת באים כמעט כל בני הכפר לביתו וממלאים כל החדרים עד שבטורח גדול הוא מוצא מקום לעצמו לאכול סעודת שבת, וכן לעת הבוקר באים ויושבים בביתו כל השבת לבלבלו עד מוש"ק והולכים לביתם וכו'. וציווה הצדיק זי"ע שכל אחד מבני הבית יקחו בעזימער ויפנו ויכבדו המקום ד' אמות סביב, כל השטח מכל רוחותיו אהפקערין, וכן עשו, ובמעלי שבתא באו הערלים כת אחת וכשבאו אצל הד' אמות שסביב לבית אמרו זל"ז מה נעשה עכשו בביתו טוב יותר לישון וחזרו לביתם וכן באו כת שניה וחזרו כנ"ל וכן כל הכתות, ומאז והלאה הי' לו מנוחת שלום - כך שמע ר"ד שו"ב מפ"ק בליל שבת. הגה"צ רבי משה מידנר זצ"ל, "כתבי רבי משה מידנר", ע' קצ"ח אות תתרט"ג

שמעתי מעשה פלא מכ"ק מרן (אדמו"ר מצאנז קלויזנבורג) זי"ע בעת שהותו אצלנו בשוויץ, ופעם באישון לילה לאחר קבלת הקויטלעך, כשגמר עבודתו בקודש, כשהלך לבית אכסנייתו בבית אבי (הרה"ח ר' משה דוד גוטמן) שליט"א, עמד אחד ועשה תמונות, וסיפר אז מרן זי"ע מעשה שהיה עם הרה"ק השפולער זיידע זי"ע, שהיה פריץ אחד שעולל רעות ליהודים הדרים באחוותו, ופעם גזר גזירה רעה על היהודים, ופעם כשעבר ליד ביתו של הסבא משפולי, עמד הסבא משפולי בחוץ וקרא את הפריץ אליו, והוציא הסבא משפולי זי"ע המטפחת מכיסו ואמר להפריץ רצונך לראות דבר פלא, ואמר הן, ושאלו האם ברצונך לראות את ארמונך והשיב בהן, ואמר לו הבט פה במטפחת וראה את חצר הארמון, אחר כך אמר לו רצונך לראות את פנים הבית והשיב הן, ואמר לו הבט וראה את כל חדרי הבית, עד שראה בחדר אחד את הגלח שתמיד הסיתו בדברי בלע על היהודים, שרוצה עתה לעולל רע לאשתו, ונתפחד הפריץ מאוד, ואמר לו הסבא משפולי מה ברצונך לעשות, ואמר הפריץ שרוצה להורגו אך נמצא במרחק רב ממנו, ושאל אותו האם יש לך קנה רובה בידך וענה הן, ואמר לו תכוון זאת לעבר הגלח ותירא בראשו, ואחז המטפחת וירה כנגד הכומר, ומיד מיהר לחזור לביתו, ושם סיפרו לו שהכומר נמצא הרוג באחד מחדרי הבית... וכמובן שביטל כל הגזירות נגד היהודים, וסיים מרן זי"ע ואמר: כשהאדם יעלה לעולם העליון יואמרו לו שביום פלוני עבר על עבירה פלונית, וידמה שאפשר להכחיש הדבר או אז יוציאו הפילים ויראו לו תמונות מכל מעשיו... והיינו שמכל דבר שרואים כאן בעולם צריך לקחת מוסר לעבודת השי"ת הרב ישראל נח גוטמן הי"ו, "בצילא דמהימנותא", אמור תשס"ד, עמ' ז'

שמעתי מאבותי הקדושים זי"ע עובדא הוה אצל הרב הקדוש מהרא"ל זי"ע הנקרא בפי העולם שפאלע"ר זייד"ע כי היתה אלמנה אחת בשכונתו עם שתי בנותיה ובעלה המנוח היה יר"א מוחזק וחשוב בעיני העדה כי על כן גם לאחר מותו החזיקו ביד אלמנתו שקנו אצלה מי דבש (מע"ד) ועל ידי זה היתה היכולת בידה להשיא שתי בנותיה הבתולות שהגיעו לפרקן. ויהי היום וחלתה האלמנה במחלה מסוכנת והגיעה עד שערי מות ובנותיה הנ"ל הלכו לדפוק לבית רבם הה"ק מהר"ל הנ"ל לבקש רחמים בעד אמם (בידעם כי אם ח"ו תמות אז בטל המסחר הנ"ל ויצטרכו המה להיות מחזירות על הפתחים או להשכיר את עצמם לשפחות כי מי ישדך את עצמו עם יתומות אומללות בלי משען ומשענה) ובעת אשר אמם היתה גוססת והתקבצו כבר ליציאת נשמתה רצו המה (בנותיה) לבית שכנם האדמו"ר הנ"ל לעורר רחמים בבכי נורא. עוד בה נשמתה. יקוו לרפואתה. ויען להם הה"ק שיביאו לו מדה עם מי דבש שלהם וילכו בזה על בית החיים על קבר אביהם המנוח הנ"ל ויאמרו לו כי שלח לו זה לכבוד האורח (גאסט) שיהיה לו בקרוב, היינו אמם (שתמות), ובשמעם הדברים האלו נתעלפו מרוב צערן ונפלו לארץ עד שהוכרחו להקיצם ולהחיותם במים קרים, ויאמר להם הרב לכו לביתכן כי כבר הוטב לאמכן ותתרפא לגמרי בעה". וכן היה כי באותו רגע החלו לראות בהחולנית הגוססת סימני הטבה ומרגע לרגע הוטב מצבה ושבה לאיתנה, ותהי לאות ולפלא ואנשי ביתו של האדמו"ר שהיו שמה בחדרו בשמעם הדברים האלו שהגיד להבתולות האלו בנות המסוכנת המה ותפלאו עד מאוד היתכן בגדר האנושי לבשר בשורה רעה ומרה כזה להם בעת צר להם שיגיע ללבם ונפשם כאשר היה שנפלו לארץ בחולשתם כנזכר, וכאשר הלכו הבנות לביתם מבשורת הטבת אמם, הגיד להם הרב לאנשי ביתו אל תתפלאו על המחזה האיומה הזאת כי הן אמת האשה האלמנה היא אשה צנועה ויראת ה'. כאשר יחזקוה באמת. אולם בנותיה אין תוכם כברם ומפני חטאיהם היה נגזר הדין ר"ל על אמם, אך בראותי גודל הצרה שיגיע מזה כאשר אמרתי להם הבשורה הזאת שילכו להגיד על קבר אביהם כנזכר, אז נפלו לארץ והרגישו כבר בלבם טעם מיתת אמם ר"ל, ועל ידי זה קיבלו כבר המה העונש ומיד נתרפאה אמם עכ"ד הנ"ל. "דברי תורה" (מונקאטש) ח"א, אות ס"ז

סיפר לי הגה"ח רבי חיים מענדיל קוסטרומצקי זצ"ל הי"ד: פעם אחת סיפר לו רבינו הינוקא מסטולין זיע"א, כי הוא מגיע כעת מביקור בעיר שפאלי, שם גר יהודי זקן מופלג (למעלה ממאה ושש עשרה שנה), אשר זכה עוד להכיר את הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א. נסענו לבקר אותו, ומצאנוהו שוכב במטתו. אמרתי לזקן זה מה ששמעתי, כי הכיר את הסבא משפאלי זצ"ל - וענה לנו: כן, נכון הדבר!

ביקשנו, שיספר לנו סיפורים מהסבא משפאלי. הוא החל לספר, ובין היתר סיפר, כי דרכו של הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א היה, שבליילי שבתות לאחר התפילה היה מברך ביחידות את כל המתפללים. כל אחד ניגש אליו, הרכין את ראשו והרה"ק משפאלי היה מניח את ידיו הק' על ראשו של כל אחד וברך אותו. גם אותי בירך, אך לא שמעתי את הברכה. הסתובבתי וניגשתי פעם נוספת אל הסבא משפאלי, והוא הרגיש ואמר לי: הלא כבר בירכתי אותך! עניתי ואמרתי: אמנם כן, אבל מאחר ולא שמעתי את הברכה שבירכני, לכן חזרתי בבקשה לשמוע את הברכה. הסבא משפאלי אמר לי להוריד את ראשי לקבל את הברכה. עשיתי כדבריו והסבא משפאלי הניח את ידיו הק' על ראשי וברך אותי שנית בשלש ברכות: א'. שאזכה לאריכות ימים, ב'. שלא ימותו מזרעי בחיי, ג'. שלא אחלה כל ימי.

והזקן המשיך: זה שאני שוכב במטתי, אין זה אומר שברכת הרבי לא קויימה ח"ו, אלא היום מלאו ימי, ועליתי על הגג ונפלתי. כמובן, שזה לא היתה כוונתו של הסבא משפאלי - אבל כל ברכותיו של הרבי קוימו, וב"ה לא חליתי בשום מחלה מאז שזכיתי להתברך ממנו זצ"ל.

רבינו זיע"א הוסיף ואמר לרבי חיים מענדיל זצ"ל: חשיבות גדולה בעיני הביקור הזה, כי זה גרם שאזכה לראות את מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א, כי ראיתי אחד שזכה לראות את הרה"ק הסבא משפאלי זיע"א, שזכה עוד לראות את מרן אור שבעת הימים הבעל שם טוב הקדוש זיע"א! הרה"ח רבי אברהם אלטר שווארץ ז"ל, "מאורי אש" (ירושלים תשע"ב) ע' שפ"ד

ר' אריה ליב משפולי נולד בשנת ה'תפ"ה בנר ראשון של חנוכה, לאביו ר' ברוך שהיה מזרע המהר"ל מפרג. מסופר כי הוא נולד בעקבות ברכת הבעל שם טוב, ואת הכינוי "סבא" העניק לו הבעל שם טוב בברית המילה שלו. הסבא התקרב לחסידות באמצעות ר' פנחס מקוריץ, ולאחר פטירת הבעל שם טוב למד אצל המגיד ממזריטש ובעל ה"תולדות". עסק רבות בצדקה ופדיון שבויים, ונודע באהבת ישראל שלו ובלמודי הזכות הנלהבים על כלל ישראל. ככלל, היה איש נלהב מאד, ואמר כי "בהיותי בן שלוש שנים הניח הבעל שם טוב הקדוש את ידו על ליבי, ומאז 'חס' לי". בשנת ה'תקט"ו יצא למסע גלות שארך כשבע שנים. בגלותו נדד בקהילות היהודיות, תוך שהוא מתנהג כקבצן ומרבה להתבודד, ומאידך לסייע ליהודים שהסתבכו. במשך תקופה אף היה גבאי ושמש בבית הכנסת בעיירה זלטופול, ולבסוף קבע את מושבו שוב בשפולי הסמוכה. משהתיישב בעירו החל להתפרסם כצדיק גדול ובעל מופת ומקום מושבו הפך מרכז לחסידים רבים. נפטר ב-ו' בתשרי ה'תקע"ב ומנוחתו כבוד בשפולי.

אחרי הסתלקות המגיד, עם התפשטות החסידות, התעוררה מחלוקת של חלק מתלמידי המגיד על אדמו"ר הזקן. אי ההבנה נבעה, בין השאר, ממרחקים גיאוגרפיים גדולים בין פולין ואוקראינה לבין אזורים רוסיה וליטא. נוסף לכך, לא חסרו גם הבדלי אופי וסגנון בין המקומות השונים. אותם צדיקי מתלמידי המגיד טענו על דרך חב"ד שלקחה את החסידות, שלתפיסתם היתה דרך של אמונה תמימה ואהבת ישראל פשוטה, והפכה אותה למשהו שכלתני.

בשלב מסוים ניסו לשתף גם את הסבא משפולי במחלוקת, והוא אמר שאינו יכול לחוות דעה על פי שמועה. כדי לראות בעיניו במה מדובר נסע לליאז'נא, אל אדמו"ר הזקן, ונעמד מעבר לקיר ביתו כדי להאזין ללימודו. הוא שמע את אדמו"ר הזקן לומד את תחילת מסכת בבא מציעא: "שנים אוחזין בטלית, זה אומר אני מצאתיה וזה אומר אני מצאתיה, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי".

אחת המעלות בלימוד של יהודים ששפת אמם אינה לשון הקודש (אלא 'יהודית' של אותו מקום), היא שאדם מתרגם לעצמו את הלימוד. בעזרת החזרה התכופה מתחדדת ההבנה. התרגום היה מקובל בלימוד באידיש – אפילו אצל גאוני עולם – שתרגמו לעצמם כל מילה, לעתים תוך תוספת קלה. וכך, הסבא משפולי שמע כיצד אדמו"ר הזקן מתרגם לעצמו את המשנה, חלק אחר חלק, ובסופה אומר לעצמו שבמקרה כזה: "זאגט דער איבערשטער אז דער דין איז 'יחלוקו'". ובעברית: המציאות היא כך, זה אומר כולה שלי וזה אומר כולה שלי, והקב"ה אומר שהדין הוא "יחלוקו".

שמע זאת הסבא משפולי ואמר שדי לו בכך. הוא יודע שאין שום פסול אצל אדמו"ר הזקן. אפילו בלי להיכנס ולראותו, נסע הסבא בחזרה.

בפשט הסיפור, הדבר שהרגיע את הסבא משפולי הוא האמונה התמימה שהביע אדמו"ר הזקן בלימודו. אם בתוך לימוד הגמרא השכלתני פוגש רבי שניאור זלמן את הבורא, אזי אין כל חשש שהחסידות תהפוך אצלו לשכל סתם. הסבא משפולי הבין כי גם בשכל העמוק ביותר של אדמו"ר הזקן, מופיע האור הפשוט של תורת הבעל שם טוב. אך אפשר להעמיק ולומר, שאדמו"ר הזקן חש ברוח הקדש בנוכחות הסבא משפולי, ובדרך לימודו הוא גם ענה בכוונה לחששותיו. מה במשנה הזו השקיט את רוחו של הסבא?

הפירוש החסידי הידוע למשנה "שנים אוחזין בטלית", מסביר כי מדובר בשני משפיעים, או צדיקים, האוחזים בבעל תשובה, כאשר כל אחד מהם טוען שהוא מצא וקרב אותו. הוויכוח הזה מעיד עד כמה חשובים וקיומיים לצדיק האנשים-ה'טליתות' הקשורים אליו.

בדומה לכך, נפרש כעת את המשנה בפי אדמו"ר הזקן ונסביר שהטלית היא פנימיות תורת הבעל שם טוב: צדיקים רבים בין תלמידי הבעש"ט והמגיד אוחזים בטלית ואומרים ש"כולה שלי". חב"ד, ברסלב, דרכים בחסידות פולין, כל אחת מהדרכים עומדת על כך שתורת הבעל שם טוב נמצאת בידה. כאשר אדמו"ר הזקן דן בנושא, הוא מוסיף לוויכוח גורם נוסף: מה הקב"ה אומר?

במפתיע, הוא אינו טוען לתמימות דעים עם הבורא: אני טוען כולה שלי ו"הקדוש ברוך הוא אומר: יחלוקו". אליבא דאמת, "אלו ואלו דברי אלקים חיים", ולכל אחד יש חלק אמתי בתורת הבעל שם טוב. מכך גם נובע הפירוש החסידי הראשון – אכן יש מקורבים שונים, משרשי נשמות שונים, שכל אחד שייך באמת לחלק אחר בהמשכת ה'טלית' של תורת הבעל שם טוב. אדמו"ר הזקן בעצם אמר לסבא משפולי, שאף כי הוא טוען ש"כולה שלי", ודווקא דרכו היא דרך החסידות האמיתית והפנימית של הבעל שם טוב, במקביל הוא מסוגל 'לשדר על הגל' של הקב"ה האומר "יחלוקו". כשהסבא משפולי שמע זאת הוא הבין שאין מקום למחלוקת, כי בסופו של דבר גם אדמו"ר הזקן לא 'כופר' בדרכי החסידות של שאר תלמידי המגיד. מאידך, הסבא קיבל את טענתו שאכן יש שרשי נשמות שונים ומקומות בעלי מנטליות שונה, ויש מקום לדרכה של חב"ד בהמשכת החסידות.

למקרא הדברים עולה שאלה: אם האדמו"ר הזקן מודע להכרעה השמיימית, לפיה "אלו ואלו דברי אלוקים חיים", מדוע הוא טוען שהאמת כולה מונחת בכיסו?

את התשובה לכך נקבל מתוך הגמרא, הפוסקת כי במקרה שבעל דין אחד טוען "כולה שלי" והשני טוען "חצייה שלי", יקבל הראשון שלושה רבעים מתוך הטלית, והשני יקבל רבע. זאת משום שהפסק "חלוקן" שייך רק לגבי החצי שבמחלוקת. בהקשר שלנו מתאימים לכך דברי הבעל שם טוב: "התופס בחלק מן העצם תופס בכולו". אם תפיסת המוצא אמיתית, הוא יחוש כי תפס בטלית החסידות כולה. בהסתכלות זו, החלוקה היא בעצם ביטוי לכך שכל דרך בחסידות אכן תופסת בכל דרך הבעל שם טוב. כפי שבלימודו פייס האדמו"ר הזקן את הסבא משפולי, כך הפך גם את הוויכוח העז, ואפילו את החלוקה שבסופו, לתהליך שסופו שלום והשלמה. ועל דרך שדורשים חז"ל את הפסוק "עַל פֶּן יֵאָמַר בְּסִפְר מְלַחֶמֶת ה' אֶת וְהָבָה בְּסוּפָהּ" – אל תקרי בסופה, אלא בסופה – שנעשים אוהבים זה לזה.

השנה השלישית לשבתו של הסבא משפולי על כס הרבנות בעירו הייתה שנת רעב גדולה, והיהודים סבלו ממנה במיוחד. הסבא משפולי דאג במשך כל השנים למחסורם של כל מעוטי היכולת, ובאותה שנה נבצר ממנו הדבר. צעקת אלפי עניים ובמיוחד נשים וטף הגיעה לאוזניו ושללה את מנוחת נפשו. מפאת צערו אכל במשך חודשים רבים רק לחם ושתה תה. הרעב התפשט ברוסיה ותקף את כל היהודים. רבנים רבים כתבו מכתבים לסבא הקדוש, ואמרו כי הוא מלומד בניסים כמו נחום איש גמזו, ולכן עליו להרעיש עולמות כדי לבטל את הגזירה. הסבא כתב מכתבים לעשרת גדולי הדור שיבואו מיד לשפולי, וכשהגיעו הושיבם מסביב לשולחן ואמר: "דעו רבותי שיש לי דין תורה עם הקדוש ברוך הוא, ואני ממנה אתכם לדיינים! על פי דין התובע הולך למקום הנתבע, אבל מכיוון שאין אתר פנוי מאלוקותו יתברך, ובפרט כאן שיש עשרה שהשכינה בוודאי שורה עליהם, על כן יוכל להתקיים כאן דין התורה". הסבא ציווה על שמשו שיכריז: "בציווי העדה הקדושה שנמצאת כאן, הנני מכריז שהרב ר' לייב בן רחל תובע את השם יתברך לדין תורה בחדר הזה בעוד שלושה ימים!". במשך שלושת הימים ישבה העדה הקדושה בתענית והתפללה במניין, ולא הייתה רשות לאיש להיכנס פנימה, פרט לשמש שדאג להצטרותם. כאשר נכנס השמש לבו נמס מקול תפילתם ובכיים של הקדושים. ביום הרביעי לאחר התפילה נכנס השמש, סידר כיסאות לכל הצדיקים וכולם ישבו מעוטפים בטלית ותפילין. היה זה מחזה מרהיב. הסבא ציווה על השמש להכריז שדין התורה מתחיל. לאחר מכן פתח ואמר: "בשם כל הנשים והילדים של יהודי ארץ רוסיה הנני תובע את השם יתברך לדין תורה! מדוע השם יתברך גוזר על הרעב להשחיתם חס ושלום?! כיוון שהקב"ה נתן לנו את התורה מחויב גם הוא לקיימה, כפי שמובא בתורה בעל פה. וכיוון שכתוב בתורה 'כי לי בני ישראל עבדים, עבדי הם', פירוש שעם ישראל הם עבדיו לעולמי עד. כידוע שיש לכל בני ישראל משפט של עבד עברי. וכתוב במכילתא של פרשת משפטים והובאה הברייתא גם במסכת קידושין: 'תנו רבנן, ויצא מעמך הוא ובניו עמו. אמר רבי שמעון אם הוא נמכר, בניו ובנותיו מי נמכרים?! מכאן שרבו חייב במזונות בניו. כיוצא בדבר אתה אומר אם בעל אישה הוא ויצאה אשתו עמו. אמר רבי שמעון, אם הוא נמכר אשתו מי נמכרת?! מכאן שרבו חייב במזונות אשתו'. עד כאן". "ועתה", הגביה הסבא את קולו, "טוען אני בשם נשי ישראל, בניהם ובנותיהם, איך יכול השם יתברך לעשות תורתו פלסתר חס ושלום?! ממאי נפשך – או שיינתן מזונות לנשיהם, בניהם ובנותיהם או שימחוק מן התורה הקדושה את עשר התיבות הללו, שלא יהיו נכתבות לחינם, והן 'הוא ובניו עמו' ו'אם בעל אישה הוא ויצאה אשתו עמו'". "אמנם ידעתי שהמקטרג יטען מצד השם יתברך שהעבדים אינם עובדים כראוי, ועל כך אני טוען שתי טענות: האחת – איה נמצא הדין הזה שאם העבד עצל שיסבלו בשל כך אשתו ובניו ותהיה רשות לאדוניו להפסיד את מזונותיהם, שהרי אינם אשמים בזה כלל?! והטענה השנייה – הלא אם העבד אינו עובד כראוי זו אשמת האדון, שהרי הוא העמיד לכל עבד את יצרו הרע

המסיתו ומפתהו תמיד לבל יעבוד את אדונו כדבעי. אם כן, זו מניעה מצד האדון ולא העבד, ולכן מדוע יסבלו נשיהם, בניהם ובנותיהם?! אדרבה רבותיי, מוכן אני להישבע בנקיטת חפץ שאני יודע בבירור שאם לא היה האדון מעמיד את היצר הרע המסית, אז בוודאי כל יהודי היה עובדו בשלמות! והן יכול המקטרג מצד הנתבע שהשם יתברך יודע אשר לא כן הדבר ועל כן אינו רוצה להישבע הנתבע וייפטר, ואם לא רוצה להישבע או שאינו יכול להישבע, עליכם לפסוק כי מתוך שאינו יכול להישבע משלם או שהתובע ישבע וייטול". הסבא סיים את דבריו. הדיינים עיינו מעט בדין ואילו הסבא עמד בצד והחריש. אחרי כמה רגעים קמה כל העדה וקראו יחד שלוש פעמים: "הדין עם רבי לייב בן רחל שהשם יתברך מחויב בכל אופן שהוא לפרנס את נשי ישראל עם בניהם ובנותיהם, וכשם שהסכים בית דין של מטה, כן יסכים בית דין של מעלה". הסבא ציווה על משמשו להביא יין שרף עם כעך וכולם אכלו ושתו 'לחיים' בשמחה רבה. לפנות ערב נסעו כל עשרת הצדיקים, כל איש לעירו. כעבור חמישה ימים פרסמו כל העיתונים כי ממדינת סיביר החלו להוביל למדינת רוסיה אלפי כורים חיטים וכל מיני דגן כי שם היו התבואות לרוב ובזול, אלא שלא היו להם דרכים להובילם לרוסיה, ועתה מצאו לפתע דרכים. תכף ומיד היה הכול ובזול כי הסוחרים מיהרו למכור את תבואתם טרם שיבואו התבואות מסיביר, וכאשר הגיעו התבואות נעשה שובע גדול בכל הארץ.

סמוך לעיירה שפולי התגורר "פריץ", בעל אחוזות עשירות רע לב. כל כפרי המחוז שייכים היו לו והוא החכיר את השדות, הכרמים ובתי המזיגה שבכפרים ליהודים מהם לקח כסף רב בתמורת שרותם הנאמן.

בתקופת החורף התגורר הפריץ בארמון מפואר בעיר הבירה ובזכו שם את כספם של היהודים שגזל מהם באכזריות על כל תענוגות העולם.

באותו זמן היו משרתי הפריץ אחראים על אחוזותיו שליד שפולי, והיהודים נהנו מחדשים מעטים של שקט ושלוה.

בבוא האביב התחדשו צרותיהם של היהודים, ימי פורענות החלו עבורם. הפריץ ששב לאחוזותו הסמוכה לשפולי, אירח בטירתו מושלים ורוזנים ממחוזות אחרים, נשפים עליזים ערך לכבודם בכל לילה, וכטוב לב המסובים ביין נהג לצוות על עבדיו להביא אליו את "יהודיו", את היהודים העלובים שנאלצו לציית לשגעונותיו בגלל שהוא היה מקור פרנסתם. הם שנהלו את הפונדקים השדות ובתי המרוח להפריץ והיו נתונים תחת חסדו, ברצונו שלם להם וברצונו בקש מהם כסף רב. וכשלא היה בידם לתת לו, הכניסם לצנוק, התעלל בהם והשאיר את משפחותיהם ללא אב ומפרנס עד שיהודים רחמנים אספו כסף רב ופדו את "השבו". את העלובים האלה "הזמין" אל אורחיו גסי הרוח וההוללים ובפניהם צוה על היהודים לרקוד ולשיר כדי להצחיק ולרומם את רוחם של המסובים.

בימים ההם התפרסם שמו של "הסבא משפולי", תלמידו הצדיק של הבעל שם טוב הקדוש. קהל חסידים גדול היה לו ל"סבא משפולי" כל דל וכל נדכא בא אליו בבקשת עזרה וישועה. וכל חכם וירא שמים כל צמא לדבר אלקים חיים בא אליו להתחמם באורו ולהסתופף בצלו. בין הבאים היו גם יהודים שסבלו מידו הקשה של הפריץ, ובפתקאות הבקשה שלהם הם מהרבי בקשו שיתפלל עבורם, שהשם יתברך יהפוך את לב הרשע לטובה עבורם.

צרותיהם של היהודים צערו מאד את הצדיק, ואת כל הפונים אליו בענין זה ברך בכונה גדולה ומעומק הלב.

ימים עברו ומצבם הרע של היהודים באחוזותיו של הפריץ, לא השתנה, מיום ליום הציק להם יותר ויותר, בכל שנה בפרוס האביב בהתקשט העצים בעלים ובפרחים בצאת השמש לחמם עולם ומלואו אחרי תקופת קרה וגשמים בתקופה של אור שמחה ותקוה לבני אדם החלה תקופת חרדה ואימה ליהודים של הפריץ. לרעיונותיו הנוראים לא היה גבול. באחד הימים צוה לתלות את תמונת "אותו האיש" בבתיהם. אסון זה לא יכלו היהודים לסבול ובצר להם התאספו ויחד הלכו אל "הסבא משפולי", שפכו לפניו את מרי לבם בכו ואמרו ש"הגיעו מים עד נפש" ויותר אינם יכולים לשאת ועתה מתחננים הם בפני הצדיק שיעזור להם וישיעם.

לשמע גזרתו האחרונה של הרשע, קפץ הסבא משפולי ממקומו כנשוך נחש הכה על השלחן וצעק: "צודקים אתם אכן באו מים עד נפש זמן רב חכיתי לאותו רשע שיחזור מדרכו הרעה, קויתי שיתקן מעשיו, אך מעתה לא אחכה יותר. הגיעה השעה ללמדו לקח ולהשמיע באזניו את עשרת הדברות".

משתוממים עמדו היהודים סביב הצדיק ולא הבינו את כונתו. ועוד בטרם שאלו ובקשו הסבר לדבריו, הוסיף הרבי ואמר: "הקשיבו היטב לדברי ועשו את מצותי. בכל שנה נוסעים אתם לחוג את חג השבועות בעיר הגדולה. הפעם אל תעשו כן. התאספו כולכם בבית החוכר ושם תחוגו את חג מתן תורה. לפני החג גשו אל הפריץ וספרו לו על תכניתכם. אמרו לו שאת תפלות החג תערכו בבית היהודי והזמינו אותו ואת ידידיו הרבים לבוא ולשמוע את תפלתכם. ואתם התקדשו והטהרו לפני החג היו מוכנים לקבל את פני החג הקדוש, וגם אני אבוא ואהיה אתכם ועתה סעו לשלום לבתיכם.

סיים הצדיק את דבריו באזני השומעים הנדהמים, שלא העזו לומר דבר ומהרו בחרדת קודש לביתם לקיים ולעשות את מצות הרבי.

השליחים התיצבו בפני הפריץ ובקשו ממנו לבוא ולהשתתף בשמחת חגם חג חמתן תורה. ובשמחה נאות הפריץ לבקשתם. הרעיון לראות את היהודים מתפללים נשא חן בעיניו מאוד. אם שירתו של יהודי אחד ששר לפי פקודתו מפעם לפעם בנשפי השכורים שלו שעשע אותה ואת אורחיו, הרי שזמרתם של צבור גדול תבדר את רוחם ותענג אותם ללא ספק. זהל הפריץ והבטיח ליהודים שהוא וידידיו הרבים יהיו אורחיהם בחג השבועות הקרוב.

עוד באותו יום הזמין אליו הפריץ את ידידיו בעלי האחוזות הסמוכות ובמסכה המפוארת שערך לכבודם סיפר להם על המחזה הנהדר שעתידיים הם להיות עדים לו בחג השבועות הקרוב. בצחוק פרוע של הוללים וריקים התפזרו האורחים והבטיחו לבוא ביום המיועד לביתו של החוכר היהודי.

בערב חג השבועות הגיע הסבא משפולי אל ביתו של היהודי ואתו עם רב. מכיון שצר היה המקום להכיל את כל האורחים צוה הרבי לצאת אל הגבעה הסמוכה לכפר לפרוש חופה גדולה ולהציב מתחתיה בימה ועליה ספר תורה.

זמן התפלה הגיע החורשה אשר סביב הגבעה התמלא המוני אדם. ליד הרבי הצטופפו היהודים וחכו בדחילו ורחימו לבאות. ומאחוריהם ערב רב של גוים בעלי אחוזות עשירים ונכבדים ובראשם הפריץ הרשע, ממתנינים להפתעת החג שהובטח להם.

לפני התבה עבר הצדיק בעצמו, ובתפלת היהודים הנרגשים נאמרה בהתלהבות ובדבקות עצומה. הגוים שראו את הצדיק מתנוועע בחרדת קודש כשהוא עטוף בטלית המכסה את ראשו וציציותיו נגררות ארצה פרצו בצחוק רועם שהופסק לפתע כאשר הגיע הצדיק לקריאת שמע. כשקרא הרבי שמע ישראל, נשמע קולו כשאגת ארי ביער, וכל העומדים נודעזעו. את הפחד שאחז בהם נסו הפריצים להסתיר, הן להשתעשע באו וכיצד יוכל קומץ יהודים עלובים להפחידם, אך כשהגיע הצדיק לתפלת שמונה עשרה התפשט קולו ונשא על פני הסביבה כולה. ורגש רך עדין ומופלא, ומתיקות שלא מהעולם הזה הרגישו הנאספים יהודים וגוים כאחד. דומה שהיקום כולו האילנות צפרי השיר, ופלג המים שזרם לרגלי הגבעה הצטרפו לתפלה הנשגבה.

לאחר תפלת שמונה עשרה ואמירת "אקדמות", גולל הרבי את ספר התורה פתח בפרשת "יתרו" והזמין לקרוא בתורה את אחד מאנשיו שבאו אתו. בעל הדרת פנים מרשימה היה הקורא וקולו ערב חזק ועדין כאחד. כשהגיע לעשרת הדברות אחזה חרדה את הנאספים בהיר היה אותו יום השמש זרחה והשמים נראו כחולים ללא ענה. לפתע התקדרו השמים ענן כבד נפרש מעל הנוכחים כעומד ליפול עליהם וקולות רעמים נשמעו בחזקה.

ליד הפריץ עמד אחד היהודים והסביר לו כל מלה ומלה שיצאה מפי הקורא בתורה אנכי ה' אלקיך אשר הוצאתיך מארץ מצרים מבית עברים, לא יהיה לך אלקים אחרים על פני, לא תעשה לך פסל וכל תמונה אשר בשמים ממעל ואשר בארץ מתחת" רעם קולו של הקורא, והמתרגם מבאר.

הפריץ ששמע והבין נבהל בפחדו נזכר בפקודתו לתלות את תמונת משיחם של הגוים בבתי המזיגה של היהודים. "זכור את יום השבת לקדשו, ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך ויום השביעי שבת לה' אלקיך", שהסביר היהודי לפריץ, והוא נזכר בפקודותיו לפתוח את בתי המזיגה בשבתות.

התכוצות בבטנו ומחנק בגרונו חש הפריץ, וכמעט שהתעלף.

עשרת הדברות שנאמרו בלשון הקודש שפה שאינה שפת הגוים ואינה מובנת להם נשמעו באזני כל אחד מהם כאלו שפת אמו היא, כל אחד מהם נזכר בחטאיו ופחד נורא אחז בהם. בסוף הקריאה בתורה נפלו כולם מתעלפים על הארץ. לאחר דקות ספורות שנראו כנצח קמו הגוים חורים ונרגשים ובבושת פנים הסתלקו כל אחד לדרכו.

אחרי התפלה סעד ה"סבא קדישא" בביתו של החוכר היהודי את הסעודה החלבית של חג השבועות. בין מאכל אחד למשנהו אמר הצדיק לחסידיו שאותות של התרגשות עדיין נכרו על פניהם: "את עשרת הדברות האלה ששמעו היום יזכרו הפריצים כל ימי חייהם ולא יציקו לכם יותר. לשם כך נאלצתי להטריח לכאן את משה רבנו בכבודו ובעצמו והוא שקרא בתורה אך כדאי היה הדבר ודעו לכם כי גם הפריץ שלכם אינו גוי ככל הגוים יש בו ניצוץ מנשמתו של יתרו כהן מדין שבא אל בני ישראל למדבר והודה בקיומו של הקדוש ברוך הוא ובעמו הנבחר ישראל".

במוצאי חג השבועות שלח הפריץ שליחים אל ביתו של החוכר ובקש מהצדיק לבוא אליו. הצדיק נאות ללכת, הלך אלא ביתו של הגוי והתיחד אתו שעות אחדות בחדר סגור. למחר שב הסבא קדישא לביתו ומאז חיו היהודים באחוזותיו של הפריץ בשלוה, פרנסתם היתה מצויה בשפע ואיש לא הרע להם בכספו של הפריץ ובעזרת אנשיו נבנה בית כנסת חדש וגדול עבור היהודים על הגבעה שעליה התפלל הסבא קדישא".

יש אומרים כי שמיעת עשרת הדברות השפיעה על הפריץ עד כדי כך שעזב את ארמונו וכל עשרו ותר על כבודו ותענוגותיו נדד לארץ רחוקה ושם התגייר ובאותה שנה נפטר ונקבר בבית קברות יהודי, ועל מצבתו נחקקו המלים "גר צדק".

לפני כמאתיים שנה עזב יהודי רומני בשם מענדל את ארצו והתיישב בעיר קישינב (שבאותם הימים הייתה ברוסיה). ברומניה היה יהודי אחד שרחש לו שנאה בליבו שניצל את ההזדמנות להלשין בפני השלטונות הרומניים כי מענדל מצא תיבת אוצרות מלאה במטבעות זהב שהייתה שייכת לממשלה הרומנית ולפיכך הוא עזב את רומניה ועקר לרוסיה.

ממשלת רומניה שלחה בקשת הסגרה רשמית לממשלת רוסיה. ממשלת רוסיה סירבה להסגיר את מענדל שכן הוא כבר קיבל אזרחות רוסית; תמורת זאת הם הציעו לרומנים לתבוע אותו בבית המשפט בקישינב ואיפשרו להם לשלוח תובע מטעמם. מענדל נסע אל הסבא משפולי וסיפר לו את הסיפור כולו. הרבי הרגיע אותו ועודד אותו שלא לחשוש מהמשפט, אלא שעליו לעשות כל שביכולתו לסדר שהמשפט יתקיים ביום חג הפורים. הוא אמר לו גם לא לשכור עורך-דין, כיוון שהוא עצמו ישלח לו סגור מצוין. מענדל ביקש לדעת כמה זה יעלה לו. הסבא משפולי השיב שהוא מארגן חתונה של נער ונערה יתומים, ושם מענדל יוכל לתרום שלוש מאות רובלים למען מטרה זו, הוא עצמו ישלם את שכר הטרחה לעורך הדין. מענדל תרם בשמחה את כל הסכום והרבי בירך אותו. לאחר מכן שאל מענדל מתי הוא יוכל לפגוש את עורך-הדין המיועד לו. "הוא יפגוש אותך בבית המשפט. הכן מראש ייפוי כוח עבורו והבא אותו לבית המשפט" השיב הרבי. אבל כיצד אדע מיהו? שאל מענדל, מבולבל. תוכל לזהות אותו בקלות", חייך הרבי. "הוא ילבש כובע לבן וכפפות אדומות". מענדל שב לקישינב ולאחר מאמץ ניכר הצליח להביא לדחיית המשפט עד לחג הפורים. הוא שלח מברק מיידי אל הרבי כדי להודיע לו את הבשורות הטובות. ארבעה שבועות לפני חג פורים קיבל מענדל הודעה רשמית על התביעה שהוגשה נגדו וכן זימון למשפט. באותה עת קיבלה ממשלת רומניה הזמנה לשלוח עורך-דין תובע ואת כל העדים מטעמה. זמן קצר לפני חג פורים מצא מענדל מישהו שהיה בדרכו לשפולי כדי לבלות את החג עם הרבי. מענדל שלח איתו "קוויטל" (פתק) המבקש את ברכת הרבי, וכן כסף ומשלוחי מנות אותן יוכל הרבי לחלק לעניים ביום פורים.

פורים בשפולי תמיד היה חג מעניין ושמח גם יחד. לעתים קרובות היה עורך הסבא משפולי "פורים-שפיל", הצגה מיוחדת בה הופיעו חסידים שקיבלו תפקידים שונים. לפעמים הוא היה ממנה אחד מהם להיות "מלך פורים" או "רב פורים", ואילו אחרים היו מקבלים תפקיד של בכירים בחצר המלוכה או אישים חשובים אחרים. לפני ההתכנסות המכובדת היו מציגים מקרים שונים והם היו מחליטים בהתאם לרצונו של הרב משפולי. החסידים סיפרו שמיד בתום ה"פורים-שפיל" היו אנשים בקהילה חווים איזו ישועה פלאית. באותה שנה ביקש הסבא לערוך משפט מדומה בחג הפורים בו ידונו בתביעה נגד מענדל. הרב הראשי של העיר קיבל את תפקיד השופט הראשי ואילו שני אחרים ייצגו את שני השופטים האחרים. חסיד אחר קיבל את תפקיד התובע מרומניה. הוא צבע את פניו בפיה ובכל פעם שדיבר כל הנוכחים ליגלגו עליו וקראו לעברו קריאות גנאי. אדם אחר קיבל את תפקיד המלשין, וכמובן שמישהו היה צריך לייצג את מענדל. שני חסידים מונו להיות העדים מטעם ההגנה, ולבסוף הסבא משפולי פרש על השטריימל העגול שלו מטפחת לבנה ולבש זוג כפפות אדומות. הוא עצמו יקבל את תפקיד הסגור! שומרים הוצבו כדי לוודא שאיש מלבד השחקנים לא ייכנס לחדרו של הרבי.

המשפט החל. הפרוצדורות הנהוגות בבתי המשפט התנהלו בדיוק נמרץ. השופט הראשי הקריא את התביעה. התובע הציג את התביעה בשם ממשלת רומניה אך עשה זאת בשפה נלעגת ובגמגום, והמלשין העיד וסיפר את גרסתו ביחס למאורעות. לאחר מכן הגיעו שני העדים מטעם מענדל. הם תיארו כיצד ראו את המלשין ניגש אל מענדל ודורש ממנו סכום כסף גדול תוך שהוא מאיים עליו שאם לא יעניק לו את הסכום הוא יתנקם בו. הסגור מטעם ההגנה התבקש לומר דברי סיכום. הסבא משפולי קם והחל לדבר ברהיטות רבה. הוא הסביר כי המלשין פעל מתוך קנאה ותשוקת נקם. הוא הוכיח שהסיפור על תיבת האוצרות המלאה מטבעות זהב היה בדוי לחלוטין. הוא גם הבהיר שאפילו אם הייתה קיימת תיבה שכזו, לממשלת רומניה בלאו הכי לא הייתה כל זכות עליה. נאומו היה מלא רגש ועם זאת מבריק ומשכנע מאוד. ברגע שסיים הסבא את דבריו הכריזו השופטים על פסק הדין: מענדל חף מפשע. לאחר מכן גרשו השחקנים את התובע מן החדר והוא נמלט חפוי ראש כדי לשטוף מפניו את הצבע והאיפור. לאחר שהסירו את תחפושותיהם הצטרפו הרבי והחסידיים אל הקהל הרחב וערכו סעודת פורים עליזה.

השמועה פשטה חיש מהר על ה"משפט" שערך הסבא משפולי וכבר באותו הלילה הם קיבלו מברק מקישינב: מענדל זכה במשפט ויגיע בקרוב לשפולי. לאחר מספר ימים הופיע מענדל בבית הכנסת בשפולי. החסידיים שמחו מאוד לראותו ורצו לשמוע את פרטי הסיפור. מענדל דיווח באופן כללי על האירועים והדגיש כי המרכיב העיקרי להצלחתו היה עורך הדין הנפלא ששלח הרבי כדי להגן עליו. "הוא נתן נאום כל כך מדהים ומבריק בבית המשפט", אמר מענדל. החסידיים רצו לדעת מה בדיוק אמר עורך הדין הפיקח, וכאשר מענדל ציטט מן הנאום הם לטשו בו עיניים בתדהמה: היה זה בדיוק אותו נאום שנשא הסבא משפולי בתחפושת הסגור! בהזדמנות הראשונה נכנס מענדל לחדרו של הרבי כדי לשוחח עמו ביחידות. בטרם הצליח לומר מילה אמר לו הרבי משפולי: "נו, מענדל, אז איך היה עורך הדין ששלחתי לך? "הוא היה מעולה!" קרא מענדל. "הוא כבש את כל הנוכחים בבית המשפט בנאום הגנה מבריק, וכפי שידוע לך, זוכיתי מכל אשמה הודות לנאומו זה".

תשובתו של הרבי הותירה את מענדל המאושר המום ופעור פה. עליך לדעת, מענדל, שמי שהגן עליך היה מלאך משמים שנברא הודות לתרומה הנדיבה שנתת לי לחתונתם של שני היתומים. הוא הגן עליך בבית המשפט והביא לזיכוי המוחלט. אם תזכה לכך, תראה אותו שוב נואם להגנתך בבית הדין של מעלה כאשר תגיע שעתך לתת דין וחשבון על מעשיך בעולם הזה".

ח' תשרי

הרה"ק ר' ישראל ברוך אביו של כ"ק אדמו"ר הזקן

יום ההילולא ח' תשרי

היה תלמיד הבעל שם טוב הקדוש. נולד לר' שניאור זלמן ומרת רחל פוזנר. רבי ישראל ברוך פוזנר היה אביו של אדמו"ר הזקן. לאחר שאביו ואמו נפטרו, הוא הסתובב הרבה בעיירות והחליט לא לקבל נדבות משום אדם, אלא להתפרנס רק מיגיעת כפיו. בהגיעו לעיירה ליאזנא, לאחר זמן ממושך שלא הגיע

אוכל לפיו, הוא חש בתחושת רעב כבדה, עד שגנן בשם ר' אברהם הזמין אותו לעבוד אצלו. לקראת פסח החליט ר' אברהם להזמין את ברוך הצעיר לליל הסדר כדי להכניס אותו לאט לאט למשפחה כי רצה שהוא יתחתן עם הבת שלו, אך ברוך החליט ללכת משם כי לא רצה לקבל נדבה.

בסופו של דבר מצא אותו ר' אברהם בויטבסק והציע לו את בתו רבקה והם התחתנו

ח' תשרי יום פטירתו של הרה"ק ר' ברוך אביו של כ"ק אדמו"ר הזקן. מנוחתו כבוד בעיר סוליש כיום - וינוגרדוב באוקראינה. אג"ק אדמו"ר הזקן ע' 9

מורנו הבעל-שם-טוב גילה להרב המגיד ממזריטש בשם מורו הבעל-חיה-יחידה, אשר במשך הימים בוא יבוא אליו בנו של הצדיק נסתר הר' ברוך, והוא בעל נשמה חדשה, ר' שניאור זלמן, וילך לו, ואחר כך ישוב אליו ויסתדר אצלו, ואז יגלה לו מי הוא ודבר השליחות אשר נמסרה לו להורות דרכי החסידות. ואף כי הדרך מסוכנת מאד בתחילתו, אמנם אחריתו ישגא מאוד. מורי הבעל-חיה-יחידה ואני נעורר רחמי שמים עליו ועל מקושריו לדורותיהם עד כי יבוא משיח צדקנו.

הוריו של אדמו"ר הזקן, ר' ברוך ורבקה נישאו ביום שישי י"ז אלול תק"ג ובמשך שנים רבות לא היו להם ילדים. בעצת ר' יצחק שאול נסעו יחד בחודש מנחם אב ה'תק"ד אל הבעל שם טוב כדי שיברכם בילדים. הבעל שם טוב ידע שנשמה חדשה צריכה לרדת לעולם, ברכם והבטיח להם שבשנה הבאה יפקדו בן זכר. בינתיים נשארו הזוג ברוך ורבקה אצל הבעל שם טוב ובסעודת יום ההולדת של הבעל שם טוב בח"י באלול, אמר הבעל שם טוב לר' ברוך: "למועד הזה ממש אתם חובקים בן" ואכן בדיוק שנה לאחר מכן, ביום רביעי ח"י אלול קה"ת נולד שניאור זלמן, בעיירה קטנה ליד ליאזני.

ביום הכיפורים שנת ה'תק"ז נסע ר' ברוך אל הבעש"ט, וקיבל ממנו סדר איך להתנהג עם הילד. הבעש"ט הזהירו שלא לספר לאף אחד שנולד לו בן ולא על חכמותיו. בגיל שנה החל לדבר ובהיותו בן שנתיים הרגישו הוריו כי לילד יש זיכרון ותפיסה בלתי רגילים.

בהגיעו לגיל שלוש בשנת תק"ח הביאו אותו הוריו ודודתו אחות אביו - הרבנית דבורה לאה אל הבעל שם טוב, למז'בוז'. הבעש"ט הניח לו את פאותיו, בירכו ברכת כוהנים והזהיר את הוריו שיחזרו לביתם מיד ושלא יספרו היכן היו. לשאלת הילד מי היה היהודי שגזז את שערותיו השיבה אמו שזהו היה "סבא".

שניאור זלמן אובחן כילד מסודר בזמנים ובלימודים. ביום ט"ו כסלו תק"י בגיל חמש התקבל ר' שניאור זלמן כאחד מחברי החברה קדישא בעיירה ליאזני. בגיל שמונה כבר היה בקי בסידור "שער השמים" של השל"ה, והתנהג לפי הנהגות השל"ה. כמו כן, כתב פירוש על התורה שכלל את הפירושים של רש"י, ראב"ע ורמב"ן אך לאחר שחלם שלוש פעמים כי רש"י, ראב"ע ורמב"ן תובעים אותו לדין, שרף את הפירוש! בהיותו בן אחת עשרה החל בעסקנות כללית ובגיל בר המצווה בשנת ה'תקי"ח הוכתר בתארים גאון, רב תנא הוא ופליג. בגיל שמונה עשרה סיים ללמוד את התלמודעם נושאי כליו ואת ספרי הראשונים והאחרונים.

הבעש"ט מוציא מהס"מ את השם הקדוש שבו תלויה הגאולה

הרבי מוהרי"צ נ"ע מספר: שמעתי מכ"ק אאמו"ר הרה"ק שליט"א = כ"ק אדמו"ר מוהרש"ב בשם הישיש מראדמיסעל, שהי' בין אלו שהיו מנקים קודם הפסח את הספרים והכתבים אצל כ"ק אאזמו"ר

הצמח צדק וצוקללה"ה. והי' מונח הרבה כתבים, עלים, ואגרות בשייד תיק. והי' צעטיל פתק אחד ארוך כ"ק כ"ק אדמו"ר הזקן וצוקללה"ה, וזה היה נכתב בו ממה שזוכר:

יש פלוגתא בין ר"א וחכמים על אברהם אבינו ע"ה, דאחד סובר דבן ג' שנים הכיר אברהם את בוראו, וא' סובר בן מ"ח שנה, ועל הבעל שם טוב הכל מודים דבן ג' שנים הכיר. אביו ר' אליעזר הי' בן מאה שנה ואמו שרה היתה בת צ'. ופעם א' גילו לו בחלום שיקדש את עצמו, כי יולד לו בן שיאיר לישראל. והתקדש ונולד הבעש"ט. ונולד שלא כדרך כל הילדים, בהיותו בן ג' חדשים הי' הולך ומדבר, ובהיותו בן שנה וחצי, הסתלק אביו ר' אליעזר, וקודם הסתלקותו אמר לו: אל תפחד משום אדם, כי אם מן הקב"ה בעצמו. לעת היארצייט של אביו ר' אליעזר מתה אמו שרה, והוא הי' הולך ברחובות, ומקל בידו, והיו אנשי העיר מחזיקים אותו.

הוא לא הי' מתיירא משום דבר והי' הולך ליערות. בליל שבו נגמר לו ג' שנים, הי' ליל חושך ואפילה וגשם שוטף. לקח את המקל והלך לו לילך ליער, אמרו לו בני אדם, האיך אתה הולך בליל חושך ואפילה כזו, והשיב: אין אני ירא משום דבר כי אם מן הקב"ה בעצמו. כשבא לעומק היער ראה בית גדול ומפואר והי' בו אור רב, ונכנס לחדר לפנים מחדר, עד שנכנס לחדר שכל הלצים שלוחי הס"מ יושבים מסובים. אמרו לו: האיך אין אתה ירא לנכנס לכאן. אמר: אין אני ירא משום דבר כי אם מהקב"ה בעצמו. אמרו לו: אינגעלע וועסטו מודה זיין = ילד אתה מודה שעזב ה' את הארץ. מיד צעק הבעש"ט: "תפרדו כל פועלי און", ונתבטלו כלא היו. עד י"ח שנה למד אתו אחי' השילוני. ואח"כ זכה להיות תלמידו של משיח. בהיותו בן י"ג שנה למד אותו אחי' השילוני כל השמות וכינוייהן, לבד שם א' שלא למדו, ושאל הבעש"ט מפני מה, והשיבו כי השם הזה גם הוא אינו יודע ומסור ביד הס"מ, כי לא רצה להחריב את הבית עד שיתנו לו שם זה במשכון, כי בשם זה תלוי הגאולה. והתחיל הבעש"ט להתעסק להוציא את השם הזה, ואמרו לו מלמעלה "הרבה השתדלו בזה וניזקו", והשיב כי אין אני ירא משום דבר כי אם מן הקב"ה בעצמו. עד אשר הביא את הס"מ, ואמר הס"מ: טיפה סרוחה לא הייתי בעוה"ז עד עתה אלא ב' פעמים בזמן חורבן בית ראשון ושני. ולי סיפר הישיש שהב' פעמים אחד בזמן עץ הדעת והב' בזמן.. בהצילום שתחת ידינו, נחתכו מהגליון תיבות אחדות. והאיך העזת להביאני. והשיבו: אין אני ירא משום דבר כי אם מן הקב"ה בעצמו, "והוציא בלעו מפיו" וראה להלן בדברי הרה"ח הרה"צ ר' הלל מפאריטש את פירוש הדברים. ובסוף היה כתוב בזה הלשון: כל זה זכיתאדמוה"ז לשמוע מפי הבעש"ט בהקיץ.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ספר השיחות תש"ז – תש"י ע' 420 הע' 75 וראה "לקוטי ספורים" פרלוב, הוצאה ראשונה ע' ט'

משיח צדקנו היה רבו של הבעש"ט

לעיל הובא מכת"ק אדמוה"ז שזכה לשמוע מפי הבעש"ט בהקיץ, שבעת הבר מצוה של הבעש"ט עד י"ח שנה כבר למד איתו אחי'ה השילוני וכנראה שלא גילה לו שמו. ואח"כ זכה הבעש"ט להיות תלמידו של משיח, ובתחילה גם לא גילה שנה שלימה לבעש"ט מיהו. וכן מובא ב"כתר שם טוב" ובכמה מקומות המכתב הידוע, שאלת הבעש"ט את פי המשיח אימתי אתי מר, והשיב משיח בזאת תדע בעת שיתפרסם לימודך ויתגלה בעולם ויפוצו מעיינותיך חוצה מה שלמדתי אותך והשגת. והרי משיח בעצמו אומר

לבעש"ט "מה שלמדתי אותך והשגת". ועל פי זה יש לומר, שגם הסיפור הקודם הכוונה למשיח צדקנו שלימד את הבעש"ט. הרה"ח ר' דובער יפה, ששמע ביחידות אצל הרבי הריי"צ נ"ע

נשמת אדמוה"ז והתגלות התניא האלקי הוא השם שבו תלוי הגאולה

הרה"ח ר' הלל פאריטשער התוועד בלויבאוויטש, וביאר באריכות גדולה את הענין של "והוציא בלעו מפיו", שהכוונה בזה היא שהבעש"ט הכריח את הס"מ והוציא ממנו את "השם שבו תלויה הגאולה", שהוא הענין דלידת הנשמה החדשה של אדמו"ר הזקן לעוה"ז הגשמי, וגילוי תורת חסידות חב"ד על ידו. ובפרט התגלות התניא האלקי, תורה שבכתב של פנימיות התורה, שהוא גילוי אלקות בהבנה והשגה דוקא, הן בשכל אלקי של נפש האלקית, והן בשכל האנושי של נפש השכלית, ועד גם השכל של נפש "הבהמית" דכל ישראל, שבו דוקא תלויה הגאולה, וברחמים. הרה"ח ר' חיים אברהם דוכמן, בשם הרה"ח ר' הלל פאריטשער. וראה "לקוטי ספורים" פרלוב ע' ט'

הנשמה החדשה שתהפוך קרח לאש

משרת הבעל שם טוב סיפר שפעם אחת העיר אותו הבעש"ט באמצע הלילה ואמר לו: "קום בוא איתי אל הנהר כי צריך אני דחוף לטבול". – כבר היה אז חורף אמיתי, על פני הנהר היה קרח עב, ויקח המשרת קרדום לשבור את הקרח ונר להאיר. הטבילה נתארכה זמן מסוים עד שכבה הנהר, אמר לו הבעש"ט: קח נר של קרח והדלק אותו, אבל תטבול אותו ותחילה במי הנהר ואח"כ תדליקו, וכן עשה המשרת הטבילו ואח"כ נדלק, ונר הקרח דלק והאיר עד שגמר הבעש"ט את טבילתו. ואמר הבעש"ט בהתעוררות גדולה: "ברגעים אלו ירדה לעולם הזה נשמה כזו שמקרח תעשה אש" וכוונתו היתה על אדמוה"ז בעל התניא. בטבילה זו סייע הבעש"ט לירידת הנשמה החדשה של אדמוה"ז עד למטה לעוה"ז הגשמי. שעיקר תכליתה של נשמה זו, הוא גילוי התניא קדישא בעולם והמשכה בתורת חסידות חב"ד של רבותינו נשיאינו, שהיא היא ההכנה לביאת המשיח. הרה"ח ר' חיים אברהם דוכמן, בשם הרה"ח ר' משה ווילענקער והרה"ח ר' אייזיק האמליער

הוראות הבעש"ט לאביו ואמו של אדמו"ר הזקן אודות הולדתו וחינוכו

כל נשמה טרם ירידתה משרשה ומקורה, למטה, צריכה הכנה שנה אחת. נשמה חדשה צריכה הכנה של שלש שנים. שלש שנים לפני לידתו של רבינו הזקן, ידע מורנו הבעש"ט שנשמה חדשה צריכה לרדת לעולם הזה. אך מי יזכה לנשמה חדשה, זאת לא ידע, ויחפשה בהיכלות. כשנשמה חדשה צריכה לרדת לעולם הזה, מעלימים זאת אפילו ממלאכי מרום, שלא תשלוט בה עין קנאה. מורנו הבעש"ט ידע מה זאת נשמה כמו שהיא למעלה, הוא ידע גם איך הנשמה יורדת בהתלבשות למטה, אך איך הוא עם נשמה חדשה – זאת רצה הבעש"ט לדעת. מורנו הבעש"ט ידע שבשנה זו תרד נשמה חדשה לעולם הזה, אבל היכן, ואצל מי – לא ידע. אביו של רבנו הזקן הצדיק ר' ברוך, היה מאנשי הבעש"ט, אחד מהצדיקים הנסתרים. כשעברה שנה מהחתונה והרבנית רבקה עדיין לא נפקדה, נסעו ר' ברוך וזוגתו הרבנית רבקה, בחודש אלול, אל הבעל שם טוב, לבקש את ברכתו שיפקדו בנן קיימא. הבעל שם טוב ברכם והבטיח שבשנה החדשה, תק"ה, יפקדו בעוה"ז בנן חי וקיים. את העובדה, שהבן שבו ברך מורנו הבעל שם טוב את הצדיק ר' ברוך וזוגתו הרבנית רבקה, יש לו שייכות וקשר לנשמה החדשה שצריכה להיוולד בשנת

תק"ה – העלימו גם מהבעל שם טוב. לפני נסיעתם של הצדיק הגאון ר' ברוך ואשתו הרבנית רבקה נ"ע ממזיבוז, נכנסו אל הבעש"ט לקבל ברכת הפרידה. הרבנית הצדקנית רבקה שהיתה במצב רוח של התעוררות גדולה, אמרה למורנו הבעש"ט: כשהשי"ת ימלא ברכתו הקדושה של מורנו הבעש"ט בכך זכר חייה וקיימא – היא תקדישו לתורה ועבודה בדרכו של מורנו הבעש"ט. לאחר שנולד אדמו"ר הזקן אמר מורנו הבעש"ט: ביום הרביעי שבו נתלו המאורות, ירדה נשמה חדשה שתאיר את העולם בתורת הנגלה והחסידות ותהיה לה מסירות נפש על דרך החסידות ותצליח עד ביאת המשיח. ליום הכיפורים שנת תק"ו, נסע הצדיק ר' ברוך אל מורנו הבעל שם טוב. כשנכנס אליו הזהירו מורנו הבעל שם טוב, שלא יספר לאף אחד שנולד לו בן, ולא יגלה את השם שנתנו לו. וכן נתן לו סדר הנהגה איך להתנהג עם הילד.

מורנו הבעש"ט היה מזכיר את הילד רבנו הזקן שלש פעמים בכל יום בכל תפלה, ונתן לו סדר הנהגה לשנה שלימה בשביל הילד, והזהירו מאד על שמירת הילד מעין רואים, ושלא לספר על "חכמותיו" כמנהגם של הורים מסויימים, ולא לדבר לאחרים שום דבר אודות הילד.

ביום הרביעי, ח"י באלול, תק"ח, באה הרבנית רבקה וגיסתה הרבנית דבורה לאה עם הילד למזיבוז אל מורנו הבעל שם טוב, ומיד אחרי שמורנו הבעש"ט חינך את הילד בפאות הראש בחדרו וברכו בברכת כהנים, הזהירן לנסוע מיד חזרה לביתו ושישמרו עצמם שלא ידעו מהם, ושלא ידברו ביניהם על מקום היותם. כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ספר השיחות תש"ה ע' 131-127 תרגום מאידיש

מגלין לאדמו"ר מי הוא, ודבר השליחות אשר נמסרה לו

לטעם וכוונה מיוחדת אגלה לכם ענין פנימי ועצמי, מהוד כ"ק רבנו הזקן כשהי' בפעם הראשונה אצל מורו ורבו הרב המגיד ממעזריטש. מורנו הבעש"ט גילה להרב המגיד ממעזריטש בשם מורו הבעל ח"י, אשר במשך הימים בא יבא אליו ר' שניאור זלמן בנו של הצדיק נסתר הרב ברוך, והוא בעל נשמה חדשה וילך לו, ואח"כ ישוב אליו ויסתדר אצלו, ואז יגלה לו מי הוא, ודבר השליחות אשר נמסרה לו להורות דרכי החסידות. ואף כי הדרך מסוכן מאד בתחלתו, אמנם אחריתו ישגה מאד. וסיים הבעש"ט: מורי הבעל ח"י ואני נעורר רחמי שמים עליו ועל מקושריו לדורותיהם עד כי יבוא משיח צדקנו. ויצו לו – להרב המגיד – אשר בבואו אליו ימסור לו הדברים בלשונו בדיוק, מהם לא יגרע ועליהם לא יוסיף. ואשר ימסור לו – להוד כ"ק רבינו הזקן – דרכי הזהירות והשמירה, אשר איש לא ירגיש במעלתו העצמית ובשליחות הנמסרה לו ביחוד, וכפול וישלש להזהירו כי בנפשו הוא.

הוד כ"ק אאזמו"ר הרב הקדוש הצ"צ אומר להוד כ"ק אאזמו"ר הרב הקדוש מוהר"ש: הסבא רבינו הזקן הי' 40 שנה מקבל פנימי ועצמי, שכל מה שהי' מקבל באתגליא ובנסתר, הכל נתעצם אצלו, ואז התחיל לגלות את "התניא" במאמרים בשבת מברכים ובימי המועדים. כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ספר המאמרים ה'תש"ח ע' 174 ואילך

הבעש"ט והמגיד מושחים את רבינו הזקן לנשיאות לדורותיו

הבעש"ט מסר לתלמידו הרב המגיד, את פך השמן הרוחני, למשוח בו את רבינו הזקן לנשיאות לדורותיו.

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ נ"ע, ספר המאמרים ה'תש"י ע' 163 תרגום מאידיש

אדמוה"ז זוכה ב"ראשו כתם פז"

מסופר שהארזי"ל בעת הטהרה שלו כשהכניסו גופו למקווה, הרכין עצמו עם ראשו לטבול מעצמו – כן הוא בהקדמת נגיד ומצווה ובשבחי האר"י. ומסיפורי חסידים הראשונים, אשר בטהרת הרב המגיד הגדול ממעזריטש על פי הגורל, זכה רבינו הזקן בראשו כתם פז, והובילו את הרב המגיד נ"ע למקווה לטבול, ואמר רבינו הזקן הנה אמרו רז"ל גדולים צדיקים במיתתן כו' על כן יניחו את מורנו שיטבול בעצמו, וכן הי' שהניחוהו וטבל בעצמו ג' פעמים. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו אגרות קודש חלק כ' ע' פא

רבינו הזקן הלביש בחסידות חב"ד, את האור שנברא ביום הראשון

הבעש"ט ותלמידו הרב המגיד, היו רואים מסוף העולם ועד סופו, ממש באופן של ראייה מיט אזעענדיק אויג, והיינו ע"י שהי' גלוי לפנייהם האור שנברא ביום הראשון שהשי"ת גנוז בתורה, וכמו"כ היתה גם הראייה של אדמוה"ז.

"אור שנברא ביום הראשון" הוא האור שלמעלה מהשתלשלות – ועוד גבוה יותר האור שקודם הצמצום, ושם גופא – האור שלגלות עצמותו. ואצל אדמוה"ז ניתוסף לגבי הבעש"ט, שהאור הזה האיר אצלו בהתיישבות – "קולע אל השערה". כי בהתגלות פנימיות התורה ע"י הבעש"ט והמגיד, לא הי' העולם יכול לקבל זאת, ולכן הגם שזוהו מדריגה גבוה ונעלה במאד, מ"מ אין זה עדיין התגלות עצם פנימיות התורה, ורק כשבאה החסידות בהתלבשות בהשגה ע"י אדמוה"ז הנה בזה נמשך עצם פנימיות התורה.

אלא שענין גילוי הבעש"ט והרב המגיד, היו הכנה לגילוי עצם פנימיות התורה שנתגלה ע"י רבינו הזקן, וזוהו בדוגמת עבודת האבות "ריחות" שהיו הכנה לגילוי העצמות דמתן תורה.

ע"י לימוד חסידות חב"ד לוקחים את הענינים הכי גבוהים עד ל"אור הגנוז" ועוד יותר גבוה, וזה בא בשכל דנפש האלקית – באופן של "התיישבות אור בכלי" – עד להבנת השכל של נפש הבהמית. כ"ק אדמו"ר נשיא דורנו, "לקוטי שיחות" ח"ד ע' 1138

תורת הבעש"ט והרב המגיד היו הכנה לגילוי תורת אדמוה"ז בתניא

כשם שהוא בנוגע לתורה שבכתב ותורה שעל פה בכלל – שהתורה שבכתב כוללת לא רק את כל התורה שבע"פ – ליכא מידי דלא רמיזי באורייתא שנתגלתה אח"כ, אלא כלולים בה גם הענינים בתורה שנלמדו קודם מ"ת.

על דרך זה הוא בנוגע לספר התניא, שבו נכללו כל הענינים של תורת החסידות, לא רק ענינים אלו שגילו אדמוה"ז ונשיאי חב"ד לאחר ספר התניא, אלא גם אותם הענינים שאדמוה"ז גילה קודם כתיבת התניא.

ויש לומר עוד יותר: מכיון שהבעש"ט והמגיד לא כתבו את תורתם – אלא היא היתה רק בבחינת תורה שבע"פ שנכתבה אח"כ ע"י תלמידיהם – הנה באמצעות תורת חסידות חב"ד, הביא אדמוה"ז בספר התניא גם את הענינים של החסידות הכללית בהבנה והשגה.

מכל הנ"ל מובן גודל הענין והעילוי וכו' של לימוד ספר התניא – שהוא תורה שבכתב של תורת החסידות – שע"י לימוד זה, בתוככי לימוד החסידות בכלל, נזכה בקרוב ללימוד תורתו של משיח – שענינה פנימיות התורה. דגילוי הבעש"ט והרב המגיד היו הכנה לגילוי עצם פנימיות התורה שנתגלתה ע"י רבינו

הזקן, בדוגמת עבודת האבות שהיתה הכנה לגילוי העצמות דמתן תורה. כ"ק אדמו"ר "לקוטי שיחות" ח"כ ע' 184-183, ובהגהה שם

גילוי תורת הבעש"ט הוא בחסידות חב"ד ובתניא בפרט

התניא שייך לבעש"ט, שכן גילוי תורת הבעש"ט הוא בחסידות חב"ד ובתניא בפרט. כידוע הרמז בהסכמת הרה"ק ר' יהודה לייב הכהן לספר התניא "וכעת ישמח ישראל בהגלות דברי קדשו" – ש"ישראל" רומז על הבעש"ט. כ"ק אדמו"ר, "לקוטי שיחות" ח"ב ע' 307 – תרגום מאידיש

על שנות חייו האחרונות של הרה"ק ר' ברוך ועל הסתלקותו מסופר: רבי ברוך גר בעיר ליאזני, ולא היה יכול לסבול שבנו כ"ק אדמו"ר הזקן קם בפניו וחולק לו כבוד רב. הוא היה טוען: איך יתכן שאיש אשר שכינה מדברת מתוך גרונו יעמוד בפניו. ולכן החליט לעזוב את ליאזני והחל נודד מעיר לעיר. בכל מקום היה מגיע לבית הכנסת וכולם הכירו בו שאין הוא איש פשוט והיו מזמינים אותו לסעוד על שולחנם. כך נדד ממקום למקום עד שהגיע לעיר סוליש שבהונגריה, שם ביקשו אחד מעשירי העיר להתארח אצלו. אותו עשיר, שעסקו היה בעשיית י"ש, ראה ברכה רבה בעסקיו באותו יום. הוא הבין שההצלחה באה לו בגלל אותו אורח, ולכן ביקש מרבי ברוך שישאר בביתו באופן קבוע. הסכים רבי ברוך להצעתו של האיש ונשאר לגור בביתו של העשיר שדאג לכל צרכיו. רבי ברוך חי שם שנים אחדות. כשהרגיש שהגיע זמן הסתלקותו, נקבצו ובאו אליו כל גדולי וחשובי העיר, וישאלוהו האם יש לו בנים והיכן מקומם, כדי להודיע להם. אמר להם רבי ברוך: יש לי ארבעה בנים ברוסיה, כולם רבנים, לשנים מהם צריך להודיע, לאחד צריך רק לרמוז ולרביעי לא צריך כלל להודיע, כי ידע בעצמו. אחרי הסתלקותו קברו אותו בכבוד גדול והחברה קדישא הקימה מצבה על קברו. ימי חב"ד ע' 13

כ"ק אדמו"ר מוהרי"צ כותב: רבי ברוך, היה צדיק נסתר ולמדן מופלא ועסקן בעניני צדקה והתנהג בפשטות כאחד מבעלי הישוב. סה"מ תש"ט ע' 87

י' תשרי

הרב יצחק זאב הלוי סולביצ'יק הגרי"ז הרב מבריסק זצ"ל

יום ההילולא י' תשרי

הרב יצחק זאב הלוי סולביצ'יק זצ"ל הידוע בשם הגרי"ז והרב מבריסק זצ"ל: נולד בוולוז'ין בשנת ה'תרמ"ז (1886). כבר בגיל צעיר נודע כעילוי. בגיל שש-עשרה כבר ידע בעל-פה ש"ס עם רש"י. גאון אדיר. בעל סברה ישרה. מונה לרבה של בריסק לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרע"ח (1918). הצליח להימלט מאירופה ובשנת ה'תש"א (1941) עלה לירושלים וייסד בה את ישיבת בריסק החדשה. אשתו ושלוש מילדיו נרצחו בשואה, לאחר שלא הצליחו להימלט מגטו בריסק. מנהיג הציבור החרדי-ליטאי. החמיר בשמירת המצוות. בשנותיו האחרונות סבל ממחלת ריאות קשה ושהה לשם כך פעמים רבות בשווייץ, עקב האוויר הצח שיש שם. נפטר ב-ט' תשרי ה'תש"כ (1959). חי כ-73 שנים. ציונו בירושלים.

אביו: ר' חיים (ראש ישיבת וולוז'ין). מרבתי: אביו, ר' חיים מבריסק. מתלמידיו: ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' משה שמואל שפירא (ראש ישיבת 'באר יעקב'), ר' משה שטרנבוך (ראב"ד העדה החרדית), ר'

אברהם לנדא (האדמו"ר מסטריקוב), ר' מרדכי אפל, ר' חיים יעקב גולדוויכט, ר' אליקים שלזינגר (ראש ישיבה הרמה דלונדון), ר' שמואל רוזובסקי. בניו: ר' יוסף דב, ר' רפאל, ר' מאיר, ר' חיים, ר' יושע בער, ר' משולם דוד. חתניו: הגאונים ר' יחיאל מיכל פיינשטיין ור' יעקב שיף. מספריו: • חידושי הגרי"ז - על הרמב"ם, על מסכתות שבסדר קודשים, על התורה, על יומא, סוכה וקידוש החודש.

סיפר הגה"צ רבי זאב איידלמן זצ"ל: בתקופת ההפגזות הקשות על היישוב היהודי בירושלים, בשנת ה'תש"ה, בעת שהושגה הפוגה בין הצדדים הלוחמים, יצא הגרי"ז מביתו לטייל מעט ולשאוף אויר צח. הא פגש באחיו של רבי זאב ושאל אותו על המצב. השיב הלה, כי יום האתמול היה יום קשה במיוחד שכן ההפגזות היו תכופות מתמיד. השיב לו הגרי"ז: "אכן, אתמול באמת היה מצב נורא, אבל בגלל זה ידעו והבינו כולם, שצריכים להעתיר בתפילה ובתחנונים להשי"ת. אבל היום, כאשר ישנה רגיעה בהפגזות, כבר מסיחים דעת ועוברים לסדר היום השגרת. והאמת היא שעקב כך זקוקים דווקא היום לרחמים מרובים".

הוסיף הרב להבהיר את דבריו: "אנשים רגילים שכאשר ישנה מעט הרווחה לאחר צרות קשות, ששים ושמחים. ואולם, אי אפשר לשמוח עד שהישועה שלמה. וראיה לכך ממרדכי היהודי, שאף שכבר ראה מעט הרווחה בכך שאסתר נלקחה להיות מלכה, והוא היה גם זה, שגילה על שומרי המלך שרצו לשלוח יד במלך אחשוורוש, וכבר הרכיב המן בפקודת המלך את מרדכי על הסוס. עם כל זה לא היה שש ושמח ולא שקט על שמריו, אלא, כפי שכתוב במגילת אסתר: 'ישיב מרדכי אל שער המלך' ופירש רש"י 'לשקו ולתעניתו'. זאת למרות שכבר התחילה להתנוצץ הישועה. משום שכל זמן שעדיין אין הישועה בשלימותה, צריכים לעורר רחמים מרובים כמו לפני כן. ואכן, ישב הגרי"ז כל זמן ההפוגה ואמר תהלים, ועורר את מקורביו שעתה הוא הזמן לומר תהלים ולעורר רחמי שמים. באומרו שלעתיד לבוא, כאשר יראו מה יכלו לפעול באמירת תהלים, ימרוט כל אחד את שערות ראשו: למה לא אמר יותר תהלים! (שאל אביך ויגדך)

סיפר הגאון ר' ישראל גרוסמן זצ"ל: "פעם ביקש ממני ר' הלל שלזינגר זצ"ל (מראשי 'העדה החרדית' בירושלים) שאגש לגרי"ז ואבקש ממנו סיוע כספי עבור ת"ח בירושלים אשר מדוכא הוא בייסורים קשים ומרים, הוא אינו מבטוח בביטוח כל שהוא וממילא כל ההוצאות הגדולות של התרופות והרופאים מוטלים עליו. ומלבד כל זאת הריהו מטופל בביתו עם הרבה ילדים, בלע"ר. והמצב בבית קשה מנשוא. "השבתי לרבי הלל: 'הכיצד אפשר ללכת ולבקש כסף מהגרי"ז, והרי ידוע, שהוא עצמו מצבו דחוק מאוד בביתו, וא"כ איך אפשר לבקש ממנו כסף עבור אחרים?' ואולם רבי הלל לא הרפה ממני, והפציר בי מאד לגשת להגרי"ז בעניין זה, עד שלא יכולתי לעמוד בהפצרותיו והלכתי לביתו של הגרי"ז כבקשתו. תינית את צרתו של אותו תלמיד חכם בפני הגרי"ז ופרטתי בתיאור נרחב את מצבו הקשה, אך הגרי"ז אמר לי, כי אין באפשרותו להיות לעזר בעניין זה שכן מצבו הכספי קשה מאד וכו'. מובן, שהרגשתי הייתה מאוד לא נעימה, והתנצלתי בפני הגרי"ז, שגם אני ידעתי, שאין זה נאה והוגן לבקשו עבור העניין, אך לא יכולתי לסרב להפצרותיו של רבי הלל שלזינגר".

"והנה למחרת באשמורת הבוקר, הנני שומע דפיקות על דלת ביתי, ולתדהמתי עומד בפתח בנו של הגרי"ז ובידו מעטפה. וכך אמר לי: 'אבא לא היה יכול לישון כל הלילה בעקבות דבריכם אתמול על צרתו של תלמיד חכם. גם הזכרתם בתוך דבריכם, שמצבו של אותו תלמיד חכם הוא 'ספק פיקוח נפש'. ומרוב צער לא נח ולא שקט, ולפנות בוקר ביקש ממני, שאלך לנגיד רבי אברהם יצחק רוטשטיין ואבקש ממנו הלוואה, סכום הגון של כסף, ומיד אלך להביא לכם, הנה המעטפה עם הכסף...' (עובדות ונהגות לבית בריסק)

במלחמת השחרור שהה ר' יצחק זאב סולביצ'יק בירושלים שהיתה אז במצור ונתונה תחת הפגזות מרובות. למרות זאת המשיך הרב ללמוד בחדרו בקומה העליונה שבבניין ולא רצה לרדת למקלט. כשגברו ההפצצות, עלה בנו, כדי לשכנעו שירד למקלט. והרב אכן נענה לבקשת בנו. כשחלה הפוגה בהפצצות, עלו בני הבית לביתם ומצאו שבקיר חדרו של הרב פגע פגע ונחת ממש סמוך למיטתו. אדם 'פשוט' בוודאי היה אומר: "ראו איזה נס! אלמלא היה הרב יורד למקלט בוודאי היה נפגע". אלא שהרב מבריסק שהיה בעל אמונה ובטחון חזקים בבוראו, פנה בגערה לבנו ואמר: "אתה מזיק! אילו הייתי נשאר כאן לא היה הקיר מתקלקל!" ולמה? מכיוון שאם היה נגזר עליו להיפגע, בוודאי שהפגז היה "משיג" אותו גם במקלט ואם היה נותר בחדרו, הרי שהקיר לא היה מתקלקל..... (מפי ר' שלום שבדרון צוק"ל).

בישיבת באר יעקב עבדה תקופה ארוכה מבשלת שהייתה אשה אלמנה, כאשר הזדקנה, עבודתה כבר לא הייתה משכבר הימים והדבר גרם צער לבני הישיבה עד אשר נאלצו לפטרה. ואולם ר"י הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל היה ירא לפטרה שהרי אלמנה היא וידוע ומפורסם עד כמה החמירה התורה על צער אלמנה. שאל ר' משה לדעתו של הגרי"ז כדת מה לעשות. והשיב לו הרב, שאומנם אם מוכרחים לפטרה, אין ברירה וצריכים לפטרה אלא שיחתמו על מכתב הפיטורין גם שאר חברי הנהלת הישיבה, כדי שכולם ישאו בשותפות הדין הקשה שעלול ליפול עליהם רח"ל, ולא שרק אחד ישא בכולו. עוד הוסיף ויעץ: "כדאי לתת לה כסף ככל שתדרוש, כי כסף הוא הדבר הכי זול שאפשר על ידו להיפטר מגרימת צער".

המקובל האלוקי רבי יהודה לייב אשלג

יום ההילולא י' תשרי יום כיפור

ר' יהודה לייב אשלג, בעל הסולם, נולד בה' תשרי תרמ"ה 24/9/1884 בוורשה בירת פולין כבן בכור להוריו, הרב שמחה הלוי ומאשה רחל. בגיל צעיר מאד ניכרו בו כושר התמדה וכישרונות עליונים נדירים. בגיל 11 החל ללמוד ספרי מוסר, ולא היה עובר מספר ראשון לספר שני עד שלא יישם את הראשון במידה כזו שהוראותיו נהיו אצלו כמו טבע. כבן 18 שנים הוסמך בכתר הוראה ודיינות על ידי רבני ורשה. לצד זאת מסר שיעורים יומיים לקבוצת נערים חריפים שלמדו אצלו בעיון שולחן ערוך חושן משפט. אולם את עיקר עיסוקו הקדיש בעל הסולם ללימוד תורת הקבלה, ספר הזוהר וכתבי האריז"ל, הרמ"ק והרמח"ל. בגיל 20 התחתן עם רבקה רויזא. במהלך השנים נולדו לזוג אחד עשר ילדים. שלושה ילדים נפטרו בצעירותם. מרת רבקה הגיעה מבית אמיד, והוריה תמכו בהם. אך כשמחותניו ראו את מוזרותו, שהיה קם לעבוד את בוראו בלילה ולא בוקר, ניסו להניא את בתם כדי שתתנגד לו. הזוג החליט לעזוב לוורשה ומרת רבקה קבלה על עצמה לטפל בענייני הבית, וכך הרב אשלג היה פנוי ללימוד התורה והקבלה. לאחר שנגלו לו השגותיו העצומות בתורת האמת, הפסיק בעל הסולם בעבודת הרבנות בה עסק שעות ספורות ביום, והקדיש את זמנו אך ורק לעיסוק בחכמת הקבלה. בד בבד התקבצו סביבו קבוצה מצומצמת של תלמידים מובחרים, הידוע שבהם הוא רבי משה מרדכי שולץ זצ"ל, שחלק מהמכתבים בספר "פרי חכם – אגרות" ממוענים אליו, ומעידים על הקשר העז ששרר בין השניים. מנהגו של "בעל הסולם" היה להתעורר באחת לפנות בוקר וללמוד עד אור הבוקר. כשהרגיש עייפות נהג לטבול את רגליו במי קרח או לשים בתוך נעליו אבנים קטנות ומחודדות. במשך פעמים רבות בנו, ברוך שלום, נשאר ער עד השעה היעודה על מנת לעורר את אביו ללימודיו. מסופר על "בעל הסולם" כי

היה נוסע מדי פעם עם תלמידיו לטבריה, צפת, מירון ופקיעין כשהוא רכוב על סוס, וזאת על מנת לבקר במערה בה התחבא רבי שמעון בר יוחאי, מחבר ספר הזוהר.

עם תום מלחמת העולם הראשונה החל בעל הסולם לעורר מודעות בין מכריו לכך שיהדות אירופה בסכנה. הוא ניסה לדבר עם גדולי התורה שבפולין על חובת הלימוד של הזוהר הקדוש, אך לרבנים דבריו נראו כהזויים ולא זכו להתייחסות. להתנגדות חריפה יותר זכתה עמדתו כי על היהודים לעזוב במהירות את הגולה ולעלות לארץ ישראל. על רקע זכויות האזרח שהוענקו ליהודי פולין לראשונה בתולדותיהם, איום ההכחדה נראה בלתי מציאותי. בעל הסולם לא נסוג מעמדתו, ואמר מפורשות לבני ביתו כי אין לו עוד מה לעשות בעולם הזה אם יישאר בגולה, והתכוון לנסיעה לארץ ישראל. כאשר קיבל אישור כניסה לארץ, מיהר לממשו. הוא לא התחשב בכך שרעייתו עמדה בימי הריגה האחרונים. וכך, בחיפזון עזב את פולין, כשחלק מילדיו מאחוריו. על אם הדרך נולדה לו בתו בת שבע רייכברד, ובחול המועד סוכות תרפ"ב 10/1921 הגיע לארץ הקודש לנמל יפו. עם הגעתו לארץ עלה בליבו להסתיר את זהותו ולהתפרנס מיגיע כפיו, אך הדבר לא עלה בידו. כיוון שהיו כאלו שזיהו אותו והכירוהו עוד בפולין. בתקופה הראשונה לעלייתו לארץ ישראל למד בישיבת חיי עולם בירושלים. שם קיבל לידה אחת לו ולבני ביתו. סכום זה הספיק אך בקושי לחם ושמן ולעיתים למעט ירקות. במהלך הזמן ייסד בביתו שיעור קבוע של לימוד הזוהר הקדוש ולעיתים בספר עץ החיים. לאחר מספר חודשי לימוד הבינו תלמידיו שמדובר באיש אלוקים קדוש, והחליטו לקבלו עליהם כאדמו"ר. בשנת תרפ"ה 1925 נאות בעל הסולם לכהן כרבה של השכונה החדשה גבעת שאול שבפאתי ירושלים, שם קבע את בית מדרשו "בית אולפנא רבתא עיטור רבנים" ללימוד הוראה ותורת הנסתר. תלמידיו הלכו אחריו במסירות נפש גם בתקופות שבהן הערבים סיכנו את הדרך לגבעת שאול. הם הגיעו לשיעורים בלילות הקשים ובימי החורף תחת סערות וגשמים, רק כדי לשהות במחיצתו ולשמע את דבריו הקדושים. מידי פעם היה נוסע עם תלמידיו אל הטבע, כדי לצאת מן השגרה, וכדי להרחיב את הלב בהתרגשות. בשנת תרפ"ז 1926/7 יצא בעל הסולם ללונדון. יהודי מקומי שהרגיש בו ובגדלותו, הביאו אל ביתו ותמך בו. ושם סגור בביתו, ללא טרדות משפחה ותלמידים, החל בכתבת פירושו הראשון על ה"עץ חיים", "פנים מאירות" ו"פנים מסבירות". הפירוש נדפס בארץ וצורפו לו הסכמותיהם של ראש המקובלים הספרדים רבי חיים שאול הכהן דוויק, רבי יוסף חיים זוננפלד ורבי אברהם יצחק הכהן קוק.

ב 1918 - התריע רבינו זצ"ל מפני "העננים השחורים" העומדים לכסות את אירופה, ואמר "נותנים לנו עשרים שנה לברוח לארץ ישראל" אך לשווא. ב-1921 עזב את וורשה לכיוון ארץ ישראל תוך שהוא מזהיר מפני האסון הכבד הממשמש ובא, וב-1922 הגיע סוף סוף לארץ לאחר טלטולים רבים, ופנה מיידית לירושלים, בכוונה להסתיר את זהותו ולהתפרנס מיגיע כפיו. אולם ברצון עליון יצא במהרה טיבו בעולם ותוך זמן קצר נתקבצו סביבו אנשים בעלי שיעור קומה רוחנית, מיקירי ירושלים דאז, ונתקשרו עמו בעבותות אהבה. אחד המיוחדים מחבורת תלמידיו היה המקובל הגאון רבי משה יאיר ווינשטוק זצ"ל, שזכה לחבר שמונים וארבעה ספרים חשובים בכל מכמני התורה, כמניין שנותיו. 'בעל הסולם' העיד עליו שהיה בעל רוח הקודש. הרב זוננפלד זצ"ל, רבה של ירושלים, כתב בהסכמתו לספריו של רבינו זצ"ל "מאז בואו לקבוע דירתו בעיר קדשינו עד עתה לא זזתי מחבבו עד שהוקרתיו לאח ואחות וצחצחות כי אמר לחכמה אחותי את .

מאוחר יותר החל בעל הסולם בכתיבת פירוש מקיף ונגיש יותר על כתבי האר"י "תלמוד עשר הספירות", עליו שקד בין השנים תרצ"ג – תרצ"ז 1933-1937. בעל הסולם התחיל בכתיבה והפצה של קונטרסים שמסבירים את רוח חכמת הקבלה באופן השווה לכל נפש. מתוך סדרה של חמישים חוברות, יצאו רק שלוש החוברות הראשונות "מתן תורה", "הערבות" ו"השלום". את תמצית מפעל חייו ראה בעל הסולם בכתיבת פירושו על ספר הזוהר. הוא ראה בכתיבת הפירוש שיביא ללימוד ספר הזוהר תרופה למצב הקשה של כלל ישראל. בכתיבת הפירוש השקיע כוחות רבים והשלים את פירושו על הזוהר בסעודת הודיה במירון בל"ג בעומר תשי"ג 3/5/1953. לאחר מכן כתב את פירושו על ה"זוהר חדש". את המבוא לספר הזוהר כתב תוך לילה אחד, ולמחרת בבוקר קיבל התקף לב. בהקדמה לספר הזוהר קרא לביאור בשם "הסולם". להורות ש"אם יש לך עליה מלאה כל טוב, אינך חסר אלא סולם לעלות בו. ואז טוב כל העולם בידיך". כוונתו שגם בביאור על ספר הזוהר, אי אפשר לבאר את הדברים העמוקים עד סופם, אך בכל זאת הצליח לפלס דרך כך שכל אדם יוכל לעלות ולהעמיק. הוא השקיע את כל כולו בכתיבת הפירוש. מעל לשמונה עשרה שעות ביום ישב וכתב. בעקבות הכתיבה המרובה לקה בדלקת פרקים שגרמה לו לכאבים עזים. הוא לא ויתר ולמרות הקשיים המשיך לכתוב בדביקות נפלאה. בעיצומה של כתיבת פירוש "הסולם" כאשר כתב את הפירוש לפרשת "ויחי" קיבל התקף לב שני שמונה שורות לפני סיום כתיבת הפרשה, ולכן נאלץ לעזוב את הכתיבה לזמן מה. כשחזר לכתוב את שמונה השורות שנוותרו, שוב חש כאב בליבו, והרגיש שמן השמים לא נותנים לו לסיים. רק לאחר כמה ימים הצליח לסיים את מלאכת הפירוש, והמשיך עד סוף כל הפרשיות. בשנתו האחרונה לא פסק לרמוז כי כבר קרב זמנו. בסוכות תשי"ד 9/1953 אמר לתלמידיו כי בשנה הבאה יישב בסוכה שאותה עין לא ראתה, וכן התבטא כי לתלמידיו לא נותר זמן רב לשמוח עמו. באותה שנה השלים את כתיבת פירוש "הסולם" ואת עריכת "תלמוד עשר הספירות" בהכנסת תיקונים שונים וכתורות, אך לא החל בכתיבת ספרים חדשים.

ביום פטירתו, ביום הכיפורים תשט"ו, ציווה להקדים את התפילה בשעתיים, ובמילים "אורך ימים אשביעהו" יצאה נשמתו.

החלום: בעיצומם של ימי מלחמת העולם השנייה חלם האדמו"ר המקובל ר' יהודה לייב אשלג חלום נבואי, ויהי בתוך שני המלחמה בימי הטבח האיום, ואני תפלה, ואבך בכי רב כל הלילה. ויהי כעלות הבוקר והנה אנשי העולם כולו כמו מקובצים בקיבוץ אחד לפני דמיוני, ואיש אחר מרחף ביניהם בראש חרבו על ראשיהם, מצליף כלפי ראשיהם, והראשים פורחים למרום וגוויותיהם נופלים לבקעה גדולה מאוד ויהיו לים של עצמות. והנה קול אלי: אני א-ל-ש-די המנהיג לכל העולם כולו ברחמים מרובים, שלח ידך ואחוזו בחרב כי עתה נתתי לך עצמה וגבורה. ותלבשני רוח ה' ואחזתי בחרב, ותיכף נעלם אותו האיש והבטתי השב על מקומו ואיננו, והחרב ברשותי לקניני הפרטי. ויאמר ה' אלי: שא רגלך ולך לך ממולדתך אל ארץ החמדה ארץ האבות הקדושים, ואעשך שם לחכם גדול ועצום ונברכו בך כל גאוני הארץ, כי אותך בחרתי לצדיק וחכם בכל הדור הזה למען תרפא את שבר האנושי בישועה של קיימא, ואת החרב הזה תיקח בידך ותשמור עליה בכל נפשך ומאודך, כי היא האות ביני ובינך אשר כל הדברים הטובים האלו יתקיימו על ידיך, כי עד עתה עוד לא היה לי איש נאמן כמותך למסור לו החרב הזאת ועל כן עשו החובלים מה שעשו, ומעתה כל מחבל אשר יראה את חרבי בירכי תיכף יתעלם ויתבער מהארץ. ואסתיר פני כי יראתי מלהביט לעומת הדובר בי, והחרב שהייתה למראה עיני דמיוני כמו חרב פשוטה של ברזל בדמות משחית נורא, הנה נתהפכה ברשותי לאותיות נוצצות השם הקדוש א-ל-ש-די אשר ברק

זיווים מלאה אור ונחת והשקט ובטח את כל העולם כולו. ואמרה אל לבי: מי יתן ואקנה לכל דרי העולם מטופס טהרה של החרב הזאת כי אז ידעו שיש נועם ה' בארץ.

י"א תשרי

הרה"ק אשר פריינד זצוק"ל

יום ההילולא י"א בתשרי תשס"ד

רַב אוֹשֶׁר בִּפִּי חֲסִידוֹ כ"ה באלול תר"ע - י"א בתשרי תשס"ד.

נולד לחיה רבקה דבורה, מצאצאיות האדמו"ר רבי אהרון הגדול מקרלין, ולאריה מרדכי, דור חמישי ליהודי הקדוש. משפחתו השתייכה ליישוב הישן בארץ ישראל, ובניה התפרנסו ממסחר במטבעות וזהב. בשנות השישים יסד את מוסדות "יד עזרה". שכללו: בית דפוס ומטבח אשר העסיקו פגועי נפש לשם שילובם בחיי הקהילה. כמו כן, הוקמו בשליחותו מרפאות שיניים מוזלות, גני ילדים בשיתוף עם מוסדות איתרי, חברת רכבי הסעות, מפעל חלוקת מזון חלקם "עודפים" שנועדו להשמדה לנוקקים, מפעלי דיור בירושלים ואשדוד, אכסניה במירון וישיבה בשכונת ימין משה בירושלים. בשליחותו הוקם לראשונה אולם שמחות שערך אירועים במחירי עלות בעיר בני ברק.

הרב אשר (אושר) פריינד זצ"ל - נולד בשנת ה'תע"ד (1910). משפחתו השתייכה ליישוב הישן בארץ ישראל, ובניה התפרנסו ממסחר במטבעות וזהב. מגיל צעיר סייע לעניים ולנדכאים. אנשים פנו אליו כדי לבקש את עצתו וברכתו. מבקשי פניו המתינו בחצרו שעות ארוכות במשך רוב שעות היממה. רבינו הושפע ממספר זרמי מחשבה, ביניהם הספר 'פרי הארץ' (לר' מנחם מנדל מוויטבסק), ומן הספר 'ישמח ישראל' (לאדמו"ר ר' ירחמיאל דנציגר מאלכסנדר). בנוסף הושפע חברו ר' גדליה קניג (מחסידות ברסלב).

תכלית האדם בעולם על פי השקפת הצדיק היא עבודת הבורא. לשם כך דרש מחסידיו לראות כל אירוע בחייהם, טוב או רע כעניין בעל טעם ומשמעות, וכמסר ישיר מאת הבורא כדי לכוון אותו אל "דבקות בורא". נהג לצאת עם חסידיו ל"התבודדות" ביום ובעיקר בלילה. חיזק, עודד ושמח אנשים שבורים ורצוצים וכו' באמונה בבורא העולם. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. השלים והשכין שלום בין זוגות שביקשו להתגרש. רבים פנו אליו וברכותיו עשו פרי.

בשנות השישים ייסד את מוסדות "יד עזרה" המסייעת למשפחות במצוקה בכל הארץ. מוסדות אלה כללו בית דפוס, כריכה ומטבח אשר העסיקו פגועי נפש לשם שילובם בחיי הקהילה. כמו כן, הוקמו בשליחותו מרפאות שיניים מוזלות, גני ילדים (בשיתוף עם מוסדות איתרי), חברת רכבי הסעות, מפעל לחלוקת סלי מזון לנוקקים (חלקם "עודפים" שנועדו להשמדה). הקים מספר בנייני מגורים בירושלים ואשדוד ומכר את הדירות במחיר זול. בנה אכסניה במירון וישיבה בשכונת 'ימין משה' בירושלים. הקים מספר בתי כנסת. בשליחותו הוקם לראשונה אולם שמחות שערך אירועים במחירי עלות בעיר בני ברק.

כאשר בנו של אחד ממכריו נטה מדרך הישר, תיקן לומר מייד אחר תפילת שחרית את הפרקים צ'-ק"א בתהילים והוסיף, כי ראוי שאנשים, נשים וטף יאמרו בקביעות מזמורי תהילים אלה המצילים מהרחוב ומועילים לילדים טובים וכשרים. נפטר במוצאי יום הכיפורים, י"א תשרי ה'תשס"ד (2003). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-המנוחות.

אביו: ר' אריה מרדכי (דור חמישי ל'יהודי הקדוש'). אמו: מרת לחיה רבקה דבורה (מצאצאיות האדמו"ר רבי אהרון הגדול מקרלין). אשתו: מרת צביה (בתו של ר' אברהם שטרנברג מרבני צפת אשר מוצאם מקרלין וקוונניץ). אחיו: ר' דוד. מצאצאיו: ר' אברהם פריינד (בעלה של בלה פרוינד, אשר נפטר בחיי אביו), מרת לאה קלירס (נישאה לר' שמואל קלירס), מרת חיה וסרמן (נישאה לדיין ר' אלימלך וסרמן), ומרת פנינה הרשטיק (נישאה לר' משה הרשטיק). מתלמידיו: הרב המקובל יצחק גינזבורג, ר' גדליה סגל, ר' יהודה פרוש, ר' שלמה מן, ר' ישראל חיים ווייס (האדמו"ר מספינקא-דונולו), ר' עקיבא רבינוביץ (האדמו"ר מפוריסוב) ור' אברהם יורוביץ (מנהיג קהילת "אוהל מנחם - וויטבסק"). מכתביו: אמרי אשר - מכתבים • כתב העת חברותא - לקט.

על העובדה, כי על רבנו שרתה רוח-הקודש יעיד הסיפור המופלא הבא: מעשה בזוג שהתגוררו בבריטניה. מדי פעם בפעם פרץ סכסוך ביניהם והבעל היה מרים את קולו על אשתו. מאחר ומעשה זה נשנה פעמים רבות החליטה האישה, שאין היא רוצה להמשיך ולחיות עם בעלה וביקשה להיפרד. כמוצא אחרון לפני הגט וכדי לנסות להציל את חיי המשפחה, סוכם בין הבעל והאשה לטוס לישראל ולספר לרבנו את המצב אליו נקלעו. הצדיק היה רגיש מאוד בכל מה שקשור לפירוק משפחות והוא איפשר לזוג לשטוח טענותיו ללא הגבלה של זמן. בסופה של שיחת ארוכה בין השניים, אמר ר' אושר לבעל, שהוא אוסר עליו באיסור חמור מכאן ולהבא להרים קול על האשה, יהיה מה שיהיה. הבעל התחייב, שאכן כך ינהג והזוג חזר לביתו בלונדון, כשהשלוש שוכן ביניהם. עברו מספר חודשים ובעיצומו של וויכוח הבעל שכח את התחייבותו לר' אושר והחל צועק על אשתו בקול כבימים ימימה. בעוד הוא צועק מצלצל הטלפון. הבעל הרים את השפופרת בחמת זעם, ומה מאוד נדהם לשמוע מעברו השני של הקול את קולו של ר' אושר האומר לו: "הרי בשיחה בינינו הבטחת לי, שלא תצעק על אשתך". האיש ההמום התנצל ונשבע, כי מכאן ולהבא ישמור על הבטחתו בהקפדה רבה.

רווק אחד היה מתייצב חדשים לבקרים בפני ר' אושר ומבקש ברכה למציאת זיווג מתאים. הצדיק היה מברך אותו, והלה היה ממשיך בדרכו. ויהי היום ולרווק נמאס מהברכות והחליט לעשות מעשה. בעודו עומד ומבקש מהרב ברכה, והצדיק מברך, לכד האיש את צווארו של ר' אושר בשתי ידיו והחל חונק אותו. "האם אתה מבטיח לי שאתחתן?!", שאל, ועל אף מעשהו השיב ר' אושר בחיוב. "תגיד לי, אבל מתי?!" - "השנה" השיב הצדיק. כך גם היה, האיש נישא באותה השנה.

מספר הסופר החרדי המפורסם הרב יאיר וינשטוק שאשתו נכדת הרה"ק אשר פריינד לפני עשרות שנים שוחחתי עם אחיו הצעיר של ר' אשר, ר' דוד פריינד, והוא סיפר לי סיפור מדהים על אחיו: הייתי ילד כשאחי אשר היה בחור ישיבה, הוא סיפר, בתקופתו כל הבחורים היו מעשנים ור' אשר גם רצה לעשן. אבל הוא לא רצה לתת לעצמו להיכנע לתאוות העישון. מאידך הוא לא רצה סתם כך להתרחק מהסיגריה. הוא רצה מלחמה עם הסיגריה! הוא היה לוחם בתאוות הגוף עוד מצעירותו. התוצאה הייתה שהוא היה תופס את הסיגריה בין אצבעות ידו כשהיא לא דלוקה ולא מעשן. הרי היה יכול לעשות לעצמו

חיים קלים, אבל הוא בחר להילחם. אנשים לא רוצים מלחמות וקרבות, אנשים רוצים חיים קלים. סיפר לי אחד שנסע אתו למירון. לפני 40 שנה לנסוע למירון זה לא כמו היום, וגם אז ר' אשר כבר לא היה אדם צעיר. הם חזרו במוצאי שבת בשעה מאוחרת מאוד, כמעט לפנות בוקר, לאחר נסיעה בת ארבע שעות בטנדר הסעות איטי ומיושן. 'הייתי גמור מעייפות' סיפר לי האישי 'ור' אשר היה כפול ממני בגילו אם לא יותר. הסתקרנתי לראות מה הוא יעשה, כי לפי ההיכרות שלי אתו ידעתי שהוא לא ילך לישון מיד. חניתי בקצה הרחוב והתגנבתי חזרה לעבר ביתו. מי שחשב שר' אשר מיהר להיכנס הביתה לעלות על מיטתו, טעה. ראיתי אותו מקיף את הבניין כולו בחצר חמש או שש הקפות ורק אז נכנס לביתו לנוח. למחרת שאלתי, למה? והוא ענה לי – ומה? שאתן לפינוק שלי לשלוט עלי? אז כן, הדרך שלו טובה למי שלא מחפש חיים קלים, אך מי שמוכן לטיפת מאמץ יגלה אור גדול. כי זו דרך שממליכה את הבורא על כל צעד בחיינו ועם אור האמונה היא מגרשת את החושך שממלא את חיינו. כל מי שהסתופף בצלו בימי חייו הרגיש מוגן ובטוח. קשה להגדיר אבל זאת הייתה הרגשה מאוד ברורה של בטחון ושמחה. הוא לא נתן רגע לשכוח שיש בורא עולם ואצלו הרגשנו את הנוכחות של הבורא כמעט עד למישוש. הנקודה המיוחדת בשיטה שלו: לתת להשם יתברך את המלוכה בכל דבר גשמי ורוחני, בכל מה שיהיה. מציאות השם היא המנווטת את מהלך החיים, וממילא אין 'אני'. האדם לא עושה את עצמו למציאות אלא יודע שהקב"ה נופח באפו נשמת חיים ואחראי לכל מה שעובר עליו. זה הנושא שהוא כל הזמן שהוא דיבר על זה. ר' אשר היה אומר ללא הרף, אם האדם עשה משהו והוא הצליח אז תיתן את הקרדיט להשם ואם נכשלת אתה אשם.

"בצעירותי מיד אחרי החתונה שמעתי מחמי שיחי' את הביטוי 'אצל השווער שלי ר' אשר מתגלגלים המופתים מתחת לספסלים ואף אחד לא עושה מזה ענין'. מדוד שלי הדיין הגאון רבי אלימלך ווסרמן, חתנו הצעיר של ר' אשר, שמעתי על יהודי חסידי שחלה והרופאים אמרו לו שעליו לעבור ניתוח מיידי, ולא – אחת דינו... הוא הלך לשאול את הרבי שלו שהיה אחד מגדולי הדור והלה פסק לו חד משמעית לעבור את הניתוח. מכיוון שהוא היה נכנס הרבה לר' אשר הוא שאל גם אותו ולתדהמתו ר' אשר אמר לו, אין לך כלום, חבל שסתם תפתח את הבטן. תבריא בלי ניתוח. נבוך האישי והלך לשאול אדמו"ר שלישי, והלה אמר לו, ר' אשר 'מתמצא באותיות הקטנות' לא פחות מהרבי שלך, שמע בקולו של ר' אשר. ואכן הלה לא עבר את הניתוח והבריא וחי אחר כך עוד עשרות שנים.

"כאברך צעיר חוויתי פעם וירוס קשה שגרם לי כאבי בטן נוראיים. התפתלתי מכאבים במשך יום שישי אחד, עברתי מהתקפת כאבים אחת לשנייה. בליל שבת בקושי הצלחתי לעשות קידוש ומיד החלה התקפה איומה של כאבים. רציתי ללכת לבית חולים למיון אבל רעייתי שתחי' עודדה אותי ללכת לפני זה לסבא ר' אשר שגרנו במרחק קטן מביתו. באנו אליו בעיצומה של סעודת ליל שבת, אני פרשתי לחדר צדדי מרוב כאבים ורעייתי הלכה אל הסבא וספרה לו על המצב. הוא נתן לי למדוד חום בחדרה של הרבנית מרת צביה ע"ה, ואח"כ קרא לי לבוא לשבת לידו. 'איפה כואב לך' שאל אותי והצבעתי על המקום הכואב. בתגובה מזג לי כוסית יי"ש ונתן לי לשתות. פחדתי ממה שיקרה לי, משקה חריף לבטן כואבת!?! אבל עם ר' אשר לא מתווכחים. שתיתי ואמרתי לו לחיים. אח"כ נתן לי לאכול את צלחת המרק שלו לאחר שאכל ממנה כמה כפות. אמרתי בלבי השיריים האלו לא זייקו לי ואכלתי. החברה מסיבי שרו זמירות שבת ולאט לאט נסחפתי עם האווירה ופתאום אני שם לב שכבר עברה חצי שעה בלי התקפה. בדיוק באותו רגע ר' אשר שואל אותי איך אתה מרגיש כעת. עניתי שיש שיפור אבל אני חושש

מההתקפה הבאה. ר' אשר הגיב בחריפות, מדוע אתה אומר את המילים האלו? הוא רמז לי שבדיבורים אלו אני עלול לגרום שהם אכן יחזרו, בבחינת 'אל תפתח פה לשטן'. ועל המקום מזג לי כוסית נוספת של יי"ש וציווה עלי לשתות. הרגשתי כיצד הכאבים פשוט הולכים ונמוגים מרגע לרגע. וכך לאחר שעה שלמה שישבתי לידו קמתי בריא לגמרי והלכתי הביתה. באתי אליו כפוף כזקן מרוב כאבים וחזרתי בגב ישר ואפס כאבים.

הנה לך סיפור מדהים מר' אשר. סיפור שסיפר הרב מ. מאנטוורפן: באחת השנים באתי לירושלים, לחגוג כאן את חג הסוכות בצילא דמהימנותא של מורי ורבי רבי אשר זיע"א. העיר ירושלים של ערב סוכות אין דומה לה בכל העולם. כל הרחובות, השכונות, החצרות מלאים סוכות, והמולה שוקקת של ערב יום-טוב, ודוכנים לממכר ד' מינים, וקישוטי סוכה. וריח ניחוח של הדסים טריים ולולבי אל-עריש שזה עתה נקטפו מעצי הדקל ואתרוגים בשלל גוונים. אה! תענוג אמיתי להלך ברחובות. בערב החג ממש, הלכתי לשוק מחנה יהודה לקנות לי סט ארבעת המינים. מצאתי בתוך זמן קצר אתרוג ולולב והדסים מהודרים שבמהודרים וכמובן גם ערבבות. וכך אני הולך בחזרה עם הענפים הירקרקים בידי לעבר שכונת גאולה לאורך רחוב יפו. בהגיעי לכיכר הדווידקה, ראיתי בחור צעיר מעדות המזרח עומד ומוכר הדסים בתוך דלי. לראשו בלורית גדולה וכיפה קטנה ולרגליו זוג מכנסיים קצרות. אדון, אולי תקנה אצלי הדסים? הוא פנה אלי. "קניתי כבר" החוותי לו על ההדסים המשולשים שבידי. "אין לי צורך לקנות עוד". הוא היה נראה נבוך ומסכן. "אז אולי אתה יכול לעזור לי. יש לי כאן דלי מלא הדסים לא ממוינים. ואני לא יודע לקבוע את דרגת הכשרות שלהם. מה יותר מהודר ומה פחות. אני רואה שאתה כן יודע. אז אולי תוכל לעזור לי למיין את ההדסים שיש לי בדלי. הבטתי בו בזלזול תהומי. אני, אברך חסידי, צריך להתעכב כאן בכיכר הדווידקה בזמן הבעור של ערב יום-טוב? והרי אני צריך להתכונן לחג הן ברוחניות והן בגשמיות. צריך לרוץ למקווה, ולעייץ בספר חסידי וללמוד קצת מענייני החג, ובעיקר להכין את עצמי לקראת החג הקדוש ההולך ומתקרב, אין לי כבר מה לעשות בשעות כל כך בוערות? רק לשבת כאן עם איזה בחור בקושי דתי כדי לעזור לו עם הביזנס שלו. עניתי לו בתנועת ביטול "אין לי זמן" והלכתי משם בצעדים מהירים לעבר מחוז חפצי. אפילו לא סובבתי את ראשי לראות את הבעת האכזבה ומפח הנפש שעלו על פניו של הנער...

"בליל החג התפללנו בסוכה של ר' אשר ולאחר התפילה ניגשתי עם כל הקהל הקדוש להגיד לר' אשר "חג שמח". קצת צרם לי לראות שר' אשר כאילו לא ענה לי. כשהלכתי הביתה שחזרתי בראשי מה היה והגעתי למסקנה ברורה: ר' אשר אכן לא ענה לי "גיט יום-טוב!" נו, זה יכול לקרות. היו הרבה אנשים. היה לחץ. ר' אשר לא ראה אותי. מחר הוא כבר יענה לי כראוי. למחרת לאחר התפילה שוב חוזר המחזה על עצמו. ר' אשר עונה לכל הקהל במאור פניו הידוע ומתייחס כל כך יפה לכל אחד ואחד, ורק ממני הוא פשוט מתעלם כאילו אני לא קיים. זה כבר אמר דרשני. אבל חשבתי שזה רק צירוף מקרים. אולם כאשר גם בימי חול המועד ובשבת חול המועד ר' אשר המשיך להתעלם ממני בשיטתיות הבנתי כבר כי יש דברים בגו. לכולם הוא ענה וחייך ואילו אני כאילו הייתי אוויר. מה זה? בשמיני עצרת, הוא יום שמחת תורה בארץ ישראל, כבר הייתי על סף פקיעת עצבים. אם ר' אשר ממשיך להתעלם ממני אני לא אשרוד את זה. מה פשעי ומה חטאתי? השתדלתי בשעת ההקפות להבליט עצמי לפניו כדי לזכות בתשומת לבו, אבל שום דבר לא עזר לי. הוא החליט לא לראות אותי ויהי מה! ביו"ט שני של גלויות, שמחת תורה של בני חו"ל, כבר לא יכולתי לשאת מעמד. החלטתי

ללכת לביתו של ר' אשר – יהיה מה שיהיה. הגעתי לביתו של ר' אשר עם מלבושי חג בעוד בני ארץ ישראל כבר לבשו בגדי חולין. אצלם היה אסרו חג. נכנסתי די בכוח לחדרו של ר' אשר. הוא ישב ושוחח עם הרה"ח רבי גדליה סגל זצ"ל מגדולי תלמידי. כולי תחושת עלבון מזוקקת התייצבתי בחדר, והנה, באותו רגע בה נחה עינו עלי נענה ואמר לי בוז הלשון: אתה נראה כמו פרח צעיר עם כיפה קטנה ומכנסיים קצרות בכיכר הדוידקה בערב יום-טוב אחר הצהריים. באותו רגע הרגשתי כאילו פטיש 10 ק"ג מכה בראשי. פתאום נזכרתי בכל המחזה של ערב החג איך אותו בחורון צעיר עם כיפה'לה קטנה לראשו ומכנסיים קצרות לרגליו, התחנן אלי שאקנה אצלו הדסים או לכל הפחות אעזור לו למיין אותם ובאיזה גסות וגבהות רוח עניתי לו. כעת, 'נפל לי האסימון' והבנתי למפרע מה חטאתי ומה פשעתי. גם לא עזרתי לאותו בחור מסכן במבוקשו, וגם נטשתי אותו בגסות והלכתי לדרכי, כאשר בראשי המחשבה כי לפי דרגתי יש לי דברים נשגבים יותר לעסוק בהם בערב החג. כעת הבנתי מדוע נהג בי ר' אשר בהתעלמות מופגנת כזאת, ומדוע העביר אותי בכל החג את מה שהעביר אותי בכך שלא התייחס אלי, כאילו אינני קיים. הוא ראה את גאוותי הגדולה ורצה ללמדני בצורה שאבין. שיעור חריף – אחת ולתמיד. למחרת כבר הייתי צריך לחזור לביתי באנטוורפן ובאתי להיפרד מר' אשר לקראת נסיעתי חזרה לחו"ל. ר' אשר אחז באמצע אמירת מגילת קהלת, אך בבואי לפניו הפסיק ואמר לי כהאי לי שנא: "לא לשכוח – מכנסיים קצרות". אוי כמה שהבנתי את המסר החד שחדר בלבי כמו סכין אדומה מלובנת: תדע שאתה יכול להיראות בדיוק אותו דבר כמו אותו בחור עם מכנסיים קצרות. דברי קדשו ריחפו בחלל האוויר כמו אותיות כתובות באש: אתה לא יותר טוב מהשני. ואל תעשה חשבונות, האם זה כן מתאים לך או לא מתאים לך לעמוד במחיצתו של נערון פרח בכיכר הדוידקה בערב החג אחרי הצהריים. הרבה חגים עשיתי בארץ ישראל במחיצתו של ר' אשר, אך באותו חג סוכות זה היה כל היו"ט שלי בארץ הקודש במחיצתו. כל מהותו של החג. לימוד לקח שלא יישכח לעולם! וכמוכן ואין צריך לומר עד כמה השפיע עלי השיעור הנ"ל לכל החיים, וכמה שינה אצלי את תפיסת העולם שלי וזווית ההסתכלות על כל העולם. מה שראה הצדיק ברוח קדשו ומה ועל מה ראה לעשות לי כך ולשרש ממני את הגאווה הפסולה..."

פעם בא אליו מקובל מעיר רחוקה לדבר אתו בתורת הנסתר. הוא הגיע חמוש ברשימה של שאלות בזוהר וספרי הקבלה השונים. ר' אשר הביט בו במבט קצרצר של אדם שעניו רואות הכול ואמר לו. מהרגע שיצאת מהבית שלך לא פספסת אף מראה לא צנוע... מה שנקרא, אתה בא לדבר על מושגים עמוקים בתורת הנסתר בזמן שאינך מסוגל לכבוש את היצר שלך ולשמור את העיניים. אולם אותו מקובל לא נפגע וענה לר' אשר בענווה, אז תן לי דרך תשובה ואח"כ תן לי תשובה על השאלות שלי. וכך היה.

בפרשת עקב מובא הפסוק: "והלכת בדרכיו". על כך מפרש רש"י: "הוא רחום ואתה תהא רחום, הוא גומל חסדים ואתה גומל חסדים".

מסופר על ר' זונדל מסלנט, שכאשר היה מגיע לירידים לצורך מסחרו, היה עוזר לעגלונים בפריקה וטעינה, ואף לסוסים היה מביא בעצמו מים להשקותם. מכריו שאלוהו: עד כדי כך מטריח רבינו את עצמו עבור סוסים? השיבם: "חז"ל אומרים 'מה הוא חנון ורחום אף אתה היה חנון ורחום', ואצל הקב"ה כתוב: 'טוב ה' לכל ורחמיו על כל מעשיו' מבלי להבדיל בין אדם לאדם, ולא בין אדם לבהמה".

גם הרב אשר פריינד זצ"ל, היה ידוע בליבו הרחום, במידת החסד שלו ובהיותו אביהם של הנדכאים ושבורי הלב. ביתו היה פתוח לכל אדם בכל עת ובכל שעה. את כל אותן בריות אשר גורלן לא שפר

עליהן, היה מקרב בחביבות יתירה, וכאב רחום היה דואג לכל מחסורן. את אותם מעשי החסד היה עושה בענווה ובפשטות ובורח מן הכבוד. הרב אשר היה מרבה לשנן ולהחדיר את האמונה הפשוטה, שלנו אין כלום בעולם הזה, והכל מאתו יתברך. על מאמר חז"ל הנ"ל: 'מה הוא רחום אף אתה תהא רחום' היה מפרש כך: 'מה הוא רחום, כשם שהקב"ה רחום כלפי בני ישראל אף בשעה שאין אנו מתנהגים כראוי ובכל זאת מתנהג עמנו ברחמים, אף אנו ננהג במידה זו, ואף שמכעיסים אותנו או שעושים לנו דברים שאינם נושאים חן בעינינו, עדיין נתנהג במידת הרחמנות ונדבק במידותיו של הקדוש ברוך הוא. מקורביו של הרב סיפרו על מידת החסד המיוחדת שלו. אחד מתלמידיו סיפר את הסיפור הבא: "בשעתו, החלה אצלי ידידה ברוחניות, אט אט הידרדר המצב גם בתפילה וגם בתורה, עד שנותרתי משועמם וחסר מעש. ר' אשר ראה את הקורה עמי, זימן אותי לשיחה אצלו. בסופה של אותה שיחה ממושכת הטיל עלי תפקיד, התפקיד היה לדאוג לבחור מסוים שהיה במצב נפשי לא טוב. לקחת עליו חסות ולספק לו את כל צרכיו. "כך מצאתי את עצמי עסוק מבוקר ועד ליל, דואג לאותו בחור. או אז ראיתי את גודל החסד שעשה ר' אשר, מחד הציל אותי משעמום וחסר מעש, ומאידך דאג להיטיב עם אותו בחור, כאשר הוא חש שאינו לבדו ויש מי שאכפת לו ממנו וחושב עליו. והנה באחד הימים, צלצל הטלפון על הקו היה ר' אשר, שאמר כי בקרוב הולך הוא לחתן את בתו, ועל כן רוצה הוא להזמין אותי ואת אותו בחור, לשמוח עמו בשמחת החתונה. בהגיע היום המיועד, יום החתונה, שמנו פעמנו לעבר ביתו של ר' אשר. בהגיענו ראינו שהוא כבר עומד בחוץ, כשהשטריימל חבוש לראשו. אך אז הבחין בנו ושאל אותי, האם צחצחתי את נעליו של אותו בחור לכבוד החתונה, השבתי בשלילה. באותו הרגע נכנס חזרה לביתו הביא עמו משחת נעליים, והחל מצחצח את נעליו של אותו בחור..."

סיפור נוסף מרגש במיוחד סיפרה ביתו של ר' אשר: "אבי היה שולח עמי שקית מלאה בעופות לכבוד שבת, עבור אשה אחת שהתגוררה בשכונת בית ישראל בירושלים. הייתי מביאה את הסל עם העופות לאותה אישה, אך משום מה אף פעם לא הייתי זוכה למילת תודה מצד האישה שהייתה מקבלת את העופות. דבר זה צרם לי עד מאוד, בפרט שהיה הדבר חוזר ונשנה שוב ושוב."

הבת החליטה לברר את העניין, והנה התברר שבדרך כלל כשר' אשר היה מביא עמו את השקית עם העופות, לא היה מסתפק בכך, אלא היה נכנס לבית ושוטף אותו לכבוד שבת קודש. ולכן כשהיא הגיעה ולא ר' אשר, הייתה אותה אישה מתאכזבת שלא יהיה מי שישטוף את הבית לכבוד שבת...

פעם הגיע זוג מסוים כדי להיוועץ עמו בעניינים שונים, עשו המה נסיעה ארוכה עד שהגיעו לביתו, בהגיעם רואים הם כיצד ר' אשר יוצא מביתו עם מעילו לכוון רכבו לנסיעה. רוחם החלה נופלת בקרבם על אשר טרחו לשווא, והנה מיד כאשר ראה אותם ר' אשר, ביטל את נסיעתו המתוכננת, הכניסם לביתו, פרש מפה על השולחן, וכיבדם במיני מגדנות.

סיפור מיוחד נוסף סיפר אחד מהמקורבים לר' אשר: "חלק מאותם שהסתובבו בביתו של ר' אשר, היו גם ל"ע אנשים שמצבם היה בכי רע. היה בחור שמצבו היה כה אומלל שהיה צועק ומשתולל, דבר שגרם לחוסר נוחות לבאי הבית. ניסיתי להעיר בעדינות לר' אשר, שאולי כדאי להוציא את אותו בחור מהבית, אך הוא השיב לי בקול תקיף: 'וכי זה ביתי שאוכל להוציא ממנו אנשים החוצה?'"

הגאון הרב יוסף זכריה שטרן זצ"ל

יום ההילולא י"א בתשרי

הגאון הרב יוסף זכריה שטרן זצ"ל - נולד בשנת ה'תקצ"א (1831) בניישטוט-שאקי שבפלך סובאלק (פולין). כבר בילדותו ניכר בכח שקידה עצום והוא הצטיין בחידושי המופלאים. בהיותו כבן שלוש-עשרה הוא התייתם מאביו. לפני שמלאו לו 18 שנים התחתן. חותנו הגאון הכתיר אותו: "גאון ישרון אשר חכמתו בחוץ תרונו. עוקר הרי הרים וטוחנן בפלפוליו לשברים סיני בקודש נודע בשערים" וזאת כשהיה רק בן 18. בגיל 20 התמנה לרב ביאשינובקה. לאחר כעשר שנים התמנה לרב בשאוולי. בתפקיד זה החזיק במשך 43 שנה עד יומו האחרון. כל ימיו היה חולני וכמעט שלא ירד ממיטת חוליו. מפאת מחלתו יצא רק לעיתים נדירות מפתח-ביתו. לתפילת מנחה היה מגיע לביה"כ בקושי רב ועשה כן מכיוון שביתו היה קרוב מאוד לביה"כ. בשבת מניין אנשים היו מתפללים בביתו.

איש אמת. ענוותן מופלא. כשראה את התארים שהיו כותבים לו היה צועק וקובל על כך. התפרסם מאוד בשל זכרונו הפנומנלי. כונה 'הרב הזוכר' והגאון מוויילנא השאוולי. הצטיין בבקיאות עצומה ומעמיקה בכל ספרות התלמוד וההלכה, הראשונים והאחרונים. זכה להערכה רבה מגדולי דורו. מכל החוגים הפנו אליו שאלות, ביניהם: הגאונים הרב חיים חזקיהו מדיני, הרב אליהו דוד רבינוביץ' תאומים ועוד. הרב יצחק יעקב רבינוביץ' מפוניביז' שהגיע ללוויה, הספיד אותו ואמר: "בקבר זה גנוזים עכשיו ש"ס בבלי וירושלמי, ספרא ספרי תוספתא מכילתא, ראשונים ואחרונים". נפטר ב-י"א תשרי ה'תרס"ד (1904). חי כ-73 שנים. ציונו בשאוולי שבליטא.

אביו: הגאון ר' נתן (כונה 'רבי נתן ראש הברזל'. שימש כרבה של בניישטוט-שאקי, בולדיסלוב וקהילות נוספות במשך כארבעים שנה). אשתו: מרת רבקה (בת הגאון ר' מרדכי גימפל יפה). מרבותיו: אביו, הגאון ר' נתן, בנו: ר' שמואל. בנותיו: מרת חיה קיילא (נישאה לר' יעקב דב רפפורט רב בזיימל וכפר סבא), מרת יוכבד (נישאה לר' אשר ניסן לויטן, רב וראש ישיבה בשאוולי. בהמשך שימש כאב"ד בברונקס, מראשי 'אגודת הרבנים' בארה"ב), מרת רחל (נישאה לר' מרדכי זק"ש). מספריו: • זכר יהוסף - על ברכות וסדר מועד ונשים, שו"ת על אורח-חיים בשו"ע, ביאור על חמש מגילות, ביאור על הגדה של פסח. השאיר כתבי יד רבים, ביניהם: הגהות על תלמוד בבלי, ירושלמי, משניות, הגהות וחידושים על ה'יד החזקה' ו'ספר המצוות' לרמב"ם, חיבור על סוגיות וכללי הש"ס, חיבור על התנ"ך, ביאור על מורה נבוכים, הגהות על 'ספר חסידים', ביאורים והגהות על פיוטים ועוד. הספרים וכתבי היד כוללים כארבעים ספרים מלבד שו"ת עצום ואלפי גליונות של חידושי תורה שנשרפו בשוואלי ב-ט' באב ה'תר"ל. יום אחד הגיע לרבינו אחד משכניו בריצה. הוא סיפר כי אשתו חלתה ל"ע במחלה אנושה והרופאים לאחר בדיקה אמרו כי קיצה קרב ואין לרופאים אין שום יכולת להושיעה. רבינו נענה מיד ואמר: "מה? הם מייאשים? וכי הם נהיו בעלי-הבית החדשים על החיים?! תדע לך כי הם טועים! אשתך תחיה! ולא זו בלבד אלא היא תחיה עוד חמישים שנה!!!".

הגאון הרב שלום שבדרון ה'מגיד הירושלמי' העיד שהרב מרדכי גימפל וולק סיפר לו, כי שהיה באמריקה הוא פגש באדם שנולד בליטא. הלה סיפר לו כי האישה שבירך אותה רבינו היא אימו. אימו פעם אחת חלתה מאוד. רצו בניה להזמין רופא לבית. אולם היא אמרה בביטחון, בשמחה ובידיעה כי עדיין יש לה עוד שנתיים לחיות ואין כל צורך בהזמין רופא! לאחר שנתיים פגש שוב את האישה שאמר לו, כי ברכתו

של הרב התקיימה במלואה. בדיוק כשנגמרו חמישים שנה, האישה כבר הייתה זקנה. היא כינסה את כל ילדיה וצאצאיה וסיפרה להם שוב את כל הסיפור ואמרה להם: "היום מלאו לי חמישים שנה בדיוק מאותו היום בו רבינו הבטיח לי שאחיה עוד חמישים שנה!". היא ציוותה את צוואתה האחרונה, בירכה את כולם ונפרדה מהם. לאחר מכן היא נכנסה למיטתה ומיד השיבה את נשמתה ליצרה!

בימים ההם היה נהוג שמוכרי ספרים היו סובבים בעיירות. הם היו נכנסים לביהמ"ד, פותחים שם את חבילות הספרים, מסדרים אותם על השולחן ליד כניסת בית-המדרש ומוצאים שם את לקוחותיהם. רבינו פעם כשנכנס להתפלל מנחה בביהמ"ד הוא ניגש לשולחן מוכר הספרים וראה ספר שעניין אותו. רבינו עמד על מקומו הציץ בו כמה רגעים. לאחר מכן שאל את המוכר למחיר הספר והחזיר לו את הספר וגם עשר קופיקות שדרש המוכר בעדו. מוכר הספרים תמה על מעשה הרב ושאל: "מפני מה רבינו החזיר את הספר וגם שילם עבורו?". רבינו ענה לו: "עברתי על הספר ואני יודע את כל מה שכתוב בו. מעכשו אין לי יותר צורך בו, לכן אני חייב לשלם לך עבורו".

רבינו נכנס באחת הפעמים להתפלל מנחה בבית-המדרש ולקח ממוכר הספרים ספר מסוים. לאחר מספר דקות החזיר אותו. דבר זה הפנה את תשומת ליבם של המתפללים. נמצאו ביניהם סקרנים שהחליטו לבחון את רבינו ולהיווכח אם באמת הוא יודע את תוכנו של הספר. הם ניגשו למוכר הספרים, קנו את הספר ולמדו אותו במשך זמן רב עד שידעו את תוכנו בעל-פה. לאחר מכן הם נכנסו לרבינו ושוחחו עימו בעניין הנידון. תמיהתם היתה גדולה עד מאוד כשנוכחו לראות שהרב יודע את תוכנו של הספר בעל-פה.

זקני הדור בשאול סיפרו: כשהיה רבי יוסף זכריה מועמד לרבנות בשאול הוא דרש בשבת בבית-המדרש הגדול. כשעלה על הבימה לדרוש, רבינו פנה לשמש וביקש ממנו שיביא לו גמרא - "לא משנה איזה מסכת". אחד מגדולי התורה שבעיר בשם ר' שמואל הלמן עמד באותו הזמן על יד הבימה. כשהשמש הוציא מארון הספרים את מסכת פסחים להגישה לרבינו, לקח ר' שמואל הלמן את הגמרא מידו, דפדף ועשה קמט בדף כ"ט. הוא רצה שרבינו יגיד את חלוקה דרבנן בעניין כל איסורין שבתורה בין במינו בין שלא במינו בנותן טעם. השמש הגיש את הגמרא לרבינו וזה פתח בהלכה באותו עמוד, אבל בעניין אחר לגמרי. רבינו עמד על דברי התוספות 'אין פורץ את הקדשים' ודרש בהלכה במשך שלוש שעות רצופות. כל שומעיו היו מרותקים לדבריו ולגאונותו.

הגאון רבי מאיר רובינזון מרדושקביץ סיפר שפעם אחת הגיע לשאול ונכנס להקביל את פני רבינו. כשראה אותו הצדיק, החזיר לו שלום תפשו בדש בגדו ופתח את פיו בדבר תורה שארך כשלוש שעות רצופות!

י"ג תשרי

הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל בעל ה'מעשה שלום'

יום ההילולא י"ג בתשרי

הגאון הרב שלום סאפרין מקאמרנא זצ"ל בעל ה'מעשה שלום' - נולד ב-כ"ד תמוז ה'תרע"ו (1916) בעיר בוריסלוב שבגליציה. נקרא שמו בישראל שלום ע"ש סבו מצד אימו (הרה"ק השר שלום מבעלזא זיע"א). דור רביעי לאדמו"ר הראשון לבית קאמרנא, הרה"ק המקובל רבי יצחק אייזיק יהודה יחיאל

זיע"א (בעל 'היכל הברכה' - העיד על עצמו שבהיותו כבר כבן שנתיים עד חמש השיג מראות נפלאים ואף את רוח-הקודש). למד בישיבת צהלים בעיר הונגריה וכן למד בישיבת ראחוב וביחוד בישיבת מונקאטש. בניסי ניסים ניצל מהשואה כשברגע האחרון עלה על ספינת מעפילים שהפליגה מרומניה לארץ ישראל כשהוא מקיים במסירות נפש עילאית את המצוות בספינה. כשהגיע לארץ נלקח למחנה מעצר בעתלית. שם הכשיר את מטבח המחנה וניהל בית כנסת ואורח חיים לאנשים החרדים שרצו להרגיש טעם שבת וחג. אחרי ששוחרר מהמחנה בחר לגור בשכונת 'שערי חסד' בירושלים והחל לשמש לרבה של בית הכנסת 'קהל חסידים'. היה בידידות עם שאר רבני השכונה, ביניהם הגאון ר' דוב בעריש וינפעלד (הגאון מטשעביץ), הגאון ר' שלמה זלמן אורבך וכו'. נפטר ב-י"ג תשרי ה'תשנ"ח (1997). חי כ-81 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר המנוחות בירושלים. על שמו הוקם המוסדות התורניים 'עטרת שלום' בתי מדרש וישיבות וכוללים, הוצאת ספרים וכן הוצאת עלון שבועי תורני בשם 'עטרת שלום' ועוד.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אברהם מרדכי מקאמרנא (בעל ה'מדרכי אברהם'). סבא (מצד אימו): הגאון רבי יצחק פלאם זצ"ל (רב ואב"ד בעיר קראטשין ולבוב). אביו: הגאון ר' חיים יעקב מקאמרנא (בעל ה'פרי חיים'). אמו: הרבנית מרת חיה. נשותיו: הרבנית מרת ציפורה יוטא (בזיווג ראשון - בת של הגאון רבי בן ציון וויס אב"ד העיר ראסוויגף. נפטרה ממחלה יחד עם בנה הקטן אהרון), הרבנית מרת גאלדא לאה (בזיווג שני - בת הגאון המפורסם רבי ישראל יצחק רייזמן חבר הבד"ץ העדה החרדית בירושלים). ילדיו: האדמו"ר המקובל רבי נתנאל סאפרין שליט"א, ר' אברהם מרדכי מירושלים ור' אליעזר צבי מבית שמש ובתו מרת חווה סימא ע"ה (נישאה לר' יששכר שטוקהמר).

מרבתי: הגאון ר' לוי יצחק גרינוואלד, הגאון ר' שלמה זלמן פרידמן, הגאון ר' חיים אלעזר שפירא (בעל ה'מנחת אלעזר'), הגאון ר' ישראל הגר מויז'ניץ (בעל ה'אהבת ישראל') והגאון ר' אהרן רוקח מבעלזא. מתלמידיו: ר' אברהם צבי בק (רבה של מלברון). מספריו: מעשה שלום - על התורה • נפש שלום - על תהילים • נשמת שלום - על פרקי אבות.

כאשר רבינו עלה על ספינת מעפילים שהפליגה מרומניה לארץ ישראל, הוברר לו כי אחיו, ר' מנחם מאניש יושב בכלא על עוון ריגול, מיד עשה את כל המאמצים לשחררו למרות שידע כי הוא עומד להפסיד את ההפלגה ולמעשה הצלת חייו תלויה בספינה זו. בסיכומו של עניין בחסדי שמים הצליח גם לשחרר את אחיו בערבות מתאימה וגם להספיק את הספינה שבזכותה הגיע לארץ ישראל וכך ניצל מהשואה האיזמה ברגע האחרון. בזמן ההפלגה רבינו מסר את נפשו על המצוות ובכללם גם על נטילת ידיים ולכן בחר לישון על הדרגש הנמוך על יד הרצפה שישן קרוב לדוד המים שעל הספינה, וכן בימי החנוכה הדליק נרות חנוכה על הספינה מהשמן ששמר מהמנה היומית הקצובה לאוכל.

רבינו אמר שמי שיעזור לו לחתן את בנו הגדול יבטיח לו כל מה שצריך. אחד העשירים הגדולים בלונדון אמר לו שהוא מוכן לשלם את הוצאות החתונה, אבל בתנאי - יש לו משפט עם גוי ולמרות שהוא יודע שהוא זכאי חושש הוא מתוצאות המשפט שכן השופט שעתידי לדון בענייניו ידוע בתור אנטישמי ובוודאי יפסוק לרעתו. ולכן הוא רוצה שהצדיק יבטיח לו כי יצא זכאי. אמר לו רבינו: "אל תדאג, יהיה בסדר". ביום המשפט בבוקר שמעו בחדשות כי השופט האנטישמי הלך לישון במיטתו ולא קם בבוקר. לפיכך נקבע כי שופט אחר יפסוק בענייניו והוא זיכה את העשיר כדברי רבינו.

רבינו נהג לקום בכל יום לפנות בוקר בשעה שלוש לפנות בוקר כדי לעשות תיקון חצות וללכת לבית הכנסת להגיד שיעור במשניות ולהתפלל כותיקין ואחר התפילה היה אומר בנוסף גם שיעור בהלכה. כשהיה צעיר לימים והיו לו ילדים קטנים בבית, חשש רבינו, שאם יקום לפנות בוקר בבית, ילדיו יתעוררו משנתם ויהיה גזל שינה וכן יפריע לרעייתו, ולכן בחר לישון בחצר שהיה לו לפני הבית. רבינו ישן על ספסל שהיה ברוחב שלושים ס"מ בלבד וכך נהג גם בימי החורף הקרים לישון על הספסל, וכך העביר את שעות השינה הקצרים שלו.

נהג לשים הסכך על הסוכה שלו אפילו שהיה זקן והיה לו קשה לעלות על הסולם. מספר שנים לפני שנפטר עלה על הסולם ונפל ושבר את רגלו. שנה לאחר מכן חשבו התלמידים כי בוודאי השנה לא יטריח לשים הסכך בעצמו אחרי מה שקרה שנה קודמת אלא יבקש מאחד הבחורים עזרה. אולם להפתעתם המרובה ראו ערב החג כי רבינו לקח את הסולם ועלה את שלביו והניח את הסכך כדי לקיים את המצווה בעצמו ובהידור.

אחד מחסידי רבינו היה לו בן שחלה במחלה קשה ל"ע והרופאים לא נתנו שום סיכוי לבן שיברא. בצר לו פניו לרבינו שאמר לו לעשות פדיון על ידי שהאבא של הבן יעניק לו את הבן מתנה, וכך הוא יהיה בנו של הרב, והרי על הבן שלו לא גזרו בשמים שיהיה חולה במחלה. וכך עשו מעמד נתינת מתנה של הילד חולה לצדיק, והילד הבריא נגד כל התחזיות, וכל השנים הרבי החזיק את עצמו כאבא של הבן ואף הטריח לנסוע עד לאמריקה בשביל להשתתף בחתונה של הילד.

הרה"ק האדמו"ר הרב שלום שכנא פרידמן מפראהבישט זצ"ל

יום ההילולא י"ג תשרי

האדמו"ר הרב שלום שכנא פרידמן מפראהבישט זצ"ל הידוע בכינויו 'רבי שלום הגדול' - נולד בשנת ה'תקכ"ט (1769) במזריטש שבאוקראינה. נקרא על שם אבי סבתו ר' שלום שכנא מטורטשין. בהיותו כבן שמונה שנים נפטר אביו. רבינו ואחיו הגדול ר' ישראל חיים מלאדמיר נשלחו על ידי אימם, שבחרה שלא להינשא בשנית לאחר פטירת בעלה הקדוש, לביתו של ידידו של בעלה ותלמידו של חמיה ר' שלמה מקרלין, על מנת שיגדלם ויחנכם בדרכי התורה והחסידות, בראותה בו המוכשר ביותר מבין ידידי בעלה למלאכה זו (היא עצמה עלתה לארץ וחיה שם בהסתר).

לאחר שעבר חמיו, ר' מנחם נחום לכהן כמגיד בעיר צ'רנוביל, רבינו מונה לשמש כאדמו"ר בפראהבישט. גדלותו העצומה הביאה אליו תלמידים מכל רחבי אוקראינה. גדולי דורו התייחסו אליו בהערכה רבה. תלמידו ר' נחמן מברסלב התבטא לאחר פטירתו: "בפראהבישט היה אור גדול שכבה והותיר אחריו חשיכה עצומה". גיסו ר' ישראל מבאפאליא מתארו: "צדיק יסוד עולם, אדוני מורי ורבי גיסי". בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר בערב חג סוכות י"ג בתשרי ה'תקס"ג (1802). חי כ-33 שנים. ציונו בפראהבישט. בנו, ר' אברהם המשיך את מקומו.

סבא (מצד אביו): ר' דב בער (המגיד ממזריטש). סבא (מצד אמו): ר' משולם פייבוש מקרמניץ (בעל 'משנת חכמים'). אביו: ר' אברהם המלאך. אימו: מרת גיטל. אשתו: מרת חווה (נכדת ר' מנחם נחום מצ'רנוביל בעל ה'מאור עיניים', בת בתו מלכה, אשת ר' אברהם מקאריסצ'וב). מרבתי: ר' גדליה מליניץ (מתלמידי הבעש"ט הקדוש). מתלמידי: ר' נתן מברסלב, ר' ישראל מבאפאליא, ר' אריה לייב מבנדר

(אחיו של רבי משה צבי מסאווראן). ילדיו: האדמו"ר ר' אברהם מפראהביטש (ממשיך דרכו של רבינו בהיותו כבן שבע-עשרה), האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין מייסד שושלת רוז'ין (ממנה הסתעפו שושלות: חסידות סדיגורא, בויאן, בוהוש, וסלוי וקופיטשניץ). מרת חנה איטה (נישאה לר' יצחק מגארנוב בן ר' מרדכי מקרמניץ). דב בער (נפטר בצעירותו בחיי אביו. היה מאורס לבתו של ר' לוי יצחק מבארדיטשוב). מספריו: •עטרת תפארת ישראל- נכתב ע"י גיסו. וכן הובאו מדבריו בספרים •משמיע שלום •דרכי שלום •נר ישראל.

רבינו בחר לו דרך נסתרה שלא מצאה חן בעיני החסידים של הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל, וביקשו מרבם שיגיד לו על ההתנהגות כזה, ודיבר עמו ואמר לו משל על דרכו, וכאשר שמע הרה"ק רבי נחום את דבריו ראה אשר "על דרכיו נגה אור" ואמר לו: "עתה לך בני כאשר אתה רוצה ותתנהג כאשר תחפוץ", ופסק מלאמר לו מאומה. דרכו של הרה"ק רבי נחום היה להתפלל כותיקין וללמוד אח"כ כל היום, ואילו חתן בתו (רבינו) התפלל רק בשעה תשע ולא ראו אותו לומד. ביקשו החסידים של הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל שידבר עם חתנו על כך, עד שביום אחד בבוקר אמר רבי נחום שילך לדבר עימו, ונכנס לביתו והרה"ק רבי שלום היה עדיין ישן, וכאשר פתח דלת חדרו נשאר עומד על מפתן הדלת ולא נכנס, ושאלו אותו החסידים למה לא נכנס, והשיב להם: "ראיתי את הבעש"ט הק' עומד אצלו מצד אחד והמגיד הק' ממזריטש עומד מצד השני ומדברים עמו בסודי רוזין, ואיך יכולתי להיכנס?". ומאז הפסיקו החסידים לדבר עליו.

רבינו היה מסתיר מאוד את מעשיו ואת עבודת ה' שלו. כשהיה סמוך על שולחן חותנו זקנו הרה"ק רבי נחום מצ'רנוביל זי"ע היה רגיל להיכנס אצלו בכל שבת ויו"ט לאמור לו שבתא טבא - יומא טבא, פעם אחת ביום הראשון של ראש השנה לא יכל רבינו להתרומם בתפילתו במדרגה הראויה לו, ויאמר אל ליבו: "אם כן למה זה אנוכי עומד מלמעלה - בקיר המזרח", וירד ועמד בקרן זווית והתפלל. אחר התפילה נכנס אצל הרה"ק רבי נחום ויברכו זה את זה כנהוג ויצא, ביום השני התפלל רבינו כראוי לו, ויהי אחר התפילה כשנכנס רבינו אצל הרה"ק רבי נחום, קרא לו הרה"ק רבי נחום: "איפוא הן הנשמות אשר דחקו עצמן להתקרב אצלך אתמול כשהתפללת בקרן זווית?".

סיפר הרה"ק האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין: אבי היה פעם אחת אצל הרה"ק הרב אריה לייב משפולי בשבת. הרה"ק היה זקן מופלג ואבי היה אברך ולמרות זאת כיבד את אבי מאוד מאוד, בכל שלוש הסעודות הושיב את אבי בראש השולחן והוא ישב בצד השולחן, גם אירע באותו זמן בהיות אבי אצלו, ישב אבי בחדרו ושתה קפה, והרבה אנשים עמדו סביבו במעגל, והרה"ק משפולי עמד בחוץ והקשיב למעשה שסיפר אבי מישמעאל אחד. וכל אלו שעמדו מסביב חשבו שדברים כהווייתן כמו שהוא מספר, אולם אחר המעשה ניגש הרה"ק משפולי ואמר לאבי: "אני למדתי מהמעשה הזה כוונות של טל וגשם", ואמר אבי: "איי, הזקן הזה לא איש בער הוא!". כשרצה אבי לנסוע משם נפרד מהרה"ק משפולי, והוא ביקש מאבי שיברך אותו, ואבי לא רצה ואמר לו: "הלוא אתה זקן וישיש ברכו אתם אותי", ולא רצה, ואחר הוויכוח שביניהם זה אומר בכה וזה אומר בכה, הגיעו לידי פשרה - אבי יברך את הרה"ק קודם ואח"כ יברך הוא את אבי. וכן היה שהניח אבי ידיו הקדושות על ראש הרה"ק וברך אותו, וכאשר הרים את ידיו מעל ראשו, אמר הרה"ק לאבי: "עכשיו נעלם", ולא רצה לברכו כי לא החזיק את עצמו ראוי לכך מפני ענותנותו הגדולה, אלא מאבי הוא הצליח להוציא את הברכה.

סיפר הרה"ק מרוז'ין זיע"א: בעל בית-מרזח אחד בא פעם אל אבי זיע"א וסיפר לו שהאדון שלו רוצה לדחותו קודם פסח ולתת את בית-המרזח למישהו אחר והוא יאבד את פרנסתו, והיה אבי יושב ומספר סיפורי מעשיות, וקודם צאתו שאל בעל הבית-מרזח: "רבי! ומהו התשובה על זה שביקשתי?", אמר לו אבי: "כבר עשיתי לך טובה עם הסיפורים שלי, לך לשלום". ואכן הפריץ השאיר אותו על כנו.

פעם אחת ר' נחום מצ'רנוביל שאל אותו ממחרת ראש השנה: "מדוע ביום הראשון ראיתי מלאכים ושרפים מסתובבים סביבך, וביום השני כבר לא ראיתי?". והשיב לו רבינו: "ביום השני נתעליתי למדרגה גבוהה כזו, שהם לא היו יכולים עוד לגשת אליי".

י"ד תשרי

המקובל האלוקי רבי ציון ברכה זצוק"ל

יום ההילולא י"ד תשרי תשס"ה

המקובל רבי ציון חביב ברכה זצ"ל - נולד בעיר חלב שבסוריה. אביו נפטר בטרם לידתו ואמו הצדקת, אשר הייתה עיוורת, גידלה אותו לבד במסירות נפש על ברכי התורה והיראה. בהגיעו לגיל מצוות בערה נפשו לעלות לארץ ישראל, ואכן לאחר טלטולי דרך רבים זכה והגיע לארץ הקודש. בתחילה שהה בתל-אביב, אך לאחר שהתארח בשבת אצל דודתו בירושלים הרגיש משיכה עזה להרגשת הקדושה והטהרה בעיר, ושם קבע את משכנו עד יומו האחרון.

לצורך מחייתו עבד מספר שעות כירקן בשוק, ולאחר מכן כדורך בבנק הדואר. חי בדוחק גדול אך המשיך בעבודת השם במסירות. נהג ללכת בכל יום לאחר עבודתו לכותל המערבי, שם סיים את כל התהילים ועסק בתורת הנגלה והנסתר במשך היום ושוב מחצות הלילה ועד הבוקר.

למד שנים בחברותא עם המקובל רבי סלמאן מוצפי זצ"ל. הם היו לומדים במשך כשבע שעות רצופות בתורת הנסתר. בימות החול היו לומדים גמרא וכך גמרו את לימוד כל הש"ס, ובשבתות היו לומדים בתורת הסוד החל מצהרי השבת ועד חצות הלילה. פתח בשכונת נחלאות את ישיבת לש"ם - ר"ת לאקמת שכונתא מעפרא. שם קיבל בחורי חמד ואף מבוגרים רבים וקרבים לתורה ומצוות. הוא הקפיד בכל מעשיו תפילותיו ומצוותיו לכוון למען הקמת השכינה מגלותה. כיתת את רגליו מחנות לחנות ובין עוברי אורח למצוא נשמות טועות והיה מעוררם לשמירת תורה ומצוות. היה שכיח לראות נערים ארוכי שיער נכנסים לישיבתו ויוצאים עם מראה יהודי, כשציציות מבצבצות מתחת בגדיהם.

בבית מדרשו היו שתי קומות, קומה ראשונה למתחילים ובית מדרש עליון לותיקים ומקובלים. נשאר תדיר בביה"מ למטה וקרא לתלמידיו שם "הילדים שלי". אהב את תלמידיו אהבת נפש. העיד על עצמו, שכל חצות לילה היה בוכה בתפילה על אחד מתלמידיו ואין תלמיד שלא בכה עליו שעות. הקפיד מאוד על שמירה על גדרי קדושה. העיד על עצמו, כי בא אחד מהדברים עליהם שב לעולם הזה הוא לתקן את עניין טלית קטן. לא אחת ראו, כיצד העיר לאדם האף שנראה בלבוש של שומר תורה ומצוות, כי אינו לובש ציצית והתברר למפרע, כי הלה שכחה בטעות. בעל רוח-הקודש. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. בעל ביטחון נדיר. חי באמונה מוחשית. את כל החזקת ביתו והחזקת הישיבה והאברכים נשא על כתפיו באמונה עילאית ללא מגביות וללא פרסום, רק בפנייה ישירה לבורא עולם, אשר היה משפיע עליו כל

מחסורו בכלליות ובפרטיות. פעמים רבות סירב לקחת כסף מאנשים מסוימים מטעמים השמורים עימו, גם כאשר היה זקוק מאוד לסכומים אלה באחת העדויות מסופר כי ויתר על 300.000 דולר ולא הסכים לקחתם מידי אותו תורם.

סבל ייסורים קשים בעשורים האחרונים לחייו, ובתוך כל הייסורים היה דבוק בבוראו וקיבלם באהבה רבה. הוא לא הסכים לעבור ניתוח כדי להקל על ייסוריו, והיה צועק "מה אתם רוצים שהשכינה תסבול בשבילי?". נפטר ב-י"ד תשרי ה'תשס"ה ערב סוכות במיתת נשיקה ונטמן במהירות ובאופן שכל כך הלם את הלך חייו הצנוע, מאחר ולא הוצרכולשבת עליו שבעה. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. בסמוך לציונו של המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל מרבותיו: המקובל ר' יהודה פתיה, המקובל ר' מרדכי שרעבי. **חברותא:** המקובל ר' סלמאן מוצפי, המקובל ר' בנימין זאב חשין. **אשתו:** אחות הצדיק הנסתר רבי חכם אהרן מועלם. יום אחד אחרי שסיים את לימודו בגמרא מסכת פסחים עם הגאון המקובל ר' סלמאן מוצפי זיע"א, אמר חכם סלמאן לבנו הגאון ר' בן-ציון מוצפי שליט"א: "אם היו אומרים לי לוותר על כל חיי העולם הבא שלי או לוותר על שעת לימוד עם ר' ציון, הייתי מוכן לוותר על העולם הבא שלי!".

דרכו בחג הסוכות היה לנענע את הלולב במשך יותר מארבע שעות! וכל מי שהיה רואה אותו בזמן הנענוע היה מתמלא יראת שמים. יום אחד הלך לסוכה שבביתו כדי לנענע וביקש מהשמש בפירושו, שלא ייתן לאף אחד להכנס ולהפריע, אך בתוך כך הגיע אחד מגדולי האדמו"רים לבקרו, השמש היה בהתלבטות, האם להפריע לרב או לא. והנה בעודו מתלבט, יצא הרב בהתלהבות לקבל את האדמו"ר. באחד הימים נסע עם שמשו לקברי האבות, והנה בנוסעם חזרה לירושלים טעה הנהג ונכנס לכפר ערבי עויין ממש לתוך השוק, השמש נבהל במיוחד מהמבטים שלהם, הוא הסתכל על הרב אולם הצדיק נראה ישן, והנה בעודו אובד עצות עצר לידו רכב והנהג אמר לו: "סע אחריי",

הקול של האישה הרגיע את השמש והוא נסע אחריו, מיד הוציא אותו לכיוון ירושלים, השמש רצה להודות לו, אבל הוא נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. בדיוק באותו רגע הרב התעורר הסתכל על הנהג וחיך...

פעם הבחינה זוגתו של הגאון הקדוש ר' חיים סינוואני זי"ע, כי בעלה יוצא לכיוון שער הכניסה לעיר יהוד בה התגוררו, זוגתו בראותה את התרגשותו שאלה: "מה יום מיומיים?". השיב הרב: "אדם גדול מירושלים צריך להגיע הנה היום". והנה לאחר זמן לא רב, הגיע לעיר הרב ציון, שהרב סינוואני ציפה לבואו.

מידת בטחונו בה' הייתה מופלאה, היה אוסף סכומי כסף גדולים מאנשים, שהיו באים אליו ומחלק לתלמידים ולעניים, עד כי לעצמו לא מותר כלום ולפעמים היה מבזה את עצמו ומתחנן לאנשים, שיתרמו לישיבה והוא עצמו היה עד יומו האחרון חי בצניעות בבית שכור, בית עלוב שמי שהיה נכנס לביתו לא היה מאמין, עד כמה הרב היה חי בדוחק ובעניות. ארע בערב שבת אחד אשר ניגש אליו משמשו ואמר: "רבנו, כבר חצות היום בפתח ואין שום כסף לחלק לצורכי שבת עבור האברכים", נענה לו ר' ציון ואמר: "זמן רב אתה פה ואין לך אמונה? חכה ותראה בישועת ה'. והנה לא עברו דקות ספורות, ובפתח ניצב אדם עם סך 5.000 שקלים מכספי מעשרות, ומיד חילקו את הכסף לאברכים.

הרה"ק רבי יצחק אייזיק כץ

יום ההילולא טו תשרי

היה מצדיקי תנועת החסידות בדורה השלישי. תלמידו של המגיד ממזריטש. נכד המקובל נפתלי כץ בעל "סמיכת חכמים". בהיותו בן 12 הוסמך על ידי הרב חיים הכהן רפפורט מלובלין להיות אב"ד, ובגיל 13 נשא אשה. היה מגדולי תלמידיו של המגיד ממזריטש. נפטר בן 35 בשנת תקמ"ח. חיבר את הספר "ברית כהונת עולם" מן ההקדמה לספר "ברית כהונת עולם": הכינה גם חקרה איש חי רב פעלים מקבציאל הגאון האמיתי המפורסם בכל קצוי ארץ החסיד שבכהונה המקובל אלקי רבינו יצחק אייזיק כהן צדק זצלה"האבד"ק קאריץ ור"מ דאסטרעהא ואב"ד דקלויז דשם בהגאון מוהר"ר יואל בהגאון מו"ה יצחק אייזיק בהגאון מו"ה בצלאל בהגאון האמיתי מאור הגולה מוהר"ר נפתלי בעמ"ח ספר "סמיכת חכמים" ו"שער נפתלי" ו"שער ההכנה" אשר הי' בידי הגאון מהר"נ הנ"ל מגלת יוחסין מצד אביו עד אהרן הכהן הראש. ומצד אמו נכד הגאון הקדוש מהר"ל מפראג בעל המחבר ספר "גור אריה" ו"גבורות ה'" ו"דרך חיים" ו"תפארת ישראל" ו"נתיבות עולם" וכו', שהיה מצאצאי נעים זמירות ישראל דוד המלך ע"ה. ומהגאון המובהק מו"ה משה חריף זצ"ל אב"ד דפה שהי' מצאצאי שר התורה עד רש"י ז"ל חוטר התנא האלקי רבן גמליאל הזקן ורבי יוחנן הסנדלר נ"ע. והעלים לתרופה אלו אינה הי' לידי המביא למזבח הדפוס דחלק הראשון מו"ה יואל שור נ"י מלבוב נגד אחי הגאון המחבר, הוא הגאון האמיתי מוהר"ר משלם כ"ץ זצ"ל, מ"מ ומ"צ לעדתו בפה, בעמ"ח ספר "פתחי נדה" ו"גופי הלכות", אשר העלה ואשר הביא המחברת הקודמת לבית הדפוס בשנת רבינו יצחק הכה"ן.

הצדיק רבי כליפה אלמליח זצ"ל

יום ההילולא ט"ז תשרי

הצדיק רבי כליפה אלמליח זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ו (1844) בכפר אית אנשי (מעליא). משתייך למשפחת אלמליח, מהמשפחות המיוחסות שבספרד, מתוכה קמו גדולי תורה רבים. בתחילה משפחתו התגוררה בכפר הסמוך תשמישית ומשם עברה משפחת אלמליח לאולדמנצור. בהיותו כבן ארבע עשר שנים נסע ללמוד תורה וחכמה מחכמי מרכאש. על רבינו עברו תקופות קשות, ביניהם ימי רעב נוראים, ומספרים, שהרעב היה קשה כל כך, עד שנשרו שערותיו מראשו. רבינו התעלה בכל מכמני התורה. מסיבה זו לא פלא שבשעה שסיים ללמוד את מקצועות הקודש, המליצו עליו לבוא ולכהן כרב באחד מהכפרים החשובים - אולדמנצור הנמצא בשיפולי הרי האטלס (הממוקם כמאתיים קילומטר דרומית למרכאש).

בגיל מאה שנים נפל רבינו מהגג מגובה של שתי קומות ובמשך שש שנים לאחר הנפילה התגורר בבית חותנו - משפחת דהן, ולאחר מכן בארבע השנים האחרונות שהיה בבית בנו מסעוד בקזבלנקה, שביקש לקיים מצוות כיבוד הורים, בני המשפחה טיפלו בו במסירות עד פטירתו. לאורך שמונים ושלוש שנות כהונתו כרב הכפר אולדמנצור, שימש כשוחט של כל בני הכפר, וביתר תפקידי הרב - שליח ציבור, סופר

סת"ם, כתיבת קמעות על קלף או בתוך צלחת, שהועילו לחולים, הרבצת תורה, קידושין, וגירושין. העידה בתו, כי נדיר שיהיה גט בכפר, מאחר שהרב עשה הכול כדי להשכין שלום. הרב העמיד מאות תלמידים מבני הכפר לגאון ולתפארת. מלומד בניסים.

בתו עישה העידה, כי רבינו לא היה יוצא מן הסוכה כל שבעת ימי החג, למעט בזמן התפילה בבית הכנסת. נפטר ב-ג' סוכות, ט"ז תשרי ה'תשי"ה (1954). ציונו בבית העלמין קזבלנקה. מכל ערי המחוז קזבלנקה ומרקש הגיעו לבכות את פטירתו של רבינו ובשעת הלוויה תקעו בשופרות ועשו הקפות, כפי שנהגו בלווייתיהם של צדיקים. חי כ-110 שנים.

אביו: ר' מסעוד (אשר סירב לעשות תורתו ואומנותו והתפרנס מעבודת כפיים). **אמו:** מרת רחל (התפרסמה במעשי החסד הרבים ובצדקתה). **מרבתי:** ר' דוד שלוש.

ילדי: ר' מסעוד, מרת עישה, מרת זוהרה דהן.

לילה אחד התארח רבינו אצל ביתו זוהרה דהן, מחמת החום הכבד ששרר עלה רבינו לגג הבית, שהיה בגובה שתי קומות, יחד עימו ישן הנכד ניסים דהן, באמצע הלילה קם רבינו לעסוק בתורה ולומר תיקון חצות בככי ובתמרורים. לפתע, מסיבה שאינה ידועה מעד רבינו ונפל לחצר. באותו זמן הצדיק היה בגיל מאה שנים ובגין נפילה זו שכב גוסס במשך מספר ימים, עד שכבר החשיבוהו למת. בני הכפר והמשפחה הרבו בתפילות למענו, ו'קרעו' את השמים בתחנונים לבריאות הצדיק. ביום השלישי לגסיסתו כשבאו אנשי החברא קדישא לומר עימו וידוי וקריאת שמע כיוון שהגיעו למסקנה, כי לא נותר לו זמן רב לחיות, נדהמו לראות את רבינו פותח את עיניו ומספר להם את השתלשלות המאורעות מאז נפילתו מגג ביתו. "בשעה שנפלת, סיפר רבינו, הגיע אליהו הנביא, זכור לטוב, לתמוך בי שלא אנוק. והנה בחלומי רואה אני תשעה מלאכים, שבאו לבשרני כי אמשך לחיות, וכל אחד מבטיחני שנה נוספת לחיי, ואני מצטרף עימיהם לברכה לשנה עשירית, וכך הבטיחו לי עוד עשר שנות חיים!". הסובבים את מיטתו חשבוהו להוזה, הרי גוסס הוא ונוטה למות. במקום נכח גם ר' דוד סויסה, שהיסה את כולם ואמר - 'זקני תלמידי חכמים ככל שמזקינים דעתם מתיישבת עליהם', חלילה לנו לזלזל בדברי רבינו למרות גילו המופלג ומצב בריאותו הרופף. מיד הוציא רבינו פתק מכיסו ורשם עליו את התאריך המדויק, שבו אירע המעשה - יום רביעי של חול המועד סוכות, ואכן כפי שהרב אמר כך היה, חזר הוא לאיתנו הראשון, ולאחר עשור שנים בדיוק! נפטר רבינו.

בנו ר' מסעוד, מספר, שבאחד ממסעותיו עם המשאית שברשותו שבה העביר צמר ממקום למקום, נתקע עמה במדבר בדרך מקזבלנקה למרכאש כשהמים ברשותו נגמרו, מיד יצא מן הרכב והרים את ידו לשמים בתפילה למצוא מקור מים וביקש שהקב"ה יושיע אותו בזכות אביו הקדוש. עודו מתפלל צדה עינו מעין מים נובע ליד רגלו, הלה השתומם מאד, הרי שנים שהוא נוסע במקום ומעולם לא ראה מעין מים במקום. כשגמר למלאות את המים במשאית סימן את המקום למען יוכל לשתות לצמא בעתיד, אך בפעם הבאה שעבר שם לא ראה את אותו מעיין. אין זה אלא שזכותו של רבינו, היא שעמדה לו כזכות אבות להצילו עם מעיין המים.

לא הייתה זו הפעם היחידה, שבה הועילה זכותו של רבינו. באחד הימים חלתה כלתו ונפלה למשכב עם חום גבוה, ובמשך שלושה חודשים ל"ע הייתה מחוסרת הכרה. כשהתעוררה, סיפרה, כי בחלומה ראתה את רבינו מצווה עליה לקום ממיטתה, וכך התעוררה.

בשנת ה'תש"א (1941) הגיעו חיילי גרמניה הנאצית בשערי מרוקו, אז החלו ימים ארוכים ונוראים ליהודי הארץ. מיד בכניסתם של הנאצים למרוקו השביתו את כל המדינה, הבנקים ומשרדי הממשלה הפסיקו את פעולתם. אימה וחשיכה נפלה על הארץ. השלטון הצרפתי החל מיד ברישום כל המשפחות היהודיות במרוקו, שליחים מטעם השלטון הגיעו לכל עיר וכפר והחלו במשימה. גם לאולדמנצור הגיעו השליחים. באותם ימים שרר מתח רב בכפר, ורבינו נשאל אודות השמועה על בוא הנאצים, אמר להם רבינו: 'אכן יבואו לכאן הנאצים אך לא יצליחו לבצע את זממם, זאת בזכות ששמרנו על כבוד בית הכנסת ולא דיברנו דברים בטלים בתוכו'. ואכן כך היה כפי שחזה. רבות רבינו עורר על קדושת בית הכנסת, והיה שגור בפיו דברי הזוהר פרשת תרומה (עמוד קלא): מי שמדבר בביה"כ ומשוחח בדיבורי חול, אוי לו, שמראה פרוה, אוי לו שגורע האמונה, אוי לו, שאין לו חלק באלקי ישראל ל"ע, שמראה שאינו מפחד ממנו, ונוהג בבזיון בתיקון העליון שלמעלה. המידע באדיבות אור חדש - האתר של יהדות מרוקו וצפון אפריקה הלכות ומנהגים

התנא רבי אלעזר בן התנא האלוקי רבי שמעון זצ"ל

יום ההילולא ט"ז תשרי

התנא רבי אלעזר בן התנא האלוקי רבי שמעון זצ"ל: תנא בדור החמישי. חי בסוף תקופת התנאים בשנת תת"ק לערך בעיירה גוש חלב. היה בעל כוח רב. כשהיה ילד הרבה באכילה. בצעירותו נחשב לת"ח גדול ולמד יחד עם רבי יהודה הנשיא. לאחר שהשלטון רדף אחר אביו, ברח עם אביו גם הוא למערה והיה איתו במשך 13 שנים. בשלב מסוים פעל מטעמו של השלטון כממונה על הסדר והביטחון. בערוב ימיו התייסר ביסורים קשים על פי בקשתו. דבריו מופיעים בספר הזוהר פעמים רבות. חשש בשל מעשיו שמה עשה שלא כשורה ולכן עשה ניסוי והוציא דליי שומן מגופו כדי לבדוק האם יסריחו ולמרות שהיה חודש תמוז, השומן לא הסריח ועל זה אמר: "אף בְּשָׂרִי יִשְׁכַּן לְבָטַח". בעת פטירתו חשש פן לא יטפלו בקבורתו כראוי ולכן ביקש להטמין את גופו בעליית הגג במשך שנים רבות (בין 18 ל-22 שנים). וכל אותם שנים, לא הזיקה חיה רעה. הגיע אביו בחלום לחכמים ואמר להם: "פרדה יש לי ביניכם, ואי אתם רוצים להביאו אצלי?". נפטר ב-ט"ז תשרי, קבור במירון ליד אביו.

אביו: התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי. **אשתו:** בתו של התנאי ר' שמעון בן יוסי. **בנו:** ר' יוסי. **חותנו:** ר' יוסי בן לקוניא. **מרבתינו:** התנאים הקדושים, אביו, ר' שמעון בר יוחאי, ר' יהושע בן קרחה, ר' שמעון בן גמליאל.

פעם אחת התארחו בבית אביו. ובתחילה היה אכלן גדול, אימו היתה מוציאה מהתנור פיתות ור' אלעזר מיד היה אוכל הכל. ראו זאת האורחים ואמרו: "אין זה כי ילד כזה יכול להביא לרעבון לעולם ונחש רע שוכן בקרבו". שמע זאת ר' אלעזר. מה עשה? לקח את חמורהם והעלה אותם לגג. כשחיפשו ומצאו את החמורים על הגג, הבינו כי ידו במעל. ניגשו לאביו וביקשוהו להחזיר את החמורים. שאל אותם: "שמא דיברתם עליו?" ספרו לו. ענה להם: "וכי משלכם הוא לוקח? בכל זאת תגידו לו בשמי שיוריד לכם את החמורים". וכשהוריד את החמורים, הורידם שניים שניים. אולם כשהעלה את החמורים העלה אחד אחד. עד כדי כך היה כוחו גדול. אולם, לאחר שהתמסר לתורה, אף ציצית ביום חם היה קשה לו.

לעת זקנתו כמה מחכמי דורו פרושו ממנו כיוון שמונה ע"י השלטון הרומי לתפוס גנבים מבני ישראל ולמסרם למלכות בשל מעשה שהיה: רבינו מצא את אותו שוטר שתופס גנבים. שאל אותו: "אולי אתה

תופס צדיקים ועוזב את הרשעים?". אמר לו: "ומה אעשה? צו המלך הוא". אמר לו: "בוא אלמדך איך תעשה: כנס בארבע (שעות) לחנות וכשתראה אדם שותה יין ומחזיק כוסו בידו ומנמנם שאל עליו. אם מחבורת ת"ח הוא וישן, סימן שהקדים לקראת לימודו. אם פועל הוא, הקדים לעבודתו, ואם עבודתו בלילה, בוודאי עוסק הוא בריקוע פחים שעבודתם בלילה, וסיים משמרתו. ואם לא- גנב הוא ותפוס אותו". נשמע הדבר בבית המלך ואמרו: "היות ומדובר בעצה טובה, מי שהציע אותה יתמנה להיות שוטר". הביאוהו לרבי אלעזר בן רבי שמעון והיה תופס גנבים והולך. שלח לו ר' יהושע בן קרח: "חומץ בן יין. עד מתי אתה מוסר עמו של ה' להריגה!?" ענה לו: "קוצים אני מכלה מן הכרם". החזיר לו: "יבא בעל הכרם ויכלה את קוציו".

יום אחד פגש בו אותו כובס וקראו: "חומץ בן יין!" אמר: "מזה שהוא חצוף כל כך אני למד שרשע הוא", אמר להם: "תפסוהו", ותפסו אותו. לאחר שנחה דעתו הלך בלילה כדי לשחררו או לפדותו. אולם כבר אחר את המועד ותלו אותו. עמד תחת העץ ובכה. ניגשו אליו אנשים ואמרו לו: "רבי אל ירע בעיניך שמגיע לו תליה, שהוא ובנו עשו מעשה חמור ביותר ביום הכיפורים שחל להיות בשבת" הניח ידו על בני מעיו. אמר: "שישו בני מעי. מובטח אני בכם שאין רימה ותולעה שולטת בכם". ואפילו כך לא נחה דעתו. השקוהו סם שינה והכניסו אותו לבית של שיש ופתחו את כרסו, והוציאו ממנה סלים שומן ושמים בשמש בחודשי תמוז ואב, ולא הסריח. (ומקשים- הרי שום חלב אינו מסריח אלא חלב אינו מסריח אבל גידים אדומים של דם כן מסריחים. וכאן אף על פי שהיו גידים אדומים, לא הסריח). קרא על עצמו: "אף בשרי ישכון לבטח" (תהילים טז) ואף על פי כן עדיין לא סמך על דעתו, וקיבל על עצמו ייסורים. בערב היו מציעים תחתיו שישים מצעות ובבוקר מושכים מתחתיו שישים ספלי דם ומוגלה. למחר עשתה לו אשתו שישים מיני לפד ואכלם. בערב אמר לייסוריו: "בוא אחי, בוא רעי!". בבוקר אמר להם: "לכו, מפני ביטול תורה". פעם אחת שמעה אשתו ואמרה לו: "אתה מביא את הייסורין עליך, כילית ממון של בית אבא". כעסה והלכה לבית אביה. אולם הקב"ה שלח לו את הישועה ממקום אחר. היתה אוניה בים בה שישים ספנים. עמד עליהם נחשול לטבעם. עמדו בתפילה ואמרו: "אלו-ה' אלעזר, עננו!" ונח הים מזעפו. כשעלו ליבשה, ניגשו לרבינו, וכשראו את מצבו, החליטו שהם יטפלו בו עד שיפליגו. הכניסו לו דורון שישים עבדים ושישים ארנקאות בידיהם. עשו לו שישים מיני לפד ואכלם. פעם אחת אמרה אשתו לבתה: "לכי וראי בשלום אביך" באה אצלו ואמר לה: "לכי תגידי לאימך, שה' שלח לי את הישועה ממקום אחר". כשביתה חזרה וסיפרה לאימה, חזרה האם לביתה.

פעם אחת ניגשו אליו שישים מיני דם וטיהר את כל הנשים לבעליהם. היו החכמים מרננים ואמרו: "אפשר אין בהם ספק אחד?" אמר להם ר' אלעזר: "אם כמותי הוא, כל השישים נשים ילדו לשנה הבאה וכולם זכרים, ואם אחת מהן תלד נקבה- אות היא כי טעיתי". לאחר שנה כל הנשים ילדו כולם בנים זכרים וקראו הם 'אלעזר' על שמו.

כאשר נחה נפשו, אמר לאשתו: יודע אני בחכמים שהם כועסים עלי ולא יטפלו בי יפה. השכיבי אותי בעליית הגג ואל תפחדי. אמר ר' שמואל בר נחמני: סיפרה לי אמו של ר' יונתן שסיפרה לה אשתו של רבי אלעזר: לא פחות מ-18 ולא יותר מ-22 שנה הניחה אותו בעלייה. כאשר היתה עולה לבדוק בשערותיו כאשר היתה נתלשת שערה היה יוצא דם. יום אחד ראתה תולעת יוצאת מאוזנו. נראה לה בחלום ואמר: "יום אחד שמעתי שמזלזלים בת"ח ולא מחיתי כראוי". כאשר היו באים שניים לדון היו עומדים בפתח. היה יוצא קול מהעלייה: איש פלוני חייב, איש אלומי זכאי. יום אחד התקוטטה אשתו עם שכנתה. אמרה

לה: "תהא כבעלה שלא ניתן לקבורה!". אמרו חכמים: "אין זו דרך ארץ!" ויש אומרים: "רבי שמעון בן יוחאי נגלה להם בחלומם. אמר להם: 'פרידה אחת יש לי ביניכם ואין אתם רוצים להביאה אצלי?'. הלכו חכמים לעסוק בו ולא הניחו להם בני עכבריא, שכל השנים שהיה ישן רבי אלעזר בעלייתו לא באה חיה רעה למקומם. יום אחד ערב יום הכיפורים היה, היו טרודים. שלחו חכמים לבני בירי והוציאו מיטתו והביאו למערה של אביו. מצאו נחש עכן המקיף את פי המערה. אמרו לו: נחש, נחש! פתחי פיך ויכנס בן אצל אביו. פתח להם וקברוהו. (בבלי, בבא מציעא פד ע"ב)

י"ז תשרי

רבי משולם משה איגרא מטיסמניץ זצ"ל

יום ההילולא י"ז תשרי

רבי משולם משה איגרא מטיסמניץ זצ"ל: רב, פוסק, ומגאון דורו בגליציה. נולד בוטשאטש (אוקראינה) בשנת תקי"ב (1752). התייתם בגיל צעיר וגדל אצל סבו בקולומיא. מילדות ניכר בגאונותו, בגיל 8 התפרסם כעילוי והחל לכתוב חידושי-תורתו בספר. בן 9 היה בקי ברוב סדרי הש"ס עם מפרשי הראשונים והאחרונים וכבר דרש בבית הכנסת בעיר ברודי לפני גדולי חכמי הקלויז. ר' יצחק הלוי איש הורביץ התווכח עמו בעת הדרשה ולא יכל לו, וכאשר שב לביתו הניח את ידו על ראש בתו וברך אותה: "יהי רצון שתזכי להינשא לגברא-רבא כמו ילד-שעשועים זה שניצחני עכשיו בהלכה". ובאמת בזיווג שני זכתה בתו להינשא עם ר' משולם.

פרוש מכל ענייני עולם הזה ומיום עומדו על דעתו - לא הלך ד' אמות בלא תורה, לא שח שיחה בטלה, ישן במיטה רק בליל שבת, כל יום טבל במקווה, התפלל בהתלהבות רבה, אכל פעם אחת במשך היום בכדי להחיות את נפשו ובשר ודגים אכל רק ביום שבת. בגיל 17 מונה לרב העיר טיסמניץ (אוקראינה), התנגד לחסידות, פרסם מכתב חריף בגנותה וחתם על חרם נגד החסידים. עקב מחלוקת עם פרנסי העיר בגלל סוגיית הגיוס לצבא (הקהילה חויבה למסור בכל שנה מספר מסויים של אנשים לשירות הצבאי, הפרנסים פטרו מגיוס בני-תורה ות"ח ומסרו במקומם לצבא את עמי הארץ. הרב טען שיש לערוך הגרלה, ואף אם בנו יצא - ישלח אותו לצבא), עבר לכהן בשנת תקנ"ד (1794) כראב"ד וראש ישיבה כשמונה שנים בפרשבורג (סלובקיה). נפטר ב-י"ז תשרי תקס"א (1801). חי כ-49 שנים. ציונו בסלובקיה.

על קורות שידוכו של ר' משולם איגרא: במקום שהוא היה מנהג להזמין את החתן לסעודה בבית-הכלה, וכך עשה גם אבי הכלה הגביר ר' שמואל ביק שהיה פרנס העיר. באותה תקופה התחילו להשתמש בקפה, אבל מכיוון שהיה זה מוצר חדש, מטבע הדברים מחירו היה יקר, ולכן רק אנשים אמידים יכלו להרשות לעצמם להשתמש בו, ואילו עניים כלל לא ידעו עליו. והנה, מגיע ר' משולם לבית-הכלה וכיבדו אותו בקפה. הביאו לשולחן כוס עם קפה שחור, וליד קנקן חלב וצלחת סוכר כדי שיוכל ליטול כמה שיחפץ וימהול בהם את הקפה. אבל בהיותו ילד עני שלא ראה קפה מימיו, לא ידע כיצד נוהגים במה שהוגש. חכך הנער בדעתו למספר רגעים והחליט: הלא בגמרא כתוב שאכילה קודמת לשתיה. ולכן לקח את הסוכר ואכלו כמות שהוא. עתה צריך היה להחליט מה לשתות קודם את החלב או את הקפה. והפעם הוא עושה שימוש בתורה הקדושה, הלא בבראשית כתוב "ויהי ערב ויהי בוקר", מכאן

הלילה קודם ליום, מכאן אפוא, שצריך להקדים את השחור ללבן. הלך ושתה את הקפה השחור ולאחר מכן שתה את החלב. כשסיים לשתות את הקפה, ראה כי נותר בכוס המשקע של הקפה. מה עושים בו? ומיד מצא את התשובה לכך, הרי נתנו לו כפית, אם כן העלה בכפית את משקע הקפה מן הכוס ואכל אותו. כל אותו זמן התבוננה הכלה במעשיו התמוהים של ר' משולם, ולאחר שראתה כיצד הרב אוכל את משקע הקפה, קמה ממקומה ונמלטה היישר אל המטבח ודמעות זולגות ללא הרף מעיניה, כשהיא מגוללת לאמה את שהתרחש. לבכי הבת הצטרפה גם האם. לשמע הבכי הנשמע מן המטבח הגיח האב במרוצה ושאל לסיבת בכייתם. בסיכומו של עניין, ראה האב כי הזיווג אינו עולה יפה (היות והיה פרוש מכל ענייני העולם הזה) והתחיל גם הוא לדבר על ליבו לגרש את אשתו. בבד"צ השתוממו ואמרו: "הלא הוא ספר תורה ממש?", והכלה השיבה לעומתם: "ספר תורה, מקומו בארון הקודש". לאחר זמן קצר נשא לו לאישה את בתו של רבי יצחק הורביץ, רבה של ברודי. ונתקיימה ברכתו של אותו גאון וצדיק.

בימים ההם פרצה מחלוקת בין גדולי ברודי וחכמיה בדבר גט, הללו פסלוהו, הללו הכשירוהו, ובמלחמת-הלכה זו השתתף גם ר' משולם שהיה אז כבן חמש-עשרה שנה. חכמי ברודי שהיו אז מפורסמים בגדולת-תורתם החליטו לשאול את חוות-דעתו של ר' ישעיה ברלין רבה של ברסלוי, שבקיאותו בכל חדרי-תורה הרעישה את כל גדולי דורו. כל אחד מחכמי ברודי כתב את תשובתו, וכל התשובות ככתבן וכלשוונן נשלחו לר' ישעיה ברלין. ובתוכן גם תשובתו של הגאון-הצעיר ר' משולם. קרא רבי ישעיה את התשובות זו אחר זו וכשגמר לקרוא את תשובתו של רבי משולם, קרא מתוך השתוממות והתפעלות: "זהו זקן שקנה חכמה! בחריפותו ובקיאותו יכול הוא להתחרות עם רבים מגדולי הדורות שקדמונו". נכספה גם כלתה נפשו של ר' ישעיה לדעת מי הוא בעל התשובה הזאת אשר עד עכשיו לא ידע את שמו ולא שמע על אודותיו. באותו פרק נודמן ר' שמואל ביק, הקצין מברודי, לעיר ברסלוי. שבא לרגל מסחרו, ובבואו, מצא לעצמו לחובה לבקר את בית הרב. ר' ישעיה קיבל את פניו ברצון ותוך כדי שיחה, שאל אותו אם הוא מכיר בעירו תלמיד-חכם אחד בשם רבי משולם איגרא. "כן", השיב ר' שמואל, "הוא עדיין צעיר-לימים, כבן חמש-עשרה שנה". "כל-כך צעיר?, קרא הרב בהשתוממות, "ואנוכי לא ידעתי ולא שמעתי על-אודותיו כלום?" - "ולמה משתומם הרב על זה?", שאל ר' שמואל, "ר' משולם זה הוא גאון אדיר, מיחידי-הסגולה שבגדולי הדור" ענה הרב. שמע ר' שמואל ביק את הדברים האלה, נתכוון ליבו בקרבו והתעלף. לאחר שהשיבו את רוחו, שאלהו ר' ישעיה: "מה לך כי התעלפת?" - "גאון-צעיר זה חתני היה ואני השפעתני עליו שיגרש את אשתו, זו בתי" - החזיר ר' שמואל מתוך אנחה צורבת. "אם כלי מחזיק ברכה זה היה בביתך ואתה בעצמך בערת הקודש מן הבית", אמר לו רבי ישעיה, "צריך אתה להתעלף פעם שנייה!".

י"ח תשרי

הרה"ק האדמו"ר רבי חנה הלברשטאם - הרבי מקאלשיץ

יום ההילולא י"ח בתשרי

רבי חנה הלברשטאם - הידוע בשם "הרב מקאלשיץ", אשר ישב גם הוא ברישא משנת תרפ"ב עד שנות השואה. בתקופה שכן מלחמת העולם הראשונה והשנייה כיהנו רבים מבניו, נכדיו ניניו ואף בני ניניו של רבי חיים מצאנז כרבנים ואדמו"רים בכל רחבי גאליציה, ואף מחוצה לה לשם דוגמא: ביותר משלושים

ערים היו הרבנים ממשפחת הלברשטאם, כמו: צאנו Sacz-Nowy, קשאנוב Chrzanow, באכניא Bochnia, גריבוב Grybow, באבוב Bobowa, טשחויב Czchow, דוקלא Dukla, דאלינא Dolyna, ועוד. עם כל זה - אחד מהמפורסמים שביניהם היה ר' חנה שעליו אנו מדברים. אף שלא היה מהמבוגרים שבדור אלא דוקא מהצעירים - בכל זאת הנהירה אליו היתה המונית, וכללה לא רק צעירים אלא גם מבוגרים באים בימים, אשר עוד הסתופפו בצל זקיניו רבי יחזקאל משינאווא ורבי חיים מצאנו. באותה עת כבר נשבו רוחות זרים ליהדות וברחוב היהודי החלו להיראות שינויים. ר' חנה בדרכו האופיינית ניסה לעצור את הסחף. ר' חנה דבק בדרכי זקיניו הגדול רבי חיים מצאנו, שהיה מפורסם בשלשת העומדים עליהם העולם עומד: תורה, עבודה וגמילות חסדים, ואף הוא - ר' חנה - הצטיין בהם, כפי שנראה בהמשך. תחילה אספר מעט על חייו: ר' חנה נולד ביום ר' תמוז תרמ"ד בעיירה פריסטיק Frystak לאביו רבי מנחם מנדל שהיה רב העיירה, והיה דור שלישי לרבי חיים מצאנו: בן רבי אריה לייב אב"ד דוקלא בן רבי דוד אב"ד קשאנוב בן רבי חיים מצאנו, בין מצד אביו ובין מצד אמו. על ימי ילדותו יש לנו עדות מעניינת ביותר של פוסק הדור הגאון מהר"ש ענגיל - המפורסם בתשובותיו שו"ת מהר"ש שמונה חלקים - הכותב במכתב: "מאז היה עוד תינוק קטן ראינו צדקתו ופרישתו והתמדתו בתורה עד להפליא". בסביבות שנת תרס"ב נשא את אשתו שהיתה אף היא נינת רבי חיים מצאנו - בין מצד אביה ובין מצד אמה. בסביבות שנת תרע"א התקבל לרב בעיירה קאלשיץ אשר חיזו בה כשלשים משפחות יהודיות. כהונתו לא נמשכה יותר מארבע שנים, שכן בפרוץ מלחמת העולם הראשונה ברח ר' חנה מפולין, וחזר אליה רק כעבור שמונה שנים - לאחר הקמת המדינה הפולנית החדשה. בחזרתו לארץ מולדתו - בשנת תרפ"ב התיישב ר' חנה בעיר רישא, שהיתה מטרופולין לתורה וחסידות בסביבה. כפי שהזכרתי מקודם, אנחנו מוצאים אצל ר' חנה את שלושת העמודים שעליהם העולם עומד: תורה, עבודה וגמילות חסדים. ואכן במכתבו הנזכר הזכיר זאת הגאון מהר"ש ענגיל, לאחר שמציין את מעלותיו מאז היותו קטן, כותב על ההווה ואומר: "והוא תלמיד חכם גדול, חוץ מזה גודל הצדקות והגמילות חסדים שעושה הוא למעלה מהטבע, כנודע לכל מכיריו אשר ממש הוא מפקיר את עצמו ובני ביתו יחזו רק לרדוף צדקה וחסד עם אחינו בני ישראל". תורה: ר' חנה פירסם בחייו שני קונטרסים שבהם הראה את כוחו בבירור ההלכה גם בענינים חמורים וקשים: הראשון: קונטרס בין השמשות - לחזק את שיטת רבינו תם בענין זמני היום והלילה, והשני: קונטרס תורת מקוה - בדיני מקוואות, אולם הוא העלים את שמו כמחבר. ניתן לשער כי פרסום דבריו דווקא בנושאים אלו, גם הוא מהטעם האמור שר' חנה ניסה בדרכו לחזק את החומרות ההלכתיות שהיו נהוגות בימי קדם, כמו: שיטת רבינו תם, ודיני מקוואות לפי שיטת זקיניו רבי חיים מצאנו. אהבת התורה בערה בקרבו כאש, ובכל הזדמנות שנקרתה בידו היה ר' חנה שם פעמיו לבתי כנסיות ובתי מדרשות, שם היה מתערה בין הלמדנים והצורבים ומפלפל עמהם בדברי תורה. סיפר ר' יחזקאל פרנקל ז"ל מרמת-גן: "זכורני עוד מימי ילדותי המראה הנהדר הזה, עת היה עומד ורגלו אחת על הספסל, ומפלפל בתורה בהתלהבות ושמחה עד אין קץ". וכן העיד עליו אחד מגדולי תלמידיו - רבי יעקב לייזער זצ"ל שכיהן כאדמו"ר מפשעווארסק באנטווערפן - שלא עברו אצלו חמשה עשר רגעים שלא דיבר בדברי תורה. כך מוסר גם הגאון ר' אלחנן היילפרין זצ"ל מלונדון, כי זקיניו הגדול מהר"ש ענגיל הנזכר - מגדולי הפוסקים בדורו - היה מתייעץ עמו בהלכות החמורות בחושן משפט, אף שהיה מבוגר ממנו בהרבה. ואכן בספרי תשובותיו שו"ת מהר"ש נמצאים כמה תשובות מהגאון אל ר' חנה, ובהם מתפלפלים ביניהם בעניני הלכה, וכן נדפסו ממנו תשובות גם בשאר ספרי גדולי דורו, עמהם היה בקשרי ידידות עמוקים. פן נוסף בחלק התורה - הוא הישיבה לבחורים צעירים בשם "זרע קודש", אותה

ייסד ר' חנה בשנת תרפ"ח בעיר רישא, ובה השקיע את מיטב כוחותיו כדי ללמוד את הבחורים ולחנך אותם על דרך התורה והיראה. הוא התעניין אישית סדרי לימודם של כל אחד ואחד ושוחח עמם לעתים קרובות ואף ישב בעצמו ללמוד אתם. כל זה מתאים מאוד לדרכו של ר' חנה לחזק את היהדות והחסידות כבימי קדם. עבודה: מתוך עדויות שרידי תלמידיו וחסידי עולה תמונה אחת ברורה, אשר כולם כאחד מעידים על אותו דבר: כי לבו של ר' חנה היה בוער בעבודת השם כתנור לוהט ולא הסיח לרגע דעתו מקונו יתברך, תפילותיו היו בהתלהבות והתעוררות גדולה ובאש להבה, ואכן רבים נהרו אליו לחזות בנועם זיו עבודתו הקדושה של שריד לדורות קדמונים. עבודת השם של ר' חנה היתה מפורסמת כל כך, שגם אלו אשר לא נמנו על עדת החסידים ידעו ושמעו על כך, כאשר העיד הגאון רבי יצחק זאב סולובייצ'יק מבריסק הגרי"ז - "דער בריסק'ער רב", בעת שסיפר אחד לפניו שהכיר את ר' חנה, הגיב הגרי"ז ואמר שהיה ר' חנה יהודי אש להבה "ער איז געווען א איד א פלאם פייער", שהכירו משהותו בעיירת המרפא קרעניץ. גמילות חסדים: אחת ממידותיו המופלאות שר' חנה התברך בהן, הוא טוב לבו יחד עם מידת החסד שבו. בגופו ובממונו הרבה לעשות צדקה וחסד, והוא פיזר מכספו לכל עני ונכה לב הרבה מעבר ליכולתו. די להעיק מבט על הרשימות שבארכיון ארגון הצדקה הוותיק "כולל חבת ירושלים", שם מסודרים התרומות של כל תושבי העיר מדי כמה חדשים, כאשר סך תרומתו של ר' חנה בולטת לעין בגודלה לעומת שאר האנשים אפילו הנגידים בעם. על שלחנו הסבו תמיד עניים ואביונים וסתם ארחי פרחי שהיו משביעים את נפשם הרעבה על שולחנו. לא רק בממונו אלא גם בגופו הידר ר' חנה ועזר בכל כוחו לכל מי שרק יכול, ולא חס על כבודו. סיפר אחד מבאי ביתו, שבכל כמה שבועות היה מגיע לר' חנה אדם אחד בבגדים קרועים ובלוים מוכה שחין מכף רגל עד ראשו, והיה מתייחד עמו לזמן מה. החסידים בראותם הדבר היה בטוחים שאדם זה הוא בודאי אחד מהל"ו צדיקים שבדור אשר הרבי מדבר עמו בסתרי תורה. עד שבסוף נתגלה הדבר, אחרי שאחד האנשים הצליח להתגנב לחדרו של ר' חנה טרם התייחד עם אותו אורח, והוא ראה כיצד ר' חנה נוטל ספל מים חמים ורוחץ במו ידיו את היהודי המסכן, ולאחר מכן מלביש אותו בגדים חדשים ונקיים. כדי לתת דוגמא מדרגת הדאגה לזולת של ר' חנה, אצטט קטע מזכרונות אבי ז"ל, בו מספר על קורותיו בתחילת המלחמה: בהגיענו לרישא נכנסנו אל ביתו של הרה"ק ר' חנה הלברשטאם הי"ד הרבי מקאלאשיץ. הדירה כולה היתה מלאה בפליטים מכל היישובים מסביב, שברחו מפני הגרמנים. הרבי מקאלאשיץ עצמו נכנס בדיוק באותה שעה הביתה, כשהוא עייף ומותש מקוצר רוח ומעבודה קשה שנאלץ לעבוד באותו יום. הרבי התגורר במרחק לא רב מתחנת הרכבת. ומאחר ותחנת הרכבת הופצה אז על ידי הגרמנים, תפסו הפולנים אנשים וגייסו אותם לעבודה בפינוי ההריסות מהמסילות, כדי שהרכבות יוכלו לחדש את נסיעותיהם, וכך הם נפלו בלהיטות על ה"מציאה" ותפסו גם את הרבי על מנת לענותו קצת. נאלץ איפוא הרבי מקאלאשיץ לעבוד קשה במשך כל היום, בפינוי גופות של מתים ובסחיבת גזעי עצים וגרוטאות כבדות של ברזל, והוא הגיע הביתה באפיסת כוחות. בהיכנסו לביתו, התעניין הרבי תחילה אם כל האנשים שהסתובבו בדירה כבר אכלו, ורק לאחר ששמע בבירור כי כולם כבר סעדו את לבם איך שהוא, הלך גם הוא עצמו לטעום משהו. סיפור נוסף המראה על רגישותו המיוחדת ליתומים, מוסר הרב פנחס פינטר רב דבית המדרש 'כנסת ישראל' בפלטבוש נ.י., ששהה במחיצתו בבחרותו ברישא: "פעם אחת הזמין אותי הרבי לסעוד ארוחת בוקר בביתו. כמוכן ששמחתי על ההזמנה והצטרפתי אליו. באמצע הסעודה נכנסה לחדר ילדה קטנה בשם שיינדל, אחת מהיתומות שהתגוררו בביתו ופרצה בכי מר על כי

אחד מנכדיו הקטנים של הרבי הרביץ לה! הרגיעה הרבי והבטיחה כי יוכיח את נכדו ולהבא לא ישנה הדבר. כשנכנס אחר כך לחדרו הנכד, קרא לו הרבי בחיבה והושיבו על ברכיו ואמר לו: "שמעתי שהרמת את ידך על שיינדל! וכי יודע אתה מה חומרת הדבר להרביץ לילדה יתומה? הלא היא בתו של הקב"ה, וכיון שבכתה לפני אביה שבשמים על שציערת אותה, מי יודע מה עלול הקב"ה להעניש את כל המשפחה בגללך!". התרגש הילד מאד לשמוע דברי זקינו ופרץ בשאגה: "סבא, הנני רוצה לעשות תשובה!...". אמר לו הרב מקאלשיץ: "קבל על עצמך מכאן ולהבא שלא תצער יותר חס ושלום את שיינדל, וכל מעותיך שחסכת תתן לה במתנה כדי שתמחול לך על מעשיך!". מעמד זה - סיים המספר - החדיר בי הרהורי תשובה עזים לכל ימי חיי. יש לציין שאף כי ר' חנה היה ידוע כקנאי גדול בדעותיו, עם כל זה גברה מידת האמת שלו, והיה נוהר בכבודם של תלמידי חכמים שהיה לו חילוקי דיעות עמהם. וכן העיד גם אבי ז"ל שכאשר עבר האדמו"ר מגור בעל "אמרי אמת" בצאנו בקיץ תרצ"ט, בדרכו לעיירת מרפא, הבחין בו ר' חנה בהיותו על הרכבת בתחנה שבצאנו כאשר אף הוא בדרכו לעיירת קייט מסוימת, ומיד ירד מהרכבת, רץ אל הרבי מגור, נתן לו ברכת שלום ורץ בחזרה אל הרכבת שעמדה להמשיך בדרכו לעיירת היעד. וזאת על אף שר' חנה היה מהמתנגדים הגדולים להתארגנות החרדים במסגרת "אגודת ישראל", ואילו הרבי מגור היה ממייסדיה ומראשיה. בימי מלחמה ומצוק: כאשר כבשו הנאצים את פולין ורישא בתוכה, סבל ר' חנה בין כל יהודי העיר מידם הרשעה של הגרמנים, אולם לאחר זמן, עזב את העיר ועבר - בחודש אלול ת"ש לעיר מולדתו פריסטיק, שם היה רגוע יחסית, ושהה בבית אמו הרבנית הזקנה קרוב לשנתיים. ואחר מכן החליט להסתתר בבונקר מחוץ לעיר, אלא שהמחבוא התגלה כעבור מספר חדשים והוא נשלח לבית הסוהר ביאסלא. עדות מדהימה ביותר על שעותיו האחרונות של ר' חנה בטרם נהרג על קידוש השם, מוסר לנו ר' יהושע העלר מבני ברק, המספר כי בהיותו בשנת תשכ"ב בארצות הברית, נסע יום אחד ברכבת התחתית. לידו ישב יהודי עם זקן מגולח והם שוחחו ביניהם על דא ועל הא, עד ששאלו לפתע: האם הכיר את הרבי מקאלשיץ, והוא ענה שכן. ואז סיפר לו האיש כי הוא שהה בבית הסוהר ביאסלו יחד עם ר' חנה בימיו האחרונים, לפני שהוצא להרוג. היה זה בליל שבת, ובעוד שהוא - המספר - יושב בפנינתו ומהרהר במה צפוי לו אולי מחר, עמד הרבי להתפלל קבלת שבת ורקד ב"לכה דודי" כבימים ימימה. כשגמר להתפלל פנה הרבי אליו ושאלו אולי יש לו פרוסת לחם כדי לקיים מצות סעודת שבת? מיד נתן לו פרוסה קטנה שהיתה שמורו עמו. הרבי שר "שלום עליכם" נטל ידיו וקידש על הפרוסה, קלט פירורים אחדים ואמר: "זה במקום דגים לכבוד שבת", "זה במקום מרק לכבוד שבת", "זה במקום בשר לכבוד שבת". כאשר נותר אצלו עוד פירור קרא ואמר: "זה במקום צימעס' גזר לכבוד שבת". "כאן" - סיפר האיש - "לא יכולתי להתאפק, ופרצתי בצחוק מר. רבי, עוד מעט יוציא אותנו להרוג, ואתם עוסקים ב'צימעס'?". הרצינו פניו של הרבי ואמר: דע לך שיש רבוננו של עולם שמנהג את העולם, ועלינו לקבל את גזירותיו באהבה. אני רוצה שתאמין שהכל מאת השם. לאחר מכן הוציא מכיסו ממחטה והשיט לו באומרו: שמור על המטפחת, אף אחד לא יוכל להזיק לך כל זמן שהיא תהיה ברשותך. ואמנם כן - סיים האיש - עברתי את כל המחנות הגרועים ביותר, לקראת סוף המלחמה נותרו ממנה בידי רק קרעים וחוטים, אותם קשרתי על אצבעות רגלי בכדי שלא יאבדו, וברוך השם ניצלתי, והנה אני לפניך. לפי עדות השרידים, נהרג ר' חנה ביאסלו ביריות ביום י"ח תשרי תש"ג. לאחרונה אותה המקום שם נהרג, והוקמה מצבת זכרון. יהי זכרו ברוך וזכותו תגן עלינו, אמן.

הגאון רבי שלום הכהן זצ"ל

יום ההילולא ח"י בתשרי

הגאון רבי שלום הכהן זצ"ל: נולד בליל שבת קודש ב' אייר ה'תקצ"ד (1834) בג'רבה. ביום המילה נתן לו אביו שלושה שמות: שלום, דניאל ויהודה, שהם ראשי תיבות של שם הקודש ש-ד-י. לצורך כלכלת ביתו, שלח במסחר ידו, כדרך רוב החכמים באותו זמן. ההצלחה האירה לו פנים. עד מהרה הפך לעשיר מופלג ובעל קרקעות. מהונו הרב, פיזר תרומות נכבדות לצדקה וחסד. במשך שנים רבות החזיק מכספו שני תלמידי חכמים גדולים, שהיו לומדים על חשבוננו יומם ולילה, והוא היה דואג לכל צרכיהם. מכיוון שעמד בניסיון העושר ניסו אותו בשמיים גם בניסיון העוני. עד כדי כך הגיעה עניותו, שנותר לו חלוק אחד בלבד. ביום שהיו מכבסים אותו, היה מתעטף בטליתו בביתו. מאחר ולא היה לו בגד אחר, באותו היום הוא לא יכל לצאת החוצה. אולם בגודל צדקותו, קיבל את הכול באהבה ובירך על הרעה כשם שבירך על הטובה. עם כל זאת, גם בהיותו עני ואביון, היה דוחק את עצמו ונותן צדקה לעניים. ולא זו בלבד, אלא שהיה גם מכתת את רגליו לגבות תרומות עבור אורחים ושד"רים.

רבינו התפרסם כצדיק ובעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. ברכותיו לא היו שבות ריקם. באמרי פיו, מחולל היה ניסים ונפלאות. בזכות תפילותיו עקרות רבות נפקדו, וחולים רבים התרפאו. עד שנת התרנ"ב (1891) התגורר בג'רבא ושימש כדרשן ושליח ציבור בביה"כ 'הכהנים'. כך הרביץ תורה מספר שנים בעיר גאבס. בהיותו כבן חמישים ושבע שנים, נוסדה עיירה חדשה בדרום תוניסיה בסמוך לג'רבא ושמה זרזיס. רבינו נקרא לכהן בקודש כרב ומורה צדק בעיירה החדשה. שם הרביץ תורה במשך כשלושים שנה. בערוב ימיו, כשהוא זקן ושבע ימים, זכה רבי שלום לחונן את עפר ארץ הקודש. נפטר ב-י"ח תשרי ה'תרפ"ו (1925). ציונו בטבריה. חי כ-91 שנים.

סבא (מצד האב): ר' שאול (גאב"ד ג'רבא). **אביו:** הגאון ר' משה. **אשתו:** הצדקת מרת תראכי (נכדתו של הגאון רבי יוסף הכהן זצ"ל ראב"ד ג'רבא). **מרבתי:** הגאונים - אביו, ר' משה, המקובל ר' כליפה עידאן. אחיו, ר' דוד הכהן. **בנו:** ר' משה כלפון. **מספריו:** ברכה ושלום • צדקה ושלום • חיים ושלום - מידות • חפץ יקר - ביאור מצוות התורה • נהר שלום - על התורה • ברית שלום ושערי שלום - על ארבעת חלקי השו"ע.

רבי שלום היה מפורסם לא רק בקרב היהודים. גם הערבים תושבי המקום העריכו וכיבדו מאוד את הצדיק. מרוב הערצתם אליו כינו אותו בשם 'סידי הרבי' (אדוני הרב). מסופר על אישה ערביה, שנהגה לטאטא, לנקות ולסקל את השביל בו עבר רבינו בדרכו מהבית שלו לבית הכנסת. היא עשתה זאת כדי שהצדיק לא ימעד חלילה בדרכו. באחד הימים, ניגשה אל הרב וסיפרה, כי פיטרו את בנה והוא חסר עבודה במשך תקופה ארוכה. היא ביקשה ממנו שיברך אותה ואת בנה לפרנסה טובה. הצדיק בירך בברכת "מזוני רוויחי". עוד באותו שבוע, מצא בנה מקום עבודה עם משכורת גבוהה ביותר.

באחד הימים ישב אדם מג'רבא בבית הקפה שבעיר גאבס. לאחר דקות אחדות נכנס ישמעאלי הדור ומכובד וישב בסמוך אליו. שאל הערבי את היהודי למקום מושבו. היהודי השיב כי הוא מתגורר בג'רבא. "האם אתה מכיר את רבי שלום?", שאל הערבי. "אכן, אני מכיר את הצדיק. אך אם יורשה לי לשאול, כיצד אתה מכיר את רבינו?", שאל היהודי, כשאינו מסתיר את פליאתו, שכן מה לערבי המתגורר בעיר גאבס ולרבי שלום שהתגורר בעיר זרזיס? חייך הערבי וסיפר ליהודי, כי בכל פעם שהוא היה מגיע לעיר

זרזים לרגל עסקיו, היה נכנס לביתו של רבי שלום ומבקש את ברכתו, שכן ידע שברכותיו מתקיימות. "פעם אחת", הוסיף הערבי בהתלהבות, "בירך אותי הרב שהשנה אתמנה למושל! כאשר שמעתי את ברכתו, אף שידעתי שברכותיו מתקיימות, הפעם לא האמנתי שברכתו תתקיים. רחוק הייתי מלהיות מושל לפי החוק, והיה עלי להתקדם בכמה דרגות כדי שאהיה מועמד לתפקיד המושל. באותו הזמן מספר אנשים היו בדרגה גבוה ובמעמד טוב ממני להתמנות כמושל. אך למרבה הפלא, התקיימה ברכתו במלואה, והתמניתי למושל באותה שנה, בדיוק כפי שבירך הרב", סיים בהתרגשות הערבי שהתגלה כמושל המקום.

ערבי אחד מתושבי עיר הנמל גאבס, נקנס על ידי השלטונות לגלות לעיר זרזיס, מקום משכנו של רבי שלום. הערבי שכר עורך דין מעולה ושילם לו סכום עתק כדי לערער על פסק הדין, אך השופט דחה את טענות עורך הדין. "לך אל רב היהודים ותבקש ממנו שיברך אותך שתצליח לשוב לעיר מולדתך. דע לך, רבי שלום ידוע בברכותיו שאינן שבות ריקם", יעצו לו חבריו. הוא סירב ולא האמין בברכותיו של הרב. חבריו ניסו לשכנע אותו ואמרו: "הרי אתה נמצא כאן בזרזיס. הגלו אותך מגאבס ואינך יכול לחזור לשם. המרחק לבית רבינו קצר מאוד, ובמצבך אין לך מה להפסיד". לבסוף שמע לדבריהם ופנה לבית הרב. כשהגיע לשם, סיפר לצדיק מה התרחש. הרב האציל מברכתו עליו. חלפו שבועיים ימים בלבד, וכבר קיבל הערבי תעודת שחרור, בה הורשה לשוב לעיר מולדתו גאבס. נסע הערבי לבית הכנסת 'אלגריבה', וסיפר לפני יהודים וערבים את הנס אשר קרה לו. הוא לא הסתפק בכך, אלא אף תרם סכום גבוה לבית הכנסת, כשהוא משבח ואומר "אין כמו דת ישראל!", ונעשה מכך קידוש ה' גדול.

מסופר כי שרה, בתו של רבינו, חלתה בילדותה בעיניה והתעוורה לגמרי ר"ל. אביה הביא לפניה לשונות של צמר בצבעים שונים כדי שתבחין ביניהם, והיא לא זיהתה. יצא רבינו מהחדר בצער, פרש כפיו אל ה', והתפלל מעומק ליבו: "ריבונו של עולם! בת עיוורת - זהו צער ועלבון גדול, א-ל נא רפא נא לה!". באותו הלילה, ראתה הבת בחלומה דמות אדם, שהניח ידו על עיניה והבטיח לה: "אל תיראי! מחר תוכלי לראות ככל האדם". כאשר הקיצה הבת משנתה, גילתה להפתעתה כי מאור עיניה שב אליה כבראשונה! כאשר סיפרה לאביה את דבר החלום, אמר לה: "בוודאי זהו המלאך רפאל, שבא ורפא את עיניך". מרת שרה חיה כתשעים שנה ועד סוף ימיה לא ידעה חולי וכל מכאוב בעיניה.

י"ט תשרי

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו הגאון מוילנה

יום ההילולא י"ט בתשרי

הגאון הרב אליהו קרמר זצ"ל הידוע בכינויו הגאון מוילנה: מגדולי חכמי התורה. נולד ב-ט"ו ניסן ה'ת"פ (1720) בעיר סלץ (הסמוכה לכריסק שבליטא). (בהיותו כבן שבע דרש בביה"כ הגדול דרוש ופולפול עמוק אשר לימדו אביו ובהמשך לבקשת ר' העשיל אב"ד וילנה גם פלפול שהכין בעצמו. בהיותו כבן תשע החל ללמוד בספרי רבינו האריז"ל. מגיל עשר לא למד אצל רב ולא למד בישיבה. בהיותו בן שתים-עשרה כדברי מח"ס 'עליות אליהו': "כבר באו בקרבו 'כל שבע החכמות בתכלית הדקות והאמת", וכל רז לא אניס ליה". כתב פירושים לזוהר תיקונים לספר יצירה ולספרא דצניעותא. אמרו עליו כי כיוון לדברי האר"י יותר מתלמידו הרב חיים ויטאל זצ"ל.

שלט בכל ספרות התורה. הצטיין במידותיו והסתפק במועט. פרוש מענייני העולם. מעוטף בטלית ומוכתר בתפילין כמעט כל היום. עניו מאוד ולא רצה להמנות בתור מנהיג, רב או דיין. מאנשי המופת. אמרו עליו שלא הניח דבר גדול או קטן בהלכה ובקבלה, והשגתו הועילה לו לרדת לעומקם של הדברים שלמד. כל דברי התורה היו שמורים בזכרונו. **גאון בנגלה ובנסתר.** התמדה מופלאה בתורה. בעודו צעיר לימים קיבל על עצמו גלות, לנדוד מספר שנים. עבר בערים שונות בפולין ואשכנז והגיע עד ברלין. בסוף ימיו חפץ לעלות לארץ ישראל, ונסע עד העיר קניגסברג. שם שינה את דעתו וחזר לביתו, באומרו כי אין לו רשות מן השמים לעלות לארץ ישראל. נפטר ב-י"ט תשרי ה'תקנ"ח (1797). חי כ-77 שנים.

סבא (מצד האב): ר' יששכר בר. **אביו:** ר' אליהו זלמן. **מרבתי:** ר' משה מרגלית (מחבר פירוש 'פני משה' על הירושלמי). **חברותא:** ר' אריה לייב (אב"ד טשכנוביץ). **נשותיו:** מרת חנה (זיווג ראשון - בת ר' יהודה לייב מקיידאן), מרת גיטל (בת ר' מאיר לונץ מחלם). ילדיו (כולם מאשתו מרת חנה): בת (נפטרה בנעוריה), מרת חינה (נישאה לר' זלמן זליג חניניץ מפנינסק), מרת בתיה (נישאה לר' צבי הירש), בת (נישאה לר' יחזקאל הלוי), ר' שלמה זלמן וילנר, ר' יהודה לייב וילנר, ר' אברהם וילנר, מרת טאוובה (נישאה לר' שרגא פייבוש מדוברובנו). **מתלמידיו:** הגאונים האחים ר' חיים איצ'קוביץ מוולוז'ין ור' שלמה זלמן, ר' שלמה מטולוצין, ר' שלמה ממוהילוב, ר' בנימין ריבלין, ר' מנחם מנדל משקלוב ועוד רבים). **מספריו:** הרב כתב כ-56 ספרים ביניהם: **אדרת אליהו - על התורה • אבן שלמה - קבלה • רוח המושל - ביאורי אגדות • קול התורה - על קבלה ועוד (כל ספריו פורסמו על ידי תלמידיו לאחר פטירתו).**

פעם אמר הגאון רבי יוסף שאול נתנון, שהיה רבה של לבוב לתלמידיו: "האם סבורים אתם שאני מתמיד גדול בלימוד התורה? אינכם אלא טועים, ואף שאני מקפיד כל ימי לעסוק בתורה בכל רגע פנוי שלי, עודני רחוק מלהשיג את השיעור הראוי להתמדה בלימוד התורה הקדושה. הוסיף ואמר רבי יוסף שאול לתלמידיו: "בדורות האחרונים היה רק איש אחד, שהיה ראוי לתואר של "מתמיד מושלם" הלא הוא הגאון רבי אליהו מוילנה, שלא קם כמותו מאז ועד היום הזה. אספר לכם על כך פרט מדהים ששמעתי מזקני הדור בשנות ילדותי, וכך הם סיפרו: לגאון מוילנה היה פנקס קטן, שבו קטן, שבו היה רושם את הרגעים הספורים שבהם ביטל עצמו מלימוד התורה. ומדי שנה בשנה, בערב יום הכיפורים, היה הגאון עובר על מה שרשם בפנקסו באותה שעה, ומחשב את הזמן שביטל עצמו מן התורה במשך כל אותה השנה, ושעה ארוכה היה בוכה ומתודה על "עוון ביטול התורה" שלו. רבי יוסף שאול סקר במבט נוקב את תלמידיו הנדהמים, וסיים ואמר: "לימים בדקו באותו פנקס של הגאון מוילנא ומצאו, שמעולם לא הגיעו כל אותם רגעים של ביטול תורה בשנה אחת, לזמן של שלוש שעות".

בני הגאון סיפרו על הרגלי השינה של אביהם: קיבל על עצמו כל ימיו לא לישון יותר משתי שעות ביממה, ומימיו לא ישן יותר מחצי שעה רצופה. ובאותה החצי שעה היו שפתיו מרחשים הלכות ואגדות. ככלות החצי שעה, היה מתגבר כארי, נוטל ידיו ולומד בקול רם, ויושן שוב חצי שעה, וכך היתה שיעור שינתו שלוש מחציות השעה בלילה, ומחצית השעה ביום.

מסופר על הרב שתמיד כל חלונות הבית היו מוגפים מהסיבה הפשוטה הבאה: הרב לא רצה לדעת מתי יום ומתי לילה, ואין זה משנה את העובדה עם כעת יום או לילה, הוא חייב בעבודת ה', והוא אינו רוצה להיות מוסך מן העובדה אם כעת יום או לילה. פעם אחת הגיעה אחותו לבקרו לאחר שבמשך זמן של שנים ארוכות (כ-50 שנים) לא נפגשה עימו. לאחר שנקשה על הדלת והרב ראה אותה, הוא ניגש

אליה באומר: "בעולם הבא שעתנו תהיה פנויה יותר. כאן צריך לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה ולעשיית מצוות", ושלחה מביתו אחר כבוד.

קרן מיוחדת היתה בוילנא, מעזבוננו של רבי משה קרמר, סבו של הגאון מוילנא, אשר שמה לה למטרה לתמוך בתלמידי חכמים. בין הנתמכים היה נכדו של ר' משה קרמר, הגאון מוילנה. מידי שבוע היו מעבירים באמצעות השמש סכום כסף לידיו, שנועד לספק את צרכיו וצרכי בני ביתו. לימים החליט השמש לשלשל את הכסף הנועד לרב - לכיסו, ולהקל בזה על מצבו הדחוק. הוא לא נרתע מלעשות זאת ביודעו כי הגאון בצדקותו לא יגער בו על כך. ובבית הרב רעבו הילדים ללחם. כאשר אשתו הרבנית היתה באה להתנות את צערה על הסבל שנגרם לילדים מתוך זה שאין לה במה להשביע את נפשם הרעבה, היה הגאון משיב לה, שתשלחם לבתי השכנים וירחמו עליהם ויאכילום, ודי בזה שלא יגועו ברעב. כך נמשך הדבר כל ימי חייו של השמש. הגאון לא ציערו על כך מעולם, אדרבה, גדולה היתה שמחתו על זה שמצליח להסתיר מפני השמש את העובדה שיודע הוא על מעשיו הנלוזים, ועומד כל העת בניסיון שלא לבייש את השמש העני בזה שישלח את דבר הגניבה.

בילדותו הלך פעם ליד בית כנסת של חסידים, שמע את דברי התורה הנאמרים שם, ורצה להידבק לחסידות, אך כששמעה זאת אמו הרחיקה אותו מן המקום וחסמה אותו מלהתקרב.

לאחר חתונתו יצא הגר"א לגלות כמנהג באותם שנים, בה התהלך בעילום שמו על מנת שלא לקבל כבוד, מפני שכבר נודע בעולם כעילוי וגאון. לאחר שנים מספר התיישב בוילנא, שם היה לומד בבדידות רוב שעות היממה, ומאחר יותר הנהיג את ה'קלויז' המפורסם. אף לאחר הפצרות חוזרות ונשנות מראשי ופרנסי קהילת וילנא (שאחדים מהם היו מחסידיו המובהקים של אדמו"ר הזקן כדוגמת ר' מאיר רפאל'ס ובנו), ובכל זאת הוא סירב לקבל עליו את רבנות העיר.

בשנת ה'תקל"ד, אדמו"ר הזקן בא יחד עם רבו רבי מנחם מנדל מויטבסק לגר"א לבקשו ולהסביר לו את דרך החסידות על מנת למנוע ולהפסיק את הרדיפות. אך מקורביו של הגר"א, מנעו בעדו מלהכנס לשם, ואף נעלו אותם במרתף סגור במשך יומיים. מאחר יותר התבטא הר' חיים מוולוז'ין בעל "נפש החיים" כי לאחר מכן רצה הגר"א ללכת הוא לפגוש את אדמו"ר הזקן אך אמו מנעה בעדו כשנשכבה בשעת מעשה על הכביש ולא נתנה להם בשום אופן להמשיך בדרכם. או אז נאלץ הגר"א לסגת אחור אף מצד כיבוד אם.

כ"ק אדמו"ר הרה"ק שניאור זלמן רבינו הזקן וכ"ק אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם מענדל ניסו פעמיים להתקבל אצל הגאון, שסירב לקבלם, וטען כי אסור להתווכח עימם. כאשר לחצו עליו גדולי וילנה שיקבל את מנהיגי החסידים, נסע מן העיר ולא שב, עד אשר עזבו שני השליחים. הם נסעו לשקלוב וניסו אף שם לעורר ויכוח פומבי עם ראשי העיר ורבניה, אך לשווא.

לפי הרב יוסף דוב סולובייצ'יק. כאשר ראה הגאון את פניו הקדושות של אדמו"ר הזקן, הוא קפץ מבעד לחלון, מכיון שחשש שלא יוכל לעמוד בפני קדושתו של אדמו"ר הזקן ויעזוב את דרכו.

מסופר, כי כל ימיו היה אדמו"ר הרה"ק רבי מנחם מענדל מהורודוק מצטער על כך שלא נכנס בכוח אל הגר"א, בטענו, כי אם היו נכנסים ומדברים עם הגאון, היה הדבר נגמר בטוב.

הרב יוסף משה עדס זצ"ל

יום ההילולא י"ט בתשרי

הרב יוסף משה עדס זצ"ל: נולד ב-כ' תשרי ה'תרפ"ד (1923). מגדולי חכמי ארם צובא בירושלים, ואחד מגדולי מרביצי התורה שבדורנו. בצעירותו למד בישיבת "פורת יוסף". לאחר פטירת אביו קרא לו רבי עזרא עטיה ואמר לו שמעתה הוא יהיה לו לאב. מסר שיעורים בישיבת "פורת יוסף". זכה להעמיד תלמידים רבים במשך ארבעים שנה. התבלט ביחסו החם והאבהי כלפי תלמידיו. ניהן במתק שפתים והיה משבח את שיעוריו במשלים, מאמרי חז"ל, פסוקי תורה, ענייני דרך ארץ וחוכמת חיים. ייסד את ישיבת "יום השישי" והיה תומך בהם כלכלית. ניצל כל רגע נתון בהרבצת תורה. סדר יומו העמוס החל באשמורת הבוקר בו טבל והלך לכותל המערבי למסור שיעור בגמרא, הלכה ומוסר (זאת למעלה מעשרים ושש שנים!). לאחר מכן התפלל ותיקין עם נץ החמה. לפני הצהריים העביר שיעור בגמרא בישיבה ולאחר הצהריים מסר שיעור לאברכים בארבעת חלקי ש"ע. לאחר מכן מסר שיעור לרבים בביה"כ "שאלו צדקה" בשכונת הבוכרים (כך היה מנהגו במשך כ-40 שנים!). סדר לימודו הסתיים בלימוד קבלה (בישיבת המקובלים 'אמת ושלום' בביה"כ 'אוהל רחל'). הרב מסר שיעור במשניות בליל-שבת במשך שעתיים! (למעלה משלושים שנים!). ולאחר תפילת שחרית של שבת מסר שיעור קבוע בהלכה בשבת (בבתי הכנסת 'סלויירה' במחנה יהודה) ואחר הצהריים בבית-המדרש מטלון. הקפיד על סדר יום זה בכל עת ובכל עונה. ולמרות סדר יומו העמוס הקפיד להשלים את סדר לימוד יומו האישי (אשר כלל בין השאר ח"י פרקי משנה בכל יום, דף היומי, חוק לישראל ועוד. ביום הזיכרון להוריו ובל"ג בעומר הוסיף את לימוד האידרא רבה ואידרא זוטא וקריאת כל התהלים). שמו יוסף כיוון שנולד ביום השישי של חג הסוכות יום האושפיזין של יוסף הצדיק.

הצטיין במידת הענווה וברח מן המחלוקת. הרבה במעשה הצדקה וחסד בגופו ובממונו. הוא בעצמו אסף כספים וחלקם לעניים הגונים בני תורה שהכיר אישית. סייע בהקמת משפחות רבות, הן בשידוך והן בסיוע כלכלי. השיא עשרות בחורים יתומים. דאג לכל מחסורם ואף ליווה אותם לחופה כאב. השכין "שלום בית" בבתים רבים וגמל חסד של אמת עם נפטרים (בטהרה, הלבשת תכריכים וקבורתם). נפטר בערב שבת קודש, י"ט תשרי ה'תשנ"ג (1992). חי 69 שנים בדיוק! ציונו בהר המנוחות גבעת שאול שבירושלים.

אביו: ר' יעקב חי. **בניו:** ר' יעקב חי (ראש כולל 'מעלות יוסף') ור' אהרון שמעון. **מרביתיו:** ר' יהודה צדקה, ר' משה עדס (דודו) ור' עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **חבריו:** ר' ציון בן אבא שאול. מרן ר' עובדיה יוסף. ר' ציון לוי. **אחיו:** ר' עזרא. ר' יצחק. ר' רפאל. ר' דוד. ר' דניאל. ר' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב' בבית-וגן).

הוא ורבו חכם עזרא עטיה נקשרו בקשרי נפש מופלאים אשר חרגו ממסגרת רגילה של רב ותלמיד, עד שהיה מתבטא אליו: "יוסף! מחמד ליבי! מאור עיניי!!!". וכשהיו מגישים לחכם עזרא כוס תה היה מבקש כוס נוסף ומוזג לתוכו כמחצית מכוסו ומוסרו לשליח ואומר: "זה תיתן לחכם יוסף!".

מפורסם היה ב"פדיון הנפש" אשר ערך לחולים, אשר זכו ומיד לאחר הפדיון חזרו לאיתנם. באחד המקרים מסופר מעשה בילד קטן, שחלה אנושות ל"ע והגיע עד למצב של דכדוכה של נפש (שכיב מרע). אמו, שזכתה לאמונת חכמים הגיעה מיידית לבית רבנו וגוללה את מצבו של בנה, תוך כדי שהיא מבקשת שיערוך לבנה "פדיון נפש". לאחר מכן שמה פעמיה חזרה לבית החולים. הרופא קיבל את פניה בעצב ובידיעה שלצער הרב, בנה נפטר. "לא ייתכן!!!", זעקה האישה, "חכם יוסף עשה לו פדיון נפש ואף שינה את שמו ל'חיים'!!!". היא לא השגיחה בדברי הרופא, ומיד נכנסה לחדר. היא התבוננה בבנה. לא חלפו דקות ארוכות ולפתע פקח את עיניו ואמר לה: "ראיתי זקן בשמיים שאמר לי: "עכשיו שמך חיים, תחזור למטה!". הרופא, שראה את הילד החי, החל למלמל בהתפעלות: "בעיני ראיתי אותו נפטר! אין זאת כי אם החזירו לך אותו מהשמיים!". לא אחת העיד עליו רבו חכם עזרא: "הפדיון נפש שלך עושה רושם גדול בשמיים!". סכומי כסף גדולים מאוד היה מחלק לקראת החגים, ובסוף ימיו, כשהיה מאושפז בבית החולים והגיע בנו לבקרו, שאלו: "חילקת כבר את הקצבאות המיועדות לחג?" - "לא! לא הספקתי עדיין", ענה בנו, "אם כך, הריני אוסר עליך לשוב ולבקרני עד שתסיים את כל החלוקה!!!", פקד עליו.

מעולם כמעט ולא אכל מחוץ לביתו. אף הלחם נאפה בתוך הבית, ושחיטת העוף נעשתה על ידי תלמיד חכם אישי שסמך עליו. העיד על עצמו: "מעולם לא קניתי עיתון, אפילו חרדי!!!". כשנשאל מדוע השיב: "מחשש שמא ימצא בו לשון הרע ונמצאתי מסייע ידי עוברי עבירה". כשהגיע לבקר את אחד מתלמידיו שחלה אמר לו הלה: "מחילה! רבנו לא היה צריך לטרוח!!!!" - "אולי גם תאמר לי לא להניח תפילין מחמת טרחה?", ענה רבנו והוסיף: "מי שציווני על זה - ציווני גם על זה!!!".

הרבה להשתמש בתלמידיו כדי לקושרם אליו בעבותות אהבה, בפרוס חג הסוכות היה מונע מבניו לבנות את הסוכה באומרו: "עדיף לי שתלמידי יבנוה, כיוון שבכך ירגישו שייכות לרבים ויהיו מקושרים אליי ביותר!!!". בהושענא רבא שנת ה'תשנ"ב, כשסיים את לימוד האדרא זוטא בתוך סוכתו, אמר לתלמידיו: "מי שמבין את הכתוב באדרא, יודע כמה תענוג לעבור בלילה שכזה לעולם האמת", וה' מילא רצונו ובשנה שלאחר מכן יצאה הלווייתו בליל הושענא רבא, כשאלפים רבים צועדים אחר מיטתו ומלווים אותו בדרכו האחרונה. זכותו תגן על עם ישראל. אמן.

רבנות. הרב הביט אל מראהו וראה, שהיה לבוש בגדים פשוטים, ללא חליפה וכובע רבני ודחה אותו באומרו: "ראה נא, כדי לעשות זאת צריך לקבוע זמן ואחר כך נראה לגבי תעודת רבנות"... יצא מהחדר וראה שלט על הדלת הסמוכה, "הרב עובדיה יוסף, הראשון לציון". נרעש והקיש בדלת, נכנס למרן, סיפר על עברו ושטח בפניו את מבוקשו להיבחן כדי לקבל תעודת רבנות לכהן כרב המושב. שמע מרן את בקשתו והושיבו בחביבות רבה, הוציא מאמתחתו נייר רשמי וכתב עליו תעודה תקפה...

תמה רבינו על מעשה זה ואמר: "הרי כבודו לא יכירני, כיצד יכתוב עבורי תעודה בלי שיבחן את ידיעותי?!". חייך הרשל"צ והצביע על שולחנו ואמר: "הנה ספרו של מר, שו"ת 'אם לבינה'. בימים אלו מתענג אני על חריפות תשובותיו ומתוך ספרו יודע ומכיר את ידיעותיו", ובענווה אין קץ הוסיף ואמר: "וכי ראוי לי לבחון אדם כמותו?!".

(בגרסה אחרת, מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל הגיע וכששמע את שמו, נזכר בספרו 'אבות על בנים', שבו גילה רבינו טפח מבקיאותו באגדה ובהלכה, והחל לדבר עימו בדברי תורה ומצאו מלא וגדוש וכתב לו תעודת כושר). שב רבינו כשהתעודה בידו והודיע, שיקבל עליו את המשרה בתנאי אחד - שכל ענייני המושב התורניים יהיו נכפפים למרותו. הסכימו לתנאי ורבינו החל לשמש כרב המושב. כל היום ישב ספון בחדרו בהתמדה עד אין קץ, וספריו היו לו לידידיו, כאשר בחדר הסמוך התגורר אביו, רבי בן ציון והיו קולות לימודם נמסכים זה בזה.

הגאון הרב אלטר מאזוז זצ"ל

יום ההילולא י"ט בתשרי

הגאון הרב אלטר מאזוז זצ"ל - נולד ב-י"א אב ה'תרצ"ב (1932) באי ג'רבה שבתוניסיה. מאחר והוריו שכלו את ילדיהם בעודם רכים בשנים קראו לו בשם 'אלטר', שפירושו ביידיש הוא 'זקן' והיא סגולה ידועה לאריכות ימים ושנים, ושלא חלילה ייפטר בילדותו, כפי שהתרחש עם אחיו. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד. בהיותו נער ניתן היה למצואו בבית-המדרש בשקדנות אין קץ וניכר, כי תורתו היא כל עולמו, וכי הוא מואס בחמודי תבל. בהיותו כבן עשרים וארבע בשנת ה'תשט"ז (1956) זכה ועלה לארץ ישראל. בהמשך התיישב במושב איתן, שליד קריית גת, ושימש כרב המושב במקומו של הגאון ר' שושן הכהן (בנו של הגאון רבי כלפון הכהן) שהתבקש לבית-עולמו. עונותיו. ברח מן הכבוד, וכאשר הציעו לו לעבור לעיר גדולה ומכובדת, ענה בתמימות חן: "מה רע לי כאן במושב?". רכש את אמון הציבור והערצתו אליו בהיותו נאה דורש ונאה מקיים בעבודתו הנאמנה והמסורה מעל ומעבר למה שתפקידו מחייב. במשכורתו הצנועה הסתפק ושמח בחלקו, ושירת את הציבור בהתלהבות ושמחה כל הימים ללא חופשות וללא מנוחה. ביתו היה פתוח לרווחה 'מסביב לשעון', ולא ידע ולא הכיר את המושג 'שעות קבלה' אלא כל שעה הייתה כשרה ומוכשרת לקבל את הזקוקים לעצתו והדרכתו בכל עניין, שמתעורר ולעזור להם בכל יכולתו. נפטר בתאונת דרכים ב-י"ט תשרי ה'תשמ"ח (1988). חי כ-56 שנים. ציונו במושב איתן בנגב. **אביו:** חכם בן ציון. **אימו:** מרת תרכונה (לבית עשוש). **אישתו:** בת ר' חסאן. **מרבתי:** חכם שאול מקיקין השלי, חכם שלמה מאזוז (דודו - ראב"ד ג'רבא). **מתלמידי:** ר' אשר חדאד. **ילדיו:** ר' ינון, ר' יונתן, ר' עוזיאל, מרת פנינה, מרת גילה. **מספריו:** **אם לבינה** - שו"ת **אם הבנים שמחה** • **אם למקרא** - על התורה • **דרכי אבות** - חידושים על התלמוד • **אם הדרך** - כללי הש"ס • **אבות על בנים** - פירוש למסכת אבות • **דרכי אמת** - שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע.

לימים, בעת שכבר עלה לארץ ישראל וחונן את עפרה, באו וביקשוהו לעבור למושב איתן, יהיה להם לקצין ולמורה דרך. ותהה על כך: "הלא אין עימדי תעודת כושר לכהן כרב?!" השיבו לו: "ומה בכך? יעלה לירושלים ויבקש תעודה ממשרדי הרבנות הראשית!". בתמימותו הרבה נסע לירושלים למשרדי הרבנות הראשית, ראה את השלט 'היכל שלמה' ונכנס לחדרו של הגאון הרב ש.ג. הרב הראשי האשכנזי. הוא נכנס וביקש להיבחן כעת ולקבל תעודת. בשעות הצהריים הסתובב בין בתי התושבים, עודד וחיזק, יעץ והוכיח, עזר ועשה, הקהיל קהילות ויסד שיעורי תורה והיו בני המושב מעריצים אותו עד לאחת, והוא היה להם לאורים ותומים וכרועה עדרו שימש במסירות נפש ובאהבה וכל דבר נעזרו בו, עד כדי כך שהעידו תושבי המושב: "מעולם לא בירך אדם על ארבעת המינים, עד שהסכים רבינו לכשרותם, ולא תלה אדם את סדיניו בסוכתו, עד שיבוא רבינו ויאשר שהדפנות והסכך נבנו לכתחילה וראויים למצווה!".

מספר בנו ר' ינון: מעבר להשגחה של מור אבי בחג הסוכות, גם לקראת חג פסח היה משגיח. ר' שמואל קדמי החליט להקים מאפיית מצות במושב, אבל הבעיה שכדי למכור צריך השגחה. בסופו של דבר הוא הציע את אבא. ההשגחה שלו כמובן היתה חינם אין כסף, כדרכו. אדם שמשגיח בחינם לא מגיע לו לפחות מצות? אבל הוא לא. הזמין מצות שמורות ביחד עם כל הרשימה של בני המושב, כתב את שמו 'אלטר מאזוו', ושילם כרגיל כמו כולם. הם ידעו שאין מה להתווכח אתו, והוא כבר שילם, אז אמרו: "בוא נוסיף לו עוד קילו בחבילה". אבל הוא שם לב, ואמר להם: "או שאני משלם או שאני מחזיר".

פעם אחת הוא היה בדרך מביתו למאפייה, פתאום עוצר לו טרמפ, בא להיכנס לרכב, הוא מסתכל רואה את הנהג, אומר לו: "לא, לא, אני לא יכול לעלות איתך". "מדוע לא?", "הקשה הנהג. והרב השיב: "אתה אחד מהעובדים במאפייה, ואם אני עולה איתך, זה כבר שוחד..."

כ' תשרי

הרב אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל

יום ההילולא כ' בתשרי

הרב אברהם יהושע העשיל מקראקא זצ"ל - נולד בשנת ה'שנ"ה (1595). בשחר ילדותו הפליא את כל רואיו ברוחב בינתו, בחריפותו ובבקיאותו. בנערותו כבר יצא שמו לתהילה בקרב הלמדנים. כשהתמנה אביו בשנת ה'שצ"ה (1634) לרב בלובלין ולראש הישיבה שם, רבינו עזר לאביו לנהל את הישיבה שאליה זרמו מאות תלמידים שעתידים להיות גדולי תורה ועמודי הוראה בישראל. איש קדוש וצדיק. מתלמידיו יצאו גדולי רבני הדור. חידודיו הנפלאים קנו להם פרסום רחב. בשנת ה'ת"ד (1643) נפטר אביו ורבינו הוסיף לנהל את הישיבה עם הגאון ר' נפתלי כ"ץ (נכד המהר"ל מפראג). כשנפטר ר' נפתלי, התמנה רבינו גם כאב"ד בלובלין. בשנים ה'ת"ח-ה'ת"ט (1647-1648) ימי רדיפות חמילניצקי האימות רבינו נסע לעיר הבירה ויגא, וביקש מהנדיבים שיבואו לעזרת אחיהם שנתרוששו אחרי האסונות הנוראים ועזר ככל יכולתו. בשנת ה'ת"ט (1654) נפטר רבה של קראקא (הגאון ר' יום טוב ליפמן הלר זצ"ל בעל 'תוספות יו"ט' זצ"ל) ורבינו התבקש לשמש כרבה של קראקא במקומו. שימש בתפקיד זה עד יומו האחרון. נפטר ב-כ' בתשרי ה'תכ"ד (1663). חי כ-68 שנים. ציונו בקראקא. אביו: הגאון ר' יעקב (אב"ד ור"מ בבריסק, ליטה ולובלין). מרבנותיו: אביו, ר' יעקב. מתלמידיו: ר' שבתאי כהן (הש"ך), ר' גרשון אשכנזי (מחבר שו"ת 'עבודת הגרשוני'), אחיינו ר' הלל הירץ (מח"ס 'בית הלל'), ר' אלעזר נין מניקלשבורג (מחבר 'משנת אלעזר'), ר' יצחק חיות (מחבר 'זרע יצחק' - פירוש על המשנה), ר' שמואל קוידנאוור (בעל 'ברכת הזבח'). נשותיו: בת הנגיד ר' משה ר' ליזרש מבריסק (זיווג ראשון - נפטרה בצעירותה), בת ר' יהודה וואהל (זיווג שני). בניו: ר' בעריש (גדול בתורה וצדיק וכן היה פרנס הדור, ראש ומנהיג בקראקא, ועשיר מופלג), ר' שאול (אב"ד בריסק וקראקא). חתניו: ר' אברהם מהורדונא, ר' נפתלי הירש (אב"ד לובלין), ר' נתן נטע מקראקא (פרנס ומנהיג), ר' פייבל מקראקא (פרנס ומנהיג). מספריו: כתב עשרות חיבורים, אך לא פרסם אותם. לאחר פטירתו קובצו דברי תורתו • חנוכת התורה - על פרשיות התורה (לוקטו מתוך יותר ממאתיים ספרים) • חידושי הלכות על בבא קמא • חידושי תורתו ופסקיו מופיעים בספרי האחרונים (בספרי הש"ך, חכם צבי, הנודע ביהודה, ר' משולם מאיגרא, חת"ם סופר ועוד).

תכונה רבה ניכרה בביתו הגדול של גביר העיירה. בתו נכנסה זה בברית האירוסין, ועתה הגיע עת דודים. בעוד ימים מספר יחגגו בני העיירה את שמחת כלולותיה עם חתנה, שנבחר בקפידה מתוך שלל ההצעות, שהוגשו ע"י שדכנים מנוסים. יודעי דבר סיפרו שהגביר הבטיח לבתו סכום עתק כנדוניה, ואף התחייב לזון את הזוג לכל ימי חייו. השמועות בדבר החתונה שעומדת להיערך, הגבירו את ציפיתם של בני העיירה לקראת החתונה. דירה מפוארת ייחד הגביר לחתן שהגיע לעיירה מספר ימים לפני החתונה ממקום מגוריו הרחוק. החתן כמעט לא יצא מפתח חדרו. ארון הספרים שהיה עמוס בספרי קודש נדירים ריתק אותו. יום השישי של ערב שבת ה'אויפרוך' החל בהכנות קדחתניות של משפחת הגביר ומשרתיו, ובמטבח ביתו של הגביר עמלו המבשלות על הכנת המאכל המרכזי של הקידוש, הלא הוא הקוגל המסורתי. עובדי המטבח הכינו כמות אדירה של בצק שהוכנסה לחבית אדירת מימדים, והניחו את הבצק בשמש החמימה כדי שיתייבש. כעבור זמן מה אמורים היו המומחים לפרוס רצועות דקות וארוכות מן הבצק וכך נוצרו האטריות, שמהן הכינו את הקוגל. אותה שעה הניח החתן על אדן חלון בחדרו את אחד הספרים, שבהם למד, ושאל מלא ריאותיו אוויר צח ובריא תוך כדי עיונו בספר. קריאת העידוד של מנהל המטבח לעבר הפועלים שנשאו את חבית הענק שבה היה הבצק עוררוהו משרעפיו והוא הביט בעניין רב בכמות הבצק הגדולה. אותה שעה התבונן גם תרנגול נמרץ במעשה ולאחר שניות אחדות קיפץ במלא המרץ אל מרכז העיסה, והחל מנקר בה במלא כוחו. החתן שקע שוב בספרו. והנה, יצאה הכלה מהבית והבחינה בקוגל ובתרנגול, וחמתה בערה בה. ללא אומר ודברים אחזה בתרנגול... לאחר מספר דקות נשא שוב החתן את עיניו והבחין בתרנגול מת, המוטל על הארץ. לשאלתו מה אירע לו, השיב אחד מעובדי המטבח, כי הכלה אחראית למעשה זה מאחר והתרנגול ניקר בקוגל. בו ברגע החליט החתן בליבו: "אינני רוצה להינשא לה!". ליבו הרגיש ומידותיו הרחומות לא יכלו לשאת את מעשיה. החתן עזב את הספר, לבש את בגדיו העליונים ופנה לעבר ביהמ"ד. באותה השעה לומדים רבים עסקו בתורה, ואיש לא שם לב אליו. קופת הצדקה, שניצבה על הבימה, הייתה מלאה במטבעות ששולשלו אליה בתפילת שחרית. החתן התקרב בשקט לעבר הקופה. איש עדיין לא הבחין. הוא פתח את המכסה של הקופה ולפתע השליכה ארצה. הס הושלך בביהמ"ד. לפתע נשמעו קולות מטבעות מתגלגלים על רצפת העץ, ועיני הכול ננעצו בהלך, שהסתתר מאחורי הבימה. כעבור זמן לא רב מצא את עצמו ה'גנב' מאחורי סורג ובריח. הגיעה שבת המלכה, והגביר, שהמתין זמן רב לחתנו, שיתלווה אליו, החליט בסוף ללכת לביה"כ לבדו. מחדרו ראה 'האסיר' את בני הקהילה הלבושים חגיגית נכנסים לביה"כ. הדי הקולות הגיעו לאוזניו והוא התאמץ להשתתף בתפילת הציבור. החתן עמד בדבקות והתנועע עם קולות שירת 'לכה דודי', שבקעו, כאשר לפתע חש זוג עיניים ננעצות בו. מהעבר השני של הסורגים עמד הגביר, המום ונדהם כולו. מאן דהו הבחין, כי הוא מחפש את חתנו. הלה חיבר מאורע למאורע וסיפר לגביר כי החתן אינו אלא גנב מושחת. במוצ"ש סולק ה'גנב' מהעיירה בבושת פנים. כאשר הכל מהללים את מזלו של הגביר, ובתו שלא נישאה לגנב פרחח שכזה. החתן שב לבית הוריו הנדהמים, ששמעו מפיו את דבר המעשה, כאשר הוא הסבי, שלא עלה בדעתו לבייש את בת ישראל. לפיכך העמיד פנים כגנב ובלבד שלא להכלים את פניה. חלפו שנים וה'חתן הגנב' התפרסם בעולם היהדות כגאון הרב העשיל מקראקא זצ"ל, רבו של הש"ך, ה'נחלת שבעה' ועוד רבים מגדולי הפוסקים.

הרה"ק משה יעקב הכהן רביקוב הסנדלר מל"ו צדיקים זצוק"ל

יום ההילולא כ"ב בתשרי תשכ"ז

נולד ביז'ורי שבפלך גרודנו של האימפריה הרוסית, ברוסיה הלבנה ליוסף ומרים רביקוב. התגורר בעיירה סקידל. בצעירותו למד עם המקובל רבי שלמה אלישיב, בעל ה"לשם שבו ואחלמה". באלול תרע"ג 1913 עלה לארץ ישראל והתיישב בכפר אוריה. הרב קוק, שהיה אז רבן של יפו והמושבות, שכנע אותו לעבור לעיר יפו. הוא פתח סנדלריה ברחוב שבזי, בגבול שבין שכונת שבזי לשכונת נווה צדק, והתגורר ברחוב רב אשי פינת השחר. בגבול שבין שכונת נווה צדק לשכונת כרם ישראל.

תחילת פרסומו בארץ היה על ידי הרב קוק שהעיד עליו כי הוא מל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור. בעקבות זאת החלו לפקוד את ביתו יהודים שביקשו את ברכתו, בעיקר בענייני רפואה, עקרות ושידוכים. השתייך לקבוצת מקובלים שלמדו יחד בשנות ה-60 וכוננו על שם המקצוע שממנו התפרנסו.

על פי המסופר בתולדותיו שבראש הספר "לקוטי רבי משה יעקב", החזון איש והבית ישראל נהגו לפקוד את ביתו.

עוד מסופר שערב מבצע סיני צפה את המלחמה והודיע על כך למקורביו, והוסיף כי "היהודים ינצחו". לפני מותו הותיר בקבוק יין סגור והורה לפותחו רק לאחר הניצחון על גמאל עבד אל נאצר. חצי שנה לאחר פטירתו נערכה מלחמת ששת הימים ולאחריה נפתח בקבוק היין שלגימה ממנו נחשבה לסגולה.

מדי שבת נהג לדרוש ברבים ואת ראשי הפרקים היה מעלה על הכתב. הרשימות יצאו בתשכ"ט בספר "ליקוטי רבי משה יעקב".

נפטר בשמחת תורה תשכ"ז ונקבר בבית הקברות שומרי שבת בבני ברק.

לחזון איש היה נהג בשם ישראל גולדשמיט, והוא זכה להסיע אותו למקומות שונים, הוא העיד: אחרי פעמים מספר בהם הסעתי את גדול ישראל לאיזה צריף רעוע בקצה שכונת שבזי, לשם נכנס כשהוא מורה לי לחכות לו ברכב, והוא יוצא אחרי שעות אחדות, הרהבתי עוז בנפשי, ושאלתי את החזון איש: מי הוא זה שרבנו מטריח עצמו אליו, ועוד מקדיש לו שעות שלימות מתוך זמן שהיה כולו נמדד לחלקיקי רגעים לא מבוזבזים? "דע לך שהוא ראש הלמ"ד וא"ו צדיקים שבדור" ענה החזון איש. השמועה עשתה לה כנפיים, מאותו רגע לא ידעה דלת העץ החורקת מנוח..... סיפורי מופתים החלו להתגלגל מידי יום.... כל דבר שיצא מפיו היה בבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים. סגולה ידועה היתה שגורה על פיו לכל אדם: לומר ג' פעמים: "סעדני ואושעה".

סיפר יהודי אחד שבדידו הווי עובדא: "כשעלינו לארץ, היתה באותו זמן תקופת ה'צנע' בה אנשים קיבלו תלושים ובאמצעותם רכשו מזון. אבי רכש מסעדה לפרנסתו בשערי בית-הרפואה בלינסון הקיוסק קיים עד היום. המסעדה סיפקה מזון לפועלים שעבדו בקרבת מקום. למחרת הגיעה מפקחת ממשרד המסחר והתעשייה ושואלת את אבי: 'מה מעשיך כאן במסעדה?' – 'מה פירוש מה מעשיי כאן? הרי קניתי את המקום', ותמה לפשר השאלה. אך המפקחת המשיכה: 'איך ייתכן שקניתי מקום השייך למשרד המסחר והתעשייה ולחברת סולל בונה?'. ומיד הוציאה צו סגירה למקום. עיניו של אבי חשכו, שכן כל הכסף

אשר חסך ירד לטמיון, והוא הגיע הביתה בעיניים דומעות מבכי. בעודו עומד מחוץ לפתח הבית הבחינה בו השכנה גב' חייקין, אשר הייתה בעלת פרדס. היא התעניינה לפשר הדבר, ואבי שטח בפניה את כל הסיפור, על החנות אשר רכש, ועל המפקחת ממשרד המסחר והתעשייה שסגרה לו את המקום.

"השכנה בתמימותה השיבה: 'תן לי חמש לירות, ואני אסע לצדיק שלי בתל אביב ואבקש את ברכתו, את העודף מהנסיעות אחזיר לך'. אבא נתן לה את מבוקשה, והיא מיד נסעה לצדיק. כעבור מספר שעות היא חזרה ואמרה שאין לו מה לדאוג, שכן כך אמר הצדיק.

"דברים אלו לא הרגיעו את אבי, שכן לא ידע מהיכן תגיע הישועה. אולם למחרת עם בוקר הגיעה המפקחת ממשרד המסחר והתעשייה ואמרה לאבא: 'כל הלילה אני מחפשת אותך להתנצל על עוגמת הנפש, אשר גרמתי לך' – ונקבה בשעה המדויקת שבה נזוקה במוחה המחשבה על מה שהיא עוללה לאב המפרנס את משפחתו ואב לילדים רכים. ולא זו בלבד, אלא אף נפסק לו פיצוי לקבל מנות יתר של סוכר תה ושאר מצרכי מזון אשר היה זכאי לקבל. בדקו ומצאו, כי השעה בה התהפך לב המפקחת היתה השעה המדויקת אשר בה השכנה הזכירה את הבעיה אצל ה'סנדלר'.

"הסיפור לא נגמר בזה. המקום סבל מפריצות, שהיו לגל גנבות גואה. הנזק והפחד היו עצומים, וכל בוקר היה אבא פותח את המסעדה ומגלה עוד פריצה מהערב, נזקים שהסבו לו עגמת נפש רבה וטרדות נפש עצומות. החלטתי שאני הולך לבקש את ברכת ה'סנדלר', אולם מכיוון שלא חשתי בטוב, העליתי בכתב את פרטי המעשה, את המכתב תפרתי בחוטים ושלחתי עם חבר, הלה נסע ל'סנדלר' והעביר את שליחותי ובקשתי לאחור מכן שאלתיו: נו, מה היה אצל ה'סנדלר'? סיפר הלה, כי הצדיק בירך אותנו לישועה. שאלתיו: האם הוא ראה את המכתב? – 'לא', הייתה התשובה.

"עברו מספר חודשים והזדמן לי לבוא בעצמי אל ה'סנדלר'. לפליאתי אני רואה כי המעטפה שלי עדיין סגורה עם התפירה, והוא משתמש בה כדף כתיבה מצידה האחורי. שאלתי: מה

טיבו של מכתב זה אשר הינו כותב עליו? – והצדיק עונה לי בבטחה: 'הרי כבר הסתדר העניין אשר כתבת לי, הלא כן? אם כן מהן טענותיך?'

"הייתי המום, והבטתי על עצמי: כיצד ייתכן ו'הסנדלר' ידע מה שכתוב במכתב, למרות שהוא נשאר סגור בתפירה הרמטית, וכיצד קרא הוא את מחשבותיי וענה לי בדיוק מה שעלה בליבי אז?."

הגאון הרב שמריהו יוסף נסים קרליץ זצ"ל

יום ההילולא כ"ב בתשרי

מרן הגאון הרב שמריהו יוסף נסים קרליץ זצ"ל- נולד ב-י"ח אב ה'תרפ"ו (1926) בקוסובה שבבלרוס. בשנת ה'תרצ"ו (1935) עלה לארץ ישראל עם הוריו ולמד בישיבת 'תפארת ציון'. בהמשך עבר ללמוד בישיבת פוניבז'. בשנות ה-50 היה ר"מ בישיבת ויז'ניץ בבני ברק. בשנת ה'תשי"ט (1958) עם פטירת אביו החל רבינו לשמש תחתיו כראש כולל 'חזון אי"ש' וכרב בית הכנסת הליגמן, מבתי הכנסת הראשונים בבני ברק. בשנת ה'תשכ"ח (1967) הקים את בית דין צדק בני ברק שבראשו עמד כיובל שנים בעידודו של הצדיק ר' יעקב ישראל קניבסקי זצ"ל (ה'סטייפלר' זיע"א). בנוסף שימש כרבה של שכונת 'רמת אהרון' בבני ברק. בשנת ה'תשל"ז (1976) מונה כחבר במועצת גדולי התורה. בשנת ה'תשמ"ט (1988)

עם הקמת מועצת גדולי התורה של דגל התורה עבר אליה ושימש כחבר בה. מבכירי פוסקי ההלכה החרדים ליטאים. ענוותן מופלא. השכין שלום בית בין זוגות רבים. אהבתו לזולת הייתה מופלאה והוא סייע בכל כוחו. נפטר במוצאי שמחת תורה, כ"ג תשרי ה'תש"פ (2019). חי כ-93 שנים. ציונו בבני-ברק.

אביו: ר' נחום מאיר. **אימו:** מרת לבתיה (אחותו של מרן החזון אי"ש). **אישתו:** מרת לאה (בתו ר' צבי קופשיץ מירושלים). **מרבתינו:** הגאון ר' מיכל יהודה ליפקוביץ. **בנינו:** ר' שאול (משמש כראש כולל 'חזון אי"ש'), ר' אברהם ישעיהו (רב בית הכנסת הליגמן וחבר ועדת הרבנים של המרכז הרפואי מעייני הישועה), ר' מרדכי (שימש כראש עיריית בני ברק מטעם מפלגת דגל התורה). ר' נחום (רב קהילה בבאר שבע). **מחתנינו:** ר' שריאל רוזנברג (ראש בית דין צדק בני ברק), ר' מנדל לובין (דיין ומו"צ), ר' אהרן אוסטרן (ר"מ בישיבת 'דינה של תורה' בכרמיאל). **מתלמידינו:** הגאונים ר' שריאל רוזנברג (חתנו וממלא מקומו בבית הדין), ר' יהודה סילמן (דיין ורב ביה"כ 'קהל חסידים' בשכונת רמת אלחנן), ר' שבח צבי רוזנבלט (ראש רשת בתי הוראה, רב קהילת שיח יצחק במודיעין עילית וחבר בד"צ שארית ישראל), ר' אברהם יצחק הכהן רובין (רב קהילת בני תורה ברחובות וחבר בד"ץ שארית ישראל), ר' יצחק מרדכי רובין (רב קהילת בני תורה בהר נוף), ר' יהודה אריה דינר (רב ביה"כ 'דברי שיר' בבני ברק), ר' שמעון גלאי (דיין). **מספריו:** •שיעורי הגר"נ- על הלכות תרומות ומעשרות במשנה תורה לרמב"ם •חוש שני- על הלכות ריבית, נידה, שבת, שמיטה, יום טוב וחול המועד, פסח, ראש השנה וימים נוראים, תלמוד תורה ותפילין (13 כרכים) •נשיח בחוקיך- עלון שבת היוצא ע"י תלמידיו.

סיפר הגר"י זילברשטיין על אישה אחת שבאה לפני רבינו והתלוננה בפניו שהיא מאוכזבת מבעלה מאד משום שלפני חתונתם שמעה עליו דברים נפלאים על שקידתו הרבה בתורה ואילו עכשיו נוכחת לראות שלא מיניה ולא מקצתיה, ועל כן ברצונה להתגרש". שאל אותה רבינו תוך כדי דיבור: "ואם אקבע ללמוד בחברותא עם בעלך האם תסכימי להישאר עימו ולא להתגרש?". האישה המופתעת השיבה מיד בחיוב. על אף שסדר יומו של רבינו עמוס ביותר, למען השכנת שלום לא היסס מליטול לעצמו חברותא חדשה עם כל הקושי הכרוך בכך.

סיפר ותיעד הרב ישעיהו קרליץ יד ימינו של מרן הגאב"ד: היה זה לקראת אסיפה מצומצמת של רבנים, אודות מינוי של יהודי מסוים לתפקיד ציבורי בבני ברק. רבינו היה סבור שאין למנות את האיש לתפקיד המדובר. בשום אופן. ולפני שיצאתי עם הרב לאסיפה הוא התבטא באוזני: "אני לא אתן בשום אופן שימינו אותו" וכאשר הרב מתבטא כך, זה אומר את כל התקיפות ההשקפתית מבחינתו. האסיפה המצומצמת של הרבנים נפתחה, והתנהלה בטוב טעם כמו כל האסיפות בראשות שני פוסקי ההלכה, מרן הגאון ר' שלמה הלוי ואזנר זצ"ל ורבינו. מלבד כמה פרטים נוספים שנידונו בה באסיפה, מינו בה את האיש המדובר לתפקידו, כמובן, למורת רוחו של מרן הרב. אני עמדתי משתומם מהצד, לא ידעתי מה קורה כאן, מדוע הרב שתק ולא אמר מילה בנושא. בדרך חזרה לביתו, שאלתי בתמיהה: "מה קרה שהרב לא דיבר מאומה ולא הביע את דעתו הכאוהבה?". הרב השיב לי במילים בודדות: "הרב ואזנר החליט". היינו, כי תמיד באסיפות מהסגנון הזה, לפני שהרב ואזנר מביע את דעתו היה פונה אל מרן הרב ושואל: "ומה אתם אומרים על כך", והפעם, משום מה, היה ברור לו כי כולם בדעה אחת, ולכן פתח ואמר: "התאספנו כאן למנות את פלוני אלמוני לתפקיד לנהל את המינוי" לכן, מרן הרב לא דיבר מאומה. כי אם הוא לא שואל אינו מביעה דעה. אם מישוה מבין את המימד של הענווה וההתגברות, בעניין ציבורי שמרן הרב היה סבור עקרונית שלטובת הכלל אין למנותו. אבל הבליג. מחמת כבודו של מרן הגר"ש ואזנר. (מוסף ש"ק יתד נאמן)

מעשה היה בגיורת אחת שלפני שהתגיירה היתה נשואה עשר שנים והרופאים אמרו לה שלא תוכל לזכות לזש"ק. לאחר שהתגיירה אצל רבינו ביקשה ברכה. רבינו אמר לה: "הרי על גר נאמר כקטן שנולד דמי. אם כן כל הבעיות שהיו קודם אינן שיכות לעכשיו", ובירכה שיהיו לה ילדים. **כעבור שנה נולד לה ילד, והיא באה אתו לקבל ברכה מרבינו.** (הליכות שני')

מעשה מופלא סיפר הרה"ג ר"ש גריינמן שליט"א על רבינו: באחד הימים ניגש לרבי ניסים, שכן שגר בבניין, וטען כי נגרם לו נזק גדול, מכיוון שסיידו אצל הרב בביתו ושפכו את שאריות הצבע לביוב וזה עשה סתימה והוצרך להזמין אינסטלטור לתקן ושילם לו סך 600 ש"ח. על כן תובע מרבי ניסים שישלם לו את כל ההוצאות. באין אומר ודברים, הוציא רבי ניסים מיד מכיסו 600 ש"ח ומסרו לשכן. אחרי שהלך, אמר רבי ניסים כי לפי האמת ישנן שלוש סיבות שהוא פטור מלשלם: "סיבה ראשונה: כששופכים צבע זה לא עושה סתימה, זה נשטף. סיבה שנייה: הקו ביוב של השכן הוא מהצד השני של הבניין ולא משותף עימנו. סיבה שלישית: אנחנו כלל לא צבענו את הבית...". שאלו אותו: "אז מדוע שילמתם?", השיב רבינו: "עם שכנים צריך לדעת לחיות טוב ובשלום".

כ"ד תשרי

הצדיק הרב יהודה מועלם זצ"ל

יום ההילולא כ"ד בתשרי

הצדיק הרב יהודה מועלם זצ"ל - נולד בשבט ה'תרפ"א (1920). התייתם מאביו, כשהיה בן חודשיים ימים בלבד! מגיל צעיר שקד על התורה הקדושה בישיבת 'פורת-יוסף'. מונה בגיל 24 לשמש כחזן ורב בביה"כ טוויג בשכונת "מקור ברוך" בירושלים. מגיל 28 שימש כר"מ ומראשי ישיבת פורת-יוסף בה שימש עד יומו האחרון. מגדולי הדור. **גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלג.** לא הסכים ללבוש מעיל ארוך כיאה למעמדו הרוחני, עד שהכריחוהו בכך, ונעתר, משום חשש לביזיון התורה ולומדיה. קירב לתורה רבים. התנהל בפשטות מופלאה. סירב לקבל עוזרים ומשמשים. מסר את נפשו למען התורה הקדושה ותלמידיו. דייקן. בכל ימות השנה היה מגיע לשיבה ללמד ברגליו ולא ברכב. תפילותיו לא שבו ריקם. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. מרן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל היה רגיל לשלוח אליו אנשים אחרים בכדי שרבי יהודה יעשה עבורם פדיון נפש ויברכם. הרביץ תורה למעלה מ-60 שנים. סלד מן הכבוד כבורח מן האש. נפטר ב-כ"ד תשרי ה'תשע"א (2011) בשעת המנחה של שבת בראשית. ציונו בהר המנוחות בסמוך לציונו של החיד"א זצ"ל. חי כ-90 שנים. **סבו:** רבי יהושע שרעבני. **מרבתי:** הרה"ג עזרא עטיה. **חברותא:** מרן הרה"ג עובדיה יוסף, הרה"ג בן ציון אבא שאול, הרה"ג מרדכי רביבו והרה"ג המקובל ר' יצחק כדורי. **מתלמידיו:** המקובלים **הגאונים** חכם מנצור בן שמעון, הרה"ג יוסף עדס, הרה"ג יעקב יוסף, הרה"ג בן ציון מוצפי שליט"א ועוד רבים.

לאחר חופשת החגים של סוכות, נכנס הרב בתחילת "זמן חורף" למסור את שיעורו, הביט הוא בתלמידו הרב רועי כהן ואמר לו: "החורף הזה אתה מתחתן", ואכן, אותו תלמיד בא בקשרי נישואין בחודש טבת, והתחתן ביום א' ניסן.

סיפר הרב יעקב ששון על כוחו של הפדיון, שהרב עשה: פעם אחת, נכנסה אשה לביתו של מרן הרב עובדיה יוסף צוק"ל, לפני קרוב לחמישים שנה, ובכתה בפניו, שלא זכתה לזרע של קיימא, כי תמיד היא מפילה את פרי בטנה. מרן הביט בה ואמר: "לכי לחכם יהודה מועלם, שגר ברחוב יונה, הוא יעשה לך פדיון נפש, והוא יכול לעזור לך". מיד הלכה האשה לרב, והוא עשה לה פדיון נפש וברכה, שתזכה לזרע של קיימא, וזכתה אחר כך לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה.

על הנהגותיו המופלאות, כיצד סירב להינות ולא הטריח את הזולת: סיפר על עצמו, כי מאז שנשא את אשתו הרבנית שתחיה, לפני כשבועים שנה, ועד היום, כשרצה לשתות כוס קפה, מועלם לא הכין רק לעצמו, אלא תמיד הכין גם לאשתו. הקשה נכדו: "ומה יקרה, אם סבתא לא תרצה?" ענה לו: "אני את שלי עשיתי".

כיוצא בזה סיפר המקובל הרב בניהו שמואלי שליט"א: "פעם אחת הגיע הרב בשעת לילה מאוחרת לביתו, הדלת הייתה נעולה, ובכיסו לא היה המפתח. מאחר ולא רצה להפריע את מנוחת אשתו, לא נקש על הדלת, אלא נותר מחוץ לבית במשך כל הלילה".

סיפר הרב יעקב יוסף צ"ל על מעשה החסד של הרב: לפני זמן לא רב הגיע הרב לתחנת "מגן דוד אדום" במטרה לקבל טיפול רפואי. כשהגיע הרב ברגליו (ולא בסיוע רכב) הזדעזע בעל התחנה, בראותו את הרב הישיש, ומיד חש לטפל בו. הרב פנה אליו ואמר: "לא בי תטפל, כי אם באדם שליוויתי הנה!". בעל התחנה העיד, כי הרב ליווה בעצמו את אחד מענני העיר, שהיה מחוסר דיוור, המוכר לתחנה, והדבר היה לפלא, איך הרב ברוב חמלתו חס על האדם וחשש לבריאותו והוליך אותו ברגליו לתחנה, כדי שיקבל טיפול רפואי הולם, על אף גילו המבוגר והמאמץ הגופני הנדרש ממנו בליווי זה. המתין הרב, עד שיקבל את הטיפול הרפואי, ולאחר מכן החזירו במונית לביתו.

אחד מתלמידי הרב סיפר: "במשך תקופה ארוכה התקשיתי למצוא את זיווגי. באחד הימים נפגשתי עם בחורה, ונראה היה לי, כי ישנה התאמה בינינו, ונוכל לבנות בית נאמן בישראל. אולם למגינת לבי, הבחורה סירבה להמשיך להיפגש, מכיוון שעבדתי לפרנסתי במשך כל היום, ואילו היא ביקשה תלמיד ישיבה, שילמד חצי יום. סיפרתי זאת בצער לרב. בו במקום חייג הצדיק לבחורה ואמר לה: "מדבר יהודה מועלם! אני ערב עבור הבחור, שילמד חצי יום". הרב לא הסתפק בכך, אלא נטל את קולמוסו וכתב מכתב חם עבורי, ואת התחייבותו האישית, שאלמד חצי יום". הוסיף הבחור בהתרגשות, "היכן ניתן למצוא רב שכזה, שישפיל את עצמו כדי לעזור לתלמידו?!".

מספר ימים לפני פטירתו הזמין אבי הבן את הרב לברית מילה של בנו, הסכים הרב, למרות שמדובר היה על חשבון מנוחת הצהריים שלו. התפלא אבי הבן, והבין, שהרב סבור שהוא יישב סנדק. כדי שלא תיגרם אי נעימות, הודיע אבי הבן לרב שאין כוונתו לכבדו בסנדקאות. אמר הרב לסובבים אותו: "מאחר שאינני הסנדק עדיף לי לנוח ולאגור כוחות להמשך היום מאשר ללכת לברית. אבל, בכל זאת אלך. ואם תשאלו מדוע, כדי שלא יחשבו המזמינים, שנעלבתי שלא כיבדונו בסנדקות, ויהיה להם חוסר נעימות מכך".

על ענוותנותו המופלאה, ניתן ללמוד מן הסיפור שלפנינו: לפני כעשרים שנה ביקשו ממנו ראשי הישיבה דאז שילבש פראק כראוי לר"מ בישיבה, אך הרב סירב בכל בתוקף. לקחו את המידות שלו והוציאו לו מהארון את כל החליפות והשאירו לו רק פראק. כשבא בבוקר ללבוש חליפה ראה שיש רק ארון. מיד לקח מספריים וגזר מהאורך. כשהגיע לישיבה, ראו זאת הרבנים ואמרו לו שאין מה לעשות, הוא חייב

ל**לבוש פראק**. אמר להם: "אני אעשה הסכם, קודם כל זה לא יהיה פראק, אלא מעיל ארוך. ודבר שני, אתם טענתם, שזה בגדי עבודה. אני אלבש רק בישיבה ומחוצה לה אמשך בבגדים קצרים". וכך היה, כשהיה הולך להתפלל בבוקר שחרית, היה לובש קצר וכשיוצא לישיבה יוצא עם ארוך. גם בצהריים אחרי הישיבה לא היה הולך בבגד ארוך, אלא קודם כל מחליף את החליפה.

הגאון הרב אברהם גניחובסקי זצ"ל

יום ההילולא כ"ד בתשרי

הגאון הרב אברהם גניחובסקי זצ"ל - נולד בישראל בשנת ה'תרצ"ו (1936). כבר בצעירותו ניכר היה, כי עדין לגדולות. התמדתו הייתה מופלאה. למד בישיבת אור ישראל בפתח תקווה. לאחר מכן למד בישיבת פוניבז' לתקופה קצרה, וכעבור זמן עבר ללמוד בישיבת סלבודקה בבני ברק. חברו לספסל הלימודים היה הרב משה מרדכי שולזינגר, והשניים נחשבו בולטים בכשרונותיהם ובהתמדתם.

חמתו נישאה בזיווג שני לגאון ר' דב בריש וידנפלד מטשיבין ולאחר נישואיו היה מקורב לרב וידנפלד. הוסמך על ידי הרב וידנפלד והרב אלישיב. במשך שנים למד בכלל של ישיבת סלבודקה, ובמשך תקופה כיהן כר"מ בישיבת חמד בראשות רב המושב הרב שלמה נח קרול. בשנת ה'תשכ"ז (1967), כשנתיים לאחר פטירת הרב וידנפלד, התמנה על פי צוואתו לכהן כאחד מראשי ישיבת טשיבין בירושלים, שבה כיהן במשך ארבעים וחמש שנה והעמיד תלמידים רבים. במקביל לתפקידו בישיבה נהג למסור שיעורי תורה רבים בבתי מדרש ובבתי כנסת של קהילות וחוגים שונים ברחבי הארץ. לצד עיסוקיו התורניים הרבה לעסוק בפעולות צדקה וחסד. ענוותן מופלג. בקיאותו נודעה בכל התורה כולה. בעל מידות מופלאות. התרחק מגינוני שררה וכבוד והיה מחלק בעצמו חבילות של קמחא דפסחא לנצרכים. היה נוסע כאחד האדם בקו 400 לירושלים עד לימי מחלתו בחודשים האחרונים, בהם חלה במחלה האורורה וכבר קשה עליו היה לנסוע ורק אז הסכים להיעזר ברכב תלמידו. על אף מחלתו וכאביו העצומים סירב לבטל את שיעורו ולצורך כך נשאוהו ממיטת חוליו בבית-הרפואה אל היכל הישיבה. נפטר ב-כ"ה תשרי ה'תשע"ג (2012). חי כ-76 שנים. ציונו בבית החיים 'שומרי שבת' זכרון מאיר. בהלוויתו השתתפו יותר מחמישה עשר אלף אנשים.

אביו: ר' אליהו משה. **אמו:** מרת גיטה (בת ר' דובער נוחימובסקי, אב"ד גולדינגן).

אשתו: מרת אסתר הדסה (בתו של ר' רפאל יונה ברנפלד, מצאצאי החתם סופר).

ילדיו: ר' שלמה יוסף, ר' רפאל יונה ז"ל. **חתנו:** ר' בנימין מאיר.

מרבתינו: ר' יוסף רוזובסקי, ר' יחזקאל אברמסקי.

מספריו: •חדר הורתי- על מסכת הוריות •בני ראם- שיעורים ודרשות שמסר בלילות שבת בבתי כנסת שונים (יצא ע"י תלמידיו)

הסיפורים הובאו בקונטרס שנכתב ע"י תלמידו ר' שמואל אהרן פיש למלאת שלושים לפטירתו: רגישותו של הגאון רבי אברהם גניחובסקי זצ"ל לכבודו של הזולת, קטן כגדול. היה לשם דבר. אף פיקחותו הגדולה עמדה לסייע לו בעניין זה. התושייה המופלאה שלו באה לידי ביטוי גם בכל פעם שהיה צורך לחלץ מאן שהוא ממבוכה. פעם אירע שליווה בחור לפסיכיאטר. והנה בחדר ההמתנה הוא פוגש יהודי

מוכר שהחל לנוע בחוסר נוחות מכך ש'נתפס' במקום כזה... לא חלפה שניה ורבי אברהם כבר רץ לעבר היהודי כשדמעתו על לחיו ומבקש בתחנונים: "אנא ממך, אל תגלה לאיש שפגשת אותי כאן..."

בסיומה של אחת החופות בה סידר קידושין, הועמדה לרשותו מונית על ידי בעל השמחה. אולם לפתע הבחין באוטובוס, ויתר רבי אברהם על המונית ורץ לאוטובוס. מקום אחד נשאר לו שם ליד יהודי לוקה בנפשו, שישב עם צורותיו והודיע לו כי יש לו עבורו רק חצי מקום... "זה בסדר, לי מספיק רבע מקום" - הרגיע אותו ראש הישיבה הדגול. אברכים נרעשים שראו זאת התחננו לפניו שיחליף עמם מקום. אך הוא הכריז: גם עבור מיליון דולר לא אשנה את מקומי... לאורך כל הדרך הוא סבל מפטפוטי הסרק של אותו מסכן. ומשהחל הלה לדבר שלא כדת, אמר לו רבי אברהם: "אני עייף וייתכן שארדם, תעיר אותי אם אפסיד משהו חשוב...". בסיומה של הנסיעה חיבק את שותפו לדרך ואמר לו בנעימות מיוחדת: "כל כך נהנתי לשבת לידך..."

פעם הרב עמד בתחנה כדי לנסוע לירושלים, והיה עמו ת"ח מופלג אחד ועצר טנדר אחד לצדיק 'טרמפ' והציע שייקחם לירושלים ועלו שניהם. וכאשר התחילו בנסיעה, החכם שעלה יחד עם רבינו התחיל בהצעת שאלה בענייני חו"מ ומיד התחיל מו"ר לשאלו על הגירפה שבגן החיות, היאך נראה לו שהביאו אותה מחו"ל הרי היא גבוהה מאד ועוד כיו"ב בכל מיני הבלים ודברים בטלים וכך כל הדרך עד ירושלים. בהגיעם שאל הת"ח את מו"ר: "מה הייתה פשר הנהגתו זו?" וענה לו רבנו: "אשתו של הנהג גם-כן נסעה ברכב והיות והנהג גם כן לת"ח יחשב שכן הוא פותח ספר. אולם הדברים שביקשת לדבר הינם עמוקים ולא היו לפי השגותיו של הנהג. אם-כן, כאשר רעייתו תראה שלא יהיה לבעלה מה להוסיף- ייתכן שהיא תזלזל בבעלה ושלום הבית שלהם ייפגם". ועוד שרצה להראות שמותר לת"ח לדבר בעוד כל מיני עניינים, משום שידע מו"ר שיש צורך בדבר זה להשכנת השלום.

הגאון רבי דב מלר שליט"א סיפר שנתלווה עם רבנו בתענית אסתר לנסיעה בקו 402 לירושלים והיה מו"ר מותש מעייפות כיוון שלא ישן בלילה הקודם. והנה הגיע אוטובוס וכולו מלא ועלה מו"ר והנה יושב בחור ולידו מקום ריק, ושאלו הצדיק: "האם אפשר לשבת?". ואמר הבחור: "אני שומר את המקום לחברי שיעלה בתחנה הבאה", ואמר מו"ר: "אתה עושה מצוין, שאתה דואג לחבריך!". והמשיך הרב להיכנס באוטובוס, והנה יושב אדם ובנו לצידו והציע למו"ר, שייקח את הבן על ברכיו ויוכל הרב לשבת לצידו, ואמר רבנו שאינו מוכן בשום אופן. ונעמד הצדיק במדרגות שע"י הדלת האחורית, והנה מגיעים כמה מהיושבים ומציעים את מקומם, ואמר להם מו"ר: "תרחמו על בן אדם שרוצה ללמוד הרי כאשר אני אשב ארדם מיד!".

כ"ט תשרי

הרב דון יצחק אברבנאל זצ"ל

יום ההילולא כ"ט בתשרי

הרב דון יצחק אברבנאל זצ"ל - נולד בליסבון שבפורטוגל בשנת ה'קצ"ז (1437) למשפחה אשר גלתה לספרד לאחר חורבן בית-המקדש הראשון. לפי מסורת משפחתית ייחוסה של משפחתו מגיע עד לדוד המלך. שימש כשר האוצר על ידי אלפונסו החמישי (מלך פורטוגל) לאחר פטירת אביו. בגיל 25 החל

לשמש כדרשן בבית הכנסת. היה מסור לענייני היהודים בכל העולם. בשנת ה'רל"א (1471) כאשר לכד אלפונסו את העיר ארזילה סייע לפדיון 250 שבויים יהודים אשר נמצאו. הוא אסף כסף לפדיונם ואף מינה 12 אנשים שיאספו כסף לפדיונם, דאג למחסורם במשך שנתיים, עד אשר למדו את השפה ויכלו להתפרנס במלאכה או במסחר בספרד. בשנת ה'רמ"א (1481) לאחר כשמת המלך אלפונסו ה-5 עלה על כסאו בנו יואן השני ושם העלילו עליו כי הוא עומד לבגוד במדינתו, פורטוגל. ולכן ביקש מקלט בטולדו בספרד, מושב משפחתו בעבר, משם ניסה להסביר למלך פורטוגל ז'ואו השני את חפותו. הדבר לא עלה בידו והמלך החרים את כל רכושו. בתקופה זו נקרא ע"י המלכים פרננדו השני מלך אראגון ואיזבלה מלכת קסטיליה שמינו אותו לתפקיד שר האוצר ויועץ של הממלכות קסטיליה ואראגון. במסגרת תפקידו זה סייע למלכי ספרד במלחמתם נגד המוסלמים בגרנדה והילוה להם מיליון זהובים! למימון המלחמה. בתפקיד זה שרת שמונה שנים. בשנת ה'רנ"ב (1492) פעל למניעת גירוש ספרד אך לא עלה בידו. הוא התחנן לפני המלך להשיב את הגזרה, והבטיח לו סכום כסף עצום בתמורה אך המלכה סירבה לכך והוא הוגלה יחד עם בני עמו לאיטליה, והתיישב בעיר נאפולי. גם שם מונה לשר האוצר. בשנת ה'רנ"ה (1495) עלה קארל השמיני מלך צרפת וכבש את נאפולי ואז נאלץ רבינו להימלט לסיציליה וכל רכושו הוחרם ע"י הצרפתים. בהמשך הגיע לאי קורפו ללא כל רכוש וחי שם חיי עוני וצער. כשנה לאחר מכן עבר למונופולי (עיירה ליד בארי). בשנת ה'רס"ג (1503) התבקש להגיע לוינציה כדי לפשר בין הסגנים בווינציה ובין מלך פורטוגל בנושא המסחר בבשמים. נפטר בווינציה ב-כ"ט בתשרי ה'רס"ט (1508). חי כ-71 שנים. ציונו בפדובה. בשנת ה'ר"ע (1509) החריבו האויבים את העיר עד כי מקום קבורתו נעלם.

אביו: ר' דון יהודה (שימש כשר אוצר). **סבא:** ר' שמואל (מצד אביו). **מרבתי:** ר' יוסף חיון (רבו המובהק), ר' יוסף אבן שם טוב ור' יוסף יעבץ. **מספריו:** ימות עולם • ישועות משיחו • מעייני הישועה • משמיע ישועה • מגדל הישועות • להקת הנביאים • מחזה ש-ד-י • מפעלות אלקים • מרכבת המשנה • נחלת אבות • עטרת זקנים • פירושים לתנ"ך • צדק עולמים • צורת היסודות • ראש אמנה • שמים חדשים • זבח פסח.

ישיבת השרים בחצר המלוכה הפורטוגלית נסתיימה כעת. בישיבה נידונו נושאים רבים. גם יועצו היהודי של המלך נכח בישיבה. כשהשרים החלו להתפזר, רמז המלך ליועצו להישאר עימו. "רצייתי להיוועץ בך בעניין נישואיו של אחייני, הנסיך פרדיננד", פתח המלך. "עלה בדעתי לשדכו עם הנסיכה הספרדית". הרב בא לרגע במבוכה. מצד אחד, צודק המלך כי קשר כזה יחזק את בית המלוכה. מאידך גיסא ידע היטב על השנאה שרווחש בית המלוכה הספרדי ליהודים, וחשש, כי חיבור שני בתי המלוכה עלול להשפיע לרעה גם עלך יחסה של פורטוגל ליהודייה. הוא החליט להתחמק ממתן עצה ואמר: "הוד מלכותו, אני שמח על האימון הרב שנתת בי, לשתפני בעניין כה עדין. אולם חושבני, כי בנושא כה גורלי, אל לנו, בני האדם, להתערב יתר על המידה. נניח את העניין להתגלגל כפי שנקבע משמים. כל זיווג נקבע במרום, ולמה לנו להתערב בזה?". "מה!?! גם אדם חכם ומשכיל כמוך סבור כי זיווגם של בני האדם נקבע בשמים!?!", אמר המלך. "אמנם כן", השיב ר' יצחק, ובכך נפתח ויכוח ממושך בין המלך ליועצו. לא הייתה זו הפעם הראשונה שהם התווכחו בשאלות של אמונה והשקפת עולם. בכל הוויכוחים תמיד יצא היועץ כשידו על העליונה. המלך הכיר בחכמתו הרבה, ואף שמח עליה, אולם בסתר ליבו תמיד ייחל, שוויכוח כזה יסתיים פעם בניצחוננו. "יודע אתה", אמר המלך, "אוכיח לך, כי האדם הוא הקובע מי יינשא למי. ברגע זה

החלטתי, כי הנסיך פרדיננד יתחתן עם נערה פשוטה מן השוק... עוד באותו יום יצא המלך לשוק, בתלבושת שהסתירה את זהותו. הוא תר בין הדוכנים אחר נערה לאחינו. כשמצא אחת כזו, קרב אליה והושיט לה מכתב סגור וחתום בטבעתו. למראה החותמת המלכותית נבהלה הנערה, אולם המלך היסה באצבעו, לבל תעורר מהומה. "גשי אל ארמונו של הנסיך פרדיננד, ומסרי את המכתב הזה לידי הנסיך עצמו. אני מבטיחך נאמנה, כי שכרך ישולם לך מיד לאחר-מכן". הנערה ההמומה הבטיחה למלא את הבקשה ללא דיחוי. היא לא ידעה, כי בקבלת המכתב נעשתה, למעשה, לרעיית הנסיך. המלך הסתלק כלעומת שבא, מבליע מתחת לשפמו חיוך ניצחון. בעוד הנערה אוספת את סחורתה לסליה, כדי למלא את השליחות שהוטלה עליה, קרב אל המקום תגר. האיש חיפש מקום פנוי כדי להציג בו את מרכולתו. כשראה את הנערה האוספת את סחורתה לסליה, ביקש לתפוס את מקומה. הנערה היתה במצוקה. היא חששה, כי הלה יתפוס את מקומה הקבוע והיא תאבד את מקור-מחייתה. בעודה מתלבטת עברה במקום כובסת קשישה שהייתה מוכרת לכולם, והתהלכה חסרת-מעש. הנערה קראה לה, מסרה לה את המכתב וביקשה ממנה לגשת אל בית הנסיך ולמסור לו את המכתב המלכותי, כשהיא מבטיחה לאשה שתקבל שכרה... הנסיך פרדיננד הביט במכתב ובקשישה שלפניו, ולא ידע אם לצחוק או לבכות. "עליך להינשא עוד היום למוסרת מכתב זה", כתב המלך. הוא החליט הנסיך לבדוק את העניין. הוא שיגר אל המלך את משרתו הנאמן ובידו מכתב שבו שאל, אם לא חלה כאן טעות כלשהי. המלך השיב במכתב: "לא, אין כאן שום טעות. שא אותה לאשה וראה אושר בחיך". את פקודת המלך אין להפר. עוד באותו יום נערך בארמון הנסיך טקס הנישואין. רק לאחר מכן נודעה הטעות המצערת והמביכה. הוא הצטמרר כולו על האסון אשר הביא על אחיינו. מה עושים כעת? הלא הכנסייה איננה מתירה גירושין! בבושת-פנים שלח לקרוא ליועצו היהודי. הוא התנצל על שניסה להתערב בדברים הנתונים לשמים, וביקש עצה כיצד להיחלץ מהצרה. ר' דון יצחק הציע למלך, כי ישוגר רץ אל המשלחת שנמצאת בדרכה אל האפיפ', וזו תציג לפניו את הסיפור של נישואי הטעות, "והוא כבר ימצא את הדרך לבטל נישואין אלה". ואמנם כך היה.

המקובל הצדיק הרב שלמה שרעבי זצ"ל

יום ההילולא כ"ט בתשרי

המקובל הצדיק הרב שלמה שרעבי זצ"ל- נולד בשנת ה'תרפ"ז (1927) בתימן במחוז שרעב. בגיל 12 ידע כבר הלכות שחיטה על בוריה והיה בקי בנסתר. בשנת ה'תש"ט (1948) עלה ארצה עם משפחתו, שהתיישבה במושב "חלץ", מזרחית לאשקלון. בתחילה עבד כנהג מונית, בהמשך החל ללמוד אצל דודו, המקובל הרב מרדכי שרעבי. לאחר מכן עבר לגור ביבנה, שם הסתגר במשך שלוש שנים תמימות בביתו. בתקופה זו זכה לסיים את הש"ס, ארבעת חלקי שו"ע, זוהר ואת שמונת השערים לאריו"ל. לאחר פטירת אשתו הראשונה ממחלה, הגיע לחב"ד בארה"ב ושם למד עם הרבי מליובאוויטש חברותא. לאחר נישואיו בשנית עברו לגור בשכונת משה ולאחר מכן בשכונת בית-ישראל. שם גרו בדירת חדר אחד המחולק בעזרת וילון לשני חלקים, הפנימי-לשינה, והחיצוני ללימוד. גאון בנגלה ובנסתר. ענותן מופלא. הסתיר

עצמו מכל פרסום. צדיק נסתר. עסק בתורה ופעל ישועות בהצנע לכת וללא פרסום. רבים פנו אליו ונושעו. הקהל שהגיע אליו היה מכל גווני הקשת. הרבה בסיגופים ותעניות. סלד מהפרסום. בעל רוח-הקודש. בכל לילה היה קם לאמירת 'תיקון חצות'. איש אמת. אהב את התורה בכל רמ"ח אבריו. הסתפק במועט. מהמעט שחי הפריש לצדקה וגמילות חסדים. נהג לקבל על עצמו ייסורים, בשביל להציל את הרבים מפגוע או מגזירה קשה. פתאום היה עולה חומו, וכשהרבנית רצתה להביא רופא, אמר: "לא צריך, ביום פלוני זה יעבור לי", וכך היה. אהב כל יהודי. נפטר בערב ר"ח מר-חשוון (כ"ט תשרי ה'תשע"ב-2011). חי כ-84 שנים. ציונו בחלקת התימנים בהר-הזיתים שבירושלים.

סבא (מצד האב): ר' גדי מוסא. **אביו:** ר' נתן (הסבא ר' גדי הציל את מלך תימן מהתנקשות בחייו, והוא העשירו עושר רב ואביו השתמש בכל הכסף כדי לשחרר יתומים יהודים שנחטפו לאסלמם). **אמו:** מרת לאה. **נשותיו:** מרת טראקי יפה חנה (בת סבירסה שרעבי, לבית כהן- זיווג שני). **מרבתי:** המקובל הגה"צ רבי מרדכי שרעבי זצ"ל - ראש ישיבת המקובלים 'נהר שלום' (רבינו היה אחיינו, ולמד עמו 18 שנים רצופות). **חברות:** האדמו"ר ר' ישראל אבוחצירא (הבבא סאלי, רבינו גר מול הבבא סאלי והם למדו שש שנים רצופות), האדמו"ר מנחם מנדל שניאורסון (הרבי מליובאוויטש - למד עמו שבעה חודשים במעונו שבניו-יורק ושעתיים בכל בוקר למדו 'עץ החיים'). **מתלמידי:** האדמו"ר ר' שמעון למברג (האדמו"ר מאקווא-קרית אתא), ר' שמריהו בר-שלום (מגאולה בירושלים), ר' מרדכי לב, הרב יואב אהרון, ר' יעקב שני.

להלן סיפורים נפלאים שהובאו על רבינו באדיבות תלמידו ר' יעקב שני מספר 'בחגוי הסלע בסתר המדרגה': בתו של אחד מצדיקי העיר בני ברק התקשתה מאד במציאת זיווגה. היא היתה כבר מורה לתלמידות, כל חברותיה אמהות לילדים רבים, והיא עדיין רווקה. בהגיעה לבית רבי שלמה, הרב חשב קימעא ואמר לה: "ראי, יש לך בכיתה תלמידה יתומה", היא התפלאה שכן דבר לא היה ידוע לה. אך הרב אמר לה שתברר ותגלה את זהותה של היתומה ובמשכורת הקרובה שתקבל, קחי את כל הכסף ואת הילדה הזו, ותעברי אתה בחנויות בבני ברק ותקני לה את כל צרכיה, החל מביגוד וכלה בפרטים קטנים, ואל תעזבי אותה עד שתראי שהיא שמחה מאד מאד. אחר שתעשי זאת תתחנני בעז"ה תוך חודשיים. היא עשתה כדבריו, ולאחר כמה חודשים באה לבית הרב להביא לו הזמנה לחתונה, באמרה כי כל דברי הרב היו מדויקים.

אחותי שאלה את הרב האם למכור את דירתה, הרב אמר לה "לשים שלט". תשובה פשוטה ובנאלית, לא? אחותי לא הכירה כ"כ את הרב ושכחה מתשובתו, היא זכרה שהרב הסכים למכירת הדירה. היא פנתה למתווכים, והשקיעה בזה מאמץ, ולא עלה בידה למכור את הדירה. מאחר והדירה לא נמכרה, החליטה לשאול שוב את הרב ולבקש ברכה. בתה הקטנה אמרה לה: "אמא, הרב אמר לך לשים שלט". מיד היא נזכרה. **באותו יום היא שמה שלט על הדירה, ועוד באותו יום היא נמכרה!** היא שאלה את הקונים איך הם הגיעו אליה. הם אמרו שכבר כמה חודשים הם מסתובבים באיזור הזה ומחפשים לקנות דירה, ולא מצאנו שום דירה העומדת למכירה, והיום ראינו את השלט, ושמחנו.

לפני כ-30 שנה התגוררתי בקרית משה, בכניסה לירושלים. היה זה לאחר יום לימודים קשה, הרגשתי צורך לראות את דודי (הרב), אפילו לכמה דקות. התלבטתי עם עצמי. שאלתי חברים: "מה אתם אומרים אסע אליו או לא? פשוט, הדוד נוהג לישון מוקדם ולקום מוקדם לתיקון חצות וללמוד עד אחר התפילה. אולי זה יפריע לו?!". סוף כל סוף לפני השקיעה הגעתי. הרמתי ידי לנקוש על הדלת ושמעתי את קולו המוכר: "יואל, אתה יכול להיכנס אני מחכה לך!". לא הספקתי להתאושש, תוך כדי דיבור הוא ממשיך ואומר: "יואל, מדוע אתה צריך להתלבט? מדוע אתה שואל את חבריך? אתה יודע שאני אוהב אותך, מתי שאתה רוצה אתה יכול לבוא, לא צריך להתלבט, קח את עצמך ובוא". הדוד המשיך לצחצח שיניו כמו לא קרה מאומה. אני שרק התחלתי להכיר את גדולתו, עמדתי משתאה מרוח-הקודש (י.ד.).

באחד הימים פנה אליי חבר שהוא מעוניין שאסע אתו לרב לקבל ברכתו, כי יש לו קשיים עם הרשויות. נסענו לרב, והחבר שטח את בעיותיו עם הרשויות השונות. הרב אמר לו שעליו לבדוק את המזווה בחדר השינה שלו, והוסיף, שכאשר הוא מזמין סופר שיבדוק את המזווה, שיאמר לו להביא אתו מזווה חדשה אחת. החבר הזמין סופר וכשהוא הוריד את בית המזווה האמורה, גילה שהיא ריקה לחלוטין. הסופר הכניס את המזווה שהביא אתו, ואחרי זה כל העניינים של חברי עם הרשויות נפתרו באחת. (א.ה.מב"ב) לפני כשנתיים פנה אליי חבר ובקש לדעת את כתובתו של הרב זצ"ל. מסרתי לו את הכתובת, הוא נסע אל הרב ובקש ברכתו ל"זרע של קיימא", שכן 11 שנה מאז נישואיו עם רעייתו, ועדיין לא זכו להיפקד!. הרב בירך אותו שיזכו ל"זרע של קיימא", ואחר כשנה נולדה להם בת בשעה טובה ומוצלחת. (א.ה.מב"ב)

ל' תשרי

המקובל האלוקי הרה"ק רבי דוד ומשה

יומא דהילולא ל תשרי א דראש חודש חשוון

חל יום ההילולא לצדיק רבי דוד ומשה, הצדיק שסיפורי ישועות רבים מסופרים אודותיו. שנת לידתו וחיוו האישיים אינם ידועים. עם זאת, ידוע כי נפטר בשנת 4,922 לבריאת העולם, כלומר 1,171 להולדת רבי עקיבא.

2. שמו המקורי של הצדיק הוא: ר' דוד בן משה, אולם כינויו הרווח היה ר' דוד ומשה.

3. ר' דוד ומשה נולד ולמד בירושלים, ומהר מאוד הפך לאחד מחכמייה. בהמשך התבקש לצאת למרוקו על מנת לאסוף כספים עבור תלמידי הארץ, בעיקר עקב היותו ענו ודרשן מובחר. הוא נסע למרוקו, והפך במהרה לצדיק מפורסם אשר מתפלל ונענה עבור חולים, זוגות חשוכי ילדים ושאר בעלי צרות.

4. בהיותו במרוקו, הרבה לקרב את ליבות העם ליהדות. באותה תקופה, הסולטן של מרוקו הטיל גזרות קשות על היהודים, ור' דוד ומשה נשא דרשות חזוק רבות, בהן עודד את היהודים לבל תיפול רוחם. יהודי מרוקו ראו בו דמות של "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", ומספרים סיפורי מופת על ניסים גלויים רבים שנעשו בחייו.

5. רבי דוד ומשה נהג להסתובב בכל יום שישי בין כפרים שבהם גרו יהודים, כדי לאסוף נדבות לעניי ארץ ישראל. באחד מימי שישי הגיע לכפר "אגויים", מקום קבורתו. על מאורעות אותו יום שישי, א' בחשוון, בו עלתה נשמתו השמימה, מסופר כך: בהגיעו לבית החכם בכפר "אגויים", יחד עם העוזר שלו, שהיה גוי מארץ ישראל שגדל בביתו והיה יד ימינו בכל מסעותיו מחוץ לארץ, הוא שמע שתושבי כל הכפרים באזור היו חולים, יהודים וערבים כאחד, והמחלה גבתה את חייהם של רבים.

רבי דוד ומשה נשא את עיניו השמימה ואמר "ריבונו של עולם! אני באתי לכאן בשליחות לאסוף כסף למחייתם של עניי ארץ ישראל, ועתה כולם חולים ואף מתים". באותה שעה יצאה בת קול מהשמיים ואמרה לו "אתה תבטל את הגזירה של כל החולים והמתים, יהודים וערבים כאחד".

ענה רבי דוד ומשה ואמר "אני מקבל את מותי בתמורה לחייהם של אחרים". אכן, ר' דוד ומשה נפטר במקום, ועוזרו – שמיהר להגיע לכפר – ראה את כל אנשי הכפר, שהיו חולים מאוד שעות ספורות קודם לכן – בריאים ושלמים. כאשר ר' דוד ומשה מסר את נפשו בעבורם.

6. גם לאחר פטירתו, העולים על קברו זכו לראות ישועות גדולות. בתי כנסת ובתי מדרש רבים קרויים על שמו, ורבים נוהגים להדליק לכבודו נר בביתם.

7. יהודי מרוקו נהגו לערוך הילולא לכבודו מדי שנה, בא' בחשוון. המנהג נפוץ גם בקרב יהודי מרוקו החיים בישראל, ורבים עורכים לכבוד הצדיק הילולא ביום זה. יהודי מרוקו גם נוהגים להגות את שמו של הצדיק, נגד צרות ועין רעה, כי ידוע ומפורסם מדור לדור, שהצדיק פועל ישועות, ודבריו נשמעים בשמים, שנאמר: "ותגזור אומר ויקם לך" כלומר, הצדיק ר' דוד ומשה גוזר, והקב"ה מקיים.

"הצדיק בא אלינו לעיר תאזנאכת. הלך לתאנל, תאמסתינת. הם [המוסלמים] קוראים לו: שיך של אמרוזאן. כשהוא בא, הוא הגיע ביום ששי לתאמסתינת והוא סובב את כל הכפרים, עולם שלם, כדי לאסוף כסף, נדבה לעניים של ארץ-ישראל. אחרי שהוא גמר ואסף את הכסף, והגיע לכפר איפה שהוא קבור, הוא מצא שם איזה ששה-שבעה מלאח איפה שגרו בהם היהודים. כל כפר יש בו מניין אחד, שניים, שלושה או ארבעה. הלך לכולם. הגיע לשם ביום ששי. הוא והעבד שלו. העבד גדל בביתו בישראל. נולד אצלו בבית והוא לימד אותו. הוא היה מוסלמי ערבי, שחור, עבד. כשהגיע החכם לשם, מצא שכל הכפרים היו חולים. כולם. יהודים, מוסלמים, כולם מתים. נכנס הצדיק ואמר: רבונו של עולם, איך אני אעשה? שמע! אני באתי לקחת נדבה לעניים ואני הגעתי לכאן וכולם מתים? יצאה בת-קול מהשמים ואמרה: אתה תבטל את הגזירה של כל אלה המתים, ערבים ויהודים. והוא אמר: אני מקבל, מותי תמורת חייהם של אחרים. הלך לבית-החיים שלנו, נכנס, ישב. ירדו מלאכים מן השמים. יצא מעיין מים, עליו השלום. יצאו תכריכיו. הכל יצא לו. תכריכין, טבילה. שם תכריכין, מצא שהקבורה שלו מוכנה. ירד לקבורה. רק העבד שלו היה אתו. כשהוא ירד לקבורה ונעלם והלכו כל השליחים שקברו אותו, העבד התחיל לבכות: ייא סידי, יא סידי." «ההר ככה כמו איזה תרבוש [כובע] ולמטה כמו איזה צינור. הנה הוואדי ושם האבן. אבן שהיתה למעלה ירדה וזו שהיתה למטה עלתה ונפגשו במקום הקבורה של החכם. העבד חזר לכפר. מצא שכל האנשים שהיו חולים רצים [בריאים], לא תמצא אף חולה. אמרו: איפה החכם שאמרו לנו שהגיע? איפה החכם שאמרו לנו שהגיע? אמר להם העבד: הוא מת, אמרו לו: כלום, אי שתוציא אותו או שנהרוג אותך. נאספו סביבו ערבים, נאספו סביבו יהודים. רצו להרוג אותו. אמר להם: הו יהודים, אם אתם מאמינים בה', ובית-החיים שלכם אתם מכירים אותו, אני אראה לכם איפה החכם. אתם, יש

לכם סימנים ואתם יודעים איפה בית-הקברות שלכם. אמרו לו: אנחנו מכירים. ואז אמר להם: בואו נלך. הלך אתם. אמר להם: הנה בית-החיים שלכם. יש בהם אבנים? אמרו: לא. אמר להם: הנה החור מאיפה האבן התרוממה. המקום איפה שהתרוממה האבן יש מקום למאתיים אנשים. זו שבאה מלמטה באה כמו טרקטור עד שהאבנים סוככו את הצדיק, כיסו אותו. אמרו לו: איפה החכם? אמר: הוא כאן. האבן הזו היא על ראשו. אם אתם רוצים לשבת, שבו. אם אתם רוצים להרוג אותי, תהרגו אותי. אמרו לו: עליך לאמאך' לא נגעו בו. לקחו אותו ואירחו אותו. אבות אבותי, משפחתי, הלכו לירושלים יחד אתו, עם העבד ונשארו שמה. הלכו אתו כדי לראות את הבית של החכם. והם באו ואמרו שהבית של החכם הוא בתלפיות בירושלים. הלכו אתו ולקחו את כל הכסף שהם אספו. מיד אחרי הפטירה, בא [הצדיק] גם בחלום ואמר להם: זה מה שאתם צריכים לעשות כל חייכם. מדור לדור אנו המשכנו. כל אחד מביא עגל, עופות. בשם ה' והצדיק אנשים נאספים ועושים"

"היו אנשים שבאו מאזימור. היו יושבים אנשים ואין מים בשביל לשתות בחכם. הקימו צעקה. היה מעיין קטן ולא הספיק לשום דבר. ואמרו: הו צדיק, אנו צריכים מים. והמים התחילו לזרום במעיין. תשתה כמה שאתה רוצה. היתה שמה סעודה, בשם ה' והצדיק. ונגמרה לי המחייא. נגמרה. נשאר רק בקבוק אחד. לבשתי את הגלימה שלי ונכנסתי לצדיק. שמתי את המחייא מתחת בית-השחי ואמרת: הו צדיק! שאנשים לא יבזו אותי. אין לי מהיכן להביא, תן לי כוס שלך. אני מוזג. תן לי כוס שלך, אני מוזג... עד שלא רצו את המחייא. יצא הבקבוק והיה מלא כמקודם. מלא. כאילו לא נגעו בו. נס של הצדיק. הלחם אותו דבר. הנחתי אותו, נגמר. אמרו לי: מה תועיל לך חתיכת לחם בשביל כל האנשים האלה, בשביל כל עבדי ה', מה תעשה? אמרתי להם בבטחון: אל תדאגו. שמתי אותו בפניה, כיסיתי אותו ואמרת: הנה, תקחו כמה שתרצו. רק תניחו לי. שאני אקח ואני אחלק לאנשים. אני חותך ונותן, חותך ונותן עד שהאנשים התעיפו ולא רצו לאכול והחתיכה — חתיכה! "סופר על ידי מר שמעון ו' — תאזנאכת.

"הייתי בר' דוד ומשה הרבה פעמים. הנשים זורקות שמה טבעות מזהב, מפלטינה ללא שמירה. ואין מי שיעיז לקחת משהו. כל הלילה, בליל ההילולא ליד הקבר. הכוונה היא שבטבעות ישאבו קדושה של הצדיק. לוקחים למחרת. פעם אחת קרה מקרה, ילדה אחת לקחה טבעת. ידה התייבשה על המקום. נסגרה היד עד שבא הגזבר וביקש מהצדיק שיסלח לה, ואז היד שלה נפתחה. נס גדול היה" סיפור זה נמסר על ידי מר מסעוד פ' — קאסבה תאדלה..

אישה מבוגרת אחת המתגוררת בקריית-גת, נוהגת מידי ראש חודש לבוא לבית הכנסת על-שם הצדיק באופקים ולהדליק נרות במקום. כאשר הבחינו בזה בני המשפחה, שאלו אותה: "מי את?" - ענתה: "אני גרה בקריית-גת ומגיעה הנה כדי להדליק נרות לצדיק". תמזהו הנוכחים: "מדוע הינך מגיעה בכל פעם מקריית-גת עד אופקים רק בשביל להדליק דווקא פה נרות לצדיק?", "לפני מספר שנים", סיפרה להם האישה, "התגלה אליי בחלום הצדיק רבי דוד ומשה ואמר לי: "אם את רוצה אותי אני אצל שרה דנינו באופקים". "בדקתי וגליתי שאכן יש בית כנסת ע"ש הצדיק באופקים, שנבנה על-ידי משפחת דנינו ואשת המשפחה שמה שרה ז"ל, ומאז ועד היום בכל ראש חודש פוקדת את המקום ומדליקה נרות לצדיק".

סיפור מאת פיבי אוחיון ז"ל מצרפת: "הייתי חולה מאוד באחת מידיי ובאחת מרגליי, ולא מצאתי מזור. הרופאים לא הועילו לי, ומצב בריאותי רק הלך והתדרדר וסבלי הלך וגבר. הכאבים הלכו וגברו עד שהגעתי למצב שלא יכולתי ללכת כלל ולא יכולתי להשתמש ביד ימין. בהתחלה נעזרתי במקל הליכה

עד שהגיע יום בו לא יכולתי עוד לקום מהמיטה. הרופאים לא הצליחו לעזור לי - כל הבדיקות שערכו הראו שאני סובלת כנראה מתחילתו של שיתוק שמקורו בעמוד השידרה. והגיע יום ובאמת השיתוק אחז בי ונאלצתי לשבת על כיסא גלגלים בחוסר אונים, ייאוש רב ופחד מהעתיד לבוא. איבדתי את הטעם לחיים בכלל. הרגשתי רע וכאבים תקפו אותי, מצב בריאותי מכל בחינה רק הלך והתדרדר. ללא שום תקווה ללא שום הקלה. והנה, לילה אחד, התגלה אליי בחלומי הצדיק רבי דוד ומשה זיע"א ואמר לי: "אני רבי דוד ומשה". הוא הזריק לי זריקה, נתן לי כדורים ומיד הרגשתי שיפור והקלה. אמר לי הצדיק: "אם ברצונך להירפא, עליך להגיע ולהדליק נר בבית הכנסת על שמי באופקים". לאחר שהגעתי לבית הכנסת והדלקתי נר, נרפאתי מכל מחלותיי". לא הכרתי את בית הכנסת שעל שמו, לא הייתי בומעולם, אך נדהמתי לגלות שאמנם יש בית כנסת באופקים על שם הצדיק רבי דוד ומשה. ביקשתי את בעלי לקחת אותי אל המקום בכיסא הגלגלים - בעזרת שכנים רחמנים הגענו למקום, והדלקתי נר בעודי יושבת על הכיסא וסובלת מהכאבים שלא הרפו ממני לרגע. לפתע נעלמו כל הכאבים כלא היו וחשתי כוחות שזורמים בגופי ומקימים אותי מהכיסא - מצאתי עצמי עומדת ומתחילה ללכת! ידי שהייתה משותקת החלה לנוע! פתאום חשתי אותה ואת הדם החדש שזורם בה. לא ידעתי נפשי מרוב אושר - בעלי ושכניי שהיו איתי קפאו במקומם מתדהמה. קשה לתאר את גודל השמחה על הנס שקרה לי בזכות הצדיק רבי דוד ומשה. מאז אותו יום - לא היה שבוע בו לא הגעתי להדליק נר לכבודו של הצדיק וכך גם בעלי וכך גם כל הנוכחים במקום שסיפרו על הנס הגדול לכל תושבי השכונה שהחלו לזרום בהמוניהם אל בית הכנסת על מנת להדליק נר לכבודו של הצדיק.

בזכות הצדיק נרפאתי מכל מחלותיי, ומאז ועד היום אין בריאה ומאשרת ממני.

הצדיק הרב דוד ומשה זצ"ל - שמו המקורי ר' דוד בן משה. חי בירושלים ונודע כתלמיד חכם מופלג ודרשן. מעת לעת יצא לחוץ לארץ בתור שד"ר כדי לאסוף כספים עבור ישיבות ותלמודי תורה. בכל מקום התקבל בכבוד גדול והגיע במסגרת תפקידו כשד"ר בין הקהילות היהודיות בהרי האטלס. התפרסם כצדיק ועושה נסים. גם היום לאחר שנים רבות, יש לצדיק רבבות מעריצים בכל רחבי מרוקו הנוהגים לערוך הילולא לכבוד הצדיק.

סיפורי נסים רבים נקשרו בשמו. רבים פנו אליו ונושעו. בתי כנסת ובתי מדרש רבים קרויים על שמו, ורבים נוהגים להדליק לכבודו נר בביתם. במהלך הדורות שמו של הצדיק התפרסם בכל העולם, וקדושתו והשראתו השפיעו באופן מכריע על כל הדורות. כאשר פרצה גזרה קשה והפילה חללים רבים רבינו מסר את נפשו ובפטירתו הפסיקה הגזרה. נפטר ב-א' בחשוון ד'תתקכ"ב (1171). **ציונו בהרי האטלס בכפר תאמסטינה.**

אביו: ר' משה.

סיפר מר מסעוד פ' מקאסבה תאדלה: "הייתי בציון הצדיק הרבה פעמים. הנשים בליל ההילולא היו שמות על הציון טבעות מזהב ללא שמירה ולמחרת לוקחות אותן. הכוונה, שבטבעות ישאבו מהקדושה של הצדיק.

קרה וילדה אחת ראתה את הטבעות, חשקה ולקחה את אחת הטבעות. ברגע שלקחה את הטבעת, היד שלה התייבשה במקום, והיא החלה לזעוק מכאב ופחד. היד שלה נסגרה, ואי אפשר היה לפתוח אותה עד שבא הגזבר וביקש מהצדיק, שיסלח לה, ואז היד שלה נפתחה והטבעת נפלה מידה!". היא מיד ביקשה סליחה על המעשה שעשתה.

ציון הצדיק לא היה ידוע במשך תקופה ארוכה. הגויים ביקשו פעם אחת לסלול כביש באחד הכפרים שבמהלכה התגלתה המצבה. מאחר והציון של רבינו הפריע לסלילת הדרך, הם ביקשו לרסק את הציון. בדרך פלא כל טרקטור שניסה להזיז את המצבה, היה נעצר באופן פלא מספר מטרים לפני הציון. הם היו מזומינים מומחה שיבדוק מהי התקלה ומדוע הטרקטור נעצר - אולם המומחה לא מצא שום סיבה לדבר. בלילה הצדיק התגלה בחלום למספר אנשי עירו ואמר להם: "דעו לכם, אני ר' דוד ומשה. עליכם לבוא לשם, לבנות את הקבר וכל מה שתרכו - תקבלו". אנשי העיר כמובן מיד עשו כפי שהצדיק הורה להם. מאז רבים פוקדים את ציון ונושעים באופן פלא. עקרות ששנים רבות לא זכו לילדים, ברגע שהלכו והתפללו על ציון הצדיק - נפקדו. חולים רבים שהרופאים התייאשו מהם - התרפאו, ובעיות שונות נפתרו באופן פלא.

סיפר מר מ"מ מארבע טוגאנה: "פעם לקחתי את בני לירושלים לבקר את אמא שלי בבית-הרפואה. הבן שלי חמק מידי ורץ באמצע הכביש. באותו הרגע רגע הגיחה משאית שנסעה במהירות לעבר הבן. צעקתי בכל כוחי: "ר' דוד ומשה, תציל את הילד שלי! תציל את הילד שלי!". המשאית נסעה במהירות ולצערי הרב דרסה את הילד. הוא שכב על הכביש ואני זועק לר' דוד ומשה שיציל את הבן שלי. למרבה הפלא הילד קם בריא ושלם כאילו דבר לא אירע".

סיפרה גב' רחל פ': "ליד הציון של הצדיק כל אחד שם טבעת, שעון ועוד חפצים יקרי ערך. הכוונה היא שבטבעות ישאבו מהקדושה של הצדיק. אישה אחת קנתה טבעת יקרה עד מאוד במחיר של אלפיים שש מאות ל"י. ערבי אחד שלא התגורר בסביבה הגיע וגנב את הטבעת. הערבי הגיע לביתו ומאור עיניו נלקח ממנו. הוא החל לזעוק זעקות אימה ואמר שהוא עיוור. בני משפחתו אמרו לו: "תגיד, גנבת משהו?" ענה להם: "לא". לאחר מכן כשראה את מצבו הודה ואמר: "גנבתי טבעת". שמו לו את הידיים מאחורי הגב ולקחו אותו חזרה לקברו של ר' דוד ומשה. לקחו כבש וביקשו מהצדיק מחילה, הגנב החזיר את הטבעת ומאור עיניו חזר אליו כבראשונה והיה קידוש שם שמיים עצום באותו זמן".

פעם אחת נסע אדם אחד עם אביו מהכפר אימגראן לתארודאנת. בדרך ירד שלג בגובה של שלושה מטרים. הרכב שקע בשלג והדלק נגמר. היות והם נתקעו סמוך לציון הצדיק, האבא הלך והביא בקבוק מלא מים מן הקבר. הם שמו את המים ברכב, הני אותו ולמרבה הפלא הם הצליחו לנסוע! שלושה ימים ללא דלק עד שהגיעו לעיירה.

אברהם בן חיים נולד בשנת תר"צ (1930) בכפר אימינתנות שבמרוקו, בשנת תשט"ו (1955) עלה מר אברהם בן חיים ומשפחתו ממרוקו אל העיר צפת תובב"א. רבי אברהם אב לעשרה ילדים, החל את דרכו המקצועית כפועל בקרן קיימת לישראל.

בשנת תשל"ג (1973) התגלה למר אברהם בן חיים בחלומו איש לבוש לבן ופניו כפני מלאך. אותו האיש אחז בידו והוביל אותו להרים הגבוהים. בין הסלעים העצומים שעל מדרונות ההרים ראה לא רחוק משם רחבה לבנה. כשהגיעו לרחבה, ישב אותו האיש על הארץ ואמר לו: "ראה, עשרה אנשים בלבד חוגגים ומציינים את יום ההילולא שלי, ושואל אני אותך: למה עזבוני ונטשוני יוצאי מרוקו? היכן כל הרבבות-אוהדי ונאמניי?" ענה לו מר אברהם בן חיים: "וכי אתה רוצה שיבואו חזרה מישראל למרוקו כדי לקיים את ההילולא?" האיש אחז בידו, סובב אותה ושאל: "מהו המקום הזה?" ענה לו מר אברהם בן חיים: "זהו

בית"י". המשיך הצדיק ואמר: "במקום הזה רוצה אני שתציינו את יום ההילולא שלי מידי שנה בשנה". שאל אותו מר אברהם בן חיים: "מה רוצה אדוני?" והוא ענה לו: "אני האיש שנגליתי לאוהביי במרוקו – אני רבי דוד ומשה! אני הוא האיש המבקש ומתפלל לפני הקב"ה יום יום לשמור על חיילי צבא ההגנה לישראל, ועל גבולות הארץ. אם כך, מדוע עזבוני יוצאי מרוקו? עתה הנה אנכי בארץ הקודש ומבוקשי הוא שיחדשו את ציון ההילולא שלי". כך הייתה ההתגלות הראשונה של אברהם בן חיים.

כעבור יומיים חזר הצדיק והתגלה אל אברהם בן חיים בחלום בשעה שהיה שוכב על מיטתו נים ולא נים. העירו הצדיק ואמר לו: "בני, טעית בספרך לאנשים שראית אותי בחלום. היה עליך לומר להם כי ראית אותי עין בעין, אך אין דבר – אני מוחל לך על כך! ועתה שמע את דברי: עזבתי את מרוקו ובאתי לכאן מפני שהמקום הזה קדוש, ובחרתי בך להיות משרתי בקודש. עתה זאת עשה:

א. קבע לך מקום, אשר ידליקו נרות לזכרי, והיה כל הבא להתפלל ולבקש על נפשו, ידליק נר אחד!

ב. ליד מקום הנרות הנח קופה, וכל אחד ינדב תרומה לפי רצונו ויכולתו!

ג. כל הקרב למקום הנרות ייגש ביראה, באהבה ובלבב שלם!

ד. כל אדם הנכנס למקום זה חייב להיות נקי בגופו ובמעשיו!

ה. אין לסחור ולמכור את נרות ההדלקה או כוסות הנשמה אלא כל הרוצה ידליק נר ובלבד שהוא נקי כאמור!

ו. המקום יהיה פתוח לקהל יום ולילה!

ז. בסעודת ההילולא שלי לא יהיה הבדל בין קטן לגדול ובין עני לעשיר, אלא כולם יהיו שווים!

ח. ההילולא שלי תתקיים בליל ראש חודש חשוון. במידה וראש חודש חשוון יחול ביום שישי, תתקיים ההילולא ביום חמישי שלפניו!

ס. הזהר את אשתך ובני ביתך לבל ירשו לאיש או אישה שאינם נקיים להיכנס למקום זה!

י. בתרומות שיצטברו בקופה תשתמש להרחיב את המקום כדי שיכיל את רבבות האנשים, שיבואו לכאן לחגוג ולהתפלל.

לאחר שלושה ימים, שוב נגלה הצדיק אל מר אברהם בן חיים בחלום הלילה, והפעם היה מלווה על ידי שני אנשים. פנה אליו הצדיק ושאל: "המכיר אתה את אלה?" השיב לו מר אברהם בן חיים: "אחד מהם ראיתו איתך בחלום, ואת השני אני מכיר מחלום אחר". המשיך הצדיק לשאול: "הידעת מי הם?" ענה לו מר אברהם בן חיים: "הראשון הוא אליהו הנביא זכור לטוב והשני הוא רבי יעקב אביחצירא זצ"ל". הצדיק הנהן בראשו לאות הסכמה וסיים את דבריו בכך, שעליו להקפיד להכניס למקום אך ורק אנשים נקיים בגופם ובנפשם.

כיום, בפנים החדר בולט לוח שיש, המציין כי "המקום הזה קדוש לכבוד הרב הגדול המלובן כמוהר"ר דוד ומשה זיע"א". מתחת ללוח נמצאת קופת תרומות ומשני צדדיה, על משטח הצמוד לקיר, פזורים חפצי קודש שנתרמו על-ידי מבקרים.

חודש חשוון

א' חשוון

האדמו"ר רבי ישראל שפירא זצ"ל מבלז'וב

יום ההילולא א' חשוון

האדמו"ר רבי ישראל שפירא זצ"ל מבלז'וב- נולד בעיר ריישא (גליציה) בחודש מרחשון ה'תר"ן (1839). מילדותו הגה בתורה בשקידה ובדבקות ובגיל בר-מצווה כבר הוסמך לרבנות. בתחילת דרכו התמנה לרבנות בפעם הראשונה בחייו בעיר פרוכניק שבגליציה. עם פטירת אביו בשנת ה'תרצ"א (1930), ויתר רבינו לאחיו, הרב אליעזר שפירא בעניין ההתמנות לרבנות העיר ריבטיטש ולאדמו"רות ונתן לו לנהוג באדמו"רות ולהמשיך את שושלת בלאזוב. לפיכך היגר לעיר איסטריק בה התמנה לרבנות והחל לנהוג כאדמו"ר חסידי ללא חסידות. בעת מלחמת העולם השנייה הנאצים ימ"ש טבחו את אשתו, בתו וחתנו וגם את נכדתו בת השנתיים הי"ד אולם רבינו הפגין ביטחון מלא בבורא וחיזק את היהודים עמם שהה במחנה ויניב (ליד למברג) ובמחנה ברגן-בלזן. זמן קצר לאחר סיום המלחמה התגורר באנטוורפן (בירת בלגיה). אולם לאור הפצרות חסידי היגר לארה"ב, בתחילה בויליאמסבורג ואחר כך עבר לגור בבורו-פארק שם הקים את בית המדרש של חסידי בלאז'וב ונטל על עצמו להחיות את החסידות מחדש לאחר שנכחדה בשואה ולמעשה התמנה לאדמו"ר השלישי של חסידות בלאז'וב-ארה"ב. ברבות הימים הוכר כאחד מגדולי האדמו"רים בדורו. נמנה עם חברי מועצת גדולי התורה של אגודת ישראל. הגה בתורה בשקידה עצומה, בקדושה ובטהרה, קיבל כל אדם בסבר פנים יפות ומאירות וזכה להערצה מכלל ישראל על זרמיו השונים. ניהן בטוהר מידות ואצילות נפש. ביקר פעמים אחדות בארץ ישראל והמונים הגיעו להתברך מפיו. נפטר ב-א' מרחשון ה'תש"ן. חי כ-100 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. את מקומו ממלא בנו החורג האדמו"ר ר' צבי יהודה שפירא (לפני כן קושיצקי) שמכהן גם כן כנשיא כולל גליציה.

סבא: אדמו"ר הזקן מבלאזוב ר' צבי אלימלך ה'צבי לצדיק' (מצד אביו- ייסד את חסידות בלאז'וב והיה לאדמו"ר הראשון בשושלת). **אביו:** אדמו"ר רבי יהושע (בעל "קרן יהושע", רב העיר ריבוטוטש והיה לאדמו"ר השני לשושלת חסידות בלאז'וב). **אמו:** מרת ציפורה דוכנר (בתו של ר' יעקב דוכנר מדלוטין). **נשותיו:** מרת פרל אונגר הי"ד (זיווג ראשון- בתו של ר' שלום דוד אונגר מזשובנו, נרצחה בשואה), מרת ברוניע מלכיוור קושיצקי (זיווג שני- בתו של ר' משה מנחם מלכיוור)

כאשר רבינו הגיע לארצות הברית, הדבר הראשון שביקש הוא לעשות היה להקים בית-מדרש. לצורך הקמת והחזקת בית-המדרש ערך הרבי 'דינר'. כאשר נהוג ומקובל באמריקה לערוך מפעם לפעם מסיבת מלווה מלכא לצורך החזקת המוסדות, ובמהלך המסיבה נערך 'דינר' גדול, בו תורמים כל הנגידיים סכומי עתק לצדקה. היה זה ה'דינר' הראשון שנערך באמריקה לטובת מוסדות בלוז'וב – אך גם האחרון! הסיבה שהיה אותו 'דינר' המגבית הפומבית האחרונה שערך הרבי, נעוצה במקרה

קטן ופשוט, שקרה מספר ימים ספורים לאחר אירוע הדינר, שנחל הצלחה אדירה, והכניס הון רב לטובת בניין בית-המדרש. כשיצא הרבי בימים שלאחר הדינר לדרכו ברחובה של עיר, הגיע למעבר חצייה כאשר הרמזור הראה כי כעת עליו להמתין ולא לעבור את הכביש. והנה בעודו עומד וממתין על שפת המדרכה, רואה הוא למולו בעבר השני של הכביש יהודי מקומי ממכריו ואוהדיו, שאף הוא המתין כמוהו על הרמזור שיתחלף כדי לחצות את הכביש מנגד. אולם תיכף כשראה אותו יהודי את הרבי מרחוק, נעמד מהסס מעט, הוא החוויר והראה סימני בושח וחוסר נעימות, והמתין עד שיחצה הרבי את הכביש. בהגיע הרבי הקדוש סמוך אצלו, ניגש מיד בפיק ברכיים והתנצל מאוד על שלא היה ביכולתו להגיע אל הדינר הגדול... "אכניס את הצ'ק מאוחר יותר!" הבטיח האיש, והרבי הודה לו מקרב לב ובהארט פנים כדרכו בקודש. כשחזר הרבי לביתו היה נסער ביותר, ואמר: "כל העסק הזה לא בשבילי! אם כתוצאה מן הדינר חשים אנשים אי נעימות לעבור על ידי ברחוב, אינני צריך את כל זה! איני מסוגל להפריע לאנשים לחצות את הכביש ברגיעות ובנעימות!". ואכן את פקודתו שמרה רוחו, הוא לא ערך יותר מעולם שום דינר, ומלבד בית מדרשו שהחזיק שם לא הקים שום ישיבה או תלמוד תורה וכיוצא בכך, ועמד על כך בתוקף שלא להקים שום 'מוסדות' שתיפול החזקתם על אנשים אחרים... כשנשאל פעם על ידי אמריקאי מקומי: "אם אין לכם שום 'מוסדות' על מה אתם נקראים רבי?" – ענה הצדיק על אתר: בשביל לעזור לאנשים, ולא בשביל להקשות עליהם!...

בהגיעו פעם להשתתף בשמחת 'ברית מילה' שהוזמן אליה, שמח לפגוש שם את רעהו האדמו"ר מרדכי שלמה פרידמן מבויאן זצוק"ל, שהוזמן אף הוא להשתתף באותה שמחה. בעל הברית שראה לפניו את שני הצדיקים מגדולי הדור, לא ידע להשית עצות בנפשו, למי יכבד בסנדקאות? הוא ניגש אפוא בדחילו ורחימו אל שני הצדיקים שישבו יחדיו ושוחחו באהבה ורעות כדרכם של צדיקים, ואמר שהיות ושניהם חשובים מאוד לפניו, אין הוא יודע להכריע למי לתת הסנדקאות, ולכן יחליטו הצדיקים בעצמם מי ביניהם יהיה הסנדק. הצדיקים הסתודדו ביניהם דקות אחדות, כשכל אחד מהם מתעקש לכבד את רעהו, כל אחד טען שחברו חשוב יותר ממנו ולו יאה כיבוד זה! – לפתע קם הרבי מבלו'ז'וב ואמר אל הרבי מבויאן, הרי הכל מודים ש'סידור קידושין' גם הוא כיבוד חשוב... אם כן קחו אתם אפוא את הסנדקאות, ואני אקח את הסידור קידושין! הכל נענו בבת שחוק לשמע דברי קדשו, כי כבר היה זקן ושבע ימים, ואילו הרך הנימול זה עתה נולד... אך הרבי מבויאן קיבל את דבריו ברצינות, ושימש בסנדקאות באותה ברית. למרבה הפלא האריך הרבי הקדוש מבלו'ז'וב ימים רבים כנודע, שנפטר בהיותו קרוב לגיל מאה שנים, ובהגיע עת חופתו של אותו הבן היה הבלו'ז'ובער המסדר קידושין בחופתו, לשמחת לב כל המשפחה שזכרו היטב את דברו בברית המילה!

בהיותו כבר למעלה מגיל שמונים, אמר פעם לאדם שהזמינו לברית מילה, ונבצר ממנו להשתתף בשמחתו: "לא יכולתי להגיע אל הברית, אבוא בלי נדר לבר המצווה!". ואכן כעבור שלוש עשרה שנים, השתתף בשמחת הבר-מצווה, כפי שהבטיח! הוא חי תמיד עם אמונה פשוטה ותמימה, ולא האמין בטבעיות העולם ובהסתכלות אנושית שאדם זקן הוא קרוב נוטה למות... רק הכל בידי שמיים!

הגאון הרב יוסף זונדל מסלאנט זצ"ל

יום ההילולא ג' חשוון

הגאון הרב יוסף זונדל מסלאנט זצ"ל: נולד בראש-השנה ה'תקמ"ג (1782) בסלאנט. מיוחד לר' פיבוש אשכנזי (אב"ד בוילנה ובהמשך נשיא עדת האשכנזים בירושלים). מילדותו ניכרו בו כישרונות מופלאים. בצעירותו עסק במסחר בתבואה זמן מועט ביום כאשר את שאר הזמן הקדיש ללימוד התורה. בשנת ה'תקפ"א (1820) לאחר פטירת רבו, ר' חיים מזולוז'ין עבר לפוזנה כדי ללמוד מר' עקיבא איגר. בשנת ה'תקצ"ז (1837) עלה לא"י והתיישב בירושלים. שם יסד עסק של מכירת חומץ ויין כשאשתו טיפלה במסחר. חי בדוחק ועוני ולא חפץ לקבל שום משרת רבנות או דיינות. שימש כמורה הוראה. באחרית ימיו כיהן כרבה של העדה האשכנזית בירושלים. הנהגות מופלאות מסופרות אודותיו ובענייני 'בין אדם לחברו'. מידת החסד הייתה טבועה בלבו. את שיטת המוסר ייסד תלמידו ר' ישראל. כאשר נשאל באילו ספרים לימד אותו רבינו השיב: "לא מספרים למדתי ממנו. אלא מאישיותו ומהנהגתו". כל דיבור ומחשבה היה מדוקדק עד להפליא. ענוותן מופלא. גאון בנגלה ובנסתר. הירבה בסיגופים ותעניות. חיבתו לארץ - לא ידעה גבול. מנהגו היה לסובב סביב חומת ירושלים, ולקיים את הכתוב "סבו ציון וְהִקְיִפוּהָ". בכל יום השתדל ללכת ד' אמות חדשים בארץ הקודש, לקיים את דברי חז"ל "כָּל הַמְהַלֵּךְ ד' אֲמוֹת בְּא"י מְבַטֵּחַ לוֹ שְׁהוּא בֶן עוֹלָם הַבָּא". (כתובות קי"א). בשנת ה'תר"ז (1846) יסד את חברת 'אור תורה' ללמוד תורה במשמרות כל הזמן. בצוואתו ביקש כי יגוררו את מיטתו על הארץ. אף אחד מ'חברה קדישא' לא העיז לעשות זאת לצדיק וגאון גדול. ר' שמואל מסלאנט הורה לזקן החבורה לעשות כן כדי לצאת ידי ציוויו. בדמעות ובכיות נוראיות, בקטע קצר ליד שער האשפות, הורידוהו לארץ ומשכו אותו על הארץ. אחר כך ביקשו ממנו סליחה ומחילה בלב נשבר. רבינו ציווה, שלא יכתבו שום תואר על ציוונו, אבל לפי הוראת ר' שמואל מסלאנט, רבה של ירושלים, הוסיפו את האות ר'. נפטר ב-ג' מר-חשוון ה'תרכ"ו (1865) בעקבות מגפת הכולרה. ציונו בהר הזיתים. חי כ-83 שנים. אביו: ר' בנימין בינוש (נכדו של ר' אורי אשכנזי, תלמידו של המהר"ם מלובלין). אימו: מרת פסה. מתלמידיו: ר' ישראל ליפקין מסלאנט, ר' צבי הירש, ר' נפתלי אמסטרדם. מרבתי: ר' חיים איצקוביץ מזולוז'ין (רבו המובהק), ר' עקיבא איגר. ילדיו: סבל מצער גידול בנים. מהם נפטרו בקטנותם ומהם אחר נישואיהם. נותרו: הגאון ר' אריה לייב, מרת טויבה (נישאה לר' שמואל מסלאנט, העילוי מקידאן ושימש כרבה של ירושלים), מרת צביה (נישאה לר' נטע נטקין), מרת הענע (נישאה לר' אורי שבתי ד"ץ).

רבי יוסף היה שקדן עצום. כל רגע מחייו היה קודש ללימוד תורה ויראת ה'. בקי בש"ס ופוסקים ובימי שבתו בירושלים היה מורה-הוראה ופוסק הלכה לבני העיר. מפורסם היה, שר' יוסף ידע את כל הספר "תנא דבי אליהו" בעל-פה והיה שגור על לשונו מלה במלה. מימי ילדותו ועד זקנה ושיבה הרגיל עצמו למעט באכילה ושתייה ושינה, והיה שם לילות כימים לתורה.

פעם אחת שכר ר' יוסף עגלון יהודי שויבילנו בעגלתו ליום-השוק שבקובנה. בדרך מסעם עברו על פני שדה של נוכרי, והעגלון הבחין בערמת שחת, המונחת בשדה. הסתכל העגלון לכל הצדדים וכשראה, כי

אין איש מביט במעשיו, עצר את הסוסים וירד מן העגלה כששק בידו, והתחיל למלא את שקו מערמת-השחת. ר' יוסף ראה את מעשיו של העגלון, והצטער צער רב על מעשה הגנבה, אולם מה יש ביכולתו לעשות? ר' יוסף ידע, שכל אמצעי השכנוע לא יועילו עם העגלון. התחיל ר' יוסף לפתע לצעוק: "רואים! רואים!". לשמע זעקותיו של ר' יוסף נבהל העגלון. הוא עזב את השק עם המספוא בשדה, זינק על העגלה, ודרבן את הסוסים לברוח במהירות האפשרית. כשהתרחקו מעט מהמקום, הפנה העגלון את ראשו לאחור, וירא כי אין איש ואין רודף. פנה העגלון בכעס אל ר' יוסף ושאלו: "הרי לא היה שם איש, ואף אחד לא ראני במעשיי, ומדוע כה רימיתני?", השיב לו הרב בנחת: "אמנם כן, לא ראך אדם. אולם הקב"ה, אשר עיניו צופיות על כל מעשיו של האדם, ראה אותך במעשיך".

ברכת ה' שרתה בעסקיו של ר' יוסף. החנות לממכר אריגים, שניהלה אשתו פרוחה ושגשגה. תושבי סלנט, נוכרים ויהודים כאחד, הכירו בצדקותם וישרותם של ר' יוסף ואשתו, ורחשו להם אמון רב. רבים העדיפו לקנות את האריגים הדרושים להם אך ורק בחנותו של ר' יוסף, בידועם, שכאן לא ינסו לרמות אותם. כך הלכו וגדלו מיום ליום המכירות בחנותו, והונו הלך ורב מיום ליום. לאחר תקופת מה, נולד לר' יוסף בנו בכורו. אולם למגינת ליבם של ההורים נסתלק הילד לעולמו זמן קצר לאחר לידתו. מאחר שנפטרה הילד עם כניסת השבת, ר' יוסף ברוב צדקותו לא רצה להפריע לאיש את שמחת השבת, וציווה לאשתו להסתיר מכולם את דבר האסון. ביתו של ר' יוסף המה אותה שבת במבקרים רבים, שבאו לאחל להם "מזל טוב" על הולדת בנם בכורם. ר' יוסף ואשתו קיבלו את פני המבקרים בסבר פנים יפות, כאילו מאומה לא קרה. כשרצו השכנות להביט בפני הרך הנולד, התנצלה אשתו ואמרה, שהתינוק חלש מאוד ובפקודת הרופא אסור להיכנס לחדרו. כך עברה עליהם השבת, כשהם אוכלים ושמחים בקדושת השבת ומסיתרים מעיני-כל את גודל אסונם. רק עם צאת השבת פרצה הסערה הפנימית החוצה, והאם הצעירה התייפחה בקול בוכים מזעזע. ר' יוסף יצא החוצה ופרש את ידיו לשמים ואמר: "ריבונו של עולם, מוותר אני על העשירות, ובלבד שתחונן אותי ואת אשתי בזרע של קיימא". דבריו של הצדיק התקיימו. תוך זמן קצר פרצה דלקה בביתו וכילתה את כל רכושו. מני אז היה ר' יוסף זונדל עני כל ימיו, אך זכה לבנים של קיימא. הוא התברך בשלוש בנות ובן אחד.

זקני ירושלים היו מספרים, שבערוב ימיו נחלש פעם ר' יוסף עקב מחלה ובאמצע התפילה התעלף. רופא, שהוזעק אליו, ראה שמצבו חמור, ולא מצא אפשרות להעירו מעלפוננו אלא בעקירת שן. הייתה זו השן האחרונה בפיו. כאשר התעורר מעלפוננו והרגיש, שעקרו לו את שנו האחרונה, הייתה שאלתו: "כיצד אוכל מעתה ללעוס את כזית מצה בפסח?"

בבית-הכנסת "מנחם-ציון", שבחצר חורבת ר' יהודה החסיד, היה לר' יוסף מקום קבוע ללימוד ולתפילה. באותו מקום היה לו סטנדר, בו היה שומר את ספריו, שהיה לומד בהם. אחד המתפללים הצעירים היה מפעם לפעם מעביר את הסטנדר הכבד של ר' יוסף לפינה אחרת, ולא היה מחזירו למקומו בסיום הלימוד. ניגש אליו פעם ר' יוסף ואמר לו: "בחפץ-לב הנני מרשה לך לקחת את הסטנדר ולהעבירו להיכן שלבך חפץ. אולם אנא, במחילה ממך, השתדל נא בגמר השימוש להחזירו למקומו, כי הרי כבר זקנת וקשה לי לסחוב את הסטנדר למקומי". ר' יוסף הבחין, שהצעיר נעלב מבקשתו, והתחיל לפייסו ולבקש

ממנו בתחנונים, שייאות למחול לו אם דבריו פגעו בו או העליבוהו. ואולם כל תחנוניו של הרב נפלו על אוזניים ערלות. בעקשנות מוזרה השים הצעיר עצמו כחרש ולא אבה לענות מאומה. כשראה ר' יוסף זונדיל כך, לא היסס הרבה. הוא ניגש אל בימת בית-הכנסת והכריז בקול רם: "רבותי! פגעתי והעלבותי את פלוני, ובפני כולם מבקש אני ממנו שיסלח לי", ובדברו פרץ הרב בבכי קורע לב. כשראה הצעיר, עד כמה הדברים נוגעים אל לבו של ר' יוסף, ניגש אליו והודיע לו, שהוא מוחל וסולח לו בלב שלם.

פעם מצאו אותו בלילה באחד מימות הגשמים רובץ ברובץ ובטיט, מלקט אבנים ומרצף את הרחוב. נתגלה, שעושה כן לכבוד אמו, שדרכה לעבור שם תמיד בלכתה לבית הכנסת. גם בירושלים, אליה הגיע בכסליו ה'תקצ"ז (1837), הרב היה רגיל לקום בחצות הלילה ללמוד. בימות השלגים, היה מפנה בבוקר השכם את השלג בסביבות בית הכנסת ב"חורבה", כדי לעשות דרך לשכניו ולבאים להתפלל.

מעשה ביום כיפור, שהבחין מבעד לחלון בעז הנכנסת לגינת פלוני. הוא לא התמהמה, ורץ עם טליתו והקיטל להבריח את העז כדי להציל ממון של ישראל. אף לעת זקנתו, היה שואב מים מן הבור לזקן גלמוד וחלוש שגר בשכנותו. כך נהג ימים רבים מבלי שאיש הרגיש בדבר עד שאותו זקן תפס אותו ב"קלקלתו", ועיכב בידו מלהמשיך.

ד' חשוון

הגאון הרב אליהו שרים זצ"ל

יום ההילולא ד' חשוון

הגאון הרב אליהו שרים זצ"ל - נולד ב-י"א אדר ה'תרצ"ב 1932 בירושלים. בילדותו למד בתלמוד תורה 'בני ציון' בירושלים. בגיל שתים-עשרה שנים עבר ללמוד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה. בהיותו בגיל עשרים ואחת שנים בלבד הוסמך לשחיטה והוראה. לאחר נישואיו שימש כר"מ בישיבת 'פורת יוסף' בקטמון. בשנת ה'תשי"ט 1959 עבר לתל-אביב. תחילה שימש כספרא דינא בפתח תקווה בביה"ד של הרבנים הגאונים ר' ראובן כץ ור' שמשון קרליץ. בשנת ה'תשכ"א 1961 פתח סניף של ישיבת 'פורת יוסף' בתל אביב יחד עם ידידו ר' שלמה בן שמעון. בשנת ה'תשכ"ב 1962 החל לשמש כרב שכונת 'מרכז מסחרי' בתל אביב. בשנת ה'תשכ"ח 1968 הקים את מוסדות 'תורה והוראה' בתל-אביב השיעורים נמסרו ע"י רבני ישיבת 'פורת יוסף' הגאונים הרב שמעון בעדני ומרן הרב עובדיה יוסף. בשנת ה'תשד"מ 1984 לאחר פטירת חמיו, החל לשמש כאפוטרופוס ציון רשב"י. בשנת ה'תשמ"ז 1987 הקים תלמוד תורה וגן. מגיל חמישים למד קבלה מפי הגאון המקובל ר' שמואל טולידאנו. עונות מופלא. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר לאחר מחלה בכליות ב-ד' חשוון ה'תשס"ב 2001 בתל-אביב. חי כ-69 שנים. ציונו בבית העלמין ירקון. בשכונת ידידיה בתל אביב נקרא רחוב על שמו. אביו: ר' עזרא מקים, ר"מ ומנהל ישיבת 'פורת יוסף'. אימו: מרת עדינה זריפה בת ר' יצחק שרים, מגדולי חכמי חלב. אשתו: מרת רבקה בת הגאון ר' רפאל עבו, ראש אבות בתי הדין בתל אביב. נישא בשנת ה'תשט"ז 1956. מרביתו הגאונים: אביו ר' עזרא, ר' עזרא עטיה ראש ישיבת 'פורת יוסף', ר' משה עדס רבו המובהק, ר' אפרים הכהן, ר' יעקב עדס, ר' שאול ענתבי, ר' מנצור בן-שמעון, ר' נתן סאלם, ר' יהודה צדקה, ר' בן ציון אבא שאול, ר' יעקב כהן, ר' שבתאי אטון, מרן

ר' עובדיה יוסף, ר' שמואל טולידאנו רבו בקבלה. חברותא: הרשל"צ הרב הגאון מרדכי אליהו. מתלמידיו הגאונים: ר' אברהם יוסף רב העיר חולון, ר' יעקב זמיר דיין בבית הדין הרבני הגדול, ר' יוסף הדנה רב עדת האתיופים בארץ, ר' זמיר כהן יו"ר ארגון הידברות, ר' יוסף שעשוע פוסק הלכה, ר' מיכאל עבו, ר' שמעון מלכה אב"ד בת"א, ר' עזרא עטיה נכד ראש הישיבה הגאון הרב עזרא עטיה, ר' דוד טופיק. ילדיו: לרב ארבעה בנים ושתי בנות. ביניהם - ר' מתתיהו מכהן כראש ישיבה וממלא מקום אביו בהקדש הספרדי במירון, ר' דביר ר"מ בישיבת 'תורה והוראה', מרת עדינה נישאה לר' מיכאל עבו, ראש כולל. מספריו: ידעת אליהו - תשובות בהלכה וחידושי תורה. פעם בחוה"מ סוכות, נכנס אברך לביקור חג אצל רבינו. היה זה לאחר שכבר סיימו המבקרים הרבים לפקוד את בית רבינו. האברך האריך רבות בשיחתו עם רבינו ולכן התאחרה השעה. בניו של רבינו, שידעו את חולשתו של רבינו סידרו בינתיים את השולחן לארוחת הצהריים עד שילך אותו אברך כדי שרבינו יוכל לסעוד את ליבו. לאחר שהלך האברך, קם רבינו סר וזעף, ושאג מנהמת ליבו על בניו: "היכן הוא כבוד התורה!?!". כשראה שאינם יורדים לסוף דעתו אמר: "האברך הבין שהוא מפריע כיוון שראה שמסדרים את השולחן ולכן הלך. אינני אוכל מסעודה של בזיון תלמיד חכם!". 'זיעל אליהו' עמ' קס"ה באחת הפעמים ניגש לרבינו אחד מחשובי האברכים ושאלה חמורה בפיו בעניין אבן העזר, בה התחבט ודן עם שאר האברכים. נענה הצדיק בענוות חן ואמר: "יש לי ב"ה ספריה גדולה. אעייין שם בלי נדר היום אחה"צ, ואבדוק מי מדבר בעניין זה, ותוכל לעיין בזה". רבינו לא הלך באותו היום לביתו, מאחר ונוקק ללכת למספר מקומות בענייני הישיבה, ועד שעות הערב שהה בסידוריו. לקראת תפילת ערבית חזר רבינו לישיבה, ומיד פנה במאור פנים לאותו האברך באומרו: "חפשתי עבורך, ואכן כמה מגדולי האחרונים דנים בזה". ואמר לו את שמות הספרים והעמוד בו מתייחסים לנושא. בין השאר מנה את הספרים 'פתחי תשובה', ה'נודע ביהודה' ו'אגרות משה'. האברך הודה לו על טרחתו ואורו עיניו, ורק אחד מן האברכים שעמד בצד, שידע בדרך מקרה כי רבינו כלל לא הגיע לביתו עמד משתומם על ענוותנותו וגאונותו של רבינו ושמר את סיפור המעשה בליבו. רק לפני מספר שנים לאחר פטירת רבינו סיפר זאת לבנו הצעיר. 'זיעל אליהו' ע"מ קצ"א. סיפר רבינו שהיה החברותא של הרשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו בישיבה שבאותם הימים הם היו יושבים ולומדים תורה מעת סיום תפילת ותיקין ועד אחרי חצות הלילה. והיו שניהם אוכלים פיתה אחת, לבן אחד וביצה אחת שהיו מחלקים אותה ביניהם חצי-חצי. באחת הקהילות באירופה פרץ סכסוך עז לגבי המשך הישארותו של אחד מהמשמשים בקודש בביה"כ המרכזי שם בתפקידו, כשהקהילה נחלקה לשני מחנות. מרן הרשל"צ ר' עובדיה יוסף הכריע בעד הישארותו בפסק מנומק ששלח לקהילה, ורבינו עשה מאמצים רבים שיקיימו את הפסק. אך אש המחלוקת להטה בעוז. אחד מהעשירים התקשר לרבינו מדובר באדם שהתנגד להישארותו של המשמש בקודש ובפיו הצעה: "חכם, מחר תיקח מטוס ותגיע הנה, ותגמור את העניין לרצוני, ואתן לך מאה אלף דולר!". רבינו השיב: "אני מכור לבורא עולם ואי אפשר לקנות אותי בשום סכום!". ורק יעץ לו באריכות איך לסיים את המחלוקת וכך הושגה פשרה והשלום חזר אל מקומו. יחד עם זאת הוכיח את העשיר קשות שהתנגד לקבל את פסק הדין של מרן באומרו: "אתה אדם חכם, מה אתה משחק באש? כבוד התורה - היכן הוא?! כשיש פסק דין מרב גדול עושים מזה פלסתר?". הנדיב פרץ בבכי והסביר כי חלילה לא הייתה לו כוונה לפגוע בכבוד מרן ורק בגלל המחלוקת עשה כן וקיבל על עצמו לקבל את הפסק ולבקש את סליחת מרן. עוד באותו הערב התקשר מרן לרבינו והודה לו על טיפולו בפרשה זו וסיומה. 'זיעל אליהו' ע"מ קעט.

הגאון הרב יהודה מודרן זצ"ל מסיגט

יום ההילולא ד' חשוון

הגאון הרב יהודה מודרן זצ"ל מסיגט- נולד ב-ח' טבת ה'תק"פ (1819) בפרשבורג. כבר בילדותו הצטיין בלימודו. העיד הגאון רבי נפתלי הכהן שווארץ זצ"ל (אב"ד מאד) על רבינו: כשהיה בן חמש שנים בלבד היה יכול ללמוד בעצמו היטב גמרא. כשהיה רבינו כבן שמונה הביאו אביו למרן ה'חת"ס סופר' ללמוד בישיבתו והיה הצעיר מבין תלמידיו ונעשה לאחד מחביבי תלמידיו. מחונן בכשרונות עצומים ובזכרון נפלא, ובהיותו כבן עשר כבר ידע בעל פה חלקים גדולים משו"ע יורה דעה. בהיותו כבן עשר ירד אביו מנכסיו ונפטר כעבור כשנתיים, כשהוא משאיר את בנו יתום מחוסר כל. רבינו למד במשך עשר שנים בלי הפסק משנת ה'תקפ"ז (1826) עד שנת נישואיו בשנת ה'תקצ"ו (1836). יצק מים על ידי רבו מרן החת"ס. לאחר נישואיו בשנת ה'תקצ"ב (1831) התישב בעיר סיגט. כאשר היה רבינו אברך כבן עשרים וחמש שנים העיד עליו הרה"ק רבי יהודה צבי מראזלא זי"ע אחרי שפלפל עם רבינו שעות ארוכות בחכמת הנסתר, והוא גדול גם כן בחכמת האמת. ייסד ישיבה שם. במשך חמישים ושש שנים, יום אחר יום לילה אחר לילה 'עד נשימתו האחרונה' לא ביטל מלימוד התורה הקדושה אפילו רגע אחד. עסק בתורה ועבודה 'לשם שמיים בנגלה ובנסתר בקדושה וטהרה'. גדולי הדור העריצו את ספרי רבינו. ביניהם האדמו"ר הגה"ק רבי חיים הלברשטאם (אב"ד צאנז ה'דברי חיים') שהפליג לשבח את רבינו באשר לספרו 'זכרון שמואל' ואמר: "מעטים הם בדורנו שיכולים לחבר ספר כזה". האדמו"ר ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (ה'ייטב לב' אב"ד סיגט) היה מעיין הרבה בספרו של רבינו. ברח מהכבוד ופרסום. סירב לקבל עליו את עול הרבנות. כבר בשנת ה'ת"ר (1939) הפציר בו הגה"ק האדמו"ר ר' חיים הגר מקאסוב (ה'תורת חיים' זיע"א) שהיה רבה של כל הסביבה, וביקש שישמש רבינו לראב"ד בסיגט, אך רבינו סירב. וכן סירב מספר פעמים להצעות רבנות. עבר נסיונות רבים. שתי בנותיו נפטרו בחייו. אבל רבינו לא הפסיק מסדרו והמשיך בעבודתו ללמוד וללמד לאחרים. בשנותיו האחרונות כאשר נחלש גופו הטהור, וכבר עלה לו בקושי רב, לא נמנע להשיב את דבר ה' לשואליו. נפטר ב-ד' חשוון ה'תרנ"ד (1893). חי כ-74 שנים. ציונו בסיגט. **אביו**: הקצין איש אפרתי רבי ישעיה (היה תלמיד חכם ונגיד ויחסן, מנכדי ה'תוספות יו"ט' ובעל 'סמיכת חכמים'. בעל צדקה גדול. שימש כחבר ב'חברא קדישא' בפרשבורג). **אימו**: מרת בילא. **אשתו**: מרת חיה ראכיל (בת הגאון ר' שמואל זנוויל). **מרבתי**: הגאונים אביו, ר' ישעיה, מרן הרב משה סופר שרייבר ה'חתם סופר' (רבינו היה תלמידו המובהק), האדמו"ר ר' שלום רוקח מבעלז, האדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלז. **מתלמידי**: הגאונים רבי שלמה לייב טאבאק זצ"ל (בעל ערך ש"י ראב"ד בסיגט. תלמידו המובהק), הגאון רבי נפתלי שווארץ (אב"ד מאד צוק"ל ה'בית נפתלי'). **מספרי**: פרי העץ- על התורה הקדושה • **זכרון שמואל**- על מסכת גיטין • **יד יהודה**- שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע (החיבור נעלם בומן מלחמת העולם) • **חידושים נוספים** שלא נמצאו על מסכת סוכה, סנהדרין, בבא מציעא, נדרים, וגם על שו"ע חושן משפט.

סיפר הגה"ק רבי חיים צבי מנהיימר זצ"ל (מח"ס 'עין הבדולח' ואב"ד אונגוואר), שבתקופת לימודו בפרשבורג כאשר היה אז רבינו ילד בגיל חמש שנים בלבד, ביקר בעת ההוא גאון אחד והלך רבינו

אליו להבחן על ידו, אמר לו הגאון שילמד לפניו דף גמרא במס' ב"ק פרק הגזול עצים. לפליאת אותו גאון הילד בן החמש למד את הדף כאחד הבחורים הגדולים והמליץ עליו הגאון שהוא שעדי לגאון ולתפארת.

בשנת ה'תקצ"א בזמן הקיץ בהיותו כבן 11 שנים בלבד חלה רבינו במחלה מסוכנת ל"ע והרופאים התייאשו ממצבו. באו מבני משפחתו לרבו הגאון ר' חיים משה סופר (ה'חת"ם סופר' זיע"א) וביקשו שיתפלל עליו. החת"ם היה לומד אז הסוגיא של 'חוששין לזרע האב' (חולין ע"ט ע"א), ואמר: "הנער הזה משורשי הסמיכות חכמים וקיימא לן דחוששין לזרע האב על כן יהיה לו רפואה". ואכן בכוח התורה של רבו הגדול התרפא הילד באופן בלתי רגיל, והודו הרופאים כי התרפא שלא כדרך הטבע. לאחר מכן חזר לבית מדרשו של החת"ם זיע"א והמשיך בלימוד הישיבה. בגמר זמן הקיץ עמדו התלמידים על כור המבחן לפני רבם על לימוד מסכת בבא-בתרא. באמצע הבחינה שאל אותם החת"ם: "כמה פעמים נזכר שם של האמורא 'רבא' בכל המסכת?". ולא היה מבין התלמידים מי ישיב תשובה ברורה בדבר. אז קרא החת"ם זיע"א לתלמידו הצעיר. רבינו השיב מיד תשובה קולעת כאשר עבר דף אחר דף בעל פה ואמר להם את מספר הפעמים שזכור שמו של רבא במסכת. חבריו תלמידי הישיבה ראו ותמהו על כוח זכרונו, והיה הדבר לפלא בעיניהם, שהרי היה חולה אנוש מוטל במשכב למשך שבועות רבים, ועם כל זאת השלים את לימודו בתקופה קצרה, ווהעדיף עליהם שכן דפי הגמרא סדורים היו במוחו בעל פה.

פעם אחת בא תלמיד חכם אחד לפני החת"ם סופר לבקש ממנו הורמנא היתר הוראה. החת"ם סופר אמר לתלמיד חכם, שיבחן את הילד היושב על ברכיו בשו"ע יורה דעה. התלמיד חכם ההוא לקח את השו"ע ובחן אותו. רבינו הרצה לפניו בע"פ את השו"ע בבקאות נפלאה. אמר הילד הת"ח בדרך מליצה: "הנכם באים לבקש הורמנא מהחת"ם סופר ואתם נבחנו בפנים, ואלו אני אמרתי בפניכם השו"ע בע"פ ובוודאי מגיע לי הורמנא".

סיפר הגה"ק ר' אשר אנשיל פאנעט זצ"ל אב"ד הידאלמאש (בספרו 'דברות אש'): בליל פטירת רבינו בשבת פרשת נח שנאמר בו 'איש צדיק תמים', ברגע הפטירה כבתה העששית בבית המדרש. וכן סיפר האדמו"ר ר' יקותיאל יהודה גרינוואלד: "בבית מדרשו הדליקו ערב שבת נר גדול להאיר כל הלילה ובשעת יציאת נשמתו נכבה מעצמו'. ולפלא היה בעיני אנשים אשר עמדו סביביו, כי בעת הסתלקותו היה קול רעש גדול קולות וברקים וארובות השמיים נפתחו. הגשם שטף עבר בזעף נורא וניכר כי בשמיים בוכים על פטירת הצדיק.

ה' חשוון

האדמו"ר הרב אלימלך רובין מיאברוב זצ"ל

יום ההילולא ה' חשוון

האדמו"ר הרב אלימלך רובין מיאברוב זצ"ל- נולד בשנת ה'תרי"ב (1852). בברית נקרא בשם 'אלימלך', על שם זקנו הרה"ק רבי אלימלך מסוקולוב. לצערם הגדול של הוריו הצדיקים, אירע אסון עם הילד. כאשר היה כבן שנתיים חלה במחלת אבעבועות, וכתוצאה מכך איבד מאור עיניו רח"ל. בכתה אימו לפני

אביה האדמו"ר שר שלום מבעלזא, והוא ניחם את האם ואמר: "אני מבטיח לך, שלא יחסרו לו העיניים!" כשגדל, השלים בשאר החושים את אשר החסיר בשל עיוורונו. התמדתו ושקידתו בתורה לא ידעה גבולות. בשחר נעוריו היה יושב והוגה בתורת ה' בש"ס ובפוסקים יומם ולילה, ובשקידה עצומה והפליא במעשה זה את כולם, עד שנעשה לגאון מופלג ובקי בכל התורה כולה. זאת למרות העובדה שלא ראה. זכרונו העצום היה מעורר השתאות, אצל כל מי שהיה משוחח איתו בדברי תורה. בקי בכל הש"ס בבלי וירושלמי, וכן בארבעת חלקי שולחן ערוך! לאחר נישואיו שב לעיר בראד (מקום מגורי אבותיו). לאחר פטירת אימו התיישב בעיר שברשין, והחל בהנהגת עדת חסידים. שמו התפרסם ורבים פנו אל הצדיק ונושעו. תפילותיו היו לשם דבר. משם עבר להלושיץ לתקופה קצרה ומשם עבר ליאברוב והחל לנהוג באדמו"רות. התפרסם כבעל רות-הקודש. שמו נודע למרחקים וגם מחוץ לעיר פנו אליו על אף היותו אדמו"ר מפורסם, שרבים נוהרים אליו, עזב לעיתים תכופות את העיר ונסע להסתופף בבעלזא. בקיץ שנת ה'תרס"ד (1903), חלה מאוד ולא היה מסוגל להכניס לפיו שום דבר מאכל. לאחר 'הימים הנוראים' יצא בלוויית בניו לוייען כיוון ששם היו רופאים מומחים. בסופו של דבר הוא פנה לאדמו"ר מרן הרב יששכר דב רוקח מבעלזא. נפטר ב-ה' חשוון ה'תרס"ה (1904). חי כ-52 שנים. בדרכו האחרונה ליוו אותו כל בני העיר בעלזא. ציונו בבעלזא. מצבתו של רבינו נותרה על מקומה באופן פלאי, גם לאחר המלחמה, ולא שלטו בה ידי הרשעים.

סבא (מצד אימו): האדמו"ר ר' שר שלום רוקח מבעלזא. אביו: הרה"ק רבי יצחק מראדיחוב. אימו: הרבנית הצדקנית איידל. נשותיו: מרת חנה פעשא (בת הרה"ק ר' יעקב משה מהובניב - זיווג ראשון), מרת חנה (בת הרה"ק רבי אלעזר סגי נהור מליז'נסק - זיווג שני). מרבתי: דודו, האדמו"ר ר' יהושע רוקח והאדמו"ר ר' יששכר דב רוקח. ילדיו (מזיווג ראשון): חמישה ילדים. ביניהם: הגאונים ר' פייוויש ור' יצחק.

רבינו היה מרעיף שפע ברכות וישועות מן השמיים עבור המוני בית ישראל. תפילותיו עשו פירות ורבים נושעו מברכותיו. המונים נהרו אל רבינו להיפקד בדבר ישועה ורחמים, ואף במקרים קשים עמדה זכותו של רבינו לחולי ישראל להיושע למעלה מדרך הטבע. פעם בימי הפורים בעיצומה של קריאת המגילה, אירע אסון בעיר. ילד קטן טיפס על עץ גבוה מחוץ לבית המדרש. הוא מעד ונפל על ראשו, וכבר לא ניכר עליו סימני חיים. מיד התעורר רעש גדול בבית המדרש. כאשר שאל רבינו לפשר הדבר, סיפרו לו את אשר אירע. רבינו אחז אומנות אבותיו, ויצא אל החצר. הצדיק מימש בידיו הקדושות את איבריו של הילד. הילד קם כאחד האדם.

הוריו של הרה"ח ר' חיים יהושע פשעמיש ז"ל, לא זכו לזרע של קיימא שנים רבות. כעבור עשר שנים לנישואיהם עלה בדעתם להתגרש לא עלינו. כחסיד נאמן, נסע אל כ"ק מרן האדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלזא זי"ע, ושאל בדעת תורה מה לעשות. הורה לו כ"ק מרן להמתין שנה נוספת, ואכן בתוך אותה שנה נפקדו. לאחר תקופה, הרגישה לפתע אימו של ר' חיים יהושע, כי אינה מרגישה רוח חיים של העובר רח"ל, ודאגה גדולה מילאה את ליבה. אולם לדאבון ליבם, לא ניתן היה לגשת לאדמו"ר ר' יהושע רוקח מבעלזא מאחר וכבר התבקש לבית עולמו. באותם הימים הזדמן רבינו לעירם טארניגראד, אליה היה מגיע לעיתים. בצר להם פנו אליו לבקש ולהתחנן על נפשם. רבינו ביטל את דבריהם ואמר להם בבטחה כי אין להם ממה לחשוש, ואף הסביר: "הוא הרי מיוחס", הכוונה שהוא מברכת הצדיק, ולכן אינו משמיע את עצמו. סמוכים ובטוחים מברכת הצדיק יצאו מן הקודש, ואחד החסידים שהיה נוכח שם אף

העיר, כי רבינו דיבר על העובר בלשון זכר, ובירכו כך, ולכן בוודאי יהיה להם בן זכר. ואכן, בבוא העת, נולד להם בן זכר. בברית קראו את שמו 'הושע' ע"ש כ"ק האדמו"ר מרן ר' יהושע רוקח זיע"א. בחלוף הזמן התברר, כי הילד סובל ברגליו, ואינו מתפתח כראוי. לאחר תקופה שוב הזדמן רבינו לטארניגראד. נכנסו ההורים המודאגים לרבינו, כאשר הילד נישא על זרועותיה של אימו, וביקשו שרבינו יברך את הילד ברפואה שלימה. אך נכנסו אל חדרו, קרא רבינו לאימו - על אף היותו סגי נהור - ושאל אותה: "מדוע את נושאת אותו על ירך? הניחי אותו על הארץ!", ואכן, כאשר הניחה את בנה, החל מיד ללכת כאחד האדם.

כאשר ביקר רבינו את הרה"ק רבי יעקב מנאראל זיע"א, הם שוחחו ביניהם ארוכות בדברי תורה ובסיפורי צדיקים. תוך כדי שיחתם פנה רבינו אל אחד מבניו של הרה"ק מנאראל, והורה לו לעבור לחדר הפנימי והוסיף: "והרם נא את הספר 'תרומת הדשן'. נכנס הלה לחדר השני, ואכן מצא את הספר 'תרומת הדשן' מוטל על הארץ.

פעם נכנס רבינו לבית אחד, והתבטא: "נראה שאין כאן בעל הבית, כיוון שבקרנות הבית ישנם קורי עכביש, ודרך של בעלות הבית לנקותם". באורו הבהיר היה מרגיש ורואה בעיניו הצופיות, אף דברים, שאנשים הרואים, אינם מבחינים בהם. כל מי ממכיריו או חסידיו שהיה נכנס אליו, מיד היה מכירו וקוראו בשמו, אף על פי שלא ראה ולא שמע אותו.

המקובל הרב שאול דוד חי מועלם זצ"ל

יום ההילולא ה' חשוון

המקובל הרב שאול דוד חי מועלם זצ"ל - נולד בשנת ה'תר"ע (1910) בבגדאד. באותה התקופה מקובלים רבים צמחו שם. בצעירותו למד בת"ת שבעירו שייסד הגאון הגדול ריש גלותא רבינו עבדאללה סומך זצ"ל ותלמידיו הגדולים. בילדותו ובנערותו למד אצל ר' מנשה אלכאתב זצ"ל. עם סיום לימודיו התורניים רצה להינות מיגיע כפיו ולכן עסק בפקידות אצל סוחר בדים. בהמשך התמחה בחייטות. בכל זמן פנוי שהיה לו שקד על התורה הקדושה. במשך שנתיים למד אצל המקובל האלוקי חכם יהודה פתיה זצ"ל שהיה מגדולי המקובלים בבגדאד באותם הימים ואף זכה ללמוד איתו ביחידות ביום שבת קודש ובמוצאי שבת. בשנת ה'תרצ"ה (1935) סמך ר' יהודה פתיה את רבינו לרב בטרם עלה לארץ. בשנת ה'תש"ו (1950) עלה לארץ עם אשתו, שלושת בניו ושלוש בנותיו. הוא התגלגל ממקום למקום במעברות השונות, עד שהגיע למעברת תלפיות בירושלים. בשנים אלו עבד מעט בשעות המאוחרות של הלילה בצמצום הכרחי כדי לפרנס את משפחתו ושאר הזמן עסק בתורה הקדושה בנגלה ובנסתר. עוד בנעוריו כיתת את רגליו לספריות הגדולות של רבני בבל והעתיק מהכתבים שהשאירו אחריהם. באופן זה הציל כמה חיבורים. בימי העניות הקשה, ששררה בארץ לקח על עצמו לערוך ולהדפיס את ספרי הגאון המופלא רבי אליהו מני כאשר ילדיו סייעו לו כשהגדול שבהם היה אז כבן י"ג שנה. רבינו הוציא לאור את הספרים 'מוזכיר שלום', 'ברכת אליהו' ו'מעיל אליהו' וכן זכה להוציא את הספר 'שם משמעון' לגאון המקובל ר' שמעון אהרון אגסי ואת 'בן איש חיל' של מרן הגאון הגדול חכם יוסף חיים. הוצאת הספרים הייתה משימה קשה ביותר, כיוון שכתבים הרבים היו בכתב יד ללא טיפול ושמירה, מפוזרים ומופרדים והיה צריך להשקיע עמל רב ועצום יומם ולילה במשך חודשים רבים. את כל הוצאות

הדפוס של ספר 'בן איש חיל' ח"ג וספר 'מלאך הברית' גייס בעצמו ובעזרת בניו. עם יסודה של ישיבת 'פורת יוסף' בעיר החדשה הצטרף רבינו לקבוצה מצומצמת של גדולי המקובלים. שם למד כעשר שנים ועלה והתעלה בלימוד הקבלה. הצטיין ברוחב ידיעותיו בכל ספרי האריז"ל ומרן הרש"ש בהקדמותיו ובסידוריו והמפרשים ובספרים תורת חכם, יפה שעה, שמן ששון ובית לחם יהודה והיה זוכר את דבריהם בעל פה וכשהיו מתקשים בדבר מה, היה אומר בעל פה את התירוצים שנאמרו בספרי המפרשים. בשנת ה'תשכ"ג (1962) יסד ישיבה ללימוד הקבלה על שם מרן הגאון המקובל האלוקי כמוהר"ר יוסף חיים זלה"ה ישיבת 'בן איש חי'. אף כשחלה, המשיך למסור את שיעוריו בישיבה עד יומו האחרון ממש. אופיו היה עדין, שקט, נוח לבריות ולא הרים את קולו. תפילותיו ובקשותיו לא פסקו והחזיר רבים לאבינו שבשמיים. נפטר ב-ו' חשוון ה'תשל"ט (1978). חי כ-68 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

בנו: ר' יהודה. **מרבתינו:** המקובל ר' יהודה פתיה, המקובל ר' אפרים הכהן זלכה, ר' מנשה אלכאתב. **מספריו:** **לחם אבירים** - פירוש על אדרא דמשכנא וספרא דצניעותא.

על ענוותנותו העצומה ועל העובדה, כי רבינו הסתיר את ידיעותיו מכולם ואפילו מבני משפחתו ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: בשנת ה'תש"ב (1942) נפטר רבו הנערץ, הגאון המקובל הרב יהודה פתיה זצ"ל בארץ ישראל. רבינו נשא הספד מר ביום השיבעה בבבל לפני קהל מתלמידי ומעריצי הרב. כאן התגלה ברבים לראשונה, כי רבינו חכם, מבין ובקי בתורת הקבלה. מכיוון שרבינו הצליח להצניע את עצמו בעבר אפילו מבני משפחתו, רבים התפלאו, כשנוכחו לדעת את גדלותו העצומה בתורה.

בשנת ה'תשכ"ג רבינו ביקש לייסד ישיבת מקובלים על שם מרן הגאון המקובל האלוקי חכם יוסף חיים. לאחר חיפושים רבים אחר מקום מתאים נקבע מקום הישיבה בביה"כ הגורג'ים ברחוב 'חפץ חיים' בשכונת 'זכרון משה' בירושלים. מקום זה שימש בעבר כיישיבת מקובלים עוד לפני שנת ה'תש"ח. היתה זו משימה קשה ביותר בגלל קשיים כספיים שהיו לרבינו באותם הימים ובגלל הוצאות הישיבה. לאחר זמן הזדמן לו גביר, שהציע לו תמיכה כספית ניכרת והתנה זאת שהישיבה תיקרא על שמו. היה זה ניסיון קשה לרבינו שהתקשה מאוד להחליט מה לעשות בעניין, מכיוון שהיה נתון בחובות אדירים באותה השעה. בלילה ההוא התגלה לו בחלום רשכב"ג הגאון מרן חכם יוסף חיים בכבודו ובעצמו והודיע לו שרצונו שיקרא את הישיבה על שמו ('בן איש חי'). הבטיח לו שלא יחסר לו מאומה ויעלה בידו להחזיק את הישיבה. וכך התקיימה ברכת הצדיק שהתגלה בחלום והישיבה נקראה על שם חכם ר' יוסף חיים ישיבת 'בן איש חי'.

בימי מלחמת ששת הימים ביקש לערוך תיקון מיוחד כפי שקיבל מרבו ר' יהודה פתיה זיע"א מדברי רבינו האריז"ל להצלחת ולהצללת עם ישראל במלחמה נגד אויבינו.. ידוע כי מי שמשותף במעשה זה, מסכן את חייו. ולכן מספר חכמים שפנה אליהם חששו להשתתף. בסיכומו של עניין התקיימה התפילה, ובה השתתפו גדולי המקובלים ביניהם רבינו, חכם ר' יוסף זארוק וחכם ר' יצחק כדורי. במהלכה לקחו כבד, לב וריאה וניקבו אותם עם מאה מחטי ברזל, שמו על פתיליה במשך שלושה ימים, ולאחר מכן זרק אותם רבינו באשפה כשהם שחורים לגמרי. באותו הלילה רבינו חלם, והנה הוא נמצא בביתו ועבד אלנאצר שר"י מולו - ומראהו כלפיך אש והוא צועק: "תנו לי את האיש הזה (כשהוא מצביע על רבינו), שהוא שלי ואני אעזוב אתכם. אדם זה איבד אותנו והרס אותנו!". רבינו בחלומו צעק לעבר בנו, ר'

יהודה שיעזור לו והוא סילק אותו. מיד לאחר מכן ניזוקו שניים מהמקובלים, שהשתתפו באותו מעשה-רבינו והרה"ג החסיד חכם ר' יוסף זרוק זצ"ל. שניהם לקו ברגליהם בסמוך לאותה התפילה. רבינו נפגע בתאונת דרכים ואושפז בבית-הרפואה בשל ניתוח ברגלו ור' יוסף זרוק זצ"ל השתתק ברגליו, ומכאובים רבים היו מנת חלקו (מעבר לעובדה שהיה סגי נהור).

ז' חשוון

הרב יהודה מאיר שפירא מהר"ם שפירא

יום ההילולא ז' חשוון

הרב הגאון רבי יהודה מאיר שפירא זצ"ל המכונה מהר"ם מלובלין- נולד בשנת ה'תרמ"ז 1887 בסוצ'אבה שבבוקבינה. בצעירותו נודע כ'העילוי משאץ'. הוסמך לרבנות בגיל 15 ושימש כרב העיר גלינא בין השנים ה'תר"ע-ה'תרפ"פ 1910-1920, בה ייסד את ישיבת גלינא. בשנת ה'תרפ"פ 1920 נבחר לרבה של סנוק ולשם עברה ישיבתו. בשנת ה'תרפ"ד 1924 מונה לרבה של פיטרקוב. גאון אדיר. שימש כנשיא אגודת ישראל בפולין. בנוסף שימש כחבר בוועדה במשרד הדתות הפולני. מייסד וראש ישיבת חכמי לובלין והביא את רעיון 'הדף היומי' בתלמוד בבלי לידי מימוש. הנושא השנוי במחלוקת לגבי הוגה הרעיון. יש אומרים שהוגה הרעיון היה רבו, האדמו"ר מצ'ורטקוב אשר העדיף איש ציבור מוכר, רב חשוב וחבר ה'סיים' הפולני מטעם אגודת ישראל, יהיה המפרסם. הוא חשש שאם הדבר יבוא ממנו, יצטמצם הפרויקט בעל הפוטנציאל הענק להנהגה של חסידי צ'ורטקוב בלבד ויש אומרים שרבינו הוא הוגה הרעיון ואף הביאו למימוש. בשנת ה'תרצ"ד 1933 נקרא לשמש כרב בלודז' אך לא הספיק ונפטר. נפטר ב-ז' מר-חשוון ה'תרצ"ד 1933 בלובלין. על אף שהנאצים חיללו וחרשו את בית-העלמין בו נקבר, ציונו לא נפגע בדרך פלא. בשנת ה'תשי"ח 1958 הועברו עצמותיו ונטמנו בהר המנוחות בירושלים. חי כ-46 שנים. על שמו נקראת שכונת 'זיכרון מאיר' בבני ברק. סבא מצד אביו: ר' יהודה מאיר. אביו: ר' יעקב שמשון מצאצאי ר' פנחס שפירא מקוביץ. אימו: מרת מרגלא בת ר' שמואל יצחק שור מח"ס 'מנחת שי'. אשתו: מרת מלכה טויבה בת ר' יעקב ברייטמן. אחיו: האדמו"ר אברהם מטלוסט. מרבותיו: סבו, ר' שמואל יצחק שור, ר' שלום מרדכי שבדרון המהרש"ם מברז'אן, האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מצ'ורטקוב. מתלמידיו: הגאונים ר' שמואל הלוי וואזנר, ר' הלל ברוקנטל, ר' פנחס הירשפרונג ור' יהודה מאיר אברמוביץ. מספריו: •אור המאיר- שו"ת •אמרי דעת- הערות על הש"ס והרמב"ם •מרגניתא דרבי מאיר- על הש"ס. לרבי מאיר לא היו ילדים והיה רגיל להתבטא ש"הדף היומי" ו"ישיבת חכמי לובלין" הם שני הילדים שלו. כאשר הרב הציע את רעיון "הדף היומי", רבו המתנגדים ובפיהם טענה, גם אם נניח שהאדם בכל יום ילמד את הדף היומי ויסיים בשבע וחצי שנים את הש"ס, הרי הוא לא יזכור מאומה והרי שעה יומית לדף אינו אלא לימוד רדוד, ואם כן, מה התועלת בכל זאת? והרב ענה למתנגדים שהדף היומי יאחד בין כל היהודים, ואין זה משנה מאיזה ארץ שהרי כולם לומדים את אותו דף, ועוד, הלימוד מיועד גם לבעלי- בתים, וכך אנשים רבים שהיו רחוקים מלימוד גמרא, יזכו ללמוד דף ועוד דף עד שיסיימו את כל הש"ס. מהסיפור הבא שלפנינו, אנו למדים עד כמה נחשב בשמים זיכוי הרבים ואפילו רק מחשבה ורעיון שעדיין לא הגיעה לידי מעשה: יום לאחר הצעתו ללימוד "הדף היומי", הגיעה אחותו אליו ושאלה: "האם עשית אתמול דבר מה חשוב?", והרב ענה בשאלה: "מדוע את שואלת?"- "חלמתי

חלום אודותיך". הרב אמר בסקרנות: "מה חלמת?", והיא עונה: "ראיתי אותך יושב בשמים, ועל ראשך כתרים, ואלפי מלאכים עומדים מסביבך ואתה נמצא במרכז, וכולם מריעים לך". אז הרב הבין כי כל זאת בזכות הצעתו ללימוד הדף היומי. רבה של זיכרון מאיר, מרן הגאון רבי שמואל וואזנר, בעל ה'שבט לוי', סיפר עובדה מרתקת, לא ידועה, על מורו ורבו הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל: "אהבתו של מורי ורבי לתלמידיו, הייתה עצומה. אנו, תלמידיו, היינו לו כבניו. לב גדול, שופע טוב ללא קץ, פעם בקרבו של הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל. גם אנו, תלמידי הישיבה, רחשנו לו כבוד בל-יתואר, וכאשר אירע ומי מאיתנו זכה לשרת את רבינו או לשוחח עמו ביחידות, היה זה יום חג עבורו. יום הולדתו של הרב היה בז' אדר. והנה, בהזדמן תאריך זה, העלה פעם אחד הבחורים רעיון מוצלח מאין כמוהו. בדחילו ורחימו הוא ניגש אל ראש הישיבה, ושאל אותו: "איזה מתנה יאות הרב לקבל מאת בחורי הישיבה לכבוד יום ההולדת?", על אתר השיב הגאון: "את כל הש"ס, את כל הש"ס אני רוצה! אני רוצה שתשבו היום, ז' באדר, ותלמדו את כל הש"ס ביום אחד! כל אחד מ-250 הבחורים ייקח על עצמו ללמוד מספר דפים, ותסיימו ביחד את כל הש"ס". אותו יום רעדו אמות הסיפים בבניין הישיבה. איש לא נע ולא זע במקומו. הכל ישבו והתנועעו על מקומם ללא הרף, מתוך מאמץ להגיש לרבם האהוב את המתנה שביקש! ורבי מאיר שפירא עצמו, ישב גם הוא בהיכל הישיבה, עיניו בורקות משמחה ולבו גואה מאושר למראה ההתמדה הנוראה של כל הבחורים. אשרי העם שככה לו. בהגיע הלילה, סיימו הלומדים את דפיהם, והשמחה פרצה ועלתה על גדותיה. קשה לתאר זאת במילים, התבטא הגאון רבי שמואל אב"ד זיכרון מאיר. בהקשר לכך, הוסיף רבי שמואל, באותה תקופה היה בישיבה עילוי עצום, יוסף בויס שמו, שקיבל על עצמו לסיים באותו יום, ז' אדר, את כל מסכת בבא בתרא. קע"ו דפים ביום אחד! כל היום ישב יוסף בויס על מקומו והתמיד ברציפות, ללא הפוגה. עיניו לא זזו מן הגמרא. לפתע, כאשר החל היום להחשיך, הבחינו חבריו כי הוא נעדר ממקומו. לאחר חיפוש מצאוהו עומד בחדרו, הגמרא בידו, והוא לומד בריכוז עצום, תוך שהוא מבקש מחבריו שיניחוהו לבדו, עוד כמה דקות. "נותרו לי עשרה דפים כדי לסיים את המסכת". אם אלו היו תלמידיו של רבי מאיר שפירא זצ"ל, נוכל לקבל מושג מה על דמותו, על שיעור קומתו הגבוהה, על גדלותו הרוחנית ממנה שאב את כוחו לדרבן מאתיים וחמישים בחורים למשימה שכזו. גאון שכזה היה יכול לייסד את מפעל הדף היומי. מעובד מתוך 'עלינו לשבח'

ח' חשוון

הרב הקדוש הצדיק הנסתר רבי אברהם אהרונוביץ זצ"ל

יום ההילולא ח' חשוון

הרב הקדוש הצדיק הנסתר רבי אברהם אהרונוביץ זצ"ל: אחד מהצדיקים הנסתרים הגדולים שחיו בעיר הקודש מחסידות בויאן. ידוע כבעל רוח הקודש ובעל מופת. זכה לגילוי אליהו הנביא ז"ל ואבותינו הקדושים, ואף זכה לראות את השכינה הקדושה. רבים פנו אליו לבקשת ישועה ולביטול גזרות קשות והושיע רבים. כל ימיו התרחק מהכעס וברח כמטחוי קשת מדברים הגורמים לאדם לבוא לקפידה אפילו בלבו. אהבתו לתורה הייתה ללא גבול, מסוגל היה ללמוד בעיון רב על הסטנדר שלו משך ארבע עשרה שעות רצופות מבלי לזוז, ולחדש אגב לימודו חידושים נפלאים, כאשר התעמק בלימודו שכח מכל הסובב אותו, עד כדי כך שלא הרגיש כי הסיגריה שהחזיק לוחכת באש שלה את כף ידו. לעצמו לא

החזיק טובה על לימודו אבל כל בן-תורה שנכנס אצלו, קבלו ר' אברום במאור פנים ונתן לו את ההרגשה שהוא עולה עליו בידענותו בתורה, בחוכמתו ידע תמיד למצוא את הנקודה שלפיה בן-שיחו גדול ממנו בתורה וביראה. באחרית ימיו סבל ייסורים קשים ומרים בפרט מרגלו שנשברה. הוא הבלג על ייסוריו וקיבלם באהבה. חיוכו הרך והענוג לא סר מעל פניו ובשמחה רבה קיבל את המבקרים הבאים שבאו לסעדו על מיטת חוליו. כל ימיו ציפה בכיליון עיניים לביאת המשיח. נפטר ב-ח' חשוון ה'תשמ"ב 1982. כבן שמונים שנה היה בפטירתו. פעם ישב וקונן בבכי מר על חורבן בית-המקדש. עינו הזילה דמעות כמים והוא התפלש בעפר בעת אמירת תיקון חצות, אז זכה ובאה רחל אמנו אליו ויחד ישבו שניהם לארץ, ועשו מספד על כבוד התורה אשר גלה והשכינה שנמצאת בגלותא. רבות עבד ר' אברום על מידותיו הנעלות עד שזכה למה שזכה. ברכותיו עשו פירות ורוח הקודש דיברה מגרונו. סיפורים רבים מהלכים בקרב אברכי ישיבה שהכירוהו מקרוב. פעם אחת שוחחו שני אברכים על גדולתו בתורה ועל קדושתו של ר' אברום. נענה אחד מהשנים ואמר: "ככל העובדות ששמעתי- אני מאמין באמונה שלמה וברה, אבל זה שלרב יש רוח הקודש- קשה לי לעכל". ענה לו חברו: "אם ברצונך, בוא ונלך לבחון את ר' אברום". יצאו השנים מהיכל הישיבה וישמו פעמיהם לכיוון רח' זכריה. הם הקישו קלות בדלת וזו נפתחה ע"י הרב. עוד בטרם נכנסו, מחא הרב בכפיו, וככת שחוק קלה על פניו אמר לאברך המסתפק באומרו: "רוח הקודש, רוח הקודש". הלה קפא על עומדו. ר' אברום ידע ברוח הקודש היטב את מטרת בואו אליו. הרבנית ביקשה פעם מבעלה שיעשה עמה חסד ויביא מהמכולת דבר הנצרך לה זה עתה במטבח. את בקשתה שמע אחד מתלמידיו ששהה בביתו של הרב. הוא פנה לרב שיאפשר לו לזכות במצווה זו ולהביא את מה שנחוץ במכולת. אולם ר' אברום סירב ואמר: "לא ולא, אני בעצמי אלך למכולת, כי עתה יש לי מצווה מאשתי ואני רוצה לקיים בעצמי את המצווה הזו. ודע לך, שיש בזה בכלל משמח את אשתו", והוא בכבודו ובעצמו הלך למכולת. מובא בספר "אברהם עבד ה'" כי בתקופה בה אושפז הצדיק רבי אברום בבית החולים לצורך טיפולים ברגלו, נחשב לחולה האהוב והמקובל ביותר במחלקה, שכן, בניגוד לחולים אחרים קיבל את ייסוריו באהבה, הבלג על רגשותיו והשרה אוריה נוחה ומשמחת סביבותיו. בגבורה עילאית בלם את כאביו ולא נתן לגניחות ולצעקות השבר להתפרץ מפיו החוצה. הוא חיפה על מחושי וצערו בשירים רווי אמונה וביטחון ובלהט החסידי שיקד כאש בלבו. אנשי הצוות הרפואי בבית החולים אהבו לשהות במחיצתו והשתדלו גם הם להנעים לו את שהותו בבית החולים. חדרו המה ממבקרים רבים שבאו לסעדו על מיטת חוליו, היו אלו בני משפחתו היקרים, תלמידיו וחסידי הנלהבים. באחד הימים בשעות הצהריים נמנם רבי אברום ולפתע הקיץ בבהלה משנתו תוך שהוא משמיע קולות צעקה. צעקותיו הזעיקו למקום את צוות האחיות, ובתו שעמדה לצידו ניסתה לברר מפיו מה מציק לו? תשובתו של רבי אברום הייתה סתמית ובלתי מובנת: "אוי! אוי ואבוי! איזה דבר טמא הוכנס לחדר, כל האוויר פה מלא טומאה, סלקו והוציאו את הטומאה מהחדר, אוי! אינני יכול לומר כאן דברי תורה!". בתו כחנה את סביבות מיטתו של רבי אברום במטרה לגלות מהו הדבר הטמא שנמצא בחדר הצדיק ומדיר את מנוחתו, אך העלתה חרס בידה, שום דבר טמא לא נראה לעין. לחיפושים הצטרפו גם האחיות אשר סרקו היטב את החדר וסביבותיו, בנסותן לאתר את מקור הטומאה עליה התלונן וזעק רבי אברום, אך לשווא. במשך שעה ומחצה שכב רבי אברום באי מנוחה במיטתו כשהוא רוטן ללא הרף כי האוויר בחדרו מלא טומאה ושיחוסו וירחמו עליו ויוציאו את הדבר הטמא ממחיצתו. והנה, בשעה שלש וחצי, תחילת זמן ביקור החולים, נפתחה דלת החדר בה שכב רבי אברום, ובעדה נכנסו שלושה ראשי כמורה מהכנסייה הקתולית. הם ענדו על חזם צלבי זהב ופסעו לעבר מיטתו של אחד החולים בחדר. או אז הוברר לכולם

פשר זעקותיו של רבי אברום. בעת שהצדיק נח את מנוחת הצהריים, הוכנס לחדרו פצוע מתאונת דרכים, הפצוע היה למעשה כומר קתולי ועל גופו היו צלבים רבים. לטומאה זו התכוון רבי אברום ועליה זעק חמס שיוציאוה מחדרו. משהוברר העניין לצוות בית החולים, התפעלו מאד מרגישותו המיוחדת של הצדיק, ומיד העבירו את הכומר לחדר אחר במחלקה, תוך שהם מבקשים את סליחתו של רבי אברום על הצער הרב שנגרם לו. ברגע שהחולה הגוי הוצא מהחדר, פנה הצדיק לבתו, שעמדה לצידו מחרישה ומשתוממת לנוכח המתרחש, ואמר לה "הביטי וראי איך רוח הטומאה מתנדפת ופגה מחדרי. עתה אפשר לשוחח בדברי תורה!"

אביו: ר' דוד. **אמו:** תמר. **אשתו:** הרבנית חיה. **בנו:** ר' יוסף. **בנותיו:** אסתר, גיטה, פרומה. **אחותו:** מני. **סבא:** ר' אברהם (מצד אביו). **סבתא:** הרבנית גיטל. **מורו:** רבי צבי דוד.

נולד בשנת ה'תרנ"ה בעיירה שדה-לבן (אוקראינה) ונקרא על שם הסבא מצד אביו. בגיל 13 למד בישיבה בקיישנב (רוסיה) ומגעוריו התפרסם כעילוי. נודע בטוב לבו ובנועם הליכותיו, ניחן בזיכרון מופלא, שקד על לימוד התורה, לעיתים למד בעיון רב 14 שעות רצופות אולם השפיל עצמו בפני תלמידי חכמים ועד זקנתו למד בעמידה. בהוראת אדמו"ר רבי יצחק מבויאן נאלץ אביו לברוח תוך לילה מביתו ובשנת ה'תרע"א עלה עם משפחתו לארץ ישראל. התגורר בירושלים, בהתאם לפסק בית דין למד בישיבת 'תורת חיים' בירושלים וכונה 'העילוי מאוקראינה'. לאחר פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר עם משפחתו לאלכסנדריה (מצרים) בשנת ה'תרע"ד. לאחר 4 שנים שב לארץ ישראל, נשא לאישה את בתו של ר' יוס'ה קונוניצר והתגורר בשכונת 'בתי-ורשה' בירושלים. לא הסכים לקבל משרה ציבורית וכאשר ההנהלה בישיבת 'תורת חיים' רצתה להעניק לו משרה עליה התמודד מועמד נוסף, עזב את הישיבה ועבר ללמוד בישיבת 'חיי עולם'. כעבור שנה נולדה בתם הבכירה אולם לאחר שנה חלתה ונפטרה. לאחר כ- 8 שנים נולד בנם. נודע בענוותנותו, בכל ערב שבת לאחר תפילת ערבית הזדרז לגשת לכל המתפללים ולאחל 'שבת שלום'. חינך את בני ביתו להסתפק במועט ולעבוד את ה' בשמחה. ימים ולילות עסק בלימוד התורה ובזמן הקצר שישן שכב על מיטתו כשרגליו על הארץ. התרחק מכל פרסום, על מנת להסתיר את מעשיו גם מבני ביתו נהג להתעורר לפני עלות השחר ולטבול במקוה לפני התפילה, הקפיד על נקיין גופו, אכל מעט והשתדל לבלוע את המאכל שלם על מנת לא לחוש בטעמו והקפיד לא להסתכל בפני אדם אוכל, בהיכנסו לבית הכסא נהג לפשוט את הטלית קטן ובכדי לא להרהר בדברי תורה ערך חשבונות. זכה לרוח הקודש, לגילוי האבות [אברהם, יצחק ויעקב], אליהו הנביא ובעריכת 'תיקון חצות' זכה להתגלות רחל אמנו. היה מקושר בתמידות עם הקב"ה ולעיתים בעת ששוחח עם מישהו הפסיק וביקש שימתין כיון שיש לו טלפון מהקב"ה! בכל פורים מונה ל"רב פורים" ופעל ישועות. קידש וטיהר את גופו וכאשר נכנס לחדר מלא עקרבים, הם טיילו על גופו מבלי להזיק לו. היות והתרחק מאוד מהכעס ויותר על המאכל האהוב עליו כי לעיתים היה קשה לזוגתו לבשלו ובכדי לא לגרום לזוגתו להגיע להקפדה או לגרום לה עגמת נפש לא לקח מגבת למקוה שמא ישכח להחזירה. התגורר בבית בתו ברחוב זכריה בירושלים. ציפה ופעל להחשת הגאולה ואמר 'מי שאומר מתי תהיה ביאת המשיח - אינו יודע, ומי שיודע מתי יבוא - אינו אומר'. נהג ללמוד שעות ארוכות בעמידה ובמשך השנים נתהווה פצע ברגלו, כאשר אושפז בבית הרפואה הגיע אדם לבקרו וסיפר כי ישנו נער יתום שחלה אנושות והרופאים רוצים לכרות את רגלו, כאשר שמע ר' אברהם פנה אל הקב"ה וביקש להיות כפרה בעדו ושהנער יתרפא. כעבור זמן קצר הנער התרפא וברגלו של ר' אברהם החל להיווצר נמק עד שהרופאים החליטו לקטוע אותה אולם ר' אברהם המשיך לעבוד את ה' בשמחה. בפגישתו עם רבי ישראל אביחצירא [הבבא סאלי] הסכימו

ביניהם שכל יהודי שיבקש את ברכתם, ברכה של הבכא סאלי תהיה משולבת בברכתו של ר' אברהם וכל ברכה של ר' אברהם תהיה משולבת בתפילתו של הבכא סאלי בכדי להמשיך שפע והצלחה לעם ישראל. בשנת ה'תש"ז נפטרה אמו ושלושה חודשים לאחר מכן נפטר גם אביו ונקבר בהר הזיתים. השיא את בתו לר' מאיר דוד. בכדי שיתאפשר ליהודים להגיע ולהתפלל על קברו ביקש להיטמן בהר המנוחות. בליל שבת - ו' חשוון ה'תשמ"ג נשאר בנינו ונכדו בבית הרפואה ושמעו אותו שר את הפיוט האהוב עליו 'כל מקדש שביעי' לפתע צעק 'אבא' רבי' הוסיף בניגון 'תקע בשופר גדול לחרותינו' וביום שני סקר את ילדיו ונכדיו שסבבו את מיטתו ובחיוך על פניו השיב את נשמתו ליצרה. כאשר אנשי החברה קדישא ביקשו לקבור יחד עמו את הרגל שנכרתה ונקברה לפני מספר שנים נדהמו לגלות אותה שלימה וטריה.

סיפורים והנהגות על הצדיק רבי אברהם אהרנוביץ שהרב דניאל זר היה מקורב אליו ביותר.

השבוע היה יום הפטירה של מורי ורבי קודש הקדשים, צדיק יסוד עולם, איש אלוקים קדוש ונורא, רבי אברהם אהרנוביץ זיע"א מירושלים, שזכיתי להיות מקורב אצלו. מאז שהייתי בישיבה בירושלים תמיד כשהייתי נוסע לישיבה הייתי עולה אליו. הוא היה גר בבתי אורינשטיין בירושלים, בתמונה שלו רואים את פניו המאירות פני מלאך.

הייתי חוזר לשבתות הביתה וחוזר ביום ראשון לישיבה. יום אחד אני בא מב"ב לירושלים, דודי [היה עובד אז ביהלומים היום הוא מתמיד גדול לומד מהבוקר עד הערב] נתן לי שלוש מאות לירות לתת לרבי אברהם, זה היה מספיק לו לשבוע ימים. אני הולך לרבי אברהם, יש שם חומה וקשת גדולה בכניסה לבתי אורינשטיין, אני רואה אותו עומד בפתח הבית שלו מסתכל לכיוון שלי, התקרבותי אליו ואמר לי: מהבוקר לא היה לי כסף למכולת, אמרתי וחשבתי לעצמי מי יהיה השליח להביא לי כסף, והנה זה אתה ובירך אותי. אותו יום היתה לי סייעתא דשמיא נפלאה מאד ושמחה עצומה. אחד המאפיינים שלו שתמיד היה שמח, והיה מלא ביטחון בה' ואמונה, ואמר לי תמיד "כי בשמחה תצאו" שעל ידי שמחה יוצאים מכל הבעיות. והנה יום אחד הוא היה עצוב, לא רצה לספר לי, לחצתי עליו ואמר לי יש תלמיד בישיבה שלכם שצילם אותי לא אכפת לי שצילם אותי אבל אני יודע (ברה"ק) שהוא עושה מסחר בתמונה שלי, אמרתי לו הוא בטח לא יודע שהרב מקפיד, הבטחתי לו שאני ידבר איתו, התקשרתי אליו הבחור נבהל ובא לבקש סליחתו. גיסי התחתן בירושלים, כשנסעתי לירושלים הלכתי אליו. בסוף ימיו הוא סבל מאד מהרגליים, אשתו נפטרה כבר ובאותו זמן היה גר אצל בתו היא היתה צדקת, והיתה סוגרת את השער כדי לשמור עליו, ואני ממחר שלא אספיק, חשבתי לעצמי מתוך הדחק מחשבה מזוהה בלב, אולי אומר שבכא סאלי שלח אותי כדי שהיא תכניס אותי, לא תכננתי לשקר חלילה אבל הדחק ממציא המצאות שחלפו בראש, והנה היא פותחת לי את הדלת, איך שאני נכנס אומר לי: שלום עליכם, בבא סאלי שלח אותך אצלי?... גם בשעות שלא קיבל קהל היה תמיד אומר לי כל שעה אתה יכול לבוא, אתה אצלי מעבר לזמן. שמעו מעשה נורא. יום אחד אני הולך לירושלים, ליד מחנה שנלך ושם פניתי לרח' יוסף בן מתתיהו, פגשתי זקן אחד ושאלתי אותו מה השעה. הבטתי אחרי האיש לא ראיתי כאלה פנים מאירות בחיי! הצטערתי שלא ביקשתי ממנו ברכה... והנה באתי לבית של רבי אברהם, ומה הוא אומר לי? שלום עליכם! והוסיף: אפשר אתה מדבר בדרך עם אנשים גדולים ואתה לא יודע עם מי אתה מדבר? וסיפר לי שפעם ישב בעל התולדות בבמה"ד, בא זקן ודיבר עימו, לאחר מכן בא הבעש"ט ואמר לו: אילו הייתי יודע שאלהיה הנביא דיבר עמך כמה הייתי שמח. הוא היה אומר: אני קשור לבורא עולם קשר אחד באופן שרגע אחד אינו שוכח את בורא עולם, אדם אוכל ושותה מדבר עם אנשים, אבל רבי אברהם כל הזמן בראשו ואהבת את ה' אלוקיך בכל

לבבך ובכל נפשך... ואמר לי, מאז שאני ילד לא שכחתי את בורא העולם. אחותי, לפני חתונתה היתה רגילה להתעלף לפתע פתאום. היה אז בין הזמנים, נסעתי לרבי אברהם זצ"ל לקבל ברכה. רבי אברהם אמר לי מה אתה בא אלי, יש לך בב"ב האדמו"ר ממכונבוקא איש אלקים קדוש, אמר לי הוא אדם גדול יש לי קשר איתו מרחוק! שאלתי איך יש קשר מרחוק... ואמר יש דברים שא"א להסביר. כיון שאמר לי רבי אברהם ללכת לרבי מכונבוקא לבקש עבור אחותי, מיד למחרת שאלתי היכן ביהמ"ד מכונבוקא, הראו לי, אחר התפילה דיברתי עם השמש אמרתי לשמש שאני רוצה ברכה מהרבי נכנסנו לאדמו"ר והגבאי מספר לו באידיש, אמר לי מה השם שלו, בירך, אמר לי הגבאי אם האדמו"ר שאל מה השם שלך תהיה רגוע. עד היום היא בריאה ב"ה, ושוב לא התעלפה פעם אחת. בואו נראה לאיזה דרגות עליונות נשגבות אפשר להגיע ע"י קדושה וטהרה, שנוכה ללמוד מהצדיקים ללכת בדרך ה' אמן.

רבי מנחם נחום קפלן המכונה רבי נחום מהורדנא

יום ההילולא ח' חשוון

רבי מנחם נחום קפלן המכונה רבי נחום מהורדנא: נולד בשנת ה'תקע"ב 1811 בכפר קטן סמוך לוויסגולה ליטא לאחר תפילות מרובות של הוריו מאחר ונולדו להם בנות בלבד. הוריו לא היו בעלי אמצעים, ולכן אביו לקחו עמו למקום עבודתו במשרפות היין ותוך כדי מלאכה לימדו את סדר התפילה, חומש ותהילים. רק לאחר שנים הצליח להגשים את משאת נפשו והחל ללמוד בישיבת מיר. ניחן במידות של אהבת הבריות ובפרט באהבת ישראל. סירב לקבל על עצמו עול רבנות. רבים נושעו מברכותיו. במיוחד תמך בסתר בעניים תלמידי חכמים, אשר לא ביקשו עזרה מאיש. את משפחתו פרנס בקושי, הביא את אמו, שכר עבורה חדר ודאג לכל מחסורה. רבים נושעו, לאחר שהעניקו לו מכספם ולשאלה האם הוא מאמין כי ברכותיו תתקיימנה, השיב בתמימות, כי מעולם לא שיקר וברור לו שמי ש"הן" שלו צדק ו"לאו" שלו צדק הקב"ה מסייע בידו כי מה שיוציא מפיו יתקיים. 17 מילדיו נפטרו וקיבל באהבה את ייסוריו, כי די לנו שעשה הקב"ה חסד למחוק את חובותינו בעולם הזה שלו תיכרת נפשנו מארץ החיים לעולם הבא. תמיד לימד זכות על ישראל. נפטר בליל שבת קודש, ח' מר-חשוון ה'תר"ם 1879. חי כ-68 שנים. ציונו בבלארוס אביו: ר' עוזיאל. אמו: מרת מיידא. אשתו: בתו של ר' יוסף אליעזר הכהן מנושביז הצדיק רבי נחום מהורדנא נוהג היה לחזור על הפתחים על מנת לאסוף כסף לאחיו היהודים. ביום מן הימים הגיע לביתו של עורך דין וינגוט, יהודי שהיה רחוק מאד מאחיו היהודים. כאשר ראה אותו יהודי את רבי נחום הצדיק בפתח ביתו, שאג בכעס: "מי מינה אותך לגבאי צדקה? ממתני עוסק אתה בצרכי ציבור?! סתם גולן אתה! ולא תקבל ממני אפילו פרוטה אחת, ועכשיו תסתלק מכאן!". הצדיק לא ענה דבר הסתובב והלך לו. לאותו עורך דין היה חבר בשם מר קירשנקרוג, ששימש כפקיד רם דרג בלשכתו של שר האוצר. מר קירשנקרוג נוהג היה ל"הבליע" לכיסו הפרטי סכומים נכבדים מקופת הממשלה. הוא קיווה כי דבר גנבותיו לא יתגלו לעולם, אך כדי להשתיק את קול לבו החושש, עשה יד אחת עם עורך הדין וינגוט. טיפוס שנון ומצליח. מידי פעם היה מעניק לו למד וינגוט "מתנות" נאות. תמורת מתנות אלו, הבטיח לו מר וינגוט למר קירשנקרוג, לעמוד לימינו ביום עברה, שלא יגיע חס ושלום. אולם לא לעולם חוסן. לא חלף זמן רב ומר קירשנקרוג "נתפס" בגנבתו. בחקירתו הפליל את שותפו בפשע, עורך דין וינגוט והוא הועמד לדין. הוא עשה הוא את כל המאמצים להימלט מן הסבך אליו נקלע, שכר סנגורים בכסף רב, נתן שוחד לרוב, עד שכילה את כל כספו, ולבסוף נידון לאחר מאמצים מרובים "רק" לשנתיים מאסר.

כאשר שמע הצדיק רבי נחום מה שקרה, מיד קם ופנה אל ביתו של היהודי. בביתו מצא את אשתו עצובה ומדוכאת, "בצרה גדולה אני נמצאת", בכתה האישה באוזני הרב, "במשך השנתיים הבאות יהיה בעלי חשוב כמת, ואני כאלמנה וילדיי כיתומים, ולא עוד אלא שכל כספנו נגמר, ועכשיו נותרנו ללא כל פרוטה. מאין יבוא עזרי?" ודמעות החלו לרדת ללא הרף. "אל תדאגי", הרגיע אותה הרב, "ה' יעזור, ישועת ה' כהרף עין!!! אנא אמרי לי לכמה כסף את זקוקה בעבור פרנסת הבית?". היא החלה לחשב את הוצאותיה השבועיות, הדרושות לקיומה וקיום בני משפחתה. בסיום הפטירה באנחה - "עשרים וחמישה רובלים לשבוע, זהו תקציבי". רבי נחום הוציא צרור מכיסו, התיר את הקשר בסבלנות ומנה על אתר עשרים וחמישה רובלים. "הא לך!" - אמר לאשת עורך הדין, הנדהמת - "זהו לשבוע הראשון, ריבוננו של עולם זן ומכלכל כל יצוריו, בעזרת ה' אביא אי"ה סכום כזה מידי שבוע בשבוע. עתה המשיכו בחייכם כרגיל, אל תשנו שום דבר, הכל יישאר כפי שהיה בימים שבעלך היה בבית!". במשך שנתיים ימים היה רבי נחום מגיע מידי שבוע בשבוע ומניח על שולחנם עשרים וחמישה רובל ויוצא. כאשר חלפו להם שנתיים ועורך הדין שוחרר מכלאו ושב הביתה, מה גדולה הייתה פליאתו כאשר נכנס הוא לבית אותו עזב שנתיים קודם לכן, והנה הבית נאה ומסודר, וכל כליו נשארו במקומם, הביט היהודי באשתו וילדיו וראה שגם הם בריאים ושלווים וכאילו לא עברו עליהם ימי סבל ומחסור. כאשר מצא הכל כבאותו יום בו עזבו, פרצו רגשותיו החוצה. בקול חנוק ומתפח דיבר נרגשות: "אינני מבין... אינני קולט זאת... הבית נשאר על תילו... הילדים לבושים כהלכה... בטוח הייתי כי עברתם להתגורר לחורבה עלובה ומתכללים הינכם מקיבוץ נדבות". לפליאתו הרבה אמרה לו אשתו: "המכיר אתה את הזקן המחזר על הפתחים? ובכן, הזקן הזה מגיע מידי שבוע בשבוע ומביא לי עשרים וחמישה רובל למחיתנו, ובלעדיו מי יודע מה היה קורה לי ולילדים?". כששמע זאת בעלה, החוויר כולו וחזר בבהלה על דבריה, "הזקן המחזר על הפתחים אמרת?!". בשום אופן לא יכול היה להבין את הדבר. יהודי זקן שהוא עצמו השליך מן הבית בחרפה, בגשם ובקור, תמך בבני משפחתו שנתיים ימים!!! הצילים מחרפת רעב ואפילו מכיליון... איך ייתכן הדבר?! עליי לראות את האדם הזה עוד היום!", דיבר נרגש, "מלאך הוא! מלאך משמים! היודעת את היכן מתגורר הוא אותו קדוש?". אשתו הראתה באצבעה על השכונה, שבה מתגורר ר' נחום ועורך הדין רץ ישר אל ביתו של רבי נחום. כאשר נפתחה לפניו דלת הבית הקטן, פרץ עורך הדין בבכי. הוא נשק את ידו של הצדיק בהרטיבו אותה בדמעותיו. "רבי!", בכה היהודי, "אינני יודע כיצד אפייס אותך על שהעלבתך לפני כמה שנים, ואף אינני יודע כיצד אוכל להודות לך על החסד הגדול שגמלת עם אשתי וילדיי. אין מילים בפי, השפל והנבזה, להודות לך על נדיבותך וצדקנותך, חייבים אנו לך תודה על חיינו, אני ובני ביתי". חיבקו רבי נחום ובקולו הרך אמר לו: "בני! והרי כבר נאמר: 'עם ישראל ערבים זה לזה' ולא עשיתי אלא את המוטל עליי". ומאותו היום שינה היהודי את אורח חייו והתקרב אל הצדיק ואל אחיו היהודים!

ט' חשוון

הגאון הרב חיים מרדכי רולר זצ"ל

יום ההילולא ט' חשוון

הגאון הרב חיים מרדכי רולר זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה'תרכ"ח (1868) בדימינשט (עיירה ליד העיר רומאן בחבל מולדובה ברומניה). עוד בצעירותו נודע בלמדנותו ובשקידתו. בשנת ה'תרמ"ח (1887) נבחר להיות

מו"צ בבוהוש. בשנת ה'תרנ"ו (1895) בהיותו כבן עשרים ושמונה! שנים בלבד נבחר לכהן כרב העיר טרגו-ניאמץ (לאחר פטירת הדיין הגאון רבי ליב אתרוג). רוב היום עסק בתורה עטוף בטלית ועטור בתפילין בבית הכנסת 'בוסלבר'. הקפיד במיוחד על תפילה במניין. שהה בקלויז', בעת שבוצעו פרעות נגד היהודים, ובכל זאת יצא לחפש מניין. הוא נתקל בכנופיה, שהתנפלה עליו, ובדרך נס ניצל מהם. נהג ללמוד עד חצות היום, כשהוא מעוטר בתפילין של רבינו תם. לאחר מכן קיים מצוות ביקור חולים (לפני שאכל דבר מה). לאחר פת שחרית ענה לשאלות שנשלחו אליו. גאון בנגלה ובנסתר. פיזר ממון רב לעניים. הירבה בגמילות חסדים. בשנת ה'תרס"ג (1902) השתתף בכינוס רבנים מרחבי העולם היהודי, שהתקיים בקרקא נגד עלילות הדם ושם נבחר להיות יו"ר אגודת הרבנים ברומניה. שימש כרבה של טרגו-ניאמץ כיוכל שנים. בשנת ה'תש"ד (1943) עבר לבוקרשט (כשל גירוש יהודי טרגו-ניאמץ). בתמוז ה'תש"ו עלה לארץ והתיישב בירושלים. נודע כמומחה בהתרת עגונות בפרט לאחר מלחמת העולם הראשונה והשנייה. נפטר ב-ט' חשוון ה'תש"ז (1946). חי כ-78 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יצחק אייזיק יהודה לייב רולר (שימש כראב"ד פונזשט. צאצא לרב נפתלי כ"ץ ולמהר"ל מפראג). אימו: מרת דבורה (בת ר' שבתי סג"ל שכהן כרבה של בוהוש). אשתו: מרת ציפורה (בת ר' אברהם חיים סאריף - משמש האדמו"ר הראשון מבוהוש. נישא בשנת ה'תרמ"ה). מרבותיו: אביו, ר' יצחק אייזיק יהודה לייב, ר' יצחק פרידמן מבוהוש, ר' שלום יוסף מרוזין. מתלמידיו: ר' שמואל טוביאס (רבה של פיאטרא ניאמץ). ילדיו: ר' מנחם מנדל (כיהן לפני השואה ברבנות וסולוי ואקרמן בכרביה. לאחר המלחמה שימש כרב בלודז'. בסוף ימיו כיהן כרב הקהילה במלבורן שבאוסטרליה). הבחור שמשון נפתלי (נפטר בדמי ימיו בשנת ה'תרפ"ב), מרת חנה-שרה הי"ד (נספתה בשואה. אשת ר' יעקב חיים בן ר' יחזקאל רוטר 'המגיד מקלויזנבורג'), מרת רייזל (נישאה לר' ניסן גולדשטיין מקלויזנבורג), מרת חיה טובה (נישאה לר' אברהם צוויבל). מרת אסתר (נישאה לר' גוטליב האדמו"ר מניאמץ), בת נוספת (נישאה לר' לוי שטרנברג הי"ד ראב"ד דומברגני. נספה בשואה). מספריו: 'שו"ת באר חיים מרדכי-שלושה חלקים • חידושי בן יאיר - על הש"ס • ביאור באר מים חיים - על הגדה של פסח • מאמרי באר חיים מרדכי - כולל קונטרסים: שלוש עשרה עיקרים, גדול השלום וביאור להפטרות שבת הגדול.

סיפר האדמו"ר רבי אליעזר זוסיא פורטוגל מסקולן, שפעם רבינו חיפש ביום חורפי בערב מניין לתפילת ערבית, וכשלא מצא, שכר בממון רב עגלה ונסע עשרה קילומטרים לסקולן לביתו של רבי אליעזר זוסיא כדי לאסוף מניין לאמירת ברכו. לאחר מכן חזר שוב בעגלה למקום מוצאו.

מעולם לא ראו את רבינו מתפלל ביחידות, וכדי להתפלל בציבור לא חסך מעצמו טרחה רבה והוצאה תירה. פעם שלח מברק לידידו הגאון מהר"ל צירלסזון אב"ד קישנוב, שיגיע אליו בערב וימתין לו עם מניין למעריב. הרב צירלסזון מילא את בקשתו ורבינו הגיע מאוחר בערב עם כרכה מתחנת הרכבת. אחרי תפלת ערבית, כשהסבו השניים שאלו בפשטות: "אחרי מי יש למר יארציט?". והרב צירלסזון נדהם לשמוע, שאין לרבינו שום יארציט - ורק כדי להתפלל עם מניין הפסיק רבינו את הנסיעה והטריח את עצמו עם הכרכה מהתחנה העירה - מדובר במרחק עצום.

כאשר התפלל - דומה היה, ששום דבר בעולם לא יכול להסיח אותו מדבקותו בתפילה. באחת משנות האימה (ת"ש-תש"י) ביו"ט אחד בשעת אמירת לדוד מזמור, שאחרי מעריב נדמה היה, כי מתנפלים על ביהמ"ד. היתה מהומה גדולה וכל המתפללים נמלטו על נפשם. לאחר כמה דקות התברר, שמדובר

בפחד שווא ולכן חזרו לביהמ"ד, שם מצאו את רבינו, שמרוב דבקותו לא הבחין בכל מה שקרה והמשיך בתפילתו וכבר עמד בסוף 'לדוד מזמור!'. (האברך ר' א. א. סיגלר שנכח באותו מאורע)

סיפר נכדו הרה"ח ר' ברוך סגל, שכאשר עלה רבינו ארצה זכה אחיו ר' שמואל לשמשו מספר פעמים. כשבוע, אחרי שהסתדר קצת בירושלים, התאונן לפניו, שאין לו הזדמנות לקיים מצוות צדקה (רבינו בתחילה התגורר במלון באב"ד ברחוב יפו) ועל כן ביקש ממנו שיביא לפניו כל יום עני כדי לקיים את מצוות הצדקה. פיזר כספים מרובים לצדקה ובפרוס הפסח ובפרוס הסוכות הלך עם משמשו לקבץ מעות בעד עניי העיר. כאשר חזר בסוף שנת ה'תש"ד לניאמץ, והמקווה היה שבור - ומוצא לכסף אין, קרא לר' ישראל יחזקאל סיגלר, שהיה בן בית אצלו, ומסר לו צרור תכשיטים, שהיו בביתו, וביקש ממנו למכרם לצורך, כדי שיוכלו לתקן את המקווה.

מצוות ביקור חולים הייתה בראש מעייניו. כשחזר מביהמ"ד לביתו מתפילת שחרית בחצות, המתין לו עגלון במרכבה, ועוד לפני שטעם פת שחרית, נסע לבקר חולים. גם כאשר החולה היה יהודי פשוט, שלא היה לו קשר כמעט עם הרב, נסע לבקרו, היה שואל בשלומו, ואם לא חסר לו משהו ואם היה נצרך - תמך בו או שעודדו בדברים בירכו ברפואה שלימה ונסע לביתו. היה זה דבר קבוע מדי יום ביומו.

סמוך ליזמן הדלקת נרות בערב שבת פרשת לך-לך, ז' חשוון ה'תש"ז (1946), צילצל לר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג ואמר לו, שהוא מצטרף להיתר עגונה שדנו בה אז. הרב הרצוג שאלו מדוע צילצל בשעה כזו, ורבינו ענה: "מי יודע מה ילד יום". במוצאי אותה שבת התבקש רבינו לעולם שכולו טוב.

הגאון הרב דוד בן ציון לניאדו זצ"ל

יום ההילולא ט' חשוון

הגאון הרב דוד בן ציון לניאדו זצ"ל - נולד ב-כ"ז כסליו ה'תר"ס (1899) בחלב שבסוריה למשפחת רבנים ותלמידי חכמים שמוצאם מספרד. בתחילה למד בת"ת מקומי. בהמשך עבר לישיבה. בחודש סיוון ה'תרע"ט (1919), בהיותו כבן 19 שנים בלבד עלה לארץ לבדו ללא משפחתו והתיישב בירושלים. שם למד בישיבת 'פורת יוסף'. בהמשך עבר לארה"ב, שם שימש כרבה של קהילה יהודית של יוצאי חלב. לאחר תקופה קצרה חזר לארץ. כשהיה בן 25 התחתן. לאחר נישואיו עבר להתגורר בדירת הקדש של סניור אהרון סילוירה בשכונת 'מחנה יהודה' בירושלים. חודשים אחדים לפני פרעות ה'תרפ"ט (1929) עבר להתגורר בחברון עם אשתו ושני ילדיו. לאחר הפרעות חזר לירושלים והחל לשמש כרב ושמש בית הכנסת 'זכות אהרון' בשכונת 'מחנה יהודה'. הרב התגורר עם משפחתו בת ה-14 ילדים בדירת שני חדרים (שגודלה כ-35 מטרים בלבד), שהוקמה בחצר בית הכנסת. לאחר מלחמת ה'תש"ח הוצע לו לעבור לדירה גדולה יותר, אך רבינו סירב. במרוצת השנים רבו ספסלי בית המדרש, והלומדים 'פלשו' אף לביתו הצר כדי למצוא פינה קטנה ללימודם. רבינו קיבלם לביתו בסבר פנים יפות ובהיבת התורה. כל ימיו הרבה בתפילות ובתחנונים למען גאולתם של ישראל ולאקמא שכיתא מעפרא. החזיק בכל כוחו במצוות חסד של אמת. בכל חצות לילה ערך תיקון חצות וקונן על גלות השכינה. לאחר מכן למד עד אור הבוקר.

בסוף ימיו, לאחר שנכח לדעת כי כפר שלם ליד ת"א אין רב, שימש שם כרב עד אשר נמצא רב מקומי. יסד שיעורי תורה בביה"כ של העדה האורפלית בשכונת נחלאות. מסר שיעורי תורה בערבית בביה"כ

של העדה הג'רמוקלית ובשכונת הבוכרים. ספרייתו הפרטית ששכנה בביתו הכילה ספרים רבים ונדירים, ונהג להשאיל אותם לכל דורש. בחמש שנים האחרונות לחייו סבל משיתוק חלקי של גופו, והיה מרותק למיטה. למרות זאת לא מש מאוהלה של תורה. ענוותן מופלא. ברוב הספרים לא ציין את שמו המלא, וחתם ב'המשתדל', כשהאותיות האחרונות מרמזות על שמו. דאג לחלק צדקה למרות הדוחק שבו חי עם משפחתו, ונודע כסגפן. נפטר ב-ט' חשוון ה'תש"ל (1969). חי כ-70 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. ציונו בחלקת הרבנים. מחשש שיכתבו על המצבה תארים שאינו חפץ בהם לפיכך ביקש שלא להספידו ושלא יפרסמו מודעות את פטירתו וכן כתב את נוסח הכיתוב על המצבה. בהלוויתו השתתפו המונים: רבנים ואנשים שנעזרו מנדיבות ליבו ומצדקת פזרונו.

אביו: ר' שלמה אליהו (מחכמי וטובי העיר). אימו: מרת שרה. אשתו: מרת מזל זבדה (זבידיה). נישא בשנת ה'תרפ"ה (1925). מרבתי: הגאונים ר' חיים כהן (תורגימאוו), ר' שלמה (סלים) זעפרני ור' רפאל שלמה לניאדו. מילדיו: ר' אפרים (רבה של קהילת 'בית יעקב' בסאו פאולו שבברזיל), מרת אסתר (נישאה לר' סעדיה לופס), ר' יעקב. מספריו: לקדושים אשר באר"ץ - מחקר על תולדות קהילת בחלב, רבניה וחכמיה • ליקוטי דוד - תולדות רבני טבריה • מליץ טוב - תפילות. הגיה ספרים רבים והוציאם לאור. מתוכם: תרועת מלך • לשון חכמים • באור החיים • אביר יעקב • מחלב הארץ • תוכחה ומוסר • מעיין גנים • נעים זמירות • פני אוהל מועד • בית שמחה • מחנה יהודה • מי מעיין • יושב אוהלים. רבינו התפרסם בצדקותיו הרבות ובמתן בסתר לכל אדם מישראל. כל מעשיו היו בחסידות ולפנים משורת הדין. את רוב המשכורת שלו חילק לצדקה ואת 'המעשר' היה מניח לבני ביתו כדי חיותם בלבד. כך כל ימיו חי בדוחק עם רעייתו וארבעה-עשר ילדיו בחוסר מזון ופרנסה ובתנאים קשים. מעולם לא היתה הפרוטה מצויה בכיסו בשביל בני הבית, מאידך לאחרים תמיד דאג למשפחות עניות.

מבוקר עד ערב היה עסוק בהרבצת תורה לצעירים ולמבוגרים. יסד עבורם שיעורים בבית הכנסת של האורפלים בשכונת נחלאות בירושלים, ובבית הכנסת של הג'רמוקלים שם לימד את תלמידיו. כששמע שבכפר שלם הסמוך לתל אביב אין רב, נסע והחיה את תושבי המקום, שימש כרב כפר שלם עד אשר נמצא רב מקומי.

סיפר בנו, פעם אחת בימי חורף קשה, גשמים ושלגים ירדו ללא הפסקה והקור היה עז מאוד. כשאבא חזר לבית, ראינו שהוא הגיע ללא מעיל. התפללנו מאוד ושאלנו: "אבא, להיכן נעלם המעיל? אתה עלול להצטנן ביום כזה". והוא השיב: "הייתי בדרכי לבית הכנסת. ראיתי עני מרוד בא לקראתי רועד מקור, ממש קופא. פשטתי את מעילי והושטתי לו. בהתחלה הוא סירב אך לבסוף הסכים וקיבל. כלום יכולתי אחרת? בטוח אני שאין ידו משגת לקנות מעיל חורף, ואילו אני ברוך השם יש לי עוד מעיל אחד בארון ישן ודהוי, אך מה בכדי מה זה כנגד מצוות מלביש ערומים". כך היתה דרכו במתן צדקה, כשפגש בו עני היה מכניס ידו לכיסו וכמה שהעלה משם — מסר לו.

ר' אהרן בנו סיפר כי הגאון הרב יוסף עדס אמר לו: "אביך פעם אחת צעק עלי". ר' אהרון השיב בפליאה: "אבא? שיא העדינות היה. אינני זוכר שצעק על מישוהו בימי חייו". הרב עדס סיפר: "פעם קרא לי לבוא אליו ולא יכולתי להגיע באותו יום. הגעתי למחרת, היות והייתי ממונה על כספי מתן בסתר. אביך פנה אלי בטענה קשה: "איך עשית לי את זה? איך נתת לי לישון בלילה וכספי הצדקה נמצאים אצלי".

חודשים אחדים לפני פרעות ה'תרפ"ט, עבר לגור עם משפחתו בחרון. מדי יום ביומו היה יורד למערת המכפלה להתפלל להצלחת כלל ישראל ולתיקון השכינה ולאקמא שכינתא מעפרא ולרפואת חולי ישראל, וכאשר היה חולה בביתו, היה לוקח את החולה למערת המכפלה ולומד שם תהילים ותיקונים והחולה היה מתרפא באותה שעה.

הגאון הרב שמעון יהודה שקופ שקאפ זצ"ל

יום ההילולא ט' חשוון

הגאון הרב שמעון יהודה שקופ שקאפ זצ"ל - נולד בטורץ שבליטה בשנת ה'תר"כ 1860. מגדולי ראשי הישיבות במזרח אירופה. בגיל 12 החל ללמוד בישיבת מיר ובהיותו בן 14 עבר ללמוד בישיבת וולוז'ין. בהיותו כבן 24 שימש כר"מ בישיבת טלו ולימד בה כ-18 שנים. בשנת ה'תרס"ב 1901 עבר לשמש כרב וראש ישיבה בעיירה מליץ. בשנת ה'תרס"ז הקים ישיבה בבריינסק ובה כיהן כ-13 שנים. בשנת ה'תר"פ 1919 כיהן בראש ישיבת "שער התורה" בגרודנה שם כיהן כ-20 שנים עד לפטירתו. למד תורה מתוך עניות מופלאה. בישיבת וולוז'ין, כאשר נקרעו סוליות נעליו, ולא היה לו לשלם לסנדלר שיתקן, קשר את הסוליות לנעליים בחוט דק. מסופר, כי כאשר הביא את בנו לישיבה, הצביע על מקומו בספסל הישיבה ואמר, "ראה בני, במקום זה התענגתי במשך שש שנים רצופות את העונג הגדול בעולם!". בהתקרבו לגיל שמונים והתגברה חולשתו, הזהירו הרופא לחדול מאמירת שיעורים בשל המאמץ והריכוז, המפריעים לפעולתו הסדירה של הלב. הרב הפסיקו ואמר: "רק זה לא! הרי כל הזהירות נועדה לשמור על הלב ולחזק את החיות שלי, והרי השיעורים הם עצם החיות שלי". כאשר נכנסו צבאות רוסיה לגרודנה, לא עברו שבועיים, וסגרו את הישיבה. תלמידיו יצאו לוויילנה, אבל הרב היה זקן וחלש ולא הרשו לו הרופאים לנסוע. אמר להם: "אם אין לי את הישיבה, למה לי חיים?". ובאותו יום הלך לבית הכנסת להתפלל תפילת מנחה, ובעומדו בתפילת העמידה הכרע, נפל והחזיר את נשמתו לבורא עולם. נפטר ב-ט' חשוון ה'ת"ש 1939. חי כ-79 שנים. ציונו בבלארוס. אביו: ר' יצחק שמואל. אשתו: בתו של ר' משה מרדכי אידלביץ מסמרגון אחיינית הרב אליעזר גורדון. ילדיו: אליעזר זלמן, משה מרדכי וחנה בעלה שרגא הינדים. רבותיו: ר' חיים ליב טיקטינסקי, ר' חיים סולביצ'ק. מתלמידיו: ר' איסר יהודה אונטרמן, ר' אלחנן בונים וסרמן, ר' חיים לייב שמואלביץ, ר' מרדכי יודלביץ, ר' משה אביגדור עמיאל, ר' שמואל רוזובסקי, ר' ישראל זאב גוסטמן, ר' זלמן רוטברג, ר' מאיר בר-אילן, ר' יהודה קולודצקי, ר' צבי מגנצא, ר' יצחק דב קופלמן ועוד רבים. מספריו: •שערי ישר- חידושים על בבא מציעא, בבא בתרא, נדרים, גיטין, קידושין, יבמות וכתובות הוצאו בעזרת נכדו, ר' קלמן ור' אהרן ישעיה שפירא •היובל- חידושו בנייני קיינינים י"ד כהן- סדר נשים הוצא ע"י ר' יהודה דב רזניקוב •קונטרס שיעורי תורה- מסכת נדרים הוצא ע"י ר' יצחק עפשטיין. הגאון רבי יצחק קופלמן שליט"א, ראש ישיבת לוצרן, סיפר: "בכל ליל שבת רגיל היה רבינו לחזור על שיעורו בפני קבוצה מובחרת של תלמידיו. פעם, בעת הלימוד, הגישה הרבנית לשולחן צלחת עם דובדבנים מטוגנים בסוכר. הצדיק אכל מהם והמשיך בשיעור. כשסיים לאכול, שאל: 'מדוע השעועית היום מתוקה מתמיד?'. רבינו ניצל כל רגע פנוי ללימוד התורה הקדושה. באחד הלילות, כהרגלו בקודש למד לאור הנר. לאחר מספר שעות כבה הנר. מה עשה? הרב ישב על כיסא בעל ארבע רגליים. שבר את אחת הרגליים, הדליקה והמשיך ללמוד, כשהוא יושב על הרצפה, וכך מצאוהו בני ביתו באור הבוקר. בערוב ימיו של רבינו שכב בבית הרפואה חולה, תשוש

וזקן. באחד הימים קרה ונכנסה לחדרו 'אחות' שעבדה במקום, והיא הייתה גוייה זקנה, ועם כל זה כשאך הבחין בכך, עזב הצדיק את החדר בין רגע, מחשש ל'יחוד'. נדהמו תלמידיו ושאלוהו: "רבינו, הרי הרב זקן, והיא גוייה ערלה, מכוערת, וזקנה, מאי כולי האי?" - "אתם לא יודעים?", נענה הרב ואמר: "היצר הרע יעשה אותי צעיר, ואותה צעירה ויפה". ביום האחרון, כשיצאו אחרוני החיילים הגרמנים מהעיר, התרחש אסון, אחד החיילים שלהם נהרג מכדור תועה. הללו תלו מיד את האחריות ביהודים והחליטו לנקום בהם. בפאתי בריינסק ניצבה ביקתה שבו גרה משפחה יהודית. מיד הציתה הגרמנים באש על יושביה, ואח"כ הקיפו את העיר והציתו אש גדולה, כשהם מעכבים את התושבים מלכבות את האש, כל המנסה לכבות צפוי למטר כדורים. כשראה הרב את הבתים, אשר היו למאכלת אש ושמע את הצעקות הבוקעות, שם את נפשו בכפו ורץ חשוף אל מפקדת הצבא והפציר בם, שיחוסו על העיר החפה מפשע. הם הפליאו בו את מכותם, אך הוא לא נרתע ועמד בתוקף על דרישתו, עד שלבסוף הובא לפני המפקד. במשך דקות ארוכות דיבר על לבו ואף השיג ממנו רישיון לכבות את האש. כשהרשיון המיוחל בידו חזר בריצה העירה, כשפניו מועדות לעבר בארות המים. הכדורים נורו מכל עבר, והוא ניגש אל החיילים, שפיקחו על הבארות, לבל יהין איש לכבות הדליקה והציג בפניהם את הרשיון, שקיבל מהמפקד. הרב לא הסתפק בכך, והתחיל במו ידיי לשאוב מים. כאשר ראו יהודי העיר מבעד החרכים, שרבים הקדוש שואב מים הבינו, שניתנה הרשות לכבות את הדלקה, מיד הצטרפו אליו כולם, והחלו לדלות ולהתיז מים לכל עבר. ספר היובל בספר "תורה יבקשו מפיהו" סופר על הרב, עד כמה ביקש לייקר את השבת ולהכין משהו לכבודה בכל ערב שבת. בתקופה הראשונה לבואו של הגאון רבי שמעון שקופ לגרודנה התאכסן בבית משפחת סובול, וביקש לעשות דבר מה לכבוד שבת. שאלה אותו בעלת הבית מרת בלומה: "מה רבינו מעוניין לעשות?", ואמר לה, שהיות וביתם משופע בעציצים ופרחים, הוא ישקה וינגב מהם את האבק לכבוד שבת קודש. כך עשה משך כל התקופה, שהתארח בביתם, על אף היותו מפורסם כגאון.

י' חשוון

הגאון הרב דב בעריש וידנפלד זצ"ל הידוע כהרב מטשעבין זצ"ל

יום ההילולא י' חשוון

הגאון הרב דב בעריש וידנפלד זצ"ל הידוע כהרב מטשעבין זצ"ל - נולד בעיר הרימלוב שבפולין בתאריך ה'שבט ה'תרמ"א 1881. עוד בהיותו נער אביו התבקש לבית-עולמו. לאחר נישואיו עבר לעיר טשעבין שבגליציה בה התגורר חותנו. לצד עיסוקיו בניהול בתי העסק של המשפחה שקד שעות רבות בלימוד תורה, והתפרסם בכל קהילות יהדות פולין בגאונותו, חריפותו, וידיעותיו הרבות. עמד בקשר עם גדולי רבני ואדמו"רי פולין שכיבדוהו והעריכוהו עד מאוד ביניהם ר' מאיר אריק, ר' שלום מרדכי שבדרון, ר' מנחם זמבה הי"ד ועוד רבים. למרות ההפצרות הרבות סירב שנים רבות לקבל משרת רבנות ומסר שיעורים לתלמידים ובעלי בתים והתעקש בשעות אחר הצהריים לעסוק לפרנסתו במסחר, בנפט ובאריגים. הגאון מאיר אראק מח"ס אמרי יושר אמר לו: "מאחל אני לך, שתפסיד את כל כספך, ותהיה מוכרח לכסא של רבנות!" ואכן בשנת ה'תרע"ח 1918 פשט את הרגל ובסיכומו של עניין נאלץ לקבל משרת מורה הוראה. בשנת ה'תרפ"ג 1923 התמנה לרב העיר טשעבין וכיהן בה כאב"ד, ובה הקים ישיבה גדולה בשם "כוכב יעקב" ע"ש אביו. עם פרוץ מלחמת העולם השנייה ופלישת הנאצים לפולין בשנת

ה'תרצ"ט 1939 התעורר חשש כבד לחייו, והוא נמלט ללבנוב ובה התגורר בבית האדמו"ר ר' ישראל מהוסיאטין. בתקופה זו הופנו אליו שאלות רבות, שעסקו בבעיות השעה. בשנת ה'ת"ש 1940 נעצר בידי המשטרה החשאית כנתין זר וגורש עם משפחתו ליערות סברדלובסק בסיביר, שם הועסק בעבודת פרך. היו ניסיונות להצילו מקרון הגירוש אך הוא סירב לכך. גם בסיביר המשיך לעסוק בתורה וענה לשואלים, ביניהם גם תלמידיו שנפוצו ברחבי אירופה. את התשובות רשם על נייר אריזה, גזירי עץ וקרעים של שקי מלט, וכך הן נשתמרו. בלשונו ציטט קטעים שלמים מספרי הפוסקים האחרונים, וכשערכו את הספר לדפוס, מצאו שהלשון מדוקדקת ללא שום טעות! בשנת ה'תש"ב 1942 הועבר לבוכרה ובשנת ה'תש"ו 1946 עלה לא"י עם אשתו הראשונה ושתי בנותיו ששרדו עמו. נחשב כאחד מגדולי הדור אשר היה פוסק הלכה וכיהן כאחד מראשי מועצת גדולי התורה של "אגודת ישראל". בשנת ה'תש"ח 1948 מונה לראש ישיבת חיי עולם. התגורר בשכונת שערי חסד בירושלים וייסד את ישיבת 'כוכב מיעקב-טשיבין' ביחד עם חתנו ר' ברוך שמעון שניאורסון, שמילא את מקומו בראשות הישיבה. נפטר בערב שבת פר' לך-לך, י' בחשוון ה'תשכ"ו 1965. חי כ-84 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים בחלקת הרבנים האשכנזים. בדרכו האחרונה השתתפו עשרות אלפים. אביו: ר' יעקב מח"ס "כוכב מיעקב", שהיה רב העיר ומחסידי הוסיאטין. אמו: מרת רחל רפופורט. אחיו: ר' נחום. נשותיו: מרת יאכט זיווג ראשון- בתו של הגביר ישראל יוסף קלוגר עימה התחתן בהיותו כבן 19. מרת רייזל זיווג שני, בתו של ר' משה ליברמן פרנס קהילת קאשוי. בנו: ר' יעקב כיהן כר"מ בישיבת 'כוכב יעקב' בטשעבין, ר' ישראל יוסף כיהן כר"מ בישיבת 'כוכב יעקב' בטשעבין. בנותיו: מרת רייזל נשאה לר' ברוך שמעון שניאורסון, מח"ס 'ברכת שמעון', מרת לאה נשאה לר' ברוך הלברשטאם מזקיקלוב הי"ד שנרצח בשואה, בנו של ר' סיני מז'מיגראד, מרת יוטא נשאה לר' חיים טננבוים, מרת מינדל נשאה לר' שלמה זלמן גולדשטוף. מתלמידיו: בניו, ר' משה הלברשטאם בעל שו"ת דברי משה. מספריו: 'שו"ת דובב מישרים- שיעוריו ופסקיו של הצדיק. על תולדותיו נכתבו הספרים הבאים: הגאון מטשעבין, רבותינו, כוכבי אור, שר התורה, בצילו חימדת- במחיצתם. על ידיעותיו בתורה התבטא החזון אי"ש' זצ"ל: "הרבי מטשיבין מטייל בש"ס ובפוסקים כמו שאנו מסובבים את האצבע על כף היד" והדגים זאת על כף ידו, והוסיף לומר: "כך הרבי מטשיבין מטייל בתורה הקדושה!". על ענוותנותו המופלאה של רבנו ניתן ללמוד מהסיפור הבא: כשהגיע רבנו לירושלים, הכירו כל גדולי התורה ושוחריה בגדלותו והרבו לשבחו. בחג השבועות התפלל עם האמרי אמת, והאדמו"ר מגור נתן לו את העליה של 'עשרת הדברות', והתבטא: "היום הוא יום מתן תורה, ואנו מכבדים את עשרת הדברות עם התורה עצמה כשהוא מתכוון על רבנו מטשיבין". ר' דב בעריש הגיב: "לא ידעתי שבגור מתלוצצים!". רגישותו של הרב הייתה מופלאה. כאשר באו והודיעו לרב על פטירת רעייתו הראשונה בשנת ה'תש"ז, עטפו אותו קדרות ויגון לרגעים ספורים אך מיד התעורר ושאל: "מה מצב האשה החולנית, ששכבה במיטה הסמוכה לצידה בבית-הרפואה באותו החדר, האם לא התרגשה מדי, חס וחלילה, מפטירת שכנתה לחדר?". בימי מחלתו האחרונה, כשהוא מרותק ונמצא על ערש דוי וקודח מחום, הגיע אליו אחד מעסקני חסד בירושלים לדבר בעניין תמיכה וסיעוד למשפחה סובלת. הרב התרגש ואמר לו: "אין לי מנוח אף לרגע בגלל מצוקתם", ובדברו זלגו עיניו דמעות מרוב צער כאילו מדובר בעצמו. לקראת סוף ימיו נחלש מאד ובכדי לסייע בעדו הביאו לביתו תלמיד, שישן שם ויעזור לו בכל צרכיו. פעם אחת באמצע הלילה, כשהרב שכב על מיטתו ביקש באופן פתאומי מהבחור לגשת אליו, הלה נבהל, שמא קרה משהו ומיהר לגשת אליו. אמר לו הרב בקול צרוד, שהוא מבקש ממנו מחילה על הטרחה, "אולי תוכל בבקשה להביא לי את הספר

"נודע ביהודה" מהדורא תניינא? "הבחור מיהר למלא את הבקשה והביא את הספר. הרב פתח בתשובה העוסקת בדיני טריפות, עיין בה מעט ושוב סגר את הספר. שאר הלילה עבר כרגיל בלי שום דבר מיוחד. בבוקר הגיע חתנו של הרב רבי ברוך שמעון שניאורסון ושאל את הבחור: "איך עבר הלילה?" "הבחור ענה, שהכול היה בסדר, וסיפר את המעשה עם הספר. כאשר נכנס חתנו לחדר שאל אותו לפשר הדברים. ענה הרב ואמר: חז"ל אמרו כתובות ע"ז: אשרי מי שבא לכאן לעוה"ב ותלמודו בידו. עכשיו שהגעתי לגיל מבוגר, אני מתכונן לאותו מבחן, שבוחנים את האדם בעולם האמת לדעת, אם תורה בידו אם לאו. חזרתי במוחי על תשובות ה'נודע ביהודה', ובאמצע אחת התשובות נעלם ממני לשונו, ולכן רציתי לעבור על הדברים מתוך הספר."

י"א חשוון

הרב משה לוי זצ"ל

יום ההילולא י"א חשוון

הרב משה לוי זצ"ל - נולד בת"א ב-ד' שבט ה'תשכ"א 1961. בצעירותו למד בישיבת 'היישוב החדש', ולאחר מכן עבר לישיבת 'כיסא רחמים'. בגיל 22 מונה כר"מ בישיבה, למרות שעדיין לא היה נשוי. לאחר נישואיו החל מוסר שעורים בהלכה ובאגדה ברחבי הארץ. כשהקימה ישיבת 'כיסא רחמים' את ביה"ד "משפט וצדק", נתבקש לכהן בה כדיין. בתחילה סירב בטענה, שהדבר יגרום לביטול תורה, ולבסוף הסכים, ואכן כיהן בה מספר שבועות. כשראה, שאכן הדבר גורם לביטול תורה, התפטר מתפקידו כדיין. ענוותן מופלג. התרחק מהגאווה כמפני האש. למרות שסבל מגיל צעיר מייסורי מעיים, המשיך להפיץ תורה בכל הארץ. בשיעורו הקבוע בחולון בימי שישי הגיעו ת"ח גדולים וביניהם הרה"ג אברהם יוסף שליט"א, רב העיר חולון. ניצל כל שנייה בחייו ללמוד תורה. ידוע כבעל מופת. שימש כסנדק בעשרות מקרים, בהם הרופאים טענו כי הוולד ח"ו ייוולד עם מום. הרב הבטיח כי יהיה הסנדק ובעז"ה והכל יהיה בסדר - ואכן כך קרה. הרב השכין שלום-בית בין זוגות רבים. בעל חסד מופלג. הרבה להטיב. זיכוי הרבים היה תמיד לנגד עיניו. הקים בבני ברק בית-כנסת בשם "יוסף דעת" על שם אביו. נכתב עליו ספר בשם 'והאיש משה' המתאר את הביוגרפיה שלו. מרן הגאון הרב עובדיה יוסף שליט"א העריכו רבות ואמר, כי הוא יהיה הפוסק של הדור הבא. לצערנו, לא זכינו לכך והצדיק נפטר ממחלת מעיים ב-י"א חשוון ה'תשס"א 2001. ציונו בבני-ברק. חי כ-39 שנים. הר"מ מאזוז שליט"א בהספדו אמר, כי נשמת הרמח"ל התנוצצה בר' משה. אביו: ר' יוסף. אמו: מרת רחל. מספריו: • מנוחת אהבה - הלכות שבת • מלווה ה' - הלכות ריבית • ברכת ה' - הלכות ברכות • תפילה למשה - שו"ת בנושאים הלכתיים כגון: אורח חיים ויורה דעה • יוסף דעת - חקירות ומערכות בנושאי חזקה • דבר השמיטה - בעניין היתר המכירה. הסיפור הבא מראה בעליל, מהי כוחה של תפילה ומגלה כי הצדיק היה בעל רוח-הקודש. המעשה אירע בשנת ה'תש"ן 1990 עם הרב דניאל משיח שליט"א, אז תלמיד ישיבת 'כסא רחמים'. הרב משיח חלה במחלת הצהבת וכבדו לקה אנושות, עד שנותר ממנו בסך הכל 2%. שבוע ימים הוא שכב בבית החולים 'בילינסון' ללא הכרה. במצב כזה הברירה היחידה הנה לערוך השתלת כבד, אך בשל הסיכונים הרבים, התנגד מרן ראש הישיבה הגר"מ מאזוז שליט"א

לבצע את ההשתלה הקריטית בארץ. כמפלט אחרון, הטיסוהו בבהילות להשתלת כבד בפאריז, בליווי אברך מהישיבה הרה"ג ר' יוסף בוכריץ הי"ו ושני רופאים בכירים מבלינסון האחד יהודי ומשנהו ערבי. כאשר הגיעו לבית החולים בצרפת, סירבו הרופאים לבצע את ההשתלה. "הוא כבר בגדר מת", טענו, "חבל על הכבד שיושתל...". לבסוף, בהשתדלות אנשי ועד ישיבת 'כסא רחמים' בצרפת, הרופאים נתנו את הסכמתם לדבר. ובעוד מתרחשת הדרמה הרפואית בצרפת, התארגנו בישיבת 'כסא רחמים' לתפלות ו'תיקון כרת' לרפואת חברים האהוב... בחצות הלילה של יום חמישי הגיע רבו, הגאון רבי משה לוי זצ"ל, לישיבה לתפילה בוקעת רקיעים יחד עם תלמידי הישיבה. לאחר התפילה המיוחדת, ליוו מספר תלמידים את הגאון רבי משה לביתו. לפתע, עצר מהילוכו וכמי שקיבל בשורה משמחת, פנה אליהם בהתלהבות: "ברוך ה'! התלמיד בריא ושלם ויחזור לישיבה ללא ניתוח!". התלמידים עמדו משתאים. הן רק עתה סיימו את התפילה, וחברם נמצא עתה בבית-החולים במצב קשה, וכאן מדווח להם רבנו בבטחה ובידיעה ברורה, שהתלמיד בריא ושלם?! הגיע הבוקר ועימו הבשורות הטובות, כאשר אמר רבנו... הידיעות מצרפת סיפרו, כי כאשר באו להשתיל את הכבד בגופו של החולה, אירע נס רפואי בלתי מוסבר, והכבד שב לפתע לפעול מחדש. לאחר שלושה ימים, פקח החולה את עיניו, והחל לדבר עם הסובבים. הרופאים, שהיו המומים מהנס הפלאי, שמעולם לא התרחש כמותו, אמרו לאברך שהתלווה לחולה: "תמסור לראש הישיבה שלכם, שימשיך לקרוא תהלים". הרופא היהודי התפעל מאוד ואמר: "עכשיו אני רואה את ה'", ואילו עמיתו הערבי ביקש לעומתו להתגייר כהלכה. ב"ה, כי לא תמו חסדיו, הבחור החולה התרפא והחלים לחלוטין. בנס רפואתו הוא שבר שיא של כל הזמנים ברפואת הכבד. עד אז כבד חזר להתרפא רק אם נותר ממנו לפחות 33%, ואילו לחולה זה נותרו רק 2% וברוך ה' הבריא והחלים. כיום הרב משיח שליט"א הינו תלמיד חכם ופוסק חשוב, המשמש כבודק שו"תים בישיבת 'כסא רחמים'. כה ייתן וכה יוסיף בבריאות גופא ונהורא מעליא. בשנת ה'תש"ס 2000, חיבר הרב משיח ספר שאלות ותשובות, בשם "כרם חמד", ובהקדמה לספרו הוא מספר את נס חייו במלים נרגשות- אגב, לצורך התשלום על ההשתלה, נאספו עשרות אלפי דולרים מעמך בית ישראל. כיוון שב"ה התבטלה ההשתלה, סברו, שאולי כיוון שהכסף כבר נתרם, יעבירוהו לצורך החזקת הישיבה. שאלו את פי מרן ראש הישיבה הגאון ר' מאיר מאזוז שליט"א, ומיד פסק, שכיוון שדעת התורמים הייתה לצורך ההשתלה, לפיכך צריך להשיב להם את הכסף שתרמו. וכך היה.

י"ב חשוון

הרה"ק רבי זאב וולף קיצים

יום ההילולא י"ב חשוון

רבי זאב וולף קיצים 1695-1788 היה מתלמידי הבעל שם טוב וכן לווייתו הקרוב ואף נקבר באוהל הבעש"ט במז'בוז' לפי יצחק אלפסי, היה רבי זאב קיצים יד ימינו של הבעש"ט ואף התגורר בביתו של הבעש"ט רבי זאב נודע כגאון ובקי בכל חלקי התורה, בנוסף לידיעות מקיפות בשאר החכמות היה רבה של קהילת טולצ'ין, ומאוחר יותר עבר למז'בוז', שם עמד יחד עם רבי דוד פורקיס בראשות חבורת החסידים שנהגו בקדושה יתירה ובפרישות מופלגת. לפי המסופר: "כשבא הבעל-שם-טוב לקהילת

מז'בוז' לא היה חשוב בעיני החסידים, היינו רבי זאב קיצעס ורבי דוד פורקעס, מחמת השם שקראו אותו בעל-שם-טוב, כי שם זה אינו נאה לצדיק". אולם לאחר שנוכחו בגדולתו של הבעש"ט על ידי מעשה שהיה התקרבו אליו והיו מתלמידיו הקרובים על פי אחד הסיפורים החסידיים המפורסמים שימש רבי זאב קיצעס כבעל תוקע בבית המדרש של הבעל שם טוב בראש השנה. רבי זאב קיצעס ייצג כמה פעמים את הבעש"ט בפולמוסים מול המתנגדים. הבעש"ט אמר עליו: "אין ביני לבינך אלא כחוט השערה, אבל החוט הזה לא תוכל לעברו לעולם" רבי יצחק מראדוויל, בנו של רבי יחיאל מיכל מזלוטשוב כתב עליו שהיה מפורסם מאוד בצדקותו ובדקדוקיו בקיום המצוות, עד ש"היה טובל אפילו מחט" מסופר שרבי זאב החמיר על עצמו שלא לאכול בשר שלא הוכשר בנוכחותו, אפילו כאשר רבו הבעל שם טוב כן אכל מבשר זה.

על מורו הבעש"ט העיד: "כל אלה הדברים שנזכרו ממרן האר"י ז"ל שהיה יודע בשיחות העופות והדקלים ואילנות ועשבים ושלהיבי פחמים ושיחת מלאכים, והיה יודע מדבר ברוחות מהגלגולים ובנשמת בני אדם ועם נשמות הצדיקים שבעולם הבא, והיה יודע ליתן תיקון לכל אדם כפי שורש נשמתו וכו', כולם היו במורי הקדוש, הבעש"ט, והוא דבר קטן מאוד למה שראיתי עין בעין. ועיני ראו ולא זר נפלאותיו העצומים אשר רבו למעלה מחמת גודל קדושתו ועוצם חסידותו ופרישותו שהיה מלא חסידות וענוה ליראת שמים ואהבתו יתברך וכל המידות שמנו חז"ל אשר הביאו אותו לרוח הקודש".

כמו רבו, שאף גם רבי זאב לעלות לארץ ישראל ואף החל במסע אליה, אך מסיבות שונות חזר בו. הוא נפטר בי"ב בחשוון ונקבר באוהל הבעש"ט אשר במז'בוז', אשר בו קבורים מלבד הבעש"ט גם שני נכדיו ר' ברוך ממז'בוז' ובעל "דגל מחנה אפרים" וכן האוהב ישראל מאפטא. רבי זאב וואלף קיצעס השאיר אחריו משפחה מסועפת ביותר. משפחת "קיצעס" הייתה אחת המשפחות העניפות ביותר ברוסיה.

פעם אחת אמר הבעל שם טוב לחבורת תלמידיו: "בשבוע הבא יבוא לכאן אדם צדיק שהוא בבחינת 'צדיק יסוד עולם' משלי י, כה. מי שיגרום לאיש זה איזו הנאה יזכה לעולם הבא." באותו השבוע חיפש רבי זאב קיצעס, תלמידו של הבעש"ט, את הצדיק שעליו דיבר מורו בדק ר' זאב באכסניות ובבתי ה"הקדש" שבהם מתארחים העניים על חשבון הקהל, אך לא מצא את האיש. ביום שישי לפני כניסת השבת נכנס ר' זאב אל בית המרחץ והכין לעצמו אמבטיה של מים חמים. כוונתו הייתה להתעכב במקום, כדי לראות אם ימצא את האיש. והנה נכנס אל בית המרחץ אדם עני, ועמד ליד תנור האבנים הלוהטות שבמרכז בית המרחץ. לפתע נאנח האיש אנחה גדולה עד שכל עצמותיו כמעט והתפוקקו. הבין ר' זאב כי זהו הצדיק שעליו דיבר מורו. ראה ר' זאב כי הבלן דחף את האיש מן המקום שעמד בו, כמי שדוחף את אחד הבטלנים. מיד יצא מן האמבט שהכין, ונתן לאיש העני את המים החמים ואת צרור הענפים הלחים המשמש את המתרחצים לעסות בו את גופם. אחר כך אמר לאיש: "בוא להתארח בשבת בביתי." אז לבש ר' זאב את בגדי השבת שהביא עמו, ואת בגדי החול נתן לאיש העני כדי שילבשם במקום בגדיו המרופטים. כשסירב העני לקבל את הבגדים, אמר לו ר' זאב: "דע לך שאני נחשב לבעל-בית נכבד, ואין ראוי שתתארח בביתי בבגדים קרועים." הסכים העני, ולבש את הבגדים שנתן לו ר' זאב. כל אותה השבת לא ראה ר' זאב שום דבר מיוחד בהתנהגות האיש העני. לאחר השבת ראה, והנה פושט העני את הבגדים שקיבל ממנו. אמר לו: "בגדים אלו הם לך במתנה." סירב העני לכך, עד שאמר לו ר' זאב: "נחשב אני כאיש נכבד, לא ראוי שאלבש את הבגדים הללו אחרך." הסכים העני ולקח את הבגדים. אחר כך הלך ר' זאב בין בתי העיר לקבץ ממון עבור העני, עד שהיו לו כעשרה רובלים. בשובו לביתו מצא כי העני

נעלם ועזב את ביתו. חקר ר' זאב וחיפש אחריו, עד שמצא אותו מחוץ לעיר ונתן לו את הכסף שאסף. גם הפעם סירב העני לקחת מידו של ר' זאב, אך הוא הפציר בו ואמר: "כך נוהג אני תמיד, לתת לאורח נדבה הגונה." שוב הסכים העני, וקיבל את המעות. אחר זמן פגש ר' זאב את רבו, הבעש"ט. אמר לו הבעש"ט: "החיינתי והצלת את חיי. דע לך שאיש זה הוא 'צדיק יסוד עולם' בהסתר ובכיסוי, ואני כמוהו, רק באופן גלוי ומפורסם. בשל כך, קשורים אנו זה לזה לחיים ולמוות. קשה היה לאיש העני לחיות מתוך דוחק, וביקש להיפטר מן העולם. אילו היה עושה כן, גם עליי היה להסתלק מעולם זה. ואתה, כיוון שהחיית את האיש בכל מה שעשית עבורו, הצלת גם את חיי."

רבי יצחק מיכלוביץ מראדוויל כתב על רבי זאב וואלף קיצעס שהיה מפורסם מאוד בצדקותו ובדקדוקיו בקיום המצוות, עד ש"היה טובל אפילו מחט", מסופר שרבי זאב החמיר על עצמו שלא לאכול בשר שלא הוכשר בנוכחותו, אפילו כאשר רבו הבעל שם טוב אכל מבשר זה. מסופר עוד כי לא היה אוכל מבשר הבעל שם טוב, מכיוון שהמליחה לא הוטבה בעיניו.

אדמו"ר הזקן מסביר כי המגיד ממזריטש העיד על הבעל שם טוב שאם היה בימי התנאים, היה פלאי ומהמיוחדים שבתנאים, כי "רוב תנאים בבריאה כי משנה ביצירה והתנא שהוא "בעל המשנה" הוא מדרגה גבוהה יותר, מבריאה. ואילו נשמתו של הבעל שם טוב הייתה מעולם האצילות, כמו המיוחדים שבתנאים.

זהו ההסבר. לפי שורש נשמתו הגבוהה של הבעל שם טוב, היה יכול לאכול גם בדרגה זו של כשרות, כי לפי דרגתו לא היה חושש מיניקת החיצונים, ולא צריך היה לגדר חמור כל כך כמו מי שבדרגה נמוכה יותר. אך רבי וולף קיצס, לפי דרגתו הנמוכה יותר, צריך היה להחמיר עוד.

כשרצה רבי זאב וולף קיצס לעלות לארץ ישראל, הלך לבקש את הסכמתו של הבעל שם טוב הקדוש, הסכים הבעל שם טוב לנסיעה. אך, אמר לו, זכור ותזהר בדבריך - "ודע מה שתשיב" - וקיבל ממנו 'ברכת הדרך' ברכת פרידה. רבי זאב וולף יצא לדרכו מהעיר מגץ, ועלה לספינה שנוסעת למחוז חפצו. בדרכה, עצרה הספינה על יד אי אחד ביים התיכון, והנוסעים ירדו לטייל מעט, ורבי זאב וולף גם ירד ועמד ליד האילן, והתפלל שם מזמור 'הודו' בניגון של הבעל שם טוב הקדוש, והאריך בתפילתו ובמיוחד בפסוק "יורדי הים באוניות, המה ראו מעשי ה'". מרוב הדבקות שהיה שרוי בה, ארכה תפילתו זמן רב, ועד שסיים את תפילתו הפליגה הספינה מן האי. נשאר רבי זאב וולף נדהם, מה יעשה באי יחידני, ואיפה ישבות את השבת, והלך כה וכה, וראה צל של בית, והשמש כבר הייתה בראש האילנות, וניגש לבית, ומה גדלה שמחתו שע"י החלון ראה איש זקן יהודי. הזקן נתן לרבי זאב וולף שלום, ואמר לו: "מדוע תדאג כל כך?" ענה לו רבי זאב וולף: "הלוא בצרה גדולה אני. ספינתי נסעה ואני נשארתי לבדי!" השיב לו הזקן: "אל תדאג מכך. מן הסתם שומר שבת אתה, הישאר איתנו השבת, ולאחר השבת יגיעו לכאן ספינות נוספות שבהן תוכל להפליג הלאה לדרכך." והוסיף ואמר: "כאן תוכל למצוא גם מניין יהודים ומקווה לטבול בו את גופך לקראת השבת, כפי שוודאי תרצה." ורבי זאב וולף שבת שם את שבתו, ולאחר השבת, באו ספינות נוספות אל האי, וליווה הזקן את רבי זאב לספינה, וכאשר עמד לעלות אליה, שאל הזקן את רבי זאב וולף: "ר' וולף, שכחתי לשאול אותך - מה שלום היהודים שבארצך? מה מצבם?" רבי זאב וולף שהיה טרוד במחשבתו באותם הרגעים, ענה: "ברוך ה', הקדוש ברוך הוא - אל יעזבם." ותוך כדי דיבור, סגר רב החובל את הדלת והפליגה הספינה, ונזכר רבי זאב וולף בהבטחה שהבטיח לבעל שם טוב הקדוש, שיהיה זהיר בדבריו "ודע מה שתשיב" וחרטה גדולה מילאה את ליבו,

והחליט שלא להמשיך בדרכו לא", וחזר בחזרה למזיבו'ז לבעל שם טוב הקדוש. כשהגיע לרבו, ברכו הבעל שם טוב הקדוש לשלום, ואמר לו: "דע לך, כי הזקן שפגשת אינו אלא אברהם אבינו, והוא עומד ובוכה ומתפלל לפני ה', יתברך ושואל – 'ריבונו של עולם, מה שלום בניי?' והקב"ה עונה לו: 'לא שכחתי אותם'. ובפעם זו, כששאל אברהם אבינו את שאלתו, ענה לו הקב"ה: 'לא שכחתי אותם, ואם אתה רוצה ראייה, הנה לך עד נאמן, רבי זאב תלמידו של הבעל שם טוב הקדוש שנוסע לא", הוא יהודי טוב ונאמן מאוד, תוכל לשאול אותו ולקבל ממנו דרישות שלום מבניך. המשיך הבעל שם טוב ואמר, אלמלי היית נזהר בדברייך לקיים את שהבטחתי "דע מה שתשיב" והיית מתאר לפניו את גודל הייסורים והצער של ישראל בגלות, ומעמדם בין גויים, שנשבו בשבי ובצרה. היו דבריך נשמעים ותפילתו של אברהם אבינו הייתה עושה פירות והקב"ה היה עושה בקשת אותו צדיק, אברהם אבינו על בניו, ומיד היו נגאלין, כעת, בעוונותינו 'חזרה הגלות לאיתנה." מדוע ענה כך רבי זאב וולף? נזכיר את דברי הזוהר הקדוש שמות, דף ב' כשישראל יצאו לגלות בבל, כתוב: "על נהרות בבל גם ישבנו, וגם בכינו" מפני מה כולם בכו על גלות בבל? "בגיל דהו בתפנוקי מלכין". ממשיך הזוהר הקדוש ואומר, בשעה זו קרא הקב"ה לכל הפמליה שלו וכל צבא השמים, ואמר להם, מה אתם עושים פה? בני האהובים יהיו בגלות בבל, ואתם תשבו פה? קומו ורדו לבבל - ואני ארד עמכם! וכשירדו לבבל נפתחו השמים והיה רואה יחזקאל מראות אלוקים, וראו הגולים שהקב"ה עימם, ולא נתייראו מהגלות, כי ידעו שהקב"ה לא עזבם. אבל, הבעל שם טוב הקדוש ביקש מרבי זאב וולף לומר לאברהם אבינו, שלא מספיק שאנו מרגישים שהקב"ה איתנו בגלות, ומכיון שאנו צריכים כל הזמן להרגיש את צער השכינה, שאינה ביחוד עם דודה, וזה מצב, שאסור לנו לשכוח, ועל זה אנו צריכים כל הזמן לבכות ולבקש. וזה מה שרחל אימנו עושה כל הזמן, מובא בזוהר הקדוש שאמר רב המנונא סבא, שרחל אמנו עושה בקברה יותר מכולם, כי אותה הקב"ה פייס ונתן הבטחה: "מנעי קולך מבכי... ושבו בנים לגבולם". להביא את המשיח - בדחיפה קלה! אומר השרף רבי אורי מסטרעליסק: "לפני ביאת המשיח צדקנו, כבר לא יהיה חסר, רק דחיפה אחת קטנה, והאדם החלש הזה, שיינתן את הדחיפה הקטנה הזאת, הוא יהיה זה שיגרום לקרב את הגאולה שלימה בפועל ממש". אמרי קדוש השלם, עמ' סח'.

רבי זאב-וולף קיצים, תלמיד הבעל שם טוב, שחי בעיר מז'בוז', סבל מעוני כבד. כשהגיעה בתו לפרקה נעשתה המצוקה דוחקת במיוחד, אך לא היה לו שום פתרון. יום אחד התעניין רבו מדוע איננו משיא את בתו. "איך לי פרוטה", התוודה רבי זאב-וולף בעצב. הבעש"ט לא קיבל את ההסבר. "עליך להזדרז לשדך את בתך", אמר. התלמיד טען: "אילו כבר היה מגיע זמנה להקים בית בישראל, ודאי היה הקב"ה מזמין לי את הכסף הדרוש". הרהר הבעש"ט רגעים מספר ואמר: "עשה כדבריי, ותיווכח כי הגיעה שעתה. שלח שליח לעיר יאס שברומניה, כדי שימצא בעבור בתך בחור תלמיד חכם ממשפחה מיוחסת. אמור לו כי תעניק נדוניה בסך אלפיים רובלי כסף". רבי זאב-וולף קיים מיד את מצוות רבו. השליח הגיע ליאס והחל לקבל הצעות משדכני העיר, אך לא היה מרוצה מהן. כמעט התייאש, ואז בא אליו שדכן ובפיו הצעה קוסמת: בחור תלמיד חכם, בן לאב עשיר, ממשפחה מיוחסת. הפרטים מצאו חן בעיני השליח והשידוך סוכם, כאשר השליח הבטיח בשם אבי הכלה כי ייתן נדוניה בסך אלפיים רובל. שמחה שרתה בבית קיצים למשמע הבשורה, אך בשוך ההתרגשות תהה רבי זאב-וולף מניין ישלם את הכסף המובטח. בצר לו שב אל הבעש"ט ושאל מאין יבוא עזרו. "אל דאגה", השיבו רבו לאחר שבירכו בלבביות, "במהרה תיושע". חלפו שבועות מספר. יום אחד התקבלה בביתו של רבי זאב-וולף איגרת מיאס. המחותן העלה על הכתב את תהייתו מדוע לא נשלחה מתנה לחתן, כמקובל. שוב מיהר רבי זאב-וולף אל הבעש"ט, וזה הרגיעו

וביטל את דאגותיו. המכתב הבא היה מנומס פחות, אך רבי זאב-וולף סמך על דברי הבעש"ט, ולא השיב דבר. באיגרת השלישית הבהיר המחותן לאבי הכלה כי אם יוסיף להתעלם ממכתביו יבטל את השידוך. נבהל רבי זאב-וולף ומיהר להציג את האיגרת הזועמת לפני הבעש"ט. "כתוב לי", הנחה הבעש"ט את תלמידו, "כי אל לו לדאוג. כשיבוא עם החתן לחתונה יגלה שכל ההבטחות מצד משפחת הכלה יכובדו, ובכלל זה המתנות המקובלות והנדוניה". מכתבו של רבי זאב-וולף הפיס את דעתו של אבי החתן, שגם שמע על גדולתו הרוחנית. בינתיים החלו ההכנות לחתונה במלוא המרץ, אלא שכסף לא נראה באופק. "כתוב למחותן", הורה הבעש"ט לרבי זאב-וולף, "כי יבוא לכאן שלושה ימים קודם החתונה, מפני שאתה מבקש להקדים ולחגוג עמו". המחותן נענה להזמנה, ופניו של רבי זאב-וולף נפלו. מה יעשה עכשיו? הוא יצא מביתו, אוחז במכתבו של המחותן, ומחשבותיו עגומות. ככל שניסה להפיח בלבו ביטחון ואמונה, לא הרפתה ממנו הדאגה. "סלח לי, היכן ביתו של הבעש"ט?", פנה אליו עובר אורח וקטע את מחשבותיו. "אני בדרכי לשם; הצטרף אליי", השיבו רבי זאב-וולף. נכנסו השניים אל הבעש"ט, והוא קיבל את האורח בברכה ומיד אמר לו כי רצונו לספר לו סיפור: "היה סוחר גדול, שעשה הון רב ממסחר עצים, שאותם הוביל ברפסודות למדינת פרוסיה. פעם אחת קיבל תמורת משלוח עצים ארבעים אלף רובל. שמח וטוב לב יצא לשוב לביתו ובידו הכסף. בלב היער עצר פתאום העגלון הגוי את העגלה ובאיומי גרון דרש לקבל את הכסף. "הסוחר הציע לשודד להתחלק עמו בכסף, אך זה מיאן לשמוע והצהיר כי לא יחסס להרוג אותו אם לא ימסור לו את כל הכסף מיד. באין ברירה עשה הסוחר כדבריו, והתחנן כי לא יפגע בו. "העגלון צחק ברשעות. 'הלוא ברור שתלשין עליי. לא אוכל להשאירך בחיים', השיבו. הסוחר פרץ בבכי והבטיח כי לא יתלונן במשטרה ולא יספר דבר, אך דבריו נפלו על אוזניים ערלות. הבין היהודי כי סופו קרב, ובדמעות ביקש שיתיר לו לשאת את תפילת ה'יודי' בטרם יהרגנו. "העגלון ניאות, לאחר שקשר היטב את האיש לעץ. עצם הסוחר את עיניו והחל לקרוא וידוי מתוך בכי תמרורים. בשעת התפילה קיבל עליו שאם יינצל, יתרום מעשר מכספו לצדקה. "זעקותיו של הסוחר הכבול דדהו ביער השומם, והגיעו גם לאוזניו של שומר היערות שחלף בקרבת מקום. הלה הלך בעקבות הקול וכשגילה מה מתרחש התנפל על העגלון ואזק אותו. אחר-כך שחרר את היהודי הכבול. "בתחנת המשטרה הושב ליהודי כל כספו, והוא שב לביתו עולץ משמחה. הוא חלק עם משפחתו ומכריו את נס הצלתו וכולם שמחו עמו. חלפו כמה שבועות והסוחר שכח את הבטחתו. "יום אחד חלתה בתו ומתה. עברו כמה ימים וגם בנו היחיד נפל למשכב. בעקבות זאת יצא למז'בוז' לבקש ממני שאתפלל על בנו". פניו של האיש חוורו כסיד. כל גופו רעד. "זה אני, רבי! אני הסוחר!", מלמל בדמעות. "אבוי לי! שכחתי את נדרי! מוכן אני לתת את הסכום שהתחייבתי ברגע זה". הצביע הבעש"ט על רבי זאב-וולף. "תן ליהודי זה ארבעת-אלפים רובלי כסף, ויוכל להשיא את בתו בכבוד". למחרת קיבל הסוחר מברק מביתו ובו בשורה: בנו התרפא! כעבור זמן קצר התקיימה חתונת בתו של רבי זאב-וולף ברוב פאר והדר. 'מאורות הגדולים'

הרב המקובל חכם יעקב חיים בן רבנו יוסף חיים זצ"ל

יום ההילולא י"ב בחשוון

הרב המקובל חכם יעקב בן רבנו יוסף חיים זצ"ל: נולד בשנת ה'תרי"ד 1854. חסיד ומקובל. חריף ובקי. ירש את הרבנות מאביו ושימש אחריו כשנים עשרה שנה. מפורסם כאביו הגאון במידת החסידות והפרישות. אביו, הגאון המקובל רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים היה קשור אליו בעבותות אהבה. בחיבוריו

מזכיר אביו פעמים רבות חידושי תורה בשמו של בנו היניק והחכים. איש אלוקים קדוש. מספרים עליו כבעל קבלה מעשית. בעל רוח-הקודש. כל העם היו סרים למשמעתו. בעל לב טוב, אהוב ונחמד לכל. מלומד בניסים. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תרפ"ב 1921. חי כ-67 שנים. ציונו בבגדד שבעירק. אביו: הגאון המקובל חכם ר' יוסף חיים זצ"ל בעל הבן איש חי. בנו: חכם ר' דוד מספריו: •ציצים ופרחים- דרשות ורמזים על פי הסוד על כל התורה •זכות אבות- על פרקי אבות. מסופר על ר' יעקב בנו של הגאון ר' יוסף חיים זצ"ל כי מעבר להיותו מקובל, אף הוא השתמש בקבלה מעשית. ומעשה שהיה כך היה: ידוע כי ר' יעקב ואביו ר' יוסף למדו תורה באותו בית-מדרש. אולם הם לא ישבו יחדיו, אלא כל אחד במקומו. האם, בכל יום הייתה מכינה אוכל ומביאה אותו לבית-המדרש לבעלה ולבנה ורווה נחת מבעלה הצדיק ומבנה הקדוש ומשקידותם באוהלה של תורה. פעם אחת הגיעה לבית-המדרש כהרגלה לתת אוכל, וקראה לבעלה ולבנה. להפתעתה הרבה, בנה לא היה שם. היא שאלה את בעלה הגאון ר' יוסף: "היכן יעקב?". אולם הרב השיב כי איננו יודע, ורק לפני דקות אחדות ראה אותו. והיה הדבר לפלא, כיוון שר' יעקב ידע שאמו מביאה את האוכל לבית-המדרש ומקפיד היה להיות נוכח. לאחר זמן מה, ראה ר' יוסף את בנו יושב במקומו ולומד תורה. ניגש אליו אביו כדי להוכיחו על כך שלאימו נגרם צער בשל העובדה כי הביאה את האוכל והוא לא היה שם. ושאלו: "היכן היית?". השיב בנו כי היה בחוץ-לארץ במקום פלוני מרחק ימים רבים מבגדד. הבין אביו כי בנו השתמש בקבלה מעשית ואמר שם קדוש של קפיצת הדרך, ואמר לו: "בני, אבקשך לא להשתמש בשמות הקודש, כיוון שמי שמשתמש בהם מתקצרים ימיו!". בבבל לא מצוים אבנים, ולכן המצבות כמו הבתים בנויים בכל יום ר' יעקב חיים היה הולך במסלול קבוע להגיע לבית-המדרש, ותמיד השתדלו תלמידיו ללוותו כדי ללמוד ממנו בדרך. פעם אחת, בעת שהלך בדרך עם תלמידיו, ראו התלמידים מרחוק שתי ערביות העומדות מרחוק באותו מקום שהם עתידים להלך שם. והן עמדו שם בכוונה, באופן שהרב יהיה מוכרח לעבור בין שתיהם. מאחר וראו התלמידים כי אין הרב משנה את מסלול ההליכה, פנו אליו בשאלה אם ראה את הערביות מרחוק. השיב הרב כי ראה ואל להם לדאוג בעניין. הם מהלכים ואינם רואים פתרון כי אם לעבור בין שתי הגויות. אולם הם ידעו מגדולת רבנו ולא שאלו שאלות. כשהגיעו מרחק קצר לפניהן, אחת מהן התעלפה ואילו השניה רצה לעזור לה, ואז הרב עבר כהרגלו. סיפר הגאון חכם שמואל דרזי זצ"ל סיפור מופלא על ר' יעקב, בנו של הבא"ח: פעם אחת, בעת הילוכו בדרך, החליט נער ערבי לבזות את רבם של היהודים. "כיצד יתכן שרב היהודי יזכה לכבוד גדול משל אביו", חשב בלבו. מה עשה? בעת שעבר ר' יעקב, שפך עליו מים סרוחים ודלווחים. הרב לא התייחס והמשיך לדרכו. אולם כדי ללמד את הגויים לכל יבזו את היהודים החליט ללמדו לקח. אמר הרב מה שאמר והוציא שני מסמרים מהגהינם והכניסם בכפות רגליו של הגוי. מיד החל הנער על כל צעד ושעל לקפוץ מרגל לרגל תוך כדי שהוא שואג בזעקות כאב. מיד ניגשו אליו שכניו הגויים ושאלוהו: "מה קרה?". אולם הוא אינו יכול להשיב מחמת הכאב. הם השכיבו אותו ורווח לו קמעא. מיד ניגשו לאביו שהיה מכובד מאוד בקרב הערבים וסיפרו לו מה שקרה מבנו. הוא בירר וחקר איזה אירוע קדם למה שארע עם בנו, ועדים שהיו נוכחים בעת שפיכת המים הסרוחים סיפרו לו. "עתה נודע הדבר", השיב בפנים כאובות, "בני חסר דעת, ביקש לבזות את רב היהודים". מיד ניגש אל ר' יעקב וביקש שיעזור לבנו תוך שהוא משתטח ארצה ונופל לרגלי רבנו ובוכה על אודות בנו. אולם הרב השיב: "איני יודע מה אתה רוצה ממני!". אביו של הנער לא הרפה וביקש: "אני יודע כי הכל בגלל בני. הוא עשה מעשה אשר לא יעשה. אני כועס עליו מאוד ואני מבקש ממעלת רב היהודים שיכופר לו". לאחר זמן מה רצה רבנו לקדש שם שמים ואמר: "שאל את בנך. אם יבטיח מהיום והלאה לא להזיק לאף יהודי, ולא רק

זאת, יסייע לכל יהודי שיצטרך עזרה- אזי אעזור לו. אם לא- יכול להישאר הוא במצבו הנוכחי". על אתר הסכים כמוכן הנער הערבי לדברי הצדיק. הרב התפלל ומיד יכל לעמוד על רגליו ולהלך כפי שהיה. אביו גער בבנו תוך שהוא מפלא בו את מכותיו וזועק עליו: "כיצד העזת לעשות כן לרב היהודים? הרי בכוחו יכול הוא לגרום למיתתך!". הבן בבכי נפל לרגלי רבנו תוך שהוא מבקש סליחה, מחילה וכפרה. באותה שעה נתקדש שמו של הבורא בקרב הגויים שהיו נוכחים באותו מעמד מרטיט. פניני הצדיקים | פרשת לך לך | י"א חשוון תש"פ | גיליון 69 12/7

מתנזר היה מהבלי העולם הזה ומסתפק במועט. פעמים רבות היה נוהג בשעת אכילתו לעשות את "סיגוף הראב"ד" כלומר שמפסיק באמצע אכילתו. ובימי שני וחמישי אף היה נמנע מאכילת בשר. ביתו היה צנוע ופשוט ואף ספה לא הייתה בה. פעם הציעה אשתו לקנות מקרר. ענה לה רבנו: "מצות כתיבת ספר תורה לא קיימתי עדיין, ואלך ואקנה מקרר?". ואכן, רק לאחר שזכה לקיים מצות כתיבת ספר תורה- קנה מקרר. באחרית ימיו, כשהיה כבר חלוש, נצרך לנסוע למקום מרוחק ובני הבית ביקשו להשיג עבורו מכוננית ממוזגת, היות שהיו אלו ימי קיץ חמים ביותר. אולם רבנו סירב לכך בתוקף ואמר, כי אין לו צורך במזגן היות שאפשר לפתוח את החלון ודי לו בזה. והוסיף ואמר: "האם ברצונכם שאקבל את שכרי בעולם הזה ח"ו?". הרי כל מה שהאדם נהנה בעולם הזה, יורד לו משכרו לעולם הבא, ועל כן, צריכים אנו רק את צרכינו, ולא יותר!". רבנו חי את העולם הזה כפרוודור ותו לא, כיוון שידע, שחיי העולם הבא הם העיקר. וכך גם היה מחנך את תלמידיו, שניהגו בצניעות ויסתפקו במועט ולא ירדפו אחר מותרות. מעשה שירד הרב מירושלים עם פמליה מבני המשפחה לעיר הרצלייה, בחבל השרון, כדי להשתתף בשמחת נישואין של אחד מקרוביו. כשחזר לירושלים אחרי החתונה, באישון לילה ואפלה, כבר הראו מחוגי השעון שהשעה קרובה לחצות. אף על פי כן, אמר הרב לנהג המכוננית, שהסיעה את הרב ופמלייתו, כי יוריד תחילה את בני לווייתו איש-איש סמוך למעונו, ורק לאחר מכן יביאו אל אולמי "נוף ירושלים", אשר במערב העיר, בפאתי שכונת בית הכרם. לאחר מכן ביקש, מבן אחותו שיתלווה אליו. שאל אותו אחיינו: "להתלוות? להיכן?" השיבו: "לשמח חתן וכלה". חזר ושאל האחייני: "כעת? בחצי הלילה?". ענה והסביר לו הרב: "כן, בוודאי, גם אם יראה אותנו רק אחד מבני המשפחה - דיינו!". נתמלא הצעיר סקרנות: "מי הם החתן והכלה?". סח לו רבנו, שהחתן הוא בחור מסכן, יתום מאמו, ואלמלא דחקו בו הקרובים מהרצלייה לבוא ואלמלא שלחו מכוננית להסיעו מן הבית, היה בלי-ספק נשאר בירושלים. והכול כדי להשתתף בחופת היתום. עם הגיעם לאולמי "נוף ירושלים", מצאו את קהל הקרואים יושב עדיין אצל השולחנות וכולם מברכים המזון. אחר כך נודע להם, שבזמן החופה אבד שטר הכתובה, ועד שהשיגו טופס אחר חלפו יותר משעתיים, לכן התאחרו כל כך בסעודה.. הופעת רבנו בשעה כזאת גרמה להתרגשות רבה. החתן בכבודו ובעצמו קם ממקומו וחש לקראתו בשמחה. עוד הרבה אנשים קמו מכיסאותיהם כדי להקביל פניו. הושיבוהו בראש. מיד פנה לבן-לווייתו ואמר: "ניטול ידיים ונאכל כזית, הלא כן?". מיד הביאו לפניו נטלה עם ספל מים. הרב בצע על הפת. אחר הורה לבן-אחותו שישב לצדו, שיברך על המזון, בעוד הוא עצמו נוטל בידי את הכוס, ומברך בגילה ומרנן את כל שש ברכות הנישואין. הרב גם נשא דברי ברכה קצרים, דרשה מלבבת, ותיכף יצא במחול ושירה עם החתן וכל הקהל סביבם, והשמחה פרצה מן הלבבות עד השמים. אבי החתן ודודיו היו כל כך נרגשים, עד שזלגו עיניהם דמעות של אושר וגיל. אמר אז רבנו: "גם את הדמעות האלה, הקדוש ברוך הוא סופר ומניח בבית גנזיו". ובפנותו אל מלווהו הזכיר לו: "נהנה זכינו באמת לשמח חתן וכלה". גם לאחר שתקפו את הצדיק חוליים קשים, בערוב ימיו, לא שינה ממנהגו לשאת מדברותיו בקרב העם. שאלוהו: "מדוע אינו חדל מכך כדי

לשמור על בריאות גופו, אחר שנצטווה על ידי הרופאים להרבות במנוחה? " השיב הרב צדקה: "וכי ידעתם איזו אחריות אני מקבל עליי אם אנוח? וכי אפשר לדעת אלו תוצאות ישנן לדרשה אחת? הנה זה מקרוב בא אליי יהודי בעל חזות חרדית מובהקת, כשהוא מוקף בילדיו, זרע בך ה', והוא מספר לי, שבעבר הלא רחוק היה חילוני גמור, אבל בהשפעת דרשה אחת שלי, בשכונת 'קטמון', חזר בתשובה והציל עצמו וביתו מרדת שחת..."

הגאון רבי בן ציון מרדכי חזן זצ"ל

יום ההילולא י"ב בחשוון

הגאון רבי בן ציון מרדכי חזן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרל"ו 1875 בבגדאד בבל. גדל בביתו של רשכב"ג החכם המקובל ר' יוסף חיים זצ"ל. בהיותו כבן 28 שנים עלה לארץ ישראל בעצת הבן איש חי, כי בשל קולו הערב שימש כחזן של הבא"ח דרש ממנו המושל הערבי להיות מואזין במסגד. בהגיעו לארץ השתכן בשכונת הבוכרים בירושלים. שם המשפחה שונה מ'נחום', מאחר שהשלטונות בארץ החליטו, ששם המשפחה יהיה ל'חזן' בשל קולו הערב. עסק בצרכי ציבור. הקים את הישיבות 'מעייני גנים' ו'שושנים לדוד'. מונה להיות אחראי על בניית הקליניקה 'חסד לאברהם' בחברון ע"ש אביו של הנדיב ר' יוסף אברהם שלום מכלכותא בהודו. כיום נקרא 'בית הדסה'. מונה ע"י הבא"ח לנצח על מלאכת הקמת ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה מכספי הנדיב ר' יוסף שלום מכלכותא ה'בן איש חי' יעץ לנדיב לתרום את כספו למטרה זו והלה תרם 30.000 לירות זהב. הערבים ביקשו להרוג את רבינו בטענה, שהקרקע היא רכוש הוואקף הקדש. המשך הבניה התאפשר לאחר שדגל בריטי הונף מעל המקום, יען כי הנדיב היה נתין בריטי. הבנייה ארכה כעשר שנים כולל הפסקה בימי מלחמת העולם הראשונה, ובשנת ה'תרפ"ג 1922 נסתיימה. אז עזב את שכונת הבוכרים, התגורר במתחם הישיבה וניהל אותה עד יומו האחרון. רבינו עמד בקשר הדוק עם הבא"ח והיה המקשר בינו ובין ר' אליהו מני רבה של חברון. הגיה את כל ספרי הבא"ח והביאם לדפוס בארץ. תואר פניו והקדושה הנסוכה על פניו הביאו אפילו את הגויים להעריכו ולכבדו. שימש כחזן בבית הכנסת 'איסטמבולי' הגדול ברובע היהודי. ר' עובדיה יוסף זצ"ל זכה להיות בן בית בבית רבינו. דרשן מופלג. דרש בשכונת נחלת ציון ואח"כ דרש בביהכנ"ס רבן יוחנן בן זכאי ברובע היהודי. חשש מפני הגזל. גאון בנגלה ובנסתר. רבים פנו עליו ונושעו. ברכותיו עשו פרי. מפורסם כמרפא חולים, מסיר פחדים ופוקד עקרונות מכל מקום לא היה מוכן לקחת כסף בשום פנים. בעל רוח-הקודש. ידע את יום פטירתו. נפטר ב-י"ב חשוון ה'תשי"ב 1951. חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים. אביו: ר' מרדכי. אמו: מרת רחל. מרבתי: המקובל חכם ר' יוסף חיים בעל ה'בן איש חי', המקובל חכם ר' שאול דוויק הכהן. בניו: ר' יוסף חיים ע"ש רבו ה'בן איש חי', ר' מרדכי ז"ל, ר' מאיר אחיו התאום ר' עקיבא נפטר בילדותו ור' אביחיל הי"ו. מכתביו: את דרשותיו, שדרש במשך ארבעים שנה, ערך כדי להדפיסם, אך כל כתביו אבדו עם נפילת הרובע. להלן סיפורים, שהביא ידידי ורעי ר' דניאל אלול בספרו "אורח צדיקים": אמו של רבינו ילדה שני בנים והם נפטרו לה ל"ע יום לאחר הברית. כשהרתה בפעם השלישית חששה, שגורל בנה השלישי רבינו יהיה כאחיו, ופנתה למעונו של ראש גולת ישראל בבבל ר' יוסף חיים בעל ה'בן איש חי'. בבואה שטחה לפניו את בקשתה, שיתפלל על העובר שלא ימות כאחיו. ה'בן איש חי' ברכו ואמר לה, שיחיה בעזרת ה'. כעבור זמן ילדה בן במזל טוב וביום השמיני נכנס בביתו של אברהם אבינו. למחרת הברית החל הילד לפרפר, והחשש לחייו גבר. אמו

לקחה אותו לבית ר' יוסף חיים ואמרה בבכי שחיי הילד בסכנה, ונראים בו סימני גסיסה. אמר לה הצדיק: "הניחי את הילד אצלי, ואני אגדל אותו כבן". והאם השאירה אותו בבית הרב והלכה לה. כך זכה רבינו לגדול בבית רבו והיה לו כבן מאמץ. מפני כך זכה לקרבתו, למד ממנו את תורת הנגלה לתורת הסוד, וזכה לרכוש לעצמו רבות מהליכותיו של ר' יוסף חיים. מפי בנו ר' אביחיל הי"ו. ממשיך מורשת אביו בוחנות בביה"כ 'אהל יעקב' ברמת גן על העובדה שרבינו ידע יום פטירתו, ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: כמעט ארבע שנים עברו מאז נפל הרובע היהודי בעיר העתיקה בידי הלגיונרים הירדנים. באותה העת, מאז חורבן ישיבת 'פורת יוסף' ברובע, למדו תלמידי הישיבה בשכונת הבוכרים, ורבינו עבר להתגורר בקטמון. היה זה ביום ראשון, י"ב חשוון שנת ה'תשי"ב. בנו ר' אביחיל יצא לעבודתו, ורבינו אמר לאשתו כי הוא רוצה לנסוע לישיבת 'פורת יוסף'. היא טענה שהדבר קשה ושלא כדאי לו לטרוח כעת ולנסוע עד לשם. אולם רבינו אמר, שכבר מלפני ראש השנה לא ביקר בישיבה ונכספה נפשו להגיע ולבקר בה. הצדיק נסע בשני אוטובוסים להגיע לישיבה. בישיבה פגש את כל הרמ"ם וביקש מהם מחילה. הוא התנצל לאמר, כי חושש שמא נזף במישהו, והגם שהיה זה לשם שמים מכל מקום רואה הוא צורך לבקש את סליחתם יען, שיודע הוא, כי שעותיו ספורות בזה העולם. הרמ"ם סירבו להאמין למשמע אזנם, וביטלו את דבריו. רבינו החזיק בדעתו, וביקש, שיתפללו עליו שלפחות יזכה להגיע עד לביתו. הרב סיים את דבריו ויצא מהישיבה. ר' יהודה צדקה לא היה רגוע ויצא אחרי רבינו באוטובוס הבא. ר' בן ציון הגיע למפתן ביתו, נשק למזווה וזעק "חטאתי עוויתי פשעתי..". וידוי וקרא שמע ישראל. הוא לא רצה, שאשתו תהיה נוכחת בשעת פטירתו - ולכן ביקש ממנה, שתכין לו כוס חלב. אחר שחיממה את החלב והביאה לו את הכוס - ראתה, שכבר נפטר. עד רגע מותו לא כהתה עינו ולא נס לחו. בהלווייתו השתתפו למעלה ממאה אלף איש. אחר ההלוויה באו לרב יהודה צדקה ואמרו לו בחלום, שהיה לרבינו ניצוץ מנשמת דוד המלך ע"ה. כמו כן סיפרה אשתו שארבעה ימים לפני פטירתו ביקש, שתקדים את יום כביסה ליום ראשון במקום יום שני כי לא תהיה פנויה ביום שני ולא גילה לה מדוע. במוצש"ק האחרון לחייו הלך לדירות בניו וברכם בלא להסביר מדוע. והיה זה פלא, משום שלא היה רגיל לבקרם. מפי בניו ר' יוסף חיים ור' אביחיל הי"ו כאשר רבינו היה עובר ברחוב היו הסוחרים הערבים קמים לכבודו. כשנפל הרובע היהודי בידי הירדנים, היה רבינו זה שהסדיר את תנאי הכניעה והפינוי של תושביו, כדי שלא יאנה להם כל פגע ונשא את הדגל הלבן יחד עם הרב מינצברג, מוכתר הרובע ראש הקהל. כשראהו המפקד הירדני, עמד מפניו, והסביר לחייליו, שראה לפניו דמות מיוחדת של מלאך. כשבנו הגדול חזר לישיבה לבקר את אביו הגיע השמש ר' מימון סודרי עם מגש של כוסות תה עבור תלמידי הישיבה, והגיש כוס לרבינו. כשראה את בנו של הרב - הגיש גם לו כוס תה. רבינו זעק ואמר לו: "אינן לו רשות לשתות כוס זה, כי כבר אינו תלמיד בישיבה וכסף הישיבה הינו של הקדש. והוא יכול לשתות בבית".

רבי יהודה יהושע צדקה זצ"ל

יום ההילולא י"ב בחשוון ה'תשנ"ב

רבינו יהודה זצ"ל נולד בתוככי ירושלים, ביום ג' בשבט שנת עת"ר. כשעמד בשנתו החמישית, פרצה מלחמת העולם הראשונה, בשלהי תרע"ד, שנמשכה קרוב לחמש שנים רצופות. ביני וביני חלו תמורות וזעזועים רוחניים בעיר הקודש. בעת ההיא חבש הילד יהודה את ספסל הלימודים ב"תלמוד תורה" מסוים, ששכן ברחוב הסמוך לביתם, בשכונת "בית ישראל" בצפון ירושלים. בכל בוקר יצא יהודה מן

הבית כרגיל, שמח וטוב לב, אך בשוֹבו הביתה, הבחינה אמו הצדקת כי הוא נעצב אל לבו ורוחו נכאה. גם שמה לבה לכך, שהילד נתמלא לאחרונה רפיון מסוים, עייפות מוֹזרה, עד שאינו מסוגל להשכים בבוקר מוקדם כדי להתפלל עם הנץ החמה, כפי שהרגילה אותו כל הימים. הדבר גרם לה דאגה מרובה. היא לא ידעה מנוח בנפשה. ותלך יום אחד אל בית ספרו, כדי לדבר אודותיו עם הרב שמלמדו. ויהי בהיכנסה אל הכיתה, חשכו פתאום עיניה, בראותה שאדם זה אשר הופקד על חינוך הילדים איננו ירא שמיים...

מיד עשתה אמו מעשה: באין אומר ודברים, החזיקה ביד בנה יהודה, והוציאתו מן המקום – לצמיתות. עוד באותו יום פנתה לחפש עבורו מקום חינוך כשר. היא התדפקה על דלתות ה"תלמוד תורה" של עדת הבוכרים, אך מזכיר המוסד סירב לרשום את הילד, בנימוק, שאין מקבלים תלמיד חדש באמצע השנה. אף על פי כן הייתה האם נחושה בהחלטתה, לא להשיבו אל המקום שהוציאתו משם. ותחגור בעוז מותניה לשכור עבורו בכסף מלא מלמד פרטי, יהודי תלמיד חכם וירא שמיים, שילמדנו תורה בטהרה. כשחלפה השנה, והתקרב מועד פתיחת שנת הלימודים החדשה, נתקבל הילד והיה מראשוני התלמידים בתלמוד תורה "בני ציון" בשכונת הבוכרים. במרחק עצום של זמן, מיטיבים אנו לעמוד על גודל-רוחה, ועל גודל המעשה של אמו הצדקת נ"ע, אשר השכילה והיטיבה להבחין, איזהו מקום כשר לחינוך בנה. ובזכות מעשיה התפתח הילד והיה למאור הגדול, שהאיר ושינה את פני יהדות ספרד בדור האחרון.

זהירותו מגינוני גדולה

מישיבת "אהל משה", בני ברק, פנו אליו פעם בבקשה לנאום בכנס מיוחד שנערך למענה. הוא הסכים ונענה בחיוב לבקשה זו. מנהלי הישיבה הבינו, שמחובתם לשלוח עבורו מונית אשר תביאהו מירושלים אל הכנס. אולם, כשבא הנהג לקרוא לו, נודעק והתרעם: "למה עשו ככה? איזה בזבוז? וכי לא יכולתי לנסוע באוטובוס ציבורי?". הסבירו לו האנשים, שכעת עומדים לאחר מעשה, שהמונית כבר נשכרה למענו. רבינו לא היה מוכן לעלות על הרכב, עד שהובטח לו, כי בשוֹבו מן הכנס לא יעכבהו איש מלנסוע הביתה בכל דרך שיחפוץ... ולא באותו מקרה בלבד. רבינו התנגד באופן עקרוני לכך שיעמידו רכב לרשותו. היה מזכיר בבת צחוק, כי מלך המשיח עתיד לבוא על חמור. "וכי אנחנו זקוקים ליותר ממנו?!", אמר.

צעף של חסד

פעם בחורף, כשהתפלל בכותל המערבי, כאשר הגיעו לברכת כהנים, התברר, שאין במקום מרבד כלשהו לפרוש מתחת לרגלי הכהנים, כך שיצטרכו לעמוד בצינה על האבנים הקרות. בקרב המתפללים נשמעו קולות טרוניה, כלפי האנשים הממונים על סדרי המקום, שלא דאגו לכך. כהרף עין פשט רבינו מעל צווארו את הצעיף החורפי שלו, רכן מלוא קומתו אל הריצפה, ופרשו בשמחה על האבנים מתחת לרגלי הכהנים.

אל תחטאו בילד!

לבו היה רגיש מאד למצוקתו הרוחנית של הנוער היהודי בארץ. כל שנות חייו הארוכים היוו שאגה קורעת-לב מתמשכת: "אל תחטאו בילד!". "לא היה כדבר הזה בכל הדורות, שהורים יכחידו מבניהם את תורת ישראל", כתב בספרו בלב שותת דם. "תמיד היו רשעים שחטאו, מפני שלא יכלו להתגבר על תאוותיהם, אבל לא הכחידו את תורת ישראל מבניהם, והיו רוצים מאד שבניהם יהיו תלמידי חכמים ושומרי מצוות. רק בדור הזה רואים את הדבר המוזר הזה – הדור גדל ללא תורה ומוסר... ולא מניחים

לאנשים דתיים להיכנס בבי"ס יהודי להרצות על נושאי יהדות... אחר כך יבואו ההורים וינשכו את בשרם, כי ירגישו שהם עצמם אחראים לכל המצב, כי לא שלחו את בניהם לבי"ס יהודי אמיתי... ובניתיים הדור גדל, ללא תורה ואמונה, ללא דרך ארץ..."

הילדים מרחוב ממילא

מעשה, שהלך לקבל פני שבת מלכתא בכותל המערבי. בדרכו, כשחלף ברחוב ממילא, הבחין בילדים עם כיפות לראשם ששיחקו בכדורגל. מישהו אחר במקומו בוודאי לא היה שם לב. אבל הוא... לבו נתמלא צער וכאב, בראותו ילדי ישראל מתרוצצים הפקר בחוץ בזמן התפילה, ללא שום השגחה. עצר מהילוכו ושאל את הילדים: "איפה אבא שלכם?". יחד ענו כולם ואמרו: "אבא נמצא עכשיו בבית כנסת פלוני, הוא מתפלל...". מיד נפנה לשם ואמר לגבאי ביהכ"נ שיפרסם בקהל, כי הוא יבוא אליהם במוצאי שבת, וינאם בפני המתפללים על נושא חשוב.

ויהי בבואו במוצאי שבת, היה ביהכ"נ כמעט ריק מאדם. המתפללים, שהתגוררו בסביבה הקרובה, פשוט לא הגיעו. אולם רבינו זצ"ל לא ויתר. ביחד עם הגבאי פנה לחזור על פתחי הבתים ולאסוף את הקהל לדרשתו. הוא דיבר בהתרגשות רבה, הייתכן להזניח כך את הילדים, שהם האוצר היקר ביותר שהפקידו משמיים בידינו?! והיה הולך ומזעזע את השומעים בתוכחתו הנוקבת, אשר הלמה כפטיש על ראשם, עד שנתמלאו רגשי אשם וחרטה, וקיבלו על עצמם מכאן ואילך להיטיב דרכיהם. את תוצאות ההשפעה של דרשתו זו, אפשר היה לראות אחרי שחלפו שנות דור, כשאותם ילדים מוזנחים מרח' ממילא ישבו ב"כוללים" ועסקו בתורה לשמה.

הצלת ילדי העולים

מסכת בפני עצמה היא עשייתו להצלת הדור הצעיר מבני העולים. באותם שנים, התמסר רבינו זצ"ל להעמיד את אחינו בית ישראל מגלות בבל, מצרים ותימן, ושאר ארצות, על חובתם לחנך ילדיהם לתורה ויראת שמיים. אף הוא אירגן אז משלחת, שהורכבה מזקני הרבנים והמקובלים, שיצאו בעקבותיו אל מחנות הקליטה של העולים, ועשו עליהם רושם אדיר בהופעתם האישית. החכמים האלה פנו אל העולים החדשים בדרישה תקיפה, שיהיו מוכנים אפילו למסור את הנפש, כדי להמשיך גם פה בארצנו הקדושה בשמירת התורה והמצוות, כפי שקיבלו מאבותיהם מדור לדור, ולא יתפתו חלילה למשאות-שווא ומדוחים של החופשים. עד כמה החשיב פעילות זו, ניתן ללמוד מהוראתו המפורשת לתלמידיו המובהקים, הלכה למעשה, שההולכים לעסוק ברישום ילדי ישראל לתלמודי תורה – פטורים באותו זמן מתלמוד תורה ומן התפילה. הוא היה אולי ראש-ישיבה יחיד בכל הארץ שהלך בעצמו, ולקח עמו גם את תלמידיו, לשדל הורים שלא הכיר אותם מימיו, כי יאותו לרשום את ילדיהם בבי"ס תורני.

"תתענה! תשב על הארץ כאבל!"

יום אחד נכנס בדברים עם יהודי פלוני, שהעביר את ילדיו מבית ספר דתי לרשת החינוך הממלכתית. הוא זעזע את לב האיש בדברים המשברים את הלב, עד שהלה פרץ בכייה גדולה, ושפך לפניו את מר שיחו: "אני מצדי רוצה להעניק לילדיי חינוך דתי, אבל האישה מתעקשת ועומדת בדרכי! כלום סבור ראש הישיבה, שאני מחויב להתקוטט עמה בגלל זה, והאם כדאי להרוס בשל כך את שלום הבית?", שאל אותו האיש. "חס וחלילה", השיבו רבינו, "אבל להתענות חייב אתה! וגם עליך לישב על הארץ כאבל

על גורל ילדיך...". נכנסו הדברים בלב האיש. חזר לביתו והתחיל מתענה, יושב על הארץ כאבל, ובוכה תמרורים. נודעוזה אשתו למראה עיניה, ובו במקום כל עקשנותה פגה. לימים זכתה אמא זו לראות פרי הילולים: שני בניה משמשים בקודש כראשי ישיבות, מרביצי תורה בישראל. ואלו גם כן מן הנפש אשר עשה רבינו זצ"ל.

"זהו בני!"

ילד ירושלמי פעוט, שהוריו התגוררו בשכונת "הגבעה הצרפתית", היה הכרח להוציאו מביה"ס היחיד שפעל בשכונה – בית ספרם של ה"קונסרבטיבים". איכשהו הגיע עינינו ל ידיעת רבינו, שנרתם למשימה בכל חום נפשו. והנה, במוסד החינוכי התורני סירבו לקבלו בנימוקים שונים. שיגר רבינו מכתב למנהל, ביקש בכל לשון של הפצרה לקלוט את הילד, אך המכתב לא הועיל. הוא קם למחרת, ויצא בשעה מוקדמת אל בית הינוקא. לקחו וחיבקו בזרועותיו, ונסע אל ביה"ס המיועד. כשראה אותו המנהל מבעד חלון משרדו, נתמלא חרדת קודש, לא עמד בו האומץ להיות נוכח במקום והסתלק. רבינו נכנס עם הילד אל הבניין, איתר במהירות איפה הכיתה המתאימה בשבילו, פסע לתוכה, והציג את הילד בפני המורה הנדהם: "זהו בני! אם תהיינה חס וחלילה בעיות תפנה אלי...". הוא חיפש עבור הילד כסא נוח. הושיב אותו במקום מאוורר, ליד החלון, ופנה לביתו...

ט"ו חשוון

הרה"ק רבי חיים פינטו זצ"ל

יום ההילולא ט"ו בחשוון

רבי חיים פינטו זצ"ל - המכונה ר' חיים הקטן, כדי להבדילו מסבו: נולד בשנת ה'תרכ"ד 1864 נודע כצדיק נשגב שתפילותיו וברכותיו אינן שבות ריקם. שמו התפרסם והמונים פקדו את ביתו לבקשת ברכה, תפילה ועצה. באהבתו הגדולה לעניי ישראל חיזק ותמך כמנהג אבותיו בעניי מוגדור. נהג ללבוש מלבושים פשוטים, לשבת בין העניים, לעודד את רוחם, לשמחם וקרבתם לתורה ומצוות. בכל יום היה נכנס לבית איזה עני ושואל: "מה הכנתם היום לאכול, כי אני רוצה לאכול איתכם", באותם ימים מאכל העניים היה סלט ירקות או לחם עם תה. הצדיק היה יושב איתם ואכל מלחמם ושמח יחד איתם, ואח"כ בירך אותם ונפרד מהם לשלום. ולא היה אוהב לאכול משולחנם של עשירים. בעל צדקה גדול, ובכל פעם שהיה מחלק צדקה לעניים, היה מכבס תיכף את המטפחת, שבה היה מניח כסף מנהגו היה לרכז כסף במטפחת ייעודית, באחד הימים נשאל לפשר הדבר, ענה להם הצדיק: "הלכלוך הגדול של העולם הזה הוא הכסף, לכן כל פעם שאני מחלק את הכסף לעניים, מייד כשאני מסיים את החלוקה, אני מכבס את המטפחת שלי מקליפות הלכלוך של העולם הזה". כ-4 שנים לפני הסתלקותו עבר ממוגאדור לקזבלנקה, טרם נסיעתו קרא לבנו והודיעו, כי הוא חש שעבים שחורים מכסים את שמי היהדות וגזירות נוראות מאיימות, על כן יש להתחזק בעבודת ה', להתפלל ולהתחנן כדי להעביר את רוע הגזירה, או לכל הפחות להקל אותה ולו במעט. טרם הסתלקותו איבד את מאור עיניו, אך תמיד ידע מי ניצב לידו וכיצד מראהו. נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תרצ"ח 1937 כשנה לפני פרוץ השואה. ציונו בקזבלנקה שבמרוקו. חי כ-73 שנים. בזמן פטירתו הספידו הרב הקדוש ר' שמעון אביקציץ זצ"ל - והיה גשם חזק מאוד, והרב הנ"ל ביקש "בזכות הצדיק יפסק הגשם" וכך היה. אביו: ר' הדאן ר' יהודה. בניו: ר' מאיר, ר' משה אהרון ור'

רפאל. סבא: ר' חיים - הראשון מצד אביו. שנים רבות לאחר פטירתו של ר' חיים, נסע הרב של קריית-ביאליק, ר' עמינדב קריספין, באוטובוס מחיפה לתל-אביב. על ידו ישב קצין משטרה, בעל דרגה בכירה, ובין השניים התפתחה שיחה. תוך כדי שיחה התברר להם מוצאם המשותף, העיר מוגאדור. "זכית להכיר את הרב חיים פינטו?", שאל הרב. "כמובן", ענה הקצין, "וכי מי אינו מכיר את הצדיק? אני חייב לו את חיי". לתמיחתו של הרב, סיפר לו הקצין, כיצד ניצלו חייו בזכותו של ר' חיים פינטו. "כאשר הייתי נער צעיר", התחיל הקצין את סיפורו, "רצייתי לרכוש משאית, ולהוביל סחורות בחברת תובלה צרפתית. זו הייתה פרנסה טובה, אבל באותו זמן היו הדרכים בחזקת סכנה. מלחמה התנהלה בין הממשל הצרפתי במרוקו לבין המורדים המוסלמים, שארבו בדרכים לנוסעים והרגו בהם". "אמי דאגה לי מאוד, ועל כן לקחה אותי לביתו של ר' חיים לבקש את ברכתו, לפני שאני עושה צעד כל כך משמעותי בחיי, ועוזב את הבית. שמחתי לקבל את ברכת הרב, אבל, כאשר ציווה עליי לקנות גלימת מוסלמים ולהניח אותה בתא הנהג- התקוממתי כולי. "כבוד הרב", אמרתי, "כיום כבר לא נוהגים ללבוש גלימות. זה לבוש מיושן, והדור הצעיר מתקדם ומתלבש בחליפות אירופאיות. מדוע שאני, שאינני מוסלמי, חייב להחזיק גלימה בתא הנהג?". "עשה כדבריי", ענה לי הרב בניחותא, "יום יבוא והגלימה תציל את חיך". אמי הפצירה בי מאוד לשמוע בקול הרב, וגם אני חשבתי, שאם לא יועיל- בודאי לא יזיק להחזיק גלימה בתא הנהג. אחרי הכל, הגלימה לא תופסת מקום רב, ואם היא מקופלת- אף אחד לא מבחין בה. אמי קנתה לי גלימה, ואני הנחתי אותה על יד תיק הטלית והתפילין בתא הנהג. התחלתי לעבוד כנהג בחברת מובילים, והנסיעות הממושכות ברחבי הארץ השכיחו ממני את הגלימה. באחד הלילות הגענו לחניון ועצרנו לחניית לילה. היה זה חניון מסודר לנהגים, שבו נהגנו ללון מחשש להתנפלות המורדים. בהיותי עייף מהדרך הארוכה, התכרבלתי בתא הנהג והתכוננתי לשינה ממושכת. בגלל הקור, התעטפתי בגלימה, וכעבור מספר דקות ישנתי שנת עמלים מתוקה. בבוך התעוררתי משנתי העמוקה, רענן ומלא כוחות. הסטתי את הגלימה, הורדתי את השמיכה והצצתי החוצה אל החניון. מראה הזוועה שנתגלה לעיני עורר בי חלחלה. ליד המשאיות היו גוויות הנהגים. התברר, כי באותו לילה הגיעו המורדים המוסלמים לחניון. הם עברו בלאט ממשאית למשאית, ובכל מקום, שבו ראו נהג בעל לבוש אירופאי, חשבו שהוא צרפתי והרגו אותו. מי שהיה עטוף בגלימה המוסלמית המסורתית, ניצל מהגורל המר. מכיוון שהייתי עטוף בגלימה, הסיקו שגם אני מוסלמי, ולא נגעו בי לרעה. למחרת האירוע הנורא, עזבתי את חברת התובלה. מיהרתי לבית הצדיק, ברכתי ברכת "הגומל", ובאותו שבוע ארזתי את חפצי ועליתי לארץ ישראל. זכותו של הצדיק רבי חיים פינטו עמדה לי להינצל ולעלות לארץ", סיים הקצין את סיפורו המדהים, "ובזכותו אני חי!"

המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל

יום ההילולא ט"ו בחשוון

המקובל הנסתר רבי יהודה לאון פטילון זצ"ל: נולד בטורקיה. מקובל. צדיק נסתר. חסיד ועניו. רבים נושעו מתפילותיו. התגורר ביפו. הסתיר את גדולתו ומעשיו בעזרת מקצועו כצייר. נודע כבעל מופת. בקי גדול היה בעולם הנשמות והגלגולים, הוא הצטיין בעיני הרואות למרחקים, מביתו שביפו השקיף על כל פני הארץ, היו לו קשרים עם עוד צדיקים נסתרים שהיו נפגשים יחדיו וממתיקים סוד. באותה תקופה היו מספר צדיקים נסתרים, שהיו נראים מפשוטי העם, ואף השכנים שלהם לא ידעו על גדולתם. ביניהם: החכם ר' מנחם מנשה, ר' יוסף וולטוך, ר' משה יעקב הכהן רביקוב "הסנדלר הקדוש"- באותה

תקופה הגדילו להסתיר את עצמם במסווה, ר' עמרם בלוי, ר' יוסף דיין ועוד. אותם צדיקים ביקשו להסתיר את מעשיהם ולעשות במלאכות שונות, כגון: ציור, סנדלר, שמש וכיו"ב. רק לאחר פטירתם נודע ברבים כי הם היו מעמודי התווך שהחזיקו את העולם. אולם בחייהם לא נודע דבר מעשיהם לרבים. פעמים רבות כאשר באו אנשים עם צרות וייסורים אל חכם מנחם מנשה זצ"ל אשר העיד עליו המקובל ר' מרדכי שרעבי זצ"ל כי היה מראשי הל"ו הצדיקים הנסתרים שבדור שלחם אל ר' יהודה ליאון פטילון. נפטר ב-ט"ו מר-חשוון ה'תשל"ה 1974. ציונו בבית-העלמין בסנהדריה. אף לאחר פטירתו ראו העולים על קברו ישועות ונחמות. אמו: מרת שרה.

על ראייתו למרחקים ורוח-קודשו מובא בספר "עוד יוסף חי" כי בשנת תש"ך לערך באו אל הרב פטילון שניים מתלמידיו וסיפרו לו כי חכם ר' יוסף עדס מיישיבת "פורת יוסף" בירושלים, סיים עם תלמידיו את מסכת שבת, וגם הם במסגרת שיעורי ערב שהתקיימו בת"א סיימו את הלימוד, ולכן החליטו לערוך במשותף מסיבת סיום נכבדה במירון, מקום ציונו של רשב"י הקדוש. הם הוסיפו וביקשו ממנו שיצטרף אליהם. הרב האזין לדבריהם ומיד נענה ואמר: "רואה אני עתה אדם בדרגת מלאך היושב על קברו של בניהו-בן-יהוידע, לראשו חבוש כובע ברט והוא לבוש מכנסי חאקי. בידו נמצא ספר כוונות והוא מכוון ייחודים. אם תבטיחו לי כי תיסעו לקברו של בניהו בן-יהוידע אצטרף אליכם, כי יודע אני שישנה שם עד לשבוע הבא וברצוני לראותו מקרוב". לשמע דברים אלו היוצאים מפיו של רבנו, שידוע היה בראייתו הטובה למרחקים, הנהגו שני התלמידים בראשם להן, וכי יפקדו את ציון המבוקש. משיצאו למסע יחד עם רבם, השתטחו תחילה על ציונו של רשב"י במירון, ואח"כ חגגו ברוב פאר והדר את מסיבת הסיום. למחרת, עם נץ החמה התפללו שחרית ושמו פעמיהם לכיוון קברו של בניהו בן-יהוידע הנמצא ביציאה מצפת. מרחוק ראו את מצבת האבנים הנמצאת באמצע השדה ולידה ישב אדם שתאם בדיוק את תיאורו של הרב פטילון. היהודי חבש כובע ברט ולבש מכנסי חאקי. כשהתקרבה המכונית אל ציון הצדיק, מיד קם ר' יוסף דיין מהקבר וזו הצידה תוך שהוא ממשיך ללמוד מתוך הספר. כל החברה ירדו מהרכב, התפללו וערכו שבע הקפות במקום. שני התלמידים ששמעו מפי הרב פטילון על הימצאות הצדיק, התבוננו בו ועקבו אחריו וגילו כי הספר שבידו זה ספרו שבידו של הקדוש של השד"ה ע"פ הרש"ש "בניהו בן-יהוידע". הם ניגשו אליו ואמרו: "יודעים אנו שכבודו צדיק נסתר. הרב פטילון גילה לנו, תודיע לנו מה שמך ונפגוש אותך בירושלים". משראה ר' יוסף כי עלו על עקבותיו ולא יוכל להתחמק מהם, מסר להם כי שמו "יוסף דיין" ולא יספ לדבר איתם. כך החלה התגלותו של עוד אחד מהצדיקים הנסתרים ליחידיים. סיפר יהודי בר אורין ששמע מחברו שזכה להיות נוכח בסעודת ברית-מילה של אדם מסוים. באותו מעמד היו נוכחים הצדיקים ר' יוסף וולטוך ור' יהודה ליאון פטילון. החבר סיפר שעמד לידם ושמע איך שהם מתלחשים ביניהם, ואחד אומר לשני: "מדוע אליהו הנביא עדיין לא הגיע לברית?". ר' פטילון השיב לר' וולטוך: "היות ועוונותיהם של מספר אנשים מהנוכחים מעכבות". לאחר זמן קצר שמע איך מתלחשים שוב הצדיקים ביניהם ואומרים: "הנה הגיע אליהו הנביא באיחור, כנראה שזכות הציבור גרמה שיגיע היות ונמחלו עוונותיהם בזכות הברית", ונמשך עוד הדו-שיח בין צדיקים אלו. מובא בספר "חכם מנחם מנשה" מעט על גדולתו של הרב: פעם שהה אדם מסוים בבית הרב פטילון, ולפתע ראה חתולה נכנסת לבית הרב ונעמדת לפניו. הרב פטילון התבונן בה ואמר: "לכי, את מתוקנת!" מיד יצאה החתולה מחדרו של הרב. שאל אותו מקורב את הרב: "מי זאת?" - "זוהי נשמה של בחורה הייתה בת שבע-עשרה אשר חיללה את השבת וכאה בגלגול חתולה. עתה באה הנשמה על תיקונה וברגע זה נדרסה למוות". משיצא המקורב מבית-הרב, גילה לתדהמתו את נבלת החתולה מושלכת באמצע הכביש, היא נדרסה

על-ידי משאת ברגע שיצאה מביתו של הצדיק. הסיפורים הנ"ל מעטים הם מיני רבות, מתוך הסיפורים שהיו עם הרב פטילון, בהם ראו אנשים רבים ישועות ונחמות.

ט"ז חשוון

הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל

יום ההילולא ט"ז בחשוון

הגאון הרב בן ציון אברהם קואינקה זצ"ל - נולד ב-כ"א ניסן ה'תרכ"ז 1867 בעיר העתיקה בירושלים. משפחתו נושאת את שמה של עיר מוצאה קואינקה בספרד, ולאחר הגירוש התיישבה בסלוניקי. הוריו עלו מסלוניקי לארץ במחצית המאה ה-19. בהיותו כבן שמונה שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירושיהם, וכן בפרקים ממשניות ומספר סוגיות בגמרא. בשנת ה'תרל"ו 1876 בהיותו כבן תשע שנים בלבד התחיל להניח תפילין ונשא את הדרשה הראשונה שלו בציבור. משנת ה'תרל"ח 1878, והוא בן 11, החל לכתוב לעצמו חידושי תורה ושמו יצא לתהילה ולעילוי. בשנת ה'תרמ"ב 1882 התחתן ועבר לגור בשכונת 'אוהל משה' שמחוץ לחומות. בשנים אלה, היה סמוך על שולחן אביו והקדיש את עצמו ללימוד תורה כשאביו רוכש עבורו ספרים. בשנת ה'תרנ"א 1891 נפטר אביו ורבינו נאלץ לנהל את עסקיו, אך ההצלחה לא האירה לו פנים. בשנת ה'תרנ"ו 1896 ייסד את כתב העת התורני 'המאסף', שאיגד חידושי תורה של רבנים שונים מתקופתו. קרוב ל-19 שנים יצא כתב העת כשרבינו משקיע בו את כל הונו וכוחו. בשנת ה'תרנ"ז 1897 התמנה כדיין בבית הדין של חכם ניסים ברוך וחכם שלמה סווין ור' יצחק אשכנזי, ובשנת תרנ"ח 1898 החל לשמש כראש ישיבת 'תפארת ירושלים'. בשנת ה'תרנ"ט 1899 יצא כשד"ר בשליחות ישיבת 'בית א-ל' והכוללים הספרדים שבחברון. בדרכו עבר לבבל והגאון חכם ר' יוסף חיים הציע לו לכהן כרבה הראשי של בגדד, אך רבינו סירב. בשנת ה'תרס"ג 1903 חזר לארץ והראשון לציון ר' יעקב שאול אלישר מינה אותו כראב"ד בירושלים. בשנת תרס"ו 1906, הקים את 'בית הזקנים ועדת הספרדים' בירושלים ועמד בראשו. בשנת ה'תרצ"א 1931 התמנה כרבה של חברון, תפקיד אותו שימש עד ליום פטירתו. נפטר ב-ט"ז חשוון ה'תרצ"ז 1936. חי כ-69 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים. אביו: ר' אברהם. אמו: מרת בכורה דונה. אשתו: מרת אסתר קואינקה קרובתו. מרביתיו: ר' מרדכי ישראל שריזלי, ר' מנחם בכר יצחק, ר' וידאל חנוך אנג'ל. מתלמידיו: ר' אברהם פינטו, ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל ה'ראשון לציון', ר' בן ציון פיזאנטי, ר' בנימין לוי, ר' חנניה גבריאל, ר' יוסף לוי, ר' משה ניסים, ר' ניסים דאנון. מספריו: • הושיע ציון - דרושים על התורה • זיכרון לאברהם - חידושים על המשניות • תפארת ציון - על התורה בהלכה ובאגדה • הזיכרונות והתולדות - יומנו של רבינו • קונטרס כללים - לפי סדר הא"ב • פרפראות לחכמה - הלכות • דרושים. רבינו ידע אף את מועד פטירתו. סיפר הגאון ר' חיים דוד הלוי שבצעירותו גדל בשכונת 'אוהל משה' בירושלים. באותה תקופה גרו בשכונה זו יותר מתריסר רבנים ספרדים גדולי עולם. רבינו התפלל בבית - הכנסת 'טראנטו' ור' חיים דוד הלוי זכה להתפלל עימו. פניו של אותו גאון היו מאירות באור עצום. אביו, ר' משה הלוי שימש כשליח ציבור באותו בית-כנסת. פעם אחת ביקש ר' משה הלוי מרבינו שירשה לו להתפלל את תפילת מוסף כשליח ציבור ביום הכיפורים. זאת כיוון שרבינו בכל שנה ושנה נהג הוא בעצמו להתפלל תפילה זו. רבינו ענה לו במיתון וענוות חן כדרכו: "אתה צעיר ותזכה עוד שנים רבות להתפלל מוסף ביום כ", ואילו אני קרוב

לזיקנה ואיני יכול לוותר". מובן מאליו שכך היה. כעבור מספר שנים לאחר הכנסת ספר תורה להיכל, פנה ר' משה הלוי לרבינו והזמינו כרגיל לתפילת מוסף. להפתעת הכל סירב רבינו לעבור לפני התיבה כאשר ר' משה הלוי מפציר שוב ושוב ברבינו, ענה הצדיק שאין הוא יכול מסיבות בריאותיות. כאשר הרב עמד על סירובו התערב גבאי בית-הכנסת ר' יעקב ברוך ששימש גם כמזכיר ראשי של הרבנות הראשית ועודד את ר' משה הלוי להתפלל מוסף. כשהגיע בתפילת החזרה לוידוי, עבר רבינו לפני התיבה וביקש לומר את הוידוי. הצדיק פתח בבכי ואת כל הוידוי אמר בקול בכי ואנחה. אותו וידוי החריד מאוד את כל המתפללים שהכירו את הצדיק כאדם השמח תמיד. אחרי יום הכיפורים נודע, שבאותו ערב כתב את צוואתו וכעדים החתים את ר' יעקב ברוך ואת ר' אליהו פרדס רבה של ירושלים. הרב אמר להם כי מקובל היה שבאותה שנה שלא יוכל לעבור לפני התיבה לתפילת מוסף ביום-הכיפורים תהיה שנת הסתלקותו. ימים אחדים אחרי חג הסוכות חלה רבינו. בשכונה פשטה שמועה שמצבו של רבינו קשה מאוד. כשבני ביתו בכו למראה סבלו, אמר להם: "אל תבכו, עדיין יש לי זמן עד יום פלוני שעה פלונית". ואכן כך בדיוק היה. רבינו נפטר במועד שנקב. אז הבינו שרבינו לא רק גדול בתורה אלא גם צדיק גמור שידע לכוון בדיוק את שעת הסתלקותו. מעובד מתוך שו"ת 'עשה לך רב' חלק ו' סימן מ"ג עמ' קמ"ט על שקידתו העצומה בתורה גם במצבים קשים שפקדו את חייו זאת לא ניתן לתאר ולשער. רבינו ניהל יומן ובו גולל את שאירע עימו. פעם אחת חלתה בתו הקטנה במחלה קשה ל"ע וכולם חרדו מאוד לגורלה. במקרה כזה מטבע הדברים כל הבית היה מלא בקרובים וידידים שונים שהיו באים לבקר כדי לראות מה שלום הילדה וכן להסיח את העצב. בינתיים הילדה הגיעה עד שערי מוות כאשר בבית היו אביו, אימו, חמותו ורבינו. החמה מיד הלכה לבית הרבנים ר' מרדכי ור' יצחק אשכנזי לקרוא להם. הרבנים הגיעו לבית וראו כי הילדה גוססת. הם חיפשו את רבינו ושאלו: "היכן הרב?". התשובה הייתה כי הוא יושב בחדר הסמוך. הם נכנסו ולהפתעתם המרובה ראו את רבינו יושב ולומד בשעה קשה זו כאשר הוא מוקף בספרים רבים. פליאתם הייתה עצומה והם שאלו את רבינו: "כיצד ייתכן ורבינו שנמצא בשעה קשה זו מסוגל לשבת וללמוד? הרי הבת גוססת?". השיב להם רבינו: "ומה בידי לעשות? הרי כל בני הבית נמצאים ומה שאפשר להשתדל ולדרוש ברופאים ולהביא תרופות הרי כבר הם משתדלים לעשות". מתוך יומנו האישי,

הובא ב'המאסף' לר' עזרא בצרי חוברת 1 עמ' 103

י"ז חשוון

הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל

יום ההילולא י"ז בחשוון

הרב עמרם רוזנבוים חסידא זצ"ל- נולד בשנת ה'תקנ"ג 1789. מצאצאי גאוני עולם ביניהם המהר"ל מפראג, ר' העשיל מקראקא, ר' אדם בעל שם-טוב. מילדותו ניכר בקדושתו. מאז עמד על דעתו היה מקודש בקדושה יתירה, עד שהעיד עליו החת"ס, שלא הניח כמותו בצדקות בחוץ לארץ. שקד על לימוד התורה הקדושה ולאחר שהתפרסם בקדושתו נתווסף לו הכינוי 'חסידא'. בבית חמיו למד מספר שנים בהתמדה. בשנת תקע"ד 1813 בהיותו כבן 24 שנים התמנה כאב"ד אירשא. בשנת ה'תקפ"ט 1819 מונה לרב העיירה מאד הונגריה. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח- הקודש. מלומד בנסים. נודע כאיש מופת. דרכו בקודש הייתה להתענות משבת לשבת. בשנת ה'תקפ"ו 1825 עלה לארץ ישראל הספינה

בה הפליג הקדימה לבוא בתשעה ימים קודם! והתגורר בצפת. מינוהו תוך זמן קצר כממונה ונשיא "כולל החסידים". באותה עת לא הטמינו אף אדם בבית החיים הישן בצפת מחוסר מקום, אולם רבינו עמרם ראה ברוח קודשו מקום אחד פנוי, ובו ביקש להיטמן. נפטר ב-ט"ז מרחשוון ה'תק"צ 1829. כשעה לפני פטירתו זכה לראות את האור הגנוז מששת ימי בראשית ובירך עליו בשם ומלכות: 'המאיר לעבדיו מאור הגנוז מששת ימי בראשית'. חי כ-40 שנים. ציונו בצפת. אביו: ר' משה נחום. אשתו: בת הגה"צ ר' ישראל ברילל זצ"ל אבד"ק פאלאטא נישא בהיותו כבן שלוש-עשרה. מרבתי: ר' מרדכי בנט אב"ד ניקלשבורג. מתלמידיו: ר' שמואל מסאלנט אב"ד ירושלים.

שנים רבות היו אביו ואמו חשוכי בנים, ותמיד התפללו, שיפקדו בזש"ק. פעם אחת אירע, שליד ביתם נעצרה עגלת סוסים, מתוכה ירד בעל עגלה אשר הכרת פניו ענתה בו, כי צדיק הוא. הקיש על פתח הבית וביקש, שיתנו לו להניח תפילין דר"ת, כי ירא, פן תשקע עליו החמה, ועדיין לא הניח. ר' משה נחום הכניסו לביתו וקבלו בסבר פנים יפות. האורח הניח את התפילין וביקש להמשיך לדרכו. אולם בעל-הבית הפציר בו, שיסעד את לבו טרם יציאתו לדרך. הלה נעתר לבקשתו, סיים לאכול והתחיל לברך ברכת-המזון. כשהגיע לברכת הרחמן, הגביה קולו ואמר: הרחמן הוא יברך את הרב בעל הבית... אותם ואת זרעם". כשסיים לברך, פנה אליו בעה"ב ואמר לו: 'הרי עדיין לא נתברכנו בזרע, ומה ראה מר לברך אותנו ואת זרעינו?! מי ייתן, שברכתכם תתקבל וניוושע בבנים'. נענה העגלון ואמר: 'רואה אני סיבה כל שהיא, שבעטייה לא נפקדתם בבנים. מול ביתכם במרחק רב מתנוסס מגדל. בית תיפלות של הנוצרים. כשיוצאים אתם מפתח ביתכם נתקלים מבלי משים בהסתכלות בשתי וערב הנעוץ על גג המגדל. הקב"ה רוצה לפקוד אתכם בזש"ק, ולכן אין מן הראוי, כי הרבנית תביט אפילו פעם אחת בצורת השתי וערב, כי זה פוגם מאד ח"ו. על-כן עצתי שתעקרו מדירה זו, ואז תיוושעו. הדברים נכנסו ללבם, הם עברו מיד לגור במקום אחר ונפקדו בבן זכר, אשר נקרא בשם עמרם.

מעשה והוריו נסעו לקרלסבאד בהשאירם את הילד אצל קרוב משפחתם. הימים היו ימי צינה וכפור, באמצע הלילה קם אחד מבני המשפחה שאצלם שהה הילד בחששו, שמא יתקרר, כיסה את הילד במעיל צמר, והילד היה שקוע אז בשנתו. כאשר הניח את המעיל על גבי הילד, החל הילד להזדעזע ולבעוט בכל כוחו, עד שזרק ארצה את המעיל. הלה כיסהו שוב, והמחזה נשנה שוב ושוב. למחרת נשאל הילד, מדוע לא נתן לכסותו במעיל, בעוד הקור היה עז. הילד לא ידע מה לענות, הוא אמר, שלא הרגיש כלל, שנתנו עליו מעיל ושהוא זרקו ארצה. לימים כשספרו את הדבר לפני ר' משה נחום אביו של רבי עמרם ביקש שיבדקו את הבגד, אם נקי הוא משעטנו, יצאו ובדקו ואכן, התגלה כי היה במעיל שעטנו, ויהי הדבר לפלא.

פעם לביל הסדר שאל את אביו: "מדוע כשפותחים הדלת לאמירת 'שפוך חמתך' מקבלים את פני אליהו הנביא בפנים שמחות וקוראים 'ברוך הבא' ובשעת יציאתו, מדוע אין יוצאים ללוותו?!". השיב לו אביו בתמיהה: "וכי מי רואה אותו בצאתו?". הילד הוסיף אף הוא לתמוה ואמר: "הרי כשם שרואים אותו ככניסתו כך רואים אותו ביציאתו". האב התפעל מדברי הילד ושמר זאת בלבו... בהיותו כבן שלש שנים התעורר פעם באמצע שנתו בבכיות נוראות. אביו ניעור לקול הבכי, ניגש אליו בחרדה ושאלו: "מה לך בני?" הילד השיבו, כי הנה חלם לו שאביו שכח להעמיד ליד מיטתו מים לנטילת ידים ועל-כן התחיל לבכות. אביו מיהר להגיש המים ליד מיטתו ונחה דעת הילד. פעם הלך עם מאחרו בק"ק מאדע לקדש הלבנה אל רחוב העיר, שהיה ממוקם מול בית אדון אחד, ובא משרתו עם כלי נשקו בידו לגרשם משם למען לא יפריעו שינת האדון, ובקפצו עליהם אמר בינו לבין עצמו בתפילתו: "רבש"ע וכי לא יכלת

בפחות רשע אחד כזה בעולמך?!", ובבוקר נשמע בשורה מבהילה בעיר, כי משרת האדון מת פתאום בלילה, והיה לפלא והתפרסם מעשה זה גם בין הגוים.

בהיותו ילד כבן שמונה חזר פעם מבית רבו בקול בוכים ועינים דומעות. לשאלת הוריו על פשר בכיו השיב, שהרבי בישר להם היום בשורה מרה, אודות פטירתו של אותו גאון וקדוש הגאון רבי אליהו זלמן מווילנא זיע"א הגר"א שנסתלק זה עתה בחוה"מ סוכות, והרבה לספר להם על רוב גדולתו וקדושתו. והוסיף שהרבי סיים, כי 'חובה עלינו להשתדל ולעשות, כל מה שלא-ל ידינו למלאות את החלל הריק שנוצר בהסתלקותו של צדיק זה'. כששאלו אביו: 'מה בדעתך לעשות?'- השיב בתום, שבדעתו מהיום והלאה להשכים קום ולהוסיף שעה אחת בלימוד התורה קודם התפילה, ובכך יושלם במעט החסר הגדול... ואמנם, קיים מה שאמר, ובשעה זו קנה שלימות בתורה יותר ממה שבכל היום כולו. בהיותו כבן שש שנים נטפל אליו ערל אחד ולקח ממנו בכוח את ה'טלית קטן' שלבש על בגדיו. הילד החל לבכות ולצרוח בקול מר, ולא הסכים בשום אופן לזוז מהמקום, עד שהביאו לו טלית קטן אחר. ואז, מתוך אנחת צער אמיתית, רוויית כאב, פלט הנער: "הלוואי ויבלע הגוי הזה באדמה". לא עברו ימים מועטים והקול נשמע בעיר שאותו גוי נפל לבור עמוק, ואיבריו התרסקו. כששאלו את עמרם הקטן, מה ראה לגלגל עליו דווקא קללה זו, שייבלע באדמה, השיב: "גם קרח שלגלג על מצוות ציצית, נבלע באדמה".

רבי בנימין זאב חשין זצוק"ל

יום ההילולא י"ז במרחשון תשמ"ט

הגאון החסיד רבי בנימין זאב חשין המכונה בפי חסידי ברסלב בחיבה 'ר' וועלוול', נולד לאביו רבי נחמיה מיקירי קרתא ירושלים, בצעירותו למד בישיבת 'עץ חיים' והיה מטובי הלומדים. באותה עת, התקרב החסיד רבי משה רוזנטל לברסלב ובעקבותיו התקרבו עוד מלמדני 'עץ חיים' וביניהם רבי בנימין זאב. מי שהביאו לפני ולפנים אל אוצרי דעת רבינו והלהיב את לבו לעבודת ה' בדרכו הקדושה, היה החסיד רבי שמואל הורביץ. בשכונת 'שערי חסד' הירושלמית, חבר רבי וועלוול עם עוד מאנ"ש, הם קמו בחצות לילה לאמירת תיקון-חצות, כשלאחר מכן הם יוצאים להרים והגבעות שמחוץ לשכונה, להתבודד. רבי וועלוול נוהג היה להרחיק פרסאות רבות מהשאר, כדי שלא ישמעוהו, ושם, היה זועק בכל כוחות נפשו לה' יתברך. מגדולי רבני ברסלב בדור האחרון, תלמיד חכם עצום בנגלה ובנסתר, מקובל גדול אשר שימש כראש ישיבת המקובלים "שער השמיים", דרשן בחסד עליון, מראשוני מחזירי התשובה בארץ אשר הפיץ תורה וקדושה במשך עשרות שנים במסירות נפש ובמתק שפתיים.

נולד בירושלים, בימי נערותו חיפש וביקש את קרבת ה', כיצד יוכל להתעלות ביתר שאת בלימוד התורה בתפילה ובעבודת הבורא. את שחיפש מצא בספרי רבי נחמן מברסלב שהיו עבורו טל תחיה, והרגיש שבספרים אלו נפשו מתעלה בעבודת הבורא.

אביו הגאון רבי נחמיה זצ"ל, אשר ידע בתכונות נפשו של בנו רבי בנימין זאב, חשש בתחילה מהתקרבותו של בנו לדרך מוהר"ן מברסלב, וחשב שמא עדיף כי ימשיך בדרך בה הלך עד כה, שכן לא ידע מה בדיוק מאפיינת דרך זו, אך ברבות הימים היה מתפאר אביו בבנו זה, כי נחת רוח גדול רווה הוא מגדולתו וקדושתו, באומרו: "אם כי בתחילה לא ירדתי לסוף דעתו של בני בהתקרבותו לרבי הקדוש מברסלב,

אך גודל השמחה שהיה משפיע בביטנו מיום התקרבותו למוהר"ן אשר אין לתארה בגודל אמתותה, היא אשר לא יכלה לתת בלבנו שום צד למונעו מדרך קדושה זו".

הרב בנימין זאב חשין היה מגדולי המקובלים וקדושי עליון, הן מחכמי האשכנזים והן מחכמי הספרדים, אף שהוא היה מתנהג בפשטות נפלאה, לעיתים היה נוסע לאשדוד אל האדמו"ר רבי מאיר אבוחצירא, עמו היה עוסק בצוותא בתורת הסוד.

כמו כן היה לומד קבלה עם הצדיק המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, אשר היה מחשיבו עד למאוד והיה רגיל לומר: 'רבי בנימין זאב חשין קדוש קדוש... וכשהיה רואה אותו נכנס היה מהדר וקם מכיסאו לכבודו למד בצוותא עם הגאון הצדיק רבי ציון ברכה זצ"ל, את תורת הקבלה שהיה אומר עליו: "הרב חשין הוא צדיק יסוד עולם..."

עיקר משאת חייו היה להשיב לב בנים לאביהם שבשמיים, וזכה להציל אלפים אשר היו רחוקים מהיהדות והחזירים בתשובה שלמה. זכה וחיזק בחורי ישיבה והחדיר בהם רוח תבערה ללמוד תורה ולשמור על קדושה, בחורים שגדלו וזכו להיות רבנים וגדולי ישראל כמו: הרב הגאון רבי ראובן אלבז שליט"א, הרב הגאון מזכה הרבנים הרב יעקב ישראל לוגאסי שליט"א, הרב הגאון רבי רפאל זר שליט"א, הרב הגאון בנימין בצרי זצ"ל, הצדיק מבאר שבע ועוד. אלפי בעלי תשובה חבים לו את עולם הרוחני, שכן הוא בכוח אהבת ישראל אשר בערה בו קרב רבים לתורה וליראת שמיים. המפורסם מבין בעלי התשובה הינו רבי אורי זוהר הי"ו, אשר בתחילת דרכו היה מגיע לשמוע את שיעורו של הרב ואף כתב לו בפתק כדי שיזכירו בתפילה בציון האר"י הקדוש כי: "על אף שרצוני עז ללכת בדרכי התשובה, זוגתי אינה רוצה בשום אופן, ולא משתפת עימי פעולה..." לאחר שהתפלל הרב בציון האר"י והזכיר את שמו, הודיעה הרעיה גב' זוהר לבעלה, ר' אורי: "באשר תלך אלך... ואני הולכת אחרך בדרכי התשובה..."

תיקון נפלא לנפש האדם

הרב חשין היה מעורר תדיר את שומעי לקחו בגודל מעלת התיקון העצום של התיקון הכללי, כפי שגילה לנו רבי נחמן מברסלב זיע"א. וכן לגמור בכל שבוע לפחות פעמיים את ספר תהילים פעם בימות החול ופעם ביום שבת קודש. כמניין, כפר" והוא תיקון גדול לכל הפגמים.

הרב חשין מסר שיעורי תורה דרך קבע בבית המדרש "אהבת חיים" של הצדיק חכם מנחם מנשה זצ"ל. שיעור בהלכה על פי מנהגי הספרדים וכן שיעור בליקוטי מוהר"ן.

היה ידוע כבקי עצום בחוכמת היד והפרצוף, למד חוכמה זו אצל הצדיק הנסתר רבי ישראל יצחק משי זהב זצ"ל.

פעם אחת יצא לקיים 'הנעור בלילה' בחברת בני נעורים, בכואם היערה, הופיע מולם נחש גדל ממדים, הנערים נבהלו ונפחדו, ואילו רבי וועלוול ניגש אל הנחש בלא שמץ מורא, אחזו בצווארו ואמר לבני החבורה כי יכולים הם להתבודד ללא חשש. לאחר שעה, כשהתאספו כדי לשוב העירה, הופתעו הנערים בראותם את הנחש מוטל מת למרגלות רבי וועלוול. הוא, בענוותנותו לא ייחס לכך כל חשיבות והסביר כי אך שטות היא להתירא מזוטות כאלו ו'אם יש דין למטה אין דין למעלה'. רבי הירש לייב ליפל סיפר, כי לעתים כשהיה הולך להתבודד ב'מערת צדקיהו', חזה ברבי וועלוול שהרחיק לכת וחמק-ירד למעמקי המערה, שם זעק שעות ארוכות בכלות הנפש ובבכיה עצומה. רבי הירש לייב התפעל עד עמקי נפשו

מבכיתו של רבי וולוול, שהזכירה לו את חבריו הקדושים באומן. באחד ממכתביו, כותב רבי וועוול לאחד מאנ"ש התחזקות בעבודת התפילה: "אחרי דרישת שלומך הטוב באהבה רבה, שלום רב. בענין חיזוק והתעוררות בדברי רבינו נחל נובע מקור חכמה אדמו"ר מוהר"ן זצ"ל, בדרך כלל צריכים לדעת שענין ההתבודדות הוא מעלה עליונה על הכל, ועל ידי התבודדות אפשר להגיע לכל מה שרוצים ואפילו לדברים שהם למעלה מדרך הטבע. ובליקוטי הלכות מפרש מה הפירוש של הפסוק 'אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש'. כי קשה הלא כבר אמר 'אחת שאלתי' ומה אומר שוב 'אותה אבקש'? ומפרש: אחת שאלתי ואותה אבקש תמיד, ומה היא השאלה שצריכים לבקש תמיד: שבתי בבית ה' כל ימי חיי ולחזות בנועם ה'. ונועם ה' אומר הזוהר הקרוש זה גן עדן העליון עולם הבינה. שצריכים להתפלל תמיד להרגיש נעימות ומתיקות וחיות דקדושה ביגיעה ובעמלה של תורה ותפילה בבחינת כל עצמותי תאמרנה ה' – ובשמחה, כי שלימות עמלה של תורה וקיום המצוות הם כשנעשים בשמחה, כי ע"י שמחה זוכין לזריזות דקדושה וזוכין לשלם כל החובות הן חובות הנפש והגוף. 'בשמחה' ר"ת מ'חוק ב'רחמיך ה'רבים ש'טרי ח'ובותינו הן חובות הנפש והגוף, והאר"י הקדוש אמר שכל מה שזכה לקיים ולעשות היה בשמחה ובטוב לבב מרוב כל.

...ובדבר שאלת מע"כ הפירוש בליקוטי הלכות יין נסך הלכה ד' אות י"ט שצריכין לצעוק הרבה להשי"ת במסירות-נפש עד שכמעט תצא נפשו, העניין הזה הוא אריכות גדול לבאר וחלק גדול מכל ליקוטי הלכות הולכין ומבארין בכמה דרכים על הקטע הזה.

אבל כפי שראיתי בין אנ"ש מכוחות הצעירים העובדים את השי"ת על פי דרכי רבינו מוהר"ן זצ"ל כשהיו הולכין בהתבודדות בשדות מחוץ לעיר אחרי חצות לילה והיו שואגים כאריות ונוהמים בכל שארית כוחותיהם והתגברו בכל כוחותיהם במסירות נפש עד שהתפלאו עליהם איפה הם לוקחים כוחות לצעוק צעקות גדולות כאלה..."

באותו מכתב הוא כותב על מעלת ההשתטחות על ציון רבינו ומוסיף: "ואני שמעתי שפעם אחת בפורים ביקש הרב שמואל שפירא לתת חלק גדול מכל העולם הבא שלו להרב שמואל הורוויץ שיתן לו אחד מהפעמים שהיה על ציון רבינו ולא הסכים, כי אין דבר שיכול להשתוות כמו להיות על ציונו"

מאור הנחל 40

רבי וועוול זצ"ל היה החלוץ הראשון שהחל לעסוק בהחזרה בתשובה, כשלשם כך הוא נודד ונוסע ממקום למקום. רבים מבעלי התשובה שקרב, הפכו בעצמם למחזירים בתשובה, וצדקתו עומדת לעד. תקצר היריעה לתאר את גדולתו בתורה בנגלה ובנסתר, ענוותנותו, יראתו, שמחתו, ואהבת-ישראל העצומה שלו.

דבר המלקט ספר זה. באחד מימי ההילולא של האר"י הקדוש. חזרתי מצפת באוטובוס. לידי התישב הרב הצדיק הרב חשין. אמר לי בו נלמד ביחד. שאלתי אותו האם מותר ללמוד זוהר הקדוש באוטובוס. ענה שכן. פתחתי את ספר הזוהר הקדוש במקום שבו עצרתי והתחלתי לקרוא בקול רם את הפסוק "בנימין זאב יטרוף". הרב שאל אותי האם אתה יודע איך קוראים לי. אמרתי כן הרב חשין. שאל ומה שמי הפרטי? עניתי שאיני יודע. אמר בנימין זאב!

הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל

יום ההילולא חי חשוון

הרב הגאון רפאל ברוך טולדנו זצ"ל - נולד במקנס שבמרוקו בשנת ה'תר"ץ. נצר למשפחה של 45 דורות של רבנים וחכמים ששימשו בקודש. ממגורשי ספרד מצאצאי ר' יוסף טולדנו. בני המשפחה התיישבו בעיר מקנס. כבר בצעירותו התגלה כבעל כשרון רב ובעל התמדה עצומה ותפיסה מהירה ובעל זיכרון חזק ובתוך שנים מועטות היה בקי מופלג בש"ס ובפוסקים. בשנת ה'תרס"ח בהיותו כבן 90 התמנה לדיין במקנס לאחר שידע את השולחן ערוך ונושאי כליו על בורים. בשנת ה'תרע"ז לאחר פטירת אביו, התמנה לאב"ד ולרבה הראשי של העיר. תפקיד אותו מילא במשך 54 שנים. הקים מוסדות רבים: ביקור חולים - סיוע רפואי לעניים בחינם. דובב שפתי ישנים - בית דפוס שבו הוציא לאור ספרים של חכמי מרוקו. שובו בני - תנועה לחזרה בתשובה. מלביש ערומים - אספקת ביגוד לנזקקים. מוהר הבתולות - סיוע לחתנים ולכלות. ת"ת ישיבה - אליה נהרו מכל קצוות המדינה. בתי חינוך לבנות ישראל ומושב זקנים. כ"כ הקים ישיבה לבני הכפרים והעיירות הסמוכות. דאג למחסורם של תלמידיו, החל בביגוד ומזון וכלה בטיפול רפואי. מדי יום מסר שיעורי תורה בבית מדרשו לפני כ- משתתפים, ובימי שישי היה מחלק בעצמו לעניים כספים שגבה מתושבי העיר. בשנת ה'תשכ"ג עלה לישראל והתיישב בבני ברק, תחילה בשכונת זיכרון מאיר, ובסוף ימיו בשכונת רמת אהרון. דרש דרשות התעוררות וחיזוק בקרב עולים ממרוקו ביישובים שונים כדי להשפיע עליהם לשלוח את בניהם לישיבות. בקי גדול בכתבי הזוהר ובספרי האריז"ל. גאון בנגלה ובנסתר. צאצאיו הקימו ישיבות ובתי מדרש על שמו: ישיבת חזון ברוך בצרפת, ישיבת אור ברוך בירושלים וקהילת עטרת ברוך בבני ברק. נפטר ב- י"ח חשוון ה'תשל"א חי כ- 91 שנה. ציונו בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז' בבני ברק. אביו: הגאון ר' יעקב רבה של מקנס. אמו: מרת חנה לבית סודרי. מרבתי: אביו - ר' יעקב, הגאון ר' חיים בירדוגו רבו המובהק, הגאון ר' חיים משאש רבו במוסר, הגאון ר' יוסף אלקובי רבו בקבלה. אשתו: מרת רחל בתו ר' שלום עמאר. בניו: ר' יוסף רב קהילת "עטרת ברוך" בבני ברק, ר' יעקב ראש ישיבת "חזון ברוך" בצרפת. חתניו: ר' שלמה טולדנו קרוב משפחתו, ר' יוסף טולדנו קרוב משפחתו, ר' דוד צבי מרצבך בנו של ר' יונה מרצבך, ראש ישיבת קול תורה. מספריו: • קיצור שולחן ערוך - למנהגי מרוקו ופיוטים המוכר בפיוטיו אשורר שירה • יקוד החמה - תולדות רבינו. מוצאי שבת קודש. בחוץ משתוללת סערה, וגשם זלעפות ניתך ארצה. בבית שוכב רבינו, רתוק למיטתו מחמת חוליו, ובניו קוראים לפניו מהספר 'אור החיים' הקדוש. מישהו נכנס וסיפר שיהודי פלוני מן העיר אושדא נכשל בעסקיו ופשט את הרגל, ונושיו הערביים מבקשים להרשיעו בפלילים ולהשליכו לכלא. כהרף עין ניתר רבינו ממיטתו, והכריז שהוא נוסע בזה הרגע לאושדא - מרחק של כארבע מאות קילומטרים! לא עצר בעדו חוליו, לא תשישותו וחולשתו, לא השעה המאוחרת ולא הסערה המשתוללת. שלוחי מצוה אינם ניזוקין, ועליו לעשות כל שביכולתו! מיד התעטף באדרתו ויצא אל רציף הרכבת, נסע במשך תשע שעות רצופות, הגיע לאושדא ונכנס מיד לעובי הקורה. הרב ניהל בעצמו מגעים מייגעים עם בעלי החוב הערביים, הצליח להשפיע עליהם לוותר על מחצית החוב אם המחצית השניה תשולם להם במזומן. אז פנה לנגידי היהודים באושדא, התרימם, שילם לבעלי החוב ופדה מהם את שטרי החוב וקרעם. קיבץ עוד שש מאות אלף פרנקים, ומסרם לסוחר

פושט הרגל, כדי שיפתח מחדש את מסחרו, ויעמוד על רגליו. לאחר מכן שב, וחזר למקנס, למיטת חוליו... בימי צעירותו של רבינו, כאשר היה אב לילדים רכים, השתובב אחד מבניו והיה צורך להענישו. נטל הצדיק ברוך את בנו, הוכיחו על פניו וייסרו על התנהגותו הבלתי ראויה. הילד הכיר בחומרת מעשיו והרכין את ראשו בעצב ובבושת פנים. הילד ידע, שהעונש מגיע לו, הוא קיבלו בדומיה ובהשלמה, והבטיח שלא ישוב לסורו. לאחר מכן יצא מחדרו של האב, אל אמו ואל אחיו, שהיו בחדר הסמוך. לפתע נחרדו האם ובניה - מן החדר הפנימי נשמע קול בכי מרטיט. מיהרו להיכנס אל החדר פנימה, ומה רואות עיניהם? האב הגאון הצדיק, בוכה ומתייפח... "מה לך, אבא?" קראו בקול. "אני מייסר את עצמי על עונשו של הילד", השיב האב. "אם חטא הילד - זהו הכישלון שלי, כאביו מחנכו. לו הייתי מדריכו כראוי, היה מתנהג בהתאם. כישלוננו - הוא כישלוננו!". הוא המשיך לבכות על עצמו, ולערוך חשבון נפש. בכל לילה היה רבי רפאל ברוך מתעורר ב"אשמורת התיכונה" יורד מעל מיטתו ויושב על הקרקע לערוך "תיקון חצות" ופעם כשעמד בתחינה זו התאמץ והתמוגג בים של דמעות, עד שנפלה עליו תרדמה בחלומו נגלה אליו אליהו הנביא והגיד לו, מה שהגיד, עד שהתאושש ויקץ, בחדרו ישן אז על גבי מיטה סמוכה, חניכו הצעיר רבי מישאל דהאן זצ"ל כיהן כרבה של באר-שבע. מרוב שמחה והתרגשות העירו רבי רפאל ברוך ובישר לו, "אשרי מי שראה פניו בחלום". במשך השנים התגורר הרב בדירה בשכירות ונימוקו עימו: "עדיין לא נבנה בית המקדש - ביתו של הקב"ה - ולי תהיה דירה משלי!". אולם בשנותיו האחרונות החל להתעניין ברכישת דירה. בני ביתו נדהמו לשמוע על כך, ושאלו את הרב, מדוע במשך שנים לא חשוב היה לרב לרכוש דירה, ואילו כעת באחרית ימיו הוא פועל לקנות דירה?. ענה להם הרב: "כל עוד האחריות על מעבר דירה הייתה מונחת על כתפי, אז הרשיתי לעצמי להימנע מרכישת דירה, אולם היות שזקנתי - ואם אסתלק מן העולם, תצטרך הרבנית להיטלטל מדירה לדירה... לכך כמובן לא אסכים". וכך היה - זמן קצר לאחר רכישת הדירה התבקש הרב לבית עולמו.

י"ט חשוון

המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצ"ל

יום ההילולא י"ט חשוון

מרן המשגיח הגה"צ רבי דב יפה זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ח בוויילנה. בשנת ה'תרצ"ה עלתה משפחתו לארץ ישראל והתיישבה בתל אביב. כבר בהיותו ילד קטן חשקה נפשו לגדול בתורה וביראה ואביו שלחו ללמוד בישיבה לצעירים. בהמשך למד בישיבה שהקים רבו בפרדס חנה. לאחר מכן למד בישיבת חברון בירושלים. בעקבות מלחמת השחרור בשנת ה'תש"ח הוריו ביקשוהו ללמוד בסמוך אליהם ולכן עבר לישיבת פוניבז' בבני ברק. בעקבות הנחיותיו של מרן החזון אי"ש זיע"א עבר ללמוד בישיבת סלובודקה שבעיר עם חבר שנצרך לכך. לאחר נישואיו גר בשכונת גאולה, בסמוך לישיבת חברון, ולמד כשלוש שנים בכולל שבישיבת מיר. החל למסור ועדים בישיבת 'כנסת חזקיהו' כששכנה בזכרון יעקב. בשנת ה'תשט"ו הזמינו המשגיח הגה"צ רבי אליהו לופיאן זצוק"ל לכהן לצידו כמשגיח קבוע ואף היה יושב מולו מאזין לשיחותיו. בתקופה שלאחמ"כ עבר להתגורר ברכסים סמוך לישיבה הקדושה כנסת חזקיהו. לאחר פטירת רבי אליהו לופיאן זצוק"ל, מונה למלא מקומו כמנהלה הרוחני של הישיבה. בשנת ה'תש"ל ביקשו הרה"ג הלל כגן משגיח ישיבת גרודנא לכהן בה כמנהל רוחני. בשנת ה'תשמ"ז ביקשו הגאון רבי

יהודה עדס שליט"א לכהן כמשגיח בישיבתו ומאז החל למסור שיחות בישיבת 'קול יעקב' בירושלים. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'קרן אורה' שבכרמיאל ובבית-המוסר בירושלים. בשנת ה'תשע"ב הצטרף למועצת גדולי התורה של דגל התורה. שימש כאחד מנשיאי קופת העיר בני ברק. יסד את מעמדי התפילה ביום פטירת השל"ה. והורה את הדרך של מוסדות חרדיים רבים, בשנה האחרונה לחייו יסד את רשת כוללי ערב 'מגיני ארץ' המונה כמה סניפים ברחבי הארץ בהם לומדים אף בימי בין הזמנים ערבי שבתות ומועדים כשגולת הכותרת היא לימוד מוסר יומי במסגרת הכוללים. הקדיש את כל עיתותיו לקדש את שמו יתברך. נודע כבקיא בכל ספרי המהר"ל והרמח"ל. בעל מידת חסד מופלאה. ענוותן. נודע בהתבטלותו לכל אדם. ראוהו לא אחת מאזין לשיחותיהם של צעירים ממנו בעשרות שנים. התעסק בצדקה וחסד. כיבד כל אדם וראה רק את מעלותיו. כל ימיו התנהל בעמל התורה וספרי יראה, בדבקות בה' יתברך בתמימות ובשמחה. תפילותיו נודעו לשם דבר. יראתו שקדמה לחכמתו. נפטר ב-י"ט חשוון ה'תשע"ח. ציונו ברכסים. אביו: ר' צבי יחזקאל. אימו: מרת טובה גיטל. אשתו: מרת רבקה כהן גדלה כיתומה בבית דודה הרה"ג אהרן כהן, ראש ישיבת חברון. נישאו בשנת ה'תשי"א. מרבותיו: הגאונים ר' יואל קלופט, ר' יחזקאל סרנא, ר' יעקב משה חרל"פ, המשגיח ר' אליהו אליעזר דסלר, ר' אברהם ישעיהו קרליץ החזון אי"ש, המשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. ילדיו: ר' צבי ר"מ בישיבת 'קרן אורה' בכרמיאל, ר' מרדכי ראש בית המדרש 'פרידמן' בישיבת מיר. חתניו: ר' שלום חיים וייס משגיח בישיבת 'זיכרון מיכאל', ר' יונתן אבר משגיח בישיבת 'היכל יצחק' בירושלים, ר' דניאל ארנפורנד משגיח בישיבת 'תפרח', ר' נתן שרון מחבר ספרי הלכה. מספריו: • לעבדך באמת- על התורה, שיחות מוסר בענייני חודש אלול, בענייני אמונה, תורה, מועדים, גמילות חסדים • דברי חכמים - מוסר על חודש אלול וחנוכה.

להלן סיפור המעובד מתוך 'איש לרעהו' אותו סיפר ר' אשר מילר ובו ניתן ללמוד מעט מהנהגות רבינו: יום שישי, כ"ה שבט תשמ"א, ערב ש"ק פרשת משפטים. אימי היקרה שתח' הייתה נערה צעירה. במוצ"ש התעתדה להשתתף בשמחה משפחתית שהתקיימה בעיר חיפה. לשבת הוזמנה לשהות בבית משפחת קלרמן ברכסים הגה"צ ר' אורי קלרמן כיהן כראש ישיבת 'כנסת חזקיהו - כפר חסידים' המקומית. ביום שישי יצאה בנסיעה ארוכה לרכסים. בימים ההם תחבורה סדירה לא הייתה. בדרך כלל היו צריכים לנסוע ממרכז הארץ לחיפה, ומשם לקחת את הקו המטרופוליני של כפר-חסידים. הדריכו אותה מראש באיזו תחנה לרדת, והרגיעו אותה ש'ברכסים כולם יודעים היכן מתגוררת משפחת קלרמן'. האוטובוס, כנהוג בכפרים, חלף רק ברחובות המרכזיים. שילוט ברור לא היה ברחובות... ירדה מהאוטובוס והתחילה לחפש, אך אין נפש חיה ברחוב. מסתבר שכולם טרודים בהכנות האחרונות לשבת-קודש הקרבה. השמש הלכה ושקעה, ובנוסף התקדרו השמים בענני גשם. והנה, כבר מתחילים לשמוע 'קבלת-שבת' מביה"כ של המקדימים - 'פלג המנחה'. "אוי ווי!", נסערה, "עד כמה רחוק בית המשפחה המארחת? ומה עם ה'מוקצה' שעליה?". נערה צעירה שלא רגילה בנסיעות בינעירוניות. טיפות ראשונות של גשם החלו לטפטף... היא נלחצה ודמעות מעיניה החלו לזלוג... ניצבה בגשם בייאוש. אפילו מטרייה לא היה בידיה!. והנה פונה אליה איש הדור-פנים, בעל מראה אצילי. פניו קורנות טוב ואהבת הבריות. "מה אפשר לעזור?" שאל. סיפרה שהיא מחפשת את בית משפחת קלרמן. האיש פרש מעליה את המטריה שלו, וכל הדרך הרעיף עליה דברי עידוד וחיזוק, לאחר שנוכח במתח בו היא שרויה. בהגיעם לבית, עלה במדרגות האבן, נקש בדלת והכריז: "שלום, הבאתי לכם את האורחת לשבת!". הצבע חזר ללחייה. לאחר ש'אליהו הנביא' עזב אמרו לה: "את יודעת מי ליווה אותך לפה? הרי זה המשגיח, הגה"צ רבי דב יפה בכבודו ובעצמו"... כמה חסד היה מונח במעשה הזה! אומנם ר' דב עדיין לא היה אז בן שמונים

ותשע, אך הוא עבר זה מכבר את שנתו החמישים. האם הרגיש נוח במעמדו ללוות נערה צעירה ברחוב? לפרוס עליה מטרייה? ועוד להרגיע אותה כל הדרך? 'זה לא מתאים' היו חושבים אחרים ויוצאים ידי חובה בהכוונה כללית. משהו בסגנון: "קלרמן? תלכי שמאלה וימינה, תמשיכי ישר עד סוף המדרגות...". יהיו שיטענו שזה פגם ב'כבוד התורה' שמנהל-רוחני ינהג כך. מקסימום היה עליו לנקוש באחד הבתים ולבקש ממשהו אחר שילווח אותה! אבל רבינו אציל במידותיו וידע מה שנדרש, ללא התחשבות בכבוד או 'מה יאמרו הבריות'. ביצוע המצווה בשלימות, ללוות אותה עד הבית. להרגיע אותה בדברי חיזוק, ואפילו להכריז על הגעתה באוזני משפחת קלרמן!... רק אציל מידות כמוהו ידע לגמול חסד במקסימום! – לא במינימום!

כ' חשוון

המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי זצוק"ל

יום ההילולא כ' חשוון תשד"מ

רבנו היה מלומד בניסים, ומכח קדושתו זכה לחולל ניסים ונפלאות ולפעול ישועות גדולות בבני, חיי ומזוני לכל עמך בית ישראל.

הרב המקובל האלוקי חיים סינוואני היה נודד לעיתים בין העיירות במחוז שרעב ומחזק את היהודים, ובייחוד היה שם ליבו לתינוקות של בית רבן. באחד ממסעותיו הבחין הרב בתלמיד חכם זקן שאחריו התהלך נער צנום. התבונן הרב בנער והבחין שביד אחת הנער אוחז במקל ומנהיג בהמה, וביד השנייה הנער אוחז בספר ולומד תורה בדבקות. המראה הזה ריגש את הרב מאוד; שקדנות כזו גדולה בלימוד התורה הוא טרם ראה. פנה הרב לזקן ושאל אותו מי הילד הצועד לצידו. הזקן השיב כי "נער זה מרדכי שמו, והוא בנו של מארי יהודה ז"ל שנפטר לפני כשנה. יתום הנער ואני לקחתיו אל ביתי לגדלו על ברכי התורה והיראה". הרב קרב אל הנער והחל לשאול אותו שאלות. הרב גילה לשמחתו כי הנער גדוש בתורה ובחוכמה, וביקש מהזקן להרשות לנער להילוות אליו בדרכו, על מנת שיוכל לשוחח עמו בדברי תורה. אכן הנער התלווה לרב, נפשו נקשרה בנפשו, והם למדו יחד תורה בשמחה. ברבות הימים שמו של הנער נודע ברבים, הלוא הוא הצדיק המקובל רבי מרדכי שרעבי זצוק"ל. מעשה ביהודי אחד ששהה בעיר תל אביב לסדר כמה מענייניו. וברצותו לחזור לביתו שבירושלים הצטרף לחבורה שנסעה במונית ירושלימה. הנסיעה עברה עליהם בשקט ובשלווה. אך לפתע התקלקלו הבלמים של המכונית והנהג לא יכל לעצרה בשום פנים ואופן. המקום בו ארעה התקלה היה בירידת הקסטל שהוא כידוע היה מקום מועד לפורענות בגלל המורד שבו. הנהג ניסה להתגבר על התקלה אך משלא הצליח, פנה לנוסעי המונית והודיע להם כי מצבם קריטי. ובכל רגע המכונית עלולה להתהפך הצידה והם שרויים בסכנת נפשות מיידית. כי מצד אחד ישנו גיא עמוק ומהצד השני סלע זקוף. למשמע הדברים אחז את יושבי המכונית חיל ורעדה והם החלו לחפש עצה כיצד למלט נפשם מהסכנה.

לפתע קם אחד מהנוסעים ואמר: רבותי, האם יש בכם אמונת חכמים? השיבו לו כן! אמר להם: אם כן, תאמינו בכל לבכם שהקב"ה יעשה לנו נס בזכותו של מורנו ורבנו הרב מרדכי שרעבי שליט"א. השיבו כולם ואמרו: הננו מאמינים בלב שלם. אז פתחו כולם פיהם ואמרו: "אלהא דרבי מרדכי שרעבי עננו!" עוד לא כילו לומר את דבריהם ולפתע ראו כל יושבי המכונית את דמות דיוקנו של רבנו נצבת

לידם ועוצר בידו את המכונית המדרדרת. המכונית נעצרה בחריקה עזה אך כל נוסעיה נחלצו ממנה בריאים ושלמים. הם הצטרפו לאוטובוס שעבר במקום ועלו ירושלימה.

בהגיעם לעיבורה של עיר, מהרו לבוא אל רבנו ולבשרו על הנס שנעשה להם בזכותו של הצדיק היושב בירושלים ומצודתו פרושה על הדרך לירושלים עיר הקודש.

לאחר שנפטרה עליו אשתו של הרב המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, הסתגר הרב שרעבי בחדרו ולא רצה לראות פני איש. כמובן שגם סעודת הבראה לא אכל, ולא רצה לאכול אף שהיה חלוש ועייף ביותר. מייד כשנודע הדבר לרב אליהו זצ"ל הוא שם פעמיו לביתו של המקובל, הביא לו סעודת הבראה ופתח עמו בדברים, ולאט לאט הקל מכאבו והוא החל לקבל אנשים שבאו אליו לנחמו. לאזכרת ה"שבעה" שחלה בשבת ביקש הרב שרעבי להזמין את הרב אליהו, שיבוא לדבר דברי תורה לקהל הגדול שהיה עתיד להתאסף שם בשבת. אמר לו הרב כי הימים ימי גשם סוערים במיוחד, והדרך מביתו לבית המדרש של הרב שרעבי ארוכה, ואי-אפשר ללכת אותה בגשם כל כך סוחף. אמר לו הרב שרעבי: אל תחשוש. אתה יכול לבוא. ואכן, באותה שבת ירדו גשמי זלעפות. אבל מאותה שעה שהרב יצא מביתו בקריית-משה לבית הרב שרעבי במחנה-יהודה, לא ירדו גשמים כלל, עד לרגע שבו הרב אליהו נכנס לבית המדרש של הרב שרעבי. באותה שעה נפתחו ארובות השמים, והגשמים נמשכו עד לרגע שבו יצא הרב אליהו לביתו. באותה שעה שוב נסגרו ארובות השמים עד שהרב אליהו הגיע לביתו.

מעשה ובא לפני המקובל רבינו מרדכי שרעבי זצוק"ל, אדם חולה שהרופאים מצאו בו גידול ממאיר של המחלה הרעה ב"מ, ולמען הצלת חייו יעצו לו לעשות ניתוח, אדם זה נתקף בפחד נורא מחמת הניתוח ובא אל רבינו לשאול בעצתו. רבינו בירך אותו בברכת "רפואה שלמה", ואמר לו שיעשה את הניתוח ויצליח, אך זה יצא והבא אחריו נכנס ובפיו שאלה דומה, האם להסכים לערוך ניתוח בגופו כדעת הרופאים, למען הצילו מהמחלה הממארת – רבינו הנהג בראשו להן וליווה אותו בברכתו. אך יצוא יצא שואל זה מפתח ביתו של רבינו, ונכנס אחריו אדם שלישי. והוא גונח ומתאנח ומבקש את עזרת הצדיק, היות וגילו בו את המחלה וצריכים לנתחו והוא חושש מאוד מהניתוח. רבינו עודדו ובירכו במאור פנים ואמר לו: תעשה ותצליח! יצאו השלושה מעודדים ומחוזקים מבית רבינו, ואחריהם נכנס אדם חילוני בלווית בנו הקטן ובפיו שאלה: ביטנו של הבן נפוחה מאוד והרופאים חוששים להתפתחות המחלה וע"כ מציעים לנתחו, מהי דעת הרב? רבינו התרומם קמעא מכסאו, בחן את הילד הקטן במבטו ואמר: לילד אין מאומה! אין צורך לנתחו! האב התקומם, כיצד הצדיק ביטל במחוי יד דעתם של רופאים מומחים וידועי שם?! אבל רבינו בשלו, הילד בריא ושלם ואין צורך בניתוח! האב נכנס לדילמא. מחד, רבינו שהוא צדיק הדור טוען שלטובת הילד אין צורך בניתוח. ומאידך, הרופאים וכל המשפחה לוחצים אותו ומחייבים את ביצוע הניתוח. משראה המשמש בקודש את התחבטותו של האב, הציע להתקשר טלפונית לרבי ישראל אבוחצירא ולשאול בעצתו. הוא חייג לנתיבות והסביר לרבנית את הענין ועמדות שני הצדדים, וביקש את תשובתו והכרעתו של ר' ישראל. מששמע ר' ישראל כי הרב שרעבי גילה את דעתו שאין צורך בניתוח, אמר: אין להרהר אחר דברי הרב שרעבי כי שכנה מדברת מתוך גרונו, וכל מעשיו עפ"י רוח הקודש! ואף אני מצרף את דעתי שאין צורך בניתוח... תשובתו החד משמעית של ר' ישראל הוסיפה למבוכתו של האב, ומשלא עמד בלחץ המשפחה לקח את בנו הקטן לביה"ח ושם ביצעו את הניתוח שהיה מיותר לחלוטין, היות והילד היה בריא ושלם. רק לאחר הניתוח, התברר שגרם צער רב לבן, ואז הכיר האב שהחלטתו היתה נחפזת ואי צייתו לפסקם של שני גדולי הדור גרמה צער רב לבנו.

מרגלא בפומיה של ראש ישיבת נהר שלום, רבי בניהו שמואלי לומר בזה: "הביטו וראו עד היכן כוחו של העוסק בתורה לשמה, בשקידה ובהתמדה עצומה, כפי שקיים מו"ר זיע"א. מעלה זו לא ניתנה לרבנו בחינם, אלא פרי עמלו הוא, נפש עמל עמלה לו, ובכוחות עצמו, טיפס ועלה למדרגות נעלות כאלו".

אחד המאפיינים שייחדו אותו, הייתה האהבת ישראל ללא גבולות שהייתה לו לכל יהודי. מסופר שפעם אחת בשבת בבוקר, המקובל הישיש פסע לאטו בלוויית כמה תלמידים מבית הכנסת אל ביתו ברחוב שילה בנחלאות שבירושלים. לפתע הגיח מאחת הסמטאות אפנוע בקול רעש גדול, ומשהבחין הרוכב בחבורה הגביר מהירות ונסע בפראות בסמוך אליהם. התלמידים, שנבהלו מאוד, נסו לכל עבר, והרב הפטיר: "הניחו לו, הוא איננו אשם. האפנוע שלו אשם". לאחר שהגיע הרב לביתו, חזר אחד המלווים ובדרכו ראה את האיש רוכן על האפנוע ומנסה להניעו, אך לשווא. "לא יעזור כלום. האפנוע לא ייסע. פגעת בכבוד הרב שרעבי ולדעתי כדאי לך לבקש ממנו סליחה", אמר המלווה לאיש, תוך שהוא מצביע על ביתו של הרב. לאחר ניסיונות חוזרים ונשנים, נשבר הצעיר וניגש לבקש מהרב סליחה. הרב שרעבי קיבלו במאור פניו המפורסם, והזמינו לסעוד עמו את סעודת השבת. בסיום הסעודה הפציר בו הרב שיישאר גם לסעודה שלישית, והבטיח לו: "רק אם תישאר עמנו, האפנוע שלך ימשיך לפעול..". לאחר ההבדלה, בירך אותו הרב: "שבוע טוב! חזור כעת למקום בו השארת את האפנוע, ותוכל לנסוע בו כרצונך. אך זכור: מכאן ואילך האפנוע שלך ישמור שבת!" הבחור חזר לאפנוע ולשמחתו הוא הניע מיד, אך מה רבה הייתה תדהמתו כאשר לאחר שבוע, עם כניסת השבת, שבק האפנוע. שוב ניגש הצעיר לבית הרב שרעבי שהסביר לו בנועם: "הרי אמרתי לך האפנוע שלך לעולם לא ייסע יותר בשבת! בני, דע שיש לך נשמה גדולה, שב עמנו וחזור בתשובה". כך, כמובן, היה. הצעיר חדל מדרכו הרעה ושב בתשובה שלמה.

ביום שני בשבוע לסדר "ויגוע וימות אברהם" פנה האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא לסובבים אותו ואמר בכאב עצום – "רואה אני דם רב שנשפך, גזירה קשה, הרג של גדולים וקטנים... פשוטים וחשובים... דם נשפך כמים... עימדו בתפילה..." כל אותו היום י"ז במרחשון היה הבבא סאלי אחוז שרעפים פניו הקדושות להטו ובערו כאש. מפעם לפעם פרצה אנחה כבדה מלבו ושפתיו רחשו תפילה... ועל אף גילו המופלג, למעלה מתשעים שנה, סירב להכניס דבר מאכל לפיו... בני ביתו, שהיכרו בגדלותו של הבבא סאלי, וידעו שלכל מילה היוצאת מפיו ישנה חשיבות מכרעת, עקבו בחרדה אחר התנהגותו החורגת, וחרדו לכל מוצא פיו... ואומנם, ביום המחרת, **יום שלישי י"ח במרחשון**, תכף ומיד לאחר תפילת שחרית, ענה הבבא סאלי באנחת רוחה – "ב"ה, הגזירה מעל בית ישראל חלפה... אחד מצדיקי הדור הקריב נפשו לכפרה על הדור... אוי! אוי! קשה סילוקן של צדיקים לפני הקב"ה... אחר מוכרחים... חייבים וצריכים לכפר ולהגן על הדור... השומעים, חרדו שבעתיים, לא ידעו אם הבבא סאלי מתכוון של הסתלקותו הקרובה או שמא... בעודם עומדים נבוכים, פקד הבבא סאלי לברר מי מהצדיקים הגדולים בירושלים עיר הקודש חולה... על אתר, התקשרו לחתנו של הבבא סאלי, לברר זאת מפיו, והלה שידע כי רבנו מרדכי שרעבי מאושפז זה ימים ספורים בבית החולים השיב, כי אכן רבנו מרדכי שרעבי חולה ומרותק למיטתו בבית החולים. כאשר נשמעו הדברים באוזניו של האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא, הגיב בשתיקה אילמת.

המקובל רבי חיים חג'בי זצ"ל

יום ההילולא כ' חשוון

המקובל רבי חיים חג'בי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ו למשפחת תלמידי חכמים ורבנים. עוד בילדותו ניכר ובלט בחריפותו ובמידותיו הטובות ביחוד לאחר שאביו שלחו ללמוד בישיבה בעיר צנעא. כיהן כנשיא אב"ד ורב קהילת "רבויע" במחוז כוולאן שבתומן. גאון בנגלה ובנסתר. בקי בקבלה. בעל רוח-הקודש. ירא שמים. ענוותן. מלומד בניסים. רבים פנו אליו בצרותם - ונושעו. אף היום רבים רואים ישועות על ציונו. עלה לארץ ישראל בחודש תשרי ה'תש"י ולאחר כחודש התבקש לבית-עולמו. נפטר ב- כ' חשוון ה'תש"י. ציונו בבית-הקברות סגולה שבפתח-תקווה חלקה ד שורה מ. אביו: ר' משה מוסא. ילדיו: ר' חיים, ר' משה, ר' יחיא. מרבתי: אביו, ר' משה מוסא. מעשה זה התרחש בתימן 'ביהוד אל רבויע' כחמש או שש שנים לפני עליית "מרבד הקסמים" בשנת ה'תש"ד לערך. איילה הייתה ילדה בריאה, מלאת חיים וחברותית ונהגה לשחק ככל בנות גילה במשחקים השונים ככל הילדים. בהיותה בת עשר שנים בערך, חשה ברע, חלתה ול"ע נתבקשה לבית-עולמה. השמועה על דבר פטירתה של הילדה הקטנה עשתה לה כנפיים בכל האזור מחוז 'כוולאן' ובמיוחד ביישוב 'רבויע' שבו התגוררה, וכל קרובי המשפחה, שכנים ידידים ומכרים החלו לנהור אל עבר משפחתה על מנת לחלוק לה כבוד אחרון ולקבורה. נשלחו מספר גברים לכרות קבר עבור הילדה בבית העלמין היהודי. לאחר מספר שעות כשסיימו את מלאכת המצווה, החל הציבור במסע ההלוויה. כשהגיעו לבית העלמין היהודי הבחינו כי הרה"ג המקובל ר' חיים חג'בי רב הקהילה שהיה אמור היה להיות נוכח במקום להספיד ולעורר את הלבבות לא נוכח במקום. מיד שלחו להודיע ולבקש מכבוד הרב שיגיע לבית העלמין, כיון שהציבור מחכה לו שיערוך את סדר הקבורה והספד הילדה. הגיעו שליחים אל הצדיק ואמרו לו את דבר שליחותם. ענה להם הרב, שלא ילך עימם וגם ציווה עליהם לומר לכל הציבור הנמצא בבית העלמין לחזור על עקבותיהם, ועוד הוסיף הצדיק ואמר, כי הילדה תתעורר ותחזור לחיים. נדהמו השליחים ואמרו לרב: "כבוד הרב כבר חפרו את הקבר". ענה להם הצדיק: "הקבר לא נועד לילדה. הילדה תחיה והקבר נועד לקשישה" ואף נקב בשמה פלונית אלמונית. כשחזרו השליחים ומסרו את דברי הרב למלווים בבית העלמין, נדהמו כולם והמולה נשמעה בין הציבור, אלא שבינתיים הילדה המתה התעטשה שלוש פעמים ברציפות לתדהמת הנוכחים, ומיד הסירו מעליה את התכריכים ושמו פניהם יחד עם הילדה אל עבר היישוב... בעודם נכנסים אל היישוב הגיעה אליהם שמועה, כי פלונית אלמונית הוכשה על ידי נחש ונפטרה. מיד פנו כל הציבור יחד עם כבוד הרב לטפל בנפטרת האחרת וטמנו אותה בקבר שחפרו בתחילה עבור הילדה. חלפו שנים, ואיילה זכתה ועלתה לארץ ישראל יחד עם כל בני משפחתה בעליית "מרבד הקסמים". קבעה את מגוריה בעיר פתח תקווה, והיא עדות חיה למעשה. מעשה בגוי עשיר ואלים ולו בתוך המקנה שור מובחר גדול וחזק, שבו היה מתפאר שאין דומה לו. לימים נפל השור חסר אונים לא זו ובקושי רב נשם ורק עיניו פקוחות כמו בוהות בחלל, ראה הגוי את שורו מקור גאוותו במצב זה ונדדעזע. אותו היום יום שישי היה ערב שבת קודש, יהודי 'רבויע' שבמחוז כוולאן שבתומן כבר היו בבית הכנסת מצפים ומחכים לקבל את פני שבת מלכתה. והנה הופיע הגוי בפתח בית הכנסת והחל צועק: "רב היהודים צא החוצה מיד! צא!!". שמע רבינו ויצא אל הגוי. אמר הגוי לרב: "השור שלי מקור גאוותי שוכב כמו מת, ואני דורש שתעשה לו קמע שיבריאי!!". ענה הרב לגוי: "עכשיו אי אפשר כי השבת בפתח וגם כלי הכתיבה אינם עימי, לכן בבקשה תבוא אליי במוצאי השבת ואשתדל בעזר השם לסייע לך". אך הגוי לא קיבל את דברי הרב

והתעקש, שהרב יעשה לשורו קמיע מיד. הרב שוב הסביר לגוי בנימוס ובסבלנות, כי עוד רגע קט זמן כניסת השבת, אך למרות כל הסברי הרב הגוי המשיך להתעקש ואף דיבר אל הרב בעזות מצח ובלשון גסה ואף הרים קולו יותר ויותר. הרב שוב הסביר לגוי, שעוד רגע והשבת נכנסת ושיבוא אליו במוצאי שבת, אך הגוי העיז פניו ורצה לכפות את דעתו על הרב אף באיומים, ראה הרב שכך ופנה לאחוריו, על מנת להכנס חזרה לבית הכנסת להמשך התפילה. כעס הגוי מאוד, פסע אחרי הרב ודחפו בחוזקה, ראה הרב את רשעותו וחוצפתו של הגוי וביקש מהגוי להמתין רק רגע קט והוא יכתוב עבורו קמע. נכנס הרב לבית הכנסת לקח שארית של פתיליה שרופה וכתב על פיסת נייר את הפסוק "השור ייסקל וגם בעליו יומת". קיפל הרב את הנייר קשר בחוט ואמר לגוי: "קח את זה, כפי שביקשת ותקשור בחוט בין קרני השור". הגוי שמח שמחה גדולה רץ לביתו וקשר בין קרני השור, כפי שאמר לו הרב, והנה השור קם על רגליו והוא בשיא כוחו, שמח הגוי והמתין בקוצר רוח לבוקר המחרת, שבו יוציא את השור למרעה ויראה את יופיו וחוסנו לכל עובר אורח מזדמן. למחרת בבוקר יום שבת קודש בעוד היהודים בבית הכנסת הגיעה אליהם שמועה, כי אותו גוי אלים יצא לרעות את שורו והשור נגח את בעליו והמיתו וכשראו זאת העוברים והשבים רצו וסיפרו לבנו של הגוי, כי השור נגח את אביו והמיתו, לקח בן הגוי את רובהו בידו ורץ אל המקום, וכשראה את אביו שותת דם, נתמלא זעם וירה בשור והרגו...

כ"א חשוון

הגאון רבי יחיא נתנאל הלוי אלשיך זצ"ל

יום ההילולא כ"א חשוון

הגאון רבי יחיא נתנאל הלוי אלשיך זצ"ל: נולד בצנעא בירת תימן ב-י"ג תמוז ה'תרע"ה. נפטר ב-כ"א חשוון ה'תשנ"ז. חי כ-81 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים בסמוך לציונו של הגאון חיד"א זצ"ל. מגדולי חכמי תימן בדורנו. בהיותו כבן שש התייתם מאביו. סבו ואחי אמו לקחוהו לביתם ודאגו למחסורו. משחר ילדותו נתגלה כבעל תפיסה מהירה כבעל זיכרון יוצא מגדר הרגיל והיה יודע בע"פ את פרשיות התורה עם תרגום אונקלוס. אולם רבנו לא סמך על זכרונו. והיה שוקד ועמל בתורה ביגיעה עצומה. כן נהג להתבודד שעות רבות וללמוד. כבר מגיל צעיר החל לעסק בהרבצת תורה. בשנת ה'תש"י עלה לא"י עם כל הספרייה המפוארת של ביה"כ אלשיך. במו ידיו העלה את הספרים וכתבי היד למטוס אך בהגיעו לארץ נמסר לו כי הספרים נשרפו - עד סוף ימיו גזלה זו ציערה אותו ואף השפיעה על מצבו הבריאותי. נשלח בתחילה למחנה העולים עין שמר. לאחר שנודע לממונים שם כי הרב נהג לנאום במחנה כדי לחזק בקרבם את שמירת המסורת ובכך "מפריע" להם להעביר את יהודי תימן על דתם. הוציאו אותו מהמחנה והוא התגורר במעברת "תלפיות" שבירושלים במשך כארבע שנים. הדאגה לשלום החינוך של ילדי ישראל בערה בעצמותיו. והוא פעל רבות לשמור על קדושת המחנה ועל החינוך הטהור. כל ימיו נהג בקדושה וטהרה והיה משתתף בצערם של ישראל. לאחר לחצים רבים, הסכים רבנו למורת רוחו להשתתף בחידון התנ"ך העולמי כנציג ישראל. וזאת רק כדי להרים את קרן עדתו וקרן היהדות החרדית כלה. אכן, הכתרתו של רבנו כחתן התנ"ך העולמי היוותה קידוש שם שמים ברבים. לאחר המבחן הוצעו לו משרות רבות ונכבדות. אך רבנו דחה אותן, למרות מצבו הכלכלי הירוד. על אף צניעותו וענוותנותו הרבה, שהייתה לשם דבר, הכירו בו גדולי התורה והיו מפנים אליו שאלות בכל מקצועות התורה. בקי

ברפואה עממית ועזר לחולים רבים להירפא באמצעות צמחי מרפא ומרקחות, שהיה מכין בביתו. משאת נפשו הייתה להקים בארץ מרכז תורני כדוגמת "בית אלשיך" בצנעא. ואכן בשנת ה'תשמ"ט הוקם כולל בשם "ישיבת בית אלשיך" ע"י חתנו. אביו: ר' נתנאל. רבותיו: ר' עזרא קורח, ור' חיים צאלח, ר' סעדיה עוזרי רבו המובהק - ר"י בית אלאוסטא, ר' יחיא יצחק הלוי, ר' יוסף שמן, ר' חיים כסאר. בניו וחתניו: בנו ר' נתנאל רב ומורה צדק בבאר שבע. חתנו ר' ציון חובארה רב קהילה התימנית בשכונת בית וגן בירושלים. חתנו ר' יחיאל מדמון רב ב"הכ בדיחי בשכונת גאולה בירושלים. חתנו ר' דוד אלנדאף ר"י בית אלשיך. חתנו ר' יורם עוזרי מחנך. עוד בהיותו ילד נודע רבנו בזכרוננו העצום, בנוסף הרב היה בעל ענווה וצניעות מופלאה, ועל כך יעיד הסיפור הבא: ארע פעם, בעת קריאת התורה בשבת, שהיה תורו של ר' יחיא אלשיך לתרגם את הפרשה. והספר, שהיו הילדים רגילים לתרגם מתוכו, היה מונח דרך קבע במגירה שבבית-הכנסת. והנה, לא נמצא באותה עת מפתח המגירה. בלא לעורר שום מהומה לקח ר' יחיא ספר "מנורת המאור", עמד במקום שמתרגמים בו והעמיד פנים כאלו הוא קורא בו. כאשר למעשה הוא קורא ומתרגם בעל-פה. עד שבאמצע קריאת התורה מצא אחד המתפללים את המפתח וגילה, לתדהמתו, שהספר מונח במגרה ור' יחיא מתרגם מכח הזיכרון.

מהירות הקליטה של רבנו הייתה מופלאה. עיניו החודרות, כושר צילום היה להן. לא פעם ולא פעמים, כאשר היו גוללים ספר-תורה מפרשה לפרשה או בשעת הגבהת ספר-תורה, היה עוצר ופולט מפיו "טעות!". כמה וכמה פעמים, כאשר עלה לספר-תורה ועוד בטרם ברך ברכת התורה, גילה טעות. באחת הפעמים היה זה ספר-תורה המיוחס לאחד מגדולי הרבנים, ומיד כשעלה אמר: 'ספר-התורה פסול'. הציבור שנכח סביבו עטו עליו בתדהמה, ורבנו הראה להם כי נתחלף שם הוי"ה באדנות. הדברים הגיעו עד כדי כך, שבמקומות רבים היו חוששים להעלותו לקרוא בתורה מחשש שמא "פסול" את ספר-התורה. מעשה היה בספר תורה שעבר הגהה מדוקדקת במיוחד. והבעלים בקשו להיות בטוחים, שאכן אין בספר התורה שום טעות כלל. שלחו לרבנו את הס"ת באומרים כי ישנה טעות מסוימת בס"ת. וכביכול יבחנו את רבנו אם יצליח למצוא את הטעות שאיננה קיימת. רבנו עבר על הס"ת פעם אחת וטען שאין בו טעות כלל. אך הלה התעקש בבקשו שרבנו ימצא את הטעות. הרב עבר שוב על כל הס"ת במשך לילה אחד! בעזרת אחד מחתניו ושוב הצהיר כי אין בס"ת שום טעות! או-אז הודה הלה על האמת באומרו כי במעשה זה ביקש אך ורק לידע בוודאות כי ספר-התורה נקי משגיאות. בין כך ובין כך, הדברים מעוררים השתאות - לומר בהחלטיות כי אין שום טעות בעוד מנגד מזהירים בעלי הס"ת כי ישנה טעות. דרוש לכך כח רב פי כמה וכמה מאשר למצוא טעות בס"ת המוחזק ככשר! על קדושתו של רבנו, הובא בחוברת "צדיק באמונתו יחיה" הסיפור המופלא הבא: ידיד אהוב נפש היה לו לרבנו, יהודי צדיק וירא שמים, בשם רבי שלמה חג"בי זצ"ל. זה האחרון היה מתאכסן לעיתים קרובות בבית רבנו, כאשר היה זקוק לשהות בירושלים במשך ימים מספר לצורך עניינים שונים. כחודש ימים לפני פטירת אותו ידיד, חתנו של רבנו ביקרו בבית החולים ורבי שלמה פתח את סוגר לבו והשיח בפניו: "עתה, כאשר הנני רואה כי קיצי קרב. אני רואה צורך לגלות לך דבר נורא שחזיתי בעיני באחת הפעמים שלנתי בבית מארי יחיא. הוא היה רגיל לקום באמצע הלילה, להעלות אור במטבח וללמוד שם. לילה אחד אני מתעורר ומבחין כי אש פורצת מהמטבח. קמתי מהמטה וראיתי את מארי יחיא יושב ולומד ואש מקיפה סביבו!!! חזרתי למיטתי לישון ובבוקר שאלתי אותו לפרש העניין, ובתחילה הוא התחמק והתעלם משאלתי, עד שלבסוף אמר לי: 'אם ראית - אל תספר לאף אחד'. עתה מצאתי לנכון לגלות לך דבר זה."

המקובל האלוקי רבי אברהם אזולאי זצוק"ל

יומא דהילולא - כ"ד בחשוון ה'ת"ד

כתוב בספר "זיכרון ירושלים". בשנת ה'ת"ד 1643, בא פחה מאיסטנבול לבקר בחברון ובמערת המכפלה, וכשהציץ פנימה למערה התת-קרקעית נפלה חרבו היקרה לתוכה. הפחה הוריד אל המערה את משרתיו באמצעות חבלים, אולם הם מתו לפני שהספיקו להשיב את החרב. בשל כך גזר על היהודים להיכנס להוציא את החרב מהמערה. היהודים ערכו גורל, והרב אזולאי נבחר לבצע את המשימה. הוא טבל במקווה ובמשך לילה שלם למד ועסק בקבלה. לקראת הבוקר ביקש מחבריו שיתפללו עליו שלא יאונה לו רע והלך למערה, שם קשרו אותו בחבל וירד פנימה. לאחר שמצא את החרב, קשר אותה אל החבל והחזירה למעלה. הוא נכנס עמוק יותר למערה, שהיא אחד מפתחי גן עדן, וראה שם את אליעזר עבד אברהם. זה האחרון הובילו פנימה אל גן עדן, ושם ראה את האבות. בשל הפחד שאפף אותו, הוא התעלף, ולאחר שהריח בשמים, קם וסיפר לאבות על סיבת בואו. מכיוון שראה כי זהו גן עדן, לא רצה לצאת מתוכו, והאבות אמרו לו ש"זה אינו אפשר. עכשיו צא ומחר אתה עמנו". הרב אזולאי הועלה מהמערה בחבלים, ושב לביתו שמח, וכל הלילה דרש בפני חבריו בקבלה. עם שחר טבל במקווה, לבש תכריכים, קרא "שמע ישראל", ונפטר לבית עולמו.

הגאון רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ד בחשוון

הגאון רבי רפאל זיסקינד הכהן מהמבורג זצ"ל: נולד ב-כ"ד מר-חשוון תפ"ב. מחכמי אשכנז. מגדולי הפוסקים. בצעירותו למד במניסק ונודע בחוכמתו כעילוי. האמת הייתה נר לרגליו. לא חת מפני איש. בשנת תק"ב נתמנה לראש הישיבה במינסק. נטה לחסידות לאחר שנפגש עם המגיד ממזריץ' והתרשם עמוקות מאישיותו. בשנים תק"ה- תקל"ז כיהן כרב בקהילות מינסק, רקוב, וילקומיר, פינסק ופוזן. לאחר מכן נתמנה לרב קהילות אה"ו איחוד של הקהילות היהודיות בעיר המבורג ובעיירות אלטונה וואנדסבק. לחם בתקיפות בהשכלה. נפטר ב-כ"ד מר-חשוון תקס"ג. התקיים בו הפסוק "את מספר ימיך אמלא". ציונו בגרמניה. כשהיה ילד קטן, בסביבות גיל תשע שנים בלבד, הפרנסים שרצו לחסוך בעלויות, החליטו כי אין צורך להביא רב, היות ור' רפאל הקטן ידע רב לו ויודע לענות על כל שאלה. בנוסף, היה להם חזן ששימש גם כרב, אולם בפועל, כל שאלה שהייתה להם- היו שואלים את החזן, והחזן מיד היה שואל את רבי רפאל הצעיר. כך העניין נמשך כשנתיים ימים, אך יום אחד פסק הדבר. אומנם רבי רפאל למד בהתמדה אך בסופו של דבר היה ילד בן אחת-עשרה שנים, יום אחד ראה גדיים מחלון בית הכנסת ויצר הילדות נכנס בו. הוא החליט לרכב על הגדיים ותפס גדי בקרניו והתחיל להסתובב. באותו רגע הגיע החזן כדי לשאול אותו וראה כי הוא רוכב על הגדי, זה היה הסוף לתקופת הרבנות הצעירה של רבי רפאל. אביו: ר' יקותיאל. אשתו: הרבנית תמר. מרבתי: הגאונים ר' אריה אשר גינזבורג מחבר "שאגת אריה". ר' אליהו זלמן קרמר הגאון מווילנה. מספריו: "ושב הכהן- שו"ת תורת יקותיאל • מרפה לשון.

לא היה קל לתושבי העיר המבורג למצוא רב כלבבם. הציפיות היו גבוהות - הם חיפשו רב שיהיה גם חריף וגאון וגם נעים הליכות, רב שמצד אחד יהיה תקיף ואמיץ, ומצד שני רצו רבים מתושבי העיר כי הרב יהיה גם בעל נטייה להשכלה, שבאותם ימים כבר פשטה בקרב רבים מבני העיר. כשבא לפניו רבי רפאל הכהן - נראה היה להם כי מצאו את האדם המתאים. על גאונותו העידו עליו ספריו, ונועם הליכותיו היה בולט לעין. כשבא רבי רפאל לראשונה להמבורג פגשוהו תחילה כמה מעשירי העיר, שנטו להשכלה. הם רצו לדעת האם ישנו סיכוי כי יום אחד הרב יעזור להם ויחזקם בהפצת רעיונות ההשכלה, לפיכך אמרו לו - 'כי אם רצונו להתקבל כרב העיר, עליו לנסוע לברלין ולקבל שם הסכמה מאת "רבי" משה מנדלסון, מי שהיה מנהיגם של המשכילים, וזאת על מנת שמנדלסון יתהה על קנקנו של הרב החדש'. רבי רפאל, שגדל והתעלה בליטא, שם לא הכירו עדיין את נגע ההשכלה, לא שמע את שמו של אותו משכיל נסע לשם לתומו. משהגיע את ביתו של מנדלסון בברלין נכנס פנימה. לתדהמתו, מצא אותו יושב ולומד תנ"ך בגילוי ראש זאת משום שאחת מהאידיאולוגיות שלו הייתה לוותר על המנהגים. הוא טען כי המנהגים הם לא חובה, וכיוון שהיהודים נראים אחרת, הגויים שונאים אותם. רבי רפאל נדהם, מעולם לא חשב כי ייתכן דבר שכזה. מנדלסון הרים את ראשו וקיבל בשלום לבני את הרב, עליו ידע ממברק שקיבל ממשכילי המבורג. הרב הנסער, שהיה איש אמת ולא חת מאף אדם, ענה לו בתקיפות: 'ישעיהו מח, כב. ועוד בטרם ענה לו מנדלסון, המשיך הרב ואמר: "לקבל הסכמה מפורק עול שכמוך?! עדיף לי להיות מנקה רחובות מלקבל הסכמה על רבנותי מאפיקורס שכמותך!" ובמרירות לב יצא מהבית. עוד לפני שהגיע להמבורג הגיע לשם מברק ממנדלסון שכותב: "עדיין לא הספקתי לדבר איתו וכבר צעק עליי וחרף אותי שאני לומד תנ"ך בגילוי ראש, וזאת למרות שבא לקבל ממני הסכמה - קרא אותי בשם 'אפיקורס', דווקא בגלל זה אני ממליץ לכם לקבל אותו, מכיוון שאיש אמת הוא באופן מוחלט, ולא ישא פני איש". וכך קיבל את המינוי ושימש כרבה של אה"ו ונלחם במשכילים.

פעם אחת בא אל ר' רפאל אחד מן ה"משכילים", שהיה תלמיד של מנדלסון, ואמר לו: "שמעתי שהרב אומר שכל אדם מרומז בתורה. אולי יוכל לומר לי היכן מרומז מנדלסון בתורה?". מנדלסון היה בעל מום היה גיבן, והיה חותם את שמו: מבמ"ב משה בן מנחם ברלין. כי היה גר בברלין. אמר לו הרב רפאל הכהן על אתר: משחתם בהם מומים בם "המשכיל" נדהם מחוכמתו הרבה של הרב ועזב את הרב בבושת פנים.

כ"ו חשוון

רבי שלום אהרן לופס זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ו בחשוון

רבי שלום אהרן לופס זצ"ל - נולד בחאלב שבסוריה ב-י"ז בכסלו ה'תרט"ה. בשנת ה'תרצ"א הוסמך להוראה על ידי רבני ירושלים הספרדים: הראשון לציון ר' יעקב מאיר, ר' אברהם פילוסוף ור' בן-ציון קואינקה. בשנת ה'תרצ"ו ייסד יחד עם ר' יהודה צדקה זצ"ל את אגודת "מקבציאל", שמטרתה להקים מסגרת תורנית עבור צעירי ירושלים שלא מצאו את מקומם בישיבות הממוסדות. בשנת ה'תרח"צ התמנה לדיין בבית הדין הספרדי בירושלים. לאחר קום המדינה עזב את שכונת בית-ישראל ועבר להתגורר בשכונת מוסררה "מורשה" והקים בחצר שטראוס שבתחומה בית ספר חרדי לילדי השכונה.

בין השאר פעל בקרב ילדי המעברות. כמו כן הקים את אגודת "מזהירי שבת", שפעלה לסגירת חנויות ובתי עסק בירושלים לפני כניסת השבת. בשנת ה'תש"י התבקש על ידי הראשון-לציון ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל לקבל על עצמו את תפקיד הרב הראשי בעכו. ב-כ"ב באב ה'תש"ז נבחר לתפקיד, ונשא בו כיובל שנים. עסק בתורה כמעט בכל שעה ביום ובלילה. על שקידתו המופלאה סיפר רבנו, כי בימי צעירותו לא עבר עליו כמעט שבוע בלי סיום מסכת. מחצות לילה החל סדר יומו. מלומד בנסים. זכה לגילויים רבים בחלום. זכה לגילוי אליהו הנביא. ענוותן. חי בפשטות בל תתואר, ואף מרצפות לא היו בביתו! כל עוד מכרו קרח לא רכש מקרר לביתו! את רוב רכושו חילק לצדקה. במשך שנים רבות החזיק כולל אברכים על שם אביו בירושלים. מלבד זאת תמך בעשרות רבות של חתנים בני תורה מכל רחבי הארץ. נפטר כ"ו מרחשוון ה'תשנ"ה. חי כ-90 שנים. ציונו בהר המנוחות בגבעת-שאל בירושלים. אביו: ר' יעקב. מרבותיו: ר' עזרא עטייה ראש ישיבת "פורת יוסף". בנו: ר' מרדכי חבר בית הדין הרבני הגדול. נפטר בחיי אביו בשנת ה'תשמ"ה. חתנו: הראשון לציון ר' אליהו בקשי דורון בעל שו"ת בנין אב. מתלמידיו: חכם נעים אליהו בנו של המקובל חכם סלמאן אליהו בעל "כרם שלמה", ואחיו של הראשל"צ ר' מרדכי אליהו זצ"ל, ר' רחמים הררי ועוד רבים. בכל יום היה הרב נשאר ללמוד בבית הכנסת בעיר עכו שם היה רבם ואהובם של תושבי עכו. והיה עוסק בתורה לאורך כל שעות היום. מזונו היחיד היה קבוע: שקית ניילון בה היו מונחים שניים - שלושה ביסקוויטים, מלפפון מקולף, וכוס תה, שהיה מכין לעצמו במקום. ערימת הבקשות לקבלת תרומות, שהייתה על שולחנו של רבנו באחד הימים, הייתה גבוהה מערימת שטרות הכסף שהיו ברשותו. הרב ישב בחברת אברך מתלמידיו, והשניים חילקו את הכספים לנזקקים השונים, ששטחו את בקשותיהם במכתבים ששלחו אליו. בשלב מסוים אזל הכסף. ברשימת הנצרכים עדיין נותרו מספר בקשות קורעות לב, והרב היה בצער. "חסרים עוד כשלושת אלפים שקלים", נאנח האברך ופרש ידיו לצדדים בחוסר אונים, "אין ברירה אלא להשאיר אותם לפעם אחרת". הרב לא הגיב, אלא ניגש אל ארון הקודש, הפשיל את הפרוכת, פתח את הדלתות וטמן ראשו בתוכו, מעתיר מכל ליבו. כעבור דקות ארוכות סגר את הארון והציץ בשעונו. הוא חזר אל מקומו, פתח את הגמרא, והמשיך ללמוד עם האברך כאילו לא קרה מאומה. לאחר כמחצית השעה הופיע בבית הכנסת יהודי, ושלף מכיסו שלושת אלפים שקלים. הוא הניח אותם על השולחן, אינו מודע להתרגשות שהוא מחולל ואמר: "לפני כחצי שעה החלטתי לתרום את הכסף לצדקה. חשבתי לעצמי, שלא כדאי להשהות את העניין, ולכן הגעתי לכאן עכשיו, כדי שלא להחמיץ את המצווה". האברך שישב לצידו של הרב היה המום, משתאה נוכח המחזה. ר' שלום התחייך. "הוא אשר אני אומר תמיד. אני כותב את הצ'קים והקב"ה מכסה אותם... הקב"ה מביא את הכסף, ואני טומנו במעטפות... צלם שהוזמן לעשות את מלאכתו בברית, שבה הרב הוזמן להיות סנדק, נרכן למרגלותיו של הרב, ובמבט מתחנן ביקש: "אנא, כבוד הרב, ברכני שיהיה לי זרע של קיימא. אני נשוי כבר חמש-עשרה שנים ועדיין לא זכיתי שיהיו לי ילדים." ר' שלום הביט בו במבט חודר ולא מיהר להגיב. הצלם המשיך להתחנן: "חמש-עשרה שנים חיינו אינם חיים. הכול נראה לנו שחור! הרופאים אינם נותנים לנו סיכוי לחבוק פרי בטן! אני מבקש את ברכתך, כבוד הרב". במקום לברך, הישיר אליו הרב מבט ואמר: "תוריד את הצילומים הלא ראויים מחנותך!" הצלם נדהם. מאין יודע ר' שלום על התמונות התלויות בין כותלי הסטודיו שלו. הרי מעולם לא ביקר שם?! הוא שאל את המקורבים, האם סיפרו לרב עליו ועל חנותו, והתברר, שאיש לא הכירו. בעיניו הקדושות חש הרב בדבר מה מפריע, הדוחק את הקדושה. "אם תוריד את התמונות הללו מחנותך, הקב"ה יברך אותך בכך וזכר", הבטיח לו ר' שלום. הצלם חזר אל הסטודיו המום. ומיד החל לתלוש מהקירות את כל התמונות

הלא ראויות. הימים נקפו וכעבור מספר חודשים, התבשרו הצלם ואשתו, נושעו גם הם בזרע של קיימא. "הילד שלי הוא הילד של ר' שלום", כך התבטא הצלם, "בזכותו הוא נולד". אחד מתלמידי הרב חלה במחלה קשה ל"ע, מיד עם היוודעו, פנה לצדיק, בכה והתחנן לפניו, שיברך אותו בבריאות טובה. "יש לי ילדים שעדיין לא השאתי. אנא, כבוד הרב, ברך אותי באריכות ימים!" הרב נותר מהורהר. קשה היה לו לסרב לדברי התלמיד, שדמע מולו. לבסוף נענה ואמר: "כל זמן שאני חי, אתה תחיה". ואכן, כך היה. הוא חי עוד מספר שנים, וביום פטירת הרב, הסתלק גם הוא לבית עולמו, מספר שעות ספורות אחר רבו...

רבי חכם מנשה חבה זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ו בחשוון

חכם מנשה חבה - נולד בשנת ה'תרמ"ב (1881) בכיפיל (כפר ליד בגדד שבו נמצא ציונו של הנביא יחזקאל. משפחתו היתה אחראית על החזקת הקבר וסיוע לעולים לפקוד את קבר הנביא). בילדותו למד תורה אצל רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים ורבו הגאון ר' עבדאללה סומך. לצורך מחייתו פתח חנות בדים. לנגד עיניו היתה הציפיה לרגע שבו יוכל לעלות לארץ הקודש. בשנת ה'תרפ"א (1921) עלה לארץ עם אחיו, לאחר ששיחד בכסף רב אנשים שמכירים דרכים העוקפות את בבל. הוא עזב את רכושו בבגדד ולאחר ששודדים ניסו לתקוף אותם התחיל הכל מחדש. תחילה התיישב במושבה 'מגדיאל' ולאחר מכן עבר לירושלים. מכיוון שלא רצה ליהנות מכתרה של תורה, פתח חנות מכולת ליד הכותל, כדי שיוכל לפקוד את הכותל. בכל לילה קם בחצות כדי לקרוא תיקון חצות - תיקון רחל ותיקון לאה. בכל ליל שישי היה יוצא לשער יפו, לוקח אוטובוס ונוסע לקבר רחל. שם שהה כל הלילה ועשה תיקונים ובבוקר פתח את החנות. בערב שבת שר שירי שבת ואמר דברי תורה כאילו שהוא לא היה ער כל הלילה הקודם. שימש גם כחזן ופיטן ללא כל תשלום. שימח אלוקים ואדם. השתתף בחתונות למרות שלא הכיר את האנשים ואמר: "לשמח חתן וכלה זו מצווה גדולה, והרי נאמר: המשמח חתן וכלה כאילו בנה אחת מחורבות ירושלים". היה פוקד את ציונו של התנא האלוקי רשב"י הקדוש מספר פעמים בשנה. היה בא אליו המקובל הגדול הרב מוצפי עם משאית, ואוסף אותו לציון הקדוש.

מלומד בניסים. איש אמת. סייע לזולת ועשה חסד עם הרבים. הירבה בצדקות. סגפן. החמיר על עצמו בעניינים רבים. ענוותן מופלא. בעל זיכרון פנומנלי. היה בקשר עם הצדיקים הגאונים ר' יוסף ויהושע שרבני, ר' אפרים כהן, ר' יצחק כדורי, ר' חוגי עבודי, ר' סעדיה מניר, ר' יהודה צדקה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' צדקה חוצין, הרב בן ציון אבא שאול (גר בשכנות). ידע את מועד פטירתו (ראה להלן). נפטר ב-כ"ו חשוון ה'תשכ"ה (1964). חי כ-83 שנים. ציונו בהר-המנוחות. אביו: ר' אברהם. אימו: מרת רחמה נחמה. נשותיו: מרת סרח (זיווג ראשון), מרת לולו (זיווג שני). מרבתי: הגאונים רשכב"ג חכם ר' יוסף חיים (ה'בן איש חי), חכם ר' עבדאללה סומך (רבו של ה'בן איש חי). חברותא: בעירק - הגאונים רבי עבדאללה סומך, רבי דוד פאפו. בארץ - המקובל רבי יהודה פתיה. מתלמידיו: הרשל"צ המקובל ר' מרדכי אליהו, בנו ר' משה חן. ילדיו (זיווג ראשון): מרת חביבה, ר' אפרים, מרת שמחה, מרת חנה. ילדיו (זיווג שני): ר' יחזקאל, ר' אהרון, מרת הלן, מרת נעמי, ר' עזרא, ר' משה, מרת נחמה, ר' דוד. מספריו: •מפי אבי - סיפורים מאת רבינו (נכתב על ידי בנו ר' משה חן).

האח ר' אפרים מספר על נס שאירע לו כשהיה בארץ: לפני פסח אבא לקח אותי לשוק של טול-כרם כדי לקנות תנור לאפיית מצות. אבא רכב על החמור ואני שהייתי צעיר, הלכתי ברגל אחריו. עברנו את נאבי

טאלי והיגענו למיפתח. שם עצרנו למנוחה קלה ולאחר מכן המשכנו עד לתחנת הרכבת של טול-כרם. כשהגענו לשוק, אבא אמר לי: "שב כאן עם החמור עד שאחזור". לאחר שעזב, התנפלו עלי ערבים וידו בי אבנים. פניתי למשטרה והשוטר אמר לי: "כאן טול-כרם. למה יהודים מגיעים לכאן? אני לא יכול לעזור לך. אני מציע לך שתחזור בדרך ממנה באת!". התחלתי לדאוג לאבא. לאחר מכן אבא הגיע ואמר: "בוא איתי, יש כאן ערבי שיש לו תנור טוב". הלכנו אחרי הערבי. יצאנו מהשוק והתרחקנו הרבה עד שהגענו לביתו. הוא נכנס לחצר ביתו ואנחנו אחריו. הוא הכניס אותנו לבית, נעל את הדלת ואמר: "חכו כאן כמה רגעים ואני חוזר". הערבי עלה למעלה והחל להתלחש עם ערבי אחר. אנחנו שומעים שהם מחדדים סכינים כדי לרדת ולשחוט אותנו. אבא הבין שנכנסנו לצרה גדולה והתחיל להתפלל ולבקש רחמים מהשמיים, מהאבות ומהתנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי. לפתע נפתחה דלת הכניסה. אישה רעולת פנים נכנסה פנימה ומיד נעלמה מול עינינו כלא היתה! אבא החזיק בי ולחש: "בוא נברח מהר". יצאנו לחצר, לקחנו את החמור ומיד ברחנו כל עוד נפשנו בנו. אחרי הרכבת צעקו לעברינו שלושה ערבים: "יהודים, יש לכם גפרורים?". אבא אמר לי: "אל תענה דבר ורק תקרא אחרי 'שמע ישראל'. הערבים צעקו לעברינו ואבא אמר: "אל תענה דבר". אנחנו המשכנו וראינו בחוש כי היתה לנו קפיצת דרך רצינית. לפתע מצאנו את עצמנו בקלקליה. הדרך שבהלך ארכה לנו שש שעות, בחזור ארכה רק שעה אחת! אין זאת כי אם אותה אישה אשר פתחה לנו את הדלת היתה רחל אימנו ע"ה שבשעת סכנה הצילה אותנו. אבא היה משתטח על קברה בכל ליל שישי, עם ציבור מתפללים. וכשחזר בבוקר, היה פותח את חנות המכולת כרגיל. בסעודת ליל שבת, למרות העייפות וחוסר השינה אבא היה מאוד עירני, שר שירים ואמר דברי תורה על השולחן, כאילו לא חסר שינה כלל.

סיפר בנו ר' משה - בתקופה מסוימת אבא גר אצלנו. בוקר אחד אבא אמר לי: "אני מבקש שהיום לא תלך לעבודה". שאלתי: "למה?" הוא ענה: "היום בשעה שלוש אני הולך". "לאן אתה הולך?" - "אני הולך לעולם האמת, ואני מבקש ממך לקרוא לכל האחים שלך ולהודיע להם שהיום בשעה שלוש אני הולך". לאחר כשעה, שאל: "הודעת להם?". אבא המשיך לדרוש זאת. לבסוף לא היתה לי ברירה. צלצלתי לאחותי הגדולה ואמרתי לה: "לא יודע מה יש לאבא היום". סיפרתי לה מה קרה. היא לקחה אוטובוס מ'הוד השרון' ולאחר מספר שעות היא הגיעה לירושלים. הוא כל כך שמח לראות אותה. לאחר זמן מה אבא ביקש ממני ללכת לקרוא לחכם אהרון (שהיה רב של ביה"כ שאבא התפלל בו). כאשר חכם אהרון הגיע, אבא אמר לו: "קח את הלירה הזאת ותן ל'סגי נהור' שיושב ליד הדלת בבית הכנסת. כל חודש אני נותן לו לירה והחודש לא הספקתי". אמר לו חכם אהרון: "תבוא ל'מנחה' ותיתן לו". אבא עשה תנועה: "לא אבוא יותר. בשעה שלוש אני הולך". בשעה שלוש בדיוק הוא היטה את ראשו לצד הפנימי. אחותי לא הבינה מדוע אנחנו קוראים ל'ר כהן, הרופא הכמעט יחיד שהיה אז, שבא מיד והכריז: "אין מה לבדוק". "ד"ר תבדוק", התעקשתי. "מדוע אינך בודק?" הוא ענה: "אם היה צורך, לא הייתי בודק את חכם חבה?". מאותו רגע הבנו שאבא נמצא בעולם האמת. זה אחד הדברים שבכל פעם שאני מספר אני מתרגש.

רבינו לא החמיץ שום הזדמנות של מצווה. סגפן גדול היה ונזהר בנאכלים. את הלחם של השוק לא אכל ואשתו הכינה עבורו לחם לכל ימי השבוע. בשבת אפתה לחם מיוחד. את היין עשה במו ידיו. חודשים רבים לפני חג הפסח היה מתכוונן. היה נוסע מספר פעמים לכפר ערבי והיה קונה משם חיטה שמורה.

לאחר מכן יחד עם אחיו היו טוחנים את החיטה ברחיים מיוחדים ושמרו את הקמח בחדר נפרד. שבועיים לפני הפסח היה בונה תנור וכל המשפחה היו מתגייסים והיו מכינים מצות.

הרבה בצדקות ונתן אותן בסתר. תמך בסכום חודשי בכמה ישיבות קטנות כאשר את הכסף היה מעביר באמצעות אנשים שונים כדי שאף אחד לא ידע מהשני. תרום והתרים כספים לצורך בניית בית-הכנסת 'הוד יוסף' (על שם הגאון רבינו יוסף חיים) שבמושבה מגדיאל.

בנו, ר' משה, מספר כי אירועו ניסים רבים בחיי הצדיק והיה מלומד בניסים. במקרה אחד כאשר רבינו ישב בחנות בזמן מלחמת השחרור, ירושלים הייתה במצור והחיים בה היו קשים מאוד. טיל נורה לתוך החנות. רסיס של הפגז פגע בשק הקמח, השני בשק האורז, ועוד רסיסים התעופפו לכל עבר. ורבינו שישב באמצע לא קרה לו דבר.

בחודשיו האחרונים של הצדיק היו קשים. הוא היה שלי ושקט ואמר: "אני הולך להיפטר מן העולם ורוצה שתמשיכו במעשי. בשעה שירחצו אותי, אבקש לקרוא 'שיר השירים' בניגון.

סיפר בנו ר' משה - אבא הסתיר את מעשה החסד. הוא נתן כסף רב לצדקה ואנו לא ידענו על כך דבר. לאחר פטירתו של אבי, באו אלי כל כך הרבה אנשים שסיפרו לי שאבא נתן להם מדי חודש והם שואלים אותי איך עכשיו הם יוכלו להתקיים בלא זה. אני באותו הזמן הייתי נשוי טרי ולא יכלתי להמשיך את מעשיו של אבא. לפיכך נתתי רק לחלק שהיכרתי והתנצלתי בפני האחרים על כך.

אבא סיפר שבהיותו סוחר נסע למקומות שונים בעולם. יום שישי אחד הוא חוזר מנסיעה באוניה כמובן, ומאחר לשוב הביתה, והשבת עומדת להיכנס. כשראה כך, החליט לא לשוב הביתה אלא לנסות להתאכסן באחד הכפרים הסמוכים לעיר. התושבים הערבים לא הכירו אותו וחרצו את דינו. החליטו שכיוון שהוא יהודי צריך לחסל אותו. הם ישבו באוהל. לפתע מגיע מישהו שזיהה אותו, וכאשר ראה אותו החווה קידה ואמר: "סלאם עליך אבו איברהים" (שלום עליך אבא אברהם). כך נהגו הגויים לקרוא לו על שם בנו הבכור שהיה לו - אברהם ע"ש אביו. כאשר הכל הבחינו מה עשה אותו אורח, הבינו שהוא איש חשוב, ומיד נטו אליו חסד ולא רק שביטלו את החלטתם האכזרית, אלא שהחלו לכבד אותו.

סיפר בנו ר' משה על העובדה עד כמה היה מוערך בקרב האנשים: מדי יום שישי הייתי הולך עם בני ניצן לשוק מחנה יהודה אצל סוחר בשם 'עיואווי' לקנות פיצוחים שונים. יום שישי אחד אנחנו מגיעים הביתה ולא מוצאים כמה מן השקיות שקנינו. באנו ביום שישי שלאחר מכן ואמרנו לאדון עיואווי שאולי שכחנו את זה אצלו. הוא שאל: "אתה בטוח. אולי הפלת במקום אחר". אני השבתי לו: "לא היינו בשום מקום אחר". והוא לא האמין.

אמרתי לו: "אתה יודע מי אני? אני בנו של חכם מנשה חבה ואני לא אשקר לך". רק אמרתי את השם של אבא הוא יצא מגידרו ואמר: "תיקח את כל החנות!". הוא קרא לבנו שהיה בפנים (שאבא השתתף בחתונתו) ואמר לו: "אתה יודע מי כאן? בנו של חכם מנשה חבה!". הוא רץ מיד לראותנו. בני ניצן לא הבינו: "אבא, מה קרה?" אמרתי לו שהזכרתי את שמו של סבא והדבר הוציא אותו מגידרו. זה היה אבי מורי, ששמו הלך לפניו. ואני הייתי תלמידו המובהק. ב'שבעה' שלו - היו ערב ערב רבנים גדולים וחשובים לומר שבחיו. וזה אומר הכל.

באחד מביקוריו בתל-אביב ראה ילד תימני יתום (בשם יצחק בן שלום). שהשלטונות הבריטיים רצו למסור אותו לנצרות ל"ע. הצדיק שילם עבורו כופר ולקח אותו מיד. הוא התחייב בפניהם לגדל אותו כמו הילד שלו. כשהגיע לביתו, הצהיר בפני כולם: "זה אח שלכם". בבית היו ילדים רבים והוא הצטרף למשפחה וחי כאחד הבנים. בנוסף הצדיק עשה לו בר-מצווה ודאג לכל מה שצריך ובסוף אף חיתן אותו.

הגאון הרב ציון רחמים לוי זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ו בחשוון

הגאון הרב ציון רחמים לוי זצ"ל - נולד באלול ה'תרפ"ה (1925) בארץ ישראל. עוד בצעירותו נודע כעילוי. למד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה בירושלים עם הגאונים הרב בן ציון אבא שאול והראשל"צ מרן הרב עובדיה יוסף. בגיל 17 לערך קיבל סמיכה לרבנות ולאחר מכן התמנה להשגיח על כשרות הבשר של ירושלים. בגיל 23 לאחר נישואיו נשלח על ידי ראש ישיבת 'פורת יוסף' הגאון רבי עזרא עטיה ולאחר שבת-הדין בירושלים אישר זאת, לכהן כרב בפנמה כדי שיחזק את הקהילה היהודית שם. מצב היהדות בקהילה בשנים הראשונות לכהונתו היה בכי רע עד כדי שלא היה שם מניין שומרי שבת ודבר זה הצריך קבלת היתר להתפלל ללא מניין.

הרב פעל ללא לאות. פעל כשוחט ומוהל וכן הקים מוסדות רבים. עמד על משמר ההלכה בתקיפות רבה, וחיזק את חומות הדת בקהילתו הענפה. שמר על קשר חם כל השנים עם מרן הראשל"צ הגאון הרב עובדיה יוסף, והדבר בא לידי ביטוי בחילופי השו"ת שביניהם, שמופיעים ב"ביע אומר". הקים עולה של תורה, ומנע אלפי נישואי תערובת בתחבולות ובתקיפות. היה בידידות גדולה מאד עם ארגון זק"א, עזר וסייע רבות לארגון, אירח בחום לב את שליחי זק"א בפנמה ודרבן אנשים לתמוך בזק"א. בתפקיד זה שימש כמשך כ-57 שנים וכיום מדובר באחת הקהילות הגדולות בדרום אמריקה. נפטר ב-כ"ו חשוון ה'תשס"ט (2008). חי כ-83 שנים. אלפים רבים השתתפו בהלוויה. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. בנו, ר' חיים נבחר למלא את מקומו כרבה של פנמה. אביו: המקובל ר' יעקב (שימש כדיין בבית דינו של הרב רפאל אנקווה במרוקו לאחר שעלה לארץ ישראל למד בישיבת המקובלים 'בית א-ל' בעיר העתיקה בירושלים). אימו: מרת אסתר סוליקה. אחיו: ר' משה (שימש כרבה הראשי של העיר בת ים). אישתו: מרת רוביסה שרה (למשפ' ביטון). מרבתי: הגאונים אביו, ר' יעקב, ר' עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). חברותא: מרן הראשל"צ הגאון ר' עובדיה יוסף. מילדיו: הגאונים ר' דוד, ר' יעקב, ר' חיים.

רבינו למרות אישיותו הלבבית והחייכנית, כשראה לנכון לנהוג בתקיפות כדי לשמור על חומות הדת עמד כחומה בצורה. בתחילת דרכו, לא פעם אף היה בסכנת חיים כשעמד על דעתו 'דעת תורה', שלא להתכופף לגחמותיהם ולרצונותיהם של כמה מאנשי קהילתו שהיו אנשים אלימים מאוד. אחת הפעמים היתה, בשעה שבנו של אחד מנשיאי הקהילה החליט להתחתן עם גויה.

רבינו ששימש כרב הקהילה, לא יכל לשאת זאת שבקהילתו יהיו נישואי תערובת. כמה שניסה לדבר עם הבן ועם אביו לא הצליח. דבריו נפלו על אוזניים אטומות. יום החתונה הגיע... הרב ישב מכונס במשרדו, ולפתע אורו עיניו. רעיון נועז עלה בליבו, והוא החליט לבצע אותו. תוך מספר דקות יצר קשר עם החתן וביקש ממנו לבוא אליו בדחיפות. "מה הדחיפות?", תמה החתן. "יש לי בשבילך מתנה מיוחדת לרגל יום נישואיך, ואתה חייב לקבלה קודם החתונה. אני במשרד, תבוא לקחת" - סיים הרב. "בסדר, אבוא

עוד שעה!". הרב המתין לחתן במשרדו. לאחר כמה דקות נשמעו נקישות על הדלת. "אפשר להיכנס", אמר הרב. החתן נכנס ואמר: "לא יכולתי להתאפק. באתי לראות את המתנה". "טוב שבאת", אמר הרב. "קודם נשתה כוס קפה ונדבר, ואחר כך המתנה...". לאחר כמה דקות פנה הרב לבחור ואמר לו: "תוכל להשאיל לי את הפלאפון שלך לכמה דקות?". "בודאי!" - ענה הבחור. הרב יצא מהמשרד, נעל את הדלת מבחוץ והלך לדרכו. בינתיים החתן מחכה שהרב יחזור למשרד - עשר דקות, עשרים דקות, חצי שעה, הרב לא חוזר. סבלנותו פקעה, הוא קם ממקומו ופנה לצאת מהמשרד לחפש את הרב. רק עכשיו גילה כי הרב נעל את הדלת כשיצא. עכשיו הבין איזו 'מתנה' הרב הכין לו ליום נישואיו. "אני כלוא בחדר", הבין. הוא רץ אל מכשיר הטלפון וניסה להתקשר, אך גילה לאכזבתו שגם על זה חשב הרב, הטלפון נותק מבעוד מועד. הוא ניסה לצעוק ולדפוק על הדלת, אך מיקום המשרד היה באזור שומם, כך שלא נשארה לו ברירה אלא לחכות לרב שישוב. בשעת לילה מאוחרת הגיע הרב למשרד, פתח את הדלת ואמר לו: "עכשיו אתה יכול ללכת!", הוא רץ כאחוז טירוף לעבר אולם החתונות. שם הספיק לראות את אחרון האורחים יוצא. משפחת הכלה זעמו. מיד כשראו אותו מתקרב מרחוק, הם התנפלו עליו בחירופים וגידופים. "יהודי מלוכלך, איפה נעלמת? הרסת לנו את כל השמחה!", גם הכלה היתה בין אותם המגדפים והמחרפים. הוא הסתלק מהמקום בבושת פנים, ונשבע לנקום ברב על מעשהו. אותו הלילה ישן הרב טוב, הוא ידע שזכה להציל עוד יהודי מנישואי תערובת, ידיעה זו גרמה לו אושר רב, אך לא לאורך זמן. כשיצא בבוקר לבית הכנסת הרגיש שעוקבים אחריו, הוא הסתובב לאחור וראה הבחור החתן, עם אקדח ביד, הוא ידע שסופו קרב. הוא עצר וחיכה לבחור שיתקרב. כשהתקרב, פתח הרב את חולצתו ואמר לבחור - "אתה יכול להרוג אותי! הנה כאן הלב שלי, אבל תדע לך, שאני כרב הקהילה כאן, לא רק שאיני מתחרט על מה שעשיתי לך אלא אני גם שמח! כי אני נתתי לך את המתנה הגדולה ביותר ביום שהיה אמור להיות יום חתונתך, והיא האפשרות שלא לנתק את הקשר ליהדות" - סיים הרב בהתרגשות. מול עוז רוח שכזה, גם החתן הכעוס לא יכול היה. הוא הסתובב והלך. לימים סיפר החתן, שבינתיים כבר התקרב לרב ונשא יהודיה כשרה. "הדבר היחיד שגרם לי שלא להרוג את הרב, היתה מחשבה שעלתה במוחי באותו הרגע ברחוב כשנפגשתי עם הרב: "אם הרב מוכן למות רק בשביל שלא אתחתן עם גויה, סימן שהדבר חמור ביותר, וטוב שהרב הציל אותי מזה!". (מעובד מתוך 'דורש טוב')

כ"ח חשוון

המקובל הרב אור שרגא זצ"ל

יומא דהילולא - כח בחשוון

המקובל הרב אור שרגא זצ"ל - נולד בעיר יזד שבאיראן. הוענק לו את התואר מ ל א ר"ת מי לה' אליי. תואר המציין חכם, שומר תורה ומצוות וירא ה'. על אף שכונה בפי היזדים "מולא אור הראשון" היה בענוותנותו עונה - 'אני רק שרגא אור קטן'. שימש כמוהל, שוחט, בודק ודיין. עזר כפי יכולתו לבני עדתו. יצא לשוק לערוך קניות בערב שבת ובערב יו"ט בלבד ונהג למסור את ארנקו למוכר ע"מ שייקח את הסכום הדרוש. הבעש"ט הקדוש העריכו מאוד ועל אף שלא נפגש עימו היה מתבטא: 'יש לי ידיד במרחקים, הרב אור שרגא'. היה לומד עם שני החברות שלו בשעה שבכל פעם נפגשו בעיר אחרת וזאת ע"י שהיו מגיעים לאותה העיר בקפיצת הדרך. הדיר שינה מעיניו וכל לילה אף אחד לא הורשה

להיכנס לבית מדרשו היות ולמד תורה מפי אליהו הנביא. שמו התפרסם בקרב הקהילות היהודיות בעיר יזד וברחבי אירן. רבים פנו אליו ונושעו. התפרסם גם בקרב הגויים כצדיק וקדוש העושה נסים ונפלאות. ענותן מופלא. נודע כפוקד עקרות. בשנת ה'תשס"א ציונו שופץ ע"י מוסלמי המתגורר באיראן לאחר שזכה שאשתו תפקד לאחר שנים רבות של עקרות. נפטר ב-כ"ח חשוון ה'תקנ"ד. ציונו באיראן. על ציונו נהגו יהודים וגויים להתפלל. בעת האזכרה נוהגים אנשי קהילת יזד לשיר את השיר שחיבר בנו. גם היום רבים העולים לציונו זוכים לראות ישועות.

סבא: ר' דניאל מצד אביו. אביו: ר' שמואל. חברותות: ר' דרוויש מהעיר שירז שבאיראן, ר' משה מהעיר קשאן שבאיראן. בנו: ר' שמואל. מתלמידיו: ר' אליהו שמאי.

מנהג תושבי יזד היה ללון על גג הבית בלילות הקיץ החמים וכך עשה גם אחד מילדי מושל יזד. לילה אחד, בחצות הלילה בנו של המושל הבחין באלומת אור הבוקעת ועולה מאחד הבתים בשכונה היהודית. האלומה הזוהרת יצרה מעין שביל רחב של אור זוהר העולה לשמים ויוצר שביל בוקה המחבר בין הבית לשמים. לרגע חשבי כי הוא מדמיין זאת אך משהתאושש מתדהמתו, נוכח לדעת שאין זה פרי דמיונו, וחושיו אינם מטעים אותו כלל. אכן שובל ארוך של אור יוצא מהבית בשכונת היהודים ומגיע עד לשמים. הילד ירד מהגג, והעיר את בני משפחתו כדי לחזות בפלא המסתורי. האנשים נדהמו לראות את המראה המופלא ולא הבינו מה פשרו. על אף השעה המאוחרת לא התגברו על סקרנותם, והחליטו ללכת בעקבות המראה הנפלא שראו. אפילו המושל בכבודו ובעצמו הצטרף אליהם. בבואם לשכונת היהודים הלכו בעקבות האור הגדול והגיעו לפתח ביתו של כבוד הרב מולא אור שרגא. הם הקישו בדלת ונכנסו וראו את רבינו יושב בשעות הקטנות של הלילה ומעין בספר. הרב הזמין להיכנס פנימה ולהתיישב. הם התפעלו מאוד נוכח ספרי הקודש הרבים שגדשו את חדרו של הרב. לשאלת המושל מה כתוב בספרים ענה הרב באדיבות רבה שנושא כל הספרים הוא היהדות. תשובה זו לא סיפקה את סקרנותו של המושל והוא התעקש לדעת מדוע זכה הרב בשובל האור הבוקע מביתו כלפי המרום. כששאל המושל שוב מה כתוב בספרים, השיב רבינו בנימוס רב ובסבר פנים יפות כי קיצור כל הספרים מתמצת במשפט "ואהבת לרעך כמוך". התנהגותו של הרב מצאה חן בעיני המושל, ומשנוכח לדעת כי איש חשוב יושב לפניו, הבין שאכן הוא ראוי לאור המופלא השוכן בביתו, ואין זה אור רגיל אלא אורה של השכינה. כאות להערכתו את הרב, הביע המושל את רצונו להעניק שי לרב, אולם הרב מולא אור סרב בטענה ש"שונא מתנות יחיה". המושל ואנשיו נפרדו מהרב לשלום וחזרו לביתם. למחרת היום שלח המושל להביא את החכם אליו בעגלת-מלכות, ויושיבהו בסמוך לכסא המלך, לעיני השרים העומדים לפניו, ודיבר אליו כאל אחד מרמי המעלה ואף פסק לתת לו קצבה חודשית מאוצר הממלכה לכל ימי חייו, ולאות כבוד העניק לו גלימת מלכות כלעת, כאחד מבאי בית המלך החשובים. רבינו לא מלאו לבו להתעטף בגלימת המלכות המפוארת, פן יחשדוהו ברום לבב ולכן קיצץ את שרווליה. באחד הימים כשהלך בעיר ראה אותו אחד משרי המושל. הוא הבחין כי הצדיק לובש את המעיל המפואר שקיבל במתנה ללא שרוולים. הלה גער בצדיק והרים את ידו לסטור לו על לחיו על שהעז לזלזל במושל. אולם ברגע שהרים את ידו נשארה היד תלויה באוויר, והוא לא הצליח להורידה. השר התחיל לליל ולצעוק והלך לביתו, כשידו מורמת מעלה. הוא פנה לרופאים ולמומחים שיעזרו לרפא אותו אך ללא הצלחה, מעולם לא שמעו על מקרה דומה. משנודע למושל כי כוונת השר הייתה להכות את

הרב, הבין כי הלה נענש מן השמים על שניסה לפגוע בצדיק. המושל הביא את שרו לרבינו וביקש ממנו שיתפלל לרפואתו. וכן, הצדיק התפלל ויד השר שבה לאיתנה הראשון. המושל העניק לו גלימה נוספת ללבושה בשבתות ובימים טובים, ומאז כונה גם "מולא פוסטינו גלימה". השמועה על הנס עברה בעיר מפה לאוזן. יהודים וגויים חולים, נשים שלא נפקדו, ושאר נזקקים התחילו להגיע לבית הרב ולבקש ממנו, שיתפלל עליהם וראו ישועות!.

יהודי יזד מייחסים לרבינו את הצלת העיר מידי אויבי השאה. ומעשה שהיה, כך היה. אחד המחוזות מרד בשאה. המורדים צרו על יזד במשך שנתיים ימים והעיר עמדה ליפול בידיהם. במכותו הגדולה פנה השאה לרבינו והפציר בו מאד להתפלל לנצחוננו ולהסיר מעליו את הסכנה. אסף החכם את זקני העיר לישיבה והיו שקועים כל הלילה בלימוד תורה. ויהי בחצי הלילה ויפן רבינו לזקני העדה ויאמר: "הטרם תדעו, כי בנפול העיר בידי המורדים ישמידונו עד אחד? חלילה, לנו לשבת בחיבוק ידיים ולחכות לכליה. מי בכם מוכן להקריב עצמו להצלת עם ה'?" ניגש אליו זקן מופלג ואמר: "ימי ספורים, רבי ומורי, מוכן ומזומן אני להקריב את ימי המעטים על מזבח עם ה'". הודה לו החכם בשם העדה ואמר לו: "לך וטבלת שבע פעמים במים חיים וכתבת בטהרה על קלף שם המלאך הממונה על נצחונות בקרב, אשר אומר לך. ואולם עליך לדעת, כי שלוש שעות אחרי כתיבת שם המלאך תפרח נשמתך ותעלה לכסא הכבוד. קיבל הזקן עליו את השליחות, כתב את שם המלאך והגישו לחכם. קשר החכם את הקלף בכנפה הימנית של יונה צחורה והניפה מעל למגדל העיר לצד המורדים. ויהי אך עברה היונה מעל ראשיהם, פרצו לשונות אש ואכלו רבים מביניהם, ובשל הפחד והבהלה נסו על נפשם, ותהי הרווחה לעיר יזד.

ל' חשוון

הגאון הרב יעקב בצלאל ז'ולטי זצ"ל

יומא דהילולא - ל בחשוון

הגאון הרב יעקב בצלאל ז'ולטי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ו בפולין. בהיותו כבן שש שנים, בשנת ה'תרצ"ב עלה עם משפחתו לארץ ישראל והתיישבו בירושלים. בילדותו למד בישיבת 'עץ חיים', לאחר מכן בישיבת 'חברון' ונחשב לעילוי. ידיעותיו ושקדנותו בתורה היו מופלאות והיה מנצל כל רגע להגות בתורה הקדושה. החל לכהן כחבר בית הדין הרבני בירושלים, וכעבור מספר שנים, התמנה כחבר בית הדין הגדול לערעורים. זכה פעמיים בפרס הרב קוק לספרות תורנית בשנת ה'תשי"ד - ובשנת ה'תשכ"ד - הרב הקים את ישיבת 'ד אהרן' בירושלים ואף עמד בראשה. הכתירו רבנים חרדים בולטים בירושלים את הרב באורח לא רשמי כרב העיר ירושלים. בשנת ה'תשל"ט נבחר באופן רשמי לרבה האשכנזי של ירושלים. תפקיד אותו מילא עד שנת ה'תשמ"ג. נפטר ב-ל' חשוון ה'תשמ"ג. אביו: ר' משה אריה. אמו: מרת שרה רחל. אחיו: ר' מיכל, ר' יוסף מספרים עליהם שהיו מתווכחים בלימוד תורה באוטובוס ברינתחא ובקולי קולות, עד שהנהג היה צריך להשתקם שוב ושוב. בנו: ר' אריה חתן ר' יצחק חברוני, מנהל ישיבת חברון. בתו: מרת חנה בת שחר נישאה לר' יהושע אייכנשטיין, ר"י 'איתרי' חדרה ולאחר מכן ראש ישיבת 'ד אהרן' בירושלים. מספריו: 'משנת יעבץ' - על אורח חיים - הלכות מועדים, חושן משפט ויורה דעה סיפר הגאון ר' זונדל שטרן רבה של קהילת פרושים 'בית מאור' ברמת שלמה, מעשה ששמע מאימו, ששמעה זאת מבעלת המעשה, אימו של רבינו. הייתה תקופה בירושלים בה פרצה

מגיפה של מחלת עיניים קשה, רוב החולים במחלה זו התעוורו ולא הייתה תרופה למחלתם, הנער בצלאל ז'ולטי היה אז כבן עשר, ילד יתום מאביו שאמו האלמנה גידלה לבדה במסירות עילאית, כבר אז ניכרו בו כישרונותיו העצומים, ואהבתו לתורה לא ידעה גבול, הוא ניצל כל רגע ללימוד תורה, ואכן עלה ונתעלה. מכריו ניבאו לו גדולות, ותקוות רבות היו לאימו, היא חשה תחושת שליחות כי היא מגדלת בביתה את גאון הדור הבא. בליבה התפללה כל העת שרק לא תפגע מחלת העיניים בבנה, כל עתידו תלוי בעיניו. אך מנהיג העולם רצה אחרת והנה יום אחד חוזר רבינו לביתו מהת"ת, ובפיו בשורה מפחידה 'אמא!! כואבות לי מאוד העיניים', האם אמרה בליבה 'אשר יגורתי בא', מי ייתן ואולי זהו כאב שיחלוף, נקווה שלא מדובר במחלת העיניים הקשה, ונשאה תפילה לבורא העולם שהכאב יחלוף כלעומת שבא. למחרת חוזר הבן מהת"ת ועיניו נפוחות מאוד. ראתה זאת האם ומיד ניגשו לרופא לאחר בדיקה אמר בצער שבנה חלה במחלת העיניים, אין מה לעשות וככל הנראה הוא עומד להתעוור בימים הקרובים, ואכן כך היה. בצלאל ז'ולטי הילד המוכשר אשר ניצל עד עתה את כל רגעיו ללימוד התורה התעוור. האם לא ידעה את נפשה מצער, כל חלומותיה שבנה יגדל בתורה נגוזו, כיצד יוכל ללמוד את התורה הקדושה כשהוא עיוור?. בצרתה החליטה ללכת לבכות אצל 'רחל אמנו', לתפילה זו לקחה את בנה, ובהיותו עיוור שמה אותו בעגלת תינוק, וכך הלכה מהעיר העתיקה עד לקבר רחל מרחק הליכה של שעתיים שלמות, בהגיעה לקבר רחל פרצה בזעקות שבר לקב"ה שיחוס וירחם על ילדה הקט, ויחזיר לו את מאור עיניו. אל תפילות האם הצטרף רבינו ובזעקות שבר מעמקי נפשו ביקש מריבון העולמים 'זהאר עיני בתורתך', וכך אמר: 'הקב"ה אני רוצה לבקש בקשה, ואני רוצה שרחל אמנו תקשיב ותשמע אף היא את בקשתי, אני מוכן להקריב את מאור עיני, ולוותר שלא אראה לעולם את אימי היקרה, אני מוכן לוותר ולא לראות יותר את חבריי, גם את המאכלים אשר אוכל מהיום והלאה אני מסכים שלא לראות, את כל העולם היפה שבראת אני מוכן להקריב ולא לראות יותר, אבל על דבר אחד איני מוכן לוותר, אני רוצה לראות את תורתך הקדושה, אני בסך הכל ילד קטן שלא הספיק ללמוד הרבה רק כמה פרקים במשניות ובגמרא, אני רוצה להמשיך ללמוד ולשם כך אני חייב את מאור עיני בחזרה', וכך מירר בככי קורע לב, אימו מספרת שדמעותיו יצרו מעין נחל ארוך שזרם עד למצבת קבורתה של רחל אמנו, וכך תוך כדי בכיות נרדם, ואימו החזירה אותו לביתם כשהוא עדיין ישן שינה עמוקה. למחרת בבוקר התעורר בצלאל, והוא מבקש מאמו ללכת לת"ת. האם התפלאה מאוד: "איך תלך? הרי אינך רואה דבר?". ענה לה בנה: "אמא ברוך ה' רואה אני היטב, וכבר חשקה נפשי ללכת ללמוד תורה', הבינה האם שנעשה לה נס ותפילותיהם שבקעו מעומק ליבם הטהור התקבלו ברומים, אך מתוך כוונה לשמור על בריאות בנה ביקשה שיבוא איתה לרופא כדי שיבדוק שאכן המחלה נעלמה. אך הילד התעקש. עז רצונו ללכת לת"ת, וכך הסביר לאימו: "קיבלתי במתנה מאת הקב"ה את מאור עיני בחזרה, איני יודע כמה זמן עוד אוזכה לראות, לכן חייב אני לנצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה". וכך גם בימים הבאים התעקש שלא לבזבז זמן כדי ללכת להיבדק אצל הרופא. ברבות הימים גדל. שמו הלך לפניו, והתפרסם בקרב רבים בהירות לימודו, עומק סברותיו ופלא התמדתו. כאשר היו באים לאימו ומשבחים אותה, הייתה אומרת להם 'אינכם יודעים כמה דמעות עלו לו לר' בצלאל כדי להגיע להיכן שהגיע'. נהגו האישי של הגאון רבי בצלאל ז'ולטי זצ"ל, רבה של ירושלים, סיפר שביום שנפטרה אימו של הרב, קיבל טלפון מרבינו בשעה שבע בבוקר, שיבוא להסיעו לבית האבות ברעננה בו הייתה מאופשזת. רבינו ידע שאימו במצב של גסיסה רח"ל, ולכן ביקש להגיע אליה, ולהיות לידה. הנהג הגיע מיד לבית הרב, והם יצאו לדרך. לאחר כשעה הגיעו לרעננה. כשהגיעו התברר שהאם כבר נפטרה. סיפר הנהג: "שאלתי את הרב מתי קיבל את הטלפון על מצבה הקשה של

אימו?" והשיב כי היה זה בשעה חמש בבוקר. "ומדוע הרב לא התקשר אליי בשעה זו, והיינו מספיקים להגיע לפני הפטירה?" היקשה הנהג. ורבה של ירושלים השיב: "מאחר ויש לך ילדים קטנים, לא מצאתי שום סיבה מספקת שתתיר לי להעיר את ילדיך. כשישאלו אותי בשמיים, לאחר 120 שנותיי, מדוע התקשרתי אליך כל כך מוקדם, והערת את הילדים, לא יהיה לי שום תירוץ". ברכי נפשי

רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זצ"ל

יומא דהילולא - ל' חשוון

רבי צבי הירש הכהן מרימנוב זצ"ל - נולד בדומברובה ליד טארנוב בשנת ה'תקל"ח. התייתם וגדל אצל בן דודו ר' דוד מטארנא. דודו, אשר לא היה בעל אמצעים, ביקש את טובתו של הנער ושלח את ר' צבי ללמוד את אומנות החייטות. ר' צבי החליט כי אינו ממלא את ייעודו והלך לשמש את ר' מנחם מנדל מרימנוב. בעל ייסורים. למרות שרוב ילדיו נפטרו בחייו שישה עשר ילדים מתוך שמונה עשרה!!! - קיבל דין שמים באהבה והיה מזמר ורוקד לפניו יתברך. נודע כפועל ישועות בקרב הארץ ורבים חיפשו את קירבתו. דבקותו והתלהבותו בתפילה הייתה מופלאה. את כל כספי הפדיונות שלקח חילק לעניים. נפטר ב-א' ר"ח כסליו ה'תר"ו. אביו: ר' יהודה לייב כ"ץ. מרבותיו: ר' נפתלי מרופשיץ, ר' מנחם מנדל מרימנוב. נשותיו: בתו של ר' חיים גרייצר זווג ראשון, בתו של ר' אלחנן מבילגוריי זווג שני, בתו של ר' דליו ליב מדוקלא זווג שלישי. מספריו: רוב תורותיו נכתבו ע"י תלמידיו • מבשר טוב - שני חלקים: תולדות הרב וחידושי תורתו • בארת מים - טעמי המצוות. ילדיו: לרב נולדו שמונה - עשר בנים ובנות ומתוכם ששיה עשר נפטרו בחייו ל"ע, למעט: בנו, ר' יוסף הכהן זי"ע שמאוחר יותר מילא את מקום אביו ובת אחת. עבודת הצדקה של הצדיק הקדוש, רבי צבי הירש הכהן מרימנוב, מן המפורסמות הייתה. פטרונו של עניים וקשי יום היה, משענתם של אלמנות ויתומים, וישועות רבות ומופלאות היה מבטיח ומקיים, בתמורה לסכום הפדיון, בהם היה נוקב, למען מטרות צדקה וחסד. באחד ממסעותיו, הגיע לעיר סאניק. בעת ההיא, לקה אחד מנכבדי העיר, יהודי עשיר ונשוא-פנים, במחלה קשה ואנושה, בלבו ובריאותו. גדולי הרופאים הוזעקו אל מיטתו מקצות הארץ, אך מיום ליום הלכה החלטתם והתחזקה, כי אין רפואה למחלה ואפסה כל תקווה. ביום בו הודיעו הרופאים בייאוש מוחלט כי סיימו את מלאכתם ועזבו את העיר, עמד גם הרב לעזוב את סאניק בדרכו ללינסק. הואיל וראו בני משפחת העשיר החולה כי אין תקווה מהרופאים, מיהרו אל מעון הצדיק בטרם עזב את העיר, וחילו את פניו בכבי ובתחנונים כי יואיל לבוא לבקר את החולה בביתו ושם יתפלל למראשותיו לרפואתו - אולי יתעשת הקב"ה לתפילתו. השיב להם הרבי: "אם תבטיחו לי בתמורה לכך, שנים-עשר אדומי-זהב, אמלא את בקשתכם!". היה זה סכום גדול באופן מיוחד, אך בני המשפחה נענו והבטיחו לתת כאשר הושת עליהם, רק שאביהם יחזור לאיתנו הראשון. הרב סר אל בית האיש. כבואו, ניסה הצדיק לשוחח עם החולה, אך הלה שכב באפיסת כוחות, כאבן שאין לה הופכין, מבלי יכולת אף להניע את שפתיו. למראה עיניים ניכר היה, כי החולה מצוי ברגעיו האחרונים, וכי שעתו קרבה והולכת. הואיל וראה הרבי את המצב לאשורו, הורה מיד להוציא כל איש מעליו, ורק הוא ומשמשו נותרו לבדם ליד מיטת החולה. הרבי נטל כסא, התיישב למראשותיו של החולה, הורה למשמשו להגיש לו את מקטרתו ולהעלות בה אש, ותוך שהוא עוצם את עיניו ושוקע בדביקות עצומה. עשן סמיך מילא את החדר והיתמר

אל עבר התקרה ושב וירד לרצפה. אט-אט לא ניתן היה לראות מאומה מהנעשה בחדר, אך הרבי אינו חדל מעישונו. לאחר שהפך כל הטבק שבמקטרת לאפר ואישו כבתה, הורה למשמשו לשוב ולמלא את המקטרת בשנית. ושוב חזר לעשנה והפעם ביתר שאת. משכילה גם הפעם הזאת, חזר על מעשהו ועישנה בשלישית. ערפל כבד מילא את החדר, עד כי לא ניתן היה לראות איש את רעהו. תוך כדי מעשה העישון, הגיע הרופא המקומי הקבוע של הקהילה לבדוק את החולה. מאחר שנואשו הרופאים הגדולים ונסעו להם, נותרה האחריות מוטלת על כתפיו והוא היה מופיע מדי זמן מה לבדוק את החולה ולראות האם ניתן להקל על מצבו. משנכנס והבחין בתימרות-העשן הפורצות החוצה מבין חרכי התריס בחדר החולה, נותר כמסומר למקומו ואישוני עיניו ניצתו בזעם אין קץ. בעודו עומד על הסף, פרץ בצעקות נוראות, אשר החרידו את כל יושבי הבית ממקומותיהם. "רצח לעין-השמש מתבצע כאן!" - שאג בקול ניחר - "רוצחים שכמותכם! כלום אינכם יודעים שעשן, בעבור חולה לב וריאה, כמוהו כסם-המוות!? הרגתם את החולה! רצחתם אותו בידיים! אני אדאג שכולכם תיכנסו לבית-הסוהר". וסב על עקבותיו בזעף, הטיח את הדלת בעוז מאחוריו, וכשכולו קצף וחרון הסתלק כלעומת שבא. הצעקות, וחבטת הדלת, נשמעו היטב גם בחדר החולה פנימה, אך הרבי לא נע ולא זע, והמשיך בעבודת-קודשו הטמונה בעישון המקטרת. רק משסיים לעשן את המקטרת בשלישית, קם, פתח את התריסים ואת החלונות לרווחה, והחל מניף את ידיו כדי להעביר את העשן החוצה. לאחר דקות ארוכות שוב ניתן היה לראות את תכולת החדר. ואז שב הצדיק להגיף את החלונות, התקרב אל מיטת החולה, הישיר מבטו אל מול פניו, ושאל: "הינך מכיר אותי?" - "הן!" - נשמע קולו של החולה, חלוש קמעה, "אתה הוא הרבי מרימנוב!". הרבי פתח את דלת החדר, הזמין את בני המשפחה להיכנס פנימה, ונתן להם להיווכח בעצמם בשינוי לטובה שהתחולל במצבו של החולה. בני הבית, לא ידעו את נפשם מרוב התרגשות וגיל. הם שוחחו עם החולה שוב ושוב, ונוכחו לראות, כי האיש חזר לאיתנו. מיד מיהרו לשקול לידי הרבי מטבע "נוביל" - ארבעה אדומים זהב משקלה - והבטיחו, כי בעת שובו של הרבי בחזרה מלינסק, יפרעו את יתרת התחייבותם ואף יערכו סעודת-הודיה בפני כל אנשי העיר. ואכן, כשוב הרבי לאחר השבת, מלינסק לסאניק, קידמו בני העיר את פניו בתופים ובמחולות, כשהעשיר החולה שהחלים רץ בראשם כנער צעיר לקראת המרכבה. בו-ביום, ערכו העשיר ובני-ביתו סעודה גדולה כאשר הבטיחו. הרבי הסב בראש בני הקהילה, אשר נתקבצו ובאו להודות, להלל ולשבח לבורא עולם על הנסים ועל הנפלאות אשר מחולל הוא על-ידי עבדיו הצדיקים. בתום הסעודה, פרע העשיר את שמונת אדומי הזהב הנוספים שהתחייבו בני משפחתו לתת לצדקה, והרבי נפרד ונסע לשלום לדרכו.

מכאן על רבו הרה"ק רבי מנחם מנדל מרמינוב

חכמתו וקדושתו

לאחר נישואיו נסמך על שולחן חותנו בעיירה פריסטיק [פריסטאק] (פולין), שקד על לימוד התורה, ערך תעניות, סיגופים וגלגולי שלג וכאשר חותנו הבחין במעשיו ואי דאגתו לפרנסה גזר על בתו לתבוע ממנו גט, אך מאחר ולא הסכימה גרש אותם מביתו והדיר אותם מנכסיו. למרות העוני והדוחק הכלכלי המשיך לשקוד על לימוד התורה ופעמים רבות התענה מספר ימים ברציפות היות ולא היה להם דבר מאכל. בשנת ה'תקמ"ז ר' אלימלך מליז'נסק (מורו) סמך את ידיו על ראשו ומסר לו את הנשמה שבמוחו וכאשר חותנו הבין כי לא יצליח לשנות את דרכו, נכמרו רחמיו על בתו ונכדיו שהגיעו לחרפת רעב על

כן התיר את נדרו ודאג לפרנסתם. לאחר שהפסיק לאכול בשר בטענה כי השו"ב [השוחט ובודק] פסול ואסור לאכול משחיטתו התפרסם כבעל רוח הקודש היודע מחשבות ודיבורי ומעשי בני האדם ופועל ישועות למעלה מדרך הטבע ממש. יהודים וגויים נהרו לביתו לבקש את עצתו וברכתו, נשמות התגלו לעיניו וביקשו שיתפלל עליהן ויערוך להן 'תיקון' ואלפי חולים התרפאו מברכותיו. בשנת ה'תקנ"ה/ו עבר לרימנוב (פולין) אך כעבור תקופה קצרה שב לפריסטיק ובשנת ה'תקס"ז/ח החליט לעבור עם בני ביתו ולהתגורר בעיירה רימנוב היות וקבורים שם ר' שכנא ור' בונם שם התפרסם כבעל שם עד שאפילו אחד הנסיכים הפולנים העיד שהצדיק הושיע אתו בתפילתו.

גודר גדרים ועומד בפרץ

נודע כגאון בהלכה והזהיר את חסידיו לשקוד על לימוד הלכות ו'תוספות'. דרש מאנשי הקהילה שלא יעבור יום ללא תפילה בבית הכנסת, שיתמכו כספית בתלמוד תורה עבור בני עניים. אסר על נשות העיר לצאת לרחוב בתכשיטים ולהתלבש באופנה שהיא היפך הצניעות וחייט שיתפור בגד בהתאם לאופנה יקבל קנס ואם ישוב לסורו יפוטרו.

הנהגותיו בקודש

במשך 22 שנה דרש כל שבת ב'פרשת המן' על מנת להמשיך שפע פרנסה לכל ישראל ואת כל כספו חילק לעניים. מעולם לא עבר עליו חצות לילה בשינה, במהלך השעות שעד חצות לילה נרדם כל פעם למשך דקות ספורות כאשר התעורר נטל את ידיו ולמד כ-5 דקות במהירות ובעיון מעמיק, מיד ששכב נרדם ושוב התעורר נטל את ידיו ולמד כ-5 דקות עד שבחצות לילה היה שומע קול מן השמים קורא לו – ר' מנחם קום עמוד, מיד התעורר ושקד על לימוד התורה עד תפילת שחרית. כאשר בחש את הקפה בכפית כסף קטנה נהג ללמוד בעל פה את כל כתבי האר"י וספרי הקבלה של ר' חיים ויטאל. כל יום למד בקביעות 18 דפי גמרא עם פירוש רש"י ו'תוספות' וכאשר לא הספיק ללמוד את כל מכסת לימודיו, השלים ביום למחרת את החסר מלבד מכסת לימודיו הקבועה. אמר כי היה 100 פעמים בעולם ובזמן בית המקדש שימש ככהונה גדולה לכן בנוסח העבודה של יום הכיפורים נהג לומר "וכך הייתי אומר".

בל"ג בעומר – תקע"ה טיהר וקידש את עצמו, ואמר כי הוא הולך מהעולם ויחזיר טובה למדליק נר לעילוי נשמתו. למחרת, ב"ט באייר תקע"ה, ל"ד בעומר, נפטר ונקבר בבית העלמין היהודי בעיירה רימנוב. את מקומו מילא תלמידו רבי צבי הירש משרת.

תלמידו רבי יחזקאל פנט כתב מכתב על דרך החסידות ובו מספר על רבי מנחם מנדל. חסידים רבים נוהגים לקרוא את המכתב ביום פטירתו של רבי מנחם מנדל.

מאמרותיו של כ"ק מוהרא"ש זי"ע

הניסיון לקירוב הגאולה:

'החווה מלובלין' הרבה ללמד את תורת הגאולה. מספרים שראה במלחמת רוסיה וצרפת כ'מלחמת גוג ומגוג', ולכן החליט כי יש לפעול לקירוב הגאולה באופן מידי. לצורך כך נפגש בחג הסוכות בשנת ה'תקע"ה (1815) עם 'המגייד מקוונ'יץ' ועם רבי מנחם מנדל מרימנוב כדי שיפעלו יחדיו לקירוב הגאולה. בעקבות נסיונות אלו לדחיקת הקץ נפטרו שלושת הצדיקים באותה השנה.

מקובל מרבי אברהם בן רבי נחמן, מגדולי חסידי ברסלב לפני כ-100 שנה, שרבינו הקדוש רבי נחמן מברסלב שלח את תלמידו רבי זלמן הקטן בשליחות סודית אל צדיקים אלו, שעניינה היה להודיע להם שלא ידחקו את הקץ כי יש סכנה גדולה בדבר.

'החווה מלובלין', שידע כי סכנה נשקפת לחייו בשל פעולותיו אלו, הורה שלא להשאירו לבד אפילו לרגע. פעם אחת השאירוהו לבד, ומששבו, מצאוהו הרחק משם מוכה וחבול, והבינו שהסמ"ך-מ"ם פגע בו.

טרם פטירתו של רבי אלימלך מליזנסק

בשנת ה'תקמ"ז סמך את ידיו על ראשי תלמידיו ומסר ל'חווה מלובלין' את הכוח בעיניו וכושר ראייתו למרחוק, למגיד מקוונ'ניץ את הכוח שבלבו, ל'אוהב ישראל' מאפטא את הכוח שבפיו ולרה"ק מנחם מנדל מרימנוב את הנשמה שבמוחו.

ואמר הרב הקדוש רבי מנחם מנדל מרימנוב זי"ע על הפסוק (תהילים כ"ג) "תערוך לפני שולחן נגד צוררי" אם יש לאדם שונאים, העצה לעשות סעודה ועל ידי זה יפלו שונאיו.

חודש כסלו

א' כסלו

רבי אפרים אנקאווא זצ"ל

יומא דהילולא - א' בכסלו

רבי אפרים אנקאווא זצ"ל - נולד בטייליטולה שבספרד בשנת ה'ק"ט. לאחר שאביו עלה על המוקד, רבינו נמלט מספרד בשנת ה'קנ"א לצפון אפריקה, שהה כשנתיים בעיר מראקש מרוקו עבר להוניאן אלג'יר ומשם לתלמסאן אלג'יר. שם הקים ישיבה גדולה ועד מהרה נהפכה העיר לאחד המרכזים הגדולים של יהדות אלג'יר. אף מצבם הכלכלי של היהודים השתפר והלך. העיר תלמסאן הייתה עיר סחר חשובה ומרכזית, והתערוותם של היהודים בחיי המסחר בה תרמה לה מאוד לשגשוגה של העיר. קהילת יהודי תלמסאן הורשו להתגורר בה וזאת בעקבות אותו נס בה לאחר שכל הרופאים לא מצאו לה מזור ותרופה לבת המלך ריפא רבינו את בתו לאחר שהתפלל לבורא העולם. ובעקוב זאת אף זכו ליחס מיוחד שהבדיל אותם משאר ערי אלג'יריה, היה להם חופש פעולה בכל הקשור לדת ואמונה. רבינו היה רופא. מלומד בניסים. גאון בנגלה ובנסתר. כונה בשם "הרב הקדוש מתלמסאן" בשל המעשה שיסופר בהמשך. רבינו ידע את אותה שנה בה יפטר מן העולם שכן כך ראה בחלומו ולכן חיבר את הפיוט 'אזעק מר ואקונן'. עד היום רבים עולים לצינו ורואים ישועות. נפטר ב-א' כסליו ה'ר"ב ציונו באלג'יריה. אביו: ר' ישראל הי"ד הועלה על המוקד בגזרות ה'קנ"א בספרד הגירוש הראשון מספרד, בעל 'מגורת המאור'. בנו: ר' ישראל. מספריו: 'שער כבוד ה' - תשובות להשגות הרמב"ן על שכתב הרמב"ם בספרו 'מורה נבוכים'. מפיוטיו: אלה מהימן די ברא זמן, אדון עולם אשר נעלית, אזעק מר ואקונן בדרכו מהונין לתלמסאן יחד עם קבוצת מלווים שיצאה איתו, עברו בדרכים עקלקלות, חצו מדבר שומם ושורץ חיות טרף: אריות,

נמרים, נחשים ועקרבים. הזמן חלף בדרכם והנה הגיע ערב שבת והם עדיין רחוקים מכל מקום יישוב. רק מדבר צחיח משמאלם ומימינם ואינם יודעים מה לעשות בעקבות השבת הממשמשת ובאה בשל מצבם. הרב שראה כי השמש יורדת והשבת קרבה לבוא והחליט כי יעצור את הליכתו ויעשה את השבת במקום השומם והשורץ חיות טרף ובלבד שלא יחלל את השבת, ואילו בני לווייתו לאחר שדנו, החליטו כי מנוס מלהמשיך הלאה אף ביות שבת קודש וזאת מאחר ומדובר בפיקוח נפש, שלא יפלו חלילה טרף לחיות רעות. בני השיירה ניסו לשדל את רבינו להצטרף אליהם באומרם שפיקוח נפש דוחה את כל התורה כולה. וכן הסבירות שחיות טורפות ינסו להתקיף שיירה שלמה פחות מצוי מאשר המצב בו אדם בודד נמצא במדבר. שאז אין ספק כי בעלי החיים ינסו להתקיפו, ואז מה יוכל לעשות כנגדם? אולם רבינו על אף ששמע את 'טענות כבדות משקל' אלו לא השתכנע להצטרף אליהם, והשיירה נאלצה בחוסר ברירה להמשיך בדרכם כשהם משאירים את הצדיק לגמרי לבדו. עם שקיעת השמש עלטה כבדה כיסתה את כל הסביבה ואת אשר תיארו אנשי השיירה התקיים: אריה נורא זינק ממקום מרובו ופנה לעברו של הרב לטורפו חיים, אבל כשעמד האריה על ארבעת רגליו מול הרב, נהפך האריה לכבשה תמה ומלטפת, רבץ האריה ככלב לפני אדונו והתיישב בקרבת הרב, חיות המדבר שראו את האריה פחדו והתרחקו מפני הרב, ובכך הגן האריה על הרב בערב שבת וביום שבת מפני חיות הטרף ולא התקרבו אליו. במוצאי שבת תהה הרב כיצד כעת ימשיך בדרכו. לפתע הבחין הרב הקדוש כי נחש עקלתון בפיו של האריה מתעקל סביב רעמתו כמו רסן לסוס, הביט הצדיק על האריה אשר רמוז לו שיאחז ברסן וירכב עליו, הרב שהבין את הרמז רכב עלה על גבו של האריה ללא כל חשש, אחז בנחש העקלתון כמו פרש האוחז ברסן סוסו והאריה יצא במרוצה אדירה ובמהירות עצומה. תוך זמן לא ארוך הביאו עד לעיר תלמסאן, שם ירד הרב מהאריה כאשר בעל החיים המפחיד חוזר למקום ממנו הוא בא. כל הסובבים רעדו בראותם את המראה הפלאי. מעשה זה הקנה לו את הכינוי: 'הקדוש מתלמסאן'. תושבי תלמסאן המוסלמים שראו את המחזה המופלא הזה, נבהלו ויראו יראת כבוד כאחת, הם הבינו כי איש אלוקים קדוש ונורא הוא ולכן ביקשו ממנו שיבחר בעירם ויישאר לגור איתם, כדי שהשכינה תשרה בתוכם ומעשיו יברכו אותם ולמעשה זכות הצדיק תגן על העיר מכל צרה וצוקה. אולם הרב סירב לבקשתם כי לא רצה להיות רחוק מאחיו היהודים שגרו מחוץ לחומת העיר, התנאי שלו לגור בתוכם היה שהוא ובני קהילתו היהודים יעברו לגור במרכז העיר בסמוך למושל העיר, בגלל הכבוד שרחשו לו ולאות תודה והוקרה הרשה המושל ליהודים לעבור למרכז העיר. שם הוקם רחוב היהודים ורבינו הסכים לבקשתם ואכן היהודים זכו לחופש פעולה בכל הקשור לדת, מצב הכלכלי של היהודים היה טוב ביותר והשתפר פלאים ביחס ליהודים שהתגוררו בערים אחרות באלג'יר וכמובן התערותם של היהודים תרמה למלך רבות שכן היהודים התמחו במסחר.

ד' כסלו

הרב הגאון רפאל כדיר צבאן זצ"ל

יומא דהילולא - ד' בכסלו

הגאון הרב רפאל כדיר צבאן זצ"ל - נולד ב-א' טבת ה'תר"ע (1909) באי ג'רבה שבדרום תוניסיה. כשהיה בן חמש שנים בלבד למד תורה אצל הגאון הרב שאול מיקיץ שלי. בהמשך למד אצל רבו המובהק הגאון רבי רחמים חי חויתה הכהן. בשנת ה'תר"צ (1929) כשהיה כבן עשרים התחתן. רבינו

ביקש להתפרנס מגיע כפיו ועסק במסחר. גם בזמן זה ראשו היה מונח בלימוד התורה הקדושה. בשנת ה'תרצ"ב (1931), מונה לראש ישיבה. בשנת ה'תרצ"ג (1932) לקה בשיגרון והיה מרותק למיטתו במשך קרוב לחודשיים והוסיפו לו את השם רפאל. בשנת ה'תרצ"ט (1939) התמנה כחבר שלישי בבית הדין שבג'רבה. בשנת ה'תש"ג (1942) נסמך לרבנות מטעם הרבנות הראשית שבעיר הבירה תוניס. בתפקידו כראש ישיבה שימש עד לשנת ה'תש"ד (1943). בשנת ה'תשי"א (1950) התמנה לרב ודיין העיירה מדנין (מערי הלווין של האי ג'רבה), גם מטעם הממשלה, תפקיד בו שימש עד לסוף שנת ה'תשט"ז (1956). שימש בנוסף כ'אחד משבעה טובי העיר' - הנציגים הרשמיים של הקהילה היהודית בפני המוסדות הממשלתיים בג'רבה. שימש נציג הקהילה בפדרציה הכללית שבעיר הבירה תוניס. שימש בנוסף כנשיא ישיבת 'אור תורה'. ייסד מוסדות ציבור שונים של תורה וחסד - 'ביקור חולים' שהגיש עזרה רפואית לחסרי אמצעים, 'חתן וכלה' שסייע במימון הוצאות חתונה לנזקקים. 'מתן בסתר' עזרה לעניים, ו'ועד בית הכנסת' שטיפל בכעשרים בתי כנסת בעיר. בחשוון ה'תשי"ז (1956) עלה לארץ ישראל. בהתחלה התגורר בבית-שמע ובתאריך י"ב אדר ב' ה'תשי"ז (1957) החל לשמש כרבה של נתיבות, תפקיד אותו מילא במשך כשלושים ושמנה שנים. דאג לביסוסה הרוחני של העיירה, הקים בה מועצה דתית, יזם ועודד מוסדות תורניים והפיץ תורה בישובי האזור. דאג להקמת ישיבת 'תורה ומלאכה' וישיבת 'הנגב'. בשנת ה'תשל"ב (1972) החל לכהן כנשיא ישיבת 'כיסא רחמים' שעלתה מתוניסיה לבני ברק. בשנת ה'תשל"ג (1973) נבחר כחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ונבחר חמש פעמים לכהונה זו. פעל גם להוציא לאור את ספריהם וכתביהם של חכמי תוניס מהדורות הקודמים. ענוותן מופלא. נפטר ב-ד' כסלו ה'תשנ"ה (1994). חי כ-85 שנים. ציונו בנתיבות סמוך ונראה לציונו של המקובל ה'בבא סאלי' זיע"א. אביו: ר' יעקב. אימו: מרת אמימה. אשתו: מרת עוישה (בת דודתו, בתו של רבי מרדכי חדאד). מרבותיו: הגאונים ר' שאול מקיקץ שלי, ר' רחמים חי חויתה הכהן (רבו המובהק), ר' חיים חורי, ר' משה כלפון הכהן. מתלמידיו: הגאון ר' פנחס כהן (רב העיר נתיבות). ילדיו: מתוך 15 ילדים נשארו שני בנים ושתי בנות. מספריו: 'מגיד דבריו ליעקב - על הגדה של פסח' זרע יעקב - על הש"ס וחיידושי הלכות על שו"ע - נפש חיה - מנהגים ודינים בשו"ע - שיירי הנפש - השלמות לספרו 'נפש חיה'. בימיה הראשונים של העיירה נתיבות, השתדל ראש המועצה למנות רב לעיירה, והשיג לכך תקן ממשרד הדתות. לאחר שנמלכו העסקנים בדעת הציבור, פנו אל הגאון הרב שלמה מאזוז (מח"ס 'כרם שלמה') שהיה מפורסם כגאון וצדיק, וביקשו ממנו שיכהן כרב המקום. אך הוא סירב ואמר שאינו מתאים. הציבור שהתפלא על כך, שאל: "הלא קודם לכן, בעיר ג'רבא, שימש הרב כדיין?". לכסף אך הרב ענה, כי כעת הוא כבר זקן ואין זה לפי כוחותיו, ועמד בסירובו על אף הפצרות רבות. לבסוף אמר: "אני אינני מתאים, אבל בבית שמש יושב רב המתאים מאד לכהן כרב המקום. שמו הגאון רבי רפאל כדיר צבאן, תלמידו של ר' רחמים חי חויתה הכהן רבה של ג'רבא. הוא גדול בתורה ובפסיקת ההלכה, כדאי מאוד שתפנו אליו". הלכו חברי המשלחת, ומצאו שרבי רפאל חי בתנאים קשים ביותר. למראה מצבו, הם היו בטוחים, שיקבל את הצעתם בשתי ידיים. פתחו ואמרו: "אנו נציג הציבור, מבקשים להציע לכבודו, רבנות של הישוב נתיבות". למרבה הפלא הרב דחה את הצעתם בהחלטיות ואמר בתמיהה: "אני אלך לכהן כרב במקום שבו מתגורר רבי שלמה מאזוז? יש לכם רב שאין ראוי ממנו לכהונה ואתם באים אלי?". הם אמרו: "הוא אינו מסכים בשום אופן, והוא הציע שנפנה אליך". אולם רבינו בשלו, אינו מוכן לכהן כרב, במקום בו גר ר' שלמה מאזוז. חזרו חברי

המשלחת לנתיבות וסיפרו לר' שלמה, שרבינו לא מוכן, ולדעתו כבודו הוא צריך לכהן כרב. ר' שלמה סירב גם עתה וביקש מהם לפנות שוב לרבינו ולהפציר בו שוב. כאשר חזרו חברי המשלחת לרבי רפאל ואמרו לו שאין סיכוי לשכנע את רבי שלמה, אמר: "כיון שרבי שלמה שלח שליחים וביקש שאסכים, אכפוף קומתי לפניו. אבל בתנאי אחד, שראש המועצה ידאג לסדר פרנסה לרבי שלמה מאזו. רק בתנאי זה אני מוכן לעבור לנתיבות ולשמש כרב המקום".

הגאון רבי מאיר מאזו סיפר שבכל אותן שלושים ושמונה שנים שכהן רבינו כרבה של העיר נתיבות, לא היה אפילו גט אחד בנתיבות! בחוכמתו הרבה ידע לחדור אל הלב, לגשר ולפשר, לקרב ולאחד. פעם אחת באו זוג לבית הדין בבאר שבע כדי להתגרש לאחר שסיכמו על ידי עורך דין מוסמך את חלוקת הרכוש. ברגע האחרון שאל אותם מישהו: "אצל הרב צבאן כבר הייתם?" הזוג ענו בשלילה ואמרו: "לשם מה, מה יש לנו לעשות שם? כבר סיכמנו את הכול כולל חלוקת הרכוש". הלה לא הרפה ושכנע אותם לנסוע אליו. כשהגיעו אליו, למרבה הפלא, בתוך כעשרים דקות פתר להם את כל הבעיות שלהם. כשיצאו משם קרעו את כל המסמכים שבהם הגיעו להסכמות לגבי חלוקת הרכוש וחזרו לביתם ששים ושמהים.

ה' כסלו

הרב הגאון אשר אנשיל יונגרייז הלוי זצ"ל

יומא דהילולא - ה' בכסלו

הרב הגאון אשר אנשיל יונגרייז הלוי זצ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ו (1806) בעיר סטשא שבהונגריה. נקרא על שם סבו (מצד האם). אביו מצאצאי רבינו מרדכי יפה ('בעל הלבושים'). כשהיה בן 13 נסע ללמוד בעיר באלשא-דיארמאט אצל מהר"ם א"ש. כעבור שנתיים עבר לווערבו, לשיבת הגה"ק ר' יעקב קופל אלטנקונשטט ולמד שם במשך תשע שנים ברציפות. בנו של רבו, ר' אברהם יחזקאל רייך סיפר, כי בתקופה זו רבינו נהג לצום בקביעות ממוצ"ש עד יום שלישי בערב. לאחר נישואיו ישב על שולחן חותנו, גם לאחר שהתקבל כר"מ בק"ק מטרסדורף. בשנת ה'תקצ"ד (1834) בהיותו בן 28 שנים בלבד נפטר ר' יוסף בנימין אסטרייכר ורבינו מונה לשמש במקומו כרבה של טשנגר. תפקיד אותו מילא כ-40 שנים! הקים ישיבה ועמד בראשה. חילק את כל הכספים שקיבל עבור פדיונות לצדקה. רבים פנו אליו ונושעו. מפורסם לאיש קדוש מאוד ופועל ישועות בקרב הארץ, ומכל קצווי המדינה נהרו אליו לרפואות, והיה נערץ ונקדש בעיני כל צדיקי הדור. בדברי הספד שנשא חתנו הגאון ר' יהושע ברוך רייניץ (אבד"ק טשטשביטץ), אמר עליו: "כמעט שליש מימי חייו עברו עליו בתעניות, ופעמים רבות התענה במשך ימים רבים בזה אחר זה, כשרק בלילה טועם משהו ומיד חוזר ללימודו בעיון במשך כל הלילה". הגה"ק בעל 'תוספות חיים' מפייסטין (תלמיד ה'קדושת לוי' ו'בעל התניא') אמר על רבינו שלא מצא בכל מדינת אונגארין מקובל גדול כמותו, וכל כתבי הארז"ל שגורים בפיו, והוא על דרך תלמידי הבעש"ט הק'. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-ה' כסליו ה'תרל"ד (1873). חי כ-67 שנים. ציונו בטשנגר. גם היום רבים הפוקדים את ציונו של רבינו וזכים לראות ישועות ובפרט בענייני רפואה. בנו, ר' אברהם מונה לשמש במקום רבינו כרבה של טשנגר. סבא (מצד האב): ר' יצחק הלוי מפאפא. סבא (מצד האם): ר' אשר אנשיל וינר (רבה הראשון של מיישקולץ ורבו של מחוז בורשוד). אביו: ר' שמואל מפאפא (אב"ד אבראהם ולאחר מכן

אב"ד סטשא ומח"ס 'תורת עדות' על שישה סדרי משנה). אימו: מרת מרים יטל. אשתו: מרת ניחא (בת ר' מאיר אלמאש פופר רבה של בוקרשט ומטרסדורף). מרבתי: ר' יעקב קופל אלטנקונשטט (קופל חריף' - רבו המובהק). ר' מאיר איזנשטטר (מהר"ם א"ש). מתלמידיו: רבי נפתלי הערצקא מראצפרט. ילדיו: ר' אברהם (כיהן אחרי אביו כרבה של טשנגר במשך שלושים שנה), ר' משה נתן נטע (בעל 'תורת משה נתן'), בת (נישאה לר' יעקב שיק רבה של נאדאודוואר), מרת מלכה (נישאה לבן דודה, ר' שמואל דוד יונגרייז שניהן כרבה של פהרדיארמאט), בת (נישאה לר' יהושע ברוך רייניץ, רבה של צ'צ'וביץ), ר' שמואל דוד. מספריו: •מנוחת אשר.

סיפר נכדו הגה"צ מטענקא זצ"ל, ששמע מאת הגאון אבד"ק גראסווארדיין רבי בנימין פוקס, שפעם היה איש אחד בעיר גראסווארדיין שחלה ברגלו במחלה אנושה רח"ל, והרופא המפורסם ד"ר גראוס ציווה עליו שיסע תכף ומיד לעיר פעסט כדי שיעשו לו ניתוח ויסירו את רגלו, והזהירו שאם לא יעשה כן, הרי הוא בסכנת מוות ל"ע, וכן עשה האיש שנסע לעיר פעסט, והנה ניגש אליו איש אחד ואמר לו: "פניך מעידות, שאתה בדאגה גדולה, האם אפשר להושיע אותך מצרתך?".

סיפר לו, את כל אשר קרה לו, וכעת הוא נוסע לפעסט לניתוח שיסירו את רגלו. אמר לו האיש: "עצתי לך, שקודם תיסע לעיר טשנגר אצל הצדיק מטשנגר, אשר הוא איש מופת ורבים נושעו אצלו, ואמר לו האיש, שהוא בסכנה גדולה והזהיר אותו הרופא מספר פעמים וחבל לו על כל רגע ורגע, אמר לו האיש: "אל תירא מזה, שבטח תהיה לך ישועה אצל הצדיק מטשנגר". האיש שמע לדבריו ונסע לטשנגר. כשנכנס אצל רבינו, סיפר לו, את מה שאמר לו הרופא. הצדיק אמר לו: "תיקח כאן איזה סמי רפואה, ותמשח על רגלך ובעז"ה תתרפא ללא כל ניתוח". האיש עשה כן וראה פלאות. כל המיחושים שהיו לו נעלמו. לאחר מכן נסע האיש בחזרה לעירו גראסווארדיין, ונכנס לבית המרא דאתרא הגה"ק רבי משה הערש פוקס לספר לו את כל אשר היה עימו. בבית הצדיק באותה השעה היה גם הרופא ד"ר גראוס. מיד כשראה אותו שאל הרופא: "מה אתה עושה כאן, הרי ציוויתי אותך שתיסע מיד לעיר פעסט, מכיוון שאתה בסכנה גדולה". סיפר לו האיש שהיה אצל הצדיק מטשנגר ונתן לו סמי רפואה ונתרפא, וכאשר שמע זאת הרופא ד"ר גראוס, הביט על רגל האיש וראה, שהמיחוש איננו, התבטא מזה בהתפעלות רבה ואמר: "אני חשבת, שהד"ר הוא שמרפא אבל אני רואה שרק בורא עולם הוא זה שמרפא". (גיליון 'נפלאות אשר')

זכה רבינו ובגיננו התקדש שם שמיים, גם בין הגויים, עד שהרופאים הנודעים מוינה בירת אוסטריה שלחו אליו את החולים שאפסה תקוותם והוא בעז"ה הצליח להעלות להם ארוכה. אחד משרי המדינה, ערך משתה בהם השתתפו שרים רבים ונכבדים, אשר הגיעו לטרקלינו מקרוב ומרחוק, ויהי כטוב ליבו, גלגל את סיפורו על הרב המחולל אותות ומופתים, החליטו השרים לנסות את הרב, והזמינו אותו אליהם, לראות את שלום השר, אשר שכב במיטה, ועשה עצמו כחולה. כשהגיע רבינו, שאל את החולה על מחלתו, והוא התאונן לפניו על ייסורים קשים, אך כשתפס רבינו את דופק ידו, הרגיש באמתלה, והבין את מחשבתם הרעה. מיד נשא רבינו את עיניו לשמיים, וסובב את עצמו לעבר הנוכחים, אשר המתינו לתשובתו כדת מה לעשות בחולה, ואיזה רפואות יש לרכוש עבורו, והשיב להם, שמחלתו של השר מסוכנת מאוד, ואין עצה ורפואה עבורו. יצא רבינו מן המקום ואת הדלת סגר אחריו, הנוכחים פרצו בצחוק על הרב, שאין בו ממש ואינו יודע מאומה, אך מיד נהפך צחוקם ליגון, כשהבחינו שהשר מוטל במיטה, ללא רוח חיים.

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל

יומא דהילולא - ז' בכסלו

הרב יעקב משה חרל"פ זצ"ל: נולד בירושלים ביום שבת, כ"ט בשבט ה'תרמ"ב 1882. השם חרל"פ הוא ר"ת של "חייא ראש לבני פולין" או "חכם ראשון ליוצאי פולין". גאון. ענוותן. שקדן. גילה שליטה מקיפה בכל מכמני הש"ס והפוסקים, הראשונים והאחרונים. התחנך בת"ת "עץ החיים". הגאון הגר"ל דיסקין מבריסק, בחן את הרי"ם בהיותו בן 13 ואמר עליו "שהוא נער טוב ולומד יפה", וזהו שבח שרק יחידי סגולה זכו לקבל מהגאון. בהיותו כבן 15, כבר אז נודע כבקי ומעיין בהלכה, וכשהגיעה שאלה הלכתית מסובכת לפני ר' שלמה זלמן בהר"ן, היה מבקש מיידו ר' צבי מיכל לשלוח אליו את ר' יעקב כדי לברר איתו את התשובה. בשנת ה'תרס"ח 1908 נתמנה לרבה של שכונת "שערי חסד" בירושלים ולאחר מכן מונה גם לרבה של שכונת רחביה. בשנת ה'תרע"ב 1912 נתמנה לראש ישיבת "עץ חיים". שימש כראש ישיבת בית זבול. ביפו, פגש את הרב אברהם יצחק הכהן קוק והפך תלמידו בלב ובנפש. עם להיות הקמתה של ישיבת "מרכז הרב קוק" נתמנה הרב לעמוד בראשה. בתפקיד זה כיהן בשנים ה'תרצ"ה עד שנת ה'תשי"א 1935 – 1951, עד סמוך למותו. עם קום המדינה, היה הרב מחברי משלחת הרבנים שביקרו אצל בן-גוריון והשפיעו עליו לבטל את גזרת הגיוס של בחורי הישיבות ובן-גוריון עצמו התבטא, שדמעותיו של רבי יעקב משה הן היו הגורם להחלטתו, להשארת עולם התורה, במתכונתה ובצביונה הרוחני הקיים. לאחר פטירתו של הרב קוק היה מועמד לכהונת הרב הראשי של ארץ ישראל, אך בסופו של דבר נבחר הרב יצחק אייזיק הלוי הרצוג. נפטר ב-ז' כסלו ה'תשי"ב 1951. ציונו בסנהדריה בירושלים. חי כ-69 שנים. אביו: ר' זבולון. אמו: מרים. רבותיו: אביו, הרב זבולון חרל"פ דיין בבד"ץ העדה החרדית בירושלים. הראי"ה קוק והרב יהושע צבי מיכל שפירא. מתלמידיו: נכדו חביבו הרב ניסן מאיר פייבל זק"ש רבה של שכונת שערי חסד ורחביה, הרב ישעיהו משורר אב"ד פ"ת, הרב יוסף לייב זוסמן, הרב יהודה עמיטל ראש ישיבת הר עציון, הרב משה צבי נריה. מספריו: •טובים מאורות •מי מרום •ביאור על שמונה פרקים לרמב"ם •אבות •לחם אבירים •כרך על שלוש רגלים •הגדה של פסח •בינת המקראות •מעייני הישועה •אורי וישעי •תהילים ומשלי •כרך על חנוכה ופורים •שיחות לפרשת השבוע •בית זבול •הד הרים - צבי לצדיק. מאז היווסדה הייתה שכונת שערי-חסד בירושלים שכונה של תורה ויראת-שמים. בתי-הכנסת שבה היו ועודם ספוגים תורה ותפילה, שוקקי חיים של קדושה בכל שעות היממה. רבה של השכונה, היה הגאון הרב יעקב-משה חרל"פ. בימים ההם עבר היישוב הקטן בארץ-ישראל טלטלות רבות. המצב העולמי הכללי, השלטון הבריטי וגזרותיו, השפל הכלכלי, ועוד. כל אלה ערערו את הקרקע מתחת רגליהם של בני ירושלים. במיוחד גדול היה החשש לבני הדור הצעיר, לבל יושפעו מן הרוח הזרה שנשבה מבחוץ. אולם הרוח הייתה עזה, והיא סחפה צעירים רבים אל מחוץ לעולמה של תורה. בנו של אחד התושבים, יהודי ירא-שמים ובן-תורה, השליך את לבושו המסורתי וגזז את פאותיו. לב ההורים נשבר, אך לא היה לאל-ידם לעשות דבר. היו מהשכנים שדרשו מההורים להרחיק את הבן הסורר

מהבית ומהשכונה. אך אלה, בעצה אחת עם הרב חרל"פ, החליטו להוסיף לקיים את הקשר עם בנם ולנסות להשפיע עליו. הבן הוסיף אפוא לחיות בשכונה, בהשילו מעליו את שאריות הסממנים שקשרו אותו למסורת. לאחר זמן התנדב ל'הגנה' ובמרוצת הזמן נעשה מפקד בכיר בארגון. שבת אחת נודעוזה השכונה כולה: הצעיר נראה נוסע להנאתו, במכונית, ברחובות השכונה. מעולם לא העז איש לחלל כך שבת בפרהסיה ברחובות השכונה. היה זה בבחינת פריצת קו אדום. היו בשכונה קנאים, שהעניין העלה את חמתם. אלה הטיחו חרפות וגידופים על ראש הצעיר שחילל וביזה את כבוד השבת. הוא לא התרשם מן החרפות וגם לא מאיומים. להפך, נראה היה כי כל אלה רק הגבירו את רצונו להתגרות בתושבים ולהפגין את הבוז שהוא רוחש להם. קנאי השכונה כבר הודיעו כי בשבת הבאה לא יעבור המעשה בשתיקה. עם התקרר השבת נעשתה האווירה בשכונה טעונה. הרי ברור לכול כי השבת הקרובה עומדת להיות שבת של פורענות. לא הועילו כל תחנוני ההורים על אוזני בנם. הוא היה נחוש בכוונתו לנסוע ברחובות השכונה גם בשבת הקרובה. בצר לו פנה האב שוב אל רב השכונה, לבקש עצה. הרב חרל"פ הקשיב בתשומת-לב לדברי האב, והתעניין בעיסוקיו של הצעיר. "אמור לבנך כי אני מבקש לראותו ולשוחח עמו בעניין חשוב", אמר לבסוף לאב. בהגיע האב לביתו סיפר לבנו על הזמנת הרב. אולם הבן סירב ללכת. "יודע אני מראש את שברצונו לומר לי. אין לי עניין בהטפות מוסר". ביומיים הבאים הוסיף האב להתחנן לפני בנו, ללכת אל הרב - אך ללא הועיל. השבת התקרבה, והבן עומד בסירובו. נותרו עוד כמה שעות עד השבת, והמתח באוויר גואה. כשדמעות בעיניו ניסה האב ניסיון אחרון לדבר על לב בנו: "אף אם לא תקבל את דברי הרב, עשה-נא לי טובה ולך אליו. איך אראה את פניו בעוד כמה שעות בבית-הכנסת כאשר אפילו לשוחח עמו לא הסכמת?". לבסוף הסכים הבן לתחנונים. "אל תטפח ציפיות", הדגיש קודם לכתו. כשהגיע לבית הרב זה היה שעה קלה לפני שבת. הרב עדיין לא שב מהטבילה במקווה. להפתעתו הרבה קידמה אותו הרבנית במאור-פנים ובחיוך. היא ביקשה ממנו להמתין לרב, ובינתיים פרסה לו מעוגת השבת הטרייה. לאחר כמה דקות הופיע הרב. על פניו נסוכה הארת השבת הממששת, וכולו אחוז הרהורי דבקות. בהבחינו בצעיר רץ אליו מיד ולחץ את ידו בחמימות. "אני מתנצל על שהטרחתי אותך אליי בשעה דחוקה זו", התנצל, "סלח לי". לאחר הפתיחה הלבבית, אמר לו הרב: "שמעתי עליך דברים גדולים. נודע לי כי אתה מפקד חשוב ב'הגנה' ועוסק בהצלת חיי יהודים. יהיה חלקי עם מי שזכו להגן בגופם על עם ישראל. אין לשער את גודל המצווה שבידך!". "אולם אני מבקש לספר לך, כי יש כמה אנשים בשכונתנו שאינם מודעים למעשיך החשובים. הם אינם יודעים כי אתה עוסק במצווה כה חשובה, הדוחה גם את השבת. בשבת שעברה, סיפרו לי, נסעת במכוניתך בחוצות השכונה. ומן-הסתם, כשיהודי נוסע בשבת, הרי זה משום פיקוח-נפש. אם כך הדבר, הנסיעה מותרת ואף מצווה. אולם מי שאינם יודעים זאת, זוממים לפגוע בך, ואגב כך להפריע למלאכת-הקודש שאתה עוסק בה. "בקשתי אפוא ממך כי מחר, אם תצטרך שוב לנסוע בדחיפות כדי להגן על חיי יהודים, אנא הקש על דלתי והודע לי. אני אכנס עמך למכונית, ואסע עמך ברחובות השכונה. כך ידעו כולם שנסיעתך מותרת בשבת, ולא יפגעו בך ובעבודתך". נכנסו הדברים הרכים לליבו של הצעיר, ומאותו יום לא נסע עוד בשבת ברחובות שערי-חסד, והשקט והשלווה חזרו לשרור בשכונה.

האדמו"ר הרב שלמה בנימין הלוי אשלג זצ"ל

יומא דהילולא - ז' בכסלו

האדמו"ר הרב שלמה בנימין הלוי אשלג זצ"ל - נולד ב-ה' תרט"ע (1909) בוורשא (פולין). מינקותו ניכר כחריף וכבוד סוד שאינו מאבד טיפה, ומלמדיו אהבו להשתעשע עימו בדברי תורה וחסידות גם לאחר שעות הלימוד בתלמוד תורה. בשנת ה'תרפ"ב (1922) עלה עם משפחתו לארץ ישראל. בתחילה התגוררו בירושלים. בהיותו כבן שלוש-עשרה כשלמד בישיבת 'בית יוסף' (בשיטת נובהרדוק הליטאית) בחרו הרה"ג מרן רבי הלל ויטקינד לעצמו לחברותא ויחד עמו הכין את השיעורים, שמסר בישיבה ולא פסק מלשבח על זה שבגיל כה צעיר - יש לו ידע כה רב בש"ס ובחסידות בעמקות וחריפות נדירה. כמו כן למד בישיבות 'חיי עולם', 'עץ חיים', 'תורת אמת'. נודע בבקיאותו בתלמוד הבבלי ובחסידות. זמן קצר לאחר נישואיו החל לומר שיעורים בווהר הק' ובכתבי הארז"ל בשליחות אביו הק' ושיעוריו סחפו אנשים ולומדים רבים, אע"פ שהיה זה בשנות השואה שכולם היו טרודים ודואגים מה ילד יום ובכל זאת ציבור הלומדים הלך וגדל מיום ליום. בשנת ה'תש"ג (1942) באה משלחת לאביו וביקשו, שיואיל לשלוח אליהם את רבינו לאמירת שיעורים ולחיזוק הדת בחיפה ו'בעל הסולם' נעתר לבקשתם. בשנת ה'תשכ"א (1960) ייסד את ביה"מ בבני ברק ללימוד חכמת הקבלה וישיבה לבחורים. בקריית ארבע ייסד כולל אברכים, בו למדו חצי יום את תורת הנגלה וחצי יום את תורת הנסתר. נפטר ב- ז' בכסלו תשד"מ (1983). חי כ-74 שנים. ציונו בהר-המנוחות. בנו כ"ק מרן אדמו"ר ר' שמחה אברהם שליט"א ממשיך דרכו. סבא (מצד אביו): ר' שמחה. אביו: האדמו"ר יהודה לייב ('בעל הסולם'). אמו: מרת רבקה ריזא. אשתו: מרת אהובה ליבא (בת ר' דוד אהרן האזה מזקני וחשובי חסידי סוכטשוב, נישא בשנת ה'תרצ"ה). בנוי: ר' יחזקאל יוסף, אדמו"ר רבי שמחה אברהם. מרבותיו: אביו, האדמו"ר ר' יהודה לייב אשלג. חברותא: הרה"ג מרן רבי הלל ויטקינד. מתלמידיו: בנו הבכור, ר' יחזקאל יוסף (הקים בית מדרש ברחוב אבן עזרא בבני ברק), בנו, האדמו"ר ר' שמחה אברהם (ממשיך דרכו של רבינו ומנהל את בית המדרש ברח' שד"ל וידוע כ'בודק הכתובות'), ר' עקיבא הלוי אורצל (מייסד קבוצת הלימוד 'עטרת שלמה אשלג' ללימוד חכמת הקבלה), ר' יהודה ליאון אשכנזי, ר' אורי שרקי, ר' ירחמיאל וייס, ר' עקיבא אורצל, ר' יצחק לויא ועוד רבים. מספריו: • כתב העת 'האומה' • עטרת שלמה-חנוכה - ליקוט משיחותיו שהעביר בשנים תשל"ה-תשמ"ג.

סיפר בנו, כ"ק האדמו"ר ר' שמחה אברהם שליט"א: "זכורני בילדותי הגיעה אשה לביתנו וביקשה להיכנס לרבי. ואכן היא נכנסה והגישה לרבי פיתקא, שבה כתבה, שבעלה חולה אנוש ממש, ומבקשת היא ברחמים, שהרבי יעתיר עליו לרפואתו. הרבי לקח את הפיתקא והביט בו, והחל לדבר על עניינים שונים ומשונים, כגון: במה הוא עובד? תוך כדי דיבור, גלגל הרבי את הפיתקא כקיסם ועשה עצמו כמנקה בין שיניו. האשה הייתה מאוד היסטרית, בכתה וביקשה שוב מן הרבי, שיברך את בעלה, אך הרבי הגיב בקור רוח ואמר: "השי"ת יעזור שהוא יהיה בריא וחזק כמו צעיר". ושוב דיבר על הא ועל דא. ותוך כדי דיבורו שיחק עם הפיתקא ותלש מפה ומשם פיסות קטנות שנרטבו. האישה ראתה, שהרבי לא כל כך מודאג, יצאה מחדרו ופנתה לרבנית תליט"א בבכיות: "מה אעשה? בעלי חולה אנוש, והרבי מתייחס בולזול". אמרה לה הרבנית: "הרי הרבי בירך ברפואה שלמה, והשי"ת יעזור שאכן יבריא". כך במשך דקות ארוכות, עד שהרבנית הרגיעה אותה. כשיצא הרבי מחדרו, ניגש אחד הבחורים, שהסתקרן לדעת מה כתוב ב"קויטל". נכנס לחדרו של הרבי ומצא את הקוויטל במאפרה, מגולגל ומקומט. אך כשפתח

ראה, שכתובים בו רק את שמו של החולה, וכל שאר המחלות והבעיות, שהיו אף הן כתובות, תלש הרבי בעת דיבורו, ואכן, אדם זה הבריא כליל, וחי עוד יותר משלושים שנה מאז אותו 'ניקוי שיניים', עד למעלה מגיל תשעים!. על העובדה, שהרבי ידע את יום פטירתו ניתן ללמוד מהסיפור המופלא הבא: ביום רביעי ג' כסלו ה'תשד"מ קרא לבנו וגילה לו את ענייני קבלת הפדיון והכתובות. במוצאי שבת קודש אור ל-ז' כסליו הורה לתלמידו ר' שמואל חנוך ליברמן זצ"ל להתפלל ערבית לפני התיבה ולומר קדיש לזכר אימו, הרבנית מרת רבקה רויזא ע"ה (אשת הגה"ק מרן 'בעל הסולם' שזה יום הזיכרון שלה). לשאלת התלמיד: "האם הרב אינו אומר קדיש על אמו?" השיב הצדיק: "יש לי סיבה, שאיני אומר קדיש על אמי ואתה תבין זאת מחר אחרי השעה 1.30 בצהריים". לאחר תפילת ערבית והבדלה אמר רבינו לאותו תלמיד שהוא מבקש ממנו, שגם מחר בתפילת שחרית ומנחה לא ישכח לומר קדיש. והוסיף ואמר: "זאפילו אם תהיה מבוהל ומבולבל תבטיח לי, שתאמר קדיש ולא תשכח". וכששאלוהו: מתי יעלו לציון אמו הרבנית, ענה: "אחה"צ נהיה כולנו בירושלים". למחרת ביום א' בשעה 13:00 לקח רבינו את ספר הזוהר הק' לעיניו בו, כשבתו עברה ליד חדרו והציצה פנימה, קרא לה הצדיק ואמר: "ראי, אני לומד כעת, את הקטע הזה אותו למד כ"ק אבי מורי 'בעל הסולם' דקות ספורות לפני הסתלקותו ביום הכיפורים". ובמקביל נכנסה גם הרבנית לחדרו. אמר לה רבינו: "באוכל היום הרגשתי טעם גן עדן!". עצם עיניו, וראשו היה על ספר הזוהר הק' פתוח באידרא רבא על השולחן שעליו נכתב פירוש הסולם על הזוהר הק' ע"י 'בעל הסולם' והחזיר נשמתו לבוראו בקדושה ובטהרה.

סיפר רבינו על מלחמה אחת שהכריז על ה'בעל דבר': היה זה בעת שנסע ע"פ הוראת אביו הקדוש לעיר חיפה כדי ללמד שם שיעורים בווה"ק ובקבלה, וקיבץ על ידו מתי מעט, שהשתתפו בשיעורים, על פי מצוות אביו. באותה תקופה גר בתל אביב והיה עליו לצאת לחיפה בזמן מסוים, כדי שלא יאחר את האוטובוסים ויגיע בזמן. "בכל שבוע היה מזדמן לי איזה עניין של טרדה, שבא לעכבני מלצאת לדרכי, פעם אורחים ופעם פרנסה... אלא שהעניק לי הבורא 'חוש ריח' לזהות את ה'בעל דבר' ולא התעכבתי ויצאתי לדרכי! וכך גובר היה ניסיוני מעת לעת, עד שיום אחד הובאה לפניי שאלה קיומית דחופה, ולא יכולתי לסרב, והתעכבתי עד כשעה לאחר הזמן בו צריך הייתי לצאת. כשנפתרה הבעיה חישבתי ומצאתי כי מאוחר מדי לצאת לחיפה, וגם אם אצא עתה כבר לא אפגוש שם מתלמידיי. עם זאת החלטתי לצאת לדרכי, כדי ללמד את ה'בעל דבר' לקח. נסעתי והגעתי עד למקום, ושבתי כלעומת שבאתי. הוכחתי ליצר הרע, כי אינני מוותר כלל. מאז אותה נסיעה ארוכה ומייגעת, פסקו כל המניעות לאותה השעה היעודה".

הגאון הרב חיים נפתלי הערץ זליבנסקי זצ"ל

יומא דהילולא - ז' בכסלו

הגאון הרב חיים נפתלי הערץ זליבנסקי זצ"ל - נולד בשמחת תורה ה'תרצ"ט (1938). כבר בילדותו ניתן היה לראות כי לגדולות נועד והוא חונן בכישרונות נדירים, מידות תרומיות ואצילות נפש. בהיותו בחור נכנס ללמוד בישיבת 'באר יעקב'. בישיבה זו עלה ונתעלה ונודע עד מהרה כארי שבחבורה, כאשר כל רואיו הפליאו את גדלותו בתורה ויראת ה'. עשר שנים למד בישיבה והתעלה בתורה והתפרסם בחידושי תורה בהיקף ועומק הסוגיות כאחד הת"ח המובהקים שבדור. לאחר מכן נסע ללמוד שנה בישיבת בריסק בירושלים. לאחר נישואיו למד בכולל הרבנים בגייטסהד כשנה. לאחר מכן חזר ללמוד בכולל בריסק בירושלים.

בשמת ה'תשל"ב (1971) החל לשמש כראש ישיבת 'זוהר התורה' לצדו של ראש הישיבה הרב בצלאל טולדנו ובה הרביץ תורה. בשנת ה'תשל"ח (1977) הקים ויסד את הישיבה הקדושה 'מאור התלמוד' ברחובות, יחד עם האחים הגאון ר' שמחה קוק והגאון רבי אברהם יצחק קוק ובה העמיד תלמידים במשך למעלה מחמש עשרה שנים ברציפות. איש אמת. ענוותן. מסור לתלמידיו ולכל אדם באשר הוא בלב ונפש. החיה רוח שפלים ולב נדכאים, אשר ראו בו איש סודם ואמונם, ובפניו פרקו את מצוקותם וליבם והוא בטוב לבו הרחום בחכמה ובפיקחות עודדם וחיזקם בכל עת מצוא ולא חס על זמנו וזמנו מתוך מטרה להיטיב עמם. נפטר ב-ז' כסליו ה'תשנ"ה (1994). חי כ-56 שנים. ציונו בבית-העלמין זכרון מאיר שבבני-ברק. אביו: ר' מרדכי אלתר. אימו: מרת יוכבד (בת ר' אריה שפירא זצ"ל). אישתו: מרת מרים (בת המחנך הדגול הרב אברהם דוב כהן, מייסד ומנהל הסמינר לבנות בגייטסהד). מרבתי: הגאונים-סבו, ר' אריה שפירא, דודו, ר' משה שמואל שפירא, ר' שלמה וולבה, ר' יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק. בניו: ר' אריה (משמש כר"מ בישיבת 'מאור התלמוד'), ר' רפאל (ר"מ בישיבת 'באר יעקב'), ר' יעקב (ר"מ בישיבת 'באר יעקב'), ר' יהושע (ר"מ בישיבת 'אהלי חיים' בירושלים ובישיבת 'חוכמת התורה' בקרית ספר), ר' פינחס (ר"מ בישיבת 'ברכפלד').

בעת שרבינו היה עסוק בתורה הוא לא חש בדבר הסובב אותו. סיפר תלמידו הרה"ג רא"ז שליט"א, שעלה פעם לבית רבינו לקבל את ברכתו. אמרו לו בני הבית, שראש הישיבה עסוק עתה בהכנת השיעור. מאחר שהעניין לא סבל דיחוי, נתנו לו להיכנס לחדר. באותה השעה רבינו ישב עם בנו והיו עוסקים בתורה. התלמיד התבונן על הבן ועל הרב במשך שעה ארוכה. אך רבינו לא חש בביאת התלמיד, עד שהגיע הזמן ללכת למסור את השיעור, ורבינו עדיין לא שם לב, שהגיע הזמן. הבן תפס ביד רבינו, והם ירדו לרחוב ועדיין הצדיק שקוע בלימודו ואינו מבחין בתלמיד, עד שבנו תפס בידי רבינו ועוררו משקדנותו ואמר שתלמידו עומד לפניו. מיד אמר רבינו: "שלום עליכם" בשמחה והמשיך בלימודו.

פעם כשראה את בנו רוחץ כלים, עבר לידו וכבדרך אגב אמר לו: "כלים רוחצים עם הידיים לא עם הראש". כלומר שהראש יכול להיות פנוי לחשוב, על מה שצריך לחשוב בלימוד, בלי קשר לכלים.

כאשר היה נצרך לעבור טיפולי שיניים היה מבקש מהרופא, שלא ירדים אותו ובזמן זה יכול להיות מרוכז בסוגיה מבלי לחוש בכאבים. וכן בתקופת מחלתו עבר טיפולים כירורגיים כואבים ללא הרדמה עקב חולשתו הרבה (שכן היה חשש לחייו, אם ירדמו אותו ולא יקום), ולמרבה הפלא לאחר הטיפולים היה יוצא עליו ושמח ומתחיל לגולל מחידושיו, שהתחדשו לו זה עתה בטיפול...

כשהיה רבינו רתוק למיטתו בבית-הרפואה עקב המחלה הקשה שתקפה אותו, היה בחולשה גדולה, עד כדי כך שכל פסיעה הייתה מעבר לכוחותיו. והנה בדרך אגב התגלגלה לאוזנו השמועה, שמרן הגרא"מ שך זצ"ל עומד לבקר. מיד ביקש שיקחו אותו תיכף ומיד למרן זצ"ל לביתו, משביקשו להניאו מכך עקב מצבו החלוש לא הועיל, והוא עמד על שלו בתוקף שיקחו אותו למרן, באומרו: "לא יתכן דבר כזה שהרב שך יבוא לבקר אותי", ובלית ברירה לקחוהו לבית מרן זצ"ל, ורבינו התאמץ ללכת עד מקומו של מרן, משראה אותו מרן שך קם מלא קומתו, ואמר לו: "יש לי שתי טענות עליכם: א. מדוע אתה לא נותן לי לקיים מצוות ביקור חולים, שאבוא אליך. ב. מדוע אינך שומר על הבריאות והטרחת עצמך לבוא במצב כזה אליי?". רבינו שמע את הטענות ולא הגיב. לאחר מכן שוחחו וקיבל את ברכתו, משיצא רבינו מבית מרן הביע את קורת רוחו על שבסופו של דבר התקיים רצונו "שהרב שך לא הגיע אלי אלא הספקתי להקדים אותו".

קשה היה לו לראות שבחורים מזלזלים בממונם או בכספי הישיבה. כשראה פריט לבוש או נעל מושלכים כאבן שאין לה הופכים בחצר הישיבה, נכנס עם הפריט לחדר האוכל. ברגע שנכנס רבינו, השתרר שקט ואז רבינו הכריז: "השבת אבידה. ולמעשה ביקש להחדיר את המסר, שממה נפשך - אם החפץ בשימוש, איך הוא נזרק? ואם כבר אינו בשימוש, מדוע ללכלך את הישיבה ולא השליכו אותו לאשפה. הערותיו לתלמידים היו בחוכמה מיוחדת. פעם יצא בחור מחדרו בשעה מאוחרת בבוקר ורבינו פגש אותו במסדרון, פנה אליו הצדיק כשהוא מבקש ממנו מחילה על שלא העיר אותו באותו היום לתפילה, ובכך הבין התלמיד את הרמז מבלי לפגוע בו ולביישו חלילה... אירע פעם כשחדר זכוב טורדן לאוזנו ורבינו הצטרך לקבל טיפול רפואי כדי להוציא את הזכוב. כשהרופא הצליח להוציא מאוזנו, הזכוב היה עדיין חי אך לא יכל לעוף. באותו הרגע בה המלווה של הרב וביקש להרוג את הזכוב, מיד עצר אותו רבינו ואמר לו: "זוהי נקמה", שאנחנו שסבלנו מאותו הזכוב נהרוג אותו. (הסיפורים מעובדים מתוך 'שחרית- העיתון הדיגיטאלי היומי של הציבור החרדי')

י' כסלו

הרב הגאון משה מרדכי אפשטיין זצ"ל

יומא דהילולא - י' בכסלו

הרב הגאון משה מרדכי אפשטיין זצ"ל: נולד ב-כ' אדר ה'תרכ"ו (1866) בבאקשט (סמוך לווילנה). בצעירותו למד בישיבת וולוז'ין ונחשב כעילוי. מגדולי ישראל בתקופתו. הקים את ישיבת חברון וממקימי העיר חדרה. התבקש על ידי מחותנו, ר' נתן צבי פינקל לעמוד בראש הישיבה שייסד - ישיבת 'כנסת ישראל' בסלבודקה, יחד עם גיסו, הרב מלצר. מאוחר יותר עבר הרב מלצר לעמוד בראש ישיבת סלוצק. עקב גזירת גיוס לתלמידי הישיבה בסלבודקה, הוחלט בסוף שנת ה'תרפ"ד (1924) להעלות את תלמידי הישיבה לארץ ישראל לחברון. כבר בתקופה שלמד הרב בישיבת וולוז'ין, היה מראשי אגודת סתר בשם 'נס ציונה'. מטרת חברי האגודה, שכולם היו בחורי ישיבה, הייתה לעלות לארץ ישראל. מזכיר האגודה היה ר' פסח פרידלנד, גיסו של הרב, ר' איסר זלמן מלצר היה חבר בה, וחבר נוסף היה הרב אברהם דב בער הכהן שפירא - הרב האחרון של קובנה שחיבר את הספר המפורסם 'דבר אברהם'. קיומה של האגודה נשמר בסוד, משום שהרוסים אסרו עיסוק בענייני יישוב ארץ ישראל, שהייתה ארץ זרה תחת שלטון טורקי. הרב חזר לסלבודקה לנהל שם את ענייני הישיבה, ושוב חזר לחברון. בפרעות ה'תרפ"ט נרצחו 24 מתלמידי הישיבה, ביניהם אחיינו של הרב אפשטיין, אך הרב אפשטיין ובני ביתו ניצלו. הטבח בחברון שבר אותו נפשית, והוא חדל כמעט מלתפקד. ההנהגה נמסרה לחתנו הרב יחזקאל סרנא שהקים מחדש את הישיבה בירושלים, בשכונת גאולה. נפטר ב-י' כסלו ה'תרצ"ד (1934). חי כ-68 שנים. אביו: ר' צבי חיים (נודע בישיבת וולוז'ין בכינוי 'העילוי השחור' ושימש כרבה של באקשט). אמו: מרת חנה מזנוחה (בת ר' שרגא פייבל פרנק, הגביר מאלקסוט). מרבתי: הגאונים ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנציב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלבודקה), ר' חיים סולובייצקי. בנו: הרב חיים שרגא פייבל. מספריו: 'לבוש מרדכי - על הש"ס.

המעשה התחיל בשנת תרפ"ד. ישיבת סלבודקה שכנה בליטא שבמזרח אירופה. השלטונות הגויים גזרו גזרת גיוס על תלמידיה ועל הישיבה ריחפה סכנת סגירה. החליטו רבני הישיבה להעביר, בשלב ראשון,

חלק מתלמידי הישיבה לארץ ישראל, לעיר חברון. אך מבצע שכזה צורך כסף רב. הוצאות הדרך למאה וחמישים בחורים - מלבד רבני הישיבה ומשפחותיהם, היו רבות: קניית בניין מתאים בארץ, ציוד, כלכלה ועוד הוצאות רבות ושונות. נסע ראש הישיבה, הגאון ר' משה מרדכי אפשטיין לארה"ב, להתרים עבור מטרה נעלה זו. בדרכו, פגש ביהודי יקר בשם מר שיף, מיליונר אשר לב יהודי חם ואוהב מפעם בקרבו. שמע הגביר את דברי ראש הישיבה על סכנת הגיוס וסגירת הישיבה, האזין לפתרון שמצאו הרבנים והבין את הבעיה, שעומדת בדרכם. ואז, לאחר רגע של שתיקה, הביט על ר' משה ושאל: "עשרים וחמישה אלף דולר, יספיקו לכם כדי להציל את הבחורים ואת הישיבה?". ראש הישיבה לא האמין למשמע אוזניו. גם לגביר גדול ובעל נכסים כמותו, סכום שכזה באותם הימים היה עצום. "כן, ודאי שסכום גדול שכזה יספיק לכל צרכינו", ענה הרב. ואכן, הודות לנדיבות לבו של מר שיף הועברה הישיבה לארץ הקודש וניצלה מסכנת סגירה. מצבה של ישיבת סלבודקה, שהשתכנה בחברון היה קשה ביותר. היה זה אחר הטבח הנורא, מאורעות תרפ"ט. שבו נרצחו מתלמידי הישיבה הי"ד. בעקבות זאת נאלצה הישיבה להעביר את משכנה לירושלים, וכסף כדי להאכיל את תלמידי הישיבה לא היה בנמצא. כל תלמידי הישיבה רעבו ללחם! קם הגאון ר' יחזקאל סרנא ויצא למסע התרמה בארה"ב, כדי לאסוף כסף לאחזקת הישיבה. באותם ימים הנסיעה התאפשרה רק ע"י הפלגה באוניה, וארכה שבועות רבים. כשהגיע הרב לארה"ב, ערכו תומכי הישיבה ומוקיריה כינוס גדול ורב משתתפים, כדי לעזור בגיוס הכספים. בכינוס דיבר מר שיף, ובתוך דבריו אמר: "אחיי ורעיי, איני מאחל לאף אחד מכם להפסיד את רכושו כמוני. רכוש אדיר, שהשקעתי בו את כל חיי ירד לטמיון ברגע אחד של מפולת. הייתי מיליונר גדול, היו לי נכסים וכסף רב והכל אבד. חוץ מהשקעה אחת, שאותה לא יוכלו לקחת ממני לעולמים. ההשקעה הכי מוצלחת שהשקעתי כל חיי, הרי היא אותם עשרים וחמישה אלף דולרים, שנתתי לישיבה כדי שתוכל לעבור לארץ ישראל. רבותי, צריך לדעת היכן להשקיע!". הגאון ר' יחזקאל ישב והקשיב לנאום, ותדהמה איזה בו. אומנם בארץ ישראל שמעו על המשבר שפרץ באמריקה. אבל לישיבה לא שמעו כי מר שיף ירד מנכסיו. כאב לבו של הרב על מצבו של העשיר לשעבר, אולם העריך את האיש מאוד. שגם העושר שהיה לו בחייו לא העבירו אותו על דעתו, ותמיד ידע מה עיקר ומה טפל בחיים. מיד לאחר הכינוס שלח ר' יחזקאל מברק לראש הישיבה, ר' מרדכי אפשטיין והודיע לו על מצבו העגום של מר שיף. לאחר ימים מספר הגיע מכתב תשובה מא"י, וכך היה כתוב בו: "עקב מצבו של מר שיף, הריני מבקש מכבודו להעניק לו 'הלוואה' של חמשת אלפים דולר מכספי הישיבה כעזרה ראשונה, למען יוכל להתחיל להתבסס מחדש בעסקיו!". חמשת אלפים דולר היו באותם ימים סכום עתק, שבאמצעותו יכולה הייתה הישיבה להתקיים זמן רב. בכל זאת, הכרת הטוב שחייבת הישיבה היא עצומה. ור' יחזקאל סרנא שמח, שיוכל להשיב למר שיף, מעט ממעשי הטובים. מיד פנה ר' יחזקאל לדירת המחסן של מר שיף, כשבידו המכתב ובכיסו צרור הכסף. כשהגיע לדירתו העלווה של מר שיף חשכו עיניו. האומנם המיליונר הזה, אשר כל טוב העולם היה שייך לו גר בתנאים מחפירים כל כך? גם בדירת המרתף התקבל הרב ע"י מר שיף בכבוד מלכים. הם ישבו ליד השולחן, כשרעייתו מכבדת אותם בכוסות תה. "במה אוכל לעזור לכבודו?", שאל מר שיף. "אני מבין שמצבה של הישיבה קשה, אשתדל לעזור ולפנות לנדיבים ככל שאוכל". "לא", ענה ר' יחזקאל, "הפעם באתי בעניין אחר, בהוראת ראש הישיבה". הוא הוציא מכיסו את המכתב שקיבל והראהו למר שיף. כשקרא הלה את הכתוב, פרץ בבכי מר. "מה רוצים ממני? מה שנשאר לי מכל רכושי העצום הוא רק אותו סכום של עשרים וחמישה אלף דולר, שנתתי לישיבה. וגם את זה אתם רוצים לקחת ממני?". זכה מר שיף לעמוד בניסיון העושר וניסיון העוני ולהיות קשור לתורה, לעץ החיים, לנצח.

הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל

יומא דהילולא - י' בכסלו

הגאון הרב איסר זלמן מלצר זצ"ל: נולד בשנת ה'תר"ל (1870) במיר (כיום בלארוס). בגיל עשר התחיל ללמוד אצל רב העיר במיר. כשהיה בן 14 התחיל ללמוד בישיבת וולוז'ין. לאחר נישואיו הושפע מתנועת המוסר. בגיל 24 התמנה לראש ישיבת סלובודקה. לאחר מכן בשנת ה'תרס"ג (1903) התמנה לרבה של סלוצק ושימש ככהונה זו כעשרים שנים. בשנת ה'תרפ"ג (1923) נמלט על נפשו לקלצק שבפולין מרדיפות המשטר הסובייטי, שאסרוהו מספר פעמים בשל עיסוקו ביהדות ובתורה. בקלצק שימש כראש ישיבת 'עץ חיים'. בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלה לארץ ושימש כראש ישיבת 'עץ חיים' עד יום פטירתו. עסק בתלמוד, מדרשים, מוסר והלכה. השתייך לזרם המתנגדים. היה ממייסדי 'ועד הישיבות' בוילנה. נפטר ב-י' כסליו ה'תשי"ד (1954). חי כ-84 שנים. ציונו בהר-המנוחות. אביו: ר' ברוך פרץ. אשתו: ביילא הינדא. רבותיו: ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), ר' חיים סולבייצ'יק ור' יום טוב ליפמאן. מתלמידיו: בנו, ר' צבי יהודה מלצר (רבה של רחובות ומייסד 'ישיבת הדרום'). בנו, ר' פייבל מלצר (מחבר פירוש למספר ספרים בסדרת 'דעת מקרא'). ר' שלמה זלמן אוירבך (ראש ישיבת 'קול התורה'). ר' חיים יעקב גולדוויכט. ר' יוסף אליהו הנקין (המנהיג הרוחני של יהדות ארה"ב, וראש ארגון הצדקה 'עזרת תורה'). יצחק בם מנחם (אב"ד פתח-תקווה ודיין בב"ד). ר' שלמה גורן (הרב הראשי לרץ ישראל). ר' יהודה מיטל (ראש ישיבת 'הר עציון'). ר' אברהם זלוניק (ראש ישיבת 'עץ חיים'). ר' שמעון זלוניק (ר"מ בישיבת שעלבים). ילדיו: ר' צבי יהודה, ר' פייבל מלצר. ספריו: 'אבן האזל - פירוש על הרמב"ם והגהות חידושי הרמב"ן על התלמוד בבלי (שבעה כרכים).

ידוע כי הרב היה מקהיל קהילות וכיהן כראש ישיבה בעיר סלוצק, ובמשך חייו נרדף ע"י השלטונות שהיו מתנגדים לכל דבר שריח קדושה ויהדות נודף ממנו. באחד הימים הופיע שוטר בישיבה, עם צו חתום, שבו מתבקש הרב לסור לתחנת המשטרה הקרובה לחקירה. השוטר התנהג בגסות רוח מרובה, והשתדל מאד לפגוע בכבודו של ראש הישיבה, כך שבדרכם לתחנות המשטרה צעק השוטר: "תרד לכביש מיד!!!". ר' איסר זלמן ירד מהמדרכה והלך בשולי הכביש, אך השוטר התעקש וצעק: "כבביש אמרתי, באמצע הכביש!!!" והרב נאלץ ללכת באמצע הכביש. לאחר חקירה קצרה שוחרר הרב לביתו. אולם השוטר הנ"ל לא יצא נקי, ועוד באותו שבוע נפטר אחד מבניו בר מינן. כעבור כמה ימים חלה בנו השני, ומצבו החמיר במהירות. אמרה לו אשתו: "נראה לי שיד ה' פוגעת בנו כיוון שפגעת בכבודו של אותו ראש ישיבה רויץ ובקש ממנו מחילה!!!". השוטר המפוחד רץ לרבה של סלוצק וביקש את מחילתו בדמעות שלישי, "אל דאגה", אמר לו הרב, "תקבל על עצמך לא לפגוע יותר בשום יהודי, ובנך יתרפא לאלתר", וכך היה. כשראו זאת תלמידיו נזכרו בעוד סיפורי מופת בהם תבע הקדוש ברוך הוא את עלבוננו של רבם ושאלוהו: "רבנו! איך זוכים לכך?" אך הוא לא ענה. לימים התפרץ לחדרו של הרב יהודי ממרר בבכי והתלונן אודות קצין משטרה, שהעליל עליו עלילה קשה וצפוי הוא בשל כך למאסר שש שנים, הרב קרא ביקש מיד לשלשה מבחירי תלמידיו וביחד נידו והחרימו את אותו קצין, ולאחר מכן אמר הרב ליהודי: "לך לדרכך, תהיה רגוע. בעז"ה הכל בסדר!!!". וכפי שהצדיק אמר - כך היה. יומיים לפני מועד המשפט רכב אותו קצין על סוסו שהחל לפתע להשתולל והפיל את רוכבו מעליו ורמסו ברגליו, וכמובן, המשפט בוטל, כיוון שהעד המרכזי עבר מן העולם, ואף כאן שאלוהו תלמידיו:

"מדוע לצורך היהודי משתמש אתה בנידויים וחרמות ואילו כשמדובר בך, הינך מבליג ולא מחירים ומנדה?". "תשובה אחת אענה לשתי השאלות", אמר להם הרב, "רק מחמת שאיני מוחל על כבודו של אף יהודי ותובע את עלבוננו בכל האמצעים העומדים לרשותי, לכן אף הקדוש ברוך הוא תובע את עלבוננו ומעניש את רודפיי ואיני צריך להתמודד מולם". עוד מסופר על רבינו, שהיה נוכח פעם בבית-הכנסת בשעה שהצדיק ר' אריה לוי נתן שיעור בין מנחה לערבית. הרב האריך באותו שיעור בנושא שלום בית, וציטט את דברי הרמב"ם שיהא אדם אוהב את אשתו כגופו ומכבדה יותר מגופו. נושא השיעור נבחר על ידי הרב בשל העובדה שבשיעור אחד המשתתפים לא התנהג בכבוד כלפי אשתו. ואותה אשה פנתה לר' אריה וביקשה ממנו שישפיע על בעלה. הרב הסביר את עניין שלום בית כיד ה' הטוב עלינו. רבינו ישב מן הצד והקשיב גם הוא לדבריו של ר' אריה (תלמידו לשעבר של ר' איסר). לאחר התפילה ניגש אליו ואמר: "יישר כוחך ר' אריה! דבריך ממש פקחו את עיניי. הנני שקוע כל הזמן בלימוד, אבל בחובותיו של הבעל בכבוד אשתו ולגרום לה נחת רוח לא התעמקתי כל כך". נדהם ר' אריה מדבריו של מורו ורבו, שכן הרי הוא עצמו נהג להיכנס לפחות פעם בשבוע לביתו של רבו, וראה את יחס הכבוד ההדדי שבין רבו לרעייתו. ר' איסר השתדל תמיד לגרום לה נחת רוח, דווקא הוא מסתכל ומבקר את עצמו בנושא שלום בית, ואילו זה שאלינו כווננו הדברים, לא מרגיש שעליו לתקן את דרכיו, ואוזניו לא קלטו כלל את משמעות הדברים. כשכיהן רבי איסר זלמן מלצר כרבה של סלוצק, הלך לתומו ברחוב, ותוך כדי הליכה נפל לתוך בריכת סיד. יהודים שעברו במקום ניסו לקחת אותו במנוסה כדי לחסוך ממנו בושע ועוגמת נפש, אולם הוא לא זז ממקומו, שהרי איסר לקבלן הבניין מעט סיד שנוסף מבגדיו, לכן לא עזב את המקום שעד שנמצא הקבלן, ורבי מלצר פיצה אותו על 'הנזק' וביקש ממנו מחילה.

הגאון הרב יעקב עטיה זצ"ל

יומא דהילולא - י' בכסלו

הגאון הרב יעקב עטיה זצ"ל - נולד בחאלב שבסוריה ב-ג' אייר ה'תרפ"ב. בגיל צעיר התייתם מאימו ועל רבינו נפלה האחריות לפרנס את אחיו ואחיותיו. היה בצער כיוון שלא יכל לשקוד על תלמודו ללא טרדות. במקום מגוריו הנוהג היה להשכים מדי יום ביומו בשעה 1 לפנות בוקר, ולעסוק בתורה הקדושה. רבינו היה בקבוצת הלומדים גמרא בעיון יחד עם שולחן ערוך. לאחר מכן עסק בניהול בית היתומים. לאחר נישואיו עבר להתגורר בלבנון, ותוך מספר חודשים התמנה לרב הקהילה. שימש בתפקיד זה במשך 19 שנים! בתחומי אחריותו היה להעביר שיעורי תורה, עשיית שלום בית, בריתות ושחיתות. פעילותו העיקרית הייתה בהברחת יהודים מסוריה לארץ ישראל, ורבינו בנה רשת ענפה של קשרים עם השלטונות, שבאמצעותה סייע ליהודים שנוקקו לעזרתו. לאחר מספר שנים השלטונות גילו את פעילותו, ומאחר שהיחס כלפי מדינת ישראל היה עוין, נאלץ להפסיק את פעילות הברחת היהודים. באותם השנים נוצר הקשר שלו עם המוסד. הוא נחשב לרבם של מסתעריים רבים במוסד. כל החלטה שנגעה ליהודי סוריה, נקבעה אצלו. אנשי משפחתו העידו, שכמה פעמים נכנסו אל ביתו בבת-ים ראשי המוסד והתייעצו עמו על מבצעים סודיים. לאחר שנים שהברית יהודים דרך לבנון, פעילותו הופסקה, כיוון שיצא נגדו צו מעצר, ותמונתו פורסמה

בראש חוצות. מאוחר יותר, ביקשו הרשויות את עזרת הציבור בתפיסתו ובהבאתו לדין. אך הצדיק הספיק להימלט לישראל. בגיל 50 עלה לארץ והשתקע בבת-ים, למרות שקיבל הצעות לשמש כרב בקהילות מבוססות בחו"ל. רבינו קיבל דירה קטנה, שלא הספיקה לצרכיו בקומה חמישית בבניין ללא מעלית. את בית הכנסת הראשון הקים במועדון. שם הוא גם מסר שיעורים. לאחר מכן הקים את מוסדות 'בית יעקב', כדי לחנך את צעירי הצאן, במסירות נפש וללא עזרה מהממשלה והעירייה. שמעו של הרב נודע ברבים, ותושבי העיר החלו להשתתף בתפילות ובישיעורים עד שעלה הצורך בבניית מקום חדש. לשם כך התגייס הנגיד אדמונד ספרא ותרם בנדיבות. כיום יש למעלה מ- תלמידים במוסדות אלו- בגנים, בת"ת לבנים, בית-ספר לבנות, בישיבה ובכולל האברכים. ענוותן מופלא. ביקש שיכתבו על מצבתו: "נבזה, חדל אישים, עני ורש במצוות ובמעשים". כל כך היה עניו שבאמת החשיב עצמו כך. נפטר ב-י' כסליו ה'תשע"ז חי כ-94 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. אביו: ר' רפאל. אשתו: מרת פרידה בת ר' זעפרני. חברותא: ר' יום טוב ידיד הלוי רב הקהילה החלאבית בניו-יורק. מחותנו: מרן הגאון ר' שלום כהן נשיא מועצת חכמי התורה. פעם אחת היה השוחט חולה, והרב היה צריך לשחוט במקומו. היו אנשים שאמרו, שהרב לוקח את פרנסת השוחט. אך להפתעתם, בסוף החודש הרב הגיע לבית השוחט עם מעטפה ואמר לו: "זה הכסף של השחיטה. אני הייתי צריך לשחוט, כדי שיהיה לאנשים מה לאכול - אבל הכסף הוא שלך". במקרה נוסף, ביקש משהו מהרב לשחוט עבורו, מפני שהשוחט לא היה באותו מקום. הצדיק שחט לו. וכשרצה לשלם הלה לרב - שלחו לשוחט, שישלם לו. באחד הימים, כאשר רצה לעלות בחדר מדרגות, גילה, כי המנקה היה באמצע השטיפה. לפיכך סירב לעלות כדי לא להפריע לו בעבודתו, שכן אותו מנקה היה אדם קשה יום. רק לאחר שהפציר בו המנקה לעלות - עלה הרב. וכשהגיע לביתו, שלח את אחד מתלמידיו לשלם למנקה 50 ש"ח על טרחתו, בשל ההפרעה שנגרמה לו. בזמן כהונתו כרב בכיירות, הרבה ללכת ולבקר בחגים את בני הקהילה בבתיהם, במקום שהם יבואו אליו. מעולם לא חיפש כבוד. זמן מה לאחר ששימש כרב הקהילה, הגיע הרב שחוד שרים, אחד מגדולי רבני העדה. רבינו לא היסס ונתן לו לשמש כרב המקום, כאשר הוא משמש כעוזרו. בשנותיו האחרונות, כאשר לקה באירוע מוחי והיה משותק, סירב רבינו לעלות לתורה, כדי שלא להטריח את המתפללים, להמתין עד שגיע לבמה. הרב לא נתן 'יחס מיוחד לאנשים עשירים. הנוהג בביה"כ היה שלא זורקים סוכריות או מצלמים באירועים. אחד מעשירי הקהילה הרהיב עוז והחליט להפר את הוראת הרב ולצלם שם. באותו רגע הוא קיבל הערות חריפות, שאמר לו הרב. כל הבניין רעד. מדת ענוותנותו הייתה עצומה. פעם אחד מילדי הקהילה ראה את הרב, ובתמימותו הרבה הראה לרב, כי יש בידיו חטיף במבה וביקש לכבד את הרב. הצדיק לקח מידו, בירך ואכל. רבינו לא התרגש מכך שכל אילי ההון הגדולים בעולם כמו אדמונד ספרא, היו כפופים אליו, ולא היו עושים שום צעד בלי להתייעץ איתו. נכדו סיפר, כיצד היה רואה את סבו ממלא בכל בוקר את הארנק בשטרות. "בערב הארנק היה ריק!". סיפר ראש ישיבה בירושלים, שהיה לו תלמיד שסבל ל"ע מכאבי שיניים קשים, והומלץ לו על טיפול בעלות של אלפי שקלים. אולם לבחור לא היו את האמצעים. שמעו של רבינו הגיע לראש הישיבה, והוא שלח את הבחור לרב. הבחור חזר כולו נרגש. בלי אומר ודברים הרב העביר לו המחאה, שכיסתה את כל הטיפול מבלי שהכירו קודם.

הגאון רבי יצחק חן זצ"ל

יומא דהילולא - י"א בכסלו

הגאון רבי יצחק חן זצ"ל: נולד בבני-ברק באב התשכ"ב. שקדן. בעל חסד. יראת שמים מופלאה. כבר מנעוריו תשוקתו ללימוד התורה לא ידעה שבעה. מיד עם סיום הלימודים בתלמוד תורה בשעות הערב, אץ רץ לבית המדרש ושקד שעות נוספות על התורה. כבר בישיבה קטנה, נדד למקום תורה לישיבת רמת השרון והיה מבחירי הישיבה. בהגיע העת, עלה לישיבה גדולה, הלא היא ישיבת "מאור התלמוד" ברחובות, והיה מקבוצת התלמידים הראשונה המייסדת. התמדתו בישיבה היתה לדוגמא ולמופת. הרבה לעורר ולהמריץ את חבריו בישיבה לחדש חידושי תורה ולהעלותם על הכתב. הוא לא הסתפק בדברון זה, אלא ערך והקליד בעצמו במכונת כתיבה את חידושי חבריו, ולא חס על זמנו. קיבל על עצמו לעורר בפועל את הבחורים משנת הלילה וממנוחת הצהריים. במקום לנוח בהפסקת הצהריים כמו כל הבחורים, היה מסדר את הסטנדרים ואת הספרים, שכאשר ישובו הבחורים ללימודם, ימצאו הכל מסודר ומתוקן ללימוד. עד סוף ימיו למד בכולל "נזר אהרן". בקי עצום בש"ס ובראשונים. היה ממית את עצמו באהלה של תורה. תמיד היה מגיע לכולל ראשון, והיה יוצא אחרון. מיד עם הגעתו לכולל, פונה היה אל מקומו, וצולל עמוק בים התלמוד. יחוס משפחתו מגיע עד לדוד המלך ע"ה. במשך הדורות היו רבנים גדולי תורה שפיארו את המשפחה, מתוכם: הגאון הגדול סבא דמשפטים רבנו עזרא חמוי זצוק"ל, ראב"ד ארם צובא, הגאון חכם יצחק טוויל זצ"ל, הגאון המקובל חכם אהרן טוויל מעלי הכהן זצ"ל. נפטר בליל י"א כסליו התשס"ו לאחר שנזדכך ביסורים קשים ומרים במשך שמונה חודשים ממחלה קשה. חי כ-43 שנים. אביו: רבי עובדיה שליט"א. אשתו: בת הגאון רבי שלמה זיאת שליט"א. מרבותיו: הגאונים רבי יעקב אדלשטיין, ר' חיים זליבנסקי, ר' אברהם יצחק קוק, ר' יהושע ארנברג, המקובל ר' מרדכי בן שמעון זצוק"ל. מחיבוריו: תולדות יצחק-ב' חלקים. מאברך צדיק וישר זה בעל הנהגות מופלאות ניתן ללמוד רבות, להלן מספר עובדות שהובאו בהקדמה לספר "תולדות יצחק" מאת ידידי ורעי, הרב עובדיה חן הי"ו, שיצא לזכרו של הנפטר: ביום חופתו, היום הקדוש בו נמחלים כל עוונותיו של אדם, נשאר ללמוד בהיכל הישיבה עד סמוך לחופה, וניצל כל רגע ללימוד ותוספת קדושה. חתונתו התקיימה בצניעות ובקדושה. והיה מן החלוצים בזמנו שדרשו בתוקף שיהיה בחתונה צלם לגברים וצלמת לנשים, על מנת לשמור על גדרי הצניעות. באמצע הלימוד, לא היה מפסיק ופותח בשיחה, אף לדברים נחוצים ביותר. כאשר ביקשו ילדיו שיצא בבין הזמנים לטיול או "נופש", פעמים רבות דוחה היה בקשה זו, בטענה כי לְשׁ ב ת וללמוד זהו הנופש הגדול ביותר בשבילו. מסר את נפשו להרבצת תורה ולזיכוי הרבים, ללא תמורה. מדי יום מכתת היה את רגליו מרחק רב מביתו ברחוב רשב"ם עד לקריית הרצוג, כדי למסור שיעור גמרא בהתנדבות לבעלי בתים העסוקים משך כל היום לפרנסתם. בפסיעותיו המהירות והזריזות, עושה היה את דרכו במהירות לעבר השיעור ללא אמצעי תחבורה. לא איש כמוהו יפסיד שכר פסיעות. אף בתחילת ימי מחלתו שכבר רבו מכאוביו, עדיין פוסע היה רגליו את כל כבדת הדרך הנ"ל, והיה יוצא בשל כך כחצי שעה קודם הזמן בו רגליו היה לצאת, כשהוא משרך את רגליו ונח בדרכו מפעם לפעם. כאשר תקפה עליו מחלתו ונחלש הרבה, כבר לא יכול להגיע

בכוחות עצמו למסור את השיעור, ובאים היו תלמידיו להסיעו. כאשר התגברה מחלתו יותר וגם לרדת למכונת היה קשה עליו, היו באים תלמידיו לפרקים לביתו, ובמסירות נפש עילאית היה מוסר לפנייהם את השיעור בשארית כוחותיו. לשיעורו היומי מקפיד היה להגיע בזמן המדויק ללא איחורים. פעם קרה שנאלץ לצאת באיחור קמעה. הוא אץ ומיהר, מנסה להקטין את הפער, אך קשישה עצרה אותו בדרכו, וביקשה שיורה לה כיצד להגיע לאולם "וגשל". למרות האיחור, הוא הדריכה בבחירות כיצד להגיע. אבל היא התקשתה להבין. "אתה מוכן לקחת אותי עד שם?" ביקשה. רבי יצחק נבון, ולא ידע מה לעשות. לבקש מאחר? לא יעלה על הדעת. לקחת אותה? לא יתכן להשיב פניה ריקם. ומאידך, השיעור הקבוע מה יהיה עליו? והנה שלח ה' עזרו מקודש, ובבת אחת נפתרה כל הבעיה. רכב עצר לידו, ונהגו שאל "אולי תוכל לומר לי איך מגיעים מכאן ל"וגשל"?". רבי יצחק הסביר לו באדיבות, והוסיף רק עוד בקשה קטנה: "אנא ממך, הואל בטובך לקחת לשם גם את הגברת הזו". את התלוש שקיבל מהכולל, בו יכול לרכוש חליפה חדשה, החזיר. "שייחנו אחרים ממנו" אמר. בכולל בו למד, היה מנהג נאה- לכל אחד מבני החבורה שנולד בן או בת, היו אוספים מכל אברך סכום קטן ונותנים לו מתנה. רבי יצחק שלא אבה שבגיניו יחסר מממונם של האברכים, לא בישר לחבריו כלל על הולדת בנותיו אצל בניו, נאלץ להודיעם על הברית. ביום שבת קודש, מתפלל היה בנין החמה כדרכו בקודש. בתחילה היה מתפלל במניין בו היה מתפלל חמיו. כשראה כי חמיו שליט"א מרוב חביבותו אליו, קונה לו עליות וכיבודים, חשש לחסרון כיס של חמיו, והלך להתפלל במקום אחר. אנשים רבים שבאו איתו במגע, ציינו לשבח את יושרו. ישר כפלים היה. פעמים רבות העדיף לוותר על סכומי כסף, ובלבד שלא להיכנס לספק ספיקה של גזל. את כל חובותיו, השתדל מאד להחזיר בזמנם, לשם כך ציין לעצמו בלוח מיוחד כל חוב שהיה לו. כשגילו את דבר מחלתו- דאג מיד שלא יישאר עליו שום חוב. חצי שנה לאחר שקנה דירה, הלך לבעל הדירה ואמר לו "שמא מגיע לך יותר, ולחצתי עליך". כאשר צריך היה להוציא את ילדיו מהגן, היה משתדל לדייק בזמנים ולא לאחר- כדי לא להיכנס בחשש גזל. ואם נאנס פעם ואיחר מעט, השתדל לפצות את הגנת בתשלום מלא.

י"ב כסלו

המהרש"ל רבינו שלמה לוריא זצ"ל זי"ע

יומא דהילולא - י"ב כסלו

רבינו שלמה לוריא זצ"ל נולד בשנת ע"ר לערך לאביו הרב יחיאל אב"ד סלוצק, כשהתיתם בילדותו התחנך על ברכי אבי אמו רבי יצחק קלויבר והתפאר בו שרוב תורתו וקבלותיו ממנו. יש אומרים שהיה תלמיד רבי יעקב פולק. נשא בתו של רבי קלונימוס הברקשטיין אב"ד אוסטרהא ובריסק ולמד מפיו תורה. כשחמיו עלה לארץ סביב שנת ש', נתקבל בהיותו כבן ארבעים על מקומו כאב"ד ור"מ אוסטרהא ורב הכולל למדינת ווהלין אחרי עשותו כעשרים שנה באוסטרהא עבר לבריסק, אח"כ הגיע ללובלין. כיהן תחילה כראש ישיבה בישיבתו של רבי שלום שכנא, אח"כ יסד בהשראת השלטונות ישיבה משלו בשנת שכ"ז-שכ"ח לערך. בישיבתו נהג דרך הפלפול בלימוד המסכת, ודרך עמקות ישרה לפסיקת ההלכה לאור סוגיות התלמוד. בנה בלובלין בית כנסת הנקרא על שמו, נפטר בלובלין ביום י"ב כסלו של"ד, זיעועכ"י. הרב מאיר וונדר שליט"א מתוך "אלף מרגליות" (ירושלים תשנ"ג) ע' 64

פעם אחת דיבר מוהר"ר שלמה ליב זי"ע מלענטשנא מענין המהרש"ל שעשה סייגים וגדרים ותהלה לו דומיה כי היה קדוש וטהור כמלאך ה' צבא-ות ע"כ. הרה"ק רבי שמואל שינאווער זצ"ל "רמתים צופים" (ירושלים תשס"ג) ע' ש"ה

...כל זאת כתבתי כאשר הראוני מן השמים... "ים של שלמה", בבא קמא, פרק י' סימן י'

"ונפשי כעפר לכל תהיה - עפר הכל דורסים עליה, ואח"כ היא דורסת על כל הדורסים. אף אני כן לכל מצערי" (מהרש"ל ברכות י"ז). "גנוי יוסף" (ירושלים תשמ"ב) ע' י"ט

שמעתי מרב א' שקבל דהגאון מהרש"ל בשבתו על כסא ההוראה לרב ואב"ד צוה למוכיח אחד שיבא בכל יום שעה אחת ויוכיחנו ויזהירנו כאלו הוא אחד מהמון כי כך רצונו והרשות נתונה לו, ובעת בא המוכיח תיכף מהרש"ל מתעטף ויושב לשמוע תוכחות מוסר ביראה ורעד לפני ה'. אשריו ואשרי חלקו ואשרי העם שככה לו רב חסיד וקדוש זי"ע. הגאון החיד"א זצ"ל "שם הגדולים" מערכת ספרים, ערך "ראשית חכמה"

סח רבינו [הגאון רבי חיים קניבסי שליט"א]: המהרש"ל היה שוכר אדם אחד ומשלם לו כסף כדי שיוכיח אותו על כל דבר לא טוב שעושה! פעם אחת למד המהרש"ל זמן רב מאד תוס' מוקשה, ואיחר בגלל זה לשחרית, והיה בטוח שאותו אחד יבוא להוכיח אותו, ברם, הלה לא הגיע, אחר התפילה ניגש המהרש"ל לאותו אחד ואמר לו: למה לא באת לצעוק ולהוכיח אותי והרי שילמתי לך על זה, השיב לו, רצייתי אכן לגעור בך, אבל ראיתי שמשני צידך הולכים שני זקנים עם זקן לבן, פחדתי להתקרב ולגעור, אמר לו המהרש"ל שני אלו היו ר"ת ור"י מבעלי התוס' שבאו ללוות אותי, על שעמלתי בדבריהם זמן רב. "מנחת תודה" (ב"ב תשע"ג) עמ' ט'

הים של שלמה, כתב בהקדמה שכמה פעמים רצה לברך על סיום מסכת שהשמחה במעונו, כי אין שמחה גדולה מזו, רק כל פעם עלו בידו עכובים, עכ"פ מזה אפשר לראות את חשקתו בתורה. הגה"צ ה"ויגד יעקב" מפאפא צוק"ל "שיחות קודש" (ברוקלין תשס"ג) ע' ל"א

שמעתי מהרה"ק ר' נח מהאראדישץ בנו של הצדיק ר' שלמה חיים מקאידנוב, שהוא ר"נ נשא אשה מעיר טיסעוויץ פלך לובלין ואמר לבנו שיהי' שם על קבר משיח בן דוד של דור הקודם שמ"כ שם. וסיפר לו ע"ז מעשה נורא שקיבל מאבותיו ורבותיו נ"ע. כי המהרש"ל כאשר שמע נפלאות האריז"ל לא האמין שפועל בכחות דקדושה עליונה רק חשב שהוא עושה זאת בכח הסטרא אחרא, וע"כ הוחלט אצלו להחרים את האריז"ל ואת הנמשכים אחריו, כאשר נודע זאת להאריז"ל ציוה לתלמידיו ר"ח ויטאל ור' ישראל סרוג שיסעו ללובלין להראות לו שצדיקים הם, ועוד אמר להם שבעד זה נותן הוא להם מתנה וגילה להם איך שיש בכל דור ודור משיח בן יוסף ומשיח בן דוד ואם אין הדור זוכה מת המשיח ונולד אחר על מקומו. ועתה המשיח בן דוד שבדור הזה הוא בעיר טיסעוויץ לא רחוק מלובלין [ערך ט' מיל זהו הוספת הר"נ וע"כ איני יודע איזה מיל אם של פולין שהם עשרה וויארסט כל מיל או של ליטא שהם שבעה וויארסט כל מיל] שמו אליקים ב"ר שמואל ותסעו לשם ותראו אותו. דרכם בנסיעתם ידוע שבא ענן וישבו עליו ובאו ללובלין, ולקחו עמהם מזון על דרכם מיני טיגון מאכלים שאינם נמצאים רק בא"י והיו מכוסים אצלם לשמור חומם. הענן בא סמוך לבית הכנסת שבו התפלל המהרש"ל והם נכנסו לבהכנ"ס לבושים בבגדיהם בגדי ספרדים ע"פ מנהג א"י, והתפלאו כל אנשי בהמ"ד על תמונתם ופרצופם ולבושיהם. אך יען באו בעת התפלה לא דיברו מאומה. ואחר תפלת שבלחש המתין הש"ץ עד שסיים המהרש"ל אמנם בפעם הזה האריך המהרש"ל בתפלה בלחש יותר מכל התפלות עד אשר תמהו ע"ז אנשי הבהמ"ד, ואמרו

האורחים אם חושב אדם בשמו"ע ע"ד מטלטלין של סוס חאמעט ידוע אין צריך להמתין עליו. ואמרו זה בלשון הקודש. ונעשה רעש כי רצו לענוש אותם שדיברו סרה על הרב. אמנם להצלחתם פסע המהרש"ל הג' פסיעות ואח"כ חזר פניו והביט על הרעש ועל האנשים וממילא התחיל החזן לומר תפלה בקול רם ונשקט הרעש ועד אחר התפלה לא דיברו בזה. ונבאר דבר פלא הוזה כי אצל המהרש"ל הי' הנהוג שבכל תפלה כשהי' בא לברכת השיבה שופטינו כבראשונה הי' מעלה אז על מוחו את כל הדין תורה שפסק בין תפלה לתפלה אולי טעה באיזה דין, ובפעם זה הי' קודם תפילה זו ד"ת ע"ד כלי הסוס חאמעט ידועה ונדמה לו שטעה וע"כ העלה במוחו כל סוגיית הש"ס ומפרשיו ושיטות הפוסקים ועלה לו ביגיעה עצומה להחזיק בפסקו. וע"כ אמרו מה שאמרו.

...ומר"ב שפרין שמעתי שבענין מחלוקת המהרש"ל על האריז"ל הי' בזה ענין ששייך להוראה. והוא שאיש א' מארץ פולין גביר גדול עשה שידוך לבתו עם בן זוגה ממצרים ונתן מוהר לבתו מאה אלפים סלעים, ולא הגיע שנה שניה עד שמתה בתו ונשאר המוהר ביד הבעל, ואחרי שיש תקנה אשר בשנה ראשונה אם מתה בלא בנים אין הבעל יורש את אשתו ע"כ נסע האב של הבת למצרים לקבל הנדן שלו, ולקח ניירות מסתמא מכל גדולי הרבנים וגם ממהרש"ל שמתקנת ר"ת (באה"ע סי' נ"ג) ששנה ראשונה יורש אבי הכלה את בתו. ובא למצרים ושם לא חשו על תקנת ר"ת כי הם ספרדים ע"כ יעצו לו שירצה לדון אצל האר"י שהוא חותם עצמו אשכנזי, וגם חתנו הי' ג"כ אשכנזי ושם נכתב הכתובה רק אח"כ נסע לגור במצרים. באו להאר"י ולא רצה לקבל על עצמו לדון דין תורה ונתרצו ואמר האר"י שלא יטול האב המעות ורק ישארו אצל החתן ונסע האב לפולין בפחי נפש, וקודם נסיעתו אמר לו אף כי נתרציתי על פסק שלכם אף שלא ע"פ דין תורה עכ"ז מה אגיד להרבנים ששלחוני. א"ל אמור להם שאמרתי שכן כתוב בתורה ואלה המשפטים. ובא וסיפר מהמעשה הזו וצירף המהרש"ל גם ענין מגלה פנים בתורה שלא כהלכה. וכאשר באו השלוחים אמרו לו ששמעו מהאריז"ל שבמשך עשרים שנה מקודם נסעו שני אנשים ביחד על ספינה ונסעו ממקום פלוני למקום פלוני שם האחד כך וכך ושם השני כך וכך. והי' אצל האחד הרבה כסף וזהב עמדו ולהשני לא היה לו, ונתן הלואה למאן דלית ליה שכשיבוא לביתו ימסור לו, המלוה לא בא חזרה והלוה לא הי' לו למי למסור ונשארו אצלו, ומתו שניהם ותבעו אותם לדין המלוה תובע מעותיו ואינו רוצה למחול לו והלוה טוען מה היה לי לעשות אחרי שלא היה למי ליתן. ופסקו הב"ד שלמעלה שהלוה יבוא בגלגול נקבה והמלוה בגלגול זכר וינשא זה לזה ואותו הסכום עם הרוחים תתן הנקבה להזכר נדן ואח"כ תמות בתוך שנה במצרים במקום שלא פשטה תקנת ר"ת וישאר אותו הסכום אצל הזכר. וגם הזכר לא יאריך ימים כי רק בא לעולם לקבל החוב שהיה מגיע לו מהלוה, ופי' משפטים הוא כי על תיבת משפטים בתרגום דינייא. ובפתח אליהו משפט איהו רחמי ובזוהר דא רזא דגלגוליא, שלכאורה אינו מובן ג' פירושים הסותרים זה את זה, ובמעשה זו מובן כי המשפט בב"ד של מעלה הוא דין אמנם עכ"ז יש רחמים ע"י גלגול. ואמר המהרש"ל הלא הדין הוא היפוך מזה. אמרו לו ומה לו לעשות אחרי שהוא רואה הדבר כמו שהוא אמר להם. ומה יעשו אותם שאינם רואים, השיבו לו שלמעלה מסבבים שדינים כאלו יבואו רק לעיני הרואים. הגה"ח רבי חיים אליעזר ביחובסקי ז"ל "כתבי הרח"א ביחובסקי" (ברוקלין תש"ן) ע' ל"ה

דבר פלא שמעתי מאא"מ ז"ל שבעת היותו בק"ק לובלין והתאכסן אצל הרב הגאון רבי שניאור זלמן מלובלין זצ"ל בעה"מ שו"ת "תורת חסד" ורצה לילך להתפלל בבהכ"נ של הגאון מהרש"ל זצ"ל, ואמר לו הרב הנז' לאא"מ שאם אין רצונו לשנות את הנוסח שקיבל מאבותיו ז"ל שהוא נוסח האר"י זצ"ל אל ילך

להתפלל בשם כי בשם מתפללים נוסח אשכנז, וא"ל א"א שהוא יתפלל בחשאי הנוסח שלו לכל ידע שום ב"א. וא"ל הרב הנז' לבל יעשה זאת מפני מעשה שהיה שפ"א היה הרב הקדוש המגיד מקאזניץ זצ"ל אצל הרב הקדוש החוזה זצ"ל בלובלין ורצה הה"מ לילך להתפלל בבהכ"נ של המהרש"ל וא"ל החוזה שאם יתפלל בשם נוסח ספרד יקפיד הרש"ל ז"ל. והשיב לו הה"מ שהרש"ל היה איש טוב ובל יקפיד ע"ז והלכו לשם, והה"מ עבר לפני התיבה ובגמרו את הודו וכו' ולקח את הציצית להתחיל ברוך שאמר, צעק הה"מ ואמר רבי מלובלין נברח מפה כי המהרש"ל הוא ברוגז, ותומ"י ברחו לבושי טו"ת לבהכ"נ הסמוך של החוזה לגמור תפלתם. רבי ישעי' הלוי הורוויץ "עדן ציון" ע"ק ט

רבינו (הגה"צ רבי ישראל אברהם שטיין אבד"ק פאלטישאן) זצ"ל סיפר על הגאון רבי מאיר שפירא זצ"ל (ראש ישיבת חכמי לובלין), שביקר פעם בספריה של הרה"ק בעל אמרי אמת מגור זצ"ל, - שהי' אחת הספריות היהודיות הכי ענקיות בעולם, שהכיל המון כתבים עתיקים ובעלי ערך, ושם ראה כתב יד עתיק "פנקס הקהלה בלובלין", הגר"מ שפירא שכיחן כרב העיר התעניין בפנקס ומצא שם דבר מדהים: המהרש"ל - רבינו שלמה לוריא שכיחן כאב"ד לובלין כתב בפנקס, מעשה נפלאה שהי' עמו, ומעשה שהי' כך הי', אשה אחת מתושבי לובלין אבדה לה בעלה, ורב העיר - גדול הדור המהרש"ל חתר לחפש לה היתר, לשחררה מכבלי העיגון, כמה מגדולי התורה דאו חלקו על דבריו וערערו על ההיתר וקבעו את דינה כאשת איש. האשה קיבלה את דעת מרא דאתרא המהרש"ל והתחנתה על סמך היתרו, ואחר שהתחנתה קרה מקרה מעציב ומעורר תמיהה, בעלה החדש הבריא והצעיר מת פתאום מיד אחרי החתונה בדרך הביתה, ותהום כל העיר, והיתה כמרקחה, ותומכי הרבנים האוסרים נופפו בזה כאות מן השמים על צדקת דרכם, וכי המהרש"ל טעה - ח"ו - בהוראתו, ומן השמים מנעו מהבעל מלהכשל. הדבר נגע ללבו של המהרש"ל שידע בבטחון כי יפה הורה כדת וכדין, וקרא אליו את ראש החברה קדישא - השמש שילך לבית העלמין, ולקח קלף שהוקצה לדבר שבקדושה (מזווה וכו') וכתב עליה המהרש"ל הנוסח המצמרר והמפליא הזה, "לכבוד ידידי מלאך מט"ט ראש מתיבתא דרקיעא"... וכותב בה את כל אשר קרהו ומסיים: היות שתורה לא בשמים הוא, ואני פוסק בכח התורה שהיא מותרת, לכך אני גוזר עליך המלאך להחיות את פלוני הנפטר. וחותרם "ידידך שלמה"...

וכן הוה! השמש הלך על הקבר, ומיד קם לתחייה היהודי הנ"ל, ולתדהמת כולם חזר הביתה חי ושלם. אולם האשה שראתה אותו מת, היתה נתונה תחת רגש חזק של פחד וחוסר בטחון ופחדה להמשיך לגור אתו, וכותב המהרש"ל על כן התפללתי לה' שיישכח כל המעשה וישתקעו הדברים, וכך הוה כל אנשי העיר, כולל האשה שכחו כל הסיפור והתנהגו אליו בטבעיות כמקדם. המהרש"ל מסיים את התיאור בפנקסו וכותב: "וכתבתי את כל זה לזכרון דברים כדי שלא תשתכח ויהי לזכרון, וגדול אות אחרון - של השכחה - יותר מן הראשון". [רבינו ששמע סיפור זה מפי רבו הגר"מ שפירא זצ"ל הרבה פעמים, סיפרו פעם להגאון רבי אהרן קוטלר זצ"ל, שנתפעל ונתרגש מן הסיפור שיש בה חיזוק לאמונת חכמים ולכח התורה, וביקש ממנו בהזדמנות מאוחרת שיספרו לו עוד הפעם.] "איש על העדה" תשס"ז ע' שי"א

בהקדמתו לאחד הספרים המפורסמים שלו "ים של שלמה", הכולל חידושי הלכה על רוב סוגיות הש"ס, מדגיש המהרש"ל שמאז חתימת התלמוד הוא נתקבל כמקור בלעדי לבירור וקביעת ההלכה, ולא יכול לבוא שום גאון או פוסק ולהכריע את ההלכה נגד דעת התלמוד. לפי קנה-מדה זה מעביר המהרש"ל בקורת על פסקי ההלכה של כל הפוסקים הגדולים שקדמוהו ומשווה אותם עם פסק ההלכה של התלמוד, ואם הוא מוצא, שהוא מנוגד לתלמוד - דוחה הוא בכל תוקף את דעת הפוסק. המהרש"ל השקיע כסף רב

לרכישת כתבי יד עתיקים של בעלי התוספות, הפוסקים השונים. ואף היתה לו ספריה עשירה של כתבי יד רבים של התלמוד וכתבי הגאונים.

בעבודתו היסודית הזאת, שעמל כה רב הושקע בה, התחיל המהרש"ל בהיותו בן 35, בשנת ש"ו, עוד בשבתו בבריסק. הוא המשיך בה לאחר מכן זמן רב לאחר שנבחר לרבה הראשי של אוסטרהא במקום חותנו אשר נבחר להיות לאב"ד של בריסק. באוסטרהא המשיך המהרש"ל לקיים את ישיבת חותנו ואף לפתח אותה ולהגדילה. בעיר זו קבל את המינוי הרשמי של "רב הכולל" (למדינת ווהלין), ואף כי היה עסוק וטרוד ברבנותו ובישיבתו, המשיך במרץ רב בעבודתו הספרותית הגדולה שהיתה הפעם בשני כוונים: מצד אחד - המשיך הספר "ים של שלמה" על סוגיות ומסכתות הש"ס, זו העבודה העיונית הגדולה; ומאידך "חכמת שלמה" - הגהות וחידושים על הש"ס, רש"י ותוספות, תיקוני הנוסחאות והעמדתן על דיוקן וחידושים קצרים אך חשובים מאד. ה"חכמת שלמה" הודפס בפעם הראשונה בשנת שמ"ב ולאחר מכן נדפס יחד עם המהרש"א והמהר"ם בכל הש"סים.

בשנת שי"ג-שי"ד בערך נתמנה כרבה של לובלין הגדולה, במקום הגאון ר' שלום שכנא, אמנם בנו של רש"ש, ר' ישראל, המשיך גם הוא לנהל ישיבת אביו הגדול, אך ישיבת המהרש"ל היתה שונה כשם ששיטתו בלימודים היתה שונה, כפי שהזכרנו. על כס הרבנות בלובלין ישב המהרש"ל כעשרים שנה עד פטירתו בשנת של"ד.

בימי שבתו בלובלין נתפרסם ספרו של הג"ר יוסף קארו, "בית יוסף" על הטורים, אשר אמנם עורר את התפעלותו של המהרש"ל מרוב החומר שהושקע בו, אך יחד עם זאת ביקר את הספר, משום שהוא מבוסס על הרמב"ם, הרי"ף והרא"ש, מבלי לקחת בחשבון את הוראות בעלי התוספות וחידושיהם (בדיוק כטענת הרמ"א. קרובו ובן דורו, שראינו בפרק הקודם). הוא אזור חלציו ויצא בהשגותיו על ה"בית יוסף". וכתב באור חדש ונרחב על הטורים מבוסס על כתבי היד הרבים שברשותו. באותו זמן התחיל להגיה את רוב ספרי הפוסקים, את הרי"ף, הרמב"ם, הרא"ש, הסמ"ג, ודרך אגב כתב גם ביאורים עליהם. גם הגיה לפי כתבי יד עתיקים את נוסח התפלה, את נוסח ההגדה, כתב עליהם ועל הדינים הנוהגים בקשר להם חידושי הלכה רבים. גם הגיה את רש"י על התורה ותוך כדי השיג על ר' אלי' מזרחי.

עם כל מלחמתו על שיטת לימוד ועל דרך מסויימת ועקבית של בירורי הלכה, ועם כל התנגדותו לדברים שהותרו ע"י גאוני דורו, הרמ"א, המהר"ל מפראג ואחרים, אשר המהרש"ל התנגד להיתרים אלה, היה המהרש"ל מקיים יחסים מצויינים עם כל גאוני דורו ובמיוחד עם הרמ"א, שני גאונים אלה היו ממש ה"אבוי ורבא" של הדור, מכל הבחינות (כפי שגם התלמוד מספר לנו על הבדלי שיטות בישיבות שני אמוראים אלה). כל הגאונים פנו אליו בשאלותיהם והוא היה משיב אלפי תשובות - בהן לא חסך בקורת על השואל, אך גם כבוד ודאגה לקיומו...

המהרש"ל בנה מכספו בית כנסת גדול ומפואר בלובלין שנקרא אח"כ על שמו, בבית כנסת זה תיקן תקנות יסודיות ע"פ ההלכה, שנדפסו לאחר מכן והיו בהרבה בתי כנסת בפולין לתקנות קבועות. המהרש"ל נלחם הרבה נגד הפקרות בני דורו. הוא פסק שאם בשמחת נישואין מתערבים אנשים ונשים ויושבים יחד, אין לברך "שהשמחה במעונו", "לפי שאין שמחה לפני הקב"ה כמעונו באותה שעה" (פרק

א' דכתובות) ... הרב מאיר שצ'רנסקי העבר הישראלי ח"ה, ע' ס"ז

צאינה וראינה בנות ציון במלך שלמה בעטרה שעטרה לו השם יתברך בתורתו. עוקר הרים בפלפולו וסיני בהוראתו. ראשית דבר יראת ה' קודם לחכמתו. עמו רוב בניין ורוב מניין תלמידי שואבי מי בארתו. מימיו כמים קרים על נפש עיפה משיבי נפש עיפתו. ראוי לסמוך עליו כמשה מפי הגבורה בעלותו. לקבל דברי הברית שעשועי חמדתו. העמיד תלמידים הרבה ועשה סייג לתורה משמרת למשמרתו. און וחקר ותקן ספרים ותשובות בסברתו הבאני המלך חדריו. והראה לי תשובות וספריו. והיו כמתוק בנפת צופים. כי ב"ג נפה הם מנופים. אמת שמקצתו ראיתי ועברתי עליו בדרך הקצרה. מ"מ לדעתי החלושה עמיה שריה נהורא. כי הוא בלול במקרא ובמשנה ובגמרא. כה אמינא משה בן לא"א ישראל שלי"ט הנקרא משה איסרליס מקרקא. הסכמת הרמ"א לספר "חכמת שלמה" "חכמת שלמה השלם" עמ"ס גיטין ע' 15

רבינו המהרש"ל זי"ע היה מביע דעתו ללא כחל ושרק, וידועים המה הדין-ודברים שהיו בינו לבין רעו וש"ב הרמ"א ז"ל (שהוא קורא עליו: "מהר"ם גדול בדורו היה ולא היה מן האחרונים כמוהו") שרבינו כותב לו בחריפות על שהוא מזכיר בספריו מחכמת אריסטו [ראה בשו"ת הרמ"א סי' ו': "הרגשתי כאיזמל בבשר, והקפנתי בחבילות חכמות ורובן חיצוניות... והתורה חוגרת שק ומקוננת..."]. והרמ"א קיבל תוכחתו באהבה רבה: "קמתי מרעיד בראותי כל מגילה כולה תוכחת מגולה ואהבה מסותרת, ואפשר את אשר יאהב אדוני יוכיח...", והוא משיב לו בשובה ונחת על כל דבר ודבר (שם סי' ז). "עלים לתרופה", תולדות תשנ"ז, עמ' ג'

הגאון הנורא המהרש"ל, בעל מחבר ה"ים של שלמה', נתקל ביום מן הימים תוך כדי למודו בקושיה עצומה בסוגיא סבוכה שבש"ס. חרף גאונותו העצומה ושכלו החרף, לא עלה בידו של הגאון לישב את הקושיה על נקל. דרכו אל התירוץ המניח את הדעת - לא צלחה. כך, במשך ימים על גבי ימים הטרידה הקושיה את גאון ישראל. הוא לא נתן שינה לעיניו ותנומה לעפעפיו, עד שלאחר יגיעת התורה עצומה - האיר ה' את עיניו והוא הצליח לחדש מהלך שונה בהבנת הסוגיא הנדונה, מהלך אשר הסיר את הקושיה מיסודה, ושמחים היו הדברים כנתינתם מסיני!!

והנה, לימים, נקלע המהרש"ל אל בית מדרש מסוים בעירה נדחת, ולהפתעתו הוא שומע את מגיד השיעור - אשר היה אמנם יהודי תלמיד חכם אולם לא מופלג בתורה יתר על המדה - מוסר שיעור ל'בעלי בתים', אודות אותה סוגיא עצמה אשר על בירורה הוא עמל זה לא מכבר.

ברב סקרנות הטה המהרש"ל את אזניו לדבריו של מגיד השיעור, והנה הפלא ופלא: הלה הרצה את הסוגיא בדיוק על פי המהלך אותה חידש המהרש"ל לאחר רב עמל ויגע... ברור היה, כי אין בכשרונותיו של אותו 'מגיד שיעור' כדי לאפשר חידוש מהלך נפלא מעין זה... ברור היה כי כך עלה בדעתו מלכתחלה, במושכל ראשון... חלישה דעתו של המהרש"ל זי"ע. בלבו תהה: "הכיצד יתכן כי חידוש אשר הוא עצמו לא השיגו אלא לאחר יגיעה נוראה ועצומה, התחדש למגיד שיעור פשוט כלאחר יד?" כאשר ראו משמים את חלישות הדעת שנגרמה לאותו צדיק נשגב והבחינו בצערו - מהרו לנחמו בגילוי מיוחד בחלומו הסבירו לו ואמרו: "דע לך כי עוצם עמלך ויגיעתך בסגיא חמורה זו - היא אשר הורידה לעולם את המהלך המחודש בהבנתה. עתה, אחר שנתחדש החידוש - עומד הוא ומזומן לכל יושבי תבל, וכל הרוצה לזכות בו - יבוא ויזכה!!". הגאון רבי משה שמואל שפירא זצ"ל "רבי משה שמואל" ע' 176

בעזה"י. ותרב חכמת שלמה [מהרש"ל] מחכמת כל בני קדם קדמתה בשנים קדמוניות ש"ס דפוס באסיליאה ולובלין שהיתה מלאה קמשונים וטעויות, והגאון הזה ז"ל טרח ויגע ותיקן רוב הטעויות רוב

הש"ס ועשאה כקופה שיש לה אזנים, ואמנם שכל אנושי יש לו גבול ותכלית, ע"כ בגליון הגהו' האלו חידושו מועטין, כי די לו במה שליבן וסילת הש"ס מאבני מכשול. ובא אחריו המהרש"א ומצא לפניו הש"ס כשולחן ערוך מסולת ומלובן ע"כ גברה ידו לשדד עמקים בחריצות וזך שכלו, וה' הניח לו איזה מסכתות שלא הגיה מהרש"ל כגון מנחות ובכורות, שם עשה המהרש"א פעולת המהרש"ל להגיהה, ושם קם שכלו ועמד במקום שעמד ולא העמיק יותר, להראות העמים והשרים שרי התורה כי המהרש"ל כל יכול ולא קצרה ידו. - והנה גם ברוב המקומות אשר השיג מהרש"א על הגהת המהרש"ל כל מבין ויודע ישכיל ויבין כי נקל ליישב דבריו, אמנם עד היום לא חיבר חובר חכם לקבץ כל מקומות ההשגות הנ"ל ולהתיישב עליהם, ועתה קם ונתעודד ה"ה הרב... כ' מו"ה משה נ"י אב"ד דגליל טארץ וקיבץ ועמיר בכ"מ כל השגת המהרש"א על המהרש"ל, וגבה לבו לב הארי להצדיק דמעיקרא ליישב השגת המהרש"א ותירץ קם יתיב מהרש"ל על מתכונתו. טעמתי טעם לשבח באיזה מקומן וראיתי הולך על דרך האמתי הקרוב לפשטיות הענינים, לא ע"ד פלפולים הנהוגים ההולכים דרך רחוקה, ודין הניין לנו, ויהיה זה תועלת קרוב למעיינים, ואמרת טוב ונעים כי יפוצו מעינותיו חוצה ולכשיוגמר ההדפסה אקח ספר א' במחיר אי"ה ומצוה רבה לסייעו בזה, וזכות הגאון מהרש"ל יעמוד לו, שיזכה לברך על המוגמר. הכ"ד פק"פ ב"ב יום ה' ד' תשרי תקצ"ז לפ"ק. משה ה"ק סופר מפ"פ דמיין הסכמת ה"חתם סופר" זי"ע לספר "צוהר לבנין"

...לפי פסק הים של שלמה גדול האחרונים... "שו"ת אבני נור", יר"ד ח"א, סימן כ"ב אות כ'

...וכאשר חנני אלקים ויש לי כל, ברוך המקום ברוב חסדו ירדתי לעומקה של הלכה, והייתי יושב מתון בכל דין ודין קודם שחתמתיו וחקקתיהו בספר, וכתבתי הכל בביאור יפה ובראיות... האמונה באמונת שמים שהוכחתי כמה פעמים בפרט מן הפוסקים האחרונים שטעו בכמה מקומות מן התלמוד כאחד מן התלמידים הטועים בעיון הלכה, על כן שמתני פני כחלמיש לאמור עליהם, אמרתי פני עליון כולהו אכן כאדם ידרשון, ולכן לא אאמין לשום אחד מן המחברים יותר מחבירי, אף שיש הכרע גדול בין מעלותם למי שהורגל בהם בעיון רב מ"מ התלמוד הוא המכריע וראיות ברורות יתנו עידיהן... בעבור כל זאת דרשתי וחקרתי היטב בז' חקירות ובז' בדיקות אחר כל מקור וחוצב ההלכה בתכלית היגיעה והעיון ובמעט שינה ברוב שיחה עם חבריי ומתלמידי יותר מכולן עם הספר, כל הקורא בו ימצא בו מקום חוצב עם המופתים יבין וידע וישכיל, ושלא הנחתי שום מחבר שלא עסקתי בעיוני קודם חיתום גזר דין, וגם פעם אחד בא לידי ע"י נר מצוה ותורה אור כאילו הראוני מן השמים, ונתנו לי הורמנא ואמיץ כח ממלאכת הרקיע ופתחו לי שערי אורה לומר עסוק בתורה דון איסור והיתר והורה, הוי גבור כארי שבחבורה, כתוב על ספר תשורה, ובחולק מחכמתו ליראיו בטחתי וחפץ יצליח בידי... ואקוה יתקלס ממנו עלאי ותתאי כי בשם ה' בואי ללמד, וכן יספיק ה' בידי, ויאיר עיני בתורתו וידיביק לבי במצותיו אמן... המהרש"ל זי"ע בהקדמתו ל"ים של שלמה" עמ"ס חולין

בשם הגדולים (מערכת הגדולים אות א') מביא החיד"א זי"ע: שמעתי מרב אחד זקן שקיבל כי בימי מהרש"ל תחת בימד"ר היתה חנות לאחד מוכר ירקות, ושם היה ישן בחנות, וקורין לו ר' אברהם מוכר ירקות, היה צנוע ודבר אין לו עם אדם. לילה אחד קם מהרש"ל ושמע שר' אברהם לומד סוגיא עמוקה מאד ומפרשה פירוש רחב ונותן דעתו לכל דבריו. שלח אחריו ושאל לו שאלה עמוקה בש"ס והוא השיב כי הוא ע"ה ולא ידע מאי קאמרי רבנן. אחרי הפצרות וגזרות פתח פיו והאירו דבריו בחכמה ובקיאיות הפלא ופלא. נתחנן לו שיהיה בסוד ולא יודיע הדבר. כך נמשך כמה זמן שהמהרש"ל מפלפל עמו ומוצא

קורת רוח שהוא גברא רבה. לימים כשנתבקש מהרש"ל לשייבה של מעלה ציוה לקהל שיקחו לר' אברהם מוכר ירקות לרב כי אין כמוהו. בהפצרות ותנאים רבים נתקיימה צוואות הרב ז"ל.

והרב חיד"א מסיים סיפור זה ואומר: מי שיש לו לב יקח מוסר השכל, עד כמה הוא גדר תורה לשמה ואת צנועים חכמה והתורה מכרזת עליו: ירום ונשא וגבה. וה' לא ימנע טוב להולכים בתמים. הרה"ג ר' יחיאל מיכל שטרן שליט"א "גדולי הדורות" (ירושלים תשנ"ה) ח"א, ע' 128

בנוסח המצבה [של הגה"ק בעל "דברי חיים" מצאנו זי"ע] כתוב: ממחצבת קודש הג' מהרש"ל והג' חכם צבי זצללה"ה.

מה שנרשם שהוא מגזע החכם צבי אין שום פלא בזה, שהרי לזקנו החכם צבי היתה לו זיקה מיוחדת והתייחס עמו הרבה בהלכה ובדברותיו הקדושים. אבל מהמהרש"ל היה רחוק מאוד, וגם היה נכד משאר גאונים מפורסמים מזמן ההוא, ומדוע איפוא נרשם רק יחוס זה. ושמעתי פשר הדבר מנכדי רבינו, כי מסורת בידם מהד"ח שאם מזכירים על המצבה שם המהרש"ל הוא סגולה להברחת החיצונים, וברוב מצבות מנכדי הד"ח מוזכר יחוסם להמהרש"ל. כ"ק אדמו"ר מציעשנוב זצוק"ל "פי צדיק" ע' רע"ז

ים של שלמה

וקראתי שמו ים של שלמה אקוה לקל כשמו כן הוא כי מלא על גדותיו בפירוש השמעתתא ופסק הלכה, סתימת התו' לפעמים וסתימות הרא"ש, עם כל דעת החכמים וחדושים מכל תשובות וכתבים שהוסיפו אחרונים, ואחלה לקל שיחלימני ויחיני כפי רוב חסדיו שאזכה לחתום ולסיים ככל אשר יד ה' הטובה עלי אם לא אחד המרבה ואחד הממעיט. ס"ס אקוה ממנו יתקלס עילאה והצור יודע מחשבות ובוהן תעלומות גלוי לפניו שדעתי לש"ש ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את כל דברי תורתך באהבה. רבנו של עולם האיר עיני במצותיך ובהם תאזריני חיל אמן ואמן סלה. הקדמת המהרש"ל זי"ע ל"ים של שלמה" עמ"ס יבמות

נס מן השמים

רבינו שלמה לוריא [המהרש"ל] זצ"ל כתב בהקדמת ספרו "ים של שלמה", וזה לשונו: "פעם אחד בא לידי נר של מצוה כאילו הראו לי מן השמים ונתנו לי הרמנא ואמיץ כח מרקיע ופתחו לי שערי אורה". ע"כ. וכתב על זה בעל קב הישר (פרק צו): ושמעתי מפי מורי על פי קבלה, שהענין הוא כך. כשהי' רבי שלמה לוריא ז"ל לומד וחרב הספרים "ים של שלמה", אירע לו שהי' לו נר קטן ודולק לפניו, והי' זמן קרוב להכבות, והי' דולק כמה שעות יותר משלשה וארבעה נרות שלמים. וזה העידו עליו תלמידו ונכדו, וזה לשונם: "בעל הנס הכיר בנרו ובנסו, כי ה' עמו". וזה ארע להגאון נס ממש כנס של שמן הקודש שבצלוחית הקדושה שבבית המקדש. זכותו יעמוד לנו, אשרי לו ואשרי יולדתו. "דמ"ח אותיות" (חולון תשס"ג) ע' ס"ג

בר מצוה

...וסעודת בר מצוה שעושים האשכנזים לכאורה אין לך סעודת מצוה גדולה מזו ושמה יוכיח עליה, ועושים שמחה ונותנים למקום שבח והודיה שזכה הנער להיות בר מצוה וגדול המצווה ועושה... "ים של שלמה" בבא קמא, פרק ז', סימן ל"ז

שמות התנאים והאמוראים

כל שמות התנאים נחצבים מלשון הקודש, ובלשון זה היו משתמשים, ומשום הכי כל המשניות נעתקו בלשון צח הקודש כאילו הוא לשון המקרא ממש, והאמוראים שכל שיחתן והויותם בלשון ארמי ע"כ רוב שמות מלשון ארמי שאינו מצח לשון הקודש, רב פפא רב הונא אביי וכל עשרה בני רב פפא. י"ם של שלמה" גיטין, פרק ד', סימן ה'

י"ג כסלו

האדמו"ר הרה"ק הרב שלמה זלמן יוסף פרנקל זצ"ל

יומא דהילולא - יג' בכסלו

האדמו"ר הרב שלמה זלמן יוסף פרנקל זצ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ד (1803) בעיר פאטישניוב. בצעירותו למד אצל אביו. כשגדל למד אצל צדיקי הדור, ביניהם: ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא, ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ, ר' צבי הירש הכהן מרימינוב ור' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. היה בסיגופים ותעניות רוב ימיו. בענוותנותו הסתיר את ידיעותיו. התגלותו היתה על ידי הרה"ק ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. לאחר מכן רבינו עבר לווייליפאלי. אנשים רבים הגיעו אל רבינו והגישו לפניו פתקאות. הצדיק אמר להם דברים מפורשים מכל ענייניהם ומעשיהם בסתר ובגלוי. הם אמרו כי רוח-הקודש שורה על רבינו. גילוי מעשיהם של אנשים גרם לחלק מצדיקי הדור לומר כי אסור לרבינו לגלות סודות לעיני כל הקהל וגם בגלל העובדה שהוא משמש ברבנות בעיר הסמוכה לרבו הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן חיזק את רבינו להמשיך בדרכו. הוא שלח לו מכתב וביקש שימשיך לפרסם הלאה מה שהוא רואה ויודע. אם צדיקי הדור היו רואים ויודעים מה שהוא מקבל, גם הם היו מפרסמים וכן בגלל העובדה שלרבינו היו מתנגדים. נפטר ב-י"ג בכסליו ה'תרי"ח (1857) בקראקוב. חי כ-54 שנים. בנו רבי אברהם וחתנו ר' נטע ליפשיץ מילאו את מקומו. אביו: האדמו"ר ר' אברהם. בנו: האדמו"ר ר' אברהם מווייליפאלי (התפרסם כעושה מופתים. רבים פנו אליו ונושעו). חתניו: הגאונים הרה"ק ר' יצחק צבי הירש מווייליפאלי, האדמו"ר ר' נטע ליפשיץ, הרה"ק ר' משה טרום. מרבנותיו: הגאונים אביו, הרה"ק אברהם, האדמו"ר ר' מאיר הלוי רוטנברג מאפטא (מח"ס 'אור לשמיים'), האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ (מח"ס 'זרע קודש'), האדמו"ר ר' צבי הירש הכהן מרימינוב, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. התגלותו של רבינו היתה על ידי ר' מאיר לייפר מפרמישלאן שהודיע את טבעו בעולם, למרות שלא ראה אותו מימיו. פעם אחת שלושה אנשים מארץ האגר באו לפני האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן עם בקשה לישועה גדולה. הם ביקשו מהצדיק שיושיע אותם. ר' מאיר שלח אותם לרבינו. הוא אמר להם כי רבינו יכול להושיע אותם. הוא נמצא כעת ברופשיץ והוא אחד מתלמידיו של האדמו"ר הרה"ק ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. כאשר הם שאלו את רבינו איך הם יוכלו לזהות אותו בתוך כל תלמידיו של האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין, ר' מאיר תיאר להם את צורתו. האנשים פנו מיד לרופשיץ. לאחר כמה שעות הגיעו לשם לפנות לילה. לפי התיאור של האדמו"ר ר' מאיר, הם הגיעו לאכסניה בה רבינו התגורר. הם זיהו אותו בוודאות ופנו אליו. הם ביקשו ממנו שיושיע אותם, מכיוון שהם נמצאים בצרה גדולה. כאשר רבינו

שמע אותם, הוא ברח מהאכסניה ישר לשדה סמוך. רבינו לא רצה לשמוע מה בפייהם מכיוון שהוא נמצא במקום בו מתגורר רבו, האדמו"ר ר' אשר ישעיה רובין מרופשיץ. אותם אנשים רדפו אחרי רבינו ולא הניחו לו. כשהגיעו אליו, סיפרו לו שהם באו אליו בהוראת האדמו"ר ר' מאיר לייפר מפרמישלאן. הם אף סיפרו כל מה שאירע עימם. לבסוף לאחר מסע שכנועים רבינו הסכים. הוא לקח את הפתקא בפעם הראשונה וקרא מה כתוב בה לאור הלבנה. הוא בירך את האנשים ואכן הם נושעו בדרך פלא. מאותו מקרה התפרסם שמו של רבינו לצדיק בעל רוח-הקודש, מלומד בניסים ועושה נפלאות.

ר' ברוך קאנר סיפר, ששמע מהחסיד ר' שאול שטרן כי רבינו אמר לפני שהתבקש לבית עולמו, כי בקשתו לא חזרה מעולם ולכל היותר התעכבה ג' ימים מעת לעת (שיח זקנים)

בכל שנות פעולותיו מאז שהתפרסם, לא היה יום שלא הראה בו נפלאות גדולות. ביחוד עשה רושם עצום הסיפור, שהתחיל לפני פטירתו והסתיים לאחר פטירתו. בימי נעוריו של הרב ר' יוסף בעריש ליפשיץ היתה לו חנות לטבק בקראקא. בנו, בן ארבע שנים, השתתק לפתע והתחרש. הם פנו לרופאים מומחים, אבל הם לא הצליחו לרפא אותו. בצר להם פנו לרופאים גדולים יותר, אך גם רופאים אלו לא הצליחו לסייע בעדם. עם הזמן ההורים קיבלו את רוע הגזירה והשלימו עם המצב של הבן. כשהיה כבן אחת-עשרה, אימו החליטה כי טוב שילמד בעיר ווען בבית-ספר לחרשים ואילמים והם יקדמו אותו. כשהיתה בדרך חזרה, התחרטה ואמרה כי עדיף שישאר חירש כל ימיו בביתו, ממה שיגדל בעיר וויען ויהיה חלילה רפורמי. היא חזרה והוציאה את בנה ונסעה משם לרבינו. היא שהתה שם במשך שלושה חודשים וסירבה לעזוב את המקום עד שרבינו יושיע אותה.

רבינו קרא לה לפני ראש-השנה ה'תרי"ח ואמר לה לנסוע לביתה. הוא ביקש ממנה לחזור לשבת חנוכה בשנת ה'תרי"ח. הרב עוד הוסיף ואמר כי אם לא יהיה אז בין החיים, היא תעלה על ציונו ותבקש. כידוע רבינו נפטר ב-י"ג כסליו ה'תרי"ח. האישה הגיעה לשבת חנוכה ושמעה כי רבינו נפטר ימים ספורים לפני כן. היא נאלצה לעלות לקברו ובכתה שם במשך כמה שעות. היא ביקשה מהצדיק שיפנה לבורא עולם שיושיע אותה וירפא את בנה מחרשותו. לאחר מכן חזרה אל חנותה. שם מצאה את בנה ממתין לה. מיד כשראה את אימו, אמר בקול: "אמא, היכן היית? בזמן שלא היית כאן, היו הרבה קונים!". האם כמעט התעלפה כשמעה את בנה מדבר אליה. מאותו היום הבן חזר לדבר ולשמוע. עובדה זו הפליאה את כל אנשי העיר קראקא. כששמעו זאת שונאו ומתנגדיו של רבינו, לא יכלו לדבר עוד כנגדו. (מעובד מספר החסידות)

י"ד כסלו

המקובל האלוקי הרב דוד אבוחצירא הי"ד זצוק"ל

יומא דהילולא - י"ד בכסלו ה'תר"פ

נולד בשנת ה'תרכ"ז 1866 כבנו הבכור של הרב מסעוד אבוחצירא בעיר תאפילאלת, בעת הנהגתו של סבו הרב יעקב אבוחצירא. למד תורה מסבו וכן מדודו רבי יצחק, ונודע כעילוי. לאחר פטירת הסב קיבל אביו את הנהגת הקהילה והישיבה. באותן שנים עסק רבי דוד לבדו בתורה, נהג במנהגי פרישות, ולא התערב בהנהגת הקהילה.

לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרס"ח 1908, בגיל 42 קיבל על עצמו רבי דוד את הנהגת הקהילה, אולם פחות משנה לאחר מכן חילק את סמכויותיו לקרובי משפחתו: דודו, הרב יצחק אבוחצירא נטל על עצמו את הניהול הכספי של הישיבה. בן דודו הרב אליהו אבוחצירא היה אחראי על הקשר בין הקהילה היהודית לממשל המרוקאי. אחיו הבאבא סאלי, שהיה באותו זמן בן שמונה עשרה, מונה לראש הישיבה. משנת ה'תרס"ט 1909 ועד סוף שנת ה'תרע"ד 1914, הסתגר רבי דוד עם חמיו הרב אליהו ועם הרב משה תורג'מן בעליית הגג של ביתו, שם עשו תעניות וסיגופים ולמדו את תורת הנגלה וקבלה.

רבי דוד התחתן והתאלמן פעמיים, ונולדו לו שמונה בנים ובת אחת. כל בניו, למעט הצעיר שבהם נפטרו בחייו. אחת מבנותיו, אסתר, התחתנה עם אחיו הקטן הרב יצחק אבוחצירא, ולאחר מותה הוא נישא בשנית. על אף שסבל ממחלות רבות, היה ידוע כאדם שמח.

בשנת ה'תרע"ז 1917 כבש צבא צרפת את מרוקו. הערבים התארגנו בראשות מולאי מוחמד בן קאסם שר"י ונלחמו בצרפתים, ולאחר תקופה ארוכה נסוגו הצרפתים. מולאי מוחמד שר"י נלחם אז מול משפחת המלוכה המרוקנית, הרגם ותפס את כס השלטון. בשנת ה'תר"פ 1919 הוציא גזירה להרוג את כל היהודים הדרים במחוז תאפיללת, בטענה שהם קושרים קשר חשאי עם הכובש הצרפתי על מנת לגרש את שלטון המורדים בראשותו. על מנת להגביר את החרדה לא פרסם תאריך לביצוע הגזירה. בשבת י"ד כסלו ה'תר"פ דצמבר 1919 לבש רבי דוד בגדי חול שחורים במקום בגדי השבת הלבנים שאותם נהג ללבוש. בשבת בצהריים החל מולאי מוחמד שר"י לרכוז את יהודי האזור, על מנת להוציאם להורג. החיילים של מולאי מוחמד שר"י הקיפו את המלאח וגרמו לפחד רב. אז החל רבי דוד לעודד את הקהילה, באומרו כי התפלל לריבוננו של עולם שבמקום שיהרגו כל אנשי הקהילה, ימות רק הוא עצמו. לאחר שהתקבצו כל היהודים אל הכיכר המרכזית, שכנעו יועציו של מולאי מוחמד שר"י אותו שכדאי לו להרוג רק את רבם של היהודים, מאחר שאם ימותו כולם לא יוכלו לגבות מהם מיסים ותשלומים אחרים.

מולאי מוחמד שר"י ציווה לקחת את רבי דוד ואת שני עשירי העיר רבי יצחק בן שמחון ובנו רבי דוד ולהציב את גופם מול לוע של תותח ולירות ממנו. לפי גרסה עממית הוא הוכנס לתוך התותח ונורה ממנו. לאחר מותו גזר מולאי שר"י מוחמד כי אסור להתאבל על מות רבי דוד, ומי שיימצא מתאבל יוצא גם כן להורג.

מספר ימים אחרי הירצחו של הרב אבוחצירא הועברה גופתו אל ראשי הקהילה, והוא נקבר בלוויה צנועה שאף בה בלשו חילי המורדים לבל יעיז איש להתאבל ולבכות על רבי דוד.

מספרים כי, כשבאו אנשי חברא קדישא של תפיללת לאסוף את חלקי גופתו לקבורה הם לא מצאו חלק מיד שמאל באזור השריר איפה שמניחים את תפילין של יד ולאחר שלא מצאו קברו את רבי דוד בלי החלק הזה. אנשי חברא קדישא סיפרו שרבי דוד בא אליהם בחלום לאחר הקבורה ואמר להם שלא יצטערו כי זה עונשו משמים על כך ש'פעם אחת בשעת הנחת תפילין, בין תפילין של יד לתפילין של ראש הוא הרהר בדברי תורה ועל כך נענש' וגילה להם איפה זה נמצא והלכו והוסיפו לקבורה בדיעבד, כך סיפר הבבא סאלי שנים אחר כך.

שש שנים רצופות. זה היה פרק הזמן בו הצטער והסתגף האדמו"ר רבי ישראל אבוחצירא, הבאבא סאלי זי"ע, על אחיו הקדוש והטהור אדמו"ר רבי דוד אבוחצירא הי"ד יום פטירתו י"ד בכסלו. הסיפור הובא בהרחבה במדור זה לפני שנתיים – משנת תר"פ, בה הוצא להורג, עד י"ד כסלו – יום הפטירה – שש

שנים מאוחר יותר, בתרפ"ו. בליל פטירתו של אחיו הקדוש, שנודע בכינוי "עטרת ראשנו", הלך רבי ישראל לישון את שנת הלילה הקצרה שלו. בחלומו הוא ניצב בפתח ביתם בתאפיללת, ומן התקרה יורדת קערת זהב מלאה שמן, ובה שמונה קנים ובהם פתילות מוכנות להדלקה. הוא שומע כרוז המכריז: "ברוך הבא אברהם אבינו", וקול צעדי של אברהם אבינו נשמע כשהוא נכנס לבית. את האש בפתילה הנדלקת רואה הבאבא סאלי היטב, אולם אינו רואה את דמותו של אברהם אבינו, המדליק. לאחר מכן נשמע הקול בשנית. כעת מוזמן יצחק אבינו להדליק את הנר השני. שוב חוזר על עצמו המראה: קול צעדים, יצחק אבינו אינו נראה, האש אוחות בפתילה ונדלקת. אחריו היה יעקב אבינו, משה, אהרן, יוסף ודוד. כל שבעת הרועים של עם ישראל. כל אותה הזמן היה הבאבא סאלי רועד מפחד ומאימה לנוכח המחזה הכביר. הוא הצטנף בפניו לבל ירגישו בהימצאו. היטב הבין את גודל המעמד. אלא שאז נשמע הכרוז בשמינית: "ברוך הבא רבי דוד אבוחצירא"... להפתעתו של הבאבא סאלי, הוא רואה את אחיו הקדוש, כבחיי חיותו, נכנס אל הבית, ניגש אל הנר ומדליק את הפתילה. לאחר מכן ביקש רבי דוד להיכנס אל הבית פנימה. רבי ישראל אור אומץ ופנה לאחיו הקדוש: "רצוני להיכנס עמכם פנימה, מותר לי?"

רבי דוד שב לאחור ונענע בראשו בשלילה: "דע לך, אחי היקר! המקום הזה הינו פתח גן עדן התחתון. לכאן לא ניתן להיכנס בלבוש גשמי של הגוף העכור מעולם החומר. אולם תוכל לשבת בפתח הבית ולומר עמנו תיקון חצות". במילים אלו נפרד ממנו רבי דוד, ונכנס פנימה. הבאבא סאלי נותר לומר תיקון חצות בחוץ עם הקולות שעלו מבפנים: שבעת הרועים ואחיו הקדוש.

התיקון הסתיים. בבת אחת נמוגו הקולות והמראות, ומול עיניו של רבי ישראל שוב נגלה בהדרו רבי דוד. הפעם לא הספיק הבאבא סאלי לפצות את פיו, ורבי דוד פנה אליו: "צער רב מצטער אני מהצער שלך אודות פטירתך. ראית בעיניך לאיזו מדרגה רמה ונשגבה זכיתי ובחברת מי אני נמצא. אינני יכול לספר לך פרטים מדויקים, אבל יודע אני שבכוח תורתך, יד ורגל לך בעניינים אלו ותוכל לשער מה רמה המדרגה לה זכיתי." "דע לך", המשיך רבי דוד לומר לאחיו, "שאת צער הפטירה לא חשתי כלל, זולת רגע אחד. מיד לאחריו נפתחו בפני היכלות רבים, וזכיתי למעלה רמה ונשגבה. הצער הזה שהינך נוהג זמן רב מדי, פוגע בעבודתך הקדושה ומיסב לי צער רב בשמים. אבקשך, שלאחר שראית בעיניך את השכר הרב, תחדל להתאבל אודות מיתת גופי". הבאבא סאלי הקיץ משנתו, ומאותו היום היה שרוי בשמחה עצומה. מיד לאחר תפילת שחרית ערך התרת נדרים על תענית ההפסקה בה היה שרוי, וערך סעודה גדולה לעילוי נשמת אחיו הקדוש. זכותם תגן עלינו ועל כל ישראל.

המקובל הרב ברוך עמדי צ"ל

יומא דהילולא - יד' כסליו

המקובל הרב ברוך עמדי צ"ל: נולד ב-ט"ז שבט ה'תרס"ט בעמדיה שבכורדיסטן. מקובל. נודע בשקידתו בעסק התורה ובתפילה ובצניעות הליכותיו. הקים את בית-הכנסת "צעקת הדל" בעיר העתיקה. ענוותן מופלג. הכבוד היה ממנו והלאה. סיפור לידתו הנו מופלא ביותר, כאשר הייתה אמו בחודש השביעי להריונה, הפכה ל"ע באורח פלא לעיוורת, כל הניסיונות לרפאותה ע"י הרופאים לא צלחו. בשל צרה זו ביקשה, שיקחו אותה למערת "אליהו הנביא" שם ביקשה להניח לה להישאר עד אור הבוקר. באמצע הלילה התגלה אליה אליהו הנביא בעצמו, הוא העביר את ידו על עיניה, ובין רגע נפקחו עיניה, וראייתה

שבה אליה כבראשונה. כאשר למחרת ראו שכניה, כי מאור עיניה שב כבראשונה, ניגשו אליה ושאלו בתימהון: "מה אירע לך בהיותך במערת אליה הנביא וכיצד שב מאור עיניך?", היא בתמימותה הרבה סיפרה, את כל אשר אירע עימה. כל הסובבים השתוממו מגודל הנס- ומדרגתה שזכתה לגילוי אליה הנביא בהקיץ. לאחר פטירת אביו, התחיל לשמש כחזן - וכן הוטלה עליו קריאת התורה שבה עסק כשבעים שנים!. כל מאווי היה לזכות ולעלות לארץ ישראל, ואכן בשנת ה'תרצ"ה לאחר שעבר תלאות רבות, שעבר בדרך מעמדיה שבכורדיסטן הגיע בשלום לירושלים. שם עסק בלימוד בחברת מקובלים, שנקראה "צמח צדיק", שבראשה עמד חכם הרב יצחק אלפיה זצ"ל. ב-י"ט באייר ה'תש"ח נלקח בשבי לירדן יחד עם שאר הגברים מהעיר העתיקה. את זמנו בשבי הקדיש לשחזור סידור התפילה של ראש-השנה ויום הכיפורים על ידי כתיבת שמונה מחברות המצויות עד היום במוזאון בעיר העתיקה. בחסדי שמים לאחר זמן מה שוחרר מן השבי. לאחר מכן התיישבו הרב ומשפחתו בשכונת קטמון בירושלים. כאשר ראה רבינו, כי בית-הכנסת אשר שכן בעיר העתיקה נהרס, החליט על אתר להקימו בשנית, ואכן בתוך פרק זמן קצר הוקם בית-הכנסת על מכוננו כבתחילה, ובו ניתן היה למצוא את רבינו כמעט בכל שעה. ענוותן מופלא. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר ב-י"ד כסלו ה'תשנ"ט. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. אביו: ר' חיים. מרבתי: ר' יצחק אלפיה חכם ברוך היה בקשר הדוק עם האדמו"ר מערלוי הן מבחינה רוחנית והן מבחינה נפשית. ועל כן הסכימו שניהם, שאל לעולם להישאר ללא רגע אחד של לימוד תורה ובקיימם "לולי בריתי יומם ולילה- חוקות שמים וארץ לא שמת". דהיינו, אם חלילה יישאר העולם ללא לימוד התורה לרגע אחד- יחזור העולם לתוהו ובוהו ולא יהיה קיום לעולם. לאחר התייעצות החליטו לעשות משמרות של לימוד תורה. דהיינו, האדמו"ר למד עד השעה עשר בלילה ברציפות וחכם ברוך המשיך את לימודו עד הבוקר וחזור חלילה. בכל לילה טרם חצות הלך לבית-הכנסת ועסק בתורה עד אור הבוקר. לאחר מכן היה חוזר לביתו עד שעת אחר-הצהריים ואז שב בחזרה לבית-הכנסת ללימוד עד תפילת ערבית. ואף היה מקיים שיעורי תורה לאנשי בית-הכנסת. כיבד וניקה את בית-הכנסת בעצמו, תוך כדי שהוא מסתיר זאת ומקיים את הפסוק 'והצנע לכת עם אלוך'. רבינו לא היה החשיב מהכבוד מאומה. באחד הלילות כדרכו בקודש בעת לימודו בבית-הכנסת "עזרא הסופר" בכורדיסטן, התגלה אליו עזרא הסופר בכבודו ובעצמו. כתוצאה מראייה זו נתקף הרב פחד גדול וחלה. כתוצאה מחולי זה התדרדר מצבו הרפואי והגיע שערי מוות. לא ידע הרב את נפשו ובצר לו ביקש שיקחו אותו למקום הנקרא "בחזנה" בו קבורים שני נביאים. לאחר שלקחו אותו שם, ביקש, שישאירו אותו למשך הלילה. באותו הלילה התפלל הרב מעומק לבו על חייו, והנה בבוקר חש חכם ברוך כי כוחותיו שבו אליו כבראשונה!. ביקש לילך לביתו וראה, כי יכול הוא. כאשר חזר לביתו התפלאו כל האנשים על הנס שאירע עימו. בפעם אחרת, כאשר באחד הלילות שבהם עסק בלימוד התורה, הופיע לפתע פתאום אדם בעל הדרת פנים עם זקן ארוך. בראותו את ההלך הזר שאל הרב: "את מי כבודו מבקש?", השיב הלה כי כל מבוקשו כי הרב יברך אותו. רבינו הסכים בחפץ לב והעתיר עליו ברכות. לאחר שסיים לברכו, ביקש האורח לצאת מן בית-הכנסת והרב ביקש ללוותו עד הדלת, אך האורח אמר לרב, שיכול הוא לצאת לבדו ואינו מבקש להטריח את הרב ולהפסיקו מלימוד התורה הקדושה. לאחר שניות מועטות נזכר, כי הוא בעצמו נעל את בית-הכנסת על מנעול ובריח, ולכן תמוה הדבר בעיניו, מהיכן נכנס ויצא ההלך הזר? הרי בית-הכנסת נעול?. ביקש לחפשו, הלך ובדק, האם האורח עדיין נמצא בבית-הכנסת, חיפש בכל מקום- אך לא מצאו ודלת ביה"כ עדיין נעולה. פתח את הדלת וחיפשו ברחוב. אולם הרחוב היה שומם ללא נפש אדם. הבין הרב, כי אדם זה הגיע מעולם האמת כדי לבקש את ברכתו.

הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל

יומא דהילולא - יד' כסליו

הגאון הרב נתן גשטטנר זצ"ל - נולד ב-כ"ח אדר ה' ה'תרצ"ב (1932) בעיירה ג'יער (ראאב) שבהונגריה. בשנת ה'תרצ"ג (1933) עברה משפחתו לנייפעסט. באלול ה'ת"ש (1940) בהיותו בגיל שמונה וחצי למד ביישיבת הרה"ג ר' בנימין ברגר. שנתיים לאחר מכן למד ביישיבתו של הרב מפאפא, הגאון רבי יוסף גרינוואלד זצ"ל. שם למד עד תחילת שנת ה'תש"ד (1944). איבד בשואה האיזומה את הוריו והתגלגל ממקום למקום. למד ביישיבת הרה"ג משה ניישלאס בסרדהעלי. בשנת ה'תש"ז (1947) למד ביישיבת מתיבתא בלונדון. בהמשך לאחר באנטוורפן אצל רבו אב"ד פאפא במשך שנתיים. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ישראל. שם למד כשנה וחצי ביישיבת בעלזא בירושלים אצל האדמו"ר רבי אהרן רוקח מבעלזא.

לאחר נישואיו כיהן במשך מספר שנים כר"מ ביישיבת ערלוי בירושלים. בשנת ה'תשכ"ה (1965) התמנה כרב שיכון אגודת ישראל בבני ברק. ייסד את ישיבת 'פנים מאירות' ועמד בראשה. שנים רבות ישב כדיין בבית הדין של הגאון רבי שמואל ואזנר. הסטייפלר הפנה אליו שאלות בהלכה ואף התבטא על רבינו: "עמוד התורה בדורנו". ואמר עלי: "הוא בקי גדול, הוא יודע הכל!". בענוותנותו ובריחתו מהכבוד סירב להצעות יותר מכובדות בתחומי הרבנות. כל חייו עסק בתורה והלכה והדפיס ספרים רבים בכל מכמני התורה. נפטר ב-י"ד כסליו ה'תשע"א (2010). חי כ-78 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבא (מצד אביו): ר' נתן. אביו: הגאון ר' עמרם הי"ד (מצאצאי הגאונים מרן ה'חת"ם סופר' ומרן הרב מאיר אייזנשטט מח"ס 'פנים מאירות'). אימו: מרת מלכה. אישתו: מרת אטל (בת הרה"ג ר' מאיר חיים אונגר, אב"ד לאקנבך). בנו: ר' עמרם יעקב (רב שיכון אגודת ישראל), ר' יהודה (ראש כולל פנים מאירות), ר' שלמה (מו"צ העדה החרדית וחתן רבי נפתלי הלברשטאם מטשאקאווא), ר' חיים (נשיא מוסדות 'פנים מאירות להורות נתן'). חתניו: ר' חיים יוסף בידרמן (רב חסידי לעלוב בבני ברק), ר' יחיאל וידר (מח"ס 'בצדק ובמשפט' על חו"מ). מרבותיו: הגאונים ר' בנימין ברגר (מחשובי חסידי באבוב), ר' יוסף גרינוואלד (הרב מפאפא), ר' משה ניישלאס, ר' אהרן רוקח מבעלזא. מספריו: 'להורות נתן - שו"ת, על מסכת אבות, מועדי חודש אדר, מועדי השנה, פרשיות התורה, מסכתות התלמוד (עשרה כרכים), מסכות שביעית ומקוואות, הלכות חנוכה, הלכות נטילת ידיים - טל נתן - חידושים וביאורים בענייני ל"ט מלאכות של שבת - דרושי חנוכה - דרושים ופולפולים באגדה והלכה בענייני חנוכה - הלכות ומנהגים - לערב פסח שחל להיות בשבת - ונתן לכהן - הערות לספר תקפו כהן לבעל הש"ך - מאורות נתן - דיני ברכת החמה - מקדש מעט - חומר איסור שיחה בבתי כנסיות ועוד ספרים רבים.

פעם שאלו אותו תלמידיו ביישיבה מה מספר הטלפון בביתו. רבינו השיב שאינו יודע, כי דבר שלא מוכרחים לדעת אינו מכניס בזה מחשבה. פעם דיבר עם נכדו שהחזיק בידו מטבע של 10 שקלים. רבינו שאל אותו מהו המטבע הזה, וכלל לא ידע שזה קרוב לעשר שנים משתמשים במטבע זה. פעם גם נתן לאחד מתלמידיו שטר של 100 שקלים לצלם דפים של שיעור כללי עבור 20 בחורים. לפני שהלך הוסיף לתת לו שטר נוסף של 20 שקלים והוסיף: "אם השטר הראשון לא יספיק"...

בניו שיחיו סיפרו בימי ה'שבעה', שהם זוכרים למעלה מחמישים שנה, כל מוצאי שבת קודש, כל מוצאי יום טוב ואפילו כל מוצאי יום הכיפורים, מיד אחרי 'הבדלה', כולם היו חייבים לצאת מחדרו. רבינו היה

מתיישב לכתוב; מיד במשך כמה שעות את כל מה שהתחדש לו באותו יום – כדי שלא ישכח. והרי זהו פלא גדול, ביום הכיפורים היה כידוע מתפלל לפני ה'עמוד' כשליח ציבור את רוב התפילות, ובכל זאת היה מוצא זמן ללמוד בעיון ולחדש חידושי תורה רבים...

פעם ביקר בישיבת 'פנים מאירות' זקן אחד שהיה מהתלמידים בישיבת פאפא באנטוורפן ולמד עם רבינו זצ"ל. הזקן סיפר, שהוא היה הממונה מטעם הישיבה לכבות את האור בבית המדרש לפני השינה. פעמים רבות הוא היה צריך להתווכח עם רבינו שילך כבר לישון. פעם אחת, אחרי שהתווכחו ביניהם ורבינו נשאר בעמדתו, היו רגלי רבינו מונחות אחת על הכיסא ואחת על הארץ וכולו שקוע בדברי הרי"ף. הממונה קם בבוקר להעיר את הבחורים משנתם. הוא מצא את רבינו באותה תנוחה. ההבדל היחיד היה, שכבר דפדף כמה דפים ברי"ף...

הגאון הצדיק רבי יעקב ישראל קניבסקי (ה'סטייפלר' זיע"א) היה שואל שאלות בהלכה את רבינו, בנוסף הסטייפלר התבטא פעם אחת על רבינו שהוא 'עמוד התורה בדורנו'. סיפר אחד ששמע ממקור ראשון מאדם שהיתה לו שאלה חמורה בהלכות אבלות. הוא נכנס לסטייפלר ושאל את אותה השאלה החמורה. הסטייפלר חשב כמה רגעים, ולאחר מכן אמר לו: "לך אל הרב גשטטנר ותשאל אותו כיצד להתנהג". הסטייפלר הוסיף ואמר לו: "הוא בקי גדול, הוא יודע הכל!". לאחר מכן הסטייפלר אמר לו: "אבל אל תאמר לו מה שאמרת לך. לך עכשיו" ... (הסיפורים מעובדים מאת נועם שיח-אב"ד סאנטוב שליט"א ולהורות נתן)

ט"ו כסלו

הרב שמחה בונם סופר שרייבר זצ"ל הידוע כ'שבט סופר'

יום ההילולא ט"ו בכסלו

הרב שמחה בונם סופר שרייבר זצ"ל הידוע כ'שבט סופר' - נולד ב-כ"ה כסליו ה'ת"ר"ג כבן שלישי להוריו. גדל בבית אביו ולמד בישיבתו של אביו, שם ספג חינוך לאהבת תורה, מידות תרומיות ויראת שמים. הצטיין בהתמדתו, בכושר קליטתו וצניעותו והיה לפלא בעיני כל רואיו, וידעו כי לגדולות נוצר. תוך זמן קצר בלימודיו בישיבת אביו קנה לו שם טוב בין טובי החבורה בחריפותו העצומה ובקיאותו הנפלאה. לאחר נישואיו חותנו תמך בו ביד רחבה, כדי שיוכל להמשיך ללמוד תורה, ואכן ישב שלוש שנים רצופות בפרשבורג. לאחר מכן עבר לוויץ. קהילות רבות ביקשו למנותו כרבם, אך הוא סירב. למרות שהיה בנו השלישי של ה'כתב סופר', ייעד אותו אביו לשבת על כסאו אחריו לאחר פטירת אביו הסכימו הכול, כי רבינו יתמנה כרבה של פרשבורג וראש הישיבה באותה העת למדו בה כארבע מאות בחורים מופלגים, שעשרות מהם שימשו ברבות הימים כרבני קהילות ברחבי המדינה. היה סמל החריפות והשנינות. מכל המדינה הריצו אליו שאלות, שעסקו בענייני הכלל והנהגת הציבור. שקידתו הייתה עצומה. בשעות היממה המה ביתו בדורשי פניו ומבקשי עצתו, ואילו הלילה מוקדש ללימוד, כשרק שעתיים או שלוש שעות נתן תנומה לעפעפיו. הגאון רבי חיים הלברשטאם מצאנו, אמר עליו בהיותו בחור צעיר, "תלמיד חכם רך בשנים כזה, לא נמצא אצלנו בגליציה". המהר"ם שיקי כשהגיע לפרשבורג, הקדים והלך להקביל פני רבינו במעונו בטרם יבוא

הוא לאכסנייתו, ובצאתו מן הקודש לא הפך ראשו אלא צעד אחורנית כשפניו מוסבות אל הקודש וכן פנה אל רבינו בתואר "הדרת גאונותו". כשנפגש רבינו עם הגאון הגדול רבי אליעזר זוסמאן סופר זצ"ל אב"ד פאקש ובעמח"ס "ילקוט אליעזר" ו"ספר המקנה", שנחשב כאחד מגדולי תלמידי ה"כתב סופר" זי"ע והיה קשיש מרבינו, הרכין הגאון את ראשו כדי לנשק את יד ימינו של רבינו. אמר פעם הגאון הגדול ר' שמואל לוי ווינברגר אבד"ק סרדהעלי: "דרך לימודו של הרב מפרשבורג, כדרכו של הרשב"א!". ואילו הגה"ק ר' שמואל רוזנברג אבד"ק אונסדארף ובעמח"ס "באר שמואל" התבטא עליו כי מוחו הוא כמוחו של זקנו הגה"ק רבי עקיבא אייגר. שימש בתפקיד רבה של פרשבורג וראש הישיבה. נפטר ב-ט"ו בכסליו ה'תרס"ז. ציונו בפרשבורג. סבא מצד אביו: ר' משה ה'חת"ם סופר. אביו: ר' אברהם שמואל בנימין ה'כתב סופר. אימו: מרת חווה לאה בתו של ר' יצחק ווייס מגורליץ. אשתו: מרת רחל בת הגביר פרץ ניימאן שהיה מעשירי יהודי וינה. חברותא: ר' עקיבא יוסף שלזינגר מח"ס "לב העברי". מתלמידיו: ר' ישראל משה מאנדל מטעגלאש, ר' יצחק וייס זצ"ל הי"ד ראב"ד וערבוני. בנו: ר' עקיבא. מספריו: השאיר אחריו שלושים וחמישה כרכים, כתבי יד בהלכה ואגדה, אך רובם אבדו במלחמת העולם השנייה. להלן ספריו ששרדו: • שבט סופר - על תלמוד בבלי, מסכתות חולין, גיטין וכתובות וארבעת חלקי שולחן ערוך • שערי שמחה - על חמישה חומשי תורה. כשחלה אחד מתלמידיו ונפל למשכב, הובא לידיעת רבינו, כי מחלתו גברה, ומצבו מוגדר כמסוכן. נחרד הצדיק ועלה לבקרו, כשהוא מעתיר על ראשו של החולה ומברכו, שיזכה לאריכות ימים עד מאה שנים!. פלא מופלא היה, שאותו תלמיד לא זו בלבד שנחלץ. ממחלתו ושב לארצות החיים, אלא שזכה להינצל ממוראות השואה האיומה באורח פלאי והאריך ימים בירושלים עיה"ק עד מאה שנים כברכת רבינו. הקדמת 'שערי שמחה' - שבט סופר' איש כפרי בא לפני רבינו בזעקה גדולה ובבכייה מרה. בכפרו לא היה להם בית עלמין משלהם, מכיוון שמעולם לא השיגה ידם של יהודי הכפר מספיק כסף לקנות, אלא היה הקרקע בשכירות מאלמנה נוכרית אחת, שאת שטר השכירות חידשה מזמן לזמן. והנה כעת, לאחר שנים רבות, שהם קוברים את נפטריהם בחלקה זו, מתעקשת הנוכרית ואינה רוצה בשום אופן להשכיר להם עוד את קרקע בית העלמין, והסכנה מרחפת על קברי ישראל, שלא יתחללו ח"ו. האיש שפך את מרי שיחו לפני רבינו ושאל ממנו עצה ותושיה. רבינו ענהו: "יסע לביתו בשקט ובטחה. והנני מבטיחו שלא יקרה שום דבר, וזכות הנטמנים שם יגן בעדם". האיש נסע לביתו למרחקים. לאחר זמן בהיות רבינו במרחץ קרלסבד יחד עם זוגתו הרבנית, ראתה הרבנית יום אחד את האיש הכפרי ההוא שם. מחמת רוב המורא לא מלאו ליבו לגשת אל רבינו. הצדיק ציווה לקרותו ושאלו על סופו של דבר. האיש סיפר: "בערב, כשחזרתי לביתי שכבתי לישון, והנה בחצות לילה נשמעו נקישות חזקות בחלון וקול גדול קרא "פתחו!". כשהצצתי מבעד האשנב ראיתי, כי היא זאת הנוכרית, שממנה כל הצרות! לא ידעתי, מה מביאה לביתי בשעת חצות לילה. כשנכנסה, פתחה ואמרה, כי כל מה שאמרה בעניין בית העלמין בטל ומבוטל, וכי יכולים אנו להמשיך ולשכור את המקום לעולמי עד. ובעודה מבוהלת, סיפרה, כי כעת ראתה בחלומה את בעלה המנוח שנפטר לפני שנים רבות, שבא אליה בפנים זועפות ומקל בידו, והיכה אותה מכות אכזריות על רוע מחשבתה לחלל את בית העלמין, וכשאמרה זאת, הראתה חבורות ופצעים, שיש עליה מאותן המכות. כתב זאת זכרון.

הרב יוסף יוזל הורוביץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" זצ"ל

יום ההילולא י"ז בכסלו

הרב יוסף יוזל הורוביץ הידוע כ"סבא מנובהרדוק" זצ"ל: נולד בשנת ה'תר"י (1850) בפלונגיאן שבליטא. כבר בצעירותו ניתן היה לראות כי היו בו כישרונות מיוחדים. בגיל 16 מינהו אביו למגיד שיעור שלמדו בביה"מ בעיירה. בגיל 18 התארס עם בת עיירת שוויקשנה אולם לאחר האירוסין נפטר ל"ע חותנו ורבינו נאלץ לקחת על שכמו את פרנסת כל משפחת חותנו. בתחילה התעסק במסחר והיה נוסע לרגל עיסוקיו לעיר קליפדה (ממל). שם בעקבות פגישה עם ר' ישראל סלנטר עזב את כל עיסוקיו והתמסר כולו ללימוד המוסר בהדרכת רבו החדש. הוא הצטרף לכולל שהקים בעיר קובנה, וניצל את הזמן בלימוד ללא הפסקה. במשך שנה ותשעה חודשים הסתגר בבית בעיירה סלובודקה (ליטא) ולא הניח לאיש להיכנס אליו, כעבור תקופה זו נפגש עם "הסבא מקלם" אשר שכנע אותו שכיום אסור להסתגר לבד ולהתפתח אלא חייבים להשפיע על העולם. על כן החל לערוך מסע בקהילות היהודיות הגדולות, הקים בתי מדרש ללימוד גמרא עם מוסר בהתאם לשיטתו בסיוע קרן הנדיב ר' עובדיה לחמן מברלין. בשנת ה'תרנ"ו (1896) החליט שכדי להשפיע על בני דורו יש לפתוח ישיבה, שתהיה מרכז רוחני לפעילותו להפצת המוסר לבני העם. המטרה המרכזית שהגדיר לעצמו היא: 'להחדיר בליבות הכל, שידע האדם מהי חובתו בעולמו'. מיקום הישיבה נבחר בעיר נובהרדוק, ועל שמה הישיבה נקראה. יסודותיה של השיטת היא שאין ללכת באמצע. צריך להשתחרר מהרצונות, התאוות, הגופניות והחומריות, ויש להידבק אך ורק בתורה וברוח. יש לשבור את כל המידות בלי להשאיר מהם שום נטייה ושורש. הנגיעות הורסות את שיקול הדעת למידות ולמעשים, ועל כן יש להיזהר מאוד מכל נגיעה ולבטל אותה (לדוגמא: אם מצא שהנגיעה שלו היא כבוד - צריך לבנות את עצמו עד שהיא תתבטל). וכן שיטה זו קיצונית בסוגיית הביטחון, והיא גורסת שכמעט ואין לעסוק בהשתדלות, אלא רק ביטחון. לימוד מוסר בסערת נפש - ברעש, ולמשך שעות רבות. וכן יש להתפלל ברעש. על התלמידים להתאגד בחבורה. בשנת ה'תרע"ו (1915) עבר יחד עם הישיבה לעיר הומל, שהייתה רחוקה יותר משדה הקרב. בשנת ה'תר"פ (1919) עבר עם חלק מתלמידיו לקייב לחזק את הפליטים שנמצאו שם. התנאים הסניטריים היו קשים ורבים נספו במגפה. רבינו ניסה לסייע לחולים, אך נדבק בעצמו והשיב את נשמתו ליוצרה. נפטר ב-י"ז כסליו ה'תר"פ (1919) בקייב שבאוקראינה. חי כ-69 שנים. לאח"מ הועלה ונטמן בחלקת הרבנים האשכנזים שבהר המנוחות בירושלים. אביו: ר' שלמה זלמן. אשתו: בתו של ר' יעקב שטיין מרבותיו: ר' ישראל סלנטר, ר' אברהם שינקר, ר' שמחה מרדכי זיסקינד זיסל זיו (ה'סבא מקלם'). מתלמידיו: ר' אברהם יפה'ן (חתנו), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (חתנו), ר' יהושע לב (ר"י נובהרדוק בלובר), ר' יואל ברנצ'יק (ר"י נובהרדוק בצריצין), ר' אברהם זלמנס' (ר"י נובהרדוק ברוסטוב), ר' דוד בליאכר (מקים רשת ישיבות "בית יוסף" ברחבי פולין ור"י בית יוסף במזריץ'), ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר, ר"י בית יוסף בבני ברק), ר' שמואל וינטרוב (ר"י בית יוסף בפינסק), ר' אהרן וינשטיין (ר"י בית יוסף בתל אביב), ר' הלל ויטקינד (מייסד ישיבת בית יוסף בתל אביב), ר' חיים אפרים זייצ'יק (ר"י בית יוסף בבוצ'אץ'), ר' ירחמיאל אליהו בוצ'קו (ר"י עץ

חיים במונטרה), ר' דוד בודניק, ר' שלמה בלוך, ר' קלמן גולדברג. חתניו: ר' אברהם יפה'ן (ראש ישיבת נוברהרדוק), ר' רפאל אלתר שמואלביץ (רבה של סטוצ'ין), ר' ישראל יעקב ליובצ'נסקי (משגיח בישיבת אהל תורה), ר' ראובן סילבר (שליוואנסקי). מספריו: •מדרגת האדם.

באחד מימי השישי היה רבינו בדרכו לעיירה מרוחקת, שבה תכנן לשהות במהלך השבת. כשהגיעה העגלה ליעדה, פנה לחפש אכסניה, שבה ישהה בשבת. כשהגיע לשם, הוכנס לחדר, שבו השתכן יהודי נוסף. מיד כשנכנס רבינו, התחיל את הכנותיו לשבת, שכן השעה הייתה מאוחרת. הוא הוציא את בגדי השבת שלו וחיפש מברשת ע"מ לנקותם, אולם זו לא נמצאה. שכנו לחדר שראה את חיפושיו הגיש לו את המברשת שלו. רבינו נטלה בתודה, ניקה את חליפתו ופנה לשאר ההכנות. כשחזר לחדר, רצה להחזיר את המברשת לבעליה, אולם שכנו כבר יצא לביה"כ. הוא הניח את המברשת בצד יחד עם דברי המוקצה שלו ויצא לתפילה. כך עברה השבת, כשהמברשת ברשותו. בצאת השבת, כשחזר לאכסניה, נוכח לראות, שהיהודי כבר יצא לדרכו, והמברשת נותרה בפנית החדר. הצדיק היה מודאג מאוד. כיצד ימצא את בעל המברשת כדי מ להחזיר לו את הפיקדון? הוא לא ידע דבר עיו מלבד שמו ושם משפחתו (שלמה לוי), אותם בירר אצל בעל האכסניה.

עברו שנתיים מאותו מקרה, ורבינו הסתובב בכל רחבי רוסיה, כשהוא מקים סניפים לישיבתו בערים השונות. בכל מקום אליו הגיע לא שכח לשאול אודות בעל המברשת. מנסה נואשות להשיג מישהו, המכיר אותו שידע לומר עליו פרטים מזהים. פעם אחת הגיע לפתרון חלקי של התעלומה. באחת העיירות פגש אדם, שאמר שהוא מכיר את היהודי והוא מתגורר במוסקבה. אולם לא ידע היכן בדיוק.

"מי שעזר לי להגיע לידיעה הזאת, יעזור גם להגיע לאותו יהודי ולהחזיר את המברשת" אמר באמונה וביטחון. חלפו שנתיים נוספות והמברשת עדיין מלווה אותו לכל מקום אליו הוא מגיע והרב ממשיך לחפש את בעל המברשת. כך עברו להם שבע שנים! יום אחד נסע ברכבת. לידו ישב יהודי, וכיוון שהדרך הייתה ארוכה פתחו השניים בשיחה. תוך כדי שיחה שאל הרב את היהודי היכן הוא מתגורר והלה השיבו במוסקבה. "במוסקבה?!", שאל בשמחה. "ואולי מכיר אתה יהודי בשם ר' שלמה לוי?" - "בודאי", ענה היהודי, "הוא שכן שלי!". "ברוך ה'!", אמר הרב ואנחת רווחה פרצה מפיו. למראה פליאתו של אותו יהודי, הוציא רבינו מאמתחתו מברשת ישנה והגישה לו. הלה הביט בפליאה ולא הבין מדוע הרב הוציא מברשת. חלפו שניות אחדות והרב פתר את סקרנותו. "עכשיו אני ממנה אותך שליח להחזיר את האבידה, שהייתה מופקדת אצלי שבע שנים!".

הגאון הרב רפאל חיים שלמה היימן זצ"ל

יום ההילולא י"ז בכסלו

הגאון הרב רפאל חיים שלמה היימן זצ"ל - נולד בשנת ה'תרנ"ב (1892) בפאריץ' שליד מינסק. בצעירותו למד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בסלבודקה ובישיבת ה'חפץ חיים בראדין' ונודע בשם 'העילוי מפאריץ'. לאחר נישואיו (בזמן המלחמה) כיהן כר"מ בישיבת קרמנצ'וג' ולאחר שנאלץ לעזוב בגלל הסובייטים כיהן זמן מה בישיבת סמילוביץ (עפ"י בקשת ה'חפץ חיים' ולימד בתנאים קשים ביותר). בשנת ה'תרפ"ג (1923) נענה לבקשת ר' אלחנן וסרמן הי"ד לשמש כר"מ בישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ, ובשנת ה'תרפ"ז

(1927) נעתר לבקשתו של רבי חיים עוזר גרודז'נסקי לכהן כר"מ בשיבת 'רמיילס' בוילנה. לאחר פרישת הרב חיים דוד ליבוביץ מראשות ישיבת תורה ודעת בברוקלין, חיפשו מנהליה ראש ישיבה חדש. לשם כך פנו לרב חיים עוזר גרודז'נסקי שהמליץ על רבינו כמתאים לתפקיד. רבינו קיבל את המינוי, ובאיר ה'תרצ"ה (1935) עבר לויליאמסבורג שבארה"ב, שם שימש כראש ישיבת 'תורה ודעת'. ממייסדי וראשי 'אגודת ישראל' באמריקה ושימש גם כסגן נשיאה וכן היה פעיל ביסוד 'תורה ומסורה'. שימש כחבר מועצת גדולי התורה. הרב הצטיין מאוד במידותיו וגילה עמקנות בלימוד. אהוב וחביב מאוד בכל החוגים. למרות חריפותו העצומה הדריך את תלמידיו בדרך 'ישרות עומק הסברא', שלא להטותם מהדרך הסלולה. סבל הרבה למען הרבצת התורה, ואף לאחר שחלה והיה מדוכא ביסורים גדולים התמסר לתורה ויראת ה' באופן נפלא. נפטר ב-י"ז בכסליו ה'תש"ה (1944) ונקבר למחרת בניו יורק. חי כ-52 שנים. מילא את מקומו הרב ראובן גרוזובסקי (שמסר את השיעורים הכלליים) ומאוחר יותר שימש גם הרב יעקב קמנצקי (שמסר את השיעורים היומיים). אביו: ר' יחיאל מיכל. חמיו: ר' אברהם (חתניו היו הגאונים ר' שמחה זיפל, ר' נחמיה אב"ד בצלאוו ור' אליעזר יצחק ברמאן). אשתו: בת ר' אברהם מוולוז'ין (נישא בשנת ה'תרע"ח [1918]). לאחר פטירת רבינו נישאה לר' איסר יהודה אונטרמן שניהן כרב הראשי האשכנזי של ארץ ישראל). מרבותיו: ר' ברוך בר ליבוביץ (ראש ישיבת 'כנסת בית יצחק'). מתלמידיו: ר' מיכל יהודה לפקוביץ, ר' אליהו שמחה שוסטל (ראש ישיבת 'בית בנימין סטמפורד' ומח"ס 'חמד שמחה'), ר' שלמה קרליבך. ילדיו: לרב לא היו ילדים. מספריו: 'חידושי רבי שלמה - לוקטו ע"י תלמידו הרב חיים גרוזובסקי (חידושי פורסמו בירחון 'כנסת ישראל' בוילנה, ובירחון 'המתיבתא' של ישיבת 'תורה ודעת').

על מנת להבין מעט מגדלותו של רבינו, כדאי לציין את דברי רבו המובהק הגאון ר' ברוך בר ליבוביץ זצ"ל שכתב אליו בברכה לרגל התמנותו לראש ישיבת תורה ודעת בזה הלשון: "כדאים היו כל החבלי לידה, של אמי ע"ה להעמיד תלמיד כמותך". רבינו, שהיה מגדולי תלמידי ר' ברוך בער זצוק"ל, נפטר צעיר לימים כבן חמישים שנה ללא ילדים. בימי 'השבעה' רק את אשתו הרבנית היה צריך לנחם. תלמידיו הרבים קיימו מניינים בביתו בזמן השבעה לאחר מכן מנחמים את הרבנית והולכים לדרכם. פעם אחת, לאחר התפילה בעת שישבו התלמידים נכנסה הרבנית מהחדר הפנימי, נעמדה בפתח וביקשה את רשות הדיבור ואז אמרה: "אתם שמעתם מבעלי הגדול שיעורים רבים בגמרא ובהלכה. כעת תשמעו ממני שיעור במידות! על בעלי מתוך חייו האישיים שחי איתי". כולם כרו אונם כאפרכסת, והרבנית המשיכה ואמרה: "דעו לכם, כי בעלי זצ"ל, חי איתי כעשרים ושש שנים בלא בנים, כפי שמוכן מאליו, הרי בדרך הטבע, במצב כזה שאין לבני הזוג ילדים, נוצרים חיכוכים ונערמות טענות בלב וכו' – וכמוכן, המצב רוח בבית ירוד, מה שגורם לכך שהכבוד ההדדי, לא שלם. ועתה, מעידה אני על בעלי ז"ל, שבכל העשרים ושש שנים, עד יומו האחרון, ועד רגע הפטירה, לא שמעתי ממנו ולו מילה אחת, שיכולה הייתה להתפרש כאילו ישנה איזה תרעומת או איזה תביעה כלפיי, והשלום והשלווה, הכבוד והאחוה, שררו בינינו כל חיינו, כמו בשנה הראשונה לנישואינו! ועוד יתרה מזאת, שהיו פעמים, כאשר מיהרתי לצאת, ולפיכך לא הכנתי בשבילו ארוחת ערב, לא די שלא הקפיד, אלא שכאשר חזרתי הביתה, היו על השולחן שתי חתיכות עוגה, ולצידן שני כוסות קפה, והקומקום היה חם, מוכן למזיגה. הכל ערוך ומסודר בשבילי!! הנה שמעתם ממני, שיעור במידות מהנהגות של בעלי זצ"ל!", סיימה הרבנית את דבריה. כל זאת סיפר הגה"צ ר' משה אהרן שטרן זצ"ל שהיה מתלמידיו.

יחסו של רבינו לכל תלמיד היה מופלא, הוא פנה לכל תלמיד בלשון כבוד: "אתם" - כפי שפונים לאדם חשוב. שיחתו עם תלמידיו הייתה כדבר איש אל רעהו, מעולם לא שמעו ממנו ביטוי של התנשאות על איזה תלמיד למרות שהיו צעירים ממנו בעשרות שנים. כאשר תלמיד שאל, הרב הקשיב במתינות, עיניו המאירות עודדו לשאול ותמכו בתלמיד הצעיר לסדר את דבריו בהירות, משסיים לשאול, אם הייתה השאלה שייכת לגוף העניין והסוגיה, היה חוזר עליה. מוסיף בה ומרחיבה לבארה ולהסבירה, כשהוא משבח את התלמיד על שאלתו לעניין והבנתו הברורה. באחד המקרים תלמיד חדש הגיע ללמוד בשיעורו של רבינו, רצה התלמיד להוכיח את כוחו בהבנת הגמרא. בשעת השיעור הוא שאל שאלה - שעצם השאלה העלו בת שחוק אצל שומעי השיעור האחרים, אולם הצדיק חיזקו ועודדו, וחזר על שאלתו כשהוא מסבירה בטוב טעם ודעת. ממעשה קירוב זה גדל התלמיד עד שפרח לאילנא רברבא בישראל. לא לחינם העיד עליו הגאון ר' חיים עוזר באגרותיו, כי התלמידים נמשכים אחריו בלב ונפש, והינו אהוב וחביב אצלם.

י"ח כסלו

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע

יומא דהילולא - י"ח כסלו

הרה"ק הרבי ר' ברוך ממעז'בוז זי"ע נולד בשנת תקי"ג לאביו הרה"ק רבי יחיאל מיכל זי"ע ולאמו הצדקת מרת אדל ע"ה - בתו של מרן הבעש"ט הקדוש זי"ע. את תורתו קיבל מפי הרה"ק רבי פנחס מקאריץ זי"ע. כן הסתופף בצילם הקדוש של הרבי ר' בער ממעזריטש זי"ע ורבי יעקב יוסף מפולנאה זי"ע, שהראו לו חיבה יתירה. בזיו"ר היה חתן רבי טוביה קצקש מאוסטרהא ובזו"ש חתן ש"ב הרה"ק רבי אהרן מטיטוב בהרה"ק רבי צבי בן הבעש"ט הק' זי"ע. לאחר הסתלקות המגיד הק' ממעזריטש לשמי רום, בשנת תקל"ג, קיבל עליו מרותו של הרה"ק רבי מנחם מענדל מוויטעבסק זי"ע והיה למעריצו הגדול. בשנת תקל"ז, עם עלייתו של הרה"ק מוויטעבסק לאה"ק, התיישב בטאלטשין והחל להנהיג את עדת חסידיו. מטאלטשין העתיק מושבו למעז'בוז, אליה נהרו המוני חסידים להתבשם מזיו תורתו וקדושתו. נודע בשעתו כקדוש ונורא על אף שדרכו בקודש היתה טמירה ומכוסה ביותר. עבודתו העליונה היתה למעלה מבינת אנוש. נסתלק לשמי רום ביום י"ח כסלו תקע"ב לפ"ק, ומנוחתו כבוד במעז'בוז סמוך לציון זקנו הקדוש. מעט דברים ממשנתו ותורתו, תולדותיו וקורותיו - מפי תלמידיו הקדושים וצדיקי הדורות - נקבצו ונאספו בספר "בוצינא דנהורא". "עלים לתרופה", ויצא תשנ"ח, עמ' ג'

דבקונו ברשב"י ובזוהר הקדוש היתה עצומה. היה רגיל לערוך סעודה בל"ג בעומר, כשהוא לבוש בגדי יום-טוב וכולו מלא שמחה. פעם אחת כשפתח את ספר הזוהר, קרא: "רשב"י! אני מכירך ואתה מכירני!" הרה"ק מזידיטשוב העיד על רבי ברוך ממז'בוז, כי אמירת שיר השירים שלו היתה בדבקות רבה כל כך, עד כי "שום אדם לא יכול לעמוד שם בעת אמרו שיר השירים"

תלמידו, רבי יעקב שמשון משפיטובקה, אמר עליו שהוא "רם על רמים, צופה ומביט בעליונים ובתחתונים, תבל וארקא בשבילו ניזונים, והוא עייל לפני ולפנים".

כאשר הרבי רבי ברוך'ל החל להנהיג והתולדות שמע על דבר הנהגתו של נכד רבו הבעש"ט הק', חפץ היה לתהות על קנקנו ונסע התולדות אל הרבי רבי ברוך'ל, ונענה אליו הרה"ק הרר"ב ששמח מאד על בואו, כי כשהיה תינוק החזיקו זקינו הבעש"ט הק' בידיו ושוחח בדברי תורה עם תלמידיו הק', ולפתע נכנסו אמו ונטלה אותו, ע"כ לא שמע חלק השני של התורה, והיות שהתולדות היה בין השומעים מבקש הוא הימנו שיאמר לפניו החלק השני, ואמר לו התולדות שבאם הרר"ב יאמר החלק הראשון ימשיך הוא בחלק השני וחזר הרר"ב בפניו מה שמע בהיותו תינוק והתולדות השלים לו את הדברים. כ"ק מרן אדמו"ר מרחמיסטריווקא שליט"א מוצש"ק פר' וישלח תשס"ה "מילין קדישין" (ירושלים תשס"ו) ח"א, ע' מ"ג

סיפר מרן בעל דברי שמואל זי"ע בשם רב אחד, שז' פעמים הי' הלכו ביצ'ר אצל הרבי ר' ברוך ממעזיבו זי"ע בל"ג בעומר. של"ג בעומר נחשב ליו"ט בעיקר בארץ ישראל אך בחו"ל לא נהגו בו כ"כ יו"ט, אבל הרר"ב הי' נוהג בו יו"ט גדול יותר מכל צדיקי חו"ל, שהי' לובש בגדי שבת והאריך מאד בשולחנו הק' והי' מאריך בדברי קדשו בשלחן זה. והלכו ביצ'ר הי' אצלו ז' פעמים בל"ג בעומר ביחד עם הרה"ק ר' אשר מסטולין זי"ע. ובפעם אחת מאלו נענה הרר"ב באמצע שולחנו הק' וצעק בלשון רוסית: "ברוך הבא ר' שמעון" ונפלו אימה ופחד על כל הנוכחים שהבינו שהנה הרשב"י הגיע לכאן. ופ"א דיבר הרר"ב על הפסוק (ישעי' ס"ג, טז) כי אתה אבינו כי אברהם לא ידענו וישראל לא יכירנו, ונטל את ספר הזוה"ק והניחו על לבו וזעק: אתה רבי שמעון, אתה הודעת והכרת לנו שיש בורא כל עולמים. כ"ק מרן אדמו"ר ה"נתיבות שלום" מסלונים זצוק"ל בשיחת קדשו - י"ג שבט תשמ"ה

סיפר לי הרה"ג החסיד רבי אברהם יעקב יוסף ז"ל, בן הרב הצדיק בעל "רביד הזהב" ז"ל אב"ד יאשינצא ומנוחתו כבוד בארץ הקודש ת"ו, שבעת שנתפרסם הרבי ר' ברוך ז"ל שלח אליו הרה"ק מברדיטשוב בעל "קדושת לוי" זצ"ל, שני אנשים בעלי צורה לנסותו בשלשה דברים. א. אם לומד הלכה ותוספות. ב. אם שונא בצע הוא. ג. אם הוא יודע מחשבות.

האנשים שבתו אצלו בשבת קודש, והתבוננו על כל דרכיו ומעשיו, ולא ראו מאומה משלשה הדברים הנ"ל. ביום הראשון בוקר באו לקבל ממנו ברכת פרידה. אמר להם הרבי ר' ברוך, שימתינו עד לאחר התפלה ויסעדו עמו סעודה לפני שיצאו מכאן. אחר התפלה נכנסו אצלו. אמר להם שיחכו עוד מעט, כי מנהגו ללמוד דף גמרא ותוספות טרם שילך לסעודה. אחר שלמד שיעורו, אמר להם שעתה הולך הוא ליטול ידיו לסעודה, וגם הם יטלו ידיהם. כאשר נטל ידיו ובקש שישטו לו את המטפחת לנגב ידיו, השליך את המטפחת ואמר כי "ריח רע של כסף מריח בו", ולא נגב ידיו בו (כי באמת היה צרור בו כסף). בשעת הסעודה עלתה מחשבה זרה במוחו של אחד מהשליחים הנ"ל והיה מתמרמר במחשבתו, היתכן שעל שלחנו של הרבי ר' ברוך יהרהר בדברים כאלה, ותוך כדי מחשבה זו עלתה לפניו מחשבה של התנצלות, הלא גם בשעת תפלת שמונה עשרה תעבור לפעמים איזו מחשבה זרה... בחשבו התנצלות זו פתח הרבי ר' ברוך ואמר: "לא כן הדבר, לפני ה' יתברך אם תעבור מחשבה זרה, הלא הקב"ה אין לו מרה, ולכן הוא מוחל וסולח מיד, אבל 'ברוך' יש לו מרה, ולא יסלח על קלות ראש כל דהו..."

השתוממו האנשים למראה עיניהם, איך שמצאו בו שלשה דברים הנ"ל. נגשו לקבל ממנו ברכת פרידה, ושבו אל הרה"ק מברדיטשוב זצ"ל בתשובה שלימה. הרב יקותיאל אריה קמהלר ז"ל "משרתיו אש לזה"ט

השלהבת שנעלמה

היה זה ליל חורפי סוער, כאשר הצדיק רבי ברוך ממז'בוז' הדליק את הנר הראשון בחנוכה. חסידי התגודדו סביבו והביטו בהתפעלות בשלהבת הקטנה, והאזינו בהתלהבות לברכות שברך רבי ברוך. אולם, אך סיים הרבי את אמירת "הנרות הללו", החלה השלהבת הקטנה לרקד בעצבנות גדלה מרגע לרגע ולפתע נעלמה, כאילו נלקחה על ידי כוח עליון. תלמידיו וחסידיו של רבי ברוך הוכו בתדהמה. הם הביטו על רבם וציפו לראות כיצד יגיב הרבי לנוכח תופעה מוזרה זו. אך הרבי עמד ללא ניע, שקוע בהרהורים, כאילו חיפש אף הוא את הסיבה לתופעה. כשהשמש ביקש לשוב ולהדליק את הנר רמז לו רבי ברוך שלא לעשות כן. לאחר כמה דקות של המתנה מתוחה אורו פניו של רבי ברוך. הוא החל לזמזם את הפזמון "מעו צור" וחסידיו הצטרפו אליו ופצחו בשירה אדירה. "הבה נשב ליד השלחן ונחוג את חג החנוכה כמו שצריך" – אמר רבי ברוך לחסידיו – "נר החנוכה ישוב אלינו, אחרי שיסיים שליחות חשובה, שהוטלה עליו על ידי בורא העולם". אמונתם של חסידיו היתה איתנה והם לא הרהרו לרגע אחר דבריו הקדושים. הם הסבו אל השולחן הארוך כדי להשתתף במסיבת חנוכה בחברת רבם, תוך צפייה מתוחה שיוודע להם מה היתה הסיבה להיעלמו של נר החנוכה. רבי ברוך ביקשם להתאזר בסבלנות באשר עוד באותו לילה יודע להם הסוד וישמעו את הסיפור המלא. כך שרו החסידים שירי חנוכה עליזים, האזינו לחידושי התורה העמוקים שהשמיע רבם וחגגו את ליל חנוכה הראשון בשמחה והתלהבות, כפי שהיו נחוגים כל המועדים בחצרו של רבי ברוך. היה זה שעת חצות כאשר אחד החסידים שישב בקירבת החלון, קרא לפתע: "רבי, רבי, ראה! נר החנוכה חזר!" כל הנוכחים הרבים קמו על רגליהם והביטו בפליאה באור הקטנטן שריצד שוב במקומו, ממנו נעלם לפני כן. הנר האיר שוב באור יקרות, כאילו נשא את בשורת חג החנוכה מסוף העולם ועד סופו. רבי ברוך אמר לחסידים הנרגשים לחכות עוד כמה דקות ומיד יודע להם מה בדיוק קרה לנר החנוכה, מדוע הוא נעלם וכיצד לפתע שב. תום רגעים ספורים נשמע רעש גובר והולך של עגלה רתומה לסוס עד שהעגלה נעצרה ליד ביתו של רבי ברוך. עד מהרה נפתחה הדלת ואחד החסידים הקרובים והמסורים ביותר של רבי ברוך, שהתגורר בעיירה קטנה למרגלות ההרים, נכנס אל בית-המדרש. בגדיו של האיש היו פרועים ועל פניו היתה הבעת אימים, כאילו עבר חוויה קשה ביותר. בניגוד בולט למראהו החיצוני הקודר, זהרו עיניו של האיש והוא כולו אמר אושר ושלווה רוחנית כאשר התכופף, כדי לנשק את ידו המושטת של רבי ברוך. הרבי לחץ את ידי האורח בברכת "שלום עליכם" וביקש ממנו להתפלל ערבית ולהצטרף אל השלחן לאחר שידליק נר ראשון של חנוכה. כך אכן עשה החסיד, ולבסוף התיישב ליד השלחן ופתח בסיפורו, כשכל החסידים מטים אוזן: "לפני ימים אחדים פתחתי במסע כדי להגיע לכאן ולבלות את חג החנוכה במחיצתו של רבינו" פתח החסיד ואמר. "לפי החשבון הייתי צריך להגיע לכאן יום אחד לפני נר ראשון של חנוכה. הייתי מאושר לעצם המחשבה שעוד מעט אהיה כאן וציפיייה זו מילאה את לבי חום והתרגשות, עד שלא הרגשתי את הקור העז, את הגשם המזורף ואת הרוח הסוערת. כנראה שהייתי צריך להתאכסן בפונדק דרכים, לפחות לליל, ולחכות שמזג האויר ישתפר קמעה. אולם הייתי חסר-סבלנות וכבר רציתי להיות פה בכל מחיר. חשבתי שאם אמשיך לנסוע ללא הרף, גם בשעות הלילה, אוכל להגיע לכאן יום אחד לפני הזמן המשוער מראש. החלטתי ליטול סיכון ולהמשיך במסע גם בלילה, כדי להקדים ולהגיע לכאן". "זו הייתה טעות גדולה" שיסע רבי ברוך את דברי החסיד. "אסור להסתכן בצורה כזו". "אכן, רבי, עד מהרה נאלצתי להודות בעצמי בטעות החמורה שטעיתי. כאשר עברתי קטע ביער, שהיה חשוך ועבות במיוחד, שמעתי לפתע איוושה מוזרה ולפני שידעתי מה מתרחש, תפסו אותי ידיים שריריות, הפילו אותי מהעגלה וערכו

חיפוש מדוקדק בחפציי. "מיד התברר לי כי נפלתי קרבן לכנופיה של שודדי-דרכים, שחשבו שאני סוחר עשיר במסע עסקים דחוף, הנושא בכיסו סכום כסף ענק... "כשלא מצאו אצלי את האוצרות שקיוו למצוא, דחפו והיכו אותי ולבסוף החליטו לקחת אותי אל ראש הכנופיה שלהם, שיצליח – כך הם קיוו – להוציא ממנו את "סודותי" והעיקר, את רכושי המוחבא. "שני שודדים מזויינים התיישבו לידי בעגלה ואילו שלישי נטל לידי את המושכות. הם נסעו זמן רב ובסופו של דבר נעצרה העגלה במקום כלשהו, שהיה מוסתר בסבך העצים וכפי הנראה שימש מקום מיסתור עבור הכנופיה. "הורידו אותי מהעגלה והביאו אותי בפני ראש הבריונים, פרא-אדם אכזרי, שחקר אותי על אודות העסק הדחוף, שבגללו העזתי לעבור את היער העבות, לבדי באישון לילה. בעיקר עניין אותו, כמובן, לדעת, היכן אני מחזיק את כספי... שוב ושוב ניסיתי לשכנע אותו כי אני אומר את האמת ורק את האמת, אולם הכל היה לשוא. ה' היה בעזרי וכך הצלחתי להחזיק מעמד בעיניו הקשים שהיו מנת חלקי בשעות הבאות. גבי היה זב דם מהמכות שספגתי, כאשר השודדים כלאו אותי בתוך מרתף לאחר שלא סיפקתי את סקרנותם ולא יכולתי לתת להם תשובה אחרת מזו שנחתי כבר קודם לכן. איכשהו הרגשתי כי זהו העונש המגיע לי על הצעד הפזיז שעשיתי. "שהייתי באותו מרתף במשך כל הלילה וכן ביום לאחר-מכן. השמש כבר עמדה לשקוע, כאשר ראש הבריונים נכנס והעיר אותה בגסות. שוב הוא ניסה לחקור אותי ושוב הסברתי לו את אשר אמרתי אינספור פעמים קודם לכן. ניסיתי לתאר באוזניו את התענוג הרוחני הגדול שנופל בחלקו של מי שעושה את החג במחיצת רבו וכן את קשר האמונה והאימון ההדדי, הקושר אותנו, חסידים, כחבורה אחת. "כאשר סיימתי לדבר, ראיתי כי ראש השודדים שקוע בהרהורים. לאחר דקות מספר הוא קם לפתע, הביט היישר לתוך עיני ואמר: "אנחנו נבדוק ונראה אם הסיפור שלך אכן נכון ואם אמנם יש לך אמונה בלתי מעורערת בה' וברבי שלך. הרי אתה יודע שהיער הזה שורץ סכנות מכל הסוגים. אפילו האנשים שלי פוחדים לעבור בו לבד ועושים את דרכם בו בקבוצות. יש כאן זאבים רעבים ושאר חיות טרף למיניהם. אנחנו נשחרר אותך, נחזיר לך כל מה שלקחנו ממך ותלך לדרכך לחיים ולשלום. יש לך סיכויים שווים להיטרף על ידי חיות או ליפול לאחד הבורות ולמצוא את מותך שם. כמעט שאין לך סיכוי לצאת מכאן בחיים. האם אתה מוכן לנסות את מזלך?" "נחרדתי למחשבה לעבור ביער לבדי, בהיותי מודע לכל הסכנות שראש השודדים תיאר באוזני בצורה כה מושלמת. אולם, חשבתי לעצמי כי ה' חנון ורחום ובוודאי ישמור את דרכי. היישרתי מבט אל עיניו של רב השודדים ואמרתי לו כי בעזרת השם אני אעשה כפי מה שהוא אומר ומקווה לצאת מזה בשלום. שוב ננעצו בי העיניים, כאילו ניסו לחדור למעמקי נפשי ולאחר מכן אמר לי השודד: "אם תגיע בשלום לפרברי עירו של רבך, זרוק את הממחטה שלך לתוך התעלה שמאחורי תמרור הדרך העומד שם. אנשי יהיו שם כדי למצוא ולהביא אלי את הממחטה. אם אכן יביאו אותה, זה יהיה לי האות שהצלחת לצאת מן היער בשלום. במקרה כזה אפרק את הכנופיה שלי ואחזור בתשובה". "שמחה גדולה מצד אחד, על האפשרות לקדש שם שמים שנפלה בחלקי, ופחד גדול ממה שמצפה לי בשעות הקרובות – היו הרגשות שאפפו אותי כאשר עליתי על העגלה שהוחזרה לי ועזבתי את מקום מחבואם של השודדים. הלילה היה חשוך ומכל הצדדים נשמעה יללת הזאבים שהריחו כנראה, כי טרף קל מחכה להם. הסוס שמשך בעגלתי עמד מלכת, הואיל ולא יכל לראות אף שביל ביער העבות. אולם לפתע פתאום נראתה לפני העגלה שלהבת קטנה, דקיקה, וככל שהיא התקדמה, הלך הסוס בעקבותיה וכך עברנו בהשקט וביטחה את קטעי היער הבלחי חדירים ביותר, כשהשלהבת צועדת לפנינו, כאילו היתה נר חנוכה שנשלח במיוחד על ידי ה' כדי להדריך אותי בשלום עד בואי אל הבית הזה. חיות רעות התגודדו סביבנו, מוכנות כל רגע להסתער על הסוס ועלי, אולם

ברגע שהבחינו בשלהבת, נסוגו ונעלמו כלעומת שבאו. כאילו נפתח שביל במעבה היער ואני עברתי בו, כמו בני ישראל בשעתם שעברו בתוך הים ביבשה, עברתי כשאני אומר פרקי תהילים ומודה לה' על חסדיו שלא תמו. "כך המזכתי בדרכי עד שהגעתי אל התמרור שהזכיר ראש השודדים ואשר סימן לי כי הגעתי אל העיר שלך, רבי. שמתי את הממחטה שלי במקום שצויין על ידי השודד ובכך אותתי לו כי קיימתי את חלקי בהסכם והגעתי בשלום למחוז חפצי. מי ייתן ויחזרו השודדים למוטב, יכפרו על עוונותיהם ויתמו חטאים מן הארץ".

רבינו היה איש קדוש ונפלא מאוד. כאשר נולד לאימו הרבנית אדל בת הבעש"ט הק', אמר עליו זקינו הבעש"ט הק': "הילד הזה הוא פלא. הילד הזה הוא חידוש". וכן אמרו עליו גם המגיד הק' ממזריטש זי"ע ועוד צדיקים. והיה חביב מאוד בעיני זקנו הבעש"ט, ובעודו ילד כבן שבע שנים הסתלק הבעש"ט הק', אבל היה מתגלה אליו גם מעולם האמת, והראה לו חביבות יתירה.

פעם אחת באו האדמו"ר ר' שלמה הלוי סג"ל מקארלין עם האדמו"ר ר' משה צבי מסאווראן ועוד כמה צדיקים להסתופף בצל רבינו, ור' שלמה מקארלין, שהיה הגדול שבהם, פתח את הדלת ושוב סגרה, כן עשה כמה פעמים. כאשר שאל אותו הרה"ק מסאווראן מה פשר הדבר, אמר, כי הבעש"ט הק' מבקר עכשיו את נכדו (רבינו) מעולם העליון, ויושב סמוך לו, ומסלסל בפאותיו בחביבות יתירה, לכן הוא ממתיין, עד שהבעש"ט יגמור ביקורו אצלו, ואז הם יוכלו להיכנס אליו. (מפי כ"ק האדמו"ר מטאהש)

רבינו גדל בביתו של רבי פינחס שפירא מקוריץ בזמן מגוריו באוסטרהא. פעם אחת שכב רבי ברוך לנוח על המיטה, ורבי פינחס כינס את אנשי ביתו ואמר להם: "הביטו וראו דבר חידוש". הניח רבי פינחס את ידו על המזווה וכיסה אותה, ומיד באותו רגע החל רבי ברוך להתנועע כמקיץ משנתו. הסיר רבי פינחס את ידו, ורבי ברוך חזר למנוחתו. כך עשה כמה פעמים, והנאספים ראו בפליאה כיצד בכל פעם שהמזווה מתכסת, מקיץ רבי ברוך משנתו. אמר רבי פינחס: "ראו, עד היכן מגיעה קדושתו של רבי ברוך, שגם בשנתו אינו מסיח דעתו אף רגע מדבקות השם".

כאשר רבינו החל להנהיג כאדמו"ר ור' יעקב יוסף כ"ץ מפולנאה (בעל התולדות יעקב יוסף) שמע על דבר הנהגתו של נכד רבו הבעש"ט הק' חפץ היה לתהות על קנקנו ונסע אל רבינו. שמח מאוד רבינו על בואו, כי פעם אחת כשהיה תינוק והחזיקו זקינו הבעש"ט הק' בידו ושוחח בדברי תורה עם תלמידיו הק'. לפתע נכנסה אימו ונטלה אותו מידי זקנו. ולכן לא שמע את החלק השני של התורה, והיות שר' יעקב יוסף היה בין השומעים מבקש הוא ממנו שיאמר לפניו את החלק השני, ואמר לו ר' יעקב יוסף, שאם יאמר את החלק הראשון ימשיך הוא בחלק השני וחזר רבינו בפניו, מה ששמע בהיותו תינוק ור' יעקב יוסף השלים לו את הדברים. (מילין קדישין)

פעם בשב"ק פרשת בחוקותי שהה רבינו בעיר אחת, והתאספו שמה הרבה חסידים וביניהם גם ר' משה צבי מסאווראן. בשולחן הטהור בליל שב"ק אמר רבינו דברי תורה נשגבים, ופירש מ"ב פירושים על תיבת בחוקותי, והחסידים והרה"ק מסאווראן בתוכם חזרו יחדיו על כל המ"ב פירושים, כדי שלא ישתכחו מהם. בסעודת יום שב"ק אמר רבינו עוד מ"ב פירושים אחרים על תיבת בחוקותי, וחזרו החסידים ושיננו כל פ"ד הפירושים יחד, כדי לזכור אותם היטב.

במוצאי שבת, כאשר רצו לרשום הדברים, נשכח מהם הכול, ואף אחד מן החסידים לא זכר אפילו מילה אחת מכל דברי התורה שנאמרו, וליבו של הרה"ק מסאווראן נשבר מזה, כי חשב, שבוודאי עוונותיו

גרמו לו את כל זאת, ונכנס אל רבינו ובכה לפניו, אמר לו רבינו, שאין לו להצטער על זה, כי מן השמים היה כן, כי לא ניתנו פירושים אלו לכותבם על גליון וספר, רק לשעתו נתגלו לו לאומרים בעוה"ז, ואחר כך הוצרכו להשתכח. פעם אחת פירש מאמר אחד שבספר הזוה"ק, והתגלה אליו רבי שמעון בר יוחאי ואמר לו: "עתה כיוונת בפירושך אותה הכוונה, והפירוש אשר כיוונתי באותו מאמר". (האדמו"ר מטאהש)

ידועה העובדה מהרה"ק משפטיטיוקא שנסע פעם לארצות המערב, בהגיעו לעיר אחת נכנס לחכם הספרדי שהיה המרא דאתרא שם, שאלו: "מאין אתם?" - השיבו: "מפולין", שאלו החכם: "מה שלום הרה"ק ר' ברוך ממז'בו?" , התפלא הרה"ק משפטיטיוקא והביע תמיהתו בפניו: "איך הנכם מכירים את הרה"ק ר' ברוך הלא גר הוא במרחק אלפי פרסאות מכאן?", השיבו החכם: "אל יפלא בעיניך הדבר, שאכן לא זכיתי לראותו מעולם, אולם בשמיים שומע אני תמיד, שאומרים דברי תורה בשמו". (כ"ק מרן אדמו"ר הגה"ק מצאנו)

הרה"ק דוד בן שמעון זצ"ל הרדב"ש זצוק"ל

יומא דהילולא - חי כסליו

הגאון הרב דוד בן שמעון זצ"ל הרדב"ש והצופה דב"ש - נולד בשנת ה'תקפ"ד (1826) ברבאט שבמרוקו. משפחתו משבט יהודה מזרע בית דוד, מוצאה מספרד. אחר הגירוש השתקעה במרוקו. בילדותו ניכרו בו כישרונות מזהירים. בצעירותו נחשב לאחד ממופלגי התורה בעירו. עסק רבות בענייני הקהילה היהודית. בפרק זמן קצר הצליח להעמיד תלמידים רבים אשר הוכשרו בכל מקצועות התורה, מהם: מורי צדק ויושבי על מדין, מוהלים, שוחטים, סופרי סת"ם ושליחי ציבור. למרות מעמדו ברבאט שאף לחונן את עפר ארץ ישראל. תלמידיו ניסו להניא אותו מכוונתו אולם רבינו סירב. בשנת ה'תרי"ד (1854) בהיותו בגיל 28 רבינו יחד עם משפחתו ועם חלק מתלמידיו עלו לארץ. בהתחלה התגורר ביפו. לאחר תקופה קצרה עבר לעיר העתיקה בירושלים ומיד מינו אותו לראש ומנהיג לבני-עדתו. בימים ההם קהילת יוצאי מרוקו בירושלים היתה במצב של עוני, דלות ומחסור. הרב החל לארגן את הקהילה. ייסד את 'ועד העדה המערבית בירושלים'. יסד מוסדות, הקים ת"ת וישיבה, בנה בית כנסת לעדת המערביים, מסר שיעורים ודרשות, קבע סדרים ותקנות. הקים את בית הדין של העדה ועמד בראשה עד יומו האחרון. בהתחלה כל עול הציבור רבץ על כתפיו בלבד. במשך הזמן, כאשר גדלה העדה מינה ועד של שבעה חברים שיעזרו בהנהגה. בשנת ה'תרכ"ו (1866) ייסד את שכונת 'מחנה ישראל' (ממילא) מחוץ לחומות. בנה שם שני בתי כנסת, בתי מגורים ובתי מדרש לחכמי העדה, מקוואות וכן בתי מחסה לנזקקים. כינויו היה 'אבי היתומים ודיין האלמנות', בשל דאגתו הרבה לנזקקי העדה. פתח חנות למכירת בשר לעניים בלבד. ביתו שימש כבית מחסה ומקום תמיכה לנזקקים. ענותן מופלא. באיגרותיו חתם בכינוי 'מעט דב"ש'. בתשובותיו בהלכה הקדים בדברי התנצלות על שפנו אליו ושהוא יודע ומכיר במך ערכו. בענותנותו לא הסכים ששמו יופיעו בחיבוריו. מרבית שנותיו היו מלאות בייסורים וחולי ואת הכל קיבל באהבה. נפטר ב-י"ח כסליו ה'תר"מ (1879). חי כ-53 שנים. ציונו בחלקת המערבים בהר-הזיתים בירושלים. ישיבת 'מגן דוד' הוקמה על שמו. הגאון ר' רפאל אלעזר בן טובו שימש במקומו כרב העדה המערבית.

אביו: ר' משה (סוחר אמיד מהעיר רבאט שבמרוקו). **אימו:** מרת דיליסיא. **אישתו:** מרת רחל (בת ר' מסעוד צבאח). **מרבתי:** ר' סעדיה מאראג'י (מחכמי רבאט). **מתלמידיו:** ר' מסעוד צבאח (אביו של ר' דוד צבאח מ"ס 'שושנים לדוד'), ר' נחמן בסיסו ממראקש (רשל"צ ומנהיג העדה המערבית בירושלים), ר' יוסף ארוואץ (ראב"ד יפו), ר' משה בן מלכא ממקנס (ראב"ד העדה המערבית בירושלים), ר' אלעזר בן טובו (מח"ס 'פקודת אלעזר'), ר' יוסף ארוואץ, ר' רפאל חיים משה בן נאים (הרב הרחמ"ן) ועוד רבים. **בניו:** הגאונים ר' רפאל אהרן (ראב"ד מצרים ומח"ס 'נהר מצרים'), ר' יקותיאל חיים (שד"ר במקנאס), ר' מסעוד חי (ראב"ד מצרים ומח"ס 'שערי משפט'). **בנותיו:** מרת רבקה (נישאה לר' מסעוד אשר די-אבילא), מרת ודליסיה (נישאה לר' יוסף קרויו). **מספריו:** **שערי צדק** - ארבעה חלקים: **שער החצר-תרי"ג** שבחים ומעלות לארץ • **שער המטרה** - הלכות הקשורות לארץ • **שער הקדים** - מצוות הקשורות לארץ • **שער המפקד** - מנהגים ותקנות על הארץ • **מצור דב"ש**.

למרות רצונו של רבינו להיות צנוע ונחבא אל הכלים, מהשמיים גלגלו שיתפרסם שמו, ומעשה שהיה- כך היה: באותם הימים התגורר בירושלים החסיד רבי יהודה פאפו זצוק"ל, בנו של הצדיק המפורסם הגאון רבי אליעזר פאפו זצוק"ל (מחבר הספר 'פלא יועץ'). רבי יהודה היה ידוע בתור איש קדוש וכל חכמי ירושלים העריצו אותו. באחד הימים חלה במחלה אנושה וגדולי העיר באו לבקרו, אך לרוב חולשתו נשאר במיטתו, כי לא היה בו הכוח לעמוד בפניהם. והנה אך נכנס רבינו, רבי יהודה עם כל חולשתו נעמד מלוא קומתו לכבודו. חלשה דעתם של החכמים הקשישים, שלא הבינו את פשר הדבר: מדוע נעמד הרב בפני תלמיד חכם צעיר לימים?! כשראה את התמיהה בפניהם, הסביר את מעשהו: "אנא רבותי, דעו נאמנה שכאשר דרך הרב צוף דב"ש על מפתן ביתי, הודיעו לי מהשמיים, שאדם קדוש בא לבקר אותי, וכי עלי לקום לכבודו". השמועה עשתה לה כנפיים, ושמו של רבינו התפרסם בניגוד גמור לרצונו. מאותו היום רבים החלו לפקוד את ביתו כדי לשמוע דבר ה' ולקבל ממנו עצה ותושייה, ואישיותו נעשתה נערצת בעיני כל.

על הענווה המופלאה של רבינו יעיד המעשה אותו כתב הגאון רבי יוסף בן נאים בספרו 'מלכי רבנו' (ערך 'שער החצר'). שכאשר אביו, הגאון רבי יצחק בן נאים זצ"ל הלך להשתטח על קברי הצדיקים בירושלים ת"ו, הוא התאכסן בבית הרב צוף דב"ש. שניהם הלכו לקנות ספרים מעיזבון של חכם אחד שנפטר. בין הספרים היה הספר 'שער החצר'. רבינו המליץ לו על ספר זה, מאחר ומדבר בשבח ארץ ישראל, וזאת מבלי לגלות לו, שהוא המחבר של הספר. כך קנה את הספר ולא ידע מי מחברו. עד שחזר לעירו פאס, ושם נודע לו, שרבינו בכבודו ובעצמו הוא מחבר הספר - ובענוותנותו המופלאה הסתיר ידיעה זו ממנו.

רבינו דאג רבות לנזקקי העדה. ביתו שימש בית מחסה לקשי-יום שהיו מסובים על שולחנו. אלמנות ללא משען ויתומים רבים היו תחת חסותו. לפני חג הפסח היה מחלק לעניי העדה מצות שמורות. בירושלים של אותם ימים הבשר היה נמכר רק בחנות אחת וביוקר מפני הגאבילא (מס מיוחד). יד העניים לא הייתה משגת לקנותו. רבינו פעל רבות למענם של אלו שלא השיגה ידם ופתח חנות למכירת בשר לעניים בלבד, תחת השגחתו הצמודה, כי הוא היה אומן מופלא ומומחה בניקור הבשר. אין פלא כי כל בני העדה רחשו לו כבוד כאל מלאך ה' וקראו לו באהבה: **אבי היתומים ודיין האלמנות**.

הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל - זצוק"ל

יומא דהילולא - י"ט כסליו

הצדיק חכם הרב פראג'י עלוש (הראשון) זצ"ל - נולד בשנת ה'תרי"ד (1854) בגאבס, שבדרום תוניסיה. שימש רב ודיין בגאבס, והתפרנס ממלאכת החייטות. בשנת ה'תרס"ג (1903) מונה לאב בית דין בגאבס, ושימש כרבה של העיר כל ימי חייו. הרביץ תורה ברבים. העמיד תלמידים הרבה. שפט בצדק את בני עדתו. יישב סכסוכים בין אישיים. ניהל דיני ממונות. היטה אוזן קשבת לצורכי הפרט והכלל, וניהל את קהילתו למופת. גאון מופלג בתורה. הקדיש את זמנו היקר לפתרון מצוקותיהם האישיות של צאן מרעיתו. ענה לשאלות הלכתיות דחופות. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תר"פ (1920) ונקבר בעירו גאבס שבתוניסיה. חי כ-66 שנים. ב-כ"ט תשרי ה'תשל"ח (1977) הועלו עצמותיו ארצה, והוא נקבר בבאר-שבע בסמוך לקברו של תלמידו הגאון חכם חיים חורי. אביו: ר' אליהו. אשתו: מרת פלילה. בנו: ר' סוסו. בנותיו: מרת כדרה, מרת זehיה. מתלמידיו: חכם ר' חיים חורי. מספרי: אוהב משפט - שו"ת פועל צדק - על ספר תהילים.

אדם נכנס לפתע ללשכתו של רבינו ופנה אלי: "אני רוצה לגרש את אשתי!", אמר, כשפניו התאדמו ואצבעות ידיו נקמצו לאגרופים. טון דיבורו היה כעוס. רבינו ניסה להבין במה המדובר ומדוע הוא רוצה לגרש את אשתו. האיש אמר בכעס ובתסכול גובר והולך: "היא לא מכבדת אותי, מזלזלת בי ואינה מתנהגת כשורה!". "החלטתי נחושה ויהי מה. אני רוצה לגרש אותה", הצהיר. הרב גייס את כל כוחותיו בניסיון לפייס את הבעל. הוא דיבר על ליבו וניסה להפיג את רוגזו. שעה ארוכה עמל, אך לשווא. מזוי וגמור היה בליבו של הבעל לגרש את אשתו. "כבוד הרב", האיש התעקש, "אני מבקש איגרת לבית הדין ובה הוראה להכין בעבורי גט". הרב ביקש לדחות את רוע הגזירה ואמר לאיש: "הבה נקבע פגישה מסודרת מחר". האיש הסכים בליט ברירה. האיש הגיע למחרת בשעה הנקובה. הרב נטל את הקולמוס והתחיל לכתוב את נוסח הפניה לחברי בית הדין, כרצון האיש. בעת כתיבת המכתב הגיעו לאוזניהם צעקות רמות. אלה גברו והלכו. לפתע נפתחה הדלת ואישה ובידה סל ירקות התפרצה לחדר, צועקת וזועמת. האיש נדהם. כיצד מעיזה האישה לנהוג בחוסר נימוס שכזה בנוכחות הרב הגדול?! הוא הביט בתדהמה באישה הניגשת למקום מושבו של הרב, נוטלת את סל הירקות, הופכת אותו על פניו, ומריקה את כל תכולתו על הרצפה. "אני כבר לא יכולה לסבול!", צווחה האישה. "במקום לקנות ירקות טובים, שלחת שוב את המשרת להביא לי סחורה זולה וקלוקלת? נמאס לי מהמעשים שלך!". פיו של האיש נפער בתדהמה. התברר לו כי הגברת הצעקנית אינה אלא הרבנית בכבודה ובעצמה! הוא התקשה לעכל את המחזה המביש שהיה עד לו. עיניו הושפלו ארצה באי-נעימות, לאחר שנאלץ לראות את הרב ברגעים מביכים אלה. הרב לא איבד את עשתונותו. הוא התחיל בעדינות להרגיע את אשתו. הוא פייס אותה בלשון רכה: "אני מתנצל לפניך", הרכין את ראשו, וגחן ארצה ללקט את הירקות שהתפזרו על רצפת החדר. "את צודקת. להבא אבחר בעצמי ירקות משובחים". האישה נרגעה אט-אט. סערת רוחה שככה והיא התרצתה ויצאה מהחדר. הרב פנה אל האיש, וכאילו לא הושפל זה עתה, ביקש את סליחתו על העיכוב הממושך. הרב נטל את הקולמוס והמשיך בכתיבת האיגרת. "הנה", אמר לאורחו, "תיכף נסיים את המלאכה ותוכל לגשת לבית הדין ולפתוח בהליך הגירושין". האיש היה נסער. התרגשות רבה

אפפה אותו. "לא, לא!", זעק. "כבוד הרב, עצור בבקשה! חדל מלכתוב!". מבט של תמיהה עלה על פני הרב. "מדוע?", שאל כלא מבין, "הלוא אני מתקרב לסיום המכתב. זה לא ידרוש עוד זמן רב. אולי אתה כועס על העיכוב שגרמתי לך, אך מה לעשות – גדול השלום, ולא יכולתי לדחות את רעייתי מעם פני". בבקשה, רבינו!", האיש התחנן, "אל תשלים את כתיבת המכתב! אני חוזר בך! אני מבקש לבטל את הגט!". "מדוע?", הרב שאל, "הלוא אמרת שאשתך מציקה לך ואינך יכול לשאת עוד את סבלך?". "כבוד הרב", האיש השפיל את מבטו. "אני מוכרח להודות כי מה שהתרחש כאן עתה ועזע את נפשי. גם ברגעים הקשים ביותר לא נקלעו יחסינו למצב מעין זה. למדתי עכשיו להעריך את אשתי ולהבין שבעצם היא אשת חיל כשרה". אתה בטוח?", הרב שאל בנימת ספקנות, "אולי מחר תשנה את דעתך?". האיש נענע בראשו לשלילה. "מנוי וגמור עימי להתפייס עימה ולא להחריב את ביתנו!". האיש נפרד מהרב לשלום והרב שב לתלמודו. האיש לא ידע כי המהומה הגדולה לא היתה אלא הצגה מבוזמת היטב, שאותה הרב יזם בשעת לילה מאוחרת, לפני שעלה על יצועו. האסון המתקרב לבני הזוג לא נתן לרב מנוח והוא חיפש אחר מוצא מהסבך. לבסוף נולד במוחו הפיתרון הזה. כששיתף את רעייתו בתכנית, האישה נחרדה. כיצד תוכל לנהוג כך כלפי בעלה?! רק לאחר הפצרות רבות, וכשהבינה שהצלת משפחה מונחת על הכף, הסכימה למלא את התפקיד שהועיד לה בעלה. הרבנית ביקשה מהרב את מחילתו על הביזיונות שהיא עתידה לגרום לו, ואז ניגשה למעשה. ואכן, ה'מופע' קצר הצלחה גדולה. איום החרבת ביתם של בני הזוג הוסר. הרב הודה לאשתו ובירכה: "אשרינו מה טוב חלקנו שזכינו לעשות שלום בית!". (מעובד מתוך 'לעולם חסדו')

הגאון הרב שאול מקיקץ השלי זצוק"ל

יומא דהילולא - י"ט כסליו

הגאון הרב שאול מקיקץ השלי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ז (1887) באי ג'רבה שבתוניס. בתחילה למד תורה אצל אחיו הגדול ר' חויתה שהיה ת"ח צדיק וחסיד גדול. בהמשך למד והתחנך אצל הרב דוד (דידו) הכהן והיה מתלמידי הראשונים. בילדותו לא היה חכם ופיקח כל כך אולם היה לו חשק לתורה הקדושה והוא גדל עד שנעשה לאחד התלמידים המובהקים. בשנת ה'תרס"ז (1906) החל לשמש כעוזר בחינוך תלמידים לגאון ר' יוסף ברבי (מח"ס 'ילדי יוסף ועוד) בבית המדרש על שם הרב חזקיה פרץ. לאחר פטירת ר' יוסף ברבי, התמנה לשמש כראש הישיבה. שימש כחזן ושליח ציבור וכן כסופר כתובות ואף פעמיים בשנה דרש בפני הציבור בבית-הכנסת של ג'רבא. בשנת ה'תרפ"ד (1923) בהיותו כבן שלושים ושבע שנים חלה בחולי השבר שהתאפיינה בחולשה וכאבים, ממנה סבל עד סוף ימיו והיה חולני וחלש מאד, ותמיד היה חגור בחגורה למתניו, אך עם כל זאת לא זו מחבבה והיה מתחזק מאד בלימוד התורה עם התלמידים יומם ולילה, וקיבל יסוריו בדומיה. בשנת ה'תש"י (1950) למרות העובדה שהיה חולה עלה לישראל דרך צרפת וזאת לאחר שפקידי העליה סירבו לאשר לו לעלות ארצה בטענה שהוא זקן וחולה ואין מי שיטפל בו בארץ ובחסידי ה' עלה לארץ והשתכן עם משפחת בנו בכפר שלומי. ענוותן מופלא. זכה להעמיד תלמידים רבים ומהם יצאו דיינים, רבנים ועוד. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תש"ל (1969). חי כ-82 שנים. ציונו בבאר-שבע. **סבו (מצד אביו): ר' עמנואל. אביו: ר' מעתוק. מרבתי: אחיו, ר' חויתה, ר' דיידו הכהן. מתלמידי: הגאונים הרשל"צ ר' שלמה משה עמאר שליט"א, ר' דן מרדכי כהן שליט"א (זקן רבני תוניס), ר' שלמה מאזוז, ר' אלטר מאזוז, ר' מרדכי סגרון, ר' רפאל כדיר צבאן ועוד. בנו: ר'**

אורגאני. **חתנינו:** ר' זע'יר מרדכי פנחס עשוש ור' נסים נעים. **מספריו:** **מדדרשו של ש"ם** - על הפרשות וההפטרות **• לשם אשים • מדרש אבות** - על פרקי אבות **• שמש ומגן** - חידושים על מסכת פסחים **• כרמי שלי** - חידושים על הש"ס **• בית ושם** - מוסר ומעשיות וכן פירושים על חמישה חומשי תורה.

רבינו היה זריז וחרוץ גדול לנצל כל רגע פנוי. אף פעם לא היה אפשר למוצא את רבינו יושב ובטל, גם בימים שלא היה מלמד את תלמידיו כמו בערב שבת, או בשבת קודש אחר הצהריים, או בימים טובים וחול המועד, היה תמיד יושב במקומו ולומד תורה, ולא פסיק גירסא מפומיה. תלמידו הגאון רבי אלטר מאוזו זצ"ל מספר כי רבינו בעצמו סיפר להם על עצמו איך בילדותו היה שוקד על לימודו גם בלילה ומחדש וכותב, ולפעמים אחרי שעלה על יצועו בשעה מאוחרת כשהוא מהרהר וחושב על מה שלמד ולפתע עלה במוחו חידוש בתורה, קושיא או תירוץ, מרוב שמחה היה בועט מיד בשמיכה וממהר להדליק את האור כדי לכתוב את מה שהתחדש לו, כדי שלא ישכח זאת עד הבוקר.

כאשר יצא לאור ספרו על הש"ס 'כרמי שלי' אשר כתבו עליו הסכמות נלהבות של כל גדולי הדור. כתב אחד האברכים מתלמידיו פתק קטן, שגודלו פחות משלוש אצבעות כדי להודיע שיצא לאור ספר 'כרמי שלי' להרה"ג מקיקץ שלי וניתן להשיגו במקום פלוני. ותלו אותו בכמה בתי כנסיות כדי שיקנו מרבינו את הספר וסיפר תלמידו אשר שימשו באותם ימים הראש"ל מרן הגאון ר' שלמה משה עמאר שליט"א, שבאותו הזמן הגיע רבינו לאחד מבתי הכנסת והיה שם איזה חזן אחד שגער בר בלי בושה ואמר לו: "איך אתה לא מתבייש לכתוב על עצמך הרב הגאון ואתה מפשוטי העדה?". רבינו התנצל בפניו והסביר לו, שלא הוא זה שכתב וגם ראייתו חלשה ולכן לא קרא את הפתק. למחרת קרא רבינו לתלמידו וגער בהם על שכתבו עליו תואר הרה"ג ולא כעס כלל על אותו האדם. והוסיף הגאון מרן ר' שלמה משה עמאר, כי המתבונן יבין באיזה דרגה של פשטות היה חי ואיזה ענווה עד שהצליח לשכנע כל מכריו שאינו רב ולא חכם וזה לא היה בלבוש בלבד אלא באומנות גדולה בחוכמה מעולה כי אין לזה קשר עם הענווה של הזמנים הללו (מעובד מתוך הקדמתו ל'כרמי שלי' על קדושין מהדורא בתרא).

"גדולים צדיקים במתתן יותר מבחיהן". שחה בתו הרבנית רחיימא נעים ע"ה כי פעם בעת ששהתה בשבת חתן משפחתית בעיה"ק ירושלים, התארחת בשכונת סנהדריה המורחבת והייתה אמורה להגיע לעליה לתורה בשכונת שמואל הנביא. הרבנית, שגרה בנתיבות של אז, שאפילו רמזור לא היה, הגיעה לצומת (בר אילן) ולא ידעה לאן ללכת. מקום שונה, מקום הומה, והיכן עכשיו תוכל למצוא את משפחת החתן. לפיכך הרימה עיניה ובקשה את עזרת אביה זצ"ל: "אבי, אינני יודעת היכן המשפחה שאליה אמורה אני להגיע". והנה אביה רבי מקיקץ שלי הופיע בהקיק ונתן לה את ידה והובילה עד לבית המשפחה ונעלם. בשבת זו דיברו יותר על המופת הגדול מאשר על שבת החתן.

קשיי הכללה בעיר ג'רבא היו לתופעה שכיחה מאוד אחרי תקופת מלחמת העולם השניה היה המצב קשה פי כמה, המצור שהוטל מנע את האפשרויות של משא ומתן חופשי וחוקי הממשל הצרפתי היו נוקשים ואכזרים ורבים סבלו אז מחרפת רעב בשעה קשה זו נרתמו לפעולה אנשי הג'וינט והנהיגו לכנס את ילדי המקום בשעות הצהריים ולחלק לכולם מנות כפי שהשיגה ידם. הייתה זו הצלה לילדים אלא שפעולה זו העלתה את חמתו של רבינו מכיוון שבארוחה זו סעדו יחדיו בנים ובנות וזו היא עירבוביא של ממש. ולכאורה מה בכך, הרי מדובר בפעוטים לפני גיל מצוות, ומדוע להקפיד הקפדה מיותרת בעידן כל כך קשה? אך שאלות אלו ואחרות לא עינינו את רבינו ויחד עם הגאון הקדוש רבי משה כלפון הכהן הם הרעישו עולמות. איך יתכן שייפרץ הגדר בעירנו רבת הצניעות? הרי כאן מבוססים המנהגים ע"פ רוח

ישראל סבא, ואין לשנותם אפילו בגיל ילדות! וכן זעקתם אינה שבה ריקם. דברי רבינו הניבו פרי מאז ואלך חולק המזון לבנות בשעה אחת עשרה ולבנים בשתיים עשרה. בית ישראל לחוד ובית יעקב לחוד והכל כדי לשמור על גדרי הצניעות ואין זה משנה באיזה עידן.

כ' כסלו

הגאון הרב יצחק הוטנר זצוק"ל

יומא דהילולא - כ' כסליו

הרב יצחק הוטנר זצ"ל הידוע בשם ה'פחד יצחק': נולד בוורשה בשנת ה'תרס"ה (1906). למד בצעירותו בישיבת סלובודקה שבעיר קובנה בליטא. כבר שם הוכר כ'עילוי' ונשלח לחזק את הישיבה אשר הוקמה בארץ ישראל בעיר חברון. בעקבות הטבח בחברון ומאורעות תרפ"ט חזר לוורשה, ועבר לזמן קצר ללמוד פילוסופיה באוני' ברלין. בשנת ה'תרצ"ה (1934) חזר לישראל ולאחר שנה נוספת עבר להתגורר בברוקלין שבניו יורק. בשנת ה'תרצ"ח (1938) בהיותו כבן 32 ייסד את ישיבת 'רבנו חיים ברלין'. הוא שילב בישיבה מוטיבים חסידיים וליטאיים, נהג לשלב דרשה לימודית ופילוסופית בטיש חסידי ושירה. בשנת ה'תש"א (1940) הקים ישיבה נוספת לצעירים בוגרי תיכון, אשר הצטרפו אליה מאות תלמידים. הרביץ תורה קרוב ליובל שנים. העמיד דורות של תלמידים. היה להם לאב. נפטר ב-כ' כסליו ה'תשמ"א (1980). חי כ-75 שנים. ציונו בהר הזיתים. **בתו (היחידה):** ברוריה. **חתנו:** ר' יהונתן דוד (עומד כיום בראשות ישיבת 'פחד יצחק' שבישראל). **אביו:** ר' חיים יואל. **מספריו:** פחד יצחק - סדרת ספרים המשלבת דרוש ורעיונות הגותיים בסגנונו של המהר"ל מפראג • תורת הנזיר - על מסכת נזיר • בלבבי משכן אבנה - שיר

בין העיירות, ברחבי פולין הגדולה, סובב רוכל עני ומוכר מיני סדקיות: חוטים, מחטים, בדים מעטים, מספריים ושאר חפצי תפירה ומיני סדקית הדרושים בכל בית. כל השבוע הסתובב ר' חיים יואל הרוכל בין הכפרים ורק לשבתות חזר הביתה, למשפחתו האהובה. עני ובודד הוא הרוכל. במשך כל השבוע מסתובב הוא בין גויים. בגדיו פשוטים ובלויים, מתפרנס הוא בקושי ובדוחק. אך בשבתות - אין עשיר ומאושר ממנו! ביום שישי בצהרים, כשמגיע הוא הביתה וכסף דל בכיסו, מקבלת אותו אשתו הצדיקה במאור פנים. רצה היא לחנות, קונה בפרוטות שהביא מצרכי מזון בסיסיים ומכינה מהם מעדני מלכים. ובינתיים, מנקה הרוכל את עצמו מכל הזוהמה, שדבקה בו בזמן שהסתובב בין הגויים, משליך לפינה את שק הרוכלים אשר לו - לפחות ליממה זו, והופך להיות ר' חיים יואל! ואז הוא נוטל בידו הגדולה את ידו של יצחק, בנו היקר והמחונן ויוצא איתו לבית הכנסת, להתכונן לקראת שבת המלכה. הרבה נחת מסב הילד יצחק לאבא. בדיוק לבן כזה התפלל הרוכל, ורק למענו עמל הוא כל ימות השבוע. בן שלומד תורה בשקידה ובאהבה, בן שמבין שגם אם אבא אינו יכול ללמוד תורה כל היום, כמו שהוא רוצה בעמקי ליבו - גם שם, בין הכפרים, כשמשנן הוא משניות בעל פה, מתפלל הוא בלבו, כל הזמן שבנו הקטן ילמד בחדר בשקידה. זוהי משאת נפשו, זה מה שממתיק את שעותיו הקשות. שבת המלכה פרשה את כנפיה. מחלונות הבתים של יהודי הכפר מאירות שלהבות הנרות. תפלה חמה בוקעת מלבו האוהב של הרוכל העני. שבוע שלם לא זכה להתפלל תפילות בציבור. בכפרים הסמוכים גרים יהודים בודדים, אם בכלל, ובמשך השבוע מתפלל הוא תמיד יחידי. השבת יצאה. הרוכל אוסף את סחורתו, נושק ליצחק ויוצא לשבוע נוסף של עבודה ועמל. אך לפני הפרדה הוא אומר: "צדיק שלי, תלמד טוב

השבוע. תלמד גם בשבילי!". הנער יצחק ואמא נשארים בבית. אין להם הרבה אוכל וגם בגדים מעטים להם. אך די להם בזאת, מסתפקים הם במועט. אמא מכינה בכל יום לבנה אוכל מזין, מדברים מעטים וזולים שהיא משיגה. יצחק יודע, שאבא עובד קשה מאד כדי לפרנס אותם, ובעיקר- שיהיה להם די כסף לשלם למלמד של החדר, כדי שיוכל ללמוד תורה. בלילה, כשהנער יצחק הולך לישון, יושבת אמא המסורה לאור מנורת הנפט ומתקנת את בגדיו. עוד מעט מגיע החורף, ואין לו מעיל. אמא מוציאה סוודר ישן. היא כבר תסתדר בלעדיו. אבל שחם וחלילה שלבנה יצחק לא יהיה קר! אם חלילה יהיה לו קר, הוא לא יוכל, חלילה, ללמוד היטב, ואמא מעדיפה שלה יהיה סוודר פחות מחמם- העיקר שהילד הקטן שלה יצליח ללמוד היטב. יום אחד, כשהגיע הנער יצחק בצהריים הביתה מהחדר, ראה על השולחן חבילה פתוחה, וממנה מציץ בגד פרחוני. "מה זה, אמא?" שאל. "היום כשהיית בחדר", סיפרה אמא, "הגיע סטפן, הגוי שגר ברחוב הסמוך. הוא אמר לי, שהוא פגש את אבא באחד הכפרים, ואבא מסר לו חבילה בשבילנו. בחבילה היה מכתב וגם שמלה חדשה בשבילי". אמא הביטה בבנה ואמרה: "הכול כדאי שתלמד תורה ותהיה תלמיד חכם!". "אמא", שאל הנער, "מתי תחדשי את השמלה החדשה?". "יצחק שלי", שאלה לפתע אמא: "איזו מסכת אתה לומד עכשיו בחדר?" - "מסכת בבא קמא", ענה ואינו מבין, מה קשורה המסכת לשמלה החדשה. "ומתי תעשו, בעזרת ה' סיום?", שאלה אמא, "בעזרת ה', בעוד חודש נסיים את המסכת", ענה. "בעוד חודש, אם ירצה ה', ביום שתעשה סיום מסכת, אני אהיה כל כך שמחה - ואז אני אחדש את השמלה!" אמרה אמא, כשעיניה נוצצות מאושר. באותו יום נכסף היא לא תשמח על השמלה היפה, שבעלה שלח לה, אלא יתמלא לבה שמחה עד גדותיו על הבן היקר שלה, שיעשה בעזרת ה' סיום מסכת. ואז, מתוך שמחה של מצווה, תברך "שהחיינו" על השמלה החדשה. היא קיפלה את השמלה, הכניסה אותה לתוך שקית הנייר והניחה אותה בארון למשמרת. ותוך כדי כך התפללה על יצחק שלה, שיהיה תלמיד חכם. היו אלה תפילות, שהתפללה אמא כשבישלה לילד שלה אוכל, כשגזרה את הסוודר שלה ותפרה לו ממנו מעיל. וגם עכשיו, כששמרה את השמלה. אותן תפילות התפללה גם אבא, שהסתובב בין הכפרים להביא לביתו אוכל. אותן תפילות ליוו את הנער כל השנים, עד שהגיע להיות הגאון רבי יצחק הוטנר ה'פחד יצחק'. בנוסף לתפילות העיד הגאון, כי מעשה אימו השפיע עליו רבות וגרם לו לנצל את זמנו בלימוד התורה הקדושה וזכה להעפיל.

מספרים, כי פעם ראה את הצדיק ר' יצחק הוטנר אחד מרבני הישיבה, כאשר הוא לומד לבדו ומדבר אל עצמו. הלה פנה אל הצדיק והביע את תמיהתו ושאל: "למדנו רבנו, מדוע כבוד הרב אינו לומד עם חברותא אלא לבד?". על כך ענה ר' יצחק: "ביקשתי לקבוע חברותא, רק עם מי שאינו מאחר ל'סדר', ואני מצאתי לי ללמוד עם היצר הרע, שכן הוא לעולם לא מגיע באיחור..."

כ"א כסלו

הגאון הרב צבי פסח פראנק זצ"ל זצוק"ל

יומא דהילולא - כ"א כסליו

הגאון הרב צבי פסח פראנק זצ"ל: נולד בקובנה שבליטה ב-כ"א טבת ה'תרל"ג (1873). הוריו השקיעו את כל מעיינם בחינוך בנם בכורם. שקדן, בעל שכל ישר וסברה חודרת אשר הפליאו את מוריו וכל רואיו.

אמו סיפרה כי בעודנו תינוק קבל ממנה פעם סכום קטן של מעות כדמי כיס. כששאלתו מאוחר יותר מה קנה בכסף זה השיב כי שלשל את הכסף לקופת ביה"כ והתפלל כי בזכות הצדקה ישכיל ויצליח בתורה.

האב בחר לו מלמד מובהק. מה מאוד הופתע כאשר בא אליו המלמד ואמר: "בנך מטיב ממני דעת בגמרא, ואין אוכל לקחת כסף חינוך?". בצעירותו למד בישיבות סלובודקה וטלו. בשנת ה'תרנ"ג (1839) עלה לארץ התיישב בירושלים ולמד בישיבות 'תורת חי' ו'עץ חיים'. בשנת ה'תרס"א (1901) התקבל כר"מ בישיבת 'עץ חיים'. בשנת ה'תרס"ז (1907) בהיותו כבן 34 מונה כנספח בבי"ד האשכנזי בירושלים. ממייסדי הרבנות הראשית וחבר במועצת הרבנות הראשית ורבה הראשי האשכנזי של ירושלים בין השנים ה'תרצ"ו-ה'תשכ"א (1936-1960). ענוותן. הקפיד כאשר הירבו בתארי כבוד כלפיו. בעל גמילות חסדים מופלאה. תמך בעניים בצדקה ובהלוואות, אף כאשר כמעט כלתה פרוטה מכיסו. עזר לאנשים שהתנגדו לו וגמלו לו רעות. ביתו היה פתוח לרווחה ושיכן שם אנשים שהיו זקוקים לאכסניה, אף לזמן ארוך. גם בזמן חוליו בעת שבסבל כאבים השתדל ככל יכולתו שלא להטריח אחרים. בעל כח ריכוז מופלא. עסק בתורה בכל מצב: בזמן נסיעות וכשהיה מאושפז. עמד בפרץ בכל ענייני הדת. התיר אלפי עגונות. נפטר בבלייל שבת פרשת וישב כ"א כסליו ה'תשכ"א (1960). חי כ-88 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. **אביו:** ר' יהודה לייב פרנק (לוי). **אמו:** מרת מלכה. **אשתו:** מרת גיטה מלכה (נכדת ר' חיים יעקב שפירא ראב"ד בית הדין האשכנזי). **מרבתי:** ר' אליעזר גורדון, ר' יהושע לייב דיסקין. **ילדיו:** ר' שמואל תנחום, מרת פעשה (נישאה לר' שלמה אלטמן), מרת מינה (נישאה לר' חיים גרונום לנדא), ר' יעקב, ר' יהודה לייב, ר' אברהם, מרת אסתר (נישאה לר' שמואל רוזובסקי- ראש ישיבת פוניביז), ר' שרגא פייבל, מרת חנה (נישאה לר' מנחם בן ציון זקס מחבר סדרת הספרים 'מנחם ציון'), בת נוספת (נישאה לרש"ב שולמן). **מספריו:** •הר צבי- סדרת ספרים שו"ת (8 חלקים- על או"ח, יו"ד, אבה"ע, חו"מ וזרעים). •פירוש על הש"ס •הגהות על השו"ע •הגהות על משנה תורה לרמב"ם •פירושים על התורה •שביבי אור •מקראי קדש על המועדים •הדרת קודש- על מעגל החיים •מקדש מלך- הלכות ביהמ"ק והר הבית.

בשעה שבה היה הרב לומד תורה היה שוכח עולם ומלואו, היה לו כוח ריכוז בצורה מופלאה ביותר. הרב ישב שעות רבות והתעמק בסוגיה שלפניו, ולא היה מרגיש כלל כי מישוהו נכנס לחדרו. מסופר כי פעם אחת נכנס לבקר רב חשוב, והרב היה שקוע בתלמודו. האורח לא העז להפריע לרבינו ונשאר עומד לידו שעה ארוכה, עד שמרוב התרגשותו ממחזה מרהיב זה התפרץ בקריאה: "אוי מקנא אני בו!", לקול הקריאה היפנה הרב את ראשו וראה את האורח.

אף בעת הפגזת ירושלים בשנת ה'תש"ח, בזמן ששקד על תלמודו, לא הרגיש בפגז שחלף מעל לראשו והמשיך לעסוק בתורה כאילו דבר לא קרה.

תורתו של ר' צבי פסח פראנק הייתה רצופת חסד. תמיד ידע לחדור ללב השואל ולהבין את הלכי נפשו. כאשר באה לפניו שאלה של עוף - הטרף הוא אם לאו - והשואל נכר בעוניו, היה מוציא מיד מכיסו סכום כסף, נותנו לאיש, ומבקשו לקנות לעצמו עוף אחר.

פעם אחת התדפקה על דלתו אשה ענייה ובפיה שאלה על תרנגולת. ר' צבי פסח, שראה מיד כי העוף טרף, לא רצה לביישה במתת של כסף. נכנס הוא, אפוא, אל המטבח שבביתו, וזק את הטרפה ופנה אל בתו: "היש לנו בבית תרנגולת, שעדין לא נתשלחה?", שאלה. "כן, אבא, הנה", ענתה בשמחה והגישה

לו את העוף הטרי. ר' צבי פסח יצא אל השואלת, הגיש לה את העוף הכשר ואמר: "הרי לך, התרנגולת כשרה למהדרין".

בספר 'גדולי ירושלים וחכמיה' הובא הסיפור המופלא הבא על הרב: שחר של י' בכסלו ה'תשי"ד. זה עתה סיימו את תפלת שחרית בבית הכנסת. ר' צבי פסח מבקש מכמה ממקורביו לסור אל ביתו. "מה יום מיומיים?" שאלוהו. "מבקש אני לערוך הטבת חלום". הוא מסביר להם ומוסיף: "הרי ב-ז' בסיון אשתקד (ה'תשי"ג) נפטר הגאון ר' זעליג ראובן בענגיס. בליל שבת ט"ו מר-חשוון נפטר מרן ה"חזון אי"ש". והנה הלילה, חלמתי כי בשמיים מחכים לדיין שלישי שצריך להצטרף לבית דין של מעלה... נחרדתי עד מאד, והזמנתיכם לערוך הטבת חלום!". עודם מסיימים לומר את הפסוקים ועומדים לצאת את הבית- הגיע אחד מתושבי העיר לגלות את אוזנו של ר' צבי פסח: "זה עתה עלתה נשמתו של ר' איסר זלמן מלצר לגנזי מרומים".

כ"ב כסלו

הרב שלום מרדכי שבדרון זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ב כסליו

הרב שלום מרדכי שבדרון זצ"ל הידוע כ'המגייד מירושלים'- נולד בשנת תרע"ב (1912) בירושלים. התייתם בצעירותו, וגדל בבית היתומים דיסקין. גיסו של הגאון ר' שלמה זלמן אורבך זצ"ל. אחר נישואיו למד בבית המדרש אהל תורה. התגורר בשכונת שערי חסד בירושלים. שימש כר"מ בשיבת מקור חיים בירושלים ועוד. דרשותיו היו חוצבי להבות אש. בעל לשון שנונה ונלחם עבור כל דבר שבקדושה. סמל לדרשנות מוסרית אמיתית. סגנונו הירושלמי החד לא השתנה כלל. בין אם עמד מול גבירים אמריקנים נכבדים הרחוקים ממושגים מוסריים עמוקים, ובין אם נשא מדברותיו מול בני ירושלים וחשוביה בביה"כ הגדול של זכרון משה- הדרשות אותן דרשות, המסר אותו מסר. בשיעוריו השתתפו אנשים מכל הזרמים. מסר שיעורים בשיבת חברון, שימש כש"צ במוסד בשיבת חברון בימים הנוראים. ידוע בקולו המשתפך, רבים מניגוני תפילות הימים הנוראים כיום לקוחים מניגוניו של ר' שלום שבדרון. לאחר פטירתו חובר עליו הספר 'קול חוצב'. נפטר ב-כ"ב כסליו תשנ"ז (1997). חי כ-85 שנים. ציונו בהר-הזיתים שבירושלים.

סבו: ר' שלום מרדכי שבדרון (המהרש"ם). **אביו:** ר' יצחק. **אשתו:** מרת לאה (בתו של ר' חיים יהודה לייב אורבך). **מרבתי:** ר' שמואל יצחק הילמן. **בנו:** ר' יצחק (מגייד מישרים בירושלים). **בנותיו:** מרת מלכה (נישאה לר' אליהו דוד רייכמן), מרת חיה (נישאה לר' אריה מילצקי), מרת הדסה יוכבד (נישאה לר' צבי שינקר, ראש ישיבת 'בית דוד' בבני ברק), מרת רחל (נישאה לר' שמחה נתן סגל), מרת ברכה אסתר (נישאה לר' נחום מאיר שינלזון), מרת בת שבע (נישאה לר' מנחם שמואל קניגסברג). **מספריו:** •לב שלום- דרשות •הגדת ר' שלום •שאל אביך ויגדך- סיפורים.

עד כמה היו גדולים מעשה החסד של הצדיק סיפר בנו על מעשה אחד, כשנסע הצדיק להפליג לחו"ל דרך נמל חיפה, התרחק משערי חסד לכיוון חיפה ונזכר ששכח לבקר אדם מסוים שמצווה רבה לעודדו ולבקרו, "אנחנו חוזרים לשערי חסד", הודיע לנהג, "כשנגיע, תמתין לי ותקבל תשלום מלא". כשהגיעו,

ר' שלום נכנס לחדרו של האיש בהארט פנים, באותו רגע האדם אמר לו: "הגעת בזמן הנכון", ועוד אמר: "אתה מחיה אותי, משום שאיש לא בא לבקרני, והבדידות קשה לי". ישב ר' שלום ושוחח עימו בשלווה, עד ששכח מנהג המונית, שמחכה לו. לפתע נשמעו נקישות בדלת שהעידו על חוסר סבלנות. נהג המונית היה במתח ואמר: "כבוד הרב, האוניה עומדת להפליג - אתה תאחר". ר' שלום התעקש להתעכב עוד מספר דקות, לנמל הגיע באיחור של כחצי שעה. עיכוב לא צפוי מנע את הפלגת האוניה!

כאשר הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל דיבר באחת מדרשותיו הרבים על המשנה: "והווי זהיר במצווה קלה כבחמורה והווי מחשב הפסד מצוה כנגד שכרה ושכר עבירה כנגד הפסדה", ניגש אליו יהודי ושטח לפניו את סיפורו על הנושא הנידון, וכה היו דבריו: כשהמנשביקים (הלבנים) ברוסיה השתלטו על המדינה אחרי מלחמת העולם הראשונה, היה זה לראשונה מזה שנים רבות שהיהודים נהנו מחופש, ושמחו. התעשרו במיוחד יהודים שנתמזל מזלם להיות בעסקי יהלומים ותכשיטים. אני עצמי הייתי בעסקי היהלומים. כל בוקר הייתי במשרדי בבורסת היהלומים בשעה שמונה, והייתי עסוק כל היום. בוקר אחד היה בכוונתי להגיע למשרד מוקדם. מזוודת היהלומים והתכשיטים היתה אתי כרגיל, אך, כשהלכתי שמעתי מישהו צועק: "עשירי למניין!". סובבתי ראשי וראיתי אדם עומד בפסח בית כנסת זעיר, ומחפש עשירי להשלמת מניין, והוא צעק לעברי וקרא לי לבוא להשלים מניין. חשבתי, שיש לי מעט זמן, ונכנסת כדי להיות העשירי, אך כשנכנסתי ראיתי שהיו שם רק שלושה אנשים מלבדי, ומלבד האדם שקרא לי, אשר שוב עמד בדלת וחיפש "עשירי". "מה זה?" טענתי לעברו: "אני לא עשירי, אני חמישי. זה יקח לך את כל הבוקר להשיג עשרה אנשים!". "אל תדאג", ענה לי, "יהודים רבים עוברים ברחובות אלה כל בוקר". מתוסכל מזה, שהוא לכד אותי, התחלתי לומר תהלים. במשך עשר דקות, הוא השיג עוד אדם אחד, פניתי לעזוב, אך הוא התחנן: "הקשב, זה ה"יארצייט" של אבי, עלי לומר "קדיש". בבקשה הישאר. אני מנסה לארגן מניין במהירות". "איני יכול להישאר עוד", מחיתי, "אני חייב להיות במשרדי בשעה שמונה, ועכשיו כבר שמונה". הוא אמר לי בתקיפות: "הקשב, אינני נותן לך לצאת, יש לי יארצייט, עלי לומר קדיש, ברגע שיהיו לי עשרה אנשים נתפלל ותוכל ללכת". לא רציתי להרגיזו יותר, ובאי-רצון חזרתי לתהלים. חלפו עוד עשר דקות והוא הצליח לגרור בצווארון עוד שני אנשים. שוב התחלתי להתקדם לכיוון הדלת, והפעם הצביע לעברי ואמר: "הקשב עכשיו, לו לך היה יארצייט לזכר אביך, היית רוצה שאני אשאר, נכון? אז עכשיו אני רוצה, שאתה תעשה אותו הדבר בשבילי!" זה שהצביע לעברי, והטענה איך הייתי מרגיש במקומו, גרמו לי פתאום להרגיש אחרת לגבי המצב. הסכמתי כבר, שחלק מהבוקר ומתכניותי במשרד ילכו לאיבוד, יהיה מה שיהיה - אשאר. בערך בשעה 08:30 השיג לבסוף את כל המניין. חשבתי, שגייד משנה וקדיש ואלך, אך לא! הוא התחיל מראשית התפילה. חסר סבלנות הבטתי בשעוני, וראיתי שלא אגיע למשרדי מאוחר, הרבה אחרי השעה תשע. מספר פעמים הסתכלתי סביבי לראות, אולי הגיע עוד מתפלל, כך שאוכל לצאת משם ובכל זאת ישאר לו מניין, אך לא היה מזל כזה! הייתי תקוע שם עד שסיימו להתפלל. כשסיימנו, הודה לנו מאד, הגיש עוגה וויסקי, ואז נתן לנו לעזוב. התחלתי לעשות את דרכי למשרד, נושא את מזוודתי מלאת התכשיטים. כשהגעתי למרחק שני בניינים ממשרדי, אץ לעברי אדם שהכרתיו, כשהוא מנופף בידי בבהלה. "מהר! הסתלק מכאן!" - צווח לעברי בפראות. "הבולשביקים השתלטו היום על המימשל, כמה מהם באו והרגו יהודים בבורסת היהלומים, ועכשיו הם עסוקים באיסוף השלל, הימלט על חייך!". "אני אכן נמלטתי על נפשי, הסתרתני כמשך כמה ימים, וכפי שאתם רואים, יכולתי לצאת מרוסיה. אתם בוודאי מתארים לעצמכם, מה היה קורה לי, לו הייתי עוזב את המניין מוקדם" - סיים האיש את סיפורו.

דמות מיוחדת במינה בשכונת שערי חסד בירושלים, היה הגאון רבי בצלאל גולדשטיין זצ"ל. הכל הכירוהו בכינוי "בצלאל החלבן", היות והלה התפרנס מחלוקת חלב בבתים, כמנהג הימים ההם. פעמים רבות אירע, שבהיות רבי בצלאל בדרכו לחלק חלב, התעוררה לו קושיא בלימוד. והיה אם פגע בתלמיד חכם, מיד שכח את עבודתו, ושקע בשיחה למדנית. ולא אחת קרה, ששכח לחלוטין לחלק את החלב, דבר שגרם לכך שלקוחותיו הקבועים נאלצו לקנות חלב במקום אחר, והוא נשאר 'תקוע' עם סחורתו באין דורש, וגם ללא פרנסה! בשל זאת, כל אימת שראיתיו מרחוק עם כדי החלב, נהגתי להתחמק ממנו, כדי שלא יפסיק מעבודתו, ולא יפסיד את פרנסתו. רבי בצלאל, לא רק שעשה את מלאכתו עראי, אלא שתמיד היה שקוע כל כולו בתורה, וכאשר הסתובב עם כדי החלב בידו, היה הש"ס שגור על פיו עם רש"י ותוספות. על מידת היותו שקוע כולו בתורה, תעיד העובדה הבאה, אותה סיפר המגיד הירושלמי הנודע הגאון הצדיק רבי שלום שבדרון זצ"ל, תושב שערי חסד: והנה, פעם אחת, בעוברי באחת מסמטאות שערי חסד, הבחנתי ממרחק לא גדול בר' בצלאל וכדיו בידי, כשהוא יורד בשיפולי הרחוב. הוא נראה לי מהורהר ושקוע במחשבותיו, והבנתי שקושיא מנקרת לו במוחו, ומן הסתם מיד יעצור אותי, לפיכך נהגתי כתמיד, וחמקתי מיד לסמטא אחרת. אבל הוא ראה אותי והתחיל לרוץ אחרי: "ר' שלום, ר' שלום, יש לי קושיא עצומה על התוספות!" ובעודו רחוק ממני, החל לפרט את קושייתו: "הנה התוספות בבא מציעא בדף פלוני אומר כך...". אבל אני עשיתי את עצמי כלא שומע, והמשכתי להתרחק ממנו. רבי בצלאל לא הרפה, אלא המשיך לצעוק כלפי: "מה קרה? למה אתה בורח? האם הקושיא אינה מוצאת חן בעיניך!?". אמרתי בלבי: אם כך הדבר, צריך אני להסביר לו את סיבת בריחתו. ניגשתי אליו ואמרתי לו: "רבי בצלאל, אם אתעכב לידך לשמיעת הקושיא, אתה תפסיד את הכנסתך, הלא מכירת החלב היא הפרנסה שלך!". התבונן בי רבי בצלאל בעיניו היוקדות אש, ואמר לי בפסקנות מוחלטת: "רבי שלום, התורה היא הפרנסה!!!".

דרשותיו של הרב היו חוצבות להבות, ידע לעורר את לבבות השומעים וזאת בטוב טעם ודעת ובאמצעות משלים. מסופר כי באחד מימי הקיץ בארה"ב. נכנס ר' שלום לבית הכנסת בעיר שבה שהה כדי למסור דרשה, אך בית הכנסת היה כמעט שומם. "מה קרה?" תמה ר' שלום. "חופש, קיץ. כולם נסעו להרים", השיבו לו הבודדים שנתרו. ר' שלום לא התמהמה, עלה אל לפני ארון הקודש ופתח במעשה המבוסס על דרשתו של המגיד מקלם. קולו רעם אל מול מעט המאזינים. "יום אחד, עובר אני ברחוב ושומע קול בכי בוקע מאחד הבתים. מי יודע, שמא זה אדם הזקוק להצלה, או תינוק רעב. אולי אישה עצובה... הבכי מתחזק וממש שובר את הלב. אני ניגש אל הבית ונוקש על הדלת, אך אין קול ואין עונה. הבכי בפנים מתגבר, ואני מחליט להיכנס פנימה. ידי לוחצת על ידית הדלת ופותחת אותה בזהירות. איש אינו נמצא בבית. אבל הבכי עודנו קיים וצריך לחפש מהיכן הוא. אני מתקרב לעבר הקול והוא אינו נמצא בשום חדר, עד שמגיע אני לאחד הפנימי שם נשמעות הבכיות בחוזקה... מאחת המגירות. מיד אני ניגש לפתח את המגירה, ולמול עיני ניצבת... טלית. 'מה לך כי תבכי?' שאלתי אותה. והיא בקול יבבה נורא אמרה לי: 'אני הטלית של בעל הבית. כעת הוא יצא לחופשה. הוא נטל עמו את האוכל, את השתייה, את כל חפצי הלבוש והמשחקים, ואפילו מצלמה הוא לא שכח. את הכל הוא לקח. אבל אותי השאיר לבד כאן'. כך שחה לי הטלית. מיד הרגעתי אותה ואמרתי לה: 'טלית, טלית, עכשיו את לבד, אבל יבוא יום שבו ילך בעל הבית לבית עולמו. הוא ישאיר כאן את הכל: את הכסף והחפצים, את הבגדים, התמונות ואף את כל כספו. רק דבר אחד בלבד הוא ייקח עמו, אותך טלית, ורק אותך'". כשבלו מיצר על ההמונים ה'מנמיכים'

בדתם בימי הקיץ, סיים ר' שלום את סיפורו, והקהל השונה כל כך ממאזיניו ב'זכרון משה'. הטה הרב את אוזנו והרגיש כיצד חודרים הדברים בלב השומעים.

כ"ג כסלו

הרב המקובל שמואל דרזי זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ג כסליו

הרב המקובל שמואל דרזי זצ"ל: נולד בשנת ה'תרפ"ב (1922). עוד בהיותו ילד התאבק בעפר רגליהם של חכמים. בתחילת דרכו עסק במסחר בשוק הסיטונאי בעירק ומשם התקדם כמנהל חשבונות אצל שר האוצר בממשלת עירק. עקב המאורעות, שפקדו את יהודי בגדד הקימו הוריו ישיבה ובית-כנסת בביתם, ומשם הפיצו תורה. בשנת ה'תש"י (1950) בהיותו בגיל 28 עלה ארצה דרך פרס, למרות לחצים והצעות מפתות כדי שיישאר בעירק. רבנו עזב הכול ועלה לא"י. בשנת ה'תשי"ג (1953) נשא לאישה את לטיפה יפה, נולדו להם חמישה בנים ושתי בנות. בשנת תשנ"א, שכל בן צעיר לימים, ר' ישורון, שנפטר בהיותו בן 29 שנים (חמישה חודשים לאחר נישואיו). משחר נעוריו, שקד על התורה. כשהיה מגיע המקובל ר' יהודה פתיה, היה רבנו יושב על אדן החלון ומקשיב. בגיל צעיר היה משמש וכן בית אצל ראשי רבני בבל, מהם החכם ר' ניסים כדורי זצ"ל. בגיל 15 הצטרף ללימוד אצל הגאון ר' יוסף רביע וחכם ששון מזרחי, דרך לימוד זה נכנס לחוכמת הקבלה. למד שבע שנים מדי שבת אצל חכם אפרים הכהן. למד עם חכם סולימאן מוצפי בליל שני ושישי בביה"כ "טוויג". למד עם ר' יעקב מוצפי בביה"כ "שמש צדקה". וכן למד חברותא עם ר' יהודה צדקה שנים רבות. כעשרים ואחת שנים למד חברותא עם הרב יצחק כדורי בישיבת "דור ישרים" (בחייהם ובמותם לא נפרדו, ציונו של הרב דרזי בסמוך לציונו של הרב כדורי זצ"ל), אח"כ הקים רבינו את ישיבת המקובלים 'ניות ברמה', בה שימש כראש הישיבה עד יומו האחרון. בבחרותו, למד בבית המדרש 'בני ציון' בבגדד, בבניין שהוקצה לישיבה ע"י המקובל הגאון והצדיק חכם סלמן מוצפי זיע"א. בבית המדרש הכירו השניים זה את זה. כאשר התמנה רבי מוצפי סלמן זצ"ל לראש הישיבה, החל חכם שמואל דרזי למסור שיעורים בישיבה. באותן שנים מסרו השניים שיעור קבוע שהתקיים עד לפנות בוקר, בנוכחות כמאה תלמידים. השיעור היה מתחיל באמירת תיקון חצות במשך כשעה וחצי. לימים העידו הנוכחים, כי בכל לילה חשו מחדש שבלילה זה חרב בית-המקדש. בכל יום הלך בקביעות לכותל, במשך כ-40 שנים היה נראה ראשון בהנף החמה, בקיץ ובחורף. ואפילו בימי השלג כאשר היה צריך לעשות מאמצים עילאיים כדי להגיע.

ראש ישיבה, מקובל, מוהל, גאון בנגלה ובנסתר, איש חסד ואמונים. יראת שמיים טהורה. מעמודי האש העולמי בהבנה ובידיעת כל רזי תורת הקבלה. עבד את בוראו במסירות נפש. התעצם בתפילה על פדות השכינה וגאולתן של ישראל. קירב לבבות רבים לאביהם שבשמים. גמל חסדים בסתר וחיתן יתומים רבים. איש אמת. התבקש לישיבה של מעלה בשבת קודש פרשת 'זישב', בזמן רעוא דרעווין בקריאת התורה. כ"ג כסליו ה'תשס"ו (2005). חי כ-83 שנים. ציונו בהר המנוחות בגבעת שאול. אביו: ר' יצחק. אימו: מרת שמחה. רבותיו: המקובלים הגאונים ר' יוסף רביע זצ"ל, ר' ששון מזרחי זצ"ל, ר' אפרים הכהן זצ"ל, ר' יהודה פתיה זצ"ל. חברותות: המקובלים הגאונים ר' סולימאן מוצפי זצ"ל, ר' יעקב מוצפי זצ"ל, ר' יהודה צדקה זצ"ל, ר' יצחק כדורי זצ"ל, ר' ששון לוי זצ"ל.

פעמים רבות חשו ברוח-הקודש האופפת את הרב. סיפר שמשו של הצדיק, ר' משה, כי באחד הימים בשעת חצות בעודו ישן, ניגש אליו הרב דרוזי להעירו, שכן בהיותו משמש כשמש, הקצה לו הרב חדר בביתו. ר' משה הזדרז וקם, כשיצא ראה, כי כעשרים אברכים מוכנים לנסיעה דחופה ואשר שני גדולי עולם, הרב דרוזי זצ"ל והרב כדורי זצ"ל התכוננו לבצעה ללא דיחוי. מיד הם נסעו בטרנזיט והגיעו בסביבות השעה 02:30 לפנות בוקר לציונם של אביי ורבא. שם עשו ייחודים והתפללו עד אור הבוקר ללא דיבורים. משם הם נסעו לציונו של בניהו בן יהודע, ולבסוף כשסיימו, העז אחד מהאברכים לשאול את הרב: "רבנו, מה קרה?". הרב השיב כי נגזרה גזרה קשה על עם ישראל מאזור סוריה, אך, ברוך ה', הם הצליחו בעזרת התפילות לבטל את הגזרה הנוראה. ואכן, באותו יום הייתה תקרית גדולה באזור סוריה, ולא היו לעם ישראל שום אבדות בנפש. הרב דרוזי והרב כדורי לא שמעו חדשות, ולמרות הכול, הם ידעו הכול לפני כולם.

היה זה כאשר צרה חדשה נחתה על עם ישראל ככלל ועל ירושלים בפרט - כת ה"מורמונים" (בעולם חיים כיום מעל 12 מיליון מורמונים, אשר כל מטרתם היא להחטיא את עם ישראל באמצעות הטפה מסיונרית). הם רצו לבנות בסמוך למקום המקדש את בית זוהמתם. רבינו והמקובל הרב יצחק כדורי עמדו בפרץ כדי לעקור את הדבר. המורמונים מומחים בכישופים, וניסו לעשות הכול כדי לגרום לעם ישראל לסטות מדרך הישר, כדי שיהיה יותר קל להשמידו. באחד הפעמים בהם מסר רבינו שיעור, לפתע הפסיק באמצע השיעור ואמר, כי הוא מרגיש דבר רע הנמצא בתוכם, ולא נרגע, עד שאמר, כי חש הוא באישה העומדת בחוץ וכולה רוע ובאה מכת המורמונים כדי להזיק. שמשו של הרב, ר' שלום, יצא החוצה, ואכן ראה אישה המכוסה מהראש ועד כף רגל. היא ניגשה למשמש וביקשה להיכנס אל הרב באמתלה, כי יש לה בעיה חמורה והיא מבקשת את ברכתו של הרב. כמובן שר' שלום לא אפשר לאשה להיכנס. היא ניסתה שוב ושוב, וכאשר ראתה, כי לא תותר כניסתה לרב, ובטרם עזבה את המקום, צעקה בקול גדול ושרטה את ר' שלום שריטות עמוקות בידו, עד שעור ידיו נשאר בצפורניה, והוא חזר לשיעור כשכולו זב דם. רק לאחר מכן אמר הרב, כי חש הוא שהטומאה חלפה לה, ועתה ניתן להמשיך בשיעור. גם בתפילותיהם בכותל ניסו המורמונים להפריע, הכמרים היו באים עם טלית מעל ראשם - כדי שלא יזהו אותם, וכך יוכלו לשבש את תפילותיהם. אולם הרב תמיד הרגיש בהם, והיה שולח מתלמידיו, כדי שיסלקו אותם מהמקום הקדוש.

פעם הגאון הרב יעקב יוסף שלח אל הרב בחור, בכדי שיחליפו שם לאביו שכבר עבר 3 פעמים ניתוח לב, וקרוסו לו כל המערכות. הניתוח ערך 18 שעות ואפילו לא סגרו לו את התפרים מרוב שהמצב היה חמור, וחשבו שאין מה לעשות. הרב הוסיף לו את השם "בן ציון" ונתן לו קמיע שמכניסים לתוך מים במשך עשרה ימים ושותים. אולם במקרה זה לא היתה אפשרות שהחולה ישתה מן המים, ולכן הרב אמר שישימו לו מהמים על המצח, על השפתיים ועל הלב. והנה, באותו יום כבר העבירו אותו למחלקה רגילה ואפילו לא לטיפול נמרץ. ולאחר עשרה ימים החולה השתחרר מבית-החולים. כל זה היה בחודש אייר תשס"ב, ובסוף שנת תשס"ג איבד החולה את הקמיע ושכח מזה, לאחר מכן קיבל דלקת ראות חריפה והיה שלושה שבועות במחלקת טיפול נמרץ. הרופאים אמרו לו שיתכונן לגרוע מכל כי המצב קשה מאוד, והרב שוב עשה קמיע ואמר שהרבה מסירות נפש הוא משקיע בזה, ואחרי אחד עשרה ימים הוא יצא מבית-החולים. שאלו את הרב מדוע הפעם זה לקח 11 ימים ואילו בפעם שעברה הוא יצא לאחר 10 ימים, אמר להם מכיוון שבשבת שכחו להשרות במים לכן אותו יום לא נחשב והיו צריכים יום נוסף.

הרב היה הולך בכל יום בקביעות לכותל, היה הראשון ובכל מצב. אין זה משנה אם היה מדובר ביום גשום ואפילו בימי השלג והיה צריך לעשות מאמצים עילאיים בכדי להגיע. **איש אמת**, עד שקשה להאמין מהי מידת האמת שהיתה בו. אנשים העידו שהיו רחוקים מאוד מתורה ומצוות ואמרו כל זה היה עד שפגשנו את הרב דרזי, אבל כשפגשנו אותו לא יכולנו לעמוד מול האמת שלו וחזרנו בתשובה.

הרב ידע את יום מותו, הרבנית הצדקת מספרת כי סמוך לפטירתו אמר לה החכם: "הינך רואה זה חצות! זה זמן חצות!" ולא ירדה לסוף דעתו. אולם במוצאי שבת קודש עת אשר הזדרזו ורצו להספיק לקוברו קודם חצות לילה (שכידוע לפי כמה מקובלים העניין בזה במוצאי שבת קודש) הבינה אז כנראה מה היתה כוונתו. הרב הגאון ר' מאיר מאזוז שליט"א בהספדו על הרב דרזי לאחר שלושים סיפר כי הגמרא בתענית דף ט' עמוד א' דורשת על הפסוק "ואכחיד את שלושת הרועים בירח אחד". לאחרונה גם אצלנו הלכו שלושת הרועים וסימנך "תשב אנוש עד דכא" - ר"ת הרב דרזי שמואל זצ"ל, הרב כדורי יצחק זצ"ל והרב אטון שבתאי זצ"ל. והם אף נפטרו בסדר זה.

האדמו"ר הרב אלימלך סג"ל לאווי מטאהש זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ג כסליו

האדמו"ר הרב אלימלך סג"ל לאווי מטאהש זצ"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ה (1864) בטאהש. נקרא בשם 'אלימלך' לאחר שאביו השתטח על ציון קודשו של הרה"ק ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (מח"ס 'נועם אלימלך') ביומא דהילולא - כ"א אדר, והתפלל שם כדי שיזכה להיושע בבן זכר. כשהיה קטן העיד עליו אביו כי עתיד הוא להיות רבי ופועל ישועות. בהיותו ילד קטן חלה בדלקת ריאות והרופאים לא נתנו לו סיכוי להבריא ונעשה עימו נס והבריא לגמרי. ב-כ"ח סיוון ה'תרל"ג (1873), בהיותו בן שמונה שנים נפטר אביו. גיסו (הגאון ר' יהוסף מקאסאני מח"ס 'בני שלשים'), שמילא את מקום חותנו גידל אותו בביתו. לאחר נישואיו ישב במשך ארבע שנים על שולחן חותנו. רבינו קיבל כתב הסמכה מגדולי הדור, בניניהם: הגאונים ר' יצחק שמלקיש (אבד"ק למברג מח"ס 'בית יצחק'), ר' יואל צבי ראטה (מח"ס 'בית היוצר') ור' יהודה גרינפלד (אבד"ק סעמיהאלי). גאון אדיר בנגלה ובנסתר. בכל שנה ושנה היה מסיים את כל הש"ס. שלוש פעמים בשנה היה מסיים את כל ספר הזוהר ופעמיים מסיים את ספר תיקוני הזוהר. ענותן מופלא. עשה פעולות רבות בחוכמה גדולה כדי להסתיר את שמו כדי שלא יתפרסם. מטעם זה לא בחר מעולם גבאי קבוע ותמיד בחר גבאי שיהיה בעל מומים, שהיה קצת אילם או קצת עיוור או שאינו שפוי בדעתו כראוי, כדי שלא יבין את מעשיו. רבינו לא כתב את חידושי תורתו בספר, אף שחידש תמיד חידושים רבים בלימודו הן בתורת הנגלה והן בתורת הנסתר כדי שלא יתפרסם. בהמשך חזר לטאהש. לאחר שגיסו עבר לכהן כרבה של קאלוב רבינו התמנה כרבה של טאהש. מידת השמחה שלו הייתה מושרשת בקרבו, גם כאשר שררה בביתו חשכת עניות נוראה. פעל ישועות בקרב הארץ. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-כ"ג כסליו ה'תש"ג (1942). חי כ-78 שנים. ציונו באוהל אביו בטאהש. **אביו**: האדמו"ר ר' משולם פייש מטאהש (בן ר' מרדכי. משושלת ה'תוספות יום טוב'. בשנת ה'תרל"ג פרצה מגיפה גדולה והפילה חללים רבים, ובתוכם גם שניים מבניו, קיבל על עצמו למסור נפשו וע"י כך תיעצר המגיפה ואכן כך היה). **אימו**: מרת מינדל (בת ר' ישעיה דוד שטראסר). **אישתו**: מרת פראדיל (בת ר' יצחק איזיק מסוואליווא, מח"ס 'תולדות יצחק'). **ילדיו**: ר' מרדכי הי"ד, ר' יצחק איזיק הי"ד (האדמו"ר מקליינווארדיין), ר' אליעזר צבי הי"ד (דומ"ץ טאהש), ר' אשר הי"ד (אבד"ק קאלוב), ר' חיים

שלמה (אבד"ק חוסט). **מרבותיו:** ר' שלמה שפירא ממונקאטש (מח"ס 'שם שלמה' - רבינו היה תלמידו המובהק), ר' צבי אלימלך מבלאזשוב.

סיפרה אימו של הרה"ג ר' יונה וויזל ילידת טאהש מעשה פלא: בביתם עבד ערל. באחד הימים בשעת עבודתו נפל העבד ומת במקום. על כל המשפחה נפל פחד גדול, אולי חלילה יעלילו עליהם שהם הרגו אותו ואז הם יהיו בסכנה גדולה. הם רצו מהר לרבינו. כאשר הצדיק שמע מה אירע הוא התלווה איתם לביתם. כשהגיע לשם, רבינו נתן מכה לערל, ואמר לו ללכת. לעיניהם המשתוממות הערל שמת, קם והלך לביתו. כאשר נכנס לביתו נפל ומת שם, ולהם הייתה הישועה.

סיפר נכדו האדמו"ר מטאהש זצ"ל: "אני זוכר שבשנת ה'תרצ"ט השיא דודי כ"ק הרה"צ רבי חיים שלמה סג"ל לאווי זצ"ל מחוסט טאהש את בתו. שמחת החתונה התקיימה בעיר טאהש, בחצר קודשו של זקני הקדוש זיע"א. בלילה ההוא אפפה את זקני הקדוש שמחה עילאית, שעלתה על גדותיה, וארשת של צהלה הייתה נסוכה על פני קודשו. כשהגיע זמן ריקוד - שעת 'מצווה טאנץ', הוא פיזו וכרכר בכל עוז, בהתלהבות נפלאה ובדביקות עצומה. היה זה מעמד נשגב, שלא ישכח מפי כל הנוכחים במקום. תוך כדי כך, פשט זקני הקדוש את השטריימל מעל ראשו וזרק אותו לעבר החסיד מוה"ר ר' יחזקאל ווידר. ר' יחזקאל היה שנים רבות חשוך בנים ר"ל. כעבור פחות משנה זכה ר' יחזקאל להיפקד בזרע בר-קיימא".

פעם אחת הגיע לרבינו אדם וסיפר שקיבל צו גיוס להתייצב לצבא. השר הנקרא ראש-העיר שבאותו מחוז היה רשע גדול ומשומד. הוא היה צריך ישועה גדולה כדי להינצל מידי ואל להתגייס. אמר לו רבינו: "הרי כתיב: 'יְכַרְסֶנָּה חֲזִיר מִיַּעַר' (תהילים פ, יד), רש"י פירש על הפסוק הזה כי אות עין של מיער תלויה, הרי מפורש כי העין של המעיאר (ראש העיר. המילה מעיאר נשמעת כמו מיער) תלויה. כלומר, שלא יראה אותך. כעבור מספר ימים חזר האיש וסיפר כי כאשר התייצב לפני המעיאר, הוא לא פנה אליו כלל, כאילו הוא לא ראה אותו, וכך יצא לשלום.

הרה"ח ר' חיים צבי שבארץ סיפר מעשה פלא שהתרחש איתו: ר' חיים צבי הגיע לרבינו כדי לבקש את ברכתו להיפטר מגיוס לצבא בהונגריה. רבינו נתן לו שתי קוביות סוכר לסגולה. בדרך פגש יהודי, שגם הוא חיפש דרך להיפטר מהצבא. היות והיה בעל לב רחום הוא נתן לו קוביית סוכראחת. כאשר הגיע הזמן והוא נקרא לצבא. לאחר הבדיקות נתנו לו פטור רק לחצי מהזמן. הוא הלך לרבינו והתאונן, שקיבל למעשה רק חצי פטור. הרבי מיד שאל אותו: "מה עשית עם קוביות הסוכר?" הוא סיפר לו את כל המעשה. הרבי הגיב: "נו, וכי מה רצית? חצי ממה שנתתי לך היא חצי ישועה".

כ"ד כסלו

הגאון הרב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ד כסליו

הגאון הרב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל - נולד ב-י"ד חשוון ה'תרע"ה (1914) בקמניץ (הוריו היו תושבי בריסק ובגלל המצב לפני מלחמת העולם הראשונה התגוררו אצל הורי אימו). בילדותו למד בת"ת המקומי ונודע לעילוי. כשהיה כבן 11 שנים התחיל את לימודיו בישיבת 'תורת חסד' בבריסק. בגיל 16 נסע לקוברין ללמוד. בהמשך למד בישיבת קלצק וישיבת 'תורת חסד'. בשנת ה'תרצ"ז (1937) לאחר

שקיבל צו גיוס לצבא הפולני (על אף שהיה אמור לקבל פטור בגין אחיו ששירת בצבא) שינה את שם משפחתו (שטימן) כדי להציג את עצמו כבן יחיד ולהשיג פטור. אולם המהלך נכשל, ובעקבות זאת עבר לשוויץ עם שני נכדי ר' חיים סולובייצ'יק (ר' משה ור' אריה לייב גליקסון), שם למד ולימד. בזמן מלחמת העולם השנייה איבד את משפחתו, והוא נלקח למחנה העבודה בשאונברג. לאחר נישואיו התגורר בלוגאנו.

בקיץ ה'תש"ה (1945) עלה לארץ. כעבור חצי שנה מונה לראש ישיבת 'חפץ חיים' בכפר סבא. באלול ה'תשט"ו (1954) מונה כראש ישיבת פוניבז' לצעירים. בשנת ה'תשכ"ה (1964) מונה כראש כולל פוניבז'. בשנת ה'תשל"ח (1977) הקים את ישיבת 'גאון יעקב' ובה שימש כראש ישיבה. בשנת ה'תשמ"ט (1988), הוזמן ע"י הרב שך לכהן במועצת גדולי התורה של דגל התורה. יום וסייע בהקמת רשתות כוללים שבהם אלפי אברכים, כגון: 'עטרת שלמה', 'יששכר באהליך' ו'מגדל עז'. בשנת ה'תשנ"ח (1997) ייסד את ישיבת 'אורחות תורה'. הקים עם ר' יעקב אריה אלטר, האדמו"ר מגור, את רשת מוסדות החינוך 'נתיבות משה'. ענוותן. הגאון ר' חיים קניבסקי אמר על רבינו שיש לו רוח-הקודש. שקדן מופלא. וותרן מופלא. נפטר ב-כ"ד כסליו ה'תשע"ח (2017). חי כ-103 שנים. ציונו בבני-ברק. **אביו:** ר' נח צבי (שימש כמלמד ושמש ביה"כ 'חברה לווייה' בבריסק). **אימו:** מרת גיטל פייגא (בת ר' משה אליהו גיבורובסקי). **אשתו:** מרת תמר (בת ר' שמאי קורנפלד מחסידי גור. נישאו בטבת ה'תש"ד-1943). **מרבתי:** ר' יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק, ר' משה סוקולובסקי, ר' אברהם יעקב גורדון (המשגיח), ר' פסח פרוסקין, ר' שלמה מטות, ר' ישראל חיים קפלן, ר' שמחה זליג ריגר (מו"צ). **חברותא:** ר' שאול קרליץ, ר' משה יהודה שניידר. **מתלמידיו:** ר' יוסף רוזנבלום (ר"י 'שעריישראל' ברוקלין), ר' בן ציון פלמן (רב שכונת 'נחלת משה'), ר' איתמר גרבוז (ראש ישיבת 'אורחות תורה'), ר' חיים שאול טאוב (האדמו"ר ממודז'ץ), ר' אלימלך בידרמן (המשפיע), ר' דן סגל, ר' דניאל וולפסון (ראש ישיבת 'נתיבות חכמה'). **ילדיו:** מרת רחל דבורה (נישאה לר' זאב ברלין, מייסד וראש ישיבת 'גאון יעקב' בבני ברק), ר' משה (ר"מ ביישיבת 'עטרת שלמה'), ר' שרגא נח (ר"י לצעירים 'קהילות יעקב' בבני ברק. חתן ר' חיים קניבסקי), מרת טובה ציפורה (נישאה לר' דב שפירא, ר"י 'יד הלוי' בירושלים). **מספריו:** •אילת השחר- חידושים על מסכתות התלמוד, על התורה ועל הגדה של פסח •חסד ומשפט- על מסכת סנהדרין •ימלא פי תהילתך- שיחות מוסר •מפקודיך אתבונן- שיחות לימים נוראים •עזי ומגיני- על מתן תורה.

לפני למעלה מחמישים שנה, עת כיהן רבינו, כראש ישיבת 'כפר סבא', שהתנהלה על ידי 'צעירי אגודת ישראל', סוכם עימו על גובה השכר החודשי, שיינתן לו, אך מצבה הכלכלי של הישיבה לא איפשר לה לעמוד בהתחייבות. רבינו לא אמר מילה, ואף לא רמז בעניין. כיצד פירנס את ביתו אז? מאכלים מבושלים ירדו מעל שולחנם של בני הזוג שטיינמן במשך כל ימות השבוע! גם בשבת, בזמן שכל ישראל מענגים את שולחנם בבשר ודגים, להם לא היה במה לרכוש מצרכים יקרים אלו... כך סיפרה לימים הרבנית הצדקת מרת תמר ע"ה לנכדיה: "ביום שישי הייתי הולכת לשוק וקונה שני חצילים. פרסתי אותם לפרוסות וטיגנתי אותם. לאחר שרבינו קידש על היין ובצע את לחם המשנה, הגשתי לו מנת 'דגים' - פרוסת חציל מטוגן. כשסיים לאכול, הוא שר זמירות, אמר דברי תורה ערבים, ואז הגשתי לו מנה 'בשרית' - פרוסת חציל מטוגן... כך לא שבת אחת ולא שתיים, לא שנה ולא שנתיים! במשך שש שנים רצופות! שבת אחרי שבת, אכלנו חלה וחציל בתור דגים ובתור בשר..." כעבור שש שנים התמנה להנהלת הישיבה מנהל חדש צעיר ונמרץ. כששמע כי בבית רבינו אוכלים חצילים בשבת, מיהר ביום שישי ובא לרבנית, והגיש לה מעטפה עם כסף, שיספיק לקניית עוף ודג לכבוד השבת... היא לא סיפרה

לבעלה הגדול, כי חפצה להפתיע אותו. בסעודת שבת לאחר שבצע על החלה, הגישה לו... מנה אמיתית של דג! רבינו לא שאל מאומה ואכל את הדג, אבל, כשהוגשה לו גם מנת העוף התעניין, מניין היה לה הכסף לקנות מוצרים יקרים שכאלו... היא השיבה בשמחה, כי המנהל החדש נתן לה את המגיע להם... רבינו הרהר מעט ופנה לרעייתו ושאל אותה: "האם החצילים היו לך כל כך רעים?". היא ענתה בנחרצות: "לא!" - "אם כן", פסק בעלה הגדול, "חבל על כספי הישיבה, במוצאי שבת קודש השיבי את יתרת הכסף, ונמשיך לענג את השבת בחצילים..."

פעם, כשלא היה כסף למשכורות נוצר מצב, שהרמ"ם לא קיבלו משכורות במשך תשעה חודשים!. לבסוף, כשהגיע הכסף, ויתר רבינו על המגיע לו, באומרו, שהרי על לימוד התורה אינו לוקח כסף, וכל מטרת הלקיחה היא, כדי שיוכל לחיות ולהתפרנס. הוא הרי נשאר בחיים כל החודשים האלה, ואין הוא זקוק עתה לכסף זה... (הגש"פ בצלו חמדת?)

ידוע לבני הבית כי לרבינו אין 'חוש ריח', ולכן ב'הבדלה' במוצש"ק אינו מברך בעצמו על הבשמים. וסיפרה הרבנית ע"ה שלא היה זה מלידה אלא לאחר נישואיהם גרו בשוויץ, ועל יד ביתם היה בית עבודה זרה, והיו מקטירים שם תמיד לעבודה זרה כל מיני מרקחות של בשמים, והריח היה מתפשט בכל האזור, ומאוד מאוד כאב לבעלה הגדול, שצריך להריח ריח של עבודה זרה, ולא ידע את נפשו מצער, עד שיום אחד התפלל וביקש בתחנונים מהקב"ה, שיטול לו את 'חוש הריח', ולאחר יומיים בא לרבנית בשמחה וסיפר לה, שאכן שמע הקב"ה את תפילתו, וכבר אינו מריח כלום.

כ"ה כסלו

הרב מקובל רפאל אברהם שלום מזרחי שרעבי זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ה כסליו

הרב מקובל רפאל אברהם שלום מזרחי שרעבי זצ"ל הידוע בכינויו הרא"ש - נולד בירושלים בשנת ה'תקל"ה (1774). כיהן כראש ישיבת המקובלים 'בית א-ל' (מעניין לציין שגם אביו, וסבו שימשו כראש ישיבת המקובלים 'בית א-ל'). גאון בתורה בנגלה ובנסתר. התפרסם כעושה נפלאות וכונה 'בעל הנס'. בעל יראת שמים עצומה. נפטר ב-כ"ה כסליו (יום ראשון של חנוכה) ה'תקפ"ז (1826). חי כ-52 שנים. ציונו בהר הזיתים (בחלקת החסידים) בירושלים. אביו: ר' חזקיהו יצחק. סבא (מצד אביו): המקובל ר' שלום שרעבי (הרש"ש). סבא (מצד אמו): ר' יצחק קובו הראשון. אמו: מרת שמחה. מרבתי: אביו, ר' חזקיהו יצחק שרעבי. מתלמידיו: ר' ידידיה רפאל אבולעפיה (שימש כראש ישיבת המקובלים 'בת א-ל'), ר' חיים אברהם גאגין. מספריו: דברי שלום - על עץ החיים ושמונה שערים של ר' חיים ויטאל, דרשות קבליות, כוונות התפילה ודינים ומנהגים.

מעשה בבחור ספרדי, שחי בעיר העתיקה בירושלים בדורו של ראש המקובלים, רבי רפאל אברהם שלום מזרחי שרעבי, נכדו של הרש"ש הקדוש זיע"א. פרנסתו של אותו בחור מחנות מכולת שהייתה ממוקמת מול ישיבת "בית אל" והיה מתנהג כחסיד וצדיק, עד שהיו אנשי העיר מלגלגים עליו וקוראים אותו בצחוק בשם "חכם שמואל", והוא שומע חרפתו ואינו משיב. יום אחד הגיע מסוריה יהודי עשיר גדול, אשר רצה לזכות בהונו לחיי עולם הבא, ולכן הגיע לפני רבינו רפאל ואמר לו, שברצונו לתמוך בו מהונו הרב. שמע

זאת רבינו ואמר: "כאן יש יהודי חנווני ירא שמים בתכלית ומתפרנס בדוחק. לך ותאמר לו, שמהיום הוא יספק לחכמי הישיבה כל צרכיה, וכבודו ישלם לו מדי חודש בחודשו עבור סחורתו". שמע זאת אותו אדם והסכים בשמחה רבה. העשיר חזר לארצו ובכל חודש היה שולח כסף עבור הוצאות הישיבה. והנה, חודש אחד לא הגיע הכסף. אמר החנווני לעצמו: "אך מקרה הוא" והמתין. בחודש לאחר מכן שוב לא הגיע כסף, ולשמואל החנווני לא היה מה לתת להם, שהרי גם מה שכבר סיפק להם היה בהקפה, ולכן גם הוא בעצמו היה כעת בעל חוב. בלב כבד בא וסיפר לרבינו, את מה שאירע. אמר לו הרב: "זה בוודאי לא סתם מקרה, בוא ונלך לראות בשלומי". קמו שניהם ונסעו לסוריה. הגיעו לביתו של העשיר ומצאוהו חשוך, ואשתו יושבת ובוכה. שאל הרב לפשר הדבר. ענתה ואמרה: "המושל בעיר רשע גדול, וכבר זמן רב שנתן עינו בממונו של בעלי. לפיכך העליל עליו עלילה והביאו אותו לבית האסורים". כעס הצדיק ושאל: "היכן ביתו של המושל?!". אמרה לו: "סכנה גדולה ללכת שמה, שומרים רבים סביב ביתו וצריך היתר מיוחד כדי להיכנס". הרב לא שמע אליה, לקח את הכתובת ואמר לחכם שמואל: "בוא עמי ולא תפחד, ה' ישמרנו!". הלכו והגיעו לפני מחנה השומרים הראשון, עשו את דרכם פנימה, ולמרב הפלא אף אחד מהשומרים לא פצה פה, אולי גם לא ראו אותם. עברו גם את המחנה השני ושוב חזר המעשה על עצמו. אף אחד מן השומרים לא פנה אליהם. הם המשיכו בדרכיהם, והנה כבר נכנסו לתוך גנו של המושל, והוא יושב בכיסאו. תכף כשראה אותם נכנסים, מיד רץ אליהם, לפני שייכנסו לבית ושאל בהכנעה: מה בקשתם ולשם מה באו? אמר לו הרב: "היכן יהודי פלוני? תאמר לי מה פשעו?". ענה המושל: "שום פשע! תכף אני שולח אותו חזרה לביתו". "והיכן כל ממונו והוננו?" הקשה הרב. "גם את הכסף אשלח עמו חזרה אל ביתו, לא אחסיר ממנו דבר!", השיב המושל. חכם שמואל עומד ומשתומם: "מה קורה כאן? כיצד נכנע כך המושל לפני החכם, שאינו מכירו ולא ראהו מעולם?!?". הדברים היו נשגבים מבינתו. ואכן תוך שעה, קיים המושל את הבטחתו. הוא שלח את היהודי בכבוד רב אל ביתו עם כל רכושו. ותהום כל העיר על דבר הפלא הזה. כמוכן, העשיר התנצל בפני חכם שמואל ושילם כמוכן עבור כל מה שהגיע לו. ובינתיים ראה חכם שמואל את כל השפע שיש שם בסוריה, והנה מחירו זול כחצי מהמחיר בירושלים, החליט לנצל אותה הזדמנות, ולכן עמד וקנה ומילא שש עגלות בסחורות ושכר גוי שיוליך אותם עמם לירושלים.

בדרכם אמרו לגוי: "כעת חצות לילה, אנו נעצור לתפילת חצות, ואתה תמתין לנו מעט". ישבו שניהם וערכו 'תיקון חצות' בבכיות נוראות, ולא שמו לב למתרחש סביבם. כשסיימו להתפלל ולשפוך צוקם לפני שוכן מרומים, שמו לב, כי הגמלים יחד עם כל הסחורה, שרכש שם נעלמו יחד עם הגוי. אמר רבי רפאל לחכם שמואל: "אל תצטער כלל! שב ואמור שירות ותשבחות וה' יעזור!". בינתיים עשה הרב מה שעשה, ואחר כמה זמן, חזר הגוי יחד עם הגמלים וכל הסחורה שעליו, והוא בוכה. שאלו רבי רפאל: "איפה היית ומה עשית?". ענה הגוי: "בעת שישבתם להתפלל אני נמנמתי, לפתע באו שלושה שודדים וחרבם בידם, סתמו את פי, וקשרו את ידי ולקחו אותי בשבי ואת הגמלים וכל הסחורה עימם. לפתע פתאום הגיעה רוח חזקה ועצומה. היא הרימה את השודדים והשליכה אותם למרחקים. הפלא הגדול היה, שהרוח לא הרימה את הגמלים והסחורה. ומיד שראיתי כך, התחלתי להודות לאלוקים וברחתי כל עוד נפשי בי ושבתי אליכם". "ומדוע אתה בוכה?" שאל הרב. "מכיוון שפחדתי מהרוח, שלא תיקח גם אותי, וכעת שניצלתי, בוכה אני משמחה!" ענה הגוי. בדרך, אמר הרב לחכם שמואל: "דע לך ידידי החסיד, שבעוד חודשיים אני קרוי לישיבה של מעלה, לכן לא תגלה, את מה שראית אצלי עד יום פטירתך, רק בתוך ההספד שתישא בהלווייתך, תאמר להם, מה שראו עיניך". ואכן כפי שאמר הצדיק כך היה. רבינו התבקש לבית עולמו וחכם שמואל פרסם את שאירע.

המקובל הרב אברהם מרדכי נסים הררי רפול זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ה כסליו

המקובל הרב אברהם מרדכי נסים הררי רפול זצ"ל - נולד ב-ט"ו ניסן ה'תרנ"ה (1895) בירושלים העתיקה. את ראשית חינוכו קיבל בת"ת בשכונת הבוכרים. בתום לימודו עבר ללמוד בישיבת 'אוהל מועד'. אחר נישואיו המשיך בשקידתו הרבה, עלה ונתעלה מאוד. בימי מלחמת העולם הראשונה (שנים ה'תרע"ד-ה'תרע"ח 1914-1918), למרות שהיה מטופל בילדים קטנים ובחוסר כל, לא הרפה מלימוד התורה הקדושה. בשנת ה'תרע"ה בחודש אייר (1915) התכנסו גדולי החכמים לצורך תיקון, ורבינו על אף גילו הצעיר (20 בלבד) נכלל בין גדולי המקובלים הגאונים - ר' שאול קצין, ר' חיים שאול דוויק הכהן, ר' אברהם עדס, ר' אברהם טוויל הכהן, ר' עזרא הררי רפול, ר' ראובן שרבאני, ר' שמואל בוחבוט ועוד. בשנת ה'תרפ"ג (1923) נפתחה ישיבת 'פורת יוסף' בירושלים בעיר העתיקה ורבינו החל ללמוד ונמנה עם בוגריה. בשנת ה'תשט"ז (1955) עבר ללמוד בישיבת 'עוז והדר' שגאולה (לאחר שהישיבה נחרבה ע"י הירדנים). סיפרו חכמי המקובלים, שכל שאלה בווהר הקדוש שהיה מוקשה עליהם היו פונים לרבינו ומיד היה מציין את המקור המדויק תוך כדי שהיה מצביע על הדף והשורה בבקיאאות מדהימה. וכן העיד הגאון ר' עובדיה יוסף זצ"ל: "כל מה שהיינו מחפשים בדברי רבותינו בש"ס ובמדרשים ולא מצאנו- שואלים היינו את ר' אברהם רפול, והיה עונה לנו ומאיר את עינינו". גאון בנגלה ובנסתר.

כשהיה בגיל שלושים, איבד את ראייתו בעין. רבים פנו אליו ונושעו. כשבאו אליו וביקשו את ברכתו, נהג לומר: "תתפלל אתה, ואני אנסה להתפלל. אם יעזור ה' יתברך - תתקבל התפילה". ואכן, תפילותיו לא שבו ריקם. פניו הפיקו שמחה תמידית. אולם כשדיבר על מעמד יום הדין שאדם עתיד לתת לפני הקב"ה, היה פורץ בכי. יגע רבות בחינוך צאצאיו לתורה. גמל חסד עם הרבים. כששמע על חולה מסוכן או חלילה על אסון שהתרחש, בכה בכי מר. העיד עליו הגאון ר' אברהם מונסה: "מקובל עלינו מזקני דור שעבר, שר' אברהם רפול אינו מוגדר כירא חטא, אלא אינו יודע מה זה חטא!". מידת האמת הייתה נר לרגליו. היו לו למעלה מעשרה אירועים מוחיים, אולם בחסדי הבורא שום אירוע לא השפיע על כושר שכלו. לפני פטירתו עבר ניתוח במח, הפרופסור המומחה העיד שמעולם לא ראה אדם בגיל כזה שתאי השכל במוחו זכים וצלולים ללא פגם. גם בזמני זקנה ושיבה, שהיה חולה ותשוש, כל אימת שהיו באים לבקרו, דיבר רק בדברי תורה. התבקש לבית-עולמו בליל כ"ה כסליו ה'תשנ"ב (1991). חי כ-97 שנים. באותו יום ירדו גשמי זלעפות משמים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. אביו: ר' עזרא הררי רפול (מחכמי ארם צובא שבסוריה, המשפחה הגיע לחלב שבסוריה בעקבות גירוש ספרד). אמו: מרת שמחה. אשתו: מרת שרה (בת ר' יוסף זכאי, נישא ב-י"ב תשרי תרע"ד - סיפרו עליה כי מעולם לא הרימה את קולה, התרחקה מכעס ומחלוקת, ותמיד חיה בשלום עם כל הסובבים עימה). מרביתו: הגאון ר' רפאל שלמה לניאדו, ר' חיים שאול דוויק הכהן (גם פשט וגם סוד), ר' עזרא עטיא. חברותא: ר' שלום לופס (רבה של עכו במשך 46 שנים). בנו: הגאון ר' יוסף. מספריו: אומרי אברהם - חידושים, רמזים, גימטריות ופרפראות לפי סדר פרשיות השבוע, וענייני תפילה ומועדים.

רבינו נהג למצוא גימטריות ופרפראות בחוכמה רבה. בכל נושא היה מוצא רמז כלשהו בראשי תיבות או בגימטריות. כאשר שאל לשמו של אדם, מיד מצא פסוק או פתגם הקשור לשמו. לפעמים נהג להשיב בגמטריא והתפלאו כולם על כך שממש נבואה הייתה יוצאת מפיו. יהודי אחד שהגיע לבית הרפואה 'ביקור חולים' לאחר שלקה בדלקת ריאות קשה. לאחר שעבר בדיקות מקיפות על ידי הרופאים

במשך זמן מה נלאו הללו למצוא לו תרופה למחלתו. בלית ברירה שוחרר הנ"ל בעודו חולה, והנה עם יציאתו מבית הרפואה פגש את רבינו. בצר לו סיפר על מחלתו ועל העובדה כי ידם של הרופאים קצרה מלהושיע. היה זה בחודש אדר, והרב אמר לו מיד כי אין לו לדאוג, שכן המלה אדר הינה ר"ת אין דלקת ריאות. ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר, ותוך זמן קצר הלה יצא מכלל סכנה והתרפא לחלוטין ללא נטילת תרופות כל שהן.

ביום שישי אחד אמר רבינו לבני ביתו: "מדוע היום מעונן כל כך עד שאי אפשר לראות דבר?". התבוננו הללו ולא הבינו מדוע רבינו אומר זאת, שכן הראות הייתה טובה למדי. לאחר דקות ספורות הוברר ל"ע כי ראייתו של רבינו אבדה כמעט לחלוטין! ולמעט צללים כבדים אינו מבחין במאומה. מיד רצו להבהילו לרופא עיניים שיבדוק את רבינו. אולם הצדיק אמר להם: "לשם מה לקרוא לפרופסור? הרי ישנה סגולה לראייה שאמרו רבותינו, והיא להביט על היין של הקידוש ועל נרות שבת בשעת הקידוש". ואכן בליל שבת לאחר שהתבונן דקות מספר על הנרות ועל היין ביקש שיביאו לו את הספר 'חוק לישראל' והוא החל לקרוא בו כבימים ימימה שכן חזר לו מאור עיניו.

פעם אחת נכנס אברך אחד לרבינו וסיפר, שאמו חולה זמן מה ומאושפזת בבית הרפואה וצריכה לעבור ניתוח וביקש מרבינו שיתפלל עבורה לרפואה שלמה. הצדיק השיב כי כעת עליו למסור שיעור בישיבת 'פורת יוסף' שיחת מוסר לתלמידיו וכדי שלא יהיה ביטול תורה, יתפלל עליה בעז"ה לאחר השיעור. בשעה אחת וחצי כששב רבינו לביתו, התפלל לרפואה שלמה על אימו של אותו אברך ועשה פדיון עבורה ב-160 מטבעות כסף. לאחר הפדיון מקבל רבינו שיחת טלפון מבית החולה כאשר בנה האברך נמצא בצד השני ומספר לרבינו בהתרגשות כי בדקות האחרונות חלה הטבה משמעותית במצב בריאותה של אימו והרופאים הסובבים אותה אינם מבינים כיצד אירע הנס הגדול!

מסופר על הגאון המקובל ר' אברהם עדס זצ"ל, כי פעם חלתה אשתו הרבנית צלחה ע"ה אנושות. אסף ר' אברהם עשרה תלמידי חכמים מופלגים שיקראו לרפואתה את כל ספר התהלים בלי דיבור עם כוונת השמות (סגולה בדוקה וידועה לרפואה). הצעיר שבהם היה רבינו אשר בחרו ר' אברהם עדס, שהיה ידוע כבעל רוח-הקודש, כי יהיה במניין המתפללים לרפואת אשתו.

כ"ו כסלו

הרב משולם ראטה זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ו כסליו

הרב משולם ראטה זצ"ל: נולד ב-י"ד אלול ה'תרל"ה (1875) בהורדנקה שבפולין למשפחה חסידית. בהיותו בגיל רך עברה המשפחה לקולומיא, והתפרנסה ממסחר בתבואה. מילדותו הצטיין בכישרונות הפלאיים: בן שמונה ידע כבר מסכתות שלמות בעל פה, עם התוספות. כבר בגיל שלוש-עשרה נודע כ'העילוי מהורדנקה' וסופר עליו סיפורי גאונות. בן חמש עשרה היה בקי בש"ס ובפוסקים, בלע כל ספר שבא לידו. בהיותו בן שמונה-עשרה הוסמך לרבנות. בשנת ה'תרנ"ז (1896) ר' יעקב ברב"ש, אב"ד חורסטקוב נפטר ורבינו התמנה במקומו ושימש כרב העיר במשך שלושים שנים. פעיל בארגון 'מציון תצא תורה' שיסדה בית ספר ברוח המזרחי בחורסטקוב. בשנת תרס"ו יסד ישיבה בעיר וכיהן בה כראש ישיבה. בשנת ה'תרע"ד (1913) גלה לוויילנה, והתרועע עם גאוני הזמן ששהו בה. הוא התנצח שם

עם מלומדים במכמני הפילוסופיה היהודית והיוונית ובשירה גרמנית, והם לא יכלו לו. ידיו רב לו גם בבלשנות, בגרסאות מדעיות ובעיונים היסטוריים. בשנת ה'תרע"ח (1917) שב לחורסטקוב, ורבים עלו ארצה בהשפעתו. לימים נודע כי רבנו ידע את תורת ה'חת"ם סופר' כמעט על-פה.

בשנת ה'תרפ"ט (1928), עבר לכהן כרב בסוצ'אבה (שכונתה שאץ), ולאחר שש שנים עבר לכהן כאב"ד בצ'רנוביץ והחל משנת ה'תרצ"ו (1936) כיהן כראש-ישיבה במקום ולאחר הכיבוש הנאצי, לאחר שסבל במשך 4 שנים בשנות מלחמת העולם השנייה הוברח תמורת שוחד רב לבוקרשט, שם התבלט בגאונותו. עלה לארץ ישראל בשנת ה'תש"ד ומונה לדיין בבית הדין הרבני הגדול וחבר במועצת הרבנות הראשית. הראשית בעת קום מדינת ישראל. מגדולי הרבנים בתקופתו אצל רובו של הציבור הדתי והחרדי. נפטר ב-כ"ו בכסלו ה'תשכ"ג (1962). חי כ-87 שנים. ציונו בבית-החיים סנהדריה בירושלים. על שמו רחובות בשכונת בית-וגן בירושלים ובשכונת קריית-הרצוג בבני-ברק וקריית שמואל. **רבנותיו:** הרב אברהם שטינברג (אב"ד ברודי), ר' מאיר אריק (אב"ד בוטשאטש), ר' משה תאומים (אב"ד הורודנקה), ר' יעקב ויינפלד (אב"ד הרימלוב), ר' אברהם מנחם מנדל שטיינברג (אב"ד סניאטין ואח"כ ברודי). ר' יודל'ה ממודרן מסיגט (תלמיד החתם סופר). **נשותיו:** מרת ציפורה (בת הגביר ר' שמשון שטיינהולץ ממילניצה. בגיל 13 התארס ורק בגיל 18 נשא אותה לאשה - זווג ראשון). מרת לאה רובין (זווג שני). **ילדיו:** ר' אפרים (היחיד - נפטר בגיל 19). בתו, נישאה לרב ד"ר ישראל הייטנר (האיתן) - שימש שנים רבות כרב הראשי של חיל הים. **מתלמידיו:** ר' שלמה זלמן הורביץ, ר' משה קלוגהויפט (אב"ד חירוב), ר' חנוך שכטר (מחרסטקוב). **מספריו:** קול מבשר - שו"ת • מבשר עזרא - על פירוש האב"ע לתנ"ך, כולל הקדמה עם קורות חי המחבר • בשורת אליהו - הערות וביאורים על ספרי הגר"א • שמחת יום טוב - הערות וביאורים על ספרי התוי"ט • לעמלים בתורה - תוכנית הישיבה.

בספר 'אורח צדיקים' של ידידנו ר' דניאל אלול מביא בשם 'מבשר ואומר' על הרב בהיותו כבן אחת עשרה שנים הגיע לביקור בעיר סניאטין והתאכסן אצל קרובו ר' הירש גולד'ס. ר' הירש זה היה למדן ואף הגה הרבה בספרי מחשבה. פעם הניח על השולחן את ספר 'העקדה'. כשחזר לחדר מצא את הילד מעיין בספר, ואמר לו: "אתה עילוי, אבל כדי להבין ספר זה אתה צריך לגדול קצת". והילד ענה לו: "בוא ואסביר לך מה שקראתי זה עתה", והסביר בצורה רווטה את דברי בעל העקדה כזקן ורגיל, ור' הירש עמד נבהל והשתומם.

ממילניצה הוזמן רבינו לכהן כרבה של חורסטקוב. אך מכיוון שלא כל תושבי העיירה רצו ברב מחסידי צ'ורטקוב, בחרו במועמד נוסף שאינו מאותם חסידים. על המועמדים היה לשאת דרשה בשבת לפני הציבור ועל פיה יקבעו מי יתמנה לרב העיירה. המועמד הראשון הוזמן לדרוש בשבת פרשת קורח, ואילו לשבת הבאה פרשת חוקת הוזמן הרב משולם. וכך מתאר ר' חנוך שכטר, מיקירי חורסטקוב את הדרשה: "הרב הצעיר בא לעירנו בערב שבת ונתקבל ברוב פאר וכבוד, ותיכף לביאתו מסר מראי מקומות מדרשתו ומתוכם כבר עמדו הכל על גודל בקיאותו וידיעתו הרחבה. הלומדים שבעיר בכלל, והלומדים שמצד המתנגדים בפרט, עיינו במראי המקומות בשימת לב והכינו עצמם להקיפו בשאלות, להכניסו במצר ולנצחו. אבל עוד בליל שבת ראו ונוכחו לדעת כי אוצר בלום הוא, לא בא כבושם הזה ועין לא ראתה. מכל שדרות העיר באו חסידים, לומדים ומשכילים, להקביל את פני הרב הצעיר. הבית היה מלא, מאות אנשים עמדו בחוץ והחלונות היו פתוחים, ודברי תורתו היו מצלצלים כפעמון ונשמעים גם לאלה שעמדו בחוץ. עד שתים עשרה בלילה לא פסק פומיה מלהגיד דבריו ליעקב, וכל האנשים חזרו לביתם

שמחים וטובי לב. ולמחר ביום השבת בשעה שתיים-עשרה בצהריים, עמד בבית-הכנסת הגדול ליד ארון הקודש ורק ספר התנ"ך בידו, ודרש שש שעות בלי הפסק. בדרשה זו הראה בקיאות וחריפות בש"ס ובפוסקים וגם בספרי מחקר, דברים שלא שמעו בני עירנו מעולם, וכולם הודו בגדולתו, וראשי העיר החליטו פה אחד למסור לידו כתב ההתמנות.

עוד מביא ר' דניאל בספר 'אורח צדיקים' בשם 'מבשר עזרא', כי תלמידו ר' שלמה זלמן הורביץ סיפר: "זכיתי פעם לישון עימו בחדרו ארבעה שבועות וראיתי את סדרו בלילות: עד שעה שלישית בלילה לא פסק פומייה מגירסא, וכאשר הלך כבר לנוח, לקח עימו לחדרו ספרים רבים והניחם על שולחנו סמוך למיטתו, וכמעט בכל חצי שעה הקיץ משנתו, נטל ידיו ועיין בספרים וחזר לישון. על זה חזר כמה פעמים בשעות שנתו המעטות. וכששאלתיו על כך, הסביר לי כי כאשר עולה ברעיונו איזה דבר חז"ל או ראשונים ומסופק הוא מדיוק לשונם בעל פה, חפץ הוא לעיין ולחזור על לשונם מיד שיהיו דברים סדורים לו בדיוק.

כששאלו למדני ירושלים את הגאון רבי יצחק אייזיק הלוי הרצוג זצ"ל (הרב הראשי האשכנזי של ישראל) כיצד ייתכן שהוא יסמוך בענייני הוראה ולא יזוז מפסקי הלכה של הרב משולם שמוצאו מגליציה, והרי הוא בא מבתי-המדרש הליטאים ורואי עצמו בענייני הלכה כתלמיד לרה"ג יצחק אלחנן, היה משיב: "הוא אינו ליטאי ואינו גליצאי, פסק הלכה שלו מזכיר פוסק קדמון, מאלה שיסודות ההלכה נשענים עליהם". ואם קרה שבשאלה מסוימת נלחץ הרה"ג הרצוג על ידי השואלים שתבעו ממנו לנקוט בכח הדיתירא, היה אומר: "אם ר' משולם יפסוק כן- אסכים לכך בשתי ידיים". ומספרים שפעם אחת, כשעזר ר' הרצוג לרבנו ללבוש את המעיל, אמר: "אני מלביש מעיל לספר תורה!".

כ"ז כסלו

הגאון הרב שלמה דוד כהנא רבא זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ז כסליו

הגאון הרב שלמה דוד כהנא רבא זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ט (1869) ביאנובה שליד קובנה. למד בישיבת וולוז'ין מגיל 17. לאחר נישואיו נסע ללמוד בכולל הפרושים בקובנה ונסמך לרבנות בידי רבי יצחק אלחנן ספקטור. בשנת ה'תרנ"ה (1895), חזר לוורשה והתמחה אצל חמיו בהוראת הלכה לציבור. התמנה כמו"צ רשמי בבירה הפולנית ונעשה לאחד הרבנים המקובלים בעיר. לאחר מלחמת העולם הראשונה היה מראשי הפעילים לכינון אגודת הרבנים בפולין. פעל לצד הגאון ר' חיים עוזר גרודז'נסקי בדאגה ליהדות רוסיה תחת השלטון הסובייטי. שימש כיו"ר הלשכה המרכזית לתקנת העגונות שעל יד אגודת הרבנים בפולין. התיר עגונות רבות לאחר מלחמת העולם הראשונה. היה פעיל בגיוס כספים עבור הקמת ישיבות בוורשה וברחבי פולין. החזיק ישיבה משלו בבית הכנסת והעביר בה שיעורים מדי יום ביומו. במהלך מלחמת העולם השניה התיר עוד כ-3,000 עגונות. מעולם לא אירע שהבעל חזר בחיים, לאחר מכן. הצליח בחסדי שמיים להימלט בשנת ה'ת"ש (1940), בראשית הכיבוש הנאצי בוורשה, והגיע לארץ. בשבועיים הראשונים לאחר שהגיע לארץ ישראל, התמנה כנשיא איחוד הרבנים יוצאי פולין. בהמשך שימש כרב האשכנזי של הרובע היהודי. בשנת ה'תש"ד (1944) ייסד בעיר העתיקה את 'ישיבת ההוראה' ולצדה כולל אברכים. נפטר ביום שישי, כ"ז כסליו ה'תשי"ד (1953). חי כ-84 שנים. ציונו בבית

הקברות בסנהדריה. **אבינו:** ר' בן ציון-חיים. **אשתנו:** מרת אסתר (בת ר' שמואל זנוויל קלפפיש ראב"ד ורשה. היתה פעילה עבור צורכי הציבור ועמדה בראש מוסדות הקהילה היהודית בעיר). **בנו:** הרב ד"ר שמואל זנוויל (מנכ"ל משרד הדתות). **מרבנותיו:** ר' חיים הלוי סולובייצ'ק, ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוד'ין).

רבינו הרבה להתעסק בסוכתו. כל מי שבא לירושלים בימי החג, היה נכנס לסוכת הרב בדרך לכותל המערבי. בליל החג הראשון אחרי הסעודה היה יושב כל הלילה בסוכה בחשכה עם שניים מתלמידיו ומשוחח עימם בדברי תורה. כשרצו להעלות אור בתוך הסוכה או להכניס אוכל - לא הרשה. הדבר היה תמוה, מכיוון שהלילה הראשון של ה'אושפיזין' שייך לאברהם אבינו, שמידתו היא הכנסת אורחים ביד רחבה. כשנשאל על כך, השיב שזוהי בחינת התייחדות של הודיה לה' על נס, שאירע לו בעמק הבכא, בזמן פלישת הנאצים לוורשה. וכך הרב סיפר: בראשית שנת ה'ת"ש פרצה המלחמה. בגלל ההרעשות והאיפול לא היה אפשר להתחיל במוצאי יום הכיפור לבנות את הסוכה. גם הימים שבין יום כיפור לסוכות לא היו כשרים לכך. אמנם ההרעשות פסקו, אבל נכנסו הנאצים לעיר והוסיפו חורבן. הם התנפלו על יהודים ברחובות והוציאו אותם בכוח מבתיהם. אנשים הסתגרו בבתיהם ופחדו מקול עלה נידף. באותם הימים הרב היה מוטרד, כיצד יוכל לקיים את מצוות סוכה וארבעה המינים. היה אתרוג אחד בלבד בבית ר' משולם קמינר, הממונה על בית העלמין שבוורשה. הקמת סוכה בגלוי במרפסת שלצד הרחוב, הייתה מסוכנת ועלולה להתפרש כהתגרות ברשעים, שהשתלטו על העיר. אולם הרב שמצוות סוכה היתה משאת נפשו, לא נכנע למצב. הוא כיתת את רגליו מחורבה לחורבה, עד שמצא פינה נסתרת שכשירה להקמת הסוכה. הרב בנה את הסוכה, וסביבה תלה סדינים רבים, כדי שהסוכה לא תיראה מבחוץ. בלילה הראשון של החג הרב ישב עם שניים מתלמידיו בסוכה. הוא קידש על שתי פרוסות לחם ושוחח בלחש בדברי תורה. בחוץ שררה דממת מוות. כולם היו סגורים בבתיהם ומדי פעם נשמעו יריות. כל תנועה קלה וכל שכן יציאה החוצה, אפילו לחצר, הייתה כרוכה בסכנה. הרשעים נהגו להתחבא ולארוב לכל תנועה חשודה. אוי לו, למי שנפל בידיהם. אמר הרב באותה שעה: "תמיד שאלתי את עצמי, באיזו מידה מקיימים את שמחת החג בשלימות לשם מצווה. ברם, הנה כשהסוכה ריקה מכל, ועוד אימת מוות מכרסמת בלב, ועם כל זאת אנחנו מתאמצים להכניס שמחה בנפשינו. שמחה, שאינה תלויה בשום דבר אלא ממש לשם קיום המצווה. זו היא שמחה של מצווה, שאין למעלה הימנה. זהו פירוש הפסוק, 'וְהָיְתָ אֵךְ שְׂמֵחַ' - שמחה לשם שמחה בלבד". דרכם של הנאצים בתחילת הכיבוש הייתה 'לבקר' בבתי הרבנים. הם היכו, עינו ולקחו למרתפי העינויים, כדי לשלול מהעם את מנהיגיו ולהטיל אימה על הכל. באותו לילה באו לבית הרב. באמצע הלילה נשמעו יריות, שהחרידו את כל הסביבה. הם הסתערו כמטורפים על מבואות הבתים. מיד אחרי זה רעמו הלמות פרא על הדלתות בקתי הרובים וצריחות איומות: "לפתוח! לפתוח". בחיל ורעדה הרבנית פתחה את הדלת. הם התפרצו בצעקות: "היכן הרב הארוז?". היא לא הצליחה לפצות את פיה. אחד הרשעים דרך את אקדחו ושם אותו בין עיניה. היא השיבה: "הוא נעלם בימי ההפצצות ואיננו". הם השתוללו והיכו באגרופים את האנשים הנמצאים בבית. הם חיפשו בכל החדרים וכשלא מצאו את הרב, רשמו בפנקס: "נעלם". בימי ההרעשות והמנוסה מהעיר, אנשים רבים נעלמו, לכן, הרשעים לא ראו כל סיבה לפקפק בתשובה, שהרב נעלם. הם רשמו לפניהם, שמעתה מיותר לחפש אחריו. באותה שעה, הרב ישב בסתר סוכתו בפינת החצר השלישית. הוא שמע מרחוק את השריקות, היריות והצעקות, אבל לא ידע, שכל זה מכוון אליו, שאותו הם מחפשים. הוא ישב עם תלמידיו ועסק בענייני מצוות שמחה: האם אפשר לשמוח במצוות שמחת חג על טהרתה, בה

בשעה, שהכל מסביב שרוי בצער וייסורים? למרות החושך האור קרן מפניו, ועיניו נהרו בנר מצווה ותורה אור. רק בבוקר נודע לו הדבר, וכשעלה לתורה בירך ברכת הגומל. מאז שם לו לחוק, שבכל שנה בלילה הראשון של חג ישב ער בתוך סוכה אפלה להגות בתורה עם תלמידיו. הרב זכה לקיים את מנהגו גם בירושלים עיר הקודש.

הגאון החסיד המקובל הרב רפאל משה לוריא זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ז כסליו

הגאון החסיד המקובל הרב רפאל משה לוריא זצ"ל - נולד בטבריה בר"ח אב ה'תרצ"ו (1936). נקרא ע"ש דודו הגדול ר' משה קלירס (אב"ד טבריה). בצעירותו למד בת"ת 'אור תורה' בטבריה. בשנת ה'תש"י (1950) עבר ללמוד בירושלים בישיבת 'בית אברהם' סלונים. משחר נעוריו התבלט כעילוי מופלא ומתמיד עצום. לאחר נישואיו המשיך ללמוד תקופה בישיבת 'בית אברהם', לאחר מכן למד בכולל שע"י ישיבת 'מיר', ובכולל 'מקור חיים' של הרב ברוך יצחק לוינ' זצ"ל, ובכולל 'איתרי' של הרב אליפנט. בעשור הראשון לאחר נישואיו סבל מאוד מדוחק רב ודקדוקי עניות. בשנים ההם מסר שיעורי תורה ביישובי עולים ככפר אוריה וצלפון. בשנת ה'תשכ"ז (1967) בהיותו כבן שלושים מונה כראש ישיבת 'פלגות ראובן' בירושלים. בסוף שנות ה-80 לאחר שנסגרה הישיבה השקיע את מעייניו בתורת הקבלה ובכתבי האר"י הקדוש. הוא הצטרף לישיבת המקובלים 'שער השמים' ונעשה לאחד מראשיה, ומסר שם שיעורים למעלה מעשרים שנה. בשנת ה'תשמ"ט (1989) עבר ניתוח מעקפים מסובך ממנו יצא בנס. אז הורה רבו ה'נתיבות שלום' זיע"א להוסיף את השם רפאל. גאון בנגלה ובנסתר ובכל מכמני התורה. מגדולי המקובלים בדורנו. עמל ויגע בתורה בכל כוחותיו. שקדן, עילוי, ומחדש עצום. עבד ה' מופלג ביגיעה עצומה במסירות נפש. דבק כל ימיו בעבודת התפילה ע"פ דרך החסידות. תמך בסכומים הגונים בת"ח עניים בדרך של כבוד בהסתר שלא ידעו המקבלים מהו מקור התמיכה ואף משפחתו לא הייתה מודעת לכך. מופלג בצניעותו ובריחתו מהכבוד. חכימא דיהודאי, חריף ושנון אף במילי דעלמא. מדי בוקר התפלל במניין ותיקין ככותל ועימו רשימת שמות הזקוקים לישועה עבורם התפלל והם נושעו. היה חולה לב במשך שנים רבות. בשנותיו האחרונות פתח כולל לאברכים 'פרי הארץ' ע"ש הרה"ק רמ"מ מויטבסק, ע"מ שיהיו שקועים בעמלה של תורה ללא דאגות וטרדות פרנסה. נפטר מאירוע מוחי ברחבת הכותל המערבי, שם נהג להתפלל מדי בוקר עם הנץ החמה. נפטר ב-כ"ז כסליו ה'תש"ע (2009). חי כ-73 שנים. ציונו בהר-הזיתים. אביו: ר' מרדכי יחיאל (חסיד סלונים). אימו: מרת שרה שושנה. אשתו: מרת נחמה (בת ר' מרדכי לידר). מאחיו: הגאון ר' ישראל) מח"ס 'נתיבי ישורון', (הגאון ר' מאיר) ראש כולל 'חלקת יעקב' וראש ישיבת באבוב.) **מרבנותיו:** האדמו"ר מסלונים ר' שלום נח ברזובסקי זצ"ל (בעל 'נתיבות שלום'), הגרא"י פינקל זצ"ל והגאון ר' חיים שמואלביץ זצ"ל והגר"נ פרצוביץ. היה בידידות עזה עם הגאון ר' חיים קרייזוירט זצ"ל מאנטוורפן שהעריצו ביותר. **חברותות:** הגאון ר' אברהם יעקב זלזניק זצ"ל, הגאון ר' שמואל אורבך, הגאון ר' מיכל זילבר, הגאון ר' יוסף ספינר, האדמו"ר מתולדות-אהרן, והאדמו"ר ר' שמואל ברזובסקי מסלונים. **מתלמידיו:** הג"ר מרדכי חברוני זצ"ל, הג"ר פנחס פרידמן מבעלזא, הג"ר משה שיינברגר. **בניו:** ר' יוסף ור' שלמה. **חתנו:** הגאון ר' יהודה לייב קלירס (מג"ש בישיבת סלונים). **מספרי הנדפסים:** כ-63 ספרים. מביניהם: • **אסיפת שיעורים** (שיעורים מישיבת 'פלגות ראובן') - על מסכתות בש"ס

•אבני שוהם (סוגיות בש"ס ובהלכה בנושאים שלא דשו בהם הישיבות)- על מסכתות בש"ס •בית גנזי- על התורה והמועדים, על התפילות החודשים והמגילות, ע"פ דרך החסידות והסוד. לאחר פטירתו נדפסו שני כרכים מספריו על ענייני א"י ועוד כשישה מהם עדיין בכתובים.

פעם אחת סיפר רבינו איך זכה להתעלות. יום אחד ניגשה אליו אחותו ושאלה: "משה, גדלנו באותו בית, חיינו ביחד, איך אתה התעלית וזכית להגיע לכאלה דרגות גבוהות ביגיעת וידיעת התורה, מאין שאבת את העוצמות הגדולות הללו?". והוא ענה לה: "אתם ישנתם, ואני הייתי ער..." ומעשה שהיה כך היה: מדי יום היה האב משאיר אצל האימא סכום כסף קטן, שיספיק לכלכלת הבית לאותו יום, אך יום אחד לא היה בידי האב אף לא פרוטה לפרוטה והוא נאלץ לצאת לעבודתו, ללא שיהיה לו איך להחיות את ביתו וילדיו. בערב חזר האב מתחנת הקמת, הילדים כולם כבר ישנו וגם הילד רפאל מוישה שכב במיטתו אך הוא עוד לא נרדם והיטה אוזן לשיחת הוריו, הוא שומע איך האבא שואל: "איך הסתדרתם ללא אוכל?". השיבה האם: "לא הסתדרנו, הילדים הלכו לישון רעבים, הם שתו הרבה והלכו לישון". "אבל בכל זאת", היקשה, "איך בכל אופן הסתדרת?" ואז אמרה האם: "בננו רפאל משה חזר מהת"ת והביא עימו פתק מהמלמד שהוא שאל בכיתה קושיא כל כך חמורה עד שגם למלמד עצמו לא הייתה תשובה, והפתק הזה החייה את נפשותינו! כל כך שמחתי מההצלחה של בנינו בתורה עד שהיום כולנו אכלנו קושיא, שתינו קושיא, והילדים הלכו לישון עם הקושיא... גם אני כל כך מלאה מאושרת ושבעה מהקושיא של רפאל מוישה, שאני לא צריכה לאכול!". וסיפר רבינו לאחותו: "באותו לילה לא עצמתי עין, בכיתי כל הלילה משמחה והתרגשות.... זה מה שדירבן אותי להתעלות וללמוד בהתמדה רבה ולמסור את כולי אל התורה הקדושה".

סיפר הגה"ח המקובל ר' יצחק משה ארלנגר עובדה, ששמע מאביו שרבינו סיפר לו, שבעת שהוציא לאור את ספרו 'אסיפת שיעורים' על מסכת ב"ק (סטנסיל) הביאו לפני הגאון ר' חיים שמואלביץ שהעריכו מאוד, כשקיבל הגר"ח את הספר לידי דפדף במרוצה בכמה קטעים, אך כשהגיע לאחד הסימנים (סימן ד' בנדפס), התחיל לעיין היטב מהתחלה עד הסוף, כשסיים שאל את רבינו: "באיזה אופן הגעת לחידוש נפלא זה?". שאלו רבינו: "מדוע דווקא על סימן זה ולא על סימנים אחרים?", אך הגר"ח התעקש לשמוע על סימן זה. השיב ר' משה, שבעת שאחד מבני משפחתו עבר ניתוח מסובך, באותם שעות התיישב בביהמ"ד, סמוך לבית הרפואה, והשקיע את כל מעייניו ברמב"ם קשה (בגדרי חיובי עבד ואמה). וחשב, אולי ימשיך רפואה על ידי כוח התורה. וכך בשיא המתח פרש והלך לו לבית מדרש סמוך וצלל למשך כארבע שעות בעומקה של סוגיא תוך שכחה מוחלטת מכל הסובב, ובאותם שעות האירו והתחדשו אצלו אותם חידושים שנדפסו בסימן ההוא, וכשחזר לביה"ח התבשר על הצלחת הניתוח. כששמע זאת הגר"ח הגיב בהתפעלות: "דע לך שכבר ארבעה דורות! עמלו גדולי האחרונים לתרץ רמב"ם זה ולא עלה בידם, ואילו אתה בכוח יגיעתך זכית לסייעתא דשמיא והצלחת".

הצדיק רבי ניסים נעים זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ז כסליו

הצדיק רבי ניסים נעים זצ"ל- נולד בשנת התרפ"ד (1923) בעיר מדינין שבדרום תוניסיה. כבה בהיותו נער שקד על התורה הקדושה. בגיל 18 נבחן אצל גדולי הדור ובראשם הגאון רבי משה כלפון הכהן זצ"ל ראב"ד ג'רבה על הלכות שחיטה בפועל וקיבל הסמכה לשחיטה ומילה וזכה למול תינוקות רבים. בגיל

עשרים שנה נלקח לחתן אצל הגאון ר' מקיקץ שלי. הרביץ תורה בתלמידים במשך שבעים שנה. חכמי הדור הזכירו אותו בתואר "התכם השלם השוחט ובודק". כאשר עלה לארץ הקודש תחילה התגורר ביישוב שלומי בסמוך לחמיו. לאחר מכן עבר התגורר בעיר נתיבות. שימש כחזן ותוקע בבית הכנסת הגדול בעיר. זכה לקרבה מיוחדת מרבה של נתיבות הגאון ר' רפאל כדיר צבאן. נפטר לבית עולמו בחג החנוכה ב-כ"ז כסליו התשע"ז (2016). חי כ-94 שנים. ציונו בבית העלמין בנתיבות הותיר אחריו חלל עצום בקרב תלמידיו ומאז העיר נתיבות אינה כפי שהיתה. **אביו:** ר' פראג"י. **אמו:** מרת עזיזה. **אשתו:** הרבנית רחל רחימה (בת מרן הגה"ק רבי מקיקץ שאול שלי). **ילדיו:** ארבעה עשר בנים ובנות- שבעה בנים ובנות נפטרו לו בחייו רח"ל. **מרבתינו:** הגאונים רבי חומאני עלוש ורבי מקיקץ שלי (מגדולי רבני ג'רבה. מח"ס 'כרמי שלי'), רבי דידו הכהן, רבי מכלוף יאנה, רבי ניסים הכהן. **מתלמידיו:** העמיד תלמידים הרבה בחו"ל ובארץ הקודש. **מספרינו:** חידושי התפרסמו בירחון 'הירח' שהיה יוצא לאור בג'רבה.

זהירותו המופלגת של רבינו במלאכת השחיטה היתה לשם דבר. רבים היו נוהרים לפתחו מכל מושבי הסביבה כדי שישחט בשבילם. פעם אחת בא לפניו יהודי שביקש ממנו לשחוט לו כבש. רבי ניסים ראה בעת השחיטה כי יש סירכה בריאה (דבר שהוא אסור לדעת מרן הבית-יוסף. אולם האשכנזים אוכלים אותו). היהודי שראה כך אמר לרבי ניסים: "לא נורא, אני אוכל את הכבש". רבינו ראה שאותו יהודי מזלזל בדעת מרן ועומד לאכול ח"ו נבילות וטריפות המשיך כאילו לבדוק את הכבש ועשה בו נקב הפוסל לכל השיטות. לאחר מכן אמר לו: "טוב, אבל יש פה פסול לכל השיטות ולא תוכל לאכול מזה. אבל אל תדאג, קח כסף ותקנה לך כבש נוסף".

עיקר מעשיו היו בלימוד. תפקיד שהחל בו עוד בהיותו בחו"ל בעיר מדנין והחל בו בעצת חמיו הגאון רבי מקיקץ זצוק"ל. בהתחלה לימד את התלמידים ביישוב מעגלים בעיר נתיבות. אם היה תלמיד שלא היה מגיע ללימודים היה רבי ניסים הולך לבית הורי התלמיד ושואל אותם: "האם הבן לא הרגיש טוב?" וכדומה. לאחר מכן היה מלמד את הילדים בבית הכנסת הגדול בנתיבות. יש לציין כי רבינו עד יומו האחרון מעולם לא פספס אף יום וגם בגילו המופלג ישב ללמד ילדים צעירים והשתעשע עימם על מנת להמתיק להם את הלימוד שלהם.

סיפר מקורבו ר' יעקב הרוש הי"ו כי פעם אחת בימי הסליחות הרב השכים כהרגלו לפנות בוקר ועמד מחוץ לביתו לחפש מונית שתיקח אותו לבית הכנסת הגדול. אך השעה התאחרה ושום רכב לא נצפה בשעה זו באיזור. בנתיים חלם ר' יעקב שהרב קורא לו להגיע אליו ואומר לו שהוא מחכה לו. ר' יעקב התעורר בבהלה וירד לבדוק מה קורה עם רבי ניסים. כשראה את הרב עומד בחוץ ממתיין למונית מיד לקח אותו ברכבו לבית הכנסת.

עוד סיפר ר' יעקב הרוש מקורבו כי בהתחלה לא היה לו בנים כי אם בנות. בשנה האחרונה לחייו של ר' ניסים אשתו של ר' יעקב עדיין לא היתה מעוברת. באחת הפעמים שר' יעקב היה אצל רבינו אמר לו ר' ניסים: "אל תדאג, הפעם יהיה לך בן". מדברי רבינו לא נפל דבר. אחרי בנות נולד לו בן.

מסופר כי פעם ביקש ממנו יהודי עזרה כספית ור' ניסים נתן לו סכום כסף גדול. אחד ממקורביו שאל אותו לפשר הסכום הגדול. ר' ניסים השיב לו 'ולדבקה בו' שצריך להידבק בדרכיו של הקב"ה- מה הוא רחום אף אתה רחום...

סיפר ר' אליהו שלום בוקבזה בנו של ר' נתן בוקבזה זצ"ל כי הוא זוכר שבילדותו כשלמד אצל ר' ניסים היו מדברים שהוא כנראה יודע את כל התורה כולה בע"פ כי בלימוד היו יושבים מול ספרים פתוחים ואילו ר' ניסים היה יושב ללא שום ספר, מגיה ומתקן את הילדים והכל בע"פ בלי שום ספר.

מעשה מופלא אירע בעת פטירתו של רבינו כאשר אנשי החברה קדישה רצו לקבור אותו במקום מרוחק ולא לצד רעייתו הרבנית שנפטרה עשרים שנה קודם. מאז שנפטרה רעייתו הלך בית העלמין והתרחב עשרת מונים והיה צורך לקבור אנשים נוספים בבית-העלמין ומטבע הדברים קברים רבים נוספו. כשהלכו לבדוק האם אפשר למצוא קבר פנוי הקרוב לצד קברה של רעייתו גילו כי נותר באופן פלאי מקום אחד פנוי לצידה למרות שהכל מסביב הכל היה מלא קברים ויהי לפלא בעיניהם וקברו את רבינו לצד רעייתו. בחייהם ובמותם לא נפרדו. (החומר באדיבות מכו"ן 'ממלכת כהנים')

כ"ט כסלו

הרב שלמה הכהן מוילנה זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ט כסליו

הרב שלמה הכהן זצ"ל מוילנה- נולד בוילנה בשנת ה'תקפ"ח (1828). מילדותו נודע בשקדנותו המופלאה. לא מש מאהלה של תורה נודע כעילוי מגיל צעיר. עוד בהיותו כבן שתיים עשרה שנה החל להתכתב עם גדולי דורו, והללו נבאו לו עתיד מזהיר. בשנת ה'תרכ"ה (1864) נתמנה כאב"ד ומו"צ ראשי בוילנה, ובכהונה זו שימש יותר מארבעים שנה עד יום פטירתו (מן העניין לציין, שמאז ימיו של הגאון מוילנה עד ימי רבנו לא כיהן בוילנה רב, ואת העיר הנהיגו "אב בתי דין" בלבד). שימש כראש הישיבה בוילנה עד שנת ה'תרנ"ב. שמו הלך לפניו, ושאלות הלכתיות הופנו אליו מכל תפוצות ישראל, עד שנעשה לאחד מגאוני ההוראה בדורו. מאות מחברי ספרים פנו אליו לבקש הסכמתו על ספריהם, אולם רבנו לא היה מסתפק לתת הסכמתו בראיה בעלמא, אלא היה עובר כמעט על כל הספר, והיה מצרף להסכמה גם הערות וחידושים. לפלא הייתה מהירות ההשגה שלו להעיר על כל ספר, שבא לידו ובכל מקצוע בתורה. גאון אדיר. בעל חסד מופלא. ענוותן. בנר חמישי של חנוכה כתב חידושי תורה ולפתע לא חש בטוב. בני הבית נזעקו לקרוא לרופא. בינתיים ביקש מבתו שתביא מהחדר השני את המחברת והעט כיוון שעומד הוא באמצע כתיבת חידושי תורה. כשחזרה אליו כבר יצאה נשמתו בטהרה. נפטר ב-כ"ט כסליו ה'תרס"ו (1905). חי כ-78 שנים. ציונו בוילנה. אביו: ר' ישראל משה (שימש כדיין בבית-הדין הרבני של וילנה והיה מופלג בחסידות ופרישות, ממשפחת עלי הכהן). בנו: ר' אברהם יעקב (ישב על כסא אביו). מחתניו: ר' אהרן מרקלס (דיין בוילנה), ר' אשר ברקמן (מו"ץ בוילנה), ר' נחום גרינהויז (אב"ד טראק), ר' יהודה לייב דון יחיא (אב"ד צ'רניגוב ושקלוב ברוסיה), ר' מאיר קרליץ (אחיו של ה"חזון איש" ורבה של לחוביץ) ור' חיים שמעון טאפ (דיין בוילנה). מרבתי: אביו, ר' ישראל משה. אחיו, ר' בצלאל (בעל "ראשית בכורים" על הש"ס - למד אצלו תורה, משנה וגמרא). ר' יצחק שירווינט (מגדולי הרבנים בוילנה, אצלו למד רבנו בעומק העיון את שולחן ערוך חלק 'חושן משפט' במשך כשנתיים), ר' יעקב בריט (ראש מתיבתא בוילנה, זכה לסיים אצלו את כל ארבעת הטורים עם שו"ע ונושאי כליו הראשונים והאחרונים, עד שהיה בקי בהם בעל פה). מספריו: חשק שלמה - הגהות וחידושים על תלמוד בבלי - חידושי מהרש"ך - פירושי וחידושי למשניות ולתלמוד - בניין שלמה - שו"ת וחידושי תורה, פלפולים וביאורים בדברי הפוסקים בענייני טור או"ח שבשו"ע - עצי

ברושים - שו"ת וחיידושים וביאורים על טור יו"ד שבשו"ע • **עצי אלמוגים** - שו"ת וחיידושים וביאורים על חושן משפט שבשו"ע • **חיידושי בניין שלמה** • **חיידושים על יורה דעה** • **קונטרס בענייני שמות גיטין** • **ביאורים וחיידושים על הגדה של פסח** • **חיידושים בהלכה ובאגדה על ברכת החמה**, וישנם עוד כתבים נוספים, ובהם תשובות וחיידושים המצויים עדיין בכתב יד.

הרב חיים אורי, בן אחיו ר' בצלאל, כאשר ספד לרבינו סיפר: "בכל דבר קשה, הן בשאלות איסור והיתר ובדיני ממונות וביותר בתקנת עגונות, היו באים לרבינו, כי כאשר הייתי יוצא ונכנס תמיד בביתו, הייתי רואה כי היו באים אליו מדי יום ביומו חבילות כתבים ושאלות מענייני עגונות ושאר שאלות ותשובות...". "וגם ידוע לנו מזגו וטבעו הטוב עם כל איש ואיש להשיב לשואלים בכל דבר ודבר, וכאשר היו באים אליו תלמידי חכמים לקבל הסכמה לשחיטה, והגאון תהה על קנקנם ולא מצאם ראויים, לא היה פוטרם מלפניו באומרו, שעדיין לא למדו מספיק, אלא היה מארח אותם על שולחנו ולומד איתם בצוותא את ההלכות הנחוצות עד שידעו את כל הדברים על בוריים והיו באמת ראויים להסכמתו... כל זאת מלבד השיעור היומי, שנשא משך יותר מעשרים שנה לפני ארבעים אברכים מופלגים בתורה".

בהקדמת ספרו 'בניין שלמה' הובאה העובדה כי ה'חפץ חיים' קיבל מרבינו הסכמה לספרו 'משנה ברורה', וציין מרן הגאון ר' ישראל מאיר על רבינו - כי הגאון ר' שלמה הכהן עמל ויגע וידע בענייני העבודה של בית-המקדש, ואילו היה נבנה בית-המקדש בימיו, היה יכול לצאת ולעשות מיד כל עבודות המקדש ועבודת הכהן הגדול בכלל!

על גודל אהבת התורה הקדושה, שהייתה לרבינו ועד כמה ענייני העולם הזה היו רחוקים ממנו ולא היו נחשבים בעיניו למאומה, יעיד הסיפור הבא שהובא בהקדמת ספרו 'בניין שלמה': לאחר מאמצים רבים זכה הצדיק לרכוש את ספרו של מרן הגאון רבינו ירוחם הלוי ליבוביץ (ה'משגיח ממיר' זיע"א), שהיה יקר המציאות עבורו. יום אחד, בשיבתו בבית המדרש, נודע לו כי היו גנבים היו בביתו! מיד כששמע את הדברים רץ לביתו מהר נכנס לבית, ניגש לארון הספרים ומשמצא שם את ספרו של מרן רבינו ירוחם אמר: "ברוך השם לא גנבו כלום, שהרי הספר נמצא". ולא עניין אותו מאומה מכל אותם הדברים החומריים שלקחו הגנבים.

כשהיה רבינו בן שבע עשרה שנה בלבד זכה לסיים את כל הש"ס עם המפרשים והפוסקים, ובאותה העת חלה ונחלש וסבל כאבי ראש עזים. הוא פנה לרופאים וסיפר להם ממה הוא סובל, לאחר מספר בדיקות רפואיות, הרופאים הזהירו אותו שחייב הוא להפסיק מלימודו, היות שמייגע הוא את ראשו, וכתוצאה מכך יש לו כאבי ראש ואם ימשיך בדרכו וילמד באותו אופן בוא הוא מתאמץ ולומד, מיתתו תהיה בחזקת ודאי. תשובתו של ר' שלמה הייתה: "אם אלמד תורה - אמות, לדבריכם. אם לא אלמד תורה - גם כן אמות. כיון שאי אפשר לחיות בלי תורה. מוטב לי, אפוא, שאמות מלימוד תורה מאשר למות מביטול תורה".

הרה"ק רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ט כסליו

רבי ישראל פרידמן מהוסיאטין זצ"ל - נולד ב-ט"ז כסליו ה'תרי"ח (1858) בהוסיאטין. שמו ניתן לו על שם סבו הגדול ר' ישראל פרידמן מרוז'ין. מילדותו נודע בשקדנותו המופלאה ותיקון מידותיו. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרנ"ד (1894) עלה לשבת על כסא האדמו"רות. גדולי הצדיקים העריצוהו

כאדם קדוש, והאדמו"ר מבעלז כינהו תדיר: "צדיק יסוד עולם." עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר לגור בעיר ווינה (אוסטריה) בה הסתופפו סביבו אלפי חסידים. כאשר נפטר אחד מאדמו"רי בית רוז'ין, הועלתה הצעה לפתוח בבית הקברות היהודי בווינה חלקה עבור בית רוז'ין. אמר רבינו: "בשבילי אין צורך, אני עולה לארץ ישראל". ואכן בהיותו כבן שמונים, כשלוש שנים לפני השואה, עלה לארץ לאחר שקרא לחסידיו לברוח ואמר: "למי שיש שכל, שיברח כעת, אפילו בנעלי בית!". לחסידיו שבאו לקבל את פניו בתחנת הרכבת בלבוב-למברג הוסיף ואמר: "מי שיכול למכור שימכור. ומי שלא יכול למכור, שישאיר הכל ויברח מכאן כשרק תרמיל על שכמו". שימש כאדמו"ר השני לחסידות הוסיאטין. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. נודע בבקיאותו בכתבי האריז"ל. רבים פנו אליו ונושעו. ענותן. נפטר ביום שישי, כ"ט כסלו ה'תש"ט (1948), ביקש להיקבר בהר הזיתים, אבל ציין שאם אי אפשר אז שיקברו אותו בצפת או בטבריה. בשעה שכתב זאת לא עלה על הדעת שלא יוכלו לקוברו בהר הזיתים. אולם כשנפטר בתל-אביב, הר הזיתים היה בשלטון הירדנים ולא ניתן היה לקוברו שם. וכיוון שנפטר ביום שישי לא היה זמן לסדר מקום עבורו בצפת, ונקבר בחלקת תלמידי הבעש"ט בטבריה. חי כ-91 שנים. **אביו:** ר' מרדכי שרגא פייבוש (מייסד חסידות הוסיאטין שבאוקראינה ושימש כאדמו"ר הראשון). **אימו:** מרת דינה. **סב:** ר' ישראל מרוז'ין (מצד אביו). **נשותיו:** מרת נחמה גיטל (זיווג ראשון - בתו של ר' אבי עזרא זליג ממוגלינצא - בשנת ה'תרל"ב [1872] ובשנת ה'תרנ"ב נפטרה [1892]), בתו של ר' חיים הגר מאנטניא (זיווג שני - בשנת ה'תרנ"ד [1894]). **בנותיו:** מרת חווה (נישאה לר' מנחם נחום פרידמן מהוסיאטין-למברג), מרת חיה שרה רחל (נישאה לאדמו"ר ר' יעקב פרידמן מהוסיאטין).

מר אברהם מנשה היה סוחר ממולח שעלה מפרס ופתח חנות מכולת רחבה בשוק 'מחנה יהודה' בירושלים. שמו הטוב הלך לפניו, יושרו וחריצותו הפכו לשם דבר. כדי לרצות את לקוחותיו היה מכתת רגליו בין המשקים והכפרים סביבות ירושלים וכל היכן שיכל לצרוך מוצרים טובים וזולים היה רוכש ומביאם לחנותו לרווחת הקונים ולהגדלת הכנסתו לטובת בני משפחתו. יום אחד שב מיריחו משם הביא עשרות רבות של קילוגרמים תמרים בשלים. שלשה ימים ארכה הדרך, לשמחתו הגיע עם כל הסחורה בשלום, הוא פרק את התמרים בחנותו שבשוק ולפני שהלך לביתו לראות בשלום משפחתו לקח עימו שקית תמרים עסיסיים להביא לבני ביתו. בהגיעו לביתו רבתה השמחה. לאחר שנח מעמל וטורח הוציא את שקית התמרים. גם ראובן ילדו בן השמונה לקח חופן תמרים ואכלם להנאתו אך לפתע לא חש בגרעין שהיה בתוכו והגרעין נתקע ל"ע במורד הגרון. פניו הכחילו והוא נשם בקושי, מיד הפכוהו וחבטו על גבו, ואכן הטילטולים והחבטות הצילו את חייו בטווח המידי, הגרעין יצא מדרכי הנשימה, אך למרבה הצער גלש עמוק ונכנס לריאות, צבע פניו חזר להיות כמו שהיה ונשימתו התייצבה, אך על כל נשימה ונשימה התלווה חרחור עז שנשמע עקב הגרעין שנבלע. פנו ההורים לבית הרופאה הירושלמית המפורסמת ד"ר הלנה כגן. למומחיותה וכושר הבחנתה יצא שם עולמי, היא כמעט לא נזקקה לכלי עזר כלשהם, די היה לה לשאול מספר פרטים, להעיף מבט ולקבוע את מחלתו ודרכי הפעולה להחלמתו. לאחר שהאזינה לנשימותיו חירחרורו, קבעה חד משמעית כי מצבו קשה, ואם לא ישלפו את הגרעין בהקדם, הוא עלול לגרום לתסבוכת שלמה, במקום יתפתח מורסה, אחר-כך דלקת, יצטברו שם נוזלים וליחות והמצב עלול להתדרדר עד לשיתוק פעולת הריאה. "עליכם לפנות מיד למכון רנטגן ובשיקוף על הריאה נדע, היכן מקומו המדויק של הגרעין". במכון הרנטגן עשו צילום ואמרו: "הגרעין תקוע עמוק בתוך הריאה הימנית ולשם קשה להגיע אפילו עם איזמל המנתחים". בצר להם תרמו ממון רב לצדקה, נסעו לקברי צדיקים ואף שילמו כסף סכום לא מבוטל למספר אברכים בני תורה שיסעו לכותל המערבי

ויעתירו בתפילה למען רפואתו של הילד המסכן והחולה. אחד מתושבי השכונה, שהשתתף בתפילות לרפואת הילד, היה חסיד נלהב של רבינו והוא הפנה אותם לצדיק. כשהגיעו אל הגבאי ר' יעקב ישראל קנלר הבין הלה שזה מקרה דחוף ומיד כתב "קויטל" ומיהר להכניסם אל חדרו של הרבי. הצדיק הניח את ידו הקדושה על כתפו של הילד, הרגיעו, ואז החל ממשש בידו על צלעותיו, עבר מהגב לחזה מצד ימין לצד שמאל, והניח ידיו על שתי ראותיו. והנה הרים הרבי את עיניו לעבר הגבאי ואמר לו: "מה רוצים ממני, אני לא מרגיש שום גרעין בריאותי, השי"ת יעזור שיהיה בריא ושלם ויהיה להם כל טוב". הגבאי חייך ופניו קרנו משמחה, הוא לחש להורים לצאת החוצה, הרבי אמר שאין לילד כלום. בני המשפחה שלא התנסו בדברים שכאלה לא קלטו את המסר. האב פרץ בבכי, וביקש מהגבאי שיסביר לרבי שיש צילומים שהראו בבירור את הגרעין ואת מיקומו בריאה. אך הגבאי שראה מעשים שכאלה בכל יום ויום אמר להורים בנחרצות: "אתם יכולים לזרוק את כל הצילומים לפח, אם הרב אמר, שאין גרעין אז אין גרעין!". אך הנה ראה זה פלא! החרחורים פסקו לחלוטין והנשימה הפכה להיות רגילה כמאז. "בא נלך לד"ר כגן ונשמע ממנה חוות דעת נוספת", אמר מנשה. הם הגיעו לרופאה, וביקשו, שתבדוק את הילד. היא לקחה את מכשיר הסטטוסקופ, הצמידה לאוזניה והקשיבה לקול נשימתו. הבעת תימהון התפשט על פניה. והיא קבעה חד משמעית "הנשימה חופשית ותקינה, הגרעין נעלם!". "כיצד זה קרה?" שאלה. מנשה השיב: "לא עשינו כלום, רק היינו אצל הרבי מהוסיאטין". "רק?! חזרה הרופאה בלגלוג, "הייתם אצל הצדיק הגדול מהוסיאטין?". היא צחקה ואמרה: "מה שהוא מסוגל, אנחנו הרופאים כלל לא מסוגלים, הוצאת הגרעין בדרך שעשה הצדיק, אין מי שישווה לו, זהו כוחם של צדיקים, שכל הרופאים עם כל הידע והניסיון הרב, שיש בידם מתגמדים הם מול ברכתו ופועלו של הצדיק".

הנהיג בקרב חסידיו ללמוד בכל ערב שבת את פירוש 'אור החיים' על התורה. בקיץ תש"ב, כאשר צבאות הנאצים ימח שמם היו עוד בתנופת כיבוש, החל הגנרל הנאצי רומל לכבוש את צפון אפריקה והתקרב במהירות לכיוון ארץ ישראל. בשלושה עשר ימים התקדמו הגרמנים ארבע מאות קילומטר, תוך שהם משמידים שמונים אחוז מהכוחות האנגליים שלחמו נגדם. הם כבר הגיעו לשערי אל-עלמיין, מרחק של כמאה קילומטרים מאלכסנדריה שבמצרים, והתכוונו לסיים במהירות את כיבוש מצרים ולהמשיך לארץ ישראל. רומל התפאר שכיבוש הארץ יהיה מהיר וקל. השמועות על רציחת היהודים באירופה כבר הגיעו לארץ, ופחד נורא נפל על היישוב היהודי. רבים התאספו לתפילות. האדמו"ר היה באותה עת בירושלים, והרב החסיד יעקב לנדא זצ"ל, רבה של ב"ב, נכנס אצלו לספר לו על השמועות הרעות. השיב הרבי מהוסיאטין: "האם יש לי צורך להתערב?" השיב הרב לנדא שכך נהגו גדולי הצדיקים, להתעצם בתפילה כדי להגן על ישראל. משמע שיש לו לצדיק הדור להתערב בנעשה כאן, להשמיע דעתו (בשמיים) בעניין ולמנוע גזירות רעות". הודיע האדמו"ר כי למחרת, בט"ו תמוז, יום הירוציט של ר' חיים בן עטר, יילך לציונו הקדוש להתפלל על ישראל. המונים עלו אז על קברו של 'אור החיים' הקדוש, וכשבא רבינו פיניו לו מקום, והאדמו"ר ומלוויו החלו לומר את כל ספר התהילים. המתפללים שמסביב הרבו בבכיות. האדמו"ר עמד ללא ניע במשך זמן רב ואמר עם הקהל תהילים. לאחר כ-40 דקות הכניס את ספר התהילים למעילו, ועמד בעיניים עצומות. פנה מקורבו ר' שלמה שרייבר זצ"ל, ראש ישיבת חיי עולם, ואמר: "רבי, העולם בפחד, צריך לעורר רחמים מרובים על כלל ישראל". שוב הוציא האדמו"ר את ספר התהילים מכיסו וכך עמד זמן רב מאוד. הקהל כבר סיים את כל התהילים, וכשראו שהאדמו"ר עודנו עומד חזרו והתחילו לומר שוב תהילים מהפרק הראשון. פתאום הסיר האדמו"ר את הספר מעם פניו, הסתובב מעט ואמר: "לצורך לא תהיה שליטה בארצנו". שמחה התפשטה בקרב מלוויו. תוך זמן קצר

הובס צבאו של הגנרל רומל והסכנה הוסרה. לאחר מכן העז הרב שלמה שרייבר לשאול את האדמו"ר על דבר האמירה ההיא. והאדמו"ר השיב בקצרה: בעומדי לצד הציון של ה"אור החיים" הקדוש סגרת את עיני לגע קט, והנה ראיתי את השם המפורש מאיר באור גדול כסדרו. ידעתי שהרשע לא יצליח לפלוש לארץ ישראל, והוא ינחול מפלה".

פעם אחת כשנכנס אחד מנכדי רבינו בשעת לילה מאוחרת לביהמ"ד. על-יד חדרו של רבינו הבחין הוא באדם הלומד בספר 'אור החיים' הקדוש. לאחר שנתן לו שלום, נכנס עימו בדברים. התברר, שהלה שמו נתנאל, תושב חיפה, יליד עיירה באוקראינה, שכל תושביה נמנו על חסידי הוסיאטין. מיודעינו סיפר כי בצעירותו נשבה רוח ההשכלה בעיירה. הוא רבים מהנוער נסחפו עד שנעקרו מן היהדות. הוא עלה לארץ עם קבוצה כדי להקים קיבוץ הרחוק מכל זיק של יהדות. לאחר שהתלהבות וְהקיבוץ פגה ממנו ומחבריו, פנו כל אחד לדרכו, והוא והתיישב בחיפה. לאחר שהשפעת החברים נסוגה ממנו, נזכר בימי ילדותו והחל להתקרב ליהדות והיה עוסק בקביעות בספר 'אור החיים' הקדוש. "לפני כשבועיים", מספר נתנאל, "חלמתי חלום. לפתע, חדל ליבי לפעום, עד שחשתי כי נשמתי עוזבת את גופי, והנה אני עובר במנהרה שחורה לעולם אחר, קרן אור משכה אותי למעלה, ראיתי את אבי ואמי ואת כל קרובי. לפתע הובילוני בעל-כורחי לאולם גדול בבית-דין של מעלה. מאחורי השולחן ישבו דיינים עם זקן ארוך והדרת פנים. כולם המתינו לאב"ד. כאשר הוא נכנס, החלו לדון באשר הגעת זמני למות, לאחר חטאיי בעולם הזה. החווה את בית-הדין את דעתו, באומרו: "זהרי הוא לומד באור החיים הקדוש, נאפשר לו איפה להמשיך בכך". ואז הרגשתי היאך אני נסחב בחזרה אל המנהרה, וממנה אל גופי. התעוררתי בבעתה כשכל גופי מכוסה זיעה קרה. ומאז לא היתה לי מנוחה. אולם היום בבוקר, ראיתי על המדרכה ברחוב, בהקיץ את דמותו של אב בית-הדין שישב בחלומי, וכמעט התעלפתי. לאחר שעקבתי אחרי הצדיק-הגדול לכאן. ואז הרב פנה אליי ואמר: המושך ללמוד את אור החיים כפי שהעדתי עליך בבית-דין של מעלה הקדוש!".

חודש טבת

ב' טבת

הגאון הרב יהודה יאיר זצ"ל זצוק"ל

יומא דהילולא - ב' טבת

הגאון הרב יהודה יאיר זצ"ל- נולד בשנת ה'תשי"ט (1959) בקטמון בירושלים. כשאמו היתה מעוברת עם רבינו, נגלה המקובל האלוקי ר' יהודה פתיה אל אביו בחלום ואמר לו: "הבן שיולד לך, תקרא לו בשמי והוא יאיר את העולם ויזכה את הרבים". ואכן כך היה. מגיל קטן היה רק בלימוד התורה. בגיל שתים-ועשרה וחצי כבר החל לתת שיעורי תורה. בגיל 13 החל ללמוד בישיבת 'פורת יוסף' בגאולה. רבינו נסע ממקום למקום מרחקים עצומים כדי להעביר שיעורי תורה. בגיל 20 התחתן. מעולם לא ביקש שישלמו לו עבור הנסיעות הארוכות. גם כשקדח מחום בכל השבת, כשהגיע זמן השיעור, הלך

ללמד תורה. גם כשהיה חולה, היה מחכה עד הרגע האחרון כדי לראות אם יוכל להעביר שיעור. רק אם ראה שאינו יכול בשום פנים ואופן, רק אז היה שולח את הבן כדי שיחפשו מישוהו אחר שיעביר במקומו את השיעור. גם בשמחות, חתונה, בר-מצווה וכיו"ב - לא ביטל שיעורים. באירוסין של בנו שהתקיים באשדוד, דיבר עם נהג ההסעה ואמר לו להגיע לאחר השיעור שמסר. הרב הגיע לאולם בשעה 20:00 ובשעה 22:00 עזב כבר את האולם והסביר, כי עליו להתעורר מוקדם בבוקר ולהתפלל עם הנץ החמה. החזיר רבים בתשובה לאביהם שבשמיים. בכל יום הלך לביה"כ בשעה 02:00 לפנות בוקר. ראשית ניקה את ביה"כ ורק לאחר מכן למד עד שעת התפילה. מעולם לא הפסיד תפילה עם הנץ החמה. מיד לאחר מכן הלך לכולל מספר שעות לפני פתיחת הכולל. גם כאן ניקה וסידר את הכולל, לפני שהתחיל ללמוד. היה צריך לשכנע אותו בכל פעם מחדש, שיאכל לחם. אבל רבינו רצה להגיע מהר ככל האפשר לכולל ואמר שאין לו זמן לברך את ברכת המזון. רק לאחר מסע שכנועים, שהתרחשו מדי יום ביומו הסכים לפעמים לאכול לחם. שימש כשליח ציבור בשיבת 'אור החיים' במשך שנים בישיבה. הפיץ את תורתו של רשכב"ג ר' יוסף חיים. כיהן כרב ביה"כ 'היכל פינחס' בירושלים. מגדולי הדרשנים בביה"כ מוסיוף. הסתיר את גדולתו. כל מעשיו היו בצנעה. היה בקי בתורה כולה והיה עבד ה'. רבינו בכיפור האחרון לחייו התעלף והובהל לבית-הרפואה. שם התגלה כי בגופו מקוננת המחלה הארורה. למרות מחלתו והקושי לא ויתר על הרבצת שיעורי התורה. גם ביומו האחרון לא ויתר על תפילה עם הנץ החמה ואף מסר שיעור. נפטר ב-ב' טבת ה'תשע"ו (2015). חי כ-56 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. הגאון הרב ראובן אלבז ראש ישיבת 'אור החיים' בכה והספיד את רבינו והגדיר אותו כאחד הדרשנים הגדולים בדור. **אביו:** ר' יצחק. **אמו:** מרת ג'ולייט. **מרביתיו:** הגאונים הרב בן ציון אבא שאול, הרב יהודה צדקה, הרב יהודה מועלם. **ילדיו:** הותיר 11 ילדים.

לאחר פטירת רבינו, הרב מח"ס 'אש האמונה' הלך לנחם את המשפחה. בנו של רבינו קם וסיפר לכל הנוכחים סיפור מופלא על אביו: בביתו של אבי היו ארבעה ילדים שבגרו והגיעו לפרקם אבל לא הצליחו למצוא את זיווגם. השנים חלפו והם הגיעו כבר חלפו את גיל 26 ועדיין 'תקועים'. בכל פעם שהרב ראה מישוהו, היה מבקש ממנו להתפלל על הילדים שלו, שיזכו במהרה לזיווגים הגונים. רבינו יום אחד התקשר לכל הילדים שלו ואמר להם: "תגיעו לבית ביום פלוני בשעה אלמונית, אני עושה סעודת הודיה". הם לא זכרו שאבא שלהם עשה כך מעולם וזה הכניס את כולם למתח. כל אחד ניסה להעלות השערה, מה קרה ומדוע האבא עורך סעודת הודיה. הם ניסו לתחקר את האב, אבל הוא אמר להם: "אני לא מספר. כאשר תבואו לבית, אספר לכם". כשהגיעו לבית ביום המיועד, כל הילדים התאספו בצפיה דרוכה ולשמוע מה בפי אביהם. ראשית ביקש מהם ליטול ידיים ולהתחיל בסעודה. במהלך הסעודה אמר להם: "תראו ילדי היקרים, אני עורך סעודת הודיה על כך, שעד היום התעכבו לכם הזיווגים". הילדים התבוננו בפני אביהם ולא הבינו. "אבא, על זה עושים סעודת הודיה? אנחנו בוכים ועצובים ואיך אתה אומר על זה תודה?". רבינו סיפר להם את הסיפור המדהים הבא. הוא אמר, שהוא רגיל לפקוד את קבר רחל אימנו. להשתטח על הציון הקדוש ולהתפלל ולהעתיר עבוד ארבעת הבנים והבנות שזקוקים לישועה ולמצויאת שידוך. הרב שהיה בעל תפילה הרבה להתפלל בקבר רחל, ובכל פעם היה מבקש בדמעות ומכל הלב. ואז סיפר, שלאחרונה התגלתה אליו רחל אימנו בחלום הלילה. החלום היה מוחשי מאוד. היא אמרה לו: "התפילות שלך מאוד רצויות בשמיים. כבר מזמן רוצים לתת לך את הישועה. אבל אתה צריך קודם כל להודות לה' על כל מה שיש לך. ברגע שתתחיל להודות על כל מה שיש לך - תראה ישועות" דבר החלום עורר אותו מאוד והוא אכן, החליט מיד בראש ובראשונה לעשות סעודת הודיה. היתה לו משפחה ברוכת ילדים,

שחלקם כבר היו נשואים. הרב החל להודות לה' על כל הטובות שה' עשה איתו עד היום והחל מונה אותם. הבן מספר שבאמת תוך שנה מאז שערך אביו את סעודת ההודיה. ברוך ה' כל אותם ארבעה ילדים מעוכבי שידוך מצאו את זיווגם ונישאו.

רבינו פעם אחת הגיע לכולל. באותה התקופה הוא סבל מאבנים בכליות. הרופא הנחה את הרב לנוח ככל האפשר ולא לצאת מהבית. לפתע כשהיה בכולל הכאבים התגברו מאוד. כתוצאה מכך הוא התעלף. קראו לרופא שיגיע במהירות. לאחר שהרופא בדק אותו, אמר לו שאסור לו לבוא וללמוד ופינה אותו לבית הרפואה 'שערי צדק' בירושלים. לאחר ששוחרר, הרופא הזהיר אותו שנית, שלא ילך לבית-הכנסת. אבל רבינו אמר, שאינו יכול וחי התורה הם החיים שלו. בלעדיהם אינו מסוגל לחיות ואינו מסוגל להישאר בבית. ואכן, בין מנחה לערבית כבר מסר שיעור במסירות נפש עילאית.

ג' טבת

הגאון רבי יעקב קצין זצ"ל

יומא דהילולא - ג' טבת

הגאון רבי יעקב קצין זצ"ל - נולד בירושלים בשנת ה'תר"ס (1900). כבר בשחר ילדותו נודע כשקדן ומתמיד עצום. בשנת ה'תרס"ז (1907) נכנס ללמוד בישיבת 'אוהל מועד'. בגיל 17 התייתם מאביו, וכעבור חודשיים נפטרה גם אמו. הימים היו ימי סוף מלחמת העולם הראשונה, ורבים סבלו חרפת רעב ובפרט היתומים (רבינו חלה אז ל"ע בקיבה). על אף כל הקשיים המשיך לדבוק בתורה. בגיל 21 כתב חידושי תורה, ושנה לאחר מכן החל ללמוד בהצנע קבלה. אחר שנתיים התפלל עפ"י כוונות הרש"ש (בהיותו בן 25 הוציא לאור את ספרו הראשון בקבלה 'אור הלבנה'). בשנת ה'תרפ"ג (1923) הוקמה ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה, ורבינו למד שם תלמוד ופוסקים ולימד גמרא בעיון. בשנת ה'תרפ"ה (1925) הדפיס קונטרס 'משמרת הקידושין' (תשובות בענייני גיטין וקידושין), ומאז התפרסם. בשנת ה'תרפ"ז (1927) הקים את ישיבת 'גן הלבנון' בירושלים ועמד בראשה (כדי לקיים את נדרו, שנדר בעת חוליו). בשנת ה'תרפ"ח (1928) התמנה כדיין בביה"ד הגדול לעדת הספרדים בירושלים, ומאז שלחו אליו שאלות מכל קצווי ארץ. בשנת ה'תרצ"ב (1932) נשלח לארה"ב כשד"ר עבור בית היתומים הספרדי בירושלים. רבני הקהילה בברוקלין ופרנסיה ביקשו שיכהן כרבם, ובשנת ה'תרצ"ג (1933) שימש כרב הראשי של הקהילות הספרדיות בניו-יורק. עיקר השפעתו הייתה בקהילה החלבית 'שערי ציון' (מגן דוד). במשך 62 שנה הנהיגם, ופעל שנדיביה יתרמו בעין יפה למוסדות תורה בארץ. נפטר ב-ג' טבת ה'תשנ"ה (1995). חי כ-95 שנים. ציונו בירושלים. **אביו:** ר' שאול (מח"ס 'כלילת שאול'). **אשתו:** בתו הרה"ג ר' שלום הדאיה (ראש ישיבת המקובלים 'בית א-ל'). **בניו:** הרה"ג רבי שאול (בנו הגדול, ממלא מקום אביו ברבנות הקהילה), ר' אברהם, ר' יצחק, ר' מאיר, ר' יהודה, ר' משה. **בנותיו:** מרת שרלוט (נישאה לרה"ג ברוך בן חיים המשמש ברבנות הקהילה משך עשרות בשנים, כמרבץ תורה ומורה הוראה). מרת אסתר (נישאה לר' יעקב חננו). **מרבנותיו:** הגאונים ר' חיים שאול דוויק הכהן (השד"ה), ראש ישיבת המקובלים 'חובות הנהר'), ר' רפאל שלמה לניאדו (ראש ישיבת 'אוהל מועד' ו'פורת יוסף'), ר' יוסף ידיד הלוי (ראב"ד לעדת הספרדים בירושלים, רבו המובהק), ר' אברהם עדס, ר' סלמאן אליהו (מח"ס 'כרם שלמה', אביו של ראש"צ ר' מרדכי אליהו). **מחיבוריו:** 'אור הלבנה - כוונות ויחודים

מהאריז"ל והרש"ש (ג' חלקים: אור הלבנה, אור החדש ואיור החיים) • יסוד האמונה - חיזוק האמונה בתורת הקבלה (כנגד תנועת הדרדעים) • תוכחת מגולה - מוסר פרי עץ הגן - 3 חלקים (תולדות צדיקים, פתרונות לחידותיו של ה'בן איש חי' בספרו 'אמרי בינה' וקיצור כללי כוונות ראש השנה עפ"י הרש"ש) • שו"ת קציני ארץ.

רבינו סבל רבות מחולי המעיים, שריתק אותו אל מיטתו. הוא החל בכתבת ספרו 'אור הלבנה' וקיווה שאולי בזכות הדפסת הספר ירפאהו ה' רפואה שלמה. וכך כתב ביומנו: 'האדון הנכבד ומרומם ידידי מו' שלמה צופיוף נ"י סיפר, כי ראה בחזיון לילה בהיותו עומד בבית הכנסת שלו, יסודתה מהקדש המנוח אביו הצדיק מו' דוד צופיוף, בעת התפלה, הוא רואה בפניה המזרחית צפונית סבא קדישא מעוטף בטלית ותפילין, ומתפלל בחרדת קודש, ונאמר לו כי זה הוא הרב החסיד שלום שרעבי זיע"א. ויגש לפניו, וינשק ידיו, ויתחנן אליו לאמר: "הרב יעקב קצין בן רבי שאול החסיד, הוא חולה תמיד, תתפלל בעדו שיתרפא. בפרט שהוא מלומדי הקבלה בטוב, ומתפלל בסידורים שעשית". ואשמע את קול הרש"ש מדבר אליי ועונה: "אני באתי להתפלל בעדו, אין פחד, יתרפא ויחיה טוב". זהו תיכך דברי מר צופיוף, שבשרני בימים ההם. משנה ההיא והלאה שזכיתי לגמור קונטרס הכוונות הנזכר לעיל, ועזרני ה' להוציא לאור. למרות חולשת גופי, מאז החילתי לראות סימנים טובים לשערי ישועה, כי הוקלה קצת המחלה, ואולם עדיין לא נעקרה כולה".

כתב רבינו ביומנו: "בשנת ה'תרע"ט, סמוך לזמן חופתי, בהיותי מדבר עם עטרת ראשי (ר' אברהם עדס) מעניין הצדיקים, אמרתי לו כי ראיתי בחלום הלילה החולפת, רב מפואר וחזותו הוד יקר, ונודע לי כי הוא הרמב"ם זלה"ה, ונישקתי ידו וברך אותי. אמר לי עטרת ראשי: 'כך וכן צורתו, וכך תוארו', באופן שתיאר כמו שראיתי בחלום ממש. התפלאתי ושאלתי: 'מהיכן יודע זה?' השיבני: 'דע, כי ראיתי בעליית הנשמות בלילה את כל הצדיקים, ומכיר צורת כולם: הרמב"ם, הרי"ף, הרא"ש, הרשב"א והר"ן, האר"י הרח"ו והרש"ש זיע"א ועוד".

על בקיאותו בתורה מספר הגאון ר' עזרא עטיה זצ"ל (ר"י פורת יוסף), כי כאשר היה ר' יוסף ידיד הלוי מחפש תשובה באחד מספרי התשובות לאחרונים כגון: 'נודע ביהודה', 'חתם סופר' או 'דב פעלים', היה שולח אחרי ר' יעקב קצין לשאלו, היכן מקום תשובה זו, ותיכף השיב בספר פלוני סימן פלוני עמוד פלוני! גדולי הדור ות"ח שבה כשהיו נצרכים להלכה לעמוד על מקורה, מיד היו באים לרבינו ושואלים לו, ותכף משיב להם, כאן מקורו, כאן מוסבר טעמו, כאן דיבר אף הוא בנושא. זאת מסיבת כוח זכרונו, שהיה עצום מאוד.

על צדקותיו מסופר, כי לאורך כל חייו היה הוא התורם הראשון לכל דבר מצווה, ובפרט לישיבות שבארץ ישראל. חדור היה בקרבו מעלת תורת ארץ ישראל במאוד, וביותר מיכולתו עשה למען מטרות הנשגבה. הוא אף יסד את קרן "מגן ישראל" העוזרת ומסייעת למאות השלוחים הבאים בכל שנה ושנה לניו-יורק, ועל ידי כך עשה חסד לאלפים ולרבבות. בין שאר צדקותיו הקבועים לישיבות היה אף מעניק מהונו ליתומים ואלמנות, ולכל עני ונצרך שנדרש לכספו, והכל בסבר פנים יפות, ולשמה. בתקופת הרת עולם של מלחמת העולם השנייה, הזרים סכומים גדולים לירושלים לחלק לעניים ולמשפחות נזקקות, ובו בזמן קבע תמיכה חודשית לכל תלמיד חכם בעיר, עד שהוצרכו המתעסקים בדבר להדפיס קבלות מיוחדות לקרן זה, ועל ידי מעשיו אלו הוציא לרווחה מאות משפחות, והצילם ממות ורעב. בתקופה ההיא אף תרם הרבה בהשאת יתומים ויתומות, אשר אין להם מי שידאג לצרכם, הוא נחלץ לעזרם ונטל על שכמו

את כל הוצאות החתונה והדיור כפי הצורך, כך העמיד משפחות רבות ודורות חדשים על ידי צדקתו. בהמשך לפעולתו זו בעניין הצדקה, היה גם מעורר בקרב בני עדתו את מעלת הרבנים חכמי התורה ומעלת ראשי הישיבות, וכבוד תלמיד חכם מהו, וזאת על ידי החדרתו בקרבם את גודל וערך התורה ולומדיה. הוא בענוותנותו שימש דוגמא אישית בכל פעם ופעם, איך צריך לכבד תלמיד חכם, כי בכל פעם שהיה בא תלמיד חכם ורב תופס בישיבה לשליחות לעירו ומקומו, היה תיכף ומיד מכבדו בכל כבוד שבעולם ומושיבו לימינו במקום סמוך לו, ולא חדל מלהרעיף עליו כבוד ותהילה.

הצדיק הרב אברהם ואזאנא זצ"ל

יומא דהילולא - ג' טבת

הצדיק הרב אברהם ואזאנא זצ"ל הידוע גם בכינוי 'בעל הארי' - נולד בסכורה שבמרוקו. חי בראשית המאה התשע עשרה. התחיל את דרכו בארץ ישראל עד שנבחר להיות שד"ר לאיסוף כסף ליהודי ארץ ישראל ממרוקו. משסיים את שליחותו ביקשה ממנו הקהילה המקומית שיישאר ולאחר הפצרות הסכים לכך. נודע ונתפרסם כפועל ישועות. מלומד בניסים. על ציונו כתוב החכם השלם. סיפורי ניסים רבים נקשרו לשמו וביניהם העובדה שרכב על אריה לאחר שנאלץ לשבות במדבר בשל השבת הקדושה. רבים פנו אליו ונושעו. ציונו באיית בוציאל שבמרוקו. על אף העובדה שלא ידוע מתי הרב נפטר, בכל שנה מקיימים את יום ההילולא ב-ג' טבת. גם היום רבים הפוקדים את ציונו ורואים ישועות נפלאות. בנו: ר' דוד מספריו: השושלת לבית ואזאנא- אודות הצדיק וצאצאיו.

באחת הפעמים רבינו רצה לצאת בשיירה לכיוון ורזאזאת. השיירה התכוונה לצאת ביום רביעי ורבי אברהם ביקש מראש השיירה לצאת ביום ראשון, על מנת להספיק להגיע לפני השבת, אך ראש השיירה סירב. בלית ברירה נאלץ להצטרף לשיירה זו, וכך אחרי יומיים של מסע הגיע ערב שבת ורבי אברהם נאלץ להיפרד מהשיירה ולשבות מלכת, הוא ושמשו באמצע המדבר, למרות הפצרותיו של ראש השיירה כי המקום מסוכן. לאט לאט השיירה נעלמה. רבי אברהם חג במקלו בקרקע וסימן את התחום בו ישבות בשבת. משסיים קם, התפלל מנחה של ערב שבת ולאחר התפילה הדליק נרות וקיבל את השבת. במהלך תפילת השבת נשמעה שאגה. שמשו של ר' אברהם נבהל, הסתכל לכיוון השאגה וראה שני אריות מתקדמים לעברם. האריות הגיעו עד לקו שסימן באדמה רבי אברהם, והתיישבו שם עד יום ראשון לפנות בוקר. כאשר רבי אברהם ושמשו התארגנו להמשיך בדרכם, האריות עדיין רבצו על האדמה והם עלו עליהם ודהרו לכיוון העיר ורזאזאת, וכך בשעות הבוקר נראו האריות בעיר לעיניהם המפוחדות של התושבים, ומאז שמו של רבי אברהם ואזאנא נפוץ כבעל ניסים. ישנו קלף עם חתימות של חכמי מרוקו שניתן למשפחת ואזאנא כאשר הם עלו לארץ ישראל ובו מעידים הם על המעשה שקרה.

העיר ורזאזאת שהייתה שוקקת חיים החלה להתמעט מתושביה. רבים, מתושבי העיר עברו לערים אחרות, ורבים מהיהודים עלו לארץ. הערים האחרות במרוקו משכו אליהם תושבים בעיקר משום שאנרגית החשמל התגלתה כיעילה קלה, נוחה וזולה. התכנסו טובי העיר לטכס עצה על מנת למנוע את שוממות עירם, והחליטו כי יהיה מוצלח להקים בקרבת מקום תחנת חשמל אשר תספק חשמל זול ויעיל לתושבי העיר. "דבר זה", כך קיוו טובי העיר, "יקדם את עירם לדרגת עיר מתקדמת וימשוך אליו תושבים". וממחשבה למעשה, הם ניגשו לעבודה של בניית תחנת כוח אשר תהיה ממונעת מזרימתו המהירה של הנהר הנמצא בקרבת עירם. עם גמר התחנה והפעלתה התברר כי אין במים עוצמה מספקת

להפעלת התחנה, לכן הוחלט לפתוח את סכר המים שניצב בדרך הנחל עד לכמות שבו יהיה זרם מספיק חזק. כשפתחו את הסכר, עמדו האנשים חסרי אונים מול הזרמים העצומים של המים שלא ציפו להם, והמים פרצו את כל המחסומים שעמדו בדרכם. משלא מצאו מקום לזרום החלו המים לגאות והציפו את העיירה על בתייה. כמויות גדולות של מים המשיכו לזרום בעוצמה וחלקים נרחבים יותר ויותר הוצפו במים. המים הגיעו גם אל שדותיה המוריקים של העיר ווארזאזאת וממשיכים הלאה והגיעו לבית העלמין, וכשהגיעו לציון קברו של רבינו ניצבו כמו נד נחלים וקפאו בלב מדבר. המים עמדו כחומה מימין ומשמאל לקבר עד שהצליחו התושבים להשתלט על ברזי הסכר. (מעובד מתוך ה'שושלת לבית ואזאנא')

צער רב מילא את יהודי מרוקו בכלל ואת יהודי ורזאזאת בפרט עת נודע להם על פטירתו של בעל המופת רבי אברהם ואזאנא. הצדיק היה עבורם אב, מנחם לעת משבר, וחומה בעת צרה. היהודים הרגישו ריקנות בהילקח מהם מגן ומושיע הדור. ואולם הצער על הלקח מעמם ארון ברית ה' נמהל עם הזמן בהרגשה שהצדיק לא הזניחם ואף אחרי מותו הוא ממשיך לפקוח עין ולהגן על היהודים. רבים שעלו לציון קברו ושטחו את בקשתם לפני שוכן מרומים, שיצילם מצרה וצוקה בזכות הצדיק ראו ישועות ונפקדו מי בזרע של קיימא, מי בשידוך הגון, ומי בפתרון צרה אחרת שהייתה לו. עם הזמן הוקם במקום ציון, וכל אדם שהייתה לו בעיה, הגיע לקבר, הדליק נרות לע"נ הצדיק, ושטח בקשה לצדיק שיתפלל עבורו. באותם הימים לא היה חשמל בבתים, והתאורה בלילות הייתה בנרות, שמן ונפט. פעם אחת נכנס ערבי שגר בקרבת מקום לקבר וראה כי היהודים מדליקים נרות לע"נ הצדיק. זמם הערבי בליבו שכאשר יצאו היהודים מהציון יגנוב את הנרות. וממחשבה למעשה כאשר יצאו היהודים, ונותר לבדו, כיבה את הנרות, תחבם בכיסו ויצא לכיוון ביתו. ואולם כאשר יצא מהציון לשמש, היכהו סינוור ולא ראה כלום לפניו. בתחילה חשב בליבו שכנראה המעבר הבלתי הדרגתי מחשיכה לאורה גרם לו והוא נכנס פנימה לציון. ואכן בתוך הציון ראה כבראשונה. שוב יצא והפעם בהדרגה, אך שוב סונוורו עיניו. שוב נכנס וחוזר חלילה. כאשר מעשה זה חזר בפעם השלישית הבין שיד הצדיק בדבר, ופחד תקפהו על שהעז לשלוח יד בכבוד הצדיק. הוא נכנס פנימה ברטט והבטיח כי שוב לא ינסה לעשות כדבר הזה. ואכן עם החזרת הנרות לציון, יצא החוצה ומאור עיניו חזר לו כבראשונה והוא יצא לביתו שמח וטוב לב. כאשר הגיעו בפעם הבאה משפחת הצדיק לפקוד את הקבר, סיפר להם הערבי את המעשה, וכן המשיך לספר לכל הפוקדים את ציון הצדיק. (מעובד מתוך ה'שושלת לבית ואזאנא')

הרה"ק האדמו"ר הרב אברהם ברנדויין מסטרטין צוק"ל

יומא דהילולא - ג' טבת

האדמו"ר הרב אברהם ברנדויין מסטרטין צ"ל - נולד בשנת ה'תקס"ה (1804) כבן בכור. מימי טל ילדותו נראו בו סימני קדושה וטהרה. אביו הקדוש התבטא אודותיו, כי "אילו לא באתי לעולם אלא בשביל אברהמיניו בני - דיני". בשנת ה'תר"ד (1844) לאחר פטירת אביו, ביקשו למנותו תחת אביו. אולם בגודל ענותנותו ובשפלות רוחו, לא החשיב את עצמו ראוי לשבת על כסא אביו. בסיכומו של עניין הוסמך רבינו למלא את מקומו, על ידי האדמו"ר ר' ישראל פרידמן מרוז'ין. במשך כ-21 שנים הנהיג את עדתו, כאשר אלפי חסידים הסתופפו בצילו. שמו היה נערץ בעיני צדיקי הדור, שהתייחסו אליו כקדוש ונורא, איש אלוקים, עמוד צלותהון ד'ישראל. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. האדמו"ר ר' חיים הלברשטאם מצאנו אמר שהבטה בצורתו של רבינו מסוגלת ליראת שמיים. בקי מאוד בסגולות ורפואות.

כל עיקר עבודתו הייתה רק להשלים נפש זולתו, ולקרב אותו תחת כנפי השכינה. בעל אהבת ישראל מופלאה. חיפש לימוד זכות על כל בן ישראל. היה מתפלל במסירות נפש ודבקות גדולה. בעת עמדו בתחינה לפני שומע תפילה ית"ש היה מרעיש עולמות, ושאת קולו נשמעה למרחקים. סיגף עצמו. הקפיד על טהרתו עד שהשו"ב היה צריך לטבול במקווה לפני השחיטה. כל ימיו היה משתוקק ומצפה לביאת משיח בן דוד וגאולת ישראל מגלות המד, פעם אחר, שהוא כבר תיקן חלק המשיח השייך לשורש נשמתו, ועומד הכן לקבל פני משיח. נפטר במוצאי שבת קודש פרשת מקץ, ג' טבת ה'תרכ"ה (1864). חי כ-60 שנים. ציונו בסטרטין. חתנו, ר' אורי לאנגר מראהטין מילא את מקומו. **אביו:** האדמו"ר ר' יהודה צבי מסטרטין. **אימו:** בת ר' אלעזר מראזלא (נצר למשפחת כהנא שיחוסם למעלה בקודש עד עלי הכהן). **מרבתי:** האדמו"ר ר' אורי קלוגהויפט ('השרף מסטרליסק'). **אחיו:** ר' שמואל זינוויל, ר' אליעזר מאזיפולי ור' חיים (נפטר בצעירותו). **מתלמידי:** ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המהרש"ם מברזאן), ר' יחיאל מיכל היבנר (אבד"ק נינוב), ר' אורי הכהן מסאמבור. **חתני:** ר' אורי לאנגר מראהטין, ר' ישכר בעריש איכנשטיין מדאלינא ר' אהרן לנדא - ברנדויין מפלשטין ור' פנחס ברנדויין מברזאן.

בעיר אחת במדינת רוסיה, גר אברך אחד מופלג בתורה ויראת שמיים, אשר בימי בחרותו הלך שמו לפניו ככלי מחזיק ברכה, עד שבא בקשרי השידוכין עם בת גביר אחד, אשר הכניסו לביתו וסיפק לו את כל צרכיו, וישב באהלה של תורה. ברבות השנים פתח לו חותנו בית חנות, וזרחה עליו שמש ההצלחה. שנים חלפו ועברו, וכבר עמדו הזוג כעשר שנים לאחר נישואיהם, ועדיין לא נפקדו בזרע של קיימא, והחל לדרוש ברופאים, והם יעצו לו לנסוע לרופא מומחה בעיר למברג שבגליציה. הגיע האברך ללמברג ונכנס אצל רופא מומחה אשר ייעץ לו להתרחץ במעיינות הישועה שבעיר המרפא קרניץ, אבל דא עקא, שהיה אז בימות החורף, באמצע ימי חנוכה, ושערי המרחץ בקרניץ סגורים עד תחילת הקיץ (בחודש לועזי מאי). כששמע האברך את דברי הרופא, נפלה רוחו והיה אובד עצות, הרי אי אפשר לחכות חמישה חודשים, עד שיפתחו שערי קרניץ, ואיך יישא פנים בחזרו לביתו בלי שום תרופה, הרי בוודאי יצווה עליו חותנו לגרש את אשתו. כך הסתובב ברחובות העיר למברג, ודאגתו בליבו: "מַאֲיִן יָבֵא עֲוֲרִי" (תהלים קכא, א). פתאום הגיע לאוזניו קול שירה וזמרה, והלך אחרי הקול, עד שהגיע לקלוזי של חסידי סטרטין, וראה לפניו חבורת חסידים היושבים בצוותא במסיבת חנוכה, ופוצחים בשירה. מגודל מרירות ליבו לא התיישב בין החסידים רק הסתובב בקלוזי אנה ואנה. ניגש אליו אחד מזקני החסידים ושאל: "למה נפל פניך, הרי אנו עומדים בימי הלל ושמחה?" כך דיבר הזקן אל ליבו, עד שגילה האברך לפניו את כל מצוקת ליבו הכואב. אמר לו החסיד הזקן: "אל תדאג דאגת מחר, תבוא איתנו ביחד להסתופף בצל רבינו הק' ר' אברהם בשבת קודש, ושמה בוודאי תיפקד בדבר ישועה ורחמים". האברך עשה כעצת החסידים, ונסע לסטרטין לשבת חנוכה, במוצאי שבת נכנס לקודש פנימה, ושפך לפני רבינו את צרת נפשו, שהרופא המומחה מלמברג יעץ לו לנסוע לקרניץ, ואין פותחים שערי העיר עד חודש מאי. כשמוע רבינו את דבריו, אמר לו: "הלא כבר אמרו חז"ל (שבת כ"א: א) 'מאי - חנוכה' תיסע לביתך ותיוושע בזרע של קיימא". כששמע האברך את דברי רבינו שנאמרו בלהט קודש, הרגיש בקרבו, שנהפך פתאום לאיש אחר, ומכיוון שהיה מוצאו ממדינת רוסיה, ורבים מהצדיקים בסביבתו, היה דרכם לבקש סכום כסף קצוב לפדיון נפש, בכדי לפעול ישועה, לכן שאל: "יקבע נא רבינו סכום כסף". אך שונה היה המנהג בסטרטין, ויען לו רבינו: "תן כפי מה שאתה רוצה". אך האברך התעקש בדבר, שרבינו יקבע לו סכום כסף. אז עצם רבינו את עיניו למשך כמה רגעים, ויאמר לו: "תקבל עליך, שאם רעייתך תלד בן זכר, תצום כל ימי חיך

ביום הולדתו משך מעת לעת שלם". האברך נסע בחזרה לביתו מלא התחזקות, ומדברי רבינו לא נפל מאומה ארצה, והוא נפקד בכך זכר, שנולד ביום הכיפורים.

נודע בזהירותו המופלגת בענייני טהרה. דרכו בקודש הייתה להטביל את כל כליו, גם לרבות הסדינים וכן המצעים שהיה מציעם במיטתו. מעולם לא בא אל פיו בשר שנשחט על ידי שוחט שלא טבל קודם השחיטה, ובגודל קדושתו היה מרגיש כשהביאו לו בשר, אם השוחט היה זהיר בטבילה. קדושתו עברה כל גבול, עד שלא השתמש בשום דבר טרם הטבילו במקווה טהרה, לרבות המקטרת שלו. לימים, כשהיה מוטל על ערש דווי, עד שאשתקיל מילוליה, ולא היה בכוחו להוציא הגה מפיו, הציעה הרבנית את הסדין על מיטתו, סדין שלא הוטבל מתחילה, והנה הבחינו המקורבים שהרבי ממאן לשכב, ומרמז משהו בידי. לא ידע אף אחד מה כוונתו, עד שלבסוף נזכרה הרבנית מה שעשתה והחליפה לסדין 'כשר', והרבי שכב במנוחה על מיטתו.

המקובל רבי דוד בן ברוך הכהן אזוג זצוק"ל

יומא דהילולא - ג' טבת

המקובל רבי דוד בן ברוך הכהן אזוג זצ"ל המכונה ה"כהן הגדול": שם המשפחה אזוג הנו ר"ת אלמנה זונה וחללה גרושה, דהיינו כהן טהור. כשנולד ר' דוד, הבחין אביו הקדוש שחתום על מצחו של בנו שם ש-ד-י, וגזר על בני המשפחה שלעולם לא יוציאו מהבית את בנו בלא כיסוי ראש ומצחו עד העיניים, ומי שמביט במצחו מיד נעשה סומא רח"ל. ומסיבה זו עזבה המשפחה את הרי האטלס. כשגדל נודע כצדיק קדוש ומפורסם. רבים מאנשי המקום שאלו את עצתו ופנו לבקש עזרה ולהתברך מפיו, הוא נהג לברך את הכל בברכותיו אשר לא חזרו ריקם מבחינת צדיק גוזר והקב"ה מקיים. מלומד בניסים.

סיפורים רבים על מעשה ניסים נקשרו אל הצדיק. הרב התפרסם גם במידת החסד, מעולם לא השהה פרוטה ללון בביתו כי היה מחלק הכל לעניים. תיקן תקנות רבות בדרום מרוקו ורבים השיב מעוון. גם לאחר פטירתו שמו השפיע על כל הסביבה. נפטר ב-ג' בטבת ה'תקמ"ד (1784). וגם בימנו אנו, יום ההילולא נערך ברוב עם מדי שנה ביום פטירת הצדיק ומשתרע על פני שלושה ימים. ציונו בתינוורת (אג'זו נבאהמו- מדרום למרכאש).

אביו: ר' ברוך. **ילדיו:** ר' בנימין. ר' ברוך. **אשתו:** אחותו של הרה"ק ר' כליפא מלכא.

מספריו: •לדוד ברוך- דרושים על התורה.

בפריז היה גוי בעל מפעל גדול ולו בן ובת, בתו נישאה ואילו הבן נשאר ערירי בשל העובדה כי הנו חולה נפש. לימים נפטר האב וניהול המפעל נשאר בידי חתנו (בעלה של בתו). יום אחד ראה אחד העובדים את בעלת המפעל, כשהיא מזילה דמעות ובוכה. ניגש העובד לבעלת המפעל ושאלה: "גברתי, מדוע את בוכה?". ענתה לו: "אחי המסכן חולה נפש, כמה כסף יש לו, והוא לא נהנה. איני יכולה לסבול עוד את המצב הזה, שבו הוא קורע ושובר כל מה שיש בבית, ובנוסף לשאר הצרות הוא גם מרביץ לנו". אמר לה העובד: "אני מוצאי ממרוקו, מעירו של הצדיק ר' דוד בן-ברוך. לכי לשם עם אחיך והוא יחזור בריא לצרפת". הלכה האשה ודיברה עם בעלה והוא קרא לעובד היהודי, שלמעלה מעשר שנים לא ביקר בעיר הולדתו שבמרוקו, אמר לו: "בוא הנה. כך וכך סיפרת לאשתי?" - "כן". שאל אותו: "אתה יכול לנסוע איתנו לשם? כי אנו לא יודעים היכן מקום קבורת הצדיק? ואני אשא בכל הוצאות הנסיעה כולל פיצוי

בגין משכורות בעת היעדרותך מהעבודה". העובד היהודי הביע את הסכמתו להצטרף לנסיעה למרוקו, ולאחר שסיימו את כל ההכנות לנסיעה התארגנו ויצאו לשדה התעופה.

בהגיע זמן העלייה למטוס נעלם להם לפתע הבן המשוגע וכל מאמצייהם למוצאו עלו בתוהו. היהודי בראותו, כי הבן המשוגע לא בנמצא והטיסה אמורה לצאת לדרכה בעוד עשר דקות החל למלמל בקולו: "בעזרת ה' יתברך ובעזרת רבי דוד בן-ברוך אינני יודע איפה החולה. אנא עזור לנו למוצוא אותו". בעודו ממלמל את בקשתו, לפתע הבן נמצא מתחת למטוס, והוא ומלווייו עלו למטוס בטיסה שאמורה להביאם לעיר קזבלנקה. בעיר שכרו רכב שהסיעם לעיר תינורת ולאחר מכן לקברו של הצדיק רבי דוד בן-ברוך. בהגיעם לקבר הצדיק לקחו היהודי שהגיע מפריז, יחד עם הממונה על האתר, את הבן קשרו והניחוהו ליד הקבר, והחלו קוראים בקול: 'רבי דוד בן-ברוך'. לפתע נשמע קולו של הבן המשוגע: "מה קרה? מדוע קשרתם אותי?". ענו לו: "היות שאתה חולה במחלת הנפש ממנה אתה סובל, נאלצנו לקשור אותך". בתגובה ענה להם: "אני לא חולה נפש, אני אדם בריא!", וקרא בעצמו: "רבי דוד בן-ברוך". קרעו את החבלים, שהיו כרוכים על גופו ואמר להם: "אני עתה אדם בריא". הואיל והגויים לא היו מודעים לכללי התנהגות במקרה של אירוע נס שכזה ואינם מודעים לעוצמת ההודאה לה' ולצדיק והצורך בקיום סעודת הודיה, שאל את היהודים: "מה עלינו לעשות? אנו באים מצרפת". ענו לו: "יש לערוך סעודה ולחלק אותה בין עניי העיר". שאל אותם: "כמה עניים יש בעיר?". ענו לו: "יש במקום כחמישים משפחות עניות". אמר להם: "חשבו מה עלות 5 ק"ג בשר חמש ק"ג סולת וחמש סוכר לכל אחד, ואני אשלם את כל ההוצאה". בו במקום עשו את החשבון והגוי העביר את כל הסכום במלואו כפי החשבון, לאחר מכן שבו לפריז, הוא ומלווייו האחות, הגיס והעובד היהודי. בשובם לפריז, שילם הגיס ליהודי את כל שכרו וכן חודשיים של חופשה ממקום עבודתו. שמחתו של היהודי הייתה גדולה, כי לצד הפיצוי לו זכה, בעיקר הוא שמח על הזכות שנפלה לידו, לשוב לעיר מגוריו ולעלות לקבר הצדיק, זאת לאחר היעדרות ארוכה בת שמונה עשרה שנים! והזכות הגדולה להאדיר שם שמים באמצעות הצדיק המקובל רבי דוד בן ברוך הכהן אזוג.

עוד סיפור מופלא המובא בהקדמה לספרו "לדוד ברוך" כי פעם אחת הוועד הממונה על קבר הצדיק ר' דוד אלשקא זצ"ל המכונה מולאיירי, נסעו בדרכם חזרה לבראכיש ברכב פרטי. אנשי הכפרים נתנו להם מספר חביות מלאות ביין שרף. והנה מלשין אחד רץ וסיפר לשוטרים בשער העיר מראכיש, שהנה באים יהודים ובתא המטען כמה חביות מלאות ביין שרף. כאשר הם קרבו לשער העיר - השוטרים עטו עליהם כמוצא שלל רב. הנהג בראותו זאת, אחזתו רעדה והתחיל לנדוד: "יא ר' דוד בן ברוך. אם תציל אותנו מאלה - אני נודר עשרה פרנק לקופתך". השוטרים הפכו בחביות חזור והפוך ואמרו לנוסעים: "ה' עימכם. זה עתה נמכרתם ע"י מלשין. אך שווא דיבר המלשין ההוא ולא נמצא בכליכם שום דבר אסור. סעו לשלום!".

הם עדיין משתוממים מהמראה הזה, וביני לביני נכנסו לרובע של היהודים ומוצאו את ר' פינחס הכהן, נכדו של ר' דוד ניצב לקראתם, ואומר להם: "איפה העשרה פרנק?". והם בבהלה אחזתם ויאמרו לו: "מאין כבודו יודע מעניין זה?". אמר להם: "זה עתה בתפילת מנחה שמתי את כפי על עיניי, ומור זקני נגלה אליי ואמר לי: לך, קח נדר מפלוני אלמוני, שזה עתה הצלתיו". ויהי לנס גלוי ועצום.

סיפר נכדו ר' פנחס שהתארח אצל ר' דוד בהיותו בכפר איית חכים הסמוך למאכיש, הגיש לו הרב לחם וחמאת בקר. ר' פנחס אמר: "איני אוכל חמאת גויים". השיב לו מור זקנו: "חלילה, בכפרינו כולם אוכלים

רק חמאת ישראל". ושמה שמחה גדולה, שלא תמיד היה מצוי במראכיש חמאה של ישראל. ומן יום זה והלאה ר' דוד היה שולח לו כד חמאה. לא חלפו ימים רבים ובאו ימי בצורת והרעב שרר בכל. לפיכך הוחלט כי על המכס לפקח לבל יהין איש להכניס לעיר שום סחורה ללא מיסוי. והנה בהגיעו למכס וראה את המוכסים, הבין מיד שהחמאה תוחרם והוא ייקנס וייתכן שאף יושם במעצר. והנה בעוד הם בודקים את מרכולתו, צעק בקול גדול: "יא רבי דוד בן ברוך, זה שלך!". המוכסים הופכים את הכד מכל צדדיו ואומרי לו: "מה תעשה בכלי ריק? וכי חסרים בעירנו כדים? ואיך תיקח לבדך כד כזה גדול על שכמך?". ותיכף הביא הממונה על המכס סבל שישחב לר' פנחס את כדו עד לרובע היהודי. (מתוך ההקדמה על חייו בספרו "לדוד ברוך").

ותודנתו נתונה לאבי פינקל (קרוב משפחה של הצדיק) ור' כפיר דדון שהביאו לידנו את הספר "לדוד ברוך"

ד' טבת

המקובל האלוקי הרב הגאון חיים שאול הכהן דוויק זצוק"ל

יומא דהילולא - ד' טבת

המקובל הרב הגאון חיים שאול הכהן דוויק זצ"ל - השד"ה: נולד ב-י"ד חשוון ה'תרי"ח (1857) בחאלב שבסוריה. מנעוריו עסק בתורת הנסתר וכל שנותיו עסק בהפצת סודותיה ליחידי סגולה. מילדותו ניכרו בו כישרונות עצומים, שהתאחדו עם שקידתו המופלאה. לאחר שלמד בשקידה ש"ס ופוסקים החל מנעוריו ללמוד את תורת הנסתר. בשנת ה'תרמ"ז (1886), עוד בטרם מגו לו שלוש שנה, התמנה למרא דאתרא של חאלב. למרות שהיו בעירו תלמידי חכמים קשישים ממנו, הללו קיבלו את מרותו. בשנת ה'תר"ן (1890, כשהיה בן 32 שנים) עלה לארץ ישראל, והצטרף ליישיבת 'בית א-ל' ועם הזמן התמנה לראש הישיבה.

משאת נפשו הייתה להנחיל את תורת הח"ן לכלל ישראל כדי להביא את הגאולה השלמה לעם. הוא הלך והתפרסם תהילה בתפוצות ישראל כגדול בתורת הנגלה והנסתר. כאשר נוסדה ישיבת 'רחובות הנהר', בשנת ה'תרנ"ח (1898) בשכונת הבוכרים ע"י הגביר ר' ניסים נחום, בה למדו כ-60 חכמי קבלה והתפללו עפ"י כוונות הרש"ש, נקרא רבינו לעמוד בראשה. במשך ימות השנה עבר לפני התיבה בתפילות והיה עומד זמן רב ומתפלל עפ"י הכוונות ללא סידור בידו. בימים הנוראים, רבים מבני ירושלים נהגו להצטופף בבית הכנסת על מנת לזכות ולהתפלל איתו, בחזרת הש"ץ, כאשר הגיע לברכת 'המחזיר שכינתו לציון' היה פורץ בככי, ומדי יום מצאו את הקרקע, במקום שבו עמד, רטובה מדמעותיו.

בשנות מלחמת העולם הראשונה חש בעיניו. מכיוון שרופאים כמעט שלא היו, הפצירו בו בני ביתו לצאת לחו"ל, כדי לעבור שם את הניתוח. למרות הסכנה, שנשקפה לעיניו, סירב בכל תוקף לעזוב את הארץ. הוא נותח בארץ - אך הניתוח לא הצליח והוא התעורר בשתי עיניו!. כאשר התעורר מתרדמת הניתוח, ונודע לו, ששוב לא יראה' אמר: "הכול היה כדאי, ובלבד שלא לעזוב את ארצנו הקדושה אפילו לשעה אחת!". נפטר ב-ד' טבת התרצ"ג (1933) בעיה"ק ירושלים. חי כ-75 שנים. ציונו בהר

הזיתים בחלקת הספרדים (בשנת תש"ג- 1942 עלו פורעים ערבים להר הזיתים, הרסו ונתצו מצבות וחיללו את מקום הקברים. ביניהם חוללה גם מצבתו. לאחרונה נבנתה המצבה מחדש כאשר מקום הציון בקירוב למקום קבורתו).

אביו: ר' אליהו. **סבא (מצד אביו):** ר' שאול (אב"ד ארם-צובא בעל 'אמת מארץ'). **מרבתי:** ר' מרדכי עבאדי (מח"ס 'מעין מים'), ר' אליהו משען (מח"ס 'שפת אמת'). **חברותא:** המקובל ר' ישראל יצחק הלוי רייזמאן (ראב"ד קהילת החסידים בירושלים).

מתלמידי: המקובלים הגאונים ר' יום טוב ידיד הלוי, ר' סלמאן אליהו (ממלא מקומו בראשות הישיבה), ר' יעקב חיים סופר (מח"ס 'כף החיים'), ר' ישעיהו אשר זעליג מרגליות, ר' עזרא הררי רפול, ר' נח גד וינטרוב, ר' סלמאן מוצפי, ר' משה יאיר ווינשטוק. **מספריו:** **איפה שלמה** - על 'אוצרות חיים' למהר"ח • **שר שלום** - ביאורים לדברי הרש"ש בספר 'נהר שלום' • **חידושים לספר 'שפת אמת' - הגהות לספר 'אור הלבנה'** לרבי יעקב קצין • **הגהות לספר 'עלי נהר'**.

המקובל ר' אשר זעליג מרגליות מביא בספרו 'הילולא דרשב"י: 'לפני כעשרים שנה, הגיע מכתב מחו"ל לרבינו, ובו נכתב שמושל העיר שבא מקרוב שם מצייק ליהודים, ורבינו הקדוש צוק"ל נסע למירון לשבת של סליחות לפני ר"ה עם עשרים מתלמידיו, ואני הקטן עימם, והיינו שם חמישה ימים, ובכל יום שעשינו שם הקפות סביב הציון הקדוש של רבי אלעזר עם ארבעת המינים הישנים של השנה שעברה בידינו, וכשחזרנו ירושלימה, מצא רבינו טלגרמה בביתו והתבשר, כי מושל העיר מת פתאום, וליהודים שם אורה ושמחה'.

סיפר ר' יואל טייטלבוים, האדמו"ר מסאטמר, שהלך לבקר את הצדיק החכם המקובל ר' חיים שאול, וביקשו, שיברך אותו ברכת כהן. ר' חיים היה סגי-נהור, ונדמה לו שרבינו (ר' יואל) רוצה לברכו, ותכף הרכין את ראשו, כדי שרבינו יניח ידו עליו לברכו. כשהבין את כוונת ר' יואל, אמר רבינו, שאדרבה, הוא רוצה להתברך ממנו, ותיכף הניח ר' יואל את ידו על ראש רבינו הקדוש וברכו. הפליא רבינו מאוד את גודל תמימותו ומידת ענוותנותו של הצדיק". (אורח צדיקים' מתוך 'הללו עבדי ה')

פעם אחת שאל אדם אחד את רבינו, אם יכול הוא לצאת ידי חובת התשובה הצום והתפילה בימי השוכבי"ם, אם ישכור בכסף מלא אדם אחר שיצום ושיתפלל בעבורו כשלוחו. רבינו הסביר לו, שעפ"י ההלכה הדבר אינו ניתן וסיים את דבריו: "שובו בָּנִים שׁוֹבְבִים חוץ מְאַחַר".

בהיותו בארם צובא (כשהיה בן 32), ראה איך הנשים מתחילות לגלות מקצת שערותיהן, ועמד וצוות על הפרצה, ומשלא נשמעו לו, עלה בליל שבת על הבימה והכריז אם ישמעו בקולו - מוטב להם, ואם לאו - תחול עליהן קללה, ועזב במוצאי שבת את העיר ועלה לירושלים. לאחר זמן קצר פרצה שרפה בעיר וכילתה חלק גדול מהעיר, וכולם נוכחו בצדקת ה'.

כאשר המקובל האלוקי ר' יוסף חיים זצ"ל (הבא"ח) יעץ למקובל ר' סלמאן אליהו (אביו של המקובל האלוקי הרב מרדכי אליהו צמח זצ"ל) לעזוב את בגדד ולעלות לארץ ישראל, הגיע ר' סלמאן להיפרד מר' יוסף חיים ושאל: "אצל מי אלמד בתורת הנסתר בארץ ישראל?". ענה הצדיק: "אמסור לך מספר קושיות עמוקות, והרב שיתרץ לך אותן - תדע נאמנה כי הוא רב מובהק וממנו תלמד".

ר' סלמאן הגיע לירושלים. מיד התפרסם שמו של הגאון הצעיר שעלה מבבל, ובקרב חכמי המקובלים נשמע, כי "ארי עלה מבבל". כשהגיע שמעו של ר' סלמאן אליהו לאוזניו של רבינו, ביקש שיבוא לפניו, ושוחח איתו ברזי התורה. שעה ארוכה שוחח הגאון ר' סלמאן עם רבינו, ונוכח לראות כי לפניו יושב גאון מופלא, רך בשנים וזקן בחוכמה. אמר ר' שאול לר' סלמאן: "מהיום תבוא אצלי מדי יום ביומו ואלמד עימך את הכוונות עפ"י דרכו של הרש"ש". ר' סלמאן שאל את רבינו את הקושיות בחוכמת הקבלה, שמסר לו הבא"ח ורבינו תרץ את כל הקושיות בתבונה. עתה ידע ר' סלמאן, כי רבינו הוא המוסמך והמובהק, ממנו עליו ללמוד את רזי התורה, והכתיר אותו לרבו המובהק".

סיפר לי רבי ומורי הרב המקובל אורי פולק שליט"א, סיפור מופלא שהתרחש עם רבינו, אותו שמע מנכד הצדיק. הסיפור מראה לנו באופן מופלא מהי עוצמתם של גדולי ישראל וכיצד הקב"ה משדד את כל מערכות הטבע למען צדיקים אלו: בזמנם, בכל שנה בתאריך בו חל היארצייט של המקובל האלוקי הרש"ש הקדוש, אשר ציונו בהר הזיתים, היו חבורת המקובלים מתכנסים יחד ונוסעים באוטובוס שנשכר למען מטרה זו. הדרך המובילה להר הזיתים באותה תקופה, לא הייתה אלא כביש צר, אשר בקושי אוטובוס יכול לנסע בה. כל תזווה מיותרת ימינה או שמאלה ל"ע הייתה שולחת את כל יושבי הרכב לאבדון. בשל כך, מיעטו האנשים בנסיעה להר הזיתים. ויהי היום, והמקובלים התכנסו יחד לנסיעה המובילה להר-הזיתים, לציון הרש"ש הקדוש. תוך כדי נסיעה סטה האוטובוס מנתיבו והחלו להתדרדר. מיד פנו מקובלים אחדים אל הגאון המקובל הרב דוויק כדי לספר לו באיזו צרה הם נמצאים (רבינו היה סומא לעת זקנותו). כאשר שמע זאת הרב, אמר שם קדוש (הרב היה ידוע גם בקבלה מעשית) ומיד לתדהמת הכל האוטובוס עצמו נתלה באוויר! הרב ביקש מכל נוסעי האוטובוס לרדת וכולם נשמעו לו. רק כאשר אחרון הנוסעים ירד, שהוא הרב בעצמו- האוטובוס התדרדר לתהום!.

בעשרים שנות חייו האחרונות היה רבינו סגי נהור ועסק בקבלה בע"פ. כוח זכרונו הפתיע את שומעיו. בכל לילה היה הרב מלמד בין השעות 03:00 לפנות בוקר ועד עלות השחר. לעיתים תלמידיו הקדימו לפני התחלת הלימוד כדי לשאול את הרב קושיות שבהם התקשו. לאחד מהם ענה הרב לפתוח בספר פלוני בעמוד פלוני. מיודענו מיד לקח את הספר המבוקש וחיפש את התשובה לשאלתו, אך לשווא, הוא אינו מוצא את התשובה לשאלתו. בצר לו פנה בשנית לרב, מה הופתע לשמוע כי הרב מבקש שיביא את הספר לידיו (הרב היה סומא כידוע). מישש הרב את עובי הספר ובפתחה אחת! הגיע לדף המבוקש. לאחר מכן העביר את אצבעו על הדף עד שידי עמדו מעל שורה מסוימת. אז פנה לשואל ואמר: "קרא נא לי שורה זאת, לבטח תמצא כאן התשובה", וכן היה ויהי לפלא.

הרב ידע מילה במילה את דברי רבינו האריז"ל והרש"ש ואת מיקומם המדויק לפי העמוד והשורה. סיפר אחד מתלמידיו כי ביקש לבחון את רבינו בכושר ידיעותיו וכאשר התבקש לקרוא- החסיר במתכוון שורה אחת. הרב הפסיקו ואמר כי החסיר שורה וציטט אותה. לאחר מספר דקות החסיר ככוונה מילה אחת. גם כאן הפסיקו רבינו ואמר: "החסרת מילה פלונית!". לשאלות רבות שהתעוררו במהלך הלימוד, ביקש שיביאו לו ספר מסוים. לאחר מכן פתח את הספר בפעם אחת והצביע על שורה מסוימת ואמר לבעל הקושיה שיקרא משם. ותמיד קלע למטרה ולא החמיץ.

הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זצוק"ל

יומא דהילולא - ד' טבת

הרה"ק רבי גרשון חנוך העניך זצ"ל נולד בשנת ה' תקצ"ט. בנו של האדמו"ר רבי יעקב מאיז'ביצה, בנו של הצדיק המפורסם רבי מרדכי יוסף, מיסד השושלתא איז'ביצה-רדז'ין. אישיות נעלה, גאון בתורת הנגלה והנסתר, בקי נפלא בכל התורה, בעל מח אדיר, מעמיק וחוקר, חכם וממולח אדמו"ר מפורסם שאלפים הסתופפו בצלו.

בהיותו בן שלוש עשרה חידש חידושים נפלאים שהפתיעו את כל שומעיו. אחרי פטירת אביו הוכתר באדמו"רות.

בהיותו בן עשרים ותשע הדפיס את ספרו הגדול "סדרי טהרות" על מסכת כלים, אוסף גדול של כל מאמרי חז"ל דברי תנאים ואמוראים, הפזורים בש"ס בבלי וירושלמי, תורת כהנים, ספרי רבא וזוטא, מכילתא, זוהר, פסיקתא דרב כהנא ומדרשים המדברים על ענינים שיש להם שייכות למסכת כלים. את ספרו הדפיס בצורת גמרא: בפנים, משנה וגמרא, בצדדים פירוש הארוך, מימין כעין פירוש רש"י ופירוש הקצר משמאל כעין פירוש תוספות, כן הציב בשולי הדפים מסורת הש"ס. הוא חילק את המסכת לשלושים פרקים כמספר הפרקים במסכת כלים. אל האחרון צירף לוח גבולות הארץ. כל גדולי הדור הסכימו לספרו ביניהם המלבי"ם, רבי שמשון רפאל הירש מפרנקפורט, רבי יוסף שאול נתנון מלבוב, השדי חמד, רבי יהושע'לי מקוטנא, רבי חיים אלעזר ווקס מפטריקוב, רבי יצחק אלחנן מקובנה ועוד.

בחכמתו הרבה גילה את החלזון שמדמו צבעו את התכלת במקדש. גילוי זה עשה רושם כביר בעולם היהודי וכדי לאמת את דבריו הוציא שלשה ספרים "פתיל תכלת", "עין התכלת" ו"שפוני טמוני חול", בהם מראה באותות ובמופתים ובראיות חותכות כי החלזון לא נגזז, והוא מצאו מחדש.

חמשה עשר אלף חסידים הטילו תכלת בבגדיהם. גם חסידי ברסלב צבעו את ציציותיהם תכלת, לעומת זה לא הודו לו חכמי הדור והתכלת נשארה רק אצל חסידי רדז'ין המקיימים אותה באהבה ובמסירות נפש.

השאר ספרים בכל מקצועות התורה, מהם נדפסו "סדרי טהרות", ארחות חיים" לר"א הגדול, "עשר מילין דחסידותא", ויותר ממה שכתוב כאן נדפסו אחרי פטירתו, ואלפי גליונות עם חידושים על כל התורה נאבדו בעת השואה.

רבי גרשון חנוך הדפיס את ספר "מי השלוח" של אביו זקנו רבי מרדכי יוסף מאיז'ביצה ואת הספר "בית יעקב" של אביו רבי יעקב.

נפטר: ד' בטבת ה' תרנ"א. מילא מקומו בנו יחידו רבי מרדכי יוסף אלעזר ליינר, אדמו"ר מפורסם, איש נעלה, אהוב ואהוד על כל הדור, אבי האדמו"ר רבי שמואל שלמה ליינר מרדז'ין שנהרג על קידוש השם בעיר ולודובה. דוד הלחמי ז"ל "חכמי ישראל"

שמעתי מאיש מהימן שהגאון הקדוש רבי גרשון חנוך מראדזין בעל מחבר סדרי טהרות, נסע פעם אחת ופגע בו משכיל אחד מהולכי קדים ורצה לשחוק ממנו, ואמר לו בדרך הלצה שמתענג מאד שזכה לראות מחבר חי, כי בימי הקדמונים מעטים היו מחברים שהדפיסו ספריהם בחייהם. הגאון הקדוש הבין שאיש

המשחית זקנו אינו מתענג מראותו מחבר, ורק לגנותו נתכוון. אמר לו אני אתרץ לך מה שעד היום לא היו מדפיסים כל כך ספרים ורק זמן מה אחר פטירת המחבר נדפס ספרו, יען טבע הלומדים כשמעמיקים עיונם בסוגיא אוחזים בזקנם ולפעמים נשמת שער מזקנם וכשמרגישים בדבר מטמינים השער בהספר שלומדים בו, אך בדור הרע הזה שמורטים כל הזקן אין מספיקין הספרים ועל כן מוכרחים להדפיס גם ספרי מחברים חיים [עייני בשם הגדולים מהרב חיד"א, מערכת ספרים אות ז' סעי' מ"ח וזה לשונו, וגדולי ישראל קצתם היו זהירים שלא להדפיס ספרי חידושים בחייהם. ובאמת אמרו מן הזהירות שלא תרבה להיזהר, כי זה גרם שנאבדו כתבי יד, חבל על דאבדון]. הגה"צ רבי יצחק הוברמן זצ"ל מרעננה "בן לאשרי" ב"ב תשנ"ט ח"ד, עמ' ט'

קיבלתי שכשהיה הלילה יורד היה כ"ק חו"ז מרן אדמו"ר הארחת חיים וצללה"ה מתיישב ליד השולחן ולידו שני קערות מים. קערת מים אחת היתה מונחת על הקרקע, ובה היה מניח את רגליו כדי שלא ירדם. קערת מים השניה היתה מונחת בסמוך שמא תחטפנו שינה ואז יוכל ליטול את ידיו ולהמשיך להגות בתורה ולכתוב את חידושי. כך היה יושב מדי יום ביומו, כל הלילה כולו עוסק בתורה ומחדש את חידושי. אם היה נרדם, מיד כשהתעורר נטל את ידיו והמשיך בתלמודו. לשם כך הוא גם התקין סביב השולחן שעליו כתב את חידושי ארונות מיוחדים ובהם הניח את הספרים שהיו נחוצים לו בשעת כתיבתו, כדי שלא יצטרך לקום ממקומו להביא ספר ויתבטל מלימודו רגע אחד. כ"ק מרן אדמו"ר מראדזין זצוק"ל

סיפר דודי אחי אבי הרב הגאון הגדול והקדוש מורנו ורבינו גרשון חנוך העניך זי"ע, שכשנסע להדפיס ספרו סדרי טהרות לעיר יוזעפאף ובא לשם יגע מן הדרך, וכששכב על מטתו בלילה שמע קול קורא קודם אור הבוקר שאומר: "קומי נא, אורי נא, התיצבו נא, לעבודת הבורא" בקול נעים מאד בוקע ללב אדם, עד שלא היה יכול להשאר על מטתו, ותיכף רחץ ידיו וקם ועסק במה שעסק, ואח"כ שאל על זה האיש המעורר, ואמרו לו שזהו שמש העיר ושלח אחריו ודיבר עמו ונשא חן בעיניו, וכמעט שאמר עליו שהוא מן הל"ו צדיקים, ומן אז והלאה שלח לו מעות כל שנה ושנה על חג המצות, ופעם אחת שכח לשלוח לו ונזכר אחר חג המצות ודרש ושאל עליו והשיג ידיעה שאינו עוד בחיים רח"ל, אז אמר שעבור זה שכח לשלוח לו כי על המת נגזר שישתכח מן הלב שנאמר נשכחתי כמת וכו' וקודם חג המצות הזה שבק חיים לנו. הרה"צ רבי חיים שמחה ליינער זצ"ל "דור ישרים" ירושלים תשנ"ז ע' פ"ד

הרה"ק ר' גרשון חנוך העניך זצ"ל בעל התכלת מראדזין, כשעלה בדעתו לסדר ספרו הק', "סדרי טהרות" כעין גמ' על סדר טהרות, התייעץ עם אביו הבית יעקב זצ"ל מאיזביצא, והתנה עמו ג' תנאים. א' אם כבר הקדים אחד לעשות ספר כזה. ב' שיביא סימן משמים שמסכימין לזה. ג' שיקבל עשר הסכמות מחכמי הדור.

התנאי הב' היה הכי קשה, וקיבל על עצמו תענית ג' ימים כדי שיזמין לו אות משמים, וביום השלישי הגיע אליו "קטלוג" מארצות "מרוקו", ובו נמצא רשום אודות קונטרס א' מחכמי הדור דשם, שהתחיל בעבודה כזו, אמנם לא זכה לגמרו, ובה היה לו התנאים א' וב', וכן קיבל עשר הסכמות, וגם הסכמה מהשואל ומשיב זצ"ל כידוע.

ושמעתי מפי הגה"צ ר' יואל מאסקאוויטש משאץ-מאנטריאל זצ"ל, בשם חותנו הגה"ק מוהר"ר שלום משאץ זצ"ל שבעת שנסע הרה"ק מראדזין זצ"ל להגאון מלעמבערג, השואל ומשיב זצ"ל, לקבל ממנו

הסכמתו כנ"ל, ונכנס לבית הגאון בלא מכירו, והיה מעורב שם בין המון בנ"א, רבנים, זקנים ובחורים, ובניהם הדיין הגאון הר"ר אורי זאב סאלאט ז"ל שהיה לו גם בית דפוס שנדפסו שם כל מיני ספרים תורניים, והראה הדיין ז"ל הגליונות שהוכנו לדפוס, להגאון מלעמבערג. ובניהם היה ספר לאחד מצדיקי הדור, ובו מקשה על מלאכי הא-לקים העולים ויורדים בסולם של חלום יעקב אבינו ע"ה, דהלא המלאכים הם בעלי כנפים, ולא בעלי רגל ההולכים על שליבות סולם. ותיירץ כי היו עוד צעירים, ולא נתגדלו להם כנפיים. והגאון רי"ש זצ"ל כיון שלא היה קרוב כל כך לכתות החסידים שחק על דיבורים אלו.

הרה"ק מראדזין הפסיקו, וקינא לכבוד הספר ומתברו, ושאל אם יש ספר "הפליאה" המיוחס לתנאים, בבית. הורידו מעל ארגו הספרים, וכרגע פתח הספר והראה שכתוב בו קושיא ות' הנ"ל, בתוספת ביאור, כי השליבות למלאכים משמש לעליות במדריגות המעלות, ואם כי יש מלאכים שמתעלים הרבה בפ"א וזה נקרא טיסה, אבל מלאכי יעקב אע"ה מלאכי חוץ לארץ הוצרכו לעלות במתינות מדריגה אחר מדריגה כי לא היתה להם מעלת הטיסה [אגב, בספר ש"ך על התורה מתלמידי האר"י הק' זצ"ל מובא ג"כ קושיא הנ"ל, ות' שם באופן אחר]. הגאון רי"ש זצ"ל, כשראה זאת, התחרט על הקדום, ושאל על מהותו של האברך הלז, ונתגלה לו מדת גדלותו, וכיבדהו, ונתן לו אז הסכמה חשובה למאוד על ספרו "סדרי טהרות".

הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל אבד"ק גולדרס-גרין י"פה שיחתן" ברוקלין תשס"ה ח"ב, ע' נ"ב

מקצת חסידי ברסלב לבשו תכלת, וסיפר לי רבי דוד וויצמאן תלמיד האורחת חיים מראדזין, שהוא היה אז בראדזין בעת שהגיע לשם המנהיג של חסידי ברסלב כידוע הם אינם מכתירים רבי להתוודע אודות התכלת שהמציא הרבי מראדזין, והוא סיפר הסיבה שהביאם ללבוש תכלת, כי אצלו נמצא ספר חזיונות מהרה"ק רבי נחמן ובו הוא מגלה עתידות וע"פ פקודתו אסור לפרסמו בדפוס ואפילו לא להעתיקו בכתב, והוא כ"י יחידי, שנמסר לתלמידו רבי נתן והפנקס נמסר ממנהיג למנהיג, ובו נמצא כתוב כי קודם ביאת המשיח יתגלה התכלת, ונתן אות לדעת אמיתת התכלת, שבקרוב לאותו זמן תתגלה המצאה שכדור גדול שאנשים יוכלו לשבת שם יוכל לעופף באויר, ובו בזמן נתגלה ה"לופט באלאן", וזאת הביאתו לראדזין ולכן לבש התכלת, אבל לא נתקבלו דבריו אצל כל חסידי ברסלב. הגה"צ רבי שלום יחזקאל שרגא רובין הלברשטם זצ"ל פינת יקרת" ברוקלין תשכ"ח ע' 107

פ"א בא לפני הגה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע איש אחד עם בנו על כתפו שלא היה יכול לילך ברגליו ונכנס לפניו ז"ל, ונטל זה הבן והניחו על ספה ויישר רגליו בישר והציג אותו על הארץ ואמר לו: אם אתן לך שני גראשין תלך ואמר הן ונתן לו והלך פ"א אורך הבית והלך אצלו, ואמר לו: אם אתן לך עוד שני גארשין תלך בחזרה ואמר הן ונתן לו והלך, ואמר לאביו: טול בנך על כתפך ותשא אותו לביתך ומעתה יכול הוא לילך ברגליו ואעפ"כ לא תנוח אותו תיכף שילך בעצמו על רגליו משום עיה"ר ע"כ תשא אותו על כתפך. ואח"כ אמר להעומדים לפניו שידעו מזה אשר זה היה באמת שינוי טבע ובאמת גם הטבע הוא חידוש גדול, רק משום שאדם רגיל בה שכן העולם נוהג ע"כ אינו מתפלא עוד ובאמת מי שיש לו עינא פקייחא ורואה מפורש שגם הטבע הוא מנפלאות הבורא לזה מראה השי"ת נסים כל עת ורגע, וכדמצינו ברבי חנינא בן דוסא תענית כה. שאמר מי שאמר לשמן וידליק הוא יאמר לחומץ וידליק, והיינו שמה שאנו רואין שהשמן דולק אנו אומרים שזהו דרך הטבע אך אצל רחב"ד לא היה שום דרך הטבע, וכמו שהיה אצלו חידוש על חומץ שדולק כמו כן היה אצלו חידוש על שמן שדולק והיינו משום שזה רצונו ית' שהשמן ידלק כמו כן היה מאמין שיוכל תיכף להיות רצונו ית' על חומץ שידליק, ומי שיש לו אמונה זו שאין בנמצא בעולם רק השגחה וכשרואה שנעשה איזה דבר היפוך הטבע אין בעיניו לחידוש, לזה מראה

נסים תדיר, וכללו של דבר שמי שיראה איזה דבר היפוך הטבע לא יתפעל מזה ולא יתמיה, לזה מראה השי"ת שינוי טבע. וכמו כן היה כאן, שבאמת אני לא נתפעלתי מאומה, כי אני מאמין באמת אע"פ שהוא חגור עם כל זה יוכל להיות רצונו ית' שתיכף ומיד יתחיל להלך ברגליו ולא יהיה בעיני לחידוש, וגם אבי הבן הוא בור וריק ועם הארץ והיה מאמין באמונה שלימה לפי גסות שכלו שאם יסע לאיזה רבי גיטין יוד יתרפא בנו, וע"כ לא היה בעיניו לחידוש שהאמין ובא על דעת כן, וע"כ כשלא היה בבית רק אני והוא היה יכול לשלוט שם השגחת השי"ת להראות לנו הנהגתו בלי דרך הטבע, ועיין בספר נועם אלימלך מהרה"ק ר"ר אלימלך מליזענסק ז"ל בפ' וירא על פסוק ותצחק שרה, עיי"ש. הרה"צ רבי חיים שמחה ליינער זצ"ל "דור ישרים" ירושלים תשנ"ז ע' ע"ו

שמעתי מחסיד אחד בשמו של הרה"ק רבי גרשון חנוך מראדזין זצוק"ל, ד' היו מתרעמים על הקב"ה. העני על אשר תמיד מעמדו תחת כל הקהל והעשיר בראש. הממזר על אשר נאסר לבוא בקהל, ומה הוא אשם. התחנן, על אשר מחפשים כל טצדקי להיפטר ממנו. ה"עלינו", על אשר יחפזו באמירתו אצל הפתח וכבר רגל אחד בחוץ, ופעם ירוקו וישיחו וביזה יוצאים ידי חובתם. הקב"ה שאין עושה עוול פייסם. להעני הבטיח שבכל שבת קודש בזמר לכה דודי, בהגיע הקהל לחרוז בואי בשלום יפנו כל הקהל פניהם אליו ויהא הוא בראש והעשיר מכותל מזרח יעמוד בסוף כל הקהל. להממזר הודיע אשר בעיקבתא דמשיחא חוצפא יסגי ויהא הוא ראש הקהל ויבואו הקהל אצלו. לה"עלינו" ציוה לקבעו בתפילת מוסף דר"ה שאז יאריכו בו בזמר, ובמתן, וישחו מלא קומתם. להתחנן ציוה לקבעו בתפילות יוה"כ פ שאז יאמר והוה הרבה פעמים ויתוסף לאומרו בפרטות בא"ב גדול דעל חטא. והודו כולם לשמו הגדול. הגה"צ רבי יצחק הוברמן זצ"ל מרעננה "בן לאשרי" ב"ב תשנ"ט ח"ד, ע' מ"ד

שמעתי מהג"מ ר' דוד וייצמאן ע"ה, אחד מתלמידיו של הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין - בעל התכלת זצוק"ל ונושאי כליו, ששמע מפי בעל התכלת שהיה בדעתו לעשות פרה אדומה, רק מנע עצמו מזה מפני שאיתא ברמב"ם, י' פרות, הראשונה עשה מרע"ה והעשירית יעשה מלך המשיח, ואם כי אינו יודע מקור לזה מאין שאב הרמב"ם זה, אכן כדאי הם דברי הרמב"ם שלא יהיין לכונוס בגבולו של מלך המשיח. הרמב"ם מהל' פרה אדומה פ"ג ה"ד. אגב ר' דוד הנ"ל מוותיקי חסידי ראדזין שעוד היה מהחוזרים אצל אביו הבית יעקב ז"ל והיה תלמידו המובהק, היה לו כעין יומן ממה שרשם כל מה ששמע וראה אצל רבו הארחות חיים, וחבל על דאבדין. הגה"צ רבי שלום יחזקאל שרגא רובין-הלברשטאם זצ"ל "פינת יקרת" ברקלין תשכ"ח ע' 109

אכתוב לך שמועתי מה ששמעתי מן הזקנים שהיו מקורבים להרה"ק מראדזין ז"ל מחדש התכלת ומחבר הרבה ספרים, ששמעו מפיו ז"ל שאמר שגם הוא נסע לשם לרומי לראות כלי ביהמ"ק, ובעיקר רצה לראות מראה חוטי תכלת שבפרוכת שכיון שהיו כפולים שישה, הצבע של תכלת יוכר בהם היטב, אבל לא נמצא שם ברומי כלום מכילי ביהמ"ק. שאל ג"כ להמשרתים הגדולים אשר שם, היתכן שיאבד אוצר יקר כזה, ולא השיבו על שאלתי מאומה, זולת קארדינאל זקן אחד אמר לו ששמע מזקנו, שבערך שנת ר"ל - ר"מ לחמו הגרמנים נגד הרומיים ימ"ש וכמדומה לו שמלחמה הזאת זכרה הרב צמח דוד ז"ל בספרו. האפיפיור שלהם היה אז מלך רומי כנהוג אצלם. הגרמנים פרצו פתאום לרומי ולא היה להם שהות להוציא האוצרות שברומי החוצה ולהסתירם מפניהם, הסכימו האפיפיור ויועציו לגנוז במחילות עפר מה שאפשר לגנוז, ומה שאי אפשר לשרוף, כי לא רצו שהאוצרות יפלו לידי הגרמנים. סוף דבר היה שהאפיפיור שהיה אז המלך של רומי נשבה וישב אסיר במינכן ימים רבים, ויש אומרים שלא חזר כלל

לרומי, כי מת שמה, גם הקרדינאלים שהטמינו האוצרות ברחו איש לנפשו לכל מדינה שמצאו מקום לברוח ומתו שמה, משום זה נשכח מקום המטמון ומכ"ש מה ששרפו שאינו עוד. מפני שכל העסק ביש הדין לחרפה להם, לא נכתב כל זה בספרי דברי הימים שלהם, ע"כ השמועה ששמעתי מן זקני חסידי ראדזין, ואולי זה אמת וישר ואולי נודמן כי מן השמים היה זאת נכון שלא ימצאו כלי בית המקדש תחת ידי הטמאים הללו. ממכתב קודש הגה"צ רבי שמוע"לי ז'עליחובער הי"ד "נהרי אש" ברוקלין תש"ע ע' ק"ס

רב אחד מעיירה קטנה בפולין בא לפני הרבי מראדזין צוק"ל וביקש ממנו הסכמה על ספרו שחיבר. הספר היה תרגום של ספר הזהר הקדוש [כידוע, הזהר נכתב בשפה הארמית וקשה להמון עם להבינו. לכן תירגם הרב את ספר הזהר ללשון הקודש, כדי שיותר אנשים יוכלו להבינו]. הרבי דחה אותו מפני שלדעתו אין לתרגם הזהר מהשפה שבה כתבה ר' שמעון בר יוחאי. או מפני שאין אפשרות לכוון לאמיתות הדברים, או מפני שאין זה מן הראוי לעשות זאת. אותו רב הפציר ברבי וטען שתרגום ה'זוהר' ללשון ק"ה הינו דבר גדול, כי עי"ז יוכלו רבים מהמון העם להבין את האמור בספר קדוש זה, ובכל זאת, הרבי סבר אחרת, וסרב בנחרצות לתת לו הסכמה. "ובכלל - הוסיף הרבי ואמר לרב המחבר - לא נתתי הסכמה מעודי ואין לי מושג כיצד כותבים הסכמה" ... אבל הרב לא הרפה ממנו וחזר ודרש מהרבי שיתן לו הסכמה. טענתו היתה שהרי השקיע עבודה עצומה בתרגום, וייגרום לו הפסד עצום אם לא יקנו את הספר, עקב חסרונה של הסכמת הרבי, שרק היא יכולה להצילו. וכך במשך כל אותו יום הפציר הרב ברבי שיתן לו הסכמה: כשראה הרבי שלא יוכל להיפטר מהמחבר, אשר איננו מוכן לקבל את דעתו שלא מן הראוי לתרגם את ספר הזהר, אמר הרבי למחבר: "הבה לי ספר עם הסכמה נהדרת ואכתוב לך אותה ההסכמה!" כנס הרב לבית המדרש, חיפש היטב וכשמצא איזה ספר עם הסכמה יפהפיה, בה מכונה המחבר בכינויים אדירים, כגון: "יודע צפונות, עוקר הרים, פטיש החזק, אדם גדול" וכיוצ"ב, כפי שראוי לכנות מחבר חשוב, הביאו אל הרבי. הרבי קרא היטב את ההסכמה ואמר לרב המחבר: "טוב! בוא מחר, והסכמתי תהיה מוכנה, בדיוק כמו הנוסח שכתוב בהסכמת הספר שהבאת". הרב יצא מבית הרבי שמח וטוב לב. למחרת, כשנכנס לרבי, נתן לו הרבי מראדזין דף ואמר לו: "הנה ההסכמה שלכם". וכשהביט הרב בתוך ההסכמה נדהם כולו ונאלם מרוב תמהון. הרבי כתב את כל ההסכמה בשפה הפולנית, כגון: "ווידע צא זאכאוואנע, וויריווא גארי, טען מאצני מלאט, טשלאווייעק וכו'... הרב יצא מן הכלים מתמהון, ושאל את הרבי: "מדוע בפולנית?" אמר לו הרבי מראדזין: "איזה חילוק יש? הרי אלו בדיוק אותם דברים הכתובים בספר שהבאתם לי." "יודע צפונות = וויע צא זאכאוואנע, 'עוקר הרים' = וויריווא גארי, וכו'. הכל בדיוק כמו באותה ההסכמה" ... אמר הרב: אמת, זהו תרגום מדויק של המילים, אך אין לו את אותו טעם כמו שהיה לו בהיותו כתוב בשפה המקורית - בלשון הקודש". אמר לו הרבי מראדזין: "אני עבדתי ותרגמתי כל מלה בדיוק, והרי גם אתה הודית בכך, ואעפ"כ אתה אומר שלתרגום זה אין טעם וריח. כן הדבר בתרגום שלכם. יתכן שבאמת זהו תרגום מדויק, וודאי שגם הושקע בו עמל רב, אבל לדברי הזוהר המתורגמים אין את אותו טעם כפי שיש בהם בלשונם המקורית" ... הרה"ח ר' יצחק צבי פראנק ז"ל "ליקוטי יצחק צבי" ב"ב

תש"ג ע' 271

פ"א באה לפניו אשה גבירה אשת אחד מחסידיו המקורבים אליו והביאה לו תשורה חתיכת משי על מלבוש ושאלה ממנו עצה אודות שידוך שמדברים לאחד מבניה ואמרה על איזה שידוך שהציעו לפניו שלפי ראות עינה הוא שידוך טוב, אך חסרון אחד יש: שהמחותן הגם שהוא עתה עשיר אך מלפנים היה

מלמד תורה לילדי ישראל. וכששמע הוא ז"ל דבריה קפץ ממקומו והתחיל לדבר רתת ונתן עליה בקולה ואמר: הזאת תחשוב לחסרון איך תחצוף לומר דברים כאלה לפני וכי מלמד לפחיתות יחשב בעיניך, וכי מה אני ומה היו אבותי אם לא מלמדים, מלמד אין שום פחיתת המדריגה ח"ו, ולא אבה לשמוע דבריה עוד וגם התשורה לא לקח. הרה"צ ר' חיים שמחה ליינער זצ"ל "דור ישרים" ירושלים תשנ"ז ע' פ"ב

הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע בעל "סדרי טהרות" היה שונא בצע באמת, ופעם אחת היה לו תביעת ממון על אחד, ואמר אם ירצה לשלם בעצמו מה טוב, ובאם לא ירצה לשלם רק על פי דין תורה לא אקח הכסף ואמר כי הוא מפרש המאמר חז"ל מכילתא יתרו שונאי בצע ששונאין את ממון בדין, כפשוטו, אם אי אפשר לי להציל מעותי אלא על ידי דין אני שונא הממון הזה. ואמר ששמע מאביו הקדוש הבית יעקב ז"ל שביאר הכתוב יברכך ה' וישמרך ודרשו חז"ל יברכך בממון וישמרך מן המזיקים ספרי פ' נשא כי כשהשי"ת שולח ברכתו ונותן ממון לאדם השי"ת נותן לו גם שמירה שלא יוכלו לקחתו ממנו, ואם יכולים ליקח ממנו אין זה מברכת ה' כי במקום ברכתו הוא גם שמירתו. ואמר שהוא מפרש בזה את הכתוב ברכת ה' היא תעשיר ולא יוסיף עצב עמה משלי י' כ"ב שבמקום שיש ברכת ה' אין שום עצב ועיין בזה"ק בראשית ע"א. ולא יוסיף עצב עמה רוא דכתיב בעצבון תאכלנה שהכוונה על פרנסה. הכותב. הרה"ק רבי ירוחם ליינער מראדזין זצוק"ל "זכרון לראשונים" תשנ"ז ע' כ"ח

סגולה לעין הרע

לסגולה להינצל מעינא בישא אמר הרה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע שטוב לישא אצלו עיני דגים שהדגים אין עיה"ר שולטת בהן כדכתיב פ' ויחי וידגו לרוב ודרשינן מה דגים שבים מים מכסין עליהן ואין עיה"ר שולטת בהן, ע"כ העין מדג מבטל עינא בישא ובפרט מדגים המבושלים לכבוד שבת, והוא ז"ל בעצמו נשא אצלו עיני דגים וכמה פעמים ראיתי בש"ק כשאכל הדגים הי' נוטל העינים והטמינו. הרה"צ ר' חיים שמחה ליינער זצ"ל "דור ישרים" ע' פ"ב

בדרך החסידות

כשדיבר הגה"ק רבי גרשון העניך מראדזין זי"ע בהלכה עם הגאון רבי חיים מבריסק זצ"ל, ידיד אמת, ביקש האדמו"ר להוכיח לו מגמרא מפורשת שאי אפשר להבין בה את ה"פשט" אם לא בדרך החסידות [הסיפור התפרסם בקובץ "כתר תורה" רדומסק משנת תרח"ץ ע"י הרב דפלאוונא הג"ר יצחק מרדכי רבינוביץ]. שנינו במסכת שבת דף קל"ב: מנין לפיקוח נפש שדוחה את השבת? רבי אלעזר בן-עזריה אומר: מה מילה שהיא אחת מאבריו של אדם דוחה את השבת, קל וחומר לפיקוח-נפש שדוחה את השבת. שאל הרבי ר' גרשון העניך: בשלמא אם היתה נשקפת סכנה לאבר כשלא ימול, והתורה מתרת למול בשבת בגלל כך, יכולים ללמוד מזה קל-וחומר לפיקוח נפש מלא, רמ"ח ושס"ה, אבל בנוגע למילה הרי לא מדובר בשום סכנה, ומה אם כן הלימוד וההשוואה? אין זאת אלא מפני שאם לא ימול בשמיני, יש סכנה ברוחניות, וממילא יכולים אנו - לדעת התנא ראב"ע - ללמוד מקל חומר: ומה אם בגלל סכנה באבר אחד מותר לחלל שבת, סכנה של פיקוח נפש. לכל הגוף עאכו"כ. מכאן, הוכיח האדמו"ר, שאליבא דראב"ע סכנה ברוחניות וסכנה בגשמיות הם בעלי משקל דומה לענין הלכה, ואי אפשר להבין דבר כזה אם לא על פי חסידות - והסכים הגר"ח מבריסק לדבריו וקיבלם בתשואות-חן. הרב אהרן סורסקי שליט"א "מריבצי תורה מעולם החסידות" ח"ה, ע' קל"ה

מחלה הידועה ל"ע

מרן ה"פני מנחם" זצ"ל היה אומר בשם הרה"ק ר' גרשון העניך מראדזין כי המחלה הידועה היא צרעת, וכמו שבנגע הדין שאם הכהן אומר טהור, נטהר, כן הוא במחלה זו, לכהן יש כח ויכול לרפאותה, והיו פעמים שקרא לכהן ושאלו מה אומר על פלוני שחלה בזה, ועל ידי שאמר שהוא טהור ובריא המשיך לו רפואה ויתכן כי לכן הרבה צדיקים אמרו, שכדי להנצל מזה צריכים להתחזק בשמירת הלשון, כי נגעים באים על חטא לשון הרע, ושומר פיו ולשונו, שומר מצרות נפשו. אכי"ר. הרה"ח רבי משה לודמיר שליט"א

"יגדיל תורה" ירושלים תשס"ט ח"ג, ע' רי"ט

ו' טבת

הרב המקובל ששון שנדוך זצ"ל המכונה הרש"ם

יום ההילולא ו' בטבת

הרב המקובל ששון שנדוך זצ"ל המכונה הרש"ם: נולד בבגדד בשנת ה'תק"ז (1747). כונה גם בפני העם חכם ששון עג'מי. ידיו רב לו בכל מקצועות התורה. מקובל. דרשן. מוהל. שוחט. סופר סת"ם, פייטן ומשורר דגול. צייר. בעל קול ערב וחזן בבית הכנסת הגדול "צלאת אל כברי" בבגדד. מפורסם כאיש מופת ורבים שיחרו לפתחו כדי להיושע. בעל רוח-הקודש. זכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב. ידוע בקמיעותיו. פעם אחת נעצרו הגשמים בבגדד והקהל נמצא במצוקה גדולה. ר' ששון עלה לתיבה והתחיל לפייט את הפיוט "מדכר עבדכון קודמכון" הלקוח מסידורים כמנהג חלב (ארם צובא) ומיד ירדו גשמים. נפטר ביום ו' - ו' טבת ה'תק"ץ (1830). חי כ-83 שנים. ציונו בבגדד. אביו: ר' מרדכי משה. אמו: מרת פרח. אשתו: מרת כאתון. ילדיו: ר' מרדכי (בעל "לב המלך"), ר' משה (ראש ישיבה), ר' אברהם, ר' אהרן, ר' מאיר, ר' שמואל ובת מחיבוריו: רוב ספריו נשרפו בשריפה הגדולה שהיתה בבגדד בשנת תרכ"א. אמרי ששון - מוסר הנהגות ישראל - דבר בעתו - סדר עבודה שבלב לכל ימות השנה - שדה לבן - סודות עמוקים על מזמורי התהלים - מזמור לאסף - דינים על התפילה, מוסר, שירים ופיוטים - קול ששון - תוכחות מוסר דרך שירים ומשלים - תהילה לדוד - פירוש על פרק תהילה לדוד עם דרשות ופיוטים. כתב גם פירוש על 'עץ חיים' למקובל רבינו ר' חיים ויטאל (מהרח"ו, תלמידו הגדול של האריז"ל). פירוש תרי"ג מצוות לפי הקבלה.

להלן מספר סיפורים, שהובאו בספר 'הרב ששון ב"ר מרדכי שנדוך' ומהקדמות המופיעות בספריו, ויש בהם כדי ללמדנו מעט על רבנו: לקמעות, שכתב הצדיק יצא מוניטין וקשה היה להשיג אותם. מספרים, כי ברשותה של דינה אחות הרב המקובל הצדיק יוסף חיים מבגדאד נמצא קמע בכתב ידו של ר' ששון. כל חולה קדחת או חום ששם אותו בבגדיו, מיד הזיע והתרפא. את הקמיע הזה מסרה תמורת משכון יקר. פעם אחת פנה אליה המקובל הצדיק ר' יהודה פתיה זצ"ל וביקש ממנה רשות לפתוח אותו כדי להעתיק ממנו את שמות המלאכים הרשומים בו. אולם היא התנגדה לכך בכל תוקף. לימים חלה ר' יהודה בקדחת, ביקש ממנה את אותו קמע, מסר לידיה משכון יקר ומסרה לו אותו. באותו ערב הוא הבריא. שוב פעם הפציר בה שתרשה לו לפותחו. לאחר רוב השתדלות ובקשות, שיש בזה מצווה דרבים, נענתה לפותחו.

כאשר קיבל את אישורה ברעד פתחו- מצא בו חתיכת עוגה. להפתעתו לא היה גבול, נטלו ואמר: "מי יכול לרדת בסוד ה' ולידע מה יש בעוגה זו שעשאה רבינו". (כך העיד חכם ש.ד.ח.)

מסופר על משפחת חדאד, אשר עסקה בבגדאד בקבורת מתים. פעם אחת קברו בבית העלמין אדם בשעה מאוחרת בלילה. כאשר סיימו את תפקידם ועמדו לחזור לבתיהם, שמעו קול מסתורי, שצעק לעברם: "עליכם להתחבא מיד מפני אויבים". הם נבהלו ועשו כפי שנאמר להם. באותה שעה הסתובבו באותו מקום שודדים ורוצחים במטרה להרוג את כל מי שימצאו בדרכם, וישדדו את כל אשר לו. לאחר שהסתובבו ולא מצאו איש, עזבו את בית העלמין ונעלמו. ראש משפחת חדאד, שניצל בנס עם אנשיו בזכות אותו קול מסתורי, הרים את קולו ואמר: "אני משביע את מי שהשמיע קול זה, שהציל את חיינו שיגלה את שמו". בלכתו הביתה לישון התגלה אליו הצדיק בחלום והתרעם עליו על שהשביעו. באותה שעה חדאד נָדַר נָדַר, שבכל שנה ישפץ את ציונו של הרב בשל מזג האוויר השורר בעיר ופוגע בציון. כך נהגו לעשות הוא וצאצאיו עד הזמן האחרון לבנות ולטוח מחדש את קברו הנמצא בראש בית הקברות כדי שיבואו הקהל להשתטח על קברו בערב ראש השנה. שנה אחת שכחו לעשות זאת. אז נראה להם בחלום והזהירם שלא לשכוח, ותיכף ומיד בבוקר השכם יצאו מבוהלים ודחופים לקיים את דבריו.

ספר קבוע נהג לבקר את הצדיק מדי פעם בפעם כדי לספר אותו. באחד הימים, כאשר נכנס לחדרו מצאו יושב עם עוד רב, שאינו מוכר לו. כאשר שאלהו: "מי הרב שהיה עם רבנו?" ענה לו הצדיק: "דע לך, כי אדם זה הוא אליהו הנביא. אולם אסור לך לגלות זאת. ביום שתגלה סוד זה - תמות!". הספר שמר סוד במשך שנים. פעם אחת השתכר, נכנס יין יצא סוד וגילה מה שראה ושמע. מיד אחרי זה הוא נפטר. צאצאי הצדיק ר' ששון מספרים כי שמעו מאבותיהם, שהיה מתבודד בחדרו ובני ביתו שמעו דו שיח מחדרו, אם כי אסור היה להם להתקרב לשם.

רבינו נהג לקנות ירקות מהשוק אצל גוי אחד שהכירו וכיבד אותו. פעם אחת הוא ביקר באותה חנות, במקום נמצא בנו של בעל החנות שלא הכיר את הרב ולא נהג בו כבוד כראוי והעליבו. הרב קנה כבד של כבש, חזר לביתו, ייבש אותו, רשם עליו כמה מלים ושם אותו בצלחת במרתף הבית. באותה שעה בן הירקן הרגיש כאבים חזקים בבטנו, והאבטיחים והדלועים זזו ממקומם והחלו מכים על ראשו. בעודו מתפתל מכאבים, תחקרוהו הוריו לנעשה, והשיב, כי מיד לאחר שהעליב את היהודי קרה לו מה שקרה, הם הבינו למי נעשה עול זה. הם מיהרו אל רבינו והתחננו אליו שיסלח לבנם ויתפלל עליו שיתרפא. הרב נענה להם, שפך מים בצלחת של הכבד. ברגע שהמים ניקו את הכבד מדם - הבן חזר לאיתנו.

מספרים, שהיה גוי אחד צורר היהודים, שהיה בא תמיד לבית המדרש, מקום התלמוד לחכמי בבל, והיה מלכלך את המקום בכוונה וזורק שם אשפה. סיפרו לרבינו מעשה הגוי, אמר להם הצדיק: "תביאו לי שיפוד עם כבד, ותודיעו לי כשיבוא הגוי". לא חלף זמן רב והגוי בא כמנהגו, ללכלך מקום מקדש מעט. נטל רבינו את השיפוד, הבעיר גחלים והחל לצלות הכבד, באותו רגע החל הגוי לצעוק ולהתפתל מכאבים נוראים וצעק: "אוי, הכבד שלי נשרף!!!", לקול צעקותיו התאספו עוברים ושבים ותהום העיר, ורבינו ממשיך לצלות הכבד. אמר להם הגוי: "לכו לחכם ששון, תבכו לפניו בשבילי שיפסיק לצלות את הכבד, ואני מבטיח מהיום והלאה שלא לצער שום יהודי", כשבאו לפני הצדיק בוכים וצועקים בני העיר, נעתר להם רבינו והגוי שב לאיתנו.

הגאון הרב עמרם אבורביע זצ"ל

יום ההילולא ז' בטבת

הגאון הרב עמרם אבורביע זצ"ל - נולד בטטואן שבמרוקו הספרדית ב-י"ז אדר ה'תרנ"ב (1892). בילדותו בטטואן למד בבית"מ של אביו 'מדרש שלמה'. עלה לארץ בשנת ה'תרס"ו (1906) בהיותו כבן 14. למד ב'שיבת 'טובי ישבעו' של עדת המערביים ולאחר מכן ב'שיבת 'פורת יוסף'. שילב רבנות ומלאכה. עסק בהוצאה לאור של ספרי קודש עם שותפו ר' יוסף שלוש (ראש עדת המערביים בירושלים) במקביל שימש כר"מ ב'שיבת 'פורת יוסף' שבעיר העתיקה ומגיד שיעור ב'שיבת 'שערי ציון' מיסודו של ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל, שמינהו כרב שכונת נחלאות בירושלים. שימש כש"ב. כשלושים שנה שימש דיין בהרכב ביה"ד של עדת המערביים בירושלים, בראשות ר' בן ציון אברהם קואיניקה. בשנת ה'תר"פ (1920) נמנה עם מייסדי שכונת בית וגן בירושלים. בשנת ה'תרפ"ז (1927) יזם את בניית בית-הכנסת 'אור זרוע' בשכונת נחלאות, שכלל בית מדרש בראשותו. בשנת ה'תרפ"ט (1929) נבחר לוועד הפועל של עדת המערבים ודאג למילוי צרכיהם המרובים של בני העדה שהיו במצוקה קשה. בשנת ה'תשי"א (1951) נבחר לשמש כרב ראשי לעדה הספרדית בפתח תקווה (במקום ר' עובדיה הדאיה), וביתו היה פתוח בפניהם בכל שעות היממה. שימש גם כחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל ויו"ר המועצה הארצית של ארגון רבני עדות המזרח. מן הרה"ג עובדיה יוסף זצוק"ל, ששימש כחבר בבית דינו של רבינו, נהג לשלוח את בניו לנשק ידי רבינו, באומרו שאיש קדוש הוא. רחובות רבים בערים ירושלים, פתח תקווה, בשכונת עין-גנים ובית-מדרש בבאר שבע נקראו בשמו. בעל ידאת ה'. גאון בתורה. בעל חסד. ענוותן מופלא. חונן עניים והתעסק בגמילות חסדים, גם כשמצבו הכלכלי היה קשה. נפטר ב-ז' טבת תשכ"ז (1966). חי כ-75 שנים. ציונו בבית העלמין סגולה בפתח תקווה. **אביו:** ר' שלמה. **אמו:** מרת יוכבד. **אשתו:** מרת רבקה (בתו של ר' יוסף חיים הכהן ונולדו להם חמישה בנים ובת). **מרבתינו:** ר' יוסף חיים הכהן (ראב"ד ונשיא של עדת המערביים בירושלים). **מספריו:** • **נתיבי עם-** מנהגי ירושלים ובית א-ל עם בירורי הלכות על סדר ארבעת חלקי ש"ע ודרשות בהלכה ואגדה

ירושלים הייתה כמרקחה. המושל הטורקי החדש, הפחה, עמד להגיע למחרת, וכל ראשי הקהילות היו מחויבים להקביל את פניו. הרחובות נוקו משיירי האשפה, החנויות הוגפו על מנעול ובריח, ומעל העמודים ופנסי החוצות התנוססו דגלים לרוב. לרוחב הרחוב הראשי נמתחו חבלים ועליהם קישוטים מרהיבים לצד נורות בשלל צבעים. נציגי הדתות השונות עשו הכנות לקראת המפגש עם המושל החדש, כשהם מתכננים כיצד לשאת חן בעיניו למען ייטיב לקהילותיהם. גם היהודים הכינו משלחת נכבדה, ובין חבריה נמנה גם רבינו, שעלה לא מכבר ממרוקו, למרות שהיה צעיר לימים. מוקדם בבוקר נסגרו הרחובות לתנועת אזרחים, והמוני עם התאספו לאורך המדרכות בשולי הרחוב הראשי, על מרפסות הבתים, ובכל מקום בו היו יכולים לחזות במראהו של הפחה החדש. התהלכה הממשלתית הייתה אמורה להגיע לכיכר המרכזית, שם הוקמה בימת כבוד שעליה היה המושל אמור לקבל את פני המשלחות. הפמליה הגדולה נסעה לקול תרועת חצוצרות לאורך הרחובות, כאשר הקהל מריע לכבוד המושל החדש. הפחה התיישב בכיסאו המקושט כשכולו אומר כבוד. חליפתו הייתה עמוסה באותות מלחמה ועיטורי גבורה ומחגורתו בצבצה חרב מעוקלת מוזהבת. שפמו הסתלסל כלפי מעלה ועיניו סקרו בהתנשאות את

הנוכחים הרבים. המשלחות השונות עלו בזו אחר זו וברכו את השליט בשלל מילים מחניפות. לקראת הסוף הגיעה המשלחת היהודית וניצבה מול פניו. ראש המשלחת החל לגשת אל הכסא שניצב במרכז הבמה, ואז נשמעה צעקה מפי הפחה: "חבורת יהודים ריקים! איני רוצה לראותכם ולא לשמוע עליכם דבר! סורו מיד מעל פניי!" כבדי היהודים נסוגו לאחור בהלם מבלי לפצות את פיהם. ההשפלה לנוכח יתר המשלחות, והמון העם הייתה כבדה מנשוא. כמה מחכמי היהודים ניסו לטכס עצה כיצד לפייס את הפחה, אבל ר' עמרם הבין, שעומד מולם שונא ישראל מושבע, ואין שום סיכוי שבעולם לרצותו. מי יודע, מה יעולל ליהודים בשנות שלטונו הבאות? הרהר בחרדה בלבו, ובאותו רגע החליט לעשות מעשה... רבי עמרם קיבץ עשרה ת"ח המלומדים בתורת הסוד לחדר צדדי בביה"מ, שבו למד. הוא הנחה אותם ללמוד פנימיות התורה ולערוך תיקון, שבו יכוונו לפגוע בפחה. כל שעות הלילה חלפו בלימוד מרוכז של חכמי הרז, עד שהציצו קרני החמה הראשונות וסילקו את חשכת הלילה מרקיע העולם. עשרת המקובלים נטלו את ידיהם ויצאו להתפלל בבית הכנסת הסמוך. בדרכם שמעו קולות המולה והבחינו בהתקהלות באחת הכיכרות. קהל של ערבים שוחח בהתרגשות רבה על אירוע כלשהו. רבי עמרם קרב אל המשתתפים ושאל אותם לפשר התכנסותם. "בשם הא-ל הרחום", אמר אחד הערבים בצער, "אדונינו המושל מת הבוקר בפתאומיות. איש אינו מבין, איך אדם בריא וחזק כמוהו הסתלק ככה..." ר' עמרם פנה מעליהם והלך לעבר חבורתו. כינס את כולם ועדכן אותם בבשורה הנפלאה. החכמים החלו להביע את שמחתם, ורבינו השתיק מיד: "רבותי, עלינו לקבל על עצמנו לשמור דבר זה בסוד במשך חמישים שנה! כל אחד מאתנו יתחייב לנצור את לשונו ולא לגלות אפילו ברמז קל, כל מה שנעשה בינינו". אנשי הסוד אמרו בזה אחר זה, "מתחייב אני", והמשיכו בדרכם לתפילת שחרית, כאילו לא אירע דבר. עברו חמישים שנה מאז אותו מקרה, ותוקף התחייבותם של מניין המקובלים פג. רבי עמרם, שעבר בינתיים לפתח תקווה והפך לרבה של העיר בשנת ה'תשי"א, כינס את בניו וסיפר להם על אותו אירוע. בניו, שידעו שמץ מקדושתו, נותרו פעורי פה לשמע סיפורו. חלפו כמה שנים נוספות, ורבינו הלך לעולמו. בנו, מר אהוד אביבי, נפגש פעם בירושלים עם הרה"ג משה עיני, וסיפר את המעשה, שסיפר להם אביו, על אותה חבורה קדושה, שבהבל פיה הקדוש שמה קץ לאותו מושל טורקי רשע. בת שחוק ריחפה על פניו של ר' משה עיני הבא בימים. בנו של רבי עמרם שאל לפשר שחוקו. רבי משה הביט בו ואמר: "אכן, יכול אני להעיד, כי נכונים דבריך. אנוכי הייתי אחד מהעשרה..."

להלן סיפור מופלא שהובא ע"י נכדו, ר' דניאל אביבי שיש בו כדי ללמדנו מהו שכרה של מצוות החסד. המעשה התרחש בעיר העתיקה בירושלים עם רבינו, בחצות היום של ערב פסח ה'תר"ץ ולהלן הסיפור מפי הרב: "בהיותי בדרך לתנור האפיה, בכדי לאפות כמנהגי מצוות "אחר חצות" לליל הסדר. פגשתי שוטר ערבי, האוחז בידו ת"ח עני ודל המוכר לי, לשאלתי מסר לי השוטר כי הלה נדון למאסר ע"י ביהמ"ש על אי תשלום חוב, לבעל ביתו, בעד דמי שכירות דירה לכמה שנים. התלמיד חכם אמר כי הובטח לו ע"י בעל חובו כי אם יפנה את הדירה, יוותר לו על חוב. אולם לאחר שהוא עזב את הדירה הגיש בעה"ב נגדו תביעה לביהמ"ש והוא חויב בתשלום החוב". "היות שלא היה ברשותו סכום הכסף הנדרש, הובל הת"ח לבית האסורים כשהוא רועד כקנה נידף וכמעט שפרחה נשמתו מרב אימה. ביקשתי מהשוטר שישחרר אותנו ואני אהיה ערב בעדו. השוטר נאות לבקשתי ושחרר את האסיר, לאחר שהבטחתי, כי אאסוף את הכסף הדרוש לתשלום החוב מבעלי החנויות, במשך זמן קצר. וכך התחלתי לקבץ על יד ברחוב היהודים, כשהשוטר לידי כל הזמן, החנות הראשונה אליה פנינו הייתה של חכם בכור נסים זצ"ל, אשר נתן לי את מלוא הסכום שהטלתי עליו. וכך עברנו מחנות לחנות. היו שנתנו בחפץ לב, והיו שביקשו ממנו לחזור

יותר מאוחר. כשהגעתי לסוף רחוב היהודים, העיר לי השוטר, שנותר רק עוד זמן מועט, וטרם הספקנו לקבץ אפילו חמישית מהסכום הדרוש. עניתי לו בערבית, כי ישועת ה' כהרף עין יבטח בה' ויראה נפלאות הבורא". "טרם כליתי לדבר נגשו אלינו זוג יהודים, כנראה תיירים מאמריקה, ושאלו, כיצד מגיעים לכותל המערבי, אמרתי ליהודי, כי קודם כל יצטרף במצוות התרת אסורים בער"פ. הנדיב הוציא תיכף המחאה על כל הסכום!. השוטר הערבי השתומם והתפעל ממראה עיניו ובהתרגשות אמר: 'עתה ידעתי כי איש אלקים קדוש אתה'. למרות קוצר הזמן לא מיהרתי לאפות את המצוות אלא חיזרתי על פתחי החנויות שביקשו ממני לחזור, אספתי עוד סכום כסף נכבד, שאותו מסרתי מיד לידי הת"ח המשוחרר על מנת שיחוג את החג בשמחה". "שלוש שנים לאחר מכן, כשעברתי ברח' היהודים ראיתי איש נכבד מחכה לי בחנותו של החכם בכור ניסים. החנות בה התחלתי את המגבית, שהפציר בי לספר בפרוטרוט על אותו מעשה. כשעיניו זולגות דמעות סיפר חלום שראה בלילה, ובו חזה, כי אישים נכבדים לקחו אותו עימם והראו לו את מקום מנוחתו בגן-עדן, הוא התפעל מיופי המקום ומהדרתו, אולם בצאתו מהחופה השמורה לו ראה לידה חופה יפה ומהודרת ממנה, ואיש אינו חוסה בצילה. שאל את המלווים: 'למי מיועדת חופה נהדרת זו?' השיבו לו, כי היא שמורה לרבי עמרם". "הוא ראה את עצמו כנפגע ושאל: 'האם ישנו משוא פנים? הרי ר' עמרם עודנו צעיר לימים ואני זקנתי ובכל ימי עשיתי מעשים טובים, קיימתי מצוות רבות, נתתי לצדקה יותר מכפי יכולתי, ולכן תמה אני, היות שאין אני מתאר לעצמו שהוא הספיק לעשות כל-כך הרבה צדקות כמוני', השיבו לו, כי לפני שלוש שנים הציל יהודי מבית האסורים בערב פסח, ובזכות כך תעמוד חופה נהדרת זו לרשותו. עד-כאן החלום. 'ומעתה', ממשיך האיש, 'ברצוני לדעת, אם זה נכון, אז בדעותא דלבא אני מוכן למקום שיועד לי בשכנותך'. בעל החנות שהאזין לשיחתנו קפץ ואמר: 'אני יודע כי כל העניין אמת לאמיתה וממני החלו לגבות כסף לפדיון'. כשנודע לו נאמנה, כי החלום אמת נשא עיניו למרום בהתלהבות שבקדושה ואמר: 'מוכן אני לקבל את מנת חלקי בשמחה ובששון'. "באותו זמן גרתי בשכונת בית-וגן. ביום א' של חוה"מ פסח באותה שנה יצאתי לערוך קניות בשוק מחנה יהודה, כשהגעתי לשוק שכחתי את מטרת בואי וללא סיבה עליתי לאוטובוס הנוסע לשער יפו. כשירדתי שם, נזכרתי כי עלי להגיע לביתי עם מצרכי המזון, אולם אז ראיתי את הלווייתו של אותו נכבד שהיה גר ברח' הנוצרים, סמוך לשוק הביזר. חתנו מר ד.ש. שאל אותי: 'מניין נודע לך על פטירת חותני? הוא ביקש לפני פטירתו, שאתה תהיה נוכח בהלוויה. אולם, היות שידענו כי הנך גר בבית וגן לא רצינו לגרום לך טרחה'. עניתי לו: 'ה' הוא שהביאני הלום על מנת להשתתף בהלווייתו של הנכבד הנזכר'.

הרב רפאל שלמה לניאדו (הראשון) זצ"ל

יום ההילולא ז' בטבת

הרב רפאל שלמה לניאדו (הראשון) זצ"ל- נולד בשנת ה'ת"ע (1709) בארם צובה שבסוריה. עוד בצעירותו ניכר, כי לגדולות נועד וראו את כישרונותיו המרובים והיה משיב תשובות לשואלים וסייע לאביו, שהיה רבה של חאלב. רבינו היה תקיף בדעתו ולא נשא פניו לאיש, וכאשר הגיעו לחאלב יהודים רבים מאירופה, שהגיעו לרגל מסחרם והיו עשירים גדולים וחסו בצל שגרירי ארצותיהם, סירב רבינו להרשות להם להקים קהל נפרד ואף דרש מהם לקבל עליהם עול מנהגי הקהילה בעיר ותקנותיה - וכן עמד במשא ומתן הלכתי עם גדולי ההוראה בממלכה העות'מאנית ובאיטליה. עוד בחיי אביו היה חבר בבית דין צדק של העיר, וניהל ענייני התורה בעיר יחד עם אביו. בשנת ת"ק"י

(1749) עם פטירת אביו, התמנה לאב בית הדין וראש הרבנים בארם צובא. מכל קצווי ארם צובה פנו אליו בשאלות הלכתיות וקיבלו את מרותו. עמד בראש קהילתו במשך ארבעים וארבע שנה!, ונקרא בפני בני קהילתו 'סניור חכם'. נודע בבקיאותו וחריפותו הרבה בהלכה, דן דין אמת לאמיתו, עשיר ואביון, קטן וגדול, ולא חת מפני איש. נפטר ב-ז' טבת ה'תקנ"ד (1793). חי כ-84 שנים. נטמן במערת הצדיקים שליד בית כנסת הגדול בחאלב. **אביו:** ר' שמואל (רבה של חאלב). **בנו:** ר' אפרים (מח"ס 'דגל מחנה ראובן'). **מספריו:** בית דינו של שלמה - שו"ת • לחם שלמה - חידושים על הרמב"ם • כסא שלמה - שו"ת • המעלות לשלמה - דרושים.

יום אחד פרצה מחלוקת בין שני סוחרים. אחד מהם פנה לבית-הדין, והזמין את שותפו לדין תורה. כאשר הגיע השמש לבית-הסוחר, הוא חשש, שמא יתחייב בדין. כדי להימנע מסיורב גלוי לדיינים, דבר שלא העלה כלל על דעתו, שיחד את השמש בכסף, שיאמר שלא מצא אותו בבית. השמש סבר לתומו, שהסוחר רוצה להגיע מאוחר יותר, ולכן לא עמד בניסיון והסכים לעיסקה. כשהגיע השמש בפעם השניה להזמין את האיש לבית-הדין, התברר לו, כי הסוחר נמלט לעיר תדף הסמוכה. כאשר רבינו שמע, כי הסוחר לא נמצא בביתו, וכי הוא ברח, קרא לאנשי החברא קדישא וציווה עליהם לכרות קבר לסוחר. הם אומנם עשו כמצוותו, אבל לא הבינו מדוע עליהם לחפור קבר לאדם בריא ושלם. לפני שהספיקו לעשות את עבודתם, הגיע שליח והודיע, שהסוחר, שהיה כבר בדרכו מחוץ לעיר, הוכש על ידי נחש ומת. בדברי ההספד שנשא הרב על הסוחר, הוא הוכיח את קהל עדתו בדברי מוסר. הרב אמר להם, שאין באפשרותו של אדם להימלט מן הדין. אם הוא מסרב לציית לבית-הדין, אפילו בסתר, הוא נענש על כך בכל חומרת הדין, ומתקיים בו הפסוק: "ופורץ גדר - ישכנו נחש". דברי הרב השאירו רושם עצום על כל הנוכחים, וגרמו לקידוש שם שמייים רבים.

רבינו שימש חזן בימים הנוראים וגם תקע בשופר בראש השנה. לעת זקנותו הציע את בנו לשמש במקומו. לרבינו עשו מניין בביתו מכיוון שהיה קשה לו ללכת. ראש השנה הגיע ובנו התפלל ותקע. לאחר התפילה הלכו לבית הרב לברכו ב'שנה טובה'. רבינו שאל אותם: "איך היתה התפילה והתקיעות של בני?". אמרו לו, שהתפילות היו טובות, אבל התקיעות - לא כל כך. רבינו התפלא ושאל את בנו: "מה קרה בתפילה?". הבן ענה: "אבא, בתקיעות, כשאמרתי 'ושלח את מלאכך', עמדו לידי שני מלאכים: אחד מימיני ואחד ושמאלי ולכן טעיתי בתקיעות מרוב פחד ואימה". אביו אמר לו: "הרי אתה הזמנת אותם, ומה לך לפחד?".

כשנודע שאחד מבני קהילת ארם צובא נפטר, מיהרו אנשי ה'חברה קדישא' לחצוב לו קבר בבית העלמין. בתוך כך אירעה מפולת, ונתגלה קברו של אדם שנקבר בסמוך. הם נחרדו מהפגיעה בכבוד הנפטר. להפתעתם, היה גופו שלם כביום קבורתו, וריח בשמים עלה מהקבר. אדם זה נקבר כשלושים וחמש שנים קודם לכן, ולא נודע כקדוש וצדיק. הם תמהו, וסיפרו על כן לרב העיר, הגאון ר' רפאל שלמה לניאדו זצ"ל. הצדיק תמה, מכיוון שגם הוא הכיר את המנוח. מדובר היה באדם פשוט, מוכר כפתורים ותופר לולאות. הצדיק לא ידע, במה זכה. בלילה, הנפטר בא אליו בחלום, ואמר לו: "למה תתפלא? אספר לך מעשה שהיה, במה זכיתי לכך". כך סיפר: "מיום הגיעי למצוות נאלצתי לעמול לפרנסתי. פתחתי דוכן והרווחתי פרוטות. הוצאתי כדי מחייתי, וכל פרוטה שחשכתי שמרתי בכלי חרס. לימים שכרתי חנות ופרנסתי שפעה. כל יתר רווחי מצא דרכו לכד החרס בפאתי החנות, עד שכמעט ועלה על גדותיו. אמרתי לעצמי: 'המזון שבכד יהיה בעז'ה להשאת צאצאי'.

האימאם הגיע יום אחד מטעם השולטן לגבות מיסים. הנכרים באו אליו וקבלו בפניו, שכל מסחר הכפתורים והרקמות בידי היהודים. הם העלילו, שמעלימים מיסים. הממונה האמין לדיבה, והוציא צו האוסר על היהודים לעסוק במלאכה זו. גם עלי נאסר להמשיך במלאכה. לעצמי לא דאגתי. ידעתי כי כד החרס מלא וגדוש. אמלא את החנות שלי בסחורה אחרת, וארוויח למחייתי. אבל מאתיים משפחות התפרנסו ממשלח יד זה, ביניהם משפחות של אלמנות ויתומים. מיד לבשתי בגדי שבת. נטלתי את הכד הגדוש מטבעות. הלכתי לשכונת שיך יברק. עליתי למעונו של האימאם וביקשתי לשוחח עימו. כשהגעתי לפניו, הנחתי לרגליו את הכד. הוא נשא את עיניו ושאל: "מה זה?" אמרתי: "כל חסכונותי". הוא שאל: "מה מבוקשך?". עניתי: "מאומה. ביקשתי רק להזכיר למעלתך את הפתגם: "קטע אל רקאב, ולא קטע אל רזאק" ("כרות את הצוואר, ואל תכרות את הפרנסה!"). "למה כוונתך?" האימאם חקר. אמרתי: "אדוני המושל, מוכר כפתורים אני, ותופר לולאות כמו שעניך רואות, יש לי חסכונוות, ויכולתי להסב את פרנסתי ולהתכלכל בכבוד, אבל בגזרתך הותרת משפחות רעבות, אלמנות ויתומים חסרי כל! תיקח את מתנתי ועתירתי לפניך, ותבטל את הגזרה!". הזהב הנוצץ או הדברים היוצאים מן הלב פעלו את פעולתם. הגזירה בוטלה ולמאות משפחות היתה הרווחה והם יכלו להמשיך ולהתפרנס. אמר הרב: "עתה, הכול מובן. המקיים נפש אחת, כאילו קיים עולם מלא. מה רבה זכותו של מי שקיים נפשות כה רבות, בהקריבו את כל חסכונותיו!!!" (לקדושים אשר בארץ)

ח' טבת

הצדיק הקדוש הרב יצחק סבאג זצ"ל

יום ההילולא ח' בטבת

הצדיק הקדוש הרב יצחק סבאג זצ"ל המכונה 'פחד יצחק' - נולד בשנת ה'תרמ"ח (1888) במקנס שבמרוקו. מגיל צעיר התגלה כישורו כעילוי, ונודע כגאון בתורה. במשך השנים בהן חי במרוקו, התגורר ברח' 'דרב אל-גנדור' שבמקנס. את מגוריו חלק את עם אחיו, ר' משה ומשפחתו. במקנס שימש כדיין, ראש ישיבת 'כתר תורה' ולאחר מכן כר"מ בישיבת חב"ד בעיר. הוציא תחת ידיו פסקי הלכה רבים, והסמיך רבים לרבנות. בנוסף לפועלו, שימש בהתנדבות גם כיו"ר ארגון 'ביקור חולים' שייסד הרב רפאל ברוך טולדנו, אשר סייע לעניים לקבל שירותי רפואה ללא תשלום. בשנת ה'תשכ"ה (1965) עלה לישראל עם אשתו ושתי בנותיו (בנו ר' יעקב החליט להגר לצרפת). כשעלה לישראל קבע את מקום מגוריו בטירת כרמל. שם הקים את ישיבת 'אוהל יצחק'. כל חייו היווה סמל לצניעות וענווה, ביתו היה ללא סממן של מותרות, ודאגתו לתלמידיו הייתה חשובה לו מכול. לא אכל בשר ולא שתה יין. סירב בתוקף לקבל משרה בעלת שררה, ואף נענה בשלילה למשרת הרב הראשי לטירת כרמל, וכל זאת במטרה להקדיש את חייו ללימוד תורה. גאון. נפטר ב-ח' בטבת ה'תשל"א (1971). חי כ-83 שנים. ציונו בטירת כרמל. **אביו**: ר' יוסף (שימש כגזבר הקהילה היהודית בעיר). **אימו**: מרת שמחה. **אשתו**: מרת דונה בן עטר. **מרבתי**: הגאונים ר' חיים ברדוגו, ר' שלמה טולדנו. **מתלמידי**: הגאון ר' שלום משאש (כיהן כרבה הראשי של מרוקו ורבה הראשי הספרדי של ירושלים), הגאון ר' יהודה כהן. **מילדיו**: שבעה ילדים נולדו לצדיק - אהרון (נפטר בגיל עשר), מרת מזל (נפטרה משחפת - היא ועוד שתי אחיותיה), ר' יעקב. **מספריו**: **אוהל יצחק** - עזרה לסופר, הלכות וחידושים.

סיפר תלמידו, הגאון הרב שלום משאש זצ"ל (רבה הראשי של מרוקו ורבה הראשי הספרדי של ירושלים) בדברי ההספד על רבו ומורו: מעולם לא נהנה מן העולם הזה באכילה ושתייה. לא אכל בשר ולא שתה יין, רק דגים קטנים של הנהר שאינם שמנים. היה חרד וקנאי על התורה והמצוות, והיה משקיף על כל הנעשה בעיר, ואם היה רואה חלילה דבר שאינו הולך לרוחו, היה מתחזק ונכנס אצל הרבנים לספר להם. ולחזק ולעודד אותם, ולהעיר אותם כדי לתקן המצב. אהב תלמידיו כגופו, העניק להם גם מאכל ומשתה. מעולם לא נהנה מכבוד תורתו, הכל עשה בחינם, כמה פעמים רציתי לתת לו איזה מתנה מחלוקא דרבנן, היה אומר לי: "תלך לחלק אותה לעניים", גם את בגדיו לא שינה, ולא לבש בגדי חוכמה, רק הלך כאחד העם הפשוטים. עסק בגמילות חסדים, והוא אחד ממייסדי חברת 'ביקור חולים' בעיר מולדתו, אשר עבד בה במרץ הרבה שנים. תפילותיו זכות וברות, אף שכל לימודו בש"ס היה בעל פה, כי היו עיניו טרוטות. גדולי הדור העריצוהו. הרב הגאון הגדול, שהיה רב ראשי ואב ביה"ד הרב יהושע בירדוגו זצ"ל, חלק לו כבוד והיה נמלך עמו, וסומך על דבריו.

תלמידו העידו כי היה גאון בתורה. תלמידו הקרוב, הרב יהודה כהן כתב בהקדמה לספרו: אחד מגאוני אשכנז שנשא ונתן עימו בהלכה אמר בזה הלשון: 'זאת מרגלית יקרה שאין למצוא הרבה כמוה בעולם התלמוד'.

לצדיק נולדו שבעה ילדים אולם ניסיונות רבים עברו עליו בחייו. על בנו הבכור, אהרון, מסופר כי בהיותו כבן תשע שנים בלבד היה גאון ובקיא בתורה וקיבל את הכינוי 'רב'. רבנים שונים מכל רחבי מרוקו, עשו את דרכם למקנס כדי להתרשם מ'ילד הפלא'. אולם בהיותו כבן עשר שנים בלבד נפטר ממחלת השחפת. בנוסף לזאת שלוש מבנותיו חלו אף הן במחלת השחפת ול"ע נפטרו. (הצדיק גידל בביתו את ארבע בנותיה היתומות של בתו, מרת מזל עד לנישואיהן) וקיבל את הכול באהבה.

ט' טבת

הרב המקובל רבי אהרון הכהן אזוג

יום ההילולא ט' בטבת

הגאון המקובל רבי אהרון הכהן אזוג ה"באבא אהרון" זצ"ל: נולד בעיר בני-מלאל (דרום מרוקו). שם המשפחה אזוג הנו ר"ת אלמנה זונה וחללה גרושה, דהיינו כהן טהור. בנוסף המלה 'אזוג' פירושה בערבית 'הגדול'. לאחר פטירת אביו עברה אמו של רבי אהרון ל'אייתעתב' הסמוכה והיא מסרה אותו לטובי החכמים שלימדוהו תורה. הרב התפרנס מתוך העובדה שהיו לו בתים רבים להשכרה וכן היו לו עסקים נרחבים של גידול פירות רבים, גידול בקר וכו' שנוהלו בידי שכיריו. הרב לא אבה לשאת בתפקיד רשמי. אולם, כל תושבי הסביבה היו פונים אליו. התאמץ בכל כוחו להשקיף שלום בין אדם לחברו ותינוקות רבים נקראו על שמו. על אף עסקיו המסועפים למעט זמן קצוב אחת לשבוע שבו היה מקבל דיווח מעובדיו והיה מנחה אותם כיצד לנהוג במהלך השבוע, בשאר זמנו עסק בהתאמה נפלאה, לילות כימים עם הגאון ר' יוסף מלול. יחד עם זאת, גמילות החסד שלו הייתה מופלאה. סיפורי מופתים רבים על הרב, בשעה שהיה מבקר חולים, כיצד היה מגיש לבני המשפחה שמן או מים כסגולה למשוח על מקום המחלה - וכיצד המחלה הייתה חולפת מאליה. מלומד מופתים. זכה לגילוי אליהו הנביא. גאון בנגלה ובנסתר. נודע בעיקר בזכות קמעויותיו המופלאים. מחלת הקדחת, לדוגמא, הפילה חללים רבים

באותה תקופה, הסבל מהמחלה הזאת היה רב מאוד, רבי אהרון כתב את שכתב עבור חולים אלה, על גבי שקדים, ורפואתם הייתה מובטחת. בסעודת אזכרת השנה הראשונה לרעייתו הרב השתתף - ולמחרת בצהריים זכו בני ביתו לראות את המחזה המופלא שבו ישב רבי אהרון על מיטתו וקרא בקול רם ומתוך דעה צלולה "רבי שמעון, בוא! ברוך הבא!", "רבי מאיר! ברוך הבא" וכך עוד שמות של צדיקים עלומים נוספים, שאת פניהם קיבל בשמחה וכיבדם לשבת בסמוך לו. בתו הצדקת מרת רחל לנקרי ע"ה, שדאגה לו וטיפלה בו במסירות, נחרדה למשמע הדברים, אך הגזרה כבר נגזרה, וביום המחרת, כשכל צאצאיו הרבים, נכדיו וניניו, ניצבים סביב מיטתו, עלתה נשמתו הטהורה לגנוי רום. נפטר ב-ט' בטבת ה'תשי"ז (1956). ציונו בבית העלמין של העיר קזבלנקה. **סבא:** ר' דוד בן ברוך (השני). **אביו:** ר' בנימין (נישא עם בתו של ר' שלמה לנקרי מהעיר מלאל, משפחה עתירת נכסים שהתגוררה בעיר ואצלה התארחו כל החכמים שהיו מגיעים לעיר. נפטר בגיל 24. גאון אדיר ואף זכה לגילוי אליהו הנביא). **אימו:** מרת זוהרה. **אשתו:** מרת אסתר. **ילדיו:** 7 בנות: מרת מסעודה, מרת רחל לנקרי, מרת תמו מלכה, מרת עלו, מרת חסיבה, מרת זוהרה, מרת שמחה.

על כך שהרב מורם מעם, ניתן לגלות מהסיפור המופלא הבא: ביום מן הימים הלך הרב ברחוב וראה קבוצת ילדות קטנות הלועגות וסונטות בילדה, שעמדה בוכייה: "את כל כך רזה ואף אחד לא יסכים להתחתן איתך". ר' אהרון שראה בצערה ניגש אליה וניחם אותה: "אל תדאגי, אני אשא אותך לאשה!". בזכות מעשה אצילי זה הבורא שילם לו בשבע בנות יראות שמים וצדקניות!

כינויו של רבי אהרון בפי הערבים תושבי עירו היה "באבא סידי", אפילו הם פחדו מקדושתו, ובכל הזדמנות ניתן היה לראות את נכבדיהם ניגשים ומבקשים מרבי אהרון ברכה ומעניקים לו מתנות. מסופר על מספר ערבים מתושבי העיר ש'היו עובדים קשה' בעיקר בלילות, הם 'התפרנסו' ברווח מגניבות בבתי תושבי העיר. הם, שידעו את עושרו של הצדיק, ראו רק את העושר ולא ראו את הקדושה, ובאחד מלילות העבודה שלהם החליטו לחדור לביתו ולרוקנו מעושרו. כשניגשו וניסו להיכנס אל ביתו מבעד לחלון, הופתעו מאוד בהיותם מותקפים על ידי נחשים אימתניים שצצו לעומתם משום מקום והניסו בהלה. בוקרו של יום ניגשו הגנבים, שחששו מאשר יארע להם אל רבי אהרון בפיק ברכיים והתחננו לפניו, שימחל להם על פשעם ועל מעללם, רבי אהרון פטרם לשלום רק לאחר שקיבל מהם הבטחה ושבועה בכל הקדוש והיקר להם לבל ישוּבו לכסילה ושלֹא יגנבו מאף בית של יהודי.

בהזדמנות מסוימת שבה נאלץ רבי אהרון לצאת לקניות בשוק העיר, פנה בסיומן לאחד מהערבים שנקרו בדרכו וביקשו שיישא את קניותיו עבורו. בתשלום כמובן. הלה, שידע את ערכו של המבקש, פנה אליו בתחינה, שימחל לו משום שהוא נאלץ לסרב: "א סידי!" אמר, "אני אסיר, וברגעים אלה הסתיימה חופשתי הקצרה. עליי לשוב כעת אל בית הסוהר. אם אאחר לשוב לשם, איאלץ לשאת בעונש כבד מאוד וברור שעקב כך אף יאריכו את תקופת ריצוי מאסרי". רבי אהרון הרגיעו באומרו: "הסר דאגה מליבך, אני ערב שלא תפסיד מעזרתך לי כעת!". הערבי הלז סמך על דיברתו של האיש הקדוש שמולו, נשא את קניותיו עד לביתו פנימה ומיהר בלב מפרפר לשוב אל בית כלאו. שם ציפתה לו הפתעה נעימה: "אתה משוחרר!", אמר לו מפקד הכלא, "לך לביתך", היו המילים שהתנגנו באוזניו שעה ארוכה אחר כך, כאשר כבר רשאי היה לראות את אור השמש ולנשום את האוויר החופשי שמחוץ לכותלי הכלא. הוא מיהר לביתו ומשם פנה אל ביתו של רבי אהרון, השתטח לפניו ארצה והודה לו מעומק ליבו, תוך בקשתו ממנו שיואיל לקבל את הכבש שאותו הביא עמו כשי ומנחה של הכרת תודה.

פעם אחת בא יהודי אל רבינו בבכיות, שהתפרנס ממקצוע הצורפות. הוא סיפר כי הגוי, בעל החנות הסמוכה לשלו, גנב את כל סחורתו דרך דלת משותפת ביניהם, שהייתה סתומה במשך שנים. הערבי פרץ בלילה חור בלתי נראה בדלת, נכנס לחנות ולקח את כל הכבודה. כל הראיות שניסה היהודי להביא נגד השכן הרע הוכחשו על ידו בכל מכל כל. הם באו יחד לרב, זה טוען, שנשדד וזה זועק חמס על עצם העובדה שהוא נחשד וכי תובע את היהודים על הוצאת דיבה. ר' אהרון היה מקובל מאוד גם אצל הגויים, וכולם ידעו שעל פיו יישק דבר. הרב שוחח בנעימות עם הגוי וביקש ממנו להחזיר את הגניבה. הערבי הקשה עורפו ולא שמע בקולו. הצדיק ניסה ללא הועיל, ואז, לפתע, הגביה את קולו: "אם לא תשיב עוד היום את הסחורה, הרי שביתך ונכסך יעלו באש!". שני הצדדים יצאו מלפניו כלעומת שבאו. בלילה הבא רעשה העיר. בשעת ליל מאוחרת שמעו כל השכנים זעקות "הצילו! הצילו!" מבית הגוי שכולו החל לבעור באש. הגוי, שהבין היטב בשל מה הגיעה אליו הרעה הזאת, מיהר כל עוד נשמתו בקרבו אל בית הצדיק ונתן לו את כל את הזהב הגנוב – כדי שיעבירו לצורף. בדרכו חזרה, מרוב בהילות, הוא דהר במהירות על הגמל שבאחד הסיבובים העיפו למרחק רב. הוא מת לאחר זמן קצר, כשכל גופו מרוסק וזב דם.

כשנכדתו, בת בתו הצדקת, חלתה לאחר עלייתה ארצה והוצרכה לניתוח, פנתה אמה מרת רחל לנקרי ע"ה והלכה לקבל את ברכתו של ה'באבא סאלי', האדמו"ר ר' ישראל אביחצירא זצ"ל. "בת מי את?" שאל אותה הצדיק, וכששמע את שם אביה הגדול, רבי אהרון, קם מלוא קומתו לכבוד הזכרת שמו והורה לרבנית ע"ה לכבדה מאוד, תוך שהוא מדבר בשבח אביה רבות ומציין את גדלותו האמיתית. "לכם יש מצד עצמכם זכות אבות!" הכריז ה'באבא סאלי', "יש לכם את זכותו הגדולה של אביכם ושל אבות המשפחה כולה". "בעזרת ה' תהיה רפואה שלמה לחולה", המשיך הצדיק, "והקב"ה ישלח את רפואתו באמצעות הרופא שרציתם". מילים תמוהות אלו נשמעו בלתי ריאליות. ה"רצון" שאותו הזכיר ה'באבא סאלי' בהקשר לרופא קשור היה במישרין לפרופסור מומחה, שהתגורר בחו"ל ואשר לא היה את התקציב הנדרש כדי להטיס את החולה אליו. אולם כשהצדיק גוזר, ואף תולה זאת בזכות אבות, אין ספק, שאכן כך יקיים הקב"ה. ואכן כך היה: אותו רופא הגיע ארצה בדיוק לפני התאריך שנקבע לניתוח, לרגל כינוס רופאים גדול בו אמור היה להרצות, הוא נתקל ב'מקרה' בתיקה הרפואי של נכדת רבי אהרון ומשום מה ראה במקרה הרפואי הזה את הדוגמא שבה יוכל להשתמש כדי להמחיש את התזה המסוימת שעליה ביקש להרצות וללמד את הרופאים, שבאו לכינוס הרפואי. וכך כשיוקרתו האישית היא זו, שעומדת למול עיניו, ניתח הרופא את החולה, הניתוח עבר בהצלחה ודבריו של ה'באבא סאלי' התקיימו באורח פלא!

המקובל הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל

יום ההילולא ט' בטבת

הגאון רבי ישועה בסיס זצ"ל: נולד בשנת ה'תקל"ג (1773) בטוניס. בליל הולדת רבינו, הלך הגאון ר' מסעוד רפאל אלפסי (שהיה רבה הראשי של תוניס) עם בנו לבית היולדת ואמר לו כי הולך הוא להקביל את נשמתו של רבינו האריז"ל (המקובל האלוקי רבינו יצחק לוריה אשכנזי זצ"ל) שהתעברה ברבינו. בשנת ה'תר"ז (1847) לאחר פטירתו של הגאון ר' דוד חיים יצחק הכהן טנוג' התמנה במקומו כרבה הראשי של תוניס. גדול היה בחכמת התורה על כל מקצועותיה הן בחוכמת הנסתר והן בחוכמת הנגלה.

התפרסם כצדיק גדול ומחולל נפלאות. מלומד בניסים. הרביץ תורה והעמיד תלמידים רבים גדולים בתורה. שימש כדיין בבית-דינו של ר' יצחק טייב. נפטר ב-ט' טבת ה'תר"כ (1860). הערצת העם הייתה כה גדולה עד שיהודי העיר צמו יומיים ברציפות, ביום ט' בטבת וביום י' בטבת. בשנת ה'תש"ך. כמאה שנים לאחר פטירתו העבירו את עצמותיו מבית-החיים הישן לבית-החיים בורג'ל שבעיר טוניס. חי כ-87 שנים. מרבתינו: ר' משה סלום (מח"ס 'ישמח משה'), ר' יצחק טייב (מח"ס 'ערך השולחן'), ר' שאול הכהן מג'רבה (ממנו למד את חוכמת הדקדוק). מתלמידיו: ר' אברהם כהן יצחקי (מח"ס 'משמרות כהונה' על הש"ס), ר' אברהם חג'אג' (מח"ס 'זרעו של אברהם'). מספריו: אבני צדק- על שולחן ערוך אורח חיים ויורה דעה.

בספר 'שבחי הצדיקים' מובא סיפור מופלא, שאירע עם רבינו, ומעשה שהיה כך היה: בימים שלפני הכיבוש הצרפתי, מצב היהודים היה בשפל המדרגה, והיו נתונים לקלס ולביזה. יהודי שעבר לפני מוסלמי, היה מוכה על ראשו בחוזקה רבה על לא עוול בכפו בלא חנינה ותמלה עד שזב דם היה. על כולם עלתה שנאתו של נוכרי אחד, רב מעללים, צורר יהודים, ראש פתנים אכזר, טבח שהאטליו שלו היה ברחוב העולה לבית-הכנסת. לא עבר בו יהודי בלי שיכהו הגוי על ראשו ויקללו קללות נמרצות. היו היהודים סובלים ומבליגים. פעם, ביום שבת קודש, עבר שם רבינו בדרכו לתפילת שחרית. ראהו הצורר ויצא מחנותו להכותו כדרכו. בהשאירו על הדוכן בחנות שור שחוט, מנותח לנתחיו. עצר הרב לרגע, נתן את עיניו בו ובחנותו והמשיך בדרכו. עוד בטרם עלה בידו להכות את הרב, והנה הופתע לראות מרחוק, כי השור השחוט באטליו הפך לדמות אדם ואבריו תלויים. עודנו מסתכל אנה ואנה ואינו יודע מה לעשות, עוברים ושבים ראו את המחזה וזעקות שבר פרצו מפיהם. לשמע הזעקות ניתן היה לראות שוטרים הרצים למקום. וכאשר המחזה האיום התגלה לעיניהם מיד אסרוהו בכבלי ברזל. המון העם החל לפסוע אחריהם בצעקות רבות ובמחאות קולניות: "הנשמע כדבר האיום הזה? לשחוט אדם ולנתחו, ולמכור את בשרו במקולין לעיני הכל?" עוברי דרך רבים הצטרפו. עד מהרה קהל רב ועצום פסע אחריהם. קול ההמון נשמע עד בית המושל. השקיף הוא בעד החלון, וראה את ההמון הסוער. "מה אירע?", שאל. "הקצב", ענו לו, "עד היכן הגענו, לאן התדרדרנו- שוחט הוא בני אדם ומוכר את בשרם לעיני הכל." והציגו את הגופה המבותרת. נחרד המושל, כי נבלה נעשתה. קצף ואמר: "מה תתמהמהו, הסירו את ראשו מעליו, ערפוהו וחסלו!". והטבח זועק ובוכה: "חכו- עלילה היא, מזימה! לא רצחתי מעודי, רק שור טבחתי. לא ידעתי מי החליפו בגופת אדם. מישהו זמם להפילני!". ניכרים דברי אמת היוצאים מן הלב. "הגידה לי", שאל המושל, "מי הם שונאיך ומבקשי רעתך?"- "כל היהודים כולם", ייבב הטבח, "איבת נצח ינטרו לי חלף איבתי, וכל יהודי העובר לפני חנותי טועם את נחת זרועי. גם היום עבר רב היהודים ליד חנותי, אך בטרם הספקתי להכותו מכה רבה- בא לי האסון!". "אכן נודע הדבר", אמר המושל, "לך התרפס והיכנע לפני הרב, בקש את סליחתו ומחילתו על שביקשת להכותו. אין ספק כי הקפדתו עשתה זאת! אוי לך סכל ונבל, איך מלאך ליבך לשלוח יד ברב אדיר ונורא, קדוש ונערץ! מי יתנכל ולא יפגע?". ביקש הטבח רחמים מהמושל לעכב את גזר דינו, עד שיסור לבית הרב ויבקש את סליחתו. אולי יאות להסיר את קפידתו ודמות הגופה תשוב להיות פר, כשהיה. נאות המושל, והורה לשוטרים ללוות את הטבח לבית הרב. ידע הרב ברוח קודשו, שהטבח קרב ובא. ולכך הורה לנערו לעמוד בפתח ולומר, כי זה עתה סיים הרב לסעוד את סעודתו ועתה הוא נח. עמדו בהכנעה ליד הפתח עד שנאות הרב לקבלם. באו לביתו, והטבח נפל לרגליו, והתחנן על נפשו כי ימחל לפשעו ולזדונו, וישוב השור לכשהיה. ענה הרב: "לא אמחל, עד שתקדיש את חנותך לבית-תפילה ליהודים!". נשבע הקצב. נאות הרב- וראה זה פלא,

הנתחים שבו והיו לנתחי שור. הורה המושל לשחרר את הקצב וביקש שיבוא הרב לפניו. כאשר הגיע הרב, המושל כיבדו בכבוד גדול. סיפר לו הרב על התעללות הגויים ביהודים, על המכות ועל הקללות שסופגים הם. רגז המושל והעביר קול ברחבי העיר, שכל המציק ליהודים יבוא על עונשו בכל חומרת הדין, ותהי הרווחה.

הגאון ר' ישועה עמד בראש ישיבה גדולה, שבה למדו אברכים מופלגים, שהיו למאורות בשמי היהדות. רבינו תמך בהם ביד רחבה מהקצבאות שקיבל מעשירי המדינה - מוקירי התורה ולומדיה. גדול היה כבוד התורה בעת ההיא. בין תלמידי החכמים שהסתופפו בישיבתו היה גאון שקדן ומתמיד. הרב נתן לו הקצבה שבועית של עשרים ריאל, סכום שהיה בו בכדי להתפרנס ברווח ובכבוד. קינא בו אחד משכניו ואמר: "יושב הוא על התורה, בטל מכל מלאכה, ומתפרנס ברווחה. ואילו אני, עמל מבוקר ועד ערב, ומתפרנס בדוחק!". מה עשה? הלך אצל הרב ואמר: "רבינו תומך באברך פלוני בסכום נכבד, היודע הוא מה נעשה בכספו?" - "החכימיני ואדע", ביקש הרב. "ראיתיו קונה ממתקים בלא קצבה, כאחד העשירים!", אמר האיש. "כך?!", תמה הרב, "אם כן טוב עשית שסיפרת זאת. עתה אדע את אשר לפני!". שמע האיש, שדבריו עשו פרי, והלך בלב שמח. בסוף השבוע ניגש הרב אל האברך ונתן לו שלושים ריאל. "מאי האי?" תמה. "כועס אני עליך", אמר הרב, "שלא סיפרת לי, שאתה קונה לבני ביתך ממתקים ומגדים. שכן אלו עולים בסכום כסף ניכר, ועשרים ריאל אינם מספיקים לך. לאושרי, שמעתי על כך מדורשי טובתך, והזדרזתי להעלות את קצבתך! שמח אני, שאתה קונה ממתקים לחזק את גופך, שכן התורה מתשת כוחו של אדם. ולשם מה נבראו מגדים בעולם, אם לא בעבור תלמידי חכמים אמיתיים הממיתים עצמם באוהלה של תורה!". ראה השכן את האברך קונה ממתקים ביד רחבה. שאלו: "האם מספיקה לך משכורתך?". ענה: "בעבר נדחקתי מעט, אך מישהו סח לרבי, שאני קונה ממתקים, והוא העלה את משכורתי!". חפו פני השכן צר העין, שביקש להזיק - ונמצא מסייע.

מנהג קבוע היה לו לרבי ישועה בכל שנה לקראת חג הפסח, לרכוש לו כוס חדשה ובקבוק יין מיוחד על מנת לקדש עליהם בליל הסדר, ולקיים בהם מצוות ארבע כוסות. וכדרכם של תלמידי חכמים, נהג אף לערוך מידי שנה בערב פסח סיום מסכת, על מנת שהבכורות יוכלו ליהנות מאותה סעודה ועל ידי כך יהיו פטורים מלהתענות ביום זה. לסעודת הסיום שהייתה נערכת ברוב פאר והדר היה הרב מזמין 'תזמורת', שהייתה מורכבת מיהודי אחד בשם 'בססי', שהיה מתפרנס מניגון שירה ופיוט בחתונות ובשמחות של יהודי העיר. נגן זה נענה בשמחה להזמנתו של הרב, והיה מנעים לבאי סעודת המצווה, שהתקיימה בביתו של הרב, מנעימות זמירותיו. לבססי זה היה תחביב מיוחד: הוא היה אוסף בביתו כוסות זכוכית למיניהן, ובמשך השנים הצטבר בביתו אוסף של עשרות רבות של כוסות זכוכית, אוסף המורכב מסוגים וגדלים שונים. משנודע לרבי ישועה על תחביבו זה של הנגן, ביקש ממנו באחת השנים להביא לו כוס זכוכית נאה לליל הסדר, על מנת שיוכל לקיים את מנהגו לקדש בכל שנה על כוס חדשה. מששמע בססי את בקשתו של הרב, התייחס אליה בכבוד ראש וראה בכך כבוד גדול לספק לרב את הכוס המיוחדת לליל הסדר. מיד שכר סבל, וביקשו להביא לבית הרב את כל אוסף כוסות הזכוכית שהיו ברשותו. כשראה הרב את האוסף הגדול של הכוסות המיוחדות, שמח שמחה גדולה על כך שיוכל לקיים את מנהגו השנה בהידור, ובחר לו כוס נאה ומשובחת מהמבחר העצום. בתמורה, העניק לבעל הכוס את הכוס שהשתמש בה בליל הסדר אשתקד. תוך כדי נתינה, ציווה עליו הרב שישמור על הכוס שהעניק לו כהלכה. בססי זה עשה כמצות הרב, ושמר את הכוס שקיבל ממנו במקום מיוחד על מנת שתשתמר כראוי. לאחר כמה שנים נפטר לבית עולמו רבי ישועה בססי, ולאחר מכן פרצה בטוניס מחלת דבר קשה, אשר פגעה ברבים

מבני העיר, ורבים חללים הפילה. באחד הלילות שבתקופת המגיפה בא רבי ישועה בחלום לבססי הנגן, וציוה עליו: "כעת הגיע הזמן שתוציא את כוס הזכוכית שהענקתי לך, ותתלה אותה על אחד מקירות ביתך, ואם תעשה כך, מובטח אתה כי לא יאונה לך ולבני ביתך כל רע". עוד באמצע הלילה קם הנגן ממיתתו, ועשה ככל אשר ציוהו הרב בחלום, ואכן בביתו של בססי לא פגעה המגיפה, ואף אחד מבני ביתו אפילו לא חלה בשעת המגיפה. ומשנפוצה השמועה בין יהודי העיר על אותה כוס פלא, השתמשו בה יהודים נוספים, ואף עליהם פסחה המגיפה הנוראה. במשך השנים שלאחר מכן, נהפכה הכוס למעין קמע. חולה שחלה, תלו את הכוס ליד מיטתו ונתרפא מיד. אשה המקשה ללדת, היו מניחים את הכוס במיטתה, ובזכותה עברה את הלידה בשלום. כך עברה הכוס מיד ליד, ושמרו עליה כבבת עינים שלא תאבד ולא תישבר, על מנת שתוכל להמשיך ולחולל פלאות בקרב יהודי העיר במשך הדורות. הרב נהג מידי ליל שבת, לאחר סיום התפילה, לעבור בדרך לביתו בביתה של אימו, לנשק את ידיה ולאחל לה שבת שלום. באחד מלילות השבת הקור היה עז וגשם כבד ביותר ניתך ארצה. הגאון לא ויתר והלך כמידי שבת לביתה של אימו. כשהגיע לבית לא שמע את הקולות הרגילים של סידור השולחן, והבין כי כנראה אימו נרדמה. היות וחשש שפתיחת הדלת תעיר את אימו, ולוותר על הביקור לא רצה, נשאר עומד בגשם השוטף ובקור העז שעה ארוכה, עד ששמע את אימו קמה ועורכת את השולחן, ורק אז נכנס לבית כשהוא רטוב עד לשד עצמותיו.

על כוחו של הרב כמחולל נסים ונפלאות ועל בקיאותו בחוכמת הח"ן יעיד הסיפור המופלא הבא: פעם אחת בא מכשף ערבי לעיר טוניס, והיה מראה ניסים ונפלאות באחיזת עיניים. המוניים רבים התקהלו לראות את המכשף, שהיה שוחט אדם אחד וחוזר "ומחיייהו" על ידי כישוף. היות וקבע את מושבו בסמוך לבית-הכנסת, יהודים רבים שעשו את דרכם להתפלל, מצאו את עצמם מסתופפים מסביב לאותו מכשף וצופים במעשיו. כאשר ראה כך הרב ישועה בסיס, שלח את משרתו וביקש ממנו לומר למכשף להעתיק את מקומו למקום אחר. המשרת הלך- אולם המכשף סירב. הרב שלח בשנית את המשרת תוך שהוא מזהירו לבל יוסיף באיוולתו- אולם המכשף לא שת לבו גם לזאת, ואף ביזה את רבנו. מה עשה? שלח את המשרת שלו בשלישית, וביקשו לעמוד מרחוק ולהזכיר אותיות אלפא ביתא למפרע (תשר"ק צפע"ס) כמה פעמים. בכוח אותיות אלו התבטל כוחו של אותו מכשף. ואת מי ששחט- לא הצליח להחיותו ואשר שכב לא יוסיף קום. כאשר ראה זאת הציבור, מיד קמו עליו ויתנוהו בבית-המאסר, כן יאבדו כל אויבך ישראל.

י' טבת

חכם הרב משה צאלח זצ"ל

יום ההילולא י' בטבת

חכם הרב משה צאלח זצ"ל- נולד בערך בשנת ה'תרנ"ד (1894) בבגדאד. כבר כשהיה עלם צעיר השקיע את ראשו ורובו בעולם התורה. ניכר כי לגדולות נוצר. בתחילת דרכו למד בשיבת 'תומכי תורה'. כשהיה בן שבע-עשרה שנים הוסמך להוראה על ידי גדולי חכמי בגדאד. למד בבית-המדורש 'בית זלכה'. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה, רבינו גויס בכוח על ידי השלטונות. רבינו נשלח לשדה הקרב ללא תנאים בסיסיים וללא הכשרה מינימאלית וראה ניסים גלויים. לאחר חמש שנים חזר לבגדאד. מיד לאחר מכן

פרצה מחלת המלריה. רבינו הגיע עד שערי מוות ובחסדי שמיים התרפא לאחר שני ניתוחים. בהמשך התמנה לשמש כאחד מראשי הישיבות בבית-המדרש 'בית זלכה'. בשנת ה'תש"ד (1944) עבר ללמד בבית-המדרש 'מנדאני'. רבינו הודריך את הרבנים ואת התלמידים וזכה להגדיל את מספר התלמידים ל-780. נישא לראשונה בשנת ה'תר"פ (1920). לאחר שהמתין 28 שנים בהם שבהם לא זכו לפרי בטן למרות תפילותיו הרבות, נאלץ לגרש את אשתו ובשנת ה'תש"ח (1948) נישא בשנית. בשנת ה'תשי"א (1951) עלה לארץ עם אשתו ושני ילדיו. בהתחלה נשלחו למעברה 'עין שמר'. שנה לאחר מכן הגיעה משלחת מטעם יהדות בבל וביקשו מרבינו לשמש כרבה של המעברה 'נחלת יהודה'. רבינו הסכים למרות החיים הקשים במעברה בפחונים ושם הרביץ תורה ברבים. דאג לבניית בית-הכנסת אליהו הנביא. שימש כרבה של מעברה 'נחלת יהודה' וכרב בית-הכנסת עד יומו האחרון. משכורתו הדלה לא הספיקה ורבינו נאלץ לבקש סיוע מלשכת הסעד. למרות מצבו הגשמי פיזר צדקה ביד רחבה וארגוני צדקה וחסד וישיבות פנו אליו רבות לבקשת עזרה. הסתפק במועט בבית קטן וצנוע. בספריו נמצאו קבלות של תרומות לארגוני צדקה מכל הארץ. דקדק במצוות הכנסת אורחים. ענוותן. הסתיר את כתיבת חידושי תורתו. ידע את מועד פטירתו. נפטר ב-י' טבת ה'תשכ"ו (1966). חי כ-72 שנים. ציונו בבית-העלמין שיכון גורדון בראשון לציון. ישיבת 'הרב משה יחזקאל אלצאייג' נקראה על שמו וכן הרחוב שבו התגורר נקרא 'רחוב הרב משה צאלח'. גם כיום המתפללים על ציונו זוכים לראות ישועות.

אביו: חכם הרב יחזקאל (עבד לפרנסתו כצורף. היה בקי בש"ס ומפרשיו וכן היה מקובל). **סבא (מצד האב):** חכם הרב צאלח. **אימו:** מרת תפאחה (אחינית חכם באשי ר' אברהם הילל, חכם ר' יחזקאל הלוי אל ואכיל וחכם באשי ר' יצחק שלמה מגל"ד). **סבא (מצד האם):** חכם הרב מאיר חורש. **נשותיו:** מרת רג'נה (זיווג ראשון. נישאו בשנת ה'תר"פ-1920. בת ר' משה מזרחי), מרת נזימה (זיווג שני. נישאו בשנת ה'תש"ח-1948. בת ר' פינחס). **ילדיו (מזיווג שני):** ר' יחזקאל, ר' פנחס, ר' אברהם, ר' יצחק, מרת שמחה, מרת שושנה ומרת רחל. **מרבתי:** אביו, המקובל חכם ר' יחזקאל, המקובל חכם ר' יהודה פתיה (היה רבו המובהק), המקובל חכם ר' שמעון אגסי. **מתלמידיו:** הגאון המקובל הרב יוסף זליכה (רבה של פרדס כץ). **מספריו:** פני משה - על התורה בדרך הפשט ויקהל משה - על התורה בדרך הפרד"ס - בגדי ישע - על הנ"ך - מוליד לימין משה - פירוש על הש"ס ויגד משה - על אגדות הש"ס - ישמח משה - מצוות וענייני הגישואין - ויסתר משה - על הזוהר הקדוש ותיקוני הזוהר - משרת משה - על האידרות רבא וזוטא ופירוש על יין הרקח - מילי דחסידותא - על ספר חסידים - ערך לחם - פלפול על הש"ס ומדרשים וספרי קבלה. בנוסף כתב פיוטים רבים.

אחותו רוזה סיפרה שפעם אחת היא עברה בשוק בבגדאד וראתה שם את אחיה חכם משה. היא דיברה איתו במשך עשרים דקות. היא הגיעה אליו בערב ואמרה לו שרוצה להמשיך לדבר איתו בקשר למה שדיברו היום בשוק. רבינו שאל: "מתי דיברת איתי?". לרגע היה קשה להבין את כוונתו והיא ענתה: "היום דיברנו בשוק במשך עשרים דקות". רבינו השיב לתדהמתה: "אה, זאת את הייתה!". היא היתה פשוט המומה והבינה שדיברה איתו עשרים דקות בלי שאחיה חכם משה הסתכל עליה כלל. רבינו לא ידע שהיא אחותו וזאת משום ששמר על עיניו הקדושות.

באחד מימי ראש השנה לאחר פטירתו של רבינו, בנו התפלל בבית הכנסת 'אליהו הנביא' שאביו הקים. באמצע התפילה התפתח ויכוח בין המתפללים לגבאי בית הכנסת. במוצאי החג בנו של רבינו התקשר לאחותו שמתגוררת בצד השני של הארץ ושאל בשלומה. היא בתשובה שאלה אותו: "מה קרה היום

בבית הכנסת?". הוא ענה: "למה את שואלת?". היא סיפרה לו שחלמה בלילה שאביה בא אליה והביא לה דף שכתוב בו את ישרותו של גבאי בית הכנסת והורה לה לתלות אותו על פתח בית הכנסת. בנו כששמע זאת התרגש לראות שאביו שומר על שלום בית הכנסת שהקים גם לאחר פטירתו. בנו רץ לגבאי בית הכנסת לספר לו שמשמיים הודיעו על כשרותו וישרותו.

אחד משכניו של רבינו קיבל אירוע מוחי ל"ע. הוא הובהל לטיפול נמרץ בביה"ח. הרופאים אמרו שיש לו חיידק במוח, ובנוסף לאירוע מוחי והתקף לב שעבר - שעותיו ספורות. בנו שהתגורר בחו"ל שהה באותה עת בירושלים. כששמע זאת הרגיש דחף ללכת להתפלל בקבר רבינו. הוא הלך לבית העלמין, השתטח והתפלל לרפואת אביו, שלדברי הרופאים נותרו לו שעות בודדות לחיות. כשחזר לביתו נרדם. בחלומו ראה את רבינו אומר לו: "ישועת ה' כהרף עין. אל תדאג" ונעלם. הבן הנסער קם משנתו. בדיוק באותו רגע הטלפון צלצל ואימו הודיעה לו שהרופאים אמרו עכשיו שמצב אביו השתפר. מאותו רגע מצבו הלך והשתפר כליל. כשקם ממיתתו שאל את בנו: "היית בקבר של חכם משה?". בנו סירב בהתחלה לספר לאביו, אבל לאחר שאלות חוזרות נשנות הודה שהלך לקבר של רבינו. סיפר אביו שבאותו הרגע שהלך לבית עלמין, ראה ששמים אותו על משטח משיש שבו רוחצים את המתים ל"ע וכולו מלא דם. לידו ראה מלאכים והנה עומדים להכריז עליו שהוא מת ח"ו. פתאום ראה את חכם משה מגיע ואמר לו "ישועת ה' כהרף עין". פסוק שלפני כן לא הכיר אותו כלל, ואז הוציא אותו משם וסיפר לו שבנו הלך להתפלל על קברו. (החומר והסיפורים מעובדים מתוך הספר 'והאיש משה' באדיבות נכדו ר' אברהם דוד)

י"א טבת

המקובל הרב יהושע שהרבני

יום ההילולא י"א בטבת ה'תשל"ג

המקובל רבי יהושע שרבאני זצ"ל: נולד בשנת תרל"ח (1878) בבגדד (עירק). מזקני המקובלים. מחכמי בבל. בצעירותו למד תורה בבית-מדרש בית-זילכא יחד עם חכמי ורבני בבל. ממקורבי ומבאי ביתו של הרה"ג המקובל חכם רבי יוסף חיים זצ"ל. עלה לארץ ישראל בשנת תר"ס (1900) לאחר נישואיו והתיישב בירושלים. בירושלים למד בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר'. נהג לעסוק בתורת הקבלה ולחיות חיים של קדושה, בפרישות וסיגופים ובתעניות כדי לזכך את נפשו. עפ"י עדות הרה"ג בן ציון אבא שאול זצ"ל (שהיה בעל נכדתו), למד רבינו בישיבת ת"ח שהיו לומדים ברציפות ממוצאי שבת עד ערב שבת שאחריו, ורק אז היו חוזרים לבתיהם לכבוד השבת. לאחר מספר שנים ייסד יחד עם הרה"ג יעקב חיים סופר זצ"ל ('כף החיים') והרה"ג יחזקאל עזרא הלוי זצ"ל את ישיבת "שושנים לדוד". כיהן כרב בשכונת בקעה בירושלים.

בימי השובבי"ם היה מתענה תענית הפסקה (דהיינו ממוצאי שבת עד ליום שישי לאחר מכן). ידוע בקרב גדולי ירושלים בכח תפילותיו וברכותיו. נהג להתפלל על הפרט ועל הכלל ועזר לאנשים רבים. נפטר בשבת קודש י"א טבת תשל"ג (1972). חי כ-94 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים (סמוך לציונו של ר' יעקב חיים סופר). אביו: ר' יצחק. אמו: מרת עזיזה. בניו: ר' דוד, ר' יוסף, ר' שאול ור' שלמה. רבותיו: ר' יוסף חיים, ר' שמעון אגסי ור' חיים שאול דוויק הכהן.

חברותא: ר' סלמאן אליהו. **חיבוריו:** • **חיבר על מסכת ביצה** - אולם החיבור אבד בבגדד.

מסופר כי אחר פטירת המקובל ר' אברהם עדס, שתפילותיו עשו פירות תמיד ולא הושבו ריקם, היה הגאון ר' עזרא עטיה דואג בלבנו, למי יפנו מעכשיו, מי יוכל לעתיר בעדם, וגילו לו בחלום: "לכו אל ר' יהושע שרבאני אשר נפתחו שערי שמיים לתפילותיו".

בספר 'אורח צדיקים' מובא כי בתקופת שלטון התורכי בארץ, גזר מושל העיר לפנות חלקים משכונת "בית ישראל" מתושביה כדי להפוך את האזור לשטח צבאי. תושבי המקום, וביניהם הרבה תלמידי חכמים וצדיקים ראו בדבר גזרה קשה בכך שיאלצו לגלות לשכונות מרוחקות ולהתנתק מאוירת חיי תורה וקדושה ששררה בשכונת בית-ישראל. בצר להם פנו לר' יהושע בבקשה שיבטל את הגזרה על ידי שיעטיר בתפילותיו כלפי שמיא. רבי יהושע נאות לכך וביקש להודיע שביום פלוני יתאספו הקהל בביה"כ לביטול הגזרה. כשהתאסף הציבור בבית-הכנסת, ניגש הצדיק לפני התיבה והחל לומר עימם את תפילת 'זהו רחום' מתוך התחנן הנאמר בימי שני וחמישי. זמן קצר לאחר שסיימו תפילה זו, ירד הרב מהתיבה ופנה ללכת לדרכו. נדהמו הקהל, שהרי חשבו כי מצפה להם יום ארוך של תיקונים ותפילות. אל מול פני הקהל פנה אליהם הרב ואמר: "אל תדאגו. הגזרה כבר בוטלה!". לא חלפו ימים אחדים, והנה נודע כי אותו מושל רשע שגזר את הגזרה התנגש חזיתית בקיר ונמחץ למוות ברכבו החדש, בזמן שלמד לנהוג. בכך בטלה הגזרה וירד העניין מעל הפרק.

בתקופת מלחמת ששת הימים, חכם יהושע היה גר בשכונת בקעה, ובנו היה גר בשכונת זיכרון משה, וכל אחד דאג לשלומו של השני. בנו שידע שאביו ודאי דואג לשלומו, משום כך למחרת ההפגזות מיד נסע לבקעה לבקרו, כשבנו נכנס לפתח הבית אמר לו אביו: "גילו לי בחלום שאתה תבוא אליי היום, ברוך הבא!".

מרן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל סיפר שפעם אחת בא לכותל המערבי ביום שישי בזמן השובבי"ם להתפלל, ומצא שם את ר' יהושע, וכשראה ר' יהושע את הרב, בענוותנותו ניגש אל הרב וביקש שיברך אותו. אמר לו הרב עובדיה: "כבודו יברך אותי, שאתה נמצא שבוע ימים בצום ובסיגופים". שכן כך הייתה דרכו של הרב בזמן שובבי"ם. מבאחת הפעמים, כשהיה בבית-הכנסת "אור החיים" בעיר העתיקה, התבודד עם בוראו והתפלל שיעזור לו לתת אוכל לעולליו, מפאת שמצבו היה דחוק ביותר. בהיותו סגור בחצר בית-הכנסת, נשען על מצחו, והנה רואה הוא אדם שלא מכירו, פותח את דלת החצר, נכנס ושם לו כסף בידו ויוצא ונעלם, האם היה זה אליהו הנביא?.

סיפר רבינו אליהו פנחסי על סיפר ששמע ממו"ר אביו, הרה"ג שמואל פנחסי ששמע מפי הרב שרבאני זצ"ל: באחד הימים נפוצה שמועה בין האברכים שהגאון החכם ר' יוסף חיים זצ"ל בכל מוצאי שבת זוכה לגילוי אליהו הנביא ולומד עמו, ולכן היה מסתגר בחדרו בעליה לבלי יוצא ובא, והיה כותב שם את חידושי. החליטו האברכים לברר אם יש אמת בשמועה, וסיכמו ביניהם לשלוח את ר' יהושע שהיה נער והיה מבאי ביתו של הגאון (שזכה להיכנס לגאון בכל עת שיחפוץ, ללא צורך לבקש רשות תחילה). מצויד בקושיא חזקה, ויזרוהו לילך אצלו במוצאי שבת ולהיכנס אצלו ישר בלא הודעה מוקדמת כדי שיזכה להציץ ולראות פני אליהו הנביא. הלך ר' יהושע וכשהגיע אל העלייה טיפס במהירות, בעודו במדרגות, יצא ר' יוסף חיים מתוך חדרו ואומר: "באשר לקושיה הזו והזו התירוח הוא כזה וכזה". וישלחהו ולא אפשר בידו לראות את המתרחש בחדרו.

הרב שמואל פרומקין זצ"ל

יום ההילולא י"א בטבת

הרב שמואל פרומקין זצ"ל הידוע בכינויו "השותק מצ'ורטקוב": נולד בשנת ה'תר"ה (1844) בכפר סלאווצין. עוד בצעירותו נחשב לעילוי, ולמד בהתמדה עצומה ומילא כרסו בש"ס ובפוסקים. הוא אף קיבל סמיכה לרבנות. אולם הוא לא רצה להשתמש בכתרה של תורה, ולכן העדיף להתפרנס מיגיע כפיו, כדי לקיים את הנאמר: "גדול הנהגה מיגיע כפיו". הוא החליט לגור בזדאנסק - מחוז זמושץ, שם עסק במסחר במתכות ואבק שריפה. בעקבות אסון שבו נספו רעייתו ובתו גזר על עצמו שתיקה, ולמעשה במשך יותר מ-40 שנים עד יום מותו שתק ולא הוציא דברי חולין מפיו. נפטר ב-י"ב טבת ה'תרפ"ח (1928). חי כ-83 שנים. כאות הערכה על העונש שגזר על עצמו בציווי רבו, האדמו"ר ר' דוד משה מצ'ורטקוב, על ציונו מופיעים המלים הבאות: "האישי הפרוש מחמדי העולם ועסק בתורת ה'. החסיד המופלג השותק - שמואל בר מאיר שמעון" אביו: רבי מאיר שמעון פרומקין.

להלן הסיפור המופלא, שהביא לשתיקתו של החסיד, ויש בו כדי ללמדנו עד כמה עלינו להיזהר בטרם נוציא מלה מפינו, לבל נצטער עליה כל ימי חיינו. ומעשה שהיה - כך היה: היות שהחסיד הרב שמואל פרומקין לא אבה להשתמש בכתרה של תורה, חיפש לו עבודה ובחר להיות כסוחר. הקב"ה סייע בעדו, ועד מהרה קרנו עלה והפך להיות לאחד מעשירי העיר צ'ורטקוב. עושרו לו זכה, היה בזכות, כי הצליח לקבל זיכיון לספק לחיל-התותחנים האוסטרי אבק שריפה. מחסנים ומרתפים רבים היו בחצרו, שבהם אחסנו את הסחורה אותה היה מספק לצבא הקיסר. שנים רבות חי בנחת ובשלווה בביתו יחד עם רעייתו ובתו, ותורה וגדולה היו על שולחנו. פעם פרצו בינו לבין רעייתו חילופי דברים, היה זה בגלל דבר של מה בכך, אבל בשל כעסו לא נצר את לשונו, ונפלטו ממנו דברי קללה כלפי אשתו: "הלוואי שתשרפיי" כך אמר ר"ל. הדברים אך יצאו מפיו, וכל כולו חש רעד וחלחלה: "אוי ואבוי, איזה דיבורים אסורים הוצאתי מפיי?! מה אעשה עתה?" מובן שהוא התחרט מיד על דבריו, אך את הנאמר אין להשיב ולעיתים דברי האדם מתקיימים כשגגה היוצאת מפי השליט. לא חלפו ימים אחדים, ואשתו ירדה לאחד המחסנים כדי להוציא משם חפץ שהייתה צריכה לו. במחסנים שררה אפילה מוחלטת שהייתה הכרחית מבחינה בטיחותית, כדי שהאוויר יישאר קריר, מכיוון שהאוויר באותם המחסנים היה ספוג בגזים רעילים. האישה בחוסר זהירות וייתכן שגם לא הייתה מודעת לסכנה שבדבר הביאה עימה נר, והדליקה אותו כדי לחפש אותו חפץ לאורו. התוצאה המחרידה לא אחרה לבוא: הגזים התלקחו ובמחסן פרצה שריפה. אבק השריפה התלקח, והחלו התפוצצויות אדירות אשר איימו גם על העיר כולה. המחסנים נשרפו כליל. אולם כתוצאה מן האסון המחריד, רעייתו ובתו נספו. למותר לתאר את הצער, שאחז את כל תושבי העיר. לבו של הבעל החל נוקפו על פליטת פיו, שפלט כלפי אשתו בעידנא דריתחא שלא מדעתו, וכך איבד את אשתו ובתו, וכילה את ממונו. כל בני העיר באו לנחמו, אך הוא סירב לקבל ניחומים. הוא האשים את עצמו, בכך שהוא גרם לאותו האסון - "למה לי חיים, טוב מותי מחייו" זעק. כאשר קם מן השבעה, לקח איתו 90 רובל - סך הנדוניה שהכין לצרכי נישואי בתו ונכנס לאדמו"ר רבי דוד משה מצ'ורטקוב. בכה והתחנן בפני הרבי, שימצא לו דרך תשובה, כדי שיוכל לתקן את חטאו הנורא. הצדיק, שהאסון נגע לליבו, ניחמו במילים רכות וחמות. לבסוף אמר: "שומר פיו ולשונו שומר מצרות נפשו, אין תשובה ותיקון יותר יעיל לחטא כזה מאשר השתיקה". בדבריו אלו התכוון האדמו"ר, כי להבא יהיה זהיר בלשונו, ואל יוציא דברים מפיו ללא מחשבה. ברם, אותו החסיד קיבל את דברי הצדיק כפשוטם, ובל

שום התחכמות קיבל על עצמו את "פסק הדין" לשותק. ומאז ועד סוף ימיו, למעלה מארבעים שנים לא הוציא כל דבר חולין מפיו!!! בעזרת בניו וקרוביו חיסל את כל עסקיו. את התמורה חילק ליורשיו, וחומש פיזר לצדקה. פרש מכל הוויות העולם הזה. ישב ושתק ולא הוציא שום הגה מפיו, וכך הסתופף עשרות שנים בבית המדרש של האדמו"ר מצ'ורטקוב. ועסק אך ורק בלימוד התורה הקדושה ובתפילה. במשך כל שעות היממה ניתן היה למוצאו בחצר קודשו של הרבי מטשורטקוב, יושב ולומד, עד שסיפרו עליו, כי סיים למעלה מחמש-עשרה פעמים את כל הש"ס עם המפרשים הראשונים והאחרונים והיה בקי בכל הש"ס. כשהיה זקוק לדבר מה, היה משתמש ברמיוות, בתנועות ידיו, ואם בכל זאת לא תפסו את רמיוותיו, היה כותב על פתק את מבוקשו. תושבי העיר העריצו אותו מאוד והתייחסו אליו ביראת כבוד והערצה רבה, בראותם את התנהגותו ודבקותו בעבודת הבורא, אך הוא היה בז לכל גינוני הכבוד. בסוף ימיו היו אף כאלו שרצו להכתירו כרבי. אך הוא סירב בצינו על פתק בצחות כי תיכף עוד יעשוהו לאליל. כי הרי "פה לו- ולא ידבר (שהרי גזר על עצמו שתקיה). עיניים לו- ולא יראה (כי כהו עיניו) אוזניים לו- ולא ישמע (כי כבדו אוזניו משמוע)". זהו סיפורו הנורא של השותק מצ'ורטקוב. הסיפור עובד מ"ספר מירון" וממקורות נוספים

י"ב טבת

האדמו"ר ר' אברהם גולדמן מזוועהיל זצ"ל

יומא דהילולא - י"ב טבת

האדמו"ר ר' אברהם גולדמן מזוועהיל זצ"ל- נולד בעיר העתיקה בירושלים ב' דחומה"ס י"א תשרי ה'תרצ"ד (1933). נקרא ע"ש זקנו הרה"ק ר' אברהם המלאך (אביו של הרה"ק רבי ישראל חיים מלודמיר חותנו של האדמו"ר רבי יחיאל מיכל מזוועהיל זיע"א). בילדותו כבר ניכרו כשרונותיו הנדירים. רבותיו הביעו את התפעלותם הרבה מנער הפלא והוא 'קפץ' מכיתה לכיתה. בצעירותו גדל בצילם של אבי סבו האדמו"ר ר' שלמה גולדמן וסבו האדמו"ר ר' גדליה משה גולדמן. בהיותו כבן 12 שנים בלבד התקבל כתלמיד חביב אצל הרה"ק ר' אהרון ראטה, אשר ראה בו כלי מפואר שאינו מאבד טיפה. ואף הורה לו לחבוש כובע, חליפה ואבנט למרות גילו הצעיר. בבחרותו למד בתחילה בשיבת 'תפארת ציון' (יצויין שעשרות שנים לאחר מכן כשכבר כיהן כאדמו"ר נפגש עם רבו, הרה"ג ר' מיכל יהודה לפקוביץ והחל להרצות בפניו מהשיעורים ששמע מפיו - רבו יצא מהתפעלות מזכרונו המופלא). באותה תקופה היה נכנס בכל שבת להיבחר אצל מרן "החזן איש" זיע"א שזכה ממנו לקרבה מיוחדת, וקיבל ממנו הוראות מיוחדות במספר נושאים. בהמשך למד בשיבת תורת אמת חב"ד שם התחבב במיוחד על המשפיע הנודע ר' שלמה חיים. כ"כ למד בשיבת סלונים ברמת גן. לאחר חתונתו ברח מהכבוד ולא רצה להנות מכתרה של תורה וחי בעניות נוראה. למרות זאת ביתו היה פתוח לרווחה לכל אחד. ב-כ"ח שבט ה'תשל"ט (1979) נפטר בפתאומיות אביו, מרן האדמו"ר ר' מרדכי מזוועהיל זיע"א. בעת ההלוויה הכתיר נאמן בית אדמו"ר זוועהיל הרה"ח ר' אליהו ראטה זצוק"ל את רבינו למלא את מקום אבותיו והיה האדמו"ר השביעי של חסידות זוועהיל. בתקופה זו נאלץ רבינו לצאת מההסתר והצניעות שכה רצה בה והחל להתפרסם בקרב חסידים ושאינם חסידים אשכנזים ובני עדות המזרח, והם ראו בו כצדיק נשגב גאון עצום פועל ישועות אשר אהבת ישראל יוקדת בו, וכך במשך ל"א שנים הנהיג את העדה הקדושה מתוך

מסירות נפש לכלל ולפרט. ביתו היה פתוח 24 שעות לכל עמך בית ישראל, מעולם לא היה לו 'שעות קבלה' תמיד עמד זמין לעזור ולסייע. היה ידוע באהבת ישראל לכל יהודי קירב על שולחנו הרבה אנשים מסכנים ואומללים. מסר בכל שבוע שיעורים רבים בכל מקצועות התורה גמרא הלכה חסידות ואף שיעור מיוחד בסתרי תורה לאברכים מופלגים בתורה. האמת הייתה נר לרגליו. התבקש לבית עולמו ב-י"ב טבת ה'תש"ע (2009) לאחר מחלה קשה. ציגנו בהר- הזיתים שבירושלים. חי כ-76 שנים. במהלך הלוויה הכתיר הרה"ח ר' שלמה דייטש שליט"א את בנו, הרב שלמה למלא את מקום אביו. אביו: האדמו"ר ר' מרדכי (השני) זיע"א (האדמו"ר השישי של חסידות זוועהיל). אחיו: ר' שלמה (חתן האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, מכהן כאדמו"ר מזוויהל-צאנז בארצות הברית), ר' דוד (רב ביהמ"ד זוועהיל ב"ב). גיסים: האדמו"ר משומרי אמונים זצ"ל והאדמו"ר מזטשקא שליט"א. מרבתי: זקנו, האדמו"ר ר' שלמה, ר' אהרון ראטה (בעל "השומרי אמונים"), הגאון רבי מיכל יהודה לפקוביץ. חברותא: הרה"ג יוסף דוב קסטל זצוק"ל. ילדיו: האדמו"ר ר' שלמה (אדמו"ר מזוועהיל ממלא מקום אביו), והאדמו"ר ר' גדליה משה (אדמו"ר 'קהילת זוועהיל'), ר' שאול, ר' שמואל דוד (ראש ישיבת זוועהיל לצעירים), ר' יצחק, ר' יוסף, ר' זאב, ר' יעקב לייב. חתניו: ר' שלמה הופשטיין, האדמו"ר מביאלא בית שמש. מספריו: אור אברהם- על התורה ומועדים.

מעשה נורא ומרעיד, על נסיבות פטירתו לשמי רום, של כ"ק מרן אדמו"ר מוהר"א זצוק"ל, מספר לנו הרב ח.א.ר שליט"א, שהיה עד בעצמו בשעה שהתרחש מחזה נורא הוד זה: היה זה ביום בהיר, אחד מני רבים, שנכנסתי להתייעץ עם כ"ק אדמו"ר זצוק"ל בנושא מסוים. עודנו מדברים, וקול צלצול בקע ממכשיר הטלפון הקבוע על שולחנו של הרבי. הצדיק עונה, ופניו מרצינים - עד כי נראה במוחש שהמדובר בבשורה קשה ששמע - ולאחר ששמע במה דברים אמורים, משך כל השיחה מרגיע הרבי ומבטיח למתקשר מצידו השני של האפרכסת, כי אל לו לדאוג והכל יסתדר על הצד היותר טוב! כשהרבי החזיר את השפופרת על כנה - לא לפני שחזר והבטיח בביטחון מוצק למתקשר המודאג, שאין מה לדאוג, ואף האציל ברכה מעומק ליבו הטהור - נתהרהר כ"ק אדמו"ר זצוק"ל, וישב בשרעפיו במשך דקות ארוכות בתנוחה שלא תישכח מלבי לעולם, וכל אותו הזמן ישבתי למולו בחרדת קודש, בציפיה למוצא פיו. לפתע ננער הרבי באחת ממחשבותיו הנוודדות, והוא פונה אלי ואמר: "על הקו היה עכשיו בנו של פלוני אלמוני" - והרבי נקב בשמו - "יהודי זה שהינו מרביץ תורה לרבים, נתגלו אצלו עתה סימני מחלה מסוכנת ביותר רח"ל. והנה", נענה אליי הרבי בפשטותו "הרבה הכרת הטוב יש לי ולכל החסידות כלפיו, וחשבתי לעצמי, הרי אנוכי זכיתי ב"ה להשיא את כל ילדיי, וליהודי זה ישנם עוד ילדים בביתו, ומה יש לי להפסיד???" פרש הרבי את ידיו, ובהבעה של מה בכך מפטיר הרבי זצוק"ל במסירות הנפש, "לכן החלטתי בלבי לקחת את מחלתו עליי!!!".

מסירות נפש כפשוטו ממש!!! עמדתי נדהם נוכח המחזה אשר ראו עיני זה עתה, כיצד כ"ק אדמו"ר זצוק"ל מוסר נפשו כדי להציל חייו של יהודי אחר, כאשר הוא נושא ונותן עם חייו, שהוא כבר סיים להשיא את צאצאיו, ואותו יהודי עדיין לא. תוך שאני מהרהר במה שראיתי, פנה אלי הרבי ואמר: "אינך צריך לספר זאת לאף אחד". יצאתי מעם הרבי זצוק"ל והתהלכתי באותו היום כהלום רעם, ומחמת שלא יכולתי לשאת את עוצמת סיפור זה לבדי, וכדי שלא יאמרו שבדיתי הדברים המבהילים מליבי, הגעתי אל המשב"ק, וסיפרתי לו דברים כהווייתם. את המשך הסיפור לדאבוני איני צריך לספר: זמן קצר לאחר הסיפור, חלה כ"ק אדמו"ר זצוק"ל את חליו האחרון ועלה בסערה השמימה. ואותו יהודי חולה שהתקשר...? ההוא ב"ה חי ונושם היום כאחד האדם!

המקובל הרב יצחק הכהן הוברמן זצ"ל הידוע כ'צדיק מרעננה'

יומא דהילולא - י"ב טבת

המקובל הרב יצחק הכהן הוברמן זצ"ל הידוע כ'צדיק מרעננה' - נולד בבילגוריי בשנת ה'תרנ"ו (1896). כבר מגיל שבע הקפיד בטהרתו ולטבול בכל יום במקווה ואף שבר קרח על מנת לטבול. התמדתו הייתה מופלאה ביותר וניצל כל רגע קט ללימוד התורה הקדושה. נודע בשקדנותו ונתפרסם בבקיאותו בש"ס, בפוסקים ובכל התנ"ך. בגיל עשר למד עם הבחורים המבוגרים שבבית המדרש. בגיל 17 למד הוראה, גמרא חולין וראשונים, טור בית-יוסף ושולחן-ערוך יורה דעה היו שגורים על פיו בתוספת חידושו. במהלך מלחמת העולם הראשונה היה שקוע בלימוד התורה, על אף הפגזים שעברו סביבותיו. בשנות השואה הוגלה לסיביר והופקד שם לנסר עצים. כאשר קיבל הוראה לעבוד בשבת אמר, כי 'כדאי להישאר כהן בעל מום ולא לחלל שבת' עשה עצמו כחותך עץ וחתך בגרון את קצה אצבעו. לאחר שניצל בניסים במלחמת העולם השנייה, עבר לווצ'ר שבגרמניה וכיהן שם ברבנות שש שנים. בשנת ה'תש"ז (1950) עלה לישראל והתיישב ברעננה. עם הזמן התפרסם שמו כמקובל ואיש מופת ורבים נהרו אליו לקבל את ברכתו ונושעו- ביניהם חולים רבים ועקרות שנפקדו. בעל רוח-הקודש. הכיר על פניו של אדם את חטאיו ואת שורש נשמתו. גאון בנגלה ובנסתר. מיעט בשינה והתמיד בלימוד. נזהר מאוד במוצא שפתיו. נפטר ב-י"ב טבת ה'תשל"ז (1977). חי כ-81 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. לא הותיר אחריו ילדים. ישיבת 'ברכת יצחק' באור יהודה קרויה על שמו וכן הונצח בישיבה קטנה 'נר ישראל' של חסידות גור בירושלים. **אביו:** ר' אשר אנשיל. **אמו:** מרת זלאטא אסתר. **אשתו:** מרת לאה. **מרבתי:** ר' יעקב מרדכי (רב עיר בילגוריי), ר' שמואל בורנשטיין ה'שם משמואל' מסוכטשוב, ר' מנחם שכנא רוטשבויל (מח"ס 'שו"ת 'שם עולם'), ר' צבי הירש גליקזאהן (חתן הגאון רבי חיים מבריסק). **מספריו:** חיבר ספרים בכל מקצועות התורה: על הנביאים, חמש מגילות, מדרשים (רבה, תנחומא, שמעוני, אליהו רבה וזוטא), תלמוד, על כתבי האריז"ל, על כתבי הזוה"ק, על דברי רבינו בחיי, ומאות שו"תים הלכה למעשה •ן לאשרי- ברכה משולשת.

רצון רבינו היה להסתיר עצמו, אך למרות זאת נתפרסם כבעל רוח"ק. על התמדתו בתורה העיד כבר בצעירותו הרה"ק מבילגוריא במכתב, שכתב אל ה"שם משמואל" וזה לשונו: "הבחור המוכ"ז הוא דבר נפלא בדורותינו התמדתו לא יכילו ניירות, ולומד בבוקר השכם ומאז הבוקר ועד צאת הכוכבים, לא פסיק פומיה מגירסא, וגם תחילתו וסופו יראת שמיים נפלאה היא בעינינו", וכל זאת כשהיה בן חמש-עשרה.

בהיותו בחור ישיבה רכש ספרים רבים. כשחקרו מאין לו הכסף לספרים יקרים ורבים כל כך, מצאו שבמעות שקיבל עבור פת שחרית, בהן קנה את ספריו. שנתו הייתה כשעה-שעתיים מעת לעת וכאשר הייתה לו קושיה לא ישן לילות שלמים, עד שהדברים התיישבו. בהליכתו וחזרתו מבת-הכנסת שח רק בדברי תורה, פעמים רבות עמד כחמש שעות רצופות על יד אדן החלון וגמרא גדולה בידיו. הרבה בסיגופים ותעניות.

מסופר, שתמיד כשנכנס אליו אדם היה אומר לו חידוש לפי דרגתו, כך שכל אדם יצא ממנו בתחושת סיפוק עצומה. פעמים רבות כיוון דבריו לתועלת מסוימת, כך שהשומע מבלי שיחוש, כי אליו כיוון היה מתקן דרכיו ושב בתשובה.

כשהביאו לפניו חיבור על התורה, הוא עיין בו לרגע וזרקו ארצה. לתימהון הנוכחים הסביר ואמר, שהמחבר ימות בשנה זו במיתה משונה, וכן אירע אחר חודשים מעטים, ויהי הדבר לפלא.

בקיאותו בנגלה ובנסתר הייתה מפליאה. בהיותו כבן שלושים ואחד הביא לאדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלתר בעל ה-"אמרי אמת" מגור חיבור שכתב על התורה, ש"ס וגפ"ת. האדמו"ר עיין בו למעלה מארבע שעות, דבר שהיה לפלא בעיני החסידים, ואילו האדמו"ר מגור הצדיק הרב ישראל אלתר (ה'בית ישראל') זיע"א היה מגיע לרעננה לצפות בו בהיחבא.

למבקשים זרע של קיימא נהג לשאול, אם הם רוצים בן או בת וכברכתו כן היה.

י"ד טבת

הרה"ק אלתר אלעזר מנחם בידרמן האדמו"ר מלעלוב זי"ע

יומא דהילולא - י"ד טבת

האדמו"ר הרב אלתר אלעזר מנחם בידרמן זצ"ל מלעלוב – נולד ב-ד' אב ה'תרצ"ה 1935 בין חומות ירושלים עיר הקודש. נקרא ע"ש זקינו הרה"ק מרן רבינו אלעזר מנחם מלעלוב וע"ש דוד אביו הרה"ק ר' אלתר מסוסנובצא.

בשנים ה'ת"ש-ה'תש"ה 1944-1949 תנאי הקיום היו קשים ביותר, ואביו הגיע למצב שאפילו לחם בלבד לא היה לו. נאלץ לעבור לתל-אביב בהמלצת האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוועהל. בילדותו למד בת"ת חב"ד בת"א, שם ספג תורה וחסידות במידה גדושה. כבר באותם ימים ניכרו בו גיוני קדושה. בימי בחרותו למד בישיבה למצויינים "תפארת ציון". רבינו היה חלוש מאוד, ועדיין נחשב מעילוויי הישיבה, וכן סיפרו עליו כי התמיד מאוד בלימוד התורה הקדושה וכך עלה ונתעלה. לאחר מכן עבר לישיבת לומזא בפתח תקווה. הרביץ תורה ודעת בישיבת לעלוב בת"א ומסר שיעורים תמידין כסדרן מדי יום ביומו. לאחר פטירת אמו פתח את ישיבת כולל האברכים שם השקיע כל כוחו ומרצו, כדי שילמדו בהתמדה בלימוד רצוף ובתענית דיבור, להרבות כבוד שמים.

בעל יראת שמים עצומה. שקדן עצום. ענוותן. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. סיגף עצמו בתעניות. קירב רבים לאבינו שבשמים. ביקש לעזור לכל אדם. כאשר הבחין, שיש למישהו מצוקה, פנה אליו כדי לסייע לו. בכה רבות לבורא על צרותיהם האישיות של יהודים בפרט ועל עם ישראל בכלל. חסידיו בארה"ב מציינים ברטט, כי בכל עשרות שנות הנהגתו, לא נמצאה אפילו משפחה אחת ששיחרה לפתחו ולא זכתה להיפקד בדבר ישועה ורחמים, אם בזש"ק ואם בזיווגים הגונים אף אלו שלא היו יכולים להיושע בדרך הטבע. בעל אהבת ישראל מופלאה. כיהן כאדמו"ר בבית-מדרשו של אביו. ידע את יום פטירתו והלך באותו היום והודה למנהלי המוסדות ונפרד מהם על אף שמעולם לא נהג כך. נפטר ב-י"ד טבת ה'תשס"א 2001. חי כ-66 שנים.

יום שלישי, כ"ג אלול תשס"א, החל כיום שגרתי, עד הרגע בו העולם כולו הוכה בהלם. התאריך התואם בלוח השנה הלועזי הוא ה-11 בספטמבר, תאריך שהפך למושג. זהו היום בו נחטפו ארבעה מטוסים, שביצעו את המפגע הגדול בהיסטוריה האנושית – כשהתנגשו ישירות אל תוך מגדלי התאומים שבמנהטן שבארצות הברית, והקריסו אותם לחלוטין.

ר' משה א., היה אחד היהודים שהחזיק משרד ב'מגדלי התאומים'. כדרכו מדי יום, יצא מביתו שבבורו פארק אל הרכבת, מממהר להגיע לעבודה. באותו היום התעורר מאוחר ואף אמר סליחות, ולכן הגיע בשעה מאוחרת מהצפוי, ואץ רץ – מתנשם ומתנשף, בכדי לתפוס את מקומו בקרון הרכבת. והנה, ברגע בו מתיישב – הוא נזכר במשהו חשוב, חשוב עוד יותר מלהגיע בזמן למשרד. הוא נזכר כי יש משהו חשוב אותו הוא מקפיד לעשות מדי יום, והיום – בשל הלחץ – שכח ממנו. אבל, קבלה זו קבלה...

שנים ספורות לאחור, ר' משה נמנה בין חסידיו של הרה"ק רבי אלתר אלעזר מנחם בידרמן מלעלוב זי"ע, והוא מגיע לרבו ובפיו שאלה פשוטה. מבקש הוא לקבל על עצמו קבלה אחת טובה שיוכל לעמוד בה, לה יתמסר ולמענה יתאמץ. הרבי שמע את השאלה ואורו עיניו. חסיד מבקש קבלה טובה, שואף להתחזק, כוסף לקירבת אלוקים, ורק מחפש את הדרך הנכונה – באמצעות קבלה שיוכל לקיים. עיניו של הרבי נעצמו ואת פניו אחזו שרעפי קודש, ואז הוא משיב: 'תקבל על עצמך לטבול כל יום במקווה, חוק ולא יעבור!'

ר' משה שומע את ההוראה, וניאות לקבלה על עצמו. בימים כתיקונם זו קבלה די קלה, הוא הכניס את המקווה למסלול הליכתו מדי בוקר, וחש כי הקבלה הזו אכן משרה עליו רוח טהרה נפלאה. לפעמים – כשהוא מיטלטל בדרכים או מתחיל את היום בשעה מוקדמת, נדרש למאמץ כדי להצליח לעמוד בקבלה, ועדיין – הלא זו בדיוק המטרה של קבלה, להתאמץ קצת כדי לעשות את רצון ה', להתחזק במשהו מסויים כדי להצליח להתקרב לאבא שבשמים!

ובדיוק באותו היום, בכ"ג באלול תשס"א, ביום הזה שכח. הוא התעורר מאוחר, והתפילה והסליחות שבוע לפני ראש השנה – כל אלו הכניסו אותו למירוץ חסר תקדים. הפגישות מתחילות מוקדם, וכך, המקווה, הקבלה הטובה 'שלו', פשוט נשכחה מלבו... עתה הוא כבר יושב בקרון הרכבת, אך ברור לו כי הוא קם ממקומו ומזנק אל הדלת... רגע לפני שהקטר נועל את הדלתות, מצליח ר' משה להיחלץ מהקרון. הוא יודע שהפגישות דחופות, ולכן הוא מממהר מאוד לחפש מקווה בקרבת מקום. די מהר הוא מוצא, תוך דקות ספורות הוא טובל, ושב אל תחנת הרכבת, מספיק את הרכבת הבאה, עליה הוא עולה ומתיישב, והיא יוצאת לדרכה.

לפתע – בלימה חדה. כל הנוסעים נבהלים ונרתעים לאחור, מזנקים אל החלונות לראות מה קרה. לנגד עיניהם הנדהמות הם רואים את המגדל הצפוני שבמגדלי התאומים בוער, כשזנב מטוס נעוץ בקומותיו העליונות! פטריית אש ועשן מתרוממת, והרכבת עוצרת את נסיעתה באחת. הקטר מגיף את הדלתות, והנוסעים המבוהלים מתחילים לצרות. עוד כמה דקות חולפות ושוב נראה מטוס ענק מתנגש אל תוך המגדל הדרומי, המגדל בו מצוי המשרד של ר' משה!

ר' משה נתקף בבהלה. לנגד עיניו הוא רואה את משרדו בוער באש, ועד מהרה המגדל כולו קורס. שעות ארוכות ארכו עד שנוסעי הרכבת הצליחו להיחלץ מהזירה המסוכנת, ובכל אותן שעות עובר במוחו של ר' משה הרהור מצמרר: מה היה קורה לולא הקפדתו על קיום קבלת הטבילה במקווה!

הן אם לא היה סב על עקבותיו כדי לעמוד בקבלתו – כי אז היה ספון כבר במשרדו שבמרומי המגדל, והיה מסיים את חייו בטרגדיה נוראית! הקבלה הטובה לטבול במקווה מדי יום הצילה את חייו, פשוטו כמשמעו! ההקרבה למען קיום הקבלה הטובה שלו – השאירה אותו חי וקיים!

סיפור מופלא זה, אותו סיפר בנו של האדמו"ר מלעלוב, המשפיע הגה"צ רבי אלימלך בידרמן שליט"א, מחדד עד כמה קבלה אחת עשויה לגרום להצלת חיים, יכולה לחולל נס מופלא שכזה. לולא הקבלה הטובה והעקשנות לעמוד בה, לולא היה ר' משה מקפיד לטבול במקווה מדי יום גם במחיר איחור לעבודה – ה' ישמור ויציל...

קבלה טובה אחת, יש בה את הכח להציל את החיים, לפתוח שערי ניסים וישועות. הבה נקבל על עצמנו קבלה טובה אחת, קבלה שתעניק לנו אושר רוחני קסום ועוצמה פלאית, ולעולם לא נדע אלו שערי שמים היא פתחה בפנינו, ועד כמה זכינו בזכותה לשפע אושר ועושר שמימי!

סיפר מקורבו של רבינו ר' חיים ראט הי"ו מארה"ב: כשהייתי צעיר יותר, יום אחד הלכתי לתומי למקום מסוים, כשבידי תיק עם כסף רב. ואלפי מסמכים יקרי ערך, ששייכים למפעל ענק שבבעלותי וששמרתי עליהם מכל משמר, אך לפתע כשקמתי ממקומי לחזור לביתי, אני מגלה לחרדתי כי כל התיק ותכולתו היקרה נעלמו. עולמי חרב עליי, לא ידעתי מה אעשה, יאוש התגנב ללבי, וכך באתי לבית מדרשו של רבינו, כשראה אותי רבינו שם לב למצב רוחי הקודר, ושאל אותי: "מדוע פניך רעות היום, שמא דבר מה אירע עמך?" ואני שפכתי שיחי בבכי ובצער גדול על תיקי יקר הערך שנעלם ממני, ואיני יודע, מה אעשה. רבינו ששמע את כאבי הגדול אמר לפליאתי, באופן ברור: "גנב לקח ממך את התיק, ואל תחשוש, כי הגנב ימצא, בעזרת השם, ולא רק זאת, אלא כל האבידה תימצא עוד הלילה עם כל תכולתה ב"ה". נדהמתי לשמע דברי רבינו, שהבטיח לי, כי אין לי מה להיות שרוי בדאגה, אך אמונת חכמים איתנה הייתה לי, וחכיתי כיצד יעבור עליי הלילה. ואכן לא יאומן: מדברי רבינו לא נפל דבר, לאחר מספר שעות אני מקבל טלפון מהמשרה בעיר, שמצאו תיק שבו, יש מסמכים רבים וכסף רב, והם מבקשים שאבוא מיד לתחנת המשרה כדי שאוכל לתת סימנים כי אכן מדובר בתיק אותו איבדתי. הלכתי לתחנה בלב חושש, מצד אחד אולי מצאו תיק, אבל אולי את המסמכים יקרי הערך לא ימצאו שם, ומצד שני – מה עם הכסף הרב שהיה שם. אולי השודד כבר רוקן את כל הכסף? אבל כחסידי נאמן לרבו הרחקתי מחשבותיי מכך, כי הרי רבינו הבטיחני נאמנה, כי כל התיק ישוב אליי ללא שום חסרון. וכך באותן מחשבות אני נכנס למשרדי תחנת המשרה, הראו לי את התיק היקר, וכך בזמן, שאני מוסר עדות וגם פרטים נוספים, מגלה לי השוטר, כי מדובר בגנב מומחה, שהצליח לכייס ממני את כל התיק, אך הם לא מצליחים להבין, איך לא נעלם דבר מהתיק. הוא הביא לי את התיק, ואכן לא נפלו דבר מדברי רבינו, גם המסמכים היקרים וגם הכסף הרב נמצאו בתיק, לא חסר דבר. החסיד הישיש ר' חיים הרבסט זצ"ל, מחשובי חסידי צאנו ובאבוב ובצעירותו משמשו בקודש של הרה"ק מוויליאמסבורג זי"ע - ובאחרית ימיו התנדב ברבינו והיה לחסידו הנלהב חלה ל"ע במחלה קשה, מצבו התדרדר, ורבינו אינו מסיח דעתו בהעתרתו עליו בתפילה לרפואה שלימה. בליל שבת קודש האחרון בארה"ב, אף עלה רבינו זי"ע לבקרו בביתו עם קבוצה מצומצמת של מקורביו. רבינו מתעניין כל יום ויום אצל מקורביו בחו"ל ובני המשפחה, לדעת מה מצבו של חיים בן חיה. במוצאי שבת"ק י"ב טבת התבקש ר' חיים לעולמו. מתקשרים להודיע על כך לרבינו, משענה הטלפון שאל רבינו על אתר: "מה עם חיים בן יוסף?!". הפעם הוא הזכיר אותו בשם אביו, מה שאין כן בכל פעם שאל עליו בשם אמו... דבר פטירתו של זקן החסידים לא נסתר ממנו וראינו עין בעין את רוח-קודשו. ארונו הוטס לארץ הקודש, ורבינו ליווהו בדרכו האחרונה.

הראשון לציון הגאון הרב רפאל מאיר פֶּאָנִיץ'ל זצ"ל

יומא דהילולא - י"ד טבת

הראשון לציון הגאון הרב רפאל מאיר פֶּאָנִיץ'ל זצ"ל המכונה 'המרפ"א' זיע"א- נולד בשנת ה'תקס"ד (1804) בטאטאר פאזארדז'יק שבבולגריה כבן יחיד להוריו. בשנת תקס"ז (1807), והוא כבן שלוש, עלה לארץ ישראל עם הוריו. כבן יחיד דאגו הוריו והכניסוהו לאחד ה'חדרים'. בשנת ה'תקע"ט (1819), בהיותו כבן 15 שנים בלבד נפטר אביו ומכספו של אביו לא הגיע לאלמנה והוא ואימו נותרו חסרי כל. בין השנים תקפ"ח-תק"ץ (1830-1828) נסע בשליחות רבני ירושלים לתוניס, מרוקו, לוב ואלג'יר כשד"ר לגייס כספים לטובת עניי ירושלים. בשנת ה'תקצ"א (1831) נסע לערי איטליה בשליחות ישיבת חברון, ושם השלים בין היהודים שנחלקו לשני מחנות בקהילת רומא, פסק דינו של רבינו התקבל על כולם והמחלוקת שככה לחלוטין. כשהגיע הדבר לאוזני האפיפיור, הזמין את רבינו לסיור בגנזי הוותיקן, לחזות בשרידי כלי המקדש. בשנת ה'ת"ר"ג (1843) חזר לירושלים ומונה לנשיא כוללות הספרדים בירושלים ולראש בתי הדין. בנוסף היה ממונה על קופת התמחוי של העדה. הקים תלמוד תורה 'דורש ציון' לעדת הספרדים ואת הישיבה הגדולה 'תפארת ישראל'. בשנת ה'תרכ"ג (1863) יצא לשליחות נוספת במרוקו ובתוניס, ושם התפרסם כבעל מופת. ב-ט"ו באב ה'ת"ר"ם (1880) נפטר הראשל"צ הגאון ר' אברהם אשכנזי, ורבינו מונה במקומו כראשל"צ. תפקיד אותו מילא עד יום פטירתו. היה אהוב ומקובל על כולם. רבינו פעל רבות לביטול עלילות דם. נפטר ב-י"ד טבת ה'תרנ"ג (1892). חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' יהודה (סוחר ידוע ונחשב לאחד העשירים הגדולים). **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת וויזאנה (בת החכם ר' אשר הלוי, מגדולי רבני ירושלים. נישא בשנת ה'תקפ"א-1821). **בתו:** מרת וידה (נישאה לראשל"צ הגאון ר' חיים משה אלישר). **מספריו:** • לב מרפ"א- מערכות בהלכה, לפי א-ב, שו"ת, חידושים ודרושים • לשון מרפ"א- שו"ת • חידושים על הרמב"ם • תורה מציון- מחידושי תורתו.

בשנת ה'תר"א חיפשו חכמי ישראל את גדול העיר כדי לשלחו לגולה. הם מצאו את רבינו כאדם המתאים ביותר למשימה זו. רבינו שם פניו לארצות צפון אפריקה. הדרך הייתה קשה והרת סכנות מחשש שודדים. מרוקו הייתה התחנה הראשונה ובהמשך הגיע לתוניס. רבינו התקבל בפנים קודרות. כשביקש לדעת מדוע סיפרו לו, כי אותה שנה היא שנת בצורת. החורף התקרר אל קיצו, ובשל העובדה שאין גשם הרעב החל להראות את אותותיו ובני העיר התהלכו מודאגים עד מאוד, שכן בעוד זמן קצר הקיץ יגיע. רבינו ביקש לעזור ליהודים ולכן התעטף בטליתו והחל להתפלל מעומק הלב. עוד בטרם סיים את תפילתו ענני גשם החלו להיראות בשמיים, ובזמן מועט החשיכו את שמי תוניס. גשם זלעפות ירד, והבארות התמלאו במים חיים תוך זמן קצר. השמועה על הנס, שאירע בזכות הצדיק הגיעה לידיעת היהודים, וזמן קצר לאחר מכן השמועה הגיעה אל בית-המלך. המלך ביקש לראות את הצדיק מחולל הפלאות. כאשר רבינו נכנס לבית-המלך, המלך עמד על רגליו ביראת כבוד. המלך שאל את הצדיק במה יוכל להשיב לו כגמולו?, אולם רבינו השיב כי 'בורא העולם הוא זה שעשה את המופת'. בו במקום ציווה המלך לערוך כתב מלכותי למען הרב ובו ביקש המלך כי בכל מקום בו יופיע הרב, יעמידו לכבודו משמר צבאי וסוס לרכב עליו. בנוסף, לאות הוקרה העניק לו לבוש רקום ואף מילא את כיסו בכספים רבים למען שליחותו. כשרבינו יצא מהארמון ליווה אותו המלך על לפתח ארמונו.

בזמן שהותו בתונים אירע מופת נוסף על ידי הרב שפרסם את קדושתו בקרב היהודים והמוסלמים כאחד. היה זה כאשר הלך רבינו עם רבני המקום, והגיעו לקרבתו של גן מפואר בעיר המלוכה. רבינו, שהיה עסוק בשיחה תורנית עם המרא דאתרא, לא הבחין, שהוא מתקרב לשערי הגן. בדרכם פנימה עצרו שומרי הגן ואמרו: "הגן סגור בשעות הערב". רבינו מסיבה כלשהי לא השגיח בדבריהם והמשיך בדרכו היישר לתוך הגן. השומרים, כשראו זאת, חסמו את דרכם של שאר המלווים באמרו: "אסור להיכנס, בשטח הגן בשעות הערב משוחררים שני כלבים גדולים ורעבים לטרף!". זעקת שבר יצאה מפי רבה של תונים. חרדה עצומה ודאגה לשלומו של רבינו. בחרדה רבה עקב אחר דמותו המתרחקת של רבינו. לפתע הגיחו שני הכלבים מקצה הגן כשהם מבקשים להתנפל על רבינו, שחדר לתחומם. כשהם הגיעו לרבינו, נעץ בהם הצדיק את מבטו הקדוש, והם נעצרו באחת. הצדיק החזיק את השרשראות, שהיו קשורים בצווארם ומשך את שני הכלבים אחריו, כאילו מדובר בכבשים ולא בכלבי תקיפה. זמן רב הוסיף לטייל בגן כשהשומרים מתבוננים בהשתאות. מעולם לא ראו מחזה מעין זה. כאשר יצא הצדיק מן הגן, ניגשו אליו מלווי היהודים בהדרת כבוד. המרא דאתרא שאל את הצדיק: "האם רבינו עשה זאת בעזרת קבלה מעשית?". "לא", השיב הרב. "וכי פלא הוא?", תהה. "הרי הובטח לנו, כי מוראכם וחתכם יהיה על כל חית הארץ" (בראשית ט, ב). אין לי שום חשש מאף בריה שתזיק לי. החשש היחידי הוא מפני בורא העולם!". מעשה זה התפרסם ובני תונים פתחו את כיסם לרווחה והוסיפו נדבות רבות לטובת עניי ירושלים. שליחותו של רבינו הוכתרה בהצלחה מרובה.

ט"ו טבת

הרה"ק רבי רפאל ברטשטער מברשיד זי"ע

יומא דהילולא - ט"ו טבת

רבי רפאל ברטשטער מברשיד ה'תקי"א - ט"ו בטבת ה'תקפ"ז היה צדיק חסידי, תלמידו של רבי פנחס מקוריץ. נולד בשנת תקי"א לרבי יעקב יאקיל ופייגל ברטשטער, התייתם מאביו ואמו בשנת ה'תקכ"ו בהיותו בן 15 בלבד, וכדי להתפרנס עזר למלמד בעיר הולדתו ברשיד. כשבגר סיעו המלמד לנסוע לברדיטשוב ללמוד שם בישיבה, ולאחר מספר שנים נישא לבתו של מלמד זה. לאחר נישואיו נסע בעצת אחד מידידיו לקוריץ שם היה לתלמידו המובהק של רבי פנחס מקוריץ יחד עם חברו רבי בנימין זאב מבאלטא. לאחר פטירת רבי פנחס ב' באלול ה'תקנ"א סירב לשבת על כס האדמו"רות ובמקום זאת נהג לנסוע לכל צדיקי דורו ביניהם רבי זאב וולף מזיטומיר ורבי ישראל מרוז'ין, עם זאת לאחר פטירת רבו נתאגדו סביבו רבים מתלמידי רבו. נפטר בראשטשע בט"ו בטבת ה'תקפ"ז ושם נטמן. כרבו, הדגיש בקרב חסידיו את מידת האמת והענוה. כך נתפרסמו פתגמיו: "נשמתי תצא ושקר מפיק אל יצא"; "כשם שרוצה אדם בחיים כך עליו לרצות להיות שפל".

היה זה בערב יום הכיפורים, רבי רפאל מברשיד זצ"ל היה בדרכו מביתו לבית הכנסת לתפילת 'כל נדרי', ותארו כפני מלאך אלוקים, במלבושי לבן מהודרים, ופניו זוהרות בוהר עליון, היה שרוי במחשבות אודות קדושת היום. בדרכו אל בית הכנסת, פגש יהודי כפרי ששמח מאד למראה הרב הנכבד. הוא פנה אליו ואמר: "כבוד הרב, שנה טובה. אני שמח מאד לפגוש את הרב, כי לאחרונה נצרכת לעצתו ולא הספקתי לבוא אל הרב. הבעיה שלי היא כזו: לאחרונה מסרבות העיזים שבדיר לאכול מן התבן, וכאשר הן אינן אוכלות כראוי הרי הן מצטמקות מיום ליום..." הצדיק רבי רפאל הקשיב לדבריו בנחת

ובסבלנות. כאשר סיים היהודי לתנות את בעייתו, ניסה הרב לתת לו עצה: "אני חושב שמן הראוי לערב יותר מים בתבן ובקש, אולי גם לערב מעט דייסה עם התבן, הרי את הדייסה בוודאי תאהבנה העיזים, וכך כשתתקרבנה לאכול ממנה, ממילא כבר תסעדנה את ליבם גם מן התבן..." היהודי שמח מאוד על העצה הנבונה, והודה לרבי בכל לב על שהציל את העיזים. התלמידים, שהתלוו אל הרב בדרכו לבית הכנסת, היו מלאים התפעלות מהיחס הסבלני שהעניק הרב לאותו יהודי כפרי, וענה לו בערב היום הקדוש ביותר בשנה על ענייני עיזים ומאכלם. כשהמשיכו בדרכם, אמר להם הרב: "הנה באיגרת הרמב"ן המפורסמת, שצריכה תמיד להיות נר לרגליו של כל יהודי בכל התנהגותו, כתוב: 'תתנהג תמיד לדבר כל דברך בנחת, לכל אדם ובכל עת'. כוונת 'לכל אדם' כוללת אף לאיש כפרי פשוט, וכוונת 'בכל עת' כוללת אפילו ביום כיפור לפני כל נדרי!"

איש אחד חטא פעם נגד חוקי המדינה, באופן שנתחייב ראשו למלכות. השופטים התנו תנאי שאם שני צדיקי הדור ר' משה מסברן ור' רפאל מברשיד זיע"א ישבעו כי יודעים הם שיהודי זה לא חטא יפטרוהו לשלום. הצדיק ר' משה מסברן פסק שפקוח נפש דוחה איסור שבועה, והורה לעצמו היתר להישבע, ואפילו אם יש איסור בדבר החליט הצדיק שמוטב לו לסבול יסורים בגיהנם, ובלבד שיציל נפש מישראל ממיתה... אבל הצדיק ר' רפאל מברשיד, הלך בדרכו של רבו הקדוש רבי פנחס מקוריץ זיע"א, ומידת האמת הייתה לו היסוד העיקרי של העבודה, וכל ימיו ברח אפילו משמץ חשש של שקר, לא יכול לקבל עליו את אותה שבועה. אשת הנאשם וילדיו בכו בביתו השכם והערב שיציל את חייהם, והוא שמעודו לא השיב פני איש ריקם הפעם הקשיח את לבו ולא שמע אליהם. בהגיע היום האחרון שלמחרתו נקבע זמן השבועה לא זמן מביתו כל היום ובכו בכי תמרורים. בלילה הוא ישב הצדיק בחדרו סגור ומסוגר ולא ידע מנוח. מהצד האחד יודע הוא שבידו להציל את נפש היהודי אשתו ובניו, והרי פקוח נפש דוחה כל איסורים שבתורה. מהצד השני איך יעשה מה שהתרחק ממנו כל ימיו כמטחוי קשת? הוא שהורה ולימד שהשקר הוא אבי אבות הטומאה והאמת מקור כל קודש ילך עכשיו וישקר בשבועה?! אבל מנגד האשה וילדיה!!! ויתן קולו בבכי: ריבוננו של עולם! אתה יודע ועד שמסרתי נפשי רוחי ונשמתי לאמת, ועתה כאשר זקנתי ושבתי הבאתני לידי ניסיון. איני מסוגל להוציא מפי דבר שקר, אולם באותה מידה איני מסוגל לעמוד על דם הנאשם, ובכן קח נא ה' את נפשי ממני, ואל אראה ברעתי, וכך התמוגג בדמעות עד אשר יצאה נשמתו בטהרה... בבוקר השכם באו לבשרו כי הנאשם הודה על חטאתו, והצדיקים שוחררו משבועתם, אך לחרדתם מצאוהו מוטל ללא רוח חיים, ונשמתו בגנזי מרומים.

י"ז טבת

הרב הגאון המקובל האלוקי סלמאן מוצפי זצ"ל

יומא דהילולא - י"ז טבת

הרב הגאון המקובל סלמאן מוצפי זצ"ל - נולד בליל שבת קודש כ"ז שבט ה'תר"ס. נפטר ב-י"ז בטבת ה'תשל"ד. במסע ההלוויה השתתפו אלפי אנשים. גאוני ירושלים נשאו הספדים על רבנו וקוננו בבכי ותמרורים על הצדיק הקדוש שכל ימיו הגן על ישראל בתפילותיו ובתחנוניו. נטמן בהר המנוחות ליד קברו של הגאון הצדיק ר' ניסים כדורי - יד נפשו של רבינו כל חייו. בצעירותו עבד אצל הגביר מנחם דניאל, שהיה אחד מעשירי בגדד ומהמקורבים למלכות, ושימש כמנהל עסקיו. הדבר לא מנע מרבנו

לקבוע שעות רבות ביום ללימוד. בן 51 החל ללמוד את תורת הנסתר. בן 53 שנה הוסמך למול ובהיותו בן 15 הוסמך לרב ושוחט ובודק. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. בקי עצום בכל כוונות הרש"ש. צדיק גדול ועניו. בכה כל ימיו על צער השכינה הקדושה. ישן 9 שעות בלילה וביום שהרגיש צורך ישן כחצי שעה נוספת. עניו מופלג, למרות שהמקובל הצדיק רבי יהודה פתיה זצ"ל הסמיכו ל"חכם" הקפיד מאוד שלא יכנוהו בתואר זה. דאגת הכלל והפרט הייתה תמיד מול עיניו. מידי יום ביומו היו משכימים לפתחו אנשים רבים כדי להיוועץ עמו ולקבל את ברכתו. הרב לא חסך מעצמו כל מאמץ כדי להקל מסבלם של הפונים אליו. אביו: הרב ציון מאיר. אמו: הרבנית פרחא. אשתו: הרבנית טובה. בניו: ר' בן-ציון ראש כולל "בני ציון". ר' יהודה ר"י "מנחת יהודה". חבריו: ר' ניסים כדורי חזן, ר' יעקב מוצפי, ר' אפרים אנקאווה, ר' ששון הלוי. רבותיו: ר' יהודה פתיה, ר' חיים שאול הכהן דוויק, ר' יעקב מונסה, ר' צדקה חוצין. חתנו: המקובל דוד בצרי שליט"א. מספריו: •שפתי צדיקים- סדר לימוד ותפילות על קברי צדיקים •הגהות על תשעת חלקי סידור הרש"ש •פירוש מלוקט- על קוהלת ומסכת אבות •חידושים- על נושאים שונים בנסתר ובנגלה •סדר תיקון העוונות וסיגופים הכללי. כאשר רבנו היה נער בן 3 שנים, כאשר הרב הגאון המקובל חכם יוסף חיים זצ"ל התבקש לישיבה של מעלה, גמלה בלבו החלטה להיות מופרש ומובדל מענייני העולם וכל מעייניו היו נתונים לתורה בלבד. הוריו בהיותם מודעים להתנהגותו הקיצונית של בנם, חסו עליו וניסו למתן את דרכו, אך הוא נשאר בשלו. גמר בדעתו כי עליו לקום מדי לילה בשעת חצות ולעסוק בתורה עד אור הבוקר. ולמה יתנהג במדרגה פחותה מאביו. בפניו עמדה השאלה כיצד יתעורר בחצות, חשב מצא עצה, לקח חבל קצהו האחד כרך סביב ידו, וקצה השני קשר לבריה הדלת, והיה כאשר יקום אביו בחצות וימשוך בבריה הדלת תמשך ידו ויתעורר, ושבועיים הצליחה השיטה אך לילה אחד השגיח אביו בחבל הקשור ומנעו בכך. אלא שחז"ל אמרו: "אין דבר העומד בפני הרצון". שיטה חדשה נמצאה, קשר ידו בחבל וקצהו שלשל דרך החלון לאחורי הבית שלשל דרך החלון לאחורי הבית וביקש מחברו אשר הוריו היו מרשים לו לקום בחצות כי יעבור על יד ביתו וימשוך בחבל, מדי לילה אחר צאת אביו מהבית היה בא אותו חבר ומעירנו, יחד היו הולכים לביהמ"ד ויושבים בהיחבא ולומדים עד עלות השחר, משך שעתיים מוסר ואח"כ תלמוד, ספרי שבט מוסר, ראשית חכמה, חובת הלבבות ופלא יועץ למדו על פה, ואת דרך בעלי המוסר קיימו הלכה למעשה. לימים ספרה אמו של רבינו: "בני בכורי נשמה טהורה בקרבו, בהיותו בן עשר שנים מדי ליל שבת קודש היה עומד בחצר הבית וקרא את כל ספר התהלים מעומד לאור הלבנה, הכותל שעל ידו היה מתפורר ומט ליפול, כל הפצרותיי כי ייכנס לבית ויקרא תהלים בפנים עלו בתוהו, כי סירב להפריע את שנתם של אחיו הקטנים". בהשתטחו על קבר האר"י, נהג לשבת על הקרקע וכל הקהל הרב שמנה קרוב למאה איש הצטופף סביבו, הכל האזינו שעות ארוכות לדברי התורה הנעימים והנפלאים שהשמיעם. באחד מביקוריו שם ביושבו במקומו הקבוע, היה מדי זמן קצר פונה ונשען על צידו ומאריך את רגליו שהתעייפו מהישיבה הממושכת על מקום אחד. אחד מציבור תלמידיו ראה והנה נחש ארסי מסתתר בתוך חור בקרבת הקבר ורבנו לא הבחין בו, כשהאריך רבנו רגלו- נכנס הנחש למאורתו, וכשאספה בחזרה- יצא הנחש ועמד בקרבתו, והדבר המוזר נשנה פעמים אחדות במשך הלימוד במקום, משנסתיימה התפילה חזר הנחש בשקט למאורתו. ניגש אותו אדם לרבנו ואמר לו את המעשה וסיים: "עתה ידעתי כי איש קדוש אתה". רבנו גער בו: "לא היה לך לסמוך על הנס, והיה לך להזהירני מיד". בשנת תרצ"ז סיים את לימוד כל הכוונות והחל לכוון הכל בבת אחת. באותם ימים חלתה הרבנית, אמו של רבנו חששה כי הסיבה למחלת כלתה הוא עסקו בכוונות ובשמות הקודש של בנה וביקשתו לחדול מיד. בשתי הפעמים הראשונות הסכים לוותר וזאת בתקופה של שנה בכל אחת מן

הפעמים. בפעם השלישית לא יכול היה לוותר לה. לקחה עמו והלכה אל ראשי המקובלים בירושלים: ר' סלמאן אליהו זצ"ל בנו הוא הרה"ג המקובל אליהו מרדכי והגאון ר' אפרים הכהן זצ"ל. שוחחו עמו הרבנים ובפניהם הרצה את לימודו בסידור הכוונות ושעה ארוכה שוחחו עמו בדברי תורה, משסיים עמדו שני המאורות ואמרו לאמו: "בנך זה מכוון מושלם ומוסמך הוא, ובקי בסידור הרש"ש יותר מאתנו! מובטח לך שהוא גדול בתורה ועתיד להגן על כל העולם בתפילותיו. אנחנו אחראים כי שום נזק לא יקרה לסובבים אותו ח"ו מעסקו בכוונות".

המקובל הגאון הרב סלמאן מוצפי זיע"א שהיה בבחינת "צדיק גוזר והקב"ה מקיים", וכך סיפר עליו מרן הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זיע"א: פעם יצאה קבוצה להתפלל על קברות צדיקים, כשבראשם המקובל האלוהי הגאון חכם סלמן מוצפי, זיע"א. כשהגיעו לטבריה, פגע רכב חולף באחד מילדי הקבוצה והוא נפצע באופן קשה. כשהגיעו עמו לבית החולים "פוריה" התברר שפגיעתו היא פגיעת ראש חמורה. הרופא התנצל על שאין בידו לעשות מאומה, וגם אם יטפל בו – ימות הילד בין כה וכה. כשסיפרו לחכם סלמן את דברי הרופא, זעק שהדבר לא יתכן, שכן "באנו להתפלל, וכיצד אפשר שכך יקרה?". לאחר מכן אמר שיבואו ויעלו עמו לקבר רבי מאיר בעל הנס להתפלל על הילד. נראה אולי מעט תמוה, מה מקום היה ללכת לר' מאיר בעל הנס שיעמוד בתפילה לפני בורא עולם על הילד החולה? והלא לשיטת ר' מאיר עצמו, אין תפילה מועילה אלא בין ראש השנה ליום הכיפורים בלבד תוספות שבת י"ב ע"ב ד"ה "רבי יהודה". לשיטתו, אם גזר בראש השנה על הילד שימות – מה תועיל התפילה כעת? ואם במילא לא תועיל – לשם מה להתפלל?! אך בכל זאת, עמד חכם סלמן בתפילה לפני קברו של אותו צדיק והתחנן: "צדיק גוזר והקב"ה מקיים – גוזר עלינו גזירות טובות! עשרים וארבע נפשות יצאו לדרך ועם עשרים וארבע נפשות אנחנו רוצים לשוב; עם נפשו של הילד הזה". חכם סלמן כאילו תבע את רבי מאיר – התנא החשוב, בעל הנס – שיעמוד לפני הבורא ויתפלל על הילד שיזכה לרפואה שלמה, שהרי לכבוד ר' מאיר באו לטבריה. כשסיימו להתפלל, אמר חכם סלמן שהגיעה העת לבקר את החולה. כשהגיעו לבית החולים, ניסה הצוות הרפואי לומר למבקרים שאין תקווה ואין סיכוי להחלמה, הילד גוסס ויש לקרוא רק 'שמע ישראל' וידוי כדרך הנוטים למוות. עמד שם חכם סלמן בזעקה לפני ריבונו של עולם: "איך אפשר שהתפילה לא תתקבל?". הוא אמר לרופאים שטעות בידם, הילד יתרפא במהרה רפואה שלמה, והוא ייכנס לברך אותו. נכנס חכם סלמן לחדר החולה ויצא לאחר דקות מעטות. פתאום התהפך מצבו של הילד לטובה, והוא החל מתאושש. כשביקש חכם סלמן לקחת את הילד עמו, בטענה שהבטיח לחברי הקבוצה שכל הקבוצה כולה תשוב, על עשרים וארבע נפשותיה, נחרדו הרופאים: "לא כדאי להזיזו ואסור לטלטלו". אך חכם סלמן התעקש והילד עזב את בית החולים, בריא ושלם בכל אבריו. נמצא שאף על פי שלדעת ר' מאיר עצמו ולדעת ר' יהודה, הגזירה נגזרה כבר מראש השנה, מכל מקום, בכח התפילה, לדפוק שערי שמים לפני הקב"ה ולקרוע גזר דין וגזירה רעה – לטובה.

הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע

יומא דהילולא - י"ז טבת

הרה"ק רבי אפרים פישל אדמו"ר מסטריקוב נולד בשדה לבן שבאוקריינה [לאביו רבי יוסף יהודה אריה לייב]. למד בנעוריו אצל הרה"ק רבי זאב וואלף מזיטומיר אולם נאלץ לעבור לפולין והתחתן עם בתו של תושב בז'יץ. בצעירותו הרבה לנסוע לגדולי החסידות ונמנה על תלמידי האדמו"ר המגיד הגדול

ממזריטש, האדמו"ר רבי עזריאל מריציוואל וכן האדמו"ר מליזנסק. האדמו"ר רבי זאב וואלף מצ'ארנו אוסטראה, האדמו"ר רבי שלמה מקשאנוב ועוד. עד מהרה נתגלה כאיש קדוש ובעל מופת ורבים נהרו אליו לסטריקוב, שם קבע את מושבו. נערץ ונקדש על ידי כל גדולי החסידות בפולין ואף אדמורי"ם וביניהם האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחה ביקרו בבית מדרשו. אלפי חולים ועניים, סובלים נהרו לסטריקוב לבקש את ברכת האדמו"ר וחצרו המה תמיד המון אנשים, מבקשי עזרה. כסף רב ניתן לו על ידי המונים אשר באו אליו שהוא מיהר לפזר לצדקה ובעצמו חיי בעוני ומחסור, בבית צנוע וישן ללא רהיטים כמעט. הוא סירב בתוקף לקבל את הצעות החסידים לעבור לבית יפה ונוח ולחיות ברווחה יחסית. לבושו ומאכלו כמאכל ולבושי עניים. בשבתות ובחגים סעד עם עניים ועוברי דרך מחוסרי כל כשהחסידים המרובים אשר מלאו את בית מדרשו הצטופפו סביב. גדולי החסידות בדורו ראו בו קדוש עליון ובמרוצת הימים כנוהו בשם "הסבא קדישא", אשר לא ידע בטיב הכסף וערכן של מטבעות ומעולם לא יצא את ארבע אמות של תורה וחסידות. רק שעות ספורות מדי יום ביומו הקדיש לקבלת פני ההמונים אשר דפקו על דלתו ביתו, אולם ברוב שעות היום ישב סגור ומסוגר בחדרו החשוך למחצה, כשאיש אינו מרשה לעצמו להטרידו. מעט מאד השמיע מתורתו לחסידים או לבני עירו, דיבר ברמז קל ולרוב אף לא הבינוהו ולא עמדו על סוף דעתו. לעומת זאת הרבה לבחון את דיני ורבני הסביבה בהלכה ובמיוחד השגיח על השוחטים אשר בסביבת סטריקוב כי יתמידו בלימוד הלכות שחיטה וניקור, מרותו היתה מוטלת על כל הרבנים, הדיינים והשוחטים אשר בסביבתו הקרובה וגם הרחוקה. הרבה להתעניין בסידורי הצדקה אשר בקהלות שבסביבתו ובגורלן של אלמנות ויתומים. אמרו עליו כי מימי לא טעם טעם בשר ורק ליחידי סגולה הושיט ידו לשלום מבלי שתהיה עטופה בטלית וכשביקר אצלו האדמו"ר רבי שמחה בונם מפשיסחה בלווית תלמידו האדמו"ר רבי חנוך העניך מאלכסנדר הוציא האדמו"ר רבי פישלי את ידו מטליתו כדי לתת שלום לרבי מפשיסחה, חטף גם הרבי מאלכסנדר אז צעיר לימים את היד, הסבא קדישא מסטריקוב סקר אותו במבט חודר מיד הגיש לו את ידו שנית לשלום. בימי בין המצרים היה יוצא את סטריקוב וחוזר לביתו רק אחרי תשעה באב, כדי לקיים מעין גלות בימים הללו, כשנקלע פעם בשבוע של תשעה באב ללובלין ביקר בביתו של החוזה שערך לכבודו סעודת מצוה עם בשר ודגים. רבות דיבר החוזה מלובלין בשבחו ואף הגדירו "כעולה תמימה". כשביקר בקוונין, בביתו של המגיד באחד מתשעת הימים באב לבש המגיד בגדי שבת כאילו היה זה יום של חג, הושיב את האדמו"ר רבי פישל בראש השולחן ועמל לשמשו במו ידיו. בערוב ימיו הרבה ללמוד זכות על ישראל וסירב לשמוע על חטאי אנשים, שוב לא האמין כי אדם מסוגל לחטוא במזיד ולא תוך אונס. הוא הגיע לשנות שיבה וזקנה מופלגים ולמרות חולשתו ומחלותיו המשיך עד ליומו האחרון את עבודת הקודש שלו שהדהימה את הכל. מקורביו הרגישו כי יסורים רבים פקדו אותו אבל הוא לא התלונן ולא גילה מעולם לאיש מכאביו, סירב להזדקק לרפואות כל שהן. ביום ט"ב בטבת שנת תקפ"ב נתבקש האדמו"ר רבי פישל לישיבה של מעלה בעיר מגוריו סטריקוב. שושלת אדמורי" בית זיכלין המשיכו לנהל את חלק מעדתו הגדולה, אחרי שבנו יחידו רבי יעקב מבז'ין סירב לנהל את העדה. הרה"ח ר' יהודה לייב לוי"ז

גזע פאר" ירושלים תשע"א ע' תמ"ז

פעם אחת נתהווה שהגאון הקדוש עליון הרבי ר' משה לייב מסאסוב זי"ע. נסע חזרה ממקום הרחצה שמחוץ למדינה שהיה שם בימי הקיץ, אבל עוד לא הספיק לנסוע לביתו על הימים הנוראים והגיע לעיר סטריקוב שני ימים קודם ראש השנה. והוכרח הקדוש להישאר בסטריקוב כל הימים הנוראים. והקול המבשר נשמע במדינה שהעיר ההיא זכתה בגורלה שהנשר הגדול בעל כנפים הזה יפרוש כנפיו עליה

ובצלו יחסיו בני העיר סטריקוב כל משך ימים הנוראים וגם לרבות חג הסוכות, כי נטה אהלו ומשכן קדשו שמה, ומוכן שמכל העיירות הסמוכות לשם נהרו אנשים למאות ולאלפים לעיר סטריקוב לחסות בצל הקודש של איש אלקים זה הרבי מסאסוב, ובתוכם גם זקנינו הקדוש הרבי ר' פישלי כי גם עירו עיר בערוזין היא סמוכה לחברתה עיר סטריקוב. ואחר הימים הנוראים כאשר בא זקנינו הסבא קדישא לקחת ברכת הפרידה מהקדוש מסאסוב ז"ע, אמר לו הק' מסאסוב: אתם לא תסעו עוד הביתה רק פה תשבו כי "סטריקובער רבי אתם", וסמך ידיו הקדושים עליו ויברכהו. וזקנינו הסבא קדישא את מאמר הקדוש מסאסוב קיים ולא נסע עוד הביתה לבערוזין. ושכר לו דירה שמה ושלח תיכף אחר ב"ב לבוא לדור שם, ומני אז קבע משכן קדשו בסטריקוב. וכמה פעמים היה הסבא קדישא קובל עצמו על הק' מסאסוב ז"ע שהטיל עליו לקבוע ישיבתו בעיר קטנה ופשוטה כזאת. הגה"ח רבי אפרים מאיר גד זיכלינסקי הי"ד

ידענו זה מבחי' אדומ"ו הצדיק האלקי ר' פישלי מסטריקעוו ז"ע שמעולם לא הי' יכול להאמין ששום אחד מישראל יחטא ויעבור איזה עבירה וכל מה שהגידו לו הכל היה מכזב כי לא האמין כי אמר שכל איש מישראל לא יחטא וזהו מגודל קדושתו ודביקותו בהש"י האוהב עמו ישראל. הרה"ק רבי שלמה הכהן מרדומסק ז"ע

"הצדיק הקדוש הרב המאור הגדול בוצינא קדישא איש אלקים קדוש מה"ו אפרים פישל", כך מתארהו בהספדו עליו הרה"ק רבי משה אליקים בריעה מקוונ'ניץ ז"ע בספרו "באר משה" פרשת ויקרא בהעידו אודותיו שהיה "צדיק הדור עמודא דעלמא קיימא עליו, אשר בצלו נחיה בגויים", ובין היתר משבחו בתור: "צדיק קדוש ה' כזה, שהיה פרוש ומובדל מן העולם הזה לגמרי, אשר לא טעם לחם בכל ימות השבוע, ומשבת לשבת לא נטל ידיו ללחם לסעודה, וגודל הסגופים של איש צדיק הזה, שהיה מסגף ומצער נפשו כל ימיו, ומקבל על עצמו יסורים של אהבה, אין לשער ולספר ותקצר היריעה מהכיל". הרה"ח ר' שלום חיים פרוש ז"ל "אור יקרות" ירושלים ח"ב, ע' קכ"ג

מעשה ברבי פישלי מסטריקוב שנכנס אליו עני וקבל נדבה יפה, יצא והחליף כובעו ושוב בא לקבל נדבה. - אבא לחש בנו של הרבי - נוכל האיש, זה עתה קבל כסף, ועתה החליף כובעו כדי לקבל שנית. חייך רבי פישלי - הנח למסכן, עשירים עושים תחבולות להשיג כסף ואף הוא כמוהם כלום להם מותר ולו אסור... והעניק לו הרבי שוב נדבה יפה... הרה"ח ר' יהודה לייב לזין ז"ל "חסידים מספרים" ירושלים תשל"ט ח"א, ע' 97

הרב הצדיק ר' פישלי מסטריקוב ז"ל היה נוהג לקחת בכל לילה קודם השינה מעט י"ש, היה מברך עליו, טועם קצת, ואומר: לחיים, רבונו של-עולם, מקור וחיי החיים! לילה-טוב לך, רבונו של עולם! ופעם אחת פירש כוונתו, שהוא מכין שתהיה לכל חולי ישראל המוטלים על ערש-דוי רפואה שלמה במהרה, כי על הרוב, לפי דרך הטבע, בלילה המחלה מתגברת יותר ויותר, וצר להם להחולים. ומכיון שכתוב "בכל-צרתם לו צר" ישעיה סג, ט, כביכול, לכן כשיהיה לילה טוב לחולי ישראל, אז בודאי יהיה מזה תענוג ונחת-רוח להשם יתברך. הגה"ח רבי שלמה יוסף זיין ז"ל

הרה"ק רבי אפרים פישל מסטריקוב זצוק"ל היה תלמיד החוזה מלובלין. בליל ראשון של סוכות כנשכנס לסוכה היה הגג של הסוכה מכוסה, ורצו לפתוח אך בשום אופן לא יכלו, וכל המאמצים לא עזרו, וכמוכן שאסור להשתמש עם כלים לפתוח את המכסה, רק פשוט לפתוח ע"י איש, וראו שכבר מאוחר והזמן הוא עד חצות ואי אפשר לקיים מצוות סוכה, אז אמר מי שיפתח לי את הגג אני מביטיח לו שיהיה עמי בגן עדן במחיצתי, והי' שם איזה סבל גיבור וכששמע את הכרוז העלה את השרוולים ובגבורתו פתח את הגג.

לאחר החג קרא לו הרה"ק ואמר לו אם תוותר על הגן עדן אני אתן לך אריכות ימים ועשירות גדולה ובנים טובים וכת"ס, רק תוותר על עוה"ב, כי עוה"ב אי אפשר להרויח כ"כ בניקל, צריכים לעבוד הרבה את ה', וענה לו האיש רבי אני לא מוותר, אתם הבטחתם לי ואני רוצה רק עוה"ב במחיצת הרב. אמר לו הרה"ק תדעו שיהי' לכם קשה מאד לקבל זאת, כי אי אפשר לקבל עוה"ב כ"כ בניקל, ואם אתם מוכנים לסבול הרבה מאד על כך, אז תחליטו, וענה האיש אני מוכן לכל ורק שאשב לעוה"ב עם הרבי במחיצתו, והיהודי הבין כבר מה שמוכן בשבילו, ותיכף נחלה מאד ושכב ביסורים גדולים כמה שנים, ונפטר לעולמו וזכה להבטחתו של הצדיק. הרה"ח ר' יאיר שוורצמן ז"ל

החווה הק' מלובלין זי"ע העיד על הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע: "שאינן בנמצא איש שיהיה תמיד דביקות השי"ת כמו הסבא קדישא מסטריקוב". דרכו של רבינו היה בשבתות של בין המצרים, שלא שבת בביתו, אלא היה נוסע ללובלין, ולקוונניץ, וכן לפרשיסחא, כך שבכל שלשת השבתות הללו היה שובת במקום אחר. כאשר היה שובת אצל היהודי הק' בפרשיסחא זי"ע, היה היהודי מוסר לו את ההנהגה, והוא עצמו ישב לו מן הצד כתלמיד לפניו רבו.

מסופר כי כשהגיע פעם ללובלין בשבוע שחל בו תשעה באב, דאג החווה למצוא מי שסיים מסכת, בכדי להכין עבורו סעודה עם בשר, אך כיון שרבינו לא אכל אלא בשר עוף, הכינו לפניו קערה עם נתחי עוף שיכיר בהם שאינם בשר בהמה, ואילו הוא בגודל דביקותו לא הבחין במה שלפניו, אלא שאל על הבשר אם הוא באמת בשר עוף, והרבי מלובלין הפליא ביותר את דביקותו המיוחדת עד שלא הרגיש מה שהניחו לפניו. הרה"ח שלום חיים פרוש ז"ל

בעת שהיתה החתונה הגדולה באוסטילא, אשר נאספו שם הרועים רועי ישראל כמעט כל הצדיקים הק' בדור ההוא, היה גם הסבא קדישא הרבי ר' פישלי מסטריקוב זי"ע מן הקרואים לבוא שמה על החתונה, וכבר היה מוכן לנסוע. וכשבא יום המוגבל להנסיעה התחיל לעשות הכנות לזה והלך לטבול עצמו במקוה, אך כאשר שב מהמקוה אמר לאנשיו כי מתחרט ואינו נוסע, ובקשו ממנו להגיד להם הטעם שנשתנה הדבר אצלו אשר כבר היה מוכן לזה, והשיב להם כי נאמר לו במקוה שהעיר סטריקוב עומדת בסכנה גדולה, לכן איך יסע מכאן ויניחם בסכנה. ואז ערך הסבא קדישא מכתב לכבוד קדושת המחותרים ונתן המכתב ביד אחד העומדים לפניו. ה"ה הרה"ג הצדיק ר' משה אקאנאווסקי זצ"ל [חתן הרה"ק ר' חיים אורבאך אבד"ק לונטשיץ] שהיה מנכבדי חסידי סטריקוב [והיה אחר כך גם כן מיקירי חסידי רבינו הק' מזיכלין זי"ע] שאותו שלח לאוסטילא. ותוכן המכתב היה ברכת מזל טוב לזוג ולמחותנים ולכל הנאספים. ובסוף המכתב תירץ את עצמו על שלא היה ביכולתו לבוא בעצמו על החתונה מטעם הנ"ל שרואה שעירו סטריקוב עומדת בסכנה גדולה. וגם כתב פריסת שלום לכבוד ראש המחותרים הגה"ק אור עולם אבד"ק אפטא בעל סה"ק אוהב ישראל, וברך אותו בברכה מיוחדת שהשי"ת ישמור אותו מכל מכשול, הרה"צ ר' משה ז"ל הנ"ל לקח את המכתב ונסע לאוסטילא.

והנה כידוע שאז באוסטילא חוץ מהצדיקים שבדור נאספו שמה כמה אלפים ורבבות מישראל, עד שגם בתוך העיר לא היתה היכולת לבוא שם מחמת דוחק אנשים הרבים. וכבוא הרה"צ הר"מ הנ"ל דחק את עצמו כמה שעות במסירות נפש ממש עד שהגיע בתוך העיר סמוך לבית אשר שם ישבו הצדיקים ומלכם בראשם הוא הקדוש בעל ה"אוהב ישראל". ואז החל לצעוק בכל כוחו שהוא שלוחו של הסבא קדישא מסטריקוב ויש לו מכתב מאתו למסור ליד קדשו של האוהב ישראל [כי כן פקד עליו הס"ק זי"ע שימסור ממש לידי קדשו של האוהב ישראל זי"ע], ומשום כבודו של הסבא קדישא הניחו אותו להיכנס להבית

לגשת אל הקודש בעל ה"אוהב ישראל" ושאר הצדיקים, ומסר המכתב ממש לידי קדשו, והאוהב ישראל קרא המכתב בקול מילה במילה, וכשהגיע למה שכתב הס"ק שאין יכול לנסוע מביתו מטעם שעיר סטריקוב עומדת בסכנה גדולה, התחיל האוהב ישראל לשחוק בשחוק של שמחה, ואמר בלשון תמיה "ראו נא, עד כמה תוכל הסכנה להיות כל כך גדולה, הלא כמה גדולה כל העיר סטריקוב", וכל הצדיקים בשמעם המילי דבדיותא אשר יצא מפי קדשו, שחקו כולם. ואחר כך קרא הלאה עד שהגיע לפריסת שלום שכתב הסבא קדישא אליו שמברכו שהשי"ת ישמרהו מכל מכשול, ואז נתלהב האוהב ישראל בהתלהבות דקדושה ואמר: "שמעו נא וראו את גודל כוחו של האי סבא קדישא מסטריקוב, הוא רואה שמה כל מה שנעשה פה", והמעשה כך היה דכאשר בא הקדוש בעל אוהב ישראל לחדר אשר ישבו שמה כל הצדיקים, הלך הוא הקדוש בעצמו להדליק מנורה של שמן לכבודם, ובתוך כך נפלה חתיכת פתילה דולקת על ידו הקדושה ונכוותה, ועל זה כתב לו הסבא קדישא שהשי"ת ישמרהו מכל מכשול. ומה שראה הסבא קדישא שהעיר סטריקוב עומדת בסכנה כך הוה, שאחר איזה ימים נתהותה שריפה גדולה בעיר סטריקוב ונשרפו ר"ל כמעט כל בתי העיר, ד' ישמרנו ויצילנו מכל רע אמן. הגה"ח רבי אפרים מאיר גד זיכלינסקי הי"ד "להב אש" ירושלים תשס"ח ע' ס"ב

מסופר, שפעם בא איש עני ואביון לפני הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע [מגדולי תלמידי הרה"ק רבי אלימלך מליזענסק זי"ע] והתאונן על מצבו הרע, ונכמרו רחמי הרבי על החסיד וצוה לו לקנות כרטיס הגרלה, ובירכו שיתעשר מזה עושר רב, הלך הלה ובשמחה רבה רכש לעצמו כרטיס הגרלה אך למרבה הפתעתו לא זכה בכלום, משנודע על כך להרה"ק מסטריקוב התפלא גם הוא ואמר: "אם דברי אינם מתקבלים בשמים, נמצא איפוא שאיני רבי!", ומיד הורה לסגור את דלתו ולא להכניס אליו חסידים מכאן והלאה. משנודע הדבר להרה"ק רבי שמחה בונם מפרשיסחא זי"ע, שהיה מפורסם כחכם ופיקח גדול, והבין שהעולם צריכים לרבי כמו רבי פישל, ארז את חפציו ויצא לדרך כדי לפגוש את הרה"ק מסטריקוב ולפייסו, משהגיע לסטריקוב ופגש בו, פתח ושאל: "הנה בתפילה אומרים קודם תפילת שחרית "ומי בכל מעשה ידיך וכו' אשר יאמר לך מה תעשה ומה תפעל" הרי שאין שום בריה שיכולה לומר להקב"ה מזה לעשות, והנה בגמרא מו"ק טז: אמרו על הכתוב שמואל ב' כג, ג "אמר אלקי ישראל לי דבר צור ישראל מושל באדם יראת אלקים - מי מושל בי צדיק שאני גוזר ומבטלה", וזה לכאורה סותר להאמור שאין מי שיאמר להקב"ה מה לעשות, הוא מותיב לה והוא מפרק לה, שבודאי יש כח ביד צדיק לגזור גזירה והקב"ה מקיימה, אך אין הצדיק יכול לומר איך יקיימה השי"ת, ובזאת סיים הרה"ק מפרשיסחא: "אם הרבי יגזור על אדם שיתעשר בודאי יסובב השי"ת כל הסיבות שהלה הוין עתק, אך עכשיו שאמרתם להקב"ה באינו דרך יתעשר - לא נתקבלה הבקשה", הוטבו הדברים בעיניו ונתפייס, ופתח את דלתו כמקודם ועיין נוסח דומה ב'שיח שרפי קודש' עניני תפילה. רבי אליעזר דוד פרידמן שליט"א

סיפר לי הנגיד החסיד מו"ה אהרן דרייהארן ע"ה מעיר לאדו, שזקיניו אבי אמו היה דר בסטריקוב, והיה מתפלל בבית מדרשו של הסבא קדישא [הרה"ק רבי פישל מסטריקוב] זי"ע. פעם אחת בימי החול כשהיה עומד ומתפלל בבית מדרשו שם, בא אליו הסבא קדישא במרוצה, ואמר לו, רוץ נא מהר בחיפון לסיסארקי [זה הוא כפר סמוך לסטריקוב כשני פרסאות] כי שומע אנכי שצועק שמה מישוהו בקול. ומתחלה לא הבין כלל בחושבו איך יכול להיות הדבר לשמוע קול צעקה ממרחק שני פרסאות, אך הסבא קדישא הפציר בו מאד, ויקם וילך במהירות לכפר הנ"ל, ויהי כבואו שמה באה לנגדו בתו ילדה בת י"ב שנים [היא היתה אח"כ אמו של ר' אהרן הנ"ל], וספרה לו כי ת"ל ניצלת ממות לחיים, כי זה כמו ב'

שעות שהיתה עומדת בהריחיים דשם קרוב אצל האופנים כל כך, עד שבגדיה נסתבכו באופן הסובב ומגלגל, והאופן לקח אותה והגביה למעלה, והתחילה לצעוק בקול גדול עד שבאו אנשים ובקושי גדול הצילו אותה בלי שום נזק כלל חלילה, ואז ראה והתבונן בדברי הסבא קדישא זי"ע שהזהירו בתוקף גדול לומר לו רוץ תיכף שמה, הוא מחמת שהרגיש ברוח קדשו מה שנעשה עם בתו בכפר שמה, הזהירו לרוץ לקראתה להשיב את נפשה בראיית פני אביה. רבי אפרים מאיר גד זיכלינסקי הי"ד "להב אש" ע' ס"ה

...ועוד זאת היתה יתירה קדושתו וטהרתו [של הגה"ק בעל "אבני נזר" מסוכטשוב זי"ע] על כל ישראל במה שראינו אצלו פלא, שאף שלא הי' כהן, אלא ישראל הי' נזהר ומקפיד מאד שלא לכנוס לאהל המת ואפי' אצל צדיקים ושום א' לא ידע סוד טעמו ונימוקו, וכעת שזכינו לספר הקדוש שם משמואל לבנו הגה"ק אדמו"ר אמצעי זצ"ל, ראינו שם בפ' אמור משנת תרע"ב שכתב בזה וז"ל: ולפי האמור יש ליתן טעם חדש שכהנים מוזהרין על טומאת מת שהטומאה זו היפוך מהותם ומקלקלת מעלתם ע"ש ובהטמאם למת מושכין עליהם טומאה זו ואולי עי"ז שוב יהי' ביכולת כחות החיצונים לשלוט בהם בכוא יום פקודתם בעוד נשמתם תהי' בקרבם, ובזה יובן טעם אנשים רמי המעלה ישראלים שמקפידין שלא לכנוס באוהל המת שתמיד הי' בעיני לפלא כאשר ראינו את כ"ק אבי אדמו"ר זצלה"ה מקפיד ע"ז ולפי האמור הדבר מובן עכ"ל"ק ועיי"ש באריכות...

אך לפרקים הי' משנה הנהגתו הק' אצל קדושי עליונים המצויינים מהשרידים אשר הי' עליהם קורא, וכנודע שהי' משתוקק להיות באוהל הקדוש של המגיד הגדול ממעזריטש זצוק"ל והי' שם, וכשהי' פ"א בעיר סטריקאו על לוויית הרה"ק ר' זאב וואלף זצ"ל, אחר הלוי' החליף מלבושיו והלך אל האוהל של הרה"ק סבא קדישא האלקי רבי ר' פישעלע זצ"ל מסטריקאו שנקבר שם, וסגר עצמו ביחידות בתוך האוהל וכשיצא ממנו הי' פניו מצהילות ובערות כלפידים, והי' נשמע מפיו הקדוש שאמר האדמה אדמת קודש הוא... רבי צבי יהודה הי"ד "אביר הרועים"

אצילות

שמעתי בשם הרה"ק הצדיק מו"ה פישיל זצ"ל מסטריקוב כי אצילות הוא לשון אצלו כי שם עומד אצל המלך [דברי אלימלך, פ' בראשית עמ' 6, ד"ה בסדר פרשה]. רבי אפרים מאיר גד זיכלינסקי הי"ד "להב אש" ע' ס"ט

אומרים מעט - ועושין הרבה

[בשם הרה"ק רבי פישל מסטריקוב זי"ע]: צדיקים אומרים מעט ועושין הרבה אבות דרבי נתן פרק י"ג, בשמים עושים מזה הרבה. הגה"ח רבי אפרים מאיר גד זיכלינסקי הי"ד "להב אש" ע' ס"ט

רבי יעקב וולף קראנץ - המגיד מדובנא זצ"ל

יום ההילולא י"ז בטבת

רבי יעקב וולף קראנץ - המגיד מדובנא זצ"ל: נולד בשנת ה'תק"א בעיירה זעטיל, שלידי ווילנה. נפטר ב-י"ז טבת ה'תקס"ה. חי כ-36 שנים. על מצבת קבורתו חרוטות המלים: "ביא יעקב שלום לפ"ק, הדרשן הגדול והמפורסם, אשר שמעו הלך בכל המדינות, לפניו לא היה, ואחריו לא יקום כמוהו, יש אשר רוח אלוקים דובר בו מורנו ורבנו רבי יעקב מגיד מישרים בן מורנו ורבנו רבי זאב ז"ל". ידוע

שעל כל נושא היה מיד מביא המשל מתאים לו בדיוק. התמיד בלימודו וכבר בהיותו נער ידע בעל-פה את מסכתות: ביצה, ברכות, חגיגה, חולין, יומא, מגילה, מועד קטן וסוכה. בשנת ה'תקי"ח בגיל 51 הגיע למזריטש ושימש כדרשן במשך כשנתיים, עבר לז'ולקוב ולאחר מכן לדובנא בה כיהן במשך 51 שנים. אף שהיו מגידים רבים, הוא המפורסם שבהם. הוא חי בתקופתו של הגאון מווילנה שביקש ממנו שיטיף מוסר גם באוזניו. בתחילה סירב, אך משהתעקש הגאון, אמר לו המגיד כי חיסרון יש בצדקותו שהיא בהסתגרות בד' אמותיו וחסרה בה הגדולה שבצדיקות הנותרת על אף התחככות בחיי היומיום. בכל לילה ערך תיקון חצות, ולאחר מכן למד עד אור היום, התפלל שחרית, המשיך את לימודיו בבית המדרש עד עת מנחה, אכל מעט ושוב חזר לבית המדרש למסור שיעור באגדה בהלכה עד שעות הלילה המאוחרות. בהתאם לבקשתו, שמש בית המדרש - ר' בעריש פלאם, היה אחראי להודיע לו על כל מקרה לא טוב, שארע לאחד מתושבי העיר היהודים ומיד המגיד היה מפסיק מעט את לימודו ואומר בבכייה תהילים. לפני פטירתו בשנת ה'תקס"ה, העיד על עצמו שמגיל 81 לא עבר חצות לילה בו ישן, ובכל יום שני וחמישי היה צם. בכל כתבי הגר"א מווילנה, שהשאיר אחריו ושנכתבו בכתב ידו, אין אנו מוצאים אף מכתב ידידותי אחד. הגאון מווילנה, שתורת ה' הייתה חפצו, לא הייתה דעתו פנויה לכתוב מכתבי ידידות, רק למגיד מדובנא היה שולח מכתבי ידידות וגעגועים. רבי יעקב הצטיין במשליו המחוכמים הקולעים לגופו של כל רעיון, משליו היו לקוחים מעולם המציאות שבחיי היום-יום. הם היטיבו להמחיש ולקרוב אל השכל כל רעיון נשגב שביקש להנחיל לשומעיו. הצטיינותו כממשיל משלים דומה שהעפילה מעט על גדלותו האמיתית והמושלמת ברם כל הקרוב אצל תורתו ובקי בספריו מכיר אל-נכון כי מדובר כאן בגאון בחסד עליון ובקי נפלא בעל שליטה בנגלה ובנסתר, אשר משנת חיים מסודרת לו בהשקפה נכונה על-פי דברי חז"ל. אביו: ר' זאב וואלף. מספריו: •אוהל יעקב •ספר המידות: ביאור בתורת מידות האדם בשמונה שערים •ספר משלי המגיד מדובנא: ליקוט המשלים מספריו •קול יעקב: על חמש מגילות. ידוע מאמר רבותינו: "כל המגדל יתום בתוך ביתו- מעלה עליו הכתוב כאילו ילדו". אולם בסיפור המופלא הבא, נגלה שלא רק כאילו ילדו אלא מעבר לכך: מסופר על המגיד מדובנא רבי יעקב קראנץ זצ"ל שגידל בביתו ילד יתום. ילד זה, אביו היה מחזר עמו על הפתחים, מתגורר בבית הכנסת, ולן בבית "הכנסת אורחים". והנה לפתע נפטר האב, והילד האומלל נותר בודד וגלמוד. אסף אותו המגיד לביתו. גידלו וחינכו, עד שגדל ונעשה לגאון הדור - הוא הגאון רבי שלמה קלוגר זצ"ל. כאשר נפטר המגיד מדובנא לעולם שכולו טוב, הראו לו ספרים רבים שחיבר. תמה המגיד ושאל: "ספרים אלו, הלא אינם שלי? לא אני חיברתי אותם ואיני יודע עליהם". השיבו לו: "נכון, באמת אלו ספרים שחוברו על ידי הגאון רבי שלמה קלוגר. אך מכיוון שאתה גידלת אותו- הצלת את גופו ונפשו והיית הגורם לכל הצלחותיו. לפיכך משייכים ומיחסים אליך גם כן את כל הספרים האלו שחיבר". ממשליו: אחד העניים, שדרכו הייתה לפשוט יד הצליח מעל המצופה וכיסו תפח בכספי נדבה. בשמחה ובטוב לבב חזר לצריף, שבו הוא מתגורר ובצעקות רמות וריקודים סוערים אמר לרעייתו: "מעתה אנו עשירים. נוכל לחיות ברווחה ולקנות את כל מה שלבנו חפץ. ראי", והחל להוציא את כל הכספים אותם אסף והניחם על השולחן. אשתו החלה מונה את המטבעות שלא היו אלא אגורות. בסיום פנתה אליו ואמרה: "סה"כ מדובר ב-900 קופקות, שאינן אלא 9 רובלים! וכי מה ניתן לרכוש ב-9 רובלים?". הנמשל - חיי האדם. כאשר הוא פורט את חייו בימים- נראים חיי ארוכים, חיי נצח. כאשר מונה אותם בשנים- מגלה כי לא מדובר בהרבה זמן. כאשר מונה אותם בשמיטות- מגלה כי כל חיי מסתכמים בכ-50 שמיטות. אולם, אם מונה אותם

ביובלות- מגלה, שכל חייו אינם אלא יובל וחצי. לפיכך עליו למהר ולנצל כל רגע בחייו לעבודת ה' ולקיום מצוותיו לבל יטעהו היצר בחייו הקצרים. סוחר שלח שליח, כדי שיביא לו מטען מהנמל. אחרי הרבה זמן הגיע השליח, מתנשף ויגע, כפוף ומזיע, כורע תחת עומס המטען, והכריז בשארית כוחותיו באוזני הסוחר: "הבאתי לך את החבילה המבוקשת" זה הגיב מיד: "לא נכון. זו לא החבילה שלי". "עוד לא פתחת אותה", שאל אותו השליח, "למה אתה אומר זאת?". ענה לו הסוחר: "פשוט מאוד. החבילה שלי לא כבדה, ומי שיישא אותה לא יתנשף. אם אתה מתנשף - זו אינה החבילה שלי". כך המשיל המגיד מדובנא את עבודת ה' הגורמת סבל וקושי לבעליה. אם זה קשה מדי- זו לא עבודת ה' הנכונה והראויה, שכן היא אמורה להיות נעימה ומתוקה. כפרי מגיע לשוק בחורף והוא לבוש בגדים חמים. נכנס לחנות בגדי משי וביקש לקנותם. המוכר נטל בגד במידתו ומסר לו אותו. בינתיים הולך הכפרי ומודד את הבגדים, מודד שוב ושוב, ומגלה שהם דחוקים עליו ואינם מתאימים לו כלל. "אתה מהתל בי?" הוא קורא בכעס לבעל החנות. "הבגדים לא מתאימים". הולך עימו בעל החנות בכדי להבין, הכיצד הבגדים אינם מתאימים למידותיו, ואז הוא מגלה, כי הכפרי מנסה ללבושם על בגדיו הבלויים ומיד אמר: "הבגדים מתאימים. פשוט עליך להוריד קודם את הבגדים העבים, שאתה לובש אחר כך- ורק אז ללבוש את המשי". הנמשל הוא התורה, שאינה נוחה לאדם ואינה מתאימה לו, כל עוד הוא עטוף בבגדים אחרים, הלא הם התאוות וההבלים.

חכם הרב אברהם משה הלל זצ"ל

יום ההילולא י"ז בטבת

חכם הרב אברהם משה הלל זצ"ל- נולד בשנת ה'תק"ץ (1820) בבגדד. השם השני משה הוא שם האב ושם המשפחה נגזר משמו הפרטי של הסב כפי שהיה נהוג אז בבבל. עוד מצעירותו ניכר כבעל כשרונות מבורכים וכח זיכרון עצום! כל ימיו לא מש מאהלה של תורה וקבע את מושבו בישיבת 'בית זילכה'. שימש כדיין ואב בית-דין ואף התבקש שלוש פעמים לכהן כחכם באשי של בגדד. בשנת ה'תרמ"ד (1883) התמנה במקומו של החכם באשי חכם אלישע דנגור זצ"ל (הרב אלישע הוכרח להתפטר ממשרתו עקב מחלוקת קשה שפרצה בעיר). בהתחלה רבינו התנגד למינוי בגלל ענוותנותו, אך לאחר לחצים מצד החכמים ומפני אהבת השלום והוראת רבו הסכים להיבחר למשרה זו. רבינו התנה כי תיכף פְּשִׁימָצָא רב מתאים ימנו אותו במקומו (ואכן בשנת ה'תרמ"ה- 1884 השיבו את ר' אלישע דנגור על מקומו). בשנת ה'תרמ"ו (1885) חכם אלישע התפטר ממשרתו בגלל זקנותו, ורבינו מצא שוב את מקומו כחכם באשי. בשנת ה'תרע"ה בגלל מלחמת העולם הראשונה נאלצו להביא רב ראשי מקושטא לאור קשיי העניינים בממשלה. שוב, שימש כחכם באשי לאחר מכן. גאון בנגלה ובנסתר. מופיע בחתימת שבעת חכמי בגדד, שנתנו הסכמה לספרו של רבו המובהק 'זבחי צדק'. רבינו יצא לאסוף מגבית עבור בעלי בתים מחוסרי בגדים. היה מראשי חברת 'שומרי מצווה' שתפקידה היה לדאוג לחינוך (בפרט של יתומים ובני עניים), נישואי יתומים ובני עניים, אסיפת כספי צדקה וסיוע בשמירת המצוות והכשרות. רבינו גם שימש כנציג כמועצת 'הועד הגשמי'. נפטר ב- י"ז טבת ה'תר"ץ (1920). חי כ-100 שנים. ציונו בבגדד שבעירק. **אביו:** חכם ר' משה. **סבו:** חכם ר' יחזקאל הלל. **אחיו:** חכם ר' מאיר משה. **מרבתי:** חכם ר' עבדאללה סומך. **נשותיו:** מרת רבקה לאה (זיווג ראשון), מרת מסעודה (זיווג שני). **ילדיו:** מאשתו הראשונה נולדו להם חמישה בנים וחמש בנות. מאשתו השניה נולדו להם שישה בנים ושתי בנות.

במסגרת תפקידו הרם של רבינו בנשיאות העדה, בני עירו ראו עין בעין איך רוח אלוקים שוכנת בקרבו. קדושתו וישרותו היו שם דבר במקומו. היה רחמן ולא סבל צערן של ישראל. עד ראייה מילדי שכונתו מספר עליו מעשה פלאי: בזמן שרבינו התגורר בבגדד, ביום שישי אחד בשעות אחה"צ נפסקו המים בצינורות בכל השכונה. אנשים שהיו בעיצומן של ההכנות לקראת השבת הקרובה, רצו לרבינו להתנות לפניו את צערם וכאבם. הם ביקשו ממנו שיפעל ברוח קודשו לחדש את זרימת המים, כדי שיוכלו לגמור את ההכנות עבור השבת הקרובה. הם באו קבוצות קבוצות לבית הרב וחילו פניו לפעול בעניינם. הרב שחש את כאבם הגדול, הניח את ידיו הקדושות על אחד מהברזים שבביתו וקרא בקול רם: "קול ה' על המים". רבינו חזר על כך שבע פעמים. והנה עם סיום דבריו המים חזרו לזרום בצינורות כל הבתים, לשמחת דיירי השכונה המרובים. הדבר היה לפלא ולאות כי גדול כוח פיהן של צדיקים, הגוזרים ומתקיימת גזירתן!

נכדו הרה"ג ר' יעקב משה הלל שליט"א, ראש ישיבת 'אהבת שלום' בירושלים סיפר על חכמת הנסתר של רבינו: פעם במחיצת הרה"ג הרשל"צ כמוה"ר יצחק נסים זצ"ל הייתי ושוחחנו אודות גדולי רבני עיר מולדתו בגדד, ובפרט אודות סבי הרה"ג ר' אברהם משה הלל זצ"ל. הרב קם, נכנס לחדרו והוציא איגרת בכתב יד סבי זצ"ל ששלחו לאחיו הגדול של הרב נסים (ר' יחזקאל עזרא רחמים זצ"ל, מח"ס 'עצי היער'). הרב נתן לי אותה במתנה, ואמר לי, שזכור לו שישנם תחת ידו עוד כמה מכתבים כאלו ואינו זוכר את מקומם. כאשר ימצאם - יתנם לי. כאשר עיינתי בתוכן המכתב, ראיתי שכולו מיוסד על פי לשונות האריז"ל והרש"ש בעומק הקבלה ועוסק בעניין חישוב הקץ. מכיוון שהייתי רגיל תמיד להראות לרה"ג המקובל הרב סלמאן מוצפי זצ"ל את סוג ה'מציאות' האלו שהיו מגיעים לידי, לכן הראיתי לו את המכתב. הרב השתומם שעה חדא ונרגש מאוד על מחזה זה. לאחר מכן, הסביר לי מדוע התרגש כל כך ממכתב זה. פעם אחת סיפר לו הרה"ג המקובל ר' סלמאן אליהו זצ"ל (מח"ס 'כרם שלמה'), שהיה לו שיג ושיח עם הרה"ג ר' אברהם משה הלל זצ"ל. רבינו לא עסק בחוכמת הקבלה וכבר הגיע לימי הזקנה, כבן שבעים שנה, וכבר היה מגדולי רבני בבל בזמנו. הרב סלמאן אמר לו בלשון זו: "אדוני הרב, דע לך כי בגלל שאינך לומד את חכמת הקבלה, על כן תצטרך לחזור בגלגול, ואפילו אם שוב תגיע לרמות גדולות להיות אב"ד וחכם באשי, בכל זאת שוב ושוב תחזור בגלגול, עד שתלמד את חכמת הקבלה". דבריו עשו פירות ורבינו התחיל לקבוע עיתים ללימוד הקבלה. עד כאן שמע מפיו. ראה זה פלא שהתחיל בלימוד זה בזיקנותו, מגיל שבעים ואילך, ואכן חי עד למאה שנה לערך ועשה חיל בלימודו. לכן עתה, כשראה ממכתב זה שאכן רבינו עשה חיל בחכמה זו, והתעלה בה מאוד כפי שמוכח מדבריו שבמכתב, השתומם ממראה זה. בכך התאמת אותו סיפור ששמע, וראה איך שדברי ר' סלמאן אליהו זצ"ל עשו פירות. אמר לי: "לולי ראיתי זה עתה מכתב זה כתוב וחתום במו ידיו, לא הייתי מאמין!". (קובץ מקבציאל)

בשנת ה'תרע"ה, כשמלחמת העולם הראשונה היתה בעיצומה, גוייסו יהודים רבים לצבא. בערב חג השבועות רבינו הלך למושל הצבאי, וביקש ממנו שישחרר את החיילים היהודים למשך החג. המושל ענה לו שאינו יכול מכיוון שהוכרז מצב חירום, וזו עת מלחמה. הצבא במצב הכן, ככוננת מלחמתית, ובפקודת ראשי הצבא אסור לשחרר אף חייל. הצדיק לא אמר נואש. הוא אחז בידו את זקנו הצחור כשלג, ואמר: "אנא, עשה למען זקני הלבן". המושל לא היה יכול לעמוד בפני הבקשה, ולחיילים היהודים הייתה אורה בחג מתן תורה!

הגאון הרב פינחס עפשטיין זצ"ל

יום ההילולא י"ז בטבת

הגאון הרב פינחס עפשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ז (1886) כבן הצעיר להוריו בעיירה גראיבה שבלטביה. אימו נפטרה כשהיה כבן שלוש ורבינו נאלץ לנדוד כדי ללמוד תורה. בין השאר למד בקריניק מפי ר' זלמן סנדר כהנא שפירא. כשהיה בן 18 עלה לארץ. היה עני מרוד ואפילו פת לחם לא היתה מצויה בביתו. בשנת ה'תרפ"ט (1928), כשהיה כבן 42 שנים מונה על ידי הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד לדיין בבית הדין של העדה החרדית. לימד בישיבת 'תורת חיים'. בשנת ה'תרצ"ב (1931) התמנה לשמש כראב"ד העדה החרדית. בשנת ה'תרצ"ז (1936) כאשר הגאון הרב זליג ראובן בנגיס שקל לעלות לארץ, רבינו בויתור אציל הצייע למנות כראב"ד במקומו את הגאון הרב זליג ראובן בנגיס (ונימק שאין זה ראוי שלאחר שהגאון בנגיס כיהן כרב בעיר בגולה ימנו אותו כדיין מהשורה). הערצתו של רבה של ירושלים, מרן ר' יוסף צבי דושינסקי, לרבינו היתה עצומה. הוא אמר על רבינו: "כל רז לא אנים ליה", ואף העביר אליו שאלות וסמך את ידו על תשובותיו. בשנת ה'תש"ט (1948) לאחר שנפטר מרן מהרי"ץ דושינסקי, הגאון בנגיס התמנה כרבה של ירושלים ורבינו שב לכהונת הראב"ד. ביתו היה אפל וחשוך. היו בו מעט רהיטים ישנים. שנים רבות לא סיידו את הקירות. מאכלו היה לחם ומעט דברי חלב. גאון אדיר. נפטר ביום שישי, י"ז טבת ה'תש"ל (1969). חי כ-83 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' ישעיה (מח"ס 'לבוש ישע' וכן שימש כראש ישיבה בקוידנוב ובישיבת 'תורת חיים' בירושלים). **אימו:** מרת אסתר (בת ר' אברהם רבינוביץ). **נשותיו:** מרת חיה פסיל (זיווג ראשון - בת ר' ברוך שלום), מרת שושנה רוזה (זיווג שני). **מרבתי:** ר' זלמן סנדר כהנא שפירא. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' ישעיה, ר' אברהם חיים, מרת אסתר (נישאה לר' הרב הלל וינד שהיה משמשו של האדמו"ר הרב אהרן רוקח מבלז), מרת אהובה דינה ליבא (נישאה לר' אברהם ברדקי). **ילדיו (מזיווג שני):** מרת רחל זוסמן, מרת יונה פרידמן, ר' יוסף, ר' יעקב שמעון. **מספריו:** אוריין תליתאי - דברי הראשונים וגדולי האחרונים בשלושה עניינים - מנחה חרבה - חידושים על מסכת סוטה ועוד כתבים שנשרפו במלחמת השחרור.

בשנת ה'תרצ"ז הגאון הרב זליג ראובן בנגיס שקל לעלות לארץ ישראל. כאשר שמע על כך רבינו, למרות שהציעו לו להתמנות כראב"ד במקומו את הגאון ר' זליג ראובן בנגיס ויתר על כך והציע שימנו את הגאון ר' זליג ראובן ונימק שהגאון בנגיס כבר כיהן כרב בעיר בגולה ולא יתכן שימנו אותו כדיין מן השורה). הגאון הראב"ד במשך 17 שנים כופף את עצמו תחת הנהגתו של מרן הגאון ר' בנגיס (שנים תרצ"ז-תשי"ג). למעשה במשך אותו מספר שנים שבע עשרה שנה (תשי"ד-תש"ל) הגאון הראב"ד זכה לעמוד בהנהגת העיר ירושלים כראב"ד וכרב בפועל ומכריע עליון. כדברי הגמ' (ברכות סד, א): "כל הדוחק את השעה - שעה דוחקתו, וכל הנדחה מפני השעה שעה נדחית מפניו". עוד הוסיפו לזה סימנא מילתא, כי הגאון הראב"ד התבקש לבית עולמו עם כניסת השבת בפרשת ויחי - "ויחי יעקב בארץ מצרים שבע עשרה שנה" (בראשית מז, כח).

שכנו של רבינו, הרה"ח ר' ישראל עוזר קליין ז"ל, סיפר כי בבית הגאון הראב"ד לא היו כוסות מכובדות בגלל עניותו הרבה. שכנו השאיל לו כוסות זכוכית, שקיבל מאחיו בחו"ל. היו אלו כוסות שהיו בהם נרות נשמה. הדליקו בהם את הנרות לפני כן בחו"ל. לאחר מכן ניקו את הכוסות ושלחו אותם לארץ. הגאון הראב"ד כיבד את מרן מסאטמאר ואת פמלייתו בכוסות אלו, ומהם הם שתו. לאחר שמרן מסאטמאר

יצא מבית הגאון הראב"ד נאנח ואמר: "מה גדולה הדוחק בביתו של גאון אדיר זה, עד שאין לו אלא כוסות אלו. מי יודע אולי שתייתי בכוסות בהם אני בעצמי הדלקתי נרות נשמה". הג"ר צבי ריבלין סיפר, שכאשר אביו הג"ר יוסף ריבלין היה אצל כ"ק מרן מסאטמאר זצ"ל, המשב"ק הרה"ח ר' יוסף אשכנזי רצה להציג את עניותו לפני מרן. הוא אמר למרן שר' יוסף מתגורר בדירה "כמו הדירה של הראב"ד".

נכדו הגאון הרב אליהו שמואל וינד (משמש כמו"ץ כחמישים שנה) סיפר: "היה פעם אברך ששוחח עם סבא בהלכה. במהלך השיחה סבא ציטט במדויק את לשון הש"ך על השו"ע. האברך התפעל מאוד מסבא ושאל: "איך כבודו יודע לציטט במדויק את לשון הש"ך?". סבא השיב לו: "אם תשנן את תלמודך פעמים רבות כמוני, גם אתה תוכל לציטט!". האברך לא הרפה ושאל את הסבא: "כמה פעמים כבודו חזר על לימודו?". סבא השיב לו תשובה מדהימה: "עד שלוש מאות פעמים - ספרתי. לאחר מכן כבר הפסקתי לספור!".

ניצול הזמן של הצדיק היה מופלא ביותר. באותה תקופה כאשר הטורקים שלטו בארץ והעוני היה מנת חלקם של רבים וטובים. רבינו התגורר בשכונת 'בתי ברוידא' בעוני ובצמצום רב. באותה תקופה אדם ששפר עליו מזלו, היה משתמש במנורת נפט בשם 'לוקס'. מכיוון שהפרוטה לא היתה מצויה בכיסו של רבינו, הוא יצא מביתו, ישב על מדרגות הבית ולמד לאור הירח. כך ישב לילות שלמים ועסק במסירות נפש בתורה הקדושה.

י"ח טבת

הרב משה כלפון הכהן זצ"ל

יום ההילולא י"ח בטבת

הרב משה כלפון הכהן זצ"ל: נולד בשנת ה'תרל"ד (1874) באי ג'רבה (הסמוך לחופי תוניסיה) ממשפחת הכהנים 'אבריש' המיוחסת לעזרא הסופר. בימי ילדותו ידעה משפחתו שנות עושר והיתה ידועה בגמילות חסדים ובתמיכתה בחכמי ועניי ג'רבה. בבחרותו הידרדר מצבה הכלכלי של משפחתו. הרב יצא לעזור בפרנסת הבית על ידי הגעה והעתקת ספרים. כשהיה בן שבע עשרה למד שחיטה ושימש כשוחרט ובודק: בגלל תנאי העבודה הקשים, תחת כיפת השמיים בימי הקיץ החמים, חלה בקדחת וראייתו נפגעה. עם כל זאת לא רצה להפסיק את עבודתו כדי לפרנס את ביתו. רק לאחר הפצרות רבות חזר לג'רבה והמשיך בלימודיו. כשהיה בן 25 התבקש לשרת בקודש - אך הוא סירב. בגיל 43 התמנה לחבר בית הדין בג'רבה לאחר הפצרות רבות. בביה"ד כיהן 33 שנים, עד פטירתו. עוד כשהיה בג'רבה רכש חלקת אדמה בארץ ישראל. בערוב ימיו, לאחר שהתרופפה בריאותו החליט לעלות לארץ. בנו שושן יצא לתוניס כדי להסדיר את אישורי העליה, אך בעקבות התערערות מצב בריאותו, העליה בוטלה. נפטר בשבת, י"ח טבת ה'תש"י (1950). חי כ-76 שנים. בשנת ה'תשס"ו (2006) הועלו עצמותיו מתוניס להר המנוחות בירושלים. **סבא (מצד האב):** ר' שאול הכהן (ראש אב בית הדין של האי ג'רבה). **אביו:** ר' שלום הכהן (ראש אב בית-הדין טבריה). **אימו:** מרת תראכי. **מרבתי:** אביו, ר' שלום הכהן. ר' יוסף ברבי. **אשתו:** מרת מסייעה (התחתן בגיל 21. בת אחי אימו הרב אהרון הכהן. נולדו להם שני בנים וארבע בנות). **ילדיו:** ר' אברהם מגוץ הכהן (את ספרו התורני הראשון 'ברכת אברהם' חיבר בגיל 14. נפטר בגיל שלושים ושלוש לאחר מחלה). ר' שושן הכהן (ממשיך דרכו של אביו כרבה הראשי של ג'רבה, ושנודע בספריו

'מעשה שושן', 'פרח שושן', 'ממלכת כהנים' ועוד. כיהן לאחר עלייתו לארץ ישראל - כרב של מושב איתן). מרת אמימה (נפטרה לפני נישואיה). מרת פלילה. מרת חביבה. מרת רחל. מספריו: יצאו לאור כ-80 חיבורים על התורה ולמעלה מ-40 ספרים בהלכה. ביניהם שו"ת 'שואל ונשאל' (שמונה כרכים). 'ברית כהונה' - מנהגי ותקנות ג'רבה וסביבותיה. 'דרש משה', 'זכות משה' ועוד.

נכדתו סבלה מקושי רב בלידות. הלידה גרמה לה כאב וצער רב. לאחר מכן היתה שוכבת על ערש דווי. בנוסף לכך, מספר פעמים הפילה את עובריה ב"מ. הדבר היסב לה עוגמת נפש מרובה. בצר לה פנתה אל סבה הגדול, והסיחה בפניו את צרתה. היא ביקשה ממנו, כי יואיל בטובו לכתוב לה קמיע, שישים קץ וסוף לכל צרותיה. "בתי, מעודי לא התעסקתי בקמיעות", הרב הסביר לה, "אך ברכה-אוכל לברכך, כי אני כהן". משום מה הנכדה התעקשה והפצירה בו, כי היא חפצה דווקא בקמיע! לאחר מספר פעמים, שהנכדה באה ובכתה וביקשה שיכתוב לה קמיע, נכמרו רחמיו. הרב לא היה יכול עוד להשיב פניה ריקם. מה עשה? נטל פיסת נייר פשוט וקולמוס, טבלו בקסת וכתב לה מספר מילים. הרב קיפל את הנייר והושיט לה. "הנה לך קמיע כבקשתך", אמר. הנכדה נטלה את הנייר בהתרגשות רבה. היא עטפה אותו והניחה אותו עליה. מאז, לא סבלה יותר. הלידות שלה עברו בנקל! עד מהרה התפשט ברחבי העיר ג'רבה שמעו של הקמיע המופלא. כל אישה, שנתקלה בקושי בלידה, נשאה את הקמיע עליה. בטרם תחיל וילדה, ויהי לנס. לא רק בענייני לידה הקמיע חולל ישועות. אלא גם בריפוי מחלות שונות הקמיע הפליא לעשות עד שהתפרסם לקמיע מומחה. הקמיע הזה עבר במשך שנים מחולה אחד למשנהו. ומפאת בגלל הביקוש הרב, הקמיע ניתן לכל אחד לזמן מוגבל של שבוע ימים בלבד. לימים, פתחו את הקמיע לראות מה רשום בו. סקרנות אחזה בכולם לגלות מהו הצופן הסודי, שחולל ישועות. לתדהמתם, בקמיע היו רשומים הפסוקים של ברכת הכהנים "יברכך ה' וישמרך. יאר ה' פניו אליך ויחונך. ישא ה' פניו אליך וישם לך שלום". ללא שמות, ללא ציורים וללא השבעת מלאכים... עשרות שנים חלפו מאז. הצדיק רבי שמואל עידאן זצ"ל עסק בהוצאה השלישית של הספר 'ברית כהונה' של רבינו הגאון כלפון משה הכהן זצ"ל. במשך מספר חודשים התעכבה ההדפסה בגלל שלא היה בידו את מלוא הסכום הנדרש להוצאתו. מאן דהוא הציע לו לגשת לאדם מסוים בחיפה. "הוא בוודאי יעזור לך", אמר. רבי שמואל נסע לחיפה ונפגש עם אותו אדם. הם שוחחו על דא ועל הא. לאחר מכן דיברו על תרומה להוצאת הספר. כששמע אותו אדם את בקשתו של הרב, נתן מיד מאה לירות כתרומה ומאה לירות כהלוואה (שהפכה בסיכומו של עניין גם כן לתרומה עבור הדפסת הספר). רבי שמואל הביע את התפעלותו. הוא התעניין בעדינות, מדוע אותו אדם נותן הוא סכום רב ללא היסוס. סיפר לו התורם, כי בעבר חלה במחלת הנפילה ב"מ. הוא שמע על הקמיע הנזכר ונפלאתו. לאחר מאמצים רבים עלה בידו להשיגו. והנה מרגע שנשא את הקמיע על גופו, התחיל לחוש בטוב! האיש רצה להשאיר את הקמיע אצלו למשך תקופה. כאשר קיבל את הקמיע, הובהר לו, כי הוא ניתן לשבוע ימים בלבד. משחלף השבוע, הוא דחה את השבת הקמיע מיום ליום. הוא אמר: "מה אעשה ובקמיע זה תלויה בריאותי"... ברוך ה' מאז נסוגה מחלתו והתרפא כליל. "כעת", סיים הנדיב, "בודאי אינך תמה מדוע נחלצתי ללא היסוס להרים תרומתי לספר, שחיברו אדם כה קדוש שחולל נס, שאני עצמי הייתי מעורב בו". בצוק העיתים. הקמיע היקר אבד לצערנו. חבל על דאבדין ולא משתכחין. (מעובד מתוך 'פניני הפרשה')

הרה"ק האדמו"ר רבי אלימלך וייסבלום מרודניק

יום ההילולא י"ט בטבת

האדמו"ר רבי אלימלך וייסבלום מרודניק זצ"ל - נולד בשנת ה'תקע"ז בגליציה המערבית. לאחר פטירת האדמו"ר מרופשיץ התמנה כרב בעיר רודניק. לאחר מכאן התיישב בעיר לנצחוט שם זכה לתואר "פועל ישועות" לאחר שרבים מיהודי העיר שהיו חשוכי ילדים נושעו ממנו בעזרת סגולותיו. העיד עליו ר' דוד מדינוב שלצדיק היה גילוי אליהו הנביא בכל עת שרצה. רבינו נדד ברחבי גליציה ואונגארן לקרב נשמות ישראל לאביהם שבשמים ורבים השיב מעווון. בנסיעותיו היה לוקח מהגבירים כסף עבור עניי ישראל ונשברי לב. מחמת ענוותנותו משך ידו מלנהל עדה והיה מכתת רגליו להסתופף בצלם של צדיקי דורו, אשר כולם כאחד כבדוהו והעריצוהו. מידת אהבת ישראל בערה בקרבו. בעל רוח-הקודש. בספר 'החכמה מאין' הובא שסיפר הרה"ק ר' יצחק מסיטישין זי"ע: מספר ימים לפני פטירתו הגיע הרה"ק ר' אלימלך מרודניק לעיר סאקאלוב ושאל מתי חל היארציית של הרה"ק ר' יענק'לע ממעליץ זי"ע בנו של הרה"ק ר' נפתלי צבי מראפשיץ זי"ע ואמרו לו שהוא ב-י"ט טבת, שהה שם כמה ימים, ופתאום בא השמש בצהרים, ונשמתו עלתה בסערה השמימה ב-י"ט טבת ה'תר"ט. חי כ-65 שנים. ציונו בסוקולוב שבגליציה. בנו, ר' אלעזר המשיך דרכו כאדמו"ר. אביו: ר' מנחם יששכר מנדל בער וייסבלום רב בעיר פשעווארסק. אמו: מרת פינקל. אשתו: בת ר' יצחק מרודניק. בנו: האדמו"ר ר' אלעזר התמנה לכהן כממלא מקום אביו באדמו"רות. מרביתו: ר' מנחם מנדל מרימנוב, ר' יעקב יצחק הורוביץ ה'חווה מלובלין, ר' נפתלי צבי הורוביץ מייסד שושלת חסידות רופשיץ. מספריו: דבש השדה. רבינו היה נערץ ונקדש בעיני המון בית ישראל, בהצטיינותו במידת "אהבת ישראל" שבערה בקרבו להפליא. ידועים ומפורסמים היו מעשיו שטיפל במו ידיו הקדושות עם עניים ומוכי שחין, ועד כדי כך הגיעו מידותיו, שמצץ במו פיו המוגלה שנצטבר במכת השחין על גופו של בר ישראל. כשהיה לפניו חולה שנצטנן והיה רותח מחום גבוה והוצרכו לחממו עד שיזיע, ולא היה מי שירצה לטפל בו החליט הוא לטפל בו בכבודו ובעצמו והכניס את עצמו במיטה אחת עם האיש הלזה וככה חימם את החולה, וכל זה עשה מגודל אהבת ישראל שבערה בו. מצאו אותו פעם לפנות בוקר שקם בעצמו ושם עצים בתוך התנור לחמם את החדר לאורחים שישנו שם כדי שיהא החדר חם כשיקומו בבוקר. פעם בא לביתו של גביר, והלה עשה סעודה גדולה לכבודו, בסוף הסעודה הביאו קערה של פתיתי בצק, כדרך העולם הוא שהרבי אוכל מעט והשאר מחלקים לשיריים, אך רבינו אכל את כל הקערה ושאל: "האם יש עוד?". וכך אכל ג' קערות של פתיתי בצק! ובינתיים היה יוצא ונכנס כמה פעמים, והיה מוזר בעיני המסובים כיוון שמעולם לא היה כן דרכו בקודש. לאחר מכן נתוודע הדבר, שלגביר הייתה משרתת ישראלית וטעתה ובמקום להניח שמן או שומן בתוך פתיתי הבצק הניחה יין שרף להדלקה וכמעט אין ראוי לאכילה, ואם יתוודע הדבר תתבייש המשרתת ואולי תסולק ממשרתה, ע"כ אכל את כל הפתיתי בצק שלא יתוודע הדבר, ולכן יצא כמה פעמים לחוץ להקיא וחזר לאכול עד שלא נשאר עוד, וכל זה עשה כדי שלא לבייש ולצער בת ישראל. מנהג היה לרבינו, שבעת שאכל חמין בשבת קודש בצהרים, היה פונה לחשוכי בנים ואומר להם: "קח לך בן עצם הבשר בלע"ז ביין = בן, ותיפקד במשך שנה זו בבן זכר", ומי שזכה לקבל ממנו נתברך במשך השנה בוש"ק בן זכר. פעם ביקשו עשיר אחד שיושיעו בבן זכר, אמר לו רבינו: "לדאבוני אפסו

מאתי כרגע הזכרים אך בידי להושיעך בבת", וכשנתרצה הגביר לבת נתברך בבת יחידה שהתגוררה ברבות הימים בעיר ראזאוולע. "זכרון אשר" אות יג הרה"ח ר' שלמה זלמן לעהרער ז"ל ראה"ק דק"ק מחזיקי הדת אנטווערפן בספרו 'ספר צאנו' מספר: בשעת מלחמת העולם השנייה כשברחנו מהרשעים הגרמנים ימ"ש הגענו לעיר סאקאלוב, ושם סיפרו יהודי סאקאלוב שבבית החיים שבעיר נמצא הקבר של הצדיק הגדול רבי אלימלך מרודניק זי"ע, והלכנו להתפלל שם. יהודי סאקאלוב סיפרו: אשר בזמן מלחמת העולם הראשונה בשנות תרע"ד – תרע"ח באו הגויים הרשעים מהכפרים סביב העיר סאקאלוב וכלי משחיתם בידם, כקדומות סכינים ומקלות לעשות פאגראם, לשדוד ולגזול את נכסי היהודים בסאקאלוב, אבל בהגיעם לגבול העיר הפכו פניהם וברחו, ולא הספיקו לעשות שום רע ליהודי העיר. לאחר תקופה שאלו היהודים את הגויים מדוע ברחו ולא עשו כלום ליהודים, ענו הגויים ואמרו: "כאשר באנו לקצה העיר לגזול ולשדוד, עמד שם יהודי זקן אחד עם זקן ארוך ומקל גדול בידו והכה על קדקדם של הגויים אשר רצו לעבר את גבול עיר סאקאלוב", ותיארו את צורתו של הזקן, והבינו יהודי העיר שזה היה הצדיק רבי אלימלך מרודניק זיע"א שהציל את העיר משוד הגויים אחר שזמן רב שכבר התבקש רבינו לעולם האמת.

הגאון הצדיק הרב חכם משה יחזקאל זצ"ל

יום ההילולא י"ט בטבת

הגאון הצדיק חכם משה יחזקאל זצ"ל: נולד בעיר בגדד בשנת ה'תרע"ד. בהיותו בגיל שש הוצרך לעבור ניתוח בצווארו. בזמן ששהה בביה"ח למד את כל ספר התהלים בעל-פה וכן חלק מספר דניאל. משחר נעוריו. אהבתו לתורה הייתה עזה והיה הולך משיעור לשיעור ללמוד עם חכמי בגדד וזקניה למרות היותו רך בשנים ולא שם ליבו לחבריו שהיו מלעיגים עליו. בגיל מאוחר יותר נפלה עליו עול פרנסת הבית ולשם כך היה חלבן. אך עם זאת לא עזב את תלמודו ולמד בביהמ"ד 'בית זילכה'. לאחר מכן טיפל בפרות וחזר לביהמ"ד 'אליהו ראובן' עד לאחר תיקון חצות. ישן כשלוש שעות בלילה. בגיל 91 עלה לארץ ובהיותו ענותן הסתיר את גדלותו בתורה ועבד כפועל בניין לצורך מחייתו. בתחילה התגורר במעברת זרנוגה ולאחר מכן עבר לת"א, שם פתח את ישיבת 'חכם יוסף חיים' בשכונת התקווה ועמד בראשה. הרביץ לכל דורש ואף פתח כולל אברכים. ולמרות זאת עסק ברוב שעות היום והלילה בתורת ה' ומיד כאשר מגיע היה בשעה אחת בצהריים מעבודתו, היה הולך ויושב בבית המדרש עד השעות הקטנות של הלילה. כאשר חלק גדול בחייו יושן הוא כשלוש שעות בלילה! בקי בכל מקצועות התורה. גאון בנגלה ובנסתר. זכה לסיים את ספר הזוהר בימי חייו כשבע פעמים בעיון רב כשכל מאמר היה מרחיב ומפתח כיד ה' הטובה עליו. ת"ח מופלג העוסק בתורה יומם ולילה. ענותן. הרביץ תורה רבות בשנים. נפטר ב-י"ט טבת ה'תשס"ז. חי כ-93 שנים. ציונו בקריית-שאול בת"א. אביו: חכם סלמאן. אמו: מרת שמחה. אשתו: מרת ג'ולייט. מרבתי: חכם סלמאן חוג'י עבדי בגמרא, חכם יוסף רביע הלכה, חכם יצחק מכמל, חכם נסים כדורי, ר' יצחק דרוזי אביו של ר' שמואל דרוזי. חכם מאיר כדורי שהיה זוכה לגילוי אליהו, ר' שלום הדאיה. בניו: ר' יחזקאל יחזקאל הסופר המפורסם, ר' מקבציאל מחנך בת"ת בבני ברק, ר' פלטיאל ממשיך את ניהול הישיבה, ר' שלמה שליט"א מחנך בת"ת בירושלים. שלתיאל ז"ל, גמליאל ז"ל, יוסף חיים ז"ל. בתו: מרת אביגיל נישאה לר' שלמה הכהן שליט"א - ראש מוסדות בית-דוד ושלמה. מספריו: ספר המדרגה- הנהגות על רבינו. התמדתו בתורה הייתה מופלאה. מכריו ותלמידיו העידו, כי אף פעם

לא ראו את רבנו מתבטל מתלמודו. והיה יושב ועוסק בתורה במשך כ-18 שעות ביממה בדבקות נפלאה! עד כדי כך שבאו פעם אחת עורכי סקר על סדר היום בחיי זקנים, ובררו אצל בני המשפחה מה סדר יום אביהם, ולא האמינו, כי יהודי בגיל כה מבוגר לומד 15 שעות ביממה, וישן שעות ספורות בלבד. הללו שלחו שליח שישעה במשך כיממה לראות אם אכן יש פלא כזה, ואכן ראו בדיוק כך והתגדל כבוד ה' יתברך באותה שעה. במסדרונות בית החולים תל השומר נשמעו באחד הימים צעקות ואנחות מאחד מחדרי המיון, כל צוות הרופאים האחים והאחיות מיהרו למקום. סיפר אחד הנוכחים שבמקרה שהה שם: "הלכתי גם אני לראות מה קרה, אני רואה את חכם משה יחזקאל מתאנח מכאב וזועק: 'מה עם הספר? מה עם הספר?'. כששאלוהו הרופאים איזה ספר, מה קרה, אולי ח"ו מרוב ייסורים התבלבל, אך רבנו חזר על דבריו בקול אנחה וצער: 'מה יהיה עם הספר? זה מספר ימים שאיני יכול לפתוח ספר ללמוד תורת ה' מרוב ייסורים'. היה זה לאחר שעבר ניתוח לב ומכך שלא יכל לפתוח ספר היה לו צער גדול יותר מאשר כל הייסורים!. פעם קנה מכונת תקתוק חדשה ליישיבתו, והנה בבוקר הבחין כי אותה מכונה נגנבה, צער רב נגרם לו מכך. באותו יום המשיך בתלמודו כרגיל. והנה באותו לילה בא אליו מרן "בן איש חי" בחלום ושאלו: "מדוע הנך בצער? מחר, המכונה תחזור ליישיבה!". והנה בבוקר בא רבנו לתלמידים בשמחה ואמר: "היום המכונה תחזור!". חשבו כי מתוך צערו מדבר, אך הוא בשלו. לא עברו מספר שעות, הגיע לפתע אדם והחזיר את המכונה חדשה עם הקופסא. שאלוהו: "מה ראית להחזיר הגניבה?". ענה האיש: "באמצע הלילה הגיע אלי רב אחד וזעק: 'קום מהר והחזור גניבתך!' לא התייחסתי, אך שוב בא אלי ואמר: 'אם לא תחזיר הגניבה תישן ולא תקום!'. הללו הראו לו תמונת הבן איש חי, ומיד נזעק ואמר: 'זה הרב שהזהירני הלילה'. ברכותיו של הרב היו עושות רושם עצום בשמים והיו נענות. מסופר על יהודי מסוים שכתשע שנים לא היו לו ילדים ונכנס לרבנו. באותו רגע ישב הרב במשרד הישיבה, מיד נכנס הלה וסגר הדלת. ואמר: 'איני יוצא מכאן עד שתבטיח לי בן זכר', רבי משה נסה להתחמק, אולם משלא נתן לו הלה מנוח, השיבו רבנו: 'זוגתך לשנה הבאה בעז"ה תפקד!". משראה הלה כי עת רצון כעת ביקש שוב: 'רבינו! תבטיח לי כי כל שנה אוכה לבן זכר' והבטיחו רבנו. והנה פלא, לשנה הבאה בדיוק באותו תאריך נפקד בבן זכר, וכך באותו תאריך בדיוק נפקד שנה אחר שנה בבן זכר! ויהי לפלא עצום. בזמן שהותו בבית החולים הוצרך לקבל זריקות ע"י הרופאים, לאחר מיכן היה נוהג תמיד לומר "תודה רבה", באומרו: על זה אמר שלמה המלך "נאמנים פצעי אוהב". "אומנם אתם פוצעים אותי, אך זה מאהבה". עוד היה נוהג, שכאשר היה גומר להתפלל מהסידור המזדמן לו בבית-הכנסת היה פותח בדף הכריכה ועושה השכבה לנפטרים אשר הסידור נתרם לעילוי נשמתם, באומרו שזו הכרת הטוב להם. אחת מבני משפחת רבנו שהייתה לובשת פאה וכובע, ולא זכתה להיפקד בזרע של קיימא. לאחר מספר שנים באה אל רבנו ואמרה, כי היא מקבלת על עצמה להוריד את הפאה וללבוש כיסוי ראש כדת וכדין, אמר לה רבנו: "אם כך, בעזרת ה' יתברך תזכי להיפקד בבנים זכרים". לא חלף זמן רב וזכתה להיפקד בזרע קודש בר-קיימא.

הגאון הרב שאול מיקיץ השלי זצ"ל

יום ההילולא י"ט בטבת

הגאון הרב שאול מיקיץ השלי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ז באי ג'רבה שבתוניס. בתחילה למד תורה אצל אחיו הגדול ר' חויתה שהיה ת"ח צדיק וחסיד גדול. בהמשך למד והתחנך אצל הרב דוד דידי הכהן והיה מתלמידיו הראשונים. בילדותו לא היה חכם ופיקח כל כך אולם היה לו חשק לתורה הקדושה והוא

גדל עד שנעשה לאחד התלמידים המובחרים. בשנת ה'תרס"ז החל לשמש כעוזר בחינוך תלמידים לגאון ר' יוסף ברבי מח"ס ילדי יוסף ועוד בבית המדרש על שם הרב חזקיה פרץ. לאחר פטירת ר' יוסף ברבי, התמנה לשמש כראש הישיבה. שימש כחזן ושליח ציבור וכן כסופר כתובות ואף פעמיים בשנה דרש בפני הציבור בבית-הכנסת של ג'רבא. בשנת ה'תרפ"ד בהיותו כבן שלושים ושבע שנים חלה בחולי השבר שהתאפיינה בחולשה וכאבים, ממנה סבל עד סוף ימיו והיה חולני וחלש מאד, ותמיד היה חגור בחגורה למתניו, אך עם כל זאת לא זו מחבבה והיה מתחזק מאד בלימוד התורה עם התלמידים יומם ולילה, וקיבל יסוריו בדומיה. בשנת ה'תש"י למרות העובדה שהיה חולה עלה לישראל דרך צרפת וזאת לאחר שפקידי העליה סירבו לאשר לו לעלות ארצה בטענה שהוא זקן וחולה ואין מי שיטפל בו בארץ ובחסדי ה' עלה לארץ והשתכן עם משפחת בנו בכפר שלומי. ענוותן מופלא. זכה להעמיד תלמידים רבים ומהם יצאו דינים, רבנים ועוד. נפטר ב-י"ט כסליו ה'תש"ל. ציונו בבאר-שבע. סבו מצד אביו: ר' עמנואל. אביו: ר' מעטוק. מרבתי: אחיו, ר' חויתה, ר' דידו הכהן. מתלמידיו: הגאונים הרשל"צ ר' שלמה משה עמאר שליט"א, ר' דן מרדכי כהן שליט"א זקן רבני תונים, ר' שלמה מאזוז, ר' אלטר מאזוז, ר' מרדכי סגרון, ר' רפאל כדיר צבאן ועוד. בנו: ר' אורגאני. חתניו: ר' זע"ר מרדכי פנחס עשור ור' נסים נעים. מספריו: מדרשו של ש"ם - על הפרשות וההפטרות - לשם אשים - מדרש אבות - על פרקי אבות - שמש ומגן - חידושים על מסכת פסחים - כרמי שלי - חידושים על הש"ס - בית ושם - מוסר ומעשיות וכן פירושים על חמישה חומשי תורה. רבינו היה זריז וחרוץ גדול לנצל כל רגע פנוי. אף פעם לא היה אפשר למוצא את רבינו יושב ובטל, גם בימים שלא היה מלמד את תלמידיו כמו בערב שבת, או בשבת קודש אחר הצהרים, או בימים טובים וחול המועד, היה תמיד יושב במקומו ולומד תורה, ולא פסיק גירסא מפומיה. תלמידו הגאון רבי אלטר מאזוז זצ"ל מספר כי רבינו בעצמו סיפר להם על עצמו איך בילדותו היה שוקד על לימודו גם בלילה ומחדש וכותב, ולפעמים אחרי שעלה על יצועו בשעה מאוחרת כשהוא מהרהר וחושב על מה שלמד ולפתע עלה במוחו חידוש בתורה, קושיא או תירוץ, מרוב שמחה היה בועט מיד בשמיכה וממהר להדליק את האור כדי לכתוב את מה שהתחדש לו, כדי שלא ישכח זאת עד הבוקר. כאשר יצא לאור ספרו על הש"ס 'כרמי שלי' אשר כתבו עליו הסכמות נלהבות של כל גדולי הדור. כתב אחד האברכים מתלמידי פתק קטן, שגודלו פחות משלוש אצבעות כדי להודיע שיצא לאור ספר 'כרמי שלי' להרה"ג מקיקץ שלי וניתן להשיגו במקום פלוני. ותלו אותו בכמה בתי כנסיות כדי שיקנו מרבינו את הספר וסיפר תלמידו אשר שימשו באותם ימים הראש"ל מרן הגאון ר' שלמה משה עמאר שליט"א, שבאותו הזמן הגיע רבינו לאחד מבתי הכנסת והיה שם איזה חזן אחד שגער בר בלי בושה ואמר לו: "איך אתה לא מתבייש לכתוב על עצמך הרב הגאון ואתה מפשרי העדה?". רבינו התנצל בפניו והסביר לו, שלא הוא זה שכתב וגם ראייתו חלשה ולכן לא קרא את הפתק. למחרת קרא רבינו לתלמידיו וגער בהם על שכתבו עליו תואר הרה"ג ולא כעס כלל על אותו האדם. והוסיף הגאון מרן ר' שלמה משה עמאר, כי המתבונן בין באיזה דרגה של פשטות היה חי ואיזה ענווה עד שהצליח לשכנע כל מכריו שאינו רב ולא חכם וזה לא היה בלבד אלא באומנות גדולה בחוכמה מעולה כי אין לזה קשר עם הענווה של הזמנים הללו מעובד מתוך הקדמתו ל'כרמי שלי' על קדושין מהדורא בתרא. "גדולים צדיקים במתתן יותר מבחיייהן". שחה בתו הרבנית רחמא נעים ע"ה כי פעם בעת ששהתה בשבת חתן משפחתית בעיה"ק ירושלים, התארח בשכונת סנהדריה המורחבת והייתה אמורה להגיע לעליה לתורה בשכונת שמואל הנביא. הרבנית, שגרה בנתיבות של אז, שאפילו רמזור לא היה, הגיעה לצומת בר אילן ולא ידעה לאן ללכת. מקום שונה, מקום הומה, והיכן עכשיו תוכל למצוא את משפחת החתן. לפיכך הרימה

עיניה ובקשה את עזרת אביה זצ"ל: "אבי, אינני יודעת היכן המשפחה שאליה אמורה אני להגיע". והנה אביה רבי מקיקץ שלי הופיע בהקיץ ונתן לה את ידה והובילה עד לבית המשפחה ונעלם. בשבת זו דיברו יותר על המופת הגדול מאשר על שבת החתן. קשיי הכללה בעיר ג'רבא היו לתופעה שכיחה מאוד אחרי תקופת מלחמת העולם השנייה היה המצב קשה פי כמה, המצור שהוטל מנע את האפשרויות של משא ומתן חופשי וחוקי הממשל הצרפתי היו נוקשים ואכזריים ורבים סבלו אז מחרפת רעב בשעה קשה זו נרתמו לפעולה אנשי הג'וינט והנהיגו לכנס את ילדי המקום בשעות הצהריות ולחלק לכולם מנות כפי שהשיגה ידם. הייתה זו הצלה לילדים אלא שפעולה זו העלתה את חמתו של רבינו מכיוון שבארוחה זו סעדו יחדיו בנים ובנות וזו היא עירוביאי של ממש. ולכאורה מה בכך, הרי מדובר בפעוטים לפני גיל מצוות, ומדוע להקפיד הקפדה מיותרת בעידן כל כך קשה? אך שאלות אלו ואחרות לא עינינו את רבינו ויחד עם הגאון הקדוש רבי משה כלפון הכהן הם הרעישו עולמות. איך יתכן שיפרץ הגדר בעירנו רבת הצניעות? הרי כאן מבוססים המנהגים ע"פ רוח ישראל סבא, ואין לשנותם אפילו בגיל ילדות! וכן זעקתם אינה שבה ריקם. דברי רבינו הניבו פרי מאז ואלך חולק המזון לבנות בשעה אחת עשרה ולבנים בשתיים עשרה. בית ישראל לחוד ובית יעקב לחוד והכל כדי לשמור על גדרי הצניעות ואין זה משנה באיזה עידן.

כ' טבת

הרמב"ם רבי משה בן מימון זצ"ל

ממשה עד משה לא קם כמשה
יום ההילולא כ' בטבת ה'תר"ם

רבי משה בן מימון זצ"ל, ידוע בכינויו הרמב"ם: נולד ב-י"ד ניסן ד'תתצ"ח לאביו מימון שהיה דור שמיני לדיינים בעיר הספרדית קורדובה, במחוז אנדלוסיה שבספרד. אחד מגדולי הפוסקים בעם ישראל. זכה לתארים "משה השני", "הנשר הגדול" ועליו נאמר "ממשה עד משה לא קם כמשה". מחשובי הפילוסופים בימי הביניים, תיאולוג, רופאו האישי של השולטאן צלאח א-דין ובנו אלפאצ'ל, משורר, מדינאי, מחבר ספרים, אסטרונום ומנהיג רוחני. ייחוסו מגיע עד רבי יהודה הנשיא עורך המשנה ועד דוד המלך. נפטר ב-כ' בטבת ד'תתקס"ה. חי כ-66 שנים. ציונו בטבריה. בהיותו בן 59 נאלצה משפחתו לעזוב את קורדובה ולנדוד מספרד. בעת הנדודים של משפחתו בהיותו בן 51 כתב את "ספר המאור", פירוש למשנה כולה, לאחר תשע שנות נדודים. בהיותו בן 11, הגיעה משפחתו לעיר פאס במרוקו. כעבור חמש שנים גבר לחץ המוסלמים גם בעיר זו, והמשפחה נאלצה לנדוד והפעם לא"י באיניה דרך הים. עם בואם לארץ, הם נתקלו במציאות כלכלית קשה, וכעבור חודשים אחדים הפליגו לעבר מצרים. שם הפך להיות רופאו האישי של השולטאן. בכל יום, כאשר היה שב לביתו בשעות אחר-צהריים, היה מגלה תור של אנשים רבים הממתנים לו. בין האנשים היו גם נוכרים ולא רק יהודים. הרב היה נכנס לביתו, ואוכל דבר מה ואז היה מתחיל לטפל בחולים הרבים. למרות שהטיפול בהם ארך עד שעות הלילה המאוחרות. לאחר מכן היה לומד ועוסק בתורה וכותב את ספריו. מספריו: •ספר המאור- פירוש לשישה סדרי משנה •מאמר העיבור •משנה תורה- 51 ספרים המסכמים את כל הנושאים הנזכרים בתורה שבכתב ובתורה שבע"פ. מורה נבוכים: עקרונות הפילוסופיה ועקרונות האמונה היהודית •שמונה פרקים להרמב"ם- הקדמה

לפירוש המשניות הנכללות במסכת אבות • שלושה עשר העיקרים • ספרי בריאות • קץ החיים. אביו, רבי מימון, כבר בצעירותו הייתה נפשו חושקת בתורה. מיום שעמד על דעתו נתן לתורה חילו. כך עברה שנה אחר שנה ועדיין לא נשא אישה. פעם אחת הראו לו בחלום, כי המיועדת לו לבת זוג יושבת בעיר הסמוכה והיא בתו של קצב, ממשפחת קצבים ירודה. בחלומו נצטווה לשאת את הבת לאשה. ר' מימון עשה כפי שנאמר לו בחלום. אשתו ילדה לו את הנער משה, ומתה ל"ע בשעת הלידה. הנער, לא הצטיין בשום תכונה מיוחדת. לא הייתה לו נטייה ללימודים, וכל מה שלמד - לא נקלט בראשו. קשה הבנה היה וקשה תפיסה. לא הועילו כל המאמצים של אביו להיטיב את תפיסתו הקשה ולשנות את דרכו. לר' מימון, הדין מקורדובה, גרמה התנהגותו של בנו צער ובושה. מרוב רוגז היה מכנה את הנער בשם "בן הקצב", והנער נמלט מן הבית וביקש לעצמו מפלט בבית הכנסת שבעיר אחרת. בודד ועוזב מכל הסתתר הנער משה באחד הערבים בפנינת בית הכנסת ושפך דמעות על גורלו. תוך כדי התייפחותו התעייף ונרדם. והנער הינו ישן, נתח עליו הרוח ועם קומו בבוקר וירגיש בשינוי הפתאומי שחל בקרבו וברצון העז שתקפהו לדעת תורה וחכמה. הוא יצא ללא ידיעת אביו לאליוסונה, לשיבה המפורסמת שרבי יצחק אלפסי הרי"ף יסדה, ותלמידו ר' יוסף אבן מיגאש עמד בראשה באותם ימים. במרוצת הזמן, כשהנער עודנו רך בשנים, הוא שב לעיר מולדתו, לקורדובה. הוא לא התוודע לבני עירו, אף לא לאביו. הוא סר ישר לבית הכנסת, וביום השבת עלה על הבימה ופתח פיו בדברי תורה וחכמה, עד שעורר התפעלות מרובה בלב כל שומעיו, שביניהם היה גם אביו. תפקידיו הרבים והמגוונים שמלא בחייו, מותרים כל מתוודע אליהם פעור פה: הוא היה רופא מלכותי וכללי, משורר, מדינאי, מחבר ספרים, פוסק, מנהיג ופילוסוף. העובדה ששלט בשטחים כה רבים מפתיעה עוד יותר לאור הנסיבות, בהן לא חסרו לו שונאים ומקנאים. הללו ניסו פעמים רבות להתנקש בחייו, וכמעט הצליחו. אך תמיד ברגע האחרון, הודות לחסדי שמים ולחוכמתו הגדולה, ניצל ממוות. עמיתיו, הרופאים המצרים, שרחשו לו שנאה וקנאה, ניסו בכל דרך להבאיש ריחו בפני המלך. באחת הפעמים הציעו למלך כי תתקיים תחרות ביניהם לבין הרמב"ם: שני הצדדים יכינו מרקחת סמים אשר יש בכוחה להרוג אדם. ביום מסוים, בשעה שנקבעה מראש, יגשו בבית המלך, והיה אם אחד מהצדדים יביא עימו גם מרקחת חיים, הרי הוא המנצח בתחרות. הרמב"ם הסכים, וכשיצא מעל פני המלך הוסיפו הללו וטענו כי על הרמב"ם לשותת ראשון, את אשר יכינו הם. מזימתם הייתה להורגו במקום. הרב שב לביתו, וסיפר לתלמידיו הנאמנים על המזימה. הם נחרדו, אך הוא אמר שכבר מצא עצה בעזרת הבורא: הוא ביקשם להכין 1 מרקחות, על פי רשימות מפורטות שיתן להם. מרקחת אחת ישתה בטרם צאתו לארמון, ובשובו - יתנו לו את המרקחת השנייה, שתפקידה לבטל לחלוטין את הרעל ולחזק את כוחותיו. עד מהרה נפוצה השמועה ברחוב היהודי על מזימת הצוררים. את בתי הכנסת גדשו מתפללים שנאו תפילה לשלום הרב הנערץ. ביום המיועד הופיע הרמב"ם בארמון. נוכח זוגות עיניים מתנכלות, ניגש ושתה את כוס הרעל... סחרחורת עזה תקפה אותו. הוא יצא ומיהר לביתו, שם השקוהו תלמידיו המסורים במרקחת השנייה, שהכינו לפי הוראותיו. היא ביטלה כליל את השפעת הרעל, ותוך זמן קצר שב לאיתנו. אז חזר לארמון, וביקש כי יקום החלק השני בתחרות: כי שונאיו ישתו את הרעל שהכין הוא!!! הללו ניסו להתחמק מזאת בכל דרך, אך המלך אילצם לקיים את חלקם בתחרות. הם שתו את אשר הכין, ובו במקום נפחו את נפשם הטמאה. כך נתייקר כבודו של הרב שוב בעיני המלך.

בילדותו למד תורה מפיו אביו ולאחר מכן למד אצל רבי יוסף אבן מיגאש שהיה תלמיד הרי"ף, באותה תקופה נחלקה ספרד לשתיים, בחצי האחד שלטו המוסלמים ובשני הנוצרים, המלחמה בין הנצרות

לאיסלאם גרמה ליהודים צרות רבות ורבים מבני אחינו הוצרכו להמיר דתם למראית עין או לברוח, כך גם משפחתו של הרמב"ם, בהיותו בן שלש עשרה נכבשה העיירה קורדובה ע"י כת מוסלמים שגזרה על היהודים שמד או גירוש, ומשפחתו ברחה מקורדובה, עשר שנים הטלטלו בני המשפחה ברחבי ספרד, ללא מוצא או מנוחה, לבסוף הגיעו בני המשפחה לעיר פאס שבצפון אפריקה, שם למד רבנו תורה מפי הרב יהודה הכהן אבן שושן. בעת שהות רבנו בפאס, קם יהודי קנאי בספרד והחל להורות ולפרסם לכל קהילות האנוסים כי עליהם למסור נפשם על קדוש ה', וכל המודה בדבריהם אפילו לבו רחוק ממחשבה, אין לו חלק באלו-הי ישראל. רבנו כתב כנגד מכתב המפורסם בשם "אגרת השמד" בה הוא תומך באנוסים, להציל נפשם ממות או משמד, וודאי שכל מי שביכלתו לברוח, מה טוב, אך גם אם נצרך להיות אנוס, עדיין יש לו חלק ונחלה בעם ה' והביא ראיה מרבי מאיר בעל הנס וכו', אונס רחמנא פטריה ולא נקרא פושע. לא עבר זמן רב וגם בעיר פאס שבמרוקו לא מצא משפחתם מנוח, הקנאות המוסלמית הלכה וגברה ומרוקו הפכה אף היא למקום סכנה, רבי יהודה רבו של הרמב"ם נהרג בה על קדוש ה'. משם עלה רבנו לארץ ישראל כפי שמתואר ב'ספר חרדים': "וכן מצאתי בסוף שיטה אחת שהעתיק הנעלה ר' שמואל בר אברהם שקייל ז"ל בעכו מכתבת יד הרב רבינו מאור הגולה [הרמב"ם]: וליל אחת בשבת שלשה ימים לירח סיון, יצאתי מן הים בשלום ובאתי לעכו וניצלתי מן השמד והגענו לארץ ישראל. ויום זה נדרתי שיהא ששון ושמחה ומשתה ומתנות לאבינונים, אני וביתי עד סוף כל הדורות. ויום שלישי בשבת, ארבעה ימים לירח מרחשון, שנת כ"ו ליצירה, תתקכ"ו, יצאנו מעכו לעלות לירושלים תחת סכנה, ונכנסתי לבית הגדול והקדוש והתפללתי בו ביום חמישי, ששה ימים לירח מרחשון. ובא' בשבת, תשעה בחדש, יצאתי מירושלים לחברון לנשק קברי אבותי במערה. ואותו יום עמדתי במערה והתפללתי שבח לאל יתברך על הכל, ושני הימים האלו, שהם ו' ותשיעי במרחשון, נדרתי שיהיו לי כמו יום טוב ותפילה ושמחה בה ואכילה ושתייה. אלקים יעזורני על כל, ויקים לי נדרי לה' אשלם אמן. וכשם שזכיתי להתפלל בה בחרבנה, כך אראה אני וכל ישראל בנחמתה מהרה, אמן" [ספר חרדים מהדורה תרל"א עמ' 49]. לא ידוע למה לא נשאר רבנו לגור בארץ ישראל, אך כעבור זמן מה ירד רבנו והשתקע במצרים. במצרים הקים ישיבה גדולה, שמו יצא לתהילה בכל הארץ, בנוסף היה הרמב"ם בקיא בחכמות רבות כגון אסטרונומיה, מתמטיקה ורפואה, עד כדי כך שמלך מצרים לקחו לרופא. המלך מצא כי חכמת הרמב"ם גוברת על כל חכמת חכמיו. את עיסוקו כרופא ואת הטרדה הגדולה שהיתה כרוכה בכך, מתאר הרמב"ם באיגרתו לרבי שמואל אבן תיבון שנתפרסמה בשו"ת פאר הדור סי' קמ"א. החכם רבי יעקב אלפיומי פנה בשם הקהלות שבתומן אל הרמב"ם ובקש ממנו עזרה וחיזוק ואכן הרמב"ם שלח לקהילות תימן מכתב הידוע כ"איגרת תימן" או "פתח תקוה", מתוך סיכך עצמי רב שלח רבנו מכתב זה, בכל אופן שלח להם את איגרתו, לחזקם ולהעמיד רגלם לבל תמעד. כמו על רבים מגדולי ישראל, קמו מתנגדים גם על הרמב"ם [עד שמחקו הכתוב על מצבתו 'מבחר המין האנושי' וכתבו 'מין וכופר' ר"ל], אבל ברבות השנים התקבלו חיבוריו בתשואות חן ויראת כבוד על כל ישראל. על מצבתו חרטו את שבחו: 'פה טמון רבינו משה בן מיימון מבחר האנושי, פתגם חכמי דורו עליו ממושה עד משה לא קם כמשה'. בהגהות מנחם ציון [על שם הגדולים מ, קט] כתב כי היה חקוק על קברו: 'אדם ולא אדם, ואם אדם היית מלאכי רום הרת, או אומרה לאל בלא אשה ואיש, מלאך בלא אשה ואיש בראת'. רבנו הרמב"ם נפטר במצרים בכ' טבת ד'תתקס"ה. אין חולק שהרמב"ם קבור בטבריה על אף שנפטר במצרים ויתכן שאף בתחילה נקבר שם, על זאת כבר העיד האר"י הקדוש ברוח קדשו ע"י תלמידו ר"ח ויטאל. ר' שמואל ב"ר שמשון שביקר בטבריה חמש שנים לאחר פטירת הרמב"ם, לא מזכירו בטבריה, ואולי רק לאחר תקופה זו הועבר

לטבריה ממצרים וכפי שמעיד ר' יוסף סמברי איש מצרים "וקברו אותו בבית המדרש שלו... במצרים, ומשם הוליכו אותו לא"י וקברוהו בטבריה". [באגרות הרמב"ם נדפסה איגרת מבנו ר' אברהם הכותב 'הוציאו דיבה על ספרי אבא מארי זצ"ל ועל קברו' - כנ"ל]. מיקום הקבר הוא כנ"ל באותם 'חצרות' שבבית הקברות העתיק של טבריה כפי שהעידו עולי הרגל. ספריו: משנה תורה' [הנקרא יד י"ד ספרים החזקה]. בהקדמה לספר כתב את מטרתו בחיבורו: "שתהא תורה שבעל פה סדורה בפי הכל, בלא קושיא ולא פירוק". כמו כן חיבר פירוש לששה סדרי משנה. שמונה פרקים - הקדמה לפרקי אבות מורה נבוכים - על מחשבת ישראל מלות ההגיון ועוד. אחד עשר ספרי רפואה כתב הרמב"ם ובניהם: פרקי משה מאמר הטחורים על הסמים הנהגת הבריאות ועוד

ידוע כי שמו של הרמב"ם רמוז בר"ת של הפסוק: "רבות מופתי בארץ מצרים". נביא הפעם מ"סדר הדורות" את אחד מסיפורי המופת שקרו לרמב"ם במצרים: הרמב"ם היה רופא, רופאו של הסולטן. הסולטן מאד העריך וחבב אותו והדבר עורר את קנאתם של שרי וחכמי המלך. פעם השרים שקנאו ברמב"ם העלילו עליו עלילה שהעונש עליה היה מות. אמנם היה קשה למלך לקיים עונש זה מכיון שהוא אהב את הרמב"ם, אבל גם מלך בדרך כלל כפוף לחוקים. עם זאת הוא נתן לרמב"ם זכות לבחור לו את האופן בו הוא רוצה למות. הרמב"ם בחר למות על ידי שיוציאו את כל הדם מגופו. היו שם חכמים ורופאים - עיקר הקנאה היתה מי יהיה רופא המלך - ואמר שרופאים אלו יבואו ויוציאו את כל הדם מעורקיו. לרמב"ם היתה ישיבה במצרים, והיו לו שם תלמידים גדולים ומסורים, שנחרדו מאד בשל גזר הדין על רבם האהוב. תלמידיו היו מלומדים בכל החכמות, כי הרמב"ם למד אותם חוץ מתורה את הכל - היו גדולי תורה ורפואה ושאר החכמות. לפני היום של קיום גזר הדין הזה הרמב"ם אסף את בני ישיבתו, ואמר להם כי הוא מגלה להם שיש עורק אחד ראשי ליד הלב שהם לא יודעים מקיומו, ואחרי שיקיימו את גזר הדין ויפתחו את עורקי גופו ויוציאו את הדם, תשאר באותו עורק כמות מסוימת של דם בלשון חז"ל, רביעית דם של חיוניות, ואם מיד תקחו אותי אף שאהיה בלי הכרה ותעשו לפי ההוראות שאני נותן לכם מראש, יש סיכוי שאצא מזה. כמובן, לכן הרמב"ם ברר לו מיתה זו. התלמידים היו בפחד ודאגה, ובאותו יום - ואולי גם קודם - צמו והתפללו והתחננו לה' שיציל את רבם, המאור הגדול של עם ישראל, אך קיימו בדיוק את הוראות הרמב"ם, וכך היה. קיימו את גזר הדין הזה, הוציאו את כל הדם, ונדמה שמת, ואז מיד לקחו אותו התלמידים ועשו בדיוק מה שהוא אמר להם לעשות, לפי ההוראות, ובאופן נסי הוא חזר והבריא, וזה היה "רבות מופתי בארץ מצרים". צריך לתת לב מה החידוש של הסיפור הזה. החידוש הוא, שיש דם יהודי שהגוי לא יודע על קיומו. או, בלשוננו, שהגוי לא יודע שיש הבדל בין דם לדם. ליהודי יש עורק מיוחד ודם מיוחד, ואפילו שמוציאים את כל הדם נשאר מעט דם יהודי. זה על דרך חנוכה, שאנו יוצאים ממנו - גם אחרי שטמאו כל השמנים נשאר פך שמן אחד טהור חתום בחותם כהן גדול, שלא נגעו בו, כי הוא נמצא מחוץ למודעות של הגוים. כך, לכל יהודי יש וריד דם לא מוכר. אצל גוי יש רק את הורידים של "הדם הוא הנפש" הקשור בנפש הבהמית, אבל אצל יהודי יש גם וריד הקשור לנפש האלקית - רביעית דם של חיות שבה השראה של הנפש האלקית - ולזה הגוי לא יכול להגיע. יש ליהודי רביעית דם חם שם שורה אמונה טהורה בה, אמונה בביאת משיח, ועל זה הרמב"ם סמך. האר"י הקדוש כותב שהרמב"ן שייך לצד ימין והרמב"ם לצד שמאל - דם זה גבורה - והרמב"ם מלמד על עורק שיש רק לנו ואין לאומות העולם. צריך את התיקון המתאים - צריך למסור את הסוד לתלמידים ולא לשמור לעצמו, ולומר לתלמידים מה לעשות לי כדי להחיות אותי לפי הסוד הזה שאני מגלה לכם.

המקובל האלוקי רבי יעקב אבוחצירא זצוק"ל

יום ההילולא כ' בטבת ה'תר"ם

נולד בשנת ה'תקס"ו 1805, בתאפילאלת שבמזרח מרוקו, לרבי מסעוד, צאצא לרבי שמואל אבוחצירא, בן למשפחת אלבו, משפחה רמת יחס לימים תכונה "אבוחצירא".

צאצאי רבי שמואל אבוחצירא: • רבי יוסף אבוחצירא הראשון בנו של רבי שמואל • בנו, רבי מכלוף אבוחצירא הראשון • בנו, רבי יחייא אבוחצירא הראשון • בנו, רבי עיוש אבוחצירא הראשון • בנו, רבי יעקב אבוחצירא הראשון • בנו, רבי יחייא אבוחצירא השני • בנו, רבי אברהם אבוחצירא הראשון • בנו, רבי מסעוד אבוחצירא הראשון • בנו, רבי יעקב אבוחצירא השני - האביר יעקב.

בצעירותו למד אצל אביו תנ"ך וטעמי המקרא ולאחר מכן משנה ותלמוד. כבר בצעירותו, כאשר למד עם אביו מסעוד שהיה תלמיד חכם גדול, התגלו כישורונותיו בלימוד התורה, והיה כבור סוד שאינו מאבד טיפה. תוך זמן קצר הצליח לסיים את כל התנ"ך עם טעמי המקרא, אך למרות זאת - ענוותנותו ומידותיו הנאצלות, לא גרמו לו ליפול לזחיחות הדעת. ברבות הימים הוסמך לרב העיר תאפילאלת, ולמרות שביקש כמה וכמה פעמים לעלות לארץ ישראל - נתקל בחומה בצורה מצד חברי הקהילה היהודית, שלא הסכימו למנות רב אחר במקומו. רק בניסיון השישי עלה הדבר בידו, זאת לאחר שבנו ר' מסעוד, הסכים למלא את מקומו כרב הקהילה. משנתו התורנית, אותה הציג ב-12 ספרים פרי עטו, מתמקדת בעיקר בקבלה, אולם למרות החשיבות הרבה שהוא מייחס ללימודה - ר' יעקב אבוחצירא גרס כי יש ללמוד אותה בד בבד ללימוד מעמיק של התלמוד, כפי שכתב בהקדמה לספרו 'אלף בינה' כי "בלא התלמוד, לא שייך שיגיע אדם לידיעת התורה". בנוסף ממליץ ר' אבוחצירא לאדם שמתחיל ללמוד, להשקיע תחילה בלימוד המקרא, לאחר מכן ללמוד את המשנה, משם ימשיך לגמרא ואחר כך ילמד את ההלכות על בוריי. בדרכו לארץ ישראל הנכספת עבר הרב דרך הארצות תוניסיה, אלג'יר, לוב ומצרים. תחנתו הראשונה במצרים הייתה אלכסנדריה - בה שהה שבועות ספורים, ומיד לאחר מכן עבר לעיר דמנהור - בה התארח אצל אדם בשם משה סרוסי. אלא שלמרבה הצער, לא זכה ר' יעקב להשלים את מסעו לארץ. בשנת 1880 נפטר בדמנהור לאחר שחלה במחלה קשה. ר' יעקב אבוחצירא זצ"ל הותיר אחריו דור ישרים מבורך - ארבעה בנים ובת: ר' מסעוד, ר' אהרון, ר' אברהם, ר' יצחק והבת אסתר. בניו של ר' מסעוד גדלו ב"ה להיות גדולי עולם: ר' ישראל בבא סאלי, ר' יצחק הבבא חאקי רב העיר רמלה, ור' דוד אבוחצירא - שהוצא להורג עוד במרוקו, אך התפרסם בין היתר בשל הפיוט שחיבר 'אעופה אשכונה'.

הצדיק הקדוש המקובל האלוקי רבי יעקב אביחצירא זצ"ל: נולד בשנת ה'תקס"ה בתאפיללת שבמרוקו. מקובל, חסיד, מלומד בניסים. מנהיג, מורה ומחנך, גאון מופלג, ענוותן, אציל רוח, איש רב חסד, בעל רוח-הקודש. בצעירותו למד אצל אביו, רבי מסעוד, את כל התנ"ך עם טעמי המקרא ולאחר מכן כל המשנה וכל התלמוד. מנהיג הקהילה בתאפיללת. שימש כרבה ומנהיגה במשך עשרות שנים. רצה בכל מאודו לעלות לארץ אך בגלל התנגדות של בני הקהילה נמנע ממנו. ניסה לעלות לארץ שש פעמים! אולם לא זכה בכך. בשנת ה'תר"מ, כשניסה לעלות בפעם השישית הצליח לשכנע את הקהילה שלא ימנעו ממנו. בדרכו לא"י עבר דרך דמנהור ושם נפטר. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. היה לו את גילוי אליהו הנביא. אהב להתבודד ולהתייחד בלימודו שרובו ככולו היה בקבלה. התעניין גם בצרכי עדתו ודאג

לעניים. הרבה בנתינת צדקה וביתו היה פתוח להכנסת אורחים. היה יוצא לאסוף כסף ולאחר מכן מחלקו לנזקקים. ממרחקים באו לקבל את ברכתו. נערץ היה על ידי ההמון המוסלמי ו'השיך הגדול' המוסלמי אשר היה ממעריציו הגדולים ועמד איתן לימינו ולימין קהל היהודים. נפטר ב-כ' בטבת ה'תר"מ. ציונו במנהור. אביו: ר' מסעוד. מרבתי: אביו, ר' מסעוד. בניו: ר' מסעוד, ר' אהרון, ר' אברהם ור' יצחק. בנותיו: מרת פריחה נישאה לר' תורג'מן ומרת אסתר נישאה לר' מכלוף אדהאן. מספריו: חיבור על "עץ חיים" נשרף מיד שסיים את כתיבתו, משום שהדור לא היה זכאי לפירוש זה. •דורש טוב •שערי ארוכה •פיתוחי חותם •שו"ת יורו משפטיך ליעקב •בגדי השרד •מחשוף הלבן •מעגלי צדק •גנוי המלך •אלף בינה •יגל יעקב •לבונה זכה •שערי תשובה- על ענייני תשובה ושבת קודש. בעת שביקר בעיר גראמא, התארח בביתו של ר' מכלוף הלוי, שכיבד את הצדיק מאוד. בסעודת הצהרים של יום חמישי בשבוע, הפציר בעל-הבית מרבינו כי ישבות אצלו בשבת, והוא ידאג לו לכל מחסורו. אולם רבינו מסיבותיו סירב להזמנה, ואמר כי עליו להגיע לביתו שבתאפיללת בטרם תיכנס שבת. לקראת סוף אותה סעודה, נכנס אל החדר גדי אחד מן הצאן של בעל-הבית, ושם את רגליו על השולחן שישב רבינו. ר' יעקב התבונן בו, ואמר לר' מכלוף: "עתה מוכרח אני לשבות אצלך, ובתנאי שתשחט את הגדי, ותעלהו לשולחני, משום שנשמה גדולה של תלמיד חכם התגלגלה באותה בהמה, ואני צריך לאכול את בשרה בכוונות, למען יזכה לתיקון הראוי. ר' מכלוף הסכים בשמחה, ואף כאשר קרא לשוחט הראה לו את הסכין. כשהסתיימה סעודת ליל-שבת, וכולם פרשו לשנתם, שמע בעל הבית, שלן באותו חדר של רבנו, כי מישו מדבר עם הרב, באומרו: "כשם שזכיתי לבוא למקומי ועל תיקוני, כך יוסף לך הקב"ה גדולה על גדולתך, ותזכה לאריכות ימים ושנים". כששאל את רבנו לפשר העניין, גילה לו, שהיה זה אותו ת"ח שהתגלגל בגדי, ובאכילתו אמש, נתקנה נשמתו וחזר למקומו. באחד הימים, בעודו עוסק בתורתו של האריז"ל, לצורך העמקת הדברים, ביקש רבינו את הספר "ארבע מאות שקל כסף", שחיברו ר' חיים ויטאל זצ"ל. כאשר השמש הביא לפניו את הספר, הסתבר כי עכברים כרסמו כשלושים דפים מהספר. התיישב רבנו והוסיף מדעתו את הדפים החסרים. בין הבאים לבית-רבנו, היה איש סוחר, שנהג לנסוע מעיירה לעיירה לצורך פרנסתו. את רוב עושרו והצלחתו, תלה בברכת הצדיק שהעתיר עליו בכל פעם שבא לבקרו. מאחר ורצה אותו סוחר ליהנות את רבנו, נהג לחפש בכל מקום ספרים ישנים ועתיקים או כאלו שזה עתה יצאו לאור, אותם היה רוכש במיטב כספו ומביאם לרבנו. פעם, באחת מנסיעותיו מצא רק ספר אחד שהשביע את רצונו, היה זה 'ארבע מאות שקל כסף'. בחזרתו לעיירה, נכנס ראשית לביתו של רבנו לבקשת ברכה. אך נכנס אל חדרו, פנה אליו הרב באומרו: "האם הבאת לי ספר?", והסוחר ענה שכן, אלא שהספר נמצא באכסניה סמוכה. רבינו, שהיה בעל רוח-הקודש, ידע מיד באיזה ספר מדובר, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי אותו עכשיו". מיד רץ הסוחר לקיים את בקשת רבינו, והגיש את הספר לפניו. רבינו מיהר להשוות את הכתוב בספר המקורי, ואת מה שהשלים מדעתו, ומצא את כל אותם שלושים הדפים שהם מילה במילה. באחד הימים, התארח רבנו בטנג'יר, בביתו של ראש הקהל. כאשר נפוצה השמועה, מיד הגיעו אנשים רבים לביתו. בין האנשים הגיע גם רב העיר, רבי מרדכי בן ג'ז. והנה, מבחין הרב, שרבנו לוחש דבר-מה באוזנו של משרתו, והמשרת יוצא חוץ לחדש ושב אחריו לאחר מספר דקות. רגע לאחר מכן, הוצרך רב העיר לצאת מן חדרו של רבנו, והנה הוא מבחין בבעלת-הבית ועיניה זולגות דמעות. לשאלת הרב, מדוע היא בוכה, ענתה האשה, כי זה עתה בא המשרת והודיע לה כי רבנו מצווה, שלא תכין דבר מאכל, כי לא יאכל ממעשה ידיה. רב העיירה התפלא, מאחר ואשה זו הייתה כשרה ובעלת יראת שמים. נכנס הוא לרבנו בשאלו, מדוע לא יאכל ממעשה ידיה של בעלת הבית?, והנה, רבנו משיב

להפתעתו, כי גלוי לפניו, כי בעלת-הבית, זה עתה חטאה בחטא חמור ועברה עבירה בסתר, ולכן אינו רוצה ליהנות ממעשה ידיה. כאשר רב העיר מסר את תשובת הרב לאשה, נדהמה בעלת הבית והודתה כי אכן עברה כעת עברה חמורה. אולם מעשיה היו בסתר, ואין זאת כי אם רוח הקודש דברה מתוך גרונו של רבנו. פעם אחת, כששב רבינו מאחד הכפרים הסמוכים למחוז תאפיללת, גילה, ששכח את אחד הספרים. היות וכבר היתה שעת לילה, וכדי להגיע לכפר הסמוך היה צורך לעבור ביער עבות, לא היה ניתן לשכור עגלה. על כן קרא לאחד מתלמידיו וביקש ממנו כי יביא את ספרו. על אף הקושי בדבר, התלמיד הסכים. כאשר הגיע ליער, ראה נחש אדיר בממדים, שראשו כפליים מראש אדם. התלמיד סבר כי כאן תהיה קבורתו, והחל לומר 'שמע ישראל'. והנה, מבחין הוא שהנחש בכל פעם שמגיע הוא אליו, זוחל מספר מטרים לפניו וממתין לו. הבין התלמיד כי הנחש הוא שליח. וכך המשיך עד שהגיע למקום ומצא את הספר. גם בחזרתו הנחש זחל לפניו. כאשר הגיע לבית-רבינו, שאל הרב אם שלח שליח טוב שישמור עליו בדרך המסוכנת.

מעשה מופת המיוחס לר' יעקב אבוחצירא ומופיע בספר 'אור חדש וצמח צדיק' של הרב יצחק אלפיי זצוק"ל: סכנה גדולה ריחפה על ראשי היהודים שחיו במצרים, בימי מלחמת העולם השנייה, בשל איום הצבא הגרמני שהתקרב לשטחה ואיים לפלוש פנימה. אלא שלא רק האויב הגרמני איים על הקהילה היהודית, כי גם האויבים הערבים והנוצרים שחיו לצדם וחדשות לבקרים חיפשו הזדמנויות לעשות כליה בשנואי נפשם, ובכך לחסוך מהגרמנים את העבודה ה'שחורה'. יום אחד התקבלה ההודעה שלגבול העיר דמנהור נכנסה עדה גדולה של נוצרים, והגיעה עד למצבתו של המקובל המלומד בניסים האדמו"ר ר' יעקב אבוחצירא. הפורעים חיללו את הקודש, הוציאו את ספר התורה – ודרסו אותו ברגליהם. לאחר מכן עשו 'חגיגה' והעלו אותו על המוקד לעיני כל. באותו לילה התגלה ר' יעקב אבוחצירא לר' יצחק אלפיי זצ"ל בחלום, ושאלו: 'מדוע אתה נוהג ללמוד על קברי צדיקים ואליי אינך מגיע?'. שאלו ר' אלפיי היכן כבודו טמון ואמר לו בדמנהור שבמצרים. 'עתה, חושה ומהר אליי, ואל תמתין עוד כי בזה תלויה הצלת עם ישראל'. ר' אלפיי התעורר חיש קל מהחלום, ומיהר לבית הכנסת 'בית אל' – שם בירר עם המקובלים מיהו הצדיק אותו ראה בחלומו. משהבין כי מדובר בלא אחר מאשר בצדיק שהתפרסם בכל ערי מערב בזכות מופתיו וקדושתו, מיהר ר' אלפיי למושל המחוז, בבקשת אישור ליציאה מהארץ. בקשה זו נתקלה במניעות וסירובים מצד המושל, ורק לאחר שהרב סיפר את דבר החלום – הסכים המושל לקבלו ולאשר את הנסיעה הנכספת למצרים – זאת למרות שבאותם ימים הייתה זו סכנת נפשות גדולה. "בימינו אין מי שמסתכן ומוסר נפשו לעבור על הדרך למצרים, מלבד רכבות חיילים שנוסעים לחזית. ולכן, אין בידי לתת לך אישור אלא אם תבטיח לי שתעלה לאותו קרון ביחד עם החיילים. זו הדרך היחידה", אמר לו המושל. אלא שפתרון זה היה טוב, בערך כמו להכניס את האויב בעצמו, אל תוך השטח פנימה. הרבנים שהגיעו עם ר' אלפיי למפגש עם המושל הזהירוהו באומרם כי במצב כזה עליו לוותר, היות ויש כאן סכנת נפשות גדולה. אך ר' אלפיי דבק במה שראה בחלומו, ולא חש לדבריהם היות וידע מעלתם של צדיקים מה כוחה. למחרת בבוקר התייצב הרב בתחנת הרכבת, עם טלית ותפילין בידו. והנה זה פלא: לא עמד מספר דקות בתחנה, וכבר ניגשו אליו שני קצינים גויים ושאלוהו לשמו. כשהשיב להם, העלוהו בנחת לקרון וישבו מצדו למשך כל הנסיעה, עד הגיעם לקהיר שבמצרים. שם נעלמו כלא היו. עוד באותו לילה נערכו על ידי ר' אלפיי ורבנים נוספים מהקהילה היהודית, תיקונים שונים על מצבתו של ר' יעקב אבוחצירא – שכללו תענית דיבור, הקפת המצבה, תפילות מיוחדות ועוד. בלילה השלישי לתיקונים, יצא אחד הלומדים החוצה וראה כי העיר כולה התמלאה באורות וקולות תרועה. אז התברר

גודל הנס: הגרמנים נמלטו על נפשם מפני אימת האנגלים, ונטשו את החזית. ויהי הדבר לפלא בעיני הנוכחים, אך באותה שעה סיפר ר' יצחק אלפיייה שבשעת לימודו ראה אור גדול שבוקע ממצבתו של ר' יעקב אבוחצירא, וכעין עמוד אש יצא מקברו.

באחת העיירות במרוקו, התגורר יהודי שהיה חפץ להתאסלם, הלך למושל העיירה וסיפר לו שהחליט להתאסלם. כששמע המושל דחה אותו בטענה "אל תבלבל את המוח, לך מפה מיד". אותו מושל חשב שהיהודי עושה הצגות. אבל אותו יהודי התעקש ושוב פנה למושל בבקשה שרוצה להתאסלם. כשראה זאת המושל שהיהודי רציני, ביקש ממנו שיבוא אליו בעוד שלושה ימים, אבל הודיע לו, אם הינך מתחרט סופך למוות. היהודי הלך לדרכו, בינתיים קרה המושל לאחד היהודים וביקש ממנו להכין גלימה לאותו יהודי להלבישו מתי שבא להתאסלם. המושל סיפר ליהודי את כל הסיפור, ולכן פחד מהמושל שאם לא יעשה לו את הגלימה גם יהרוג אותו. התחיל היהודי במלאכת האריגה וכשהגיע לצווארון עצר לרגע. כשראה זאת המושל ביקש ממנו לסיים את המלאכה. כל ידיו של היהודי רעדו נורא אשר הם הולכות לסייע ליהודי להתאסלם ולעזוב את דתו. אבל בכל זאת פחד היהודי שלא יגמור את הגלימה עד שיגיע היום האחרון והמושל יהרוג גם אותו. ומחמת כך הלך לרבי יעקב אבוחצירא וסיפר לו את כל הסיפור. רבי יעקב שמע זאת, לקח פתק רשם בו כמה מילים וביקש ממנו שיתפור את הפתק הזה בצווארון של הגלימה. לקח היהודי את הפתק תפר אותו בצווארון הגלימה, הכל רץ, ממש ברכה, גמר את הגלימה נתן אותה למשול וסיים עמו את העניין.

יום השלישי המושל קרא לכל האנשים החשובים שיבואו לראות את המחזה "היהודי מתאסלם". כאשר היהודי מגיע קרא המושל לאחד מאנשים החשובים שילביש את היהודי בגלימה. היהודי התקרב לקראת המושל השתחוה, כולם מחאו לו כפיים בברכת "כל הכבוד". הגיע אליו אחד מהאנשים החשובים והלבישו בגלימה שהוכנה בשבילו. ובין רגע כשאר הגלימה עלתה על גופו התחיל היהודי לבכות ולצעוק "מה עשיתי איך חשבתי על כך" התחיל לומר שמע ישראל שלש פעמיים. כל האנשים כשראו בכך אמרו למושל "אתה עושה עמנו צחוק, איזה להתאסלם הוא אומר שמע ישראל". המושל רתח מעצבים תפס את אותו יהודי וצעק עליו "מה אתה צוחק עלי, אתה עושה לי כאלה ביזיונות". ביקש שמיד יוציאו אותו להורג.

כעבור זמן שמעו זאת היהודים אשר אותו יהודי הביקש להתאסלם יצא להרוג מטענת סירוב, לקחוהו וקברו אותו למנוחתו. אבל עדיין זעמו של המושל הרשע הזה גם למחרת לא נחה ולא הספיק לו בכך שהרגו אותו אלא חפץ גם שישרפו את גופו. ולכן באותו רגע ביקש מאחד השרים שילך ויוציא אותו מהקבר ושישרוף אותו לעפר. השר יצא למלא את משימתו וכשפתח את והקבר הגופה איננה, הקבר ריק לחלוטין. כששמע זאת המושל אמר בהחלטה "בטוח שבכל הסיפור הזה רבי יעקב אבוחצירא בעניין". ולכן ביקש מהשר שילך ויביא את ר' יעקב מיד. וכשהגיע אליו אמר לו ר' יעקב, אם המושל רוצה שיבוא הוא אלי. שמע את זה המושל התעצבן מאוד ואמר לשליח תביא אותו מיד ואם מסרב הוא כך תביא אותו בכוח. הגיע אליו השר וביקש ממנו לבוא ואם לא ניקח אותך בכוח. אבל ר' יעקב נשאר בשלו אמר לאותו שר "אתה רוצה לחיות" אם אתה רוצה לחיות תחזור למושל שלך מיד, ואם לא רק ברגע שתיגע בי ואתה מת על המקום. השר נבהל והתחיל לרעוד, פחד על חייו. המושל התעצבן וביקש ממנו שוב להביא אותו. שוב הלך השר לר' יעקב ובקש ממנו, תעשה טובה החיים שלי בסכנה תבוא למושל ויגמור העניין. אמר

לו רבי יעקב לך למושל ותגיד לו שאיני מגיע ושוב המושל נשאר בדעתו הקשוחה וביקש להביא אותו. הגיע אליו שוב השליח ואומר לו רבנו הוא רוצה שתגיע, ולא מעניין אותו שום דבר. אמר לו רבי יעקב הוא רוצה שאני יבוא אני בא. רבי יעקב קם יוצא מהבית בפסיעה ראשונה בצאתו מהבית הבן הראשון של המושל פתאום נופל ומת, עוד פסיעה בן שני בן שלישי בן רביעי כל הבית בצעקות פחדים. אשתו התחילה לצעוק עליו איך אתה מתעסק ככה עם גדולים עד שעשה ר' יעקב תשע פסיעות ותשעה בנים מתו לו. מיד הגיע אחד מהשרים אל ר' יעקב ועצרו אותו.

אחרי שנרגע כל המצב בביתו הבכיות והצעקות, אמר המושל אני רוצה להבין איפה נעלם אותו יהודי מהקבר. לכו תשאלו את ר' יעקב אבוחצירא באו לרבי יעקב וכך אמר להם, היהודי הזה מת על קידוש השם, בשמים ראו שלא היה לו ראוי שיהרגו אותו. אבל בגלל שאתה ברשעות והגאווה שבך הלכת והרגת אותו בשמים דאגו להעלים אותו מהקבר כדי שתרצה שאני יגיע אליך לברר איך הוא נעלם והכניסו בראשך עקשנות שתסרב לגשת אלי ותרצה שאני יבוא אליך וכך ימותו תשע בנים שלך לכן בשמים דאגו להעלים אותו בגלל שהוא מת על קידוש השם המושל שמע זאת קיבל פחד גדול ונעשה מאותו יום חסיד של רבי יעקב אבוחצירא.

באחד הימים, בעודו עוסק בתורתו של האריז"ל, לצורך העמקת הדברים, ביקש רבינו את הספר "ארבע מאות שקל כסף", שחיברו ר' חיים ויטאל זצ"ל. כאשר השמש הביא לפניו את הספר, הסתבר כי עכברים כרסמו כשלושים דפים מהספר. התיישב רבינו והוסיף מדעתו את הדפים החסרים. בין הבאים לבית-רבינו, היה איש סוחר, שנהג לנסוע מעיירה לעיירה לצורך פרנסתו. את רוב עושרו והצלחתו, תלה בברכת הצדיק שהעביר עליו בכל פעם שבא לבקר. מאחר ורצה אותו סוחר ליהנות את רבנו, נהג לחפש בכל מקום ספרים ישנים ועתיקים או כאלו שזה עתה יצאו לאור, אותם היה רוכש במיטב כספו ומביאם לרבינו. פעם, באחת מנסיעותיו מצא רק ספר אחד שהשביע את רצונו, היה זה "ארבע מאות שקל כסף". בחזרתו לעיירה, נכנס ראשית לביתו של רבינו לבקשת ברכה. אך נכנס אל חדרו, פנה אליו הרב באומרו: "האם הבאת לי ספר?", והסוחר ענה שכן, אלא שהספר נמצא באכסניה סמוכה. רבינו, שהיה בעל רוח-הקודש, ידע מיד באיזה ספר מדובר, וביקש ממנו: "בבקשה, תביא לי אותו עכשיו". מיד רץ הסוחר לקיים את בקשת רבינו, והגיש את הספר לפניו. רבינו מיהר להשוות את הכתוב בספר המקורי, ואת מה שהשלים מדעתו, ומצא את כל אותם שלושים הדפים זהים מילה במילה.

באחד הימים, התארח רבינו בטנג'יר, בביתו של ראש הקהל. כאשר נפוצה השמועה, מיד הגיעו אנשים רבים לבית. בין האנשים הגיע גם רב העיר, רבי מרדכי בן ג'ו. והנה, מבחינן הרב, שרבינו לוחש דבר-מה באוזנו של משרתו, והמשרת יוצא חוץ לחדש ושב אחריו לאחר מספר דקות. רגע לאחר מכן, הוצרך רב העיר לצאת מן חדרו של רבנו, והנה הוא מבחין בעל-לתי הבית ועיניה זולגות דמעות. לשאלת הרב, מדוע היא בוכה, ענתה האשה, כי זה עתה בא המשרת והודיע לה כי רבינו מצווה, שלא תכין דבר מאכל, כי לא יאכל ממעשה ידיה. רב העיירה התפלא, מאחר ואשה זו הייתה כשרה ובעלת יראת שמים. נכנס הוא לרבינו בשאלו, מדוע לא יאכל ממעשה ידיה של בעלת הבית?, והנה, רבינו משיב להפתעתו, כי גלוי לפניו, כי בעלת-הבית, זה עתה חטאה בחטא חמור ועברה עבירה בסתר, ולכן אינו רוצה ליהנות ממעשה ידיה. כאשר רב העיר מסר את תשובת הרב לאשה, נדהמה בעלת הבית והודתה כי אכן עברה כעת עברה חמורה. אולם מעשיה היו בסתר, ואין זאת כי אם רוח הקודש דברה מתוך גרונו של רבנו.

פעם אחת, כששב רבינו מאחד הכפרים הסמוכים למחוז תאפיללת, גילה, ששכח את אחד הספרים. היות וכבר היתה שעת לילה, וכדי להגיע לכפר הסמוך היה צורך לעבור ביער עבות, לא היה ניתן לשכור עגלה. על כן קרא לאחד מתלמידיו וביקש ממנו כי יביא את ספרו. על אף הקושי בדבר, התלמיד הסכים. כאשר הגיע ליער, ראה נחש אדיר בממדים, שראשו כפליים מראש אדם. התלמיד סבר כי כאן תהיה קבורתו, והחל לומר 'שמע ישראל'. והנה, מבחין הוא שהנחש בכל פעם שמגיע הוא אליו, זוחל מספר מטרים לפניו וממתין לו. הבין התלמיד כי הנחש הוא שליח. וכך המשיך עד שהגיע למקום ומצא את הספר. גם בחזרתו הנחש זחל לפניו. כאשר הגיע לבית-רבינו, שאל הרב אם שלח שליח טוב שישמור עליו בדרך המסוכנת.

פעם התארח הרב אצל עשיר. הגישו לפניו דג והרב החל לאכול אותו בלי סכין. התבוננה אשת העשיר ואמרה לבעלה: "על מה הרעשת עולמות עבור הרב. הרי הוא דומה חס-וחלילה לכלב". העשיר היסה את אשתו באומרו שמדובר בצדיק אלוקי וחזר לאורחו. לפתע בעלה שומע קול כלב בבית. מיד ביקש ממשרתיו להוציא את הכלב. המשרתים חיפשו בכל הבית, אולם לא מצאו שום כלב. הבעל החל בעצמו לחפש את הכלב, אולם כאשר נכנס לחדרו, חשכו עיניו: אשתו במקום לדבר היא נובחת ככלב. מיד נזכר באמירתה, נפל לרגלי הרב ובכה. אמר לו הרב: "אם תבטיח שלא תבוז בחיים שלה תלמידי חכמים, היא תתפא". אשתו על אתר הסכימה, ומיד החלה לדבר כרגיל. נפלה האשה לרגלי הרב וביקשה ממנו סליחה וכפרה.

פעם הרב הלך לאסוף כסף עבור הנוקקים, הרב קיבץ סכום גבוה מאוד והחליט לחזור למרוקו. בחזרתו, שכר מלווה גוי שיראה לו את הדרך. בהגיעם לצומת דרכים המליץ המלווה על כיוון מסויים באומרו ששם יחסית הדרך בטוחה יותר ואין שודדים ופחות חיות רעות, אולם הרב התעקש לבחור את הדרך השנייה. עוד הם הולכים, ולפתע מולם קבוצה של כשלושים שודדים רעולי פנים שידעו כי הרב הלך לאסוף כסף ובכיסו נמצא סכום הראוי להתכבד. מיד המלווה החל לצעוק: "כל הכסף נמצא אצל הרב, אצלי אין מאומה". כל השודדים סובבו את הרב באמרו: "הבא לנו את הכסף". הרב ענה: "בבקשה, הרהו לפניכם, גשו וקחו". והם ענו: "אנו חייבים להרוג אותך". הרב בשומעו אמר להם: "בבקשה, עשו כל מה שליבכם חפץ". הם מכוונים את נשקם לעבר הרב על מנת לירות בו, והנה, כולם קפאו על מקומם ללא יכולת להניע שום איבר. המלווה שברח, ראה מרחוק את כל מה שהתרחש, ומיד חזר אל הרב והחל לנשק את גלימתו. בחזורם למרוקו, ראו הנשים של השודדים כי הרב חזר לעיר בחיים, אולם בעליהם לא חזרו. הן שאלו את הרב אם הוא פגש בקבוצת שודדים, אולם הרב לא ענה. בראותם כך, הן פנו למלווה שסיפר להן את כל מה שהתרחש.

מיד הן פנו ליער ומצאו את בעליהן מאובנים. הן ניסו לחפור מתחת לאנשים, אולם ככל שחפרו, כך האיש שקע יותר באדמה. לאחר מספר נסיונות, הן הבינו כי אי אפשר לעשות מאומה ללא הרב. הן פנו לרב וביקשו את עזרתו, אולם הרב אמר שלא הוא אחראי על מה שקרה. לאחר הפצרות רבות אמר להן כי אם יבטיחו השודדים, שלעולם לא ירעו לאף יהודי, אזי יוכל לעזור להם, ואם לא, אזי הם ישארו כך כל ימי חייהם. קבוצת הנשים חזרה, ובאמת, כל שודד מיד הסכים (הם יכלו לדבר, אולם לא יכלו להזיז שום איבר בגופם) ומיד יצאו בנקל מן האדמה ויכלו ללכת כאחד האדם. מיד פנו כולם לרבינו והתחננו על נפשם וביקשו סליחה וכפרה.

הרב חיים כריר מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד

יום ההילולא כ"א טבת

הרב חיים כריר מצליח מאזוז זצ"ל הי"ד - נולד בשנת ה'תרע"ב (1912) בג'רבא (תוניס) והיה בן יחיד להוריו. עוד בצעירותו הגה בתורה יומם ולילה וניכר בחריפותו ובפיקחותו. בהיותו כבן 11 החל ללמוד בישיבת ר' רחמים חי חויתה הכהן. בהגיעו לגיל 16 שנים כבר הספיק לכתוב שו"ת באריכות רבה. הוסמך לדיינות והתמנה כדיין בבית-הדין בג'רבא. בהיותו כבן 18 שנים בלבד נשלח ע"י רבו לתוניס להרביץ תורה בישיבת 'חברת התלמוד'. בשנת ה'תש"ז (1946) נבחר לחבר ועד בית הדין וטיפל בנושא גיטין. מתוך כשש מאות זוגות שעמדו להתגרש הצליח לפשר בין שלושת רבעי הזוגות ולהשכיך שלום ביניהם! ענוותן מופלא. מעולם לא פסק פסק דין בעל פה, אפילו שהיה ברור לו, אלא היה פותח ספר ועונה. לפרנסתו עבד כשען ומאוחר יותר כמתווך, בשעות בודדות ביום, כשאת יתר השעות הוא מקדיש להרבצת התורה ולעמלה. בשנת ה'תשכ"ג (1963) פתח את ישיבת 'כסא רחמים' ע"ש רבו הגאון ר' רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל וע"ש סבו ר' רחמים מאזוז. הקפיד שתלמידיו לא ילמדו לימודי חול רק לאחר שימלאו את כריסם בש"ס ופוסקים. בראשית ימיה, הישיבה סבלה מעוני ומחסור. רבינו לימד כשתלמודו מונח על מכונת תפירה, עד שאחד מבני הקהילה תרם שולחן. לאחר פטירתו הועברה הישיבה מתוניס לארץ הקודש. נורה מספר פעמים בידי בן-עוולה מוסלמי אחר תפילת שחרית, כשהוא מעוטר בטלית ותפילין בצאתו מביה"כ ברח' לה-פרוטסטאן בתוניס, ובדרך לבית הרפואה נפטר מפצעיו. נפטר ב-כ"א טבת ה'תשל"א (1971). בהתחלה נקבר בתוניס, ולאחר יותר מחודש הועבר בהשתדלות בניו לעיר הקודש ירושלים ומנוחתו בהר הזיתים. למרות שעברו 43 ימים מזמן הרצח ולמרות שלא קיבל שום טיפול, לא היה שום ריח סירחון כלל ועיקר, והיה לנס ופלא. חי כ-58 שנים. על שמו נקראו רחובות בערים בית-שאן ובני ברק. **אביו:** ר' רפאל מאזוז. **אמו:** מרת רחל (בת הצדיק ר' מרדכי סעדון). **אשתו:** מרת כ'מסאנה (בת דודו ר' מנחם מאזוז). **מרבותיו:** הגאון ר' רחמים חויתה הכהן. **בניו:** הגה"צ ר' מאיר, ר' יוסף צמח, ר' רחמים. **חתנו:** ר' יצחק ברדא. **מתלמידיו:** ר' יצחק בוחניך, ר' פראג' וזאן, בנו, ר' מאיר, חתנו, ר' יצחק ברדא ועוד. **מספריו:** שו"ת איש מצליח. **ספרים שנכתבו על רבינו:** הפטיש החזק-תולדות חייו של רבינו.

להלן סיפורים, שנערכו מתוך 'הפטיש החזק' - רבינו לפרנסתו עבד כמתווך. בחודש הראשון לעבודתו, הקדיש את רוב שעות היום לענייני התיווך ואת שעות הלילה הקדיש ללימוד תורה. והנה, בסוף החודש מצא, כי הרוויח ארבעים אלף פראנק!. "ישבתי על שולחני", סיפר לאחר שנים לילדיו ותלמידיו, "ונדהמתי לראות את סכומי הרווח שהיו פי עשרים מהמשכורת, שהייתי מקבל! ואז הרגשתי, איך אהבת התורה, שהייתה חקוקה בעצמותיי במשך כ-25 שנים רצופות, נחלשת ומתפוגגת קמעא, ואת מקומה כובשת תאוות הממון. באותו הרגע כאב עצום מילא את ישותי, חשתי, כי אם לא אעצור את העגלה עכשיו, היא תחל לצבור תאוצה ולנוע במהירות רבה, עד כי לא ניתן יהיה כבר לעצור אותה. מיד קיבלתי על עצמי באותם רגעים לעבוד אך ורק שלוש שעות בלבד ביום, מעשר עד אחת, וכל שאר היום יהיה מוקדש ללימוד התורה הקדושה בלבד!"

עוד בהיותו נער צעיר לימים, המתכתב עם גאוני עולם. אחד מאדירי התורה, שאיתם היה בקשרי מכתבים, היה הגאון הנודע, המקובל האלוקי רבי עובדיה הדאיה זצ"ל ראש ישיבת 'בית א-ל' ומח"ס שו"ת ישכיל עבדי. הפעם הראשונה בה התכתב עמו הייתה בשנת ה'תרפ"ח, בעודו נער בגיל 16 שנים בלבד. רבי מצליח שלח את מכתבו, ובו שאלה ותשובה הלכתית מעניינת בעניין: האם מותר ללמוד לכתוב כתב לועזי וחשבונות בבית הכנסת?! וציפה במתח לתשובתו של הגאון. האיגרת ממדינת הים הגיעה לייעדה. בידו של רבי עובדיה נחה מעטפה מהאי ג'רבא שבדרום תוניסיה. ראש ישיבת 'בית א-ל' שקע בקריאת השאלה והתשובה. ניכר היה במכתב הארוך, כי שונה הוא משאר המכתבים. רבי עובדיה שֶׁלְמוּד היה בקבלת מכתבים מכל תפוצות העולם, הופתע הפעם מתוכן המאמר שנשלח. מנוסח האיגרת ניכר היה, שהכותב מוכיח בקיאות עצומה במרחבי הש"ס והפוסקים, והראה על ידע וגאונות מדהימה. גם הלשון הייתה בהירה וצחה בסדר מופתי. והכתב - נאה להפליא. רבי עובדיה הוסיף לעיין בהשתאות בכתב היד, ולא הפסיק להתפעל מהניתוח האומנותי של הכותב בנכחי הסוגיא, ומפירוך הבעיה לנתחיה בצורה מפליאה. כשעבר על הדברים, ברור היה לו כי לפניו איגרת מאת איש זקן מזקני ארץ, מגדולי חכמי ג'רבא, אם לא הגדול שבהם. מיד מיהר לשגר תשובה ארוכה ומפורטת אל כבוד הגאון ר' מצליח מאזוז. הרב הנזכר הרחיב בדברי הפוסקים ראשונים ואחרונים. זמן רב ארכה לרבי עובדיה כתיבת התשובה. טרם שלשל את המעטפה לייעדה, עלה בדעתו רעיון נפלא, הן כותב המכתב מן הסתם מגדולי העיר ג'רבא. לכן הוסיף דף קטן: "אבקש מכבוד מעלתו לערוך מגבית כספית דחופה מאנשי קהילתו בתוניס, לטובת ישיבת המקובלים בית א-ל-ה שרויה במצב קשה...". את התגובה המפתיעה למכתב הקצר הזה, לא ציפה רבי עובדיה לקבל באופן מידי, אך היא נשלחה כצבי והדהימה אותו בתוכנה: "לא אוכל לערוך מגבית, כי נער אנכי, עודני בחור ויושב בישיבה, ואין דרכי לצאת ולבוא בין בני אדם...".

כ"ב טבת

המקובל הרב מנחם זאב הלוי גרינגלאס זצוק"ל

יום ההילולא כ"ב טבת תשע"א

רבי מנחם זאב וואלף הלוי גרינגלאס תרע"ז-תשע"א היה חסיד נלהב מסור ונתון לרבי, שכיחן כמשפיע בישיבת תומכי תמימים ובקהילת חב"ד במונטריאול, מעורכי ספר המנהגים, ומקובל בעל שיעור קומה.

הרב גרינגלאס נולד בשנת תרע"ז למשפחת חסידי אלכסנדר בפולין. בצעירותו נסע ללמוד בירושלים, וכאשר חזר לפולין, ראה יום אחד את תפילתו המיוחדת של ידידו ר' משה אליהו גרליצקי והחליט שהוא רוצה ללמוד במקום שמלמדים שם כיצד להתפלל ועבר ללמוד בישיבת תומכי תמימים לודז' אצל הרב מנחם מענדל רוזנומטר.

בשנת תרצ"ה שלח אדמו"ר הריי"צ ללודז' את סידור הבעל שם טוב, בכדי להראותו למי שייתן תרומה מכובדת לישיבת תומכי תמימים בעיר. אדמו"ר הריי"צ התנה את חשיפת הסידור בשני תנאים: 1. הליכה קודם למקווה. 2. שהאנשים עצמם לא יגעו בסידור, רק אחד מנאמני הרב שניאור זלמן שניאורסון מוועיליז, לודז' יפדף בסידור, לעיני המתעניין. מי שנבחר להראות את הסידור לאנשים היה הרב

גרינגלס, כפי שסיפר לאחר שנים רבות "זכיתי להיות אז מהמראים את הסידור במשך כשתי שבועות". בהזדמנות אחרת סיפר ש"דפדפתי בו מתחילתו ועד סופו וראיתי את כל החידושים שבו".

בשנת תרצ"ט, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, נאלצו תלמידי הישיבה לברוח מהמקום והם מינו את הרב גרינגלס יחד עם הרב שמואל דוד רייטשיק, שיהיו שלוחי הישיבה לקבל ברכת פרידה מאדמו"ר הריי"צ חלק מתלמידי הישיבה הצליחו להבריא את הגבול לליטא, שם פתחו הפליטים את הישיבה מחדש. היה מקבל מהרב שניאור זלמן שניאורסון מווייליז, לודז', ממנו גם למד הרבה קבלה. בעקבות מלחמת העולם השנייה נסגרה הישיבה בלודז', והרב גרינגלס עבר ללמוד בישיבת תומכי תמימים שנחא"י. לאחר תקופה עבר לישיבת תומכי תמימים אטווצק.

הרב גרינגלס, היה אדם שהקרין שמחה על סביבתו. פעם קיבל מכתב מאדמו"ר הריי"צ, בו הוא גינה את הליצנות והסביר כיצד ניתן לנצל את השמחה לקדושה. אדמו"ר הריי"צ מאוד קירב את הרב גרינגלס ובאחד המכתבים אף כינה אותו בתואר "תלמידי". הרב גרינגלס שמאוד ייקר את המכתב הזה, ביקש בצוואתו שיניחו לו את המכתב בידו הימנית לאחר הסתלקותו. כשלמד באטווצק, הגיע פעם אדמו"ר הריי"צ לביקור בישיבה ולפני שעזב, הלכו התלמידים ללוותו. לפני שיצא ברך אדמו"ר הריי"צ את התלמידים ואמר להם: "תמימים! זוטרי דאית בכו מחיה מתים!" = קטנים שבכם מחיים מתים, בדקו ומצאו שהרב גרינגלס היה הקטן שבחבורה.

שלח על ידי אדמו"ר הריי"צ למונטריאול שם הקים את ישיבת תומכי תמימים מונטריאול ובית כנסת חב"ד מונטריאול.

במשך שנים שימש כמשפיע במונטריאול ולימד אלפי בחורים. בדרכו המיוחדת חניך בחורים רבים לתורה ויראת שמיים. אחת מהתבטאויותיו המפורסמות היא: "לעולם לא "ירדתי" על בחור. רק העלתי אותו..."

הרבי סמך עליו מאד, וביחד עם ר' יהודה לייב גרונר הטיל עליו לערוך את ספר המנהגים - חב"ד. הרב גרינגלס ערך את הקובץ "לקוטי דינים ומנהגים" שהופיע בתשי"א תחת הגהתו של הרבי.

בשנות היו"דים שמר הרב גרינגלס על קשר מכתבים צמוד עם המקובל הרב שלמה אליעזר מרגליות מירושלים. הרבי העביר לרב מרגליות מסרים רבים דרך הרב גרינגלס, בין היתר בנושא שאלת ההצבעה בבחירות באה"ק.

הרבי ביקש מספר פעמים מהרב גרינגלס שיעלה על הכתב סיפורים וזכרונות ששמע מהחסידים באטווצק ועוד. בשנותיו האחרונות ערכו תלמידי ספר "ליקוטי סיפורי התועדויות", גדוש בסיפורים וזכרונות שעל חלקם עבר ותיקן בעצמו. לפועל הופיע הספר אחר פטירתו, בתחילת שנת תשע"ב.

ידיעתו הרחבה בקבלה הייתה לשם דבר, בעקבות לכך זכה שהרבי בהתוועדות שמחת בית השואבה תשי"ח יכנה אותו "מונטריאלער מקובל".

לרב גרינגלס ישנה ספריית ענק, וממכתבי הרבי אליו עולה כי "השאל" לרבי ספרים רבים.

לאחר כ"ז אדר תשנ"ב התמסר הרב גרינגלס לתפילות ולפעולות להחשת הגאולה השלימה ברפואתו של הרבי, תוך שהוא עוזב באופן זמני את תפקידו בישיבה. רק לאחר ג' תמוז תשנ"ד שב ללמד ולהדריך את תלמידי הישיבה, תוך שהוא חוזר ומדגיש את האמונה השלימה ברבי ובנצחיות דברי קדשו.

בשנת תשס"ו נפל במהלך תפילה בבית הכנסת שייסד, הוא עבר מספר ניתוחים, והחלים. כעבור שנה חלה בדלקת ריאות, ומאז לא שב לאיתנו.

בכ"ב בטבת תשע"א נפטר, ונטמן בחלקת חב"ד במונטריאול, קנדה. על מצבתו מופיע צילום כתי"ק של הרבי אודותיו: "הרה"ח משפיע בתו"ת התמים".

כ"ד טבת

הרב אליהו אליעזר דסלר זצ"ל

יום ההילולא כ"ד טבת

הרב אליהו אליעזר דסלר זצ"ל: נולד בהומל (רוסיה) בשנת תרנ"ב (1892). אביו היה סוחר עצים מצליח בהומל ותלמידו של אחד מחשובי תנועת המוסר (ר' שמחה זיסל זיו, "הסבא מקלם"), ואמו הייתה נכדתו של מיסד התנועה, רבי ישראל סלאנטר. עד גיל 13 למד מפי מורים פרטיים, ולאחר מכן למד בשיבת קלם עד גיל 30. שם למד מתוך מסירות נפש והתמדה רבה והצטיין בלימודיו. כבר בגיל 17 ידע את כל הש"ס בעל-פה. באותו זמן, ביקש ר' שלמה אלישיב ללמדו את תורת הקבלה - אך הרב התחמק ומאוחר יותר הצטער על כך כל ימיו. הוסמך לרבנות בידי דודו, ר' חיים עוזר גרודזינסקי, מחשובי רבני ליטא. לאחר המהפכה ברוסיה כאשר גברה ידם של הבולשיביקים ואבד עושר משפחת אביו, הציע לו ר' חיים לכהן כדין בוילנה אולם הרב סירב והצטרף לאחיו בעסקיו בארה"ב. בשנת תרפ"ז (1927) עבר ללונדון (לאחר פטירת אמו החורגת נסע עם אביו לצורך טיפול רפואי של האב) שם כיהן כרב באיסט אנד ובדלסטון. סייע בהקמת רשת של בתי חינוך וישיבות, שהידועה בהן היא הישיבה בגייטסהד. בשנת תש"ז (1946), לאחר הגיעו לארץ-ישראל, ר' יוסף כהנמן ביקש ממנו, לאחר פטירת המשגיח הקודם, ר' אבא גרוסברג לשמש במקומו. ור' אליהו התמנה למשגיח הרוחני של ישיבת פוניבז' בבני ברק. בשיחותיו מדגיש הרב את המוסר האישי, מידותיו של האדם ומתמודד עם שאלת "אמונת חכמים" - לאור הקטרוג שהתעורר בעקבות השואה. נחשב לאחד מגדולי בעלי המוסר בשיטת קלם במאה העשרים. נפטר במיתת נשיקה מהתקף לב ב-כ"ד טבת תשי"ד (1953). ציונו בבני-ברק. חי כ-62 שנים. **אביו:** ר' ראובן דב. **אשתו:** מרת בלומה (נישא בשנת ה'תר"פ 1920 עם נישתו של ה'סבא מקלם'). **ילדיו:** ר' נחום זאב. **חתנו:** ר' אליהו יהושע גולדצהלר (חבר בית-המדרש העליון בספרינג וואלי). **רבותיו:** ר' צבי הירש ברוידא. ר' נחום זאב זיו, ר' ירוחם לוי ליבוביץ. **מתלמידיו:** ר' אריה כרמל, ר' חיים פרידלנדר (ממשיך דרכו), ר' אלטר האלפרן (ר"מ בשיבת 'תורת אמת' בלונדון), ר' סולימאן ב"ר דוד ששון. **מספריו:** **מכתב מאליהו-** שיחות ומכתבים בענייני אמונה ומוסר (חמישה חלקים) - לאחר פטירתו נערך באמצעות מספר תלמידיו בראשות ר' אריה כרמל ור' חיים פרידלנדר. הספר נחשב לאחד החיבורים החשובים ביותר במחשבת ישראל במאה ה-20 ותורגם לשפות רבות ומהדורות רבות יצאו).

מובא בספר 'אורח צדיקים' של ידידו ר' דניאל אלול המביא סיפור מופלא מ"עלינו לשבח" בו מסופר על הרה"ג דסלר אליהו, שעזב את אירופה לפני המלחמה ולא ידע מה עלה בגורל אשתו וילדיו. בתקופת המלחמה, כאשר לא ידע האם בני משפחתו בחיים או שמא גם הם נהרגו על קידוש ה'. אולם אהבתו

לתורה הייתה כה עצומה ובערה בעצמותיו, כך שעובדה זו לא העיבה על רוחו ובנה הרב את מבצר התורה בגייטסהד, הקים סמינר לבנות, ובנה את כל היידישקייט באנגליה. וכל זה, כשהיה במצב של חוסר ידיעה מוחלט מה עלה בגורל משפחתו. גם לאחר המלחמה עדיין לא הגיע לאוזניו במשך תקופה ארוכה כל בדל מידע על גורלם. ולמרות זאת, התאמץ לעבוד את קונו בשלמות והמשיך במלאכת הקודש שלו, על כל פרטיה ודקדוקיה. והנה, בהיותו פעם יושב ולומד עם בחור אחד, הגיע הדוור ומוסר בידו מכתב, והמשיגית רואה את שמות בני משפחתו חרוטים על גב המעטפה, שחור על גבי לבן!!! ליבו של הרב פעם מן הסתם בחזוקה רבה. הייתה זו הפעם הראשונה מאז פרוץ המלחמה שיש לו אפשרות לדעת מה עלה בגורל משפחתו. לב מי לא ירעד לפתוח מכתב שכזה? ובכל זאת, המשיגית אינו פוסק מלימודו, ומניח את המכתב בצידו של השולחן. וכל זאת למה? כדי לא להראות לבחור שישב ולמד איתו שיש דבר שחשוב ומהנה יותר מלימוד התורה. בשלב מסוים חשש הגאון שלא יוכל לעמוד בניסיון ויפתח את המכתב באמצע הלימוד. מה עשה? קם ממקומו, והניח את המכתב על גבי מקום גבוה, כדי שלא יוכל לגשת לשם עד סוף הלימוד, ולא פתח את המכתב עד שסיים ללמוד עם הבחור.

עוד מובא על אחת מההנהגות המופלאות של הרב המלמד את אותנו עד כמה עלינו לשמור על כבודו של הזולת: בביתו של הרב היה מונח בושם, והבחורים שנכנסו לבית לא ידעו לשם מה נזקק המשיגית לבושם. רק לאחר פטירתו גילו בני הבית את הסיבה לכך, מאחר ולעיתים היו שולחים את הכביסה למכבסה עם שליח, המשיגית לא רצה שהשליח ירגיש את ריח הזיעה העולה מן הבגדים - ולכן הורה להכניס בושם בתוך שק הכביסה, ורק לאחר מכן לתת אותו לידי השליח, וכל זאת כדי שלא לצער יהודי. הגר"א שוועב סיפר על רבינו אליהו דסלר את הסיפור הבא: "בטרם פורסם על הנזק והסכנה העוללים להיגרם כתוצאה מהעישון, היה הרב, מנהלה הרוחני של ישיבת פונוביז' מעשן סיגריות. פעם אחת נכנסתי אליו, והיה זה באותו יום בו פורסם לראשונה על הסכנה. והמשיגית מקבלני כדרכו במאור פנים ואומר לי כדברים האלה: "אתה יודע שהפסקתי לעשן?". לאחר מספר דקות נכנס תלמיד נוסף ושוב פונה אליו הרב דסלר ומודיע לו שהפסיק לעשן. וכך עשה לעשרות רבות של תלמידים שנכנסו במשך הימים הבאים כשהוא מודיע לכולם שהפסיק לעשן. והסיבה לכך פשוטה, כשאדם מודיע לכל כך הרבה אנשים שהפסיק לעשן, גם אם לאחר מכן יגבר עליו יצרו - לא יהיה לו נעים לחזור 'לסורו', מאחר שהכל כבר יודעים שהפסיק. בכך הוא מכניס את עצמו ללחץ חברתי קשה ומאפשר לעצמו, גם בהרגלים קשים כמו עישון, להיגמל מזה.

האדמו"ר הרב שמואל בורנשטיין זצ"ל

יום ההילולא כ"ד טבת

האדמו"ר הרב שמואל בורנשטיין זצ"ל - נולד ב- ד' חשון ה'תרט"ז (1855) בקוצק. על קריאת שמו מסופר כי אביו נכנס לחותנו הרה"ק מקוצק לשאול מה השם שיקרא לרך הנולד. חותנו התחיל לדבר איתו בדברי תורה, וזה נמשך זמן רב. מתוך כך שכח את מטרת בואו. כשיצא, נזכר, שלא שאל על קריאת השם וחזר על עקבותיו. הרבי הפטיר כלאחר יד ואמר: קרא אותו בשם, שיעלה על דעתך בשעת הברית, באותה שעה עלה על דעתו הפסוק: "וַתִּקְרָא אֶת שְׁמוֹ שְׁמוּאֵל" (שמואל א' א, כ) ... כשהיה ילד רך בשנים התפרסם כעילוי. בעל תפיסה אדירה. בעל כישרונות עילאיים. התמדתו לא ידעה גבול. גאון בנגלה ובנסתר. הגאון האדיר ר' מאיר שמחה אבד"ק דווינסק (מח"ס 'אור שמח'), אמר על רבינו: "העולם יודע על גדלות האבני נזר' בנגלה, ושל השם משמואל' בנסתר. אבל הוא בנגלה עוד יותר גדול מאשר

בנסתר". בתחילה פתח עסק לחנות יין, כיוון שלא רצה לעשות את התורה קרדום לחפור בה. כשהסתלק אביו בשנת ה'תר"ע (1910) הוכתר ע"י החסידים לממלא מקום אביו כאדמו"ר. שימש כראש ישיבה בסוכטשוב. רבינו היה ידוע בתקיפות וחריפות הנהגתו אולם לאחר שעלה על כיסאו- הפך לחלוטין את טבעו והנהיג כל איש לפי רוחו. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה התיישב בלודז', ובשנת ה'תרע"ח (1918) עבר לזגירזש. נפטר ב-כ"ד טבת ה'תרפ"ו (1926) בעיירת הנופש אוטבוצק. חי כ-71 שנים. הובא לקבורה באוהל אביו בסוכטשוב, בעת הלווייתו הוכתר בנו הגדול ר' דוד לממלא מקומו. **אביו:** האדמו"ר הגה"ק ר' אברהם בורנשטיין (בעל 'אבני נזר'). **מרבתי:** אביו, ר' אברהם. **נשותיו:** מרת יוטא לאה (בת הגה"ח ר' אליעזר ליפמאן מראדומסק. זיווג ראשון- נישא בשנת ה'תרל"ג 1873), בת הגאון ר' נתן נטע כהנא שפירא (רבה של קשוניו -מח"ס "שמן למאור"). **מילדיו:** היו לו 21 ילדים, שכמעט כולם נספו בשואה: ר' דוד (ממשיך מקום רבינו באדמו"רות), ר' משה, ר' חנוך הניך (שימש באדמו"רות כממשיכו של אחיו ר' דוד), ר' אברהם, ר' נפתלי צבי, ר' אהרן ישראל, מרת דובריש, מרת שרה. **מספריו:** שם משמואל- על התורה ומועדים.

סיפר הרה"ג ר' נחום קארנוואסער: שמעתי מהגה"צ ר' יצחק הוברמן זצ"ל אב"ד רעננה, שהיה תלמיד מצוין אצל רבינו, וסיפר שלמד שם חבר, ולו נתן הרה"ק ה'שם משמואל' מעות שיסע לגור אל הרה"ק רבי אברהם מרדכי אלתר ה'אמרי אמת' זיע"א, ואמר לו: "שורש נשמתך הוא בגור", אבל לחברו לא נתן ה'שם משמואל' רשות לנסוע לגור. ועוד סיפר הגאון ר' יצחק הוברמן על אביו של חברו, שהיה חסיד אחד של ה'אבני נזר' ולא נפקד בזרע של קיימא. והיה חסיד זה מתדפק בתדירות על דלת רבו, ומתחנן לפניו, שיברכהו שיזכה להיפקד. אך הגאון, מסיבות השמורות עימו, נמנע מלהעניק לו את ברכתו והיה דוחה אותו תמיד באומרו, שעכשיו אין לו זמן וכו'. חיפש אותו חסיד שעת כושר, שבה יוכל לתפוס את רבו בעת שמחה, ואז יבקש ממנו, שיברכהו. שעה שכזו הזדמנה לפניו בשמחת תורה, כאשר ה'אבני נזר' היה בשיאה של השמחה בבית מדרשו ופניו להטו מרוב דבקות. ניגש אליו החסיד והודיע, שלא יעזוב את המקום עד שהרבי יברך אותו. כשראה ה'אבני נזר' כך, אמר לו: "האם רוצה אתה, שאברך אותך שייולד לך בן שיהיה כומר?!". שמע החסיד את דברי רבו ופניו חוורו כסיד. הוא הבין שרבו צופה ברוח קודשו את העתיד להיולד ממנו, ואכן לא המשיך עוד לשטוח את בקשתו לזרע של קיימא בפני רבו. כעבור תקופה מסוימת נפטר ה'אבני נזר', ורבינו הוכתר בכתר המלוכה בחצר סוכטשוב. ידע אותו גאון מצערו של החסיד ההוא, בידעו שזוה שנים רבות, שאין לו ילדים. פעם אחת בשמחת תורה, בעת התלהטות השמחה בבית המדרש, ניגש ה'שם משמואל' מעצמו אל החסיד ואמר לו: "אני מברך אותך, שהשנה תיוושעו, תיפקד בזרע של קיימא!". והנה לא די שהחסיד לא ענה אמן על ברכתו של הרבי, אלא שהתחוויר פניו והוא כמעט התעלף... ראה זאת ה'שם משמואל' והבין, שיש דברים בגו. ולכן שאל את החסיד, מדוע לא ענה אמן ומדוע חוורו פניו. לא כיחד החסיד וסיפר כל מה שעבר עליו עם אביו, ה'אבני נזר', ואמר, שלאחר שאביו רמז, שבנו העתיד להיולד יהיה כומר, לכן נמנע מלבקש ברכה. רבינו שמע את הדברים, הרהר בינו לבין עצמו, ואחר כך פנה לחסיד ואמר לו: "ואף על פי כן, רוצה אני לברכך, ועכשיו תענה אמן!" ברכו שיזכה להיוושע, והחסיד ענה אמן ביקוד נפש. חמישה ילדים נולדו לאותו חסיד. ארבעה מהם נרצחו בתקופת השואה הי"ד. הם עלו על מזבח ה' וקידשו שם שמיים. הבן החמישי, שהיה הבכור, הצליח לשרוד את השואה ולצאת ממנה בשלום על ידי שהתחפש ל... כומר. שכן הוא זכר את מה שאמר אודותיו ה'אבני נזר'. בחור זה היה כשרוני במיוחד, שלט במספר שפות, וכך יכול היה להתחפש לכומר ולעבור את אימי המלחמה בשלום. לאחר מכן אף עלה לארץ ישראל. הוא

זכה להקים דור של בנים תלמידי חכמים ויראי שמיים, ההולכים בדרכי אבותיהם ומקדשים שם שמיים בכל הליכותיהם. בנוסף הראה הגה"צ מרעננה 'חידושי תורה' שכתב לו אותו בחור והסביר, שהצדיקים ממתיקים מר במר, שהפך העניין של שמד לבגדי כומר, וע"י זה ניצל ממוות לחיים. ראינו שהצדיק, בכוחו הגדול, מסוגל להמתיק דינים! על הבן נגזר, שיהיה כומר, אבל מי אומר שצריך להיות כומר ממש? בכוח הברכה הצליח להמיר את הגזרה, ולגרום שהבן 'יצא ידי חובה' בתחפושת בלבד... ובכך אף ניצלו חייו. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

הרב מסעוד אשר סאסי זצ"ל

יום ההילולא כ"ד טבת

הרב מסעוד אשר סאסי זצ"ל הידוע כ'צדיק מהרצליה'- נולד בעיר עמרוס שבלוב בשנת ה'תר"צ (1930). כבר בילדותו ניבאו לו עתיד מזהיר, ואמו אף זכתה לגילויים מסעירים שחזו את עתידו. האם סיפרה, שכאשר היה בנה בן 15, חלמה ש'שישה מלאכים לבושי לבן יורדים מסולם ומברכים את הנער. היא סיפרה את החלום לבנה ואמרה: "דע לך שבורא עולם בירך אותך וכאשר תגדל תברך את עם ישראל". בעודו כבן שבע עשרה, חשקה נפשו לעלות לארץ. בנחישות ובמסירות עשה את הדרך בגפו, בהשאירו בגולה את משפחתו הענפה. עליתו הייתה רצופה בתלאות רבות. לאחר נישואיו, נהג לשבת בביה"כ רוב שעות היום. בשעה שתיים לפנות בוקר התחיל את סדר יומו. בשעה ארבע לפנות בוקר, הלך לביה"כ, שם נהג להדליק נרות שמן בחדר ההדלקה. לאחר מכן אמר פרקי תהילים בהשתפכות הלב. עם בוא הציבור לתפילת שחרית, מיהר להכין קפה ותה. את האנשים שקמו עכשיו קיבל במאור פנים, בלי לספר שהוא כבר בעיצומו של יום. אחר תפילת שחרית נסע באוטובוס למקום עבודתו בפתח תקווה, כאשר כל הדרך המשיך לקרוא "מעמדות". גם בעבודה הייתה מציאות הבורא לנגד עיניו. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. חילק את כל הונו לצדקה. הסתיר את מעשיו מעיני כל. קיבל על עצמו ייסורים למען הכלל. הרבה בצדקות ובמעשי חסד שהתגלו רק לאחר פטירתו. נפטר ב- כ"ד טבת ה'תשס"ט (2009). חי כ-78 שנים. ציונו בהרצליה. אביו: ר' ידידיה. אמו: מרת כיריה. אשתו: מרת דינה. ילדיו: ר' דוד, ר' משה, ר' מרדכי. מרבנותיו: ר' דוד סאסי. ספר אודותיו: חכם סאסי- הצדיק מהרצליה.

אחד מבניו של חכם סאסי עבד בחברה שפיתחה כרטיס תקשורת משוכלל, וחברת אריקסון משוודיה רכשה את המוצר. מנהלי החברה השוודית האיצו במנהלי החברה הישראלית לשגר אליהם מהנדס בכיר, כדי שיפתור בעיה מסויימת בכרטיס התקשורת. התפקיד הוטל על בנו של רבינו והוא הגיע לאביו ביום שישי כדי לקבל ברכת פרדה לקראת הטיסה. חכם סאסי ביקש ממנו לגשת לחדר ההדלקה ולקחת משם נייר כסף של הנרות שהודלקו לכבוד נשמות הצדיקים. למרות שהבן לא הבין לשם מה, בכל זאת עשה את רצון אביו והניח את נייר הכסף במזוודה. בהגיעו לשוודיה הצטרף לצוות של שישה מהנדסים שוודיים בכירים שניסו בדרכים שונות לפתור את בעיית הקרינה מהכרטיס. הם עבדו במעבדה במשך שלושה ימים- אך ללא תוצאות. קרינה גבוהה פרצה מהכרטיס, והשוודים התריעו שאם הבעיה לא תיפתר לשביעות רצונם- הם יבטלו את העסקה שנאמדה במיליוני דולרים. מנהלי החברה בישראל נלחצו מהאיום השוודי, והודיעו לבנו של רבינו שהם קוצבים לו ארכה של חצי יום בלבד למצוא בעצמו פתרון לבעיה. לאחר שהם מיצו את כל האפשרויות ההנדסיות, שהיו ברשותם. חייג הבן לאביו וסיפר לו

את כל השתלשלות המאורעות. "מה אעשה, הם נתנו לי רק שעות בודדות למצא פתרון?". חכם סאסי השיב: "בני, אתה לא בכיוון הנכון. קח את נייר הכסף של הנרות, הנח אותו בצדו השני של הכרטיס, תכסה את כל האזור והקרינה תעלים!". הבן, מהנדס בכיר בזכות עצמו, לא הבין כיצד נייר כסף של נרות יכול לפתור את בעיית הקרינה. ולכן שאל שוב את אביו מה לעשות. האב חזר בסבלנות על דבריו. הבן נטל את נייר הכסף והניחו על אחד מרכיבי הכרטיס והקרינה ירדה למינימום. צוות המהנדסים שעבדו עימו מחאו לו כפיים סוערות. הם התעניינו לדעת, מה עשה ועם מי שוחח בטלפון. השיב הבן: "דיברתי עם אבי מישראל". "מי הוא אביך, האם גם הוא מהנדס בכיר?". הבן חייך. "אבי הינו יהודי, שקורא תהלים ומתפלל לבורא העולם". המהנדסים הגויים לא יכלו להבין כיצד יהודי פשוט היושב בישראל פותר בעיה סבוכה בשוודיה.

אחת מבאי ביתו של רבינו נכנסה אליו, והרב אמר לה מיד 'מזל טוב'. האשה סברה לתומה, שהרב מברכה לרגל נישואי אחותה. חלף שבוע ימים ושוב כשנכנסה לחכם סאסי אמר לה 'מזל טוב'. היא אמרה 'תודה' ושאלה: "מניין יודע הרב על חתונת אחותי?". "ברכת המזל טוב מכוונת אלייך ולא לאחותך, אם ירצה ה' בקרוב תזכי לפרי בטן" השיב רבינו. כעבור שבוע ראתה האישה בחלומה שחכם סאסי אומר לה "בעוד תשעה ימים" וחוזר על כך שוב. החלום היה תמוה בעיניה אבל בחלוף תשעה ימים התבשרה בבשורה המשמחת שנפקדה בפרי בטן. במהלך חודשי העיבור הרבה הרב להתפלל להצלחתה, ובהיותה בחדש השמיני ילדה תאומות בריאות.

יהודי המשתתף בקביעות במפעל התהלים בלילות שישי, סיפר לרבינו, שאשתו מתלוננת על כאבי בטן חזקים ומבקשת את ברכתו של הצדיק. הושיט רבינו דף חלק ואמר: "תיכנס לחדר ההדלקה ותטבול את הנייר בקערת השמן, שהודלקה לכבוד נשמת רבינו הרמב"ם - הרופא הגדול. את הדף הטבול בשמן הקדוש תשמור בשקית. בביתך תיצוק עליו שמן נוסף, וזוגתך תמרח מהשמן על האיזור שכואב לה". היהודי עשה כהוראת רבינו, ומיד פסקו הכאבים כלא היו. (הסיפורים מעובדים מתוך הספר - חכם סאסי הצדיק מהרצליה)

כ"ה טבת

הגאון הרב שלמה מאזוז זצ"ל

יום ההילולא כ"ה טבת

הגאון הרב שלמה מאזוז זצ"ל - נולד ב-י"ח תמוז ה'תרס"ח (1908) באי ג'רבה. מטל ילדותו שקד הרבה על התורה וירד לעומקה מתוך צער ודחוק גדול, שכן אביו ירד מנכסיו. כשהיה כבן 12 שנים היה נושא ונותן בחילופי מכתבים עם גדולי הדור. בשנת ה'תר"צ (1930) כשהיה כבן עשרים ושתיים שנה נסע לתוניס עיר הבירה. בשנת ה'תש"י (1950) נפטר הגאון הרב כלפון משה הכהן. רבינו חזר לאי ג'רבה ולאחר שהפצירו בו גדולי הקהילה הוא הסכים להתמנות במקומו. לאחר מכן התחרט ורק אחר שטרחו גדולי הדור הסכים להתמנות לרב הראשי. נחשב בין גדולי הדור בעיון הש"ס ובבקיאות. פוסק מובהק ודיין מצוין. אשתו הראשונה נפטרה לאחר מחלה והשאירה לו בן כבן עשר. לאחר מכן נשאר גלמוד חמש שנים מחוסר אמצעים כספיים להקים בית שני. בנוסף חלה בסכרת וחולשת הלב.

בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ והתגורר בנתיבות. בשנה הראשונה גר עם משפחתו בפחונים, שהיו בשטח פתוח. הם חיו ללא מים או חשמל וללא שירותי סניטציה בסיסיים. לאחר כשנה עברו לדירת קבע. הסוכנות דאגה לו למשרה של 'רב העיר נתיבות', אך רבינו ויתר על התפקיד והעדיף להתפרנס מיגיע כפיו כבעל חנות לדברי סדקית. עם זאת זכה לכבוד והערכה מתושבי המקום. עזר לרבנים להשיב על שאלות שנשאלו. רבינו הניח ספרי קודש רבים בחנותו ולמד בהם בזמן שישב בחנות. ענוותן מופלא. ברח מן הכבוד והשררה. אהב את הבריות. דיבר עם כל אחד בגובה העיניים - גדול וקטן. שימח את הבריות. ותן בממונו וגם בכבודו. לא שמר טינה למי שפגע בו. יסורים רבים סבל עד יומו האחרון. נפטר ב-כ"ה טבת ה'תשמ"ב (1982). ציונו בנתיבות. חי כ-74 שנים. הוקם על שמו בית-הכנסת 'אהלי שם' בנתיבות. **אביו:** חכם ר' מנחם. **אימו:** מרת מינה. **נשותיו:** מרת שלביה (בת ר' ציון סופר - זיווג ראשון), מרת רבקה מעיתקה (זיווג שני). **מרבתי:** הגאון ר' מקיקץ שאול השלי (רבו המובהק). **מתלמידיו:** הגאון ר' אלטר מאזוז. **ילדיו:** 9 ילדים. **ביניהם:** ר' יחזקאל (רב בנתיבות - בן יחיד מאישתו הראשונה), ר' מני, ר' אשר, מרת ימימה, מרת שולה בן-צבי, מרת חנה אוזן. **מספריו:** כרם שלמה - הלכות ריבית • שואל ומשיב - שו"ת בארבעת חלקי שו"ע • כיסא שלמה - שו"ת וחדושי שו"ע • מדרש שלמה - חידושי תנ"ך, דרושים ודינים חשק שלמה - חידושים בתלמוד • מקבציאל - ירחון תורני רבני, הכולל חידושים בש"ס ובהלכה.

סיפר בנו ר' אשר: פעם הייתי נוכח, בעת שאישה אחת הביאה לו טלית קטן של בנה בשביל בית ספר ואמרה לו: "תרכיב לי בו ציצית". רבינו ענה: "איני רגיל להרכיב!". והיא ענתה לו בחוצפה: "אם כן, במה אתה רבי?" ורבינו בענוותנותו לא ענה לה כלום. אבל אני עניתי לה. וכיצד נענשה אותה אישה ומשפחתה מהשמיים אחר כך, איני רוצה לספר.

עוד סיפר בנו ר' אשר על בקיאותו המופלאה: "עשרות פעמים ואולי מאות כשאני מתקתק במכונת כתיבה כתבי יד של הרבנים זצ"ל ונתקל בדבר שלא הבנתי אותו, הייתי הולך אליו ומיד מפרק אותו כלאחר יד, אם להוסיף מילה או להחליף הלשון או להסביר את הדברים. פעם כשהייתי מעתיק ספר 'מאמר מרדכי' ח"ב והכתב יד נאכל ממנו חלק, וסוף הדברים היה ועי' ולא יותר, הראיתי לו זאת, והוא מיד ענה לי: "תכתוב - 'מהרש"א בפסחים דף מ"א'".

כשהיה צעיר לימים, היה מדבר בלשון צחה ושפה ברורה, וקרה לו כשהיה קם סליחות עם אביו ז"ל בבית כנסת רבי מנחם חורי זצ"ל, והוא עדיין קטן אחרי שתקעו בשופר לקח הוא השופר ותקע כהלכה, הציבור נתנו עיניהם בו: "איך עדיין בגיל קטן ויודע לתקוע?" כשחזר לבית לא הרגיש טוב ומיד לא היה יכול לדבר כלום ורק אחרי כמה ימים התחיל לדבר בערלות שפתיים.

רבינו היה מעין אנציקלופדיה מהלכת, היה יודע כמעט כל ספרי הראשונים והאחרונים בני ספרד ואשכנז מי המחבר שלהם ועל מה אדניהם הוטבעו, דבר פלא. אפילו חוברות קטנים וספרים קטנים הבודדים, שיש בהם חידושי תנ"ך וכיוצא, היה מכיר אותם טוב ואומר לך, איך הם ובמה מדברים. (הסיפורים מתוך 'כרם שלמה')

סיפר אברך, שעשה תוספת לדירתו ולא ביקש אישור תוספת בניה מהמועצה. לאחר תקופה רצה למכור את הדירה ופרסם אותה למכירה. ההתעניינות היתה גדולה. אולם בכל פעם שקונה פוטנציאלי, שבא לראות את הבית והתלהב מהדירה, כשראה את תוספת הבניה שאל: "האם יש לך אישור תוספת בניה

מהמועצה". כשנענה בשלילה הוא נשאל: "אם כן, כיצד תמכור את הדירה? הרי במקרה של תוספת בניה צריך אישור מכירה מהמועצה?". הקונה לא רצה להסתבך עם רשויות החוק ופחד לקנות את הדירה ויצא מהמקום. מאחר והמקרה חזר על עצמו כמה וכמה פעמים והוא היה בקי בדבר, ערך הוא בירור בנושא והסתבר, שאכן כך קובע החוק. אם הוא רוצה למכור את הדירה, עליו להביא אישור מהמועצה. אלא אם כן ימצא קונה, שמוכן לרכוש את הדירה ולהסתכן, שעלול הוא בעתיד לעמוד למשפט בגין הרחבת הדירה שלא כחוק. בצר לו פנה למועצה וביקש אישור בדיעבד לתוספת החדר שבנה ואישור למכירת הדירה. במקביל הוא התייעץ עם עו"ד ששמע את הסיפור ואמר לו: "חבל לך על הזמן. לא תקבל אישור מהמועצה, עד שתהרוס את החדר שהוספת. היה עליך לחשוב לפני שעשית". הוא לא הסתפק בתשובה זו ופנה לשמאי, שהעריך את שווי הדירה. "לבטח השמאי מכיר את העניין מקרוב, סביר להניח, שהוא מתבקש להגיע לבתים, בהם נעשתה בניה לא חוקית", חשב לעצמו. לצערו הרב, תשובת השמאי זהה לדברי עורך הדין. האברך לא ידע מה לעשות. בצר לו הוא פנה לבית העלמין להתפלל על קברי הצדיקים בנתיבות. והנה משכו ליבו לקברו של רבינו, על אף שלא הכיר צדיק זה מעולם. כאשר הוא התקרב לציון, ראה, כי על המצבה מופיע תאריך פטירתו של הצדיק. לתדהמתו הרבה היה זה בדיוק אותו היום! הוא התפלל וביקש מהצדיק, שיעזור לו ויבקש מאת בורא עולם שיצליח במכירת הדירה ושהמועצה תאשר את הבניה הבלתי חוקית בדיעבד. למחרת האישור המיוחל הגיע באופן פלא.

הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל

יום ההילולא כ"ה טבת

הגאון רבי יששכר מאיר זצ"ל: נולד בעיר המבורג שבגרמניה בשנת ה'תרפ"ז (1927). עלה לארץ בגיל אחת-עשרה. בגיל ארבע-עשרה למד בישיבת לומז'ה שבפתח-תקווה משם עבר לישיבת פונבז' (היה משבעה תלמידיה הראשונים ולמד שם כשמונה שנים). נחשב לעילוי. נשלח בצעירותו ע"י הרב יוסף שלמה כהנמן לחזק את היהודים בארצות ניכר. בשנת ה'תשי"א (1950) התמנה למגיד שיעור בישיבת מונטרי שבשוויץ. לאחר מכן שהה חודשים ארוכים בקזבלנקה שבמרוקו והקים ישיבה גבוהה וסמינר חרדי לבנות. בהמשך עבר לעיר טנג'יר שבמרוקו ולאחר מכן חזר לישראל. בשנות החמישים כיהן כר"מ בישיבת 'בני עקיבא' בכפר הרואה ולאחר מכן ייסד את 'ישיבת הנגב' בנתיבות בה את תכלית ייעודו החינוכי. תשע שנים תמימות למדו האברכים בצריך עד שה' הרחיב את גבולו. שימש כראש-הישיבה עד לפטירתו. דאג גם להקמת תלמוד תורה לבנים וסמינר לבנות. הקים ישיבות נוספות בשדרות ובמושב זרועה. עמוד התווך בעיר נתיבות במשך יובל שנים. כל ימיו סבל יסורים קשים ומרים, בהיותו סובל מאד מסוכרת נעורים. בצעירותו, היה יושב במשך עשרות שעות לימוד בתורה ונרדם על הסטנדר כשהוא אוכל חבילת עוגיות וממשיך בלימודו. כשרופאיו הסבירו לו על הסכנה באי אכילה בריאה, החל להקפיד על בריאותו. אולם זה היה מאוחר מדי. הרב לא זכה לילדים. למרות מה שעבר עליו לא הכניעו את רוחו. יגע בתורה ובעבודת ה' בחוודה ושלמות. העמיד תלמידים במסירות נפש במשך עשרות שנים. הרביץ תורה לאלפים. כל תלמיד ותלמיד טרח להדריך אותו במהלך החיים ביחס הנכון לאשה ולילדים ובשאר ענייני החיים. קיבל את התואר 'יקיר העיר' נתיבות על פועלו. נפטר בליל שבת-קודש וארא, כ"ה בטבת ה'תשע"א (2010). חי כ-83 שנים. ציונו בבית-החיים בנתיבות. אביו: הגאון ר' יעקב. מרבתי: הגאונים ר' יוסף שלמה כהנמן, ר' אליהו אליעזר דסלר, ר' אלעזר מנחם מן שך. מתלמידי: הגאונים ר' יעקב הורוביץ, ר' יעקב פרידמן. מספריו: שכר שכיר.

סיפר ר' משה אליהו, תושב נתיבות: "לפני כשבע שנים ביקשתי לעקור דירה לעיר אחרת. מאחר והמהלך אינו פשוט רציתי להתייעץ עם אחד הרבנים ולקבל ממנו ברכה. לצערי, הרב היה עסוק ולא יכול היה לקבל אותי באותו זמן. רציתי לפנות לרבנים אחרים, אולם נכונה לי אכזבה, גם הם היו עסוקים. התהלכתי מתוסכל. ראה אותי אחד מהסובבים וסיפר שיש עוד צדיק, שעדיין לא פניתי אליו, הלו הוא רבינו ומורנו, ר' יששכר מאיר. היגעתי לביתו הצנוע של הצדיק. לפתע פנה אליי הרב ואמר: 'יש לך כוחות עצומים ואני צריך אותך כאן. אתה לא עוזב את נתיבות! אתה עומד לעבור אירוע שישנה את כל חיך' ואף ביקשני ללמוד עימו בחברותא. לא הבנתי, על מה הרב מדבר. אולם, להצעתו הסכמתי בחיוב. לא חלף שבוע אחד, ולצערי, עברתי תאונת דרכים קשה. הוגדרתי כמת קליני. את אותו אור גדול שסיפרו אלו שחוו מוות קליני, חוויתי אף אני. הגעתי למעין אולם המשמש לבית-דין של מעלה. במקום היו שלושה אנשים, שהתייעצו ביניהם מה לעשות עימדי. לפתע ראיתי את ראש-הישיבה, הגאון ר' יששכר מאיר פונה לשלושת האנשים ואומר: 'אני צריך את משה אליהו לידי!' ופניו זרחו באור יקרות".

הגאון הרב יהושע מאמאן זצ"ל

יום ההילולא כ"ה טבת

הגאון הרב יהושע מאמאן זצ"ל המכונה הימ"ן- נולד ב-י"א טבת ה'תרע"ח (1917) בסופרו שבמרוקו. בן לשושלת רבנים מצאצאי הרמב"ם. עוד בשחר ילדותו ניכר כי נועד לגדולות. בגיל 14 הבחין אביו כי עולה בגדולתו על חבריו והוא החל ללמוד בישיבת הרבנים (ישיבה שכל הרבנים במרוקו למדו שם, ואביו היה ראש הישיבה). בהיותו כבן 28 שנים בלבד בשנת ה'תש"ו (1946) קיבל את תעודת ההסמכה שלו לדיינות מבית הדין הגדול ברבאט, והחל לכהן כרב ודיין בעיר סאפי והיה לדיין הצעיר ביותר במרוקו. בשנה זו שימש גם כדיין וסגן אב בית הדין של רבאט עד שנת ה'תשכ"ג (1963), אז החל לשמש כאב"ד ורב העיר מרקש. על אף שהוצע לו להיות הרב הראשי של מרוקו עלה לארץ בשנת ה'תשכ"ז (1966). בתחילה קבע את מושבו בישיבת 'פורת יוסף'. בשנת ה'תשכ"ח (1967) החל לשמש כרב העיר הספרדי וחבר לשכת הרבנות בנהריה. בשנת ה'תשל"ח (1977) עבר לשמש כדיין, ובהמשך שימש כאב"ד הרבני האזורי בעיר באר שבע עד שנת ה'תשמ"ח (1988). לאחר מכן התמנה לדיין חבר בבית הדין הרבני הגדול לערעורים, תפקיד בו כיהן עד שנת ה'תשס"ט (2008). הוא חזר להתגורר בירושלים בשכונת מקור ברוך, ובמקביל לתפקידו שימש כראש כולל לפנסיונרים בשכונתו ומחנה יהודה. רבים השיב מעוון. תפילותיו היו לשם דבר. בערוב ימיו כונה "זקן רבני יהדות מרוקו". גאון בנגלה ובנסתר. בערוב ימיו סיים את ספר הזוהר בפעם המאה! בעל יראת שמים מופלאה. תמך בסתר בעשרות משפחות יתומים ואלמנות. פיזר צדקה. נפטר ביום שבת קודש, כ"ו טבת ה'תשע"ח (2018). חי כ-100 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. **סבא (מצד אביו):** ר' רחמים יוסף (ראש ישיבת 'תחכמוני' בצפרו ומח"ס 'חירג"א דיומא'). **אביו:** ר' רפאל עמרם (כונה בפי כל 'המלאך' ושימש כראש ישיבה). **אימו:** מרת אסטריליא. **אשתו:** מרת חנה מרים. **מרבתינו:** ר' דוד עטר. **ילדיו הגאונים:** ר' רפאל עמרם, ר' אברהם מיכאל (רב שכונה ד' בבאר שבע וראש ישיבת 'תורה אור'). **חברותא:** הגאון ר' שלמה משה עמאר (הראשון לציון ורבה של ירושלים). **מספריו:** •עמק יהושע- שו"ת על ש"ע (7 כרכים) •שתי ידות יד חרוצים- דרושים וחידושי תנ"ך •שער יהושע- מושגים בהלכה ובאגדה •ויוגד ליהושע- על הגדה של פסח •ניצוצי אור- חידושים ופולפולים וביאורים •מצפה יהושע- דרשות ומאמרים. כשנשאל רבינו מדוע עלה לארץ למרות שהוצע

לו להיות הרב הראשי של מרוקו סיפר כי אימו כבר הייתה בישראל וחלתה והוא עזב הכול כדי לבוא לטפל בה. בנו של רבינו מרחיב ומדגיש: "במרוקו – הדיינים היו כמו מלכים, הייתה לו מלכות, ובכל זאת עזב אבא מאחוריו את כל הקריירה המפוארת, ויתר על הכבוד במרוקו, והגיע לארץ שבה איש לא הכיר אותו מלבד כמה עולים ממרוקו, לטובת הטיפול באימו ע"ה כאן בארץ, זוהי מסירות נפש של ממש למצוות כיבוד אם. אמא שלו הייתה גרה אצלו בבית במרוקו, אחד האחים החליט לעלות ארצה והיא החליטה לעלות איתו ארצה, אבל לא היה לה טוב בארץ. ואיך ידע הרב שלא טוב לה? היא באה אליו בחלום, כאשר היא הייתה בישראל והוא במרוקו. למחרת שהגענו לישראל, הלך להביא את אמא אליו לבית שלו, והייתה אצלנו עד יום פטירתה".

סיפר נכדו, הדיין הגאון הרב יהודה יאיר בן מנחם שליט"א שתקופה קצרה אחרי פטירתה של אשת חבר הרבנית הצדקת חנה מרים ע"ה חש רבינו חולשה רבה והובהל לבדיקות בבית הרפואה, והרופאים בדקו ונתרו המומים, אדם נשוא פנים, מעל גיל תשעים ובמערכת הלב שלו היו חמישה מקומות שהיו זקוקים לטיפול דחוף, גדולי הרופאים המומחים שהקיפו את מיטתו אמרו שברור שהסתיו האלו המצויות בעורקיו נמצאות שם מזה תקופה ארוכה ושאינן להם כל ספק שהסבא הרב זצ"ל חי בנס. כששמע זאת רבינו, הוא לא הופתע כלל ואמר שהתורה היא שמעניקה את החיים.

בכל עת, כאשר היו הקבצנים אוספים כסף בבית הכנסת או שהיו נכנסים למעונו, מיד היה רבינו תורם בעין יפה. כשתחילה אומר "לשם יחוד". לעיתים, כאשר גבאי צדקה היה נכנס אל בית-הכנסת, היה קם אליו רבינו בשמחה ואומר לו: "חיכינו לכבודו, כבודו מזכה אותנו כל הזמן לתת צדקה".

במשך שנים נהג להחזיק בסתר עשרות משפחות יתומים ואלמנות. כאשר כל הוצאות הבית של היתומים היו עליו, והכל בסתר משום שלא סבל פרסום. כל עלון לצדקה שחולק בשטיבלאך, היה מקפלו ולוקחו לביתו, שם היה כותב להם סכום הגון, ושולחו אליהם בדואר. כמה פעמים ראיתי את רבינו, עומד ליד תיבת המכתבים ברחוב רש"י, בידו היו עשרות מעטפות צדקה, והוא משלשלם בכבודו ובעצמו לתוך התיבה...

מרוב שקיעות בתורה, פעמים רבות רבינו לא זכר אם אכל או לא. מספרים, שהרבנית ע"ה הביאה לו ביום מן הימים את האוכל בקופסת פלסטיק, ויצאה לסידורים. רבינו שהיה שקוע בלימוד, הניח על האש את הקופסה עד שנשרפה כולה... מקורביו מספרים, שהיו שומעים את רבינו מצטט גמרא והלכות בתוך השינה!

סיפר בנו, ר' אברהם: "בצעירותי למדתי בישיבת 'הרמב"ם בית יוסף' בתל-אביב. ראש הישיבה היה הגאון ר' אברהם חופיטא שלא הכיר את אבא. מעת לעת הגיע אבא לבקר אותי והיה יושב במערב, בין פשוטי העם. כאשר הדפיס את ספרו, ביקש ממני להביא אותו מתנה לראש הישיבה, ואכן כך עשיתי. ראש הישיבה עיין כעשרים דקות בספר. לפתע קם וזעק בקול רם: "מדוע לא אמרת לי כי אביך גאון עצום?!". ומאז בכל פעם שאבא הגיע לישיבה, היה מושיבו לידו בחיבה.

סיפר בנו הרב אברהם: באחד הימים הגעתי בבוקר לאבי והוא סיפר לי כי בלילה לא נרדם, ולכן ניצל את הזמן ולמד בזוהר הקדוש והספיק מאה ואחד דפים! ובאומרו זאת, החל לשיר בהתרגשות: "תורה! תורה! תורה! בתנועות ידיים.

המקובל הרב משה תורג'מן זצ"ל המכונה בבא סי בן יוסף

יום ההילולא כ"ז טבת

המקובל הרב משה תורג'מן זצ"ל המכונה בבא סי בן יוסף – בטרם נולד רבינו הורווי שכלו בן בערב יוה"כ. לאחר ההלוויה ניגש חכם בבא חזן ואמר להורווי שעליהם לצאת מהאבלות (שכן הרגל מבטל שבעה ויוה"כ בכללם) ובעז"ה יזכו לבן שיאיר את עם ישראל בחוכמתו ובמעשיו, ואכן שנה לאחר מכן זכו ברבינו, שנולד בתאפילאלת ומעת החל לדבר הרגילוהו רק בדברים שבקדושה. בהיותו בן שש שנים, שלחו אותו ללמוד בבית-המדרש, ומאז ועד יומו האחרון שמר על עינו. היה מתנהג בקדושה יתרה ובמדרגות רמות, שאינן מצויות אפילו בקרב נקיי הדעת. מעולם לא הביט בפני אישה ואפילו אישתו. החמיר על עצמו בחומרות וסייגים. לא אכל בשר בשל חומרות השחיטה שקיבל עליו. ה'בבא סאלי' תיאר את רבו כ- 'איש אלוקים קדוש הוא' (אביר יעקב). משנת ה'תרס"ט (1909) ועד סופה של שנת ה'תרע"ד (1914), הסתגר רבינו עם המקובלים הצדיקים ר' דוד עטרת ראשנו וחמיו ר' אליהו הכהן בעליית גג ביתו, שם התבודדו, עשו תעניות וסיגופים ולמדו יומם ולילה תורה, וגם עסקו בתורת הנסתר ואף מקובל שזכו לגילוי אליהו בכל יום. כיהן כראש ישיבת תאפילאלת (במרוקו) מיסודו של מרן 'אביר יעקב' אביחצירא זצ"ל וכן כאב"ד. ענוותן מופלא ושפל ברכ. ידע את יום פטירתו. נפטר ב-כ"ז טבת ה'תרצ"ז (1936) שנה בה צדיקים רבים מסרו את נשמתם, לפני תחילת השואה כדי להקטין את גזרת השמד). אביו: ר' יוסף. אמו: מרת עזיזה (עליזה) אשתו: מרת חנה לבית ליחאני. מרבנותיו: המקובל ר' מסעוד אביחצירא (בנו בכורו של רבי יעקב אביחצירא זצ"ל ואביהם של ה'בבא סאלי' ו'הבבא חאקי'). חברותא: ר' דוד אביחצירא הי"ד, ר' אליהו הכהן. מתלמידיו הרבנים הגאונים המקובלים: ר' ישראל אביחצירא (ה'בבא סאלי'), ר' מכלוף אביחצירא (ראב"ד מרקש. מח"ס 'קהילות יעקב', 'יפה שעה', 'מכל יופי'), ר' מאיר אביחצירא (ה'בבא מאיר'), ר' יצחק אביחצירא (ה'בבא חקי'), ר' שלום אביחצירא (רב באלג'יר ובצרפת), ר' מסעוד הכהן (מחבר שו"ת 'פרחי כהונה'), ר' יעקב בן חמו (לימים חברותא של ר' שלום משאש זצ"ל), ר' מכלוף שטרית ועוד רבים. ילדיו: מרת מסעודה, מרת עזיזה, מרת אסתר, מרת רוחמה. מספרינו: כתב חידושים על דרך הפרד"ס שנמסרו עם פטירתו ל'בבא סאלי' אשר אמר כי כתבי היד נמצאים בארץ וצריך לחפשם עד אשר ימצאו.

מרן ה'בבא סאלי' זיע"א סיפר עובדה, שהתרחשה בבית המדרש בתאפילאלת, מרן ה'בבא סי' זיע"א נהג לדרוש מדי יום בין מנחה לערבית בפני תלמידי הישיבה ובעלי הבתים. בכל יום, לאחר תפילת מנחה, היו תלמידי יוצאים מבית המדרש ונשות המקום הצדקניות שהתאוו לשמוע דברי תורה היו מתכנסות, והיה דורש לפנין דברי מוסר כחצי שעה. באחד הימים נקלע לתאפילאלת שליח כולל 'בית אל' הגאון רבי דוד נגרין זצ"ל. בראותו את המחזה שאל את רבינו בפליאה: "רבי משה, בגודל חסידותך וקדושתך דורש אתה לפני נשים!?!". התחלחל רבי משה וקרא: "נשים!?! מימי לא דרשתי לפני נשים!". תמה רבי דוד ואמר: "הכיצד, הן בכל יום לאחר מנחה דורש אתה לפני נשות המקום!" ורבי משה בשלו: "לא, בפני תלמידי הישיבה אני דורש".

הרב שמשון רפאל הירש זצ"ל

יום ההילולא כ"ז טבת

הרב שמשון רפאל הירש זצ"ל - נולד בהמבורג ב- כ"ד בסיוון ה'תקס"ח (1808). (אביו שינה את שם משפחתו מ'שפירא' ל'הירש' ע"ש סבו 'צבי הירש'). רבינו נהג להצמיד לשמו את שם אביו. בגיל עשרים נסע הירש אל ישיבתו של רבי יעקב עטלינגר, ולאחר שנתיים וחצי בלבד של לימודים קיבל ממנו היתר הוראה. בשנת ה'תק"צ (1830) עזב ר' נתן אדלר (רבו של ה"חתם סופר") את משרתו כרב באולדנבורג (הגרמנית) ועבר להנובר. הוא הציע למנות את רבינו כממלא מקומו וכך היה (באותה תקופה היה רבינו כבן 22 שנים בלבד!). שנה לאחר מכן התחתן, וישב שם 11 שנים. בתקופה זו אשתו סייעה לו לייסד בית ספר דתי לנערות ואף אספה כספים להחזקתו, עודדה אותו להמשיך את מאבקו ברפורמים ופעמים רבות נהגה לומר לו כי סופו של האמת לנצח. בשנת ה'תר"א (1841) נקרא לכהן כרב הראשי למחוזות אוריך ואוסנבריק במדינת הנובר. הוא קיבל את ההצעה וקבע את משכנו בעיר עמדת. בשנת ה'תר"ו (1846) עבר לניקלשבורג ושימש כרב המדינה במורביה. בניקלשבורג התנהלו מאבקים קשים בין האדוקים לרפורמים. הרב פעל לחיזוק ענייני הדת ולימוד התורה, ייסד חדרים וישיבה גדולה אליה נהרו מאות תלמידים. בשנת ה'תרי"א (1851) עבר לכהן בקהילת החרדים בפרנקפורט דמיין, שמנתה אז כמאה איש בלבד. הוא עשה זאת משום שרצה להציל את שארית היהדות מפני התפשטות הרפורמים. ואכן, זכה לבצר את חומות הדת, ולהחזיר בתשובה שלמה יהודים רבים, שעמדו על סף התבוללות. הקים קהילה חרדית למופת בפרנקפורט. התפרסם בקהילות היהודים בכל אירופה ואף בין הגויים בערי כהונתו בטוב ליבו, נדיבותו, מידת יושרו, חוכמתו וכישרונותיו הנעלים. בערוב ימיו פעל למען איחוד עולמי בין החרדים, שהיווה בסיס לאגודת ישראל. נפטר ב- כ"ז בטבת ה'תרמ"ט (1888). חי כ- 81 שנים. ציונו בפרנקפורט דמיין. **סבו:** ר' מנחם מנדל פרנקפורט (מתלמידי ר' יונתן אייבשיץ, וראב"ד באלטונה הסמוכה להמבורג). **אביו:** ר' רפאל. **אשתו:** מרת הנה (בת ר' מרדכי יידל סגל). **בניו:** ר' יצחק, ר' מנחם מענדל. **בתו:** שרה (נישאה לר' שלמה זלמן ברואיר). **מרבתי:** סבו, ר' מנחם מנדל פרנקפורט, ר' נתן עלינגר, ר' יצחק ברנייס (רבה של המבורג), ר' יעקב עטלינגר (רבו המובהק, בעל ה"ערוך לנר", ורבה של מנהיים). **מתלמידי:** ר' יעקב רוזנהיים. **מחיבוריו:** **אגרות צפון** - חורב - על עניני חינוך וטעמי המצוות - שו"ת שמש מרפא - רש"ר הירש על התורה - המצוות כסמלים - נפתולי נפתלי - כנגד טענות הרפורמים - פירוש לספר תהילים - יסודות החינוך - שיחות פדגוגיות - ירחון "ישורון".

באולדבורג נשא את אשתו מרת חנה שהייתה מעיר קטנה בצפון גרמניה. אביה היה בנקאי עשיר ובעל מידות תרומיות, שבתו ירשה אותם. היא הייתה רחמנית מאד והצטיינה ביראת שמים, ולכן כינו אותה "הרבנית", עוד בהיותה נערה רכה בשנים. היא הצטיינה גם בידיעות רבות בתנ"ך וגם בספרות גרמנים (דבר שהיה נחוץ באותה עת כדי להשפיע על המשכילים, להוכיח, שאין היהדות מסתגרת מן העולם). רבינו קיבל מחמיו נדוניה גדולה והשקיע אותה בבנק בברונשווייג, אך כיוון שראה שיהודים אינם זהירים בדיני ריבית, הוציא את כל כספו מהבנק, וחילקו לעניים, כי לא רצה ליהנות ממנו ולא הותיר ממנו מאומה! (ר' יואל שוורץ בחוברת על תולדותיו)

כשנפטרה אחת מבנותיו ל"ע, שמרה אשתו את שמלתה, כדי שהיא תקבר יחד עמה. כשראה זאת רבינו הוא העיר לאשתו: "הרי אפשר לתיתה לענייה!", ואכן, היא מסרה אותה לצדקה בלא היסוס.

רבינו היה דואג גם לדברים הארציים של בני עדתו. לא רק שהיה מתעניין בכל פרט של תלמידי בית הספר שהקים, אלא היה דואג לצרכי בני עדתו. בהיותו רב בעיר עמדתן הקים גמ"ח, שהיה ראשון מסוגו בגרמניה, והעניינים שלו ממונו, הצדיקו את האמון, שניתן להם ועשו כל מאמץ לשלם בזמן, עד שלא אירע שהוצרכו למחוק חובות, שלא שולמו. הוא חיזק את התלמוד תורה לבנים שהיה קיים, והוסיף כיתות גם בשביל הבנות. אשתו הייתה הולכת ואוספת את הבנות להביאם ללמוד שם. בית הספר החזיק מעמד עוד שנים רבות, אחר שרבינו עבר לכהן במקומות אחרים.

בכל שלושה חודשים רגיל היה הרב לקבל משכורת. את המשכורת קיבל בעד שלושת החודשים הבאים. כידוע רבינו נזהר עד מאוד מפני חשש אבק גזל, ולכן לפני פטירתו ביקש בצוואתו כי יחזירו לקהל את העודף שבין יום פטירתו לבין שלושת החודשים. אבל מה גדלה הפתעתם של יהודי פרגנקפורט שרבים, הרב, נפטר בדיוק ביום גמר שלושת החודשים וכך לא נותר חייב מאומה.

כאשר חדל רבינו מלכהן בעיר רבתי עם "פרנקפורט" ועבר לכהן בעיירה קטנה, נשאל על ידי הציבור, מה ראה לכהן בעיירה קטנה זו ולעזוב את העיר הגדולה? השיב: "שם יש לי בעלי בתים, שלא אמצא במקום אחר!". כשהתבקש להסביר את דבריו, נתן דוגמה על אחד מבעלי הבתים שלו, שציווה לחמם את המים, שירחצו אותו לאחר פטירתו מדפי הקבלות שנתן לצדקה - ואכן הספיקו הניירות לחמם דוד שלם!

התלהבותו לכל דבר שבקדושה בלטה בעת נאומיו שהיו חוצבי אש, אדם שהיה רחוק מתורה וגם מהבנת השפה, ראה אותו נואם מתוך התלהבות של קדושה והוא תיאר זאת כך, שבראותו את הצדיק נואם, חש, שכך עמדו הנביאים ודיברו.

כ"ח טבת

הרב אברהם ענתבי זצ"ל

יום ההילולא כ"ח טבת

הרב אברהם ענתבי זצ"ל - נולד בשנת ה'תקכ"ה (1765) בחאלב שבסוריה. מנעוריו ניכר בו כי נוצר לגדולות. כל חכמי דורו השתאו לחריפותו ולבקיאותו העצומה. בשנת ה'תקע"ד (1814) פרצה מגיפה והרב הראשי של חאלב ואב"ד, חכם אליהו שמאע הלוי נפטר ורבינו התמנה במקומו כרבה הראשי של חאלב שבסוריה במשך 40 שנים! אב"ד, דיין, מקובל, פייטן. בני עירו כינו אותו בתואר הכבוד: 'ראש על אר"ץ רבה'. באותה המגפה נפטרו גם אחיו, ר' יהודה ואשתו ולכן רבינו גידל בביתו את אחיינו כבנו (ר' יהודה שבתאי רפאל) שהתייתם בגיל צעיר משני הוריו. ענוותן, גאון בנגלה ובנסתר, בעל רוח-הקודש, מלומד בניסים, לא חת מפני איש, האיר פניו לכל אדם, ולא חס על כבודו ועזר ככל יכולתו. על ערש דוי קרא את ה'איזרא' וביקש מבנו, חכם יצחק לומר קדיש. בנו רמז כי חסר עשירי למניין. רבינו אמר כי רואה את רב המנונא סבא שמשלים את המניין. כעבר שעה קלה נפטר ב-כ"ח בטבת בשנת ה'תרי"ח (1858). נקבר במערת הצדיקים הסמוכה לבית הכנסת ונכנסים לה מחצר בית דיין, ליד ר' יעקב דוויק זצ"ל. חי כ-93 שנים. אביו: הגאון ר' יצחק (מראשי החכמים והרבנים שבדורו). סבו: ר' שבת. בנו: חכם ר' יצחק. חתנו: חכם ר' דוד עזרא סתהון. מרבנותיו: הגאונים אביו, ר' יצחק ור' רפאל שלמה לניאדו. מספריו: יושב אהלים - דרושים על התורה - פני הבית - על הרשב"א, על בית-יוסף חושן משפט - מר

ואהלות-שו"ת • אהל ישרים • חכמה ומוסר • פני אהל מועד - דרושים ומוסר לשבתות השנה • חוקי הנשים
על אבן העזר • פיוטים - אם חכם לבך בני, צח ופשוט, אור צח ומצוחצח.

כדי להבין את גדלותו של הרב, ניתן ללמוד מהסיפור, שהובא בהקדמתו בספר 'חכמה ומוסר': גדול בתורה ובחכמה היה רבינו, נשיא וראש על אר"ץ רבה היא ארם צובא. על אף גדלותו ומעמדו כראש הרבנים, היה הולך בעצמו לשוק לקנות מצרכי שבת וחג. בערב חג השבועות הלך הרב לשוק כמנהגו, והבחין בחברת אנשים ריקים ופוחזים הממלאים את פיהם בדברי נבלה. הזדעזע הרב, ופנה לעבר מנהיג החבורה, בריון עז פנים ורע מעללים בשם אבו-שחוד מאשטא, ונוף בו קשות: "הלא תבוש ותכלם! איך יכול איש יהודי לנבל את פיו וללכלך את נשמתו!". הבריון נבוך ונאלם דום, והרב המשיך בדרכו. התחילו בני החבורה ללעוג למנהיגם. "אבו-שחוד הגדול, שאימתו מוטלת על הכול, חסר אונים כנגד הרב! גערה אחת מפי הרב הישיש, משתיקה את אבו-שחוד ומותירה אותו ללא מלים!". פגעו ההקנטות באבו-שחוד, פגעו בגאוותו ויהירותו, ופגעו במנהיגותו הלא מעורערת. והוא החליט לעשות מעשה אשר לא יעשה: לפגוע ברב הנערץ, ולהוכיח בכך, שאינו ירא מפני איש. ולא לפגוע סתם, אלא לרצוח את הרב נפש! הלך הבריון וארב לרב בדרך הליכתו לבית המדרש, וכאשר הרב עבר בסמוך, הגיח אבו שחוד ממחבואו להניף את פגיונו. באותו רגע שהפגיון הונף באוויר, יבשה ידו ונותרה מורמת באוויר, ואצבעותיה סגורות סביב הסכין, כאלו הייתה נציב אבן. ניסה להוריד את ידו, להזיזה, לפתוח את אצבעותיו, ולשווא. כאבים עזים חש האיש בידו ואף התפתל מייסוריו. אולם הרב המשיך בדרכו לבית המדרש. למתנקש לא הייתה ברירה. הוא צעד ברחובות העיר כשידו מונפת ואוחזת בפגיון, כשהוא סובל מכאבים, וכך התייצב בפתח בית המדרש, כשהוא מבקש בהכנעה רשות להיכנס. בבואו לפני הרב, התנפל לרגליו ובכה בדמעות שלישי, שהרב ימחל על חטאו ויסלח לזממו הרע, וירפא את ידו כבראשונה. נתן בו הרב את עניו ושאל: "וכי מה חשבת שנשמתי מסורה בידך?!". במקום תשובה, לא נשמעו אלא בכיותיו ואנקותיו של האיש. ראה הרב, שחרטתו אמיתית, ניגש אליו ואחז בידו, ובקלות הורידה. וראה זה פלא, גם אצבעותיו שבו לפעול, והוא הטמין את הפגיון בבושת פנים. אולם היד נשארה עקומה במקצת, זכר לאותו מאורע מופלא, וכך נותרה לאורך ימים. אמר לו הרב בפיוס: "וסר עוונך וחטאתך תכופר" והשמיע באוזניו דברי כיבושין על אורחותיו הנלוזות. שמע האיש את הדברים בכפיפת ראש ובהכנעה, והרב הורהו דרך תשובה, הניח את ידו על ראשו, וברכו בברכת כהנים, שיצליח בדרכו החדשה בחיים. כך סיפר הגאון רבי יוסף ידיד הלוי זצ"ל, כי ראה בעיר הקודש צפת ת"ו, אדם קשיש המסתופף בישיבה והוגה בתורה הקדושה בהתמדה עצומה ואינו קם אף לרגע. התפעל ר' יוסף, וכאשר נכנס עימו בדברים, הראה לו אותו אדם את ידו עקומה, וסיפר לו את כל המאורע שאירע לו בבחרותו ואת אותה ברכת כהנים, שנתברך בה מפי הרב שהתקיימה בו, וליותה אותו בדרכו. הוא שב בתשובה שלמה, עלה לארץ ישראל, וזכה לזקנה מפלגת. ונוהג היה, שבכל שנה בחג השבועות, היה מספר לפני מתפללי בית הכנסת, את המאורע הנורא שאירע בו, למען ישמעו ויראו וישוּבו בתשובה שלמה ויזיזוהו בכבודם של חכמי ישראל.

פעם אחת הצדיק נקרא באופן בהול אצל הוואלי (מושל המחוז). הרב לא ידע מה יום מיומיים, מדוע נקרא בדחיפות כזו אל המושל. רק בדיעבד נתגלה הסוד, הסתבר כי יהודי מומר הלעיז באזני הוואלי, כי היהודים מזלזלים בגויים ורק למראית עין מכבדים אותם ואינם זהירים למעשה, לא בהם ולא בממונם, ומותר ליהודי לשקר או להישבע לשקר כדי לזכות בממון הגוי. אחר השמועה הזאת, בערה חמתו של

המושל והוא החליט לקרוא לארמונו את זקן היהודים, כדי שיסבר את אוזנו על דברי המומר. כאשר הרב הלך לארמון, כל הקהל מעדת ארם צובא, שראה את זקן הרבנים בעירו ליווהו. כך צעדו הרב הישיש וקהל עצום עד שהגיעו לארמון. משם פירש מהם והלך בצעדים מדודים לפגישתו עם הוואלי. ביושבם זה מול זה ביקש השליט מאשתו להכין שתי כוסות תה, לו ולאורחו. האישה בחוסר תשומת לב התחלף לה הסוכר במלח. כך הגיעו שתי כוסות תה גדושות במלח על שולחן. השליט נטל אחת משתי הכוסות וכיבד בה את החכם היהודי. משבירך הצדיק על הכוס והגישה אל פיו, חש הוא בטעות הנוראה, ובמאמצים עילאיים לא פלט את השתייה. אט-אט חדר טעם המלח הנורא מנשווא אל פיו ואל כרעיו וללא אומר לגם אחת ועוד אחת, כשהוא מכין עצמו לבאות. נטל השליט את הכוס השנייה ומשטעם טעם המלח נשתנה זיו פניו, ועמד לכלות את זעמו באשתו. "תשתה", אמר לו רבינו, "תשתה, ואל תאמר דבר. כלום לא תחוס על כבוד אשתך, שטרחה בהכנת התה ואתה תלכין פניה לפני החכם של היהודים? רק שגגה היא שיצאה מתחת ידיה". השליט הערבי נרגע, אולם לא יכול היה לעצור בעד התפעלותו ואמר: "עד כדי כך אתם מכבדים את נשותינו, שאתם נזהרים בכבודן! אם כן כל אשר שמעתי עליכם אינו אלא שקר". וסיפר לו את דברי המומר ופטרו לשלום בכבוד גדול.

הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל

יום ההילולא כ"ח טבת

הגאון הרב מאיר חדש זצ"ל - נולד ב-כ"ז שבט ה'תרנ"ח (1898) בעיירה פאריץ' (כיום בלארוס). בגיל 11 התחיל ללמוד בישיבה לצעירים בשקלוב. לאחר שנתיים נכנס ללמוד בישיבת סלבודקה. כשהיה בן 16 שנים אביו עבר לארצות הברית במטרה להביא לשם את שאר בני משפחתו, אבל מלחמת העולם הראשונה שפרצה אז הפרידה ביניהם. לאחר תקופה נפטרה אימו בפתאומיות והוא היה צריך לדאוג לכל מחסורם של אחיו ואחותו הקטנים. בזמן המלחמה הועמד בפני כיתת יורים רוסית, לאחר שנתפס ללא תעודות, אבל הוא ניצל בנס. בשנת ה'תרפ"ו (1925) עלה לארץ ישראל והצטרף לקבוצת בחורים, שפתחה את סניף הישיבה בחברון. הורשה להיכנס לשיחותיו של 'הסבא מסלובודקה' למרות שהיה צעיר. במאורעות ה'תרפ"ט (1929) ניצל בנס, כשהוא שכב מתחת לגופות חבריו. בשנת ה'תרצ"ו (1936) לאחר פטירת המשגיח ר' יהודה לייב חסמן, התמנה כמשגיח בישיבה, תפקיד בו שימש למעלה מיובל שנים. בשנותיו האחרונות כיהן גם כמשגיח בישיבת 'עטרת ישראל', שהוקמה ע"י חתנו, ר' ברוך מרדכי אזרחי גם שימש כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן' שבראשות בנו, ר' משה מרדכי. בנוסף מסר שיחות בישיבת 'תפארת התורה'. נפטר ב-כ"ט טבת ה'תשמ"ט (1989). חי כ-91 שנים. ציונו בחלקת ישיבת חברון בבית הקברות בהר הזיתים. בנו, ר' משה מרדכי, הקים לזכרו את ישיבת 'כנסת מאיר' בראשון לציון. רח' הרב מאיר חדש בשכונת רמת שלמה ובשכונת רמת מאיר במודיעין עילית נקרא על שמו. **אביו:** ר' בן-ציון. **אימו:** מרת מחלה. **אשתו:** מרת צביה (בת ר' נפתלי מנחם הוטנר, מרבני אישישוק). **אחיו:** ר' דוד (שימש שנים רבות כר"מ בישיבת הישוב החדש). **מרבתי:** ר' פסח פרוסקין, ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלובודקה). רבינו היה תלמידו המובהק, ר' אברהם גרודז'נסקי הי"ד (משגיח ישיבת 'כנסת ישראל' בסלובודקה). **מתלמידי:** חתנו ר' ברוך מרדכי אזרחי, ר' אחיקם שבח (ראש ישיבת 'אור אלחנן' לצעירים בטבריה), ר' ישעיהו הדרי (ראש ישיבת 'הכותל'), ר' יעקב בצלאל זולטי (רבה של

ירושלים), ר' יצחק חיים פרץ (רבה של רעננה), ר' דוד אברהם (ראש ישיבת 'בניין אב'), ר' מתתיהו שטרן (מנהלה הרוחני של ישיבת 'נתיבות חכמה' בירושלים), ר' צבי דיאמנט (מנהל רוחני בישיבת 'אור ישראל'), ר' שמעון פוחוביץ' (מנהל רוחני בישיבת 'בית מתתיהו'). **בניו:** ר' אהרון (חתן ר' חיים זאב פינקל, מכהן כמשגיח בישיבת 'מיר'), ר' משה מרדכי (שימש כראש ישיבת 'אור אלחנן'), ר' נפתלי (חתן ר' פסח קוקיס, מכהן כמשגיח בישיבת 'אור אלחנן'), ר' יוסף (חתן ר' נחום קסטנר, ר"מ בישיבת 'מיר'), בתו מרת שולמית (נישאה לר' ברוך מרדכי אזרחי, ראש ישיבת 'עטרת ישראל'). **מספרינו:** לאחר פטירתו יצאו כמה ספרים ע"י תלמידיו: **אור חדש** • מאורות • קובץ שיחות וועדים • קונטרס פורים • מאיר נתיבות • **אור מאיר** • **אור עולם** - פורים וחנוכה.

תלמיד סיפר, שבמשך תקופה ארוכה התארח בבית רבו, הגה"צ רבי מאיר חדש זצ"ל, וסעד על שולחנו. כמובן שבתקופה זו, ספג התלמיד יראת שמיים והכוונה לחיים. דבר אחד נחרט בליבו במיוחד: כל יום, כשהרבנית הייתה מגישה את האוכל לפני הרב, הרב בירך אותה מכל הלב על הטובה העצומה שעשתה עימו, בכך שטרחה להכין את האוכל ולהגישו לפניו. אותו תלמיד הוסיף: אומנם הרב מעולם לא שכח להודות לרבנית על כך, אבל לא היה לו די בכך. בכל יום המילים היו שונות ומלאות חן, וכלל לא דמו לדברי התודה שהרב אמר לאשתו אתמול... המשגיח לא היה אז אברך צעיר. כבר עברו למעלה מחמישים שנה מהחתונה! בכל זאת לא נס ליחה ולא פג טעמה של ה'תודה' שאמר לאשתו. התלמיד סיפר: היה זה עבורי מסר מאלף שאין כמוהו. ראשית, לא לשכוח להודות. שנית, לא לחזור על אותן מילים. אם הנוסח שגרת, זה מוכיח שלא חושבים על מה שאומרים אלא התודה יוצאת באופן אוטומטי. צריך לחדש ולהוסיף. לא לשכוח שאף אחד לא חייב לעשות לנו כלום, ואם עושים מגיע תודה רבה על כך, ובצורה שאמר הרב. אם כך צריך להודות לאישה, על אחת כמה וכמה שיש לנו להודות ולהלל את בוראנו על כל החסדים שהוא עושה עמנו יום יום ושעה שעה. (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

כל תלמידי ישיבת חברון לדורותיהם ידעו שברגע שהמשגיח מחליט לסלק את אחד הבחורים מהישיבה, הרי שהחלטה זו היא סופית ולא ניתנת לשינוי. עד שהתקבלה החלטה לסלק בחור מסוים, המשגיח ישב על כך זמן רב, והיפך בזכות הבחור לכל הצדדים. רק לאחר שראה שאין אפשרות אחרת, החליט לסלקו מהישיבה. נודע שהמשגיח קיבל החלטה לסלק בחור אחד בישיבה. כשחבריו הגיעו ואמרו לו זאת והציעו לו 'להתחיל לארוז את המזוודות', הוא אמר: "אתם תראו שהמשגיח לא יסלק אותי". הבחורים התפלאו לשמוע זאת, אבל התכוונו לראות כיצד יפול דבר. לא עברו יום-יומיים והמשגיח קרא לבחור לבא לחדרו ושאל אותו: "האם אתה יודע מדוע קראתי לך?". הבחור השיב: "כן, כי המשגיח רוצה לסלק אותי". המשגיח שאל: "האם אתה יודע מדוע אני רוצה לסלק אותך?". צריכים עכשיו לשבת בכיסא כדי לא ליפול מתשובת הבחור: "המשגיח משועמם. אין למשגיח מה לעשות. היום מסלק אותי, ומחר יסלק מישהו אחר". המשגיח שמע את הדברים יוצאים מפיו הבחור החצוף ולא סילק אותו. רבינו לא עשה דבר בהנהגת הישיבה אם היו לו נגיעות עצמיות במעשה ההוא. אחרי שהבחור הסורר פגע במשגיח בצורה כה חמורה, ר' מאיר חשש, שאולי בסילוקו מן הישיבה יתערב גם קמצוץ של נגיעה עצמית. אולי הוא יסלק אותו גם מפני שפגע בו, ולכן השאיר אותו בישיבה. בסופו של דבר הבחור שיפר את התנהגותו והפך להיות אחד המתמידים הגדולים. (ומתוק האור)

חודש שבט

ב' שבט

הרה"ק רבי משולם זושא מאניפולי זי"ע

יומא דהילולא - ב' שבט

איש יהודי היה בכפר "לאפאחי", שליד טיקטין, ושמו רבי אליעזר ליפמאן, פעם הגיעה לביתו חבורת עניים, ור' אליעזר ליפמן וזוגתו קיבלום בסבר פנים יפות. אחד מהם היה חולה ומנוגע בנגעים רבים, עד שאפילו חבריו התרחקו ממנו, אך האשה הצדקנית מרת מירל טיפלה בו במסירות רבה. בירכה העני: "יהי רצון שתלדי בנים כמוני", בטרם הספיקה להשיב על ברכתו, שהפליאה אותה, נעלמה מעיניהם כל קבוצת העניים. ויהי לפלא. ואכן נולדו להם בנים ובנות גדולים וצדיקים ביניהם יודעים ביותר הרבי ר' זושא מאניפולי והרבי ר' אלימלך מליזענסק. מימי נעוריו הצטיין הרבי ר' זושא בתכונה של חיפוש האמת, תמיד ביקש ושאל במה יעשה נחת רוח להבורא יתברך, וכל מה שנראה לו כמסייע למטרה זו, לא הרפה ממנו. כך עלה ונתעלה במעלות עבודת ה'. שְׁמַע הבעש"ט הק' הגיע אליו והוא החליט ללכת אליו ואף יצא לדרך. אך לבסוף התיישב בדעתו שאין הליכה זאת כדאית, בשל ביטול תורה ותפילה שבדרך, ושב לביתו. כעבור שנה-שנתיים החליט שוב לבוא אל הבעש"ט ולקבל תורה מפיו, אך אז שמע שהסתלק כבר הבעש"ט לשמי-רום. התקרבותו המעשית לדרך החסידות החלה כאשר נפטר אביו הצדיק, והוא עבר להתגורר אצל דודו, ר' אלימלך פיילט ממעזוריטש, משמשו בקודש של המגיד הגדול הרבי ר' בער זי"ע. ואז דבקה נפשו במגיד ונעשה מחשובי תלמידיו, ועל ידו נתקרב אחיו הצעיר, הרבי ר' אלימלך, לחסידות. לעיתים כאשר באה לפני המגיד שאלה קשה, או כשהיה צריך לקרב אליו מי מגאונים וצדיקי הדור שהיה נתון עדיין בפקפוקים ובהיסוסים, שלחם אל הר"ר זושא, היושב בבית מדרשו מאחורי התנור. כידוע, קיבל על עצמו גלות יחד עם אחיו הרבי ר' אלימלך, נע ונד היו בארץ, ובעת ההיא החזירו נשמות נדחות לשורשם, תחת כנפי השכינה, ורבים השיבו מעוון. רבינו האריך ימים, ונסתלק ב' בשבט תק"ס, כבן ע"ז, י"ג שנה לאחר אחיו הרר"א. מנו"כ באניפולי סמוך ונראה לרבו המגיד. "קונטרס דרכי ציון" (קרית נדבורנה ב"ב תשנ"ה) ע' כ"ד

מסופר על הרבי ר' זוסיא זי"ע ועכ"י, שבימי ילדותו היה עקשן נורא, ובעת שהיה רב עם אמו שתניח לו לעשות דבר מה או שתקנה לו מה שלבו חפץ, היה מתעקש עד כדי כך שהיה צם ולא אוכל כמה ימים, עד שנתמלאה משאלתו. באחד הימים שמע מהחסידים שמשוחחים ביניהם אשר כל מידה רעה הטבועה באדם - מראה לו את שרשו בקדושה אלא שנאחז בה הרע והטומאה, ודייקא עם מידה רעה זו הוא יכול להמליך את בוראו ולהתקרב אליו באופן נפלא. מיד בשמעו זאת, החל להתבונן ולעשות חשבון נפשו: הרי בי טבועה מידת העקשנות, ואני עקשן ונצחן גדול, מה לי להשתמש עמה להרע לאמי ולצער את אחרים, מה טוב שאבוא בזה אל המלך מלכו של עולם ב"ה, לנצח את יצרי ולהדבק בהשי"ת בחד קטירא. ומה תואם זה עם מה ששמעתי מאנ"ש בשם רבינו (הרה"ק רבי נחמן מברסלב) ז"ל, שהרבי ר' זוסיא היה מהלך עם התהלכות הלב של התחלת התקרבותו (כידוע הפתגם "אין חוזק כתחילת החסידות") במשך כ"א שנים רצופות!. ועיין בחיי מוהר"ן (אות תקי"ח) מה שאמר רבינו עליו, שבענין זה היה חידוש גדול

וכו', עיי"ש. וזה מוכיח על גודל עוצם עקשנותו בקדושה, ששום דבר לא הסיטו כמלוא נימה, ושום מעבר לא פגע בו ולא השפיע עליו אפילו כזיו כל שהוא בהתלהבותו הרבה שנמשכה זמן רב כל כך ללא הפסק כל דהו. רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א "לקט אמרים" (ירושלים תשנ"ט) ח"ב, עמ' נ'

הרבי ר' זושא נשאר יתום ולא היה לו מי שילמד אתו, ולמד לבד. וכשהוקשה לו איזה רש"י היה בוכה מאד, עד שהיה בא רש"י ואומר לו הפשט. "מרן הרמ"ח" (סלונים) ע' קט"ז, אות ט'

ידוע שכאשר התחיל הרה"ק הרבי ר' דוב בער [ממעזריטש] זצוק"ל את הפסוק לאמר עליו תורה, כבר התניע התלהב והתגעש הרבי ר' זישע זצוק"ל, ואם דחפוהו שאר התלמידים החוצה, כדי שלא יפריע אותם מלשמוע תורת רבם הקדוש, אמר הוא בחוץ את החידושי אורייתא אשר גילה רבם לפניו, וכששאלו אותו מאין זה ידע, ענה בקדושו: שכאשר הרבי רק אומר את הפסוק, פותח הוא כבר את התרעין דחכמה, ואורות החדשים ברזין דאורייתא כבר נמשכין, לכן בשמעו רק את הפסוק יודע הוא כבר את החידושי תורה, סודות, השגות ודרכי העבודה אשר יאמר הרבי, והוא גם סיבת התנועעו והתגעשו בשמעו רק הפסוק מרבו, לא מפני ששמע, אף לא היה במחשבת הרבי והרגישה, רק מפני ששם במרום פתח הרבי השער והאור נשפע. הרה"ק רבי קלונימוס קלמן מפיאסעצנא הי"ד "מבוא השערים" דף מ"ד ע"ב

ש"ב מחו" הגה"צ רבי שלום יוסף זצ"ל מחבר ספר שושנים לדוד על תהלים אב"ד יוזעפאף (אשר אחותי הצדיקת מרת בריינדל ע"ה היא אשת בנו הרה"צ רבי איטשי ז"ל הי"ד) סיפר: שהגה"ק בעל התניא זי"ע סיפר: בהיותו במעזריטש אצל המגיד הגדול בערך ארבעה שבועות קודם שנסע לביתו נקרא לבית רבו המגיד הקדוש וציוה לו לברר על פי עומק הדין נוסח וסדר כתיבת התפילין שיהיה נכתב על פי כל הדיעות וכן בעשיית הבתים ובקשר של הרצועות, ועיין בזה הקדוש בעל התניא בהתמדה גדולה עד שבירר הכל לאמיתו בערך ארבעה שבועות, ונתן הנוסח להסופר דמעזריטש, ואחר זה קיבל ברכת פרידה מרבו, ונסע לשלום לביתו, ודרכו ממעזריטש לביתו היה על יד דרך עיר האניפאליע ושם היה אכסניא שלו סמוך לבית הסופר סת"ם דשם, ולכן בכל עת בואו לאניפאליע בא הסופר דשם אל אכסניא שלו יען שגם הסופר היה מסתופף בצל קדושת המגיד ממעזריטש, אבל בזו הפעם שהרה"ק בעל התניא בא לשם היה בלילה בימות החורף בליל ראש חודש שבט והיה בעל התניא עיף מאוד ולכן לא הלך מיד לבית הקדוש הרבי רבי זושע זי"ע אך הלך ללון בהאכסניא, אמנם גם הסופר הנ"ל לא בא אל האכסניא אליו, אע"פ שהיה רגיל תמיד לבוא מיד, אך בבוקר כאשר קם רבינו בעל התניא קידם הסופר את פניו והתנצל לפניו על שלא בא אליו בלילה כי זה איזה ימים אשר נקרא לבוא לבית הרבי רבי זושע מפה שיכתוב לו תפילין על פי נוסח חדש ויתקן לו הבתים והרצועות ויראה למהר לגמור הכל על ראש חודש שבט יען הראו לו מן השמים שמיום ראש חודש שבט יתחיל רבינו המגיד להניח תפילין כאלו, לזאת רצונו שגם הוא יתחיל בתפילין הללו, לכן הוכרח הסופר למהר לגמור בלילה שיהיה מוכנים כאור הבוקר, לכן לא היה לו פנאי לבוא להאכסניא, והנוסח שנתן הרבי רבי זושע לסופר היה ממש אותו נוסח שהעלה הרה"ק בעל התניא לפני רבינו המגיד, זי"ע. הרה"צ רבי אריה מרדכי רבינוביץ זצ"ל "קרני ראם" ח"א, ע' קל"ד

הגה"ק מצאנו שידך את בתו הרבנית הצדיקת רייצא, להגה"ק רבי מאטעלע מהארנאסטייפל (בנו של הרה"ק רבי זושא מטאלמאטש, בנו של הרה"ק רבי מיכל קירעמער, בנו של הרה"ק רבי הירש מענדל, בן רבינו הרבי ר' זושא). ובעת כתיבת התנאים כשהתחילו לפרט כל אחד את שלשלת היוחסין שלו, כנהוג, הזכירו שהחתן הנו נכדו של רבינו (הרבי ר' זושא) בן אחר בן, ואחרי כן רצו להמשיך שהנו גם נכד המגיד מטשערנאבל, בעל התניא, בעש"ט הקדוש ועוד. נענה ואמר הגה"ק מצאנו: כבר די בכך, ואין צריך

להוסיף עוד. וסיפר על זה הגה"ק מצאנז, שהמגיד ממעזריטש התחיל להתענות בשנותיו האחרונות, והתלמידים דאגו על כך, כי לא היה לפי כוחותיו. נמנו וגמרו שאחד מן התלמידים יכנס אליו להשתדל אצלו שיחדול מתעניותיו, ובחרו בהרבי ר' זושא בהיות שהוא היה הגדול מהן בשנים. נכנס הרבי ר' זושא ואמר: הנה הרבי מתענה, והלא הרבי חלוש מדי ואפס כח לסבול סיגופים אלה. אמר לו המגיד: איך אתה מוכיח אותי בענין הזה, בשעה שאתה בעצמך הנך מרבה בתעניות, אם תקבל עליך לאכול לכל הפחות ביומא דפגרא, אז אפסיק מתעניותי. והבטיח לו רבינו שיעשה כן. וכאשר הגיע אחר כך יומא דפגרא, נכנס רבינו (הרבי ר' זושא) מבית המדרש לבית הרבנית ממעזריטש, וביקש ממנה שתבשל איזה דבר לצורכו, כי צריך לקיים הבטחתו להמגיד הקדוש. ענתה לו שאין לה כלום בבית, אבל אם ישאר בביתה לשמור את התינוק שמוטל בעריסה תצא לשוק לקנות דבר מה. והסכים לזה. ביד רבינו היה אז ספר של"ה הקדוש שבו היה לומד, ובשעה ששמר את התינוק, המשיך בלימוד. כעבור רגעים מספר התחיל התינוק לבכות, ורצה רבינו לסגור את הספר ולטפל בהתינוק. אולם ברגע שהוא הופיע השל"ה הקדוש מגן עדן ואמר לו: תמשיך נא ללמוד בספרי ואני אטפל בהתינוק. וסיים הגה"ק מצאנז ואמר: אם השל"ה הקדוש בעצמו בא מגן עדן להשגיח על תינוק כדי שרבינו הרבי ר' זושא ילמוד בספרו, כבר די בכך, ואין כל צורך להוסיף עוד יחוס ליוצאי גזעו. כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל י"ג אורות" (אנטווערפן תש"ס) ח"ב, ע' ע"ט

אמר הרה"ק רבי דוב בער ממעזריטש ז"ל על הה"ק מהאניפולי שלא ינהיג עדה, שהוא כבר למעלה מענין זה. הגה"ק רבי אריה צבי פרומער זצ"ל הי"ד אבד"ק קוויגלוב "ארץ צבי" (ת"א תשד"מ) מועדים, ע' רפ"ז

מסופר מפה אדוני מורי ורבי זצ"ל מרוז'ין לאוון קדוש אאמו"ר זצ"ל. שהה"ק הצדיק דודי זקני מהו' זישא זצ"ל היה בבית מורו הה"ק ד"ב זצ"ל. בעת שעמד לפניו איש אחד לבקש מלפניו על עניניו. וראה ברוח קדשו עוונות איש הלזה כי רבו מאוד. וחרה אפו איך שאיש כזה העיז פניו לעמוד בלי פחד ובלתי תשובה לפני איש קדוש כזה. וגער בו ואמר איש אשר כזאת וכזאת עשה איך יוכל לעמוד לפני קדוש כזה בלי בוש ובלתי הרהורי תשובה. ואח"כ כשהלך אותו איש משם, התחרט איך שדיבר כך לפני מורו זצ"ל. אזי בירך אותו איש האלוקים מורו זצ"ל שלא יראה עוד שם רע על שום אחד מישראל רק הטוב שבו. וסיפר אאמו"ר זצ"ל כמה מעשיות ממנו, איך שראה רק טוב על כאו"א מישראל. "דברי אלימלך" (גראדזיסק) נח, עמ' ח' טו"ב

שמעתי מעשה נפלא על צדקותו של הרה"ק רבי זושע מהאניפולי. "מעשה זה שמעתי מאיש אחד שהיה לפני המלחמה בהאניפולי, מקום מנוחתו של הרה"ק המגיד ממעזריטש זי"ע, ואותו אחד סיפר לי שראה כתוב בפנקס הקהילה שם את סיבת קבורתו של הרה"ק ממעזריטש בעיר האניפולי, וכך סיפר: בסביבות העיר מעזריטש פרצה מחלה שרבים חללים הפילה, וכל האיזור היה בחזקת סכנה של הידבקות במחלה. הוראה חמורה יצאה מטעם השלטונות שחל איסור על כל תושבי איזור מעזריטש לעבור להתגורר במקום אחר, מחשש להעברת המחלה. הרה"ק רבי זושא מהאניפולי זי"ע חשש לבריאותו של המגיד ומשפחתו, על כן נסע למעזריטש ובאופן חשאי העביר את המגיד ומשפחתו להאניפולי. לאחר תקופה קצרה נודע הדבר לשלטונות העיר וסכנת מוות ריחפה על רבי זושא בגין ההאשמה החמורה שהעביר משפחה ממקום הנגוע במחלה אל עירו האניפולי. רבי זושא עמד לפני משפט, קודם גזר הדין ביקש רבי זושא לומר את דברו, פנה לשופט ושאל: הלא כל החשש הוא שמא הועברה המחלה לעירנו, מה יהיה אם אתן הבטחה לשופט שבמשך שנה תמימה לא ימות אף אחד באזורנו - בין צעיר ובין זקן. השופט

שידע את גדלותו וצדקותו של רבי זושא, שאלו אם הוא מוכן לחתום על הבטחה זו. רבי זושא הסכים לחתום, ושם בפנקס היה כתוב כל תוכן ההבטחה ותאריך חתימתו. האיש הנ"ל לא התעצל והלך לבית החיים ובדק את המצבות ואכן לא מצא שום מצבה עם תאריך מהשנה ההיא, מה שכן ראה הוא דבר פלא, שבתחילת השנה שאחר כך, תוך תקופה קצרה, נפטרו למעלה משלושים אנשים רח"ל. על כל אותם אנשים נגזר כנראה מן השמים למות בשנה ההיא, אך צדיק גוזר והקב"ה מקיים, ופטירתם נדחתה מן העולם עד לשנה הבאה". רבי ישראל גרוסמן "לב ישראל" ע' רמ"א

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר (מצאנו-קלויזנבורג) זי"ע (בשיעור חורשי' פר' חיי תשכ"ה, דב"ת שנה ט"ז גליון ה') על הרבי ר' זושא כשהיה עורך חשבון הנפש היה לפעמים רץ למקום זבובים ויתושים וישב ביניהם כשהוא פושט ידיו כדי שיעקצו אותו ויסתגף, אבל אף זבוב לא הייתה לו החוצפה לנגוע בבשר קדשו, וברוב שפלותו התבטלותו היה מוסיף להתמרמר, זושא זושא הלא תראה איזה פנים יש לך כבר שאף הזבובים ממאסים בך.

סיפר לי מורי חמי, הצדיק המפורסם מוהר"ר אברהם מרדכי מפניטשוב, ששמע מאיש אלקים קדוש, מוהר"ר ר' זוסא מאנפאליא, שסיפר לו. האיך בעניותו היה שמש בעיר אוסטרהא, והיה דרכו להתענות שנים ושלושה ימים, ואחר כך היה הולך לבקש מאיזה בעל הבית, שיתן לו על לחם להשיב נפשו. ופעם אחת אמר בלבו, שזהו חסרון אמונה לילך ולבקש לחם, אלא יבטח באלקיו באמונה שלימה, שלא יחסיר מזונו. ופעם אחת התענה שלשה ימים כדרכו, ואחר התענית לא היה מי שיתן לו מעט לחם, והתענה והלך עד שהיה קרוב למות, ולא היה מי שיתן לו שום דבר, והיה רעש גדול למעלה, ולא היה בכל המקום מי שיודמן לפניו זה המצוה הגדולה, לקיים נפש קדוש כזה, כי לא היה אפילו אחד שיהיה ראוי לזה, אף שהיה שם אנשים כשרים הרבה, לא היו ראויין למצוה זאת, שישלח לו השם יתברך דורון כזה, כמבואר בזוהר (ח"א דק"ד ע"ב, ח"ב דקצ"ח), וברא לו השם יתברך שני דדין בפיו, אחד הוציא דבש ואחד הוציא חלב. ושלושה חדשים היה ניוון מזה הדבש וחלב, שהיה יונק מן הדדין שבפיו, ואחר עבור שלשה חדשים בא אליו אחד, ואמר לו, זוסא! קח לך ששה גראשיש וקנה לך לחם, אזי ברגע נפסק זה הדבש וחלב. כך סיפר הצדיק בפיו למורי חמי. "היכל הברכה" ואתחנן, דף ל"ה ע"ב

כדי לקבל מושג כיצד אצל תלמידי הבעש"ט הק' היה האחד מסייע לזולתו, נתבונן בעובדא הבאה: אל הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע בא אדם אחד שהיה חוטא גדול, והרה"ק הכיר בפניו מיד את גודל חטאיו, והתחיל להוכיחו ולייסרו עליהם, עד שהחוטא נשבר בקרבו ואמר, שהוא מוכן לשוב בתשובה שלימה ולהתחיל לעבוד את ה', אלא שסיגופים ותעניות על החטאים שעבר עד עכשיו, אינו מסוגל לקבל על עצמו. אמר לו הרה"ק: אתה רק תקבל על עצמך ללכת מעתה בדרך ה', ואילו את חבילת העבירות שלך, מקבל אני על עצמי, להסתגף ולהתענות בעבורך. וכן הוה, הרה"ק התחיל לסגף את עצמו בגלגול שלג וכדו'. בני הבית שהבחינו בדבר, וראו כיצד הוא מסכן את עצמו בקור ובשלג עד כדי פיקוח נפש, לא הניחו לו בשום אופן להמשיך בסיגופיו, ועל אף הפצרת הרה"ק בבני הבית שיניחוהו לנפשו, לא הרפו ממנו ומנעו אותו מכך. לימים הגיע הרה"ק הרבי ר' מיכל מזלוטשוב זי"ע לביקור אצל הרבי ר' זושא, וכאשר נכנס לביתו, הכיר על פניו הק' את רושם החטאים שנשאר בו מכח אותו חוטא, לפי שעדיין לא השלים את הסיגופים. ויתמה הרבי ר' מיכל על זה מאוד, וישאל אותו לסיבת רושם החטא, וסיפר לו הרבי ר' זושא דברים כהווייתן, שקיבל על עצמו את החטאים של הנ"ל. התפלא הרבי ר' מיכל מאד על כך, והוכיחו באומרו: האמנם עד כדי כך, למכור את הנשמה בעבור הזולת...!?! חלשה דעתו של הרבי

ר' זושא, שלא די שקיבל על עצמו את החטאים, עוד הוכיחו הרבי ר' מיכל על כך, ונעשה רעש בשמים על גודל חלישות דעתו, עד שפסקו מן השמים, שהרבי ר' מיכל יסתלק מן העולם ח"ו בעבור זה. אביו של הרבי ר' מיכל, הרה"ק ר' יצחק מדרוהוביטש זי"ע כבר היה אז בעולם העליון, וכשנודע לו פסק זה, התחיל להרעיש עולמות כדי לבטל את גזר הדין. אמרו לו, שרק אם הוא בעצמו ילך ויפייס את הרבי ר' זושא, והוא ימחל על עלבוננו, אזי יהיה אפשר לשנות את גזר הדין. ואכן הרה"ק מדרוהוביטש התגלה אל הרבי ר' זושא, אך הרבי ר' זושא לא היה יכול להביט בפניו, מחמת רושם החטא שעדיין היה בו, אבל שמע את קולו ואת בקשתו שימחל לבנו, והרבי ר' זושא מחל לו, ולא עוד אלא שבקש בעבורו בריאות ואריכות ימים. בתוך כך ביקש הרבי ר' זושא שיגיד לו מה עליו לעשות כדי להסיר ממנו רושם החטאים, כי הלא אין אלו עבירות שלו אלא מה שקיבל על עצמו. והשיב לו הרה"ק מדרוהוביטש, שילך לטבול במקוה, ויכוון כוונות מסויימות שמסר לו, ואכן כך עשה הרבי ר' זושא, ותיכף סר ממנו רושם החטא. אח"כ זכה לראות את פני הרה"ק מדרוהוביטש ולהביט בפניו הקדושים, וראה שצורתו מזהירה כשמש בצהרים לאחר מכן נתגלה הרה"ק מדרוהוביטש לבנו, הרבי ר' מיכל זי"ע, והזהירו שמעתה יזהר לבל יגרום חלישות הדעת לרבי זושא, כי בשמים מחשיבים אותו מאד, והוסיף: הפעם הצלחתי להציל אותך, אבל מעתה צריך אתה להיזהר ביותר. הרי לנו עד היכן הגיעה מסירות נפשם של תלמידי הבעש"ט הק' בעבור הזולת, עד שהיו מוכנים למסור גם את נשמתם בעבור הזולת. כ"ק מרן אדמו"ר ה"ישועות משה" מוויז'ניץ זצוק"ל

פעם לא היה לרבינו הרבי ר' זושא זי"ע מעות לצרכי שבת. הלך להקצב ואמר לו שאם יתן לו מעות לשבת, יגיד לו על הבהמות לפני שחיתתם איזה מהם כשרה ואיזה לא, ויהיה הקצב בטוח שלא יפסיד כסף. והסכים הקצב, וכדברי רבינו כן היה. כה חזר ונשנה הדבר מדי שבוע בשבוע. פעם אחת אמר הקצב לרבינו (הרבי ר' זושא) שהוא עומד לנסוע ליריד לקנות בהמות, ומבקש ממנו שילמדנו להכיר איזה בהמה כשרה ואיזה לא, ויתן לו בעד זה ממון רב. נענע לו רבינו בראשו שמסכים ללמדו, אבל למעשה דחה אותו מיום ליום. פעם הפציר בו מאד, ואמר לו רבינו: כן, היום אלמדך. וביקש רבינו את הרבנית שתביא קדרה עם גחלים בוערות, וכשהביאה את הקדרה צוה רבינו להקצב להניח את ידו בתוכו, ואז ילמדנו. אמר הקצב: הלא יראתי שלא יכוו ימי ממנו כי אש בוער בקרבו. תחב רבינו את ידיו הק' בתוך הגחלים, והוסיף ואמר אם אין יכולין להכניס את היד בזה, אי אפשר להכיר בבהמה אם היא כשרה או לא. מהרה"ח ר' נחמי' בראדט ע"ה ממעליץ. כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל ז"ג אורות" (אנטווערפען תש"ס) ח"ב, ע' פ"ז

הרב הגאון הקדוש מסוכטשוב זצ"ל אמר בשם חותנו מרן מקאצק זצ"ל, על הרבי ר' זושא דהיה גאון באהבה ויראה, ומה חילוק יש באיזהו הלכה אדם גאון, הוא היה גאון בהלכות אהבה ויראה. הגה"צ רבי חנוך צבי לעווין זצ"ל

הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע, לפני התגלותו הי' עני ואביון, ולא הי' רוצה ליהנות משום בן אדם. ידוע שהלך לסבול גלות עם אחיו הקדוש הרבי ר' אלימלך זי"ע. וזמן מה קודם שהלך בצוותא עם אחיו, הלך בעצמו לסבול גלות. ופעם הגיע לכפר, ולן בפונדק, ועמד להתפלל. ובעל הפונדק עם שני בניו היו אנשים פשוטים וסוחרים בהמות. והי כאשר ראו האיך שהרבי ר' זושא מתפלל בכוחות עצמות, הכירו שאיש קדוש הוא. ונכנסו אליו והתאוננו בדמעות שליש על צרה גדולה שבביתם. יש להם אחות בת י"ח, ובכפר זה יש פריץ רשע, ובנו אמר לאביו שרוצה להינשא עם אחותם. ודיבר הפריץ עם

הנערה, ואמר לה שתהא מלכה ולא יחסר לה כל טוב. הם השתדלו בכל עוז לעכב את הדבר. אך הפריץ מרבה לדבר לנערה, עד שרואים שעומדת להסכים לבקשתו, ועוד מעט וח"ו יקח הפריץ את אחותם לביתו וימיר את דתה. אולם הם לא יניחו בשום אופן שאחותם תשתמד, ומשום זה החליטו להסיעה אל הנהר ולהשליך אותה שם, ואעפ"י שיודעים שאסור לעשות כן, לא יוכלו לעצור בעדם מלנקוט צעד זה, כי לא יוכלו שאת דבר רע כזאת, שאחותם תמיר את דתה. הרבי ר' זושא לא רצה לומר דבר, אם להתיר אם לאסור, אלא בירכס שיעזרם השי"ת. הרבי ר' זושא הלך לישן, ובחצי הלילה קם לערוך חצות, ונטל גפרורים להדליק נר, ולא עלתה לו. וניסה כמה פעמים ולא אסתייעא מילתא להדליק. וללא אור נר לא היה יכול לערוך חצות ולומר התפילות והפזמונים. ונענה ואמר, רבש"ע, מה נעשה פה, אין עוזבים אותי לערוך חצות, אינני יכול להדליק את הנר. ופתאום שמע קול הקורא ואומר, וכי לערוך חצות צריך הרוצח. מי צריך את החצות שלו. הוא הסכים לרציחה, דשתיקה כהודאה, ולא מחה כלל. וכששמע את זאת, הרהר בתשובה וקיבל על עצמו לתקן הדבר, ואז עלה לו להדליק את הנר וערך חצות. למחרת אמר להאחים שיקראו את אחותם לפניו, והתחיל לדבר עמה דברים קשים, התדעי איזה חשכות היא רח"ל להינשא לגוי, הנה הרשע משדל ומבטיח לך שתחיי חיים של טובה, אך זה אינו, כי רע ומר עובך את ד' אלקיך. תדעי שעליך להתפלל שתזכי להעמיד דורות ישראל. ואם לאו, תהי מושלכת משני העולמות. דיבורים העזים האלו עשו לה רושם כביר, ותעש כדבריו ונמלטה מן הכפר. אחר שנים רבות, כשנתגלה הרבי ר' זושא לקדוש עליון ומאות חסידים נהרו אליו, באה אשה עם ילדים בפאות ארוכות, ואמרה למשמש בקודש של הרבי ר' זושא, שהם יודעים מסכתות בעל פה, ונפשה חמדה שהרבי יבחן את הילדים. כשמסר המשמש את הדברים להרה"ק, צוה להכניסם לחדרו, והאם עמדה בחוץ והדלת היתה פתוחה. הרבי ר' זושא בחן אותם, והם אמרו דפין גמרא ותוס' בעל פה. לבסוף שאל להם הרבי ר' זושא, מאין באתם ומי אתם. וקראה ואמרה האשה מבחוץ, רבי, אני בת בעל הפונדק, אשר הרבי הצילני מיד הפריץ, וצוה לי לברוח. ואלו הן בניי. אז נענה ואמר הרבי ר' זושא, והלא צדקו בשמים כשצעקו עלי רוצח, כי הי' עומד לצאת ממנה בנים שידעו מסכתות בע"פ, ואני לא אמרתי שום דבר. וכי לא רוצח הייתי בשתיקתי על דמה ועל דם בני'. ברוך המקום שהצילני מזה... כ"ק מרן אדמו"ר מהרנ"צ מבאבוב צוק"ל "הילולא דצדיקיא" (ברוקלין תשס"א) ע' נ"ה

מפורסם בעולם המעשה ידוע שהרבי ר' זושא הגיע לחסידות לפני אחיו הרבי ר' אלימלך, ומספרים שהרר"ז הגיע פעם באיזה שמחה אל הרר"א, ולהרר"ז כבר היה מתנהג ע"פ דרך החסידות בעבודת ה' והיה זה מוזר בעיני הרר"א וביקש ממנו שיתאפק מהנהגות אלו, וכשהגיעו לעת האוכל אמר הרר"ז להרר"א שהוא לא יאכל בשר רק אם הוא בעצמו יראה את החלף (סכין השחיטה) קודם השחיטה, והביאו להם לראות, והרר"א הסתכל על החלף ומצא חן בעיניו והרר"ז הסתכל על החלף ואמר שאין זה מוצא חן בעיניו וביקש שהשוחט יעמיד ויתקן את החלף עוד פעם, ואחר שהעמידו שוב נסתכלו בזה שניהם והרר"א אמר שעכשיו כבר אין זה מוצא חן בעיניו כ"כ והרר"ז אמר שדוקא עכשיו הוא כבר כן מוצא חן בעיניו, ושאל אותו הרר"א מה זה שכשבעיני הוא מוצא חן אז בעיניך אין זה מוצא חן וכשבעיני אין זה מוצא חן אז בעיניך הוא כן מוצא חן, והשיב לו הרר"ז, כשאני רואה את השם הוי"ה על החלף אז הוא מוצא חן בעיני, ושאל אותו הרר"א מנין לך לדבר בשפה כזו ומנין אתה לוקח את זה, ואז נסתגר עמו הרר"א לזמן ארוך ודברו ביניהם ואח"כ לקח הרר"ז את הרר"א אל המגיד זי"ע. אדמו"ר מטשערנאביל "קונטרס דברי תורה" ע' קס"א

שמעתי מפי הקדוש המנוח הרב מוהר"ז מאניפאלי שפעם אחד היה מתווכח עם אחיו המפורסם מוהר"ר אלימלך, שאחד מהם אמר שהעיקר הוא שיהיה האדם מקודם שפל רוח לתכליתו עד שמגודל השפלות יבוא אח"כ להבין גדולת הבורא ב"ה, ואחד מהם אמר בהיפוך שיסתכל מקודם בגדלות הבורא ב"ה ומצד זה יבוא אח"כ להכרת שפלות עצמו, ושאלו את הרב המגיד מוהרד"ב זצוק"ל שיכריע ביניהם עם מי האמת וצדקו יחדיו דברי שניהם בעיניו, ואמר: שאלו ואלו דברי אלוקים חיים הם אך מדריגה זו שחושב קודם שפלות עצמו היא מדריגה הגדולה מחברתה ע"כ. הרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע "תשואות חן" (ברוקלין תשמ"ב) לקוטים, ע' קט"ו טו"ב

רגילים היו האחים הקדושים מרן הרה"ק מוהר"ר אלימלך זצלה"ה מליזענסק ואחיו הרה"ק מוהר"ר זושא זצלה"ה זי"ע לקרוא כל אחד לאחיו בשמו. היינו, שהרבי ר' אלימלך זצלה"ה קרא: "זושא זושא", והרבי ר' זושא קרא: "מלך מלך", ואמר בזה כי לדעתו הקדושה בטח שהיה כוונתם לעורר בזה את מדות היסוד ומלכות. וזהו שהרבי ר' אלימלך קרא "זושא זושא", כי "זושא" גי' השם שד"י שהוא שם היסוד לעורר בזה את מדת הצדיק יסוד עולם, והרבי ר' זושא קרא "מלך מלך" לעורר בזה את מדת המלכות, שיהיו מכוונים ומוכנים זה לזה. (והנה בספרי רבינו הקדוש מלובלין זצלה"ה מצינו כמה פעמים שמביא את הרבי ר' אלימלך זצלה"ה בשם "מלך" לבד, ובודאי גם כוונתו הקדושה בזה כנ"ל). הרה"ק רבי מאיר שלום מקאלשין-פאריסוב זי"ע "נהר שלום" (ירושלים תשס"ג) לקוטים, דף ע"ו טו"ג

סיפר כ"ק מרן אדמו"ר עט"ר מבאבוב זצוק"ל בשם אביו כ"ק מרן אדמו"ר ה"קדושת ציון" זצוק"ל, שבעת שהלך הרה"ק הר"ר זושא זי"ע בגלות יחיד, בלי לוויית אחיו הרה"ק הר"ר אלימלך זי"ע, נתארח פעם אצל גביר שהי' בעל מכניס אורחים ביד רחבה וברוח נדיבה. בכל לילה, בעת ששאר העניים כבר הלכו לישון, הי' הרבי ר' זושא זצ"ל ער עד שעה מאוחרת, ובהצנע ובהסתור עבד עבודתו הקדושה בעריכת תיקון חצות ושאר סדרי לימודיו באופן שלא יודע לשום אדם. והנה אירע פעם אחת שנאבד חפץ יקר בבית הגביר, ואחר הרבה חיפוש בחורין וסדקין, החליטו בני הבית שודאי נגנב ע"י א' העניים מהארחי פרחי שנמצאו שם, ומיד נפל החשד על הר"ר זושא זצ"ל כיון שתמיד הניח את עצמו על משכבו בשעה מאוחר מאוד. נגש אליו הבעה"ב ובקש ממנו שיחזיר לו החפץ, ואחר שענה לו הר"ר זושא זצ"ל שהוא לא שלח ידו במלאכת רעהו, תבע ממנו שילך אתו לדין לפני רב העיר שהי' גדול בתורה ואיש צדיק ובעל מקובל. הסכים הר"ר זושא בדבר וילכו אל הרב. וידבר הרב על לבו שיראה להודות על חטאו, כי עם מעשה הגניבה שלו ינעול דלת בפני העניים, שמעתה לא יפתח הבעה"ב שערי ביתו לפני האורחים מפני החשש שמא יגנבו את חפציו היקרים. אבל הר"ר זושא זצ"ל עמד בשלו, שהם חושדים בכשרים ושלא הושיט אף אצבע בדבר שאינו שלו. הוציא הרב א' מספרי הקבלה והראה להר"ר זושא זצ"ל כמה שמות הק' הכתובים שם, והזהיר לו: "ידוע תדע שיש גיהנם ששם דנין את הרשעים בשריפה ר"ל, ואני מזהיר לך, אם לא תתוודה על הגניבה תיכף ומיד, אשליך אותך בעמקי השאול תחתית ר"ל - בכח שמות הקדושים אלו הכתובים עלי ספר". ענה הרבי ר' זושא זי"ע: ככה אתה אומר! אם אתה מסתכל בספרים קדושים כאלו, הרי אתה צריך להיות מבין! תדע, אני מפחד הרבה יותר מה"לא תגנוב", ממה שאני מפחד ממך ומהגיהנם ביחד! לעבור על "לא תגנוב" גרוע יותר מהגיהנם ויהי כאשר שמע הרב דברים אלו מפורש יוצא מפי הרה"ק הר"ר זושא מעומק הלב בכל הפשטות והתמימות, וניכרים דברי אמת, נתרגש עד מאד, והסתכל עוד הפעם על הר"ר זושא, ואמר: "אוי, נכשלתי ולא ראיתי לנכון, חשדתי בכשרים בצדיק וישר", ובקש ממנו מחילה. וצוה להגביר שילך לביתו ויחפש עוד הפעם את הגנב, אבל

את הצדיק הזה תניחו לשלום. "האיש הזה אינו מתיירא לא ממני וגם לא מהגיהנם עצמו, הוא מפחד מן ה"לא תגנוב"! את האלקים הוא ירא"! וסיים כ"ק מרן מבאבוב צוק"ל: הרבי ר' זושא הק' ידע שלעבור על התורה"ק יותר גרוע מליכנס לגיהנם, גיהנם הוא רק תיקון וצירוף אם ח"ו עבר עבירה, אבל הפגם של העבירה עצמה, הוא הכי גרוע שיכול להיות". "פרי הכרם" בשלה תשנ"ט, עמ' ה'

שמעתי מפי צדיקים, רבותינו הק' ז"ל, כשהיו מסבבים במדינה האחים הקדושים הרבי ר' אלימלך והרבי ר' זושא זצ"ל ועשו הרבה בעלי תשובה. ובא היצר הרע בדמות שחור ועמד לפנייהם כחומה משמים עד לארץ ואיים עליהם שאם לא יתפרדו לבל לילך עוד ביחד, אזי יפנה את עצמו מכל עסקיו ויהיה רק עליהם להכשילם ח"ו, ומאז לא ראו איש לאחיו כל ימיהם. "שפתי צדיק-פילץ" (ירושלים) ח"ד, ע' קס"ג

עובדא דהוי אצל הרה"ק הרבי ר' זושא זי"ע שפעם היה משובתי שבת אצל הרב המגיד הק' ממעזריטש זי"ע בין החבריא קדישא, ובעת ששוררו לכבוד שבת היה הרבי רבי זושא שרוי מאד בהתרוממות הנפש עד שעלה על השולחן והחל לרקוד לכבוד שבת, והנה בשעת הריקוד נפל הנר שעמד על השולחן ונכבה, אכן לא היה זה מחמת הריקוד. משהבחין בזה הרבי רבי זושא תלה זאת מחמת הריקוד שלו, ונפל מהשולחן והתעלף, ושוב העירוהו ונפל מתעלף, עד שבא אחד מן החבריא קדישא שישב אצל השולחן וראה שלא בגינו נפל הנר, וגחן אליו ולחש לו באזנו, מיד נחה דעתו הק' ושבה אליו רוחו. אח"כ נענה הרבי ר' זושא ואמר: החושבים אתם שכל הסער הגדול הזה היה כי יראתי מהגיהנם, לא ולא, שהרי בעת שאבוא לעלמא דקשוט והקב"ה יחפוץ שאלך לגיהנם, הלא ארים את כנפי כסותי וארוץ לגיהנם כי זהו רצון הבורא ית"ש. אלא שיראתי שמא נתרחקתי מהקב"ה. כי בכל עבירה שעובר האדם אזי מתרחק ונתלש מהקב"ה ונעשה מסך המבדיל בינו לבין קונו כדכתיב (ישעי' נט, ב) עוונותיכם היו מבדילים ביניכם לבין אלקיכם. אדמו"ר מפניסק-קרלין צוק"ל "ארחות אהרן" ח"ב, ע' כ"א

סיפר הרב החסיד המפורסם מו"ה גבריאל טצאק ז"ל כי אחרי פטירת רבו הקדוש מליזענסק, כאשר התאבל על רבו הקדוש, ומאוד דאג את מי יבחר לו למורה ורב. ויאמר אל אברך אחד לכו ונלכה אל הרב הקדוש מו"ה זישא, ונראה את התנהגותו, אולי הוא יהיה לנו לרב במקום רבינו הקדוש. וילכו יחדיו הלוך ונסוע לעיר אניפלע, מקום אשר היה הרב הנ"ל שוכן. ויהי בדרך ויבואו בלילה במלון אחד, אשר לא היה שם שום ישראל, רק נכרים. אמנם מרוב גייעם ועמלם מטורח הדרך, קבלו לנוח שם ולישן עד אור הבקר. וטרם הלכם לישן, בקשו מים להעמיד מראשותם, ליטול ידיהם בקומם משינתם, ולא מצאו. ויבקשו ליתן כסף מלא בעד מדה מים, ולא היה שם. ויאמר הרב מו"ה גבריאל ז"ל יהי מה אונס רחמנא פטריה. מה אעשה כי עיף אנכי מעמל הדרך, אלך ואישן, אמנם האברך אשר הלך עמו לא נח ולא שקט, ולא חפץ לישון בלא מים. ויהי כאשר נרדם הרב מו"ה גבריאל ז"ל, אז נפל במחשבתו של האברך לילך לקנות מדה כמות של בירה, וליטול בה ידיו, וכן עשה. ויהי בבוקר הלכו שניהם יחדיו לגשת לעיר הרב מו"ה זישא ז"ל. והרב מו"ה גבריאל לא נטל את ידיו בקומו משנתו כי לא ידע מקום למצוא מים. ויהי אך דרכה כף רגלם אל מפתן בית הרב הקדוש מו"ה זישא ז"ל, אמר הקדוש להרב מו"ה גבריאל ז"ל, הידעת כי כל הטומאה והזוהמא אשר הבדיל והרחיק מאתך אחי הקדוש ז"ל בימים רבים, חזרה אצלך בבוקר, כאשר הלכת בידיים מסואבות. ויבך הרב החסיד ז"ל בשמעו את דבריו. וברגע שמח שמחה גדולה באמרו ברוך ה' כי הנחני בדרך אמת, למצוא לי רב קדוש צדיק יסוד עולם אשר תעלומות נגלה לפניו, כמו אל רבינו הקדוש מליזענסק ז"ל. דברים אלו מתאימים למ"ש בשמו בספר אגרא דפרקא (אות ט) קבלה מאת כבוד דודי זקני סבא קדישא מה"ר משולם זישא צוק"ל. הא דאין רשאי לילך ד' אמות בלי נטילה בשחרית,

אמר הוא ז"ל דיש לזוהר שלא להציג רגליו על הארץ בלא נטילה. כי בהציג רגליו על הארץ בלא נטילה אזי ח"ו כל חמום הרע (שבנפש הבהמית) רודף אחריו להסיתו ואמר על זה רמז הפסוק (תהלים לו, ה) יתיצב על דרך לא טוב (אזי ח"ו) רע לא ימאס. הגה"ח רבי מנחם מנדל בודק ז"ל "נפשות חסידיו" ח"א, ע' ל"ז

רבי מנצור בן שמעון זצ"ל

יום ההילולא ב' שבט

רבי מנצור בן שמעון זצ"ל - נולד בצפת בשנת ה'תרע"ב (1912). התייתם מאמו בהיותו כבן שלוש, ודודו ר' אהרון בן שמעון (רבה של צפת) גידלו בביתו. בצעירותו גלה למקום תורה לשיבת תפארת ישראל בחיפה. בשנת ה'תרצ"ד (1934) הגיע לשיבת "פורת יוסף" בעיר העתיקה בירושלים ושם התגורר בצריף פח עם ידידו ורעו, הגאון רפאל עבו ולמרות תנאי המחיה הקשים היה שמח בחלקו. בשנת ה'תרצ"ה (-1935 בהיותו כבן 23 שנים בלבד!) נתמנה כר"מ כללי (כשנעדר ר"מ מסוים היה רבנו ממלא מקומו), ותוך זמן קצר שמש כר"מ בשיבה. בבוקר לימד תלמוד בעיון, ואחר הצהרים לימד מקרא, נ"ך, הלכה, אגדה, מוסר, תולדות חכמי ישראל ועוד. בתפקיד זה מילא עשרות שנים. **גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא.** מעל הכל בלטה אהבתו לתלמידיו ודאגתו למחסורם הרוחני והגשמי, וכינוהו הרמב"ן שמעון. היה מכתת רגליו ומרביץ תורה לבעלי בתים בכמה מקומות. שימש כחבר לשכת הרבנות הראשית לישראל בירושלים, והיה לבוחן ראשי למינוי רבנים, פוסקים ומורי הוראה. שקדן עצום. שעות רבות היה לומד ללא שינה. **מעולם לא ראו אותו יוצא מגדרו או כועס.** מיעט בדיבורו. נתבקש לבית עולמו בתאריך ב' שבט ה'תשנ"ח (1997). חי כ-85 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. בפטירתו ביקש שלא יכתבו על ציונו שום תוארים אלא יכתבו: **זאת מצבת קבורת נר"ן של עבדך בן אמתך מנצור בן יעל למשפחת בן שמעון אביו.** ר' יעקב. **אמו:** מרת יעל. **אשתו:** מרת יפה (בת ר' ניסים). **ילדיו:** ר' מרדכי חזקיה (נפטר בחיי אביו). ר' שלמה, ר' נסים, ר' מסעוד ובת אחת (נשואה לר' שלום כהן ר"י "פורת יוסף"). **מרבותיו:** דודו, ר' אהרון בן שמעון (רבה של צפת), ר' עזרא עטיה. **חברותא:** ר' אפרים הכהן. **מתלמידיו:** ר' בניציון אבא שאול, ר' יהודה צדקה, ר' יוסף עדס, ר' עובדיה יוסף שליט"א (מרן), ר' שלום כהן שליט"א (ר"י פורת יוסף), ר' בן ציון מוצפי שליט"א (ראש-ישיבת 'בני ציון') ור' משה טופיק. **מחיבוריו:** **שמן המאור** - על התורה, ובנושאים שונים בכל חלקי פרדס התורה.

להלן מספר סיפורים המעידים, כי לרב היה רוח הקודש: סיפר בנו ר' שלמה שליט"א: "באחת הפעמים הגיע יהודי לאבא ושוחח עימו. כשיצא - ראיתי כי פני אבי מקרינים שמחה. פניתי אל היהודי ושאלתי אותו: 'מה אמרת לאבי ששימחת אותו כל כך?' וסיפר לי שלא זכה שיהיו לו ילדים במשך שנים רבות ולפני זמן מה בא לבקש מאבא ברכה, ועוד לפני שבא לבקש ברכה אבא אמר לו: 'בפורים אשתך תהיה בבית חולים'. באותו זמן לא ידע מה רצה ולא הבין את פשר דברי אבי. על מה תהיה אשתו בביה"ח? האם זו ברכה או קללה? ובאמת מדברי אבי לא נפל דבר, בפורים אשתו נפקדה בכך וזכר והייתה בבית החולים, ועתה הוא בא להודות לו".

עוד סיפר בנו, כי אחד התלמידים איבד סכום כסף, וכתוצאה מכך גרם לביטול תורה, מאחר שכולם ניסו לעזור ולחפש את הכסף. לפתע ניגש אליו חכם מנצור ואמר: 'לך לארון בצד שמאל למטה, הכסף נמצא שם', ואכן התלמיד הלך ומצא שם את הכסף. כשחזר אמר לרבינו בהתפעלות: 'מופת, מופת', אמר לו

רבינו בענוותנותו: 'אין כאן מופת, כיוון שידעתי שאתה מפוזר קצת והנחתי שהשארת את הכסף שם', ואמר לו כך בענוותנותו על מנת שלא יבחינו בגודל הנס.

סיפר הגאון ר' ברוך שרגא שליט"א, כי זוכר הוא שרבינו היה אומר לבחורים בבוקר, מה שעשו בלילה. מעשה אחד חרות בזכרונו היטב: אחד הבחורים התגורר בקטמון והיה מגיע בכל יום לשיבה בגאולה. ומידענו זה היה ב"ה כשרוני ומתמיד וקולט במהירות את הלימוד. והנה יום אחד הגיע לשיעור, ועל אף ניסיונותיו להבין את השיעור - לא קלט ולא הבין מאומה והיה בצער רב על כך. אמר לו חכם מנצור: 'אתה בדרך לכאן הסתכלת על צלב', הבחור לא הבין, מה רוצה הרב. 'איזה צלב?', 'הקשה, "אני לא יודע על מה הרב מדבר"'. ענה לו הצדיק: 'באחת התחנות של קו 4 ישנה כנסייה ואתה הסתכלת שם, נזכר התלמיד והתפלא מאוד, איך ידע רבינו זאת והודה לו על כך.

עוד מעשה נורא שסיפר בנו ר' שלמה על אביו חכם מנצור זצ"ל: 'מעשה זה אירע לפני מספר שנים בבני ברק. זוג מבוגרים היו מקורבים לאבא, ומדי פעם היו נכנסים אליו. יום אחד חלתה האשה במחלה קשה ל"ע (תולעים בכבד). הרופאים אמרו, שמוכרחים לבצע ניתוח דחוף. אולם, דא עקא, ביצוע הניתוח באותם הימים היה מסוכן עד מאוד, ויש ספק לגבי מידת הצלחתו. ביום חמישי באו בני הזוג לאבא בבכיות, וסיפרו לו על הבדיקה שהייתה ביום רביעי ושהניתוח מפאת דחיפותו נקבע כבר ליום ראשון הקרוב. אמר להם אבא: "אין תולעים בכבד ואין שום דבר. בקש שיעשו עוד צילום ויראו". היהודי יצא משם באמונה שלמה, וביקש ביום ראשון עוד צילום לפני הניתוח. כשראו שהוא מתעקש - הסכימו, ואכן בצילום לא מצאו כלום. הפרופסור, שנכח שם, אמר: "אני רואה שאתה יהודי דתי, לך תעשה בשבת סעודת הודיה על הנס". אמר לו אותו יהודי, שעשה כבר אתמול 'סעודת הודיה', כי האמין בדברי הרב.

הגאון הרב יוסף משאש זצ"ל

יום ההילולא ב' שבט

הגאון הרב יוסף משאש זצ"ל - נולד בעיר מקנס שבמרקו, בחודש סיון שנת ה'תרנ"ב (1892). בהיותו כבן 12 שנים בלבד נפטר אביו, שהיה תלמיד חכם עצום והיה מרבה בסיגופים ותעניות ומיעט בשינה והרבה להצטער על צער עם ישראל. ורבינו נאלץ לשאת בעול פרנסת ביתו. אעפ"כ לא הניח ידו מתלמודו ולמד בישיבת 'עץ חיים' והפליא את כל רואיו בדיעותיו. בצעירותו למד בישיבה שהקים הרב הלפרין במקנס, תוך שהוא לומד בעיקר תורה והלכה. כשהיה כבן 16 ניתן לראות את היקף ידיעותיו מתוך מכתבים ששלח והתפרסמו בהמשך באוצר המכתבים (בחתימתו היו"ם, הצעיר יוסף משאש). בשנת ה'תרפ"ד (1924) בהיותו כבן 31 נבחר לכהן כרבה הראשי של העיר תלמסאן שבאלג'יר, תפקיד אותו ביצע במשך 17 שנה. בהמשך, לאחר פטירת ר' משה טולידאנו, בשנת ה'ת"ש (1940) חזר לעיר מקנס כדי לשמש כדיין. השתדל לעשות שלום בית כפי יכולתו. דרשותיו היו לשם דבר ומשכו כמעט את כל תושבי עירו. כמו כן לרבינו היו מהלכים במסדרונות השלטון, תוך שהוא זוכה לכבוד ממלך מרוקו. בנוסף זכה לאות כבוד מהמלך ומשר החינוך. קשריו אלו הועילו לו לצורך פעילות לטובת היהודים. בשנת ה'תשכ"ד (1963) עלה לארץ ישראל והתיישב בחיפה. בתחילה סירב לכהן כרב בחיפה, למרות מעמדו הרם במרוקו, לבסוף לחץ של ראש העיר דאז (אבא חושי) הובילו להסכמתו. בשנת ה'תשכ"ח (1967) החל לכהן כרבה הראשי הספרדי של העיר חיפה. בתפקיד זה החזיק עד פטירתו. נפטר ב-ב' שבט ה'תשל"ד (1974). חי כ-82 שנים. ציונו בחיפה. אביו: ר' חיים. אמו: מרת שמחה (לבית גנו). נשותיו:

מרת שמחה כהן (זיווג ראשון - בשנת ה'תרס"ח). מרת רחל (זווג שני - בתו של ר' יחיאל לכריף. בשנת ה'תרפ"ב. בנו היחיד ממנה ולבסוף התגרשה ממנו והרב נותר עם אשתו הראשונה). **מרבותיו**: ר' חיים ברדוגו. **בנו**: ר' אליהו. **מספריו**: חיבר למעלה מ-48 ספרים, חלקם הגדול טרם יצאו לאור. להלן רשימה חלקית של ספריו: **שו"ת מים חיים** - או"ח **אוצר המכתבים** - מכתבים שכתב ואיגד **זבח תודה** - דיני שחיטה ויזכור יוסף **גרש ירחים** - דיני גיטין **בגדי ישע** - פירושו להושענות **נחלת אבות** - על פרקי אבות **הגדה של פסח** **הוד יוסף חי** - לקט פסקיו בארבעה חלקי השולחן ערוך **נר מצווה** - עוסק בחג החנוכה **נשמת חיים** **לקט הקמח** **תפארת בני אבות**

בעת כהונתו בתלמסן, היה זוג צעיר אשר מדי פעם הייתה האישה קונה בשר מהאיטליז, הקצב שאל את האשה: "האם את רוצה בשר מוכשר או שתכשירי בביתך?". האשה שלא הבינה למה הכוונה לקחה בשר לא מוכשר. באחד הימים פגש הקצב את הבעל, ושאלו: "אשתך כה צעירה, וכבר יודעת להכשיר בשר?", וכששמע זאת בעלה נחרד, מפני שחשב לתומו, שאשתו קונה בשר מוכשר. מיד פנה לביתו והחל להטיח בה דברים קשים, שהכשילה אותו בבשר איסור, האשה שהתחנכה בבית הוריה שבכל שאלה פונים לרב, הציעה לבעלה: "הבה ניגש לרב ונשאל האם נהגתי כשורה ואם לאו - נשאל כיצד נעשה תשובה על מעשיי", הבעל שמע בקול אשתו וניגש לרב העיר הגאון רבי יוסף משאש, ובידם הסיר שבו בישלה האשה את הבשר, הבעל שטח את עיקרי הדברים לפני הצדיק.

כשסיים, לתדהמתו הרבה, הרב טעם מהתבשיל והפטיר: "בשר זה מוכשר". ויהי זה לפלא בעיני הבעל. מאחר שמעשה הרב נראה מוזר בעיניו החל לספר על מעשה רב העיר, עד שנהפך לשיחה בני העיר. העסקנים לא יכלו לשמוע את חרפת הצדיק ופנו אליו לאחר בקשת המחילה, ושאלוהו לפשר מעשהו, וכיצד ייתכן שאמר על בשר, שאינו מוכשר כי ניתן לאכול. השיב הצדיק: "יש חלק בבשר שאסור לאוכלו מהתורה, וישנו חלק שאסור לאוכלו מדרבנן, וישנו חלק שאסור מצד המנהג. ואותו אכלתי בשביל להשכיך שלום בית בין בני הזוג!". ובמקביל זימן את האשה למשרדו ולימדה הלכות הכשרה, לבל ייכשלו להבא.

על שקידתו המופלאה מסופר, שהיה לומד מדי חג את המסכת בש"ס העוסקת מענינא דיומא, מאחר ששנים כך נהג החל הרב ללמוד מסכת מהתלמוד הירושלמי, עד שנפגש עם דף, שלא הצליח להבינו כשורה. לאחר מאמץ רב עדיין לא הצליח לפצח את הסוגיה. לפיכך החליט לנסוע לקזבלנקה, ששם יש מספר חנויות לספרי קודש, כדי לקנות ספרים, שאולי יעזרו לו להבין (מרחק הנסיעה ממכנאס לקזבלנקה כ-300 קילומטר! והתחבורה אינה זמינה כבימנו). לאחר שהגיע לעיר, נכנס לחנות. המוכר רואה רב הדור פנים ומציע את עזרתו, "איזה ספר כבודו מחפש?" - עונה הרב: "האם יש תלמוד ירושלמי עם ביאור?" - "מקסימום יש לנו תלמוד בבלי. כבודו מחפש דבר, שלא נמצא במדינתנו", הרב הודה למוכר ועבר מחנות לחנות, שש חנויות במספר ולא מצא את מבוקשו, משם שם פעמיו אל עבר ביהמ"ד. שם פגש אחד מחכמי העיר, ששאלו: "במה זכינו שהרב הגיע לעירנו?" סיפר לו שמחפש תלמוד ירושלמי עם ביאור ולא מצא בכל העיר, יעץ אותו הרב: "בגבול ספרד יש עיר נמל בשם טנג'יר, ושם יש חכם מפורסם סבא דמשפטים הגאון ר' מרדכי בן ג'ו, כל שדר"י ארץ ישראל שמגיעים לביתו מביאים עימם מתנה לרב ספרי קודש מארץ ישראל, וידוע, שלרב יש ספריה ענפה. אולי כבודו ימצא אצלו את מבוקשו". רבינו נסע מקזבלנקה חצי יום לטנג'יר, נכנס לחדר של ר' מרדכי ושאל: "האם יש לכבודו תלמוד ירושלמי עם ביאור?" - ענה הלה: "קיים בספרייתי", קרא לשמש וביקש מהרב, "כבודו יתלווה עימו בלימודו בספר",

עיינ רבינו והנה ראה, שמפרשי הירושלמי עומדים על הקושיא שעליה התקשה, צהלה עלתה על פניו והוא הודה לר' מרדכי ונפרד לשלום. משם נסע לקזבלנקה והתעכב זמן מה, שם פגש את אחד מגברי העיר ששאל: "כבודו מה עושה בעירנו?", סיפר הרב על מבוקשו, אמר הגביר: "כבודו לא צריך לקנות תלמוד ירושלמי. אני אתן לרבינו סט חנים ביודעי שהרב ילמד בספרים מהעמוד הראשון ועד האחרון", שאל הרב: "מהיכן השגת את הסט?", סיפר הנגיד שנפטר ר' מרדכי בן ג' רב העיר טנג'יר, וקנה הוא מידי היורשים את כל הספרייה. העשיר כתב שטר ליורשים וביקש מהיורשים לתת את הסט של התלמוד הירושלמי. נסע רבינו שוב חצי יום לטנג'יר הגיע לידי היורשים, קיבלו את השטר אך נענה בשלילה, "מנהגנו שלא מוצאים דבר מבית המנוח עד תום שנה", נפרד הרב מהם וחזר למכנאס, לאחר שנה חזר שוב, וכל זה בגלל אהבתו לתורה הקדושה.

ד' שבט

הרה"ק המקובל האלוקי רבי ישראל אבוחצירא

יומא דהילולא - ד' שבט

רבי ישראל אבוחצירא זצ"ל המכונה הבבא סאלי- נולד בעיר ריסאני במרוקו ביום ראש השנה ה'תר"ן (1890). בן לשושלת למשפחת אבוחצירא רבנים מפורסמים עושי ניסים. אביו של רבי ישראל הוא רבי מסעוד אבוחצירא בנו של רבי יעקב בעל ה'אביר יעקב'. אחיו של רבי ישראל הם רבי דוד ורבי יצחק הידוע בכינוי ה'בבא חאקי'. מילדותו שקד על לימוד כל ענפי התורה. אביו החל ללמדו את דרכי הקדושה, ומגיל שש, כשיצאו עמו לרחוב, כיסו את עיניו בגלימה, כדי לשמור על טהרת עיניו. בילדותו נחטף ע"י ערבים מבני תאפילאלת, שדרשו כופר גבוה תמורתו - ולאחר שאביו שילם שוחרר. הרבה בתעניות וסיגופים פרש מענייני העולם ולמד תורה בנגלה ובנסתר. התענה משבת לשבת, נשאר ער לילות שלמים והרבה בלימוד תורה. בקיאותו בש"ס ובפוסקים הייתה עצומה ופסקי דין שלו בענייני הלכה התקבלו ללא ערעור. טבל פעמים רבות במקוואות קרים וערך סיגופים רבים. בגיל 17 נתמנה לראש הישיבה ע"ש סבו 'אביר יעקב', תפקיד בו שימש כ-13 שנה. בשנת ה'תרפ"א (1920) בהיותו כבן 30 בלבד נבחר לכהן כרב, דיין ומורה צדק של כל מחוז תאפילאלת. בשנת ה'תרפ"ב (1922) עלה לארץ ולמד בישיבת המקובלים 'בית א-ל' ולאחר שנה חזר למרוקו בהוראת רבו, ראש ישיבת תאפילאלת, הרב משה תורג'מן. לאחר מכן חזר לירושלים והחל ללמוד בישיבת 'פורת יוסף' וחזר שוב בהוראת רבו. בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לירושלים והתגורר בשכונת בקעה בדרום העיר, לאחר שלוש שנים כששמע על הירידה הרוחנית בקרב היהודים במרוקו חזר לשם על מנת לעודדם. בשנת ה'תשכ"ד (1964) עלה לארץ והפעם על מנת להשתקע בה סופית. בהתחלה גר ביבנה, אחר כך באשקלון, לבסוף קבע את משכנו בנתיבות. התפרסם כעושה מופתים וכבעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. נפטר ב-ד' שבט ה'תשד"מ (1984) חי כ-94 שנים. ציונו בנתיבות. יום פטירתו הפך להיות יום הילולא וכל שנה ביום זה המונים עולים לחגוג את ההילולא על הציון הקדוש. לאחר פטירתו המקובל ר' ברוך אבוחצירא המשיך דרכו.

סבו: ר' יעקב (בעל 'אביר יעקב'). **אביו:** ר' מסעוד. **אמו:** מרת עיישא (ממשפחת בן חמו). **אחיו:** ר' דוד, ר' יצחק (בבא חאקי). **נשותיו:** מרת רחמה (זיווג ראשון) - בת אחותו. נפטרה בעת לידת בתה שגם לא שרדה). מרת פריחה אמסלם (זיווג שני), מרת מרים (זיווג שלישי) - בת ר' אליהו אמסלם). מרת סימי

(זיווג רביעי - בת ר' יעקב בן שמחון). **מרבותיו**: ר' יצחק פדידה, ר' משה תורג'מן (בבא סי בן יוסף), **חברותא**: ר' עזרא עטיה, ר' אליהו לעג'מי. **מתלמידיו**: הרשל"צ ר' מרדכי אליהו. **ילדיו (זיווג שני)**: ר' מאיר (בבא מאיר), מרת רחמה (נישאה לר' אברהם אביחצירא, רבה של יבנה ורמלה), מרת שרה. שישה ילדים נוספים לא שרדו. **ילדיו (זיווג שלישי)**: מרת אביגיל בוסו, ר' ברוך (בבא ברוך), מרת פנינה (נישאה לר' דוד יהודיוף), מרת עליזה הראל. **ילדיו (זיווג רביעי)**: מרת אסתר.

רבי ישראל הרגיל את עצמו בסיגופים שלא לאכול בשר וכמו כן לצום בימי החול. בגיל 13 התחתן ונולדו לו מספר ילדים אשר המוכר בהם הוא ה'בבא מאיר', לאחר שאשתו הראשונה נפטרה נשא רבי ישראל אישה אחרת אשר גם ממנה נולדו מספר ילדים. עם פטירתה, נישא רבי ישראל בשלישית עם הרבנית סימי אשר חיה עד היום. בגיל 18 החליף את אביו שנפטר, בראשות הישיבה. לאחר מספר שנים עלה לארץ אך חזר למרוקו בעקבות המצב הרוחני ששרר שם. בשנת תשכ"ד עלה שוב פעם לארץ שם גר עד יום פטירתו בד' שבט תשד"מ.

על העובדה, כי הרב היה בעל רוח-הקודש, יעידו הסיפורים הבאים המעובדים מתוך הספר הנפלא 'מעשה ניסים': מסופר על ר' ניסים עטיה מחיפה שסבל משבר. למגינת ליבו, על אף שעבר מספר ניתוחים, בכל פעם היה השבר חוזר מחדש, והרופאים הרימו ידיים. בצר לו החליט לנסוע לרבינו בנתיבות, כדי שיזכה לברכתו. כשהגיע ראה קהל רב, הממתנים בתור. והנה משמשו של הרב יוצא החוצה לחדר ההמתנה ושואל בקול: "מי זה ניסים עטיה?". הלה הופתע לשמוע את שמו ואמר, כי הוא האיש המדובר. "הצדיק ביקש שתיכנס אליו". מיודענו תהה על מה ולמה מבקשו הצדיק. בהיכנסו, כשנכנס וראה את הצדיק, החל לבכות ולבקש על נפשו, תוך כדי שהוא מספר לצדיק על בעייתו. רבינו לא השיב דבר אלא ניגש לאחד המדפים והוציא את הספר 'מנחת יהודה' (מחבר הספר היה הגאון האדמו"ר המקובל ר' יהודה אצלן עטיה נלב"ע ב-ד' ניסן תשכ"ב, ציונו בהר-המנוחות והוא אביו של ר' ניסים). ואמר לו: "היה לך אבא צדיק גדול, ואתה מגיע אליו? עצתי לך, שתלך לציונו ותבכה שם, ובזכותו תיוושע!". ר' ניסים הופתע מרוח-הקודש של הצדיק, וכמובן הלך להשתטח על ציונו של אביו הצדיק, וכבר בדרך חזרה נעלמו לו הכאבים, עד לסוף ימיו, והוא לא הזדקק לשום ניתוח.

מעשה שהיה כשרבינו התגורר בשכונת בקעה. רבינו התגורר ברח' שמעון 11 בקומה השניה, ואילו בקומה הראשונה התגורר המקובל הרב יהושע שהרבני. שבת אחת, בשעת סעודת הבוקר, מזגו לרבינו חמין. והנה ביקש רבינו, שימזגו צלחת נוספת עבור שני אנשים. את הצלחת ביקש ממשמשו להעביר לחכם יהושע שהרבני. הרבנית שהרבני הופתעה עד מאוד, שכן גם היא הכינה חמין. ואם הם יאכלו ממה שהצדיק נתן להם - הרי שהאוכל, שהיא הכינה, לא יאכל בשבת. חכם יהושע אמר לה: "אין דבר, זכות גדולה נפלה בחלקנו לקבל אוכל מהצדיק". והנה, לאחר הקידוש ביקשה האישה להביא גם מעט מהחמין שלהם וגילתה להפתעתה, שכל החמין נשרף! ואלמלא רבינו ששלח להם אוכל - לא היה להם מה לאכול.

מסופר על אדם אחד, שלא היה מאמין בסיפורים, שסיפרו על רבינו. יום אחד לקחו אחד מחבריו אל הצדיק בנתיבות. כשהגיעו, ראו את רבינו עורך סעודה גדולה. נכנסו השניים וישבו בין כולם. במהלך הסעודה הגישו להם קערות עם פירות שונים. אותו חבר, שפקפק בקדושת רבינו פנה לחברו ואמר: "מי עישר את הפירות?" הוא נטל שני תפוחים מהקערה, עישר על הפירות ושם בכיסו. חברו הזהירו לא לנהוג כך, אולם הלה לא התייחס לכך. בסיום הסעודה קמו ללכת. כשהיו עדיין קרובים לבית הרב חש

האדם חום חזק בכיסו. לפתע ראה עשן יוצא מכיס חליפתו. בזריזות הוציא את התפוחים, ולהפתעתו גילה, שהם מפוחמים לגמרי והוא אף נכווה ממגעם. הוא החל לרעוד, וחברו הציע, שיגש במהירות לרב, לבל ייענש עוד בגלל מעשיו. חזרו השניים לבית הצדיק. עוד בטרם פצה הלה את פיו אמר לו הבבא סאלי: "וכי אין יודע אתה, שאין בודקין מן המזבח ולמעלה?".

יום אחד הופיע לפני רבינו בחור על כיסא גלגלים, הבחור ישב לפני רבינו וסיפר שנפצע במלחמת יום הכפורים, ולאחר סידרת ניתוחים נשאר רתוק לכיסא גלגלים כאשר רגל אחת בכלל לא מתפקדת, מצב הרגל השנייה אף החל להתדרדר והיה חשש שיצטרכו לקטוע לו אותה. הבחור שהיה מרוחק מתורה ומצוות שוכנע כמעשה של יאוש לנסוע לנתיבות אל הצדיק אולי יש אמת בכל אותם סיפורים ששמע על ה'ניסים' שיכול הצדיק לעשות. שמע הרב את סיפורו של הבחור פנה אליו ושאלו: "תפילין אתה מניח בכל יום?", "לא", "ענה הבחור. "על השבת אתה שומר?", "לא", באה התשובה. "אם כן, התפלא הרב, תן תודה שרגל אחת שלך כן בריאה. הרי את הכח אנו מקבלים מאיתו יתברך, ואם אין אנו עושים את רצונו, בידו לקחת מאיתנו את אשר נתן לנו ולשתק אותנו כליל, ואתה שאינך הולך בדרך התורה והמצוות, מה שכן יש לך הוא מתנת חיים". מששמע זאת הבחור פרץ בככי מר, שגרם התרגשות אצל כל הנוכחים. לאחר שנשטררה דומיה בחדר, היישיר הרב את מבטו אל עיני הבחור ושאלו: "אם אברכך ברפואה שלמה, ותוכל לקום על רגליך, האם תהיה מוכן לקבל עליך עול מצוות?", "כן", באה התשובה. "אם כן", אמר הרב, "תן לי את ידך, ואני מברך אותך ברפואה שלמה לעבודתו יתברך". לאחר שנישק הבחור את ידי הרב, אמרו לו הנוכחים לנסות לקום על רגליו. להפתעתו הצליח מיד לעמוד, ואף לצעוד מספר צעדים ללא עזרת איש. בעודו המום מהשינוי הכביר שחל במצבו, ניסה להלך במהירות יותר גדולה, ועד מהרה מצא את עצמו ליד דלת דירתו של הרב. בקפיצה יצא החוצה, והחל לרוץ כשהוא פונה לעוברים ושבים בשאלה, "היכן יש טלפון ציבורי?", הטלפון הקרוב ביותר היה בישיבת הנגב מרחק כמאתיים מטרים מבית הרב, לשם הגיע הבחור בריצה, ובהתרגשות לא רגילה דיבר עם משפחתו, וסיפור להם בפרוטרוט את אשר קרהו בבית הרב. בחורי הישיבה ששמעו בהשתאות את סיפורו לא האמינו למשמע אוזנם, אך לאחר שחזר על סיפורו נתפסו לאווירת התעלות נפלאה, שילבו יד ביד ויצאו בריקוד של שמחה ביחד עם הבחור להודות לקדוש ברוך הוא על הישועה הגדולה. יותר מאוחר הגיעו רבים לבית הרב והשתתפו שם בסעודת הודיה מיוחדת לכבוד הנס הגדול. הבחור המאושר שמר את הבטחתו ושינה באופן יסודי את אורחות חייו, אך לא רק הוא חזר בתשובה, אלא רבים שנוכחו ושמעו את הסיפור, לא שכחוהו זמן רב והתחזקו באמונה ובריאת שמיים. (מאור ישראל).

באחד הימים נכנסה משלחת שלמה לבית רבינו והמתינה להיכנס לחדרו של רבינו. בזמן שהמתינו שוחחו בקולניות ובהתרגשות, ואי אפשר היה להתעלם מנוכחותם. משמשו של רבינו ניגש לאחד הגברים שבחבורה וביקש לשמוע מה הם מבקשים מרבנו. הלה הפנה אותו לעברם של בחורה שהיתה עימם וביקש כי ישאל ממנה לפשר בואם. ניגש ר' אליהו לבחורה ושב וחזר על שאלתו. הביטה בו הבחורה ושאלה: "האינך מכירני?", ניסה משרתו של רבינו להיזכר מנין הוא מכירה ולא נזכר. כנתפס בקלקלתו הודה כי אינו מכירה. הבחורה צחקה ושבה לשאול: "נסה להיזכר ר' אליהו. האומנם אינך זוכרני?" לאחר שאימץ מוחו והשיב בשלילה, אמרה: "האינך זוכר את הבחורה שהגיעה לכאן לפני כשלושה חודשים לבקש את ברכת רבינו? אז הייתי רתוקה לכיסא גלגלים, ועתה ברוך ה' אני עומדת על רגלי הבריאות". אז נזכר ר' אליהו. שלושה חודשים קודם לכן הגיעה בחורה רתוקה על כסא גלגלים והתחננה להיכנס

לחדרו של רבינו. זה מספר שנים, סיפרה שהיא משותקת ברגליה ויוצאת ובאה בבית לוינשטיין ברעננה והטובים שברופאים מטפלים בה אולם לא מעניקים לה כל סיכוי להתרפא. המשמש הסביר כי לא תוכל להיכנס לחדרו של רבינו ועל פי בקשתה קירב את כיסא הגלגלים לדלת החדר כדי שתשמע את דברי רבינו. לאחר ששמע את סיפורה בירכה רבינו לרפואה שלימה. החולה החלה לבכות וביקשה מר' אליהו כי יכנס שנית ויבקש מרבינו כי יבטיח לה שתירפא. ר' אליהו לא יכול היה להשיב את בקשתה ריקם, ושב לחדרו של רבינו, וסיפר כי הבחורה יושבת בוכיה ליד הדלת ומבקשת כי רבינו יבטיח לה כי תירפא. רבינו שמע את הדברים, נטל בקבוק מים וביקש לומר לה כי תסוך רגליה מן המים. "אני מבטיח לה שתתרפא במהרה", אמר רבינו בקול רם שתשמע הנערה מעבר לדלת.

שמעה זאת הנערה וביקשה ממלוויה כי ישיבו אותה למכוננית. בידה אחזה את בקבוק המים ובעיניה נקוו דמעות. עתה שבה הבחורה לרבינו לבשר כי אירע הנס והיא נתרפאה. ברגליה נכנסה לביתו של רבינו כדי שבני הבית יוכלו לספר לו כי ראוה והנה ברוך ה' היא מהלכת על רגליה. "בסדר", אמר לה ר' אליהו, "אני מבין שתבואי את להודות לרבינו, אך מה פשר כל החבורה הנכבדה הזו שהטריחה עצמה לבוא לכאן?", ניגש לר' אליהו אחד מראשי החבורה ואמר לו: "אנחנו הרופאים העובדים בבית לוינשטיין ברעננה. אנו טיפלנו בבחורה הזו במשך ארבע שנים וידענו כי אין כל סיכוי שתירפא. רגליה היו משותקות ועל פי הבדיקות הרי תוך זמן קצר גם פלג גופה השמאלי נידון לחלות בשיתוק. כאשר ראינו את מה שפעל הרבי אליו הלכה הבחורה לבקש ברכה", הוסיף אותו רופא, "לא יכולנו להתאפק והגענו כל רופאי המחלקה לראות מי הוא אותו קדוש שפעל גדולות. גם אנו רוצים לבקש את ברכתו".

רבי ישראל היה נוהג לערוך סעודות מצוה בהזדמנויות שונות, ובמיוחד בימי הילולא של גדולי הצדיקים (כמקובל בקהילות יוצאי מרוקו), וסיפורי מופת רבים נקשרו לסעודות אלה. מעניין ששם אביו של רבי ישראל היה רבי מסעוד – רמז שבנו ידע לסעוד אנשים על-ידי סעודה. פעם אחת סיפר רבי ישראל עצמו שהצדיק רבי מנחם מענדל מויטבסק התגלה אליו והקים אותו ממיטתו כדי שיעשה סעודה לכבודו ביום ההילולא שלו. אפשר אולי לשאול, מה המיוחד בסעודה? והרי כולנו אוכלים, ממש כמו בעלי-החיים. אכן, יש אנשים שהאכילה מורידה אותם לדרגה של בהמה... אבל הצדיק אינו אוכל מתוך תאוה מגושמת, וכך גם הבבא סאלי היה מסתפק במועט מן המועט להחיות את גופו. אכילתו של אדם כזה שקולה להקרבת קרבנות – כאשר המאכל הגשמי עולה ונכלל בגוף האדם ומתעלה עמו בתורתו ותפילתו, כמו שהקרבת עולה בלהב המזבח. כאשר יצחק אבינו רצה שתחול עליו רוח-הקודש, אמר לבנו להכין לו סעודה, וכך גם אמרו חכמים "כל הנהנה מסעודה שתלמיד חכם שרוי בתוכה כאילו הנהנה מזיו השכינה". הזכרנו שלפי הקבלה האות של חודש שבט היא צדי"ק, וכעת נוסיף שלחודש הזה התייחד חוש האכילה – לתקן את האכילה, עד לדרגת הצדיק היכול לפעול רפואה וישועה גם בשיירי מאכלו.

מישראל עד ישראל – כששומעים את העדויות על מעשי המופת הרבים שנעשו בזכות רבי ישראל בבא סאלי, אפשר בהחלט להאמין לסיפורים המופלאים על רבי ישראל בעל שם טוב (וכבר אמר אחד הצדיקים שצריך להאמין שכל מה שסופר על הבעש"ט היה יכול להיות). אכן, הרבי מליובאוויטש התבטא על הבבא סאלי שהוא "יהודי של הבעל שם טוב" (א בעל-שםסק'ע איד). לא מדובר רק על דמיון חיצוני. לבבא סאלי היה קשר נפשי עמוק לבעש"ט וכל גדולי החסידות אחריו. כך מסופר שכאשר הגיע הבבא סאלי ללמוד ביישיבת המקובלים בית-אל (בשנת תרפ"ב), ישב בפינה ולמד בספר חסידות, כאשר כולם לומדים רק בספרי הקבלה, וכאשר מישהו התחיל לדבר אתו אמר לו הבבא סאלי בביקורת:

כל מה שאתם לומדים, אם זה בלי תורת הבעל-שם-טוב, זה לא זה... (שכן ההשגחה העליונה הורידה לדורות שלנו את תורת החסידות המגלה את האור הפנימי בחכמת הקבלה ומלמדת להבין אותה כראוי).

בהקשר זה התפרסם המעשה הבא: הרב מכלוף עמינדב קריספין, הנשוי לנכדת הבבא סאלי, נכנס פעם ל'יחידות' אצל הרבי מליובאוויטש, והרבי ביקש ממנו לספר אודות הבבא סאלי. סיפר הרב קריספין: כאשר התגורר הבבא סאלי בעיר יבנה, היה שם רב אחד, ראש כולל, שביקש שאסדר לו פגישה עם הצדיק. תוך כדי הפגישה, התבטא אותו רב מעט בזלזול כלפי הבעש"ט. הבבא סאלי הגיב בתוקף, בתוך דבריו אמר "אני יודע מי היה הבעל-שם-טוב", ולבסוף אמר לאותו רב לצאת מביתו. לאחר מכן, אמר לי "מה עשית לי? הבאת אלי איש שמדבר כנגד הבעל-שם-טוב?" והוסיף: "אתה תראה, אם מחר ישאר הכולל הזה ביבנה, אני אינני בבא סאלי"... ואכן, למחרת התברר שהפסיקו את התקציב לכולל, ובו ביום הוא נסגר. כשסיים הרב קריספין לספר זאת לרבי מליובאוויטש, אמר הרבי בהתרגשות: יש לך סיפורים כאלה ואתה שומר אותם לעצמך? [לכן גם אנו לא רצינו לשמור את הסיפור לעצמנו]. העיקר כאן אינו ההקפדה על אותו רב (מעשה חריג של 'דין') אלא יחס הכבוד כלפי צדיק כבעל-שם-טוב. החיבור של הבבא סאלי לתורת החסידות וגדוליה הוא מפתח לקירוב לבבות בין העדות השונות בעם ישראל – כאשר המסורת האשכנזית מתחברת למסורת של יהדות צפון אפריקה, כל אחד עם סגנונו המיוחד וביחד עולה ניגון של כלל ישראל.

רבי ישראל בארץ ישראל-הבבא סאלי ביקר בארץ כמה פעמים, ובשנת תשי"א אף עלה לארץ עם משפחתו. אך כעבור תקופה לא ארוכה חזר לחו"ל, ורק בשנת תשכ"ד עלה לארץ והשתקע בה. מאחורי הנדודים האלה נמצא הסיפור המורכב של הדורות האחרונים: מצד אחד, הישוב היהודי בארץ הולך וגדל, ברוך ה', וכבר ניתן בקלות יחסית לעלות לארץ הקודש, כמשאת-הנפש של כל דורות הגלות. כדאי להזכיר שרבי יעקב, סבו של הבבא סאלי, ניסה כמה פעמים לעלות לארץ, ונפטר בדרכו אליה – עד שבא רבי ישראל והשלים את המסע של סבו (כאשר יש לזה רמז בשמותיהם, שכן ישראל הוא שם-המעלה שזכה בו יעקב אבינו כשחזר לארץ ישראל).

אך מצד שני, חל תהליך מואץ של עזיבת היהדות, עד לתחושה של התמוטטות כללית של העולם הישן, וכידוע יהדות צפון-אפריקה סבלה קשות מהתפרקות רוחנית זו (גם כתוצאה מפעילות מכוונת של אליטה חילונית אשר רצתה "לחנך מחדש" את הדתיים הנחשלים....). במציאות כזו, יהודי ממרוקו אינו יודע האם לעלות לארץ או להישאר בקהילתו המוכרת בגולה, המצליחה לשמור (במידה מסוימת) על רוח היהדות הנאמנה. מה עושים? את שאלתו פרש רבי ישראל בפני הרבי מליובאוויטש, והרבי ענה לו באריכות, באהבה ובכבוד רב. הנה כמה שורות מתוך התשובה המאלפת: כיון שזיכה השם-יתברך את כהדר"ג [כבוד הדרת גאון] להיות איש כללי ומנהיג בישראל אשר מאות ואלפים נשמעים לקולו, הנה בטוח הדבר שניתנו לו גם כן הכוחות להביא את זה בפועל בחיים היום יומי של כל המושפעים ונשמעים לקולו... כיון שנמצא כהדר"ג שליט"א בארץ הקודש ת"ו בה נמצאים עתה עשיריות אלפים של אחינו הספרדים שליט"א, ומצד ריבוי הנסיונות העלמות והסתרים זקוקים הם להוראות תכופות בדרכם הקשה בגשמיות וברוחניות, הנה זכות עצום וגדול נפל בחלקו של כהדר"ג שליט"א אשר הוא ישתמש בהכשרונות והסגולות אשר חננו השי"ת... לצאת במלחמה נגד היצר... בראש צבאות אנשי קהילות הקדש המושפעים ונשמעים לרצונו, ללחום מלחמת ד' ולפרסם אלקותו יתברך בכל סביבתם... וביחוד ובפרט שהיא חובת השעה לכבוש ביד חזקה את כל הדור הצעיר.

בתמצית: במקום לעסוק בהתגוננות ובמחשבות היכן אשמור עלי ועל משפחתי, היה מנהיג! עמוד בראש הקהילות המושפעות ממך וצא למלחמה נגד היצר הרע, ובוודאי הקב"ה ישלח ברכה במעשה ידיך. עשה כאן, בארץ הקודש, את המהפכה החיובית, ובמיוחד "לכבוש ביד חזקה את כל הדור הצעיר" – יד חזקה שאינה במקלות ובשוטים, אלא בתקיפות ובנועם גם יחד, כמיטב המסורת של רבני מרוקו ומשפחת אבוהצירא. בסופו של דבר, רבי ישראל הלך בדרך זו והיה "איש כללי ומנהיג בישראל", והשפעתו ממשיכה והולכת עד עצם היום הזה. זכותו תגן עלינו, אמן.

הבבא סאלי גדל בתורה וביראת שמיים עוד מילדותו ישב הבבא סאלי ועמל בתורה הקדושה, ישב וטיפס במדרגות גדולות ונפלאות. הוא עמל על כל הנהגה של חסידות, על כל הנהגה של קדושה וטהרה, עד שהיא נעשתה אצלו כקניין טבעי, כחלק מהמהות שלו. הבבא סאלי היה עמל בתורה ימים ולילות, עד שנעשה בקיא בש"ס, בבלי, ירושלמי, ישר והפוך, עם ראשונים ואחרונים, הכל ככף ידו, עד שנעשה לכלי מפואר. הבבא סאלי היה בקיא בכל חדרי התורה, ובכל המקצועות שבתורה. הוא היה בקיא גדול בבדיקת סכין השחיטה, בבדיקת פנים של הבהמה, הוא היה מוהל מומחה, הוא היה סופר סת"ם וכתב לעצמו ספר תורה (בספר תורה הזה הוא קרא בו כל ימי חייו שניים מקרא ואחד תרגום). בספר "נפלאות ישראל" מובאים מכתבים שכתבו אליו כשהיה בגיל עשרים וארבע. כבר אז כתבו עליו תארים מופלאים: "צדיק דורינו", "אספקלריא המאירה", "מנורה הטהורה". שימו לב, הוא בסך הכל בגיל עשרים וארבע, ואיזה תארים נותנים לו גדולי הדור! הבבא סאלי היה מסתגר עם דודו (אחי-אביו), רבי יצחק, והיה עמל איתו בתורה ימים ולילות. היה לומד תורה גם עם דוד אחר שלו, רבי דוד. הבבא סאלי היה יושב ימים ולילות, עמל בתורה, ושום דבר בעולם לא עניין אותו. כך, רבותיי, שנים של עבודת השם בלי הפסק, שנים של של שקידה עצומה, הפכו את רבנו הבבא סאלי הקדוש לכלי מפואר, אחד יחיד ומיוחד בדורו, שכבר בצעירותו כל העולם דיברו על גודל תורתו וקדושתו הפלא ופלא.

בדרך ישראל האוניה עומדת לטבוע-בדרכו של הבבא סאלי לישראל הוא הפליג באוניה. במשך ההפלגה הוא הסתגר בתא שלו, וישב ללמוד תורה. לפתע פרצה סערה ביים, שהתחילה לטלטל את האוניה. האוניה עמדה לטבוע בכל רגע. האנשים שהיו על האוניה רצו אל רב החובל, ואמרו לו שיש על האוניה צדיק גדול. הם הלכו אל התא של הבבא סאלי ודפקו בדלת. הוא פתח ושאל מה קרה. אמרו לו: "רבינו, המצב קשה, האוניה עומדת לטבוע, בבקשה שכבודו יעשה משהו". אצל הבבא סאלי היה גביע של קידוש, הגביע היה של סבו, רבי יעקב אבוהצירא, והוא היה מקדש עליו בליל שבת. הוא לקח את הגביע ומזג בו יין, בירך עליו "בורא פרי הגפן", שתה מעט מהיין ושפך את הנותר ביים. ברגע שנספך היין, הים נעשה כמו שקט כמו ראי. בכל האוניה דיברו על זה והיה רעש גדול. כשהגיעו לישראל חיכו אלפים בחוף, כי ידעו שהבבא סאלי מגיע. כשהם שמעו את הסיפור היה רעש גדול מאוד. זה רק כדי שנבין מי זה היה הבבא סאלי הקדוש. "צדיק גוזר והקב"ה מקיים". רק נבין מה זאת ברכה של צדיק, נראה איך מהשיריים של הכוס שהוא ברך עליו הים נרגע. הים, עם כל הגדולה שלו, לא יכול לעשות יותר שום דבר: "הבבא סאלי פה!..."

"תנתק את הילדה מהאינפוזיה"-היה אדם אחד בנתיבות שהילדה שלו היתה חולה מאוד. היא היתה אצל רופאים, עברה בדיקות רבות, אבל הרופאים לא ידעו מה הבעיה שלה. היא לא היתה מסוגלת לאכול, וכל הזמן היתה מחוברת לאינפוזיה. יום אחד אותו אדם הלך לבבא סאלי. הבבא סאלי היה חולה באותו היום ולכן לא קיבל קהל, והאדם הזה הצטער. בסופו של דבר התברר שלקחו את הבבא סאלי

לבית חולים, וסיפרו זאת לאותו אדם. הוא רץ אליו וסיפר לו על הבת שלו. אמר לו הבבא סאלי: "אתה סומך על רופאים?! תסמוך על מי שאמר והיה עולם! תוציא את הבת שלך מפה מייד, ותהיה לה רפואה שלמה! אבל תוציא אותה תוך שעה. אם תוציא אותה אחרי שעה, אין לי מה להגיד לך". אותו האיש המסכן, שהבת שלו מחוברת לאינפוזיה, רץ לרופא והתחנן לפניו. אמר לו הרופא: "תחתום שכל זה על אחריותך", אמר לו: "אני חותם. אם הבבא סאלי אמר, אז אני חותם". הוא חתם ולקח את הבת שלו. בדרך לבית, כשהם נוסעים ברכב, הילדה שלו אומרת לו: "אבא, אני רעבה". האבא נבהל, הוא לא הבין, הרי הילדה לא אכלה מזה חודשים. הם באו הביתה, ערכו מהר שולחן, והיא אכלה. מאותו יום היא הלכה והבריאה. הם רצו אל הבבא סאלי להודות לו, אבל הבבא סאלי אמר להם: "אל תגידו לי תודה רבה, זה הכל בזכות האמונה שלכם שהאמנתם בקב"ה ולא האמנתם ברופאים, עד כדי כך שהייתם מוכנים לעזוב את בית החולים וללכת הביתה". זה היה גודל הענווה שלו, הוא היה ממועט בעצמו.

התינוק שהיה בטיפול נמרץ-סיפר אדם אחד שהיה משרת את הבבא סאלי כשהיה בבית חולים (בסוף ימיו הוא היה הולך הרבה לבית חולים), שפעם כשהיה משמש את הבבא סאלי בבי"ח, הוא ראה רופא אחד עם תינוק ביד, ששאל אותו: "שמעתי שיש פה צדיק, איפה הצדיק הזה נמצא?". הוא לקח אותו אליו. הבבא סאלי היה אז בסוף ימיו. הרופא שם את הילד על הברכיים של הבבא סאלי ואמר לו: "זה תינוק שהלב שלו כמעט גמור, וכל הזמן הוא בטיפול נמרץ, אולי כבודו יברך אותו". הבבא סאלי שאל את השמש שלו: "עוד כמה זמן סוכות?", ואמר לרופא: "תגיד לאבי הילד שבערב סוכות הוא יצא הביתה עם לב בריא", ואכן כך היה. הרופא הזה היה חילוני, והוא השתגע, זה היה כאילו אותו תינוק קיבל לב חדש, השתלת לב. רק שנבין מי זה היה הבבא סאלי הקדוש, "צדיק גוזר והקב"ה מקיים".

סיפר לי אדם אחד, קבלן בניין, שהבן שלו היה חולה ל"ע במחלה ממאירה, מחלה קשה מאוד. כל הרופאים שהוא הלך אליהם לא הצליחו לעזור. הוא הלך לבבא סאלי, והבבא סאלי נתן לו מים. הוא הביא אותם לבן שלו, הבן שלו שתה אותם והתרפא לגמרי. הבן שלו היה אצלי במשרד בגיל עשרים פלוס, ועד היום יש לו מהמים האלה וגם אני לקחתי ממנו קצת מהמים.

בגיל שנה וחצי נפלתי מחלון הקומה השנייה. אמבולנס פינה אותי לבית החולים, ושם לפי מה שהוריי סיפרו לי במרוצת השנים, שקעתי בתרדמת במשך למעלה משבוע. בשלב מסוים הרופאים לקחו את הוריי הצידה, ואמרו להם שכעת אולי רק התפילות יעזרו. שלא ברור אם אחיה, וגם אם כן, מה עוצמת הפגיעה והנוק שאסבול ממנו לשארית חיי.

סבתא שלי, הרבנית מרים אבוחצירא ז"ל, אשת האדמו"ר רבי יצחק אבוחצירא (הבבא חאקי) זצ"ל - אמרה לאמי הבוכייה שזכות אבות תעמוד לצדנו, והיא נסעה לנתיבות, לבית גיסה, אחיו הגדול של בעלה המנוח, רבי ישראל אבוחצירא הבבא סאלי זצ"ל, כדי שיתפלל עבורי.

הבבא סאלי לקח קערת מים ובירך עליה ארוכות. הוא ביקש מסבתי, גיסתו, שתמרח עליי את המים במיטה בה שכבתי בבית החולים. כשסבתא הגיעה עם המים לבית החולים, הרופאים לא ידעו מה היא רוצה מהם, והתחילו לשאול שאלות. אבל היא הדפה אותם מעליה, ניגשה למיטתי, והחלה למרוח את המים על כל גופי הצנום. מה שקרה מאז אולי נשמע הזוי, אבל כל הסובבים אותי נשבעו שכך קרה: באותו הרגע קמתי והתחלתי לרוץ במסדרון המחלקה. כמה שבועות אחר כך לקחו אותי הוריי לבבא סאלי בנתיבות, על מנת להודות לו על הנס שקרה לי בזכותו. הוא שם אותי על ברכיו ובירך אותי. כמה

חודשים אחר כך הוא הלך לעולמו, ולמרות שאני לא זוכר דבר מאותה סדרת אירועים, אני מרגיש עד היום שהברכה שלו שומרת עליי.

מספר ר' אברהם סבג שהיה שמשו של הבבא סאלי במרוקו, שבמוצאי שבת היה הבבא סאלי עושה סעודה ומזמין אליה אנשים רבים, והם היו שרים שירי קודש בדבקות גדולה עד אור הבוקר. שומעים דברי תורה ומתחזקים באמונה. תפקידי בסעודות הללו היה למזוג לאנשים כוסות גדולות ויפות של עראק, כדי שכל התורה תבוא מתוך שמחה של מצווה ולא חלילה מתוך עצבות. באחת הסעודות הללו השתתפו כ-80 איש, והנה באמצע הלילה ראיתי שהעראק עומד להיגמר, והסעודה אמורה להימשך עד עלות השחר. ניגשתי לבבא סאלי ואמרתי שהעראק עומד להיגמר. אמר לי הבבא סאלי: קח מגבת, תכסה את הבקבוק ותמזוג לאנשים. כך עשיתי. מזגתי עראק לאנשים ומזגתי עוד ועוד מאותו בקבוק מכוסה עד אור הבוקר. בבוקר, כשכולם כבר הלכו לביתם, הורדתי את המגבת וראיתי שנשארה בבקבוק אותה כמות של עראק כמו שהייתה לפני שכיסיתי אותו.

ממשיך לספר רבי אברהם סבג: אם כזה שפע היה מביא הבבא סאלי לבית אחרים, אפשר רק לתאר את השפע שהיה בביתו שלו. מאות אנשים היו מגיעים לבית של הבבא סאלי, והבבא סאלי הורה לנו לכבד את כולם באהבה רבה. הכיבוד הרגיל שם היה במשקה חריף, בעארק. לא כולם יודעים, אבל הבבא סאלי התפרנס ממטע של תמרים שמהם הפיק עראק. בעליית הגג היו כדים שהיה בהם עראק, ומשם הייתי מביא כל פעם קנקן ומזוג לאנשים לשתות. בתחילת עבודתי שם כמשמש של הרב אמרתי פעם לבבא סאלי: עוד מעט ייגמר כל העראק שנמצא בעליית הגג. הרבה אנשים באים בכל יום, ואנחנו לא מביאים מלאי חדש של משקה. **הבבא סאלי** שתק לרגע ואחר כך אמר לי: האם אתה רואה שהעראק נחסר? השבתי שלא. הסביר לי הבבא סאלי ואמר: דע לך כי אחרי שאתה מביא עראק מעליית הגג, הכול מתמלא מחדש, לא נחסר כלום. יש פה שפע של ברכה. בכל בוקר כשאתה מגיע, תוכל לראות את כל הכדים של העראק מלאים כמו שהיו ביום הראשון שהתחלת לעבוד פה, לא נחסר דבר. סיפרתי לך את זה כי שאלת. אבל אם תספר את הנס הזה למישהו אחר-הנס הזה ייפסק. אל תספר אותו לשום אדם בעולם. שמרתי את הסוד הזה בלבי במשך חצי שנה. בכל בוקר לקחתי מהכדים שבעליית הכד, יום אחר יום, והם מעולם לא נחסרים. אני יודע שאף אחד לא ממלא אותם. אני בעצמי אחראי על השקיית האנשים, לוקח משם בכל יום כמויות גדולות למבקרים הבאים, ומעולם הם לא נחסרים. כל היום הייתי מלא פליאה מחדש, איך דבר כזה יכול להיות. בתוך איזה פלא אני חי. אבל הורגלתי לראות פלאים כאלה בכל יום אצל הבבא סאלי, ולא שאלתי שאלות. אחרי חצי שנה לא יכולתי להתאפק עוד, ובערב כשחזרתי לביתי סיפרתי לאישתי על הנס הזה. למחרת בבוקר באתי לקחת את הבבא סאלי למקווה כדרכו מוקדם בבוקר, והבבא סאלי שאל אותי: למה סיפרת לאשתך על העראק? והוא אמר לי בחצי נזיפה: העראק הפסיק להתמלא כמו שהיה בעבר. סיפרת את הסיפור הזה לאישתך, והשפע הגדול הזה נפסק. (סיפר הרב אשר זגורי מאלון מורה, בשם חמיו הרב אברהם סבג מתוך הספר "אוהבם של ישראל")

ההילולא של סידנא "בבא סאלי" זיע"א חלה ד' שבט. מרן הראשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו זיע"א היה מקורב אליו מאוד, וקשר רוחני חזק מאוד נקשר בין שניהם. ואלו דברי ההספד אשר נשא מרן זצ"ל על ה"בבא סאלי" זיע"א: הצדיק שאנו עוסקים עתה בכבודו היה בחיים חיותו, תמיד מצפה וחושב על המשיח ובטוח היה שהוא יראה אותו. את מאמר חז"ל (שבת לא ע"א): "צפית לישועה" קיים במלוא המובן של ציפיייה, ואם יתמהמה אחכה לו. "למד אמרינן, לימד אמרינן", "וגרים באורייתא תדירא" - כך

היה לומד בסתר ובקדושה, ואח"כ הקים ישיבה ללמד ש"ס ופוסקים, הלך והתמיד בקדושה וטהרה, בטבילות וסיגופים, בעיון הזוהר וקבלה עד שנהפך למלאך, וכל תפילותיו היו לטובת הכלל. לעיתים היו האנשים מתפללים על שהוא גוזר והקב"ה מקיים, אך ודאי הוא שצדיק שכל זמנו תורה, וכל עתותיו קדושה, אשר "שומר פיו ולשונו", "שומר עיניו מראות ברע", וחי בקדושה וטהרה, אשר נשמתו הגדולה חוצבה מתחת כסא הכבוד שברור הוא שצדיק גוזר והקב"ה מקיים.

נכון, חלומותיו היו שיראה פני משיח, ופעמים רבות אמר לי ולאחרים שהובטח לו משמים שיראה ויזכה לקבל את המשיח וכך היה צריך להיות. אך בזמן האחרון שראה שעם ישראל נמצא בצרה ומצוקה עתידה לבוא לעם, שואה קשה, עונש חמור משמים, והקב"ה כעס על עולמו. אולם הקב"ה רואה כיצד בשר ודם, ילוד אשה, בעל נשמה גדולה, יושב יומם ולילה לשמוע צרותיהם של ישראל, כיצד גאון עצום השוקד על התורה והעבודה והעמיד רבנים גדולים בש"ס ופוסקים, מוסר את נפשו ונשמתו להתפלל על כל חולי ומכאוב, על חוסר פרנסה, על חשוכי בנים וחשוכי מרפא שהקב"ה "שלח דברו וירפאם", וכשהקב"ה רואה מסירות נפש לחינוך, לפתיחת בתי ספר ות"ת ולהגדלת הישיבות, מוכיח בשער על שמירת שבת, וכמה וכמה פעמים התריע על עניין טהרת המשפחה שח"ו לא יזלזלו בזה, כמה פעמים כעס על כך שבישבים אין מקווה ונשים מתחילות לזלזל בזה, תחילת עם ישראל היא בטהרה, שלא יבוא ח"ו בן שהוא בן נדה כי זה גורם דברים רעים למשפחה ולעם ישראל. ועוד בהיותו בחו"ל הזהיר את העם ממאכלות אסורות. אין הכוונה רק למאכל טרף ממש ח"ו, אלא גם מאכל שאינו בודק מתולעים, או כאן בארץ מאכל שלא מעושר וכדומה. ועיני ראו ולא זר שהיה יושב במסיבות בסעודות בבתי אחרים, והיה לו מאכל מיוחד וצלחת וכלי אוכל שהיה מביא איתו, ואפילו סכין היה נושא איתו תמיד לקלף פירות וכדומה. כשהקב"ה רואה נשמה כזו, נפש זכה וברה, ברור ששש ושמח על נפש נקי וצדיק כזה, וברור הוא שאותה נשמה נקיה, אותה נשמה ככלה חדשה, אותו צדיק שסיגף את גופו והפכו מגשמיות לרוחניות, לא היה לו עין גשמית אלא עין רוחנית הרואה דברים למרחוק, וטרם יקראו וה' יענה, עוד הם מדברים והקב"ה שומע ומקבל את תפילותיו. כשאותו צדיק רואה שח"ו העם בצרה ובמצוקה ויש לפניו שתי אפשרויות: או שהוא נשאר בחיים ובעת ביאת המשיח יקבל את פניו, ובינתיים עם ישראל יסבול, ותהא צרה כללית - צער עולמי ונזק כלכלי קשה או שלעומת זאת הוא יהיה עולה תמימה, ויכפר על בני ישראל ויצילם מכל צרה ומצוקה ונזק ומחלה. החליט הרב זצ"ל למסור את נפשו ונשמתו לטובת הכלל.

ובשמים ראו נשמה כזו, שושנה נאה ויפה, וליקטוה מבין החוחים והברקנים, ועלתה נשמתו בקדושה ובטהרה לנוח תחת כסא הכבוד, ממקום שממנו חוצבה ומשם הוא יתפלל עבור הכלל והפרט. ו"גדולים צדיקים במיתתן יותר מבחייהם" (חולין ז ע"ב), ותפילותיו תתקבלנה ברצון. רק אנחנו שהפסדנו מרגלית יקרה, אנחנו שאין לנו אנשים הקמים בפרץ, ראויים לרצותך אפסו. אין לנו אלא ההמשך - "שוטטנו בארבע פינות תרופה לא מצאנו, שבנו אליך בבושת פנינו, לשחרך א-ל בעת צרותינו", כי הצדיקים - "סעו המה למנוחות ועזבו אותנו לאנחות".

אב ובנו היו עומדים תמיד להתפלל עבור העם. נלקח הבן החסיד והצדיק המדוכא בייסורים קשים ומרים, תלמיד חכם גדול ועצום, חריף ובקיא ומשנתו קב ונקי, חסידא קדישא ופרישא, שולשלת יוחסין בנם של קדושים, הרה"ג רבי מאיר אבוחצירא זצ"ל וזיע"א ולא חזרנו בתשובה. אמרנו כל מיני סיבות שונות ומשונות, ואך לאמת לא הגענו ש"מפני הרעה נאסף הצדיק" (ישעיה נז, א). לא חזרנו בתשובה,

לא חנכנו את הבנים בדרך התורה והיראה - דרך שתמיד הרב זצ"ל היה דבק בה, ו"על זה היה דווה ליבנו על אלה חשכו עינינו" - עיני העדה ראשי עם קודש, ע"כ תוך אותה שנה חזרנו ובכינו. חזרנו והתאבלנו על ראש המשפחה, על האב. ועתה, כשלקינו בכפליים נזכה לנחמה בכפליים "נחמו נחמו עמי". עתה אנו צריכים לחזור ולומר: "שוטטנו בארבע פינות תרופה לא מצאנו" - התרופה הבדוקה והמנוסה, הטובה והמועילה, זו דרך התשובה. "נחפשה דרכינו ונחקורה ונשובה אל ה'" (איכה ג, מ). נחפש במה חטאנו, במה אנחנו לא בסדר, אם בשמירת שבת כדין וכדת, אם בשמירת טהרת המשפחה, אם בדאגה לשולחן כשר ומאכלות כשרים, או בחינוך הבנים והבנות בדרך התורה והיראה, או באהבת האדם והתורה ומזכי לחייבא. נגביר את האהבה והאחוה, השלום והריעות, נרבה את האחדות בעם. "דברי מרדכי"

כוונה בתפילה

פעם אחת עמד הבבא סאלי בתפילה ופורעים ערבים ירו לעבר בית הכנסת. כל הקהל ברח, אך הוא נותר על מקומו בתפילת עמידה. כשסיים "עושה שלום" לא ראה איש בבית הכנסת ויצא החוצה לחפש את קהל המתפללים. כשמצאם בחוץ שאל, "להיכן הלכתם?" השיבו לו, "וכי לא שמעת את היריות?!" "לא", ענה להם הבבא סאלי, "לא שמעתי דבר". "כשחזרו לבית הכנסת גילו קליע נעוץ בקיר הסמוך למקום שבו עמד. לימים דרש הרב מרדכי אליהו שהבבא סאלי נקרא כך בגלל כוח תפילתו, שכן המיילה "סאלי" בערבית פירושה תפילה.

כיבוד הורים

פעם הגיע נער צעיר מלווה בשני הוריו לקבל עצה מפי הבבא סאלי. ההורים התלוננו כי הבן אינו מכבדם כראוי. לשמע הדברים החל הבבא סאלי לבכות בכי מר, פנה אל הנער והחל מספר לו עד כמה הוא מתגעגע להוריו שלו שנפטרו זה מכבר, והוסיף שהיה מוכן להפוך את העולם כדי לשהות במחיצתם ולו לעשר דקות, לחבקם ולנשקם בפעם האחרונה. הנער התרגש מן הדברים והבטיח לשנות דרכיו לאלתר.

כוח הדיבור

פעם שאל הרב מרדכי אליהו את הבבא סאלי מנין הכוח שיש לו, הגורם לברכותיו להתקיים. השיב לו הבבא סאלי שמקור הדבר בזכות אבות. התעקש הרב מרדכי אליהו ואמר לו, "תורה היא וללמוד אנו צריכים." אז השיב לו הבבא סאלי שהסוד תלוי בפסוק "לא יחל דברו ככל היצא מפיו יעשה" (במדבר, ל' ג). "יש לחלק הפסוק לשניים, "אמר. "כאשר אדם 'לא יחל דברו' - כלומר אינו מחלל את דיבורו ומפר הבטחותיו אלא להפך, הוא מקדש את דיבורו - אזי הוא זוכה ל'ככל היצא מפיו יעשה': בשמים שומעים את דברו ועושים כפי שביקש."

לקבל השבת מוקדם

בביתו של הבבא סאלי נהגו לקבל את השבת מוקדם. שבת אחת, דקות ספורות לאחר שהדליקה נרות שבת, נזכרה אשתו ששכחה להניח מאכל אחד על התנור. היא לא רצתה להניח את הסיר בעצמה וביקשה מהעוזרת לעשות כן. כעבור כמה רגעים נתקל מישהו מבני הבית בתנור וכל הסירים נפלו, ותוכנם נשפך על הארץ. שאל הבבא סאלי מה קרה וכשסיפרה לו הרבנית אמר, "רצו להרוויח עוד מאכל והנה הפסידו את המאכלים כולם."

פיוטים הם הם דברי תורה

פעם התארח אצלו בשבת תלמיד חכם. במהלך הסעודה שרו פיוטים רבים ובסיומה ביקשו לברך ברכת המזון. תמה האורח, "מדוע לא אמר הרב דברי תורה?" השיב לו הבבא סאלי, "אצלנו הפיוטים הם הם דברי תורה."

מצוות פרו ורבו

לבתו של הבבא סאלי נולדה בת. בחגיגת שמחת הבת אמר הבבא סאלי, "יש מחלוקת בין בית הלל לבית שמאי בשאלה מתי מקיים אדם את מצוות פרו ורבו. לפי בית הלל כאשר זוכים לבן ובת, ולפי בית שמאי כשנולדים שני זכרים. ואנו מכריעים כבית הלל. וסימן לדבר בעת מתן תורה בו נאמר 'פה תאמר לבית יעקב ותגיד לבני ישראל' (שמות י"ט ג), ודרשו חז"ל, לבית יעקב - אלו הנשים; לבני ישראל - אלו הגברים. את התורה ניתן לקבל רק כשיש שלמות וזו מחייבת שיהיו בקהל ה' גם אנשים וגם נשים."

קדושה אני מבקש

פעם ראה את חתנו יוצא מן השירותים ורוחץ ידיו בברז ולא בעזרת נטלה. הוא ניגש אליו והעיר לו, "תמיד טול ידיך עם כלי." השיב לו חתנו שדבר זה לא מוזכר בפוסקים. השיב לו הבבא סאלי, "כאשר מדברים על קדושה לא מחפשים בפוסקים."

הגאון הרב רחמים מלמד הכהן זצ"ל

יום ההילולא ד' שבט

הגאון הרב רחמים מלמד הכהן זצ"ל - נולד בשבת קודש, כ"ה אלול ה'תרכ"ה (1865) בשיראז שבפרס (איראן בימנו). בגיל שלוש התייתם מאמו ואביו לאחר זמן מה נישא למרת שרה (להם נולדו שני בנים ובת). אמו החורגת נהגה בו כבן לכל דבר. עד גיל תשע למד עם אביו. בגיל אחת-עשרה החל לדרוש בדברי תורה ברבים. בתחילה עבד לפרנסתו בצורפות לאחר מכן עבר ללמד תורה את ילדי ישראל. בגיל שש-עשרה חלה במחלה, שסיכנה את חייו. לאחר נישואיו בגיל 17 שנים - פרנסתו הייתה דחוקה ביותר, ולמרות זאת לא פסק מלחשוק בתורה ולעסוק בה כל הזמן. בשבת היה דורש במשך כארבע שעות בעל פה! היה מתעורר בכל יום כשלוש שעות לפני הנץ החמה, ובזמן זה היה לומר את ספר הזוהר ובחודש אלול היה מסיים את 'תיקוני הזוהר'. בשנת ה'תרס"ד (1904) עלה לקברו של עזרא הסופר והגיע למקובל האלוקי ר' יוסף חיים שברך אותו ויעץ לו מה לעשות. בשנת ה'תרס"ו (1906), כאשר מלאו לו 41 שנה, החליט להתיישב בירושלים, אך השלטונות בשיראז מנעו ממנו לצאת מהמדינה, ועל כן נאלץ לברוח עם בתו מרת חנה ובעלה, כשהוא משאיר את אשתו ושניים מילדיו. בעודו בספינה קיבל התקף לב. בהגיעו לארץ התיישב בשכונת זיכרון טוביה בשכונת נחלאות שבירושלים. בהמשך עבר לגור בשכונת נחלת ציון ושם הקים את ביה"כ 'שערי רחמים'. רבינו ברח מהשררה והכבוד אולם חברי בית-הדין שהכירו במעלותיו הכינו לו מצנפת וגלימה של תלמיד-חכם. נפטר ב-ד' שבט ה'תרצ"ב (1932). חי כ-66 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. כ-10,000 השתתפו בלוויה. בשל השלטון הירדנים נעלם הציון וכיום אין יודעים היכן קברו. **אביו:** מולא (חכם) ר' חיים בן רבי שמואל כ"ץ. **אמו:** מרת טוטי. **אשתו:** מרת אסתר (בת ר' אגאי ובגום קצב). **מרבתינו:** אביו, הרב

חיים, הגאון חכם ר' יוסף חיים. ילדינו: הרב עזרא ציון, הרב יעקב, מרת כ'אנום גאן (חנה), מרת חיה. מספר ילדים נפטרו בצעירותם. מספריו: כיסא רחמים- דרשות על פרשיות השבוע • ישועה ורחמים- על פרקי אבות • צדקה ורחמים- מדרשים על חמש מגילות • חיי רחמים- פירוש על הזוהר הקדוש • זיכרון רחמים- דרושים לתורה • עתרת רחמים- דרשות על ספר תהילים.

בהיותו כבן עשרים, יזם פרויקט שיקום והרחבה של בית הכנסת העתיק בו התפלל. לשם השלמת הרחבת בית-הכנסת ביקש לרכוש חלקת אדמה, שהייתה שייכת לשני שותפים. הללו לא התרצו. השותף הראשון - כעבור מספר חודשים נפל בנו למשכב. בני המשפחה עשו לו פדיון נפש כמה פעמים והביאו רופאים מומחים - אך ללא הועיל. אז רבינו פנה לשותף והבטיח לו, כי בנו יחזור לאיתנו, אם ינדור האב לתת את חלקו בקרקע להרחבת בית-הכנסת. הלה הסכים, ורבינו עשה 'מי שבירך' והזכיר, כי הרפואה בעבור שיקיימו את הנדר. כעבור שלושה ימים החלו סימני רפואה להיראות בו, והוא הלך והבריא, עד שנעשה בריא לחלוטין. אך שותפו סירב בתוקף, קילל את רבינו ואף איים לרצוח אותו. אנשי הקהל חששו ממנו וביקשו מאמו, שתדבר אל לבו - אך ללא הועיל. כעבור חצי שנה, הגיע חודש אלול. והנה אמו הבחינה, כי החביא סכין מתחת לכרית, וכאשר שאלה לפשר הסכין, השיב, כי הוא רוצה לרצוח את רבינו ולרשת את ביתו. בחסדי שמים הצליחה האם לקחת את הסכין. כעבור שבוע, ארב השותף לפנות בוקר, בסמטה חשוכה, כשהוא חמוש בסכין, והמתין לרבינו, שהיה בדרכו לביה"כ לאמירת סליחות, אך גם הפעם בטרם הספיק להוציא תכניתו לפועל, חש, כי מישוה כופת את ידיו לאחור. ידו האוחזת בחרב התייבשה, והוא לא יכול היה להזיזה והוא שומע קולות באוזניו: "הוא הולך לעבודת ה', לסליחות ותפילה ורוצה אתה לשפוך את דמו? שמא שכחת, מה שאמרה לך אמך?". אולם לא היה שם איש לידו. כך הלך לביה"כ לבקש מאת רבינו כשהחרב בידו ללא כל יכולת להזיזה. לאחר שנכנס לבית-הכנסת, היד הנעלמת, שאחזה בו, נעלמה והוא יצא משם. למרות זאת לא הסכים לוותר על השטח. הדברים הובאו לפני בית-הדין, ושם הצליחו לשכנעו לוותר על חלקו למען בית-הכנסת. פרטי הסיפור התגלו לאחר שאותו האדם שזמם לרצוח את רבינו לאחר מספר שנים חזר בתשובה, והוא ניגש לרבינו כדי להביע חרטה וגולל באוזניו את כל מה שהתרחש.

בשיראז שפרס עברה משרת הרב מאב לבנו. וכל כרוז שנשלח לכל בתי-הכנסת היה מחויב באישורו. ולאחר שדיין היה פוסק את הדין, הכרוז היה שומע את הנוסח ומגיע אל רבינו ומשמיע באוזניו את הדברים. רבינו בחן את העניין, והאם הדיין פסק כשורה, נתן את הסכמתו ואם ראה שהדיין טעה בפסיקה, פנה לכרוז ואמר לו שכנראה לא הטיב לשמוע את הדיין ויחזור אליו. בינתיים שלח את אחיו, ר' עזרא ואמר לו שיגש לדיין ושיעניין בש"ע בסימן פלוני. ר' עזרא שהיה קל רגליים, היה קופץ מגג אחד למשנהו, והיה מגיע לדיין עוד בטרם הכרוז הגיע אליו (כיוון שהיה הולך בסמטאות), וכך היתה שהות לדיין לתקן את טעותו.

יהודי פרס למדו רק 'עין יעקב' ולכן בבית-המדרש לא ניתן היה למצוא את הש"ס במלואו. היות ורבינו חשק בכל לבו לזכות וללמוד את הש"ס כולו, סיעו בעדו מהשמים באמצעות המעשה הבא: אלמנה עשירה קנתה בבגדאד ש"ס גדול להקדיש לזכר בעלה. כשהגיעו הספרים לשיראז, מיהרו ראשי הקהילה ובעלי הזרוע וכל אחד מהם 'חטף' כרך אחד מהש"ס כ'סגולה ל'הצלחה בכל העניינים' בהנחת הכרך בבית. רבינו פנה לאחד מהם המחזיק את 'מסכת ברכות' וביקש שישאיל לו את הכרך, כדי שיוכל ללמוד ממנו. הלה נענה, ולאחר שרבינו סיים ללמוד, החזירו למחזיק ופנה למחזיק אחר - וכך למד את כל הש"ס.

בימי מלחמת העולם, כשבני אדם מכרו ספרים כדי לקנות לחם, הוא לא מכר, אלא קנה בפרוטותיו עוד ספרים, ובבית אין אפילו לחם צר. ועל אהבתו לספריו ודאגתו להם תעיד עובדה זו: בשבת שלפני חנוכה בשנת ה'תרע"ח, באו לבית הכנסת בשעת מנחה שוטרים תורכים והודיעו, שהחזית מתקרבת, ויש לפנות את השכונה תוך 24 שעות. שמע זאת רבינו ושאל: "היכן אקח את כל הספרים?". אבל 'רצון יראיו יעשה'. ביום ראשון, ערב חנוכה, נכנסו האנגלים לירושלים, והספרים נשארו על מקומם.

הסיפורים על הצדיק מעובדים מתוך גיליון 'כיסא לרחמים'

ה' שבט

האדמו"ר הרב יעקב דדון זצ"ל

יום ההילולא ה' שבט

האדמו"ר הרב יעקב דדון זצ"ל - נולד בכפר אית הסמוכה למראכש. כשגדל למד בישיבה המעטירה במראכש, ובה נתעלה עד אשר קיבל הסמכה בהוראה, שחיטה, מוהל, סופר ומקדש. עם הקמת המדינה השתוקק רבינו לעלות לארצנו הקדושה, כדי לקיים בה את תרי"ג המצוות, וכך עלה בחיפזון ארצה בשנת ה'תשי"ב (1952). נשלח להתגורר במעברה בנתיבות שבדרום. עם הגיעו, ביקשו למנותו בתור רב ומתן שכרה בצידה, שכן הייתה לצדיק ישיבה במראכש ובה הכשיר תלמידים לשחיטה, וכן לימד שם. אולם, רבינו לא רצה ליהנות מכותרה של תורה והעדיף לעבוד. באותם הימים המועצה שילבה את המבוגרים בעבודה לארבע שעות, וכך רבינו החל לעבוד מידי בוקר עד השעה שתים-בצהריים, בעבודה חקלאות בנתיבות, הצדיק שמח לעסוק במצוות יישוב ארץ ישראל. קירב כל אדם. ענוותן מופלא. רבים לא הכירוהו במעלתו ודרגתו הגדולה, ורק לאחר פטירתו נודע מעט מגדולת רבינו. זכה לגילוי אליהו הנביא. בעל רוח-הקדוש. ייסד בית-כנסת ע"ש דוד המלך ע"ה משנת ה'תשט"ו (1956). מידי יום אחר העבודה, היו מתקבצים עשרות מבוגרים ללמוד מפי רבינו בבית הכנסת בו למדו תלמוד, אגדה, פרשה, זוהר וקריאת תהלים וכך היה במשך כ-40 שנים. גאון בנגלה ובנסתר. כיבד תלמידי חכמים. העלה על נס את חיי הצנע. הסתפק במועט. בית מדרש היה מצויד בריהוט ישן ואפילו מאוררים לא היו בנמצא אלא היו מניפות. הקירות היו מתקלפים, והמתפללים ישבו על ספסלי עץ. נפטר בתאריך ה' בשבט ה'תשנ"ג (1992). ציונו בבית העלמין בנתיבות. מידי שנה ביום ההילולא עולים מאות לציון הקדוש ופוקדים את המקום. אביו: ר' שלמה. אמו: מרת טוינה. בנו: ר' מיכאל ועוד תשע בנות.

סיפורים רבים ישנם על רבינו המראים בעליל, כי הרב ניתן ברוח-הקודש. מר א.ס. שליווה את רבינו מספר לנו, כי היה מגיע מדי יום ביומו במשך מספר שנים לרב בשעה 09:00 בבוקר. והנה בבוקרו של יום הרב שלח אליו מבוגר בשעה 08:00 ואמר, שהרב קורא לו להגיע מיד. כשהגיע הלה, הרב מציין בעיה רפואית שמסכנת אותו. עובדה שהתבררה כאמת לאמיתה. בנוסף אמר לו, כי אשתו שהייתה באותם ימים מעוברת תלד לאחר שתיכנס לחודש השביעי ביום אחד בלבד. וכפי שהרב חזה - כך היה. לזוג נולדה בת קטנה ובריאה, שהייתה בפגייה בשל גודלה ולצורך מעקב והשגחה. והנה הרב מספר למיודענו, שאותה הבת תעבור שני ניתוחים - הניתוח הראשון יהיה קל, והניתוח השני יהיה קשה. בשלב מסוים מספר מיודענו לרופא את דברי הרב. הלה מביט באיש ואומר: "נולדה לך בת בריאה, אין שום סיבה בעולם, שהיא תצטרך לעבור ועוד שני ניתוחים!". חולפים ימים מספר, והתינוקת לוקה בזיהום חריף

בפגייה ל"ע. עתה הרופא פונה למר א.ס. ואומר: "תראה, אנחנו נצטרך לעשות שני ניתוחים - הראשון יהיה קשה, ואילו השני יהיה קל". הלה פונה לרופא ואומר: "הרב אמר הפוך!". אולם הרופא מתעקש, שכך סדר פני הדברים. לאחר שעבר הניתוח הראשון, הרופא פונה למיודענו ואומר: "הניתוח הראשון היה קל משחשבנו!". בניתוח השני, אשר לדברי הרופא אמור היה להיות קל, הניתוח הסתבך וארך שש שעות תמימות! הילדה, דרך אגב, שהצדיק בירך אותה, היום בריאה ושלמה ומוצלחת מאוד.

סיפר הרה"צ רבי חיים חורי זצ"ל: "באחת הפעמים הגענו, מספר תלמידי חכמים מירושלים, לעיר נתיבות כדי להיכנס לצדיק רבי יעקב דדון זצ"ל, ואני השתתפתי באותה משלחת. נקשנו על הדלת זמן רב, עד שפתח את הדלת הצדיק, שאלו את הרב בתהייה: "האם הרב לא שמע הנקישות בדלת?", והרב השיב ששמע, אך היה עסוק ולא יכול היה לפתוח את הדלת, תמהנו והקשנו: "במה היה הרב עסוק?", הרב התחמק מתשובה, כאשר רבו ההפצרות, אמר הרב שהיה לו אורח חשוב, "אליהו הנביא".

מספר לנו א.א, שהיה במשך כחמש שנים מלווה את הצדיק מבוקר עד ערב. כאשר בנו בן הארבע ל"ע חלה בלוקמיה, הרופאים לא היו אופטימיים והכינו אותו לגרוע מכול. כשקיבל את הבשורה הגיע ומיד פנה הוא לצדיק והתנה את צרתו, וכן הזכיר, כי הרב היה הסנדק של הילד ובו במקום אמר הרב: "אין לך מה לדאוג, הילד יבריא!". וכאשר אמר הרב, כן היה. לאחר תקופה של כשנתיים ימים הבריא ב"ה הילד לפליאת הרופאים, וכיום הוא כבן 29 שנים.

ו' שבט

המקובל הרב ניסים מויאל זצ"ל

יום ההילולא ו' שבט

המקובל הרב ניסים מויאל זצ"ל - נולד בשנת ה'תרצ"ה (1935) באליג שלידי אגדיר שבמרוקו. בצעירותו למד בסניף של ישיבת 'תומכי תמימים ליובאוויטש' במרקש, הוא נסמך לרבנות במרוקו ע"י הגאון הגדול הרב רפאל בירדוגו זצוק"ל אב"ד מקודש. בין היתר קיבל גם היתר לעסוק בשחיטה, שבה עסק לפרנסתו במקביל ללימודיו התורניים בתורת הנגלה ובתורת הסוד. בשנת ה'תשכ"א (1961) אירגן קבוצה של יהודים לעלייה לארץ ישראל, ובעקבות חתירה לעליה לא חוקית נכלא ולאחר תקופה קצרה השתחרר ובשנת ה'תשכ"ב (1962) עלה לארץ עם אשתו ובתו הבכורה. זמן מה התגוררו באשקלון ולאחר מכן השתקעו בקריית גת, מקום מגורי חלק ממשפחת אשתו. קיבל סמיכה לשחיטה ממרן הגאון ר' עובדיה יוסף זצ"ל. בשנת ה'תשמ"א (1981) פגש נדיב שתרם את בית הקרקע שלו ברחוב אלישע בקריית גת לצורך הקמת ישיבה וכולל אברכים. הוא העמיד ראש כולל וקיבל אברכים ללימודים. המוסד נקרא בשם 'כרם שלמה - למען שמו באהבה'. רבים פנו לרבינו כדי לקבל ממנו עצה וברכה. לצורך אחזקת הכולל לעיתים נסע ברחבי הארץ. נהג שלא לקבל כסף מהמדינה. מסר נפשו להקמת מוסדות לתפארה בעיר קריית גת. ברבות הזמן התפתחה סביב המוסדות קהילה גדולה של חוזרים בתשובה מבני העיר ומחוצה לה, ורבינו הקים מסגרת נוספת מיוחדת לחוזרים בתשובה וכולל אברכים, בהשפעתו ולאורו הקים חתנו, המרצה הרב ישראל נח ברגר מוסדות נוספים מלבד חיזוק הקיימים. בשנת ה'תשנ"ח (1998) קיבל הקצאת קרקע בקריית גת והוא גייס תורמים ובנה במתחם בית כנסת גדול ושלושה כוללי אברכים. העמיד

דורות של תלמידי חכמים ויראי ה' שהפריחו את שממת הדרום. נפטר ב-ו' שבט ה'תשע"ח (2018). חי כ-83 שנים. ציונו בקריית גת. **סבא (מצד האב):** המקובל ר' מסעוד הי"ד (היה מקובל גדול ומפורסם ונרצח בשנת ה'תרס"ה 1905). **אביו:** ר' שלמה. **אמו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת סימי (בתו היתומה של ר' ניסים בוגנים הי"ד שנרצח. נישא בשנת ה'תשי"ח-1958). **מילדיו:** לרבינו שמונה ילדים. **ביניהם- בנו:** ר' שמעון (ראש מוסדות 'אור שלמה'). **חתניו:** ר' ישראל נח ברגר (ראש מוסדות 'ישמח משה ומרגלית' בקריית גת. נשוי למרת רבקה), ר' שמעון בן אבו (ראש הכוללים, נשוי למרת לימור). **מספריו:** •מנחת עני- סדרת ספרים על התנ"ך •מלא העומר מן- על פרקי אבות •שמן למאור- חידושים על הש"ס.

סיפר הגאון רבי דוד בירדוגו שליט"א (המשמש כדיין) על הערכה העמוקה והמיוחדת של אביו הגאון רבי רפאל זצ"ל לגאון המנוח, שאביו זלה"ה היה בין הבוחנים וכאשר ראה לפניו את הבחור ר' ניסים ראה שהוא נבוך מזהבחינה וכמעט שלא הוציא הגה מפיו מלחץ של גדולי הדור שבחנו אותו, החל רבי רפאל להרגיעו במילים רכות ושוחח עימו בעניינים אחרים ותוך כדי כך הבין רבי רפאל שמדובר בכלי מחזיק ברכה שידיעותיו עצומות, והחל לדאוג לו ברוחניות ובגשמיות, ודאג לארחו בביתו ולהלבישו לפי כבודו, בביגוד חדש בצורה מכובדת ויאה לכבודה של תורה, הראויה לתלמיד חכם.

חתנו הרה"ג ר' ישראל נח ברגר שליט"א, מגדולי מזכי הרבים, סיפר סיפור מדהים על בתו שבהיותה כבת שלושה חודשים הגיעה ל"ע עד שערי מוות, מצבה הרפואי הסתבך בעקבות טעות אנוש. כך סיפר הרב ברגר, "בכל פעם ששאלתי את הרופאים מה מצבה הבריאותי של הבת, הם התחמקו מלהשיב לי תשובה ברורה. אולם עצם העובדה שמספר רופאים היו סביב מיטתה זמן רב והם התייעצו ביניהם, העידה על מצבה החמור. כשפניתי לאחד מהרופאים וביקשתי שיאמרו לי מה מצבה הבריאותי, השיב לי הרופא: 'אתה רבי, תתפלל לרפואתה'. הבנתי שאם רופא שלמד רפואה במשך שנים אומר לי להתפלל לה' והוא אינו סומך על ידיעותיו הרפואיות ויכולתו להציל חיים, אות היא כי המצב חמור ביותר". הרב ברגר הלך לביתו ופתח בתפילות ובכיות נוראיות. כשראה אותו חותנו, רבינו הגה"צ הרב ניסים מויאל זצ"ל, שאל אותו: "מה קרה?". כשסיפר לו הרב ברגר על מצב הבת (נכדתו של רבינו), אמר לו הצדיק כי יגיע אליה בעז"ה לבית הרפואה במוצאי שבת. ואכן, במוצאי השבת הגיע רבינו ובכה רבות ליד מיטתה על שלומה ורפואתה של הילדה. הרב ברגר בראותו כל זאת פנה אליו ואמר: "אתה מפחיד אותי". לאחר מכן פנה רבינו ואמר: "אל תדאג, בעז"ה הילדה תהיה בסדר גמור". כשתהה הרב ברגר לפשר הקביעה נענה כי אם יש בליבו אמונה הרי שהילדה בריאה. הצדיק הרב מויאל סיפר שבליילה בכה והתפלל והנה רואה הוא את מרן חכם רבינו יוסף חיים זצוק"ל (בעל ה'בן איש חי' זיע"א). רבינו נישק את ידו וביקש ממנו להבטיח שהילדה תהיה בריאה ואכן זכה להבטחה שכזו. בשעה שמונה בבוקר קראו לרב ברגר בבית הרפואה ואמרו שהם לא יודעים מה קרה אבל יש שמונים אחוזי שיפור במצב הילדה. בשעה שלוש בצהריים באותו היום כבר קיבלו מכתב שחרור מבית הרפואה.

רבי משה ברזילי ז"ל, היה במשך שנים מקורב לרבינו, בשנים האחרונות הוא חלה ל"ע במחלה הארורה, והרופאים לא הותירו לו הרבה סיכויים. רבי משה ניגש למורו ורבו הרב מויאל וביקש את ברכתו. לעיני התלמידים אמר הרב: "כל עוד אני חי, גם אתה תחיה". כך שרד רבי משה ז"ל כמעט שנתיים את המחלה הארורה. לאחר פחות מיממה שרבינו התבקש לבית-עולמו, הלך רבי משה לעולמו, כפי שהבטיח הצדיק.

האדמו"ר רבי חיים צבי טייטלבוים זצ"ל

יום ההילולא ו' שבט

האדמו"ר רבי חיים צבי טייטלבוים זצ"ל: נולד בעיר טעטש שבהונגריה בשנת ה'תר"מ (1880). לאחר פטירת אביו בשנת ה'תרס"ד (1904) התמנה כאדמו"ר של סיגט. ידוע כבעל מופת. מפורסם בגאונותו וקדושתו. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. ענוותן. נפטר בעיר קליינווארדיין ב-ו' שבט ה'תרפ"ו (1926) לאחר שהחליק וקיבל מכה בראשו. חי כ-46 שנים. ביום שישי ארונו הועבר לסיגט ובהגיעו לשם על אף הקור העז ששרר באותה עת אלפים ביכו את פטירתו ואף הגויים הדליקו לכבודו אבוקות. **אביו:** ר' חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים (רבה של סיגט). **אימו:** מרת חנה (בת ר' יואל אשכנזי). **אשתו:** מרת ברכה סימה (בתו של רבי שלום אליעזר הלברשטאם הי"ד מראצפערט). **מתלמידיו:** ר' שלמה זלמן פרידמאן (אדמו"ר מטנקא), ר' מרדכי ווילליגר (מח"ס פרדס מרדכי אוצר הש"ס), ר' יחזקאל ווצייב. **מילדיו:** ר' משה (האדמו"ר השני מסאטמר), מרת רויזא בלומא (רעיית ר' יחזקאל שרגא הלברשטאם), מרת דבורה לאה (רעיית ר' חיים יצחק אייזיק הלברשטאם), מרת פעסיל הי"ד (רעיית אשת ר' יקותיאל יהודה הלברשטאם), מרת העסא, מרת יוכבד רבקה (רעיית ר' יוחנן טווערסקי חנניה הי"ד), חנניה יו"ט ליפא, ר' יקותיאל יהודה זלמן לייב הי"ד (אב"ד סיגט, נספה בשואה), גיטל יהודית (נפטרה בבחרותה), מרת חנה (אשת רבי יהודה אייזיקזון), משולם זושא הי"ד (נהרג במלחמה בהיותו בחור), יחיאל מיכל הי"ד (נהרג במלחמה בהיותו ילד), יואל (נפטר בהיותו ילד), יחזקאל שרגא (נפטר בהיותו ילד). **מספריו:** • עצי חיים - על התורה, על הלכות מקוואות, שו"ת, על מועדים, על מסכת גיטין • תהלים - ע"פ עצי חיים.

על העובדה שהרב היה בעל מופת, מסופר כי פעם אחד בליל שבת קודש אחד כאשר ישב הגה"ק מרן בעל עצי חיים מסיגוט זי"ע על יד שולחנו הטהור, והשעה הייתה כבר מאוחר, ונרות של שבת קודש טרם יכבו, והסבו את תשומת לבו, כי עוד מעט ויכבו הנרות, וענה על זה: **"שבת היא הברכה, וגם אם אין שמן- הנרות ימשיכו לדלוק"**. וכן היה - הנרות דלקו לזמן הרבה, ולא זו בלבד, אל גם כאשר הפתילות היו בכלותן, והלהבים התנועעו עצמן ויהי לפלא. (גדולת יהושע נאסויד)

רבנו היה ידוע כבעל רוח-הקודש. פעם אחת בעת מלחמת העולם הראשונה בא אליו יהודי, שקיבל צו לגייסו לצבא, ובא לרבנו כדי להתברך מפיו - כיצד להינצל. כאשר עזב היהודי את בית-רבנו עלתה בלבו מחשבה, **שאולי יעשה איזה מום בידו ובכך ינצל מגזירת הגיוס**, תוך כדי מחשבה בא אליו הגבאי של רבנו במרוצה ואמר לו: **"רבינו אמר לצוות עליך שלא תעשה מום בגופך"**.

בימי בחרותו נסע ה'עצי חיים' ללמבורג לקבל עטרת ההורמנא מן הגאון בעל ה'בית יצחק', ושלח ה'קדושת יו"ט' עמו את ר' אשר הגבאי, ור' חיים צבי השתוקק מאוד שה'בית יצחק' יעמיד אותו על כור המבחן כראוי, על אף שהוא בנו של הרב מסיגט, ועל כן כאשר הגיעו אל ה'בית יצחק', ציווה ר' חיים צבי לר' אשר שישאר בחוץ, ונכנס לבדו אל הבית יצחק. כש'הבית יצחק' שאלו לשמו, השיב: **"שמי חיים צבי טב"**. ה'בית יצחק' בחן אותו והתפעל מעוצם גאוונותו, וכתב לו התרת הוראה, ויהי כאשר יצא הרב מחדר ה'בית יצחק', הבחין הלה בר' אשר הגבאי שישב בחוץ, היות ולא הכירו, חשב שיהודי זה בא אליו עבור דבר מה, ושאל אותו: **"מה שאלתך?"**. השיב ר' אשר, כי הוא הגבאי של הבחור. ה'בית יצחק' שתמה לשמע תשובתו חזר ושאלו: **"ומי הוא אם כן זה הבחור?"**, השיב ר' אשר: **"הלא זהו בן הרב מסיגט"**.

השתומם ה"בית יצחק", וביקש מן ר' חיים צבי את כתב ההורמנא, אשר נתן לו, כי ברצונו לשנות את הנוסח כראוי וכיאות לבן הרב מסיגוט, אולם הרב, השיב לו בחכמה: "באתי לקבל התרת הוראה עבורי, ולא עבור אבי הצדיק". (אלה מסעי)

אחיו, ר' יואל הפליג מאוד את כוח זכרונו של אחיו, ר' חיים צבי. פעם אחת בעת הרצאת השיעור היה ר' יואל מצטט דבר חידוש מהרמב"ן בעל פה מדף אחד. אולם כאשר חיפשו את מקומו ברמב"ן מצאו אותו בדף אחר. אמר אז ר' יואל, שאצל אחיו, ר' חיים לא הייתה מציאות, שיטעה מדף אחד לשני, כי ממש השכחה לא שלטה עליו. עוד אמר: "כשהיה אחי פוגש אדם בפעם ראשונה - תיכף ומיד הכיר בו תכונת נפשו ומהותו, לא כן אצלי, שלוקח לי איזה זמן - וצריך אני לדבר עמו קצת, ורק אז אני מכיר מהותו ועומד על טיבו".

שקידתו בתורה הייתה מופלאה ביותר ובעת לימודו כשהתנמנם קצת - היה רושם את פרק זמן בו התנמנם. לאחר מכן השלים את הלימוד בלילה פי כמה יותר מהרגילות - והיה לומד נגד הנמנום כפלי כפלים. (בית אליהו)

הרב הגאון שמעון גבאי זצ"ל

יום ההילולא ו' שבט

הרב הגאון שמעון גבאי זצ"ל - נולד בחודש אלול ה'תש"ט (1949) בעיר מקנס. הבכור מתוך שבעה ילדים. אמו הקפידה לקחת את בנה אל תלמוד-תורה שבעיר מקנס ולהחזיר אותו בכל תנאי מזג האוויר. כשהיה כבן 11, החליק מגג רעפים בעת משחק ורגליו נשברו. האם חששה רבות להחלמתו ובעיקר ללימוד התורה של בנה. וכך בשיאו של אותו חורף קשה, בפסגות ההרים של האטלס, גשמים מושלגים סערו בחוץ והאם במסירות נפש, עוטפת אותו בבגדים חמים, מרימה על כפות ידה וצועדת כברת דרך מהבית עד לת"ת. וחוזרת בסיום הלימודים מרימה אותו ומחזירה לבית.

מגיל צעיר ניתן היה להבחין במידותיו הנעלות, הקפיד לכבד כל אדם ושקידתו לתורה הקדושה לא ידעה גבולות. בגיל שלוש עשרה הפליגה המשפחה ממרוקו לא"י והם הופנו לבית-שאן. היה זה בשנות ה-60 והם נאלצו לא אחת לעלות על יצועם כשהם רעבים. רבינו קיבל את הייסורים באהבה ולא ביקש מהוריו את הדברים החיוניים ביותר, כדי שלא לצערם. בהמשך למד בישיבת 'תפארת ישראל' שבחיפה ולאחר מכן בישיבת 'שארית יוסף' בבאר יעקב. העוני היה קשה וסוודר בימי החורף היה נחשב למותרות. למרות שסבל בחולי במעיו לא התלונן לאף אחד. כשגדל, הקים ישיבה קטנה בנתניה בשם 'נחלת שמואל' על שם המשגיח שדאג לבראייתו, ר' שמואל דרבקין. לאחר שנישא קבע את מקומו בראשון לציון ולאחר כשנה עבר להתגורר במושב 'חזון יחזקאל' אשר בדרום הארץ. באותם שנים ביקש, שלא ליהנות ולהתפרנס מלימוד התורה ככולל ואת משכורתו השיג מניקיון. כך במשך חמש שנים ולאחר מכן עבר לנתניה. גאון בנגלה ובנסתר. ברח מן הכבוד. לבש חליפה קצרה. ביתו היה ידוע כמשכן של תורה וחסד. רבים השיב מעוון. הקים עולה של תורה בנתניה והיה לראש מוסדות 'תפארת למשה'. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. פתח גם ישיבה קטנה בשם 'נחלת שמואל', גני ילדים בשם 'גני הדסה' (ע"ש הרבנית אשתו של הרב בן-ציון אבא שאול וזאת כהכרת הטוב לרב שליווה את הקמת המוסדות ולרבנית שטרחת רבות וסייעה עבורו). שישה מבנים גדולים ומפוארים מאוכלסים במאות רבים של תלמידים. מגיל ינקותא

ועד לסיום ישיבה קטנה ואף כולל לאברכים. עמד בראש קופת העיר נתניה. נפטר ב-ו' שבט ה'תשע"ב. חי כ-63 שנים. עד היום רבים העולים על ציונו ומתפללים - זוכים לישועות שלא בגדר הטבע. **אביו:** ר' עזר. **אמו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת אהובה רוזליו. **מילדיו:** ר' יוסף חיים (ממשיך דרך אביו במפעליו ורב ביהמ"ד 'חפץ חיים'), ר' אהרון רוני, ר' חנניה. **בנותיו:** מרת אסתר (נישאה לר' אבנר אביכור - ראש כולל ורב הקהילה), מרת רותי (נישאה לר' אברהם אהרון - ראש כולל ובוחן בת"ת 'אור לציון'). **מרבותיו:** ר' מאיר רובמן, ר' נסים טולדנו, ר' בן ציון אבא שאול, ר' שמואל דרבקין, ר' דוד בצרי, ר' שמעון בעדני. **חברותא:** ר' דניאל גנסיה, ר' רפאל מעיין

יהודי בנתניה, בעל חנות גדולה בעיר מספר: "בוקר אחד התעוררתי עם כאבי בטן קשים ומוזרים. פניתי לרופא המשפחה ולאחר צילום אבחן דבר מה שנראה כגידול ל"ע וביקש שארוץ אל רופא מומחה. מיד נסעתי אל ציון הצדיק ובכיתי מקירות לבי במשך שעה ארוכה. תוך כדי התפילה הכאבים הלכו ותכפו והרגשתי כמון בעירה, ששורפת בבטני. משם המשכתי אל אותו מאבחן בכירי שהביט בצילום ואמר: "ככל הנראה מדובר בגידול ל"ע, אך כדאי שתעשה קודם צילום נוסף בטרם נחליט על ניתוח". כשהביט בצילום החדש, אמר נדהם, "אני לא יודע מה עשית בין הצילומים, אך כאן בראשון, רואים בבירור את הגידול, והנה כאן בצילום השני, אין זכר לגידול!". מיד אמרתי לעצמי, אין הדבר אלא בזכות התפילה, שהעתיר רבינו לפני בורא עולם עבורי והיא הבעירה שחשתי על ציונו של הצדיק, ששרפה וכלתה הכל.

לפני כשבוע נסעתי במהירות, ועברתי בטעות באור אדום. שוטר עצר אותי וקרא לי לעצור בצד. הבנתי מידי שמדובר בשלילה במקום. הוא ביקש את הניירות. הבהרתי שהם לא איתי אלא בבית. השוטר אמר: "אין בעיה, סע לביתך, אני אחרוך". הגענו, הוא המתין למטה ועליתי הביתה. סיפרתי לאמי את המתרחש, והיא אמרה, שלא אֶלְחָץ. הדלקנו מהר נר לזכותו של רבינו, וקראנו שני מזמורי תהילים. ירדתי אל השוטר עם כל הניירות. להפתעתי השוטר אמר: "אין בעיה, הפעם אני מוותר, העיקר שנלחצת מזה שעצרת אותך". ברור, שלא אסע יותר באור אדום ואזהר יותר, אבל חשוב לספר, איזה זכות עצומה שיש לנו בנתניה את רבי שמעון גבאי זצוק"ל.

תודתינו נתונה למשפחה - הסיפורים מתוך הספר הנפלא 'הולך תמים'

הגאון הרב דן מרדכי זצ"ל

יום ההילולא ו' שבט

הגאון הרב דן מרדכי זצ"ל - נולד ב-י"ג ניסן ה'תרצ"א (1931) בעיר בנגרדאן בדרום תוניסיה (הסמוכה לג'רבא), עיר שהיתה מלאה חכמים וסופרים. כבר בילדותו נודע כמתמיד עצום והתנהג בפרישות וחסידות. זכה לשבת בין ברכיהם של גדולי חכמי ג'רבא ותוניסיה. זכה לגילוי הבעש"ט פנים בפנים. בשנת ה'תשי"ז (1957) רבינו התמנה יחד עם הגאון רבי חויתה וזאן זצ"ל כממלא מקום רבותיו ברבנות העיר בנגרדאן. שם שימש כמלמד והרביץ תורה בעיר. זכה להעמיד הרבה תלמידים. זקן רבני תוניס. בשנת ה'תשכ"א (1961) עלה לארץ ישראל והתגורר בקריית-גת. הפריח את השממה בפתחת מוסדות תורניים ובראשם מוסדות 'תורת רחמים וחיים'. בשנת ה'תשמ"ח (1988) עבר להתגורר בעיה"ק ירושלים בשכונת מוסררא - בסמוך לכותל המערבי. היה בקשר אמין עם חכמי ירושלים וצדיקיה. בירושלים הקים את כולל 'ד מרדכי' בשכונת רוממה, שם התגורר בשנותיו האחרונות. נודע כפועל ישועות. רבים

שיחרו לפתחו לקבלת עצה וברכה. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. התבקש לבית עולמו ביום שלישי ו' בשבט ה'תשפ"א (2021) כשהוא מותיר אחריו חלל ריק לבני העדה ותלמידיו הרבים. חי כ-90 שנים. רבים ליוו את הצדיק בדרכו האחרונה. נטמן לצד רעייתו בהר המנוחות בירושלים. בנו, ר' חי, מילא את מקומו בהנהגת המוסדות.

כשרבינו היה בחו"ל התכתב רבות עם כ"ק האדמו"ר מלובביץ' זיע"א בענייני תורה וחסידות. כל פעם שהמכתב היה מגיע אל תיבת הדואר המרכזית בתוניס היתה באה ציפור בשם 'בובשירי' – מבשרת ונחה על אדן החלון של רבינו. רבינו היה יודע לפי זה שהגיע המכתב מהרבי אל בית הדואר, ויהי לפלא.

תלמידו, הרב מסעוד חורי (מצרפת), סיפר כי כשהיה ילד קטן למד אצל רבינו. הוא עבר ליד מיחם מים חמים ובשגגה נשפכו עליו המים הרותחים. כתוצאה מכך הוא קיבל כוויות בגופו. רבינו ניסה להציל אותו שלא יכווה, אבל לצערו הדבר לא עלה בידו. לאחר כשבעים שנה! כשנפגש עם רבינו, עיניו של רבינו זלגו דמעות והוא ביקש מתלמידו, ר' מסעוד חורי, סליחה ומחילה על שלא הצליח להציל אותו מהמים החמים שנשפכו עליו כשהיה הקטן. זאת למרות שחלפו מאז קרוב לשבעים שנה! כל זאת בזכות גודל מסירותו ורגישותו לתלמידו.

משמשו הרב אפרים ס., סיפר: אחת מבנות המשפחה היתה מעוברת. זמן הלידה המשוער היה בעוד כחודש. המשפחה ביקשה את ברכת רבינו שהכל יעבור כשורה. רבינו הורה להם לקרוא בשבת הקרובה את כל ספר תהילים כדי שתזכה היולדת ללידה קלה. בני המשפחה ניסו להסביר לרבינו כי היא לא אמורה ללדת בשבת הקרובה אלא רק בעוד חודש. רבינו התעקש שיקראו את ספר תהילים דווקא בשבת הקרובה. היה זה פלא שהלידה הקדימה את הזמן המשוער והאישה ילדה בן באותה השבת, בדיוק כפי שרבינו ראה.

נכדו, הרב מנחם כהן, סיפר שכאשר רצה לעבור 'טסט' הוא התייעץ עם רבינו מתי הזמן הכי טוב לעשות 'טסט'. רבינו היה דוחה אותו מפעם לפעם. באותם הפעמים הוא ניסה בכל זאת לעבור את ה'טסט' אבל לצערו הרב הוא לא עבר את המבחן ונכשל פעם אחר פעם. עד שפעם אחת רבינו אמר לו: "עכשיו זה זמן טוב. לך תעשה את המבחן". ואכן הפעם הזאת הנכד עבר את ה'טסט' ללא שום בעיות.

גם לאחר פטירתו, ציונו הקדוש בהר המנוחות הפך למוקד עליה לרבים. מצבתו הפשוטה נכתבה כפי רצונו בימי חייו מכיוון שביקש שלא יכבדו אותו כלל. רבים נושעו מהתפילות על ציונו. פעם אחת הגיעה אישה שהיו לה כאבים עזים באוזניים. היא פנתה לרופאים והם חששו לדלקת רצינית שתפגע באוזניים וביכולת השמיעה שלה ח"ו. בצר לה הלכה לפקוד את ציונו של רבינו. כבר למחרת כשהגיעה שוב אל הרופא לבדיקה, הרופא התפלאה לראות שאין שום דבר באוזניים. כל מה שראה רק לפני תקופה קצרה-נעלם כלא היה.

בנו, הצדיק רבי חי שליט"א, סיפר מעשה מפעים נוסף שאירע אחר פטירת הצדיק; רבינו נגלה אליו בחלום וציווה עליו שיעשו דרך מיוחדת לכהנים כדי שיוכלו להגיע אל קברו ולהתפלל. בדיוק באותם ימים, כמה גורמים בהנהלת בתי העלמין הציעו את עזרתם לעשות דרך מיוחדת לכהנים לציון הכוללת כריתת עצים ובניית גדרות. היה זה לאחר כעשרים וחמש שנה שלא נגעו במקום זה.

רבינו נהג בצעירותו בכל מוצאי שבת לספר סיפורים על הבעל שם טוב הקדוש. רבינו סיפר אודותיו ועל המופתים שזכו לראות אלו שהיו במחיצתו. מקובל אצל גדולי תלמידיו וצדיקים בכל דור ודור כי סיפורים אלו הם סגולה לכל הישועות, הן ביראת שמיים והן בגשמיות וסגולה לבנים. אחד הטעמים לכך משום שאחיה השילוני היה רבו של אליהו הנביא ושל רבינו הבעל שם טוב. כשם שיש מצווה להזכיר את שם אליהו הנביא במוצאי שבת, כך מצווה להזכיר את שם הבעל שם טוב הקדוש. בנוסף, החת"ם סופר אמר: "כל העוסק בסיפורי צדיקים- כאילו עוסק במעשה מרכבה". פעם אחת במוצאי שבת סיפר על הבעל שם טוב הקדוש, כשרבינו ראה להפתעתו הרבה את דמותו של הצדיק עומדת ליד המזוזה ומביטה בו בקורת רוח. (החומר באדיבות מכון 'ממלכת כהנים')

ח' שבט

הגאון הרב יצחק טייב בעל 'ערך השולחן' זצ"ל

יום ההילולא ח' שבט

הרב יצחק טייב בעל 'ערך השולחן' זצ"ל: נולד בתוניס בשנת ה'תק"ג 1753. מגודל שקידתו חלה חולי עצום עד שאחזו רפיון גדול בכל אבריו. הרופאים גזרו שיוליכוהו לכפר אחד בגובה ההר מפני שהאוויר שם נקי וזה יועיל להחיות את אבריו, עורקיו וגידיו. רבנו לא שעה לדבריהם, ובתוך הכפר לא נח ולא שקט מעסק התורה ושקידתה, כי אם זמן מועט בכל יממה. על אף שהיה סגי נהור בעינו האחת, נבחר לשמש כדיין בבית דינו של הגאון רבי שלמה אלפסי זצ"ל. גאון בנגלה ובנסתר. מגדולי חכמי תוניס. בשנת ה'תקע"א 1811 התמנה לראב"ד ורב ראשי בתוניסיה, וכיהן במשרה זו עד לפטירתו. ענוותן מופלג. בספר 'פרי קודש' מובא כי אם הרב היה מבחין, שאחד מבעלי הדינים לא היה מרוצה מפסק דינו, היה קורא לו ואומר: "בני, בוא ואראך אשר חלילה לא בדיתי הדין מלבי", ותיכף היה פותח הספר ומראה לו באצבע בכתב מפורש, וטורח עמו להבין מיצוי הדין ועומק ההלכה ההיא, שהורהו. מסופר שרבנו בא בחלום לחכמי דורו והודיע להם כי הוא נשמת האמורא אביי. נפטר ב-ח' שבט ה'תק"ץ 1830. חי כ-77 שנים. ציונו בבית-החיים החדש הורג'יל שבטוניס. מרביתו: ר' יוסף זרקא רבו המובהק ור' שלמה אלפסי בעל "משחא דרבותא". מתלמידיו: ר' חיים דוד יצחק הכהן טנוגי ממלא מקום רבנו כראב"ד, ר' ישועה בסיס. ילדיו: ר' יוסף נפטר שנה לפני אביו, והניח אחריו בן קטן וחיבורים רבים ור' משה. אביו: ר' בנימין. מספריו: ווי העמודים- על ספר היראים לר' אליעזר ממיץ ויזרע יצחק-חידושי תורה עפ"י הפרד"ס. חקת הפסח- על ש"ע הלכות פסח. ערך השולחן- על ש"ע. ספר הזכרון- כללים בש"ס ובפוסקים. על ענוותנותו המופלאה סיפר ר' שושן כהן בנו של ר' כלפון משה הכהן, שכאשר התמנה לראב"ד ביקשוהו הציבור ללבוש מלבושים מכובדים כפי גודל תפקידו הרם, ולא רצה עד שהכריחוהו שזה כבוד הציבור. גם ביקשו ממנו לעבור לדירה מכובדת ולא הסכים, וכאשר לא יכלו להשפיע עליו הכינו עצים ואבנים שצריכים להכנת הבניין, וכאשר יצא ללשכת בית הדין סתרו את הבניין הישן ותיקנו את המקום. כאשר חזר בערב, לא הכיר את הבית והתחיל לחפש ולשוב ולחפש את ביתו, עד שיצאה אשתו לראות מדוע איחרו פעמיו ומצאה אותו

ליד הבית נבוך, כי נלאה למצוא הפתח. מובא בהקדמת "ספר הזיכרון", כי כאשר רצו להוסיף על משכורתו לא הסכים בשום אופן באמרו כי בעניין האוכל אין שום טענה, שצריך להוציא יותר בשביל גודל משרתו הרמה. פעם היה לרבנו סכסוך עם אנשי קהילתו ונאלץ לעזוב את משרתו. מיד פנו אליו ק"ק פורטוגיזים ונעתר להם. בסוף השבוע שילמו לו משכורת עצומה כחמישים ריאל בני הקהילה היו עשירים. רבנו החזיר להם את הכסף, והשאיר לעצמו רק 15 ריאל, כאשר היה נוהג לקבל מקהילתו הקודמת. בהיות רבנו בחור צעיר, פעם בערב שבת קודש היה עובר על יד אחד מבתי הכנסיות של אחד מגבירי תונס ושועיה ממשפחת 'עתאל' בשעת המנחה, והיה חסר להם אחד להשלים את מניין, ויקראו לו להיכנס, ויען, כי הוא כבר התפלל אבל מוכן להיכנס להשלים מניין. כאשר נכנס ראה והנה בביה"כ נמצאת ספריה תורנית מלאה ספרים. ויעמוד על ידם ויציא אחדים מהספרים לעיין בהם. בעל הבית היה מסתכל עליו בעין חודרת, וראה, שהוא מעמיק מתוך עיון. אחרי התפילה פנה אליו וישאלהו: "האם הספרים מצאו חן בעיניך?" - "כן, יש בהם ספרים חשובים", ענה הבחור. "האם ברצונך לגור אצלי בחדר שעל יד ביה"כ ללמוד שם, ואני אטפל בכל צרכי פרנסתך?" שאלו הגביר. "אני מסכים", ענה הבחור, כי היה יתום מאמו וחי במצב של דוחק ועוני. משרתו של הגביר היה מטפל בכל יום להביא לו ארוחותיו. כל בני הבית היו קוראים לו בשם "רבי" סתם. ויקר מקרה, בערב פסח הגביר שחט כמה כבשים לחג, וכאשר בקעו ראש אחת הבהמות מצאו מים במוח. אשת בעל הבית, נבהלה כי היה זה ערב חג והזמן דחוק. ותשלח את משרתם ללכת לשאול את הרב. המשרת חשב שכוונתה על הרב הצעיר המתגורר אצלם בבית, כי רגילים היו לקרוא אותו בשם "רב". וישאלהו מה הדין. הבחור הצעיר עיין בספרי הפוסקים ולפי הנידון התיר. כאשר חזר המשרת לגבירתו והודיעה על ההיתר, הריעה מרוב שמחה. רבנו הלך לחוג עם משפחתו. כאשר היו מסובים כל בני משפחת הגביר, סיפרה הגברת לבעלה על המקרה, אשר קרה, ושאם חס ושלוים היה הבשר נטרף - הייתה נגרמת להם תסבוכת גדולה, אך בסוף הבשר הותר הודות לרב, שהתפנה לעיין בשאלה למרות שבוודאי היה עסוק בערב החג. ביום חג הפסח היה להם מנהג, אשר גדולי העיר הולכים אחרי תפילת שחרית לבית הרב לקבל את ברכתו. עימאם היה גם הגביר 'עתאל', ואחרי שקיבל את ברכת הרב פנה אליו להביע את תודתו על שנטפל אליו ביום ערב החג למרות היותו טרוד, והוציא את הדין לאורה. הרב הראשי בעיר תונס היה מוהר"ר שלמה אלפסי זצ"ל, והיה מטבעו קפדן גדול, אם מישוהו מורה הוראה בלי שקיבל רשות ממנו. כאשר שמע את הדברים מהגביר התפלל מאוד כי לא באה אליו שום שאלה מביתו. מיד שלח את שלוחו לקרוא למשרת כדי לברר עמו, מה קרה. כאשר נכנס המשרת של הגביר שאלו הרב: "איזו שאלה הבאת לי אתמול?" ויענה: "רבי! לא לפניך הבאתי שאלה, כי אם לפני הרב של הבית". ויפן הרב אל הגביר וישאלהו פשר הדבר. הגביר הסביר שזהו בחור צעיר, שקוראים לו 'יצחק טייב'. מיד שלח את המשרת לקרוא לבחור. כל הציבור שהיו באותה שעה בבית הרב. בינתיים הגיע הבחור כשהוא עטוף בגלימתו, וישאלהו הרב: "מי נתן לך רשות להורות?" - "אדוני הרב, הוריתי רק בתוך המשפחה", ענה הבחור. "טוב, נניח כדבריך, אך לפי הנדון ששמעתי, הייתה הוראתך שלא כהלכה!". מיד הוציא הבחור מחיקו מחברת ובה כתובה תשובה ארוכה - ובה הוכיח בראיות ברורות שעל פי הדין מותר. כאשר קרא הרב את התשובה, עמד ונשקו על ראשו ויאמר אל הגביר: "הזהו יצחק שאמרת? זה רבי יצחק טייב!" ויצא הרב הצעיר ביד רמה לעיני כל הציבור, ומאז נתמנה לחבר בית הדין.

המקובל האלוקי רבי שלום שבזי זצוק"ל

יום ההילולא ט' בשבט ה'ת"ע

רבי שלום שבזי, המכונה גם אבא שלום שבזי ה'שע"ט, 1619 – ה'תמ"ו או ה'ת"פ, 1686 או 1720 היה מגדולי החכמים והמשוררים של יהדות תימן.

נולד ביישוב נג'ד אל-ויליד שליד תעז בשנת 1619 לאביו יוסף שלם בן יוסף בן אביגד בן חלפון משתא אלשבזי, וכשעבר ליישוב שבז נוסף לו הכינוי "אל-שבזי". בגיל 15 נפטר אביו ועקב כך עזב את ביתו על מנת לפרנס את המשפחה. ולאחר כמה שנים התייתם אף מאמו, כשחזר התגורר בקלעת אלצעיד. נהג לנסוע אל צנעא בירת תימן לשאת ולתת עם חכמי העיר בתורה. ידועה ידידותו הרבה עם ראש רבני צנעא הרב סעדיה דריין שחיבר פירוש על משנה תורה לרמב"ם שרובו אבד, אליו כתב שיר הפותח במילים "אהוב ליבי נשיא הדור בעירו אשר הגה בתורה התמימה".

רבינו הצדיק אבא שלום בן רבי יוסף משתא אל-שבזי זיע"א, במהלך נדודיו הגיע לצנעא, וכפי הידוע, רבינו אהב וחייב לשאת ולתת עם חכמי העיר צנעא בתורה. כן ידועה ידידותו הרבה עם ראש רבני צנעא הרב סעדיה דריין אשר חיבר פירוש על משנה תורה לרמב"ם שרובו אבד וחלקו נדפס. בהמשך עבר ל'שבז', ולאחר זמן ל'תע"ז, שם בנה בית כנסת ומקווה טהרה, והתפרנס מאריגת טליתות. בשנת ה'תל"ט גזר האימאם שְמֵד על יהודי תימן, אך לבסוף הומרה הגזירה בגירוש, במסגרתה גלו יהודי תימן למדבר 'מוזע' הידועה לשמצה בתולדות יהודי תימן ורבניה. כל חייו חי חיי עוני ומחסור. השקיע את כל כולו בעסק התורה הקדושה ונעשה בקי בה. גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בניסים. בעל רוח הקודש. רבים סיפורי המופתים והישועות שנעשו על ידו. ידע את יום פטירתו והכין את תכריכיו וכל הדרוש לקבורתו. נפטר בערב שבת סמוך לחשיכה, ומסופר כי עמדה השמש לתלמידיו שליווהו למנוחת עולמים, בשביל שיספיקו לקברו לפני השבת. כפי המשוער והמקובל יום פטירתו הוא ט' בשבט ה'ת"ע. קברו של הרב שבזי, בעיר תע"ז, נתקדש גם אצל היהודים וגם להבדיל אצל התימנים המוסלמים. הוא האישיות הרבנית הנערצת ביותר על יהודי תימן ובפיהם הוא מכונה בתואר "אבא שלום שבזי". דמותו נתפסת בעיניהם כדמות מופלאה של איש מופת בעל השגות על אנושיות ומחולל ניסים, ורבים הם הסיפורים על מופתיו וישועותיו. דוגמה מפורסמת לסיפורי הניסים שסופרו עליו מובאת על ידי הרב יעקב ספיר בספרו אבן ספיר

פעם אחת האימאם של תימן חלה מחלה אנושה. וכל רופאי תימן ומחוצה לה שהוזעקו לתעז הבירה לרפאות את האימאם. כל מה שריפאו ונתנו כל מיני תרופות ללא הועיל ולא יכלו לרפאות. כולם התייאשו ואבדה כל תקווה. בבית המלכות דאגו דאגה גדולה לחיי האימאם. והוויזר שלח שליחים לכל קצות המדינה שיתפללו לבריאותו. כל המוסלמים הלכו למסגדיהם להתפלל לשלום האימאם החולה. אך תפלות המוסלמים לא הועילו. והאימאם איבד את הכרתו. וחדל מלדבר, היו הכל סבורים עוד כמה דקות ויוציא את נשמתו. ובחצר של האימאם פשט השמועה כי יהודי אחד בשם שבזי, המתגורר בבית קטן וצנוע, הוא מלומד בניסים ועושה נפלאות. תיכף ומיד הביאו את החכם שבזי לבית המלכות אל האימאם החולה. התקרב הרשב"ז וראה כי עוד מעט וימות. הכריז רבי שבזי. האימאם נמצא בדרכו לעולם האמת.

אקים אותו לתחייה. אך תמורת זאת אבקש שני דברים: אחד לשבת על נחלת השדה שליד תעזו הבירה אשר קניתי ומנע ממני להתיישב בה. שנית, הבטחה כי האימאם לא יהיה שונא יהודים. מיד כל השרים ענו: אנו חותמים על כך. הבטיחו שרי האימאם. ומכיון שאנו מסכימים יסכים גם האימאם לכשיבריא. מה עשה שבזי? ירק וקרא תלך המחלה הרעה. ומיד פקח המלך את עיניו העצומות. לא עברו דקות רבות והוא ביקש לאכול ולשתות, ואף רצה לרדת ממיטתו, סיפרו את כל קורותיו בשעת מחלתו. וגם הצביעו על היהודי שעמד לפניו, שעלה על כל הרופאים והמומחים והתפללות של המוסלמים במסגדים, ואך ורק היהודי רפאו. שאל המלך: מיהו? אמרו לו זהו יהודי בעל נס גדול. בזכותו קמת לתחייה. ומכיון שהצליח. מגיע לו פרס גדול. רמזו השרים לאימאם. אמר להם אני מסכים לכל מה שתחליטו לתת לו. הודיע המלך וירד ממיטתו בריא ושלם. מאז הפך האימאם משונא לידיד היהודים והחכם שבזי היה מתבודד ולומד תורה על נחלתו, זאת היא המושבה "מגרבה" שע"י תעזו ובה גם נקבר. כמוכן קנה את השטח. וקבל במתנה מהאימאם הראשון שגזל ממנו וזה שוב גזל ממנו והוא נצל את ההזדמנות.

יום אחד הזמין המלך את הרששב"ז. ריחוק ממקום מושבו של המלך מהלך 8 ימים. הגיעו שליחי המלך לביתו של הרב. אמר להם ר' שלם שבזי: אתם רכבו וצאו לדרככם, ובהגיעכם לשער צנעא תמצאוני שם. וכך היה. רק הגיעו החיילים לשערי צנעא והנה ר' שלם שבזי מחכה להם שם. באו כולם בצוותא לפני המלך. ולמלך היה אריה גדול אשר זה שלושה ימים לא האכילוהו ולא השקוהו. כאשר הופיע הרב, שילח בו האימאם את האריה כדי שיטרפנו. אך למרות שרעבונו גדול, לא נגע האריה ברבי לרעה, כי אם רבץ לפניו, והרב ליטפו והשתעשע בו כמו בכלב מאולף. ידע המלך כי אכן איש קדוש הוא ר' שלום שבזי. התחיל המלך להתחרות בצדיק. אמר המלך: הבה ונראה מי יכול לעשות יותר נסים ונפלאות. מי שיצליח הוא העליון. אמר הרב: יתחיל המלך, ולך דין קדימה. פתח המלך את חלון חדרו, ונכנסו דרכו שדים רבים. וכל אחד מהם בהיכנסו פונה אל הרב ואומר לו: שלום אדוני הרב. אך הרב אינו עונה ואינו שם לב, כאילו אין איש בחדר. בראותו זאת אמר המלך לרב: נראה עתה מה יש בכוחך לעשות. התחיל הרב לשיר. והנה החל כל הארמון להסתובב כסביבון. גגו למטה וקרקעיתו למעלה. הסכים המלך כי כוחו של הרב גדול יותר. כי כח המלך מהטומאה וכוחו של הרב הקדוש מהקדושה.

לא בכדי ייחסה לו מסורת העם קפיצת הדרך מדי ערב שבת לירושלים שם בילה בקדושה את יום השבת וממנה שב לביתו עם צאת השבת.

באחד הימים נחת מחנה עצום של נחילי ארבה על שדות תימן. היתה זו צרה קשה שבגללה היו צפויים לסבול מחרפת רעב בכל רחבי תימן. הצמחים והעצים עמדו בסכנת כיליון וגדולי המכשפים התבקשו להסיר את הימכה, אולם ללא הועיל. האימאם של תימן, הכיר היטב בכוחותיו של רבינו. לעיתים קרובות היה בא לביתו, לשוחח עמו, להתייעץ עמו ואף להתברך מפי קודשו. כשראה כי הצרה מתרגשת ובאה ואין ביכולתו להיפטר ממנה, ציווה לרתום את מרכבתו, ונסע להיפגש עם רבינו. כשהגיע לביתו, ביקש ממנו שיתפלל ויסלק את 'המוות הזה' שאם חלילה יגיע, יגרום לכך שרבים ימותו מפאת חוסר מזון. הצדיק הרים את כפיו כלי השמים, ונשא תפילה נרגשת על כלל תושבי תימן ועל מעט היבול שברשותם שאף הם עומדים בסכנה. בסיום התפילה פנה לאימאם שהמתין לראות כיצד יפול הדבר ובישר לו כי התבטלה הגזרה! מדברי הצדיק לא נפל דבר. כעבור מספר שעות לא נותר ארבה אחד בכל גבול תימן. מאותו הזמן כיבד האימאם את הצדיק ביתר שאת ואף מידי יום שישי היה בכבודו ובעצמו מבקר את הצדיק ומבקש שיברך אותו.

ביהדות תימן ידוע שלא הרבו לפקוד קברי צדיקים. עם כל זה, היחיד שפקדו את קברו אחרי מותו היה רבינו שלום שבזי, שכל זקוק לישועה ומרפא היה שם פעמיו לכוון העיר תעזי. כאשר היה מגיע לקברו, שנמצא בראש הר, היה רואה שני עצים ומעיין. אם היה אדם צדיק, היו נראים לו העצים כעצים. היה שותה ממי המעיין ונרפא. ואם היה רשע, לא יכול היה להתקרב אל הקבר, מכיוון ששני העצים נראו בעיניו כשני נחשים אימתניים. מעשה מופלא אחד מיני אלפים ורבבות, הנשזר סביב ציונו של רבי שלום זצ"ל, מספר יהודי כאן מארץ הקודש: כאשר אמי ע"ה הייתה כבת עשר, חלתה מאוד, והחליטו לקחת אותה לקבר של רבי שלום שבזי, לקבל תשועה. כיוון שהייתה חולה מאוד ולא יכלה ללכת, קשרו אותה על החמור והלכו איתה דרך שלושת ימים, עד שהגיעו מצנעא לתעזי – מקום קברו של רבי שלום שבזי. בדרך, כשאמי הייתה במצב של גסיסה, הייתה הוזה ואומרת: "אני רואה את ירושלים, וכולה אורות, כולה יפה, כולה קדושה". היא הגיעה לקבר של רבי שלום שבזי ושתתה ממי המעיין ונרפאה.

בשנת 1989. הגיעה משלחת מארצות הברית לתימן ובראשם אנשי קונגרס אשר ביקשו לבקר בקברו של הרב שלום שבזי שבתעזי, כשהגיעו לקבר מסרו הצהרה לתקשורת התימנית שהם מתכוונים לקחת את עצמותיו את הרב שלום שבזי לישראל. תושבי העיר המאמינים גם הם בסגולותיו של ר' שבזי שמעו על כך ויחד עם הבעלים של בית הקברות התלוננו על כך אצל ה"אימאם". זה האחרון הביע התנגדות נחרצת ומחליט שבשום אופן לא יקרה מצב שעצמותיו של רבי שלום ייצאו מתימן שהוא גם חוק מקומי. לאחר כחודשיים ימים הגיע טרקטור והרס את המצבות בבית העלמין וכשהגיע לקברו של הרב שלום שבזי הוכש הטרקטוריסט ע"י נחש אמתני ומת בו במקום. לאחר יומיים יצקו המקומיים בטון בגובה של כמטר וחצי, אשר כיסה את כל שטח הבית קברות. כעבור ארבעה חודשים בנו מעל קברו של ר' שלום שבזי בית ספר המשתרע על כל שטח בית העלמין. המבנה עם הכיפה שנראה מרחוק זה היה בית מדרש, שכיום הינו מבנה נטוש והוא במרחק של כ 800 מטר בקו אוירי ממקום קברו של ר' שלום שבזי.

מעשה ביהודי ירא שמים מתעזי שבתימן, ושמו שמעון סינואני. אשתו נפטרה והשאירה ילד כבן עשר שנים, ושמו מעודה. תפסוהו המוסלמים לשמד, כחוק האיסלאם בתימן, המספח יתומים לדתם. אך המשפט האסלמי קובע, שאין לשמד ילד, שאינו בר דעת בעל כורחו. והילד דבק בכל עוז בדתו. ביקשו להאכילו נבלות וטרפות - ולא אכל. דרש אוכל מבית אביו. קבע הואזיר שיכלא בבית האסורים, ויביאו לו אוכל מבית אביו עד הגיעו לבגרות. נכלא בבית הסוהר וסבל עינויים נוראים, אך מדתו לא זו. פיתוהו בהבטחות מפליגות, ולא הטה אוזן. ראה אביו ואמר לנפשו: 'הן הילד - ילד הוא, מי יודע, מה יעשו שנות הניתוק מלימוד התורה ומחיי קהילה? מי יודע מה יעוללו הייסורים ויחוללו הפיתויים?' עלה לקברו של הצדיק ר' שלום שבזי זצ"ל, קרא תהלים בקול בוכים וביקשו להמליץ במרום על בנו, שיושע. מרוב ככי - נרדם. בא אליו אבא שלום שבזי בחלום ואמר: "אל תדאג. בנך יצא מבית כלאו, ובגינו ישתחררו אסירים רבים". קם שמעון סינואני שמח, ושב לעידו. כעבור שלושה ימים ירד גשם זלעפות. מטרות ניתכו בעוז, הציפו בתים וקעקעו יסודות. בשל השיטפון קרסה חומת בית הכלא - שתי אמות רוחבה - ונפרצה שנוצרה ברחו אסירים רבים, ביניהם הילד מעודה.

באישון לילה הידפק על דלתו של בית אביו ואמר בהתרגשות: לא הגשם הפיל את הקיר. בעיניי ראיתי זקן אחד פורץ את הפרצה, נטלני בידי ואמר לי: 'בגללך שחררתי אסירים רבים'. לך לאביך ואמור לו לבל יפחד, שוב לא תיפול ביד הארורים. אך אמור לו, לבל יבריא אותך ישר לעדן. אמור לו לקחתך לכפר אל כזיעה, שם תתחבא, עד שיתייאשו הרשעים מהחיפוש אחריך, ואז יבריחו לעדן". בו בלילה, בגשם

שוטף, הבריח האב את בנו לכפר אל כזיעה, ושב לביתו לפנות בוקר. רק נכנס למיטתו, ושוטרים נקשו על הדלת לחפש את בנו. משלא מצאוהו נטלו את האב לחקירה. טען שהיה כל הזמן במיטתו, וכדברי הפתגם: "בזמן שוחד מקובל, הנס עומד" - שוחרר מכל אשמה, ושב לביתו. לאחר זמן הודיעוהו - הילד הוברח לעדן. הצטרף אליו האב, ושניהם עלו לארץ ישראל...

י' שבט

הגאון הרב רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל

יום ההילולא י' בשבט

הגאון הרב רחמים חי חויתה הכהן זצ"ל: נולד בג'ר'בא (בטוניס) ביום שבת כ"ב סיון ה'תרס"א (1901). מילדותו למד תורה בשקידה, בשעות הלילה כאשר הבחין באביו הממתין שיסיים את לימודיו, סגר את ספריו העמיד פני ישן ולאחר שאביו נרדם היה קם ממיטתו וממשיך ללמוד עד שעות הלילה המאוחרות. מונה לסופר בית הדין והוסמך כשוחט בקי. לאחר נישואיו החל לכהן כראש ישיבה, העניק יחס אישי ואוהב לכל אחד מתלמידיו היות ובניו נפטרו בילדותם. בשנת ה'תרצ"א (1903) מונה לדיין ולאחר הסתלקות ר' משה כלפון הכהן החל לכהן כראב"ד ג'ר'בה. למרות ייסוריו הרבים וחוליו המייסר העמיק בלימודו. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות כשחיוך נסוך על פניו ובדרשותיו אשר משכו רבים מבני הקהילה נהג לחדש חידושים. בשנת ה'תשי"ד (1954) החליט לעלות לארץ ישראל. בהגיעו לארץ ישראל התגורר במושב ברכיה, כונה בשם - האדמו"ר מג'ר'בה ורבים מעולי טוניס הגיעו לקבל את עצתו ולהתברך. תלמידיו הקימו את ישיבת "כסא רחמים" בבני-ברק על שמו. נפטר ב-י' בשבט ה'תשי"ט (1959). חי כ- 58 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. מרן מאור ישראל שליט"א מזכירו בתואר הנדיר "מרן מופת הדור". וכן ביקש לשים את תמונתו בחדרו. ענוותנותו של ר' רחמים לא ידע גבולות, ואף כאשר התבקש לכהן כראשון לציון- סירב. הערכתו של הרה"ג דידו הכהן אליו הייתה נדירה. כאשר היה נכנס ר' רחמים ור' דידו היה נוכח במקום- היה עומד לכבודו. כשנשאל מדוע עומד הוא לפני תלמידו? ענה "גדול הוא ממני בפסיקת הלכה!". וכונה ע"י רבו "חכם וצדיק" וסיים באומרו "והוא שמכניס אותי לחיי עולם הבא ומזכה אותי". ר' רחמים היה ראש הישיבה היחיד בג'ר'בא שנקרא: 'הרבי' ללא תוספת. היה מעודד וממריץ את תלמידיו להשתדל לחדש חידושי תורה, קושיות ותירוצים בלימוד הש"ס ומפרשיו. בשנת תרצ"א, הלך לעולמו הרה"ג ציון הכהן יהונתן זצ"ל ראב"ד ג'ר'בא, וחכמי העיר נתנו בר' רחמים את עיניהם ובקשוהו למלא את מקומו בדינות, ולהורות הלכה ברבים. אך הוא בענוותנותו הרבה לא אבה ליטול על שכמו עול זה. אהב הוא אהבה עזה את תלמידיו, וראה ברכה בעבודת הקודש של לימוד תלמידים. ישבו הרבנים על המדוכה, והחליטו כי ימנו את תלמידו הגאון רבי רפאל כדיר צבאן זצ"ל ללמד את התלמידים במקומו, ורק את כיתת התלמידים הגדולים ימשיך רבי רחמים ללמד, תוך כדי מילוי תפקידו בבי"ד. לאחר הפצרות מרובות, נאות להסדר זה, וקיבל עליו, בלית ברירה, את התפקיד.

אביו: ר' חנינא (מצאצאי הגאון הגדול רבי שאול הכהן זצ"ל הרב הראשי לג'ר'בא, ויחוסו מגיע עד לעזרא הסופר). **אמו:** מרת גזיילה. **רבותיו:** ר' דידו הכהן, ר' משה כלפון הכהן. **מתלמידיו:** ר' מצליח מאזון. ר' בוגיד חנינא סעדון, ר' רפאל כדיר צבאן. ר' ינון חורי זצ"ל, ר' ישעיה חדאד זצ"ל, ר' מוסא (משה) חדאד זצ"ל (ראש השו"בים בג'ר'בא, המפורסם בעיונו הוזך ובקיאותו בהלכה) ור' מיכאל הכהן (מח"ס 'להניח

ברכה) ועוד. **חברותא:** ר' אברהם הכהן (אשר זכה לגילוי אליהו). **מספריו:** מגיד דבריו ליעקב • מנחת כהן • שמחת כהן: שו"ת על ארבעה טורים.

גברת נמני ע"ה נכנסה אל ביתו של רבי רחמים, כהרגלה מדי שבוע, לבוא ולסייע לרבנית בצרכי הבית. באותו יום חלו שיבושים בזמני הארוחות, ועובדה זו גרמה לעיכובה בבית הרב עד שעת ערב מאוחרת. החשיכה ירדה והיא פחדה לשוב לביתה בנסיעה באוטובוס הערבי העוין, כשהיא לבדה ועליה תכשיטי זהב רבים, כדרך נשות תוניס האמידות. רבי רחמים הבחין בחששותיה והבטיח לה: "זכות המצווה תעמוד לך לבל יאונה לך כל רע!". יצאה האישה הצדקת בלב קל, סמוכה ובטוחה בדבריו של הצדיק, ועלתה לאוטובוס, שהיה מלא ערבים. מיד שמה לב למבטי השטנה המשפדים שסביבה, היא ניסתה להתכנס בעצמה אך פחד גדול נפל עליה. לפתע עלה ערבי רחב מדות, בעל תרבוש אדום מכובד והתיישב סמוך אליה. היא חששה ממנו, אך משום מה גם חשה ביטחון מסוים. כשירד שאל אותה: "גברת, לאן את צריכה להגיע?" בשיניים נוקשות ענתה לו את כתובתה. לא פחות ולא יותר, הלך הוא לצידה עד שהגיעו לביתה ואז אמר בקול: "שלום לך יהודיה!". היא סגרה אחריה את דלת הבית, נפלה על הכורסה הראשונה שמולה ושחררה אנחת רווחה והודיה לה'. מיד למחרת באה וספרה לר' רחמים על הנסיעה הלילית המוזרה. הרב חיך ואמר לה: "היה זה מלאך שנשלח משמיים לשמור עלייך בדרך ולהצילך מכל רע בזכות החסדים שאת עושה עימנו!".

דממת מוות בבית, התינוקת שוכבת במיטה פניה חיוורות כסיד, עיניה עצומות ולבה דופק באיטיות. אביה, ר' רחמים עמד ליד מיטתה קודר ונפחד, הרופאים אישרו כי התינוקת בתהליך גסיסה ואין בידם להצילה. הצמיד רבינו כיסא למיטת התינוקת והחל הוגה בתורה. העייפות המצטברת של ימי מחלתה של הילדה הכריעו את הרב והוא נרדם על ספרו. בחלומו, ראה את עצמו בישיבה של מעלה, ראה בית מדרש, פתח את הדלת ונכנס. מולו שולחן ארוך, סביבו צדיקים יושבים ועטרותיהם בראשיהם, עוסקים בתורה ונהנים מזיו השכינה. ניגש ושאל: "מי הם תלמידי החכמים היושבים בראש השולחן?". ענו לו: "הראש"ל רבי יעקב שאול אלישר ובנו רבי חיים משה". ניגש ר' רחמים אל הצעיר וביקש ברכה לחיי בתו. סירב הרב לברכה (נראה שסירובו בא בעקבות השגות שכתב עליו בספרו) ניגש אל אביו וביקש ממנו. מיד העתיר הרב ברכה על ראש התינוקת החולה. ניגש שוב אל הבן ואמר: "אביך ברך ואתה לא תברך?". הסכים הבן והאציל גם הוא מברכתו. התעורר רבי רחמים וביקש מהאם שתאכיל את התינוקת. פחדה האם וענתה חלושות: "אבל היא גוססת!". הכריז הרב ואמר: "היא בריאה!" ואכן, האכילה האם את התינוקת והיא שבה לחיים!

י"ב שבט

הגאון הרב שבתי אטון זצ"ל

יום ההילולא י"ב בשבט

הגאון הרב שבתי אטון זצ"ל: נולד ב-כ"ב תשרי ה'תרפ"ו (1926) יום שבת בו חל שמחת תורה בעיר העתיקה בירושלים. נקרא בשת שבתי על שם יום השבת בו נולד. בצעירותו למד בישיבת 'פורת יוסף' ולאחר מכן בישיבת 'מרכז הרב'. נשא לאישה את בתו של ר' יוסף שראבני, אשר המריצה וסייעה לו לשקוד על תלמודו יומם וליל. לאחר נישואיו התמנה לרב שכונת מלחה. והתינוקת בת 9 חודשים בלבד.

למרות כל הקושי שבדבר נישא בשנית. בשנת ה'תשי"ז (1956) התמנה למנהלה הרוחני של הישיבה ודאג לקליטת הבחורים שעלו מארצות שונות ובאו ללמוד בישיבה. מעולם לא הרים את קולו על התלמידים, עודד וביקר בחשאי בבית תלמידים על מנת להיוודע לתנאים מהם הגיעו. כאשר גילה כי אחד מתלמידיו חי בפחון עלוב מתוך רעב ללחם ועם זאת מתמסר ללימוד, דאג באופן אישי לכל צרכיו. בשנת ה'תשי"ט (1958) נפטרה הרבנית בהיותה בת עשרים-ושמונה שנים בלבד כשהיא הותירה את בעלה עם ארבעת ילדיהם שהגדול ביניהם בגיל שבע. לאחר מספר שנים נישא בשנית. באותה השנה יסד את ישיבת 'ראשית חוכמה' (על שם סיפרו של הצדיק המקובל ר' אליהו דוידאש) ועמד בראשה. גאון. עניו. חסיד. קדוש. נודע כעילוי. הרביץ תורה לאלפים ולרבבות במשך שנים רבות. חכמי ירושלים כינו אותו 'הש"ס המהלך'. שימש שנים רבות כבעל תוקע וחזן בית-הכנסת. כל ימיו ישב והגה בתורה בשקיקה מיוחדת. מונה לחבר מועצת חכמי התורה של תנועת ש"ס כשהוקמה. ערך את כתב העת התורני בהלכה ובאגדה 'משואות'. נפטר בערב שבת קודש, י"ב בשבט ה'תשס"ו (2006). ציונו בבית העלמין סנהדריה. בהלווייתו השתתפות רבבות אנשים בראשותם של גדולי ועמודי הדור. חי כ-80 שנים. בנו, ר' בן ציון מונה במקומו כראש ישיבת 'ראשית חוכמה' **אביו**: ר' בן-ציון (ממייסדי ישיבת 'פורת יוסף' ושימש מרבני הישיבה. מסופר שמעולם לא הכיר צורת מטבע). **אמו**: מרת אסתר. **אשתו**: מרת קלרה (בת ר' יוסף שרבני-זיווג ראשון), מרת חנה ברטה (בת ר' חדר-זיווג שני). **מרבתי**: הגאונים אביו, ר' בן-ציון, ר' צבי יהודה קוק, ר' עזרא עטיה. **חברותא**: הגאון ר' אהליאב חיון. **מתלמידי**: הגאונים בניו: ר' עקיבא ור' בן ציון, ר' מרדכי ששון, ר' יצחק דניאל, ר' אהרון ירחי, ר' יוסף שעיו, ר' יצחק צמח, ר' ניסים רפאל, ר' אליעזר רב, ר' בן ציון מוצפי, ר' נתן משה לוי. **ילדיו**: ר' בן ציון, ר' עקיבא, מרת כוכבית (נישאה לר' שמעון זית משגיח בישיבת 'ראשית חוכמה'). חתן נוסף: ר' שלמה חנניה. **מספריו**: ירוח חכמה- על התנ"ך, ש"ס וספר התפילה • **ראשית דעת**- משיחותיו.

ביתו היה בפשטות גמורה, ולא בפאר והדר, אף שבוודאי יכול להרשות לעצמו ליהנות מתנאים נוחים יותר. כל מי שביקר בביתו שברח' הרב אלפנדרי, בו התגורר עד השנים האחרונות, זוכר את מיטות הברזל שהיו בסלון ביתו, חדר צדדי נוסף ומטבחון קטן. מעל מיטתו התנוססה תמונת אריה גדולה ותו לו. לתמיהה הגדולה מדוע תמונת אריה השיב, כי ברצונו לזכות מדי יום את דברי השולחן-ערוך סעיף א' "יתגבר כארי בבוקר לעבודת בוראו". ואכן היה רבינו מתגבר השכם בכל בוקר לעבודת בוראו. בזקנותו, מספרים תלמידיו, כי היו יוצאים מהישיבה בכדי ללוות את הצדיק בדרך. גם בימי חוליו וחולשתו הרבה תמיד כשהגיעו לביתו היה יושב וממתין להם.

באותם ימי העליות הגדולות מארצות המזרח, הגיע תלמיד חדש, שהתגורר בפחון עלוב בקצה העיר. אותו תלמיד הסתיר את מצבו הקשה מעיני הכל, ולמד במסירות, למרות היותו רעב ללחם. היה זה חכם שבתי, שגילה את התנאים המחפירים בהם חי. באותם ימים פעלה הישיבה כמתכונת שבה למדו תלמידי הישיבה הקטנה והגדולה רק בשעות היום ואחר הצהריים. הבית של כל אחד מהבחורים היה זה שסיפק להם את הארוחות והלינה. כאשר התנאים בבית היו ירודים, השפיע הדבר באופן ישיר על הריכוז בלמידים, אך לא של תלמיד זה. הרב אטון דאג באופן אישי לכל צרכיו וצמיחתו הרוחנית, עד שנהפך למרביץ תורה בישראל. שנים אחרי, התבטא אותו תלמיד חכם: "הרגשתי, שחכם שבתי אוהב אותי יותר מאת הילדים שלו!".

כאשר נתקל בבחור, שלא הצליח בלימוד והיה מתקשה, הוא כאב יחד איתו. כאשר בחור נשר מהשיבה ויצא לעבוד, היה יושב ומתאבל על כך, כאילו מדובר בכישלון אישי. ואילו כשראה את רוב תלמידיו עולים ומתעלים בתורה, היה שמח. כשהם שיתפו אותו בחיבורים התורניים שהוציאו לאור, וסיפרו לו על משרות תורניות להם זכו- לא היה מאושר ממנו. אין פלא, שהתלמידים מספרים: "הרגשנו שהוא אוהב אותנו יותר מאשר אהבת אבינו".

למרות מחלתו וזקנותו, המשיך להיות שגור על לשונו המשפט התמידי: "ברוך אומר ועושה!", בעיקר בכל הנוגע לכספי הצדקה הרבים, שעברו תחת ידו. הצדקות שפיזר היו לשם דבר. הוא לא הסכים להשאיר בביתו כספי צדקה שהיו לו, ותמיד התאמץ להשיג כספים נוספים לנוקמים קבועים בהם תמך. כשחלה, בני המשפחה ישבו בחדרו כל הזמן. הוא ביקש, שאיש לא יתבטל מלימודו, אלא ישבו בסמוך למיטתו וילמדו בקול רם. כאשר היה פוקח עיניים ומאזין לשורה, שבה אחז הלומד בגמרא, מיד היה מחליק לתוך הסוגיה כאילו עסק בה בכל הימים האחרונים. בימיו האחרונים הובא מטפל לביתו. כאשר גילה שהאיש יודע פרק בלימוד, הציע לו מיד: "נפתח כולל משלנו ונלמד חברותא". באחד הימים העיר המטפל שהוא עיין ואין לו כוח ללמוד. הרב הביט בו בתימהון ושאל: "אם כן, לשם מה באת?". "לעזור לך", נשמעה התשובה. "לעזור לי זה רק ללמוד איתי!" הסביר ראש הישיבה.

הגאון הרב שלום בן-ציון פלמן זצ"ל

יום ההילולא י"ב בשבט

הגאון הרב שלום בן-ציון פלמן זצ"ל- נולד ב-כ"ד סיוון ה'תרצ"ד (1934) בתל-אביב. למד בהתחלה בתלמוד תורה יסודי התורה בעיר. כבר בצעירותו נודע בשקידתו המופלאה ובהתמדתו הרבה. בהיותו כבן חמש-עשרה שנים בלבד בהמלצת החזון אי"ש התחיל ללמוד בישיבת פוניבז'. בהוראת הסטייפלר (הגאון ר' יעקב ישראל קניבסקי) התחיל למסור שיעורי הלכה בכולל. בהמשך התמנה לדיין, בבית דינו של מרן הרב ניסים קרליץ. בשנות ה-90 בהמלצת מרן הרב הגאון הרב אלעזר מנחם מן שך נשלח לייסד את קהילת 'נחלת משה' בבני ברק, אותה ניהל ביד רמה עד יומו האחרון. ייסד בית הוראה בו השיבו מו"צים חשובים מטעמו לשאלות בני הקהילה. העביר שיעורי תורה רבים בפני מאות מבני הקהילה בשבתות ובימות החול. היה אהוב על כולם. עזר בחשאי ובהצנע לכת. נפטר במוצאי שבת קודש, י"ב שבט ה'תשע"ה (2015). חי כ-81 שנים. ציונו בבני-ברק בבית-החיים פוניבז'. בהלווייתו השתתפו מרן גדולי וגאוני הדור, וביניהם: ר' אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל, ר' יעקב אדלשטיין זצ"ל, ויבלחט"א ר' חיים קניבסקי, ר' גרשון אדלשטיין, ר' ברוך דב פוברסקי, ר' ברוך דב דיסקין. בנו, ר' צבי מונה לכהן במקומו ברבנות. **סבא (מצד האב):** ר' שלום בן-ציון (רבה של זאגר בליטא ותלמיד של הגאון ר' חיים הלוי סולובייצ'יק מבריסק). **אבינו:** ר' שמואל (רב קהילת 'היכל מאיר' בתל אביב). **אימו:** מרת חנה רחל (בת ר' צבי הירש גוטרמן - משגיח ומנהל ישיבת אוהל תורה). **אשתו:** מרת שרא פייגא (בת ר' אברהם יצחק רוטשטיין - נישא בשנת ה'תשי"ח). **ילדיו:** 12 ילדים. ביניהם ר' צבי, ממלא מקומו. **מחתניו:** ר' אברהם יצחק ליפקוביץ' (בן ר' מיכל יהודה ור"מ בישיבת בית מדרש עליון והרב שלמה גרוסברד). **מספריו:** •שלמי תודה- סדרת ספרים על שבועות, יו"ט ועירוב תבשילין, על חנוכה, פורים, סוכות וחול המועד •שיעורי שלמי תודה- על ברכות, ימים נוראים, ירידת גשמים והלכות בישול בשבת (ע"י תלמידיו).

לרבינו הייתה הנהגה מעניינת: את חידושי ותורתו היה כותב באופן קבוע על גבי דפי הזמנות, שבאמצעותן הוזמן לשמחות. במשך השנים התמלא ארון שלם באלפי הזמנות, שהיו מלאות בגבן מזן אל זן בחידושי תורה מאירים ומערכות הלכה מפיקות נוגה. חלקם ראו אור עולם בסדרת הספרים הנודעים 'שלמי תודה'. אף ילדיו מעולם לא הבינו, מדוע רבינו כותב דווקא על דפי הזמנות ושיערו, שמא מדובר בחסכון נייר, או מחשש צורך גניזה, והדבר נותר אצלם בגדר תעלומה. בימי השבעה לאחר הסתלקותו התגלתה הסיבה לכך מפי בנו הגאון ר' שלום, ששמע זאת מפי אחד מידידי אביו, שפתר את התעלומה: היה זה כאשר הוא הצייע לרבינו, כי מוכן הוא לקנות בעבורו מחברות גדולות ומסודרות, שבהן יוכל לכתוב את חידושי התורה שלו, באופן נאה ומרחיב את הדעת. רבי בן ציון דחה את ההצעה, והסביר באופן הבא: "יש לי סיבה מיוחדת, שאני עושה כן", הסביר, "במכוון אני כותב על דפים אלו. אנשים הרי טורחים ושולחים לי הזמנות, אך מה אעשה ולצערי אין עתותיי בידי להשתתף בשמחות של כולם. אני מוכרח ללמוד, ואין לי זמן פנוי להגיע לכל שמחה, שאני מוזמן אליה, ואף לא להשיב איגרת 'מזל טוב' לכל שולח. לכל הפחות אני מקדיש את זכות לימוד התורה והחידושים, שאני כותב על גבי ההזמנה ששלחו, להצלחת בני הזוג ובעלי השמחה! בכך אני משיב מעט 'הכרת הטוב' על ההתחשבות שלהם להזמין אותי לשמחה...". (אוצרותיהם אמלא)

בשנים קדמוניות היה מנהגו של רבינו בפורים לקיים את ההלכה של 'חייב איניש לבסומי' כפשוטה. מיד אחרי מנחה גדולה התחיל בשמחת פורים לשתות יין יותר מהרגלו, והשמחה רבתה עד מאוד - עד דלא ידע בין 'ארור המן' ל'ברוך מרדכי'. וכידוע נכנס יין יצא סוד, ואלו שכל מהותם הוא בבחינת סוד, שחיים בעולם פנימי שכולו עבודת ה' יתברך ואהבתו, הרי כאשר נכנס יין מתגלה הסוד במלוא הודו והדרו. כך היה אצל רבינו, כאשר נכנס יין יצא הסוד, והתחיל לחזור בעל פה על ספר 'נפש החיים' שער ד' ועל קטעים שלמים מספר 'ראשית חכמה' ועוד, הרבה ספרי יראה היו שגורים על לשונו מילה במילה, והיו תלמידיו שומעי שיעוריו עולים לביתו לראות את הפלא הנשגב הזה, כמה פנימיות של יראה ואהבה טמונים בתוך האדם הגדול הזה. לאחר מכן היה נוסע עם המשפחה לבית הוריו בתל אביב, ושם היו הגרב"צ ובן דודו הגאון רבי יוסף ישראלזון זצ"ל מתפלפלים בעת משתה היין בדברי תורה ואגדה, וכל אחד מוסיף ידיעות מכל חלקי התורה כולה, וכולם יושבים ונהנים מהמחזה הזה, והשתייה כדת - כדת של תורה. כך היו ימי פורים נזכרים ונעשים בשמחה ובטוב לבב בכל שנה ושנה. אבל לפתע, שנה אחת הכל פסק. אף אחד לא הבין מה קרה, מעיקרא מאי קסבר ולבסוף מאי קסבר, אבל כך היא המציאות. דינא ד'עד דלא ידע' התקיים בדרכים אחרות, ולמעשה הגרב"צ כמעט ולא נגע ביין במשך הפורים. לאחר פטירתו התגלה הסוד. הרבנית פלשניצקי, אחותו של הגרב"צ, סיפרה ששנה אחת לאחר פורים חשש, שמא בשעה שהיה מבוסס בפורים אמר איזה משפט, שמישהו היה יכול להיפגע מכך. מיד כשהתעורר החשד בליבו, רץ לביתו של אותו אדם וביקש ממנו מחילה, שח"ו לא התכוון בשום צורה לפגוע או לצערו במשפט הזה. אותו אדם מחל מיד בלב שלם ולא הקפיד על כך מאומה, אבל הגרב"צ אמר: אם היין יכול לגרום לחשש של פגיעה באיזה אדם, הכל לא שווה מאומה, ומאותו רגע החליט, שמכאן ולהבא יותר אינו משתכר בפורים. אי אפשר לקיים את מצוות עד דלא ידע ביין, כאשר יש חשש שזה יביא לאיזה אדם בעולם צער, וכך עשה עד סוף ימיו. (שלמים מציון)

המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל

יום ההילולא י"ד בשבט

המקובל הרב דניאל פריש זצ"ל - נולד ב-ז' שבת ה'תרצ"ה (1935) בעיירה נאנאש שבהונגריה. בגיל שלוש, נפטרה אמו, ואביו נישא בשנית למרת פראדל. בהיותו כבן תשע שנים, פרצה השואה, ואביו נלקח בעל כורחו לשרת בשדה הקרב. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נועד ובעוד שחבריו יצאו לשחק, רבינו העדיף ללמוד משניות והתפלל בהשתפכות הנפש. בזמן השואה האיומה וגם הוא נלקח למחנות מאוטהאוזן ואושוויץ ללא אף אחד מבני משפחתו. שם התרחשו עימו ניסים עצומים ממש, בגדר שלמעלה מדרך הטבע, כאשר לא פעם כבר נחשב בין המתים. לאחר השואה נשאר באירופה ולמד בישיבת ערלוי. בשנת ה'תשי"א (1952) עלה לארץ ישראל. עוד מימי צעירותו התעמק בנגלה ובנסתר. בשנת ה'תשט"ו (1955) לימד במרתף ומאז סבל מדלקת פרקים. בהיותו כבן עשרים ושבע שנים כבר רשם במחברותיו פירוש לספר היצירה. כנגד כל ספר קודש, שהכניס בליבו הוסיף על עצמו גדרים וסייגים להתרחק מהמידות הרעות המפסידות את הדבקות. את הכל קיים בהצנע לכת אלא שנתפס 'בקלקלתו', בעת שקיים בעצמו פעם אחת כשעשה גלגולי שלג. רוב שעות היממה עסק בתורת הזוהר הקדוש. הפרעות רבות היו מנת חלקו בעת שעסק בחיבורו 'מתוק מדבש' (22 כרכים על הזוהר הקדוש): תאונת דרכים, התמוטטות, חולשות קשות. כל אלו לא מנעו ממנו להמשיך ולכתוב. מסר שיעורים בביהמ"ד למקובלים של מוסדות משכן בנימין 'אנשי מעמד', בישיבת המקובלים 'שער השמיים' ובכולל 'אוצרות חיים' שהקים ללימוד תורת האר"ל. שימש כמשפיע בחסידות 'תולדות אהרון'. בשנת ה'תשנ"ז (1996) בעקבות פטירת האדמו"ר ר' אברהם יצחק קאהן, פוצלה החסידות ורבינו עבר לחסידות 'תולדות אברהם יצחק', שם שימש כמשפיע. האיר פנים לכל אדם. גאון בנגלה ובנסתר. ביתו היה פתוח לאורחים ורבים אכלו על שולחנו מדי שבת. כשביקשו לדעת מתי יש לרב זמן פנוי, השיב תמיד: "עכשיו!". הוא ישב, קיבל פתקים ועזר לרבים. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-י"ד שבט ה'תשס"ה (2005). חי 70 שנים בדיוק מיום הברית. ציונו בהר-הזיתים בירושלים בחלקת הגה"צ ר' אהרון ראטה. אביו: ר' נפתלי הירצקא. אימו: מרת שרה. מרבתינו: הגאונים ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלוי), ר' אברהם יצחק קאהן (האדמו"ר מ'תולדות אהרון'). חברותנו: הגאונים המקובלים ר' שלמה ברנסדורפר, ר' יעקב הילל, ר' דוד בצרי ור' יוסף ליברמן. מתלמידינו: חתנו, ר' יצחק כהן. מספרינו: מתוק מדבש - פירוש על ספר הזוהר, אוצרות חיים, שער הגלגולים, שער הכוונות והגדה של פסח. ימי הבחורות - כניסה לחיי תורה ומצוות. יום החופה לחתן - הנהגות על פי הסוד והחסידות. יום החופה לכלה - הדרכה לחתונה ולחיי הנישואין. וספרתם לכם - ספירת העומר. קדושה וצניעות - הדרכה לזוגות. שמירת המחשבה - עצות וסגולות לשמירת המחשבה. שערי זוהר - הדרכה הבאים לתורת הנסתר. בעל מתוק מדבש - סיפור חייו של רבינו.

בבית קטן בעיר נאנאש שבהונגריה, התגורר הצדיק ר' דניאל פאלאטשעק זצ"ל. בוקר אחד, קרא לאשת נכדו ר' נפתלי הירצקא, ואמר לה משהו בסוד ונפרד ממנה. הנכדה שבה לביתה ולא הסכימה לגלות לאיש, מה לחש לה הסב. לא עברו ימים מרובים, והסבא הסתלק מהעולם. העיירה נאנאש התאבלה קשות על האיש שעבד את קונו מאז ומעולם. אחר ההלוויה פתחה הנכדה את סגור ליבה ושחה לבני

משפחתה את הסוד הנורא: אותו בוקר קרא לי הסבא ואמר לי כדברים הללו: "חיי עלי אדמות עומדים לקראת סיומם. בעוד מספר חודשים אאלץ להיפרד מכם וללכת בדרך כל האדם. באותו פרק תלדי בן בעל נשמה גבוהה שיאיר את עיניהם וליבם של ישראל! בקשתי ממך, שתעניקי לבנך את שמי 'דניאל' ויהיה זה עבורו טובה גדולה!". "לא רציתי להאמין לדברי הסבא, שכן היה בריא", סיימה בקול בוכים, "ולכן לא רציתי לגלות את דבריו. אבל הנה עיניכם רואות כי התקיימה נבואתו הראשונה. עתה נמתין לנבואתו האחרונה..."

האדמו"ר ר' אברהם יצחק קאהן מ'תולדות אהרון' סיפר כי בכל עת ששאל את רבינו על מקומה של איזה גמרא, היה שולף את המקור כלאחר יד, בציון הדף והעמוד בדייקנות. כאשר שאל אותו האדמו"ר: "הרי אתה מתעסק בקבלה, כיצד אתה בקי גם בנגלה?", השיב: "לעיסוק בקבלה קדמו שנים רבות של לימוד בנגלה מתוך צער, יסורים וחיי דוחק לאין שיעור. לימודים כאלה לא נשכחים במהרה!". וכן העיד המקובל ר' יעקב הילל: "למדתי עם רבינו במשך שנים-עשרה שנים, ומעולם לא קרה שנחסר מזכרונו מאמר כלשהו בש"ס".

בספר 'קול רוחות הצדיקים' מביא בשל ר' אהרון חגאני שהיה מבאי ביתו של הרב עובדות כי הצדיק ניחן ברוח-הקודש: בפעם הראשונה כשהכרתי את הצדיק, נכנסתי אליו והוא שאל לשמי. עניתי לו, ששמי אהרון. אבל הצדיק אמר שזה לא שמי. השבתי, כי אכן כשנולדתי קראו לי בשם מרדכי ובעקבות בעיה מסוימת התייעצתי עם רבנים והם יעצו לי להחליף את השם לאהרון. הרב שאל אותי: "האם עלית לתורה כדי לשנות את השם?" - עניתי שלא. אז השיב לי כי כל זמן שלא אעשה את שינוי השם בעליה לתורה, אין בכך כלום. (כמובן במקרה של עקירת השם לגמרי יש גם צורך בהתערבות מקובל גדול, שיוודע לטפל במקרים כאלו בנוסף לעלייה לתורה).

עוד מספר ר' אהרון חגאני: באחד הבקרים נסעתי אל הרב עם עוד שני חברים שלי. נכנסתי לצדיק, כאשר שני החברים המתינו מחוץ לבית כאשר אין כל אפשרות לראות מי בחוץ. ברגע שדרכתי על מפתן הדלת, אמר הצדיק: "שגם שני החברים, שבאו איתך יכנסו!". במקרה אחר נכנסתי עם חברי ר' יצחק מספי בערב. כשיצאנו, הוסיף רבינו מספר פסוקים לשמירה וליווה אותנו. הדבר היה מוזר, שכן מעולם לא אמר לנו כדברים הללו. בהמשך כשנסעו ברכב ניצלנו מתאונת דרכים. (מעובד מתוך 'קול רוחות הצדיקים')

הרב רפאל ג'אמי זצ"ל

יום ההילולא י"ד בשבט

הרב רפאל ג'אמי זצ"ל - עסק בצעירותו כחייט וסוחר בגדים. פעם אחת נאלץ לעבוד עד שעה מאוחרת בלילה ולכן נאלץ להתפלל במניין המקובלים שכן לא נותר מניין במקום אחר לתפילת ערבית. כך קרה גם שהקשיב לשיעורי המקובלים. יום אחד התקשו החכמים באיזה דבר והלה אמר: "לפי מה שלמדנו שבוע שעבר, אין קושיה". הללו השתאו והתפלאו איך שהצליח לזכור את הדברים והבינו שניחון בזכרון מופלא והבנה עמוקה. הם הכניסו אותו לחבורה על אף שהיה באותה תקופה רווק, עימם למד עד שנעשה לראש המקובלים. בהגיעו לפרקו, נישא לבת עשירים, וזכה לשני שולחנות - תורה וגדולה במקום אחד. לאחר נישואיו, עלה ונתעלה בחכמת הקבלה עד לאין שיעור. באותם הימים, הגיע לתוניסיה שליח דרבנן מחכמי בית אל בעיר הקודש ירושלים, המקובל ר' מסעוד הכהן אלחדאד זצ"ל. רבינו שהיה צמא

לחכמה, ינק ממנו רבות מחכמת הנסתר באותן השנים עד שנעשה מעיין נובע לכל החכמים שהיו באים להציע לפניו ספקותיהם בחכמה זו. בנוסף, בכל צהרי יום שבת קודש, היה מוסר שיעור בספר 'עץ חיים' ובשמונת שערי האריז"ל במשך כשלוש עד ארבע שעות ברצף. גאון בנגלה ובנסתר. מגדולי המקובלים בתונים. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בנסים. בכל שבת לימד כארבע שעות בספר עץ החיים ובשמונה שערים של האריז"ל. על שליטתו בתורת הקבלה העיד תלמידו הגאון רבי מצליח מאזוז "שכל כתבי רבינו האריז"ל היו מונחים בכיסו". נפטר ב-י"ד שבט ה'תרצ"ז (1937). ארונו הועלה לארץ והוא נקבר במושב איתן (ליד הגאון רבי שאול הכהן מח"ס 'לחם הביכורים'). מתלמידיו: ר' חויתת רחמים חי הכהן, ר' מצליח מאזוז הי"ד. מרבתי: המקובל ר' מסעוד הכהן אלחדאד זצ"ל (מחבר שו"ת 'שמחת כהן').

השמועה על דבר פטירתו הפתאומית של הגביר אברהם, פשטה ברחבי העיר תונים כאש בשדה קוצים. הכל הצטערו על לכתו בטרם עת של מי שהיה מרבה בחסד ומוזיל מממונו לעניים בלב רחב וביד נדיבה. אולם, כאשר השיגה השמועה את אחד מידידי העשיר המנוח, יצחק שמו, נתקף הלה בחרדה וחשש מהבאות. ואכן, את אשר יגור ממנו, בא לו. אך הסתיימו ימי השבעה, נקשו על דלת ביתו שני בניו של הגביר. משפתח את הדלת, הבחין בשטר שאחזו בידם, וליבו החסיר פעימה. בלשון אדיבה אך דורשת, הציגו את השטר ותבעו, כי יפרע את החוב אשר חייב לאביהם. "כבר פרעתי את חובי!" קרא יצחק בקול רועד. "אם כן, מדוע זה נשאר השטר אצל אבינו?". "ידיד נאמן היה לי אביכם", השיב יצחק, "כשפרעתי לו לפני כשבועיים את הסכום במלואו, הוא לא מצא את השטר, והבטיח לי, שברגע שימצא אותו, יקרע אותו לגזרים. כנראה לא הספיק לעשות זאת" סיים את דבריו. "מניין לנו, שאכן כל כך סמכת על אבינו עד שלא דרשת את שטר החוב כמו כל לווה?!" הקשו האחים וסירבו להאמין לו. לאחר ויכוח, הסכימו הבנים ללכת לדין תורה. בבית הדין סיפר יצחק את סיפורו: "לפני כחודשיים הייתי צריך סכום של אלף דינר לביצוע עסקה גדולה, ופניתי לידידי הגביר אברהם, זכרו לברכה, בבקשת הלוואה. הלה נתרצה לי בחפץ לב וכתבנו שטר כדת וכדין, בו סיכמנו, שאשיב לו את הסכום תוך חודש וחצי. לפני כשבועיים, כשהגיע עת הפירעון, עשיתי מאמצים גדולים, והצלחתי לפרוע את חובי עד לפרוטה האחרונה. הגביר חיפש את השטר, אולם לא מצאו. מכיוון שידידים טובים אנו, הנחתי דעתו ואמרתי: 'לא נורא, עוד יום-יומיים תמצא ותחזיר, סומך אני עליך, כשם שסמכת עלי. אותה שעה מי שיער שתוך שבוע ילך הגביר לעולמו בחטף ולא יספיק להשיב לי את השטר' סיים. ניכרים דברי אמת. בני הגביר הציגו בשתיקה את השטר שבידם. לא היה צורך ליותר מכך. עם כל האמינות ששידר הלווה, אין הדבר יכול לשנות את הדין, יד בעל השטר על העליונה, ואין לדין, אלא מה שענינו רואות. כשליבו כבד עליו, יצא יצחק מבית הדין. הוא חסר אונים, וידע שמלבדו ומלבד בוראו, אין מי שיודע את האמת. הוא הלך לאיטו, מוטרד ודאוג, 'בקושי הצלחתי להשיב את החוב ההוא', הרהר בתוהו, "מהיכן עתה אגייס שוב סכום כסף כה גדול?". תוך כדי מחשבות, הוליכו לבו המר אל קרוב משפחתו המקובל האלקי רבי רפאל ג'אמי. הגיע לביתו והשיח לפניו את מועקתו. בעיני הבדולח שלו, הכיר רבי רפאל מבין ריסי עיניו של יצחק כי אמת לאמיתה הוא דובר. כדי להיות בטוח יותר, פנה אליו בשאלה "האם היית מוכן להישבע שהשבת את כספו?", "כן, בודאי!" השיב יצחק בביטחון. "אם כן", ציווה הרב, "לך, קרא נא לי לבני הגביר, דבר לי אליהם". משהתייצבו הבנים בבית הרב, פנה אליהם בשאלה: "אם תשמעו את אביכם המנוח אומר, שהשטר פרוע, התאמינו ותמחלו על החוב?!" הסתכלו השניים אחד על השני בתימהון, וענו "בודאי, כמובן!". "אם כן בואו עימי עתה לבית העלמין". בבית הקברות, ניגשו אל קברו הטרי של אברהם הגביר.

הרב הניח ידו על הקבר, עצם עיניו וכיוון מה שכיוון, ואז אמר לבנים: "הטו אזנכם ושמעו את דבר אביכם". הנוכחים עמדו מתוחים ודרוכים. לפתע נשמע קול עמוק הבוקע מן הקבר, וקורא בערבית: "כַּאֲלֵץ, כַּאֲלֵץ" (פרוע, פרוע). היה זה קולו של אביהם המנוח. האחים הביטו בחרדה והנהגו בראשם. רעד אחז בהם. לא בכל יום מזדמן לשמוע קול מעולם האמת. מיד השביע הצדיק את הנוכחים, לכל יגלו את הסיפור לאף אדם כל עוד הוא בחיים! למותר לציין, שהבנים משכו את תביעתם לגמרי.

ט"ו שבט

הרה"ג הצדיק ינון חורי זצ"ל

יום ההילולא ט"ו בשבט

הרה"ג הצדיק ינון חורי זצ"ל: נולד ב-כ"ד כסלו ה'תרפ"ו (1926) בתוניס. כשהיה בן ארבע שנים בלבד נשלח ללמוד בג'רבה. בצעירותו דרש בביה"כ הגדול של ג'רבה. מגיל שש-עשרה לימד תורה לתלמידים. מעולם לא השתמש באלימות, כפי שנהגו מלמדים אחרים באותה תקופה. בגיל 18 התחתן. כשנשאלה האם ממה יתפרנסו ענתה בנחישות: "אני מוכנה למכור את כל התכשיטים שלי, ובלבד שבתי תתחתן עם רבי ינון". צדיק נסתר. מגדולי הדור. גמל חסד עם כל אדם. אהב את הזולת ועשה הכל למען הזולת. זכה לגילוי אליהו הנביא. ענוותן עצום. אביו, ר' חיים הוציא קובץ חידושים של בנו ללא ידיעתו. והתכוון להוציא קובץ נוסף (שהיה באמצע ההדפסה). אולם לאחר שהבן התחנך בדמעות שלא יעשה כן ויתר ולא הוציא קובץ חידושים נוסף. כשהיה בן 24, לאחר פטירת ר' כלפון הכהן (רבה של ג'רבה), שלח ר' רחמים חויתה הכהן, שליחים אליו כדי שיתמנה לדיין. אך הוא סירב ואמר: "יש כאן טעות. וכי חסרים רבנים בג'רבה?! הרי ג'רבה מלאה תלמידי חכמים. אני אינני מתאים". בצניעותו שימש כמורה בביה"ס 'שאר ישוב' ולאחר מכן כר"מ בישיבת 'כסא רחמים'. ייסד את הכולל 'גבעת חיים' בגבעתיים. נפטר בליל שבת קודש, ט"ו בשבט ה'תשס"ד (2004). חי כ-78 שנים. ציונו בבני-ברק. אביו: ר' חיים (רב ראשי ודיין בגאבס). אמו: מרת סעדונה. רעייתו: מרת מזיאנה לבית טרבלסי. מילדיו: ר' שושן. רבותיו: ר' רחמים חי חויתה הכהן, ר' יוסף (סוסו) הכהן ור' רפאל כדיר צבאן (רבה של נתיבות וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל).

להלן סיפורים מופלאים שרובם הובאו בספר 'שמש ינון' שכתב בנו של הרב, שושן חורי. ויש בהם כדי ללמדנו מעט מן המעט על אדם דגול זה. רבינו סירב להנות מאף אדם, ולא חפץ לקבל טובת הנאה בשל מעמדו. אף בשמים עזרו לו, שלא לקבל את אותן טובות. באחד הימים חפץ רבינו להזמין ארון, הוא קרא לנגר על מנת לשטוח בפניו את בקשתו, כאשר הגיע הנגר, פנה אליו רבינו בזו הלשון: "אני מתרה בך", אמר רבנו, "תן לי מחיר אמיתי ולא מחיר מוזל!" הנגר שהכיר את מעלת כבודו של רבינו נקב בסכום של שלוש מאות שקלים לבצוע הארון ולהרכבתו בבית הרב. העסקה נחתמה, והארון הוצב במקומו זמן קצר לאחר מכן. כעבור מספר ימים שב רבינו לביתו, וגילה שאנשים זרים פקדו את ביתו, בהעדרו, ונטלו עמם ארבע מאות שקלים, שהיו שמורים בארון החדש, ואותם שמר רבינו לעת הצורך. רבינו לא איבד את עשתונותו, הוא התיישב בכיסאו בנחת רוח וביקש לקרא לנגר. כאשר הגיע אליו הנגר אמר לו רבנו: "עכשיו אני יודע את מחירו האמיתי של הארון, ואילו היית נוקב מחיר האמיתי בהתחלה, היית מרוויח עוד ארבע מאות שקלים שהם שכרך". הנגר נדהם למשמע אוזניו, הוא ביקש מיד את מחילת הרב, והודה

כפה מלא, שאכן מחירו האמתי של הארון הוא שבע מאות שקלים ולא שלוש מאות שקלים כפי שנקב בתחילה. מובן, שרבו השלים מיד את החסר.

לרגל אירוע משפחתי יצאה הרבנית לבאר שבע, נהגו של רבינו התכוון לקחתה למחוז חפצה ברכבו הפרטי מסוג מסוים דקות ספורות לפני היציאה, ביקש רבנו להחליף את הרכב לרכב אמריקאי אחר הידוע בחוזקו. בקשתו נתמלאה, אך על פי שלא הובנה. הרבנית יצאה לדרכה, ושעה קלה לאחר מכן צלצל הטלפון בביתו של רבנו. שמשו הרים את השפופרת, ומצדה השני נשמע הנהג כשהוא מבוהל, וכך סיפר: "סמוך לבאר שבע התנגש מאחוריו רכב מסוג הונדה, בעצמה רבה, בחסדי שמים אין נפגעים, וגם לרכב לא נגרם נזק, בזכות חוזקו של הרכב האמריקאי", עתה הובנה בקשתו של הצדיק.

אחד מעמיתיו של רבינו היה הגאון הצדיק הרב שמעון חירארי זצ"ל, וכך סח הרב: "רבינו היה מתענה לפני בוראו ונושא את תפילותיו למען עם ישראל, הצרות הפוקדות את אחינו בני ישראל העיקו עליו מאד, וכך מידי פעם, העתיר רבינו, לריבונו של עולם וביקש את ביטול הגזרות הניתכות על עמו. פעם", המשיך לספר, "צם רבינו במשך 40 יום, ונודע לי, שזכה לגלוי אליהו". צדקתו של רבינו נודעה לרבים, ורבים נושעו מתפילותיו. סח מרן ראש הישיבה הגאון רבינו מאיר מאזוו שליט"א: "רעייתי חלתה, ומצבה היה קשה, בצר לי פניתי אל רבינו וביקשתי את ברכתו. מובן, שרבנו התפלל בעד אשתי, ואני חשתי צורך לתרום לכולל "גבעת חיים", הגשתי לרבנו את תרומתי והוא כתב לי קבלה והוסיף את המילים רפואה שלמה, אולם את המילה רפואה כתב בלי ו', רק לאחר שש שנים, כשנפטרה רעייתי, הבנתי, שרבנו ידע על כך כבר אז".

ענותותו הייתה מופלאה, ומעולם לא רגז על אדם. הוא נהג כלפי התלמידים בחיבה, ונמנע מלהעיר להם בצורה ישירה. פעם אחת הניח תלמיד חצוף במיוחד את רגליו על השולחן מול הרב, כדי להרגיז אותו. הרב לא התרגז ואמר לו: "כל הכבוד, אתה מקיים את מה שציוו חז"ל 'חייב אדם להקביל פני רבו ברגל' (כשהכוונה המקורית היא כמובן לשלושת הרגלים).

להלן סיפורים מופלאים שרובם הובאו בספר 'שמש ינון' שכתב בנו של הרב, שושן חורי. ויש בהם כדי ללמדנו מעט מן המעט על אדם דגול זה. הקפדתו המופלגת בדיני ממונות. כשתלמידים היו מפריעים בשיעור, היה הרב ינון מביט בשעונו ובודק כמה זמן התבזבז. לאחר השיעור היה משלים את הדקות החסרות, כשהוא מסביר לתלמידים שהוא מקבל משכורת עבור מכסה מסוימת של זמן, ועליו למלא את המכסה.

הקפיד שלא לתלות קישוטים בכיתה בזמן השיעור. פעם ביקש מבנו שושן לעזור לו בתליית הקישוטים בשעות הערב. כשנכנסו לכיתה הזהיר הרב ינון את בנו שלא ידליק את האור, "כי שכחתי לבקש רשות מהמנהל". לשאלת הבן, כיצד יתלו את הקישוטים, השיב האב בחיוך: "הבאתי איתי נרות וגפרורים". כך הם עבדו במשך שעותיים וחצי לאור נרות.

מנהל בית הספר 'שאר ישוב' סיפר ב'שבעה', כי לאחר שנים רבות בהם לא החסיר דקה מהעבודה, ביקש ממנו הרב לצאת לברית מילה בצהריים. לשאלת המנהל מי עושה ברית בצהריים, ענה הרב שהתינוק עדיין בבית הרפואה, ושם לא הסכימו לעשות את הברית בזמן אחר, "ואני חייב להיות שם". כששאל המנהל מדוע הוא חייב להיות שם, השיב שהוא האב. המנהל מספר שגם את הזמן הזה הוא דאג

להשלים. עוד סיפר המנהל שהרב לא נהג להגיע בהפסקות לחדר מורים, מחשש שמא לא יגיע לכיתה בזמן הצלצול בדיוק, ויחסיר דקה מזמן השיעור.

סיפר ר' מ.מ. מצרפת: "בוקר אחד חשה אשתי כאבים בגרון, היא קבעה תור אצל רופאה וניגשה לבדיקה. תוצאות הבדיקה היו נוראיות, הסתבר, כי אשתי חלתה 'במחלה הידועה' לא עליכם. הבשורה נפלה עלינו כרעם ביום בהיר, מצבה החמיר במהירות, גרונה כאב, היא לא יכלה לאכול ובקושי הצליחה לדבר. בצר לי, פניתי לרבינו, שטחתי לפניו את צרתנו וביקשתי את עזרתו. על פי בקשתו, העברתי את שפופרת הטלפון לאשתי, ורבינו שאל אותה: "את מאמינה בקדוש ברוך הוא?" אמרה אשתי: "בוודאי". אמר לה רבי ינון: "את מאמינה, שהקדוש ברוך הוא יכול לרפא אותך?" אמרה לו "כן". ושוב חזר רבי ינון על שאלתו, ושוב נענה בחיוב. לבסוף אמר לה: "אל תוסיפי לדבר עכשיו. לכי לישון ואל תדאגי". אשתי נרדמה. בבוקר יום המחרת, כאשר הקיצה משנתה, היא לא חשה כאבים, היא הלכה לבדיקה, ושם הודיעו לה בפליאה, כי אין זכר למחלתה..."

בשנת תשמ"ב הלך משה אלמקייס הי"ו מבאר שבע אל הצדיק המלובן הרה"ק רבי ישראל אבוחצירא (ה"בבא סאלי") זיע"א, כדי לקבל ברכה עבור בנו החולה. לשאלת הצדיק: "מניין אתה?" ענה שהוא מבאר שבע. אמר לו ה"בבא סאלי", בהשתוממות: "יש לך בבאר שבע את הרב הקדוש, רבי חיים חורי ואתה בא אליי?!" ולא הסכים לטפל בו כלל.

כששימש כר"מ ב'כסא רחמים' הגיעה הקפדתו בדיני ממונות לשיאים חדשים. הוא הקפיד להביא מגבת משלו לשיבה, ולא הסכים להשתמש במגבות הישיבה, מפני שטען, שהוא אינו תלמיד מן המניין, ולכן לא מגיעה לו זכות זו. לאחר ששכח פעם את המגבת שלו, והיא כובסה עם שאר המגבות של הישיבה על חשבון הישיבה, לא התקררה דעתו, עד שלקח את כל המגבות של הישיבה וכיבס אותן בביתו.

סיפר הראשון לציון מהרבנות הראשית הגאון רבי שלמה עמאר: "בתי למדה בסמינר בבני ברק. ככל אב מודאג שלחתי מכתב לרבינו, ובו ביקשתי ממנו לשאת תפילה על בתי שתזכה לשידוך הגון במהרה. כיומיים לאחר שליחת המכתב, יצאו בנות הסמינר, ובתי בנייהן, לתפילה בקברי צדיקים. זמן קצר אחרי היציאה, קיבלתי טלפון מהסמינר ובו הודיעו לי כי נחש ארסי הכיש את בתי, והיא הובהלה לבית החולים. חרדה עצומה הציפה אותי. הייתי חסר אונים ומבולבל, יצאתי מיד לבית החולים, שם הודיעוני, כי פסק ליבה לפעום. מתוך לחץ עצום הרמתי טלפון לרבי ינון וסחתי בפניו את צרתי. ידעתי, שרק ממנו תבוא ישועת ה', שהרי צדיק זה מתפלל על כלל ישראל בבכייה ובתחנונים ותפלתו אינה חוזרת ריקם. סיפרתי לו בקצרה את המאורעות, רבנו שמע ואמר: "אתמול קיבלתי את מכתבך, וכבר התפללתי על בתיך לרפואה שלמה". עמדתי נפעם, והסבתי את תשומת לבו לגבי השידוך, שביקשתי במכתב רבינו ענה לי באורך רוח: "אני יודע. אבל התפללתי גם לרפואה שלמה". ואכן, התרחש הנס לעיני הרופאים ההמומים: "ליבה של בתי החל לפעום וב"ה מצבה הוטב ללא הכר".

על זהירותו המופלאה מגזל יעידו סיפורים רבים ומופלאים. כששימש מורה בביה"ס 'שאר ישוב', שכח ספר בכיתה בה לימד. הרב חשש שמא ימצא הספר והמוצא יטרח ויביאו אל ביתו. לכן, יצר קשר עם הישיבה וביקש מאחד הבחורים לקחת את הספר לרשותו, ולמחרת התכוון לבוא ולקחת אותו מהבחור. כאשר נמסר הספר לרבינו, שאל את הבחור: "האם הדלקת או כיבית כשננסת להוציא את הספר?" כשענה בחיוב, הוציא מטבע מכיסו, ותרם אותו לכיסוי הוצאות החשמל של אותו ערב.

המקובל האלוקי רבי יצחק אבוחצירא זצוק"ל הי"ד

יום ההילולא י"ז בשבט ה'תרע"ב

רבי יצחק אבוחצירא ה'תר"ך - י"ד בשבט ה'תרע"ב, היה רב ומקובל ממשפחת אבוחצירא, בנו הצעיר של רבי יעקב אבוחצירא. המכונה מפי אביו הקדוש רבי יעקב אבוחצירא נשמתו של רבינו האר"י זצוק"ל.

רבי יצחק אבוחצירא זצ"ל: נולד בבו דניב במחוז תפיללת שבמרוקו בשנת ה'תרל"ו (1876). נודע משחר ילדותו כעילוי ובעל כשרון רב. נודע גם כבעל מופת ובמעשי ניסים, והעריצהו היהודים והגוים כאחד. פעל רבות למען יהודי מרוקו ובמיוחד למען ישיבתו של אביו. נדד רבות ממקום למקום כדרכו בקודש לצורך גיוס כספים. גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בניסים. לא לחינם כאשר גדל רבינו, נמשכה נפשו ללימוד הנסתר, ועוד בצעירותו גילה בקיאות גדולה בתורת הקבלה וב'עץ החיים' ובשמונת השערים של רבינו האר"י זצ"ל. הרבה בסיגופים ותעניות. נהג להסתגר בחדרו בעליית הגג ולהגות בתורה ויראת שמים מתוך הסתפקות במועט. נרצח ע"י מוסלמי ב-י"ד שבט ה'תרע"ב (1912) בהיותו בן שלושים ושש שנים בלבד! ציונו על יד כפר תולאל. יום פטירתו, הוא יום עליה המוני. רבים עולים לציונו וזוכים לראות ישועות. לא רק יהודים, אלא אף גויים מעריכים את גדולת קדושתו, הם מאמינים, כי הוא איש צדיק בעל מופתים, ואף מינו שומר קבוע שניצב בסמוך לציונו. מספריו: תולדות יצחק.

נולד בריסאני בשנת ה'תר"ך ונקרא על שם האר"י. התגורר ופעל בעיר הולדתו, בה למד את תורת הנגלה והנסתר בישיבת אביו ועם חכמי משפחתו, ביניהם אחייניו רבי דוד אבוחצירא והבבא סאלי. לאחר מספר שנות לימוד בישיבה, החל להסתגר בחדרו וללמוד בפרישות. כבר בגיל 16 כתב הקדמה לספרי אביו, ובגיל 23 החל ללמד תלמידים ולכתוב את ספריו. אף על פי שלא נשא בתפקיד רשמי בישיבה, היה לו מעמד חשוב בקרב יהודי תאפילאלת, והוא נשלח מספר פעמים לגייס כספים עבור הישיבה. בזמן לא ידוע נסע לארץ ישראל ושהה בה תקופה מסוימת, ובסופה חזר למרוקו. בחורף ה'תרע"ב יצא למסע התרמות נוסף לישיבה. במהלך המסע, ביום שישי י"ד בשבט נורה למוות בידי שודדים סמוך לעיר תולאל. נקבר בתולאל באותו יום, סמוך לכניסת השבת. קברו בתולאל שמור היטב, ומהווה אתר עלייה לרגל.

ביום רביעי י"ב בשבט תרע"ב, יוצא רבי יצחק יחד עם תלמידו רבי מסעוד אדהאן למסע חיזוק בקרב תלמידיו, בדרכם הגיעו לעיר בודניב, עיירה שלימים בבא סאלי כיהן בה כרב שם היה אמור לשבות את השבת, ביום שיש בבוקר מבטל רבי יצחק את תכניתו לשבות את השבת בעיר בודניב, על אף הפצרותיהם הרבות של בני העיר. רבי יצחק מתעקש שעליו לעזוב מיד את העיר, לאחד מאנשי סודו הוא מספר שצווי זה קיבל מאביו בלילה הקודם. שמעתי מאביו רבי חיים פינטו זצ"ל, בשם בבא סאלי זצוק"ל, שבאותו היום הכין את עצמו רבי יצחק ליום פטירתו וקצץ ציפורניו וכן טיהר עצמו. במשך היום נפרד מבני קהילתו תוך כדי שיוצא מפיו הקדוש זו הפעם האחרונה שאנו נפגשים, בני הקהילה בשומעם הדבר הוזה החלו להתחנן לצדיק שיחזור בו מדבריו, ענה להם רבי יצחק: "כך גזרה חכמתו יתברך ואין לנו רשות להרהר אחריו". הקהילה ליוותה אותו בבכיות עצומות. רבי יצחק המשיך בדרכו תוך כדי שהוא מודיע לתלמידו את אשר יקרה אותו בהמשך היום: "רוצחים ערבים יבואו להורגני, אל תפחד אני הולך

למות על קידוש שמו יתברך". תלמידו שהודעו למשמע הדבר, שאל אותו מה עליו לעשות? הודיע לו הצדיק: "אותך הפורעים לא יראו, אתה תינצל". ביום שישי בשעת הצהרים רבי יצחק ותלמידו מגעים לכפר טולאל ע"י העיר גורמא בהרי האטלס, רבי יצחק יושב ומחכה ומודיע לתלמידו: "נישאר לנו זמן קצר". בזמן הזה הוא כותב פיוט לכבודה של השבת, בו הוא מזכיר את פטירתו. ואלו מילות השיר: "יום השביעי הוא יום מנוחת שבת, בחר לו יה' מימים חן חן מצא חן... תשיב שבתי תאיר נשמתי תגל עדתי... צוף דבש טעמו ששון ושמחה שבת... שבת כולו מלא רחמים.... שבת הוא מנוחת עולמים... חזקו ואמצו בתפילת מנחה, שבת...". כנראה מכוון לקהל עדתו. לאחר שסיים לכתוב את הפיוט, רבי יצחק קרא קריאת שמע ואכן הרגע המר מכל הגיע, פורעים ערבים זינקו עליהם כחיות טרף, כשאחד מהם דקר את רבי יצחק הקדוש. נח נפש הצדיק השיב את נשמתו לבוראה טהורה כמו שקיבלה.

שמעתי מפי הרב לוי בן טוב, ששמע מאביו רבי משה זצוק"ל, בשם סידנא בבא סאלי, שבשעה שנדקר רבי יצחק אמר לרוצח עשית את שליחותך עכשיו לך לדרכך.

רבי יצחק נולד לאביו רבי יעקב אבוחצירא בשנת תר"כ, וכך מסופר. לרבי יעקב אבוחצירא נולדו שלושה בנים ושתי בנות: בנו בכורו האדמו"ר רבי מסעוד, אביהם של עטרת ראשנו, רבי דוד הגדול הי"ד; בבא סאלי; ובבא חאקי. בנו השני, הקדוש רבי אהרון; ובנו השלישי הקדוש רבי אברהם. בנותיו: מרת לאלאסתי ומרת לאלאביחא.

לאחר מכן קיבל על עצמו רבי יעקב פרישות וכך נהג במשך שנים ארוכות, יום אחד זוכה רבי יעקב לגילוי שממי מפי רבינו האר"י, שאומר לו: "נשמתי יורדת לעולם, חזור לאשתך ותזכה לכן שנשמתי מתנוצצת בו ושעתידי להאיר את העולם. אכן חזר הצדיק ברוב קדושתו לאשתו ואכן באותה שנה נפקד בבן זכר. "צחוק עשה לי אלוקים ויקרא את שמו יצחק", אורו של רבי יצחק החל להאיר עוד משחר ילדותו. מסופר שבאחד מלילות החורף רבי יעקב יצא עם תלמידיו לברך ברכת לבנה, משראה הצדיק ששמי ארפוד מעוננים ומכיוון שמדובר בלילה אחרון לקידוש לבנה קרא רבי יעקב כלפי מעלה ואמר: "התפנו, תנו לנו לברך", אך ענני שמיא לא נענו ביקש הצדיק לקרוא לכן זקוניו הוא רבי יצחק [שהיה ילד קטן], רבי יצחק הרים עיניו כלפי שמיא ואמר: "אין לכם בושא מפני אבא, התפנו מיד" ואכן תוך מספר דקות כך היה, רבי יעקב קידש את הלבנה ברוב עם.

ועוד מסופר, כשהיה רבי יצחק בגיל שש, נתקשה אביו בביאור קטע מתוך כתבי האר"י הקדוש, קרא הצדיק לבנו רבי יצחק שפירש לו את אותם קטעים, בגיל שלוש עשרה החל מסתגר בעליה ועובד את בוראו עבודה תמה. התמדת התורה מאין כמותה, ימים רבים של התבודדות עם קונו.

בבא סאלי שלימים למד עמו, סיפר: "אחרי שעות ארוכות של לימוד, יום ולילה ברציפות, היינו רוצים מעט לנוח, אך רבי יצחק כאילו התחיל רק עכשיו ללמוד בהתלהבות ובדבקות".

ועוד מסופר, בצעירותו, יום אחד נעלם רבי יצחק למספר ימים, כשחזר שאלו אביו לפשר הדבר, מאחר שדאג לו רבות. ענה הנער: "חיברתי פיוט געוגעים לבורא עולם". ואלו המילים:

אָעוּפָה אֶשְׁכְּנָה וְאַרְחִיקָה נָדָד / בְּמַדְבַּר אֶלְיָנָה וְאוּלַי אֶמְצָא דוֹד / נֶשֶׁק אֶהְבֵּתוּ בְּלַבִּי בַעֲרָה / מִיּוֹם פְּרֻדְתּוֹ
נִפְשֵׁי עָלֵי מָרָה / יְדִיד מְנִי בְּרַח הַלֵּךְ עִזְבֵנִי / אִיוֹן דֶּרֶךְ אֶרֶץ וְאַלְכָה גַם אֲנִי / יִצְאֵתִי לְבִקֵּשׁ דּוֹדִי בֵּין חֲבָרִים
/ נִלְכַּדְתִּי בְּמוֹקֵשׁ הַכּוֹנֵי הַשְּׁמָרִים / צִפִּיתִי לְדוֹדִי מִתִּי יְבוֹא אֵלַי / יִלְבִּישֵׁנִי עֲדֵי יִרְחֵם עָלַי / חֲשַׁף זְרוּעָה
/ לְקַבֵּץ פְּזוּרִים / גִּלָּה קֶץ יִשְׁעָה וְדָגְלָה הָרִם / קוּמִי יְחִידָתִי וְשׁוּבִי בְּתִשׁוּבָה / אַחֲוִיתִי רַעֲיָתִי הִנֵּה גּוֹאֲלָהּ בָּא

/ חֲמוּדָה יְקָרָה רַבַּת הַמַּעֲלוֹת / גַּם מִפְּנֵי נִבְחָרָה צְאִי נָא בְּמַחְלוֹ / זְכַרְתִּי לָךְ חֶסֶד נְעוּרֶיךָ נְעוּרִים / הֵיכְלְךָ
 אֵיֶסֶד בְּאַבְנֵי סְפִירִים / קוֹל דּוֹדֵי הַנָּה בָּא מְדַלֵּג עַל הַהָרִים / קוֹמִי לָךְ אֶהוּבָה פִּי בָּא קֶץ דְּרוּרִים.

רבי יצחק כתב הקדמות לספרי אביו ואף חיבר שבעה ספרים ואלו הם: אלף המגן; לב טהור; שבת הגדול; שרביט הזהב; זבחי צדק; כתור תורה; שערי בינה; מהם חידושים בדברי התלמוד קבלה דרש פשט סוד. במשפחת אבוחצירא' מכנים את האדמו"ר: "סידנא רבי יצחק, היהלום שבכתר", סידנא בבא סאלי היה קורא אותו קודש הקודשים.

המנהג במשפחת אביחצירא, היה שבכל לילה מלילות חג הסוכות, היו נערכות סעודות גדולות לכבוד האושפיזין. אצל רבינו הייתה הסעודה הגדולה ביותר זו שנערכה בליל יום טוב שני של סוכות, באושפיזא דיצחק. באחת הסעודות, לאחר שהזמין רבינו את האושפיזין ונטל ידיו לסעודה, אחז את הפת בשתי ידיו, אך לא בירך עליה ולא בצעה. הדבר נמשך דקות ארוכות, כשבת שחוק מרחפת על שפתיו. הנוכחים עקבו אחריו בהשתאות, חלקם ניסו לחפש את מקור הסיבה לחיך הצדיק בין נטילת ידיו לבציעת פתו, שכן ברור היה שאכן מתרחש ברגעים אלו ממש משהו, המונע מהצדיק לבצוע מהלחם. רק לאחר דקות ארוכות הצדיק בצע והחל בסעודה. במהלך הסעודה העז מאן דהו לשאול את רבינו על מה שקרה. נענה רבי יצחק ואמר: "ומה אעשה וראיתי את שבעת האושפיזין הבאים לבקרנו בסוכה, ועל פניהם ארשת שמחה גלויה. לא יכולתי שלא לחיך עמם... ורק כאשר הפסיקו לחיך, יכולתי לבצוע את הפת".

רבינו היה מרבה בשתיית "מאחיה" המשקה הידוע בשם ערק עוד בצעירותו. אך היו מבני המשפחה, שדאגו משתייתו של הנער הרך, שכן הצדיק התנזר מכל תענוגות העולם הזה והבליו פרט לשתיית משקה זה. והיו חוששים לשלומם ובריאותו. יש לציין, כי שתיית המשקה לא השפיעה עליו כלל. אך מה יעשו, והנער אינו חדל משתייתו? החליטו, כי יסירו את הסולם המביא אל עליית הגג, וכך תימנע אפשרות להעלות אל חדרו את ה'מאחיה'. אישה אחת הייתה גרה בשכונתם של משפחת אביחצירא. היא הייתה מייצרת את ה'מאחיה', ושם טוב יצא לפניה. ביום מן הימים החל נפגם טעמו של המאחיה ללא כל סיבה ואנשים חדלו לרכוש את המשקה. בראותה כן, קיבלה על עצמה האישה לנדב כד משקה לרבי יצחק אבוחצירא, שהיה ידוע בשתיית המשקה. אך מה תעשה, ואין גישה לעלית הגג? חשבה ומצאה פיתרון, היא העבירה לו דרך חלונה, שהיה סמוך לחלוננו כד מלא ב'מאחיה'. אמר לה הצדיק: "אם תרצי, שישוב טעמו הטוב של המאחיה, שלחי לי כל יום כד". וכך מדי יום ביומו היה משאיר את הכד הריק של היום הקודם, והיה נוטל כד חדש, שבו המשקה המבוקש. ואכן טעמו של המאחיה חזר כתיקונו, וגם משאלתו של הצדיק, לשתות כל יום 'מאחיה' ולייחד תיקונים התמלאה. רק לאחר זמן התגלה הדבר לבני המשפחה הנדהמים, ומכאן הבינו, כי יד ה' בדבר ולא מנעוהו עוד מכך. יש לבאר את מנהגו של רבינו בשתיית הערק, שכן מאחר שהתנזר מתענוגות העולם הזה והרבה בסיגופים ותעניות – אם כן, מה יש בשתיית הערק? וכן מצאנו אצל גדולי משפחת אביחצירא, כי הרבו בשתיית המאחיה. על כך הסביר המקובל המלובן הצדיק רבינו ישראל הידוע בכינוי ה'בבא סאלי' צוק"ל כי "ערק" ראשי תיבות- ק'ב'ל ר'נת ע'מך, ועל ידי שתייתו מיחדים ייחודים גדולים וקדושים ומחברים את השכינה הקדושה עם הקב"ה, ולכן הם הרבו בכך.

רבינו הגיע באחת מנסיעותיו הרבות דניב. מטרתו הייתה להתרים את אנשי המקום לטובת הישיבה. כשיצא מהעיר אירע מקרה מוזר שהפתיע את התושבים. בדרך כלל הרב לא יוצא למסעות בימי שישי. והנה, פונה אליהם ר' יצחק ואמר שהוא רוצה להגיע למקום בשם בראקה (הסמוכה

לתולאל), תמהו הנוכחים: "מדוע רוצה כבוד הרב להגיע למקום שהוא ידוע כמקום זר ליהודים ורבות בו הסכנות, ובוודאי שלא ימצא שם יהודי אחד?". למרות שאלותיהם לא השיב להם דבר, ועמד על שלו. יצא ר' יצחק עם שיירה שעברה דרך המקום. אחרי נסיעה ממושכת נפרד מאליהם ויצא לדרכו. לא עבר זמן רב ובדרכו פגע בו מוסלמי אכזרי וצעק לעברו שהוא יהרוג אותו! רבינו לא נבהל ממנו ושם ביטחוננו בה', "אתה יודע, קח את הפרדות ואת הכסף ואל תהרוג אותי" אמר. אבל המוסלמי שהיה צמא לדם יהודי לא התרצה בכך, הוא הוציא חרב ושלף אותה לעברו של הרב ואמר: "אפילו אם תיתן לי כל הון שבעולם אני אהרוג אותך", ביקש הרב מהמוסלמי שיאפשר לקרוא קריאת שמע קודם שיעשה את מעשהו, קרא הרב קריאת שמע ובסיומה רצח המוסלמי את רבינו שנהרג על קידוש ה' ונשמתו הטהורה עלתה לשמי מרום. אחרי מותו היה מובן לכל, מדוע רבינו ביקש להגיע לעיר בראקה. יהודי תולאל קברו אותו בבית החיים בעיר.

פעם אחת נסע רבינו עם שמשו לעיירות במחוז מראכש, לצורך גיוס כספים להחזקת לומדי התורה. כשהגיע לאחד הכפרים שבו היה גר גביר שהיה רגיל לקבל את פני הרב משום מה הפעם, הגביר, לא יצא להקביל את פני הרב. אחדים מבני העיר יצאו לקבל את פני הרב אך הגביר בלט בהעדרו. כיוון שהרב לא ראה את הגביר, החליט ללכת לביתו ולברר את פשר סיבת אי בואו שמא קרה לו דבר מה. הרב הגיע לביתו ונכנס פנימה עם הקהל שהקביל את פניו. נכנסו לביתו ומצאו את בעל הבית כשהוא מתחבא באחד מחדרי הבית. שאל הרב את בעל הבית: "מה קרה?". העשיר ענה: "הערבי השליט של הכפר הטיל עלי לתת לו ממון בסכום עצום ואין לי מאין לתת לו את הכסף הנדרש", והוסיף, "על אף היותי אדם עשיר, איני יכול לגייס את כל הסכום הנדרש על ידי. ואני יודע שהלילה הוא יהרוג אותי אם אני לא אכין לו את כל סכום הכסף". שאל רבינו בתמיהה: "וכי החדר יציל אותך? הרי אם ירצה להרוג אותך הוא יעשה זאת גם בחדר. אם כן, מדוע אתה מתחבא? צא מהחדר". העשיר שהאמין ברב בכל כוחו יצא מהחדר. אמר הרב לבעל הבית: "מרגע זה התנהג כדרכך ועשה כל מה שאתה רגיל לעשות. אל תדאג כלל ויהיה בסדר". "מה יהיה בסדר?" שאל. אמר לו: "אני אומר לך שיהיה בסדר". חלפו דקות מספר ולבית העשיר הגיעו בני העיירה עם מאכלים ומשקים בידיהם כדי להיות במחיצת הרב ולשמח עימו. לאחר תפילת מנחה שאל הרב: "האם יש לכם תוקע טוב בעיירה?". ענה אחד מהאנשים שנכח במקום: "אני תוקע טוב". אמר לו: "אם כן, לך והבא שופר לכאן". חלפו דקות והלה הביא שופר. כשראה אותו הרב, אמר לו: "עמוד לידי". בא ועמד לידו. אמר הרב: "כשאני אומר לך לתקוע - תקע". אמר הרב לתוקע: "תקע". החל התוקע לתקוע אך הוא לא הצליח להשמיע אפילו קול אחד. בראות הרב כי התוקע אינו מצליח לתקוע, אמר בתמיהה: "לגוי הזה יש כל כך הרבה חיים ארוכים?". פנה לתוקע ואמר: "תן לי את השופר". נתן התוקע לרב את השופר, תקע הרב ואמר לנוכחים בסיום התקיעה: "הכל בסדר, גמרנו, המשיכו בשמחה שלכם". בסביבות השעה 21:00 כאשר הרב עדיין שהה בבית, בא ערבי שהיה ידידו ומכירו של בעל הבית, ונקש על דלת. הנוכחים חשבו, כי זה העריץ שבא לקחת את הכסף. אולם היות והרב אמר שיהיה בסדר - לא חששו ופתחו את הדלת. הגוי נכנס פנימה, ניגש לבעל הבית ואמר: "נס גדול אירע עימך. העריץ ישב עם אנשים בחדרו וסיפר על הכסף הרב האמור להגיע אליי. לפתע נשמע קול ירי וכדור פגע בו והוא נפל מת על הרצפה. המולה רבה פרצה בחדר - אולם לא ניתן היה להבחין מהיכן הגיע הכדור". על פי תיאור הגוי, ירי הכדור היה במדויק בזמן שהרב תקע בשופר. בהישמע דבר מותו של העריץ וגודל הנס שאירע, החלה במקום שמחה רבתי שנמשכה שלושה ימים, במהלכן גייס הרב כספים לטובת לומדי תורה בעיר מגוריו שבמחוז תפיללת.

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל

יום ההילולא י"ז בשבט

הגאון רבי חיים פלאגי זצ"ל - נולד ב-י"ז בטבת ה'תקמ"ח (1788). מכונה החבי"ף - הרב חיים בן יעקב פלאגי. משחר ילדותו נודע כמתמיד עצום, וכך העיד על עצמו בספרו 'צואה מחיים' "ומעיד אני עלי שמים וארץ, כי מיום דעתי עד יום היותי בן עשרים שנה, הייתי שוקד על לימודי ביום והלילה, בלתי שום ביטול כלל, כי לא הייתי מתעסק בשום עניין מענייני העולם כלל". מחכמי ישיבת "בית יעקב רבי" באיזמיר. בשנת ה'תקע"ג (1813) קיבל את הסמכתו ל"החכם השלם". בשנת ה'תקפ"ח (-1828 לאחר פטירת אביו, ר' יעקב) קיבל להיות דיין בבית דין וראש ישיבת "בית יעקב רבי" באיזמיר. בשנת ה'תקצ"ז (1837) התמנה לאב בית דין הגדול באיזמיר. בשנת ה'תרט"ז (1857) התמנה ל"חכם באשי" (רב ראשי). מגדולי חכמי ספרד בתקופת האחרונים. היה ידוע כאוהב שלום ורודף שלום ופעל רבות כדי להרבות את האחדות בארצו ובקהילתו - וכן פעל רבות לשפר ולחזק את קהילתו. פעל רבות למען עניי עירו ושימש משענת ופה לכל חסרי המגן מבני קהילתו. לא חת מפני נכבדי ועשירי הקהילה והיה מוכיחם. תיקן תקנות והיה מעורב אישית בהקמת כל מוסדות הקהילתיים למען החלשים. פעל רבות להקמת בית רפואה יהודי באיזמיר. פעל להציל את יהודי דמשק מעלילת הדם. דאג לפרנסת עניי העיר. הקים "ועד" מיוחד לפיקוח על מוסדות החינוך בעיר ועל ענייני החינוך בכלל. פעל להפצת התורה והקים ישיבות בהם למדו אברכים מובחרים בלי תשלום ואף עול פרנסתם ופרנסת ביתם הייתה עליו. שאלות אליו הופנו ממקומות רבים בעולם - אשכנזים וספרדים. פעם אחת כמעט שילם בחייו על השתדלותו למען היהודים, כאשר אחד משרי המלך הכה אותו קשות וכמעט הרגו. בשנת ה'תרכ"ח (1868) בחג שמחת תורה בשעת קריאת התורה, כאשר קרא את הפסוק "וַיָּמַת שָׁם מֹשֶׁה (דברים לד, ה)" פרץ בבכי. בשעה זו הבינו אנשי קהילתו, כי ימיו קרובים ופרצו אף הם בבכי מר. לפני פטירתו ביקש, כי לא יטריחו את הציבור להתפלל לרפואתו, אלא ישכרו מעניי העיר למטרה זאת. נפטר ב-י"ז בשבט ה'תרכ"ח (1869). בהלווייתו השתתפו לא רק יהודי טורקיה אלא גם נציגי השלטונות. כל זמן ההלוויה גשם קל טפטף על ההמון ובשעת סתימת הגולל על הקבר נשבה רוח חזקה אשר כיבתה באחת את כל הנרות אשר נשאו בני קהילתו בידיהם. באותה השעה בארץ ישראל בעיר צפת ראו כמה תלמידי חכמים בחלונם, כי נפטר תלמיד חכם גדול והם מצווים לחלוק לו כבוד אחרון. חי כ-81 שנים. ציונו באיזמיר (טורקיה). **סבו מצד אמו:** ר' יוסף רפאל בן חיים חזן (מח"ס "חקרי לב" והראשל"צ). **אביו:** ר' יעקב. **אמו:** מרת קאלי קאדין. **מרבתי:** סבו, ר' יוסף רפאל בן חיים חזן, ר' יעקב גאטניו (מח"ס בית יצחק על הרמב"ם). **מתלמידיו:** בניו (ר' אברהם, ר' יצחק, ר' יוסף), ר' יעקב יעבץ, ר' משה שפיר, ר' יעקב חזן ועוד. **נשותיו:** מרת אסתר (זיווג ראשון - בשנת ה'תקס"ז (1807). נפטרה לאחר שלוש שנים, ביתו של ר' יצחק רבי), מרת וידה נעמה (זיווג שני - בשנת ה'תר"א. בת ר' אברהם בן עזרא מרבני איזמיר, נפטרה בשנת ה'תרכ"א). **ילדיו:** ר' אברהם (ראב"ד איזמיר, מח"ס שמו אברהם), ר' רחמים נסים יצחק (מח"ס אבות הראש), ר' יוסף (מח"ס ויוסף אברהם). **מספריו:** כתב כ-80 ספרים אותם התחיל לכתוב בגיל 16 בנושאים שונים - 7 חיבורים על התנ"ך, 9 חיבורים על התלמוד, 15 ספרים על מדרשים ודרושים, ספרי מוסר, 24 חיבורים בהלכה, קבלה, שו"ת וכו'. (ב-י"א באב ה'תר"א (1841), התחוללה שרפה באיזמיר ובה חרבה שכונת היהודים ועלו באש 54 מספריו. לאחר השריפה חלה רבינו מרוב צער על אובדן כתביו ובנו הציע לשחזר

באוזניו את מה שהוזכר במכתביו, וכך במהלך השנים שיחזר חלק מכתביו והוציא לאור עשרות מהם, מיעוטם נותרו עדיין בכתב יד).

לרבינו היו מודיעים בחלום על גזרות המתרגשות לבא לעולם, והיה הרב פונה לנוגעים בדבר, כדי שישובו בתשובה, ואף הוא עצמו לא מנע עצמו מכך, והיה מתענה ומתפלל עבורם. העיד בנו (ר' אברהם) שהמשרתת בביתם ראתה באשמורת הבוקר על מצנפתו אש קודש מתלקחת מעוצם קדושתו, ומרוב מורא ופחד ניטל ממנה כוח הדיבור כל אותו היום!

בסדר יומו של רבינו, אך הגיע לביתו והמוזן קידם פניו, לדיני תורה ולבוררות, להתייעצויות ולשאלות בהלכה, והוא קיבל את פני כולם בסבלנות ומאור פנים, שמע ושקל, פסק ויעץ, הורה ובירך, רק כאשר האחרון שבהם הלך, הוגש לפניו התבשיל. ואז נפתחה הדלת, מישהו בא. והרב, בטבעיות, הורה לסלק את הצלחת כאילו סיים זה עתה לאכול, שאל הלה את שאלתו, קיבל תשובה, והצלחת שבה למקומה. וכך הייתה מובאת ומסולקת, מוגשת ומוסרת, עד שהשתרר שקט, איש לא בא, והרב סיים לאכול את התבשיל, שהתקרר בינתיים וטעמו פג. כשסיים לאכול, תמה: "איך זה שאיש לא הפריע באמצע?" גילה בנו את הסוד: 'אישה אחת באה, וביקשה לשאול שאלה, אבל אמרתי לה שאתה אוכל עתה ותבוא בשנית', 'מי האישה?', 'שאל הרב. "אחת מקצה העיר, ושאלה פשוטה לה, בדיני כשרות". קם הרב, לבש את גלימתו, ואמר לבנו: "בוא נלך!" - "לאן" שאל הבן, "אל האישה" ענה הרב, "אתה כדי להתנצל בפניה, ואני כדי לענות לה על שאלתה!!!".

בכל רחבי העיר ידעו לספר בצער על מחלתו של אחד התושבים, ששכב על ערש דווי. לאחר שהרופאים כבר נואשו מחייו, פנו בני המשפחה אל רבינו, בבקשה שיברך את החולה ויתפלל עליו. מיד כששמע הרב על מחלתו של היהודי הזודרז והלך לביתו של החולה, וכשעמד ליד מיטתו, שקע בהרהורים. לאחר זמן מה התנער ושאל את בני המשפחה: "האם החולה בכור?", כשענה בחיוב שאל: "האם נפדה כראוי?", ולאחר בירורים התברר, כי אכן הייתה בעיה בפדיון הבן שערכו לחולה בהיותו תינוק. הרב קרא לכהן מיוחס מתלמידיו והורה לחולה לשוב ולפדות את עצמו. ומעיד הרב בכתביו, שבזכות זה זכה החולה לחיות עוד כעשרים שנה.

הרה"צ אליעזר שלמה שיק מוהרא"ש הצדיק מיבנאל זצוק"ל

יום ההילולא י"ז בשבט ה'תשע"ה

שנה לאחר אירועי הלב שעבר הצדיק בחג פסח תשע"ב חשף באופן נדיר סיפור פלא שהתרחש עימו במהלך ניתוח הלב שעבר לפני שנה בדיוק: "הרבי מליובאוויטש עמד מעל ראשי וליטף את ראשי ואמר כמה פעמים 'אל תפחד אתה תצא מזה, אני דואג עבורך שהכל יעבור, אתה תצא מזה'".

את הדברים סיפר הצדיק לבנו הרה"ח ר' משה שיק שליט"א - רב בית המדרש "היכל הקודש" במונסי, במוצאי שבת-חול-המועד לפני מספר ימים, כאשר ביקשו במפתיע לנסוע יחד עימו אל ציוני האדמורי"ם מליובאוויטש כ"ק אדמו"ר הרבי הריי"צ זי"ע וחתנו כ"ק אדמו"ר הרבי מחב"ד, לשאת תפילה בשקט מבלי שאף אדם יידע על כך. לפליאת הבן 'מה יום מיומיים?!' ומדוע הצדיק מעוניין לנסוע דווקא בשעה כזו ודווקא אל הרבי מליובאוויטש, ענה הצדיק תשובה מתחמקת ועלה אל הרכב בדרכו אל בית העלמין בו טמונים האדמורי"ם.

בדרך שאל שוב הבן את הצדיק וניסה לקבל הסבר על הנסיעה התמוהה, התשובה שקיבל הייתה מפתיעה ביותר: "בדיוק לפני שנה, בליל רביעי י"ט ניסן תשע"ב, קיבלתי את התקפת הלב הגדולה באמצע הלימוד, וזה היה בשעה 1:35 באמצע הלילה, ועכשיו אני בא פה לתת תודה להקדוש-ברוך-הוא על הנס הגדול שעשה לי. והסיבה שאני נוסע להודות דווקא בציון הוזה בגלל שבעת הניתוח, כאשר הייתי בהרדמה כללית, והנה ראיתי במשך כל זמן הניתוח את הרבי מליובאוויטש זי"ע עומד מעל ראשי ומלטף את ראשי ואומר כמה פעמים 'אל תפחד אתה תצא מזה, אני דואג עבורך שהכל יעבור, אתה תצא מזה'. ולכן זוהי הסיבה שבדיוק באותה השעה שקיבלתי את התקפת הלב הגדולה, אני בא להודות להקדוש-ברוך-הוא דייקא במקום הזה, שהיה להרבי זי"ע חלק בהצלת חי".

ואכן, הצדיק הגיע למקום בדיוק בשעה 1:35 בלילה ונשא תפילה חרישית במשך זמן רב.

קשריו עם חב"ד

הרב שיק עסק רבות בספרי חב"ד, באופן קבוע. בספרייתו היו כמעט כל ספרי חסידות חב"ד, ואת שיחותיו שאותם פרסם בספריו, הוא ביסס רבות, לפי דברי תלמידיו, על ספרי חב"ד. לפעמים היה משתטח במשך שעות רבות באוהל אדמו"ר הרי"צ. פעם אחת פגש שם את הרבי וזכה לדבר איתו, ומיד לאחר מכן יצא מפני כבודו.

בעת התיישבות חסידיו עיר יבניאל השיב הרבי לאחר מתלמידיו במכתב בו הוא מכנה את העיר יבניאל "עיר חדשה". הרב שיק הקריא את המכתב ברבים בעת אחד המעמדים.

לקראת הבר מצוה של בנו - הרב משה שיק, שלח אותו אביו להתברך אצל הרבי, כדי לקיים את דברי מוהר"ן מברסלב: "שְׁמַעְתִּי מִמְּנוֹ שְׁאֵמַר שְׁבִרְכָה שְׁנוֹהֲגִין לְבָרְךָ אֶת עֲצָמָן אֲצֵל גְּדוֹלִים וְחֲשׁוּבִים הוּא דְבָר יָקָר מְאֹד, וְטוֹב לְהִשְׁתַּדֵּל לְבָרְךָ אֶת עֲצָמוֹ אֲצֵל כָּלֶם".

מוהרא"ש כותב לשואל "ידוע שספר התניא זה גילוי אלקות בתכלית מדריגה עליונה, ומי שרוצה להיות חזק באמונה, שילמד הרבה תניא, שמגלה את עצם עצמיות אלקותו יתברך, וכן כל המאמרים של השבעה האדמו"רים לבית חב"ד מושכים מאד את לב בר ישראל אליו יתברך, ומה טוב ומה נעים שתעיני ותלמדי גם בכל שבוע "ליקוטי שיחות" מהרבי, על פרישת השבוע, שזה יכניס בכ חיות והתחזקות ואמונה בו יתברך".

מסופר כי לפני כשלושים שנה בירך המקובל מרדכי שרעבי זיע"א אישה רווקה מבוגרת ואמר לה להיות סבלנית עד שתמצא את זיווגה, אך היא הרגישה ששום דבר לא מתקדם לכיוון רציני של חתונה. היא פנתה פעם נוספת אל המקובל והתחננה לישועה, היה זה חודשים ספורים לפני פטירתו. הרב שרעבי שקע בשרעפיו ואז אמר לה משפט תמוה: "את תיוושעי על ידי יהודי בשם רבי אליעזר שלמה מאמריקה". היא לא הכירה אדם כזה מאמריקה אך האמינה בברכתו של הצדיק וסמכה עליו. חלפו כמה חודשים ואותה רווקה הגיעה להתארח בבית אחותה בעיר צפת. האחות סיפרה לה שהשבת מתארח בשכונה צדיק גדול מארצות הברית והם יתפללו במחיצתו. "שמו הוא רבי אליעזר שלמה שיק", אמרה לה אחותה, וגרמה לצמרמורת עזה בגופה. נבואתו של המקובל הרב שרעבי מתגשמת! "הייתה זו הפעם הראשונה בחיי שראיתי את הצדיק המוהרא"ש", מספרת אותה רווקה, "הוא התפלל בהתלהבות גדולה והתרגשתי מאוד לראותו. במוצאי שבת נכנסנו אני ואחותי הנשואה אל הצדיק שקיבל אותנו במאור

פנים ובירך אותי שאזכה להקים בית נאמן בישראל. בתוך שבועות ספורים התארסתי ברוך ה' עם בעלי היקר שהוא ממשפחת רבנים מיוחסת ואדם נפלא. אני מודה לאלוקים שזכיתי להכיר כאלו צדיקים".

זוג חסידי ברסלב חובקים בן ראשון לאחר 16 שנים שלא זכו להביא ילדים לעולם, בני הזוג משה ומיכל סעדיה עברו שנים קשות בצפייה לישועה ובהתרוצצויות בין בתי החולים השונים, הרופאים לא נתנו לבני הזוג סיכוי אפשרי ע"פ הטבע.

במשך כל השנים התפללו וקיוו בני הזוג לישועה, למרות כל האכזבות החוזרות ונשנות, שמו מבטחם בבורא עולם ולא התייאשו. "לפני מספר שנים היינו עם מוהרא"ש בקברו של רבי נתן מברסלב", "הייתי גר בעיר אלעד ופניתי למוהרא"ש בציון רבי נתן וביקשתי בכאב גדול שיגזור עליי ישועה, הצדיק ענה בחיוב ודרש שנעבור לגור ביבנאל ושם יהיו לנו ילדים" אומר סעדיה לברסלב סיטי.

עוד אומר סעדיה: "עברנו ליבנאל ומוהרא"ש שב והרגיע אותנו מדי פעם: "יהיו לכם ילדים, אני מבטיח. רק תחכו", קיווינו ולא הפסקנו להאמין. לפני כמה שנים מוהרא"ש קרא לי לביתו הביא לי בקבוק יין מיוחד שבירך אותו והבטיח שוב שניוושע".

"לפני שנה בחג הפורים החלה הישועה", סעדיה אומר בהתרגשות. "אשתי כבר לא יכלה לשאת את הכאב, היא התקשרה אל מוהרא"ש בארה"ב והתחננה שוב לברכה, הפעם הבטיח לה הצדיק ברורות ואמר: "השנה את תיפקדי". לאחר מכן הגיע מוהרא"ש לביקור בארץ ישראל, המתנו מחוץ לביתו ביום שישי, אז יוצא תמיד לעבר בית העלמין ביבנאל להתפלל סמוך לחלקה אותה רכש לעצמו לאורך ימים ושנים טובות. מיד כשיצא מהבית ניגשנו אליו ובכינו שאנחנו כבר 15 שנה נשואים ועדיין אין ישועה... "נו, אני הבטחתי לכם", השיב לנו הצדיק והוסיף: "אני גוזר שעוד השנה כבר יהיה לכם ילד!".

מוסיף סעדיה ואומר: "מיד לאחר מכן ראינו את הישועה והנה היום אנו חובקים בן בריא ושלים. העולם מוכרח לדעת מהצדיק הקדוש הזה שנמצא ביבנאל", הוא מוסיף ומביע תקווה שהסיפור שלו יגיע לכל בית בישראל על מנת לפרסם את הנס הגדול.

בי"ז בשבט נפטר הצדיק ונקבר ביבנאל. בצוואתו ביקש להדפיס על מצבתו את המילים הבאות: "אני מבטיח שכל בחור רווק וכל בחורה רווקה שיבואו כאן לקברי ויגמרו את כל ספר התהילים מהתחלה עד גמירה לזכותי - אזי אשתדל בכל מה שרק אוכל שימצאו את זיווגם. וזה הבטחה חזקה ממני". בנוסף הבטיח הצדיק הקדוש: "לא אנוח ולא אשקוט עד שיהיה למי שבא לקברי להתפלל וללמוד - ישועה שלימה מן השמים, ובפרט בחור ובחורה שצריכים למצוא את זיווגם ויאמרו את כל ספר התהילים בלי להפסיק - אני מבטיח שימצאו את זיווגם מן השמים". בצוואתו כתב גם: "מי שירצה איזה דבר וכו', איזה ישועה לפעול וכו', איזה רפואה לבקש וכו', שיבוא שם אל קברי והקדוש ברוך הוא יעזור שאהיה לו למליץ יושר למעלה. ופרטיות בניי ובנותיי וחתניי ותלמידיי לומדי ספריי, כשתבואו לבקש אצלי - תיוושעו בעזרתו יתברך בכל מיילי וימלא לכם הקדוש ברוך הוא משאלות לבכם לטובה".

בשעה 3 בבוקר לאחר גמר קבלת קהל הגיעה משפחה. האב אמר הילדה שלי חולה במחלה הידועה ל"ע.... אני מבקש רק אותה תכניס לברכה אצל הצדיק... ואישתי ואני נחכה ונמתין בחורץ'. 'אבל אי אפשר' - ניסיתי להסביר להם. 'אני מתחנן... בבקשה', זעק האב, 'תכניס רק את הילדה'. 'אני לא יכול, הצדיק כבר אמר לי 'שבוע טוב'. אולי תבואו מחר בבוקר, אף שאין קבלת קהל, אנסה להכניס אתכם'. 'בבקשה' - החל האב מתייפח בככי קורע לב. לא יכולתי לעמוד בכך, לקחתי את הילדה הקטנה, וניגשתי

לכיוון דלת חדר הצדיק. נקשתי בדחילו ורחימו מספר נקישות קלילות ועדינות על הדלת. אני שומע את הצדיק אומר: 'רק רגע'. דלת החדר נפתחה ולנגד עיני התגלה מחזה מרגש מאוד, פניו של הצדיק היו אדומות, דמעות חמות של בכי שטפו את פניו, ובידו החזיק דף... היה זה הדף עליו רשם את שמות האנשים שבאו אליו במשך כל הלילה לבקש עצה וישועה. מחזה זה חיזק אצלי את הידיעה שאחרי שכולם הולכים לביתם, יושב הצדיק ובוכה על כל שם ושם ומבקש בעבורו רחמים. הכנסתי את הילדה לחדר וביקשתי שיברך אותה, מאחר והיא חולה ב'מחלה הידועה' ר"ל. הצדיק בירך אותה וכעבור זמן קצר התברר שהיא הבריאה לחלוטין. "היו עוד מקרים", מספר ר' אברהם, "שלאחר שהסתיימה קבלת הקהל, הייתי חוזר כעבור שעותיים ורואה שעדיין האור דולק בחדרו... הצדיק לא הלך לישון. הוא המשיך לבכות ולהתפלל על כל יהודי ויהודי שפנה אליו. כולם היו שווים אצלו. על כולם התפלל, ביקש והתחנן, לזה שלום בית, לזאת בריאות, לזה הצלחה בלימודים לזאת שידוך בנקל... כזה היה הצדיק, האבא של כולנו. אשרינו שזכינו".

י"ח שבט

הרב בנימין בייניש פינקל זצ"ל

יום ההילולא ח"י שבט

הרב בנימין בייניש פינקל זצ"ל - נולד בעיירה מיר שבבלארוס בערב יום כיפור בשנת ה'תרע"ב (1913). בהיותו כבן שנה פרצה מלחמת העולם הראשונה והוא עבר עם משפחתו לעיר סטוביץ יחד עם תלמידי ישיבת מיר. עם סיום המלחמה נפטר סבו ואביו התמנה תחתיו כראש הישיבה. הם עברו לווינה יחד עם תלמידי הישיבה ובשנת ה'תרפ"א (1921) שבו למיר ואביו חידש את פעילותה של הישיבה במקום. כבר בילדותו התבלט כבעל כשרון מופלא, ואביו לימדו חלקים ניכרים מהש"ס. בהיותו כבן תשע נהג אביו להעיר השכם בבוקר, ולמד עמו בחברותא חמישה דפי גמרא, ולאחר מכן ביקש ממנו לומר חידוש על הסוגיות שלמדו. את רוב תלמודו קנה בישיבת מיר המעטירה. משנת ה'תרצ"ד (1933) נמנה עם חברות הלומדים בישיבת בריסק. שמו הטוב יצא לפניו למרחקים. בשנת ה'תש"א (1941) עלה לארץ עם קבוצת תלמידים בראשות אביו. הוא נשלח על ידי אביו לחזון אי"ש, והלה התרשם ממנו עמוקות. שנים רבות התגורר בבני ברק, כשהוא מגיע לירושלים למסור את שיעורו השבועי בישיבת מיר. בשנת ה'תשכ"ה (1965) נפטר אביו ורבינו התמנה לראש הישיבה. לצדו עמד גיסו, הרה"ג חיים שמואלביץ. עשרים וחמש שנה נשא את משה הישיבה לבדו וראה את פריחתה פי כמה וכמה מהמספר המקורי של 125 תלמידים! כיום מונה הישיבה כ-8,000 תלמידים כן ירבו. ענוותן מופלא. הסתיר את עצמו כל חייו. עמוד הצדקה והחסד בגופו ובממונו. דאגתו לזולת הייתה מופלאה. נפטר ב-י"ח בשבט ה'תש"ן (1990). חי כ-77 שנים. ציונו בהר המנוחות. אחריו מונה חתנו מרן הגאון רבי נתן צבי פינקל זצ"ל. **סבא (מצד האב):** הגאון ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלבודקא). **סבא (מצד האם):** הגאון ר' אליהו ברוך קמאי (רבה של מיר וראש הישיבה). **אביו:** הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל (ראש ישיבת מיר). **אמו:** מרת מלכה. **מרבתי:** אביו, יצחק זאב הלוי סולובייצ'יק (הגרי"ז מברייסק). **אשתו:** מרת אסתר (בת ר' שמואל גריינימן - אחיינית החזו"א). **ילדיו:** הותיר חמש בנות, שכולן נשואות לרבנים ילידי ארה"ב - ר' נתן צבי פינקל, ר' נחמן ליבוביץ, ר' נתן ישראל גלושטיין, ר' בנימין קרליבך ור' אהרן שרגא הלוי לופיאנסקי.

רבינו הסתיר בענווה רבה את ידיעותיו המרובות. כשאחד מנכדיו בא אליו עם שאלה הלכתית, ענה רבינו: "אני לא יודע. לך לפוסק, שאנשים שואלים אותו בדרך כלל שאלות כאלה". נכדו הציע, "אני ראיתי, שהמשנה ברורה אומר כך וכך. כנראה, זה מה שאעשה". רבי בינוש משך את כתפיו ואמר, "מה נראה לך, שה'פרי מגדים' לדוגמה יאמר בכגון זה?". הצצה מהירה בפרי מגדים הוכיחה, שהפסק שלו היה שונה מזה של המשנה ברורה, עם הוכחה חזקה לדבריו. "אני רואה", אמר הנכד, "שצריך לעשות כמו הפרי מגדים". "האם לא נראה לך, שספר פלוני עשוי לסייע במקרה הזה?" טען רבנו לעומתו. מבט באותו ספר הוכיח, שהוא דחה את כל הוכחותיו של הפרי מגדים. ו'המשחק' הזה המשיך, עד שסוגיה הלכתית שלמה נבנתה, הכול על ידי הערות סתמיות לא ישירות. וכל זה הסתתר מאחורי ה"אני לא יודע" שלו!

מעשי החסד של רבינו היו מופלאים. בשני החדרים הקטנים שלו בבני ברק גדל עשרות ילדים יחד עם בני משפחתו. חלקם היו בעייתיים, אחרים היו מופרעים, אך כולם טופלו. כאילו היו ילדיו שלו, ואפילו חיתן כמה מהם. אחד משכניו איבד ל"ע את כושר הראייה לשבועות אחדים, ורבינו ישב ולמד איתו שעות על גבי שעות.

מעשה באחד משכניו, שהתפרנס מחנותה של רעייתו. והנה אירע פעם שוד בביתה, שהותיר אותם נקיים ממש מנכסיהם. לשמע הדברים לא ידע רבינו מנוח, ויום אחד נכנס אל ביתם והניח על השולחן מאה אלף דולר טבין ותקילין כהלוואה. לאחר תקופה נוספת גייס עוד מאתיים אלף דולר להקמת העסק מחדש, בלי שיזכיר מצדו תאריך מוגדר לפירעון.

הרבנית שרה יפה'ן ע"ה התגוררה בקומה מתחת לדירת משפחת פינקל בירושלים. הם דאגו לה, כאילו הייתה אימם. מספר פעמים ביום נכנס רבינו כדי לוודא שהרבנית לקחה את התרופות שלה. שהיא אכלה, שלא חסר לה משהו. פעם נכנס מיישהו לבית הרבנית ומצא שם אדם שוכב מתחת לתנור, וכלי עבודה בידו. המבקר נדהם לראות, שאותו אדם היה ראש ישיבת מיר!

זהירותו בכספי הקדש הייתה ללא גבולות. אביו מרן הגאון רבי אליעזר יהודה זצ"ל הפליג פעם בשבחו של בנו וסיפר, שבהתחלה כשהחל בנו לומר שיעורים במיר, סירב ליטול את משכורתו מקופת הישיבה. ומידי חודש היה מחזיר את המשכורת בצורה מתוחכמת זו או אחרת. עוד קודם לכן בשנים הראשונות לאחר נישואיו, כשהתגורר בבני ברק, הצליח לטעת באביו את ההרגשה שחמיו מפרנסו ובחמיו, שאביו מפרנסו. פרנסתו הייתה למעשה משמירה לילית בבית חרושת לקרח.

כשירד מביתו באשמורת הבוקר של יום ראש השנה כדי ללכת לתפילה בכותל המערבי עם נץ החמה כמנהגו, פגש בדרכו אדם עני קשה יום, ושאל אותו, האם כבר שתה היום כוס חמין. השיב הלה, כי כוס אחד כבר שתה, אבל אם ישתה כוס שנייה - לא יזיק לו הדבר. רבי בינוש לא התחשב בכלום, העלה אותו לביתו, הגיש לו כוס חמין ושוחח עמו ארוכות, עד שהתיישבה דעתו של אותו יהודי. לאחר שעזב העני את הבית מיהר הרב אל הכותל, לשם הגיע באמצע תפילת 'שמונה עשרה'.

כשלושה חודשים קודם הסתלקותו, התברר, שהרב צריך לעבור ניתוח רציני. הועלתה הצעה, שהוא ייסע לארה"ב לצורך הניתוח. הרב שקל החלטה זו רבות, ובסוף סירב. סיבתו הייתה: "תחשוב על חילול השם הגדול שעלול להיגרם, אם אנשים יחשבו, שהשתמשתי בכספי הישיבה לצרכי האישי!".

הצדיק הרב בנימין הכהן זצ"ל

יום ההילולא י"ט שבט

הצדיק הרב בנימין הכהן זצ"ל - נולד ב-י"ז כסליו ה'תרפ"ח (1927) בנגרדאן (דרום תוניסיה). למד בצעירותו ב'מועלם'. עוד בהיותו צעיר לימים ניכרו בו מעלות קדושה, אהבת הארץ, אהבת התורה ואהבת תלמידי חכמים. מסירות נפש לתורה ולתפילה שאין כדוגמתה. בשנת ה'תש"י (1949) זמן קצר לאחר שנישא, עלה לארץ הקודש עם רעייתו. בהתחלה הגיעו למעברת 'בית ליד' וגרו באוהלים בתנאים קשים מאוד. לאחר זמן עברו להרצליה פיתוח. רבינו עזב דירת קרקע עם שטח ועבר לפחון מושב ברכיה שהיה מושב דתי. רבינו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה. בהתחלה עבד בחברת 'סולל ובונה' וקיבל משכורת גבוהה. אבל לא היה לו זמן לעסוק בתורה כאוות נפשו. בעצה אחת עם רעייתו עזב את עבודת הבניין ועבר לעבוד בצרכנייה של המושב. רבינו התבטא ואמר: "משכורת של חודש בבניין היתה שווה למשכורת של חצי שנה בצרכנייה. אבל התורה שווה כל מחיר!". עבודתו היתה ביושר ואמונה. כמה פעמים באו אנשי המס לבדיקות שגרתיות בצרכנייה והם התבטאו בהתפעלות: "מועלם לא ראינו חשבונות מדויקים כאלה על האגורה". עבור משפחות קשי יום שלא יכלו לשלם את חובם למכולת, היה משלם מכספו את חובותיהם ולא סיפר להם על כך. לפני החגים חילק עשרות אלפי שקלים לצדקה. כל חורף חילק עשרות שמיכות לנזקקים. החלוקה נעשתה על ידי שליחים ואף אחד לא ידע מהיכן זה מגיע. ביתם במושב היה ידוע כמכניסי אורחים, הרבנית טרחה יומם ולילה עבור כלות ועבור אנשים נזקקים. רבינו היה ראשון לכל דבר שבקדושה. ישן מוקדם וקם בחצות. לאחר תיקון חצות למד וחזר לישון. לאחר מכן קם בשעה שלוש לפנות בוקר כדי לעסוק בתורה ובתפילה. בזמן הפסקת הצהריים אסף את ילדי המושב בביה"כ ולימד אותם קריאה, חומש, משנה, גמרא, מעשיות צדיקים כדי להשריש בהם את אהבת תורה וחילק להם מיני מתיקה. שימש כש"ץ וכקורא בתורה ללא כל תמורה. חמיו, הגאון ר' רחמים חי חוויאתא כתב על רבינו: "החכם השלם". בגי'בא לא כתבו על מישהו 'החכם השלם' אלא אם מדובר בתלמיד חכם אמיתי.

הרה"ק עובדיה הדאיה זצוק"ל

יום ההילולא כ' שבט תשכ"ט

המקובל הרב עובדיה הדאיה זצ"ל - נולד בר"ח טבת ה'תר"ן (1889) בחלב שבסוריה. נצר למשפחות רבנים ידועות הן מצד אביו והן מצד אימו. סב סבו, המקובל הרב חיים מרדכי לבטון, שימש כרבה של העיר. בהיותו כבן חמש שנים בשנת ה'תרנ"ה (1894) עלה לארץ ישראל יחד עם הוריו. בתחילה התחנך בתלמוד תורה 'דורש ציון' ולאחר מכן בישיבות 'חסד אברהם' ו'תפארת ירושלים', בהמשך שכר אביו את הרב המקובל שלום בוחבוט שילמדו. בזמן מלחמת העולם הראשונה נמלט לחלב מאימת הגיוס

לצבא הטורקי. בשנת ה'תרפ"ג (1922), כאשר הוקמה ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה, התמנה לר"מ ללימודי הפשט והסוד. שימש כשליח ציבור בישיבת המקובלים 'עוז והדר' בה התפללו על פי כוונות רבינו האריז"ל. בשנת ה'תרפ"ה התמנה להיות חבר בית הדין של העדה הספרדית בירושלים, ובשנת ה'תרצ"ט (1938) התמנה להיות דיין בבית הדין בפתח תקווה וכיהן כרב העדה הספרדית. בשנת ה'תשי"א (1950) התמנה לחבר בית הדין הרבני הגדול לערעורים בירושלים. בשנת ה'תשי"ח (1957) שיקם את ישיבת המקובלים בית א-ל, שבה למד בצעירותו, והעביר את הישיבה לרחוב רש"י לאחר שנהרסה בעיר העתיקה. בנוסף בנה לצידה ישיבה ללימוד נגלה בשם 'שלום עבדו', על שם אביו. בשנת ה'תשכ"ד (1963) התמודד על כהונת ה'ראשון לציון', אך לא נבחר. זכה בפרס בספרות רבנית מקורית על חלקו החמישי של שו"ת 'ישכיל עבדי' בשנת ה'תשי"ט (1959) וכן היה חתן פרס ישראל לספרות תורנית לשנת ה'תשכ"ח (1969). כמו כן זכה באות 'איש ירושלים'. גאון בנגלה ובנסתר. שקדן עצום. נפטר בשבת קודש בזמן רעוא דרעווין, כ' בשבט ה'תשכ"ט (1969). חי כ-79 שנים. ציונו בחלקת הרבנים הספרדים בהר המנוחות בירושלים. **אביו:** המקובל ר' שלום. **אימו:** מרת שרה (לבית לבטון). **אשתו:** מרת צלחה (שולמית) (בת המקובל ר' עזרא שרים - נישא בשנת ה'תרס"ז - 1906). **מרבנותיו:** המקובלים - אביו, ר' שלום, ר' שלום בוחבוט, ר' יצחק שרים ור' יצחק אלפיייה. **מתלמידיו:** הראשון לציון הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל המקובל ר' מאיר יהודה גץ (רב הכותל וראש ישיבת המקובלים בית א-ל), בנו המקובל ר' שלום מרדכי (ראש ישיבת המקובלים בית א-ל). **בנו:** המקובל ר' שלום מרדכי חיים. **מספריו:** **ישכיל עבדי** - שו"ת שמונה כרכים • **שו"ת דע"ה והשכל** - שו"ת בחכמת הקבלה • **ויקח עבדיה** - דרשות והספדים • **עבדא דרבנן** - חידושים על הש"ס • **עבד המלך** - חידושים על הרמב"ם • **שלום עבדו** - דרושים על התורה • **ודבר שלום** - הוספות והערות • **ש"ה לבית אבות** - פירוש למסכת אבות. סיפר מרן הרשל"צ הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל, אשר זכה לשמש את רבינו שנים רבות, כי בצעירותו היה רגיל ללמוד איתו באותו בית כנסת בליל שבועות והושענא רבא. וסיפר, שהיה רגיל ללכת למקווה שעה קודם עמוד השחר. "פעם אחת ביקש ממני ללכת עימו. ובאותו זמן הייתי בן שלושים והוא בן שמונים. וכיוון שאסור לרחוץ עם רבו בבית המרחץ, טבלתי בחדר אחר, ועד שסיימתי להתפשט, הרב סיים כבר לטבול ולצאת ולא רצה להשאירני לבדי, וחיכה עד שאסיים". "זמן מעט אחר כך, ביקשו ממנו ללכת לאיזה שמחה, והוא סירב באומרו, יש שם מדרגות, ואני זקן וכו'. ושאלתי אותו: "כיצד כבודו אומר 'זקן אני' והרי במקווה כבודו עלה וירד את מדרגות המקווה בזריות?" וענה לי, שמשום צניעות הוא לא הולך לאותה שמחה. אמרתי לו, שזה מה שכתוב בגמרא (בבא קמא צ"ז): "ת"ר: איזהו מטבע של אברהם אבינו? זקן וזקנה מצד אחד, ובחור ובתולה מצד אחר". ופירש תוס' "לא שהיה בו צורת זקן וזקנה מכאן, בחור ובחורה מכאן, שהרי אסור לעשות צורת אדם אלא כך היה כתוב - מצד אחד זקן וזקנה ומצד אחר בחור ובתולה". וכל זה מחמת הנהגתם, פעם כצעירים לצורך מצוות "וַיִּשְׁכַּח אַבְרָהָם" (בראשית כב, ג), ופעם כזקנים כנגד יצר הרע "וְאַבְרָם פָּבֵד" (בראשית יג, ב). ורבינו הקפיד על דברי ואמר: "אל תאמר את זה עכשיו, דברים אלו תאמר בהספד עלי!". אחרי מספר שנים נפטר הצדיק, ואני שכחתי מאותה אמירה. וכשהספדתי את הרב, לא הזכרתי את הסיפור הזה. אחרי מספר ימים בא אלי אחד מבני משפחתי וסיפר לי שהרב בא אליו בחלום ושאל: "מפני מה הרב אליהו לא מספיד אותי?". והתפלא, כיוון שהספדתי אותו בהלוויה. ואני חכתי בדעתי, אולי לא הספדתי אותו כראוי ונזכרתי באותו מעשה. באזכרת ה'שבעה' שלו סיפרתי את המעשה. וכל זה כיוון שחכמינו אומרים, שהנפטר שומע את מה שמספידים עליו. למחרת בא אלי בנו ואמר לי, שהחכם בא אליו בחלום ואמר לו, שחכם מרדכי הספיד אותך כראוי.

ראייתו של אביו, המקובל הגאון ר' שלום הדאיה הלכה ודעכה, וכל זאת בשל שקידתו על התורה הקדושה ימים ולילות. על כן היה דואג ביותר, שדבר זה לא יקרה חלילה לבנו. משום כך דחק בבנו לבל יאריך לשבת ללמוד בשעות החשכה ויתן מנוחה לעיניו. כשהאב ביקש זאת, הנמיך רבינו את שלהבת המנורה וסגר את הספר, אולם, לאחר שהאב נרדם, העלה שוב הבן את השלהבת ופתח את הספרים וכך שקד על לימודו עד אשמורת הבוקר. באותה תקופה הם התגוררו בישיבת 'פורת יוסף' הסמוכה לכפר סילאוון. בחצר הישיבה היה שומר ערבי שתפקידו לשמור על הישיבה מפני הגנבים. הערבי היה אומר, שכל זמן שהאור של רבינו דלק, הערבים לא היו באים, ורק ברגע שכיבה אותו, היו מעיזים להיכנס ולנסות לגנוב, ולכן בגלל רבינו, כמעט לא הייתה עבודה לשומר הערבי.

כ"א שבט

רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא זצ"ל

יום ההילולא כ"א שבט

רבי יחיאל יהושע רבינוביץ מביאלא זצ"ל - נולד בעיירה ביאלה (פולין) בשנת ה'תרס"א (1900). כשהיה בן חמש שנים נפטר אביו. בשנת ה'תרפ"ד (1923) היותו כבן עשרים ושלוש עבר לעיר שדליץ כדי למלא את מקום אביו בהנהגת חסידות ביאלא. שם הקים ישיבה בה למדו מאות בחורים והיה נערץ על בני עירו והסביבה. בשנת ה'תרצ"ט (1938) עם כניסת הנאצים לפולין, נמלט יחד עם חלק נכבד מחסידיו אל תוך שטחי פולין בכיבושה של ברית המועצות. שם נשלח לסיביר. בדרך לא דרך שרד רבנו את מלחמת העולם השנייה, בשנת ה'תש"ז (1947) הצליח לעלות ארצה והשתקע בתל אביב, שם היה הריכוז החרדי הגדול באותם ימים. בשנת ה'תשט"ו (1955) עבר רבנו לגור בירושלים, שבה הקים את בית מדרשו מחדש בשביל חסידיו שהסתופפו סביבו. ענוותן. גאון. בעל רוח-הקודש. בכל יום היה טובל, גם כשהיה בסיביר והיה צריך לשבור את הקרח לשם כך. מסופר, כי פעם הביאו לפני החזון-אי"ש חולה שסבל מדיבוק והצדיק שלח אותו לר' יחיאל יהושע וביאר: "עניין זה קשור בתיקוני נשמות, ועניין זה נמסר לידי של הרבי מביאלא". חילק את כל כספו לאלמונים ויתומים אף בעת שלו עצמו לא היה כדי מחייתו. דאגתו לזולת הייתה מופלאה. נפטר ב-כ"א שבט ה'תשמ"ב (1982). חי כ-82 שנים. ציונו בהר הזיתים חלקת בני ווארשא. אביו: ר' ירחמיאל צבי משדליץ (האדמו"ר מביאלא שדליץ). אמו: הרבנית חוה (בת ר' אריה לייבוש השני מאוז'רוב - בעל ה'ברכת טוב'). אשתו: הרבנית חנה פעשא (בתו של ר' אליעזר הכהן ברנהולץ מוולודאבה). מרבתי: ר' אריה לייבוש (השני מאוז'רוב), ר' אברהם מרדכי אלטר מגור, ר' אהרן מנחם מנדל מרדזימין, ר' מאיר שלמה יהודה ליב ממזריטש. מילדיו: ר' יעקב יצחק (אדמו"ר מביאלא רמת אהרן), ר' אברהם ירחמיאל צבי יהודה (האדמו"ר מביאלא פשיסחא), ר' דוד מתתיהו (האדמו"ר מביאלא בני ברק), ר' בן ציון (אדמו"ר מביאלא), מרת גיטל. מספריו: חלקת יהושע - סידור, מחזור ותהילים - סדר היום - קדושת חלקת יהושע - אוסף כתבים בת חמישה כרכים.

בנו כ"ק רבינו ה'אהבת יעקב' זיע"א סיפר פעמים רבות, שרבינו זיע"א על אף חולשת גופו וחוליו, לא חשב, ולו לרגע אחד לוותר על הטבילה במקווה טהרה. גם כאשר היה בתוך המחנה בסיביר נהר קפוא

שכן בקצות המחנה. מדי יום ביומו היה הצדיק משכים קום ונוטל עמו את בנו 'אהבת יעקב', והלכו לשבור את הקרח בנהר הקפוא, לאחר עמל מפרך, כשהצליחו להבקיע חור כדי מידת גופו של אדם, קשר הצדיק חוט דק לזרועו כשקצהו השני הותר ביד מלווהו, וכך נכנס למים הקפואים בטמפרטורה של מינוס ארבעים מעלות! להזדכך ולהיטהר לפני ה'. פעם בעת שטבל לפנות בוקר, ראה אותו מרחוק אחד הכפריים שצד חיות. לתומו חשב, שמסתובבת שם חיה כי לא העלה בדעתו, שישנו אדם שיתרחץ בנהר הקפוא, ולכך ירה מספר חצים שהחטיאו את המטרה. כשרבינו חזר והתקרב לעברו של אותו צייד. ביקש הצייד מיד את סליחתו, ואמר שמעולם לא קרה לו שיחטיא את המטרה, ורבינו ברוב ענוותנותו אמר, שדבר פשוט הוא זה, כי ממקווה לא ניזוקים.

את סעודת הבוקר של שבת הרב סעד עם מניין בחורים, וכמובן שכשהיו מגישים את מאכלי השבת היו בראשונה מניחים אותם לפני הצדיק, ורק לאחר מכן חילקו לשאר המסובים. הרב מעולם לא החל לטעום מהם, לפני שראה, שמנות הסעודה מונחות לפני כל המסובים. בפרק זמן ההגשה ישב והמתין, עיין בספר, עד שראה שכל הבחורים קיבלו את מנתם, רק אז החל לטעום מהמונח לפניו.

אחד האדמו"רים בעיה"ק ירושלים סיפר, כי בצעירותו התייתם מהוריו ל"ע. כאשר הגיע לפרקו לא היה, מי שידאג לצרכי נישואיו. הוא נאלץ לחזור על הפתחים ולבקש צדקה עבור הוצאות החתונה. יום אחד הוא החליט לנסות את מזלו ולבקש את עזרת היהודים בתל-אביב. אחד מגבאי הצדקה הציע לו להיכנס לאדמו"ר מביאלא, שהגיע זה עתה להתגורר באזור זה. הוא נכנס וגולל באוזני הצדיק את סיפור יתמותו ועניותו. הרב הזדעזע והחל לחפש מטבע לתת לו, וכל אשר היה לו נתן לאותו בחור. אך הסכום לא היה גדול. הצדיק פנה ושאל: "עד מתי אתה מתכוון להישאר בתל-אביב?". הוא השיב: "מספר ימים". רבינו ביקש ממנו, שלפני שיסע חזרה לירושלים, שיסור שוב למעונו. כעבור מספר ימים עלה הבחור שוב לבית הצדיק. רבינו נתן לו חמישים פאונד, סכום עתק, שככל הנראה הצליח לגייס מכמה ממקורביו. הבחור הוא לא ידע את נפשו, כיוון שראה את העניות הנוראה בבית הצדיק, וכעת קיבל ממנו סכום עצום!

האדמו"ר רבי דוד מתתיה מביאלא- בני-ברק זצ"ל הקים בבני ברק את ישיבת ביאלא, הצדיק היה מגיע מדי פעם לבני ברק והיו הבחורים נכנסים אצלו אחד-אחד בחדרו של ראש הישיבה. שם ישב לבדו עם אותו בחור והיה מעורר אותו בדברי חיזוק. ראש הישיבה והרמ"ם היו מכינים רשימה לרב, שבה היו מציינים באלו עניינים צריך אותו בחור חיזוק, כדי שהרב ידע במה לעוררו. כשהבחורים היו יוצאים מהחדר, היו מתפלאים עד מאוד, מכיוון שהצדיק עורר אותם גם על עניינים, שאף אחד מלבדם לא ידע שצריכים הם חיזוק. הפלא הגדול בעיניהם היה, שרבינו הקריא את הכתוב לפניו, ופליאתם של הבחורים גברה עד מאוד, כיצד ראש הישיבה והרמ"ם ידעו לציין זאת ברשימה, מהיכן נודע להם זאת? אחד הבחורים החל לברר את העניין, ונודע, שאכן ראשי הישיבה כלל לא ידעו צפונות, רבינו לא קרא את הכתוב ברשימה שלפניו, אלא ממה שקרא בפני הבחור ומחשבותיו...

פעם רבינו נסע ללוגנו שבשוויץ לרגל שמחת נישואי בנו. הרב הקפיד, שיציעו את יצועו במצעים חדשים- וכן עשו. כאשר נכנס לחדרו וראה את המיטה, ביקש להחליף את המצעים ואמר, שבשל לחץ הזמן שפחה נכרית נגעה בהם. לאחר בירור התאמת הדבר, ויהי לפלא.

הרב יהודה זאב סגל זצ"ל

יום ההילולא כ"ב שבט

הרב יהודה זאב סגל זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"ע (1909) בלונדון. בשנת ה'תרע"ג (1912) המשפחה עוברת למנצ'סטר, אב המשפחה הוזמן לנהל את הישיבה, שזה עתה הוקמה. בשנת ה'תרע"ח (1917) בהיותו כבן 8 שנים עבר אירוע שהשפיע רבות על המשך חייו, כשחצה כביש בלונדון הבירה, ניצל בשבריר שנייה מפגיעת אוטובוס. לאחר הנס אמר: "אם אפשר להפסיד חיים ברגע, אז אסור לבזוז את הזמן בעולם הזה!". והקדיש את חייו לעבודת ה'. בשנת ה'תר"צ (1929) עבר ללמוד בישיבת מיר שבפולין וזכה לפגוש את מרן ה'חפץ חיים'. הפגישה הותירה עליו רושם עז, ורבינו החליט להקדיש את חייו להפצת נושא שמירת הלשון. בשנת ה'תרצ"ד (1933) נישא ועובר לגייטסהד ובשנת ה'ת"ש עבר למנצ'סטר, שם התמנה למגיד שיעור בישיבה ומכניס סדר לימוד בספר 'חפץ חיים'. הרבה להעביר את המסר של שמירת הלשון כי מי שלומדים את ההלכות הללו, יזכו לראות ישועות לרוב! ואכן רבים זכו וזוכים לראות כן. בשנת ה'תש"ו (1946) נפטר אביו, ועל אף שנחשב כבר כראש ישיבה בלתי רשמי, סרב להפעיל לחצים לקבלת המשרה, כיוון שחלק מחברי ההנהלה חששו, שהוא מחמיר בהלכה ואינו מתאים לתפקיד. הרב לא רצה ליצור מחלוקת על אף שבפועל המשיך לכהן כראש ישיבה בפועל. הוא ראה שאחרים מציעים עצמם למשרה זו, ורבינו לא הראה אפילו בדל של תרעומת. בשנת ה'תש"ט (1948) מוצעת לרבינו לשמש ראש ישיבה בפוניבז' שהוקמה בבני ברק. ראש ההנהלה של ישיבת מנצ'סטר נופל למשכב, וחולם כי מחלתו היא תוצאה מכר שמנע מהרב את משרת אביו. הוא משכנע את רבינו להישאר במנצ'סטר ולקבל את התפקיד, הצדיק מתייעץ עם החזון אי"ש הפוסק כי עליו לעשות כן. ענוותן מופלא. שקדן עצום. ניצל כל זמן ללימוד התורה הקדושה. מופלא היה במידת 'נושא בעול חבריו'. לתפילותיו יצא שם, כי צדיק גוזר והקב"ה מקיים ואכן רבים נושעו. התייחס לכל תלמיד כבן יחיד. מסירות נפשו לתורה ויראה ולהעמדת דת על תילה, הייתה ללא גבול. העמיד תלמידים רבים. בשנת ה'תשכ"ז (1966) דרבן קבוצת תלמידים ללמוד שתי הלכות 'חפץ חיים' והם סידרו לוח יומי ובשנה זו החל להדפיס את הלוח היומי של הלכות שמירת הלשון. בשנת ה'תשמ"ג (1982) ביקש מר' שלום גולדשטיין, מנהל 'בית יעקב' בדטרויט שבאמריקה, להפיץ את לימוד שמירת הלשון בבתי ספרו. ב-כ"ב שבט ה'תשנ"ג (1993) התבקש לבית-עולמו. חי כ-82 שנים. אביו: ר' משה יצחק (הקים וניהל את ישיבת 'עץ חיים', באותה תקופה הייתה הישיבה היחידה באנגליה). אמו: מרת רייזא.

בחור אחד מתלמידי הישיבה לא חש בטוב. מאחר שתקופה זו לא חלפה - פנה לרופאים והתגלתה בגופו המחלה הידועה ל"ע כאשר כבר החלה לתת את אותותיה באיבריו. מיודענו שהיה צעיר לימים לא ידע את נפשו, ובצר לו פנה אל רבינו, וגילה את אוזנו במצבו הרפואי. לשמע הדברים התרגש רבינו למשמע דברים אלו ועל אתר הורה לזעזע עולמות בתפילות! שכן אנו למודים, כי בכוח התפילה לשנות מעשה בראשית. הבחור ומשפחתו היו מוכרים היטב לצדיק, גם אחיו הגדולים למדו בישיבה במחזורים קודמים. בהסתמכו על היכרות האב, ביקש להזמינו למשרדו בישיבה. האב בעל בית, המתפרנס כסוחר נענה במידית לבקשת רבינו והגיע לישיבה. במהלך השיחה פנה הצדיק לאב ואמר: "שמעתי מבנך שיחי' על מצבו החמור, אך אסור לומר נואש, ועלינו לעשות הכל להצלתו! הרהרתי בדבר, והגעתי למסקנה ברורה, אם תבטיח לי

שבנך יהיה מוקדש כולו לתורה, והנך אחראי שיישב כל ימי חייו בעסק התורה בלבד - הריני מבטיח לך, ומקבל עליי בהן צדקי, שיבריאה הנער וייצא ממחלתו!". האב נדהם למשמע אוזניו, הקושי להחליט לגביו היה רב, שכן דגל הוא בעובדה, כי לאחר שנים של לימוד והתעלות בתורה בשיבה יש לצאת ולהתפרנס מיגיע כפיו. כל ילדיו חונכו בתפיסת עולמו זו, ולאחר לימודיהם בשיבה יצאו להתפרנס לביתם. על אף מצב הבן והבטחת ראש הישיבה היה קשה לאב לתת את הסכמתו המיידית וביקש שהות לחשוב על כך. עבר זמן מה ומצבו הבריאותי של הבן הידרדר ביתר שאת. הבחור שבתקופת מחלתו שאב מרבו דברי עידוד התקרב עד מאוד אליו וניגש והציג את הממצאים החדשים וביקש עצה ותושייה. הצדיק השיב לבחור: "כבר שוחחתי עם אביך בדבר והנני ממתין לתשובה ממנו. תתקשר אליו בבקשה ותמסור לו, כי אני עדיין מחכה לתשובתו!". הבן ציית ולאחר דקות מספר כבר שוחח עם האב. אולם הלה לא היה מסוגל עדיין לקבל החלטה אמיצה שכזו, והספקות היו מכרסמים בלבו. עברו עוד מספר ימים וחלה הידרדרות נוספת במצבו הבריאותי. בבת אחת קרסו כל מערכות גופו ל"ע והוא פרפר בין חיים למוות. תלמידי הישיבה התפללו וזעקותיהם נשמעו עד לב השמיים. הרופאים הרימו את ידיהם באומרם, שעל האב להיות מוכן ל'גרוע מכל'. עתה הבין האב, כי כלתה עליו הרעה, ואם ימתין עם תשובתו - יאלץ ל"ע לקבור את בנו. אף האב כל עוד נפשו בו אל הרבי כשהוא זועק ומתחנן, שהוא מוכן להסכים לכל התנאים, ובלבד שבנו יבריא. הצדיק הביט ואמר: "את אשר דיברתי לא אשנה והבטחתי בעינה עומדת! אם הנך מוכן ומסכים לכך, שחיי בנך יוקדשו לתורה, ואתה מקבל עליך לפרנסו, הריני מבטיח את חלקי בעניין, ובעז"ה הבן יבריא כאחד האדם לאורך ימים ושנים. לאחר מכן יצא הרב להתפלל את תפילת המנחה. בפני ראש-הישיבה נראו דמעות שזלגו ללא הרף מעיניו, כשהוא מתחנן לפני בורא העולם שישלח מזור ורפואה לנער. לעומדים סביבו הצליחו לשמוע מעט את דברי רבינו: "ריבנו של עולם, הלא הבטחתי, שאם מקדישים חיי זה לתורה, הרי הוא מתרפא! אלא אל תעשה דברי פלסתר! ראה נא מסירות נפשו של האב בדבר המוכן לקבל על עצמו במסירות נפש להחזיק את בנו בתורה תמיד". בו בעת, הבן שכב על מיטתו בבית-הרפואה, כשהוא מורדם והנה פתע פתאום חלה תמורה קיצונית במצבו. הוא פקח את עיניו, קם ממיטתו, וחש, כי כל הכאבים חלפו ואינם! הוא נשלח לעשיית מספר בדיקות וכתוצאה מפענוח הבדיקות נשלח בשנית לביצוע הבדיקות. הרופאים היו המומים למראה עיניהם: התוצאות הראו באופן חד משמעי, כי המחלה נעלמה מגופו ואיננה! חלפו מספר ימים והנער הושאר להשגחה ולאחר מכן נאלצו לשחררו שכן גם הבדיקות הנוספות שערכו הראו למראה הפלא, כי המחלה חלפה ואיננה. ללא הסברים רפואיים הבן שוחרר והאב קיים את הבטחתו כלשונה וככתבה. הוא דאג לכל מחסור הנער, ולאחר שמיודענו זכה להינשא - המשיך להחזקתו, בשעה שמיודענו ממשיך להתעלות במעלות התורה הקדושה וכיום הוא נמנה בין תלמידי חכמים החשובים בעירו.

כ"ג שבט

המקובל האלוקי רבי יעקב חיים ישראל רפאל אלפייה זצוק"ל

יום ההילולא כ"ג שבט תשע"ב

כ"ג שבט תשע"ב, הוא יום ההילולא של המקובל רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפייה זצ"ל. שהיה גדול בתורת הנגלה והנסתר, ונודע כמופלג בקדושה ובטהרה. רבינו אמר, שכל מי

שיקרא ביום ההילולא שלו "פתח אליהו" לעילוי נשמתו, ויבקש את בקשתו [רק בקשה אחת], יעתיר עבורו ותפלתו לא תשוב ריקם. בדוק ומנוסה! לכן כדאי להדליק נר לכבוד הצדיק הנ"ל, ואחר כך לומר: "הריני קורא 'פתח אליהו' לכבוד הצדיק רבי יעקב חיים ישראל רפאל בן רבי יצחק ושרה אלפייה זצ"ל, בבקשה שיעתיר ויעמוד בתפילה עבור יזכיר כאן השם ושם אימו". ויבקש את בקשתו [בקשה אחת בלבד]. ובעזרת השם יראה ישועות.

הרב משה קלירס זצ"ל

יום ההילולא כ"ג שבט

הרב משה קלירס זצ"ל - נולד ב-ז' באדר ה'תרל"ו (1876) בצפת. נקרא בשם 'משה' כיוון שאביו צפה, כי עתיד ילד זה ללמד תורה לעם ישראל, כדרך שלמד איתם משה רבינו תורה, שנתנה לו מסיני. עוד מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. ימים ולילות שקד על התורה בכל כוחותיו. היות ואביו היה עני מרוד ונרות חלב לא היו בנמצא, לפיכך, היה טובל סמרטוט בנפט ולומד לאורו. העשן גרם לו לכאב ראש והוא היה חובש לראשו מגבות לחות. כאשר הרעב הציק לו ביותר (שכן בביתו לא היה ניתן למצוא פרוסת לחם) נאות לקבל מאלמנה, שהתגוררה בסמוך לביה"כ של חסידי קרלין פרוסת לחם יבשה והמשיך ללמוד. בחורף בלילות, כשהקור חדר לעצמות, היה נודד לאחד מבתי הכנסת. את נרו נאלץ להסתיר מפני הרוח הנושבת, האהיל עליו במגבעתו, אותה הוסיף לחבוש לראשו, גם לאחר שהשלהבת יצרה בה שלושה חורים מפוייחים. לאחר נישואיו בזיווג ראשון, עבר מצפת לטבריה והפך לחסיד סלונים. שם היה מרותק לחדרו ממוצאי שבת עד לערב שבת ולומד ברציפות. מדי יום הביאה אשתו את ארוחותיו, הניחה אותן על החלון ולא ראתה את פניו. שכנים הבחינו בכך, וכשהיה יוצא מחדרו היו מצביעים עליו וקוראים לעומתו: 'מלאך'. כשהרגיש בכך, הפסיק ממנהגו זה מיד ברוב ענוותנותו. בהמשך התבקש ע"י רבו מסלונים ללמד את בנו. ענוותן מופלא ושפל בך. שימש כרב הראשי האשכנזי של טבריה. בפקודת רבו, האדמו"ר מסלונים, ייסד בשנת ה'תרנ"ט את ישיבת 'אור תורה' בטבריה. העמיד תלמידים למאות, מהם גאונים וגדולי תורה. אהבתו לבני הישיבה הייתה עצומה. הסתפק במשכורת מועטה ביותר, שלא הספיקה אף פעם ללחם צר ומים לחץ וסירב בעקשנות ליהנות משום אדם בעולם. במאורעות ה'תרפ"ט נרצח בנו חיים אלישע. בסוף ימיו חלה ובפקודת הרופאים עבר לגור בשכונת קריית שמואל. נפטר ב-כ"ג בשבט ה'תרצ"ד (1934). חי כ-58 שנים. ציונו בטבריה. **אביו:** ר' מאיר (שימש כחוצב קברים בצפת והיה עני מרוד). **מרבתי:** האדמו"ר ר' שמואל וינברג מסלונים. **מתלמידיו:** ר' זליג וינברג. **נשותיו:** מרת דבורה (בתו של ר' יהודה לייב קסטלניץ, מחשובי חסידות סלונים בטבריה - זיווג ראשון), **ילדיו:** **(מזיווג ראשון):** ר' אברהם מרדכי. **ילדיו:** **(מזיווג שני):** ר' חיים אלישע הי"ד, ר' מאיר (מראשי חסידות סלונים), ר' ניסן. **מספריו:** **טבור הארץ** - על תולדות טבריה **תורת הארץ** - על מצוות התלויות בארץ **מורשת משה** - שו"ת.

ידידות כנה שררה בין רבה רבינו לבין הרב הספרדי, והיו שניהם מתבטלים איש בפני רעהו. באחת השבתות באו והודיעו לרבי משה קלירס, כי העירוב בעיר איננו כשורה. בירר הרב את הדברים ונודע לו, שהעירוב תוקן על פי הוראתו של הרב הספרדי ותחת פיקוחו. לאנשים, שבאו לפניו, אמר הרב בפסקנות: "העירוב כשר! אלא שאין זמני פנוי כרגע להסביר לכם את הטעם". רבינו ידע, שעמיתו הרב טעה בהבנת הסוגיה. לפיכך ביום ראשון פנה לרב הספרדי, הרב יעקב זריהן ואמר: "הנני זקוק לעזרה של

כבודו בעניין, שהוקשה לי בגמרא". יצאו שניהם לבית המדרש, למקום שהיה ריק מאדם. שם הוציא ר' משה מהארון את מסכת עירובין, והשניים התחילו ללמוד את הנושא בצורה מקיפה עד שהגיעו לנקודה האקטואלית הקשורה לעניין העירוב והחלו לפלפל בה. לפתע תפס הרב הספרדי במה מדובר, והתחיל לצעוק: "אוי לי שטעיתי! בערב שבת האחרון תיקנתי את העירוב שלא כדין!". הרגיעו ר' משה ואמר: "אכן, לשם כך באתי לפני כבודו". ולשאלתו אף סיפר לו, שפסק שהעירוב אכן כשר, כאשר שאלוהו על כך. התפלל הרב "היתכן"? חיך ר' משה ואמר: "מצוות עירוב היא מדרבנן בלבד, ואילו כבוד התורה וכבוד הבריות הוא מדאורייתא.... ועוד לו הייתי פוסל את העירוב, מיד היו הולכים ועושים מזה מחלוקת, שתגיע עד לחילול ה'. לפיכך העדפתי לבוא בצורה כזו, כדי שכת"ר יעמוד לבד על טעותו".

פעם שכח השמש לאסוף את ארוחותיהם של בני הישיבה בעיר כדי להביאם לישיבה. מיד קרא הרב לחסיד המופלג ר' יואל אשכנזי וביקש ממנו להצטרף אליו. רבינו לא ראה כל פחיתות כבוד לעצמו לסובב על פתחי הבתים, לאסוף את הארוחות ולחזור עם שק כבד עמוס על כתפיו אל בית הישיבה אשר מחוץ לעיר, הדבר היה אצלו כה פשוט וטבעי.

כשסיפרו לרבינו פעם על פלוני, שזכה בחמישים אלף נאפוליני ז'ה, הגיב בפשטות: "מסכן שכזה, פרידה חלושה, שהעמיסו עליה משא כה כבד של 50 אלף נאפוליניים..."

שבע מרורים היו מנת חלקו, אלא שהיו ייסוריו ערבים ומתוקים לחיכו וקיבל דין שמים באהבה, בכל עת. כשבנו חיים אלישע ה"ד נרצח בפרעות תרפ"ט, אמר בשובו מההלוייה: "ב"ה, שנהרג כיהודי חרדי".

כ"ה שבט

רבי ישראל ליפקין מסלנט (סלנטר) זצ"ל

יום ההילולא כ"ה שבט

רבי ישראל ליפקין מסלנט (סלנטר) זצ"ל: נולד בזאגר בליטא ב-ו' חשוון ה'תק"ע (1810). שמו בלידתו היה ליפקין, אבל כיוון שלמד בישיבה בסלנט קראוהו על שמה. נחשב לעילוי עוד בצעירותו. בגיל רך ביותר נבטו בנער ישראל ניצני גאונות. הוא התברך בשכל ישר וזך, בתפיסה מהירה. כל מה שראה או שמע פעם אחת ויחידה - היה נחרט בזיכרונו. גם אהב להעמיק את עיונו בכל עניין ולהבינו כהלכה. היה מחדש ביאורים וסברות בטוב טעם ודעת. כשמלאו לו חמש שנים, כבר ידע בע"פ חמישה חומשי תורה. בהיותו כבן עשר שנים בלבד, כבר היה בקי ברוב סדרי הש"ס עם המפרשים הראשונים והאחרונים. פעם אחת בהיותו כבן עשר, דרש בביה"מ הגדול שבזאגר, דרוש עמוק בהלכה, במעמד של כל חכמי העיר, והתנצח עימם במלחמתה של תורה, הם מקשים והוא מתרץ, עד שעמדו כולם פעורי פה והשתוממו לנוכח גאונותו וחרירותו של הנער. כשמלאו לו 12 שנים, היו כל תושבי זאגר משיחים בו. הילד העילוי בכישרונותיו היה מעורר השתאות והשתוממות. ביקש אביו לחושכו מן הפרסום, ושלחו להסתופף בצילו של הגאון ר' צבי הירש ברוידא, רבה של סלנט. בשנת ה'ת"ר (1840) נקרא לווינא להיות שם ראש הישיבה של ר' מיילא. לאחר מכן בנה ישיבה חדשה במגרש העיר זאריצי. בשנת ה'תרי"ז (1857) עבר לגרמניה, והתיישב בקניגסברג. בשנת ה'תרי"ט (1859) ייסד כולל בעיר קובנה בה למדו כ-150 תלמידים. רבים מהם הפכו לרבנים ידועים. בשנת ה'תר"מ

(1880) עבר לצרפת כדי להפיץ את תורתו ושיטתו. שהה זמן מה בצרפת. שנתיים מאוחר יותר, חזר לעיר קניגסברג שבפרוסיה. ייסד את תנועת המוסר. גאון אדיר. ענוותן. דרשן מופלא. ירא ה', עובד אלוקים אמיתי. העמיד תלמידים רבים, מתורת המוסר שלו יצאו שיטות מוסר שונות, וביניהן שיטות המוסר של ישיבת קלם, ישיבת נובהרדוק וישיבת סלבודקה. נפטר ב-כ"ה שבט ה'תרמ"ג (1883). חי כ-73 שנים. אביו: ר' זאב וולף. אמו: מרת לאה. אשתו: בתו ר' יעקב הלוי אייזנשטיין. מרבתי: רבי צבי הירש ברוידא. רבי יוסף זונדל. מתלמידיו: ר' יעקב יוזפא, ר' יצחק בלאזר, ר' שמחה זיסל בקלם. ילדיו: ר' אריה לייב (מח"ס 'חיי אריה'), ר' יצחק. מכתביו: מאמרים בענייני הלכה ומוסר: אגרת מוסר. אמרי בינה. אבן ישראל. אור ישראל. חוט המשולש - חיבור הלכתי.

מעשה שראו את רבינו עומד באחד הרחובות בוויילנה ומשוחח עם מישהו בעניינים של מה בכך. הרגישו, שהוא גם משתדל לבדח את אותו אדם. הדבר היה תמוה בעיני העוברים והשבים. ידעו שר' ישראל שומר פיו ולשונו ואינו מעלה על שפתיו דיבור מיותר, והנה כאן הוא מרבה שיחה ומתבדח בלי כל הסתייגות. כשאחד מהתלמידים העיז בהזדמנות לשאול את פיו לפתרון אותה חידה, השיב לו הצדיק, שהאיש הזה הוא מדוכא ומר נפש, ואין גמילות חסד מרובה - מלשמח את נפשו העגומה ולהרנין את לבבו. הוא היה נוהג כן גם בחוג בני משפחתו. במקרים של מצב רוח מדוכא, היה רגיל לספר מאורעות מבדחים מתולדות חייו, כדי להפיג את דאגותיהם ולשמח אותם.

פעם, השתתף רבינו בחתונת קרובו, ושהה שם עד שעה מאוחרת. רבינו נשאר ללון בפונדק ולא חזר לביתו, בחששו, שמא כשינקוש בדלת, יעורר את השכנים ויגזול את שנתם (מפי הרב י. ברמן בשם הנימון). בפעם נוספת, בערב יוה"כ ראו את רבינו מנסה להכניס חתול לביתו. התברר, שיש בידו ספרים שאולים, והוא חושש שמא ביום הכיפורים, בשעה שכל בני הבית יעזבו את הדירה, יגרמו העכברים נזקים לספרים, ונמצא עובר על דין שמירת שואל.

מעשה שהתלונן לפניו 'מגיד' עני שאינו יודע מה לדרוש. כתב לו הרב שתי דרשות, ולימד אותו דרשות אלה עד שהיו שגורות בפיו, ומאז מצא האיש די פרנסתו.

בימי שבתו בקובנה, קרה פעם, שנפטרה אישה ענייה, ונפל סכסוך בין אנשי "חברה קדישא" של קובנה לבין אנשי "חברה קדישא" של סלבודקה, מי צריך לטפל בקבורתה. אלו דוחים לכאן ואלו דוחים לכאן. ר' ישראל עמד אז באמצע התפילה, בין קריאת שמע לשמונה עשרה, ואוזניו קלטו את הדיון הזה. הוא הפסיק מיד בתפילתו, חלץ מהר את תפיליו, וקרא לתלמידיו שנכחו באותו מקום - ללכת איתו לטפל בנפטרת זו. "מכיוון שאין לה קוברים", אמר ר' ישראל, "הרי יש בזה דין של "מת מצווה", וגמילות חסד של אמת, והכל נדחה מפניו.

באחד ממקומות נדודיו, הגיע רבינו בימות החורף, לאכסניה, בלוויית אחד הרבנים הגדולים. הרב הקדים לפתוח לפניו את הדלת, וחיכה שייכנס ראשונה. רבינו סגר מהר את הדלת ושאל: "האם ספק מצוות עשה דוחה לא תעשה ודאית?". כשהרב תמה לשאלתו, הסביר רבינו, שכאן יש ספק מי צריך לכבד את מי, והרי זה ספק מצוות עשה "והדרת פני זקן". לעומת זה, בהחזיקו את הדלת פתוחה והחום יוצא מהבית, הרי יש כאן גזל ודאי, שאינו ניתן להידחות אף מפני מצוות עשה ודאית!

פעם הזדמן הצדיק לפונדק שבאחד הכפרים. ראה בעל הפונדק כי לפניו אדם בעל הדרת פנים, ופנה אליו בשאלה: "שמא שוחט הוא מר? יש לי בהמה המיועדת לשחיטה, וקשה לי להוליכה אל השוחט שבעירה

הסמוכה". "לא", השיב רבי ישראל. "אינני שוחט". ישב רבי ישראל בפונדק וכעבור זמן מה פנה אל הפונדקאי בבקשה: "המוכן אתה להלוות לי רובל אחד?", "כיצד אעז להלוות לך ואינני מכיר אותך?". השיב הפונדקאי בתמיהה: "מי ערב לי שתפרע את החוב?", "השומעות אוזניך את שדובר פיהך?" שאל רבי ישראל בתשובה. "בממון אינך סומך עליי אפילו ברובל אחד, ואילו בשחיטה, שהתורה כה מחמירה בה, סמכת עליי עוד בטרם ביררת אודותיי". הנהגותיו הן: 1. אמת: אל תוציא מהפה דבר שאין הלב מעיד על אמיתותו. 2. זריזות: אל תבטל רגע לבטלה, עשה את מה שדרוש לעשות. 3. חריצות: את מה שהוחלט לעשות, עשה בשקידה ורגש. 4. כבוד: היזהר בכבוד כל אדם גם אם אינו חושב כמוך. 5. מנוחה: אין להיות מבוהל, יש לעשות כל דבר במנוחת הנפש. 6. נחת: דברי חכמים בנחת נשמעים, דבר בנחת. 7. ניקיון: ניקיון וטהרת הגוף והבגדים. 8. סבלנות: לסבול במנוחה כל מקרה בחיים. 9. סדר: עשה את מעשיך בסדר ובמשטר. 10. ענווה: הכר בחסרונות עצמך והסח דעת ממומי חברך. 11. צדק: וותר משלך. 12. קמוץ: אל תוציא פרוטה שלא לצורך. 13. שתיקה: חשוב על התועלת שבדבריך, בטרם תדבר.

לאחר הבר-מצווה שלו חיבר ר' ישראל חוברת עם חידושי תורה מופלאים. ע"פ הצעתו של ר' צבי הירש, שלח ר' ישראל את החוברת אל הרה"ג עקיבא איגר כדי שיעיין בה ויחווה את דעתו. כשקרא ר' עקיבא את החוברת, אמר מתוך השתוממות והתפעלות: "אכן, זהו זקן שקנה חוכמה! בחריפותו ובבקיאותו יכול הוא להתחרות עם רבים מגדולי הדורות שקדמונו, ואנוכי לא ידעתי שבסלנט שוכן גאון כזה!". נכספה נפשו של הגאון לדעת מי הוא הגאון האדיר ששלח אליו חידושי תורה אלה, אשר עד עתה לא ידע את שמו ולא שמע אודותיו מאומה. לאחר פרק זמן, הזדמן אחד מתושבי העירה סלנט לעיר פוזן. נכנס אותו יהודי למסור לו פריסת שלום מר' צבי הירש רבה של סלנט. בהזדמנות זו התעניין הגאון ושאל את האורח: "האם אתה מכיר בסלנט ת"ח בשם ר' ישראל?" - "כן", השיב האורח והוסיף, "גאון זה הוא עדין נער צעיר לימים, וזה עתה מלאו לו 13 שנים". "כל כך צעיר?", השתומם הגאון, וסיפר לאורח על החוברת ששלח אליו תלמיד חכם זה שכולה גאונות שבגאונות.

פעם אחת עלה בידי ר' ישראל לתרץ קושיה חמורה, שכל תלמידי-החכמים בסלנט התחבטו בה ימים רבים ולא הצליחו לתרצה. פני כולם זרחו מאושר כששמעו את תרוצו שנפלא של ר' ישראל. אולם לפתע נבהלו כולם בראותם את ר' ישראל נופל ומתעלף. כשהעירוהו מעלפונו ושאלוהו לסיבת הדבר, השיב: "אם חנן אותי הקב"ה בכישרונות כאלה, עד שעלה בידי לתרץ קושיה כה חמורה - הרי יהיה כלפי תביעה כפולה ומכופלת מדוע איני מחזיר את כל העולם בתשובה!".

בשנת ה'תר"ח התפשטה ל"ע מגפת הכולרה בוויילנה. ר' ישראל החליט שאין עתה הזמן להסתגר בד' אמות של תורה, אלא חובה על כל אדם לצאת ולעזור לחולים ככל האפשר. הוא ייסד ועד שנטל עליו את כל תפקידי העזרה וארגן את עבודת ההצלה. הוא שכר בית-חולים מיוחד אשר הכיל כ-1500 מיטות, שיוכל להכיל את החולים הרבים.

הרופאים התנדבו לעבוד ללא כל שכר, אולם עם כל זאת היה הדבר כרוך בהוצאות אדירות. ר' ישראל לא נרתע מהעול הכבד, והיה מסתובב בעצמו על פתחי הנדיבים כדי לאסוף תרומות וכספים. עם כל זאת, היה דואג שיהיה בקופה אך ורק כסף להוצאות של שלושה ימים, ואמר שמעבר לכך צריך לבטוח בקב"ה. הוא אסף כשבעים צעירים מתלמידי החכמים שבויילנה, שעבדו בתורנות יומם ולילה ושימשו את החולים הרבים. באורח פלא לא נדבק אף אחד מאנשי הצוות שבבית-החולים במחלה, על אך שהמחלה

הייתה מאוד מדבקת. וכולם ראו בכך מופת של ר' ישראל, שכן הוא הבטיח להוריהם של הצעירים שכולם יחזרו לבתיהם בריאים ושלמים.

פעם אחת הלך רבינו ביחד עם חברו ר' מרדכי מלצר לבית כנסת קטן אחד, באחת הסמטאות שבווילנה להתפלל תפילת מנחה. ר' מרדכי נטל מתוך הכיור שבבית הכנסת בשפע ובהידור, ואילו ר' ישראל הרטיב מעט את ידו וכמעט לא השתמש במים. שאל ר' מרדכי בתימהון: "האם אין כבודו נוהג ליטול ידיו לפני התפילה?" "כן", השיב ר' ישראל, "גם אני רגיל להדר בזה, אבל כפי הנראה לי יש בבית מדרש זה מספר מסוים של מתפללים ולא שכיחים בו אורחים. השמש בודאי מכוון להכין מים לפי צורך המתפללים הקבועים, ואם אנחנו נבזו הרבה מים, עלול חסרונם להיות ניכר לאחד הגבאים, והלה יתרעם על השמש ויעכב לו את משכורתו. ונמצאנו אנחנו חייבים בקיפוח פרנסתו".

מאמרותיו: כל זמן שהנר דולק אפשר עוד לתקן!

הרוצה להתרומם על הזולת אין לו לכרות בור לחברו, כי אם להקים רמה לעצמו. יותר קל ללמוד את כל הש"ס מאשר לתקן מידה אחת.

בשעת ליל מאוחרת עבר רבי ישראל ליפקין מסלנט ברחובות העירה. כל הבתים היו חשוכים, כולם מלבד מבית אחד שממנו בקע אור חלוש. קרב רבי ישראל אל מקור האור והנה, זהו ביתו של סנדלר העיר. מבעד לחלון ראה רבי ישראל את הסנדלר גחון על מלאכתו לאור הנר הדועך. הקיש על הדלת ונכנס פנימה. "מדוע יושב אתה ועובד עדיין?" פנה אל הסנדלר בשאלה. "הן השעה כה מאוחרת!". השיב לו הסנדלר בתמימות: "כל זמן שהנר דולק אפשר לתקן". לשמע התשובה אחזה התרגשות גדולה את רבי ישראל: אם לצרכים הגופניים כמו לצורך תיקון המנעלים יש לעמול ולפעול כל עוד הנר דולק, על אחת כמה וכמה צריך לפעול, לעמול ולעבוד למען צרכיו הרוחניים של האדם כל עוד האדם חי, שהרי נר ה' נשמת האדם. רבי ישראל לקח את המשפט כהוראת חיים. וההוראה היא מעשית מאד. כי הייאוש לעתים כל-כך קרובות מתגבר על האדם, עד שהוא מדמה שכבר אבדה תקוותו וכל חלומותיו נגוזו. הוא כה עיוות את חייו עד שכבר הכל מקולקל, אבל הוא צריך לדעת שישנה עוד הזדמנות לתקן.

מדי פעם היה נוהג ר' ישראל להרצות דרוש עמוק בהלכה לפני כל חכמי העיר וילנה. ימים אחדים לפני הרצאתו היה נוהג לתלות בבית-המדרש מודעה, ובה היה מציין באיזה עניין ידרוש את פלפול, כדי שהלמדנים יתכוננו לשיעורו באותו עניין. פעם אחת תלה ר' ישראל מודעה וציין בה כמאה מראה מקומות שעליהם ידרוש. שני צעירים שרצו לבחון את גאוניותו, הורידו את המודעה ותלו במקומה מודעה אחרת וצינו בה כמאה מקומות אחרים, מאלו שציין ר' ישראל. כך שכל התלמידי-החכמים והגאונים התכוננו לשיעורו של ר' ישראל לפי ה'מראי-מקומות' שצינו במודעה החדשה. למחרת כאשר הגיע לבית-המדרש ולהפתעתו הרבה גילה שהחליפו את מודעתו במודעה אחרת. שקע ר' ישראל בהרהורים ועמד תפוש שרעפים במשך כעשר דקות. לאחר מכן החל להשמיע את שיעורו, והרצה פלפול ארוך ועמוק לפי כל ה'מראי-מקומות' החדשים שהיו במודעה המוחלפת. מעטים מבין התלמידי-החכמים שבעיר הצליחו להבין את עומק חידושו, עד שכולם השתוממו על עומק חריפותו וגאוניותו. למחרת באו אליו שני הצעירים שהחליפו את המודעה, והודו שידם היתה במעל הזה והם אשר החליפו את מודעתו, כי רצו לראות אם יוכל לחדש במהירות חידושי-תורה בהתאם למקורות שרשמו בעצמם, וביקשו את סליחתו. כשסיפר ר' נפתלי אמסטרדם, תלמידו של ר' ישראל, עובדה זו, הוסיף ואמר: "טעות היא

בידי מי שחשוב שר' ישראל היה צריך לשהות עשר דקות כדי ליצור פלפול חדש, כי אומנם כשרונותיו וגאוניותו היו למעלה מכל מושגנו. ובשניות מועטות היה יכול לחדש חידושים עצומים. אלא שבאותה שעה עלה בדעתו של ר' ישראל לבטל לגמרי את שיעורו כדי שלא להתגאות בגאוניותו. לעומת זאת חשב, שאם יבטל את שיעורו - עלולה לדעוך השפעתו הרוחנית. לבטים אלו התרוצצו במוחו של ר' ישראל, ורק לאחר שהכיר בוודאות במעמקי נפשו שאין כוונתו לשם כבוד-עצמי, התחיל בשיעורו".

באחד מימי הזיכרון של אביו, בעת שבתו בממל, בא ר' ישראל, לבית הכנסת, להתפלל ולומר קדיש. בין המתפללים, היה אדם בשם יצחק איזיקסון, שגם לו חל באותו זמן יום הזיכרון לבתו, שמתה עליו בדמי ימיה. ר' ישראל היה מקפיד, שלא יאמרו שני אנשים יחד את הקדיש (צוואת ר' נפתלי אמסטרדם), וגם שם נהגו לפי הוראותיו אלה. ר' ישראל הרגיש שאותו איש מצטער מאד, שלא תהיה לו הזדמנות לומר קדיש לעילוי נשמת בתו, באשר זכותו נדחית מפני זכותו של ר' ישראל. ניגש אליו הרב ואמר לו בחיוך: "יאמר נא מר את הקדיש". כשהקהל תמה על מעשהו זה, שהוא מוותר על זכותו ועל כבוד אביו שחייב עליו מצד הדין, הסביר להם רבי ישראל, שגדולה זכותה של גמילות חסדים עם אדם מישראל - מזכות הקדיש.

הרב חיים חייקיל זאב מילצקי זצ"ל

יום ההילולא כ"ה שבט

הרב חיים חייקיל זאב מילצקי זצ"ל - נולד בסלובודקה שבליטא בשנת ה'תרנ"ח (1898). בצעירותו למד בישיבת סטוצ'ין ולאחר מכן היה מהתלמידים הראשונים של ישיבת סלובודקה שהוקמה מחדש. נודע כעילוי. נשלח לעיר קרמנצ'וק שברוסיה לייסד ישיבה ולאחר מכן ייסד ישיבה נוספת בלובנה פלד פולטבה. אגדות רבות התהלכו מסביב לאישיותו ובייחוד מסביב לגבורתו. היה ידוע כבעל כוח גופני יוצא מגדר הרגיל. בשנות שהותו ברוסיה נידון למוות אבל ניצל בחסדי שמים מספר פעמים. בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלה לארץ ישראל. מיד עם בואו נתמנה כר"מ בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה, עבר לירושלים ושימש כראש ישיבה בישיבת 'עץ חיים'. במשך 25 שנה כיהן כראש ישיבת 'חיי עולם'. העמיד מאות תלמידים. האדמו"ר מגור זצ"ל לקח אותו בשעתו כמלמד פרטי לבן זקוניו. לפני מספר שנים נאלצו לקטוע לו רגל, ומאז ישב בביתו שבשכונת 'כנסת'. ביתו היה בית ועד לתלמידי חכמים. בעל חסד. ענוותן מופלא. נפטר בליל ש"ק פרשת משפטים, כ"ה שבט ה'תשכ"ד (1963). חי כ-65 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים. על פי בקשתו על ציונו לא כתוב שום תואר ובנוסף ביקש להוסיף, 'שסבל רוב ימיו יסורים ובעולם הזה לא הגיע למדרגה, שהיה יכול להגיע' אביו: ר' ראובן. מרביתו: ר' לייב חסמן, ר' אלתר שמולביץ. מילדיו: 4 בנים ובת. ביניהם: ר' משה יוסף (מזקני דינים בירושלים), ר' אהרן נחום, ר' שמעון אליעזר. מתלמידיו: ר' שלמה אייזנבך (ממקימי ארגון זק"א).

בשכנותו של הצדיק רבי חייקיל מילצקי זצ"ל מצדיקי ירושלים, התגורר חלבן, שהיה נושא כדי חלב כבדים ומכתת את רגליו העייפות ברחובות העיר לחלוקת החלב. ראה ר' חיק'ל את טרחתו, ובמשך תקופה ארוכה נהג לעצרו מדי יום בדרכו ולבקש ממנו להצית בעבורו גפרור. החלבן היה נענה לבקשת הצדיק במאור פנים, פורק מעליו את כד החלב הכבד, מיישר את גבו הכפוף ונאנח בהקלה, ולאחר מכן היה מבצע את מבוקשו. פעם תמה בנו של הצדיק על מעשה אביו ושאל: "וכי אין אתה יכול לרכוש קופסת גפרורים לעצמך, ומדוע צריך אתה להטריח את החלבן מדי יום?". את תשובתו של רבינו יש לחרוט על לוח לבנו.

"ומדוע לא תבין את מעשיי? רואה אני את החלבן ואת טרחתו הגדולה בנשיאת כד החלב הכבד, ומבקש אני ממנו את בקשתי באמתלה כדי לגרים לו לפרוק את הכד הכבד ולנוח מעט מעמלו. אלו הייתי פונה אליו ומבקש ממנו לנוח ודאי היה מסרב, כדי שלא לעכב את חלוקת החלב לילדי ישראל, אך בשביל לעשות חסד, ודאי לא יסרב, ולכן עורך אני תחבולה זו כדי לגרום לו לעצור ולהחליף כוח".

מידי יום חמישי נהגו חמשת הבחורים, מבחירי תלמידי ישיבת סלבודקה, להתבודד בבית הכנסת שבקצה העיירה. הם חיפשו מקום שקט ללמוד בו בהתמדה כל הלילה, ובית הכנסת הזה ענה על הצורך. שבוע אחד ישבו החמישה ולמדו, כשמלבדם ישן שם בפנינה ליד התנור יצחק, שהיה שיכור באופן קבוע, ומוכר בעיירה בשם 'יצחק השיכור'. כעבור שעה ארוכה של לימוד, נפתחה הדלת, ואל בית הכנסת נכנס עגלון רועד מקור ורטוב מכף רגל ועד ראש. הוא פנה לבחורים וביקש בתחנונים, שייצאו לעזור לו, שכן סוסו שקע בשלג העמוק, ואם לא יצילו אותו בהקדם, הסוס יקפא למות. הבחורים התחילו לדון בינם לבין עצמם, האם מוטלת עליהם החובה לצאת ולעזור ליהודי האומלל, שהרי כעת הם לומדים, והדבר כרוך בביטול תורה, וכן ישנו חשש, שכתוצאה מהקור הנורא השורר בחוץ עלולים הם לחלות. לאחר שהעלו עוד טיעונים נוספים בעד ונגד, הכריעו שלא לצאת לעזור. העגלון נאנח ויצא לבדו לנסות שוב לחלץ את סוסו. בתוך בית הכנסת נשמע לפתע קולו של 'יצחק השיכור': "בחרתם שלא ללכת לעשות חסד? אז דעו לכם, שבסופכם לא תזכו ללכת על רגלכם". הבחורים התייחסו בזלזול לדבריו של יצחק והמשיכו בלימודם. אולם לאחר שעה קלה נקפם ליבם והחליטו לצאת לחפש את העגלון ולסייע בידו. כשהגיעו למקום, ראו את העגלון יושב ליד נבלת הסוס ובוכה. אחד הבחורים באותה תקופה, הרי הוא רבינו, ר' חייקל מילצקי זצ"ל, שסיפר, כי כעבור מספר ימים קרא לו 'יצחק השיכור' וביקש ממנו לבוא בערב לביתו, היות שהוא עומד למות באותו לילה. ר' חייקל התייחס בביטול לדבריו של יצחק, מפני שהיה בטוח, כי הוא אומר זאת מתוך שכרותו. אולם יצחק חזר שוב על הדברים עד שר' חייקל הבין, כי יצחק כעת אינו שיכור כלל, והבטיח לו שיבוא. בשעה היעודה הגיע הרב חייקל לביתו העלוב של יצחק, שקיבל אותו במאור פנים. יצחק נשכב על מיטתו וביקש, כי ר' חייקל ידאג, שיקברוהו בחלקת הרבנים של העיירה. ר' חייקל ניסה להסביר לו, שזה לא ילך, כי קוברים שם רק רבנים. יצחק הצביע על ארגזו ישן ואמר, כי שם מונחים כתבי היד שלו, ואם הרב יראה את תוכנם ידאג כבר למלא את בקשתו. הרב חייקל הבטיח ליצחק, שיקח את הארגז לרב, ואז אמר יצחק 'שמע ישראל' ונפטר. רבינו לקח את הכתבים לרב, שיעיין בהם. לאחר שעה קלה קם בבהלה ממקומו כשהבין, כי 'יצחק השיכור' היה מל"ו צדיקים שבדור, ואכן ציווה לקברו בחלק הרבנים כפי שביקש. "אמנם, אינני יודע, מה עלה בגורלם של ארבעת חבריי", סיפר בזקנותו רבינו לילדיו ונכדיו, "אולם כעת שאתם כבר יודעים, מי היה 'יצחק השיכור', אתם יכולים להבין מדוע כרתו לי את הרגל החולה, וכעת אמרו לי הרופאים, כי לא נותרה ברירה, חייבים לכרות גם את הרגל השנייה".

הגאון הרב מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל

יום ההילולא כ"ה שבט

הגאון הרב מרדכי פוגרמנסקי זצ"ל - נולד בשנת ה'תרס"ג (1903) בטוראז' שבליטא. התייתם עוד בעודו צעיר. רבינו שראה כי אימו נשארה אלמנה עם שלושה אחרים ואחות ביקש לעזור בכלכלת הבית והיה לו רשיון מטעם ממשלת גרמניה לעסוק בעסקי הצבעים, עד שפגש בגאון הרב אליהו לופיאן זצ"ל.

בעקבות מפגשם שעשה עליו רושם רב, ורבי אליהו מצא מקור פרנסה אחר לאלמנה ולקח את הנער הצעיר לישיבתו בקלם. לאחר לימודיו בה עבר ללמוד בישיבת טלו, במשך שנות לימודיו בטלו התפרסם כעילוי ומדקדק בהלכה ונחשב לאחד מגדולי הלומדים בישיבה. בשלב מאוחר יותר קבע את מושבו בקובנה והיה מגיע לעיתים לטלו ומעביר שיחות מוסר ושיעורים למדניים בישיבה. התפרסם בעולם הישיבות כעילוי וכירא שמים. בשנת ה'תרצ"ב (1932) מינה הגאון רבי יוסף יצחק שניאורסון את רבינו לעמוד בראשות ישיבת 'תומכי תמימים' שהקים בריגה, ואולם הישיבה נסגרה לאחר כשנה, ורבינו עבר לכהן בראשות ישיבת 'עץ חיים' בהיידה בבליגיה בה כיהן במשך מספר שנים. בסוף שנות ה-30 שב לקובנה ובניסי ניסים שרד את השואה. בהמשך הגיע לצרפת, שם פעל לשיקום עולם התורה והקמת ישיבות לבחורים מקרב שארית הפליטה. הקים יחד עם הרב אברהם אליהו מייזס ישיבה בפרבר פריזאי בשם 'באהי' ושניהם עמדו בראשה. גאון אדיר. רבה של טלו, הגאון ר' יוסף יהודה לייב בלוך העיד בו כי מימי לימודו בוולאדין לא זוכר הוא עילוי שכזה. הגאון מקובנה ר' אברהם כהנא שפירא, בעל 'דבר אברהם' העיד עליו שאילו היה חי בדורות הקודמים, היה נמנה בין גאוני הדור וגדוליו. ענוותן. שקדנותו הייתה מופלאה ובלילות החורף שחשש פן תחטפנו שינה, היה משעין מצחו על החלון שעליו נתלקטו פתיתי קרח ושלג. בשנת ה'תש"ט (1949), התדרדר מצבו הרפואי, לקה בשחפת ונפטר ב-כ"ה שבט ה'תש"י (1950) בשווייץ. חי כ-47 שנים. שנה לאחר מכן ארונו הועלה לקבורה בישראל, הוא נקבר בבית הקברות שומרי שבת בשכונת זיכרון מאיר בבני ברק. ה'חזון א"יש' הלך בלוויה שלו עד הקבורה ובכה בכי רב. **אביו:** הצדיק ר' אליהו. **אימו:** בתו של ר' חיים סגל מיאנובה (הידוע כר' חיים יאנובער) ור' חיים ראצקער). **אישתו:** מרת בלומה (נישא בשנת ה'תש"ט - 1949. בזיווג שני נישאה לאדמו"ר מסאסוב רבי חנניה יום טוב ליפא טייטלבוים-מייער). **מרבתי:** הגאונים ר' אליהו לופיאן, רבי חיים רבינוביץ, ר' אברהם כהנא שפירא (רבה של קובנה). **מתלמידי:** ר' משה שטרנבוך, ר' ירחמיאל זימן, ר' חיים יצחק יפה, ר' משה שפירא.

גדול עד מאוד היה חששו מאיסור שעטנז. בתקופת שהותו בישיבה באקס לה בן בצרפת, לא ישן כלל על מיטה מחשש שעטנז, רק שכב על הרצפה כשתחתיו שמיכה קלה אודותיה בירר כי אין נגועה היא בשעטנז. כשנישא לרעייתו והעבירו את חפציהם לדירתם בורסאי, זעק לפתע רבינו ורץ לרכב בו הונחו חפציהם, בהזהירו כי לא ישבו על חבילות הבגדים, שכן שם הוא לב שנקשרו שני צרורות בגדים זה בזה, ויתכן שיש באלו צמר ובאלו פשתים. ופעם אחרת, כשהיתה פרושה על הרצפה שמיכה להגנה מפני הקור, ותוך כדי הילוכו התקפלה השמיכה כלפי מעלה על רגלו, נזעק רבינו כנשון נחש שמא יש שם שעטנז. משום כך, גם הכובע שלראשו לא הלם את מידתו. זאת, מחמת שהכובעים עשויים היו צמר, והתוית מחוברת אליהם בחוט שחשש רבינו אולי עשוי הוא מפשתן. בבואו לחנות למדוד כובע, הסיר את התוית מהכובע, אך משנוכח כי הכובע אינו הולמו כבר לא יכול היה להשיב את הכובע נטול התוית, ונשאר עם כובע זה בידו.

בגטו, הוקמה עבור הנערים מסגרת ישיבת 'תפארת בחורים'. בראש החבורה עמד הג"ר שמואל מארוק, בשעות הצהריים היו שומעים שיעור מהגאון רבי אפרים אשרי, ואחר הצהריים היו שומעים שיעור של שעתיים וחצי מהגאון רבי שמואל מארוק. בשבת, שלא היו עובדים, היו הנערים זוכים לשמוע דרשות בפרשת שבוע מפי הרבנים הגאונים הנ"ל. באחת הפעמים בעת לומדם בשבת קודש, נכנס אחד הבחורים ואמר שרבי מרדכי רץ ברחובות הגטו כשמעילו על דינו. כפי הנראה, התעורר לו חשש שעטנז במעיל,

ולכך רץ כשהמעיל על ידיו ואינו מורידו - מחמת שלא היה עירוב ברחובות הגטו. (הגרמנים ימ"ש טענו שהחוט של העירוב הוא חוט שדרכו מעבירים מידע לאוייב, ובאמתלה זו הורידו את העירוב). רבי מרדכי, שהיה אדם חלוש מטבעו, בקור של 22 מעלות מתחת לאפס, הסתובב ברחובות הגטו ללא מעיל... מיד יצאו בני הישיבה לרוץ אחריו, הקיפו אותו, ואחד התלמידים תפס את המעיל, כששאר חבריו משמשים כמחיצה וכך רצו לבית הסמוך. משנכנסו, ראו שגם שם אי אפשר להוריד את המעיל - שכן מאחר והסלון שימש כרשות לכל החדרים הפתוחים אליו, לא יכל לשמש כרשות להניח שם המעיל. כך, חיפשו הנערים עד שמצאו חדר שאפשר יהיה להניח את המעיל שם עד מוצ"ש. לבינתיים, כאמור, לא היה לרבינו מעיל. ניגש אליו הגאון רבי שרגא פייבל גיברלטר זצ"ל, שהיו לו שני מעילים והציע לו מעיל. אך רבינו סירב; ראשית, רצה לדעת אם המעיל הגיע מכסף כשר. שכן, פולמוס התנהל אז בגטו אודות כספי הנספים הקדושים. הגרש"פ גיברלטר אחז כי כל המושג של רכוש פרטי פוקע בגטו, ובזמן זה לאף אחד אין בעלות ממונית. ובאמת, כאשר אחר המלחמה באו לגרש"פ יהודים להחזיר ממון. בשל כך, לא הסכים לקחת את מעילו של הגרש"פ, לפני שהבטיחו נאמנה כי המעיל הוא מכספו עוד לפני המלחמה. רק אז נאות לקבל את המעיל ממנו. כחלק משיטתו זו, הקפיד שכל האוכל הנכנס לפיו יהיה מממון שמלפני המלחמה. וכך, יהודי שהיה דואג למאכלו והיה שם לו ארוחתו מדי יום, כשהיה מוסיף לשולחן ביצה, היה מותיר עליה פתק בכתב ידו ובו נאמר - "נקנה מכסף שלפני המלחמה".

כ"ז שבט

הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל

יום ההילולא כ"ז שבט

הגאון הרב יעקב אדלשטיין זצ"ל - נולד בשנת ה'תפ"ד (1924) בשומיאץ (עיירה הסמוכה לסמולנסק בברית המועצות). כבר בילדותו נודע בשקידתו העצומה. כאשר אמו חלתה בטיפוס, נשלח עם אחיו ר' גרשון לדודתו, מרת רבקה צביה פו, בעיר קלימוביץ'. שם למדו תורה בסתר אצל הרה"ג ר' מרדכי אליהו שניאור. בשנת ה'תרצ"ד (1934) השיג אביו רישיון יציאה לארץ, והם הפליגו מאודסה לארץ. לאחר כחצי שנה קבע אביהם את מושבם ברמת השרון. הוא שכר דירה (במקור שימשה כלול תרנגולים). הם ישנו על הרצפה. בשנת ה'תש"ב (1942) נשלחו האחים לישיבת לומז'ה לחבורת הרה"ג ר' שמואל רוזובסקי. כאשר הוקמה ישיבת פוניבז', בחורף ה'תש"ד (1944), הם הצטרפו לקבוצת מייסדי הישיבה והיו בין ששת התלמידים הראשונים. בשנת ה'תשי"א (1950) נפטר אביו ורבינו התמנה לרבה של רמת השרון. הקים את ישיבת השרון (עם ר' בנימין מובשוביץ) ועמד בראשה. בשנות ה-80 מונה לראש ישיבת 'כתר ישראל'-רוז'ין בבני ברק. בשנת ה'תשמ"ט (1989) התמנה לראש ישיבת חוג חתם סופר-מחנה אברהם בבני ברק. בהמשך התמנה לרבה של שכונת נאות יוסף בצפון בני ברק, במקביל לכהונתו ברבנות ברמת השרון. עמד בראש כולל להוראה ברמת השרון. שימש כנשיא הישיבות 'תפארת משה' בבני ברק ו'מאור יעקב' ברמת השרון. שימש כדיין וישב בהרכב הגבוה עם הרה"ג ר' קרליץ בבני-ברק. עמד בראש בית-ספר הרמב"ם ברמת השרון שהחזיק ת"ת לבנים ובית יעקב לבנות. יזם את הקמת רשת הגנים והמעונות החרדית ברמת השרון. עמד בראש ארגון 'רשת שיעורי תורה' ברמת השרון. בשנת ה'תשנ"ו (1996) יזם את הקמת 'מאורות השרון' (עמותה להשאלת ציוד רפואי ופעילות הצלה), ובשנת ה'תש"ע (2010) יזם את הקמת 'אחים לצרה' (מרכז סיוע למשפחות האבלות במהלך השבעה). גאון בנגלה ובנסתר. רבים

פנו אליו ונושעו. בעל-רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ז בשבט ה'תשע"ז (2017). חי כ-93 שנים. ציונו בבית העלמין הישן ברמת השרון בחלקת משפחתו. ספדו לו הרבנים הראשיים, הגאונים הרב יצחק יוסף והרב דוד לאו. **סבא (מצד האב):** ר' ירחמיאל גרשון (מח"ס בן אריה על הש"ס). **סבא (מצד האם):** ר' מרדכי שלמה מובשוביץ (רבה של מלסטובקה). **אביו:** ר' צבי יהודה. **אמו:** מרת מרים. **נשותיו:** מרת חיה שולמית (זיווג ראשון - בת ר' מרדכי שמואל קרול, רבה של כפר חסידים), מרת מינה (זיווג שני - אחות אשתו בזיווג ראשון), מרת מאירה לואיס (זיווג שלישי). **מרבתי:** הגאונים הצדיקים ר' מרדכי אליהו שניאור, ר' שמואל רוזובסקי, חזון אי"ש, ר' אליהו אליעזר מיישקובסקי (רבה של כפר חסידים), ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר הקדוש). **מתלמידיו:** הגאונים ר' אפרים דב לנדו (ראש ישיבת סלבודקה בבני ברק), ר' שלום נגר (רבה של אריאל לשעבר), ר' חיים רבי (ראש ישיבת עטרת חכמים בחולון), ר' אליהו שליזינגר (רבה של שכונת גילה בירושלים). **ילדיו:** ר' מרדכי שמואל (ראש ישיבת חמד לצעירים בבני ברק), ר' צבי יהודה (ר"מ בישיבת וילקומירר לצעירים), ר' אברהם שאול (ראש ישיבת בני ראם), ר' ברוך (ר"מ בישיבת לצעירים מודיעין עילית), ר' חיים (ר"מ עטרת מאיר באשדוד), ר' יוסף שלמה (ראש ישיבת לצעירים באלעד), ר' יצחק (ר"מ בישיבת לצעירים באלעד), מרת מרים, מרת רבקה. **חתניו:** ר' זאב אריה ויסקי (ר"מ בישיבת קמניץ בירושלים), ר' דוד ברנד (רב קהילת ברסלב בחריש), ר' יקותיאל פישל (ר"מ בישיבת רינה של תורה בכרמיאל), ר' משה ראם (ראש מוסדות 'מרכז תורני רמת השרון'). **מספריו:** בעקבי מנחת חינוך - על חמישה חומשי תורה • בעקבי ההגדה - על פסח • שיחת בין השמשות • גאון יעקב - על פרשת השבוע • בעקבי יעקב - מאמרים בהלכה • חיי יעקב - עובדות והנהגות • שיעורי הגר"י אדלשטיין - על הש"ס • בעקבי המגילות - על מגילות אסתר ורות • בעקבי הכתובים - על ספר איוב.

סיפר הרב יצחק זמל: לפני מספר שנים נולד לי ב"ה בן, והתלבטנו בבית, איזה שם לקרוא לו. התלבטנו בין מספר שמות, ואשתי הייתה חפצה בשם מסוים, וביקשנו לשאול את הרב. הצגתי לרב דף עם מספר שמות שיחליט, ומיד הצביע על שם מסוים ואומר - "הרי אשתך רוצה את השם הזה, אז תקראו לתינוק במה שאשתך חפצה". אני כמעט התעלפתי לשמע הדברים, מניין לו לרב כל זאת?

אחד המפורסמים בין ראשי הישיבות שהגיע לנחם, סיפר, שמדי ערב יוה"כ היה מתקשר אל רבינו ומבקש ממנו סליחה ומחילה. אוזניהם של המוני המנחמים, שהיו במקום באותה עת, ביקשו לשמוע, על מה ולמה היה צריך ראש הישיבה לבקש מחילה מרבינו. וראש הישיבה סיפר: "כל פעם כשאביכם חשב, שבחור מקהילתו ראוי ללמוד בישיבתנו, הוא היה מתקשר אליי, ומבקש, שאקבל אותו. אומנם התייחסנו לכל בקשה שכזו במלוא הכבוד וההערכה, ביודענו את גדלותו של המבקש, אבל היו מקרים שלאחר בירורים נודע, שהבחור איננו מתאים כלל לישיבה. לא הייתה לנו ברירה אלא להגיב בשלילה. אבל אבא שלכם לא ויתר לי וניסה, ושוב ניסה, וגם לאחר שאמרנו את ה'לאו' בצורה נחרצת, אבא שלכם אמר נרגשות בטלפון: 'אבל זה הבן שלי, איך אני מסוגל לוותר לכם?!' כך חזרו הדברים על עצמם מדי פעם בפעם, ואם התברר, שהבחור אינו מתאים, אני משיב בשלילה. זו הייתה הסיבה שהתקשרתי בערב יום-כיפור לבקש ממנו מחילה. בשנה אחת, אביכם כל כך לא הרפה ממני, עד שאמרתי לו: "אתה יודע מה, אני אעביר לך את רשימת הבחורים שהתקבלו, ותראה שבתוך הרשימה יש גם את הנכד שלך, בחור מצטיין ממש; ואז תחליט את מי אתה רוצה שאקבל, את הנכד או את הבחור מרמת השרון". 'לא הייתי צריך להמתין שניה נוספת', סיפר ראש הישיבה; 'אבא שלכם הורה לי מיד להוציא את הנכד, ולקבל את הבחור השני... הנכד שלי ימצא ללא ספק ישיבה אחרת, שתצא לקבל אותו, אבל הבן שלי מרמת השרון, לא בטוח'.

המקובל הרב נסים פריץ זצ"ל

יום ההילולא כ"ח שבט

המקובל הרב נסים פריץ זצ"ל - נולד ב-ו' בתשרי ה'תש"ז (1946) בעיר דאטץ במרוקו (ליד העיר מארקש). כשהיה בערך בן חמש קיבלו הוריו את האישור המיוחד לעלות לארץ. הם גרו במעברה בירוחם. יום אחד, נחטף רבינו עם עוד כמה מילדי המעברה על ידי הפדאיון הערבים ובחסדי שמים כוחות הביטחון הצליחו לשחררם. בעקבות זאת עברה המשפחה למעברה התימנית בגן יבנה. רבינו התחנך אצל ה'מורי' התימני עד שהגיעו משפחות נוספות מיוצאי מרוקו ונפתח ת"ת לעדת מרוקו. עד גיל 11 שנים למד בבית ספר אזורי, ואחר כך עבר לישיבה תורנית 'שערי שלום' במסמיה. בהמשך עבר ללמוד בישיבת 'נחלת ראובן' בפתח תקווה (נספחת לישיבת 'לומז'ה'). בתחילה הצמידו לו אברך לעזור לו בלימוד. אולם תוך זמן קצר הפך לאחד מהעילויים בישיבה והפקידו בידי קבוצת בחורים ע"מ שיקדם אותם בלימוד. בהמשך למד בישיבה גדולה 'אוצר התלמוד' ואף שימש כמגיד שיעור בישיבה. באותם הזמנים, המגיד-שיעור ר' מיכאל ארליך (אביו של האדמו"ר מקוידינוב) הקים ישיבה לבחורים מכל רחבי הארץ כדי לחזקם בלימוד התורה. הוא ביקש מרבינו שיעזור למצוא בחורים לישיבה והרב בתקופת בין הזמנים היה מכתת רגליו מחיפה בצפון ועד באר-שבע בדרום. בהמשך התבקש לעזור לבחורים הללו ומדי יום ביומו בשעות הערב היה מגיע רבינו באוטובוסים ועוזר להם. בהמלצת הסטייפלר זצ"ל עבר לישיבת 'חברון' בירושלים. לאחר חתונתו התחיל ללמוד קבלה אצל המקובל הגאון הרב מרדכי שרעבי זצ"ל והיה לתלמידו המובהק. בשנת ה'תשמ"מ (1980) התחיל לייסד את מוסדות 'בית אל' וישיבה קטנה 'מסילת ישרים רמ"ח לוצאטו', תלמוד תורה 'תורת ישעיהו', כולל אברכים ללימודים יום שלם בעיון, בהלכה, כולל ערב, כולל בעלי בתים, כולל גבוה להוראה וכולל חצות, בו שוקדים אברכים מובחרים תלמידי חכמים מובהקים על לימוד תורת הנסתר, מחצות הלילה עד הנץ החמה. בנוסף הקים קרנות גמ"ח להלוות כספים לנוקקים, וארגון חסד המחלק מדי חודשיים מוצרי בשר לאברכים במחירים מסובסדים, עזרה במצרכים בתקופות החגים, חלוקת מכשירי כתיבה וילקוטים חינם, שיעורי תורה בכל רחבי הארץ, מפעל הנצחה קהילתי, שיעורי נשים, בית כנסת מפואר בבני ברק, ימי תפילה, נסיעות לקברי צדיקים, תיקוני שובבי"ם ועוד. בעל אהבת ישראל בלתי מצויה, אציל נפש ולבבי, איש חסד בעל מאור פנים וחיך, ישר, ירא שמיים, צנוע ועניו שנהג בפרישות. שקדן עצום. בקיא בכל תחומי התורה ובפרט בדרך הסוד והקבלה. שימש כמוהל. קירב רבים לאביהם שבשמיים באהבה רבה. רבים פנו אליו ונושעו. בתקופה האחרונה לחייו סבל ייסורים מרים - אך קיבל הכל באהבה והצדיק עליו את הדין. נפטר ב-כ"ח שבט ה'תשע"ב (2012). חי כ-65 שנים. כ-20,000 איש ליוו אותו בדרכו האחרונה, והוא נטמן בבית העלמין בבני ברק. **אביו:** ר' מימון (עסק בצורפות). **אמו:** מרת סוליקה. **אשתו:** מרת רחל (בת חזון ר' רפאל אבוהב). **ילדיו:** 13 ילדים. ביניהם: ר' שלום, ר' משה חיים ור' אברהם ישראל (המשמשים כרבנים במוסדות שהקים). **חתניו:** ר' שמואל אביטן (מח"ס 'תרומת הדשן'), ר' אלישיב קוביוף (הקים ישיבה בעיר אלעד, בה לומדים בכל מחזור מעל

120 בחורים). **מרבותינו:** ר' מרדכי שרעבי (בקבלה - רבינו היה תלמידו המובהק), ר' צבי הוסטר, ר' שלמה לוי, ר' ראובן כץ (הרב הראשי לפתח-תקווה), ר' יוסף ברוכמן, ר' מיכאל ארליך.

כאשר מינה הרב מיכאל ארליך (אביו של האדמו"ר מקווידינוב) את רבינו כמגיד שיעור בישיבה, הבטיח לו סכום מסוים עבור כך. רבינו הסכים ונתן שיעורים בישיבה במשך יותר משנה. כל פעם היה מקבל צ'ק כפי שהובטח לו, אך לישיבה לא היה אפשרות לפרוע את הצ'קים וכך הצטברו אצל הרב חבילת צ'קים. לאחר זמן הרב בגדלות נפשו לקח את כל חבילת הצ'קים ואמר לעצמו: "במי אני נושה?! במורי ורבי!". מיד לקח את כל הצ'קים וקרעם, והודיע לרב ארליך שהוא מוחל לו ואין צריך לשלם לו על כל אותה תקופה ארוכה בהם לימד.

"יום אחד אמא שלי חשה כאבים והרגישה גוש. היא עשתה צילום, ובצילום אמרו לה - זה לא נראה טוב, ושתלך לרופא עם הצילום. לקחתי ממנה פדיון לרב פרץ, ובאתי אליו, ואמרתי לו מה שאמרו בצילום. הוא הרהר קצת, לקח את הפדיון ואמר: "לפעמים בצילום לא רואים טוב, אל תדאג, בעז"ה יהיה בסדר". אחרי זה אמא שלי הלכה לרופא, ששלח אותה לצילום יותר מקיף ומקצועי, והתוצאות שם הראו: שהכל בסדר! וב"ה עברו כמה שנים והכל בסדר... אחרי שסיפרתי לבתו את הסיפור הזה, היא אמרה שזה פשוט לא ייאמן, כי היה עוד מקרה דומה של אדם עם גידול בראש, והרב בירך אותו שיבריא, והגידול נעלם אח"כ וכו' יש לציין שהרב בעצמו חלה במחלה הקשה הידועה". (כנראה הצדיק לקח על עצמו את חוליים של אחרים) - מפי ר' ר.ו.

כ"ח שבט

הרב נתן נטע צבי פינקל המכונה ה'סבא מסלובודקה' זצ"ל

יום ההילולא כ"ח שבט

הרב נתן נטע צבי פינקל המכונה ה'סבא מסלובודקה' זצ"ל - נולד בראסיין בליטא בשנת ה'תר"ט (1849). בגיל צעיר מאוד התייתם מהוריו וגדל בבית דודו בוויילנה. בגיל 15 נישא לנכדתו של ר' אליעזר גוטמן (רב העיר קלם). בשנים הראשונות לאחר נישואיו ישב על שולחן חותנו, והתפרסם כמופלג בתורה. מפעם לפעם היה יוצא לדרוש בעיירות הסביבה. בנדודיו הגיע לעיר ראסיין, ורב העיר, ר' אלכסנדר משה לפידות, שהיה מקורב לתנועת המוסר, התרשם ממנו. ר' אלכסנדר מסר לר' נתן מכתב אישי לר' שמחה זיסל זיו (הסבא מקלם), וביקש מה'סבא' לשים את עינו על רבינו. ר' נתן, שלא ידע מתוכן המכתב, מסרו לר' שמחה, שהחל בעקבותיו לקרבו ולהדריכו בדרכה של תנועת המוסר. בקלם התפרסם כושר ההשפעה שלו על הסובבים, ורבים הצטרפו עקב השפעתו לשורות תנועת המוסר. עם פרוץ מלחמת העולם הראשונה בשנת ה'תרע"ד (1914), פוזרה ישיבת סלובודקה. ר' נתן שהה באותה עת בגרמניה, ונעצר מיד כנתין רוסי. ישב במעצר כמחצית השנה עד ששוחרר. בשנת ה'תרפ"ד (1924) עמדה הישיבה בפני סכנת סגירה: החוק הליטאי קבע כי כל ישיבה שלא תלמד לימודי חול כלליים לא תוכר על ידי השלטונות, ותלמידיה יגויסו לצבא. בעוד ישיבות אחרות קיבלו את החוק החדש, סירב הרב בתוקף, ולאחר שחלק מתלמידי הישיבה קיבלו צווי גיוס גמלה בלבם ההחלטה להעביר את הישיבה לארץ. במהלך השנים ה'תרפ"ד-ה'תרפ"ה (1924-1925) עלו כל תלמידי ורבי הישיבה לארץ והישיבה השתקעה בחברון, בה שכנה עד לפרעות ה'תרפ"ט. למרות זקנותו וחולשתו, השקיע בישיבה בחברון

את כל מרצו ודמו. זמן קצר לאחר העלייה נפטר בפתאומיות בנו ר' משה. בסוף שנת ה'תרפ"ו (1926) עבר להתגורר בתל אביב, בשל האקלים הקר בחברון שהזיק לבריאותו. בריאותו התדרדרה, ונפטר בכ"ט בשבט תרפ"ז (1927) בירושלים. חי כ-78 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' משה. **ילדיו:** ר' אליעזר יהודה (ר"י מיר), ר' משה (ר"י כנסת ישראל בחברון), ר' אברהם שמואל (משגיח ביישיבת כנסת ישראל בחברון), ר' ראובן. **בנותיו:** מרת גוטל (נישאה לר' אייזיק שר, ר"י סלובודקה), מרת שרה ליבא (נישאה לר' שלמה יהודה לייב פלצ'ניסקי), בת נוספת (נפטרה לפני החתונה - הייתה מאורסת לר' נפתלי טרופ). **מרבותיו:** ר' שמחה זיסל זיו (הסבא מקלם). **מתלמידיו:** הגאונים - חתנו ר' יצחק אייזיק שר (ר"י סלובודקה). בנו, ר' אליעזר יהודה (ראש ישיבת מיר). ר' משה מרדכי אפשטיין (ר"י חברון). ר' יחזקאל סרנא (ר"י חברון). ר' יחזקאל לוינשטיין, ר' יחיאל יעקב וינברג (מח"ס 'שרידי אש'). ר' איסר זלמן מלצר, ר' יהודה לייב חסמן, ר' יצחק יעקב רודרמן, ר' יעקב קמינצקי, ר' נפתלי טרופ, ר' ירוחם ליבוביץ ועוד.

הרה"ג איסר זלמן מלצר היה רגיל לנסוע מידי פעם לעיר חברון כדי להשתטח על קברי האבות. למסעות אלו היו נלווים אליו מקצת טובי הלמדנים בישיבתו, ובאותן הזדמנויות היה נכנס עימם לבקר אצל הסבא מסלובודקה זצ"ל, אשר התגורר בעיר חברון. באחד מביקוריו אצל ה'סבא' הכריז הגאון ר' איסר זלמן מלצר עם בואו "היום הבאתי עמי את הגדול שבכולם! זהו עילוי אשר כל העולם עוד ירעש ממנו!". ה'סבא' קיבלם בשמחה, הזמינם להסב על שולחנו וביקש מהרבנית שתגיש לאורחים כוסות תה וסוכר. ישבו השלושה ושוחחו בדברי תורה. לפתע הבחין ה'סבא' שהעילוי הצעיר היושב עם שני ה'אריות', מלקט בראשי אצבעותיו גרגירי סוכר אשר נשפכו על השולחן ומלקקן. הדבר לא מצא חן בעיניו, כי ראה בזה פגם בדרך ארץ, שכן אין זה מן הראוי לנהוג כך כאשר יושבים עם גדולי תורה, אולם כדי לא לפגוע בו, העדיף ה'סבא' לשתוק ולא להעיר לו על כך בגלוי. לקראת סוף הביקור פנה ה'סבא' אל הבחור ואמר לו "ברצוני לשאול אותך כמה שאלות, אמור לי, בבקשה, מי יותר חשוב? אדם חי או אדם מת?". התפלא הבחור על השאלה והשיב בפשטות: "אדם חי, כמובן". הוסיף ה'סבא' ושאל: "אריה חי ואריה מת, מי מהם חשוב יותר?". אף כאן נענה העילוי והשיב מיד: "מובן מאליו שהאריה החי הוא חשוב יותר" וה'סבא' אינו מרפה ושואל: "כלב חי וכלב מת, מי יותר חשוב?" והתשובה לא איחרה לבוא "כלב חי". ושאלה נוספת שואל ה'סבא': "כלב חי ואריה מת, מי מהשנים חשוב יותר?". השיב הבחור "הרי זה פסוק מפורש 'כי כלב חי הוא טוב מן האריה המת' (קהלת ט). "לסיום", אומר ה'סבא' "ברצוני לחוד חידה. האם תוכל להצביע על מקרה של אדם חי ונבלה מתה ובכל זאת הנבלה עדיפה על פני האדם החי?" - "אין מציאות כזו!" השיב הבחור בהחלטיות. אמר לו ה'סבא': "אמנם זו רק חידה. אך כאן שגית! חז"ל אומרים 'כל תלמיד חכם שאין בו דעת, נבלה טובה הימנו!' (ויקרא רבה א). ר' איסר זלמן מלצר הבין מיד כלפי מה הדברים אמורים, כי "דעת" היינו דרך ארץ, וכוונת ה'סבא' הייתה לרמוז לבחור שהתנהג שלא בדרך ארץ. לאחר שיצא הבחור מהחדר אמר הגאון ר' איסר זלמן מלצר ל'סבא': "יורשה לי להעיר שנדמה לי שה'סבא' הגזים. הרי כבר אמרתי שמדובר כאן בעילויי שבעילויים ושהעולם עוד ירעש ממנו!". ה'סבא' נשאר בשלו ואמר: "די במעשה הקטן הזה של ליקוק הסוכר, כדי ללמד על כך שאם הבחור לא ישנה את הליכותיו, לא זו בלבד שהעולם לא ירעש ממנו, אלא הוא יהיה אפס אפסים!!! לא תהיה לו כל שייכות לעולם התורה!". גם ר' איסר זלמן לא חזר בו מדעתו ואמר: "מכל מקום נדמה לי שה'סבא' טועה". סיפור זה רגיל היה הגאון הרב ר' מאיר חדש זצ"ל לספר לתלמידיו, והיה חותם את סיפור המעשה בדברים האלה: "אני יודע במי המדובר, הכרתי את העילוי בצעירותו וגם לעת זקנתו, יכול אני להעיד שהוא גדל והזקין ולצערנו ה'סבא' צדק!".

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רוזנבאום מקליוולנד זצוק"ל

יום ההילולא ל' שבט

האדמו"ר רבי יצחק אייזיק רוזנבאום מקליוולנד זצוק"ל - נולד בשנת ה'תרכ"ב (1932) בסטרוז'ניץ. לאחר השואה הגיע עם משפחתו לארה"ב. שם למד אצל רבי הגאון יעקב קמינצקי וקיבל ממנו סמיכה לרבנות. מיד לאחר נישואיו הוכתר על ידי סביו, האדמו"ר רבי איתמר לאדמו"ר ועבר לגור בקליוולנד. שם הקים את בית-מדרשו והנהיג את הקהילה במשך שנים רבות. כונה האדמו"ר מקליוולנד. הקים מפעלי חסד והכנסת אורחים ועסק בקירוב רחוקים לדרך השם ולשמירת תורה ומצוות אורו התגלה לרבים והם דבקו בו. תפילותיו בהשתפכות הנפש משכו אחריו רבים. בשנת ה'תשל"ו (1976) לאחר שנחשף לצרות שעבר העם היהודי בימים מלחמת יום הכיפורים עלה לישראל. ממקורביו ביקשו שיבוא להתגורר בירושלים או בבני ברק. אך לבקשת יו"ר המועצה הדתית של רעננה ובהוראת אביו השתקע ברעננה כדי להשפיע על תושבי העיר ולקרב אותם לתורה וליהדות. שם יסד את בית המדרש 'היכל הברכה' ברח' סיני (על שם סבו בעל ה'היכל הברכה' מקאמרנא). התפרסם כמי שקירב כל יהודי לדרך השם ובפרט את תושבי עירו. הקים תלמוד תורה גנים ומעונות 'כולל אברכים' שיעורי תורה הכנסת אורחים ועוד מפעלי תורה וחסד. רבינו דאג לבנות קריה חסידית והמון אנשים התקרבו ליהדות ולחסידות. לא בכדי בחר רבינו לקרוא את שם הרחוב בו התגורר כל השנים ברעננה, רחוב 'הר סיני', באומרו שמעון קודשו עתיד להיות מקום לקבלת התורה לכל איש. ביתו שהיו לו יותר מארבעה פתחים היה פתוח לרווחה. קיבל כל אחד בסבר פנים יפות במשך כל שעות היממה. שכל חייו היו חטיבה אחת של תורה, חסידות ויראת שמיים. מסר את כל חייו כדי להגדיל תורה ולהאדירה. הקים שלוחה של הכולל בבית המדרש בביתר עלית שבראשות בנו האדמו"ר. מידי שבת בשבתו סעדו על שולחנו עשרות רבות. גם במשך ימות השבוע היו עניים בני ביתו. את המיטה עליו הונח לאחר פטירתו בנו מהשולחן הגדול בו ישבו האורחים בכל עת. שמר על עיניו בכל מצב ובכל מחיר. הטהרה בבית-הטבילה תפסה מקום מיוחד בחייו המרוממים. בכל שעות היממה לא הסיח הרבי דעתו מלדבוק בקונו. ואף בשנים האחרונות כשסבל יסורים ומכאובים לא ויתר ולו לרגע מלעבוד את עבודת הבורא כראוי. זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-ל' שבט ה'תש"פ (2020). חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים סמוך לאוהל האדמו"רים מנדבורנה. עד היום זוכים אנשים שעלו על קברו לראות ישועות מעבר לגדר הטבע. בנו, ממשיך דרכו האדמו"ר רבי אורי לייב מונה לממלא מקומו וממשיך בדרך אביו במפעלי החסד והקירוב רחוקים והנהלת המוסדות ברעננה ובביתר עלית. אוכל משותף ומסדרון קטן. יום אחד בביה"כ בין מנחה למעריב ניגש יהודי לרבי ואמר שהוא משולח מארץ ישראל שבא לגייס כספים והוא מחפש מקום לישון. הרבי אמר שהוא יבדוק עם הרבנית. לאחר תפילת מעריב אמר הרבי ליהודי שהרבנית מסכימה והוא יכול לישון בביתם. הרבי הוציא את השולחן והכיסאות מפינת האוכל ושם מיטה ומזרון. כאשר האורח ראה את המיטה בפינת האוכל, כעס על הרבי ואמר: "זה נקרא הכנסת אורחים?! אני לא מסכים לישון במטבח!". הרבי התייעץ עם הרבנית, והם החליטו לתת לאורח את חדר השינה. הרבי והרבנית הלכו לישון בפינת האוכל והאורח נכנס לישון בחדר השינה. בעלות הבוקר, הרבי רצה לצאת למקווה. הרבי ניסה להעיר את האורח לתפילת שחרית ונקש על דלת חדר השינה - אך האורח לא ענה. לאחר מספר דקות החליט הרבי לפתוח את דלת חדר השינה. החדר היה ריק. הרבי הסתכל וראה שהמיטה מסודרת כאילו לא ישנו שם. הרבי מיהר לבית המדרש לתפילת

שחרית ושאל את המתפללים אם מישהו ראה את האורח שהיה כאן אתמול. אבל אף אחד לא ראה אורח! האיש נעלם ויהי לפלא. לימים שאל נכדו, הרב צבי פרנקל: "האם האורח היה אליהו הנביא?". הרבי ענה: "אבי הקדוש זכה לגילוי אליהו הנביא בליל חג סוכות כשישן בסוכה, ואף ביקש ממנו בקשה שהתקיימה. אני לא זכיתי לבקש"...

כל רעננה אפילו המתנכלים לקהילות הדתיות והחרדיות בעיר ידעו לומר לכל מי שנתקע באזור השרון: "ברחוב הר סיני ברעננה יש אדמו"ר שאפשר להתארח אצלו מתי שרוצים". הכנסת אורחים האחרונה של האדמו"ר: ערב שבת שירה פרשת בשלח ה'תש"פ. שבעה עשר ימים לפני פטירתו. רבינו היה חלש מאוד, גופו כחוש וחלוש. הרב בקושי ירד מהמיטה בעקבות חולשתו האיומה. התפילות לא נערכו בביהכ"נ אלא בבית. הבית 'על גלגלים' וכולם עסוקים סביב האדמו"ר. דקות בודדות לפני כניסת השבת יהודי הלוקה בעיוורון חלקי נקש בדלת וסיפר: "נתקעתי בצומת רעננה ואין כבר תחבורה ציבורית". העוברים ושבים הפנו אותו לבית רבינו". מיותר לציין כי אכן התארח אצל הרבי שמלופף ביסוריו כל השבת כשהוא זוכה לחדר שינה וסעודות שבת. במוצאי שבת הובהל האדמו"ר לטיפול נמרץ בביה"ח 'מעייני הישועה'. כך היה מהדר בכל כוחותיו במצוות הכנסת אורחים מימיו הראשונים עד הרגע האחרון עלי אדמות. צדיקים במיתתם קרואים חיים, ממלכת החסד שהקים האדמו"ר זצוק"ל לא נעצר חרגע וממשיך ביתר שאת ע"י בנו ממשיך דרכו אדמו"ר מקליוולנד שליט"א.

חודש אדר

א' אדר

האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור

יום ההילולא א באדר ב'

האדמו"ר הרב אורי הכהן יאללעס מסאמבור - נולד ב-כ"ד אייר ה'תקצ"ב (1832) בללוב שבגליציה. נקרא על שם רבו של אביו, האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט. משחר ילדותו היה מתמיד עצום וכן התברך, בכישרונות עצומים. כשנעשה בר-מצווה בשנת ה'תר"ה עמד למבחן בפני הגאון ר' יוסף שאול הלוי נתנזון שקיבלו כתלמיד בשיעורי ההלכה והיה לומד 16 שעות מדי יום ביומו. בשנת ה'תר"ח (1848) כשהתנהלו קרבות עזים בעיר לבוב, לדכא את מרד הפולנים נגד שלטון האוסטרים, וקול צחצוחי חרבות נשמע ברחובות העיר, מסר רבינו את נפשו ולא החסיר ללכת יום יום לבית מורו ללמוד את שיעורי הקבוע, בהפטירו כי על לימוד התורה יש למסור הנפש. בגיל 18 הוסמך להוראה. לאחר נישואיו אכל בבית-חותנו. לאחר מספר שנים נפטר חותנו ורבינו סבל מעוני, והיה מדוכה ביסורים. בהמשך הפך להיות מלמד דרדקי לבניו של הרה"ח מרדכי וקסלר (מנגידי העיר קארמנא). בין השנים ה'תר"ט-ה'תרי"א (1849-1850) הסתופף בצל הרה"ק רבי שלום רוקח מבעלזא זצ"ל. לאחר הסתלקותו הסתופף אצל הרה"ק רבי אברהם ברנדויין מסטרטין. קודם הסתלקות רבו ב-ג' טבת ה'תרכ"ה (1864), הכתירו רבו לרבי ומנהיג אולם לאחר הסתלקות רבו הסתופף בצל הרה"ק רבי אברהם יעקב פרידמן מסאדיגורא,

שציווה עליו בשנת ה'תרל"ח (1878) שיעבור לגור בעיר סאמבור ושם ישמש כאדמו"ר ואכן רבינו שימש באדמו"רות במשך ל"ב שנים. מעולם לא לנה אצלו פרוטה בלילה. גם בעת הדוחק לווה מאחרים ופיזר לצדקה. בעל רוח-הקודש. זכה לגילוי אליהו הנביא. רבים פנו אליו ונושעו. בשנותיו האחרונות נחלש מאוד ועיניו כהו ונעשה סגי נהור. למרות מצבו, לקח מלמד, שילמד עימו וזכה לסיים את הש"ס בזקנותו לבד עוד שבע פעמים. נפטר בשבת קודש פרשת ויקהל פקודי- שקלים, א' אדר ב' ה'תר"ע (1910). ציונו בסאמבור. חי כ-78 שנים. בנו, רבי יהודה צבי מילא את מקומו. **אביו:** המקובל ר' אפרים צבי (מגדולי תלמידי האדמו"ר הרב אורי קלוגהויפט - השרף מסטרליסק). **אמו:** מרת חוה לאה. **אשתו:** מרת שרה יענטא (בת ר' שמשון נטא דומ"צ קאמרנא- נישא בשנת ה'תר"א). **מרבנותיו:** האדמו"ר ר' שר שלום רוקח מבעלו, האדמו"ר ר' אברהם ברנדיין מסטרטין, האדמו"ר ר' אברהם יעקב פרידמן מסדיגורה, ר' יוסף שאול נתנון (אב"ד לבוב בעל השואל ומשיב). **ילדיו:** ר' יהודה צבי (חתן רבי יהודה לייבוש וואלקנפעלד מברזאסטיק), ר' שלום מסטרי (אב"ד סטריא בעל השפתי שלום, חתן רבי אליעזר יצחק טייכער מאולינוב, ובזיוו"ש חתן רבי יעקב יצחק וואהרמאן מזבאריז נכד הדעת קדושים' מבאטשאטש), ר' נחום מחיראב (חתן ר' ישראל שמואל מטאמשוב). **מספריו:** אמרות טהורות- מדברי תורתו • אור קדוש- תולדותיו ומעשיו.

לרבינו היה חסיד אחד בשם ר' קאדיש. פעם אחת עלה בדעתו, היות שרבו נוסע לרה"ק מסאדיגורא על כן נכון, שגם הוא יסע שם בשבת, ולא גילה דעתו לשום אדם, וקם ונסע ביום חמישי מבתו. והיות ובדרך לסאדיגורא היה צריך לעבור בעיר סאמבור, נזהר שלא לרדת מהעגלה בסאמבור, כדי שאיש לא ידע. לפתע הוא שומע אחד קורא בשמו: ר' קאדיש ר' קאדיש, אולם חשב בדעתו, שמסתמא יש עוד אחד ששמו כשמו, על כן לא שת ליבו לזאת. לפתע ראה את המשב"ק של רבינו שהכניס ראשו בתוך המרכבה ואמר: "ר' קאדיש הרי קראתי לכם כמה פעמים, ולמה לא עניתם?". וענה לו: "מכיוון שאף אחד אינו יודע, שאני נסעתי, על כן לא עלתה בדעתי שהכוונה עליי", ושאל, "מהיכן ידעת, שאני כאן?". השיב המשמש, שהרבי ציווה לו לקחת צלוחית יין ולמסור לר' קאדיש העובר עכשו דרך סאמבור בדרכו לסאדיגורא לשבות בשבת קודש, ויתן לו את היין כדי שיעביר לרה"ק מסאדיגורא, ועמד ר' קאדיש משתומם על רוח קודשו הגלוי של רבו מסאמבור.

רבינו סבל מכאובים גדולים בעיניים, ובא ללמברג להתרפא אצל רופא עיניים מפורסם. הרופא בדק את עיניו ונתן לו תרופות שעזרו לו להחלים. כשביקש לשלם לו, סירב הרופא לקחת כסף, ונימוקו עימו, שאינו מקבל שכר רופא מרבנים. רבינו התרעם על כך, כי אמרו חז"ל (ב"ק פח.). "אִסְיָא דְמַגְן בְּמַגְן - מַגְן שְׂוִי (רופא של חנינם- שווה חנינם. כלומר, דבר שניתן בחינם, לא שווה כלום), ובסירובו של הרופא הוא מבטל את האמון בו. משעמד הרופא בסירובו, פנה אליו רבינו ואמר לו: "אם תסכים להצעת, דע לך, שביום פטירתי אשא אותך על שכמי אל שער גן עדן, ותינצל מדינה של גיהנום". הרופא שהיה מקטני אמונה לא שם לב לדבריו, ובחיוך קל נענה להצעתו. והנה קרה דבר, שהפתיע את כל אנשי למברג, באותו יום ובאותה שעה שנפטר רבינו- מת גם הרופא וקברו את שניהם ביום אחד. מאורע זה היה לשיחה ימים רבים ודמותו של רבינו התקדשה בעיני הציבור ושימשה כסמל של איש קדוש וטהור עושה פלאות.

בעיר מישינע שבגליציה המערבית היה יהודי בשם הרה"ח ר' חיים שאול האלצער ע"ה, ואחד מבניו היה כבר בן שלוש שנים, ועדיין לא פתח פיו לדבר. הוריו היו מודאגים, והאב ר' חיים שאול הזכיר את

הבן בפני הצדיק רבי אורי מסאמבור זי"ע, הרבי הרגיעו בהבטחה שעוד מעט והילד יתחיל לדבר, וכן היה שכעבור יומיים בלבד התחיל הילד להראות סימני דיבור, עד שהתפתח ודיבר כאחד הילדים.

פעם אחת נסע אליו חסיד מאחת העיירות ובידו קוויטל ארוך שהביא בשליחותם של כל בני העיירה, עם כל שמותיהם ובקשותיהם. בהגיע הקוויטל ליד רבינו סילקה לצדדין ואמר: "הבאת לי פתק מבר מינן". בדקו ומצאו, שאכן כך היה שאותו אדם מהעיירה נפטר בינתיים.

ב' אדר

הרב הגאון רבי לוי הכהן רבינוביץ רפפורט זצ"ל

יום ההילולא ב' אדר

הרב הגאון רבי לוי הכהן רבינוביץ רפפורט זצ"ל - נולד בצפת ב-כ"ד תמוז ה'תר"פ (1920). משפחתו מיוחסת לש"ך (אולם אחד מאבות המשפחה החליף את שם המשפחה לרבינוביץ בגלל גזרת הגיוס ברוסיה שמשפחה שבה יותר מכן אחד, יתגייס הבן השני לצבא. וביקש הלה לבל ידעו ששייך לאותה משפחה). בעודו צעיר התגלו בו מעלות נפלאות, התמדה עצומה וכישרונות ברוכים. לפני גיל תשע כבר התייתם מאימו ואביו ל"ע והוכנס לבית-היתומים 'דיסקין'. בהמשך למד בישיבת 'תורה ויראה'. גדולי הדור שעבר הגדירו אותו כ'חפץ חיים' של דורנו. הגאון ר' שלמה זלמן אויערבאך שאל אותו בהלכות יורה-דעת וכן העיד עליו הגרי"ש אלישיב: "הגדלות של ר' לוי אינה דווקא בגאונותו המופלגת אלא גם בכך שמעולם לא דיבר לשון הרע!".

אחר נישואיו התגורר בדירת חדר בשכונת התימנים, כשאפילו ריהוט מינימלי כמעט לא היה להם ובכל זאת המשיך לעסוק בתורה בהתמדה גדולה. מספר חודשים לאחר נישואיו, קיבל סמיכה להוראה מהרה"ג ר' זליג ראובן בנגיס (אב"ד העדה החרדית) ומהרה"ג ר' שמשון אהרון פולונסקי מטפליק. כאשר לפעמים היו מריבות בין ילדיו, כפי שמצוי לעיתים שילדים או אחים רבים, הייתה לו מכך עוגמת נפש מרובה, ולא היה יכול להירדם בלילה, עד שהיו מתפייסים... רבינו לא רצה להשתמש בכתרה של תורה ועל אף שקיבל הצעות רבנות במשך השנים - לא הסכים להתמנות כרב אלא הגה בתורה כל הזמן מתוך דוחק עד שבליט ברירה קיבל על עצמו את משרת מלמד תשב"ד בת"ת 'תורה ויראה', ובערב למד בכולל של האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוויהל. כשגדלה המשפחה, עבר עם ששת ילדיו לגור בבתי נייטין בדירת חדר וחצי וכשנולד תינוק הניחו אותו בסלסלת קש מרופדת (לא היה מקום לעריסה על הרצפה). באותה תקופה נפטרו לו שלושה ילדים ר"ל, והוא קיבל דין שמים באהבה. ענוותן מופלא. מתמיד עצום. ניצל כל רגע ללימוד התורה הקדושה. כאשר התבקש לבית עולמו המו"צ הגאון ר' שלום אייזן זצ"ל, רצו למנות את רבינו כמו"צ בבתי נייטין והחתימו את כל השכנים, רבינו התנגד לכך בכל תוקף ואמר שאם יכתבו שהוא נהיה כמו"צ - הוא יכתוב הכחשה... במשך 32 שנים שימש בתפקידו כמלמד והעיד שמתוך כל אותם ילדים שלימד, אף תלמיד לא התקלקל (שפך שיח בתפילות רבות ובדמעות להצלחת תלמידיו). נפטר בזמן רעווה דרעווין בשבת פרשת תרומה - ב' אדר ה'תשע"ה (2015). חי כ-95 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים **אביו**: הגה"צ ר' גמליאל (כיהן כראש ישיבת 'קשישנוב', גאון עצום בנגלה ובנסתר. תלמידיו העידו שלא היה ש"ך שלא זכר בע"פ). **אמו**: הרבנית אסתר מירל. **זוגתו**: הרבנית מיכלא איטא (בת ר' יחיאל מאיר זילבר, מחברה קדישא חסידים), ובזיווג שני, הרבנית הניה רבינוביץ

(נכדת אחותו, בת ר' דוד בטלמן). **מרבתינו:** ר' ישראל לב, ר' חיים יוסף קרויזר, ר' מרדכי יהושע קרויזר, ר' הירש קופשיץ, ר' אליהו זלוטניק (חבר בד"ץ 'העדה החרדית'), ר' אהרן קצינלנבויגן, ר' חנוך העניך פאדווא. **מתלמידינו:** ר' חיים לוצקין, ר' שמעון אליהו קרישבסקי, ר' יחיאל זילברברג, ר' יוסף משה סופר, ר' מנחם מאניש דייטש, ר' סנדר קרויס, ר' ידידיה ברנדסדורפר, ר' יעקב בלוי (חבר הבד"צ). **בנינו:** הגה"צ ר' גמליאל (ראש ישיבת 'שער השמים'), הגה"צ ר' אלחנן יעקב דוד (מח"ס 'מועדי קדשך' ו-'עקבי דוד' ושא"ס). **חתנינו:** הרה"ג ר' שמעון יוסף זלצמן (נשיא מוסדות חורב), המקובל ר' שלמה מן (מח"ס 'זואת התורה' ו'טוב להודות'), הרה"ג ר' חיים לייב ויינשטיין (מחשובי לומדי שער השמים), הרה"ג ר' אברהם עקשטיין (מחשובי חסידי ברסלב), הרה"ג ר' שמואל שמחה הכהן רוזנפלד (ראש כולל שבתי בבית ה'). הרה"ג ר' נפתלי גולמוב (מחברה קדישא פרושים). **מספרינו:** **מעדני השלחן** - על שו"ע י"ד • שו"ת מעדני מלכים - ביאורים על פסקיו במעדני השולחן. וללוי אמר ועוד.

להלן סיפורים שהעביר לנו הגאון ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א מהחומר שכתב אביו, הגאון ר' אלחנן שליט"א לזיכוי רבבות אלפי ישראל: מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל העריצו ביותר. כאשר הוציא את הספר הראשון רצה רבינו להביאו למרן הגרי"ש אלישיב. בנו שאל את הג"ר משה אלישיב, איך נכנסים לאביו, והלה השיב שמביאים קודם את הספר, ואחרי כמה שבועות נכנסים. יומיים לפני המועד שנקבע להיכנס להגרי"ש אלישיב, התקשרו לדחות את הביקור בשבועיים. רבינו רצה לדעת את סיבת הדבר ולכן הלך בנו, הגאון ר' אלחנן לשאול. התברר כי הגרי"ש אלישיב נתן לו עשר דקות לדבר איתו. אבל אחרי שעיין בספר אמר שעם ת"ח גדול כזה, צריך לדבר חצי שעה ולכן דחה את זה לעוד שבועיים, כדי שיהיה לו זמן... בנו היה עימו כשנכנס אצל מרן הגרי"ש ושמע שהגרי"ש אמר לרבינו: "אני לא מבין מהיכן יש לכם ידיעה בכל כך הרבה אחרונים, איך הגעתם לזה?", כמובן שרבינו בענותנותו לא ענה.

הרה"צ דוד בטלמן זצ"ל (בן אחותו) נפטר בגיל 31 והשאיר שבעה יתומים. (היה חמיו בזיווג שני). רבינו טיפל בהם כמו ילדיו. לאחד מהילדים היה צריך לספר שלושה סיפורים כדי שיאכל. אם היה זה סיפור שכבר שמע - לא רצה לאכול, רבינו היה צריך להכין כל יום שלושה סיפורים חדשים ולא התחמק ממטלה זו, העיקר שהילד היתום יאכל...

סיפר הג"ר מיכל הומינר שליט"א: "לפני שנים רבות הגיע אליי יהודי מחו"ל ואמר לי שהוא רוצה להכיר את אנשי ירושלים ובנוסף גם את מחבר הספר 'מעדני השלחן'. היה זה בערב שבת אחה"צ, רבינו ורעייתו עסקו אז בניקוי החצר לכבוד שבת". ר' מיכל לקח את היהודי מחו"ל החוצה ואמר לו: "בוא תביט, הנה, ה'מעדני השלחן'. אותו יהודי היה בהלם: "הייתי בטוח שהיהודי הזה סגור ומסוגר ואין לו זמן לדבר והנה הוא עוזר לאשתו לנקות את החצר".

הגאון רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד זצ"ל

יום ההילולא ב' אדר

הגאון רבי יעקב יחזקיהו גרינוולד זצ"ל - נולד בשנת ה'תרמ"ב (1882) בעיירה צ'רנה. אביו שקד לחנכו מגיל צעיר. בהיותו כבן שש נלווה אל אביו בעת נסיעתו אל האדמו"רים בעל ה'דברי יחזקאל' משינאווא והרה"ק מרן מהר"י מבעלזא ושאר צדיקי דורו. רבינו חלה במחלת עור קשה שסבל בגללן יסורים קשים, ואשר לא עזבוהו עד סוף ימיו. שמו הלך לפניו כעילוי מופלג ומושלם במעלות ובמידות.

עני מרוד היה גם לאחר נישואיו ולאחר שהעמיד תלמידים רבים. היו ימים, שגופו החלוש היה בסכנה, מחלה קיננה בו והרופאים אסרו עליו מאמץ כלשהו, אבל הוא לא חדל גם אז מלהשמיע שיעוריו לתלמידי ישיבתו אפילו ליום אחד, ואפילו בימים שהיה רתוק למיטתו, היו תלמידיו מסבבים אותו כחומה ושומעים תורה מפיו. לאחר נישואיו התמנה לרבה של הקהילה החרדית בפּאפּא שבהונגריה ושימש כראש ישיבה. בשנת ה'תרס"ה (1905) התמנה לכהן כמרא דאתרא בלייקוב (עיר בסלובקיה). בשנת ה'תרע"ב (1912) בהיותו כבן שלושים התמנה כרבה של צהלים (שהייתה אחת מ"שבע קהילות" המפורסמות בחבל בורגענלאנד), במקום דודו הרב אליעזר דוד גרינוולד בעל "קרן לדוד" שעבר לכהן כרבה של אויבר-וישובה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) עבר לכהן כרבה של הוניהאד (שהייתה מן הקהילות החשובות ביותר בחבל טראנסילוניה). בבואו שמה ייסד ישיבה ואף עמד בראשה. בשנת ה'תרפ"ח (1928) התמנה כרבה של קהילת 'עדת ישראל' בפאפא, ואף בה עמד בראשות ישיבה גדולה, שהייתה מהגדולות והחשובות בהונגריה. מעולם לא איחר לשיעוריו ועל אף מחלתו לא החסיר משיעורו. פעם אחת, כאשר סבל יסורים נוראים ממחלתו, הופיע לשיעור עטוף בסדין רטוב, כי לא רצה לוותר על שיעורו. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. בעל רוח-הקודש. בעל אהבת ישראל מופלאה. צרות ישראל נגעו בעומק לבבו, מגיא ההריגה בפולין הדוויה הגיעו בכל יום בשורות אימים על עם ה' כי נפלו בחרב. וגופו הטהור לא עצר כח להחזיק מעמד בסבלות אחינו בני ישראל. נפטר בשבת קודש פרשת תרומה ב' באדר ה'תש"א (1941), חי כ-59 שנים. נקבר בפאפא. **סבו:** ר' עמרם. **אביו:** ר' משה (אבד"ק חוסט ומח"ס 'ערוגות הבושם'). **אמו:** מרת זיסל (בת ר' אברהם גשטעטנר מצ'רנה). **מרבתינו:** אביו, ר' משה (רבינו היה תלמידו המובהק). **אשתו:** מרת שרה רבקה (בת דודו ר' ישראל מנחם ברין אב"ד ברזוויטץ. נישא בשנת ה'תר"ס 1900). **ילדיו:** האדמו"ר ר' יוסף (בעל 'זיחי יוסף', ממלא מקום אביו). **חתניו:** ר' ישראל אפרים פישל לנדוי, ר' אפרים פישל סופר (אב"ד טמשוואר ורב קהילת פאפא בירושלים), ר' דוד מושקוביץ (רבה של באניהד), ר' משה לייב כץ (בן ר' אשר אנשיל רבה של סרדהלי). **מתלמידי:** ר' יעקב יצחק ניימן (רב קהילת בעלז במונטריאול), ר' יצחק שלמה אונגר (ר"י חוג חתם סופר), ר' שלמה לורינץ **מספריו:** יוגד יעקב - על התורה שו"ת משפטיך ליעקב • זכות אבות - על מסכת אבות • אגודת אזור - על הגדת פסח • ברכה ותהילה - על תהילים

הרה"ח ר' ישראל מייזנער ז"ל, שהיה מתלמידי הגה"ק מפאפא בעל 'זיגד יעקב' זיע"א, בהגיע עתו להתייצב בצבא והוא נער בריא וחסון, לא ידע לשית עצה בנפשו, האיך להשתחרר מהם ולהינצל מידם, מה עשה? הלך ובא אצל רבינו וביקש את ברכתו לישועה והצלחה, נענה לו הצדיק ואיחל לו כבקשתו שיעלה בידו להינצל מן הגיוס, אך הבחור עדיין לא נחה דעתו בברכה, אשר ברכו הרבי, ולא שקטה נפשו, עמד והוסיף לבקש ולדרוש, לשמוע הבטחה מפורשת יוצאת מפי הרבי, שלא ישלח לצבא ולא יעבור עליו כל דבר, אלא נקי יהיה לביתו. קרא רבינו לגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר ולחש באזניו לסור לבית קרובת משפחתו התופרת תכריכי מתים ולהביא מביתה פיסת - בד תכריכים מן השאריות אשר ברשותה, כמצווה ועושה חש הלה לביתה והביא את פיסת התכריכים לרבינו. הסתגר הצדיק עם הבחור בחדר קודשו, ושהה עמו שם ביחידות במשך זמן מסוים, למחרת, בהתייצב הלה לפני ועדת הגיוס פרח כל גופו חברבורות אבעבועות אדומות, פצע וחבורה ומכה טריה מכף רגלו ועד ראשו, מיותר לומר, ששחררוהו על אתר, שהרי אין אדם חולה מתייצב למלחמה. חזר הבחור לבית רבינו, כשהוא מלא מאות פצעים ושוב נתייחד עמו הצדיק למשך זמן מסוים בחדר קדשו כשהוא סגור, ובצאתו מן הקודש - שב כבשרו והוא בריא לחלוטין, עד שלא היה ניכר בו כלל אף לא רושם קל שבקלים מאותן אבעבועות. ביקשו הכל,

לדעת מה היה לו, בבואו ובצאתו וכיצד הרבי ריפאו, אלא שרבינו הזהירו, לבל יספר דבר וחצי דבר באזני איש, מכל אשר ראו עיניו ומכל אשר עבר עליו בתוככי החדר עת נסגרו בו, אלא שר' יצחק שלמה אונגאר השליח בדבר "בד-התכריכים" ידע ידע, שיש קשר בין הדברים, ושומר את הדברים בלבו לעת מצוא. בחלוף השנים, לאחר שרבינו נסתלק לשמי רום, פנה הגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר לר' ישראל מייזנר ואמר לו: "עתה אחר שנשמת רבינו צרורה בצרור החיים ושוכן הוא בעולם שכולו טוב, יואיל לגלות את אזניי, מכל אשר עשה עימו רבינו". סיפר לו ר' ישראל: "רבינו נטל את אותה פיסת בד התכריכים שהבאת וכרכה סביב אצבעותיו והעבירה על כל בשר גופי, למחרת בהתייצבות, לפני אנשי הצבא היה לי את אשר היה, ושלחוני לחופשי לביתי, כשבאתי אל הרבי בשנית, שוב עשה לי כבראשונה, ועבר עם אותה מטלית בד על כל גופי כאשר בתחילה, והנה הפלא ופלא, כל הנגעים, והפצעים נעלמו וכאילו מעולם לא היו".

(הגה"צ ר' יצחק שלמה אונגאר זצ"ל אב"ד חוג ח"ס ב"ב מובא בספר 'רשומים בשמך' עמ' שג)

סיפר הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל אב"ד בעלזא מאנטריאל: כשהייתי בחור צעיר שמעתי מהבחורים המבוגרים, שאם מניחים את היד על גבי המזוזה שבדלת החדר, שרבינו ישן בו, מיד הוא מתעורר. פעם אחת נחפזתי לנסוע וכ"ק רבינו ישן בחדר הספרים (הדלת הייתה מזוככת ונתאפשר לראות מה נעשה בתוך החדר), ילדות הייתה בי ושמתי ידי על המזוזה והתעורר הצדיק. נפרדתי לשלום, ורבינו נוף בי בחיבה באמרו: "תעשה מצוות אחרות ואל תהדר אחר מצווה כזאת לעורר את רבך משנתו"...

ג' אדר

הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל המכונה רב אד"א

יום ההילולא ג' אדר

הגאון הרב אליעזר די אבילה זצ"ל המכונה רב אד"א - נולד ב-י"ד בניסן ה'תע"ד (1714) בעיר רבאט כבן יחיד להוריו. התנא רבי אליעזר בן הורקנוס נגלה לאימו בחלום ואמר לה כי רבינו הוא מניצוץ נשמתו. מוצא משפחתו מהעיר אווילה שבספרד, ממנה גורשו היהודים בשנת ה'רנ"ב (1492), בעת גירוש ספרד. כבר בגיל צעיר נודע בשקידתו העצומה בתורה. רבינו היה אדם אמיד ועשיר גדול, אך בשל רצונו להתמסר ללימוד הוא מסר את עסקי המסחר לניהולם של בני משפחתו. הקים ישיבה ברבאט ועמד בראשה. בישיבה למדו תלמידים חריפים רבים מכל הסביבה, ורבינו היה מפרנסם ותומך בהם. בנוסף להרבצת בתורה, כיהן גם כרב ואב"ד בערי רבאט וסאלי אליו היו מריצים את השאלות הסבוכות שלא ניתן היה להגיע בהם לפשרה. גדולי דורו כינוהו בשם 'רב אד"א' (ר"ת אליעזר די אבילה, לשון מושאל משמם של האמוראים רב אדא בר אהבה ורב אדא בת מתנה - רמז שהיה אוהב את הבריות ובפרט את תלמידיו וכן שהיה עוזר ותומך בהם ביד רחבה), ובעירו רבאט כונה 'רבי אליעזר הגדול' (על שם התנא רבי אליעזר הגדול). התפרסם כגאון עצום חריף ובקי. למד יום ולילה. גאון בנגלה ובנסתר. יהודי פאס ביקשוהו לבוא ולכהן בפאר כרב הראשי ליהודי מרוקו, ובענוותו ענה להם, שלא הגיע עדין לאותה דרגה. נפטר בשבת, ג' באדר א' ה'תקכ"א (1761). חי כ-47 שנים. ציונו ברבאט. סבא (מצד אביו): רבי משה ממקנס. אביו: הגאון ר' שמואל (דומ"ץ מרוקו מח"ס 'אוזן שמואל'). אימו: אחותו של רבי חיים בן עטר ('אור החיים' הקדוש). אישתו: בת הגה"ק ר' אליהו הלוי בן שושן (מנכבדי העיר סאלי - הייתה יתומה. נישא בהיותו כבן חמש-עשרה שנה). מרבתי: אביו, ר' שמואל (למד ממנו את דרכי העיון והפולס).

חתנו: ר' שלמה די אבילה. מתלמידיו: חתנו, ר' שלמה די אבילה. מספריו: •מגן גיבורים- על מסכתות בבא מציעא, הוריות, כתובות וקידושין •מלחמת מצווה- על שורשי ההלכות בש"ס ובפוסקים •באר מים חיים- שו"ת •מעייני גנים- חידושים וביאורים על כל חלקי הטור •חסד ואמת- דרשות וחידושי אגדות •שער שמיים- פיוטים.

כאשר התעברה אימו הצדקת של רבינו, התנא רבי אליעזר בן הורקנוס (רבי אליעזר הגדול) התגלה אליה בחלום ואמר לה: "אני ר' אליעזר בן הורקנוס ונגזר על נשמתך לרדת שוב לעולם הזה להמשיך להאיר את אור התורה בקרב חכמי הדור ולכל עולם התורה. הינך הרה וילדת בן אשר בו תהיה ניצוץ נשמתו והוא יאיר עיניהם של ישראל בתורתו, על כן הנני מבקש שתקראהו על שמי ולהתנהג איתו בזהירות ובקדושה רבה". חכמי העיר רבאט מספרים, שפעם ר' אליעזר בהיותו רך מאוד בשנים התווכח עם חכמי הישיבה תלמידי מור אביו ר' שמואל והתעקש להסביר את הסוגיא שבה עסקו לפי סברתו ופירושו. אביו כששמע כיצד עמד על דעתו בצורה עיקשת בפני חכמים גדולים גער בו חזק עד שרבי אליעזר בכה. באותו לילה רבי אליעזר בן הורקנוס נגלה לאביו בחלום ואמר: "אתה יודע שבנך הוא ניצוץ נשמתו ובעל הארה גדולה רוחנית בדור הזה. אבקשך להיזהר לא לפגוע בו ולא להרגיזו, אומנם אתה זכית בו, אך אם תמשיך להרגיזו אני אקח לך אותו. תיזהר!".

זקני חכמי מרכאש מספרים, כי כאשר היו מתקשים בדברי הגמרא, היו אומרים: "תביאו את ספרו של המהרש"א 'שלנו' ונראה מה הוא אומר". בהקשר לכך השתמר סיפור מופלא: רבי אליעזר בילדותו התקשה בהבנת דברי המהרש"א על תוספות באחת ממסכתות הש"ס. כשלא הצליח להבין את דבריו, התחיל לבכות. דלת ביהמ"ד נפתחה וזקן הדור פנים לבוש בג'לאביה נכנס. הזקן שאל: "מדוע אתה בוכה?" ר' אליעזר היה בטוח שזקן אינו בקי בסוגיות ובוודאי לא בדברי התוספות או המהרש"א. לכן התחמק מלענות. לאחר הפצרות מרובות ענה הילד. הזקן הסביר את דברי התוספות בצורה שדברי המהרש"א היו ברורים ביותר. מיד לאחר מכן נעלם הזקן. באותו הלילה הגיע הזקן בחלומו, ואמר כי הוא המהרש"א ונשלח משמייים להסביר את התוספות כהערכה לכך שהוא יגע ועמל בלימוד התורה הקדושה.

אימו של רבינו היא אחות ר' חיים בן עטר וגרה ברבאט. כשגדל הילד אליעזר, היה לנער חכם חריף וידען בתורה. באחד הימים הגיע ר' חיים בן עטר לאחותו ברבאט. ר' חיים נהג להשתעשע עם אחיינו אליעזר בדברי תורה ונהנה מאוד מחוכמתו ומפיקחותו הנדירה. ר' חיים השמיע חידוש עצום עמוק ומפולפל אולם הנער אליעזר שהיה בגיל רך מאוד סתר את החידוש כלאחר יד. 'אור החיים' אמר מתוך 'חיבה' לתשובתו החכמה: "תמשי זריר". דהיינו תלך צעיר מהעולם הזה. אימו ששמעה את דברי אחיה נבהלה. היא ידעה כמה חזקות מילותיו של אחיה הידוע כצדיק יסוד עולם, וחששה שהקללה תתפוס בבנה. היא ביקשה מאחיה שיברך את בנה מיד, שמא חלילה משהו רע יקרה לנער. רבי חיים פנה לאחותו ואמר לה: "הרי יודעת את שאוהב אני את אחייני אהבה גדולה, לא התכוונתי שחלילה יארע לו דבר רע". משסיים את דבריו בירך אותו והוסיף: "יהי רצון שכל מה שישגזרו עלי- יהיה גם עליו ויזכה ויגדל כמוני". הוא חשב לעצמו שאם יברך את הנער בברכה זו, החשש יעזוב את אחותו, ולא תדאג לבנה. הנער אליעזר גדל והפך לגדול בתורה. אך חי חיים קצרים כשל דודו ר' חיים בן עטר זצוק"ל. רבינו נפטר בגיל 47 שנים. 'אור החיים' הקדוש עלה לירושלים כשהיה בן 43 ונפטר בהיותו בן 47 שנים. רבינו נפטר אף הוא צעיר בדיוק כמו הדוד שבירך אותו, רבי חיים בן עטר 'אור החיים' הקדוש זצוק"ל.

המקובל הגאון רבי יעקב מונסה זצ"ל המכונה הצב"י

יום ההילולא ג' אדר

המקובל הגאון רבי יעקב מונסה זצ"ל המכונה הצב"י: נולד בדמשק בשנת ה'תר"מ (1880). כל חייו חי בצניעות ובענווה, גם לאחר שעלה לארץ בר"ח תמוז ה'תרע"ט (1919). הישיבה בארץ ישראל הייתה עבורו עיקר חיים ולכן פעל מאמצים גדולים ועלה בהיחבא בלקחו עמו טלית ותפילין בלבד. כאשר ראה לראשונה את חומות ירושלים קרע כדין ודמעות זלגו מעיניו תוך בקשה מריבון העולמים שיזכהו ללמוד תורה ולשבת ישיבת קבע בירושלים, והמשיך: ידעתי שארץ ישראל נקנית ע"י ייסורין והתורה נקנית ע"י ייסורין (ברכות ה ע"א): "הי רצון שיכבשו רחמיך את כעסך, ויהיו הייסורים קלים, שאוכל לסבול".

הקים עם עלייתו, יחד עם הרב אליאו (במבג"י) מערבי זצ"ל, את ישיבת 'גדיל תורה' לבני דמשק בה למדו פשט וקבלה ואת ישיבת "שלום ואמת" בשכונת הבוכרים ואף עמד בראשה עד סוף ימיו, בנוסף ללימוד בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' בראשה עמד מורו הרב החסיד שאול דוייק הכהן זצ"ל ('השד"ה'). נהג לחתום: 'הצב"י יעקב מונסה משרת בקודש בביהכ"ס המקובלים המכוונים 'אמת ושלום' תכב"ץ מדרש חסידים'. כאשר הצב"י ר"ת הצעיר בבני ישראל. נחשב שם לאחד מגדולי הרבנים והמלמדים. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח הקודש. נפטר בשב"ק ג' אדר א' ה'תשי"ד (1954). חי כ-74 שנים. ציונו בירושלים. **אביו:** המקובל ר' יוסף. **נשותיו:** מרת בוליסה (זיווג ראשון), מרת כחילה רחל (זיווג שני). **מרבתי:** המקובל ר' שאול הכהן. **ילדיו:** חכם אברהם, ר' יוסף, הרבנית פנינה (נישאה לגאון ר' משה צדקה), הרבנית שולמית (נישאה לגאון ר' שלום סופר - בנה 'כף החיים'). **חברות:** המקובלים הגאונים ר' רפאל מערבי (בחול"ל), ר' יהושע שרבני ור' סלמאן מוצפי.

בשנת ה'תש"ח ירושלים הייתה מנותקת מסביבותיה והקסטל, החולש על הדרך, עבר מידי הערבים ליהודים ולהפך. באחד הימים המשיך רבי יעקב את הלימודים כהרגלם לקהל הרב בביהכ"נ, שהיה מוקף חלונות וגגו קרשים וטיח, למרות מתקפות האויב מסביב, ואמר לקהל: "אני מבטיח בע"ה כי כל הנמצאים כאן לא יאונה להם כל רע, אבל היוצא מדלתי ביהכ"נ 'בר מינן' סכנה". והיו לומדים תהילים בחבורות כל אחד כמה מזמורים, פתאום קם על רגליו ניגש להיכל ופתח אותו וכל הקהל קמו על רגליהם, והתחיל הרב להתפלל בדבקות ולבקש רחמים כדרכו, כבן המבקש מאביו, אח"כ סגר את ההיכל ואמר: "רבתי, הקסטל בידנו והדרך נפרצה לירושלים כי הצורך הגדול עבד אל קאדר אל חוסייני נהרג וכל הערבים ברחו". מאוחר יותר כוחותינו סיפרו כי באותו יום היה עובר במחנה הצורך הזה וחייל משלנו ירה לתומו כדור ופגע בו והרגו, וכראות הערבים שמצביאים נהרגו - ברחו כולם בעוד חיילי ישראל עלו על ראש ההר ושחררה הדרך לירושלים. ולאחר דבר זה ראו כולם כי רוח הקודש דיבר מתוך גרונו לפי שאף אחד לא ידע דבר זה.

וידוע לכל באי שערי ירושלים, כמה עקרות נפקדו בתפילתו וקראו את שם בנם יעקב כשמו והוא היה הסנדק, וכמה חולים נעזרו ע"י תפילותיו ועצותיו, ונתקיים בו מאמר התנא: "ונהנים ממנו עצה ותושייה". היה שונא בצע ולא ביקש כסף, ומי שרצה לתת - הייתה קופה של ביהכ"נ, בפתח ביהכ"נ, והיה אומר: 'הנה הקופה, מה שתמצו תשימו'.

סיפר בנו חכם אברהם זצ"ל כי רבי יעקב, בסוף ימיו, היה שוכב חולה במיטה ובאותו זמן שהה לכדו בביתו והרהר באיזה יחוד הידוע לו ודלת הבית פתוחה. נכנס איש אחד ושאל: "האם בבית זה גר חכם רבי יעקב

מונסה?". אמר לו הרב: "תשאל את השכנים ויאמרו לך". כי מתוך ענווה לא רצה לומר לו שזה הוא. אמר האיש שהוא שאל ונאמר לו שזהו הבית. שאל הרב: "אם כן מהו רצונך?". פנה האיש ואמר: "אני לא מאמין, אמרו לי שיש רב מקובל גדול גר כאן ואני רואה לפני זקן שוכב במיטה לבדו".

התאמץ הרב בכוח גדול וישב על המיטה והשיב לאיש: "תשמע אל תלך. אני אשאל אותך מדוע כשאתה מתפלל עמידת י"ח ומגיע ל"מוזדים" מצטייר לנגד עינייך צורת "שתי וערב" ואתה משתדל להעביר צורה זו מנגד עינייך ואינך יכול. ועל זה באת לבקש תיקון. עתה אם אתה רוצה ללכת - לך".

כששמע האיש את הדברים נדהם והחל לבכות ולהתחנן ולצעוק בקריאות "אמת הדבר, אנא מחל לי על דברי ותיתן לי תיקון". מחל לו הרב ונתן לו תיקון הדבר. כששב בנו אל הבית וראה בחולשתו, סיפר לו את המאורע. שאלו בנו: "איך אפשר לדעת דבר כזה?", ענה רבי יעקב: "מי שיש לו עיניים לראות ואוזניים לשמוע - רואה ושומע".

יהודי, מהעולים ארצה, בנה לו חצר עם מספר חדרים וחנויות במקום מרכזי בירושלים. העסקים הצליחו, אך סבלו הוא וב"ב ייסורים נוראים וחולאים קשים ל"ע. יעצו לו ידידיו שילך להתברך ולקבל תיקון מרבי יעקב. ניגש היהודי אל ביתו של הרב, ואיך שנכנס קרא אליו רבי יעקב: "מדוע אתה משהה את נדריך? לפני שעלית ארצה נדרת שאם תזכה לבנות אחת מחורבות י-ם תקדיש חדר אחד לביהכ"נ, ואתה בנית חצר... ואת נדריך שכחת? קום קיים נדריך והשם ישלח דברו". האיש הגדה הודה כי אמת לאמיתה היא, ותכף ניגש ופינה חדר, נתן בו ספסלים ועוד באותו היום התפללו בו מנחה. אח"כ בנה לו עליה, וכיום ביהכ"נ מתנוסס גדול ומרווח לתפארה בירושלים, והאיש וב"ב בריאים ושלמים מאז.

בחורף לפני הסתלקותו אמר כצוואה "בדור הזה מי שמתחבא יותר טוב", ופרשו תלמידיו: התרחק מהמעמד והכבוד שקיבלים בעלייתם - כה היה עניו. באותה שבת קודש, ג' באדר א' שנת תשל"ז פרשת "ויקחו לי תרומה", עם נץ החמה, השיב נשמתו הטהורה לבוראו. חשך השמש בצאתו. צדיקים במיתתם קרויים חיים ת.נ.צ.ב.ה.

ד' אדר

הצדיק הרב מכלוף פדידה (השני) זצ"ל

יום ההילולא ד' אדר

נולד בשנת ה'תר"ן (1890) בתאפילאלת שבמרוקו. משפחת פדידה נמנית מבין המשפחות החשובות בעיירה 'סג'למאסה' אשר באזור תאפילאלת. מגיל צעיר ניכר כי לגדולות נועד. רבינו זכה להימנות בין תלמידי הישיבה הקדושה בתאפילאלת שבראשה עמד האדמו"ר עט"ר ר' דוד אביחצירא הי"ד. שקדנותו והתמדותו בתורה היתה מופלאה. לאחר הסתלקותו של עט"ר ר' דוד אביחצירא הי"ד לגנוי מרומים, מצבם של יהודי תאפילאלת היה קשה. חלק מהקהילה ובראשם רבני משפחת אביחצירא נדדו למקומות הסמוכים. חלקם לעיר ארפוד וחלקם לעיר בודניב וכיו"ב. רבינו קבע את מושבו בתאפילאלת ונטל על עצמו את עול הציבור. רבינו שימש רב הקהילה, היה לו בית הכנסת שבו שימש חזן מידי יום ביומו ובעל קורא בס"ת, היה גם מוהל וגם שוחט. היה היחיד שבקי במלאכת השחיטה. פעמיים בשבוע היו באים בני הקהילה עם עגלים ועופות על יד ביתו של רבינו, שם שחט בדקדוק רב ובהקפדה יתירה בבדיקת

הסכין. העיד הצדיק ר' יצחק אביחצירא זצ"ל (ה'בבא חאקי' בהסכמה שכתב לספרו של רבינו 'כתם פז', כי למד עם רבינו בישיבה ומכיר אותו עוד כשהיה קטן ותמיד היה רק בתוך ארבע אמות של הלכה בלבד, ולא זו ממנה ולא עסק בענייני העולם הזה ולא במסחר. עסק רק בצרכי ציבור ותינוקות של בית רבן. בהמשך רבינו עלה והתעלה ואף שימש כחבר בבית-הדין של הצדיק סידנא 'בבא סאלי', יחד עם הגאונים ר' שמעון אסבאג ור' יוסף שמחון. בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ הקודש. בהתחלה התגורר בישוב שלומי. לאחר כשישה חודשים בשל המצב הרוחני במקום ובשל העובדה שלא הירפו ממנו תושבי חיפה, נעתר לבקשתם וקבע את מגוריו בחיפה ובה נשאר עד יומו האחרון. כל חייו לן בעומקה של הלכה ולא עסק בשום עניין אחר מלבד עסק התורה הקדושה. היה סגור וספון בד' אמות של הלכה. בני ביתו העידו שאפילו את הדרך למכולת לא ידע ולא הכיר. ענוותן מופלא. נפטר ב-ד' אדר ה'תשכ"ד (1964). חי כ-74 שנים. בחייו גילה את דעתו שאינו רוצה להיקבר בעיר חיפה שכן היא לא נכללת בארבע ערי-הקודש שבישראל: ירושלים, חברון, צפת וטבריה. מאחר ורבינו לא רצה להכביד ולהטריח את בני קהילתו מחיפה להשתתף בהלוויתו שתערך במקום רחוק משם לכן ציווה להיקבר בטבריה, היות והיא העיר הקרובה ביותר לחיפה מתוך ארבעת ערי הקודש. את נוסח מצבתו ניסח סידנא 'בבא סאלי' זיע"א, שאף הגיע לנחם את המשפחה בימי השבעה. **סבא (מצד אביו):** הצדיק ר' מכלוף (היה בקשרי ידידות עם מרן ר' יעקב אביחצירא ובנו ר' אהרון זיע"א). **אביו:** ר' אברהם. **אימו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת עישא. **מרבתי:** הגאונים המפורסמים הרה"ק דוד אביחצירא הי"ד (עטרת ראשינו. רבינו נמנה בין גדולי תלמידיו ואף כתב הקדמה לספרי רבו על פי בקשת סידנא בבא סאלי), ר' אחימלך האד"ר, כמהר"א הכהן ור' משה תורג'מן (ה'בבא סי'- רבו של סידנא בבא סאלי). **ילדיו:** ר' משה, ר' דוד ור' שלמה. **נכדיו:** הגאונים ר' מאיר שליט"א (מכהן כמו"צ ורב קהילות ברכסים) ור' מיכאל (משגיח ישיבת 'תפארת הלוי' בירושלים). **מתלמידי:** הגאונים ר' שלום אביחצירא, ר' יצחק אביחצירא מחיפה. **מספרי:** כתם פז-דרושים וחיידושים למתן תורה, לשבת זכור, לשבת הגדול, לשבת תשובה ודרוש להספד בסופו שירים, פיוטים, קינות ובקשות. חיבור נוסף על כל התנ"ך בכתב ידו שאבד.

סיפר נכד רבינו, ר' מאיר שליט"א, מעשה מיוחד אשר היה נוכח בו: היה זה ביום שישי כ"ז לחודש אב שנת ה'תשל"ג. נסענו לנתיבות למסיבה משפחתית. הייתי צריך להתחיל את לימודי בפעם הראשונה בישיבה קטנה (פורת יוסף) ביום ראשון כ"ח אב. שעתיים לפני שבת אמר לי מר אבי ז"ל: "בוא נלך ל'בבא סאלי' לקבל ברכה עבורך". נקשנו בדלת. יצאה אחת העוזרות ואמרה שהרב לא מקבל ביום שישי ובטח שלא מקבל שעתיים לפני שבת. אמר לה אבא: "תגידי לרב שאני הבן של בבא עזיזי" (ר' מכלוף) מחיפה". מיד כששמע זאת ה'בבא סאלי' אמר: "תכניסו אותם". הצדיק כשראה את אבא שלי אמר: "אמא שלך (לאלא עישא) היתה גדולה מאבא שלך בשישה חודשים", ומיד הוסיף ואמר: "השבוע חלמתי על אבא שלך. למדתי 'ירושלמי' והיתה לי קושיא ולא רציתי לקום מהספר עד שאמצא תשובה. מרוב עמל נרדמתי על הספר. בחלום אני רואה את ר' מכלוף כשהוא ממנה. עצרתי אותו ואמרתי לו שיש לי קושיא על הירושלמי ורצוני שיענה לי עליה. אביך אמר לי: 'עכשיו אני ממנה לשליחות של מצווה ואין לי זמן כרגע. מחר תעמול שוב על הסוגיא ועד שתתעייף ותדרם על הספר אני אבוא ואתן לך תשובה'. וכך היה. המשך לזה סיפר ר' מאיר: לאחר שיצאנו מביתו של סידנא בבא סאלי זיע"א שאלתי את מור אבי ר' דוד: "מדוע סבא התחתן עם סבתא כשהיא גדולה ממנו בשישה חודשים? והשיב משום שסבתא היתה בתו של ר' יעקב שטרית ז"ל שהיה עשיר גדול, וסבא שאהבת התורה בערה בו,

רצה להמשיך ולעסוק בתורה יומם ולילה ולא לעסוק במלאכה כלל ועיקר, וע"י שהוא ישא את בתו של העשיר הוא יתמוך בו וכך יוכל לשבת על התורה ללא טרדות פרנסה".

סיפר בנו ר' דוד ז"ל, פעם אחת כאשר היה אביו עדיין צעיר מאוד עסק באחד מספרי הקבלה. כתוצאה מכך איבד את ראות עיניו. למחרת לא הלך לשיבה מחמת שהתבייש להגיע לשיעור של רבו מרן רבי דוד אביחצירא עטרת ראשינו. כאשר התחיל השיעור פנה הרב לקבוצת הלומדים לפניו ושאל: "היכן נמצא רבי מכלוף?". היה מי שהשיב כי רבי מכלוף בביתו מאחר ואינו חש בטוב. בת צחוק עלתה על פניו של מרן עט"ר. לאחר השיעור הלך לבקר את רבי מכלוף בביתו. כשראה הרב את תלמידו שאיבד את ראות עיניו, אמר לו: "אתמול למדת בספר פלוני?". רבי מכלוף אישר זאת. רבו ביקש ממנו שיבטיח לו שלא יתעסק יותר באותו ספר קבלה, כי עוד חזון למועד לכשיגדל יותר. משהבטיח על כך, מרן עט"ר עשה מה שעשה ומיד חזר מאור עיניו של רבינו. תודתנו נתונה לר' אברהם פדידא, נין הצדיק הי"ו

הגאון הרב שרגא צבי (פייביש הירש) טננבוים זצ"ל

יום ההילולא ד' אדר

נולד ב-א' אייר ה'תקפ"ו (1825) בעיר סנדרא מדינת אונגריין. עוד בצעירותו ניכר במידותיו הנשגבות וכישרונותיו העצומים. למד בישיבת של אביו שהייתה מהישיבות הגדולות והמפורסמות במדינת אונגריין. בשנת ה'תר"ח (1847) אביו עבר לשמש כאב"ד ורפלט. בעקבות זאת משרת הרבנות בעיר סנדרא התפנתה, ורבינו התמנה כרב הקהילה. לאחר כעשרים וחמש שנים בשנת ה'תרל"ב (1872) התמנה בק"ק מעזא טשאטה והגליל. תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. עמד בראש הישיבה שם, ורבים מתלמידיו על אף מספרם הנמוך יחסית הגיעו להוראה. נודע בגאונותו. מכל קצווי ארץ פנו לרבינו כדי שיכריע בדבר הלכה. גדולי הדור כפפו עצמם לפסקיו של רבינו. ביניהם: הגה"צ ר' מיכאל דב וויסמאנדל, הגה"ק רבי מרדכי ווינקלר (מח"ס שו"ת 'לבושי מרדכי'), הגה"ק ר' אברהם יהושע פריינד מנאסויד. ענותן מופלא. למרות גאונותו הגדולה היה מיראי הוראה ופעמים רבות לאחר שסיים את תשובתו ביקש מהשואל שידון עוד בדבריו או יציע את שאלתו לפני גדול אחר. התמדתו של רבינו הייתה מן הנדירות. פיזר במתן צדקה. ניחן במתק שפתיים. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בשנת ה'תרנ"ה (1895) אמר לבני קהילתו כי מרגיש כי מגיע אל ימי זקנתו, וביקש שחתנו ר' יהודה אלטמן ישמש במקומו, וכך היה. נפטר ב-ד' אדר ה'תרנ"ז (1897). הגה"ק ר' שמואל רוזנברג מאונסדארף הספידו ואמר: "אני יכול להעיד עליו שמיום שנעשה בן י"ח שנה לא התפלל שמונה עשרה אחת בלי עליית נשמה". חי כ-72 שנים. ציונו במעזא טשאטה. **אביו:** הגאון ר' זאב וואלף (שימש כרב בקהילת ורפלט סנדרא ומח"ס 'רחובות הנהר'). **אימו:** מרת סלאווא (בת הגה"ק ר' שרגא פייש פרנקל אב"ד רוסקא). **אישתו:** מרת הנדל (בת הגה"ק ר' אברהם יעקב ראזע אב"ד קאשווי). **אחיו:** הגאון ר' יעקב (אב"ד פוטנק ומח"ס 'נהרי אפרסמון'). **בנו:** ר' משה (אב"ד ורפלט). **בנותיו:** מרת חנה רבקה (נישאה לר' יהודה אלטמן), בת נוספת (נישאה לר' מנחם מנדל אב"ד טורנא). **מרבתינו:** אביו, ר' זאב. **מתלמידינו:** הגאונים ר' פנחס הכהן שטיינר (אב"ד איללק), ר' אברהם צבי פרידמן, ר' אליעזר פרידמן ברלין-ירושלים, ר' אשר אנשיל יונגרייז (אב"ד דיאנדיאש), ר' חיים צבי שווארץ (רב במאלטובא ארה"ב), ר' משה קלאפטר. **מספרינו:** ינטע שורק (שורק עולה בגימטריא 'שרגא צבי') - דרשות על התורה, חידושי סוגיות לפי פרשיות השבוע, שו"ת בשו"ע.

רבינו היה מפורסם לאיש מופת ופועל ישועות, ובגודל תורתו וקדושתו הפליא לעשות פלאות. אולם דרכו היתה להסתיר את הכול במסווה של פשטות וענווה. כשהיה בעיר טארנא בעת נישואי נכדת אחיו (בעל ה'נהרי אפרסמון', בת הרה"ג ר' מאיר טננבוים זצ"ל אב"ד טארנא), עם הרה"ג מו"ה שמואל בנימין יונגרייז זצ"ל (אב"ד פילק), בא לפניו איש עם בנו שיצא מדעתו רח"ל, וביקש מרבינו שיעזור לו. רבינו ציווה שיביאו לפניו את הנער. הביאו אותו קשור בחבלים עבים. רבינו ציווה, שיתירו אותו ואמר לאחיו: "בוא ונלמד דף גמרא לרפואת החולה". היו שם פירות על השולחן והוא ציווה לנער, שיברך על הפירות, ובירך ואכל והיה כאחד האדם. ומובא בספר 'כל הכתוב לחיים' מעשה מעין זה, שהאדמו"ר ר' חיים ה'לברשטאם מצאנו (ה'דברי חיים') שלח אדם, שהיה משוגע ר"ל לרבינו שירפאו. סיפר זקן אחד מעיר הקודש ירושלים תובב"א, שאחותו חלתה במחלת נפילה רח"ל, ונסע אביו עימה לרבינו, וכשבא לפניו אמר לו: "מפני מה אתה בא אלי, האם אני רופא? לך אצל הרופא, שייתן לך תרופה מיוחדת למחלה הזאת", והלך אצל הרופא העיר, שייתן לו תרופה למחלה. ענה לו הרופא: "אין לי שום תרופה מיוחדת לזה, אלא סם רפואה, שנותנים לכל הסובלים במחלה זו". הוא הלך בפחי נפש שוב אל רבינו והפציר בו עד בוש, ונשאר שם בשב"ק. במוצאי שב"ק נתן לה רבינו מהבשמים להריח. הריחה והתרפאה מהמחלה.

הגאון רבי אנשיל סג"ל יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק דינדיש) למד בצעירותו אצל רבינו. באחד הימים הגיע מברק לר' אנשיל סג"ל על מחלה חמורה שחלה אביו, רבי משה נתן נטע יונגרייז זצ"ל (אבדק"ק טיסא-פורעד). במברק ביקשו, שידבר עם רבינו שהוא ותלמידיו יאמרו תהילים עבור החלמתו של החולה. כששמע על כך רבינו, הזדרז והתחיל לומר הוא ותלמידיו תהילים. באמצע אמירת התהילים סגר רבינו את סידורו, ניגש לרבי אשר סג"ל ואמר לו: "סע תיכף ומיד לביתך, ראיתי את נשמת אביך הצדיק, כשהיא עולה למעלה בקודש". כשהגיע רבי אנשיל לביתו, שאל על זמן יציאת נשמת אביו הצדיק, ונמצאה שהיה זה באותו הזמן שניגש אליו רבינו.

כאשר הגיעו יהודים ממרכז הונגריה וביקשו ישועות עבור רבינו האדמו"ר ר' חיים ה'לברשטאם מצאנו זיע"א, פעמים שהיה תמה ואומר: "למה אתם טורחים לבוא אלי, הרי מצוי בקרבכם הרב דטשאטה, לכו אליו והיוושו". במקרה מסוים, שמשודכת הייתה חולה בחולי הנפילה ל"ע, העלימו זאת מעיני החתן, שהיה מופלג מאוד בתורה ויראה. כאשר נודע הדבר לחתן אחרי שבא בקשר השידוכים פנה לרבינו ושאל מה לעשות. הצדיק אמר לו: "מעיקר הדין הרשות בידך לחזור. אך אם עלי אתה סומך, יהא ליבך סמוך, שתסתלק מחלה זאת ממנה". החתן בהיותו בטוח בדברי קודשו של רבינו הסכים להתחתן איתה. רבינו הזדרז לבית מרקחת, קנה עשבים מסוימים, ונתן מהם לחולה לבשלם ולשתות מימיהם. מאותו הזמן והלאה - לא ניכר בה שום רושם מהמחלה, והיה לפלא.

סיפר מוה"ר יהודה אריה מאיר הלוי יונגרייז ששמע מאביו הג"ר יצחק משה ששמע מאביו הגה"צ ר' יעקב שלמה רבה של פילק: "מעשה ופוצה שריפה בעיר ובאו היהודים לרבינו זיע"א בבחלה. יצא הצדיק אל רחוב העיר, הביט בעיניו הקדושות והראה בידיו ואמר: "בצד זה לא תהיה שריפה", וכן הראה על צד אחר. דבריו הקדושים התקיימו והשרפה כבתה ברגע שהגיעה לאותו המקום.

הגאון הרב אליעזר גורדון זצ"ל

יום ההילולא ד' אדר

נולד בשנת ה'תר"א (1841) בכפר צירניאן הסמוך לעיירת סויר שבפלך וילנה. מחשובי רבני ליטא ומאבות עולם הישיבות הליטאיות. כיהן רוב שנותיו כאב"ד וראש ישיבת טלז. תחת ראשותו פרחת ישיבת טלז והפכה להיות הישיבה הגדולה והחשובה בליטא. במשך שנות שבתו בוילנה יצא לו מוניטין בתור "העילוי מסוויר". בצעירותו למד בת"ת של סמרגון. עד מהרה התבלט בכישרונותיו ונשלח לישיבה שברנצ'יה הסמוכה לוילנה. משם המשיך ללמוד בקובנה. כבר בגיל 15 מונה ע"י ר' ישראל מסלנט להיות מגיד שיעור. בקובנה שימש כמורה צדק עד ה'תרל"ד (1874) ואז התמנה לרבה של סלובודקה. לאחר כחצי שנה התמנה לרבה של קלם בה הקים ישיבה שאליה נהרו בחורים מרחבי ליטא. ב-ה'תרמ"ה (1885) התמנה לרבה של טלז. היה מן הראשונים בראשי הישיבות בליטא שהנהיג בשיבתו את לימוד המוסר. נודע כאחד מאבות שיטת ההבנה בלימוד הגמרא, אשר זנחה את שיטת הלימוד הישנה והתרכזו בהבנת היסודות והסברות וחקרה את שורשי ההלכות. הנהיג את הלימוד בעיקר בספרי הראשונים, הרמב"ן, הרשב"א והריטב"א וקצת מן האחרונים שאחזו בשיטת ההבנה כקצת החושן, נתיבות המשפט ור' עקיבא איגר. לישיבתו נהרו אלפים מכל קצווי רוסיה. נלחם בתנועות ההשכלה וסבל קשות מהלשונותיהן ומתעמולה עויינת. ממייסדי תנועת 'אגודת ישראל' העולמית בהמבורג. בשנת ה'תרס"ח (1908) פרצה שריפה שכילתה מבנים רבים, כולל את ישיבתו. בשנת ה'תר"ע (1910) נסע ללונדון על מנת להתרים כספים עבור בניין הישיבה שנשרף, שם נפטר מהתקף לב. נקבר בלונדון, אלפים ליווהו בדרכו האחרונה. נפטר במוצש"ק ד' אדר ה'תר"ע (1910). חי כ-69 שנים. **אביו:** ר' אברהם שמואל **מרבתי:** ר' ישראל סלנטר. **נשותיו:** בתו של ר' אברהם יצחק נבייזר מקובנה (זווג ראשון, נישא ב-1856). בת גיסו הגביר הצדיק ר' ברוך ברוידא (זווג שני). **מתלמידיו:** ר' אלחנן בונם וסרמן הי"ד. ר' יוסף שלמה כהנמן. **מספריו:** ישיבות רבי אליעזר. בימים הראשונים להיוולדו הוריו הובילוהו מהכפר אל העירה סויר לערוך שם את שמחת הברית. בדרך הרגישו, כי הילד איננו, והבינו כי הכר עם הילד העטוף נשמט מעגלת החרף, כשהסוס רץ בדהרה במורד ההר. מתוך בהלה העמידו את העגלה ויצאו לחפש את הילד. אחרי חיפושים מצאו את הילד בריא ושלם. מרחוק נראה זאב, שהגיח מן היער והריח במקום. ככה ניצל הילד הרך אליעזר עפ"י נס.

כאשר היה בן עשרים שנה, התפרסם לאחד הגדולים שבחבורה. הוא נשא לאשה את בת הרב הגאון ר' אברהם יצחק נוויז'קי מו"ץ בקובנה והמשיך לשקוד על התורה באין מפריע, כשעול הפרנסה מוטל על חותנו כעבור שנים אחדות הורע מצבו של חותנו ולא היה ביכולתו לכלכל את שתי המשפחות (ר' אליעזר היה כבר אב לשלושה ילדים). בימים ההם הביאו לו כתב-רבנות מאלקסוט (פרבר קובנה). אולם חותנו לא רצה להיפרד ממנו, ולא נתן לו לקבל המשרה. אם כי מצבו היה דחוק ונטל החזקת שתי המשפחות הכביד עליו מאוד. אשתו הרבנית טענה כנגדו, ואמרה לו: "עד מתי נחזיקו בביתנו, הלא קשה מזונותינו כקריעת ים סוף" - ענה לה: "הוי רעייתי, מי יודע מי מחזיק את מי, אנחנו אותו, או הוא אותנו בתורתו". הדברים הללו חזרו ונשנו כשהביאו לרבינו כתב רבנות מהעיר איישישוק, נצחה דעתו של ר' אברהם יצחק, ורבי אליעזר נמנע מלקבל את ההצעה הזו. ורק כאשר נתפנה כסא הרבנות בסלובודקה, ונכבדיה פנו אל רבי אליעזר בבקשה לקבל את משרת הרבנות, לא היה יכול עוד לסרב והסכים ר' אברהם יצחק לדעת אשתו. אולם ביום שקיבל את הרבנות בסלובודקה, התחולל

אסון. חותנו ר' אברהם יצחק חזר מבית המדרש וטלית ותפילין תחת זרועו, וכאשר דרכו רגליו על מפתן הבית, נפל מלא קומתו ונפטר במקום.

סיפר ר' יצחק קוסובסקי: "ראיתי ונוכחתי בשעת ניסיון מר וקשה, שהתנסו בו רבינו וכבני משפחתו. כאשר חלתה פעם אחת מבנותיו הקטנות, שהייתה חביבה על הוריה ביותר, ולמרות כל עמל הרופאים התגברה מחלתה מיום ליום. כל בני הבית עייפה נפשם מנדודי שינה ולא היה בם ממש עוד כוח לעמוד על רגליהם, ואני הצעתי לפניהם, שאני אלון לילה אחד אצל מיטת החולה, למען יוכלו המה לנוח מעט". "הלילה הוא היה האחרון לחיי הילדה, בשעה שכל בני הבית היו רדומים, אני ישבתי יחד עם עוד אחד מתלמידי הישיבה על יד מיטת החולה, והיינו לומדים בדממה. רבינו ישב בחדרו ועסק בעריכת תשובה להלכה להשיב בעניין תכוף. במשך הלילה הארוך נכנס פעמים אחדות לחדר החולה, שנמצאה במצב גסיסה, ושאל על מצבה, ואם הגיעה שעת יציאת הנפש, כי צריך יהיה להפסיק את כתיבתו בדברי תורה." "כשנכנס בפעם אחרונה ומצא אותה בשעת יציאת הנפש, עמד על רגליו וברך ברכת דין האבות בהתרגשות הנפש, ממש כמצווה עלינו מפי חכמינו ז"ל לברך על הרעה, כשם שמברכים על הטובה, והיינו לקבלה בשמחה'. המראה המחריד הוא עשה עלי רושם כל כך כביר, עד כי גם עתה אחרי עבור כמעט יובל שנים, אני רואה בחזון רוחי את רבינו הגדול, כשהוא עומד על יד מיטת בתו בשעה שהיא נפרדת ממנו לנצח, ומלווה אותה על דרכה לגזי מרומים בברכה נלהבה.

סיפר הגאון ר' אליהו מן בישיבת 'אור ישראל' בשם הגאון ר' חנוך ארנטרוי, אב"ד לונדון ששמע מהגאון ר' לייב לאפיאן, ראש ישיבת גייטסהד. רבינו נבחר לכהן כרבה של טלז בגיל צעיר מאוד. כשהגיע רבינו לעיר, היו בה שני נושאי-משרות, שהרגישו את עצמם נפגעים מכהונתו של הרב החדש, שהיה צעיר מהם עשרות שנים. האחד היה ראב"ד של טלז, והשני ראש השוחטים. לאחר השבת הראשונה, החליט הראב"ד לעזוב את העיר. תחילה כיהן כרב בעיר אחרת, ולאחר מכן התמנה לאב"ד בקהילה אחרת בלונדון. ראש השוחטים נפגע כאשר הרב דרש ממנו להראות לו את סכיניו, ועבר ללונדון וכיהן שם כשוחט.

בשל עזיבתם המהירה את העיר, הרב כמעט ולא התוודע אליהם. השוחט והאב"ד לא הודיעו לאיש את סיבת עזיבתם. הרב פתח, בטלו את ישיבתו, שהפכה ברבות השנים לאחת הישיבות המבוקשות ביותר. לאחר שנים הורגש לחץ כלכלי כבד בישיבה וראש הישיבה החליט לנסוע לגייס כספים. מקורביו היו בטוחים שיעד הנסיעה שלו תהיה העיר לודז', שהייתה ידועה כמקום מגוריהם של רבים מן העשירים היהודים באותה תקופה. אולם הרב, לתדהמתם, הודיע שהוא נוסע ללונדון. גם כאשר ניסו מקורביו להסביר לו שבלונדון אינם מתגוררים יהודים חרדים רבים, והעיר אינה כשירה למסע מסיבי של גיוס כספים, לא השתכנע ועמד על דעתו לנסוע ללונדון. לאחר שבוע שלם של שהייה בלונדון, לא הצליח הרב לאסוף עשירית ממה שתכנן. היהודים המעטים שהתגוררו במקום, לא אירחו אותו בביתם. הוא נאלץ איפוא להתאכסן עם אנשים עניים וליבו דאב עליו על כישלון השליחות. כאשר הגיעה השבת, לא ידע עדיין הגאון היכן יתאכסן. הוא הגיע לביה"כ הגדול. והנה ניגש אליו יהודי ומקדמו בברכת 'שלום עליכם רבה של טלז'. מששמע שאין לו מקום לאכול בשבת הזדעזע, והזמינו לביתו. במהלך סעודת ליל שבת, הציג בעל הבית את עצמו כמי שהתגורר בעבר בטלז, ואף הביע את געגועיו לחיים היהודיים המפכים בקרבה. "אינני מבין. אם הינך כל כך מתגעגע לעירנו, מדוע אינך חוזר אליה? מי מעכב בעדך?", שאל הגאון. הישיר בעל הבית את מבטו לעבר הגאון ושאלו: "האם הרב אינו מְפִירְנו?". אולם ראש הישיבה לא

הכירו, מפני שהוא עזב את טלז' ימים ספורים לאחר בואו של הרב לשם. "אני השוחט של טלז', שכיחתי במשרה זו שנים רבות". "ומדוע עזבת?" התעניין הגאון. השוחט, אמר: "כי נפגעתי מכם" וסיפר את הסיבה לעזיבתו. רבינו הזדעזע למשמע הדברים וברוב ענוותנותו, התחנן שימחל לו. הגאון המשיך והמשיך לבקש את מחילתו, וביקשו לומר בפיו בצורה ברורה שהוא מוחל. למחרת בבוקר, כשהגיע רבינו לביה"כ, הושיבו השוחט ב'מזרח'. והנה מגיע האב"ד. לאחר התפילה נתן ברכת שלום-עליכם לרבינו. "רבה של טלז', האינך מכירני?" שאל. כשהגאון השיב בשלילה, אמר לו: "אני כיהנתי בתפקיד אב"ד בטלז' עד בואכם לעיר". "ומדוע עזבתם?" שאל. האב"ד סיפר שנפגע מעצם בואו של הגאון לכהן כמרא דאתרא. רבינו הזדעזע בשנית ומבקש-מתחנן בענוותנותו, מהאב"ד, שימחל לו, ויאמר זאת בפה. האב"ד מחל. והזמינו לסעודת הבוקר ולסעודה שלישית. באותה שבת, בשעות אחר הצהריים. במוצאי שבת, התמוטט ראש ישיבה טלז', הגאון ר' אליעזר גורדון, ונפטר לבית-עולמו. (מעובד מתוך 'ברכי נפשי')

הרה"ק לייב שרה'ס

יום ההילולא ד' אדר ב'

נולד ביום י"ז תמוז שנת ת"ץ לאביו ר' יוסף ולאִימו שרה בעיר רובנה מקום מושבו של המגיד ממזריטש, עוד מגעוריו דבק בבעש"ט ודרכו והיה מבאי ביתו של המגיד. נמנה על הצדיקים הנסתרים כל ימיו היה סובב בערים ובעיירות מבקר בירידים ובמקומות אחרים והיה עוסק בדבר מצווה, ביחוד הקדיש מכחותיו למצוות פדיון שבויים והצלת עשוקים מידי עושקיהם. מאת הבעש"ט קבל את התפקיד לפרנס את הצדיקים הנסתרים ובעצמו דאג לאיסוף הכספים לצורך זה, בעבודה זו נעזר גם ע"י צדיקים אחרים וביחוד ע"י רבי עזריאל מפולוצק. הצדיק הקדוש ר' לייב שרה'ס היה תלמיד הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, וכיצד זכה להיות כ"כ דבוק בהקב"ה, שמלאכי מעלה יהיו מצויים אצלו, אשר אין לנו מושג בזה כלל, ותמיד היה עוזר לכל נצרך, ומה זכה שקראוהו על שם אמו? אלא ארע מקרה מזעזע מאוד. היה יהודי בעל בית מרוזח שחכרו מהפריץ, ולו בנים רבים, ובת אחת יפת תואר. ובימים דאז לא היו תלמודי תורה ובתי ספר, אלא נטלו כמה משפחות את בניהם, והיו שוכרים להם מלמד. ואותו בעל בית מרוזח היה בעל אמצעים, אזי שכר מלמד פרטי לבניו, והמלמד היה יהודי מבוגר אלמן. יום אחד הגיע בנו של הפריץ נער כבן שבע עשרה, ואמר לאביו: אני רוצה לקחת לי לאשה את בתו של בעל בית המרוזח. הפריץ ניסה לשדלו לסגת ממחשבתו וכו', אך הבן באחת אני רוצה אותה לאשה. ולא אאבד את עצמי לדעת. ניגש הפריץ באכזריות ליהודי הנ"ל ואמר לו אם תיתן לי את בתך-מה טוב, ואם לאו אהרוג אותך ואשתך ובניך. וענה היהודי: תן לי להתיישב בדעתך, והלך הפריץ לדרכו, היהודי ואשתו ובניו ישבו לטכס עצה מה לעשות. ואמרה האישה: עדיף שניקח לבתנו את המלמד האלמן המבוגר, העיקר שלא תינשא לגוי. והלכו לשאול את פי הנערה, והיא אורו פניה, העיקר להינצל מחטא נורא ואיום, וכן עשו, שהתחתנו בסתר וברחו להם. והאבא הלך לפריץ ותינה לפניו צערו, שביתו השתגעה ונישאה ליהודי מבוגר, וברחה ממנו. בין כך אמר המלמד האלמן לאשתו הצעירה: היות שעשית מסירות נפש כזו, תזכי לבן צדיק גדול מאוד, וכן הוה, שנולד להם בן בשם לייב, ואביו שהיה מבוגר נפטר, והאם נותרה אלמנה, אבל הבן נעשה צדיק קדוש מאוד, ר' לייב שרה'ס, שנקרא על שם אמו הצדקת. רבי לייב שרה'ס היה נוסע גם לוינה ומשתדל לטובת היהודים אצל רבי המדינה. חסידים מספרים שרבי לייב נכנס כרואה ואינו נראה לארמון הקיסר יוסף השני והתאמץ להשפיע עליו בדרכים שונות שיבטל את חוק החנוך לילדי

ישראל משנת תקמ"א. רבי לייב שרה"ס היה למדן מופלג ועסק רבות בדברי תורה עם רבי יעקב שמשון משיפיטובקה, דבריו המועטים וחלק מספוריו עליו כונסו בספר "גבורת ארי" לבוב תש"ד נפטר ביום ד' אדר שני תקנ"א. רבותינו הקדושים יחסו מצוות הכנסת אורחים לאברהם אבינו. והנה לכאורה קשה, הרי מצינו אצל לוט ג"כ הכנסת אורחים ממש כמו באברהם ולא עוד אלא שנאמר בו ויפצר בם מאד וגו', ויעש להם משתה, ואצל אברהם אבינו לא מצאנו כלל שהיה מפציר באורחיו אלו, ולמה לא נקטו מכניס אורחים כמו לוט? אמנם האמת היא כך שלוט לא היה מכניס אורח כלל אלא לפי שנאמר ויבואו שני המלאכים סדומה אז ויקם לקראתם כי מלאכים בודאי ירצה כל אדם להכניס אליו לאכסניא ולכן הפציר בהם שיסורו אליו אבל אברהם אבינו ע"ה מעידה עליו תורתנו הקדושה וירא והנה שלשה אנשים נצבים עליו. אנשים ראה ולא מלאכים ורבותינו הקדושים אמרו אחד נדמה לו בדמות סדקי ואחד בדמות נווטי ואחד בדמות ערבי ואעפ"כ וירץ לקראתם. מפני שהוא היה באמת מכניס אורחים וגומל חסדים עם בני אדם יותר מאשר עם מלאכים כי המלאכים אינם צריכים לגמילת חסדים.

דברי תורה מרבי לייב שרה"ס

ויאמר קין גדול עוני מנשוא גו' — שנגזרה הגזירה נע ונד נע זה גלות, נד ר"ת ניהמא ד'כסיפא וטען גדול עוני פי' במה שהוא גולה ע"י"ז יהא נתרבה עווני מחדש. שאם האדם מטולטל אין לו דעת לישב את עצמו, וזהו גדול עווני על להבא שיהא גדול העוון שלהבא מנשוא, עבירה שעברה ובטלה הגזירה של נע זה גלות רק הגזירה של נד.

ורם לבבך, — כשבני ישראל יש להם עשירות שע"י"ז רם לבבם אז ושכחת היינו שהם תמיד שכיחים אצל השי"ת מחמת שאין להם דאגת פרנסה וע"י"ז יש להם שעות לחשוב עצות אין להתקרב להשי"ת.

ועתה מה קויתי אדני תוחלתי לך היא — כי עיקר מגמתו ותקוותו של הצדיק היא להיות תמיד בטחונו ביוצרו ואינו מצפה ומשתוקק לקניני העולם לכסף וזהב ועושר וכבוד, רק תמיד כפיו פרושות אל השמים בתפלה שיתן לו הקב"ה לב טהור לעבדו באמת ושיהיה לבו תמיד אמיץ ומקווה להשי"ת, וזהו שאמר ועתה מה קויתי פי' מה עיקר תקותי אדוני תוחלתי לך היא להיות תמיד תוחלתי לך שתתן לי לב טהור שתהיה תוחלתי לך לא לקבל פרס ולא לתשלום גמול עושר וכבוד.

מכתבו למגיד ממזריטש: אל כבוד ידיד ה' קדוש ומאד נעלה הרב המגיד הק' מוהר"ר דוב ממעזריטש יחיה, אספתי וקבצתי מאה זהובים ושולח אותם ליד קדשו שיחלקם דברי הק' ליב בן שרה

מטל השמים יבור"ך ידיד ה' וידידי איש הסיד ואיש אלקים וכו' מו"ה דוב בער מגיד מישרים מק"ק מעזריטש שלי"טא ומראוונא. השבויים פדיתי אבל לא שבעתי רצון כי אחד מהם אין תוכו כברו להשי"ת. שולח לכבודו י"ג אדומים חזרה והשי"ת ייטיב לנו החתימה ב"ג מכילין דרחמי דנושא עון ועובר על פשע, ציירתי לפני דמות דיוקנו של רבינו הגדול ריש מתיבתא דשמיא הבעש"ט זצ"ל ועלתה לי כאשר נצטויתי בש"כ. רצוף בזה המכתב מהקדוש הנסתר הנתיב לא ידעו עיט מורינו חיים הידוע מבראד והוא יקבל מכ"ק ה"ג אדומים וד"ל אבקש תשובה נכונה. דברי ידידו אוהבו כנפשו טוב עין היבור"ך חתימה מעין פתיחת. הק' ליב בן שרה כעת בסדילקוב.

אין אני נוסע אל המגיד בכדי לשמוע ממנו תורה כי אם כדי לראות אין הוא פושט את אנפלותיו נעליו ואין הוא קושרם כי הצדיק האמתי אינו צריך כי לומר תורה ברבים כי כל מעשיו בעצמם צריכים להיות תורה שלמה.

גלגולים

רחוק הוא שיקבל אדם ואפילו צדיק גדול נשמה חדשה לחלוטין שלא הייתה עוד בזה העולם. כל הצדיקים קבלו נשמות של צדיקים שקדמו להם. הבעש"ט הייתה לו נשמת רבנו סעדיה גאון ולרבנו סעדיה היתה נשמת חזקיהו מלך יהודה למגיד הקדוש ממזריטש הרבי בער היתה נשמת האר"י הקדוש והיא היא נשמת ר' שמעון בן יוחאי. האור החיים הקדוש היתה לו נשמת ר' משה קורדובירו שהיתה לו נשמת התנא ר' עקיבא. ויש צדיקים שזוכים לנשמה בעלת דו פרצופין היינו שמלבד הנשמה המקורית שניתנה לו משעת לידה הם מקבלים עוד תוספת נשמה לבר מצוה או ליום חתונתם. כשנעשיתי בר מצוה הלכה עמי אמי ע"ה אל המגיד הקדוש ממזריטש הרבי דובבער שיברך אותי, אמר הרבי לאמי בשעה שברכני יש לי מתנת בר מצוה בשביל ליב יפה מאד, ושנינו גם אני וגם אמי ע"ה לא הבנונו אז מה כוונתו במתנה זו מחמת שלא נתן לי כלום בשעת מעשה. לאחר זמן שנעשיתי יותר בר שכל השגתי באיזו מתנה כבדני הרבי אז. והמתנה שנתן לי היא נשמת אור החיים הקדוש. רבי חיים בן עטר בעל אור החיים לא היה מתנהג כדרך הצדיקים פה ומ"מ הגיע לאותן המדרגות עצמן שהשיג הבעש"ט הקדוש. בשעת הצורך היה בידו לעשות גם כן מופתים נפלאים. בזמן שהיה אור החיים דר בעיר מוגדור שבמדינת מרוקו אירע שהשולטן של מרוקו בא לעיר לחוג שם את יום לידתו והכריז השולטן בכל העיר שכל איש שנולד גם הוא באותו יום יש לו הרשות לבוא לפניו וכל אשר יבקש ממנו ימלא, בא אליו מרן בעל אור החיים לברכו ליום הולדתו והביא לו מתנה מראה אספקלריא קטנה ואמר לו שבתוכו יוכל לראות כל מה שירצה. שאל אותו השולטן בדרך הלצה האם אוכל לראות גם מה שנעשה עכשיו בביתי ובהיכלי השיב מרן האוה"ח בודאי! ינסה נא השולטן ויווכח. הביט השולטן במראה ופניו חוורו כסיד, הוא ראה את הויזיר הגדול בבית הנשים שלו וכו' בערה בו בהשולטן חמתו ושאל מה אוכל עשות? ענה לו האוה"ח שבקנה רובה שלו יירה אל מראה הויזיר שבתוך אספקלריא, עשה השולטן כן ומיד נסע לביתו כשבא הייתה כל העיר כמרקחת, ההמון נפל על השכונה שדרו בה היהודים וחפצו להשמיד את כל היהודים כי הויזיר הגדול שהיה ידוע לשונא ישראל נמצא מת והעלילו על היהודים שהם רצחו אותו. מיד הציל השולטן את היהודים ועוד הניה להם מהמיסים והרבה להם זכויות. הבעש"ט הקדוש היה משתוקק כל ימיו להתראות עם בעל אור החיים שהתיישב אחרי כן בירושלים באשר מן השמים גילו לו שאם יפגשו שניהם יעלה בידם להביא הגאולה. בחורף שנת תק"ג הוסכם אצלו לעזוב מעזיבו עירו ואת מקורביו ולנסוע לירושלים כדי להתראות עם האור החיים הקדוש. לאחר כמה טלטולים הגיע לאיסטאמבול שם השתטח על קברו של הרבי נפתלי בעל סמיכת חכמים שרצה גם הוא לעלות כ"ד שנה קודם לכן לירושלים ונפטר בדרך נסיעתו באיסטאמבול. בלילה בא הרבי ר' נפתלי אל הבעש"ט בחלום והודיע לו שאם לא יחזור תיכף ומיד לביתו אז יהיה להבעש"ט אותו הסוף עצמו שאירע לו שימות על אדמת נכר וירושלים לא יראה בשום אופן. ותיכף ביום דחיה"מ פסח ישב הבעש"ט באניה ההולכת למדינתו בדרך נשבתה האניה בידי גולנים ואחר כמה הרתפקאות הניחוהו הגולנים לירד מהאניה בעיר קיליא. לאחר שלשה חדשים ביום הששי ט"ו תמוז תק"ג שני ימים קודם שנעשיתי בר מצוה נפטר בירושלים רבי חיים אור החיים הקדוש בשבת פ' פנחס. נטל הבעש"ט במעזיבו ידיו לשלש סעודות וגנח גניחה גדולה ואח"כ בירך המוציא טעם מן הפת ואמר כבה נר מערבי, איש לא ידע מה כוונתו בזה אלא שלא הרהיבו לשאול. בשבת על כוונת אותה גניחה ואמירה במוצאי שבת פנו אליו התלמידים בבקשתם להודיע להם כוונתו באמרו כבה נר המערבי, אז אמר להם כי נפטר האור החיים הקדוש שבעליונים קורין לו בשם נר מערבי, שוב שאלו התלמידים האין נודע לו הדבר? השיב ואמר יש כוונה בנטילת ידים שמגלים אותה רק לאחד בדור הייתה

מתפלל כל ימי שיודיעו לי מן השמים כוונה זו ולא עלתה בידי שהיו משיבים לי שאין זה באפשרות אחר שכבר נתגלתה כוונה זו לבעל אור החיים ואין מוסרים סוד זה רק לאחד בדור והנה בשעת הנטילה לשלש סעודות פתאום גילו לי אותה כוונה ובכן אין ספק אצלי שהאור החיים נסתלק מזה העולם. לאחר זמן באו וספרו להבעש"ט שבאותו יום שנסתלק האור החיים נתחלש פתאום ר' חיים אבולעפיא מטבריא תיכף אחר קבלת שבת ונשאר כך יותר מחצי שעה כשחזרה אליו נשמתו אמר להעומדים אצלו היום נפטר האור החיים הקדוש לויתני אותו עד שערי גן עדן, כאשר שמע הבעש"ט דיבורים אלו אמר אמת הדבר הוא לווה את הנשמה עד שערי גן עדן אבל דבר אחד נעלם ממנו הוא לא ידע כי נשמתו של האור החיים הלכה לגן עדן רק לישיבת ארעי לשעה כדי לשבות שם ולהתראות עם צדיקי עולם. ביום הראשון תיכף אחר השבת ירדה שוב לזה העולם. לנשמתו של הצדיק יש יותר הנאה להיות בזה העולם כי אפשר לעבוד להשי"ת במצוות ומעשים טובים מאשר לישוב בגן עדן ולהיות נהנים מתענוגי עולם הבא כבן זה שהוא סמוך על שולחן אביו והוא אוכל ואינו עושה.

ויהי לעת זקנתו רבינו התחילו גזירות חדשות על ישראל שמטרתן הייתה להעבירם על דתם ח"ו ולהשכיח מתינוקות של בית רבן את התורה הקדושה. אז חגר רבינו הקדוש בעוז מתניו להמתיק הדינים ופעמים תכופות נסע בקפיצת הדרך לעיר הבירה ווין שם לחם עם גדולי המלכות וגם עם הקיסר עצמו להציל ככל האפשר. אבל רבינו הרגיש כי אלו מניסיונות עקבתא דמשיחא ולא יוכל להן לבדו התוועד עם גדולי צדיקי זמננו ואמר להם שאחדים מהם מוכרחים לקבל על עצמם לסבול יסורים כמוהו למען להקל ניסיונות אלו נתרצה לזה הרה"ק ר' משה ליב מסאסוב זצ"ל והרבה שנים לפני פטירתו היה בעל יסורים גדולים ולא היה בו מתום וכמעט היה חי בנס, ואעפ"כ הייתה צהלתו בפניו וקבלם מאהבה כן קיבל עליו לסבול יסורים הרה"ק הר"ר זושא מהאניפאלי זצ"ל והיה ג"כ איזה שנים לפני פטירתו מדוכא ביסורים באהבה לכפרת ישראל. כאשר נתפרסמה פקודת הקיסר יוסף השני לפתוח שקאלעס בתי ספר ולהכריח תינוקות של בית רבן להתבטל מתורה רק לילך להשקאלעס וללמוד שם בלא ריח תורה ויראת שמים היה רבינו בא כפעם בפעם לווינה וכרואה ואינו נראה נכנס לחצר הקיסר אנשי החצר והחיילים השומרים לראש הקיסר לא ראוהו והוא בא לחדר הקיסר ומצא אותו כשהוא יושב על כסאו וסביבו שרי המלוכה. ראה הקיסר יהודי זקן עומד על ידו ומשתומם למראה עיניו ובכעס עצור הוא שואל את השרים מי נתן רשות לעני זקן זה להיכנס פנימה? השתוממו השרים על דברי הקיסר העיפו עיניהם בכל פינות החדר ולא ראו כלום הראה הקיסר באצבע על רבינו, אבל אין איש מן השרים רואהו, פתאום התחיל הקיסר לצעוק בקול גדול כי הזקן מכה אותו במקלו מכות אכזריות וצווה לקרוא לחיילים לאסרו ולשימו בכלא עמדו השרים נבהלים ונרעשים וחשבו בלבם שהקיסר יצא מדעתו. בראשית שנת תק"ו בא רבינו להרה"ק ר' פנחס מקאריץ זי"ע ליום כיפור במוצאי יוה"כ סגר הרה"ק מקאריץ את עצמו בחדר עם רבינו הקדוש ושהו שם קצת אח"כ פתח את הדלת ולווה את רבינו בעינים זולגות דמעה ואמר לרבינו מה אעשה אם רצונכם הוא להיות תחילה. האנשים אשר שמעו הדברים האלה לא הבינו הפירוש והיו הדברים סתומים אצלם. באותה שנה עבר הקיסר יוסף השני בדרך יאלטישקוב ושם נשברו במרכבתו ארבעת צירי האופנים שהיו של ברזל, הבין הקיסר כי לא מקרה הוא. ואמר ידעתי כי הרב ליב עשה לי את הדבר הזה. אלך ואבקרו בביתו אמנם אני אמות אבל גם הוא לא יחיה. הלך ושאל בעיר איה דירתו של ר' ליב שרה"ס הראו לו, כשנכנס לא מצא את רבינו בביתו פנה אל בני הבית שמצא אשר לא ידעו מי הוא ואמר להם כשיבוא תאמרו לו שאי אפשר לי לסבול עוד יסורים נוראים כל כך ואני הולך למות אבל גם הוא לא יחיה עוד, וחזר למרכבתו שצווה לתקן בינתיים וחזר לבירתו ווין. לפנות ערב שב רבינו

לבינו וכאשר אך דרכה רגלו על מפתן הבית קרא אוי! כבר נכנסה הטומאה לבית. כאשר ספרו לו על דבר האשכנזי שהיה במעונו ומסרו לו את דבריו מיד קרע את בגדיו והתחיל לבכות בקול קורע לבבות. במוצאי שבת שאחרי כן כשהתקבצו מקורביו אל ביתו כמנהגם שמעו שרבינו הקדוש דיבר אל עצמו ואמר רבש"ע למה זה נפל הגורל דוקא על יאלטישקוב ולא על ברדיטשוב או קישינוב? אבל רבש"ע אם כך נגזר עלי מן השמים הריני מקבל הכל באהבה כשנכנסו אל חדרו הודיע להם כי הגיעה שעתו להסתלק מן העולם וצווה עליהם שיקברוהו בלי כל כבוד ושהלוויה תהי' פשוטה. בארבעה לחודש אדר שני שנת תקנ"א התחיל פתאום לדבר אודות גדולת וקדושת מרן בעל מגן אברהם על או"ה שהפליא אותו כל ימי חייו ובכל פעם שהתראה פנים עם הרה"ק משיפיטווקא זצ"ל דברו אודותיו וסיימו שהוא תלמיד חכם אמיתי. כן גם עתה היו דבוריו האחרונים. ר' אבא'לע קאלישער איז א אמתר מקובל, א אמתר צדיק הוא מקובל אמיתי הוא צדיק אמיתי! ובוה נח נפשי ועלה לישיבה של מעלה. באותה שנה עשרה ימים לחודש אלול ביום ו' עש"ק פ' תצא עלה לישיבה של מעלה גם הרה"ק ר' פנחס מקאריץ זצ"ל ואז הבינו פירוש הדברים שרבינו הקדוש חפץ להיות תחילה. אחרי פטירתו מלאו בני עירו צוואתו, ערכו הלוויה פשוטה וחצבו לו קבר ועליו אבן שעליה נחקק רק יום ההסתלקות ואחר שנים אחדות נבנה אוהל סביב הקבר סוכה קטנה מעץ ומכוסה גג של קש ולתוכה באים מבני ישראל להשתטח על קברו ולשפוך שם בקשתם. פעם אחת בא עשיר אחד מניקוליוב ר' שלמה ישעיהו, ומסר סכום של חמש מאות רובל כסף לבנין ציון של אבנים על קבר הצדיק חששו בני הקהילה פן לא יהא הדבר לרצון הצדיק שיקימו אוהל יפה על קברו נסעו אל הרה"ק מאפטא זי"ע לשאול את פיו איך להתנהג התיר הרה"ק מאפטא להקים בנין אבנים בתנאי שלא יסלקו את האוהל הישן אלא שיהיה החדש סביב הישן התחילו לבנות להנחת האבן הראשונה בא הרה"ק ר' מרדכי מטשרנוביל זי"ע שמיאל מקומו בפרנסת הל"ו צדיקים הנסתרים העמידו את הכתלים וצריכים היו לעשות את הגג ראו הבונים שאי אפשר למתוח את הגג מבלי לסלק את הגג הישן של קש עלה פועל אחד לסלק את התבן נפל מן הגג ומת חשבו אולי מקרה הוא עלה פועל אחר נפל גם הוא ונהרג הבינו שאין הדבר פשוט אלא משום כוחה של צוואת רבינו הקדוש. היה בימים ההם ביאלטישקוב אחד מנכדיו של רבינו אדם ירא שמים ושמו ר' יוסקה אמר לבעלי הבתים שבעיר שהוא בעצמו יעלה על הגג ויסלק את התבן כי בטוח הוא שלו לא יעשה זקינו דבר עלה אבל גם הוא נפל מן הגג רק שלא ניזוק, אי אפשר היה לסיים את הבנין נסעו שוב אל הרה"ק מאפטא זצ"ל להמלך בו כיצד להתנהג אמר הרה"ק מאפטא זי"ע הניחי לו, אל תבנו יותר כנראה שונא ר' ליב את הכבוד אחר פטירתו כמו שהיה שונאו בחייו.

ר' ליב שרה'ס, מגדולי צדיקי החסידות, תלמיד מובהק של הבעל שם טוב והרב המגיד ממעזריטש. הוא נצר למשפחת המהר"ל מפראג ומכאן שמו יהודה ליב או אריה ליב. היה מאד מלומד בנסים, ועוד יותר היה מלומד במסירות נפש עבור עם ישראל – גם פדיון שבויים, בו הוא עסק במסירות נפש, וגם עשית טובות הצלות וביטול גזרות לפרט ולכלל, אלו היו כל חייו.

מספרים עליו במיוחד שהיה רגיל בקפיצת הדרך, כמו הבעל שם טוב. הוא היה לוקח מרכבה עם סוסים, אומר לבעל העגלה שינהג אותה מחוץ לתחום העיר, וברגע שהגיעו מחוץ לתחום הוא בקש למסור לו את המוסרות, ואז, פשוטו כמשמעו, העגלה התחילה לעוף באויר ובתוך שניות ספורות הגיעה למרחקים עצומים. יש הרבה סיפורים, במיוחד שהיה מגיע ל'זוין' וינה, עיר הבירה – היה הולך לבקר את הנסיכים ואת הקיסר יוזף השני שם שהיה שונא ישראל גדול, ולפי הסיפורים הוא היה

ה"לעומת זה" בקליפה של ר' ליב בקדושה, לפעול ישועות עבור עם ישראל היה נכנס בארמון המלך כ"רואה ואינו נראה".

שוב, זהו צדיק של מסירות נפש על פדיון שבויים. כולנו, כל עוד משיח לא בא, שבויים בגלות. צריך שהגואל יבוא ויפדה אותנו, שה' יפדה אותנו, והצדיק הזה מסמל את מצות פדיון השבויים. גם קפיצת הדרך שהיה עושה היא סימן לנו – גם אנחנו זקוקים לקפיצת הדרך, להגיע גם לעיר הבירה ולהפוך שם הכל לטובת ישראל. שנזכה בפועל, למה שכבר קיים בכה, "יד ישראל תקיפה", ושירושלים עיר הקדש תהיה עיר הבירה של ארץ ישראל השלמה – כולל הקיני הקנוי והקדמוני – ושארץ ישראל תתפשט בכל הארצות. אין צדיק יותר מתאים לכך מר' ליב שרה'ס, זכותו יגן עלינו.

מסופר עליו שהיה גבור גדול בגוף "גבור כארי", כשמו אריה, סוד ריו, שעולה ג"פ יהודה ליב וגם יפה תאר ביותר בזכות אמו שרה שהיתה יפת תאר ועמדה בנסיון, במסירות נפש, לא ליפול בידי בן הפריץ שחשק בה – ליב ועוד יפי גבורה = משיח, כך, עם היפי והגבורה שלו, האיר אצלו "אורו של משיח". דברי הרב המקובל יצחק גינזבורג שליט"א

פעם בערב יום הכיפורים, כשהיה רבי לייב שרה'ס הקדוש בדרכו לביתו, פרצה סערת גשמים גדולה, כך שנלאה להגיע לביתו, ורק לאחר חצות היום הגיע לכפר סמוך לעירו. הבין הרב שבהשגחה פרטית נקלע לכפר זה בערב היום הקדוש דוקא, הודה להשם וציפה בשמחה לבאות. בכפר מצא הרב קהילה יהודית קטנה, ומה שמח לשמוע שיש בכפר מנין ליום הכיפורים – שמונה יהודים הגרים בכפר ועוד שני יהודים האמורים לבוא מהיער הסמוך. ירד הצדיק לטבול בנהר, אכל סעודה מפסקת בשמחה, ורץ לבית הכנסת שבכפר, שם החל באמירת תפילות ותחנונים אותם היה רגיל לומר קודם "כל נדרי". בינתיים התאספו יהודי הכפר, שגם הם החלו בהכנות לתפילת "כל נדרי", בעודם מצפים לשני היהודים האמורים לבוא מן היער. חיכו יהודי הכפר, חיכו וחיכו, אמנם, ברוך השם, הגיע אורח חשוב, אולם עדיין היה חסר להם העשירי למניין. תוך שהם מצפים לחבריהם מהיער, נודע להם שחבריהם היהודים נאסרו בגלל עלילת שוא, על כן, הבינו, שבטוח שלא יוכלו להגיע. פנה אליהם רבי לייב ואמר: "אולי יש עוד יהודי בסביבות הכפר". ענו לו אנשי הכפר: "אין בסביבה שום יהודי בלעדינו". המשיך רבי לייב ואמר: "אולי יש בסביבה איזה יהודי מומר". תמחו היהודים לשמע שאלה מוזרה זו ושתקו. אולם רבי לייב לא הרפה והוסיף ואמר: "דלתי תשובה לא ננעלו גם לפני יהודי מומר. וכמו שאמרו רבותי, כשמחטטים באפר יכולים למצוא ניצוץ של אש". תפס אחד מבני הכפר אומץ ואמר: "הפריץ שלנו, אדון הכפר הוא יהודי מומר. אולם הוא שקוע עמוק בחטאיו כבר למעלה מארבעים שנה. הוא מצא חן בעיני הבת של הפריץ הקודם, ואביה הבטיח לו, שאם ימיר דתו יישא את בתו ויירש את כל נכסיו. הוא לא עמד בפיתוי, המיר דתו ונשא לאשה את בת הפריץ". שאל אותם רבי לייב: "יש לו בנים ובנות?" בני הכפר השיבו: "לא, אשתו מתה לפני שנים, והוא ערירי". ביקש רבי לייב שיוליכוהו לביתו של הפריץ. הוא הסיר מעליו את טליתו, והזדרז להגיע אל הפריץ. לבוש בקיטל מצנפת ואבנט לבנים, הגיע לבית הפריץ, דפק על דלת חדרו ונכנס מבלי לחכות לתשובה. והנה הוא עומד פנים מול פנים עם הפריץ, אדון הכפר, מביט בפניו מבלי להוציא הגה מפיו. וכך עומדים הרב והפריץ זה מול זה בדממה ללא מילים. ברגע הראשון עלתה במוחו של הפריץ מחשבת זדון לסלק את הרב בכוח מביתו ולהענישו קשות, אולם פני הרב האירו כל כך, וגם אור עיניו חדר לליבו של הפריץ, כך שלא יכול לעשות לרב מאומה. לאחר שעה קלה של דומיה, פתח רבי לייב ואמר: "שמי לייב שרה'ס. זכיתי להכיר את הבעל שם טוב, שהיה אהוב בשמיים ובארץ, ורבים

מהפריצים העריצוהו, ופעם שמעתי אותו אומר: יהודי צריך להתפלל בלשון דויד המלך: "הצילני מזמרים אלוקים" – הצילני ש"דמים", משמע "כסף", לא יהיו לי לאלוקים. אמי, שרה, שהיתה יהודיה כשרה, ואחד מבני הפריצים נתן בה עיניו וחפץ לשאתה לאשה, בהבטיחו לה עושר וכבוד, קידשה שם שמים, ורק כדי להינצל מצפורני הרשע נישאה ליהודי זקן, מלמד עני. לצערי, אתה לא זכית לעמוד בניסיון, ועבור כסף וזהב יצאת לשמד, אולם אין דבר העומד בפני התשובה!!! יש קונה עולמו בשעה אחת!!! הגיעה שעתך בערב יום הכיפורים הזה!!! השמש עומדת לשקוע, וליהודי הכפר חסר עשירי למניין, בוא הצטרף למניין, ותזכה להיות קודש להשם, כמו שכתוב: העשירי יהיה קודש להשם",

התרגש הפריץ מדברי הרב ופניו החווירו. הוא לא יכול לעמוד בפני קולו הנעים של הרב ומראה פניו הקדושים, שיחד עם בגדי הלבן שלבש, נדמה לו כמלאך אלוקים. בלב נפעם ובידיים רועדות החליט להצטרף לרב, בעוד יהודי הכפר מצפים בחיל ורעדה במקומותיהם, חוששים מצרה שעשוי להביא עליהם היהודי שטרם הכירו... לפתע נפתחה הדלת, ולבית הכנסת נכנס רבי לייב ואחריו הפריץ שפניו כבושים בקרקע ועיניו דומעות. לבקשת רבי לייב הגישו לפריץ טלית, הוא התעטף בה, וכיסה בה את ראשו ואת פניו. רבי לייב ניגש לארון הקודש, הוציא משם שני ספרי תורה, את האחד נתן לאחד מזקני היהודים, ואת השני לפריץ. עומד בין שניהם החל רבי לייב בניגון: על דעת המקום ועל דעת הקהל אנו מתירים להתפלל עם העבריינים... נאנח הפריץ אנחה עמוקה שזעזעה את כל המתפללים, וכולם פרצו בבכיות תמרורים. וכך בתפילת ערבית וגם למחרת מהבוקר עד אחר תפילת נעילה, עמד הפריץ על רגליו שבור ורצון, ומידי פעם בפעם נאנח אנחות עמוקות, וכשאמר את הוידוי בכה בדמעות שלישי, עד שהרעיד את כל המתפללים. כשהגיע הקהל ל"שמע ישראל" בסוף תפילת נעילה, הכניס הפריץ ראשו לארון הקודש, חיבק את ספרי התורה וזעק בקולי קולות: "שמע ישראל השם אלוקיני השם אחד". אחר כך הוציא ראשו מתוך ארון הקודש, וקרא בכל כוחו: "השם הוא האלקים" פעם אחרי פעם, ובכל פעם היה קולו הולך וחזק, וכשסיים לומר בפעם השביעית: "השם הוא האלקים" יצאה נשמתו. אמר רבי לייב: "אשריך, יהודי, שיצאה נשמתך באמירת "אלוקים". אכן זכה הפריץ להתנקות מעוונותיו ולקנות עולמו בשעה אחת. עוד באותו לילה נקבר בקבר ישראל. רבי לייב עצמו התעסק בטהרתו וקבורתו, ומאז נהג רבי לייב לומר בכל יום כיפור "קדיש" לעילוי נשמת הפריץ – הצדיק, בעל התשובה.

ה' אדר

הגאון רבי יוסף בוכריץ זצ"ל

יום ההילולא ה' אדר

נולד בשנת ה'תרמ"ה (1885) ב'חארה צגירה' (הרובע הקטן) שבג'רבא. משפחתו הייתה ידועה בחכמים, דיינים וסופרים מהעיר פאס שבמרוקו, כשבצוק העיתים היגרו לג'רבה וללוב. עוד בילדותו נודעה שקידתו העצומה בתורה. תשוקתו ללימוד התורה לא ידעה שבעה. עבר לגור בעיר הבירה תוניס והתמנה לעוזרו של המרא דאתרא רבו הגאון רבי משה זקן מאזוז זצ"ל. בשנת ה'תרע"ה (1915) לאחר פטירת המרא דאתרא, מונה לכהן כדיין ברובע היהודי "חארה צגירה" בג'רבא, והוא בן שלשים שנה בלבד! בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה לכהן כראב"ד קהילת זרויס. היה נערץ על כל בני הקהילה וכן כיתת רגליו מכפר לכפר כדי להפיץ תורה. חרף ובקי עצום היה רבנו בכל חזרי התורה. כוחו גדול היה בנגלה ובנסתר

ובחכמת הדקדוק. סייע לנוקמים ולעניים. ביום ה' אדר ה'תש"ט (1949) התבקש לבית עולמו. נפטר בגיל 64 שנים. **כשלושים שנה לאחר פטירתו**, ביום ר"ח אלול ה'תשל"ט (1979), הועלה לארץ ונקבר בהר הזיתים בירושלים. העיד נכדו ר' אליהו שהיה עד ביום שהעלו את רבינו עצמותיו היו שלו וזקנו היה שלם לחלוטין!

אביו: ר' אברהם (מנכבדי הקהילה וחבר בחברא קדישא המקומית, ולמחייתו עסק במכירת סדקית). **אמו:** מרת שרה. **מרבתי:** הגאון ר' דוד הכהן גדישא זצ"ל (מח"ס "שירי דוד"), הגאון ר' משה זקן מאזוו, הגאון ר' שלמה דאנה. **מתלמידי:** הגאון ר' משה הכהן דריהם זצ"ל (מח"ס 'ידי משה', כיהן כרבה של 'חארה צגירה' בג'רבא, ואחר עולותו ארצה שימש כדיין בטבריה), הגאון ר' בנימין מקיקץ דידי זצ"ל (מח"ס "תולדות יצחק" ועוד), הגאון ר' סאסי הכהן זצ"ל (מח"ס "פרוכת המסך" ו"מדרשו של שם ועבר"), הגאון ר' כמוס סופר זצ"ל (רב מושב עלמא) ועוד רבים. **מספרי:** יוסף לקח- חידושים על התורה ודרושים (2 חלקים) • זכרון יוסף- חידושים וש"ת על ארבעת חלקי ש"ע • זכות יוסף- דרושים • קונטרס לחוקקי ישראל- מכתבי תורה מאב"ד תונס ר' ישראל זיתון לרבינו ומכתבים לר' משה זקן מאזוו ור' דוד בן בארון

להלן דברים נפלאים, שהובאו ע"י ידידי ורעי, ר' עובדיה חן מחבר העלון 'פניני הפרשה' ועוד ספרים חשובים, ששוחח עם נכדו, ר' חיים בוכריץ שליט"א יו"ר מוסדות 'יוסף לקח': יום אחד בא אביו של רבינו לרבו ר' דוד הכהן, והודיעו כי היות והפרנסה בבית דחוקה עד מאוד, נאלץ לקחת את בנו יוסף שיסייע בידו בעבודתו. ואכן, יצא הילד וסייע לאביו במסחרו, ובא ללמוד בימי חמישי ושישי. אך למרות שהיה משתתף בלימודים רק בשני ימים בשבוע, היה התלמיד המצטיין ביותר. כששמע הגאון ר' מעתוק עתוגי הכהן זצ"ל (מח"ס 'יקר הערך', שמלבד גדולתו בתורה, היה ידוע כאיש חסד גדול ומרבה להיטיב), כי רבינו נאלץ לסייע בידי אביו למחייתו, ומפסיד את לימודיו, התמלא צער רב, כי הכיר את כישוריו של הנער, וראה בעיני רוחו כי עדין לגדולות. מה עשה? הלך לאביו ועשה עימו הסכם: "אם ימשיך בנך ללמוד, אדאג כי עשרה פרנסים מהעיר ידאגו לכל מחסורך", שמע כך האב ונאות להצעה בשמחה. ואכן כך היה. רבינו המשיך לשקוד על תלמודו, ועשה חיל בלימודיו, בעוד רבי מעתוק שומר על הבטחתו, ודואג לכל מחסורם של בני ביתו.

ר' מעתוק רצה להיות בטוח, כי אכן הוא משקיע ב'יהלום' הנכון, וביקש, אפוא, מהילד לבוא לפניו בכל סוף שבוע בכדי לעמוד על הישגיו. מדי יום שישי היה מגיע אליו רבינו וחוזר לפניו על כל אשר למד במשך השבוע, ולאחר הבחינה היה ר' מעתוק נותן בידיו את כל הכסף הדרוש בעבורו ובעבור בני משפחתו. האמת היא, שלא עשרה פרנסים מהעיר היו מחזיקים ותומכים במשפחה, אלא ר' מעתוק בעצמו היה משלם את כל הסכום מכיסו הפרטי! ואכן, זכה רבי מעתוק והשקיע השקעה בטוחה, ובזכותו עמד לישראל אחד מעמודי התווך של עולם התורה.

על אף גדולתו העצומה, היה הוא בעצמו ממונה על חלוקת כספי הצדקה לעניים. ניתן היה לראותו מכתת רגליו ברחובות, ועובר מבית לבית לאסוף מצרכים עבור עניי העיר. לאחר מכן היה נושא בידיו שני סלים כבדים עמוסים מכל טוב, וסובב מבית נצרך למשנהו ומעניק במאור פנים מתכולת הסלים. חלק גדול מהמצרכים היו משלו, והשאר תרומת נדיבי העיר. בהיותו מעורה בחיי צאן מרעיתו, ידע להתאים את הנדבה למשפחה לפי צרכיה האישיים. למשפחה אחת שלח מזון, לשניה בגדים, לשלישית תכשיטים וכיוצא בזה. הקפיד על מתן בסתר, ודאג, שהעניים המקבלים לא יתביישו. פעם דרשו ממנו

אנשי ועד הקהילה למסור את שמות האנשים מקבלי התרומה, אך רבינו סירב למלא את מבוקשם. מחשש, שלא יעמוד בלחץ לגלות את השמות, דרש לנכות ממשכורתו את סכומי הכסף שנתן לעניים. אחד מבני הקהילה, בשם ורגני שועי סיפר כיצד היה רבינו מקיים את מצוות הצדקה בהסתר, מבלי לבייש את המשפחות הנזקקות. נוטל חבילה של בגדים, הולך ונוקש אצל המשפחה ומבקש להשאיר אצלם, בטענה כי אין לו כוח בידו לשאת אותה לביתו, וכי ייתכן, שישלח את בנו לקחת את החבילה, ואם לא יבוא, יכולים הם להשתמש בבגדים אלו. כך היה אומר ולא שב אליהם.

בשנת ה'תשט"ז בתקופת 'מבצע סיני', יצאו כנופיות מתפרעים ערביים, וקמו לעשות שפטים ביהודי זרזיס. מאות רבות של המוני מוסלמים משולהבים צעדו מהכפר למואנסה הסמוך, כשבידיהם כלי משחית, ופניהם לזרזיס להשמיד להרוג ולאבד את כל היהודים שם, רח"ל. בדרכם, חלפו בסמוך לבית החיים היהודי, כשלפתע קפאו על מקומם. לעיניהם הנדהמות נתגלתה דמותו של רבינו הקבור שם, כשהוא ניצב עומד סמוך לקברו, עטוף בתכריכים לבנים כמלאך ה' צבאות, ומתרה בהם לבל יעזו לבצע את זממם! ראו הערבים, ובהלה ורעד אחזתם, ומיד שבו על עקבותיהם, ויהי לנס. סיפור זה סיפר, השומר הערבי של בית העלמין, שחזה במעשה זה במו עיניו.

הרה"ק רבי שמואל אברהם אבא מסלאוויטא

יום ההילולא ה' אדר

רבי שמואל אברהם אבא מסלאוויטא נכדו של רבי פנחס מקוריץ. היה אדמו"ר חסידי, מבעלי דפוס סלאוויטא, ישב במאסר בעקבות הלשנת שקר לשלטונות על הריגת עובד בבית הדפוס. נולד בשנת ה'תקמ"ד לרבי משה מסלאוויטא בן רבי פנחס מקוריץ ולבת רבי יצחק הדיין מפולנאה. למד אצל רבי זושא מאניפולי ורבי ברוך ממז'בוז'. נישא לבתו של רבי אריה לייב בן רבי חנינא ליפא מחמלניק. לאחר נישואיו החל לנהל את בית הדפוס שבבעלות אביו, יחד עם אחיו רבי פנחס מסלאוויטא. בשנת ה'תקצ"ו 1836 העלילו על האחים שפירא שהם הרגו פועל בבית הדפוס, כדי למנוע ממנו להלשין עליהם על הדפסת ספרים מבלי שעברו את ביקורת הצנזורה. בעקבות הפרשה הושמו האחים בכלא של קייב. בקיץ ה'תקצ"ט 1839 נפסק כי כל אחד מהם יולקה 1,500 מלקות ויגורש לסיביר לשארית חייו. לאחר המלקות היה מצבם הגופני של האחים שפירא רעוע, ובמשך 17 שנים הם עברו מבית חולים אחד למשנהו ומבית כלא לבית כלא עד כי בשנת ה'תרט"ז 1856, עקב הכרתו לצאר, העניק להם אלכסנדר השני חנינה. לאחר שחרורו החל רבי שמואל אבא לנהוג באדמו"רות. נפטר בטפליק בה' באדר א' ה'תרכ"ד.

נישואיו: רבי שמואל נשא לאשה את בתו של רבי אריה לייב בן רבי חנינא ליפא מחמלניק.

בית הדפוס: רבי משה שפירא אביו של רבי שמואל היה היחיד מבניו של רבי פנחס מקוריץ שלא הסכים לקבל שכר על רבנותו ולכן פתח בית דפוס בסלאוויטא שהיה לאחד מהמפורסמים ביותר בהיסטוריה היהודית.

בית הדפוס נוסד בשנת ה'תקנ"ב על ידי רבי משה שפירא, לאחר מספר שנים העביר רבי משה את הניהול השוטף של בית הדפוס לשני בניו, רבי שמואל אברהם אבא ולרבי פנחס.

בית הדפוס נועד להדפסת ספרי חסידות ועיקר פרסומו נבע במהדורות המפוארות של התלמוד הבבלי אשר נודעו כ'שם סלאוויטא' ויצאו בשלושה מהדורות.

בבית הדפוס של האחים שפירא עבד פועל בשם אליעזר פרוטוגין, באותה תקופה החל אליעזר להדרדר והיה מופיע לעבודה שיכור דבר שגרם לפיטוריו, גם בביתו לא מצא אליעזר מנוח מאחר ולא חי בשלום עם רעייתו ולאחר זמן מה שם קץ לחייו והתאבד בתלייה.

העלילה: כאשר מצאו אותו כבר היה מאוחר מדי ולאחר ניסיון החייה כושל קבע הרופא את מותו, בני משפחתו של אליעזר שהיו בשברונם הלכו והעלילו על האחים שפירא כי הם האחראים למותו של אליעזר והם אלו שתלו אותו והרגוהו כדי למנוע ממנו להלשין עליהם על הדפסת ספרים יהודיים ללא ביקורת הצנזורה.

המשכילים והגויים המקומיים ששמחו על ההזדמנות שנפלה לידם, הוסיפו שמן למדורה, בעקבות הפרשה הוצא בשנת ה'תקצ"ה צו לסגירת בתי דפוס יהודיים בכל אזורי ליטא ובלארוס והאחים שפירא נלקחו אחר כבוד לכלא שם ישבו מאחורי סורג ובריה בחברת פושעים ורוצחים מהסוג הגרוע ביותר, ארבעה שנים ארכו החקירות ובכל אותו הזמן ישבו רבי שמואל ואחיו רבי פנחס בצנינוק, ידיהם ורגליהם כבולות, אביהם רבי משה שהיה כבר זקן ולא יכל לראות בצער בניו נפטר בט' כסליו ה'תקצ"ח.

קאסטרוי: בשנת ה'תקצ"ט יצא גזר דינם של האחים אשר נידונו לגזרת 'קאסטרוי' שהוא: אלף וחמש מאות מלקות לכל אחד מהם ובאם ישארו בחיים לאחר מכן ישלחו לשארית חייהם לסיביר.

'קאסטרוי' כל הנדיון בגזר דין אכזרי זה היה עליו לעבור בין שתי שורות של חיילים קוזאקים, בידיהם פרגולים והללו מצליפים על גבם החשוף אלף וחמש מאות מלקות.

קידוש השם: בשנת ה'תקצ"ט ערב ראש חודש אלול בוצע גזר הדין, בכך השוק הרחבה נעמדו שתי שורות קוזאקים מאתיים חמישים חיילים בכל שורה ובידיהם פרגולים ומגלבים, על רבנו ואחיו נגזר לעבור שלושה פעמים כל אחד בין השורות ולספוג את מכות הרצח שיומטרו עליהם.

קהל גדול הגיעה לצפות, הקוזאקים עומדים הכן עם ברק של רצח בעיניהם ורבי שמואל ואחיו עוסקים בוויכוח מי יילך ראשון כי הראשון שיילך יקבל את ההצלפות החזקות ואצל השני החיילים כבר יותר עייפים רבי שמואל טוען כי מאחר והוא הבכור יילך הוא ראשון אך אחיו רבי פנחס טוען כנגדו ובדמעות מבקש הוא כי רוצה הוא ללכת ראשון לבל יצטרך לראות בסבל אחיו הבכור, לבסוף ניצח רבי פנחס והוא הלך ראשון.

גזר חשוף רק את הכיפה השאירו אותם רשעים על ראשו הקדוש, ידיו קשורים לאחור והוא החל ללכת בין שורות החיילים מכות רצח נחתו עליו מכל הכיוונים גופו מתנדנד מתכווץ מכאב לפתע נעצר רבי פנחס ולא הסכים לזוז כמה שנשאר יותר זמן על עמדו נוספים עוד ועוד הלקאות על גזר דינו, האחראי על גזר הדין לא הבין מה קורה ליהודי הזה האם מרוב הלקאות יצא הוא מדעתו, הסתבר כי הכיפה נפלה מעל ראשו ומאחר וידיו כבולות היו לאחור לא יכל להרימה, הקוזאקים היכו והצליפו בו בחימה שפוכה אך הוא עמד על עמדו ולא זז.

לאחר זמן מה ריחם האחראי על גזר הדין על רבי פנחס ובראותו את גבורתו נתן פקודה להפסיק והוא עצמו ניגש, הרים את הכיפה והניח אותה על ראשו של רבי פנחס, רק אז הסכים רבי פנחס להמשיך,

הפקודה ניתנה ומסע הזוועה המשיך שלושה פעמים עבר רבי פנחס ולאחריו עבר רבנו באותה רוח גבורה כאשר כל פעם שהכיפה נפלה מעל ראשם נעצרו ולא זזו המשיכו לחטוף את אותם הצלפות ולא זעו עד אשר החזירו את הכיפה לראשם.

חלשים ושבירים היו כמעט ואין עצם שלמה בחלק העליון של גופם אך רוחם האיתנה נשארה חזקה כשהייתה ואף חושלה.

חסידים מסלאוויטא והסביבה אספו כסף רב ולבסוף הצליחו להמתיק את גזר דינם ואת גזירת הגירוש לסיביר המירו למאסר עולם בתוך מוסקוואה, שבע עשר שנה ישבו האחים בכלא, לאחר מות ניקולאי ועליית הצאר אלכסנדר השני קיבלו האחים חנינה ובשנת ה'תרט"ז שוחררו. מאז נודעו רבי שמואל ואחיו רבי פנחס כ'האחים הקדושים מסלאוויטא'.

לאחר שחרורו החל רבי שמואל לנהוג באדמו"רות ואת הדפוס העבירו האחים לעיר קארין הסמוכה לסלאוויטא.

פטירתו: בה' אדר תרכ"א עזבה נשמתו השלמה והטהורה של רבי שמואל את גופו השבור והרצוף ועלתה מעלה מעלה הישר לפני כסא הכבוד ומנוחתו כבוד בעיר טעפליק שבאוקראינה.

בניו: רבי פנחס. רבי אריה לייב. רבי חנינא ליפא מזיטומיר שהמשיך לנהל הדפוס בעיר זיטומיר.

הרב המקובל מארי סעדיה בן אור זצ"ל

יום ההילולא ה' אדר

נולד בשנת ה'תרע"ד (1913) ביישוב חרף אל הייגה שבמחוז חוגריה בתימן. בגיל שלוש ידע כבר קרוא וכתוב, ומילדותו נחשב כעילוי. שקדנותו לא ידעה גבולות והיה הוגה ללא הרף בזהור ובחשכה היה לומד בו לאור הלבנה. אביו שחש בשקיקה העצומה של בנו ללימוד התורה לא חסך מכספו והיה מקפיד לרכוש עבורו עוד ועוד ספרי קודש בכל פעם שסוחר הספרים היה מגיע לכפר פעמיים בשנה. פעם תמה הסוחר, אם אכן ראוי הילד בן השש לספר כה יקר של שני כרכים. משהגיע כעבור חצי שנה, בחן את הילד והופתע לגלות, כי הלה ידע בעל פה את כל שני הכרכים. הסוחר החזיר לאבי הילד את כל מחיר הספרים על אתר. כבר בגיל 13 הוסמך לרבנות. גאון בנגלה ובנסתר. בצעירותו הנהיג את קהילת חרף אל הייגה. שמעו וגדולתו אף הגיעו לערביי הסביבה, אשר היו עולים אליו לבקש ברכה והצלה בעת מצוקה. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ ישראל, אולם סירב לקבל משרה רבנית רשמית. למחייתו עסק בגננות וגם בזמן עבודתו לא פסק מלעסוק בתורה ולחדש חידושים. לאחר פטירתו של מארי עובדיה בן חיים זצ"ל, שימש כמארי במשך 30 שנה של קהילת 'נצח ישראל-אור לבנים' ברעננה, וב-15 השנים האחרונות לחייו גם הנהיג את ביה"מ 'לאה ורחל' מיסודו של אחיו המקובל מארי חיים שלום זצ"ל. שקד על התורה יומם ולילה, כשהוא פרוש מענייני העולם הזה. כל הליכותיו היו בקדושה ובטהרה. שמר על עיניו ופיו בצורה מופלאה. מרבית השנה היה שרוי בתעניות דיבור, ושיאן היה מראשית חודש אלול ועד מוצאי יוה"כ במשך 40 ימים ללא הפסקה. ענוותן מופלא. רבים פנו אליו כדי ליהנות מעצה ותושייה, ורבים מהפוקדים זכו לישועות. אוהב ישראל מופלא. הוענק לו תואר "יקיר העיר" רעננה. על שמו נקראו רחובות. נפטר ב-ה' אדר ה'תשנ"ז (1997). ציונו ברעננה. חי כ-84 שנים. **אביו:** ר' עובדיה בן שלום דורני. **אמו:** מרת חממה צבר סינאוני. **אשתו:** מרת רחל. **בתו:** שושנה. **אחיו:** ר' אברהם שלום, ר' חיים שלום.

סבא: שלום דורני (מצד אביו). **מרבותיו:** ר' חיים סינואני. **מתלמידיו:** ר' חיים עדני (הקים בירושלים בית מדרש על שמו ועל שם אחיו בשם 'אור חי'), ר' דורון אחיאל (רב קהילת נצח ישראל בלונדון). **חברותא:** ר' יצחק הוברמן (העיד כי רבנו זכה לגילוי אליהו) • **מספריו:** • ארזי אל • מחמדי אל • ערוגות הבושם • נתיבות החוכמה • קודש הילולים • נופת צופים • עצי בשמים • משנת חכמים • פאר מלכות

על העובדה כי הרב היה בעל רוח-הקודש יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: אישה אלמונית מירושלים הגיעה לבית הרב כדי לבקש פתרון לבעיה שהייתה לה. כשהגיעה לביתו, בת הרב מסרה לה כי לצערה אביה מאושפז בביה"ח 'מאיר'. האישה לא היססה ומיד נסעה לבית-הרפואה אל הרב. בעודה מתקרבת אל הרב, עוד בטרם פצתה את פיה, הרב כנגדה אמר לה: 'אליהו- אליהו'. האישה נפעמה, שכן זהו שם בנה, ובענייניו היא הגיעה. יתירה מזו, בעודה משתהה נפעמת, הוסיף הצדיק ואמר: "שובי לביתך ויהיה בסדר". לא היה גבול להתפעלותה והתרגשותה, שכן מעולם לא דיברה קודם עם הרב, ומעולם לא סיפרה לו, באשר לבעייתה ובפעם הראשונה היא רואה את הצדיק, ומיד יודע באשר לבעייתה. מעוצמת ההתרגשות צייתה לדבריו וחזרה לביתה ללא היסוס. מיד כשפתחה את דלת ביתה, צלצל הטלפון ובעודה מרימה את שפופרת הטלפון מעבר לקו שמעה את קולו של אליהו בנה היקר, אשר זה כארבעה חודשים מטייל בחו"ל ולא יצר קשר כלל. לשמחתה השלמה בישר בנה, כי הוא החליט לחזור לארץ.

אחי נהג לבקר את כבוד הרב. אני שכל-כך רציתי להכירו הפצרתי באחי לצרף גם אותי. משהגענו לביתו של הרב, אחי דיבר עם הצדיק וביציאתו ממנו אמר לי שלא צריך להטריד את הרב, אם מדובר בבעיות פרנסה או בעיות גשמיות. התווכחתי קצת עימו בשקט במכונית. לפתע הרמתי את ראשי והרב עשה תנועה ביד שאני אגש אליו. אמרתי לאחי, הוא קורא לי. אחי נכנע. הרב היה בתענית דיבור והבנתי שהוא רוצה לשמוע מה אני רוצה. אמרתי לו: "ברכה לילדים ולי". הרב בירך אותנו והוסיף בברכתו עניין מסוים ביוזמתו ושהייתי זקוק לאותו עניין עד למאוד. ואני פחדתי מאחי לספר לו על עניין גשמי זה, אבל הרב ידע בידוק מה שרציתי ובירך על כך.

חיים סעיד מפרדסיה חלה ל"ע במחלת הפרקינסון. גופו רעד כל כך, עד שלא היה יכול לאכול ולשתות. אחותו שושנה (תעיזי) באה בתחנונים למארי, שיסייע לאחיה החולה. תחינותיה של שושנה נגעו ללבו של המארי, ובנוסף לעובדה שחיים הוא בן דודו, הניעו אותו לחרוג ממנהגו, שלא לעסוק בקבלה מעשית. המארי רשם קמע עם שם ומסרו לשושנה. האחות המסורה מסרה לאחיה חיים ומה רבה היה שמחתה, כי ברגע ששם את הקמע על צווארו- הרעידות פסקו חלפו ב"ה. אחיה חזר לבריאותו הראשונה ואכל ושתה כאדם בריא לכל דבר. חלפו כחמש שנים ופתאום המחלה חזרה וביתר שאת, ושוב חיים סעיד רועד ואינו מסוגל להכניס לפיו מאומה לא דברי מאכל ולא שתיה. טלפון בהול מפרדסיה למארי מבני ביתו. "בן דודך שוב חולה. מה עושים?!". והמארי עונה: "מה עושים? תשאלו את עצמכם, למה כבסתם את הקמע?". תדהמה אחזה במטלפן, הודה רב וביקש ברכתו, והשיחה הסתיימה. או אז ניגשו לכביסה היבשה, ומה רב פלאם היה לראות, כי הקמע אכן בכיס המכנסיים, קרוע ובלוי. בהבינם את גדולתו של המארי, אשר חזה מרחוק מה קרה לקמע, פנו שוב אליו בצר להם: "אנא רבנו, הכן לו קמע חדש". ענה להם המארי: "אני אוהב את בן דודי ורוצה בטובתו, אך איני עוסק בקבלה מעשית ולא רושם קמעו. למענכם פעם אחרונה, שאני אחרוג ממנהגי ואעשה זאת בשנית. אנא שמרו על הקמע מכל משמר". הצדיק שוב כתב קמע ומסר לו, ובאורח פלא שוב נתרפא חיים סעיד. הרעידות חלפו, והיים החל שוב לאכול ולשתות כאדם בריא לכל דבר.

עין בעין היו פוניו רואים ישועות. יהודים וערבים כאחד היו מתדפקים על דלתו לבקשת עזרה. סיפר אחיו ר' אברהם שלום: "בכל פעם, כשהארבה היה עט על השדות- היו הערבים רצים בהלה לרבינו, והצדיק היה רושם שמות על פתקה ומתפלל, והארבה היה בורח ונעלם כלא היה!".

ו' אדר

הגאון הרב דוד פוברסקי זצ"ל

יום ההילולא ו' אדר

נולד ב-י' שבט ה'תרס"ב (1902) בעיר ליובאן שברוסיה. הוריו שלחו אותו ללמוד בישיבת סלוצק הסמוכה. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה הבריח את הגבול כדי להגיע לפולטבה, שם שהתה ישיבת מיר. הוא השתמש לצורך כך בדרכון של אדם ששמו יהושע פוברסקי, ומאז החליף את שמו ליהושע דוד פוברסקי, שם אשר הונצח בספרו 'ישועת דוד'. במשך תקופה קצרה מאוד למד בישיבת סלבודקה אשר שהתה אף היא באותה עת בפולטבה. משם המשיך לישיבת מיר. בהמשך למד בישיבת פוניבז' בליטא ובישיבת קלם. לאחר מכן חזר לישיבת מיר. לאחר חתונתו הצטרף לכולל של הרב אלחנן וסרמן בברנוביץ' ואף אמר שיעורים. בשנת ה'תש"א (1940) עלה לארץ עם משפחתו. זמן קצר לאחר מכן התמנה לר"מ ראשי בישיבת 'תומכי תמימים' של חסידות חב"ד בתל אביב. באלול ה'תש"ד נענה להזמנת הרב יוסף שלמה כהנמן לכהן כראש ישיבה בישיבת פוניבז', לצד ר' שמואל רוזובסקי. תפקיד אותו מילא למעלה מחמישים שנה. שקדנותו בתורה הייתה מופלאה. הרביץ תורה מתוך מסירות נפש. גאון. מעולם לא נסע לחופשה. על שמו רחוב בשכונת רמת אהרן בבני ברק. נפטר ב-ו' אדר ה'תשנ"ט (1999). חי כ-97 שנים. ציונו בבני-ברק. **אביו:** ר' שלום. **אימו:** מרת פייגא לאה קוסטנוביץ. **אשתו:** מרת ציפורה (בת ר' דוד דב קרייזר - מראשי ישיבת קלצק. נישא בשנת ה'תר"ץ - 1930). **מרבתי:** הגאונים ר' איסר זלמן מלצר, ר' ירוחם ליבוביץ ממיר, ר' יוסף שלמה כהנמן, ר' אלחנן וסרמן הי"ד. **מתלמידיו:** ר' מרדכי שלמה ברמן (ראש ישיבת פוניבז'), ר' יעקב מרגלית, ר' יוסף צבי ריינהולד. **ילדיו:** ר' ברוך דב פוברסקי (ראש ישיבת פוניבז' וחבר מועצת גדולי התורה), ר' שלום (ר"מ בישיבת 'קול תורה'), ר' ד"ר חיים. **חתנו:** ר' ברוך פינס. **מספריו:** •ישועת דוד- על ש"ע •שיעורי ר' דוד- על התלמוד •ישמרו דעת- ענייני מוסר •מוסר ודעת •משכיל לדוד- מאמרי מוסר על פי פרשיות התורה.

רבינו מעולם לא הסכים לנסוע לנופש. גם בימי הקיץ הלוהטים, כאשר כל מי שהיה ביכולתו חיפש דירת קיץ כדי לנוח מעט מן החום הכבד של בני ברק, נשאר רבי דוד במקומו, ונימוקו עימו: "הרי לא יתכן שהדבר לא יגרום לביטול תורה, ודבר כזה אינו בא בחשבון!".

באחת השנים כאשר החום היה כבד במיוחד, והסבל גדול, פנתה הרבנית אל בעלה והודיעה לו שעלה בידיה לסדר דירה בירושלים באופן שלא יגרם לו כל ביטול תורה. לאור זאת התחילו בהכנות לנסיעה. הרכב הוזמן, המזוודות הועמסו, ורק כשהכל היה מוכן לנסיעה הודיעה הרבנית לרבי דוד שאפשר לצאת לדרך. בהגיעם לירושלים ביקשה הרבנית מכל בני המשפחה להמתין ברכב. היא עלתה יחד עם בעלה לדירה, סידרה לו את שולחן הלימוד ואת כל מה שהיה זקוק לו, ורבי דוד התיישב והתחיל ללמוד כדרכו בקודש. רק אז החלה הרבנית לרדת במדרגות כדי להעלות את משפחתה ואת המזוודות. אולם בשעה שירדה, נשמעה אנחה כבדה מפיו של רבי דוד. חזרה הרבנית על עקבותיה, ולשאלתה, השיב רבי דוד:

"הלא בעוד זמן-מה יהיה סדר מוסר בישיבה, ואני לא אהיה שם!?" אמרה הרבנית: "גם לזה דאגתי. דירתנו סמוכה לישיבת מיר, וגם שם מתקיים סדר מוסר בדיוק באותה שעה. תוכל איפה ללמוד שם את סדר המוסר הרגיל". רבי דוד הודה לרבנית על דאגתה ומסירותה והביע התפעלות ממחשבתה על כל פרט ופרט. התכוונה הרבנית לרדת במדרגות אולם שוב נשמעה אנחה מפי ראש הישיבה. מיד חזרה הרבנית על עקבותיה ושאלה: "מה לא בסדר?". השיב רבי דוד: "אמנם נכון, אוכל ללמוד שם סדר מוסר, אבל אינו דומה סדר מוסר במקום הקבוע שלי ללימוד במקום אחר, אף על פי שגם זו ישיבה...". החליטה הרבנית במקום, שאם לראש הישיבה יגרם נזק רוחני כלשהו, היא מוותרת על כל החופש. ואכן הם ירדו לרכב וחזרו כלעומת שבאו. הם הגיעו לבני ברק בדיוק בזמן שהתחיל סדר המוסר בישיבת פוניבז...

רבינו זכה עד סוף ימיו להרביץ תורה בישיבה מתוך מסירות נפש. בשנותיו האחרונות ראו בו שהוא מזדקן אך עבודתו נשארה ללא שינוי. באחד הלילות עלה חום גופו עד שלא היה מסוגל להירדם. הוא לקח כדור הרגעה ונרדם. בשעה שלוש לפנות בוקר קם כהרגלו ללכת לישיבה. שאלוהו בניו: "אבא, להיכן תלך?" השיבם: "אני הולך ישיבה". "אבל הינך חולה?". אמר להם: "אני מוכרח ללכת לישיבה". ולא שהה להפצרותיהם והכין עצמו ללכת לישיבה. שאלוהו הבנים: "ילמדנו אבינו מדוע כה עז חפצו ללכת לישיבה אף בימים שאתה חולה?". שתק, חיכה מעט, ואז סיפר להם: "בעיר מולדתי התגוררה אישה חולנית מאוד. בערב יו"כ לא הסכימה אף לעלות בדעתה שלא תצום ביום הקדוש, גם לאחר שהרופאים שבדקו אותה פסקו שעליה לאכול ואסור לה לצום, סירבה לשמוע על כך. החליטו קרוביה להזמין פרופסור גדול בעל שם ומפורסם אולי ממנו תקבל את הדין. הוא בדק את מצבה החמור ופסק שאסור לה לצום, אולם בראותו את סירובה הנמרץ שינה דעתו והפתיע את כולם באומרו: "אסור לה לאכול, וחייבת לצום". לתמיהת קרובי משפחתה הסביר "כי יותר סכנת נפשות נשקפת אם תאכל מאשר אם תצום". "גם אני", הפטיר ר' דוד, "אם לא אלך לישיבה תהיה זו עבורי סכנה יותר גדולה מאשר אם אלך".

הגאון הרב משה גינז שליזינגר זצ"ל

יום ההילולא ו' אדר

הגאון הרב משה גינז שליזינגר זצ"ל- נולד בשנת ה'תרכ"ג (1862) בעיר אבראהאם. נודע כצדיק וגאון. היה בקי בכל חדרי התורה. שקדנותו היתה מופלאה והיה לומד ימים ולילות. כמעט בכל חצות לילה היה קם ועוסק בתורה הקדושה. היה ידוע כיחיד מומחה בענייני גיטין ומכל רחבי מדינת אונגראן הופנו לו שאלות בענייני גיטין. למרות שהיה בעל יסורים רבים עסק בלימוד התורה הקדושה. לאחר נישואיו בשנת ה'תרמ"ד (1883) עבר לקערעסטיר והיה סמוך על שולחנו במשך שנים. עזר למשפחות נדכאות רבות וסייע להוציא אותם מהמיצר. ענוותן מופלא. חכם הרזים, גאון ישראל נור ועטרה. למרות שהיו אנשים שגמלו לו רעה, מעולם לא השיב להם. גם הגויים כיבדו את רבינו. תפילתו נודעה. בשנת ה'תרנ"ד (1893) החל לשמש כאב"ד בקערעסטיר. תפקיד אותו מילא במשך שלושים ואחת שנים עד יום פטירתו. נפטר ב-ו' אדר ב' ה'תרפ"ה (1925). חי כ-63 שנים. ציונו בקערעסטיר. **סבא (מצד האב):** ר' שמואל (אב"ד אבראהאם). **אבא:** ר' אלעזר שמחה בונים. **אימא:** מרת שרה רייזל. **אישתו:** מרת רחל (בת הרה"ג ר' אריה לייב וואהלבערג זי"ע מעיר קערעסטיר. נישא בשנת ה'תרמ"ד). **מרבתי:** הגאונים סבו, הגה"ק ר' שמואל (אב"ד אבראהאם), אביו, ר' אלעזר שמה בונם, ר' שמחה בונם סופר מפרשבורג

(מח"ס 'שבט סופר'). ילדיו: מרת רחל, ר' מאיר הירזל, מרת צירל, מרת ריבקה. מספריו: חוט המשולש - על מסכת אבות.

רבינו היה דורש בשבת הגדול ובשבת תשובה למעלה מארבע שעות ברצף. אנשי קהילתו כיבדו אותו בשל תורתו וצדקתו. משום שלא רצו לפגוע בכבודו לא אמרו לו אף פעם שיקצר בדבריו. לפני תפילת מוסף עלה רבינו על הדוכן מול ארון הקודש, כיסה את ראשו ואת פניו בטליתו הגדולה כך שלא הסתכל לעבר הקהל. הדרשה התחילה בשעה 11 לפני הצהריים ונמשכה עד לאחר השעה שלוש. בינתיים בעלי הבתים התפללו תפילת מוסף בשקט, הלכו לביתם, קידשו, הלכו עם בני משפחתם לטייל ולבקר קרובים, אכלו ארוחת צהריים, שרו זמירות, ברכו ברכת המזון והלכו לישון. כשקמו מהשינה חזרו לבית הכנסת, ורבינו עדיין היה דורש. בסיום דבריו, הסיר את הטלית מעל ראשו, ושוב ראה לפניו את כל בית הכנסת מלא מפה לפה עם מתפללים, כפי שהיה בתחילת הדרשה, כך נמשך הדבר עשרות בשנים כשאנו יודע מה מתרחש בזמן הדרשה. (עלומו של אבא)

הרה"ק ר' ישעיה שטיינר מקערעסטיר נהג כבוד גדול כלפי רבינו באופן יוצא מן הכלל. בכל שבת הלך הוא אל בית הכנסת של העיר, לשמוע את דרשותיו של רבינו כשהוא יושב על מקומו כל זמן הדרשה, אשר לפעמים ארכה כמה שעות. כמו כן נהג להעניק מפעם לפעם מתנות לבית רבינו. לפני כל חג וחג שלח הוא סכומי כסף הגונים לרבינו. (מופת הדור)

סיפר הגה"ק ר' משה ניישלאס אב"ד שיכון סקווירא: הרה"ח ר' שלמה הכהן אנג'ל ז"ל היה לו בעיר טאקאי חנות גדולה למכירת מזון. פעם אחת סבל מאוד ממכת העכברים אשר גרמו לו הפסד רב בבית אוצריו, וכל הפעולות שעשה כדי להבריח אותם לא הועילו מאומה. בצר לו נסע ר' שלמה לר' ישעיה שטיינר, ובהיותו חסיד מקורב לר' ישעיה טען לפניו ואמר: "הרבי יודע שהנני נזהר מאוד בהפרשת מעשר מנכסי. בכל סוף חודש הנני מביא לרבי מעשר מכל מה שהרווחתי, בנוסף לזה הנני מפריש שנית מעשר מנכסי ומחלקם לעניים ואביונים, והנה אמרו חז"ל שהמונע עצמו מלהפרש מעשרות, העכברים מכלים את נכסיו. (ירושלמי מסכת דמאי פ"א ה"ג) ולמה מגיע לי עונש כזה כאשר הנני מפריש חומש מנכסי? כשמוע ר' ישעיה שמע את דבריו ביקש ממנו שיראה לו את פנקס מעשרותיו, בה רשם ר' שלמה בחשבון מדויק כל ההכנסות שהרוויח במשך החודש, ובצידה רשם בחשבון מדויק סכום הכסף שפיזר לעניים ואביונים. ואכן מצא ר' ישעיה שהוא אכן הפריש חומש מכל מה שהרוויח. אמר לו ר' ישעיה: "כפי הנראה הנך צודק בטענתך כלפי הקב"ה, אך אני יחידי, ואינו יכול לפסוק דין תורה, על כן נושיב בית דין ותציע את טענותיך לפניהם!". כששמע ר' שלמה את תשובתו, רצה לחזור מדבריו, אך ר' ישעיה אמר לו: "היכנס לבית המדרש, ותמצא שם שני חתני היושבים באוהלה של תורה, ותצרף עימהם את האב"ד הגאון ר' משה גינו ותציע לפניהם את טענותיך. הם יוציאו לך פסק דין כפי דינה של תורה". עשה ר' שלמה כאשר הורה לו, ונכנס לבית המדרש וניגש אל שני חתניו של רבו הגה"צ ר' ראובן חיים קליין ז"ע והגה"צ ר' ישראל אברהם אלטר לאנדא ז"ע, וצירף אליהם גם את רבינו האב"ד, והציע את טענותיו לפניהם, והם פסקו שעל פי דין תורה הוא צודק בטענותיו. ביקש מהם ר' שלמה שיכתבו לו פסק דין תורה, אך הם חששו לכתוב זאת באומרם שאף על פי שעל פי דין תורה אכן נראה שהוא צודק בטענותיו. אך הם מפחדים להתערב בענייני שמיים. אמר להם ר' שלמה שר' ישעיה פקד עליהם שיפסקו לו דין תורה! הם צייתו לדבריו, וכתבו לו פסק דין תורה. חזר ר' שלמה אל ר' ישעיה והראה לו את הפסק דין תורה שהוציאו הבית דין, וצירף הוא את חתימתו 'הק'

למטה בזה הלשון: "הנני מצטרף לכל הנ"ל הק' ישעיה בן מו"ה משה ז"ל". הורה לו לתלות את הפסק דין על כותל חנותו, ואמר ששוב לא יסבול עוד מעכברים. ר' שלמה חדר לעירו והדביק את הפסק דין על כותל חנותו. בלילה ההוא ראה, שלפתע יצאו מחנה גדולה של עכברים מחנותו. הם הלכו בשורה ישרה זה אחר זה כחיילים היוצאים הגדוד, ועברו אל חנות הבשר שהיתה ממולו שהיה שייך לנוכרי, ולא נשאר אף עכבר אחד בחנותו. למחרת פגש ר' שלמה בשכינו הנוכרי בעל חנות הבשר. הנוכרי התאונן לפניו ואמר: "איני יודע מה קרה כאן. בבוקר פתחתי את חנותי ונבהלתי למצוא שם מחנה גדולה של עכברים, ואיני יכול להיפטר מהם!". השיב לו ר' שלמה: "איני יודע. לא מצאתי אפילו עכבר אחד בחנות שלי!". (מופת הדור)

ז' אדר

הגאון הרב ישראל יצחק הלוי רייזמן זצ"ל

יום ההילולא ז' אדר

נולד ב-ל' שבט אדר"ח אדר שנת ה'תרמ"ט (1889) בעיר העתיקה בירושלים בין החומות. נכנס לבריתו של אברהם אבינו ע"ה ב-ז' אדר ונקרא שמו בישראל ישראל יצחק ע"ש זקינו אבי אימו. משחר נעוריו נודע למתמיד עצום, ולמד מתוך יגיעה והבנה גדולה, ודרשת הבר-מצווה שלו היה כשנבחן בעל פה, על שלושת הבבות- קמא, מציעא ובתרא, ומיום ליום עלה ונתעלה עד שבגיל שש עשרה ידע את כל השולחן ערוך יורה דעה בעל פה.

לאחר חתונתו התחיל לעסוק גם בתורת הנסתר, והתקבל לחבר מן המניין בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' ומאז לא עבר עליו חצות לילה בשינה והיה קם כארי בחצות לילה ללמוד עד אור הבוקר ולהתפלל תפילת שחרית כותיקין. הרביץ תורה בישיבות 'חיי עולם' ו'תורת חיים' וכן היה ממייסדי ישיבת 'שפת אמת'. האדמו"ר רבי אברהם מרדכי אלטר מגור (בעל ה'אמרי אמת') העמידו בראשות הישיבה הקדושה 'שפת אמת'.

בשנת ה'תרפ"ט (1929) לערך התקבל לדיין וחבר בבית דין צדק העדה החרדית, בהמצלת הרבנים הגאב"ד רבי יוסף חיים זוננפלד והגאב"ד רבי יוסף צבי דושינסקיא והגאב"ד רבי זליג ראובן בנגיס, כשהם מעידים כי פסקיו ודרכי ההוראה שלו עולה על כל הרבנים שבירושלים, ואכן דלתי ביתו לא נסגרו ארבעים שנה ומכל קצווי הארץ שלחו אליו את שאלותיהם בהלכה העמיד וכוונן את הכשרות המוהדרת של העדה החרדית את כשרות המקוואות והעירובין ועוד. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. בקיאותו המופלגת הפליאו כאשר הש"ס והשו"ע היו שגורים אצלו בעל-פה. נפטר ב-ז' אדר ה'תשכ"ט (1969). חי כ-80 שנים. ציונו בהר-הזיתים. בצוואתו ביקש שלא להספידו ולא לכתוב מודעות ולהכריז ברמקולים בעיר, וכן ביקש שלא לכתוב על מצבתו שום תואר. אביו: החסיד ר' נתנאל מפראגה (נאמן ביתו ואיש אמונו של הרה"ק רבי יצחק מאיר מגור, בעל ה'חידושי הרי"ם' והיה מבאי ביתו של בעל 'תורת חסד' מלובלין, ושימש את הגר"א מטשכנוב, ורבי ישע'לה פראגר). נשותיו: חתנו של רמ"מ בובוואלד מצאנז (זיווג ראשון- נפטרה בעת הלידה כשנה לאחר נישואיהם), הרבנית מרת חיה שרה ע"ה (זיווג שני- בת הגאון ר' שלום לייב אייזנבאך מח"ס העמוקים 'באר יצחק'

על סדר קדשים ו'תכלת מרדכי' על סדר טהרות. מגדולי תלמידי השרף המהרי"ל דיסקין וחתנו של ראב"ד ירושלים הגאון רבי אברהם אבא קוסבסקי). **מרבתינו:** הגאונים ר' אהרון אריש אייברשיץ מראדושיץ ורבי שניאור זלמן (ה'תורת חסד' מלובלין), המקובל ר' חיים שאול הכהן דוויק (השד"ה, מגדולי מקובלי ארם צובא), המקובל ר' שלמה אליעזר אלפנדרי (ה'סבא קדישא'), ר' אברהם שמחה הורוויץ מבראנוב, האדמו"ר ר' דוד צבי שלמה בידרמן מלעלוב, ר' שמחה בונם מאוטווצק, האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלטר מגור (בעל ה'שפת אמת'), האדמו"ר ר' ישראל אלטר מגור (בעל ה'בית ישראל'). **מתלמידינו:** הגאונים ר' ישראל יעקב פישר (בעל ה'אבן ישראל'), ר' יעקב ישעיה בלוי (בעל ה'פתחי חושן'), ר' מאיר ברנסדופר (בעל ה'קנה בושם'), ר' משה הלברשטאם (בעל ה'דברי משה'), ר' נפתלי פרנקל (בעל ה'אמרי בינה'), ר' מנחם מנדל מנדלסון (רבה של קוממיות), ר' לייב מינצברג (רבה של קהילת המתמידים) ועוד, ולהבחיל"ח תלמידו אשר יצק על ברכיו מיום היוולדו נכדו הגדול הגאון המקובל רבי נתנאל סאפרין האדמו"ר מקאמרנא שליט"א. **בתנו:** הרבנית מרת גאלדא לאה ע"ה (נישאה לגאון המקובל ר' שלום סאפרין, האדמו"ר מקאמרנא זצ"ל).

במשך כל שנות חייו עסק רבינו במצוות הצדקה. במעשה זה החזיק עוד לפני נישואיו. הוא היה גבאי הצדקה המפורסם של ירושלים, וחילק בכל ערבי שבתות וחגים אלפי חלות לעניי ירושלים, אפילו ביום חתונתו שהייתה ביום שישי כמנהג ירושלים, המשיך במנהגו לחלק חלות באומרו שאין העניים צריכים לסבול מפני כניסתו היום לחופה.

פעם אחת הלך רבינו ברחובות ירושלים, והנה הוא רואה לפניו את אחד מעשירי ירושלים הולך בעיניים עצובות יחד עם בנו. כששאל אותו רבינו להיכן הוא הולך, השיב העשיר שהוא הולך לרופא מכיוון שבנו חולה מספר ימים והוא מאוד חושש למצב בריאותו. שאל אותו רבי ישראל יצחק: "כמה כסף עליך לשלם לרופא?" - "חמש מאות שקל", השיב העשיר. "אם כן, תן לי את הכסף ותחזור לביתך ואני מבטיח לך שהבן יבריא". העשיר שמע לכל רבינו ונתן לו את הכסף לטובת צדקה ולמחרת למרבה הפלא קם בנו בריא ושלם כאילו מעולם לא חלה.

חתנו בזיווג שני הגאון רבי שלום לייב אייזנבאך חיפש חתן ת"ח לבתו היחידה מרת חיה שרה ע"ה, ודיברו בו נכבדות אם אחד הבחורים החשובים מירושלים, בדרך כשהוא הלך לפגוש את הבחור, פגש את רבי ישראל יצחק שהיה אלמן צעיר, והתחילו לדבר ולשוחח בדברי לימוד, וממש עמדו על הרחוב ודיברו ופלפלו כמה שעות יחד, בסוף שאל אותו רבי שלום לייב אם הוא אברך או בחור, ענה לו שהוא אלמן צעיר, אז אמר לו: "אני אקח אותך לחתן לבתי הבחורה כי נראה לי שאין עוד כזה גאון בירושלים", ולא הלך לפגוש כלל את הבחור המדובר, ובתו הסכימה להינשא לו אע"פ שהיה אלמן אחרי שהאמינה לדברי אביה כי הוא הוא הגאון העתיד של ירושלים.

לפני שרבינו נפטר, היה שואל את כל המבקרים האם הגיע כבר יום ז' אדר הילולת משה רבינו. לשאלת המבקרים מדוע הוא מחכה לתאריך ז' אדר? ענה כי יום הברית שלו היה ב-ז' אדר, ויום הברית הוא יום ההולדת האמיתי של יהודי. ולכן הוא רוצה להיפטר ביום הולדתו כי הקב"ה ממלא שנותיו של צדיקים, וגם משה רבינו נולד ב-ז' אדר ומכיוון שנולד מהול, לא היה לו ברית לאחר שמונה ימים, ונפטר בז' אדר. וכן היה עם רבינו, שבתחילת כניסת יום ז' אדר נפטר.

המקובל רבי אליהו הכהן

יום ההילולא ח' אדר ב

המקובל רבי אליהו הכהן הידוע בכינויו האיתמרי או בעל ה'שבט מוסר' זצ"ל: נולד באיזמיר בשנת תי"ט (1659). מחכמי איזמיר במאה ה-18-17. מגיל רך למד קבלה והקדיש את עיקר מרצו וזמנו לקבלה. מגדולי הדרשנים. מגיל צעיר החל לדרוש ברבים. ורבים השיב מעוון בדרשותיו ובתוכחותיו ובמתק לשונו. וכבר בא לו אדם מישראל בביתו יום שבת קודש אחר הדרוש ונשק ידיו, ואמר לו: 'ידע הרב כי הייתי מוכן לעשות עבירה והיום הזה בשומעי דרוש הרב, חזרתי בי ונפקחו עיני'.

במקרה אחר העיד על אדם שגילה את אוזנו כי היה בדעתו לאבד עצמו לדעת, ולאחר דברי הרב חזר בו. ביום מן הימים עלו ביתו וחנותו באש והוא הפך לעני גמור ובביתו לא היה מה לאכול. למרות זאת הצדיק עליו דין שמיים ואמר על הכל: "גם זו לטובה". בנוסף לצרה זו, תלאות רבות פקדו את הצדיק. בנו יצחק נפטר לפתע והוא התאבל עליו ימים רבים. אולם הוא המשיך להתעלות בדרכי ה'. נפטר ב-ח' אדר ב' תפ"ט (1729). חי כ-70 שנים. אביו: ר' אברהם שלמה (שימש כרב באיזמיר, ונודע כבעל חסד וענוותן. חילק את כל כספו לעניים. עסק בפדיון שבויים וכאשר לא השיג את הסכום לשחרור, נכנס במקומו לבית-האסורים ואת האסיר שלח לשבות בביתו). בנו: ר' יצחק (נפטר בחיי רבינו). מספריו: קרוב לארבעים ספרים חיבר, אולם לא כל ספריו ראו אור הדפוס וחלקם נשרפו. שבט מוסר- דברי מוסר וחיזוק לעבודת ה' מדרש האיתמרי- דרשות מדרש תלפיות- מדרשים ואגדות מעיל צדקה- על חשיבות הצדקה אגדת אליהו- פירוש על אגדות הירושלמי (ב' כרכים) ידו בכל- דרשות וחיידושים סימוכין לעד- על התורה חוט של חסד- ביאור על התורה דינא פשרא- פירוש על שיה"ש, מגילת רות ומגילת אסתר ולא עוד אלא.

רבי אליהו הושפע רבות מאביו הגדול, ר' אברהם שלמה הכהן ששימש כרב באיזמיר, ונודע כבעל חסד וענוותן. הרבה לדאוג לעניים ולספק להם את צרכיהם. כאשר ניסה לאכוף אחרים להתנדב לצדקה, נתקל לעיתים בחירופים, כפי שהוא מספר: "התביישתי רבות מאנשים ריקים ופוחזים, אשר פערו פיהם לבלי חוק, באומרם, מה המעשה הזה, אשר הוא עושה?!" והוא היה מפיסס בדברים ולא היה כועס עליהם. רושמי קורותיו מעידים עליו, שאת כל הונו היה מפזר לעניים וכל מר נפש היה פונה אליו.

עסק בפדיון שבויים יהודים שנפלו בידי הנכרים לאחר גזירות ת"ח ות"ט והיה צורך בגיוס סכומי כסף עצומים כדי לשחררם. והיה מקבל בעבורם בושות רבות וחירופים, כדי לקבץ פדיונם מאנשים קשים אשר ביטחונם בממון. בין היתר מסופר על מפעלו המיוחד של רבי אברהם שלמה הכהן לעזרת העצורים בבתי הכלא של הנכרים. מנהגו היה שבערבי שבתות היה מפקיד סכומים גדולים בידי הנהלת בית האסורים על מנת שזו תשחרר את האסירים היהודים שיוכלו לשבות בביתם. כמה פעמים אירע לו שהיה יוצא החבוש מבית האסורים ובורח ורבי אברהם שלמה היה מפסיד את דמי הערבות שהפקיד עבורו. קרה מקרה שפעם אחת כשלא היה בידו הסכום הנדרש לשחרר את האסיר, נכנס הוא במקומו לבית האסורים, ואת החבוש שהיה כלוא בבית האסורים שלח לשבות בביתו.

הושפע גם משני אחיו ובייחוד מאחיו הגדול, ר' יצחק. וכך מתארו: "מעולם לא לבש בגדי משי ולא שאר לבושים, אשר היו חדשים ולא מנעלים, לבד מטולאים על חורבן מקדש ה', ובהיותו בן שמונה עשרה שנים, חשקה נפשו להלוך לירושלים - ולא היה יכולת בידו להלוך, ומרוב חשקו שם לדרך פעמיו להלוך ברגליו אחר שיירה שהייתה הולכת והקדוש ברוך הוא עשה לו נסים אין חקר, והלך לבית המדרש ולא יצא משם מעולם והיה מסתפק בהכרחי, ומעיד אני עליו שמים וארץ, שלא למד דבר בתורה שלא קיימה".

להלן סיפור מופלא אשר סיפר הקדוש ר' אליהו הכהן בספרו "מעיל צדקה", שיש בו רבות כדי ללמדנו על מעלת הצדקה ומהו השכר העצום השמור לעתיד לבוא: היה עשיר קמצן שנמנע כל ימיו מלתת פרוטה לצדקה, תמיד דחה הוא את בקשותיהם של העניים. באחת מפגישותיו של הרב עם אותו עשיר, שניסה ללא הצלחה לשכנעו לעזור לעניים, פנה אליו הרב ואמר לו: "בקשה קטנה לי אליך אנא ממך אל תשיב פני ריקם ותקיימנה", "מה היא בקשתך?" שאל העשיר. "כל אדם מגיע קיצו" ענה לו הרב והוסיף: "אנא! תן לי 'תקיעת-כף' שתבוא אלי בחלום לאחר פטירתך ותאמר לי מה נעשה בשמים בדינך", "בסדר גמור" ענה העשיר, והושיט את ידו לתקיעת כף, "לפחות ירתיע עונשו את ההולכים בדרכו" חשב הרב. לא עברו ימים מרובים ואותו עשיר נפטר ואף הופיע בחלומו של הרב כשכולו מאיר וזוהר באור יקר. לתמיהת הרב: "איך זכה הוא לאור זה?" ענהו העשיר: "כשהגעתי לבית דין של מעלה באו אלפי מקטרגים ומזיקים לחבל בנשמת, על אשר התעלמתי מהעניים והמסכנים. הייתי בחרדה נוראה, הבנתי שתוך דקות ימסרוני בידיהם של מזיקים אלו. ניסיתי לעורר רחמים על עצמי אך ללא הועיל. לפתע הופיע מלאך זוהר ומאיר בעל כח רב, שגירש את כל המזיקים כולם והרגיעני באומרו: 'אל תחשוש לא יאונה לך כל רע', והזכירוני, שמלאך זה נברא שלושה ימים לפני פטירת, עת הייתי סועד ארוחת בוקר - ובסיום ארוחתי הגיע עני ואביון והתחנן באומרו: 'אנא!!! תן לי דבר מאכל קטן, היות שכבר שלושה ימים לא אכלתי כלום'. לבי נשבר ממראהו הנורא ונתתי לו רק את הביצה, שהייתה מונחת על השולחן, האיש בלע את הביצה ברעבתנות ויצא, ומאותה ביצה התחזק וניצל ממוות, ואף הצליח להביא מזון לבני ביתו, והוא זה שהצילני והאיר את פני באור יקר זה.

ט' אדר

הרב הנסתר המקובל יהודה זרחיה מרדכי לייב חיים הלוי סגל זצ"ל

יום ההילולא ט' אדר

נולד בשושן פורים ה'תרפ"ד (1924) בירושלים. נקרא על שם סבו, הגאון ר' יהודה זרחיה אזולאי, ששימש כחכם באשי. בינקותו עברו הוריו לגור בנווה שלום שביפו. בהיותו כבן שנתיים נחטף, ואביו מצאו בחסדי שמים בתוך שק על שכמו של ערבי. כבר משחר ילדותו ניכרו בו כשרונות מזהירים. למד בתלמוד תורה שערי תורה ביפו. בהיותו כבן תשע שנים היה דורש בבתי-כנסת, ורבים הגיעו לחזות בתופעה נדירה זו. בבחרותו למד בישיבת לומז'ה בפתח תקווה, שם היה מתלמידי הרב שך ובמשך תקופה אף לן עמו בחדרו. באותה תקופה היה בקשר עם החזון אי"ש, אשר כינהו 'ארי בין אריות' (אבל הוא עצמו כתב בעונותיו: "אני מכריז ומודיע שאני לצערי מקטני בני ישראל - גם במעשים טובים וגם בהשגות וגם בתורה וביראת שמים"). בהיותו כבן 19 שנים החל לעמוד לימינו של אביו בישיבת 'שערי תורה' שביפו.

בינו היה אוסף ילדים ונערים עניים אשר לא זכו לפת לחם באותם ימים קשים, קונה עבורם מאכל ומלבוש, כדי שישבו ויעסקו בתורה. לאחר נישואיו, כיהן כר"מ בשיבתו של האדמו"ר ר' חיים מרדכי רוזנבוים מנדבורנא. בשנת ה'תשי"ג (1953), בהיותו כבן 29, מונה לשמש כרבה של שכונת קריית שלום בדרום תל אביב, בתפקיד זה כיהן כ-48 שנים. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. התפרסם כפועל מופתים. ענוותן מופלא. השתדל להסתיר את גאונותו העצומה בש"ס, בשולחן ערוך, בחסידות ובמוסר. מ-ל"ו הצדיקים הנסתרים. זכה לגילוי אליהו הנביא זכור לטוב. הרבה להתרועע עם הצדיקים הנסתרים - ר' יהודה לאון פטילון (הצייר), ר' חיים כהן (החלבן), ר' מאיר זילברשטיין, ר' יוסף וולטוך, ר' מנחם מינכן הלפרין ועוד מקובלים נסתרים. נפטר במוצ"ש שבת, ט' אדר ה'תשס"א (2001). חי כ-77 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. הרב לא השאיר צאצאים.

סבא: ר' יעקב מנדלבוים (מצד אמו). **סבתא:** מרת פיגה (מצד אמו). **סבא:** ר' יהודה זרחיה אזולאי (החכם באשי - מצד אביו). **אביו:** ר' שפטיה (שעפטיל - מצאצאי השל"ה הקדוש וכן היה תלמיד-חבר של ר' מאיר שמחה מדוינסק האור-שמח'. נודע כ'עילוי מיאנישקל'). **אמו:** מרת חנה עלקא (בת ר' יעקב מנדלבוים). **אחותו:** מרת לאה (בעלה ר' חיים זוננפלד - רב שכונת נווה אביבים בתל אביב). **מרבתי:** ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' ראובן כץ (מח"ס דגל ראובן ושימש כאב"ד העיר). **אשתו:** מרת אסתר (בתו של ד"ר מיכאל יעקובוביץ' ששימש כרופאו של האדמו"ר ר' אברהם יעקב מסדיגורא בעל "אביר יעקב" - נישא בשנת ה'תשט"ו).

מספריו: • צמח יהודה - על הש"ס וש"ע (5 כרכים) • משפטי החן - על התורה • דורשי ה' - מוסר • ראשית העבודה - מוסר וחסידות • חידושי רבי יהודה זרחיה - על הש"ס • צדיק פלא - פרקי הוד ומופת ואורחות חייו של רבינו.

להלן סיפורים המובאים מתוך הספר הנפלא 'הצדיק פלא': על העובדה שרוח-הקודש שרתה על הרב ניתן ללמוד מהסיפורים הבאים: פעם באמצע התפילה ניגש רבינו לאחד מהמתפללים ואמר לו: "קח את הטלית ולך לביתך מיד!". הלה התפלל, על שהוא כביכול מגורש מבית הכנסת, בצר לו שמע לרב והגיע לביתו. שם להתפתעתו המרובה מצא את אשתו מחוסרת הכרה. מיד הוא הזעיק את כוחות ההצלה, ומשם פינו את רעייתו לבית-הרפואה. לאחר שחיי אשתו ניצלו, אמרו לו הרופאים: "משמייים שלחו אותך הביתה להזעיק עזרה".

סיפר אחד מתלמידיו: פעם נעלמו לאמי תכשיטים יקרים, והיא חשדה באחת השכנות, אשר הייתה יוצאת ובאה תדיר לביתם, אך לא הייתה בטוחה ולא הרגישה נעים לדבר איתה על זה. היא פנתה לרבינו וביקשה שיגיד לה רק אם היא צודקת בחשדותיה. הרבי אמר לה: "זו לא השכנה". היא ניצלה את ההזדמנות ושאלה: "אם כן, היכן הם?". ורבינו השיב: "בארון ההוא בפינה זו לא חיפשת, התכשיטים מונחים שם". מיד נכנסה לביתה ובדקה, וכאשר דיבר - כך היה.

יום אחד באתי לבית דודי, (שהיה ממקורבי רבינו). כשהגעתי לביתו צלצל הטלפון. בצד השני נשמע קולו של רבינו, שעד כה כמעט ולא הכרתיו, רק שמעתי מאבי אודותיו. הרב דרש בשלום הבית ושאל לזוהתי. לאחר מכן שאל לשלום אבי ולשלומי. באותה התקופה סבלתי מכאבי ראש מטרידים, ולמרות כל הבדיקות שבצעתי - לא יכלו הרופאים למצוא את הסיבה לכך. סיפרתי לרבינו, והרב השתתף בצערי, ואז דיבר בשבת מצוות הצדקה, תוך שהוא מייעץ לי להפריש מדי יום מספר פרוטות לצדקה. תוך כדי

שיחה, חלפה בראשי המחשבה: "מי יודע כמה זמן יעבור, עד שארפא מכאבים אלו". והנה שומע אני את קולו של הרב: "לא כמו שאתה חושב שייקח זמן רב, תתחיל וה' יעזור!". וכך היה. מיד כשהתחלתי להפריש את הפרוטות לצדקה, חלפו הכאבים ונעלמו כלא היו.

דודי מ.ע. היה גבאי ביה"כ 'בני בנימין' בקריית שלום. באחד הימים קיבל אירוע מוחי ל"ע, וכל צדו הימני השתתק. יום אחד בא בנו אליי ובכה ברצותו להיכנס לרבינו ולבקש ברכתו. סיפרתי זאת לרבנית תחי', והשיבה, שאם יש אפשרות להביאו ברכב לבית הצדיק, הרב ירד לרכב ויברכו. אחרי טרחה מרובה זאת עשינו, הרב נכנס לרכב ודיבר עם דודי כעשרים דקות, ברכו ועודדו. למחרת לקחתי את הרב לתפילת מנחה ושאל הצדיק לשלום הדוד. אמרתי לו, שחוששים שיצטרכו לקחתו ל'בית לווינשטיין' לרגל מצבו הקשה. אמר לי הרב: "תגיד לבנים שלא ידאגו, הוא יבירא". והוסיף ואמר: "הוא גבאי בית-כנסת. אתה חושב שזה דבר פשוט? הוא לא צריך 'בית לווינשטיין' ולא שום דבר, ותראה שעוד כמה חודשים גם מקל הוא לא ייצטרך. נתנו לו מהשמיים עוד עשר שנים!". ואכן, כאשר אמר רבינו כך היה. מצבו השתפר להפליא ולאחר כשלושה חודשים חזר לעבודת הגבאות כמקודם! לאחר עשר שנים בדיוק התבקש לבית עולמו.

המקובל הרב יצחק בן וואליד זצ"ל

יום ההילולא ט' אדר

נולד בשנת ה'תקל"ז (1777) בעיר טיטואן שבמרוקו. נקרא על שם סבו ר' יצחק. משחר טל ילדותו נכרו בו סימני טהרה וקדושה. הצטיין בכישרונות נעלים. ניהן בכוח תפיסה העמקה והבנה, ועוד בטרם מלאו לו גיל המצוות ספג בקרבו תורה ודרך ארץ. כל ימי נעוריו היו קודש לעבודת בוראו וליראה ממנו שקדן בתורה. בעודו צעיר לימים התייתם מאביו. עוד בהיותו נער בקי בשקלא וטריא ובהיות אביו ורבא. בהיותו כבן שבע-עשרה היה בקי בש"ס ובפוסקים. בנוסף לגדולתו בתורת הנגלה כן היה גדול בתורת הקבלה. לילה לא מש מאהלה של תורה, ויחד עם שקידתו הגדולה הרבה בתעניות ובסיגופים. מיום ליום היה הוסיף קדושה על קדושתו וטהרה על טהרתו. לאחר פטירתו של הראב"ד ר' משה הלוי יהודי העיר טיטואן ביקשו, שיכהן כרבם, אולם רבינו סירב ברוב ענוותנותו, וזאת למרות העובדה כי משפחתו שמנתה 13 נפשות חיה חיי דלות והסתפקה במועט. כיוון ואנשי הקהילה לא הרפו מבקשתם, עזב את העיר ועבר לגיברלטר. אנשי עירו שלחו אחריו שליחים על מנת להחזירו לטיטואן, ולאחר שהראו לו בחלום, כי עליו לשבת בראש, הסכים לכך. על כתב המינוי שקיבל רבינו היו חתומים כשישים חתימות של גדולי הדור ורבני טיטואן. תפקיד אותו מילא במשך 40 שנה. שימש גם כראש ישיבת 'מדרש שלמה' נעים הליכות ואוהב אדם ונענה לכל בקשה ושאלה בנושא הלכה. מנהיג בעל שיעור קומה ודאג ללא לאות לבני קהילתו ולעניים יתומים ואלמנות בפרט. בעל מופת. רבים פנו אליו ונושעו. אהבה עזה הייתה לר' יצחק לשלוחי דרחמנא, אשר באו מארץ הקודש לאסוף תרומות, וכשהיה נודע לו על בואם היה מחכה להם ליד שערי עירו, מחבקם ומנשקם, ולא מנע כל מאמץ לספק להם כל צרכם. עזב את כבודו ותפארתו ועלה להתיישב בעיה"ק ירושלים ת"ו, ואחר שלושים יום חזר אל עירו ואל מקומו. כונה ע"י גדולי הרבנים בתארים יוצאי דופן: 'סבא דמשפטים', 'נר המערבי', 'איש אלוקים קדוש', 'משיירי כנסת הגדולה', 'הרב המופלא שבסנהדרין', 'מופת הרב הגדול', 'מופת הדור'. ציווה שכאשר יליו את מיטתו לא יקראו לו בתארים אלא רק בשם 'רב ודיין', את בניו ציווה שימשיכו במעשי צדקה וחסד

וביקש שיכריזו כי הוא מבקש מחילה אם פגע במישהו. נפטר עם כניסת שבת קודש ב-ט' אדר ה'תר"ל (1870). חי כ-93 שנים. ציונו בטיטואן. אביו: החכם הצדיק ר' שם טוב. נשותיו: בת רבנים (נישא בגיל 18 ונפטרה בגיל צעיר), מרת שמחה (בת החסיד ר' וידאל ביבאס- זיווג שני). מרבנותיו: הגאונים ר' מנחם נהון, ר' משה הלוי. מתלמידיו: ר' ישעיה בן נאים. ילדיו: ר' שם טוב (מזיווג ראשון). שש בנות וארבעה בנים (מזיווג שני) מביניהם: ר' וידאל, ר' יוסף, ר' שלמה, ר' יעקב. מספריו: ויאמר יצחק- שו"ת.

בשנת ה'תרצ"ו (1936) פרצה מלחמת האזרחים של ספרד על ידי הלאומנים אשר מרדו ברפובליקנים אשר תמכו בממשלה החוקית הספרדית. מלחמה שנמשכה במשך שלוש שנים. נוצריה שבנה היחיד נלקח למלחמה בחזית. במשך תקופה ארוכה לא שמעה ממנו ולא ידעה מה עלה בגורל בנה. מרוב צער הייתה הולכת ברחובות וצועקת ובוכה על בנה. יהודיה אחת ראתה אותה ושאלה אותה: "מה קרה לך? מדוע את צועקת ובוכה?". האישה סיפרה לה על בנה היחיד, שנלקח למלחמה והיא חוששת מאוד לגורלו שכן שלא שמעה עליו דבר. אמרה לה היהודיה, שאם היא רוצה לשמוע ולקבל בשורות טובות עליה להביא שמן לבית-הכנסת על שם רבינו ושם ידליקו נר תמיד עם השמן הזה לעילוי נשמת רבינו. וסיפרה על הצדיק ניסים ונפלאות שהתרחשו עימו. הנוצריה מיהרה להביא לבית-הכנסת והפלא הגדול היה, כי לאחר יומיים בלבד הגיע בנה לביתה כשהוא בריא ושלם. כשראתה זאת החלה לצעוק בקול רם: "אין כמו האלוקים של היהודים ואין כמו הרבנים הצדיקים של היהודים".

רבינו במסגרת תפקידו כרבם של היהודים הוענקה לו הזכות להשתמש בשירותיהם של הגויים, כאשר יהודי מסרב לשמוע בקולו. באחת הפעמים שלח רבינו שליח לשר לעצור יהודי שמסרב להגיע לבית-הדין. השר שלח שליח לאותו יהודי כדי להביא אותו לבית-הסוהר ואחר מכן לתאם עם הרב את מועד העברת היהודי לידי הרב. כאשר הגיע השליח לעצור את היהודי, אותו יהודי שילם שוחד רב לשליח וביקש שיעביר אותו לשר כדי שהלה יעלים עין. כאשר נודע לרבינו על כך, הצדיק הרים את ידיו לשמים ואמר: "ריבונו של עולם, עשה למען שמך וידעו כי אתה השולט בעולם". כך ביקש מאת בורא עולם שיעזור לו, שכן מטרתו היחידה של הצדיק היא להאדיר את שמו יתברך לעד ולעולמי עולמים ויהודי זה מסרב להגיע לבית-הדין וכן חשש שכאשר יהודים נוספים ישמעו על כך, יגרם חילול שם שמיים, וכן ייתכן ועוד ינהגו כאותו היהודי ויתחמקו מדין תורתנו הקדושה. בחצי לילה הלך השר בכבודו ובעצמו לביתו של אותו היהודי וציווה לאותם אנשים, אשר היו עימו, לאסור את היהודי בבית-הסוהר. למחרת השכם בבוקר הגיע השר לרבינו וביקש ממנו מחילה על כך. בנוסף הביא את הכסף, שקיבל מאותו היהודי ואמר לרב, שיעשה בו כרצונו. אולם הצדיק סירב לקבל את הכסף ואמר לשר, שיכול הוא לשמור את זה לעצמו ורק ביקש ממנו, שיחזק את הכוח של הרבנים. השר אמר לו בתגובה: "וכי אתה צריך לומר לי זאת? הרי בלילה שלחת אלי פמליה של אנשים חזקים, שהגיעו לביתי וביקשו להרוג אותי, על כך שלקחתי שוחד ולא שמעתי בקולך!". הצדיק אמר לו, שלא שלח אדם, אלא בורא עולם הוא ששלח את אותם אנשים והשר הבטיח לו שכל מה שיבקש- יתקיים.

הגאון האלוקי ר' רפאל אנקווה זצ"ל (הרב הראשי של מרוקו), כשהיה שומע את שמו של רבינו, היה עומד מלוא קומתו.

הגאון הצדיק רבי דוד בן ציון קליין זצ"ל

יום ההילולא ט' אדר

נולד ב-ה'תקל"ד כסליו ה'תרפ"פ בעיר הלמץ שבצ'כוסלביקיה. בהיותו כבן תשע שנים בלבד נפטר אביו. בתחילה למד בישיבתו של אב"ד הלמץ. בהמשך עבר לישיבתו של אב"ד נייטרא ולאחר שפרצה מלחמת העולם השנייה עבר ללמוד בישיבתו של האדמו"ר מקוסון. שם נחשב לבחור המתמיד של הישיבה וכן ניכר צדקותו המופלגת. חבריו מאותה תקופה העידו על סדר יומו העמוס בתורה ויראת שמיים, שהחל משעות הבוקר המוקדמות ועד שעות הלילה הקטנות. כשהרגיש שעומד להירדם היה מניח את רגליו במים קרים כדי שיוכל להמשיך בהתמדתו ברציפות בתורה הקדושה. גם המעורר של הישיבה, שהייתה דרכו להעיר את הבחורים בשעה ארבע לפנות בוקר, אמר לראש הישיבה כי מעולם לא הצליח להעיר את הבחור דוד בן ציון קליין כי אף פעם לא היה בחדרו באותה עת, רק רכון על הגמרא בהיכל הישיבה.

בשנות האימה בשואה שתה את כוס התרעלה במחנות העבודה במונקטאבור במשך ארבע שנים ואף איבד שם את כל משפחתו, בתקופה קשה זו מסר את נפשו על היהדות והקפיד במיוחד שלא להכניס מאכלות אסורות לפיו, גם כשהדבר היה כרוך בגדר פיקוח נפש ממש, וכפי שהעיד על עצמו (בספרו 'תהילות דוד'): "במשך כל אותן השנים לא בא לפי בשר פיגול ח"ו כי נזרתי עצמי ממאכלות אסורות ובמצבים מרים וקשים חיזקתי עצמי והתגברתי בעזרת ה' יתברך". בשנת ה'תש"א הובל עם קבוצת בחורים להרי הקרפטים. שוב הטרידה את ראשו מאין יאכלו אוכל כשר. והנה נכנס למחנה חייל הונגרי דובר אידיש וסיפר להם מהיכן יוכלו להשיג חלב כשר. (רבינו סיפר כי בטוח שהחייל הוא אליהו הנביא שכן היה מדבר אידיש רהוט ואף יעץ להם מהיכן להשיג אוכל כשר ולאחר מכן נעלם ויותר כבר לא נראה להם. כמו כן הרב העיד על עצמו שבשואה זכה לא אחת לגילוי אליהו שהציל אותו מציפורני הנאצים הארורים ימ"ש).

בשנת ה'תש"ט עלה לארץ. בתחילה התגורר בחדרה ובהמשך החל לשמש כרב היישוב 'יסודות' מיום היווסדו. תפקיד אותו מילא למעלה מ-60 שנים. ענותו. שקדן שאין כדוגמתו. בעל רוח-הקודש. האיר פנים לכל אחד. נפטר ב-ט' אדר ה'תשס"ט (2009). חי כ-90 שנים. את מקומו ממלא בנו הגאון ר' יעקב חיים. אביו: ר' יוסף. מרבותיו: הגאון ר' יואל זאב גולשטיין (אב"ד הלמץ ומח"ס 'נחלת יואל זאב'), הגאון ר' שמואל דוד אונגר הי"ד (אב"ד נייטרא ומח"ס 'נאות דשא'), האדמו"ר ר' ישראל הלוי רוטנברג (מח"ס 'אור מלא' מקוסון). ילדיו: הגאון רבי יעקב חיים. מספריו: 'שו"ת תהלות דוד'.

סיפר נכדו של הרב על שקדנותו של הרב ואהבת התורה שבו: "בכל ערב פסח הייתי נוסע, בתור ילד, לעזור לו לנקות את ארון הספרים לפסח, והוא היה בא בבוקר, מתוך ניסיון להקל עליי, והיה מוציא את הספר הראשון כדי לעזור לי לנקות את הספרייה. ולא משנה איזה ספר שהיה פותח כדי להתחיל לעזור - לאחר כמה שעות היה אפשר למצוא אותו באותה תנוחה, שהוציא את הספר ולומד בו".

על מעלתו של הרב ניתן ללמוד מתוך הסיפור, שאחת מבנותיו סיפרה על ליל הסדר בבית האב: "אבא היה קם לאחר אמירת 'שפוך חמתך' ויוצא החוצה והולך הרבה אחרי הבית עד סוף השביל של הרחוב. חשבת, שכך כולם נוהגים, אומרת הבת, אבל לאחר נישואי הבנתי, שרק הוא. בשנה לאחר מכן שאלתי אותו 'למה הוא יוצא?' והוא השיב לי: "אליהו הנביא היה פה, צריך ללוות אותו".

בשנתו האחרונה כשהיה כבר בגיל 90, ושכב בביה"ח, אירע שבת אחת בבוקר, שהתעורר והתאונן כי כואב לו. קראו מיד לאחות, והיא שאלה: "מה כואב?". מיד אמר שהוא רוצה 'אח' ולא 'אחות'. האחות הסבירה שרק מאוחר יותר יבוא האח, ואז אמר "אם כך, לא כואב דבר". גם לאחר שכנועים של נכדיו לא הסכים ואמר שאין שום כאב. בלילה במוצ"ש, כשהגיע האח לטפל בו הזדעזע ואמר: "אינני מבין איך החזיק מעמד יום שלם. הוא היה בגדר סכנה ממש", ואילו הרב כל אותה עת היה חיוך על מסירות נפשו למען הקדושה.

באחת השבתות בביה"ח עת אשר שהה אחד הנכדים ליד מיטתו, פתח הרב את עיניו ואמר 'מזל טוב'. ומיד שאל: 'היכן אחיך? רצוני לאמר לו מזל טוב, נולד לו בן'. הנכד חשב שמדובר בבלבול שהתעורר אז משנתו. אך לא עברו עשר דקות והנה עולה אחיו מהקומה למטה מתוך מחלקת היולדות ומבשר לסבא על לידת בנו לפני כעשר דקות. הנכד ההמום סיפר, שהוא והרב ידעו טרם שבא...

נכדיו מספרים על ההתייחסות של הרופאים לרב, כשהיה בביה"ח. פעם לאחר ניתוח, שהיה אמור לערוך שעות, היות שהיה מסובך, אך פלא היה - והניתוח עבר בקלות ובזמן קצר. הרופא אמר אז לבני המשפחה "הרגשתי שמלאכים מסייעים לי בידיים".

בפעם אחרת הגיע רופא ואמר שחייב את תודתו לרב על הילד שנולד לו, וסיפר שלפני כשנה טיפל ברב ואחרי הניתוח ביקש ברכה מהרב כיוון שלא זכה שנים לילדים, והבטיחו הרב, ואכן הברכה התקיימה.

בני-המשפחה מספרים את אשר שמעו מאביהם: "בזמן השואה שקל 25 ק"ג ללא אוכל ושתייה. הנאצים הריצו אותם קילומטרים ימים ושבועות בלי הפסקות. רוב האנשים מתו מרעב. וגם אבא הרגיש, שהוא קורס והחליט לגשת לחייל, שרכב על סוס ולבקש דבר לח להרטיב את פיו אחרי ימים, שלא הגיע טרף לפיו, הוא הסתכן במוות, אך אמר לעצמו או ירייה, או שאמות מרעב. אך החייל הסכים לתת לו פרוסת לחם, אבא לא אכל את הלחם, שכן לא נטל ידיו, אך בעיקר שמח הברכה לה יזכה, שכן שבועות לא זכה לברך על 'נטילת ידיים'. הוא החל ללכת שעות לחפש מים להרטיב את ידיו, לפתע הרגיש, שאחד שהולך לידו כיים את הלחם, אבא לא הגיב. "שאלתי את אבא: 'מה עשית?' - 'זכי יכולתי לעשות משהו, כמו שאני רעב גם הוא רעב... ומחלתי לו'. המעניין הוא, כי במשך השנים הגיע אדם מבוגר למעונו של הרב וביקש את סליחתו, היה זה האדם שכיים את פרוסת הלחם, הרב השיבו בחיוך: "מחלתי לך כבר אז בלב שלם".

י' אדר

הגאון הרב יוסף מאיר נחמיאש זצ"ל

יום ההילולא י' אדר

נולד בשנת ה'תרמ"ה (1885) כבן בכור בעיר מראקש שבמרוקו לשושלת מפורסמת במערב שיחסו את עצמו כצאצאי הנביא נחמיה בן חכליה, ולאות כבוד כינו עצמם על שמו. 'נחמיה' השתבש ל'נחמיאש' במבטא הספרדי, מקום מוצא בני המשפחה קודם הגירוש. מהמפורסמים שברבני המשפחה היה רבי יוסף נחמיאש מהעיר טולדו שבספרד שחי לפני כ-700 שנה והיה תלמידו של הרא"ש. אחריו בקודש עמדו רבנים גדולים דור אחר דור. בצעירותו שימש כמלמד דרדקי והיה מסור בעבודתו ללמד את תלמידיו את התורה הקדושה ולהקנות להם יראת שמיים טהורה. בנוסף שימש כסופר סת"ם. עבודתו בקודש היתה

בצניעות גדולה, בינו לבין קונו. הירבה בתעניות וסיגופים וכן צם ארבעים יום רצופים, בהם לא אכל ולא שתה, רק בערבים טעם טעימה קלה של ערק ושקדים, והמשיך בעבודת קונו. כאשר עלה רבינו לארץ הקודש, ביקש להתגורר בעיר קריית-גת. רבי מרדכי אלמליח זצ"ל ששימש כרב העיר יצא להקביל את פניו ואמר לו: "עכשיו שכבודו הגיע אלינו, ראוי הוא להיות הרב של המקום". רבינו בענוותנותו סירב להצעות הרבנות והשררה, וברח מכל תארי כבוד. שמו של רבינו התפרסם למרחקים ומכל קצווי הארץ באו אליו להתברך ולהיושע. התפרסם כמלומד בניסים. היה מומחה לכתיבת קמיעות. הרב היה לוקח דיו וכותב שמות קודש על צלחת חרס ומנגב בעזרת נייר ומורח על חולים ורבים נושעו ממנו. דאג לפזר מהונו לאביונים. בסוף ימיו היה בעל יסורים וקיבל אותם באהבה. נפטר ב-י' אדר ה'תשכ"ז (1967). חי כ-82 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים בחלקת הרבנים של חכמי מערב. **סבא (מצד האב):** המקובל ר' שאול (נולדו לו שלושה ילדים - ר' דוד הגדול, ר' אברהם ור' שלמה). **אביו:** הרה"ג ר' שלמה (המכונה מהרש"ן מח"ס 'זיחכם שלמה' - על התורה). **אימו:** הצדקת מרת זוהרה. **מרבתינו:** אביו, ר' שלמה, דודו, ר' יצחק נחמיאש. **ילדיו:** ר' ניסים, ר' שלמה ור' דוד, מרת אסתר, מרת מגי ומרת סוזן. **מספריו:** כתיב יד בתורת הסוד שעדיין לא יצאו לדפוס.

רבינו ניחן בענוה יתירה. על פתח ביתו שבמרוקו רשמו בני ביתו 'יוסף נחמיאס', ומתחת - תוארו 'הרב'. כשנתקל בזאת בשובו לביתו, מיד נטל סכין ומיהר למחוק את תיבת 'הרב'.

סדר יומו היה להפליא. תפילתו החלה בעלות השחר, וארכה עד השעה עשר בבוקר. לאחר מכן, היה יושב ועסק בתורה הקדושה, ובפרט בספרי הקבלה שהיו חביבים עליו ביותר. בשעות הצהריים קיבל את הקהל הרב שצבאו על פתחו עד שעות הערב המאוחרות. רבינו היה מומחה לקמיעות ובצירופי שמות הקודש, שבכוחם לשדד מערכות הטבע ולשלוח מזור לחולים. חכמה זו למד מאביו זיע"א. רבינו היה כותב על צלחת בזו הלשון: 'זכות אבותיי הקדושים שהקב"ה ישלח... לפלוני בן פלוני', ולאחר מכן היה מוחק עם צמר גפן את אשר כתב ומעביר על גופו של האיש, וכך חולל פלאות בעז"ה ואותו האיש התרפא.

כאשר נולד לרבינו בנו בכורו הרב ניסים, מצבו הכלכלי היה קשה מאוד. לא היה לו מאין להכין את צרכי סעודת הברית. בלילה שקודם הברית, ישב וחקך בדעתו כיצד יעשה סעודה לכל החכמים והציבור האמורים לפקוד את הבית למחרת. בתוך כך נרדם. בחלומו נגלה לפניו אביו הקדוש ר' שלמה, ובירכו בברכת 'מזל טוב'. כשראה אביו את מבטו העגום, הוסיף לברך ולעודד אותו, ואמר לו לא לדאוג כלל, כי מחר יצא לרחוב 'דרב עומר' בו שוכנים כל סוחריה יהודים, ושם ימצא שני סוחרים והם ימלאו את כל משאלותיו. אביו אף נקב בשמותיהם של הסוחרים. למחרת יצא רבינו לשוק כפי שאביו אמר לו בחלום. כשהגיע לשם שמע סוחר הקורא לו בשמו. ניגש רבינו לסוחר, והלה אמר לו בפנים שוחקות: "מזל טוב, שמעתי שלכבוד תורתו נולד בן. בדיוק היום קיבלתי מסוחר ערבי במתנה שישה תרנגולים, והרי לך לצורכי הסעודה". בעוד הוא מדבר עימו, בא הסוחר השני ואמר לרבינו, שזה עתה סגר עסקה מצוינת, וברצונו לתת לרב את דמי המעשר (מפי רבי מאיר אביטבול הי"ו).

גם לאחר שרבינו השתקע בארץ הקודש, היה נוסע מידי פעם בפעם למרוקו כדי להתפלל על קברי אבותיו (זיארה). באחת ממסעותיו לקברו של ר' יצחק נחמיאש, הפליג רבינו באוניה והים געש ולא שקט והיה חשש ניכר שהאוניה לא תעמוד בטלטולי הסערה והיא תישבר. עיניהם של כל המפליגים היו נשואות אל רבינו. הצדיק עלה לסיפון האוניה, הוציא מחיקו חתיכה מהאפיקומן (היה זה לאחר חג

הפסח), השליכה לים ואמר: "יהי רצון שבזכות אבותי הקדושים תהיה לנו הצלה וישועה". מיד נח הים מזעפו, והיה קידוש ה' גדול.

מעשה שהיה עם עו"ד יהודי מחו"ל שהשלטון בארה"ב הטיל עליו קנס כספי גדול מאוד, והיה לו צער גדול והיה מתפלל שבורא עולם שירחם עליו בזכות הצדיקים. בלילה שכב לישון בחלומו הופיע לו צדיק מחכמי מרוקו ואמר לו: "אל תדאג בני, בעז"ה הצדק יצא לאור ולא תצטרך לשלם את הקנס". למרות שבדרך הטבע לא היתה שום אפשרות שלא לשלם את הקנס העצום, בדרך פלא הוא יצא זכאי במשפט. אותו עו"ד חיפש ושאל על הרב שבירך אותו בחלום, עד שבסייעתא דשמיא הגיע אל בני המשפחה - אל ר' נסים, בנו בכורו של הרב ואל שאר אחיו. כהכרת הטוב לצדיק שהופיע בחלומו, תרם ועשה לרב מצבה חדשה על קיברו בהר המנוחות.

י"א אדר

הגאון רבי יוסף רוז'ין זצ"ל

יום ההילולא יא אדר

רבי יוסף רוז'ין זצ"ל: נולד ברוג'צ'וב בשנת ה'תרי"ח (1858). מגיל צעיר הצטיין בשקידתו ותפיסתו והיה בקיא בתלמוד. כשהיה בן 8 שנים בלבד כבר ידע היטב את כל סדר נזיקין. והמלמדים בעירו לא היו יכולים עוד ללמדו, ולכן למד אצל אביו. כשהיה בן 13 שנים החל ללמוד יחד עם בנו של ר' חיים מבריסק. בגיל 18 התחתן והתגורר אצל חמיו בורשה מספר שנים, שם נהנו בני העיר מתורתו, והוא כונה בפי כל "הרוג'צ'ובי", על שם עיר הולדתו. כאשר שימש כרב קהילת החסידים בדוינסק, התפרסם ושאלות נשלחו אליו מכל קצוות הארץ. מעמיק עצום בלימוד התורה בעיון ובעל בקיאות נפלאה. עיקר לימודו היה בספרי הראשונים, והמקורות העיקריים בהם הגה היו התלמוד והרמב"ם. כל מנהגיו מקורם היה בלמוד. פעם אחת העיד לתומו שבנסיעה מרוג'צ'וב לדוינסק ברכבת למד בעל פה חצי מהש"ס! ובחזרתו יסיים את החצי השני. בעל זיכרון מדהים ומתמיד עצום, עד שאמרו עליו "שלא פסק פומיה מגרסא". כונה 'שר התורה', 'ספר תורה חי'. מרוב שחשקה נפשו בתורה, הרגיש צורך עז ללמוד תורה בתשעה באב! ואפילו כאשר היה אבל על אישתו. גאון בנגלה ובנסתר. סירב להסתפר מפני שבזמן שצריך לשבת לפני הספר בגילוי ראש - לא יוכל לעסוק בתורה. שימש במשך 44 שנים כרבה של הקהילה החסידית בדוינסק. נפטר ב-י"א אדר א' ה'תרצ"ו (1936). לאחר מחלה קשה. חי כ-78 שנים. **אביו:** ר' פישל. **אישתו:** בתו של רבי משה חסיד גור מבית גורפינקל בוורשה. **בתו:** רחל. **חתנו:** ר' ישראל אבא ציטרון. **מרבותיו:** ר' יוסף דוב הלוי סולובצ'יק (בעל בית-הלוי), ר' יהושע לייב דיסקין. **מספרי:** צפנת פענח (פירוש על התורה, פירוש על מסכתות בבא-קמא, בבא-מציעא, מכות, הוריות, סנהדרין, שו"ת בענייני אורח חיים, יורה דעה, הערות הטור על אבן העזר), **שלמת יוסף-** התכתבויות של הצדיק עם ר' שלמה סובול.

בהיותו כבן תשע- התפרסם הגאון ר' יוסף רוז'ין זצ"ל, בעיר מולדתו רוג'צ'וב, בתור עילוי. כשהגיע לבר-מצווה הביאו אביו לסלוצק, אל הגאון ר' יוסף דוב סלוביצ'יק זצ"ל, שהיה אז רבה של סלוצק, כדי שילמדו תורה. מסופר, שהגאון ר' יוסף דוב שאל אותו בבואו מה הן ידיעותיו בתורה, והעילוי בשנינותו השיב: "עד חצי הש"ס", אולם כשחזר ושאל אותו "איזה חצי", נאלץ להודות על האמת: "איזה שתרוצו".

כאשר חלתה רעייתו של רבינו, היא נסעה לוורשה על מנת להתרפא ולבסוף ל"ע נפטרה שם. בעלה, ששמע פטירתה הגיע לאוזניו, נסע ברכבת מדווינסק להלוייתה. כל זמן הנסיעה שוחח בדברי תורה עם מלוויו, ומרוב שקיעתו בדברי תורה שכח לגמרי את סיבת נסיעתו לוורשה. כשהגיעה הרכבת לוורשה, אמרו לגאון, שהגיעו לוורשה להלוייתה אשתו הרבנית, נעמד הגאון ואמר: "זכותן של הנשים בזכות שמחכות לבעליהן עד שיבואו מבית המדרש". וסיים, שכעת תחכה זוגתו, עד שסיים את הפלפול...

לאחר מכן כששב מהלוייתה לבית לשבת שבעה על רעייתו, ליווהו ת"ח רבים וישבו ושוחחו עמו בדברי תורה, כאילו לא אירע דבר, תוך כדי השיחה בדברי תורה, השגיח הרוג'צ'ובי בבתו שישבה ובכתה, והוא תמה בפליאה: "מדוע את בוכה?" ומרוב היותו שקוע בתורה, נשכחה ממנו סיבת בואו לוורשה...

סיפר הגה"צ ר' נטע פריינד שליט"א, שהגאון ר' איסר זלמן מלצר זצ"ל סיפר לו, שעשיר אחד הניח את עזבונו שיחלקוהו לשיבות, ומינה בתור אפוטרופוס את הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל והגאון ר' יוסף רוזין זצ"ל, ושלח ר' חיים עוזר את ר' איסר זלמן שיסע לגאון ר' יוסף לשוחח איתו אודות חלוקת העיזבון. סיפר ר' איסר זלמן: "קודם שנכנסתי אליו, הכנתי עצמי היטב בסוגיה של אפוטרופוס", והוסיף, "הרידב"ז מסלוצק אמר עליי שיש לי תפיסה מהירה. כשנכנסתי אל הגאון הוא דיבר איתי משך שעותיים בסוגיה של אפוטרופוס. הרב דיבר על כל הסוגיות הנוגעות המופיעות בבבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, תוספתא, כל המקורות היכן מופיעה המלה אפוטרופוס, וכשסיים לדבר, לא היה לי להוסיף על דבריו".

בספר 'מוביצי תורה מעולם החסידות' הובא הסיפור הבא, ויש בו כדי ללמדנו עד כמה כוח זיכרונו של הצדיק היה מופלא. ועל כך סיפר ראש ישיבת ברנוביץ' הג"ר אלחנן ווסרמן הי"ד: "נודמנתי לריגא באותם הימים, וסרתי לדווינסק, הלכתי לדרוש בשלומו של הרוג'צ'ובי. פתח ואמר אלי: 'מרוב ייסורים ומכאובים קשה עליי הדיבור, יאמר נא מר איזה חידוש'. היסטתי אם לומר, ומה, אבל מאחר שאמרתי חז"ל "אין מסרבין לגדול" פתחתי והרציתי חידוש כלשהי בעניין "ביטול ברוב" והקשיב לי בדריכות. כשסיימתי, שואל אותי הרוג'צ'ובי: 'יותר מזה אין מר יודע להגיד חידושים?' והחרשתי, באתי במבוכה, לא ידעתי מה הוא רוצה ממני. הבחין במבוכתי והסביר: 'אני שואל, מכיוון שאת החידוש הזה גופו כבר שמעתי מפיכם לפני יותר מעשרים שנה...'. ואנוכי בכלל לא זכרתי את הדבר. עד כדי כך הפליג בכוח זכרונו המבהיל.

מספרים שהגאון אמר פעם שאצלו, היום הקשה ביותר הוא יום השבת: כשנמצא במצב של מרוצת השכל, שנופלת לו סברה אחת, ומיד- סברא הפוכה, ומיד לאחריה סברה נוספת להיפוך מב' סברות הקודמות, וכן הלאה. הנה בימות החול יש לו עצה: לקחת עט ונייר ולכתוב הסברות, ובמילא אותיות הכתב מגבילות את מרוצת השכל, מה שאין כן ביום השבת - אין לו עצה לכך, ולא עוד, אלא ידיעה זו עצמה, שאינו יכול לכתוב ולהגביל את מרוצת השכל, גורמת למרוצה גדולה יותר, ומובן עד כמה ה"עוגמת נפש" מעניין זה.

הרב הצדיק משה פארדו זצ"ל

יום ההילולא יא אדר

הרב הצדיק משה פארדו זצ"ל- נולד בשנת ה'תר"ע (1909) בטורקיה. ניהל בתל-אביב חנות מסחר גדולה, ממנה חילק את רוב רווחיה למוסדות התורה. בשנת ה'תשי"ב (1952) ייסד וניהל את פנימיית

אור-החיים לבנות בבני-ברק, לצורך הקמת הפנימייה דאג לנסוע מדי פעם לקהילות הספרדים בארה"ב, כדי שיעזרו להקמת חזונם- הסמינר לבנות, שבתוך זמן קצר קרם עור וגידים, ולשם הגיעו בנות מכל רחבי הארץ. עמוד החסד, מקים עולה של תורה בארץ ובעולם כולו. במחיצתו שררה תמיד אווירה נעימה, נינוחה, לא הייתה קדרות, ודאי שלא עצב, תמיד קרן, תמיד חייך, השמיע דברי עידוד ולחיוזוק רבים, הרעיף דברי שבת, אמר דברי תורה, אבל יותר מכל שתק. מובא בספר שנכתב לזכרו "ומשה היה רועה" כי בשנותיו האחרונות באה מורה להיוועץ בו. היא קבעה עם תלמידותיה להיוועד יחדיו מספר פעמים בימי החופשה. הרהרה לעצמה: על מה תדבר באותם מפגשים? חשבה, שבוודאי יזכיר, שהרחוב אורב סכנות בחובו, לאן לא ללכת וכיצד להיזהר ולהישמר. להפתעתה ענה במילה אחת- השתיקה. כל ימי גדלתי בין החכמים ולא מצאתי לגוף אלא שתיקה. נפטר בשבת קודש, פרשת תצווה י"א אדר ה'תשנ"ו (1996). חי כ-87 שנים. ציונו בהר המנוחות (בהר תמיר א' ליד הרה"ג ניסים יגן זצ"ל). **אביו:** ר' אברהם. **אימו:** מרת חיה וידא אסתר.

מחלה, לכאורה, היא דבר רע בפני עצמה, המגיעה ממדינת הדין, אולם יש, ואפילו מחלה קשה הופכת לגילוי של מידת הרחמים, והאדם מגלה עד כמה התחסד איתו הבורא יתברך, כשגרם לו לחלות... אחד הסיפורים המופלאים בעניין זה אירע לרבינו: היה זה באחת המסעות, שבהם הרחיק לאמריקה כדי לגייס כסף עבור מוסדותיו. מיד כאשר הגיע לאמריקה חש ל"ע ברע ובשל מצבו הרפואי חייב להיות מרותק למיטתו. חלו רגעים מספר, שבהן חלשה דעתו: "הלא שלוחי מצווה אינן ניוזקין, ואיך ייתכן, שאני, ההולך לדבר מצווה חולה!?!..." רופא הוזעק למיטתו כדי לבודקו ולחוות דעתו לגבי המשך טיפול, ולצורך כך ביקש להאזין לפעיונות ליבו, והנה כאשר הרים הצדיק את חולצתו הבחין הרופא בציצית אותה הוא לבש. כשראה את הציצית הצחורה על גופו, התרגש עד מאוד ואמר: "מה?! יש עוד יהודים עם בגד כזה?! אני זוכר את הבגד הזה מהעיירה..." מין הארה נזרקה בו באותו רגע, "לא לשווא עשה אותי בורא עולם 'חולה' בדיוק במקום זה", חשב הצדיק. הוא חייך לעבר הרופא ואמר: "אתה יודע, אמריקה התקדמה עם השנים, כדאי גם לך להצטרף אל הגל החדש של השבים לקונם ולא לפגר מאחור..." "קח לך", הושיט לרופא. היה זה זוג תפילין יקר ערך, בשווי מאות דולרים, שאותו רכש כמתנה עבור נדיבי הישיבה. הרופא חייך למראה אותה מתנת יקרת ערך והבטיח לר' משה להניח את התפילין מדי יום ביומו, והוסיף ואמר, כי אם יבוא אי פעם לישראל, ירצה לערוך איזושהו ביקור במוסד שהקים הרב. אחר רשם תרופות, נטל שכרו והלך לו. תוך זמן קצר התאווש ר' משה, ושוב יכול היה למלא את ייעודו המקורי לשם הגעתו לחו"ל ולגייס כספים עבור מוסדותיו ולשוב ארצה. שנים חלפו. הפגישה עם אותו רופא מזמן פרחת מזיכרונו. באחד הימים התקבל טלפון במזכירות. אלמוני ביקש לשוחח עם הרב פארדו. הלה הציג עצמו וביקש לבוא למשרד, רבי משה לא הצליח לזהותו, אולם לא נמנע מלהדריכו בדרכי הגישה למקום. חלפה שעה קלה והנה הוא הופיע. רק כעת נזכר רבי משה. הוא היה הרופא הישישי... הוא קידם את פניו בשמחה. הרופא סיפר לו, שמאז אותה פגישה, לא עבר עליו יום ללא הנחת תפילין, וכי הוא מקיים גם את הבטחתו השנייה ובא לבקר במוסדות. הניח רבי משה יד אוהבת על שכמו וערך לו סיור מקיף בכל האגפים, לבסוף החזירו למשרד. "לא ייאמן". מלמל הרופא, "בטוח הייתי, שמדובר במקום קטן ועלוב, והנה אני מגלה קמפוס שלם, ממלכה מפוארת..." הוא שתק קמעא ולאחר אמר: "ראה רבי משה, לצערי הרב אני אדם ערירי, כל חיי חסכתי כסף רב, אולם אין אדם אשר חי לעולם... לפיכך מבקש אני לתרום את

כל רכושי לטובת מוסדות 'אור החיים'!! ר' משה חש התרגשות עצומה, הוא לא ידע, כיצד להודות למיטיב, שהיה עד לפני רגעים מועטים אלמוני ובלתי מוכר, והנה כעת מוכן הוא לתרום סכום עצום להחזקת המוסדות. לבסוף נטל סידור, שעמד על שולחנו והקריא לו מתוכו את דברי המשנה (אבות ו, י): "בשעת פטירתו של אדם אין מלוין לו לא כסף ולא זהב לא אבנים טובות ומרגליות, אלא תורה ומעשים טובים בלבד". והסביר: "כסף, שאדם משאיר בעולם, הוא לכאורה כסף אבוד מבחינתו, מלבד תורה ומעשים טובים שרכש בכספו, ולשני הדברים הללו זכית בתרומתך כאן!". הרופא ביקש, ולמוסדות הובא עו"ד נוטריון, והדברים נוסחו כחוק. כשיצא הרופא הקשיש, אמר ר' משה: "כמה עיוור הוא האדם, כשחליתי לפני שנים באכסניה, הרהרתי על שאיני מצליח למלא את תפקידי לגייס כספים לצורך העמדת המוסד על רגליו. התנחמתי בעובדה, שבשל אותה מחלה זכיתי לפחות לקרב אדם להנחת תפילין, אך לא שיערתי, שבאמצעות אותה מחלה עצמה, נטעתי את הבסיס לתרומה עצומה, שבה זיכנו היום!" "הנה כי כן, אותה מחלה, אשר נדמתה בתחילה כמידת הדין, היא עצמה התגלגלה והתהפכה למידת הרחמים..."

כששמע שתלמידה התארסה עם בן תורה, קם ר' משה ורקד משמחה! כמה שמח בשמחת יתומה. רגש אחריותו הוכפל לאין שיעור, דאגתו וכן שמחתו. סיפרה אחת המורות: "תלמידה יתומה התארסה, ואני נטלתי על עצמי את העול להשיג את הכספים הדרושים לנישואיה, ערב אחד נוקשים בדלת. פתחתי, והרב בפתח 'באתי להביא את תרומתי להכנסת כלה' אמר. נדהמתי, ושאלתי בפליאה: "מדוע היה על הרב לטרוח ולהגיע לביתי. הלא מחר אהיה בלימודים והרב יכול היה לפגוש אותי שם!". והוא ענה בחום: "עכשיו השגתי את הכסף- הזדמנה לידי הזכות ליטול חלק בבניין בית-המקדש, ואדחנה למחר?".

מובא בספר "מעייין השבוע" על הרב כי במאמציו לביסוס מוסדות "אור החיים", הגיע לברזיל. אחד מגדולי התורמים הפציר בו, שיתארח בביתו לסעודות השבת, והסכים. נדברו שייפגשו בבית הכנסת לאחר התפילה. ברם לאחר התפילה נעלם המארח. נבון משה ויצא מבית הכנסת. עצרה מכונית הדורה, והעשיר קרא לו מירכתיה: "הרב פארדו, בכבוד". החוויר רבי משה: "שבת היום", הזכיר. והעשיר ענה בזחיות: "זה בסדר, הנהג גוי". "אסור באיסור חמור", קבע רבי משה נחרצות. "עשה כרצונך", הסכים העשיר ברוחב לב. "אבל הדרך רגלי רחוקה. נחכה לך". "אל תחכו", אמר רבינו, "איני בא". "אבל אשתי טרחה והכינה, אסור לפגוע בה", מחה העשיר. "אבוא עימך רק אם תצטרף אלי ברגל, ותבטיחני שמעתה ואילך תשמור שבת כהלכתה ולא תיסע אף עם נהג נכרי", תבע רבינו. העשיר לא הסכים, ורבי משה פנה לצד שכנגד, לשוב לחדרו החשוך באכסניה. תמיד היו עימו בקבוק יין, מצות ושימורי דגים, לכל מקרה. עתה ניצלם לסעודת השבת. כצפוי, היה החדר חשוך, לפתע הוא: שכן נוכרי יצא למרפסת, והדליק את האור. מיד קידש רבינו בשמחה עצומה, אכל ושר זמירות שבת. כשסיים את ברכת המזון, כיבה הנוכרי את האור ושב לחדרו. לאחר השבת התקשר העשיר. הביע הערכתו לעמידתו של רבינו על עקרונותיו, וביקש לפצותו ביד רחבה של שמחת השבת שהופרה. אמר לו רבינו: "שמחת השבת שלי הייתה מושלמת, בביתך אין השבת שמחה, מצטערת היא על חילולה... ואינך צריך לפצותני. גם אם תרצה, לא אקח, כי איני נוטל כסף להחזקת המוסד הקדוש ממחללי שבת". עתה הבטיח העשיר לשמור את השבת, כדי שיוכל להמשיך ולתרום.

הגאון המקובל הרב מרדכי וייצל רוזנבלט זצ"ל

יום ההילולא יב אדר

הגאון המקובל הרב מרדכי וייצל רוזנבלט זצ"ל - נולד ב-ג' אייר ה'תקצ"ז (1837) באנטופול. שם המשפחה 'וייצל' פירושו גרעין חיטה בשל פרנסת אביו שעסק בטחינת חיטים. בעודנו צעיר לימים ניכר בתשוקתו העזה ללמוד את התורה הקדושה והתמדתו ושקידתו היו מעבר לכח אנושי. בתחילה למד בעירו. כשהיה בגיל 14 נסמך לרבנות וגם התחתן. כשהיה בן 19 עבר ללמוד בישיבה בפינסק. לאחר כשלוש שנים שב לאנטופול. בשש שנותיו האחרונות באנטופול כיהן כדיין. משנת ה'תר"ל (1869) כיהן במשרת הרבנות בעיירה בוטן. נודע כשונא בצע ומאס בכסף למרות ההפצרות הרבות של המון מבקריו לקבל מהם את שכר טרחתו ויגיעתו - לא רצה לקבל. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. בשנת ה'תרמ"ז (1886) עבר לשמש כראב"ד קורליץ. בשנת ה'תרנ"א (1890) החל לשמש כרבה של אושמינה ומשם התפרסם כרבי מרדכי מאושמינה. בשנת ה'תרס"ה (1904) החל לשמש כראב"ד סלונים. בראשית ימיו הצניע את כוחו לשדד את מערכות הטבע ולחולל ישועות אולם כאשר עורר פעם את בני עירו לתיקון גדול בענייני טהרה ולא צייתו לדבריו, יצא מגדרו והראה את כוחו בעשיית מופתים ומאז חרדו ממנו. נודע כמקובל וכבעל מופת ליטאי, ורבים יהודים ושאינם יהודים הגיעו אליו לקבל את ברכתו. רבים פנו אליו ונושעו. נודע במופתיו. תמונתו התנוססה בבתים רבים ברחבי ליטא. סמל הצדקה והחסד. פיזר מכספו. נתן בגלוי ובסתר. לעצמו ולבני משפחתו הסתפק במועט. דרשן נפלא. שר התורה ואוצר היראה. ימים שלמים צם בגלל ששכח לאכול. נפטר ב-י"ב אדר א' ה'תרע"ו (1916). חי כ-79 שנים. ציונו בסלונים. על קברו נכתב: "פה נטמן ארון הקודש הרב האמיתי שר התורה ואוצר היראה מרן ומאורן של ישראל".

אביו: ר' אברהם מנחם מנדל (סוחר שלמחייתו עסק בטחינת חיטים). **אימו:** מרת שרה. **נשותיו:** מרת חיה (בת הנגיד ר' שמעון וועלוויל מאנטופול - זיווג ראשון), מרת מלכה (בת הגביר ר' אברהם גרינברג - זיווג שני). **ילדיו:** ר' אשר הי"ד (כיהן כרבה של דרוהיטשין הסמוכה לפינסק, נספה עם משפחתו בשואה). מרת שרה (נישאה לר' אברהם יעקב ברוק, רב בבוטן ופוסק הלכה בפלך גרודנו כולו), מרת עכסה (נישאה לר' אליהו דוד אפשטיין), מרת חנה טוביבא (נישאה לר' יהודה בורשטיין, רב בגודליאבה שליד סובאלק), ר' שמואל יהושע זידל הי"ד (התגורר בסלונים ונספה עם משפחתו בשואה). **מרבתי:** הגאונים ר' יצחק הירש (אב"ד סמיאטיץ), ר' פנחס מיכאל גרויסלייט (רבה של אנטופול), ר' שמואל אביגדור (רבה של פינסק), המקובל ר' מרדכי זקהיים (אב"ד פינסק). **מתלמידיו:** הגאון ר' יהודה אידל ציזלינג מאושמינה. **מספריו:** הדרת מרדכי - פסקיו, חידושי הלכה וחילוקים ופולולים שדרש בסיומי משניות ומסכתות בתלמוד.

שני השליחים נכנסו בסערה לביתו של רבינו. הזיעה ניגרה מפניהם, וניכר היה שעשו מאמץ מיוחד לבוא לשם במהירות. "מניין אתם?", שאל הרב. השניים נקבו בשמה של עיירה רחוקה ברוסיה. "טפל עלינו עלילת דם!", אמרו בקול בוכים. "שלושים ושישה יהודים מואשמים בהריגת גוי לצורך שימוש בדמו לאפיית מצות. אם יורשעו, יתרחש פוגרום איום ביהודי הקהילה. העיתונות מלבה את אש השנאה". הרב הניף ידו בביטול ואמר: "לא יהיה פוגרום. הנאשמים יצאו זכאים בדין, וזממם של שונאי

ישראל יחזור אליהם". הם הודו לו ויצאו בשמחה להביא את דבר ההבטחה לאחיהם השרויים בחרדה. אך יצאו מהבית ואל רבינו נכנס אברך צעיר בשם יודל אסטרובסקי. הוא קיבל צו גיוס לצבא הצאר. הוא ביקש את ברכת הרב שיזכה לפטור. אבל הצדיק הפתיע אותו: "אתה לא תשחרר מהצבא", קבע. הרב המשיך בדבריו: "קודם גיוסך עליך ללמוד את מקצוע המילה ולהתמחות אצל שני המוהלים בעירנו, ר' אבא לסקס ור' הירשלה". נבוך ומבולבל יצא מהבית. הם ניגש לבית אחד המוהלים. את תקופת ההמתנה למועד הגיוס העביר יודל בלימודים נמרצים. אחרי שהשלים את לימודיו ההלכתיים והמעשיים הוסמך למוהל. בבוא היום גויס האברך ונשלח למחנה הצבא בעיר המחוז. הוא הלך למחנה וחיפש את הקצין הממונה על המגויסים החדשים. "אסטרובסקי! מדוע איחרת!?", גער בו הקצין ואז התרכך: "טוב שכבר באת. הגנרל היה פה קודם ושאל אם החייל היהודי כבר בא". בתוך זמן קצר מצא עצמו יודל מול הגנרל. הוא הצדיע בחשש. "הבנתי שאתה מוהל", אמר הגנרל ישירות. "אכן", אישר יודל. אמר הגנרל: "הקשב היטב. אשתי יהודייה ונולד לנו בן. בימים האחרונים היא מתעוררת בבוקר מבוהלת ומספרת על חלום מוזר ובו יהודי זקן מצווה עליה למול את בנה. ביטלתי את דבריה, אבל החלום חזר ונשנה, והיא דרשה שאשיג מוהל מיד. הבטחתי לה שכך אעשה. אמש לאחר עבודתי הלכתי לביתי. כשהתקרבתי לבית שמעתי קריאות 'הצילו'. רצתי פנימה וראיתי יהודי זקן, בדיוק כפי שתיארה אשתי בחלומותיה. 'שאלתי את הדמות: 'מה אתה רוצה מאשתי?!'. הלה השיב: 'אני דורש שתמול את בנכם'. ניסיתי להתחמק ממנו: 'מנין אשיג מוהל?'. הזקן אמר: 'דאגתי לזה. למחנה יבוא חייל יהודי ושמו אסטרובסקי, שהוא מוהל מומחה'. שלפתי את אקדחי כוונה להמיתו, אך כאשר כיוונתי את האקדח לעברו – האיש פשוט נעלם". הגנרל הוביל אותו לביתו והוא ערך את הברית והחזיר את התינוק לאימו, כדי להרגיעו. בבית הקצין ראה עיתון. כותרת גדולה ובה היה כתוב על משפט שבמרכזו שלושים ושישה אשמים יהודים בהריגת נוצרי. יודל הזדעזע. דמעות זלגו מעיניו. כשחזר הגנרל לחדר שאל: "מדוע אתה בוכה?!". יודל הצביע על העיתון וזעק כנגד העלילה הנוראה. "שאל את אשתך היהודיה אם ראתה בבית הוריה שימוש בדם למצות!". אל האישה אמר: "כיצד תעמדי מנגד כאשר אחייך עומדים לפני גורל נורא ללא עוול בכפם?!". האישה לחצה על בעלה להיכנס לעובי הקורה ולהפעיל את כובד השפעתו. ואכן, הגנרל התערב אישית בפרשה, בא בעצמו לבית המשפט והתעמת עם התובע ועם השופטים, שהופתעו מהסניגור הבלתי-צפוי שהגן על היהודים בלהט. בסופו של דבר היהודים יצאו זכאים, ותחת זאת נפתחה חקירה חדשה, וזו הובילה לרוצח האמיתי – משרתו של הכומר. (על-פי 'הדרת מרדכי')

הצדיק רבי יעקב שריקי זצוק"ל

יום ההילולא יב אדר ב'

הצדיק רבי יעקב שריקי זצוק"ל - נולד בסביבות שנת ה'תרמ"ח (1887) בעיירה איליג (השוכנת בדרום מערב מארוקו). בצעירותו למד בישיבה הגדולה בה עמד בראשה ר' יעיש עקיבא שהרביץ תורה לתלמידים רבים מכל האזור בישיבתו שבאיליג ונתעלה עד שנעשה לתלמיד חכם וצדיק מופלא. כל היו רצף אחד של חיי תורה ויראת שמים טהורה בקדושה ובתמימות, הגה בתורה יומם ולילה ועסק במצוות בגמילות חסדים בכל כוחו לשם שמים. היה דבוק מאוד בלימוד הזוהר הקדוש. במשך כל חייו הקפיד הצדיק על אמירת תיקון חצות מידי לילה, כשלאחר מכן היה ממשיך לעסוק בתורה ובפרט

בזוה"ק עד אור הבוקר. בספריו נמצאו טיפות שעווה, שכן היה לומד בלילות לאור הנר. בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ עם רבים מבני עירו ומשפחתו (בניהם בנו של אחיו הגדול - ר' משה זצוק"ל, הלא הוא הרה"ג כמוהר"ר המקובל הגדול ר' אליהו שריקי זצוק"ל מי שהיה רבה האחרון של איליג ואח"כ בארץ רב מושב כסלון וכיום בבית שמש עליו העיד הגאון ר' יחיאל אביחצירא שהיה מל"ו הצדיקים). בתחילה התיישב במושב אורה הסמוך לירושלים, ולאחר כשלוש שנים בשנת ה'תשי"ט (1959) העתיק את מושבו למבשרת ציון (הסמוכה לירושלים). רבים שיחרו לפתחו מדי יום כדי לבקש את ברכתו, שלא הייתה שבה ריקם ואכן נושעו. היה מייעץ באמצעות ספרי סגולות והיה אומר את סיבת מחלתם ומה חליפתם. הקדיש את כל יומיו ולילותיו לעבודת הבורא יתברך. גאון בנגלה ובנסתר. מידת החסד והצדקה היה טבועה בדמו של רבינו. ביתו היה בית הכנסת אורחים, בחו"ל ובארץ הקודש, היו אף מספר עניים הסמוכים על שולחנו מידי שבת וחג באופן קבוע. בהיותו במארוקו היה דואג לד' מינים עבור כל בני עירו והיה מחלק לכל משפחה כמספר הנפשות חיים אין כסף. מעשה החסד שלו היו מופלאים. היה מכניס אורחים גדול. נזהר מאוד מלשון הרע ולא דיבר רע על שום אדם. התבקש לבית-עולמו ביום שישי ערב שבת, י"ב אדר ב' ה'תשל"ג (1973). חי כ-85 שנים. ציונו בהר המנוחות שבירושלים.

אביו: החסיד ר' שלמה (היה מתענה תענית הפסקה בת שישה ימים רצופים פעמיים בשנה. בנוסף עסק בגמילות חסד של אמת בשם 'חברת רשב"י). **אמו:** מרת טאנא (אחות הרה"ק רבי מכלוף אחרר). **אשתו:** מרת חנינא (בת דודו הרה"ק רבי מכלוף אחרר). **מרבתינו:** ר' יעיש עקיבא ילדינו: ר' שלמה, ר' מכלוף (נפטר בגיל כ"ו, היה גאון בתורה ודרשן עצום - נקרא ע"ש סבו הגדול ר' מכלוף אחרר זיע"א. מסופר כי לפני לידתו בא הצדיק רבי מכלוף לבתו מרת חנינא בחלום ואמר לה: 'התינוק שיוולד לך הוא גלגול שלי בעוה"ז לזמן קצר'). לצדיק ואשתו נולדו עוד ג' פעמים תאומים שנפטרו בילדותם ממחלת החצבת.

בעל חסד עצום בגופו ובממונו, היה מרבה לשלוח תרומות לשיבות שונות. בזקנותו נכנס אליו אברך צעיר לאסוף את קופת הצדקה שבביתו, ותוך כדי שיחה סיפר האברך, כי הוא התאלמן מאשתו ל"ע שנפטרה צעירה בדמי ימיה. אז הרב כאב את כאבו, ומיד אמר לו: "אני מכיר אשה טובה בשבילך!". ותיכף ומיד נסע הרב (למרות שהיה אז למעלה מגיל שמונים שנה ובקושי עמד על רגליו!) באוטובוס ממבשרת ציון לירושלים, ומשם לקח אוטובוס לקריית יובל וחילפש בעיפות ובטירחה את בית-המשפחה, שהכיר טוב ממרוקו (שהיו יתומים ג"כ) והציע להם את השידוך, ובחסדי ה' הוקם בזכותו בית נאמן בישראל של בני תורה המושתת על התורה והמצוות.

בחודש אב ה'תש"א, בן אחיו הר' מאיר הי"ו (חזן ושוחט במבשרת ציון) חלה ל"ע וקיבל אירוע מוחי ושכב בבית-הרפואה במשך שלושה ימים. לאחר שהשתחרר עדיין היה בדאגה גדולה ממצבו. לילה אחד חלם, שהוא נמצא בביה"כ מלאה באנשים והיה שם שמחה גדולה ומישהו שר בתוך הקהל. ובתיבה ישבו רבנים גדולים ובהם ר' יעקב שריקי ור' אליהו שריקי. ר' מאיר בא אליהם ואמר: "רבתי! אני חולה!". ואז רבינו אמר לר' מאיר: "אל תפחד, יש לך עוד 25 שנים לחיות!". ובאמת מצבו השתפר עד לבלי היכר ברוך ה' חי עימנו.

רבינו היה מומחה בחכמת 'כף היד' (כמו אחיו הגדול כ"ק הרב הקדוש ר' משה שריקי זצוק"ל). וסיפרה אשה, שקודם שילדה אמר לה, שתלד בן ואחר כך תיכנס לחולי כבד. וסיים: "רק הקב"ה יתברך יציל אותך מזה". וכך היה, שתיכף אחר הלידה חלתה זמן רב עד שהתרפאה בחסדי ה'. כמו כן אשה אחרת

סיפרה שאמר לה בצעירותה שבסוף ימיה תסבול חולאים. וכך הוא שכיום ה' ירחם אומנם זכתה לאריכות ימים ושנים, אבל חולה ב"מ לעיתים תכופות. לאשה אחרת שפנתה אל הצדיק בשל העובדה, שלא זכתה שנים רבות לפרי בטן אמו, שבקרוב תלד בן ואחרי עוד ג' בנים זה אחר זה, ולאחר מכן בת ומדברי הצדיק לא נפל מאומה, וכך היה.

בעירו איליג שבמרוקו היה נוהג להתחיל תפילת מנחה ב'פתח אליהו' בקול רם, קול חוצב להבות, לכבוד ה'. ומספרים כשהיה מתחיל 'פתח אליהו' היו שומעים את קולו עד ה'מלאח' (השכונה) השניה, והיו יודעים שהתחילה תפילת מנחה.

בשנותיו האחרונות עבר להתגורר אצל בנו ר' שלמה הי"ו בשכונת קטמון בעיה"ק ירושלים ת"ו, ובשנים אלו סבל ייסורים וקיבלם באהבה והיה אומר תמיד "טוב שיש לי ייסורים בעולם הזה כך אלך נקי לעולם הבא". כשבועיים לפני פטירתו אמר לכלתו פריחא תחי' (לבית סבאג) שתכין סעודה של דגים ובצים. וכששאלה אותו למה? אמר לה: "את לא רואה את רשב"י ורבי מאיר בעל הנס?!" וכן הזכיר עוד שמות של צדיקים. (מנהג מיוחד היה לרבינו, להתחיל ולסיים את כל ספר הזוהר מתחילת חג הפסח עד יום ל"ג בעומר, וביום ל"ג בעומר היה עורך בביתו סעודה גדולה בשירים ותשבחות לכבוד הילולת רשב"י זיע"א, לסעודה זו הזמין קהל רב ואכן זכה שרשב"י הקדוש בא אליו. ומכאן ניתן לראות מגדולתו של רבינו שהכיר צורת הצדיקים והם באו ללוותו). ובתוך הסעודה קרא רבנו את המגילה ולאח"כ ניטל ממנו כח הדיבור והיה שוכב במיטה בין חיים למוות. יומיים לפני פטירתו בא לכלתו בחלום ואמר לה: 'עוד יומיים יקרה משהו בבית'. והיא הבינה, שרצה לומר לה שתשגיח עליו, שלא יפטר בלי שיקראו עליו קריאת-שמע. ואכן אחרי יומיים ראתה שקיצו קרב וקראה לשכנים, ואמרו עליו קריאת-שמע ומיד התבקש לבית-עולמו.

י"ג אדר

הצדיק הנסתר הרב יוחנן ג'אניאן זצ"ל

יום ההילולא יג אדר

הצדיק הנסתר הרב יוחנן ג'אניאן זצ"ל הידוע כ'מחלק ההדסים' נולד בפרס. העניות בבית הוריו הייתה כה גדולה, עד שאפילו נייר לכתוב עליו לא היה. בעודו ילד התייתם מאביו ואימו. אחיו קיימו את צוואת הוריהם ודאגו להעלות את רבינו לארץ ישראל. האדמו"ר מזוועיהל, ר' שלמה גולדמן, לקח את רבינו תחת חסותו, והוא התעלה. רבינו הצטרף לחבורת 'תיקון חצות'. היו מתכנסים בכל לילה זקני תלמידי חכמים וצדיקים, שהיו בוכים את צער השכינה הקדושה. גם לאחר שנישא, העניות שררה בביתו, וכדי להחיות את נפשם היו קונים במשקל לחם יבש. באחד הימים פנה אליו הרה"ק ר' אהרון ראטה (מ'שומרי אמונים) ואמר לו, כי עליו להביא הדסים לכבוד שבת המלכה - וכן עשה. רבינו היה מהצדיקים הנסתרים והרה"ג ר' אברהם אהרונוביץ התבטא לא אחת על רבינו, בעת שיצא ר' יוחנן מביתו, ואמר: "כעת היה בביתי ראש ה-ל"ו הצדיקים, מוכר הבשמים". למרות עניותו היה בשמחה עצומה. מקובל. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. ענותן מופלא. הסתיר את ידיעותיו והיה מתבטא, כאשר ביקשו לערבו בענייני הלכה, כי הוא עם הארץ פשוט ואינו מבין, מה מבקשים

ממנו! במוצאי שבתות העידו מספר מקורביו, כי דלתותיו היו נעולות, ולאחר שלחץ אחד מהמקורבים אמר רבינו, כי אליהו הנביא היה בביתו. על אף עניותו הרבה חילק סכומים עצומים לצדקה. רבינו ידע את יום פטירתו ורמז לא מעט למקורביו על כך. הצדיק התקשר אליהם וביקשם, שיגיעו בזריזות לביתו. שם ברכם כאילו נפרד מהם. לאחר מספר ימים הבינו היטב מדוע נהג כך... כמו כן הדגיש, כי הוא מזרעו של מרדכי היהודי וכאשר התבקש ב-י"ג באדר ה'תשנ"ט (1999) לבית-עולמו, הבינו, את אשר דיבר. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. **אביו:** ר' חיים. **אמו:** מרת שרח. **אשתו:** מרת שרה (בת הצדיק ר' מיכאל כהן). **מרבתינו:** האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוועיהל, המקובל ר' יעקב מונסה. **בנינו:** ר' אלעזר, ר' יוסף. **ספריו עליו:** **רבי יוחנן מחלק ההדסים** - תולדות חייו של רבינו וסיפורי הנהגות **•צדיקים נסתרים בדור האחרון- ח"א.**

אחד מבני משפחתו של הגאון מרן ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל סיפר בימי השבעה: "הייתה תקופה, שבה מרן ר' בן ציון אבא שאול לא חש בטוב וקיבל על עצמו, כי לאחר שיתרפא יערוך סעודת הודיה. לאחר זמן מה חזר ר' בן ציון לאיתנו, אולם שכח לעשות את סעודת ההודיה. לילה אחד חלם ר' בן ציון, כי ר' יוחנן ניגש אליו (באותה תקופה היה רבינו בן החיים) ואומר לו: "מה עם הנדר, אשר נדרת לערוך סעודת הודיה לבורא העולם?" וזירזו לקיים את הבטחתו. למחרת, ר' בן ציון הלך במעלה רח' עזרא בירושלים והנה רואה הוא מולו את ר' יוחנן הפונה אליו ואומר: "מה עם הנדר, אשר נדרת לה' כאשר תבריא?". הגאון הרב בן ציון נדהם, וכמובן, קיים את הבטחתו. מני אז פעמים מספר ניגש לרבינו וביקש ממנו, שיברכו - והוסיף, כי מוכר הבשמים אינו איש פשוט כלל.

סיפר ר' ישראל גליס: "היה לי ידיד מבוגר בשם ר' אריה ג. זצ"ל, אשר שנים רבות התקשה למצוא את בת זוגו. באחד הימים לקחתיו לבית רבינו ושחנו בפניו את צערו של בחור זה. ר' יוחנן יעץ לבחור הנ"ל, כי יפתח גמ"ח לחלוקת תבניות ריקות של ביצים עבור סוחרי ביצי משק, למרות שלא היה מובן מהו הסוד בדבר, קיבל הבחור את דבריו והחל לעסוק בכך. בכל יום נהג לאסוף תבניות ריקות רבות, ולאחר מכן היה מניחם בישיבת 'עץ החיים' ובזמנו הפנוי מכר בפרוטות לסוחרי ביצים. והנה סובבו מן השמיים, כי במהלך עיסוקו בחלוקת התבניות הכירוהו בעלי משק שונים, ולאחר זמן קצר בא בברית נישואים עם בתו של אחד מבעלי משק ביצים מהגדולים בארץ, או אז הבין, מדוע יעץ לו ר' יוחנן לעסוק בחלוקת תבניות ריקות.

מקורבו, ר' ירון לוי אשר זכה לקחת את רבינו ברכבו בשנותיו האחרונות למירון סיפר, כי בהיותו נער, החליטו הוא וחבריו לעשות מעשה נערות ורשמו על פתק שם של אדם אשר נפטר מן העולם. הם פנו לרבינו וביקשו ממנו להתפלל עבורו לישועה. הצדיק הביט בשם המופיע בפתק ושאל בתמיהה: "הוא עימנו?". מאחר שלא הבנו את כוונתו אמר לנו בצורה, שלא משתמעת לשתי פנים: "זה מן הנפטרים! הוא לא בין החיים!".

פעם הגיע לרבינו אדם, שנזקק לעצה וברכה. בטרם יצא מבית הצדיק פנה אליו ר' יוחנן ושאל: "האם הנחת תפילין היום?". הלה התפלל והשיב כי כמובן הניח. אולם רבינו אמר: "התפילין פסולות! וגם שבע מזוזות בביתך פסולות!". למותר לציין, כי מדברי רבינו לא נפל דבר, ולאחר הבדיקה גילה, שהתפילין פסולות - וכן כל שבע המזוזות שבביתו התגלו כפסולות!

הרה"ק רבי אליעזר ליפא וייסבלום מחמלניק

יום ההילולא ט"ז אדר ויש אומרים כ"ו באדר

רבי אליעזר ליפא וייסבלום מחמלניק בנו השני של הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק, היה רב ואדמו"ר חסידי בחמלניק ומחבר ספר "אורח לצדיק". נולד בשינאווא בשנת תק"ב לרבי אלימלך ושפרינצא וייסבלום יש אומרים שהיה חתנו רבי שמואל מלמד משינאווא. אחרי פטירת אביו שימש באדמו"רות בחמלניק שבפולין.

אביו הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק, התבטא כי עיקר חיותו בעולם הזה היא משום שמפרנס את בנו רבי אליעזר ליפא. החוזה מלובלין התבטא אודותיו שהוא צריך תשעה מלאכים שיצטרפו איתו למנין שלו בעת שהוא מתפלל מגודל התלהבותו.

לפני פטירתו נסע לליז'נסק שם נפטר בט"ז באדר תקע"ג ונטמן החדר הקדמי שבאוהל אביו. בספר "חכמי ישראל" נטען כי נפטר עוד קודם לכן בכ"ו באדר תקס"ו. בנו וממלא מקומו באדמו"רות היה רבי אריה לייב וייסבלום, חותנו של רבי שמואל אבא שפירא מסלאוויטא.

התגורר בעיירה חמלניק, משנת ה'תקמ"ו החל לכהן כאדמו"ר והתפרסם כבעל מופתים. בשושן פורים ה'תקס"ו הכין כל המלבושים והקיטל לעת פטירתו, הכין סעודה לחסידיו וברך כל אחד מהם, לאחר מכן נסע לליז'נסק פולין וכעבור ימים אחדים השיב את נשמתו ליוצרה.

הרב גרשון לפידות זצ"ל

יום ההילולא יז אדר

נולד בשנת ה'תרל"ח (1878) ביאסי שברומניה. בהיותו כבן שלוש עלתה משפחתו לארץ. למד בישיבת 'תורת חיים' במשך שנים רבות ולאחר מכן היה מראשי הישיבה. לצורך קיום הישיבה נסע מספר פעמים לארה"ב כשליח לאיסוף תרומות. בשנת ה'תר"ע (1910) נבחר לאחד משבעת מנהלי כולל רומניה. היה מעורכי הירחון התורני 'אהל תורה' (לצד ר' ישעיהו זאב וינוגרד, מראשי ישיבת עץ חיים, הרב שמשון אהרן פולונסקי והרב משה אריה לייב שפירא). התכתב רבות בדברי תורה עם עמיתיו (הרבנים הגאונים ר' שלמה זלמן אוירבך, ר' אברהם זיידה הלר ור' משה קלירס). פרסם מאמרים תורניים רבים בכתבי עת שונים. התפרסם בהתמדתו בתורה ובכך ששקד ללמוד תורה למרות שחי בעניות רבה וכן מסופר עליו שהיה מסיים את הש"ס כל תשעה חודשים. ענוותן מופלא. בעל חסד. בשנת ה'תש"ח (1948) לאחר פטירת ר' שמשון אהרן פולונסקי ('הרב מטפליק'), כיהן כרב שכונת 'בית ישראל' בירושלים, תפקיד בו כיהן עד פטירתו וכן מילא את מקומו של הרב מטפליק בבית הדין של אגודת ישראל. נפטר ב-י"ז אדר ה'תשט"ז (1956). חי כ-78 שנים. **אביו:** ר' חיים יצחק (מחסידי רבי אברהם מתתיהו פרידמן משטפנשט). **אמו:** מרת שיינדל. **אישתו:** מרת דבורה. **מרבתי:** ר' בצלאל ישעיה ברנשטיין (הדיין

הירושלמי). **מילדיו:** מרת חיה בלומה (נישאה לר' לייזר לוצקין). **חברותא:** ר' יצחק ירוחם דיסקין (ממנהיגי העדה החרדית בירושלים), ר' שלמה אטיק (הלמדן הירושלמי). **מכתביו:** **משנת רבי גרשון-תשובות**, חידושים וביאורים • **קונטרס לפיד אש-חידושי תורה-נחלת עמ"י** - בנספח מופיעים חידושים וביאורים במסכת עירובין ובעוד סוגיות בש"ס • **המתמיד הירושלמי-קורות חייו**.

הגאון רבי ישראל גרוסמן זצ"ל מספר על אנשים מיוחדים במלחמת ה'תש"ח (1948): היה זה בתקופת ה'פגזים', מלחמת תש"ח, שכונת מאה שערים והסביבה היו בחזית המלחמה. חיילי הלגיון הירדני עמדו על חומות ירושלים, לועי התותחים כונו על השכונות המאוכלסות, וירו אלפי פגזים שזרעו הרס רב והרגו יהודים רבים ללא אבחנה. ענני אש היתמרו ודם נשפך כמים בחוצות ירושלים. מצבן העגום של המשפחות שנותרו בעיר היה קשה מנשוא: חוטי חשמל נותקו, חושך ואפלה שררו בכל העיר, מים לשתייה – אין, אנשים שעמדו בתור כדי לקבל פח מים ממחלקי המים, נפגעו מכדורי המוות של הצלפים הירדנים. מי שהייתה לו האפשרות, ברח לערים במרכז הארץ, ומי שעלה בידו – ירד למחתרת. בשכונת בתי ויטנברג היה מרתף יין של משפחת ויטמן. כשלוש מאות אנשים הצטופפו בתוך המרתף, ובתוכם גם אני ומשפחתי ושלושת ילדי הקטנים, שהתחלקו ביניהם במזרון אחד שהיה מונח באחת מפנינות המרתף, המצב היה איום ונורא, התנאים קשים ביותר, הילדים ביקשו אוכל, ולא היה מה לתת להם. באחד מימי ההפוגה, כשנדמה היה ששורר מעט שקט, **יצאתי לבדוק, אם ניתן להשיג בקבוק נפט, כדי שיהיה אפשר לבשל תבשיל חם לילדים. לאחר עמל וטרחה הצלחתי להשיג בקבוק נפט. עטפתי את הבקבוק בנייר ופניתי לחזור למרתף. בדרכי פגשתי את הגה"צ רבי גרשון לפידות זצ"ל, והוא פנה אליי בשאלה: "מה אתם מחזיקים ביד?"** סיפרתי לו שב"ה הצלחתי להשיג נפט לאחר מאמץ רב. **רבי גרשון פרץ בבכי וכך אמר בצער רב: "זה כמה לילות, שאני עומד עם הגמרא ברחוב, ומתאמץ בכל כוחי ללמוד לאור הלבנה! עיניי התנפחו מרוב מאמץ, אנא חוס עליי ועל נפשי והענק לי בבקשה כוס אחת של נפט!"** בראותי את גודל צערו, הרגשתי, שזה עניין של 'פיקוח נפש', מילאתי לו כוס מהנוזל היקר ונתתי לו במתנה. למחרת בבוקר ניגש אליי אחד משכני במרתף ואמר לי: "אורח חשוב ורם מעלה ממתין לכם למעלה בכניסה". עליתי למעלה, ואת מי אני רואה? את הגה"צ רבי גרשון, שהטריח את עצמו לבוא עד לכאן. רבי גרשון פנה אליי בשאלה תמימה: **"אולי יש לכם עוד כוס מהנפט?"**, לא האמנתי למשמע אוזני והרמתי קולי בתמימה: **"כיצד ייתכן שהספקתם כבר להשתמש בכל הכוס שקיבלתם רק אתמול?"** ר' גרשון ענה בתמימות: **"מה אעשה? הכנתי פתילה דקה מאוד והכנסתי לתוך הכוס, וכך למדתי כל הלילה לאור הדק של פתילת הנפט, אבל מה אעשה, ומה אני אשם: הלילה עבר והנפט נעלם ונגמר..."** ראו מהי מסירות ללימוד התורה: חושך ואפלה, רעב וצמא, ורבי גרשון מתעלם מהכל ומחפש להמשיך ולהגות בתורה בכל דרך אפשרית.

בהתחלה התגורר בעיר העתיקה. עוד שם התפרסם ברוב שקדנותו וגאונותו. תדיר אחוז היה שרעפים, ולא חש בנעשה מסביב. **"פעם פגשתי באבא ברחוב חב"ד, הולך כדרכו מהורהר מאוד בתורה" - סיפרה הבת מרת חיה בלומה - "והנה אני שמה לב, שלרגליו רק נעל-בית אחת... אמרתי לו: "אבא, ראה אתה לובש רק נעל-בית אחת"...** והוא, כאילו מתעורר מחלום: **"מה, חסרה לי נעל?"**

עוד מגיל צעיר, מסרו אביו לידי הדיין הירושלמי "ר' בצלאל דיין" (ברנשטיין), שקיבל על עצמו ללמדו תורה, ומרוב חביבות אליו נתן לו לגור בביתו. הרבנית מרת ביילע (בתו של ר' יצחק טייטלבוים) אימצתו כבן, אך מה נדהמה, כשהבחינה שבכלי המיטה, שהיא מציעה לו, אין שום קמט. משמע, לא ישן עליהם

כלל... היא עקבה אחריו, וראתה, כי אכן כך הוא נוהג; הוא יושב ולומד עד לשעות המאוחרות של הלילה, וכשחוטפת אותו שינה הוא נסמך על השולחן, ישן קמעא, ושוב חוזר ללימודו. עד זקנה ושיבה הוא ישן רק חלק מהלילה, עולה על יצועו בשעה עשר ונרדם עם גמרא על פניו, עד שעה אחת, אז הרב קם והולך ללמוד בבית המדרש.

בימי האבל על אשתו מרת דבורה (נפטרה י"ז תמוז תשי"ב), לא יכל להתאפק מללמוד תורה. באו לפתע הגאון ר' אליעזר יהודה פינקל וחתנו הגאון רבי חיים שמואלביץ, לנחמו, ולכן החביא במהירות את הגמרא מתחת לבית שחיו. הרבנים ראו זאת ועל כן קיצרו את הביקור, באמרם: "הבה לא נפריע לו ללמוד", בהזכירם את דברי הירושלמי, שכל הלהוט אחר לימוד תורה, מותר לו ללמוד בימי אבלו. הרי אלו חיו, "וחי בהם" ממש, וכלום מצווה אדם להקריב את חייו עבור מתו?! (הסיפורים מתוך הספר 'המתמיד הירושלמי')

י"ח אדר

הרב חיים משה ובר זצ"ל

יום ההילולא יח' אדר

נולד ב-ה' בכסלו ה'תרד"ע (1913) בירושלים. שמו 'משה' ניתן לו שם זקנו, ה'ישמח משה' מאוהעל. השם 'חיים' ניתן מאוחר יותר כאשר חלה בצעירותו בדלקת ריאות קשה. התייתם מאביו כשהיה כבן שנתיים (אביו נפטר ממחלת הטיפוס לאחר שסעד חולים שלקו במחלה זו ודאג לכל מחסורם). ילדותו עבדה עליו מתוך עוני ודוחק. החל ללמוד בגיל צעיר בישיבת 'תורת אמת' של חב"ד, בשכונת מאה שערים בירושלים. בשנת ה'תרפ"ט (1929), נפגש רבינו לראשונה עם האדמו"ר מחב"ד רבי יוסף יצחק שניאורסון בעת ביקורו בארץ. הלה ציווה למנותו ל'משפיע' בישיבה. עם הסתלקות ר' יוסף יצחק שניאורסון, מונה ל'משפיע' ראשי לחסידי בירושלים ע"י האדמו"ר ר' מנחם מנדל שניאורסון שהרבה להתבטא בשבחו. עסק רבות במצוות גמילות חסדים. ביתו בן שני החדרים שזכה לכינוי 'מלון ובר', נודע כפתוח לרווחה לחסרי בית ומרי נפש בעוד רעייתו הכינה מאכלים עבור האורחים הרבים. היה מכתת רגליו למרחקים על מנת לסייע לאנשים במצוקה. הקים בתחילת שנות השישים עם ר' יהודה דייטש את 'המרכז לשיעורי תורה לנוער ולמבוגרים'.

בשנת ה'תשכ"ח (1967), לאחר שהכותל המערבי הוחזר לידיים יהודיות, הקים בהוראת הרבי מליובאוויטש, את הדוכן להנחת תפילין הפועל מאז ועד היום ברחבת הכותל המערבי. מראשי ישיבות 'חת"ם סופר' ו'אוהל משה'. השיב רבים מעוון. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. גאון בצדקות ובמידותיו המופלאות. גאון בתורה. הרב היה חשון ילדים. נפטר ב- י"ח באדר א' ה'תש"ס (2000). חי כ-87 שנים. נטמן לצד אמו, בסמוך ל'חלקת הרבנים' בהר המנוחות.

אביו: ר' פנחס לייבוש (תלמידו של ר' חיים מבריסק). **אמו:** מרת חווה. **אישתו:** מרת מרים. **מתלמידיו:** האדמו"ר מ'תולדות אהרן', הרה"ג דוד קאהן (תלמידו בלימודי תורת החסידות), ר' עידו ארליך-ובר הי"ו (עורך העלון השבועי "שמעו ותחי נפשכם").

מספריו: ירים משה - על המישה חומשי תורה ומסכתות הש"ס • **ילקוט אמונה וביטחון** - פרקים ביסודות האמונה היהודית • **שמעו ותחי נפשכם** - לקט הוראות למעשה לפי סדר פרשיות השבוע.

סיפר ר' זאב חממי מהעיר "בית שמש" על אהבת הבריות של הצדיק, ועד כמה נתן את ההרגשה לכל אחד כבן בפני אביו ועד כמה השתדל לעזור ככל יכולתו: "התרוצצתי במשך שנים בין משרדים שונים כדי לקבל זיכיון לדירה רחבה יותר עבור משפחתי. כל מאמצי העלו חרס. כמעט שכבר אמרתי נואש. יום אחד נכנסתי לגה"צ רבי משה ובר זיע"א, כשדמעות בעיני. סיפרתי לו על צרתי ושתנאי חיי משפחתי הם בלתי נסבלים. תיארתי בפניו את כל היסורים, שעברתי בשנים האחרונות כדי לזכות בזיכיון לדירה רחבה יותר. הרב ובר הקשיב בקשב רב וכשסיימתי לדבר, הוא החזיק בשני ידיו את ידי ואמר לי: "אלך אתך לכל מקום שתגיד לי בכדי לעזור לך להשיג דירה רחבה יותר. אל תדאג. בעזרת השם, ישועתך קרובה לבוא". הדברים האלה שניכר שיצאו מעומק לבו, עודדו אותי ונסכו בי תקווה מחודשת. אך מיד הבהרתי לו, שאיני רוצה להטריחו לגשת לאותם המשרדים, אלא רק שיתקשר עבורי בכדי לנסות לפעול שיאשרו את בקשתי. "אומר ועושה" הגיב הרב, תוך כדי שהוא מרים את שפופרת הטלפון. אמרתי לו, שלא התכוננתי שמיד הוא יתקשר מחר אפנס שוב אל הרב ואביא עמי את מספרי הטלפון". "אסור לדחות את המועד", אמר לי הרב, "תברר מיד עכשיו את מספרי הטלפון, כדי שאתקשר כעת". לאחר דקות מספר, התקשר הרב לאחד מהמשרדים. וראה זה פלא. לאחר דקות ספורות שהרב שוחח בטלפון עם המנהל של אותו המשרד, הלה הבטיח חגיגית, שהוא יפעל במהירות האפשרית להשיג את הזיכיון. חלפו מספר ימים, ובוקר אחד התייצבתי בביתו של הרב, כשכולי קורן מאושר. לאחר שנפתחה הדלת, נכנסתי לביתו, תוך כדי שאני מנפנף לעברו באישור הרשמי שקיבלתי עבור דירה גדולה יותר. "אין מילים בפי יהודות לרב על הישועה שה' גלגל דרכו" אמרתי לו בהתרגשות. הרב חייך לעברי חיוך רחב ואמר: "אל תשכח להזמין אותי לברית", לרגע היה נדמה לי, שהרב התבלבל, ובמקום לומר לי שאזמין אותו לבית-החדש, הוא אומר לי בטעות להזמין אותו לברית. כשהוא הבחין במבוכה שאחזה בי, הוא חזר שוב ואמר: "אל תשכח להזמין אותי לברית שתעשה בעזהשי"ת בקרוב". כתשעה חודשים לאחר מכן נולד בני התינוק".

הגה"ח רבי שמעון אליטוב, ראש מוסדות 'עוז מאירי וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל', עמד זמן רב והזכיר ימים מקדם, כיצד היה מתבונן בעבודת קדשו של זקן המשפיעים בבית הכנסת חב"ד. "מאור פניו, מסירותו לזולת ועבודת החסידות שלו, היו דוגמא ואות ומופת עבור כל מי שביקש לעלות ולהתעלות. הוא חש את צרתו של הזולת ושמח בשמחתו, משל הייתה זו צרתו או שמחתו שלו עצמו.

"רבי משה היה מהחסידים הראשונים, אשר תמיד צהלתו בפניו", הגדיר הגר"ש אליטוב, "כאשר הגיע אליו יהודי ותינה את ייסוריו, הוא היה מסוגל לבכות יחד עמו. עד כדי כך הגיעה נשיאתו בעול עם הזולת. הוא היה מזכה את הרבים בשיעור שאין לו אח ורע. רואים כאן, שגם לאחר הסתלקותו, הוא חי בליבותיהם של המוני תלמידיו". שאר בשרו, המשפיע הגה"ח רבי פנחס לייבוש הרצל, עמד וסיפר ארוכות על הצדיק, שנשא את משא העם על שכמו. הוא תיאר את ימיו האחרונים של המשפיע, כאשר תכפו ייסוריו וקשה היה עליו הדיבור מרוב כאבים. והנה, פתאום נכנס אדם מר-נפש ומבקש עצה וברכה. הרב לבש ארשת אחרת, ונשתנתה צורתו לבלי הכר. הוא השיב לשואל במאור פנים, הדרין, יעץ וברך. משאך יצא האיש, שוב החל הרב לגנוח מכאבים. שאלתי אותו: "איך היית מסוגל?", והוא השיב בטבעיות: "כשיהודי מבקש ישועה, צריך להניח הצידה את כל הצרכים האישיים".

הרב יחזקאל (חצקל) לוינשטיין זצ"ל

יום ההילולא יח' אדר

נולד בורשה שבפולין בשנת תרמ"ה (1885) למשפחה שאינה רבנית. התייתם מאמו בגיל חמש. מחכמי פולין וארץ ישראל ומגדולי המשגיחים ובעלי המוסר בדורנו. שימש כמשגיח בישיבת פונובז'. מנעוריו למד ולימד דעת אמונה ושתל בלב התלמידים יראת שמיים טהורה במשך חמישים שנים. גילה אהבה רבה לתלמידים. כשהגיע אליו תלמיד בנעלים רטובות, חלץ את שלו ונתן מיד לתלמיד. היה לומד באולם הישיבה עם חברותא, אך מדי שעה היה עושה סיבוב באולם כדי לסקור את הבחורים, ולפעמים היה עוצר כדי לדבר עם מאן דהוא ואף מלטף את ידו להראות חיבה. בהגיעו לגיל בר מצווה שלחו אביו לעבוד מחמת קשיי הפרנסה והרב החל לעבוד כשליח במסחר. פעם אחת נגנבה כל משכורתו בהיותו בבית-המרחץ, וזה עורר אותו לחשוב על "אפסיות ענייני העולם הזה". לכן עזב הכל ונסע ללמוד בישיבת ראדין. לאחר מכן נסע לקלם ושם התחתן. מספרים עליו מעולם לא אחר, לא לתפילה ולא ללימוד. רק פעמיים זה קרה. לאחר שנולדה לו בת בביתו, ופעם בזמן הגלות לקיידיאן. בשני מקרים אלו הגיע לפסוקי דזמרה. בקלם סבל מעוני ובעיות בריאות. בתלמוד תורה שם, המשיך בעבודת הלימוד והמוסר היה ר"מ בישיבה לצעירים. בימי מלחמת העולם הראשונה נתבקש להחליף את ר' ירוחם כמשגיח במיר עד חזרתו. במלחמת העולם השנייה נדדה ישיבת מיר כשש שנים וגלתה ליפן ושנחאי. (בשנחאי תכננו להעביר את הישיבה לאיזור טונסין היות ושנחאי הייתה מופצצת, אולם הרב התנגד ולאחר מכן סיפר שהיו לו גילויים מהשמים על החלטה זו). בשנת ה'תש"ז נסע לארה"ב ובשנת ה'תש"ט שב לארץ. התגורר בירושלים כחמש שנים, ואמר שיחות בביתו ובישיבת מיר. לאחר פטירת הרב אליהו דסלר, הזמינו הרב יוסף כהנמן למלא את מקומו. בפוניבז', הרביץ תורה ויראה קרוב לעשרים שנה. נפטר ב-י"ח אדר תשל"ד (1974). חי כ-89 שנים. ציונו בבני-ברק (בחלקת פוניבז'). **אביו:** ר' יהודה. חתניו: ר' אפרים מרדכי גינזבורג (ראש ישיבת מיר בארה"ב), ר' ראובן יהושע גינזבורג (משגיח בפונובז') **מרבותיו:** ר' ישראל מאיר מרדין (ה'חפץ חיים), ר' ירוחם הלוי ליבוביץ (המשגיח ממיר), ר' נחום זאב זיו ור' צבי הירש ברוידא. **מתלמידיו:** ר' ראובן גינזבורג, ר' משה בנימין ברנשטיין, ר' ראובן מלמד, ר' שלמה וולבה, ר' גדליה אייזמן, ר' דן סגל, ר' שמואל אוירבך, ר' נחום פרצוביץ. **מספריו:** אור יחזקאל- סדרת ספרי מוסר • אמרי יחזקאל- מאמרי מוסר על התורה.

כשברחו מפני הגרמנים ליד קידאן, התלמידים התחלקו לקבוצות והסתתרו בכפרים. הרב המשגיח ר' יחזקאל, שהיה חולני ומצב בריאותו היה רופף, עדיין היה עובר מכפר לכפר כדי לעודד את התלמידים המפחדים, בלי לחוש לסכנה או לבריאותו. היה משקיע כסף כדי לעזור לאברך שהתקשה בפרנסתו. פעם אחת נתן כסף לאברך כדי שיגיע בזמן לתפילה. ופעם אחרת נתן כסף לאברך, כדי שלא ילך לעבוד אלא ישקיע בלימוד.

מספרים על הצדיק שפנה אליו אחד מתלמידיו ושאל: "נהוג שכשמספרים סיפור שאירע, מגזימים מעט בתיאור העובדות ולעיתים קרובות מוסיפים פרטים. רציתי לשאול את כבודו כיצד להיגמל מזה?" ענה הרב, שאינו מבין את השאלה. חזר התלמיד והסביר. שיסע הרב את התלמיד ואמר בהתרגשות: "הלזה אתה קורה גוזמא? הרי זה שקר! אם כן אתה מבקש עצה איך לא להיות שקרן..."

בספר 'שאל אביך ויגדך' הובא סיפור מופלא על המשגיח הגה"צ רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל, שהיה כידוע עוטה תמיד ארשת רצינית, כעומד לפני המלך. על כן מה מאד נדהם אחד התלמידים כאשר נכנס אליו פעם וראה שבת שחוק מרחפת על פניו. תופעה נדירה זו שהמשגיח מחייך הפליאה אותו מאוד. הוא אזר עוז ושאל את המשגיח לפשר הדבר. נענה רבי יחזקאל ואמר: "אכן, דבר גדול ומשמח התרחש אצלי. התווסף לי מעט ביטחון בה' יתברך, ומפני כך אני שוחק ונהנה. ומעשה שהיה כך היה: בהיותי משגיח בשיבת מיר בחו"ל, קרה פעם שנוצרה מצוקה כספית גדולה וכמעט שלא קיבלתי את משכורת החודשית מן הישיבה, ובמצב הזה חיייתי כל יום עם ביטחון שהנהגה מחר יזמין לי הקב"ה אוכל כדי צורכי משפחתי, והנה כאשר נכנסתי לכהן כמשגיח בשיבת פוניבז', העמידו לי משכורת חודשית קבועה די גדולה, ומפני כך הרגשתי רפיון במידת הביטחון, לעומת מה שהיה לי בשיבת מיר. אבל עכשיו" - הפטיר המשגיח בשמחה - "כבר שמונה חדשים איני מקבל משכורת מהישיבה, בגלל שהיא שקועה בחובות כבדים, וכך זכיתי להתחזקות במידת הביטחון!".

בזמן ששיבת מיר הגיע ליפן בזמן מלחמת העולם השנייה, אחד מהתלמידים חלה במחלת הטיפוס. מיד הוא הובהל לרופא, שעשו ככל יכולתם לרפא אותו, וכבר ניכרו בו סימני גסיסה. הרופאים קבעו כי אפסו לחלוטין הסיכויים שיקום ממיתת חוליו, ובעוד רגעים ספורים יימצא בעולם שכולו טוב. הידיעה הובאה במהירות למשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין. מיד ניגש הוא לארון קודש ופתח אותו, והחל לקרוא את דברי הגמרא בהתרגשות: "מי שחלה ונטה למות... ואפילו תשע מאות תשעים ותשעה מלמדים עליו חובה, ואחד מלמד עליו זכות- ניצל". לאחר מכן לימד עליו זכות ובעוד דמעות בעיניו אמר: "ריבוננו של עולם! התלמיד החולה, עזב את בית-הוריו שבגרמניה ונדד לשיבת מיר בליטא. והכל למען תורתך הקדושה. האם אין לו זכות מיני אלף?". ואמר יחד 'תהלים' עם כל בני הישיבה. באותו רגע ממש, חלה הטבה מפתיעה במצבו של החולה, עד שהחלים כליל - ולא נשאר בו שום רושם של המחלה, וכל זאת לתמיהתם של הרופאים.

האדמו"ר הרב אברהם שטיינר מקרסטיר זצ"ל

יום ההילולא יח' אדר

האדמו"ר הרב אברהם שטיינר מקרסטיר זצ"ל- נולד ב-י' שבט ה'תרמ"ג (1883). אביו הגאון לפני פטירתו ציווה על רבינו למלא את מקומו באדמו"רות וכן ציווה עליו שיעשה כמפעליו וירחם על עניים ואביונים וכל מי שצריך עזרה וישועה. ואכן רבינו המשיך את דרך אביו בקודש בפעולות הצדקה והחסד. ביתו היה פתוח לעוברים ושבים. הצדיק קיבל את כולם בסבר פנים יפות. נהנו ממנו עצה ותושיה. דאג ליתומים ואלמנות. אולם לא ארכו הימים ולאחר פחות משנתיים ימים רבינו התבקש לבית-עולמו. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו שלא בדרך הטבע. נפטר ב-י"ח אדר א' התרפ"ז (1927). חי כ-44 שנים. ציוונו ליד אביו באוהל בעיר קרסטיר.

אביו: האדמו"ר הרב ישעיה שטיינר מקרסטיר (מייסד חסידות קרסטיר. התפרסם כבעל מופתים ותמונתו משמשת עד היום כסגולה כנגד העכברים ולשמירה מכל מרעין בישין). **אמו:** מרת שרה (בת ר' יצחק יונה). **אישתו:** מרת בלומה יהודית (בת רבי מיכאל זשירקר). **ילדיו:** בנים לא היו לצדיק כי אם בנות: מרת רבקה צירל (נישאה לר' מאיר יוסף רובין מקרסטיר הי"ד - נרצח ב-ט"ז סיון ה'תש"ד), מרת

מלכה (נישאה לר' נפתלי גראס), מרת הענשא מרים (נישאה לר' מנחם מנדל כהנא אדמו"ר בהומנא).
מרבותיו: אביו, ר' ישעיה.

לאחד מהחסידים הוותיקים היו שני חתנים שהיו נוסעים לאביו של רבינו (הצדיק ר' ישעיה מקרסטיר) יחד עם חותנם, שהיה חסיד אדוק ברבינו ולאחר פטירת אביו היו נוסעים לרבינו. באחת הפעמים הגיעו לרבינו. בשבת קודש בבוקר לאחר התפילה והקידוש שעשה רבינו בביהמ"ד פנה לחדרו לאכול שם על יד השולחן (נקרא בלשון החסידים השולחן המיוחד), אשר אוכלים שם קצת בשר וטועמים שם מכל האוכל המיוחד המוגש בשבת קודש לקיום מצוות עונג שבת. לחתניו של החסיד הזה לא היו בניו. הם היו כבר אצל אביו של רבינו וביקשו ממנו שיברך אותם בבנים. אולם לא נושעו בזה, ושני חתניו ישבו אז בחדר הזה ליד התנור, ולא ישבו על יד השולחן סמוך לרבינו ורק חותנם ישב שם. בתוך כך לקח רבינו עצם של עוף הסמוך לאגפיים של העוף, שהם שני עצמות תאומות, ואמר למשמשו: "תן את השיריים הבשר והעצמות האלו לשני האברכים שיושבים על יד התנור, והם יחלקו את זה ביניהם". וכן עשה משמשו ונתן להם את זה ואמר להם מה שאמר רבינו, שהם יחלקו את זה ביניהם. והנה, אחד מהם אמר לשני: "האדמו"ר ר' ישעיה היה רבי. אבל הרבי החדש צעיר בימים, אני לא אוכל זה, תאכל אתה". השני לקח את הבשר והעצמות ואכל אותם בתור שיריים. **לשנה הבאה נולד אצל זה תאומות, ולשני שלא רצה לאכול מהשיריים, לא נולדו לו ילדים באותה שנה ולא נושע!** לשנה הבאה הזדמנו עוד פעם לרבינו בשבת קודש שלושתם יחד (החותן ושני חתניו), ואז החסידים סיפרו על המופת בקול רם. בשעה שרבינו ערך את שולחנו הטהור נכנסו הם גם כן לחדרו של רבינו. כשישבו שניהם על מקומם, דיברו החסידים, שהיו בפנים בינם לביין עצמם על המופת הזה. לאחר מכן כשכבר הלכו כל האנשים לחוץ, שאל רבינו את הרבנית: "מדוע היום היה רעש בשולחן, ועל מה התלחשו החסידים?" הרבנית ענתה לו: "העולם מדברים ומספרים עכשיו מהמופת שלך, שנתת בשנה שעברה השיריים של הבשר לשני האברכים, ואחד לא רצה לאכול והשני אכל, ונולדו לו תאומים". כאשר שמע האדמו"ר את דבריה, הרים את ידיו לשמיים ואמר בזה הלשון: "מה? האם זה מופת? כשרוצים לתת ילדים ושפע טוב ליהודים, מושטות ידיים כלפי מעלה עד עולם האצילות, ומחלקים ילדים למי שרוצים - וכמה שרוצים". (בתי אבות קרסטיר, בית אברהם דף רל"ב)

סיפר ר' יעקב דוד אבלס מווייטצן, שפעם רבינו נסע דרך ווייטצן במונית ועמדו על ידי תחנת דלק למלא בנזין על אם הדרך. נודע אז לכמה אנשים, שרבינו יושב בתוך המונית. הם באו לראותו ולדבר איתו ולתת לו קוויטל. בתוכם היה איש אחד חסר בניו ל"ע, וביקש מרבינו בבקשתו בפתקא, שיבטיח לו שיהיה לו בניו זכרים בעזר השי"ת. ענה לו רבינו על זה: "נו, עכשיו אנחנו גם כן באנו והגיענו להנה כדי לקנות 'בנזין' על כן תשתדל לקנות ולשלם הבנזין הזה פה כמה שצריך לנו עכשיו, והשי"ת יעזור לך ויהיה לך אי"ה בן. (שכן המילה 'בנזין' הוא רמז, 'בן' - באידיש 'זיהן'). וכן היה, שנולדו לו בניו בעזה"ת שכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים. (בתי אבות בית אברהם דף רמ"ז)

איש אחד אלמן עם יוצאי חלציו התגורר בחצר אחת עם שופט העיר. אותו שופט הציק להם מאוד, עד שממש לא יכלו לסבול אותו. פעם אחת נסעה בתו לר' אברהם מקרסטיר וסיפרה על הצרה. שאל אותה הרבי: "מי מדליק נרות אצליכם?", ענתה הבת, שהיא מדליקה. אמר לה ר' אברהם: "תקני חבילה חדשה של נרות, ובכל שבוע תוסיף נר אחת מקופסא זו, וביום שיאזלו הנרות בקופסא, ייפסקו הצרות מהגוי". ואכן כך עשתה. בכל שבוע הדליקה עוד נר. כאשר הגיע סוף כל סוף השבוע האחרון ואחזה

בנר האחרון אמר לה אביה: "הנה הרבי אמר שנפטר מהצרה, ועדיין לא שמענו כלום והוא עדיין מצר לנו מאוד". יצא אביה לתפילת שחרית (ערב שבת בבוקר). כשחזר, עצר אותו השופט ואמר לו: "למה לנו להיפרד כשני שונאים? בוא נתפייס", שאלו היהודי: "מה קרה כעת?", אמר לו השופט, שהתעלה ונתנו לו משרה גדולה יותר במקום אחר, והוא עובר היום לגור לשם, והיתה למשפחה הרווחה. דברי הרבי אכן התקיימו במלואם.

י"ט אדר

הצדקת פייגא, בת הצדקת מרת אדל, בתו של הבעל שם טוב הקדוש זי"ע

יום ההילולא י"ט אדר

ראש חודש ניסן תקל"ב, בשבת קודש פרשת תזריע שהייתה אז גם פרשת החודש, נולד רבנו הקדוש והנורא, אור האורות, רבי נחמן זי"ע לאביו הצדיק הגנוז ר' שמחה ז"ל, בן הצדיק הקדוש ר' נחמן הורידנקער ז"ל, שהיה בן בית ותלמיד מובהק אצל הבעל שם טוב הקדוש זכותו יגן עלינו, ולא ימו הצדקת, בעלת רוח הקודש, מרת פייגא, בת הצדקת מרת אדל, בתו של הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, אחות הצדיק הקדוש ר' משה חיים אפרים מסדילקוב ז"ל, בעל מחבר ספר "דגל מחנה אפרים", והצדיק הקדוש ר' ברוך ממעז'בוז ז"ל.

לידתו הייתה במעז'בוז בבית הבעל שם טוב הקדוש זי"ע בחדר שעבד עבודתו הקדושה, כי קודם הסתלקות הבעל שם טוב הקדוש זי"ע ציווה שהבית שלו יימסר לירושת בתו הצדקת מרת אדל, כי בנו הצדיק הקדוש ר' צבי ז"ל היה בעל נכסים, ועל כן לא היה צריך את הבית. וכן אחר כך מסרה הצדקת מרת אדל את הבית לירושת בתה מרת פייגא, כי שני בניה, הצדיק הקדוש ר' אפרים ז"ל והצדיק הקדוש ר' ברוך ז"ל, היו מנהיגי עדה, והיו להם נכסים, ועל כן לא היו צריכים את הבית, ולכן מסרה את הבית לבתה מרת פייגא ולחתנה ר' שמחה ז"ל.

כשהגיע הילד שמחה לגיל הבר מצוה, וכן הבת פייגא הגיעה לגיל נישואין, אז נזכרה הצדקת מרת אדל בדברי אביה הבעל שם טוב, שאמר: "דאס אינגל גיפעלט מיר" הילד הזה מוצא חן בעיני. ושאלה את עצמה: 'למה הוצרך אבי הקדוש לומר לי דברים אלו, אין זה כי אם שרצה שאשתדך עם הילד'. ונגמר בדעתה, וכן היה, שנישאו זה עם זה – הילד שמחה וביתה פייגא.

אחר שנישאו, לא היו להם בנים. והיתה הצדקת מרת פייגא רגילה לילך תמיד על ציון זקנה הבעל שם טוב הקדוש והתפללה שם, שתזכה לבנים. וכן היה, ונתעברה וילדה בן, וקראה שמו ישראל על שם זקנה הבעל שם טוב הקדוש זי"ע.

פעם אחת בהיותו עוד ילד קטן מאוד נחלש מאוד והתחיל לגווע, רחמנא לצלן, ואמו מרת פייגא תכף ומיד לקחה אותו על זרועה ורצה אל ציון הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ובכתה שם מאד מאד: "סבי, סבי, זהו הבן יחיד שלי, והוא הולך וגווע, רחם עלי והחייהו!" יש אומרים, שכבר מת הילד. והיא הניחה אותו שם בציון זקנה והלכה לביתה בבטחון חזק, שיבריא הילד בזכות זקנה. וכן היה שהילד התחיל להבריא ובכה שם כדרך תינוק. ואנשים שמעו קול תינוק בציון הבעל שם טוב הקדוש, והלכין לשם ולקחוהו, עד שבאה אמו ולקחה אותו.

בלילה בא אליה הבעל שם טוב הקדוש זי"ע בחלום בקובלנה גדולה: "למה עשית זאת? כי הוצרכתי לחפש בין אלפים ורבבות נשמות את נשמת בנך". ומאז נשתנתה צורת הילד מאוד, והיו נדמים פניו כפני מת ממש. וכשהלך ברחוב, פחדו ממנו וקראו אותו "ר' ישראל דער טויטער" ר' ישראל מת. ואחר כך לא האריך ימים.

אחר כך ילדה מרת פייגא בת וקראה שמה פערל, והאריכה ימים רבים. בעלה הראשון היה ר' צבי מטשהרין ז"ל ואחר כך נתאלמנה ונסעה לארץ ישראל, ונישאה לר' פנחס מאיר ז"ל, ואחר כך נתאלמנה גם ממנו כשמוהרנ"ת ז"ל היה בארץ ישראל בשנת תקפ"ב, עוד פגש אותה שם.

ואחר כך ילדה מרת פייגא בן שני וקראה לו יחיאל על שם אביה, בעלה של אמה הצדקת מרת אדל.

ר' שמחה ז"ל – בעלה של מרת פייגא ואביו של רבינו נחמן מברסלב זי"ע, היה צדיק גנוז מאוד והיה עובד ה' נפלא דבוק בדבקות אמת בו יתברך. היו יכולים לעבור עליו ימים שלמים שלא ידע איפה הוא נמצא בעולם, מרוב דבקותו בו יתברך, בתפלה והתבודדות ובשמות ויחודים. לא היתה לו שום שייכות אל זה העולם כלל מרוב קדושתו ופרישותו ודבקותו בו יתברך.

פעם אחת יצא מביתו ולא חזר, ועברו כמה שבועות, ועדין לא חזר. ובתוך כך הגיע ליל טבילה של אשתו הצדקת מרת פייגא, וזה היה בליל שבת. כשהגיע ערב שבת קודש, ובעלה עדיין לא בא, היתה לה עגמת נפש גדולה מזה, כי הלילה הזה יהיה לה ליל טבילה.

מרת פייגא הייתה צדקת גדולה, ועל כן בבוקר בשעת הפרשת חלה ייחודה ייחודים, כדי להתודע היכן בעלה, ואם יבוא הביתה לשבת קודש, אך לא ראתה שום דבר, והצטערה מאוד. אחר כך בשעת הדלקת הנרות התחילה שוב לייחד ייחוד, כדי להתודע היכן בעלה ואם יבוא הביתה לשבת קודש, אך גם אז לא ראתה שום דבר.

מחמת שהיתה דרכם להדליק נרות בערך שעתיים קודם צאת הכוכבים, יצאה אחר הדלקת נרות אל ציון הבעל שם טוב הקדוש ובכתה שם הרבה מאד: מה לעשות, האם תלך אל בית הטבילה? האם בעלה יחזור לשבת קודש? וייחודה שם הרבה יחודים, עד שנתגלה לה הבעל שם טוב הקדוש ואמר לה: "ער וועט קומען, ער וועט קומען, ער איז שוין און תחום שבת" [הוא יבוא, הוא יבוא, הוא כבר בתוך תחום שבת].

וכן היה, שבא ונכנס אל בית הכנסת וקיבל שבת קודש, והאריך בתפילה מאוד מאוד בדבקות נוראה ונפלאה מאוד מאוד, כמעט בהתפשטות הגשמיות לגמרי. והיא הלכה בין כך לבית הטבילה.

והיתה עבודתו של ר' שמחה בליל שבת קודש הזה יוצאת מן הכלל, ההכנה לקידוש ארכה זמן רב, והדבקות והשמות והייחודים שייחד בשעת קידוש ובשעת אכילה היו להפליא. ובלילה הזה נמשכה נשמת רבנו ז"ל בעולם, ונתעברה אמו הצדקת מרת פייגא.

כל ימי עיבורה של אם רבינו, הצדקת מרת פייגא, הייתה רגילה לבוא על ציון זקנה הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, ובכתה שם הרבה מאד מאד, והתפללה על הולד שהיא מעוברת עמו. והיתה רגילה להתעכב שם בציון זמן רב מאד בתפילה וייחודים קדושים. והיתה רגילה לספר כל ימי חייה, שהארות, שהאירו לה אז במשך ימי עיבורה, אי אפשר לצייר ולספר כלל.

עד שהולידה בראש חודש ניסן תקל"ב, והוולד הזה היה רבינו ז"ל.

מסופר, כי בעת לידתו של רבינו ז"ל, כשרק יצא לאוויר העולם, יצקה לו אימו על ידיו מים שלוש פעמים לסירוגין, וכמו כן כל אימת שהקיץ משנתו לינוק את חלב אמו, נטלה לו אימו ידיו כדין. וכן מסופר, כי אימו הכינה לו קודם שהלכה ללדת כיפה שסרגה, ומיד כשיצא רבינו ז"ל לאוויר העולם, כיסתה בו את ראשו.

בתאריך ח' ניסן תקל"ב, בשבת קודש פרשת מצורע, שהיתה אז גם שבת הגדול, נכנס בבריתו של אברהם אבינו ע"ה, ונקרא שמו נחמן על שם זקנו, אבי אביו, ר' נחמן הורידנקער ז"ל.

ובשעת הברית וקריאת השם אמר דודו הצדיק הקדוש ר' ברוך ממעז'בוז' ז"ל: נחמן על שם בראשית ה, כט "זה ינחמנו ממעשנו ומעצבון ידינו מן האדמה אשר אררה ה'" עין בראשית רבה כה, ב. ודרשו מזה חז"ל הקדושים סנהדרין קיג: "צדיק בא לעולם, טובה באה לעולם".

וניגשה אליו מרת פייגא ואמרה: "ברוכ'ל" כך קראה לאחיה הקדוש, "תאחל לו שלא יחלקו עליו" [ווינטש איהם אן מעז אל נישט קריגען אויף איהם]. והשיב לה הצדיק הקדוש ר' ברוך: "פייגלה, זה לא יכול להיות, זה כבר אבוד, מוכרחים לחלוק עליו", [פייגלא, דאס קען נישט זיין, עס איז פאר פאלן, מע מוז קריגען אויף איהם]. אם רבינו היתה בעלת רוח הקדוש, והיו אחיה הקדושים קוראים לה: "פייגלה הנביאה" [פייגלא די נביאתה].

אימו הצדקת מרת פייגא שמרה עליו מאד, והייתה רגילה להביאו אל ציון זקנה הבעל שם טוב הקדוש עם העריסה שלו. ובזמן שהייתה מתפללת ומתבודדת שם, הייתה העריסה עם רבינו ז"ל מונחת על הציון. וביקשה שם הרבה להצלחת הילד והיה רבינו ז"ל מחזיק לה טובה עבור זה כל ימי חייו, והזהיר לכל אשר יבקש בזכותו, שיזכירונו על שם אימו דייקא, ולא כשאר נפטרים אשר מזכירים אותם רק על שם אביהם.

באורה כזו התחילו ימי חייו הקדושים. לא ראה ולא שמע כי אם קדושה וטהרה: מצד אחד – דבקות אביו בהשם יתברך, ומצד השני אימו בתפילותיה ורגילותה לבוא על ציון זקנה הבעל שם טוב הקדוש.

בענין שמזכירים שמו של רבינו ע"ש אמו 'רבינו נחמן בן פייגא'

ושמענו מרביז"ל שאמר שתמיד כשאנחנו מזכירים אותו נזכיר גם את שם אמו רבי נחמן בן פייגא, ולא על שם אביו – כפי שנהוג אצל האשכנזים להזכיר את שם הנפטרים על שם האב ולא על שם האם, כי בעת שאמו הייתה בהריון עמו, התפללה הרבה הרבה עליו בציון זקינו הבעל שם טוב הקדוש זי"ע, וכן אחר שנולד הייתה דרכה להביא אותו בעריסה בכל יום אל ציון הבעל שם טוב זי"ע ושם התפללה הרבה על הצלחתו.

רבי נתן מלמד ששם האב מרמז על חיות האדם בעולם הבא ולכן מזכירים אותו בעליה לתורה וכן נפטרים ושם האם מרמז על החיות בעולם הזה ולכן מזכירים אותו כשמתפללים על החולה, שרוצים שיאריך ימים בעולם הזה, ועפ"ז אפשר לומר שרבינו ביקש שיזכירו את שמו על שם אמו ולא על שם אביו, שהרי שם האם כאמור הוא מרמז על חיות האדם בעולם הזה, ואם כן הרי רבינו אמר לנו: אני עדיין כאן איתכם בעולם הזה.

רבי נתן כותב בנושא הזה: ליקוטי הלכות ברכות השחר ג' אות כג.

קטעים מספר חיי מוהר"ן שמדברים מאם רבינו הצדיקת מרת פייגא.

• בעת שנתן לנו התורה תשעה תקונין הנ"ל בכתיבת ידו היינו עומדים לפניו, והוא חתך הדפין של התורה הנ"ל מתוך ספרו כדי לתנם לנו להעתיקם. ותחלת התורה היתה מתחלת באמצע הדרך שהיה כתוב עליו תורה אחרת שלא רצה לתן אותה לנו להעתיקה. והכרח לומר לי אלו הדברים בעל פה מלה במלה ואני ישבתי אצלו והייתי כותב מפיו הקדוש. ובתוך כך נתלהב מאד ופניו היו מאדימות ומאירות והפסיק באמצע קצת והיה אצלנו פליאה גדולה. ואחר כך ספר לנו שזאת הלילה הוא היארצייט של אמו, כי היה אז י"ט אדר והוא שחכ ולא הדליק נר ולא אמר קדיש ואז היתה שנה מעברת שהיארצייט הוא בשני חדשי אדר כידוע ובתוך כתיבת זאת התורה באה אמו אצלו והזכירה אותו היארצייט. ותכף קרא מנין ולמד משניות ואמר קדיש והדליק נר בשבילה. ובבקר קרא גם כן מנין לחדרו שישב שם ופרס על שמע בעצמו ואמר ברכו וקדשה ואחר כך כל הקדישים של ובה לציון ותפילה לדוד ופטום הקטרת ועלינו. ואמר כלם בעצמו לא נעדר אחד ואחר כך למד משניות ואמר עוד קדיש דרבנן ואמר אחר כך שמיימי לא פרס על שמע וזה היה פעם ראשון אצלו שאמר ברכו וקדשה לפני התבה ועוד יש בזה דברים בגו ונראה לי לפי תפיסתנו אז כי הקטנה הנ"ל היה שמה פיגא על שם אמו וזכרונה לברכה שהיה שמה פיגא והתורה הנ"ל שיכה לענין הסתלקות הנשמה שממנה נמשך באורי התורה, כי יש נשמה שסובלת מרירות כמו שמבאר שם עין שם. ומחמת זה נראה לפי עניות דעתי שהיתה שיכות שדיקא בעת שעסקנו בהתורה הנ"ל באה נשמת אמו הקדושה וזכרונה לברכה כי אמו היתה צדקת גדולה ופעם אחת שמעתי מפיו הקדוש בפרוש שאמו היתה בעלת רוח הקדש, והדברים עתיקים. כי כל דברי רבנו וזכרונה לברכה, ומעשיות שאנו מספרים ממנו, אין בהם דבר שלא יהיה בהם סודות גבוהות ונוראות ועצמות מאד מאד. עמק עמק מי ימצאנו. בפרט המעשיות שעברו על זרעו הקדושים כי בניו הם בחינת למעלה מששים רבוא נשמות ישראל כמוכן בלקוטי מוהר"ן חלק ראשון סימן רע"ג על פסוק: ובני רחביה רבו למעלה עין שם. ובשביל זה עבר עליהם מה שעבר המקום ירחם עליהם להבא שימשך על פלטה הנשארת חיים ואריכות ימים ושנים עליהם ועל זרעם עד סוף כל הדורות אמן ואמן. חיי מוהר"ן אות יד.

• ויהי היום בשנת תק"ס ראה רבנו וזכרונה לברכה במקום שראה והשיג במקום שהשיג שהוא צריך לקבע דירתו בקהלת זלטיפלע. ובאותו השנה בסופו בראש חדש אלול עשה נשואין לבתו אדיל הנ"ל, והחתנה היתה בחמלניק, והיה שם על החתנה עם כל בני ביתו כנהוג. ועל החתנה היתה אמו הצדקת מרת פיגא וזכרונה לברכה. וראתה בעת החפה את הבעל שם טוב וזכרונה לברכה כי היא היתה צדקת בעלת רוח הקדש וכל הצדיקים היו מחזיקים אותה לבעלת רוח הקדש ולבעלת השגה גדולה ובפרט אחיה הצדיקים המפרסמים הינו הרב הקדוש מסדלקיב והרב הקדוש מורנו רבי ברוך וזכרונה לברכה כלם החזיקו אותה כאחת מן הנביאות. ואז באותה העת תקף אחר החתנה הנ"ל נשתדך רבנו וזכרונה לברכה עם פתו מרת מרים וזכרונה לברכה, עם הרב החסיד המפרסם מורנו ליבוש וזכרונה לברכה אב בית דין דקהלת קדש וואלטשיסק חיי מוהר"ן אות קיד.

• אמר המעתיק. שמעתי, שפעם אחת דחקה אותו אמו הצדקת וזכרונה לברכה באשר שהעולם משבחין אותו ואומרים עליו גדולות כאלה על כן יאמר נא לה גם כן ויספר לה מה מדרגתו בעבודת השם. השיב לה מה אמר לך אני סר מרע באמת. עוד שמעתי מהרב רבי נפתלי וזכרונה לברכה שפעם אחת שאלה אותו אמו למה אינו דוחק את עצמו לאכל קצת כי במה יחיה. והשיב לה, אני חי עכשו רק עם החכמה תחיה את בעליה. ואמר לה עוד, יש אצלי אנשים כאלו שיודעים דברים כאלו שיכולים לחיות בהם בלא אכילה

וְשִׁתִּיהָ [פְּשׁוּט דְרָצוֹנוֹ לֹמַר אֶפִּילוֹ אִם יֵאָכְלוּ מֵעֵט דְמַעֲט בְּתַכְלִית הַצְּמִצּוֹם יְכוּלִים לְחַיּוֹת בְּזֶה כִּי עֶקֶר חַיּוֹתָם הוּא מִמְזוֹן רִוְחָנִי וְכַמּוֹבָא גַם בְּזוּהַר הַקְּדוּשׁ חַיִּי מוֹהֲרָן אוֹת רַלָּה

• לְזַכְרוֹן לְרִשֵׁם הַמַּעֲשֶׂה שֶׁהָיָה בַּעֲת שֶׁהָיָה בְּדֶרֶךְ שֶׁהָיָה יִשָּׁן בַּחוּץ עַל מִטָּה וְהִתְחִיל לְצַעֵק מְאֹד בְּתוֹךְ הַשָּׁנָה וְרָצוּ כָּלֶם אֵלָיו וְהִקִּיץ וְנִכְנַס לְבֵית וּפְתַח סֵפֶר וְאָמַר שְׁמַצָּא שָׁם מְבֹאֵר אוֹתוֹ הָעֵנִין. כִּי אוֹתוֹ הַבֵּית הָיְנוּ [אֶכְסֵנְיָא] הָיָה בְּנוֵי מַחְדָּשׁ מַעֲצִים יוֹנְקִים שְׁלֵא נִזְקְנוּ עֲדִין וְאָמַר שֶׁפְּתַח אֶת אוֹתוֹ הַסֵּפֶר כַּמְדָּמָה שֶׁהָיָה מְדַרְשׁ וְהָיָה כְּתוּב בְּמָקוֹם זֶה כְּשֶׁקוֹצְצִין אֵילָן קָדָם זְמַנוּ כְּאֵלוֹ הוֹרְגִין נֶפֶשׁ. וּמַעֲשֶׂה שֶׁהָיָה כִּךְ הָיָה שְׁכַשְׁיִישָׁן חָלֶם לוֹ שְׁמַנְחִים סְבִיבּוֹ הַרוּגִים, וְנִתְפַחַד מְאֹד בְּתוֹךְ כִּךְ הִסְתַּכַּל וְרָאָה שְׁמַנְחִים אֲצִלוּ וְכוּ' וְהִתְחִיל לְצַעֵק מְאֹד עַד שֶׁנִּתְקַבְּצוּ כָּלֶם אֵלָיו. גַּם אָמַר שֶׁצָּרִיכִין לְדַקְדֵּק עַל אֵיזָה מִטָּה לִישָׁן. וְסֵפֶר מַעֲשֶׂה שֶׁאָמַר הִיתָה עִמּוֹ בְּדֶרֶךְ, וְנִתְנָהוּ לָהֶם שְׁנֵי מִטּוֹת לִישָׁן. בְּבִקְרָה סֵפֶר לְאָמַר שֶׁחָלֶם לוֹ שֶׁהוֹלִיכוֹ אוֹתוֹ דֶּרֶךְ הַגִּיהֶנוֹם. וְאָמַר לוֹ אָמֹ אֶף אֲנִי בְּחִלּוּמֵי שְׁחָלֶם לִי שֶׁהוֹלִיכוֹ אוֹתִי דֶּרֶךְ כָּל הַגֵּן עֲדָן. וְסֵפֶר לָהֶם הַמַּחְזִיק הַכֹּפֵר שֶׁהִמְטָה שֶׁהָיָה הִיתָה יִשְׁנָה עָלֶיהָ אוֹתָהּ הַמְטָה הוּא מַחְזִיק בְּשֶׁבִיל אוֹרְחִים חֲשׂוֹבִים וְכִבֵּר הָיוּ יִשְׁנִים עָלֶיהָ כְּמָה וְכְמָה צְדִיקִים גְּדוּלִים וְהַמְטָה הַשָּׁנִיָּה הָיוּ יִשְׁנִים עָלֶיהָ פְּרִיצִים. וְגַם כֵּאֵן אוֹתָהּ הַמְטָה הִיתָה יִשְׁנָה עָלֶיהָ וְכוּ' וּמוֹבָן פְּתָרוֹן הַחֲלוֹם מִמִּילָא חַיִּי מוֹהֲרָן תַּקְלָה.

נִפְטָרָה בִּי"ט אֲדָר שְׁנַת תַּקס"א וּמְקוֹם קְבוּרָתָהּ בְּמִזְבֵּחוֹ לֵיד הַבַּעַל שֵׁם טוֹב הַקְּדוּשׁ, מְקוֹם צִיּוֹנָה הַמְדוּיָק לֹא נוֹדַע.

הרב המקובל שמעון יהושע חירארי זצ"ל

יום ההילולא י"ט אדר

הרב המקובל שמעון יהושע חירארי זצ"ל - נולד בג'ר'בא שבטוניס בשנת ה'תרפ"ו (1926). בהיותו בגיל שש-עשרה שנים בלבד מונה לרב בעיר תמזרט ע"י הרב חיים חורי זצ"ל. כשעלה לארץ התיישב בתל אביב, והקים עולה של תורה בעיר זו ועמד בראש מוסדות 'פיתוחי חותם' הכוללים למעלה מ-700 תלמידים, מגני ילדים ועד כוללי אברכים. זקן המקובלים מצדיקי הדור הנסתרים וגדול חכמי תוניס. גאון בנגלה ובנסתר. במשך שנים נהג לתת שיעורים על הזוהר על בסיס יומיומי, ואף הוביל מעמדי סיום ספר הזוהר בהשתתפות קהל רב. בעל יראת שמים מופלאה. ענוותן ונעים הליכות. הקדיש את כל שעות היממה ללימוד התורה, מבוקר עד ליל. הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל כינה אותו "צדיק יסוד עולם". ואילו הגאון הרב בן-ציון מוצפי התבטא עליו: "איש צדיק, צנוע ועניו, ירא אלקים ואוהב ישראל".

כשנפטרה אשת הצדיק הגיעו בניו של מרן הגאון חכם הרב עובדיה יוסף לנחמו, והעידו כי אביהם כמעט ולא עיין בספרים חדשים של ליקוטים שיצאו בדור הזה אבל בספרי הרב חירארי הוא נהג לעיין באופן קבוע, וגם היה מצטט מהם ומדבר בשבחם. הקדיש את כל שעות היממה ללימוד התורה, מבוקר עד ליל. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-י"ט באדר ה'תשע"ה (2015) לאחר תקופה ארוכה בה חלה. חי כ-89 שנים. ציונו בבית העלמין הישן בבאר שבע. נטמן ליד רבותיו, ר' חיים חורי ור' יוסף סוסו הכהן.

אביו: ר' אברהם. **אימו:** מרת בחריא. **מרבתי:** ר' חיים חורי, ר' יוסף סוסו הכהן (רבו המובהק), ר' פראג' אלוש. **ילדיו:** מרת ברוריה (נישאה לר' מנחם מיימון, נכד של ר' חיים חורי, בנו של ר' פרץ מיימון שימש כרב מושב גלעד ורב איזורי מרחבים), ר' ישראל, מרת שרה, ר' דב, ר' שלמה, ר' אברהם, מרת אורלי

(נישאה לנכדו של ר' רחמים חי חוויתה הכהן), ר' פרץ (משמש כראש הכולל 'פיתוחי חותם'), ר' ברוך (ראש ישיבת בית רבי), ר' זאב, ר' יוסף (ראש מוסדות 'פיתוחי חותם'), מרת רבקה. מתלמידי: העמיד אלפי תלמידים. חברותא: הגאון ר' עובדיה יוסף (בעת כהונתו כרבה הראשי של ת"א למדו יחד בכל יום שישי). מספריו: במהלך חייו זכה לחבר למעלה מ-60 ספרים העוסקים בנגלה ובנסתר: שער שמעון (5 חלקים - שו"ת) • שו"ת שערי צדק • בית אבי • ישמח לבב • ישמח לבי • ספר מגילת אסתר • ספר על פרשת ויקרא • ספר כמעט על כל הש"ס וכתבים רבים שעדיין לא זכו להגיע למכש הדפוס.

סיפר בחור שהיה מקורב מאוד לרב, שבעבר ביקש לשאול את הצדיק שאלה מסוימת. אולם בכל פעם התבייש הלה לשאול את הרב. לילה אחד בחלומו, רואה הוא את הרב שעונה לו תשובה על שאלתו. כאשר התעורר הלה, אמר לעצמו: "אם כן, אות הוא מהשמיים כי עליי לגשת ולשאול את הרב ולא להתבייש בשאלה זו!". כשניגש לרב לשאול את השאלה, פנה הצדיק אליו בחיוך ואמר: "עניתי לך על זה אתמול בלילה. נכון?!".

פעם אחת יצא רבינו מבית-הכנסת לאחר התפילה וראה שכלב גדול רודף אחרי יהודי. הכלב רץ מאוד מהר וכמעט הדביק את אותו אדם, שרץ בכל כוחו כדי לברוח ממנו. מיד הרים הרב את ידו ואמר: "בטל". מיד באותו רגע ניכר כאילו מישהו בעט בחזקה בכלב, ומחמת אותה מכה ברח כל עוד נפשו בו וחדל לרדוף אחרי אותו יהודי.

מנהגו של רבינו היה לקבץ את תלמידיו וכל ראש-חודש לנסוע לקברות הצדיקים ושם לעתיר בתפילה. המסלול היה קבוע ועבר דרך ציונים של מספר תנאים. פעם אחת התעכבו בתפילה על ציונו של אחד התנאים וכבר היה מאוחר, ולכן נאלצו 'לדלג' על ציונו של התנא הקדוש רבי יוסי דמן יוקרת וצ"ל שלפי המעשה עליו מסופר בגמרא, יודע שהצדיק היה קפדן. למחרת בתפילת השחרית פנה הרב לתלמידיו ואמר: "התנא ר' יוסי דמן יוקרת בא לאחד ממנו אתמול בלילה (רבינו מגודל ענוותנותו לא רצה לומר, שבו היה המעשה אלא אמר 'לאחד מאתנו') והוא כועס עלינו שלא הגענו אליו להתפלל על ציונו. לפיכך עכשיו כולנו נבטל את סדר הלימוד וניסע לציון שלו...".

בראש השנה האחרון 'נלקחה' קופה מלאה המכילה תרומות מהישיבה של רבינו. כשבאו וסיפרו לצדיק, מה שאירע, הוא לקח עימו מספר תלמידים ואמר: "בואו וניסע". הם נכנסו לרכב והרב כיוון אותם לתחנת אוטובוס. הם עצרו את רכבם, ירדו ממנו והחלו ללמוד תורה באותה תחנת אוטובוס... החלו לעבור האוטובוסים בתחנה. האוטובוס הראשון עבר, והרב ממשיך בלימוד. השני עבר, ושוב הרב ממשיך בלימודו. כשהגיע האוטובוס השלישי, עלה הצדיק לאוטובוס, ניגש לאחד האנשים ואמר לו: "תן לי את הכסף שלקחת, אתה יודע שאסור לגזול כספי ציבור!". מיד הבחור הוציא ונתן לו את הקופה בחזרה.

לפני מספר שנים, הגיע לרבינו קבלן אחד שהתעניין מאוד בבית-הכנסת של הרב. הוא הציע הצעות 'מפתות' תמורת המקום אולם הרב סירב בכל תוקף. כשראה שהצדיק אינו מסכים לו, הלה העז ומשך בבית-הכנסת! לרב בזקנו. מיד קפצו על אותו קבלן תלמידיו והוציאוהו משם בבושת פנים. החל הרב לבכות וביקש מהסובבים אותו, שיבואו לידו וכך אמר: "הבא נתפלל על אותו יהודי, שלא יקרה לו כלום, על כך שהוא ביזה את בית הקב"ה. (מה שהיה חשוב לצדיק הוא ביזוי המקום ולא מה שנעשה לו!). אולם הקב"ה תבע את דינו של הצדיק, ועוד באותו היום נפל על ראשו של הקבלן בלוק והוא נפטר ל"ע".

הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל

יום ההילולא י"ט אדר

הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד זצ"ל: נולד בורבוי (סלובקיה) בשנת ה'תר"ט (1849). בהיותו כבן שש התייתם מאביו. וכעבר שנתיים נישאה אימו בשנית. רבינו התבלט בחריפותו בתלמוד תורה. אביו החורג התרשם מכישרונותיו והחליט לשלוח אותו ללמוד במוסד להשכלה גבוהה. לפיכך החליט לברוח לעיר מולדתו וללמוד שם בישיבה. לצעד זה קיבל את הסכמת אמו ואת ברכת ר' יהודה אסאד. **כבר בגיל 14 הוכר כעילוי. וכעבור שלוש שנים היה בקי ברב חלקי הש"ס.** בשנת ה'תרכ"ה (1865) עבר ללמוד בישיבת ה'כתב סופר' בפרשבורג. גם כאן עמל בתורה ושמך התפרסם למרחוק. בשנת ה'תרל"ג (1873) עלה רבנו יחד עם רבו ר' אברהם שאג לארץ ישראל. בשנת ה'תרל"ו (1876) פתח רבנו ישיבה בבית המדרש של ר' יהושע ברדקי, ושמך התפרסם כאחד ממנהיגי הציבור בירושלים. הגאון ר' יהושע ליב דסקין (מהרי"ל) הוקירו מאד ומינהו כאב"ד בבית דינו. **אולם בענוותנותו ביקש רבינו לשחרר אותו מתפקיד זה.** כאשר הגיעה משלחת רבנים לביתו ובראשם ר' יצחק ירוחם דסקין על מנת למסור לו את כתב המינוי לשמש כרבה של ירושלים רבינו סירב לקבל את המינוי, אך רבני העדה החרדית הפצירו בו והתחננו לפניו במשך זמן רב.. בראות ר' יצחק ירוחם כי הרב עומד על דעתו ומסרב מגודל ענוותנותו, גזר עליו 'בגורת רב' לקבל את כתב הרבנות. **בפני הצדיק לא עמדה כל ברירה והוא נכנע, אך עשה זאת בבכי מר.** מגדולי המנהיגים וחכמי האשכנזים בירושלים. רבה הראשון של העדה החרדית בירושלים. בעל ייסורים אולם קיבל את ייסוריו בשלוות נפש וללא טרוניות ובאהבה. השתתף ביסוד בית היתומים 'דסקין' (בשכונת 'גבעת שאול' ובית-חולים 'שערי צדק'). גאון אדיר ותלמיד חכם מופלא. פעל להקמת שכונות חדשות בירושלים (נחלת שבעה, מאה שערים, בית ישראל ועוד). בשנת ה'תר"מ (1880) הצטרף לאגודת 'חברת שומרי תורה' (שמטרתה להקים ת"ת ביישובי הארץ). נפטר ב-י"ט אדר ב' ה'תרצ"ב (1932). חי כ-83 שנים. ציונו בהר הזיתים (סמוך לרבו, ר' אברהם שאג). **אביו:** ר' אברהם שלמה (מתלמידי ה'חתם סופר'). **אימו:** מרת זאלדה. **נשותיו:** בת ר' שלמה זאלצער (זיווג ראשון - ילדה לו 8 בנים ו-2 בנות), מרת חיילא (זיווג שני - בת ר' מנחם דייטש - דיין בטאפלשין). **מרבותיו:** ר' ליב לפלר (ראש הישיבה בסמניץ). ר' חיים צבי מנהיים (ראש הישיבה בורבוי ומח"ס 'עין הבדולח'). ר' שמואל אברהם סופר (ה'כתב סופר'), ר' משה יוסף הופמן ור' אברהם שאג מקוברמדורף (מח"ס 'אהל אברהם' - רבו המובהק (מספריו): **שלמת חיים-שו"ת**, הנהגות ופסקים **• תורת חיים-שו"ת • חכמת חיים (יצא ע"י נינו ר' שלמה זלמן זוננפלד).**

מעשה במזכיר כולל בשכונת מחסה בירושלים אשר ציווה לשמשו: "לך והזמן את גברת רוזנפלד שבשכונה ומסור לה שתכנס לקבל סכום כסף שמחכה עבורה ולחתום על הקבלה". השמש התבלבל וטעה, הוא החליף את השם רוזנפלד - לזוננפלד ומגברת עשה הרב. ירד לביתו של רבינו, ששימש כרבה של ירושלים, ואמר לו שהמזכיר מבקשו שיעלה אליו. מיד הזדרז הרב ועלה למשרד. משנפתחה הדלת תמה המזכיר: "אם הרב זקוק לי, מדוע לא שלח לקרוא לי?". ענה הרב בפשטות: "השמש הזמיניני אל כבודו". עד מהרה התבררה הטעות. רצה המזכיר לנזוף בשמש, אך הרב מנע בעדו באומרו כי זה עלול לקרות לכל אדם. רבינו יצא מהמשרד, אולם לא לדירתו חזר, אלא עלה במעלה השכונה דפק על דלתה של גב' רוזנפלד והודיעה: "מזכיר הכולל מבקש שתכנסי אליו, הגיע עבורך כסף". (האיש על החומה)

בכל ימות השנה כמעט שלא פסקו מבקרים מביתו של רבי יוסף חיים זוננפלה, גאב"ד ירושלים. ועל אחת כמה וכמה בימי חג ומועד, המה ביתו ממבקרים וממקבלי פני הרב ברגל. באחד המועדים קרה מקרה מפתיע - בכל פעם שנכנס מבקר היה ר' יוסף מקבלו בסבר פנים יפות ומשיבו "חג שמח", אולם היה הרב גם אומר משפט מוזר: "כבודו בודאי חוזר מהכותל המערבי או הולך לשם עתה". (הרב התגורר בסמוך לכותל). מכיוון שאותו משפט חזר ונשנה כלפי כל המבקרים עורר הדבר תמיהה. כשעזב אחרון המבקרים את הבית, הסביר ר' יוסף את התנהגותו לאיש אמונו ר' משה בלוי. וכך אמר: "הלא ראתי שלידי ישב מקודם רב פלוני. חששתי שמא ריבוי המבקרים בביתי יפגע חלילה, ולו כמעט, בכבודו או שיגרם לו חלישות הדעת על שלביתי מגיעים כל כך הרבה מבקרים בהשוואה אליו. לכן השתדלתי לומר לכל המבקרים שהם בוודאי באים מהכותל או בדרך אליו. להדגיש שבדרך אגב הם נכנסים גם אלי. אבל לא הייתה להם כוונת תחילה לעשות כן".

כל ימיו חישוב רבינו חשבונות, שלא יפגעו חלילה בכבוד ושלמות הבריות ולא יטרידם. בשנתו האחרונה, כששהה מספר שבועות בימות הקיץ בבית היתומים דיסקין בכניסה לירושלים, והוא כבר חלש מאוד, זירז את בני ביתו להקדים את שובו לביתו אשר בעיר העתיקה. הרופא התנגד לכך וטען כי האוויר יפה לו, אבל הוא עמד על דעתו וקיצר את שהותו שם, יותר מאשר בשנים הקודמות. כששאלוהו איש סודו ר' משה בלוי: "מדוע לא יישאר רבנו יותר, הרי האוויר כאן טוב לבריאותו?". השיב רבינו: "אגלה לך בחשאי את אחד מטעמי. מרגיש אנוכי שיומי קרב, והרי כידוע נהוג בירושלים לשאת את מיטת הנפטר בידיים עד להר הזיתים, נמצא אפוא שאצטרך להטריח את אנשי 'חברא קדישא' וקהל המלווים שיישאוני מרחק עצום כזה מבית היתומים הנמצא במערב ירושלים, ועד להר הזיתים במזרחה. הלא טרחה מיותרת היא!". (עמודא דנהורא).

בהיותו בגיל חמש, התייתם מאביו ויחד עם אמו עבר לגור בעיירה סמינטץ, כשהיה בגיל 11 החל ללמוד אצל רבה של העיר רבי יהודה לייב לעפלער, שם למד עד הגיעו לגיל מצוות, אז עבר חזרה לעיירת הולדתו וורבו, ולמד אצל הגאון רבי חיים צבי מנהיימר, בגיל שש עשרה עבר לעיר הגדולה פרשבורג, שם למד בישיבתו של הכתב סופר זי"ע שהעריך מאוד את הנער המתמיד והמוכשר, וכתב עליו: "ובקרב ימים - במקום גדולים יעמוד ועמהם ימנה להפיץ טהרה ותורה בישראל, וכותרת התורה על ראשו".

עלייתו לארץ ישראל

בשנת תרל"ג עלה לארץ ישראל יחד עם מורו ורבו רבי אברהם שאג זי"ע שהיה תלמידו המובהק של החת"ם סופר זי"ע.

כשהגיע לחופי ארץ ישראל התקבל בשמחה ובכבוד גדול על ידי רבני ארץ ישראל ובראשם אב"ד ירושלים רבי שמואל סלנט זצוק"ל ועבר להתגורר בעיר העתיקה בירושלים.

מיד עם הגיעו לירושלים החל לעסוק בצרכי ציבור יחד עם הגאון הגדול רבי משה יהושע יהודה לייב דיסקין רבה של העיר העתיקה ייסד את שכונת 'בתי אנגרין' ואת 'בית הדין של החוגים היראים', כמו כן איחדו הם את שני הכוללים הוותיקים 'כולל ורשא' ו'כולל הונגריה' לכולל אחד גדול. בשנת תרנ"ט מונה לראש כולל לאברכים 'אור חדש', בו למדו גדולי וצדיקי ירושלים, וכך התקבלה דמותו של רבי יוסף חיים

כרבה של ירושלים, זאת בנוסף לשיעורים שמסר תמידין כסדרן בכלל 'שומרי החומות', ובבית מדרשו של הגאון רבי ישעיה ברדקי זצ"ל. ייצג בכבוד את יהודי ירושלים אצל השלטונות וכשהגיעו מנהגי מדינות לבקר בירושלים היה רבי יוסף חיים עומד בראש העידה, כשבאופן קבוע היה מנהיגי המדינות מתרשמים מאוד מתואר פניו וחוכמתו הרבה.

פעילותו ברכישת קרקעות בארץ ישראל

היה פעיל מאוד ברכישת קרקעות בירושלים מידי הערבים, קרקעות רבות שרכשה 'ועד כל הכוללים' שבה היה חבר ועסקה בפדיון הקרקעות נרשמו על שמו, כיון שהיה נתין אוסטרי, והחוק העות'מאני אפשר להם לקנות קרקעות בקלות. היה ממקימי שכונת "שערי חסד" וכשהיה מבקר בה היה מפטיר בקורת רוח: "שמחה גדולה יש לי לבקר בשכונה זו, שנבנתה על טהרת הקודש, שכונה זו שלי היא, ויש לי חלק נכבד בהקמתה". את הכסף להקמת שכונת בתי אונגרין בה התגורר ברבות הימים כ"ק מוהרא"ש זי"ע עם הוריו, תרם הנדיב ר' יצחק צבי רצרסדרופר מאנטוורפן, סכום הכסף הספיק לקניית עשר דירות לטובת עניי ירושלים, רבי יוסף חיים שכנע את הנדיב לקנות בסכום זה מגרש עליו יוכלו להקים ברבות הימים מאות בתים לעניי ירושלים, הנדיב השתכנע ורכש את הקרקע עליה הוקמו כשלוש מאות דירות הנקראות "בתי אונגרין", ונקראת גם "נחלת צבי" על שמו של הנדיב. בנוסף רכש הנדיב 10 דירות בעיר העתיקה.

ייחסו לציונות

היה מתנגד חריף לכל דבר שריח הציונות נדף ממנו, למרות שידולים רבים שקיבל מראשי הציונות והבטחות למשכורת מכובדת עם יודיע על תמיכה בציונות, דחה בתוקף את כל ההצעות והורה לכל שומעי לקחו להתרחק כמטחוני קשת מהציונות, וכתב בחריפות על מוסד ה'רבנות הראשית' שלדבריו: "'רואים אנו בזה סכנה עצומה והריסה לתורתנו הקדושה חס ושלום, וכל מי שישתתף בבחירה הזאת הרי הוא עובר בשאט נפש על חוקי ודיני תורתנו הקדושה". במוסדות החינוך שתחת נשיאותו הורה שלא ללמוד בשפה העברית, כיוון שזה יוביל לחורבן החינוך החרדי, כמו כן התנגד ללימוד שפת האנגלית במוסדותיו, עם זאת תמיד התנהל בדרכי נועם ועורר את תלמידיו להתפלל שכל עם ישראל יחזור בתשובה שלימה.

הביקור ביבנאל

בשנת תרע"ד יצא יחד עם משלחת רבנים ל'מסע המושבות', שביקרה במושבות החדשות על מנת לקרבם להשם יתברך, ולהקים מוסדות חינוך על טהרת הקודש, במהלך המסע גילו הרבנים על כמה רחוקים העם בשדות משמירת תורה ומצוות, ומסופר שכשהגיע הרב זוננפלד ליבנאל יחד עם משלחת הרבנים, ביקש מהם אחד מתושבי יבנאל בדמעות שיסייעו לו בהקמת תלמוד תורה לילדי המושבה, והרבנים הבטיחו שיעשו ככל שלא ידם לעזור, ואכן לאחר מכן במשך תקופה ארוכה נשלחו מלמדים מירושלים שלימדו את הילדים תורה ככל שיכלו ברוח הימים ההם.

ספריו

שו"ת שלמת חיים", ביאור על החומש "חכמת חיים", שו"ת "תורת חיים", "תורת חיים" הנהגות ופסקים.

משפחתו

מאשתו הראשונה מרת שרה נולדו לו שמונה בנים ושתי בנות, אשתו שרה נפטרה בשנת תרע"ט ורבי יוסף חיים נשא לאשה את מרת חיילא בתו של הגאון רבי מנדל דייטש.

פטירתו: בתחילת שנת תרצ"ב החל להיחלש, ולמרות זאת השתדל מאוד שלא ליפול למעמסה על אחרים ואף שמעו אותו מתפלל על כך רבות לפני הקב"ה. וביום י"ט אדר ב' שנת תרצ"ב הסתלק לבית עולמו זקן ושבע ימים, בצוואתו ביקש שלא לכתוב שום תואר על מצבתו, ובהספד לומר: "חבל על יהודי זקן מארץ ישראל". נטמן בהר הזיתים סמוך למקום מנוחתו של רבו המובהק רבי אברהם שאג זצ"ל.

הגאון זקן המקובלים ר' אהרון סלוסקי, שמע סיפור מופלא מפי מורנו על ענין אמירת הקדיש שקרה בפרשבורג, בעת שלמד בישיבת הכתב סופר, ומעשה שהיה כך היה: אישה מכובדת ובעלת עסק מבוסס, הייתה נוהגת במשך שנים רבות להביא מדי פעם בפעם תרומה הגונה לשיבה, בתנאי שיגידו בישיבה קדיש תמידי לעילוי אותן נשמות גלמודות שאין מי שיגיד קדיש אחריהן, והישיבה העמידה בחור מיוחד שאמר קדיש לטובת נשמות אלו. לימים הסתלק לעולמו בעלה של אותה אישה, ומכיוון שהוא ניהל את העסק ביחד אתה, פגעה פטירתו בעסק, שנצטמק והלך עד שנסגר כליל. מצבה הכלכלי של האישה הלך והחמיר, וברבות הימים נפל עליה עול נוסף, כאשר הגיעו שתי בנותיה לפרקן, וכסף מנלן? נשאה האישה את סבלה בדומיה, קיבלה עליה את הדין באומץ והשלימה עם גורלה. אולם, על דבר אחד לא יכלה לוותר ולבה היה מר עליה ביותר והכאיב אותה מאוד, וזהו, ענין שמירת הקדיש שעלול להתבטל, אחר שהפסיקה את ההקצבה למטרה זו. במר נפשה עלתה להנהלת הישיבה ושטחה את בקשתה שהישיבה תיאות להמשיך גם הלאה את שמירת הקדיש לעילוי נשמות גלמודות, עד שירחיב ה' את גבולה ותחזור לתמוך בישיבה כמקודם. נתרגשו מאוד ראשי הישיבה מתום לבה וצדקת נפשה של אלמנה זו, והבטיחוה למלאת את מבוקשה לשמור את אמירת הקדיש כמו עד כה. הבטחה זו מלאה את נפשה אושר אין קץ, וכשרבק של אושר מנצנץ מעיניה הנוגות, נפרדה מראשי הישיבה ופנתה ללכת לדרכה. מעתה שוב לא העיק עליה כל כך מצבה היא, ואפילו מצב שתי בנותיה שהגיעו כבר מזמן לפרקן. כי מרגע שעניין הקדיש לנשמות גלמודות הובטח לה, כמעט שלא חסר לה כלום בעולמו של הקב"ה. ובעניין שתי בנותיה, שמה מבטחה בה, אבי יתומים ודיין אלמנות. והוא הרחום וחנון יראה בוודאי בעונין של בנותיה, ויזמין להן את זיווגן וכל צרכיהן. בצאתה לרחוב בא למולה יהודי ישיש בעל הדרת פנים נדירה, כשזקן צח כשלג יורד לו על פי מידותיו, וברכה לשלום. הופתעה האישה מהסברת הפנים הלבבית של הזקן הבלתי מוכר לה. הפתעתה גדלה שבעתיים, בעת שהזקן התקרב אליה ונכנס אתה בשיחה לבבית תוך התעניינות במצבה ובמצב בנותיה. נאנחה האישה קשות ושטחה לפניו את מר גורלה ואת נפילתה מאיגרא רמה לשפל המדרגה, עד שאין לה האמצעים ההכרחיים להשיא את בנותיה הבוגרות. "מהו הסכום המשוער הדרוש לך להוצאות נישואיהן של בנותיך?" שאל הזקן. "לשם מה חשוב לכבודו לדעת, למאי נפקא מינה?" השיבה האישה בתימהון ונקבה בסכום המשוער. שלף הזקן גיליון נייר ורשם הוראה לבנק המקומי לשלם לאשה את הסכום שנקבה. אולם בטרם שם את חתימתו, הביע את משאלתו שהיות ומדובר בסכום רציני מאוד, רצוי שתהא חתימתו בנוכחות עדים שיראו במו עיניהם כשהוא חותם אישית על ההמחאה, ויאשרו זאת בחתימת ידם. נרגשת ומופתעת ממה שהתרחש, עלתה לאולם הישיבה ובקשה משני בחורים להילוות אליה. משראה אותם הזקן, הציע להם שיתבוננו איך שהוא שם את חתימתו על הוראת התשלום, וליתר בטחון ביקש מהם פיסת נייר ורשם

עליה את חתימתו למזכרת ולדוגמא. במסרו את ההמחאה על הסכום הנכבד לידי האישה, הורה לה שתלך לפדות את ההמחאה למחרת בבוקר. כל הענין נראה לאשה ההמומה תמוה ומוזר. מה ראה הזקן הזר הבלתי מוכר להסביר לה כל כך פנים, ולהראות רוחב לב כזה, עד כדי כיסוי הוצאות השאת שתי בנותיה. אעפ"כ הזדרזה למחרת לסור אל הבנק ולנסות בלב דופק את מזולה. כשבחן פקיד הבנק את ההמחאה, תקע בה מבט תוהה, מסתכל פעם ופעמיים וכולו נבוך ומשתאה. תוך הבעת סימני המבוכה ביקש מהאישה להמתין, והוא נכנס עם ההמחאה למנהל הבנק שהיה גם בעליו. וכאן התרחש משהו דרמתי ביותר. כשראה מנהל הבנק את ההמחאה, צנח מכיסאו והתעלף... בבנק קמה מהומה, הפקידים ששמעו על המתרחש, הכניסו מיד את האישה לחדר צדדי והפקידו עליה שומר לבל תתחמק, תוך חשד שיש כאן ענין עם מעשה מרמה. אחרי ששבה רוחו של מנהל הבנק, ביקש לראות את האישה שהגישה את ההמחאה לפירעון. בהכנסה שאלה בבהילות, אימתי וכיצד קיבלה את ההמחאה. "רק אתמול קיבלתיו מיהודי מכובד בעל הדרת פנים, וישנם אפילו שני בחורי ישיבה היכולים לשמש כעדים, שראו איך שכותב ההוראה חתם על ההמחאה", ענתה האישה כמתנצלת. "האם תוכלי לזהות את האיש אם אראה לך אותו בתמונה?" שאל המנהל. "בוודאי אזהה אותו, ואין לי כל ספק שגם שני הבחורים יוכלו לזהות אותו", ענתה. הורה המנהל להביא לפניו את תמונת דיוקנו של אביו המנוח, וכשהוצגה התמונה בפני האישה, הצביעה בלא היסוס עליו כעל האיש שנתן לה את ההמחאה. ציווה המנהל לפרוע את ההמחאה ושחרר את האישה. אחרי שהאישה עזבה, סיפר המנהל לנוכחים את פשר הפרשה המוזרה שהתחוללה לנגד עיניהם. האיש שמסר את ההמחאה לאשה, אינו אלא שהלך לעולמו לפני עשר שנים. בלילה שלפני זה הופיע אביו בחלום ואמר לו בזה הלשון: "דע לך שמאז ספרת מן הדרך הישרה והתחנתת עם נכרית והפסקת לשמור את הקדיש, לא מצאה נשמתו מנוחה, עד שבאה אשה אלמונית וצוותה להגיד קדיש לנשמות שאין אומרים קדיש אחריהם, וזכותי עמדה לי שהקדיש הזה שאמרתי בישיבה לפי פקודת האישה גרם עילוי ונחת רוח לנשמתו. אישה זו תופיע מחר בבוקר בבנק שלך עם המחאה שמסרתי לה לכיסוי הוצאות נישואי שתי בנותיה". כשקמתי בבוקר נפעם מהחלום, ספרתי לאשתי שלעגה לכל העניין. אולם משהופיעה האישה עם ההמחאה נתאמת לי שאכן החלום אמת היה. וסיים מורנו הרב זוננפלד "מי היו שני הבחורים? – אני הקטן וחברי ר' יהודה גרינוואלד האיש נהיה לבעל תשובה, אשתו נתגיירה כדון, וזכו להקים בית נאמן בישראל.

בשנת תרע"ד ערכו רבנים, בראשות הרב יוסף חיים זוננפלד, מסע חיזוק וקירוב בכל המושבות החדשות שנבנו בארץ. בערבו של יום הגיעו הרבנים לעיר יפו. שם סיימו את 'מסע התשובה', והתכנסו בביתו של המרא דאתרא - רבי אברהם יצחק קוק, לטקס סיום המסע. הרבנית טרחה עבור האורחים החשובים, והגישה בפניהם תה ועוגות להשיב נפשם. בנו של הרב זוננפלד, ניגש לאביו ולחש באוזנו: "אבא, היום אתה בתענית יארציט, שים לב שלא תשכח!". שמע זאת הרב זוננפלד, ומיהר ללגום מן התה הרוחת כמה לגימות קטנות. לאחר מכן הניח את הכוס מידו... בנו המופתע חשב שאביו לא שמע טוב, אבל אביו רמז לו שזה בסדר, ותמיהתו גדלה עד מאד. כשנגמר הטקס, ויצא הרב זוננפלד מהבית עם בנו, אמר לו: "בא ואסביר לך את אשר עשיתי. זכרתי כי שרוי אני בצום ותענית, אבל גדולה הכנסת אורחים יותר מקבלת פני השכינה. הרב קוק והרבנית טרחו מאד במצווה זו שבביל האורחים, וכיצד אוכל לפגוע בהם ולא לטעום ממה שהגישו לשולחן? ומכיון שחששתי שיפגעו מכך – התרתי לעצמי ללגום מן התה בעיצומה של התענית, ומיהרתי לעשות זאת בעוד התה רותח, כדי שלא תהיה לי הנאת החיך מהשתיה. כמו כן שתיתי רק כמה לגימות, שיהיה פחות מהשיעור...". העיקר שלא לפגוע ברגשות הזולת.

עוד מסופר על רבי יוסף חיים זוננפלד, שהגיע למושבה פתח תקווה כדי לפקח על ענייני ה'תלמוד תורה' שנפתח במקום על טהרת הקודש. בתום סיורו בתלמוד התורה, הזמינו אחד מנכבדי המקום לארוחת צהרים לכבודו. באמצע הסעודה נכנסה בעלת הבית, נגשה לרבי יוסף חיים ושאלה בפייה: "הכנתי עוף לסעודה, ורק לאחר הבישול נזכרתי ששכחתי להפריד את הלב לפני המליחה". הרב פסק להיתר, אלא שמיד הוסיף ואמר לבעל הבית שמנהגו מאז ומעולם, שלא לאכול מדבר מאכל שהתעוררה בו שאלה, ולכן הוא נמנע מלאכול את העוף. בסיום הסעודה, חשש רבי יוסף חיים שאולי מעשה זה, שלא אכל את העוף שהכנינה בעלת הבית, פגע בה. הוא ניגש למטבח, ופנה לבעלת הבית, הודה לה על האירוח הנפלא והוסיף לפני כולם: "אצל אשה יראת ה', שאינה מתביישת לשאול שאלה כזו בפני קהל המסובים, אני מוכן לסמוך עליה למהדרין מן המהדרין". מובא בעלון של דרשו

מספר הרב משה בלוי בספרו "האיש על החומה": שמעתי מפי אבא מורי, שאשה אחת בהונגריה היתה חשוכת בנים. בעלה היה עשיר והיא היתה לו לעזר בניהול העסקים. באה האשה אל רב העיר, ובידה סכום של ארבע מאות זהובים שהיא מבקשת לשלוח פדיון נפש לאחד הצדיקים שיתפלל עבורה לזרע קודש בר קיימא. רב העיר אמר לה שהוא מייעץ לה לשלוח את הכסף לצדיק רבי יוסף חיים זוננפלד בירושלים. האשה מסרה לו את הכסף, והוא שלחו אל רבינו. כעבור שלשה שבועות, בא בעל האשה אל רב העיר בתרעומת על שקבל סכום כה גדול מאשתו לצדקה. הרב אמר שהוא חשב שהאשה עשתה זאת בידיעתו, אולם הלה תבע שהרב ידרוש חזרה מירושלים את הכסף. היה מאד לא נעים לרב לעשות זאת, והוא הציע לבעל האשה שאם הוא רוצה דוקא חזרה את הכסף, אזי ישלם הוא לו קמעא קמעא את הסכום הזה. באותו מעמד נכנס לפתע שליח הדאר לבית הרב, והביא לו מכתב שבא מירושלים. הרב פתח את המכתב, ומצא בו את הארבע מאות זהובים ששלח לרב יוסף חיים זוננפלד. צהלו פניו, ומסרם תיכף לבעל האשה. האיש התרגש מאד, ובקש מהרב שיגיד לו גם מה שהרב זוננפלד כותב במכתב המצורף, אז הקריא לפניו הרב כדברים האלה: קבלתי את מכתבו יחד עם הכסף, אולם מכיון שמע"כ כותב שאשה מסרה לו זאת, חושש אני אולי עשתה זאת מבלי רשות בעלה. הנני משיב לו חזרה את הכסף, בבקשה למסרו חזרה לאשה. אולם כמובן שלא מעטתי בשביל כך למלא את בקשתה בדבר התפילות שתפקד, ויה"ר שהתפלות יתקבלו. עיני הרב ועיני בעל האשה זלגו דמעות.

נס גדול התרחש לרבה של ירושלים, מרן הגאון רבי יוסף חיים זוננפלד זצ"ל, וכך סיפר נכדו, על שהתרחש בבית סבו באותם הימים של התחדשות הישוב היהודי בארץ ישראל, ומלחמות הדת בפורקי העול: "ישבתי ולמדתי את שיעורי היומי הקבוע עם הסבא, כשלתע פרצו לחדר חבורת צעירים גבוהים וחסונים בעלי הופעה שחצנית ומאיימת, שפתחו במקהלה בטונים גבוהים בקללות עסיסיות, ובביטויי גנאי נגד המלשינים והבוגדים, שהולכים לגויים לדבר סרה ולהוציא דיבה רעה נגד הציונות ונגד ההנהגה הרשמית של עם ישראל.

"אני, כנער צעיר לימים, נבהלתי ונפחדתי מאד. דחקתי את עצמי לקרן זווית תחת התקרה המקומרת. הסבא, הרב זוננפלד זצ"ל, נשאר ישוב על מקומו כשארשת של שלווה ורגיעה נסוכה על פניו, בהביטו הישר בפרצופים המאיימים של הבריונים הגברתנים, במבט של חמלה וצער על בנים לעם ישראל, שפרקו עולה של תורה ודרך ארץ והתדרדרו לדרגה שפלה של מרצחים.

"שלוות נפשו וקור רוחו של הסבא, הביכו את המתנפלים שעוד הגבירו את השתוללותם תוך קמיצת אגרופים מאיימים למולו, כשהגיעה השתוללותם לשיא, והופעתם לבשה ממדים של אימים מוחשיים,

התחיל הסבא לפרום את הכפתור העליון של חולצתו שהיה רכוס כמעט עד צווארו, עד שגילה את לבו, וכך כשמקום ליבו חשוף, נזדקר לפתע הסבא בתנועה זריזה מעל כסאו, התייצב מולם ופתח את דבריו בטון תקיף ובלתי רגיל:

"הנני מוכן לקדש שם שמים!!! ירו בי! רצחוני! אני מהאמת לא אזוו כמלא נימה!! לכו אמרו לשולחכם שהיהדות החרדית לא תהא מדרס לפני בני עוולה, אמנם לנו אין השפעה ודעה על מעשיכם ומעלליכם, אולם גם לכם אין זכות להתערב בענייננו ולכוון את מעשינו, הם ילכו בדרכם ואנו נלך בדרכנו, ושום איומים לא יפחידונו!!".

"דבריו התקיפים של הסבא העלו את המתחות לנקודת רתיחה, וכשנדמה היה שהנה עומדים הבריונים לבצע את איומם, לפתע הרימו הללו את רגליהם והסתלקו בחיפזון.

"להפתעתי ולהפתעת עוד אנשים שהיו במקום, הסביר הסבא את המאורע ואת קיצו המפתיע כדרכו, במעשה שהיה: "בעיירה שאדיק שבפולין שבה חי הצדיק רבי נחום לעווי [שהתפרסם לאחר מכן בהיותו בירושלים, כצדיק הנודע ר' נחום שאדיקר], התגורר מלשין יהודי שהפיל את חיתתו על יהודי העיירה, מוסר ממנום למלכות, יורד לחייהם של הרוכלים העניים ומתעלל בהם ככל העולה על רוחו הגסה, מבלי שיהין מישהו להניאו ממעלליו.

"תאווה משונה הייתה לו למוסר הזה. כל שבת בבוקר היה בא לביהכ"נ הגדול של העיירה, מתיישב במזרח ועולה דווקא לעליית שישי. באחד הימים נפטר רב העיירה, ובמקומו נתמנה אחד מגדולי התורה, שאיווה לו דווקא רבנות של עיירה קטנה ושקטה זו, למען יוכל לשקוד על התורה באין מפריע. בין חבורת התלמידים שבאו להסתופף בצלו של אותו גדול, היה גם הצעיר רבי נחום שאדיקר, ובית כנסת קטן היה לו לרב ליד ביתו, שבו היה מתפלל ועובד את בוראו בפרישות ועוסק בתורה יומם ולילה.

"משהגיעו לאזניו של הרב שמע מעלליו ותעלוליו של המלשין, ודרכו בקודש לבא בשבת לביהכ"נ ולעלות ל'שישי', הרהר בלבו 'לא תגורו מפני איש מה יהא עליו', ואז גמלה בלבו ההחלטה לשים קץ להתקלסותו של אותו מלשין בבאי בית ה'.

"וישלח הרב לקרוא לשמש ביהכ"נ הגדול, ויצווהו להודיע לגבאים כי בשבת הקרובה הוא מתכוון לבא לתפילת הבוקר בביהכ"נ הגדול. תמהו הגבאים לפשר הדבר – מה יום מיומיים? וציפו לשבת לראות את כוונתו ונימוקו של רבם.

"בשבת בבוקר הופיע הרב בביהכ"נ, כשהוא מלווה ע"י שני תלמידיו הבכירים, שאחד מהם היה ר' נחום. בקריאת התורה כשהגיעה עליית 'שישי' – קרא הגבאי בקול צלול 'עמוד' לאותו מוסר, והוא החל לצעוד בצעדים בטוחים ויהירים לעבר הבימה, כששקט מעיק ומכאיב שורר בין המתפללים.

"הנה רעם של דפיקה עזה הפרה את השקט, וכל העיניים הופנו אל עבר מקום מושבו של הרב משם באה הדפיקה, 'עצור מחוצף, מה לך ולתורה הקדושה?', נשמע קולו המתכתי והרועם של הרב, 'מה לפה טמא ומשוקץ, שמוסר ממנום ונפשם של ישראל לרשות לברך על התורה?! צא טמא!!', רעם קולו של הרב בפנותו אל המלשין שנשאר עומד המום ומבולבל.

"חלחלה עברה בין המתפללים, בעת שהמלשין זינק בפנים מפיקות אימה וזעם כלפי הרב, כשאגרופיו הקמוצים דרוכים ומונפים להלום במרא דאתרא, אלא שחומה של אנשים התייצבה והפרידה בין המוסר

הזועם לבין הרב שעמד זקוף ללא חת, בחרי-אף פנה המלשין הנעלב והזועף לעבר דלת היציאה, ומתוך אגרופיו הקמוצים שלח אצבע מאיימת כלפי הקהל והמרא דאתרא כאומר 'עוד אלמדכם לקח'.

"באחד הימים הוזמן הרב להיות מוהל באחד מכפרי הסביבה. השכים הרב קום ובלוויית שני תלמידיו יצא לדרך בדרך העפר הפונה מהעיר אל הכפר, והנה הם לא הרחיקו לכת, כשלתע הבחינו שני התלמידים במלשין הדוהר בסוסו מהכוון הנגדי לקראתם, ואף מנפנף בשוטו לעומתם כמאותת להם לעצור. יצא לבם מרוב פחד בעוד שהרב, שגם הוא הבחין במתרחש, נשאר שלוו ורגוע כאילו אין העניין נוגע לו כלל. ככל שהסוס ורוכבו התקרבו – גבר והלך פחד התלמידים וחששם מהתוצאות המאיימות – כשכל אותו זמן לא סרה שלוות הרב מעל פניו האציליות.

והנה קרב ובא הסוס הדוהר, וממנו קפץ בתנועה זריזה המלשין, שניגש בצעדים מהירים לעבר עגלת הרב שנעצרה אף היא. לתדהמת התלמידים נעמד המוסר ע"י עגלת הרב, ובהתכופפו בהכנעה כלפי הרב התחיל ממלמל משפטים מקוטעים: 'מורנו ורבנו! סלח לי! מחל לי על כל מה שעוללתי וחטאתי נגדך, רבי! שא נא את עווני כי אתה הצדיק ודרכיך ישרים ורק אני ומעשי מקולקלים המה', ותוך שהוא ממלמל דברי פיוס וריצוי פנה עורף קפץ בחזרה על סוסו ונעלם מן האופק.

"כשהם נדהמים ונפעמים מהמחזה שהתרחש שכולו נס ופלא, נתנו שני התלמידים עיניים תמהות ברבם שנשאר שליו כמקודם, כשהוא מסביר להם שאין כאן לא אות ולא מופת. הוא הסביר את פשר הדבר: 'כשראיתי את המוסר הדוהר ומתקרב לקראתנו, חיפשתי מפלט והצלה באחד מפסוקי תורתנו הקדושה, והנה נזדמן לי פסוקו של החכם מכל אדם משלי כו"ט: 'וכמים הפנים לפנים כן לב האדם לאדם' – ומיד התחלתי להרהר ולהפך בזכותו של אותו בר נש, כמה אומלל הוא, וכמה זקוק הוא לרחמים בשפל התהום המוסרי אליו נתדרדר, ומי יודע, אולי האשמה היא לא כ"כ בו אלא בנסיבות חינוכו וסביבתו? ייתכן מאד שאם היו מוכיחים ומייסרים אותו מקטנותו, ומכוונים אותו לדרך הישרה, לא היה מגיע לאן שהגיע. כהנה וכהנה השתדלתי להפך בזכותו, עד שנכמרו רחמי עליו ונעקרה מלבי כל טינה נגדו, ומכיוון שכך פעל כאן הכלל של 'כמים הפנים לפנים' ואף הוא – נכנסה מחשבה טובה בלבו, והתחיל להרהר אולי הרב צודק, כי הלא בטח מה שעשה עשה מתוך כוונה טהורה לשם שמיים, ולא לשם קניטור, ואם הוא פעל ללא מגור נגד התנהגותי רק את חובתו מילא, ובוודאי מתוך מחשבות כאלה – נתרכך לבו והגיע לרגע של חרטה ובקשת סליחה.

"הנה סיים הסבא הרב זוננפלד את דבריו: 'בדברים האלו הרהרתי גם אני, בשעה שעמדו מולי חמשת החלוצים והקמיצו אגרופים מאיימים מולי, וכך התהפך ליבם ונסו מהמקום'.

"המשין הרב זוננפלד ואמר: 'אני מצאתי רעיון זה בתורתנו הקדושה – כשבאו המלאכים אל יעקב וסיפרו לו: 'באנו אל אחיך אל עשו', וביאר רש"י שם: 'שהיית אומר אחי הוא, אבל נוהג עמך כעשו הרשע עודנו בשנאתו', ואמנם עשו שונא הוא ליעקב, אבל גם יעקב שונא את עשו 'כי משנאיך ה' אשנא'.

"והנה אח"כ כתוב: 'זי שא יעקב עיניו וירא והנה עשו בא לקראתו וארבע מאות איש וכו', כשיעקב ראה שהסכנה מתקרבת מה עשה!?! 'זי שתחו שבע פעמים עד גשתו עד אחיו', יעקב השתחוה וכפה את מחשבותיו והפך בזכותו של עשו 'עד אחיו', יעקב התייחס עכשיו לעשו כ'אחיו' – במחשבתו חשב על עשיו לטובה שהוא אחיו, וע"י מחשבות זכות אלה נתעוררה בו האחוה, אחרי שחיפש את הנקודה הטובה מתוך הרע, ומה היו התוצאות – 'זירץ עשו לקראתו ויחבקוהו' – נתגלגלו רחמי ונשקו בכל לבו.

"הנה, כי יעקב אבינו השתמש בסגולת התורה הזו! 'כמים הפנים אל הפנים כן לב האדם אל האדם', זאת התורה גילתה לנו במה ששינתה הלשון 'עד אחיו' לא כתבה 'עד עשיו' – כי יעקב שינה כאן את מחשבותיו הרעות על עשיו למחשבות טובות על 'אחיו', ובכך היפך מחשבת עשו עליו גם לטובה".

כ' אדר

האדמו"ר הרב רפאל בלום זצ"ל

יום ההילולא כ' אדר

האדמו"ר הרב רפאל בלום זצ"ל- נולד בשנת ה'תרצ"ט (1910) בעיר קאשוי שבהונגריה. בצעירותו קיבל אישור להורות הלכה בכל ארבעת חלקי השו"ע. לאחר חתונתו יסד ישיבה והרביץ תורה לתלמידים. ידוע היה כי בכל ארצות אשכנז לא נמצא בקי בסדר קודשים כרבינו. ניצל בחסדי שמים בזמן השואה וראה ניסים מופלאים שאירעו עימו. בשנת ה'תש"ה (1945) חזר לקאשוי ופעל לחידוש הקהילה החרדית כשהוא משמש שם כאב"ד. שם הקים ישיבה על שם רבו ר' שאול בראך. יחד עם רבנים נוספים התיר ליותר ממאתיים עגונות להינשא שוב. בשנת ה'תש"ח (1948) היגר לארה"ב והתיישב בברוקלין, שם ייסד מחדש את הישיבה 'אוהל שמואל' וכן ייסד בתי מדרש במונסי ובברוקלין. רבים פנו אליו ונושעו. איש אמת. ענוותן מופלא. גאון בתורה. ניצל את הזמן ואף בשעה שהשתתף בחתונת צאצאיו, לא שכב לישון עד אשר הושלם סדר יומו הרגיל. כדי שלא תחטפנו שינה היה לומד בעמידה ליד הסטנדר. כשלמד פעם כך בהיותו כבן 80 שנים גברה עליו חולשתו ונפל יחד עם הסטנדר ושוב לא שב לאיתנו כמקודם. מעולם לא ישן יותר משלוש בלילה. בקיאותו הייתה מופלגת בבלי ובירושלמי. העיד עליו כ"ק האדמו"ר מסקווירא זצ"ל, כי עשרות שנים למד רבינו לשמה. הרביץ תורה לאלפי תלמידיו. התמסרותו לתלמידיו הייתה כאב לבניו. נפטר ב-כ' אדר א' ה'תשס"ה (2005). חי כ-95 שנים. בנו, רבי אליעזר חיים התמנה אחריו כאדמו"ר בקהילת קאשוי.

אביו: האדמו"ר ר' שמואל מקאשוי. **אימו:** מרת גיטל. **אישתו:** מרת חנה מלכה (בת ר' משה גרינפלד). **מרבתי:** הגאון ר' שאול בראך (אב"ד קאשוי). **מתלמידי:** האדמו"ר מ'תולדות משה שליט"א. **ילדיו:** האדמו"ר ר' אליעזר חיים (ממלא מקום אביו), ר' שאול שלום, מרת רחל נחמה (נישאה לר' יעקב יצחק איליאוויטש אב"ד יעמרינג), ר' שמואל מאיר, ר' משה מנחם, ר' אברהם שלמה (מייסד וראש ישיבת 'אהל רפאל' בברוקלין), מרת גיטל פרומט (נישאה לר' יוסף משה פרידמאן אב"ד סוואליאווא), ר' שמחה ישראל (מייסד ואב"ד קהילת 'תולדות רפאל' והישיבה בברוקלין), ר' אשר יעקב, ר' יוסף יהושע העשיל (דומ"ץ קריית קאשוי), מרת שרה קרליל, ר' עקיבה דוד, ר' אהרון יהודה. **מספרי:** טל השמיים- על התורה • ברכת שמיים- על הש"ס • שלל רב • מטל השמיים.

באחת הפעמים ניגש אדם לגאון ר' חיים קרייזווירט זצ"ל (שימש רבה של 'קהילת מחזיקי הדת' באטוורפן במשך כחמישים שנה), וביקש ממנו ברכה. כששמע הצדיק שהוא גר בבורו-פארק, אמר לו: לך אל הרה"צ מקאשוי, שגם אני מתברך מפיו, ואכן נודע כי הגאון חיים קרייזווירט מאז שהכיר פעם ראשונה את רבינו, אחרי ביקור שערך במעונו, התקשר אצלו בתכיפות לשאול עצה וברכה, באמונה רבה וגדולה.

אחד מתלמידיו שפתח בית אבות, הגיע לרבינו בבכיה כי עפ"י חוק זקוק הוא לכך שהמוסד לא יפחות מחמישים שוהים, ואילו אצלו קרוב להיות חסר מהמספר ויהיו לו הפסדים גדולים. אמר לו רבינו: "מה עם ביטחון? הרי צריך לבטוח בה' והוא יעזור!". כשהלה המשיך לתאר חששותיו ופחדיו, אמר לו רבינו: "אל דאגה, אף פעם לא יהיה לך בבית האבות פחות מחמישים!". ואכן במשך כל השנים נמשך המצב, כאשר פעמים יש ירידות ויש עליות. אבל בפחות מהמכסה - לא ירד מספרם לעולם.

כשהיתה אצלו אמא של בחור ישיבה, שאל אותה היכן לומד בנה, ואמר לה על אתר שתבוא היא יחד עם הבן לגור בעירו. וכשהגיבה ושאלה: "מת?": "אמר: "היום!". האם נחרדה לשמע הציווי המפורש של רבינו ושוב שאלה: "האם היום ממש?". אמר לה: "הזדרזי, היום או מחר". ואכן עשתה כדבריו. אחרי מספר ימים התרחשה רעידת אדמה במקום ביתה הקודם - והכל הפך לעיי חרבות - וחיייה ניצלו.

באחת השנים אירעה שריפה גדולה בישיבה ורכוש רב עלה באש. הפלא הגדול היה שמספר ימים לפני השריפה, הודיע רבינו בישיבה כי ליבו אינו רואה טובות ועל כן הוא מבקש מכל תלמיד לתת ח"י פרוטות לצדקה! ואכן, בזכות זו אירעו ניסים גדולים ואף נפש לא ניזוקה.

בעת שהיה עומד על כור המבחן, לבדוק את ידיעת התלמידים ואת התקדמותם בתורה, היה מקפיד שלא להביך ולא לבייש את מי שלא הצליח להשיב תשובה מספקת, לא פעם ראו אותו עושה את עצמו כאילו נרדם, וכך מדלג על בחור מסויים ומיד עבר לשאול בחור אחר.

כשאחד מבניו פתח שותפות במסחר, נכנסו בנו והשותף לבקש מרבינו כי יתפלל להצלחתם. כעבור זמן קרא רבינו לבנו וביקש ממנו לעזוב את השותפות. לתמיהתו: מדוע עליו לעזוב עסק כה משגשג, ענה רבינו, שאינו יכול להתפלל על הצלחת העסק בלב שלם, היות כי מרגיש פניה קלה בליבו להצלחתו של בנו יתר על השותף השני.

פעם עסק בהגהת הרשב"א על הסדר והפסיק מאחר שלא היו בידו אמצעים, לאחר מכן שב והמשיך בספרו כי הרשב"א בא אליו בחלום בטרוניה על כך שהפסיק.

רבינו היה סמל למופת בהנהגה מוחלטת של ענוותן ושפל ברך, במדרגות בלתי נתפשות. היו מקרים שתלמידיו רצו לכבדו והיו שרים לכבודו בעת שליוו אותו, היה משתיק מיד את התלמידים בתנועת ביטול, ומתנצל כי מתבייש הוא שיכבדו אותו ברחוב העיר.

באחת הפעמים נראה רבינו גועה בתפילה ובבכיה, לשאלת בני ביתו השיב כי ראה שבחוץ משתוללת סערה, ונשא תפילה לבל ינזק חלילה אחד מישראל.

הגאון רבי משה לאנדינסקי זצ"ל

יום ההילולא כ' אדר

הגאון רבי משה לאנדינסקי זצ"ל - נולד בעיירה קנישין הסמוכה לביאליסטוק בשנת ה'תרכ"ב (1862). עוד בילדותו הפליא כל רואיו ומכיריו בזכרונו הבלתי טבעי וראו בו שעתיד לגדולות. בצעירותו למד תקופה קצרה בעיר מולדתו ולאחר מכן עבר ללמוד ברזנאי. שם נודע לאחד מבני העלייה המועטים שזכו לכותרה של תורה. לאחר נישואיו נמנה עם אברכי כולל ברודסקי בוולוז'ין. שם למד כשמונה שנים, כאשר בשלוש השנים הראשונות לא עזב את המקום, ולא התראה אפילו עם אשתו ובתו הקטנה. התפרסם

לבקי וגאון בישיבת וולוז'ין. בשנת ה'תר"ס (1900) נקרא על ידי ה'חפץ חיים' לכהן כראש הישיבה בישיבתו בראדין. כעבור שנים אחדות מונה לצדו הרב נפתלי טרופ. במשך זמן זה אף ערך רבינו לחפץ חיים אחדים מספריו. בתקופת מלחמת העולם הראשונה, לאחר שהרוסים נסוגו והצבא הגרמני התקרר לראדין, התקבלה החלטה שהישיבה תתפצל לשתיים, חלק אחד יישאר בראדין והשני ינוע לתוך רוסיה. רבינו ומעט מהתלמידים נותרו בראדין. בשנת ה'תרפ"א (1921) שבו הגולים לראדין. לאחר פטירת ה'חפץ חיים' הורע מצבה הכלכלי של הישיבה ורבינו נאלץ לנסוע ללונדון כדי לגייס כסף להחזקת הישיבה. נפטר ב-כ' באדר ב' ה'תרח"צ (1938). חי כ-76 שנים. ציונו בראדין. **אביו:** ר' דוד. **אמו:** מרת צביה. **אשתו:** מרת רחל (בת הגביר ר' ישראל ניימן מקנישין - נישא בהיותו כבן 22 שנים). **מרבותיו:** ר' שבתאי וולך (גאב"ד בעיר רונאי), ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין). **ילדיו:** מרת צירל (נישאה לר' אברהם ישראל משה סלומון- מיסד וראש בית אולפנא ללימוד הירושלמי בירושלים), ר' נחמן דוד (מייסד הישיבה הגדולה בגייטסהד שבאנגליה, מספר שנים כיהן שם כראש הישיבה, ולאחר מכן עבר לניו יורק, שם כיהן בישיבת חפץ חיים), מרת דאבא (נישאה לר' אברהם סחרוב הי"ד - נרצח בשואה, אב"ד טראבי פלך וילנא), מרת פריידא (נישאה לר' זלמן פליטניק, גאב"ד ליברפול), ר' אלכסנדר זיסקינד מווקשנה הי"ד (נרצח בשואה), ר' מרדכי (רב בנובופהוסט שבפולין, באמריקה, ולאחר מכן שימש כר"מ ומנהל ישיבת חפץ חיים בניו יורק). **מספריו:** • בשבילי ראדין – על הישיבה בראדין ותולדות חייו של הרב לאנדינסקי (נכתב ע"י ר' מנחם מנדל).

בהיותו בחור בישיבת וולוז'ין למד בישיבה שלוש שנים רצופות בלא שבא לביתו אפילו פעם אחת. לאחר זמן זה, לקראת חג הפסח נסע לביתו, הוריו התרגשו מאוד מביקורו של בנם לאחר פרק זמן זה שלא ראו אותו. לאחר קבלת הפנים ודרישות השלום, התעניין אביו בקורות אותו בישיבה, "איך אתה לומד? האם יש לך חברות?" "שאל. "חברותות, אין לי", ענה הבן, "יש לי רק חברותא אחת!". "מדוע רק חברותא אחת? וכי לא מצאת עוד חברים שילמדו איתך?" "תמה האב המודאג, "לא היה לי צורך ביותר מחברותא אחת" הסביר. "ביום הראשון ללימודי בישיבה קבעתי חברותא בסדר בוקר, וב"ה למדנו טוב. המשכנו גם ללמוד אחר הצהריים, וכיוון שהלימוד איתו היה כל כך מתאים וטוב, המשכנו גם ללמוד בערב ובלילה, וכך אנחנו לומדים כל יום כחמש עשרה שעות, וב"ה ההצלחה מאירה לנו פנים עד שלא היה צורך להחליף את החברותא במשך כל שלושת השנים". "איך קוראים לחברותא המוצלח הזה?" התעניין האב, "אינני יודע", ענה הבן, "מה? שלוש שנים אתם לומדים יחד, ואינך יודע את שמו?! והלה ענה בתמימות ופשטות: "לא היה לי מתי לשאול אותו, כל דקה שהייתה לנו ניצלנו ללימוד, ובדקה הזו שהייתי שואל אותו, במקום זה - פשוט למדנו. אבל", המשיך הבן בתמימותו – "אם חשוב לאבא לדעת איך קוראים לו, כשאגיע לישיבה אשאל אותו ואשלח לאבא את שמו במכתב", ענה לו האב: "אין זה חשוב כלל, רק שאלתי כדרכם של בני אדם".

אחד מתלמידי ישיבת ראדין, שח בפני ראש הישיבה (רבינו) את מועקת לבו, על כך שאינו מצליח להירדם בלילות, ובעלותו על משכבו, השיגה ממנו והלאה. שאלו ר' משה: 'כמה זמן עובר מאז עלותך על יצועך עד שאתה נרדם?' - "בין עשרים דקות למחצית השעה", ענה התלמיד. "אם כן", הגיב הצדיק, "אשריך וטוב לך, בפרק זמן כזה, אתה מסוגל לחזור בעל פה על כעשרים דפי גמרא!".

לאחר שרבינו התאלמן מאשתו, זכיתי ללון עמו בביתו. המראה שנתגלה לעיני היה מפליא. נוכחתי לראות, שאצל רבינו, הכל היה שווה להתמדת התורה אין הבדל היכן הוא לומד, ליד השולחן, או ליד

המיטה. בעלותו על יצועו, המשיך פיו לשנן משניות וגמרות כסדר. למד במיטתו מתוך זכרונו, ונדמה כאילו ספר פתוח לפניו והוא לומד מתוכו. לפעמים אירע שמילה נשמטה מזיכרונו, או אז, קם וניגש לארון הספרים, פתח את הגמרא והשלים את המילה החסרה, וחזר למיטתו, כשהוא ממשיך לגרוס ולשנן, עד שתקפתו שינה. (לילות כימים)

תורת ה' שכנה בלבו של רבינו. ידענות מופלאה הייתה לו בכל התורה כולה. פעם אחת הוא נסע עם עגלון לכיוון ראדין, ובדרך עסק במה שאהבה נפשו, לימוד התורה. כיוון שלא היו עמו ספרים – חזר על משניות בעל פה. לפתע, כשהיה באמצע סדר נזיקין נעצר במשנה אחת, הוא לא ידע כיצד להמשיך, מילה אחת הייתה חסרה לו. לאחר מספר דקות הם נעצרו ליד אכסניה. רבינו ירד מהעגלה ורץ במהירות אל בעל האכסניה, שהיה יהודי, ושאל אותו אם יש לו משניות סדר נזיקין, "כן" השיב הלה, "במקרה, זהו הכרך היחיד שיש לי משישה סדרי משנה", לקח רבינו את המשניות, ומצא את המילה שהייתה חסרה לו בשטף לימודו. הוא המשיך בלימוד המשניות בעל פה, ותיכף ומיד יצא אל הכרכה כדי להמשיך בנסיעה. בהגיעו לראדין, סיפר ל'חפץ חיים' את אשר קרהו, ואת פרשת הניסים הגדולים בהמציא לו הקב"ה בעל אכסניה יהודי, שהכרך היחיד מהשישה סדרי משנה שהיה לו, היה סדר נזיקין. שמע ה'חפץ חיים' את דבריו כשראשו כפוף, כדרכו בקודש, והחל למלמל לעצמו "ר' משה, בעולם האמת אין בעל אכסניה שם - אם באים ויודעים את המשניות אז יודעים, ואם לא יודעים - אף אחד לא ייתן לך משניות להסתכל בהם, אף אחד לא יתן אותך, אשרי מי שבא לכאן ותלמודו בידו!".

כ"א אדר

הרב אלימלך וייסבלום מליז'נסק זצ"ל הידוע כבעל 'נועם אלימלך'

יום ההילולא כא' אדר

נולד בשנת ה'תע"ז (1717) בכפר טיקטין שבפולין למשפחה בת שישה ילדים. נקרא על שם סבו. עוד בצעירותו למד את תורת הנגלה והנסתר וסיגף עצמו בתעניות. הלך בעקבות אחיו ר' זושא ללמוד אצל המגיד ממזריטש.

ערך 'גלות' במשך שמונה שנים עם אחיו הבכור ר' זושא (ר' משולם זוסיא מאניפולי) כדי לסגף את גופם ולטהר את נפשותיהם, אך מטרתם העיקרית הייתה, לזכות את בני ישראל ולהחזירם למוטב. לאחר פטירת המגיד ממזריטש מונה במקומו למנהיג תנועת החסידות. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. חילק את כל כספי הפדיונות עוד באותו יום לעניים ולא השאיר פרוטה בכיסו. נפטר ב-כ"א אדר ה'תקמ"ז (1786) בליז'נסק. חי כ-69 שנים. בנו ר' אלעזר שימש במקומו.

סבא: ר' אלימלך (מצד האב). **אביו:** ר' אליעזר ליפא. **אמו:** מרת מירל מיריש. **נשותיו:** מרת גיטל (זיווג ראשון) מרת שפרינצא (זיווג שני). **אחיו:** ר' אברהם, ר' נתן (אב"ד סטוצין) ור' זושא. **אחיותיו:** מרת חווה, מרת עלקא. **בניו:** ר' אלעזר מליז'נסק (ממלא מקום אביו), ר' אליעזר ליפמן מחמלניק (מח"ס אורח לצדיק) ור' יעקב ממוגלניץ. **בנותיו:** מרת אסתר עטיל (נישאה לר' ישראל לייב אלבוים), מרת מירל מיריש (נישאה לר' משה אליהו אלוויץ). **מרבנותיו:** ר' דב בער (המגיד ממזריטש). **מתלמידיו:** ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חווה מלובלין'), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוונ'ניץ), ר' אברהם יהושע

השיל (הצדיק מאפטא), ר' אהרון לייב מפרמישלאן, ר' לוי יצחק מברדיצ'ב, ר' מנחם מנדל מרימנוב, ר' משה לייב מסאסוב, ר' נפתלי צבי הורביץ מרופשיץ, ר' מרדכי מנשכין. מספריו: נעם אלימלך - ספר חסידות ע"פ פרשיות השבוע • ליקוטי שושנה

במשך שנים רבינו ואחיו ערכו גלות. במקומות רבים, שלא הכירו אותם פגעו בהם ואפילו חשדו בהם בגניבה. פעם נכנס רבינו בדרכו לבית-מרזח כדי לחוץ את ידיו. לשם כך פנה למטבח. בזמן ששהה שם, אפו במטבח לחם, והניחו את הכיכרות על השולחן. והנה התגנב פנימה איש נוכרי וגנב אחד מהלחמים. כשנתגלה חסרונה של הכיכר, אמרה אחת המשרתות: "בוודאי האיש העני לבוש הקרעים, שנטל את ידו, גנב את הכיכר". כששמע בעל הבית דברים אלו, רגז מאוד, וציווה על עבדו הגוי לרדוף אחר העני, לתפוס אותו ולהכותו כראוי לגנב. העבד השיג את רבינו, והיכהו מכות נמרצות. ר' אלימלך קיבל את היסורים באהבה, ולא אמר דבר, אך בשמיים לא נמחל כבודו ובאותה עת שהעבד הכהו, פרצה דלקה בבית המרזח. כהלה אחזה בכני הבית, והם מיהרו למלא דליי מים ולנסות ולכבות את האש, אך הלהבות התפשטו והם לא הצליחו להשתלט עליהן. "אולי דלקה היא עונשי, ששלחתי את עבדי להכות יהודי עני, אשר ייתכן כי הוא חף מפשע", חשב בעל בית-המרזח. הוא עלה מיד על סוסו, ורכב במהירות לעצור את העבד בדרכו אך ראה את העבד מולו והוא סיפר לו שהיכה את העבד. "היכן הוא?" שאל האדון, "ביער ממול", השיב העבד. מיד פתח בעל הבית בדהרה לעבר היער. ליד אחד העצים, פניו מופנות אל האילן, עמד רבינו וקרא: "ריבונו של עולם! לא אתפלל מנחה לפניך, עד שתכבה את השרפה שפרצה בביתו של היהודי". כך צעק. הבין בעל בית-המרזח, שלפניו עומד איש קדוש, והוא נפל לפני רגליו, והתחנן כי שמחל לו. "הנני מוחל בלב שלם", אמר. לאחר מכן שב האיש אל ביתו, וכאשר הגיע אליו, ראה כי האש כבר כבתה.

באחת השנים בר"ה לפני התקיעות ר' אלימלך שהה בחדרו הצדדי, והכין עצמו לתקיעות, והנה בא אליו אליהו הנביא, ועמו זקן אחד בעל הדרת פנים. סיפר אליהו לרבינו שהיה קטרוג גדול בשמיים וכמעט נגזר על העולם להיחרב, אלא ששני אנשים סמכו את העולם שלא יפול, והתבטלה הגזרה. שאל הרב את אליהו הנביא: "מי הזקן העומד לידך", "אברהם אבינו", השיב. "ומי הם האנשים שהחזיקו את העולם?" "אחד מהם הוא ר' שמלקא מניקלשבורג". "ומיהו השני?" שאל: "זאת לא אוכל להודיע לך". אחרי ראש השנה נסע ר' אלימלך לניקלשבורג להודות לרבי שמלקא שבזכותו ניצל העולם. כאשר פתח את הדלת, אמר לו ר' שמלקא: "שלום עליכם! הלא יודע אתה כי לולא אני ואתה, היה העולם עלול ליפול". עתה נודע לר' אלימלך, כי הוא היה השני. (ה'אחים הקדושים')

כאשר נפטר רבי דוב בער, החליטו התלמידים למנות את רבינו כרבם. בדרך לליז'נסק שקעה השמש, והם נכנסו לאכסניה וביקשו מבעל האכסניה להקצות עבור רבם חדר מיוחד. בבוקר, לתמהונם הרב, רבינו עדיין ישן. התפלאו החסידים והחלו להתחרט שקיבלו אותו כממלא מקומו של המגיד. את המגיד לא ראו מעולם יושן שעות מספר. משעברו עוד שעות מספר, והרבי עדיין ישן, פנו לר' זושא וביקשוהו להעיר את אחיו. "אם רצונכם להעירו, אין דבר קל מזה", אמר. הוא הלך אל חדר, הניח את ידו על המזוזה שבפתח. מיד באותו רגע הקיץ רבינו וקם ממיטתו. התפלאו החסידים ור' זושא הסביר: "כל אדם צריך לצייר לנגד עיניו את שם הויה. כמו שנאמר: "שיוויתי ה' לנגדי תמיד". אך כאשר האדם הולך לישון, כיצד יכול שם הויה להיות מול עיניו? אלא שסומך הוא על השם שכתוב על המזוזה. לכן כאשר הנחת את ידי על המזוזה, לכסות את השם, לא יכול עוד ר' אלימלך לישון, כי לא היה לו עוד על מה לסמוך.

משום כך מוכרח היה לקום מיד ממיטתו ולצייר את השם לנגד עיניו". כששמעו החסידים דברים אלו נחה דעתם, ואמרו: "ראוי ר' אלימלך למלא את מקום ר' בער המגיד".

הרה"ק מהר"ש מבעלזא אמר: מה שיהודי עשה תשובה, ומה שיהודי עושה תשובה, ומה שיהודי עוד יעשה תשובה, הכל הוא מכחו של הרבי ר' אלימלך. אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל "י"ג אורות" ח"ב, ע' ס"ב.

מעשה שהיה עם הרה"ק מאפטא זי"ע, שסיפר היאך היה פעם ביום טוב סוכות אצל כ"ק הר"ר אלימלך זצ"ל, ואמר לו הר"ר אלימלך שמיצר לו על שלא היה אצלו בראש השנה: היות שבימים הנוראים היה ח"ו קטרוג בשמים על ישראל, והר"ר אלימלך זי"ע היה משתדל ללמד זכות על ישראל, והתחיל ללמד זכות על ישראל בכח תורתם ותפלתם ומעשיהם הטובים, והמשטינים עמדו כנגדו ולא הניחו ללמד זכות. ונתישב להתחיל לדבר מעניני אכילה ושתיה, וגם ע"ז עמדו המשטינים כנגדו, עד שאמר נחזי אנן החילוק בין העכו"ם ולהבדיל ישראל, דהיינו אם עכו"ם עושים משנה נצמח מזה רציחה וכהנה כידוע, אמנם כשישראל עושה חתונה אומרים שירות ותשבחות ומחלקים מעות לצדקה. ומזה נתהוה עת רצון גדול, עד שבאו אליו ושאלו אותו מה נעשה כבוד ויקר על שגרמת שמחה להבורא ית"ש ולכל העולמות במה שלמדת זכות על ישראל. והמשיך הר"ר אלימלך זי"ע, נתיישבתי שאם הוא עת רצון אני רוצה לראות בית המקדש של מעלה, והראו לי, אני רוצה לראות הקדשי קדשים, והראו לי, אני רוצה לראות הארון, והראו לי, אני רוצה לראות הלוחות, אמרו לי הקשית לשאול. והבין מזה שאם היה רואה את הלוחות אזי יבוא הגאולה. ואמר הר"ר אלימלך זי"ע להרה"ק מאפטא זצ"ל, שאם כבודו היה בכאן, והיה זכות הרבים, היו מראים הלוחות ג"כ, ואמר הה"ק מאפטא זצ"ל שמסתמא לא היה עוד זמן הגאולה... הגה"צ רבי משה וואלפסון שליט"א "אמונת עתיד" (ברוקלין תש"ס) עמ' פ', טו"א

היה מרגלא בפומיה (של מרן האמרי יוסף מספינקא זי"ע) לספר, שפעם אחת מצאו את הרבי ר' אלימלך שהיה משתטח על הארץ בפישוט ידים ורגלים, והיה בוכה וצועק: למה לא נצמח אבן במעי אמו במקומו, הרי האבן לא היה מכעים את הבורא ית"ש, ואני מיילך הרי כן הכעסתי את הבורא ית"ש. הקדמת חקל יצחק, שמות הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זצוק"ל בעל "חקל יצחק" "מעשה אבות" (ברוקלין תשס"ב) ע' כ"ד

סיפר (מרן האמרי יוסף מספינקא זי"ע) שפעם אחת היה הרבי ר' מענדלי מרימנוב אצל הגה"ק ר' אפרים בעהמ"ח דגל מחנה אפרים מסדילקוב וצוקללה"ה, ושאל אותו מי הוא רבו, והשיב הרבי ר' מענדלי, שרבו היה הרבי ר' אלימלך, ואמר לו שישפר לפניו איזה עובדה ממנו, וסיפר לו, שהנה נודע שיש לכל אדם עורק אחד תחת אזניו שאינו מזדעזע כל ימי חייו רק בעת הגסיסה ר"ל, ואותו העורק היה מזדעזע בכל יום ויום אצל הרבי ר' אלימלך מחמת פחד השי"ת, ונענה הדגל מחנה אפרים ואמר מחסיד כזה יש לי הנאה שהוא יודע מה לספר. הרה"ק רבי יצחק אייזיק מספינקא זצוק"ל בעל "חקל יצחק" "מעשה אבות" ע' כ"ז

שמעתי מעשה שהי' אצל אדמו"ר הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, שהי' בימיו איש אחד עובד ד' שהי' יושב בחדרו כ"ב שנים סגור ומסוגר על התורה ועבודה ולא יצא חוצה כל הכ"ב שנים, עד שהי' נדמה בעצמו שהוא אדם השלם, אמר אצא החוצה ואראה את יושבי הארץ ודרכיהם, כי אני לא יראתי עוד מהבלי הארץ, והלך חוצה ושמע רעש גדול כי אנשים למאות נוסעים להרה"ק ר' אלימלך זצ"ל מליזענסק, והתפלא מאוד מה המה רואים אצל הרה"ק מליזענסק שהמה רצים כל כך אליו, למה לא באו אלי הלא אני לא ראיתי את עין הארץ כ"ב שנים וישבתי בחדרי כל הזמן סגור ומסוגר על התורה והעבודה, לכן הוסכם בדעתו לנסוע להרה"ק מליזענסק זצ"ל ולראות בעיניו מה טיבו של הרה"ק מליזענסק, ונסע

לליזענסק להרה"ק זצ"ל על ימים אחרונים של חג הסוכות, ובליל הושענא רבה היה מנהגו של הרה"ק זצ"ל לומר משנה תורה ביחד עם החסידים שלו וגם האיש הנ"ל היה אומר עמהם משנה תורה, וכשהגיע הרה"ק זצ"ל להפסוק ועתה ישראל מה וגו' כי אם ליראה, התחיל הרה"ק זצ"ל לצעוק להחסידים בקול גדול, אפשר אתם סוברים שהיראה איז אַ בעזעם (מטאטא) לא כן, היראה איז טייטש שרעק (יראה כוונתו מורא) והבן. מיד נפל פחד גדול על החסידים שהיו שם עד שהיו נופלים על פניהם ארצה, וגם האיש הנ"ל נפל על אפיו ארצה מגודל הפחד והאימה שהי' שם. החסידים עמדו מיד על רגלם, אבל האיש הנ"ל נשאר מונח על הארץ מגודל הפחד והאימה שנפל עליו ולא היה בו כח לקום ולעמוד על רגליו ונשאר שוכב על הארץ כבחלשות (התעלפות). כראות החסידים זאת הגביהו אותו מן הארץ והשכיבו אותו על מטה אבל הוא לא נע בשום אבר, כך שכב כל הלילה וכל היום של הושענא רבה וגם ליל שמיני עצרת עד בוקר של שמיני עצרת בלי שינוי. ויהי כראות החסידים כי עבר זמן כזה ולא הוטב לו, נפחדו מאוד מזה ונכנס הרה"ק ר' אלעזר - בנו של הרה"ק ר' אלימלך זצ"ל לאביו הק' וסיפר לו את דבר האסון מהאיש הנ"ל, ואמר הרה"ק זצ"ל לבנו, קח מקלי והנח עליו, ולקח בן הרה"ק זצ"ל את המקל והלך אל האיש הנ"ל והניח עליו ואמר לו, אבי מורי גזר עליך שתעמוד ועמד מיד. אחר שעמד האיש הנ"ל מהתעלפותו נכנס לקודש פנימה ובכה לפני הרה"ק זצ"ל במר נפש ואמר לו בזה"ל: אם כשראתם דף אחד מספר מונח על הארץ בודאי הרימותם, למה אהי' גרוע מדף קרוע של ספר, הלא עסקתי כ"ב שנים בתורה ועבודה, הרם אותי. ואמר לו הרה"ק זצ"ל: לך לשלום השם יהי' בעזרך. מזה נוכל ללמוד שאין תכלית להאדם רק להתחבר אל הצדיקי אמת וגם מזה יבין מה הוא היראה. מכת"ק הרה"ק רבי ישכר בער מוואלבראז זי"ע "אהל ישכר" (ירושלים תשכ"ב) ע' פ"ה

שמעתי מפ"ק אדמו"ר מגארליץ זצוק"ל בשם הרבי ר' אלימלך זי"ע ועכ"י, שמי שאינו מתנהג כשורה ח"ו בימי עלומיו, אז בבא ימי הזקנה ועפ"י הטבע נחלשו כוחותיו ותאוותיו, אז כאשר רואה בנפשו שהוא מושלל מליך אחר תאות נפשו אזי חושב שבא למדרגה למאוס ברע, ובראותו כי עומד קודם הבוקר ללמוד, חושב שהוא כבר בוחר בטוב, ובאמת לא כן הוא, כי עמידתו קודם אור הבוקר הוא מחמת זקנותו שלא ערבה שינתו, וכן יוכל ח"ו רח"ל לטעות בכל ענינים עד שישכח ח"ו לעשות תשובה על החטאים שעשה בעודו בבריאותו ונאבד ח"ו מן העולם בלא תשובה רח"ל. הגה"צ רבי פינחס הלוי הורביץ זצ"ל "בית פנחס" (לונדון תשכ"ג) ע' קט"ו

רבינו (ה"חידושי הרי"ם") זצ"ל הי' רגיל לספר בגודל קדושתו של הרה"ק מאפטא זצ"ל והפליג להלל את חי' תורה שלו, ואמר כי לא שמע עוד מימיו פה מוכשר לומר תורה כמו ששמע אז מפיו של הרה"ק מאפטא זצ"ל. ופ"א כאשר ישב הרה"צ רפ"א זצ"ל אבד"ק פילץ לפני מרן הק' בעל "שפת אמת" זצ"ל אמר לפניו דברי רבינו (ה"חידושי הרי"ם") זצ"ל שהפליג בסגנון התורות שיצאו מפיו של הרה"ק מאפטא זצ"ל, וסיים רבינו (ה"חידושי הרי"ם") זצ"ל שאין חידוש בדבר כי הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זצ"ל אמר פ"א שלשה דברים היו לנו, עין פה ולב. את העין מסרנו לר' איציק'ל לאנצוטער הוא הרבי מלובלין זצ"ל, ואת הפה מסרנו לר' יהושע העשיל אפטער ואת הלב השארנו לעצמנו. ואמר ע"ז מרן הק' בעל השפ"א זצ"ל כן הי' כוחו של הרבי ר' אלימלך זצ"ל שהי' טופח ע"מ להטפוח, כי בוודאי לא הי' כונתו שכשמסר העין והפה לא נשאר כח זה גם אצלו, אבל לפי"ז למה לא מסר גם את הלב לאחד, וכנראה הי' זה עיקר כונת מאמרו שלא מצא מי שיוכשר למסור לו בחי' הלב שלו עכ"ל. "מאיר עיני הגולה" (פיעטרקוב

סיפר (הגה"צ בעל "ויגד יעקב" מפאפא צוק"ל) שהיה איזה חסיד שהיה יושב אצל הרב הק' בעל נועם אלימלך זי"ע, והוא היה אומר בכל יום פרשת המן, אבל הוא בעצמו לא הבין כי לא היה עוסק בשום משא ומתן ולמה לו לומר, ופעם אחת כשישב אצל השלחן של הרה"ק הנ"ל שכח הגבאי ליתן לו כף ולא היה יכול לאכול, ושאל אותו הרה"ק מדוע אינו אוכל, והשיב שאין לו כף, ואז תפס הרה"ק את מחשבתו ואמר לו: עכשיו תוכל להבין שאע"פ שאתה עוסק בכל יום בתורה גם אתה צריך לומר פרשת המן. הגה"צ רבי יעקב יצחק ניימאן זצ"ל רב דחסידי בעלזא במונטריאל "שיחות קודש" (ברוקלין תשס"ג) ע' י"ד

מו"ח זצ"ל סיפר על אודות חילוקי דעות שנחלקו בה רבינו הרבי ר' אלימלך זי"ע ואחיו הרבי ר' זושא, שרבינו סבר שטוב להם לישראל שיהיו עשירים, והרבי ר' זושא סבר להיפוך, דיאה עניותא לישראל. אך אחרי כן לפני פטירתם, היה נראה לכל אחד שהצדק עם אחיו כדרכם של צדיקים שמחמת ענוותנותם חושבים תמיד שאולי דרכו של צדיק אחר יותר נכון, ולכן התפלל רבינו שבניו ונכדיו יהיו עניים, והרבי ר' זושא התפלל שבניו ונכדיו יהיו עשירים, ואמנם הכרתי כמה מנכדיו שהיו עשירים. כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל ל"ג אורות" (ברוקלין תש"ס) ח"ב ע' ל"ג

סיפר ר' אליעזר רבינוביץ ששמע מר' חיים ווייטמאן ע"ה שהרה"ק מרוזין אמר פ"א בזה"ל: הרבי הגדול ר' אלימלך נדמה לו פעם שפגם בידיו, ושרף את ידיו, ברא לו הקב"ה ידים חדשות, אתם יודעים מה היו ידיו הק', שני לוחות הברית, ועשר אצבעותיו היו עשרת הדברות. ר' יונה צלר ז"ל "כנפי יונה" ע' י"ח, אות ס"ב ומסופר עליו (על הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע) כי פעם אחת היה ישן איזה שעות, והלכו אל אחיו הרה"ק הרבי ר' זושא מאניפולי זצ"ל שיעורר אותו. הלך הרבי ר' זושא והניח את ידו על המזוזה שבחדר שהיה ישן בו, ומיד נתעורר הרבי ר' אלימלך וקם ממטתו. אחר כך שאלו את הרבי ר' זושא, מה ענין מזוזה אצל שינה, והשיב להם כי צריך להיות תמיד לפני האדם השם הוי' ברוך הוא, כמו שנאמר "שויתי ה' לנגדי תמיד", ואיך אפשר לקיים דבר זה בשעת שינה? אלא שסומכים על מה שנכתב השם במזוזה שבחדר. ולכן כאשר אך הנחתי את ידי על המזוזה לכסות את השם, לא היה יכול עוד לישן והיה מוכרח לקום תיכף ומיד ממטתו כדי לצייר שם הוי' נגד עיניו. הרב יקותיאל אריה קמלהר ז"ל "משרתיו אש לזה"ט" (ב"ב תש"ס) ח"א, ע' מ"ט

פעם אחת דיבר מרן בעל קול אריה בשבח מרן הרבי ר' אלימלך ואמר: לומר שהיה גדול כל כך כמו הבעל שם טוב, זאת אין לומר, והכה באצבעותיו הקדושים על שפתיו, וסיים: אבל זאת אוכל לומר, שכל מדרגות קדושה שהיו לו להבעל שם טוב היו גם להנועם אלימלך! "אמת ויציב" (מאנסי תשנ"ו) ח"ב, ע' רנ"ט שמענו ואבותינו סיפרו לנו המעשה שבא צדיק אחד ממדינה רחוקה שהיה סגור ומסוגר כל היום, ולא דיבר עם שום אדם והיה לומד תורה יומם ולילה, והיה צדיק, וכששמע את שמע רבינו הקדוש מו"ה אלימלך זלה"ה מליזענסק מעניני מופתיו הנוראים ורוח הקודש ומדרגות שלו, נדבה רוחו לסע אליו ובא לבית המדרש של רבינו, ורבינו צפה ברוח הקודש ויצא אליו מביתו לבית המדרש, ונתן לו שלום בסבר פנים יפות, ותיכף אמר לו רבינו הנ"ל כתיב (ירמיה כג, כד) אם יסתר איש במסתרים ואני לא אראנו נאום ה', הפירוש הוא כך, 'אם יסתר איש במסתרים' סגור ומסוגר כל היום ולומד ומתפלל, 'ואני' ר"ל שחושב בדעתו שהוא בחי' 'אני', 'אני' למדן 'אני' צדיק, 'אני' עובד, וכדומה, לא אראנו נאום ה', כמאמר חז"ל (ערכין טו:) אין אני והוא יכולין לדור. (אמרי יוסף, וירא) הרה"ק יוסף מאיר מספינקא זי"ע "מעשה אבות" (תשס"ב) ע' כ"ה

שמעתי ומקובל אצלנו מדברי רבינו אא"ק הר"ר אלימלך זי"ע מליזענסק מה שאמר לזקיני אא"ק רבינו הר"ר משה יהודא לייב זי"ע מסאסוב בעת היה אצלו על שבת קודש בליזענסק, ורבינו בעל נועם אלימלך הגיד תורה בליל שבת קודש והוכיח להשומעים ומסתופפים בצלו בדרכי השם יתברך וכי לא טוב יתנהגו בדורו. ועל זה התפלא קדוש זקיני הרמ"ל זי"ע כידוע מהפלגת אהבת ישראל אשר היה בוער בקרבו כאשר תמיד, ואמר לו כעין תמיה מדוע לא ימליץ זכות יותר על כנסת ישראל. והיתה תשובתו (של רבינו נועם אלימלך זי"ע) בדרך משל למלך אשר החייט התופר בעדו הבגד וצריך בע"כ לידע המדה של הבגד בארכו וברחבו ואיך יעשהו בדיוק, ולפי כבוד המלך הלו בשו שיהיה כמדתו, אז ההכרח לו לומר למלך שיגביה ידו כדי שיניח עליו את המדה, וכן שיעמוד אצלו ישר כדי לשער ולמדוד ולידע מדת הבגד שיעשה, ואם היה עושה אחר כך היה נתחייב ראשו למלך בפגעו בכבוד המלכות כשיצוה עליו איך לעמוד ואיך להניח ידו, מה שאין כן הוא שיעשה על ידי זה בגד למלך זהו כבודו כמוכן. כן הנמשל, גם אם אמת כי ישראל בני מלכים הם, אמנם כדי לעשות להם בגד היינו חלוקא דרבנן לרמ"ח אבריהם להתנהג כראוי באמת בדרך התורה צריכין בעל כרחם להוכיחם ולאמר להם איך יעמדו או ילכו ואיך יגביהו ידיהם וכיוצא כי זהו לטובתם ולכבודם. עכ"ד הקדוש הנ"ל. "דברי תורה" (מונקאטש) ח"ב, אות ק"ו

שמעתי מכ"ק אאמו"ר זי"ע שסיפר על הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע שאמר פעם בענוותנותו הקדושה למה באים בני אדם אל "מייילעך" להסיח בפניו צרותיהם, כי אחז"ל (קידושין מ' ע"ב) שהעולם נידון אחר רובו, והיחיד נידון אחר רובו, עשה מצוה אחת אשריו שהכריע א"ע ואת כל העולם כולו לכף זכות, עבר עבירה אחת אוי לו שהכריע א"ע ואת כל העולם כולו לכף חובה, ולזה באים בני"א אל "מייילעך" ואומרים לו הבט נא מה שעוללת במעשיך הלא זכים, כמה צרות רעות ומרעין בישינ נתגלגלו על ידיך. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנו-קלויזנבורג שליט"א יום ג' מקץ - "רישומא דקדושה", ויגש תשס"ד, עמ' ט'

אמר [בעל קול אריה] בשם הקדוש רבי אלימלך זל"ה, שאמר על עצמו, שבטוח הוא שיהיה לו עולם הבא, כאשר יבא לעולם העליון ישאלו אותו אם למד, יאמר לא, ישאלו אם התפלל, ישיב לא, עשית מצות ומעשים טובים, יאמר לא, ומשיבים לו, אם כן אתה אומר האמת, בעבור האמת מחוייבים ליתן לך חלק לעולם הבא. (באר שלמה) "אמת ויציב" (מאנסי תשנ"ו) ח"ב, ע' ר"ס

סיפר הרב הצדיק הקדוש איש אלקים מאפטא נ"ע, פ"א נתאכסן אצלי הרבי ר' אלימלך ז"ל נבג"מ, ויחדתי לו בית בפני עצמו, פעם א' נכנסתי אצלו ומצאתיו שיושב ומחשב חשבונות לעצמו אם הוא ראוי לעוה"ב, וסיפר עם עצמו, נפשי נפשי אינך ראוי לעולם הבא, וחישוב כל דופי שיש בו, ושוב ניחם את עצמו ואמר הלא אפילו אם אינך ראוי מ"מ הקב"ה ברוב חסדו ינחילך חלק לעוה"ב, כי הלא אמרו ז"ל (עי' סוטה יד.) קב"ה קיים כל התורה וכו', ניחם אבליים ועשה שושבינות וגומל צדקה וכו', והנה בעוה"ב שאין בו לא אכילה ושתיה וכו' מה צדקה שייך שם, אלא יעשה צדקה עם שאינם ראויים לעוה"ב ליתן להם בתורת צדקה, ע"כ. הרה"ק רבי פנחס מדינאוויץ זי"ע "שפתי צדיקים" (ירושלים תשנ"ז) ע' ל"ב טו"א

שמעתי עובדא דהוה אצל הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע שאחד מתלמידיו החליט לנסוע לארץ ישראל כדי להשתקע שם, וערכו סעודה עבורו, ובשעת הסעודה שתה הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע מים, ואיחל לחיים לאותו תלמיד, ולא הבינו אמאי אומר לחיים על מים דייקא, וכשנסע אותו תלמיד על הים, וחפץ מאד לטבול בים קודם התפילה, והשתלשל אותו תלמיד מהספינה לתוך המים וטבל, ובתוך כך המשיכה הספינה בנסיעה, ולא הבחינו באותו תלמיד שנשאר בים, והתחיל לזעוק כדי שישמעו אותו בני הספינה, אך לא נשמע להם קול זעקתו, עד שכמעט הגיע לידי יאוש, ובתוך כך נזכר שהרה"ק הרבי ר' אלימלך

זי"ע איחל לו לחיים על מים, ובאותה שעה שמעו בני הספינה מרחוק את קול זעקתו וחזרו והעלוהו על הספינה, וכך ניצל בזכות הלחיים על המים. רבי חיים וואזנר "בצילא דמהימנותא", אמור תשס"ג, עמ' י'

רבינו הרבי ר' אלימלך זי"ע זכה שדוד המלך ע"ה נתגלה אליו בכל מוצש"ק כשהוא מעוטר בכתר על ראשו. פעם אחד נגלה אליו בלי הכתר, וכששאל לו רבינו טעם הדבר, ענה לו משום שבכל מוצ"ש שותה את הקאווע (או הטיי) עם צוקער, ובפעם ההוא שתה בלי צוקער. [עי' בסידור יעב"ץ אצל סעודת מל"מ אות ד' וז"ל: ובשעת הדחק, ומי שמוזגו חלוש, יוצא ידי חובתו בשתיית טעע או קאפע, ויש לזה סמך במה שאמרו (שבת קי"ט ע"ב) חמין במוצאי שבת מלוגמא]. רבינו הרבי ר' אלימלך זי"ע לא נטל ידיו לסעודת מלוה מלכה, ופעם אמר שלא ידע שסעודת מלוה מלכה גדול כל כך, וכיון שכבר אין לו כח בוקנותו ליטול את ידיו לסעודת מלוה מלכה, על כן יצוה את בניו אחריו שהם ידקדקו לערוך סעודת מלוה מלכה. (שמעתי מפי מו"ח זצ"ל) כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל י"ג אורות" (ברוקלין תש"ס) ח"ב, ע' ל"ג

סיפר הגה"צ בעל "ויגד יעקב" מפאפא צוק"ל שהיה לו להרה"ק שמעלקא מניקלשבורג זי"ע מחלוקות גדולות בקהלתו, ואף לאחר מותו לא כבדו אותו, ועל מצבתו לא רשמו דבר גדול כמו שהיה ראוי לו, הרה"ק בעל נועם אלימלך זי"ע הגיע לניקלשבורג ואמר להם משל, שפעם אחת נחלה סוסו של מלך אחד וקראו רופאים מומחים גדולים ולא ידעו לרפאות את הסוס והגיע לשם רופא בהמות אחד ואמר להם שרפואתו של הסוס הוא פשוט. אבל מה אתם רוצים הלא אתם רופאי אדם, כן אמר להם הר"ר אלימלך זי"ע שר"ר שמעלקא זי"ע הוא רופא אדם, אבל אתם צריכים רופא בהמה על כן אדרוש לכם מוסר, מספרים שרצו להלקות את הרה"ק זי"ע משום דבריו. ר' יעקב יצחק ניימאן "שיחות קודש" ע' י"ג

סיפר הרב הקדוש רבי אלימלך צוק"ל מגראדזיסק, שאיש אחד מבראד בא להרב הקדוש רבי ר' אלימלך צוק"ל מליזענסק, ושאל אותו הרבי רבי אלימלך, על הרב הקדוש רבי ר' מיכל'ע צוק"ל מזלאטשוב שהוא דר אז בבראד, והשיב האיש כלאחר יד, מה הוא? והראה לו הרב רבי אלימלך בידו ואמר לו: ירא מה! ירא מה! והתחיל אותו האיש לחרוד, עד שלא היה באפשרי לעמוד במקום אחד, ובא בנו הרב הקדוש רבי אלעזר צוק"ל ואמר לאביו הק': אבא מה עשית? והשיב לו אביו הקדוש, מה עשית? אמרת לי שירא מה'. הרה"ח ר' אלעזר דב גימאן ז"ל "אמת ויציב" (ברוקלין תשנ"ו) ח"ג, ע' מ"ג

מסופר על הרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזנסק זי"ע, כאשר היה פעם אחת במרחץ, נכנס לשם איש אחד שבא ממרחק ממדינת אונגרין שלא הכירו, שאלו הרה"ק לשם מה הגיע, ענהו הלה שבא אל הצדיק הקדוש הרבי ר' אלימלך. אמר לו הר"א: האם גם באונגארין הוא עלמא דשיקרא? עד לשם הגיעה השמועה על האיש הלזה שהוא צדיק וקדוש? כמובן שהאיש לא עצר בנפשו ופתח עליו בדברי חרפות וגידופין, כיצד מעיז הוא לדבר כך על האי צדיק וקדוש וכו', לאחמ"כ כשנכנס אל הקודש פנימה, נבהל מאד כשראה את מי גידף והעליב, אמנם הרה"ק ניחמו: מה לך נבהל הלא שנינו דוברים אמת. אדמו"ר ה"ישועות משה" מויזניץ צוק"ל

שמענו מכ"ק מרן אדמו"ר מבאבוב צוק"ל בשם אביו כ"ק מרן אדמו"ר ה"קדושת ציון" צוק"ל, שפעם ישב הרה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע עם תלמידיו הק' בעת סעודת הערב, והגישו לפניו לחם עגול גדול, כמו שהיו נוהגים לאפות בימים ההם, ועל ידו קערה מלאה אוכל. הרבי ר' אלימלך זצ"ל אכל רוב הלחם בקדושה ובטהרה בדביקות עילאה, אבל שייר ממנו קצת, ופנה אל תלמידיו ואמר להם: אברכים, אל תלמדו ממני, אני כבר לא אברך, אני חלש, הייתי מוכרח להשאיר, אבל אתם לא תתנהגו כן, אלא בעת

שמגישים לפניכם אוכל תראו לאכול את הכל, כדי שתרכשו בזה עוד כח לעבודת השי"ת, ומיגו דזכי לנפשי זכי נמי לנפ"ש חברי', הוא ניצוץ הקדוש שבתוך המאכל, להעלהו לשורשו בזה שמתפלל ולומד ועובד את השי"ת אחר האכילה" - והמשיך הרבי ר' אלימלך זי"ע כאילו מתרץ את עצמו על שלא הרבה לאכול יותר - "מימי נעורי הי' דרכי להתענות הרבה ולסגף את גופי ראה בסה"ק באר משה לר"ח אב, ועל כן תשש כוחי ואי אפשר לי להרבות באכילה, אבל אתם, זאת עשו וחיו, תאכלו על דעת שיהי' גופכם בריאים וחזקים לעבודתו ית"ש, וממילא הוי כל האכילה לצורך גבוה, וכאכילתכם כן עבודתכם". פרי הכרם" (באבוב) ויקהל תש"ס, עמ' ד'

שמעתי מהחסיד ר' אברהם אהרונוביץ, בעת שהיה נכדו של הרה"ק הרבי ר' אלימלך אצל הרה"ק מרוזין, אמר לו הרה"ק מרוזין בזה"ל: איר ווייסט פארוואס איך פאר נישט צו קיין רבי'ס, נישט מחמת... (ולא גמר את הדיבור) נאר ווייל איך בין שוואך, ווען אייער זיידע דער גרויסער רבי מיילך וואלט געלעבט וואלט איך געפארן (כמה פרסאות) אים קענען, זיין השפעה איז געגאנגען פאר הונדערט יאר איידער ער איז אראפ אויף דעם עולם אתם יודעים למה איני נוסע לצדיקים, לא מחמת... (ולא גמר דיבור), רק כיון שאני חלש, אם זקינך הרבי ר' אלימלך היה חי הייתי נוסע כמה פרסאות להכירו, השפעתו כבר הזריחה מאה שנה טרם ירד להעולם. ר' יונה צלר "כנפי יונה" ע' י"ח, אות ס'

הרה"ק רבי אליעזר מדזיקוב זי"ע ראה איש כפרי פשוט מאד, והכיר בו ששורה עליו אור קדוש ובהיר. שאל אותו רבינו: מאיזה מקום אתה? אמר לו: מליזענסק. אמר לו רבינו: ההכרת את הרה"ק הר"ר אלימלך בעיר ליזענסק? השיב הכפרי: לא הכרתי שום אדם בשם "רבי אלימלך" רק ידעתי אחד בשם "מלך קאלטאנעס". אמר רבינו: הביטו וראו כמה שפל ופחות האיש הזה, ואעפ"כ הואיל וראה פעם את הרה"ק הר"ר אלימלך זצ"ל נגה עליו אור גדול וקדוש. הרה"ח חיים קופערמאן ע"ה. מה שתיאר אותו בשם קאלטאנעס הוא משום שהר"ר אלימלך לא נגע בפאותיו ובזקנו הק' מפני שחשש פן יקרע שער, ומזה נעשו כחבלים עבים, קאלטאנעס בלע"ז. רבי נחום מאיר גערמאן שליט"א "דמשק אליעזר" ח"ב, ע' ל"ח.

הרה"צ ר' מאיר ביכווער הי' השד"ר מרמ"מ מויטבסק לנסוע אצל כל הצדיקים בחו"ל עבור מעות אר"י, פעם בא בשליחות להר"א מליזענסק, אמרו אנשיו של הר"א לרבם, היות שהשד"ר הוא אדם גדול מאד, כדאי שהרבי יקח אותו אליו, וישפיע עליו שישאר אצלו ויהי' אחד מאנשיו. אמר לו הר"א, אספר לך סיפור: פעם בא אלי יהודי שמצבו היה חמור מאד ולא היה לו מה לשלם לפריץ עבור הארענדע והפריץ כבר גירש אותו מהארענדע, אמרתי לו אני אתן לך מכתב להפריץ. נכנסתי לחדרי ואחרי זמן קצר הבאתי לו מכתב, ואמרתי לו לך עם מכתב זה לפריץ ותגיד לו שהרבי מליזענסק שלח לו את המכתב. היהודי הלך לפריץ, ובאמצע הדרך התיישב בדעתו, היות שהוא יודע שהרבי אינו יודע לכתוב פולנית, מי יודע מה נמצא שם במעטפה, ופתח המעטפה ומצא שם נייר חלק, ונבהל היהודי מאד מרוב פחד שאם ילך לפריץ עם נייר חלק, אחת דתו להמית, וגם לחזור להרבי הי' מפחד, כי לא הי' לו רשות לפתוח את המכתב, והלא הרבי יודע מה שהוא עושה ובודאי היה לו כונה בנייר החלק, והיהודי היה חוכך בדעתו ולא ידע לשית עצה בעצמו, עד שחזר אלי ובכה מאד שאמחול לו על שפתח את המכתב, אבל הוא חשב אולי רצה הרבי להכניס בתוכה מכתב ובטעות הכניס בה דף ריק, וצעקתי עליו למה פתחת את המכתב, ואח"כ שוב נתתי לו מכתב במעטפה סגורה. עכשיו כבר ידע היהודי שהולך עם נייר חלק, ובכל זאת הלך ברוב תמימות ובאמונה פשוטה, וכשבא לבית הפריץ דפק בדלתו והשומר יצא ואמר לו שעכשיו יש נשף גדול וכל הפריצים מסובים שם, כי היום יום הולדתו של הפריץ ולא יוכל ליכנס. בכל זאת ביקש ממנו

היהודי שישאל לפריץ אולי בכל זאת יתן לו ליכנס, והפריץ אכן אמר שיתנו לו ליכנס, והפריץ התפאר לפני כל הפריצים שזהו היהודי שלו, והיהודי הושיט לפריץ את המכתב של הרבי, וכשפתחוהו ראה שזו מכתב גדול באותיות של זהב אשר נכתב שמה הרבה חרוזים בפולנית וברכות ליום ההולדת, וגם היה כתוב שם כל היחוס של הפריץ ואבותיו מהרבה דורות שהיו פריצים, והיה לפריץ שמחה גדולה מכך כי לפני כן יצא עליו לעז שאין הוא פריץ אמיתי, כי נאבד לו אגרת היוחסין שלו, ופריץ יכול להיות רק מי שאבותיו מהרבה דורות היו ג"כ פריצים. ולכבוד הטובה הגדולה שעשה לו היהודי ע"י כתב היוחסין מחל לו כל החוב, ועשה אתו חוזה חדש כאשר מוחל לו למפרע דמי החכירה להרבה שנים. כשגמר הרר"א את הסיפור הזה אמר להשד"ר: מה שאנחנו יכולים לפעול ישועות וכו' וכו', תשאר אצלנו ונרים אותך לשערים גבוהים מאד, והשד"ר ענה לעומתו: יש לי רבי!

עוד סיפר לו הרר"א: הרמב"ם בא אלי מעולם העליון, וביקש ממני שאלמד ספרו "יד החזקה להרמב"ם". אמרתי לו למה אתם צריכים שאלמוד ספרכם, ענה לי מה שאנחנו הצטרכנו לעשות הכנות גדולות לעבודת ה' אתם עושים זאת כהרף עין, ע"כ ברצוני שתלמד בספרי. ענית לי שאין לי את ספרכם הרמב"ם, אז אמר לי שביאו לפני, ואכן הביא לי את הרמב"ם, והראה הרר"א להשד"ר את הרמב"ם - ע"כ אמר לו הרר"א, טוב לכם שתשארו אצלי וכו' וכו', ושוב ענה לו השד"ר: יש לי רבי!

ונתרגש מאד הרר"א מליזענסק מתשובתו, ואמר לו בזה"ל [שמעתי מאדמו"ר מוהר"א (בעל "ברכת אברהם" מסלונים זצוק"ל) כשסיפר זאת בתנועה מיוחדת בבכי]: אולי יזכו גם העצמות הזקנות האלו לתשובה ואסע לרבכם הק' רבי מנחם ממנדל מויטבסק. וענה לו השד"ר כן.

שאלו הרר"א האיך אפשר להגיע לארץ ישראל, והאם שייך להגיע אליה ביבשה, אמר לו שאי אפשר. אז אמר הרר"א א"כ אינני יכול לנסוע אליו, כי צדיק הדור מוכרח להיות בשבת קשור לדור, והגמ' בר"ה (דף יז ע"ב) אומרת יורדי הים כיחידין דמי, והצדיקים שקשורים לדור אינם יכולים להיות מובדלים מהדור, ע"כ אינני יכול לנסוע. הרה"ח ר' יאיר שווארצמן ז"ל "יהי אור" (ירושלים תשנ"ט) ע' פ"ג, אות קל"ב

בשחר ימיו היה רבינו ה"נועם אלימלך" זי"ע מלמד בכפר אחד בביתו של איזה יהודי, והיה שם מלמד אחר שלמד עם בניו של עשיר אחד, והוקיר מאוד את רבינו (מו"ח זצ"ל אמר שכמדומה לו שזה היה מחמת שראהו טובל תחת הקרח). יום אחד אמר לו רבינו: הנה הבעל הבית שלך יש לו בן, ולי יש בת, תגיד נא לו שברצוני להשתדך עמו. ענה לו המלמד: והלא מע"כ הנו מלמד, ואיך יעלה על דעתו שעשיר כמוהו ישתדך עמכם. השיב לו רבינו: מה איכפת לך, עשה נא את בקשתי. הבטיח לו המלמד לעשות כן, וחיכה על שעת הכושר להציע הדבר לפני בעליו ולא יהיה נראה בעיניהם כמשתגע. יום אחד ישב העשיר עם בני ביתו ושוחחו מעשיות ומילי דבדיחותא, ניצל המלמד את ההזדמנות, ואמר להם שגם לו יש איזה דבר לספר, והוא שהמלמד ר' אלימלך רוצה להשתדך עמהם. ויהי הדבר כצחוק בעיניהם. כעבור כמה ימים שאל רבינו את המלמד: מה נשמע אודות בקשתי. והשיב המלמד שכבר הציע להם את הדבר ואינם מסכימים. זמן מה אחרי כן בא סוחר מעיר רחוקה לעשות עסקים עם העשיר הנ"ל, ובתוך הדברים אמר לו הסוחר: יען ראיתי שבנך הינו בחור הגון, ויש לי בת הגונה, על כן נכון שנשתדך בינינו. העשיר הסכים, ונגמר ביניהם לבוא בקשרי שידוכין, וקבעו זמן לכתובת התנאים. לזמן הקבוע הגיעו לשם הרבה מחותנים ושושבינות, וביקש רבינו שהמלמד שהיה מן המוזמנים, שבעת מסיבת התנאים ילחש באוזן הסוחר המחותר בזה"ל: "אלימלך קאלטאן נמצא פה" (רבינו לא נגע בהזקן שלו, ועל ידי זה נדבקו ונסתבכו שערות זקנו יחידו כחתיכה אחת, וזה נקרא קאלטאן). ויעש כן המלמד, ולשמע דבריו

התחילו המחותנים לצאת משם אחד אחד, עד שכולם נעלמו משם. כמוכן היה הדבר לפלא גדול בעיני העשיר, והיות שהבחין איך שהמלמד לחש איזה דבר באזני המחותן, שאל לו מה אמר לו, והוא השיב שכך וכך ציוה לו רבינו לומר. וילך העשיר עם בני ביתו לרבינו לדרוש על פשר הדברים. הגיד להם רבינו שהללו היו שדים ורוחות שרצו לתפוס בנם ברשתם כי היה לו נשמה גבוהה, ועל כן הציעו לו שרוצים להשתדך עמו, וכדי להציל אותו מידם, שלח אליהם את המלמד להציע להם שמוכן להשתדך עמהם. אבל כשסירבו וכבר עשו מסיבת התנאים, הוזקק לעשות פעולה אחרת לבלתי ישלטו עליו, ולזאת ציוה למלמד שיזכיר את שמו באזניהם, ואז נפל עליהם אימה ופחד והלכו להם. מיד הסכים העשיר לבוא בקשרי שידוכים עם בתו של רבינו. וכפי הנראה היה חתנו זה רבי שמואל צורף שנטמן בחדר הסמוך לאוהל של רבינו. כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל "י"ג אורות" (ברוקלין תש"ס) ח"ב, ע' מ"א

רבה"ק הרבי ר' אלימלך זי"ע היה אומר, גוף גוף מתי כבר אראה בנקמה על כל אשר עוללת לי, כשתהיה מושכב בקבר והתולעים יאכלו אותך או אז אשמח לראות בנקמתך (והוא בקדושתו לא ראה בנקמה כי גופו הקדוש נשאר שלם). כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל [ד"ת-ארה"ב תש"ס - גליון ד', עמ' ט']

שמעתי מן הצדיק המפורסם ר' יצחק פשעווארסקער זצוק"ל נכד רשכבה"ג בעל נועם אלימלך זצוק"ל שקבלה מן הצדיקים שאמרו שזקנו הרר"א זצוק"ל כשנפטר ובא לעולם העליון לפני בי"ד ש"מ ושאלו אותו מה עשה בעוה"ז והשיב שלא עשה כלום, כי ענוותנותו הי' נחקק בכל חלקי נשמתו כ"כ עד שגם כשבא לעולם העליון לא ידע אם עשה איזה דבר הגון בעוה"ז. רבי מרדכי גרשון שפאלטער ז"ל "אמרי מרדכי" ע' צ"ט ט"ב

אחר הסתלקות רבינו הרבי ר' אלימלך זי"ע העלה המגיד מקאזניץ בת צחוק על שפתיו, וסיפר שבשעה שהופיע רבינו לפני הבי"ד של מעלה ושאלו לו על מעשיו, התוודה ואמר: לא התפללתי ולא למדתי. אמרו הבית דין: אם כן ילך לגיהנום. אבל למעשה כמוכן הוליכוהו לגן עדן, וכשהגיע לשם סיפק כף על כף ואמר: יש לנו בורא טוב כזה, אם הגיהנום טוב כל כך, כל שכן ועל אחת כמה וכמה מה מאד טוב ויפה הגן עדן כי חשב שנמצא באמת בגיהנום. [שמעתי מפי מו"ח זצ"ל ששמע מהרה"ק רבי מנחם מענדל הורוויץ אבד"ק מעליץ זצ"ל] כ"ק מרן אדמו"ר מפשעווארסק זצוק"ל "י"ג אורות" (ברוקלין תש"ס) ח"ב, ע' נ"ט

סיפר לי הגה"צ מו"ה אברהם יצחק ווייסבלום ז"ל מסטאשוב, שכאשר פרצה מלחמת העולם השניה, וארץ פולין נכבשה ע"י חיילות הגרמנים הנאצים הארורים ימש"ו, מסרו והודיעו להם הפאלאקים, כי בציון אהל מנוחת קדשו של הרבי מליזענסק הטמינו היהודים הרבה כסף וזהב, כי כן נדמה להם, בראותם אלפי יהודים באים אל ציון הקודש מדי שנה בשנה עם פתקאות וניירות אשר בידיהם. וכאשר שמעו הרשעים האלו מזאת, לקחו מיד כמה יהודים, וצוו עליהם לחפור את קבר איש האלקים הרבי ר' אלימלך זי"ע ולראות שם מה שהחביאו היהודים. וחפרו ופתחו את קברו, ומצאו את גופו הטהור בשלימות גמורה, כי לא שלטה בה רימה ותולעה, ונשארה גופו שלם כמו שגנזוהו שם. וחפשו ולא מצאו שום כסף או זהב, וצוו לסתום את הגולל, ולכסות הקבר בעפר. כן ספרו שני עדי ראיה אשר היו באותו מעמד, וראו את זאת במו עיניהם, ה"ה מו"ה יוסף פאגל ע"ה, ומו"ה ישראל זעלנער ע"ה מתושבי העיר ליזענסק יצ"ו, אשר זכו לראות את צורת קדשו של הרה"ק, והעידו ואמרו, שזקנו הק' הי' קולטנית, והדבר ידוע.

הרה"ח ר' דוב בער שווארץ "אמרי דבש" ע' כ"ג

בכל שנה ושנה נסע התפארת שלמה זצ"ל לליזענסק על היא"צ להיות סמוך לקברו של הנועם אלימלך ז"ל כי לא היה יכול לילך על הציון הק' כי היה כהן. פעם נסע דרך קראקא והיה אצל הרב דקראקא אור ישראל רבי שמעון סופר ז"ל בן החת"ס ז"ל, ושאל לו רבי שמעון הלא פה בקראקא מונחים גדולי וצדיקי הדור, מפני מה אינו מבקר קבריהם, והשיב לו התפא"ש ז"ל שהצדיקים המונחים פה בקראקא אין להם שייכות עם זה העולם, אבל הרבי ר' אלימלך הוא עומד מוכתר בטלית ותפילין ושומע כל מין בקשה. סיפר כ"ק מחו' אדמו"ר מראחמיסטריווקא שליט"א ב"פ הרה"צ ר' שלום גרשון אונגער שליט"א "דבר אלימלך" (ברוקלין תשס"ג) ע' ל"ו

ענין נסיעתו של הרה"ק ה"תפארת שלמה" מרדומסק זי"ע לליזענסק כמעט בכל שנה, היה ענין נורא ופלא אצל כל העולם, ואף שהיה כהן, ולא יכול לילך על הציון ממש, אעפ"כ היה לו מקום מיוחד שם, אצל אילן העומד כנגד החלון של האהל, ושם העמידו לו, ופרשו לו ג' מחיצות בינו ובין העם, ושלחן וכסא, ומחיצה הרביעית היתה פתוחה כנגד החלון וישב ולמד שם, וכל העולם פרשו משם באימה ופחד, ובעת שסיים לימודו, עמד להחסידיים, ובאו כולם בפתקאות, ושתו יי"ש לחיים, ושם הראה נפלאות ומופתים, ופעל ישועות עד להפליא. ועשה שם תיקון גדול, שתיקן מחיצות האהל בחומת בנין וגג, ותיקן בפנים שידלקו נר תמיד, ועד היום הוזה כן המנהג. ומאז התחילו מכל מדינות גאליציא ליסע על ציון הנ"ל בקביעות, ואמר בזה"ל: ב"ה שהרמנו הכבוד של הר"א זי"ע. ופעם אחת אמר שהזקן הוזה שכח לגמרי מאתנו בעולמות העליונים, וב"ה שהזכרנו אותו קצת שיזכור אותנו. "נפלאות התפארת שלמה" (ירושלים תשנ"ח) ע' רס"ט

שמעתי מאאזמו"ר הס"ק בעל "אהבת ישראל" זצ"ל שסיפר לרב א' שבא לבקרו בכ"א אדר (יא"צ ר"ד אלימלך זי"ע) שפ"א היה בעיר ברלין ויש שם ארמון המלך שנמצאו בו דברים נפלאים והפצירו בו שילך לראותו, ואף שלא היה לו חשק לילך עכ"ז כשהפצירו בו נענה להם והלך, ואמר שיכולין להבין שהיה שם מה לראות, ואח"כ בהמשך דרכו היה בשבוע זו במדינת פולין ונסע לליזענסק להשתטח על ציון הר"ר אלימלך זי"ע, ואמר אז לניסן יוסט ע"ה הגבאי עכשיו יכולין לראות בחוש משאה"כ יתרון האור מן החושך גודל רגש הקדושה שמרגישים כאן לעומת החושך שהרגישו שם בארמון.

ושמעתי מהרה"ח ר' משה מעכיל וויסבלום ע"ה שהיה נכד הר"ר אלימלך זי"ע שסיפר שהוא היה עני ואביון, שידוע שהר"ר אלימלך פעל שכל יו"ח יהיו עניים, והיה מרגלא בפומיה דאאזמו"ר ה"אהבת ישראל" ז"ל לומר לו שכאשר יפגש עם הר"ר אלימלך יבקש ממנו שכבר הגיע העת שיבטל צוואתו שמעתה יוכלו יו"ח להיות עשירים, ופ"א כשחזר א"ז ז"ל מציון הר"ר אלימלך אמר לר' משה מעכיל יש לי פ"ש עבורך מזקנך הר"ר אלימלך, והרהיב עוז ושאל הרי הרבי הבטיח לי איזה דבר כשיפגש עם הר"ר אלימלך, וענה א"ז ז"ל תאמין לי ששם שכחתי ממך לגמרי. אדמו"ר מוויז'ניץ-מאנסי "יהי בנסוע" עמ' ג'

רבינו בעל קול אריה זצ"ל קירב כל עני, וקיים נתן נתן, אף אם ידע שאשתו הרבנית ע"ה כבר נתנה לאורח זה. פעם אחת נודמן שבא אליו איש נכבד מנכדי הרה"ק רבי אלימלך זצ"ל עבור הכנסת כלה, והושיט לו מכיסו עשרה זהובים כסף (זה היה בימים הללו כסף רב), ובנתיים נכנסה אשתו הצדיקת ע"ה, וביקשה איזה זהובים לצרכי הבית, והשיב לתומו כי אין לו עתה, ודחקה עליו מאד, הלא יודע אנכי שיש לך בכיסך עשרה זהובים, הכי נתת כל הכסף להאורח? והיתכן? והשיב לה: אל תדאגי, כי יש לי בקבלה שהכסף מה שנותנים ליוצאי חלציו של הקדוש בעל נועם אלימלך זל"ה, מזמין הקב"ה מיד בחזרה! והיא

אך יצא יצאה, בא בעל הבית אחד מהגליל לשאול בעצתו, והניח עשרה זהובים על שלחנו, ואמרה אחר כך: עתה גם אנכי מאמין בך... (תולדות קול אריה) "אמת ויציב" ח"ב, ע' ר"ס

פעם סיפר איש א' לכ"ק מרן אדמו"ר מוהרב"צ מבאבוב צוק"ל שזכה להיות בליזענסק כ"א אדר ביומא דהילולא של הרבי ר' אלימלך זי"ע, ומודה לד' על חלקו הטוב, שהרי מקובל שמי שמשותטח על קברו של הר"ר אלימלך אינו מת בלא תשובה. כ"ק מרן אדמו"ר (ה"קדושת ציון") זצ"ל לא הי' לו קורת רוח מדברים אלו, כי אין זו תכלית עבודת האדם בהאי עלמא לבלות את שניו בהבלים, וליתן מרגוע לנפשו שבוודאי לא ימות בלא תשובה כיון ששהה איזה רגעים אצל ציון המצוינת של הר"ר אלימלך... אמר לו כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל: "הנה אתה מדבר בסגנונו של בלעם הרשע, גם הוא אמר "תמות נפשי מות ישרים", הוא חי כל שנותיו כמו בלעם הרשע, אבל למות רצה כמו ישר. הנה כדי לזכות למות בתשובה צריכים לחיות בתשובה, לעסוק בתורה ועבודה ולהיות דבוק ומקושר לצדיקי אמת. מי שמתנהג לפי מה שכתוב ב"צעטיל קטן" של הרבי ר' אלימלך, הוא "חי" עם תשובה. "פרי הכרם" (באבוב) תצוה תשנ"ח, עמ' ד'

נכדי רבינו הרבי ר' אלימלך זי"ע לא היו אומרים, "הסבא הרבי ר' אלימלך", כמו שאומרים שאר נכדים של צדיקים, רק קראוהו בסתם, הרבי ר' אלימלך, כמו שאר אנשים. ומו"ח אמר בדרך אפשר שהטעם לזה משום שרבינו כתב פ' בא, ד"ה או יאמר דברו אל כל עדת שצריכין לשכוח היחוס, ע"ד תהלים מ"ה י"א ושכחי עמך ובית אביך ויתאו המלך פיך, וזלה"ק: דהיינו אם תבוא למדריגה זאת שתשכח מאיזה עם אתה ומאיזה בית אב אתה מיוחס, אז יתאו המלך מלכו של עולם את יפיך. אדמו"ר מפשעווארסק צוק"ל י"ג אורות" ח"ב, ע' ס"ז

הרב מבארנוב זי"ע סיפר שהרה"ק מוהרצ"ה מרימנוב זי"ע, נסע בדרך עם חבורת חסידיו (וגם הרה"ק ר' אליעזר זי"ע מדו"קוב זקנו של הרב הנ"ל היה באותו מעמד) ועברו דרך כפר אחד, ויצאו אנשים משם בצעקה, היות ואיש חולה גוסס ר"ל כבר ימים אחדים, ומבקשים לבוא למנין ליציאת נשמתו, ושאל הרה"ק רצ"ה את החולה מה היתה אומנתו, והשיב שהיה בעל עגלה, ושאלו האם נסעת פעם בנסיעותיך, עם הרבי ר' אלימלך זי"ע, ואמר כן וכמה פעמים הרכיבו בעגלתו, אז אמר לו הרצ"ה זי"ע אתה הולך עכשיו לתת דו"ח לפני מלך המלכים הקב"ה, הרהר בתשובה על כל חטאיך, והתחיל לבכות תמרורים, והרצ"ה שהיה כהן, יצא תומ"י מביתו, והחולה נפח את נשמתו, והרצ"ה אמר שלכן סבל יסורי גסיסה ר"ל כה ארוכים מכיון שהרבי ר' אלימלך זי"ע היה אומר שמי שראה פניו לא ילך לעולמו בלי תשובה, והיתה השגחה פרטית שהוא יעבור שמה ויעוררו לתשובה, ונחלץ מצרתו. הרה"ה ר' יצחק דוד לידר ז"ל" בית דלי" (ב"ב תש"ס) ע' מ"א

קדושת הספה"ק נועם אלימלך

להשיג מעט מזעיר מקדושת הספה"ק "נועם אלימלך" וחשיבותו הרבה, אזכיר עובדא נוראה ששמעתי מש"ב הרה"ק מפריסטיק זצ"ל. הנה תלמידי הקדושים של הרבי ר' אלימלך זי"ע החליטו פעם אחת שלא יניחו לשום אדם זר לשמש את רבם הקדוש, רק הם עצמם ישמשוהו, כדי שיוכלו לעקוב בעצמם אחרי כל תהלוכותיו והנהגותיו הק' בכל שעות היממה, והטילו ביניהם גורלות על חלוקת כל התפקידים, ובחלקו של הרה"ק בעל מאור ושמש זי"ע נפל להכין כוס משקה חם לרבי ר' אלימלך קודם התפילה. בשעות שקודם התפילה היה הרבי ר' אלימלך יושב בחדרו בהתבודדות גמורה ולשום ילוד אשה לא ניתנה רשות להכנס אליו אז, והרה"ק בעל מאור ושמש היה יושב בחדר הסמוך וכוס המשקה מוכן ומונח על

הכירה, וכשהיה הרבי ר' אלימלך פותח את דלת חדרו, היה ממחר להגיש לו את הכוס, והרבי ר' אלימלך היה נוטלו לחדרו ונועל הדלת אחריו. לצורך כך היה בעל המאור ושמש נעור כל הלילה, כי לפעמים פתח הרבי ר' אלימלך את חדרו באמצע הלילה ולפעמים רק לפנות בוקר, והיה ממתין מוכן ומזומן לרגע שבו יפתח הרבי את הדלת ויוכל לשמשו ללא שהיות. פעם אחת אירע שתדומה קלה נפלה על הרה"ק בעל מאור ושמש בשעות שהמתין שהרבי ר' אלימלך יפתח את דלת חדרו, וכשנעור מתרדמתו נבהל מאד כי חשש שמא פתח הרבי את הדלת באותם הרגעים שנרדם, ולא ידע לשית עצות בנפשו מה יעשה, מחד גיסא גדל צערו עד מאד בחושבו שמא ביקש הרבי את כוס המשקה ולא קיבלו בשעה שנצרך לו, ומאידך גיסא גדול היה מוראו להיכנס לחדר רבו בשעה נשגבה זו שבה לא ההין שום ילוד אשה להיכנס שמה, וכה חכך בדעתו עד שנתיישב ואמר לנפשו, הנה על הספק שמא ביקש הרבי את כוס המשקה ולא נתתיו לו, או שמא עדיין לא פתח את דלת חדרו כלל, מוכן אני להסתכן ולהיכנס לחדרו אפילו אם על ידי כך ח"ו אאבד ב' עולמות, ובלבד שלא יחסר להרבי ר' אלימלך כוס המשקה. וכאשר נפלה בליבו הכרעה זו ניגש אל חדר הרבי ר' אלימלך, והיה כאשר פתח את הדלת כדי סדק צר בלבד, התעלף ונפל ארצה. לקול נפילתו מיהרו להגיע אליו בני הבית ששהו בחדרים הסמוכים והקיצוהו מעלפנונו. מאוחר שאלוהו מדוע התעלף, והשיב כי תיכף כאשר פתח את הדלת ראה את הרבי ר' אלימלך שהוא שוכב במטה והמטה מרחפת באויר, וסמוך לו עומד איש גבה קומה והם מדברים זה עם זה, ובעת דיבורם יוצאים מפיהם לפידי אש בכל פעם, וכל החדר מלא אש סביב. תלמידיו של הרבי ר' אלימלך היו רגילים לשאלו כל מה שרצו לשמוע, ובאותו היום בשעת הסעודה בקשו שיאמר להם מה היה בחדרו באותו בוקר בשעות שלפני התפילה שמיטתו ריחפה באויר והחדר היה מוקף באש. השיב הרבי ר' אלימלך, הלא זה היה אברהם אבינו ע"ה, דיברנו אודות קטע בספר נועם אלימלך. והמתבונן בעובדא נוראה זו יעמוד מרעיד משגב קדושתו העצומה של הספה"ק נועם אלימלך. כ"ק מרן אדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל בפתחת הזמן, ג' ניסן תשד"מ

סגולה לזכרון

נודע שיח קודש הרה"ק רבי ר' אלימלך זצ"ל שהתנצל איש א' לפניו שגברה עליו השכחה ושוכח הכל, ויעץ לו עצה הגונה לעשות תשובה והיא סגולה לזכרון, כי אמרו חכמז"ל (יומא פ"ו ע"ב) גדולה תשובה שמגעת עד כסא הכבוד, והרי אין שכחה לפני כסא כבודו, ודפח"ח. אדמו"ר מהר"ש מבאבוב "לקוטי כרם שלמה" ח"ג, ע' ע"ב

ה"יהי רצון" מהרר"א

סיפר הסבא קדישא הרה"ק רבי ישכר בער מראדושיץ זי"ע שבילדותו בעת שהיה אצל הרה"ק רשכבה"ג הרבי אלימלך מליזענסק זצ"ל ועמד לפני בית הרה"ק עם כמה חסידים מהחבריה קדישא שלו ודיבר עמם, ובתוך כך ראו אנשים גבוהי קומה מאד שהלכו במהירות אל בית מרן הרה"ק מליזענסק, ובהגיעם אל פתח חדרו כפפו קומתם ונכנסו לתוכו, והרה"ק סגר הדלת ופניהם לא ראינו רק אחוריהם, וחכינו בחוץ עד צאתם כדי להכיר האנשים ההם, אבל מה נשתוממו מזה שבעת צאתם מחדר הרה"ק שוב לא הספקנו לראות את פניהם רק אחוריהם ותיכף נעלמו מעינינו, אז הבנו כי לא דבר ריק הוא, והוסכם בינו לשאול את פי מרן הקדוש זי"ע, והלכו החסידים הזקנים ושאלו למרן הרה"ק זי"ע מזה, והשיב להם הרה"ק בלשון קדשו, כאשר ראיתי שרוב העולם אינם מכוונים בתפלתם כיאות, מקוטן השגתם ומגודל

טרדת הזמן וטרדת וקושי הפרנסה אינם יכולים לכוון דעתם בכל התפלה, עלה על דעתי לתקן נוסח חדש וקצר שיהיה שוה לכל נפש, והרגישו בזה אנשי כנסת הגדולה הקדושים זי"ע ובאו הנה ובקשו ממני שלא לעשות זאת לשנות אפילו תפלה אחת מנוסחתם, וההתייעצתי עמם ואמרו לי שאתקן תפלה קודם התפלה וזה יועיל בעזרת השם למי שאין ביכלתו לכוון בכוונות הראויות לכוון בכל התפלה, וזה הוא היה רצון קודם התפלה שנדפס בסדורים מהרה"ק הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. ר' ראובן חיים אלכסנדר צארניכע הי"ד "נפלאות הסבא קדישא" ע' ס"ז

תפלת הרבי ר' אלימלך

שמעתי מהה"צ מהרי"צ מפשעווארסק זצ"ל ששמע מרבו הה"צ מצעשינוב זצ"ל באופן נוסחו של תפלת ההר"א מליזענסק זי"ע הנדפס בסידורים, שלהר"א זי"ע היו לו כל"ו תלמידים שהתבודד עמהם לכמה ימים ביערות, בהכנות לקראת ניסוח התפילה ופתאום נתקבצו יחד עם רבם למקום א' ויחד כולם פתחו פיהם ונתכוונו לנסח אחד. הגה"צ רבי אלחנן היילפרין זצ"ל "הגש"פ אמרי חן" (ירושלים תשס"ג) עמ' פ'

טובה מוסתרת

בעיצומם של ימי מלחמת העולם הראשונה כשמספר החללים והפצועים מאחב"י הלך וגדל מיום ליום, והצרות עם הסבל הכריעו את כולם, אמר הרבי הגה"ק בעל "אמרי אמת" מגור זצוק"ל למקורביו: החרישו אלי ואספר לכם מעשה שארע בשנה האחרונה לחייו של הרבי ר' אלימלך מליזענסק זי"ע. בשנה היא גזרה מלכות הרשעה גזירה קשה על בני ישראל, ואחד מצדיקי הדור עמד להרעיש עולמות וסיגף עצמו בסיגופים קשים כדי להעביר את רוע הגזירה. שלח אליו הרבי ר' אלימלך שיחדל מסיגופיו, באשר הוא עצמו עומד להסתלק בקרוב מן העולם, וישתדל בעולמות העליונים לבטל גזירה זו. שמע אותו צדיק לקולו, ואמנם כן: תוך זמן קצר בא יומו של הרבי ר' אלימלך, שנתבקש ונתעלה בחד קטירא למתיבתא דרקיעא, אבל - הגזירה לא התבטלה! תמה הצדיק והתפלא, מה עלתה להבטחתו של האי בוצינא קדישא שיבטל הגזירה? התחיל, אפוא, מחדש להתענות בסיגופיו ובצומותיו, עד שנגלה אליו הרבי ר' אלימלך מגן עדן ויאמר לו: "דע שלפעמים יש דברים בעוה"ז הנראים כגזירה רעה, אך פה בעלמא דקשוט רואים שכולו טוב וחסד, וכמו כפית מלאה מרקחת ממיני מתיקה) לטובת ישראל..." כאן הוסיף רבינו (ה"אמרי אמת") זצ"ל באותו ענין: "זה שטען משה רבינו ע"ה לפני הקב"ה במצרים: למה הרעות לעם הזה למה זה שלחתיני", כי במשה נאמר 'ודיע דרכיו למשה', והוא אמנם ידע שהכל לטובתם של ישראל, אך מרוב אהבתו אותם ומחמתו שחמל עליהם היה קובל לפניו ית' למה הרעות לעם הזה, כמה, בזאת ששלחת אותי דוקא, כי הלא אני יודע ורואה שהכל לטובה, וממילא אינני יכול להפציר שתתבטל הגזירה, גם ביקש 'שלח נא ביד תשלח', כאומר: היה לך, רבש"ע, לשלוח אליהם רבי שאינו רואה את הכל... הלה, מכיון שלא יעצור כח להבליג על צרות ישראל, בודאי יתעצם בתפלתו לבטל מהם הגזירות... "ראש גולת אריאל" (גור) ח"ב, ע' רנ"ו

הוכח תוכיח

שמעתי אשר בעת היותו בק"ק ניקלשבורג, דרש ברבים הרה"ק הר"ר אלימלך זי"ע ואמר: אלימלך אלימלך, זכור נא מה עשית ביום פלוני במקום פלוני עבירה פלונית, וכן היה חושב והולך כל החטאים שעשו כל הקהל אשר באו לשמוע דרשתו, ותלה אותם החטאים בעצמו, ובוה היה מעורר לבב השומעים לתשובה שלימה. ונמצא לזה ודאי צריך להיות צדיק גדול לידע זה. וזה שאמר (ויקרא יט, יז) הפסוק

'הוכח', ר"ל אתה תוכיח את עצמך, בכל אלו החטאים כאילו עשית אותם אתה, ועל ידי זה 'תוכיח את עמיתך' שיתעורר מזה לשוב על חטאיו, 'ולא תשא עליו חטא' שלא יתבייש כלל, הבן. הרה"ק רבי יוסף מאיר מספינקא זי"ע "מעשה אבות" ע' כ"ט

בימיו של רבי אלימלך מליז'נסק גזר קיסר מלכות אוסטריה כי מי שירצה להשיא את בתו חייב לתת לאוצר המלך ארבע מאות זהובים. באותם הימים יכולים היו לשלם סכום כזה רק עשירים מופלגים, וכך נותרו נערות רבות עגונות וגלמודות, ללא בעל. בכו היהודים וצעקתם עלתה השמימה. באותם הימים חי בכפר אחד סמוך לליז'נסק, יהודי עני, הגון וירא שמים, ולו בת יחידה שהגיעה לפרקה. הזדמן לו שידוך הגון עבור בתו, וגם משפחת החתן לא ביקשה ממנו לשלם דבר, אך את המס לאוצר המלך לא יכול היה לשלם ולא יכול היה להוציא לפועל את השידוך. ידע האיש כי אם לא ישיא כעת את בתו לא יוכל עוד למצוא שידוך בעבורה, בשל גילה המבוגר ועונייה. והנה כעת הזמין לפניו השם שידוך ראוי – ורק גזרת המלך עומדת לפניו למכשול. פעם אחת אחזו צער גדול ולבו היה מר בקרבו. מרוב יגון רץ אל ר' אלימלך שבעיר ליז'נסק. אך דרך על המפתח קרא ואמר מתוך צערו: "רבי, יש לי דין-תורה עם השם יתברך!" מיד כשהוציא האיש את המילים מפיו נבהל: "מה זה שדיברתי בחוצפה כלפי השמים. ולפני מי דיברתי כך!" חרטה מילאה את לבו. בטוח היה כי הרבי ידבר עמו קשות, יעניש אותו על דבריו ויגרש אותו מביתו. והנה שמע את קולו של ר' אלימלך לוחש לו: "עמוד בני, עמוד ואל תלך." אחר כך אמר הרבי: "בני, אמרת שרצונך לעמוד לדין עם השם יתברך – טוב הדבר. ואולם, עלינו להושיב בית דין של שלושה דיינים, כשם שאמרו חז"ל. לך וקרא לשני הדיינים שלי, ואמור להם בשמי שיבואו לשבת עמי לדין. פחד אחז את האיש, אך מה יעשה? את דבר הרבי אין להשיב, כי באותם הימים היו יראים כולם מרבי אלימלך ונזהרו לקיים את דבריו. בעל כורחו הלך בעצב אל הדיינים, ואלו באו עמו מיד אל ביתו של הרב. אז אמר הרב לאיש העני: "אמור לנו את טענתך ונשמע." פתח האיש ואמר: "הקדוש ברוך הוא נתן לנו את התורה, ובה תרי"ג מצוות. מצווה ראשונה לכולן היא מצוות 'פרו ורבו' (בראשית א, כח). והנה גזר הקיסר שלא ישיא אדם את בתו עד שייתן ארבע מאות זהובים לאוצר המלך, ומי יוכל לתת סכום עצום שכזה? יושבות הבתולות עגונות בביתן, וגם בתי נותרה ללא בעל. והנה הזמין לי השם שידוך טוב והגון, אבל הדבר הזה מונע ממני להוציא לפועל את השידוך. ואם כך – עושה אתה את תורתך זיוף, כי את המצווה הראשונה הכתובה בה מבטל השם בעצמו. לזאת אבקש, שיבטל השם יתברך את הגזרה הרעה." כשסיים האיש את דבריו אמר ר' אלימלך: "את טענותיו של השם יתברך – יודעים אנו כבר. כעת, על פי ההלכה צריכים בעלי הדין לצאת ולהמתין בשעה שהדיינים מחליטים כיצד יפסקו את הדין. כמוכן שלא נוכל לצוות זאת על השם יתברך, אשר 'מלא כל הארץ פְּבֹדוּ' (ישעיהו ו, ג), ומי יוכל לחיות בלי השם יתברך? ועל כן – הישאר גם אתה כאן בעת שנעייין בדין ונפסוק." אחר כך לא דיבר הרבי, אלא ישב בעיניים סגורות ופניו בערו בדבקות נפלאה כרבע שעה. אחר כך התעשת ואמר בהתרגשות: "הביאו לי את מסכת גיטין." כשהביאו לפניו את הספר פתח אותו וציווה על הדיינים שיקראו עמו ממנו. וכך נכתב בספר, כי אדם שהוא חציו עבד וחציו בן-חורין אינו יכול לשאת בשל צד החירות שבו, ובת-חורין אינו יכול לשאת בשל צד העבדות שבו. בשל כך, כופים את אדונו לשחררו, כדי שיוכל לשאת אישה בת חורין. וכך נכתב במפורש: "כופין את רבו ועושה אותו בן חורין" (מסכת גיטין, פרק ד משנה ה). כשאמר ר' אלימלך את המלים "כופין את רבו", נשא את ידיו ועיניו אל השמים. אחר כך אמר מיד: "לך לביתך לשלום, כי כבר ביטל הקיסר את הגזרה". טרם עבר האיש את חצי הדרך אל ביתו

שמע קול ששון ושמחה, כי יצאו בני ביתו לקראתו לבשרו את הבשורה הטובה. כן יבשרו לנו מן השמים בשורות טובות, ישועות ונחמות, אמן.

רבי קלונימוס קלמן מתלמידיו של רבי אלימלך מליז'נסק, פעם אחת ביקש ר' קלונימוס מרבו שייתן לו לשרת אותו, והסכים לכך ר' אלימלך. לאחר זמן ביקש ממנו הרבי להביא לו כוס תה. הלך ר' קלונימוס להכין את התה. כאשר חזר ובידו הכוס, הבחין מבחוץ כי איש זקן יושב עם הרבי בתוך החדר. נבהל ר' קלונימוס ונרתע לאחוריו ברעדה. התה נשפך אל הארץ, ור' קלונימוס ברח מן הבית. אחר כך שאל אותו ר' אלימלך: "מדוע לא נתת לי את התה?" סיפר לו התלמיד כיצד נבהל כשראה את האיש הזקן היושב בחדר עם רבו, וכיצד שפך את הכוס מרוב בהלה. אמר ר' אלימלך: "אוי וויי! האם אין הילד יכול להביט בפניו של אביו? הלוא זקן זה היה אברהם אבינו עליו השלום!"

פעם אחת, בלילה שלפני יום הכיפורים, אמר רבי אלימלך מליז'נסק לתלמידיו: "אם רצונכם לדעת איך יש לעשות את מנהג הכפרות כפי שצריך, לכו וראו מה מתרחש בביתו של החייט שגר בקצה העיר." עם עלות השחר הלכו התלמידים אל ביתו של החייט, הציצו בחלון וראו כי החייט ובניו קמו בבוקר והתפללו תפילת שחרית פשוטה, כדרכם של חייטים. אחר התפילה לבשו בני הבית בגדי שבת, הדליקו נרות וישבו מתוך שמחה רבה ליד השולחן הערוך בכל טוב. טרם התחילו לאכול, לקח החייט ספר מן הארון, פתח אותו ואמר: "ריבוננו של עולם, הגיע הזמן לעשות בינינו חשבון על כל העברות שעשינו, כי זמן כפרה הוא כעת לכל ישראל." אז התחיל החייט לקרוא מתוך הספר את כל העברות שעשה במשך השנה, שאת כולם רשם לפניו בספר הזיכרון הזה. לאחר שסיים, הוציא מן הארון ספר נוסף, גדול וכבד מן הראשון, וכך אמר: "ריבוננו של עולם, קודם לכן הזכרתי את העברות שעשיתי אני, ועכשיו אמנה את העברות שעשית אתה." ואז התחיל לקרוא מתוך הספר השני את כל הצער והייסורים, כל הצרות, עגמת הנפש, המחלות והפסד הממון שעברו עליו ועל נפשות ביתו בשנה זו. לאחר שסיים לקרוא אמר: "ריבוננו של עולם, אם נעשה חשבון על פי היושר, הרי שאתה חייב לי יותר ממה שאני חייב לך. אבל ערב יום הכיפורים היום, זמן סליחה ומחילה, ולא ארצה לדקדק עמך בחשבון. בשל כך הננו מוחלים לך על כל העברות שעשית לנו, וגם אתה תמחל לנו על כל העברות שעשינו לך." אחר כך מזג החייט כוס יין שרף, בירך עליה ואמר בקול רם: "לחיים, ריבוננו של עולם! הננו מוחלים זה לזה על כל עוונותינו. כל העברות שלנו בטלות ומבוטלות, כאילו לא היו כלל בעולם. לחיים!" אז אכלו ושתו החייט ובניו מתוך שמחה רבה מאוד. לאחר שראו התלמידים כל זאת, שבו אל רבם, רבי אלימלך, וסיפרו לו כל מה שראו. קשים היו בעיניהם דבריו של החייט ונראו כחוצפה כלפי הבורא. אמר להם ר' אלימלך: "דעו לכם כי כאשר אומר החייט את דבריו, מתכנסים ובאים הקב"ה בעצמו עם כל הפמליה שלו. ודברי האמת שאומר החייט גורמים שמחה, רצון וחדווה בעולם הזה ובעולם העליון."

בעיר ליז'נסק היה איש צעיר שהתחיל ללמוד את חוכמת הכישוף. כאשר נודע הדבר לרבי אלימלך מליז'נסק ביקש שיזמינו את הצעיר אליו לסעודת ליל שבת. בסעודה הושיבו את האיש בראש השולחן, אלא שלאחר זמן מה אמר שחם לו מאוד וביקש רשות להסיר את מעילו. סימן לו הרבי שהוא רשאי להוריד את מעילו. אבל עדיין היה לו חם והוא ביקש רשות לפשוט גם את אדרתו עד שנותר בכותנתו בלבד. אבל גם לאחר מכן עדיין היה לו חם והרבי הורה לו לצאת להתהלך מעט בחוץ, ואמר לו: "חזור בערך בעוד עשר דקות." יצא האיש החוצה, ופתאום נדמה היה לו שהוא הולך ביער והצטער לראות שהוא יחף. כאשר עלה הבוקר שמח לראות כפר והלך אליו בשמחה רבה, ובדרך קילל את ר' אלימלך

שגרם לו את כל הטרחה הזאת. הלך אל הבית הראשון בכפר וצעק בקול לפני הפתח, אבל אנשי הבית שראו איש עירום פחדו ממנו. התחיל האיש לבקש רחמים ואמר כי גנבים לקחו את בגדיו, והאנשים ריחמו עליו והכניסוהו לביתם. שאל האיש לשם הכפר והשיבו לו כי זהו כפר קטן סמוך לעיר לייפציג. ביקש האיש שירחמו עליו וייתנו לו עבודה שיוכל להתפרנס ממנה, והחל לעבוד בהובלת מים ללייפציג. כך חי כעשר שנים, ואחר כך התגייס לצבא. עשה חיל בצבא, התקדם בסולם הדרגות והיה למפקדם של אלף חיילים. אז נזכר בצער שגרם לו ר' אלימלך מליז'נסק והחליט לנקום בו. קיבל רשות מהמלך לצאת עם אלף חיילים לליז'נסק. במהלך נסיעתו לשם חשב על הצרות שגרם לו הרבי והתנחם בנקמה שינקום בו. כאשר הגיע לליז'נסק לבית הרבי, ראה שהוא עירום כפי שיצא משם. אמרו לו כל המסובים: "הלוא אמרו לך לצאת החוצה לעשר דקות, ואתה כבר שתיים עשרה דקות בחוץ." ואמר לו ר' אלימלך: "אתה רואה לאן מובילה חוכמת הכישוף?" עשה האיש תשובה גמורה והיה לאחד מגדולי תלמידיו של ר' אלימלך.

בין תלמידיו של רבי אלימלך מליז'נסק היה אברך אחד חסיד, מתמיד ובקיא בתורה. גם משפחתו וגם משפחת אשתו רחשו לו כבוד. במשך כמה שנים נהג האברך לנסוע אל רבו, ומעולם לא ביקש ממנו דבר מלבד עניינים הקשורים בעבודת השם. אף שעברו כמה שנים מאז נישא, לא זכו האברך ואשתו בפרי בטן. אשתו של האברך והוריה הפצירו באברך שייסע לרבו ולא ירפה ממנו עד שזה יבטיח לו ישועה ורחמים, כי הלוא רבי אלימלך איש אלוהים צדיק וקדוש הוא. הדבר היה למורת רוחו של האברך כי לא רצה לבקש מרבו בקשות גשמיות, אבל כשאשתו והוריה המשיכו להפציר בו, נעתר לבסוף ואמר שכאשר יגיע שוב אל הרב, יעלה בפניו עניין זה. ואכן, כך עשה, ורבו הבטיח לו הצלחה וישועה. אולם עבר זמן מה והתקוות של האברך לא התממשו. לכן, החליט האברך להזכיר שוב את מצוקתו לרב. רבי אלימלך שאל אותו: "אמור לי, מה היחסים בינך ובין אשתך – האם אתם חיים יחד בהרמוניה ובשלווה?" האברך ענה: "ברוך השם, היחסים בינינו הם יחסים של אהבה, אחווה ורעות." הרב אמר: "אמנם כך ציוותה תורתנו הקדושה, שהחיים יחד יהיו חיים בהרמוניה ובשלווה, אבל אם אכן אהבתכם גדולה כל כך ומעולם לא חדלה ולו לרגע אחד, הרי זהו הדבר המונע את הריונה של זוגתך. אני מיעץ לך לחזור הביתה ולנסות לצנן מעט את האהבה שביניכם. אם תראה שאשתך כועסת עליך, מיד תשוב ותאהב אותה כמקודם, וכך תיושע." רבי אלימלך בירך את האברך, והאברך הלך לדרכו כשהעצה של הרב חקוקה בלבו. כשהגיע האברך לביתו, יצאה אשתו לקראתו כדרכה תמיד לקדם את פניו. אבל הוא לא בירך אותה לשלום אלא הזעיף את פניו לעומתה. הוא נהג כפי שהרב הורה לו ואכן במהרה פרצה ביניהם מריבה, שאף הגיעה לכדי תגרת ידיים. לפתע מצא את עצמו האברך סוטר לאשתו. הוא נבהל וחש שהפריז בקיום ההוראה שקיבל מהרב. הרב הורה לו לדבר אל אשתו דברים קשים ואילו הוא הכה אותה. האברך המתין עד שיתפוגג כעסה של אשתו, ואכן כעבור זמן מה הם התפייסו. לא עבר זמן רב והאישה הרתה. האברך נסע שוב לרב וסיפר לו את כל מה שאירע. הרב אמר לו כך: אל תחשוב כי ציוויתי עליך להתקוטט, חס וחלילה. אני רק כיוונתי למה שרמזה תורתנו הקדושה בסיפור כעסו של יעקב. הנה כתוב 'וַיַּחַר אֶף יַעֲקֹב בְּרַחֵל' (בראשית ל, א-ב). והרי מה פשעה ומה חטאה רחל כשאמרה ליעקב 'הֲבֵה לִי בָנִים וְאִם אֵין מִתָּה אֲנֹכִי', הלוא אין לבקר אדם על דברים שאמר מתוך צער, אלא שיעקב אבינו עליו השלום ראה כי אהבתם הגדולה היא המונעת את ההיריון. בשל כך, בכוונה, שחרר יעקב קמעה את כבלי האהבה, ואז שמע השם לקול תפילתה של רחל ופתח את רחמה.

רבי אלימלך מליז'נסק הקפיד עם הנכנסים לחדרו שלא ילבשו בגדי צמר ולא יחבשו כובעים של גויים, אלא כובעים המיוחדים ליהודים. ומשום שבאו אליו אנשים רבים כל כך ממקומות שונים שלא הקפידו על כך, היה מונח בסמוך לחדרו מלבוש מיוחד וקאפלוש – כובע מיוחד כמנהג החסידים – שכל המבקש להיכנס אל הקודש פנימה, לחדרו של הרבי, היה מוכרח ללבוש אותם מזמן כניסתו אל החדר ועד צאתו. וכשבא רבי מנדלי מרימנוב – מי שהיה אחר כך מתלמידיו המובהקים של ר' אלימלך – בפעם הראשונה לליז'נסק, היה לבוש בגדי צמר כמנהג הונגריה, שבה התגורר באותו זמן, ומכיוון שלא ידע על פקודת הרבי – נכנס לחדרו כשהוא לבוש בבגדיו. ר' אלימלך לא כעס עליו, אלא אדרבה, קיבל אותו בסבר פנים יפות והושיבו לידו בחיבה רבה, ושמח עמו עד מאוד. עד מהרה נודע למשרתיו של רבי אלימלך, שאיש זר נכנס אל הקודש פנימה בבגדי צמר, אך הם לא העזו להיכנס ולהעיר לו על כך, כי פחדו שהרבי יכעס על שלא מנעו את הדבר מלכתחילה. על כן סיפרו זאת לבנו, רבי אלעזר. הלך ר' אלעזר מיד לחדרו של אביו וראה את ר' מנדלי יושב לידו. ר' אלעזר רמז לר' מנדלי בסתר שילך עמו החוצה, כדי להלבישו כיאות, אך ר' אלימלך הרגיש ברמיזותיו ואמר לו, בדרך חיבה: "לאישי, לאישי, מה אתה רוצה מהיהודי הזה? האם אינך רואה כי ניצוצות של אש סובבים אותו ככוכבים?"

רבי דוד מללוב הלך בכל שנה אל רבו, רבי אלימלך מליז'נסק, לחוג אתו את הפסח. רכבות עדיין לא היו והוא הלך ברגל, ונשא עליו מרדים (כף להוצאת מהתנור) לאפיית מצות, מתנה לרבו. הוא הכיר את הדרך אבל איבד את הכיוון בחורשה קרובה לליז'נסק וטעה בדרך. לאחר שעבר זמן רב והוא לא מצא את הכיוון הנכון החל לבכות. נגלה לפניו איש אחד ששאל אותו: "למה אתה בוכה בני יקירי?" השיב לו ר' דוד בבכי, שאף שהוא מכיר את הדרך הנה תעה בה ואיבד את דרכו. "בוא נלך יחד עד שנצא מכאן, ענה לו האישי, ולקח אותו אתו עד קצה החורשה. כאשר רצה ר' דוד להיפרד ממנו אמר לו האישי: אמר לך שני דברים שעליך לדעת תמיד: האחד, אם רוצים לחבר עצים, צריך קודם לקצוץ את הבליטות והסיקוסים כדי שהעצים יתחברו היטב. השני, לפני שתתבונן על יתרונותיו וחסרונותיו של הזולת, מוטב שתראה לתוכו ולא מתוך עצמך. זאת תזכור כל ימי חייך." לימים הפך דוד מללוב לרבי בעצמו ופעם סיפר את כל הסיפור הזה ואמר "בחי שזה היה אליהו הנביא."

עיר לנצוט התגורר אציל פולני "הרוזן פוטוצקי". לרוזן היה בן יחיד, נבון ויפה תואר. הרוזן, שהיה נוצרי אדוק, הקפיד שבנו יקבל את חינוכו אצל טובי הכמרים שהיו בעיר. הנער הסקן נהג להטריד את מוריו בשאלות תאולוגיות מביכות ועמוקות על אודות כתבי הקודש. הנער הרגיש שהכמרים מסתירים ממנו את האמת, והחליט שעליו לבדוק את אמונת היהודים. באחוות אביו התגורר יהודי זקן שחכר מהרוזן אכסניה. הלך אליו הנער בסתר וביקש שילמד אותו את אמונת היהודים. לבו של הנער נמשך בעבותות אהבה אל האמונה היהודית. פעם אחת, כשלמד עם הזקן היהודי על דיני טומאה וטהרה, שאל את עצמו: "כיצד ייתכן שמי המקווה מסוגלים להפוך טמא לטהור?" והחליט לבחון את הדבר. השכים הנער בבוקר, והלך לטבול במימי הנחל. כשיצא מהמים הרגיש שנכנסה בו רוח של קדושה וטהרה, כאילו הפך לאדם אחר. באותו רגע החליט שעליו להפוך ליהודי. כשסיפר זאת הנער לאיש סודו – היהודי הזקן, יעץ לו היהודי לברוח לעיר גדולה ומרוחקת שבה איש אינו מכיר אותו ולהתגייר. וכך עשה הנער. הוא התגייר וקיבל את שמו החדש: אברהם בן אברהם. כעבור שנים אחדות, בעודו לומד בבית המדרש, ראה אברהם בחור אחד עטוף בטלית ותפילין שמדבר עם חברי חולין. גער בו אברהם ואמר לו: "כיצד אינך מתבייש לעסוק בדברי חולין כשאתה עטוף בתפילין?! שתוק, גוי שכמותך! השתיק אותו הבחור.

אברהם לא נשאר חייב והמשיך לנזוף ולגעור ביהודי החצוף. הבחור, שנפגע עמוקות מהנער אברהם, החליט לנקום בו והלשין לשלטונות שאברהם הוא בעצם הבן למשפחת פוטוצקי שהתגייר. בימים ההם היה אסור באיסור חמור להתגייר, ואחת דינו של המתגייר – למות. הנער אברהם נעצר והושלך לבית הסוהר. הוריו שמחו כשגילו שבנם חי וקיים והגיעו מיד לבקרו. כשראו שבנם הפך ליהודי הזדעזעו, והתחננו אליו שיחזור אל משפחתו ואל דת אבותיו. אנא ממך, בננו האהוב! בכו אליו בלב שבור, "אל נא תבייש את עמך ואת משפחתך האצילה!" אך אברהם התעקש להישאר יהודי. כשנאשו הוריו מלשכנעו, שלחו אליו כמרים ואנשי דת נכבדים כדי שהם ישכנעו אותו לחזור אל הנצרות. כל דבריהם ואיומיהם שאם לא יחזור בו, יוצא להורג בעינויים קשים נפלו על אוזניים אטומות. "מאמין אני באמונה שלמה כי דת ישראל היא האמונה האמיתית, ואם עליי למסור את נפשי וחיי למענה, כך אעשה!" ענה להם הנער אברהם. כשראו הכמרים שלחנים הם מבוזזים את זמנם וכי הנער אינו משנה את דעתו, דנו אותו למיתתו בשרפה. בשעה שהובילו את אברהם הגר למיתה, היה זה זמן תקיעות שופר של ראש השנה. רבי אלימלך מליז'נסק הכריז בבית מדרשו שיעכבו את תקיעת השופר: "בשעה זו, כל מלאכי מרום ירדו אל המוקד כדי לאסוף את נשמתו הקדושה של הנער אברהם," אמר הרבי. נמתין להם עד שיסיימו את מלאכתם הקדושה. אברהם בן אברהם הגר הלך בשמחה ובראש מורם אל המוקד, וביום א' של ראש השנה הוצא להורג בשרפה.

דירתו של רבי חיים מצאנו הייתה קטנה מאוד. רעייתו הרבנית טענה כי נחוץ מאוד להרחיבה, אבל הרבי לא רצה בכך. ובכל זאת, הרבנית הייתה חוסכת מעט מעט בכל פעם. בכסף זה, לקראת חג הסוכות, היו בונים סוכה גדולה ומשאירים אותה גם לאחר החג, וכך התרחבה הדירה. על כך אמר ר' חיים: "הלוא כל דירתו של רבי אלימלך מליז'נסק לא הייתה אלא חדר אחד מלבד חדר השינה. בחדר זה היו דרים כל בני הבית, ועדיין היה מקום גם לשבעת הרועים, הצדיקים העליונים, שהיו באים אל ביתו. ואילו עתה אין מסתפקים בכך, וכל אחד מבקש לעצמו דירה מרווחת."

בעיר ליז'נסק גר איש עשיר, ולו חנות גדולה. מדי בוקר אחרי התפילה נהג ללכת אל החנות ולעמוד שם כל היום. יום אחד שאל את עצמו: "לאיזו תכלית אני עמל כל כך? מה יהיה בסופי?" עוד באותו היום אמר לאשתו כי היום לא ילך אל החנות, אלא הלך אל בית המדרש ושם התפלל ולמד עד אחר הצהריים. כך עשה גם למחר ובימים הבאים, ובני ביתו ניהלו במקומו את החנות. מדי ערב נהג האיש ללכת אל בית רבו, רבי אלימלך מליז'נסק, לשמוע ממנו דברי תורה. פעם אחת, בשעה שהיה אצל הרבי, אמר רבי אלימלך כי אם יצליח אדם לעצור את עצמו מלומר דברי שקר יממה שלמה מובטח לאותו אדם חלק בעולם הבא. שמע זאת האיש והחליט לנסות ולקיים זאת. מה עשה? סגר את דלת חדרו במנעול כדי שלא יהיה לו שום מגע או שיחה עם בני אדם ועל ידי כך יימנע מלומר דברי שקר כל אותו היום. בצהריים ביקשה כלתו של האיש, אשת בנו, להיכנס אל החדר, והנה החדר נעול. דפקה בדלת ואין עונה. חששה האישה שמא חמיה התעלף בחדר וצעקה לעזרה. לקול זעקתה באו אנשים, שברו את המנעול ונכנסו פנימה. מצאו את בעל הבית יושב מעוטף בטלית ותפילין ולומד תורה. לכל השאלות ששאלו אותו לא ענה האיש דבר כי פחד שמא יאמר בשגגה דבר שקר. נבהלו מאוד בני הבית כי אמרו: "מי יודע – אולי השתתק האיש לעולם ולא ידבר עוד..." והתחילו לבכות מאוד. בתוך כך נכנס השכן הגוי וקרא בקול: "שכן, השאילני קרדומך!" פתח האיש את פיו והשיב: "אין לי קרדום." כשראו בני הבית כי האיש יכול לדבר, עזבוהו ויצאו מן החדר. לאחר שגמר את לימודו קם מן השולחן. לפתע ראה את הקרדום מונח

תחת מיטתו. נבהל האיש מאוד וצעק: "אוי לי כי דיברתי היום שקר!" מיד הלך אל רבו הקדוש, רבי אלימלך. ברגע שנכנס שאל אותו הרב: "והיכן הקרדום?" "הבין האיש שרבו יודע את כל מה שאירע לו באותו היום, ובכה מאוד. אמר לו הרבי: "היום הראו לך מן השמים שאי אפשר לקנות עולם הבא בפעם אחת. אבל כשמרגיל אדם את עצמו לדבוק באמת כשהוא עוסק יום יום במשא ומתן עם הבריות – זו הדרך שבה זוכים לעולם הבא."

שש שנים רצופות עסק ר' דוד בידרמן מללוב בתורה ובסיגופים כדי לתקן את נפשו. באותן שנים קיים את כל התעניות והסיגופים הכתובים בספר הקנה. אחר כך אפילו הטיף מעצמו דם כדי לקיים בכך מעין ברית מילה נוספת, ואפילו בכך לא הסתפק ר' דוד, אלא החל לעסוק בתעניות וסיגופים שש שנים נוספות. כך צם והתענה ר' דוד בכל ימות החול, בין שבת לשבת. למרות כל זאת לא הרגיש שלמות בנפשו ולא ידע מה להוסיף ולעשות. אז הגיעה לאוזניו השמועה כי הרב הקדוש, ר' אלימלך מליז'נסק, הוא רופא מומחה לחולי הנפש. קם ר' דוד ונסע לליז'נסק. בערב שבת עמד ר' דוד בין הבאים לקבל את פני ר' אלימלך, והרבי היה מושיט את ידו לכל הבאים. כשהגיע לפניו ר' דוד, נרתע לפתע הרבי והחזיר את ידו, הסב את פניו אל הקיר ואמר: "מי הוא זה אשר העז לבוא אל ביתי, וריחו רע כל כך?!" נבהל ר' דוד מדברים קשים אלו ויצא משם בחפזה ובלב כבד. לא ידע ר' דוד כיצד לפרש את דברי רבו ולא ידע מה עוד עליו לעשות. שב ר' דוד אל חדרו שבאכסניה ושם התרוצץ בין הקירות נבוך וקודר. בעל האכסניה ראה את האורח הטרוד והמבוהל, שאל אותו לפרש העניין והזכיר לו כי "דאָגה בלָב איש לו עם ר' אלימלך. "אולי מקרה הוא, ואולי הייתה לרבנו איזו טעות," ניחם בעל האכסניה את ר' דוד והציע לו לשוב מיד לבית מדרשו של ר' אלימלך, להמתין באחת הפינות, ובסוף התפילה לשוב ולנסות להושיט את ידו לרבי. חזר ר' דוד לבית המדרש והתפלל בפינת החדר. לאחר התפילה שב ועמד לפני הרבי והושיט את ידו לשלום. גם הפעם קרא הרבי בקול ואמר: "מדוע הגיע אדם זה לביתי, להבאיש ריחו כאן?!" שב ר' דוד לחדרו במרירות נוראה, ובכה בשיברון לב כל הלילה. בבוקר לא הלך עוד לבית המדרש. בלבו החליט כי מיד בצאת השבת, לאחר ההבדלה, יעזוב את המקום וישוב לביתו. אך כשהגיעה זמנה של הסעודה השלישית חשב בלבו: אולי בכל זאת אנסה לשמוע חידושי תורה מרבי אלימלך... הלך ר' דוד ונעמד מחוץ לחלון בית המדרש, הטה אוזן והקשיב. בתוך בית המדרש החל ר' אלימלך לומר דברי תורה בהתלהבות רבה כדרכו. בתוך דבריו קרא הרבי ואמר: "ישנם כאלה הבאים אליי אחרי שעסקו שנים רבות בתורה ובסיגופים. אפילו קיימו כבר את תשובת הקנה, ואפילו הטיפו מעצמם דם ברית'. אחרי עבודה קשה כזאת הם בטוחים שראויים הם שתשרה עליהם רוח הקודש. ממני הם מצפים שאשלים חסרונות קטנים שיש בהם ושאושיט להם רוח הקודש כרצונם. שקרנים הם, המשקרים לעצמם! אינם יודעים הם שכל עבודתם אינה כלום. אפילו כטיפה מן הים. אפילו לא כחוט השערה! מלאי גאווה הם, וכל עבודתם בגאווה לב, וצריכים הם לשוב בתשובה שלמה ולהתחרט על כל העבודה שעשו עד היום. צריכים הם להתחיל מחדש לעבוד את השם באמת ובתמים." כששמע ר' דוד את הדברים יוצאים מפי קודשו של הרבי בקול חוצב להבות, בכה שוב בכי מר, ולבו נמס בקרבו, עד שכמעט יצאה נפשו מרוב עצב ושברון רוח. לא היה ספק בלבו כי רוח הקודש דיברה מפיו של ר' אלימלך, וכי אליו התכוון הרבי בדבריו. "אם נכונים הדברים, חשב ר' דוד, "הרי שאין עוד תרופה ותקווה לנפשי." בייאושו עמד ר' דוד מאחורי חלון בית המדרש ובכה בתשובה שלמה. בתוך בית המדרש נערכה ההבדלה של מוצאי שבת. באותם רגעים גמלה החלטה בלבו של ר' דוד. "חוטא גמור אני," אמר לעצמו, "יהיה אשר יהיה, אדחק

ואכנס אל חדרו של ר' אלימלך, אפול לרגליו ולא אקום עד שיורה לי דרך תשובה. "בתום ההבדלה דחף ר' דוד את הדלת בשקט ונכנס אל החדר. מיד קם ר' אלימלך לקראתו, רץ אליו וחיבקו בחום. "ברוך הבא ר' דוד היקר!" קרא הרבי והושיב את ר' דוד בחיבה עצומה ובאהבה לידו אצל השולחן. ר' אלעזר, בנו של הרבי, עמד המום ותמה: "הלא זה האיש שאבי לא יכול לסבול ואף גירשו פעמיים מעל פניו!" "חלילה!" אמר רבי אלימלך, "הלא כעת זהו איש אחר לגמרי. הנה זה אוּנְעֵזֶר רַב דוד לְעֵבִין – ר' דוד היקר שלנו!" מאותו היום הפך ר' דוד לתלמידו המובהק של רבי אלימלך.

אמר רבי אלימלך מליִזְנֶסְק כי שמע שהכריזו בשמים שמעתה מפסיקה התענית להיות דרך לעבוד בה את הבורא, וכי הוא האחרון שיעבוד את השם בדרך זו. שאל אותו אחד החסידים: "הלא הבעש"ט היה נוהג להרבות בתעניות!" ענה לו ר' אלימלך: "בכל מוצאי שבת היה הבעש"ט לוקח כד מים ושישה כיכרות לחם בשקו והיה הולך אל המקום שבו נהג להתבודד. בכל יום אכל כיכר לחם אחת ושתה מכד המים. פעם אחת, בערב שבת, רצה הבעש"ט לשוב לביתו, וכששלח ידו אל השק הרגיש כי השק כבד, ויהי הדבר לפלא בעיניו. פתח הבעש"ט את השק וראה והנה ששת כיכרות הלחם עודן בשק, שכן כל השבוע עסק הבעש"ט בתורת הנסתר והתרחק מן הגשמיות עד כדי כך ששכח לאכול ולשתות. באופן כזה מותר להתענות," אמר רבי אלימלך, "רק כשנשכח העולם הזה ומסתלק מן העין, עד שממילא אין אוכלים ואין שותים – כפי שעשה הבעש"ט."

לפני שיצא שמו ברבים ערך רבי אלימלך מליִזְנֶסְק נדודי "גלות". הוא שוטט בעיירות ובכפרים כשהוא לבוש כאדם פשוט, וחגורה עשויה תבן הייתה סביב המעיל הקצר שנהג ללבוש. קומתו הייתה גבוהה מאוד, ובוקנו היו סבוכות שתי צמות. באחד הימים הגיע ר' אלימלך לעיר זְרֵנוּבֶצָה (זרנוביץ) וביקש רשות מאחד מפרנסי העיר לשאת דרשה בבית הכנסת. ואולם הפרנס, שחשב שהוא איש פשוט, לא הרשה לו לעשות זאת. ר' אלימלך שב והפציר בו, אך הפרנס עמד על דעתו ודחף אותו אל מחוץ לביתו. והנה לאותו פרנס היה בן יחיד, עלם צעיר רך לבב ושמו אבנר. כאשר ראה הבן כי אביו סילק את היהודי המוזר מביתו, פנה אליו ואמר: "אבי יקירי, מה אכפת לך אם יישא העני הזה דרשה וירוויח על ידי כך כמה זהובים? אם כל כך הרבה העני להפציר בך, מן הסתם יודע הוא כיצד לשאת דרשה." הסכים הפרנס לשמוע בקול בנו האהוב, נתן לרבי אלימלך רשות לדרוש בבית הכנסת ושלח אותו אל השמש. עוד באותו היום יצא השמש, כנהוג באותה עיר, ודפק על הדלתות כדי להודיע כי "מגיד", דרשן נודד, ידרוש היום בבית הכנסת. כל בני העיר התאספו בבית הכנסת, ורבי אלימלך – שנראה בעיניהם זר ומוזר – עלה על הבימה. הביט האיש הזר בבני העיר והפנה את ראשו כה וכה כמחפש מישהו, אך לא הוציא מילה מפיו. לבסוף שאלו אותו הנוכחים: "למה אתה מחכה ואת מי אתה מחפש? הלא כל יהודי העיר נמצאים כאן." השיב ר' אלימלך: "סירחון אני מריח – סירחון של ניאוף." כששמעו זאת הנאספים בערה בהם חמתם והם ביקשו להכותו. מיד קפץ ר' אלימלך מעל הבימה, נמלט החוצה והחל לברוח, ובני העיר רצים אחריו. לא בדרך ישרה רץ ר' אלימלך אלא בדרכים עקלקלות, בין הסמטאות ובשולי הבתים. לבסוף, הגיע אל בית רחב כאורווה, והוא פתוח ומפולש משני צדדיו. כשבאו בני העיר בריצתם אל הבית, מצאו בו את השוחט עובר עברה עם אישה גויה. כשראו זאת הבינו את מי חיפש הדרשן העני ולמה התכוון כשהריח ריח ניאוף, וחדלו מלדרוף אחריו. באותם הרגעים המשיך ר' אלימלך לרוץ הלאה בכל כוחו, ולא ידע כי איש אינו רודף אחריו. כל זאת ראה אבנר, בנו הצעיר של הפרנס. אף שלא הבין מה בדיוק אירע, ריחם על הדרשן העני שלא זכה לקבל תשלום עבור הדרשה. רץ אבנר אחרי ר' אלימלך

וצעק בקול: "עמוד, עמוד! איש אינו רודף אחריו עוד!" עמד ר' אלימלך ופנה אל הנער – "מה אתה רוצה בני?" שאל. השיב אבנר: "אם היה כבודו משלים את הדרשה בוודאי היה מקבל תשלום עבורה, ועכשיו אחרי שרדפו אחריו וסילקו אותך מן העיר, לא ירצו לשלם לך את שכרך. אתה בוודאי זקוק לכסף, על כן אמרתי בלבי שאשלם לך אני, שכן אינך אשם בכך שלא הניחו לך לדרוש." התבונן בו ר' אלימלך ואמר לו: "הלוא הכסף הזה שאתה מבקש לתת לי הוא כספו של אביך ואין לך רשות לתת לי אותו בלי הסכמתו." לא, השיב העלם, "הכסף – כספי הוא. אבי נותן לי בכל יום ויום סך של ארבעה זהובים וכבר חסכתי מהם סכום גדול." אמר לו ר' אלימלך: "אם כך אפוא אקח מידך את הכסף." נתן לו העלם שמונה זהובים ואמר לו: "הנה, זה הסכום שמשלמים במקומנו עבור דרשה." "בני, במה אברכך?" שאל אותו ר' אלימלך. השיב לו: "יברך אותי כבודו כרצונו." נתן ר' אלימלך את ידו על ראש העלם וברך אותו כי ברבות הימים יהפוך אבנר למחותנו, וילדיהם יינשאו זה לזה. אחר כך הלך ר' אלימלך לדרכו, ולא ידע אבנר מיהו האיש שבירכו ומה שמו. שנים רבות עברו. אבנר נודע לאדם נכבד ועשיר, ואחת מבנותיו או נכדותיו השתדכה עם חתן צעיר, שהיה מבני בניהם של שני צדיקים חשובים – רבי אברהם יהושע השל מאַפְטָא ורבי אלימלך מליז'נסק. אורחים רבים הגיעו לחתונה החשובה, והיא נודעה לימים בשם "החתונה מְזוּרְנוּבְצָה". בין הבאים היו גם החוזה מלובלין, "היהודי הקדוש" מפּשִׁיסְחָה, ועוד שבעים אדמו"רים וצדיקים בבגדיהם הלבנים. גם סבו האחד של החתן, ר' אברהם יהושע השל, בא אל החתונה, ואילו סבו השני של החתן – ר' אלימלך – כבר לא היה בחיים בשעת החתונה. מיד כשבא ר' אברהם יהושע השל אל האכסניה שהוכנה עבורו בעיר, שלח לקרוא לאבנר. רצה הרבי לדעת, מפני מה זכה אדם זה להפוך למחותן של אדמו"רים חסידיים חשובים, ובפרט לרבי אלימלך מליז'נסק. כשבא אבנר לפניו ביקש ממנו הרבי כי יספר לו על מעשיו ודרכיו. סיפר אבנר כיצד זוכה הוא לעסוק בהכנסת אורחים, וגם צדקה נותן הוא כהוגן ואף לומד תורה. הקשיב ר' אברהם יהושע השל ואמר: "לא משום כך זכית." המשיך אבנר וסיפר על מעשיו הטובים, ובתוך דבריו הזכיר דברים שעשה בשנים שעברו ועוד קודם להן, עד שזוכר וסיפר המעשה כיצד סייע לעני הדרשן. אמר לו ר' אברהם יהושע השל: "תאר לי, כיצד נראה עני זה." "גבוה מאוד היה, לבוש כאיש פשוט בחגורה של תבן על מעיל קצר, וגם שתי צמות היו סבוכות בזקנו," אמר אבנר. דע לך כי את ר' אלימלך מליז'נסק פגשת אז, אמר לו ר' אברהם יהושע השל, "ועל ידי הברכה שבירך אותך זכית לכל זאת."

אחרי שנפטר רבי אלימלך מליז'נסק, אמר לעצמו פייביש, אחד מחסידיו: "כל ימי הייתי חסיד של ר' אלימלך וכעת, כשהוא איננו, אולי אסע לסטוב, אל רבי משה לייב." ומיד עלתה בלבו מחשבה שנייה: "הלוא אתה אדם מבוגר ולא יאה לך לכתת רגליך בדרכים אל רבי אחר אחרי הסתלקותו של רבך." אבל פייביש זיהה את המחשבה הזאת כמחשבת השטן המסית אותו להתעצל, ולא הקשיב לה. אז עלתה בלבו מחשבה נוספת: "הרי אתה זקן וחלש, ועכשיו חורף והדרכים בחזקת סכנה." אך גם למחשבה הזאת לא שעה פייביש ויצא לדרכו. בדרכו, בקור העז, הוסיפה לייסר אותו מחשבה אחרת: "אולי ר' משה לייב אינו נמצא בבית? והרי ידוע שהוא נוהג לנסוע למקומות אחרים." העציב הספק את רוחו של פייביש והתווסף לקור הגדול ולתלאות הדרך. באותו זמן התארח רבי צבי הירש מְזוּיִדְיטְשׁוּב אצל ר' משה לייב מסטוב. שהה אצלו כמה ימים ופתאום אמר לו ר' משה לייב: "עכשיו לביתך." אמר ר' צבי הירש: "רבי, אולי תרשה לי להישאר עוד כמה ימים עד שיעברו הרוחות והשלגים." אבל ר' משה לייב סירב. הלך ר' צבי הירש ושכר לו עגלה ונסע משם. בדרכו ראה ר' צבי הירש עגלה הפוכה בצד הדרך ומיהר לעזור ליושביה. בעגלה המתגוללת בשלג הבחין באדם המוטל בשלג, היה זה פייביש, החסיד שהיה

בדרכו לססוב לרבי משה לייב. הקים אותו ר' צבי הירש, בירך אותו לשלום ושאל לקורותיו. סיפר לו פייביש את כל דאגותיו, ורבי צבי הירש סיפר לו שרבי משה לייב לחץ עליו לעזוב מיד, ומיד הבינו שניהם את כוונתו של ר' משה לייב, וסיכמו לחזור יחד לססוב. בבואם לססוב שמע פייביש שהגיעה איגרת מברדיטשוב המספרת שרבי לוי יצחק מברדיטשוב חולה מאוד והוא מבקש שרבי משה לייב יתפלל עליו, בייחוד בזמן הריקודים בליל שבת. הבין פייביש שריקודי ערב השבת הם עניין חשוב בססוב והתמלא ציפייה. בליל השבת נעל ר' משה לייב נעלי עור ויצא בריקוד. אחר כך סיפר פייביש שהריקודים היו דברים של מעלה, וכל תנועה ותנועה ייחדה את השם הקדוש בייחוד נורא ונפלא עד שהתמלא כל הבית אור וכל יצורי הקודש העליונים רקדו עם הרבי. ומה שהיה שם אין להשיג ולתפוס.

פעם אחת נסע רבי אלימלך אל ידידו, רבי שְׁמֶלְקָה מניקלשבורג, ור' שְׁמֶלְקָה יצא לקראתו עד שנפגשו באחת העיירות שבדרך. כשנפגשו שם, נכנסו שניהם לדרוש בבית הכנסת לפני הציבור. עמד ר' שְׁמֶלְקָה לפני ארון הקודש ודרש לפני הקהל בדברי קבלה, בחכמה ובכפלול, והקהל עמד לפניו ושמע את הדרשה. כאשר סיים, ביקש ר' אלימלך מר' שמלקה רשות להגיד לפני הציבור דברי מוסר. אז נעמד ר' אלימלך לפני ארון הקודש ואמר: אספר לכם מעשה שהיה. פעם אחת נסע השר הפולני הנודע פוטוצקי למסע בעולם, לטייל ולראות מדינות רחוקות. לקח עמו שְׁמַש אחד ועגלון. בבואם למדינה שבה איש לא הכירם קשרו ביניהם העגלון והשמש קשר, ורצחו את אדונם השר. אז התחפש השמש לשר פוטוצקי, והעגלון הפך לשמש שלו, וכך המשיכו ונסעו ממדינה למדינה. יום אחד, חלה השר המדומה ונפל למשכב. רופאים רבים באו ונתנו לו תרופות מעודנות, אך אלה לא פעלו עליו כלל. לבסוף נקרא לשם "פֶּעֶלְטְשֶׁעֶר" אחד, רופא כפרי פשוט. נתן הרופא לשר המדומה תרופה גסה וחזקה כמו שנותנים לאיכרים מגושמים, ומיד התרפא והבריא. "אכן ידידי!" – קרא ר' אלימלך – "הרופאים הנכבדים והפרופסורים חשבו שהוא השר פוטוצקי, ונתנו לו תרופות הראויות לאיש ענוג כמוהו. אך לאיכר גס, תרופות כאלה אינן מתאימות כלל. לאדם כזה הרי נותנים כמות הגונה של שמרים לעצירות, ולכאב ראש – כוסות רוח. ר' שמלקה חושב אתכם לבעלי הבנה מעמיקה, ולכן טרח לדרוש לפניכם דרשות מחוכמות, הראויות לאנשים נבונים, שהם גם ישרים ומוסריים. סלחו לו – הוא אינו יודע כלל איך יכול אדם לחטוא. אבל אני – אני רופא כפרי קטן, ולכן אתן לכם תרופות הראויות לבורים שכמותכם!" אז החל ר' אלימלך להזכיר את חטאיהם של אנשי העיר, ואף הזכיר את חטאיהם שחטאו בבעילות אסורות – מי כאן ומי שם. אז הצביע גם על העשירים היושבים בכותל המזרח שבבית הכנסת, ואמר לכל אחד ואחד את פשעיו וחטאיו. אז בכו כולם במר נפשם והתעוררו לחזור בתשובה.

קודם פטירתו קרא רבי אברהם יהושע הַשֵּׁל מֵאֶפְטָא לבנו, רבי יצחק מאיר, ואמר לו: "אני הייתי עני מרוד בנעוריי וסבלתי קשות לפני שהגעתי לחיי רווחה וכבוד, אך אתה – מה יהיה בסופך אם לא תסגף את גופך? אספר לך כיצד חייתי." וכך סיפר "בנעוריי הייתי רב בעיר קוֹלְבֵיסוֹב והשתכרתי ארבעה מטבעות מדי חודש, אך מכיוון שרק שבוע אחד הייתי בבית – ושלושה שבועות הייתי אצל הרבי שלי, הלוא הוא רבי אלימלך מֵלִיִּזְנֶסֶק – קיבלתי משכורת רק עבור שבוע אחד בכל חודש. תאר לעצמך כמה עני הייתי אם הייתי צריך להתפרנס חודש שלם ממטבע אחד בלבד. פעם אחת עבר רבי מִיֵּכֶל מִזְלוֹטְשׁוֹב בעירי, וכאשר נכנס להתפלל בבית הכנסת ביקשתי ממנו שיסעד אצלי סעודה אחת, ואמר לי שיבוא לסעוד אצלי למחרת. הלכתי לביתי ובישרתי לזוגתי הרבנית בשמחה שר' מיכל יסעד אצלי סעודה אחת. וגם היא שמחה מצד אחד, אך מצד אחר נאנחה, כי ידעה שאין לה ולו פרוטה אחת לצורכי הסעודה.

הלכה הרבנית לשכנים ולוותה שישה גרושים, וקנתה בעד שניים קמח, בעד שניים ביצים, ובעד שניים חמאה והכינה סעודה. למחרת הזדרו ר' מיכל ובא לביתי עוד כשהייתי בבית המדרש, כדרכי מדי יום. ראה ר' מיכל את העוני שבביתי, והצטער מאוד. בבואי לביתי מצאתי שרבי מיכל כבר סעד, ורצה ללכת לדרכו. קודם שיצא מביתי בירך אותי שתהיה לי גאולה במהרה. אחר כך נעשיתי עוד יותר עני, עד שלא יכולתי לנסוע לליז'נסק כחצי שנה. לבסוף הצלחתי לנסוע לשם כדי לעשות את הימים הנוראים במחיצת ר' אלימלך. בדרכי הזדמן לי רבי מנדל, מי שנודע לימים כרבי מנדל מרימנוב, והלכנו יחד. באמתחתי היו 'קוויטלך', פתקי פדיון-נפש ובקשות, שהיו מיועדים לר' אלימלך. כשהגענו סמוך לליז'נסק יצא לקראתנו הגבאי, המשמש את ר' אלימלך, ולקח ממני את הקוויטלך באומרו: 'כעת עוסק ר' אלימלך בפדיונות הנפש ובפתקאות הבקשה, ובעוד שעה או שתיים תוכלו לבוא אליו ולקבל ברכת שלום'. בתוך כך ראינו עגלה מכוסה, ויכולנו 'להריח' בה שהיא מלאה יראת שמים. שאלנו מי בעגלה, ואמרו לנו: 'רבי זושא מאַניפּוּל', האח של ר' אלימלך, וקיבלנו ממנו ברכת שלום. אחר כך בא הגבאי וקרא לנו לקבל ברכת שלום מר' אלימלך. הצטער ר' זושא על שהכניסו אותנו אל הרבי לפניו. אחי שברך אותנו לשלום קרא הרבי לאחיו, ר' זושא, בירכו לשלום, ואמר לו: 'אל תתפלא מדוע קראתי לאנשים הללו לפניך, כי כבר נאמר – 'טוב שָׁךְ קְרוּב מֵאֵחָ רְחוּק'. (משלי כז, י) אז אמר לנו ר' אלימלך שנצא, כי רצונו לדבר עם אחיו הקדוש דברים נסתרים, ויצאנו. נעמדתי מאחורי הדלת, שמא אוכל לשמוע משהו משיחתם של קדושים אלו, אולם ר' מנדלה ניסה לשכנע אותי שלא לעשות זאת, באומרו: 'אם היינו זוכים לשמוע, לא היה הרבי פוקד עלינו לצאת'. אני, שנפשי יצאה לשמוע דברים קדושים, לא שמעתי בקולו אלא סיכנתי עצמי ועמדתי ליד הדלת, אך לא שמעתי כלום. נוכחתי לדעת שהצדק היה עם ר' מנדלה. שהינו בליז'נסק כל הימים הנוראים. מנהגו של ר' אלימלך היה שלא היה מרשה לנו לשוב לביתנו עד שהיה יודע שהשיג בתפילותיו שנה טובה בעבור כלל ישראל. לפעמים התעכב הדבר מאוד, עד חנוכה ואפילו עד פורים. ואולם בשנה זו קרא לי הרבי כבר בחול המועד של חג הסוכות ואמר לי שאסע לביתי. התפלאתי מאוד, ולא רציתי ללכת. בא אליי הגבאי ואמר לי שוב שר' אלימלך גוזר עליי לנסוע משום שהגיע הזמן שאהיה בביתי, ואם לא אסע – יכעס עליי הרבי. כששמעתי זאת, הייתי חייב ללכת ולהיפרד מן הרבי, והלכתי לביתי לשלום. בדרך פגשתי שני צעירים, שסיפרו לי שפניהם מועדות לרב מקולביסוב. לא גיליתי להם שאני הוא הרב מקולביסוב, אלא שאלתי: 'זמה תמצאו אצל הרב מקולביסוב? האם לא טוב יותר שתיסעו לרב הקדוש מליז'נסק, שהוא רבי מפורסם, רבם של כל בני הגולה?' אמרו לי: 'לא, כי מן השמים הודיעו לנו בחלום שנלך לקולביסוב דווקא'. אמרתי: 'זהרי הוא עני מרוד, מה תאכלו אצלו?' אמרו: 'לא נמות ברעב'. כשראיתי כי עז רצונם להגיע אליי, הלכתי עמם. בדרכנו פגשנו איש מעירי שהוביל חלב לאחת הערים, ואמר לי שאמתין עד שישוב, ואז אוכל לנסוע עמו. נכנסתי לקְרֵעַטְשֶׁמֶע, פונדק על אם הדרך, כדי להמתין לו שם; אך הוא שב ולא ראה אותי, ונסע לביתו וסיפר שראה אותי וכי אני בדרכי לביתי. בינתיים ראיתי שהוא לא בא, והמשכתי ללכת ברגל עד בואי העירה. כשהגעתי היה ליל הושענא רבה, יומו האחרון של חג הסוכות. אמרתי בלבי: 'למה אלך לביתי, אם לא הכנתי כלל כסף לצורכי החג, ובוודאי לא אמצא שם מה לאכול?' הלכתי לבית המדרש והאורחים הלכו אחריי, ויחד קראנו כל הלילה את חומש דברים, משנה תורה, כנהוג בליל הושענא רבה – ולא אכלנו דבר. עם אור הבוקר הלכנו לטבול במקווה וחזרנו לבית המדרש, להתפלל תפילת חג ולומר את תפילות ה'הושענות', המיוחדות להושענא רבה. אחר התפילה אמרתי: 'נלך לביתי', והם הלכו אחריי. בבואי לביתי, נכנסתי לסוכה דרך הבית, והנה בבית ריח טוב של צלי ודגים. נכנסתי לסוכה ומצאתי שם 'י"ש' – יין שרף טוב,

חלות ושאר צורכי סעודה. הכול ערוך לפניי. לקחתי כוסית יי"ש ושתיתי וגם אכלתי לעֶקֶךָ, עוגת דבש, והחייתי את נפשי, כי זה שלושה ימים בערך שלא אכלתי. גם נתתי לאורחים, לכל אחד כוסית יי"ש עם עוגת דבש. אנו אוכלים ושותים, והנה נכנסה זוגתי לסוכה, ואמרה לי בכעס: 'כמה שבועות עברו מאז עזבת את הבית, לא השארתי לי אפילו פרוטה אחת להוצאות החג, וכעת באת ומצאת הכול מוכן לפניך – ואפילו אינך שואל מאין בא עורך?' אמרתי לה: 'הצדק אתך, אך גם אנוכי חף מפשע, כי לא אכלתי כבר שלושה ימים וכמעט פרוטה נפשי ולא יכולתי לדבר מאומה. כעת, בבקשה ממך, ספרי נא לי כיצד קרה הדבר.' וכך סיפרה: 'אשתו של יהודי עשיר ילדה לו בן זכר למזל טוב, והכין סעודה גדולה לברית המילה, שנועדה להיות היום. והנה חלה הילד, ולא התקיימה הברית במועדה. האיש, בן עירונו, שפגשת בדרכך הביתה הוא שסיפר לעשיר שאתה הולך לביתך, ובביתך אין מאומה. אמר האיש העשיר: 'הנה הילד חולה, ומה אעשה בסעודה שהכנתי? קח את החלות, היי"ש, הלעקך, הבשר והדגים ותביא אל הרב לצורך סעודת יום טוב.' זאת היא הסעודה שמצאת. כך, ברוך ה', הייתה לי ולאורחים שמחת יום טוב, ומאז עזר לי השם יתברך מעט מעט עד שהגעתי עד הלום." כשסיים את סיפורו, פנה הרבי אל בנו ואמר לו: "אבל אתה מנעורך לא סבלת שום עוני ודוחק, ומה יהיה בסופך?" והתקיימו דבריו של הרבי מאפטא. אחר פטירתו הפך בנו עני מרוד, וחי בעוני זמן רב. לבסוף גאל אותו אלוהים מעוניו, ורק אז זכה להתפרסם כצדיק גדול.

רבי אלימלך מליז'נסק סייע פעם לידידו רבי שמלקה מניקלשבורג במאבקו במתנגדיו. בשל כך, כאשר יצא מניקלשבורג, שמע בת קול שהכריזה כי במשך יממה שלמה אחת כל ברכה שיברך תקום ותתקיים. לא מצא ר' אלימלך אף אדם לברכו, בכה וביקש מאת השם: "הלוא נתת לי עשרים וארבע שעות, אולם אין לי מי שאברכו." עוד הוא מדבר וראה פתאום אישה אחת הולכת בשדה, מיד התחיל ר' אלימלך לברך את האישה, אך זו נבהלה והחלה מתרחקת מן האיש המוזר. "אל תפחדו," אמר לה ר' אלימלך. "כוונתי לטובה, הגידי לי בבקשה מאין את ומה פרנסתך." האמינה לו האישה וענתה על שאלותיו, ורבי אלימלך בירך אותה ואחר כך המשיך בדרכו. שבה האישה לביתה וסיפרה לבעלה על האיש שפגשה ועל הברכה שברך. ואכן, מאותו היום הצליחו בני הזוג במסחרם ועלו מעלה מעלה עד שהתעשרו מאוד. הברכה הייתה שרויה בכל מעשה ידיהם, ולכן הניחו כי האיש שבירכם לא היה אלא אליהו הנביא בכבודו ובעצמו. בינתיים עבר הזוג להתגורר בעיר ופוזרו ממון רב לצדקה. בעלה של האישה אמר למשרתים שלהם כי הם רשאים לתת עד דינר זהב לכל עני המבקש צדקה, וזאת בלי לבקש את רשותו. ואם יבקש העני יותר מדינר – יהיה עליהם לבוא אליו ולקבל את רשותו. הזמן חלף, ור' אלימלך ואחיו ר' זושא יצאו לדרכים כדי לאסוף כסף עבור פדיון שבויים. והנה שמעו כי בעיר אחת גר עשיר גדול שהוא נדבן ובעל צדקה. נסעו לשם ונכנסו לבית הגביר העשיר. אך כאשר הציעו להם המשרתים צדקה, אפילו דינר זהב שלם, סירבו לקבל. ראתה אשת הגביר את רבי אלימלך, נבהלה והתעלפה. נרעשו כולם והשיבו את נפשה של האישה, וכששבה נפשה אליה אמרה לבעלה: "הנה זה אליהו הנביא שברך אותי לפני שנים. עתה ודאי בא לקחת מאתנו את ברכתו." אל תפחדו, אמר ר' אלימלך. "אין אני אליהו ולא באתי לקחת מכם את ברכת העושר. להפך, תודה לאל שברכתי עשתה פרות." אז שאל אותו העשיר מה הסכום הנדרש עבור מצוות פדיון שבויים, וכששמע שהם מקווים לאסוף חמש מאות "אדומים" (זהובים), הלך מיד ונתן להם את מלוא הסכום. אך האחים סירבו לקבל את כל הסכום מידי, ואמרו כי ברצונם לתת גם לאחרים אפשרות לקחת חלק בקיום המצווה. רק לאחר הפצרות רבות הסכימו לקבל ממנו חצי מן הסכום.

מעשה מהרה"ק הצדיק ר' אלימלך מליזנסק זלה"ה זי"ע ועכ"י

הרב הצדיק ר' אלימלך הלך לגלות והיה נע ונד. כדרך המקובלים הסגפנים. בדרך הליכתו נכנס לקרעטשמע בית המזיגה לרחוץ ידיו ונכנס לבית התנור [קעץ מטבח] ורחץ ידיו ויצא והלך לדרכו. והנה הזמן שהיה בקעך רדו את הפת והניחו אותו על השלחן. ואחר שיצא ר' מלך כך קראו מתוך חיבה זי"ע ועכ"י נכנס ערל וגנב פת אחת. ויהי בראותם אחר כך שנגנבה פת אחת אמרו "בודאי איש העני שהיה פה ונטל ידיו - הוא גנב את הפת". ויקצוף הרינדאר - החוכר מאוד ושילח אחריו עבדו הערל. וירכב על סוס לרוץ אחריו ולהוכיחו ולהכותו כגנב. הערל העבד עשה שליחותו והכה את רבי מלך זי"ע והוא קיבל היסורים באהבה. בשעה זו שהעבד הכה את הרב הצדיק ר' מלך נפלה דליקה בקרעטשמע ולא היה באפשרות לכבות. והרגיש הרינדאר תיכף: אולי זה הוא עונשו, יען ששלח להכות את היהודי? ויקח תיכף סוס אחד לרוץ אחריו לפייסו. ופגע בהערל העבד. והתפאר העבד שהכה אותו מכות נמרצות והנה הוא ביער הנוכחי. וירץ תיכף אליו ויצאהו והנה עומד פניו אל האילן וצועק: "רבנו של עולם לא אתפלל מנחה לפניך עד אם תכבה את בית היהודי". כך אמר כמה פעמים. והרינדאר נשתטח ונפל לפני רגליו למחול לו. הרב הצדיק ר' מלך עבר על מדותיו ומחל לו תיכף. ובבואו לביתו כבר כתבה האש. זכות הרב הצדיק ר' מלך יגן עלינו.

הגאון רבי אברהם בן מוסא זצ"ל

יום ההילולא כא' אדר

הגאון רבי אברהם בן מוסא זצ"ל: נולד בטיטואן (מרוקו הספרדית) בשנת ה'ת"כ (1660). גאון בנגלה ובתורת הנסתר. היה עני מרוד כל חייו. פעל רבות להפצת קבלת האר"י ל. מלומד בניסים. נודע כאיש קדוש וטהור. לא אחת השתמש בשמות קדושים על מנת לסייע לבני עמו ולקהילות אשר נרדפו ע"י מלכת מרוקו, אך לאחר שבוטלו גזרותיה, חשש פן יתגלו מעשיו והיגר עם אשתו לטוניס. נפטר ב-כ"א אדר ה'תק"א (1741). חי כ-81 שנים. ציונו בטוניס. **אביו:** ר' שלמה. **מרביתיו:** ר' יעקב מארג'י. **מספריו:** •מנחת סוטה •אוצרות החיים **מפיוטיו:** נרדי נתן ריחו, שיר ידידות, ביום צאתי ממצרים (את פיוטיו התאים ללחנים של שירים עבריים קודמים).

תחילה התגורר במדינת מרוקו. באותה תקופה שלט בעיר "שריף" (מנהיג רוחני של המוסלמים) שונא ישראל, שתמיד חיפש אמתלא להצר ליהודים. לר' אברהם היה שכן יהודי ירא שמים ובעל לב טוב. בשעת בוקר אחד עבר האיש בלא כוונה בשטח חצרו של השריף, קם בעל הבית והרג את היהודי. כששמעה אמו של רבינו על רציחתו של השכן היהודי, נעצבה אל ליבה והחלה לבכות, באותו רגע חזר בנה אברהם מהתלמוד תורה, והוא **כבן שש שנים**. "מה לך, אמי היקרה שאת בוכה?" - שאל הבן. סיפרה לו אמו. "אין לך מה לחשוש", אמר, "מוכרח אני לנקום את נקמתו של היהודי". ישב ר' אברהם בביתו וכתב שם קדוש על פיסת נייר, ולאחר מכן הלך לשוק וקנה שם מחרוזות של חרוזים מסוגים שונים, והתהלך ליד בית השריף, בהכריזו בקול רם, שברשותו חרוזים למכירה. יצאה המשרתת של השריף ואמרה מתוך דאגה: 'יהודי אל תעבור בדרך זו, כי השריף עלול להורגך כפי שעשה אתמול'. בדיוק לזה ציפה ר' אברהם. משראה כי לב טוב יש למשרתת, נתן לה בתור תשורה על דאגתה את אחת משרשרות החרוזים שבידו. כשהבחין, כי היא מתבוננת בהם בהתפעלות, אמר לה: "אם תיקחי את הפתק הזה ותזרקי לבאר המים של אדונך - אתן לך את כל החרוזים במתנה". הסכימה ל'עסקה', לקחה את פיסת הנייר וזרקה אותה

לבאר המים, ובתמורה קיבלה את החרוזים. באותו זמן היו בבית השריף כשבעים נפש שכללו את בניו, נכדיו ומשרתיו. בארוחה הבאה שתו כולם מים, שנשאבו מבאר המים עם הפתק, ועל אתר כולם נפטרו. למלך היה הרגל קבוע, הוא לא היה יוצא מביתו לפני שבא השריף לברכו. באותו יום שמת השריף והמלך ראה שהוא מתמהמה לבוא, שיגר לביתו שניים מעבדיו. לאחר בירור שעשו, התחוורה להם התמונה: השריף ובני ביתו ללא רוח חיים. שבו השליחים וסיפרו למלכם על המראה המוזר, שהתגלה לעיניהם. המלך כינס מיד את כל שריו ויועציו על מנת להתייעץ איתם כיצד לחקור מקרה מוזר זה. ולאחר שעות רבות של דיונים עקרים, הגיעו למסקנה, כי עניין מסובך זה, רק חכמי היהודים יודעים לפותרו. שלח המלך לקרוא לרובם של היהודים וביקשו לברר, מי האשם במות השריף ובני ביתו. הרב, שהופתע מכל העניין, ביקש ארכה של שלושים יום כדי לברר את העניין. המלך הסכים והרב חזר למקומו. משנכנס הרב לביהמ"ד, הגיעו ר' אברהם וחבריו ללמוד אצלו, וראו אותו דואג. ר' אברהם שכבר שמע על זימון הרב למלך, הבין כי הוטל על הרב לפענח את עניין מות השריף, וע"כ ניגש לרב וסיפר בסתר את השתלשלות העניינים. התפעל הרב מגודל חכמתו של תלמידו הצעיר, אולם הורה לו כי עליו לעבור למדינה אחרת, מחשש שמא יתגלה מי האשם האמיתי במות השריף, וגם מצד העובדה שהיה ר' אברהם צריך להתייעץ עם הרב, וכבר אמרו חכמים "כל המורה הלכה בפני רבו חייב מיתה", לכן הורה לו, שיקבל על עצמו גלות, ועונו יכופר. משקיבל רבינו על עצמו את מצוות רבו, מסר לו הרב סכום כסף להוצאות הדרך שיספיק לו להגיע עם אמו לתוניס, ונפרד ממנו לשלום. לאחר מכן ניגש הרב למלך, ואמר לו כי לאחר שחקר ודרש היטב בעניין, נראה לו, כי המקרה אירע כתוצאה מתנור החימום שהיה בביתו של השריף. המלך, ששמע השערה זו גם משריו ויועציו, קיבל את הדברים כמו שהם, ולא המשיך לחקור עוד. ר' אברהם המשיך לגדול בתורה בתוניס, והתפרסם שם כאחד החכמים המקובלים הגדולים.

מסופר על מלכת מרוקו כי מרשעת הייתה, והיהודים היו בעיניה כקוצים. בכל יום היית מסיתה את המלך נגד היהודים. כאשר שמע ההכפשות נשמע, קבלו בני הקהילה בפני רבם, ר' אברהם בן מוסא. עשה הרב מה שעשה, וכל מאכל שביקשה המלכה להכניס לפיה הדיף ריח צחנה עד שאי אפשר היה לעמוד בקרבתה. הבינה המלכה מה מקור אסונה, והרב נאלץ לברוח לתוניס הסמוכה. כאשר הגיעו הרב ורעייתו לעיר, שכר חדר באכסניה ויצא העירה. בדרכו פגש ביהודי. שאלו הרב על חכמי העיר וראשיה. ענה לו הלה: "הערב נערכת חתונה מפוארת של אחד מבני העשירים, ומובטח, שכל אנשי הקהילה ישתתפו בה. יבוא מר, וכיר את רבניה ונכבדיה של הקהילה". הודה הרב על עצתו ושאל לכתובתו של בעל השמחה. בהגיעו, מצא את השער פתוח לרווחה, השולחנות ערוכים. בעלי השמחה והאורחים טרם הגיעו. הצדיק ליד אחד השולחנות וביקש לפוש מעט מטורח הדרך. כעבור שעה קלה החלו האורחים להגיע ובעלי השמחה קידמו את פניהם והושיבו במקומותיהם. או אז הבחין בעל הבית ופנה אל המחתן ושאל: "כלום איש זה מקרובי משפחתך?", ענה לו הלה: "אינני מכירו". "אף אני איני מכירו", השיב בעל הבית והוסיף באומרו: "הלך עני הוא זה שנקלע לשמחתנו, אולם בבגדיו הוא מבייש את החתונה". מילים אלו הוסיף בקול רם, עד כי נדמה שכל האורחים שמעו זאת. הם הביטו בהלך הזר. ר' אברהם קם בקרי אף ועזב את המקום בלא אומר ודברים. פנה בעל הבית אל המטבח להביא תקרובת לאורחים. לפתע חש, כי הוכה בסנוורים ואינו יכול אף לפתוח את עיניו. בתחילה חשב כי מדובר בסתרות קלה. אך בחלוף עוד מספר דקות נתבדה. הוא אינו יכול לראות מאומה, הוא הפך לעיוור. המחנות, שהבחין כי חלף זמן רב והתקרובת טרם הגיעה לשולחן, החליט לגשת למטבח. מה הופתע למצוא את בעל הבית בוכה. כאשר שאלו מה קרה, השיבו כי מאור עיניו ניטל ממנו ואינו מבין בשל מי הצרה. חשב חותנו ואמר: "חוששני,

שנענשת על שפגעת בכבוד האורח הזר. אולי הוא תלמיד חכם, והקב"ה תבע את עלבוננו מידך". החלו לחפשו, אך הוא נעלם ואיננו. שאלו עליו, ואיש לא הכירו! לבסוף אמר אחד האורחים, שנדמה לו כי פגש באורח זה ברחוב פלוני, ויעצו להגיע לחתונה. מיהרו לשם ושאלו עליו. הפנו אותם אל האכסניה שבה נמצא. נקשו על הדלת. הרבנית יצאה באומרה: "הרב ישן, עייף הוא מטורח הדרך". הבינו, כי אכן מדובר ברב, תלמיד חכם. "אנא ממך", פנו אליה בלשון תחנונים, "אנו מבקשים ממך בכל לשון של בקשה כי תעירי אותו. העניין אינו סובל דיחוי". נגשה אל הרב, ואמרה לו: "אנשים עומדים בחוץ ומבקשים לשוחח עימך". ענה בעלה: "מה הוא רוצה, הרי כבר הסתמאו עיניו. כלום לא די לו בכך?". נחרדה אשתו והפצירה בו: "אנא, קום ושמע מה בפייהם". הרב הסכים, והם נכנסו לחדרו. נפל בעל הבית העיוור בבכי ובתחנונים והעתיר, כי הרב יסכים וימחל לו, על אשר לא ידע על כבוד מעלתו. "לא על כבודי הקפדתי", השיב הרב, "אלא על כך, שאתה דן את האדם לפי בגדיו וחיצוניותו. שאתה עובר על דברי רבותינו: 'אל תהי בז לכל אדם'. אם תבטיח נאמנה, כי מהיום והלאה תכבד כל אדם, עני כעשיר, ותאכיל כל רעב ותארח כל אדם, אתפלל לפני הקב"ה כי יפקח עיניך ותשוב לראות כבראשונה. על אתר הבטיח בעל השמחה, ור' אברהם העביר את ידו על עיניו באומרו: 'סר עוונך וחטאתך תכופר'. מיד באותו רגע שבה אליו ראייתו, ואז חזרו אל מסיבת החתונה - ושמו של ר' אברהם בן מוסא הפך נערץ וקדוש.

כ"ג אדר

הרה"ק האדמו"ר הרב יצחק מאיר אלתר (רוטנברג) זצ"ל

יום ההילולא כג' אדר

האדמו"ר הרב יצחק מאיר אלתר (רוטנברג) זצ"ל: נולד במגנישוב שבפולין בשנת ה'תקנ"ט (1799). רב קהילת מגנישוב. מייסד חסידות גור. הגיע ממשפחה של רבנים שייחוסה מגיע עד רש"י. הראשון מבית רוטנברג הוא בעל התוספות המפורסם הרב מאיר מרוטנבורג.

נאלץ לשנות את שם משפחתו בגלל השתתפותו בתנועה לשחרור פולין שדוכאה ביד קשה על ידי השלטון הרוסי. מגדולי הפוסקים. גאון אדיר. כינוהו 'העילוי ממגנישוב' ולאחר מכן 'העילוי הפולני'. התפלל בהתלהבות. שש לקיים כל מצווה. שלושה עשר ילדים היו לו, אולם חוץ מבנו בכורו, ר' אברהם מרדכי, כולם נפטרו בחייו.

כאשר הוציא השלטון הרוסי בפולין חוק לפיו נאסר על היהודים לגדל פאות וזקן, ללבוש מעילים ארוכים, לחבוש שטריימל- רבינו עמד בתוקף בראש המערכה ופסק "ייהרג ואל יעבור". כשדבריו התפשטו בקרב הציבור, אנשי השלטון הרוסי אסרו את רבינו בטענה שהוא מסית כנגד השלטון. המוני יהודים שראו במאסרו השפלה זדונית יצאו לרחוב והפגינו כנגד מעשה זה. כבר למחרת שוחרר הרב מאחר והמושל חשש מניסיון הפיכה.

פעם הביא לרבו, השרף מקוצק, ספר שחיבר על שולחן ערוך - חושן משפט. לאחר שהרב עיין בו אמר, שיש לשרוף את כתב היד כי אם יודפס יעדיפו חיבור זה ויחדלו ללמוד את הש"ך. למרות שעמל על החיבור זמן רב, מיהר רבינו ושרף את פרי עמלו. נפטר בשבת קודש, כ"ג אדר ה'תרכ"ו (1866). ציונו בעיר שבפולין. חי כ-67 שנים. סבא (מצד אביו): ר' מרדכי. אביו: ר' ישראל רוטנברג (אב"ד מאגנישוב

וגור). **אמו:** הרבנית חיה שרה (בת ר' יעקב יצחק הלוי). **אישתו:** מרת פייגא (בת הנגיד ר' משה חלפן ליפשיץ). **מרבתינו:** ר' אריה לייב ציניץ מפולוצק, ר' שמחה בונים מפשיסחה, ר' ישראל הופשטיין מקוונ'ניץ, ר' משה אליקים בריעה הופשטיין, ר' מנחם מנדל מורגנשטרן (השרף מקוצק). **מתלמידיו:** ר' פינטשא מפילץ, ר' הניך מאלכסנדר. **ילדיו:** ר' אברהם מרדכי, הילד נחמיה, מרת אסתר (נישאה לר' ישראל מביאלה), מרת לאה הדסה (נישאה לר' שמואל זנוול בראדר), מרת צינא פאסל (נישאה לר' בנימין אליעזר יוסטמאן). **מספריו:** •חידושי הרי"ם- על התלמוד, על שולחן ערוך (למעט או"ח) ועל התורה •ספר הזכות- חסידי •ספר שו"ת •מאיר עיני הגולה- קורות חייו.

חסיד אחד ירד מנכסיו ונעשה עני גדול. מאחר שבחוץ לארץ היו לו קרובים, עשירים גדולים, שאל החסיד בעצת רבינו, אם יסע לקרוביו בחו"ל כדי לבקש מהם עזרה כלכלית כדי שיוכל לעשות איזה עסק להתפרנס ממנו. להפתעתו המרובה הצדיק לא הסכים. שאל האיש: "אם כן, אכתוב להם מכתב, אתאר להם רוע מצבי, וישלחו לי סכום מסויים למחייתי, כי הם נדיבי לב, כל שכן שאני קרוב משפחה להם". השיב הרבי: "אף לזה אינני מסכים". הדבר היה לפלא בעיני האיש, נסע בפחי נפש לביתו. אחר כך נסע עוד פעם לגור, שאל שוב את הרבי והוא שוב לא הסכים שיבקש עזר וסעד מקרוביו, וכן חזר הדבר כמה פעמים. וצרת האיש גדלה. עולליו שאלו לחם וביתו ריק, ואשתו מציקתו מאוד על שאינו חס על נפשו ונפשות ביתו ואינו נוסע לקרוביו. כשבא עוד פעם לגור, בכה הרבה לפני הצדיק ואמר: "איני רואה שום עצה לפני אלא לפנות לקרובי שבחוץ לארץ שיתמכו בי". השיבו הרבי: "מה אעשה לך. אני כבר אמרתי לך דעתי". לא יכול עוד האיש להתאפק וכתב מכתב לקרוביו על מצבו. **מכתבו עשה פרי, קרוביו שלחו לו תיכף סכום הגון ומצבו השתפר.** אחר כך שלחו לו עוד כמה פעמים סכומי כסף, בלי שום דרישה מצדו, והוא נחלץ מהבעיה. מיד לאחר מכן חלה במחלה אנושה. צערו היה גדול ביותר, שלא יכול לנסוע לגור ולהתנצל לפני הצדיק, כי הוא תלה את סיבת מחלתו בזה שעבר על דעת הצדיק. ביקש את אחד מידידיו שיסע לגור על אודותיו. הלה נסע, הזכיר את החולה לפני הצדיק ואמר שצריך לרחמים גדולים וביקש מרבינו שיברך את האיש שיחזור לאיתנו הראשון. הצדיק השתתק למשך מספר רגעים ולאחר מכן אמר: "הוא אינו חולה משום שלא שמע לדברי. אני רק הצעתי לו עצה טובה. דע לך, שלפעמים כשנגזר על אחד מיתתו ר"ל, יש דרך להסיר את רוע הגזרה והיא על ידי יסורים. כידוע, עני חשוב כמת, ועל ידי כך יכל עוד לחיות, ומה אני יכול לעשות אם הוא בעצמו הוא דחה את העניות מאיתו?". הרב הביט בשליח ואמר: "עליך להבין, ברגע שקרוביו הסירו ממנו את הדוחק בה היה נתון, נפסקה חיותו ולצערי הרב איני יכול לעשות מאומה". אותו חסיד נסע מגור אל החולה, וכבר לא מצאו בחיים.

הרב הגאון ישראל גרוסמן זצ"ל

יום ההילולא כג' אדר

הרב הגאון ישראל גרוסמן זצ"ל- נולד בירושלים ב-ה חשוון ה'תרפ"ג (1922). בילדותו אביו שהה תקופה ארוכה בחו"ל ורבינו למד בישיבות 'תפארת ישראל' בחיפה ו'תפארת ציון' בבני-ברק. כשחזר אביו ארצה, חזרו לירושלים ורבינו למד בת"ת 'חיי עולם' ובישיבתו של ר' יוסף צבי דושינסקי. לאחר קום המדינה היה מתגנב למחנות העולים ומשכנעם לרשום את ילדיהם לחינוך העצמאי התורני. שקדן עצום. כבר בצעירותו יצא לו שם של למדן בעל שיעור קומה ובלילות למד בחברותות עם גדולי תלמידי

החכמים בירושלים. לפני חתונתו נבחן בהצלחה רבה על כל הש"ס אצל ראב"ד העדה החרדית הגאון הרב ראובן בנגיס זצוק"ל.

בשנת ה'תש"ט (1949) בהיותו כבן 27 שנים בלבד) מונה על ידי האדמו"ר הגאון הרב יוחנן פרלוב מקרלין לעמוד בראש ישיבת קרלין בירושלים (למרות שבאותה תקופה בירושלים היו תלמידי חכמים עצומים). בשנת ה'תשי"ט (1959) מונה כראש ישיבת 'תומכי תמימים' של חסידי חב"ד בלוד, במקומו ובהמלצתו של הגאון הרב ברוך שמעון שניאורסון (בעל ה'ברכת שמעון' היה חתן הרה"ג דב בעריש ויידנפלד גאב"ד טשעבין, שבאותה תקופה התבקש לשמש כראש ישיבת 'כוכב מיעקב' בירושלים, אולם מאחר ששימש כראש ישיבת 'תומכי תמימים', נבצר ממנו הדבר עד שמצא את רבינו מתאים לתפקיד זה), גם לאחר שעברה הישיבה לכפר חב"ד, המשיך לשמש כראש הישיבה. השקיע את כל כוחו ומרצו בהרבצת התורה, במסירת השיעורים בעמקות גדולה ובביאור שיטות הראשונים והאחרונים. שימש בפועל גם כראש הישיבה וגם כמשגיח הרוחני. משהוקמה בסוף שנות ה-80 חסידות פינסק-קרלין כחצר נפרדת, הוצב רבינו בראשות הישיבה חב"ד בלוד. היה היוזם וחבר ההקמה של ישיבת חב"ד במגדל העמק. כמו כן כיהן כדיין בבית הדין של אגודת ישראל בירושלים ושימש כבורר מבוקש בהליכים מסובכים במיוחד, ופסקיו היו מקובלים על גדולי הפוסקים, הרבנים והאדמו"רים. היה חבר בנשיאות 'מפעל הש"ס'. אושפז מספר פעמים בבית-הרפואה ועבר מספר אירועי לב קשים. נפטר ב-כ"ג באדר ה'תשס"ז (2007). חי כ-85 שנים.

אביו: ר' משה שניאור זלמן. **מרבותיו הגאונים:** ר' מאיר דב רובמן, ר' יוסף צבי דושינסקי (גאב"ד העדה החרדית), ר' משה ברנשטיין (רבינו שימש כיד ימיו), האדמו"ר ר' אברהם אלימלך פרלוב מקרלין. **חברותא:** האדמו"ר ר' שלמה גולדמן מזוועהל (למד עימו עוד בהיותו אברך כבן עשרים). **אישתו:** מרת גיטה פרל ע"ה (בת ר' יוסף גוטפרב מירושלים). **בניו:** הגאונים ר' בן ציון (משפיע במגדל העמק), ר' יצחק דוד (רבה של מגדל העמק וראש מוסדות 'מגדל אור'), ר' שניאור זלמן משה, ר' יעקב, ר' אליעזר יחזקאל (ראש ישיבת 'מגדל אור' ומו"צ בקהילת סערט ויז'ניץ), ר' יוסף. **חתניו:** הגאונים ר' נפתלי נוסבוים (ראש הישיבה הכלל חסידית 'חיי משה' בירושלים), ר' שמואל צבי פריד (דיין בירושלים), ר' בן ציון ליבוביץ' (מנהל חינוכי במוסדות ויז'ניץ בירושלים) ור' ברוך לוריא (מרבני בית המדרש הגבוה לדיינות באר מים חיים' בירושלים). **מספריו:** 'שו"ת הליכות ישראל' • 'שו"ת משכנות ישראל' • 'שו"ת מחנה ישראל' • 'שו"ת נצה ישראל' • 'ספר אורח ישראל' • 'שיעורי בבא קמא' • 'שיעורי בבא מציעא' • 'שיעורי בבא בתרא' • 'שיעורי כתובות'.

בהיותו כבן עשר שנים בלבד, נשלח הנער הצעיר ללמוד בישיבת 'תפארת ישראל' בחיפה, בראשות הגאון רבי מאיר דב רובמן זצ"ל. כיוון שהימים היו ימי מלחמת העולם השנייה, תנאי המחיה בישיבה, ובכלל, היו קשים מאוד. משפחות שלמות רעבו ללחם, וגם בני הישיבה נאלצו להסתפק בפת לחם חרבה. בחדרו של הנער הצעיר ישראל גרוסמן, היה תלמיד נוסף, שהתגורר ליד חיפה, וביתו היה בית-עשירים. הוריו היו מגיעים מדי פעם לישיבה, ונותנים לבנם דברי מזון טעימים, עוגות ומאכלי מתיקה, כדי להשביע את רעבונו. בטוב ליבו של בן-העשירים, הלה לא שמר את המאכלים הללו רק לעצמו, אלא נתן גם לרבינו לטעום מהמאכלים הטעימים, שאכן החיו את ליבו ואיפשרו לו ללמוד ביתר חשק. כך במשך תקופה ארוכה. בשלב מסוים נפרדו דרכיהם. הוריו של בן העשירים באו בפתע ולקחו אותו מן הישיבה, והעבירו אותו למקום לימודים אחר, מבלי שתהיה לו אפשרות להיפרד מחבריו. הפרידה

הפתאומית והבלתי-צפויה גרמה צער רב במיוחד לישראל גרוסמן הצעיר. "עוגמת הנפש שלי נבעה מכך, שלא התאפשר לי להודות לנער ההוא על המאכלים, שנתן לי, שחזיקו את גופי, ועל ידי כך למדתי יותר בחשק", סיפר הגר"י גרוסמן לצאצאיו ברבות הימים. במשך כל חייו חיפש רבינו את בן-העשירים. מידת הכרת הטוב, שהייתה טבועה בו, לא נתנה לו מרגוע ומנוחה. הוא ביקש והתפלל בכל מאודו למצוא את מי שהיטיב איתו, ולהודות לו על כך בפה מלא. גם כאשר גדל בתורה, והפך לאחד מראשי הישיבות המפורסמים, ונודע כאחד ממחברי הספרים התורניים רבי-הערך, השקיע זמן ומשאבים עצומים כדי לאתר את מטיבו, אולם כל המאמצים עלו בתוהו. **שבעים שנים חלפו, ועדיין לא מצא את בן-העשירים.** זמן מועט לפני שנפטר לבית עולמו, ישב רבינו במקום תפילתו הקבוע, בבית הכנסת 'פרושים' בשכונת בתי וורשה בירושלים, שם שימש כרב בית הכנסת. לפתע הבחין הרב במתפלל חדש, שלא הכיר, הנכנס לבית הכנסת. רבי ישראל נכנס עימו בשיחה, והתעניין אודותיו. כשאמר לו האיש את שמו ושם משפחתו, רעד הצדיק מהתרגשות, עד שהנוכחים החלו לחשוש לשלומו. "האם למדת בבחורתיך בשיבת 'תפארת ישראל' בחיפה?" - שאל רבינו. משהלה השיב בחיוב, הגיעה התרגשותו של ר' ישראל לשיאה. למרות חולשתו הגדולה, קם הרב על רגליו, ואמר: "ברוך ה', שיתאפשר לי עתה לפרוע חוב ישן-נושן בן שבעים שנה!". האיש הביט על הצדיק, ולא ידע כלל, על מה הוא מדבר. אבל כאשר הרב הזכיר לו את מה שעבר עליהם בבחורות, ואת הטובות שעשה איתו, נזכר האיש באירועים אלה, והתרגש אף הוא עד דמעות לפגוש, את מי שהיה איתו בחדר בשיבה. "דע לך", אמר רבינו, "כי אני חייב לך הכרת הטוב, מעומק ליבי, וזה כבר קרוב לשבעים שנה, שאני תר אחרך, כדי להודות לך על מה שעשית עימדי, ואם יש בי כיום תורה ומעשים טובים, הרי שחלק מזה נזקף לזכותך, על ידי שהיטבת עימי בנתינת המאכלים, שהעניקו לי חוסן וכוח להמשיך ולהתמיד בלימוד התורה".

הרה"ק הרב יצחק יעקב רבינוביץ זצ"ל

יום ההילולא כג' אדר

הרב יצחק יעקב רבינוביץ זצ"ל - נולד בשידלובצא שבפולין בשנת ה'ת"ר"ז (1846). נקרא על שם זקנו, רבי יעקב יצחק מפשיסחה. עוד בצעירותו נודע בגאונותו. בהיותו כבן שבע לקחו אביו אצל הגאון בעל 'דברי חיים' מצאנז. **כאשר הצדיק הביט בילד, קם לפניו והושיבו על כסאו.** האדמו"ר הראשון לשושלת חסידות ביאלא. לאחר פטירת חותנו בכ"ח בניסן ה'תרל"ג (1873), שהיה אדמו"ר לאלפי חסידים, התמנה לממלא מקומו בעיר ביאלא פודולסק. בעל חסד מופלא. נהג להפריש לצדקה פי שניים ממה שהוציא עבור צורכי ביתו. **גאון ענוותן. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו.** נפטר ב-כ"ג אדר ב' ה'תרס"ה (1905). חי כ-59 שנים. ציונו בבית-הקברות בוורשה.

אביו: ר' נתן דוד (האדמו"ר משידלובצא). **אמו:** מרת דבורה פעריל. **בניו:** ר' אברהם יהושע מלובלין, ר' ירחמיאל צבי משדליץ, ר' מאיר שלמה יהודה ממזריטש ור' נתן דוד מפארצובה. **אישתו:** מרת רחל לביאה (בתו היחידה של ר' יהושע מאוסטרובה מח"ס 'תולדות אדם'). **ילדיו:** ר' נתן דוד מפארצווא, ר' מאיר שלמה יהודה ממעזריטש, ר' אברהם יהושע העשיל מלובלין, ר' ירחמיאל צבי משדליץ, מרת מאטיל (נישאה לר' אהרן מנחם מנדל גוטרמן מרדזימין), מרת חנה (נישאה לר' יוסף צבי קאליש מסקרנביץ רבה של בני ברק), מרת רחל גיטל (נפטרה בצעירותה ל"ע). **מספריו:** **דברי בינה** - על התורה והמועדים **ישרי לב** - ענייני השבת.

בראש השנה היה מגיע ציבור גדול מאוד של חסידים לביאלא, באחד השנים נקרא הנגיד ר' יהודה בקרמאן מנאמניו של רבנו להיכנס אל הקודש פנימה במוצאי ראש השנה, הרבי שאלו "כמה שווה הונו ורכושו?", ר' יהודה היה גביר גדול עם עסקים מסועפים, ומיד ענה שקשה לו לענות ולסכם את רכושו באחת, אולם רבנו הפציר בו וביקש, שישב בביאלא מספר ימים ויעשה את כל חשבונו, וייכנס למסור לו חשבון על שווי רכושו. במועד שנקבע נכנס ר' יהודה אל הרבי, ואמר, שלפי חשבוננו עולה רכושו המזומן עם שטרות החוב של הפריצים, שלוו ממנו כספים - שישים אלף רובל, שהיה סכום עתק, ומלבד זאת יש לו נדל"ן, שתי אחוזות גדולות אחת בעיר 'רוצניק', ואחוזת נוספת בעיירה 'פלינונע'. רבנו שמע את הדברים, ואחר אמר לר' יהודה: "איני מצווה עליך, אך כידיד נאמן ברצוני לייעץ לך עצה טובה, שמעתה והילך תסתפק במה שיש לך, ותימנע מלעסוק יותר במסחר, ההכנסות, שיש לך מהשכרת שני אחוזותיך, יש בהם די והותר לחיות בהרחבה". ורבנו חזר והדגיש שנית, שאינו אומר זאת בדרך ציווי אלא כעצה טובה. ר' יהודה הבין היטב את כוונתו של רבנו, שהיות שהוא טרוד במילי דעלמא אין זמנו פנוי לקביעת עיתים לתורה ועבודה, ולכן מיעץ לו להפסיק לעסוק במסחרו, ולהתחיל להקדיש את עתותיו לתורה ועבודה. ר' יהודה אמר לרבי, "אני מקבל את דברי הרבי, אך הנה עתה התגלגלה לפתחי עסקה גדולה מאוד, שתכפיל את הוני, ואז אחרי עסקה זו, אוכל לקיים את עצת הרבי ולחסל את עסקי, ולחיות מן המותר". הרבי לא הגיב על דבריו האחרונים, אלא חזר שוב, שהוא מיעץ על אף דברי רבינו המפורשים, לא עמד הלה בפיתוי, ונכנס לעסקה הגדולה שלדבריו תהיה האחרונה בסדרת עסקאותיו, ולאחריה יקיים את עצת רבינו. הוא השקיע את כל רכושו ומשכן את אחוזותיו, והפסיד את כל כספו, ואף נותר חייב לממשלה סכום רב שהיה מעבר לשווי רכושו. כחסיד נאמן מיהר ר' יהודה לבוא לפני רבינו וסיפר לו את כל אשר קרהו, הוא הצטדק על שלא שמע בקולו, שכן הדברים נאמרו לו בתורת עצה, ולא כהוראה. הסביר לו רבינו כך: "התורה הקדושה משבחת את משה רבינו 'בְּכָל יְמֵי נְאֻמָּו הוּא (במדבר יב, ז)', ומה שבח הוא זה, וכי יש מקום לחשוב שחלילה משה רעיא מהימנא לא היה נאמן? וכי יש מקום להעיד שמשה לא היה גנב חלילה וכדומה? אלא שאסור לו לגלות מה שהוא רואה, ולא ניתן לו לגלות לאחרים". והוסיף: "כשראיתי את הצפוי לך, לא יכולתי לעשות מאומה, רק להפנות את תשומת ליבך ע"י עצה טובה". ר' יהודה עצמו היה חוזר על סיפור זה שנים רבות, והיה מספרו בדמעות שלישי.

בכפר מאלמיטיק התגורר יהודי נכבד מחסידי ביאלא בשם ר' אברהם. פרנסתו הייתה מפונדק, שהיה חוכר מהפריץ המקומי. ומלבד יין ושאר משקאות, אף היה מוכר בפונדק מצרכי מכולת לכל תושבי הכפר. אדונו של ר' אברהם, הפריץ המקומי, היה רוב הזמן שיכור, ועסוק בחיי הוללות, ולכן לא נכנס למשא ומתן עם ר' אברהם על דמי החכירה, די היה לו בכך, שר' אברהם סיפק חינם אין כסף לביתו את כל מצרכי המכולת שהיה זקוק להם. וכך חלפו להם השנים, וחובו של ר' אברהם תפח, בידיעת הפריץ, אשר לא עשה עסק מהסכם מוזר זה, פונדק תמורת מצרכי מזון למשפחתו ומשרתיו. ר' אברהם היה כמוזן מרוצה מהסדר זה, כיוון שחובו של הפריץ על מצרכי המזון, היה אפסי לעומת חובו של ר' אברהם לפריץ על חכירת הפונדק ואף את החלב והגבינות והחמאה היה מייצר ר' אברהם מפרותיו של הפריץ. יום אחד הסתיימה החגיגה: הפריץ החל להעסיק מנהל חשבונות, שגילה מיד את העסק המוזר שמתרחש כאן, פונדק ששווה הון רב, תמורת מצרכי מזון. והחל לדרוש מהפריץ לעשות פעם ולתמיד חשבון סופי, ולחייב את ר' אברהם לשלם את כל חובו המצטבר בעשרים השנים האחרונות. הפריץ שמע והסכים, ושלח להודיע לר' אברהם שהיום בערב יבוא אליו עם פנקסי המכולת, וישב יחד עם מנהל החשבונות, ויגמרו את החשבון ביניהם. ר' אברהם ידע היטב שלעולם לא יצליח לגייס סכום עתק שכזה, לשלם

למפרע חוב של עשרים שנה. וביקש מהפריץ ארכה של יום אחד, ומיד נסע לביאלא - אל הרבי. רבינו הורה לר' אברהם ללבוש בגדי שבת, ולומר פרשת וישלח קודם לכתו אל הפריץ, וללכת ללא חשש, כי הכל יסתדר על הצד היותר טוב. ביום המיועד לבש ר' אברהם בגדי שבת, והגיע לבית הפריץ לעריכת החשבון. להפתעת כל הנוכחים בחדר, התגלה, שלא ר' אברהם חייב לפריץ, אלא הפריץ חייב לר' אברהם סכומי עתק. מנהל החשבונות שפשף את עיניו בתימהון, וחזר מספר פעמים על החשבון, וראה שאכן הפריץ חייב לר' אברהם סכום עתק. שאל הפריץ את ר' אברהם: "מה הנך מציע?" השיבו, ר' אברהם, "לידי טוב ההסדר שהיה עד היום, מצרכי מזון תמורת חכירת הפונדק, ואם נחתום על הסכם כזה, אפשר מצדי לקרוע את החשבון הישן". הפריץ הסכים בשמחה, וההסכם נחתם מיד, כדת וכדין.

כ"ד אדר

הגאון הרב גד'ל (גד- גודל) אייזנר זצ"ל

יום ההילולא כד' אדר

הגאון הרב גד'ל (גד- גודל) אייזנר זצ"ל - נולד ב-כ"ד שבט ה'תרס"ג (1903) בעיר לודז' בפולין. עוד בלודז' השקיע את ראשו ורובו בחינוך צעירי הצאן למען ילכו בדרכי אבות. לפני השואה שימש כמלמד בתלמוד תורה. בשואה היה בגטו לודז' ואחר כך במחנות העבודה בצ'נסטוב, בוכנוואלד וקולדיץ. הוא שרד גם את צעדת המוות לקראת סוף המלחמה. גם בזמן השואה הארורה בה עברו שבעת מדורי גיהנום השקיע עמל רב כדי להחדיר אמונה בלב כל היהודים, שהיו יחד איתו. בשנת ה'תשי"ג (1952) לאחר מלחמת העולם השנייה, בה איבד את משפחתו עלה לארץ ישראל. שימש כמשגיח בשיבת 'חידושי הרי"מ גור' בתל אביב וכן היה מדמויות המפתח בשיקום חסידות גור לאחר השואה. העמיד תלמידים במשך יותר משישים שנה והשיב רבים מעוון. רבים מתלמידיו ידועים, מפורסמים ומשפיעים עד היום. את כולו השקיע בתלמידיו כבניו. ענוותן. מידותיו מופלאות. התחשב בכל אדם. עשה הרבה חסד עם פליטי המלחמה. השכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. גאון אדיר. שלט בזוהר הקדוש, בש"ס ובארבעת חלקי השו"ע עם נושאי כליו. נפטר במוצ"ש ליל כ"ד אדר ה'תשמ"ה (1985). חי כ-82 שנים. ציונו בבית העלמין קריית שאול בתל אביב. על שמו הוקמו עמותות ארגון לסיוע למשפחות.

אביו: ר' יצחק שלמה הי"ד. **אימו:** מרת רבקה הי"ד. **בתו:** מרת מחלה ריינע הי"ד. **מתלמידיו:** הגאונים ר' הרשיל מורגנשטרן (יו"ר מכון זכרון קדושי פולין), ר' יעקב מילר (ר"מ בשיבת 'חידושי הרי"מ' ומח"ס 'עבודת אמת'), ר' דוד אליוסקי, ר' ישראל אהרון אלבוים, ר' צבי שקול, ר' אליהו אלבוים, ר' אליהו מרקוביץ, ר' שלמה סאמסון, ר' שמעון נפתלי אלטר. **מספריו:** •מורשת גד- שיעורי מוסר וחסידות על סדר פרשיות התורה ומועדי השנה •במחיצת ר' גדל- ביוגרפיה וסיפורי הנהגות.

לאחר מלחמת העולם השנייה, היו מעייניו של רבינו נתונים לבני הנוער, אשר שרדו את המלחמה, ולהרבות חסד עם הפליטים. פרקים מופלאים בעניין זה רשם יחד עם רעו וידידו הטוב הרה"ח רבי איטשע לייזר זצ"ל. דוגמא אופיינית לתחבולת-חסד שלהם מאותם ימים, ניתן לראות במעשה כשהיו בפריז: יהודי נכבד, שהכיר אותו כעדין נפש, היה חסר פרנסה. לימים נודע להם, כי בבית כנסת בפאתי העיר מחפשים 'איש ניקיון', הלכו שניהם והציעו את מיודם לתפקיד, ובבית הכנסת הפריזאי קיבלו את מועמדותו בשמחה. אולם, את מלאכת הניקיון ביצעו שניהם, רבינו ור' איטשע, מדי אשמורת בוקר,

ואילו ליהודי הנכבד באו וסיפרו, כי בבית הכנסת הזה מבקשים לקבלו כרב ומורה הוראה אם רק ייעתר... וכך, הלה קיבל משכורת משם כשהוא חושב כי הינו רב, והיה מוסר לבני הקהילה שיעור בכל יום, ואילו רבינו ורבי איטשע, מדי אשמורת באשמורת דאגו לניקיון בית מקדש מעט. "פעם אחת", הפטיר רבינו בחיכוך המלבב, "כמעט והייתה תקלה... גבאי אותו בית-הכנסת רצה לשנות את ימי הניקיון ופנה על כן אל אותו 'רב' כדי לעדכנו בסדרי הניקיון החדשים... בחסדי שמיים, הרב לא הבין צרפתית והגבאי לא דיבר אידיש, ואני נקראתי 'לתווך' שוב בין השניים, והצלתי את המצב". (ממשנתו של רבי גד'ל)

כמה היה נזהר ומתחשב עד להפליא בכבודו של הזולת. פעמים נמנע מלהתעסק בעניין מסוים, מחשש לחלישות-דעתו של מאן-דהו. נהג להשתתף בשמחת כל מי שהזמינו, אפילו בשנותיו האחרונות, כשהדבר עלה לו ביגיעה רבה, כדי שבעל השמחה לא יחשוב שהשמחה שלו אינה חשובה בעיניו.

גם בשכבו בבית הרפואה, ביקש מתלמידיו, שלא ייכנסו לחדרו שניים ביחד, מכיוון שבצד השני של החדר שכב חולה, שאין לו משפחה ואף אחד לא הגיע לבקר, ואם יראה את המבקרים הרבים, שבאים אל רבינו, הוא עלול להצטער.

רבינו סיפר שלפני המלחמה הכיר זקן אחד, שהיה בן שישים (באותם הימים היה הדבר נחשב לזקנה של ממש) שהיה יושב ולומד בבית המדרש, ומדי פעם היה פונה לאחד מהעוברים ושבים ומבקש ממנו, שיכין עבורו כוס תה, כי היה מרגיש בעצמו, כי עקב 'זקנותו' והיותו תשוש, אין די כוח במתניו להכין לעצמו כוס משקה. היה מעשה, שביקש מבחור עז פנים שיכין לו כוס תה, ואותו בחור השיב לו: "וכי למה יטריח מעלת כבודו בכל יום בכל עת ובכל שעה את המתפללים והלומדים שיכינו המשקה, יקום נא מר ויקיים בעצמו מצוות 'שימוש תלמידי חכמים' שהרי 'מצווה בו יותר מבשלוחו'..." אך אותו יהודי נאנח ואמר לו: "צדקו דבריך, אך מה אעשה, ואין כוחי במותני..." "לאחר זמן מועט כבשו הרשעים הארורים את פולין ואני הוגליתי בשבר אחר שבר למחנות העבודה יחד עם אותו זקן, ושם ראיתי יגיע ועמל חמש עשרה שעות מדי יום ביומו, והיה נושא על גבו משאות כבדים מנשוא, ושמא תשאלו, היאך עשה כדבר הזה - כי ידע, שאם יתעצל אפילו במעט, מיד תיפח נפשו על ידי אחד מהצוררים. ומשם למדתי, כמה כוחות עצומים טמונים באדם, ואין עליו כי אם להוציא את כל אלו הכוחות מן הכוח אל הפועל, ויוכל לעשות ולפעול גדולות ונצורות".

כ"ה אדר

הרב המקובל דוד הכהן אזוג (השני)

יום ההילולא כ"ה באדר ב'

הרב המקובל דוד הכהן אזוג (השני) המכונה ה'באבא דודו'- נצר לשושלת חכמים ממשפחת הכהן אזו"ג שבמרוקו. נו"נ למקובל רבי דוד בן ברוך הכהן אזו"ג הראשון. בשם המשפחה אזו"ג מרומזים מספר עניינים: ראשית, על היותם כוהנים מיוחסים, שכן ר"ת אזו"ג הוא: אֶלְמָנָה זוֹנָה וְגֵרוּשָׁה לֹא יִקַּח, כפי הציווי על הכהנים (שכן הפסוק בתורה: אִשָּׁה זֹנָה וַחֲלָלָה לֹא יִקַּח וְאִשָּׁה גְרוּשָׁה מֵאִשָּׁה לֹא יִקַּח) כי קִדָּשׁ הוּא לְאֱלֹקִים (ויקרא כא, ז). וכן בשפה הברברית המילה 'אזוג' פירושה הגדול. כיהן כרב הראשי לקהילה בטרודאנט שבמרוקו. נודע בענותנותו ובצניעותו. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. שמו

התפרסם כאדם קדוש המחולל פלאים בשל העובדה שנשים עקרות רבות היו פונות אליו ונושעות, וכן חולים קשים, שביקשו את ברכתו- נרפאו בדרך פלא לפליאת הרופאים שכבר לא האמינו שיכולים לקום ממיטת חולים. אנשים קשי יום ומרי נפש נכנסו אל ביתו, ויצאו, כשעל פניהם חיוך רחב בשל העובדה, שידעו כי ברכתיו של הצדיק עושות פרי. לכן כונה ה'באבא דודו'. נפטר ב-כ"ה אדר ה'תשי"ג (1953) לאחר שלקה בהתקף לב. ציונו תרודנת שבמרקו.

סבא (מצד האב): ר' דוד בן ימין. **אביו:** ר' ברוך. **אימו:** מרת סולטנה. **אישתו:** מרת פרחיה. **בנו:** ר' ברוך הידוע בכינוי ה'באבא אלעזיו'. **בתו:** מרת רחל.

מעשה היה ביהודי, שהיה לו עסק משותף עם ערבי. פעם אחת, בחג הפורים, שתה היהודי לשוכרה והלך לבקר את שותפו הערבי, שהתגורר סמוך לביתו. כשראה הערבי את שותפו היהודי במצב של גילופין, הבין שיכול הוא לנצל את המצב. מיד הביא גיליון נייר, וביקש מהיהודי לחתום עליו עבור רכישה נוספת לחנות. לאחר שהיהודי עשה כאשר התבקש, שילח הערבי את שותפו לביתו. מיד לאחר מכן הוסיף הערבי בכתב ידו כי- "היהודי החתום למטה מאשר בכתב ידו כי הוא מכר את חלקו בחנות לשותפו (וכאן ציין הערבי את שמו) וקיבל על כך סכום הגון המקובל על שני הצדדים, והמכירה נעשתה כדן ואין לאף אחד מן הצדדים את היכולת לחזור בו. כדי לתת תוקף משפטי למסמך, הערבי הביא בנוסף שני קרובי משפחה. הללו חתמו על המסמך בסוף המסמך בתור עדים, שנכחו במעמד המכירה המעידים כי היהודי קיבל סכום הגון תמורת חלקו בחנות. למחרת, לאחר שהיהודי התעורר משיכרותו, בא היהודי לחנות כהרגלו מידי יום. להפתעתו המרובה, שמע משותפו הערבי, כי מהיום והלאה אין לו דריסת רגל בחנות. הגוי אף הציג לפניו את המסמך בחתימת ידו, מכתב המעיד נאמנה, כי הוא מכר את חלקו, ושקיבל תמורת חלקו את מלוא הכסף ואין לו כל טענות על כך. היהודי הבין עתה את אשר עשה לו שותפו הערבי, כשהוא היה שיכור. אך מה יוכל עתה לעשות כשיש בידי הערבי מסמך חתום, כאשר חתימתו מתנוססת על המסמך בצירוף חתימת שני עדים! אף שופט לא יפסוק לטובתו במצב שכזה ולא יקבל את טענותיו, שכן שני עדים נוספים חתמו, כי העסקה הייתה לשביעות רצונם של שני הצדדים. בצר לו, נסע היהודי אל הצדיק 'באבא דודו' וסיפר לו דברים כהווייתם. "אל תפחד", הרגיע אותו הצדיק, "לך לביתך ואל תדבר עם הערבי מטוב ועד רע. לא יאריך הזמן, ובעזרת השם יתברך תראה, איך שהערבי הוא בעצמו יבוא לביתך ויתחנן לפניך, שתסלח לו על המעשה שעשה!". שמח היהודי עד מאוד שכן ידע, כי כל דברי הצדיק מתקיימים. הוא נסע לביתו והמתין באורך רוח לישועת ה' הקרובה לבוא ורצה לראות כיצד יתקיימו דברי הרב. ואכן מדברי הצדיק לא נפל דבר. מאותו יום ואילך, החלו לפקוד את הערבי צרות שונות ומשונות: כשרכב על סוסו ליד שער העיר, פגעה בו אבן שזרק ילד ערבי ופצעה אותו והוא נאלץ לשכב במיטת חוליו, כשהוא סובל. עברו יומיים בלבד והוא הוזמן אל מושל העיר. הלה דרש ממנו שיעזוב מיד את הבית בו הוא גר באמתלה שהבית שייך למישהו אחר. כך הלכו ותכפו הצרות, עד שהערבי בעצמו הבין שלא יתכן ומדובר רק בצירוף מקרים. הוא חשב, שמא כל הצרות באות עליו, מפני שרימה את שותפו היהודי. הוא הבין כי יד ההשגחה פגעה בו והוא אינו מסוגל להמשיך ולחטוף צרות נוספות. ככל שהעמיק לחשוב בדבר, ראה כי הצרות החלו לאחר שרימה על שותפו היהודי. המסקנה הייתה חד משמעית. הוא הבין, שאם הוא רוצה שיפסיקו המכות והצרות, עליו להתנצל בפני היהודי ולהחזיר אותו למעמדו הקודם. השכם בבוקר כשהוא שבור ורצון מחמת כל מה שאירע עימו, הגיע הערבי אל ביתו של היהודי, שותפו

לשעבר. הוא נקש על הדלת ולאחר שהיהודי פתח, התנפל הערבי לרגליו ובדמעות שלישי ביקש את סליחתו על מעשהו הנבזי וקרע את המסמך מול עיניו וביקש ממנו לחזור לחנות ולהיות שותפו כפי שהיה כל הזמן.

כ"ה אדר

הרב הגאון ישראל יעקב פישר זצ"ל

יום ההילולא כ"ה באדר

הרב הגאון ישראל יעקב פישר זצ"ל - נולד בשנת ה'תרפ"ה (1925). זמן מועט קודם לידתו נרצח בירושלים ר' ישראל יעקב דהאן הי"ד ואביו קרא לבנו על שמו של הקדוש. בילדותו למד בתלמוד תורה 'עץ חיים', וכבר אז הלך שמו לפניו כמתמיד גדול בתורה. סיפור ידוע מפי השרת בת"ת, כי בשעת לילה מאוחרת הוא שמע קול חרישי, אחר חיפוש קל הוא ראה את הנער ישראל יעקב יושב בחצר התלמוד תורה לאור הירח והוגה בתורה. התמדה גדולה זו נמשכה כל ימי חייו עד שהיה בקיא עצום במכמני התורה. ביכולתו של רבינו הייתה האפשרות לומר על כל רמב"ם ורמב"ם, היכן נמצא והאם יש בכלל כזה רמב"ם. ראה את עצמו מחוייב למחוסרי קורת הגג הרבים שהסתובבו בביה"כ 'זכרון משה'. מדי לילה היו אותם עניים מרודים רבים, מוצאים את ביה"כ כבית מלון ואת ספסליו כמיטות. כששמע רבינו כי הגבאים ניתקו את ההסקה בשעות הלילה מחה בידם, שכן אם הם לא יהיו כאן הם יהיו ברחוב ושם הם עלולים למצוא את מותם בקור הירושלמי. מדי יום היו עשרות אנשים מתדפקים על דלתו בעניין הלכה. עם השנים החל לשמש כדיין מטעם בד"צ העדה החרדית בירושלים, ולאחר מיכן תפקד כראב"ד של העדה החרדית. כיהן במשך כארבעים שנה כרב שכונת 'זכרון משה' בירושלים. נפטר ב-כ"ה באדר-א' ה'תשס"ג (2003). חי כ-78 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים (טמון בגוש ב', חלקה ה- פרושים). **אביו:** ר' אהרן (התפרסם כמי שירה במנהיג ההמון הערבי שבא לפרוע ביהודים במהלך מאורעות ה'תרפ"ט). **אמו:** מרת דבורה. **אחיו:** ר' אליעזר משה (רבה של שכונת כנסת בירושלים), ר' מאיר צבי (מו"צ בשכונת הר נוף בירושלים), ר' שלמה (מראשי ישיבת איתרי)

ילדיו: ר' אהרן (ממלא מקומו ברבנות זיכרון משה ומו"צ של העדה החרדית), ר' יהודה (דיין בעדה החרדית), ר' משה (ראש ישיבה קטנה רמ"א), מרת חנה (נישאה לר' משה ברורמן, ראש ישיבת מאה שערים, מדריך חתנים ידוע, ומרצה בענייני חינוך ושלוש בית). **מספריו:** 'שו"ת אבן ישראל - תשעה כרכים עם פסיקות הרב.

על עוצם שקיעותו בתורה מסופר, כי רבינו נהג לעשן (היה זה כמובן לפני שהתברר חומרת ותוצאות העישון). נכדו ששאלתו פעם על כך, נענה: "לא היה לי מה לאכול, וזה היה תמורת סעודתי". אצבעות ידיו היו עליהן תמיד סימני כוויות, כי לא הרגיש באש שליחכה את אצבעותיו, והרבה. פעמים היה שוקע בלימודו ושוכח מהסיגריה הבווערת שבידו, וגם כשהאש הגיעה לאצבעותיו, לא הרגיש עד שהנוכחים היו צועקים, ואז היה זורק את האש החיה מאצבעותיו.

חתנו העיד עליו כדברים האלה: "זכורני, לפני שנים רבות ישבתי אצלו בסעודה, והביאו לפני מאכל מסוים, ואכלו. היות שחיכה לסיום הסעודה, שאל מדוע אין מביאים את אותו מאכל? אמרו לו: "הרי

עכשיו אכלת!" האכילה כלל לא עניינה אותו, כל מה שאכל, הכל היה היינו הך, תמיד אכל במהירות ובזריזות, ומיד המשיך ללמוד במקום שאחז'.

בעת שרבינו חלה, נזקק הוא לניתוח דחוף, אולם עקב גילו וחולשתו הרבה, חששו הרופאים להרדימו, ואפילו בהרדמה מקומית בלבד. והנה לתדהמתם, הצדיק נענה להם, שנכון הוא שיבצעו את הניתוח בלא הרדמה כלל. ניסו לתאר בפניו, כיצד מנתחים וחותכים לאורך ולרוחב, בעוד שעליו להמנע מכל תזוזה, וכן את הכאבים הכרוכים בטיפול, אבל הוא נותר בשלו והגיב: "זה בסדר, אני אתעמק בסוגיה". בשעה היעודה, החלו הרופאים במלאכתם, וכל אותה שעה הרב שכב ללא ניע. כשהסתיים הניתוח, חשו בניו הדואגים, אבל מחמת עומק ריכוזו, לא הרגיש בהיכנסם. כשניעורו משרעפיו, סיפר, שבחסידי שמיים לא חש במעשה הניתוח, ואמר, שהכין אז את היסוד לדרשת 'שבת הגדול'.

אחד מראשי הישיבות בחו"ל, הגיע עם קבוצת בחורים מתלמידי לארץ ישראל. ראש הישיבה פנה לבית רבינו והפציר בו מאוד, שייעתר לבקשת התלמידים המבקשים שיבחן אותם על לימודיהם בשו"ע יו"ד. "אם הרב יבחן אותם, יהיה בזה חיזוק גדול עבורם" - טען ראש הישיבה. ואכן בשעת בוקר הגיעו כעשרים בחורים עם ראש ישיבתם, ונכנסו כולם לחדרו של הראב"ד וישבו במקומם. והנה להפתעתם ביקש הראב"ד מכל הבחורים לצאת מהחדר וביקש, שיישאר רק תלמיד אחד. לאחר שיצאו, פנה הראב"ד לראש הישיבה ואמר: "ימחל נא ראש הישיבה ויצא גם הוא"..." כך ישב הצדיק עם כל בחור בנפרד ובחנו. הבחינה נמשכה שעה ארוכה עד זמן מנחה. משנסתיימה הבחינה, נכנסו כולם לחדר וראש הישיבה שאל: "כיצד שולטים הבחורים בחומר הנלמד?" השיב הראב"ד: "כולם ענו. אחד יותר ואחד פחות אך כולם ענו". כשהלכו לדרכם הסביר את פשר הנהגתו: דעו לכם מהי הלבנת פנים. אי אפשר לבחון בחור, בזמן שיושב שם בחור אחר, שכן אם לא ידע לענות, הרי חברו יראה בקלונו ח"ו. איני יכול לתת יד לדבר כזה. הסכמתי לבחון, אך חלילה שתצא תקלה תחת ידי".

הגאון רבי ישראל יעקב עם כל גדלותו העצומה, נהג בפשטות ובענווה עם תושבי שכונת מגוריו והיה משתדל להשתתף בשמחת כל אחד ואחד מהם. הוא גם הקפיד להגיע בזמן, שלא ייאלצו להמתין לו חלילה. והיה מעדיף להמתין למוזמנים, ובלבד שלא יצטרכו להמתין לבואו. סיפר אחד התושבים: "בבואי לגור בשכונה ערכתי שמחת 'שלום זכר' בביתי. כנהוג, תליתי פתק בבית הכנסת להזמין את ציבור המתפללים. לא הזמנתי את הרב באופן אישי שכן לא עלה בדעתי להטריח אותו לבוא לביתי. להפתעתי הרבה הופיע הראב"ד, חשתי שלא בנוח והתנצלתי. אך הראב"ד לא הבין על מה אני מתנצל. ראיתי פתק, שאתה עושה 'שלום זכר' והגעת" - אמר בפשטות.

מרן הרב חכם סלמאן חוג'י עבודי זצ"ל

יום ההילולא כ"ה באדר

מרן הרב חכם סלמאן חוג'י עבודי זצ"ל - נולד בחודש תמוז ה'תרנ"ד (1894) בבגדאד. בילדותו למד בתלמוד תורה 'מדרש תלמוד תורה' ובישיבת מדרש בית זלכה. התבלט בשקידתו העצומה ועמד בראש חבורת תלמידים שלמדו יחד מעבר לשעות סדרי הישיבה, חד חצות הלילה. כדי להימנע מגיוס לצבא העות'מאני במלחמת העולם הראשונה נמלט בשנת ה'תרע"ד (1914) עם הרב משה יהושע (לימים

שימש כרבה של גבעתיים) לבצרה. שם התארחו בבית רב העיר חכם יחזקאל ששון. רבינו בתקופה זו יסד את ישיבת 'עזרא הסופר' (בכפר שבו נקבר עזרא הסופר ועל כן קרא לשיבה על שמו). עד אז הייתה שם קבוצה שלמדה רק תהילים וזוהר. רבנו בחר קבוצת תלמידים והחל ללמדם תלמוד. בסיום המלחמה חזר לבגדאד והחל לשמש כראש ישיבת 'תומכי תורה'. בשנת ה'תרפ"ג (1923) נבחר לשמש כחבר הוועד הרוחני וחבר בית הדין בבגדאד. בשנת ה'תרפ"ח (1928) החל לשמש כאב בית הדין בבגדאד. בשנת ה'תש"ז (1947) החל לשמש כרבה הראשי של בגדאד וראש בית הדין לערעורים. עמד בראש הנהלת התלמוד תורה והחברה קדישא. מסר שיעורים גם במדרש בית זלכה. בשנת ה'תשי"א (1951) עלה לארץ ישראל. בהתחלה לא הכירו אותו ורבינו בענוותנותו לא פרסם את עצמו. רבינו לפרנסתו עסק בקטיף ובזיפות כבישים! אחד ממכריו ראה אותו ודאג לפרסם את שמו. בחודש שבט ה'תשי"ב (1952) החל לשמש כדיין בבית הדין בפתח תקווה. בתקופה זו התגורר בבית מרן הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל. בשנת ה'תשט"ז (1957) החל לשמש כאב בית דין בירושלים. בשנת ה'תש"ך (1960) החל לשמש כנציג של מועצת הרבנות הראשית בוועדה לבחירת הרבנים הראשיים. בשנת ה'תשכ"ד (1964) שימש כחבר מועצת הרבנות הראשית. שנה לאחר מכן התמנה לבית הדין הרבני הגדול לערעורים. גאון אדיר. ענוותן מופלא. מסר שיעורים בבית הכנסת 'אוהל רחל' שבשכונת רוחמה, 'מנחת יהודה', 'בחר', 'טוויג' ו'עזרא הסופר'. גאון עולם. בקי עצום בכל ספרי הפוסקים! חסידותו, פרישותו וענוותנותו היו מן המפורסמות. היה רגיל בתעניות ובסיגופים. נהג להתענות גם בעשרת ימי תשובה. היה אוהב שלום ורודף שלום וגם למתריסים נגדו ומעליבים אותו היה שותק כשחיוך על פניו. נפטר ב-כ"ה אדר א ה'תשל"ג (1973). חי כ-71 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יצחק. **אמו:** מרת רימה. **חברותא:** המקובל הרב יעקב מוצפי. **מרבותיו:** המקובלים הצדיקים הרב יהודה פתיה, הרב שמעון אגסי, הרב שמעון מרדכי, הרב צדקה חוצין, הרב יצחק מכמל.

נוהגים היו חכמי בגדד לבקר בחגים בבית העשירים שהיו מחזיקי תורה. פעם אחת ביקר רבינו בביתו של אחד מעשירי העיר, שהיה מוקיר רבנו. המשרת כיבד את רבי סלמאן בכוס תה מהביל ממותק בשלוש כפיות סוכר גדושות. לעומתה, ביקש העשיר ממשרתו להכין לו תה עם כפית סוכר אחת בלבד. קיבלו העשיר ורבי סלמאן את כוסות התה, בירכו ולגמו. מיד השתנה פניו של העשיר. טעמו של התה היה דוחה. התברר כי המשרת טעה והחליף בין הסוכר למלח. הוא הכניס כפיות גדושות של מלח במקום סוכר. הביט העשיר בפני רבי סלמאן ונדהם. רבינו שקיבל כוס תה ממותק בשלוש כפיות גדושות במלח לגם בהנאה את כל תכולת הכוס כשהוא מראה שכולו שבע רצון ומדושן עונג ובלבד שלא לבייש את המשרת. התפלא העשיר ושאל: "כיצד מסוגל רבינו לשתות כוס תה גדושה בשלוש כפיות מלח!?!". תוך כדי דיבור התנצל העשיר על הטעות המצערת של המשרת. אך רבי סלמאן רמז לו שלא יקרא למשמש ויספר לו על טעותו המבישה ובכך יבייש חלילה את המשרת המסכן כשהוא מסביר: "אין דבר. מה ההבדל בין סוכר למלח? גם הסוכר לבן וגם המלח לבן. זה וזה ברא ה' יתברך ובהחלט עלולה להיות טעות בהחלפה ביניהם". (מעובד מתוך 'הלמות עמלים')

פעם אחת הגיע תלמיד לפני רבינו הגאון מרן הרב בן ציון אבא שאול עם רשימת שאלות בהלכה. התלמיד החל מרצה שאלותיו בזו אחר זו ומרן הרב בן ציון עונה לעומתו: "מותר!", "אסור!". נותרו מספר שאלות שמרן הרב בן ציון אבא שאול חשש להתיר. לפיכך אמר לתלמיד: "בבית הכנסת 'עזרא הסופר', יושב

חכם סלמאן חוג' עבודי. מגאוני חכמי בבל ו'אב בית הדין הגדול' בירושלים". "לך אליו, שאל אותו את אותן שאלות ותחזור אלי כדי אדע מה ענה הצדיק!". התלמיד בירר באיזה שעה רבינו מגיע. אמרו לו: "בשעה שתיים הרב פותח את שיעורו. אפשר לבוא לשאול אותו בין אחת לשתים. בשעה זו הרב עונה על השאלות!". התלמיד הגיע בשעה אחת. בתוך בית-הכנסת באותה השעה ראה אדם מבוגר שניקה את הספסלים. שאל אותו המנקה: "מה אתה מחפש כאן?". התלמיד השיב: "היכן נמצא חכם עבודי?". השיב לו רבינו. "מה רוצה ממנו?", שאל בשנית. הבין התלמיד כי האדם המבוגר שמנקה את הספסלים ושאל אותו הוא רבינו ובענוותנותו אינו חס על כבודו ולכן גם מרשה לעצמו לנקות את בית-הכנסת. עושה את תפקיד השמש. שאל התלמיד את השאלות ועל כל אחת ואחת ענה רבינו: "מותר!" כשהוא במקביל ממשיך לנקות את בית הכנסת. יצא אותו תלמיד במורת רוח ובתסכול גדול. הצדיק ענה על כל השאלות הקשות וענה 'מותר'. הוא אפילו לא חשב לחזור ולהודיע למרן הרב בן ציון אבא שאול את תשובותיו של רבינו. למחרת, קרא לו מרן הרב בן ציון אבא שאול ושאל: "נו, מה השיבך חכם סלמאן?". התלמיד סיפר דברים כהווייתן: "הוא השיב מהר כלאחר יד. כיצד אסמוך על הוראתו?". מרן הרב בן ציון נחרד, ונזף בו: "מה עולה בדעתך? דע לך שהוא גאון עולם. בקי עצום בכל ספרי הפוסקים! כשענה לך 'מותר', העביר בראשו עשרות מראי מקומות מש"ס ופוסקים, ראשונים ואחרונים. אתה יכול לסמוך על מה שפסק בוודאות". (מעובד מתוך רבינו האור לציון)

המקובל האלוקי הרב יצחק אביחצירא זצוק"ל

יום ההילולא כ"ה באדר ב' ה'תש"ל

הרב יצחק אביחצירא ה"באבא חאקי" כ"ג באלול ה'תרנ"ה - כ"ה באדר ב' ה'תש"ל היה הרב הראשי של הערים רמלה ולוד. היה הרב הראשי של הערים רמלה ולוד.

הרב יצחק אביחצירא המכונה ה"בבא חאקי" זצ"ל - נולד בריסאני (מחוז תאפילאלת שבמרוקו) ב-כ"ג באלול ה'תרנ"ה (1895). בהיותו כבן י"ג התייתם מאביו. בשנת ה'תר"ף (1920) בעקבות הגזרות הקשות כנגד היהודים ורצח אחיו ר' דוד על ידי השלטונות עבר מריסאני לעיירה בודניב יחד עם אחיו הבבא סאלי. בשנת ה'תרצ"ו (1936) עבר להתגורר בעיירה ארפוד וייצג אותה מול השלטונות. בשנת ה'תש"ה (1945), עזב את מרוקו ועבר לגור בעיר אוראן שבאלג'יריה. בשנת ה'תש"ח (1948) עלה ארצה יחד עם משפחתו והשתכן במעברה בגבעת אולגה. לאחר מכן מונה כרב הראשי של הערים רמלה ולוד ושימש בתפקיד זה כ-20 שנים. מונה ליו"ר ארגון הרבנים הספרדים ועדות המזרח בארץ ישראל. מקובל בעל רוח-הקודש. רבים נהרו לביתו כדי להתבשר מברכותיו. נפטר ב-כ"ה אדר ב' ה'תש"ל (1970) בתאונת דרכים לאחר שהשכין שלום בית בני זוג. חי כ-75 שנים. בהלוויתו השתתפו יותר מ-20,000 אנשים.

אביו: ר' מסעוד. סבו: ר' יעקב. אחיו: ר' דוד, ר' ישראל (ה'בבא סאלי).

ילדיו: ר' אברהם ("בבא הנא", שימש כרבה הראשי של יבנה ורמלה), ר' פנחס (שימש כראש המועצה הדתית באשדוד), ר' אהרן (שימש כראש העיר רמלה), ר' יחיאל, (רב העיר רמלה וראש מוסדות "אהל יצחק"), מאיר, ר' שמעון (ראש מוסדות "נר יצחק" בירושלים), חסידה בוסו, פלורה סודרי, רחל כנאפו, שמחה שושן, ברכה דהן וחייה רוטנמר.

עוד בהיותו רבה של העיר רמלה היה מכתת את רגליו מעיר לעיר וממושב למושב, כדי לעורר ולחזק את אחינו בני ישראל שבכל אתר ואתר בקיום התורה והמצוות. באחד מביקוריו ביישוב מסוים, שבו הרצה את דבריו במתק שפתיים נפלא ניגשו אליו לאחר דרשתו בני היישוב, וצרתם בפיהם: "רבינו! יש פה תרנגול משונה שלא מפסיק לקרקר, מטריד הוא אותנו מאד ונוודדת שנתינו בלילות". מיד ענה להם ואמר: "יש פה ילד שהוריו עדיין לא מלו אותו". הביטו האנשים זה בזה בתימהון ואמרו: "לא ידוע לנו על ילד כזה" - "הזדרזו לברר", ענה להם הצדיק, "ובעז"ה תמצאו". לאחר כמחצית השעה חזרו האנשים ואמרו: "כן רבינו. מצאנו והבאנו עימנו את הורי הילד". כשעמד אביו של הילד בפני רבינו פרץ הוא בבכי ואמר: "רבי! מעולם לא חשבתי, שלא למול את בני, אך מה אעשה, ולא הייתה בידי יכולת כספית לערוך את סעודת ה'ברית-מילה' והחלטנו לדחותה, כדי שאף אנו נעשה סעודה כמו כל חברנו, אך לצערנו, הרב מצבנו הכספי לא השתפר, וכבר עברו חמש שנים - ועדיין לא מלנו את בנו!". מיד ציווה הרב להכין סעודה מפוארת לכבוד המצווה, וערכו הם וקיימו את מצוות 'ברית-מילה' בו ביום. עם קיום מצוות 'ברית-מילה' בילד זה, הפסיק אותו תרנגול את קרקוריו הקולניים. וכששאלו את באבא חאקי: "מניין? איך ידעת, שיש כאן ילד לא מהול?". ענה הוא להם בענוות חן: "אין דבר שלא כתוב בתורתנו הקדושה, וצריכים אנחנו רק להתקדש ולהיטהר, וכל צפונותיה ייחשפו בפנינו".

מעשה בזוג, שהיו נשואים 15 שנה ולא זכו פרי בטן. כששמעו הם על האותות ומופתים, שמתרחשים בעיר רמלה בכוחו של פועל הישועות "באבא חאקי" הזדרזו ובאו לביתו, ובדמעות שלישי שפכו את בקשתם בפני רבינו. "הסירו כל דאגה מליבכם" אמר להם הרב, "בעזרת ה' יתברך תוך שנה תזכו לזרע קודש בר קיימא, אך בקשה אחת לי אליכם, מיד כשיולד הילד, הביאוהו נא אליי כדי שאברכנו". עוד באותה שנה זכו הם לבן בכור, ומשמחתם והתרגשותם הגדולה שכחו את בקשתו של הרב. כשגדל הילד, התברר, שאינו יכול ללכת ברגליו. והם הצטערו עד מאד. הם דרשו ברופאים, אולם כל ניסיונותיהם עלו בתוהו. או אז נזכר לפתע האבא ואמר לאשתו: "הרי בזכות ה' באבא חאקי" זכינו בזכותו לבן זה, מדוע לא נלך אליו ונבקש ברכה לבריאותו של בנו?". וממחשבה למעשה, יצאו הם מיד לדרכם, כשפניהם מועדות לעיר רמלה. כשהגיעו לביתו של הרב, נכנס האבא עם בנו בידו ואמר ל'באבא חאקי': "רבי קדוש! הנה ילד זה, זכיתי ונולד הוא בזכות ברכתך, אך עתה ראה איזה שבר עצום, בנו זה משותק הוא ברגליו, ואינו יכול ללכת כלל" - "זהלא אמרתי לכם, שמיד עם היוולדו הביאוהו אליי, כדי שאברכהו?" אמר להם הרב. נזכרו הזוג בבקשתו של רבינו ומיד ביקשו את סליחתו והסבירו, שמהתרגשותם הגדולה שכחו הם את בקשתו. "לא נורא" אמר להם הצדיק. "הושיבוהו בבקשה על ברכיי", ומיד כשישב הילד על ברכיו של רבנו, לקח הוא מים ומרח את רגליו של הילד. מיותר לציין, שלאחר שהורידו הרב מברכיו, הלך הילד כאחד האדם.

"מספרים מבני ביתו, שכל יום שישו במשך עשרות השנים שהיה רבנו גר ברמלה, הייתה מופיעה בביתם אישה וללא אומר ודברים היה רבנו יודע את רצונה והיה מורה לתת בידה מאכלים לכבוד שבת, ובכל יום ראשון היה מופיע איש והיו מגישים לו מכל מאכלי שבת הנותרים, והיה יושב ואוכל ברוגע במשך זמן ארוך, וכך היה שנים על גבי שנים, והנה מיום פטירתו של רבנו נעלמו עקבותיהם וחדלו לבא, המשפחה שתחיה, שביררו את העניין, פנו לשאול את פיו של הצדיק הבבא סאלי, והוא ענה להם, שהאישה זו רחל אמנו, והאיש זהו אליהו הנביא שהיו באים מידי שבוע לשהות במחיצתו של אביהם הקדוש".

"מספר מזכירו האישי, מר חיים אשכנזי, על מנהגו הקבוע של רבנו: שמדי חודש בחודשו, ביום שהיה מקבל משכורתו היה מפריש ממנה סכום גדול לצדקה, והיה קורא לו לישיב עימו לבדוק איך לחלק את

אותו הסכום לנזקקים ונצרכים כל אחד לפי חומרת מצבו, בבחינת "מצוה הבאה לידיך אל תחמיצנה", והמעט שנותר לו בידו נועד לפרנסת אנשי ביתו ולאירוח נזקקים.

וביקש ממנו שכל עוד הוא בחיים שדבר זה ישאר ביניהם ולא יוודע לשום אדם, ורק לאחר פטירתו של רבנו גילה המזכיר את הסוד. וכפי שהגדירו זאת ילדיו, שלא הם ולא האמא הרגישו את המשכורת המכובדת שהיה אמור להביא לבית ממשרתו הנעלה, ולא היו יודעים למה זה כך, אלא שהיה מעדיף ליהנות אחרים ולהצטמצם בענייניו האישיים, ואפילו לבני ביתו לא סיפר להם על כך. ולכן בלווייתו של רבנו התעניין בבא סאלי ושאל בכמה מסתכמים החובות שהשאיר אחריו, תמחו הכל שהרי שועי ארץ שיחרו לפתחו והשאירו בידי סכומים עצומים מלבד תשורות המוני המתברכים, הבחין בבא סאלי בתמיה ואמר 'אני מכיר את אחי, ויודע היכן התחנך אילו היה לו כסף לא היה נשאר אצלו'.

זה היה לפני עשרות שנים, בשלהי שנות היו"דים. שדרות הייתה אז מעברת עולים קטנה. רובם ממרוקו, מיעוטם מרומניה. מפא"י שלטה אז בפוליטיקה הישראלית, ונציג מטעמה עמד בראש המועצה הסמוכה לעזה. באותם ימים פעל במקום בית ספר דתי יחיד, לעומת כמה שהיו שייכים למי שאינם שומרי תורה ומצוות. אלא שראש המועצה, שהיה "אנטי-דתי" למרות היותו יליד צפון אפריקה, החליט להעתיק את בית-הספר למקום אחר. בעיירה הקטנה, השלווה, התפתחה מהומה. ההורים הדתיים והחרדיים התנגדו לכך בכל תוקף, והחליטו כמחאה לישון במבנה בית הספר. ברמלה, התגורר אז ה"בבא חאקי", רבי יצחק אבוחצירא זצ"ל אחיו של ה"בבא-סאלי" זצ"ל ובנו של רבי מסעוד אבוחצירא זצ"ל, שהיה בנו של רבי יעקב אבוחצירא זצ"ל – מייסד השושלת המפוארת. כששמע על העוול הנעשה ליהודים החרדיים בשדרות, הגיע לעיר, ולן יחד עם פשוטי העם במבנה בית הספר. המהומה הגיעה עד לאוזניו של דוד בן-גוריון המנוח, ששימש אז כראש-הממשלה. הוא התערב, אך לא הצליח להביא לפתרון ולבסוף ניתן מבנה אחר לטובת בית-הספר הדתי, כאשר מבנה בית-הספר המקורי הועבר לתועלת תלמידים שאינם שומרי מצוות. ה"בבא חאקי" נעצב מאוד, כאשר התברר שהמאבק לא נשא פרי והקפיד על העומדים מאחורי המהלך. ואכן, מאותו היום בו דרכו כף רגליהם של התלמידים והנהלה החדשה במקום, הם כמעט ולא ידעו רוגע: המנהלים הוחלפו, המורים הסתכסכו והתלמידים היו נתונים בפרשיות שונות. בית-הספר, "מעוז" שמו, היה ידוע בכל רחבי האזור, ולא לטובה, בשל העובדה שהעניינים בו לא התנהלו על מי מנוחות. בחלוף כ-40 שנה, כשהגיעו מים עד נפש, החליטו בעירייה על סגירתו, והמקום נותר שומם, סגור על מנעול ובריח, ועזובה רבה שררה בו. לפני כ-8 שנים, העביר ראש עיריית שדרות דאז, להעביר את המקום לטובת בית חב"ד בעיר, תחת הנהלת השליח הרב משה-זאב פיזם ומיני אז הוא משמש למקום תורה, תפילה וגמילות חסדים. בית חב"ד בשדרות, הפך מכבר למותג של חסד ומגדלור תורני לכל האזור, והדבר מתאפשר רבות בזכות המבנה רחב הידיים. השבוע, בשל אזכרה לרבה הקודם של העיר שדרות, הרב דוד בר-חן ע"ה, הגיעו למקום שורה של רבנים נכבדים, וביניהם רב העיר רמלה, האדמו"ר הרב יחיאל אבוחצירא, ממלא-מקום אביו. הוא סיפר לנוכחים על מאבקו של אביו לטובת תושבי שדרות, ולא ידע כי על המקום בו הוא עומד ונושא דברי תורה, נאבק אביו. לאחר הדרשה המיוחדת שנשא, בה הוקיר תודה לאכסניה וסיפר על מופת מהרבי מה"מ לו היה עד, ניגש אליו הרב פיזם ושח לו כי המאבק של אביו לא היה לשווא, וכי השטח הועבר בסופו של דבר לידיים חרדיות וממלא את ייעודו כראוי. בשיחה נדירה עם הרב משה זאב פיזם כשהוא נרגש, אישר היום הרב אבוחצירא את הדברים: "זו הייתה סגירת מעגל מרגשת. הרוח ניצח את החומר. המאבק של מור אביו זצ"ל נשא פרי, ואני מאמין

שבזכות מאבקו בימים ההם, קיבלה תנועת חב"ד הנכבדה את המבנה. ראינו שב"ה המקום פעיל, ויש בו אווירה של יראת-שמים ופעילות לקירוב יהודים", אמר. האדמו"ר לבית אבוהצירא, שמתפלל לעיתים קרובות בבית הכנסת החב"די בלוד, ציין כי אביו יוצאי מדינות צפון-אפריקה ראו באביו את מנהיגם הרוחני: "הוא היה מסתובב הרבה באזור הדרום, ודאג להם בכל פרט, גם בדברים הקטנים ביותר. נושא החינוך היה יקר לליבו, ולכן התאמץ כל-כך במאבק הספציפי הזה בשדרות, וכאמור זכינו לראות – גם אחרי עשרות שנים – את נצחוננו".

הרה"ק האדמו"ר הרב ישראל אברהם פורטוגל

יום ההילולא כ"ה באדר ב'

האדמו"ר הרב ישראל אברהם פורטוגל (פרטיגול) זצ"ל- נולד בסקוועלן שבמולדובה (גבול רומניה) ב-י"ח סיוון ה'תרפ"ג (1923). בהיותו כבן 9 למד בישיבה בעיירה וויז'ניצא שם התעלה במעלות התורה והחסידות. בגיל 14 עבר ללמוד בקישינוב. לאחר נישואיו התגורר מספר שנים בבוקרשט. בפרוץ מלחמת העולם השנייה נלקחו הוא ואביו לגטו בצ'רנוביץ, שם עונו על ידי הנאצים והוא ואביו ניצלו בניסי ניסים. בשנת ה'תש"ה (1944) פעל יחד עם אביו להציל ילדים יתומים בשואה והבית התמלא במאות יתומים. לאחר החרפת המצב בקרב יהודי צ'רנוביץ בשל רדיפות הבולשביקים הבריחו את הילדים לבוקרשט. אביו נכלא ושוחרר ובפעם השנייה אביו ורבינו נכלאו בנפרד במשך חמישה חודשים במהלכו עברו עינויים רבים לאחר שהואשמו בעבירות ריגול למען ארה"ב וישראל. לאחר התערבות נשיא ארה"ב ומזכ"ל האו"ם בשנת ה'תשי"ט (1958) בערב שבת 'נחמו' הם שוחררו, אך נותרו בכלא עוד מספר ימים כיוון שלא רצו לחלל שבת. שנה לאחר מכן נסעו לבלגיה ובסוף שנת ה'תשי"ט (1958) הגיעו לארץ ולאחר כחודש היגרו לארה"ב והתגוררו בשכונת קראון הייטס בברוקלין שבמדינת ניו יורק. שם פתח עם אביו בית כנסת קהילתי והמשיך בהצלחת היהודים מהשואה. לאחר פטירת אביו ב-ל' אב ה'תשמ"ב (1982) הוכתר רבינו כאדמו"ר השני מסקוועלן וקהל רב של חסידים התקבצו סביבו. אהב כל יהודי ויהודי כאילו הוא בנו החביב. מסר עצמו עבור כלל ישראל. במשך שעות ארוכות קיבל אנשים. שקד על התורה הקדושה וסיגף עצמו בסיגופים ותעניות. זכה להציל רבים ולהשיבם לשורש מחצבתם. היה בשמחה תמידית. עמד כל ימיו בנשיאות מוסדותיו 'חסד לאברהם' שיסד אביו. רבים נושעו מברכותיו. מפורסם היה במתן צדקה וחסד. נפטר ב-כ"ה אדר ב' ה'תשע"ט (2019) בבורו פארק שבניו-יורק. חי כ-96 שנים. ציונו במונסי.

סבא (מצד האב): ר' ישראל אברהם (רבה של סקוועלן). **אביו:** האדמו"ר ר' אליעזר זוסיא. **אימו:** הרבנית מרת שיינא רחל (בת ר' יעקב). **אישתו:** הרבנית מרת ריזל (בת ר' מנחם שטרן, רבה של גבעת שאול בירושלים. נישא בשנת ה'תש"י). **מרבתי:** האדמו"רים אביו, ר' אליעזר זוסיא, ר' אליעזר הגר מוויז'ניץ (דמשק אליעזר), ר' יהודה לייב צירלזון (רבה של קישינוב), ר' ישראל אברהם שטיין מפאלטישאן. **ילדיו:** האדמו"ר ר' ישעיה יעקב (ממלא מקום אביו כאדמו"ר מסקוועלן, מלפנים רב קהילת 'מאור הגולה' במונטריאול), ר' מאיר (אב"ד סקוועלן וויליאמסבורג), האדמו"ר ר' אפרים חיים יהודה (מונסי), האדמו"ר ר' צבי נח (לייקווד), ר' שמואל מרדכי (אב"ד סקוועלן בורו-פארק), הרבנית לאה ליבא (נישאה לר' חיים דב שטרן, אב"ד סקוועלן, בני ברק), הרבנית חיה שרה (נישאה לר' שמעון יואל וויינברגר, דומ"ץ סקוועלן בויליאמסבורג), הרבנית נחמה (נישאה לר' דוד לייב קליגהויפט, ראש כולל סקוועלן בבורו פארק). **מספריו:** •שם ושארית ישראל- כתבי סבו.

קדושתו של כ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זיע"א וזהירותו בענייני קדושה ושמירת עיניים הייתה מופלאה. לפני כמה שנים הוצרך הרבי לעבור ניתוח בבית הרפואה, והרבי התנה עם הרופאים שהוא מסכים שינתחו אותו בתנאי ששום אישה לא תיגע בו בכל ימי אשפוזו בבית הרפואה, רק גברים בלבד, והרופאים הסכימו על כך. ביום המיועד, נכנס הרבי לבית הרפואה, והכניסו אותו לחדר הניתוחים, והתחילו להרדימו לקראת הניתוח, כשראו שהרבי כבר ישן היטב, נתנו את רשותם לאחות שהייתה שם לעזור להם, כיוון שהרבי ישן ואף אחד לא ידע שאישה נגעה בו. אך להפתעתם ולפליאתם העצומה, ברגע שהאחות התחילה לנגוע בו, התעורר הרבי בפתע פתאום מתרדמתו והתחיל לשאוג שהוא מתנגד נחרצות לכך, והלא הוא ביקש בדווקא ששום אישה לא תיגע בו, ולמה אינם מקיימים את הבטחתם. הרבי אמר להם שהוא לא מסכים שינתחו אותו עד שבנו הרה"צ רבי יעקב ישעיה שליט"א יכנס שם ויעמוד לצידו וישמור עליו ששום אישה לא תיגע בו, ואף לאחר שהרופאים אמרו שאינם יכולים להכניס שום אדם זר לחדר הניתוחים בעת הניתוח, התנגד הרבי מפורשות. לא היתה להם ברירה אחרת, והניחו לבנו של הרבי להיכנס שם. רק לאחר שנכנס ושומר על אביו הרשה הרבי שיתחילו לעשות את הניתוח...

סיפר הרב החסיד הנעלה ר' חיים יודל אסטרייכר שליט"א מחשובי מרביצי תורה בעיר התורה לייקווד, שכידוע שכ"ק מרן האדמו"ר מסקולען זיע"א היה מגיע להשתתף כמעט בכל חתונה וחתונה שהיו מזמינים אותו. רק בזמן האחרון, שהרבי ממרום גילו המופלג היה כבר חלש מאוד, הוחלט שהרבי לא ישתתף בשום חתונה. אף כשאחד ממשמשיו הנאמנים מהמקורבים אליו ביותר השיא את אחד מיוצאי חלציו, לא בא הרבי להשתתף – וזאת כדי להראות שהרבי אינו משתתף בשום שמחה יהיה מי שיהיה – לבד מנכדיו או ניניו. "פעם", סיפר ר' חיים יודל, "בשמחת הנישואין של אחד מקרובי, הופתעו הנוכחים לראות את הרבי זיע"א מסקולען מגיע להשתתף בשמחת החתונה, והיה הדבר לפלא גדול, שהרי ידוע היה שהרבי לא יוצא מביתו כלל לשמחות, ולאחר חקירות אצל הגבאים נודע דבר נפלא, שאבי הכלה נכנס עם בתו הכלה לקראת החתונה להתברך אצל הרבי זיע"א, ובאמצע פרצה הכלה בכני מר, והרבי שאל למה היא בוכה, ואמרו לרבי שהכלה אומרת ששמעה שהרבי לא ישתתף בשמחת נישואיה והדבר כואב לה מאוד, ולכן היא בוכה". "כשהגיע זמן החתונה, אמר הרבי לפתע להפתעת הגבאים, שהוא רוצה להשתתף בחתונה. הללו השתוממו מאד, הרי עשו גדרו שהרבי לא ילך לחתונות, ואף לשמחת החתונה שעשה אחד מהמשמשים הקרובים לא הלך הרבי. מה ראה כאן הרבי, שנחוץ כל כך לשנות את החלטתו? ענה הרבי "הרי הכלה בכתה"... הסיפורים מעובדים מתוך העלון הנפלא 'נועם שיח' - אב"ד סאנטוב שליט"א

כ"ז אדר

הגאון הרב אברהם חיים ברים זצ"ל

יום ההילולא כ"ז באדר

הגאון הרב אברהם חיים ברים זצ"ל - נולד בעיר העתיקה בירושלים בשנת ה'תרפ"ב (1922). בילדותו למד בתלמוד תורה 'עץ חיים' ובערותו בשיבת 'עץ חיים'. כבר בגיל צעיר התפרסם כלמזן ועילוי. הקים יחד עם אחיו, ר' יהושע את הכולל של בויאן בירושלים. שימש כר"מ בשיבת מיר. בהמשך התמנה למשיב בשיבת סלובודקה בבני ברק, שם היה קשור לרב יחזקאל אברמסקי. היה ידוע בסלובודקה כי רבינו יודע את הש"ס על בוריו. בהמשך מונה לר"מ בשיבת רוז'ין בבני ברק, לאחר מכן ייסד את ישיבת

'אוהל יעקב' בבני-ברק ואף עמד בראשה. בהמשך נקרא לעמוד בראשות ישיבת סקווירא בארצות הברית, בשנת ה'תשל"ח (1977) ויתר על משרתו לטובת הרב דב מאיר קרויזר וירש את משרתו כראש ישיבת פרשבורג. בהמשך עמד בראשות ישיבת 'משכן יוסף'.

בהיותו כבן 17 חיבר מערכות רבות בהן מתרץ 18 קושיות במהלך אחד. גאון בנגלה ובנסתר. כל כתביו של מרן החזון אי"ש היו שגורים בפיו ומונחים במוחו כקופסא. בעל חסד מופלא. נזהר בכבוד כל אדם. הכרת הטוב שלו הייתה מופלאה. דאגתו לזולת נודעה בשערים. דאג לכבוד כל אדם. הרביץ תורה לעדרים. עסק בצורכי צדקה בסתר. סיגל לעצמו חיי פרישות. ברוב אהבתו התפלל עבור כל אחד מישראל. נפטר במוצאי שבת, ליל כ"ו אדר ה'תשס"ב (2002). חי כ-80 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' מרדכי דוד (חסיד בויאן, מראשי הנהלת כולל גליציה. שם המשפחה במקור היה קלגסברון).
אשתו: מרת רוחמה הינדל (בת ר' ישראל טויסיג). **אחיו:** ר' יהושע השיל (ראש ישיבת בויאן), ר' משה (אביו של ר' יהושע השיל ראש ישיבת בוהוש). **מרבנותיו:** ר' איסר זלמן מלצר, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש - רבו המובהק), ר' יחזקאל לוינשטיין. **חברותא:** ר' שלמה זלמן אורבך. **חתנו:** ר' מרדכי שלמה שטיינמץ (רב חסידות ויזניץ בהר נוף). **בתו:** מרת אסתר (נישאה לר' משה אלישיב, בנו של ר' יוסף שלום אלישיב). **מספריו:** •שנות חיים - תולדות חייו של רבינו.

מעשה באחד ממיוחדיו, שהיה בעל משפחה גדולה, שפתח חנות שבה מכר מוצרים שונים. רבינו דירבן את בני משפחתו ואת תלמידיו שיפקדו את החנות, ויקנו בה את המוצרים הדרושים להם, על מנת לעודדו ולהביא ברכה והצלחה בפרנסתו (רבינו פטר מחובה זו את מי שאמר לו שיש לו מקום קבוע לקניות, והמוכר שם עלול להיפגע על ידי כך). כאשר ראה רבינו כי כמה מהם מהססים, הבין, כי הכסף אינו מצוי באמתחתם, ולכן נתן להם מכספו כדי לכלכל את שניהם כאחד, ולא ידע בעל החנות, כיצד יצאו מוניטין לחנותו ולסחורתו תוך ימים אחדים.

באחת השנים בערב יו"כ, כאשר שהה רבינו בבית המדרש בסקווירא, הרגיש חולשה נוראה, אחרי שצם עשרה ימים, כדרכו לצום בכל עשרת ימי תשובה. עבר לפניו אברך אחד חשוך בנים ל"ע, קרא לו רבינו וביקשו שיביא לו מעט מים חמים, כדי שישתה ותחי נפשו. רץ האברך כהרף עין והביא לו מים חיים כבקשתו, לאחר ששתה והוטב לו קצת, פנה אל האברך מטיבו ואמר לו: "בזאת השנה הינך נושע!". האברך בהתרגשותו רץ אל בנו של רבינו וסיפר לו, מה שאמר לו אביו. שאל הבן את אביו לפשר ההבטחה המפורשת, ענה לו ר' חיים: "מכיוון שהאברך הזה החיה אותי ממש, הנני אסיר תודה לו וכולי מלא הכרת הטוב אליו, ובהכרח שייחושע בזאת השנה"... ואכן לתקופת השנה נושע האברך. במשך השנה עד שנושע לא נח רבי חיים ולא שקט, והירבה עבור האברך תפילות שייחושע.

בתקופה שכינה רבינו כראש ישיבת סקווירא בארה"ב, נשבר ליבו בקרבו, בכל פעם שהבחין ב'משולח' שהגיע מארץ הקודש על מנת לחזור על הפתחים. הוא לא היה מסוגל לשאת את צעריו של הזולת ואת בזיונו והרגיש שליבו לא עומד בכך. רבי חיים לא יכול היה להשלים עם העובדה שהוא יושב על כיסא ראש הישיבה, ואילו מישהו מתדפק על פתחי הבתים. בתחילה ניסה להסתתר מעיני המשולח, לבל יבחין בו ויתבייש מאוד, אולם כשראה שאלו מעשים שבכל יום, היה נוהג לזמן את עצמו אל המשולח, ויחד הלכו והסתובבו בין הבתים... הוא הסביר למשולח שזה מנהג המקום, שראש הישיבה מצטרף אל

המשולחים בדרכם לאסוף כסף... כמובן שהצטרפותו של רבינו למשולחים סייעה להם מאוד והעלתה את הסכום שאספו באופן ניכר, ולא ידע המשולה, כי רבי חיים בעצמו קבע את מנהג המקום הזה.

מעשה באחד מגדולי תלמידי הגאון רבי חיים ברים זצ"ל שדיברו בו נכבדות לתפקיד תורני רם, בסניף של אחד המוסדות התורניים הידועים, אולם מכיוון שסניף זה שכן בעיר העתיקה בירושלים והימים ימי בהלות של שנת ה'תש"נ, עלה בליבו הספק, אולי יש כאן עניין לחשוש למקום סכנה. הגיע אפוא, התלמיד לשאול את רבינו. לאחר שהציע את שאלתו מכל הצדדים, נטה הרב להסכים למשרה, אלא שאז תוך כדי דיבור סיפר התלמיד, כי למשרה זו היו מועמדים נוספים, אלא שהכריעו לקבל אותו. התלמיד חשב לגרום הנאה לרבו בעובדה שתלמידיו - פרי עמלו מבוקשים הם בהיכלי התורה. אולם פניו של רבי חיים חווה למשמע הדברים, הוא הזדעזע ואמר: "מה?! על משרה זו יש עוד מועמד, ואתה עדיין לא הסרת את מועמדותך?! עדיין אתה מתמודד מולו?! הרי זה נוגד את כל מציאותי, דורך אתה על הנקודה המרכזית בליבי. מדוע לא הסרת את מועמדותך, בזמן שקיים מתמודד נוסף? שאלה זו לא עלה בדעתך כלל לשאול, והרי זוהי השאלה המרכזית מכל השאלות שלך..."

ר' ראובן קרלנשטיין סיפר, כי באחד הימים דרש רבינו דרשה בציבור, שאותה הקריא מתוך דף. לאחר שסיים את הדרשה ועזב את המקום, הבחינו, כי הוא שכח את הדף על הסטנדר, נטלו אותו בידיהם, ואז התברר להם שהוא ריק. בוודאי יש דברים בגו - הבינו כולם, אולם רבינו סירב להסביר את העניין, ורק לאחר הפצרות מרבות אמר, כי הדרשן שלפניו הקריא את דרשתו מתוך הכתב, והוא היה סבור שאם ידבר בעל פה, יראה, כאילו הוא דרשן גדול ממנו, לפיכך נטל דף ריק, ועשה עצמו כקורא מתוכו... (הסיפורים מתוך 'שנות חיים')

המקובל האלוקי הרב חיים סינוואני זצוק"ל

יום ההילולא כ"ז באדר ה'תשל"ט

המקובל רבי חיים סינוואני זצ"ל: נולד בערב כיפור בשנת ה'תרנ"ח (1898) בעיירה סנואן הסמוכה לעיר תעז, מקום מנוחת כבודו של המשורר האלוקי הנערץ, הרב שלום שבזי זצ"ל.

בהיותו בן י"ז שנים, הוסמך לרבנות בידי הרב שלמה בן יוסף טביב זצ"ל וגם זכה ללמוד עמו במחיצתו קבלה, בקדושה ובטהרה, ומפה לאוזן קיבל ממנו "הקדמות" בתורת האריז"ל, דבר שזכו לו רק יחידי סגולה. נמשך תמיד אחרי הזוהר הקדוש ועשה חיל בלימודיו בו. עניו וירא שמים, ובקי מופלג בכל חדרי התורה. אך לימוד הזוהר והקבלה היה לחם חוקו כל ימי חייו. חי בדוחק ובצמצום רב והגה בתורה יומם וליל. העמיד תלמידים והשרה עליהם מרוחו הטהורה, רוח של תורה וקדושה. חסידא קדישא, איש אשכולות ומופת לרבים, ששמעו יצא לתהילה בכל הארץ. בעל רוח-הקודש. ענוותן. גאון בנגלה ובנסתר. רבים שיחרו לפתחו. ראשית חינוכו קיבל מאביו והמשך לימודיו בעיירה ג'בל צבר. מנעוריו ניכר היה בשקדנותו, בתבונתו, בענוותנותו ובחיי הטוהר והצנע אשר חי. חריצותו וחריפותו היו מן המפורסמות.

בהיותו רב של אחד המחוזות הגדולים בשרעב, נהג להסתובב בכפרים ללמד את בני ישראל ולפקח על הדיינים והשוחטים. הוא הוכיח את הציבור בדרכי נועם, אך בשעת הצורך ידע לעמוד בפרץ בגבורה ובכבוד. התגורר ביהוד, אולם שמו והשפעתו היו מפורסמים בחוגים רבים ברחבי הארץ. אברכי ישיבות

ותלמידי כוללים היו באים אליו לשחר את פניו ולהתבשם מתורתו ומאמרי פי חכם חן, שהשכיל להשמיע באוזניהם. אהבת ישראל עצומה פיעמה בקרבו ולא נתנה לו מנוח, וכל אדם שהגיע אליו בצרתו זכה לישועה. עלה לארץ בשנת ה'תש"ט (1949). נפטר ב-כ"ז באדר ה'תשל"ט (1979). חי כ-81 שנים. על ציונו נכתב: "סנגורם של ישראל".

מספריו: נכדו, מר גדעון סינואני, הוציא לאור את כתבי ידו בחמישה ספרים עד כה: •מקום מקדש •עטרת תפארת •עטרות חיים •ארזי לבנון •תורת חכם. מתלמידיו: המקובלים הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, הרב סעדיה בן אור זצ"ל.

רבינו אהב בכל ליבו את הצניעות ואת ההסתרה, אולם משמיים רצו אחרת ולכן סובבה ההשגחה העליונה, שאורו של רבינו יאיר, ומעשה שהיה כך היה: המקובל הרב יוסף וולטוך זצ"ל היה בקשרי ידידות עמוקים עם הצדיק הנסתר ר' משה וינשטוק זצ"ל, שהתגורר בשכונת 'בתי ורשה' שבירושלים. אצלו פשט בד"כ את ספקותיו בלימוד הקבלה וביחד המתיקו סוד בעניינים העומדים ברומו של עולם.

באחד הימים של שנת ה'תשכ"ז כשנכנס הרב וולטוך לבית הרב וינשטוק, ראה על השולחן מכתב הממוען אל כבוד קדושת המקובל הצדיק הנסתר, כמוהר"ר ר' חיים סינואני שליט"א - כפר יהוד. הרב וולטוך התרשם מאוד מהתארים הנכבדים שחלק ר' וינשטוק, ולכן שאל: "מי זה?". השיב לו: "הצדיק ר' חיים סינואני, הינו גדול דורנו בקבלה ומסתיר עצמו מאוד, ואגלה את אוזנך, שמהיום והלאה תהיה לך כתובת חדשה לברור ספקות ובעיות בלימוד. אצלו תמצא תמיד את שתאוהו נפשך לדעת".

הרב וולטוך לא התמהמה, ומיד כיוון פעמיו לכפר יהוד להקביל את פני הגאון הנחבא אל הכלים. בבואו ליהוד, ראה לפניו אדם צנום הלובש בגדים פשוטים וסנדלים לרגליו. הוא נכנס אל חדרו האישי של רבנו, שם ניסה לתהות על קנקנו. הרב וולטוך הביט סביבו וחיפש אחר ספרי קודש או ספרי קבלה שיעידו על הלומד בהם - אך בכל החדר לא היה זכר לספרים. הרב המשיך לבחון בעיניו החודרות את חפצי הבית, עד שגילה בתוך ארון סגור עם דלתים - ספריה גדולה בת אלפי ספרים בכל מקצועות התורה ובמיוחד בקבלה. רבינו שחש כי נתגלה סודו, הצטנע ואמר בענווה יתרה לרב וולטוך: "שמעתי אנשים אומרים, שסגולה בדוקה להינצל ממזיקין ושאר מרעין בישין, להחזיק בבית ספרי קבלה, ולכן החלטתי למלא את ארוני בספרים אלו".

ר' יוסף וולטוך הבין, שזו אמתלה טובה להסוות את גדולת ר' חיים, ולכן פנה לצדיק ואמר: "יודע אני היטב מי כבודו וכמה גדולה קדושתו, שמעתי את שמעו מפיו של ר' משה וינשטוק". אחר שוחח עמו בשיחה תורנית, שבסיומה יצא עם רשמים עמוקים. שנה לאחר אותה פגישה התעוררה קושיה עצומה בקבלה אצל הרב וולטוך, אשר התחבט בה רבות והלך למקובלים רבים, כדי שיתרצו אותה. תירוצים רבים שמע אך את רובם הפריך. לאחר התרוצצויות רבות אצל גדולי הצדיקים החליט להציג את שאלתו בפני רבינו.

בחודש תמוז ה'תשכ"ח נסע הרב וולטוך עם תלמידו לכפר יהוד, שם פגש את רבינו. לאחר דרישת השלום כנהוג אמר ר' וולטוך לר' חיים: "יש לי שאלה עמוקה לשאול את כבודו". רבינו ענה לו ברוך ובחיבה: "שאל בני, שאל". ביקש הרב וולטוך את אחד הספרים כדי להציג את שאלתו. רבינו פנה לתלמיד שנלווה וביקשו להוציא מהספרייה שורה פלונית בצד אלמוני את הספר הנצרך. התלמיד עשה

כמצווה עליו והגיש לרב וולטוך את הספר. לאחר מכן הרב שאל את שאלתו. הצדיק ר' חיים מבלי להרהר הרבה החל לצטט בעל-פה מובאות שונות ממקומות מסוימים בספרי הקבלה, עד שכל הציטוטים יחדיו הוו תשובה מוצקת ויסודית לקושיה העצומה. רגעים ספורים של דומיה שררו בחדר. כאשר הרב וולטוך עיכל בדעתו את התירוץ, קפץ מכיסאו, כשהתרגשות של שמחה מציפה אותו. התפעלותו הייתה מאופן התשובה ומהעמקות הטמונה בה.

הוא סיפר לתלמידו, כי תירוץ דומה קיבל מהרב וינשטוק. אלא שהרב וינשטוק האריך בתירוץ שעה ארוכה, ואילו רבינו תמצת במילים ספורות את תשובתו הגאונית. פיו של הרב וולטוך לא חדל מלהלל את חוכמתו ואת קדושתו של רבינו חיים סינאוני בפני יחידי סגולה. ומני אז החל אורו הבהיר של רבנו לזרוח ולהאיר באור יקרות למקובלים ולצדיקים הנסתרים, ששיחרו לפתחו וביקשו תורה מפהו בהביאם עימם את תלמידיהם וחבריהם. אולם מכל מקום המשיך רבינו לשמור על שתיקה מוחלטת וגמורה על מעשיו בקרב שכניו- תושבי יהוד והערם הסמוכות לה. (מעובד מתוך 'דרך צדיקים')

המון העם ראהו כפודה וכמציל. רבים נהרו אליו כדי לשמוע עצה ותושייה, נוכרים כיהודים נשאו עינם אל החכם היהודי, בידעם שהינו מקובל וחשוב גם בעיני היושבים ראשונה במלכות. כדי להשתלט על המון הצובאים, מינה הרב שמש אשר פקח על הסדר והכניס את הבאים לפי תורם. מקום מושבו של הצדיק היה בחדר סגור בביתו, ואילו האנשים המתניו ברחבה שליד הבית, ולא הייתה כל אפשרות לראות את פני הצדיק זולתי בהיכנסם פנימה. ולמרות זאת ראו הבאים דבר פלא, כמידי פעם בפעם, קרא רבנו לשמשו הנאמן ואמר לו: "בחוץ ממתינה אישה במלבוש פלוני. לך ואמור לה, שתשוב לביתה כי היום הרב לא יקבלה מחמת שאיננה טהורה, ותפייס אותה בדברים, שתשוב הנה רק כאשר תטהר מטומאת נידתה". ועל זה הדרך גם ליהודיות וגם לגויות. כשניגש השמש לומר לנשים את דברי השליחות מהצדיק, היה מעורר בקרבן התפעלות עצומה וכפולה, מהיכן ידע רבנו על בואן בכלל ועל טומאתן בפרט.

עוד הובא בספר סיפור מדהים המגלה מה כוחו של הרב בפיו. וכי 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים': אברך אחד מרמת-גן נשא לאישה בחורה, שאינה יפה בלשון המעטה. האברך ניסה להתעלם מעובדה זו- אך לשווא. החיצוניות של אשתו העיבה את שלוותו והטרידתהו מאוד. לימים נקלע לביתו של הגאון הרב כדורי יצחק זצ"ל וביקשו שיברך את אשתו בחן וביופי. הרב כדורי שקל את הדברים ואמר לאברך: "לא כדאי לך! אולם, אם דווקא תחפוץ בכך, לך למשכנו של אביר הרועים, הצדיק המקובל רבינו חיים סנאוני והוא יפעל בשבילך!".

האברך לא אחר לעשות כדברי הרב כדורי, ובתוך ימים מועטים השכים לפתחו של רבינו. בחרדת קודש שטח לפניו את בקשתו. אך רבנו חיים פסק נמרצות: "לא כדאי לייפותה, היא תתגאה ביופיה!". האברך החריש למשמע הדברים. בעודו מחריש רבינו פנה אליו ושאל: "האם בכל זאת תחפוץ בניסיון לחיות עם אישה נאה?", האברך חכך בדעתו ולאחר שניות אחדות הנהן בראשו בחיוב. "תתייפה חנה!" אמר רבינו. בבוא האברך לביתו, ראה כי חל שינוי בפניה של אשתו. כעורה נעלם וחן מלכותי נסוך עליה. שוב ושוב התבונן בה וראה בחוש כי אמירתו הקצרה של רבינו פעלה. לא רק האברך הבחין ביופיה שהתחולל באשתו, אלא גם מכריה. אשתו שדעתה היתה שפלה בשל כעורה וביטלה רצונה מפני בעלה, התבוננה עתה בקלסתר פניה הנאה ולבה גאה בקרבה, והחלה להרים את קולה על בעלה ועל בני ביתה. פועל יוצא מהתנהגות מבישה זו הייתה הפרת שלום הבית. בלב חרד עקב האברך אחר הליכותיה של אשתו וקיווה

בכל לבו, שהשלום ישוב על כנו- אך לשווא. מיום ליום המשיכה רעייתו להתנשא ולהתגדל על בעלה ובני ביתה, והחיים בבית היו ללא נשוא. רק עתה, הבין האברך, עד כמה צדקו דברי רבנו חיים, שצפה זאת באומרו "היא תתגאה ביופייה!". אך מה ניתן עתה לעשות? כיצד תוחזר המתנה שהוענקה משמים לאשתו? בצר לו חזר האברך שוב אל הצדיק וקבל בפניו על אשתו. רבנו לא התרגש כלל מדבריו, שהרי חזה זאת מראש, רק בנועם הרגיע את איש שיחו ואמר: "נו, נו, תחזור חנה לשחירותה!". באותו יום עצמו שב הכיעור לכסות את פניה של אותה אישה! משפט בודד זה, שיצא מפיו הקדוש של רבינו, הפך את היוצרות ושינה סדרי בראשית.

יום אחד נתקף הרב סינוואני בכאבי בטן עזים שנמשכו כמה ימים. הרב הובהל לבית חולים ונבדק על ידי הרופאים במקום. הרופאים פנו לבני משפחתו של הרב ואמרו להם כי בגופו של הרב שוכן חיידק נדיר ומסוכן שמקורו בצפון אפריקה, ואלמלא הרב ינותח באופן מיידי – תישקף לו סכנת חיים ממשית. הרופאים הגישו לבני המשפחה מסמך המאשר את ביצוע הניתוח, וביקשו להחתים את הרב על המסמך. ברור היה לכולם שהרב יחתום על המסמך, הלוא מדובר כאן בסכנת חיים של ממש. אולם, לתדהמת כולם, הרב סירב בתוקף לחתום על המסמך. הרופאים לא הבינו מה פשר התנגדותו של הרב וניסו להפעיל עליו לחץ מכיוונים אחרים; הם סברו כי הרב נמצא בסכנת חיים מיידי ועליהם לפעול במהרה כדי לשכנע את הרב לחתום. הרופאים פנו לאחד מתלמידיו של הרב וביקשו ממנו לנסות לשכנע את הרב, אך הרב עמד בסירובו. התלמיד המשיך לנסות ואמר לרב שיסכים לפחות לבצע צילום. "אך בצלם יתהלך אנוש", ענה הרב לתלמידו והמשיך ואמר: "אך" – מלשון מיעוט, על כן שלא יחשבו הרופאים שהם יוכלו לקבוע את חיי על ידי צילום". הרב חינך לעבר אחד הרופאים וניסה להרגיעו. "כל חיי נמנעתי מאכילת מעדנים", אמר לו הרב והמשיך: "ופעמים שהסתפקתי באכילת עשבים בלבד. לו היית אתה אוכל את מה שאני אכלתי – לא היית חי אפילו שלושה ימים". הרופא לא קיבל את דבריו של הרב ואף כעס על כך. למחרת הגיעה תוצאת הבדיקה של הרב, והרופאים לא האמינו למראה עיניהם: הבדיקה הייתה תקינה; לא נמצא אף חיידק חריג בדמו של הרב. הרופא שכעס על הרב הבין שמדובר כאן באדם גדול וביקש את סליחתו.

רבינו הקדוש עלה לתעיו מקום קבורת הר"ש שבזי צוק"ל וזיע"א. בהתעייפו מטורח הדרך ישב רבינו תחת עץ אחד לנוח ולהינפש, והנה ערבי ניצב לעומתן ומברכו בברכת שלום. תמה רבנו כיצד הערבי מברכו לשלום, והרי אסור לפי חוקי דתם, ושמא זומם עליה. שאל רבינו את הערבי כיצד בירכתני לשלום, והדבר אסור לכם באיסור חמור? השיבו הערבי. מפקפק אני בכל איסורי דתי, הנה דעו- לי בת משותקת כמה שנים ולא מצאתי לה מרפא, התפללתי ונדרתי לכל אלה שהאמנתי בהם, ולא עזר לבתי מאומה. אבקשך, כשתהיה במקום קבורת הצדיק, בקשהו שיתפלל עבור בתי שתתרפא. בהגיעו לתעיו סר להשתטח על קבר הצדיק, ועמד בתפילה ואמר: רבש"ע בזכות הצדיק אבא שלום שבזי, שלח רפואה שלמה לבתו של הערבי, וקדש שמך ושם ישראל בגויים וכו'. בחזרתו – והנה הערבי ממתין לרבנו, ורץ לקראתו והחל מחבק ומנשק את רגלי רבנו, ומודה לו בכל לשון של הודאה. לאחר שנרגע שאל את רבינו באיזה יום ובאיזו שעה השתטח על קבר הר"ש שבזי, כיוונו את היום והשעה, וראה זה פלא, באותה שעה ממש קראה הבת לאביה, אבא! אבא! וכאשר הדבר נשנה, ניגש אליה, ואמרה לו: אולי תעזור לי לקום,

והושיט ידו וקמה, ותוך יומיים החלימה לגמרי, והחל לגדף את כל גדוליהם ואילייהם, ואמר. משה אמת ותורתו אמת, ושבוזי וחכמי ישראל אמת.

שיחת קודש מכ"ק האדמו"ר הרבי מליובאוויטש מתאריך כ' חשון תשמ"ז:

העלימו ילדים מהורים לנתקם מתורה ומצוות

"ידוע ומפורסם לכל מה שאירע לפני שלושים-ארבעים שנה בעליית ילדי תימן וילדי טהרן לארץ הקודש: ילדים קטנים שעלו עם הוריהם ל ארץ הקודש – העלימו אותם מהוריהם, תוך כדי תירוצים שונים ומשונים חסרי שחר, שהילדים זקוקים לטיפול רפואי ומצבם קשה וכו', עד שהודיעו להם שהילדים נפטרו... וכל זה למה – מכיון שלא רצו שיתחנכו אצל הוריהם שהיו שומרי תורה ומצוות, כי אם, שיוכלו לחנכם כרצונם, תוך כדי ניתוק מוחלט ממורשת היהדות!

"לצורך מטרה זו – גוזלים ילדים מהוריהם! ומי היה אז בין אלו שעמדו בראש – יהודי מניח תפילין, ומתפלל ג' פעמים ביום, שומר תורה ומצוות בחייו הפרטיים, ואף על פי כן, לא זו בלבד שלא מנע זאת, אלא אדרבה – שיתף פעולה, והיה בין העומדים בראש שעשו פשע נורא זה!

"וכאשר הקימו קול צעקה, הייתכן, הרי זה מעשה היפך הצדק והיושר, היפך האנושיות לגמרי – השיבו: אנו הצלנו אותם ממות לחיים, ולכן, ילדים אלו הם שייכים לנו... ולא רק כמו אדם שהוא "עבד כנעני", אלא גרוע יותר – כמו חפץ השייך לרכושו הפרטי, אשר, אם רק רוצה, יכול לשרוף את החפץ, ובנדון דידן, שריפת הילדים, רחמנא ליצלן, לא שריפת הגוף, אלא שריפת הנשמה, להעבירם למולך, רחמנא ליצלן! מאות ילדים קטנים נעלמו עקבותיהם בתקופה היא, ועד היום הזה לא יודעים ההורים מה עלה בגורלם של ילדיהם, היכן נמצאים היום!

ישנם רשימות מדויקות של הילדים!

"גם כיום, לאחר שלושים-ארבעים שנה, יש אפשרות לעלות על עקבותיהם של אותם ילדים, שכן, באותם משרדים שטיפלו בילדים, ישנם רשימות מדויקות שבהם מופיעים שמותיהם של כל הילדים, לאן נשלחו וכו', הצרה היא, אבל, שלא רוצים לתת את הרשימות של שמות הילדים, והצרה הכי גדולה – שאין פוצה פה ומצפצף, בתקופה האחרונה נתעוררו אמנם אחדים לדרוש שיתנו את הרשימות של הילדים – אבל, לא היה זה אלא "קול ענות חלושה", ולא הועיל מאומה!

"ולא עוד, אלא שמיד באו אלו שעושים "ליצנות" מכל דבר, ועשו "ליצנות" גם מדרישה זו!... ובכן, עם "ליצים" אין לדבר כלל, ואפילו לא לישב במחיצתם, כדברי דוד המלך בהתחלת ספר תהלים – "ובמושב ליצים לא ישב". וכבר אמרו חז"ל ש"כת ליצים" היא אחת מד' הכתות ש"אין מקבלות פני שכינה"!...

"ישנם הטוענים, שגם אם יתנו את הרשימות של הילדים, לא יועיל הדבר לתקן את המצב, להחזירם לכור מחצבתם, בהיותם ילדים שנולדו להורים שומרי תורה ומצוות – שהרי כבר עברו שלושים-ארבעים שנה שגדלו באווירה דהיפך התורה.

"ובכן, גם טענה זו אין לה מקום. זוהי אמנם עבודה קשה ביותר, אבל אף על פי כן בכל מצב אסור להתייאש מיהודי, ואף אחד לא יכול לקחת על עצמו את האחריות לבוא ולומר שבנוגע לפלוני ופלוני אי-אפשר לעשות מאומה כדי לקרבו לתורה ויהדות.

לתקן את העוול שנעשו לילדים והוריהם

"ובמילא, כל זמן שלא עושים ככל האפשרי לתיקון המצב – הרי זה כמו שממשיכים לעשות אותו עוול ופשע, ומוכן, שבעניין זה לא יועיל לעשות תשובה – שכן, עניין התשובה הוא בינו לבין קונו, אבל, לכל לראש יש לתקן את העול והפשע שנעשה לילדים והוריהם! ולאחרי כל זה, אם מישוהו מעלה על דעתו שהתחרטו על המעשים שנעשו בעבר, ובודאי שלא יחזרו עליהם חס ושלום, "לא תקום פעמיים צרה" – יש לו טעות מרה: לא זו בלבד שלא מתחרטים על זה, ולא מנסים לתקן את המצב וכו', אלא אדרבה – בעצם היום הזה חוזרים ונשנים הדברים בקשר לילדי טהרן, ובצורה חריפה יותר, ואין פוצה פה ומצפצף, ובמיוחד אלו שאמורים לייצג, כביכול, את דרישותיה של היהדות החרדית גם הם יושבים מנגד, ואינם עושים מאומה!!

שילדי ישראל יקבלו חינוך יהודי

"חוב קדוש על כל מי שיש ביכלתו לעשות כל התלוי בו למנוע ולעצור את גזילת הילדים המתרחשת בהווה, ונוסף לזה, להשתדל לתקן גם מה שנעשה בעבר. ואלו שאין ביכולתם לפעול בעניין זה – יגבירו את הפעילות בעניין החינוך, כאמור, להשתדל שילדי ישראל יקבלו חינוך יהודי ברוח התורה, ולא לחסוך כל מאמץ והשתדלות כו' כפי שניתן ללמוד מהצד שכנגד... שהרי מדובר אודות פיקוח-נפשות!

חשיבות הלימוד בספרי רבי נחמן מברסלב.

אברך יקר מבאי ביתו של רבנו הרב סינוואני, קיבל ממנו תשורה נאה – אחד מספריו של הצדיק רבי נחמן מברסלב צוק"ל. האברך שהיה עד להשמצות מצד חוגים מסוימים על לימוד בספרי חסידות ברסלב, שאל את רבנו מה דעתו בנדון זה.

הרב סינוואני דחה בנחרצות את דברי המשמיצים והסביר לאברך:

"אם יש מישוהו שמתנגד לדבריו של רבי נחמן. להווי ידוע שהוא חולק על דברי רבותינו המובאים בש"ס ובזוהר הקדוש ועל דברי רבנו הארי וגוריו, שכן מקורות תורתו ושיטתו של הצדיק רבי נחמן מבוססים על אמרותיהם, ורבי נחמן רק הבליט, והביא לתודעת הציבור דברים מסוימים – כ"שמחה", "התבודדות", וכו' ומשום כך אין הצדקה למחלוקת נגדו, והלומד בספריו יוכח לראות שהמוסר המובא בהם גדול ועצום ומפלח ללבבות..."

הרב סינוואני סיים את דבריו ואמר: שגם הוא לומד והוגה בספריו הקדושים של רבי נחמן, וטועם את נופת צופיו. האברך ששמע זאת נטל מרבנו את מתנתו, וקבע לעצמו שיעור קבוע בספרי המוסר של מוהר"ן..."

חשיבות אמירת ה"תיקון הכללי"

בספרו "עטרת תפארת" פרשת שמות, עמ' צ"ט, תיקון ימי השובבי"ם כתב הרב סינוואני זצ"ל:

"אם נזהר לומר תיקון הכללי למוהר"ן ז"ל ביום התענית של שובבי"ם זוכה לתקן יותר, כי מצא מין את מינו וניאו"ר, ומתקן תיקון עצום. ופוק חזי מאן חתים עליה דתקון זה, הוא מהר"ן, והוא נתערב בזה התיקון כי הוא תיקון נפלא... ואחר קריאתם, יאמר התחינה שכתבה תלמיד הרב... ששפתותיה נוטפות מור עובר והיא תפילה נוראה מאוד, תחנונים ידבר רש, אך אם אינה מצויה בידו, די שיאמר העשרה מזמורים הנזכרים. ודי בהם, ובפרט אם יאמרם בכוונה כמ"ש הרב. ולדידי, כ"ש וכש"כ אם יאמרם ביום התענית בכל יום מהשובבי"ם הנו"ל, בוודאי זוכה ומתקן תיקון גדול..."

אהבת ישראל אמיתית

היה זה כשוך הקרבות של מלחמת יום הכיפורים. רבי חיים סינואני זצוק"ל ביקש מאחד מבאי ביתו, שישגיג לו את רשימת החילים שנהרגו על קידוש ה' במלחמה. "אני לא אפקיר את נשמותיהם!" כך אמר. לאחר מאמצים מרובים, השיג התלמיד רשימה מעודכנת והגיש אותה לרבנו חיים. הרב קיבל את הרשימה, נשא עיניו לשמים ופתח בנהי וקינה, טפח בידיו על ראשו וזעק בקול שבור ורצוף: "אוי! אוי לנו על בחורי חמד אלו, שנפלו לפני אויב!" וכך התחיל לקרוא בשמו של כל הרוג, וכשהשלים את העמוד והפך את הדף, אמר: "ריבוננו של עולם!! אוי, מי יתן לנו תמורתם!" וכך המשיך לקרוא את כל השמות כשהוא עומד על רגליו ודמעות זולגות מעיניו. כאלף ושבע מאות חילים היו שם, ה' יקום דמם!! וכשסיים את קריאת השמות, זקף את גוו הכפוף ואמר: "ריבוננו של עולם! אנא מלפניך, רחם עלינו והושיענו! לא לנו, כי לשמך תן כבוד!!"

המקובל הגאון הרב שלמה אלישיב (עליאשאוו) זצ"ל

יום ההילולא כ"ז באדר

המקובל הגאון הרב שלמה אלישיב (עליאשאוו) זצ"ל - נולד בזאגר שבליטא ב-י"ב בטבת ה'תר"א (1840). מצאצאי האריז"ל והמקובל רבי שמשון מאוסטרופולי. מגיל צעיר, ניכר בו, כישרון וזיכרון מופלאים ומידות טובות. בגיל 13 עבר למינסק, ובמשך שש שנים עבר על כל הש"ס והרמב"ם. לאחר נישואיו בהיותו כבן עשרים עבר לעיר שאוול אל בית חותנו. שם החל לכהן כדין בבית דינו של ר' יוסף זכריה שטרן (רבה של שאוול). תוך זמן קצר עזב את משרתו, מפני שברוב ענוותנותו חשב, שאינו ראוי לכך. לאחר שנולד בנו עבר לטלז, שם למד בישיבת טלז וחי בפרישות ולמד בקבלה בלילה (ממקובל נסתר).

בשנת ה'תרע"ה (1914) בגירוש שאוול לעת זקנותו נאלץ להבריח את משפחתו מהעיר להאמלא. בשנת ה'תרפ"ד (1923) עלה לארץ לאחר שר' אברהם יצחק הכהן קוק (הרב הראשי לא"י) סייע בידו להשיג אשרת עליה (סרטיפיקט). הוא התיישב בירושלים בבתי נייטין. רבים פנו אליו ליטול עצה וברכה והעידו, כי תפילתו עשתה פירות. האזין לכל הנדכאים ושבורי הלב ובסבר פנים חזק ועודד כל מר נפש. מברכותיו והבטחותיו לא היה נופל דבר מדבריו ארצה. ענוותן מופלא. נהג לסגור עצמו בחדרו, כשהוא עטוף בטלית ומעוטר בתפילין ועוסק יומם ולילה בנגלה ובנסתר. גם בהיותו במחיצת אחרים לא שח שיחה בטלה. תלאות רבות סבבו את חייו, עני מופלג היה ובעל אמונה עצומה בבורא. המקובל רבי חיים שאול דוויק ביקש ממנו הסכמה על ספרו בקבלה "איפה שלימה". נפטר ב- כ"ז באדר ה'תרפ"ו (1926) פרשת ויקהל (בה קוראים בתורה "לשם שבו ואחלמה"). חי כ-86 שנים. כשנפטר העלו את מיטתו למעלה הר הזיתים והחלו להתעסק בקבורתו זכו כל המשתתפים לראות בעיניהם "עמודא דנורא" כעין

מראה הקשת תחת כיפת השמים ממזרח למערב, אשר נשאר עד סתימת הגולל. ציונו בהר-הזיתים (חלקה ז'-פרושים) בירושלים. אבינו: ר' חיים חייקל. אשתו: מרת בת שבע אסתר (בגיל 19 התחתן). בנו: ר' יצחק מרבתינו: אביו, ר' חיים חייקל, ר' גרשון תנחום (רבה של מינסק). תלמידינו-חבריו: המקובל ר' אהרן שלמה מהרי"ל (מח"ס 'טועמיה חיים זכו'), ר' אברהם יצחק הכהן קוק, ר' אריה לוי, ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה"חפץ חיים"). מספריו: • לשם שבו אחלמה - מכיל ארבעה שערים וכולל ביאור והרחבה לשיטת האריז"ל ושיטות מקובלים אחרים

אין ספק, כי על הרב שרתה רוח-הקודש ועל כך יעיד הסיפור המופלא הבא: פעם ר' אריה לוי (חותנו של פוסק הדור ר' יוסף שלום אלישיב זצ"ל נכד רבינו) נפגש עם אחד מידידיו והלה הקיפו בספקות מסביב לחכמת האמת. באותו יום הזמין שליחו של רבי שלמה אלישיב את רבי אריה לבוא אליו באופן דחוף. לאחר בואו שוחח עמו רבי שלמה והעלה בפניו תשובות לכל אחד מהספקות, שאותו ידיד העלה בפניו.

הרבנית סיפרה בתום לב, כי במשך שנים שמעה מחדרו של רבי שלמה קול נוסף הלומד אתו קבלה, אבל לא הרהיבה עוז לשאול את בעלה בדבר הקול, שהיא שומעת מחדרו.

כיצד הגיע רבי שלמה לסלילת דרכים עמוקות כאלו בעולם הקבלה? מחותנו, רבי אריה לוי זצוק"ל, כתב עליו: "טרם נכנס לפרדס חכמת האמת, מילא כריסו בש"ס בבלי, ירושלמי ופוסקים... למד הרבה ספרי מוסר, והספר 'ראשית חכמה' היה שגור על לשונו. אחר כך למד ספרי מחקר מרבתינו הראשונים ז"ל. למד כל ספרי הרמ"ק הקדוש ז"ל, וספרי החסיד מורנו רבי משה חיים לוצאטו זצוק"ל, למד זוהר הקדוש ו'ספר היצירה' עם פירושי וביאורי הגר"א וכל ספרי הגר"א, ואחר כל נכנס לפרדס להבין בתורת האר"י הקדוש זיע"א, ואור תורתו נקנתה לו בכל המ"ח דברים שהתורה נקנית בהם".

כדי להבין, עד כמה גדולה כוחה של מילה טובה מסופר כי אל רבינו הגיעה משלחת רבנים שנשלחו על ידי רבינו הגאון הבן איש חי זצ"ל, להביע בפניו את התועלת העצומה, שיש להם מספרו החשוב 'לשם שבו ואחלמה', מששמע זאת פרץ בבכי ואמר להם בכאב עצור: "אם הייתם באים כמה שנים קודם, הייתי מחבר עוד ספר בנושא זה, אבל אני לתומי חשבתי, שהספר שכבר הוצאתי לאור לא מעסיק אף אחד ואין דורש אותו, ולכן לא היה לי את הכוח והמרץ לערוך עוד כרך בסידרה, אבל, אם הייתי יודע, כמה תועלת הביא הספר, היה זה נותן לי את העוז והכח לחבר עוד ספר. אבל כעת מאוחר, כי אין זה כבר בכוחי!".

בשנת ה'תע"ד (1909) היה לאחד ממקורביו משפט פלילי אשר עפ"י החוק היה צפוי לקבל עונש של מאסר ממושך ועבודת פרך. אותו האיש פנה לרבינו והודיע צערו לפניו. רבינו כיוון את השעה להתפלל בעת המשפט ולמרב הפלא ובניגוד לכל התחזיות יצא הלה זכאי לגמרי בדין, וכל העיר רעשה מכוח תפילתו של ה"לשם" שבקעה רקיעים.

סיפר ר' אליהו דושניצר, שה'חפץ חיים' שמע עליו, כי נוסע הוא לעיר שאוול ושלח אחריו את חתנו לומר לו, שישתדל לראות את פני רבינו שלמה אלישיב, בטעמו "שכן בעולם הזה עוד ניתן לראותו, אך בעולם הבא, מי יודע אם נזכה לכך". ועוד הוסיף ואמר: "אנחנו בונים למטה ומכוונים נגד מעלה, אך הוא הקדוש, באשר נהירין לו שבילי עולמות עליונים, הרי הוא בונה בשמים באפון ישיר עליותיו". גדולי הדור הגדירו אותו "מארי דרזין", ו"גאון עולם בחכמת האמת". החזון אי"ש העריך מאד את כתביו, ונסע עד למקום מרוחק על מנת לקנות אותם, הוא החשיבו כאחד מתלמידי הגר"א המקובלים.

מאמרותיו: עוד לא נברא הסבון, שיוכל לנקות מחשבה רעה.

הרב חיים פינחס שיינברג זצ"ל

יום ההילולא כ"ז באדר

הרב חיים פינחס שיינברג זצ"ל - נולד באוסטרוו שבפולין ב- כ"ז באלול ה'תר"ע (1910). טרם לידתו (זמן קצר לפני מלחמת העולם הראשונה) היגר אביו לארה"ב בתקווה שיוכל למצוא משרה לפרנסת משפחתו אולם בעקבות המלחמה כעשר שנים נותק הקשר והוא הצליח לפתוח מתפרה קטנה באיסט סייד, שהייתה סגורה בשבת. באותם זמנים אמו הייתה מוכרת חלב ועל אף שבקושי פרנסה את עצמה ושני בניה - שכרה מלמד פרטי לבנה. כאשר היו ימים גשומים, הייתה האם נושאת את ילדיה על כפות ידיה כדי שלא יחלו חלילה ויפסידו ולו יום אחד מלימוד התורה הקדושה. בכל ראש חודש הייתה מופיעה בישיבה ומעניקה למלמד דולרים אחדים כאות הערכה. אביו נודע בהגינותו כחייט ותמיד בדק את כיסי החליפות, שלקוחותיו הביאו אליו. אם מצא בכיס ואפילו פרוטה אחת - מיד החזירה ללקוח. בשנת ה'תרע"ט (1919) ירדה משפחתו והם התגוררו בלואר איסט סייד. למד בישיבת רבנו יעקב יוסף עד גיל 14. בשנת ה'תרפ"ד עבר ללמוד בישיבת רבנו יצחק אלחנן. משם עבר לבית מדרש לרבנים. בגיל שש עשרה וחצי סיים ללמוד את כל הש"ס. בגיל 17 חזר ללמוד בישיבת רבנו יצחק אלחנן (איסט ברודוויי) וקיבל סמיכה לרבנות. לאחר נישואיו עבר להתגורר בעיירת מיר שבפולין. על אף שהיה צעיר לימים, כבר יצא שמו לפניו כלמדין ותלמיד חכם. בשנת ה'תרצ"ה (1934) חזר לניו-יורק ושם שימש כמשגיח רוחני בישיבת 'חפץ חיים' שברובע קווינס (ברוקלין). בתפקיד זה הוא שמש במשך 25 שנה. בשנת ה'תש"כ (1959) הקים את ישיבת 'תורה אור' בשכונת בנסוהרסט (ברוקלין) ועמד בראשה. במקביל שימש כרב של קהילת 'בקש שלום אנשי אוסטרובא'. בשנת ה'תשכ"א (1960) עלה לארץ והעביר לשם את ישיבתו. שימש כרבה של קרית מטרסדורף בירושלים וחבר במועצת גדולי התורה של דגל התורה. נהג להיות עטור בתפילין במשך כל היום ולבש מעל 50 ציציות. בשבת לא דיבר דברי חול. בשנותיו האחרונות כונה 'זקן ראשי הישיבות'. נפטר ב- כ"ז באדר ה'תשע"ב (2012). חי כ- 101 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' יעקב יצחק. **אמו:** מרת יוספה. **אשתו:** מרת באשע (בשנת ה'תרפ"ט בהיותו כבן 17 נישא לבתו של ר' יעקב יוסף הרמן). **אחיו:** ר' אברהם נתן. **מרבנותיו:** ר' משה סולובייצ'יק, ר' שמעון שקופ מגרודנא, ר' יהודה לבנברג, ר' שלמה פוליצ'ק (העילוי ממייציט). **ילדיו:** ר' שמחה (התמנה תחתיו לראשות הישיבה), מרת חנה, מרת זלדה, מרת פרומה רחל ומרת רבקה. **חתנו:** ר' חיים דב אלטוסקי (כיהן כראש ישיבת תורה אור לבני חו"ל, מחבר סדרת ספרי "חידושי בתרא" על מסכתות התלמוד). **מתלמידיו:** בנו, ר' שמחה. חתנו, ר' חיים, אחיינו, ר' יוסף שטרן, ר' אליהו פרנקל, ר' צבי שרלין ר' ישראל גואלמן, ר' משה לואיס (ראש ישיבת "שערי חיים"), ר' אלחנן פרץ. **מספריו:** טבעת החושן - על קצות החושן • אגרא דשמעתתא - על שב שמעתתא (ה' כרכים) • מילואי אבן - על אבני מילואים (ד' כרכים) • משמרת חיים - חידושים בנושאים שונים (ג' חלקים) • שיעורי רבי חיים פנחס - חידושים על מסכתות הש"ס בבלי ועוד • נתיבות חיים - שיחות מוסר • דרך אמונה וביטחון • אמרי חיים.

כאשר התחיל רבינו בלבישת הטליתות, הרבנית, שלא ראתה זאת בעין יפה פנתה בזמנו אל מרן החזון אי"ש זצ"ל וסיפרה לו על מנהג בעלה. החזון אי"ש זימן אותו לשיחה קצרה, ולאחר מכן פנה לרבנית באומרו, שתלך הביתה בשמחה ותדע, כי בעלה איש צדיק גדול מאוד.

סיפר מנהל משרד הישיבה בארה"ב מעשה, שממנו ניתן ללמוד על מידותיו של רבינו: "פעם ביקרתי בביתו של רבי חיים פנחס להתברך ממנו. הבטתי וראיתי שנמלה מתהלכת על אחת הטליתות שעליו. רציתי לתופסה ולהשמיטה. אך רבי חיים פנחס עצר בעדי, הוא ביקש, שאביא מהמטבח כוס... הוא הניח את הכוס על הטלית והנמלה נכנסה לתוכו. רציתי לזרוק את הכוס לפח... שוב עצר בעדי ואמר לי: "רד בבקשה למטה. שם יש גינה, ניתן להניחה שם, שתלך לדרכה, זו בריאה של הקב"ה"...

רבינו היה ידוע בשקידתו העצומה ובעומק עיונו. בהקדמותיו לספריו "טבעת החושן" הוא מעלה על נס את מעלת וחובת הלימוד בעיון והירידה לשרשן של הדברים. זאת מלבד ניצול הזמן בתכלית. היה זה כאשר פעם דיבר עם תלמידיו בשיעור אודות חשיבות ניצול הזמן וסיפר על הגאון רבי משה פיינשטיין זצ"ל, שעשה סעודה מיוחדת לסיום הש"ס והיה שמח הרבה בסיום זה, והסביר, שסיום זה הוא מלימוד בזמנים פנויים של חמש דקות פה וכמה דקות שם, בכל הזדמנות שהייתה לו. תוך כדי דיבור שאל אחד התלמידים את הצדיק: "כמה פעמים סיים ראש הישיבה את הש"ס?" - רבינו שתק, הרזה כמה שניות, חייך אליו ואל הסובבים בחיוך אבהי ואמר בלחש: "מה שאני יכול לומר לך הוא, שאת מסכת 'נידה' למדתי מעל 120 פעמים..."

תלמידו של רבינו סיפר: "לפני שנים רבות ניגשתי אל הצדיק לבקש ברכה עבור בני, ששהה במשך תקופה ארוכה בבית הרפואה. מעבר לסבלו הקשה של הילד, הרי שהמצב הותיר את רישומו על בני הבית כולם. ביקשתי, אפוא, מראש הישיבה, כי יתפלל עבור בני שיתרפא במהרה. הוא כמוכן נענה לבקשתי וברכו בברכת רפואה שלמה. לא הסתפקתי בזאת והעמדתי אותו על חומרת המצב והשלכותיו: "אינני מצליח לנהל סדר יום נורמלי וכך נגרם לי ביטול תורה גדול". ראש הישיבה לא יכל לעמוד בזה. הוא פרץ בבכי והאציל לי ברכה מעומק לב, תוך שהוא מבטיח, כי המצב ישוב במהרה לקדמותו.

אחד מבני המשפחה סיפר מעשה מופלא שהתרחש עם ראש הישיבה: לפני כמה חודשים ביקר הרב בניו-יורק באיזה תלמוד תורה. לפתע ראה הרב ילד בוכה בדמעות שלישי... הרב שאל אותו לפשר בכייתו, והילד אמר, שיש לו אחות משותקת ל"ע בת שמונה שנים, ובשל כך כל תשומת הלב של הבית מגיע לאחותו, ואליו לא מתייחסים כמעט, הוא ביקש, שהרב יברך את אחותו שתרגיש טוב, וממילא יזכה אף הוא ליחס כנדרש. רבינו ביקש שיביאו לפניו את הילדה ואכן למחרת הביאו אותה אליו. הרב בירך אותה, ועוד לפני השקיעה היא נעמדה על רגליה, והחלה ללכת כאחד האדם.

הגאון רבי אברהם שאג זצ"ל

יום ההילולא כ"ז באדר

נולד בפריישטאט שבאוסטריה בשנת ה'תקס"א (1801). בגיל שלוש התייתם מאביו, ואמו מסרה אותו לידי רבה של רגינדורף, כדי שיחנכו. היה הכיר מיד בכשרונותיו המיוחדים. מנעוריו יצא שמו בישראל כצדיק וקדוש. בהיותו בן עשר כבר נתפרסם כעילוי, וידע חלק גדול מהש"ס. טרם הגיעו לגיל מצוות העבירו רבה של רגינדורף לישיבתו של החת"ם סופר בפרשבורג. עד מהרה נהיה לאחד מבחירי תלמידיו, ולא ארכו הימים, והוסמך לרבנות. רבו הפליג בשבחו כ"גאון וצדיק" ממדרגה ראשונה, והתחשב מאד בדעתו, כל אימת שהיה מביעה לפניו. בגיל 18 התחתן אולם חמיו נפטר שנישא והוא קיבל את משרתו כאב"ד בעיר פרוסטיץ. לאחר 7 שנים, בטרם מלאו לו 25 שנה עבר לכהן כרב בשטלסדורף

שבהונגריה, ופתח שם ישיבה. שמו הלך לפניו ומכל קצווי המדינה נהרו בתלמידים שביקשו לחסות בצילו. היה עומד ומרצה במשך שש שעות רצופות את שיעורו לפני תלמידיו. משטלסדורף עבר לכהן כרב בקוברסדורף, אחת משבע הקהילות שבחבל בורגלנד שבהונגריה. שם כיהן ברבנות במשך עשרים וחמש שנה והשפעתו הייתה פרושה על כל הונגריה. לא הייתה בעיה ציבורית במדינה, שלא נטל חלק בפתרונה. גם בעת זקנותו כשגופו נחלש הקפיד לומר את שיעורו בעמידה. אחרי השיעור היה מגיע לאפיסת כוחות ממש, עד שלא יכול היה לעמוד על רגליו ולא לאכול מאומה מרוב עייפות.

בשנת ה'תרל"ג (1873), בהיותו בן 72 עלה לא"י. אהבתו לארץ הקודש הייתה בלי שיעור. חלונות חדרו פנו אל מול הר הבית, ולא הסכים להחליף דירה זו בדירה אחרת, חדשה ומרווחת יותר, כיוון שמחלונות דירתו היה עומד מדי פעם ומביט שעה ארוכה אל הר הבית ומעיניו זולגות דמעות. נפטר ב-כ"ט אדר ה'תרל"ו (1876). חי כ-75 שנים. ציננו בחלקת הפרושים בבית הקברות בהר הזיתים שבירושלים. ציווה שלא לכתוב על מצבתו שום תואר. גדולי ירושלים ספדו לו. רבה של ירושלים, ר' שמואל סלנט, הורה אז לא לערוך שום מסיבה של שמחה בירושלים עד שעברו שלושים יום לפטירתו.

אביו: ר' יהודה ליב צוובנר (קיבל סמיכה מה'נודע ביהודה' בה כתב בראשה 'אריה שאג- מי לא ירא' וכך הוחלף שם המשפחה לשאג). **אישתו:** מרת לאה (בתו של רבי אהרן הלוי שפיץ, אב"ד בעיר פרוסטיץ שבמורביה בהונגריה). **ילדיו:** מרת מרים, ר' יהודה לייב צוובנר, ר' יששכר בער, ר' הינדל ור' אהרון. **מרבתי:** ר' יצחק פרנקל (רבה של רגינדורף). ר' חיים סופר (ה'חתם סופר'). **מתלמידיו:** ר' יוסף חיים זוננפלד. **מספריו:** 'שו"ת אהל אברהם • דרשות הרא"ש (ר' אברהם שאג).

פעם אחת ערך ה'חתם סופר', בלוויית בנו, ר' אברהם שמואל בנימין, ביקורת אחרי חצות הלילה, על פני חדרי הבחורים. כשהתקרבו לחדרו של הבחור אברהם שאג, שמעו מרחוק את קול התורה הבוקע ועולה מחדרו. שעה ארוכה עמדו שניהם, הרב ובנו, והקשיבו לקול התורה המרנן. ה'חתם סופר' פנה אל בנו ואמר: "התבונן נא בני והקשיבה, איך צריכים ללמוד!" (מורי האומה)

בשנת ה'תש"ב (1941) הופיעה בבית הרב יחזקאל צוובנר זיע"א בירושלים, ישישה מהעיר קלינורדין, אשר בהונגריה בגיל למעלה משמונים, ואמרה לו שברצונה להשתטח על קבר סבו הרב אברהם שאג זצ"ל גאב"ד קויברסדורף, אשר נלב"ע בעיר הקודש ומנוחתו כבוד בהר- הזיתים. וכאשר שאלו אותה, מה ראתה לטרוח ולבוא מחוץ לארץ להשתטח על קבר זה, היא סיפרה: אימה הייתה משרתת בבית רבי אברהם. באחד הימים אירע, כי בעת עסקו בעיוניו, הביאו לו פיקדון בסכום גדול להפקיד אצלו. כדרכו לקח את שטרות הכסף, הניחם במעטפה מיוחדת, ורשם את שם המפקיד על המעטפה. אולם מתוך שהיה נחפז לחזור לתלמודו, שכח להניח את המעטפה במגירתו, והניחה בטעות בתוך הספר שבידו. כשסיים לימודו, הניח הספר בארון ואת דבר הפיקדון שכח. ויהי בבוא הזמן, בא המפקיד לבקש פיקדונו, התחיל הרב לחפש במגירה, ולתמהונו הגדול לא מצאו. בליבו נכנס חשד אולי לקחה אותו המשרתת שבבית. אולם הצדיק לא רצה לפגוע בכבודה ואף לא ניסה אף לשאול ולברר אצלה. הוא החליט לשלם מכיסו הפרטי לבעל הפיקדון את כל הסכום הגדול. מכיוון שסכום כזה לא היה לו בבית, ביקש מבעל הפיקדון שיואיל לבוא בעוד כמה ימים. בינתיים קיבל הלואה ממכיריו, וביום המיועד שילם הרב את סך הפיקדון עד הפרוטה האחרונה, ולא גילה דבר לאיש, רק לאשתו הרבנית אמר, שתשים עין מהיום והלאה על המשרתת. עברו מספר חודשים ובפרוס ערב פסח כשניקה ובדק ספריו לכבוד החג, נפלה מעטפת הפיקדון מהספר! הוא נזכר מהמעשה, ובמקום להתמלא בשמחה, כי

הושב כספו שאבד לו, בא לידי צער עמוק, על שהרהר בליבו חשד שווא על בת ישראל כשרה, על אף שלא אמר לה דבר וחצי דבר על כך. הוא קרא אותה, ובככי רב סיפר לה על כל העניין, פייסה וביקש ממנה מחילה, ולא נתקררה דעתו של אותו צדיק, עד שאמר, כי לאות פיוס הוא מוכן לתת לה מה שתבחר מחפציו שבבית. ותען המשרתת: "חלילה לי רבינו, אין לי שום תרעומת עליו, ולא נפגעת ממנו, רק בקשה אחת יש לי, היות שכבר חלפו חמש עשרה שנה מאז נשואי, ועדיין לא נפקדתי, לכן אבקש, כי יברכני שאפקד בזרע של קיימא". בירך אותה רבינו, כי עד סוף השנה תיפקד וגם תאריך ימים. סיימה הישישה הסיפור: אני היא בתה של אותה משרתת שנולדתי מברכתו. אימי ע"ה השתוקקה כל ימיה לעלות לירושלים ולהשתטח על קברו של אותו צדיק. ועתה זיכני ה' ובאתי לארץ הקודש למלאות רצון אימי. (מעובד מתוך הספר לפיד אש, עמ' יב).

הרב יאשיהו פינטו זצ"ל הידוע בשם הרי"ף דעיין יעקב

יום ההילולא באדר לא ידוע יום

נולד בשנת ה'שכ"ה (1565). הוסמך לרבנות בצפת ע"י ר' יעקב אבולעפיה בשנת ה'שע"ז (1617). לאחר פטירת המקובל רבנו חיים ויטאל זצ"ל בשנת ה'ש"פ (1620) התמנה כרבה של דמשק והיה פוסק הלכה בכל קצות הארץ, גדולי הדור קיבלו פסיקותיו והנחילום לדורות. גאון. מלומד בניסים.

בשנת ה'שפ"ה (1625) יצא לצפת מתוך כוונה להתיישב בה. אולם זמן קצר, לאחר שהגיע אליה, נפטר בנו יוסף. לאחר מכן חזר לסוריה בארם צובא, שם שימש ברבנות עד יום מותו. נפטר בחודש אדר ה'ת"ח (1648). חי כ-83 שנים. שם משפחתו במקור היה גאון. משפחה זו יוחסה עד לרב שרירא גאון. מאחר והשם גאון משך אליו צוררים, משום כך העדיפו בני המשפחה להשמיט את השם ולהקרא "פינטו" על שם העיר פינטו שבספרד, ששם התגוררו. **אביו:** ר' יוסף פינטו - נשא לאשה למרות גילו המתקדם את אחותו של המקובל ר' חיים ויטאל זצ"ל. **בניו:** ר' יוסף. ר' דניאל. **מרבתי:** ר' יעקב אבולעפיה. **מספריו:** •מאור עיניים- על אגדות עין יעקב •כסף מזוקק- על התורה •כסף נבחר- על התורה •כסף צרוף- פירוש על משלי •נבחר מכסף- שאלות ותשובות •כסף תועפות •כסף נמאס.

שלוש שנים רצופות שרויה הייתה העיר חאלב ללא גשמים על הארץ. הבצורת הממושכת פגעה בתושבים. האדמה התייבשה והתקשתה עוד יותר. היוקר האמיר והמזון חולק במשורה. "מה יהיה?" נאנחו כולם, "מתי יגיע קץ לבצורת הנוראה? אין ברירה, חייבים לבקש את הרב יאשיהו פינטו שיעתיר עבורנו". תושבי העיר היו בטוחים בצדקתו של הרי"ף, ופנו אליו בבקשה, שיתאמן בתפילה למען תיוושע כל הקהילה בזכותו. הרב היה עניו מכדי להאמין שרק תפילתו תושיע את הציבור. על כן הכריז, שעל כל הקהל להתאסף בבית-הכנסת ביום חמישי, וכולם חייבים להתענות ביום זה ולבקש רחמים מאת ה'. מיד עם היוודע הדבר, התאספו כל התושבים בבית-הכנסת, וכולם ניצבו בתפילה ובבקשה אל ה' להושיע אותם מהבצורת, כשהם שרויים בתענית. לאחר התפילה עלה הרב על הבימה והחל לשאת את דבריו. דברי מוסר והתעוררות ולשוב אל הקב"ה. לפתע נשמעו קולות, שלא היו שייכים לתפילה. קולות השיחה צרמו את אוזניהם של המתפללים שהיו שקועים בדרשתו של הרב. בתחילה ניסו להתעלם מהקולות, וכאשר לא הצליחו, ניסו להשתיק את המשוחחים בלחש משקיט, אבל ללא הועיל. כשהרעש נמשך, החלו לרמוז להם לשתוק, תחילה בשקט, כשהם מצביעים

על פיהם ואוזניהם, ואחר בתקיפות רבה יותר. אבל שני המשוחחים היו שקועים בעצמם ולא קלטו את הרמזים. "ששש..." לחשו אחרים בזעם, בהצביעם לעבר מקומו של הרב הנושא את דבריו. היה בכך יותר מרמז ברור, שעל כל הנוכחים לכבד את הרב. לשתוק בשעה שהרב מדבר. לרגע אחד השתתקו שני הדברנים, אבל לאחר מספר דקות שוב פתחו בוויכוח, בתחילה בלחש, ואחר כך בקול וברוב התלהבות שהפריעו לכל הסביבה. סבלנותם של יושבי בית-הכנסת פקעה. להמשיך ולפטפט מתוך התעלמות מהרב ומקהל הנוכחים העומד ומתפלל על ירידת גשמים. כאשר נוכחו לדעת, כי נבצר מהם להשתיק את השניים, ניגשו אליהם שני גברתנים מבין המתפללים, תפסו כל אחד מתחת לאצילי ידיו וגררו אותם ללא אומר ודברים אל מחוץ לאולם בית-הכנסת. הרגשה בלתי נעימה פשטה במקום. עד כדי כך ירדו האנשים, שאינם חלים ואינם מרגישים מאומה, ובשעה שכל באי הבית עושים תשובה ומכים על חטאיהם, הם מדברים זה עם זה מבלי להתחשב בזמן ובמקום? לאיזו דיוטה תחתונה הגיעו בחוסר הכבוד אל גדול בישראל! אולי בגללם לא תתקבל תפילת הציבור כולו? אבל עד מהרה נוכחו לדעת, שהקב"ה לא מאס את תפילתם. הדממה ששררה מעתה בבית-הכנסת הופרה בשנית. הפעם לא ע"י ידי שיחה, אלא על ידי טיפות גשם שלאחר דקות ספורות הפך למטר עז סוחף, שניתן ארצה ושטף את הרחובות. מתוך שבח והלל עלו התושבים על משכבם. כדרכו בכל לילה, ישב הרב יאשיהו וחדרו ולמד עד אחרי חצות. כאשר עלה על משכבו, כדי להוסיף כוח ליום נוסף של תפילה ולימוד תורה, בחלומו, נראו אליו האנשים, שדיברו בשעת הדרשה בבית-הכנסת. להפתעתו, הודיעו לו, כי עצירת הגשמים התבטלה בזכות אותם האנשים. הדיבורים שלהם בבית-הכנסת לא היו דיבורים בעלמא. היה זה הסכם, שנעשה ביניהם, והוא שהביא לירידת הגשמים. נפעם ונרגש התעורר הרב משנתו, וכולו תהיה, מה פשר ההסכם שלהם? על אתר שלח את משרתו לקרוא אליו את ראש הקהל. "אני מבקש שוב לאסוף את כל הקהילה בבית-הכנסת, גם אותם שני אנשים שדיברו במהלך הדרשה יבואו", ציווה. למחרת עלה הרב לבימה וביקש, ששני הדברנים יעמדו לידו. רועדים מאימה ניצבו השניים לידו. האם לא הקפיד עליהם הצדיק? להפתעת הכול, הרב פתח את פיו ואמר: "דעו לכם, רבותי, שהגשם ירד בזכות שני האנשים הללו. כך גילו את אוזני אמש בחלום הלילה", ומיד פנה לשני האנשים והוסיף, "גוזרני עליכם, שתאמרו לכל באי בית-הכנסת, איזה הסכם עשיתם אתמול!". מאחר שהרב עמד על דעתו, נאלצו לספר לכולם מהו ההסכם: "אני גר בחאלב, וחברי מתגורר בכפר", פתח האחד, "אחרי ששמענו בדרשה, שעוון ביטול תורה, הוא שגורם לבצורת, הבנו, שאיננו עושים די למען לימוד התורה, ואיננו תומכים בלומדים ביד רחבה יותר". "רצינו, שגם לנו יהיה חלק בתורת ישראל", המשיך השני. "והחלטנו, שמעתה יהיה בינינו הסכם יששכר-וזבולון. אני אמשיך בעבודתי בכפר, אבל את הכנסתי אחלק לשניים. חלק אחד יהיה לי למחיה, והחלק השני אתן לחברי שיתמסר כל כולו לתורה".

"ואחרי מספר שנים", המשיך חברו, "נתחלף. מי שהיה בעיר, יעבור לכפר ויעבוד, ומי שחי בכפר יעזוב את הכפר וייכנס לבית-המדרש ללימוד תורה. התביישנו לספר, שהתלהבותנו להסכם הייתה כה גדולה, עד כי שכחנו היכן אנו נמצאים". הרב קם ממקומו וחיבק את האנשים ואמר: "בזכות ההסכם שנועד להגדיל תורה ולהאדירה, בזכות ההסכם שמונע ביטול תורה, ירדו הגשמים". עין בעין זכו לראות כל הניצבים את מעלת גדולת לימוד התורה.

חודש ניסן

א' ניסן

הגאון הרב אליהו שוויי זצ"ל

יום ההילולא א' בניסן

נולד ב-י"ג אדר ב ה'תרפ"ד (1924) בקובנה שבליטא. כנער צעיר הגיע לארצות הברית. בתחילה למד בביה"ס של רבי יעקב יוסף ולאחר מכן בישיבת 'תורה ודעת'. בהמשך למד בישיבת לייקווד. בשנת ה'תשי"ה (1955) החל לשמש כראש ישיבת פילדלפיה (שנוסדה שנתיים קודם לכן בהוראת רבו הגאון הרב אהרון קוטלר, במקום הגאון הרב דב שוורצמן ולצידו של הגאון הרב שמואל קמנצקי), תפקיד אותו מילא עד יומו האחרון. בשנת ה'תשמ"ז (1985) לאחר פטירת הגאון הגדול רבי משה פיינשטיין זצ"ל היה למנהיג היהדות החרדית בארצות הברית ונשיא מועצת גדולי התורה. יגע כל ימיו בתורת היראה טהור לב. בעל מידות תרומיות לתפארה. העמיד תלמידים קרוב ליובל שנים בשיעוריו הנפלאים, שיחות והדרכה ודאג להם במשך כל דרכי חייהם. ענוותן מופלא. בתחילה התייעץ עם הגאון הגדול הרב אלעזר מנחם מן שך זצ"ל ולאחר שאמר לו כי אין לו כבר כוח לענות החל להתייעץ עם הגאון רב אהרון יהודה לייב שטיינמן זצ"ל. התבטל מולם ביטול גמור וקיבל את דבריהם כ'אורים ותומים'. השפלות והגאונות שלו היו מופלאים. נפטר ב-א' ניסן ה'תרט"ט (2009). חי כ-85 שנים. בהלוויתו השתתפו עשרות אלפים שיצאה מישיבת פילדלפיה ומשם המשיכה לישראל. ציונו בהר הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' שמואל לייב (מתלמידי כולל קובנה בהנהגת רבי ישראל מסלנט). **אמו:** מרת מלכה (בת ר' שמעון יהודה ושולמית דויטש). **אישתו:** מרת דבורה (בת ר' אברהם קלמנוביץ מקים ישיבת 'מיר' בארצות הברית). **מרבתינו:** הגאונים אביו, ר' שמואל לייב, ר' אהרון קוטלר (רבו המובהק), ר' שלמה היימן. **בניו:** הגאונים ר' יהודה (ראש ישיבת פילדלפיה), ר' מלכיאל, ר' מאיר שמחה, ר' אברהם, ר' אהרן שלמה, ר' חיים יוסף. **חתנינו:** הגאונים ר' איסר גורליק (ר"מ ישיבת 'סאות' פולסבורג. נישא למרת לאקי), ר' מוטל דיק (ראש ישיבת 'היכל התורה' סטטן איילנד. נישא למרת סורי), ר' יוסף ליפשיץ (ר"מ ישיבת 'נחלת צבי' טורונטו. נישא למרת נחמה). **מספריו:** ירוח אליהו - מאמרי חכמה ומוסר נערכים לפי סדר הפרשיות.

אחד מתלמידיו של הגאון הגדול רבי אליהו שוויי זצוק"ל לא זכה לזרע של קיימא במשך שנים רבות. ויהי היום ונולד לו בן זכר בשעה טובה ומוצלחת. מאחר והתינוק היה פג, טיפלו בו בחודשי חייו הראשונים בפגייה שבבית החולים. הצוות התמסר לתינוק ימים ולילות. אבי הבן ורעייתו חשו כלפי הצוות הרפואי הכרת הטוב גדולה. כאשר הגיע יום השחרור ניגש התלמיד לרבינו ושאל אותו כיצד לדעתו עליו להביע בפני הצוות את הכרת הטוב. השאלה לא הייתה מורכבת במיוחד, שכן כל הספק נע בין מכתב תודה, פרחים, ציור קיר או ממתקים. אך רבינו השיב תשובה אחרת לחלוטין שאי אפשר היה לצפות לה. "אל תקנה כלום", קבע רבי אליהו. "אבל הרי הם עשו עבור בני המון ובמשך ימים ולילות טיפלו בו במסירות רבה!", תמה האברך לשמע תשובה זו. "מה עם הכרת הטוב?!", תהה. השיב לו רבי אליהו: "אסביר לך למה התכוונתי בתשובה זו. כאשר הסתכנו המיילדות שפרה ופועה ויילדו את בני ישראל במצרים למרות ציוויו של פרעה, גמל עימם הקב"ה בכך ש"זירב העם ויעצמו מאד" (שמות א, כ). עצם זה שהמיילדות

ראו ברכה בעמלם, שעם ישראל הולך ומתעצם, הייתה עבורן המתנה הכי יפה! ולכן אני מציע לך במקום לגמול להם עם פרחים או ממתקים וכו', תגיע עם הילד לבית-החולים בכל שנה ביום ההולדת שלו ותציג אותו בפני הצוות הרפואי. כך יוכלו לראות כיצד ה'פג' הולך ומתפתח. ואכן אותו תלמיד שמע לדברי הצדיק ומידי שנה נסע עם הילד לבית-החולים והראה אותו לצוות הרפואי והם היו מתכנסים סביבו. כעבור שלוש עשרה שנה, לקראת הבר-מצווה, הופיע הבחור בבית-החולים וחילק הזמנות לצוות... זמן קצר אחר כך הגיע לאביו הביתה מכתב אישי מראש מחלקת הפגיה בבית-החולים ובו כתוב: "מזל טוב! רצינו שתדעו עד כמה הביקורים שלכם ריגשו אותנו במשך השנים. אנחנו עובדים בסביבה בעלת סיכון גבוה. אף פעם איננו יודעים האם הדברים בסופו של דבר הסתדרו, לאחר שהיילוד עוזב את טיפולנו. אין לנו אפילו מידע מועט מה ייצא מכל עמלינו". "אני אישית אומנם עדיין לא הייתי בבית-החולים כאשר הילד שלכם טופל כאן בהיותו פג. אבל כדאי שתדעו לכם שאנחנו עוסקים בתפקיד קשה ביותר. ימים וליילות אנחנו משגיחים ומטפלים בפגים ועושים ככל שביכולתנו לתת להם את הטיפול להם הם זקוקים. בדרך כלל נעשים הדברים ללא כל תודה".

"במשך השנים משמש בנכם עבורנו כדוגמא, למה שיכול להתהוות מכל פג! שוב ושוב אנו מזכירים את 'אותו התינוק', מתוך ידיעה שכל תינוק, שאנחנו מטפלים בו ייתכן שיגדל ויתפתח כמו בנכם. אנחנו עושים ימים כלילות ודואגים לכל אחד התינוקות הנמצאים תחת פיקוחינו! אנשים רבים כמובן שמודים לצוות הרפואי העומד לצידם ומטפל בילד שלהם. הם שולחים לנו פרחים, בלונים, מכתבים וממתקים וכו'. אולם הפרחים נובלים, הממתקים נאכלים ולא נותר מהם מאומה. אבל שוויה וערכה של המתנה, שאתם נתתם לנו בעובדה, שאתם מגיעים מדי שנה בשנה ביום ההולדת של הילד עולה מעבר לכל דמיון!". (מעובד מתוך 'הלמות עמלים' וכן הובא ב'תד נאמן' שמות ה'תשע"א)

חכם שלמה בן פתחיה הלוי זצ"ל

יום ההילולא א' בניסן

נולד בשנת ה'תר"מ (1880) בעיר שירז שבפרס. היה מן העולים הראשונים אשר עלו לארץ וזאת כדי לקיים את מצוות יישוב הארץ. התגורר בשכונת הבוכרים בירושלים. בעל אישיות מרכזית. ענוותן. מגדולי הסופרים של הזמן ההוא. כתב ספרי תורה, תפילין ומזוזות וקמעים וכו' והכול בקדושה ובטהרה. מקום כתיבתו היה בבית-הכנסת שאולוף. רבים היו הילדים אשר היו מביטים מבעד לחלון לראות את החכם כותב סת"ם בקדושה ובטהרה. בין הילדים היה אף מרן, הרה"ג עובדיה יוסף שליט"א. ספרי התורה שכתב עד היום נמצאים מספריו בביה"כ מוסיף, חאגי' אדוניה. גם בנו המנוח ר' אליהו הי"ד היה קורא בתורה. שימש למעלה משלושים שנה כחזן וכבעל קורא בבית-הכנסת חגי' אדוניהו הכהן. העמיד תלמידים רבים אשר שמם הולך לפנייהם. נודע כבעל מידות נעלות הן בדרך חייו בעבודת ה', והן כבן אדם למקום וזאת למשך כל ימיו, מילדותו ועד יומו האחרון. נפטר בר"ח ניסן ה'תש"ב (1942) לאחר שחלה מספר חודשים. חי כ-62 שנים. ספדו לו גדולי הדור, ביניהם הרה"ג מאיר חי עוזיאל זצ"ל.

אביו: ר' פתחיה. **מילדיו:** ר' אברהם, ר' יוסף, ר' אליהו, ר' פנחס, ר' אליעזר זצ"ל. ר' יעקב הלוי יבל"ט. כולם שימשו בקודש. מנכדיו תלמידי חכמים גדולים בישיבות ומורי הוראות. נכדיו הקימו על שמו את מוסד 'בית דוד ושלמה' בשיתוף הרה"ג יהודה צדקה זצ"ל והרה"ג בן ציון אבא שאול במספר אזורים בארץ. מוסד זה הווה גרעין לכל רשתות החינוך התורניות וכיום פזורים מעל 100 ת"ת. אחת מתכונותיו

הייתה מידת הענווה והכבוד שרחש כלפי כל אדם. דרכו הייתה תמיד לכבד את הזולת עד כדי השפלת וביטול ערכו העצמי. כך הייתה דרכו בשיחה ובהתנהגות עם בני אדם, ללא הבדל גיל, ילד או זקן, עם-הארץ או רב. עם כל אדם שוחח מתוך ענווה ויחס של כבוד ודרך ארץ, ואפילו דרך דיבורו עם בני-אדם היה מתוך הרכנת ראש וענווה. לאחר שהלך לעולמו, נשאר תלוי על הקיר המקל ששימש אותו, וכן הגלימה והמצנפת שקיבל בעת קבלת תואר רב, ואשר מעולם לא לבשם בטענה כי אינו מספיק ראוי לשאת אותם. למרות הפצרות רבות מצד רבים מתושבי השכונה סירב ללבושם מתוך ענווה. וכן העיד על ענוותנותו זקן חכמי ארם צובא (חאלב) ר' אברהם רפול והוסיף כי ר"ת שלמה פתחיה לוי הנו שפל. גם את ייסוריו ומכאוביו הרבים קיבל באהבה ובשתיקה, וכן את ייסורי העוני והרעב ששרר באותם ימים ומעולם לא התלונן על כך. ידוע המעשה כי בתקופת התורכים נהגו שלטונות הצבא לקחת כל גבר מגיל 18 ועד גיל 50 לשרת בצבא. וכדי לעצור את המשתמטים מהצבא, נהגו התורכים להעמיד מספר חיילים כדי לתפוס את המשתמטים. והנה, באחד מן הימים, יצא הצדיק לשוק כדי לערוך את קנייתו עבור המשפחה, ובהגיעו לפני אחת החנויות, פגע בו שוטר צבאי, שלמעשה יהודי היה ומתגורר עד היום באחת משכונות ירושלים המפורסמות. אחז בבגדיו, ודרש ממנו לבוא עמו למשטרה הצבאית, כדי למסור אותו לשלטונות הצבא. הצדיק התחנן בפניו שיעזבהו לנפשו, וכל הפצרותיו לא הועילו, עד אשר אותו שוטר צבאי הכהו ולקחו למשטרה, והצדיק לא הגיב מאומה. אותה היד שהכתה את הצדיק נשתתקה באותו רגע פשוטו כמשמעו. השוטר הרפה ממנו והלך בבהילות לבית. בהגיעו, ראתה אמו של השוטר את מצב היד וצעקה מאוד דרגה, ואז סיפר לה את אשר עשה לחכם שלמה. האם נודעזעה בשומעה כי הכה את החכם, ומיד החלה בריצה לכיוון ביתו של הרב. שם נפלה לרגליו והתחננה ובקשה שיסלח לבנה על מעשה האיזולת. נכמרו רחמיו של ר' שלמה ושלח לקרוא לשוטר ולאחר תפילה קצרה וברכה הוטב מצבו, ולאחר מספר ימים החלים לגמרי. על ישועות רבות מספרים תושבי שכונת הבוכרים, אשר בהם חכם שלמה ריפא חולים רבים ע"י תפילה או ע"י שתיית מים מתוך צלוחיתו, וקמעות שנכתבו על ידיו. כולם נרפאו, מי בגופו ומי בנפשו, וחזרו לחיים רגילים ובריאים ואף גם לאחר פטירתו נתרפאו חולים מצלוחיתו אשר הותיר. גם בשלום-בית עסק, רבים הבתים שבזכותו התקיימו וקיימים עד עצם היום הזה, הייתה בו מתכונתו של אהרון הכהן "אוהב שלום ורודף שלום" ומשכין שלום בין איש לאשתו. קריאתו בתורה הייתה נעימה עד מאוד. מסופר כי פעם עלה אדם לברך בספר התורה שכתב ר' שלמה, והקורא הרגיש בטעות. הרב שהיה נוכח הוכיח כי אין שם טעות. אך משהמשיכו שוב הבחינו בטעות. אולם הרב אמר שכנראה שהעולה אינו ראוי. וכאשר אדם אחר עלה- נעלמו הטעויות.

בימי מלחמת העולם השנייה בשנת 1941, כאשר מצב העולם היה גרוע מאוד, וכידוע הגרמנים כבשו ארצות רבות והרסו קהילות יהודיות שלמות ע"י שליחתם לתאי הגזים, בו בזמן התקדמו צבאות הגרמנים לתוך רוסיה מצד צפון ובלוב מצד דרום במטרה להגיע לארץ. כאן בארץ נערכו תפילות וצומות בכל הקהילות עם תהלוכות ספרי תורה כדי לבטל את הגזרה. היה זה מספר ימים לפני פטירת הצדיק, הרב עוד הספיק לדבר על המצב הקשה בו שרוי העולם והיהודים בפרט, והדגיש כי מצב זה ילך ויחמיר. עוד סיפר כי ישב יחד עם עוד שלושה רבנים מקובלים ועשו ייחודים והזכרת שמות הקודש כדי להפוך את המצב הקשה, שהיהודים נתונים בו וכתבו שמות ואותיות בצורה הפוכה כדי להפוך את סוריה ל-רוסיה. ובאמת תוך מספר שבועות נפתחה חזית שנייה ברוסיה נגד הגרמנים ואז נלקחו צבאות הגרמנים מארצות הים התיכון, כדי לעזור לצבאות גרמניה שהתחילו לנחול תבוסה לצבאותיהם, עד אשר נפלה גרמניה שלא תקום לעולם.

הגאון הרב ראובן יוסף גרשונוביץ זצ"ל

יום ההילולא ה' בניסן

נולד ב-ל' סיוון ה'תרע"ה (1915) בלאפיטש שבמחוז מינסק. כבר כשהיה תינוק קטן ניכרו בו אותות קדושה, גם כשהיה מוטל בעריסה היה נוהר, שלא תיפול הכיפה מעל ראשו, וכשהיו מרימים אותו היה מיד נותן ידו על ראשו לאחוז את הכיפה שלא תיפול ויהיה בגילוי ראש. כשהיה כבן עשר שנים נכנס ללמוד בישיבה לצעירים בעיירה לידא. שם הפליא את רבותיו בשקדנותו לצד ידיעותיו המדהימות, שלא לפי ערך גילו כלל. בגלל המרחק מבית הוריו היה שב לביתו רק בפסח ובסוכות. לאחר מכן עבר ללמוד בישיבה בקוברין. במשך תקופה קצרה למד בישיבת 'אוהל תורה' בברנוביץ' ולאחר מכן חזר ללמוד בקוברין. בשנת ה'תרצ"א (1931) עבר ללמוד בישיבת 'כנסת בית יצחק' בקמניץ. נודע כמתמיד גדול בתורה. מידותיו היו נדירות. את חבילות המזון שהיו שולחים לו מביתו, היה מחלק בין חבריו בעודו מסתפק במעט האוכל שקיבלו בישיבה. בשנת ה'תרצ"ז (1937), עלה לארץ ישראל ונכנס ללמוד בישיבת לומז'ה בפתח תקווה. עד מהרה הפך להיות ה'ארי שבחבורה' בגין התמדתו ולמדנותו העמוקה. בעצת הרב שרגא גרוסברד שהיה משגיח ישיבת לומז'ה באותה עת, מונה ע"י ראש הישיבה הרב ראובן כץ למסור חבורות מדי שבוע בפני הבחורים הצעירים בישיבה כדי להדריכם בדרך לימודו. בשנת ה'תשי"א (1951) מונה לר"מ בישיבת לומז'ה והתחיל למסור שיעור יומי לבחורי הישיבה. בשנת ה'תשכ"ה (1965) התחיל לשמש כראש ישיבת 'חמדת שמואל' יחד עם דודו, הגאון ר' שלמה נח קרול (רבה של חמד). בשנת ה'תשל"ו (1976) התבקש על ידי הרב יששכר מאיר לכהן לציידו כראש 'ישיבת הנגב'. באותה תקופה נחשב למנהיגם הרוחני של הקהילות החרדיות בנתיבות ורבים הגיעו אליו לקבלת עצה וברכה. נודע בחיבתו המיוחדת לכל יהודי באשר הוא ובמאור הפנים שקיבל כל אחד. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. נפטר ב-ה' ניסן ה'תשנ"ה (1995). חי כ-79 שנים. על שמו נקרא רחוב בנתיבות. **אביו:** ר' אברהם יצחק (רבה של ז'אבינקא). **אימו:** מרת שרה ביילא (בת ר' משה אליעזר בייער מתלמידי ה'חפץ חיים'). **אשתו:** מרת פסיה (בת ר' צבי יהודה אדלשטיין-רבה של רמת השרון. נישא בשנת ה'תש"ו-1946). **מרבתינו:** הגאונים ר' מרדכי שמולקר, ר' יעקב אריה ניימן, ר' פסח פרוסקין, ר' אלחנן וסרמן הי"ד, ר' ברוך בר ליבוביץ. **חברותא:** ר' ראובן חלא. **בנו:** ר' צבי יהודה (מראשי ישיבת 'שכר שכיר' בנתיבות). **חתנו:** ר' ירחמיאל אונגרישר (ראש ישיבת 'בית מדרש עליון' בבני ברק). **מספריו:** שיעורי רבי ראובן יוסף- על מסכתות בבא קמא, בבא מציעא, בבא בתרא ומכות.

את רבי חנניה צ'ולק אין מי שלא מכיר, משען ועזר לחולים ובני משפחתם, וזכה אף להיות משמש ומקורבם של גדולי ישראל. וכך הוא סיפר: לזוג מאושר נולדו תאומים למזל טוב, אך לא ארכה שמחתם, בבדיקה, שנעשתה לאחד מהם בבית הרפואה 'שניידר' נמצא גידול מסוכן ל"ע. האב בשברון ליבו נסע לרבינו בנתיבות וביקש לשפוך את צרתו ולשאול בעצתו. לאחר שסיפר לרב את הבשורה הקשה אמר לו הרב בצורה הכי ברורה שיש: "הילד בריא. אין לך מה לדאוג". האבא יצא מעודד, ואמונת חכמים מפעמת בליבו, אך היתה בעיה - הילד אושפז בבית הרפואה, ולא היה אפשר בשום אופן להוציא אותו משם. בצר להם פנו לרב צ'ולק וביקשו את עזרתו. הרב צ'ולק פנה למנהלת המחלקה, וסיפר לה, שההורים רוצים להוציא את הילד. כשהמנהלת שמעה את הבקשה היא אמרה לרב צ'ולק: "עד היום חשבתי, שאתה איש

משכיל וחכם, שטויות אני לא אוהבת לשמוע". ענה לה הרב צ'ולק: "פרופסורית נכבדה, יש אצלנו מושג 'צדיק גוזר', ואנחנו מאמינים בזה, יכול להיות, שאני מדבר שטויות, אבל אמר זאת אדם צדיק. אני לא מבקש שלא לעשות טיפול לילד, אלא שתעשי עוד פעם 'סי.טי.'. אם אני מדבר שטויות, אני חוזר בי". ענתה לו הרופאה: "אני מוכנה לשוב לעשות 'סי.טי.'. רק מפני כבודך". לאחר ה'סי.טי.'. הפרופסורית קראה לרב צ'ולק ואמרה לו: "יש כאן שני צילומים, בראשון רואים בבירור את הגידול, ובשני שעשינו עכשיו הגידול נעלם!!!". היא פנתה לרב צ'ולק וביקשה: "תגיד לרב גרשונוביץ, שיבוא לכאן וירפא את המחלקה, אני הולכת הביתה, לא חבל על העבודה הקשה שלנו כאן, כשהרב יכול להעלים גידול?!". אמר לה הרב צ'ולק: "זה לא עובד כך, יש 'צדיק גוזר' וזה תלוי בתפילות ובזכויות, ולא לכל אחד מגיע!". (מתוך 'יתד נאמן' פרשת חוקת תשע"ז)

סיפר הרב חנניה צ'ולק אודות ילד, שגילו אצלו ל"ע גידול בכליה. בצר להם פנו לגאון ר' ראובן יוסף גרשונוביץ, והצדיק אמר להם ש'היה בסדר'. לאחר זמן מה פנה הצדיק אליהם וביקש מהם להפסיק את הטיפול. הרב צ'ולק התבקש להעביר לרופאה המטפלת בילד את דעתו של הרב. הרופאה ביקשה לערוך צילום נוסף לילד ולתדהמת כל הרופאים, למרות שבצילום הראשון נראה בבירור כי יש גידול, הרי שבצילום השני הגידול נעלם כלא היה. הרופאה התפעלה מאוד וביקשה לדעת מיהו הרב הצדיק שכוחו כה גדול, והדבר גרם לקידוש שם שמייים ברבים.

פעם אחת התעלף רבינו באמצע לימודו. כשהתעורר שאלה אותו הרבנית כיצד הוא מרגיש, ואם יש צורך להזעיק רופא? תשובתו נאמרה בפשטות: "לא, אין צורך. רק היה תוספות קשה ולכן התאמצתי". (מעובד מתוך 'המבשר תורני' - ערש"ק פרשת וירא תשע"ה)

ז' ניסן

המקובל הגאון חכם רבי ששון עבדול עזיז מזרחי זצ"ל

יום ההילולא ז' בניסן

נולד בשנת ה'תרע"ד (1914). בצעירותו למד ב"מדרש בית זילכה" בעירק. משחר נעוריו ניכר שנועד לגדולות, גאון בנגלה ובנסתר. בהיותו כבן 13 שנים החל בלימודי תורת הקבלה. לאחר נישואיו נהג כמנהג בני עירו, ללכת וללמוד ברצף מצאת השבת ועד לערב שבת קודש, ורק לכבוד שבת היה מגיע לביתו, כאשר בכל לילות השבוע היה ישן על מחצלאות בבית המדרש. בשנת ה'תשי"ב (1952), בהיותו בן 38, עלה לא"י וקבע מקום מושבו בירושלים. ענוותן מופלג. אפילו שכניו לא הכירו בערכו וחשבו שמדובר באדם פשוט שאינו יודע כלום בתורה. נהג לשבת באחת מפינות בית המדרש שבישיבת "פורת יוסף" בלבוש פשוט כאחד העם, ולעסוק בתורה בעיון רב ובהתמדה מיוחדת. מידי פעם פנה בענווה למרן ראש הישיבה הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל והביע בפניו את קושיותיו. כך הכיר ראש הישיבה בגדלותו, ולאחר זמן קצר ביקש ממנו שילמד עמו בחברותא. בסוף לימודו עסק במזכירות כדי שיהנה מיגיע כפו. במשך שמונה שנים התגורר רבינו עם אשתו בלונדון, הוא נסע לשם בכדי ללמד את בניו של הנדיב ר' סלימאן דוד ששון זצ"ל, שהיה ידיד אמת לישיבת 'פורת יוסף' (עפ"י בקשתו ר"י ר' יהודה צדקה זצ"ל). לאחר שובו לארץ נשאר בה עד יומו האחרון. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. בעל אהבת ישראל עצומה. הצדיק לא זכה לזרע של קיימא. תלמידיו הקימו כולל אברכים 'ברכת ששון', כולל 'שמורת

הבוקר' וכולל 'יום שישי'. נפטר בערב שבת הגדול, ז' ניסן ה'תשנ"ח (1998). חי כ-74 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה שבירושלים.

אביו: ר' בנימין ציון. **אמו:** מרת צ'חלה. **אשתו:** מרת סעידה תחיה. **מרבתינו:** המקובל ר' יהודה פתיה זצ"ל. חכם ר' משה יהושע זצ"ל. **מתלמידינו:** המקובל הרב שמואל דרוזי זצוק"ל. **חברותא:** ר' יהודה צדקה (במשך כ-30 שנים למדו יחד). **מספרינו:** באתי לגני-קבלה (4 חלקים). ארי במסותרים - מסכת חייו.

ברכות הצדיק עשו רושם בשמיים. פעם נכנס לרבינו אדם, שהיה צריך לעבור ניתוח להוצאת אבנים מהכליות וביקש מרבינו ברכה, שהניתוח יעבור בשלום. להפתעתו המרובה אמר לו הצדיק בזו הלשון: "ויגל את האבן", וראה זה פלא, כשהלך לבצע את הניתוח ערכו הרופאים בדיקה נוספת טרם הניתוח, ולפליאתם הרבה גילו, שהאבן נעלמה כלא הייתה והלה חזר לביתו שמח וטוב לבב.

על העובדה שהרב ניחן ברוח-הקודש, יעידו הסיפורים הבאים: פעם באו לבקש מרבינו ברכה עבור אדם חולה מסוכן. בד"כ כאשר היה שומע זאת, היה רושם את שמו, ושם אימו ומתחיל להעתיר ולהתפלל עבור החולים. אולם הפעם שלא כדרכו התחמק ואמר: "בשביל מה נברך?". כל הפצרותיהם עלו בתוהו. כשיצאו מעם פניו נודע להם, שכבר בשעה שבאו לבקש את הברכה - לא היה החולה בין החיים. רק עכשיו הבינו למפרע כוונת רבינו באומרו: "בשביל מה נברך?".

בפעם אחרת, כאשר הגיע אברך חשוב לרבינו וביקש ברכה לזכות בזרע של קיימא, בירכו הצדיק בחום: "תזכה לזרע של קיימא", כך חזר הדבר פעמים מספר. פעם אחת כשבא אליו שינה רבינו את לשונו ואמר לו: "תזכה לבנים זכרים". ואכן ברכתו נתקיימה במלואה, לאחר זמן קצר נפקדה אשתו בתאומים 'בנים זכרים' בריאים ושלמים.

אהבת הזולת אצלו הייתה מופלאה ביותר. בעת שפקדו את ביתו אנשים לקבלת עצה וברכה, ישב ושמע בנחת והיה חש בצערו של היושב מולו, כאילו מדובר בצערו האישי. בחור ישיבה חשוב ניגש פעם לרבינו בבקשה, שיתפלל עבורו לזיווג הגון, שאלו לשמו ולשם אימו, ברכו ופטרנו לשלום. לאחר מספר שנים הבחור עדיין לא התחתן ופגש שוב ברבינו וביקש ברכה לזיווג הגון, בהזכירו את שמו ושם אמו. תוך כדי דיבור הוציא רבינו דף מכיסו והראה לו, ששמו מופיע בדף, ואמר לו: "לפני מספר שנים היית אצלי וביקשת שאתפלל עליך לזיווג הגון, מאז אני עדיין מתפלל בעדך".

אברך תלמיד חכם הגיע לבית רבינו, וביקש ממנו שיתפלל עבור בנו החולה זמן רב במחלה מסוימת. לאחר מספר שנים פגש הבן ברבינו וביקשו שיתפלל בעבורו, נענה רבינו והשיב לו: "מאז שאביך היה פה, אני מתפלל בעדך ומזכירך בתפילתי".

ניצל כל רגע פנוי ללימוד התורה. נמנע מלהשתתף בשמחות אפילו של מקורביו, בגלל ביטול תורה. אפילו לא הסכים לשמש כסנדק, משום שזמנו היה יקר וחשוב. נהג במשך כל ימי חייו, ואפילו בימים שסבל מייסורים קשים, ללמוד במשך כל הלילה בשני לילות בשבוע: בליל שישי ובליל מוצאי שבת.

פעם אחת בבית-הכנסת התחולל ויכוח בין מספר ת"ח לגבי הלכה מסוימת. רבינו ישב בהצנע ולא התערב בוויכוח כלל. כשיצא מבית הכנסת בגמר התפילה, שאלו אחד מתלמידי חכמים: "מה כבודו אומר לגבי הלכה זו?", השיבו רבינו את ההלכה עם המקורות בספרי הראשונים והאחרונים בבקיאות עצומה,

וציטוט מורחב של כל דבריהם. כששמע זאת הלה, פתח את כל הספרים שהזכיר רבינו ומצא ממש כדבריו. עיקר התפעלותו הייתה, שרבינו ציטט מילה במילה את לשון ספרי הפוסקים.

י' ניסן

הרב המקובל נתן בוקובה זצ"ל

יום ההילולא י' בניסן

נולד בארץ ב-כ"ג אב ה'תשכ"ג (1963) למשפחה מרובת ילדים בה 15 בנים ובנות (הרב היה השמיני) ונקרא ע"ש ר' נתן פרז'ון (רב העיר אשקלון). לאחר נישואיו עבר לנתיבות, שם פתח כולל לאברכים. דאג להחזיק את הכולל, ולתמוך באברכים בחיי היומיום. את כל חייו הקדיש למשפחות נזקקות. הקים ארגון חסד גדול שחילק מידי חודש בחודשו סכומי כסף עצומים לאנשים מעוטי יכולת, ארגון החסד התפרסם בעיקר בזכות ה"קמחא דפסחא" שהיה עורך מידי שנה. בשעות הבוקר היה מקבל קהל. רבים פנו אל הצדיק ונושעו. בהמשך היום יצא כדי למסור שיעורי תורה במקומות שונים בארץ. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מוצא פיו וברכותיו התקבלו בשמים ושינו סדרי בראשית. במבט קל היה יודע מיהו האדם העומד בפניו, מהן בעיותיו ומה יהיה עימו. לשאלת תלמידיו מהיכן זכה לראות זאת השיב שתולה את הדבר במעשה החסד שלו שכן כל מהותו הייתה חסד (הצדיק ציין את דברי ה'מכתב מאליהו' על הקשר בין החסד לראייתו הרוחנית המדהימה). היה שוטף בעצמו את בית-הכנסת. הוסיפו לצדיק את השם 'חזקיהו' לאחר שהתגלתה המחלה בגופו. כאשר הרה"ג מרדכי אליהו זצ"ל הגיע לבקר אותו כששכב על ערש דווי לפני שנפטר, דאגתו היחידה הייתה "מה אעשה עם כל האנשים, שתלויים בי?". קירב יהודים רבים לאביהם שבשמים. בעל אהבת ישראל עצומה. בעל מתק שפתיים. סחף בדרשותיו את הקהל. היה אומר, שבמקום שאנשים יחפשו סגולות, שיתחזקו בתורה ובמצוות כי זו הסגולה הגדולה ביותר. אמר מספר פעמים, שעתיד הוא לחלות ולהיפטר צעיר. על שמו הוקמו מוסדות החסד 'מאורות נתן'. בשבת האחרונה ביקש במפגיע להתפלל תפילת מנחה, וביטל את הבקשה לדחות את התפילה בזמן מה. לאחר התפילה אמר וידידי למרות שמדובר בתפילת שבת בחודש ניסן שלא אומרים בו וידידי ותחנונים. נפטר בשבת קודש פרשת צו- שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ו (2006). לאחר שנודרך ביסורים קשים ומרים, אותם קיבל באהבה. ציונו בבית העלמין בנתיבות. חי כ-42 שנים. ההלווייה נערכה ביום א' עפ"י עצת הגאון ר' יששכר מאיר זצוק"ל כדי לאפשר לאלפים ללוותו בדרכו האחרונה.

אביו: דניאל. **אמו:** מרת חיה. **אשתו:** מרת יעל שתחי' למשפחת ברבי. **ילדיו:** דניאל, אליהו שלום, משה כלפון, חיה, עמרם אלדד. **מרבתינו:** הרה"ג יששכר מאיר, הרה"ג ראובן יוסף גרשנוביץ - ראשי ישיבת הנגב. **חברותא:** בתקופה מסוימת למד עם הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו זצוק"ל. **מספרינו:** זכרון נתן-מדברי תורתו (יצא בשנה השלישית לפטירתו על ידי בנו) • עמוד החסד- מתאר את חיי הצדיק (נערך ע"י ר' יהודה אדרי). בנוסף הרב כתב ספר שלם על הלכות מעשרות (בהם הקפיד עד מאוד ולימד זאת לציבור, אך עדיין לא יצא לאור - הכתבים בידי המשפחה).

שלום ב. תושב העיר נתיבות מספר: "הגעתי פעם לאזכרה מסויימת כדי להתרים את הקהל להכנסת כלה' עבור אחותי, שהייתה זקוקה לעזרה במימון חתונתה, ופגשתי שם את רבינו. הרב שהגיע כדי לאסוף כסף עבור מוסדותיו, שוחח איתי, ותוך כדי שיחה שאל לסיבת בואי למקום. סיפרתי לו, והוא -

מיד כששמע על אחותי, דפק על השלחן והודיע: 'יש כאן מקרה חשוב של הכנסת כלה, זו מצווה גדולה, ואשרי התורם בעין יפה'. הרב פשוט החל בהתרמה בנועם ובחן המיוחדים לו, כשהוא מנצל את הכבוד, שרחשו לו המשתתפים, שכבר הכירוהו. בתוך זמן קצר אסף הרב עבורי כחמשת אלפים שקלים, סכום גדול בהרבה, משציפיתי לקבל, והיה ברור שבכך הקשה על עצמו. עבור מוסדותיו שלו הוא היה צריך לאסוף כסף במקום אחר."

מקורבו של הרב, אשר פרץ מאטלנטה ארה"ב, מספר: "היו לנו הרבה מעשי פלא עם מורינו ורבינו הרב נתן בוקובזה צוק"ל, בין היתר זכור לי המקרה הבא: פעם איבדתי את הדרכון שלי שעות ספרות לפני טיסה ולא ידעתי איפה הוא. 'הפכתי' את כל הבית וכשלא מצאתי, התקשרתי כמובן לרב לבקש את עזרתו... להפתעתי הרב אמר לי: 'הדרכון לא הלך לשום מקום בבית, הוא נמצא איתך בחדר בו אתה עומד, תחפש לידך, רק שם ותמצא אותו'. וכך כמובן היה, המשכתי לחפש בסביבתי ומצאתי את הדרכון בחדר, שבו הייתי בשעה שהתקשרתי לרב"...

בשידור ברדיו "קול חי", פנתה אישה אל רבינו והתלוננה על כאבים בגרון. הרב ביקש ממנה לקבל קבלות על עצמה והמליץ על ניתוח. האישה נותחה, והניתוח עבר בהצלחה. זמן מה לאחר מכן שוב פנתה אותה אישה אל הרב, כשהיא מתלוננת על צריבה מוזרה בגרון. הוא הורה לה לעשות מיד בדיקת C.T. בגרון, ועמד על כך, למרות שהרופאים לא מצאו כל סיבה לבצע בדיקה זו. החתן שלה התקשר לרב והאשים אותו שהוא 'מכניס לה דמיונות לראש', אולם האישה התעקשה לבצע את שהרב הורה לה. בדיקת ה - C.T הראתה שבעת הניתוח נשכח מתפס מפלסטיק במקום ועליו סגרו את התפרים. החפץ הוצא, והאישה הבריאה לאחר מכן עלה חתנה לשידור והתנצל על שפקק בדברי הרב.

איציק וגילה בן חמו ממעלה אדומים מספרים: "זכינו להיות קרובים למורינו ורבינו, הייתה לרב מסירות נפש אדירה לזיכוי הרבים ולהרבצת תורה. כשהרב זצ"ל היה כבר חולה מאוד, הביא אותו הרב אברהם דויטש מרבני העיר למעלה אדומים, הוא הגיע באמבולנס עם רופא צמוד בלי שיערה בפניו, ולמרות חולשתו דיבר לפני קהל רב דברי תורה וחיזוק כשעה וחצי. גם לשכונת 'פסגת זאב' בירושלים, הגיע להעביר שיעורים כשהוא מחובר לאינפוזיה. בית הכנסת היה מלא עד אפס מקום ובקהל הייתה התעוררות גדולה."

הקבלן עמוס אליה מנתיבות מספר: "באחד הימים הבאתי איתי לנתיבות חבר, קבלן במקצועו, שבא יחד עם אחיו. דיברתי עם הצדיק בטלפון, והוא אמר לי שניפגש בציון הבבא סאלי זיע"א. כשנפגשנו, הציג הקבלן את עצמו בפני הרב: 'קוראים לי גל, אני קבלן', הרב שאל: 'גל מה?' והוא ענה: 'גל ניב', הרב שאל שוב: 'למה שיניית את שמך?', הקבלן החוויר, הרב המשיך 'סימן טוב משנים?' ואז הרב אמר לו: 'תראה, אתה נמצא בתקופה הכי טובה שלך, בין הקבלנים הטובים והגדולים, ועוד מעט תזכה בעבודה גדולה מאוד'. ואכן הוא זכה במכרז, פרויקט גימור של בניין משרד הביטחון בקריה. לאחיו שהיה איתו, אמר: 'בעזרת ה' בקרוב ברית, נכון?' הלה היה המום, שכן אשתו הייתה בחודש תשיעי."

אחת הפגישות המדהימות, שהיו לצדיק בביקורו במרוקו, הייתה עם שני נכבדים ערבים: שר הגז של מרוקו, ומנהל מס ההכנסה - אדם בשם ראדי חליל, הפגישה נערכה בביתו של מנהל מס ההכנסה. הרב הגיע לביתו המפואר של ראדי חליל הממוקם בשכונה היקרה ביותר בבירה קזבלנקה. הוגשו לפני הרב תמרים ואגוזים, שהערבים נוהגים להגיש לאורחים חשובים, איחל הרב לשר הגז, שימשיך לעשות

חיל בזכות יחסו הטוב אל היהודים, ובירך אותו ואת משפחתו בשפע של ברכות. לאחר מכן פנה אל בעל הבית, שנודע כפטרונם של היהודים, והיה מקפיד להסתובב עם תמונה של הרה"ק ר' חיים פינטו זצוק"ל בכיס אחד, וספר תהילים בכיס השני, ואמר לו שיש לו שני עוזרים: האחד נאמן לו, ואילו האחר מחפש תחבולות כיצד להכשיל אותו ע"מ להדיחו ולקבל את תפקידו. בעל-הבית למשמע דברים אלו החוויר, שכן אף הוא חשד בעוזר שלו, אולם הרב הוסיף להפתיעו ואמר: 'כי טעות בידו. דווקא העוזר שבו חושד, הוא הנאמן לו, אלא שהוא 'נודניק', ואילו העוזר השני, אשר תמיד מתנהג לכאורה בנאמנות, הינו הבוגד המנסה להפילו בפה!". עוד גילה לו, שאם יחפש בארוננו של אותו עוזר 'נאמן', ימצא לכך הוכחות. למחרת, בשעת בוקר מוקדמת, נסע מנהל מס ההכנסה למשרדו, ובדק את ארוננו של אותו עוזר, ואכן מצא שם קלטות, שהעוזר הקליט בסתר ועל ידם התכוון להפילו ולרשת את מקומו. באותה פגישה, הרב הדחיק את מנהל מס ההכנסה כש'סיפר', לו שיש לו ארבעה ילדים שאינו רווה מהם נחת, 'שבאב' בערבית, הוא הבטיח לו, שאם יעמוד לימינם של היהודים, הוא יינצל ממבקשי רעתו וגם ירווה נחת מבניו. כל הנוכחים התרשמו באופן עמוק מאישיותו היוצאת דופן של הרב, והיו המומים מידיעותיו בכל ענייני השלטון, ועמדות הכוח המקומי ומרוח-הקודש של הרב, זה היה קידוש שם שמיים בגויים.

הגאון הרב שלום משאש זצ"ל

יום ההילולא י' בניסן

נולד ב-כ"ב בשבט ה'תרס"ט (1909) במקנס (מרוקו). נקרא על שם סבו. מצד אביו הוא מצאצאי הצדיק הרב רפאל בירדוגו (הידוע כ'המלאך רפאל'). מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. סמוך לגיל 14 נכנס לשיבת הגאון ר' יצחק סבאג והחל מתעלה בעבודת הבורא. מרוב שהיה שקוע בתורה הקדושה לא היה יכול לישון ואפילו לאחר שלקח תרופות וסמי שינה לא הצליח להירדם. שמו כתלמיד חכם ופוסק גדול יצא למרחקים וכן נחשב לעילוי וחרוף וכבקי עצום בש"ס ובפוסקים. בהיותו כבן 22 התייחסו אליו כמורה הוראה בעניינים קשים ובהגיעו לגיל 30 כל השאלות החמורות ביותר, שעלו על שולחנם של הרבנים הראשיים, וחברי בית הדין הגדול היו מועברים אליו לעיונו ופסיקתו!. בשנת ה'תרצ"א (1931) החל לשמש כמחנך בת"ת. לאחר כשנתיים מונה למנהל הרוחני של קריית-החינוך במקנס. בשנת ה'תש"ד (1943) לאחר שהתראפא ממחלת טיפוס, הקים את ישיבת 'כתר תורה' במקנס. בשנת ה'תש"ט (1948) לאחר פטירת הראב"ד (הגאון ר' משה חי אליקים) על אף גילו הצעיר נבחר לכהן כדיין בקזבלנקה. 13 שנים לאחר מכן, בהיותו כבן 52 נבחר לשמש כרב ראשי וראב"ד בקזבלנקה שבמרוקו ובהמשך אף רבה הראשי של מרוקו. המלך העריך מאוד את רבינו עד שהיה ידידו האישי ובנוסף העניק לו רישיון גם לשפוט גויים. לקראת סוף שנת ה'תשל"ז (1977) התבקש לכהן כרב הראשי וראב"ד בירושלים. ב-ג' כסליו ה'תשל"ח (1977) נבחר למשרה זו. תפקיד אותו מילא במשך כ-25 שנים. זכה לתארים 'פוסק הדור', 'גדול הדור' ו'מרן' בקרב בני העדה המרוקאית. התרחק מאוד מן המחלוקת. היה מקובל, נערץ ואהוב על כל החוגים והעדות בארץ ומחוצה לה. לשכתו וביתו היו פתוחים לרווחה בכל שעות היום והלילה לכל דורש. התיר עגונות רבות. מכל קצוות תבל פנו אליו חכמי הדור בשאלותיהם. נפטר ביום שבת הגדול, י' בניסן ה'תשס"ג (2003). חי כ-95 שנים. ציונו בגבעת שאול בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' שר שלום (דיין במקנס ומח"ס 'דברי שלום'). **סבא (מצד אמו):** ר' משה אלכרייף. **אביו:** ר' מימון (מח"ס 'אוצרות שמים'). **אמו:** מרת רחל סודרי. **אשתו:** מרת ג'אמילה. **בניו הגאונים:** ר'

דוד (רב העיר פריז בצרפת), ר' אברהם. מרבותיו: אביו ר' מימון, ר' יצחק סבאג. מתלמידיו הגאונים: ר' אליהו אברז'ל (אב"ד בירושלים ורב שכונת בקעה), ר' אריאל אדרי (דיין בביה"ד אשקלון ור"מ בישיבת הר המור), ר' זכריה זרמתי (אב"ד לממונות בשכונת הר חומה וראש מכון תורת אמ"ת), ר' משה אחרר (רב הישוב שלומי), ר' אליהו אחרר (רב העיר מודיעין) ועוד. מספריי: • מזרח שמ"ש - הלכות איסור והיתר • תבואות שמ"ש - על דיני השו"ע • שמ"ש ומגן - שו"ת • בית שמ"ש - על היד החזקה לרמב"ם • ילקוט שמ"ש - קיצור לפסיקותיו על או"ח • וחס השמ"ש - על התורה, ביאורים על תהילים ופרקי אבות.

באחת הפעמים ניגש ת"ח חשוב מירושלים לרבינו ושאל: "מדוע כבוד הרב שוהה בחתונות זמן רב, בשונה משאר הרבנים הנשואים לכל היותר חצי שעה והולכים?". השיב הרב: "גדול כבוד הבריות, ואם אלך באמצע החתונה, יפגע בעל השמחה". המשיך הלה והקשה: "והרי יש כאן חשש ביטול תורה, אם ככל ערב יש שמחה, תורה מה תהא עליה!?!". השיב רבינו: "וכי חלילה אני חשוד בעיניך כמבטל תורה? דע לך, שמיום עומדי על דעתי, קבעתי לי ללמוד בכל יום מספר קבוע של שעות, חוק בל יעבור. כך עשיתי כל ימי חיי. וכאשר נוצר מצב בו לא סיימתי את חוק לימודי ונצרך אני לצאת לשמחה או למקום אחר, אני מחשב את השעות, שנותרו לי ולא עולה לישון, עד אשר אני פורע את כל החובות, וכך אני נוהג בכל חתונה!". כן מספר נהגו, כי פעמים רבות כשחזרו מאירוע או ממקום פלוני, היה הרב נכנס לאחד ושוקע בלימוד התורה לעתים במשך שעות ארוכות, עד אשר השלים את מכסת הלימוד שקבע. (מעובד מתוך 'תורת החכמים' יוצא לאור ע"י מכון 'חכמי ספרד')

מסופר על רבינו, שהתהלך תמיד עם 'מקל כבוד' מכסף. וזאת מפני שכאשר היה הרב בן שלושים וארבע שנים פשטה מחלת הטיפוס במרוקו והפילה חללים רבים, וגם הרב ל"ע לקה במחלה זו. ולכן הוריו ותלמידיו התפללו ימים רבים לרפואתו. באותו הזמן הצטרך הרב למקל הליכה כדי שיוכל ללכת. והנה לאחר תקופה קצרה ב"ה הבריא ממחלתו, ומאז קיבל עליו הרב ללכת עם אותו מקל בכדי לזכור תמיד להכיר טובה לקב"ה, על הנס הגדול שעשה לו!

פעמים רבות ישב רבינו לילה שלם להתיר עוד עגונה, וכשקם מתלמודו, הרים את התריס וראה, שכבר עלה השחר, לרוב שקדנותו בלימוד התורה הקדושה. סיפר תלמידו הרב אברז'ל: "פעמים היינו לומדים עד עלות השחר, באחת הפעמים התבוננתי בשעון, וראיתי לפתע, שהשעה חמש לפנות בוקר, אמרתי לרב את השעה, הרב ענה לי: 'טוב, בוא נתפלל תפילת מנחה', השבתי לרב: "כעת השעה חמש לפנות בוקר!..." בענותנותו אחרי שהתיר עגונה, ביקש מיידו מרן הרשל"צ הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל שיסכים עימו בדבר היתר העגונה.

י"א ניסן

הגאון מר"ן אליהו פרדס זצ"ל

יום ההילולא יא' בניסן

רבה הראשי של ירושלים, נולד ב-י"ז בתמוז ה'תרנ"ג (1893) בירושלים. מצאצאי מגורשי ספרד שהגיעו לצפת, לחאלב ואחר כך לירושלים. למד בת"ת הספרדים, ביהמ"ד 'דורש ציון', ישיבת 'תפארת ירושלים', ישיבת 'ווה שלום' וביהמ"ד לרבנים של העזרה. בין השנים ה'תר"צ-ה'תשי"ב

(1929-1951) ניהל והרחיב את בית-הספר לבנות בשכונת אוהל משה בירושלים. השכין שלום בין ראשי הציבור והעדות השונות. שימש כדוגמא של אהוב למקום ואהוב לבריות. הקים דורות רבים של תלמידים בישיבת 'שערי ציון'. כאשר יצא בשליחות לארצות המזרח להנהיג שיפורים בחינוך התורני, הוזמן לכהן פאר כרב ראשי בקהילות בירות ואלכסנדריה אך בחר לשוב לארץ ולירושלים עירו. היה ממייסדי אגודת "על המשמר", אגודה דתית-לאומית-ספרדית. עמד בראש ישיבת 'קול יעקב' והמתיבתא הגדולה ויושב ראש 'אגודת הרבנים הספרדים בישראל'. שנים רבות שמש כחבר בבית הדין לעדת הספרדים ובבית הדין לאיסור והיתר בעיה"ק ירושלים. בשנת ה'תשי"ג (1953) נבחר פה אחד כרב העיר רמת-גן ופעל רבות להרמת קרן היהדות וכן הקים גמ"ח לנזקקים. עזר להקים את הישיבה הגדולה 'פורת יוסף' שלמענה עשה רבות בארצות אפריקה, אירופה ואמריקה. בתפקיד זה שימש עד שנת ה'תשכ"א (1962). לאחר מכן נבחר כרב הראשי ואב"ד של ירושלים. בתפקיד זה שימש כעשר שנים כרב ראשי יחיד המקובל על כל העדות. זכה בתואר יקיר ירושלים. ייסד והיה נשיאן של הקרנות "חונן ומלוה" ו"תומכי תורה" למתן הלוואות לנזקקים. כיהן בראש מוסדות ציבוריים ותורניים שונים. הוצע לו לשמש כרב הראשי לישראל הראשון לציון אולם הוא סירב. נפטר ב- י"א בניסן ה'תשל"ב (1972). חי כ-80 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

סבא (מצד אביו): המקובל ר' אליהו (ראש חסידי בית אל) **אביו:** הרב בן ציון נסים. **אמו:** מרת מזל אורו. **מרבותיו:** ר' בן ציון מאיר חי עוזיאל (הרשל"צ ואב"ד של ירושלים), ר' חזקיה שבתאי (חבר מועצת הרבנות הראשית), ר' יוסף מ. הלוי, ור' צבי פסח פראנק (ראב"ד הראשי ואב"ד של ירושלים). **נשותיו:** מרת אירמוזה (בת ראב"ד ר' יוסף מרדכי הלוי, נישא בשנת ה'תרע"ד 1914. נולדו להם שני ילדים. נפטרה בשנת ה'תר"פ (1920- זיווג ראשון), מרת זהרה (בת ר' שלמה אבורביע. נולדו להם שבעה ילדים- זיווג שני), מרת לאלגרה (בת ראב"ד ר' יוסף מרדכי הלוי- זיווג שלישי).

רבינו שימש כמנהל בית הספר לבנות בשכונת 'אהל משה' בירושלים בין השנים תר"צ-תשי"ב. מסירותו לעבודת הקודש שלו הייתה לשם דבר והוא היווה דוגמא חיה להנהגה והליכה בדרך ובמסילה העולה בית ה'. הכל ידעו כי מידי בוקר יש לרבינו שעה שהיא מקודשת, הוא לא יוותר עליה ו הון שבעולם, זו השעה בה היה נוהג לגשת לבית אביו ולהכין לו כוס קפה בחלב ולהגישה לו עם בסקוויטים כאשר אהב. יום אחד קיבל המנהל מכתב כי הנציב העליון הראשון לארץ ישראל של ממשלת המנדט הבריטי, יהודי מדינאי בשם הרברט סמואל נענה להזמנה לבקר בביה"ס. ימים רבים נערכו לביקור הנכסף, וההכנות הקדחתניות לא פסקו. לא מדובר בביקור של סתם פקיד אלא בנציב הבריטי העליון בארץ ישראל בעצמו ובכבודו. ביה"ס כולו צוחצה, הכיתות הבהיקו בנקיונם, כל פיסת נייר סולקה מהחצר וכל שיח נגזם וטופח. גם רבינו נערך כראוי לביקור הממלכתי. הוא תידרך את צוות בית-הספר וערך חזרה מפורטת של כל מהלך הביקור, סגנו ר' מרדכי כהן ידע היכן עליו לעמוד כל שניה במהלך הביקור והכל היו מוכנים לביקור שאמור היה להתחיל בשעה תשע בבוקר בדיוק. בבוקר הביקור המתח הגיע לשיאו, כל חושיו היו נתונים לביקור החשוב, כשבתוך כל זה נשמט מזכרונו עניין הקפה והבסקוויטים לאביו. באותו יום בשעת בוקר מוקדמת הוא הגיע לביה"ס. סמוך לכניסה לביה"ס המתינו גובר והולך הרב פרדס עם סגנו לשיירת הוד מעלתו הנציב העליון. השעה הייתה שתי דקות לפני השעה תשע, בכל רגע אמורים האורח הדגול ופמלייתו להגיע. לפתע נראתה דמות שחוחה פוסעת באיטיות לעבר ביה"ס, ר' אליהו הביט לרגע בדמות והחוויר כולו, זה היה אביו ר' ניסים בן ציון. "אבא", זעק ורץ לעברו, "מה אתה עושה פה? אתה

חש בטוב?" "את זה באתי לברר", השיב האב, "האם אתה מרגיש טוב? האם אינך חולה חלילה? למה לא באת להכין לי הבוקר קפה בחלב?" רבינו תפס בראשו, ומפיו נפלטה זעקה "איך נשמטה ממני מצוות הבוקר הקבועה?" הוא אמר לסגנו: "אני חייב לחזור עם אבי לביתו, כשהאורח יגיע, קבל את פניו". "אבל רגע", גמגם הסגן, "מה אומר לו?" - "אתה תסתדר", אמר רבינו והחל להתרחק מהמקום עם אביו, "אני סומך עליך"... ברגע זה הכל התגמד לפני רבינו כולל הביקור החשוב לו המתינו שבועות רבים, מול עיניו עמד רק מצוות 'כיבוד אב'. צעדו האב והבן בניחותא, כאילו לא הנציב העליון צריך להגיע, הם נכנסו לבית והבן הכין את כוס הקפה עם הבסקויטים, תוך כדי שהוא מסביר לאב שהוא חש בטוב, והעניין פרח מזכרונו בגלל המתח והלחץ העצומים שהוא שרוי בהם לקראת הביקור. לאחר שלגם האב את הקפה ואכל את הבסקויטים בהנאה מרובה, שב רבינו לביה"ס. בנתיים הנציב העליון כבר היה שם, ולפני שהגיע המנהל קיבל את פני הנציב סגן המנהל, ולאחר שהציג את עצמו הזמין את הנציב לסיור. הנציב הופתע ושאל "היכן המנהל?" הסגן כמעט בלע את לשונו, הוא קיווה שהנציב לא ישאל את השאלה. הוא השיב לנציב "אדוני הנציב העליון, למנהל ביה"ס יש אבא זקן, כל בוקר הוא דואג להכין לו כוס קפה עם חלב ובסקויטים, הבוקר בגלל הביקור החשוב הוא שכח לעשות זאת, ושתי דקות לפני תשע הגיע אביו לכאן לברר אם הכל בסדר עם בנו, מדוע לא הכין הבוקר את כוס הקפה, ואז עזב המנהל עם אביו לביתו כדי להכין לאביו את כוס הקפה, אני בטוח שהוא יגיע מיד". הנציב הקשיב לכל מילה, שקע בהרהורים, ובעודו מהרהר נכנס רבינו בחיפזון כשהוא מתנצל על האיחור, הוא חשש שהנציב יפגע מהכוס קפה שנראה שחשוב יותר ממנו, אך בתודעתו הייתה הנחה ברורה - אין דבר בעולם שידחה כיבוד אב, שום מציאות שבעולם לא תגמד את המצווה החשובה! הנציב נשא אליו את עיניו, חיך, ניגש אל רבינו חיבקו בחום, ועם דמעות בעיניו אמר "אשרינו שיש לנו יהודים כאלה שכה מכבדים הם את הוריהם!" והביקור החל. ממעשהו של רבינו יצא קידוש ה' גדול מאוד.

הרב שלמה זלמן ליפשיץ זצ"ל המכונה ה'חמדת שלמה'

יום ההילולא יא' בניסן

נולד בפוזנא שבפולין בשנת ה'תקכ"ה (1765). מילדותו הקדיש את כל זמנו ללימוד תורה. לאחר שהתחתן, חמיו התחייב לפרנסו במשך 10 שנים וכן העניק לו נדוניה עצומה. לאחר פטירת אשתו הראשונה ונישואיו השניים עם אחות אשתו, שוב חותנו העניק לו סכום עצום והתחייב לפרנסו במשך 10 שנים נוספות. בהיותו כבן 40 לאחר כ-22 שנים בהם נסמך על שולחן חותנו נאלץ לצאת לפרנסתו, משום שלא רצה ליהנות מכותרה של תורה. בתחילה הלווה את כספו במסגרת היתר עסקה, אולם הפסיד הון רב. בשנת ה'תקס"ד (1804), מאחר ולא הצליח במסחר, נאלץ לקבל על עצמו רבנות בעיר נאשלוסק. בשנת ה'תקע"ט (1819) התמנה לרבה של פראגה (פרבר של ורשה) כאשר נוכח לדעת, כי אנשי הקהילה הורגלו לעסוק במלאכה בחוה"מ, שילם לפועלים את משכורתם מכיסו, עד שהפסיקו את מנהגם לעבוד בחוה"מ. בשנת ה'תקפ"א (1821) התמנה לרבה הראשי הראשון של ורשה. כל ימיו השתדל בכל מאודו לקיים את מצוות צדקה וגמילות חסדים. פיזר מלבושים וממון רב לעניים ולנוזקים ואף את מלבושיו העניק לכל נזקק. תיקן בתי כנסת. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. גאון. בעל בקיאות עצומה. נפטר ב-י"א ניסן ה'תקצ"ט (1839). לאחר פטירתו הכריזו כי במשך ארבעה שבועות הנשים בקהילת ורשה לא יענדו תכשיטים אף לא ביום-טוב. ציונו בית-העלמין בוורשה. חי כ-74 שנים. אביו: ר' יצחק

איזיק מפוזנא. **סבא (מצד אביו):** ר' יואל. **אמו:** מרת הינדא. **מרבתינו:** ר' יוסף הצדיק (חתן ה'נודע ביהודה'). **מתלמידינו:** ר' חיים לייב הלוי אפשטיין (אב"ד קאלשין ומחבר שו"ת 'פרי חיים'), ר' יעקב יהודה לייב לעווי (אב"ד שלעשין ודיין בירושלים מח"ס 'בית לאבות'), ר' נחום לעווי (אב"ד שאדיק ומחבר 'אבני קודש'), ר' נתן נטקע שפיגלגלס (דיין בעיר ורשה ומחבר 'מאורות נתן'). **נשותינו:** בתו של ר' יקר (מגדולי הגבירים בפוזנא- זיווג ראשון, נישא כשהיה בן 17), מרת פייגיל (בזיווג שני- אחותה של אשתו מזיווג ראשון). **בנינו:** (מזיווג ראשון): ר' יואל ור' שלמה. **מספרינו:** שו"ת חמדת שלמה- על ארבעת חלקי שולחן ערוך • חידושי חמדת שלמה- על מסכתות בבא מציעא, גיטין, יבמות, כתובות, פסחים וקידושין • חמדת שלמה- דרשות וליקוטי הלכות.

בני ביתו של רבינו, תפרו לו מעיל מחמם, שיוכל להתחמם עמו, בשעת הלימוד בלילות החורף הקרים. כבר ביום הראשון, כשלבש את הבגד החדש, ראה דרך חלון ביתו איש עני שלובש בגד דק וקרוע. קראו אליו והציע לו להתחלף עמו במלבושים, והוא יקבל את מעילו החדש והמחמם. התפלא ההלך ולא הבין, מדוע רוצה הרב בגד קרוע ומוותר על מעילו הטוב. אולם הרב הסביר לו: "האם מן הדין, שאני אשב בביתי בבגד חם ושלם, ואתה תהלך ברחוב בבגד קרוע ותקפא מקור?" ומיד זרז את העני, שלא יתמהמה ויבצע את החליפין בטרם יבואו בני הבית וימנעו ממנו מלעשות כן. מילא העני את רצונו העז של הרב ושניהם היו שמחים, זה במעילו החם והרב במצוותו הגדולה אשר עלתה בידו לעשות.

רבינו כידוע הצטיין במידותיו הנעלות ובאהבת הבריות שבו. את כל אשר לו היה מחלק לעניים, ואף את בגדיו ומלבושיו היה מעניק למחוסרי כל. בני ביתו היו מטמינים את הבגדים מפניו, כדי שלא יחלקם לעניים, אולם בערב שבת, כשהיה הולך לבית המרחץ לכבוד שבת, היה מעניק את כותנתו לעניים והיה תמה ואומר: "הייתכן שלאדם יהיו שתי כותנות, בעוד לעני לא תהיה אפילו אחת?". פעם הבחין מבעד לחלוננו בחבל תלייה ועליה כמה כותנות, שנתלו לייבוש. בירר, למי שייכות הכותנות וביקש מבעליהן, שיחלקו לעניים. התנצל האיש ואמר: "יש לי רק שש כותנות בלבד", התפלא הרב: "איני מבין, כיצד ייתכן שלאדם אחד תהיינה שש כותנות ולא ירחם על העניים?" ובהשפעתו חלקן האיש לצדקה.

לרבינו היו מתנגדים רבים, הללו רדפו אותו בכל מיני רדיפות וירדו לחייו והציקו לו יומם ולילה. פעם אחת בלכתו בשוק בענייני מצווה, השליכו אלמונים שיקוף על ראשו. מיד רעשה העיר: "הייתכן לבזות ככה את כבוד מרא דאתרא? כיצד הם העיזו לעשות כן?". השתיק הרב את התובעים עלבוננו, חזר לביתו ונכנס לחדרו. כשנכנסה זוגתו הרבנית, מצאה אותו בוכה, היא פנתה אליו ואמרה: "מה אתה בוכה ומצטער, וכי בשביל ריקים הללו כדאי לבכות?", השיבה רבי שלמה זלמן: "אני בוכה ומתפלל לקב"ה שלא יענשו הללו חלילה משמיים על ידי".

י"ב ניסן

הגאון הרב שמשון דוד פינקוס זצ"ל

יום ההילולא יב' בניסן

נולד בארצות הברית ב-כ"ז באב ה'תש"ד (1944). בצעירותו למד בישיבת 'בית התלמוד' בניו יורק. בהמשך עלה לארץ ישראל. לאחר נישואיו גר בבני ברק ואחר כך בתפרח. בתקופה זו היה משגיח בישיבת

אופקים. למד את תורת הקבלה בישיבת 'אהבת שלום'. מאוחר יותר נעשה ראש ישיבה בישיבת ירוחם. לבקשת הרב הגאונים מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי ('הסייטפּלר') ומרן ר' אלעזר מנחם מן שך הוא עבר לגור באופקים וכיהן שם כרב מעל לעשרים שנה. דרשן בחסד בעל מתק שפתיים. גאון בנגלה ובנסתר. התפלל על פי כוונות סידור הרש"ש. בעל חסד עצום. חילק את כספו לנוקמים למרות מצבו הכלכלי כשהיה נתון בחובות. טס לחו"ל כדי לחזק יהודים ומסופר כי היה טס לגיברלטר ליד ספרד כדי לחזק יהודי אחד בלבד. היה מסייע ברכבו הלוך ושוב טרמפיסטים גם כשהם לא היו בדרך נסיעתו. נפטר ב-י"ב ניסן ה'תשס"א (2001) בתאונת דרכים יחד עם רעייתו ובתו מרת מרים בת ה-19. חי כ-57 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. את מקומו כרב הקהילה באופקים ממלא בנו הגדול ר' ישראל יעקב פינקוס, המכהן גם כר"מ בישיבת שערי שמועות.

אביו: ר' אברהם חיים. **אימו:** מצאצאי משפחת ויינברג, שושלת אדמו"רי סלונים. **אשתו:** מרת חיה מינדל (בת ר' מרדכי מן, ראש ישיבת 'בית הלל' בכני ברק). **ילדיו:** 12 ילדים. **מרבתינו:** ר' ישראל אליהו וינטרוב, ר' יעקב משה הלל, ר' אריה לייב מאלין (כשהיה בניו-יורק), ר' יוסף דב סלובייצ'יק (כשלמד בישיבת בריסק בארץ). **מספריו:** • **ברכות בחשבון** - מהות הברכות, ענייני אמונה והשגחה • **שערים בתפילה** - מהות התפילה • **שבת מלכתא** - מהות השבת • **תפארת תורה** - חידושים על התורה, עניינים באמונה, על מסכת גיטין • **נפש שמשון** - התורה וקנייניה, שערי אמונה, סידור התפילה, תהילים, שבת ומאמרים • **נפש חיה** - תפקיד האישה ביהדות • **תפארת שמשון** - הגדה של פסח, פירושים ודרשות על התורה • **שיחות על המועדים** - ימים נוראים, סוכות, חנוכה, פורים, פסח-ספירת העומר-שבועות, גלות ונחמה לבין המצרים • **תפארת אבות** - ענייני שמחת נישואין ובניין הבית היהודי • **אהל מרים** - בענייני חינוך • **אש להבה** - אוסף שיחות, עובדות והנהגות • **כצאת השמש בגבורתו** - על הרב רבותינו שבדרום-ביוגרפיה, עובדות והנהגות.

להלן סיפורים, המעובדים מתוך 'רבתינו שבדרום': הגאון ר' אברהם ארלנגר בהספדו על רבינו סיפר ששמע מבני המשפחה את המעשה הנפלא הבא: יום אחד הופיע אברך עם רעייתו בבית רבינו. בפיהם של הזוג היו תלויות הדדיות קשות, דבר שהעיד על שלום בית מעורער.

האישה אף הרחיקה לכת והביעה את רצונה להתגרש. הרב חקר את בני הזוג למניעים, שהביאו אותם למצב זה, אך לא מצא סיבה רצינית שתצדיק גירושין. מכיוון שכך, קרא לאישה הצידה וביקש ממנה, שתואיל להסביר לו מה באמת מפריע ומציק לה, עד שאינה מסוגלת לחיות בשלום ובשלווה עם בעלה. האישה הסבירה בפשטות, **שבעלה איננו מחייך אף פעם, והיא אינה יכולה לסבול זאת**. כעת קרא רבינו לבעל, הסתגר עימו בחדר ושאל אותו: "מדוע אינך מחייך, הרי חיוך וסבר פנים יפות כלפי האישה הוא מרכיב חיובי בחיזוק שלום בית, ומדוע אתה מונע את עצמך מהנהגה זו?". השיב האברך, כי הסיבה שאינו מחייך, **משום ששיניו הרוסות ובמראה מכוער כזה, מתבייש לגלותן ולכן הרגיל עצמו לכסות פיו ולהימנע מחיוך**. חזר הרב ושאל: "מדוע אינך מתקן את שיניך?". השיב הבעל: "רצוני לתקן שיניי, אך מה אעשה והטיפול יקר מאוד. ואין לי את הסכום הגדול הנדרש לכך, שהוא כאלפיים וחמש מאות דולר!". רבינו בתנועת יד מהירה ונחרצת, כדרכו בקודש, שלף מכיסו את מלוא הסכום הנדרש לטיפול, סך אלפיים וחמש מאות דולר! ומסר לאברך הנדהם. "למען שלום בית, עליך לתקן מיד, בכסף זה, את שיניך, ולהתחיל לחייך". אחד ממקורבי הרב, ששמע את הסיפור מפי האברך, ניגש לרב והביע בפניו את פליאתו: "הרי הרב נתון בחובות גדולים וגם פרנסתו מצומצמת. הרי אפילו כיסא שלם אחד אין בבית,

וכיצד יכול להרשות לעצמו ליתן כלאחר יד, סכום כה גדול?". השיב הרב בפליאה משלו: "אם אברך זה היה בן למשפחת פינקוס הייתה זו חובתי לתת לו כסף, הלא כן? ואת זאת בוודאי היית מבין. אם כן, מדוע לא תבין, שחובתי לתת גם לאברך ההוא, שכן גם הוא בנו של הקב"ה ומגיע לו בדיוק אותו היחס, שהייתי מעניק לבני".

פעם אחת קיבל לידי סכום גדול לצורך קניית דירה לבתו. ר' אברהם דייטש, שהכיר את אופיו, שמע על כך ורץ לבקש את המעטפה, כדי למסור אותה בעצמו למוכר הדירה. "מצטער", השיב רבינו בהבעה כאובה, "הכסף תם". "איך?", תהה, "והרי בקושי חלפו כמה שעות?". "נכון", השיב רבינו, "אבל הספיקו להיות פה כמה אנשים עם בעיות כל כך קשות, עד שתם הכסף".

רבינו החזיק מכונית. באחד הימים מכר אותה. במענה לשאלה מה ראה לעשות כן, השיב: "אין לי כבר כוח לעשות חסד". מסתבר כי בדרכו מהשכונה החרדית לעיר לקח עימו טרמפיסטים וכן בחזור, וכשראה בשובו אברכים ממתנינים לנסיעה לעיר או הולכים ברגל, 'עשה פרסה' וחזר שוב למרכז העיר. עד שנסיעה קצרה בת עשר דקות לעיר התארכה לשעתיים, עד ש'הסעות הרב' פשטו את הרגל.

פעם אחת בשובו מאוחר בלילה מבאר-שבע, זיהה בצומת משמר הנגב, כרבע שעה מאופקים, טרמפיסט שאינו שומר תורה ומצוות הממתין במסלול הנגדי לטרמפ. רבינו עשה פרסה, בירר לאן הוא אמור להגיע, וזה השיב: "דימונה". הרב מאופקים לא התבייש לתת 'ספישל' לטרמפיסט עד דימונה, מרחק של למעלה משעה נסיעה הלוך-חזור.

רבינו נהג לערוך טיש בליל פורים. עיקר הישועות התגלגלו באותו טיש שנהג. פעם אחת נטפל אליו אברך, שעדיין לא נושע בילדים ודרש בכל תוקף ישועה. רבינו ניסה להתחמק, אבל האברך נפשו בשאלתו ואינו מרפה: "רוצה בן!". בשעה שתיים לפנות בוקר 'נכנע' רבינו: "בן אני לא מבטיח, אבל השנה תיוושע". מיותר לומר, כי באותה שנה חל מהפך במצבו של האברך ונולדה לו בת במזל טוב!

י"ג ניסן

הגאון הרב אברהם חביב זצ"ל

יום ההילולא יג' בניסן

נולד בשנת ה'תקצ"ג (1833) בטריפולי (לוב). מצאצאי מגורשי ספרד. כבר מגיל צעיר ניכר כי לגדולות נועד. שקד על לימוד תורת הנסתר. בתחילה שימש כדיין בבית הדין בבנגאזי במשך כחמש שנים. בשנת ה'תרמ"ו (1886) לאחר פטירתו של הגאון ר' חי מימון, התמנה רבינו כדיין בבית הדין בטריפולי (שירת בקודש יחד עם ראשי אב בית הדין, הגאונים ר' חיים הכהן, ולאחריו ר' כמוס אג'רבי, ועם הדיינים הגאונים ר' יוסף רובין, ר' רחמים חביב, ר' שלום תשובה ור' חיים רבה).

בשנת ה'תרס"ח (1908), בנוסף למשרתו כדיין, התמנה כממלא מקום החכם באשי, עד שנת ה'תרע"ע (1909). בשנת ה'תרע"ב (1912) התמנה לראש אב בית הדין, יחד עם הדיינים הגאונים ר' רפאל דאבוש, ר' יוסף ג'יעאן ור' יוסף יונה. צנוע ועניו בכל רמ"ח איבריו. הסתפק במועט ופעל רבות למען קהילת יהודי לוב. הקדיש את כל חייו ללימוד התורה התלמוד והפוסקים. חוכמתו ולמדנותו המופלגת זכו להערכה רבה גם ברבנות טריפולי, קירינאיקה, תוניסיה וארץ ישראל. פעל רבות להרים את קרן הישיבות

שבטריפולי אשר מהן יצאו תלמידי חכמים רבים מפורסמים בתורה וביראת שמיים. תלמידים רבים למדו אצל רבינו. נודע בצניעותו והתפרסם כבעל מופת. ביום הלוייתו, למרות שנפטר בערב פסח כל החנויות ומוסדות הקהילה סגרו את עסקיהם למשך כל היום. אלפים ליוו את מיטתו. נפטר ב-י"ג ניסן ה'תרפ"ג (1923). חי כ-90 שנים. ציונו בלוב.

מסופר על רבינו, שביום רביעי אחד, באותם ימים של מרד ערבי, התהלך לאיטו באחד מרחובות הערבים. בדרכו פגש בבירון ערבי מגושם וגס רוח בשם גריסיעה שעמד ברחוב עם חבריו והתפאר בכוחו הרב. כשראה את רבינו, עלתה בראשו מחשבת זדון. הוא לא נרתע מהדרת פניו של הצדיק וגילו והחל מגחך ומזלזל בו ואומר לחבריו: "רואים אתם את רב היהודים ההולך מולי? הנה אראה לכם כיצד אעשה אותו לצחוק. כל האנשים טוענים, שאסור להתגרות בחכם יהודי הלומד תורה, פן מרה תהי אחריתו, אך אני אוכיח לכם, שאינני מפחד כלל. חכו ותראו". חבריו של המוסלמי חששו לפגוע ברב, שהיה ידוע ביכולותיו לעשות מופתים והזהירו את חברם, לבל יוציא תוכניותיו אל הפועל מחשש, שיאונה לו רע. אך המוסלמי בשלו – הוא רוצה להוכיח את גבורתו כדי להראות לכולם, שאיננו ירא מאיש. רבינו המשיך בדרכו באיטיות, בוטח בבורא עולם, שלא יפקיר אותו לידי המוסלמי, כשהוא ממשיך להגות בתורה הקדושה. כשהתקרב לפינת הרחוב, יצא הבירון קדימה ובצחוק פרוע ולועג משך בזקנו ובגלימתו של הרב. חבריו, שחיכו בפינת הרחוב, מפחד, ברחו והתפזרו לכל עבר מפחדם מפני העונש הצפוי להם מידי שמיים. כך נותר גריסיעה לבדו, הוא והרב, מצפה לתשואות חבריו על מעשה ה'גבורה' שעשה. הרב המשיך בדרכו, כאילו דבר לא קרה. יהודי שהזדמן באותם רגעים לרחוב, ראה את שהתרחש, ולזעמו וצערו לא היה גבול. "כיצד העז הפושע המוסלמי להרים יד ולהתנקל לקדוש ישראל?". האיש מיהר לרחוב היהודים וסיפר את שראה. מיד התארגנה קבוצת בחורים בעלי זרוע והחליטו ללכת ולעשות שפטים במוסלמי. בעודם מתכוננים לצאת לדרכם, ראו את ר' אברהם חביב בא מולם. הם סיפרו לו מה הם מתכננים לעשות, אולם הרב היסה אותם ואמר: "אין צורך לפגוע באיש, אינכם צריכים לדאוג". הם שמעו את דברי הרב והתפזרו לדרכם. כאמור המקרה אירע ביום רביעי. ביום ראשון שלאחר השבת, בשעת בוקר מוקדמת, בטרם הגיעו קרני השמש לכל פינה של הרובע המוסלמי, נשמעה צעקה מחרישת אוזניים ומבהילה. האנשים מיהרו לצאת מבתיהם כדי לראות מיהו הצועק, אולם לא הבחינו בדבר. כשהתקרבו לפינת הרחוב, ראו עיניהם מחזה מחריד – גופת גבר הייתה שרועה על הכביש, חבולה ומוכה בצורה אכזרית ביותר. היה זה המוסלמי הרברבן. המשטרה כמובן הובהלה מיד, ולמרות החקירה המאומצת לא נמצא הרוצח וסיבת המוות נשארה בלתי פתורה. אך היהודים, שעל אף שגם הם לא ידעו, מי רצח את האיש, ידעו גם ידעו כי יד ה' במקרה, וכי זהו סופו של כל מי שמעיז להתחצף או לשים ללעג קדוש מקדושי ישראל.

רבינו היה מקבל בסוף כל חודש את משכורתו במעטפה סגורה בסך ארבעה מחבוב, מגזבר הקהילה. לאור ההתייקרויות, שחלו בכמה מצרכים, החליטה הקהילה להוסיף למשכורתו, עוד מחבוב אחד. ר' חביב בסוף החודש, ניגש כדרכו לגזבר. הרב נטל את המעטפה והלך לדרכו. כשהגיע לבית, מנה את המטבעות. והנה ראה כי יש חמישה מחבוב במקום ארבעה. למחרת, ניגש הרבי לגזבר עם המעטפה ותכולתה ואמר: "טעות היא בידך, אדוני, לא ארבעה מחבוב היו במעטפה, אלא חמישה" – "ידעתי גם ידעתי, כבוד הרב", ענה הגזבר, "הקהילה הוסיפה לך עוד מחבוב כפיצוי על ההתייקרויות שחלו לאחרונה". "אבל אני לא ביקשתי תוספת", ענה הרב, "מסתפק אני בארבעת המחבובים, והנה אני מבקש

להחזיר את התוספת. יתכן וישנם כאלה, שהם באמת זקוקים לכך. אלו הם כספי ציבור, ואסור לנהוג בהם, כפי שעולה על דעתו של כל אחד". פעם אחת כשעבר רבינו באחד הימים ברובע הגדול (חארה לכבירה) בדרכו הביתה, נעצר רבינו על ידי חנווני אחד, שביקש מהרב, שיואיל לקבל מידו כוסית ערק, וכי ברצונו לשמוע את הברכה ולזכות בעניית: 'אמן'. הרב נענה לבקשתו מטעמי מצווה בלבד, אולם בטרם קיבל הרב את הכוסית, התחיל לספר החנווני על דין ודברים שיש בינו לבין שכנו. הרב במקום להתכבד בכוסית המוגשת לו, ענה ואמר: "מעתה אסור לי ליהנות מכוסות אלו, כי שוחד היא בעיניי. ואם יש לך דין ודברים, הואל נא לפנות לבית הדין, אתה ושכנך. ושם יהיה ניתן לשמוע מה יש לכל אחד מכם לומר ולפסוק פסק דין".

הגאון רבי עזרא הדאיה זצ"ל

יום ההילולא יג' בניסן

נולד בשנת ה'תר"ע (1910) בירושלים. בילדותו למד בבית-המדרש 'דורש ציון'. כבר אז בלט בשקדנותו העצומה והיה מתמיד בלימודו עד השעות הקטנות של הלילה ונבאו לו גדולות. לאחר מכן למד תקופה קצרה בסמינר והצטיין שם בלימודיו. סמוך לפתיחת ישיבת 'פורת יוסף' עבר ללמוד שם, ולמד בה כשלושים שנה. השתלם גם במלאכת השחיטה, אך עדינות נפשו לא אפשרה לו לעסוק בכך באופן מעשי. עם הזמן התמנה כמגיד שיעור קבוע בישיבת 'פורת יוסף'. בהמשך שימש גם כמגיד אצל הרה"ג בן ציון חי עוזיאל בישיבת 'שערי ציון'. שימש כמורה ללימודי קודש בביה"ס 'דורש ציון'. היה מבאי ביתם של ר' אברהם יצחק הכהן קוק ור' איסר זלמן מלצר והרב עוזיאל. בשנים ה'תש"ו-ה'תש"י (1950-1946) שימש כרב בשכונת נחלאות בירושלים. משנת ה'תש"ז עד ה'תשי"א (1951-1947) שימש כדיין בבית-דין צדק לעדת הספרדים. עם הקמת המדינה התמנה מטעם הרבנים הראשיים כחבר ועדה לבירור הלכתה בענייני שמירת השבת במדינה היהודית. היה מחכמי ארם צובה (חלב שבסוריה) וחכמי ארץ ישראל. החל משנת תשי"ד (1954) כיהן כרב של המעברות 'הר טוב' ובית-שמש. לאחר מכן התמנה כדיין בחיפה ועבר להתגורר בה. במשרה זו שימש כעשרים וחמש שנים עד לפטירתו ב-י"ד ניסן ה'תש"מ (1980). חי כ-70 שנים. ציונו בהר-המנוחות גבעת שאול בירושלים.

אביו: ר' שלום הדאיה (ראש ישיבת המקובלים 'בית-אל'). **אחיו:** ר' עובדיה הדאיה (מח"ס שו"ת 'ישכיל עבדי'). **רבותיו:** ר' חיים אלבוחר, ר' בן-ציון מאיר חי עוזיאל (הראשל"צ- רבו המובהק). ר' חזקיהו שבתאי (רבה של ירושלים). **ילדיו:** ר' יעקב, ר' אביגדור, מרת שרה (מטלון), מרת רחל (קצין), מרת אביגיל (פדלון), מרת לבנה (אשר), מרת שושנה (הלפר), מרת נאווה (קרמר). **מתלמידיו:** ר' חיים דוד הלוי, ר' משה הדאיה, ר' דיין מצפת ועוד רבים. **מספריו:** נחלת עזרא-שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע, חידושים על הש"ס ועל הרמב"ם, דרושים והספדים • פניני אבות-פירוש על מסכת אבות.

הדרת פנים הייתה לו, וכל הרואה אותו כרואה פני מלאך. פעם אחת נקראו פועלים לבא לתקן בבית. אחד הפועלים נכנס לחדרו של אבא ז"ל, עם כניסתו נרתע לאחור, ביראת כבוד ובקול רועד אמר לחברו הפועל: "ראיתי את אליהו הנביא". אכן פניו הקרינו אור יקרות..

חי חיי קדושה, סיגף עצמו בצומות בתעניות דיבור. נהג לעשות בחצר הבית "גלגולי שלג". אציל רוח וגדול במידות היה. בעל חוש הומור. בשיבות ובדיונים גילה תבונה פקחות רבה ותפיסה בהירה ומהירה. היה מקורי בפתרון בעיות עדינות. ידע להתאים את עצמו להמוני העם עימם נהג באהבה ובסבלנות. נהג להתפלל בבתי-כנסת של כל קהילות ישראל, ספרדים ואשכנזים. כל מעשיו היו לשם שמים, בענווה בהשקט ובתום לבב, ללא פרסום וגאווה. היה מצניע גדול ידיעתו בתורה ולא היה מתגאה בלימודו. היה צנוע בכל דרכיו, לכבוד שמו יתברך. היה מצניע את מעשיו הטובים, השתדל למעט מדמותו לא גילה ממעשיו לאחרים. חכם היה להעלים ולהסתיר את חסידותו אפילו מאנשי ביתו. ניצל את זמנו בכל עת. בקיאותו הייתה עצומה בים התלמוד והפוסקים, בדרוש בהלכה ובקבלה. בעל זיכרון מצוין. זכה לסייע כמה וכמה פעמים את הש"ס כולו וידע בעל-פה מסכתות רבות.

השתדל שלא להטריח את בני ביתו. גם כאשר כל בני הבית בקרבתו, מעולם לא ביקש להגיש לו דבר, אלא קם ונטל בעצמו את מבוקשו. כשהיה רואה אדם העובר עבירה, עם כל זה לא הרחיקו אלא קרבו בתקווה להחזירו. לבו התמלא רחמים על כל יהודי קשי גורל. הקדים שלום לכל אדם. בין תלמיד חכם ובין עם הארץ. כיבד כל אדם גדול וקטן, התנגד לכל מחלוקת וקטטוב. תמיד שאף לשלום. ושאפתו זו באה לידי ביטוי בשבתו על כס הדיינות הרבני בחיפה. מאות הזוגות ופרקליטיהם שהופיעו בפניו בסכסוכים שונים בענייני מזונות, שלום בית, גירושין, מצאו בו מי שנאבק להצלת שלום בית.

להלן סיפור מופלא ביותר המובא בספר 'נחלת עזרא': הגאון ר' עזרא הדאיה זצ"ל, בהיותו דיין בירושלים, נהג לכנס ביום הכיפורים מניין של פשוטי עם רחוקים מתורה ומצוות, והוא עצמו עבר לפני התיבה במתיקות ובבכייה והחדיר בלבם הרהורי תשובה. כשהתמנה כאב-בית-הדין בחיפה, ביקש להתפלל אף כאן לפני התיבה. לפיכך, פנה להנהלת בית-הכנסת ונענה ברצון, מלבד אחד העסקנים הבולטים בחיפה, ממתפללי בית-הכנסת שהתנגד לכך נמרצות ולא הסכים שהרב יתפלל לפני התיבה. קיבל ר' עזרא את הדין על עצמו, אולם הצטער צער גדול שלא יהיה לו מקום תפילה בו יכול להתפלל כמנהגו. בלילה, הופיע אביו של אותו גבאי (שנפטר לבית-עולמו) בחלומו של ר' עזרא, וביקש ממנו שימחל לבנו ולא יקפיד על שמנעו ממנהגו ומפתיחת ליבותיהם של השומעים לתשובה נרגשת. עוד הוסיף ואמר לרב, שהוא עומד להופיע גם בחלומו של בנו, ולהסביר לו את חומרת מעשיו ולצוות עליו לבקש מחילה. למחרת השקם בבוקר עם שחר, נשמעה נקישת על דלת ביתו של ר' עזרא. בפתח עמד אותו גבאי, פניו חיוורות ופניו נפולים וביקש סליחה מהרב על שמנעו מלעלות חזן. לתדהמתו הרבה ענהו ר' עזרא: "עכשיו באת? לאחר שהטרחת את אביך ממנוחתו!?" חוורו פניו של הגבאי ושאל את הגאון מניין הוא יודע שאביו הופיע בחלומו? סיפר לו רבנו כי אביו הופיע גם בחלומו שלו באותו הלילה.

רבינו קיבל את ייסוריו באהבה גמורה וללא טרוניה כלל ועיקר, הרב ראה בהם דרך למירוק עוונות וחטאים, ונשא את ייסוריו בשתיקה ובדומיה. הביטוי "כפרת עוונות" היה שגור על פיו בכל עת ובכל שעה. כך יצאה נשמתו מזוככת מכל חטא ועוון. בימי חוליו הרבה בלקיחת תרופות וזריקות. באחד "מהפתקים" שנשארו בין כתבי ידו, מצא בנו ר' יעקב כתוב בזה הלשון: "לקחתי שבעה רפואות וערבתי אותם יחד ואני שותה מהם": אחד: הביטחון בה', שהקדוש ברוך הוא ברגע אחד יכול להצילנו "לב מלך ביד ה'". שני: התקווה והתוחלת, שתמיד אדם יסבול ויקווה. שלישי: עוונותי גרמו לי הצרות האלו, ואם כן למה אתרעם? רביעי: אם לא אקווה, מה אני יכול לעשות? חמישי: יודע אני כי לטובתי הקב"ה מייסר אותי בעולם הזה, כדי שאזכה לעולם הבא שישי: שאני שמח בחלקי שיכול להיות שהייתי בצרות

יותר, שהיו מכים אותי בשוטים או בייסורים אחרים, ואם עכשיו מאכילים אותי לחם שעורים, ואם לא היו נותנים לי כלל, מה הייתי יכול לעשות? **שביעי:** ידעתי שתשועת ה' כהרף עין, והוא יצילנו מצרותיו וירפאני ממכאובי, ולכן אני סובל הכל בשמחה.

י"ז ניסן

הרב הקדוש מאיר אביחצירא המכונה הבבא מאיר זצ"ל

יום ההילולא יז' בניסן

נולד י' בטבת ה'תרע"ו (1916) במחוז תאפליילת שבמרוקו כבן בכור. כשהיה כבן שבע שנים בלבד אביו היה מעירו לאמירת תיקון חצות. בגיל 25 שנים בלבד הוסמך לרבנות. בשנת ה'תש"ה (1944) החל לשמש כרבה של העיר תידלת שבמרוקו ולאחר מכן שימש ראש ישיבת תומכי תמימים של חב"ד בעיר. בשנת ה'תשי"ג (1953) מונה לרבה של העיר ארפוד. מקובל ובעל מופת. בשנת ה'תשכ"ה (1964) עלה לארץ והתיישב באשדוד. נפטר עוד בחיי אביו (אולם אביו לא האריך ימים ונפטר בתוך שנת האבל על פטירת בנו). ידוע בענוותנותו ובצניעותו הרבה. לאחר שעלה לארץ התגורר בדירה קטנה ברח' הרב קוק. בעל רוח-הקודש. כל חייו שמר על פיו ועל עינו מכל משמר לבל יראה דברים אסורים ולבל ידבר או ישמע דברים שאינם ראויים. נפטר ב- י"ז בניסן ה'תשמ"ג (1983). חי כ-67 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: הרב הצדיק המקובל רבי ישראל המכונה ה'בבא סאלי'. **אמו:** הרבנית פרחא.

אשתו: הרבנית מזל. **בניו האדמו"רים ומקובלים:** ר' אלעזר מבאר-שבע, ר' דוד חי מנהריה (לשעבר רבה הראשי של נהריה), ר' רפאל מאשדוד, ר' יקותיאל מאשדוד. ר' ישועה ורחמים מאשדוד. **בנותיו:** מרת אסתר (נישאה לר' אליהו איטח מירושלים), מרת זהרי (נישאה לר' חיים פינטו-רבה של אשדוד וקריית מלאכי), מרת יוכבד (נישאה לר' יעקב אביחצירא מרמלה), מרת שולה סוליקה (נישאה לר' עמינדב מכלוף קריספיין, רבה של קריית ביאליק), מרת מרגלית (נישאה לר' יוסף טולדאנו, רבה של גבעת זאב).

מסופר על אחד מחובשי בית המדרש בישיבת "פורת יוסף" שלא בא בברית הנישואין, מאחר והרופאים פסקו בימי בחרותו, שהוא אינו יכול להביא ילדים לעולם, ולכן החליט להשקיע את כל זמנו בלימוד תורה בלבד. גם כשהוצעו לו שידוכין, נאלץ לדחותם על הסף, בחשפו את העובדות המצערות מפי הרופאים, שחרצו את גורלו לחיי בדידות. ראש הישיבה, הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל, שהעריך את התלמיד, ביקש לשולחו לר' מאיר. כשהגיע והחל לגולל את סיפורו, הבבא מאיר קטע את סיפורו באחת ובירכו שבעז"ה בקרוב יבוא בברית הנישואין ויזכה לראות בנים ובנות. הבחור, מרוב הלם עזב את הבית ונסע לשישיבה ונכנס וסיפר לר' יהודה צדקה, כי הובטח בישועה מהצדיק. הרב, למחרת השכם בבוקר, זימן את נהגו וירד בעצמו לאשדוד. שמח הבבא מאיר באורחו הדגול וכבדו כערכו הרם. הרב צדקה לא השתהה וניגש לעצם העניין שלשמו הגיע: "הרב הבטיח אתמול בנים ובנות לבחור פלוני הלומד בישיבתי, הלה לא נישא, מחמת שאינו יכול להביא ילדים. הרופאים הגדולים ביותר ראו את הממצאים וסמכו את ידיהם על העובדה המצערת. חוששני, שהבחור לא הספיק לספר לך את כל הסיפור". הבבא מאיר קטע את הרב באומרו: "יהיו לו ילדים". לאחר זמן קצר הבחור התחתן. בביתו של אדם זה, יש עשרה ילדים אשר נולדו

לו. יש לו גם תיק שלם של מסמכים רפואיים הקובעים ברורות, שהוא אינו יכול להיות אבא. כשנשאל כיצד מגיעים לדרגות שבהם העפיל לרום המעלה, והקב"ה מקיים את דבריו, הצביע על עינו ואמר "עין", ולאחר מכן הצביע על הפה ואמר "פה" – ואז אמר "צדיק". דהיינו, כאשר שומרים על העיניים, ועל הפה, אזי האדם עולה לרום המעלה לדרגת צדיק, והקב"ה מקיים את דבריו.

לפני מספר שנים הגיעו אדם אל ה'בבא מאיר', ר' מאיר אבוחצירא זצ"ל ושטח לפניו בצער את צרתו. הוא נשוי כבר 14 שנה ולא זכה להיפקד בילדים. "כבוד הרב, האם יש דבר שאוכל לעשות כדי לזכות בפרי בטן?!", הוא התחנן בפניו. ה'בבא מאיר' ענה ואמר לו: "תתחיל ללמוד על מידת הענווה ולעבוד עליה וב"ה תזכה בבן זכר". האיש שמע את הדברים והתפלא עד מאוד: "שאני אלמד את מידת הענווה ואעבוד עליה? וכי אני גאוותן?! מתנהג אני לאשתי ולכל אדם בצורה יפה ורגילה, ומדוע צריך אני לעבוד על הגאווה?!". כך תמחה על בקשת הרב, אך מכיוון שהצדיק אמר, אז גם כאשר הדברים נראים לא מובנים יש לקיימם, מכיוון שהוא רואה ומבין הרבה יותר מאיתנו. מאותו יום החל אותו אדם ללמוד בספרים על מידת הענווה וגנותה של הגאווה, ואף השתדל להתנהג במידה זו. והנה, לא עוברים כמה חודשים ובבית החולים מודיעים להם: "נס של ממש! אחרי 14 שנה אתם עומדים לחבוק בן!". – כמה גדולה היתה שמחתם ותדהמתם. והנה, ולאחר תשעה חודשים נולד להם בן זכר בריא ושלם בשעה טובה. הגיע יום ברית המילה, וזכה הזוג שר' מאיר אבוחצירא זצוק"ל היה הסנדק בכבודו ובעצמו. בסיום הברית ניגש אבי הבן הטרי אל ה'בבא מאיר' בקומה כפופה ושאלו: "כבוד הרב הצדיק אנחנו אסירי תודה לך, רק במחילה מכבוד הרב, יש לי שאלה קטנה: מדוע הרב ביקש ממני לפני תשעה חודשים לעבוד על מידת הענווה כתנאי לזכייתי בבן זכר, הרי אינני גאוותן ושחצן בחיי היום יום, אם כן, מה ראה הרב לבקש ממני בקשה שכזאת?". הביט בו הצדיק ואמר לו: "אומנם, יכול להיות שבאמת אינך גאוותן כלל וכלל ומתנהג אתה כאחד האדם, אך אומר דוד המלך בתהילים: "שבשפלנו זכר לנו", כשאדם משפיל את עצמו, אז הקב"ה זוכרו ומתמלא עליו ברחמים, ואז – הוא זוכה ל: "שבשפלנו (בן) זכר לנו" לבן זכר!". וכך היה רבינו אומר לחשוכי בנים שאם ירצו לזכות לזרע של קיימא ינהגו בשפלות וענווה, ורמז את זה במה שכתוב "שבשפלנו זכר לנו...", אם תהיה ענווה אז בן זכר לנו.

פעם ביקר אחד מגדולי ראשי הישיבות בירושלים את רבינו וביקש ממנו עצה טובה לתלמידיו איך להתעלות ביראת שמים אמיתית. השיבו הרב: "העצה הברוקה היא: לשמור על העיניים ועל הלשון". והוסיף: "אני מבטיח שמי שמצליח בעבודה זו, יגיע למדרגות נפלאות בעבודת ה'!".

מסופר על בחור אחד שהיה רחוק מדרך תורה ומצוות, ששבועיים לפני חתונתו התעוותו צורת פניו. הוא רץ מיד לרופא לפני שתדע משודכתו. הרופא יעץ לו לנסוע לשוויץ, למעיינות מרפא, שהם מסוגלים לסדר לו את עיוות הפנים. הבחור זה סידר את כל הסידורים הטכניים, ובהקדם האפשרי טס לשוויץ, משם נסע לאותם מעיינות מרפא בתקווה ובאמונה שלאחר שהייה באותם מים יעלה מזור למכתו. לאחר שהיה ושכשון במים לפי הוראת הרופא, הסתכל בראי לראות אם יש שיפור בצורת פניו. לאכזבתו ראה שפניו נשארו מעוותות. תוך כדי כך, פגש שם אדם שומר תורה ומצוות, שגם הגיע לאותם מעיינות מרפא. לאחר החלפת מילים ביניהם, הוא סיפר לאותו אדם שהגיע מפני שהתעוותו פניו. אותו אדם ייעץ לו לנסוע חזרה לארץ ישראל, ומשם לנסוע לרבינו. הוא סיפר לו שבברכותיו, הרבה אנשים נושעו. הבחור שהיה בלחץ של חתונה ודאגה מפני עתידו, ולאחר שראה שפניו נשארו מעוותים, החליט שהוא לא יפסיד אם ינסה להתברך מפי הצדיק. מיודענו חזר לארץ ישראל במטוס, ומשם נסע עם מונית לעבר

העיר אשדוד. הוא בירר היכן מעונו של הצדיק והגיע לביתו, הוא ביקש מנהג המונית שימתין לו עד שיחזור מן הרב, כמובן, עבור תשלום נאות. בעל המונית הסכים והמתין לו. בדאגה ובפחד נכנס לצדיק. בהכנסו לרב, עוד בטרם שפתח את פיו לספר שהינו חתן, ומה שאירע עימו, הרב אמר לו: "שיהיה לך במזל טוב". הוא ניסה לספר לרב, אך הרב חזר ואמר לו: "שיהיה לך במזל טוב". הוא יצא בפחי נפש, ובדרכו אף פלט מילים מסויימות על חכמי התורה. כשיצא החוצה למונית שהמתנה לו, ביקש להכנס, אך להפתעתו מנע ממנו הנהג להכנס בטענה שבחור מסויים הזמינו והוא ממתין לו. הוא אמר לנהג שהוא המזמין, אך הנהג אמר לו שהוא הסיע אדם עם פנים מעוותות, והוא עם פנים בריאות. הבחור נדהם ומיד הסתכל בראי של המונית, וראה לתדהמתו שפניו הבריאו. מיודענו הבין שבעצם זה שהרב אמר לו: "שיהיה לך במזל טוב", באותו רגע הוא הבריאו, וראה בעיניו צדיק מדורות קודמים בעל רוח-הקודש באמת אשר ידע שהוא עומד לפני חתונה. מיד חש בושה בזה שפלט מספר מילים לא טובות על הרב שלא הכירו מעולם. במעשה זה, גרם לאותו בחור לחשוב מחדש על דרכו. מיד הוא נכנס לרב בשנית להתנצל ולהודות לרב על ברכתו.

פעם נסע רבינו מנתיבות לאשדוד בטקסי. בדרך הוא עבר אחרי משאית שהובילה שתיה קלה. הרב ביקש מהנהג לעקוף את המשאית ולבקש מנהג המשאית שיעצור. נהג הטקסי התפלא על זה, אבל עשה כבקשת הרב. כאשר עצרה המשאית, הנהג יצא כועס. אמר לו רבינו: "אני מבקש ממך מאד פחית או בקבוק של שתיה, כי אני מאד צמא". נהג המשאית לא הסכים בשום אופן ואמר: "זו סחורה שאני צריך למסור ולא אפתח שום חבילה בשבילכם". חזר הרב לבקש ממנו בקבוק וטען בפניו שפשוט הוא הולך למות מצמא, והנהג לא הסכים. הרב אמר לו: "שמע, אני מוכן לשלם לך מחיר כל מה שיש במשאית, רק תמסור לי שתיה", והנהג התנגד מאד, עזבם והלך לו. הרב הגיע לביתו ונהג הטקסי נסע בחזרה, והנהג בדרכו רואה נהג הטקסי את המשאית הפוכה והנהג נהרג ל"ע. חזר נהג הטקסי לרבי מאיר וצ"ל לספר לו את אשר קרה, הוא חשב שהרב הקפיד על נהג המשאית בגלל שהוא לא נתן לו שתיה ולכן קרה מה שקרה. אמר לו רבי מאיר: "תדע שאני ראיתי את מלאך המוות רוקד מעל המשאית וידעתי את אשר יקרה לו. אם היה נותן פחית או בקבוק שתיה, אזי היה ניצל ממוות בזכות מצות גמילות חסד. לי לא היתה חסרה שום שתיה וגם מעולם לא טעמתי קוקה קולה, רק רציתי למצוא לו זכות להצלתו, וחבל, וכעת מיתתו כפרתו".

באחד הימים הגיע לביתו של רבינו בארפוד, שבמרוקו, יהודי פשוט. האישה היה תמים באופן מיוחד. הוא לא התמצא בהוויות העולם, והיה מאמין גדול בבורא העולם ובצדיקים. כאשר גמר בדעתו לעלות לארץ הקודש, בא להיפרד מהמרא-דאתרא. הוא ידע שיש מנהג לשבת בבית הרב ולבכות לפני שיוצאים לדרך ארוכה, וגם הוא חפץ לעשות כן, ובפרט שיש לו סיבה טובה לכך. "כבא מאיר", ענה היהודי התמים, "אתה מכיר אותי היטב ויודע שאין בי שום חוכמה, ואפילו צורת אות איני מכיר, ומעולם לא אחזתי בספר כדי לקרוא בו. עד היום התפרנסתי ממסחר פשוט עם הגויים, אבל מה יהיה אתי להבא?! הרי בארץ ישראל כולם מלומדים ואף אחד לא יסתכל על בור ועם הארץ כמוני, שאפילו לא יודע להבדיל בספר בין העמוד הראשון האחרון. ממה אתפרנס?! מה אעשה כל היום?!" סיים האישה והמשיך לבכות. הביט רבי מאיר באיש ואמר: "שמע, דווקא העובדה שאתה נבער מדעת ואינך בקי בכלום, תעמוד לימינך ותעזור לך להסתדר בארץ ישראל. אי ידיעתך לקרוא ולכתוב, תיתן לך פרנסה לכל ימי חיך!". האישה הפשוט נדהם לשמוע את דברי הרב, ולאחר שעיקל אותם, החל להתעודד. הוא הודה לרבי מאיר על ברכתו ויצא

מלפניו בכריעה והשתחויה. אשר עלה האיש לארץ באונייה, היה שליו ושמח. הוא חיך ואמר לכל הסובבים אותו: "אין לי מה לדאוג, הרי הצדיק הבטיח לי פרנסה לכל החיים. למרות שאני טיפש גמור ואיני יודע כלום, אתפרנס בכבוד כל ימי!". האנשים שמעו את דבריו התמוהים, וגדו לו בראשם בחמלה. הגיע האיש לארץ הקודש והתיישב בכפר אתא, שנמצא בין חיפה לעכו. בניו שהיו חכמים ומשכילים הלכו ללמוד במוסדות אקדמיים, ולאחר מכן יצאו לעבוד ועשו חיל. אחד מהם החל לעבוד ברפא"ל - הרשות לפיתוח אמצעי לחימה - והתחבב על אחד מבכירי מהנדסי הטילים, שמינה אותו להיות עוזרו האישי. יום אחד סיפר המהנדס לעוזרו על בעיה מטרידה שהתעוררה בעבודתם: מדי יום נערמים הררי ניירת של תוכניות טילים סודיות ביותר, שרטוטי טיוטות של אמצעי לחימה סודיים נוספים, שאין בהם צורך ואין מי שיבערם. הארונות בחדרי המהנדסים מלאים וגדושים, אך ידיהם מלאות עבודה, ואין להם זמן לעסוק בביעור התוכניות. העוזר הציע את עצמו, אבל המהנדס הבהיר לו שהוא אינו רשאי להציץ בתוכניות הכה סודיות. ואז הציע העוזר: "לדעתי כדאי להביא אדם שאינו יודע קרוא וכתוב ולמנותו לתפקיד". המהנדס המלומד תמה: "האם יש בארץ אנשים שאינם יודעים לקרוא ולכתוב?!" - "יש אדם כזה בישראל", הכריז העוזר, "אבא שלי!". המהנדס נדהם. איך יתכן שאדם נבער לגמרי הינו אביו של בחור כה משכיל?! הוא העביר את הרעיון למנהלי המפעל והם שמעו אותו בעניין. אנשי הביטחון של רפא"ל קיבלו את שמו של האיש, והחלו להתחקות אחריו כדי לוודא שאין לו קשר עם גורמים עוינים. כאשר הגיעו לביתו בכפר אתא מצאו אותו יושב באפס מעשה במרפסתו. הם דיברו עמו וראו שהוא אדם פשוט ותמים בתכלית. כאשר נתנו בידו עיתון לקרוא החזיק אותו ברוחב, וכאשר שאלו אותו כיצד הוא מתפלל, הסביר כי אינו משתמש בסידור ותפילותיו שגורות בפיו מאז ילדותו. ראו החוקרים כי האיש מתאים למשימה, והוא הוזמן להיות משמיד התוכניות הסודיות של מכוני רפא"ל. הוא קיבל חדר מיוחד, שבו ישב מבוקר עד ערב, קרע את הטעון קריעה ושרף את הטעון שריפה. בסוף החודש קיבל משכורת נאה, ולא היה מאושר ממנו. לאחר שלושים שנות עבודה, הגיע זמנו לפרוש לגמלאות. הוא קיבל פיצויי פרישה הוגנים ונשלח לביתו. בא האיש לפני ר' דוד חי אביחצירא, בנו של רבי מאיר זצ"ל, וקבל בפניו בדמעות: "אביכם הקדוש הבטיח לי פרנסה לכל ימי חיי, ואילו כעת שלחו אותי מעבודתי. איך ייתכן?!". רבי דוד חי הבטיח שברכת אביו תקוים במלואה. ואכן, לא ארכו הימים ומנהלי העבודה ברפא"ל ביקשו ממנו שישוב לעבודתו, למרות גילו המבוגר, מפני שלא הצליחו למצוא מישהו שימלא את מקומו.

העיד בנו של הרב כי האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא היה עושה את דרכו פעם בשבוע מהעיר נהריה, שברבנותה התמנה לכהן בפקודת סבו הבבא סאלי, לבית אביו ר' מאיר הקדוש. "בהיכנסי אל החדר, היה מו"ר אבי מעיף בי מבט אחד ומוריד את העיניים. לאחר מכן, היה אומר לי מעצמו כל המאורעות שהתרחשו אצלי בשבוע החולף".

מספר האדמו"ר רבי דוד אבוחצירא: "באחד הימים, נכנס למו"ר סבא 'הבבא סאלי' איש משרי הממשלה הבולטים, שביקש להיוועץ עם הסבא קדישא על אודות עניין גדול שנוגע לכלל ישראל. 'כבוד הרב', אמר לאט ובחרדה, 'מגדת עתידות, שהלכתי אליה אמרה לי שהיא רואה...'. טרם כילה דבריו, קטע אותו ה'בבא סאלי' בצעקות: 'יבוא עליה, בטל ומבוטל, בטל ומבוטל, יבוא עליה'. השר היה נבוך אבל כבוד הרב, הרי המגדת עתידות אמרה... 'ומרן ה'בבא סאלי' מוסיף לצעוק: 'יבוא עליה, בטל ומבוטל!'. 'משהתעקש השר, אמר לו הבבא סאלי: 'בני רבי מאיר מתגורר באשדוד, יד ושם לו בעניינים שכאלו, גם הוא מבין בעתידות. סע אליו וספר לו את סיפורך'. השר מיהר לאשדוד לפגוש רב מבין העתידות. שעה

שניגש אל רבינו לספר על ביקורו אצל מגדת העתידות, רבי מאיר אינו מניח לו לסיים את דבריו וקוטע אותן בצעקות: 'יבוא עליה, בטל ומבוטל, בטל ומבוטל, יבוא עליה'. "השר נרעש: 'הייתי היום אצל אביו בנתיבות ואף הוא אמר כך. יגיד לי כבוד הרב, מי יודע את העתיד – אתם הרבנים או היא, מגדת העתידות שמעולם לא טעתה?'. התחייך רבינו ואמר: 'מגדת עתידות יודעת מה עתיד לקרות, והצדיקים קובעים את שעתיד לקרות'."

מעשה ברבנו, ששב מהמקווה בביקורו של יום השבת, כאשר בנו הקטן מתלווה עימו. והנה הוא מבחין באחד השכנים ושמו אהרון, המסתתר מאחורי העץ בעברו השני של הכביש. פנה רבנו לבנו ואמר: "אהרון זה, מחכה שאעבור מבלי שאבחין בו, כדי שיוכל לנסוע בעיצומו של היום הקדוש לים. גש נא אליו ואמור לו בשמי ששבת היום!". ניגש הילד אל השכן ומסר לו את הדברים כלשונם. משנכנס רבנו לביתו, סבר האיש, שעתה יכול לשוב ולעשות ככל העולה על רוחו, אלא שגם מחשבה זו לא נעלמה מעיני רבנו. רק נשמע קול התנעת הרכב, והרב זינק מחדר המדרגות של ביתו. את אצבעו הניף הוא לאות עצירה, כשהוא קורא לעבר הנהג: "יידום אהרון!". ורכבו של השכן אהרון נדם באותה שנייה! עד צאת השבת נותר הרכב עומד במרכזו של הכביש, והאיש ניצב לידו ללא יכולת לעשות מאומה. רק במוצאי שבת קודש, שב הרכב לחיים וניתן היה להתניעו, כאילו דבר לא התרחש. מסופר על אדם, שבעודו עולל בן מספר חודשים, אובחן ע"י הרופאים, כמי שלוקה במחלת "צליאק" (מדובר במחלה אוטואימונית המתבטאת בעקבות אכילת גלוטן - חלבון המצוי בחיטה, שעורה, שיפון ושיבולת שועל. אכילת הגלוטן פוגעת ברקמת המעי הדק), והרופאים הזהירו את הוריו, לבל יתנו לו לאכול מכל דבר המכיל חיטה, כשלוש שנים התענה הילד במגבלות ואיסורים, כשהוריו מותשים כליל מחיפוש המזון המתאים עבורו. כשחשו כי כלו כל הקיצים, נסעו האב ובנו להתברך מפי הרב הקדוש הבבא מאיר זצ"ל. כאשר האב עמד לפני רבנו, פרץ בבכי וגולל באוזניו את כל הצרות והייסורים, איתם עליהם להתמודד. התבונן הרב ואמר: "פסח הרי מגיע. יאכל הילד אפיקומן, וה' יעזור לו ויהיה בריא". האב והבן יצאו מעודדים מדברי רבנו. הגיע ליל הסדר, נתנו לילד לאכול אפיקומן – ומאז הבריא כליל.

פעם ניגש לרבנו אדם חולה לב, וביקש, שיברכהו ברפואה שלמה. "היה זהיר במצוות ציצית", מייעץ לו הרב, "אמת, שגם אם ניתק אחד החוטים, הציצית עדיין כשרה, אבל מוטב, שתקפיד על החוטים כולם, שיהיו שלמים. שכן בציציות ישנם שלושים ושניים חוטים, כמניין 'לב'. כשהחוטים כראוי – אף הלב כשורה".

לפני מספר שנים בלונדון, בנו של אחד היהודים המתגוררים שם, נעלם כאילו בלעה אותו האדמה. בצר לו פנה למשטרה, אולם אף המשטרה המקומית למרות חיפושים קדחתניים לאתרו במשך זמן רב, לא הצליחה למוצאו.

אחד משכניו ששמע על המקרה, הציע לו לגשת לר' מאיר. אולם מיודענו לא הבין, כיצד רב המתגורר באשדוד יוכל להושיעו. בסיכמו של עניין, כשהבינו כי כלו כל הקצים, טסו לישראל והגיעו לאשדוד ופנו אל הרב מאיר. הרב הרהר קמעא, ולאחר מכן ביקש שיביאו לו נייר חלק. הוא שאל את בן שיחו, אם נהירים לו שבילי לונדון, ונענה בחיוב. לתדהמתם, לקח הרב עט, והחל לשרטט על הנייר מספר רחובות. הוא הראה לאב את המפה שלו, הסביר לו את האזור אותו צייר. לאחר שהאב אמר שהוא מכיר את האזור, הוסיף ר' מאיר ציור של בניין, בפנית אחד הרחובות, ואמר לאב: "בבניין זה נמצא בנך" הרב המשיך והוסיף: "בניין זה שייך לכנסיה, ואני רואה שם את הבן האובד שלך!". האב הנדהם מהגילוי

המפתיע, התקשר מיד למשפחתו בלונדון, שיבררו את העניין. לאחר זמן קצר, נודע, שהבן אכן נמצא שם זה מספר שבועות.

כשנשאל הרב, כיצד הוא יכול להביט ולראות עד קצה העולם ואף מקומות, שמעולם לא היה להם הסביר, כי אדם השומר על עיניו, הקב"ה מאפשר לו לראות באמצעות האור הגנוז מקצה העולם ועד סופו.

שני אברכים נהגו לנסוע לעיתים קרובות להקביל את פני האדמו"ר רבי מאיר אביחצירא, פעם בנוסעם לאשדוד לביתו של הצדיק, ישבה למולם במונית אשה בלבוש לא צנוע, השניים השתדלו ככל יכולתם במשך כל זמן הנסיעה לא להיכשל בשום הסתכלות במראה האסור הניצב למול עיניהם, אך טרם הגיעם ליעדם נכשלו בשגגה בהביטם במראה האסור.

כשהגיעו אל הצדיק עם היכנסם לחדר עוד לפני שהספיקו לדבר סובב רבי מאיר את פניו אל הקיר וסירב לומר להם שלום. השניים, שהיו רגילים לקבלת פנים חמה אצל רבי מאיר, נדהמו למראה עיניהם וניסו לשאול את הצדיק מה חרי אף הגדול הזה. "אם הנכם פוגמים את עיניכם במראות אסורים, כדאי יותר שתעסקו בלימוד התורה, מאשר תבואו אלי ותקלקלו את עיניכם בדרך", אמר לתדהמתם רבי מאיר, וכך המשיך הרב להרחיב את הדיבור בגודל חשיבות שמירת העיניים. בהמשך השיחה סובב רבי מאיר את פניו ודיבר עימהם בשמחה כדרכו מאז ומתמיד. האברכים התחזקו מאד מהדברים וקיבלו על עצמם להשתדל יותר ויותר בזה בכל כחם, בפרט אחוזם התפעלות עצומה, בראותם כיצד אותו צדיק מגודל קדושת עיניו, חש מיד בכל פגם של הסובבים אותו.

כשנשאל כיצד מגיעים לדרגות, שבהם העפיל לרום המעלה, והקב"ה מקיים את דבריו ויכול הוא לראות מקצה העולם ועד קצהו וחש הוא מיד בכל מעשיו של הסובבים אותו, הצביע על עינו ואמר "עין", ולאחר מכן הצביע על הפה ואמר "פה" - ואז אמר "צדיק".

וכך הסביר את דבריו: "כאשר האדם שומר על עיניו, ושומר על פיו לבל ידבר לשון הרע, רכילויות, לבל ידבר בבית-הכנסת ונזהר בכל דיבור היוצא מפיו, אזי האדם מתעלה ומעפיל לרום המעלה ומגיע לדרגת צדיק והקב"ה מקיים את דבריו היות והצדיק גוזר והקב"ה מקיים והצדיק יכול לראות מקצה העולם ועד סופו".

י"ח ניסן

המקובל האלוקי הרב ששון בכר משה פרסיאדו זצוק"ל

יום ההילולא י"ח בניסן ה'תרס"ג

חכם ששון בן משה פרסיאדו נולד לאמו ולאביו משה בשנת תקפ"ה 1825 בעיר ארג'וק שבספרד. בשנת תק"ץ 1830, והוא בן 5, עלה הרב ששון עם משפחתו לארץ ישראל. הם התגוררו בעיר העתיקה בירושלים, והסתופפו בתצירו של הראשון לציון חכם ישראל משה חזן.

חכם ששון בן משה פרסיאדו נשא אישה ראשונה, שנפטרה בדמי ימיה. לאחר מכן נשא לאישה את מרת בת שבע, ונולדו להם ארבעה ילדים: משה, יוסף, שלום ומיכאל.

חכם ששון בן משה פרסיאדו למד בישיבת המקובלים בית אל מיסודו של חכם שר שלום שרעבי. כל השבוע היה נמצא בבית המדרש, ורק בערב שבת היה חוזר לביתו. רבותיו היו המקובל חכם וידאל קוינקא שהיה מראשי הישיבה וגם חכם דוד חייט. חכם ששון בן משה פרסיאדו ואחיו חכם אפרים הוציאו לאור את ספרי רבנו האר"י כמו 'שער הכוונות', 'עץ חיים', 'שער הפסוקים והליקוטים', ו'שער הגלגולים'.

בגיל שישים בערך, חכם ששון בן משה פרסיאדו התמנה לראש הישיבה. הוא היה החזן, והקורא בתורה, ומסר שיעורים לכל בני הישיבה. בזמן התפילה היו אנשים באים ממרחק רב בשביל לראות אותו מתפלל, שהיה נראה כמלאך ה' צבאות, ולשמוע קולו שהיה נעים מאוד.

חכם ששון בן משה פרסיאדו האריך ימים, אך בגיל שמונים בערך התגלה אצלו גידול בעורף, לבסוף נפטר ביום י"ח בניסן בשנת תרס"ג 1903, ונקבר בהר הזיתים מול מקום המקדש.

חכם ששון בן משה פרסיאדו חיבר הרבה ספרי קבלה. ספרו 'שמן ששון' ב' חלקים הוא פירוש מקיף על כל ספרי האר"י ז"ל. ספר נוסף הוא 'פתח עיניים' פירוש על סידור חכם שלום שרעבי.

הרב הגאון מנחם זמבא הי"ד המכונה הגאון מפראגה

יום ההילולא י"ח בניסן

נולד ב-י"ג אלול ה'תרמ"ג (1883) בפראגה (פרבר של ורשה). כבר בילדותו סבל מבריאות לקויה, בייחוד בעיניו החלשות וגופו המורעב. ניחן בכוח זיכרון נדיר ותפיסה מבריקה. למרות כל זאת נודע כעילוי. בגיל 9 התייתם מאביו וגדל בבית סבו. בגיל 10 ידע חלק גדול מהש"ס בע"פ עם רש"י, תוספות, רא"ש ומהרש"א. סבו החליט שלא לשולחו לישיבה, אך הדריכו ימים ויליות. בשנת ה'תר"פ (1920) לאחר נישואיו עבר להתגורר בבית-חותנו והיה סמוך על שולחנו (שהיה אחד מעשירי ורשה וחנות הייתה ברשותו), והמשיך לעסוק בתורה. תוך זמן קצר יצא שמעו כאחד מגדולי פולין, ורבים היו מריצים אליו את שאלותיהם בהלכה. מגיל 36 התחילו להתפרסם תשובותיו בספרים ובירחון התורני דגל התורה. עד מהרה נתלקטו לביתו בחורים מצוינים שלמדו מפיו תורה כשבע שעות ביום בלי הפסקה. בשיעוריו באו לידי ביטוי גאוניותו וכושר ההסברה שלו. בשנת ה'תרפ"ט (1929) חמו נפטר ולמרות הצעות שונות לכהן כרב סירב והעדיף לא לעשות את תורתו כרדום לחפור בה והמשיך לנהל את חנות הפלדה של חמיו, אולם ההצלחה לא האירה לו פנים והוא נאלץ לסגור אותה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) התמנה לחבר ועד הרבנים של ורשה, והיה לאחד מראשי אגודת ישראל. בשנת ה'תרצ"ט (1939) פרצה מלחמת העולם השנייה ושערי גטו ורשה ננעלו. מספר פעמים ניסו מקורביו להבריחו אולם ללא הועיל. כל משפחתו נספתה בשואה. תמך ועודד את המורדים נגד הנאצים ואף אסף כספים למען המחתרת. אותה תקופה קיים מניין קבוע בביתו ועסק בתורה. לקראת חיסול הגטו הייתה פנייה מצד ראשי הכנסייה הפולנית להציל אותו, אך הוא סירב. נרצח במהלך המרד בתקופת השואה בגטו ורשה ב-י"ט בניסן ה'תש"ג (1943). חי כ-59 שנים ונקבר באחת מחצרות הגטו. בשנת ה'תשי"ח (1958) עמדה ממשלת פולין להרוס את שרידי הבתים בגטו ורשה. ולאחר מאמצים כבירים נמצא הקבר ועצמותם הועלו ארצה. נטמן בשנית בגבעת שאול בירושלים.

סבו (מצד אביו): ר' אברהם. **אביו:** ר' אלעזר (מחסיד גור). **אשתו:** מרת מינדל (בן 18

נישא עם בת ר' ישעיה חיים צדרכובים). **ילדיו:** מרת רויזא מרים הי"ד, מרת חנה הי"ד. ר' אהרון נפתלי הי"ד. **מרבתי:** סבו, ר' אברהם, ר' יהודה אריה לייב אלטר. **מתלמידי:** ר' אברהם זמבא, ר' ידידיה פרנקל (רבה של תל-אביב). ר' מנחם מנדל כשר (מח"ס 'תורת שלמה'). **מספריו:** •תוצאות חיים- על מלאכת הוצאה בשבת. •זרע אברהם •גור אריה יהודה- מחידושי בנו ר' משה יהודה אריה •מתזה למלך- על הרמב"ם •שו"ת הרמ"ז- על שו"ע •בית מנחם- על שו"ע •מנחם ירושלים- על ירושלמי •חידושי הגמ"ז- מחידושי •אותיות פורחות- כולל את 'אוצר הספרי' ו-'אוצר הספרא'.

על שקידתו וגדולתו וידיעתו בתורה הקדושה, יעידו הסיפורים המופלאים המובאים ב'אורח צדיקים' של ידידו ר' דניאל אלול הי"ו: כשפגש ר' שלמה אליעזר אלפנדי (ה'סבא קדישא) את האדמו"ר מסלונים- רבי אברהם ויינברג זצ"ל, שאל אותו: "אמור נא לי, מי הם גדולי הגדולים של חכמי התורה ביהדות פולין?", ענה האדמו"ר: "ר' חיים עוזר גרודזינסקי מהליטאים, ור' מנחם זמבה מהחסידים- הם יודעים 'לספור את התורה באותיותיה'. הרב היה גאון בלי לשאת על ראשו עטרה כלשהי. הוא דחה בעקביות כל שימוש בתגא. רגיל היה לומר: "בחנות מסייעים האישה והילדים, לא כן ברבנות- אף אחד מהם לא יוכל לעזור לי, אצטרך להתבטל הרבה ביטול תורה".

לאחר פטירת חותנו, המשיך לנהל את חנות הפלדה של חותנו מאחר ולא רצה לעשות את התורה כקרדום לחפור בה. כשאמרו, כי בין לקוח למשנהו 'חוטף' רבינו קטע בירושלמי, התחייך הגאון-הסוחר ותיקן בבדיחותא: "לא, כי בין 'ירושלמי' ל'ירושלמי' מתפנה אני לאיזה לקוח".

שאלו שאלו חכמי ארץ ישראל באחד הימים לגדולי תורה שבאו מפולין: "כמה כוחו של ר' מנחם גדול?", והשיבו להם: "באשכוליותו, שהוא כקופת רוכלין, שמאחד בקרבו כוחות מגוונים למכביר- מעין בקיאותו של העילוי מרוגצ'וב, העמקות של ה"אבני נזר", הישרות של ה"אור שמח", חריפותו של חידושי הרי"ם, פלפוליו של ר' יוסף ענגיל, זכר כולם לברכה".

סיפר ר' אברהם יצחק קלי מנירברג בספרו "נביאי אמת", שבשנת תרצ"ט אמר לו רבנו שיש בידו כעשרת אלפים דף כתבי יד של חידושי תורה. לצערנו רבים מחידושי אבדו בשואה.

סיפר אחיינו, ר' אברהם זמבה מארה"ב: בעת שמישהו שוחח איתו בדברים של מה בכך נגד רצונו, וגזל מזמנו היקר, השתוממתי על הסבלנות שלו. ואז אמר לי הרב: "יש לי ברוך ה' מתנה מהקב"ה מח חזק מאוד, בכל פעם כאשר מישהו משוחח איתי והשיחה אינה מעניינת אותי- ביכולתי לשמוע את דבריו וכו בעת להשקיע מחשבותי במה שאני רוצה ואיני צריך לפגוע באדם ולהפסיקו מדיבורו".

אבי סיפר לי כמה פעמים בהתפעלות שגם הגויים בוורשה ידעו להעריך ולהוקיר את קדושתו של רבינו, את גודל צדקותו ופרישותו, חסידותו ויראתו, וכשהיה צועד בשעת בוקר לביה"מ, היו הגויים מקפידים לצעוד בעקבותיו ולדרוך על סימני הדרך שהשאיר על המדרכה. הם ידעו והרגישו שמסימני הדרך תצמח להם ברכה וישועה. אבא סיפר לי עוד שהיו מהם שהגדילו לעשות והקפידו להתברך ממנו מדי יום ב"בוקר טוב". הערלים של ורשה חשו היטב שה"בוקר טוב" של הצדיק יביא להם בוקר טוב באמת".

(טובך יביעו)

האדמו"ר הרב יחזקאל פנט בעל 'מראה יחזקאל' זצ"ל

יום ההילולא כ' ניסן

נולד בשנת ה'תקמ"ג (1783) בעיירה ביליץ בשלזיה. אביו זכה לשני שולנות ושמעו הטוב היה מפורסם בכל רחבי המדינה. ביתו היה פתוח לכל עובר ושב. בהיותו כבן 5-4 שנים היה בקי בחמישה חומשי תורה עם פירוש רש"י. לאחר מכן שכר אביו מורה ובהיותו כבן שמונה היה בקי בספר התנ"ך בע"פ, גמרא עם ראשונים ואחרונים. נמנה בין גדולי תלמידי ה'ברוך טעם' על אף היותו צעיר לימים. לאחר נישואיו בשנת ה'תקס"ב (1801) היה סמוך על שולחן חותנו. השתלם בלימודי הנגלה והנסתר, לטייל בפרדס גם בסתרי תורה. בהיות רבינו בן כ"ג שנים רבו קהילות קדושות בפולין לתת כתר רבנות על ראשו, אבל זוגתו מנעה ממנו מלקבל את משמרת הרבנות. לאחר מכן באו גנבים ופשטו ידהם בכל אשר לו, גנבו ממנו את כסף הנדוניה עם כלי הכסף ובגדים יקרים, ונשארו בחוסר כל. בשנת ה'תקס"ז (1806) התמנה לרבה של אוסטריק בגליציה ובשנת ה'תקע"ג (1812) מונה לרבה של טרצאל בהונגריה. בשנת ה'תקפ"ג (1823) בהיותו כבן ארבעים החל בתפקידו מונה כרבה של קרלסבורג וטרנסילבניה. בהיותו רבה של טרנסילבניה פעל לטובת עגונות והצליח להתיר כמאתיים עגונות. פעמים רבות עלה בידו להחזיר את הבעלים לנשותיהם. החזיר רבים למוטב. תיקן תקנות רבות. ענוותן מופלא. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-כ' ניסן ה'תר"ה (-1845 א' חוה"מ פסח). חי כ-62 שנים. ציונו בקארלסבורג.

סבא (מצד אביו): ר' משה. אביו: ר' יוסף. אמו: מרת בריינדיל. אשתו: מרת חיה רחל (בת ר' משה הניג מלינסק). **מרבתינו:** ר' ברוך פרנקל-תאומים (ה'ברוך טעם'- בהיותו בלייפניק), ר' יהודה לייב פישלס, ר' שמואל לאנדא והרב אלעזר פלקלס (בהיותו בפראג), ר' מנחם מנדל רבין (רבה של לינסק ואביו של ר' נפתלי מרופשיץ- בהיותו בלינסק), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חוזה מלובלין'- למד ממנו חסידות), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוז'ניץ) ור' מנחם מנדל מרימנוב (רבו המובהק), ר' יצחק אייזיק מקאליב. מתלמידיו: בניו, ר' חיים בצלאל, ר' מנחם מנדל, ר' יהודה לייביש ור' יצחק משה. בניו: ר' חיים בצלאל (רב טשנד והגליל), ר' מנחם מנדל (מייסד חסידות ד'ש ורב העיירה), ר' יהודה לייביש מטרצאל (נישא לעטיל בת ר' דוד יהודה רוטנברג, רבה של סנט-פטר), ר' יצחק משה (נישא לבלומה-מלכה, בתו ר' משה מטילטולניק). **בנותיו:** מרת חנטשה (נישאה לר' יוסף אריה ליב כהנא מסיגט), מרת שרה (נישאה לר' יהודה כהנא מסיגט), מרת ביילה (נישאה לר' אברהם ישראל רוטמן מטולצ'אבה), מרת חוה (נישאה לר' יצחק אייזיק כהנא ממונקץ'). **מספריו:** •מראה יחזקאל- שו"ת בתוספת חידושים על סוגיות הש"ס, על הגדה של פסח, חידושים על מסכת חולין, על חמישה חומשי תורה, על פרקי אבות, חידושי אגדה. •שארית ציון- דרשות על המועדים •שערי ציון- מאמרי מוסר על התורה •אגרת קודש- ענייני חסידות. נותרו בכתב יד חידושי הלכה ואגדה על הש"ס, על ארבעה חלקי שו"ע

סיפר ר' ישעיה שווארץ מדש (בן הרה"ג "יעקב משה שווארץ זצ"ל אב"ד קראלא), שבקארלסבורג היה המנהג, שבחורי ישראל שהגיע זמנם להתייצב לגיוס, ליווה אותם ראש הקהל, שהשתדל לשחרר את מי שעלה בידו. בין העומדים לגיוס היה בחור בריא ובעל כוח, שסיכויי להשתחרר נראו אפסיים. בחור זה פנה לרבינו שיתפלל עבורו, רבינו אמר לו: "מה אתה דואג הרי יש לך חטוורת אחת על הגב ואחת מלפנים!". כאשר הגיע הבחור לגיוס שמע קולות צחוק רועמים מכל אנשי הצבא ופקידי הממשל

שהיו בחדר, ומיד לאחר מכן פוטר מעבודת הצבא לצמיתות, ראש הקהל היה נוכח בחדר בשעה שפרצו רעמי הצחוק, כשפגש הבחור את ראש הקהל בפרוודור שאלו לפשר הצחוק בשעת התייצבותו, אמר לו: "כשבדקו אותך הייתה לך חטוורת מלפנים ומאחור, שלא נשאר לך זכר וסימן ורושם".

מעשה נורא ונפלא, שהתיר רבינו עגונה מכבלי העיגון לאחר פטירתו, וכך היה סיפור המעשה: עגונה אחת ממדינת פולין, ששמעה מהגדולות והנפלאות שעשה הרב מקארלסבורג, להתיר צורו מכבלי העיגון, ובכך נסעה גם היא אליו, בתקווה שתיושע על ידו, אבל היא הגיעה לקארלסבורג באיחור. היה זה בתוך שבעת ימי אבל של רבינו. אם העגונה, אשה זקנה, שבאה עם בתה, כשמעה זאת, סירבה לקבל את רוע הגזרה ולכן הלכה להשתטח על קברו של רבינו, ובכתה בכי רב ושפכה כמים ליבה על צרת בתה, וכי נחמה אחת היה לה שתיושע על ידו ולא זכתה לזה, ואחרי שקמה מעל קברו, הלכה לעיר אל בתה, והם התאכסנו אצל השמש דמתא. בלילה נראה רבינו בחלום לשמש, ושאל אותו: "מי אלו השתיים אשר באו לביתנו?". והשיב לו, שבאו לבקש את המעגן פלוני בן פלוני. אמר לו רבינו: "מהר ואמור להן, כי ילכו מחר לכפר פלוני ושם ימצאוהו, אבל אך ימהרו, כי ברצונו ללכת לבוקרשט, ואם לא יזדרזו, אזי לא ימצאוהו לעולם". השמש הקיץ משנתו ועורר את הנשים, והן מיהרו ונסעו אל הכפר, ומצאו אותו בדרך צאתו מן הכפר לנסוע משם. ובורא העולם היה בעזרם, כי נענה להן ונסע עימם בחזרה לקארלסבורג, ושם נתן לאשתו גט פיטורין. (שערי ציון, בהקדמת בנו)

בתחילה לא הוקם אוהל על קברו, כי הדבר לא היה נהוג בקארלסבורג, וגם על קברי הרבנים הקודמים לא הוקם אוהל, רק שלושים וארבע שנים לאחר הסתלקותו הוקף על קברו אוהל מיוחד, והדבר היה על פי בקשת רבינו, וכמו שסיפר הרה"ק בעל 'זכרון יעקב' מדש זצ"ל להגה"צ ר' אברהם מאיר איזראעל זצ"ל אבד"ק הוניאד, שפעם אחת נגלה רבינו בחלום הלילה לבנו הצעיר, ר' מנחם מנדל (ה'מעגלי צדק' זי"ע), ורמז לו ש'ק' לו, ומזה הבין המעג"צ, שיש להקיף את קברו באוהל. בשנת ה'תרל"ט קרה פעם שכותל האוהל נפתח והתקלקל מבחוץ, רבינו בא בחלום הלילה לראש הקהל וביקשו לתקן, תחילה לא שם לב לכך בחשבו, שחלומות שווא ידברון, אך ככל זאת היה לבו נוקפו, וכשיצא לבית העלמין נוכח לדעת שהיה זה חלום אמת, ותיקן את הכותל.

הרב בוגיד חנינא סעדון זצ"ל

יום ההילולא כ' ניסן

נולד בשנת ה'תרע"ו (1915) בטוניס. כיהן כראב"ד בג'רבה עד שנת ה'תשנ"א וביצר את חומות התורה והיהדות. בדרכו לארץ ישראל הגיע לפאריז (צרפת), שם הקים קהילה יהודית ברובע ה-19 לבני העדה ואת הישיבה "תורה ורחמים" על שם רבו (ר' רחמים חי חויתה) ועל שם ר' משה כלפון הכהן (רבו של ר' רחמים חי חויתה). בשנת ה'תשנ"ו (1895) כשנתיים לאחר שהקים את מוסדות החינוך, ביקש בפתע פתאום לקיים אסיפה דחופה של ראשי הקהילות והרבנים, מבלי להוסיף מילה וחצי מילה על מטרת האסיפה הדחופה. לאחר שכל המוזמנים הגיעו והתיישבו במקומותיהם, וכשלצידו ישב ר' צבי עמר נשיא הקהילה היהודית בצרפת, הוציא הרב זצ"ל מסמך, שכתב בכתב ידו, ובו הוא פונה לראשי הקהילה, שהינם מתחייבים בזאת לא להכניס לימודי חול לתכנית הלימודים בישיבות הקדושות שלנו, אלא לחזק רק את לימודי הקודש, כפי המסורת שלנו דור אחר דור. וזאת, למרות שבכך נמנעת מהם קבלת תקציבים ממשלתיים. חי בפשטות ובעוני. ידוע כפועל ישועות. רבים פנו אליו ונושעו. ברח מכל פרסום כבוד

ותהילה, מסביב לארבע אמותיו רק ש"ס ופוסקים. ספריו נלמדים אצל גדולי העולם בשקיקה. זכה להעמיד תלמידים הרבה. על הכבוד שרחשו לו רבותינו ניתן ללמוד מהסיפור שהתרחש לפני כ-17 שנה לפני פטירתו, יצא ר' לייביש האדמו"ר מפשווערסק מניו יורק לג'רבה במיוחד רק כדי לפגוש את רבינו. לאחר שהנהיג את הקהילה בפאריז במשך כעשרים שנים, בבוקרו של ערב חג שביעי השיב את נשמתו ליוצרה. נפטר ביום שישי, כ' ניסן ה'תשס"ו (2006). חי כ-91 שנים כאשר ראשו צלול במשך כל חיותו על פני האדמה. ציונו בהר המנוחות שבירושלים. **מרבותיו:** ר' רחמים חי חויתה הכהן. **מתלמידיו:** ר' מקיקץ מדר, ר' שמואל חורי מצרפת (ממלא מקום רבינו). **מספריו:** • **מגייד תשובה** - שו"ת (8 חלקים) • **מגייד חדשות** - על הש"ס (6 חלקים). כמו כן יצאו לאור ספרים נוספים על ההגדה והדרוש.

מספר הגאון ר' חיים הכהן (נכדו של ר' רחמים חי חויתה הכהן המשמש כראש ישיבת 'אורחות משה' במושב ברכיה, אשר נפגש פעמים רבות עם רבינו) על שקדנותו של רבינו: "בשנים הראשונות להקמת הישיבה, כאשר התארחתי בביתו היינו עסוקים כל היום בלמוד התורה, כשהוא דאג להשגת התרומות מבני הקהילה.

בשעה חמש בבוקר היה מעיר אותי ללמוד יחד קודם לתפילה והמשכנו ללמוד בבית הכנסת כמה שעות לאחר התפילה. לאחר מכן הגענו לביתו, טעמנו פת שחרית והמשכנו בלימוד עד לשעות הצהריים. אני הייתי הולך לנוח, אבל רבי סעדון זצ"ל המשיך לשקוד על התורה. כאשר קמתי המשכנו ללמוד עד לשעה שתיים לפנות בוקר. כך במשך מספר שבועות בכל ביקור, שערכתי בביתו. לפני חודש ושבוע ביקרתי בביתו, למדנו יחד שולחן ערוך והוא בירך אותי. הוא היה חלוש, אבל צלול בדעתו.

ניסים רבים נקשרו בשמו של הצדיק עוד בימי חיותו. על אחדים מהם מעיד הגר"ח כהן, אשר שמע את המעשים מכלי ראשון. "אנשים מג'רבה סיפרו לי על אחד מבני הקהילה, שבנו נתפס למלכות בעקבות בעיה של ענייני מסחר. סבו, נגלה בחלום לאבי הנער ואמר לו: "רק רבי בוגיד סעדון יוכל להציל אותו. תפנה אליו שיתפלל בעדו". וכך היה. אבי הנער ניגש אל רבי סעדון זצ"ל והפציר בתחנונים, שיעתיר בתפילה עבור בנו. רבינו התפלל עליו וברכו ומיד, ובאופן פלאי שחררו את הנער. עוד מספר ר' חיים על יהודי אחר, משה אוזון, סיפר לו מעשה, שבדידו הווה עובדא. כאשר הרב זצ"ל חזר מארץ ישראל לתוניס, יעדו היה ג'רבה, לשם היה צריך להעביר ספרים שהביא מארץ ישראל. אוזון חפץ לסייע בידי הרב ולהסיעו ברכבו מתוניס לג'רבה, מרחק של שבע שעות נסיעה! אולם רבינו סירב להסתייע בידי אחרים. כעבור דקות ארוכות של שכנוע, בכך שממילא יש עליו להגיע לג'רבה, נעתר הצדיק להצטרף לנסיעתו. אולם למיודענו הייתה בעיה ברכבו, המנוע היה מתחמם במהירות, והרכב היה נתקע מפעם לפעם, וכן היה עליו לעשות חניית ביניים בנסיעה ממושכת וכשהרכב היה מתקרר - היה עליו להוסיף שמן ודלק. בהתאם לתקלה זו הצטייד אוזון בכמויות של דלק ושמן, שכן הרכב צרך שמן ודלק בצורה מוגזמת.

עוד מספר ר' חיים על יהודי אחר, משה אוזון, סיפר לו מעשה, שבדידו הווה עובדא. כאשר הרב זצ"ל חזר מארץ ישראל לתוניס, יעדו היה ג'רבה, לשם היה צריך להעביר ספרים שהביא מארץ ישראל. אוזון חפץ לסייע בידי הרב ולהסיעו ברכבו מתוניס לג'רבה, מרחק של שבע שעות נסיעה! אולם רבינו סירב להסתייע בידי אחרים. כעבור דקות ארוכות של שכנוע, בכך שממילא יש עליו להגיע לג'רבה, נעתר הצדיק להצטרף לנסיעתו. אולם למיודענו הייתה בעיה ברכבו, המנוע היה מתחמם במהירות, והרכב היה נתקע מפעם לפעם, וכן היה עליו לעשות חניית ביניים בנסיעה ממושכת וכשהרכב היה מתקרר - היה

עליו להוסיף שמן ודלק. בהתאם לתקלה זו הצטייד אוזון בכמויות של דלק ושמן, שכן הרכב צרך שמן ודלק בצורה מוגזמת. וראה זה פלא, משך כל שעות הנסיעה הארוכות לא נעצר הרכב ולו פעם אחת. בעל הרכב חשב לרגע כי אולי הבעיה ברכב נפתרה. כאשר ביקש לשוב לתוניס בדק את כמויות הדלק והשמן ברכב כדי להיות בטוח שלא חסר, אולם הוא הוכה בתדהמה, כאשר הבחין במיכלים הריקים ולא הבין כיצד צלח את הנסיעה לג'רבה, בלא שהמנוע התחמם ולו פעם אחת. מעשים אלו הם רק מעט מהמעשים, שהתרחשו בחייו של הצדיק" – מסיים את דבריו הגר"ח כהן.

כ"א ניסן

הגאון הרב חיים שאול גריינימן זצ"ל

יום ההילולא כ"א ניסן

נולד בוויילנה בשנת ה'תרפ"ו (1926). עוד בצעירותו נודע בשקדנותו. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלה עם בני משפחתו לארץ ישראל והתיישב בבני ברק. בתחילה למד בישיבת תפארת ציון ולאחר מכן בישיבת לומז'ה בפתח תקווה ובישיבת חברון. לאחר נישואיו התגורר בשכונת כרם בירושלים כשמונה שנים ולמד בישיבת מיר. לאחר פטירת אביו בשנת ה'תשט"ו (1954), עבר להתגורר בבני ברק, שם נותרה אמו האלמנה. נודע בכישרונותיו הברוכים ונחשב לבקיא בכל חלקי התורה ובידיעת ש"ס ופוסקים. מומחה גדול לענייני רפואה ורבים פנו אליו בנושאים אלו. מיוזמי ומראשי ארגון הקירוב "ערכים" וכן ממקימי סמינר "אור החיים" בבני ברק לבנות מעדות המזרח. שימש כפוסק הלכה ליטאי ונחשב לאחד מממשיכי דרכו של החזון אי"ש. נפטר בשביעי של פסח מדום לב, כ"א ניסן ה'תשע"ה (2015). חי כ-89 שנים. בהלוויותו השתתפו עשרות אלפים. ציונו בבית-העלמין זכרון מאיר בבני-ברק בחלקת שומרי שבת. **אביו:** ר' שמואל. **אמו:** מרת צביה (בת ר' שמריהו יוסף קרליץ, רבה של קוסובה, ואחותו של החזון אי"ש- ר' אברהם ישעיהו קרליץ). **אשתו:** מרת חנה דבורה (נישא בשנת ה'תש"ז-1947. בת ר' ישראל שלום לוריא רוטמן מבחירי ישיבת קלם שניהן כמרבין תורה ומשגיח בישיבת תורת חיים וכמורה צדק בעדה החרדית). **מרבנותיו:** דודו, ר' יצחק קרליץ מקוסובה, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (החזון אי"ש), ר' מיכל יהודה לפקוביץ. **מתלמידיו:** ר' יהודה בוואר, ר' אברהם גניחובסקי, ר' יחזקאל ברטלר, ר' יעקב יצחק פרידמן (ראש ישיבת תפרח), ר' שלום מאיר יונגרמן (ראש ישיבת זכרון מיכאל בזכרון יעקב). **ילדיו:** שנים-עשר בנים וארבע בנות. מביניהם: ר' אברהם ישעיהו (בנו השביעי, נחשב לממשיך דרך אביו), ר' שמואל (חתן הגר"מ מן), ר' יצחק דוד (מחבר הספר "השג יד"), ר' יהושע, ר' יוסף (ראש "כולל וילנה" וחברותא של ה"סטייפלר"), ר' יעקב (ר"מ ישיבת זיכרון מיכאל ב"ב), ר' אליהו (ר"מ ישיבת זיכרון מיכאל ב"ב). **בנותיו:** מרת לאה (נשואה לר' יוסף חיים בן-דב - מראשי ישיבת "זיכרון מיכאל" בזכרון יעקב), מרת רחל (נשואה לר' ישראל מנחם הירשפלד - מראשי ישיבת "זיכרון מיכאל"), בת נוספת (נשואה לר' שמואל חברוני- מח"ס הליכות מרדכי). **מספריו:** •חידושים וביאורים- חידושים וסוגיות על כל מסכתות התלמוד והמשניות בשיטת הלימוד של החזון אי"ש (סדרת ספרים) •כלילא דוורדא- על הלכות בית הבחירה לרמב"ם (ספרו הראשון שכתב בהיותו כבן

סיפר הרב שניידר: "בעיצומו של יום טוב אחרון של פסח, הסתלק הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל. וזה לו שש שנים ביסורים גדולים ונוראים אחרי שנפל ונחבט בכתפו, והגיב על זה רבינו בדמעות: 'מי במים, ומי באש...'. כלומר, כל אחד נגזר במה יתייסר. הרב שניידר מספר, כי הגאון ר' חיים ישראל שפירא, ראש ישיבת 'שערי תורה' בבני ברק, סיפר לגאון ר' אהרן יהודה לייב שטיינמן, כי בזמן שישב שבעה על אביו, הגאון ר' יהודה זצ"ל, הגיע הרב שטיינמן לנחמם, והפליג בגדלות היסורין. וישב שם גם רבינו והיה לפלא אצלו שתלמיד חכם מופלג כר' יודיל שפירא, שעמל כל ימיו בתורה, יהא צריך יסורין והתווכח בעניין, האם ניתן להגיע לעולם שכולו טוב גם ללא ייסורים אם בעולם הזה עסק בתורה הקדושה. 'בימים אחר כך נגלה אליו רבי יוד'ל זצ"ל בחלום, ואמר לו: 'בלי היסורים לא הייתי יכול לעבור את הדינים הקשים למעלה'. וסיפרו בניו, שאמר שמתפלל שיהיו לו יסורים, ומיד לאחר מכן, התחילו ייסוריו הנוראים, שש שנים. והגיב על זה רבינו: 'חושבים שעם ריקוד זוכים לעולם הבא'. ממשיך ומספר ר' שניידר: "בשעתו סיפר רבינו, שבערוב ימיו של ה'חפץ חיים' בא בנו ר' לייב לבקרו וראה אותו סובל כאבים ברגלו, והצטער מכך. אמר ה'חפץ חיים': 'דע לך, שבלי יסורין אי אפשר לזכות, ואני שכל ימי ראיתי רק טוב, במה אזכה, לכן יש לשמוח בייסורין אלו'.

שקידתו העצומה יומם ולילה, והיקף ידיעותיו לעומק ולרוחב בכל מקצועות התורה של הגאון רבי חיים שאול גריינמן זצ"ל היו לשם דבר. אך תופעה אחת מעניינת נותרה חידה עלומה במשך שנים: לאן נעלם רבי חיים מידי שבוע בשבוע, ביום שישי, לזמן של כשעתיים? על מקומות לימודו השונים, הרחק מטרדות הציבור, כבר הכל ידעו. אך את סוד העלמותו של הגאון הנודע, בשעות הקרובות לכניסת שבת מלכתא, לא הצליח איש לפענח. עד שהגיע אותו יהודי בבהילות לביתו של רבי חיים בשעות ההן של יום השישי. הוא היה צריך באופן דחוף להיוועץ על עניין חשוב... הרבנית הסבירה לו בנחת, כי בשעות אלו אי אפשר להשיגו. יצא הלה מאוכזב, אך לאחר זמן-קט חזר, כשהוא בלחץ גדול: "העניין אינו סובל דיחוי" - זעק - "זהו ממש פיקוח נפש!" וכשחזר והפציר, שוב לא יכלה הרבנית לעמוד מנגד. "אם זה עניין של פיקוח נפש - אז אין ברירה", ונתנה לו כתובת של אחת הדירות ברחוב ר' עקיבא, שם אמור להימצא רבינו. אץ-רץ מיודעינו לבית שברחוב ר' עקיבא. נקש בדלת והצדיק פתח... ושניהם גם יחד, זה שמבפנים וזה שמבחוץ, הוכו בתדהמה: רבי חיים כולו פליאה, מהיכן ידע הלה לבוא לכאן? ואילו האורח נדהם והתקשה להאמין למראה עיניו: הוא רואה את רבי חיים ב'בגדי עבודה'. שרווליו מופשלים. עטור זיעה. עומד בתוך מה שנראה שלולית של מים, ובידו מקל וסמרטוט ריצפה... אי אפשר לטעות, הוא כעת באמצע הספונג'ה... האורח הבלתי-צפוי, נבוך, התנצל והסביר, שהרבנית גילתה לו את המקום עקב שאלה דחופה של פיקוח נפש. לאחר שקיבל תשובה לשאלתו, זעק הלה על כבוד התורה. רבינו הרגיע אותו ואמר: "דע לך שכל יהודי חייב לעשות גמילות חסדים בגופו ממש! בחוץ לא מאפשרים לי. זו ההזדמנות שלי. גר כאן יהודי בודד וגלמוד, שהתאונן בפני עד כמה קשה לו לנקות את הבית ולהכין את כל צורכי השבת. נטלתי על עצמי את המלאכה לנקות. להכין מה שצריך. לפרוס מפות וכו'. כשסיים רבינו, לא שכח להזהירו בכל לשון של אזהרה לבל יגלה את שראו עיניו! וכך נמשכה הנהגה זו של רבי חיים תקופה ארוכה. כיום, לאחר פטירתו, הבין הלה, שכעת מותר כבר לגלות.

הרב המקובל כמוס יאמין זצ"ל

יום ההילולא כ"ג ניסן

נולד בחודש ניסן שנת ה'תר"י (1850) בכפר עמרוס (לוב). באותה תקופה חיו בעמרוס בצמצום רב כ-3,500 יהודים בלב אוכלוסיה ערבית. לפי היכולת ודרכי החינוך שנהגו באותם ימים, תלמוד תורה ושיעורים בבית הכנסת, למד רבינו באופן עצמאי תנ"ך, תלמוד בבלי ושולחן ערוך. רבינו עלה ונתעלה ונודע בבקיאאותו בכל רזי התורה ובקבלה. כיהן כרב הקהילה בכפר עמרוס, ייסד ישיבה וכולל, השיב לשאלות הלכתיות וכן כתב קמעות. גם תושבי הכפר המוסלמים פנו אליו בעניינים שונים. רבים פנו אליו בעניינים שונים: חילוקי דעות בינם לבין שכנם, בעיות רפואיות, בעיות בפרנסה וכו' ונושעו. נהג לערוך תעניות דיבור, נודע כדרשן מופלא ורבים נהרו לבית הכנסת כדי להאזין לדרשותיו ביום השבת ואפילו קמו לשם כך ממיטת חוליים. בקי בחוכמת הנסתר ובקבלה המעשית. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ב ניסן ה'תר"ץ (1930). ציונו בלוב. חי כ-80 שנים.

אמו: מרת רחל. **מילדינו:** ר' כליפה, ר' שמעון. **מתלמידינו:** ר' שמועה מכלוף. **מספריו:** חיבר ספר על הקבלה ותורת הסוד בכתב יד.

אחד מנכדיו סיפר על מספר מקרים, שיש בהם כדי להעיד על גדולת הרב וצדקותו. באחת הפעמים, אשתו של הצדיק נכנסה לחדרו שבישיבה כדי לשאול אותו שאלה, והנה ראתה כי איננו בחדר. הרימה האישה את עיניה ונדהמה, כשראתה אותו מרחף בחלל החדר. מרוב פחד ממראה רבינו המרחף צעקה האישה, ואז הצדיק אמר לה: "מדוע הפרעת לי, הייתי אמור ללכת לישיבה מיוחדת של מעלה".

במקרה אחר עת ישב הרב ולמד ביקש מאשתו, שתכין לו קפה. אשה כשרה עושה רצון בעלה הלכה למטבח ולאחר מספר דקות הגיעה ובידה מגש ובו שלוש כוסות קפה. השתומם רבינו ושאל: "מדוע הכנת שלוש כוסות קפה?" ענתה לו אשתו – "כשביקשת ממני להכין לך, היו אתך עוד שני רבנים וחשבת, שלא יפה להגיש קפה רק לך ולכן הבאתי קפה גם לאורחים". שאל אותה הרב: "וכי רוצה את לומר לי, כי ראית את הרבנים, שהיו עמי? אם כן, צדקת את, שזכית זכות גדולה וראית שני מלאכים".

רבי שמועה תלמידו של הרב, ניגש לצדיק ביום תענית דיבור ושאל קושיה, שהייתה לו והציקה לו (ביום זה לא נהוג לשאול שאלות) אולם הרב לא ענה לו. שב ושאל ר' שמועה את אותה קושיה בפעם השניה ושוב לא ענה לו הרב. בפעם השלישית כששאל, מאחר שהצדיק ראה, עד כמה משתוקק הלה לקבל תירוץ, ענה לו הרב על קושייתו, ומיד איבד את כושר הדיבור ונשאר כך במשך שלושה חודשים רצופים. רק בערב פסח חמל עליו הבורא והשיב לו את יכולת הדיבור והוא יכול היה לקיים את מצוות "והגדת לבניך ביום ההוא".

סיפרה נכדה: סבתי המנוחה מצד אבי נישאה בגיל צעיר וכמו כל אישה, בתקופה ההיא, היא רצתה ילדים, אך היא לא זכתה לפרי בטן. לסבא שלי רבי מאיר (בעלה של סבתי) היה סבא, שנחשב למקובל גדול וידוע בתקופתו. שסייע, בין היתר לזוגות מעוכבי פריון להיפקד ע"י סגולות מיוחדות שכתב. הזוג הצעיר ניגש אליו לקבל ברכה להיפקד. הוא בדק ואמר, שסבתי לא תהרה במשך שבע השנים הבאות, ולאחר מכן

תהרה, ויהיה להם בן (ומי ידע בסוד קדושים מה ראה ואמר כן). ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר. כעבור שבע שנים סבתי ילדה בן. אבי הוא הוא הצעיר מתוך ארבעת הילדים שנולדו לזוג, ואני היא נכדתם.

באחד הלילות של אמצע החודש, כשאור הלבנה האיר, יצא רבינו לעבר טריפולי, עיר הבירה. מרחק לא גדול מפריד בין שני המקומות. הדרך מוכרת היטב, והרב מקיים את הפסוק: "בלכתך בדרך" והוגה בדברי תורה. בהיותו על אם הדרך, סמוך למקום מנוחתו של הגאון שמעון בן לביא זצ"ל, הגיחו מן המארב שודדים עזי נפש, אשר ביקשו לשדוד את רכושו ולהורגו. הרב נס מפניהם וכל עוד רוחו בו רץ, עד שהגיע לציון הקדוש. שם אחז בשתי טבעות ברזל הקבועות בדלת, ובמר לבו זעק: "רבי שמעון בן לביא, רבי שמעון זכותך תגן בעדי!". השודדים שרצו בעקבותיו, הבחינו בהיכנסו לבית-העלמין, ומיהרו אחריו. רבינו עמד נרגש במקומו, רגליו ממאנות לזוז, ורק ידיו לפתו היטב את טבעות הברזל. בקול תחנונים ביקש רחמים על עצמו בזכות הצדיק רבי שמעון בן לביא. השודדים נכנסו לרחבת הקבר הקדוש. הרב ראה בכירור את פניהם האכזריות. אך ראה זה פלא! הם לא ראוהו כלל! רק שמע את קולם הגס והעבה באומרם זה לזה: "להיכן הוא נעלם? איפה הוא נמצא? הרי במו עינינו ראינו אותו נכנס לכאן!". הם חיפש כה וכה, המתינו עד בוש, וכשלא מצאו את הרב, הסתלקו מן המקום. ליד הציון נותר רבינו, כולו רעדה עם שבח ותהילה לבורא עולם, על שנתקיים ברודפיו מאמר דוד המלך ע"ה: "עיניים להם ולא יראו". היטב חש על בשרו, שזכות הצדיק הטמון במקום הגנה עליו להצילו מרודפיו וממבקשי רעתו. הוא המתין לעלות השחר ורק אז המשיך בדרכו לטריפולי.

הרה"ק האדמו"ר מקאליב רבי מנחם מנדל טאוב

יום ההילולא כ"ג ניסן

האדמו"ר מקאליב רבי מנחם מנדל טאוב האדמו"ר זצוק"ל נולד בטרנסילבניה בשנת תרפ"ד, כדור שישי לרבי יצחק אייזיק מקאליב זי"ע, לאביו רבי יחיאל יהודה טאוב, שכהן כאדמו"ר בעיר רוזלא שבאוקראינה, ובעיר מארגארטן שברומניה.

בשנת תרפ"ד דור שישי לרבי יצחק אייזיק מקאליב, בצעירותו נישא לחנה שרה שפרה טאוב, בתו של רבי פנחס שפירא מקעכניא. לפני פרוץ השואה אביו שהיה אדמו"ר נפטר והותיר אחריו שבעה ילדים וקהילה ללא מנהיג.

לאחר כיבוש הונגריה על ידי הגרמנים ב-1944, רבי מנחם מנדל עם כל אחיו ואחיותיו נשלחו לאושוויץ וכל אחיו נספו שם. הוא שרד את תופת השואה אך עבר עינויים קשים ומרים על ידי הצורך הנאצי ד"ר מנגלה ימ"ש.

לאחר השואה עבר לשוודיה, שם התאחד עם אשתו שפרה. לאחר מכן עבר לארצות הברית. ב-1963 הקים את מרכז חסידי קאליב בראשון לציון ובשנת 1980 עבר לבני ברק, שם הקים את מרכז חסידות קאליב ברחוב חגי ולאחר מכן ברחוב אהרונוביץ. בשנת ה'תשס"ב חנך בשיכון חב"ד בירושלים בית מדרש חדש ועבר להתגורר בשיכון קאליב המחודש עד עצם היום הזה. האדמו"ר מקאליב היה אחד מגדולי מנציחי השואה, הוא תיקן את אמירת שמע ישראל בסיום כל תפילה לזכר הנספים, ועודד אמירת "שמע ישראל" כזכר לקדושי השואה בסיום עצרות המוניות, דבר שהיה נהוג שנים רבות. בשנים האחרונות החל בהקמת מפעל אנציקלופדיה לשואה המותאם לצבור החרדי ומנציח את זכר הקהילות

היהודיות שנכחדו בשואה ולדבריו לא הובאו לידי ביטוי במוזיאון יד ושם בירושלים. מפעל נוסף של האדמו"ר מקאליב זצ"ל הוא תוכנית בשם "בר בי רב דחד יומא" שפעלה בעבר במקומות רבים ברחבי הארץ. במסגרתה היו קובעים מדי תקופה יום שכולו תורה ובו רצף של שיעורים ודרשות עבור הציבור הרחב שאין תורתו אומנותו. כמו כן, מדי שנה, לקראת כ"ד באלול, יום פטירתו של רבי ישראל מאיר הכהן מראדין ה"חפץ חיים", היה יוצא האדמו"ר זצ"ל בקריאה לציבור הרחב ולתלמידי מוסדות החינוך לערוך בו תענית דיבור.

"בשנת תש"ד, מעט לפני חג הפסח", משחזר האדמו"ר מקאליב, "נכנסתי לחדרו של מורי חמי, כ"ק האדמו"ר מקעכניא הי"ד, שנודע כאיש מופת וצדיק גדול. אמרתי לו ששמעתי על כך שבמדינות השכנות נרצחים רבבות יהודים ועלינו להימלט על נפשנו. היה אפשר להימלט לרומניה השכנה, שם היה המצב יחסית רגוע. הצעתי שגם אנו נחצה את הגבול שלא היה רחוק, ונימלט. אך הוא אמר: 'לאן שייילכו כל היהודים, שם אלך גם אני'. כמה ימים לאחר מכן כבר נכנסו הגרמנים אל העיר, אך עוד טרם התגברו הצרות ולפני הגזירות הקשות שניתכו עלינו, מורי חמי ביקש ממני שאצום עמו שלושה ימים רצופים. הוא אמר שהוא חש שאינם רוצים רק את הגוף כי אם גם את הנפש וח"ו נגזרה גזירה וביקש שנתפלל כנגד תפילתו של דוד המלך עליו השלום, 'נפלה נא ביד ה', כי רבים רחמיו, וביד אדם אל אפולה'. אך נגזרה גזירה והרבי הקדוש נשלח למחנות ההשמדה ונרצח על קידוש השם". האדמו"ר רבי מנחם מנדל טאוב מקאליב נולד במרגיטה שבטרנסילבניה בשנת תרפ"ד למשפחת אדמו"רים מצאצאי מייסד השושלת כ"ק רבי יצחק אייזיק מקאליב. ערב מלחמת העולם השנייה בשנת תרצ"ט, נפטר אביו בהותירו אחריו 7 יתומים והוא גדל אצל בני משפחתו. לימים נישא לרבנית חנה שרה שפרה בתו של רבי פנחס שפירא מקעכניא - גם היא בהונגריה - ושם התגורר עד סמוך למלחמה. באותם ימים, עם התקדמות המלחמה, בעוד ובפולין סבלו יהודים מרדיפות, ישבו יהודי הונגריה באפס מעשה מבלי שעשו הרבה כדי למצוא לעצמם אפיק הצלה וללא ששיערו כי חרב מרחפת מעל צווארם. היו מחנות עבודה, אך לא היו אלה מחנות שנועדו להשמדה, אף שיהודים לא מעטים בסופו של דבר מצאו שם את מותם. המראה הראשון שראינו בגטו, היה יהודים תלויים אך בשנת תש"ד, בשלהי מלחמת העולם השנייה, כאשר הגרמנים כבר הובסו במרבית החזיתות ולאחר שכבר השמידו מיליוני יהודים באירופה, הם החליטו שהגיע זמנה של יהדות הונגריה והצבא הגרמני פלש להונגריה וכבש את כל שטחיה. היהודים נלכדו וגילו גם הם את מוראות אושוויץ. לאחר הכיבוש, הרבי נשלח למחנה יחד עם כל יהודי האזור, אך בחסדי שמים הצליח להינצל. בשל גילו הצעיר נבחר לעבוד עבודת פרך ולא נשלח לתאי הגזים, אך הוא סבל שבעת מדורי גיהנום, והתעללות פיזית. הוא נדד ממחנה למחנה, היה על סיפו של מוות אך בסופו של דבר ניצל. כל אחיו לעומת זאת נספו. "מאשוויץ", שח הרבי, "הועברנו לגטו ורשה ההרוס. המראה הראשון שראינו שם היה מראה של יהודים תלויים. עבדנו שם במפעל גרמני טי.וי.אל. יחד עם האדמו"ר הקדוש מקלויזנבורג זי"ע בעבודת פרך. באחד הימים שאלו הגרמנים, אם יש מי שרוצה לעבור מהמקום למקום אחר, אליו אספו מתנדבים. בדרך כלל, כשהגרמנים עשו דבר כזה, הם היו רוצחים את מי שנשאר. לא ידעתי מה לעשות. באותו לילה הופיע אבי הקדוש זי"ע בחלומי ואמר לי: 'אם יבקשו ממך לעבור, אל תעבור'. וכך היה. אני נשארתי ורבים מאותם שהועברו נרצחו". אלו היו ימי המלחמה האחרונים כאשר הרוסים התקרבו לוורשה ועמדו לכובשה. מעודדים מהקרבה של החזית, פתחו הפולנים במרד נגד הגרמנים שגבה מהם קורבנות רבים.

אין לי טענות כלפי הקדוש ברוך הוא! "אנחנו היינו בזמן המרד הזה", מספר הרבי, "היו אלה ימים של אש תופת ברחובות. היינו סגורים על מסגר במחנה ומסביבנו בערה אש. אמנם הגרמנים לא השמידו אותנו בגזים אך זרקו אותנו לתוך האש. נבחרה קבוצה של ארבעה אנשים אותם יזקו לאש ואני נבחרתי להיות ביניהם. ביקשתי לומר את ה'שמע ישראל' האחרון שלי עלי אדמות ואמרתי לריבוננו של עולם: מה ייתן לך אם אומר עכשיו 'שמע ישראל' אחרון של יחיד. אני נודר שאם אנצל, אקדיש עצמי לכך שכמה שיותר יהודים יאמרו ויקראו פסוק זה. ואז אירע הנס. נפתח השער ולתוכו נכנסו גרמנים שרתו אחר אנשים הכשרים לעבוד. אמרתי לחברי: הבה נברח. הם אמרו, 'אבל יירו בנו'. אמרתי להם: ואם נישאר לא יירו בנו? וכך החלטנו לברוח ובחסידי השם ניצלנו. מני אז חוללנו את התקנה, שהתקבלה על ידי כל גדולי ישראל, לומר 'שמע ישראל' לאחר עלינו לשבח ולכוון לעילוי נשמת ששת המיליונים". ומה ניתן לומר על אותם ימים, ועל היכחדותה של יהדות הונגריה, של כל בני ביתם ומשפחתם שלהם? של הישיבה בה למדו אשר עלתה באש ולא נותר ממנה דבר? "מי מבין", נענה ואומר האדמו"ר, "אין לנו טענות על הקדוש ברוך הוא. במהלך מוסף של יום כיפור, אנו שבים ומזכירים את העבודה הקדושה של הכהן הגדול ביום כיפור. אם נתבונן, נראה שהוא נושא תפילה בכל שלב ושלב של עבודתו הקדושה ביום כיפור. הוא מתפלל ומתוודה כשהוא מקריב את קורבנו, כשהוא נכנס להיכל ולפני כניסתו לקודש הקודשים. אבל בקודש הקודשים עצמו, ברגע הקדוש ביותר, במקום הקדוש ביותר, הוא אינו מתפלל דבר. הכוהן הגדול נכנס לקודש הקודשים עם קטורת ועם מעלה עשן כלשהו וכמו שאומרים חז"ל, הבית מתמלא עשן והוא עצמו שותק. מה פשר העניין? ללמדנו ששם, בקודש הקודשים, מול כבודו יתברך, הכוהן הגדול לא רואה דבר ולא אומר דבר. מול ריבוננו של עולם אין אנו יודעים כלום. הנה אני משתדל בכל כוחי להשריש התקנה של אמירת 'שמע ישראל' על ידי כל יהודי ויהודי לזכר ששת המיליונים הקדושים למען לא נשכחם, כיצד עלו השמימה בקדושה וטהרה. ועתה, כשאנו אומרים וצועקים 'שמע ישראל', אנו מכסים על עינינו וכביכול רומזים: ריבוננו של עולם, חוץ ממך אינני יודע ואיני רואה דבר. עיניי מכוסות. אז יש שאלות? יש תהיות? שמע ישראל ה' אלוקינו ה' אחד." "מעבר לזה, אין אנו יודעים דבר".

פניני קול מנחם – ספרו של האדמו"ר ר' מנחם מנדל טאוב, האדמו"ר מקאליב במבוא מתאר את קורותיו בימי השואה. הוא פותח במטרת כתיבת המבוא - להזכיר את חסדי ה' שליווהו, בייחוד בתקופת השואה. המחבר מספר על סבו ואביו שכיחנו כאב"ד בראזלא הונגריה. הוא מתאר את הידיעות שהגיעו אליהם בשנת תש"ג 1943 על גורל היהודים באירופה, ואת בריחתו לאורדיה מרה - גרוסווארדין. בהמשך הוא מספר על שילוחו לאושוויץ, ומתאר את עמידתו הרוחנית של חמיו. מאושוויץ נלקח המחבר לעבודה בפניני הריסות גטו ורשה, לאחר השחרור הוא נסע לארה"ב דרך שבדיה. בסיום המבוא המחבר מספר על פעילותו לחיזוק חיי הדת בקליבלנד ועל עלייתו לארץ ישראל בתשל"ג 1973.

"זכרתי בלילה שמך ד' תהלים קיט, נה. לכל זמן ועת לכל חפץ קהלת מזה עידן ועידנין נכספה גם כלתה נפשי להעלות על ספר, כל מה שראו עיני, ומה שזכיתי לשמוע מבית אבא, והסבא, וחמי זכרונם לברכה לחיי עוה"ב. ומה שאזני קלטה מפי חסידים ואנשי מעשה, זכרונות מימים עברו, חלק מהן לפני שעלה הכורת הצר הצורר להשמיד ולכלה יהדות אירופא המפוארת, בעוד שקרן התורה היה בשיא פריחתו, מרכזי תורה צצו וצמחו כמו פטריות אחרי הגשם, תורת הבעש"ט הק' התפשטה וחדרה בכל עיר ועיר, אין יותר גבולות, אין מחיצות, תורה וחסידות התמזגו בהרמוניה נפלאה, והלכו שלובי יד ביד, על אפם ועל חמתם של שונאי ישראל שלא היו חסרים באף מקום. וחלק מהזכרונות שייכים לתקופה שמשנת

תש"ג והלאה, שאז התקדרו השמים בעבים, והבעיה היהודית הפכה להיות בעיה כלל עולמית, המלכות הרשעה הרימה ראש, וחרטה על דגלה הסיסמא הידועה לשמצה "פתרון סופי לבעיית היהודים", משפט שכל שומעו תסמנה שערות ראשו, מצד אחד שונאי ישראל ממתיקים סוד איך להפטר מעם סגולה, מהצד השני סגר עליהם המדבר ללא אפשרות לצאת, והמדינות הנאורות והמתורבתות, ממלאות פיהם מים כאילו לא נוגע להם כל מה שמתרחש, ומצב זה נמשך עד שנת תש"ה. שעל אותו מצב ניתן ודאי לומר את דברי המשורר, לולי ד' שהיה לנו בקום עלינו אדם, אזי חיים בלעונו בחרות אפס בנו, ברוך ד' שלא נתננו טרף לשניהם. והותיר לנו בטובו ובחסדו הגדול, שארית הפליטה, שמהם יסוד ומהם פנה בבנייתו ושיקומו של כלל ישראל להחיות העצמות היבשות, ולהפיח בהם, אמונה ובטחון ש"הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", וכך קולו של יעקב, נשמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, והדיו מגיעים גם לאחינו שבגולה בכל מקומות מושבותיהם. "עת לחשות - ועת לדבר" שנה רודפת שנה, והדברים עומדים כשהם קפואים בזכרוננו עד היום עמודי הזה, יום בו אני מתחיל בס"ד להוציא הדברים מכח לפועל, ממחשבה למעשה, היום יום וא"ו טבת תשנ"ג, יומא דהילולא של הק' ר' יחזקאל משינוע זצ"ל, בנו של הק' מצאנז זיע"א, כמובן שלא ניתן להעלות על הנייר כל מה שהתרחש במשך למעלה מיובל שנים, אבל לפחות ציוני דרך על ידי תמצית ועיקר הדברים. ושני מניעים לדבר, א עצם הסיפור זהו גופא ההודיה לשם יתברך ויתעלה, כי חלצת נפשי ממות, את עיני מן דמעה, את רגלי מדחי, מה אשיב לד' כל תגמולהי עלי? כוס ישועות אשא ובשם ד' אקרא. ב החיזוק והאמונה שזה נותן אצל השומעים בבחינת "מעשה רב". וכמו שהתורה אומרת: שמותי ולמען תספר באזני בנך וכן בנך... וידעתם כי אני ד', שע"י הסיפור מגיעים לידיעת ד', אחד מעיקרי האמונה, שהוא מצוי ומשגיא. "זכרתי משפטיך מעולם ד" תהלים קיט נב. היות ומטרת המבוא היא: שדרכו אני רוצה להזכיר חסדי ד' שליוו אותנו לאורך כל הדרך, ובמיוחד בתקופה האיומה, מלחמת העולם השנייה, לכן רוצה אני להתחיל דוקא בעובדא המיוחדת לזקני הק' מ"א רבנו פנחס חיים זצוקלה"ה. הסיפור אני מוסר אותו כפי ששמעתיו ממקורות מהמנים. חסידים ואנשי מעשה, מעירנו מארגרעטן. בידוע הוא שזקני הק' שמש כראב"ד וכאדמו"ר בראזלא במקום אביו-זקני הק' במשך ארבעים שנה. ובתקופת מלחמת העולם הראשונה, היה מוכרח לצאת משם מפני חמת המציק, ובא לעיר מארגרעטן ותקע שם אהלו כשמונה שנים בערך, וביום שהוכרז על הפסקת המלחמה, העיר כולה צהלה ושמחה, וכל התושבים יצאו בשמחה ובריקודים ממש, כששמע זקני הק' וספרו לו מהמאורע המשמח זה, התפרץ בכי מאין הפוגות, ואיש לא הבין מה היתה הסבה לכך, אחרי שנוגע ישב על כסאו ואמר לאלה שעומדים סביבו, אתם אמנם שמחים, כי אתם לא יודעים מה שעתידי להתרחש בעוד עשרים שנה. ודבריו היו דברי נבואה ממש, כי חלפו בדיוק עשרים שנה מסיום מלחמת העולם הראשונה, עד לעלייתו של אותו רשע לשלטון שחרת על דגלו להשמיד להרוג ולאבד כל אשר עם ישראל יכונה ח"ו, ואנחנו צאצאיו לצערנו הרב, הרגשנו על עורנו ועל בשרנו את הנבואה בהתגשמותה, דרך המחנות וכבשונות האש, אשר לא יאומן למי שלא ראה כמו עיניו, מה מסוגלת החיה המפלצתית שבאדם לעשות, אם לא יודעים לשלוט בה, ולהתגבר עליה. "ואהי תמים עמו" תהלים יח, כד עמוד יא זקני הק' מראהו כמראה מלאך אלקים, איש קדוש ובעל מופת כרכא דכולא ביה, כל דבר, וכל פעולה הנוגעת לעבודת ד' בצע אותה בשלמות הכי מירבית שיכול להיות. כשעמד להתפלל, ראו בחוש שהוא לא שייך כבר לעלמא דין, התפשטות הגשמיות ממש, עד שלא היתה לו יותר כל שליטה על עצמו, צעקותיו המרעישות עולמות, העידו כמאה עדים על מה שהתרחש בלבו פנימה, איתדבקות רוחא ברוחא, ולא אחת קרה שבאמצע התפלה קפץ פתאום על השולחן, או שטייל ארוכות וקצרות באמצע

ביהמ"ד, כשפניו פני להבים וזיקוקין די נור ניתזים ממנו לכל עבר. דרשותיו שנשא לפני קהל מרעיתו וצאן ידו, ארכו שעות על גבי שעות, ולפעמים נמשכו למעלה מחמש שעות, ודבר בקצרה מאד, מגלה טפח ומכסה טפחיים, שאם היה אומר כל מה שניתן להאמר, יכולים להשתרע על פני ימים שלמים. בפי כל חכמי דורו היה מכונה בשם "שר בית הזוהר" עריכת שולחנו היתה ממש כעין עבודה שבמקדש, וכל מי שהיה נוכח יכול להבין את דברי חז"ל שאמרו: בזמן שבית המקדש היה קיים, מזבח מכפר, עכשיו שאין ביהמ"ק קיים, שולחנו של אדם מכפר. "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" פועל ישועות לאלפי אנשים, מאות נסים גלויים ונסתרים התרחשו על ידו, ואפשר היה לכתוב על זה ספר שלם, אולם אין זה המכוון במאמרנו זה, אבל נזכיר כמה גרגרים זעיר פה זעיר שם, דברים שיש בהם להעיד על שיעור קומה של זקני הק'. משפחת וייס שגרים בבני ברק, יודעים לספר מעשה שהיה אצל דודתי ז"ל אחותו של כ"ר מר אבי ז"ל בתו של הק' רבנו פינחס זיע"א ששמה היה יענטע, שהיתה חולה, ומיד אחרי המחלה החזירה נשמתה ליוצרה, והורידו אותה מהמטה כנהוג, והיו צעקות עד לב השמים. וזקני הק' שלא ידע מכלום, יצא החוצה לקול הצעקות, וכספפרו לו במה דברים אמורים, בא לאותו חדר שהגופה מונחת שם כבר, ואמר להם הוציאו כל איש מעלי, אחרי שכולם יצאו, ונשאר עם בתו יענטע, היה שם בקבוק שהכיל חומץ, לקחו ושפך ממנו עליה, תוך כדי שהוא מדבר אליה מה את עושה? הרי לשנה הבאה את יולדת בת, ומיד הרגישו שהסדין שהיתה מכוסה בו התחיל לזוז, וכן היה שחזרה לתחיה, ולשנה הבאה ילדה בת. עמוד יב זקנתי הצ' אשת חבר של זקני הק' רבנו פינחס, בתו של הק' ר' אברהם חיים מלינסק זצ"ל, הלכה פעם אצל הק' משינווא, לבקש ישועה עבור מר אבי ז"ל, שהיה חולה, וכשנכנסה לחדרו של הק' משינווא זצ"ל אמר לה: מה עושה הראולא רב שלי? הכוונה על רבנו פינחס חיים מראולא והוסיף לומר: אל תתפלאי שאני אומר כך, תאמיני לי שהרבה פעמים אני מתבייש בשמים מהחצות תיקון חצות שהוא עורך. "ואגדלה שמך" גם את שמו רבנו פינחס כרוך עם סיפור מסוים, ומעשה שהיה כך היה. בשעת הברית היו נוכחים שם זקני הק' ר' אליעזר מקמארנא, וגם אבי זקני הק' רבנו יצחק אייזיק מקמארנא בעל היכל הברכה בשעת אמירת השם נתכבד זקני רבי אליעזר זצ"ל, בקריאת השם, ואמר רק את השם "חיים", אמר לו אביו רבנו יצחק אייזיק זיע"א תוסיף גם השם "פינחס", כי אני רואה שיש בו ניצוץ של נשמת ר' פינחס בן יאיר. שהוא היה מחבריאי קדישא של התנא האלקי רשב"י כידוע. נתעוררתי לכתוב כל הסיפורים הללו ולהעלות בס"ד על הכתב מאמרי זה, "כוס ישועות", כי יום אחד לפני זה, בא אלי אברך יקר, בנו של ת"ח גדול, אשר ידיו רב לו בחכמת הקבלה, וכמובן שכח הבן יפה בגלל כח האב, אשר יש לו יד ושם עשרת מונים בחכמה זו. ונפל לידי הספה"ק אהל מועד על חנוכה, מזקני הק' שהוצאנו לאור בס"ד מתוך כ"ה הק'. ואמר לי אותו אברך בשם אביו, שכדאי הוא לחיות שבעים שנה, רק לחבר ספר שכזה, שממי רשב"י עד היום הזה, לא היה אף אחד בעולם שחבר ספר כה ענק, וכה מקיף את כל ענייניה רזיה וסודותיה של חנוכה. יותר מאוחר נפגשתי עם אותו צורבא מרבנן, וסכמנו בס"ד שנעשה כל המאמצים להוציא הספר לאור בדפוס - כי עד עכשיו הוצאנו רק את תצלום הכ"י, כמו כן להוסיף הסבר במקומות הצריכים הבנה, כדי שתהיה יד כל אדם שוה בו. הקב"ה יעזור שנוציא מחשבתנו לפועל, ספר שיאיר כל העולם כדברי המקובל ההוא, ספר שהוא בבחינת שמן טהור בחותמו של כהן גדול. "נתתי לך שכם אחד על אחיך" את כל כובד משקלו השקיע באבי הק' ר' יהודא חיאל זצ"ל, שעוד בחיים חיותו כולם ידעו שאותו הועיד ליוורשו וממלא מקומו¹¹, וכן היה עמוד יג שאחרי פטירת הסבא זצ"ל בשנת ב-רצ"ת ד' דרכי איש, אבי ז"ל מילא מקומו כאב"ד ראולא, והמשיך לנהל עדת ד' על מי מנוחות. הנביא אומר: תתן אמת ליעקב, חסד לאברהם, וכי אפשר להעלות על הדעת שאאע"ה, הוא לא אוחו במדת

האמת? או יתכן שיעקב אע"ה הוא לא איש חסד? אלא הפירוש הוא: הגם שכל אחד כלול מכל מדה טובה, אבל את הדגש הוא שם במיוחד על מדה מסויימת, ומכאן יוצא שאברהם חסד, יצחק גבורה, יעקב תפארת, משה נצח, וכו', וכו', כל המדות כלולות בכל אחד ואחד, ובכל זאת כל אחד הצטיין במדה שונה משל קודמו. ומהבא אחריו. על אבא ז"ל: אפשר להסתפק בתואר אחד האומר את הכל, "איש האשכולות" איש שהכל בו, ובכל זאת אבא ז"ל היה בולט באופן מיוחד בגודש מדת אהבת ישראל, אהבה ללא מעצורים וללא מיצרים. כל הגיגיו מחשבותיו ורעיוניו היו, איך להיטיב לשני, איך להקל עליו את עול סבלו, איך לגרום לו נחת וקורת רוח בלי שהוא ידע, ובלי שאחרים ידעו, כל פרוטה שהגיעה לידו, לא נח ולא שקט עד שנשלחה והגיעה ליעדה, והכל בהצנע לכת ובאיתכסייא. ואלה מעשים בכל יום, והדברים מפורסמים וידועים, לכל מי שהיה שם. "הכרת טובה" הנושא של הכרת הטוב היה אצלו עבודת הקודש ממש, לעילא ולעילא מדרך הטבע, כל מי שעשה לו טובה הכי קטנה, ואפילו שלא לפי בקשתו, לא נח ולא שקט עד שהחזיר לו במדה גדושה, מנה אחת אפים. וכאן אני רוצה להזכיר מה שכתבנו בספרנו קול מנחם, על שאלת הקב"ה לאדם הראשון המן העץ אשר צויתך לבלתי אכל ממנו אכלת? וע"ז ענהו אדה"ר האשה אשר נתתה עמדי היא נתנה לי מן העץ בראשית ג, יב. וברש"י ז"ל שם. אשר נתת עמדי, כאן כפר בטובה. וזה נשאר לדורות ולנצח נצחים שאדה"ר כפר בטובתו של הקב"ה, וחז"ל הוסיפו אש על עמוד יד המדורה שאלמלא כתוב א"א לאומרו, וז"ל במדר"ר בראשית פ' יט, כ. ויאמר האדם... ארבעה הם שהקיש הקב"ה על קנקנו ומצאנו קנקניו של מי רגלים, ואלו הן. אדם... שנא': ויאמר האדם האשה אשר נתת עמדי וכו' ע"ש. "ברוך משלם שכר טוב ליראיו" ועל פי זה יובן מה שאמרה רחל אמנו כשנולד יוסף, ותהר ותלד בן ותאמר אסף אלקים את חרפתי. ואיזו חרפה היא לאשה שד' מנע ממנה פרי בטן? ואמרנו בס"ד, שהיות ורחל אמנו מסרה את כל הרוחניות שלה בזה שנתנה הסימנים לאחותה כדי שלא תתבייש, וכל היודע ושמע מהקרבה עילאית זו, היה בטוח ומשוכנע שרחל אמנו לא יקופח שכרה המגיע לה תמורת פעולה כה נעלה ונשגבה, והגע עצמך מה היו הבריות אומרות אם לא היו מתחשבים עם מה שהיא עשתה למען אחותה. והרי יכול לצאת מזה חורבא וחילול ד' לא ישוער, וזו היתה דאגתה וקוצר רוחה של רחל אמנו ע"ה, בחינת מה שאמר המשורר למה יאמרו הגוים איה נא אלוהיהם. תהלים קטו, ולכן אחרי שנולד יוסף יכולה לומר. עכשיו אסף אלקים את חרפתי. שע"י לידת יוסף שהוא היורש הרוחני של יעקב אביו כידוע, ובזכותו ירדו ויצאו ממצרים בשלום, ונקרע להם הים, וכו' וכו', ובזה ידע כל העולם, שאין הקב"ה מקפח שכר כל בריה, בזה שקבלה שכרה מושלם. "מה בצע כי נהרוג את אחינו" איתא במסכת יומא יב. ...מה היה בחלקו של יהודא? הר הבית הלשכות והעזרות. ומה היה בחלקו של בנימין? אולם, והיכל, ובית קודשי הקודשים, ורצועה היתה יוצאת מחלקו של יהודא, ונכנסת לחלקו של בנימין ובה היה מזבח בנוי, ובנימין הצדיק היה מצטער עליה לכולעה בכל יום, שנאמר חופף עליו כל היום, וכו', ע"ש. וכדי להבין למה זכה בנימין דוקא שיבנה בית המקדש בחלקו? ומה ענין הרצועה של יהודא שנדחקה לחלקו של בנימין? וכדי להבין כל זה עלינו להקדים עוד שאלה, בשעה שיוסף החליט להתגלות לאחיו והמציא בחוכמתו את הסיפור מגניבת הגביע, למה בחר שהגביע ינתן דוקא באמתחת בנימין? והרי אותה ההצגה יכלה להתרחש גם אם הגביע היה באמתחתו של זבולון או דן, והתשובה היא: כי בהתגלות יוסף אל אחיו הרי נתגלה גם כן כבוד שמים, שלמעלה מדרך הטבע, שחופף מהתגשמותם של החלומות שמלפני למעלה מעשרים עמוד טו שנה, הרי בבת אחת ראו את יישובם של כל ההבטחות והתקוות שהיו תלויות ועומדות עד הנה, יציאת מצרים, קריעת ים סוף, מתן תורה, בית המקדש, וכו', ואם כן ברגע אחד נפתחו השמים, ונראו מראות אלקים ממש. ולכן רצה יוסף שהתגלות זוטרא זו,

תופיע ותתרחש דוקא ע"י בנימין. ולמה דוקא הוא? כי גם ההתגלות העתיד להיות בהיות ישראל על אדמתם כשיבנה בית המקדש, תהיה בחלקו של בנימין כנ"ל. ולמה דוקא בחלקו של בנימין? כי הוא היחיד שלא ראה את פני עשו ולא הוא אמו. וזה היה על ידי זה שיוסף שרשב קומתו לפני אמו שלא יסתכל עליה אותו רשע. ומי מסר נפשו עבור בנימין? הן כלפי יעקב אביו "את שני בני תמית אם לא אביאנו אליך", והן כלפי יוסף "ועתה ישב עבדך תחת הנער עבד לאדוני", אם לא יהודא, ולכן זכה וקבל חלק באותו מזבח סוד המסי"נ לדורות, "רצועה היתה יוצאת... ובה היה מזבח בנוי" רואים שוב שאין הקב"ה מקפח שכרה של כל פעולה ומעשה טוב, ואם בעוה"ז כך בעוה"ב על אחת כמה וכמה. "הצנע לכת עם אלקיך" שני סיפורים קטנים המאפיינים את מדת "הצנע לכת" שלו עד להיכן מגיעה. א במשך שנים רבות הוחזק ותופעל מקוה טהרה בעיר ללא תשלום, מתוך התחשבות עם מיעוטי יכולת שאין בהישג ידם לשלם, ולכן נטל על עצמו את כל ההוצאות בלי שאף אחד ידע מזה. ונתגלו הדברים רק לאחר פטירתו. ב כל ערב פסח נוסף על קימחא דפיסחא חולק למעלה מאלף ק"ג מצות לעניי העיר. כמובן על חשבוננו, וגם במקרה זה אף אחד לא ידע מי עומד אחרי מבצע זה. "אוהב שלום ורודף שלום" על פי התנהגותו של מר אבי ז"ל, ניתן לומר שהיה בו ניצוץ מנשמתו של הלל שהתבטל בפני כל אדם. ומוכן להשפיל עצמו ולהתבזות, ובלבד לגרום קורת רוח והנאה לזולת. מסר נפשו ממש עבור השלום, ולא הלך לישון אם נודע לו ששני בני אדם מסוכסכים בעירו ראזלא, בה שמש כראב"ד במקום אביו זקני הק', כנ"ל. ולא נח ולא שקט עד שהשכין שלום ביניהם. כל ערב שבת עבר בכבודו ובעצמו בשוקי העיר, ובדרכי נועם המאפיינת אותו, העיר לבעלי החנויות שעליהם כבר לסגור חנויותיהם לפני שיהיה מאוחר. הרבה כתבי יד, שעמל עליהם ושם לילות כימים, ולא זכינו שבחיים חיותו יוציאם לאור, להוציא הספר הק' לב שמח להק' עמוד טז מאלסקא, שזכה להדפיסו בתוספת הגהות משלו ודברים שזקני הק' ר' משה דוד אשכנזי סיפר לאבי ז"ל, מה שראה או שמע אצל הק' ר' הענך מאלסק זיע"א. ויתר כתביו וחיידושו והגהותיו על הש"ס, ספו תמו עם פרוץ המלחמה, ולא נודע איה מקומם עד היום הזה. על מצבתו של כ"ק זקני הק' רבנו יצחק אייזיק מקאליב כתוב: "היה ערליכר יהודי" ויכול ללמוד היטב על הדף, מר אבי ז"ל שהוא דור חמישי לאותו צדיק, יכולני לומר עליו, שחוץ מגדלותו וענותנותו ואהבת ישראל המושרשת בו בשרשים מאד חזקים ועמוקים, הוא גם יכול ללמוד שיעור על הדף. "ויהי בנסוע הארון". שכיבתיה דאבא מארי היתה בי"ט מנ"א שנת תרח"צ. וזכורני שבאו מכל הסביבה והמחוז, נספד כהלכה ע"י גדולי וקדושי ישראל, שהדגישו את מעלותיו ומדותיו התרומיות, ועמדו במיוחד על תמימותו, ועל החוט של חן וחסד שהי' משוך על פניו. ואיך שהביא תשועה לרבים ע"י תפלותיו וברכותיו. ובאותו לילה של פטירתו בא אלינו לפנות בוקר השכם, השומר של החברא קדישא, וכולו נבהל ונרגש ומסר לנו הסיפור דלהלן. שבהיותו על משכבו בא משהוא ודפק על החלון ואמר לו: תסתכל מה קורה בחוץ! עמד והציץ דרך החלון, והוא רואה שאלומת אש הולכת ברצוא ושוב מקבר המהרי"ץ לקברו של מו"ר אבי ז"ל, זיע"א. וכן חוזר חלילה. "גדולים צדיקים במיתתם" מקובל היה שכל הכפרים הסמוכים לעירנו, ששם היתה אגב טחנת קמח, והביאו גם כן שקי חטה ושעורה לביתנו להחזקת התלמידים והאורחים. בין הבאים היתה משפחה אחת שקראו לה מונדולפי, ואחרי פטירתו של ראש המשפחה, בתו הפסיקה להביא את תמיכתה כנהוג. וכך נותק הקשר בין אותה משפחה לבית אבא ז"ל. יום אחד בשעות הבוקר המוקדמות מגיעה הבת הזו לביתנו עם עגלה עמוסה מכל טוב. וספרה לנו הסיפור דלהלן: איך שאבא שלה ז"ל, בא אליה בחלום, ואמר לה למה את לא לוקחת יותר את החטה לטחון היכן שאנו רגילים? היא לא התייחסה בתחלה לדברי החלום הגם שחזר ונשנה על עצמו שלשה פעמים, בפעם השביעית אמר לה

במלים הללו, אם לא תשמע בקולו עונשה יהיה גדול מאד, ותדעי לך הוא מוסיף ואומר: שהוא חי שם רק בזכות זה שהוא מחזיק ותומך בביתו של הרב. "יתומים היינו ואין אב" עמוד יז אני חייב לפרסם ברבים שפטירתו של מר אבי ז"ל, הותרה כל העיר בכלל ואותנו בפרט כצאן אשר אין להם רועה. אדם בעל שיעור קומה כשלו, קשה למצוא, לילי סדר של פסח, ועריכת שולחנו הק' קשה לתאר אותם במלים, האור העצום שקרן מאור פניו, זרח והאיר כל פנה ופנה בבית. אמירת הברכות אצלו, אם זה קידוש או ברכת ידים והמוציא, היו לשם דבר, בדחילו ורחימו ניגש לכל דבר שבקדושה. זכורני ששנה אחת בעת אמירת ההגדה שם את רגליו על המטה והפסיק לחצי שעה לפחות וסיפר לכל בני הבית איך עלינו להודות להקב"ה על כל חסדיו וטובותיו אתנו, בשעה שאנו מברכים את הברכות, והדברים היו שמחים וברורים כנתינתן מסיני. "אם הבנים שמחה" אמי הצ' בתו של הק' ר' משה דוד אשכנזי, בן אחר בן עד החכם צבי זיע"א, מתוך מסי"נ ומתוך אהבה רבה הצליחה לחנך הבנים שלה, עם כל עומס ונטל האחריות של ניהול הבית, ולגדל ולחנך דור ישרים, שמונה ילדים בבית, עם כל זה מצאה עוד זמן, להקדיש מזמנה ומחוכמתה לעזור לזולת, ואנשים חשובים השכימו לפתחה, לשמוע עצותיה ואמרי פיה, קיימה בפועל כפה פרשה לעני וידיה שלחה לאביון. והיא המשך ממש לדרכו של מר אבי ז"ל, שחלקה כל כספה למטרות צדקה למרות שאת צרכי ביתה סיפקה בצמצום ודי הצורך ותו לא. בעידנא דרעוא לעתים קרובות אפשר לראות אצלה התרוממות הנפש ממש, כמו אצל צדיקים גדולים. אך למותר לציין שכל מעייניה ושאיפותיה עלי אדמות היו לראות ילדיה יושבים ראשונה במלכות, מאן מלכי רבנן, גדולים ושלמים בתורה ובדרכי החסידות. וזכורני כשהייתי בגיל בר מצוה וחזרתי מהישיבה כי לא הרגשתי טוב, והייתי מוכרח לשכב בבית. אמא שמרה עלי כל הזמן וישבה ליד מטתי, וכשהתעוררתי ראיתי שעינייה זולגות דמעות. כששאלתי מה סבת הבכי הזה? ענתה לי וכי דבר קל הוא בעיניך שכבר שלושה ימים שאתה נעדר מהישיבה? עד כדי כך הגיעה מסי"נ עבור לימוד התורה. יום פטירתה חל בג' אייר, שנה וחצי אחרי פטירתו של מר אבי ז"ל, את ארונה הכניסו לבית הכנסת כדי להספידה שם, דבר נדיר למדי אפילו בימים ההם. לפני פטירתה שהיה אז בעש"ק, עוד בקשה להביא לה נרות עמוד יח שבת קודש וברכה והדליקה כמנהגה בקודש. אחרי זה בקשה כוס חלב, ברכה עליו "שהכל נהיה בדברו" ומתוך ברכה זו נפרדה מהעולם, ועלתה נשמתה השמימה, שגם זה נהיה בדברו ודאי. "קטונתי מכל החסידים" חלפו רק שנים מועטות מפטירתו של מר אבי ז"ל, וכבר התקדרו השמים בעבים, התחילו בשורות איוב להגיע מכל עבר, והתקיים בנו בחוש ופחדת לילה ויומם ולא תאמין בחיך. חוסר הבטחון והוודאות ואין את מי לשאול באיזו דרך ישכון אור, זה היה מנת חלקם של כל יושבי אירופא באותה תקופה. והנה את אשר יגורנו בא לנו. יום אחד יצאה פקודה מטעם הכובשים והשלטונות, שכל האוכלוסיא - היהודית כמובן - עליה להתייצב במקום מסויים תוך עשרים וארבע שעות. פשטו כל מיני שמועות שהאנשים נשלחו לסיביר, למחנה עבודה כביכול, והרבה התייצבו בחושבם שבזה תהיה להם נפשם לשלל, לי היה חבר בן עשרים בערך, והיה מלא וגדוש בתו' ויר"ש, מאיר לייב קליין שמו, בנו של ר' שמואל שמילקא ז"ל, הוא היה בין ההולכים ומאז לא שמענו שום דבר עליו, לילה אחד בא אלי בחלום כדי להודיעני שיומא דהילולא שלו הוא א' ניסן. ולמדתי שני דברים מחלום זה. א שחברי שבק חיים לכל חי. ב שרצונו היה שאזכור אותו ביום פטירתו. ובמה שנוגע אלי הבנתי שלא להתייצב כדרוש. אבל מה עושים במקום זה? והחלטתי לעשות גורל, ויצא לי הפסוק "ועתה ברח לך" במדבר כד, יא. ולא עברו כמה שעות וכבר הייתי מחוץ לתחומה של עיר, והלכתי אצל אחי שלום ז"ל² בעיר גרוסוורדיין, ומן השמים התגלגלו הדברים ששם הכרתי את זוגתי הצדקת שהיתה מיועדת לעזר כנגדי בעתיד שהקב"ה יאריך ימיה ושנותיה בטוב

עד מוע"ש, שאני מוכרח להוסיף כאן שמאות ואלפי פעמים היתה לי לעינים בעצותיה הנבונות והישרות בבחי' חכמות נשים בנתה ביתה, והיא נשאה ונושאת אתי בעול, מאז ועד הנה, בכל הקשור לפעולות ומבצעים למען הפצת תורה וקירוב רחוקים. עמוד יט חמי זצ"ל, האדמו"ר רבנו פנחס מקעכניא, בנו של אותו צדיק ר' שלום מלאנטשין זיע"א. חמותי הצ' שלומצא בת הק' ר' מאיר מקרטשנוב ז"ל, כרכא דכולא ביה, איש מופת, שבחיו מי ימנה הן בגדלותו בתורה, והן בהתנהגותו בקדושה וטהרה, גדל בבית זקנו הק' ר' שלום שוודרון זיע"א, כל שם מאלה שהוזכרו ויזכרו להלן במאמרנו זה, ראוי הוא לקבוע לו מדור ומחיצה לכשלעצמו. ואז היינו יוצאים מהמטרה שקבענו לעצמנו, אבל זעיר פה זעיר שם, חייבים אנו להעלות מספר קוים לזכרונם. "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" מסופר על חמי ר' פנחס מקעכניא זצ"ל, שהיתה אז עיירה קטנה בשם סטשעל, והיתה שם מגפה רח"ל, ובאה משלחת גדולה לחמי ז"ל שיעשה משהו, כדי לבטל רוע הגזרה, אמר להם שחייב ללכת לאותה עיירה עצמה, ושם יראה מה ניתן לעשות. נסעו יחד לאותה עיירה, וכשהגיעו לצומת דרכים המובילה לעיירה, ירד מהעגלה והלך ברגל לאורך ולרוחב, ואמר למשלחת אני מבטיח לכם שכל ילד שעוד נשמתו בגופו לא יאונה לו כל רע, ועלה שוב על הכרכרה, והמשיך אתם לעירה, והזמין את רב העירה אליו, ושאל אותו כמה "שאלות רב" היו לך השנה בעניני סירות וטרפות? כי היו שוחטים דקות באותה עירה. ואמר לו שעד כמה שהוא זוכר, לא היו שום שאלות. אז אמר לו חמי הק' שעליו לפטר מיד את השוחט דמתא. ולסיום הוסיף ואמר לו: דע לך, ששולחן ערוך יו"ד מתחיל בהלכות טרפות ומסיים בהלכות אבלות לומר לך, שאם לא נזהרים ח"ו בהלכ' שחיטה וטרפה, העסק מסתיים בהלכות אבלות רח"ל. ועל ידי אותו מעשה שהיה כל התינוקות שנוולו באותה תקופה היו נחשבים ממש כמו בניו של חמי הק'. בהיותי סמוך על שולחנו של חמי הק', זכיתי להכיר ולראות בחוש המושג "אשה גדולה" מלכים ב' ד', גדולה במדות, גדולה במעשים, הזכרנו כבר שהיא היתה בתו של ר' מאיר מקרטשנוב בנו של הק' ר' מרדכי מנדבורנא זיע"א. מסופר שכשהיתה עוד ילדה קטנה היתה מאד חביבה בעיני הק' מנדבורנא, ביתו של חמי זצ"ל המה הרבה אנשים שבאו אליו על מיני בעיות. מגיע לפעמים שהסבו על שולחנו כשמונים איש ויותר. ובפרט בשבתות וימים טובים, והיא טיפלה בכל הקהל הגדול הזה, עמוד כ והיא שעמדה כמפקד בגדוד לנצח על המלאכה מלאכת הקודש, לנהל בית התבשיל עם כירים וסירים ענקיים, וזכתה לגדל בנים קדושים וטהורים ממשכי השרשרת. "בתוך עמי אנכי יושבת" כמה דוגמאות מהתנהגותו הק' בעת יצאנו לגולה למחנות הריכוז. ביחד עם כל קהלתו הק'. חצי שנה לפני הגירוש הסופי כבר התחילו האנשים לברוח ולעבור את הגבולות מהונגריה לרומניה, שאלתי את חמי הק', האם אני יכול להתחיל לפעול גם כן בכיוון זה? אמר לי לא! איפה שכל עם ישראל הולכים שם נלך. שבועיים לפני חג הפסח של שנת תש"ד, המצב החמיר, והתחילו צרות רבות ורעות להלכה ולמעשה, ואז חמי הק' קרא לי ואמר לי בזה הלשון. תשמע בני, אני חשבתי שהם הולכים רק על הגוף, עכשיו אני רואה שהם רוצים גם הגוף וגם הנפש, ולכן נפלה נא ביד ד' כי רבים רחמיו. אתה רוצה להתענות אתי שלושה ימים רצופים? אמרתי לו כן. ואחרי תענית של שלושה ימים יחד. הוא המשיך להתענות יום אחר יום. "קוב"ה אורייתא וישראל חד הוא" לב מי לא יקרע בראותו יוצא מביתו אל יעד בלתי ידוע, אל עתיד מלא חושך ענן וערפל. אבל עם הספר תורה ביד, שני ספרי תורות אהובים ונעימים, שבחיהם מעולם לא נפרדו, וגם עכשיו הם דבוקים וצמודים אחד לשני. "תרי רעין דלא מתפרשין". כשיצאו למחנות, היתה פקודת היום להוריד את הזקן, מי שלא הוריד הוא ממש מכניס עצמו בסכנת נפשות, חמי הק' היה היחיד שלא ציית להוראה, וכדי לסמאות עיניו של השטן הלך כל הזמן עם תחבושת על הפנים, כדרכם של כואבי שיניים. "רבתי בגוים - היתה למס" את מוראות וזוועות המלחמה

לא רוצה אפילו להעלות על הכתב. משתי סיבות. א אין בפי די מלים כדי לתאר ולהסביר את כל מה שעבר עלינו וכל מה שסבלנו מידי החיה הנאצית. ולכן מי שלא ראה במו עיניו יהיה קשה להכניסו לתוך התמונה, כי פשוט לאו כל מוחא סביל דא, קשה להאמין שהדברים הללו התרחשו במציאות ואין אלה סתם הזיות. ב ספרים למאות ולאלפים נכתבו בנושא זה אם על ידי עדי ראיה או עמוד כא שמיעה, או בדידי הוה עובדא, והם בהישג ידו של כל אחד ולכן אין אני רואה צורך לכתוב על דברים שהם בבחינת ולמפורסמות אין צריך ראיה, אבל אני רוצה להעלות ולדלות מזכרוני כמה עובדות הבאות להוכיח על חוזקו ועוצמתו של בן ישראל ועל הנקודה הפנימית החבויה וטמונה בו ששום גורם ושום כח בעולם לא יוכל לשלול אותה ממנו. וכח זה התגלה במיוחד דוקא באותם התנאים של אז שאנשים שהם לאו דוקא חסידים ואנשי מעשה, אלא מה"עמך" גילו עוז ותעצומות בצורה עילאית וחרפו נפשם כדי לקיים עוד מצוה ועוד מצוה כשחיייהם תלויים להם מנגד פשוטו כמשמעו. "כפלת הרמון רקתך" כשהגענו למחנה עבודה אושוויץ הידוע לשמצה ולדראון עולם זה היה שלושה ימים לפני חג השבועות, כמו שידוע שהמחנה היה מוקף גדר מחושמלת מכל עבריה, וכל מי שמתקרב אליה, הוא מגיע בשניה אחת לעולם שכולו טוב. והנה אני רואה שאנשים רצים בחופזה לכיוון הגדר דוקא. הייתי מאד סקרן לדעת מה מושך אותם דוקא לשם, ולהפתעתי הרבה גליתי למה רצים ועל מה רצים. מי שהוא מצא כמה דפים מתוך מחזור לחג השבועות שבהם נמצא ה"אקדמות" שאומרים כפי המנהג לפני קריאת התורה בחג קדוש זה. כ"כ התרגשתי ברגעים אלה, ואמרת רבש"ע? הרי רק בגלל מעשה זה, אתה חייב לחלץ עמך ישראל מהצרה והשביה בה הם נתונים. "טוענת עולך, יחידה ליחדך." כשהרוסים התקרבו, והגרמנים ימ"ש התחילו להרגיש שהאדמה בוערת תחתיהם, אבל לא מוכנים עוד לוותר על השלל היקר שנפל בידם, עד שלא יקוּזו את טיפת דמו האחרונה, החליטו שם בדרג גבוה שאת כח אדם שניתן עוד להפיק ממנו תועלת יועבר לגרמניה, וכך יום אחד מצאו עצמם רבבות אנשים לוקחים עצמם כל עוד נשמתם באפם מגיטו ורשא למחנה ברסלאו בגרמניה, והיתה שם אנדרלמוסיא ובלבול שאי אפשר לשער, אבל דבר אחד היה ברור, שאסור להזדהות כיהודי כי מסחורה זו היו מתפטרים מיד, עם סיבה או בלי סיבה, וזה אלץ אותנו לשמור על השתיקה, ולקיים בכל אחד ואחד כבדהו וחשדהו. שמת לי לב שבתוך כל הערבובייה שהיתה שם, בני ברית ולהבדיל שאינם בני ברית, היה שם ילד צעיר מאד, וראיתי איך שכל בוקר היה הולך ליד פסי הרכבת עמוד כב ומדבר לעצמו, משום מה היה לי הרושם שילד זה משלנו הוא. ורצייתי לקרב אותו אלי, שיהיה לו לפחות אח לצרה, יום אחד הלכתי אחריו עד שנצמדתי אליו ואמרת לי: ילד! תגיד לי, נכון שאתה יהודי? לשמע שאלה זו נבהל ונפעם כולו, כי פחד ממני שאולי אני טומן לו פח. כדי להרגיע אותו אמרת לי: אין לך מה לדאוג גם אני יהודי כמוך וחקבתי אותו וישבנו לבכות יחד על מר גורלנו כמעט חצי שעה, כשנרגענו שאלתי לשמו איך קוראים לו? אמר לי: שקוראים לו יצחק וויניג מעיר וורשא. אחרי שסר ממנו הפחד אמרתי לו שוב, מה אתה לוחש לעצמך כל בוקר כשאתה מתהלך לבד? והוא מסר לי הדברים דלהלן: בשעה שאנשי הס.ס. באו לקחתו עם עוד הרבה ילדים, רצה אמו אחריו ואמרה לו: תשמע בני? תורה לא למדנו אותך כי לא היתה לנו האפשרות לכך, אבל "שמע ישראל" כן אתה יודע, תחזור על זה בכל עת שאתה במצוקה, איפה שלא תהיה, ואת מצוותה אני עוד שומר, ולאן שאני הולך אני חוזר שוב ושוב על הפסוק שמע ישראל. אכן "טוענת עולך", ואיזה עול כבד טוען על שכמו עלם רך ואומלל זה, ובכל זאת "יחידה ליחדך", אנחנו היחידים בעולם כולו המייחדים שמו בכל תנאי ובכל מצב. אותו פסוק שיצא מפיהם של השבטים שבטי יה עדות לישראל, כמובא במדר"ר בראשית צח, ד. ע"ש. ואותו פסוק עודנו חי וקיים בתוכנו עד היום הזה. "כבושה בגולה, לומדת

יראתך אחותי הגדולה ז"ל. ששמה היה ביילא, א"א לשער גודל צדקתה והדקדוק בעשיית המצוות, והזהירות מקלה שבקלות, כחמורה שבחמורות. כשהגיעה לפרק בתולה נשאת, גדולי עולם הריצו שליחים כדי לזכות בה עבור יוצאי חלציהם, יומא דהילולא שלה חל ביום כ"ב ניסן יום ח' של פסח בחו"ל והלכה על קידוש ד', ביחד עם בעלה הק' הרב אברהם דב, בן הק' ר' יהושע, בן הק' ר' יעקב פרנקפורטר זיע"א. אחותי ז"ל היתה במחנה אושוויץ-ברקנו, וכ"ה כסלו זמן חנוכה ממשמש ובא, ומה עושים כדי לקיים מצוה חשובה שכזו. הרי להעזיז אפילו לדבר על דבר שכזה אפשר לשלם במחיר של חיים ח"ו. אבל אצל אחותי ז"ל השאלה היא להפך, מה לא עושים כדי לקיים מצוה חשובה שכזו? ובכן הדבר הראשון מוותרים על מנת לחם שזהו המזון הבסיסי והיחידי ליום שלם, כדי לקבל תמורתו נרתיקים של כדורי-אקדח, כדי שישמשו כנרות לחנוכה. והדבר השני מוותרים שוב על מנת לחם של יום נוסף כדי להשיג קצת שמן. ומהיכן הפתילות? על זה כבר לא צריך מנת לחם, אלא פשוט עמוד כג מוציאיה כמה חוטים משמלתה והרי לך כל מה שדרוש להדלקת נרות חנוכה. ושם בצריף, הדליקה נר חנוכה, דבר הכרוך בסכנת נפשות ממש. "כבושה בגולה" ובכל זאת "לומדת יראתך." "למען קדושים מושלכים באש, הושענא". אותו פרק שאחותי ז"ל הגיעה למחנה, היתה בחודש השלישי להריונה. כמובן לידות וילדים בגיל רך אין להם מקום במחנה עבודה. אבל בכל זאת הציעו לה הצוררים האכזרים, שאם תסכים למסור לידם התינוק אחרי שיצא לאויר העולם, יהיו מוכנים לתת לה נפשה לשלל ולהשאירה בחיים. אבל היא לא הסכימה בשום אופן, באמור להם: מה שהקב"ה נותן חייבים לשמור עליו. וזוהי אחת הסיבות שנשלחה כמה שיותר מהר לעלות על מזבח קדושת ד', הי"ד. "והי אחיך עמך" כשהיינו בגיטו וורשא, היו לוקחים אותנו יום יום לעבודה, על משאיות דחוסות עד אפס מקום. בקושי היה מקום לעמוד. שטח העבודה היה להקים בונקר ענק באורכו ורוחבו. יום אחד הגענו לשטח כרגיל ופתאום מולנו ממש הגיע מי שהוא עם רכב. יצא מרכבו ושלף את אקדחו וירה יריה אחת באויר - יותר מאוחר הבנו שזה היה סימן לפתיחת המרד. - ופתאום נשמעו יריות מכל הכיוונים, ומכל העברים, וא"א לזהות מי התוקף ומי הנתקף, ותוך רגעים מספר כל הרחבה היתה מלאה פגרים מתים שנפלו משני הצדדים. ואנחנו עומדים תוהים ובוהים ולא ידענו מה עלינו לעשות. לא עברו אלא דקות אחדות ואנשי ס.ס. שהיו שם התקרבו אלינו, והכניסו אותנו לחדר ענק סגור מכל הצדדים, וחשבנו שהנה עוד מעט ויבואו בטח לשחרר אותנו כשיעבור הזעם, אבל ראינו שעברה שעה, ועוד שעה, ואין דורש ואין מבקש, נסינו לפרוץ הדלת ולצאת, אבל הדלת היתה מלוחות פלדה שלא ניתן בשום אופן להתגבר עליהם. והיות ולא ידענו כמה זמן יהיה עלינו לבלות בגן-עדן זה? והיתה שאלה של קיום ממש, היו אנשים חלושים שבשבילם זה היה ענין של פקוה נפש ממש, אז הוחלט בינינו שכל מי שיש לו מזון מסוג כל שהוא שיניח אותו באמצע, ומי שמרגיש עצמו שאינו יכול להחזיק מעמד, שילך ויקח ממה שנמצא במרכז החדר. חמשים שנה חלפו מאותו סיפור. ואני עומד היום ותוהה איך זה יתכן שאז היתה אחדות בדרגה של הקרבה למען הזולת, ואיך המצב היום? התשובה היא: כי אנחנו מצפים לתשועה עמוד כד גדולה שעומדת להתרחש בקרוב בס"ד, כי הרי אנחנו ממש בעיקבותא דמשיחא לפי כל הסימנים שנאמרו בחז"ל ובספה"ק, ולכן גם מאידך גיסא, ההתנגדות של הבעל דבר גוברת והולכת, ומפעילה את כל מלוא כובד משקלה כדי להפריע ולשבש את מהלך הדברים. "ובכל זאת שמך לא שכחנו" לא יאומן, אבל זאת עובדא. אנשים שהגיעו למחנה אחרי יום עבודה מעייף ומפרך, וברוב המקרים גם תוספת של מנה גדושה המורכבת ממכות ובעיטות, ובקושי הרגליים הבצקות נושאות את העצמות היבשות. ובהגיעם למחנה עליהם לעמוד בתור כדי לקבל את לחם חוקם שאין בו שיעור כדי חיותו, אבל לפחות יש בו שיעור שלא למות. וראה זה פלא שהיו כמה

כאלה שקודם כל עמדו בתור כדי לזכות בהנחת תפלין של יד בלבד כי של ראש לא היה, שבדרך לא דרך נמצאה במחנה, בטח מתוך עזובו של אחד מבאי שער המחנה, ולפעמים בגלל זה עלולים להפסיד את המזון המיועד להם, ובכל זאת... ובכל זאת שמך לא שכחנו, כמדומני שאפילו מלאכים ושרפים יש להם ממה לקנאות בעם ישראל, להם אין בחירה, להם אין נסיונות שכאלה, להם אין להט חרב המתהפכת מול העיניים, חרב הנתונה בידו של עשו שכל כולו, וכל קיומו מבוסס על החרב. "ועל חרבך תחיה". "נדחי ישראל יכנס" מיום שיצאנו ממחנה אושוויץ, והובילו אותנו לגיטו ווארשה, כבר אז הרשעים הפרידו ביני לבין הרבנית תליט"א, ולא קרב זה אל זה, ואחד לא יודע מה נעשה עם השני, ואחרי גמר המלחמה, ע"י מברק שנשלח לפני ששה חודשים ונשאר תקוע באיזה שהוא מקום, אז ידעתי שהרבנית ב"ה עודנה בחיים והיא נמצאת בשוודיה. כמובן שאחרי פרוצידורה שלמה כדי להשיג הניירות הדרושים הגעתי לשם, וגליתי להפתעתי שאיך בתנאים לא תנאים הקימה מחנה חרדי כדי להמשיך בדרך ישראל סבא כמו מלפני המלחמה. וכמו כן בית ספר "בית יעקב" משמונים בנות. וזכורני שמיד שהגעתי לשוודיה, והחוק אומר שלפני שנכנסים למדינה, חייבים לשהות פרק זמן במחנה הסגר הנמצא בעיירה הנקראת קרנטין, עיירה זו היא מוקפת תעלת מים מכל ארבעת רוחותיה, וניתן ליכנס אליה רק מצד אחד. לילה אחת יצאנו לנשום קצת אויר, וראינו שמהעבר השני של התעלה היו ארבע בנות מבני עמנו, שהתנהגו בקלות עמוד כה ראש ובזחיות דעת עם כמה בחורים שאינם בני ברית לצערנו דבר שהיה נפוץ אז. בלחץ התנאים בהם היו נתונים, ולמרות המרחק שהפריד בינינו, הצלחנו ליצור אתם קשר, ונוכחנו לדעת שהן ניצלו ממות בטוח בדרך נס. ואז הרמתי קולי ואמרתי להן, בנות יקרות שמענה! רבבות אלפי ישראל והוריקן בתוכם, תפלתם האחרונה בשעה שהכניסו אותם לתאי הגזים ולכבשונות האש היתה, שאף אחד מהבנים שלהם לא ימכור ח"ו את נשמתו בעד בצע כסף, ואמרתי את זה כל כך בהתרגשות ובככי, עד שגם הן הצטרפו לבכיות שלנו. ולמחרת היינו בשטוקולום, וראינו שהן נרשמות לעלות לא"י, כך לפעמים במספר מלים חמות היוצאות מן הלב, אפשר להציל דורות שלמים. "בית ועד לחכמים" משוודיה הלכנו לארצות הברית גיסי הק' ר' שלום יששכר דב זצ"ל, הרבי מקעכניא, אז היה עוד בחיים, ואחר כך קבענו משכננו בקליוולנד-אוהיו, ונתקיים בנו בס"ד, שמחנו כימות ענינתו שנות ראינו רעה תהלים צ. שזכינו לעשות שם דברים גדולים כמו שנפרט להלן בס"ד, וביתנו שימש בית אכסניא לגדולי ישראל, ראשון בקודש היה רבנו הק' מסאטמר זצ"ל שהיה אורחנו יותר משבוע, וצמוד לדירה היה לנו שם חצר גדולה, ובית מדרש, ומקוה, וגלינו שם קן של יונים, וזכה רבנו הק' לקיים בעצמו מצות שלוח הקן, אבל כדי שלא יהיה לזה דין של מזומן, בקש ממנו רבנו זצ"ל להפקיר הבית. ואמר לי בבדיחותא האם אתה לא מפחד שאני לא אחזיר לך הבית? שהרי אני יכול לזכות בו אחרי שהפקרת אותו. אמרתי לו על דעת כן. והיה אצלנו גם כן הרבי מדעש זצ"ל. כמו כן בין באי ביתנו היה הק' ר' מנדל מסטרופקוב זצ"ל, ועוד, ועוד. "דברים היוצאים מן הלב נכנסים ללב". כשהגעתי לקליוולאנד, יוצאי מרמרוש אירגנו יום זכרון לזכרם של תושבי העיר שנספו בשואה. העצרת היתה בבית הכנסת ששם התפללתי גם כן. בבית כנסת הייתה עזרת נשים, ובכל זאת ראיתי שגם הנשים ישבו עמוד כו בביהכ"נ עצמו, אלא שהגברים ישבו מצד אחד, והגברות מהצד השני, לא מצא חן בעיני הדבר, והיה שם רב אחד, שמפני כבודו אין אני מזכיר את שמו, נגשתי אליו ואמרתי לו: כבוד הרב! אם ישנה עזרת נשים, למה שישבו בביהכ"נ, ולא למעלה בעזרת נשים! אמר לי אל תשכח שאתה באמריקא, וכאן שונים פני הדברים מאשר באירופא, ולא כדאי לעשות מזה סיפור וכו' וכו', תוך כדי שיחה עם הרב ההוא, אני שומע שמכריזים שמכבדים אותי לעלות על הבמה כדי לשאת את דברי, עליתי על הבמה, אבל, במקום לשאת את דברי על השואה ועל החורבן שזה היה ענינא דיומא,

פתחתי ואמרתי: רבותי! אנו אמנם עומדים לערוך טקס אזכרה לקדושים אשר בארץ המה, ובטוחנו, שנשמותיהם הטהורות נמצאות כאן, והם ישמעו את כל מה שאנחנו נדבר בס"ד, אבל אני מתבייש להתחיל לדבר, כי הם הלכו על קידוש ד', ולא העלו על דעתם שיתכן דבר כזה שישבו אנשים ונשים בתוך בית כנסת. ולכן אני מבקש אף על פי שיקח כמה דקות, כל הנשים מתבקשות לעלות לעזרת נשים, וכן היה שקבלו את הדברים בהבנה רבה, וללא כל התנגדות או סימנים של אי שביעות רצון. אחי ורעי, הסיכום מכל הנ"ל שאם מגלים אפילו קצת של מסי"ג, ישנה ס"ד מלמעלה, ומצליחים. "ויחן את פני העיר". על פסוק זה אומרים חז"ל שתקן להם תקנות עי' מס' שבת לג: ואחת התקנות היא: שתקן להם מרחצאות. ולכן מיד עם הגיענו לקליוולנד הלכתי לראות את המקוה, חוץ מזה שהוא ישן נושן ולא מתאים כבר לגיל הצעיר, שמחפש גם הטוב וגם היפה. נוסף לכך היתה שאלה רצינית מבחינת הלכה, שהצנורות לא עוברים ישר מהגג לאוצר מי גשמים, וההשקה נעשית דרך צנורות מברזל, שאלתי את הבלן איך לא מתקנים דבר שכזה שיכול להיות ח"ו לעיכובא לדעת כמה פוסקים? ואמר לי שהוא לא יודע למה, כי הוא עובד כאן בסך הכל חמש עשרה שנה, ופניתי לאחראים על המקום, ולא קבלתי מהם שום תשובה שתניח את דעתי, ולא היתה לי בררה אלא ללכת ולתקן הכל בעצמי וההוצאות על חשבוני כמובן. ולא די אלא היו כאלה שיצאו נגדי בטענות מי שמך לאיש שר ושופט, אבל ב"ה לא התפעלתי מזה ולא נפלתי ברוחי, א היות וכל כוונתי היתה לש"ש, ב אחרי שפניתי לכל הנוגעים בדבר ולאף אחד לא איכפת לו, קיימתי בעצמי במקום שאין אנשים השתדל להיות איש. למרות התיקון גדול שעשינו באותו המקוה הישן, לאחר כמה שנים עמוד כז החלטנו בס"ד, להתחיל לטפל בהקמת מקוה חדש ומשוכלל, שיקרב עוד ועוד אנשים, שיתחילו לבקר במקוה, כשהתחלנו לבדוק מה הסיכויים והאפשרויות התברר לנו שקיים כבר איזה גוף שחשב על רעיון זה, אלא שכבר שנים שהם אוספים כסף למטרה זו, ונכון להיום יש להם בסך הכל בקופה, אלף ומאה דולר. זה אמר לי אחד מראשי ישיבת טלו. היו שם שני אחים ממשפחת שפירא, הידועים כעסקנים רודפי צדקה וחסד. ובקשתי מהם שנעשה אספה ונדון בנושא, קשה היה לי לשכנעם, אבל ב"ה בסופו של דבר שמעו בקולי, אף על פי שהזוהירו אותי שאף אחד לא יבוא ולא יצא כלום מזה. למען האמת הם לא טעו בהערכתם, כי מתוך ארבע מאות הזמנות ששלחנו הגיעו שני האחים הנ"ל, ועוד בנו של אחד מהם, ואני הרביעי. חכינו שעתיים תמימות ואף אחד לא הגיע. ואמרתי להם אם כבר אנחנו פה לא עוזבים המקום עד שנצא עם החלטה סופית שבונים מקוה בס"ד. ולחצתי עליהם קצת עד שהסכימו. ומיד צלצלתי לאברך אחד מתווך דירות ומגרשים קראו לו פרץ מאנדל. אמרתי לו שאני מחפש מקום להקים מקוה, אמר לי לזה צריך הרבה הרבה כסף, אמרתי לו שאני מכיר מקום מתאים פינתי, ששם גר רופא אחד, ואם ירצה למכור, זה יהיה המקום האידיאלי בשבילנו, אמר לי המתווך גם אם יסכים למכור, זה מקום יוקרתי, ובודאי יבקש מחיר מופרז עבורו. אמרתי לו בכל זאת בוא ננסה ונלך אצלו. תוך כדי נסיעה חממתי את האברך עצמו, ואמרתי לו שמקוה זה ענין של קדושה, וקיום המצוה היא גופא קידוש ד', וכשהולכים על קידוש ד' מצליחים. תכנס אצלו ותציע לו העיסקא, ותגיד לו שאנו מוכנים לתת ארבעת אלפים דולר דמי קדימה, והא לך כבר מאתים דולר על חשבון. הוא נכנס אצלו. ואני חכיתי לו ברכב. כשכל כולי תפלה שהקב"ה יצליח דרכנו. לא עבר הרבה זמן, והאברך יצא כולו קורן משמחה ואומר לי: רבי! מזל טוב, העיסקא בוצעה כמתוכנן, כמובן לשמחתי לא היה גבול, אותו לילה עוד, הזמנתי שוב האחים שפירא, והם הזמינו אחד עשר איש ובאותו מעמד עצמו אספנו כל הכסף, והמגרש כבר שלנו אחרי שלושה ימים בסך הכל. ושם נבנה בס"ד מקוה עם כל ההידורים ההלכתיים, ועם כל השכלולים, ומקוה זה היה לנגד עיניהם של כ"ק האדמו"ר מסאטמר צוק"ל, וראש ישיבת טלו

וליקווד, ועוד כמה גדולים, וכולם גמרו עליו את ההלל, וביחס לאותה תקופה קרוב כבר לחמשים שנה, זה היה ממש נס בתוך נס, ושוב רואים כמה גדול כוחה וגבורתה של מסי"נ, לא עברה תקופה וכבר המקום התפרסם, ושמו הטוב הולך לפניו, ומאות מבנות ישראל קדושים נוהרים אליו. "מקדש עצמו מעט מקדשים אותו הרבה." עמוד כח הדירה שבה גרתי, זו היתה וילה עם מרתף למטה, היות והיה שם בית כנסת, רציני מאד שיהיה גם מקוה במקום, אבל זה היה כמעט בלתי אפשרי, כי זה כרוך בכל מיני רשיונות ואישורים למיניהן שלא המקום לפורטן כאן. ולכן היינו בטוחים שהמאבק לא כדאי אם הכשלון צפוי מראש. אבל לנסות הרי מותר, ואמר ועושה צלצלנו למשרד העבודה... והסברנו להם בדיוק מה אנחנו רוצים להקים ומהי מטרת המקוה. ובקשנו את עזרתם שישלחו לנו פועלים בעלי מקצוע לשם הקמת המקוה. למחר בבקר השכם מופיעים שני גברתנים שחורים כעורב, אחרי שהציגו עצמם מי הם ומה מטרתם, בקשו שנתן להם כלי עבודה, פטישים, איזמלים, קרדומות, וכו', אמרנו להם שציוד כזה לא מצוי ברשותנו, לא חשבו הרבה, חזרו לאחוריהם ותוך פרק זמן באו שוב עם כל הכלים הדרושים והתחילו לעבוד בקצב מזויר, ולא עברו אלא יומיים וכבר הבורות עומדים הכן. תוך כדי עבודה היו מן השכנים שעינם צרה בנעשה אצלנו וצלצלו לעירייה לדעת אם הפעולה היא חוקית אם לא. ומיד הופיעה ועדה שלמה, פחדנו מאד שלא יחייבו אותנו להחזיר העפר למקומו ואולי גם בתוספת תשלומי כפל, בדקו הבורות מכל הצדדים, שאלו מספר שאלות, ואשרו שהכל ע"פ החוק, ואין בזה שום חריגה, והלכו כלעומת שבאו, וראינו בזה אות מן השמים, שגם למעלה מסכימים עם מה שאנו עושים. חכינו שהפועלים יבואו כדי לקחת שכרם המגיע להם. עברו כמה ימים והם לא מופיעים. צלצלנו למשרד העבודה, וספרנו להם שוב את כל הסיפור, ומסרנו להם את שמותם של הפועלים, והם אמרו שלא שלחו שום פועלים, וגם לא רשום אצלם שמות שכאלה. ודבר זה נשאר אצלנו כתעלומה עד עצם היום הזה. "אין דבר נעלם ממך" ואם בתעלומות איירי, רצוני להוסיף כאן עוד סיפור שקרה לי באותם השנים הראשונות שהגרנו לארה"ב, הרבה מתושבי העיר נסעו אצל קרוביהם במקומות אחרים, וכך יצא ששנה אחת נשארנו ללא כהן בראש השנה דוקא, והיה לי מזה עגמת נפש גדולה מאד. אני הייתי בעל תפלת מוסף לפני העמוד, וכשהגענו לברכת רצה פתאום מופיע מי שהוא עמוד כט ליד הארון קודש, והתחיל לברך הברכה בניגון וסלסול כל כך ערב לאוזן, שלא אשכח אותו לעולם. אחרי התפלה שאלתי לשמו, ענה לי שקוראים לו ישראל יצחק, הוא הופיע גם למחר יו"ט שני של ראש השנה, ונתננו לו עליה לתורה כמוכן, ומיד כשעלה לתורה התפרץ בכבי חזק, ולא ידענו מה לעשות אתו ומה להגיד לו, כי לא ידענו מה היה לו. ואותו סיפור חזר על עצמו גם ביום כפור. אחרי ערבית של מוצאי יו"כ, שאלתי במקום מושבו ונתן לי כתובת מסויימת, לא עבר אלא זמן מועט ושמעתי שהוא חולה, הלכתי לבקרו, ונסיתי להוציא מפיו מי הוא ומה מעשיו, ולא הצלחתי להוציא ממנו ולו מלה אחת. ואחרי יומיים שבק חיים לכל חי. "והיית אך שמח" על הפסוק: כי בשמחה תצאו. ובשלוש תובלון. ואומרים תלמידי הבעש"ט הק', על ידי שמחה תצאו מהגלות. ואני רוצה לסיים מאמרי זה בסיפור קטן שהתרחש אתי. באותה תקופה ואני בתוך הגולה, עבדתי אצל גוי, ותפקידי היה, להוביל גללים לזיבול, מהרפתות לשדות, עבודה לא קלה ולא נעימה בכלל. פעם אחת כדרכי כל יום יצאתי עם העגלה העמוסה, והנה נתהפכה העגלה, וכל התכולה נשפכה למטה והסוס רובץ תחת משאו, והייתי יחידי עומד תוהו ובוהה ולא ידעתי מה לעשות? כך עמדתי ובכיתי זמן רב. ופתאום התחלתי לשיר "כי בשמחה תצאו... ההרים והגבעות יפצחו לפניכם רנה", והתפללתי להרים - אלו ההורים, ולגבעות - אלו האמהות, שיחלצו אותי ויעזרו לי לצאת מהמצב שאלי נקלעתי, שאי אפשר לתארו במלים, ושרתי אותו ניגון גם על הפסוק "עבדו את ד' בשמחה", תוך זמן מועט הופיע לפני גוי,

וראה את המצוקה שאני נתון בה, ואמר לי: מה אתה דואג? ועזר לי להרים העגלה, שאוכל להמשיך הלאה. "הטוב שמך ולך נאה להודות" לפיכך אנחנו חייבים להודות ולהלל, לשבח ולפאר, למי שעשה לאבותינו ולנו את כל הנסים האלו. והתקיים בנו ממש כפשוטו, "כי חלצת נפשי ממות, את עיני מדמעה, את רגלי מדחי", ולא די בזה, אלא "אתהלך לפני ד' בארצות החיים", שזכינו בס"ד לעלות לארצנו הק', בוז"ך סיון תשכ"ג, ועברנו כמעט בכל רחבי הארץ אם בשבתות או במלוה מלכה, אם בערים, ועיירות או ביישובים וקיבוצים, עשינו לילות כימים, חרשנו וזרענו במקומות שהם בחינת קרקע בתולה מבחינה רוחנית. ארץ עמוד ל לא עבר בה איש, ובכל מקום שהיינו שם, הצלחנו בס"ד לעשות נפשות לד' ולתורתו. כך חלפו עשר שנים של פעילות ומעשים ללא הפסק, בשנת תשל"ג הלכתי להשתטח על אחד מקברות התנאים הק', והתפללתי מעומקא דליבא שנזכה לעשות משהו, כדי להנציח את תודתנו לבורא ית"ש על אחת מאלף אלפי אלפים, ורבי רבבות פעמים הטובות שעשה אתנו, שזכינו לצאת בשלום מתוך לועו של אריה. הפח נשבר ואנחנו נמלטנו, וכך במשך שלושה ימים הזלתי דמעה ברחמים ובתחנונים, שהקב"ה יתן לי את ההזדמנות לשלם נדרי, ולקיים מה שהבטחתי כשהייתי בגיטו וורשא. שניה אחת ממש לפני שהכניסו אותי לכבשן האש, ואמרתי כבר שמע ישראל. ובאותו רגע שחרב חדה מונחת כבר על צוארי, אמרתי רבונו של עולם, אם אצא בשלום מהגיהנום הזה, אעשה הכל כדי שבניך יאמרו "שמע ישראל" כשהם חיים, ולא לפני מיתתם רק. ואחרי שלושה ימים נפל ברעיוני בס"ד להקים המפעל הק' הנקרא בשם "בר בי רב דחד יומא" והוא על פי המסופר במס' חגיגה ה' ע"ב וז"ל: "רב אידי אבוה דר' יעקב בר אידי, הוה רגיל דהוה אזיל תלתא ירחי באורחא, וחד יומא בבי רב, והוה קרו ליה רבנן "בר בי רב דחד יומא". עי"ש, ובט"ו בשבט שנת תשל"ג הכרזנו על זה ברוב עם ועדה בעיה"ק טבריה ת"ו. מפעל שעד היום ב"ה שוקק חיים, ולפי הערכה מאד זהירה, השתתפו בו עד היום למעלה משש מאות אלף אנשים ונשים כו'. "הרחיבי מקום אהלך" זכינו ברחמי וחסדי הבורא ית"ש להקים ישיבות, כוללים, בתי מדרשות, מקוואות, בארצה"ק, אבל בנושא "בר בי רב דחד יומא", היינו ממש החלוץ היוצא לפני הצבא, שמאז שהתחלנו ברעיון זה, הרבה גופים התעוררו ופתחו עוד ועוד מוסדות כהנה וכהנה, מי יתן והיה להגדיל תורה ולהאדירה. הרבה פעמים ההשתתפויות בכנסים אלה מגיעים לאלף נפש ויותר, נעילת הכנס מסתיימת באופן קבוע באמירת "שמע ישראל", ואתה קורא יקר דמיין קצת לעצמך אלף איש עומדים יחד על רגליהם, כמלאכים ושרפים, עוצמים עיניהם ופניהם נשואות למרום, ובוקעים יחד בקול אדיר וחזק, כולם בצוותא חדא. "שמע ישראל ד' אלקינו ד' אחד", קול הפולח ומגיע עד כסא הכבוד, גם מי שלב אבן לו, יתפורר לרסיסים, בהשמע הקריאה הנשגבה והרוממה הזו. "אתה החלות להראות את עבדך" עמוד לא תפלתנו לבורא עולם שכל מה שעשינו זה רק אתחלתא, ונזכה עוד לעשות כהנה וכהנה, וכמו ששמעתי מאחד מגדולי ישראל בתקופתנו זו, שעלה ארצה בגיל שבעים וחמש, והיה מהסס מאד האם רצוי בגיל זה להתחיל מחדש בהקמת ישיבה והפצת תורה ויראה ברבים, כמו שעשה כל ימי חייו עד הנה או ימשיך את ימיו על התורה ועל העבודה בצינעא, ויפרוש מכל פעילות ציבורית, והלך להתייעץ עם אדם גדול הדור דאז, ואמר לו: עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו. להגיד כי ישר ד', פירושו: אם מגידים ומפרסמים את ישראל ד' ודרך עבודתו. זוהי עצמה סגולה לעוד ינובון בשיבה. וכן היה. שהמשיך על משמרתו כמעט עוד עשרים שנה עד יומו האחרון. והיית אך שמח. אומר רש"י ז"ל לשון הבטחה. כי לא שייך בזה צווי, שאם השמחה תבוא רק משום צווי ולבו בל עמו, לא שייך לקרוא לזה בשם שמחה... אלא שהקב"ה מבטיח לו שאם יעשה כל מה שאמרה התורה שם, שיזכה למדה הנקראת "שמחה", שמחה אמיתית. וזהו הדבר שחייב כל אחד לשאוף להגיע אליו

"עבדו את ד' בשמחה, ובואו לפניו ברננה". תפלתי ובקשתי מעומק הלב שכל מי שלמד בספר הזה ויהנה ממנו, ותהיה לו הזדמנות שיאמר את הדברים בשמי ברבים, שיזכיר שמי לברכה והצלחה, ושזנכה ליראת ד' טהורה, עומדת לעד, ולאורך ימים ושנות חיים טובים, שנים רבות של פעולות ומעשים, להגדיל תורה ולהפיצה ברבים, עד ביאת גו"צ בב"א.

זכורני כד הוינא טליא, נכנסתי יום אחד לחדרו של מר אבי ז"ל, והיה שם גם ר' שלום אחי ז"ל, ושניהם יחד בוכים, כשראה אותי ר' שלום אחי ז"ל, אמר לי לצאת עכשיו החוצה, אמרתי לו אבל אני רוצה לדעת למה אבא בוכה? ענה לי ר' שלום אחי, אני אגיד לך, אבל אתה מבטיח לי שאתה לא מספר לאף אחד. הבטחתי לו. אז אמר לי: שלפני זמן קצר אבא קבל מכתב שהיה בתוך שלש מעטפות אחת בתוך השניה, ובמכתב היה כתוב, "היות ואני מרגיש שימי ספורים, אנכי הולך בדרך כל הארץ, ולכן הנני מסמיך את ידך, שאתה יורש את מקומי אחרי". ועל דא קא בכינא. 2 בקשר לתאריך פטירתו של אחי הק' רבי ומורי ר' שלום נ"ע. יש אתי סיפור מעניין, מחוסר ידיעה על זמן פטירתו, קבעתי על דעת עצמי שיום היא"צ יהיה בר"ח אלול. ואח"כ בא אלי מי שהוא ואמר לי: שהוא יודע שזה היה בי"א סיון. ואז התחלתי לשמור על י"א סיון עבור אחי שלום נ"ע, וגם על ר"ח אלול של אחי אליעזר נ"ע. שנה אחת עבר יום י"א סיון ולא שמרתי על היא"צ שלו, ואז אמרתי לעצמי למה צריך שני ימים, אני אמשיך לשמור רק על ר"ח אלול עבור שניהם. ובאותו לילה עצמו בא אלי בחלום אחי ר' שלום נ"ע, ואמר לי למה לא שמרת על יום היא"צ שלי! וכך נקבע סופית שיום פטירתו הוא י"א סיון. תנצב"ה.

כ"ז ניסן

הרה"ק הרב אריה צבי פרומר זצ"ל הי"ד האדמו"ר מקווי'גלוב

יום ההילולא כז' ניסן

נולד בעיירה טשלוודו' ליד בנדין שבפולין בשנת ה'תרמ"ד (1884). התייתם מאמו בהיותו בן שלוש מאורע שבעקבותיו גדל אצל קרובי משפחתו בוולברום. בגיל 12 למד בישיבת אמסטוב. שם נודע כעילוי. ולאחר מכן למד אצל האדמו"ר מסוכאטשוב. לאחר פטירת האדמו"ר בשנת ה'תר"ע (1910) התבקש לעמוד כראש הישיבה בסוכוטשוב וכיהן בתפקיד זה עד שנת ה'תרע"ו (1916). בתחילת מלחמת העולם הראשונה עבר לוורשה ועם סיום המלחמה בשנת ה'תרע"ז (1917) החל לכהן בקווי'גלוב. שם הקים ישיבה כאשר הרבנית הייתה מבשלת ופרנסתם הייתה בדוחק. בישיבה זו עמד בראשה עד שנת ה'תר"פ (1920). בהמשך שימש כרב בזבירצ'ה ובסוסנוביץ. בשנת ה'תרצ"ד (1934), בעקבות פטירתו של ר' יהודה מאיר שפירא התמנה לראש-ישיבת חכמי לובין. בתפקיד זה כיהן עד הריסתה ע"י הנאצים בשנת ה'תרצ"ט (1939). יזם את לימוד המשנה היומית. בקי גדול בנגלה ובתורת הקבלה והסוד. הצטיין בקיום מצוות הצדקה למרות מצבו הכלכלי הקשה. החמיר על עצמו בקיום המצוות, בעוד שלאחרים היה מקל. שקדן עצום. בעל זיכרון מפליא. נוסע בחסידותו וקדושתו. בתקופת השואה עבר לגטו ורשה ושם הקים ישיבה עם ר' אברהם ויינברג בבונקר. לאחר זיכוי מרד גטו ורשה הוגלה למחנה ההשמדה מאיידנק. מסופר עליו שבהתקרב לתא הגז מחא כפיים ותפילה בפיו: "ב"ה שהנני נספה על קידוש שמו הגדול". נרצח בשואה ב-כ"ז ניסן ה'תש"ג (1943). חי כ-59 שנים.

אביו: ר' חנוך הענדיל (עבד לפרנסתו כחייט). **אמו:** מרת מרים קיילא לבית שוויצר. **רעייתו:** אסתר (בת דודו, בתו של ר' יהודה שרגר שוויצר). **ילדיו:** דב, אברהם, בנימין ומשה ובנותיו מילכה ומרים הי"ד (כולם נספו בשואה). **מרבותיו:** ר' אברהם בורנשטיין מסוכטשוב (בעל ה'אבני נזר'). ר' אפרים צבי איינהורן (רבה של אמסטוב). **מתלמידיו:** אחיו ר' אלעזר נחום, ר' יהושע ליפסקי מלויביטש ור' ישראל אלטר ספרן פוקס (כרבה של דווינסק), ר' יעקב שלמה פרדס. **מספריו:** **ארץ צבי** - שו"ת **ארץ צבי** - דברי מוסר וחסידות על התורה, על הגדה של פסח **שיח השדה** - על דיני ברכות ותפילה.

בספר 'גאוני פולין האחרונים' מספר תלמידו בישיבת חכמי לובלין, ר' יצחק פלסקר (מח"ס 'שערי יצחק' למסכתות הש"ס), שכיהן שנים מרובות ריש מתיבתא בישיבת 'שפת אמת' ירושלים על היקף גאוניותו העצומה של הרב, חריפותו ובקיאותו וכיצד ניתן היה לראות בחוש כי כל התורה הייתה מונחת בראשו. "כל מי שראה והביט אי פעם בקלסרתו של הקו"ג'גלובי, הבחין מיד איך הוא תפוס ברעיונות, אחוז שרעפים, משוטט בעולמות, כאדם המתהלך בארץ וראשו מגיע השמימה. ותמיד ניתן היה לראות את הגאון באותו מצב. בשבתו בביתו, בלכתו בדרך, בשכיבתו ובקימתו. במיוחד היינו עדים לגילויים נפשיים שלו בשעת התפילה. השתפכות לבו ונפשו, התלהבותו באופן בלתי שכיח, עשו על כל המאזינים רושם עמוק ביותר. רשפי אש ניתזו אז מפיו". "הרבה יותר ממה שכתוב בספריו הנפוצים, המלאים עמקות, בא לידי גילוי בעת שהשמיע שיעורים לפני קהל התלמידים ביח"ל. נהירנא: כיוזם הרעיון של 'משנה יומית', הנהיג הקו"ג'גלובי בלובלין שיעור מיוחד ללימוד משניות, והיה בעצמו משמיע שיעור זה ברבים דבר יום ביומו, כשהוא משלב בדבריו כל מיני חידושים וסברות". "פעם באמצע השיעור, כשאמר סברה פלונית, קם צעיר בשם ר' ישראל יונה בלקובסקי וקרא לעומת הצדיק: "הלא בדברי התוספות מפורש להיפך?". לשמע דברי הצעיר השתררה דומיה בקרב הולמדים. הקו"ג'גלובי נעצר לרגעים מועטים, הרהר, ושאל את עצמו בקול רם מתון: "באיזה מקום בתוספות מפורש להיפך? האם במסכת שבת? לא! במסכת עירובין? גם לא! במסכת פסחים? כן, כן, אומנם כן". "אבל בבקשה ממך", וכאן הפנה את ראשו לעבר הצעיר השואל, "כדי לקבל תשובה לשאלתך יש לעיין היטב במהרש"א על אתר ויתחוויר לך שאין קושייתך קושיא...". האווירה במעמד זה הייתה מחושמלת. כולנו היינו עדים חיים איך הוא מעביר בזיכרונו מסכת אחרי מסכת, עם כל פירושי התוספות, והמאורע עשה עלינו רושם כל יימחה..."

הרב מעולם לא חת מפני אף אדם. וכאשר דן, תמיד היה דין אמת וצדק. פעם אחת דן דין תורה בין גביר העיירה ובין איש עני. הרב פסק שלא לטובת העשיר והעשיר נעלב עד עמקי נשמתו. מאותו רגע החליט העשיר לנקום ולהצר את צעדי הרב. הוא התחיל לרדוף אחרי הצדיק ולמרר את חייו. ברוב חוצפתו הוא 'התחכם' ולאחר שהבין כי הרב מתגורר בשכירות והדירה שייכת לנוכרי, פנה העשיר והציע סכום גדול בהרבה ממה שהרב שילם וביקש לשכור את הדירה. הנוכרי שהכסף קרץ לו, גירש את הצדיק ומשפחתו מדירתו, וכך במשך מספר שבועות התגורר רבינו יחד עם בני משפחתו ב'עזרת נשים' של בית המדרש העירוני. מאותו הזמן התחילה פרשת הנדודים של הצדיק ומשפחתו. וכך הם נדדו מעיר לעיר וממקום למקום והישיבה נדדה איתו. סבל ייסורי נפש וחרפת רעב, אבל לא פסק מדרך לימודו וקדושתו. ולמרות שגלות ממעטת את השם, התורה הגנה עליו, והצדיק התפרסם כגאון בכל מקום אליו הגיע.

הרב המקובל יחיא צאלח זצ"ל המכונה מהרי"ץ

יום ההילולא כח' ניסן

נולד בצנעא בירת תימן בחשוון ה'תע"ה (1715) לאחר תפילותיה ותחנוניה של אמו לזכות לבן זכר אשר יהיה צדיק ויאיר את עיני ישראל בתורה. כשנולד על ידו שמה פך שמן. ועמדה להתפלל, אמרה לפניו: "ריבוננו של עולם, עשה למען שמך הגדול והקדוש, ויהיה הבן הזה תלמיד חכם גדול, ויצא שמו וטבעו בעולם, וצדיק יסוד עולם. עשה למען שמך, עשה למען ימינך, עשה למען תורתך, עשה למען קדושתך". באותה שעה הקיפה על הילד ועל השמן שבע פעמים, ומיד ירד ניצוץ של אש מן השמים ונכנס בתוך פך השמן, והבינה שהתקבלה תפילתה עמדה והשקתה את השמן לילד. מילדות ניכר בגדלותו ובחריפותו ונחשב כעילוי, שקד על לימוד התורה: מקרא משנה, תלמוד, הלכות, אגדות, זוהר וקבלה והיה בקי בשמות הקודש. היה אהוב ומקובל על כל בני דורו. שמעו הגיע עד הודו ואף החיד"א התכתב עמו. בנה מכספו את ביה"כ מחדש וקבע בו ישיבה בשם 'ישיבת מהרי"ץ'. ענוותן וחסיד. השכין שלום בין איש לאשתו, בין אדם לחברו, ובין ישראל לאביהם שבשמים. ברח מפני המחלוקת כמפני האש. לפרנסתו עסק תחילה במלאכת הצורפות, ולאחר מכן בכתיבת ספרי תורה, תפילין ומזוזות. את רבנותו נהג באהבה וחיבה לבני עדתו, ולא חס על כבודו. פעל גדולות ונצורות להעמיד הדת על תילה. התענה 40 יום בכדי להעמיד טעמי התורה על אמיתותם והתפרסם בכל תימן כגאון, כל הלומד בספריו יראה באיזו ענווה ובאיזו יראת כבוד הוא דן בספרי הפוסקים, וגם אם יהיה מאחרוני האחרונים ואפילו מבני דורו. אף כשהוא משיג או חולק עליהם, הוא מקדים לומר: "ואני עפר רגליו", "ואחר לחיכת עפר רגליו", "ולי עבדו קשה", וכהנה רבות. שימש כשוחט ובודק. בשנת ה'תק"ח (1748) החל לשמש כאב"ד ועד פטירתו שימש כדיין, ראב"ד ורב ראשי לכל יהדות תימן. סמכותו בהלכה פשטה בכל ערי תימן, ובתשובותיו מצוטטים ספרי הלכה רבים, אשכנזים וספרדים כאחד. נפטר בשבת פרשת קדושים כ"ח ניסן ה'תקס"ה (1805) בזמן תפילת מנחה. חי כ-90 שנים. **סבא**: ר' דוד קאפח (מצד אמו). **אביו**: ר' יוסף. **בניו**: ר' אברהם (ממלא מקומו), ר' יהודה ור' יוסף. וכולם היו ת"ח מופלגים. **בתו**: מרת לולה. **מתלמידיו**: הגאונים ר' אברהם צאלח (בנו), ר' יוסף אלקארה, ר' דוד רצאבי. **מרבתי**: הגאונים אביו - ר' יוסף, סבו - ר' צאלח, ר' יהודה צעדי. ר' דוד משרקי מזרחי (בעל השתילי זיתים על השו"ע), ר' יחיא אלעראקי הכהן. **מחיבוריו**: פעולת צדיק - שו"ת (3 חלקים) • זבח תודה - הלכות שחיטה וטרפות • חלק הדקדוק - על ענייני המסורה והדקדוק שבחומש • עץ חיים - פירוש לסידור התפילה התימני (תכלאל) • שושנת המלך - פירוש לשו"ע או"ח • שערי קדושה - על שו"ע יו"ד • זבח תודה - על הלכות שחיטה בשו"ע.

בעיר צנעא התמנה למושל קצין בשם אלקאצ'י יחיא צאלח אלכבסי, שהיה עיוור בעינו הימנית. באו אליו הגויים ואמרו לו: "לא יתכן ששמו של ראש היהודים יחיא צאלח, יהיה כשמך. זוהי פגיעה בכבודך ובמעמדך הרם!". חמתו בערה בו וציווה לקרוא לרבינו. משהגיע לפניו אמר לו: "אי אפשר שיהיו שמותינו שווים, מוכרח אתה לשנות את שמך". ענה לו הרב: "זה שמי לעולם ואיני יכול לשנותו. אבל אם רצונך, שנה את שמך אתה". כעס עליו המושל ואמר לו: "עיוור וחסר דעת, דע שמה שאמרתי אין

לשנות". אמר לו מהרי"ץ: "מום שבך אל תגיד. אני עיוור בשמאלית ואתה עיוור בימנית". (רבינו התעוור בעקבות תפילה בזמן עצירת גשמים, כשהטיח דברים כלפי מעלה). אמר לו: "צא החוצה ושב ברחוב, עד שאפסוק את דינך". ענה לו הרב: "כן אעשה כאשר דיברת". אותו היום היה ערב שבת, וכוונתו של המושל הייתה לעכב אותו עד הערב כדי לגרום לו לחלל את השבת. מהרי"ץ אמר שם קדוש ויחד ייחודים נוראים, ומכוח זה נוצר במקומו אדם כדמותו, והוא הלך לטבול כמנהגו, ואחר הצהריים הלך כדרכו לבית-הכנסת ללמוד זוהר ושירי השירים וקבלת שבת ותפילת ערבית. והקציץ פותח את החלון בכל עת לראות אם הוא יושב שם או לא, ואכן הוא רואהו שם ולא ידע כי בפועל איננו שם. (הרב מלבד גדולתו וגאוניותו בכל חלקי התורה הקדושה, היה לו יד ושם גם בנסתרות ובשמות הקדושים). בצאת מהרי"ץ מביה"כ לקדש קידוש ליל שבת, לקח את הכוס בידו וכיוון דעתו נגד אותו רשע. באותה שעה נכנס המושל לבית-הכסא ומשישב שם נהרס המבנה ונפל כשראשו למטה ורגליו תלויות למעלה, ונעשה ראשו ואוזניו ועיניו ופיו ונחיריו וזקנו מטונפים. הוא צעק צעקה מרה, ובאו כל בני הבית, רחצו אותו וניקו אותו. אמר להם: "כמדומה לי, שזה בעוון האיש יחיא צאלח היהודי, שעייכבתי אותו מליך לשמור שבת כהלכתו". מיד פנו לדמות הרב ואמרו לו שילך ויחזור ביום ראשון למושל יחיא צאלח אלכבסי ואז נעלמה אותה הדמות. במוצ"ש, בא רבינו להבדיל על הכוס. לפניו הייתה מונחת שעווה ותחתיה בסיס נחושת. הרב כתב עליו את שם הקציץ והדליקה, והניח את המחט כנגדה, והתחיל להבדיל על הכוס. כשהגיע לומר: "וכל היועץ עלינו ועל עמך... בין שהוא בן ברית ובין שאינו בן ברית", כיוון כנגד ליבו של אותו מושל, ולקח את המחט בידו והכניס אותה בשעווה ואומר: "למען שמך, אבדו, בלבלו, בטלו, גדעו, נתצו, הכריתו, החרמו, השמידו, הכחידו, הפר עצתו, קלקל מחשבתו, כדכתיב: 'ישוב עמלו בראשו ועל קודקודו חמסו ירד'". ועל כל מילה תקע את המחט וכיוון על המושל. באותה השעה המושל צעק ואמר שהוא מרגיש שמחטים נכנסים בבשרו, ובני הבית נבהלו ולא ידעו במה להושיעו. כך עשה רבינו במשך חצי שעה ולאחר מכן כיבה את השעווה ומיד מת המושל וכל אנשי ביתו בכך. לאחר כרבע שעה חזר הרב והדליק את השעווה, ורוח המושל שבה אליו ושמחו בני-ביתו. לאחר מכן חזר רבינו לומר: "וכל היועץ עלינו..." ושוב לקח את המחט כבראשונה וכיוון כנגד אותו רשע. ושוב החל המושל לצעוק: "וי, וי, מר ממוות" כך עשה רבינו כל הלילה. כשעלה השחר, כיבה רבינו את השעווה והפילה לארץ ואמר: "כן יאבדו כל אויביך ה', ייתמו חטאים מן הארץ ורשעים עוד אינם ברכי נפשי את ה' הללויה". באותה שעה מת המושל יחיא צאלח.

האדמו"ר רבי אהרן הכהן רוזנפלד זצ"ל מפינסק-קארלין זצ"ל

יום ההילולא כח' ניסן

נולד בירושלים בתאריך ב' של ר"ה ה'תרפ"ו (1926). נקרא בשמו על שם אהרון הכהן מכיוון שברית המילה התקיימה ביום הכיפורים. עוד בעודו נער, ניכר בעיני כל רואיו את הנהגותיו המופלאות: אהבת התורה שבו, הענווה, כיבוד האב המופלג. חוט של חסד ומידות תרומיות אפפו אותו ואת דמותו ונודע כמתמיד עצום ועובד ה' מופלא. למד בישיבות 'חיי עולם' ו'קרלין' בירושלים. כל שנותיו הרביץ תורה לרבים, וכיהן במגיד שיעור בישיבת 'עץ חיים' ובישיבות בעלז בארץ ובבלגיה. בשנת ה'תשנ"א (1990) הוכתר כאדמו"ר לעדת חסידי פינסק-קרלין. והמשיך בדרך ההנהגה שיינק מרבו ר' יוחנן. דהיינו כוונה, השתפכות הנפש, דבקות נפלאה והתלהבות בתפילה. הקפיד לעמוד על רגליו במשך כל התפילה, ואף

בימי חוליו. התמיד בלימוד התורה וניצל כל רגע נתון. הדגיש את החשיבות של 'זמן' והתריע על בזבוז הזמן ולימוד התורה. אלפים שיחרו לפתחו להתבשם מאורו ושיחות קדשו. נודע בגודל כוחו לעורר לבבות ישראל והתפרסם כצדיק נשגב הפועל ישועות בקרב הארץ. כל צרה בקרב העם המיסה את לבבו. בליל פטירתו של רבו, ר' יוחנן פרלוב, הקיץ רבינו משנתו לפתע בבעתה. הוא חש לבית המדרש ופתח חומש כדי לעמוד על טיב החרדה, כדרכו במקרים אלו, והנה לחרדתו נפתח החומש במילים 'זידום אהרן'. הוא הסיק מכך כי נשבה ארון הקודש ואכן כך התגלה. נפטר בליל שבת קודש פרשת שמיני (בפרשת השבוע בה מופיע הפסוק: "וַיֵּדֶם אֶהָרֵן" ויקרא י, ג) כ"ח ניסן ה'תשס"א (2001). חי כ-85 שנים. ציונו בהר המנוחות שבירושלים. בנו, ר' אריה נבחר כממשיך דרכו. **אביו:** ר' יצחק מנשה. **אמו:** מרת הדס (בתו של רבי יהושע העשיל הלטובסקי). **נשותיו:** יוכבד מונטשע (זיווג ראשון - בת דודו ר' חיים ישראל הלטובסקי), אלמנתו של ר' צבי הלברשטאם. **בניו:** חמישה ילדים מזיווג ראשון - ר' אשר, ר' יצחק מנשה, ר' אריה. **מרבתי:** ר' יוחנן פרלוב מקרלין, ר' אברהם אלימלך מקרלין. **מספריו:** אורחות אהרון - על התורה, מועדים וענייני חינוך.

סיפר אברך ירושלמי, כי אחרי בואו בברית האירוסין נכנס אל רבינו להתברך בברכת מזל טוב, הצדיק קיבלו כדרכו בקודש במאור פנים ובחביבות יתירה, כשנפנה ללכת שואלו רבינו: "למה אינך לובש מעיל בימי טבת הקרים?", הרכין הלה את ראשו וענה בלחישה כי אין לו מעיל, על אתר קם רבנו ונכנס לחדר השני, נטל את מעילו הוא ונתנו במתנה לחתן, שניסה להתנגד אך ללא הועיל. וכן קרה לא אחת, שהיה רבנו נותן צעיפו לבחור, שראה, כי אינו לובש כדבעי ואינו מוגן כראוי מפני הקור...

באחד ממסעותיו של רבינו לעת זקנותו נקלע ליישוב אחד, וארע לפתע, שהיה נזקק לנקביו. לא אבה רבינו להיכנס לבית-מדרש המקומי מפני כבודו של בית המדרש, וגמר אומר לעלות לבניין מגורים. שירך רבינו את רגליו ועלה לקומה הראשונה והקיש בדלת, נפתחה הדלת ע"י איש גס רוח, מששמע את הבקשה, החל לשפוך עליו קיתונות של גערות וגירשו בקללות ובבושת פנים. חזר רבינו על עקבותיו, והחל לשרך רגליו החולות והזקנות לקומה העליונה והתברר, כי לא הייתה מיושבת בדיירים, כך שהוצרך לעלות לקומה נוספת. עודו עולה מדרגה אחר מדרגה מתנשם ומתנשף מכובד המאמץ, וכן לווייתו שומע, כי שפתי רבינו ממלמלות משהו, היטה את אוזנו כאפרכסת, ונדהם לשמוע את רבינו חוזר שוב ושוב: "תמחל ה' למי שמצער לי, מחול לו. תמחל לו ה', מחול לו".

פעם אחת התהלך רבינו ברחובה של עיר והבחין בשני ילדים, העומדים וממתניים שיעבירו אותם את הכביש, ניגש רבינו נטלם בידיהם והחל להעבירם את הכביש. משמשו בקודש לא יכול לסבול זאת וביקש לרבינו, כי יניח לו להעבירם את הכביש, על כך השיב לו רבינו: "ותפילין, אתה גם מניח במקומי?".

פעם נראה רבינו במנעלים חדשים לרגליו בעוד הקודמים לא היו במצב גרוע כל כך. התפלאו בני המשפחה, כי נודע רבינו כמסתפק במועט וכאינו ממהר לרכוש דברים חדשים... הרצו בפניו את התמיהה ורבינו נענה ברגש: "לא הרחק מכאן פתח אברך אחד חנות נעליים למחייתו והבחנתי כי אינו רואה סימן ברכה. הרגשתי בנפשי צורך לחזקו ולעודדו, ולכך רכשתי אצלו זוג נעליים כדי לשמחו".

באחד מימי ערבי פסחים, בא לפני רבינו אברך שבור ודמעו על לחיו, מתנצל הוא בפני רבינו, כי אמנם אינו מכירו, אך מרגיש הינו, כי הוא צריך לשפוך את מר נפשו. היא סיפר כי התברך במשפחה ברוכת ילדים וכולם תינוקות ועולי ימים, ולפני מספר שבועות עמדה זוגתו והודיעה נחרצות כי השנה די לה

בטיפול היומיומי בגידול הילדים, ואין זמנה עימה לעבודת הניקיון לפסח, ועל כן מטילה את כל עבודות הניקיון וההכנה לפסח על כתפיו הרכות. וזה כמה שבועות, שעומד מהבוקר עד הלילה ונקרע מהעבודות המפרכות שלא הורגל בהם, ולא רק זאת, אלא גם הבית צר מהכיל, ואינו מצליח לעשות מאומה מרוב אי הסדר השורר בבית וקרוב הוא לסף התמוטטות. עמד רבינו והיטה אוזנו תוך ירידה לפרטים הקטנים בהשתתפות כנה, מנחם ותומך ומאמץ ברכיים כושלות. בערב פסח בבוקרו של יום מוזמן האברך לבית רבינו, והנה בא לקראתו רבינו בצהלה ובסבר פנים יפות, תוך שהוא נענה אליו: "הלא עבדת בערבי פסחים עבודה מייגעת ומפרכת, חשבת, כי מגיע לך קצת תגמול. הנה קניתי לך טלית מהודרת והשחלתי בעצמי את הציציות, גם אביא לך ג' מצות משלי לליל הסדר". פני האברך אורו, עיניו זרחו באושר בראותו כי יש מישוהו שקרוב לליבו, שמשנתף ומרגיש בקשיים העוברים עליו. "מה אומר ומה אדבר" - מסיים האברך - "אותה שנה ערכת את ליל הסדר בהתרוממות הנפש והמוחין, ובשמחה מיוחדת".

באחד הימים התקשרה אלמנה מרת נפש לביתו של רבנו וגוללה את מר ליבה, כי מאז פטירת בעלה נע ביתה כספינה בלב ים, והנה זה בנה הגדול עליו תלתה תקוותיה, החל מגלה סימני רפיון בלימודיו, ולכן חששה היא מאוד לעתידו. רבנו מעולם לא הכיר את המשפחה, אך זה לא מנע ממנו מלהשיב לה על אתר: "אמרי לבנך שיבוא אצלי מחר!". למחרת בא הבחור לבית רבנו, והצדיק אומר לו: "שמע בני, זה זמן רב אין לי חברותא כלבבי בשעות הערב. שמא תואיל להיות לי חברותא?". ניצב הבחור כלא מאמין ובניע ראש הביע את הסכמתו. מאז היה רבנו לומד עמו בחברותא דבר יום ביומו, כשעד מהרה חודרת השפעת הלימוד על נפשו ועל פניו נראים ניצנים של שינוי. לעת שבת בא לבית אמו, וראה זה פלא, ברוב חן ניהל את סעודות השבת, הטה אוזניו בסבלנות לסיפוריהם של אחיו הצעירים ולרחשי לבם, ואף ניחם וחיוק, ממש כמו אב... ראתה האם, הזילה דמעת גיל. החלה לדובבו בעקיפין ברצונה לדעת מה ארע, שח לה כמשיח לפי תומו, שבחר בו הרבי לחברותא, אחר שזמן רב עמל על חיפוש חברותא לשעות הערב...

אחר השבת באה לבית רבנו, נקשה על הדלת ואמרה: "חשבת שפניתי לאדמו"ר, גילתי שפניתי למלאך! הרבי העניק לי בן חדש!". מני אז היה רבנו לאב המשפחה, נטל על כתפיו לנהל את כל ענייני הנהגת הבית, חינוך היתומים, לדבר עם מוריהם, ולבחון אותם וללמוד עמהם שיעור דבר יום ביומו. והיא חשה ויודעת כי כעין כותל המערבי הוא כאן, ובהתאם לזה היא פוקדת את מעון קדשו כמעט מדי יום ביומו בכל עת אשר צר לה, מבקשת ייעוץ והדרכה על כל צעד ושעל. הלימודים עם בחור זה נמשכו זמן רב, ורבנו הקפיד מאוד על שעת לימוד זו. על אף סדר יומו העמוס והגדוש, שיעוריו הרבים, וקבלת קהל וכו'. בנישואי אחד מנכדיו, עזב את אולם השמחות תיכף אחר החופה והתיישב ללימודו הקבוע עם הבחור... פעם אחת שהה יום שלם בירושלים, וגם למחרת הוצרך לשהות בה. הציעו לו, למען לא יצטרך הצדיק לשוב למחרת, ללון בירושלים. לשמע דברים אלו אמר: "כיצד אשאר פה והלא יש לי חברותא בבני-ברק?".

מעשה היה בימי חורפו עת נסע רבנו לשבות שבת באתרא קדישא מירון. בערב שבת בא בסביבתם זקן חולה ומוזנח, שהפיץ סביבו צחנה נוראה שלא ניתן היה לעמוד בפניה. בעוד הכל נפנין הימנו לצדדין, קרב אליו רבנו הניח יד אוהבת על כתפו, והחל מגלגל עמו בשיחה. ארשת עונג התפשטה על פניו המעונות של הקשיש, והוא החל מספר לרבנו מהרהורי ליבו העגומים... לא היה קץ לאושרו. "יש לך

היכן לישון?", שאלו רבנו בסיום השיחה. "לא!" השיב האיש, "אה!", זרחו פניו של רבנו. "מובא בהלכה, שאל לו לאדם לישון יחידי בחדר. הנה אני נמצא כאן ואיש אינו ישן עמי בחדרי. אין זאת אלא כי נשלחת כדי להיות לי לשותף בחדרי... וזאת למרות העובדה, כי רבנו היה חולה באסטמה והיה זקוק לאוויר זך ונקי, סידר לו רבנו לקשיש החולני מיטה בחדרו שלו..."

סיפר אחד מתלמידי רבנו בכולל יורה דעה, כי פעם נכנס ובא יהודי קשה יום להיכל הכולל, והסיח את לבבו השבור לפני ראש הכולל, הוא רבינו, על גודל מצוקתו ועניותו הרבה. לא היסס רבנו ועל אתר הוציא מחיקו מעטפה, המכילה צ'ק, שקיבל אותו היום מהנהלת הכולל כמשכורת של חודש שלם ומסרה בשלימותה לידי האיש המאושר...

הרה"ק הרב משה הלברשטאם זצ"ל

יום ההילולא כח' ניסן

נולד בעיר טשקווא (טשאקאווא) שבגליציה ב-ח' ניסן ה'תרצ"ב (1932). בהיותו כבן שלוש עלה לארץ ישראל עם משפחתו. בשנות ילדותו למד בת"ת 'תורה ויראה' בירושלים והתבלט כבר אז בכישרונותיו ובחריפות שכלו. את ילדותו ושנות נעוריו נאלץ לעבור לבדו, כאשר אביו נותר בארה"ב והוא בירושלים וגדל בתנאי מצוקה קשים. בבחרותו למד בישיבת 'בית אברהם'-סלונים והיה מבחירי התלמידים ואחר כך בישיבת חכמי לובלין בבני ברק. בימי אברכותו התמיד בתורה בכולל 'תרביצא' בירושלים, שם נודע בשקידתו העצומה והמופלגת. במשך כעשרים שנה הורה בישיבת 'בית יוסף צבי דושינסקי'. בשנת ה'תשכ"ב (1961) מונה לראש ישיבה בישיבת "דברי חיים" – טשאקאווא. בשנת ה'תשכ"ז (1966) מונה כמורה צדק בולט ודיין בבד"ץ של העדה החרדית בירושלים. הסמיך להוראה מאות רבנים. שימש בתפקידים רבים ועמד בראש כולל חבת ירושלים, התומך בעניי ארץ ישראל. שימש כסמכות הרוחנית העליונה של ארגון הצלה ישראל, של בית הרפואה ביקור חולים ושל המרכז הרפואי שערי צדק. פעל רבות גם בעניינים ציבוריים ובמעשי צדקה וחסד. יהודים רבים פנו אל הצדיק בכל העניינים ומכל גווני הקשת. נפטר ב-כ"ח ניסן ה'תשס"ו (2006) לאחר שלקה בלבו וכעבור מספר שעות נתבקש לבית עולמו. חי כ-74 שנים. ציינו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יעקב (האדמו"ר מטשקווא). **אמו:** בתו של האדמו"ר ר' שלום משאץ. **מרבתי:** ר' שלום נח ברזובסקי זצ"ל, ר' יהודה הורוויץ מדזיקוב זצ"ל, ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל. **מאחיו:** ר' מאיר (האדמו"ר מטשאקאווא בני ברק), ר' נפתלי (האדמו"ר מטשאקאווא). **אשתו:** בתו של ר' הלל שלזינגר (נישא בשנת ה'תשי"ב). **בניו:** ר' יקותיאל זלמן (אבד"ק טשאקאווא בארצות הברית), ר' שמעון שמואל (ראש כולל דברי משה). **חתניו:** ר' מתתיהו דייטש (רבה של שכונת רמת שלמה בירושלים ונשיא מכון יד הרמ"ה), ר' דב גולדרינג (רב ביהכ"נ "היכל אהרן" בשכונת אחווה). **מספריו:** **דברי משה- שו"ת**.

רבינו ראה במטרת חייו להסמיך מורי הוראה בישראל. כל אברך, שהיה נבחן אצלו 'להוראה', היו אביו וחותן האברך מקבלים שיחת טלפון אישית מהצדיק, שהיה מספר להם ומחמם את ליבם, כיצד הצליח בנו או חתנו לעמוד במבחן, ומחווה דעתו, כי נשקף לו עתיד מזהיר בעולם ההוראה. כל זאת עשה כדי להגדיל את כבוד האברכים בעיני בני משפחותיהם, ע"מ שיתנו להם את התמיכה המשפחתית הדרושה

להמשך הדרך, ואגב אורחא גם לעודד את האברכים עצמם, שלבטח ישמחו לשמוע מפי הוריהם או חותניהם על דבר השיחה שהתקבלה מהצדיק. נקל להבין מה חוללו טלפונים אלו.

לפני שנים רבות הגיעה רבנית חשובה, שהתאלמנה מבעלה, ואחד מבניה סירב להשקיע בלימודיו. היא הופיעה בביתו של הרב עם הילד, הרב נענה על אתר ואמר לילד: "נכון שאתה אוהב לאסוף בולים?". הנער המופתע השיב בחיוב. מיד אמר לו רבינו: "אני מקבל בולים עם מעטפות מכל העולם, אם תתמיד בלימודיך- ואקבל דיווח על כך, תקבל בכל הזדמנות מספר בולים חשובים ממדינות שונות". כך הפך רבינו לאספן בעבור התחזקותו הרוחנית של נער יתום.

מאחר שביקש רבינו לעודד רבות את מחברי הספרים לפיכך מעבר להסכמות, שנתן הצדיק לכל מי שביקש ממנו, היה רבינו רוכש מאותו אברך עוד עשרה ספרים מהמהדורה הראשונה, כדי לעודדו להוציא עוד ועוד ספרים נוספים.

פעם, מתוך פעמים רבות, התעסק ר' משה עבור חתן וכלה יתומה ומסר את נפשו בכל העניינים, הן בעניין הממון והם בשאר הסיפורים מהחל עד כלה. והנה בעת שחילקו בני המשפחה את ההזמנות, משום מה נשכח מהם להזמין את רבינו, ורק ממש סמוך לחתונה נזכרו כי שכחו לתת הזמנ ל'אבי' השמחה רבינו זצ"ל. מיד הם הגיעו בבהלה וביקשו את מחילתו כי שכחו להזמין. נענה להם רבינו בחדווה: "למחול- וודאי שאני מוחל, אבל בכל זאת קפידא לי עליהם". "מדוע?", נבהלו. ועל כך השיבם רבינו: "מדוע לא נתתם לי, שאני אחלק אישית את כל ההזמנות, הרי זו שמחה שלי...".

מרת ו' המתגוררת בשכנות למשפחת הרב מספרת: "היה יום שישי קצר ולחוץ, ניסיתי להשתלט על עבודות הבית והחלטתי להכין את פלטת השבת מוקדם יותר. הרמתי את הסירים במטרה להניחם על השיש למספר דקות, כשלתע הבחנתי ברוטב הבשרי שלי הגולש אל- סיר הדגים. בשר ודגים יחד, מה עושים?! פונים כמוכן לרבי משה בשאלה והתשובה לא בוששה לבוא- הדגים אסורים. השעה דחוקה הייתה, לא היה לי פנאי לחשוב על הדגים. דקה לפני הצפצוף, המעיד על כניסת השבת, נשמעו נקישות בדלת. להפתעתי שליה מבית הרב הביא קדרה עם דגים מבושלים מעלי ניחות. (הסיפורים מעובדים מתוך הספר 'ממשה ועד משה')

כ"ט ניסן

הרה"ק האדמו"ר רבי משה פאלייר זצ"ל

יום ההילולא כט' ניסן

הידוע כרבי מקוברין או הקוברינר. נולד בפייסק שעל יד קוברין (הסמוכה לבריסק) ב-ט"ז כסליו ה'תקמ"ד (1783). כבר בהיותו ילד קט עמדו רבים על טיבו כי לגדלות נועד. לאחר פטירת רבו, נח (בשנת ה'תקצ"ג- 1832) נתנו תלמידיהם את עיניהם ברבינו שימלא את מקומם, אך הוא בענוותנותו הרבה סירב ואמר, שאינו ראוי להתעטר באצטלת האדמו"רות ולהנהיג חצר. לאחר הפצרות מרובות ומשלא הניחו לו החסידים, הפך לאדמו"ר. במשך כ"ו שנים שימש כאדמו"ר לאלפי חסידים מגזע קרלין ולאכוויטש, שנהרו אל חצר קודשו עד לפטירתו. נהג להקפיד על טבילה במקווה, גם כאשר היה קר כקרח. נהג לקיים מנהגים רבים בקדושה וטהרה וכן לקבל את השבת מבעוד היום גדול. כל ימיו עמל

לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו. העיד על עצמו, כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר עד כדי חוט השערה, ועמל רבות כל חייו כדי לשבר מידה זו. רבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. ניבא את יום פטירתו. נודע בענוותנותו המופלאה גם לאחר ששימש כאדמו"ר. פעמים רבות תמה על האלפים הרבים הפוקדים את חצרו. פעם אף ציין ואמר, כי חסד עשה עימו הקדוש ברוך הוא לעת זקנתו, שכיוון שראה שבכל ימיו היה רגיל לישב בחברת אנשים ודרך הזקנים שיושבים לבדם, על כן לעת זקנתו גרם הקדוש ברוך הוא, שאנשים יימשכו אחריו וכך הוא יכול להמשיך באורח חייו אליהם הורגל כשסביבו אנשים רבים. במשך עשרים ושש שנים הנהיג את קהל עדתו. נפטר ב- כ"ט בניסן ה'תרי"ח (1858). חי כ-74 שנים. על אוהל קברו נכתב שמי שיפריז בשבתו "אקום ואטור בו בזה ובכא, אבל מותר לכל אחד להגיד עליי שהייתי אוהב ישראל". לאחר פטירתו פנו רוב חסידיו לרבי אברהם וינברג, מייסד שושלת חסידות סלונים.

אביו: ר' ישראל אליעזר. מרבתי: ר' משה משרשוב (צדיק נסתר), ר' מרדכי (ראש שושלת לאכוויטש), ר' נח מלאכוויטש, ר' ישראל מרוז'ין. **מספריו:** אמרות טהורות • ורשה תר"ע • באמרות משה

פעם בערב ראש השנה שאל את אחד האברכים הצעירים, שהיו סמוכים על שולחנו, האם אביו שנמנה על חסידיו יצא לדרכו לחוג את ראש השנה בקוברין, אותו אברך ענה כי ודאי שכן, וזה שבועות מספר שאביו בדרכו מביתו לקוברין, הוסיף רבי משה והקשה: "וכמה המרחק יש מבית אביך לקוברין?" ענה האברך: "כך וכך פרסאות", לא נחה דעתו של רבינו ושאל: "ואביך, האם הוא צועד ברגליו או שמא סוס ועגלה יש לו?". ענה האברך הצעיר כי אביו צועד ברגליו ללא עגלה, "ובן כמה הוא אביך?" הקשה הצדיק, "בן שבעים שנה" נענה. תפס רבי משה את ראשו בשתי ידיו ואמר לחסידים: "צאו וראו כמה גדול הוא השקר, שאני מסוגל לגנוב דעתו של זקן בן ע' שנה, שיכתת רגליו פרסאות רבות לבוא אליי, עתיד אני ליתן את הדין, על כל אותן פסיעות, שצועדים אליי היהודים הבאים לחצרי לשווא".

כל ימיו עמל רבינו לעבוד את בוראו באמת ולשבר את מידותיו, העיד הוא על עצמו, כי מטבעו הרי הוא קפדן ביותר ומקפיד עד כדי חוט השערה, אך עמל הוא כל חייו רבות על מנת לשבר מדה זו, "ברם", אמר רבי משה, "כששומע אני את החסידים מכנים אותי בתואר 'רבי' מרגיש אני, כאילו דוקרים אותי בחנית".

מסופר, כי חסיד אחד בשם מרדכי הגיע להתארח בשבת בחצרו של רבינו, אך עם כניסת השבת נפל למשכב וחלה ולא יכול היה לקום ממייטתו. כל אותו ליל שבת קדח החסיד בחומו, ואף למחרת נמנע הוא מלקום ממייטת חוליו, רבי משה שמע על החסיד, שבא לחלות פניו אך חלה, וציווה, כי יביאוהו לפניו. משהגיע החולה לפני רבי משה היה מתנווד מרוב חוליו, וכמעט שלא יכול היה לעמוד על רגליו, אך רבי משה לא שת ליבו לכל זאת ואמר לחסיד: "אספר לך מעשה ממורי ורבי - רבי מרדכי מלאכוויטש. מעשה בחסיד, ששמו אף הוא היה מרדכי, שבא לשבות את השבת אצל מורי ורבי, ואף הוא חלה ולא יכול היה לישב ליד שולחנו של מורי ורבי, בא אליו מורי ורבי רבי מרדכי ואמר לו: "המאמין אתה כי מרדכי היהודי ממגילת אסתר הרי הוא צדיק?" - "אכן כן", ענה החסיד.

הוסיף מורי ורבי ושאל אותו: "המאמין אתה כי הרה"ק רבי מרדכי מנשכיו זצ"ל הוא צדיק?" - "אכן כן", הוסיף החסיד וענה. המשיך רבי מרדכי ושאל: "ומאמין אתה שאני ששמי מרדכי הרי אני צדיק?" - "אכן צדיק אתה", אמר החסיד, "אם כן" - אמר רבי מרדכי - "הרי אנו שלשה צדיקים ששם מרדכי גוזרים

כי אתה מרדכי תקום ממיטת חלייך ותבריא. ואכן מיד הבריא אותו חסיד. אף אתה אמר רבי משה לחסיד החולה מאמין אתה במעשה זה ממורי ורבי, רבי מרדכי מלכוביץ? כן - ענה החולה - מאמין אני בסיפור זה, אם כן אמר רבי משה ירצה ה' ותתרפא לאלתר, וכדבריו של רבי משה כן היה, אותו חסיד הבריא לאלתר וקם על רגליו כאחד האדם.

מעשה באיש אחד, שבנו הקטן בן העשר הוכה ל"ע פתאום במכת עיוורון על שתי עיניו. כמובן, האב לקח את בנו לרופאים מן השורה הראשונה - אולם ללא הועיל. בצר להם נסעו האב ובנו אל רבנו לקאברין ויבואו אצלו לעת סעודת הלילה ויגש האבא ויספר לרבינו בבכיות נוראות את כל המאורע, השיב לו רבינו - אין זה כלום, הוסיף רבינו ואמר להם את הפסוק (דברים כ"א) ולא אבה ה' אלו' לשמוע אל בלעם ויהפוך ה' אלו' לך את הקללה לברכה, והוסיף רבינו ואמר להם: "לכו ותנוחו מעמל הדרך", והם הלכו לנוח כמו שציווה עליהם הצדיק, הבוקר אור, והנה שבו מאור עיניו של הנער כבראשונה והיה מזה קידוש ה', וראו כולם כמה גדול כח הצדיקים.

ל' ניסן

הגאון רבי יעקב ישראל עמדין המכונה יעב"ץ

יום ההילולא ל' ניסן

נולד באלטונה (גרמניה) בשנת ה'תנ"ח (1698). עד גיל שבע-עשרה למד עם אביו. גאון בפשט ובקבלה. איש שהאמת הייתה נר לרגליו. שקדן מופלא. בגיל 21 נאלץ לעזוב לאמסטרדם שבהולנד (בעקבות פולמוס חריף ביותר שכן בתקופתו של הגאון ר' יהונתן אייבשיץ זיע"א היה כותב קמיעות ליולדות וכמה מהקמעות הגיעו לרבינו, הוא פתח אותם והיה נראה לו שיש בם דברי מניות ולכן חשד כי הוא שבתאי ולכן יצא נגדו בגלוי). בשנת ה'תפ"ח (1728) החל לכהן כרב בעיר הנמל אמדן (גרמניה) ועל שמה קיבל את הכינוי 'עמדין'. לאחר ארבע שנים התפטר ובדרך הלצה אמר: 'ברוך שלא עשני אב"ד (עבד)'. בשובו לאלטונה בשנת ה'תקי"ב (1752) אשתו ובנו (צבי) נפטרו. סירב להתפרנס מהרבנות ולכן פתח בית דפוס עברי, שלח ידו במסחר, וסירב לכהן ברבנות עד סוף ימיו. נפטר ב-ל' ניסן ה'תקל"ו (1776). חי כ-78 שנים. ציונו באלטונה שבגרמניה.

סבא: (מצד האב): ר' יעקב בן בנימין ז"ק (ז"ק ר"ת זרע קדוש). **אביו:** ר' צבי הירש אשכנזי (ה'חכם צבי'). **אמו:** מרת שרה רבקה (בת ר' משולם זלמן מירלש נוימרק, אב"ד קהילות אה"ו). **נשותיו:** מרת רחל (בתו של ר' מרדכי הכהן כץ - זווג ראשון), בת אחיו ר' אפרים אשכנזי (זווג שני). **בניו:** ר' אריה יהודה, ר' מאיר, ר' משולם זלמן ור' צבי. **מרבנותיו:** ר' צבי (אביו), ר' מרדכי כץ. **מספריו:** חיבר למעלה מ-40 ארבעים ספרים בכל מקצועות התורה • בית יעקב - סידור תפילה • לחם שמיים - פירוש על המשנה • מגילת ספר • מור וקציעה - פירוש על שו"ע אורח חיים • מטפחת ספרים - על הזוהר • עמודי שמיים - סידור • עץ עבות • שאילת יעב"ץ - שו"ת • תורת הקנאות • ציצים ופרחים - בענייני קבלה • מגדל עוז.

על שקידתו המופלאה של הרב מסופר, שפעם בא אדם אחד לשוחח עימו, והשעה הייתה קרובה לעשר בבוקר. אמר לו השמש: "תדע לך שהרב לא מקבל עכשיו קהל עד אחר הצהריים". המתין

היהודי לשעת קבלת הקהל, והנה הוא רואה שבשעה עשר פתח השמש את דלת הרב ואמר לרב: "השעה עשר", וסגר את הדלת. לאחר רבע שעה שוב פתח השמש את הדלת ואמר לרב: "השעה עשר ורבע", וכך כל רבע שעה. תמה היהודי על הדבר הזה מאד, ושאל את השמש: 'מה פשר מעשיו?' ענה לו השמש: "אני מודיע לרב בכל רבע שחלפה עוד רבע שעה, והרב מיד מתגבר בצורה יותר חזקה ללמוד תורה, מפני שנזכר שעוד רבע שעה מחייבו עברו, והוא מתקרב ליום המיתה, שבו יצטרך לתת דין וחשבון על כל זמן שעבר מחייבו". החליט היהודי, שבפעם הבאה שיפתח השמש את דלת הרב, מיד הוא יחמוק ויכנס פנימה אל הרב. וממחשבה למעשה, ברגע שפתח השמש שוב את דלתו של הרב, חמק היהודי ונכנס לחדר. השמש, בלית ברירה לא אמר לו כלום היות ולא רצה לעורר מהומה, ולכן נאלץ לסגור את הדלת בעוד היהודי נמצא שם. ישב היהודי בחדרו של הרב, אך הרב היה שקוע בלימודו ולא הבחין כלל באורח. והנה ראה האורח שהרב קם ממקומו כדי לקחת ספר מהספרייה, והחליט לעמוד באמצע דרכו של הרב, ואז מן הסתם הרב יבחין בו וידבר עמו. כך עשה. הרב אכן הבחין באותו יהודי הנמצא מולו, אך כשביקש היהודי לדבר עמו, החזיק הרב בזקנו והרימו כלפי מעלה, ולא דיבר. כאשר ראה הרב אינו מעוניין לשוחח עימו, צא מחדרו, ופנה אל השמש וסיפר לו את מה שהתרחש ושאל: "מה רמז הרב בזה שהרים את זקנו כלפי מעלה?". ענה לו השמש: הרב רמז לך: "תראה, הזקן שלי כבר לבן, וזה סימן מהקדוש ברוך הוא שאני כבר מתחיל להזקין וימיי כצל עובר, עוד מעט אצטרך להקרא לבית דין של מעלה לתת דין וחשבון. ולכן עלי לנצל כל רגע פנוי ללימוד התורה הקדושה", לכן הרים הרב את זקנו כלפי מעלה ולא ענה לך.

כידוע, חשד הרב בגאון ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל כי חלילה הנו מכת השבתאים לאחר שהגיע לידו קמץ לילולת שכתבו הגאון, לאחר שפתח ועיין בו, וראה בו חלילה סימני מינות. הוא כתב לר' אריה ליב באמסטרדם, לר' יעקב יהושע בפרנקפורט, לר' שמואל הלמן ולר' נחמיה ריישר על אודות הקמעות. כולם הסכימו כי ר' יהונתן מכת השבתאים ואינו ראוי לשבת על כסא הרבינות. לגאון ר' יהונתן אייבשיץ זצ"ל, היה בן אשר לא נהג כראוי, וסטה מדרך הישר. והנה, לאחר שנים לאחר הסתלקותו, התגלה רבי יהונתן לבנו בהקין והזהירו שישוב בתשובה, ואכן, בסיכומו של עניין, בנו שמע אליו ושב בתשובה שלמה. הבן באותו את אביו שאל: "אבא, היכן היית עד עתה? מפני מה לא נגלית אלי קודם לכן, ורק כעת, לאחר כמה שנים, נגלית אלי?".

ענה לו ר' יהונתן, שהיה לו דין ודברים ממושך עם הרה"ק רבי יעקב עמדין, שכידוע היה בר פלוגתא גדול של הרבי ר' יהונתן, ועם הרה"ק בעל 'פני יהושע', ר' שמואל הלמן ור' נחמיה ריישר שאחזו כשיטתו של רבי יעקב עמדין. "כאשר טענתו", הוסיף רבי יהונתן אייבשיץ לבנו, "בבית דין של מעלה ושאלתי: 'מדוע אין ביד של מעלה בא חשבון עם אותם רבנים?' השיבוני שלא יכולים לפעול כנגדם מאומה, מאחר שכל כוונתם הייתה לשם שמיים בלבד. אולם דע לך בני, כי כל האחרים, אלו שהשתתפו במחלוקת שלא לשם שמים, ירדו לאבדון, ולשאול תחתית".

חודש אייר

ב' אייר

הגאון הרב אברהם יצחק גליק זצ"ל

יום ההילולא ב' אייר

נולד בשנת ה'תקפ"ו (1826) בוורטש אשר ליד דברצין. לאביו נולדו מספר ילדים בטרם נולד רבינו אולם הם נפטרו ל"ע עוד כשהוא קטנים. על כן נדר, שאם יתקיים רבינו, יצום כל ימי שני וחמישי עד שיכניסו לחופה. כבר בילדותו התפרסם רבינו כעילוי והיה כבר בקי וחרף עצום בתורה הקדושה. כשהגיע לגיל שתים-עשרה לא נמצא מלמד, שיכול ללמדו בהתאם לרמתו הגבוהה, ולכן נשלח ללמוד באלקאני. בהמשך עבר לבאניאהד ושם למד. בכל מקום שלמד התפרסם כבחיר התלמידים. לאחר נישואיו ישב שלוש שנים בבית חמיו ובמשך כל הזמן שקד על התורה הקדושה. שמו התפרסם ומספר קהילות גדולות ביקשו שיבא אליהם וישמש כאב"ד. ביניהם קהילת נירדהאד. אולם רבינו לא רצה ליהנות מכתרה של תורה לכן עבר לעיירה קטנה האלאס. שם שכר חלקת אדמה. הקב"ה הצליח דרכו והוא התעשר ובמקביל החזיק ישיבה, ובה כשלושים תלמידים וכיהן שם כאב"ד. לאחר מספר שנים נשרף כל רכושו, ובתו נפטרה עבר לכהן כאב"ד בעיר טאלטשווא במשך כחמישים שנים. טאלטשווא לא היתה מפורסמת והתגררו שם בסך הכל כ-60 משפחות. אולם לאחר שרבינו ישב על כיסא הרבנות, המקום התפרסם מאוד ומכל הסביבה התקבצו סביבו תלמידי חכמים. מיעט באכילה ושינה ועסק ברוב היום בתורה ועבודה באופן מופלג ובלתי ניתן לשיעור. נפטר ב-ב' אייר ה'תרס"ט (1909). חי כ-83 שנים. ציונו בעיר טאלטשווא שבהונגריה. בנו, ר' אליעזר מילא את מקומו.

אביו: ר' משאי (שמאי). **אימו:** מרת רחל. **אשתו:** מרת חוה רייצא שרה (בת הגה"ק ר' ישעיה בנט-אבדק"ק קאלוב. נישא בשנת ה'תר"ו-1846). **מרבתי:** הגה"ק ר' שמואל שמלקי קליין (אב"ד באלקאן ומח"ס 'צרוח החיים'), הגה"ק רבי יצחק צבי מרגרטן, הגה"ק ר' יצחק משה פרלס (אב"ד באניאהד). **ילדיו:** ר' מרדכי (מח"ס 'חצר המלך' על הרמב"ם. נפטר בחיי אביו), ר' אליעזר (מילא את מקומו ברבנות). **חתניו:** הגאונים ר' אברהם הלוי יונגרייז (אב"ד טשנגר-נישא למרת אסתר), ר' יחזקאל בנט (אב"ד וואראל). **מספריו:** •באר יצחק- על מסכות גיטין וחולין •יד יצחק- שו"ת (כתשע מאות בירורים הלכתיים שנכתבו כתשובה לשאלותיהם של רבנים מכל רחבי הונגריה וטרנסילבניה). חיבר מספר שירי קודש ביניהם שיר על סדר המורה לרמב"ם.

מעשה נורא מסופר על רבינו, שאירע לו בעודו נער צעיר, המעובד מתוך הספר 'באר יצחק' על מסכת גיטין, וממנו נוכל ללמוד לאלו תוצאות הרות אסון עלולה הקנאה להביא. בעיר בה התגורר הנער השקדן וברוך הכישרונות, אברהם יצחק, דר גם תלמיד חכם מפורסם ומופלג בתורה שהיו לו שני בנים, אותם שלח ללמוד באותו תלמוד תורה שם למד רבינו. רצון עז היה לו לת"ח זה, שבניו יגדלו בלימוד התורה ויתעלו בלימודם, עד שייעשו ל'גדולי הדור'. ציפיות גדולות היו לאבא, בעת הכניס את בניו לת"ת. עז היה רצונו לראות בהם כבר עכשיו ניצני גדלות, הרבה מעבר לבני גילם, שהרי ייעדם לגאוני הדור וחכמיו. אך כגודל הציפיה, כך רבה האכזבה, כאשר התברר לו, כי בניו אינם עולים כל כך בסולם המעלות כפי

שצייר בעיני רוחו. היה קשה לו ביותר לראות תלמיד בשם אברהם יצחק שעלה במעלות התורה הרבה יותר מבניו. "בושה גדולה בשבילי", חשב בליבו, "שאברהם יצחק ידע את כל מה שלומדים בהבנה מלאה, ויאפיל בזאת על ידיעת התורה של בני. לא ייתכן, שיעלה בחוכמתו עליהם". קנאתו הקשה בילד המסכן, והחכם הזה הלכה וגברה. עובדה זו שישנו ילד העולה בהשגותיו על בניו, הייתה מעל לכוח סבלו... היא לא נתנה לו מנוח ביום ובלילה, עד כדי שיבוש דעתו. הוא רקם מזימה אפילה כיצד יוכל להסיט את הילד המוצלח מן הדרך, רח"ל. יום אחד נכנס האבא הקנאי, שכאמור היה ידוע כאדם חשוב וכת"ח מופלג, למלמד של הילד, והורה לו בתוקף, שילך ויודיע לאבי הנער שאברהם יצחק איננו מסוגל ללמוד גמרא. אותו מלמד חשש ממנו ולכן עשה כדבריו. הוא ניגש לאביו של אברהם יצחק, שהיה אדם פשוט ותמים ואמר לו: "מאוד רציתי לעשות מבנך ת"ח. אך לצערי אני רואה, שכל מה שאני משקיע ומלמד את בבנך הוא לא מבין. אין לו מספיק כלים כדי להתעלות בתורה, לכן חבל, שתשלם שכר לימוד כה גבוה...". כששמע אבי הנער את דברי המלמד, הזדעזע ופרץ בבכי נסער. הוא החליט ללכת להיוועץ בדעתו של... אותו תלמיד חכם (שקינא בבנו) ולשאול אותו מה לעשות עם הבן שלי. הוא הגיע לאותו חכם וסיפר לו מה שאירע ואמר כי עד היום חשב שבנו מסוגל להיות רב בישראל, וזה עתה שמע כי לא יצליח בכך. הקשיב הת"ח לדבריו, 'השתתף בצערו' ויעץ לו, כי יבקש מהמלמד שלא ילמד את בנו גמרא אלא רק מה שיהודי צריך לדעת: להתפלל וילמד קצת פסוקים מהחומשים עד כמה שיכול לתפוס... שוב פרץ אבי הנער בדמעות שלישי, כששמע את הדברים בכה: "וכי על הנער הזה התפללתי?!". בלית ברירה עשה האב כעצתו. ברוב שעות היום, כשלמד המלמד גמרא עם רש"י, היה אברהם יצחק נשלח מחוץ מהכיתה. רק כאשר למדו חומש, היה ישב בין חבריו ולמד עמם. כך נמשך הדבר מספר שבועות. יום אחד הגיע מלמד חדש לכיתה. גם הוא המשיך לנהוג כן כפי שקיבל מקודמו. בשעה שלימד גמרא, הבחין המלמד כי הנער אברהם יצחק שהיה אמור בשעה זו לשוטט בחוץ, מאזין בקשב רב לשיעור, מבחוץ... המלמד קרא לנער והחל לבחון אותו על דף הגמרא שלימד. להפתעתו המרובה הנער הבין את כל לימוד הגמרא על בוריה באופן שוטף יותר משאר התלמידים... הוא נדהם כולו, פנה לתלמידים בתמיהה ושאל: "מדוע אברהם יצחק מסתובב בחוץ ואינו לומד גמרא?". התלמידים ענו לו: "כי מוחו חלש ואינו תופס. לכן החליטו המלמדים שלא להכביד עליו". כששמע המלמד את הדברים הבין כי מזימה רעה מאחורי העניין. כשהוא נסער עד עמקי נפשו פנה לאבי הנער ושאל: "מדוע בנך אינו לומד גמרא, הרי הוא חכם ונבון מעל בני גילו?". סיפר לו אביו את מה ששמע מהמלמד ואת העצה שקיבל מהת"ח. אמר המלמד לאבי הנער: "תנה אותו על ידי, ואני אלמד אותו באופן פרטי. אם בסוף הזמן הנער יבחן על חמישים דפי גמרא ולא ידע אותם, אל תשלם לי מאומה! בטוחני, כי בנך יהיה לתפארת בישראל!". ואכן כך היה. הנער ראה סימן ברכה בלימודו והתעלה בידעותיו, הלך וגדל בתורה מאוד. כשנעשה כבן-שנים עשרה, לא נמצא מלמד, שיכול ללמדו בהתאם לרמתו הגבוהה. כשהתברר לאבי הנער, מה איומה קנאתו הקשה של אותו ת"ח שסמך עליו, ואיזה אסון כמעט המיט על בנו, העביר את בנו ללמוד בעיר רחוקה. שם המשיך אברהם יצחק להתעלות ולגדול בתורה, עד שנעשה לתלמיד חכם מופלג. אותו ת"ח שיעץ את עצתו, התחרט והצטער מאוד על המעשה הרע שעשה. אולם מידת הדין פגעה בו, כאשר בניו, שקיווה לראותם גדולי עולם, התרחקו מהתורה רח"ל. האחד נעשה מנהל חוות סוסים והשני איכר. מאותו מעשה חזר בו אותו הת"ח ממידתו הרעה, וקירב באהבה רבה את ר' אברהם יצחק. כשחזר לבית אביו, כיבדו לדרוש בביתו. כ. לאחר הדרשה קם הת"ח ונשקו על ראשו בפני קהל ועדה.

הרה"ג הרב יעקב יוסף

יום ההילולא ב' אייר

נולד בירושלים, ילדם השני של הרב עובדיה ומרגלית יוסף. למד בישיבת פורת יוסף ובישיבת קול תורה, וכן בחברותא קבועה עם אביו נישא לנצחיה, בת הדיין הרב עמרם אזולאי, בטקס חופה וקידושין שסידר הרב יוסף שלום אלישיב. לאחר נישואיו למד בכולל קול יעקב ובמוסד הרב קוק בירושלים, שם הוסמך לרבנות. החל משנת 1968 החל לשאת בקביעות דרשות שבועיות בשכונות שונות בירושלים, שהתאפיינו בסגנון עממי שנים 1983–1984 היה חבר מועצת העיר ירושלים מטעם מפלגת ש"ס בבחירות הראשונות בהן התמודדה התנועה. לקראת הבחירות לכנסת ה-11 שובץ ברשימת ש"ס, שהתמודדה לראשונה בבחירות לכנסת, ונבחר במסגרתה לכנסת. היה חבר בוועדת חוקה, חוק ומשפט, ועדת החינוך והתרבות, וכן בוועדת החקירה הפרלמנטרית לתאונות דרכים. פעל למען תיקון חוק מיהו יהודי.

הרב הגאון יעקב יוסף זצ"ל - נולד במוצאי שמחת תורה, שנת ה'תש"ז (1947). למד בישיבות פורת יוסף, כולל קול יעקב ובמוסד הרב קוק. עשרות שנים שימש כרב שכונת גבעת משה בירושלים, והתגורר בשכונת שמואל הנביא. שימש כראש ישיבת 'חזון יעקב'. שימש חבר בגוף הכשרות בד"ץ 'ישא ברכה'. הרבצת התורה שלו הייתה מופלאה עד מאוד. מסר שיעורי תורה בכל רחבי הארץ, והגיע לכל מקום, שאליו התבקש. הפך את בית-הכנסת בורוכוב בשכונת הבוכרים למקום של הרבצת תורה. גאון בקי בש"ס ובפוסקים בצורה מדהימה. את כל ארבעת חלקי השו"ע ידע על בוריים. בכל נושא שהיה נשאל- היה עונה במדויק ומצטט את המקור כולל סימן וסעיף, ואם היה מופיע מספר פעמים בשו"ע, היה מציין בדיוק את מספר הפעמים והסימנים. גם לאחר שהתגלתה המחלה המקננת בגופו סירב בכל תוקף להפסיק את שיעוריו. מעולם לא איחר או הפסיד שיעור. לא היה אצלו חופשות או 'בין הזמנים'. בשבוע לפני פטירתו עוד אמר שיעורים במסירות נפש עילאית. ענוותן מופלא. את נסיעותיו ממקום למקום עשה באוטובוסים, והשתדל להימנע מאור הזרקורים. ברוב ענוותנותו, ביקש שלא לשבח אותו בהספדים מלבד עניינים של זיכוי הרבים. ביקש לכתוב על מצבתו משפט קצר בלבד: "פה נטמן עבדך בן אמתך יעקב חי בן מרגלית". נתבקש לבית-עולמו ביום שיש ב' אייר ה'תשע"ג (2013). על אף ההתראה הקצרה לפני כניסת השבת השתתפו בהלווייה כמאה אלף אנשים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. חי כ-66 שנים. אביו: הרה"ג מרן עובדיה יוסף זצ"ל. אמו: מרת מרגלית ע"ה. אשתו: מרת נצחיה. ילדיו: מרת מרגלית, ר' עובדיה, ר' יהונתן, ר' משה יוסף, מרת רחל, ר' עמרם, ר' אברהם ומרת ציפורה. מרבתי: הגרי"ש זלמן אוירבך, הגרי"ש אלישיב.

מסר את כל חייו למען זיכוי הרבים וראה בזה את שליחותו בעולם. כל הזמן היה רץ ממקום למקום בשביל למסור שיעורים ולזכות את הרבים, זה התחיל בשיעור הלכה קצר אחרי הנץ והסתיים בשעות הלילה המואחרות. בשנה וחצי האחרונות הכל ראו את גודל מסירות נפשו לזכות את הרבים למרות מחלתו, הוא הגיע למצבים, שהמחלה ל"ע התפשטה לכבד, וזה היה שורף לו את הדם בגוף. הוא היה מגיע למצב של המוגלובין 7-8 עד כדי כן שבשביל שהוא יעבור את הכביש, היו צריכים לעצור את התנועה! ולמרות זאת הלך ונתן שיעורים גם במצב קשה זה. אחרי טיפולים כשהיה יום שלם בביתה, היה יוצא ישר לשיעור.

פעם כשהיה צריך לעשות בדיקת C.T, הרב היה צריך לשתות חומר מסוים, היות שהחומר גורם לשיקוף, ואפשר לראות במכשירים מה מצב הגידול ה". הרב הגיע בבוקר לבית חולים ושתה את החומר והרופאה

אמרה לו, שהוא צריך לחכות שלוש שעות, כדי שהחומר ייספג בגוף ורק אחר כך יהיה אפשר לעשות את הבדיקה, ואותו יום היה יום רביעי, שהיה מוסר שיעור בכולל, באותה שעה הוא אמר: "בשביל מה אני אשב פה שלוש שעות?" הוא שאל את הרופאה, אם הוא יכול לצאת שעה ולחזור, והיא אישרה לו, הוא בא לכולל נתן שיעור וחזר לבית הרפואה!

סיפר מר אליהו שאלתיאל הי"ו מתלמידיו המובהקים של רבינו: "עם כל גדלותו בתורה, הרב היה מתנהג עמנו בענווה יתירה, ונוהג עמנו כחבר. הייתה איזו משפחה בקרית עקרון שהרבה שנים לא היו להם ילדים, הרב בירך אותם, והם זכו, שנולדו להם הרבה ילדים בזה אחר זה. ההורים התקשו בצער גידול הילדים, בפרט שהיה להם בית קטן. סיפרתי לרב שמשפחה זו זקוקה לעידוד וחיווק. לאחר השיעור, ללא שהיות, הרב הורה לי שניסע לאותה המשפחה. הרב נכנס לבית בשיא הפשטות, הפגין את השמחה הרבה שלו מהילדים החמודים. הושיב את הילדים על ברכיו, השתעשע עמם, ויצא..."

חמישה ימים לפני שהלך לעולמו, חבק הגאון רבי יעקב יוסף זצ"ל נכד נוסף. לרב עובדיה יוסף, בנו של רבי יעקב, נולד בן במזל-טוב. הרב עובדיה הגיע אל בית-החולים הדסה עין כרם שם היה אביו מאושפז, והציג בפניו את נכדו החדש. אחרי שהרב זצוק"ל ברך את הבן והנכד, אמר הבן לאביו הגדול: "אבא, ביום שני הברית, אנחנו רוצים שאתה תהיה הסנדק שלנו". הרב יעקב השיב לבנו הרב עובדיה: "נדבר במוצאי שבת".

ביום שישי, השיב הרב יעקב יוסף את נשמתו ליצורה. ר' עובדיה (נכדו של מרן), התיישב במוצאי שבת ללמוד את הלכות אבילות מתוך ספרו של של סבו הגדול מרן פוסק הדור רבי עובדיה יוסף שליט"א. כשהגיע להלכות ברית מילה באבלות, הוא גילה, כי אביו הגדול ר' יעקב זצוק"ל מתח קו מתחת לשורות הבאות: "שאף אם נולד הבן לפני פטירת המת, יום הכנסתו לברית היא לידתו, כמו הגר שהתגייר ביום המלו כקטן שנולד דמי, ע"כ. ונפקא מינה שיש להקל בחומרת האבלות שבתוך י"ב חודש".

הרב עמרם יוסף, בנו של רבינו סיפר: "בראש השנה האחרון, כשהגענו לפיוט של 'יהי אחרי מות', אבא בכה ובכה ואף אחד לא הבין למה. מעולם זה לא קרה כך".

סיפר בנו הרה"ג רבי משה יוסף שליט"א על מסירות נפש של אביו: "יום אחד הגעתי הביתה והוא חזר משיעור, לא יאומן כי יסופר, מרוב חולשה ביקש ממני שאוריד לו את המעיל והחליפה ולאחר-מכן הוא הכניס את היד לכיס ולא יכול היה להוציא את היד בחזרה מרוב חולשתו. הוא ביקש ממני, שאוציא לו את היד מכיסו! במצב כזה הוא היה נותן שיעורים!"

מר אליהו שאלתיאל הי"ו, תלמידו המובהק של רבינו מספר: "לרב הייתה מידת הכרת הטוב באופן יוצא מהכלל. על כל דבר קטן שעשיתי למענו היה מודה לי. בכל שבוע כשחזרנו לביתו, הייתי מגיש לרב כיבוד קל של מזונות. לאחר שהרב היה גומר לאכול ומברך ברכת 'מעין שלוש', הוא היה מרים קולו ומברכני ב'ברכת האורח', שנוהגים לאומרה ב'ברכת המזון' בלבד. כשלא יכולתי להסיע את הרב לשיעורים, בגלל שמחה משפחתית וכדומה, בני היה מסייע את הרב, וכמוכן שהייתי נותן לבני את הכיבוד, שיגיש לרב בחזרה מהשיעורים. גם אז הרב לא חרג ממנהגו, לאחר שהרב היה מסיים לברך את ברכת 'מעין שלוש', היה מתקשר אליי מהמכוננית, ומברכני ב'ברכת האורח'. ואם לא שמעתי את הצלצול ולא עניתי לשיחה, אז הוא היה משאיר לי את 'ברכת האורח' במשיבון הסלולארי".

הכרת הטוב של הרב הייתה מדהימה, מספר משגיח הישיבה, שהיה בכל חודש מעביר לרב את ה'משכורת' עבור השיעורים, הרב היה כל כך מודה, כאילו שלא מגיע לו, על אף שהמשכורת הייתה קטנה לפי ערכו.

לפני כעשור הייתה ישיבת הבחורים בליפתא (בפאתי ירושלים) חכם יעקב היה מגיע אף לשם לעיתים באוטובוס להעביר שיעור, יום אחד הגיע הרב אך ביהמ"ד היה באמצע ניקיון, (המנקה שכח מהשיעור של הרב) לא פחות ולא יותר הרב תפס את מקל הגומי והחל לגרוף את המים באומרו: "מאוחר לשיעור".

במהלך שיעור מיוחד שמסר מרן פוסק הדור, רבינו עובדיה יוסף זצ"ל, הוא ספד לבנו הגדול הגאון הגדול, חכם יעקב יוסף זצ"ל, וסיפר על גדולתו של בנו וסיפורים שנודעו לו במהלך ה'שבעה'. במלאות שבע שנים להסתלקותו של הגר"י יוסף זצ"ל, 'כיכר השבת' מגיש את הדברים המלאים. אספר דוגמאות על המנוח, שסיפרו לי לאחר פטירתו, קודם לא ידעתי את זה, פתח מרן זצ"ל את דבריו על בנו הגדול זצ"ל. איש ואשה, זוג, שהיו בעלי תשובה, קודם לא היו טובים ואחר כך חזרו בתשובה, היו באים אצלו בשיעור. הוא שאל אותם 'איפה לומדים הילדים שלכם', הם אמרו 'בית ספר חילוני'. הוא ביקש שיוציאו אותם לבית ספר תורני. עשו כדבריו. הייתה בת אחת בוגרת, שרצו להעביר אותה לסמינר של חרדים. אמרו לה 'לא, היא למדה אצל חילונים, היא תקלקל את כל הכיתה'. גם בסמינר השני אותו הדבר. הוא לא נואש, הלך למנהל בית הספר של חב"ד, הוא מכיר אותה, אמר לו 'אני מבקש ממך, תקבל אותה'. הוסיף ואמר למנהל: 'אם תדחוף אותה, זה דיני נפשות. אם היא תלך, מה יצא ממנה...'. מרן המשיך לספר עלך השיחה בין בנו מנהל הסמינר: "חכם יעקב אמר למנהל 'לכן אני מבקש ממך, תשלח פקס לרבי מחב"ד, מה שהוא יגיד לך - תעשה'. שלח לו, אחרי שלושה ימים, בא אליו, והוא לא קיבל תשובה. אח"כ פעם בא שוב והמנהל סיפר לו 'קיבלתי תשובה לקבל אותה מיד'. "הגר"ע יוסף זצ"ל סיפר מה עלה בגורלה של הבת: "הלכת וגדלה, התחתנה עם אברך, הביא אחת עשר ילדים, כולם אברכים. כולם בני תורה. איזה זכות שיש לו זה. זה לא היה תפקידו, אבל הוא רצה אהבת ישראל שילמדו תורה". את דבריו סיכם גדול הדור: "כל המזכה את הרבים, אין חטא בא על ידו".

יעקב חבל נחלתו - לפני כמה שנים הלך מעמנו אחרי מחלה קשה וייסורים מרים הגאון הגדול רבי יעקב יוסף זצ"ל, בנו אהובו של מרן מאור ישראל הרב עובדיה יוסף זצ"ל. עו"ד יואב ללום, מנאמניו הבולטים של הרב במשך שנים ארוכות, ומי שהוביל ברמה את מאבקו העיקש והבלתי מתפשר באפליית תלמידים מעדות המזרח במוסדות החינוך החרדיים, מספר 'לכל ישראל' על אישיותו הקורנת של הרב והשפעתו הרבה עליו ועל מעשיו. "הרב יעקב זצ"ל היה ענק שראשו בשמים ובמקביל עם שתי רגלים צמודות לקרקע. פוסק הלכה ובן-אדם, איש ענו ופשוט מאוד. צדיק וירא-שמים מרבים. ועל כולנה איש אמת ללא חת".

ההיכרות בין התלמיד לרבו החלה כבר בשנות נעורו, עת למד בכפיפה אחת על ספסל הלימודים עם יונתן יוסף, בנו של הרב. "הכרתי את בנו יוני שהיה בן גילי באותה שכבה, ודרכו הגעתי לאביו הגדול רבי יעקב, שאחרי נישואי בשנת תשנ"ז הפך לסמכות הרבנית העליונה של הבית. בשאלות הלכתיות ובכל נושא שעמד על הפרק כמו מכירת דירה או שכירת בית, מה לעבוד ואיך ללמוד".

למרות עמדתו הידועה של רבי יעקב בגנות מערכת המשפט הישראלית, כאשר פנה אליו יואב ושטח את הרעיון ללמוד משפטים, עודד אותו הרב ואף חתם עבורו על מסמך. "הרב אמר לי אז - אתה צריך ללמוד את זה". תלמיד אחר של הרב שביקש גם הוא להתמקצע בעריכת דין נענה בסירוב ושלילה, האיש תמה לפשר ההוראות המנוגדות לו ולללום, "הוא אמר לרב 'למה יואב כן ואני לא?', הרב יעקב

השיב לו במתק שפתיו 'ואב צריך את זה, הוא מוביל מערכות, נאבק עבורנו, וזקוק לידיע ולתואר – אבל אתה לא'. זו הייתה דמותו של הרב, איש אמת שאומר לכל אחד מה שמתאים לו".

לא תגורו - אחת הדוגמאות שמביא יואב לעמידתו העיקשת של הרב על עקרונותיו, היא בצורת ההתייחסות לדרכו ומשנתו של הרב מאיר כהנא הי"ד. "בעת נאומי של כהנא במליאת הכנסת יצאו מן האולם כל החברים כולל מהסיעות הדתיות והחרדיות. היחיד שנותר ישוב על מקומו הוא הרב יעקב, הוא אחז שכהנא הוא אדם טוב וצדיק, אז הוא לא הצטרף למסעות ולקמפינים שניהלו נגדו".

לא הרבה יודעים מפעילותו של הרב בנושאים עדינים ורגישים של פגיעות חמורות תוך ניצול מעמד רבני, ללום מגדיר זאת "הוא היה כמו 'פורום תקנה' חרדי, אבל יחיד. לבד. במקרים שהיה צורך הוא הושיב מושב בי"ד מיוחד עם הראשל"צ רבי מרדכי אליהו והרב דב ליאור. וזה לא הלך לו בקלות, הוא סבל סבל רב מגורמים מפוקפקים שונים שהוא עמד בדרכם".

קיים בעצמו מאמר הכתוב 'לא תגורו מפני איש כי המשפט לאלוקים'. יואב מדגיש ומדגים. "את פסיקותיו ההלכתיות היה מוציא ללא רסיס מחשבת 'מה יאמרו ומה יגידו', אלא רק את עמדת ההלכה הצרופה כפי שהוא ראה אותה. הרב היה החלוץ שיצא בקריאה לאסור את עוגיות 'פפושדו' בפסח למרות שאביו מרן הגר"ע נתן להן הכשר לפסח, אחריו הצטרפו הראשונים - לציון רבי מרדכי אליהו וצ"ל ולהבדיל בין חיים לחיים רבי אליהו בקשי-דורון שמנו את הבעיות בעוגיות הללו, מה שבסוף הביא להסרת ההשגחה של הרב עובדיה ובד"ץ 'בית-יוסף' מהעוגיות".

סוגיה ידועה שרבי יעקב היה הקול היחיד שנשמע בה, התעוררה בעת שנודע על חתימות עור שמטביעים בספרי-התורה של זה"ל כדי שיוכלו לזהות אותם במקרה של גניבה. במקביל גם נחשף שספרי-התורה בכותל המערבי מוטבעים באותה חותמת מאותה סיבה. הרב יעקב יצא בקריאה נחרצת להסרת החותמות ופסק שספרי התורה פסולים. הדברים נאמרו בכלי תקשורת שונים ללא חשש.

בניסיון להבין את הנידון עלה רב הכותל הרב שמואל רבינוביץ למעונו של הרב לשמוע את דבר ה' זו הלכה, ולראות מה ניתן לעשות כדי לענות על כל הדרישות. "אני נזכר באנקדוטה מאותו אירוע שממחישה את שפלות דעתו של הרב. היו אלו ימי 'סערת עמנואל' הזכורים לכל, הייתי אז בן בית אצל הרב יעקב, באחד הימים אני נכנס לבית ורואה את הרב רבינוביץ' יושב על כיסאו של הרב, כשהרב עצמו יושב על כיסא האורח, זה היה כיוון המחשבה שלו, אם בא אלי רב חשוב, הרב של הכותל, אז אני מכבד אותו ומושיב אותו על מקומי. כזו הייתה מדת ענוותנותו. הוא כיסה את עצמו בענווה מטורפת".

נשיקה נדירה - בציבור הספרדי מקובל לנשק את ידי הרבנים כאות כבוד והערצה, רבני העדות אפשרו תמיד לקהל מרעיתם לנשק את ידם, אבל מי שהכיר את הרב יעקב יוסף ידע שאצלו אין דבר כזה, חוק בל יעבור היה האיסור שהטיל על נישוק ידו. "הרב עצמו נישק תמיד את ידיהם של רבנים גדולים, וגם כאלו שלא כל כך גדולים..." מספר יואב, "אבל את היד שלו לא הסכים מעולם שינשקו, הוא היה מפעיל כוח פיזי ממש כדי לברוח ממני שרצה לנשק לו את היד. כי מי הוא שינשקו לו את היד – ככה לא החשיב את עצמו".

באורח נדיר שולח לי יואב תמונה בו הוא נראה מנשק את ידי הרב בסלון ביתו. על 'מאחורי הקלעים' של התמונה הוא מרחיב בשיחה, "זה היה בעיצומם של ימי 'פרשת עמנואל', עליתי לרב ואמרתי לו 'תראה כמה רודפים אותי, והרי אתה מנהל את כל המאבק הזה, אני בסך הכול הזרוע המבצעת, אני רוצה משהו

אחד לקבל מהרב, משהו קטן, הוא שאל 'מה?' אמרתי 'לנשק את היד של הרב'. ואז הוא חיך בהסכמה, ונישקתי לו את היד. במקום עמד בדיוק הצלם שלומי כהן, מתלמידי המובהקים של הרב, שתקתק כמה תמונות, וכך יש לי תיעוד מאותו מאורע. זו התמונה הראשית בעמוד הפייסבוק שלי, זו התמונה הגדולה שתלויה על קיר המשרד וזה שומר המסך במחשבי האישי".

יואב מספר על הקושי בחיים ללא רבי יעקב, "כל יום שעובר מאז פטירתו אני מרגיש חוסר אישי, ולא רק מפטירתו אלא גם לפני כן בעת חוליו לקחתי כמה צעדים לאחור כדי לא להפריע לו, או להכביד עליו בימי מחלתו".

נקי כפיים ובר לבב

את המוטו של הרב רואה עו"ד ללום במידת האמת שאפיינה אותו יותר מכל. הוא מבקש לשתף אותנו בכמה מהמאורעות והסיפורים שזכה לראות במו עיניו. "בשיאה של 'פרשיית עמנואל' נכנסתי לבית הרב, לחדרון הצדדי שם נהג לשבת וללמוד לקבל קהל ולפסוק בהלכה, לדון את דיני התורה והבוררויות. אני יושב בחדר ואנו מלבנים יחד את הנושאים העומדים על סדר היום – 'פרשת עמנואל' כאמור, והנה נשמעות דפיקות בדלת, הרבנית נצחיה פתחה את הדלת, והנוהג היה ששאלות רבות היא הייתה עונה מעצמה ללא שתטריח את הרב, זה מכוח צדקותה וידיעותיה, במקרים מסובכים יותר היא הייתה מערבת את בעלה הרב – אגב, גם אצל הרב עובדיה זה היה נהוג כך.

"בחזרה אלינו, נכנסת הרבנית לחדר ואומרת לרב שיש שאלה בדלת, השואלים מספרים שלקחו שמלת כלה מגמ"ח, ובתנאי ההשאלה נכתב שיש לכבס את השמלה לפני שמחזירים אותה, ואכן כך עשו, אלא שדא עקא במהלך הכיבוס נקרעה השמלה, וכעת שאלתם בפיהם האם הם צריכים לשלם את שווי השמלה לבעלי הגמ"ח.

"אני יושב שם ומהרהר, בכל זאת למדתי קצת כולל, ולמי שיודע ניהלתי את לשכתו של הרב הראשי הרב בקשי-דורון, אני מחשב במוח את הדין במקרה זה, והרב כבר קוטע ואומר ששני הצדדים ילכו בפני רב, ישטחו את טענותיהם והוא יפסוק, כך הוא הדין בדיני ממונות צריך לשמוע את שני הצדדים ולהכריע. הרבנית שואלת מתי נוח לרב להזמין אותם, אבל הרב מסרב ואומר 'אני כבר שמעתי צד אחד ולא יכול לדון בזה, שילכו לדיין אחר'. נקיות כפיים כזו לא שייך לראות בשום מקום. מכל הרבנים שהכרתי, וכל ימי גדלתי בין הרבנים, לא נתקלתי ברמת יושרה כזו. לא מכיר ניקיון כפיים כמו שלו".

אחד מתלמידי הקרובים של הרב היה איש חברון ופעיל הימין ברוך מרזל. ללום מספר על דין-תורה של אחד מעובדיו של מרזל שביקש להתדיין דווקא אצל רבי יעקב, "הוא ידע שאצלו יוכל לסמוך בלב שלם למרות הקרבה והידידות עם הנתבע", ואכן באותו דיון נפסק הדין לחובתו של מרזל, שקיים את הפסק ללא עוררין.

תלמיד המחכים את רבו

בתקופת משפטו של דרעי לקה הרב עובדיה בלבו ועבר צנתור, בימי אשפוזו עלו רבים לבקרו ולדרוש בשלומו של גאון ישראל. באותם ימים בדיוק פרסם הרב יעקב את פסק דינו על עוגיות 'פפושדו' שסתר לחלוטין את דעת אביו. יואב משתף בסיפור נדיר ומעניין: "סיפר לי הראשל"צ רבי אליהו בקשי-דורון,

שהתקשר לרבי יעקב ושאל אותו האם עלה כבר לבקר את אביו בבית-החולים, הרב יעקב השיב לו שלא, 'אני חושש מקפידתו של אבא לאחר שפסקתי בניגוד אליו ואולי הביקור רק יזיק ולא יועיל', נימק.

"הגר"א בקשי-דורון הודיע לו שהוא בא לקחתו ברכבו לביה"ח כי לא יתכן שלא יבקר את אביו. ואכן הרב בקשי הגיע לאחד השיעורים של הרב יעקב ונסעו יחד לבית-החולים. בדרך, כדרכם של תלמידי-חכמים, פנה הרב הראשי לרבי יעקב ושאלו היכן אתם אווזים? ענה לו שהוא עוסק בתשובות אביו לגבי צום מעוברת בט' באב ויוה"כ, הרב עובדיה כתב שיש לצום להוציא מקרים חריגים, והרב יעקב אומר שדעתו היא שזו סכנה כי היום הנשים חלשות וזה חשש נזק ונכנס לגדר ספק פיקוח נפש.

"כך נכנסו לחדרו של מרן. השאלה הראשונה של מרן הייתה כמובן 'במה אתם עוסקים', והרב בקשי 'מסבך' את הרב יעקב ומספר לרב עובדיה שבדרך שוחחו על פסקו של מרן ב'טהרת הבית' לגבי מעוברת בצום ורבי יעקב חולק, מרן התרומם על המיטה ושואל 'למה? אימא שלך תשעה ילדים ילדה, את כל הצומות צמה, על מה אתה מדבר?' ענה לו רבי יעקב 'אבא, אימא הייתה חזקה 'ג'דאית', היום הנשים חלשות זה מסוכן, ואתה כותב שספק פיקוח נפש דוחה צום', מרן הרהר כמה שניות ואז לחץ על לחצן המצוקה, האחיות מיהרו אליו והוא שואל אותם 'יש פה מחלקת נשים? אני מבקש שכל הרופאים יבואו לכאן', כעבור כמה דקות התכנסו שורה של רופאי נשים סביב המיטה, הרב עובדיה פונה אליהם ואומר 'תגידו לי אתם את חוות דעתכם המקצועית, אישה בהריון שצמה 24 שעות, האם וכמה נזק זה יכול לגרום לאישה ולעובר?' מכל הרופאים לא היה אחד שלא נתן לפחות 50% לסיכון. אחרי שהרצו את טענותיהם והסבריהם למה השתנו הטבעים בנשים הורה הרב עובדיה לרבי יעקב 'תפרסם שחזרתי ב', וגם כתב זאת באחד הספרים שיצאו לאור לאחר מכן".

הרב אלישיב לא חתם - רבי יעקב ידוע היה בחתימתו לאמת בכל מחיר, מעולם לא סמך על דברים שנאמרו לו ולא קיבל מוסכמות כדבר המובן מאליו. הקפיד לברר כל פרט עד להשגת התמונה המלאה והנכונה. יואב מזכיר לנו את 'סאגת החלב' במהלכה שירש הרב יעקב קונספציה עתיקת יומין שכל רבני ישראל הסתמכו עליה לפיה האחוזים של החלב הם חלב, וכתוצאה מכך פסקו בדיני תערובות.

"הרב שלח שקיות חלב ל-3 מעבדות שונות ומכולם השיבו לו תשובות ברורות שהאחוזים הם שומן ולא חלב. והוא עורר את הברד"צים והרבנים להכיר בעובדה זו. שנים רבות הייתי מקורב לרב", מציין יואב, "ואין משפט אחד שאמרתי לו והוא קיבל אותו כתורה מסיני". הוא מספר שנשלח פעמים רבות לברר דברים עבור הרב, "והוא אף פעם לא הסתמך עלי כעד אחד, הוא הצליב את המידע כמה פעמים, הוא לא אמר דבר לפני שבדק בכמה מקורות ומקומות לוודא שאף אחד לא הטעה אותו".

דעתו של הרב הייתה תמיד עצמאית ומקורית. "הוא שלט במשפחה ביד רמה, אי אפשר לומר עליו מה שכל מיני מלעיזים טוענים על מנהיגים שונים, שבני המשפחה התערבו, שהחצר החליטה, הגבאי אמר לו, לא היה אצלו את הדבר הזה, הוא לבד היה מכריע", ויותר מכך מספר ללום: "לפעמים היו ההחלטות בניגוד לדעת כל בני הבית, ויש לי דוגמאות רבות לזה". יואב מספר על מקרים שהוא כתלמיד קרוב ספג התנגדות מהרב למעשיו: "ותמיד זה היה בפרצוף, לא מאחורי הגב, הוא יכל לומר לי יואב אני אצא נגד זה, שתדע". והיו מקרים של הסכמה שבשתיקה, "הוא אמר לי תעשה ואני לא אתבטא".

שפלות הברך התבטאה בכל המישורים, "לא היה לו רכב, תלמידים היו מסיעים אותו ממקום למקום, והיו פעמים שהיה נוסע באוטובוסים לשיעורים!" ימי חמישי היו יום של שיעורים בכל רחבי הארץ, "באותו מקום שהיה עוצר בשבוע הקודם היה ממשיך בשבוע הבא. הוא אחז ראש בצורה לא רגילה".

בחופתו סידר קידושין מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל, לבקשת אביו מרן הרב עובדיה, בהמשך למד רבי יעקב אצל הגרי"ש את הלכות טהרה. יחסיו הטובים של הרב עם מרן הגרי"ש אלישיב עמדו לו ביום פקודה ב'סערת עמנואל', עו"ד ללום שעתר אז לביהמ"ש מספר על ניסיונות של גורמים שונים להחתים את הרב אלישיב על מכתבי מחאה נגדו ונגד הרב, "הרב אלישיב סירב כל זמן שלא יפגוש וישוחח אישית עם הרב יעקב". עוד הוא מוסיף: "היו מכתבים שהרב אפרתי העביר מהגרי"ש לרבי יעקב עם בקשה לראות להביא את העניין לסימום הטוב, ללא התלהמות ובגישה ידידותית".

ברא כרעא דאבוה- אני מבקש מבנו של הרב, ר' יונתן יוסף, להגדיר לנו במילה אחת את אישיות אביו הגדול, והוא מגיב ללא שיהיה: "במילה אחת תורה. כל ההתנהלות של אבא הייתה על פי תורה בכל מקום שהיה". אלו שהכירו את רבי יעקב מספרים על אדם שציר חייו נע כל העת סביב התורה, אך הבן מטיב לתאר את ההגדרה בשפתו: "אבא היה יושן בשביל ללמוד תורה, אכל כדי שיהיה לו כוח ללמוד תורה, כל הפעולות שעשה היו לאפשר לו להגות בתורה ולהפיץ אותה הלאה בשיעוריו הרבים שמסר מדי יום. הכול הוא עשה עבור התורה".

שנים רבות שימש רבי יעקב את הציבור במגוון תפקידים ציבוריים במהלך השנים. אם כחבר מועצת העיר ירושלים, כחבר כנסת מטעם סיעת ש"ס ועוד. כל זה היה לצד גדלותו התורנית וצדקותו המפורסמת, אני מנסה להבין איך הלכו שניהם יחדיו. מה הייתה תחושתו האובייקטיבית של רבי יעקב לשררות הפוליטית שנגעה בו פה ושם, ובנו נותן לי את ה'ברומטר' של אביו: "בכל פעם שניגש או שעלה על שולחנו נושא ציבורי, הדבר היה נבחן מול פרמטר אחד: קידוש ה' או חילול ה'. אם זה ענה על הקריטריון של קידוש ה' היה אבא מסתער על המשימה בשני ידיים, אם חלילה התוצאה יכלה להיות חילול ה', משך ידו הימנה מיד. זו תמצית הנהגתו הציבורית".

רבי יעקב שם עיניו ולבו להיות מיצר בצרותיהם של בני עדתו, "בכל תפקידיו הן כחבר מועצה והן כחבר כנסת פעל רבות להקמת ת"תים ספרדיים, ישיבות לבני עדות המזרח. שימש כאזן קשבת לתושבי שכונות מעורבות, כמו שכונת רמות שלא היו בה בתי כנסת באותן שכונות, בא למסור שם שיעורים, בהתחלה נטל על שכמו את עול הדאגה לייסוד בתי כנסת באותן שכונות, בא למסור שם שיעורים, בהתחלה במקלטים ובהמשך בהקצאות. והדאגה הזו הייתה לכל העדות והחוגים ללא הבדל. המוטו שלו היה להרבות כבוד שמים. אני חושב שהוא סמל ודמות איך צריך שליח ציבור להתנהג".

עבדות ולא שררה - אני עדיין מנסה להבין את החיבור בין רב פוסק הלכה ומוסר שיעורים למלאכת השתדלנות במקום כמו 'כנסת ישראל'. ר' יונתן נענה לאתגר ומפתיע בסיפור היסטורי משובח. "כשאבא מונה לח"כ, התפרסם ראיון שהעניק ראש ישיבת שפת-אמת דאז ולימים מרן האדמו"ר ה'פני מנחם' מגור זצ"ל לאשר צוקרמן בעיתון 'יום השישי', בין היתר שאל אותו צוקרמן לדעתו על מינוי רבנים רבים ברשימות הדתיות באותה כנסת הכנסת ה-11, הרבי מגור השיב 'ימים יגידו, נראה מי יצליח לשמור על עצמו, לדוגמא אני לא רואה איך הרב יעקב יוסף יוכל לשלב בין השיעורים הרבים שהוא מוסר מדי יום בירושלים לבין חברותו בכנסת'.

"אבא ראה את זה והוא אמר שזה נתן לו תמריץ להמשיך למסור שיעורים במסירות ללא הבדל, להיפך בתקופת חברותו בכנסת הגדיל עוד יותר את היקף השיעורים, הכנסת נתנה לו פרסום והוא ניצל את זה להרבות תורה בישראל. וכפי שכולם נוכחו לראות הוא יצא מהכנסת כמו שהוא נכנס, אותו אדם פשוט וצנוע".

הוא ראה בשילוב הזה משהו מורכב, קונפליקט שצריך לדעת איך פותרים אותו?

"כשהוא נכנס לכנסת הוא לא ראה בזה סתירה, אחרי שנכנס הוא כן הבין שזה קונפליקט, והוא ידע להתמודד עם זה, להתנהל נכון ובדעה צלולה וברורה". אבל הדרך לכל זה לא הייתה מובנת מאליה, "אבא נכנס לזה מתוך מהלך של אין ברירה, סגרו באותם ימים 10 תלמודי תורה ספרדיים בירושלים בתואנות שווא על ליקויים שונים ומשונים, מאחורי זה עמדו אינטרסים של רשתות שונות שחששו מברייחה של תלמידים.

"אבא ראה את כל זה והבין שאין ברירה, ולכן נכנס לתוך הפוליטיקה למרות שזו ממש לא הייתה משאת חיו, ולא הדרך אליה תכנן לצעוד, אבל מחוסר ברירה זה מה שעשה, ופעל מיד לפתוח מחדש את עשרת תלמודי התורה שנסגרו, ולהקים עוד ועוד מוסדות ומסגרות לספרדיים, להיות אוזן קשבת לאחיו. ברגע שהוא ראה שזה עומד שריר וקיים ויכול להסתדר בלעדיו, אז הוא קם ועזב וחזר לתלמודו".

רבי יעקב לא החזיק טיבותא לנפשיה, מטרתו הייתה לתת את הדחיפה הראשונה ולתת לעסק להתרומם לבד. בנו מספר לנו על קרוב משפחה מהעיר בית-שמש שפנה אליו בבקשה לדאוג דרך אביו לפרוטקציה עבור אשתו שהיא מורה למוזיקה, שתקבל משרה בבית-ספר מקומי שעומד תחת נשיאותו.

"ניגשתי לאבא", מגולל יוני, "זאמרתי לו שאחיינית שלו היא מורה, ואם יוכל להפעיל את השפעתו לקבלתה באותו בית-ספר. אבא ענה לי תשובה שאזכור כל הימים. הוא לא זכר מי המנהל בכלל. פשוט הם ביקשו שאעמוד בנשיאות כדי לסייע להם בקבלת תלמידות, נתתי להם את ה'פוש' הראשוני, דחפתי אותם בשנה הראשונה וכשראיתי שהמוסד עולה על דרך המלך עזבתי את העניין הוא הסביר לי. כזה היה אבא נותן את הדחיפה, את ה'פוש', ונעלם. לא דורש לעצמו כלום אחרי זה. לא צריך להרחיב איך נראים הדברים במקומות אחרים, יש אנשים שעד זיבולא בתרייתא לא שוכחים את מה שעשו ודורשים כל העולה על רוחם".

גם במחוזות אחרים נהג כך רבי יעקב, כמו לדוגמא בהכשרת רבנים והגדלת תלמידי-חכמים, "את הרב ישראל מאיר יונה הוא לקח בגיל 17 והורה לו למסור שיעור בפני קהל, הוא עצמו הגיע להשתתף, בהמשך זכה הרב יונה להיות החברותא של מרן ולצמוח פאר כתלמיד חכם עצום. הוא זיהה כישרונות אצל אנשים בצעירותם ודחף לפתח ולהגשים אותם. השיעור הראשון של הרב בן-ציון מוצפי נמסר אצלו בבית הכנסת ב'בורוכוב' ומאז פרץ שמו בכל הארץ".

"המטרה של אבא הייתה הפצת תורה, הקמת רשת חינוך ו'אל המעיין', הוא הקים את ש"ס יחד עם הרב ניסים זאב למטרה זו, אחרי ההצלחה היו כמה שקפצו את העגלה, שודדי קרדיטים למיניהם, אבל האמת חשוב שתעמוד על תילה".

הגנה מבקבוקי תבערה

מעשה פלאי נקשר בשמו של רבי יעקב במסגרת עמידתו בראש הקהילה בקבר שמעון הצדיק, היו אלו ימים סוערים של הפגנות על בסיס יומי של ערבים כלפי יהודים, ולקראת חג הסוכות התעורר חשש בקרב התושבים האם לישון בסוכה כשיש סכנה מוחשית מפני בקבוקי תבערה שיידו השכנים הערבים על הסוכות. רבי יעקב השיב אז באומץ למתיישבים 'שבו בסוכה ולא יאונה לכם כל רע', בנו מעיר על הסיפור ואומר: "זה לא אופייני לדרכו של אבא שהיה איש הלכה ושולחן ערוך, במקרה הזה הפסק היה יותר שמיימי".

במשך תקופות ארוכות, בעת התבססותה של תנועת ההתיישבות בשכונות מזרח ירושלים, עמד בר שיחנו, ר' יונתן יוסף, על המשמר, יחד עם חברות פעילים אידיאולוגים נמרצים מול קבוצות אנרכיסטיות של פעילי שמאל רדיקלי שמחו בקביעות על ההתיישבות היהודית במזרח ירושלים. פעילות ענפה ניהלו הבן וחבורתו לתקיעת יתד יהודית בשכונת שמעון הצדיק, מי שנחשב לסמכות הרוחנית של הפעילות היה אביו רבי יעקב.

"באחד הימים", הוא נזכר, "פנו אלי אותם פעילי שמאל שהפגינו בקביעות מולנו וביקשו לערוך סיוור איתי כדי לשמוע גם את הצד שלנו בסיפור, חשדתי בהם בכוונות לא טהורות, אולי ניסיון שלהם לחדור לתוך המערכת שלנו, הכיוון שלי היה להעיף אותם מכל המדרגות, לא חשבתי שיצא משהו טוב מכל זה, לא הכרתי איש שמאל שישנה את דעתו בגלל סיוור אחד. אבל לא רציתי להחליט לבד ועליתי להתייעץ עם אבא, לפליאתי הוא אומר לי תנסה, לך איתם ותדבר להם. אמרתי לאבא איך אסתובב עם אותם אנשים בקבר והאזור, הרי הפעילים שלנו ירצו לקרוע אותם לגזרים, אבא אומר לי אל תדאג אני אתן הוראה שכשאתה עושה סיוור עם פעילי השמאל שאף אחד לא יפריע לך.

"וכך היה. הסתובבתי איתם בתחילה בקבר, שם הטונים קצת רעשו מפוליטיקה, כל החברים הסתכלו מסביב ולא הבינו מה פה קורה, יונתן יוסף הולך עם האנרכיסטים? אפילו כמה שוטרים הזדרזו למתחם לוודא שהכול תקין ולא פורצת פה איזו מהומה, כשירדנו למטה התיישבנו לדבר באריכות על כל ההיסטוריה של המקום, סיפרתי להם על כל מה שהיה פה באלפי השנים האחרונות ואמרתי להם דבר אחד: אתם יכולים לחלוק עלינו פוליטית, להפגין נגדנו, אבל שלפחות תדעו דבר אחד, לנו יש שורשים פה – לצד השני אין פה שורשים. לנו יש קברים של אלפי שנה, לצד השני אין דברים כאלו, לנו יש את שמעון הצדיק, הצד השני גר בערב-הסעודית בשנים של שמעון הצדיק.

"אני חייב לומר שמתוך ה-70-80 חבר'ה שהשתתפו בסיוור רובם הפסיקו להגיע להפגנות בערבי-שבתות. זו הייתה עצה של אבא, של חכם הרואה את הנולד. וזה לא שהם עברו צד, כעבור תקופה פגשתי אחד מהם בתל-אביב ושאלתי אותו – עברת צד אחרי מה שאמרתי? הוא ענה לי ממש לא, אבל בקטע של שמעון הצדיק הבנתי שאני לא לגמרי צודק ברמה שתצדיק לבוא להפגין כל שבוע, אבל אני עדיין נגד ואיש שמאל".

הנחיות פוליטיות ברורות

כיום מתמודד ר' יונתן לחברות במועצת העיר ירושלים לקראת הבחירות המוניציפאליות בחודש חשוון הקרוב, במסגרת סיעה משותפת לחברי המועצה הנוכחיים אריה קינג 'עוצמה לישראל' ודוב קלמנוביץ'

'האיחוד הלאומי'. אני מברר אצל הבן מה ההוראות הפוליטיות שקיבל מאביו, והאם האב תמך בפעילות הציבורית של בנו.

"כל פעילותי נעשתה בשיתוף והתייעצות עם אבא, הוא תמך בהכול ועודד תמיד". לגבי ריצה פוליטית, גנוזה עם יונתן רצועת וידאו של הרב בה הוא מורה לו עם מי לשתף פעולה בזירה הפוליטית, עם מי לרוץ ובמי לתמוך. "בבוא העת נוציא את הסרטון לציבור, העיקרון של הדברים היה לרוץ עם מי שחושב כמונו גם בנושא ארץ ישראל וגם בנושא תורת ישראל. קיבלנו הוראות ברורות לפני פטירתו".

הוא מרחיב על הסיטואציה בה נאמרו הדברים: "אבא קרא לי שבועיים לפני פטירתו ואמר לי תפתח וידאו אני רוצה לומר לך כמה דברים מה לעשות אחרי, מה יהיה, איך יהיה, הוראות ברורות מה תעשו, ואני רוצה שזה יישאר לדורות. ולפי ההוראות האלו אני הולך, היו כמה רבנים ששאלו שאלות אז הראנו להם את הסרטון. הוא גם השאיר צוואה מפורטת ועל פיה אנו נוהגים וננהג".

בכל זאת, לפחות דוגמא פיקנטית אקטואלית אחת אני מתעקש לשלוף וגם מצליח, "שאלנו אותו לגבי ריצה עם אריה קינג, היו דיבורים כבר אז לגבי, ועמדה על הפרק אפשרות ריצה משותפת יחד עמו, והוא נתן את ברכתו. תבין, בסוף מה אריה קינג עושה? דואג לגאול בתים בשמעון הצדיק, בשכונות נוספות ובכל ארץ ישראל, אריה היה בן בית יוצא ונכנס אצל אבא שהכיר אותו למעלה מ-25 שנה, זכה לאכול עמו ארוחת בוקר ולהיות מאוד מקורב אליו, תן לי לשער שאם אבא היה בחיים הוא היה מעודד את המפלגה הזו שלנו היום".

יוני ממשיך ונימת כאב נמסכת בקולו: "תשמע, בגלל שאנחנו ממשיכים בדרכו דרכנו אינה סוגה בשושנים, אם לא היינו ממשיכים בדרכו, היינו הולכים עם מי שכדאי יותר, מי שנותן יותר, ומי שהשעה משחקת לו, אבל אנחנו הולכים דווקא עם אנשים שמעניין אותם שמעון הצדיק, מזרח ירושלים והתיישבות בכלל, שמעניין אותם מה שקורה פה עם המסתננים וכל הדברים שאבא שלי דגל בהם, וכידוע מעולם לא הסתיר את דעותיו. הוא היה חבר ב'איגוד הרבנים פיקוח נפש' ולחם בעוז נגד מסירת שטחים, הוא הפסיק להצביע לאגודת ישראל אחרי שתמכו ב'הסכם חברון', ולפני כל מערכת בחירות הצהיר שאסור להצביע עבור מפלגה שתתמוך בהחזרת שטחים, ובתשע"ב גם הודיע רשמית על תמיכה במפלגת 'האיחוד הלאומי'".

את כל הארץ

אנחנו נכנסים לחלק מעניין בחייו של הרב, והם הוראותיו הרבות לסירובי פקודה בצה"ל, כאשר חש ואחז שהמשימות עלולות לפגוע בעם ישראל. היה זה במבצע 'ההתנתקות' וכן בהסכמי אוסלו כשהורה לחיילים לסרב פקודה, במכתב עם הרב אברהם שפירא הרב יורם אברג'ל ועוד רבנים.

"למרות שאיימו עליי בשלילת המשכורת מתפקידו כרבה הרשמי של שכונת 'גבעת משה' בירושלים, בניגוד לרבנים אחרים שנבהלו ומשכו את חתימתם הוא נותר איתן בדעתו, תוך שהוא מצטט את דברי הרמב"ם 'הורה המלך לעבור על דברי תורה אין שומעין לו'. הוא התריע בחריפות שכל מי שימסור שטחים וקרקעות לערבים, או יעביר להם כלי נשק, או יפנה ישובים ואפילו מאחזים הרי הוא עובר על דין תורה והינו מנודה ואין לו חלק לעולם הבא. היה פעם שהעיר לשוטר שהשתתף בפניו חווה ליד קריית-ארבע – תדע לך שאין לך חלק לעולם הבא.

"המקרה החריג יותר שהורה לסרב פקודה היה במלחמת לבנון השנייה, נימוקו היה מפני שראש הממשלה דאז אהוד אולמרט הצהיר על כוונתו לבצע את 'תכנית ההתכנסות' שהיא המקבילה להתנתקות בשטחי יהודה ושומרון. ואולמרט תכנן אחרי המלחמה לפנות ישובים ולומר לעם ישראל נפנה ישובים ואם יירו עלינו נעשה להם מה שעשינו בלבנון. ואבא אמר שמלחמה שתביא צידוק לפינוי ישובים אסור לצאת אליה, "מה ההיגיון' הוא שאל אז 'שבני הציונות הדתית ילכו וילחמו בלבנון, כדי שיחזרו מהמלחמה לבתים שלהם בעופרה ובית א-ל ויפנו אותם בזכות אותו ניצחון במלחמה. הוא כינה את זה 'מלחמת שלום ההתכנסות', הוא היה הרב היחיד שהורה כך ואיימו עליו במעצרים ומאסר, וזה לא היה פשוט לומר דבר כזה בעיצומה של מלחמה, ולא רק שהוא לא חזר בו אלא עוד עשה כינוס באמצע המלחמה עם הרב דוד חי הכהן וקרא לחיילים לסרב פקודה שלא לשתף פעולה עם מזימת אולמרט".

ג' אייר

הרב המקובל ראובן שלום שרבאני זצ"ל

יום ההילולא - ג' אייר

נולד ב-י"ז אייר ה'תש"ד (1944) בירושלים. בבית של תורה ויראה צרופה גדל והתחנך במסורת בית-אבותיו הדגולים, שחינכוהו מגיל צעיר לשקוד על התורה והעבודה. בנערותו התחנך בישיבת 'פורת יוסף', שם עלה ונתעלה במעלות התורה, היראה והלימוד והיה לאחד מבחירי הישיבה. זכה ללמוד עם גדולי התורה הספרדים. שימש כאבן שואבת לרבים שביקשו לרכוש מידיעותיו וחכמתו המופלגת. בגיל תשע-עשרה שנים בלבד כבר הוסמך לרבנות! שקדן וגאון נפלא. בהמשך בשל הצורך בהקמת ישיבה לבני עדות המזרח, חבר לר' יהודה כהן ויחד פתח עימו את ישיבת 'אוהל מועד' בה למדו רבים כאשר רבינו שימש כמשגיח. בהמשך הקים יחד עם ר' יהודה את ישיבת 'יקירי ירושלים' ושימש מראשי הישיבה בה. הרביץ תורה ויראה לצעירים. עיונו היה מבעית. סופר כי בעת שהגאון בן ציון אבא שאול נכנס לניתוחים וכד' היה ממנה את רבינו למגיד שיעור תחתיו, בעומק עיון הפשט. שיעוריו נמשכו כשלוש שעות רצופות. בבחירתו שינן כל כך הרבה פעמים את תלמודו, עד שהיה חוזר על שישים דפי גמרא בשעה. היה מחנך תמיד להנהגה ודרך ארץ, לחינוך מתוך שלוה ומאור פנים, לקדושה ולזכירת יום המיתה. העיד על עצמו שמעולם לא נשמע קול צווחה או צעקה בביתו! בהמשך חלה ובחסידי ה' והתפילות הרבות, החלים בניגוד לדברי הרופאים. גאון בנגלה ובנסתר. צדקתו ויראתו היו עצומים והקרין זאת על כל רואיו. בעל רוח-הקודש. ענוותן מופלא. ראה כל תלמיד כבנו היחיד. בשנתו האחרונה התנייד על כסא גלגלים בשל השיתוק ברגליו. למרות הסבל והייסורים שהיו מנת חלקו, מאור פניו לא מש ממנו. נפטר בשבת קודש בשעת המנחה רעוא דרעווין, ג' אייר ה'תשע"ז (2017). חי כ-73 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. **סבא (מצד אביו):** המקובל ר' יהושע. **אביו:** המקובל ר' יוסף חיים. **אמו:** מרת סול שולמית (לבית טלווי). **אשתו:** מרת דליה (בת ר' יעקב סודרי- מראשי העיר חיפה). **מרבנותיו:** חכם ר' עזרא עטיה, חכם ר' מנצור בן שמעון, חכם ר' עמרם אזולאי, חכם ר' יהודה צדקה, חכם ר' ששון מזרחי, חכם ר' יוסף עדס, חכם ר' אפרים הכהן, חכם בן ציון אבא שאול. **בניו:** ר' יעקב (ראש ישיבת 'אוצרות התורה' בבני ברק), ר' יהושע (ר"מ בישיבת 'קול תורה' בירושלים), ר' אלחנן ור' אליהו (מחשובי הלומדים בבית וגן בירושלים). **חתניו:** ר' ישראל פתאל (ר"מ בישיבת 'יקירי ירושלים'), ר'

דניאל אשכנזי מביתר ור' פנחס דניאל. גיסי: ר' בן ציון אבא שאול (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' ניסים טולידנו (ראש ישיבת 'שארית יוסף').

בצעירותו התארח אצל ידידו, שהיה חתן חדש. הייתה זו השבת הראשונה שעשו בביתם אחרי החתונה. אשת החבר הכינה לסעודה מאכל עם קישואים, ורבינו היה רגיש למאכל זה, ולמעשה עצם הרחת המאכל גרמה לו בחילות. בנוסף, מאכל זה היה מלוח בצורה מוגזמת ואף חברו, החתן, לא יכל לאכול ממנו, אלא טעם מעט והניח את הצלחת כמות שהיא. אולם רבינו שלא רצה לבייש את בעלת הבית, הכריח את עצמו ואכל את כל הצלחת, ולאחר מכן גם שיבח את בעלת הבית על מאכליה הערבים, וגרם לכך שנשאל האם יחפוץ בצלחת נוספת, והשיב בחיוב. והכריח את עצמו לאכול גם את הצלחת השניה עד תומה. למחרת, שכב במיטה מרוב חולשה וחולי.

אחד מנכדיו שהגיע פעם לביתו בליל בדיקת חמץ, התבקש על ידי רבינו להביא את השקית הנמצאת בביתו. כמובן שהוא הזדרז לקיים את שליחות הסבא, כשהוא תוהה בליבו, מדוע ציווה אותו להביא את השקית בעיתוי הזה, מה 'בוער' כל כך בשעה דחוקה זו של בדיקת החמץ להביא את השקית? עוד בטרם מילא את שליחותו נשאל על ידי הסבתא: "שוב הוא מבקש את השקית? מה בוער לו כל כך לשרוף את התעודות?". הנכד התפלא, באלו תעודות מדובר ומדוע הסבא מבקש לשרוף אותם? והסבתא השיבה: "אלו תעודות ההסמכה לרבנות של סבא. הוא קיבל אותם בהיותו כבן תשע-עשרה שנים בלבד!, ותעודה נוספת אותה קיבל לאחר מכן". "לא זו בלבד שהוא לא הסכים מעולם לתלות את התעודות הללו על הקיר, הוא מקפיד מאז ומתמיד לאחסן אותם רק בביתו. מעבר לכך, מדי שנה הוא מבקש מחדש להוציא אותן כדי לשרוף יחד עם החמץ, מכיוון שהוא טוען שמדובר בגאווה ותו לא. אבל אינני מסכימה והוא מכבד את רצוני".

על שולחנו סעדו מדי שבת עשרות בחורי ישיבות, ללא הזמנה על אף העובדה כי ביתו היה קטן ביותר. כל אחד מהבחורים היה יוצא עם פס עוגה, כדי שלא יצא בידיים ריקות. רבינו חש את יום הפטירה בכל ימיו, ובשיחותיו הרבה לתאר איך ירד לקבר בבוא היום בו יתבקש לבית-עולמו.

פעם אחת נכנס לשיעור ואמר: "יש כאן בחור שעובר על תקנון הישיבה ולומד שיעורי נהיגה. אני רואה שהדבר מסוכן מאוד בעבורו, והוא או חלילה ייהרג או יהרוג, שידע שהזהרת אותי!". אותו בחור התעלם מדברי רבינו ולבטח חשב שאחד התלמידים הלשין על מעשיו ולכן רבינו מבקש להפחידו בדבר. הלה לא שעה לדברי רבינו, המשיך ללמוד ובסיכומו של עניין עבר את הטסט וקיבל את הרישיון המיוחל. לא עברה שנה והלה ניגש אל רבינו בדמעות וסיפר שעשה תאונת דרכים והרג אדם רח"ל בדיוק כפי שחזה רבינו.

הגאון הרב משה חורב זצ"ל

יום ההילולא - ג' אייר

נולד בחודש אדר ב' ה'תשכ"ב (1962). מזרע קודש משפחת חורי מהאי ג'רבא. שושלת יוחסין המגיעה עד הרב הגדול והקדוש חסידיא קדישא ופרישא רבי רחמים חורי זצ"ל (שעל פי המסורת נגלו לו מלאכים בהקיץ, ופעל לבטל גזירה קשה שהייתה באי ג'רבא). כבר משחר נעוריו עמדו רבותיו על כישרונותיו הברוכים, זיכרונו הבהיר וגאונותו המפליאה. למד בישיבה התיכונית בכפר מימון. לאחר מכן למד בישיבת 'כסא רחמים' ובהמשך אף כיהן כר"מ בישיבת 'כסא רחמים' בבני ברק שנים רבות. זכה להערכתם של

רבים מגדולי ישראל, בהם מרן שר התורה הגאון ר' חיים קניבסקי. שקידתו בתורה הייתה יומם ולילה מופלאה. בדרך, בשעת האוכל, במדרגות, במעלית וכו'. גאון אדיר. ענוותן מופלא. שלט ממש בכל התורה כולה בלא גוזמא - ש"ס בבלי, ירושלמי, ספרא, ספרי, מכילתא, מדרשים, זוהר וכו', בבקיות אדירה ובלתי נתפשת. מי שזכה לשמוע ממנו שיעור או שיחה, היה נפעם ומשתומם מול בקיאותו המדהימה בכל התורה. העיד מרן הגאון ראש הישיבה, ר' מאיר מאזוז: "הרב היה זוכר את כל התלמוד, התנ"ך והמדרשים מילה במילה!". נפטר ביום שבת קודש ג' אייר ה'תשע"ז (2017) לאחר מחלה קשה. ציונו בבית החיים פונביז' בבני ברק. נטמן ליד קברו של רבו הגאון רבי משה הלוי זצ"ל. חי כ-55 שנים בלבד.

אביו: המקובל הגאון ר' ברוך חורי (כונה 'המקובל משרשרת' - המקובל ר' מרדכי שרעבי העיד כי מדובר בנשמה גבוהה ונקיה, שפעם ראשונה באה לעולם). **אימו:** מרת שושנה (בת הרב החסיד רבי מגוץ סופר). **מרבנותיו:** הגאון ר' משה הלוי, הגאון ר' מאיר מאזוז, הגאון ר' יצחק ברדא. **מתלמידיו:** ר' אליהו מאדאר, ר' אביה חדוק, ר' אביחי סעדון (עורך העלון 'בית נאמן'), ר' תומר בוכריץ. **ילדיו:** חמישה ילדים. **מספריו:** **משה ידבר** - אור החמה - לקט מספרי חכמי תונס וג'רבא על התורה - שלושה גביעים - כללים משלושה גאוני אשכנז (התוספות יום טוב, הרש"ש ומהר"ץ חיות) - **כתר תורה** - כללים מבעלי התוספות בכל הש"ס - **תורה מסיני** - חידושים על התורה - **צפנת פענח** - דברים הצפונים המובאים בש"ס, חידושים על הש"ס וההפטרות ועל התהלים. כמו כן השאיר בכתובים עוד הרבה מאוד חידושים, על הש"ס, התורה, ותשובות בהלכה.

להלן סיפורים המעובדים מתוך מאמר שכתב לזכרו הרב תומר בוכריץ שליט"א - בצעירותו רבינו היה מגמגם. אבל מי שהשתתף בשיעורי רבינו ראה כי דבריו קולחים מפיו. אם כן, כיצד אירע הנס? רבינו עצמו סיפר לתלמידו ר' אביה חדוק, כי פעם אחת קרא בתמימות את איגרת הרמב"ן וראה שבסופה כתוב: "ובכל יום שתקראנה - יענוך מן השמיים כאשר יעלה על ליבך לשאול". וביקש לדבר כאחד האדם ועלתה בידו, ומאותו הזמן סר ממנו הגמגום. ויהי לפלא!

באזכרת השבעה סיפר בנו ר' שלמה, שתמיד כשהיו בשולחן שבת גולשים לדבר על אנשים, תיכף היה רבינו מעביר נושא, לחידושים ודברי תורה. שבת אחת בחודשיו האחרונים כשהיה חלש ולא היה בכוח לבוא לשולחן שבת, שכב הרב בחדרו במהלך סעודת השבת. אולם לקראת סוף הסעודה, התאמץ לבוא לשולחן על מנת לשמוע דברי תורה על הפרשה מבניו. תוך כדי התגלגלו הדברים לדיבורים שיש בהם שמץ של לשון הרע. לפתע הבחינו בניו בדמעות הזולגות מעיניו של אביהם. מיד הם נחרדו, שכן החיוך הנצחי לא מש מפני אביהם ועתה הוא בוכה. הם שאלו את רבינו למעשיו והוא השיב: "דבר שנוהרת בו כל חיי, כעת לפני הסוף, רוצים להכשיל אותי בו".

ידיעותיו בתורה היו עצומות. סיפר הרב צבי כהן: "יום אחד השתתפנו בשיעורו של ראש הישיבה. לפתע שאל הרב: 'היכן מוזכר במשנה שמשענת הסוס על רגליו ומשענת החמור על ידיו?'. באותו הרגע ענה רבינו: 'כמסכת זבים פרק ד' משנה ז'. ראש הישיבה נהנה ואמר לכולם: 'אשרי הישיבה שזכתה בעילוי כזה, שיודע ובקי בש"ס בצורה נפלאה!'.
מה רבה שמחתו של רבינו כשהגיע יום אחד אל בית הגאון הצדיק מרן ר' חיים קניבסקי, ואמר לו כי השתמש בספרו כדי למצוא כלל מסוים בתוספות, והוסיף ואמר: "הספר יפה מאוד וערוך בצורה טובה מאוד". (תורה מסיני - שמות עמ' צ' בהערה)

רבינו התגלה בחלום הלילה אל בתו ואמר לה: "בתי, תדעי לך שדין שמים קשה מאוד, וב"ה יצאתי ממנו זכאי, ותפשו אותי על דבר אחד, שקראתי פעם אחת תהילים ללא ברכות התורה. אך הסכימו להעביר לי על זה, היות שהייתי מעביר על מידותי".

סיפר הרה"ג ר' אביה חדוק סיפור שהתרחש בחוה"מ סוכות ה'תשע"ו. רבינו דרש בשכונת רוממה בירושלים, וכולם התפעלו מבקיאותו העצומה. לאחר הדרשה בא אליו יהודי אחד וביקש ברכה עבור בנו, שכבר נשוי שבע שנים ללא ילדים. בירכו רבינו באריכות, ועוד בחודש תשרי ה'תשע"ז נולדה לבנו בת.

פעמים רבות סופר על ישועות שנושעו אנשים שתרמו להפצת ספרי 'אור החמה'. עקרות שנפקדו, עסקים שהתאוששו וזיווגים לרווקים. התורם היה משלם עבור כמות של סטים אותם היה מחלק בעצמו או שרבינו בעצמו היה דואג להפיץ אותם בבתי מדרשות ובתי כנסת. רבינו שם את ידיו עליו ומברכו בברכה ארוכה משולבת בעשרות פסוקים, ומחזקו באמונה שלימה שזכות חכמי תוניס וג'רבה, שחידושיהם יתפרסמו על ידו, תעמוד לו לישועה קרובה. (בהרבה מהחידושים הוסיף נופך משלו וקראם בשם 'אור משה'). במהלך ימי השבעה, בין המנחמים הגיע זוג עם עגלת תינוק, ואמרו לבני ביתו של הרב, שהתינוק הוא מברכת הרב, לאחר שתרמו להוצאת כמה סטים של ספריו 'אור החמה'.

ה' אייר

הרב מאיר אורבך זצ"ל

יום ההילולא - ה' אייר

נולד בעיירה דוברי שבמחוז קאליש בשנת ה'תקע"ה (1815). בהיות כבן 25 נתמנה לרב בעיירת מולדתו, דוברי. לאחר מכן כיהן במשך שבע שנים כרב בעיר קובל שבווהלין (אוקראינה). בשנת ה'תר"ז (1846) נקרא לכהן כאב"ד בעיר קולו, בה ישב כתשע שנים בתפקיד זה. בשנת ה'תרט"ז (1855) עבר לקהילת קאליש, שם עסק ברבנות וגם במסחר. בשנת ה'תרי"ט (1859) עלה לארץ ישראל, וקבע את מקום מושבו בירושלים.

באותה תקופה הרה"ג שמואל סלנט היה צריך לנסוע מארץ ישראל, מינה את רבינו לעמוד במקומו בראש בבית הדין של הקהילה האשכנזית בירושלים, ולאחר חזרתו, השאירו את רבינו בתפקידו זה. ייסד את ישיבת "אהל יעקב". כ"כ שימש כרב ביה"כ בית יעקב (שבבית הכנסת חורבת רבי יהודה החסיד) אשר בו דרש תנדי, וכן היה נשיא מוסדות עץ חיים ובית הרפואה 'ביקור חולים' שהיה ממייסדיו. בסיועו נרכשה הקרקע שעליה הוקמה השכונה "מאה שערים", וכן השתתף בבניית 'משכנות ישראל', 'נחלת שבעה' ועוד. כמו כן קנה מהערבים מגרש גדול, שלימים היה לשכונת בית דוד. היה גם ממייסדי בית הכנסת ישועות יעקב. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-ה' אייר ה'תרל"ח (1878). ציונו בהר-הזיתים שבירושלים. חי כ-62 שנים.

אביו: ר' יצחק איציק (שימש כרב עיירת דוברי. מח"ס 'דברי חיים' ע"ש אביו). **אימו:** מרת הענא (אמו נפטרה בינקותו והוא לא זכה להכירה). **נשותיו:** מרת פרידא (בת ר' שרגא פייבוש - זיווג ראשון). מרת הנדל (בת דודו הגאון ר' מנחם אב"ד אוסטרוא - זיווג שני). **מרבותיו:** אביו, ר' יצחק איציק. סבו, ר' חיים (מח"ס 'דברי משפט'). **בניו:** ר' שלמה, ר' משלם, ר' חיים. **מספריו:** אמרי בינה • תולדות האמרי בינה.

בתקופת רבינו הצרות תכפו וכאשר ביקשו לרכוש קרקעות בארץ ישראל, צצו להם 'בעלי-בתים' חדשים מדומים אשר טענו לזכויותיהם בקרקע זו, ואת כולם היו מוכרחים לפצות. אחרת, השלטונות התורכיים לא היו מעבירים ב'טאבו' את הקרקע על שם הקוונה. בסמוך למקום עליו נבנתה לבסוף מאה שערים, בחלקו של ביה"כ כולל 'בוקרשט', עמדה ביקתה בה התגורר מסיונר גרמני, אשר ניהל פעילות מסיונרית בסביבה. לאותו מסיונר היה כרם גדול, ובו הועסקו פועלים ערביים. בין הפועלים היה אחד, אשר הייתה לו קרקע בשטחה של השכונה החדשה. כאשר נודעה למסיונר עובדה זו, החל לשדל את הפועל ולהסיתו, שלא ימכור את חלקו ליהודים, מתוך חשש שמא היהודים יגלו את הפעילות המסיונרית שלו. הוא אף הבטיח לו, שאם לא ימכור את חלקו ליהודים, יעלה את שכרו בעבודת הכרם ככפל כפליים. אותו ערבי הבטיח למעבידו, שלא ימכור את חלקו ואף יניא את בני משפחתו מלמכור את חלקם באותו השטח. אולם בצנעה, נשא ונתן בפועל עם היהודיים ואף המריץ את קרוביו לעשות כמוהו, מאחר שהמחיר אותו ביקשו לשלם היה גבוה במיוחד. הגרמני הכיר את שכירו, וידע כי הבטחתו היא מן השפה ולחוץ, ולפיכך זמם לחסלו. יום אחד בהיותם בכרם באין רואה, הרג הגרמני את הערבי, וכיסה אותו בעפר. המסיונר זה לא הסתפק בהריגתו, אלא אף הוציא שמועה, כי היהודים רצחו אותו מאחר שסירב למכור את חלקו בקרקע שבשטח השכונה. השמועה התפשטה, וכל אנשי הכפר הופיעו לפני המושל-הפחה ותבעו נקמה. הם דרשו, כי הרוצחים יאסרו מיד, ואם לאו - יעשו דין לעצמם ויקיימו ברוצחים את 'גאולת הדם'. החשוד העיקרי בעיני הערבים, היה רבי יאשע ריבלין, אשר היה ידוע בפעילותו לבניין ירושלים. המושל-הפחה, שידע והכיר היטב את עדת היהודים ואת ר' יאשע, הבין כי ידיהם לא שפכו את הדם וכי עלילת דם זו נרקמה על ידי חתרנים, הרוצים לקעקע את ייסודה של שכונת היהודים החדשה, אך מאידך גיסא חשש כי הערבים הזועמים יקיימו את איומם, אם לא ימצא הרוצח האמיתי. לפיכך שיגר שליח להזהיר את ר' יאשע ויעץ לו לברוח מן הארץ מחוסר אפשרות להגן עליו. באותה עצה היה גם הקונסול האנגלי. ר' יאשע הבין שעצתם נכונה, שכן האיום אינו איום סרק. הוא חיפש מקום מסתור ומצאו באחת מחורבות ירושלים. בנוסף, שכר יהודי ירושלמי, שנודע בפקחותו, בשם ר' יעקב דוד סלוטקין, שישמש כאיש-קשר וידאג לקיומו, וכן שיספק לו ידיעות על הנעשה והנשמע בעיר. ר' יעקב דוד שמר את סודו כראוי, ומלבד כמה מגדולי ירושלים, לא ידע איש על מקומו של ר' יאשע. נדמה היה כאילו נבלע באדמה החדשה. אלא שכאן מצאו כמה קנטרנים, שעדיין לא השלימו עם תכניותיו של ר' יאשע, הזדמנות להיפרע ממנו, והפיצו שמועה, אשר רבים האמינו בה, כי ר' יאשע ערק לחו"ל עם צרור כספה של החברה, והואיל והסוד נשמר, ותהום כל העיר. החברים ובני משפחותיהם צרו על 'ועד החברה' ותבעו את פרוטותיהם העשוקות, וכמעט שהצליחו לעולל את אשר לא עלה בידי הערבים. לנפץ את כל התוכנית לבניין 'מאה שערים'. ר' יאשע, שחשש שמא מקומו יתגלה, שיגר אגרת לרבינו, ר' מאיר אורבך, ששימש אז כרבה של ירושלים, למען יעשה הכל כדי שהאמת תתגלה. הגאון רבי מאיר אורבך, הסתגר בחדרו, קיבל תענית על עצמו וביקש מהקב"ה לכונן את הישוב החדש ב'מאה שערים' למחרת יצא הרב מחדרו ושלח בידי משמשו להודיע לר' יאשע וכן ליתר חברי אגודת 'מאה שערים', שבטחונו חזק בה' ושבתוך שבוע ימים תתגלה האמת, וכאור היום יצא משפטו של הרוצח. מקובל היה רבינו כאיש קדוש, ומשום כך התפשטו דבריו חיש מהר בכל העיר, והציבור כולו נדרך בציפיה לראות, כיצד יפול דבר. יום הלך ויום בא, וכעבור חמישה ימים, בא המושל עם מלוויו לכרם הגרמני כדי לרכוש מענביו, שנודעו כמשובחים ביותר, כמנהגו מידי שנה בעונה זו. בכוא המושל לכרם, נוהג הגרמני מפני כבוד המלכות לקחתו לסיור למען יבחר את האשכולות העסיסיים והיפים ביותר. לאחר שהמושל הצביע על

הגפנים שישרו בעיניו, ציווה בעל הכרם לפועליו לבצור אותן ולהכינן לו, והמושל ומלוויו היו התיישבו באחת מפינות הכרם וממתנינים עד שיסיימו הפועלים. לפתע, ניתר הפחה ממקומו וקרא: "מהו הריח הרע, שעולה בנחיריי?". "ריח פגר הוא זה!", נענה אחר ממלוויו. ותוך כדי עמדו, הצביע הפחה על גבשושית העפר שממול. "מסתבר", קרא הפחה, "כי שינוי זה בנוף המוכר לי מזה שנים, הוא הביא את הריח הרע". כשהתקרבו החבורה לחזות בגבשושית מקרוב, הכה הריח בנחיריהם. "אחמד!", פקד על אחד הפועלים, "סלק גבשושית זו, ונראה איזה פגר מונח תחתיה!". לתדהמתם הרבה, גילה אחמד תוך דקות אחדות את גופתו של חברו הנעלם, שהכירו היטב, ואם לא די בכך, הרי עם גילוי הגופה מצא לידה גם מכתב, המיועד לבעל הכרם, ואשר כפי הנראה נפל מכיסו, בעת שהתעסק בהטמנת הגופה. לאור חשיפת ממצאים אלה שוב לא יכול היה הגרמני לעמוד בחקירתו של הפחה, הוא הודה בפשע הנתעב. או, הורה המושל לתלות אותו. לאחר שתלו את המסיונר, יצא ר' יאשע ממחבואו, ואז נוכחו כולם לדעת, עד להיכן מגיעה קדושתו של הגאון מקאליש.

ו' אייר

הצדיק הרב רפאל בנימין לוין זצ"ל

יום ההילולא - ו' אייר

נולד ב-י"א כסליו ה'תרפ"ה (1924) בירושלים. למד בישיבת 'עץ חיים', והיה מקורב לראש הישיבה, הגאון הרב איסר זלמן מלצר. לאחר מכן למד בישיבת חברון, ומשם עבר לישיבת לומז'ה בפתח תקווה. לאחר נישואיו למד בישיבת מיר בירושלים. כאשר ייסד אביו את ישיבת 'בית אריה' התמנה רבינו כמנהל רוחני ושימש בתפקיד זה עד פטירתו. כמו כן שימש כדיין בבית הדין של הפרושים בירושלים, מייסודו של הגאון הרב שמואל סלנט זיע"א. כבר בצעירותו היה יד ימינו של אביו וסייע בפעילויות החסד השונות. נהג להתלוות אל אביו בביקוריו התכופים בבתי חולים ובבתי סוהר, אצל אסירים, חולים ואלמנות. לאחר פטירת אביו המשיך במנהגו לבקר חולים ומוכי גורל. כל ראש שנה נהג לתקוע בשופר בבית החולים למצורעים בשכונת טלביה. במשך שנים רבות מסר את השיעור היומי בבית הכנסת 'זהרי חמה' בירושלים. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות. נפטר ב- ו' באייר ה'תשס"ב (2002). חי כ-78 שנים. ציונו בבית הקברות סנהדריה בירושלים.

אביו: הצדיק הרב אריה לוין (המכונה 'אבי האסירים'). **אימו:** מרת ציפורה חנה (בת ר' דוד שפירא- רב בקוונא). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' אריה. ר' איסר זלמן מלצר. **אשתו:** מרת הענא ליבא אהובה (בת ר' חיים שרגא פייבל פרנק, רבה של שכונת 'ימין משה'). **ילדיו:** אב לחמישה בנים וחמש בנות. ביניהם: ר' דוד, ר' יעקב. **מחתני:** הגאונים ר' יוסף קרויזר (בן ר' זונדל, מח"ס 'אור החמה'), ר' דוד יהודה בורשטיין (בן ר' שלמה, מייסד וראש ישיבת 'בית שמואל' בחזרה). **מספריו:** תפארת רפאל- סיפורים והנהגות אודותיו.

הרשל"צ הרב המקובל מרדכי אליהו זצ"ל אמר בהספד שנשא עליו, שאי אפשר להעריך את כל גדולתו של רבינו, מרוב שהיה צדיק נסתר. והוסיף: "כשדיברתי עם אנשים שהכירוהו מקרוב, טענו שידע דברים מראש, ושידיעה זו התבררה רק בדיעבד, כששיחזרו את דבריו. כשנכדו התארס וסיפרו לו שהחתונה נקבעה לסוף חודש אב, רק חייך ואמר 'אלף-בית', ראשי תיבות של- בא אלול. נזכרו בזה רק כשלא הסתדר לערוך את החופה בסוף אב והיא נדחתה לתחילת אלול!"

פעם הגיעה אליו אישה צעירה שחלתה במחלה ממארת ל"ע. רבינו אמר בכאב: "מה אנחנו יכולים לעשות שנקטפים מאיתנו אנשים צעירים". אבל אז הוסיף פסוק תמוה שקשור לשמחה. זמן קצר לאחר מכן נפטרה החולה, אבל אחותה הצעירה נישאה לאלמן. כעת היו דברי רבינו ברורים לכל.

סיפר הרב אפרים הולצברג, שזכה לשמש את רבינו, יום אחד נסעו אל מרן הגרי"ש אלישיב. הסביר לו ר' רפאל את מהות הנסיעה: "לאחותי (הרבנית אלישיב) יש שכנה אלמנה, שכבר זקנה מאוד ויש לה בן יתום שצריך לדאוג לו, הוא כבר בן חמישים אבל הוא לא בריא במאת האחוזים, והולכים אנחנו לפגוש את אותו הבן". כשהגיעו, הבן ראה את שניהם וצעק לעבר ר' אפרים: "אני רוצה שאתה תהיה הרב שלי, לא הוא!". אמר לו ר' אפרים: "לא כדאי לך, אני יהודי פשוט, אבל ר' רפאל – תראה איזה זקן יש לו... כל כך ארוך, כדאי לך, שהוא יהיה הרב שלך". וכך שכנע אותו. מה זה אומר, שהוא הרב שלו? היה מגיע לבקר אותו פעם בשבוע, לומד איתו קצת משניות ורואה אם הוא צריך משהו. לאחר שרבינו נפטר, ה'תיק' נפל על ר' אפרים. "יום אחד הייתי צריך להיכנס לבית הכיסא וחשכו עיניי, תוהו ובוהו וחושך על פני תהום!". "תביא אקונומיקה", צעקתי, והתחלתי לשפשף את כל השירותים, ותוך כדי שאני על הברכיים אני שומע מאחורי את אותו יתום בוכה בכי תמרורים. אמרתי לו: "אני הוא זה שצריך לבכות, לא אתה! על מה הבכתי?". ענה הבן: "אתה עושה את זה רק פעם בחצי שנה, ר' רפאל עשה את זה כל שבוע!". (תפארת רפאל)

על זהירותו המופלגת של רבינו בענייני ממונות מסופר המעשה הבא: לאחר שהתמנה רבינו לרבה של שכונה בירושלים (שכונת רוחמה), היה שולח את בנו, ר' דוד, מדי חודש בחודשו עם מעטפה סגורה וביקש ממנו למסור אותה לאדם מכובד מתושבי השכונה. במשך שנים רבות לא ידע בנו מה טיבה של מעטפה זו. אולם לימים התגלה לו הסוד: לרבי רפאל נודע, כי אותו אדם טוען - מחמת חשבונות שונים - שהוא היה צריך להתמנות לרבה של השכונה, ולא רבי רפאל. על כן החליט רבינו בגודל חסידותו, להפריש סכום נכבד מהמשכורת שמקבל, לאדם זה, כדי להפיס את דעתו. וזאת למרות העובדה שבאותן שנים חייו הוא ומשפחתו בדוחק רב ובצמצום גדול.

פעם, בעת שמחת נישואי אחד מנכדיו, הופיע רבינו לחתונה ללא שטריימל לראשו. למרות שהיה רגיל בחתונות צאצאיו, בהן לבש החתן שטריימל, להופיע אף הוא לשמחה עם שטריימל. לפליאת אחד מנכדיו על כך, השיב לו, כי אחד הסבים בחתונה אינו חובש שטריימל, ולכן בא כמוהו עם מגבעת לראשו, שכן אם היה בא עם שטריימל, היה מרגיש הלה, שלא בנוח כאשר כל המחוננים חוץ ממנו, חובשים שטריימל לראשם...

לא פעם אמר רבינו בהשתאות לאנשים שהגיעו אליו לבקש ברכה: "אינני יודע למה אתם באים אלי. אבי היה אדם גדול, אבל הברכה שלי היא כברכתו של כל יהודי. נו, מילא, אם כבר הגעתם, תקבלו את ברכתו של יהודי פשוט ותתנו צדקה בחוץ ובעזרת ה' תבורכו". ורבים העידו כי ברכתו התקיימו.

כשהיה הולך ברחוב היה נוהג להקדים שלום לכל אחד, קטן כגדול, בין אם הכיר אותו ובין אם לא הכיר אותו, בעונוה יתירה, והכל מתוך כבוד הבריות ואהבת הבריות שפעפעו בקרבו. כאשר היה יושב במקומו בבית הכנסת לפני התפילה, היה מתרומם מעט ממקומו עבור כל אחד ואחד ממתפללי בית הכנסת כשנכנס, כדי לכבדו. (תפארת רפאל)

הגאון המקובל הרב שאול הכהן אברי"ש זצ"ל

יום ההילולא - ו' אייר

נולד בשנת ה'תקל"ב (1772) באי ג'רבה (דרום תוניס). משפחתו מיוחסת עד רבי ישמעאל כהן גדול (אברי"ש ר"ת - אני בן רבי ישמעאל) ולמעלה בקודש עד עזרא הסופר. בצעירותו למד אצל הצדיק הרב צמח הכהן (מח"ס 'נאוה קדש'). נודע כשקדן עצום. לאחר נישואיו פתח חנות בשוק ובה עבד כמוכר. את שאר היום הקדיש ללימוד תורה. התמנה לרב ראשי ברובע אלאהרה הצגירה (רובע הקטן) של ג'רבה. בתקופת כהונתו, התמסר מאוד לאנשי הקהילה, ונסע לצורך טיפול בבעיותיהם עשרות פעמים לעיר תוניס. תיקן תקנות רבות וביטל מנהגים פסולים. הרה"ג ר' ישועה בסיס (הרב הראשי של העיר תוניס) כינה את רבינו: שְׂאוֹל בְּחִיר ה' (שמואל ב' כא, ו) ואף עמד בפניו. בהתחלה היה עשיר גדול וגמל חסד עם כולם. בערוב ימיו התנסה גם בניסיון העוני וכן נוספו עליו חולאים. רבינו קיבל את הכל באהבה והמשיך לשקוד על תלמודו. הצטיין במיוחד בחכמת הדקדוק. בקי בתורת הנסתר והנגלה. מלומד בניסים. זכה לראות את אליהו הנביא. כיום נותר חדר קיר קטן וכיסא שבו נהג רבינו לשבת על התורה ונהגו החולים והזקוקים לרחמים להיכנס לשם ולבקש ישועות. נפטר ב-ו' אייר ה'תר"ח (1848). ציונו בג'רבה. חי כ-76 שנים. עצמותיו הועלו בעש"ק, ט"ו טבת ה'תש"ע (2000) והוא נקבר במושב איתן.

אביו: ר' משה. **אימו:** מרת שרה (בת הרה"ק המלוב"ן ר' מרדכי הכהן - מדייני ג'רבה). **מרביתיו:** הגאון ר' צמח הכהן (מח"ס 'נאוה קודש'). **מספריו:** • לחם הביכורים - חכמת הדקדוק • בגדי כהונה ונוכח השולחן - על שו"ע יד שאול - על התנ"ך • קרני רמים - על פירוש רש"י ורא"ם לתורה • בינה לעיתים - חכמת העיבור • ערבי פסחים - על הגדה של פסח • שפתי דעת - פירוש על הסליחות • נתיב מצותיך - פרושים לאזהרות לחג השבועות • שי למורא - פירוש על תפילת ימים הנוראים.

בהיותו צעיר לימים למד אצל הגאון רבי צמח הכהן זצ"ל (מח"ס 'נאוה קדש'), והיה מתמיד גדול בלימוד התורה הקדושה. גם אחר ששב לביתו מהישיבה, היה חוזר על תלמודו לפני רבו בשקידה עצומה. באחד הימים, התקשו התלמידים ורובם בדברי התוספות. זמן רב ניסו להבין את הדברים - אך ללא הועיל. הגאון רבי צמח שהכיר וידע בכושר העיון של תלמידו רבי שאול, ביקש ממנו בתום השיעור כי ימשיך עוד להעמיק חקר ולעיין היטב בקושיא. אולי בורא עולם יעזור לו למצוא תרוץ. פנה הנער לפינה מיוחדת בישיבה, בה התבודד דרך קבע ועיין היטב באין מפריע, צלל לעומק דברי התוספות, אימץ את מוחו שוב ושוב עד כלות כוחותיו, אך לקושיא לא מצא תשובה. משלא עלה בידו דבר, יצא להפיג את צערו בין עצי הירק אשר בחצר. "אולי באוויר הצח, יפתח מוחי ובורא עולם יאיר את עיני", חשב. המשיך הנער השקדן ביתר שאת וביתר עוז, לנסות להבין עומק דברי רבותינו התוספות. כך חלף זמן רב ללא הועיל. לפתע ראה את רבו עובר לפניו. הנער קם לכבוד הרב. הגאון פנה אליו ושאל: "האם עלה בידך, בני, להבין את דברי התוספות?". רבינו השיב בצער: "עמלתי רבות, ממש עד לרגע זה. אך לצערי הרב עדיין לא זכיתי ליישב את דבריהם", כשדמעות בעיניו. טפח הרב על שכמו, התיישב לצדו וביאר לו את דברי התוספות. רבינו הודה לגאון ר' צמח ושמחה רבה מלאה את ליבו. לעת ערב, כאשר שב ללמוד לפני רבו, העלה הרב שוב את הקושיא העצומה בדברי התוספות. הנער שאול סבר כי רבו מתכוון לבחון אותו האם הבין כפי שצריך את אשר ביאר לו לפני מספר שעות. פתח את פיו והחל לפרש ולבאר את דברי התוספות בדיוק כפי שהסביר לו רבו לפני כן. כאשר שמע הרב את הפירוש, התפעל מאוד כיצד הצליח תלמידו להגיע

בכוחות עצמו לפירוש האמיתי. רבינו מצדו תמה לפשר ההתרגשות, ושאל בהצטנעות: "הן אך לפני שעות ספורות, הרב הוא זה שפירש לי כך בטוב טעם ודעת. אם כן, מה פשר הערכה זו של רבינו?!" שמע רבו ופליאתו התעצמה, שכן ידע בבירור כי מעולם לא פירש לו כך. "בטוחני", פנה הרב לתלמידים, "כי אליהו הנביא זכור לטוב בכבודו ובעצמו, הוא זה שנראה לו בדמותי. למרות שבדרך הטבע לא היה בכוחו להגיע לביאור הנכון שהוא עמוק-עמוק מי ימצאנו, בכל זאת כיוון שראה ה' כמה יגיעות יגע כדי להגיע אל האמת בדברי התוספות, סייע בידו ופתח לו פתח כפתחו של אולם".

רבינו כיהן כרבה של ג'רבא, וכמו לכל אנשי אמת, גם לו קמו כמה אינשי דלא מעלי מראשי הקהל. הם היו מיצרים את דרכו ומבטלים את תקנותיו. אחד מהם היה אדם קל דעת מראשי הקהל, שבכל פעם שהיה הרב מתאסף עם ראשי הקהל לתקן דבר מה לטובת הקהילה, היה הלה מופיע בכינוס, וברוב חוצפתו ועזותו, בז לדברי הרב, המתנגד לכל דרישותיו והפר את תקנותיו. הוא לא היה מסתפק בכך, אלא היה משמיץ את הרב, טופל עליו עלילות דברים, וכותב כנגדו דברי בלע שקריים. גאוני תוניס יצאו במכתב חריף נגד אותו רשע וחבריו. אך כל זה לא הועיל. הוא לא סכר את פיו. פעם אחת, ביקש הרב לגדור פרצה גדולה בחומת הדת. אך הוא לא רצה שאותו רשע נרגן, יבוא ויפריע. מה עשה? נועד עם ראשי הקהל לבוא ולהתאסף בזמן מוקדם, בטרם יבוא אותו האיש, כדי שיתקן הדבר ללא ידיעתו והפרעתו. אך מעשה שטן הצליח, והלה התייצב בזמן האסיפה. בעזות רבה הביע כדרכו התנגדות לדברי הרב. משראה כך הצדיק, גער בו ואמר: "עד מתי תהיה לנו למוקש?!" אך אותו רשע המשיך ברוב חוצפתו להתריס כנגדו. משנוכח הרב, כי אין בליבו של האיש מקום וערך לדבריו, חשש לכבוד התורה. קם וקרא לכל הנאספים: "אבקש מכל הכהנים הנמצאים כאן, שיצאו יחד עימי!". תמהו הכהנים לבקשתו. אך שמעו לדברי הצדיק ויצאו, וגם הרב שהיה כהן יצא איתם. מיד לאחר שיצא אחרון הכהנים, נפל אותו עז פנים במקום ומת. הבינו הכל כי הקב"ה תבע את עלבונו של רבי שאול, ונחרדו לראות מהו גודל עוון ביזוי תלמידי חכמים! (מעובד מתוך מאמר שכתב ידידי ורעי, הרב עובדיה חן)

י' אייר

הגאון רבי מאיר מלובלין מהר"ם לובלין זי"ע

יום ההילולא - י' אייר

רבי מאיר מלובלין נולד בלובלין בשנת ה'שי"ח אביו רבי גדליה היה בנו של המקובל רבי אשר מקראקא. בהיותו יושב על כס הרבנות מסר שיעור על תוספות קשה ותירץ אותו בפילפול ארוך ואילו הרב זאב אורבך הרז"א תירץ את התוספות על ידי הוספת אות וא"ו אחת, כאן התעוררה שאלה בין שתי קבוצות התלמידים מה עדיף, לכן פרנסי העיר החליטו לעשות הצבעה והרז"א ניצח בהיות כך הרז"א הפך לרב העיר ואילו המהר"ם חזר לביתו לאחר כמה זמן הביאו את המהרש"א שיפסוק מה הדין באמת, והמהרש"א בא ואמר שידרוש בליל שבת. בליל שבת כל העיר התאספה בין כותלי בית הכנסת כדי לשמוע את המהרש"א, המהרש"א פתח ואמר שאינו יודע מדוע בא אם יש שני גדולי עולם המהר"ם והרז"א, ואמר, שעליו יש לו תירוץ שלכן בא כי זכות לו לשכון בינם, אבל על הקהל אני שואל מדוע קראו לי כששני גדולי עולם נמצאים בין כותלי העיר. ובסופו של דבר פסק המהרש"א, שכל אחד יחזור למצבו הקודם וכך היה...

הגאון הרב אהרן פפויפר זצ"ל

יום ההילולא - י"א אייר

רב ופוסק. רב קהילת מהרש"א ביוהנסבורג. נולד ב-י"ט בטבת ה'תש"ט (1949). למד בישיבות קול תורה, נתיבות, איתרי, ישיבת הכותל, לייקווד, פונביץ' וחברון לאחר מכן בהיותו כבן 25 שימש כראש-ישיבה בעץ החיים באנגליה. בשנת ה'תש"ם (1980) שימש כראש ישיבה בדרום אפריקה. ייסד את ישיבת מהרש"א בשנת ה'תשמ"ב (1982). הצטיין במידת האמת אנשים כינו אותו "איש אמת". הקפיד על קלה כבחמורה ועל שינון ההלכות. הקפיד לסיים ש"ס אחת לשנה. ריבוי כישרונותיו ויכולותיו האנליטיות הראו שחשב 'כמו מחשב' וכן ניחן בזיכרון פנומנאלי עד שהיו מסכתות שכאשר נשאל היכן נמצא משפט מסוים, היה עונה באיזה דף ובאיזה מספר שורה. לימד את כולם תורה וכל יהודי אצלו היה בן אלוקים ממש. היה מקפיד שלא יעלה לפניו דבר שאיננו כדרך ההלכה - הן בכשרות הן בשמירת שבת והיה מקפיד שלא לקבל תרומות ממחללי שבת. ענוותן. שנים רבות נמנע מללבוש מלבושי כבוד למרות שכבר היה בחור בישיבה, היה בקיא בש"ס ושולחן ערוך ומפורסם היה מקושר לגאון הרב יששכר מאיר ראש ישיבת נתיבות ואחיה של אימו כלומר דודו. נפטר בתאונת דרכים ב-י"א אייר ה'תשנ"ג (1993). חי כ-44 שנים.

אביו: ר' יעקב זצ"ל. **אמו:** מרת יהודית. **ילדיו:** הגאון ר' יהודה אריה פפויפר (מו"צ בבד"ץ שע"י "שארית ישראל", לשעבר רבה של יוהנסבורג - בדרום אפריקה), ר' מנחם, ר' שלמה, ענת, רותי ונעמי. **מספריו:** • קיצור שולחן ערוך - הלכות בשר בחלב • ביאור סוגיות במסכתות פסחים, זבחים, ברכות, שבת.

בספר 'ברכי נפשי' הובא סיפור מופלא עד מאוד על הגאון רבי אהרן פפויפר זצ"ל, שכיהן כרבה של יוהנסבורג בדרום אפריקה. ביושבו פעם בבית הדין של הקהילה, נכנסה לשם כלה, והרב פפויפר נחרד לראותה בוכייה וממררת בכי. לשאלתו מה אירע, השיבה הכלה, שחתנה הביא לה כמה מתנות, "ועכשיו התור שלי הוא להביא לו שעון זהב, ואין לי את האמצעים הכספיים הדרושים לכך". הגר"א פפויפר לא חשב פעמיים. הוא הסיר את שעון הזהב היקר של חברת 'אומגה' שהיה ענוד על ידו, ואמר לכלה הבוכייה: "אתן לך את השעון במתנה, כדי שתביאי אותו לחתנך". ובעוד הכלה נדהמת מטוב-ליבו, ואינה מצליחה לקלוט את הנעשה, מראה לה הרב פפויפר שהשעון נראה ממש כמו שנקנה אתמול. הרב מוציא מטלית לניקוי כלי זהב, ומצחצח את שעון ה'אומגה' כדבעי, ולאחר שהיה מבריק ממש כמו חדש, איתר באחד הארונות קופסה מפוארת והניח את השעון בתוכה. ארז הרב את החבילה בנייר צלופן מבהיק, ומסרה לכלה, שלא מצאה את המלים כדי להודות לו על מעשהו הנאצל. בצאתו מבית הדין, התלבט הרב פפויפר בשאלה מה ישיב לרעייתו הרבנית שתבקש לדעת היכן שעון הזהב שקיבל ממנה בחתונתם. הוא החליט מראש שלא נאה ולא יאה לספר לאשתו על המעשה שאירע לו עם הכלה. אז מה עושים? - נכנס הרב פפויפר לחנות השעונים של חברת 'אומגה' ביוהנסבורג, וביקש לקנות שעון כמו זה שהיה לו. המוכר נקב במחיר יקר מאוד, בסך 2,000 דולרים, והרב פפויפר כבר היה מוכן להוציא את הכסף מכיסו, ולשלם. הייתה זו, מצידו, עבודת המידות גדולה עד מאוד, להקריב הון-עתק שכזה כדי לעשות חסד עם כלה ענייה. אבל הגר"א פפויפר עשה זאת, כמובן, בלב שלם ובשמחה מרובה. לפתע נשמעת הודעה במערכת הכריזה של החנות המפוארת. הרב פפויפר שומע, ואינו מאמין... "הקונה הנכבד המתכונן עתה לשלם

2,000 דולרים על שעון זהב, מתכבד להגיע להנהלת החנות, ולקבלו חינם אין כסף!". הרב פויפר מגיע אל לשכת המנהל, ואז מתברר לו שרשת חנויות השעונים היוקרתית החליטה להעניק לקונה המיליון שלה את המוצר שביקש לקנות - חינם אין כסף! רבה של הקהילה ניצל את המעמד וסיפר, בענווה גדולה, על המעשה שהתרחש בבית הדין. לידע, להודיע ולהיוודע, שסיבת 'הקונה המיליון', איננה הסיבה האמיתית לזכייה הגדולה בשעון הזהב... קידוש השם גדול היה באותה שעה.

אם יהודיה הגיעה עם תינוקה לדרום אפריקה, לניתוח מורכב שדרש מיומנות רבה. עם הגיעה ליוהנסבורג, נכנסה אל הגאון רבי אהרן פפויפר, רבה הצעיר של קהילת מהרש"א וראש-הישיבה המקומית, שהשתדל לסייע ולהרגיע, התקשר למנתח ולמרדים, כדי לברר על אופני ביצוע הניתוח ועל סיכוי הצלחתו. בתוך הדברים התברר, כי כדאי להמתין עוד כמה חודשים עד שלתינוק ימלאו שנתיים. בחודש אייר ה'תשנ"ג, במוצש"ק התקבל התינוק לבית החולים. היה זה בדיוק בזמן בו היה האפרטהייד בשיאו והגיע גם אל כתלי בית-החולים. הצוות הרפואי הכריז על שביתה, עובדות הניקיון והאחיות התפרצו בזעם כלפי הרופאים והטיחו בהם תרופות ואביזרים רפואיים. המצב היה ככי רע. הרב פפויפר, שראה את המצב, דאג לכל צרכי הניתוח, שהיה אמור להתבצע ביום ד', כשהוא מדגיש כי באותו לילה הוא יוצא מהעיר בשעה 03:00 לפנות בוקר למשך שלושה ימים, והוא מבקש להתעדכן בשעת הצות של אותו לילה בדבר ההכנות לניתוח. האם לא רצתה להטרידו ואמרה כי כאשר ישוב ביום ג' תדבר איתו. תשובתו של הרב הדהימה אותה: "לא! אני רוצה לסדר את העניין לפני הנסיעה, בן אדם יכול למות כל רגע..." והוא חזר שוב על הדברים, כשהוא מוסיף: "אף פעם אל תדחי דברים חשובים", וסיים את דבריו בברכה לאם ולבנה. למחרת, הוכתה הקהילה היהודית בהלם והזדעזע העולם היהודי כולו: הגאון רבי אהרן פפויפר, שאך מלאו לו 44 שנים, נהרג בתאונת דרכים טראגית, והוא בשיא פריחתו. אותה אישה הייתה האדם האחרון שדיבר עימו. העזרה לניתוח, שאותה סירב לדחות, הייתה פעולתו האחרונה עלי אדמות. והאמירה "אף פעם אל תדחי דברים חשובים" נותרה מהדהדת בחלל האוויר - ספק צוואה ספק נבואה, שהתגשמה בנסיבות נוראות. תודתנו נתונה לבנו, ר' שלמה הי"ד שסיפק את המידע אודות אביו זצ"ל

י"ב אייר

המקובל האלוקי רבי מסעוד אביחצירא זצוק"ל

יום ההילולא י"ב באייר

המקובל הרב מסעוד אביחצירא זצ"ל המכונה 'סבא דמשפטים' - נולד בשנת ה'תקצ"ו (1835) בריאסני שבמחוז תאפילאלת. בנו בכורו של רבינו מרן המקובל רבי יעקב ('אביר יעקב') לאחר שתי בנות. כבר מצעירותו סיפרו עליו מעשי מופתים. ידוע בגודל חכמתו בתורת הנגלה והנסתר בהתמדה עצומה ועל כן כונה 'ארון התורה'. סייע לאביו בעבודת הרבנות והרבצת התורה. לאחר צאת אביו לארץ ישראל, מילא את מקומו כרב בריסאני וכראש ישיבת 'אביר יעקב'. לאחר פטירת מרן 'אביר יעקב' התמנה רבינו לשמש כראב"ד מחוז תאפיללת שבמרוקו, ועול הנהגת הציבור הוטל על כתפיו. התאמץ מאוד לטפל בצרכי עניי העיר, נטל על עצמו התחייבויות כספיות ואף לווה בריבית מהגויים, כדי לחלק צדקה לעניים ולדאוג לכל מחסורם. רבים פנו אליו ונושעו. שמעו יצא ביכולותיו לברך ולהושיע. קיבל לרשותו את חלוקו של אביו, וחולים שהתעטפו בחלוק זה נרפאו מכאב ומחלה. נפטר ב-י"ב אייר ה'תרס"ח (1908). חי כ-73 שנים. ציונו בריאסני.

אביו: רבי יעקב זצ"ל (ה'אביר יעקב). **סבא (מצד האב):** המקובל ר' מסעוד. **נשותיו:** מרת חנה (זיווג ראשון), מרת עיישה בן חמו (זיווג שני). **ילדיו (זיווג ראשון):** המקובל הצדיק רבי דוד הי"ד (המכונה 'עטרת ראשנו' - מסר נפשו על קידוש ה' למען הצלת תושבי תאפילאלת בי"ד בכסליו ה'תר"פ - 1919), מרת שמחה. **ילדיו (זיווג שני):** המקובלים הצדיקים רבי ישראל (ה'בבא סאלי', ראש ישיבה ורב בריסאני, ארפוד ובודניב וממנהיגיה הרוחניים של יהדות מרוקו בישראל), ר' יצחק (הרב הראשי לרמלה - לוד וחבר מועצת הרבנות הראשית לישראל), מרת חמא (נישאה לר' יחיא אילוז), מרת ביחא (נישאה לר' דוד אזרוואל), ר' מסעוד שטרית (ה'בבא סיד', היה בנם המאומץ). **מרבותיו:** אביו, המקובל ר' יעקב. **מתלמידיו:** הגאונים המקובלים ר' משה תורג'מאן (ה'בבא ס', רבו של ה'בבא סאלי' ומחכמי הישיבה תאפיללת שבמרוקו), ר' שלמה אמסלם (רבה של מידלת), ר' יוסף אמסלם (רבה של פיגיג), ר' מכלוף שרביט. **מספרי:** כתבי התורה ופסקי הדין לא השתמרו למעט חיבורים בתורת הנסתר על כוונות ההגדה של פסח וחיידושים על ספירת העומר. פיוטים שכתב: מזמור שיר ליום השבת, יום השבת טוב להודות, ארוממך אודה את שמך.

בשנות שחרותו, כשהיה סמוך על שולחן אביו, למד תורה מפיהו והשתלם בנתיבות החוכמה בהנחייתו ובהכוונתו. לבנו המקובל הרב ה'בבא סאלי' זצ"ל סיפר, כי אחר שהיה בקי גדול בנגלה, פנה לאביו וביקש שיכניסו בשערי הסוד וידריכו בנתיבי החוכמה הנסתרת. ענה לו מרן אביר יעקב זיע"א: "בני היקר! הפסיעות הראשונות בתורת הקבלה, אינם נעשים באמצעות מורה דרך, רק לאחר שמתאמצים לבד ורוכשים ידיעות בעמל, ניתן לשמוע שיעורים ולקבל הכוונה מרב. לך בני, התאמץ בהתמדה ושקידה על דלתות התורה, ולאחר שאראה שהחילות לרכוש מושכלות, אקבע שיעור בחוכמת הנסתר". עשה כן רבי מסעוד, והתייגע בכל כוחו לרדת לחקר הדברים, עד שביום מן הימים הגיע לאביו ובפיו קושיה חזקה בהבנת תורת האריז"ל. כשמוע רבי יעקב את הקושיה, נהנה מאוד, כי ראה בכך אות לעומק הבנתו של בנו. לאחר שיישב לו את הקושיה, אמר לו: "מהיום והלאה נענתי לך ללמוד עימך שיעור בקבלה". נדברו האב והבן וקבעו מועד ללמוד קבלה בשעת חצות לילה, שהיא שעה מסוגלת ללימוד והבנת תורת הנסתר.

פעם אחד התקשה מרו ר' יעקב בהבנת סוגיה חמורה בנבכי הקבלה, וככל שהתאמץ ליישבה ולתרצה - לא עלתה בידו. כדי שלא יפריעו לו בלימודו, נעל את דלת החדר והסתגר לשלושה ימי התבודדות, בהם לא ראה אותו איש ואף לא הובא אליו מזון או שתיה. באי הבית שהבחינו שהסתגרותו הפתאומי של האב, התמלאו בחשש, אך אף אחד מהם, גם לא מבניו, העז לנקוש על דלת החדר. ביום השלישי יצא ר' יעקב מן החדר בפנים צוהלות, וקרא לבניו להשתתף עמו בסעודת מצווה. הנוכחים עדיין לא ידעו עדין את סיבת הסתגרותו ואת מקור השמחה הגדולה, עד כדי עריכת סעודת מצווה בסתם יום חול. אולם אף אחד מהם לא העז לשאול את פיו וחיכו שהוא בעצמו יספר להם את סוד שלושת הימים. במהלך הסעודה פנה ר' יעקב לבנו ר' מסעוד ושאלו: "בני מדוע לא תשאל אותי לסיבת התבודדתי בחדרי למשך שלושה ימים תמימים?", ענה לו ר' מסעוד ביראת כבוד: "וכי מי יעז לשאול את אביו על מעשיו, וכי מישהו מעמנו מנסה להבין". סיפר להם ר' יעקב כי נקרתה בדרך לימודו קושיה עצומה בדברי האריז"ל, ונצרכו לו שלושה ימים של עמל מרוכז, עד שהצליח ליישבה. כששמע ר' מסעוד את דברי אביו, ביקש שישטח את הקושיה באוזניו. רק לאחר הפצרות מרובות, בהן הצליח לשכנע את אביו ביכולתו להבין את הקושיה, נאות האב והראה לו את מקום הקושיה. הלך ר' מסעוד לחדרו ונעל את הדלת בעדו.

לאחר כשלוש שעות, יצא מן החדר ועלה לחדרו של אביו ובפיו תירוץ הולם, שלא היה אלא תרוצו של אביו, עליו התייגע שלושה ימים ושלושה לילות. תמה האב על בהירות הבנתו ומהירות תפיסתו של בנו בכורו, אולם ר' מסעוד אמר לאביו: "מור אבי הקדוש! הרי לא נעלם מידיעתו, שכל הספרים ובפרט ספרי הקבלה מסובבים המה בקליפות, הנערמות בדרכם של ההוגים בתורת הסוד ומקשים עליהם את ההבנה. מור אבי, בהתייגעו על הבנת הדברים, הסיר את כל הקליפות, אחת אחת עד שעלה בידו ליישב את התירוץ, כאשר אני באתי ליישב את הקושיה, שוב לא היו קליפות ומניעות להבנת התירוץ, ואלמלא אבי שהיית מוריד את הקליפות, אף אני הייתי צריך שלושה ימים ושלושה ימים בכדי להבין את תירוץ הקושיה". אביו בשומעו זאת, הודה לו על כך ואמר: "אכן כן".

רבי מסעוד אבוחצירא" בנו הראשון לאחר שתי בנות של רבי יעקב אבוחצירא – "אביר יעקב" היה שוקד משחר נעוריו בלימוד התורה בנגלה ובנסתר בהתמדה עצומה ועל כן כונה בכינוי "ארון התורה". לאחר פטירת מרן "אביר יעקב" נתמנה רבי מסעוד לראב"ד תאפילת וגלילותיה שבמרוקו ועול הנהגת הציבור הוטל על כתפיו. רבי מסעוד קיבל עליו את עול ההנהגה ביד רמה ולא חת מפני איש ונודע בכינוי "סבא דמשפטים". עם זאת התאמץ מאוד לטפל בצרכי עניי העיר נטל על עצמו התחייבויות כספיות ואף לווה בריבית מהגויים כדי לחלק צדקה לעניים ולדאוג לכל מחסורם. כאביו הקדוש מרן "אביר יעקב" יצא שמעו של רבי מסעוד ביכולותיו לברך ולהושיע. הוא קיבל לרשותו את חלוקו של אביו וחולים שנתעטפו בחלוק זה נרפאו מכאב ומחלה. כשנולד בנו השני שלימים נודע כ"בבא סאלי" רצה לקרוא לו על שם אביו הקדוש "אביר יעקב" אך חשש שמא יש בכך איזשהו שמץ של זלזול בכבוד אביו ולכן קרא לו בשם "ישראל" ע"פ הפסוק "לא יקרא שמך עוד יעקב כי אם ישראל". קשר מיוחד במינו היה בין רבי מסעוד לבנו ה"בבא סאלי". כשהיה הבבא סאלי קטן כבן תשע ביקש מאביו רשות להתפלל בסידורו. השיב לו רבי מסעוד: "דע לך בני שאני מקפיד לקרוא מתוך הסידור כל מילה ומילה. אני חושש כי אם לא תקפיד על כל הנהגות התפילה שלי – יתבע אותי הסידור לדין על שהוצאתי מרשותי". לאחר שהבטיח לו בנו שלא יחסיר אף אות מהתפילה נאות רבי מסעוד להעניק לו את סידורו במתנה. לאחר מספר ימים פנה רבי מסעוד לבנו ואמר לו: "אשריך! היום שאלתי את הסידור כיצד אתה מתפלל בו" והוא ענה לי שהוא שמח מאוד שנתתיו לך במתנה כי אתה מתפלל בו כראוי ואינך מחסיר אף לא אות אחת".

חכם יוסף סוסו הכהן זצ"ל

יום ההילולא י"ב באייר

נולד בחג השבועות בשנת ה'תרנ"א (1891) בעיר גאבס שבתוניס. מוצאה של משפחתו מהאי ג'רבה. משפחתו היא ממשפחות הכהנים 'אבריש' המיוחסות לרבי ישמעאל כהן גדול ולעזרא הסופר. בצעירותו למד בעיר גאבס. לפרנסתו התקיים ממכירת ספרים ואת רוב זמנו הקדיש ללימוד תורה. בשנת ה'תרפ"א (1921) לאחר פטירת החכם פראג'י עלוש, החל לכהן כאב"ד וכראש ישיבת 'בית דוד' בשכונת מנזל. בשנת ה'תש"א (1941), בשל הצורך בטיפולים רפואיים עבור בנו, עבר רבינו לתוניס, עיר הבירה. שם לימד בישיבת 'חברת התלמוד'. בהמשך נבחר לכהן כסגן הרב הראשי לתוניסיה (חכם מרדכי כמוס אמייס הכהן), וכראש הרכב בבית הדין הראשי. בשנת ה'תשי"ח (1958) עלה לארץ ישראל עם אשתו והם התיישבו בשיכון ד' בבאר שבע. הקים את בית הכנסת הראשון בשכונה לעדה התוניסאית. שימש כנשיא הקרן של הדפסת ספרי רבני תוניסיה. בהמשך עלה לירושלים ושימש כדיין בבית הדין של העדה

החרדית הספרדית שבירושלים. קבע מקום לימודו בישיבת 'פורת יוסף' ובישיבת 'ראשית חכמה'. נפטר ב-י"ב אייר ה'תש"מ (1980). חי כ-89 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בבית העלמין הישן בבאר שבע סמוך לרבו, הרב פראג'י עלוש. על שמו הקים נינו, הרב יורם כהן (רב שכונת רמות בבאר שבע), את מוסדות 'אמרי יוסף', שכוללים רשת גני ילדים, כולל לגמלאים ואברכים ללימוד רבנות. עריית באר שבע קראה לרחוב בו הקים את בית-הכנסת בשם 'הרב סוסו הכהן'.

סבא (מצד האב): חכם דוד (ראש ישיבה בגאבס ומלומד בניסים). **אביו:** חכם שאול. **אימו:** מרת רחמה הכהן. **אישתו:** מרת שושנה (בת חכם ציון כהן, מח"ס 'ושיע ציון'. נישא בשנת ה'תע"ר - 1910). **מרבתינו:** חכם חיים חורי (רבו המובהק), חכם פראג'י עלוש (ראש ישיבת 'בית דוד' וראב"ד בגאבס). **מתלמידיו:** המקובל הרב שמעון יהושע חירארי. **מספריי:** **כיסא דפסחא** - על הגדה של פסח עם פסקי דינים ויפתח יוסף- חידושי תורה • חיים ביד- שו"ת על ארבעת חלקי שו"ע • פרחי שושנה (ע"ש רעייתו) - שו"ת, מאמרי חז"ל וחידושי תנ"ך • קשות הנסך- חידושיו בש"ס • מעולפת ספירי- על חמישה חומשי תורה שארית יוסף- הכתבים שנשארו לאחר פטירתו וילקט יוסף- חידושים על מסכתות הש"ס ושו"ת • אסוך השמן- הוצא לזכרו על ידי תלמידיו.

יום אחד בבית-הכנסת של רבינו היה חסר עשירי להשלים את המניין. במשך שעה ארוכה חיפשו מישהו שישלים- אך לא מצאו. והנה אדם בשם דוד עבר ליד בית-הכנסת. קרא לו הרב וביקש ממנו להיכנס ולהשלים את המניין. התנצל אותו אדם ואמר: "רבי, כבר התפללתי, ואני ממחר למקום עבודתי. אני עובד במפעל הנמצא מחוץ לעיר ויש לנו הסעה בשעה קבועה פעם אחת ביום. כל הפועלים מתרכזים לאותו מקום והאוטובוס לוקח אותנו לשם. ההסעה אמורה להגיע בעוד מספר דקות, ואם אפסיד אותה- לא אוכל להגיע לעבודה ואפסיד יום עבודה". אמר לו הרב: "בוא, תשלים לנו מניין, לגבי האוטובוס אל תדאג, הוא ימתין לך!". הלה הסכים ונכנס לבית-הכנסת. אותו יום היה יום חמישי, ורבינו גם האריך בתפילתו, אומר מילה במילה כמונה מעות ומיודענו חסר סבלנות, מחכה שהתפילה כבר תסתיים. בינתיים הגיעו לתחנות ולאחר מכן גם קראו בתורה ודוד חסר סבלנות, הזמן חולף והוא תוהה כיצד יוכל להגיע לעבודה. לאחר כשעה ארוכה יצא מבית-הכנסת כשהוא חושב לעצמו: "מה אני עושה עכשיו. איך אני אגיע לעבודה?". בעודו חושב והנה רואה את אחד הפועלים שעובדים איתו במפעל. שאל אותו דוד: "מדוע לא הלכת לעבודה?". וחברו השיב: "כל הפועלים כולל אני עלינו לאוטובוס שלנו. אבל יש תקלה והנהג לא מצליח להניע את האוטובוס. בינתיים הוא התקשר למכונאי. הלה הגיע למקום ובדק את האוטובוס, אולם הוא לא מצא שום תקלה". דוד, מלווה באמונת חכמים אומר לפועל שאיתו: "בא איתי. עכשיו האוטובוס נייע!". הביט בו הפועל בתימהון ושאל: "למה? מה קרה? איך אתה יודע?". דוד השיב: "הרב. הכל הרב. אני אספר לך מאוחר יותר. עכשיו בוא איתי". הפועל הצטרף אליו וכשהגיעו לאוטובוס דוד פנה לנהג ואמר לו: "תנסה להניע עכשיו בבקשה". הנהג הביט בו ואמר בעצב: "יש תקלה. אי אפשר להניע!". אולם דוד אמר לו: "תנסה. בבקשה. אתה תראה שעכשיו האוטובוס נייע". הנהג ניסה ולמרבה הפלא האוטובוס הניע. כשנשאל דוד כיצד הוא ידע זאת, סיפר הוא לנוכחים את מה שאירע עימו וכיצד הרב אמר לו שהאוטובוס ימתין בעבורו ושמו של רבינו התפרסם בגין סיפור זה.

המקובל הצדיק הרב שמעון יהושע חירארי סיפר כי בצעירותו, כשהיה בחור צעיר הוא זומן לצבא. המצב הביטחוני באותם ימים היה לא קל. הרופא בדק את הרב ושאל אותו אם למרות מצבו הבריאותי הוא מוכן לשרת קרוב לבית. הצדיק בתמימותו לא הבין את המשמעות וחשב שזה לא יזיק לו והסכים.

הוא התבקש לחתום על כך ואכן הוא עשה זאת. כשהגיע לביתו וסיפר מה התרחש איתו, הסבירו לו את משמעות הדברים ואז הוא הבין מה עשה. אבל הוא כבר חתם. לפיכך הוא שלח להם בקשת דחיה כשהוא שולח מחדש את כל המסמכים הקשורים למצבו הבריאותי. כך הצליח לדחות מספר פעמים את הגיוס. לאחר זמן מה שלחו לו צו ואמרו לו שהוא חייב להגיע. ביום בו היה צריך ללכת הוא פנה לרבינו הרב יוסף סוסו וביקש את עזרתו. הצדיק בירך אותו שישחררו אותו מהשירות. כאשר הרב שמעון הגיע למקום, הוא הציג בפניהם את הזימון והם החלו לחפש את התיק עליו עם כל המסמכים הרפואיים ושאר המידע. לאחר שעה ארוכה הם אמרו לצדיק שהם יחפשו וישלחו לו הודעה אחרת לזימון. הצדיק סיים את דבריו ואמר: "ועד היום לא מצאו את התיק ולא שלחו לי זימון למועד מאוחר יותר".

י"ד אייר

התנא האלוקי רבי מאיר בעל הנס זצ"ל

יום ההילולא י"ד אייר

מגדולי התנאים בדור הרביעי. שמו במקור היה נהוראי, אולם, חז"ל - לאחר שעמדו על חוכמתו וכדי להבדילו בין חכמים רבים, שנקראו באותו שם, שינו את שמו לר' מאיר, משום שהאיר את עיני חכמי ישראל. מצאצאיו של נירון קיסר ששלחו המלך להחריב את ירושלים וברח והתגייר. חי לאחר חורבן בית שני, במאה השנייה לספירה בתקופה קשה מאד לעם היהודי. הרומאים ניסו בכל כוחם לנצח את העקשנות היהודית, להישאר כעם מיוחד ולא להתבולל. הם ניסו לחנך אותם ל'קידמה', ולעזוב את עקרונות הדת, שנראו בעיניהם מיושנים. שמירת שבת, כשרות, ולימוד התורה נאסרו כליל. העובר על האיסור היה צפוי לעונש מוות. הרומאים לא הצליחו להבין, מדוע חשוב כל כך ליהודים לשמור על דתם. בעיניהם, לאומיות יהודית לא הייתה עניין, שכדאי למות בשבילו. נרדף ע"י הרומאים, לאחר ששיחד את השומר של המקום שבו אחות אשתו נאסרה, ניצל בנס. בעקבות מעשה זה ברח לבבל ועל כן נקרא 'בעל הנס'. דייק בשמות האנשים ומהם למד על מהותם. ענוותן. דרשן מופלא. במקצועו היה לבלר. היה מטבל את דרשותיו במשלים, והיה בקי במאות משלים. מחל על כבודו למען השכנת שלום. נח לבריות. חריף. חכמים לא יכלו לעמוד על סוף דעתו משום שיכל להתיר ולאסור כל עניין בק"ן תירוצים המתקבלים על הלב בחריפותו הרבה. אולם פסקו כגזרותיו. סגולה בדוקה וידועה, כדי להינצל מכל סכנה וצרה שלא תבוא, כפי שמובא בשם הבעש"ט בספר 'כתר תורה' (ח"ב דף נ"ב ע"ב): "אם אדם בסכנה וצריך לנס, אזי ייתן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת ר' מאיר בעל הנס, ויאמר בפה מלא: אני מנדר אותן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת ר' מאיר בעל הנס. ויאמר "אלהא דמאיר ענני" שלוש פעמים, ובכך יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, כשם ששמעת את תפילת עבדך מאיר ועשית לו ניסים ונפלאות, כן תעשה עמדי ועם כל ישראל, הצריכים לניסים נסתרות וגלויים אכי"ר", ויזכה לראות ישועות גדולות בעז"ה. ביקש להקבר בעמידה, כדי שיגיע המשיח, ירוץ מיד לקראתו. נפטר ב-י"ד אייר.

מרבנותיו: רבי עקיבא (תלמידו המובהק), ר' ישמעאל, אחר (אלישע בן אבויה - ר' מאיר ור' יוחנן הביאוהו לחיי העולם הבא). **חותנו:** ר' חנניא בן תרדיון (מעשרת הרוגי מלכות). **אשתו:** מרת ברוריה (אחת הנשים המלומדות ביותר עפ"י התלמוד, והתפרסמה בחריפותה, בפלפולה ובבקיאותה בתורה, דבר שהיה נדיר במיוחד באותה תקופה).

מספר בנימין חיים הי"ו: הסיפור מתחיל בסבתא שלי בת-שבע ע"ה, בתו של רבי יצחק זאב שחיה בין חומות ירושלים העתיקה בראשית המאה ה-20. באותו זמן היא חבקה פרי בטן, אולם חלתה בחולי גדול. באותם ימים, ירושלים הצפופה חסרת התנאים הסנטרים ומוכת המחלות הייתה מסוכנת, גם ללא סיבוכים מיוחדים. היא חשה, כי לא נותר לה זמן רב להיות בין החיים. באחת הימים ראתה בחלומה יהודי הדור פנים בעל זקן לבן צח כשלג, שאמר לה: "אל תחששי, ייולד לך בן בריא ושלם ותקראי לו מאיר על שמי-רבי מאיר בעל זקן לבן צח כשלג, שאמר לה: "אל תחששי, ייולד לך בן בריא ושלם ותקראי לו מאיר על שמי-רבי מאיר בעל הנס". בת-שבע קמה נרעשת מהחלום למציאות, אולם החלום הוסיף לדבוק במציאות, וסבתי גילתה, שכל הכאבים והתקפי קוצר הנשימה שחשה קודם נעלמו כלא היו, והיא בריאה ורעננה, כמו שמעולם לא הייתה. מאז אותו חלום, כוחות חדשים נסכו בה, ושבע אחר כך החזיקה בידיה תינוק בריא ושלם. היא ידעה איך תקרא לתינוק, מאיר, השם הזה האיר את מצבה העגום וחסר התקווה באורו המאיר של רבי מאיר בעל הנס. אולם את מה שידעה היא, סירב אביה, ר' יצחק זאב לדעת. בחירת השם הייתה זכותו הבלעדית, שכן באותם ימים נהוג היה בירושלים, שאת השם לבן הבכור נותן אביה של האם. אנחנו לא מנהלים את חיינו לפי חלומות, וקל וחומר שלא קוראים לילדים שמות על פי חלום. את יכולה לבחור לתינוק איזה שם שתרצי, אבל צריכה להיות לך סיבה, מדוע בחרת בשם זה, חלום הוא לא סיבה", אמר אבי התינוק אברהם יוחנן, תומך ללא עוררין בדברי חמיו הנערץ. שבעה ימים חלפו, מועד הברית התקרב, ובת-שבע חשה פחד משתק, היא התחייבה לזקן בחלום לקרוא לבנה מאיר, אך היא אינה יכולה לקיים את התחייבותה, אין לה אומץ להתנגד לדברי אביה, ולחלום שחלמה אין שום משקל בוויכוח רציונאלי. חלומה כה ערטילאי, שאינו יכול להסביר את מחויבותה העמוקה לשם מאיר. בלילה שלפני הברית הגיעו ילדי השכנים לקרוא עם הרך הנולד 'קריאת שמע' כמנהג ירושלים, סבתי הביטה בפני התינוק באכזבה, היא השתוקקה לקרוא לו מאיר, השם שכה הלם את פניו המאירות והמלאכיות. חשש כבד כרסם בה, שאם לא תעמוד בהבטחתה עלול לקרות לתינוק שלה, חלילה, אסון. הילדים גמרו לקרוא קריאת שמע, והיא חילקה להם עוגיות לקח, ואז שאל אותה בן השכנים: "מה יש לתינוק מעל העין?". בת-שבע הציצה על התינוק, ולחרדתה ראתה קרום דלקתי מכסה את העין הימנית, היא הזעיקה את רופא הילדים, והלה נתן משחות והורה, שלתינוק יהיה אסור לעבור ברית מחר, וצריך לחכות לפחות שבוע, עד שניתן יהיה לחשוב על ברית. כשהדלקת חלפה, והתינוק היה בן שבועיים התכוננה כל המשפחה המסועפת לסעודת הברית, אך לילה לפני הברית קיבל צהבת, והברית נדחתה שוב בעוד שבוע. כשהדבר חזר על עצמו כמה פעמים, והברית נדחתה כל פעם מסיבה אחרת, הבין גם הסבא הטרי, ר' יצחק זאב, שיש דברים בגו ואמר לביתו: "נו, שיקרא מאיר, העיקר שיהיה יהודי כשר", מילות ההסכמה שחיכתה לשמוע. למחרת הוזמן המוהל, ולמרבה הפלא היה התינוק כשר לעריכת ברית ונקרא שמו בישראל: מאיר בן אברהם יוחנן בן יצחק זאב, דור שלישי בירושלים.

כשנפטר ר' יוסי בן קסמא, גדולי רומי הלכו ללוות אותו. בחזרתם, מצאו את ר' חנניא בעיצומו של שיעור בהלכה, לפני תלמידים, ובחיקו ספר תורה. זעמם של הרומאים, היה נורא. הרומאים דנו אותו לשריפה. רשעותם לא ידעה גבולות, הם הציטו אותו באש. כאשר ספוגין של מים הונחו על ליבו. את אשתו הרגו כחרב. את בתו כלאו בבית בושת. אשתו של ר' מאיר, ברוריה, פנתה לבעלה וביקשה ממנו להציל את אחותה משום שאינה יכולה להמשיך כאשר אחותה נמצאת במצב זה. כדי לנסות ולהציל אותו, התחפש ר' מאיר לגוי, ונכנס לשם. כשראה שהיא נשארה בטהרתה, שיחד את השומר ונתן לו שק מלא זהובים ואמר: חציו תשחד את הממונים עליך וחציו תשתמש בו. השומר פחד מעונש אם הדבר יתגלה. ר' מאיר הבטיח לו שאם חייו יהיו בסכנה, יאמר "אלקא דמאיר ענני" וה' ישיע אותו. השומר לא האמין ורבי

מאיר זרק אבנים לעבר כלבים אוכלי אדם ואכזריים ששמרו מסביב למקום. כשרצו להתנפל עליו, קרא: "אלקא דמאיר ענני", ומיד הכלבים עזבו אותו. השומר בראותו כל זאת האמין, ושחרר את הבחורה. כשנגמרו כל הזוהבים ולא יכל לשחד את הממונים עליו, התגלה דבר שחרור הנערה, והשומר נידון למוות. בכל פעם כשרצו לתלות אותו, קרא "אלקא דמאיר ענני", וחבל התליה נקרע. גם כשניסו שוב להורגו, לא שלט בו המוות. שאלו אותו: "אתה מכשף שלא שולט בך המוות?". סיפר להם מה שקרה. חקקו את דמותו של ר' מאיר וציוו לתופסו. לאחר תקופה, ראו את ר' מאיר ורדפו אחריו. יש אומרים שאליהו הנביא הגיע בדמות אישה וחיבקו, ואז אמרו אין זו דרכו של ר' מאיר ומדובר באדם אחר. ויש אומרים שנכנס למקום שמבשלים בו בשר חזיר, טבל אצבע אחת ומצץ את אצבעו השניה. הרומאים אמרו שאין דרכו של להיטמא מבשר פיגולים. לאחר שניצל ברח לבבל.

פעם אחת היתה אשה שהקשיבה לדרשתו של ר' מאיר בליל שבת והתארכה הדרשה. כששבה לביתה הגיעה לאחר שכבו נרות השבת. לשאלת הבעל: "היכן היית?" ענתה: "בדרשה". בעלה ברוב רוגז אמר: "גוזר עלייך שלא תנסי לביתי עד שתרכי בפניו של אותו דרשן!". שלושה שבועות האשה היתה מחוץ לביתה עד שחברותיה אמרו לה: "לכי לאותו דרשן והתייעצי עמו" אולם האשה התביישה. 'מאיר שראה זאת ברוח קודשו, שאל בדרשה: "האם יש פה משהי שיודעת ללחוש לעיני?" (רפואה קיימת לכאב עיניים היה לירוק בעין), חברותיה אמרו לאותה אשה: "הנה ההזדמנות שלך". כשניגשה לר' מאיר הודתה שאינה יודעת ללחוש בעין. אמר ר' מאיר: "די שתרכי בפני 7 פעמים". ירקה בפניו. לאחר מכן אמר לה: "אמרי לבעלך, אתה אמרת לירוק בפניו של הדרשן פעם אחת, אני ירקתי 7 פעמים". שאלו אותו תלמידיו: "רבינו, והיכן כבוד תורה?" ענה להם: "לא די למאיר להיות שווה לקונו? שמו של הקב"ה עבור השכנת שלום נמחק, אזי להשכנת שלום בן איש לאשתו לא כל שכן?"

סגולה בדוקה וידועה, כדי להינצל מכל סכנה וצרה שבאה, כפי שמובא בשם הבעש"ט בספר כתר תורה (ח"ב דף נ"ב ע"ב): "אם אדם בסכנה וצריך לנס אזי יתן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת ר' מאיר בעל הנס, ויאמר: אני מנדר אותן ח"י גדולים לנרות בשביל נשמת ר' מאיר בעל הנס. ויאמר "אלהא דמאיר ענני" שלוש פעמים, ובכן יהי רצון מלפניך ה' אלוקינו ואלוקי אבותינו, כשם ששמעת את תפילת עבדך מאיר ועשית לו ניסים ונפלאות, כן תעשה עמדי ועם כל ישראל הצריכים לניסים נסותרות וגלויים אמן כן יהי רצון". ויזכה לישועות גדולות

זכותו הגדולה של ר' מאיר בעל הנס, שבשמו נשלחו הגאון ר' אליהו ילוז ובנו (מחכמי טבריה) למסעם, עמדה להם פעמים רבות, וליותה אותם בדרכם הארוכה. בהגיעם לעיר רבאט שבמרקו נזדמן לשם אחד מגבירי העיר טאנכיר, ובשמעו ששליחי כוללות ר' מאיר בעל הנס מבקרים במקום, הזדרז לחפש אחריהם ושקל על ידם סכום כסף גדול, תוך שהוא מוסיף, שאת הכסף נדר לקופת ר' מאיר בעל הנס בעקבות שני ניסים שנעשו לו בזכותו: נס ההצלה הראשון שאירע לו היה, כאשר חברו נגדו קבוצת סוחרים המתנכלים לו, וגמרו אומר ביניהם לחדור באישון ליל לביתו ולרצחו נפש- אותו ואת כל משפחתו. ואכן באחת השעות הקטנות של הלילה שמע הגביר קול המולה גדולה על גג ביתו, וכשהוא רועד כולו מפחד וחלחלה הצליח בקושי למלמל שאם יושיעהו ה' מצרתו ינדב סכום נכבד לקופת ר' מאיר בעל הנס. למחרת היום התברר, שהתחלף לחבורת הרוצחים ביתו של הגביר בביתו של הגוי הסמוך לו, בו ביצעו הרוצחים את זממם והם רצחו את הגוי ואת כל משפחתו ונתפסו על-ידי השלטונות, והתקיים בו "צדיק מצרה נחלץ ויבוא אחר תחתיו".

הנס השני שארע לגביר בזכותו של ר' מאיר בעל הנס קרה, כאשר נשלחו אליו מאירופה משלוחים גדולים של סחורה שהייתה אסורה למסחר בערי מרוקו, והגביר היה צפוי לעונש כבד ולמאסר ממושך, אם היה נודע דבר הבאת הסחורה לשלטונות. מיודענו היה אובד עצות ולא היו בפניו כל דרכים להשבת המשלוח, שכבר עשה דרכו אליו בלב הים, ובדרך הטבע לא יעזור דבר שהרי ברגע שיגיעו המשלוחים-אזי המוכסים יבדקו את הסחורה ומיד הוא יידרש למשפט. לפיכך נדר, שאם יצילהו ה' מהגזירה ייתן סכום גדול לקופת ר' מאיר בעל הנס. זכותו של ר' מאיר בעל הנס עמדה לו, וכשהגיעה הסחורה לבית המכס, נפתחו כל המשלוחים מלבד המשלוח של הגביר שאנשי המכס חשבו, שכבר בדקוהו, וכך ניצל הגביר מהעונש הכבד.

בימי שליחותו של הגאון רבי אליהו ילוז זצ"ל (בעל 'יש מאין') לערי מרוקו, בבואו לעיר לאראג'י שבמרוקו, בחודש תשרי ה'תרנ"ב, התאכסן אצל הגביר המכובד, באכסניה של תורה, סניור מאיר מתתיהו. בערב סוכות קרה מקרה נורא לבנו יחידו של בעל אכסניה זה, ילד כבן עשר שנים, כי בעלות אביו לסכך הסוכה אשר הייתה גבוהה מאד בקומה עליונה, עלה גם הבן אחריה, ופתאום מעדו רגלי הילד ונפל לתוך החצר מגובה של שישה מטרים! לקול החבטה הרימו יושבי החצר קול זעקה איומה. בשומעו את הצעקות הנוראות של אבי הילד ואמו, נשא הצדיק זיע"א את עיניו למרום ואמר: "ריבוננו של עולם, עשה למען ארץ הקדושה, ולמען התנא הקדוש ר' מאיר, ועשה עמי נס למען לא יאונה מאומה לילד", ותיכף ומיד פנה אל אבי הילד ואמר לו: "נדור נדר לשם ר' מאיר בעל הנס ותאמר אלקא דמאיר ענני, שלוש פעמים, ואני בטוח בה", כי הילד יחיה ויקום על רגליו". ותיכף עשה האב הנבהל, ככל אשר ציווה עליו הרב, ויפתח הילד את עיניו וידבר, ויבדקו בגופו ויראו, שאין לו כל פצע וחבורה.

ט"ו אייר

הרב יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל

יום ההילולא ט"ו אייר

נולד ב-ד' בתמוז ה'תרס"ז (1906) בעיירה אוזדה (על יד מינסק, בלארוס). בהיותו כבן שבע נפטר אביו ועל כן עבר לגור עם סבו. כבר מגיל צעיר, הוכר כעילוי. לאחר הבר מצווה נשלח ללמוד בישיבת סלוצק. בזמן המהפכה הבולשביקית הישיבה עברה מבלארוס לליטא ולאחר כשלוש שנים עבר לישיבת מיר שבפולין. בעצת רבו, הגאון ר' איסר זלמן מלצר עבר לבריסק ואף שם לאחר תקופה קצרה הוכר כעילוי. כשפרצה מלחמת העולם השנייה, עבר לוילנא. בזמן השואה שהה ביפן עם שאר תלמידי ישיבת מיר. בשנת ה'תש"א (1941) נסע לארצות הברית, שם למד בישיבת "היכל רבינו חיים הלוי". שימש כמשגיח הרוחני בעיר בוסטון. לאחר כשנה, דודו, הגאון ר' משה פיינשטיין הזמינו לשמש לצידו כראש ישיבת 'תפארת ירושלים' הממוקמת בניו-יורק. בשנת ה'תש"ו (1946) עלה לארץ ישראל, אולם לאחר נישואיו המשיך בתפקידו כראש ישיבה בארצות הברית. בשנת ה'תשי"ב (1952) חזר לארץ ישראל ויסד את כולל "ישיבת בית יהודה" בתל אביב ואף עמד בראשה. בשנת ה'תשל"ג (1973), עבר לגור בבני ברק (לאחר פטירת אחת מבנותיו) ובשנת ה'תשמ"ד (1984) חנך בניין חדש לכולל, ובו העביר לפחות שבע-עשרה שיעורי תורה כל שבוע. ילדיו וחתנו מכהנים כראשי ישיבות בישראל, שממשיכות את שיטת בריסק. ענוותן. גאון. דאג לזולת בצורה מופלאה. נפטר ב-ט"ו באייר ה'תשס"ג (2003). חי כ-97 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. סבא: ר' דוד. אביו: ר' אברהם יצחק. אשתו: מרת ליפשא (בתו של

ר' יצחק זאב סולובייצ'יק (מרבתינו: ר' איסר זלמן מלצר, ר' אהרן קוטלר, ר' אליעזר יהודה פינקל, ר' יצחק זאב סולובייצ'יק (הרב מבריסק-הגרי"ז), ר' שמעון שקופ, ר' חיים עוזר גרודזנסקי, ר' יוסף דוב הלוי סולובייצ'יק. בנינו: ר' חיים, ר' דוד. חתנו: ר' צבי קפלן. בתו: מרת הינדה (נישאה לר' אריה מלכאל קוטלר). מספריו: מעלות התורה • חידושי למספר מסכתות • חידושי הגרי"מ - מאמרים תורניים.

להלן סיפורים מופלאים, שהובאו על הנהגותיו של רבינו בספר תולדותיו של שר התורה: כשנה וחצי לפני פטירתו של רבינו קנו לו מגבעת חדשה לכבוד חתונת נכדו. אחד האברכים המקורבים לגאון אמר לו: "הכובע החדש עושה את ראש-הישיבה צעיר בעשר שנים..." הגיב הצדיק ואמר: "אם כך, הרי זו גניבת דעת, ואסור לי ללבוש את הכובע..." ואכן, רבי מיכל פיינשטיין לא חבש את המגבעת כלל, מתוך החשש, שגונב בכך את דעת הבריות...

מעשה שנכנס אחד התלמידים הקרובים לחדרו של רבינו, ובישר לו בשמחה, כי בתו מצאה סוף סוף את זיווגה, תוך שהוא מוסיף בהתפעלות: "זהו מופת של ראש הישיבה! הרי רק לפני חודש ביקשתי, שהרב יתפלל, וברכני שאמצא את זיווגה במהרה, והנה כבר נתקיימה הברכה!". אולם רבינו הגיב מיד בניחוח של ענווה: "אינני צדיק ואף לא בעל מופת. אך מכיוון שבאתם אליי וביקשתם שאתפלל, לקחתי את הדברים ללבי. הנושא הכאיב לי מאד, וחשבתי לעצמי: "איזה דבר נורא זה, שיש לאדם בת בוגרת בביתו, ובכל עת רואה הוא אותה מול עיניו!". "מה עשיתי? ישבתי ואמרתי תהלים בהשתפכות הנפש, וכיוון שברכתי אתכם מכל הלב, מצאה בתכם את זיווגה! דע לך, כי כל אדם מישראל שמברך עם כל הלב, הקב"ה מקיים בקשתו!".

סיפר פעם רבינו, כי בהיותו כבן שמונה, ראהו סבו שוקד על תלמודו ולומד שבעה דפי גמרא בהתמדה עצומה, אמר סבו לבניו ביתו להביא לפניו הילד לחם לבן שהיה יקר באותו זמן, סבו בהיותו דיין, אשר חזה את כוחות נכדו, הירשה לילד בן האחת עשרה להיות נוכח בדיני תורה אותם דן, לאחר שעזבו בעלי הדין, שאל הסב את נכדו, את המקורות בגמרא לדין שפסק, והילד ידע למצוא את המקורות.

התמדתו בתורה הייתה ללא גבולות, כל כולו היה תורה, לא היה זמן שלא למד, ערב פסח, ערב יום כיפור, היה כותב חידושי תורה בערב שבת כמעט עד לצפצוף השני לאחר כל ההכנות לשבת. רבינו היה אחד ומיוחד מגדולי ראשי הישיבות שהורו דרך לימוד בתורה לתלמידיהם. לימד את תלמידיו כיצד לגשת ללימוד סוגיא בעיון, באיזו יגיעה ניגש הוא עצמו לשיעור, הכין וחקר עד תום, וזאת לאחר שסוגיה זו כבר נתלבנה אצלו עשרות ומאות פעמים.

כח הריכוז של מרן היה עצום. ניתן היה לעמוד על ידו רבע שעה בלא ששם לב כלל לעומד לצידו, וכן היה יכול להיות רעש בבית ע"י הנכדים ורבינו אינו שם לב.

ט"ז אייר

המקובל יצחק חי טייב זצ"ל

יום ההילולא ט"ז אייר

נולד ב"ט כסלו ה'תקג"א (1743). מרבניה החשובים של יהדות תוניסיה. השם 'חי' נוסף לו כדי להבדיל בינו לבין רבי יצחק טייב דודו, שהיה אב בית דין בתוניס וחבר ספרים חשובים, ביניהם "ערך השולחן".

שקד על לימוד התורה, בעודו צעיר לימים החל לכתוב חידושי תורה אך רבים מחידושו אבדו בשריפה ומה שניצל מן השריפה ראה אור לאחר סילוקו לשמי רום בספר 'חלב חטים'. הרב התפרסם בשל בקיאותו ברזי הקבלה ותורת הנסתר. כבר בגיל צעיר היה מוערץ וריכוז סביבו תלמידים רבים. רבי יצחק חי טייב חי חיי עוני, ועיקר פרנסתו הייתה מנדבות של אנשים אשר הכירו בגדולתו. למרות חוכמתו הרבה ומעריציו הרבים לא זכה לכהן ברבנות או לשמש במשרה רשמית כלשהי, ורק לאחר מותו הפך להיות אחד מרבני הגדולים של טוניס. אנשי הקהילה יחסו לרב יכולת לראיית הנגלה והנסתר. היו שטענו כי חולל נסים כמו הורדת גשם, גרימה להתעברות נשים עקרות, ראיית חלומות וקריאת מחשבות. ר' יצחק חי בלט בפשטות הליכותיו, תושייה רבה, הבנה מעמיקה של נפש האדם, חולל נסים ונפלאות והגיע למדרגת ראיית הנולד. החיד"א העיד כי פגש כ-300 תלמידי חכמים בטוניס (בספרו "מעגל טוב"), בתוכם נערים בני י"ד שנה הקולעים אל השערה ובין אותם נערים היה גם ר' יצחק חי אשר בגיל 14 כבר היה שלם ככל מידותיו. נפטר ב-ט"ז אייר ה'תקצ"ו (1837) בטוניס. חי כ-94 שנים. על שמו נקראו כ-17 רחובות, כוללים ובתי כנסת ברחבי ארץ ישראל וכן חדר לימוד בכותל המערבי. ההילולות לכבודו מתקיימות בשני תאריכים: האחת ב-י"ט בכסלו (יום הולדתו) והשנייה (נפוצה רק לאחרונה) ב-ט"ז אייר (תפארת שבהוד). בהילולות הללו משתתפים מאות אנשים, מדליקים נרות, מספרים מחידושו, מנפלאותיו וממעשי הנסים שהיה עושה בחייו. מספריו: חלב חטים. בנו: ר' רפאל.

לאחר הסתלקותו, האומן שהכין את המצבה חרת עליה: "רבי חי טייב מת בשנת ה'תקצ"ו, ולא כתב כנהוג לגבי צדיקים, צדיק הלך לעולמו, או נתבקש בישיבה של מעלה. באחד הלילות בא רבנו בחלום לאומן זה והקפיד עליו. האומן הגיב בצעקה בשנתו והרב גער בו, ויאמר: "האם אינך יודע מאמר חז"ל כי צדיקים גם במיתתם נקראים חיים? עליך לקום מחר בבוקר וללכת לחרות על המצבה את המילה "לא" בין השורות". כשכולו נסער, קם האומן והוסיף את המילה "לא" כשהיא תלויה בין השורות. וכתב: "רבי חי טייב (לא) מת בתאריך ה'תקצ"ו.

גביר אחד היה נוהג בכל ליל שבת קדש אחר חצות הלילה, להביא עשרה תלמידי חכמים אל ביתו ללמוד בספר הזוהר הקדוש עד אור הבוקר. כאשר הגיע יומו של אותו האיש להיפטר מהעולם, הוא קרא לבנו וציווה עליו שימשיך להחזיק בכל כוחו במנהג זה. וכן היה, אחרי מותו החזיק בנו במצווה זו. ויהי היום, יום ערב שבת בימי הסתיו ירד גשם רב. כל הארץ היתה רפש וטיט. עבר רבינו ברחוב ורצה לבוא לבית הגביר. ביתו היה ערוך ומוצע כרים ובגדים נאים לכבוד הת"ח הבאים לילה לביתו כנהוג. מנעלי הרב הנ"ל היו מלאות רפש וטיט. בא הרב לבית הגביר ודרך במנעליו על המצעות ההם, וביקש מהגביר לתת לו חצי זהוב אחד. הגביר ראה כי הרב לכלך את כל המצעים. אולם הוא לא אמר כלום מאחר ולא רצה לבייש את הצדיק ומיהר לתת לו חצי זהוב. לאחר שהצדיק עזב את הבית, ציווה למשרתו להחליף למצעים נקיים. כעבור חצי שעה, שב הרב ושוב הגיע לבית הגביר. וכמעשהו בראשונה כך מעשהו בשניה. שוב דרך על המצעים ולכלכם, וביקש עוד חצי זהוב מהעשיר ומיהר לתת לו. לאחר שהרב עזב את ביתו שוב ציווה על משרתו להחליף את המצעים לנקיים. לאחר זמן מה שוב הצדיק הגיע אליו ולכלך את כל המצעים וביקש שוב חצי זהוב. העשיר לא יכל להתאפק וכעס על הרב ושאל: "מדוע ככה עשית זה שלוש פעמים? למה לא שאלת בראשונה לתת לך זהוב וחצי עד שלכלכת שלוש פעמים את כל המצעים?" ובכל זאת נתן לו עוד חצי זהוב אחר. הרב יצא מבית העשיר. כאשר הגביר הלך לישון, ראה בחלום את אביו כועס עליו מאוד ואמר לו: "איך ביישת את נפש הרב ככעסך? ועתה בני דע לך, כי אם אין אתה מבקש לך

מחילה מאת הרב בטרם תזרח השמש - הינך מת! חיש מהר, כי כן יצא המשפט מבית דין של מעלה!". הגביר התעורר בבעתה הביט בשעון וראה כי כעת שעת חצות לילה. קרא למשמשו להזמין את האנשים לבוא אל הבית כמנהג. ואמר לו לקרוא גם לרבינו כדי לבקש ממנו מחילה לפני שתזרח השמש. הלך המשמש וקרא לאנשים כאשר ציווה עליו העשיר. האנשים באו לביתו והנה הגביר רואה כי הרב חי טיב לא בא איתם. כעס העשיר מאוד על משמשו ואמר לו: "הלא צווייתך לקרוא לרב, ואיפה הוא?" ענה לו המשמש: "קראתי לו ראשון. אבל הוא לא בא". אמר לו הגביר: "שוב מהר לקרוא אליו שנית". הלך המשמש ופגש את רבינו בדרך בדרכו לבית הגביר. אמר לו המשמש: "כבוד הרב, הלא קראתי לך ראשון, ולמה איחר כבודו לבוא אחרון? האדון שלי כעס עלי מאוד על כך שכבודו לא היה בתוך הבאים, וחשב שלא קראתי לכבוד תורתו". ענה לו הרב: "תאמר לאדוניך, אל ירא ואל יפחד כי עוד לא זרחה השמש". המשמש לא ידע מאומה מחלום אדוניו, ותמה על התשובה ושאל: "מה החידה הזאת אשר חד אדוני?" השיב לו הרב: "פתרון חידתי ידע אדונך". המשמש חזר לבית אדונו וסיפר את תשובת הרב לגביר והאדון הבין כי על רבינו שורה רוח-הקודש. ברגש שרבינו הגיע הגיע לבית, העשיר נפל לרגליו והתחנן שימחל לו על אשר פגע בכבודו. רבינו מחל לו בלב שלם.

בעיר רחוקה מתוניסיה, מעבר לים, חי לו רב צדיק גדול, שהיה ידוע ברבים ושמו הלך לפניו. הוא שמע גדולות ורבות על הצדיק והקדוש הגדול מהעיר תוניס, ר' חי טייב זצ"ל. בנוסף הגיע לאוזניו שהקדוש מתוניס הינו מחולל נסים גדול וידוע לנבא את העתיד בדיוק רב, עד כדי להפליא. הרב הצדיק חשב רבות, עד שהחליט להפליג לתוניס בכדי לפגוש ולבחון בעצמו את יכולותיו של הקדוש ר' חי טייב זצ"ל. ביקש הוא לבחון את ר' חי טייב זצ"ל גם ברמת ידיעותיו והבנתו בהוראת התלמוד וכן בסודות הקבלה. בהגיעו לנמל תוניס, הוא חיפש סבל שיוכל לעזור לו להעביר את חפציו לבית מלון. הקדוש ר' חי טייב זצ"ל, אשר ידע ברוח קודשו את אשר עומד להיות מבעוד מועד, החליט להתארגן בכדי לעמוד במבחן ההוכחה של יכולותיו, הוא התחפש ל"סבל" והגיע לנמל תוניס. שם התארגן ועמד במסלול הליכתו המתוכנן של הרב הצדיק, שהגיע מעבר לים. רבי חי טייב זצ"ל פנה לרב הצדיק, אשר הגיע זה עתה מעבר לים, ושואל אותו: "האם אדוני זקוק לעזרתו של סבל בכדי להעביר את המטען לבית מלון?" - "כן, בדיוק אני מחפש סבל שיוביל את החפצים שלי לבית המלון" ענה הרב הצדיק. התייר עזר לסבל להעמיס את המטען על גבו ושניהם יצאו לדרכם, לכיוון בית המלון. תוך כדי הליכה פונה הרב חי טייב זצ"ל ל"תייר": "מה היא מטרת הגעתך לתוניס? אם בכדי לשאול ולבחון את הרב חי טייב בכל מיני שאלות וסוגיות הנה לך כל התשובות לשאלות אשר הביאוך עד לכאן". הרב הצדיק לא האמין למשמע אוזניו. למשמע דברי "הסבל", הוא קפא במקומו. לאחר שהתעשת הוא שאל את עצמו: "אם האיש הזה, שהינו אך ורק סבל, ידע לנבא את סיבת הגעתי לכאן, הוא גם ידע מראש את כל התשובות לשאלות ששמרתי בסוד ביני לבין עצמי והתכוונתי לשאול רק את הקדוש, מה עשוי להיות כוחו של הקדוש רבי חי טייב בכבודו ובעצמו, אותו התכוונתי לשאול ולבחון באמת?". הרב "התייר" פונה ל"סבל": "אנא ממך, תחזיר את המטען שלי לנמל בכדי שאוכל לחזור לדרכי, עם אותה האוניה בה הגעתי לכאן, עוד היום!".

בתקופת כיבוש הנאצים בתוניס, הורידו את הקברים שבבית הקברות של "Avenue de Londres", כדי להשתמש בשטח לתותחים נגד מטוסים ולתעלות תת-קרקעיות. כאשר הגיעו לקברו של רבי חי טייב, אחד מהעובדים ידע לקרוא את לשון הקודש ואמר לחברו: "זה קבר של צדיק גדול. אסור לעקור

אותו". חברו לא הקשיב לדבריו ונתן מכה עם המקוש על קברו של ר' חי טייב. לפתע פתאום העובד נחבט לקיר ונהרג והקבר נשאר במקומו, עד העברתו לבית הקברות בבורגל.

לפני מספר שנים התחולל מעשה פלא בו ניצל הזמר התוניסאי הנווד ז'קי סבג מצפת. וכך סיפר: באחד מימי שישי לעת ערב, סמוך לכניסת השבת, נוהג היה לעלות במעלית בניין העירייה, כדרכו, בסיום יום עבודתו. לרוע מזלו נסגרה עליו המעלית ולא פעלה. כל ניסיונותיו לקריאת עזרה עלו בתוהו ונשקפה סכנה ממשית לחייו. בעת מצוקתו פנה לר' חי טייב ונדר- שאם יצא בשלום מהמצב המסוכן בו הוא מצוי, הוא יעשה הכל כדי לא להעדר בהילולות לזכרו. והנה התחולל הנס ובאותו הרגע המעלית החלה לפעול. ז'קי, כולו נרגש, סיפר לידידיו ולבני משפחתו את אשר אירע לו ומאז הוא מקיים את נדרו מידי שנה בשנה.

באחד מלילות החורף נערך ברית-יצחק בבית אחד הרבנים. נאספו מספר רבנים בבית-היולדת ללימוד גמרא במשך כל אותו לילה. בין הרבנים נוכח אורח, מקובל שהגיע מירושלים עיר הקודש. לאחר מספר שעות של לימוד, שני אנשים נשאו שיכור, נעליו היו מלאים בוץ. הם הניחו אותו על המיטה ויצאו לאחר שנשקו את ידיו בכבוד רב. האורח, ניסה לתהות על מהותו של השיכור ושאל מדוע כיבדו אותו. הרבנים אמרו שצריך מאוד להיזהר בכבוד השיכור, ואדם זה מגדולי הדור. כעבור שעתיים, התפכח משנתו, ושאל את הרבנים שנכחו במקום: "כמה דפים למדתם?" לאחר שענו לו, ביקש שיחזרו על הלימוד כדי שיוכל לשמוע את פלפולם. האורח מירושלים טען כי אין באפשרותם לחזור על לימודם, היות והפלפול היה ארוך מאוד. אולם השיכור פנה אל המקובל מירושלים וביקש לשמוע מעט מתחילת הסוגיה הראשונה שלמדו. דקות ספורות לאחר שהתחילו את הסוגיה בשנית, שאל השיכור שאלה קשה במיוחד. הקושיה היתה חזקה במיוחד. מאחר ולא ידע להשיב, התנצל ואמר כי נזקק הוא לנקביו ויצא החוצה. לאחר מספר דקות חזר האורח, וענה תשובה. רבינו השיב שיפה ענה וכי התרוץ הוא אמיתי, אולם יש לו עוד קושיה. והקשה קושיה קשה יותר מהשאלה הראשונה. האורח ששוב לא ידע לענות התנצל בשנית ואמר ששוב הוא נזקק לנקביו. ו לאחר מספר דקות שב האורח ובפיו תשובה לקושיה השניה. רבינו שיבח את התשובה ושאל בשלישית. הקושיה השלישית הייתה קשה מן השתיים הראשונות. האורח שלא ידע מה לענות, התנצל בשלישית ופנה לצאת בחוץ. ואז פנה השיכור ואמר: "מחילה מכבודו, לא יצא החוצה ואל יטריח את אליהו הנביא בקושיה זו, הגם שאליהו הנביא ענה לך על שתי הקושיות הקודמות, על קושיה זו לא ידע להשיב!". ואז נדהם האורח לגלות מי הוא האדם הנמצא לידו וביקש את קרבתו ופנה אליו בבקשת סליחה על שלא כיבדו בכבוד הראוי לו.

הסיבה שרבינו נהג בשיכרות נעוצה בשל מעשה נורא שהתרחש. בצעירותו, שקד ימים ולילות ולא שיחק בחוץ כילדים בני גילו. הרב הסתגר בעליית הגג. למד וכתב את חידושי תורתו. אימו, פנתה מספר פעמים לבנה וביקשה ממנו שיצא מהבית ויהיה ככל הילדים. אולם הרב המשיך בדרכו. כך נמשך הסיפור כשלוש שנים. בצר לה, דיברה עם שכנתה. השכנה, הייתה רעת עין וקנאה ברבינו. היא הציעה עצה אכזרית ואיומה: "אין זה הגיוני שילד ישאר בבית ולא יצא החוצה. עליך להכריח אותו לצאת. ועל כן עצתי לך: עלי לעליית הגג, קחי את כל כתביו והשליכי אותם לתנור. לאחר שתשרפי אותם, אין ספק כי בנך יתייאש מלימודו ואז הוא יצא לשחק ככל הילדים". האם שהייתה תמימה, עלתה לעליית הגג והשליכה את כל הדפים היישר לתנור כעצת אותה שכנה אכזרית. כאשר הבן גילה את המתרחש, הוא החל בוכה מרה על כל תורתו שאבדה. שלוש שנים שהוא עמל וכותב חידושי תורה, והנה, ברגע קטון,

הכל הלך לאיבוד. אי אפשר היה לנחמו, צערו היה רב. אימו התחרטה, אולם זה היה לאחר מעשה, ואי אפשר היה להשיב את המצב לקדמותו. מאותו יום, הייתה מתמכר לטיפה המרה. בכל עת שהיה נזכר בשרפה שאחזה את חידושי תורתו, היה מתמלא בעצבות נוראה, והיה פונה לטיפה המרה בכדי שישכח מעט מהצער שאוחזו אותו ועל כל חידושי התורה שאבדו ואין להם תחליף. כך היה מעשיו יום ביומו.

הרב הגאון רפאל עבו זצ"ל

יום ההילולא ט"ז אייר

נולד בצפת בשנת ה'תרע"ג (1913). בצעירותו למד בישיבות 'רידב"ז', 'תפארת ישראל' ו-'פורת יוסף'. גאון עצום ורב בישראל, חסידא קדישא באורחות חייו (בין מייסדי חברת "תענית דיבור" העולמית, לעת זקנתו נהג בפרישות רבה והרבה בתעניות כל שני וחמישי), מגאוני הספרדים בדורנו. הרביץ תורה במשך עשרות שנים במסירות נפש גדולה במרוקו ובארץ ישראל (בביהכ"ס "מוסיוף" שבשכונת הבוכרים. בטבריה וברמת גן בביה"כ "מקור חיים" שבנחלת גנים). יסד את מוסדות "אוצר התורה" ברחבי מרוקו (רשת חינוך שמנתה למעלה מ-8,000 תלמידים ושימש כמפקח ראשי). בשנת תשי"ח נתמנה לראב"ד הרבני האזורי בחיפה. בשנת תשכ"א קיבל מינוי של ראב"ד בת"א-יפו ובשנת תשמ"א נבחר לכהן כחבר בית הדין הגדול בירושלים וכיהן בו עד יום פטירתו. נפטר ב-ט"ז אייר ה'תשמ"ג (1983) במיתת נשיקה' בהיותו בצום בזמן קריאת-שמע של תפילת ערבית. חי כ-70 שנים. ציונו בבית העלמין 'נחלת יצחק' בתל אביב.

אביו: הגאון ר' יהודה (מרבני צפת). **סבו:** הגאון ר' אברהם חי (רבה הראשי של צפת). **מרבותיו:** הגאונים ר' דב מאיר רובמן. ר' עזרא עטיה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלמה שלוש (רבה של חיפה), ר' יוסף אוחנה (רבה של קרית מוצקין), ר' יהודה עדס (ראש ישיבת 'קול יעקב' בירושלים)

בספר 'אורח צדיקים' של ידידנו ר' דניאל אלול מביא את הסיפורים הנפלאים בשם נכדו, ר' מרדכי בן דוד, ראש מוסדות "מורשת רפאל" בחיפה המספר על סבו הגדול: כאשר היה רבי רפאל עבו זצוק"ל בשליחותו במרוקו להקים תלמודי תורה וישיבות "אוצר התורה", עשה הצדיק כנס גדול לעשירי העם היהודים, שם דרש להם בנושא חשיבות התורה וביקש מהם לתרום כפי יכולתם, כדי להעמיד את הישיבות על מכונם. בין כל העשירים ישב אחד מגדולי פרנסי הקהילה שבעיר. לאחר כרבע שעה ביקש העשיר מהרב הצדיק רשות ללכת לביתו, כדי לתת לבנו החולה במחלה מסוכנת תרופה, הנמצאת אצלו, שהביאה מהרוקח. ענה לו הצדיק ר' רפאל: "אם תלך, בטוחני, שאף אחד לא יתרם ברחבות הלב. אבקשך להישאר - ובזכות כך לא יאונה לילדך כל רע". נשאר העשיר בלית בררה, ואולם לאחר זמן מה שוב ביקש מר' רפאל רשות ללכת לבנו לתת לו את תרופתו. שוב ענה לו הצדיק: "אם תישאר כאן - לילדך לא יאונה כל רע!" כעבר זמן, בפעם השלישית, ביקש העשיר מהרב רשות ללכת לביתו לתת לבנו את התרופה. אמר לו הרב: "הלא כבר הבטחתיך לילדך, לא יקרה דבר אם תישאר". עשה העשיר כמצוות הרב. והנה, כעבור שעה קלה, ראה העשיר את הרוקח, שממנו קנה את התרופה - כולו מבוהל ומרוגש, רץ במהירות לעבר העשיר. "האם נתת לילדך את התרופה שהכנתי לו?" שאל הרוקח בהלה. "לא", ענה העשיר, "הרב ביקשני להישאר פה עד לסוף הכנס". "ברוך ה'", קרא הרוקח בשמחה, "התבלבלתי במרשם, שנתתי לך, והתרופה לא הייתה כלל תרופה אלא רעל מסוכן ביותר, שהיה ממית את בנך". קם העשיר בהתרגשות ונישק את ר' רפאל עבו. מאז נקרא רבנו בכי כל: "המלאך רפאל".

רבי שלמה מלכה היה חולה בעיניו שנים ארכות. הוא הלך לרופאים רבים, שנתנו לו תרופות שונות עד שגרמו לו רחמנא ליצלן. לעיוורון. הלך ר' שלמה אל הצדיק ר' רפאל עבו ובקש ממנו בתחנונים שיתפלל ויעשה תיקון לרפואתו. תחילה דחה אותו הצדיק. אולם לאחר הפצרות רבות נענה לו. וכינס עשרה אנשים יראי שמים. ועשה לו תיקון כדת וכדין בבכיות ותחנונים. והנה נס! בבוקר החל ר' שלמה מלכה לראות בעיניו!!! הלך ר' שלמה לרופאים, ואמר להם: "ראו זכותם של צדיקים עד היכן היא מגעת! הנה ריפא אותי הצדיק רבי רפאל עבו. ללא תרופות". התחילו הרופאים לעשות לו בדיקות וטפולים שונים. כדי להבין כיצד התרפא מהעיוורון שלו. עד ששוב, ה' ישמור גרמו לעיוורונו. שוב חלה רבי שלמה את פני הרב הצדיק עבו בבקשה שיברכו לרפואה שלמה מעיוורונו. אולם הצדיק אמר: "נס לא מתרחש כל פעם", ודחה את בקשתו. ומאז נשאר הרב מלכה ל"ע סגי נהור.

סיפר ר' יהודה עדס מעשה שהיה עם רבנו, אשר עין בעין ראו כי רוח- הקודש שורה עליו: פעם אחת בשבתו בבית הדין בתל אביב כאב"ד, בא אליו זוג כדי להתגרש, והיה סכסוך כספי ביניהם. ר' רפאל הציע להם ללכת לביתם ולהסתדר ביניהם על הפרשה הכספית, ואחר כך לשוב ולהתגרש. לאחר כמה ימים הגיעו השנים לבית הדין להתגרש, באומרם, כי כל העניינים הכספיים סודרו לשיעור רצונם. כשבא רבי רפאל לסדר עבורם את הגט, למרות שלא נראתה שום סיבה לא לגרשם, שלחם לביתם וביקשם לחזור למחרת. לאחר צאתם של בני הזוג הסביר ר' רפאל לדיינים, כי הוא מרגיש שמהו כאן אינו כשורה. מיד שלח שליח לבית האשה לשאול אותה, האם באמת היא מסכימה להתגרש. ולהפתעת השליח ענתה האשה, שהיא בכלל לא מסכימה להתגרש - וכל הסכסוכים הכספיים נותרו בעינם. וכלל לא באה לבית הדין... למחרת, כשבא הזוג להתגרש, פנה ר' רפאל לאשה ותבע ממנה בתקיפות לומר את האמת, האם היא אשתו של המגרש. האשה נשברה והבינה, שהמזמה נתגלתה והודתה, שאין היא האשה כלל ורק תמורת כסף הסכימה להציג את עצמה כאשתו של המגרש, על מנת שיוכל לתת גט.

סיפרה הרבנית, אשת רבנו, שפעם אחת בלילה הקיצה משנתה והלכה לחדרו של הצדיק. והנה ראתה לתדהמתה אש מסכיב לרב כשהוא יושב במרכז ולומד תורה. נבהלה הרבנית וקראה: "ר' רפאל מה קרה?" "הבחין בה ר' רפאל. הרגיעה ואמר: "אל תפחדי". והאש כבתה מאליה. ביקש ממנה ר' רפאל לא לספר דבר זה לאף אחד. ואכן הרבנית נצרה סוד זה עד לפטירתו.

י"ז אייר

הגאון הרב אליהו קלצקין זצ"ל

יום ההילולא י"ז אייר

נולד ב-כ"ב אב ה'תרי"ב (1852) באושפול שפלך קובנה של רוסיה (ליטא). מצד אביו ממשפחת רבנים מיוחסת. מסופר שאמו, שהייתה אף היא ממשפחה מיוחסת, שרפה את מגילת היוחסין שלה, כדי שבניה לא ייסמכו על יחוסם אלא יקפידו להקדיש את כל זמנם ללימוד תורה. בהיותו בן ארבע-עשרה שנים בלבד כבר התפרסם כעילוי וכבקי בכל הש"ס. בשנת ה'תרל"ה (1875), כשהיה בן 23, עבר בעקבות חמיו לפטרבורג. שם התגרש רבינו ועזב את פטרבורג, כשהוא מותיר בידי אשתו את בנו ושתי בנותיו. בשנים ה'תרל"ה-תרל"ו (1875-1876) למד ב'קבוץ הפרושים' באיישישוק (שם למדו אותם אנשים שיכלו ללמוד באופן רצוף במשך תקופה ארוכה ללא הצורך לחזור לביתם). בשנת ה'תרמ"א (1881) התמנה

למשרה רבנית ראשונה, בעיירה ברזי (קרטוז-ברזה) שבגרוודנה. בשנת ה'תר"נ (1890) בחרה בו קהילת טיקטין לרב, אך הוא סירב לכתב הרבנות, שנשלח אליו. בשנת ה'תרנ"ב (1892) נבחר כרבה של לובלין, אך מסיבה מסוימת לא התמנה. משנת ה'תרנ"ד-ה'תע"ר (1894-1910) שימש כרבה של מריאמפול. בשנת ה'תע"ר (1910) התמנה כרבה של לובלין. בתקופת מלחמת העולם הראשונה היה פעיל מאוד במתן היתרי עגונות, לאלמנות המלחמה הרבות. בשנת ה'תרפ"ה (1925) לאחר פטירת אשתו השניה, עזב בחשאי את לובלין מחשש, שלא יאפשרו לו לעזוב, וכך עלה לארץ דרך וינה והשתקע לירושלים. הגאון הרב יוסף חיים זוננפלד מינה אותו לעמוד בראש ישיבת 'אוהל משה' וכחבר בית-הדין הגדול. גאון בבבלי ובירושלמי ונושאי כליהם בכל חדרי התורה. שקידתו העצומה הייתה מופלאה. למד ימים ולילות. ענוותן ושפל ברוך. מזקני יחידי גאוני הדור. נפטר ב-י"ז אייר ה'תרצ"ב (1932). ציונו בהר הזיתים בירושלים בסמוך לציונו של המהרי"ל דיסקין. חי כ-80 שנים. רבני ירושלים הכריזו על ביטול מלאכה וקהל גדול ליווה אותו בדרכו האחרונה.

אביו: ר' נפתלי הירץ. **אימו:** מרת חיה שרה (בת ר' זאב וולף מאושפול). **נשותיו:** בתו של ר' נחמן יעקבסון משקלוב (זיווג ראשון), מרת ליפּה ינטה (זיווג שני - בת ר' ברוך מרדכי ליבשיץ, מח"ס 'ברית יעקב' ורבן של סמיאטיץ, וולקוביסק, נובהרודוק ושלדליץ. נישא בר"ח אלול ה'תרל"ו), האלמנה מרת מושא חן (זיווג שלישי - בת ר' חיים יוסף). **ילדיו:** מזיווג ראשון - בן ושתי בנות. מזיווג שני - הרב ד"ר יעקב. **מספריו:** • אבן הראשה • אבן פנה • דבר הלכה • מילואים • לדבר הלכה • חיבת הקדש • דברים אחדים • מילואי אבן • מילואת אבן • אמרי שפר • דבר אליהו.

רבינו שמר כעל בבת עינו על כל החידושים שכתב. פעם אחת נאלץ לנסוע לוורשה ולקח עימו תיבת בדיל מלאה בכתב ידו, המכילה כאלפיים דפים מלאים בחידושי. רבינו שמר עליהם בשבע עיניים כשהוא מניח את התיבה בסמוך אליו כשמבטו כל הזמן לעבר התיבה ואינו משאיר אותה לרגע אחד ללא השגחה. בהיותו בדרך ברכבת עוררה התנהגותו חשד כי בתיבה טמון ממון רב. גנבים ברכבת הצליחו להסיח את דעתו וגנבו את התיבה וברחו משם. כשהשגיח בדבר, הצטער על כך מאוד על אובדן החידושים. בצר לו פרסם מודעות בעיתונים השונים והציע פרס גדול למוצא. בפועל הצליח למצוא רק מספר מועט של קטעים מכתב היד בחנויות של מוכרי סדקיות, שקנו את פיסות הנייר לשימוש בכריכת ספרים.

שקדנותו של רבינו הייתה מופלאה ביותר. בבחורותו שקד על התורה כשמונה עשרה שעות ביממה ובזקנותו כחמש עשרה שעות ביממה. ביטול זמן היה כעוון פלילי בעיניו, וכל מטרת הלימוד הייתה חתירה להגיע לאמת. התקשו להחליט, מהו הטיפול המתאים ביותר לחולה. לשם כך הוא השיג ספרי רפואה שונים ושפות שונות כדי להתעדכן ברפואה. הוא למד כשבע לשונות זרות: יוונית, רומית, גרמנית, צרפתית, אנגלית, רוסית ופולנית. מאחר שלא רצה שלימוד השפה יהיה על חשבון לימוד תורה, לפיכך רק לאחר שהשלים את חוק לימודיו, יותר מחמש עשרה שעות ביממה, לפני השינה, במשך זמן קצר פתח מילון ושינן אותו דף אחרי דף. היות והתברך בזיכרון מופלא, עד מהרה למד את השפה וכך יכל לעזור לחולים.

למרות ידיעותיו המקיפות וגאוניותו הרבה ברח מן הכבוד כמי שבורח מפני האש. היה כועס, על מי שחשב שהוא צדיק ותפילותיו פועלות ישועות. שקל כל מילה, לפני שדיבר. עקב שקידתו בתורה, התנה טרם הסכים לשמש כרבה של לובלין, שיפנו אליו רק בשאלות החמורות, כדי שלא להפריע לו מלימודו מעבר מכך.

סיפר הגאון רבי שמואל הלוי שולזינגר זצ"ל: רבינו היה מפורסם כבעל זיכרון מופלג מאוד. סיפרו תלמידי חכמים, כי פעם אחת בהליכתו בסמטאות העיר העתיקה שמע שני ערבים מדברים ביניהם שיחה סוערת אודות היהודים. רבינו לא הבין את השפה הערבית, אבל בכוח זיכרונו המופלא יכול היה לצטט את המילים, שנאמרו במבטא שלהם גם ללא הבנת השפה. רבינו חזר על דבריהם באוזני אחד מיהודי ירושלים, שהכיר את השפה. הלה הזדעזע לשמוע, כי הערבים מתכננים לבצע פוגרום ביהודי העיר מיד הובא העניין בפני מושל העיר והחלו בהצלה ובקידום פני הרעה, והיהודים ניצלו בסייעתא דשמיא (מוסף שב"ק יתרו ע"א)

לטובת הציבור מצא רבינו לנכון לקנות בקיאות מופלאה מקיפה ברפואה (ומי יעמוד בסוד קדושים). והרופאים המומחים בעיר היו מבקשים לא אחת להתייעץ עימו ושואלים לחוות דעתו במקרים קשים, בהם התקשו להחליט, מהו הטיפול המתאים ביותר לחולה. לשם כך הוא השיג ספרי רפואה שונים ושפות שונות כדי להתעדכן ברפואה. הוא למד כשבע לשונות זרות: יונית, רומית, גרמנית, צרפתית, אנגלית, רוסית ופולנית. מאחר שלא רצה שלימוד השפה יהיה על חשבון לימוד תורה, לפיכך רק לאחר שהשלים את חוק לימודיו, יותר מחמש עשרה שעות ביממה, לפני השינה, במשך זמן קצר פתח מילון ושינן אותו דף אחר דף. היות והתברך בזיכרון מופלא, עד מהרה למד את השפה וכך יכל לעזור לחולים.

י"ח אייר

התנא האלקי הרב הקדוש שמעון בר יוחאי - רשב"י

יום ההילולא ח"י אייר

פלא בדורו

התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי זיע"א: נולד בגליל כחמישים שנה לאחר חורבן בית שני לאחר שנות עקרות ארוכות. שמו 'שמעון' נובעת מן העובדה כי שמע ה' לקול תפילותיה של אמו. לפי המסורת מת במירון. ישנן דעות שהוא נולד ביום ל"ג בעומר, וישנן דעות שיום הולדתו היה בחג השבועות, יום בו ניתנה התורה לעם ישראל. היה תלמיד מובהק של התנא רבי עקיבא ולמד אצלו במשך 13 שנים בבני ברק. קובץ המדרשים. רבינו ובנו נאלצו להסתתר במערה במשך 13 שנים. באותם השנים רבינו ובנו העפילו לרום המעלה, ורשב"י הקדוש מגן על כל הדורות, כפי שנאמר בגמ' ואמר חזקיה אמר רבי ירמיה משום רבי שמעון בן יוחאי: יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי - מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו - מיום שנברא העולם עד סופו". לאחר פטירת הקיסר יצאו מהמערה. לפי המסורת ל"ג בעומר קשור לאירועים שונים בחייו התנא - היום שבו הוסמך להיות רב, היום שבו התחתן והיום שבו נפטר. ופטירתו של התנא קשורה גם לאש וגם להילולה. על-פי המסופר בזהר, ביום פטירתו של התנא רבי שמעון בר יוחאי היה ביתו אפוף אש, ולזכר אותה אש נהגו להדליק מדורות ביום פטירתו - ל"ג בעומר, י"ח אייר.

אביו: ר' יוחאי. **אמו:** מרת שרה. **אישתו:** בתו של התנא ר' פנחס בן יאיר. **מרבתי:** התנא ר' עקיבא. **מתלמידיו:** התנאים הצדיקים - בנו, ר' אלעזר, ר' שמעון בן יהודה, ר' יהודה הנשיא. **בנו:** התנא ר' אלעזר. **מספריו:** ספר הזוהר - ערך כפירוש לתורה, ומסודר לפי פרשיות השבוע (מכיל את סודות היקום -

תורת הקוונטים, תיאורית המיתרים, גלגול נשמות, זמן ומרחב, מערכות יחסים ועוד. הימצאותו של ספר הזוהר במקום מסויים יוצרת הגנה, ומביאה ברכה, ביטחון ושפע לסביבה. קריאה בספר הזוהר מטהרת ומסייעת להתמודד עם בעיות, לחצים ומשברים) • מכילתא דרבי שמעון בר יוחאי - קובץ מדרשים.

רבינו נאלץ לברוח לאחר שיחה בה ישבו ר' יהודה, ר' יוסי ורבינו כאשר התנא אמר שכל מה שתיקנו הרומאים - תיקנו לעצמם. לאחר שיצא נגדו פסק דין מוות, הסתתרו התנא ובנו במערה בפקיעין במשך 13 שנה. שם ישבו ולמדו מפי משה רבנו ואלהיו הנביא. מזונם היה מעץ חרובים ומים ממעיין שנבע ליד המערה. כדי לשמר את בגדם שעל גופם הם היו קוברים את גופם בחול עד צוואר, וכך היו לומדים ורק לצורך התפילה היו לובשים את בגדיהם.

לאחר שתים-עשרה שנה במערה בא אליהו הנביא ועמד בפתח המערה ואמר: "מי יודיע לבר יוחאי שמת הקיסר ובטלה גזירתו?" יצאו, ראו אנשים חורשים וזורעים. אמר רבינו: "מניחים חיי עולם ועוסקין בחיי שעה?". כל מקום שנתנו עיניהן - היה נשרף. יצאה בת קול ואמרה: "להחריב את עולמי יצאתם? חזרו למערה". לאחר שנה, פנה רשב"י לעבר הקב"ה ואמר: "משפט הרשעים בגהינום הוא 12 חודש" מיד יצאה בת קול ואמרה: "צאו מן המערה". ובכל מקום אשר היה בנו ר' אלעזר נותן את עיניו ושורף את המקום - מיד היה אביו נותן את עיניו ומכבה את השרפה. אמר רשב"י לר' אלעזר: "בני, די לעולם אני ואתה".

מסופר שרבי פנחס עמד להיכנס לאוניה. ראה שתי ציפורים שעפו. הרים את קולו ואמר: "ציפורים, הראיתם את המקום שכן יוחאי שמה?". והנה באו הציפורים, ובפיה של אחת מהן מכתב ובו כתוב כי ר' שמעון בן יוחאי יצא מהמערה עם בנו. הלך ר' פנחס לחתנו. כאשר הלכו למקווה, ר' פנחס החל לבכות כשראה את גופו של רשב"י מלא בנקבים ופצעים, מרוב הישיבה במערה. מאחר והדמעות מלוחות הרגיש רשב"י כאב בפצעיו הפתוחים, הביט וראה את חותנו בוכה, פנה אליו ושאל: "מדוע אתה בוכה?" אמר לו: "אוי שראיתך בכך". אמר לו רשב"י: "אשרי חלקי שראית אותי בכך, שאלמלא לא ראית אותי בכך, לא הייתי בכך", כלומר שלא הייתי זוכה לגילוי רזין דאורייתא, כי כל רוממות חוכמתו הגדולה זכה באותם י"ג שנים שהיה מוסתר במערה ובזכות אותה מסירות הנפש.

פעם נשא עיניו רבי שמעון, וראה את רבי יצחק (אחד מהחבורה הקדושה שהיה לומד לפני רשב"י), וראה שמלאך המוות רץ לפניו ורוקד לפניו (מאחר והגיע היום עת פטירתו של ר' יצחק). קם רבי שמעון ואחז בידו של ר' יצחק, ואמר: "גוזר אני, מי שרגיל לבוא אצלי- יבא, ומי שלא רגיל לבא אלי- לא יבא". נכנסו ר' יצחק ור' יהודה. ובאלו המילים 'קשר' את מלאך המוות ולא היה יכול להיכנס. הסתכל ר' שמעון וראה שעד עתה עוד לא הגיע זמנו למות, אלא עד שמונה שעות של היום. הושיבו לפניו ועסק עמו בתורה. אמר ר' שמעון לר' אלעזר בנו: "שב בפתח, ומי שתראה לא תדבר עמו ולא תכניסו". קם ר' שמעון ואמר: "ריבוננו של עולם נודע ר' יצחק אצלנו בתור אחד מן החבורה הקדושה, תשאיר אותו אצלנו בחיים". בתוך כך, ראה ר' אלעזר שמלאך המוות הסתלק ואמר: "אין גזר דין קיים במקום של ר' שמעון".

המקובל הרב אשלג אמר על מעלת ספר הזוהר הקדוש: "יש סגולה נפלאה לאין ערוך לעוסקים בחכמת הקבלה, ואף על פי שאינם מבינים מה שלומדים, אלא מתוך החשק והרצון החזק להבין מה שלומדים, מעוררים עליהם את האורות המקיפים של נשמתם".

"דכמו שעכשיו תפיסת היש והמציאות הוא דבר טבעי כמו"כ יהי' לעתיד תפיסת האלקו' כדבר טבעי כו', ולא כמו התגלות סודות התו' עכשיו ליחידי סגולה כמו הרשב"י וחבריו שזהו ביחידי סגולה, והי' דבר פלא שסודות התו' נק' נפלאות וההתגלות הוא כמו התגלות דבר הנפלא כו', וכמו נס נפלא שנעשה בהיפך הטבע שנק' נפלאות וכמ"ש נגד כל עמך אעשה נפלאות כו', שמפליא מאוד לב הרואים שמתפעל כל רואה בחידוש גדול ונורא כזה, וכמו"כ סודות התורה נק' נפלאות וכמו 'פליאות חכמה' נפלאות מתורתך כו', והתגלות הסוד הוא כמו גילוי דבר הנפלא כו', וכמו הרשב"י ע"ה שהיה נפלא מאד הן בעבודתו בהביטול שלו דבחד קטירא אתקטנא כו', והן בידיעה והשגה שלו בנפלאות התורה ובמופתים שלו שהיה מלומד בנסים והיה לפלא גם בדורו כו', אבל לעתיד לא יהי' זה בדרך נפלא כלל וסודות התורה לא יקראו כלל בשם סוד ולא בשם נפלאות כו'" (המשך תער"ב ח"ב ע' תתקלו)

- הרב הקדוש עקיבא אמר לתלמידו רשב"י: "דייך שאני ובוראך מכירין ערכך". זאת אומרת, שרשב"י היה שלא הערך לבני דורו, אפילו משאר תלמידי הרב הקדוש עקיבא (שיחת ל"ג בעומר תשכ"ב).
- רשב"י אמר על עצמו "אנא סימנא בעלמא", היינו, שאינו מציאות לעצמו, וכל מציאותו אינה אלא סימן להענינים שלמעלה (תורת מנחם ח"ז ע' 52 וש"נ).

אורו של משיח

"היה מאיר בו... מבחי' הארת אורו של משיח, דכתיב בי' ונחה עליו רוח הוי'" (סידור שער הל"ג בעומר שו, ב)

יהודי שמעל הגלות

הרב הקדוש הלל מפאריטש רושם ששמע מהחסיד הרב הקדוש אייזיק מהומיל ששמע מאדמו"ר הזקן, ש"לפני נשמות גבוהות כמו רשב"י לא נחרב הבית כלל", "גם אחר החורבן לא הסתיר להם החורבן" (פלא הרימון שמות ע' ז).

ניצוץ משה

- בכתבי האריז"ל נאמר, שרשב"י ע"ה היה גלגול משה רבינו ע"ה (ספר הגלגולים פל"ה ערך רב המנונא סבא וערך רשב"י).
- "והנה נשמת רשב"י הי' בחי' המשפיע לכללות נשמות ישראל, כמו משה רבינו ע"ה..." (מאמרי אדמו"ר הזקן - אתהלך ליוזנא ע' ב).

• רשב"י סובר (בגמרא מסכת ברכות) דמותר להתגרות עם הרשעים בעולם הזה, משום שרשב"י היה ניצוץ משה, כל כן היה ביכלתו להתגרות ברשעים ולהפילם (ד"ה ראה נתתיך תרע"ז). להכניע את הרשעים גם כאשר הם בתקפם - כשם שמשה דיבר עם פרעה בדברים קשים והביא עליו מכות וייסורים (לקו"ש ט"ז ע' 75).

• הרשב"י היה גלגול אחיה השילוני (התוועדויות תש"י חלק א' 21-20 הערה 6, בשם לקוטים שבסו"ס הגלגולים להאריז"ל). הרשב"י אמר "ברירנא לי דוכתאי בדוכתיה דאחיה השילוני" (ראה זח"ג שט, א. זוהר חדש יט, א - הובא בנצו"א לזח"ג רפז, ב).

גילוי פנימיות התורה

"שרש נשמת רשב"י היה מניצוץ נשמת משה ע"ה, ולכך היה התגלות סודות התורה ופנימיותה על ידו דווקא .. כמו שהיה התגלות התורה הנגלית ע"י משה רבינו ע"ה" (סידור שערי הל"ג בעומר דש, ג. שז, ב. ספר המאמרים עטר"ת ע' תיט ואילך).

דוגמה מובהקת ל"נשמה דאצילות"

• "נשמות שנקראות זרע אדם, שיש בהן בחי' דעת חזק, והן נשמות דאצילות, וכמו נשמת רשב"י" (תו"א יוצא כג, ג)

• "כגון רשב"י שתורתו אומנתו כמו שאמר בחד קטירא אתקטרנא כו' שלא היה בבחינת נפרד אפילו רגע אחד" (לקו"ת מטות פד, ג).

• "נשמות הצדיקים הראשונים היינו שהנשמה המלובשת בגופם ממש היא בחי' אצילות ממש כמו נשמת רשב"י שהיה לו נשמה דאצילות מלובשת ממש בגוף שלו למטה ממש, ועל דרך מ"ש באגרת הקודש ד"ה איהו וחיוהי, שאף לאחר שירדו הנר"נ דאצילות לעולם הזה לצדיקים הראשונים, אפשר שלא נשתנו מהותן להיות דבר נפרד מאלקות" (לקו"ת שה"ש יט, ג).

ספר הזהר והשתלשלותו

רשב"י אמר בזהר הקדוש הקדוש, שלא ניתן רשות לגלות, רק לו ולחביריו לבדם. ואף על פי כן, הרשב"י ציוה לתלמידו הרב הקדוש אבא להעלות את הדבריו הק' על הכתב, למשמרת, עבור הדורות האחרונים (קונטרס עה"ח ע' 77-76).

אליהו הנביא אמר לרשב"י: "כמה זכות יש לך, שמחיבור זה יתפרנסו כמה [בעולמות] עליונים, עד שיתגלה למטה בסוף הימים" (קונ' עה"ח ע' 66).

"כאשר יהיה קרוב לימות המשיח, אפילו ילדים בעולם יהיו מורגלים להשיג סודות טמירין של החכמה" (זח"א קיח, א בתרגום חפשי).

משה רבינו – רעיא מהימנא – אמר לרשב"י: "בהאי חיבורא דילך דאיהו ספר הזהר .. יפקון ביה מן גלותא ברחמי" (זהר ח"ג קכד, ב).

ובכן, ספר הזהר היה גנוז במשך דורות רבים, ונתגלה על ידי המעשה הבא:

החיד"א בשם מהר"ר הרב הקדוש אברהם רוויגו: "... הקרה ה' לפני מלך אחד ממלכי מזרח, שציוה לחפור במקום אחד על עסקי ממון, ונמצא שם ארון אחד ובו ספר הזהר, ושלח אחר היהודים, באו אצלו וראו הספר, ואמרו לו, אדונינו המלך, זה הספר עשאו חכם אחד והוא עמוק ואין אנו מבינים אותו, אמר ליה וכי אין יהודי בעולם שמבין אותו, אמר לו, יש במדינת טוליטילה, והמלך שלח הספרים עם גבוריו לטוליטולא, וכשראוהו חכמי טוליטילא, שמחו בו שמחה גדולה, ושלחו למלך מתנות רבות, ומשם נתפרסמה הקבלה בישראל" (שם הגדולים לחיד"א, מערכת ספרים, ערך 'זהר הקדוש'). ובקדמה ל"אור החמה", ש"ספר הזהר היה גנוז במירון במערה אחת, ומצאו ישמעאלי אחד ומכרו לרוכלים בגליל העליון, ונפלו קצת ניירות ממנו ביד חכם אחד שבא מן המערב, והלך וחיפש וקיבץ כל הניירות מכל הרוכלים..."

מועד מדוייק לגילוי של ספר הזהר אינו נודע לנו, אולם 'ראשונים' רבים מצטטים מתוך ספר הזהר, בתור "מדרש רשב"י" וכדומה, כבר בתחילת המאה הראשונה לאלף השישי.

ספר הזהר נדפס לראשונה בשנת שי"ח במונטובה ובקרימונה שבאיטליה. גאוניה הנודעים של איטליה באותה עת, רבי עזריאל טרביטו, ראש ישיבת אסקולה, ורבי יוסף איטלינג, ראש ישיבת קרימונה, שלחו את הספר אל הגאון והמקובל רבי אליעזר, רבה של פרנקפורט שעל נהר דמיין. באמצעותו התודעו גדולי התורה של גרמניה דאז אל הספר וסמכו עליו ידיהם בהתלהבות (ספר הזכרונות פרק נ"ה).

חלקי ספר הזהר:

- "זהר", על חמישה חומשי תורה, בשלושה חלקים.
- "תיקוני זהר", 70 פנים לפסוק "בראשית".
- "זהר חדש", נדפס שלושים ותשע שנים לאחר שנדפס ספר הזהר לראשונה ולכן נקרא שמו 'זהר חדש', הוא נסדר על סדר הפרשיות והמגילות וכולל גם 'תיקוני זהר חדש'.
- "שמעתי ממהר"ם הלוי יפה, שרשב"י חיבר ספרים מספר כ"ב אותיות: ספר האורה, ספר הברכה וכו'.
- אך לנו לא נגלה רק אות הזי"ן (ספר הזהר) – וגם לא נגלה כולו, רק אפס קצהו" (בשם אדמו"ר הזקן בעל התניא, ב'לקוטי רשימות ומעשיות' למשפיע הרב הקדוש גרונם אסתרמן נ"ע).

הזהר הק' אצל רבותינו נשיאינו

- אדמו"ר הזקן היה אומר בליל שבת מאמרים עמוקים ביותר בביאור מאמרי ספר הזהר, והיו מורשים להכנס למאמר זה יחידי סגולה בלבד. לימים, מאמרים אלו נסדרו בספר "ביאורי הזהר" של אדמו"ר האמצעי ושל אדמו"ר הצמח צדק.
- כך כותב אדמו"ר הזקן (המאמרים הקצרים, תקעא): "מי שהוא בעל עסק גדול, יהיה רוב לימודו בזהר הקדוש הקדוש, אף כשאינו מבין, כי מה אכפת ליה שאינו מבין, אפילו הכי הוא סגולה".
- תלמידו הגדול של האדמו"ר הזקן, הצדיק רבי יצחק אייזיק מהומיל, כותב משמו (חנה אריאל, שמות, סד): "וכמו ששמענו בפירוש מפי אדמו"ר הזקן בליאזני, שיש בחינת טמטום המוח וכו', ולזה מועיל קריאת דברי הזהר הקדוש אף דלא ידע מאי קאמר".
- הצמח צדק אמר להרב הקדוש הנדל ביחידות: זוהר מרומם את הנפש, מדרש מעורר את הלב, ותהלים בדמעות שוטף את הכלי.
- בלקוטי דיבורים נזכר, כי בליובאוויטש היו כאלו, שהיו לומדים תיקוני זהר בחודש אלול.
- "לקוטי לוי יצחק" – ביאורים של הרה"ק הרה"ג המקובל הרב הקדוש לוי יצחק שניאורסאהן אבא של הרבי, נרשמו על ידו במסירות נפש בתנאי גלות, בדיו שהרבנית חנה הכינה עבורו מצמחים שונים. לימים, הרבי נשיא דורנו, היה מקדיש שיחות קודש ארוכות בביאור דברי אביו על הזהר.

"שבחים נוראים"

"להבין ענין רשב"י, הנה ידוע המאמר דל"ג בעומר של אדמו"ר מהר"ש (בעל ההוראה דלכתחילה אריבער), דזה שמצינו בזהר הקדוש ששיבחו את רשב"י בשבחים נוראים, כמו הרב הקדוש יהודה הוה קרי ליה 'שבת', ומאן [=מי] "פני האדון ה'" – דא [=זה] רשב"י, יובן זה מענין השבחים שמשבחים את הבורא ית', דלכאורה תמוה, וכי הוא ית' צריך לשבחים שלנו, וידוע הביאור בזה, דלהיות שכל העולמות הם באין ערוך אליו ית', וההשפעה לעולמות היא ירידה לגבי ית', לכן בכדי לעורר אצלו ית' הרצון להשפיע בעולמות הוא ע"י השבחים. וזהו מה שאמרו רז"ל, "לעולם יסדר אדם שבחו של מקום ואח"כ יתפלל", דהגם שתפלה היא מצות עשה מן התורה לבקש צרכיו מהקב"ה, וציווי התורה הוא נתינת כח, מכל מקום, צריך להיות תחילה סידור שבחו של מקום, שע"ז מעוררים אצלו ית' הרצון להשפיע צרכי המשבח. ועד"ז הוא גם בנוגע לרשב"י, שמצד עוצם מעלתו של רשב"י לגבי שאר התנאים, שהי' מובדל מהם באופן דאין ערוך, לכן, בכדי לעורר השפע שלו, הוצרכו לשבחו. ויש לומר, דמ"ש בהמאמר דענין שבחי רשב"י יובן מענין שבחו של מקום, הוא בנוסף על הבאת ראייה שבכדי לעורר השפעה שבאין ערוך צריך לשבחים, אלא גם, שהאין ערוך דשאר התנאים לגבי רשב"י הוא בדוגמת האין ערוך דנברא לבורא. וזהו גם מ"ש בהמאמר שהיו משבחים אותו 'בשבחים נוראים', דלשון 'נורא' מורה על ענין שמובדל בערך לגמרי, עד שמטיל אימה (ד"ה להבין ענין רשב"י תשמ"ה, מלוקט ב, ויש"נ).

לסמוך על רשב"י בשעת הדחק

"כדאי הוא הרב הקדוש שמעון לסמוך עליו בשעת הדחק, כהפירוש המובא בספרים, שבשעת המיצר והדוחק (של הגלות) צריכים לסמוך על רשב"י שלקח על עצמו (אם יצטרף אחיה השילוני עמו) לפטור את כל העולם מן הדין, עד ימות המשיח, "בהאי חיבורא דילך כו' (ספר זוהר, פנימיות התורה) יפקון ביה מן גלותא ברחמי" – שיומשך בעולם ענינו של רשב"י שהיה למעלה מחורבן וגלות, כנ"ל" (שיחת ל"ג בעומר תשכ"ב).

קרני ההוד של רשב"י

'אמר הרב הקדוש שמעון ... מעיד אני עלי שמים ... וארץ ... שאני רואה כעת מה שלא ראה בן אדם מיום שעלה משה פעם שנייה על הר סיני (היינו 40 יום השלישיים, לקבל לוחות שניות), הנני רואה פניי מאירות כאור השמש החזקה שמביאה רפואה לעולם ככתוב (מלאכי ג) 'זורחה לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה', ועוד, שאני יודע שפניי מאירות, ומשה לא ידע ולא ראה, ככתוב (שמות לד) ומשה לא ידע כי קרן עור פניו" (אדרא רבא, פרשת נשא דף קלב:).

מבאר אדמו"ר הרש"ב: "דהנה רשב"י המשיך גילוי התורה למטה כמו משה רבינו ע"ה שעל ידו הייתה התגלות התורה כמו כן הי' התגלות התורה ע"י רשב"י ע"ה, וע"י משה היה התגלות בחי' חיצונית התורה בחי' נובלות חכמה והפנימיות היא בעולם כו' כנ"ל, ורשב"י גילה פנימיות התורה שזהו בחי' תעלומות חכמה שבלוחות שניות דהיינו בחי' פנימיות התורה כו' . . . וכן הקירון אור היה בלוחות שניות, וברשב"י היה כל זה בהתגלות מפני שענינו היה לגלות בחי' פנימיות התורה, וזהו שאמר 'אנא ידענא דאנפאי נהירין ומשה לא ידע', משום דכמשה היה בחי' תעלומות חכמה בעולם וברשב"י היה בהתגלות כו' . . . וזהו דהסתלקותו היה בל"ג [בעומר] בספירת הוד שבהוד, דהנה איתא 'ונתן את ההוד למשה' והוא ענין קירון אור דעור פניו, דשרשם מבחי' הוד דעתיק... (ד"ה להבין ענין הילולא דרשב"י עטר"ת).

בשיחה לתלמידים השלוחים הרבי איחל לתלמידי הישיבה, שהאמור על רשב"י – שהיו לו "קרני הוד" (קרני הוד תורה, ראשי תיבות קה"ת, שהיו נושאי הארון, שאלו הם היושבים באהלה של תורה) והוא ידע שקרנו פניו (שלא כמו משה ש"לא ידע כי קרן עור פניו") – יתקיים בהם – בתלמידים – עצמם! (כ"ו אייר תשל"ט. לקו"ש חלק ח"י ע' 427).

צדיק גמור מ"בני עליה"

מובא בגמרא: "ואמר חזקיה אמר הרב הקדוש ירמיה משום רשב"י, יכול אני לפטור את כל העולם כולו מן הדין מיום שנבראתי עד עתה, ואילמלי אליעזר בני עמי – מיום שנברא העולם ועד עכשיו, ואילמלי יותם בן עוזיהו עמנו – מיום שנברא העולם עד סופו. ואמר חזקיה אמר הרב הקדוש ירמיה משום רשב"י, ראיתי בני עלייה והן מועטין, אם אלף הן אני ובני מהן, אם מאה הם אני ובני מהן, אם שניים הן אני ובני הן. ומי זוטרי כולי האי? והא אמר רבא תמני סרי אלפי דרא הוה דקמיה קודשא בריך הוא שנאמר "סביב שמונה עשר אלף"? לא קשיא, הא דמסתכלי באספקלריא המאירה הא דלא מסתכלי באספקלריא המאירה. ודמסתכלי באספקלריא המאירה מי זוטרי כולי האי? והא אמר אביי לא פחות עלמא מתלתין ושייתא (36) צדיקי דמקבלי אפי שכינה בכל יום, שנאמר "אשרי כל חוכי לו", ל"ו בגימטריא תלתין ושייתא הו? לא קשייא, הא דעיילי בבר [שצריכים לקבל רשות על מנת לעלות], הא דעיילי בלא בר" (סוכה מה, ב).

• "על מעלת צדיק גמור הוא שאמר רשב"י 'ראיתי בני עליה והם מועטים' כו', שלכן נקראים 'בני עליה' שמהפכין הרע ומעלים אותו לקדושה, כדאיתא בזהר הקדוש בהקדמה [ד, א], שכשרצה רבי חייה לעלות להיכל הרב הקדוש שמעון בן יוחאי, שמע קלא נפיק ואמר: מאן מנכון די חשוכא מהפכין לנהורא וטעמין מרירו למיתקא עד לא ייתון הכא וכו'" (תניא פרק י').

רשב"י מול המלאך: וצדיק יסוד עולם

בוהר הקדוש, מתואר: "פעם אחת רשב"י אמר לרב הקדוש אלעזר בנו, הבה ונראה מה חפץ הקב"ה לעשות בעולם. הלכו ופגשו במלאך שדומה להר גדול, ושלישים שלהבות אש יוצאות מפיו, אמר לו הרב הקדוש שמעון: מה רצונך לעשות? ענה לו: רצוני להחריב את העולם משום שאין נמצאים שלשים צדיקים בדור כו', אמר לו הרב הקדוש שמעון: בבקשה ממך, לך לפני הקב"ה ואמור לו, כי בר יוחאי נמצא בעולם. הלך המלאך לפני הקב"ה ואמר לו: אדון העולם, גלוי לפניך מה שאמר לי בר יוחאי. אמר לו הקב"ה: צא והחרב את העולם ואל תשגיח בבר יוחאי. כשבא המלאך ראהו הרב הקדוש שמעון, ואמר לו: אם לא תלך (שוב לפני הקב"ה), אגזור עליך שלא תעלה לשמים ותהא במקום עזא ועזאל, וכשתעלה לפני הקב"ה, אמור לו: אם אין שלשים צדיקים בעולם, היא (מספיק) בעשרים וכו', עד – שיהא די בשנים, והם אני ובני (הרב הקדוש אלעזר) וכו', ואם אין שנים, הרי נמצא אחד ואני הוא, ככתוב 'וצדיק יסוד עולם'" (וח"א רנה, א. ז"ח ר"פ וירא. מובא בלקו"ש ח"ד שיחה לפרקי אבות פ"ו ס"א – אשר מכאן רואים, שרשב"י היה ה'צדיק יסוד עולם' בדורו).

רשב"י מבטל גזירה ע"י רוח רעה

"תלמוד ערוך בפיו של רבי אלעזר בר רבי יוסי, שפעם אחת גזרה המלכות גזרה שלא ישמרו את השבת ושלא ימולו את בניהם ושיבעלו את נדות [=גזירה על טהרת המשפחה], הלך רבי ראובן בן איסטרובלי

וסיפר קומי [פירש רש"י: שגילח השער שעל מצחו והניח השער של אחריו כעין בלורית שהעובדי כוכבים עושין כדי שלא יכירו בו שהוא יהודי] והלך וישב עמם, אמר להם: מי שיש לו אויב, יעני או יעשיר? אמרו לו יעני. אמר להם: אם כן לא יעשו מלאכה בשבת כדי שיענו. אמרו טבית אמר [כלומר נכון הדבר וטוב לעשות לבטל הגזרה. תוס'], ליבטל ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב, יכחיש או יבריא? אמרו לו יכחיש אמר להם: אם כן, ימולו בניהם לשמונה ימים ויכחישו. אמרו טבית אמר, ובטלוה. חזר ואמר להם: מי שיש לו אויב ירבה או יתמעט? אמרו לו: יתמעט! אם כן לא יבעלו נדות. אמרו טבית אמר, ובטלוה. הכירו בו שהוא יהודי, החזירו, החזירו את הגזירות לתוקפן].

אמרו, מי ילך ויבטל הגזרות? ילך הרב הקדוש שמעון בן יוחאי, שהוא מלומד בנסים [שנעשו לו נסים במערה. רש"י] ... יצא לקראתו בן תמליון [שד שקורין נוטיון. רש"י] רצונכם אבוא עמכם [ועל ידי יבוא הנס. תוס']? בכה הרב הקדוש שמעון ואמר: מה שפחה של בית אבא [=הגר שפחת אברהם] נזדמן לה מלאך שלש פעמים, ואני לא פעם אחת! יבא הנס מכל מקום. קדים הוא, על בברתיה דקיסר [השד הקדים ונכנס בגוף הבת של הקיסר. פירש"י: ונשתגעה והייתה צועקת ואומרת "הביאו לי את הרב הקדוש שמעון בן יוחאי" בכל שעה]. כי מטא התם, אמר: בן תמליון צא! בן תמליון צא! וכיון דקרו ליה נפק אזל. אמר להון: שאילו כל מה דאית לכון למישאל. ועיילינהו לגנזיה לשקול כל דבעו. אשכחו ההוא איגרא [אגרת שבה היו כתובות הגזירות המלכות על ישראל], שקלוה וקרעוה" (מעילה יז, א-ב).

ירידת גשמים ע"י אמירת תורה

בוזהר הקדוש מסופר כי פעם נצרך העולם לגשמים, באו הרב הקדוש ייסא והרב הקדוש חזקי' ושאר החברייא אל הרשב"י, מצאוהו שהיה הולך לראות את הרב הקדוש פנחס בן יאיר, ביחד עם הרב הקדוש אלעזר בנו. כיון שראה אותם הרשב"י, פתח ואמר "שיר המעלות הנה מה טוב ומה נעים שבת אחים גם יחד", כדכתיב בכרובים "ופניהם איש אל אחיו", בשעה שהיו "חד בחד" ומביטים פנים בפנים, אז נאמר "מה טוב ומה נעים" כו'.

• במאמרי חסידות מבואר ההבדל בין חוני המעגל, שהיה צריך להתפלל להתחנן ולבקש על גשמים במאמץ מיוחד וכו' (וחז"ל תקנו על כך סדר תעניות ותפילות מיוחדות כו'), לעומת רשב"י, שפעל ירידת גשמים "בדרך ממילא" ע"י אמירת תורה.

רשב"י במערה

בעקבות מלשינות למלכות, שגזרה להרוג את הרב הקדוש שמעון בר יוחאי, הסתתר הרב הקדוש שמעון עם בנו במערה. התרחש נס, נברא להם [עץ] חרוב [לאכול פירותיו] ומעיין מים [לשתות] ... ישבו 12 שנה במערה, בא אליהו וקם על פתח המערה, אמר: מי יודיע לבר יוחאי שמת הקיסר וביטל גזירותיו. יצאו, ראו אנשים חורשים וזורעים, אמר "מניחין חיי עולם ועוסקין בחיי שעה"? כל מקום שנותנין עיניהן מיד נשרף, יצתה בת קול ואמרה להם "להחריב עולמי יצאתם? חזרו למערתכם". חזרו הלכו ישבו 12 חודשי שנה, אמרו "משפט רשעים בגיהנם י"ב חודש", יצתה בת קול ואמרה "צאו ממערתכם". יצאו, כל היכן שהיה מכה הרב הקדוש אלעזר, היה מרפא ר"ש. אמר לו: בני, די לעולם בעוסקי תורה אני ואתה. בכניסת ליל שבת ראו ההוא סבא שהיה לוקח שני ענפי הדס ורץ בין השמשות. אמרו לו, אלו למה לך? אמר להם: לכבוד שבת. ויספיק לך באחד? אחד כנגד זכור ואחד כנגד שמור. אמר לו לבנו: תראה כמה חביבין מצוות על ישראל! התיישבה דעתם.

שמע הרב הקדוש פנחס בן יאיר חתנו, ויצא לקבל את פניו ... אמר לו: אוי לי שראיתך בכך! אמר לו אשריך שראיתני בכך! שאילמלא לא ראיתני בכך, לא מצאת בי כך. – שמלפני כן, כאשר ר"ש בן יוחי היה מקשה קושיא, היה מפרק [=מתרץ] לו הרב הקדוש פנחס בן יאיר 12 תירוצים. לסוף, כאשר היה מקשה הרב הקדוש פנחס בן יאיר קושיא, היה מפרק לו רשב"י 24 תירוצים (שבת לג, ב).

• אדמו"ר הזקן מבאר, כי "בזכות צער המערה זכה לזה" (אגה"ק סכ"ו). הרבי מוסיף ומקשר בין ישיבת רשב"י במערה, לבין מאסרו של אדמו"ר הזקן בפטרבורג, אשר ההבדל בין "לפני פטרבורג" ל"אחרי פטרבורג" אצל אדמו"ר הזקן הוא דוגמת ההבדל אצל רשב"י לפני ואחרי שהותו במערה. ועל זה התבטא אדמו"ר הרשב"ב, "מה הזית הזה, כשכותשין אותו מוציא שמנו כו'" (שיחת ערב ל"ג בעומר תשל"ג).

• "עיקר עסקיהם במערה היה תורת המשניות, ת"ר סדרי [=600 סדרי משנה] שהיה בימיהם עד רבינו הקדוש, דאילו ספר הזוהר והתיקונים היה יכול לגמור בב' ג' חדשים" (אגה"ק סכ"ו).

• "וכל עסק רשב"י היה בנגלה כ"ד קושיות וכ"ד פירוקים וגם בכל פרק מפרקי המסכתות שבש"ס נזכר הרב הקדוש שמעון ואפילו בכלים ובנגעים ועוקצין" (לקו"ת אחרי כח, א. וראה הערות הרבי לדברי אדמו"ר הזקן הללו).

רשב"י מטהר את השוק

"שמע רשב"י שדברי גזירת השלטון נתבטלו, אמר, נרד ונתרפא במעיין של טבריה. וירדו לרחוץ שם ונתרפאו. אמר רשב"י: צריכים אנו להחזיק טובה לבני טבריה [על אשר נתרפאו במעיין שלהם] כדרך שעשו אבותינו כאשר הייתה מגיעה להם הנאה מעיר אחרת, שתיקנו להם שווקים והיו מוכרים בזול כדי להנות את בני אותה העיר. ועשה רשב"י אטליו בעיר ומכר בזול.

ועוד אמר רשב"י [בצאתו מן המערה]: צריכין אנו לטהר את טבריה, לפי שהיה שוק אחד שהיה מקום מעבר לרבים, ונפל בו ספק טומאה, והיה צער לכהנים להקיפו וללכת מסביב בדרך ארוכה. והיה רשב"י נוטל תורמוסים [מין קטניות] וחותכם ומשליכם בשוק, וכל היכן שהיה שם מת, נעשה נס, והיה המת צף ועולה. והיו מציינים את מקום הקברים כדי שיוכלו הכהנים לעבור דרך אותו השוק מבלי להיטמא.

ראה אותו כותי אחד ואמר: אני הולך ומלעיג ביהודי זקן זה. מה עשה? לקח מת אחד והלך וטמן אותו בשוק אחד שטיהר רשב"י. בא אצל רשב"י ואמר לו: האם טיהרת שוק פלוני? אמר לו – כן. אמר לו הכותי: ואם הוציא מת מאחריך, מאותו השוק, מה תאמר? אמר לו רשב"י: לך והראה לי. והלך הכותי והראה לו את המת הקבור שם. צפה רשב"י ברוח קדשו וידע שהכותי הניח שם את המת כדי להלעיג עליו, ואמר: "גוזרני אני על העליונים שירדו ועל התחתונים שיעלו". וכן נהיה, הכותי נבלע האדמה ואותו המת קם לתחייה" (שבת לג, ב).

• הרב המגיד ממעזריטש מבאר: "רשב"י ע"ה, דהוי אדכי [=טיהר] שוקי דטבריא, שהיה מעלה כל המדריגות התחתונות להקדוש ברוך הוא. כמשל בן המלך ששלח אותו אביו בכפרים לבקש אוצרו שנאבד [מאתו]. ממילא הבן מדבר עם כל בני הכפרים הבזויים, אע"פ שאין זה כבודו, מכל מקום עושה זאת כדי שאולי ידבר הבן כפר מן האוצר. כן צריך להניח עצמו למדריגות התחתונות כדי שיעלה אותם.. " (אור תורה, פסוקים מלוקטים, סימן רצ"ה). "כמו שמצינו אצל רשב"י ע"ה שהיה מדכי [=מטהר] שוקי דטבריא, פירוש שוקי הם מדריגות תחתונות, והעלם למעלה" (שם סימן שכ"ה).

בקעה מלאה דינרי זהב

"אמר הרב הקדוש חזקיה בשם ר' ירמיה, מעשה בתלמיד אחד של רשב"י שיצא לסחורה והרוויח והעשיר והיו התלמידים רואים את הריווח שהרוויח והיו מצירים עצמן. מה עשה רשב"י, לקח את תלמידיו ויצא איתם לבקעה [אחת של פני מירון], אמר לבקעה, "בקעה התמלאי דינרין זהב", מיד נתמלאה הבקעה דינרין זהב. אמר לתלמידיו, כל אחד מכם יטול כל מה שהוא מבקש, אלא היו יודעים שכל מי שהוא נוטל ממנו, מתן שכרו שלעתיד לבא הוא נוטל. כיון שראו כן, התחילו אומרים, כי שמחתי ה' בפעלך במעשי ידיך ארנן" (יל"ש תהלים רמז תתמ"ג. שמות רבה פנ"ב, ג).

רשב"י ראה אדם מלקט ספיחי שביעית, אמר לו – ואין איסור? ענה לו – ואין אתה מתיר [במשנה מסכת שביעית, הרב הקדוש שמעון מתיר ספיחים מלבד ספיחי כרוב]? – אמר לו – ואין חבריי חולקין עלי [באותה משנה, חכמים אוסרים כל הספיחים, והלכה כחכמים]? וקרא עליו "ופורץ גדר ישכנו נחש" (קהלת י, ח) וכן היה לו – שנשכנו נחש (ירושלמי ברכות פ"א מ"ב).

ברכות נשגבות, שנדמות לקללות

פעם שלח רבי שמעון בר יוחאי את בנו, רבי אלעזר, לשני חכמים כדי שיברכו אותו. שם של החכמים היה רבי יונתן בן עוסמיי ורבי יהודה בן גרים. "האנשים האלה, אנשים של צורה [=צדיקים] הם" אמר רבי שמעון לבנו. "לך ובקש מהם ברכה."

הלך רבי אלעזר ואמר להם: "ברכוני נא!"

בירכו אותו החכמים: "יהי רצון שתזרע ולא תקצור, תכניס ולא תוציא, תוציא ולא תכניס, ייחרב ביתך ותהיה אורח, שולחנך יהיה מבולבל ולא תראה שנה חדשה!"

רבי אלעזר המבוהל שב לאביו בדאגה. "אבא, לא רק שהם לא בירכו אותי, הם גם ציערו אותי! הם איחלו לי שכל מה שאזרע ירד לטמיון, שאכניס סחורה ולא אמכרנה, ולמרות הוצאותי להשקעה לא ארוויח מאום; שביתי ייחרב ושחלילה לא אזכה לחיות לשנה הבאה!"

אביו שמע את דבריהם והסביר לבנו: "הם אכן בירכו אותך! וזו משמעות הברכה: שתזרע ולא תקצור: שתוליד בנים ובנות אך לא תקצור הרב הקדוש, לא תקבור אותם בחייך שכן הם יאריכו ימים. שתכניס ולא תוציא: שבניך יינשאו לנשים שייכנסו אליך הביתה, אך הן לעולם לא יצאו וישבו לבית הוריהם שכן בעליהן יאריכו ימים. שתוציא ולא תכניס: שבניך יינשאו לנשים ולא יצטרכו לשוב לביתך שכן נשותיהם יאריכו ימים אף הם; שביתך ייחרב ותהיה אורח: העולם הבא מכונה בית, ואילו בעולם הזה אנחנו אורחים. החכמים בירכו אותך שתאריך ימים בעולם הזה. ששולחנך יהיה מבולבל מרוב בנים ונכדים, ושלא תזכה לראות את השנה החדשה: שלעולם לא תצטרך לשאת אישה חדשה אלא אשתך תאריך ימים. רואה אתה? – סיים האב את בנו – לא היו אלה קללות. היו אלו ברכות אותם רמזו החכמים בחכמתם" (ע"פ מועד קטן ט, ב).

רשב"י ה"צדיק יסוד עולם" – התעסק עם העולם, טיהר תיקן וזיכך אותו

במה התבטאה מעלתו של רשב"י על ר' אלעזר? מספרת הגמרא שבת לג, ב: "כל היכא דהוה מחי רבי אלעזר הוי מסי' רבי שמעון בכל מקום שר' אלעזר העניש – ריפא ר' שמעון."

ר' אלעזר – אף שהי' צדיק, ומבני עלי'ה, הי' בחיי רשב"י מובדל מהעולם: עבודתו היתה לעצמו בלבד, ועד שלא הי' יכול לסבול את ההעלם וההסתר של העולם, ולכן – "הוי מחי ר' אלעזר": אבל ר' שמעון, ה"צדיק יסוד עולם" – התעסק עם העולם, וריפא אפילו מה שר' אלעזר בחי' בני עלי'ה "הוי מחי". גם הזכות של בני עלי'ה, ובפרט של ר' אלעזר, הגינה על העולם, וכנ"ל מדברי הזוהר "להוו עשרין כו' להוו תרין דאינון אנא וברי" – אבל זהו רק באופן שבזכותם נעשה העולם מוגן, אבל לא באופן שפועל בעולם לזככו.

ובהגנה זו ישנם כמה דרגות, וככל שתהי' המדריגה נעלית יותר, יהי' המספר קטן יותר, כמובן: המדריגה הראשונה, בסוג זה היא – שלושים, ובמדריגה נעלית יותר – רק עשרים וכו', ובמדריגה היותר נעלית – רק שנים: כאשר העולם הוא יותר מזוכך – מספיקה הזכות של המדריגה שבה יש "תלתין", וכו', וכאשר העולם הוא מגושם ביותר – לא מספיקה אפילו הזכות של המדריגה שבה יש רק "תרין".

וזהו פירוש דברי הזוהר "ואי לית תרין", שהעולם הוא במצב שלא מספיקה אפילו הזכות של המדריגה שבה יש רק "תרין", משא"כ רשב"י טיהר את העולם ותיקא אותו, הוא מתעסק עם העולם, ועי"ז מזכך אותו. ונמצא, שבאמיתת שם התואר והמעלה של צדיקים יש בכללות חמשה סוגים:

א. צדיקים שרואים "באספקלריא שאינה מאירה", שעליהם אומר רבינו הזקן תניא פ"י שהן צדיקים שאינם גמורים, שמספרם הוא "תמניסר אלפי צדיקי".

ב. צדיקים שרואים "באספקלריא המאירה", אבל "עיילי בבר", והם ל"ז צדיקים.

ג. צדיקים שנוסף על המעלה שרואים "באספקלריא המאירה" – "עיילי בלא בר", שהם צדיקים גמורים, ואלו הם "בני עלי'ה" שעליהם נאמר "והן מועטין" אבל לא פחות משנים.

ד. צדיק שהוא "יסוד עולם": הוא מקיים את העולם. וצדיק כזה – יכול להיות דור שיש בו רק אחד. אבל אחד חייב להיות, שהרי העולם זקוק ליסוד.

ה. צדיק גמור שמזכך את העולם עד שאין צורך באות הקשת, וצדיק כזה – ישנו רק בדורות ספורים.

רשב"י הי' ה"עבד נאמן" וה"עבד פשוט", שלעצמו אין מציאות כלל

מבואר בחסידות הטעם לכך שהחיוב דמסירות נפש הוא רק אצל נשמות ישראל להקב"ה, ולא אצל בן לאב, אף שנשמות ישראל והקב"ה הם כמו בן ואב, כמ"ש "בנים אתם לה' אלקיכם" – משום שאצל בן ואב, עם היות ש"ברא כרעא דאבוה", חלק ממזוח האב, מ"מ, נפרד ממנו אח"כ ונעשה מציאות בפני עצמו, מה שא"כ אצל נש"י והקב"ה, "בנים אתם לה' אלקיכם", גם לאחר התלבשות הנשמה בגוף, ה"ה חלק מחכמתו ית', וכיון שהוא וחכמתו אחד, נמצא שנש"י והקב"ה הם חד ממש. וענין זה מודגש בגלוי אצל צדיקים הגדולים – שעבודתם היא באופן של עבד פשוט" ו"עבד נאמן", שהוא לעצמו אינו מציאות כלל, וכל מציאותו היא מציאות האדון, ועד כדי כך, שמצד עצמו אין לו תענוג בעבודתו לגמרי, ואעפ"כ עושה עבודתו בתענוג היותר גדול, בגלל שזהו תענוג האדון, היינו, שהתענוג שלו הוא תענוג האדון, וכל מציאותו היא מציאות האדון. ועפ"ז מבואר בחסידות מה שאמר רשב"י על עצמו "ראיתי בני עלי' והן מועטין כו' אם שנים הן אני ובני הן", וכן אמר "אנא סימנא בעלמא", ור' יהודה אמר עליו "מאן פני האדון הוי' דא רשב"י" – דלכאורה, כיון שרשב"י הוא נברא, איך אפשר לומר עליו "האדון הוי'" – משום שרשב"י הי' ה"עבד נאמן" וה"עבד פשוט", שלעצמו לא הי' מציאות כלל, וכל מציאותו לא היתה אלא

מציאות האדון, ובמילא, התענוג שלו הוא תענוג האדון, וכל פעולותיו הם פעולות שנעשות ע"י יד האדון – "האדון הוי"!"

לט. עפ"ז מובן איך יתכן שצדיקים יפעלו בכל ג' העינים הקשורים עם ח' גשמים ותחיית המתים בבת אחת: המדובר הוא אודות צדיקים שנמצאים במעמד ומצב ד"אנכי עומד בין הוי' וביניכם", ממוצע המחבר, וכשנכנסים אליהם ל"יחידות", מקבלים המענה שנותן הקב"ה... (משיחת י"ב תמוז ה'תשי"א. תורת מנחם כרך ג' - ע' 217-218)

הגאון הרב שלמה בוכנר זצ"ל

יום ההילולא ח"י באייר

נולד בשנת ה'תקי"ב (1752) בעיר חמלניק. משחר ילדותו ניכר כי לגדולות נועד וכן הוא נודע כעילוי. לאחר נישואיו ביקשה ממנו אשתו, שיפסיק ללמוד את מלאכת הצורפות וילך לקבל תורה מפי ר' שמעלקא מניקלשבורג. בשנת ה'תקל"ו (1775) נדד שנית מביתו, כשפניו מכוונים לליז'נסק, להסתופף בצילו של הרבי ר' אלימלך. שם שהה במשך שישה חודשים. בעל ה'נועם אלימלך' לא מנע ממנו כל מה ששאל, וכן השקיע בו כוח גדול לפעול ישועות טובות בפיו הק' ולהמתיק את הגזירות מעל עם ישראל. כמו כן למד מרבו, שכאשר רצה להכיר אדם חדש, שבא אליו ולדעת פנימיותו היה מכבדו באמירת דבר תורה או שישיר זמר או שיתפלל, ובזה התגלה לפניו פנימיות האישי. רבים פנו אליו ונושעו. מופתים נוראיים וגילויים ראו אצלו תלמידיו, והכל בהצנע לכת. בעל רוח-הקודש. מקובל היה, כי בכל יום חמישי היה נפגש עם אליהו הנביא. עד היום מקובל אצל יוצאי חלציו סגולה נפלאה ממנו, בכל עת צרה להזכיר שמו הקדוש ר' שלמה בן פייגא ויושעו. שימש כרב בעיר קשאנוב במשך ארבעים שנה. נפטר ב-י"ח אייר ה'תקפ"ח (-1828 ל"ג בעומר). חי כ-77 שנים. ציונו בקשאנוב. **אביו:** ר' משה חריף הי"ד (נרצח ע"י קוזאק בשעת הקידוש בליל שבת). **אימו:** מרת פייגא. **אשתו:** בת ר' שמחה רפפורט (נכד ה'תוספות יום טוב'). **מרבתינו:** ר' שמעלקא מניקלשבורג, ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (בעל 'נעם אלימלך'). **מתלמידיו:** ר' דב בעריש פרומר מאושפיצין. **מילדיו:** ר' משה.

מסופר, כשהיה עוד רך בשנים נודע כעילוי גדול בלימוד בעקבות המעשה הבא: אביו הגאון הקדוש ר' משה חריף היה פעם אחת באסיפת הרבנים של ה'זועד ארבע ארצות' בעיר וורשה והתקשו כל הגאונים בדיבור אחד בתוספות במסכת חולין ואביו אמר לגאונים, כי יש לו ילד בביתו בן שמונה שנים והוא יכול לתרץ את הקושיה על התוספות והם הסכימו. אביו נסע לביתו לחמלניק והגיע באמצע הלילה. בנו כבר היה ישן. האבא הקיץ אותו משנתו וציווה עליו, שיגיד פירוש על דברי התוספות. בנו אמר את הפירוש כאילו לא הייתה שום קושיה בדברי התוספות. האב היכה על לחיו ושאל: "וכי אין אתה מרגיש, שיש כאן קושיה עצומה?" והבן אמר, כי באמת אין כאן קושיה והראה לו, כי מספר דפים קודם לכן מתורצים דברי התוספות.

סיפר תלמידו הרה"ק רבי דב בעריש פרומר מאושפיצין, שפעם אחד אמר לו רבו, שיתן לו את המקטרת של יו"ט וגם את מלבושי השבת כיוון שרוצה ללכת בחוץ והלך עם תלמידו וגם אנשים אחרים הלכו עמם. כשהלכו ברחוב, רכב פריץ אחד על סוס וכשבא למקום, אשר עמד שם רבינו, עצר שם עם הסוס, ורבינו נתן לו שלום ולקח את הרגל של הסוס בידו לראות, אם יוכל עוד ללכת למרחוק, אז אמר לו

הפריץ, שיוכל עוד ללכת דרך רחוקה עם הסוס. רבינו אמר לו, שיותר טוב היה, שהאם תיקח את הבנים אצלה. באותה שעה השיב לו הפריץ, שיותר טוב שהבנים ילמדו עוד להיטיב את דרכיהם, וכל השיחה הייתה בפולנית. לאחר שהלך הפריץ אמר רבינו לאנשים, אשר עמדו שם: "זכיתם לראות את אליהו הנביא זכור לטוב". וכששמעו זאת רצו לכיוון שהפריץ הלך, אולם הוא נעלם מעיניהם כאילו 'בלעה אותו האדמה'. אז שאל רבינו לר' בעריש תלמידו: "מה ראית?". הוא אמר, שהוא ראה דמות יהודי, והיה לבוש כובע בראשו, שנקרא ספאדיק ושאל: "האם ראית את השמות שהיו כתובות על הספאדיק?" ואמר לו, שלא ראה ועל זה אמר, כי לא ראה יפה.

סיפר הרה"ח ר' יהושע דוד באכנר, שפעם אחת הזהיר רבינו אותו, שלא יצא שום אדם החוצה בליל פסח, כיוון שמי שיצא יהיה בסכנה גדולה, והמשרתת שכחה ויצאה ומתה, והרבנית ביקשה מרבינו, שיושיע אותה, כי מה פשעה ומה חטאתה, והלך אצלה וקרא בשמה וקמה לתחייה.

סיפר תלמידו המובהק הרב הק' רבי דב בעריש פרומר מאושפיצין זי"ע כי פעם אחת בשעת לימודו באו שני אנשים בקרון ועל העגלה הביאו בת משוגעת מפרייסין ל"ע ועמדו עם העגלה לפני בית הרב, והיא הייתה בקרון קשורה בחבלים כיוון שחששו ממעשיה. הם נכנסו לצדיק וביקשו ממנו שיושיע לה והשיב כי הוא אינו ה'יהודי הטוב' והוא מציע להם שיסעו לקוונ'ניץ אל הרב הקדוש. כששמעו זאת ביקשו ממנו שיתן להם כתב המלצה מכיוון שהלכו במלבושי דייטש ואולי הרבי מקוונ'ניץ לא יקרב אותם ושמע בקולם וכתב להם המלצה ואח"כ ביקשו ממנו, שיברך אותה על הדרך וכן עשה ויצא אל הקרון וברך אותה, והם הלכו לדרכם. כאשר נסעו לערך חצי מיל ביקשה, שיתירו אותה והתחילה לבכות, כשהיא מבקשת לדעת, מדוע קשרו אותה בחבלים, וכן שאלה להיכן הם נוסעים עימה וכאשר ראו שהיא מדברת ביישוב הדעת הסירו את החבלים מעליה וביקשה מהם, שיסעו חזרה לבית, וכאשר ראו, כי התרפאה לגמרי ומדברת בהיגיון כמו כל אדם, באו בחזרה לרבינו לבשר לו את הבשורה. וכששמע זאת צעק הצדיק עליהם, שתיכף ומיד ייסעו לדרכם, שלא יספרו בקשאנוב לשום אדם. כך סיפר הרה"ק רבי בעריש והוסיף: "וגם אנכי לא סיפרתי מעשה זה, עד אחר פטירתו כי דרכו הייתה הצנע לכת".

הרב מיכאל דהן זצ"ל

יום ההילולא ח"י באייר

נולד בשנת ה'תשי"ז (1957) בבאר שבע. מילדותו ניכרו בו עדינות וצניעות. אחר נישואיו בשנת ה'תשמ"ב (1982) נכנס ללמוד בכולל בכפר חסידים. כעבור שנתיים עבר לירושלים ולמד בכולל של חסידי ברסלב. הוא התגורר שם כשש שנים, ועסק בתורה בהתמדה יתרה. שנים רבות עסק בתורה יומם ולילה, והרבה שנים סירב לקבל את מלגת הכולל, בטענה שתורה צריך ללמוד לשם שמים ולא על מנת לקבל פרס, כאשר אשתו מפרנסת את ביתה. שילב את עמקות העיון עם הפשטות, המביאה לידי מעשה. שנים רבות לא נפקד בזרע של קיימא. הניסיונות חיזקו את אמונתו, וביטחונו הגדול עסק רבות בתפילה ובנסיעה לקברי צדיקים. בשנת תשמ"ט נסע לאמריקה בעצת גדולי ישראל כדי לדרוש ברופאים. הוא התגורר במונסי במשך אחת-עשרה שנה. גם בשהותו בארה"ב קירב אנשים באמצעות שיחות חיזוק פרטיות, מסירת שיעורים ולימוד התורה הקדושה. בשנת ה'תש"ס (1999) חזר ארצה וקבע את משכנו ברמת בית שמש. במקביל ללימודיו בכולל למד עם תלמידי תיכון. פעל רבות ונצורות למעט ככל האפשר את תופעת נשירת בחורים ולכן פתח ישיבה בבני-ברק. כעבור שנה עקב חוסר תקציב

נסגרה הישיבה והוא ניסה לפתוח את הישיבה בשנית, הפעם בבית-שמש. בשנת ה'תשס"ה (2004) התבקש לסייע לתלמוד תורה שעמד בפני סגירה בעיר ביתר עלית. הוא נרתם מיד למשימה מבלי לברר מה תהיה משכורתו, וחודשים רבים עבד ללא משכורת. רבינו בס"ד הציל את אותו תלמוד תורה, והעלה על דרך המלך. בד בבד הקים את ארגון אי"ל (אינך יותר לבד), ארגון פעולות תורניות ומגוונות לילדים בשעות אחר הצהריים בהטעימו, שאם נשמור על הילדים בגיל צעיר יפחתו הנושאים מהישיבות בהמשך. הוא פתח שני מרכזים בבית שמש, המתפקדים ב"ה עד היום, בהם הילדים מגיעים לשעתיים של לימוד משניות ותהילים ונהנים מחוגים עשירים עם צוות מדריכים יראי שמים. יומם ולילה פעל בחום ואהבה למען ילדי ישראל. מסר שיעורים ברדיו 'קול האמת' במשך כשנה. מעולם לא פחד מיום המיתה, ואף הכין עצמו ליום גדול זה. גם לבני ביתו היה רגיל לומר שיכינו עצמם ליום בו יצטרכו לתת דין וחשבון על מעשיהם בפני בורא עולם. ב-ל"ג בעומר נסע להשתטח על ציונו של התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי זיע"א במירון. בחזרתו היה מעורב בתאונת דרכים ובה התבקש לבית-עולמו ב-י"ח אייר ה'תשס"ו (2006). חי כ-49 שנים. ציונו בהר המנוחות 'גבעת שאול' שבירושלים.

אביו: ר' חיים. **מרבתינו:** הגאונים ר' בן ציון אבא שאול (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), ר' יורם אברג'ל (ראש מוסדות 'קול רינה'). **מתלמידינו:** הגאונים אליהו אלייב, הרה"ג יונה שיבר. **בנו:** הרה"ג שמעון חיים. **מחיבוריו:** נמצאו מחברות רבות של חידושי תורה במגוון נושאים - חידושים על התנ"ך, על הש"ס, בנושאי חסידות בליקוטי מוהר"ן ועוד. **חוברות בשם 'אפיקי הנחל':** על המועדים בראי החסידות (פורים, פסח ושבעות). **חוברות על הימים הנוראים.**

להלן סיפורים, שהובאו ע"י ידידי ורעי, ר' דניאל אלול הי"ו בספרו 'אורח צדיקים' על רבינו: עוד בצעירותו לאחר כשלוש שנות נישואים שעדיין לא נפקד, הלך לביתו של האדמו"ר המקובל האלוקי ה'בבא סאלי' זיע"א להתברך מפיו. היה זה בשנתו האחרונה של ה'בבא סאלי'. הצדיק היה חלוש וחולה ושכב במיטתו. כאשר ר' מיכאל נכנס, התרומם הצדיק ממיטתו ועשה זאת פעמיים. הגבאי והנוכחים ראו השתוממו. לאחר שנים שהצדיק נפטר, שאל ר' מיכאל את נכדו המקובל הצדיק ר' דוד אבוחצירא שליט"א על דבר זה ואמר לו, שהצדיק ראה מלאכים, וכשנכנסת, היו מלאכים מלווים אותך ולכן קם לכבודך. (מפי רעייתו שתיבדל לחיים)

בשנה הראשונה לנישואיו הכין יין ביתי בחבית גדולה, היין יצא משובח וטעמו להפליא, רבינו ששמח ביין לקח בקבוק זכוכית ומלאו. הוא כתב את התאריך י"א תשרי ו'ברית קודש', ואמר: "יין משובח זה נשמור, אם ירצה ה' לברית עבור הבן שייוולד בעתיד". עברו אחת-עשרה שנים והנס קרה, הבן נולד ב-י"א בתשרי, בדיוק אותו התאריך אותו כתב. והבקבוק הובא מהארץ על ידי חמיו לאמריקה וזכו לקדש בו בברית. (מפי רעייתו שתיבדל לחיים)

תלמידים רבים זכו להתקרב לה' ולהתחזק על ידי רבינו. אחד מהמיוחדים, שבהם הוא ר' אליהו אלייב. סיפור התקרבותו לרבו מפעים ומרגש, וכולו רצוף סייעתא דשמיא. את סיפור ההתקרבות לא הבאנו כאן, אלא רק גרגירים מעטים, ממה שהעלה ר' אליהו אלייב על הכתב. הסיפורים הבאים הם מפרי עטו: "יום אחד הרגשתי מעט לא טוב, היה זה במוצאי שבת, וכהרגלי בקודש הלכתי לרב. במהלך שיחתי איתו צלצל הפלאפון של הרב. תוך כדי שיחה שם, הרב את ידו על ידי והסתכל בעיניי. לפתע אמר לאדם שעל הקו: 'תמתין רגע', ושאל אותי: 'איזה ציצית אתה לובש?' עמדתי משתומם, ואמרתי לו: 'קודם

שבאתי לרב החלפתי את הציצית שלי ושמתי ציצית של מישהו אחר'. אמר לי הרב: 'אל תלבש ציצית של מישהו אחר, תלבש רק את הציצית שלך'.

הרב המקובל שלום בוזגלו זצ"ל

יום ההילולא ח"י באייר

נולד בשנת ה'ת"ס (1700) בעיר סאלי. קדוש מרחם היה, ומשחר ילדותו ניכרה בו נשמתו הגדולה. התנזר מכל מחמדי תבל ומנעמיה. לאחר שגדל ומילא את כרסו בש"ס ופוסקים, עבר למרקש, שם הצטרף לחבורת מקובלים, יחדיו למדו בחברותא, והמתיקו סוד ברזי התורה. לאחר שהכירו בגדולתו, מינוהו כאב"ד בעירם.

מלך ישמעאלי אחד ושר צבאו ביקשו להרוג את רבינו, ובדרך נס ניצל פעמיים מידם. באחת הפעמים הושלך לכלא עם יהודים נוספים ונגזרה עליהם מיתה בשריפה. אותם יהודים הועלו על המוקד, ואילו הוא ניצל ממוות, כיוון שלב המלך התהפך ברגע האחרון, והוא החליט להעניק לרבינו חנינה. בעקבות רדיפות אלו, נאלץ בשנת ה'תק"ה (1745) לברוח ללונדון, שם מונה כאב"ד. שם הקים ישיבה לטובי הבחורים. בשנות מגוריו שם, הרבה לנדוד בקהילות ישראל במדינות אירופה. בכל מקום שהגיע, התקבל בכבוד גדול, וגדולי ישראל שהעריכוהו והוקירוהו, שיחרו לפתחו. הגאון החיד"א בפירושו 'ניצוצי אורות' על הזוה"ק מביאו יותר משלוש מאות פעמים! באחרית ימיו עלה לארץ ישראל והשתקע בצפת. בשנת ה'תקל"ז (1777) חלה את חוליו אשר ממנו לא קם. תפילות רבות נערכו לשלומו, ואף הוסיפו לו את השם חיים. אולם, לא היה ניתן לבטל את הגזרה ונשמתו עלתה בסערה השמימה ב-י"ח אייר ה'תק"מ (1780). חי כ-80 שנים. ציונו בלונדון.

אביו: הגאון ר' משה (עמד בראש ישיבה בסאלי. כל ימיו הרביץ תורה ותלמידים רבים היו לו).
מרבתינו: אביו, ר' משה, ר' אברהם אזולאי, ר' יעקב פינטו, ר' יעקב גדליה, ר' ישעיה הכהן, ר' חיים בן עטר הזקן (זקנו של 'אור החיים' הקדוש). **מספריו:** •מקדש מלך- פירוש על הזוהר •כסא מלך- פירוש על תיקוני הזוהר •הדרת מלך- פירוש על עץ החיים •הוד מלך- פירוש לספרא דצניעותא •כבוד מלך- פירוש על עץ החיים •פני מלך- פירוש לאידרא רבא ואידרא זוטא •דברי שלום ואמת- חידושים על הרמב"ם

בין גלים שטה ספינה מאחד הנמלים באירופה ומטרתה להגיע אל חופי המזרח התיכון. בין הנוסעים היה המקובל הגאון רבי שלום בוזגלו זצוק"ל, הוא עלה לספינה בלונדון, ופעמיו היו לארץ ישראל להשתקע בעיר הקודש צפת 'עיר המקובלים'. בעוד שאר הנוסעים עמדו על סיפון הספינה ונהנו ממראה נוף הים והשמים, ישב רבינו בחדרו, כשהוא מחכה לרגע בו יזכה לעלות לארץ הקודש. לאחר זמן מה צפירה ארוכה נשמעה, אות לעגינתה של הספינה באחד האיים שבדרך. הנוסעים יכלו לרדת לזמן מה ולשוטט ברחבי האי, ולאחר הצפירה השניה עליהם לחזור שכן הספינה עומדת להמשיך בדרכה. רבינו בחר לצאת מחדרו הקט, הוא ירד לאי, משוטט ברזי הקבלה, שבה עסק תדיר, ולא שם ליבו, שרגליו נושאות אותו הרחק מהחוף. רק כעבור שעה ארוכה, כשניעור מהרהוריו הבחין, כי הרחיק לכת, חיש סבב על עקבותיו. אך כשהגיע אל החוף לא נראתה הספינה. הוא נותר לבדו על האי, ואותו יום ערב שבת היה. מחוסר ברירה נכנס לתוך רחבי האי השומם. לפתע מבחין ממרחק בארמון

הבנוי לתלפיות. כשחששות כבדים בליבו הלך לעברו. כשהגיע לשם, הושיט את ידו לשער הכניסה והנה היא נפתחה, הוא החל משוטט בחדרי הארמון, ועיניו לא שבעו מיופיו. הקירות היו מקושטים באבנים טובות ומרגליות, ואף ידידות הדלתות היו מצופות זהב, הבית עצמו היה מעוטר בכלים מכלים שונים עשויים כסף וזהב. רבינו חש, שהמקום לא נבנה ע"י בני אדם וכי מקום קדוש הוא. השמש העריבה ורבינו נשא תפילה: "רבש"ע הן דרכי לטבול במקווה טהרה לכבוד השבת, עתה מה יהא?". רק סיים בקשתו, והנה לפניו מקווה טהרה עם מים צלולים וזכים, כשיצא, נשא תפילה נוספת, זקוק הוא לגמרא שבת בה הוא לומד תמיד לפני כניסת השבת. אך סיים את תפילתו ולפניו מסכת שבת. עתה ידע, כי כל מה שביקש יתמלא על אתר. הוא התיישב באחד החדרים ועסק בשקיקה בלימוד הגמרא, בזמן לימודו עלו ברעיונותיו חידושים רבים נפלאים ועמוקים. כעבור זמן ראה לפניו על השולחן פמוט יפה עם שני נרות גדולים, הוא הבין, שהשבת בפתח. לפיכך סגר את הגמרא והדליק את הנרות לכבוד שבת. הנה שומע צעדי אנשים הנכנסים לחדר הסמוך. הוא ניסה לפתוח את הדלת, אך היא הייתה נעולה, הבין כי אין לו רשות להיכנס, תפילת המנחה החלה ורבינו הצטרף עם המניין הלא נראה, בסיום התפילה הבחין בחדר סמוך, בו עמד שולחן ערוך בבשר ודגים ומעדני עולם. כך חלפה השבת בתענוגים, לשיא ההתרגשות הגיע עת שמע מהחדר הסמוך בשעת קריאת התורה את שמותיהם של העולים לתורה, והם שבעת הרועים: אברהם יצחק ויעקב, משה אהרן יוסף ודוד. כל כולו רעד מפחד, כי בית אלוקים הוא זה וזה שער השמיים. עם צאת השבת נפלה עליו תרדמה. בחלומו עומד הוא בבי"ד של מעלה, ורואה כיצד דנים זקן שהתגורר סמוך לצפת ולו בית מרוח, צדיק גמור היה, ודינו יצא לגן עדן. באותו רגע פרץ לאולם מלאך שחור וקיטר. "פעם אחת בשבת קודש בא אליו ערבי וביקש שימכור לו משקה, הזקן סירב בכל תוקף, ומשאיים עליו הישמעאלי בחרבו, הרשה לו לקחת בעצמו מבלי לשלם, ויש כאן נדנדוד חילול שבת". ישב ביה"ד לדון. המלאך המליץ טען כי פיקוח נפש היה ועוד לא עשה מאומה, אבל מאחר שהקב"ה מדקדק עם צדיקים כחוט השערה, יצא דינו כי נשמתו תתגלגל במשך שבע שנים! ורק אז יקבל את חלקו בגן עדן. מששמע זאת רבינו, התמלא רחמים עליו, ניגש לדיינים ואמר כי מקבל הוא עליו שבע שנות גלות ובלבד שאותו זקן יכנס מיד לגן עדן. עיין בי"ד בדבריו והסכימו לדבר, והזקן הובל לגן עדן. ישב ביה"ד בענייניו של רבינו ויצא הפסק, שלא יעלה על הדעת להענישו על מסירות נפשו למען יהודי אחר ולכן ייחשב לו יום לשנה, ורק שבעה ימים תימשך גלותו. לאותו זקן שנפטר יש שבעה בנים, ילון רבינו כל לילה אצל בן אחר ובזה יסיים גלותו. וייקץ והנה נמצא הוא בשדה, ומבחין בתהלוכה גדולה של אנשים. משבאו סמוך אליו, שאלם: "היכן אני נמצא?" "בצפת, בערב שבת נפטר באחד הכפרים הסמוכים בעל חנות משקאות וכעת שבנו מהלוויתו". הבחינו האנשים כי מאור פניו הוא של אדם קדוש והחלו מתווכחים אצל מי ילין. ביניהם היו גם שבעת בני הזקן, האבלים. "אל תריבו, בעזרת ה' אמלא רצון כולכם, ובתום השבעה אבוא לישון כל לילה אצל בן אחר ועד אז אלון אצל האנשים האחרים שביקשו ממני ללון אצלם". לא ידעו הבנים מאומה מכל אשר אירע מאחורי הפרגוד בבי"ד של מעלה, וכמה עמוקה היא מידת הדין. סיפור מדהים זה סיפר הגאון ר' חיים אלעזר שפירא זצ"ל (מח"ס 'מנחת אליעזר' ממונקטש) בסעודה שלישיית בביהכ"נ צאנו שבצפת. את הסיפור שמע מרב ת"ח מופלג מזקני החסידים בצפת, שבעיניו ראה כתב יד של חידושי רבינו על מסכת שבת, ובהקדמה מספר רבינו בעצמו את אשר עבר עליו ומעיד כי רוב חידושיו במסכת התחדשו לו באותה שבת פלאית.

הגאון הרב עזרא עטיה הידוע בכינויו המורה זצ"ל

יום ההילולא י"ט באייר

נולד ב-י"ז שבט תרמ"ה (1885) בארם צובא שבסוריה. גאון. תלמיד חכם. משורר. עניו וצנוע. נחשב לעילוי. נודע בהתמדתו. שימש כראש ישיבת 'פורת יוסף' במשך כ-45 שנים. שימש חבר בבי"ד הספרדי, תפקיד אותו מילא במשך 20 שנים. מצד אביו הוא צאצא של הרב שם-טוב עטיה, תלמידו של הרב יוסף קארו ומצד אמו הוא צאצא של הרב אליהו שמאע, מחבר הספר "קרנן אשה". נולד אחרי שנים רבות, בהן התקשתה אמו להביא ילדים. מסופר כי אמו הלכה עד לעיר טדף להתפלל על קברו של עזרא הסופר. היא נדרה שם נדר - שאם תיפקד ותלד בן תקרא את שמו עזרא ותקדיש אותו אך ורק לתורה. בילדותו התחנך בחאלב. כבר בגיל צעיר ייעדו ר' עסלן לגדולות. משפחתו עלתה לארץ כאשר היה בגיל 16. על אף המצב הכלכלי הקשה ביותר של המשפחה לא נשלח לעבוד לפרנסת הבית, בשל הבטחתה של אמו. הרבנים עזרא הררי רפול, שלום הדאיה ואברהם עדס התחייבו לתמוך בו כלכלית בעזרת עשירי הקהילה החלאבית. נפטר ב-י"ט אייר מוצאי ל"ג בעומר בשנת תש"ל (1970). נטמן בהר המנוחות בגבעת שאול בירושלים. חי כ-85 שנים.

מספריו: • פיוט 'עורו שירו' • חיבוריו על הש"ס ועל 4 חלקי שו"ע • ספרי שו"ת דרשות ופירוש על התורה אבדו עם נפילת הישיבה במלחמת השחרור בשנת תש"ח (1948).

אביו: ר' יצחק עטיה. **אמו:** מרת לאה. **אשתו:** בוליסה סאלם, בתו של הרב אברהם סאלם (מחכמי הקבלה בירושלים). **רבותיו:** ר' יהודה (עסלן) עטיה ור' אברהם עדס (בחאלב). ר' רפאל שלמה לניאדו ור' יוסף ידיד הלוי (בירושלים). **מתלמידיו:** ר' עובדיה יוסף, ר' יהודה צדקה, ר' בן ציון אבא שאול, ר' מרדכי אליהו, ר' חיים דוד הלוי, ר' דוד שלוש (רבה של העיר נתניה), ור' ציון לוי (הרב הראשי של פנמה) ועוד רבים. **מילדיו:** שישה בנים ובת אחת. ר' דוד (ראש ישיבת "היכל עזרא"), ר' יצחק, ר' אברהם.

מידת האמת הייתה נר לרגליו, ועל כך יעיד הסיפור המופלא הבא: דרכו של הרב הייתה לתת תעודות הוראה לתלמידיו רק אם הם עומדים לפני קבלת משרה או שליחות, כדי שיחזרו על לימודם בכל עת, והנה באמצע המלחמה עת ישבה הישיבה בשכונת גאולה היה אחד התלמידים צריך את התעודה לשם יציאה לחו"ל, וכשבא הרב לחתום בתעודה ראה שכתוב: "החותם פה בתוך ישיבת פורת יוסף בעיר העתיקה" וחשב שאם יחתום הרי זה שקר, משום שהוא לא נמצא בעיר העתיקה. חשב שוב והחליט שעם כל הסכנות ילך לעיר העתיקה, יכנס לבניין הישיבה, יחתום ויחזור, וכך עשה, והעיקר שלא יחתום על דבר שהוא שקר חס וחלילה.

מסופר על הרב שהיה רגיל למסור שיעור בגמרא בפני פקידים, סוחרים, ותעשיינים. כשהגיעו לסוגיית מצות שילוח הקן (חולין קלט): אז דנה הגמרא על הפסוק, "כי יקרא קן ציפור לפניך בדרך בכל עץ או על הארץ", מה יהיה הדין אם ימצא קן על ראשו של אדם? דברי הגמרא הקדושה צרמו לאחד מהשומעים, ומיד פנה לרב ואמר: "איזו מין שאלה לא מציאותיות זו, מדוע עוסקת הגמרא בכזו שאלה?". ענה לו הרב בנועם אך בתקיפות: "דברי הגמרא הם קודש קודשים, ואין להרהר אחריהם". מכיוון שראה הרב שלא

הועילו דבריו לאותו תלמיד, התפלל מתוך כאב ואמר: "ריבנו של עולם, תוכיח את אמיתות תורתך הקדושה!". והנה לפתע נכנס אחד מהתלמידים שנעדר זמן רב, שמח הרב ואמר בלבו: "יש כאן הזדמנות להסיח את דעתו של העיקש", ושאל את הבא: "היכן היית זמן כה רב, מדוע נעדרת מהשיעורים?". ענה הלה ואמר: "היה לי עסק בהודו. ארץ מוזרה ואורחותיה מוזרים. תארו לכם, יושב אדם משועמם בידיים משולבות תחת עץ יומיים-שלושה, ומשום שלא שינה את תנוחתו באה ציפור ובנתה על ראשו קן, והוא- אפילו לא הזיז את ידו כדי לגרשה. מה אתם אומרים?". ענה הרב: "אנו אומרים משה אמת ותורתו אמת!!!!" ואותו אדם, שלעג על דברי הגמרא, ראה עין בעין את דברי תורתנו הקדושה. מיד כבש עיניו מרוב בושה.

סיפר הגאון ר' יהודה צדקה זצ"ל: "אני זוכר שפעם אחד בא תלמיד אחד עני מבגדד, שהיה מטפל גם בהוריו העניים. ובחן אותו מוריני ורבינו ר' עזרה עטיה, ראש ישיבת 'פורת יוסף' ומצא בו כישרונות נעלים מאוד, והמליץ עליו לקבל אותו לשיבה כתלמיד מן המניין ואף לתת לו מעט כסף כדי שיוכל להתקיים. באותו זמן היה נהוג בשיבה לא לקבל תרומות מיחידים רק מה שנכנס מפירות הקדש, ולכן לא יכלו לקבל שום תלמיד עם תמיכה, רק אם אחד מהזקנים הלך לעולמו או יצא מהשיבה, ולכן הוועד דאז לא קיבל את התלמיד הזה, בגלל היותו זקוק לתמיכה, ואין ביכולתם לתמוך בו. מיד ניגש אליהם ראש הישיבה, הצדיק עזרא עטיה, לוועד ואמר להם לחסר ממשכורתו כדי לתמוך בתלמיד זה ולא לדחותו. וכך עשו, הורידו ממשכורתו סכום מסוים. וכמו כן אחד מחברי הוועד דאז, הרב בן ציון חזן הסכים שיורידו גם ממשכורתו, והתלמיד התקבל. וזה רק אחד ממעשיו הטובים הידועים לנו.

מסופר על בנו של הגאון רבי עזרא עטיה זצ"ל, שחלה במחלה אנושה והרופאים נלאו למצוא לו תרופה. מצבו של הבן החמיר. חומו טיפס והגיע ליותר מ-42 מעלות. הבן היה נתון איפוא בין חיים למוות. במשך שעות ארוכות עמד הגאון והתפלל על בנו מקירות לבו, בבכיות ובתחנונים, עד שנרדם. בשנתו, התגלה אליו המהרש"א, ואמר לו: "דע לך, שמפני שהינך דבוק בתורתך, והינך עמל על כל מילה ומילה בפירושי למסכתות הש"ס, מבטיחני לך שאתפלל על בנך לפני הקב"ה כדי שתוכל להמשיך וללמוד מתוך שלוות הנפש. וזה לך האות: כאשר תתעורר משנתך תמצא שחומו של בנך ירד ל-37 מעלות והחלים מחוליו לחלוטין". וכך היה, ויהי לפלא.

אמו הייתה רגילה כל ליל שבת לשמור עליו, כשהיה לומד לאור הנר, שלא יטה, עד שכבה הנר והלך לישון. כשראה מורנו בעניין הזה, שהוא מצער את אמו וגוזל את שנתה- הלך לישון מוקדם, וכשראה שהיא הלכה לישון המשיך ללמוד בחושך במיטתו. במסע ההלוויה של הרב הביאו את מיטתו דרך הבית של אמו ע"ה וביקשו מהרב מרדכי אליהו שליט"א להספידו, וסיפר בשבחה של אמו הדגולה שמסרה את נפשה למען הלימוד של בנה ולכן זכתה לבן שיאיר עיני ישראל בתורה.

בערוב ימיו חלה ושכב במצב קשה, וכיון שידעו תלמידיו את גודל דבקותו והתמדתו בתורה, היו קוראים לפניו דברי תורה בשיר השירים ותהלים וכדומה. יום אחד נאמר להם שבספר 'שדי חמד' מובא סגולה לקרוא בפני החולה מסכתות שונות ממסכתות הש"ס, וכך עשו. והנה התחילו לקרוא בפניו ואמרו מסכת ברכות, ונענע את ראשו. קראו בפניו ואמרו מסכת שבת ונענע את ראשו. והנה כשקראו בפניו ואמרו מסכת גיטין, מיד לאחר חמש דקות, עשה סימן בידו להפסיק את הקריאה. עברו לקרוא ואמרנו מסכת כתובות, ושוב לאחר חמש דקות הוא סימן בידו להפסיק, וכן עשה במסכת חולין. וכשקראו בפניו מסכתות מסדר קדשים כגון זבחים ומנחות המשיך לנענע את ראשו ולא הפסיק אותם מייד. לימים

הסבירו, שכיון שבישיבה למדנו מסכתות מסדר מועד ונשים, הוא הספיק לעבור על כל הגמרות בחמש דקות בלבד והפסיק אותנו מייד. כך הייתה גאונותו של מורנו זיע"א וזה היה בדורנו ממש ולא מתקופתו של הגר"א וכדומה.

הרב עטיה הבחין כי הרב עובדיה יוסף, כנער בישיבה, לא הגיע ללימודים בצורה סדירה. בירור קצר העלה כי אביו של הרב עובדיה הכריחו לעזור לו בחנות המכולת שברשותו. הרב עטיה ניסה לשכנע את האב כי הנער יצמח לאחד מגדולי ישראל. לאחר שהאב הסביר כי הוא זקוק לו לעזרה בפרנסה, אמר הרב: "אם כך, אני אעזור לך במכולת ובנך ילך ללמוד. ביטול התורה שלי קטן מביטול התורה שלו". כששמע אביו של הרב עובדיה כי כך הדברים, השתכנע ושחרר את בנו ללימודים בישיבה. כנער שהוטרד בבעיות הפרנסה שלו ושל אמו, גמל הרב לנערים רבים ממשפחות קשות יום כשהפך לראש ישיבה. גזבר הישיבה סיפר, כי כשהיה מגיע בחור מבריק שלא היה בידו הסכום הדרוש לאחזקתו היה מבקש לנכות ממשכורתו ולקבל את התלמיד לישיבה.

כשהחזון-אי"ש זצ"ל הגיע לירושלים הוא שם פעמיו לעבר הכותל המערבי. היות והדרך הקצרה ביותר לכותל באותה תקופה הייתה דרך ישיבת 'פורת יוסף', נכנס החזון אי"ש להיכל הישיבה, ומורנו ראש הישיבה קיבל את פניו והם התיישבו לדבר ביניהם בדברי תורה. החזון-אי"ש יצא נפעם ונרגש מאותה הפגישה והתבטא על מורנו זצ"ל שיש לו ראש של הרשב"א. ראש הישיבה גם עמד על גאונותו ועל חשיבותו של החזון-אי"ש והתבטא עליו, שיש לו ראש של ראשונים.

כ' אייר

רבי יוסף וולטוך מל"ו צדיקים צוק"ל

יום ההילולא כ' באייר ה'תשמ"ג

הרב הצדיק יוסף וולטוך זצ"ל המכונה בשם 'מנקה הרחובות' - נולד בעיירה באירופה ובעודו רך בשנים כבן שש או שבע עלה לארץ-הקודש. כאן למד תורה במסירות נפש תוך שקידה עצומה בישיבת "עץ-חיים". מהצדיקים הנסתרים אשר הסתירו את גדלותם האמיתית מעיני הבריות. ביניהם: ר' יהודה לאון פטילון (הצייר), ר' יוסף דיין, חכם מנחם מנשה, ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר) ועוד רבים. כינויו 'מנקה הרחובות' בשל העובדה שהיה מעלה ניצוצות ומתקנם.

גאון בנגלה ובנסתר. מ-ל"ו הצדיקים שבדור. בעל רוח-הקודש. סיני ועוקר הרים. בקי מאוד בכתבי האריז"ל ובכתבי הקודש. סלד מהכבוד והתרחק ממנו כמטחוי אש. על אף הצרות הרבות אשר פקדו אותו מבית ומחוץ, לא בא בטרוניה על כך והמשיך לחיות כהרגלו מימים ימימה באותה פשטות, פרישות ודבקות בתורתנו הקדושה. את מרבית יומו הקדיש לתורה ועבודה, וכאשר נעצמו שמורות עיניו מעייפות תוך כדי לימוד, ישן באופן כשרגליו מגולות תדיר בחורף כמו בקיץ, ובימות הקרה הסתפק בשמיכה דקה בלבד לכיסוי גופו. נפטר ב-כ' אייר ה'תשמ"ג (1983). ציונו בהר הזיתים.

סבא: האדמו"ר ר' יחיאל מיכל מזלאטשוב. אביו: הרה"צ שמחה בונים.

בחודש סיוון תשמ"א התכבד ר' יוסף וולטוך בעליה לתורה, בסיום הקריאה ביקש מהחזן לעשות "מי שברך", המברך היסה אזנו לשמוע את שם המתברך, ולהפתעתו הרבה נקב הרב וולטוך בשמו של ראש

הממשלה דאז מ.ב, ובנוסף ביקש גם על הטייסים בחיל האוויר שיברכם. ציבור המתפללים תמה מאוד על בקשתו זו של הרב וולטוך ובלבם אף שחקו על מעשהו. חלפו ימים אחדים ואז הבינו כולם על מה ולמה ביקש הצדיק הרב יוסף וולטוך לברך את ראש הממשלה ואת הטייסים בחיל האוויר, באותם הימים בוצע המבצע של הפצצת הכור הגרעיני בעירק. המבצע נשמר בסודיות מרבית ותהילות לה' יתברך זכה להצלחה מלאה, וכל מטוסי הקרב, שהשתתפו בו, שבו לשלום לבסיסם. הרס רב ואובדן נגרמו לכור הגרעיני, שיצא מכלל השימוש. ולא המשיך לייצר כלי לחימה נגד ישראל. עתה ראו הכל כי הרב ניחן ברוח-הקודש וידע על המהלך שיתבצע למרות שנשמר בסודי סודות.

הגאון רבי בן ציון מוצפי מספר על הצדיק המקובל שהיה מכונה "המטאטא הקדוש",
רבי יוסף וולטוך

בגיל 8 עלה רבי יוסף וולטוך עם משפחתו לארץ ישראל, התגורר בעיר העתיקה בירושלים ובגיל צעיר התייתם מאמו. למד בישיבת "עץ חיים" בירושלים, שקד על לימוד התורה לעיתים גם 14 ואפילו 18 שעות ברציפות, ומעולם לא נראה הולך ללא ספר בידו. בגיל 13 כבר למד בספר "עץ חיים" והרגיל את עצמו להתנהג בענווה. בכל יום נכנס בחשאי לישיבת "בית א-ל" והתבונן במעשי המקובלים, וכל הנהגותיו היו על פי הוראותיו של אדמו"ר רבי שלמה גולדמן מזוועהיל. רבי יוסף מיעט בשינה, סירב לישון על גבי מיטה ולרוב התנמנם תוך כדי לימוד על הספר. הוא נהג להתפלל "ותיקין" ולהניח ארבעה זוגות תפילין – רש"י, רבינו תם, הראב"ד ו"שמושה רבה". קבע חברותא אחר לכל לימוד, הבין וקלט כל עניין במהירות מדהימה ונדע כבקי בכל הפרד"ס [פשט, רמז, דרש, סוד]. רשם בכל ספר קבלה שסיים ללמוד "מוגה", ונהג לחתום "יוסף וולטוך נכד המגיד מזולאטשוב" היות שאביו צאצא לר' יחיאל מיכל מזולטשוב. לעיתים חתם "יוסף וולטוך איש ירושלים" מרוב אהבתו לירושלים. זמן קצר לאחר נישואיו חלתה זוגתו, ושהתה בבית הרפואה עד לפטירתה, אולם על פניו לא נראה שום עצב ובקדושה ופרישות מענייני העולם החומרי המשיך לשקוד על לימוד התורה. הרב התגורר ברחוב אוסישקין בתל אביב. לפרנסתו עבד בלילות כמנקה רחובות בעיר, ובאחד הרחובות נהגו נערים לידות בו אבנים, אולם מידי לילה פנה אל הנערים ואמר "תודה רבה לכם". נהג להשתטח על קברי צדיקים גם אם נמצאים במקום סכנה, ולהגיע לכותל המערבי [בעת שהיה בשליטת הירדנים], ופעמים רבות נסע במיוחד לציון רשב"י [רבי שמעון בר יוחאי] במירון על מנת להתפלל או לערוך סעודה לכבוד הצדיק. בכל שבוע ביקר בביתו של המקובל מרדכי שרעבי, ולעיתים תכופות נפגש גם עם רבי מאיר אביחצירא ועם אדמו"ר רבי משה מרדכי בידרמן מלעלוב. בכדי לגלות צדיקים נסתרים ביקש מהמקובל בן ציון משה יאיר ווינשטוק לרשום את כתובת המגורים של כל יהודי שיגיע לרכוש ספרי קבלה נדירים, ולשלוח עמו את הספרים. תמיד אחז בפרקי ידיו שני סלים פשוטים למראה, בהם הסתיר ספרי קבלה עתיקים ונדירים, ולא אחז את הסלים בכף ידו היות שהקפיד מאוד לא להוריד את ידו מתחת לאבנט, כפי שנהג רבי יהודה הנשיא, וכך נאלץ להרים את ידיו כל הזמן כדי שהסלים לא יפלו מפרקי ידיו. אהב שלכל עדה יש מנהגים מיוחדים ונוסח תפילה, והתפלא על אנשים המתביישים במוצאם ומשנים את מסורת אבותיהם. שמר על קדושת העיניים והתרחק מבעלי חטא, זכה לגילויים נפלאים ולהתגלות נשמות הצדיקים ובכל ברית מילה ראה את אליהו הנביא. בתפילותיו לקרוב קץ הגאולה זכה לראות את רחל אמנו עטופה בבגדים שחורים. התפרסם כיודע נסתרות ופועל ישועות, והוציא "רוחות" שנדבקו באנשים – אולם השתדל להסתיר את מעשיו וצדקותו. למרות ייסוריו הגדולים מחולי המעיים, עבד את ה' בשמחה ובהתלהבות. בכל חודש

חילק כספים לנזקקים, ולמבקשים את ברכתו איחל "כל הישועות!". לאחר פטירת רבי מאיר אבוחצירא, בי"ז ניסן ה'תשמ"ג, אמר כי אינו יכול בלעדי רבי מאיר. במוצאי שבת השתתף בסעודת ההילולא לכבוד רשב"י, ולאחר שהזכיר את הילולות הצדיקים שחלו בשבוע שחלף אמר כי ביום שלישי – ל"ה לעומר יהיה יארצייט גדול. ביום שלישי נסע להשתטח על קברי צדיקים בגליל, כאשר יצא מקבר רשב"י במירון לא חש בטוב, בהגיעו למערת האיירא שוב אמר כי אינו חש בטוב וביקש לשתות סודה. בצפת קנו עבורו מי סודה ולפתע התעלף, הובהל לבית הרפואה בצפת והשיב את נשמתו ליוצרה. למחרת בבוקר הובא לקבורה בהר הזיתים. ראש ישיבת "בני ציון" הרב בן ציון מוצפי שליט"א סיפר על הרב וולטוך קצת מדרכיו ומנהגיו, כדי להפיץ זאת לזיכוי הרבים ולעילוי נשמתו של הצדיק, הוא פותח בערגה: "זכיתי להכירו מקרוב. תלמיד חכם גדול היה, חסיד, היה, ענוותן ושפל רוח היה, בעל יסורים רבים היה, נחבא אל הכלים. נפטר בשנת תשמ"ג לפתע פתאום, בדרך מירון צפת". "זכיתי ולמדתי עמו ואולי הרבה, צנצנת מלאה מכל מיני מעדני התורה, תלמוד ומדרשים, זוהר וקבלה, מפרשים וספרי מוסר, פוסקים וספרי הלכה, הכל היה מונח במוחו. גם ידען גדול היה בקורות העתים ובהיסטוריה של דברי ימי עמנו. לא היה חכם שחי באיזה דור שיהיה או מחבר ספר, שהוא, רבי יוסף וולטוך ז"ל, לא ידע את שמו ואת זמן תקופתו. חלק כבוד גדול לכל חכמי התורה שוכני עפר, ולהבדיל החיים על הארץ. "ידע מכאובים וחוליים, ושתק וקיבלם בדומיה. נדד ממקום למקום וספריו וטליתו ותפילין שלו עמו, התוודע לרבים מגדולי הדור, ובפרט אותם שהיו דוגמתו, נחבאים אל הכלים. חי בחדר צנוע מאוד. רוב ימיו בודד היה, כי לא עלינו אשתו חולה היתה ומאושפזת. חגים ומועדים, שבתות וימי חול העביר לבדו בינו לבין קונו, כשאין לו מאומה מהעולם הזה, ואפילו מי שיכבס לו מטפחת או גרב. קדוש היה, ענק היה, ולא הסכים שיספרו בשבחו או ידעו על מעשיו הנסתרים".

הרב מוצפי מספר עובדה מדהימה על הצעדה המעורבת שבוטלה בזכות הצדיק: "מעשה אחד נזכרתי שאירע לפני 45 שנה. בארץ היה מנהג שבימים שסביב ימי הפסח ערכו הקיבוצים והמושבים השונים את "צעדת 4 הימים", שאחר כך הפכה לצעדת 3 הימים, וגם 2 הימים, וכמובן שבלילות היו לנים בדרכים, אנשים ונשים, בנים ובנות, ומגיעים היו למכשולות". "שנה אחת ירדו גשמים עזים במשך יומיים רצופים שבוע לפני הפסח, והיה זה בצעדה האחרונה כשכל הצועדים נרטבו והתפזרו לכל עבר. והם היו נוהגים לסיים את הצעדה בחוצות ירושלים הבירה לקול תרועת חצוצרות תופים ומחולות בפומבי. גם גויים היו באים ממזרח וממערב מצפון ומים, ואפילו היה זקן ישיש בן 90 מהולנד שהיה מגיע כל שנה וצועד בירושלים כשעל חזהו עיטורים ומדליות ממדינות שונות בעולם. בסוף אותו יום ראיתי את רבי יוסף כותל המערבי שלא כמנהגו, והגיע לשם בהפתעה. כששאלתי אותו מה הביאו היום לירושלים כי היה לו חברותא עם אחד הצדיקים באיזור המרכז. אבל רבי יוסף ביקש ממני לא לספר על בואו הנה, ואמר לי: "לא יכולתי לסבול חילול השם וחילול הקודש בצעדה זו, ולכן באתי להתפלל על ביטולה". ומאותה שנה פסקה אותה צעדה ונשכחה. ביום כ' באייר הלך לבית עולמו כשהוא בן ס"ב שנים. זכותו יגן עלינו.

הרב וולטוך היה בעל רוח-הקודש, ועל כך יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: פעם בשעת בין הערביים שהה הרב וולטוך בקבר שמואל הנביא בחברת אחד ממוקיריו, שבבעלותו הייתה חנות תכשיטים. הרב וולטוך נעמד בכניסה לקבר והחל לומר בקולי קולות את הפסוק: "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פָּתַח הַבַּיִת הִכּוּ

בַּסְנוּרִים מְקַטְן וְעַד גְּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמִצְאָ הַפֶּתַח" הוא חזר על הפסוק פעמים רבות ואחר הוסיף תפילה קצרה. בעל החנות, שעקב אחרי מעשיו של הרב וולטוך, התפלל על הנהגתו זו אך שתק.

למחרת היום בשעת בוקר מוקדמת, התקבלה הודעה מהמשטרה ונמסר לבעל החנות כי הלילה נפרצה חנותו ע"י גנבים, והוא מתבקש לסור מיד למקום, בעל החנות נחפז מאוד בדרכו, בדמינו ראה את חנותו מרוקנת מכל תוכנה העשיר.

עתה הוא הבין למפרע, מפני מה אמר הרב וולטוך בערבו של יום אתמול את הפסוק: "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הָיוּ בַּסְנוּרִים מְקַטְן וְעַד גְּדוֹל וַיִּלְאוּ לְמִצְאָ הַפֶּתַח" בראשית יט, יא. בלב מלא גיל ותודה החיש פעמיו כדי לפגוש בר' יוסף ולהודות לו על שהקדים בתפילתו רפואה למכה. אולם הרב וולטוך שתק ולא הגיב לדבריו. באותו זמן שלח אדמו"ר ר' מאיר אבוחצירא, ציר מיוחד לקרוא לבעל החנות ואמר לו: "דע לך, שאלמלא הכוונות והייחודים שעשה הרב וולטוך ביום שקדם לפריצה- היית יוצא נקי מכל נכסיד".

אותה חנות תכשיטים נפרצה פעם נוספת ע"י גנבים, אך גם אז הם לא נטלו מאומה ונמלטו כל עוד רוחם בם, ומעשה שהיה כן היה: באותו יום בשעת הצהריים, שהה בעל החנות בביתו כשלתע גילה פיסת נייר מושלכת על הרצפה, ועליה כתוב הפסוק "וְאֵת הָאֲנָשִׁים אֲשֶׁר פֶּתַח הַבַּיִת הָיוּ בַּסְנוּרִים". בעל החנות הופתע למקרא הכתוב, ושאל את אשתו: "מהיכן פתק זה?". השניים לא הצליחו לזהות על-פי הכתב, מי הוא הכותב, ואף לא ידעו כיצד התגלגלה פיסת הנייר אל ביתם. באותו הלילה פרצו גנבים לדירת הוריו של בעל החנות וגנבו משם את צרור המפתחות של החנות. כשהמפתחות בידיהם כיוונו את פעמיהם לעבר החנות ובשמחה רבה החלו לפתוח אחד לאחד את המנעולים. אך לפתע כאילו הוכו בסנוורים, נפלה עליהם אימה גדולה ופחד ה' הכריעם. הם השליכו את המפתחות על המדרכה שליד החנות ופתחו במנוסה כל עוד רוחם בם, מבלי ליטול כי הוא- זה מהתכשיטים היקרים שהיו בחנות. הבוקר אור ולבעל החנות נודע כי נס נוסף התרחש עימו. עתה הבין את משמעות הפתק שהתגלגל לידיו ביום אתמול, הוא חיפש את הפתק אך לשווא, הפתק נעלם כלא היה. הוא זקף את הנס, שהתחולל פה, לזכותו של הרב וולטוך שנהג תמיד להתפלל עליו ועל בני ביתו.

בחודש סיוון תשמ"א התכבד ר' יוסף וולטוך בעליה לתורה, בסיום הקריאה ביקש מהחזן לעשות "מי שברך", המברך היסה אזנו לשמוע את שם המתברך, ולהפתעתו הרבה נקב הרב וולטוך בשמו של ראש הממשלה דאז מ.ב, ובנוסף ביקש גם על הטייסים בחיל האוויר שיברכם. ציבור המתפללים תמה מאוד על בקשתו זו של הרב וולטוך ובלבם אף שחקו על מעשהו.

חלפו ימים אחדים ואז הבינו כולם על מה ולמה ביקש הצדיק הרב יוסף וולטוך לברך את ראש הממשלה ואת הטייסים בחיל האוויר, באותם הימים בוצע המבצע של הפצצת הכור הגרעיני בעירק. המבצע נשמר בסודיות מרבית ותהילות לה' יתברך זכה להצלחה מלאה, וכל מטוסי הקרב, שהשתתפו בו, שבו לשלום לבסיסם. הרס רב ואובדן נגרמו לכור הגרעיני, שיצא מכלל השימוש. ולא המשיך לייצר כלי לחימה נגד ישראל. עתה ראו הכל כי הרב ניחן ברוח-הקודש וידע על המהלך שיתבצע למרות שנשמר בסודי סודות.

הרב שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל המכונה ה'סבא קדישא'

יום ההילולא כ"ב באייר

נולד בשנת ה'תק"פ (1819) באיסטנבול. משפחתו מיוחסת עד לבצלאל בן אורי משבט יהודה. התייתם בגיל צעיר מאביו. כבר בילדותו היה בקי בכל מכמני התורה. בעל זיכרון מופלא, בור סוד שאינו מאבד טיפה. בעודו אברך מינהו לחבר המועצה הרוחנית של יהודי קושטא. לאחר נישואיו החל לאסוף אל ביתו יתומים ושימש להם כאבא. כשנת ה'תרי"ב החל לשמש כראש ישיבה בישיבת הנגיד ר' אברהם פואה בקושטא, אך רבינו סירב לקבל משכורת גבוהה יותר מהמלגה שניתנה לאברכי הישיבה. ענוותנותו מופלאה. גאון בנגלה ובנסתר. מקובל. בעל קבלה מעשי. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. בשנת ה'תרנ"ז נבחר על ידי קהילת דמשק כחכם באשי של דמשק. עשירי קושטא יסדו בעבורו ישיבה, אשר העמידה גדולי עולם. לאחר מכן עלה לצפת ולאחר תקופה קצרה עבר לירושלים. הנהגות מיוחדות היו מנת חלקו: בכל בוקר היה משכים להתפלל שחרית 'ותיקין' עם הנץ החמה, מבלי להחסיר ואפילו פעם אחת. גם כאשר היה מוטל על ערש דוי בבית-החולים, תמיד התגבר כארי להתפלל השכם בבוקר. מעולם לא נהנה בכספי ציבור וסירב לקבל תמיכה. כל סכום שהגיע לידיו ניתן לצדקה. כל מעשיו והנהגותיו היו בדרך של 'הצנע לכת' וברח מן הכבוד. בכל פעם שרצה לנסוע למקומות הקדושים, לא היה מודיע את זמן נסיעתו, כדי שלא יבוא ללוותו ולכבדו. בקי היה בכל מקצועות התורה: ש"ס, פוסקים, ראשונים ואחרונים סדורים היו בעל-פה ואת תשובותיו המעמיקות עונה היה מבלי שהוצרך לעיין בספרים. הרחוב בו התגורר בירושלים קרוי על שמו. נפטר ב-כ"ב אייר בשנת ה'תר"צ (1930). ציונו בהר הזיתים בירושלים. חי כ-111 שנים.

אביו: ר' אהרון. **אמו:** מרת חווה. בנו יחידו נפטר בגיל הינקות והוא נותר ערירי כל ימי חייו. **מתלמידיו:** המקובלים הגאונים ר' דוד לניאדו, ר' יצחק נסים, ר' חיים אלעזר שפירא (מח"ס 'מנחת אלעזר' - האדמו"ר ממזנקאטש), ר' חזקיהו מדיני (ה'שדי-חמד), ר' חיים שאול הכהן דוויק, ר' יעקב חיים סופר, ר' מנחם מנשה, ר' יצחק אקריש. **מספריו:** שו"ת מהרש"א. שאר ספריו אבדו ולא יצאו לאור.

בעיר דמשק התוודע רבינו לגאון ר' יצחק אבולעפיה, שהיה תלמיד חכם משכמו ומעלה אשר כל התורה הייתה ערוכה לפניו. נוהג היה לבוא לביתו של הרב אבולעפיה לעיתים מזומנות, ושני הרבנים עסקו בפלפול דאורייתא שעות ארוכות. כל אחד מהם הכיר בגדולתו של חברו. כאשר חלה ר' יצחק אבולעפיה במחלה קשה מאוד, ולא יכל היה לזוז ממקומו או לדבר. הרופאים שבדקו את הרב כבר כמעט אמרו נואש לחייו. כשהגיע הדבר לאוזניו של רבינו, מיהר לבקר את חברו ולדרוש בשלומו. כשנכנס לחדר, פתח ואמר: "חכם יצחק, הנני מבטיחו שיקום מחולי זה, אבל רק אם יאמין בכוח הבטחתי, ובאותו כוח יקום ויתחזק ויהיה בריא". ענה ר' יצחק במאמצים עילאיים: "אמן" בכוונה גדולה. ואכן, לא אחרה להתקיים ברכתו של הצדיק, ולאחר כמה ימים קם ר' יצחק מחוליו הכבד והסתובב כאחד האדם. הרופאים לא ידעו את נפשם מרוב השתוממות ופליאה, כיצד קם אדם זה מערש דווי וצועד כאחד האדם? ימים מספר לאחר מכן יצא קול בעיר, כי אחד ממקורביו של ר' יצחק נפל למשכב ונפטר לבית-עולמו. כיוון שאותו אדם גר בשכנות לרבינו, הלך ללוותו בדרכו האחרונה, וגם הרב יצחק אבולעפיה, שהיה קרובו, הלך לגמול חסד של אמת. בעת לכתם סיפר ר' יצחק לר' שלמה: "כאשר באת לביתי והבטחת לי, כי אקום

ממחלתי - האמנתי לדברך בלב שלם. אותה שעה הנפטר, שעתה מובל לבית-קברות, היה בביתי ומילא פיו צחוק, פנה לאחד הנוכחים ואמר: "וכי סבור ר' שלמה אליעזר, כי כוחו רב כל כך? ר' יצחק חולה אנוש ודבר לא יקימו ממיטתו". "והנה, קמתי ממיטת חוליי ודברך קמו והיו. ואילו אותה אדם נענש על זלולו בדברי חכמים ונפטר בדמי ימיו". שמע ר' שלמה את דבריו המופלאים של רעו, ר' יצחק אבולעפיה, וביקשו לשומרם כמוסים עימו, לבל יפורסמו באוזני המוני העם.

פעם אחת בא אדם לשאול בעצתו של הרב אודות חלום מעורר תמיהה, עוד בטרם פנה לרב להציע את ספקותיו, פתח הרב ואמר: "הנה בעל החלומות הלזה בא. אבל אל תירא ואל תחת", ולאחר מכן פתר לו את החלום בטרם סיפר לו את החלום. מלא הערצה ופליאה לרב שב היהודי לביתו.

בשנת ה'תרע"ד (1914) רבינו הגיע לדור בעיר צפת תובב"א. אותו זמן היה תחילת מלחמת העולם הראשונה בין התורכים הגרמנים והאנגלים ועוד מדינות. הייתה לו שכנה אשכנזיה, שהייתה אלמנה ועובדת אצלו בחינם, חצי יום הייתה עובדת במקום אחר ומזה הייתה מתפרנסת, וחצי יום הייתה עובדת אצל הרב, והיא סיפרה לשכנים נפלאות ממה שראתה ושמעה. באותו זמן של המלחמה היה בארץ מחסור במזון, וכמה נפטרו ברעב, וגם נפט לא השיגו. לרבינו היה בקבוק נפט, והייתה לו מנורה קטנה מס' 3, ובזה היה מסתפק ולומד. כאשר הגיע חג הפסח, פנתה אליו השכנה ואמרה: "אדוני הרב, אני אביא מביתי מנורה גדולה יותר מס' 4 עבור ליל הסדר". ענה הרב: "תודה רבה, אבל המנורה הקטנה מספיקה לי". באותו הזמן לא היה חשמל בארץ, וסיפרה האלמנה פלא, שראתה שביליל הסדר כיצד אותה מנורה הקטנה האירה לא רק את כל הבית באור יקר, אלא אור זה פרץ ואף זרח בכל הסביבה, והרגישה שמדובר באור רוחני. עוד סיפרה: פעם אחת קצב ספרדי בצפת קנה שור גדול מהערבים בחמישים דינרי זהב, והביאו לשחיטה. השוחטים היו כולם אשכנזים, וגם הרב המשגיח על השחיטה היה אשכנזי. לאחר ששחטו את השור היה כשר, אבל כשפתחו את מוח השור, היתה בו שאלה, ולאחר שקלא וטריא בין הרב והשוחטים קבעו שהשור טרף, והקצב אשר שמע את זה התחיל לצעוק: "אוי ואבוי לי", כי העולם חשך בעדו שהפסיד את כל הונו. אבל תיכף נזכר, שיש בעיר צפת חכם ספרדי שבא מקושטא הלא הוא רבינו, אמר בלבו: "אני אלך אצלו, ומה שיאמר לי- אני מקבל באהבה". עזב את כולם ורץ לביתו של הרב, הצדיק ראה מרחוק, איך רץ היהודי הזה, מיד הוציא את ראשו מן החלון וצעק לו: "אל תדאג יהודי, השור כשר והכל בסדר, לך תגיד להם, שיבואו אצלי לעיין בהלכה". והוא השתומם - "מהיכן ידע הרב שאני אבוא אצלו בעניין השור?". אמר לו הרב עוד פעם: "אל תסתפק במה שאמרתי לך, אלא תביא אותם אליי מהר", וכשבאו לרבינו כיבד אותם בסכר פנים יפות, ושאלו אותו, והראה להם את הפסק של ההיתר של פוסקים מסוימים, ומצאו שדבריו נכונים והודו לו, ומאותו יום שימשוהו הרבה.

על זיכרונו המדהים והמופלא של הרב מובא בספר "אורות ממזרח" כי הרב הקדיש את חלק הארי מסדר יומו, ואת כל שעות לילותיו ממש לעסק התורה. זכרונו המדהים לא עזבו. מאות ספרים שלמים זוכה היה בעל-פה. מסופר פעם שמישהו הקריא לפניו קטעים מדברי בעל "פרי מגדים" שהובאו בספר מסויים. והרב הגיב מיד: "לא מדוייק. ראיתי את הדברים לפני שישים שנה בספר "פרי מגדים" וכתוב שם אחרת". מיד בדקו ונמצא כדבריו.

ניתן להיווכח כי הרב היה בעל רוח-הקודש כפי שמובא בספר 'סבא קדישא': בחודש ניסן שנת תרע"ד, באחד מן הלילות יצאו אנשי העיר ובראשם הרב לקדש את הלבנה. לאחר שגמר לקדש את הלבנה נשא את עיניו לרקיע, מחא כף אל כף, ונאנח אנתה השוברת חצי גופו של אדם. כל הסובבים נחרדו חרדה

גדולה למשמע אנחתו של הצדיק, פנו אליו ברתת ובזיע ושאלו אל הרב על מה האנחה. נענה הרב וענה בקול נוגה: "רואה אני שבקרוב תפרוץ מלחמה גדולה בעולם", ומיד פרץ בבכי מר. ואכן, בחודש אב, התקדרו פני אירופה ופרצה מלחמת העולם הראשונה. מלינוני קורבנות נפלו ונהרגו, ויהודים רבים נפלו חללים במלחמה זו. ההרס היה רב ותוהו ובוהו שררו בעולם. באותה תקופה היו קצינים ושוטרים רכובים על סוסים חולפים מדי פעם בצפת וסביבתה. באותה תקופה שיבושים רבים נגרמו באספקת מזון ומצרכים לתושבי צפת. בתקופת מלחמה הזדמן לצפת ה'פאשה', נציב הממשלה הטורקית שהיה אחד משרי הצבא. הוא הגיע רכוב על סוס וכל נכבדי העיר צפת באו לקבל את פניו. מלווה בשני חיילים נכנס לעיר. נכבדי העיר שוחחו עימו על מצב המלחמה ועל בעיות אספקת האוכל לצפת. דבר בואו של השר נשמע גם בביתו של הרב והוא מיהר לקבל את פניו. כשנפגשו השנים הבחין השר ברב שאדם גדול הוא והתפעל ממראה פניו. הרב הגיע בליווי שנים מתלמידיו, לראשו מצנפת כמנהג חכמי קושטא. זקנו הלבן יורד על חזהו וכל מראהו אומר כבוד. שר פנה לרב ביראת כבוד וביקש: "כבוד הרב, כיוון שאדם חשוב אתה, הואל בטובך לברך אותי". הרב השתומם למשמע הבקשה, אך השיב מיד: "ברכה טעונה ענווה. על כן ירד רום מעלתו מן הסוס ואחר-כך אברכהו". מיהר השר לעשות כדברי הרב והלה ברכו בברכות מפליגות. לאחר מכן נפרדו איש איש למקומו. כבודו והדרת פניו של ר' שלמה עשו רושם בל ימחה על השר ובזכותו דאג השר לאספקה סדירה של מזון ומים לתושבי צפת הנתונים במצוק ובמחסור.

הרב נלחם בכל תוקף כנגד המשכילים ודעותיהם הכפרניות. כל המחקרים השונים בדבר תופעות טבע לא נחשבו בעיניו והוא החדיר לבני עמו את ההשקפה התורנית שלכל המאורעות והפורעניות שקורות בעולם יש יד מכוונת מלמעלה. פעם אחת נערכה בקושטא סעודת בר-מצווה בביתו של אחד מעשירי העיר. כיוון שאותו עשיר כיבד מאוד את הרב אלפנדרי הזמינו לסעודה. כמו-כן הזמין כמה מחבריו המשכילים אשר רוח חילונית נשבה מהם. במהלך הסעודה שמע הרב כי משכילים אלו חוקרים בעניין רעידת האדמה. הם ניסו להבין מהי הסיבה שגורמת את רעידת האדמה. המשכילים החלו בוויכוח קולני כאשר כל אחד מהם משמיע את דעתו. אז פתח ר' שלמה ואמר: "דעו לכם! אפילו לפי דבריכם וחקירתכם שעכשיו אי אפשר שתהיה רעידת אדמה, הרי שאם ירצה הקב"ה שתהיה עתה רעידה, היא תתרחש מיד ובניגוד לטבע". עוד הוא מדבר והנה רעש גדול החריש את כל העיר. נחרדו כל המשתתפים בסעודה כשראו ברבם הגדול איש מופת אשר דבר מדברו לא ישוב ריקם, אף המשכילים פחדו מפיו של הקדוש של הרב הצדיק שדבריו מתקיימים.

אחת הגזרות הנוראות, שגזרו התורכים באותה תקופה, הייתה גזרת הגיוס לצבא העותמני. תנאי החיילים היהודים היו קשים מנשוא, ורבים נאלצו לאכול מאכלי טריפה, לעבור על חילולי שבת ועל איסורים נוספים. בזמן שהותו של הרב בצפת פנו אליו שני תלמידי חכמים בכיות עצומות, היות שהצבא מכריח אותם להתגייס לשירותיו, ואין להם מושיע. הראשון היה ר' מכלוף והשני ר' משה. רבינו אמר להם: "אל תפחדו ואל תיראו מפניהם כי אין להם רשות לגייס אתכם לצבא". יצאו השניים צוהלים ומעודדים בכוח הבטחתו של הרב. כעבור זמן נשמעו נקישות בדלת ביתו של ר' מכלוף. בפתח עמדו שני חיילים תורכים ובידם צו גיוס. מכתב נוסף נשלח גם לר' משה. השניים נאלצו להצטרף לחיילים, שכן רע ומר היה סופו של המסרב פקודה. אך הם לא שכחו את הבטחתו של הרב וביקשו לראות, מאין תבוא הצלתם. לאחר יומיים רכיבה הגיעו לעכו, שם הייתה אחת ממפקדות התורכים. נכנסו החיילים לאחד מבתי המרווח בעיר כדי לשתות יין ולהשתכר. את ר' מכלוף ור' משה קשרו באזיקים לאחד העמודים ליד בית-המרווח,

כדי שלא יברחו. לאחר כשעה, בעת שהתגוללו אותם חיילים בבית-המרזח, עבר פרש תורכי. כאשר ראה אותם קשורים לעמוד, פנה אליהם בתימהון: "מדוע כבולים אתם לעמוד?". סיפרו לו, כי קיבלו צו גיוס, ושני החיילים, אשר באו עימם, נכנסו לבית-המרזח וקשרו אותם לעמוד. חמתו של הפרש בערה בו ואמר: "אני סגנו של מפקד הצבא התורכי כולו, ואני מחליט לשחרר אתכם מיד!". בעודו מדבר, הוציא מפתח מדש בגדו, פתח להם את האזיקים ושחררם. ר' מכלוף ור' משה חזרו מיד לצפת. הם ראו עין בעין את גדולת רוח קודשו של הרב שלמה אליעזר, אשר חזה מראש כי ישוחררו מן הצבא.

מסופר, שבצפת גר איש תם וישר. גר ושמו ר' בנימין זאליץ. עובד ה' היה, ואושר נסוך על פניו תמיד. רק דבר אחד העיב על לבו, זה 15 שנים שהוא ואשתו נשואים, ועדיין לא זכו להיפקד. פעם אחת פרצה קטטה בין ר' בנימין לשכנו. במהלך סערת הרוחות השכן קיללו נמרצות, ואף העז להטיח בשכנו: "הלא ערירי אתה, וערירי תישאר כל ימי חייך". ברי השכן האכזרי פצעו את לבו כמהלומת חרב. עיניו זלגו דמעות, עד שלא הצליח לעצור ברוחו ופנה אל ר' שלמה אליעזר בדברי תלונה על אותו אדם. כששמע הצדיק את דברי ר' בנימין, צערו וכאבו, השיב לו: "אל תדאג במאומה. בעזרת ה' יתברך ובכח תורתנו הקדושה אני מבטיחך כי בזו השנה תיפקד ותזכה לבן זכר". כששמע ר' בנימין את דברי הרב, נתמלא שמחה, כיוון שידע שדברי הרב לא הולכים ריקם. ואכן כך היה, עוד באותה שנה נפקדה אשתו, וילדה לו בן זכר. ר' בנימין ערך סעודת ברית גדולה לכל אנשי צפת. כל גדולי העיר וחכמיה נמנו על המוזמנים. ובראשם ר' שלמה אליעזר. בלב נרגש הודה האב לרב על ברכתו, ואף כבדו בסנדקאות.

סיפורי מיסתורין הילכו בירושלים על הרב אלפנדר, על כוח תורתו בנגלה ובנסתר ועל ניסים ונפלאות, שהתרחשו בביתו. באחד מלילות החורף הקרים בירושלים. רוחות עזות שרקו, וממטרים עזים הותכו ארצה. אחד מהמקורבים נכנס אל חדרו של הרב כדי להגיש לו את ארוחת הערב, והנה לתדהמתו גילה, כי הרב שוכב במיטתו ללא רוח חיים. מיד רצו להבהיל את ד"ר ולאך מבית-החולים שערי צדק, שהיה בקרבת מקום. לאחר בדיקה קצרה נאלץ הרופא לקבוע את פטירתו. השמועה הקשה נפוצה בקהל, ואנשי ה'חברא קדישא' החלו לטפל בסדרי ההלוויה. שעות אחדות חלפו, אחד הנוכחים בבית נכנס לחדר, שבו הייתה מונחת המיטה וביקש לראות את פניו ההדורות של ה'סבא קדישא'. להפתעתו, עיני הנפטר היו פקוחות. עוד הוא בוהה במחזה, והנה הרב קם ממיטתו כאחד האדם. זעקות שמחה נשמעו מפיו. אנשים רבים רצו לחדר, כשהם מביטים בתדהמה במת-החי. כשראה הרב את כל הנאספים, אמר: "ודאי, חשבתם, כי נלקחתי מהעולם, ואכן נכון הדבר. נשמתי עלתה לשמיים אך עם עלות השחר החליטו בבית-דין של מעלה להשיבה חזרה". ניצבו הנוכחים בבית במקומם המומים למראה הנס הגדול, ולא יכלו להוציא מפיהם הגה מרוב תדהמה.

כ"ג אייר

האדמו"ר הרה"ק רבי יהושע השל מדינוב זצ"ל

יום ההילולא כ"ג באייר

נולד בברטש. בגיל רך שלחו אותו הוריו ללמוד תורה מפי הדיין מריבטיטש. בהמשך למד אצל ר' זושא מאניפולי ואף יצא עימו לגלות למשך שנה שלימה. לאחר מכן חזר לברטש. גם לאחר נישואיו היה שקוע בארבע אמות של הלכה, קדושה וחסידות. העיד תלמידו הרה"ק רבי צבי אלימלך מדינוב

(מח"ס ה'בני יששכר') כי אצל רבו היה רגיל אליהו הנביא ללמוד עימו ומגלה לו את צפוני התורה. כאשר אחד מחסידיו בברטש בא פעם אל הרה"ק רבי מאיר מפרימישלאן זיע"א, שאל אותו ר' מאיר: "מה נשמע שם, במקום שהיה אליהו הנביא רגיל להסתובב". בשנת ה'תק"ן (1790) התקבל לרבנות דינוב ובה כיהן כחצי יובל שנים. בעל רוח-הקודש. בספר 'מליצי אש' כתוב, שהיו נוסעים אליו אלפים ורבבות מישראל. מלומד בניסים. בשנתו האחרונה עקב מחלה נוסף השם משה לשמו. נפטר ב-כ"ג אייר ה'תקע"ד (1814). ציונו בדינוב.

אביו: ר' אריה לייב (שימש כאופה, הוא ואשתו היו אופים את הבצק עבור עניים, שלא יכלו לעשות כן ובנוסף אימו הייתה מכינה קצרת בצק והוסיפה לכל עני עוד חתיכה). **אשתו:** מרת רחל. **מרבנותיו:** ר' זושא מאניפולי, ר' לוי יצחק מברדיטשוב, רבי יחיאל מיכל (המגיד מזלוטשוב), ר' מרדכי מנשכוי, ר' משה לייב מסאסוב, ר' מנחם מנדל מרימנוב. **מתלמידיו:** הרה"צ ר' צבי אלימלך שפירא (ה'בני יששכר'). **ילדיו:** הרה"צ ר' שמואל החסיד, הרה"צ ר' דוד יהודה לייב (שהיה בעל כח ראייה רוחנית), מרת אסתר מלכה (נפטרה בצעירותה). **חתניו:** הרה"צ ר' יצחק צבי מדינוב, הרה"צ ר' משה מאיר היילפרין. **דברי תורתו נמצאים בספרים:** בני יששכר • הנותן אמרי שפר • תולדות אדם.

פעם אחת ציווה הרה"ק רבי שלמה לייב מלענטשנא זי"ע לאשתו, שתיסע לדינוב לתת קוויטל לרבי יהושע, ותכתוב בו, שמכיוון שבעלה אינו מתנהג בדרך הישר – אין להם ממה להתפרנס, והעניות שוררת בביתם, והזהיר אותה שלא תגלה את זהותה. מיד כשמסרה את הקוויטל, הרגיש הרה"ק רבי יהושע ואמר: "הייתכן שבעלך אינו מתנהג בדרך הישר! והרי בתורתו ובעבודתו הוא מאיר בכל העולמות!".

ועוד אמר: "איך הוא כותב על עצמו שהוא חוטא, הרי אני רואה שבשמיים רועדים שרפי מעלה מגודל עבודתו הקדושה". כששמעה זאת שאלה: "אם כן מדוע מתנגד לו האדמו"ר הרה"ק רבי נפתלי צבי מרופשיץ כל כך?". הסביר לה שמלאכים ושרפים מקנאים בבעלה, ומחלוקתו של הרה"ק מרופשיץ זי"ע היא לטובתו להצילו מידם.

סיפר הרה"ק רבי חדל מזינוב זי"ע: "פעם יצא רבינו לדרך וסר לבית יהודי אחד. כשהלך לדרכו ויצא היהודי ללוותו, שמע נער נוכרי בוכה. שאל את מארחו: 'מי בוכה?', וענה לו שהוא המשרת שלו. ביקש הרה"ק רבי יהושע מהיהודי לשאול את הנער, מדוע הוא בוכה, וענה מפני שגנבו לו את חבילתו. אמר הרבי ליהודי: 'אמור לו, שחבילתו מונחת על הקורה במחסן התבואה, במקום שהוא עצמו הניח אותה ושכח ממנה'. הלך לשם הנער, ואכן מצא את חבילתו. סיפר הרה"ק רבי דוד זי"ע, כי הגוי אמר אחר כך: 'בוודאי הרבי גנב את החבילה והניחה שם, שאם לא כן, מניין לו לדעת היכן היא מונחת?'."

הרה"ק רבי דוד'ל מדינוב זי"ע שמע פעם, שמדברים לידו מרבי יהושע זיע"א. נענה ואמר: "הוא הרי החיה עופות מתים!". וכך סיפר: "הגה"ח ר' משה רובינפלד מגרוזשיווי שליד ברטש הלך פעם לפני יום כיפור לדינוב אל מחותנו הרה"ק רבי יהושע, וטרח לשאת עימו עופות לכפרות בשבילו. כשנכנס לרבינו קרא: 'הבאתי כפרות!'. כשהוציא אותם מהשק, ראה שהם מתים, והצטער צער רב על שטרח לסחוב כחמישים קילומטר לשווא. רבינו לא היה יכול לשאת את צערו, ולראותו מדוכדך אמר לו: 'מדוע הינך מיצר כל כך, הרי הם לא מתו רק קפאו מהקור. הנח אותם ליד התנור, ותראה שיתחממו ויתחילו ללכת'. עשה כן ר' משה והניחם ליד התנור, עד שרבינו ניגש אליהם, צעק אליהם: 'שאו! שא!', ופרחו למטה. מכל מקום חילק את העופות לעניים, כי לכשעצמו לא רצה ליהנות ממעשה ניסים.

יהודי מהונגריה בא לשאול בעצת האדמו"ר הרה"ק הרבי ר' מנחם מנדל מרימנוב זיע"א ואמר מכיוון שמונח אצלו טבק רב למכירה, ואין לו קונה כראוי כי המחירים ירדו מאוד, ועוד לווה כסף רב של אחרים, מה יעשה. האם ימכור בכל מחיר, ייעשה עני מרוד ויפסיד ממון אחרים, או מוטב שלא ימכור, וימתין אולי שער הטבק יעלה? ענה לו ר' מנדל, שימכור בכל מחיר שיכול, כי אחר כך המחיר ירד עוד יותר. ברם היהודי לא רצה להיות עני, ועוד יותר להפסיד ממון אחרים, כמו בימים הקדומים שיהודי חשש יותר לממון הזולת מהממון שלו, ועל כן נסע לדינוב לרבינו. הורה לו הצדיק לחכות לשנה הבאה, והוא אכן שמע בקולו. בשנה הבאה שרר חום עז בהונגריה, ונשרפו שדות הטבק. מחירו של הטבק התייקר, ורק אז מכר היהודי את הטבק שברשותו, והרוויח סכום רב. נטל עימו שתי חביות יין, ונסע אל שני הצדיקים. בבואו לרימנוב נתן חבית אחת להרה"ק ר' מנדל זיע"א. אבל הוא אמר לו, שחבית זו אינה שלו. התבונן היהודי וראה, שאכן טעה, ואותה חבית התכוון לתת אותה לרבינו בדינוב. בהיותו חסיד של הרבי ר' מנדל סיפר לו, מדוע רוצה להודות לרבינו באמצעות חבית זו, כי הרה"ק רבי יהושע אמר לו שלא למכור, על כן מביא לו עתה חבית יין. אמר לו הרה"ק ר' מנחם מנדל: "זמה אעשה, ורבי יהושע שורף טבק של מדינה שלימה, כדי להיטיב ליהודי אחד".

כ"ד אייר

הגאון הרב בנימין מנדלזון זצ"ל

יום ההילולא כ"ד באייר

נולד בשנת ה'תרס"ד (1904) בעיירה פלוצק בפולין. כבר בנעוריו התבלט בהתמדתו ובכישרונות נעלים, במידות תרומיות, בגינוני קדושה וטהרה. התבלט בעבודת התפילה שלו. רבים מבני פלוצק פנו אליו בעת צרתם וביקשו שיעתיר עבורם. לאחר מלחמת העולם הראשונה עבר להתגורר בסמוך לחותנו הרה"ח ר' אהרון משה חימוביץ בעיר בודו'אנוב במשך עשר שנים. בזמן זה הקים ישיבה, כיהן כדיין ומו"צ והעמיד תלמידים רבים. בשנת ה'תרצ"ד (1934) עלה לארץ הקודש בברכת רבו מרן האדמו"ר ר' אברהם מרדכי אלתר מגור (ה'אמרי אמת' זיע"א). כשהגיע לארץ הציעו לו מכפר אתא את משרת הרבנות והוא נענה בחיוב. בתוך תקופה קצרה יצא שמעו הטוב לתהילה כפוסק וכדיין, כגאון ומתמיד וכצדיק מופלא. עסק בקירוב הנוער להשי"ת. ביתו שימש כ'חדר בי"ד'. רבים פנו אליו ורבינו חיזק אותם בדברי אמונה. עסק רבות ב'שלום בית'. פיקח על בית השחיטה ועל עניני הכשרות בעיר. עודד וגידל בחורים מפליטי השואה ושימש כעומד מצד החתן בעת חופתם. צעד רגלית מאטליז לחנות כדי לעמוד מקרוב על משמר הכשרות, בעצמו ללא כל שליחים. אירע פעם, לאחר שגער בבעל מאפיה שזלזל בהוראותיו ראו את רבינו מתהלך בביתו בצער כשהוא ממלמל לעצמו: "אם לא הייתי חוטא לא הייתי נאלץ לנזוף באיש יהודי". בשנת ה'תשי"ב (1952) לקראת שנת השמיטה עבר לשמש כרבה של מושב קוממיות. פעל למען שמירת שמיטה ללא הסתמכות על היתר המכירה והיה פעיל מרכזי בקרן השביעית, שתומכת כלכלית בחקלאים שומרי שמיטה. במשך שנות השמיטה אנשי המושב ראו ניסים רבים. יסד ישיבה לצעירים. מאוחר יותר הקים כולל לאברכים. הרב דאג לספק את משכרותם. בהמשך יסד ת"ת לתשב"ד לצד זאת יסד "קרית חינוכית לבנות" ברוח בית יעקב. בשנת ה'תשל"ג (1973) הרחיב את היקף קרן השביעית, כך שתתמוך גם בחקלאים שאינם חרדים שבחרו שלא לעבד את אדמתם בשמיטה. מרן הגאון

ר' אהרון רוקח מבעלזא התבטא על רבינו: "רב מלפני מאתיים שנה". ואילו מרן החזו"א התבטא אודותיו בהערצה: "כל מעשיו לשם שמיים והוא צדיק גמור". נפטר ב-כ"ד אייר ה'תשל"ט (1979). חי כ-75 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגאון ר' מנחם מנדל (רב העיר וראש הישיבה בפלוצק). **אמו:** מרת חנה דבורה (נכדת ר' משה מזאלישין מח"ס 'משפט צדק' ומצאצאי רבי מרדכי יפה ושושלת וורקא). **מרבתינו:** אביו, ר' מנחם מנדל. **נשותיו:** מרת מרים (זיווג ראשון - נפטרה בצעירותה), בת ר' אהרן משה חיימוביץ, מבודז'אנוב שבפולין (זיווג שני). **ילדיו (זיווג ראשון):** ר' מנחם מנדל (מילא את מקום אביו כרבה של קוממיות), ר' ישראל יצחק (מרבני ארגון 'תורה ויהדות לעם', יו"ר קרן השביעית וראש כולל במושב קוממיות). **ילדיו (זיווג שני):** מרת חנה דבורה (נישאה לר' יעקב קליין).

בשנת ה'תשכ"ב בעת חקירת רבינו ע"י צוות חוקרים ושוטרים, לרגלי עלילת הדם הידועה מסיבי לחטיפת הילד "יוסלה", התבקש להדגים את כתב ידו לצורך בדיקה פוליגראפית. רבינו העלה על הנייר בכתב ידו הקדושה: את י"ג העיקרים 'אני מאמין' של הרמב"ם באמרו: "אולי כשיבדוק החוקר הפוליגראף את השורות האלו, אולי בינתיים יקרא את תוכן הדברים - הלא כשאומרים "אני מאמין" מתחזקת האמונה בלב. אולי יספוג ריח של אמונה". הילד יוסלה שוחמכר שהה זמן מסוים בקוממיות. רבינו חיזק אותו ביהדות. דבר שאין בו עבירה על החוק. המעלילים רצו לסבך את רבינו בפלילים ולהענישו. הם הוציאו דיבה כאילו התקיימה אספה חשאית בכולל חזו"א בני-ברק באחד ממוצאי שבתות כדי לדון על חטיפת הילד והסתרתו. הם טענו כי רבינו השתתף באספה. כדי להפריך את העלילה היה צורך להביא עדים שיאשרו בבית-המשפט כי רבינו שהה באותו הזמן בקוממיות ולא יצא מתחומי המושבה. אחד העדים היה יהודי מירושלים. אותו יהודי הגיע לפני שבת למושב כדי לאסוף תרומות. רבינו באותו מוצ"ש הלך עימו מבית לבית ושידל את התושבים שיתנדבו לסייע לאיש בעין טובה. אך דא עקא: האיש הזה מפליטי השואה שעוד לא נמחו מזכרונו אימי הימים הקשים, והוא נרתע מכל פגישה עם חוקרי משטרה ושופטים וכיו"ב, וסירב להעיד. ניסה רב חשוב להשפיע עליו שילך להעיד. בתוך דבריו אמר בחומרא: "אם אינך מעיד הרי אתה חוטא בלאו דאורייתא "אם לא יגיד ונשאר עונו". מיד קם רבינו, שהיה נוכח באותו מעמד ואמר: "במטותא, אל יאמר כך, בית-משפטים יש לו דין ערכאות. ממילא אין פה שום 'עדות' ולא איסור של 'אם לא יגיד', אין פה אלא בקשה מאיש זה לגרום לי טובה כשסיפר את הידוע לו". סוף דבר היה, שהיהודי לא התגבר על מעצרו, והודיע באופן מוחלט שלא ילך להעיד. מיד פנה אליו רבינו בבקשה: "עשה עכשיו כהבנתך, אבל אל תימנע בגלל כך לבוא שוב אלינו בעתיד לאסוף תרומות, כמו שהיית רגיל עד הנה, ואני גם כן אמשך לעזור לך...". (מדברי הרה"ג אהרן סורסקי "מריצי תורה מעולם החסידות")

רבינו נודע במסירותו ובחמלתו לבני הישוב. לפעמים היה עולה במיוחד לירושלים, עם שאלה מסובכת בסירכא של ריאה, כשהריאה ביד הקצב שהתלווה אליו על מנת להכריע בהוראה זו יחד עם הרב מטעפליק. סיפר השו"ב דכפר אתא ר' חסידא: "פעמים רבות הרב שלח אותי לירושלים עם הריאה וביקש שהרב מטפליק יצטרף אליו להכריע בדיני טריפות. אחרי שקרא את מכתבו של רבינו וסברותיו בכוחא דהיתרא, הסכים אף הוא להכשיר. כאשר רבינו שמע כי הסכים עימו הרב מטפליק, הוא התפרץ בכבי וציוה לתת שתים וחצי לירות צדקה לעניים (בימים ההם היה זה בערך שבועיים פרנסה למשפחה בינונית) ולא התקררה דעתו עד שקרא מיד לגבאי צדקה ואמר שיחלק את המעות מיד בכדי שיבואו לידי העניים עוד

לפני שבת. זאת עשה כדי לכפר על כך שנאלץ לפסוק נגד דעת הפוסקים המחמירים. לימים גילה לבנו כי בעת שמכריע להקל נגד דעות המחמירים, בשאלה הנוגעת לאחרים נוהג הוא להתענות בצום.

כ"ה אייר

הרב יעקב לורברבוים מליסא זצ"ל

יום ההילולא כ"ה באייר

נולד בזבורוב (בוהמיה) בשנת ה'תק"כ (1760). בן למשפחת רבנים מיוחסת ונינו של ה'חכם צבי'. מגדולי חכמי פולין ואשכנז. פוסק ורבה של ליסא (מחשובי מפרשי השולחן ערוך על יורה דעה וחושן משפט). בגיל צעיר התייתם מאביו ומאמו, ואחותו הגדולה קיבלה עליה לפרנסו- אם יתמיד בלימוד התורה. גדל בבית ר' יוסף תאומים. בתחילה כיהן כרב במנוסטריץ'. בשנת ה'תקנ"א (1791) התמנה לרב בקאליש (היה אב"ד בקאליש). בשנת ה'תקס"ט (1809) התמנה לרבה של ליסא. בשנת ה'תקפ"ח (1828) שימש כרב בסטרי שבגליציה (כיום אוקראינה). נפטר ב-כ"ה אייר ה'תקצ"ב (1832) בסטרי. חי כ-72 שנים.

אביו: ר' יעקב משה (רבה של זבורוב. נפטר לפני שנולד רבינו). **מרבתי:** ר' יוסף תאומים (רבה של בורשטיין, קרוב משפחה) ור' משולם איגרא (רבה של פרשבורג). **מתלמידיו:** ר' אליהו גוטמכר (הרב מגריידיץ), ר' צבי הירש קאלישר, ר' משה טורנר (הרב מנשווא), ר' ליב בלקש (רבה של קאשין), ר' שמואל קארו (רבה של צמפלבורג), ר' שרגא פייבל דנציגר מגריצא, ר' זושא מפלוצק (בעל 'תורת כהן'), ר' יעקב אהרון (רבה של אלכסנדר), ר' נתן לייב אשכנזי ועוד רבים. **מספריו:** חוות דעת- על שו"ע יורה דעה • מקור חיים- שו"ע אורח חיים ועל ה"ט"ז ומגן אברהם • תורת גיטין- שו"ע אבן העזר • בית יעקב- שו"ע אבן העזר ועל כתובות • נתיבות המשפט- שו"ע חושן משפט והשגות הספר קצות החושן של ר' אריה לייב הלר • יאיר נתיב- תשובות להשגותיו של 'קצות החושן' על 'נתיבות המשפט' • דרך החיים- סידור • מעשה ניסים- הגדה של פסח • נחלת יעקב • קהילת יעקב- הלכות קידושין והלכות יום טוב • אמת ליעקב- אגדות הש"ס • אמרי יושר- מגילת רות • תעלומות חכמה- מגילת קהלת • צרור המור- שיר השירים • פלגי מים- על מגילת איכה • מגילת סתרים- מגילת אסתר.

בעגלה נסעו מספר יהודים. בניהם ישב רבינו לבוש בבגדי עני. איש אינו הכירו. לפתע זעק אחד הנוסעים: "ארנקי, ארנק המלא בכסף איננו!". מיד פרצה המולה בעגלה. זה מאשים את זה, וזה צועק על זה. איש מהנוכחים לא הודה באשמה. רק רבינו ישב בפנינתו. מבטו של בעל הארנק ננעצו באיש העני היושב בפנינתו ונראה כקבצן. "כנשראה שהיהודי הזה גנב את ארנקי! הוא מתעלם מכל הנעשה כאילו אינו יודע מאומה על הגניבה. עיניו נראות חריפות וערמומיות." "אדוני, אתה לא תתחמק מלתת את הדין על מעשיך!". צעק האיש ותפס את רבינו בשרוולו בנחישות. ברגע שהגיעו לעיר הקרובה, הנוסע לקח את רבינו לבית הדין, בתקווה שהארנק יחזר לידינו. שמעו הדינים על גניבת ארנקו ועל חשדותיו בעני שלפניהם. אחרי שמיעת טיעוניו של הנגנב, פנו הדיינים לנאשם בגנבה, וביקשו לשמוע מה יש לו לומר להגנתו. רבינו אמר, כמובן, כי לא היו דברים מעולם. כל העת היה עסוק בלימודו, ולכן לא שמע את הצעקות בעגלה. הדיינים אמרו: "לפי הדין חייב אתה בשבועה!"- "אם כך, הבה ונתפשר", אמר רבי יעקב לבעל הארנק הגנוב, "אשלם לך מחצית מן הסכום שהיה בארנקי!". "מה פתאום?! זעק הנגנב, "גנבת לי סכום גדול ואני רוצה אותו בשלמותו!". "הנה", פנה לדיינים, "רואים אתם? אם הוא מוכן לשלם-ודאי

הוא הגנב. אין ספק בכך!". "אתן לך שלושה רבעים מהסכום", ביקש רבי יעקב, "העיקר שלא אצטרך להישבע!" - "תראו תראו, הוא מנסה להרוויח", כעס בעל הארנק, "גנב שכמוך! מה כבר הספקת לעשות בכספי? החזר את הסכום בשלמותו, אינני מותר אפילו על אגורה אחת!". שתיקה השתררה בבית הדין. ניסה רבינו שוב: "אשלם לך יותר משלושה רבעים, נגיד שמונים אחוזים מהסכום!". "בשום פנים ואופן לא אותר!" פסק הגנב, "אתה המנסה להרוויח על חשבונאי?". הדיינים פסקו שאין בררה אחרת וחייבו את הנאשם בשבועה. רבינו הסכים אך ביקשה: "אני רוצה להתכונן לשבועה כמה דקות". נתנו לו הדיינים פסק זמן להתכונן. רבינו פנה לפינת החדר ושקע בתפילה, כשכל גופו רועד מאימת השבועה. ראש בית הדין, עקב אחר מעשיו בפליאה. הוא בודאי אדם גדול וצדיק ובטוח שידי נקיות ואין הוא גנב. דממה שררה בחדר. פתאום נשמעו צעקות מבחוץ. "הוא נפל, התעלף!". היה זה אחד הנוסעים בעגלה, אשר הגיע למקום וראה את המתרחש באולם בית הדין-ואז התעלף. כאשר העירו אותו והושיבו אותו על כיסא פרץ בככי. "אני גנבתי את הארנק", סיפר בבושת פנים, "כדי שלא יגלו את מעשי-השתתפתי במהומה שהיתה בעגלה. כאשר הגיעו לעיר, תקפו אותי הרהורי חרטה על מעשי ולכן הגעתי לבית הדין להשיב את הגניבה. כשראיתי את הנוסע הזה", הצביע על רבינו, "מתכונן בדחילו ורחימו לשבועה-תקפה אותי בושה נוראה".

פנה אב בית הדין לרבינו וביקש שישלם את זהותו, רבינו סירב. "אני גוזר עליך בגזרת מרא דאתרא שתגלה את זהותך!" ציווה הרב. רבינו אמר בפשטות: "שמי יעקב לורברבוים מליסא". הרב הבין שלפניו עומד אחד מגדולי הדור, הגאון המפורסם רבי יעקב מליסא ה'חיות דעת'. הרב נבהל: "אוי לי שחשדתי בכם וחיבבתי אתכם בשבועה! אנא, מחלו לי", קרא בקול נשבר, "לא הכרתי כי אתם העומדים לפני!". רבינו הרגיע אותו בקול רך: "אינך צריך לבקש מחילה כי לא היית חייב להכירני, ועשית כדין תורה". שאלו רב העיר: "אך יסביר לי רבינו, מדוע הסכים לשלם סכום גדול כל כך ולא הסכים בשום אופן לשלם הכל?". הסביר רבינו: "העדפתי לתת את כל כספי ובלבד שלא להישבע, לכן אמרתי תחילה שאשלם מחצית האבדה- אך בעל הארנק לא הסכים. אמרתי שאשלם שלושה רבעים, וגם לזה הוא לא נענה. אז עשיתי חשבון של כל רכושי, והגעתי למעט פחות משווי הגניבה, אולם ללוות לא רציתי כי ידעתי שאין לי ממה להחזיר. לא היתה לי ברירה אלא להישבע. אבל עזר לי הקב"ה והביא את הגנב שיחזיר את אשר לקח, ונפטרת מהשבועה!".

הרב חיים חורי זצ"ל

יום ההילולא כ"ה באייר

נולד בשנת ה'תרמ"ה (1885) בעיר הדיגת שבאי ג'רבה (טוניס). (לאחר שהוריו פנו אל בית-הדין בו הדיין ר' משה בן כמוס מאזוז עמד בראשו מאחר ולא נולדו להם ילדים וביקשו להיפדל. הצדיק בירך ורבינו נולד כעבור שנה). בצעירותו עבד במקביל ללימודי התורה היות ולא רצה להיות מכתרה של תורה עבד בדפוס. בהיותו כבן 18 הוסמך לרבנות והתמנה למורה ושליח ציבור בקהילת גאבס. בהמשך חזר לדיגת והחל לכהן כרב וכדיין. בשנת ה'תרפ"ו (1926) בעקבות עזיבתו של רבה של קהילת גאבס (ר' יצחק בוקובזה שנקרא לשמש כרבה של טריפולי) נקרא למלא את מקומו. התנגד בחריפות לחינוך הצרפתי, דאג לעניי הקהילה. הקים בג'רבה את ישיבת 'תורה וחיים', מוסדות צדקה וחסד. הקפיד להיות תמיד ראשון התורמים ע"מ לשמש דוגמא. דרשן בחסד עליון. מלומד בניסים. בעל אמונה עצומה לבורא.

ענוותן. רבים פנו אליו והצדיק סייע ככל יכולתו. השתוקק לקיים את המצוות התלויות בארץ ובשנת ה'תשט"ו (1954, בהיותו כבן 70) עלה לארץ ישראל, התגורר תקופה קצרה בבית בנו (ר' נון אברהם ברוך שלום) בבני ברק והתיישב בבאר שבע. הוקמה עמותה על שמו העוסקת בהקמת בתי-כנסת ומסייעת במימון ספרי תורה. על שמו נקראו רחובות באשדוד, לוד, אופקים ונתיבות. נפטר ב-כ"ה באייר ה'תשי"ז (1957). חי כ-72 שנים. ציונו בבית-העלמין בבאר שבע.

סבא: ר' יעקב (מצד אביו), ר' כליפה (מצד אמו). **אביו:** ר' אברהם זקן. **אמו:** מרת סעדונה. **מרבתי:** ר' משה זקן מאזוו, רבי פראג'י עלוש. **מתלמידי:** ר' יוסף (סוסו) הכהן, ר' רפאל כ'דיר צבאן. **נשותיו:** בתו של ר' דוד חדאד. **ילדי:** שתי בנות - מאשתו הראשונה. שבעה בנים וארבע בנות - מאשתו השנייה (חלקם נפטרו בגיל צעיר). **בנו:** ר' ינון אברהם ברוך שלום מרבני ישיבת כיסא רחמים. **מספריו:** •דרך חיים- על התנ"ך והש"ס •חסד ואמת •נפלאות גדולות. בנוסף נכדו ר' שושן כתב ספר על פועלו של הסבא.

כאשר רבינו נסע במונית מעירו גאבס, בלוויית ר' שמואל עידאן צוק"ל, מנהל ישיבת "כסא רחמים" התאחרה השעה וזמן תפילת מנחה כמעט עבר. ביקש ר' חיים מהנהג לעצור כמעה, כיוון שזמן התפילה עומד לחלוף. אולם על אף הפצרות חוזרות ונשנות - הנהג לא נעתר. לפתע, כעבור רגע קל, כבה מנוע המכונית. ניסה הנהג להתניעה - אך ללא הועיל. ירד הנהג לנסות לאתר את מקור התקלה, ובינתיים ירדו הצדיק ומלווהו להתפלל מנחה בצד הדרך. לאחר שסיים את תפילתו בכוונה רבה, שאל הרב את נהג הרכב הגוחן על המנוע: "מדוע אינך נוסע?". "עדיין לא הצלחתי לאתר את הקלקול במכונית", השיב הנהג. "אין מה לתקן", אמר הרב, "דבר לא התקלקל. היכנס למכונית וסע לשלום". משך הנהג בכתפיו, הוריד את מכסה המנוע, נכנס למכונית והתניעה. המנוע פעל ללא דופי.

במשך כל הדרך עד שהגיעו לעיר ג'רבא, מחוז חפצם, לא פסק הנהג להתפעל ולהשתומם ואמר, כי יודע הוא לבטח שאך ורק בגלל סירובו לעצור לצורך התפילה אירעה התקלה, ומבקש הוא סליחה ומחילה. התנה הצדיק את סליחתו, בכך שהנהג יעצור מעתה לכל יהודי, שיבקש חניה לצורך תפילה. (אור דניאל)

פעם ישב רבינו ולמד. לאחר מספר דקות נשמעה נקישה על הדלת, ונכנס אחד מבני הקהילה כשעל פניו נראו אותות מצוקה. הושיבו הרב, האיר לו פניו וביקש ממנו להירגע ויפרוק את מועקתו. "איך אוכל להירגע", רעד קולו של האיש, "צרה נוראה עומדת להתרגש על ראשי. כמו ידי הבאתי עלי את אסוני!". "מניין לך שעומדת להתרגש צרה?", הרגיעו הרב, "הן ישועת ה' כהרף עין ואפילו חרב חדה מונחת על הצוואר אין להתייאש מן הרחמים!". "מניין לי?", חזר האיש כהד על הדברים, "הרי אני גרמתי לכך! מחר תבוא עלי (ל"ע) שואה, ולא אוכל לעמוד בה אאבד עצמי לדעת ולא אמיט עליי קלון!". "חלילה!", קטע הרב את דבריו, "הירגע, וספר לי מה הבעיה". סיפר האיש שמצבו היה דחוק עד מאוד, והוצרך להלוואה דחופה. פנה הוא אל הבנק, וזה ביקש ערבים. מאחר ולא יכל להשיג ערבים שיסכימו לחתום בעבורו. מאחר שהיה בטוח בעצמו שיוכל להשיב את ההלוואה, הלך הלה וזיף את חתימותיהם של כמה מעשירי העיר. הבנק קיבל את הערבות והעניק לו את הלוואה. בטוח היה, שיוכל לפרעה. בינתיים הלך מצבו והורע. מחר מגיע יום הפירעון, ואין לא ידו לפרוע את חובו. הבנק יפנה לערבים, והם יכחישו את דבר הערבות, הזיוף יתגלה, שמו יוקע לדיראון עולם, והוא יאסר ויישפט. מי יוכל לשאת את הקלון? מי יכול לשאת את הבושה? מה יהיה עם אישתו, מה עם הילדים? כיצד ילדיו יגיבו כאשר ישמעו כי אביהם גנב?! טוב מותו מחייו! סגר הרב את הגמרא שלפניו, נטל גיליון נייר וביקש מהדובר רשימה מפורטת של הערבים שחתמתם זויפה. "לך לביתך לשלום", אמר לאיש, "ובוא אלי מחר בצהריים". מיד שלח

הרב לקרוא לאותם עשירים. נקבצו ובאו תמהים ותוהים. אמר הרב: "קראתיכם לאספה מיוחדת, ותנאי ראשון לה סודיות מוחלטת". הסתקרנו והתחייבו. סיפר להם הרב את הסיפור ואמר: "זהו, עתה יודעים אתם הכול. כל אחד יתן כפי יכולתו, וגם אני ארים את תרומתי". מיד התחייבו כל אחד והסכום נאסף. שב הרב והזהירם על הסודיות והתפזרו לבתיהם. למחרת, קרא הרב לנאמנו, מסעוד מימון, נתן בידי השטרות, שנתנו לו אמש, ושלחו אל הבנק לפרוע את חובו של אותו האיש. החזיר הבנק את השטר ואת הערבות. בצהריים, כשהגיע לבית הרב, מסר לו הרב את שטרותיו. נרעש האיש והחל לבכות בכי של אושר ושמחה. הבטיח שלא ישוב עוד על מעשהו והתחייב שכאשר יעזור לו ה' ויצליח את דרכו במסחר יחזיר את הסכום במלאו. (יוסף דעת)

כ"ו אייר

הגאון רבי עמרם ציון חי אזולאי זצ"ל

יום ההילולא כ"ו באייר

נולד ב-ב' ניסן ה'תרע"ט (1918) לאחר שנות עקרות רבות ותפילה נרגשת על ציונו של רבי עמרם בן דיוואן שבמרוקו. נקרא ע"ש הצדיק ר' עמרם בן דיוואן והוסיפו לו את השם ציון- סגולה לתינוק שמתו אחיו וכן את השם חי כסגולה לחיים. בהיותו כבן חמש עלו הוריו לארץ. הפרנסה לא הייתה מצויה, והם חיו בעוני ובמחסור. בשנת ה'תרפ"ה (1924) התגוררו בחצר ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה. כשגדל למד בתלמוד תורה של עדת המערבים ובסיום לימודיו בת"ת, נכנס לישיבת 'פורת יוסף'. בתחילת דרכו בישיבה, התקשה בהבנת הסוגיות והיו מהרבנים שביקשו לעכבו מלעלות כיתה. באחת הפעמים, לאחר עמל אינסופי, חש עצמו קרוב לאפיסת כוחות. סבר, שבית המדרש ריק. פתח את ארון הקודש ופרץ בכבי מטלטל. "ריבונו של עולם, אני רוצה לדעת את תורתך הקדושה! לא רוצה להיות עם הארץ! עמרם רוצה ללמוד תורה". חבריו מאותה תקופה מעידים כי מאותו עת השתנה לבלי הכר. מעיינות החוכמה שפעו במוחו. שקדנותו הייתה מופלאה, עד שבירושלים היו אומרים בדרך צחות כי מן הסתם מתחת ספסלו של רבינו כבר התהווה בור, מרוב השנים שישב ועמל שם ללא הפסק. כונה 'המתמיד של פורת יוסף'. מעולם לא יצא לנפוש. בשנת ה'תשכ"א (1960) קיבל את משרת הדיינות בעיה"ק צפת ת"ו. לאחר מכן בחיפה ולבסוף שימש כדיין בתל אביב. הסיר את משקפיו בלכתו בדרך ונמנע מלהגביה את מבטו. היה מנסה להשכיך שלום בין הצדדים בכל כוחו. גאון בנגלה ובנסתר. סלד מהשררה והכבוד. עד שנת ה'תשכ"ז (1966) למד בבית הכנסת 'אהלי יעקב' בשכונת זיכרון משה בירושלים והיה לומד ברצף במשך עשר שעות תמימות. בתקופה זו סיים את הש"ס עשר פעמים. בהמשך עבר לבני ברק שם קבע את לימודו בישיבת 'אור התורה'. הזדכך בייסורים ונפטר ב-כ"ו אייר ליל ספירת 'סוד שביסוד' ה'תשנ"ט (1999). חי כ-81 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: הגאון המקובל ר' שלום מרדכי (שימש אב"ד לעדת המערבים וחבר בית הדין הגדול לערעורים).
אימו: מרת חיה עיישה (מצאצאי צדוק כהן גדול). **אשתו:** מרת רחל אלקיים. **מרבתי:** הגאון ר' שמואל עזראן, הגאון ר' עזרא עטיה, הגאון ר' משה עדס, הגאון ר' יעקב עדס. **חברות:** הגאון ר' שלום כהן, הגאון ר' יעקב כהן, הגאון ר' ישועה עטיה (קבלה), הגאון ר' בן ציון אטון, הגאון ר' אריה לוי, הגאון ר' חיים קניבסקי. **מתלמידי:** הגאון ר' מרדכי אליהו. **ילדי:** מרת נצחיה (נישאה לגאון ר' יעקב יוסף), מרת סימה (נישאה לגאון ר' יעקב טראב), מרת ברכה רוח, ר' שלום.

להלן סיפורים המובאים מתוך 'עבדך בן אמתך' שכתבם הנכד, ר' יהונתן ומהם ניתן ללמוד מעט על רבינו: פעם לקח בנו, ר' שלום את רבינו לתל אביב לגה"צ רבי שמעון חירארי זצ"ל, בעל ה'שערי שמעון' כדי לערוך הכרות בין שני הגאונים הצדיקים ושיברכו זה את זה. כאשר יצאו, הצביע רבינו על עקב נעלו של ר' שמעון והפטיר: "שם אני נמצא..." כך הראה ביטול מוחלט של כל ישותו כשראה ת"ח.

אחד מתלמידי הישיבה הצעירים באותם הזמנים היה הגאון המקובל ר' מרדכי אליהו, שהיה מוכשר ובעל מרץ, הוא חיפש מי שילמד אותו חושן משפט ואיווה לו למורה את רבינו. הצדיק הסכים וקבע עימו סדרי לימוד בחברותא בהם לימד אותו את כל תורת חושן משפט, עד שהיה רבי מרדכי מוכן לבחינות. בהגיע העת נבחן רבי מרדכי בהצלחה ובסיוע הראש"ל רבי יצחק נסים התמנה לדיין בישראל ושפט את ישראל בצדק. כל זמן הלימודים היה התלמיד רבי מרדכי אליהו תמה: "איך זה שרבי עמרם הבקי כל כך בסבכי השיטות אינו ניגש בעצמו לבחינות?". הוא שוחח עימו על כך ורבינו דחה אותו בלך ושוב. נפשו התאוותה לשקוד על התורה ולא להיות דיין. קם רבי מרדכי ועשה מעשה נועז. הוא הלך ונרשם לבחינות של הרבנות בשמו של רבינו, ואף חתם במקומו. כאשר קרב מועד הבחינה ניגש אל רבינו ואמר לו מה שעשה. ר' עמרם ההמום ניסה לסרב, אבל בעצת אשתו הרבנית שהתלוננה על המחסור בבית, ואמרה: "מה בכך שתבחן, ואחר כך תחליט". ניגש והתכונן לבחינות הדיינות בשינון יסודי. טרם כל מבחן היה מתפלל לה' בדמעות ובתחנונים, לבל יבייש את אביו הגדול, הדיין הנודע ר' שלום אזולאי צוק"ל. גם לאחר שעבר את הבחינה בידיעה מקפת ויסודית, לא התאוה למשרה ורבנות. הוא ביקש להמשיך ולשבת בשלווה ולשקוד על תלמודו האהוב.

סיפרה רעייתו לחתן נכדתה הגאון רבי אברהם בן חיים שליט"א: "שנתיים קודם פרישת רבי עמרם לפנסיה, הגיעה לו הצעה מפתה להתמנות כאב"ד בתל אביב, דבר שיגדיל את משכורתו ואת הפנסיה שלו לשארית חייו. מה גם שבזה יוכל להאריך את ימי משרתו ולדחות את פרישתו לפנסיה. רבי עמרם סירב בכל תוקף. הוא טען בכאב: "בגלל דאגתך לפרנסה התמנית לדיין ויצאתי 'בטלן', היה לי מספיק... רצוני להשלים את הזמן הקצוב לי ולחזור לתלמודי..."

גאוני דורו דיברו רבות בשבחו. חכם יהודה צדקה התבטא: "אם אפגוש ברבי עמרם ברחוב, לא אברך אותו ב'שלום' בקול רם, משום שייאלץ לענות לי, ובוודאי יש בכך משום 'ביטול תורה'". חכם בן ציון אבא שאול אמר: "שווה לבוא לבני ברק רק בכדי לחזות בפני קודשו של רבי עמרם". ואף מרן הראש"ל רבינו עובדיה יוסף, היה נרגש כולו, כאשר היה נפגש עם רבי עמרם: "באנו לקבל פני שכינה!", אמר. תודתנו לנכדו, הרב יהונתן יוסף על ששלח לנו את החומר

כ"ט אייר

הצדיק הרב פנחס הכהן רבין זצ"ל

יום ההילולא כ"ט באייר

נולד בחודש סיוון ה'תקמ"ח (1788) בבוכרה. אביו היה מורה צדק בבגדאד ובא לבוכרה לשמש שם כרב ומו"צ. אביו סירב להתפרנס מהרבנות והיה משתכר כצובע חוטי משי ואורג בדים. בתחילה למד אצל

אביו ובהיותו בגיל שמונה שנים הכניסו אביו לישיבתו של הגאון ר' יוסף מאמאן 'המערבי', והיה אחד מן התלמידים הראשונים שפקדו את ישיבתו. ב-כ"ג כסליו ה'תקפ"ג (1822) והוא בן שלושים-וחמש שנים בלבד נפטר רבו, ר' יוסף המערבי. רבינו הוא מונה לשמש כרבה של בוכרה על פי צוואת רבו, ואכן הוא שימש כדיין והרב הראשי של יהדות בוכרה, וכל חבל טורקסטן, טג'קיסטן ואוזבקיסטן. הנהיג את הקהילה מבחינה רוחנית. כרב ראשי עמד בראש הישיבה, בראש בית הדין ובראש מערכת השחיטה. סיעו לו קבוצת חכמים 'שבעת טובי העיר' של הקהילה וכן הרב פנחס 'הקטן' (נישא למרים, בתו של הרב מאמאן, ועסק בנייהול העניינים החומריים של הקהילה). בעל מופת. נפגש עם אליהו הנביא. בשנת ה'תק"ח (1839) נאלצו יהודי משהד לבחור להתאסלם או למות. רבים מהם ברחו וחלקם הגיעו לבוכרה. רבינו השתדל למענם, כאשר פנה לאמיר וביקש שיאפשר להם להיכנס לעיר ולהעניק להם את חסותו. האמיר נענה לבקשה בשל הערכתו הרבה לרבינו. נפטר בערב ר"ח סיוון, כ"ט אייר ה'תרי"ח (1858). חי כ-70 שנים. ציונו בבוכרה. בנו, ר' יצחק חיים היה בן שמונה בפטירת אביו והקהילה מינתה את הרב יוסף בן באבא לראש הישיבה. כשמלאו לבנו ר' יצחק חיים שמונה-עשרה, מינו אותו לשמש כאב"ד וראש הישיבה.

אביו: חכם ר' יצחק (שימש כמורה צדק בבגדאד ומו"צ בבוכרה). **אימו:** מרת שרה. **נשותיו:** מרת רחל (זיווג ראשון), מרת רבקה (זיווג שני). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' יצחק, ר' יוסף מאמאן. **מתלמידי:** הגאונים ר' דוד 'מלמד' חפץ ור' יוסף כוג'הינוף. **ילדיו (מאשתו הראשונה):** מרת לאו, מרת שרה. **ילדיו (מאשתו השניה):** הגאון ר' יצחק חיים (שימש אחריו כדיין וראש ישיבה. רבה של בוכרה וגלילותיה משנת ה'תרכ"ז ועד לפטירתו בג' בסיוון ה'תרנ"ו. נישא למרת יוכבד, נכדתו של הרב מאמאן, רבו של אביו. בביתו התקיימה הישיבה המרכזית להכשרת רבנים, מורים ושוחטים).

באחד הימים הבחין רבי פנחס הכהן רבין וצ"ל, רבה של יהודה בוכרה, בלוויה של אישה יהודייה. שאל רבינו את המלווים: "להיכן מובילים אותה?". הם השיבו לו: "לעבר בית-החיים". השיב להם רבינו: "טעות בידכם. האישה לא נפטרה אלא חיה. עשו לה הקזת דם ותחיה". מיד עשו לה כדברי הרב, והאישה קמה ועמדה על רגליה. הדבר התפרסם והגיע עד ארמון האמיר. כששמע את הדברים זימן אליו את ר' פנחס ושאל אותו: "מהיכן ידע כבודו, כי האישה אינה מתה?". השיב לו הרב: "חבר שלי אמר לי". שאל האמיר: "זהיכן מקומו של חברך זה?". ענה: "הוא יבוא אלי במוצאי שבת קודש". ציווה עליו האמיר: "אמור לו שהמלך מעוניין לראותו. ואילו אתה, בא אלי ביום ראשון בבוקר!". השיב ר' פנחס: "כדברייך אדוני המלך". במוצאי שבת קודש לא בא 'החבר' לרבי פנחס כמדי שבוע. הלך ר' פנחס אל חבריו, שני צדיקי הדור בבוכרה - מולא מור ומולא חלפתא, ושאל אותם: "מדוע לא הגיע אלי אליהו הנביא הלילה?". הללו ענו לו: "אליהו הנביא כועס עליך מאחר שקראת לו 'חבר'. היית צריך לכנותו: 'רבי ומורי'. אבל דע לך, שאף על פי כן, מסר לנו אליהו הנביא כי מחר בבוקר תלך אל המלך כאשר הבטחת לו, והוא יצטרף אליך". בשעות הבוקר השקיף האמיר מארמונו וראה את רבי פנחס מגיע, ומעל ראשו מרחפת עננת אש. חשש המלך פן רבינו ישרוף את ארמונו, ושלח לר' פנחס לומר לחברו, שילך ולא יכנס לארמון, והוא יבוא לארמון לבדו. כאשר נכנס ר' פנחס לארמון אמר לו האמיר: "את 'חברך' ראיתי, אשרך שזכית לכך". ושלח אותו מפניו בכבוד גדול. (מעובד מתוך 'ליקוטי ניסים')

הסיבה שהוצמד לשמו את הכינוי: 'רבי פנחס הגדול' כפי המסופר במסורת העדה, שהאמיר - שליטה של בוכארה, היה מוסלמי קנאי. על פי דיני האסלאם אסור למוסלמי לשנות יין ומשקאות חריפים.

על היהודים נאסר למכור יין למוסלמים. הגיעו שמועות, שהיהודים הפרו את הצו ומכרו למוסלמים יין. השופט העליון הזמין את נשיא היהודים רבי פנחס והתרה בו, שמעשים כאלו לא יחזרו על עצמם. לימים נתפסו מוסלמים שיכורים. לאחר חקירה התברר, שקנו את המשקה מיהודים. כששמע על כך האמיר הוא זימן אליו את הרב ודרש ממנו ומתשעה מראשי הקהילה למצוא את מוכרי היין ולהסגיר אותם למלכות, על שעברו על הצו שאוסר מכירת משקאות אלכוהוליים למוסלמים. רבי פנחס שחש שאם ימסור את שמות היהודים, שמכרו יין למוסלמים, יעניש אותם המלך בעונש חמור מאוד. לכן סירב יחד עם ראשי הקהילה. האמיר שנפגע מכך וראה במעשה זה פגיעה קשה וכן חשש, שאם הרב היהודים וראשי הקהילה מתנהגים כך, אזי גם היהודים שיראו את מעשהו עלולים לזלזל במלכות ועל כן גזר, שיש להפיל את רבינו ואת ראשי הקהילה היהודי ממרומי המגדל הגבוה בעיר (מהמינארט) שגובהו שלושים ושמונה מטר, למען יראו ויראו במעמד כל אנשי הקהילה. כמוכן, נפילה מגובה שכזה היא גזר דין מוות. רבינו קיבל עליו את הדין בגבורה. הם קשרו את ידיו מאחור והעלו אותו. אנשי הקהילה הכריזו צום ותפילה כדי להעביר את רוע הגזירה. במועד גזר הדין עדיין הרב סירב למסור את השמות. השומר ניגש והפיל את רבינו מראש המגדל, כאשר כל אנשי העיר ניצבים בתחתית המגדל. אך התרחש נס, ועל אף שהוא נפל, רבינו לא נפגע כלל. לתדהמת כל הנוכחים רבינו קם מיד ועמד על רגליו. האמיר, שהארמון שלו היה במקום סמוך צפה באירוע. כשראה את הנס שהתרחש לרבינו, התמלא ביראה ופחד שמא הרב יתנקם ויפגע בו. האמיר רצה לפייס את רבינו, ולכן ציווה להביא אותו אל ארמונו. כשהגיע רבינו לארון, נתן לו האמיר מתנות ואף הורה שמכאן ולהבא יש לנהוג כבוד ביהודים. מאותו המקרה כונה רבינו בפי הכול רבי פינחס 'הגדול'.

חודש סיון

ב' סיון

הגאון הרב דוד חיים שלוש זצ"ל

יום ההילולא ב' סיון

נולד ב-י' טבת ה'תר"ף (1920) במרוקו. כאשר היה כבן חצי שנה הוריו עלו לארץ. על אביו מסופר, שכאשר היה כבן שנתיים וחצי נטה למות. מכיוון שכל אחיו נפטרו במהלך השנים, ניגש הסב להתפלל וביקש מבורא עולם שיניח לבנו ויקח אותו, ואכן לאחר כשבוע נפטר הסבא ר' דוד ואילו אביו הבריא מחוליו. למד בישיבת 'פורת יוסף' בירושלים. נשלח בשנת ה'תשי"ג (1953) ע"י הראשון לציון דאז, הג"ר בן ציון מאיר חי עוזיאל זצ"ל, לשמש כרב הראשי הספרדי של העיר נתניה. תפקיד אותו מילא במשך 63 שנים! עד פטירתו. בשנת ה'תשמ"ג (1982) מונה כחבר במועצת הרבנות הראשית לישראל. פרסם למעלה מעשרה ספרים בתחומים הלכתיים ואחרים. ביסס וחזיק את מנהגי עדת מרוקו שהוא נמנה עליה. גאון ובקי עצום בכל מכמני התורה. ענוותן מופלא. לחם את מלחמתה של תורה. שקדן עצום. דבק בבורא בכל ליבו. אהב את ישראל בכל נפשו. נפטר ב-ב' סיון ה'תשע"ו (2016). חי כ-96 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

סבא: ר' דוד (המכונה 'דוד המלך'). **אביו:** ר' יוסף יצחק (אב"ד, רב עדת המערבים בירושלים וכן היה מרבני ישיבת פורת יוסף). **אישתו:** מרת דינה (בת ר' מאיר ועקנין ששימש כאב"ד טבריה). **אחיו:** ר' אברהם (רבה של כפר סבא. תלמיד הגאון ר' עזרא עטיה). **מילדינו:** (ה' חנן את רבינו ב-12 בנים ובנות, שניים נפטרו בחייו): הרבנית מרים דיין (אשת הרב של צפת), ר' אליהו (בנו הגדול של הרב משמש כרב בבולטימור ארה"ב), מרת ניצה ע"ה (נפטרה בשנת ה'תשנ"ד), ר' אוריאל (מורה בישראל), ר' נתנאל משה ז"ל (רב, נפטר בשנת ה'תשס"ד), הרבנית רותי (נישאה לר' שמעון חדד- רב ברחביה), ר' שלמה (מנהל ההקדש הספרדי צפת מירון), ר' יהודה (רב שכונת משכנות זبولון בנתניה וראש כולל), ר' יוסף יצחק (רב במועצה איזורית דרום השרון וכן משמש כיושב ראש ארגון הרבנים האזוריים), ר' איתן (רב, עו"ד), מרת יעל בריח (מורה) ור' עמירם שלוש (משמש כרב).

מספריו: •שורת חמדה גנוזה- ג' חלקים הכוללים מידע מקיף אודות הפעלת חשמל בשבת וביום טוב, תכלת של ציצית, זמן בין השמשות, שנת שמטה, השתלת איברים, קביעת רגע המוות וכו' •נדחי ישראל יכנס- בנושא יהודי אתיופיה המכונים פלשים •אילת השחר- על מגילת אסתר •אור חדש- על התורה •מכתם לדוד- פירוש על תהילים, מחזור לראש השנה ויום כיפור •שושנים לדוד- דרשות למועדי השנה וימים נוראים, ולימי שמחה •משכיל לדוד- פירוש למסכת אבות, פירוש לאגדות חז"ל, והספדים •פירוש לסליחות ועוד.

סיפר ידידי ורעי, ר' אלון ארביב הי"ו המשמש כמזכיר הראשי של בית-הדין הרבני נתניה וזוכה להוציא עלון שבועי בשם 'אורי וישעי' מעשה שהיה עד אליו: לפני כשמונה עשרה שנה התבקשתי ע"י ידיד קרוב, שאבוא לאסוף את מוריני הרב זצ"ל מביתו, מאחר שהוא ביקש ממנו לשמש כסנדק לבנו שיחיה. הרב זצ"ל הסכים מיד, ואמר לו את המקום ושעת הברית. לפני שהגעתי לביתו התקשרתי ומיד הרב ענה לי, "כן". אמרתי לו, שאני בא לקחת אותו לברית, שהוא מוזמן אליה. והוא אמר לי: "אני תיכף יורד". רבינו ירד מביתו נכנס לרכב אך פלא היה בעיניי, הרב ללא הטלית שלו, חשבתי לתומי, שייתכן וכבר לקחו את הטלית או שהרב יקח טלית מהאולם. אך כמובן, מחמת כבוד הרב, לא שאלתי על כך, אך שאלתי בנושא הלכתי אחר, ורבינו ענה לי בחריפות ובידיעה מעמיקה, וכל הנסיעה הודיתי לבוא, שסיפק בידי את הזכות לקחת את הצדיק ברכבי, למרות שידעתי שלא אוכל להשתתף בסעודת ברית המילה, שהיא סעודת מצווה, כי אצטרך גם להחזיר את הרב לביתו. כשהגיענו לאולם, הייתה שמחה רבה נסוכה על כל המשתתפים, וכל הקהל פרץ בשירה אדירה "ימים על ימי מלך תוסיף" וכו', ומיד התחילו במילה, כל הזמן ידו של הרב לא משה מידי, אך היה דבר מוזר, הרב לא עלה לכיסא אליהו, ומי שעלה היה חמיו של אבי הבן, ואכן הברית נעשתה והרב זצ"ל לא היה סנדק, כמובן, שהרב הוא זה שבירך את הברכות לאחר הברית, ומיד ביקש לחזור לביתו. בדרך שאלתי: "הרי כת"ר היה צריך לשמש כסנדק, מדוע לא ישבתם על הכיסא או שבכלל לא הייתם מטריחים את עצמכם לבוא עד לכאן". השיב לי הרב בעוונה ובחן: "אבי הבן שוחח איתי לפני מספר ימים וביקש, שאסכים להיות הסנדק בעבור בנו, מיד השבתי לו שכן, ובפרט שהברית בצהריים, כך שזה זמן המנוחה ואיני נמצא ברבנות". "אלא שהבוקר הגיע אלי האבא לבית הכנסת, ואמר לי שחמיו כועס מאוד על שנותן את הכיבוד לרב, ולא ייתכן שהוא יפסיד סנדקאות, אך אבי הבן בשלו ואמר שלא ייתכן לבזות את כבוד התורה, כבר הרב הוזמן, והוא לא יכול עכשיו לבטל זאת, כששמע דברים אלו אמר לו חמיו: 'תנסה לשכנע אותו, ואם יסכים- מה טוב, ואם לא, אז לא תהיה לי ברירה'. בבוקר, כששמעתי זאת השבתי לו: 'חלילה, חמיך קודם, הוא צודק, לתת את הסנדקאות לסבא זה דבר טוב, אני מוותר, העיקר שיהיה שלום בית'. אז הקשיתי על הרב זצ"ל: "אז

אם כן, מדוע בכל זאת הגיע הרב?“, השיב לי: “האבא הזמין אותי והסכמתי להופיע בשמחתו, וכי אני צריך להתנות את הגעתי לברית בכך שאהיה סנדק, ואם לא אז אני פטור מלהופיע? אני ביקשתי לכבד את אבי הבן, שהזמין אותי ותו לא. אין זה קשור כלל ועיקר לגבי הסנדקאות“. אציין, ששוחחתי עם אבי הבן לאחר הברית, והוא תיאר לי את העוול ועוגמת הנפש, שעשה לרב זצ״ל, אך הרב ניחם אותו במתק שפתיו וחזר ואמר, שהוא לא מבין, מדוע הוא דואג לכבוד שלו באומרו: “הרי יש ברית והזמנת אותי, אז אני צריך להשתתף!”.

ג' סיון

הרה"ק האדמו"ר מקעכניא רבי פנחס שפירא ורעייתו הרבנית שלומציא הי"ד

ג' סיון יום ההילולא

הרה"ק האדמו"ר מקעכניא רבי פנחס שפירא ורעייתו הרבנית שלומציא הי"ד שנרצחו בשואה.

כ"ק אדמו"ר מקאליב מספר: "זכרתי בלילה שמך ד" תהלים קיט, נה. לכל זמן ועת לכל חפץ קהלת מזה עידן ועידנין נכספה גם כלתה נפשי להעלות על ספר, כל מה שראו עיני, ומה שזכיתי לשמוע מבית אבא, והסבא, וחמי זכרונם לברכה לחיי עוה"ב. ומה שאזני קלטה מפי חסידים ואנשי מעשה, וזכרונות מימים עברו, חלק מהן לפני שעלה הכורת הצר הצורך להשמיד ולכלה יהדות אירופא המפוארת, בעוד שקרן התורה היה בשיא פריחתו, מרכזי תורה צצו וצמחו כמו פטריות אחרי הגשם, תורת הבעש"ט הק' התפשטה וחדרה בכל עיר ועיר, אין יותר גבולות, אין מחיצות, תורה וחסידות התמזגו בהרמוניה נפלאה, והלכו שלובי יד ביד, על אפם ועל חמתם של שונאי ישראל שלא היו חסרים באף מקום. וחלק מהזכרונות שייכים לתקופה שמשנת תש"ג והלאה, שאז התקדרו השמים בעבים, והבעיה היהודית הפכה להיות בעיה כלל עולמית, המלכות הרשעה הרימה ראש, וחרטה על דגלה הסיסמא הידועה לשמצה "פתרון סופי לבעית היהודים", משפט שכל שומעו תסמרנה שערות ראשו, מצד אחד שונאי ישראל ממתיקים סוד איך להפטור מעם סגולה, מהצד השני סגר עליהם המדבר ללא אפשרות לצאת, והמדינות הנאורות והמתורבתות, ממלאות פיהם מים כאילו לא נוגע להם כל מה שמתרחש, ומצב זה נמשך עד שנת תש"ה. שעל אותו מצב ניתן ודאי לומר את דברי המשורר, לולי ד' שהיה לנו בקום עלינו אדם, אזי חיים בלעונו בחרות אפם בנו, ברוך ד' שלא נתננו טרף לשניהם. והותר לנו בטובו ובחסדו הגדול, שארית הפליטה, שמהם יסוד ומהם פנה בבנייתו ושיקומו של כלל ישראל להחיות העצמות היבשות, ולהפיח בהם, אמונה ובטחון ש"הנה לא ינום ולא יישן שומר ישראל", וכך קולו של יעקב, נשמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, והדיו מגיעים גם לאחינו שבגולה בכל מקומות מושבותיהם. "עת לחשות - ועת לדבר" שנה רודפת שנה, והדברים עומדים כשהם קפואים בזכרוננו עד היום עמוד י הזה, יום בו אני מתחיל בס"ד להוציא הדברים מכח לפועל, ממחשבה למעשה, היום יום וא"ו טבת תשנ"ג, יומא דהילולא של הק' ר' יחזקאל משינווע זצ"ל, בנו של הק' מצאנו זיע"א, כמובן שלא ניתן להעלות על הנייר כל מה שהתרחש במשך למעלה מיובל שנים, אבל לפחות ציוני דרך על ידי תמצית ועיקר הדברים. ושני מניעים לדבר, א עצם הסיפור זהו גופא ההודיה לשם יתברך ויתעלה, כי חלצת נפשי ממות, את עיני מן דמעה, את רגלי מדחי, מה אשיב לד' כל תגמולוהי עלי? כוס ישועות אשא ובשם ד' אקרא. ב החיזוק והאמונה שזה נותן אצל

השומעים בבחינת "מעשה רב". וכמו שהתורה אומרת: שמות י ולמען תספר באזני בנך וכן בנך... וידעתם כי אני ד', שע"י הסיפור מגיעים לידיעת ד', אחד מעיקרי האמונה, שהוא מצוי ומשגיה. "זכרתי משפטיך מעולם ד'" תהלים קיט נב. היות ומטרת המבוא היא: שדרכו אני רוצה להזכיר חסדי ד' שליוו אותנו לאורך כל הדרך, ובמיוחד בתקופה האיומה, מלחמת העולם השנייה, לכן רוצה אני להתחיל דוקא בעובדא המיוחסת לזקני הק' מ"א רבנו פנחס חיים זצוקלה"ה. הסיפור אני מוסר אותו כפי ששמעתי ממקורות מהמנים. חסידים ואנשי מעשה, מעירנו מארגרעטן. בידוע הוא שזקני הק' שמש כראב"ד וכאדמו"ר בראזלא במקום אביו-זקני הק' במשך ארבעים שנה. ובתקופת מלחמת העולם הראשונה, היה מוכרח לצאת משם מפני חמת המציק, ובא לעיר מארגרעטן ותקע שם אהלו כשמונה שנים בערך, וביום שהוכרו על הפסקת המלחמה, העיר כולה צהלה ושמחה, וכל התושבים יצאו בשמחה ובריקודים ממש, כששמע זקני הק' וספרו לו מהמאורע המשמח זה, התפרץ בבכי מאין הפוגות, ואיש לא הבין מה היתה הסבה לכך, אחרי שנרגע ישב על כסאו ואמר לאלה שעומדים סביבו, אתם אמנם שמחים, כי אתם לא יודעים מה שעתידי להתרחש בעוד עשרים שנה. ודבריו היו דברי נבואה ממש, כי חלפו בדיוק עשרים שנה מסיום מלחמת העולם הראשונה, עד לעלייתו של אותו רשע לשלטון שחרת על דגלו להשמיד להרוג ולאבד כל אשר עם ישראל יכונה ח"ו, ואנחנו צאצאיו לצערנו הרב, הרגשנו על עורנו ועל בשרנו את הנבואה בהתגשמותה, דרך המחנות וכבשונות האש, אשר לא יאומן למי שלא ראה במו עיניו, מה מסוגלת החיה המפלצתית שבאדם לעשות, אם לא יודעים לשלוט בה, ולהתגבר עליה. "ואהי תמיים עמו" תהלים יח, כד עמוד יא זקני הק' מראה כמראה מלאך אלקים, איש קדוש ובעל מופת כרכא דכולא ביה, כל דבר, וכל פעולה הנוגעת לעבודת ד' בצע אותה בשלמות הכי מירבית שיכול להיות. כשעמד להתפלל, ראו בחוש שהוא לא שייך כבר לעלמא דין, התפשטות הגשמיות ממש, עד שלא היתה לו יותר כל שליטה על עצמו, צעקותיו המרעישות עולמות, העידו כמאה עדים על מה שהתרחש בלבו פנימה, איתדבקות רוחא ברוחא, ולא אחת קרה שבאמצע התפלה קפץ פתאום על השולחן, או שטייל ארוכות וקצרות באמצע ביהמ"ד, כשפניו פני להבים וזיקוקין די נור ניתזים ממנו לכל עבר. דרשותיו שנשא לפני קהל מרעיתו וצאן ידו, ארכו שעות על גבי שעות, ולפעמים נמשכו למעלה מחמש שעות, ודבר בקצרה מאד, מגלה טפח ומכסה טפחיים, שאם היה אומר כל מה שניתן להאמר, יכולים להשתרע על פני ימים שלמים. בפי כל חכמי דורו היה מכונה בשם "שר בית הזוהר" עריכת שולחנו היתה ממש כעין עבודה שבמקדש, וכל מי שהיה נוכח יכול להבין את דברי חז"ל שאמרו: בזמן שבית המקדש היה קיים, מזבח מכפר, עכשיו שאין ביהמ"ק קיים, שולחנו של אדם מכפר. "צדיק גוזר והקב"ה מקיים" פועל ישועות לאלפי אנשים, מאות נסים גלויים ונסתרים התרחשו על ידו, ואפשר היה לכתוב על זה ספר שלם, אולם אין זה המכוון במאמרנו זה, אבל נזכיר כמה גרגרים זעיר פה זעיר שם, דברים שיש בהם להעיד על שיעור קומה של זקני הק'.

משפחת וייס שגרים בבני ברק, יודעים לספר מעשה שהיה אצל דודתי ז"ל אחותו של כ"ר מר אבי ז"ל בתו של הק' רבנו פינחס זיע"א ששמה היה יענטע, שהיתה חולה, ומיד אחרי המחלה החזירה נשמתה ליוצרה, והורידו אותה מהמטה כנהוג, והיו צעקות עד לב השמים. וזקני הק' שלא ידע מכלום, יצא החוצה לקול הצעקות, וכשספרו לו במה דברים אמורים, בא לאותו חדר שהגופה מונחת שם כבר, ואמר להם הוציאו כל איש מעלי, אחרי שכולם יצאו, ונשאר עם בתו יענטע, היה שם בקבוק שהכיל חומץ, לקחו ושפך ממנו עליה, תוך כדי שהוא מדבר אליה מה את עושה? הרי לשנה הבאה את יולדת בת, ומיד הרגישו שהסדין שהיתה מכוסה בו התחיל לזוז, וכן היה שחזרה לתחיה, ולשנה הבאה ילדה

בת. עמוד יב זקנתי הצ' אשת חבר של זקני הק' רבנו פינחס, בתו של הק' ר' אברהם חיים מלינסק זצ"ל, הלכה פעם אצל הק' משינווא, לבקש ישועה עבור מר אבי ז"ל, שהיה חולה, וכשנכנסה לחדרו של הק' משינווא זצ"ל אמר לה: מה עושה הראזלא רב שלי? הכוונה על רבנו פינחס חיים מראזלא והוסיף לומר: אל תתפלאי שאני אומר כך, תאמיני לי שהרבה פעמים אני מתבייש בשמים מהחצות תיקון חצות שהוא עורך. "ואגדלה שמך" גם את שמו רבנו פינחס כרוך עם סיפור מסוים, ומעשה שהיה כך היה. בשעת הברית היו נוכחים שם זקנו הק' ר' אליעזר מקמארנא, וגם אבי זקנו הק' רבנו יצחק אייזיק מקמארנא בעל היכל הברכה בשעת אמירת השם נתכבד זקנו רבי אליעזר זצ"ל, בקריאת השם, ואמר רק את השם "חיים", אמר לו אביו רבנו יצחק אייזיק זיע"א תוסיף גם השם "פינחס", כי אני רואה שיש בו ניצוץ של נשמת ר' פינחס בן יאיר. שהוא היה מחבריאי קדישא של התנא האלקי רשב"י כידוע.

ד' סיון

האדמו"ר רבי צבי הכהן טורנהיים זצ"ל

יום ההילולא ד' סיון

נולד ב-ה' אייר ה'תרע"ד (1914) בעיר ביאלא פודולסק. התייתם מאביו כאשר עדיין לא הגיע לגיל חמש. אימו הצדקנית גידלה את כל ילדיה במסירות נפש מופלאה (ידועה הייתה במעשה גמילות חסד וביתה היה פתוח לאורחים). בהיותו נער ניכר כי נועד לגדולות. הקדיש את זמנו ללימוד תורה ובעיקר התבלטה בו התכונה של אהבת רעים בצורה יוצאת מגדר הרגיל. את תחילת דרכו עשה בשיבה בעיר הולדתו, במנובהרדוק, במזריטש ובפינסק. עוד בהיותו בחר כבן 16 שנים בלבד כבר כיהן כראש ישיבה בלודז'ט שלייד שעדליץ. הדוחק באותם שנים היה עצום. כאשר שלחו מביתו אוכל - היה מחלקו לחבריו העניים והוא לא אכל מזה. שפרצה מלחמת העולם השניה, החל לנדוד כאשר כל בני משפחתו נעקדו על קידוש ה' הי"ד. השואה האיומה הכחידה את זכר חסידות לוקווע וולברו' המעטירה אשר האצילה מהודה על יהדות פולין המעטירה. ורבינו ראה לעצמו את הזכות והחובה לחדש את שושלת אבותיו הקדושים. ואכן בעשר אצבעותיו עשה הכל להקים שם ושארית לזכרם ולהדפיס את תורתם הק'. גם בשנות המלחמה למרות הסבל הרב והניתוק ממשפחתו המשיך להרביץ תורה לעדרים ולא שת ליבו לגזירות השלטון הקומוניסטי של סטאלין הצורר. היה אמור להישלח לסיביר אולם הוא ניצל בכך שהפיל עצמו מהרכבת. הגיע לסמרקנד בבוכרה, ועשה הכל כדי לסייע לפליטים ברוחניות וגשמיות. דאג לאלו שאין להם מה לאכול והשתדל לסייע כפי יכולתו. בעקבות עלילת שווא נשפט לשנת גלות בסיביר. לאחר שריצה את רוב עונשו, הצליח להשיג אישור מהרופא המקומי כי אינו כשיר לשבת במקום וכך ניצל פעם נוספת. האדמו"ר ר' יוסף יצחק שניאורסון מליובאוויטש הורה לו לנסוע לברזיל ולהפיץ שם תורה ויהדות. הקים ישיבה חרדית וכן את 'אגודת מחזיקי היהדות והאחוה', אשר הוציאה מכתבים ליהודים במקום להתחזק בשמירת השבת. בשנת ה'תשמ"ה (1985) עלה לא"י. עם בואו פתח כולל אברכים בשם 'דיבוק חברים' וכן מסר שיעור תורני עמוק לאברכי הכולל. בשנת ה'תשמ"ח (1988) פתח בית מדרש ע"ש אבותיו הק' בצפון בני ברק. הירבה בצומות וסיגופים למען

עם ישראל. אהבת ישראל שבו לא ידעה גבולות. בעת שנפלו הסקאדים, היה יוצא לבתי הרפואה לבקר את הפצועים ולברכם. כל חייו היו רצופות מסירות נפש לכלל ולפרט. מסכת חיים של תורה, עבודת שמים, חסידות, ענווה ללא שיעור. קיבל כל יהודי בסבר פנים יפות קטן כגדול. כאשר בירך את עמו ישראל ראו באופן מוחש, מה הפירוש לברך את עמו ישראל באהבה'. כל מעשיו היו באופן של הצנע לכת. נפטר ב-ד' סיון ה'תשס"א (2001). חי כ-87 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים. בנו, ר' שמואל התמנה לרב בית המדרש ורו"מ המוסדות, להמשיך במפעל הגדול שהחל רבינו בשיקום והרחבת בית לוקווע - וולברוז'.

אביו: ר' יאיר אלימלך הכהן (בן האדמו"ר בעל 'דברי העם' מלוקווע, נין האדמו"ר ר' יששכר בעריש הכהן טורנהיים בעל 'עבודת יששכר' מוולברוז). **סבא:** ר' עקיבא מאיר. **אמו:** מרת שרה לאה. **אשתו:** מרת שרה (בת ר' יוסף אליעזר מילגרוד מקייב- מחסידי חב"ד). **מרבתי:** ר' יעקב ישראל קניבסקי (בעל קהילות יעקב, הסטייפלר), ר' ניסן נעמנוב, ר' מנדל פוטרפאס זצ"ל. **מתלמידיו:** ר' חיים ברוך ויכלדר (איש דגל ירושלים), בנו ר' שמואל ועוד. **בניו:** הרה"ח ברוך אייזיק ז"ל מברוקלין (היה בעל חסד ומכניס אורחים גדול), הרה"ח חיים יוסף אליעזר (רב קהילה ושליח חב"ד בטרומבול ארה"ב), הר"ר יאיר אלימלך (יד ימינו של אביו האדמו"ר זצ"ל ונציג קרן ספרא בישראל), ר' שמואל (ממלא מקום אביו). **בנותיו:** מרת אסתר לאה ע"ה (נישאה להרה"ג שמואל יצחק גמזו דיין בב"ד בחיפה), מרת מלכה דבורה (אלמנת הר"ר יצחק משה גולדשטיין ז"ל, בעל חסד ואהוב על הבריות). **מחיבוריו:** • **צבי לצדיק- ד"ת על פ"ש.**

לעיתים אנו מחפשים אלו מופתים עשה אותו הצדיק. על כך מסופר שבנו של ה'חפץ חיים' נפגש בכנסיה הגדולה הראשונה עם הגבאים המשמשים בקודש של האדמורי"ם השונים בתקופה ההיא שגם באו להשתתף בכינוס. כל אחד מהם סיפר מופתים על כוחו של רבו ואז שאלו את בנו של ה'ח"ח': 'נו, תספר אתה מופת?!'. ענה להם: "אצלכם, 'צדיק גוזר והקב"ה מקיים' אצל אבא הוא 'מקיים כל מה שהקב"ה גוזר!'. אין לנו צורך במופתים שרבינו עשה. עצם העובדה שהוא הצליח ב"ה להחזיר עטרה ליושנה ולהחיות חסידות שכבר שכחו שהיא הייתה בכלל קיימת זהו מופת גדול עד מאוד!. מה גם שבקתה קטנה שהוא קידש לבית מדרש באיזור חילוני לגמרי עם התנגדויות והתנכלויות מהשכנים נהפך למגדלור של תורה ותפילה עם יותר מ-40 מניינים ליום! (12 שחרית +8 מנחה+20 ערבית) בכל שעות היום והלילה עם יותר מ-1000 מתפללים ליום והכל בזכותו ובכוחו אין לך מופת גדול מזה!!!

הקפיד ללכת בכל יום למקווה ולא משנה מה היה מצב בריאותו (גם על אבותיו מסופר שהיו שוכרים את הקרח בחורף וטובלים). לא לקח תרופות כלל בשבת גם כשהגיע לגבורות והיה חולני ל"ע וסבל מהלב, מסוכר, חוסר נשימה (הריאות שלו עבדו 50%) ועוד. בשל גילו ומצבו הבריאותי לקח לו בשבת יותר משעה ללכת מביתו ברחוב אור החיים עד לביהמ"ד בר' סירקין (רק לסבר את האוזן, מדובר בהליכה של כעשר דקות). היה יוצא בשש בבוקר ונשאר בביהמ"ד עד למוצאי שבת בשעון קיץ בשעה 8:30 בערב. לא היה לו שם מיטה ולא אוכל והנכדים היו מביאים לו בכל שבת סיר קטן עם חמין שעד שהגיע אליו היו כבר פושרים והיה מסרב ללכת לשכנים שגרו בסמיכות לביהמ"ד למרות שהיו מזמינים אותו. היה כל השבת יושב ולומד ותוך כדי הלימוד נרדם על השולחן.

הרב הגאון אליהו מדר זצ"ל

יום ההילולא ר' סיון

רבינו נולד בג'רבה שבטוניס בשנת ה'תרצ"ב (1932). עוד בהיותו בחור התמדתו בתורה לא ידעה גבולות וכן לעיתים מצא את עצמו שלא אכל כל היום מחשקו בעסק התורה וכן כח עיונו היה מבהיל. קירב את פשוטי העם והיה לומד עמהם ומתייחס אליהם כחברם וכן השתדל להביא להם כיבוד מכספו. בהיותו כבן תשע-עשרה שנים ביקשו אב"ד ג'רבה, הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל שימשיך ללמוד בכולל שהקים שנקרא "חברת אור תורה" אולם רבינו סירב שכן ביקש שלא ליהנות מהתורה הקדושה וביקש להתפרנס מיגיע כפיו. סבל בתחילת ימיו בעוני גדול. בשנת ה'תשי"ד (1953) עלו לארץ לאחר שהות קצרה במחנה כורדני, עברו לגור בטבריה ומשם למושב איתן. בתחילה עבד כחקלאי ואח"כ עבד בפרדס. לאחר מכן התמנה כרב המושב ושימש בתפקיד זה כ-25 שנים. איש אמת. ברח מפני הגזל. ענוותן מופלא. אפילו כובע וחליפה לא לבש. אהב כל אדם ולימד זכות על כולם. לא שמר טינה לאיש. בעל חסד. את אספי הפדיונות שהיה עושה - חילק לתלמידי חכמים ולא השאיר לעצמו מאומה. קיים מצוות הכנסת אורחים בסבר פנים יפות. בסוף ימיו, למרות הייסורים הנוראים שסבל בכל רגע כאבי תופת, היה אומר: "לא אכפת לי מהכל. רק אכפת לי שאני לא לומד וכנראה שהתורה שלי לא שווה אצל הבורא". נפטר ב-ו' סיוון ה'תשע"ג (2013). ציונו במושב איתן. חי כ-81 שנים.

אביו: ר' בנימין (מגיני) מדר (חתן רבי דוד חזאד). **אמו:** מרת רבקה. **מרבתי:** ר' רחמים חי חויתה הכהן (רבו המובהק), ר' מסעיד מדר, ר' מייקיץ השלי, ר' שלמה מאזוז. **חברותא:** הרב אלטר מזוז. **מילדיו:** ר' יצחק (ראש כולל במושב), ר' יוסף מדר. **מתלמידיו:** ר' אבי חורי (מרא דאתרא מושב איתן). **מספריו:** •באר מים חיים- על התורה (שני חלקים) •אמרות טהורות- שו"ת (ארבעה חלקים) •חידושי ש"ס.

התמדתו בתורה לא ידעה גבולות. בכל יום היה לומד כבר בשעה שבע לפני התפילה ונשאר עד שעה מאוחרת בלילה וכלל לא חזר לביתו בצהריים. את רעבונו שבר באמצעות תמרים שקנה בשוק שהיה קרוב לבית מדרשם והיה זה מאכלו גם בערב. כשראה אביו שאין הוא נותן לגופו מנוחה כנדרש, היה מסתכל בחדרו לראות אם הוא ישן, וכשהיה רבינו שומע את אביו מתקרב, היה מראה עצמו כישן, וכך עסק בתורה בחשק גדול ובהתמדה. בג'רבא היה יוצא אחת לחודש קובץ תורני ובו מאמרים מחכמי העיר. אחרי פטירת מורנו הגאון ר' כלפון הכהן הוציאו את ספריו שו"ת 'שואל ונשאל' לאור העולם. פעם סיפר לבנו שיש לו שלוש הערות על 'שואל ונשאל', והציג אותם בפני הרבה תלמידי חכמים שניסו ליישבם ולא עלתה בידם. מזה תלמד כמה גדול היה כוחו בעיון.

לאחר שרב היישוב ר' אלטר מאזוז נפטר בתאונת דרכים ל"ע ביקשו למנות את רבינו כרב היישוב, אולם הוא סירב שכן היה עובד אדמה, ואיך יהיה רב המושב? רב האזור, ר' שלום הכהן, הכיר במעלת רבינו, לקח כמה מכתביו לגאון הראש"ל רבי מרדכי אליהו זצוק"ל. לאחר מספר דקות שבהם עיין בכתביו קם בהתפעלות עצומה ואמר: "זה רב מושב? זה צריך להיות רב עיר! אשרי המושב שיזכה בו כרב".

כשהגיע רבינו לפני הגאון הראש"ל ר' שלמה משה עמר בעניין הבאת עצמותיהם של ר' כלפון הכהן ולהקים ישיבה על קברו, עמד הרב עמר על גדלות רבינו וביקש שיברך אותו. בהתחלה לא הסכים ואמר: "אתה הרב הראשי ואיך אברך אותך?!", אבל הראש"ל לא עזב אותו עד שרבינו בירך אותו.

בשבת האחרונה לחייו ישן צהריים. בתו, מרת חיה העירה אותו בשביל איזה צורך. רבינו שאל אותה מדוע העירה אותו, הרי עכשיו היה מדבר עם הבעל שם טוב. ואכן רבינו נפטר ממש בחג השבועות ביום פטירת הבעל שם טוב.

מרן הראש"ל רבנו עובדיה יוסף זצוק"ל העריך מאוד את רבינו. רבינו הגיע פעם למעונו של מרן בלוויית כמה מאנשי המושב. לאחר ששוחח עימו מספר דקות קם מרן ואמר: "אתה, אליהו הנביא". וכן יומיים לאחר פטירתו, התקשר מרן כדי להשתתף בצער המשפחה.

מעיד בנו, ר' בנימין כי לפי מה שידוע לו לעולם לא הוציא אביו דבר שקר מפיו, וגם כל מעשיו היו הכל על דרך אמת.

על דבקו בבורא בזמן התפילה וקריאת התורה ניתן ללמוד מהסיפור שלפנינו: בשנת ה'תשמ"ו בתפילת שחרית ביום הגדול הושענא רבא ומורנו הרב מנהיג את הציבור ומתפלל וקורא יחד איתם את התפילות. כשהיו בקטעים האחרונים של ההושענות ארובות השמיים נפתחו ברקים ורעמים וגשם זלעפות ירד מהשמים, כאשר החלונות העליונים של ביה"כ היו פתוחים ודרכם חדר הגשם והרטיב את הציבור. היה מהומה במטרה למהר ולסגור את החלונות. רבינו לא העיר כלום ומאיר והיה שקוע ומרוכז בתפילתו לא הרגיש כלל במה שהתרחש בחוץ ובתוך ביה"כ והמשיך את תפילתו בבקשה ובתחנונים. עם סיום התפילה הרגיש ברעש הציבור ושאל: "מה קרה?". הסבירו לו על הגשם ועל החלונות העליונים שהיו פתוחים ושדרכם נכנס הגשם. כששמע זאת, תגובתו הראשונה הייתה: "יש לי ספרים בסוכה, אני מקווה שבני הבית הכניסו אותם".

סיפרה כלתו: "פעם לקחתי את חמי ברכב מביתו לביה"כ. עצרתי את הרכב קרוב ככל שיכולתי. כשעלה על המדרכה הוא איבד שיווי משקל ונפל לאחוריו. כשראיתי זאת רעדתי כולי ויצאתי במהירות לעזור לו לקום. שאלתי אם הוא בסדר והוא אמר שכן והמשיך לביה"כ. אני נלחצתי מאוד. כשחמי חזר מביה"כ התחלתי לבכות בשל רגשות אשמה. חמי ראה אותי בוכה אמר לי: 'אני מבקש ממך סליחה שנבהלת בגללי, תסלחי לי' וברגישותו היתרה הרגיש שהוא זה שצריך לבקש ממני סליחה.

הגאון הרב מרדכי אמייס הכהן זצוק"ל

יום ההילולא ו' סיוון

נולד בשנת התרמ"ו (1886) באי ג'רבא. משפחתו מיוחסת לרבי ישמעאל כהן גדול ובנוסף בידי המשפחה מגילת יוחסין עד עזרא הסופר. כבר בילדותו נודע בפיקחותו הרבה וישב בין בריהם של גדולי הרבנים בג'רבא ובתוניס. (לא לחינם נקרא על ידי חבריו בשם 'אמייס' שמשמעותו בערבית תער על שם חריפותו, מאוחר יותר מחשש לעין הרע הוסיף לו אביו את השם 'כמוס' שפירושו חמש). בשנת ה'תרס"ט (1908), בהיותו כבן עשרים ושתיים שנה בלבד מונה רבינו לדיין באי ג'רבא הגם שהייתה עיר מלאה חכמים וסופרים. בשנת ה'תרע"א (1911) החל לשמש ברבנות ובשנת ה'תרע"ה (1915) מונה לראש רבני ג'רבא. בשנת ה'תש"י (1950) עבר לגור בתוניס והוא מונה לשמש כאב"ד הגדול. בשנת

ה'תשט"ו (1954) עם פטירת הגאון ר' דוד בן בארון רבינו מונה לשמש כראש רבני תוניסיה. מתוקף תפקידו היה מיודד עם ראשי השלטון בתוניס כשאת קשריו אלו ניצל לפעול לטובת אחיו היהודים ואף הביא לבחירתו של חבר הפרלמנט היהודי הראשון בתוניס. רבינו אף פעל למינויים של רבנים בכל ערי תוניסיה שיורו את העם דרך ה' וזכה להערצה רבה גם בקרב גויי הארץ. נודע כפועל ישועות שברכותיו חוללו פלאים. סגפן. ענוותן. הסתלק ביום חג השבועות ו' סיון ה'תשל"ד (1974). חי כ-88 שנים. ציונו בעיר הבירה תוניס שבתוניסיה.

אביו: רבי יצחק. **אימו:** מרת עזיזה. **אישתו:** מרת מישונה (בת אחיו - נישא בגיל 16). **מרבתי:** רבי יוסף ברבי, רבי יעקב הכהן. **מתלמידיו:** רבי כמים חכמון, רבי פראג' וואזן (שכיהן אחריו כרבה של תוניסיה). **בניו:** רבי אברהם, רבי בנימין (נפטר בחיי אביו). **חתנו:** רבי סאסי כהן (כיהן כרבה של ברכיה). **מספריו:** דורש טוב לעמו • דרושים • ערך הכהן • האישי מרדכי • גדולת מרדכי • מאמר מרדכי ועוד רבים.

תפילתו של רבינו הייתה כמונה מרגליות ובמיוחד בתפילת העמידה היה מאריך כעשר דקות ויותר. וכדי שלא יהיה טורח ציבור, היה רומז לשליח ציבור שלא ימתין לו ויתחיל עם חזרת העמידה. פעם אחת חלה נשיא תוניס מר חביב בורגיבה, ורבינו ארגן מפני כבוד המלכות עצרת תפילה לרפואתו בבית-הכנסת הגדול בתוניס. אחר שנשיא תוניס הבריא, באו השרים והנכבדים לבקר את הנשיא. הפתעתם הייתה עצומה כשראו שהנשיא הושיב את רבינו לצידו. כשראה את מבטם הסביר: "אתם מתפללים, אבל דעו לכם שלא התרפאתי אלא בזכותו".

סיפר הגאון רבי כמייס חכמון זצ"ל: פעם התלוויתי לרבינו לאיזה משרד ממשלתי לצורך עניין כל שהוא וראיתי שרבינו מוציא שקית מלח ואוכל ממנה חופן מידי מספר דקות. הדבר היה תמוה מאוד בעיניו ולכן שאלתי את רבינו אודות העניין והוא השיב כי מכיוון שבמקומות אלו מצויין נשים, וחושש מהרהורים רעים חס ושלום, לכן הוא אוכל מעט מלח, כיוון שידוע שמעשה זה מבטל את כוח התאוות.

העיד זקן רבני תוניסיה הגאון הצדיק רבי דן מרדכי כהן שליט"א מעשה מופלא שראה בעיניו: כאשר עבר רבינו בשוק בצורפים בתוניס, לפתע קרב אליו גוי אחד שרצה להשפיל את רבינו על ידי נתינת סטירה פניו של רבינו. והנה ידו יבשה בלי יכולת לזוז. במקום כמה מהומה רבתית והמון גויים התאספו ולקחו את הגוי לרופא, אך הוא כמובן לא יכל לרפאותו. הלה הבין שאם הוא רוצה שידו תחלים ותחזור לאיתנה הראשון, עליו לבקש סליחה, מחילה וכפרה מרבינו ויפה שעה אחת קודם. וממחשבה למעשה, הוא פנה לרבינו בבכיות וביקש שהצדיק ידאג לרפואתו. בסיכומו של עניין הרב אכן מחל לו את מעשיו הנלוזים, אכן נתרפאה ידו, והדבר גרם לקידוש ה' עצום בכל רחבי תוניס.

מספר נכדו הגאון רבי רפאל בנימין כהן רבה של ברכיה: פעם אחת רצתה ממשלת תוניס להקים פארק גדול והתוואי היה על שטח גדול מבית העלמין היהודי, דבר שהצריך לפנות את הקברים ממקומם. רבינו פנה לנשיא תוניסיה שהעריכו מאוד וביקשו שיבטל את הגזירה. אולם הנשיא השיב, שאין הדבר באחריותו אלא בתחום המהנדס שמתכנן את הפארק. רבינו ורבני העיר פנו אל אותו מהנדס והסבירו לו את חומרת העניין, אך הוא סירב לשנות את התוואי. גם כשניסו לדבר על ליבו, שלפחות בקברי הצדיקים לא יגע, עמד בסרובו. כשראה זאת רבינו, פנה אל הרבנים שהיו עמו ואמר מול קברות הצדיקים: "אנחנו עשינו כל מה שיכלנו לכבודכם - אך הוא המעכב. הנה הוא בידכם עשו בו כטוב בעינכם". למחרת אותה מהנדס שאטם את ליבו נהרג בתאונת דרכים, וקיבל את עונשו.

באחת מנסיעות לג'רבא בזמן 'גזרת הצורפים' (אותה התקופה הממשלה פשטה על שוק הצורפים היהודי בעלילות שווא) בדרכו חזרה לתוניס, עברה מכוניתו של רבינו במקום צר, ולפתע משאית באה ממול ומשאיות היו מאחוריהם, והם נמצאו במקום בו הייתה ירידה תלולה ללא כל יכולת לפנות ימינה או שמאלה. הנהג שראה זאת אמר בזעקה לרבינו: "רבינו, אבדנו כולנו אבדנו", וכאשר הנהג התבונן בצדיק נראה היה כאילו רבינו שקוע בהרהוריו כאילו הוא ישן, לפתע כמו יד מסתורית הופיעה וסילקה את המשאית שבאה מדרכם! והתפעלו מהנס העצום שהתרחש בזכות הצדיק וציווה רבינו שלא יספרו מעשה זה לאיש, כל עוד הוא בחיים.

פעם אחת בעת ביקורו של נשיא תוניסה חביב בורגיבה בבית הכנסת הגדול בתוניסיה, נפל משקפיו של רבינו מדוחק ההמון, והנה הנשיא התכופף לארץ להרים לו את משקפיו, ובוזה התקיים ברבינו: "היו מלכים אמנך ושרותיהם מיניקתך" (ישעיהו מט, כג)

האדמו"ר הרה"ק האלוקי הרב ישראל בעש"ט זצ"ל 'אור שבעת הימים'

יום ההילולא ו' סיון

נולד ב-י"ח אלול ה'ת"ן (1690). כשנולד, אביו היה בן 100. התייתם מהוריו בגיל צעיר. שימש כעוזר למלמדי תינוקות וכשוחט. עניו. התבודד שנים אחדות בהרים שבין קיטוב לקוסוב. עד גיל 36 הסתיר את מעשיו ועשה את עצמו עם הארץ. לאחר מכן התגורר בטלוסט ומז'בוז'. מייסד החסידות. מקובל מעשי, בעל מופת ועושה נפלאות. בעל רוח-הקודש. משך אחריו נפשות אלפים ורבבות החזיר למוטב. מתנגדים רבים היו לו בשל שיטת החסידות. נפטר בחג השבועות, ו' סיון ה'תק"ך (1760). חי כ-72 שנים. נולד להוריו אליעזר ושרה בהיותם זקנים מופלגים (אביו היה כבן 100 שנים).

אביו: ר' אליעזר. **אימו:** מרת שרה (שימשה כמיילדת בעיירה אוקופ). **ילדיו:** בנו יחידו ר' צבי הירש. **בתו:** אדל (ר"ת אש דת למו- נישאה לר' יחיאל אשכנזי). **אשתו:** הרבנית חנה- אחותו של רבי אברהם גרשון מקוטוב. **רבתי:** אחיה השילוני. **מתלמידיו:** הצדיקים הגאונים ר' דוב בער (המגיד ממזריטש), ר' יחיאל מיכל (המגיד מזלוטשוב), ר' יעקב יוסף כ"ץ, ר' מאיר מרגלית מאוסטרה, ר' משה מקיטוב, ר' נחום מצ'רנוביל, ר' נחמן מקוסוב, ר' נחמן מהורדנקה.

בעיר מז'בוז' היה עשיר גדול, שליבו לא היה שלם עם הבעל שם טוב, ואצלו היה מלמד אחד, למדן מופלג, בעל מידות, ובכל דרכיו משכיל. וגם הוא הלך בדרכי בעל הבית שלו, והרחיק עצמו מן הבעל שם טוב. ואם הגביר לא היה חשוב בעיני הרב, הנה רצה מאד לקרב את המלמד לעבודת ה', כי ראה בו כלי מוכן לקבל כל טוב. אבל עם כל רצונו הטוב, לא ידע איך יפול דבר, כי היה רחוק ממנו מאד, ובעל הבית שמר עליו שמירה מעולה. וכך נמשך הדבר זמן רב, ולא קרב זה אל זה, כי חיצו היה ביניהם, עד שבא בעל החלומות ופרץ את המחיצה. ומעשה שהיה כך היה: בליל שבת אחד חלם המלמד, שהוא הולך ומטייל בחוצות העיר מזיבוז, ובלכתו ראה ארמון אחד נאה, מהודר בהידור שאין כמותו. תמה מאד למראה הפלטיין, כי עד היום לא ראה אותו. עמד מרחוק והביט בו בפלטיין, והוא כולו בנוי בטעם, הוד והדר סביבו, ולא שבעה עינו מראות אותו. וכל כמה שהרבה להסתכל בו, ראה יותר את גדלו ורוב תפארתו. אמר בלבו: "כל זה אני רואה מרחוק, לא ראיתי רק את חומר הבניין וגדלו, אתקרב ואראה את הדרתו המלאה, את החיטובים והציורים היפים". וכאשר התקרב ונתן את לבו ליופי המלאכה, התפלא

מאד בראותו בכל שטח קטן חכמה רבה, מלאכת מחשבת, שרק חכמי לב יודעים לעשות מלאכה כזו. ונפשו כלתה לדעת מה בפנים ההיכל. לפתע ראה חלון אחד פתוח. ניגש לראות מה בפנים, הביט וראה את הבעל שם טוב, וכל החבורה הקדושה שלו, מסובין לשולחן, והוא יושב בראש ואומר דברי תורה. שמע קצת מדבריו והתלהב מאד, רץ אל הדלת, פתח אותה ואמר לבוא אל ההיכל פנימה. אך על הסף מבפנים עמד משרת, וכאשר דרכה כף רגלו על הסף, דחפו המשרת ולא הניחו לבוא פנימה. הצטער המלמד צער רב, כי הדברים, שיצאו מפי הבעל שם טוב, הלהיבו אותו מאד, ורצה לשמוע אותם בכל נפשו. מה עשה? הלך ועמד ליד החלון, הטה אזנו ושמע את כל דבריו הקדושים. וכאשר כילה הבעל שם טוב את דבריו, הקיץ המלמד משנתו, וראה והנה חלום. ותפעם רוחו, ומשביקש לחזור על דברי התורה ששמע, ראה שהם מתוקים מדבש. ומרוב מתיקותם חזר עליהם שתיים ושלוש פעמים, עד שנפלה עליו תרדמה שוב, וישן עד הבוקר. הבוקר האיר, המלמד קם ממשכבו, וזכר את החלום בבירור גמור. כשבא לחזור על דברי התורה ששמע, לא ידע להעלות אף דיבור אחד, הוא שכח אותם לגמרי. הצטער מאד על שכחה זו, ומרוב צער היה כמבולבל, וכשעמד להתפלל הייתה תפילתו טרופה בפיו. בסעודת שחרית ישב על יד השולחן משתומם, ראה אותו בעל הבית בכך ושאלו: "מה יום מיומיים?", ולא ענה לו מאומה. חזר ואמר: "אם חלמת חלום לא טוב, הרי אפשר להיטיבו בפני שלושה האהובים עליך", אך הוא ישב ושק. ככלות הסעודה רצה ללכת אל הבעל שם טוב, אולם נזכר בדחיפה שדחפו המשרת בחלום, וחשש מאד שמא יהיה כן גם בהקיץ, ולא הלך. וכך ישב כל היום, והיה שרוי בצער גדול, ולא ידע מה לעשות. בסעודה השלישית, ישב הבעל שם טוב עם החבורה הקדושה, כדרכו. כשהגיעה השעה לומר תורה, אמר: "לכו אל המלמד היושב בבית הגביר הידוע, ותגידו לו שיבוא לכאן". שמעו המסובים והתפלאו מאד, כי ידעו כולם, שהוא מתרחק ממנו. אבל עשו כדברו, ושלחו איש אל בית הגביר להגיד למלמד, שהבעל שם טוב קורא לו, שיבוא אליו מיד. וכאשר בא אליו השליח ואמר לו, שהבעל שם טוב קורא לו, מיד קפץ ממקומו, דילג על השולחן, ורץ כמשוגע, נכנס לבית המדרש, ומצא את הבעל שם טוב יושב על יד השולחן עם כל החבורה, ומתחיל לומר דברי תורה. הקשיב המלמד רב קשב, ושמע את כל הדברים שכבר שמע אותם מפיו בחלום, בעמדו ליד חלון הארמון, לא חסר אף דיבור אחד. עמד ושמע ברוב עניין כל הזמן, וכשכילה לדבר, נפל לארץ והתעלף. ניגשו אליו מיד בני אדם לעוררו, וכשנתעורר שוב ושבה רוחו אליו. אמר לו הבעל שם טוב בבדיחות הדעת: "לו היית שומע דבר חדש ומתפעל כל כך הייתי מבין, אבל אצלך, ששמעת כבר את כל הדברים האלה בלילה, מה כל הרעש? הלא אין בהם שום חידוש כלל". כל המסובים שישבו סמוך לבעל שם טוב, שמעו את דבריו ולא הבינו, מה הוא אומר, רק המלמד ידע מה הוא שח. אז ראה והבין את גדולתו ורוב קדושתו, וידע כי מאת ה' הייתה זאת, שיתקרב אליו. ומאותו היום התרחק מבעל הבית שלו, יצא מביתו ובא אל הבעל שם טוב, למד דרכיו והלך בהן, והיה חסיד גמור.

הוריו זכו לצדיק כזה משום שאביו שמר על טהרתו. אביו נחטף על-ידי הטאטרים ונמכר לעבד לידי שר הצבא. עם הזמן למד את השפה והיה משרת את השר בנאמנות. כשהשר היה חוזר היה שוטף את רגליו. יום אחד מבחין ר' אליעזר כי פני השר אינן כתמול שלשום. לאחר שהפציר בשר התברר לו כי על שר הצבא הוטל ע"י המלך לכבוש מקום בעייתי במיוחד. ר' אליעזר עמד בתפילה והתגלו לו תכסיסים. הוא סיפר לשר כיצד והשר הצליח לכבוש את העיר. לאחר מכן המלך שאל את שר הצבא מהיכן ידע תכסיסים אלו, והלה סיפר לו על עבדו. המלך לקח מיידית את ר' אליעזר והפכו למשנה ובנוסף חיתן אותו עם בתו. הבת ראתה כי ר' אליעזר לא ניגש אליה כלל ושאלה אותו האם רואה בה חיסרון כלשהו. 'אליעזר אמר לה שאם היא תבטיח לא לספר לאף אחד את הסיבה הוא יגלה לה. לאחר שהבטיחה לו

סיפר לה שיש לו אישה בעיר אחרת והוא יהודי ולכן אינו יכול להיות בחברתה. בת המלך התרגשה מאוד כיצד עדיין שומר לה אמונים, ובו במקום שלחה אותו עם מזוודה מלאה באבנים יקרות ויהלומים ושלחה אותו לביתו. כשהיה ר' אליעזר בספינה, שמו לב כי ברוב זמנו היה ממשש את המזוודה, הם הבינו כי יש במזוודה מטען בעל ערך רב, ושדדו אותו ממנו, ושוב חזר לעיירה חסר כל. ובכל זאת עמד בכל הנסיונות: חטיפתו ומכירתו לעבד, ויתר על מעמד בתור המשנה למלך, ויתר על בת המלך ולמרות כל הצרות שפקדו אותו - לא היו לו טענות ומענות כלפי בורא עולם. כשחזר ראה את אשתו עדיין ממתינה לו. בשמיים פסקו לו שבזכות מעשיו, יזכה לנשמה גבוהה עד מאוד. אולם השטן עדיין רצה להעמידו בניסיון נוסף. ר' אליעזר היה מכניס אורחים מאין כמוהו, בעיצומו של יום השבת הגיע 'עני' לביתו. אף על פי שחילל את השבת - קיבל את פניו במאור פנים ולא הקניטו בדבר חילול השבת וארח אותו. לאחר שעמד בשני הנסיונות זכה לנשמה גדולה כדוגמת הבעל שם טוב.

הבעש"ט הקדוש התייתם מאביו בגיל צעיר מאוד, שכן אביו היה בן 100 כשנולד. מנעוריו התנהג בחסידות ופרישות, ועסק בקבלה מעשית. רבו היה אחיה השילוני ואף זכה ללמוד מאליהו הנביא זכור לטוב. סיפורים רבים נאמרו עליו על כך שהיה מחיה מתים, מעשה אותות ומופתים. יראת שמיים גבוהה ביותר. לאחר שהתגלה בגיל 36 החלו לנהור אליו מכל רחבי פולין ורוסיה. אחד מעקרי תורתו היה הדבקות, חיבוק היקום ומלואו והתדבקות ביוצר כל. עבודה ותפילה בהתפעלות והתלהבות. אין מקום הפנוי מן הקדוש ברוך הוא. ככל שהייתה תורתו מרבה להתפרסם, רבו מתנגדיו, שראו בבעש"ט את מחריב היהדות. זאת בעקבות המשבר של תנועת ההשכלה והתנועה השבתאית. בראש מתנגדיו עמד הגאון מווילנא, שאף חחרים את החסידים. ידוע כי כאשר נשמתו ירדה לאוויר העולם, הקב"ה הבטיח לשטן כי ירבו מתנגדיו בכדי שלא יחזיר את כל העולם בתשובה.

מסופר שפעם אחד הגיע דוקטור מפורסם לדוכס שבעיר. הדוכס התפאר בשבחי הבעל שם טוב הקדוש בגדלותו וציין כי הרב גם בקי ברפואות. לשמע דברים אלו ביקש הדוקטור שיביאו את הרב לפניו. כשהגיע הבעש"ט שאל אותו הדוקטור: "האם אמת הדבר שאתה בקי ברפואה?", הרב אמר שכן. שאל אותו: "מהיכן למדת?", ענה לו: "מהקב"ה", וצחק הרופא. שאל אותו הרב: "האם אתה מבין בדופק האדם? אם כן בדוק אותי ותאמר לי מה החיסרון שלי". בדק אותו הרופא והרגיש בחסרונו, אולם לא יכל להצביע מהו הדבר (רבינו היה חולה באהבת ה' לשמה). לאחר מכן בדק הבעש"ט את הדופק של הרופא. לאחר מכן פנה לעבר הדוכס ושאל: "האם נגנבו לך מבייתך חפצים אלו ואלו?" ענה הדוכס: "לפני שנים אחדות". אמר לו: "תלכו לאכסניה בה מתארח הרופא, תפתחו את התיבה שלו ותמצאו את כל החפצים בשלמותם". מיד שלח הדוכס את אנשיו לאכסניה ומצאו כדברי הבעש"ט. ונסע משם הרופא בחרפה ובוז.

מסופר על עשיר אחד גדול שהתגורר במז'בוז', אותו עשיר שמו ר' ליפא מאוסטרה ובנוסף לעושרו היה תלמיד חכם גדול ומיוחס למשפחת המהרש"א מאוסטרה. ור' ליפא היה מגדולי המתנגדים על הבעש"ט. בבית המדרש שהתפלל ולמד התרכזו הלומדים המתנגדים, שהיו צוחקים מסיפורי נפלאות שסיפרו ההמון על הבעש"ט.

פעם בפעם היה הולך ר' נחמן מהורדנקה להתפלל שם, כדי להוכיחם ושיחדלו מדרכם להיות מתנגדים על רבו, ותמיד היה מתווכח עם ר' ליפא ומביא לו ראיות מחכמי התלמוד ומעשיהם ומבעלי הזוהר, ומראה לו שכל מעשי רבו מרומזים ונמצאים בתורה הקדושה, אולם ללא הועיל. ר' ליפא המשיך והלעיג

על הבעש"ט ועל דרך החסידות. פעם בערב פסח בשעת אפית המצות מנהגו של הבעש"ט לעמוד בעצמו ולאפות את המצות. לפתע הפסיק רבנו את עבודתו ורץ לשוק. התלמידים שידעו שכל מעשיו הם ברוח הקודש החלו לרוץ אחריו. כשהגיעו לשוק נוכחו לדעת כי רבם משוחח עם הכומר הגדול. הכל פחדו מפני כומר זה שהיה ידוע כצורך ושונא את היהודים בכל נפשו. התקרבו תלמידי לעבר רבם, והנה הם שמעו כי הרב פנה לכומר ואמר: "הייתכן לעשות עוולה כזו, להעליל על היהודים עלילת דם? ומדוע הכנת את הפגר להשליך לבתי ישראל". הכומר הכחיש מכל העניין והרב נפרד לדרכו. בביתו של ר' ליפא שמחה רבה, השולחנות ערוכים כל טוב ובני ביתו מסביבו, וטרם החל את ליל הסדר נזכר כי במרתף יש חבית קטנה של יין שמור לפסח, ומיין זה היה לוקח לארבע כוסות. הוא ביקש מאישתו והיא נלקחה נר דולק וירדה למרתף. כאשר הגיעה סמוך לחבית ראתה לידו פגר. מהבהלה צעקה בקול גדול עד שבכית נשמע קול האשה. ר' ליפא ובני ביתו לשמע הזעקות ירדו במהירות למרתף, וראו במו עיניהם את הפגר שהושלך. ר' ליפא החליט להפטר מן הפגר ולהשליחו מחוץ לביתו. הוא יצא לחוץ כדי למצוא את המקום המתאים ביותר לסילוק הפגר והנה הוא רואה שהגויים סובבים את ביתו. "כנראה הם שומרים שלא אסלק את הפגר" חשב. הוא חזר לביתו וסיפר בעצב את המצב הקשה בו הם נמצאים. כאשר הבינו כי כלתה עליהם הרעה, פנתה אישתו אליו וביקשה ממנו כי ילך לצדיק הבעל שם טוב וישאל לעצתו. בתחילה סירב ר' ליפא בהטעימו כי "מאחר ואני מתמיד מהמתנגדים איך אלך כעת כאשר הוא נמצאים בצרה, ואדרבה, יתכן שישמח שבאה עליי הצרה הזאת". אשתו אמרה: "לא כך! הבעל שם טוב הוא צדיק מפורסם, ולא יקום ולא יטור, ומה לך לעמוד בשעת זרה זו שסבבו הבית הגויים, וממילא אבדנו ויהרגו אותנו כולנו בליל זה". בשמוע זאת הסכים לדברי אשתו ויצא מביתו והלך לבית-הבעש"ט. כאשר יצא סבבוהו ומיששו אותו הגויים לראות אם אינו נושא דבר מה. חלק מן קבוצת הגויים החלו לעקוב אחריו כדי לראות מה מעשיו ולהיכן ילך. כאשר הגיע ר' ליפא לבית הבעש"ט, הוא נכנס לביתו ומצא שם קהל גדול של חסידים שבאו מרחוק ומקרוב לחוג את החג אצל רבנו. ר' נחמן מהורדנקה רואה והנה נכנס ר' ליפא וחושב בלבו: "הייתכן שמתנגד זה יבוא לראות את הסדר של הרב? כנראה בא כדי להלעיז ולצחוק מרבנו". וכבר חשב לגשת אליו ולשוחח עימו. אולם ר' ליפא ניגש ישר אל הבעש"ט ובכני גדול החל מבקש כי יסלח לו על שהתנגד עליו וכעת הוא בצרה גדולה שהשליכו במרתף את הפגר, וכבר העמידו שומרים סביב הבית ומבקש את רבנו כי יציל את נפשות ביתו מעלילת הדם. והחסידים נוכחים שוב עין בעין מרוח הקודש של הרב, ומבינים כבר על מה רץ רבם ודיבר עם הכומר שיחדול ממעשה עלילת הדם. אמר הבעש"ט לר' ליפא: "גש לביתך, ותכף אבוא לסלק את הפגר". לאחר שנכנס ר' ליפא לביתו, לקח הבעש"ט את ר' נחמן אתו ויצאו לבית ר' ליפא. הגויים מסתכלים ורואים את כל המעשה שר' ליפא חוזר לביתו ואחריו באים שני יהודים. את הבעש"ט זיהו מיד, אך הם לא הצליחו לזהות את ר' נחמן מכיוון שהיה עטוף במעיל המכסה את ראשו בשל השלג וקור העז ששרר. ירד הבעש"ט למרתף וניגש אל הפגר ולחש באוזנו שיקום תיכף על רגליו. והנה ר' ליפא ומשפחתו נוכחו לראות "תחיית המתים" בעיניהם. עטפו הבעש"ט במעיל של ר' נחמן ויצא החוצה עם הפגר העטוף, ור' נחמן נשאר על הסדר אצל ר' ליפא. ובהלל של ההגדה הרגישו כולם יציאת מצרים ממש.

מעשה באישה חשוכת בנים שבאה לבעל שם טוב הקדוש צוק"ל ובכתה לפניו שיברך אותה. הבטיח לה הבעש"ט שבאותה שנה תלד בן. נסעה האישה לביתה, נפקדה ואכן כעבור תשעה חודשים ילדה בן. ומקץ שנתיים ימים החליטה להביאו לפני הבעש"ט. ולאחר מכן נסעו בני הזוג לביתם אולם לא עברו ימים מועטים והילד ל"ע נפטר לבית-עולמו. שוב חזרה האישה אל הבעש"ט והפעם פנתה אליו בטרוניה

ואמרה: "אדוני הרג את הילד!". אמר לה הבעש"ט: "התאפקי נא מלבכות ושמעתי היטב את אשר אספר לך. מעשה במלך אחד שלא היו לו בנים. פעם אמר המלך ליועצו: 'תן לי עצה לצרתי זו שאני חשון בנים והלא אתה יועץ לי בכל ענייני'. אמר לו היועץ: 'אין מי שיוכל להושיע את המלך בדבר הזה אלא היהודים'. אמר המלך: 'אם יוכלו היהודים להושיעני מצרה זו מוטב ואם לאו אזגור עליהם גזירת גירוש מהעיר'. לשמע הגזרה, התחלחלו היהודים מאוד, גזרו תעניות ואמרו תהילים, בכו והתחננו לה' שיושיעם. ונשמה אחת קדושה באה לפני ה' בעולמות עליונים וביקשה לבוא לעולם התחתון ולהיות בן למלך כדי להציל את ישראל מצרתם. וכך היה. באותה שנה נפקדה המלכה וליהודים היה אורה ושמחה. הילד גדל ונעשה בחור בעל מוח חריף. הוא עשה חיל בלימודיו אולם מעולם לא שבע מחוכמות שלמד ותמיד היה מרגיש שחסר לו עונג אמיתי מהלימוד. כשסיפר זאת לאביו, החליט אביו להביא לו כומר שילמדו. וממחשבה למעשה, המלך שלח לקרוא אליו את כומר. אולם לכומר היה תנאי אחד לפני שיתחיל ללמד את בנו. הוא סיפר למלך כי במשך שעתיים ביום הוא מתבודד ועושה עליית נשמה וכל מי שיבוא אליו באותן שעות יכול להתחייב בנפשו ולכן הוא מבקש שבאותן שעות הוא לא ילמד ואף אדם בארמון המלוכה לא יפריע לו. המלך הסכים, אלא שבנו היה סקרן ובאחת הפעמים בהם הכומר התבודד, שכפל את מפתח הדלת ונכנס בן המלך לחדרו. מה נדהם לראות את ה'כומר' כשהוא מעוטר בתפילין ועוסק בתורה. מאחר ומעולם לא ראה תפילין, שאלו: "מהם הקוביות השחורות". כשראה כי סודו התגלה, סיפר לבן המלך כי הוא למעשה יהודי ולומד הוא גמרא. ומעכשיו ילמדו את התורה הקדושה המתוקה מדבש ונופת צופים. כשנשאל: "מדוע הוא מטעה את העולם בזהותו?", השיב שמחמת וכבר עברו עליו רוב ימיו - מוכרח הוא להסתיר דתו ואת יהדותו. מאותו היום היה ה'כומר' מלמד את בן המלך תורה עד שנפשו חשקה להתגייר. ובעזרתו של ה'כומר' תכנן את בריחתו מארמון המלך תוך שהוא מבקש מאביו להשתלם מלימודיו במדינות רחוקות. וכך קרה שאותו בן מלך נסע למדינה רחוקה ששם אין מכירים אותו. ושם קבע את דירתו ושעד סוף ימיו היה יושב בבית המדרש ולומד תורה. כשבאה אותה נשמה לעולם העליון לא מצאו המקטרגים על מה לקטרג שהרי נשמה קדושה זו ירדה לעולם במסירות נפש לשם הצלת היהודים, ואחרי כן עזבה את המלוכה כדי להתגייר. ובכל זאת בא מקטרג אחד שאמר: "והלא הוא ינק שנתיים מנכריה!". אז יצא פסק דין שהוא מוכרח לבוא שוב לעולם כדי שיינק שנתיים מיהודיה. סיים הבעש"ט את סיפורו ואמר: "ואת-זכית להניק נשמה קדושה זו שנתיים ימים!".

בזמן הבעל שם טוב הקדוש, היו מוצאים בספר-תורה אחד תמיד טעות, והיו מתקנים אותו כל פעם, ואף-על-פי-כן מוצאים בו טעות. הראו את הספר-תורה לבעל-שם-טוב ואמר כי נתן לכתוב ממועות שהיו משחקים קלפים ונותנים לבעל הבית שכר דירה מכל פעם מטבע אחד, ואסף בעל-הבית אלו המעות וכתב באלו המעות ספר תורה זה- וביררו, וכן היה. אמר הבעל-שם-טוב, שאין לו תקנה ולעולם יהיה פסול אף אם יתקנו אותו כמה וכמה פעמים. ומעין מעשה זה היה עם רבי אלימלך מלזינסק (בעל "נועם אלימלך"), שפעם אחת בא לשכנו הצורף וראה טבעת אחת, ונטל בידו ותכף זרקו, ואמר שטבעת זו נלקחה ממון רבית. וחקר הצורף ומצא שכן היה.

שלושת תלמידיו הקרובים של הבעל שם טוב, לא הופתעו לשמע בקשתו של רבם - לצאת עימו לדרך. הם היו מורגלים, כי מפעם לפעם הם נקראים ללוות את רבם לנסיעות מרוחקות בלי לדעת את יעד הנסיעה. רגילים היו גם לכך שמספר דקות לאחר היציאה לדרך היה רבם הקדוש מורה לעגלון, אלכסי, לעזוב את המושכות וללכת לישון, ולאפשר לסוסים לצעוד לבדם, לאותו יעד שבשמים החליטו להוביל

אליו את הבעש"ט ותלמידיו. באותו לילה הנסיעה נמשכה מעבר לרגיל. הם נסעו שעות ארוכות בלי להגיע לשום יעד. הנסיעה, שנמשכה כמעט יומיים, למעט זמני התפילות, הייתה תמוהה להם ביותר. תמיהתם גברה כשננסו לקראת היום השלישי לתוך יער מאיים. הסוסים האטו את קצב ההדירה בגלל העצים הסבוכים, והערב שנטה לרדת רק הגביר את הבלבול. התלמידים התמהים ציפו להסבר מפי רבם, אולם, במבט מוטרד, הסביר להם כי מהשמיים מעלימים ממנו את כל ידיעותיו הרוחניות. וכך נמשכה הדרך בתוך היער הסבוך, כשהחשש הולך וגדל לאור העובדה כי השבת מתקרבת ואין להם היכן לשובות, וכשבידיהם אין יין, חלות, ושאר צרכי השבת. החסידים ראו כי רבם מוטרד מאוד, וכי אפילו להתפלל בכוונות הרגילות אינו יכול. יום שישי בצהרים, התחושה קשה, להיות ביער המאיים בשבת ללא נרות, יין, חלות, סעודות שבת ... דבר שלא חלמו מעולם שיקרה להם. לפתע מרחוק הם ראו בית בנוי בקרחת יער, הם מיהרו לשם והתלהבו לראות, כי בפתח הבית קבועה מזוזה. שמחתם הייתה ללא גבול. הם דפקו בדלת, וכשזו נפתחה ראו אל מול עיניהם איש מאיים, גדול ממדים. בקול גס ביקש מהם ללכת, כי אינו מעוניין באורחים. הוא הסביר להם, כי רבנים למיניהם מעצבנים אותו ואינו מוכן בשום אופן לארחם בביתו. התלמידים התחננו בפניו שירחם עליהם, וכי ישלמו לו כל מה שידרוש, עד שלבסוף הסכים תמורת כמה תנאים: ראשית, אמר להם, כי היות והוא אדם רעב הם חייבים להתפלל בקצב שלו, אחרת יאכל סעודות שבת בלעדיהם. לגבי הכשרות הוא אמר, כי בשאלה הראשונה על כשרות המאכלים הוא יזרקם מביתו היות ואינו סובל חומרות מיותרות של רבנים, על שירה וזמירות אין על מה לדבר, הבהיר להם. בלית ברירה הסכימו הבעש"ט ותלמידיו לתנאיו של בעל הבית. כששאלו את האיש, האם יש מקום לטבול, או לכל הפחות, היכן ישנם מים להתרחץ לכבוד שבת, שאגותיו של האיש נשמעו למרחוק, "ידעתי שאסור היה לי להכניסכם לביתי, ורק תעיקו עליי". בליל שבת, כשהחבורה הקדושה בקושי התחילה את תפילתה, בעל הבית כבר היה בסופה. הם ניסו לבקש ממנו, שימתין עוד רגעים מספר, אולם די היה במבטו כדי להבהיר כי מוטב לשתוק. יין לקידוש לא היה מוכן לתת להם בשום אופן, אלא דרש מהם לצאת ידי חובה בקידוש שהוא עושה. בצער גדול שמו לב, כי הם בקושי מבינים את המילים שהוא מלמל בקידוש. הסעודה עצמה הסתכמה במעט לחם ישן ויבש, ששם לפניהם. למחרת הכל חזר על עצמו, תפילה מהירה ביותר, קידוש מגומגם על ידי בעל הבית, סעודת שבת ללא מאכלים וזמירות. אחד החסידים אפילו שאל את חברו האם היום זה אכן שבת. תמיהתם של החסידים והבעש"ט הייתה ללא גבול, והפליאה גברה משעה לשעה - על מה ארע להם ככה. סעודה שלישית לא הסכים האיש לתת להם בשום אופן, וברור היה, כי על מלווה מלכה אין מה לדבר. ביום ראשון בבוקר רצתה החבורה הקדושה לברוח משם, אולם האיש לא הניח להם ובאמתלות שונות עיכבם עוד ועוד. ביום השלישי, נפתחה לפתע אחת הדלתות הצדדיות ויצאה משם אשה לבושה בצניעות. "רבי, האם לא תכיריני?", פנתה אל הצדיק, "הרי אני ציפורה, המשרתת היתומה שגרה בביתכם". הבעש"ט אכן זיהה אותה, ושאל בתדהמה למעשיה כאן. "אתם בוודאי אינכם זוכרים, כי פעם הרבנית הקדושה ישבה וסרקה את שערי הארוך. הסירוק כאב לי מאוד וניסיתי שוב ושוב לברוח ממנה. בשלב מסוים הרבנית לא התאפקה ונתנה לי סטירת לחי, כדי לחנכני. אולם בשמים כאבו את כאבי, כאבה של יתומה, וגזרו על הרב, שראה את המעשה ולא מחה, כי יפסיד את חלקו בעולם הבא". ציפורה המשיכה וסיפרה, כי בעל הבית הינו בעלה, שלמעשה הינו צדיק נסתר, כשהתחננו, סיפר לה על הדין שנגזר על הבעש"ט הקדוש. לאחר תפילות רבות ותחנונים אין קץ לביטול הגזרה, נאמר לנו בשמים, כי אם לבעש"ט תתבטל עונג שבת אחת, אזי הדין יתבטל ממנו, שכן שבת הינה בחינת עולם הבא. "לכן החלטנו בעלי ואני, להביא לפה את הרב ולגרום

לו לשבות שבת ללא שום עונג שבת, ואכן הדין סר מהרב". באותו רגע כוחותיו של הבעש"ט חזרו אליו, וראה בעיניו הקדושות, כי כל מה שאמרה אכן נכון ומדויק. לבקשתם של הזוג נשאלו הבעש"ט ותלמידיו לשבת נוספת, שבת של התעלות ורוממות הנפש.

מעשה נורא הוד שסיפר הרה"ק ר' איציק'ל מפשעווארסק ששמע מפי הרה"ק ר' יחזקאל משינאווא זיע"א: מרן הבעש"ט זיע"א הגיע פעם בדרכו לעיר אחת וסר לבית אכסניה. בעל האכסניה, שהכיר בערכו הרם של אורחו הנשגב, ערך לכבודה של תורה סעודה גדולה בהשתתפות כל בני העיר, הרב דמתא, הדיינים, ראשי הקהל וכו'. באמצע הסעודה, נתעוררה איזה שאלה על עצם מהעוף, והחל שם משא ומתן בנידון, אך אף אחד מהרבנים לא רצה לפסוק הלכה למעשה בפני הבעש"ט הקדוש, וכולם חיכו למוצא פיו. פתח הבעש"ט ושאל את בעל האכסניה: "האם כל יוצאי חלצ'ך מסובים כאן עמנו?" כשנענה בהן, חזר ושאל: "האם אין חסר כאן אחד מהם?" בלית ברירה סיפר בעל הבית שחסר כאן בן אחד, שהיום נעשה "בר-מצווה", אולם הוא שוכב במיטתו כאבן דומם מאז לידתו לפני י"ג שנים. הושיט הבעש"ט את מקלו לאחד מן המסובים, וציווה לו: "לך אל הבחור ואמור לו שיקום ויבוא לכאן". ויהי כשמוע הבחור את הדברים האלה, נתיישב על מיטתו ואחר קם על רגליו, לבש בגד שבת, ונכנס אל החדר, שם הסב הבעש"ט הקדוש ושאר המסובים. כשנכנס, נעמד הבעש"ט על רגליו מלא קומתו, וקידם אותו ברוב דרך ארץ כמקבל פני רב, והושיבו אצלו בראש השולחן, ופתח ושטח לפניו את דבר השאלה בסיימו: "יפסוק נא הרבי", נתן ה"בר מצווה" את עיניו כמתבונן ושוקל בדבר, ופסק: "כשר!". מיד אח"כ ציווה הבעש"ט להחזירו למיטתו, וכשיצא מן החדר נעמד שוב וליווהו לחדרו ברוב הכנעה. הבחור נשכב על מיטתו ותיכף החזיר נשמתו ליוצרה. אחר הדברים האלה סיפר הבעש"ט: "הגה"ק בעל ה'תבואות שור' מיהר פעם בערב שבת קודש בדרך אל המקווה, ובדרכו ניגשה אליו אישה אחת בשאלה על עוף. אך מכיוון שהזמן היה קצר, פסק לה אחר התבוננות קצרה - 'טריפה'. והנה, המשיך הבעש"ט, 'בעוף זה הייתה מגולגלת נשמה אחת שאחר זה כמה גלגולים זכתה להיכנס בעוף כשר ולהגיע לידי ישראל, ובמה שהגאון הקדוש הטריפה, לא זכתה לבוא על תיקונה, ונדחתה שוב. אחר הסתלקותו של אותו גאון, באה אותה נשמה והזמינה אותו לדין לפני בית-דין של מעלה. ואכן אחר דין ודברים יצא הפסק, שעל הגאון לירד שוב לעולם הזה, ושהנשמה הנ'ל תגולגל שוב פעם בעוף כשר, ושהוא יוציא לאור צדקה להכשירה, ובכך תבוא על תיקונה השלם, אולם, היות שהגאון בעל 'תבואות שור' החזיר את נשמתו הטהורה ליוצרו ממש, כפי שניתנה לו - זכה ונקייה מכל רבב של חטא - מלבד דבר זה, אי לכך, התנה אותו קדוש את הסכמתו לפסק זה, בתנאי שיהא שרוי בזה העולם כאבן דומם, כדי שלא יבא לידי ניסיון וקלקול חס ושלום. והנה, לעת הזאת שבא לידינו עוף זה, אשר בו נתגלגלה הנשמה הנ'ל, הוצרך להכשירה, כדי שיתקנה הגאון הקדוש בעל ה'תבואות שור', שאכן פסק עליה: כשר".

התקרבות רבי מנחם מנדל מוויטפסק לבעל שם טוב הקדוש פעם אחת שמע הרב הקדוש רבי מנד'לי דבר תורה מדרשן אחד, והדיבורים הקדושים חדרו לחדרי ליבו. בא רבי מנד'לי אל הדרשן כדי שיגיד לו ממי שמע את הדיבורים הללו, כי הבין שהדיבורים הללו אינם נובעים מליבו וממוחו של הדרשן. בתחילה סרב הדרשן להגיד לו ממי שמע את הדיבורים, ואמר לו שהמציא את הדברים ממוחו. הרב מנד'לי הבין - שאין הדבר אמת, ואחזו בדש בגדו ושאל אותו פעם נוספת: "הלא תגידו לי ממי שמעתם דיבורים יקרים כאלו" כי לפי הבנת דיבורים האלה אינם שלכם, עד שהוכרח הדרשן להודות לו ולספר לו ממי שמעם את דברי התורה הנפלאים. ועל ידי זה נסע הרב הקדוש מנד'לי אל הבעל שם טוב הקדוש. ומאז

נעשה לאחד מתלמידיו המובהקים, דבק בו ובתורתו, ולמד לאחר מכן אצל המגיד ממעזריטש הקדוש, עד שגדל ונעשה לאחד ממאורי החסידות בעולם כולו, את הסיפורים הנ"ל סיפר תלמידו רבי שנאור זלמן מלאדי 'בעל התניא'.

פעם אחת לאחר שהבעל שם טוב הקדוש סיים את תפילת מנחה, ראו אותו מצחק, מי שעמד לידו, חיפש לראות מהי סיבת הצחוק, ולא ראה שום סיבה. שאלו את הבעל שם טוב הקדוש שיסביר להם: מהי הסיבה לצחוק? סיפר להם הבעל שם טוב הקדוש, שכעת הוא פעל בתפילתו להוריד לעולם נשמה קדושה, וסיפר להם על אימו של הרב הקדוש רבי מנחם מנדל מוויטפסק, שהיה נוהג לקרוא לו בשם חיבה: "מנד'לי". אימו של רבי מנחם מנדל מוויטפסק הייתה חנונית, ובלילה שנשמתו הקדושה הייתה צריכה לרדת לעולם, הגיע לחנותה כומר אחד ורצה לקנות אצלה כל מיני סחורות. יכלה אימו של רבי מנחם מנדל להרוויח מאותה קניה רווח גדול, והכומר השתהה בחנותה זמן רב, והדבר עיכבה, ואם היה נשאר שם, לא הייתה זוכה לקבל את הנשמה הקדושה שהייתה מוכנה לרדת לעולם.

ממשיך הבעל שם טוב הקדוש, כאשר ראיתי זאת, פעלתי בתפילתי באופן שלא תרצה למכור את הסחורה לכומר, והיא סגרה את חנותה, וויתרה על הרווחים הנאים שהזדמנו לה. מזה צחקתי שהיה לי קורת רוח, שגרמתי להוריד לעולם הזה, נשמה גדולה ויקרה, והלא היא הרב הקדוש "הרב מנד'לי" שלי. תשעה חודשים לאחר המעשה הנ"ל, הבעל שם טוב הקדוש סיים את תפילת ערבית, וגם כן, צחק בצחוק גדול, ולא ראו העומדים בסביבתו את סיבת הצחוק, ושאלו אותו שיגיד להם. סיפר להם הבעל שם טוב הקדוש, הלא תזכרו שלפני תשעה חודשים צחקתי אחרי תפילת מנחה, וסיפרתי לכם שפעלתי להוריד נשמה גדולה לעולם הזה. ועכשיו, ככלות תשעה ירחי לידה, כשהגיע זמנו של הוולד הקדוש לצאת לעולם, אימו התקשתה מאוד בלידה כי ה"בעל דבר" רצה לסכן את שניהם, את האם ואת הילד, וכמעט להמיתם. ופעלתי בתפילתי זאת שיצא הוולד בשלום מבטן אימו, ומזה צחקתי ונהניתי מאוד. לאחר זמן, הגיע הרב הקדוש רבי "מנד'לי" הנ"ל אל הבעש"ט הקדוש, קיבל אותו הבעש"ט באהבה וחיבה יתירה, ואמר לו: "הרבה קוגלים הפקרתי עבורך..." ושאל אותו הרב מנד'לי: "מה פירוש הדברים?" וביאר לו כי נתן פקודה לכל הדרשנים בעיר מז'יבוז', שיבואו לשבות פה את שבת קודש, ויאכלו על שולחנו, והכוונה הייתה בשבילו ולכבודו.

מעשה מבעל שם טוב עם תרנגול - רחוק מן הבעל שם טוב היה דר בכפר איש אחד, ושלה ביום ה' את משרתו עם תרנגול, כי ילך להשוחט לשחוט את התרנגול. וכאשר שחט השוחט את התרנגול ראה את התרנגול טריפה. ולא אבה השוחט לסמוך על עצמו, ויאמר להמשרת כי ילך אל הרב. והרב גם כן פסק כי התרנגול טריפה. ובתרנגול הזה היה גלגול וחשב: אם יאכל יהודי את התרנגול הזה לכבוד שבת, אז יהיה לו תיקון. ובאמת היה התרנגול כשר. ובא הגלגול לפני הבעל שם טוב הקדוש וסיפר לו, כי בעבור השוחט והרב לא יהיה לו תיקון. וביקש מהבעל שם טוב כי יסע לשם, להרב. הבעל שם טוב נסע ביום ו' ערב שבת קודש לשם להכפר והתפלל שם. ואחר כך שאל אם יוכל לסעוד פה, ויאמרו לו כי מאכלי חלב יוכל לאכול. וימאן הבעל שם טוב באמרו כי ביום ו' ערב שבת קודש אינו אוכל מאכלי חלב. אז שאלוהו הבן כפר: "מי אתה?" ולא חפץ לגלות את שמו, כדרכו. אז אמר הבן כפר: "אני איני מכיר את כבודו, לכן אינני אוכל לסמוך על איש אשר לא נודע לי. וכאשר בא הרב התחילו לפלפל זה עם זה. והרב הוכיח מן ה'ראשונים' וה'אחרונים', כי התרנגול טריפה. והבעל שם טוב הוכיח כי התרנגול כשר. אז אמר הרב: "אם היה לנו איש שלישי - היה לנו למוכיח. אבל עכשיו שאין לנו מוכיח - מי יוכיח?" ואמר הבעל שם

טוב: "בזה אני מסכים לדבריכם. אבל מן השמים יסכימו למי הצדק". וצוה הבעל שם טוב ליתן קערה וכפה את הקערה עם מפה. והבעל שם טוב ישב בקצה השלחן, שלא יאמרו שהוא כתב זאת. והרב ישב אצל הקערה. וכמו רבע שעה הגביהו את המפה וראו כתב בזה הלשון: "התרנגול הזה כשר על פי מתיבתא דרקיע ולית מאן דפליג עליה". אז אמר הרב כי זאת לא יכול איש לעשות, כי אם הבעל שם טוב. ובקש מהבעל שם טוב כי יאמר מי הוא זה? והודה כי הוא הבעל שם טוב. ואכלו שם סעודת הבוקר את התרנגול. ואחר כך בקש הרב מהבעל שם טוב כי יהיה אצלו על שבת. ואמר הבעל שם טוב כי אין לו בגדי שבת ונסע הבעל שם טוב לביתו. והגלגול בא אל הבעל שם טוב ונתן לו תודה, באומרו כי אם היה התרנגול טריפה - לא היה לו תיקון, ואז היה עוד נצרך להיות בעולם התוהו. ועכשיו שהבעל שם טוב אכל להתרנגול, אז היה לו תיקון גמור. זכותו יעמוד לנו ונושע במהרה בכל הישועות, אמן כן יהי רצון.

מעשה נורא מהבעש"ט הקדוש מתחיית המתים שהחיה בסניטען. מעשה היה בכפר סמוך סניטען שחלתה אישה אחת עשירה בכפר מחלה מסוכנת. ושלחו עגלה אחר הבעש"ט לטליסט להביאו לכפר, שיתפלל בעד האישה לרפואה שלימה. ויהי בנסוע הבעש"ט ובא אל פרשת דרכים. דרך אחד פונה לכפר הנ"ל ודרך אחד לעיר סניטען. ויעמדו הסוסים ולא רצו לילך אל דרך מבוא הכפר ויטו לדרך מבוא עירה סניטען. ויכה אותם הבעל עגלה. ויאמר הבעש"ט הקדוש לבעל עגלה: "הנח להם וילכו כרצונם". ויסעו ויבואו עירה סניטען. ויהי בבואם העירה ויעברו דרך בית אחד [בבית הזה היתה אכסניה שלו בעת שישב סמוך סניטען], אשר גם שם חלתה אישה אחת מילדת ומחלתה מחלה אנושה, עד שהיתה גוססת. והאנשים מאנשי הבית בכו מאוד. ויעמוד שם הבעש"ט ויכנס להבית. ומדי בואו ביתה חשבו האנשים אשר עמדו סביבותיו אשר כבר יצאה נשמתה. ויכסו את פניה כדרך המתים והדליקו נרות. ויהי בבואו אמר לגלות פניה. ויבט בפניה ויאמר לכבות הנרות. ויאמר לה: "אני גוזר עליך שתשבי על מטתך". ותשב. ואח"כ אמר לה: "אני גוזר עליך שתתוודי ותאמרי וידויו". וכן עשתה. ויאמר: "עתה תהיה לך רפואה". ויהי בזמן קצר שבה האישה לאיתנה והאריכה האישה שנים הרבה, מאה ועשר שנים. וידעו הכל שחייתה ע"י ברכת הבעש"ט. וכל ימיה הלכה עם שאר המיילדות לכל אישה יולדת וביתה עומד עד היום סמוך בלית חבורת תהילים.

מעשה נורא מהבעש"ט זי"ע בעיר טליסט היו שנים עשר שענקעריס מוזגי יין. בעלי בית מוזיגה אשר הם שכרו הרעכת זכויות מאדון העיר. והיה שענקער אחד אשר היה עני גדול ולא היה יכול לשלם הראטע דמי השכירות בזמנו. ויהי אצל האדון קאזאק אחד אשר הוא היה משולח מהאדון לתבוע הראטעס. והנה הקאזאק ציער תמיד את השענקער הנ"ל. כל מה שראה שביגיעה רבה שילם הראטע היה הוא לו לנוגש יותר ויותר, עד שהיה כשל כח הסבל ממנו. ויהי היום יום אחד הגיע זמן פרעון הראטע ולא היה בידו לפורטה אף שווה פרוטה. ויפחד מאוד מפני הקאזאק לכל יהרוג אותו. וילך להבעש"ט ויבן לפניו במר נפש, כי חוץ מהיסורים שיש לו, יען שאין לו לפרוע הראטע, פחד לבו מפני הקאזאק אימת מוות. ויען הבעש"ט ויאמר: "לך לביתך ובל תפחד. היום תפדה תרוויח אי"ה הרבה. ואם יחסר לך בל תפחד מפני הקאזאק, כי לא יוכל לעשות לך מאומה". ביום הזה היה יומא דשוקא והיה השפע שלו למכביר. ויהי בצהרים רץ אליו הקאזאק בכעס גדול אך לדורסו מפני שלא הביא הראטע. ויהי בבואו סמוך לד' אמות שלו נעשה כאבן, ולא היה יכול לזוז ממקומו. ויבקש מהשענקער לעזור לו. וילך השענקער ויספר להבעש"ט מהמאורע. ויאמר שפחד לבו מפני האדון לבל ידחה אותו מפרנסתו. ויאמר הבעש"ט: "צא החוצה ותאמר לו שיקבל עליו לבל יהיה צורך היהודים ושב ורפא לו". ויצא החוצה ויאמר לו כדברי

הבעש"ט. ויאמר תיכף שמקבל עליו לבל יצער עוד שום יהודי כל ימי חייו. והנה אחרי אומרו דברים הללו וישב כאחד האדם. והוא מנה את המעות שפדה כל היום ויהי די פרעון הראטע והותר.

בימי הבעש"ט הקדוש היה רינדאר חוכר אחד שישב בקרעטשמע פולנית: בית מזיגה; פונדק שנים רבות. ועמד אחד והסיג גבולו. הרינדאר הראשון הזמינו לדין תורה ולא רצה ללכת, כי היה איש בליעל. והרינדאר הראשון בכה וצעק והבליעל לא שמע לצעקתו. הרינדאר הראשון היה לו ידיד שנסע להבעש"ט. אמר לו: "בוא נא אל הבעש"ט ותראה אשר הוא יושיעך מצרתך". וילך הרינדאר להבעש"ט ויספר לו המעשה. הלך הבעש"ט ושלח לו הזמנה שילך עמו לדין תורה. ויהי כבואם עם הזמנה פנה אליהם עורף ועשה חוכא ואיטלולא צחוק. חזרו וסיפרו להבעש"ט. אמר: "בל תפחדו. הוא לא ישחק עוד". ביום מחר חלה הבליעל ונעשה גילעהמט יידיש: משותק וידעו הכל שהבעש"ט ענשו. ותבוא אשתו לפני הבעש"ט שיתפלל בעדו. ויען הבעש"ט ויאמר שתביא אותו העירה. וישימו אותו על עגלה והביאו אותו לבעש"ט. ויאמר הבעש"ט: "תוכל לקבל עליך שתחזיר לו הקרעטשמע?". ויאמר: "הן". ויאמר: "למען רפואתך אני מוכרח לילך למקווה לטבול". אז היה בחצי הלילה. וילך עם הגבאי לטבול למקווה. ויהי בבואם כבה שם הנר ונאבד ולא היה במה להדליק. ויהי חושך והבעש"ט לא היה יכול לטבול. אז היה חורף. ויאמר הבעש"ט לגבאי: "תקח חתיכת כפור, הנקרא סטראמפיל גליד, ותדליק אותו. ומי שאמר לשמן שידליק, יאמר לכפור וידליק" השווא תענית כה ע"א: "מי שאמר לשמן ידליק יאמר לחומץ וידליק". ויהי כן. ויקח המשמש את הכפור וידליק אותו ויהי אור. זכות הבעש"ט יגן עלינו ועל כל ישראל.

הבעש"ט הקדוש, בישובו בטלוסט אחר מעשה הקאזאק הנ"ל, ויקצפו הערלים על הבעש"ט. ויגמרו ביניהם להרוג ערל בחור אחד ולהשליך אותו בקאממער חדרון של הבעש"ט ולהעליל על הבעש"ט עלילת דם בליל ראשון של פסח. ויעשו כן. ויהרגו את הערל ויתנו אותו בקאממער ולא ידע איש מזה. הבעש"ט בבואו מביהכנ"ס אמר להרבנית אשת הבעש"ט: "אני מרגיש בביתי ריח נבילה". וילכו לחפש מחופש ויחפשו אחריו וימצאו אותו בקאממער. ויאמר הבעש"ט להלבישו מלבוש, הנקרא קאפטין מעיל עליון וגם כובע, הנקרא קאפיליש כיפה. ולישב אותו אצל השלחן. והבעש"ט ישב אצל השלחן ולא ערך הסדר עדיין. ויהי בלילה ההוא באו הערלים עם זשאנדארין שוטרים ויפלו על ביתו. ויחפשו בקאממער ולא מצאו אותו. ולא עלה על דעתם על היושב אצל השלחן כי הוא זה. ויהי כאשר פשפשו ולא מצאו הלכו לדרכם. אח"כ צווה הבעש"ט לעושי דברו להשליך אותו לאיזה נהר וכן עשו. ואח"כ ערך הבעש"ט הסדר בהתלהבות כדרכו.

בימיו היה עני גדול ומדוכא ביסורים. והיה מסתפק במה שיש לו. וכל ימיו לא דאג ולא נאנח ואמר "גם זו לטובה". הבעש"ט הקדוש ראה ברוח הקודש אשר להעני הזה מוכן לפניו עושר גדול זה כ"ב שנים. והעכוב הוא מפני שלא יחסר לו מאומה ואם היה נאנח אנהא אחת ישיג העשירות. והוא לא נאנח. הלך הבעש"ט עם התלמידים שלו, ערך עשרה אנשים, לכפר ויבואו לביתו. וחשב הבעש"ט שכאשר יראה אותם ולא יוכל להאכילם - יאנח. ולא כן היה, כי בראותו אותם רץ כצבי לכפר והביא משאר יהודים חמאה וביצים ולחם עבורם. וגם ביער כל הלחם שלו ולא השאיר לילדיו כלום, והאכילם והשקם. ויהי בבוקר ויאמר בלבו: בודאי הבעש"ט עם התלמידים יסעו לדרכם. אבל הבעש"ט רצה התכלית. ויתפללו שם תפילת שחרית. וירא האיש כי הבעש"ט גמר תפילתו וירץ עוד הפעם לכפר, והשתדל בכל עוז ויביא להם לחם לאכול עם חמאה. וילדיו לא אכלו כלום וישאלו ללחם - ואין פורש להם. בלילה לנו ג"כ בביתו. וילך וילוה לו מעות על משכון ויביא להם אכילת ערבית. וישכימו בבוקר וילכו לדרכם. ויהי בבוקר

ויאמר האיש העני לאשתו: "נעשיתי בעל חוב מהסעודות ומאין יבוא עזרי לשלם החובות ובביתי אין לחם ושמלה". ויאנח משברון לב. בלילה ההוא בא אליהו הנביא והתחפש כערל ויבוא אל בית עני הנ"ל. ויבקש ליתן לו צלוחית יי"ש יין שרף. ותאמר האישה אל בעלה: "תן מעט מים בכד של היי"ש שהורקנו אותו אתמול. ובודאי יהיה בו טעם וריח היי"ש. אולי נקח ממנו כמה גדולים" גדולים הוא מטבע קטן, שלושים בזהוב. ויעש כן וייתן לו צלוחית יי"ש. ויאמר: "מה טוב וחזק הוא היי"ש. תן לי עוד אחד". וייתן לו. ויאמר לו: "לשלם מעות אין לי. רק שיש לי שני גביעים קח אותם ותמכור ויהי לך די והותר". ויהי למחר הלך העירה וילך לצורף להראות לו הגביעים להעריך אותם. והצורף רצה לקנותם בעצמו. ויאמר שהם שווים שני אדומים זהובים. וכאשר שמע שרוצה ליתן בעד שני אדומים אמר בליבו: בודאי הם שווים יותר. ולא רצה למכרם. ויאמר שיתן לו שלושה, ארבעה. ולא רצה, עד שנתן לו עשרים אדומים ומכרם לו. ויצא שמח שקנה לו יי"ש ופרע חובותיו והביא טרף לביתו. בלילה השני בא הנ"ל עוד הפעם. ויאמר שיתן לו יי"ש ויתן לו. ויאמר "כמה נתנו לך בעד הגביעים?" ויאמר לו כך וכך. ויאמר: "הם שווים יותר". ויאמר: בוא עמי ליער ושם עומדים שנקי שקים עם כלים כאלו והם מוכנים לפניך". וילך עמו כדבריו וישא אותם לביתו ונעשה עשיר גדול מאוד. כך נושע אנחנו בישועות ונחמות.

מעשה נוראה ונפלאה מהבעל שם טוב הקדוש זלה"ה זי"ע ועכ"י.

בימי הבעש"ט הקדוש היה לו חסיד אחד אשר היה עני גדול, שלא היה לו כמעט על מזון סעודה אחת. והנה הציעו לפני האיש הזה כי קרעטשמא בית מזיגה קטנה עומדת בשדה שישכור אותה, אולי יכול להספיק לביתו לחם צר ומים לחץ. והנה מפני שלא היה לו בביתו כלום הלך אל האדון דשם וביקשו להשכיר לו את הקרעטשמאלע לשון הקטנה האדון שמח לנגדו, כי שום אדם לא רצה לשוכרה. ולא שאל אותו על כסף שכרה, כמה יתן לו. ויאמר "כמה שתתן לי - אקח". ולווה לו על משכון וקנה לו יי"ש. וקבע דירתו בהקרעטשמע ויתפרנס שם בדוחק ובצער. ויהי היום בא הבעל שם טוב הקדוש לביתו אחר ימים טובים בחודש כסליו וישמח מאד עם הבעל שם טוב. ויאמר הבעל שם טוב להכין סעודה גדולה עבורו ועבור משמשו. ויתאמץ מאוד ויכין סעודה טובה והכין סעודה עבורו ועבור המשמש. ויהי קודם מהסעודה ויאמר הבעל שם טוב אליו: "הנה אבדתי ביער את הפישקאלע מן טאבעקי קופסת הטבק שלי הנחוץ לי מאוד. על כן קח את הסוס שלי ותרוב עליו עד אם היער ותחפש את הפישקאלע". והנה בחוץ היתה חשכות גדולה, אל על פי כן רץ תיכף עם הסוס ליער לחפש את הפישקאלע עם נר ולא מצא. והנה מרחוק שמע קול יוצא מהיער, קול של אדון, בקול מר: "אנא הצילו נא אותי, הצילו נא אותי". וילך אחר הקול וירא והנה אדון גדול משוקע עם הסוסים ועם מרכבתו ועם עבדו ברקק של מים וטיט וקשה להם לצאת משם. וירץ אליהם ויקח הסוס שלו ויקשור אל מרכבתו והסוס שלו הוציאם. ויהי בהוציאם אותו משם וישאל את האדון: "מי אתה?" ויאמר: "הנה אנכי קראנפרינץ" נסיך הכתר וירא כי הוא מצונן מאוד ודא לדא נקשן כי כבר היה שם כמה שעות. ויאמר: "בוא נא לקרעטשמע שלי ותחם עצמך" וישמע לקולו וילך אחריו. ויאמר הבעל שם טוב: "הסעודה שהכנת למעני תתן להפרינץ, כי הוא תועה כל היום ולא אכל מאומה". ויתן לו הסעודה ויאכל. ויהיה בבוקר אמר הבעל שם טוב להאיש: "אם הפרינץ ירצה ליתן לך מעות - לא תקח ממנו מאומה". וכן היה, הפרינץ קודם נסיעתו קרא להאיש ויאמר: "הא לך שני אלפים רובל כסף". וימאן לקחתם ויאמר: "אולי רצונך יותר. הא לך עשרת אלפים". וימאן. ויאמר "הא לך מאה אלפים". והנה האיש בשמעו כך עמד משתומם. וירץ תיכף לדרוש את פי הבעל שם טוב, אם יקח ממנו. ויען הבעל שם טוב ויאמר: "כבר אמרתי לך אשר אם

מחוט ועד שרוך נעל בל תקח ממנו מאומה". וילך אל האדון ויאמר לו: "הכסף קח לך, כי לא עשיתי הדבר לתשלום גמול". ויאמר: "אתן לך כמה גיטער" אחוזות וימאן. וירא כי הוא מפציר בו והוא מסרב. אמר לו שיאמר לו שמו ושם אשתו ובניו ויכתוב לו בספרו לזכרון. ויסע משם. ויהי בנסוע האדון משם ויאמר לו הבעל שם טוב: "נוסעים אנחנו לדרכנו, יש לך כמה פרוטות על פדיון? ויאסוף כמה שהיה ויתן להבעל שם טוב. והבעל שם טוב בירכו שיתרומם קרנו ומזלו. והבעל שם טוב נסע לדרכו. והנה אשתו ישבה ונאנחה: "כסף הון רב עזבנו ולא לקחנו. וגם יתר הפרוטות נטל הבעל שם טוב ואותנו עזב לאנחות אין כל". ויהי בדברה בא ערל לקנות י"ש ולא היתה בביתם אף צלוחית י"ש. ויאמר לאשתו: "קחי מעט מים ותני לחבית של י"ש. אולי יהיה בו טעם י"ש". ותעש כן ותתן לערל וישת. ויאמר: "הי"ש הוא טוב וחזק". ויאמר ליתן לו עוד צלוחית אחת וישת. ותותר עוד ומעט הי"ש היה חזק וישפוך עוד מים. והמים נהפך ליי"ש. וירבה הי"ש בכלי והוא אסף מעט מעט הון רב מזה. ואחר כך קנה הקרעטשמע וחיידשה ועשה קרעטשמע גדולה. וחבית מהי"ש לא כלה, והוא הלך וגדל עד שנעשה עשיר גדול. ויהי היום נעשה שם אכסניא גדולה. ובאו לשם סוחרים ערלים ויתאכסנו בביתו בחדר מיוחד. ויקצוף אחד על השני ויהרוג אותו. וינס החוצה ויאמר: "הנה שכבנו שנינו ומצאתי אותו הרוג. ובטח הרג אותו הבעל בית". הדבר בא לפני השופטים ויצא חייב במשפטו, אחת דתו להמית. והנה הקראנפרינץ הנ"ל, אחר שארכו כמה שנים מת המלך ומילא הוא מקומו. והנה בדיניהם מי שחייב הריגה למלכות אינו יוצא להריגה עד שיחתום המלך את דינו. והנה בבוא המשפט לפני המלך הנ"ל, וראה את שמו ואת שם עירו ממעשה הנ"ל, וזכר את האיש ואת אשר עשה ואת אשר נגזר עליו. אמר שלא יחתום הפסק דין, עד שיראה אותו בעצמו. ויצו להביאו לפניו. ויהי בבואו חקר ודרש אם הוא איש הלזה. והנה נודע לו הדבר אשר הוא זה האיש, אשר הציל אותו מהמות. ויאמר המלך לחכמיו: "הנה זה האיש אשר הציל אותי ממות. ורציתי ליתן לו מאה אלפים רובל כסף ולא רצה לחתום בזמן היותו עני ומדוכא מחוסר לחם. ועתה, כאשר הוא עשיר, האם יוכל להיות שהאיש כזה יהרוג נפש חנם? ויאמרו לו חכמיו: "כנים דברי אדונינו המלך". ויצו המלך לחקור ולדרוש וימצא שהערל השני הרג אותו אחר חקירות ודרישות. ויצו לתלות את הערל על העץ אשר הכינו לו והכסף שלא רצה ליקח אז נתן לו עתה וגם כמה גיטער ושילחו לביתו לשלום בכבוד גדול. זכות הבעל שם יגן עלינו ועל כל ישראל.

הרה"ק הרב חיים אבולעפיה השני

יום ההילולא ו' בסיון

הרב חיים אבולעפיה השני (1660-1744) היה בן למשפחה של מגורשי ספרד. הוא נולד בחברון לרבי משה אבולעפיה והיה נכדו של הרב חיים אבולעפיה הזקן – רבה של טבריה קודם חורבנה. הוא עבר לירושלים ולמד אצל הרב משה גלנטי השני ובחברותא עם הרב חזקיהו דה סילוה. אחר כך שימש ברבנות בסלוניקי ובאיזמיר, ואז הוזמן על ידי שליט הגליל דאהר אל עומר לחדש את היישוב היהודי בטבריה. הרב אבולעפיה התגלה כמדינאי מתוחכם ומסור. הוא הקים מערך גיוס תרומות בחו"ל למען יהודי טבריה, ייסד בטבריה בית כנסת (בשם "עץ החיים"), ובנה בית מרחץ, חנויות ובית בד. הוא תמך בהתנגדותו של דאהר לפאשה מדמשק, וכשדאהר ניצח בקרב זכו היהודים ליחס חיובי מצידו. הרב אבולעפיה ראה בחידוש החיים היהודיים בטבריה מעשה הפותח את תהליך הגאולה, והרושם העז שעשה המהלך על יהודים בתפוצות עורר גל עלייה לארץ.

חיים אבולעפיה היה נער פרחח שהשתובב ברחובות איזמיר שבתורכיה של המאה ה-17, וכך סיפר עליו הרב כלפון הכהן מחכמי לוב: "באחד מתעלוליו רדף הנער חיים אחרי כלב, הכלב רץ מהר ונכנס אל בית המדרש. חיים לא היסס לרגע ונכנס אחריו בסערה בניסיון לתפוס אותו, אלא שעד שהצליח לעבור בין השולחנות והכיסאות, כבר יצא הכלב בדלת אחרת. כניסתם לבית המדרש של חיים והכלב הפריעה מאוד ללומדים, ואף על פי כן הצליח איש זקן לעצור לרגע את הנער ולומר לו דבר מה. ברגע הזה למד הנער מה שאין אדם יכול ללמוד בכמה שנים. מאז רדף הנער חיים אחר תלמידי חכמים וביקש ללמוד מהם תורה עד שהפך לגדול בתורה בעצמו."

הרב חיים אבולעפיה (השני) היה שרוי בעצבות גדולה. אף על פי שרצה להישאר בצפת הוא נאלץ לנסוע לסלוניקי שביוון כדי לכהן שם כרב. כחלק ממסע הפרידה שלו ירד הרב אבולעפיה עם עוזרו לטבריה כדי להתפלל על קברי הצדיקים שבעיר. הרב עמד בתפילה ובינתיים הלך עוזרו אל השוק כדי לקנות דבר מה. כשהגיע אל השוק הקיפו אותו נערים ערבים והחלו להתגרות בו ואף ליידות בו אבנים. העוזר פתח בריצה מהירה וברח אל הרב אבולעפיה. בסערת רוח סיפר לרב מה אירע לו, וציין שבין הנערים המצייקים היה גם דאהר, בנו של השיח' עומאר, המושל המקומי. הרב אבולעפיה עלה עם עוזרו אל ארמונו של השיח' עומאר והתלונן: "בנך דאהר וחבריו הציקו לעוזרי ואף זרקו עליו אבנים ופצעו אותו." השיח' כעס מאוד, פניו האדימו, והוא הכריז: "כך עשה לך בני? הוא ישלם מחיר כבד. על התנהגותו ילקה במאה עצים!" פנה הרב אבולעפיה אל המושל ואמר: "אבקשך להראות לי את העצים." המושל נענה לרב ולפי הוראה הוכנסו אל החדר מאה מקלות עץ. אל החדר הוכנס בן המושל דאהר כשהוא מפוחד וחושש מן המלקות הקרבות, והנה לרב אבולעפיה הייתה בקשה מפתיעה: "אבקשך לתת לי להעניש אותו." גם לבקשה זו נענה המושל. הרב חיים אבולעפיה לקח את העצים וקשר אותם בחבל לאגודה אחת, הרים את חבילת העצים והניח אותה בעדינות על גבו של דאהר. פנה הרב אל המושל: "הנה התקיים העונש שקבעת, ובנך נענש במאה עצים." חיוך רחב עלה על פני השיח' עומאר, ואף בנו ניגש אל הרב אבולעפיה והודה לו על מעשהו.

עברו כמה שנים, והרב אבולעפיה כבר עבר מסלוניקי לאיזמיר שם שימש כרב הראשי, ובינתיים בטבריה נפטר המושל עומאר ובנו דאהר התמנה למושל הגליל כולו. לדאהר היו חלומות פוליטיים גדולים והוא רצה לפתח את טבריה ולהשיבה לגדולתה. והנה לילה אחד חלם חלום ובו ראה איש זקן ונשוא פנים, והאיש אמר לו: "פנה אל הרב אבולעפיה באיזמיר." נזכר דהאר באיש היקר והבין שהיהודים שעזבו את העיר יכולים לשוב אליה ולפתחה. מיד שלח שליחים לאיזמיר, שמסרו לידיו של הרב חיים אבולעפיה הזמנה לשוב לארץ ישראל ולהוביל את ההתיישבות היהודית בטבריה. הוא הבטיח לרב אבולעפיה להיטיב עם היהודים שיתיישבו בעיר ולסייע להם ככל יכולתו. כשהגיעו השליחים אל הרב אבולעפיה הוא התרגש והחליט להיענות לבקשה ואף ראה בכך סגירת מעגל, שכן סבו הרב יעקב אבולעפיה היה רבה של טבריה בדור קודם. כשהגיע הרב חיים אבולעפיה לטבריה, יצא לקראתו המושל דאהר אל-עומאר, נישק את ידיו והכריז שיסייע לו בכל דרך לפתח את העיר. בהובלתו של הרב אבולעפיה החלה תנופת בנייה בטבריה; יהודים רבים התיישבו בה, נבנו בית מרחץ, שוק חדש ובית בד לשמן. נוסף לכך, הוקם בית כנסת מפואר על חורבות בית הכנסת העתיק שבו התפלל האר"י, וטבריה כולה, לרבות היישוב היהודי שבתוכה החלה בתקופת שגשוג.

בימים ההם טבריה הייתה חרבה והשלטון הטורקי שלט בארץ. הסולטאן הטורקי חילק את הארץ למחוזות וטבריה ניתנה לשליטתו של השייח' הבדואי דאהר אל עומר. השייח' התחייב על תשלום מס קבוע לסולטאן הטורקי. העיר טבריה הייתה עיירה קטנה ואוכלוסייתה מנתה כחמישים נפש יהודים, שהתיישבו ליד קברו של רבי מאיר בעל הנס. האוכלוסייה התקיימה בעיקר מתרומות שהגיעו אליה מהקהילות היהודיות שישבו מחוץ לארץ, בעיקר במרוקו. בעיר התיישבו עוד כמספר הזה דייגים בדואים שחיו בתוך חורבות העיר, והתפרנסו מדייג בכנרת. דאהר אל עומר הבין שאם הוא לא ירחיב את האוכלוסייה המקומית לא יהיו לו מספיק מקורות הכנסה הדרושים, כדי לספק את דרישות הסולטאן בטורקיה. חכם היה השייח'. הוא התייעץ עם מקורביו וביחד עימם הגיע להחלטה שבכדי שאפשר יהיה לגבות מיסים יש צורך לישב במקום יהודים. השייח' הבדואי עשה מעשה ופנה לרבי חיים אבולעפיה שישב באיזמיר שבאימפריה העותומאנית. הוא הציע לו להגיע לטבריה ולהתיישב עם הקהילה שלו בעיר. לשם כך, התחייב בפניו דאהר אל עומר לבנות לו רובע מיוחד בעיר שישמש למגורים לקהילת היהודים. רבי חיים אבולעפיה נאות להצעה. הוא אסף את הקהילה שלו, כשלוש מאות משפחות על טפם ועל נשותיהם, ועלה עימם לטבריה לחדש את היישוב היהודי בעיר הקודש. השייח' עמד בהבטחתו. הוא בנה לרב ולבני קהילתו את הרובע היהודי בתוך גבולות העיר. ברובע היהודי נבנו גם בית מדרש ובית כנסת לחופה של הימה. עם אכלוס היהודים החלה העיר לשגשג ותושבים בדואים וגם יהודים נוספים נהרו אליה מתוך שטחי האימפריה העותומאנית. באחד הימים ישבו תלמידיו של רבי חיים אבולעפיה בבית המדרש, ומחלון הצופה אל הכנרת הבחינו במרחק מה מהחוף בפכפוך של מים שיוצר מעין מזרקה קטנה. הם נטלו מהחוף סירה והגיעו עימה למקום המיועד, אך לא ראו דבר. כאשר שבו לבית המדרש והביטו שוב מהחלון, הם ראו את המים מבעבעים באותו המקום. הם הזעיקו למקום את רבי חיים אבולעפיה. הרב הביט בפכפוך המים וקרא בהתרגשות: "מה רבו מעשיך אלוקים, מעשה בראשית." הרב הסביר לתלמידיו שמעשה הפלא אשר ראו עיניהם לא היה אלא בארה של מרים. "הנה נגלית בפניכם באר מרים, שליוותה את אבותינו ארבעים שנה במדבר. הבאר נטמעה בכנרת לאחר שבני ישראל הגיעו לארץ המובטחת. היום נתגלה בפניכם הנס." מכובדי העיר עלו על סירה כשהם מצוידים בדליים ריקים ושטו לכיוון מקור פכפוך המים. צופה אחד נשאר בבית המדרש ומהחלון כיוון את הסירה בצעקות רמות, עד למקום שבו נחזה בעבוע המים. למרות שיושבי הסירה לא ראו דבר חריג בים, הם מילאו את דלייהם במים וחזרו לחוף. המים היו זכים בעיניהם ונחשבו למים מרפאים. מאותו היום נהגו לשוט לקולו של הצופה מהחלון ולהגיע אל המקום שבו פכפכו המים מבאר מרים ולמלא בהם את דלייהם. לאחר שרבי חיים אבולעפיה הלך לעולמו, טיכסו עצה תלמידיו ובחרו מתוכם מנהיגים, שדנו בעניינים שונים של הקהילה וקיבלו החלטות. לימים שמם נודע כ"חכמי טבריה". בעקבות המקרה של באר מרים הם קיבלו החלטה שישכרו עובד, תלמיד חכם, שישב בחלון בית המדרש מהזריחה ועד לשקיעה, והוא יכוון בצעקותיו את משיטי הסירות למקומה של באר מרים. כאשר נדונה השאלה מאיין ישיגו את שכרו של הצופה הם ישבו וחשבו ובחלוף מספר ימים לא הצליחו להגיע לכול החלטה. אובדי עצות היו. באחד הימים בעודם יושבים סמוך לנמל כשהם צופים במשיטי הסירות שחזרו לחוף עם דליי המים, הבחינו בבדואי קשיש שהגיע למקום. הבדואי שמע על טיב המים והציע פרוטה אחת תמורת כל דלי ממימיה הקדושים של באר מרים. "מפה יבוא שכרו של הצופה," אמר החכם שטרית. "נטיל מס של פרוטה על כל דלי של מים." לימים שמעה של הבאר יצא בכל האזור. ערבים ויהודים כאחד נהגו להגיע למקום ולרכוש

מן המים הקדושים. כך קופת העיר החלה להתמלא. כאשר מעשי המים הגיעו לאוזניו של דאהר אל עומר, הוא הטיל על חכמי טבריה מס נוסף של חצי פרוטה לדלי.

רבי חיים בן עטר (להלן רחב"ע), הנודע בכינוי "אור החיים הקדוש" על שם פירושו על התורה, נולד ב-1696 בעיר סאלי במרוקו. בגיל 43 עלה לארץ ישראל עם חבורת תלמידיו שהתעתדה להקים פה ישיבה, תוך שהוא קורא ליהודים שפגש בדרכו להצטרף לעלייתם. במסעו לארץ ישראל עבר דרך איטליה והדפיס את ספריו, ובמיוחד ספרו המפורסם "אור החיים" על חמישה חומשי תורה.

לאחר תקופת נדודים בצפון הארץ פנה אליו רבי חיים אבולעפיה מטבריה, והציע לו להשתקע בעיר ולהקים בה את ישיבתו. רחב"ע כתב על הרב אבולעפיה "נפשי נקשרה בנפשו כי מלאך ה' צבאות", אך לבסוף עלה לירושלים והקים בה את ישיבתו, "מדרש כנסת ישראל". וכך מתאר תלמידו רבי חיים דוד אזולאי (חיד"א):

ואני הצעיר זכיתי והייתי בישיבתו הרמתה, ועיני ראו גדולת תורתו, עוקר הרי הרים, וקדושתו הפלא ופלא...

כשנה לאחר בואו לירושלים נפטר רחב"ע בגיל 47. בידי הספרדים קיימת מסורת כי לאחר שסיים רבי חיים אבולעפיה באותו יום את תפילתו, השעין כמחצית השעה את ראשו על השולחן, אחר כך קם על רגליו ואמר: רבי חיים בן עטר נסתלק, ליוויתי אותו עד שערי גן עדן.

כתב רבנו חיים ויטאל בשם האר"י ז"ל: "בכל דור ודור הקב"ה שולח ניצוץ משיח, כדי שאם נזכה - יגאלנו, ולהאיר לעולם אם יהיו צדיקים בתורתו, שלא יאבד העולם. או להחזיר לאותו הדור שהוא בו בתשובה - אם יהיו רשעים וחטאים. ולקיום הברית ולסבול יסורים על עון הדור, ובתבורתו ירפא להם" (ספר הליקוטים ישעיה לח). עוד כתב כי הוא יכול למות או להיהרג על קידוש השם כרבי עקיבא. "אבל מוכרח שבכל דור ודור הוא בא, או לגאול את ישראל - אם הם ראויים. או לזכות את הדור, או ללמדם תורה - כשהדור הולך בחושך" (ספר הליקוטים - וישב לח).

תפקיד הצדיקים שהם ניצוץ משיח הוא גם לעורר את העם לגאולה, כדרך שעשה משה רבנו ע"ה, שהוציאם מהגלות וחיזק את לבם ארבעים שנה להתמיד בדרך לארץ ישראל, וגם להחזירם בתשובה, להוציאם ממ"ט שערי טומאת הגלות ולהביאם למ"ט שערי קדושת ארץ ישראל. שהצדיק שהוא ניצוץ משיח הוא גם ניצוץ נשמת משה רבנו עליו השלום.

כך כותב אור החיים הקדוש בפירושו לתורה, כי לפי זה מתחיל האור לעלות ולהאיר בשנת ת"ק. "ומהשכל יהיו ת"ק ראשונה מדת לילה, ות"ק שניה מדת יום" (אור החיים ויקרא ו ב). כי שנת ת"ק היא שנת ה-500, והיא כנגד התחלת האור יום של יום שישי. "ומקוים אנו כי הוא קץ גאולתינו ויתקומו כל היעודים הרשומים ויתחילו ניצוצי גילוי הגאולה בהתחלת חמש מאות הבאים לשלום" (אור החיים במדבר כו יט). ובאמת בשנים אלו הקרובות לשנת ת"ק עלו לארץ ישראל כמה וכמה צדיקים חשובים, ביניהם הרמח"ל, רבי חיים אבולעפיה ורבי עמנואל חי ריקי בעל משנת חסידים. הגאון מוילנא והבעל שם טוב, שידעו את חשיבותה של אותה שנה בתהליך הגאולה המתוכנן לעם ישראל, ניסו לעלות גם הם.

אחד מיני הסיפורים הרבים המתארים את רוח הקודש של האור החיים הקדוש הוא כאשר שהה בביתו של הרב אבולעפיה, רבה של העיר טבריה. שם התקבל בכבוד מלכים והוכנה עבורו סעודה מפוארת אליה

הוזמנו כל גדולי העיר וחכמיה. בתוך הסעודה המרגשת הוגשה צלחת מרק בעלת ריח נעים. להפתעת המסובים לא הסכים הרב לטעום מהמרק בטענה שרוח טומאה מרחפת על המאכל. רק למחרת היום התגלה הסוד, משרתת זקנה שהיתה בבית ש, נהגה מידי פעם לשתות לשוכרה ולאחר מכן להירדם לשעות מספר. בני הבית שהיו רגילים למנהג זה של המשרתת חשבו ששוב השתכרה ונרדמה, אולם כאשר באו להעירה גילו להפתעתם שהמשרתת פשוט נפטרה. אור החיים הקדוש שהרגיש ברוח הקודש בטומאת המת המרחפת על התבשיל סרב לטעום ממנו.

כשנפטר רבנו אור החיים הקדוש, התעלף הרב אבולעפיה באמצע התפילה ונשאר התעלפותו כחצי שעה ולאחר שהתעורר סיפר שליווה את רבנו אור החיים הקדוש לגן עדן.

הרה"ק אור החיים הקדוש והרה"ק הרב חיים אבולעפיה נפגשו פעם בציון הקדוש של התנא האלוקי רבי עקיבא. בכו ואמרו איך יכול להיות שמישיח בן דוד ומשיח בן יוסף נפגשו ועדין לא הגיע הגאולה.

ז' סיון

הגאון רבי זליג ראובן בנגיס זצ"ל

יום ההילולא ז' בסיון

נולד ב-י"א בסיון ה'תרכ"ד (1864) בעיירה שניפישוק הסמוכה לוויילנה שבליטא. בהיותו בן 17 הגיע ללמוד בישיבת וולוז'ין. קיבל סמיכה לרבנות מהנצי"ב, מר' יצחק אלחנן ספקטור ור' שלמה הכהן (בעל החשק שלמה). בשנת ה'תרנ"ד (1894) התמנה לרב ואב בית דין בבדאקי שבפלך הורדנא עד לשנת ה'תרע"א (1912). לאחר מכן שימש ברבנות בקלוואריה עד לשנת ה'תרצ"ז (1938). בזמן מלחמת העולם הראשונה שהה בסמולנסק ומילא את מקומו של הרב אברהם ברוך סולובייצ'יק שנפטר באמצע המלחמה. התפרסם כתלמיד חכם וכלמזן. הרבה לחדש חידושים בדרך הפלפול. גאון. עילוי. שקדן עצום. בשנת ה'תרצ"ז (1938) עלה לארץ ישראל והתמנה לראב"ד העדה החרדית. שימש גם כראש ישיבת 'אהל משה'. לאחר פטירתו של הרב יוסף צבי דושינסקי ב-י"ד תשרי ה'תש"ט (1949) מונה תחתיו לגאב"ד העדה החרדית, בתפקיד זה שימש עד לפטירתו. נפטר ב- ז' בסיון ה'תשי"ג חי כ-89 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. לזכרו הקים ר' מרדכי אהרן שיינברגר ישיבה בירושלים הנושאת את שם ספרו 'לפלגות ראובן' וכן הוקם לזכרו כולל 'ר' זליג ראובן' בבית וגן.

אביו: ר' צבי הירש בנגיס. **אחיו:** ר' משה אהרן בן דעת בנדס הי"ד (רבה האחרון של העיר בילסק, נספה בשואה). **מרבתינו:** ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין), ר' חיים הלוי סולובייצ'יק. **מתלמידיו:** ר' שלמה זלמן אורבך, ר' יוסף שלום אלישיב, ר' ישראל גרוסמן **מספריו:** **לפלגות ראובן** - שבעה חלקים ובהם חידושים לתורה, לתלמוד ולמועדים, בהלכה ובאגדה. **חידושי הגר"ר** - ליקוט מכתב ידו ומספרו "לפלגות ראובן" על סדר עניינים בש"ס.

מסופר, כי פעם אחת הגיעה השמועה על בקיאותו הנפלאה לאוזני מרן הגאון רבי חיים סולובייצ'יק צוק"ל ממבריסק, והיה קשה בעיניו להאמין שהבחור זליג ראובן אכן יודע את הש"ס כולו בעל פה ישר והפוך, עד שפגשו ושאלו על אמיתות השמועה, רבינו במקום לענות תשובה לרבי חיים ביקשו לבחון

אותו, ומרן הגר"ח ביקשו שיחזור לפניו על סוגיה מסוימת שהוא עסק בה בעל פה, אבל הפוך מן הסוף להתחלה, משעשה כן, הפטיר מרן הגר"ח בהשתוממות ואמר: 'עכשיו אני חייב להאמין'.

בעודו כתלמיד מן המניין בישיבתו, שנה אחת בפורים, התנה אחד הנדיבים את תרומתו לשמחת הפורים - 12 בקבוקי יין, אם התלמיד ראובן בנגיס יקרא מילה אחת ממשנה במסכת בבא מציעא, ומילה אחת ממשנה במסכת ביצה, ואח"כ שוב מילה שנייה מאותה משנה בב"מ ומילה שנייה נוספת מביצה עד סיום שתי המשניות. רבינו לא אכזב ובפיות פעורים שתו התלמידים את דבריו במשניות, וקיבלו את מה שהובטח להם.

מספר אחד שראה במו עיניו, איך אברך, שגבהה רוחו בא לדבר עימו בלימוד, ורבינו ראה צורך להנמיך את דעתו מעט. הצביע לפניו על ארון הספרים, שהכיל מאות ספרים, וביקשו להוציא איזה ספר, ויאמר מספר מילים מתוכו והוא ימשיך את דבריו. אחרי שהלה נטל את האתגר, שהוצב בפניו ופתח בזה אחר זה ספרים רבים וסגרם במבוכה, אכן קיבל מושגים חדשים בידיעת התורה ומכמניה. בתוכחת אהבה אמר לו הצדיק: "וכי על מה יתגאה בן רימה ותולעה, הן על כל זאת לא רמה רוחי, וממה יינשא רוחו של אדם בר תמותה וחלוף?!"

מרן הנצי"ב ניסה פעם להשתמש בכישרונותיו המיוחדים וכמעט שהדבר הצליח יתר על המידה. כשנציגי הממשלה הרוסית באו לביקורת בישיבה, בעקבות הלשנה על שלא לומדים בישיבה מקצועות חול וביניהם את השפה הרוסית, אמר להם הנצי"ב שהדבר אינו כן וכל תלמידי הישיבה הבינו את ההרצאה, שנשא הפרופסור על חשיבות השפה הרוסית, עד שישנו תלמיד אחד שיכול לחזור ברוסית על כל הדרשה מילה במילה, גם ישר וגם הפוך מהסוף להתחלה! הנציגות הרוסית לא האמינה למשמע אוזניה ודרשה לראות את הבחור הפלאי הזה. ר' זליג ראובן עמד באתגר שהוצב לפניו וחזר על כל הנאום הנמלך ישר והפוך ברוסית בהירה ובלשון נעימה... אבל משהתעשתו נציגי הממשלה מהרושם האדיר, שעשה עליהם הדבר, פלטו במבוכה: "אין ראייה מבני אדם לא מצויים ולא רגילים כאלו".

מספר הרב שורין (בספר 'קשת גיבורים' חלק א' עמוד 40): זוכרני ביקור אצל הרב זליג ראובן בנגיס בירושלים, בשנת ה'תרצ"ט (1939). הוא שימש אז ככהונת הרב הראשי של העדה החרדית, וכבר היה כבן שמונים, אך לא נהג כבוד וגדולה בעצמו. דירתו, בת שני חדרים וחצי, הייתה צנועה ביותר ורהיטיה פשוטים וישנים. הוא דר בבתי נייטין שבין מאה שערים ובתי אונגרין. ביתו היה פתוח לדורש בכל עת. מזכירים ומשמשים לא היו לו, וכן לא קבע שעות מיוחדות לקבלת אורחים, אלא היה מקבל כל אדם כל שעה. שיחתו, אפילו שיחת חולין, הייתה מתובלת דברי תורה, וככל בקי בתורה היה אוהב לפעמים להשתעשע בה. כשנכנסתי אצלו, נמצאו עמו שני רבנים, ובדרך שיחתם היו מסתייעים בדברי חז"ל. הלמדנים מעלים כרגיל את המאמר כלשונו, אבל לא תמיד זוכרים הם גמרא זו היכן היא. הרב בנגיס היה שואלם כפעם בפעם, כביכול דרך הלצה: "נו, היכן גמרא זו?" לבחון כאילו מידת בקיאותם, וכל זה בבת צחוק ושעשוע בעלמא. הייתי צעיר וכדרך הבחורים ניסיתי להביך במקצת אותו גאון. שאלתי, אם גם הוא מסכים להיבחן, כדי שאעמוד על מידת בקיאותו. הוא הסכים מיד. ולא עוד אלא שבעצמו הציע לי כיצד לבחון אותו "קח נא, במטותא", אמר, "מסכת איזו שתיקה, פתח אותה מלמטה בסופי העמודים וקרא באזניי שלוש ארבע מלים, בין מתוך הגמרא ובין מתוך דברי רש"י או התוספות, ואומר לך, מהי המסכת ומה מספר הדף". עשיתי כדבריו, ובכל פעם קיבלתי את התשובה הנכונה בדיוק מפליא: מסכת פלונית,

דף פלוני, מסכתא פלמונית, דף פלמוני. מכאן גדול פשטותו ותמימותו ואותה נכונות להצטרף לבחור ישיבה צעיר ולשתף עצמו במשובתו, כדי לחבב עליו את לימוד התורה עוד יותר.

ט' סיון

הרה"ק ר' יצחק אייזיק אייכנשטיין מזידיטשוב זצ"ל

יום ההילולא ט' סיון

נולד בשנת ה'תקס"ה (1805). מסופר כשבאה אימו אל הרה"ק ר' מנחם מנדל מרימינוב, ולקחה עמה את בנה שהיה אז בן ג' שנים, כשניגש אל הרה"ק נענה הצדיק בהשתוממות: "של מי הילד הזה? הלא הוא יהיה לאור עולם!" ויקחהו על ברכיו ויברכהו. גאון בנגלה ובנסתר. בקי בש"ס, מדרשי רז"ל, מכילתא, ספרא, ספרי, זוה"ק, כתבי האריו"ל. חסיד. גדול בקדושתו ופרישותו. עניו. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. משנת ה'תרט"ו (1855) החל לשמש בפועל כאדמו"ר בזידיטשוב. נפטר ב-ט' סיון ה'תרל"ג (1873). חי כ-68 שנים.

אביו: ר' ישכר בעריש. **אמו:** מרת עטיא. **בתו:** מרת סאשע רייזל. **בניו:** כולם שימשו באדמו"רות: ר' אלכסנדר סנדר יום טוב ליפא (ממלא מקום אביו. חתן ר' לייבוש יאלעס), ר' שלמה יעקב (האדמו"ר השישי מזידיטשוב), ר' ישכר בעריש (מלודינה. חתן ר' אברהם מסטרטין), ר' אליהו (חתן ר' יהודה לייביש ערליך, רבה של ראזלה), רבי מנחם מנדל (חתן ר' חיים אברהם ממיקולייב). **מתלמידיו:** ר' מאיר יוסף ויס (ה"אמרי יוסף" מספינקא). **מרבנותיו:** ר' יהודה צבי מראזלא, ר' מנחם מנדל מרימינוב, ר' אורי מסטרעליסק, ר' יהודה צבי מסטרעטין, ר' שמעון מיערוסלאוו, ר' מאיר מפרימישלאן, ר' צבי הירש מזידיטשוב. **מספריו:** פירוש מהרי"א - על מדרש רבה וילקוט שמעוני • ליקוטי תורה וש"ס - על התורה • פאר יצחק - תולדות הצדיק וסיפורים אודותיו.

פעם אחת היה יהודי אחד שהחזיק בית-מרזח לפרנסתו. באחד הימים השתכר ערל אחד עד לשכרותו של לוט ממש, ובעת שכל הערלים הלכו כבר לביתם, נשאר זה הערל בבית-המרזח ולא רצה לפנות את המקום, ומפני שהייתה כבר השעה מאוחרת מאוד, רצה בעה"ב להיפטר כבר ממנו, אבל הגוי דרש עוד ועוד משקה, ובעה"ב סירב לתת לו, עד שהגוי הרים את ידיו על היהודי והחזיר לו בעה"ב דחיפה חזקה ונפל על הרצפה ונחבט ראשו, ואשר שכב לא יוסיף לקום, וראה הבעה"ב שרוח חיים אין בו. כשראה הבעה"ב את צרתו שנקלע בה, לקחו והטמינו במרתף ביתו, וחבש את סוסו ורץ לבית הצדיק הרה"ק בזידיטשוב לשיח לפניו צרתו אשר קרהו. כשנכנס אל הרה"ק וסיפר לו האסון, אשר קרה בתוך ביתו, ציווה עליו הרה"ק לאמור: "שוב אל ביתך ותרד אל המרתף ותלחוש באזני השיכור ההוא וכה תאמר לו: הרבי מזידיטשוב פקד עליך שתקום ותלך לביתך!". חיש מהר חזר הבעה"ב לביתו ועשה כמצוות הרה"ק ולחש כך לאזני הגוי הפגר. ויקם השיכור על רגליו והלך לביתו ועלה על מיטתו ושם שוב לא קם, ואיש לא ידע מהנעשה עליו במשך הימים האלו שהיה במרתפו, ומתוך כך נושע זה היהודי.

על שקידתו בתורה המופלאה העיד, כי זה חמישים וארבע שנים רצופים לא עבר עליו חצות לילה בשינה (חוץ מחמת אונס גדול), ולפי החשבון היה זאת מעת היותו בן 14 שנים, והיה עוסק בתורה ובעבודה כל

הלילה, והיה לומד בעמידה. ובחורף נבקעו ציפורני ידיו מן הקור, ששרר בביתו. אולם כל המניעות הללו לא עשו עליו שום רושם, והוא היה עוסק בתורה ובעבודה בכל לילה ולילה.

הרה"ק היה מהמיוחדים בדורו בעניין החסד, והשיא יתומים ויתומות רבים, ואמר לפני פטירתו, שאינו יודע אם עשה מעשים טובים בחייו, אלא העובדה שהשיא ארבעים יתומים! וכמו כן ידוע שבכל עת שעשה נישואין לאחד מבניו- השיא גם יתומה ונתן להם נדן ומזונות על שולחנו. פעם אחת בא אליו בן טובים, שבגדו בלה מזוקן, וכשהבחין הרה"ק בדבר, פשט מיד את לבושו מעליו ונתנו לו, ואח"כ כשבא אליו אחד מבניו ומצאוהו יושב בטלית קטן בלי בגד העליון, והתפלא על המחזה, עד שנודע לו סיבת הדבר שנתנו לאותו עני.

באחת מנסיעותיו של הרה"ק ר' יוסף מאיר וייס, (ה'אמרי יוסף' מספינקא) לר' יצחק, ביקשה ממנו אשה אחת שנתקע לה עצם בגרונה ולא יכלה לא להקיא ולא לבלוע אותה, וביקשה שיזכיר אותה אצל רבינו. אבל מכיוון שמוחו של ה'אמרי יוסף' היה עסוק בתורה בנגלה ובנסתר שכח לגמרי ממנה, וכשבא לזידיטשוב נכנס לביהמ"ד והתעמק בספר. כאשר הרגיש הרה"ק שר' יוסף הגיע, נכנס לביהמ"ד ואמר לו: "יוסף מאיר! היכן אהבת ישראל?! אומנם האשה נושעה כבר, כי בשעה שהזכירה עצמה אצלך, שתמסור את שמה, כבר נושעה".

בימי אברכותו באחד מימי החורף הקשים הזדמו רבינו מיקוליטשין, והתאכסן בבית בעה"ב אחד בשם ר' זעליג. רבינו ישב שם כל הלילה ועסק בתורה, ובאשמורת הבוקר ראה שקם בעה"ב והכין לדרך פעמיו, וכששמע שהוא נוסע לארץ הגר (אונגארן), ביקש ממנו שיקח אותו עימו בעגלה, ונעתר לו. אבל מכיוון שהעגלה הייתה קטנה, נשאר לרבינו מקום לשבת רק מאחורי העגלה. ר' זעליג ומשרתיו התעטפו בבגדים חמים, אבל לצדיק היה רק מטפחת צמר שכרכה על צווארו. לקח גמרא מתרמילו והתעסק בתלמודו. כך נסעו מספר שעות. פתאום הבחין הבעה"ב כי לא נשמע קול הלימוד, והלך לבדוק מדוע. הצדיק התעלף מקיפאון וקור. האיש האיץ בסוסיו עד שהגיע לבית כפרי והורידו את גופו הקפוא לבית, וטיפלו בו שעות עד שהתחמם והקיץ לתחיה, ונשאר שם הרה"ק עד יעבור קור, ונפטר ממנו בשלום. אחרי שנים רבות ממעשה הזה, אותו ר' זעליג נעשה מוכר מכס הדרך של הממשלה. ופעם אחת העיז בעל עגלה אחד את פניו נגדו, וכעס ר' זעליג והיכה את הבעל עגלה מכה על ראשו, והלה נפל כפגרת מת. כשראה זאת, נבהל וברח לארץ הגר (אונגארן), ויהי נע ונד בארץ ההיא מספר חודשים מכיוון שהיה ירא לשוב לביתו כי פחד מהמשפט. פעם אמרו לו מכיריו: "הלא בארץך יושב צדיק כביר שמושיע רבים מבני ישראל, הרבי מזידיטשוב, אולי תלך אצלו ותספר לו אסונך אשר קרה?". שמע ר' זעליג לעצתם ונסע בשיירה של חסידים שנסעו אז לשבת לזידיטשוב, ובבואם לקבל שלום מהרה"ק, הכירו הצדיק מיד ונתן לו שלום בפנים צוהלות, וקרא אותו בשמו ובשם מקומו, והזכיר לו הרה"ק את המעשה מאברך אחד, שנסע אתו לארץ הגר וקפא בדרך והצילו ממוות, "ודע לך שאני הנני אותו אברך שהצלת!". וכשרצה להזכיר עצמו על האסון, שהיה לו עם הבעל עגלה, אמר לו הרה"ק: "על זה נדבר אחרי השבת", ואחרי השבת אמר לו: "שוב לביתך ולמשמרתך לגבות המכס כבתחילה, כי כבר נשכח העניין, והצרה נשכחה". ואכן כך היה.

המקובל האלוקי הרב יעקב חיים סופר

יום ההילולא ט' בסיוון ה'תרצ"ט

נולד בבגדאד בירת עיראק לרב יצחק ברוך ממשפחת "מוסה" ולאסתר. ועלה לארץ ישראל. היה מקובל, מחבר ופוסק הלכה. הושפע בלימוד תורה וקבלה מהרב יוסף חיים והוסמך על-ידו למו"צ. לפרנסתו עבד כסופר סת"ם, ומכאן שם משפחתו "סופר". בראש חודש סיוון ה'תרס"ד עלה לארץ ישראל עם חבריו הרבנים יחזקאל עזרא רחמים וצדקה חוצין. מאוחר יותר הצטרף ללומדי הקבלה בישיבת רחובות הנהר, שם היה תלמיד חבר לרב חיים שאול הכהן דוויק. במשך קרוב לארבעים שנה, החל מהיותו כבן שלושים עד פטירתו, עסק הרב סופר בכתיבת והדפסת חיבורו "כף החיים" על השולחן ערוך, בשמונה כרכים על חלק אורח חיים וכרך אחד על יורה דעה.

למד מאביו תורה וכתיבת סת"ם. כתב את סדרת ספר המקובל רבי יהושע שרבאני זצ"ל: נולד בשנת תרל"ח (1878) בבגדד (עירק). מזקני המקובלים. מחכמי בכל. בצעירותו למד תורה בבית-מדרש בית-זילכא יחד עם חכמי ורבני בכל. ממקורבי ומבאי ביתו של הרה"ג המקובל חכם רבי יוסף חיים זצ"ל. עלה לארץ ישראל בשנת תר"ס (1900) לאחר נישואיו והתיישב בירושלים. בירושלים למד בישיבת המקובלים 'רחובות הנהר'.

נהג לעסוק בתורת הקבלה ולחיות חיים של קדושה, בפרישות וסיגופים ובתעניות כדי לזכך את נפשו. עפ"י עדות הרה"ג בן ציון אבא שאול זצ"ל (שהיה בעל נכדתו), למד רבינו בישיבת ת"ח שהיו לומדים ברציפות ממוצאי שבת עד ערב שבת שאחריו, ורק אז היו חוזרים לבתיהם לכבוד השבת. לאחר מספר שנים ייסד יחד עם הרה"ג יעקב חיים סופר זצ"ל ('כף החיים') והרה"ג יחזקאל עזרא הלוי זצ"ל את ישיבת "שושנים לדוד". כיהן כרב בשכונת בקעה בירושלים.

בימי השובבי"ם היה מתענה תענית הפסקה (דהיינו ממוצאי שבת עד ליום שישי לאחר מכן). ידוע בקרב גדולי ירושלים בכח תפילותיו וברכותיו. נהג להתפלל על הפרט ועל הכלל ועזר לאנשים רבים. נפטר בשבת קודש י"א טבת תשל"ג (1972). חי כ-94 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים (סמוך לציונו של ר' יעקב חיים סופר).

אביו: ר' יצחק. **אמו:** מרת עזיזה. **בניו:** ר' דוד, ר' יוסף, ר' שאול ור' שלמה. **רבותיו:** ר' יוסף חיים, ר' שמעון אגסי ור' חיים שאול דוויק הכהן. **חברותא:** ר' סלמאן אליהו. **חיבוריו:** יחיבר על מסכת ביצה-אולם החיבור אבד בבגדד.

מסופר כי אחר פטירת המקובל ר' אברהם עדס, שתפילותיו עשו פירות תמיד ולא הושבו ריקם, היה הגאון ר' עזרא עטיה דואג בלבד, למי יפנו מעכשיו, מי יוכל לעתיר בעדם, וגילו לו בחלום: "לכו אל ר' יהושע שרבאני אשר נפתחו שערי שמיים לתפילותיו".

בספר 'אורח צדיקים' מובא כי בתקופת שלטון התורכי בארץ, גזר מושל העיר לפנות חלקים משכונת "בית ישראל" מתושביה כדי להפוך את האזור לשטח צבאי. תושבי המקום, וביניהם הרבה תלמידי חכמים וצדיקים ראו בדבר גזרה קשה בכך שיאלצו לגלות לשכונות מרוחקות ולהתנתק מאוירת חיי תורה וקדושה ששררה בשכונת בית-ישראל. בצר להם פנו לר' יהושע בבקשה שיבטל את הגזרה על ידי שיעטיר בתפילותיו כלפי שמיא. רבי יהושע נאות לכך וביקש להודיע שביום פלוני יתאספו הקהל

בביה"כ לביטול הגזרה. כשהתאסף הציבור בבית-הכנסת, ניגש הצדיק לפני התיבה והחל לומר עימם את תפילת 'והוא רחום' מתוך התחנון הנאמר בימי שני וחמישי. זמן קצר לאחר שסיימו תפילה זו, ירד הרב מהתיבה ופנה ללכת לדרכו. נדהמו הקהל, שהרי חשבו כי מצפה להם יום ארוך של תיקונים ותפילות. אל מול פני הקהל פנה אליהם הרב ואמר: "אל תדאגו. הגזרה כבר בוטלה!". לא חלפו ימים אחדים, והנה נודע כי אותו מושל רשע שגזר את הגזרה התנגש חזיתית בקיר ונמחץ למוות ברכבו החדש, בזמן שלמד לנהוג. בכך בטלה הגזרה וירד העניין מעל הפרק.

בתקופת מלחמת ששת הימים, חכם יהושע היה גר בשכונת בקעה, ובנו היה גר בשכונת זיכרון משה, וכל אחד דאג לשלומו של השני. בנו שידע שאביו ודאי דואג לשלומו, משום כך למחרת ההפגזות מיד נסע לבקעה לבקרו, כשבנו נכנס לפתח הבית אמר לו אביו: "גילו לי בחלום שאתה תבוא אליי היום, ברוך הבא!".

מרן הרה"ג עובדיה יוסף זצ"ל סיפר שפעם אחת בא לכותל המערבי ביום שישי בזמן השובבי"ם להתפלל, ומצא שם את ר' יהושע, וכשראה ר' יהושע את הרב, בענוותנותו ניגש אל הרב וביקש שיברך אותו. אמר לו הרב עובדיה: "כבודו יברך אותי, שאתה נמצא שבוע ימים בצום ובסיגופים". שכן כך הייתה דרכו של הרב בזמן שובבי"ם.

הגאון רבי יהודה צדקה זצוק"ל היה מדבר רבות ומעורר את הסובבים אותו ואת תלמידיו אודות אמירת הברכות במתינות. ברוב המקרים שדיבר בנושא, הוסיף ותיאר כמו בציור חי כיצד היה הגאון בעל 'כף החיים' זצ"ל מברך ברכותיו, בדחילו ורחימו, עד שכל השומע אותו היטיב להבין את דברי חכמינו זכרונם לברכה 'האי מאן דבעי למהוי חסידא לקיים מילי דברכות'.

וכך תיאר: "כאשר היו מביאים למרן בעל 'כף החיים' כוס תה או קפה לשתיה, והגיע הזמן לגימיה, היה נוהג לשים כפו האחת בתוך הספר, לסימנא בעלמא, ובכף ידו השניה סגר אותו; אחר נטל בידו את הכוס, התבונן בה, כאילו רומז לה משהו במבטו – ועצם את עיניו ובירך: 'ב-ר-ו-ך, א-ת-ה... והזכיר את השם בסילודין, והמתין שיענו אחריו 'ברוך הוא וברוך שמו', והמשיך: 'א-ל-ק-נ-ו, מ-ל-ך ה-ע-ו-ל-ם', כשכל גופו מרתת ואיבריו מזדעזעין מפחד השכינה הקדושה, והשלים בדביקות ובערגה 'שהכל נהי' בדברו', ופקח עיניו ולגם מן הכוס, והיו רואים אז בעליל איך שכולו מלא תהילה לבורא ית"ש על המשקה.

"זכורני, הוסיף וסיפר, "שפעם כאשר בירך ברכת 'שהכל' והגיע למילים 'מלך העולם', היה נדמה לי כאילו כל העולם כולו עוצר את נשימתו ומקשיב לברכתו. צעיר לימים הייתי אז, וזכיתי ללמוד עמו במחיצתו גמרא ותוספות, והיינו מתפלפלים עמו, מקשים ומתרצים, ולרגע דימינו שאנחנו שנינו במדרגה אחת, שוה בשוה... אולם כשהיה מברך 'שהכל' בחיל וברעדה, אזי ראינו בעליל מה רב ההבדל והמרחק בינינו..."

פעמים רבות התווכחו ביניהם שני ראשי ישיבת "שושנים לדוד" שבירושלים, חכם יעקב סופר "כף החיים" וחכם יחזקאל עזרא הלוי. אך הפעם התלהט ביניהם ויכוח יוצא דופן בחריפותו: כל אחד מהם התבצר בעמדתו, ולא השתכנע כלל מדברי חברו. בסופו של דבר נפרדו זה מזה בלי שהגיעו להסכמה, וכל אחד מהם פנה לביתו. כשהגיע הרב הלוי לביתו, פשט את מעילו והתיישב על הכיסא. אשתו חשה שהוא מוטרד, ופניו אינם כתמול שלשום: "מדוע אתה נסער כל כך? מה קרה בישיבה?" הרב פתח את פיו כדי לענות לה, אך לפתע קם, נטל את מעילו ופנה אל הדלת, לתימהונה הרב של אשתו. הסביר לה

הרב: "חושש אני שבלהט הוויכוח פגעתני בחכם יעקב. אלך לפייסו. לא הספיק להגיע לקצה הרחוב, והנה פגש הרב הלוי את הרב יעקב סופר, שמיהר לקראתו ואמר לו: "באתי לפייסך, כי אני חושש שבלהט הוויכוח פגעתני בך."

כשעלה לארץ הרב אברהם מרדכי אלטר, שהיה האדמו"ר מגור ונודע בשם ספרו "אמרי אמת", יצאו אלפים לקדם את פניו. ביניהם היה גם נער צעיר בשם יהודה צדקה. הנער רצה מאוד לפגוש את האדמו"ר ולבקש את ברכתו, ועל כן נדחק בין ההמונים עד שעמד לפניו. יהודה פנה בהתרגשות אל הרבי מגור וביקש את ברכתו. הרבי מגור חייך ואמר לו: "אברך אותך אם תשיב לשאלתי." הנער הסכים, והרבי שאל: "מדוע במסכת שבת יש עשרים וארבעה פרקים?" ליהודה לא הייתה תשובה, אך רוחו לא נפלה. הוא החליט לשאול את הרב יעקב סופר, שנודע בשם ספרו "כף החיים", ולשוב אל הרבי מגור. הרב יעקב סופר הסביר לנער יהודה כך: "השבת נקראת כלה, וחכמים לימדו אותנו שלכלה יש עשרים וארבעה תכשיטים. עשרים וארבעת הפרקים הם קישוטיה של השבת המלכה." הנער מיהר לחזור אל האדמו"ר, נדחק בין מקבלי הפנים עד שעמד שוב לפניו. "האם אתה זוכר אותי?" שאל יהודה, והרבי השיב "ודאי! ודאי! ומה בפיך? היש לך כעת מענה לשאלתי?" הנער חזר על תשובתו של הרב סופר, והאדמו"ר שהתרשם מנחישותו של הנער והתמוגג מן ההסבר, בירכו בלב שלם ונפש חפצה.

י' סיון

המקובל הרב עזרא הררי רפול זצ"ל

יום ההילולא י' בסיוון

נולד ב-כ"ד באב ה'תרי"ז (1857) בחאלב (ארם צובא) שבסוריה. את ראשית חינוכו קיבל בת"ת ובישיבות שבעיר. בשנת ה'תרמ"ח (1888) בהיותו כבן שלושים-ושתיים שנים עלה לארץ ישראל והתיישב בירושלים והיה מתלמידי ישיבת המקובלים 'בית א-ל'. כשתלמיד חכם נכנס לביתו היה ניתר ממקומו וקם מלוא קומתו ומחבקו ומנשקו כספר-תורה, וכל זה מענוונותו היתירה ויראתו הקודמת לחכמתו. שקדן גדול היה בתורה, ולא איבד אף רגע לבטלה, עשה לילות כימים בעסק התורה, ובקומו בעוד לילה לעריכת תיקון-חצות. בשנת ה'תרס"ג (1903) נוסדה בשכונת הבוכרים ישיבת 'רחובות הנהר' ע"י ר' חיים שאול דוויק הכהן בסיועו של הנדיב ר' נסים נחום מטריפולי. רבינו קבע שם את מקומו עם גדולי המקובלים והמכוונים. על ידיעותיו בנסתר העיד עליו המקובל הצדיק ר' מרדכי שרעבי זצוק"ל, כי רבינו היה מעמודי הקבלה של הדור שעבר. לאחר מכן התמנה כגבאי עדת בני אר"ץ. פעל רבות לארגון 'ועד עדת אר"ץ' בירושלים וסייע רבות בעיקר לעמלי התורה. בעזרתו נבנו מספר בתים בשכונת רוממה. הרנין לב אלמנות שביקרו אצלו לסידור ענייניהם, והקדיש זמן רב עבורם. רבים השיב מעוון והחזירם בתשובה ע"י תוכחתו העמוקה, שיצאה מן הלב. ברח מן הכבוד והשררה ונחבא אל הכלים. בשנת ה'תרס"ז (1907) ייסד את ישיבת 'אוהל מועד' יחד עם ר' אליהו בכור חזן (רבה של אלכסנדריה ומח"ס שו"ת תעלומות לב). הם העמידו בראשה את ר' שלמה לניאדו כאשר רבינו כיהן כמשגיח ומנהל והנהיג שיעור מוסר יומי בישיבה. בשנת ה'תרע"ד (1914) פרצה מלחמת העולם הראשונה והישיבה נסגרה. בשנת ה'תע"ח (1918) פתח את ישיבת 'בית יוסף', ודאג לתמיכה חודשית עבור התלמידים. בשנת ה'תר"פ (1920) ייסד את תלמוד תורה 'מגן דוד', שנוהל ע"י בנו ר' אהרון. באותה שנה מונה רבינו

לחבר בוועד המרכזי של ישיבת 'תפארת ירושלים' לעדה הספרדית בירושלים. בשנת ה'תרפ"ג (1923) העביר את תלמידיו לישיבת 'פורת יוסף' ונטל על עצמו לסייע בגיוס כספים למענה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) נמנה בין חברי בית הדין לעדת אר"ץ בירושלים (יחד עם ר' אברהם עדס ור' יוסף ידיד הלוי). רבינו סבל יסורים קשים בימי חייו ובפרט בשנותיו האחרונות. נפטר ב-י' בסיון ה'תרצ"ו (1936). חי כ-80 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יוסף (ידוע כרודף צדקה וחסד). **סבא (מצד האב):** ר' ישעיה (נצר למשפחה שמוצאה ממגורשי ספרד). **אימו:** מרת סנבול. **אשתו:** מרת שמחה (בת האישי הכשר ה"ה אהרן ביג'ז ז"ל). **מרבותיו:** ר' יעקב שאול הכהן דוויק (מח"ס 'דרך אמונה' וראש הרבנים בארם צובא- בלימוד הפשט), ר' חיים שאול הכהן דוויק (תורת הקבלה), ר' חיים מרדכי לבטון, ר' מרדכי עבאדי, ר' ניסים הררי רפול (דודו, מח"ס עלי נהר). **מתלמידיו:** ר' נסים ב"ר יעקב לופס. **ילדיו:** ר' אהרון (חבר ביה"ד הרבני בתל-אביב הרביץ תורה ואף כיתת את רגליו לטובת עניי ירושלים), המקובל ר' אברהם נסים מרדכי (מראשי ישיבת 'פורת יוסף' ומח"ס 'אמרי אברהם'), ר' שלום, ר' אליהו (תמך בקביעות בנוקקים ובפרט באלמנות ויתומים), ר' דוד. **מחותניו:** ר' אברהם חיים עדס (רבינו היה מחותנו פעמיים- בנו ר' אהרון התחתן עם בתו של ר' אברהם, ובתו מרת אסתר חיה נישאה לר' יעקב חי עדס), המקובל ר' עזרא חוצני הלוי (מרבני פורת יוסף, נישא למרת שרה). **מספריו:** • הכין עזרא- מוסר ודרושים.

במלחמת העולם הראשונה הייתה חרפת רעב מנת חלקם של רבים. דמותו של רבינו שילבה תורה וחסד יחד. רבינו שקד על התורה הקדושה בכל רגע פנוי, גם מן החסד לא נטה ידו, תמיד דאג בכל הונו ואונו לעניי העיר. הן בעזרה כלכלית, והן בכל דבר, היכול לעזור ולשמח יהודי מר נפש. באותה העת ידיו של רבינו היו עמוסות לעייפה בארגון משלוח מזון לתושבי העיר האומללים. אולם בעיניו של אחד מתושבי העיר, איש מריר ברוחו, לא מצאו חן פעולותיו של הצדיק, והלה הרבה להתריס כנגד הרב בקללות ובחירופים. הלה עוד הגדיל לעשות, ובכל פעם שראה את רבינו היה מחרפו ומגדפו ומבזהו לעין כל. אולם, הצדיק מעולם לא ענה לו. אולם לא לעולם חוסן ומשמים תבעו את עלבוננו של הרב ומזלו של אותו אדם התהפך, והוא ירד מנכסיו ולאחר תקופה קצרה מצא את עצמו נזקק לחסדיו של... רבינו. בתחילה סירב לגשת אל הצדיק, שכן מדוע ייעתר לו הרב בשל מעשיו הנלוזים אולם כשכלו כל הקיצין, והוא לא מצא שום מוצא אחר, עלה ברגליים כבודות ונקש קלות על דלתו של רבינו. עיניו של הצדיק אורו למראה האישי והרב קם מלא קומתו וקבלו בסבר פנים יפות כאילו הוא ידיו מנעורים, הרב שלא כדרך העולם הושיבו על ידו בחיבה ואף ביקש מרעייתו, שתכין כוס קפה ותגיש לאורח החשוב. הלה תינה באוזני רבינו את הצרה אליה הוא נקלע ורבינו הגיש את מלא עזרתו לאיש שציערו וחרפו. לאחר שהלך האישי, שאלה אשתו בתמיהה: "יודעת אני שאיש זה מקלל ומחרף אותך ונוהג כך בקלות ראש, כשאמרת לי להביא לו קפה, רעדו ידיי, לא הבנתי מדוע עזרת לו. אדם אחר היה מצווה לגרשו ולסלקו מביתו". ענה לה רבינו: "כבר מספר שנים שאני עובד על עצמי במידת הענווה. כאשר הבחנתי היום, כי איני חש שנאה כלפי אותה איש בגין מעשיו, שמחה עצומה מילאה את ליבי ולא חשתי במאומה". (מעובד מתוך 'סיפורים מגדולי הדורות' על משניות ומתוך הספר 'מעשיהם של חכמי הספרדים' ומספר 'עונג שבת מנוחת נדבה').

כידוע, סבל רבינו רבות ממחלה באחרית ימיו, ובשל כך היה מרותק למיטתו. כאשר נפטר חברו וידיד נעוריו המקובל הגאון ר' חיים שאול דוויק הכהן (הידוע בכינויו השד"ה), הסתירו בני משפחתו ממנו ידיעה זו כדי לא לצער. בכל פעם כשהיה שואל ומתעניין בשלמו של חברו לא העזו לספר לו את

האמת ולא ענו לו מאומה. לפתע פנה אליהם ואמר להם: "מדוע אתם מעלימים ממני את האמת? והרי רבי שאול בא אליי בחלום וגילה לי, שהוא כבר עלה לשמים". (סיפר בנו ר' דוד וכן הובא בספר 'לקדושים אשר בארץ')

י"א סיון

הגאון הצדיק הדיין ניסים רביבו זצ"ל

יום ההילולא י"א בסיון

נולד בשנת ה'תש"ו (1946) בקזבלנקה שבמרוקו. נקרא על שם סבו מצד אימו (ר' ניסים גבאי). בצעירותו למד בביה"ס 'אם-הבנים'. כשהגיע לגיל בר-מצווה החל ללמוד בישיבת 'נוה שלום'. בילדותו ניכרו בו כישרונותיו הנעלים והוא חיפש מקום בו יוכל להתקדם בדרך העולה בית א-ל. בשאיפותיו העצמיות למד הלכות שחיטה ובהיותו כבן חמש עשרה שנים בלבד נסמך להוראה מהרב הגאון שלום משאש (שימש כרבה הראשי של קזבלנקה). בלט בחריפות ובעמקות, בזיכרון מיוחד וישן כשעה עד שעתיים ביממה! בעידוד רבו נסע לישיבת סנדרלנד באנגליה ולמד בשקידה וביגיעה עצומה, לעיתים במשך שבועים ושתיים שעות ברציפות, עד שהיה מגיע לאפיסת כוחות ממש ובשל חולשתו העצומה היה ראש הישיבה (הגאון ר' שמאי צאהן) מסייע לו בהנחת תפילין. כשהיה בן שש-עשרה שנים בלבד ביקשו ראש הישיבה להעביר שיעור כללי לתלמידי הישיבה. בנוסף ראש הישיבה היה לומד עימו מדי יום בקביעות במשך ארבע שעות בחברותא ולא העביר שיעור לתלמידי הישיבה טרם ליבן את השיעור עם רבינו. כונה ה'חזון-אי"ש הקטן' היות והיה בקי עצום בתורת ה'חזון אי"ש' ובספריו. בשנת ה'תשל"ג (1972) החל ללמוד בישיבת לייקווד בארה"ב ושם קנה לו שם כעילוי של הישיבה וכונה בפי חבריו 'רב ניסים גאון'. לאחר נישואיו נשאר בישיבה ועמד בראש חבורה שמנתה כשלוש מאות אברכים!. התפרסם כגאון עצום, חריף ומעמיק ובקיא בסוגיות הש"ס על מפרשיהן הראשונים וגדולי האחרונים, והיה בקי ממש בע"פ בחיבורי גדולי המפרשים עד לספרי ראשי הישיבות הליטאיות- ספרי הגאון ר' שמעון שקאפ, ובספרי הגאון רבי חיים איצ'קוביץ מבריסק ובקובץ שיעורים וחיבורים נוספים.

בשנת ה'תשמ"ב (1981) החל לכהן כאב"ד במרסיי ואח"כ בפאריז שבצרפת. עמל הרבה להעמיד את הדת על תילה. עסק בלימוד התורה יומם ולילה, התכתב עם גאונים גדולי עולם בענייני הלכה. הוזמן לכנסים כדי להרצות בהלכה ובכל מקום השאיר רושם של גדלות מחד וענווה מאידך. היה פשוט במלבושו ונעדר לחלוטין כל גינונים ויוהרא. כיתת את רגליו על מנת לקבץ נדבות לגלמודים ואלמנות. העמיד תלמידים רבים. נפטר ב-י"א סיון ה'תשס"ד (2004). חי כ-58 שנים. ציונו בירושלים. הספידוהו מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל והרבנים הראשיים לישראל- הרב משה עמאר והרב אליהו בקשי דורון, הרב דוד יוסף ור' יוסף סיטרוק (רבה הראשי של צרפת).

סבא מצד אימו: ר' ניסים גבאי. **אימו:** מרת סוליקה. **אשתו:** מרת דולי. **מרבתי:** ר' שמאי צאהן, ר' מאיר אלבו.

סיפר הגאון ר' רבי דוד חנניה פינטו שליט"א, שבהספד על רבינו, נשא דברים הרשל"צ הגאון ר' שלמה עמאר, וסיפר על גאון מופלא שחי בדור הקודם במרוקו בשם רבי אליעזר די אבילה זצוק"ל, שבצעירותו

התקשה מאוד בדברי המהרש"א והצטער על זה צער רב, ולא יכל לישון מרוב צערו. ולכן המשיך לעמול גם בלילה על דברי המהרש"א, פתאום נכנס לבית המדרש אדם, ושאל אותו מדוע הוא נראה עצוב. ר' אליעזר השיב, שמתקשה בקושיא זו על דברי המהרש"א, ואינו מוצא מנוח לנפשו. אותו אדם התחיל לפלפל עימו בדברי המהרש"א, עד שישב את הקושיא בבהירות, ומיד נעלם. כך סיפר הראשון לציון, ובכך רצה להראות את הסייעתא דשמיא, שיש למי שעמל בתורה. לאחר ההספד, ניגש אל הרב עמאר שליט"א, יהודי שהיה מבני משפחתו של רבי ניסים, ושמו כמדומה הרב קקון, שהוא זכה ללמד את רבי ניסים בצעירותו. הוא סיפר שרבי ניסים סיפר לו, שכאשר היה בחזר ביישיבה הקדושה בסנדרלנד באחת הפעמים התקשה בדברי מהרש"א, ודבר זה היסב לו צער עצום ונשאר ער בלילה כדי לנסות להבין את המהרש"א. והנה נכנס אדם לבית המדרש. דבר זה היה דבר שבשגרה ש'משולחים' ושאר אורחים היו מבקרים בבית המדרש גם במשך הלילה. והתחיל לפלפל עם רבינו, עד שהגיעו למהרש"א שהתקשה בו, ותוך כדי הדברים ישב לו את הקושיא בבהירות. רבינו התפעל מהתירוץ הנפלא, ועמד לשאול את היהודי לשמו, אלא שמיד הוא נעלם. רבינו ביקש מהרב קקון שלא יספר זאת לאף אדם, ומספר לו זאת כי חייב להוציא את המעשה הזה מליבו. הנה רואים אנו את אותה מעשה מופלא במרחק של דור, שמי שעמל בתורה וממית עצמו עליה, זוכה לסייעתא דשמיא מיוחדת.

בגירסה אחרת מסופר כי בהיות רבינו כבן 16 שנים בלבד ביקשו ראש הישיבה הגאון ר' שמאי צאהן להעביר שיעור כללי לתלמידי הישיבה. רבינו שקד על הכנת החומר בצורה יסודית ומעמיקה אולם התקשה בהבנת דברי המהרש"א על הסוגיה אותה הכין. לאחר שניסה שוב ושוב ולא הצליח לרדת לחקר העניין, החל לבכות. לפתע נפתחה הדלת וזקן נשוא פנים נכנס לביה"מ ושאלו לפשר בכיו. רבינו ענה, שהוא צריך להכין שיעור כללי ואינו מצליח להבין את דברי המהרש"א על הסוגיה. הזקן הציע ללמוד יחד עימו ולאחר דקות ספורות של לימוד דברי המהרש"א הובנו לאשורם. רבינו רצה להודות לאותו אדם, אך הוא נעלם. באותו לילה הופיע הזקן בחלומו של רבינו ולשאלתו מי הוא ומדוע נעלם ענה כי הוא המהרש"א, והוא נשלח מהשמיים להסביר לו את דבריו על הסוגיה אותה הכין.

עוד סיפר הגאון ר' דוד חנניה פינטו שליט"א: "הייתה לנו הזכות ללמוד איתו כמה שנים בישיבת סנדרלנד. הוא היה האריה והמנהיג של החבורה. כל הרבנים היו מכבדים אותו ומעריכים ידיעותיו בתורה. היינו יודעים שהוא נולד בשביל להיות גדול בתורה, אבל היה כל כך עניו וצנוע. וכן כשהיינו צעירים היינו מחפשים את מורנו וצ"ל, ידענו תמיד איפה למצוא אותו. יום, לילה, חגים, תמיד הוא היה בבית המדרש מוסתר מאחורי הספרים, שם היה לומד בלי הפסקה. היה שמח בחלקו וקיבל יסורים באהבה. כשאשתו הרבנית הייתה חולה, היה לומד יותר בהתמדה, כדי שבוכות תורתו תקום ממחלתה. ובאמת ה' ענה לתפילותיו וברחמנותו שלח לה רפואה."

הגאון הרב יצחק יעקב וייס זצ"ל

יום ההילולא י"א בסיוון

נולד בשנת ה'תרס"ב (1901) בעיירה דולינה שבחבל גליציה (הונגריה). בצעירותו התפרסם כעילוי וקיבל סמיכה "יורה יורה" בגיל 16 ובגיל 19 קיבל סמיכת "ידין ידין". בשנת ה'תרפ"ט (1929) לאחר נישואיו בזיווג ראשון עבר לעיר חותנו וצורף כדיין בבית הדין לצד חמיו הגאון ר' פינחס צימבוים. בזמן השואה הארורה בתחילה התחבא בקלויזנבורג בבית ידידו יהודה הורביץ בהמשך הועסק

בעבודת כפיה בהונגריה על ידי הנאצים וניצל עם בנו מן התופת בניסי ניסים. עם סיום המלחמה חזר לגרוסוודייין (כדי לבדוק אם ימצא את כתבי היד הרבים שלו ושל חותנו) ובראותו את מצב הקהילה החליט להישאר ולשמש להם כרב. (באותה תקופה היו שם כחמש מאות עגונות! ורבינו לאחר מאמצים עילאיים הצליח להתיר כמאתיים נשים מכבלי עגינותם!). שם ייסד ישיבה בשם 'בית פנחס' על שם חמו שנספה בשואה. בשנת ה'תש"ח (1948), בעצת הרב מטשיבין, עבר לאנגליה וזאת לאחר שהקומוניסטים השתלטו על גרמניה. מונה לאב בית דין במנצ'סטר ובשנים אלו התפרסם כפוסק. הקים את הכולל הראשון במנצ'סטר, 'כולל הרבנים' והסמיך רבנים רבים. בשנת ה'תש"ל (1970) לאחר פטירת ראב"ד של העדה החרדית הגאון ר' פנחס אפשטיין עלה לירושלים. בתחילה כיהן כסגנו של הראב"ד הרב דוד יונגרייז, ועם פטירתו בשנת ה'תשל"ב (1971) כיהן כראב"ד תחתיו. בשנת ה'תשל"ט (1979), עם פטירתו של ר' יואל טייטלבוים התמנה לגאב"ד תחתיו. מגדולי הפוסקים בהלכה. גילה בקיאות גדולה בכל החידושים הטכנולוגיים שדרשו התייחסות הלכתית. גאון. נפטר ב-י"א סיון ה'תשמ"ט (1989). ציונו בהר-הזיתים. חי כ-88 שנים. על שמו נקרא רחוב 'מנחת יצחק' וכן קריית 'מנחת יצחק' הממוקמת בשכונת אחוזת ברכפלד במודיעין עילית, וכן על שמו נקראת ישיבת 'מנחת יצחק' הממוקמת בבני-ברק, אותה פתח ר' דוד הירש שלזינגר.

אביו: ר' יוסף יהודה (שימש כדיין בעיר והיה חסיד זידיטשוב). **אמו:** מרת יוכבד בבטשי. **נשותיו:** מרת לאלטע רבקה לאה (זיווג ראשון - בת ר' פנחס צימבובים, רבה של גרוסוודייין), בת ר' חיים דוד מווסלוי (זיווג שני - נישא בשנת ה'תש"ו 1945). מרת מרים (זיווג שלישי - בת ר' חיים מאיר הגר, גרושתו של רבי יהודה הורוויץ מדו'יקוב). **בנו:** היחיד, ר' ישכר דב בעריש (שנולד לו מאשתו הראשונה. חתן ר' מרדכי יעקב ברייש, בעל ה'חלקת יעקב'). **חברותא:** ר' יהודה הורביץ מדו'יקוב (למד עימו כשש שעות מדי יום). **מרבתי:** אביו, ר' יוסף יהודה (בנו מעיד כי אביו למד חברותא עם סבו מדי לילה במשך שש שעות), ר' ישראל הגר מויו'ניץ (בעל 'אהבת ישראל'). **מספריו:** 'שו"ת מנחת יצחק' (עשרה כרכים) • קונטרס דברי חפץ - דרשות לאירועים • 'שו"ת דברי יצחק • מנחת יצחק' - על התורה (שני כרכים). בימי חברותו פרסם מדברי תורתו בכתבי עת תורניים, בהם "הבאר", "בית ועד לחכמים", "גפן פוריה", "לקט שושנה" ו"תל תלפיות".

רבינו, נישא בשלושה זיווגים, במשך שנות חייו, בזיווג ראשון נישא עוד קודם המלחמה, ומעשה שהיה - כך היה: שדכן אחד הציע עבורו שידוך והרבה להלל ולשבח את הכלה המדוברת ולאחר הפצרות רבות הסכימה אם רבינו לנישואי בנה, אולם התנתה את ההסכם הסופי בראייתה ובראיית והחתן את המדוברת. בהתקרב מועד הנישואין, נסעו כל בני משפחתו אל עיר מגורי הכלה, לערוך שם את שמחת הנישואין. לאחר שעות רבות, כשהגיעו ואימו ראתה את הכלה, נבהלה מאד, כי ראתה, שמדובר בבעלת מום. מיד גמרה האם אומר לבטל את השידוך (וכפי שהיתנו בתחילה את ההסכם, מותר היה להם לבטל את השידוך), כי מדובר בשידוכי טעות על ידי שליח, שהשדכן למעשה קלקל ולא סיפר על מום הכלה המיועדת. אמרה לו אימו: "יצחק'ל, בוא נברח ונמלט על נפשנו, כי אין רצוני, שתחיה עם בעלת מום כזה", אמר לה רבינו: "אל לנו לבטל חלילה את קשרי השידוכין, אף שעל פי ההלכה הרשות בידינו לעשות כן, אך, איככה נוכל לבזות נערה זו, שכבר מכינה עצמה לנישואיה זה מכבר, ועתה היא תתבייש!". ואכן נשאר שם ונשאה באומרו: "אף אם אצטרך לאחר מכן לגרש אותה, מכל מקום בזה העת נערוך את הנישואין, ואם נאלץ לגרש אותה, נעשה כן בלית ברירה, אבל הס מלהזכיר - לביישה עתה". אחר כשנה

מנישואיהם נולד לו מאשה זו בנו הגה"ח ר' בעריש שליט"א, לאחר כמה שנים פרצה המלחמה הנוראה והיא נספתה על קידוש ה'. ולאחר המלחמה נישא ה'מנחת יצחק' תחילה לבתו של הרה"ק ר' חיים דוד מוואסלוי זיע"א, ולאחר מכן לבתו של הרה"ק ה'אמרי חיים' מוויז'ניץ הגאון רבי חיים מאיר הגר זיע"א, אך לא היה לו מהם זש"ק. כשסיפר ה'מנחת יצחק' סיפור זה נענה ואמר: "לאחר כמה שנים מנישואי הראשונים, התברר, שכלל לא היה מציאות שיהיה לי זש"ק, ועל פי דרך הטבע הייתי צריך להישאר ערירי. וברור לי ללא כל ספק, שזכיתי לבן זה מזיווגי הראשון (וממנו נבנו דורות יראים ושלמים), רק כשכר על כך שלא גרמתי לבייש נערה מישראל!"

המקובל הרב שלמה זלמן בלוך זצ"ל

יום ההילולא י"א בסיוון

נולד בשנת ה'תרמ"ו (1886) בכרנוביץ. בגיל חמש עשרה החל ללמוד בישיבת נובהרדוק. בהמשך עבר לראדין. שם נעשה למקורבו ותלמידו של מרן ה'חפץ חיים' ואף למד עימו בחברותא. רבינו נמנה עם המניין שנשלח בידי מרן ה'חפץ חיים' למשימות שונות שהצריכו 'תפילת צדיקים'. לאחר נישואיו המשיך ללמוד זמן קצר בראדין. בהמשך עבר ללמוד בכולל הפרושים באיישישוק. שם נסמך לרבנות בידי רב העיר, הגאון ר' יוסף זונדל הוטנר. בשנת ה'תרע"א בהיותו כבן 25 שנים עבר ללמוד בוויילנה. בה למד כחמש שנים. נסמך לרבנות ע"י המו"צ ר' חיים סגלוביץ (מח"ס 'מקור חיים'). בשנת ה'תרע"ז (1917) שרר רעב בוויילנה בשל מלחמת העולם הראשונה ורבינו עבר לקלם. בשנת ה'תרפ"ה (1925) יצא מברלין וביקש להגיע לארץ. לכן היה צריך לקחת את הרכבת בקאוונא. רבינו איחר את הרכבת והיה בצער גדול כיוון שחשש שאם לא יגיע לברלין בזמן, אז עלול לאחר את האוניה שאמורה להפליג לארץ ישראל. בערב הצליח להגיע לרכבת ואז הסתבר כי הרכבת הקודמת שהיה אמור לעלות עליה עלתה על מוקש ונהרגו שם כחמישים אנשים ונפצעו רבים. עלה לארץ והשתקע בירושלים. סירב לקבל משרות תורניות והתמיד בלימודיו ותפילותיו. התפרסם כצדיק ובעל מופת. רבים פנו אליו. גם החזון אי"ש הפנה אליו אנשים לברכה. מקובל. ענוותן. שמח על כל בשורה טובה שבישרו לו. הרבה בסיגופים ותעניות. כל הימים מראש חודש אב עד תשעה באב ישן בלילה על מזרון ברצפה. נפטר ב-י"א סיוון ה'תשל"ו (1976). חי כ-90 שנים. אלפי המלווים בעת שהוציאו את מיטתו משערי צדק למרות שהיה חודש סיוון התחיל לרדת גשם. כאשר הגיעה ההלוויה לביה"כ 'זיכרון משה', נראתה הקשת בענן. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אליעזר. **אשתו:** מרת חנה אסתר (בת ר' אברהם חיים ארונביץ). **ילדים:** אין. **מרבתי:** הגאונים הצדיקים ר' יוסף יוזל הורביץ (ה'סבא מנובהרדוק), ר' יחיאל מיכל אפשטיין (רבה של נובהרדוק), ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים), המקובל ר' שלמה אלישיב (ה'לשם שבו ואחלמה), המקובל ר' שמעון הורביץ (משערי שמיים). **חברותות:** ר' סלמאן (רבה של חרקוב), ר' זליג ברוורמאן, ר' אלתר הלר, ר' אלחנן יעקובוביץ (כתב ביאור על 'שערי צדק'). **מספריו:** 'הצדיק ר' שלמה- ביוגרפיה על הצדיק.

במוצש"ק אחד בא אל רבינו בחור אחד להתברך היות והולך כעת לשידוך. רבינו כמובן בירכו בכל ליבו כדרכו. כאשר יצא, אמר רבי שלמה אל זה שהיה לומד איתו: "אינני מבין למה באים כאן לברכה. מסתמא באים לכל הזקנים". כך האמין בתמימות כל שנותיו אפילו כאשר אנשים רבים פנו אליו וביקשו את ברכתו.

פעם אחת שאל ר' אלתר את רבינו: הרי מרן ה'חפץ חיים' שלח אליו כדי שיתפלל על אנשים עם צרות ובעיות. השיב הצדיק: "איך יתכן דבר כזה, הרי הוא ידע באמת מי אני, ואיך יתכן ששלח אלי אנשים?!"

סיפר ר' אשר: רבינו היה מקבל בדואר מכתבים המכילים קבלות על תרומות בסכומים גדולים משיבות ומוסדות. לא הבנתי מאין היה לו סכומים גדולים לתרום. גם לא ראיתי שהוא שלח בדואר תרומות. לאחר זמן נודע לי כי מזמן, קבע עם יהודי ירא וחרד שעבד בדואר, שכאשר יגיע לו הצ'ק שלו מביטוח לאומי, שהוא לא יעביר אליו את הצ'ק אלא יפרע אותו ויחלק את כל הכסף לפי הרשימה אשר קבע לו.

סיפר ר' אלתר: "פעם הראתי לו את תמונתו לראות מה יגיד. ואמר שהאדם בתמונה נראה חשוב ולא ידע כי מדובר בתמונה שלו. אחרי שסיפרו לו שזה הוא, ביטל את הבחנתו.

לאחר שקיבל שיתוק ולא היה יכול לזוז כמעט בכלל וכח הדיבור ניטל ממנו כמעט לגמרי. בפעם ראשונה לאחר שהתרפא, שאלתו הראשונה לאחר שראה את ר' אשר שאל: "הצרה שאז סיפרת לי, מה התחדש בעניין? האם נושעת?"

סיפר ר' אלתר: זכיתי להצטרף אל רבינו כשהלך לנחם את רבי שמחה זיסל לופיאן. הוא ישב באבילות על אביו הגה"צ רבי אליהו לופיאן. כשעמד רבינו בפתח החדר בה ישב האבל, שאל האבל: "מי זה?" כאשר אמרו לו כי זה הצדיק רבי שלמה בלוך, נרתע לאחוריו (כמדומני אף קפץ ממקומו) ולא נרגע עד שעבר זמן מה וחזר ואמר מספר פעמים: "באמת זהו רבי שלמה?". האבל סיפר כי זאת פעם ראשונה שרואה אותו מאז היותו בעיר קלם. מה שנחרת לאבל בזיכרון שהוא וחבריו ילדי קלם, היו מתחבאים לראות מהחלון איך שהפרוש (רבינו) לומד בעמידה בגמרא המונחת בגובה אשר ניתן לקרוא ממנה רק בעמידה וכך למד כל היום.

פעם הגיע אדם לבית רבינו. באותה השעה הצדיק לא היה בבית. אותו אדם השאיר פתק וביקש שהצדיק יתפלל על גיסו שהוא חולה והשאיר חבילת מזונות (במקום פידיון). כשהגיע רבינו לביתו וראה מה עשה אותו אדם, הצטער מאוד ולא מצא מנוח לנפשו ולרטון: "אני מרמה אנשים! הם חושבים שיש בי ממש אולם הם טועים. נמצא שאני גנב!". מתוך צער נכנס למיטתו. לאחר זמן מה הגיע אותו אדם לבית רבינו ואמר לו: "רבי, הבאתי פתק והשארתי מזונות שאשתי אפתה לרבי. אני מבקש שהצדיק יתפלל בעד גיסי לרפואה שלימה". השיב לו רבינו בתקיפות שטועה הוא שחושב שהוא רבי והכריח אותו לקחת חזרה את חבילת המזונות ובכה: "למה עושים לי ככה?". הסיפורים מעובדים מתוך הספר 'הצדיק ר' שלמה'

י"ב סיון

הגאון הרב ניסים טולדנו זצ"ל

יום ההילולא י"ב סיון

נולד בחנוכה ה'תרצ"ב (1931) במקנס שבמרוקו. בילדותו ניכרו בו מידות מופלאות: התמדנו העצומה, מידת החסד וכבוד הזולת. בגיל תשע התייתם מאמו ועבר להתגורר בבית סבו, הגאון ר' רפאל ברוך טולדנו, שם עלה ונתעלה. כשהיה כבן 12 שנים נשלח ללמוד בישיבת 'תורת אמת' בלונדון, שם התקרב לרבו רבי יצחק צבי (זיידל) סמיאטיצקי. במשך ימים ולילות יגע בתורה הקדושה ולמרות גילו הצעיר יצא שמו כאחד ממצויני הישיבה. כעבור שנתיים עבר לישיבת גייטסהד שבאנגליה. שם המשיך לשקוד

על תלמודו. בשנת ה'תשי"ב (1951) עלה לארץ לבדו ונכנס ללמוד בישיבת פוניבז'. במשך כשלוש שנים עד לנישואיו ישב ויגע בתורה ללא הפסק. למרות גילו הצעיר היה מבכירי הישיבה בגאונותו ובשקידתו בתורה ובכל הנהגותיו והליכותיו בקודש ונודע כ'עילוי'. קלט במהירות את שפת האידיש. לאחר נישואיו למד כתשע שנים ככולל פוניבז'. נודע בבקיאות עצומה בש"ס בבבלי ובירושלמי ראשונים ואחרונים. בתקופה זו פעל רבות בקרב העולים ממרוקו. בשנת ה'תשכ"ב (1962) יסד את ישיבת 'שארית יוסף' בביהמ"ד לדרמן בבני-ברק עבור תלמידים מעדות המזרח. בשנת ה'תשכ"ה (1965) נפתחה הישיבה בבאר יעקב. במשך כשנה וחצי נסע מידי יום בשלושה אוטובוסים לכל כיוון מביתו בבני ברק לישיבה בבאר יעקב. לאחר מכן עבר עם רעייתו וחמשת ילדיו להתגורר בסמוך לישיבה. עמד בראשות הישיבה במשך 47 שנים הרביץ תורה ויראה למאות ולאפים. העמיד תלמידים רבים בהם רבנים וראשי ישיבות בולטים. תמיד הגיע לשיעור עוד לפני הזמן, והמתין לבחורים, ולא להיפך. ענותן מופלא. בשנות ה-90 התמנה כחבר מועצת גדולי התורה של דגל התורה. היה ממקימי וממכווני דרכו של ארגון מרביצי תורה, המאגד אברכים ותלמידי ישיבות ספרדים בעלי אוריינטציה ליטאית. נפטר ב-י"ב סיון ה'תשע"ב (2012). חי כ-81 שנים. נקבר למחרת בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבז', בסמוך לקבר סבו הגאון הרב רפאל ברוך. **אביו:** ר' יוסף. **אימו:** מרת מזל-טוב (בת הגאון ר' רפאל ברוך טולדנו, אב"ד מקנס שבמרוקו). **אישתו:** מרת שרה (בת ר' יעקב סודרי, רבה של כפר-סבא ולאחר מכן רב בחיפה. נישא ב-כ"ו אלול ה'תשט"ו-1955). **מרבתי:** הגאונים ר' משה שניידר, ר' יצחק צבי זיידל סמיאטיצקי, ר' אלעזר מנחם מן שך, ר' יוסף שלמה כהנמן, ר' שמואל רוזובסקי. **מתלמידי:** הגאון הראשון לציון הרה"ג שלמה משה עמאר. **בניו:** ר' יוחנן (ממלא מקום אביו כראש ישיבת 'שארית יוסף'), ר' בנימין (ראש ישיבת 'מאור התורה' לצעירים), הרה"ג ר' ישי (ר"מ בישיבת 'דברי חיים' בבני ברק ומראשי ישיבת 'דעת חיים' בירושלים). **בנותיו:** מרת מזל (נישאה לר' אליהו אלקיים, משגיח בישיבת 'דעת חיים' בירושלים), מרת זיוה (נישאה לר' יעקב אוחיון, ר"מ בישיבת 'שארית יוסף'), מרת סימה שמחה (נישאה לר' יצחק ויזמן, ר"מ ישיבת 'שערי דעת' בבני ברק). **חתניו:** ר' צבי לב (ראש ישיבת 'יסודות התורה' בתל אביב), ר' אברהם בן זימרה (ראש ישיבת 'שערי תבונה' באלעד).

תלמיד רבינו סיפר: "היה זה פעם ביום שישי, כאשר הרב ניסה לפתוח סתימה במערכת הביוב של הישיבה. כמובן, היה יכול להזמין בעל מקצוע, אבל כדרכו חס על ממון הישיבה הרבה יותר מעל כספו הוא. היינו המומים לראותו בתור הביוב כשהוא מוציא מגבת של אחד הבחורים שנפלה לתוך המים וגרמה למפגע, כשהוא לא מבין על מה המהומה".

בתחילה הישיבה היתה ממוקמת בבני-ברק וב"ה מספר התלמידים גדל ולא היה מקום לכולם. כדי לפתור את הבעיה הוא מכר את הדירה שלו וגר בדירה שכורה. בכסף שקיבל החזיק את הישיבה. היתה תקופה בה למדנו בבית-הכנסת לדרמן בבני-ברק. הגבאים התנו את הלימוד בתנאי שישטפו את בית-הכנסת ויתירו אותו נקי. רבינו בכבודו ובעצמו היה שוטף את הישיבה.

אחד מתלמידי רבינו הגיע מבית לא חזק ורבינו היה משוחח איתו ארוכות שיחות חיזוק רבות כדי לרומם את נפשו שכן מדי פעם בפעם ביקש אותו בחור לעזוב את הישיבה אולם רבינו תמיד נסך בו כוחות עידוד. הרב פעם בשנה לאחר חג הפורים היה טס לחוץ לארץ למשך חודש כדי לאסוף כספים להחזקת הישיבה. לאחר שבועיים פנה בחור למשגיח ואמר לו כי הוא מבקש לעזוב את הישיבה. הוא תירץ זאת בטענות שונות: הדרך אינה מתאימה לו, המקום וכו' המשגיח ניסה לדבר איתו אבל החור התעקש

לעזוב. הוא עלה לחדרו, הניח את כל חפציו במזוודה אמר 'שלום ויצא' מהשיבה. הוא הלך בשביל של באר - יעקב והנה הדוור עמד מולו הביט בו ואמר שיש לו מכתב בעבורו. התלמיד התפלא מאוד: "מי יכול לכתוב לי מכתב?" להפתעתו הרבה המכתב היה מראש השיבה. המכתב פתח במילים: "ידידי וחביבי היקר משה. אני חושב עליך כל הזמן. ליבי עליך, איך הלימוד?" וכיו"ב. הבחור התחיל לבכות. הרב נמצא בחוץ לארץ כדי לאסוף כסף למימון השיבה ובכל זאת חושב עליו. דמעות צצו בעיניו והוא חזר לשיבה והשקיע את כל כוחותיו בלימוד שהמכתב נסך בו. כיום הוא רב גדול בירושלים.

סיפר ר' איתן הנה: לפני כארבעים שנה כשחזרתי לארץ אחרי מספר שנים בחו"ל, אני ואשתי התלבטנו איפה לגור. חיפשנו כמה מקומות בארץ, וחשבנו שלגור בבאר יעקב היא אחת האפשרויות. נקשו בדלת ביתו של ראש השיבה כדי להתייעץ עימו כרב המתגורר במקום. כשפתח לנו את הדלת, השאלה הראשונה שלו היתה: האם אכלנו כבר ארוחת צהריים. כשענינו בשלילה, הלך למטבח והכין לנו ארוחת צהריים. רק לאחר מכן התיישב איתנו לייעץ לנו.

פעם אחת כשנכנס לחדר ראה שהיו על הריצפה שערות מהראש של בחור שהסתפר. ראש השיבה אסף אותן עם הידיים וזרק לפח.

מידת הכרת הטוב שלו היתה מופלאה ועל כל דבר שעזרו לו היה מודה מקרב לב. במסיבת חנוכה במהלך השיחה שאמר בקרב התלמידים הודה לטבח שטרח, עמל, יגע והכין את האוכל.

י"ג סיון

הרב המקובל יעקב מוצפי זצ"ל

יום ההילולא י"ג סיון

נולד ב-ה'תר"ס (1899) בבגדד. סבו היה מפורסם כחריף ובקי בכל מכמני התורה. בתורת הנגלה ותורת הנסתר, וכל מעשיו בקדושה וטהרה. מסבו זה ינק רבינו את רוב תורתו וחוכמתו ואת דרך עבודת ה'. עד יומו האחרון של הסבא היה רבינו משמשו בדחילו ורחימו ולומד ממנו תורה ואורחות חיים. עוד בימי עלומיו החל רבינו להתנהג בגינוני קדושה. תשוקה עזה מלאה את נשמתו להתעלות בתורה וביראת שמים. בהיותו כבן שמונה שנים בלבד היה רגיל להתעורר בחצות לילה וממהר עם המקובל הרב סלמאן מוצפי לבית-המדורש כדי לעסוק בתורה עד אור הבוקר. ראשית היו לומדים במשך כשעתיים בספרי מוסר, ולאחר מכן עסקו בגמרא ומפרשים עד אור הבוקר. שקדנותם הייתה כה גדולה, עד שברבות הימים ידעו שניהם בעל-פה את ספרי המוסר 'ראשית חכמה', 'חובות הלבבות', 'שבט מוסר' ו'פלא יועץ'. בנערותו למד תורה ב"מדרש תלמות תורה" ולאחר מכן בישיבה "מדרש בית-זילכה". שקדנותו הרקיעה שחקים, היה לומד עם ר' סלמאן חוגי עבודי מידי יום ביומו במשך כשמונה עשרה שעות רצופות! גאון בנגלה ובנסתר. ברח מן הכבוד והשררה כמטחוו קשת. בעל רוח-הקודש. מלומד בניסים. בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לירושלים ושימש כראש ישיבת 'שמש צדקה'. עמד בראש 'ועד תומכי תורה'. שימש כשליח ציבור למעלה משלושים שנה. בנוסף כיהן כאב"ד של העדה הספרדית בירושלים. נפטר ב-י"ג סיון ה'תרמ"ג (1983). חי כ-84 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. **אביו:** החסיד ר' עזרא. **אמו:** מרת מזל-טוב. **סב:** הגאון ר' משה מוצפי. **חברותות:** הגאונים המקובלים ר' סלמאן מוצפי. ר'

סלמאן חוגי עבודי. **אשתו:** בתו של ר' ששון דגנור (ראש הישיבה). **מרבותיו:** המקובלים הגאונים ר' אפרים הכהן, ר' צדקה חוצין, ר' יהודה פתיה, ר' שמעון אגסי. **מילדיו:** הגאון ר' יוסף.

הרב היה חונן מלווה ומרבה להטיב, הייתה לו קופת גמילות חסדים, מתוך סכומים הגונים שמסרו אנשים מיוחדים וכן קופת גמ"ח מתוך כספו הפרטי, היה חוסך מלחמו והכל להוסיף לקופה והיה מנהלה בדיוקנות מופלאה. כשהיה אדם נזקק להלוואה היה נותן לו בעין יפה, בהגיע הזמן לפרוע ולא יכול לשלם היה קורא ואומר לו: "אין צורך לשלם, כי התורם וויתר על הכסף ואין צורך להחזיר". היו באים אצלו אנשים יקרים ונכבדים והיו מקבלים ממנו, והכל בהצנע לכת.

הרב היה ידוע כבקי גדול באתרוגים, והיה בודק החל מר"ח אלול עד ערב סוכות את האתרוגים, וכל אתרוג שיצא תחת ידו, היה כליל השלמות, אם אומר עליו טוב-טוב הוא. וכמה עמל ויגיעה היה לו לפני סוכות, עת שרבים היו צובאים על פתחו שיבדוק להם את אתרוגיהם, ולא הייתה לו שעת מנוחה, לא יום ולא לילה, ואע"פ כן, מעולם לא אמר אין לי כח להמשיך, הכל כדי לזכות את עם ישראל לקחת אתרוגים מהודרים. פעם אחת הביאו בפניו אתרוגים ועל כולם פסק שהם מורכבים. באו הסוחרים וצעקו כי הוא מפסיד את סחורתם. אמר רבינו: "איפה אתה חכם יוסף רביע?" (שהיה אב"ד ופוסק גדול ומקובל על הכל). עודו מדבר, והנה נכנס חכם יוסף רביע. אמר רבינו: "ראה, הסוחרים רוצים להתיר לימונים". שאל חכם יוסף את אחד הסוחרים: "כמה עולה אתרוג?", ענה הסוחר: "כך וכך". שילם לו, ולקח אתרוג אחד, פתח אותו וראה שאכן מדובר בלימון, ואמר רק מילה אחת 'לימון'.

בישיבת 'דורשי תורה' בה למד, היה נהוג לערוך מדי שנה בשנה הגרלה, העולה בגורל היה מקבל כרטיס נסיעה לביקור בארץ הקודש. בשנת ה'תר"ץ זכה בגורל ר' סלמאן חוגי עבודי. ר' סלמאן לא היה יכול אז לעזוב והעביר את הזכות לרבינו שהיה מאושר לאין קץ. רבינו יצא מבגדד במונית שנהגה היה ערבי, אשר עשתה את דרכה לארץ דרך דמשק. בשעות הערב, כשהמכונית עשתה את דרכה דרך המדבריות, הגיע שעת תפילת מנחה. "מה אעשה?", הרהר, "הנהג הערבי בוודאי לא יאבה לעצור את המכונית בלב המדבר". בעודו יושב וחוכך בדעתו מה לעשות, אירע הנס. הנהג עצר לפתע את המכונית. מחושי בטן עזים תקפוהו, והוא נאלץ לעצור את המכונית לזמן-מה. בינתיים, בעוד המכונית חונה, ירד הרב מתוכה ועמד להתפלל תפילת מנחה כשפניו לכוון ירושלים. אך סיים רבנו את תפילתו, נשמע קולו של הנהג שקרא לרבנו לחזור למכונית. מחושי עזבוהו, והוא יכל להמשיך בנסיעה.

באחד הימים הופיעה אשה מכובדת ועשירה לפני רבנו וסיפרה לו על מקרה מוזר שקורה לה בכל ליל שבת. כשהיא מדליקה את הנרות, כבים הם לפתע ללא כל סיבה הנראית לעין. הדבר חזר ונשנה פעמים רבות. כשדמעות בעיניה התחננה האשה לפני רבנו שיגיד לה את סיבת הדבר ומה עליה לעשות. הביט עליה רבינו שהיה בעל רוח-הקודש למשך מספר שניות ואז שאל: "האם את נוהגת להלוות כספים לאנשים בריבית?". הבעת השתאות ותדהמה התפשטה על פני האשה. "מניין לו לרב שאכן אני עוסקת בהלוואות בריבית?", תמהה בלבה. לאחר שהתעשתה השיבה בחיוב לרב. והוסיפה כי בכל הלוואה היא מקפידה לעשות "היתר עסקה" כדת וכדין. "עם כל זאת עלייך להפסיק מיד להלוות כסף בריבית. ולא, דעי לך שאת מסכנת את שלום ילדיך!". כשיצאה האשה מלפני רבינו, התקשתה לקיים את פסק ההלכה למעשה ולבטל את מקור פרנסתה, לפיכך הלכה לרב אחר וסיפרה לו את אשר ציווה עליה רבינו. הרב השני בירך אותה שלא יאונה לה כל רע, ובלבד שתקפיד מאוד להלוות רק עם היתר עיסקה. כעבור ימים מספר חלמה האשה, והנה אביה שנפטר לבית עולמו עומד מולה כשחרב שלופה

בידו, ומזהירה נמרצות שתפסיק להלוות לאנשים כספים בריבית. כשהיא נחרדת עד עמקי נפשה, מיהרה האשה אל בית רבנו וסיפרה לו על חלומה, וביקשה ממנו שיסלח לה על אשר פקפקה בדבריו ולא עשתה מיד כאשר ציווה עליה.

סיפר הגאון רבי יעקב מוצפי זצ"ל מעשה שבדידו הווה עובדא: בכגדד היו שני חברים טובים, שעזרו זה לזה בכל הזדמנות, פעם קנה אחד מהם דירה, ונזקק לסכום כסף גדול. הלך וסיפר לחברו, והלה הלווהו את הסכום בחפץ לב וברצון. כעבור זמן מה החרימה הממשלה את הדירה. לא עברו ימים מרובים, והחלה העלייה לארץ הקודש. השניים עלו ארצה, וכעבור שנתיים ימים נפטר הלווה. לילה אחד, חודשים מספר לאחר פטירתו, הופיע הלווה בחלומו של רבינו וסח לו את דבר ההלוואה. הוא התחנן לפניו שיזמין אליו את המלווה ויסביר לו, שלא היה באפשרותו להחזיר את דמי ההלוואה, ויבקשו שימחל לו במחילה גמורה, כיוון שאין לו מנוחה בעולם האמת כל זמן שלא נפרע החוב. בבוקר, מיד לאחר התפילה, כתב ר' יעקב מכתב למלווה והזמינו אליו. כעבר שבוע התייצב האיש לפניו. הרב שאלו: "האם היה לך חבר ושמו פלוני?" - "כן, מנוחתו עדן", השיב החבר. המשיך הרב ושאל: "האם הלווית לו כסף לדירה?", האיש השיב בפליאה: "אכן, כן". "האם הסכום היה כך וכך?" "כן רבינו", השיב המלווה והשתאה מהיכן הרב יודע על כך, הרי כאשר הלווה את חברו אף אדם לא היה נוכח במקום. "ומה דעתך לעשות בעניין החוב?", "מה אוכל לעשות, חוב אבוד הוא!". המשיך הרב ואמר: "אם כן, אמור נא בפה מלא: הריני מוחל לפלוני על חובו במחילה גמורה, ולא יענש בסיבתי". אמר הלה כן, והלך לדרכו. בערב הופיע הנפטר בחלומו של הרב בשמחה ובמאור פנים ואמר לו: "תנוח דעתך, כשם שהנחת את דעתי". וביקשו לספר סיפור זה ברבים, למען ידעו הכל מה חמור העוון של אי השבת החוב בעולם האמת.

בכל עת היה הרב משנן בלא הרף את הנחיצות בהתחזקות באמונה, ובדברו בזה, היה נוהג לספר מעשה נורא עד מאוד. במשפחה אחת נולד ילד קטן, שבכה יומם ולילה. פיו לא פסק מלצעוק. הוריו פנו לרופאים, פקדו את המומחים, ערכו לו בדיקות קשות ומכאיבות ולא מצאו את סיבת הבכי שאינו פוסק. פנו לחכמים ולבעלי סגולות - אולם ללא הועיל. התינוק צרח נוראות עד שקצו בחייהם. לא היו לו זמני אוכל ושינה, משחק ומנוחה. הוא לא נתן להוריו הפוגה לא ביום ולא בלילה, לא בחול ולא בשבת. החיים במחיצתו היו סיוט מתמשך, והנורא מכל: הוא עצמו סבל קשות, וההורים נקרעו בין רחמים לכעס חסר אונים. יום אחד הלכה אמו לשוק לקנות, ומצאה דף של חומש מוטל ארצה. גחנה והרימה אותו, נשקה לו, נקתה אותו וחשבה: "אולי ישלח הקב"ה רפואה שלמה לבני ע"י הדף הקדוש הזה!". כאשר חזרה לביתה, הניחה את הדף בחרדת קודש ובתפילה שבלב מתחת לכריתו של התינוק ואמרה: "ריבנו של עולם, אני אשה פשוטה, אינני יודעת קרוא וכתוב. אך יודעת אני, שזהו דף קדוש מתוך תורתך הקדושה. יהי רצון שיהיה לקמיע מועיל, עלה לתרופה!". מאת ה' היתה זאת. הילד שקע לראשונה בחייו בשינה רגועה. מאותו יום, חל שינוי משמעותי בהתנהגותו. הבכי פסק לחלוטין, הוא היה רגוע ושלם, חיוף האיר את פניו ואף את פני הוריו. האב היה נרגש. אצל מי הייתה, מפי מי התברכה, כיצד אירע הנס המופלא? חזר ושאל. והאשה, בתממותה, סיפרה לו את דבר המעשה, והוציאה את הדף מתחת לכריתו של הילד. "כלום יש לך קמע מועיל יותר מדף של חומש קדוש?", הקשתה. "הבט וראה מה גדול כוחה של תורתנו הקדושה!". הביט האב ונחרד. "מה זאת עשית?" זעק. "הלא זהו דף מהתוכחה הנוראה!". ואכן, בדף זה נכתבו הקללות האיומות: "יככה ה' בשיגעון... ופחדת לילה ויומם... בבוקר תאמר מי ייתן ערב ובערב תאמר מי ייתן בוקר...". החווירה

האשה והתנצלה: "וכי מניין לי לדעת מה כתוב בדף? לא ידעתי אלא שזהו דף מהתורה הקדושה, ויחלתי, שבזכותה ובזכות השמות הקדושים הכתובים בו, ישלח לו ה' רפואה שלמה- ועיניך הרואות, שאמנם שלח!". כאשר סיים רבנו את סיפורו המופלא הוסיף ואמר: "בואו ראו מה כוחה של אמונה תמימה, המהפכת אף את מידת הדין למידת רחמים. ואת הקללות הנמרצות לברכות נשגבות!".

המקובל הרב כמוס (ממוס) עגיב זצ"ל

יום ההילולא י"ג סיון

נולד בלוב בשנת ה'תרע"ג (1913). בצעירותו למד בתלמוד תורה, ולאחר מכן רצה להמשיך בישיבה, אולם המצב הכלכלי של הוריו לא אפשר זאת, ולכן הוצרך לצאת לעבודה. בתחילה עבד בדפוס רפאל חביב ולאחר מכן בדפוס של ר' אברהם תשובה. באחד הימים הגיע לעבודה כרגיל אולם שם נענה, כי אין יותר עבודה. לאחר מכן התברר, שהסיבה האמיתית לכך, כיוון שראש בית דין צדק הרב המקובל ע"ה ר' יצחק חי בוכבזה הגיע לבעל הדפוס ואמר לו, כי הוא מעוניין שרבינו ילך ללמוד בישיבה, כי יש לו עתיד שם. ואכן הלך ללמוד בישיבה עד ליום שבו התחתן. לאחר מכן עבד בשחיטה בבית-המטבחים ולאחר מכן היה מלמד גמרא בבית הכנסת דאר דרוסי. בכל שבת היה דורש בביהכ"ס. בשנת ה'ת"ש (1940) התבקש לשרת בקהילת נאלות ואחרי מספר חודשים קיבל מברק ממו"ר ועט"ר ר' חי גאביון זצוק"ל שישמש כרב בקהילת זליטן. לאחר שנה התבקש לעבור לדרנה, ושם שימש כמלמד. שימש כרבה הראשי של יהדות לוב. עלה לארץ בשנת ה'תש"י (1950) יחד עם רבים מבני הקהילה. בתחילה התגורר במעברת בית-ליד. בשנת ה'תשי"ח (1958) נבחר לכהן כרבה הראשי של אור-יהודה רמת פנקס ומסובים. שימש רבנים גדולים בעלי קבלה מעשית, למד מהם הרבה סגולות, ובהן השתמש כדי לעזור לרבים, שהיו מתדפקים על דלתו. בכל שעה היה עונה ומטפל בבקשות של יחידים, אף שהיו מתקשרים לביתו לאחר שעת חצות. אהבתו ומסירותו לכל יהודי באשר הוא הייתה מופלאה. רבים פנו אליו ונושעו. היה עורך פדיונות-נפש ליחיד ולכלל בימי שני וחמישי על-ידי סגולת 160 מטבעות כסף היה יושב שעות אחדות ועורך את הפדיונות, כפי שמובא בספרים הקדושים (רמז לדבר שכן 160 בגמ' כסף, פידיון וצלם). נפטר ב-י"ג סיון תשנ"א (1991). חי כ-78 שנים. ציונו בקריית שאול בתל-אביב. **אביו:** ר' זולה. **מרבתי:** ר' חי גאביון. **מספריו:** **כמוס עמדי • מנחת עני.**

מספרת הרבנית עגיב שתחיה: "ילד אחד שהיה חולה מאוד ל"ע הגיע לבדיקה רפואית אצל הרופא ולאחר שהלה בדק את מצבו, הוא הפנה אותו בדחיפות לבית הרפואה 'תל השומר'. כשהגיע לשם, צוות הרופאים ערך הבדיקות רבות. אולם לצערם הרב, הללו לא הצליחו לגלות, ממה הוא סובל. הבאתי את הילד בפני רבינו, וזה במבט בלבד אמר להם כי על הילד רובצת טומאה כלשהי ויש לחפש אותה ולהסירה. חיפשו היטב וגילו כי בקמץ שהיה על הילד היו כתובות בערבית. מהרגע שהוסר הקמץ מעל גופו של הילד, הבריא הילד, כאילו דבר לא קרה, והוא שוחרר מבית-הרפואה".

הרב של קריית שלום בת"א מספר כי פעם הגיעה בחורה להינשא ברבנות בת"א, והיא ביקשה בעקשנות שהרב כמוס עגיב ישיא אותה. אמר לה הרב, כי מקובל שבוחרים רב לקידושין לפי האיזור בו נרשמים, וכי הרב עגיב לא שייך לאותו האיזור. המשיכה הבחורה להתעקש, עד ששאל אותה לפשר עקשנותה. ענתה לו הבחורה, כי הרב היה לה כמו אב, וכי הוא זה שקנה לה את הנדונייה ועזר לה רבות. רבינו עשה זאת בסתר, והדברים הללו לא היו ידועים אפילו לבני המשפחה של הרב.

היה אדם חשוך ילדים, שרצה לקבל את ברכת הרב, אולם לא ידע היכן לפוגשו. אמר לו רבה של קריית שלום בת"א, שילך ביום מסויים בשבוע לחנות תשמישי קדושה בתחנה המרכזית, שם נמצא הרב עגיב באותה שעה, והוא יוכל לבקש ולקבל ברכה. הלך האישי ביום המיועד לאותה החנות, ביקש וקיבל ברכה מרבינו. תשעה חודשים לאחר מכן חבק האישי בן זכר. כמוכן, הלה ביקש מרבינו לשמש כסנדק, אולם הצדיק בענוותנותו סירב לכך, באומרו, כי לא בגללו נולד הילד.

סיפר ברוך בווארון ז"ל מחדרה: בימים לאחר שעלו ארצה השתכנו במעברת אגרובנק בחדרה. לרב עדיין לא היה עבודה, והמצב היה קשה. בימים שלפני יום הכיפורים, כנהוג, כל משפחה הייתה שוחטת תרנגול או כמה תרנגולים לכפרות. הרב עגיב היה עומד מבוקר עד ערב ושוחט, כשלידו ניצב ברוך ז"ל ואוסף את התרומות, שהשאירו האנשים עבור השחיטה. בסוף היום, כשרצה להעביר ברוך בווארון את הכסף שנאסף לרב, הורה לו להעביר את הכסף כתרומה לבית-הכנסת. ולא הסכים לקבל אפילו אגורה שחוקה, וזאת על אף מצבו הכלכלי הקשה, ולמרות ששעות מרובות עמד על רגליו כדי לשחוט את התרנגולים עבור המשפחות המרובות.

סיפורי ניסים רבים סיפרו על רבינו. אדם אחד, שלא זכה לזרע בר-קיימא, לאחר ששמע את סיפורי המופתים על רבינו, הגיע לצדיק, קיבל את ברכת הרב ונולד לו ילד. לאותו אדם היה חבר בפריז, שהיה חולה במחלת כבד קשה מאוד והוא נזקק לעבור ניתוח מסוכן. הניתוח עלה הון תועפות, ובנוסף, לדעת הרופאים גם סיכויי ההחלמה לאחר הניתוח לא היו גבוהים. כמוכן, היה חשש: ישנם סיבוכים לא מעטים, העלולים להתרחש בזמן הניתוח ולאחריו. מאחר שהלה נושע מברכת רבינו, הציע לחברו להגיע לרבינו. ואכן לפני הניתוח בא האישי עם חברו לרב, כדי לקבל את ברכתו לרפואה שלימה. הרב ברכו, והלה חזר לפריז. ביום הניתוח בדקו את אותו האדם - ולהפתעתם המחלה נעלמה, כלא הייתה. הרופאים התפלאו, כיצד ייתכן הדבר וערכו את הבדיקה שנית - אולם המסקנה הייתה בלתי נמנעת, האישי בריא לחלוטין!. כמוכן, אותו אדם שב לארץ כדי להודות לרבינו וכן תרם סכום כסף, שהיה שווה למחיר, שהיה צריך לשלם עבור הניתוח שלא בוצע.

י"ד סיון

הרב הגאון ניסים יגן זצ"ל

יום ההילולא י"ד סיון

נולד בשנת ה'תש"א (1940). עוד בהיותו ילד רך לא פסק פומיה מגרסא. עשה כשהוא לילות כימים משקיע את כל כולו בעמלה וביגיעתה. בצעירותו למד בקרית-נוער בירושלים. לאחר נישואיו למד בכולל של הגר"י אונטרמן. שם קיבל סמיכה לרבנות, על אף שהיה אברך צעיר לימים. כבר באותה תקופה, נהרו אל ביתו בלילות שבת תלמידי ישיבת חברון לשמוע משיחותיו העמוקות, ומשומעי לקחו דאז היה הגאון הראשל"צ ר' יצחק יוסף (מח"ס 'לקוט יוסף'). היו לו תפקידים בשיבות 'אור ברוך' ו'אוהל מועד'. היה שותף בהקמת קהילת 'אור שמח' בזיכרון יעקב, קהילה שמנתה למעלה ממאה אברכים. הוא סייע מאוד להצלחת המוסדות הללו. בשנת ה'תשל"ח (1978) הקים את מפעל חייו: בית המדרש 'קהילת יעקב', השוכן בירושלים, וקריו על שם אביו. ממייסדי תנועת "ערכים" ושנים רבות שימש בה בתפקיד בכיר, ערך והשתתף ב'סמינרים ליהדות'. במשך שעות היה יושב ופותר בעיות, מברך

ומייעץ ללא לאות ובשימת לב עד לפרטים הקטנים ביותר. לזוגות רבים הביא את האור והשלווה אל ביתם. הוא עצמו היווה דוגמא אישית לנשיאה בעול מטלות הבית, על אף סדר יומו הצפוף. השיב רבים מעוון באמצעות הרצאותיו. מסירות נפשו של הרב נודעה בחוצות: הרב נהג לנסוע בכל הארץ ולעורר כנסים והרצאות. על אף שחלה במחלה קשה, לא ויתר והמשיך בפעילות הקודש של החזרת אנשים בתשובה. כל מה שעמד בראש מעייניו של הרב היה ללא ספק זיכוי הרבים. היה גומא מרחקים ועושה הכול כדי שיהודי יקיים מצווה, ואפילו עבור קיום מצווה אחת. נפטר ביום שבת קודש, פרשת בהעלותך, י"ד סיון בשנת ה'תש"ס (2000). ציונו בהר המנוחות, בירושלים. חי כ-59 שנים.

אביו: ר' יעקב (הישיבה שהקים הרב על שמו של אביו. היה תלמיד-חבר במשך שנים רבות למקובל ר' מרדכי שרעבי). **אמו:** רחל. **בנו:** רבי מאיר. **רבותיו:** האדמו"ר מאמשינוב, ר' אהרן קוטלר ובנו ר' שניאור. ר' נתן וואכטפויגל (המשגיח בליקווד), ר' חיים שמואלביץ (המשגיח ממייר). **מספריו:** נתיבי אור- הותיר קרוב לאלף קלטות המשמרות את שיחותיו המופלאות ומתוכם נכתב הספר.

בספר 'כוחה של שבת הרב יגן' הובאו הסיפורים המופלאים הבאים, המעידים כי ישנה השגחה בעולמנו על כל צעד ושעל ועל העובדה כי הרב היה בעל רוח-הקודש: חייהם של בני הזוג ארצי שהתגוררו בבית שמש התנהלו בשלווה ובנחת, עד לאותו ליל שבת שבו חלמה הגב' חלום שממנו התעוררה בבעתה. בחלומה ראתה שלושה אנשים הלבושים כרבנים יושבים, ועל ברכיו של האמצעי הייתה מונחת תמונה גדולה של הרב. היא שמעה בברור קול שאמר לה: "אחת המזוזות בביתך פסולה במילה 'בניך', שמו של הרב שבתמונה הוא רבי ניסים יגן מירושלים, גשי אליו ורק הוא יבדוק את מזוזותיך". מבוהלת התעוררה הגברת ארצי משנתה, ומיד בצאת השבת התקשרה לאחד מרבני העיר בית-שמש, וסיפרה לו על דבר החלום. היא הוסיפה, כי מעולם לא שמעה את שמו של הרב יגן, ואין לה כל מושג למי כיוונו אותה בחלום הלילה. הרב גם הוא לא ידע במי מדובר, והא יעץ לה למסור את מזוזותיה לבדיקה אצל אחד הסופרים בעיר, ולהתעלם מהוראת הרבנים בחלום. אולם היא החליטה לנסוע לירושלים ולברר האם קיים אדם הנושא את השם הרב ניסים יגן בירושלים. כשהיא מטפלת בשתי ילדות קטנות ובתינוק קטן בעגלה, עלתה הגברת ארצי לאוטובוס וירדה בשכונת 'מחנה יהודה'. היא ניגשה לאחדים מהולכי הרגל ושאלה על הרב ניסים יגן. לבסוף אחד מהם שלח אותה לכיוון הישיבה. פעימה נעתקה מליבה. אכן קיים רב בשם כזה! האישה טיפסה במעלה המדרגות, והתבוננה בתור הארון שהצטופף מאחורי חדרו של הרב וביקשו להיכנס אל הקודש. היא, כמוכן, לא חשבה להמתין עד לסיום התור, ושאלה את המזכיר, האם קיימת איזושהי אפשרות להציץ פנימה. בדיוק באותן שניות נפתחה דלתו של הרב, האנשים ששם יצאו והיא ניצלה את ההזדמנות להתבונן לתוך החדר. ההצצה הזו הכתה בה כבדק, היא החלה לרעוד בכל גופה וכלי שליטה יצא מפיה המשפט הבא: "אותך ראיתי בחלום!!!". הרב סימן לה להיכנס פנימה, הציע לה כיסא וביקש, שתספר לו את כל הסיפור מתחילתו. הגברת ארצי חזרה ותיארה את דבר החלום שניצב בהיר מול עיניה. כשסיפרה, שראתה את תמונתו. ואז, הרים לפתע רבי ניסים את קולו בדאגה ושאל: "היכן המזוזות?" כששמע, שהגברת שלפניו לא הביאה אותן, יצר קשר עם בעלה וביקש ממנו לבוא מיד ולהביא את המזוזות. כשהובאו לפניו פתח אותן הרב, וכולם ראו כי באחת מהן המילה 'בניך' הייתה פסולה! עוד באותו יום השיג להם מזוזה כשרה, ונפרד מהם בלבביות, כשהוא מעניק כמתנת פרידה סידור עור בכריכה לבנה,

ועליו הקדשה אישית בכתב ידו. בני הזוג יצאו לדרכם, אולם מאותו יום ואילך הייתה דלתו של הרב פתוחה לפנייהם, והוא שימש כאבא טוב להם ולילדיהם.

באחת הפעמים הגיע הצדיק עם בני משפחתו לצינו של חוני המעגל, והם ראו שם אשה משתטחת על הקבר ובוכה כבי תמרורים. כשיצאה כעבור דקות אחדות, נגש אליה הרב ניסים, ושאל בעדינות אם אפשר לעזור לה בדבר מה. מיד כשהבחינה בו האישה היא צנחה תחתיה כמתעלפת. כעבור דקות אחדות של בהלה שבה אליה רוחה, והיא סיפרה כי היא החלה לסבול ל"ע מבעייה רפואית של חור בלב שהתהווה לה בפתע פתאום. הרופאים הודיעו לה כי הבררה היחידה העומדת בפניה היא לעבור השתלת לב, וכמובן שהסיכון הכרוך בניתוח כזה גדול ביותר. "לאחרונה", הוסיפה האישה, "אני רואה שוב ושוב את אבי בחלום הלילה, והוא ציווה עלי ללכת לצינו של חוני המעגל, ואמר לי שלשם יבואו כמה רבנים, וביניהם הרב יגן. הוא יעשה לך תיקון והכל יעבור לחיים ולשלום. מעולם לא ראיתי את פני הרב", הודתה, "ולכן כל כך נבהלתי כשניגשת אלי ואמרת שאתה הרב יגן". הצדיק שאל אותה: "היכן את גרה?", ומיד הורה לנהג לנסוע אל ביתה בחצור. הרב הצביע לעבר אחת המזוזות ופתח אותה. התדהמה הייתה מוחלטת, כשגילו כולם כי במלה 'לבבכם' היה חור! מיד לאחר מכן ערכו שלושה רבנים פדיון נפש עבורה וכעבור תקופה קצרה הודיעה להם האישה, כי הניתוח עבר בהצלחה.

מובא בחוברת על הרב יגן 'מילי דהספדא' סיפור נורא נוראות על אחת הנערות שהתקרבה על ידו לתורה. יום אחד, צלצלה הנערה לרב וסיפרה בדמעות כי אמא שלה מאושפזת בבית חולים בצרפת והיא נמצאת במצב קריטי, הרופאים קצבו את ימיה והיא מבקשת לשאול אם מותר לנתק את האמא ממכשירי ההנשמה, כדי שהם יוכלו לשבת עליה שבעה ולהתכונן לחג פסח הממשמש ובא. הרב הבטיח לה שבלייל הסדר אמא שלה תצא מבית-החולים ותחזור לבית. חלפו מספר ימים וההטבה לא נראתה באופק, ושוב הנערה שואלת והרב משיב: "אני לא חוזר בי, היא תקום ובליל הסדר תהיה בבית!". כשהמצב הרפואי התדרדר, צלצל הטלפון בבהלה, "כעת הרופאים מבקשים לנתן אותה מהמכשירים", והרב בשלו: "בליל הסדר היא תהיה בבית", וכך היה! האם חגגה עם בתה את חג הפסח בביתה! מאוחר יותר סיפרה האמא שבזמן שמצבה הדרדר, נשמתה עלתה לבית-דין של מעלה. שם הודיעו לה שאכן הגיע זמנה, אבל יש רב אחד בירושלים שקוראים לו הרב ניסים יגן, שלא מרשה לנו לקחת אותך, אז תחזרי לגוף.

הרב הגיע פעם לאחת הישיבות כדי לברר פרטים על בחור מסויים. והנה הוא הבחין באברך שיושב ועוסק בתורה בהתמדה רצינית. כבר במבט הראשון הבחין הרב יגן שבגדיו של האברך אינם הולמים את מעמדו: חליפתו דהוייה ובלויה, נעליו קרועים וכולו זועק דלות מרה. פליאתו גדלה שבעתיים כאשר נודע לו על רום מעלתו הגבוהה של האברך כתלמיד חכם מופלג בתורה וביראה, והפליאה הועברה לביורר אצל ראש הישיבה שהשיב שהוא יודע על מצבו הכלכלי הרעוע של האברך. הרב יגן לא החריש: "מחר אני רוצה לפגוש אותך בגאולה במקום פלוני בשעה פלונית", ביקש מהאברך. למחרת היום נפגשו השניים בגאולה, כשבסיום הפגישה יצא האברך ברכוש גדול: שתי חליפות בגדים, כובע חדש, מערכת הבגדים שלמה, נעליים וכל השאר. התשלום היה על חשבון הרב יגן, שהלה לא הכירו מעולם!

הרב הגאון מרדכי אליהו סיפר: פעם חסר לרב כסף לפרנס את הישיבה. הרב לווה \$10,000 מאדם עשיר, והבטיח שביום פלוני שיבוא, יתן את הכסף חזרה. ואף אם יבוא חודש לפני כן ויודיע לו שהוא צריך את

הכסף, יתן לו את כספו בחזרה. אותו אדם הגיע לפני הזמן וביקש את כספו בחזרה. אמר לו הרב: "תבוא מחר בשעה ארבע ותקבל את הכסף". הגבאים אמרו לו: "מאיפה יש לך כסף, הרי יש לך מינוס בבנק, איך הבטחת להחזיר את הכסף?" אבל הוא אמר: "הבטחתי והקב"ה יעזור". למחרת בשעה ארבע בא העשיר לקבל את כספו. סגר הרב את דלת חדרו ובכה בדמעות שלישי: "ריבוננו של עולם, אני לקחתי ממנו את ההלוואה לא בשבילי, אלא בשביל תלמידי חכמים שלומדים תורה. איך אני אתבזה, איך אני אעשה חילול ה'?" והנה, נקישות בדלת, הרב לא ענה. בא הגבאי ואמר לו: "יש בחוץ מישהו שרוצה לדבר איתך". אמר לו הרב: "תגידי לו, יותר מאוחר". אמר לו הגבאי: "יש לו רק מילה לומר לך". אמר לו הרב: "שיכנס". הרב לא הכיר אותו. אמר לו האיש: "אדוני הרב, יש לי סכום של עשרת אלפים דולר, קח". אמר לו הרב: "הלוואה או מתנה?" אמר לו אותו אדם: "לישיבה, קח". והלך לו אותו אדם. הרב פתח את הדלת ואמר לעשיר: "קח את כספך, תספור, הנה כספך".

סיפר הרב בנימין כהן: כשדפדפתי בין אוצרותיו של הרב זצ"ל הבחנתי בפיסת נייר עתיקה עליה רשום בכתב ידו: קבלות ב"ה בלנ"ד: א. לפני תחילת סדר שלישי לבדוק סדר היום שעבר ולהתכונן לקריאת-שמע וכן ליום הבא. ב. לבדוק ביטול תורה של כל יום וכיצד היה אפשר למנוע זאת, ולבכות על זה.

מובא בחוברת ההספדים שיצאה על הרב 'מילי' הספד' סיפורים והנהגות מופלאות על הרב. סיפר הרב הגאון אריה שכטר: אחד הסיפורים ששמעתי מבעל המעשה שאמר לי: "תדע לך, פעם אחת נסעתי במשאית, והיה לי ניסיון גדול, לעבור עבירה נוראה, ולא יכולתי לשלוט ביצרי ועמדתי לעשות אותה. והנה אני רואה את הרב נסים יגן בהקיץ, כשהוא מדבר אלי מה גודל החטא, ופרשתי מיד במסירות נפש". "בחיי חיותו ראיתי אותו בהקיץ", כך סיפר בעל המעשה, ועוד הוסיף: "כל זה זיעזע אותי, ומיד נסעתי לר' נסים ואמרתי לו: רק שלשום שמתי ציצית בזכותך, ועכשיו כבר עמדתי לעבור עבירה חמורה, ובאת אליי להזהיר אותי, הנה אני, בוא תחזיר אותי בתשובה שלמה!".

הרב בנימין סיפר: קלסר עב כרס מונח לפני ואני מחטט במכתבים המתעדים את קבלת הילדים למוסדות חינוך תורניים כשבצידם התחייבות לתשלום שכר לימוד (מאה ארבעים ושש לירות על שם הרב נסים יגן, ירושלים קרית צאנז בלוק 1 כניסה ב.). שכר לימוד הוא שילם, וגם לדמי כיס הוא דאג, אבל לצרכיו האישיים לא היה בידו אף פרוטה לפורטה. חינוך הבנים עמד בראש מעייניו, חרף טרדותיו הרות וסדר יומו העמוס. גם כשהיה נוסע לחו"ל היה מתקשר לכל המלמדים של הילדים ומעדכן אותם שאיננו בארץ, והיה מתעניין במצבם של הילדים. כשהיה שב לארץ, היה נוסע בתחילה לישיבות לבקר את הבנים ורק אחר כך שב לבית.

הקלטות שבזכותם התקרבו רבים למורשת ולמסורת היהודית מקבלים בתוכם אגדות למכביר, אחת מהם מעניינת במיוחד: יהודי אחד מבני-ברק שמע את דרשותיו של הרב בבית וברכב. פעם אחת הוא רכש רכב חדיש מסוג יקר ביותר. לדתהמתו בליל שבת קודש לאחר סעודת שבת הוא מבחין שהרכב נגנב! עם שחר כשהשכים לצאת לתפילה לא האמין למראה עיניו. הרכב חנה שוב במקומו. על השמשה היתה מונחץ פיסת נייר שעליה נרשם "גנבתי, שמעתי, החזרתי". התברר שהגנב נסיעה האזין לקלטת שהייתה בטייפ, וזו הייתה קלטת בנושא הגזל וחומרת העוון- והדברים עשו את שלהם עד כדי שהוא החליט להשיב את הגזלה לאלתר!

כשחלה ונפל למשכב, כאב לו שאינו יכול להמשיך בעבודת הקודש. הוא התבטא לא אחת שהוא "פועל באמצע היום" ועדיין לא השלים את המלאכה. כל פעם שביקרוהו גדולי התורה התחנן בפניהם על חייו שהם קודש לכלל ישראל. גם כשסר למעונו של מרן הראש"ל הרב עובדיה יוסף ביקש לרפואתו - אך ורק למען כלל ישראל. בשבוע האחרון עורר את תשומת לב משפחתו שאמר "יש שריפה בסורוצקין" (הרב התגורר ברח' זה). שריפה לא נמצאה אבל הוא המשיך שוב לומר "יש שריפה בסורוצקין". במוצ"ש כשנפטר, הבינו את כוונתו.

סיפר בנימין: "זכורני בשמחת המילה של נכדו בין כסה לעשור, כשחזר מטיפולים קשים בחו"ל וגופו היה מצומק ותשוש, הבחנתי בו כשהוא מסתובב בין השולחנות ומשרת בפשטות את הסועדים, זה היה כל כך טבעי אצלו וכדבר המובן מאליו אצל הסובבים אותו. כך הייתה אצלו מידת החסד והדאגה לזולת".

הרב נסים יגן זצ"ל דרש במעשה - כיצד ניתן לקבל מתנת שמיים של תוספת חיים בזכות עזרה לעני: "תלמיד חכם אחד שהיה מחזור אחרי מצוות הכנסת אורחים והיה מוכן למסור נפשו עבור מצווה קדושה זו. הרב נשאל על ידי ידידיו: "והלא כבר נאמר כי תלמוד תורה כנגד כולם?". השיב להם: "אספר לכם דבר מה ותבינו. לפני מספר ימים הייתי חולה במצב קשה מאד. לפתע הרגשתי שנשמתי עולה לבין דין של מעלה והתחילו לדון אותי. והנה אני רואה אדם זקן הבא לקראתי ומוסר לדיינים פתק. הדיינים קראו את הפתק ומיד יצא כרוז שאמר לי 'חזור לעולמך!'. "יצאתי מבית הדין ולא ידעתי לאן אני הולך, והנה שוב ניצב לידי אותו זקן ואמר לי: 'בוא ואראה לך את הדרך'. שאלתי אותו 'מי אדוני?'. והוא אמר לי: 'דע לך, שלפני שישים שנה, כשהיית ילד קטן נודמנתי לעירך, והיה המנהג בעירכם שלאחר תפילת ליל שבת כל יהודי היה לוקח עני לביתו. אני נשארתי לבדי, כי לא היה מי שיאות להכניסני לביתו, היות שמבגדי נדף ריח רע. אתה ואביך יצאתם אחרונים, וראיתי שביקשת מאביך 'שייקח את העני הזה עמכם הביתה', ואביך ענה לך שאיננו מסכים בגלל הריח הרע הנודף מבגדי. כך הלכתם לביתכם ועדיין נותרתי לבדי בבית-הכנסת. כשהגעתם לבית אתה סירבת לאכול ואמרת: 'אם לא תביאו את העני לא אוכל לאכול עמכם בסעודה זו'. אז שלחו אותך לקרוא לי ואכלתי עימכם. בזכות סעודה זו ניצלתי ממוות, כי היה זה אחר כמה ימים שלא הגיע מזון לפי. לימים כשנפטרתי לבית עולמי, הייתי מצפה, מתי יגיע הזמן ואוכל לגמול עימך על החסד העצום שעשית עימדי. היום שהגעת לבית דין, נגזרה עליך מיתה, ולכן הגה אנכי ניצב לקראתך ללמד עליך זכות ובפתק כתבתי: 'ריבונו של עולם! גלוי וידוע לפניך, שכל המקיים נפש אחת מישראל כאילו קיים עולם מלא'. "והנה בזכות זה הוסיפו לי עוד שנתיים", סיים אותו תלמיד חכם לידידיו, את הסיפור הנורא: "הנכם רואים, כי קיבלתי שנתיים של חיים במתנה רק בזכות החסד ותמיכה בעני. לאחר ששמעתם זאת, האם אפשר להפסיק, ואפילו לרגע אחד, מעשיית חסד? הרי כל חיינו תלויים בכך".

עוד סיפר הרב: שמירת שבת היא מילת מפתח בשמירה על חיינו. מי שמקבל על עצמו להתחזק בשמירת שבת, משפיע על עצמו שפע ברכות, "כי היא מקור הברכה". שני מקרים שטיפלתי בהם יוכיחו זאת, דבר והיפוכו: "במקרה הראשון פנתה אליי לעזרה אישה חולת סרטן: 'הרופאים מעריכים כי נותרו לי חודשיים לחיות', בכתה והתחננה על נפשה. אמרתי לה: 'אני מבטיח לך שתחיי עוד עשרים שנה, רק תבטיחי שלא תיסעי בשבת'. אולם היא חששה וסירבה להבטיח: 'אני לא מתחייבת', אמרה. אמרתי שגם

אני לא מתחייב. אביה ובעלה נכחו במקום. האבא אמר לה: 'טיפשה שכמותך, הרי טוב יותר להיות דתיה בחיים מאשר חילונית בקבר!', אך בעלה חיזק את דבריה, וגם הוא אמר: 'גם אני לא מתחייב'. הם קמו והלכו, ואחרי שבועיים הצטערתי לשמוע שהיא נפטרה".

"לעומת זאת טיפלתי במקרה אחר שנהגו בו בחוכמה, והתוצאות היו הפוכות לגמרי. אישה ממושב מגדים שבצפון, ביקשה את עצתי. יש לה סרטן ל"ע, סיפרה, 'והרופאים לא נותנים לי סיכויים, המחלה התפשטה בגופי ואין לי יותר מכמה שבועות לחיות'. אמרתי לה שאני יכול לעזור לה רק בדבר אחד: 'מקובל בידי שמי שמבטיח לשמור שבת, טהרת המשפחה ותפילין, אם עושים לו פדיון נפש, הוא יחיה'. 'זאת אומרת', הבינה האישה, 'זה מחייב גם את בעלי'. 'איפה הוא?', שאלתי. 'בעבודה', ענתה. אמרתי לה: 'תגידי לבעלך שעדיף שיבוא אלי מאשר להלוויה שלך'. היא התקשרה אליו למוסך ואמרה לו: 'הרב יגן אמר, שתבוא אליו או ללוויה שלי, מה אתה מעדיף?'. הוא הגיע מיד, מבוהל. אמרתי לו: 'עליכם לחתום שתשמרו שבת, טהרת המשפחה ותפילין'. הם חתמו מיד. עשינו פדיון נפש. אחרי יומיים נסעה האישה לבית החולים רמב"ם בחיפה, ושם עשו בדיקת סי.טי. והתברר שכל הגידולים נעלמו כלא היו. 'במגירות שבמשרדי מונחים העתקים של שתי בדיקות סי.טי. אחת לפני שחתמו לשמור שבת, והשניה אחרי שחתמו. בדיקה אחת מעידה על המצאות המחלה והתפשטותה, ואילו השנייה מראה שהכל נעלם. כל זאת בזכות השבת!".

ט"ז סיון

המקובל רבי ששון לוי זצ"ל

יום ההילולא ט"ז סיוון

נולד באיזור כפרי הסמוך לעיר בגדד שבעירק. התייתם מאביו כשהיה בגיל ארבע שנים בלבד. בהיותו בן שמונה שנים החל ללמוד במדרש תלמוד תורה שליד מדרש בית זלכה והחל לעלות במדרגות התורה הקדושה והשיג ידיעות רבות ובקיאאות עצומה בש"ס ופוסקים ראשונים ואחרונים. עוד בטרם הגיע לשנתו העשרים קיבל סמיכת חכמים "יורה יורה" חתומה ע"י גדולי רבני בגדד וחכמיה המקלסים את בקיאותו המדהימה. הקפיד לטבול יום יום במקווה טהרה שבעירו בגדד כמנהג חסידים ואנשי מעשה. כששמע רבינו על שיירה העומדת לעלות לארץ ישראל, והוא בן 21 שנים, תיכף ומיד, ללא שהיות וללא המתנה עלה לארץ הקודש והתיישב בירושלים. כשעלה להשתטח על קבר רחל אמנו ע"ה נפתח לו הסיודר בשבע ברכות של החופה. אז ידע, שזה רמז שאשתו לעתיד תיקרא רחל. קבע את דירתו בשכונת בית ישראל סמוך לעיר העתיקה. אחד ממקורביו, שהיה עשיר, ראה את מצוקת המקום בדירה זו והציע לרב דירה מרווחת בקטמון, אך רבינו סירב לעקור מדירתו, כי רצה להיות קרוב למקום המקדש שייבנה במהרה. למד בשיבת פורת יוסף שמול הכותל המערבי. מספר הגאון הרב זמיר כהן שליט"א (מארגון הדברות): כילד, זכורה לי היטב דמותו של המקובל הרב ששון לוי זצ"ל עם גלימתו ומצנפתו, הוא היה מופיע לפתע בתחילת הרחוב, צועד בצעדים מהירים, וכבר היה בסוף הרחוב כשפיו אינו פוסק מלמלמל דברי תורה. כשדמותו ההדורה הייתה נראית, היו כל הילדים מפסיקים את משחקם ורצים אליו לנשק את ידו. ומה הוא מברך? היה מניח את ידו על ראשו של כל ילד תוך כדי הליכה, אבל פיו היה ממשין לדבר בדברי תורה. זה היה מוסר השכל לכל החיים, עד כמה צריך ואפשר לנצל כל רגע.

הרה"ג ר' יהודה צדקה למד שנים רבות חברותא עם רבינו. כאשר הגיע תלמיד, היו מכסים את ספר הקבלה, ומראים כלפי חוץ גמרא.

מורינו ורבינו הרב יהודה צדקה זצ"ל היה מפנה אליו אנשים הזקוקים לברכה וישועה והיה אומר להם שברכתו של חכם ששון לוי כברכתו של ה'בבא סאלי' אין צורך לנסוע לנתיבות, יש לנו כאן 'בבא סאלי' ממש שכל ברכתיו מתקיימות. ואכן תפילותיו הושיעו רבים, ובכל המקרים שהוצרכו לנתיוחים מסובכים היה מברך ומיד היו נרפאים.

מעשה באברך, שאשתו קשתה ללדת, והפנוהו לחכם ששון לבקש את ברכתו, משברכו שב לבית-הרפואה שם נאמר לו, שלפתע ב"ה הכל הסתדר והבעיה שהייתה חלפה כלא הייתה וילדה אשתו בקלות, משנאמרה לו השעה, שבה ילדה, מצא, שהייתה זו בדיוק, כשסיים רבינו את ברכתו, ומאז בכל פעם שאשתו נכנסה לתשיעי היה בא לצדיק לקבל את ברכתו ללידה קלה. פעם טעו האברך ואשתו בחשבונם, ובא האברך באמצע החודש השמיני לבקש את ברכתו של רבינו, אבל חכם ששון לא ברכהו, רק אמר לו: "הקדמת, הפעם עדיין לא הגיע הזמן, כשיגיע הזמן תבוא". מששב האברך לביתו עבר עם אשתו שנית על החשבון ומצאו שטעו בשבועיים ימים, ומששב בזמן נתברך, ושוב ילדה אשתו לידה קלה.

כשאחד מתלמידיו של הגאון הראשון צ' חכם מרדכי אליהו זצוק"ל נכנס אליו בוכה ושח בפניו את צרתו, אודות בתו שחלתה באופן קשה והרופאים אינם מאבחנים את מחלתה ומצבה הולך ומידרדר עד כדי פיקוח נפש. שאלו חכם מרדכי אליהו: "אצל חכם ששון כבר היית?". משהשיב האב בשלילה, זירזו הצדיק ואמר לו, שירוץ מיד לביה"כ 'בורוכוב' בשכונת הבוכרים, ושם ימצא את רבינו ויבקשהו שיברך את בתו. אותו תלמיד רץ לביתו ולקח את בתו עמו ונסע מיד ל'בורוכוב'. כשראה אותו רבינו ניגש מיד לילדה, אחז באצבעותיה ומלמל דקות ספורות מילים, שלא הבין מהם האבא כלום, ובתום קריאתה צעק בערבית: "חאלס!!!" (די). כך חזר הדבר ונשנה מס' פעמים, עד שאמר לו רבינו: "לך לבית, הכל בסדר". מאותו רגע חזרה הילדה לעצמה, ואף הרופאים נדהמו מכך, שהמחלה פסקה והלכה לה. למחרת שב האב לביתו של חכם מרדכי אליהו שאמר לו: "דע לך, בגופה של בתך נכנסה רוח רעה, וכידוע שכדי להוציא רוח צריך עשרה מקובלים ותיקונים גדולים, אבל לחכם ששון לבדו יש כח להוציאה, כיוון שרוב ימי מתענה הוא, ובשמים לא יכולים לסרב לחכם ששון!".

באחד הימים ביקש רבנו להקביל פניו של ה'בבא סאלי' בנתיבות, מיד כשנכנס אל הקודש פנימה, הושיבו ה'בבא סאלי' לצידו וביקש, שיכינו עבורו כוס תה, וכיוון שהיה רבנו שרוי ארבעים שנה רצוף בתענית מידי יום ביומו, הייתה זאת הפעם הראשונה, שניאות לשבור את צומו לכבוד ה'בבא סאלי' ובירך ולגם מהכוס, כשסיים לשתות, לקח ה'בבא סאלי' את הכוס ולגם משירי הכוס.

המקובל הגאון הרב יעקב נחמני זצ"ל

יום ההילולא ט"ז סיון

נולד בשנת ה'תרל"ב (1871) בעיר מרקש שבמרוקו. משפחתו מיוחסת לרי"ף ולרמב"ן, ודרכם לדוד המלך ע"ה. משחר ילדותו ניכרו בו אצילות נפש ומידות נעלות: צניעות ויראת חטא ומעל הכול אהבת תורה, שלא ידעה גבולות. על שקדנותו המופלאה מסופר, כי הנוהג היה שכל תלמידי הישיבה היו חוזרים לבתיהם לסעוד את ארוחת הצהריים. לא כן רבינו, שרצה לנצל גם את הפסקת הצהריים ללימוד

התורה. על כן הביא איתו לישיבה לחם לארוחת הצהריים, כדי שיוכל להמשיך ללמוד ולנצל את הזמן. חייו לא היו קלים. שמונה מילדיו ל"ע נפטרו בצעירותם. לפרנסתו עבד כצורף. אך גם בעת שעבד, לא פסק מלימוד התורה. כשהגיע לגיל חמישים עזב את מלאכתו לגמרי והתמסר ללימוד התורה ולכתיבת ספריו. מרבניה החשובים של העיר מרקש. נודע כת"ח וכמקובל גדול. ענוותן מופלא. מלומד בניסים. כשהיה עובר ברחובות, לא היה מרים את עיניו מחוץ לארבע אמותיו. במשך עשרות שנים היה לראש חברת הזוהר בעיר, ופעם בשבוע היו עושים תיקון כרת במשך כל הלילה. ביום פטירתו כאשר אנשי חברה קדישא ותלמידיו החלו לקרוא את תיקון יציאת הנשמה, לפתע התרומם רבינו ממשכבו ואמר: "פנו מקום לצדיקים, שבאו מעולם האמת ללוות אותי!". מיד קרא את הפסוק 'שמע ישראל'. כאשר הגיע לתיבת 'אחד' יצאה נפשו הטהורה במיתת נשיקה. נפטר ב-ט"ז סיון ה'תשט"ו (1955). חי כ-83 שנים ונטמן במרקש. ב-ט"ז חשוון ה'תשס"ה (2004) הועלו עצמותיו הקדושות לארץ ישראל והוא נטמן בהר המנוחות בירושלים. אנשי החברה קדישה, שטיפלו בהעברת גופו הטהור סיפרו, שעצמותיו נשארו בשלמותן, והיו מצוחצחות ומבריקות.

אביו: ר' שלמה. **אישתו:** מרת רינה (לבית רובאס. נישאה בהיותו בן שבע עשרה שנים בשנת ה'תרמ"ח-1888). **מרבתי:** הגאונים ר' אלעזר הלוי, ר' דוד סויסה, ור' מרדכי אסבעוני. **מתלמידי:** הגאון ר' לוי סעדיה נחמני. **ילדיו:** שמונה ילדים נפטרו בחייו. נשארו בחיים: ר' לוי סעדיה, ר' גבריאל ומרת רבקה. **מספריו:** מעט דבש- פירושים על התנ"ך • בית יעקב- דרשות • רוח יעקב- דרשות • לקח יעקב- ביאור על מסכתות הש"ס • טוב טעם- על שו"ע אורח חיים • מעיין גנים- על 'פתח אליהו'.

בשנת ה'ת"ש פרצה מלחמת העולם השנייה. רבינו נפל למשכב. מחלה קשה ל"ע פקדה אותו. מצבו החמיר מיום ליום. בני הבית הזעיקו אליו רופא נוכרי שהיה מומחה בעיר. אותו רופא, שלא היה 'אוהב ישראל' בלשון המעטה, לאחר שבדק את רבינו, אמר בנימת זלזול לבני הבית: "אין לאביכם עוד הרבה זמן לחיות. אני מעריך, שלא נותרו לו לחיות יותר משלושה ימים!". רבינו, ששמע את דברי הרופא, על אף סבלו התקומם בשארית כוחותיו ואמר: "איך אתה מעז לקבוע את גורל חיי. וכי בידך החיים והמוות? עוד תראה, כי ה' יתברך ישלח לי מרפא ואני אאריך ימים עוד חמש-עשרה שנים. ואילו אתה, שבוטח בכוחך ובבריאותך, דע לך כי לא נותרו לך לחיות אלא שלושה ימים. תדע, כי יש מושל בכל הארץ, שהוא קובע, מי יחיה ומי ימות!". הרופא גיחך ויצא מפתח הבית. עוד באותו היום כבר התאושש רבינו וקם על רגליו, וחזר לסדר יומו כהרגלו בקודש. ואילו אותו רופא נפל למשכב, ואחרי שלושה ימים מת מחוליו. דברי רבינו התקיימו במלואם, והוא האריך עוד חמש-עשרה שנים.

פעם בעת שלמד אצל רבו הגאון החסיד רבי דוד סויסה, היה רבינו צריך לרבו באיזה עניין בביאור הסוגיה הנלמדת. השעה הייתה כבר שעת לילה מאוחרת. באותה השעה היה הגאון סגור בחדרו לבל יפריעו איש בלימודו. לא היה זה יאה להפריע לרבו בעת לימודו בשעה זו. אך את רבי יעקב הטרידה קושיא שלא נתנה לו מנוח ומאהבת התורה שבערה בו, לא יכול היה לדחות את הקושיא למחר. בצעדים זריזים פסע לעבר חדרו של הרב. כשהגיע בסמוך לחדר, שמע מעבר לדלת קול לא מוכר של אדם נוסף, שלומד עם הרב. אותו הקול ערב לאוזנו מאוד. סקרנותו גברה עד מאוד. הוא הציץ מבעד לסדק הדלת וראה כי לפני רבו יושב איש זקן ונשוא פנים, שאור יקרות זורח מפניו. הוא נרתע לאחוריו וחשב להמתין לרבו, עד שיסיים את לימודו עם אותו זקן. כך עמד על מפתן הדלת והמשיך להאזין לנעימות לימודם. לאחר מספר רגעים חש בעייפות ובכבדות בכל גופו, והוא ישב על המפתן. לא חלף זמן רב ורבינו צנח בשינה

עמוקה. לפנות בוקר רבו פנה לצאת מחדרו לתפילת שחרית, והינה הוא נתקל בר' יעקב שישי. נחרד הגאון לשלום תלמידו, והקיש קלות במקלו על הארץ. רבינו הקיץ מתרדמתו ולהפתעתו הוא רואה את רבו מולו, ששאל אותו: "מה הביאך לכאן?". ביקש ר' יעקב סליחה וסיפר, כי הטרידה אותו קושיה, שלא נתנה לו מנוח. אך כאשר הגיע לפתח החדר, ראה את רבינו לומד עם זקן נושא פנים, שאינו מכירו, ועד שהמתין שהרב יסיים את לימודו עם אותו זקן - נרדם בפתח הדלת. הגאון השתומם בשומעו את דברי רבינו ובהתפעלות גלויה אמר לו: "בני, תלמידי היקר! דע לך, מאחר וזכית לראות את פניו של אותו זקן ואף שמעת את קולו, אשריך בעולם הזה וטוב לך לעולם הבא. דע לך, שזכית לחזות בפניו של אליהו הנביא זכור לטוב. על כן מובטח אתה, שתזכה לאריכות ימים ושנים, ותעלה במעלות התורה הקדושה".

ביום השלושים לפטירת רבינו, הבית בו היו גרים, הייתה בו עליית גג קטנה. אל העלייה הובילו מדרגות. הימים היו ימי תמוז לוהטים, ובנו ר' גבריאל ישן ליד המדרגות מפאת החום בקרקע הבית. היה בזה סיכון גדול, מפני שבמרקש, בגלל החום המדברי, הייתה נוכחותם של עקרבם ונחשים מצויה. בחלום הלילה רואה הרבנית את רבינו יושב בתחתית מדרגות העלייה בביתם ליד בנו ר' גבריאל. הרבנית שאלה בחלום: "מדוע בחרת לשבת על המדרגה?" - "כדי לשמור על בני גבריאל", השיב. בבוקר קמה הרבנית, ניגשה לסדר את המצעים ולהחזירם למקומם. כאשר הרימה את הכר, עליו ישן בנה, ראתה לתדהמתה עקרב ענק מסוכן, שהיה תחת הכר. אז הבינה את משמעות החלום - מדוע היה צריך בעלה הצדיק לבוא מעולם האמת לשבת ולשמור על הבן. (הסיפורים מעובדים מתוך 'לקח יעקב' של רבינו).

י"ז סיון

הגאון המקובל הצדיק הרב אליהו שריקי זצ"ל

יום ההילולא י"ז סיון

נולד בחודש שבט ה'תרפ"ב (1922) בעיירה איליג. נקרא בשם אליהו מכיוון שנולד במוצאי שבת. לאחר הבר-מצווה למד אצל סבו והמקובל ר' שמואל שושן שהיו מגדולי חכמי האזור ומהם שאב יראה טהורה ודרכי הנהגה - וכן למד מהם את תורת הסוד. עוד כשהיה כבן ארבע-עשרה שנים בלבד היה קם בשעת לילה מוקדמת כדי להעיר לתפילה את בני עירו במרוקו. נסמך לשחיטה ובדיקה ע"י גדולי הדור, ביניהם ר' אברהם אוחיין ור' שלום אזוביב. בהמשך הגיע לאגאדיר ומוגאדור ונסמך שם ע"י הגאונים ר' אהרון בן חסין ור' יוסף הלחמי. בשנת ה'תשט"ז (1956) עלה לארץ דרך צרפת והתיישב עם עוד מספר משפחות יוצאי עירו ומרוקו במושב אורה. בהמשך הוצע לו לשמש כרבה של בית-שמש וכן מבשרת ציון, אך רבינו בענוותנותו לא רצה. בשנת ה'תשי"ט (1959) נקרא לשמש כרב במושב כסלון. תפקיד אותו מילא למעלה מארבעים שנים!. לאחר שנחלש, עבר לגור בבית חתנו ר' שמעון שריקי בנווה יעקב בירושלים, וחתנו פתח בית-כנסת בביתו, כדי שרבינו יוכל תמיד להתפלל במניין. מקובל עצום. גאון בנגלה ובנסתר. זכה לגילוי אליהו הנביא. בעל רוח-הקודש. הגה תמיד בספר היצירה. אנשים שהכירו את רבינו העידו, כי מעולם לא נראה יושב או עומד בבטלה ללא ספר בידו. בימי זקנותו נחלשה ראייתו והיה מקפיד שיקראו לפניו. ביתו היה פתוח לאורחים והיה מקבלם בסבר פנים יפות. על פניו הטהורות ראו קדושה וטהרה. העיד עליו האדמו"ר הרב דוד אביחצירא כי רבינו היה אחד מ-ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר ב-י"ז סיון ה'תשע"ב (2012). חי כ-90 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבו: ר' אברהם אמזאלאג. **אביו:** ר' משה (היה ת"ח וחסיד ונהג להתענות תענית הפסקה של שישה ימים רצופים). **אימו:** מרת רבקה. **אשתו:** מרת רחל שריקי (בת ר' ניסים, אחי אביו). **מרבתי:** ר' אליהו ריבוח, ר' מכלוף לוגאסי. סבו, ר' אברהם אמזאלאג, המקובל ר' שמואל שושן. **מתלמידיו:** המקובל ר' ניסים מויאל.

בין האורחים הרבים שאירח רבינו בביתו במושב כסלון היה הגה"צ האדמו"ר ר' דוד חי אביחצירא שליט"א, שהיה בכחורתו נמצא בשבתות במושבים וישובים כדי לחזק את אחינו בית ישראל בתורה וביראת שמיים. ר' דוד עמד אז מקרוב על גדולתו וצדקותו המופלגת של רבינו. לאחר שנים רבות כאשר חלה רבינו, ביקש ממקורבו הרב רפאל חאליווה שליט"א ששימש רב בית-הכנסת 'שמחת חיים' בו היה רבינו מתפלל בשנותיו האחרונות, להעביר דמי פדיון נפש לר' דוד אביחצירא. ר' רפאל שלח את ר' אילן אברג'ל למעונו של ר' דוד. כאשר עמד ר' אילן לפני הרב דוד אביחצירא והגיש לו את דמי פדיון הנפש של ר' אליהו שריקי, פנה ר' דוד אל הנוכחים ואמר: "אני מעיד על ר' אליהו שריקי, שהוא אחד מה-ל"ו צדיקים שבדור!". בתקופה האחרונה לחיי רבינו נסע אחד ממקורביו לאדמו"ר ר' דוד אביחצירא כדי להתייעץ עימו איזה וידוי יקרא אם וכאשר רבינו יעזוב את העולם. ענה לו ר' דוד: "רבי אליהו הוא צדיק גדול. אין לו עוונות ואינו זקוק לשום וידוי!".

נכדתו של רבינו נסעה פעם לחו"ל. באחד הימים בעת ששהתה בחו"ל התקשר רבינו לבית בנו ואמר להם שירבו בתפילה כעת לשלום בתם. לאחר מספר שעות התקשרה הבת להוריה וסיפרה להם שלפני כמחצית השעה עברה תאונת דרכים קשה וניצלה ממנה בדרך נס. כששבה הנכדה לארץ אמר לה רבינו: "הפלתי עליך תחינה!".

בגיל שבעים בערך הוצרך הרב לעבור ניתוח קשה בסרעפת. ביום הניתוח אחרי תפילת שחרית ישב הרב לקרוא את ספר התהילים, לאחר שסיים לקרוא את כל הספר (רבינו נהג לסיים בכל יום את כל ספר התהילים) חטפתו שינה ונגלה אליו דוד המלך ע"ה ואמר לו: "אני דוד המלך, אל תדאג הניתוח יעבור בשלום ובהצלחה רבה". ואכן כך היה ורבינו חי עוד עשרים שנה.

סיפר הרב אלמליח מלומדי ישיבת המקובלים 'שער השמיים', כי פעם אחת הביא ראש ישיבתם הגאון המקובל הרב אייזנבך זצ"ל את רבינו לישיבתם והצדיק מסר להם שיעור בקבלה בבקיאיות מופלאה במשך כשעה וחצי. לאחר השיעור שאלו הלומדים את רבינו: "מי הוא רבינו?", והצדיק השיב בצניעות: "קוראים לי אליהו שריקי".

באחת השנים בליל יו"ט ראשון של פסח אחרי גמר עריכת הסדר, כל בני הבית נמו את שנתם. לפתע התעוררה חמותו של הרב, הצדקת מרת מסעודא שריקי ע"ה משנתה והעירה את כל בני הבית. הצדקת סיפרה לבני הבית: זה עתה בא אליה אדם בחלום ואמר לה כדברים הללו "ברוך דיין האמת, יש חמץ בבית". בני הבית החלו בחיפושים בכל מקום אפשרי, ולאחר לא מצאו, חזרו כולם לישון, לאחר קצת זמן שוב התעוררה מרת מסעודא ע"ה והעירה שוב את בני הבית וסיפרה, כי שוב חלמה את אותו החלום בדיוק. שוב החלו החיפושים עד שבנה ר' שמעון שריקי מצא לתדהמת בני הבית שתי פרוסות לחם מאחורי אחד הארונות, וכך ראו, כיצד שומרים עליו מהשמיים, שיבער את החמץ ולא ייכשל בכל יראה ובבל ימצא.

הרב רפאל האליווה שליט"א, אשר הכיר את הרב בשנותיו האחרונות, כאשר כבר היה זקן חולה וחלוש, אך עם רוח צעירה, מספר: "בכל ערב היה רבינו יושב ומשתתף בשיעור דף היומי (אותו העביר הרב רפאל הנזכר), ותמיד היה רבינו משלים בלחש לעצמו בעל פה את דברי הגמרא, שהתחיל בהם המגיד שיעור, וכשהיה שקט היו שמים לב כי רבינו משלים בע"פ את דברי הגמ' כך היה בכל המסכתות, וזאת על אף שלא ישב מול גמרא, וגם חלשה ראייתו וזכרונו". (הסיפורים מעובדים מתוך החוברת 'מרא"ש צורים')

י"ח סיון

הרב הצדיק ירוחם הלוי ליוואוויץ זצ"ל הידוע כמשגיח ממיר

יום ההילולא י"ח סיוון

נולד בשנת תרל"ה (1875) בליובאן במחוז באברויסק ברוסיה הלבנה. בשנות ילדותו היה יושב והוגה בתורה בבתי מדרשות בסביבת מגוריו. בבואו בברית השידוכין התנה שינתן לו ללמוד שמונה שנים בפרישות בקלם, ובתום תקופה זו יהיה מוכן לפרנס את ביתו. באותן שנים סיים ש"ס עם ד' חלקי שו"ע עם פירוש הגר"א. בשובו לאחר שנים אלו, התכונן לסייע בידי רעייתו הרבנית בניהול החזקת המסעדה שממנה התפרנסו בעירם אוזבנט אך הרבנית, שעמדה על גדולתו של בעלה סירבה ליתן לו זאת. במקום זאת הוא נסע לראדין ללמוד בכלל קדים במחיצת מרן החפץ חיים. שם נתקבל לכהן כמנהל רוחני בישיבת ראדין. תחילה היה ר' ירוחם נבוך אם להענות למינוי, הוא חשש שלא יהיה לו מה להגיד לפני התלמידים. לאחר תקופה התבטא אודות זאת באומרו: "בואו וראו מה גדולה היא זכות הרבים, ממש קרש כשיעמידוהו בתוך הרבים יתחיל לדבר". עד מהרה חיבבוהו תלמידיו. רבים מהתלמידים החלו להתגודד סביבו ולעסוק בתורת המוסר. ר' ירוחם, שחשש שדבר זה יפגע במעמדו הרם של החפץ חיים, החליט לעקור משם, ומששב לביתו לחג הפסח לא חזר יותר לראדין. שימש כמשגיח בישיבת מיר שבפלך מינסק אשר ברוסיה הלבנה החל משנת תרס"ח (1908) אולם עקב מלחמת העולם הראשונה שימש כמשגיח בבית התלמוד בקלם ובפוניב'ז עד שנת תרפ"ג (1923). לאחר מכן חזר לשמש כמשגיח בישיבת מיר. מגדולי בעלי המוסר. השפיע רבות על תלמידיו. ביום א' לפרשת במדבר נפל למשכב ממנו לא קם, ופעמים רבות שמעוהו אומר "תודה לך, אבא'לה, עבור הייסורים". נפטר ב-י"ח סיוון תרצ"ו (1936). חי כ-61 שנים. אביו: ר' אברהם. מרבתי: ר' צבי פינקל מסלבודקה, ר' שמחה זיסל, ר' ישראל מאיר הכהן מראדין (ה'חפץ חיים'). מתלמידיו: ר' שלמה וולבה זצ"ל. רבי אבא גרוסברד זצ"ל. חברותא: ר' נפתלי טרופ זצ"ל. מספריו: דעת חכמה ומוסר • דעת תורה.

השעה כבר היתה מאוד מאוחרת בלילה. במיר שבפולניה של לפני המלחמה, אין מגורות רחוב ואין פנסים. עלטה כבדה שוררת בלילות ואין אפשרות לראות מאומה. קבוצת בחורים, בני הישיבה, צועדים בחבורה בדרום מבית המדרש אל חדר האכסניה. ביניהם ר' שלמה שמעון קרליץ, אשר התלווה אליהם לחדרם (הבחורים התחלקו לאכסניות שונות בעיירה הקטנה והוא ישן באכסניה אחרת מזו של חבריו). לפתע נשמעו קריאות מאחור. מישהו קורא להם, מישהו רץ אחריהם. הם ניסו להביט לאחור, לבדוק את זהותו של הרודף. אך בשל החשכה לא יכלו להבחין במאומה. בהלה גדולה אחזה בהם והם החלו לרוץ כל עוד נפשם בם לכיוון האכסניה. אך ככל שהגבירו את מרוצתם, שמעו גם את קולותיהם של אותם אנשים נושפים בעקבותיהם. סוף סוף הגיעו לחדרם. הם נכנסו פנימה במהירות ונעלו אחריהם

את הדלת על מנעול ובריה, מקווים שאותם אלמונים לא ינקשו בדלתם. עברו דקות ספורות ונקישות עזות נשמעו היטב בדממה ששררה בחדר. הבחורים פחדו, אך שום ברירה לא הייתה להם והם נאלצו לפתוח את הדלת. בפתח עמדו מספר שוטרים מן המשטרה המקומית של העיירה. "כמעט וירינו בכם", זעמו השוטרים לעברם, "קראנו לכם ולא עניתם. במקום לענות - ברחתם. כמעט וירינו בכם כדי לעצור אתכם. מדוע לא עניתם? אנחנו רוצים לראות את תעודות הזהות שלכם!". באנחת רווחה כבושה הוציאו הבחורים את התעודות והראו אותם לשוטרים. כולם, חוץ מר' שלמה שמעון קרליץ. "התעודה שלי אינה כאן", הסביר לשוטרים. "אינני מתגורר פה, חדרי נמצא במרחק מספר רחובות והתעודה נמצאת שם". השוטרים לא הסתפקו בהתנצלותו של ר' שלמה, אלא התעקשו ללכת לאכסנייתו ולבדוק את התעודה. "בוא איתנו עכשיו לשם והצג את תעודתך", פקדו השוטרים, "אבל עכשיו ומיד!". ר' שלמה נפרד מחבריו והלך לאכסנייתו בלוויית השוטרים, הציג לפנייהם את התעודה ונפטר מהם לשלום. למחרת בבוקר נודע הסיפור למשגיח של הישיבה, הגאון הצדיק ר' ירוחם ליבוביץ זצ"ל והדבר הסעירו עד מאוד. עוד באותו יום ניצב המשגיח ליד ארון הקודש בבית המדרש ואמר לפני הבחורים שיחת מוסר נוקבת. "אומר את האמת", פתח ר' ירוחם את דבריו, "עקב המקרה החמור שאירע אתמול, חשבתי שצריך אולי לסגור את הישיבה, וכבר שוחחתי על כך עם רבני הישיבה". הבחורים הוכו בתדהמה והביטו זה בזה. "מה אירע? איזה מקרה חמור? מה הדבר הנורא שאירע וגרם למשגיח לחשוב לסגור את מקום התורה הגדול הזה - ישיבה מיר המעטירה?". איש לא הבין את כוונת המשגיח עד פירט את סיפור המעשה, שאירע אתמול לבחורים מהישיבה עם השוטרים. וכשסיים המשגיח את סיפור המעשה, פנה אל הבחורים בתביעה: "כיצד זה ייתכן שהבחורים מן הישיבה שלנו יתנו לחבר ללכת לבדו, בשעת לילה מאוחרת, בלוויית שוטרים גויים, ולא יצטרפו ללוותו? הרי יש סכנה בדבר! ומעבר לכך, כיצד לא הרגישו הבחורים את הפחד והבהלה שהרגיש חברם במצב שכזה, ולא נחלצו לעזרתו? איך הם נשארו באכסניה שקטים ושלווים? איך ייתכן שדבר שכזה קרה בישיבתנו? ואם כבר קרה, ואין מידות טובות, אז אולי צריך לסגור את הישיבה. הרי כל התורה שנלמדת לא שווה מאומה - כשאין מידות טובות!".

הרב יהודה אבן עטר זצ"ל

יום ההילולא י"ח סיוון

נולד בחודש אלול ה'תט"ו (1655) בפאס. שם משפחתו 'עטר' פירושו 'בשמים' בערבית, על שם עיסוקם של אבות המשפחה. בצעירותו התמסר ללימוד התורה. אביו נפטר כשהיה בגיל 23, ורבינו יצא לעבוד לפרנסתו והיה ידוע כצורך מומחה. כל חייו, גם כשכיהן ברבנות, התפרנס מיגיע כפיו ולא חפץ לקבל שכר מקופת הציבור וביקש לקיים גדול הנהגה מיגיע כפיו. בשנת ה'תנ"ח (1698) בהיותו כבן 43 מונה לכהן כדיין בפאס יחד עם רבותיו ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו. נודע כגאון ובקי בכל מקצועות התורה.

בשנת ה'תס"א (1701) המלך איסמעיל הטיל עליהם מס כבד ורבינו נאלץ לנדוד לעיר מקנס שם ישב בבית הדין גם עם הרב שמואל הצרפתי וכיהן גם כאב"ד. בשנת ה'תס"ד (1704) חזר לעיר פאס ועמד בראש הקהילה היהודית. בשנת ה'תפ"ג (1723) ישב ראשון בדין עם הרב יעקב אבן צור (יעב"ץ). משנת ה'תע"ג (1713), לאחר פטירת הרב וידאל והרב שמואל הצרפתי, כיהן כדיין יחידי במקנס. היה רגיש מאוד לסבלו של הציבור, פעל לרווחת היהודים וביתו היה פתוח לפני כל שואל ומר נפש. מלומד בניסים.

כונה 'רבי אל-כביר' (רבינו הגדול בערבית). מושל המדינה אסר את רבינו כיוון שרצה שיפדו אותו בממון רב, לאחר שלא עשו כן, הושלך לגוב האריות ולמרות שהיה שם לילה ויום האריות לא הזיקו לו. ידוע שרבינו זכה לגילוי אליהו הנביא. מכל ערי מרוקו פנו אליו בשאלות. עד היום הנשבע על ציונו לשקר-נענש. רבים נושעים גם היום על ציונו ורואים ניסים. נפטר ב-י"ט סיון ה'תצ"ג (1733). חי כ-77 שנים. ציונו בפאס. מרוב הערצה והערכה הספידו אותו במשך שלושים יום וכן חיברו עליו קינות.

אביו: ר' יעקב בן ר' אברהם. **מרבתינו:** ר' וידאל הצרפתי ור' מנחם סרירו. **תלמיד-חבר:** ר' יעקב אבן צור (יעב"ץ). **מתלמידינו:** ר' אליהו הצרפתי, ר' שם טוב בן אמוזג. **ילדיו:** ר' חיים, ר' משה ור' עובד. **מספריו:** •מנחת יהודה- דרשות על התורה •שיר מכתם- הלכות שחיטה וטריפות •דיני גט וחליצה •פירוש על מדרש רבה, שו"ת ופסקים.

בימי רבינו קמה במרוקו תנועת עליה לארץ ישראל. בני משפחתה של אישה אחת עלו לארץ ישראל והיא לא עלתה איתם, כי באותו הזמן בעלה היה בבית האסורים בעקבות עליה של הערבים שסיפרו עליו שקנה חפצי זהב גנובים. לאחר כשלושה חודשים, לאחר העברת שוחד עצום, שוחרר הבעל. האישה שביקשה להיות עם בני משפחתה, ניסתה לשכנע את בעלה לעלות ארצה אולם הוא לא הסכים. היא החליטה להערים עליו ולהפליג לארץ לבד כדי להיות עם בני משפחתה, כיוון שידעה שבעלה לא היה מסכים לכך. היא המתינה מספר ימים ולאחר מכן פנתה אליו ואמרה: "יהודי מעיר צפרו בא לחפש אותך וכאשר אמרתי לו שאתה נמצא בחנות, אמר לי שהוא ממהר ללכת לדרכו ומסר לך דרישת שלום ממכנאס מאת אהובך הצורף, וכן הוא מבקש ממך לנסוע מחר עם סחורתך, כי יש לה דרישה גדולה". לאחר שבעלה נסע עם השיירה הראשונה לשם, עלתה האישה עם שיירה לטאנקיר ומצאה מקום בספינה המפליגה לארץ. כשהגיע בעלה למכנאס, ראה כי הכול שקר וחזר לפאס. אולם כאן גילה לתדהמתו כי אשתו נעלמה. לאחר חקירה ודרישה גילה, כי היא עלתה לארץ לאחר שהערימה עליו. מרוב צער נפל למרה שחורה ותוך שנה תם כל כספו. הוא נאלץ למכור את כלי ביתו עד שנעשה בעל חוב. בצר לו, הלך לרבינו וסיפר, מה שאירע לו. הצדיק אמר לו שישוב למחרת ובינתיים חשב על בעיה זו ולא מצא שום תקנה רק שילך אחרי אשתו לארץ ישראל. לצורך זה כמובן צריך כסף רב להוצאות הדרך עבורו ועבור ילדיו והוא בעצמו כרגע בעל חוב, ואין לו מאומה. למחרת הגיע האיש ורבינו אמר לו: "בני, שום תרופה לא מצאתי לך. אך הראו לי מן השמיים, כי היום תיושע על ידי צער גדול בגוף". הסתובב היהודי ברחובות ולפתע הבחין בו משרתו של שר העיר, שחפש אחריו, והוא הביאו לשר. כשהגיע לשם מצא ערבי אחד, שקבל עליו לפני השר, והאשים כי מיודענו מכר לו חפצי זהב, ועתה כשרצה למכרם נמצאו של נחושת ולא של זהב. והביא את החפצים לפניו. התבונן האיש ואמר: "אמת מכרתי לך הרבה חפצים, אבל לא את אלו". כעס השר על היהודי, וציווה את עבדיו להלקות אותו חמישים מלקות. הם עשו כן, והיהודי צועק ובוכה ומתחנן ואין מרחם. מחמת המכות היהודי התעלף ונפל ארצה. כשראה זאת השר, פחד פן ימות, וציווה להוליכו מהר לביתו. קם השר ממקומו בבהלה להיכנס לביתו, כדי לתלות את מה שאירע בעבדיו המכים, שמת היהודי תחת השבט באכזריותם. כשקם השר בחיפזון, נפל מחיקו כיס של מאה זהובים, ונכרך בכדי היהודי שהיו מונחים בארץ. העבדים תיכף שמו את היהודי בתוך מחצלת עם בגדיו, כשהם כרוכים, והוליכוהו לביתו והניחו אותו שם וברחו להם. כשהתעורר מעלפונו, רצה ללבוש את בגדיו, ומצא בהם את כיס הזהובים, ושמח מאוד. השר, חיפש את כיס הזהובים ולא מצא, וחשד בעבדיו. כששמעו את טענותיו, כדי להציל את עצמם, העבדים סיפרו שראו את הערבי התובע לוקח את

כיס הזהובים. השר האמין להם, ושלח אחריו ואיים עליו, שאם לא יחזיר את הכיס, יעשה בו מה שעשה ביהודי. הערבי הודה מהפחד, במה שלא גנב, ונתן מאה זהובים. מיודענו סיפר לרב את אשר נעשה, וענה לו הרב כי הזהובים הם קנס מהגוי המזליל עליו, ועכשיו ימהר לעלות לארץ עם ילדיו. לאחר שלושה ימים היהודי הפליג, ולאחר שהגיע לארץ מצא את אשתו והיא חזרה אליו.

כ' סיון

הגאון הרב חיים מרדכי לבטון זצ"ל

יום ההילולא כ' סיוון

נולד בעיר חאלב שבסוריה בשנת ה'תק"מ (1780). לפניו נולדו ארבעה-עשר ילדים להוריו, וכולם נפטרו ל"ע בדמי ימיהם. מספרים, שמטרוניתא אחת קראה לאביו, ר' חלפון לצורך עסק מסוים ובאמצע השיחה התחילה להסיתו לדבר עבירה. כשראה שכלתה אליו הרעה, הפיל עצמו לארץ מביתה, שהיה במקום גבוה, ונעשה לו נס, שקם והלך לביתו בריא וחזק. בלילה ההוא הראו לו בחלום שייוולד לו בן צדיק וחסיד שהעולם כולו יינה מאור תורתו, וזהו ר' חיים מרדכי. עוד בהיותו רך בשנים, לקח אותה אביו למלמד תינוקות, כדי שילמדנו את צורת האותיות. כאשר ביקר האב בתלמוד תורה, ושאל על בנו. ענהו המלמד: "בנך קטן כדי להעמיס עליו את לימוד האותיות". להפתעת המלמד קרא ר' חלפון לבנו ובהצביעו על האותיות השונות הילד הקטן החל למנות את שמותם ללא כל טעויות. המלמד החל ללמדו ולא עברו ימים רבים, וכבר ידע הילד לקרוא חומש כהלכתו. אחר שמילא כרסו בש"ס ובפוסקים והתמנה לכהן כדיין בעירו. בשנת ה'תרי"ח (1858) התמנה לרבה הראשי של חאלב שבסוריה וכיהן בתפקיד זה עד פטירתו. מגדולי חכמי ארם צובא. התפרסם בחוכמתו וביושר דינו. יהודים ורבים רבים פנו אליו. מלומד בניסים. ענוותן. בעל רוח-הקודש. במשך שנים רבות נהג לחלק צדקות רבות. הממשל התורכי רצה להעניק לרב הראשי אות כבוד כהוקרה על פעולתו לטובת בני עמו ולטובת הכלל. לאחר הפצרות רבות הסכים לקבל את אות הכבוד, אך לא ענד אותו אלא גנזו בארון. נפטר ב-כ' סיוון ה'תרכ"ט (1869). חי כ-89 שנים. נקבר במערת הצדיקים (המכונה 'מלכבי') הסמוכה לבית הכנסת ונכנסים לה מחצר בית דיין. כשלושים שנים לאחר פטירתו, באחד מהימים נפטר אחד מגדולי ורבני ארם צובא וביקש כי יכרו את קברו ליד ציונו של הצדיק ר' מרדכי. תוך כדי כריית הקבר ארעה מפולת אבנים ונתגלה קברו של הצדיק. לתדהמת הנוכחים גופו היה שלם וטהור, כביום שבו נפטר לבית-עולמו.

אביו: ר' חלפון. **בניו:** ר' חלפון (נפטר בחיי אביו), ר' אליעזר, ר' יוסף (מאשתו הראשונה, לעת זקנתו עלה לירושלים והיה מחכמי ישיבת המקובלים 'בית אל'). **בתו:** מאשתו מזווג שני, נישאה לר' משה סוויד. **מספריו:** נוכח השולחן-שו"ת על ארבעת חלקי ש"ע. **בן יאיר**- דרושים על התורה • שבחי המהר"ם (תיאור תולדותיו ומפותיו שנכתב ע"י נינו, הרב יו"ט ידיד הלוי) • **דבש וחלב תחת לשונך פיוט:** מה נכבד.

כשאחד החכמים רצה לשדך את בתו, חייב אותה רבנו לתת נדוניה בסך חמישים לירות זהב, סכום נכבד שלא היה באפשרותו, אמר לו החכם: "הרי רבנו יודע את מצבי היטב, וסכום זה הוא למעלה מאפשרותי", השיבו רבנו: "אל תדאג, לבתך יש את החלק שלה ותבטח בקב"ה שהוא יזמין לך את הכסף", החכם בטח על ה' ועל דברי רבינו וחתם על שטר השידוכים והתחייב לשלם את הסכום הזה, בינתיים התקרבו ימי החופה, והחתן בא לחמיו לקבל את הכסף, החכם מרוב צער פנה לבית רבנו וסיפר לו, שהגיעו ימי

התשלומים ואין בידו מאומה, התחיל רבנו לדבר על לבו דברי חיזוק וביטחון, שבקרוב תהיה לו ישועה, החכם יצא מבית רבנו בלב שבור ובתקווה, שה' יעזור לו, כך התקרבו הימים למועד, שנקבע לערוך את החופה ולרש אין כל, והחתן שואל מפעם לפעם היכן הכסף שהתחייב. שהגיעו הימים הקרובים לחופה, והנה בא שכנו הנוכרי לבית החכם. כששמע את קול דפיקות הנוכרי בפתח ביתו, התחיל להיאנח בשיברון לב, כי השכן הזה היה נוהג מפעם לפעם לבוא לבית החכם ולקבל ממנו הלוואות ומעולם לא החזיר אותם, ולא הייתה לפניו ברירה מפחדו מהנוכרי והמשיך להלוות לו, והנה עכשיו אחר שהוא מחכה וחוסך כל פרוטה נוסף לו צער הנוכרי. כשנכנס הנוכרי קיבל אותו על כורחו בסבר פנים יפות. אמר לו הנוכרי: "הנה אתה אדם טוב וישר שהילוות לי כסף מפעם לפעם, ועתה עשיתי חשבון מכל הכספים שלויתי ממך עד היום ויצא לי החשבון חמישים לירות זהב, והפעם באתי לשלם לך את כל החוב, שאני חייב לך", הוציא את הכסף מכיסו ומסרו בידי החכם. הלה לא האמין עדיין למראה עיניו, לקח את הכסף בשמחה והלך תחלה לבית רבנו לספר לו על הנס הגדול, שקרה לו בזכותו, אמר לו רבנו: "הלא אמרתי לך, שתשועת ה' כהרף עין, ומסר הכסף לחתנו".

מספר ר"א בר"י יו"ט ידיד הלוי על עובדה מפליאה נוספת, שבאחד הלילות בלכת הרב כמנהגו בחצות הלילה, ראו אותו חבורה של שוודים שכורים שהיה לבוש בבגדים נאים כיאה לראש הרבנים והחליטו ביניהם להתנפל עליו ולקחת ממנו כל אשר יש לו עם בגדיו. הזקן שבחבורת השוודים אמר להם: "ביד אחת אני גומר אתו", ובאמירה זו התקרב לרב ועמד, התחילו חבריו לצעוק עליו, מדוע עומד ואינו ממשיך אמר להם: "איני מסוגל ואיני יודע מדוע", מיד בא השני והרים ידו ואף הוא יבשה ידו ונשארה זקופה, רבנו לא ידע ולא הרגיש מכל זה והמשיך כדרכו לבית-הכנסת. בינתיים האיר היום והתחילו אנשים להסתודד סביב השוודים, והשוודים לא יכלו לפצות פה, בחזרתו משם, כשהיה הולך כדרכו רמזו השוודים על הרב בכדי שיבינו שבגללו נעשה הדבר, מיד באה משלחת מחברי השוודים לרב וסיפרו לו את האמת, ושכך קרה לחבריהם, ואין מי שיושיע אותם, הם נפלו על ברכי הרב לבקש סליחתו, ציווה עליהם הרב, שלא ישובו עוד למלאכה זו של גזילה וכשקבלו עליהם, אמר הרב: "מי שאינו יכול ללכת- ילך, וזה שידו זקופה- תרד", ובאותו הרגע כך היה, ונתקדש שם שמים ברבים בין בישראל ובין אצל הנכרים.

מנהג ידוע בארם צובה לקום בליל שבת ולזמר בקשות מהמשוררים הקדמונים ומר' ישראל נג'ארה ועוד, ואף רבנו חבר את הפזמון הידוע "מה נכבד היום מימים", אחד השרים שהיה ביתו סמוך לבית הכנסת גזר עליהם, שיפסיקו לזמר כי זה מפריע לו לישון, ואם לאו- יהרוג אותם. והיה לו הכוח לכך, באו אצל רבנו שיוורה להם מה לעשות, אמר להם, שלא יבטלו מנהג קדוש ושלא יפחדו כלל, וביום שבת בבקר אחר הבקשות מת השר והוציאוהו לקבורה.

רבי צבי הירש פיליב הידוע כמגיד מנדבורנא זצ"ל

יום ההילולא כ' סיוון

נולד בשנת ר"ת"ק (1740). עוד בצעירותו רכש רכש לו לימודים נעלים להבין בגפ"ת יתר על כל בני גילו. בראות אביו כן, הביאו לפני הבעש"ט הק' וזכה לחיבה יתירה ממנו וברכו שיהיה לגדול ולמנהיג בתורה. כשגדל, ינק מתורתו של המגיד ממזריטש אולם לאחר פטירת המגיד, שאיפה עזה קיננה בקרבו להתקרב

לר' יחיאל מיכל מזלוטשוב, בהיותו עני מרוד לא יכול היה לבצע זאת מחוסר מעות לצורכי הנסיעה, אך כאשר בעל הבית אצלו שימש כמלמד השיא את בנו בזלוטשוב, הסכים הוא לקחת עמו את ר' צבי לחתונה, ואז התקרב לר' יחיאל מיכל והיה ראש וראשון לגדולי תלמידיו (שלמדו ממנו גם את תורת הסוד). עם הגיעו לפרק האיש מקדש כבר יצא שמו בעולם. התחתן במונקאטש (עם בתו של אחד מנכבדי העיר) אולם אך לאחר מעט זמן התאלמן ושב לגליציה ונבחר להיות מגיד מישרים בקהילת דולינא (אוקראינה), ושמו הלך לפניו כחכם עצום וחרף ביותר, ואף העמיד שם תלמידים שלימים נתפרסמו כגדולי הדור. לאחר פטירת רבה של דולינא, הגה"צ רבי אברהם נח הלוי (בעל זריזותא דאברהם) עבר לנדבורנא בה שימש כמגיד מישרים עד יומו האחרון. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מלומד בניסים. נפטר ב-כ' סיון ה'תקס"ב (1802). חי כ-62 שנים. ציונו בנדבורנא. חתנו ר' יצחק מראדוויל מילא את מקומו בנדבורנא.

אביו: ר' שלום זליג (בעל 'דברי שלום', גאון ובקי בכל מכמנה התורה וייחוסו מגיע עד צאצאי רש"י הקדוש). **מרבתינו:** ר' ישראל בעל שם-טוב, ר' דב בער (המגיד ממזריטש), ר' יחיאל מיכל (מזלוטשוב). **מתלמידיו:** ר' צבי הירש (בעל ה'עטרת צבי' מזידיטשוב- שר בית הזוהר), ר' יצחק לנדמן (אב"ד ויז'ניץ), ר' אברהם דוד (מבוטשאטש), ר' צבי הירש (מדליטין), ר' משולם נתן מרגליות (מו"צ בברדיצ'ב), ר' חיים ירוחם הלוי (בעמ"ח "בית הלוי"), ר' מנחם מנדל מקוסוב. **נשותיו:** בתו של אחד מנכבדי העיר מונקאטש (זיווג ראשון- אולם היא נפטרה תקופה קצרה לאחר נישואיו ולא היה ממנה פרי בטן), מרת צפורה דבורה (זיווג שני- בת ר' אלימלך הורושבסקי מגיד מישרים בדראהביטש). **ילדיו:** ר' דוד אריה לייב מנדבורנא מגיד (חתן רבי מאיר בן ר' לוי יצחק מברדיטשוב), ר' משה יחיאל מיכל מגיד. **חתניו:** ר' יצחק מראדוויל (בזיוו"ש וממלא מקומו בנדבורנא), ר' שמואל זנוויל מקאליש, ר' זאב אהרן ווינרב. **מספריו:** • צמח ה' לצבי- על התורה ועל הגדה של פסח • מילי דאבות- מוסר • שפתי קדושים- על התהילים • אלפא ביתא- מוסר.

בזמן שרבינו התגורר בנדבורנא, נהג הצדיק להתפלל בחדרו הפרטי. מסופר שהיה איש חסיד ר' אייזיק שמו מעיר דאלינא, שנהג לבוא מפעם בפעם לצדיק. דרכו היתה ללכת דרך הכפרים, וסמוך לשם יש שם יער קטן, שקורין 'חאטשיס', והיה דרכו דרך היער, והנה בבית המדרש של המגיד היה דרכם להמתין לרבינו בשעת קריאת שמע כחמש דקות, עד שסיים. פעם אחת המתינו לרבינו במשך רבע שעה ויותר, ולא סיים את קריאת שמע. הביטו דרך חור המנעול וראו את רבינו שוכב בפישוט ידיים ורגליים ואומר את הפסוק: "תפל עליהם אימתה ופחד" (שמות טו, טז) וחזר על הפסוק הרבה פעמים. אמרו: "בוודאי לא דבר ריק הוא, ובעוד זמן מה יתברר העניין". כשעה לאחר התפילה הגיע ר' אייזיק מאלניא וסיפר, כי כאשר עבר ביער ראה מולו גזלן ואחז בידו גרזן ורצה להרוג אותו והגביה את הגרזן, ולא היה יכול לזוז ממקומו. הוריד את ידו ויכל לזוז, וכן היה כמה פעמים, שהלך וחזר עוד פעם כדי להרגו ולא היה יכול לזוז. אחר כך הלך הגזלן ממנו, והוא הלך לדרכו. ביררו מתי היה הדבר ואמרו לו: "דע לך, כי רבינו הציל אותך מיד הגזלן, והיה זה בשעת קריאת שמע".

בתחילת שנת ה'תקס"ב, שנת הסתלקותו, חלה רבינו ונחלש מיום ליום. וכה מסופר בספר אבן שתיה "בשנת הסתלקותו נסע אליו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאסוב לשבת שובה, והיה מתפלל אצלו בימים הנוראים, בשבת בצהרים נחלש הרב מאוד, והיה שוכב על מטתו, ואחרי הימים הנוראים סמך ידיו על

ראש תלמידו רבינו הק' ה"אהבת שלום" מקאסוב, ויבחר בו להיות ממלא מקומו ברבנות אחר פטירתו, ועל פיו יצאו כל אנשי שלומו הקשורים אליו, ויצו עליו, שמעתה ילון בבית מדרשו הסמוך לחדרו, ובכל לילה ולילה כחצות היה בא אצלו, ומסר לו כל הנחוץ, בתחילה פחד מאוד הרה"ק רבי מנחם מנדל ללון שם לבדו, יען כי ראה כמה נפשות, שבאו אל המגיד הק' מהעולם העליון לתקנו, עד כי למד עמו גם דבר הזה, והרגל נעשה טבע, ככה חלף בערך חצי שנה".

על גודל רוח הקודש, שהופיעה בבית מדרשו של רבינו, כאשר עיניו צופות למרחוק ניתן ללמוד מהסיפור על התקופה, שבה הסתופף בצל רבינו תלמידו הרה"ק רבי מנחם מנדל מקאסוב זיע"א ה"אהבת שלום": אירע פעם, כי בעת ששבת רבינו בחדרו הפנימי, ישב ה"אהבת שלום" בחדר הקדמי של רבו, נכנס יהודי וביקש, כי רצונו להיכנס לרבינו עם פתקא (קוויטל) כנהוג, והיות שלא היה יודע לכתוב בלשון הקודש, ביקש מר' מנחם מנדל, אם מוכן הוא לעשות טובה לו ולכתוב לו הקוויטל, ה"אהבת שלום" נענה לבקשתו, ובסבר פנים יפות כתב לו הפתקא, ובה תינה בעיותיו וצרותיו, כשנכנס אל הקודש פנימה והגיש הפתקא, שאלו רבינו: "מפני מה באת אליי?", השיב הלה: "כי בקשתו לקבל ברכת רבינו על כל הפרטים שרשום בקוויטל", השיב לו רבינו: "הרי אין צורך בברכתי, כבר נושעת בעת כתיבת הקוויטל ע"י הכותב".

הרה"ק המקובל האלוקי רבי יחיאל מיכל מנמירוב

יום ההילולא כ' סיון

אביו: ר' אליעזר. אחיו: ר' אלעזר מזלוטשוב. סבא: ר' משה מצד אביו. סבתא: מלה מצד אביו. נשא לאישה את בתו של ר' יצחק הכהן מנמירוב.

יהודים החלו להתיישב בנמירוב בתחילת המאה ה-17, ובאמצע מאה זו נרצחו בידי הקוזקים. לאחר מכן, השתקמה הקהילה. סמוך לגזרות ת"ח-ת"ט כיהן ברבנות העיר חתנו של רבי מרדכי בעל ה"לבושים הרב יחיאל מיכל מנמירוב, שאף נרצח בפרעות.

כיהן כרב הקהילה בעיר נמירוב אוקראינה ונודע כבקי בתורת הנגלה ובתורת הנסתר.

במהלך הגזירות עודד את קהילתו למות על קידוש השם ובשנת ה'ת"ח נרצח על קידוש השם. [ישנה דעה כי יום פטירתו חל בכ"ב סיון].

מספריו: שברי לוחות

מספר יון מצולה נכתב בידי ר' נתן הנובר, על גזירות ת"ח-ת"ט

פרק ה - גזרה של ק"ק נמירוב

ויהי כשמוע הצורך חמיל ימ"ש שיהודים רבים נתאספו לק"ק נמירוב ועימהם כסף וזהב לרוב, וגם ק"ק נמירוב בעצמה הייתה מופלגת בעשירות, והייתה קהילה גדולה וחשובה לאלוהים של חכמים וסופרים, מלאתי משפט צדק ילין בה ועתה נרצחים. בכך שלח חמיל ימ"ש ראש אחד, צורר היהודים, על ק"ק הנ"ל, ועמו כשש מאות איש שולפי חרב, וכתב לראשי אנשי העיר שיהיו בעזרם. ואנשי העיר הקדימו נעשה לנשמע לסייעם בכל כוחם. לא מפני אהבתם, אלא מפני שנאת היהודים. ויהי

ביום ד' כ' סיון, באו הקוזקין סמוך לעיר נמרוב, ויראו היהודים את החיל למרחוק ויחרד לבם, אבל לא היו יודעין אם הם מעם פולין או מעם קוזקין. אף על פי כן הלכו כל היהודים עם נשיהם וטפם וכסף וזהב שלהם אל המבצר, וסגרו המבצר בדלתיים ובריחים להילחם כנגדם. מה עשו הרשעים הקוזקין? עשו להם דגלים כמו שיש לעם פולין, כי לא יש היכר אחר בין עם פולין לקוזקין, רק בדגליהם. ואנשי העיר היו יודעים מן זו הערמה, והיו קוראים אל היהודים שבמבצר: פתחו השער, כי זה החיל מעם פולין, שבאו לעזור לכם מיד אויביכם אם יבואו. והיהודים שעל החומה עומדים היו רואים בדגליהם שהם כדגלי עם פולין, והיו סבורים שאמת דיברו להם אנשי העיר, מיד פתחו להם השער. כיון שפתחו השער, נכנסו הקוזקין וחרבם שלופה בידם, ואנשי העיר בחרבות וברמחים ובאתים, וקצתם הלכו במקלות, והרגו ביהודים הרג רב. ונשים ובתולות עינו כרצונם. וקצת נשים ובתולות היו קופצות לברכת המים הסמוכה למבצר, שלא יטמאו אותם הערלים, וטבעו במים. וגם הרבה אנשים שהיו הולכים לשוט קפצו לתוך המים ושוטטים בו, והיו סבורים שינצלו מן ההריגה והיו היוונים שוטטים אחריהם בחרבות ובאתיהם, והורגים אותם במים. וקצתם היו מורים בקני השרפה לתוך המים והרגום עד שנתאדמו המים מדם הרוגים. והיה שם ראש הישיבה דק"ק נעמרוב, ושמו הגאון מוהר"ר יחיאל מיכל בן הגאון מוהר"ר אליעזר זצ"ל, שהיה יודע כל התורה כולה בעל פה ובקי היה בכל חכמות בעולם. ודרש להם בשבת שלפני הגזרה והזהיר את העם, שאם יבוא השונא חלילה, שיקדשו שם שמים ולא ימירו דתם, וכן עשו העם הקדוש. ואף הוא קפץ לתוך המים להציל נפשו ולשוט, ותפסן יוון אחד ורצה להרגו, וביקש הגאון ממנו שלא יהרגו, ויתן לו כסף וזהב לרוב. ושמע לו היוון, והוליכו לביתו אל המקום אשר כספו וזהבו היה טמון שם, ופטרו זה הקאזק והניחו בחיים. והלך הגאון משם עם אמו וייחבאו שם בבית אחד כל הלילה עד אור הבוקר. ולמחר, ביום כ"ב סיון, היו היוונים מחפשים גם כן בבתי שם נחבא שם איזה יהודי, וברח הגאון עם אמו על בית החיים, כדי שאם יהרגום יהיו על בית החיים ויבואו לקבורה. ויהי כאשר הגיע סמוך לבית החיים, רץ אחריו יוון אחד מאנשי העיר והוא תופר מנעלים ומקלו בידו, והיכה להגאון במקלו פצעים. וביקשה ממנו אימו של הגאון שיהרוג אותה תחת בנה, ולא שמע אליה, והרג מתחילה להגאון הנ"ל ואחר כך לאמו, השם ינקום דמם. ואחר הריגה שלושה ימים אשתו של הגאון הביאתו לקבורה, כי בכל המקומות שהיו שם הגזרות החיו לנשים רובה דרובה, אם לא מי שהייתה זקנה או חולנית, המיתה. מעשה שם בריבה אחת יפת תואר ממשפחה מיוחסת ועשירה, שנשבתה לקאזק אחד ונשאה לאשה, וקודם שבא עליה אמרה לו בערמה שהיא יכולה לעשות בסגולה שלא יזיק לה שום כלי זין, ואמרה לו: אם לא תאמין לי, תנסה בזה, ירה בי קנה השרפה ולא יזיק לי. והקאזק בעלה היה סובר שאמת היא מדברת, וירה בה קנה השרפה לפי תומו, ונפלה ומתה על קידוש השם שלא יטמאנה הגוי, השם ינקום דמה.

שוב אירע שם עוד מעשה בריבה אחת יפת תואר הנשואה לקאזק אחד, ביקשה ממנו שיקדשנה בבית תיפלתם העומד אחורי הגשר. ומילא רצונה והוליכה לקבל הקידושין בבגדי מלכות בתופים ובמחולות. כיון שבאה על הגשר קפצה לתוך המים ונטבעה שם על קידוש השם, השם ינקום דמה. וכהנה וכהנה רבות אשר אי אפשר להעלות בכתב. מספר כל ההרוגים והנטבעים בק"ק נמרוב לערך ששת אלפים נפשות נהרגו בכל מיתות משונות כנ"ל, השם ינקום דמם. והנמלטים מחרב דק"ק נמרוב ברחו לק"ק טולטשין, כי היה שם מחוץ לעיר מבצר חזק עד מאוד.

האדמו"ר הרב ישראל דן טאוב ממודז'יץ זצ"ל

יום ההילולא כ' סיון

נולד ב-י"ט טבת ה'תרפ"ח (1928) בעיר ורשה שבפולין. נקרא בשם ישראל ע"ש האדמו"ר ר' ישראל טאוב (האדמו"ר הראשון ממודז'יץ), ודן ע"ש סבו, האדמו"ר ר' דן מקונסטנטין. כשהיה כבן שש שנים עלה אביו לארץ ובשנת ה'תרצ"ה (1935) הקים את קהילת מודז'יץ בארץ. עוד לפני מלחמת העולם השנייה, שיגר מכתב לאשתו וביקש שתעלה עם בנם (רבינו). לאחר תלאות רבות, בשנת ה'תרצ"ו (1936) עלה רבינו עם אמו לארץ. בתחילה למד בישיבת 'היכל התלמוד' בתל-אביו ובהמשך למד בישיבת כפר חב"ד בתל-אביו. שימש במשך כ-35 שנים כסופר בית-הדין בתל-אביו. שם התפרסם רבינו כמי שנהירים לו כל שבילי ההלכה והיו מביאים אליו את כל הדבר הקשה. מסופר שהגרא רביץ זצ"ל ששימש כאב"ד בת"א השיב לשואל ששאל באיזה הרכב ישב אמר לו בהרכב שישב רבינו זי"ע ולשאלה מי עוד ישב שם ענה לו שלא משנה מאחר ורבינו ישב שם. כמו כן ישב שם תחת הגאון מרן רבי עובדיה יוסף זצוק"ל שחיבב אותו. בשנת ה'תשמ"ד (1984) נפטר אביו ורבינו החל לשמש כאדמו"ר הרביעי של חסידות מודז'יץ. תפקיד אותו מילא עד יום פטירתו. בשנת ה'תשמ"ט (1989) התמנה כחבר מועצת גדולי התורה. בשנת ה'תשנ"ה (1995) העתיק את מרכז חסידות מודז'יץ לבני-ברק. גאון בנגלה ובנסתר. בעל ענווה מופלאה. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו להתברך בעצה טובה. אהבת ישראל שלו היתה מופלאה. התעקש שלא לקבוע שעות קבלה. הדאגה לזולת היתה בראש-מעייניו. נפטר ביום שישי, ערש"ק פרשת שלח ב-כ' סיון ה'תשס"ו (2006). חי כ-78 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. בנו, ר' חיים שאול התמנה אחריו כאדמו"ר.

סבא (מצד האב): האדמו"ר ר' שאול ידידיה אלעזר (מח"ס 'אמרי שאול'). **אביו:** האדמו"ר ר' שמואל אליהו (מח"ס 'אמרי אש'). **אימו:** מרת רבקה זלאטא (בת הרה"צ רבי חיים משה קאהן). **אישתו:** מרת רחל ביילא שצ'דרובצקי (בת האדמו"ר מקוברין הרה"צ רבי שמואל אהרן מביאלסטוק בפולין). **מרבתי:** הגאונים ר' חיים שאול ברוק, ר' דוד פוברסקי. **חברותא:** הגאון ר' שלמה ברמן (מראשי ישיבת פוניבז'), ר' יואל קאהן (מעתיק השמועה בחצר ליובאוויטש). **ילדיו:** האדמו"ר ר' חיים שאול ממודז'יץ, האדמו"ר ר' פנחס משה מקאזמיר. מרת הינדה (נישאה לאדמו"ר ר' ישראל לנדא מדראהביטש), מרת דבורה (נישאה לר' שמואל דוד וינברג - נכד האדמו"ר מסלאנים ת"א). **מספרי:** נחלת דן- על התורה • עלי דשא. הלחין ניגונים רבים לעורר לבבות ישראל.

רבינו התעקש שלא לקבוע 'שעות קבלה' בביתו, ודרש שיוכלו להיכנס או להתקשר אליו בכל שעה משעות היממה. כל חסיד ידע שבמקרה הצורך, יוכל להגיע או להתקשר לרבינו בכל שעות היממה ואף אם מדובר בדבר דחוף, ניתן היה להגיע לרבינו או להתקשר באמצע הלילה.

אחד מחסידי רבינו היה דחוק מאוד בפרנסתו ונכנס בערב יום הקדוש וכתב פתקא ובה ביקש מעניין התורה הקדושה וביקש יראת שמיים וכו'. רבינו קרא הקוויטל ואחרי שברכו על כל העניינים כדרכו שהיה מברך על כל עניין ובקשה שנכתב אמר לו: "שתהיה לך פרנסה בריווח". סיפר אותו אברך, שלא יכול להיות שמישהו גילה זאת לרבינו כי אף אחד לא ידע מזה. אפילו אביו ואמו לא ידעו ממצבו הכלכלי.

פעם נכנס אליו אדם אחד וביקש ממנו ברכה כפולה- שיזכה לזרע קודש בר-קיימא וכן שיזכה לברך בקרוב על המוגמר שכן היה באמצע עריכת ספר לפני הגשתו לדפוס. רבינו השיב לו: "הרי זה מקרא

מלא הוא, שכן כתוב: "זֶה סֵפֶר - תּוֹלְדֹת אָדָם" (בראשית ה, א), ורמז לו שיזכה גם להוצאת הספר וגם יזכה לזרע קודש בר-קיימא. ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר ובאותה השנה זכה לשני העניינים גם יחד.

בתקופה בשעה ששכב רבינו על ערש דוי מחוסר הכרה, בנו, מרן האדמו"ר שליט"א הקריא לו בערב ראש-השנה את הפתקאות של קהל חסידיו להיפקד בישועה. אז ראו דבר פלאי: מיד התחיל הלחץ דם לעלות ולעלות יותר עד שלא היתה ברירה והרופאים הורו להפסיק מיד את קריאת הפתקים מאחר וזה עלול להזיק לו. אז הבינו חסידיו עד כמה קשור הרבי בלב ובנפש עם קהל חסידיו, אשר גם במצב כה קשה שהוא נמצא בו, הבקשות נוגעות לליבו הגדול והרחום. באותה התקופה, לאחר שהתעורר, השתחרר רבינו מבית-הרפואה לביתו. באותה שעה עדין לא יכל לדבר בשל חולשתו הרבה ומחמת המכשירים אליהם היה מחובר. בעודו נתון באותו מצב קשה, נכנס אליו אחד החסידים וסיפר כי באותם חודשים בהם הרבי היה מאושפז, הוא חיתן בן ואף זכה שנולד לו נכד. רבינו בכוחותיו הדלים ביקש דף ועט ורשם לו פעמיים ברכת 'מזל טוב'. לאחר מכן הוסיף בדף וכתב: "ומה שלום אביך?". מאחר ונשאל ישירות על כך, נאלץ אותו חסיד לספר כי אביו התבקש כבר לבית-עולמו. הרבי כתב לו: "לא ידעתי מזה בכלל, כי לא סיפרו לי זאת. אך האם בני היו אצלך כדי לנחם?". אלו היו דאגותיו בשעה שהוא עצמו היה מלופף ביסורים קשים ומרים.

גם ביומו האחרון עלי אדמות אירע דבר פלאי. באותו ערב, כ' בסיוון, היו אמורים להתקיים שני שמחות נישואין. לקראת השעה שש בערב מצבו של רבינו החמיר ביותר. קהל החסידים ששמע זאת, הגיע במהירות לבית-הרפואה כדי להיות נוכחים בשעת יציאת הנשמה. בשעה שש בערב הודיעו הרופאים כי הרבי הסתלק. המחוננים וציבור החסידים היו שרויים במבוכה, כיצד להתנהג בשעה קשה זו. האם לקיים את החתונות או לא? לפתע הודיעו הרופאים בהשתאות שהרבי חזר להכרתו. הציבור כמובן הלך להשתתף בשמחות הנישואין. רק אחרי החתונה, בשעה ארבע לפנות בוקר הסתלק הרבי. ההרגשה היתה שם ממש כי הרבי לא היה מוכן להפך את שמחות הנישואין של חסידיו. כשם שכל שעות חייו דאג את דאגתם ושמח בשמחתם, כך הוא התנהג עד לשעתו האחרונה עלי אדמות. הסיפורים מעובדים מתוך 'המוסף התורני' של המבשר

הרב שמעון סופר הי"ד זצ"ל

יום ההילולא כ' סיוון

נולד ב-כ"ח באייר ה'תר"י (1850) בעיר פרשבורג. משחר ילדותו הצטיין בשקידתו הנפלאה בתורה וכן ניכרו בו אותות קדושה וטהרה. 'רבינו שמעון הצדיק' כונה ע"י בני דורו. בשנת ה'תר"ל (1870) לאחר שנישא לראשונה למד תורה בקליניוורדין בתמיכת חותנו. לאחר כשנתיים אשתו נפטרה ל"ע והוא נותר לבדו עם בת יחידה שנולדה מאישה זו. לאחר שנישא בשנית התיישב באוקראינה, באומן ובקייב (רוסיה), שם נודע כאחד מגדולי התורה. חכמי העיר בהכירם את גדולתו ביקשו על אף גילו הצעיר להושיבו על כסא הרבנות בעיר, אך רבינו בענוותנותו סירב בדבר. בשנת ה'תרל"ד (1874) עבר לעיר קראקוב ולמד אצל דודו, בעל 'מכתב סופר'. בשנת ה'תרל"ו (1876) חזר לעיר פרשבורג והחל להוציא את כתבי אביו וכתבי סבו ר' משה. בשנת ה'תרמ"א (1880) החל לכהן כרב העיר ערלוי (אָגֶר) שבהונגריה, שם כיהן כרב במשך שישים וארבע שנים. עמד בראש ישיבה גדולה בעיר, שאליה הגיעו תלמידים רבים מכל רחבי הונגריה ומחוץ. לא נעשה דבר קטן וגדול מבלי להיוועץ בדעתו. קהילות גדולות כבודאפשט, סטמאר,

אונגוואר הציעו את כסא הרבנות, אך רבינו סירב לעזוב מקום שבתו. זהירותו הרבה בדקדוקי מצוות היא מן המפורסמות. בנה בית קטן, כדי שיתחייב במצוות מעקה. שמו יצא כאיש קדוש, בעל מופת, פועל-ישועות. רבים מכל קצות הארץ פנו אליו ונושעו. נרצח בשואה עם בני קהילתו ומשפחתו ב- כ' בסיון ה'תש"ד (1944). חי כ-95 שנים.

סנו: הגאון הקדוש ר' משה סופר (ה'חתם סופר'). **אביו:** הגאון ר' אברהם שמואל בנימין סופר (ה'כתב סופר'). **מרבתי:** הגאון ר' שמעון סופר (דודו, בן ה'חתם סופר, שימש כרב העיר בקראקוב ובעל 'מכתב סופר'). **נשותיו:** מרת אסתר פריד מקהילת קליינווארדיין בהונגריה (זיווג ראשון - בת ר' יצחק פריד), בת דודתו (זיווג שני - בת ר' חיים שמואל בירנבוים מח"ס 'רחש לבב'), בת דודו ר' בנימין שפיצר (זיווג שלישי - נישא בשנת ה'תרל"ו. ממנה נולדו לו 13 ילדים). **מילדיו:** מרת גיטל פרנקל מבודפשט, ר' עקיבא מלבוב, מרת שרה דייטש הי"ד, ר' שמואל חיים הי"ד (רב העיר זאגרב), ר' משה הי"ד (דיין בערלוי, מח"ס שו"ת 'יד סופר'), ר' יעקב בנימין הי"ד מאויהעל, מרת רבקה פאשקוס, ר' זלמן, מרת סרח פולק הי"ד, ר' אברהם (מוציא לאור ספרי המאירי), מרת חווה לאה ווייס הי"ד, מרת רחל רוזנבלט הי"ד, מרת רייזה קליין הי"ד, הילדים רוזא ושלמה (נפטרו בילדותם). **מספריו:** • שו"ת התעוררות תשובה - ארבעה חלקים • שיר מעון - על התורה (בענוותנות פרסם את ספריו בעילום שם ואף הוסיף בראש כל עמוד 'אין לסמוך על הוראה זו כלל').

חצות הליל כבר עבר. פניה אדומות ונפוחות מבכי, מידי פעם נושאת עיניה למרום והדמעות אינן פוסקות מלולוג. בידה החזיקה פיסת נייר, עליו נכתבו מספר שורות. "שולחים אותי לחזית!" כך פתח את המכתב, ששלח בערל לאשתו. הימים ימי מלחמת העולם הראשונה, שנת "ותרע"ד הארץ". בערל גויס כמה שבועות קודם לכן לצבא ההונגרי, המגויסים נשלחו למחנה אימונים, עברו אימונים קשים. באותם ימים הייתה החזית אזור הלחימה ממש, בו נלחמו אחד מול אחד עד טיפת הדם האחרונה בחירוף נפש, כלי שריון ופלדה לא היו בזמנים ההם. אדם שנשלח לחזית ידע היטב לאן פניו מועדות, הוא היה נפרד ממשפחתו וכל קרוביו, בהנחה שזו הפרידה האחרונה עלי אדמות. בפסקה השנייה ביקש ממנה "גדלי את הילדים, האוצרות שלנו בדרכי אבותינו בדרך הסלולה לנו - דרך התורה והיראה" מעין צוואה לפני דרכו האחרונה. "מי יגדל את שבעת הילדים הקטנים שבבית? כמה מסכנים ואומללים הם", חשבה בליבה. בפסקה האחרונה כתב בעלה: "אם יתאפשר, אנא סעי אל רבה של ערלוי ר' שמעון סופר, הידוע כצדיק גדול ופועל ישועות, והפצירי בו לברכני שאשתחרר מהצבא...". כל הלילה ישבה ולא עצמה עין לרגע. התפילות נמהלו עם הדמעות. אך הפציע השחר, יצאה מביתה לעבר תחנת הרכבת הנוסעת לערלוי. הרכבת הייתה עמוסה בחיילים הונגריים לבושי מדים שעשו דרכם למחנות הצבא, זלדה התיישבה בפינת הקרון. בהגיעה לערלוי, הפנו אותה יהודי המקום לבית רבינו. זלדה המתינה מעט ומיד הכניסוה אל חדרו, בטרם פצתה פיה, התקשרו עיניה בדמעות והיא הצליחה להשחיל זעקה קורעת לב "רבי, רחמנות...". יותר לא הצליחה להוציא מפיה. רבינו הרגיעה ולבסוף הצליחה להוציא את בקשתה היחידה - להשיב את בעלה הביתה ולהחזיר את השלווה והשמחה לביתם הדל ולשבעת ילדיהם. שמע הרבי ואמר בקול רגוע ושקט "אל תדאגי בתי, סעי בחזרה לביתך בלב שקט ושמה, התפילות והדמעות הרעידו עולמות, והגיעו עד כיסא הכבוד, בעזרת ה' כשאת תרדי מהרכבת בעירך, באותה שעה בדיוק יעלה בעלך על הרכבת, המוליכה לביתכם". דברי הרבי היו כטל תחיה. היא הודתה לרבי מעומק ליבה ויצאה לשוב לביתה, כשהיא מחוזקת מאושרת מדבריו. עלתה זלדה על הרכבת הנוסעת לעיר מגוריה,

ומשירדה הביטה בהתרגשות על שעונה, שהראה על השעה שמונה בדיוק. היא נצרה בזכרונה את השעה, והאמינה בכל ליבה בתמימות, כי ברגע זה בדיוק דרכה כף רגלו של בעלה על הרכבת, שתחזירו בשלום לביתו. גם בלילה זה לא נתנה שינה לעיניה, היא ישבה להודות לבורא עולם על חסדו הגדול, שעשה עימה עם בעלה ועם שבעת ילדיהם, הפעם היו אלו דמעות של שמחה, והיא ציפתה כל הלילה לכוואו של בעלה, מאמינה בכל מילה, שאמר הצדיק. בשעות הבוקר נשמע סיבוב של מפתח ומנעול הדלת נפתח. בפתח הופיע בעלה, כפי שבירך הצדיק. לפני שהספיקה לספר לבעלה את אשר התרחש מאז שקיבלה את מכתבו, הבחינה בשלפוחיות אדומות שכיסו את פניו, ומתוך בהלה שאלה: "מה קרה לפניך, שהשתנו כל כך מאז עזבת את הבית?" השיב בעלה "לפני יומיים נלקחנו פלוגה של מאות חיילים לחזית, לפנות ערב הגענו למחנה צבאי קרוב לחזית, קולות הירי והנפץ נשמעו בכל הסביבה, לפני היציאה לשטח הגיע רופא צבאי לבדוק בפעם האחרונה את כושרם הגופני של החיילים לפני יציאתם לקרב. ברגע שנכנסתי לחדר, הביט בי הרופא במבט רציני. הוא פנה אליי בהיסוס ושאל: "אתה תמיד נראה כך?", לא הבנתי למה כוונתו... "כן" השבתי לפי תומי. הוא הביט מקרוב על פני, ולתדהמתי שלף דף צבאי ובו ציין, כי אני פטור משירותי הצבאי לאלתר. יצאתי, כמי שאינו מאמין למה שעובר עליו וחזרתי ברכבת". "באיזה שעה היה זה?" שאלה בהתפעלות, בחשבון קצר של הזמנים שחלפו, אמר לה בעלה, כי השעה הייתה... שמונה בערב בדיוק! ברגע בו ירדה היא מהרכבת בעיר מגוריה, עלה בעלה על הרכבת שהוליכה לביתו. ולא נפל כחוט שערה מדברי הצדיק.

כ"ב סיון

המקובל הגאון הרב משה אזגורי זצ"ל

יום ההילולא כ"ב סיוון

נולד בשנת ה'תר"ך בערך (1860) בכפר יונילן שבמחוז תילוואת שבהרי האטלס (מרוקו). כבר בגיל צעיר בלט בכישרונותיו המיוחדים, וניכר כי נועד לגדולות. שקידתו והתמדתו בתורה, לצד נועם הליכותיו ייעדו לו עתיד מזהיר. כשהיה כבן שתים-עשרה שנים בלבד נפטר אביו. דודו ר' דוד הכהן שהיה ת"ח וגדול בהוראה ריחם עליו. הוא לקח אותו לביתו, דאג לו לכל מחסורו ברוחניות ובגשמיות וגידל אותו כבנו. רבינו התברך, כשהיה אצל דודו, מפי המקובל האלוקי רבי יעקב אביחצירא (ה'אביר יעקב') זיע"א, שיזכה להאיר את עיני ישראל בתורה. ברכת הצדיק התקיימה במלואה. רבינו עלה והתעלה בתורה ובחסידות עד שנבחר לשמש כאב בית הדין של מחוז תילוואת. רבינו הפך למנהיגים של יהודי הכפרים ממראכש ועד עמק הדרעא. שמו של רבינו הלך לפניו, והוא היה מכובד מאוד בפי חכמי דורו. בנוסף הועמד בראש הישיבה הגדולה 'אנגלז ביונילן' עם המקובל ר' דוד פרץ זצ"ל (מח"ס 'מגן דוד', שהיה גדול בתורת הנגלה והנסתר ומפורסם במופתים). יחד הם זכו להעמיד תלמידים רבים. כל ימיו נהג בחסידות ובפרישות. הוא מעולם לא ויתר על מנהגו לטבול, אף בימות החורף הקרים כשנאלץ לשבור את מי הנהר הקפואים. היה צם וכן עודד את היראים לצום 'תענית הפסקה' (תענית ממוצ"ש עד הקידוש של שבת לאחר מכן. שישה ימים רצופים! באותם הזמנים תענית זו היתה נהוגה בקרב רבים. מיהודי מרוקו ואף אצל הנשים הצדקניות). הקים קרן בשם 'הכנסת כלה' עליה היה אחראי ואסף כספים עבורה. קרן נוספת שהקים נקראה בשם 'קמחא דפסחא' שעליה פיקח ואף השתתף בה באופן אישי, החל מזריעת החיטים

וקצירתן ועד לחלוקת המצות לעניים. גאון בנגלה ובנסתר. ענותן מופלאה. נפטר ב-כ"ב סיון ה'תש"א (1941). חי כ-81 שנים. נקבר בכפר תילוואת. ב-כ"ט סיון ה'תש"ע (2010) לאחר שהיה חשש כבד לקברו של הצדיק הועלה במבצע מורכב לארץ ולאחר שהוציאו את גופו הטהור והשלם נקבר במושב תירוש. בנו, ר' מאיר מילא את מקומו. **אביו:** הצדיק המפורסם ר' יוסף. **אימו:** מרת סעדה. **מרבתי:** דודו, הגאון ר' דוד הכהן (מגדולי הפוסקים בדורו). **מתלמידיו:** הגאונים ר' רפאל בוסקילה, ר' יוסף פרץ, החסיד ר' שמעון הכהן, ר' יוסף אזגורי (זכה לגילוי אליהו הנביא), ר' שמעון דרעי (אחיו מאימו של רבינו). **ילדיו:** ר' מאיר (ממלא מקום אביו בהנהגת הקהילה במרוקו, וכן לאחר עלייתו לארץ בנתיבות), ר' רפאל החסיד, ר' ניסים (רב מושב תירוש). **מספריו:** ירים משה- סודות וחידושי תורה, מדרשים ודרשות, ופיוטים רבים.

יום אחד ה'אביר יעקב' הגה'ק רבי יעקב אביחצירא זיע"א הגיע לכפר יונילאן. הצדיק התארח אצל ר' דוד הכהן, הבית בו אימצו את רבינו. ה'אביר יעקב' זיע"א הביט בעיניו הקדושות בנער משה. הנער עורר את התפעלותו והרב שאל: "למי הנער הזה?". ר' דוד סיפר כי הילד התייתם לאחרונה מאביו ומאז הוא מגדל אותו בביתו. באותה הזדמנות ביקש שיברך את הנער. ה'אביר יעקב' כיבד את הנער משה בחתיכת סוכר, בירך אותו והבטיח לו כי יגדל בתורה ויזכה להיות גדול בתורה ויאיר את עיני ישראל. במשך השנים ברכתו של ה'אביר יעקב' התקיימה במלואה.

על גדולתו של רבינו סיפר תלמידו ר' רפאל בוסקילה זצ"ל כי פעם בשיעור גמרא, בעת שלמדו את דברי האמורא שמואל שאמר: "נהירין לי שבילי דשמיא כשבילי דנהודעא" (ברכות נח:). אמר ר' משה בענווה בלשון ערבית "בנדימל", רוצה לומר: "וכי רק הוא רואה אותם? והלא גם אנתנו רואים אותם..." רבינו למעשה לא הבין: "מה החידוש פה, שהאמורא שמואל היה צריך לספר לנו זאת?".

רבינו היה יוצא לסחור בעונת האגוזים כדי לממן את הוצאות הישיבה. פעם אחת נסע יחד עם סוחר ממולח לכפר סמוך כדי לרכוש כמות גדולה של אגוזים. במעמד הקניה, התחלקו ביניהם ר' משה והסוחר בספירת האגוזים. לאחר מכן שילמו למוכר הערבי את כספו. בדרכם חזרה ליונילן, שח הסוחר אודות הקניה המוצלחת ואמר לרב: "לו הייתי סומך על הספירה המדוקדקת של רבינו, לא היינו מרוויחים היום מאומה". כשרבינו הבין כי הסוחר רימה בספירה, הוא נחרד עד עמקי נשמתו וציווה להשיב מיד את הגזילה. כאשר הסוחר הודה על רמאותו בפני המוכר הערבי, הלה נדהם מיושרו של הרב והודיע כי הוא מוותר על כספו. רבינו עמד איתן בדעתו כי אינו מוכן שיהיה ברשותו כסף גזול, ובכך גרם לקידוש ה' גדול.

אנשים שהיו נוכחים בהלוויה במושב תירוש לאחר שהעלו את עצמותיו הטהורות סיפרו על פטירתו. הם זוכרים כי בילדותם, ביום כ"ב סיון ה'תש"א רבינו נפטר. הצדיק אסף את בני קהילתו לפני פטירתו סביב מיטתו ונפרד מהן בדברי מוסר והתעוררות. במילותיו האחרונות אמר לסובבים כי ברכותי במיטה שלו, וכל אדם הזקוק לישועה או ברכה לא יושב ריקם כשיאחז את המיטה. לאחר פטירתו של הרב זצ"ל, אנשים רבים זכו להיוושע וראו ברכות בזכות המיטה.

בנו, הגאון ר' ניסים, ונינו של הצדיק ר' חנניה טיפלו בהעלאת עצמות הצדיק לארץ ישראל. לשם כך הוכנו אנשים שיטפלו בכל הנושא. גדולי הדור הגיעו לאולם ההספדים ברחבה בכניסה לבית העלמין במושב תירוש כדי להספידו כראוי לתלמיד חכם עצום כמוהו. הרה"ג רבי יצחק הכהן (רבה של שכונת

שמואל הנביא (ירושלים), האדמו"ר רבי יחיאל אבוחצירא (רבה של רמלה), הגאון רבי חיים סויסה (מח"ס 'מנחת ערב'), הרה"ג רבי שמעון כהן (ראש ישיבת 'תורה אור' באשדוד), הרה"ג רבי ישראל יפרח (אב"ד בירושלים וחבר ביה"ד הגדול), והרה"ג רבי דוד בניזרי (ראש כולל 'אור החיים' בבית שמש) היו בין המספידים הרבים. הרבנים נשאו במשך כשעתיים דברי התעוררות במעלת שבחו וגדולתו של הצדיק זצ"ל שעצמותיו הובאו לקבורה בארץ ישראל בס"ד במבצע מורכב ומיוחד. הצדיק נקבר לאחר חצות היום בערב שבת קודש.

האדמו"ר הרב ישראל מרדכי טברסקי מרחמסטריווקא זצ"ל

יום ההילולא כ"ב סיון

נולד ב-ז' סיוון ה'תרפ"ט (1929). נקרא על שם הבעל שם טוב הקדוש (ר' ישראל) ועל שם בן דודו של סבו (ר' מרדכי מזלטיפולי) שנפטר שבועיים לפני לידתו. בהתחלה למד בת"ת 'עץ חיים' בירושלים. בהמשך למד בישיבת 'חיי עולם' ולאחר מכן בישיבת 'שפת אמת'. כבר מילדותו היה מנותק מ'הבלי העולם' ושוקד על התורה הקדושה ולעיתים היה שוכח לאכול וממעט בשינה. לאחר חתונתו המשיך ללמוד בהתמדה שעות ארוכות והיה יכול לשבת קרוב ליממה רצוף בבית המדרש. בצעירותו ייסד את ישיבת 'מאור עיניים'. לאחר פטירת אביו סירב לקבל את האדמו"רות אולם ר' אברהם יהושע העשיל טברסקי ממכונבוקה זקן אדמו"רי צ'רנוביל הכריחו לשמש באדמו"רות. גם כשהיה אדמו"ר רוב יומו עסק בלימוד וכך קרא לחסידיו להקדיש את זמנם ללימוד. היה מסיים את הטיש בליל שבת מוקדם ומיד פונה ללימודו, והיה מורה, שמי שרוצה ללמוד שלא יגיע לטיש. רבינו - היה בו הכול: תורה, תפילה, יראת ה', קדושה וטהרה, פרישות, מידות נאצלות, חכמת חיים, אהבה לתורה הק' ללא מיצרים, ענווה מופלאה, בקיאות עצומה בתורה הקדושה והעידו החברותות שלמדו עימו בצעירותו, כי מדי יום ביומו - למד לא פחות מעשר שעות רצופות ללא הפסקה. נפטר ב-כ"ב סיוון ה'תשס"ד (2004). חי כ-75 שנים. ציונו באוהל אדמו"רי רחמסטריווקא בהר הזיתים בירושלים.

אביו: האדמו"ר ר' יוחנן (ר' יוחנטש'ה). **אימו:** מרת רבקה (בת ר' נחמן יוסף ווילהלם). **אשתו:** בת ר' סנדר אורי (מצאצאי האדמו"ר ר' צבי אלימלך שפירא מדינוב - בעל ה'בני יששכר'). **חברותות:** הגאונים ר' אברהם חיים ברים, ר' נטע ציינוירט, כ"ק האדמו"ר רשנ"נ מלעלוב, ר' דוד שובקס ור"י וינגרטן. **בנו:** האדמו"ר ר' דוד (האדמו"ר הנוכחי). **חתניו:** הגאונים ר' שמואל אבא טברסקי, ר' דוד יצחק יעקב בידרמן, ר' נחמן יוסף. ר' משה אשכנזי, ר' יהושע מנחם שטרן, ר' שלמה טייטלבוים (האדמו"ר מאלסק), ר' בן ציון רבינוביץ' (משפיע בישיבת 'מאור עיניים' ובישיבת 'שערי תורה').

להלן סיפורים מופלאים, המעובדים מתוך 'שחרית' - העיתון הדיגיטאלי היומי של הציבור החרדי: רבינו לא הרגיש כל פחיתות כבוד לעשות כל מלאכה המוטלת עליו, גם אם אין זה מדרכם של אדמו"רים. סיפר אחד מתושבי ארה"ב שכאשר אחד מצאצאי רבינו נסע לארה"ב, וכשהיה שם השכיר את דירתו שבארץ ישראל למשך חודש ימים ורשם לשוכרים מספר טלפון למקרה שתהיה בעיה, והיה זה מספר הטלפון של רבינו בירושלים. כאשר הגיעו לבית הרגישו שיש בעיה במקרה, ומיד התקשרו למספר הטלפון שהיה בידם, ורבינו ענה בטלפון ואמר לו, שהמקרה לא עובד (הם כמוכן לא ידעו עם מי הם מדברים). ענה רבינו, שהוא מיד בא לראות, מה קרה. לאחר כרבע שעה רבינו הגיע לביתם, וראו אדם

מבוגר עומד בפתח והכניסו אותו – כי לא הכירו אותו אישית. רבינו ניסה לתקן את המקרה, וכשלא הצליח, התכופף ושכב על הרצפה, כאשר הוא מנסה לבדוק מכל הצדדים היכן התקלה... ולאחר שלא הצליח לתקן, אמר להם, שלא ידאגו, כי הוא כבר יקרא לטכנאי על חשבוננו, ורק בשבת, כאשר הגיע השוכר ל'טיש' של רבינו, הבחין בכך, שאותו 'טכנאי' זקן אינו אלא רבינו...

באחת השנים הראשונות להנהגתו, בא אליו יהודי אחד, שסיפר על מיחושים שונים, שתוקפים אותו, ואמר שבעבר נוטל היה אי אלה גלולות להרגעה – אולם, אלה אזלו, וכבר אינם בהישג יד. הרבי שאלו למקום מגוריו ובירכו בחמימות. בערבו של יום הבחינו תושבי שכונת סנהדריה, מקום מגוריו של אותו יהודי, בדמותו של האדמו"ר מרחמסטריווקא ההולך מבית לבית ומחפש אחר דירת מגוריו של יהודי זה, התברר, שבאותו יום טרח רבינו להשיג למענו את התרופות, ובא להביאן אליו – ולכן חיפש את הכתובת המדויקת...

גם לאחר שהוכתר לאדמו"ר, המשיך רבינו ללכת לבדו ברחוב ללא גבאי, ואף היה מגרש את הנוטפלים אליו, כאומר, אני יודע את הדרך לבד, עד שהגאב"ד הגאון רבי יצחק יעקב וייס (בעל ה'מנחת יצחק') זצ"ל הוכיחו על כך ואף אמר לו, שהוא גוזר עליו בגזירת רב, שלא ילך לבדו ברחוב, ומאז לא גירש את הגבאי, ואף מסופר כי נכנס פעם למספרה בשכונת גאולה כהרגלו תמיד – ולא רצה להטריח אחרים שיבואו לספרו, וישב שם יחד עם שאר האנשים, עד שהגיע תורו, ולא הניח לנמצאים שם, שיוותרו לו על תורם...

עד סוף ימיו לא הניח, שסובביו יעשו לכבודו. כאשר נערכו תפילות לרפואתו ב'כותל המערבי', בתקופה הראשונה של מחלתו, נסער מכך נוראות ואמר שאינו מבין את המהומה, במה הוא שונה מכל יהודי אחר, למה מרעישים אצלו יותר מכל יהודי אחר הזקוק להיות בריא...

כאשר בנו נסע פעם לחו"ל, ניצל רבינו את העובדה שדירתו ריקה ומצא בה מקום נסתר להגות בתורה הקדושה שעות רבות באין יודעים. הדבר התגלה כאשר לפתע אירעה 'הפסקת חשמל', והשכנים הבחינו בנר הדולק מתוך הבית ה'ריק'...

חתנו הגאון ר' יהושע מנחם שטרן שליט"א סיפר: "לא אשכח, כאשר ביקש פעם מו"ח זי"ע לצאת ולקדש את הלבנה, והיו עננים רבים, והיה צורך להמתין דקה קלה עד שיתבהרו השמיים. באותם רגעים אחדים שב מו"ח אל חדרו ואחד שהציץ פנימה – ראהו לומד ביגיעה בספר חזו"א – הלכות מקוואות".

סיפר חתנו הגב"צ רבינוביץ שליט"א: "זכורני כי בליל פורים היה מו"ח זי"ע שוקד על לימודו כל הלילה, וכלל לא עלה על יצועו באומרו, שכדי לקיים מחר את מצוות היום – אינו צריך להיות במלוא כוחותיו, שכן ניתן לקיים 'משלוח מנות' גם מתוך עייפות. ביום הפורים ערך שולחן לקהל והמונים הגיעו להיושע אצלו בכל העניינים, אולם, אחר שהחשיך היום, שוב מיהר כבר לגמרא, אותה אהב מכל החמדות שבעולם והחל לומד בשקיקה שעה אחר שעה, כהולך מדברות, שלא ראה מים זה מכבר, באומרו: 'הן כל היום לא למדנו מאומה'."

המקובל הצדיק הרב מסעוד הכהן אלחדאד זצ"ל

יום ההילולא כ"ד סיון

נולד במרוקו בשנת ה'תק"פ (1821). עם שחר נעוריו שם פעמיו ועלה עם הוריו לארץ הקודש. לאחר שמילא כרסו ש"ס ופוסקים, אגדה ובמדרש התמסר בשנת ה'תרכ"ז (1867) ללמוד את תורת הקבלה. בה עסק כשישים שנים. לעיתים התבקש לצאת לשליחות מצווה עבור הישיבה הקדושה למדינות שמעבר לים, לצפון אפריקה ולאירופה. בשנת ה'תרס"ב (1902) הגיע לג'רבה שבתוניס. בהיותו שד"ר בפורטוגל נפגש עם הגאון ר' ישועה הלוי, מח"ס 'לי לישועה' ושניהם עסקו יחד בתורת הנגלה והנסתר. בשנת ה'תרס"ג (1903) התמנה כראש קהילת חסידים בית-א-ל ועמד בראש הישיבה עד לימו האחרון. ברוב התקופה עבר לפני התיבה והתפלל על פי כוונת רבינו האריז"ל בסידור הרש"ש. לאחר פטירת המקובל ר' ששון בכר משה פריסיאדו בשנת ה'תרס"ג ניהל בשיתוף ר' נחמן וידאל אנג'ל את ישיבת בית-א-ל ושימש לראש המקובלים חסידים בית-אל. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. גאון בנגלה ובנסתר. בתקופת השלטון הירדני במזרח ירושלים ובהר-הזיתים בין השנים תש"ח-תשכ"ז חולל הר הזיתים ומצבות חוללו ונופצו בצורה מזעזעת ועם שחרור ירושלים הוחל תהליך שיקום הקברים אולם היה חסר מידע על רישומי הקברים עד אשר לפני מספר שנים נמצאו פנקסי רישום הקבורה של משפ' פרנס (ששימשו כחברא קדישא) ובוצע תהליך מיפוי החלקות ובכך נחשפו קברים רבים בשנים האחרונות. בשנה האחרונה לקראת 90 שנה לפטירת רבינו, נמצא ציונו והונחה עליו מצבה. נפטר בערב שבת-קודש כ"ד סיון ה'תרפ"ז (1927). חי כ-107 שנים. ציונו בחלקת החסידים שבהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' דוד. **אמו:** מרת חנה (בת המקובל ר' שלמה נחמיאס). **מרבתי:** המקובל ר' ששון בכר משה פריסיאדו (בעל 'שמן ששון'). **חברותא:** הגאון ר' ישועה הלוי (מח"ס 'לי לישועה'). **נשותיו:** מרת רבקה מסעודה (בזיווג ראשון), מרת קלארה (לבית ישי- בזיווג שני). **בנותיו (זיווג ראשון):** מרת לאה חמו תמר שמחה (נישאה לר' יצחק צייאג), מרת רחל (נישאה לר' דוד הכהן אלחסיד). **בנו (זיווג שני):** ר' יוסף (נולדו לו שני בנים - ר' אשר מסעוד ור' אברהם אלברט). **בנותיו (זיווג שני):** מרת שרה שרינה, מרת בת-שבע, מרת יונה פלומבה. **מספריו:** כח מעשיו - דרשות שדרש בכיה"כ רבן יוחנן בן זכאי בירושלים • בן מכבד אב - על התורה • שמחת כהן ב"ח • שו"ת עפ"י הסוד ודרשות.

כאשר הגיע רבינו לבעיר זריז שבתוניס, ראה כי אנשי הקהילה עומדים ומתלחשים ביניהם. שאל אותם רבינו לפשר ההתלחשויות והם אמרו לו: "דע לך רבינו, כי אנו סובלים בעיר הזו ממכת פרעושים, לכן אנו מתייעצים מה לעשות שכבודו לא יסבול מזה". אמר להם רבינו: "לכו והביאו לי עץ של דקל". רבינו הציב אותו בפנינה מרכזית בשכונת היהודים, וראו זה פלא: כל הפרעושים נאספו לענף הדקל. לאחר מכן פקד הרב על ועד הקהילה לזרוק את ענף הדקל למקום מרוחק. כל ימי שבתו של הרב בעיר, לא סבלו היהודים מהפרעושים.

בבוא הרב לעיר ספאק, עיר הנמל בתוניס, התרים את היהודים. אחרי ההתרמה, ביקש להתעניין אם ישנה אונייה המפליגה לעיר תוניס, הוא לקח את מטלטליו לאונייה, ואחרי שאמרו לו את השעה שאמורה האונייה להפליג, שב לבית שְׁהֶקְצָה לו ועד הקהילה. בשעה היעודה, נפרד הרב מיהודי העיר,

והלך לכיוון הנמל, בעלותו לאוניה, שאל את המלחים לגבי חפציו, אך הללו הכחישו ואמרו: "לא הבאת שום חפצים לאוניה". הרב שתק ולא אמר מילה, והנה רב החובל נתן הוראה למלחים לתפוס את מקומם בהנהגת האוניה. אך הללו ניצבו כמו נד, ולא יכלו לזוז ממקומם. אמר להם רב החובל: "אולי עשיתם משהו לא טוב ובגלל זה אתם תקועים במקומכם?". הודו המלחים כי הם הסתירו את חפציו של רבינו. "מהר, לכו והחזירו לו את חפציו!", פקד עליהם. ואכן, רק לאחר שנתנו לרב את חפציו יכלו להתהלך כבראשונה. מאותו רגע, ידעו מלחי האוניה ורב החובל להיזהר בכבוד הרב ולהוקירו, ונחשב בעיניהם כמלאך אלוקים.

בשנת ה'תרס"ב (1902) בא לעירנו בתור שד"ר פעם שניה. ועד ראייה אנוכי שנעשה על ידו עובדה פלאית. בזמן ההוא היה מושל ישמעאלי בשם אצדק ג'ינב שונא יהודים מושבע. והיה מתנגד לגביר יהודי בשם שלמה פארינתי. באותו השבוע שהגיע רבינו, הלה רדף אחר בניו של הגביר כדי לתפוש אותם ולהכניסם בבית הסוהר. כשיצא רבינו מבית הגבירים, הלכו יחד עמו לגביר שלמה פארינתי. הלה קיבלם בכבוד גדול ולאחר מכן אמר לו: "סלח נא אדוני הרב, אני שמעתי על הוד כבודו שהוא בעל פלאות וכמה ניסים נעשו על ידו. הנני מחלה את פני קדשו למלא את בקשתי ולבקש רחמים מצור עולמים שיעקור מעירנו את המושל שלנו". וסיפר לו כיצד הלה מצר את צעדיהם. אחרי התבוננות היטב בדבריו השיבו: "יהיה לבי בטוח בה' יתברך כי אחרי שלושה ימים יעקר המושל הזה מהעיר". וכאשר אמר כך היה. ביום השלישי קיבל המושל מברק מהממשלה לצאת מיד מהעיר. וכל העם ראו כן תמחו על הנס הגדול שנעשה על ידי הרב. והגביר שלמה בא לפני הרב וחייבו ונישק את ידיו ורגליו והעניק לו מתנה גדולה ונדר על עצמו להתנדב נדבה שנתית לעדת בית א-ל לכל נפש מבני-ביתו סך מסוים והחמיר לתת את נדבתו עד יום מותו ובניו אחריו.

כ"ה סיון

הגאון המקובל הרב מרדכי אליהו זצ"ל

יום ההילולא כ"ה סיון

נולד ב-כ"א אדר ה'תרפ"ט (1929). מנהיג, מקובל, גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בנסים. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו מברכותיו. נודע כמנהיג הרוחני של הציבור הדתי לאומי. ענוותן. למרות העוני ששרר בבית-הוריו הרב שקד על התורה אף לאור הנר. התייתם מאביו בגיל 11. בהיותו כבן 31 התמנה בבי"ד הרבני בבאר שבע והיה לדיין הצעיר ביותר בישראל. לאחר מכן עבר לבית-דין בירושלים, ולאחר שלוש שנים נוספות התמנה לדיין בבי"ד הרבני הגדול. כיהן בתפקיד הראשול"צ והרב הראשי לישראל בשנים ה'תשמ"ג-ה'תשנ"ג (1983-1993). קירב רחוקים באמצעות ביקוריו התכופים בקיבוצים, במושבים ובבתי-ספר. הרבה להסתובב בעולם אצל קהילות יהודיות, תוך כדי שהוא מחזק את ידיהם בשמירת שבת, חינוך הילדים וטהרת המשפחה. נפטר ב-כ"ה בסיון ה'תש"ע (2010). ציונו בהר המנוחות בירושלים. בהלווייתו השתתפו יותר ממאה אלף אנשים. חי כ-81 שנים.

אביו: המקובל ר' סלמאן אליהו. **אמו:** מרת מזל (אחותו של ר' יהודה צדקה, ונכדת אחותו של הגאון חכם ר' יוסף חיים, ה'בן איש חי'). **ילדיו:** ר' שמואל (רבה של צפת וחבר מועצת הרבנות הראשית), ר' יוסף (ראש כולל "דרכי הוראה לרבנים" בירושלים, כולל המכשיר אברכים לרבנות ודיינות ולהנהגת

קהילות בארץ ובעולם), שלמה ובת. **אשתו:** הרבנית צביה שתח'. **מרבתי הגאונים:** ר' עזרא עטיה, ר' מרדכי שרעבי, ר' ישראל אביחצירא (ה'בבא סאלי'), ר' יעקב מוצפי, ר' דוד עזראן. **מתלמידיו:** בנו, ר' שמואל. בנו, ר' יוסף. ר' שמואל זעפרני (ר"י המאירי ועוזרו האישי של הרב), ר' אליהו בן דהאן (מנכ"ל בתי הדין הרבניים בארץ), ר' מישאל רובין, ר' מנחם בורשטיין (ראש מכון פוע"ה), ר' עזרא שיינברג (ר"י אורות האר"י בצפת), ר' יהודה מוצפי (ר"י מנחת יהודה). **מספריו:** אמרי מרדכי • דרך התורה • דרכי טהרה • סדרת ספרים 'מאמר מרדכי' • קיצור דרכי טהרה • שו"ת הרב הראשי • שו"ת קול אליהו • שו"ת מאמר מרדכי • סדרת ספרים דברי מרדכי • סדר הסליחות השלם • סדרת סידורים קול אליהו • תהילים כינור דוד • קונטרסים: הלכות חנוכה, הלכות ט"ו בשבט, הלכות פורים, דיני פורים משולש, הלכות ברכות הנהנין ועוד.

סיפר לי רבי ומורי, ראש הכולל, הרה"ג ח. בן חיים שליט"א, סיפור - שהוא אישית ראה, ומעשה שהיה - כך היה: רב הכולל, עולה בכל שנה ביארציית של אביו המנוח. והנה, פעם אחת כשעלה לשם, ראה את הרה"ג מרדכי אליהו זצוק"ל שעלה גם כן לציון אמו המנוחה. והסתבר, כי ציון אביו של הרב נמצא במרחק מטרים ספורים מציונה של אמו של הרה"ג מרדכי אליהו. והנה, לאחר דקות מספר, שומע הוא את עוזרו הראשי של הרב, ראש ישיבת המאירי, הרב שמואל זעפרני שליט"א פונה אל הרה"ג מרדכי אליהו ואומר לו: "הרב, תתפלל גם על זו, שלא תבוא אליך!" כאשר הוא מצביע באצבעו לעבר ציון הנמצא צמוד לציון אמו. הרב חיים התבונן ולא הבין, על מה היו מכוונים דבריו של זה, והביט בפליאה גדולה. למראה פניו המשתוממים של הרב, סיפר הרב שמואל זעפרני שליט"א את הסיפור המופלא הבא: "אשה אחת הייתה באה אל הרב מרדכי אליהו. בכל פעם הייתה בוכה ומצטערת. כשהרב שאל אותה: 'מה הבעיה?', השיבה כי, לא עלינו, היא ערירית. אין לה בעל ואין לה ילדים, והיא איננה יודעת מה יהיה אחרי פטירתה. היא בכתה ושאלה את הרב: מי יאמר עליה קדיש לאחר פטירתה? מי ילמד לעילוי נשמתה? הרב כדרכו בקודש ניחם אותה - אבל היא בשלה". פעם אחת, נכנסה אל הרב ופניה אורו, השיבה, כי מצאה פיתרון לבעייה. "כשנשאלה 'מהו הפיתרון שמצאה?', השיבה: 'כי היא תרכוש קבר הצמוד לציון אימו של הרב. ולאחר אריכות ימים ושנים, כשתגיע אל מקומה, מבקשת היא את הדבר הבא: בכל פעם כשהרב יעלה לציון אימו, יתפלל גם עבור נשמתה'. למשמע דברים אלו הסכים הרב מיד. ובאמת לאחר שנפטרה, בכל פעם כשהרב עלה לציון של אימו, הייה מתפלל גם עבור נשמה גלמודה זו". שנה אחת, עלה הרב לציון אימו המנוחה, אולם הרב שכח להתפלל גם לעילוי נשמתה של אותה אלמנה שנפטרה זה מכבר לבית-עולמה. כשבא לביתו, רעייתו שתח' אמרה לו, כי בזמן שלא היה בבית, נקשה על הדלת אישה אחת שחיפשה אותו. אשת הרב השיבה, כי הרב אינו נמצא בביתו כעת, לפיכך ביקשה אותה אישה שתמסור, כי פלונית חיפשה אות הרב". למשמע דברים אלו נחרד הרב עד מאוד, שכן מדובר באישה שנפטרה. היות ושכח הרב להתפלל עבורה, מצאה היא לנכון לפנות לביתו ולהזכיר לצדיק, כי הבטיח להתפלל גם עבורה. על אתר קרא הרב לאחד הרבנים והם נסעו במיידית להתפלל על ציונה. עתה אני מזכיר לרבינו, שלא ישכח חלילה להתפלל על ציונה של האלמנה הערירית, כדי שלא תאלץ נשמה גלמודה זו לבוא בשנית אל הרב לביתו ולהזכיר, כי עליו להתפלל גם עבורה".

הרב - עיניו היו צופיות למרחקים, וברכותיו היו מתקיימות. אהב את הבריות. להלן עדות מצמררת של בעל המעשה איתו שוחחתי אישית: "בספטמבר 2008 נולד בני, אילי דוד בבית-החולים שערי צדק בירושלים, לאחר כ-4 שעות גילו אצלו חיידק אלים בדם. בעקבות החיידק קרסו מערכות בגופו של

הרץ, ביניהם: כבד, קיבה והריאות. מיד הובהל הפעוט למחלקת טיפול נמרץ וחובר למכונת הנשמה ולמכשירים רבים. המצב לא היה קל. התינוק נשם בכוחות עצמו רק בכ-15%. את שאר העבודה עשתה מכונת ההנשמה. הבשורות לא היו קלות. הרופא שניגש אלי אמר שהוא חייב לומר את האמת, והסיכוי שהילד יצא חי הוא כ-20%. ולמעשה הימים הבאים יקבעו את מצב הפג לשבט או לחסד". "במשך תקופה של שבועיים המצב לא השתפר. זאת אומרת, שהגוף לא הצליח להתגבר על החיידק האלים. חששתי מהגרוע מכל. ירדתי לאכול בקפיטריה. והנה הבחנתי ברבנית, שבאותו רגע נכנסה לביה"ח. זיהיתי אותה מכיוון שבילדותי התפללתי בביה"כ של הרב. רצתי לעברה והתחננתי שתכניס אותי אצל הרב. בתחילה סירבה בשל מצבו הבריאותי של הרב. לאחר מכן הסכימה ואמרה: 'בוא איתי'. הלכתי עימה ועברתי את כל המחסומים עד לחדר בו הרב מאושפז. היא ביקשה ממני להמתין בזמן שהיא תשוחח עם הרב. המתנתי כעשר דקות- שנדמו לי כנצח. כשחזרה, אמרה לי כי הרב בירך את התינוק, וביקש ממני לקרוא משהו מסוים בחדרו של התינוק, ולאחר מכן עליי לקחת 27 לצורך פדיון ולהשימם בצדקה ולבחור שם לתינוק (למרות שעדיין לא נערך הברית)". "תהיתי- מדוע נקט הרב במספר 27? התקשרתי לדודי, שהוא רב, ושאלתי אודות משמעות המספר. דודי לא הצליח לרדת לפשר המספר, אולם אם הרב אמר- עלי לקיים זאת. קראתי את מה שהרב ציווה ולאחר מכן החלטתי לשים את הכסף בקופת הצדקה של בית-הכנסת. הגעתי לשם, וכאשר פתחתי את הארנק, גיליתי לתדהמתי שאין לי אפילו שקל אחד! התחלתי לבדוק את כל הכיסים של מכנסי הדגמ"ח שלי. בכיס אחד מצאתי חמישה שקלים, בכיס שני 10 שקלים. רוקנתי את כל הכיסים". "לתדהמתי הרבה מצאתי, שלאחר שהפכתי את כל הכיסים, יש לי בדיוק 27! ראיתי את רוח-קודשו של רבינו. חזרתי לאחר התפילה לחדר והרגשה טובה מלאה אותי. לאחר דקות אחדות אחת האחיות החלה לעבור בין חדרי מחלקת טיפול נמרץ ולבחון את מצב התינוקות. כאשר הגיעה לחדר בו שהה בני, היא התבוננה ובחנה את הנתונים אותם המכשיר מציג. היא מורידה את אחוז הנשימה של המכונה בכ-5% ואמרה שחל שיפור וכעת התינוק יכול לנשום בכוחות עצמו כבחמישה אחוזים נוספים. מיד ראינו שיפור במצבו. בתוך שבוע לאחר מכן יצאנו החוצה כאשר הילד בריא לחלוטין!"

הרב שקוע בעולמה של תורה, בכל שנייה בה התנתק מעיסוקיו האחרים- שקע בתורה. כשהתגורר ברח' 'הפורצים', נסע באוטובוס. אך לא רצה שתשב לידו אישה, אבל גם לא רצה לתפוס שני מקומות לכן ישב ליד החלון והותיר את המושב לידו והתפלל שלא תשב לידו אישה. פעם אחת, תחנה אחת בלבד אחרי שעלה לאוטובוס, עלתה אישה והתיישבה לידו. הרב הסב את פניו לחלון והתעמק בתורה. אחרי נסיעה של כעשר דקות, אמרה האשה: "הגענו". הסתכל, ולצידו ישבה אשתו. כך גם כשהיה דיין בבית הדין בבאר-שבע, היה מגיע לבית הדין במוניות. מנהל התחנה היה מתחנן לנהגים: "תזכירו לו לרדת". מתוך שהיה שקוע בלימודו, לא היה שם לב שהגיע לתחנה הנכונה.

להלן מספר סיפורים המעידים על גדולת רבינו ומובאים בספרים 'אביהם של ישראל': סיפר ר' יעקב לויך. גיסו רופא חשוב וידוע, חלה במחלה והיה במצב אנוש. הרופאים שטיפלו בו התייאשו, וקראו לבני ביתו לבא ולהיפרד ממנו. נאספו כולם לבא להיות איתו בשבת כיוון שחשבו כי היא האחרונה לחייו. פניתי לרבינו לשאול על גיסי ד"ר דב. הרב אמר לשנות את השם. (למרות שפעם אחרת שאלתי את הצדיק לפני שמצבו של גיסי החמיר והרב אמר לא לשנות את השם). "שיבחרו איזה שם שהם רוצים, תבוא להגיד לי ואחליף את השם", ביקש. ביום שישי אחה"צ המשפחה החליטה על שם אחר. באתי לרב

ואמרתיו לו את השם שהמשפחה בחרה. הוא אמר: "מחר בתפילת וותיקין אעשה החלפת שם". למחרת התפללתי ותיקין עם הצדיק. חיכיתי לתפילה מיוחדת להחלפת שמו של גיסי ולא היה דבר. שאלתי את הרב, והוא אמר: "כבר עשיתי לו החלפת השם". כנראה היה בינו לבין עצמו בשעת פתיחת ההיכל. בקידוש לאחר תפילת מוסף, פנה הרב אלי ואמר: "מצבנו של גיסך מתחיל להשתפר לטובה". במוצש"ק התקשרתי לביה"ח ואמרו לי, שחלה הטבה מאוד גדולה במצבו של גיסי ושאבוא לבקרו. באתי לשם וראיתי את גיסי יושב על המיטה ואוכל סעודה רביעית. התפלאתי מאוד, כי ביום שישי הרופאים לא נתנו לו שום סיכוי להמשיך לחיות. שאלתי אותו: "מתי חל השיפור במצבך?" והוא אמר לי את השעה. כיוונתי את השעה והיא הייתה בדיוק השעה, שהרב אמר לי אחרי תפילת ותיקין.

הסיפור המופלא הבא הובא ע"י ר' משה הררי, מחבר סדרת ספרי ההלכה 'מקראי קודש'. גם גיסו ר' עידו אלבה היה איתו והעיד על כך: בליל שבת חורפי וסוער במיוחד הם היו עם הרב. הצדיק יצא לשלום זכר' אצל אחת המשפחות בשכונת קריית-משה. לאחר שבירך את המשפחה, המשיך לביה"כ לתפילת הבקשות. באותה שבת היה גשום מאוד. ליווינו את הרב וראינו כי כל הזמן ירד גשם, פרט לשעה שבה הרב הלך ברחוב. באותן הדקות, הגשם פסק. ברגע שהרב נכנס לתוך מבנה – הגשם הסוער התחדש. כשיצאנו מהבקשות בביה"כ ראינו, כצפוי, שהגשם פסק. לא התאפקנו ואמרנו לרב: "אומרים על הרב, שבכל פעם שהוא הולך בחוץ, הגשם פוסק, וכאשר הוא בבית – הגשם מתחדש". הרב הזדעזע למשמע דברינו ואמר: "בגללי הגשם פוסק? אם זה תלוי בי, אני גוזר עכשיו שירד גשם". באותו הרגע שסיים את דבריו התחיל לרדת גשם. הרב, שהיה ללא מעיל, נרטב כולו ואני כל כך הצטערתי, שגרמתי לצדיק צער. גם בגלל שנרטב בגללי וגם בגלל שגילתי את סודו.

סיפר בנו של הרב: "בכל יום שישי אחה"צ אבא עזב את הבית למטרה לא ידועה. אף אחד מבני הבית לא ידע לאן. הדבר עורר סקרנות בקרב כולם. וכך גם אצלי. כשהייתי בן שבע חשבת – ביום שישי הקרוב אלך אחרי אבא מבלי שיראה ואבדוק את סיבת היעדרו, ואכן כך עשיתי. ביום שישי הצטרפתי אל אבי, בלי ידיעתו. אבי הלך ברחובות ירושלים, חצה את רחוב יפו, ונכנס לבניין. אף אני נכנסתי אחריו, והמשכתי במשימה שנטלתי על עצמי, וכך ראיתי: התכסה הרב בבגדי לבן, נעל מגפיים ונכנס למקום שנכנס. עקבתי אחריו פנימה אל החדר, לא ראיתי דבר פרט למיטה, ואשר עליה מכוסה סדין לבן. במשל זה נתפסתי על ידי אבי, ששאל אותי למעשיי והוציא אותי אל מחוץ לחדר. כשיצא מהחדר, שאלתיו למעשיו ואמר לי: "יהודים רבים נפטרים סמוך לכניסת השבת, ואין מי שיעשה להם טהרה, את זה אני עושה".

להלן סיפורים מופלאים שהובאו בספר 'אביהם של ישראל': ד"ר שמבה היה רופאו האישי של רבינו סיפר: "לפני כ-12 שנים הגיע אלי ילד בן 7 עם גוש גדול בצוואר וחום גבוה. כרופא, כשרואים גוש כזה, אתה נכנס ללחץ כי הבדיקות הן כדי לשלול גידול. מה גם שאחיו נפטר שנתיים קודם מגידול בבלוטות הלימפה. האבא הגיע, בדקנו, צילמנו, עשינו הדמיות. הסיפור נמשך שבועות ללא שינוי". "אחרי כל הבדיקות אמרתי לאבא: 'תשמע: צריך לקחת ביופסיה לילד'. אמר לי האבא: 'כל זמן שכל הבדיקות היו לא פולשניות, הלכתי איתך יד ביד. ברגע שצריך לעשות בדיקה פולשנית, אני רוצה את אישורו של הרב אליהו'. אמרתי לו: 'בשמחה, אני בא איתך'. הלכנו יחד לבית רבינו והאבא סיפר את כל העניין ואמר: 'הרופאים, והצביע עלי, רוצים לעשות ביופסיה של הגוש'. הרב בחיך גדול קרא לילד, שיבוא אליו,

חיבק אותו, שם יד על הגוש בצוואר, עצם עיניים ואחר כך אמר: 'זה, שום דבר'. אחר כך הצביע עלי ואמר: 'הרופאים רוצים לעשות ביופסיה? שיעשו'. יצאנו החוצה מהחדר.

"למחרת הגיע הילד לבית החולים עם הפנייה ממני. רופאת הרנטגן מתקשרת אלי ושואלת: 'שמבה, למה שלחת את הילד?' ענית לה: 'מה זאת אומרת למה? יש לך מכתב, וחויף מזה יש לו גוש בצוואר בגודל מנדרינה'. היא אומרת: אני בעיין לא רואה שום גוש וגם לא באולטרסאונד. על מה אתה מדבר?!'. ושלחה את הילד הביתה בריא, שמח וטוב לב".

כאשר הרב שכב בטיפול נמרץ, שמו ליזו גויה נוצרייה. הרב לא ידע, אבל אנחנו ידענו. פעם אחת הוא דיבר איתנו, ופתאום אמר: 'יש פה עבודה זרה'. בדקנו, שאלנו וחקרנו ולא ידענו במה מדובר. עד שאחד מהמשמשים של הרב שם לב, שאחת מהמבקרות של זו ששכבה ליד הרב נמצאת עם שתי וערב על הצוואר. הרב עם וילונות, לא ראה. אבל הרגיש, שיש עבודה זרה במקום.

הרב היה פרוש מענייני העולם בדרגה שלא תאמן. פעם אחת, אחד המשמשים הביא מגש פיצה. לקח משולש ואמר לצדיק: 'הרב תאכל'. הרב שאל: 'מה זה?' והמשמש ענה: 'פיצה'. ואז הצדיק אמר: 'אני לא יודע מה זה פיצה'.

לפני כחמישים שנה הורה הראש"צ הגאון הרב יצחק נסים זצ"ל לרבינו לטפל בעניין העלאת עצמותיו של הגאון המקובל הרב החיד"א זיע"א ארצה, מהעיר ליוורנו שבאיטליה. ב-כ' באייר ה'תש"ך הועלו עצמותיו של החיד"א להר המנוחות בירושלים. כשהגיע רבינו עם רבנים נוספים לשדה התעופה, הוא נפגש עם נציג הסוכנות ונחרד לראות שהלה הביא את עצמות החיד"א בארון עץ: "עם זה הבאתם את הרב החיד"א?" שאל בכאב. מיד ביקש מנהגו של 'הבבא חאקי' לנסוע עימו על מנת לטבול במקווה טהרה ולקנות מברגי פיליפס כדי לפתוח את הארון. כשחזר, עשה הרב חור למטה מהארון כדי שלא תהיה חציצה בינו לבין הקרקע. כשהכניס הרב את ידו, נשמע קול רעש גדול מהארון. החכמים שהיו עם הרב התעלפו. רק רבינו עצם את עיניו וביקש בתחנונים מהחיד"א, (הרב היה בקיא בספריו) שיסדר את עצמו, כי אין בו כח לסדר את עצמותיו. עצמותיו הקדושים היו מפוזרים בתוך הארון ומוטלים בביזיון. מיד נשמע קול נפץ יותר חזק והנה, לא יאמן - תחיית המתים ממש! העצמות הסתדרו עצם אל עצמותו ומיד התחברו כולם ונהיה גוף שלם. מרן הראשון לציון נהג לומר, כי מי שרוצה תשועה, ילך להתפלל על קברו של הרב חיד"א. ואכן לא בכדי נטמן הראשון לציון בסמיכות לקברו של הרב החיד"א זצ"ל.

הרב מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל

יום ההילולא כ"ו סיוון

ראש ישיבת פוניבז' לצעירים. נולד בוולוז'ין בשנת ה'תרע"ו (-1915 אביו היה אז למעלה מגיל 60). בילדותו למד בחדר המקומי. בנוסף שכר לו אביו מלמדים פרטיים שמיימן ממשכורתו הדלה. בגיל שתים עשרה נסע ללמוד בישיבה הקטנה בלידא. את בר המצווה חגג עם חבריו בישיבה, בלי הוריו שהיו בוולוז'ין. כעבור זמן נסע לוויילנה ללמוד בישיבת רמיילס וכעבור שלוש שנים שב לביתו בוולוז'ין. בשנת ה'תרצ"ז (1936) עלה עם משפחתו לארץ. למד בישיבת חברון בירושלים ובה נודע כאחד המצויינים שבחבורה. בשנת ה'ת"ש (1940) לאחר נישואיו למד בכולל 'תורת ארץ ישראל' בפתח-תקווה. בהמשך התמנה לכהן כר"מ בישיבת תפארת ציון. במקביל למד בכולל זיכרון מאיר. ייסד שיעור לבעלי בתים

בגמרא בבית משפחת שכטר ונמשך כ-50 שנים ברציפות. בשנת ה'תש"י (1950) החל לשמש כראש ישיבת פוניבז' לצעירים. שם מסר שיעורים במשך כשישים שנה והעמיד אלפי תלמידים. בשנת תשנ"ח (1998) ייסד רשת כוללים ארצית ללימוד סדר טהרות. אהבתו לתורה לא ידעה גבולות. ענוותן מופלא. תלמידיו אהבוהו אהבת נפש. דאג לכל תלמיד ותלמיד כאילו היה תלמידו יחידו. מעולם, במשך כל חייו, לא היה נשען על משענת הכסא. נפטר ב-כ"ז סיוון ה'תשע"א (2011). בצוואתו ציווה שיספידוהו רק שני בניו, וכן להימנע מלתארו בתארים 'גאון' ו'צדיק'. בהלווייתו השתתפו יותר מ-100,000 אנשים. חי כ-95 שנים. ציונו בבני-ברק.

אביו: ר' משה דוד. **אמו:** מרת חיה. **אשתו:** מרת חוה אסתר (בתו של ר' אברהם יצחק גרשונוביץ, אב"ד ז'בינקה, שכיחן כר"י תפארת ציון ב"ב). **בניו:** ר' משה דוד (חתן ר' מרדכי זליבנסקי. משמש כמשגיח בישיבת באר יעקב ובישיבת משכנות התורה. ר"מ בישיבת בית דוד), ר' אברהם יצחק (חתן ר' בן ציון פלמן מבני ברק. משמש כר"מ בישיבת בית מדרש עליון). **חתניו:** ר' בנימין ביינוש קורלנסקי (שימש כר"מ בישיבת פוניבז' לצעירים. נפטר ב-ז' סיוון ה'תשס"ו), ר' בנימין דוד אלישיב (בן מרן ר' יוסף שלום אלישיב. ראש כולל תפארת בחורים ומחבר ספר יד בנימין), ר' משה אליהו שוורץ (ר"מ בישיבת מאור יצחק-חמד). **מרבתי:** הגאונים הצדיקים ר' שלמה היימן, ר' אברהם ישעיהו קרליץ (ה'חזון אי"ש"), ר' יחזקאל סרנא, ר' אהרון כהן, ר' יהודה לייב חסמן, ר' איסר זלמן מלצר. **מתלמידיו:** הגאונים הצדיקים ר' חיים קניבסקי, ר' נסים קרליץ, ר' מאיר צבי ברגמן, ר' יצחק מאיר פליטנשטיין (האדמו"ר מקופיטשניץ), ר' דב צבי קרלנשטיין ועוד אלפי תלמידים. **מספרי:** •מנחת יהודה- על מסכתות קידושין, גיטין, ב"ק, ב"מ, סדר קדשים וזרעים. **אמרי דעת-** שיחות ומכתבים •דרכי החיים- יסודות החינוך בימינו •עמק השער- ביאורים והערות על 'ספר המקח' לרב האי גאון.

לתושב בני-ברק נולד נכד במזל-טוב. שעות אחדות אחרי הברית, היה אמור הסב לטוס לחו"ל לצורך פרנסתו. בעוד הסב ארוז מזוודות, להורי התינוק נודע, שייתכן כי הברית תידחה ולא תתקיים במועדה, משום שהרך הנולד חלה בצהבת. "הרופאים הסבירו, שמצבו הבריאותי של התינוק לא מאפשר לקיים את הברית בזמנה", סיפר אביו. הסב שרצה בכל מאודו להשתתף בברית נכדו, סר לביתו של רבינו ושאל: "האם לבטל את כרטיס הטיסה?". "אין צורך", השיב הצדיק. "תארוז מזוודות והברית תתקיים בזמן". הסב חזר לביתו והחל להתכונן לקראת נסיעתו לחו"ל, למרות שהברית הייתה צפויה להתקיים רק במועד בלתי ידוע. אלא שכאן התחולל המופת הפתאומי: שעות אחדות אחר-כך, הודיע המוהל להורי התינוק, שרמת הצהבת ירדה משמעותית וניתן לקיים את הברית בזמנה.

הרב נהג לנפוש בכל שנה בתקופת 'בין הזמנים' במושב 'חזון יחזקאל'. בכל פעם ניסה הצדיק לשלם לבעל דירת הנופש על זמן שהותו, אך בכל שנה התחמק בעל הדירה ולא הסכים לקחת כסף. ר' מיכל יהודה, שהבין שלשלם בכסף מזומן הוא לא יוכל לשלם, רצה לשמח את בעל דירת הנופש ולפני ששב לביתו בבני-ברק, השאיר מכתב נרגש בכתב ידו, שבו הודה על האכסניה הנעימה. הרב הוסיף גם את המשפט הבא: "בזכותכם כתבתי בדירתכם חידושי תורה במשך 130 שעות". בדירת הנופש במשך 13 יום הוא ישב וכתב ברציפות, בכל יום במשך 10 שעות, מ-9 בבוקר ועד 7 אחה"צ. עשר שעות רצופות של כתיבת חידושי תורה וביורוי סוגיות. בהמשך היה מתפלל מנחה, ומיד לאחר מכן התיישב ללמוד בהתמדה ובחשק עוד מספר שעות, כאילו לא ישב וכתב היום כבר עשר שעות רצופות ומאומצות...

מרן רבי מיכל יהודה לפקוביץ, זכה ללמד תורה לשלושה דורות למעלה משישים שנה. תחת הנהגתו התחנכו אלפי תלמידים, ולפעמים אף שלושה דורות למדו והתחנכו אצלו. וכך שח פעם: "פעמים רבות ראיתי תלמידים, שבתחילה נחשבו ללא מוצלחים ובסופו של דבר הצליחו מאוד. מה הסיבה לכך?", הטעים הרב ואמר: "דווקא אלו, מתוך שלא הצליחו, הוריהם העתירו עליהם תחנונים, שפכו דמעות בתפילה, אמרו תהילים ונתנו צדקה בעדם, ובזכות מעשים אלו בנם עלה על הדרך הנכונה ועשה חיל בתורה. אך לעיתים הילדים המוצלחים, הרי הם מוצלחים ועליהם לפעמים 'שכחו' להתפלל ולהעתיק, ולכן לא תמיד ההצלחה שלהם התמידה".

מדבריו:

• ישנה חשיבות רבה לדוגמה האישית. כאשר הבן רואה את אביו לומד תורה ומקפיד בקיום מצוות הדבר משפיע יותר מתוכחות. • המפתח להצלחה בחינוך הילדים הוא תפילה בדמעות. • הורים חייבים לנהוג בסמכותיות, כדי שהילדים יהיו חייבים לשמוע להם גם בדברים שאינם נראים בעיניהם.

כ"ט סיון

הרב מכלוף אלעסרי זצ"ל

יום ההילולא כ"ט סיוון

נולד בשנת ה'תרע"ה (1914) בעיירה קסר א-סוק למשפחת אלעסרי שהייתה משפחת רבנים כעשרים ושש דורות שעסקו בקבלה מעשית, כתיבת קמיעות וסגולות. למשפחה הייתה קיימת תעודה שיצאה בשנת ה'תקל"א (1771) מביה"ד הרבני במכנס, אשר בפסק הדין שבה מוענקת משרת הרבנות בקהילת קסר א-סוק למשפחת אלעסרי שכללה את ענייני השחיטה בכל כפרי האיזור כמו 'גרמא', 'תל-שינט', 'קרנדו' ועוד. הבן השלישי להוריו. את צעדי הראשונים עשה בעיירה בה נולד. כבן למשפחת רבנים ספג אל קרבו את אהבת התורה ומקצועות הרבנות: שחיטה, מילה, חזנות והוראה. מקטנותו נראה כי לגדולות נועד. התייתם בגיל 16 מאביו. נקשר לר' יצחק אביחצירא (ה'בבא חאקי') ולאחר מספר שנים ה'בבא סאלי' היה צריך לנסוע למקום מסוים ור' מכלוף הלך עימו. היה בקשר הדוק עם בנו ה'בבא מאיר' זצ"ל אשר בחן אותו בכל ענייני השחיטה ואף כתב לו כתב הסמכה לשחיטת כל סוגי הבהמות והעופות. לאחר שנבחן והוסמך לרבנות בישיבת 'אביר יעקב' בעיר בודניב (מרוקו), נשלח ע"י ה'בבא סאלי' להמשך לימודיו בקזבלנקה ובטאנג'ר (מרוקו). בזמן זה הורה לו ה'בבא סאלי' להתחתן ולעמוד בזכות עצמו. לאחר מכן נשלח לכהן כרבה של העיירה ריש (מרוקו) הנמצאת באיזור הולדתו. טיפל בכל תפקידי ההנהגה הרוחנית: חזן, דרשן, סופר סת"ם, מוהל, עורך חופות, כותב גיטין, מורה למקצועות הקודש, שוחט ובודק. לימד מלאכות שונות הקשורות למצוות: הכנת טליתות, קשרי קשרי תפילין, כריכת סידורים, הכנת שופרות והכנת העור לתפילין ולמזוזות. לימד תורה את כל ילדי המקום בהתאם לרמתם. בערב חג השבועות ה'תשכ"ג עלה עם משפחתו לא", השתקע בבית שאן ובמשך שנים רבות עבד לפרנסת משפחתו כשוחט. בנוסף שימש בשירות הקהילה בית שאן בתפקידים רוחניים: ערך בריתות וחופות, דרש בהלוויות, ניחם אבלים, לימד

והכשיר שוחטים, שימש כחזן וכדרשן בבית הכנסת, השכין שלום בין אדם לחברו ובין איש לאשתו. נודע ככותב קמיעות וכמגלה נסתרות ורבים מהארץ ומחו"ל באו לבקש את ברכתו ועצתו. כאות הוקרה על תרומתו לחיים הציבוריים מועצת העיר בית שאן העניקה לו את התואר "יקיר העיר". מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. שבת פרשת "בהר-בחוקותי" שנת ה'תשס"א קרא לבנו ואמר: "יוסף בני, אני יודע את מקומי... אני יודע איפה אני אזכה לשבת", השיב את נשמתו ליוצרה ובחצות הלילה יצאה הלוותו. נתבקש לישיבה של מעלה ב-כ"ט סיון ה'תשס"א (2001). חי כ-87 שנים. ציונו בבית שאן. מקום קבורתו הפך למוקד עלייה לרגל ורבים רואים שם ניסים גדולים. השאיר אחריו דור ישרים מבורך של בנים וחתנים תלמידי חכמים. ממשיך דרכו בנו ר' יוסף יצחק אלעסרי שליט"א רבה של בית שאן.

סבא: ר' אברהם. **אביו:** ר' משה. **אמו:** מרת מסעודה. **אחיו:** ר' אברהם, ר' רחמים, מרת מרים. **אשתו:** מרת זוהרה. **מרבתי:** ר' יצחק אביחצירא (ה'בבא חאקי'), ר' ישראל אביחצירא (ה'בבא סאלי'). **בניו:** ר' אשר, ר' יהודה, ר' יוסף יצחק, ר' משה. **מספרי:** טעמי שחיטה • ליקוטי תורה.

בוקר אחד נכנס אל הרב בחור נכה כבן שלושים בלוויית אביו. הבחור היה מרותק לכיסא גלגלים עקב שיתוק בחצי גופו התחתון ולאחר בדיקות בבית-הרפואה ב"הדסה", שגם שם לא נמצא פתרון. הרב החליט לעשות מעשה, כתב לו קמע ואמר לו: "קום מהכסא", האיש אמר: "אבל אני לא יכול", הרב חזר שנית: "אמרתי לך לקום אז קום". לתדהמתו של האיש והאנשים הסובבים, שצפו במראה הזה, הבחור קם על רגליו. אמר לו הרב: "עכשיו תעלה במדרגות האלה", והוא עולה. "תרד", ירד. כך מספר פעמים. האיש חזר למכונית ללא כיסא הגלגלים. מי ששהה במחיצת הרב בעת הזו לא האמין שזכה להיות עד להתרחשות ואינו דומה מראה עיניים למשמע אוזניים.

פעם נפצע בנו של אחד מידידי המשפחה והוצרך לעשות ניתוח ברגלו. והנה הניתוח לא הצליח ורגלו הייתה משותקת, והרופאים אמרו שכנראה יצטרכו לכוות לו את רגל ימין ל"ע. המשפחה הייתה בצער רב ולכן ניגשו לרבי מכלוף לקבל את ברכתו. הרב כתב לו "קמיע" על צלחת, והכין לו משהו למרוח על הרגל ובירך אותו. והנה לאחר שבועיים נסעו המשפחה לביקורת בבית-הרפואה ולאחר סידרת בדיקות ניגש הרופא לבני המשפחה ושאלם: "תגידו לי מה קורה פה? לפני שבועיים צילמנו את הרגל והיא הייתה משותקת, ועכשיו פתאום הכול הסתדר. איפה הייתם?". השיבו: "ד"ר אני אספר לך! היינו אצל הצדיק רבי מכלוף אלעסרי בבית-שאן והוא ברך אותי, ומאז ברוך ה' אני מרגיש טוב והולך על הרגליים!".

לפני מספר שנים, ילד קטן נתקף בגרדת חריפה בעור. נבדק בבתי הרפואה, נתנו לו כמה סוגי משחות ותרופות ודבר לא הועיל. הוריו ניסו לדרוש ברופאים - אולם ללא הועיל. אחד ממכריו שמע על המקרה ואמר לו: "הרב אלעסרי נמצא בבית-שאן, לך אליו, אולי ימצא מזור לבנך". שמע הלה ובא אל הרב, הצדיק נתן לו בקבוק, ואמר לו, שיקח נמלים ויערבב עם מספר תבלינים כמו שום ועוד, מהתערובת הזו ימרח לבנו במשך שבוע. האיש עשה ככל אשר הורה הרב, לאחר זמן קצר הבריא בנו כאילו מעולם לא חלה בדבר.

הגאון הרב יוסף יצחק שלוש זצ"ל

יום ההילולא ל' סיון

נולד ב-ח' בשבט ה'תרנ"א (1891) במרקש שבמרוקו. הילדים שנולדו לאביו נפטרו בחייו ורבינו בהיותו כבן שנתיים חלה ונשקפה סכנה לחייו. אביו התפלל בבית-הכנסת מול ספרי התורה בהיכל הקודש וביקש למסור את נפשו תחתיו. הבן הבריא והאב נפטר בתוך שבועיים לאחר מכן. לאחר שהתייתם דאגו לו אנשי הקהילה במרקש. בשנת ה'תרס"ג (1903), עלה יחד עם אימו ואחותו הקטנה לירושלים והצטרף לשיבת 'טובי ישבעו'. עוד בהיותו צעיר נודע בשקידתו העצומה והוסמך לרבנות ע"י הרה"ג אליהו חזן זצ"ל. בשנת ה'תרע"ב (1912) בהיותו כבן 22 יסד תלמוד תורה עם ר' חכם בכור יוסף בן מלכא. בתקופת מלחמת העולם הראשונה נאלץ לעזוב את ארץ ישראל לקזבלנקה בשל היותו נתין צרפתי, שם העביר שיעורי תורה ויסד כיתות לנוער ובחורים לתלמוד ש"ס ופוסקים. קיבל הצעות למשרות רבנות ודיינות, אולם הוא סירב ולאחר המלחמה, בשנת ה'תרפ"פ (1920) חזר לירושלים, ובשנת ה'תרפ"ב (1922) נשלח כשד"ר מטעם קהילת המערבים לארצות צפון אפריקה. לאחר חזרתו לירושלים החל לעסוק במסחר בספרי קודש יחד עם חברו מהישיבה, הרב עמרם אבורביע, עבודה בה עסק עד לפטירתו לצד תפקידיו הציבוריים, כיוון שסירב ליהנות מכספי הציבור. בשנת ה'תרפ"ט (1929) התמנה לחבר ועד עדת המערבים בירושלים ובשנת ה'תר"ץ (1930) התמנה לדיין בבית הדין של עדת המערבים. הרב היה מעורב מאוד בחיי קהילתו עזר לזולת במעשה חסד רבים, ובמיוחד התמסר לכל ענייני החברה קדישא. במשך שנים רבות לימד בישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה וכן הצליח להשכין שלום בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו. ענוותן. נפטר בליל שבת קודש, ל' סיון ה'תש"ך (1960). חי כ-68 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים. על שמו נקרא רחוב בשכונת נחלאות בירושלים.

אביו: ר' דוד (שימש כראש ישיבה במרקש אשר קלטה תלמידים רבים שלא התגוררו באזור ודאג למזונם ולמגוריהם). **אימו:** מרת סולטנה. **אשתו:** מרת סעדה. ילדיו: ר' דוד (רבה של נתניה), ר' אברהם (רבה של כפר סבא), ומרת אביגיל (נישאה לר' נסים דוד עזראן). **מרבתי:** ר' יוסף חיים הכהן (רב עדת המערבים בירושלים וראש ישיבת 'טובי ישבעו'). **מתלמידי:** מרן הרשל"צ הרה"ג עובדיה יוסף, ר' ציון לוי ובנו, ר' דוד. **מספריו:** דברי יוסף-דרושים על התורה ומועדים ודרושים להספדים.

להלן סיפורים על רבינו המעובדים מתוך ספרו 'דברי יוסף' ויש בהם כדי להעיד על הנהגות הצדיק: סיפרה הרבנית עזרן, בתו של רבינו זצ"ל: "נכנסתי לחנות תיקים ומזוודות של מר שוקרון בשוק מחנה יהודה בירושלים, וביקשתי לקנות תיק. אמר לי בעל החנות: "הרבנית, כל התיקים בחנות שלך, הכל של אבא שלך זכר צדיק לברכה". לשאלתי, מה עניין אבי לחנות סיפר: "הייתה תקופה בה הייתי במצב כספי קשה מאוד. הפסדתי את כל כספי ואת הסחורה שבחנותי. הלכתי לאבין, וביקשתי שיסדר לי גט לאשתי. הוא שאל מה קרה, וסיפרתי לו על מצבי, ועל העובדה שאיני יכול לקיים את החובות שלי לפרנס ולזון את משפחתי. אמר לי ר' יוסף: "אלווה לך סכום כסף, בו תקנה סחורה ותפתח מחדש את החנות, ובורא עולם יהיה בעורךך!". הוא המשיך ושאל: "האם סכום חמש מאות לירות יסייע לך?". מדובר

בסכום עצום באותם הימים. אמרתי לו: "סכום זה מצוין!". הצדיק נתן לי את הכסף ואכן רכשתי סחורה ופתחתי מחדש את החנות. מאז ברוך ה', ראיתי הצלחה בעסק. לאחר זמן מה כאשר באתי להחזיר חלק מהחוב, סירב ר' יוסף לקבל ממני כשהוא מורה לי: "בכסף זה תקנה סחורה חדשה ותרחיב את החנות, לי תוכל להשיב את ההלוואה בזמן מאוחר יותר". וכך דחה אותי מספר פעמים. רק לאחר פטירתו, פרעתי ליורשים את ההלוואה הגדולה".

מעולם לא ניתן היה לתפוס את רבינו בטל. תמיד היה עוסק בתורה, בחסד או במצוות. זריזותו המופלאה - תמיד ראו אותו רץ בזריזות ובשמחה לקיים מצוות. לא נח לרגע. פעם הלך רבי יוסף לברית בקטמונים והיתה השעה מאוחרת. עצר רבי יוסף בעל אופניים שנסע לאותו כיוון. אמר לו: "תסיע אותי, אליהו הנביא מחכה". האיש אמר שאי אפשר, זה לא חוקי להסיע על אופניים... אך רבי יוסף בשלו: "אליהו הנביא ממתין". קיפל מצנפתו וגלימתו, עלה על האופניים מאחור והחלו לנסוע. בהמשך הדרך צפר להם ג'יפ של משטרה צבאית, סימן להם לעצור. רבינו אמר לבעל האופניים: "אליהו הנביא מחכה, סע, אל תשים לב". המשיכו לנסוע והג'יפ אחריהם, עד שעצר אותם ממש. רבי יוסף ירד, לבש את גלימתו ואת המצנפת, נעמד בפני השוטרים ואמר: "מה רציתם?" הללו נדהמו לראותו, הם הכירו אותו. זה אמר: "הרב חיתן אותי". השני אמר: "כבודו מל אותי". והשלישי אמר: "הרב קבר את קרובי"... מיד שאלו אותו: "לאיפה כבוד הרב רוצה להגיע?". אמר להם: "צריכים להזדרז, אליהו הנביא ממתין לנו". מיד ביקשו ממנו שיעלה לג'יפ והסיעו אותו לברית.

מסירות נפשו של רבינו שלא להלין את המת הייתה טבועה בדמו. פעם בערב יום הכיפורים קבר נפטר סמוך ממש להדלקת נרות. משם הלך ישר לבית הכנסת ל'כל נדרי' ולא אכל סעודה מפסקת. ואמר שזה היה לו יום הכיפורים הכי קל מבחינת הצום!

את דמותו המיוחדת תיאר הסופר עוזיאל חזן: "את טקס החופה עורך הרב יוסף שלוש... איש נערץ הנושא את דגל הסובלנות בכל מקום בו מאכלת הקנאות. מתעטף בצניעות במקום בו הגאווה נושאת ראש. עוזר לזולת ואוהב אדם. לבוש בפשטות בקפתאן לבן מפוספס ובגלימה שחורה, רפוטה, ולראשו תרבוש לבד שחור. זקנו הלבן מתפצל בתוך חיקו וחיוך לבבי טבוע בפיו... כאשר מסיים הרב את הטקס הוא חולף בפשטות בין המוזמנים וזוכה ללחיצות יד ולהוקרה. הוא משפיל מבט נבוך... מתחמק מההזמנה לשבת בשולחן הכבוד, הולך ומצטופף בשולחן צדדי עם פשוטי העם".

הרב יוסף פיימר (הראשון) זצ"ל ידוע כרבי יוסף סלוצק

יום ההילולא ל' סיוון

נולד בשנת ה'תקנ"ו (1796) בעיירה שקוד (ליטא). בצעירותו היה ידוע כמוכשר גדול אך גם כשובב גדול. בהיותו כבן 12 שנים החליט ללמוד בשיבת וולוז'ין ושם עלה והתעלה. בחורף שנת ה'תקפ"ט (1828) נבחר לכהן ברבנות העיר סלוצק. כשהיה כבן שלושים ושלוש שנים בלבד. מכל רחבי ליטא קיבל שאלות, והיה לאחד מגדולי הרבנים בליטא בדורו. נודע בתקיפותו בעניינים ציבוריים לצד עדינותו במישור האישי וביחסו המקרב לעניים ולבני נוער. בשנת ה'תרכ"א (1861) לאחר שקיבל על עצמו מינוי

לרבנות מינסק, הסכים לבטלו לאחר הפצרת אנשי הקהילה בסלוצק. כיהן בסלוצק במשך 35 שנה. נפטר ב-ל' סיון ה'תרכ"ד (1864). חי כ-68 שנים.

אביו: ר' מאיר. **אימו:** מרת גליקה. **חברותא:** ר' יעקב בנדיטמן (רבה של בויסק). **מרבתי:** ר' חיים איצקוביץ (הידוע בשם 'ר' חיים מוולוז'ין - רבינו היה תלמידו המובהק), ר' ישראל ליפקין מסלנט. **נשותיו:** מרת רייזל (בת ר' מאיר - זיווג ראשון. נפטרה ב-י' סיון ה'תקצ"א במגפה שפרצה בסלוצק), מרת וויטה (בת ר' יהושע פאלק הכהן מדויד הורודוק - זיווג שני). **ילדיו מזיווג ראשון:** ר' אבא פיימר, ישראל, ישעיה, זליג, מרת שרה (נישאה לר' יצחק רוגובין ממינסק), מרת הענא (נישאה לר' אפרים מטריסק). **ילדיו מזיווג שני:** ר' מאיר (רבה של סלוצק), מרת רבקה (נישאה לר' י"ל צרינכוב), מרת פייגל (נישאה לר' צבי הירש רבינוביץ - רבה של קובנה), מרת רחל (נפטרה בצעירותה). **מספריו:** •דרשות וביאורים לתורה לרבינו יוסף מסלוצק •שאלות ותשובות רבינו יוסף מסלוצק (רוב כתביו אבדו בשריפה שפרצה בבית בנו בערב ראש חודש אב ה'תר"ף 1920 ומה שהודפס אלו דברי תורה ששרדו)

עוד כשהיה כבן שנים-עשרה שנים, היה מוכשר מאוד אולם, מאידך גיסא שובב גדול. יום אחד הוא שמע את אחד האבות, אומר לבנו: "מה אתה חושב, שאתן לך לגדול כמו יוס'לה השובב? לא, הבן שלי ילמד ב'חידר'! לא אתן לך להיות כמותו". דברים אלו היכו בו, עתה הבין, שהוא משמש כדוגמא רעה בכל סלוצק. הוא חזר מיד על עקבותיו עם החלטה נחושה - לשנות את דרכיו. מיד הלך לביתו, ושם אמר להוריו: "החלטתי נחושה, אני הולך לשיבה ללמוד!". "מה?", קראה האם בתדהמה, ואילו אביו הביט בפניו ושאל: "יוס'לה, איזה תעלול אתה מעולל כעת?". אך יוס'לה חזר על דבריו בנחישות: "הפעם אני מתכוון בשיא הרצינות, אני נוסע לשיבה!". "לאיזו ישיבה אתה רוצה ללכת?", הקשה אביו. והוא ענה: "לישיבת וולוז'ין". אביו הביט בו בפליאה ואמר: "האם אתה מודע לכך, שבישיבה הזו יש לדעת שני סדרי גמרא על בוריים?". אולם יוס'לה התעקש ואמר: "אני רוצה להגיע לוולוז'ין וללמוד שם. ואם לא תתנו לי כסף לנסיעות - אלך לשם ברגל!". כשראו הוריו, שהוא נחוש, ציידו אותו בכסף וארזו לו את מזוודותיו. כעבור שלושה ימים הגיע לשיבה. כשהגיע לשם ביקש לראות את ראש הישיבה, הגאון ר' חיים איצקוביץ. הוא שאל את יוס'לה לרצונו, והוא השיב, כי רוצה הוא ללמוד בישיבה. כשנשאל, מה הן ידיעותיו, השיב, כי אינו יודע מאומה, אבל מבקש הוא ללמוד. הביט הרב בעיניו וראה, כי עיניו נוצצות, ורוצה הוא להשקיע את כל מאודו בלימוד, ולפיכך - הסכים לקבל אותו וסידר לו מספר חברותות, שיקדמו אותו. כעבור שלושה חודשים כבר היה בן ישיבה לכל דבר. חלפו כשמונה שנים, ויוס'לה נחשב מגדולי הלמדנים. יום אחד קיבל מכתב מביתו. אביו היה חייט, והיה לו בית-מלאכה. במכתב היה כתוב, כי היתה שריפה גדולה בעיר וכל בית-המלאכה עלה בלהבות, ולפיכך, הם מבקשים ממנו שיושיט עזרה כדי לשקם את החנות. הוא הראה את המכתב לר' חיים, שכן אהבת התורה בערה בו, והוא לא ידע כיצד לנהוג. ר' חיים דאג לקבץ סכום ניכר ואמר לו לשלוח לבית-הוריו ולהישאר לשקוד על תלמודו. חלפו מספר חודשים ומכתב חדש נשלח מאימו, ובו כתבה, כי האב חלה ואינו יכול לעבוד כלל. שוב הראה ר' יוסף את המכתב לראש הישיבה. ר' חיים נאנח אנחה עמוקה וחשב מספר דקות. בסיכומו של עניין השיב: "לא אוכל לומר לך דבר. אבל אם תשמע בקולי - לא תתחרט: חזור ללימודך". ר' יוס'ל שמע לדברי רבו. ושאל אותם על יוס'לה, שהיה בעירם. הם זכרו, שהיה ילד כזה, אבל לא ידעו, מה אירע עימו. פנה ר' חיים לנכבדי הקהילה ואמר: "הנה הוא יוס'לה, תלמיד חכם מופלג!". פנה ראש הישיבה ליוס'לה ואמר: "זוכר אתה את המכתבים

של אימך? אכן היתה זו החלטה קשה להקדיש את חיך לתורה. יכולתי אז רק ליעץ, שכן הניסיון – שלך הוא. עמדת בניסיון! יקום ר' יוס'ל ויעמוד בראש קהילת סלוצק המעטירה!".

פעם אחת הסכים רבינו בעניין מסויים מענייני העיר, והגביר הנודע ר' יונה כעס מאוד על החלטה זו. לפיכך, שלח את השמש להודיע לרבינו, כי אם יסכים ולא יתנגד לדבר הנידון הרי שעוד יתחרט על כך! השמש הגיע לפתח ביתו של רבינו ועמד בפיק ברכיים, מבוהל ונרעד. כיצד יאמר לרב את דבר שליחותו? רבינו הבין מיד, כי הוא בא בשליחות הגביר ר' יונה, אך אינו מוצא עוז בנפשו למסור את דבריו. לפיכך, פנה אליו ואמר לו: "אני מבין, כי הגביר אמר לך, כי אתחרט על כך, שהבעתי את הסכמתי לדבר. לך ואמור לו, כי אוניות בים אין לי, וכן שטרות כסף בחיסכון אין לי. ולכן אני לא אתחרט, כי סחורתי איתי, שכן התורה הקדושה טובה מכל סחורה". כאשר מסר השמש לגביר את דברי רבינו, הגיע הלה במרוצה לביתו, כדי לבקש ממנו סליחה ומחילה על דבריו. חלפו מספר שנים ורבה של סלוצק נפטר. בתום ימי האבל הגיעו חמישה מנכבדי הקהילה לוולוז'ין לשיבת ר' חיים לחפש רב חדש, כשהם מתחייבים לדאוג לכל מחסורו. ר' חיים אמר: "יש לי רב לעירכם", ושלח לקרוא לאחד מתלמידיו. כשנכנס המיועד לחדר, קם ר' חיים מלוא קומתו לכבודו, וכמותו עשו גם נכבדי סלוצק, כשהם מתלחשים: "כל כך צעיר הבחור ור' חיים מכבדו עד כדי כך!". פנה ר' חיים ושאל אותם על יוס'לה, שהיה בעירם. הם זכרו, שהיה ילד כזה, אבל לא ידעו, מה אירע עימו. פנה ר' חיים לנכבדי הקהילה ואמר: "הנה הוא יוס'לה, תלמיד חכם מופלג!". פנה ראש הישיבה ליוס'לה ואמר: "זוכר אתה את המכתבים של אימך? אכן היתה זו החלטה קשה להקדיש את חיך לתורה. יכולתי אז רק ליעץ, שכן הניסיון – שלך הוא. עמדת בניסיון! יקום ר' יוס'ל ויעמוד בראש קהילת סלוצק המעטירה!".

הגאון הרב אברהם שמעון הלוי אנגל הורביץ מזיליכוב הי"ד

יום ההילולא ל' סיוון

נולד בשנת ה'תרל"ו (1875) בזיליכוב (עיירה הממוקמת בין וורשה לראדום). עוד בהיותו בגיל הרך התבלט בידיעותיו. כשהיה כבן שש נבחן אצל הגה"ק רבי יהושע'לי מקוטנא בכל שישה סדרי משנה כאשר בגיל זה היה כבר בקי בעשרים-וארבעה ספרים: תורה, נביאים וכתובים, ורק לאחר שידע את כל המשניות על בוריין, ניגש ללמוד גמרא. לאחר פטירת אימו אביו נישא שנית, והנער יצא ללמוד כעשר שנים רצופות בבית מדרשו של הרה"ק מקוויניץ רבי זליג אליעזר. בגיל י"ח שנה כבר היו שגורים על פיו כל מסכתות הש"ס מברכות ועד נידה, וכל הספרא והספרי, תוספתא ומכילתא. לאחר שנישא ישב על שולחן חותנו. לאחר שנים, כשחמיו התרושש, חזר לזיליכוב והתפרנס מייצור חומץ (היות ולא רצה להתפרנס מעסק התורה). בהמשך סחר בכלי חרסינה ולאחר זמן מה פשט את הרגל ובני משפחתו רעבו ללחם ולכן נאלץ לשמש כמגיד שיעור בישיבה לצעירים בצאנו (בעוד משפחתו נשארה בפולין). אחרי תקופה מסויימת עבר מצאנו להרביץ תורה בקשאנוב, משם הלך ללמד בישיבת 'בית ישראל' בסטולין. לאחר מכן שימש כר"מ בישיבת 'תומכי תמימים' של חסידי ליובאוויטש בוורשה. בהמשך שימש כמגיד שיעורים בישיבת 'חכמי לובלין' ובהמשך שימש כמשגיח. גאון אדיר בתורת הנגלה וגאון הגאונים בתורת הנסתר. ענותן מופלא. מרבית ימיו היה עסוק בתפילה, עטוף בטלית ומוכתר בתפילין. בעל רוח-הקודש. נרצח בקיץ ה'תש"ג (1943) על ידי הגרמנים ימ"ש. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' מאיר (בתחילה התפרנס מחומץ. לימים שימש כראש ישיבה בצאנז ובהמשך שימש ראש ישיבת ליובאוויטש. מיוחס בן אחר בן להשל"ה הקדוש ולרבינו זרחיה הלוי בעל ה'מאור'). **אשתו:** בת הגביר ר' משה פייגנבוים מגרוואלין. **מרבתי:** הרה"ג זליג דאליעזר מקוויניץ (בן הרה"ק ר' יעקב מבלנדוב), הרה"ג אלכסנדר ברבי נפתלי הירץ, הרה"ג משה פרלוב. **מתלמידי:** הרה"ג שמואל הלוי וואזנר, הרה"ג ברוך שמעון שניאורסון (ראש ישיבת טשעבין), הרה"ג נתן לוברט, הרה"ג יצחק שטרנהלל.

מסופר שהגאון רבי יהודה מאיר שפירא (ראש ישיבת חכמי לובלין) הדפיס מודעה אודות משרת ראש הישיבה של ישיבת 'חכמי לובלין', וביקש מהמועמדים שיכתבו מה שלמדו ומדוע לדעתם הם מתאימים לשמש כראש ישיבה. רבינו בפשטותו שלח פתק שיודע ש"ס בבלי ירושלמי, מדרש, זוהר, ספרי מהר"ל, כתבי רבינו האריז"ל, ספרי חסידות וכו' הגר"מ חשב, שאיש זה מהתל בו. אבל כשראה את הגאון הרב דב בעריש וינדפלד (הרב מטשעבין) ושאל אודות רבינו, שמע שמדובר רק מקצת שבחו.

סיפר תלמידו הגאון הגדול מרן רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל שפעם ישב עם הגאון רבי מאיר שפירא לפני רבינו ועל כל דבר הביא סמך מלשון הזוהר, פסיקתא, פי' הר"ש בטהרות וכו' ואחר כך נאנח רבינו, כי גברה עליו השכחה. רבי מאיר שפירא התפלא, שכן אם כבוד תורתו זוכר הכל עכשיו, מה היה זוכר לפני השכחה? וענה שמלפנים היה יכול לסדר כל הש"ס במוחו עפ"י שיטת ר"ת, רבינו פרץ, מהר"י ברצלוני וכו' ואם לדוגמא היה לומד בתוספות דברי ריב"א, היה עובר במוחו כל דברי ריב"א בש"ס אם מתאימים לסברא זו, וכיום אין ביכולתו לזכור זאת... בשבתות של ארבע פרשיות היה מתפלל לפני העמוד, והיה אומר את הפיוטים ללא סידור.

סיפר תלמידו הגה"ח ר' נתן לוברט זצ"ל: רבינו ידע את שישה סדרי משנה על פה עם כל הגירסאות. כידוע ישנן גירסאות רבות לנוסח המשנה. פעם אחת למד עם תלמידים שישים דפי גמרא במסכת זבחים בבת אחת. מאידך, לאחר פטירת הגר"מ שפירא, מסר רבינו שיעורים בישיבה. או אז למד בעיון רב כשבעה דפי גמרא במסכת חגיגה במשך כחורף שלם. בשיעורו התקשה פעם בהבנת דברי תוספות מסויים שרבים נילאו לפרשו, למחרת הגיע לשיעור, וחיווה דעתו, שיש להגיה בתוספות תיבה אחת. שאלוהו: מניין לו זאת. והשיב: "כך גילו לי מן השמיים!".

סיפר יהודי זקן, שהיה מתלמידי רבינו הרב אברהם שמעון הלוי אנגל הורביץ מזיליכוב הי"ד: "רבינו חיבר ספר בקבלה ואמר לי לפני השואה, שעתידים לאבד מישראל שישה מיליון יהודים, וזאת לפי שבזמן שחטאו ישראל בעגל היו שישים ריבוא מבני ישראל, ואיתא שכל נשמה, שהייתה בדור ההוא, מתחלקת לעשר נשמות בדורות שאחריהם, ואכן הרגו שם שישה מיליון יהודים", הוא כתב כעין יומן בכל יום ויום, מה שאמר לו רבינו.

סיפר תלמידו הג"ר יצחק שטרנהלל שלמד אצלו בצאנז (בספרו כוכבי יצחק) - בל"ג בעומר חזר רבינו בע"פ על כל המשניות, שבהן מוזכר רשב"י עם הרע"ב ותוס' יו"ט. ובלמוד החומש היה מציע שלושים-ארבעים קושיות ומתריך את כל הקושיות בתירוץ אחד.

סיפר ר' שמחה זייאנץ מסאן-פאלו, שפעם אחת הלך עם רבינו ברחוב ועברו ליד חנות ספרים, שבעל החנות הניח ספרים מחוץ לחנותו, ואז יצא לאור הספר 'תוצאות חיים' על שבת מהגאון האדיר ר' מנחם זמבא. עצר רבינו ועבר על כל הספר ובאמצע אמר: "זה כתוב ברשב"א במס' פלוני וזה ברמב"ן במס' פלוני וזה בשו"ת רעק"א ועוד ועוד... וזה גם אני אמרתי" וכך אמר הרבה מאוד פעמים.

בחג הסוכות בבוקר, לפני שבירך על האתרוג, חזר בעל פה על מסכת סוכה, ולא החסיר אף דיבור אחד מפירוש רש"י.

כשלימד בישיבת חכמי לובלין נתקלו באיזה תולדות על חנוכה שבמבט ראשון נראה קשה להבנה, וניגש איזה בחור לרבינו לשאלו מה הפשט בתולדות מוקשה זו. החל רבינו לומר במשך כמה שעות הקדמות מקבלה ועניינים שונים, רק לאחר כל האמור הסביר לו, מה כוונתו בזה עפ"י ההקדמה שהשמיע קודם לכן, וכל דברי התולדות נתחווירו ונתבררו.

בקיץ ה'תש"ג, בעת חיסול גטו קרקא, הוצא רבינו לדרכו האחרונה מעוטף בטליתו. הבחין בו איש משטרה יהודית ורצה להצילו. רבינו סירב ואמר: "כלך לך מזה! אינני רוצה שתצילני! ברצוני לצאת יחד עם כל היהודים- על קידוש ה'!"

חודש תמוז

ג' תמוז

אז ידבר יהושע ל-ה' ביום תת ה' את האמורי לפני בני ישראל ויאמר לעיני ישראל שמש בגבעון דום וירח בעמק אילון. וידם השמש וירח עמד עד יקום גוי אויביו הלא היא כתובה על ספר הישר ויעמד השמש בחצי השמים ולא אין לבוא כיום תמים. ולא היה כיום ההוא לפניו ואחריו... (יהושע יב-יד)

כל זה אירע ביום ג' תמוז

כ"ק מרן אדמו"ר מליובאוויטש

מנחם מנדל בן רבי לוי יצחק שניאורסון נשיא דורנו

ראה פלאי פלאים אלוקות בגילוי פרק ראשון בספר זה עמוד 25

הגאון הרב יהושע ישעיה נויבירט זצ"ל

יום ההילולא ג' בתמוז

נולד ב-י"ד אדר א' ה'תרפ"ז (1927) בהלברשטאדט שבגרמניה. בתחילת מלחמת העולם השנייה חשבו המשפחה שהמקום המוגן הוא מדינת הולנד שכן בהתחלה מדינת הולנד לא הייתה שותפה, לכן הוריו, שני אחיו ואחותו ברחו לשם. בשנת ה'ת"ש (1940) הנאצים ימ"ש כבשו את הולנד. משפחתו של רבינו הסתתרו במשך כשלוש שנים בחדר אחד כאשר השכנים הגויים סיפקו להם לחם ומים. היה זה נס גלוי, שכן הנאצים עברו מבית לבית וחיפשו יהודים. בשנת ה'תש"ז (1946) שוחררו. רבינו הגיע לנמל ליד

מרסיי שבצרפת. בשבת הודיעו לפליטים כי יש אנייה המפליגה לארץ-ישראל. הם אמרו שזו ההזדמנות היחידה שלהם להגיע לארץ ישראל. מכיוון שאף אחד לא ידע מה מתרחש בעולם. היה חשש ניכר כי מדובר בפיקוח נפש, לפיכך רבינו התיר לעצמו להפליג. בדרכו לארץ נדר שאם יזכה להגיע לארץ-הקודש יחבר ספר שיאדיר את כבוד השבת. מיד כשהגיע לארץ התחיל ללמוד בשיבת 'קול תורה'. לאחר שהתחתן והיה לאב צעיר, נחשף לשאלות רבות על הטיפול בתינוק בשבת. כשראה עד כמה הציבור לא מודע למה שאסור לעשות, התחיל בכתיבת ספרו 'שמירת שבת כהלכתה'. הספר התמקד בהתחלה בענייני טיפול בתינוק ושאלות רפואה בשבת. בהמשך התווספו הלכות רבות. רבינו יסד בבית וגן את הישיבה לצעירים 'פני שמואל' ואת הישיבה הגבוהה 'חכמת שלמה' ו'נתיבות חכמה'. העביר שיעורים בקביעות בעיקר בהלכה גם בשיבת 'קול תורה'. במשך עשרות שנים מסר שיעורי דינים בסמינר הישן. שימש כפוסק ההלכה של המרכז הרפואי 'שערי צדק' (יחד עם ר' אשר וייס). שימש כרב ארגון 'החובש הר נוף' למעלה מ-15 שנים. מספר פעמים במשך השנה הגיע לתת שיעורים בהלכות שבת והנהיג את נושא גוי של שבת. הפעיל גמ"ח גדול של הלוואות, וסייע ליהודים רבים בכל התחומים. נפטר ב-ג' תמוז ה'תשע"ג (2013). חי כ-86 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' אהרון (כיהן כרב ומו"צ במגנצא, הלבפשטאט וברלין). **אמו:** מרת שרה חיה לבית במברגר (נינתו של ר' יצחק דב במברגר ושל ה'ערוך לנר'). **מרבתי:** הגאון הרב שלמה זלמן אוירבך (רבינו היה תלמידו המובהק). **ילדיו:** ר' שמחה (משמש במקום אביו בשיבת 'חכמת שלמה'), ר' ברוך (משמש במקום אביו בשיבת 'נתיבות חכמה'), יוסף (נפטר מיטת עריסה בהיותו תינוק). **מספריו:** •שמירת שבת כהלכתה-הלכות שבת ויום טוב •קיצור דיני שמיטת קרקעות •אהל שרה- דיני טהרת המשפחה. •חינוך הבנים למצוות ודיני קטן •מדריך הלכתי לאחיות בבתי חולים לשבתות וחגים. אחד הספרים המפורסמים ביותר בדורנו על הלכות שבת הוא ספרו של רבינו 'שמירת שבת כהלכתה'. באחת הפעמים רבינו סיפר את הסיבה להוצאת ספרו. לאחר שעבר את השואה הנוראה ועלה לארץ ישראל באוניית מעפילים, נאלץ לעלות עליה בשבת קודש מחמת חשש לפיקוח נפש. הדבר ציער אותו במיוחד, כיוון שכל שנות המלחמה הקשה הצליח לשמור מצוות עד כמה שאפשר ובמיוחד שמר על שבת קודש, ואיך יתכן שדווקא עכשיו לאחר המלחמה שיצא לחופשי יחלל את השבת? רבינו קיבל על עצמו שה' יזכה אותו ויעשה משהו עבור השבת. כך עלה הרעיון לכתוב ספר על שמירת שבת. הקפדתו של רבינו על שמירת שבת גם הצילה אותו מסכנת מוות. היה זה כאשר לא חש בטוב והרופא נתן לו מרשם לתרופה. לבקשת המשפחה באותה התקופה סבלו ממכת עכברים בבית והרופא נתן גם מרשם רעל עכברים. בליל שבת רצה רבינו לקחת מהתרופה שנתן לו הרופא ומצא שטעמה מר. החליט הוא שאין ליטול דבר מר בשבת משום עונג שבת ויתחיל לקחת את התרופה רק לאחר השבת. למחרת כאשר הרופא ערך אצלו ביקור נוסף, התברר שהרוקח טעה והחליף בין התרופות- את רעל העכברים רשם כתרופה למיחושים ואת התרופה רשם כרעל עכברים. בזכות הקפדתו על שמירת שבת בדקדוק, השבת שמרה עליו והצילה את חייו.

רבינו הקים גמ"ח בשם 'זכרון יוסף' ע"ש בנו שנפטר מיתת עריסה כשהיה תינוק. בתקופת החגים הבית היה הומה אדם. אנשים באו לקבל צדקה והרב חילק. מספר מכתבי הצדקה שהיה הרב מקבל עמד בממוצע על כמאה ביום! רבינו פיתח שיטה מסודרת ומדוקדקת לחלוקת הצדקה- מי שמגיע עם המלצות מסודרות מעשרה רבנים שהרב הכיר אותם וסומך עליהם - מקבל את הסכום, ע"פ דירוג מיוחד. עוזרו שביקשו לעשות 'שימוש' חכמים אצל רבינו היו בודקים ומעבירים לרב בצד פתק - למשל

דרגה 3, הרב היה מכניס את היד לכיס מסויים, מוציא סכום כסף ונותן לעני. דרגה אחרת - כיס אחר. הכל מאורגן. יום אחד הגיעה אשה קשת יום ועניה לחלוקת הצדקה. היא הושיטה מכתב המלצה שנראה קרוע ומטושטש, מהשנה שעברה, עם כתב לא ברור, ומרבנים לא מוכרים. העוזר לא ידע מה לעשות ופנה לרב שיחליט. הרב בדק את המכתב ואמר לאישה: "מצטער, אני לא יכול לתת לך כסף". האישה התחננה: "באתי לעזרה והרב דוחה אותי?" ענה הרב: "אני נאמן ע"י האנשים שנותנים לי כסף - שיש לי תנאים מיוחדים וקריטריונים עליהם אני מקפיד. אני פשוט לא יכול, מאוד מצטער". האישה כעסה, והתחילה לדבר דברים קשים. הרב נכנס לחדרו, יצא עם שטר 100 ש"ח, נתן לאשה ואמר: "זה מהכסף שלי, זה מה שאני יכול לתת". ענתה האישה: "אני רוצה שטרות ירוקים כמו כולם ובסכום של כולם!". ענה הרב: "אני מאוד מצטער, אני לא יכול. נותני הכסף סומכים עלי, הם נתנו לי כדי שאני אקפיד על הכללים". האישה התחילה לצעוק ולקלל את הרב. עוזריו רצו להוציא אותה מביתו. אך הצדיק אמר להם: "לא! אל תעשו דבר". הרב נעמד ליד החלון, מסתכל לרצפה, שומע ושותק. האישה המשיכה לקלל ולא התקררה דעתה עד שאמרה: "הלוואי שימותו כל בניך בחייד!". אשת הרב שמעה את הצעקות, נכנסה לחדר ואמרה לאישה: "בואי בבקשה, יש לי משהו לומר לך". כך היא הצליחה להוציא אותה מהחדר. אמר הרב לעוזריו: "עד היום לא ידעתם מה זה 'שימוש'. רק היום למדתם. אתם חושבים שכשתהיו רבנים תהנו מהכבוד שיחלקו לכם? לא ולא. להיות רב או איש ציבור זה אומר לסבול ביזיונות, חשדות ולספוג הכל. רק עכשיו אתם יודעים שזה מה שאתם הולכים לקראת. רק אם אתם אומרים - אעפ"כ ולמרות הכל אנו רוצים להיות רבנים ואנשי ציבור - רק אז זה נקרא קבלת עול הציבור באמת".

ד' תמוז

הגאון המקובל הרב אליהו לופס זצ"ל

יום ההילולא ד' בתמוז

נולד בחאלב שבסוריה ב-י' טבת בשנת ה'תר"ן (1889). מקטנותו קיבל חינוך תורני בין ברכי תלמידי חכמים. כבר כשהיה בן חמש-עשרה שנים בלבד התחיל ללמד תורה לבני המקום. ניהן בכישרונות מיוחדים בחינוך והדרכה ובלימוד הש"ס. נודע כדרשן בחסד בעל כושר מנהיגות וקנאי לכל דבר שבקדושה. בשנת ה'תרע"א (1911) כאשר פרצה המלחמה בין איטליה לטורקיה, נסע עם הוריו למצרים. בשנת ה'תרע"ג (1913) עלה יחד עם הוריו ואחיו לחונן את עפרה של ארץ ישראל, וכשהגיעו לארץ התיישבו בירושלים עיר הקודש. בשנת ה'תרע"ו (1916) טורקיה הגלתה את כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ, ורבינו ומשפחתו הוגלו לאנטוליה, משם נדדו לאנקרה. בדרכם חזרה לארץ חנו בעיר קושטא. בשנת ה'תרע"ט (1919) הגיע שנית לארץ ישראל. אחר חתונתו המשיך לשקוד על לימודו בישיבת 'אוהל מועד' מייסודו של הגאון הרב עזרא הררי זצ"ל. פתח קרן 'טוב חסד' שעסקה במתן הלוואות לת"ח וכן הקרן איפשרה בדיקה של מזוזות ותפילין בחינם לאנשים מעוטי יכולת. נמנה עם חכמי ישיבת המקובלים 'רחובות הנהר' יחד עם הגאון המקובל רבי שאול דוויק הכהן זצ"ל. בחודש אייר ה'תרפ"ג (1923) עם פתיחתה של ישיבת 'פורת יוסף' התמנה לכהן כר"מ במשך חמש עשרה שנים. בסוף ימיו התמנה לחבר בד"צ לעדה הספרדית בירושלים. הרבה בתעניות וסיגופים. בלילות היה מגדד שינה מעיניו ועוסק בתורה. בשנות חייו האחרונות, היה מונע את עצמו מלישון במיטה, אלא היה יושב ומתנמנם על כיסא סמוך לשולחן,

וחוזר ומתעורר לעסק התורה. גאון בנגלה ובנסתר. עסק בהשכנת שלום בין אדם לחברו. חייו היו מלאי צער ויסורים, בעודו בשיא פריחתו, נפל למשכב עד אשר השיב את נשמתו לבוראה. נפטר ב-ד' תמוז ה'תרח"צ (1938). חי כ-48 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יעקב. **אשתו:** מרת דבורה (בת ר' משה סיתהון שומר). **מרבנותיו הגאונים:** ר' עזרא שעיו, ר' שלמה לנייאדו, המקובל ר' שאול דוויק הכהן. **מתלמידיו:** מרן הגאון הראשל"צ ר' עובדיה יוסף. **מספריו:** •בן אביחיל- דרושים והספדים •אמרי פי- חידושי תורתו.

לאחר מלחמת העולם ביקש רבינו לחזור לארץ. כשהיה באוניה גילה כי במרתף האוניה ישנם חיילים יהודים שגויסו בכוח הזרוע לצבא הטורקי, והיו חולים במחלות מסוכנות ומדבקות ר"ל. מטבע הדברים, חששו כולם לטפל בחולים, שמא ידבקו. אולם רבינו לא מנע את עצמו ולא חשש על בריאותו, אלא ירד אליהם בעצמו כמה פעמים ביום! וטיפל בהם האכיל והשקה אותם, ובזה הציל בוודאות כמה נפשות ממוות לחיים, וזו הייתה דרכו בקודש של רבינו וכל ימיו השתדל לגמול חסד בגופו ובאונו עם חולים זקנים וגלמודים. במקרים אחרים לקח רבינו איתו מתלמידיו אצל חולה זקן, וטיפל לפנייהם בחולה. כדי לחנכם במידה זו של גמילות חסדים, ומכאן אפשר ללמוד מעט עד כמה היה רבינו מסור להצלת כל נפש מישראל.

בשנת ה'תרע"ו הוציאה ממשלת טורקיה גזירת גלות על כל הנתינים הזרים שנמצאו בארץ. יחד איתם הוגלו רבינו, הוריו ובני המשפחה לאנטוליה. כשהגיעו הגולים לעיר אנקרה חרדו תושביה היהודים לקראתם, וקיימו בהם מצוות הכנסת אורחים, וביחוד הראו חיבה לרבינו ואביו בתור תלמידי חכמים, שהגיעו מירושלים עיר הקודש. בימים ההם הציעו לרבינו לקנות בגד יקר של משי (מדובר בלבוש מיוחד המיועד לתלמידי חכמים), שהיה בידי אלמנה אחת שאותו לבש בעלה ז"ל, ודרשה בעד הבגד מחיר יקר. היכולת הכלכלית של רבינו לא איפשרה בידו לקנות אותו. בערב נראה לה בעלה בחלום, וציווה עליה לתת את הבגד לרב הירושלמי. אולם, האלמנה לא הטתה אוזן ולא השגיחה לדבריו באומרה: "דברי חלומות- לא מעלים ולא מורידים". למחרת נראה לה בעלה בשנית בחלום, ואיים עליה במפורש, כי אם לא תמחר ותיתן את הבגד לרבינו- תיענש! היא כמובן התעוררה בבעתה והשכם בבוקר רצה ונתנה את הבגד לרבינו במתנה, וביקשה ממנו מחילה סליחה וכפרה. מעשה זה התפרסם בכל העיר, וכולם הכירו בגדולת רבינו ומעלתו.

עסק התורה ברבים, היה אצל רבינו גולת הכותרת של מפעליו הרבים. מעולם לא מנע את עצמו, ולא החמיץ אפשרות של לימוד תורה, בין עם חברים או תלמידים ובין עם בעלי בתים. וזאת בנוסף ללימוד 'חוק לישראל' שהיה מלמד בכל יום אחר תפילת שחרית במשך יותר משעתיים והיה מבאר ומסביר להם את המשנה, הגמרא וכו'.

כחודשיים לפני שהתבקש לבית עולמו נפל למשכב וסבל חיי צער וייסורים. כשנשאל ברגעיו האחרונים, מה רצונו ויעש, אמר: "בקשו רחמים!". לעומד לידו אמר: "הוצא את המקל מידך... בשעה זו אסור להחזיק מקל". לאחר מכן אמר לו: "רואה אתה אותם? אתה מכיר אותם?" והצביע לצד ימינו, לקראת הצדיקים שיצאו לקראתו. הביוגרפיה והסיפורים מעובדים מתוך 'מיקרי ירושלים'

הרב המקובל הנסתר מכלוף כלפה זצ"ל

יום ההילולא ד' בתמוז

נולד בשנת ה'תרע"ו (1916) בעיר לוואד הסוף שבאלג'יר. משחר ילדותו דבקה נפשו בתורה הקדושה ומאוחר יותר בזוהר הקדוש. התרחק מהרבנות ואהב את המלאכה ביחידות ובצנעה רבה. עלה ארצה בשנת ה'תש"י (1950) והתיישב במושב תלמים, הרחק מכל קרוביו. מאחר ולא הכירוהו התייחסו אליו כאל אדם פשוט. בשנותיו הראשונות היה רועה צאן. כששקע בלימודו, רעו הצאן בשדות זרים. מיד עמד ומכרן והתמסר כולו ללימוד תורה. בשנת ה'תשמ"מ (1980) התאלמן ובשנותיו האחרונות התגורר עם בנו. מצבו הכלכלי מאז ומתמיד היה דחוק והתפרנס מקצבת זקנה. השכים קום בכל לילה בשעה 01:00 לסדר לימודו. סגפן עצום. קבלת תעניות היו אצלו תדיר, שנים רבות צם 40 יום רצופים בתקופת הימים הנוראים, מלבד ימי שובבי"ם וערב ר"ח ועוד עבור תיקונים נוספים. כל הנהגותיו היו לפי דעת רבינו האריז"ל. מאחר וסיגף עצמו סבל קשות במעיו.

כפי שמשמע מכתביו הצנועים אליהו הנביא היה רגיל אצלו. מקובל. גאון בנסתר. בעל רוח-הקודש. כשנה לפני פטירתו בעקבות נס מבורא עולם שנעשה על ידו התפרסם הצדיק ואנשים ממקומות שונים, החלו להתדפק על דלתו לבקש מרפא, עיצה ותפילה. רבינו עזר וסירב בכל תוקף לכל תמורה שהיא, אף כי מצבו הכלכלי היה דחוק מאוד. אנשים סיפרו שנושעו בזכות תפילותיו ועצותיו וכי הצדיק לא מחשיב עצמו ומתרעם שפונים אליו, אך אינו יכול להשיב פני השרויים בצרות ריקם. מעשים רבים נודעו רק לאחר פטירתו, כי אסר את הפרסום בחייו. נפטר בתאונת דרכים ב-ד' בתמוז ה'תשמ"ח (1988). חי כ-72 שנים. ציונו בנתיבות.

אביו: ר' מבורך. **אמו:** מרת ורדה. **מרבתי:** ר' שלמה נחמיאס ור' שלום כלפה (דודו). **ילדיו:** ר' יואל, ר' אבנר, מרת יהודית אסנת, מרת דינה צביה. **מספריו:** פרד"ס להרמ"ך.

אישה שחלתה במחלה סופנית ל"ע הייתה בקשר טלפוני עם רבינו, ממנו קיבלה הרבה עידוד וסיוע נפשי עד יום פטירתה. באחד מן הימים כשהתקשרה שאל אותה הצדיק: "מה שלום בעלך שיחיה?". היא הרגישה שמשוה קרה לבעלה ושאלה בבהלה: "מדוע הרב שואלי וכי קרה משוה לבעלי?". השיב לה הרב כשהוא מרגיע אותה: "אין מקום לבהלה. בעלך קיבל מכה קטנה בראשו, הוא יעבור טיפול קצר וישוחרר מיד". האישה התקשרה מיד לביה"ס, מקום עבודתו של בעלה ושאלה היכן הוא ואם אפשר לקרא לו לטלפון הם שלחו מישהו לקרא לו... ומהמסדרון נשמעו צעקות: "פלוגי נפצע! פלוגי נפצע! הזעיקו אמבולנס!". האישה מביתה הרגיעה את מזכירות ביה"ס (במקום עבודתו של בעלה), שלא ידעו איך לספר לה ולא הבינו את "צירוף המקרים", ואמרה להם: "אני יודעת... אני יודעת... זוהי רק מכה קטנה בראש. הוא יטופל וישוחרר מיד".

זוג הורים שבאו להתארח אצל קרוביהם במושב, הגיעו לרבינו בערב שבת עם בנם התינוק, כשהוא בוכה וצווח ואינם מצליחים להרגיעו. הזוג אמר לצדיק שהם חוששים שהילד נפגע מעין הרע וביקשוהו שיעשה לילד פדיון נפש. צחק רבינו ואמר: "הילד לא צריך שום פדיון אלא צריך שיטפלו לו בפצע שתחת בית שחיו". אמו שהייתה נתונה בלחץ נפשי רב אמרה, שזה לא יתכן, שהרי קילחה אותו בבוקר ולא הבחינה בדבר. אך כשהפשיט אבי התינוק את בנו גילה להפתעתו ולהפתעת אשתו, פצע מוגלתי בדיק במקום שציין רבינו. הללו נדהמו מרוח-הקודש של רבינו.

מעשה באדם שהיה חשוך בנים למעלה מעשר שנים! הלה ביקש מרבינו שיתפלל עליו שיפקדהו ה' בבנים. ענה לו הצדיק: "דע לך, ישנו אדם צנוע וחסיד שפגעת בו במעשיך ושמו הוא... על כן מנע ה' ממך פרי בטן. גש אליו ובקש את מחילתו, אם ימחל לך בלב שלם, יש סיכוי שעוד השנה תחבוק בן". בשמוע הלה את דברי רבינו ניגש במהירות לאותו החסיד התחנן וביקש את מחילתו על כל מה שעשה לו, מחל לו החסיד בלב שלם, ואשתו נפקדה עוד באותה שנה וילדה עוד שני בנים נוספים לאחר מכן. כששאל אותו אדם: "כיצד אוכל לגמול לך על זאת?" השיב רבינו: "לא אני עשיתי זאת, אלא מה' יצא הדבר. הבטח לי שלא תפרסם זאת לאיש בעודי בין החיים". ואכן הסיפור פורסם רק בשבעה ע"י אותו אדם שבדידו הווה עובדא.

כשנה לפני פטירתו, במוצש"ק הגיעה אליו משלחת של קרובי משפחה בבקשה להתפלל על בן משפחה ששכב על ערש דווי. רבינו לא רצה להשיב פניהם ריקם, עודד אותם וברך את החולה ובישר להם, שנראה לו שהבעיה מקומה בקיבה ותוך מספר ימים יבריא החולה, וכך היה. תוך שבוע, לתדהמת הרופאים, קם החולה ממיטת חוליו.

באחת החופות שנערכו במושב בעת עריכת הכתובה, התבקש אחד הנוכחים לשמש כעד, מיד התערב רבינו בטענה, שהעד אינו ראוי להעיד שכן קרוב משפחה הוא. הלה תמה על טענה זו שכן לא ידוע לו על קרבת משפחה כלשהי לאחד מבני הזוג, אך הצדיק התעקש ואף לגודל תדהמתו פירט את הקשר המשפחתי הפוסלו מלהיות עד עפ"י דין תורה. בני משפחה שהגיעו למקום אשרו מיד את דברי רבינו והעד נפסל.

הרב עזריאל הילדסהיימר זצ"ל

יום ההילולא ד' בתמוז

נולד בשנת ה'תק"פ (1820) בהלברשטאט בגרמניה. התייתם מאביו בגיל צעיר. מגיל 17 למד בישיבתו של ר' יעקב עטלינגר והיה לתלמידו המובהק. משם עבר לברלין ולמד בבית המדרש. בשנת ה'ת"ר"ו (1845) התמנה כרבה הלברשטאט. שם לימד ש"ס ופוסקים ורבים מקהילות אחרות באו ללמוד מפיו. בשנת ה'תרי"א (1851) בהיותו בן 31 שנים התמנה כרבה של אייזנשטט (אוסטריה). בבואו הקים בת-מדרש להכשרת רבנים אליה פנו ממקומות רחוקים וברבות הימים הייתה היא לשנייה במספר תלמידיה בהונגריה. בשנת ה'תרכ"ט (1868) עבר לכהן כרבה של קהילת 'עדת ישראל' בברלין. בכהונה זו החזיק שלושים שנה, עד יום פטירתו. בשנת ה'תרל"ד (1873) הקים את בית המדרש לרבנים, ועמד בראשו. הקים מוסדות חסד רבים. בנה בירושלים 73 בתים למחוסרי בית. נסע והתרים עבור קהילות יהודיות רבות ודאג לשיפור תנאי חייהן בניהן נודעו קהילות של יהדות אתיופיה ופרס. ניהל, כל ימי חייו, מלחמה תקיפה בתנועת הרפורמים. ענוותן.

בנסיעותיו בעבור ישיבתו באייזנשטאט, נסע לעתים קרובות בשעה מאוחרת בלילה למרחקים, בעגלה פתוחה, הפשוטה ביותר. כך נהג אף בעת סופה וגשם, ולא פעם נרטב ונאלץ להחליף בגדיו. גם לעת זקנותו, כשנסע בעבור בית-המדרש לרבנים, ישב באומניבוס בקומה העליונה, למרות היותה פרוצה לרוח, וברכבת במחלקה הרביעית.

על מידת האמת של הרב ועל קיום הפסוק: "מוֹצֵא שְׁפָתַי תִּשְׁמֹר (דברים כג, כד)" יעיד הסיפור המופלא הבא: פעם נאלץ ר' עזריאל לסור בשבת בברלין אל אחד מראשי השלטון, בעניין פיקוח נפש דחוף ביותר לקהילות היהודים במדינה, שלא ניתן היה לדחותו למחרת היום. במהלך השיחה הושיט המארח הגוי קופסת סיגריות, והציע לאורחו שייטול מתוכה סיגריה אחת לעישון. היות ודובר ביום שבת ור' עזריאל לא רצה חלילה לפגוע באותו אחד מראשי השלטון לפיכך ביקש את סליחתו, באומרו 'אינני מעשן'. המארח גילה הבנה לכך, והם חזרו ועסקו בעניין שלשמו בא ר' עזריאל. הפגישה הסתיימה ב"ה לשביעות רצונו המוחלטת של ר' עזריאל. ואף שכל הימים, עד אותה פגישה, נהג ר' עזריאל לעשן בתדירות גבוהה (היה זה בטרם הוברר, כי העישון אינו בריא), מאז ואילך קיים מוצא שפתי, ויותר עד סוף ימיו לא באה סיגריה לפיו.

למרות עומס עבודתו הרב, לא ביטל ר' עזריאל אף שיעור, אפילו אם נסע במשך כל הלילה הקודם בעבור צורכי ציבור. פעם אחת בלבד לא קיים את שיעוריו במשך יומיים, משום שהיה טרוד במגבית בשביל שתי יתומות, שנותרו בחוסר כל לאחר פטירת אביהן. כשהיה עליו לנסוע, עשה מראש חשבון מדוקדק של שעות הלימוד שמהן יעדר, והשלימן קודם נסיעתו.

הרב הצדיק חיים משה מנדל זצ"ל

יום ההילולא ד' בתמוז

נולד בשנת ה'תרס"ה (1905) בעיר ביסטריץ שברומניה. בילדותו היה חוק מדינה המחייב כל ילד יהודי ללמוד לימודי חול בבית-ספר של גוים. אולם הוא התחמק לביה"כ ולמד שם לבד. במלחמת העולם הראשונה, כאשר משפחתו ברחו על נפשם, לקח עמו רבינו והוא בן תשע שנים, רק ספרים במקום לקחת אוכל וביגוד. כשדודו תמה לפשר מעשיהו, הסביר הילד: "אני אינני צריך מזון אני צריך מזון רוחני!". בגיל שבע עשרה ידע בעל פה ש"ס עם פירוש רש"י ותוספות, וזאת נלמד מסיפור שבערוב ימיו, כשביקש רבינו לעודד את נכדו ללמוד בהתמדה, אמר לו: "דע לך, לפני גיל עשרים כבר נבחנתי על הש"ס כולו "גמרא רש"י ותוספות". לאחר שמילא כריסו כדקיאיות בש"ס ופוסקים, שקד על לימודי כתבי האריז"ל. ישב כדיין בעיר טמשוור. בעל יסורים. במשך שנתיים רותק למיטת בית הרפואה ללא יכולת לנוע. נותר משותק ברגליו עד סוף ימיו עקב כדור שנורה ברגלו. יותר מאוחר גברו בעיות בלבו ובעוד אברים שגופו. למרות כל יסוריו מידת הביטחון לא סרה ממנו. ענוותן מופלא. מלומד בניסים. העיד על עצמו כי אליהו הנביא הגיע עליו מספר פעמים כדי להציילו. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. שקדן עצום. כל שעות הלילה הוקדשו ללימוד רצוף בלתי פוסק של גפ"ת.

עלה ארצה בשנת ה'תש"ט (1948) והתגורר שנה בצפת. בביקור למירון, נכנס לציון רשב"י זמן רב, וביציאתו השליך את מקלות הברזל ששימשו לסיוע בהליכתו. בשנת ה'תשמ"ב (1982), בעת תפילתו בכותל-המערבי התגלה לפניו איש פלאי ואמר לו: "תתגלה ותתפרסם, ויהיה בידך הכוח לברך את ישראל ולפעול ישועות" ומאז רבים פנו אליו ונושעו. כאשר כתב פתקא ל'באבא סאלי', הצדיק ראה את כתב היד, מיד אמר עליו: "בעליו של כתב היד הזה לא טעם טעם חטא מימיו! משה בן ליבא צדיק גמור, צדיק יסוד עולם!". כאשר הסטייפלר זצוק"ל הזדמן לבית-הכנסת בו רבינו שימש כסנדק, התבטא: "ניכר שכאן מתגורר תלמיד חכם מובהק". לימים היו יהודים שהסטייפלר שלח אותם אל רבנו, לקבל את

ברכתו. על-שמו נבנה בית-כנסת ברח' ראב"ד וחוננו ר' ירחמיאל משמש בו כרב. ב-ד' תמוז ה'תשנ"ו (1996) התבקש לבית-עולמו לאחר שסבל גדול מדלקת ריאות. ציונו בבני-ברק. חי כ-91 שנים.

אביו: ר' מאיר יוסף. **מרבותיו:** ר' יחזקאל בנעט, ר' יהודה סגל ראזנר הי"ד (בעל ה'אמרי יהודה' מסעקה-יד- נתן לרבינו היתר הוראה). **חתניו:** ר' ירחמיאל בירצויג, ר' דוד חיים שטרן (ייסד ישיבה גדולה ואגודת חסד. רבים ממתנינים שעות ארוכות כדי לזכות בברכותיו אשר לא שבות ריקם)

על העובדה, שהרב היה בעל רוח-הקודש, יעידו הסיפורים המופלאים הבאים. העיד אחד מתלמידיו: "רבינו עודדני למסור שיעור גמרא כל בוקר. בתקופת מלחמת המפרץ, עברו לילות חרדה על יושבי גוש דן, וחלק ממשנתפי השיעור נעדרו. הייתי מגיע בקביעות להתפלל מנחה בבית מדרשו של רבינו, ובכל יום היה אומר לי כבדרך אגב את מניין המשתתפים, שהופיעו היום בשיעור שלי! פעם אחת לא בא איש משומעי השיעור, לא היה לי למי למסור... באותו יום כשראה אותי אמר לי: "היום לא היה איש בשיעור שלך". ("הראה לעניו")

ככוס של הבדלה ראה רבי משה עתידות. פעם באמצע הבדלה צעק רבי משה: "דם ואש ותמרות עשן" מספר פעמים, ובאותו שבוע התחילה מלחמת יום הכיפורים.

שנים מספר לפני השואה, ראה על מצחי אנשי עירו את האותיות הי"ד (ר"ת ה' ינקום דמו) שרמזו לו בזה שאלו עתידים למות על קידוש השם. הוסיף רבי משה להסביר: "מקצת בני אדם לא היה רושם זה על מצחם... וידעתי בבירור, מי יחיה ומי ימות בשואה הקרובה, כי אותם שלא היה חקוק על מצחם, הם ניצלו". הוא גם ראה, כמה יסבול בייסורי השואה, ואיך בסוף הוא יעלה לארץ הקודש.

אחד מראשי הכוללים בבני-ברק, ת"ח חשוב, נקלע למצוקה חריפה, בצר לו פנה אל מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי זצוק"ל להתברך מפיו, ולתדהמתו ענה לו הסטייפלר בגערות רמות וצעק עליו שיעזבהו לנפשו וילך ממנו. שבור ורצוף עד דכדוכה של נפש יצא האיש מהבית והתלבט מה לעשות. לפתע נזכר כי לא הרחק מתגורר הרב מגדל, ומחשבה עלתה בדעתו אולי יוכל להיושע אצלו, מיד פנה אל ביתו של רבינו. אך נכנס אל הקודש פנימה ובטרם הספיק לפצות פיו פנה אליו הרב מגדל ואמר: "מדוע אתה בא אליי? הרב קניבסקי כבר המתיק לך את הדינים..." והישועה לא איחרה לבוא.

על ענוותנותו המופלאה ניתן ללמוד מן הסיפורים הבאים: בחתונת נכדתו כובד בברכה תחת החופה. הגישו לו את המיקרופון כנהוג, כדי שכל הקהל ישמע את הברכה. להפתעת כל הנוכחים נטל את המיקרופון, הצמידו אל אוזנו בחזקה, וכך אמר את הברכה. רבים מן הנאספים לא יכלו להסתיר חיוך של מבוכה שהתפשט על פניהם. אורחים סברו לתומם, כי הקשיש אינו מתמצא במכשירי חשמל וטועה לחשוב, כי זו אוזניה, או כדומה. אפילו צאצאיו לא ידעו מה לחשוב. אחד מנכדיו הרהיב עוז וניגש אליו אחר החופה בתימהון: "סבא, האם אינך יודע כיצד לאחוז מיקרופון?". חייך הרב מגדל חיוך סלחני וענה: "בוודאי שאני יודע, אלא פחדתי מגאוה, רצייתי שיצחקו עליי!". בשנותיו האחרונות נחלש מאד, לא אחת הגיע למצב שלא היה מסוגל ללכת בכוחות עצמו, אף לשמחות משפחתיות. מקורביו נשאו את כסאו וישב עליו, וראו איך שפתיו נעות. היטו אוזן ושמעו אותו מלחש: "אוי! סוחבים את הנבלה!".

הרה"ק רבי משה מקאסוב זיע"א

יום ההילולא ו' תמוז תרפ"ה

הרה"ק רבי משה מקאסוב זיע"א, הוא בנו של הרה"ק רבי יעקב שמשון מקאסוב זיע"א, בעמספה"ק "לקט עני. תלאות רבות עברו על אביו הרה"ק רבי יעקב שמשון זיע"א עד כי זכה להתברך בבנו יחידו, אודות שנת לידתו קיימות כמה גירסאות: יש אומרים, כי הוא נולד בשנת תרט"ו-ז, (בלקט עני מהדורה תשכ"ה עמ' ו' מובא, כי הרה"ק נולד בשנת תרט"ו, לפי דברי בן ביתו ר' מנחם אריה פייגר, נולד רבנו משה בתרי"ז, עד כמה שידוע, היה רבנו מבוגר מרבה"ק בעל "אהבת ישראל", אשר נולד בשנת כת"ר), ויש אומרים – שנת כת"ר. כבר בצעירותו העיד עליו אביו הרה"ק, כי לגדולות נוצר, ארע פעם, כי בהיות אביו שקוע בשיחה עם אחד מחסידיו – הרה"ג ר' מנשה דומ"צ דק"ק נדבורנא, קלטו אזניו שיחה בין שני חסידים, כשאחד משבח בפני חברו את בנו יחידו של הרבי, אשר היה אז לאחר ה"בר מצוה", והתבטא עליו: "משה'לי איז קיין עין הרע א מאשין!", הרה"ק, העיר על כך ואמר: "כן, הוא יהיה מושיען של ישראל!" הרה"ק רבי יהושע מבעלזא זיע"א העיד כעבור זמן על נשמתו הנעלה של הרה"ק, באומרו: "נשמה כזו לא היתה בעולם, זה כבר ארבע מאות שנה". הג"ר דוד שנייבלג זצ"ל, שהיה חסידו של הרה"ק רבי משה מקאסוב זיע"א, שמע מפי רבו, כי בבחירתו נסע פעם עם אביו בצוותא חדא עם כמה אנשים בעגלה, בדרך הררית, והנה בירידה, לפתע התפרעו הסוסים והחלו לרוץ, עד כי העגלה עמדה להתהפך, וכל הנוסעים באו לידי סכנת חיים, קפץ רבי משה מהעגלה ובכל כחותיו החזיק בגלגלי העגלה בשתי ידיו, ועצר את ירידת העגלה, כך ניצלו הנוסעים ברגע האחרון. כאביו כן רבנו משה הסתיר את מעלותיו הרבות, וגם מקורביו הרבים לא עמדו על סודו, מתמיד גדול היה ולמדן מחוכם, אבל הצניע את מעשיו מעיני הבריות, עקב זה לא הכירו בגדלותו. עם הסתלקות אביו, בתחילה נותרו פנויות המשרות של הרבי והרב אשר בעיר קאסוב, שהרי בסך הכל היה רבינו משה פחות מגיל עשרים וחמש, ומעודו היה מצניע לכת, על כן, מאנו אנשי העיר למנותו בתור רב, בסברם שאין כתר רם זה הולמו, וגם חסידי אביו לא ראו בו את הממשיך, המסוגל לשבת על כסא אביו. בביתו שררה דחקות איומה, הגיעה העת שהחנוני חדל מלתת סחורה בהקפה, ובית הרבי נשאר ריק מכל, בראות הרבנית את צרתה, נכנסה לחדרו בלוויית אחד מהחסידים החשובים של אביו, ופתחה בזעקה מרה על המצב הקשה שבו היא שרויה, כשהחסיד תומך בדבריה, באמרו, "במטותא! הרבי צריך להתנהג בצורה מכובדת, ולא להקל בכבוד עצמו כדי שגם אחרים ידעו להעריכו כערכו", כשמוע הרבי את הדברים הללו, קם מכסאו וקרא בתרעומת: "וכי בשביל השוטים הללו אאבד את עולמי?! הם יצאו מחדרו כלעומת שבאו. צעיר לימים היה רבנו משה, ולא ראה את עצמו ראוי לרשת את כסא אביו, אך גם לא ידע לשית עצות בנפשו כדת מה לעשות, מישוהו הציע לו לעסוק במסחר ולהסתלק מהרבנות, אך אמו התנגדה לכך וכן גם כמה מזקני חסידי קאסוב, אשר דיברו על לבו שינצור את כסא אביו, רבי משה החליט לנסוע אל הרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זיע"א להתייעץ אתו, והוא כתב לו מראש על בואו, הרה"ק שלח לקראתו לגבול העיר שלושה ממקורביו לקבל פניו, וכשבא אליו קיבלו הרה"ק בחיבה, בהכריו: "ברוך הבא קאסאווער רבי! והוסיף "זעצט אייך קאסאווער רבי!. רבי משה הוציא מכיסו קוויטל והגיש לפני הרה"ק בצירוף רייניש לפדיון, והתחיל לדבר, הרה"ק, בסברו שאורחו בודאי ירצה לדבר איתו בארבע עינים, אמר לאנשים הנוכחים, שיצאו מהחדר, "אין לי

סודות כלל, העיר רבי משה, ומצדי יכולים האנשים להשאר בחדר". "אם לכם נוח, יישארו בחדר", הפטיר הרה"ק בחיך על שפתיו.

"נשארתי יתום, החל רבי משה דבריו, אמי, כמו כן כמה מחסידי אבי, רוצים דווקא שאהיה רבי, אינני יודע האם ראוי והגון אני לכך". הצדק עם אמכם והחסידיים, השיבו הרה"ק, אביכם היה פועל ישועות!", בינתיים הביאו כיבוד, שתו "לחיים", והרבי מסדיגורא איחל: "תזכו להשפיע ישועות!". רבינו משה שב לביתו, ומאותו יום והלאה החלו רבים לשחר את פני הרבי, והבית התברך בשפע רב שלא פסק לעולם. חסידי אביו שוב החלו לפקוד את הבית כמקודם, וקיבלו מרותו, בעת ההיא גם נבחר לכהן פאר כרב העיר ומחוזותיה, לאחר שהתברר כי קיבל סמיכה מהרה"ק ר' אברהם יעקב מסדיגורא זצ"ל. בתור בעל ההוראה, המשיך לכהן המו"ץ הרה"ג ר' יוסף שטרנברג זצ"ל, בלע "יד יוסף", עד שנת תרנ"ד, כאשר הוא עלה לארץ ישראל, אזי חיפש רבנו מועמד אחר לתפקיד זה.

בעיר קאסוב התגוררו חסידים שונים: קאסוב, ויזניץ, סדיגורא, ועוד, וכל חוג היה מעונין במינוי דיין המשתייך לחוגו, על כן כדי למנוע חיכוכים, השכיל רבנו משה לעשות, ועל פי עצת הרה"ק רבי ברוך מגארליץ זצ"ל בחר לדומ"ץ בהג"ר פינחס (ליזנסקער) הורוביץ, בעל "פתחא זוטא" אשר התגורר מקודם במערב גליציה, ולא השתייך לאף חצר חסידות מאדמו"ר גליציה המזרחית, ממילא כולם היו שבעי רצון, והוא הצליח מאד בכהונתו, בפרוץ מלחמת העולם הראשונה עבר הרה"ג לגרוסוורדיין ונתקבל שם לדומ"ץ, בהתגוררו שם בעיר, היה מבקר לעיתים בחצרות קדשו של רבה"ק ה"אהבת ישראל", נסתלק בי"ג בטבת תרפ"א. רבי משה נסמך להוראה מהגאון ר' הלל ליכטנשטיין זצ"ל, אבד"ק קולומייא, ומהרה"ק רבי אברהם יעקב מסדיגורא זי"ע, (מסתבר כי ב"סמיכות" של הרה"ק מסדיגורא מכוון לומר – בתור מנהיג עדה).

רבינו הסתופף גם בעתיד בצל הרה"ק רבי אברהם מסדיגורא זי"ע ועל אחת מגסיעותיו סיפר בעצמו כעבור שנים, וכה מספר אודות כך הגאון המפורסם רבי דוד מבראשוב זצ"ל "שמעתי בימי עלומי מהפ קדשו של אדמו"ר בעל "אמרי יוסף" זצ"ל בשם רב שר שלום מבעלו זצוק"ל, כי לא יתכן לומר דיתרו גר צדק היה מבקש כבוד שיצא משה רבנו ע"ה לקראתו, אלא הכוונה היא, דהנה מי שרוצה לנסוע לקבל פני צדיק אמיתי, מזמין לו הס"מ מניעות קשות, ולולא שהצדיק מרגיש זאת בביתו ומסייע לו במחשבתו הקדושה, לא היה יכול להגיע למחוז חפצו, ויתרו שנסע לקבל פני משה רבנו, אירעו לו סיבות גדולות שעמדו לו לשטן על דרכו דרך הקודש, לזה שלח אליו שליח לאמר: אם אינך יוצא בגיני למשכני אחרך... צא בגיני....

ולאחר זמן בנסעי לחג השבועות אל אדמו"ר בעל "לקט עני" זצוק"ל מקאסוב, והיתה לי ולחברי נסיעה קשה בערב יום טוב, וכמעט שלא נואשנו מלהגיע ליום טוב לקאסוב, כי על אם הדרך מקולומייא התעקשו הסוסים לבלתי ללכת, אף שהיו בריאים וחזקים, ולא הועילו כל ההכאות, וכבר ינטו צללי ערב, ומורא עלה על ראשו שח"ו נשאר ביום טוב על פני השדה, פתאום, לאחר זמן מה, עזרנו השי"ת והסוסים התחילו לרוץ ובאנו לקאסוב בשעה מאוחרת שאחרי הצהרים, ולא היה פנאי רק להחליף בגדי ולרוץ לבית המדרש. אדמו"ר ז"ל כבר עמד הכן להתחיל להתפלל, וסיפרתי לו את הדיבור הקדוש הנ"ל, הוא נהנה מזה ואמר לי, כי הוא אמר את הרעיון הזה של סיוע הצדיק מסברא דנפשיה, בנסעו פעם לסדיגורא אל רבו הקדוש מוה"ר אברהם יעקב זצלה"ה, והיתה לו נסיעה קשה מאד, ובבואו אל רבו

הקדוש הנ"ל, אמר לו: "לבי אומר לי, כי לולא שרבנו היה מסייעני, לא הייתי יכול לבו כעת הלום!" ואמר לי אדמו"ר מקאסוב, והכרתי, שתופס דבר זה לאמת".

ומספר הגר"ד מבראשוב אודות אותו חג: "בעת עריכת שלחנו הטהור בחג השבועות, לא צוה אדמו"ר לנגן, וטרהיבני נפשי עוז לשאלו מה זאת, והשיב לי: "הלא כתיב (מלכים ב' ג. טו) והיה כנגן המנגן ותהי עליו יד ה', אבל אם אינו נגן ולא מנגן (כלומר לא הניגון ולא המנגן) למה לי כזאת, ואצל רבי (הרה"ק רא"י מסדיגורא זי"ע) כשלא היה מנגן אשר ייטב בעיניו, לא היו מנגנים.

בדממה דקה: רבנו קיים בנפשו את הכתוב "ויסתר משה פניו", והתנהג בכל עניניו בענוה ובפשטות גמורה. למעשה כבר מצעירותו נקט בידו כלל זה – ולפיו נהג כל ימיו – להסתיר את עבודתו הנשגבה מעיני רואים. היה מאפיל את חדרו בלילות, שלא יראו אור בוקע מתוכו והיה הוגה בתורה. מעולם לא ראוהו עוסק בתורה; כשרק נדמה היה לו כי מאן שהוא עומד ליד חדרו ומבקש להכנס, היה מצניע מיד את הספרים שבהם היה לומד, ושלחנו היה נשאר ריק – בדרך כלל היתה נעולה דלת חדרו, כשישב שם. אף לא נהג לומר דברי תורה בפני הצבור – וכפי שאמרו חסידי קאסוב: "הרבי יושב בדביקות ובדממה, אבל החסידים שומעים – וכל אחד לפי השגתו שומע, רואה ויודע רמזותיו". ולא זו אף זו, כי התנהג כמנהג בעלי בתים; היתה לו אורווה, ולפעמים היה נכנס שמה להגיש אוכל לסוסים. במרתף ביתו היה לו בית מלאכה משוכלל עם מכשירים ואבזרים מגוונים, שבהם יצר כלים מכלים שונים, בפרט עבודות עץ. היה אמן יד מוכשר מאד, ובמו ידיו עיטר את בית הכנסת שבקאסוב בקישוטי.

פעם הגיע בן דודו כ"ק רבה"ק ה"אהבת ישראל" זי"ע לבקר. בעת ההיא שהה הרבי מקאסוב בבית מלאכתו, ובנו רבי חיים בא בחיפזון להודיע לאביו על הביקור, וביקשו שיעלה לביתו. הרבי, שהבין מדברי בנו כי אין הוא מעונין שבעל "אהבת ישראל" ימצאהו בבית המלאכה, שאלו: "הגם אתה, בני, מתבייש בעבודתי?" בעל "אהבת ישראל" אכן נכנס לבית המלאכה. הרבי מקאסוב הראה לו את כל כלי העבודה, כשהוא מסביר מה תפקיד כל כלי, ומה הם הפריטים שאותם ייצר. הם עלו אחר כך לחדר הרבי, והתפללו ארוכות בדברי תורה. לאחר הביקור שיבח ה"אהבת ישראל" את הרבי באזני חסידי קאסוב, באמרו: "עד עתה לא ידעתי עד כמה עמקו מחשבות רבכם!"

ומעשה שהיה: משמשו של הרה"ק נסע מביתו למספר שבועות, וחיפשו מי שהוא למלא מקומו. בעת ההיא הגיע העירה משולח מארץ ישראל, אשר חיפש עבודה זמנית בעיר, והופנה אל הרה"ק. בהגיע האיש, מצא את הרבי בבית המלאכה שלו, והמשולח, אשר מעודו לא ראה את הרה"ק, שאלו היכן בית משכנו של הרבי. נתבקש הלה להמתין רגע קט, ולאחר זמן מה ליווהו רבנו והראה לו את ביתו, ואילו הרבי נכנס למעונו בדרך עקיפה, ולבש את האיציטלא דרבנו. כאשר המשולח קיבל רשות להכנס אל הרבי, הופתע לראות כי זו אותה דמות שפגש בבית המלאכה בבגדי עבודה, וברוב תמיהתו שאל: "אתם עושים צחוק ממני?" מה אעשה? – ענהו רבנו – בעיר קוראים לי "הרבי מקאסוב". כאשר סיפר הלה כי שמע שהרבי מחפש משמש למשך תקופה מסויימת, וכי הוא מוכן לקבל את התפקיד, אמר לו רבנו, שאינו מוכרח לענות תשובתו מיד, אלא יש לו זמן להתיישב בדעתו ולענות לו כעבור שלושה ימים, ובינתיים יכול להשאר בביתו. הלה התרצה בכך, ובמשך הימים האלה התחקה אחרי הרבי. אך לא מצאו ללמוד אלא ראהו כי היה עוסק כל היום בבית המלאכה שלו, בערב באים אליו אנשים עם קוויטלך – וזה אמנם מקור לפרנסה – אבל לאחר מכן שוכב הרבי לישון, מבלי לעיין בספר קדוש וכנראה שאינו עובד את ד' כראוי וכיאות לאיש צדיק, על כן חשב, כי אינו חש משיכה וטעם להשאר במקום הזה. עם כל זאת,

תמה על הליכות הרבי, ובלילה השלישי החליט להיות ער כל הלילה, לעקוב אחרי הרבי שמא "יתפסהו בלימודו. והנה לאחר חצות ראה, כי חלונות חדרו של רבנו מואפלים ורק בין הסדקים הבזיקו ניצוצי אור. הציץ האורח בין החרכים וראה, כי הרבי מעיין בספרים, מתוך ערמת ספרים שהונחה על שלחנו, ורשם על השלחן. כחלוף מספר שעות כובו הנרות והמסך הורד מהחלונות – אזי הבין האיש, כי לפניו צדיק המסתיר דרכו מעיני הבריות, לפיכך החליט לקבל את התפקיד שהוצע לו. למחרת היום מסר לרבנו את תשובתו, כי החליט להשאר, אך הופתע לשמוע מפי הרבי, שהגיב: "ואני החלטתי לא לקבלך – כי משמש שעוקב ומסתכל אחרי, אינני צריך?"

לרבנו היתה דירה על ההר שלידי קאסוב, ולעתים הוא נסגר שם לחדשיים שלושה בהתבודדות מוחלטת, כל היום הגה בתורה וכתב הרבה, רק לתפלות היה בא העירה, ומיד שב לשם. תורה מן השמים כאמור, הסתיר רבנו את ידיעותיו בתורה, ואף חותנו הג' מברודי לא ידע על כך. פעם בחג השבועות הסתופף הגאון בצל חתנו, והיות שרבנו נמנע מלהגיד דברי תורה בעת עריכת השלחן, ביקש את חותנו שהוא יגיד, אך הוא לא נעתר לבקשה. התאזר בעוז אחד החסידים הנוכחים, וכדי שיתעוררו פלפול ושיחה בתורה, העמיד שאלה בפני הגאון וביקש חוות דעתו, האם מותר לצרף את עמודי הטלגרף לעירוב. הרב מברודי פסק לאיסור, ואילו רבנו העיר לו, כי יש לו ראייה שמותר. הגאון צמצם מחשבתו והרהר, אך חזר על סברתו, באמרו, כי אין היתר כזה. בדרך צחות החליטו "להתערב" על חמשה בקבוקי משקה, והמספר גדל והלך עד לחמשים. ביקש רבנו שיביאו לו "ילקוט" והוכיח משם, כי צדקו דבריו. הגאון התפלא מאד על כך ואמר בהתפעלות, כי בודאי טרחו מן השמים להכניס הלכה זו בילקוט, כדי שהרבי מקאסוב אל יכלם. למחרת, כאשר ביקר הגאון את רבנו, הביע בפניו את פליאתו על ידיעות הרבי בתורה, כי עד כה לא ידע על כך.

דמות אצילית הרה"ק היה בעל הדרת פנים, מלא הוד והדר, עדין הנפש ואצילי, גבה קומה – מעל לשני מטרים – משכמו ומעלה מן העם. למרות הסתרת דרכו, רבה היתה השפעתו, והוא ניהל עדתו ברמה; הוא היה מקובל ונערץ אף על כאלה שלא נימנו על חסידיו.

יחד עם ידיעותיו העצומות בתורת ד', היה בקי בהוויות העולם, ורבים, וגם רחוקים מדרך התורה, שבאו להתייעץ אתו, הושפעו מאצילותו ונתקרבו לדרך אבותיהם. את עצותיו היה מוסר למחלי פניו בבהירות ובהחלטיות, ושמעו יצא גם כבעל מופת.

הגר"ד מבראשוב מספר: "והנני להזכיר אשר ראו עיני בימי עלומי, בהיותי בבית אדמו"ר זצוק"ל, בסדרי ספרו הק' 'לקט עני', והיה הישיש החסיד המופלג בתורה ויראת שמים מוהר"ר אהרן וואהל ו"ל, שהיה מחובשי בית מדרשו של אדמו"ר זצ"ל במשך כמה שנים, טרם נסעו לארצנו הקדושה, וקיבל אז ברכת הפרידה מאת אדמו"ר, ובפתקא אשר נתן היה עיקר בקשתו, שבשעת פטירתו מן העולם ר"ל יחזיקו אדמו"ר במחשבתו ויתפלל עליו לעת מצוא. ובאמונתו התמימה והחזקה אמר לי, שאינו מסתפק בזה כלל, שבודאי אדמו"ר ברוח קדשו ידע אותה שעה. והסתכלתי היטיב בפני אדמו"ר זצוק"ל בקריאתו את הפתקא בתשומת לב טהור, כמו על שאר בקשות הבאות לפניו, והכרתו אשר הוטבה בקשה זו בעיניו הטהורות.

בנו של הגר"ד, רבי שמואל, אף הוא מציין פרטים אחדים ששמע מאביו, וזכרונות מימים עברו: "בעת שעשה בבית האדמו"ר בקשר עם סידור הספר 'לקט עני', כשהתבונן בכל הליכותיו ומנהגיו, והיה

מתחקה על שרשם – היו לו לאדמו"ר מקאסוב כמה משרתים במשק הבית, ולשירותים ידועים שראה בהם משום זלזול ופחיתות כבוד, בחר לו משרת שהיה בור גס ללא דעת כמעט, עד שלפעמים נאלץ הרבי לפקח על התנהגותו, שלא יצא משורת המוסר. תמה הגר"ד מבראשוב: מה ראה הרבי לברור לעצמו משרת כזה? נענה לו הרבי: וכי כיצד יכול אני להשתמש בבר-דעת!?

בראות הרה"ג שרבו מבלה יום יום בשיחה עם אותו משרת, הביע פליאתו על כך. סח לו רבנו: "וכי מי יעשה זאת אם לא אני? אתם בודאי לא תמצאו חפץ לבוא בדברים עם איש פשוט כזה, והרי בכל זאת בריה עלובה מבקשת תפקידה, זקוק הוא ככל אדם לשיחת ריעות.

בקי היה הרה"ק גם בחכמת התכונה וברפואה – בכתביו נמצאו נסיונות לטיפול במחלת הסרטן. חכמתו של הרבי, השכלתו ובקיאותו בספרי הקדמונים חוקרי הבריאה, בולטות בספריו המיוחדים בתכנם, שרק יחידי סגולה יכולים לרדת לסוף עומק כוונותיו. אמרו עליו, שהוא בקי בחכמת בן-קמצר, שהיה נוטל ארבעה קולמוסים בין אצבעותיו, והיה כותב את השם המפורש, בן ארבע האותיות, בבת אחת (יומא לח ע"ב).

הליכות דרכו בשעת התפלה, היה שווה רבנו בחדר מיוחד שהוקם למענו בבית מדרשו – כפי שנהג זקנו רבה"ק ה"אהבת שלום", שהיה מתפלל בין כתלי מחיצות שהוקמו בבית מדרשו.

הוא הנהיג לומר בערב שבת אחרי הפרק "הודו" שבתפלת מנחה, את המאמר "פתח אליהו" מתיקוני זוהר, ולפי פקודתו הודפס באופן מיוחד מאמר זה, ופורסם בין חסידי קאסוב.

היה מקפיד להתפלל תמיד רק מתוך סידור התפלה, וגם את ה"קידוש" וזמירות השבת היה אומר מתוך הסידור. חסידי קאסוב נהגו כדרכו, והיו ניכרים ובולטים במנהגם זה. לאחד מחסידיו שח פעם: "לא בתפלת" ונתנה תוקף" אתה צריך להרעיש עולמות, כי אם בתפלת "אתה חונן לאדם דעת". בפעם אחרת התבטא: "הגם שקשה לכוון בכל תפלת שמונה-עשרה, אבל בברכת "אתה חונן לאדם דעת" – צריכים לכוון!".

רבנו לא היה נוהג להתיר נדרים לפני ימים הנוראים – חסידים ידעו לנמק זאת, יען כי כל מה שאמר או אף הרהר מחשבה כל שהיא לעשות – היה מקיים. כאשר שאל הגר"ד אבד"ק בראשוב את רבנו לאלו שבתות עדיף לבוא להסתופף בצלו, ענהו "באחת מד' הפרשיות". אמנם תקיף היה רבנו בדעתו ולא נשא פני איש, בפרט לחם מלחמת חרמה במהרסי הדת למיניהם, שזקפו את ראשם בתקופה ההיא, ברם יחד עם תקיפותו, היה רך כקנה לסרים למשמעתו ולדבקים אליו באמת, ואלה השיבו לו אהבה, ונקשרו אליו כשלהבת לנר.

כמו כל אדמו"רי בית קאסוב, כן גם הוא חוצב מהיכל הנגינה, וחיבר בעצמו מנגינות וזמירות שונות. בליל שבת קודש היה נוהג לזמר את הפיוט "צמאה נפש" בניגון מלבב, בהתרגשות עצומה. דברי תורה לא היה משמיע בשעת עריכת השלחן, מטעמים שהיו כמוסים עמו. לעתים היה מצוה כי רק מנין של קרואים יסב ליד שלחנו הטהור בליל שבת, וכאשר נדחק שמה "הודי מכובד" נוסף, שלא מן המנין, עזב הרבי את השלחן והלך. כשם שלא דרש ברבים, כך גם לא ירד לפני התיבה להתפלל כשליח צבור, אלא היו לו בעלי תפלה נכבדים מאד, כגון ר' שמואל קאפיל פערל מביסטרא (מ"ט שנה עבר לפני התיבה בקאסוב, בימים הנוראים, והסתופף גם בצל הרבי האחרון) ור' יצחק קופפרמן – חתן הגביר הנכבד ר' חיים לייב לבוביץ. ברם מפעם לפעם זכו חסידיו להנות מתפלת רבם בעברו לפני התיבה – בתנאי

שהיו מבטיחים לתת סכום נכבד לצרכי צדקה, שהיה מתחלק לנצרכים; וחסידיו, שאהבו להתענג מנועם תפלתו, אשר היתה מפורסמת בניגונים ובנוסח המיוחד שהלחין בעצמו, היו נענים לבקשתו – נתבעים ונותנים. פעם כשעמד להשיא יתומה והיה זקוק לכסף רב, הודיע בערב ראש השנה למקורביו, כי אם יקבל סכום פלוני, אזי יעבור לפני התיבה בראש השנה.

חסידיו מיד נרתמו לפעולה, ואספו את הסכום שביקש – והרבי עבר לפני התיבה החל מ"אדון עולם", את כל התפלה.

באחת השנים, לפני יום הכפורים, הפצירו בו חסידיו שיעבור לפני התיבה ביום הקדוש. ענה להם רבם, כי נחוץ לו סכום רב לצרכי צדקה, ובאם ימציאו לו את הסכום, אזי יעבור לפני התיבה ביום הקדוש – ואכן מילאו בקשתו, והרה"ק התפלל לפני התיבה כל התפלות – ואף תפלת ערבית במוצאי החג. כאשר שאלוהו אחר כך מדוע התפלל גם ערבית, השיב: "היות ואמרתי שאתפלל כל התפלות ביום כפור, ולא הגדרתי בפירוש איזו תפלה, על כן התפללתי הכל!..."

אחד מחסידיו הפציר בו פעם שיתחיל לעבור לפני התיבה בקביעות, כמנהג כל הרביים, וזה ירבה לו חסידים, על זה השיבו הרה"ק: "בתורה (ויקרא ד, כב) כתיב: אשר נשיא יחטא ועשה אחת מכל מצות ד' א-לקיו אשר לא תעשינה, רמז לנשיאים ורועי ישראל, שלא יעשו מה שנראה למצוה, ובאמת יש בכך משום חטא וגאווה, כי במה יוכל הנשיא, רבם של חסידים, לחטוא? אם יעשה עבירה ממש, יחדלו החסידים מבוא אליו ויאבד פרנסתו! אלא מאי? אם יעשה אחת מהמצוות אשר לא תעשינה – למשל, לעבור לפני התיבה, לכאורה זו מצוה, אך יש בזה משום גאווה ויהירות – על הנשיא, רבם של ישראל, לשמור את עצמו ממצוות כאלו.

הוא הסביר בצחות, כי ידוע שכל עבירה מתבייש האדם לעבור בפני בני אדם, ולפי רוב האנשים כן גודל הבושה, מה שאין כן עבירה אחת יש, אשר כפי רוב האנשים כן גדלה התשוקה לבצעה, והיא – לעבור לפני התיבה.

לישועות שפעל ועשה, יצא שם בקרב הארץ, וחוג מעריציו התפשט והתרחב בתפוצות ישראל. אלפי חסידים הסתופפו בצלו, – בכמה מספריו שיצאו לאור בשנים האחרונות מנויים כ"ו ישובים במרמרוש, אשר בהם התגוררו חסידי קאסוב בתקופת חיי ה"לקט עני", מלבד זאת גרו אנשי שלומו באיזורים: זיבנברגן, גליציה ובוקובינה.

מפעם לפעם ביקר הרה"ק במרמרוש ושבת שם בשבתות. ידוע, כי שבת בסיגעט – מספר פעמים – כמו כן שבת פעם בעיר וישוי ופעם בסעליש.

הג"ר דוד שפרבר זצ"ל מספר: "פעם אחת, בהיותי משובתי שבת אצל כ"ק אדמו"ר זצ"ל מקאסוב ביישוב ביסטרי, בשנת תרע"ו פרשת בחוקותי, בהיותו גולה ממקומו, מחמת שעת החירום, אגב, בתחילת שנת תרע"ד נמלט רבנו מקאסוב והתיישב בגרוסוורדיין. אך לא נשאר שם תקופה ארוכה, והמשיך לנוס. כאמור, ביקר בתקופה ההיא גם במרמרוש.

אגב, הוא היה נוסע במרכבתו, אשר הכילה בתוכה תנור חימום, לשימוש בימות החורף.

עם כי עשיר היה ובעל נכסים, חי לעצמו בפשטות ובצמצום, ואילו לזולת היה מעניק בהרחבה ובשפע.

ומובא בשם רבנו: "שמעתי מפי הרה"צ ר' משה מקאסוב זצ"ל, כי העולם השפל הזה הוא בית האסורים, ובו אנשים שעונשם קל, וכאלה שעונשם כבד מנשוא – מדרגה ומדרגה".

בקיץ שנת תרפ"ה, כשחלה רבנו את חוליו האחרון, אשר ממנו לא קם, נסע לנוהיים שבגרמניה, ובדרכו משם נסע לברלין, לשאול בעצת רופאים מומחים ולשם טיפול, והתארח בבית חסידו השוחט (ששנים מספר לפני פטירתו הורה לו ללמוד מלאכת השחיטה החסיד התפלא על כך, אבל רבינו זרזו על ציוויו, בהעירו עוד תהיה לי לעזר). אך כל הטיפולים לא הועילו, ובביתו של החסיד ההוא אחזהו השבץ, ונח נפשיה דרב ביום ו' בתמוז שנת תרפ"ה, לאחר ע"ה שנות הנהגת עדתו. אזי הבין אותו החסיד כי "סוף מעשה – במחשבה תחילה", וכי צפה רבנו מראש על הסתלקותו בביתו.

ארונו הובא לקאסוב בקרון-רכבת מיוחד, ששלחה הממשלה הפולנית לשם כך. ברכבת הובא עד קולומייא, ומשם במכונית לקאסוב. הוחזר לביתו, להשכיבו בקברות אבותיו, לפי צוואתו שנמצאה בכיסו. רבבות יהודים מגליציה, הונגריה, צ'כיה ורומניה השתתפו בהלווייתו, עד שאמרו, כי לא ראתה קאסוב מימיה קהל כה רב. בעת ההלוויה – בי"ב בתמוז – נסגרו כל בתי העסק בעיר. במרוצת ימי חייו, בעת שהיה עומד לנסוע מביתו, היו רואים כי הרבי היה מכניס צרור ניירות למזוודתו. לאחר הסתלקותו התברר, כי זו היתה צוואתו. בין השאר נמצא רשום, כי ביקש שיטמינוהו ליד "נפלים", בספר הצוואה שכתב, צוה לחלק צדקה לפני מטתו לעניים הגונים, וקצת לשאינם הגונים".

פרי צדיק ברכה רבה הניח הרה"ק בספריו החשובים, אשר הם: "לקט עני" על התורה. "איזור האמונה" על י"ג עקרי אמונה. "ספר הצוואה". "הגיון לבבי" על עניני אמונה. ועוד ספרים אשר לא יצאו לאור עולם.

גוט שבת, גוט שבת, גוט שבת כ"ק מרן אדמו"ר ה"אמרי חיים" זי"ע הנהיג לומר בליל ש"ק לפני עריכת ה"טיש" את הניגון "גוט שבת, גוט שבת". על מקור הניגון סיפר, שלמדו מפי חסידי קאסוב ותיקים, אשר סיפרו לו, כי בשנים קודמות היה נהוג, שבמשך השבוע היו הולכים אנשי מעשה לאסוף כסף או מאכלים לצרכי שבת עבור עניים, והנותר היה למען ה"באטע" – מסיבת מרעים בליל ש"ק. בבואם לבית התורמים, היו שרים את הניגון הזה, והיו מקבלים צרכי שבת, על ידי כך היתה להם שבת שמחה. בערב שבת פרשת בהר-בחקותי תשכ"ו, בלכתו לתפלת קבלת שבת סיפר זאת אדמו"ר זצ"ל, והעיר: "ס'האט א חן, ס'האט א טעם (יש לזה חן ויש לזה טעם). היות שמעשה הצדקה וכן הניגון מצאו חן רב בעיני מרן אדמו"ר, קיבלו מהם, ובעת שהתגורר בגרוסוורדיין, וכן בשנותיו הראשונות בארץ ישראל, הנהיג לזמרו בסיום עריכת ה"טיש". במרוצת הזמן העבירו לתחילת עריכת שלהנו הטהור, לפני שהתחיל לומר "שלום עליכם" – וכך נהוג עד היום.

יש לציין, כי ר' פנחס הייזלר הנ"ל – הוא אחיו ובניו, היו אותם חסידי קאסוב, אשר היו היוזמים למפעל צדקה מרומם זה, להמציא מזון לשבת קודש למעוטי היכולת, וכמו כן לארגן את הישיבה בצוותא ומסיבת מרעים בליל ש"ק. בלכתו עם בני משפחתו לאסוף את המצרכים למפעלו, היה מפזם ר' פנחס ושר בנגון הזה: "גוט שבת, גוט שבת... גיט שוין, יודעלעך, אויף שבת! גיט שוין פאר יודען אויף שבת! (תנו, יהודים, לצרכי שבת! תנו למען יהודים, לצרכי שבת) – ועמך ישראל מתבקשים ונעתרים לקול קריאתם של המכריזים המכובדים, ומעניקים להם לצורך מפעלם החשוב. זכה אותו ניגון, כי משמש הוא בתור כניסה והשראה לעריכת השלחן בליל שבת קודש, בחצרות הקודש של אדמורי בית ויוניץ. אגב,

כ"ק אדמו"ר ה"אמרי חיים" היה מזמר מפעם לפעם ניגון, באמרו: "חסידי קאסוב בעבר, היו מזמרים את זה", על הכתוב (תהלים פח, ב) "יום צעקתי בלילה נגדך", והיה מזמר: "וואס קומט ארויס פון יום צעקתי", אז "בלילה" איז "נגדך", ואולם דווקא לכן, "יום צעקתי", שלא יהיה "בלילה נגדך" – וכך היה מזמר את זה בששה אופנים שונים: פעם אמר, כי "בלילה נגדך" רמז לליל הסדר, שיעמוד נגד – מול – העינים. גם הוסיף: כי "נגדך" רמז ל"שויתי ד' לנגדי תמיד" (תהלים טז, ח), כלומר, "יום צעקתי", שבלילה יהיה "נגדך" – היינו, שויתי ד' לנגדי תמיד".

ז' תמוז

הרב הגאון מרדכי קורקוס זצ"ל

יום ההילולא ז' בתמוז

נולד בשנת ה'תר"ן (1890) בעיר מראכש. בשנת ה'תרס"א (1901) בגיל אחת-עשרה התייתם מאביו וגדל על ברכי סבו רבי שמואל. בצעירותו למד בישיבה במראכש (ע"ש הצדיק רבי אברהם אזולאי זצ"ל). לאחר שנפטר ראש הישיבה במראכש, מונה להיות ראש הישיבה שם ומהישיבה שלו יצאו תלמידי חכמים מופלגים. מזמן שהתמנה להיות חבר בית הדין ומורה צדק בבית דינו של חכם ר' משה זריהן הפסיק למלא תפקיד בישיבה. ומאז המשיך את שיעוריו בחושן משפט מידי שבת. לאחר פטירת ר' משה זריהן, התמנה במקומו כאב"ד במראכש. כשהיה הולך לדרוכו כל יוצאי החנויות היו מנשקים את ידו, ואם המשיך בדרוכו היו רצים ומנשקים את כתפו. בכל ערב אחר תפילת ערבית היה מוסר שיעור בשולחן ערוך בבית הכנסת, עם השנים זכו לסיים את כל השולחן ערוך ארבעים וחמש פעמים. רבינו נהג בצנעה על פי האריז"ל. בכל לילה בעלות השחר לפני שיצא מביתו לבית הכנסת היה נושא תפלה מעומקא דליבא וכל גופו רועד ומגביה את שתי ידיו כלפי השמים. נודע כאחד מצדיקי הדור. עמוד התורה והתפילה. ענוותן מופלא. נפטר ב-ז' תמוז ה'תשי"ד (1954). חי כ-64 שנים. ציונו בעיר מראכש.

סבו (מצד האב): ר' שמואל (חתן רבי מנחם בן הגאון רבי מרדכי הצרפתי רב ואב"ד מראכש). **אביו:** ר' אברהם. **אמו:** מרת סעדה (משפחת הדיינים סימנה). **מרביותיו:** סבו, ר' שמואל. אביו, ר' אברהם, ר' אלעזר הלוי (מח"ס 'עבודת הלוי' על הש"ס). **מתלמידיו:** ר' יוסף פרץ (רב מושב מגדים ומחבר שו"ת 'תהילתו בפיו'), ר' חיים ביטון (רב מליליא ומחבר 'לב חיים' על שו"ע אבן העזר), ר' זבולון שושנה, ר' יאיר חפוטא (רב היישוב באר יעקב), ר' שמעון ביטון (רב העיר בית שמש). **ילדיו:** ר' דוד. **מספריו:** גדולת מרדכי- חידושי תורה על כתובות ובבא קמא, וביאורים בהלכות פסח ומועדים, הלכות איסור והיתר, פירוש על אבן עזרא לתורה, דרשות ודברי מוסר.

להלן סיפורים המעובדים מתוך הספר 'תורת אמך' - מראכש וחכמה' מאת הרב אברהם אסולין שליט"א: באחד הפעמים נסע רבינו בכלי תחבורה בעיר, הרבנית ראתה את בעלה, באה לשבת לצידו ומחמת ישיבתה בסמוך לרב, נגעה בו מעט. בו במקום קם רבינו וקפץ ממקומו והלך ברגל לביתו. כמוכן

שהרבנית הגיעה ראשונה לבית מחמת שנסעה. לאחר דקות ארוכות הגיע רבינו לבית ושח לרבנית שאיזו אישה באה להתיישב לידו ונגעה בו מעט והתחיל להצטער על כך, אז גילתה הרבנית לרב שהיא הייתה אותה אישה ולא הספיקה לומר לרב שזה היא, מחמת שהרב קפץ מיד וירד מהכלי תחבורה בבהלה.

סיפר ר' יעקב כהן באחד הפעמים היה הולך רבינו ברחובות מראכש אמרתי לו שלום ולא השיב לי, והיה לפלא בעיני איך הצדיק הנקרא בעל ענווה של דורנו אינו משיב שלום, כאשר שאלתי על כך התנצל ואמר שבדרכו הוא לומד ופעמים מחמת שהיה שקוע בלימודו, לא שם לב לעוברים ושבים, ותמיד היו שפתותיו דובבות בהולכו בדרכים.

באחת השנים הייתה בצורת גשמים קשה מאוד בעיר מראכש. הערבים התפללו לבורא עולם שיוריד גשמים - אלא שהתפילות לא עזרו. בצר להם פנו לרבינו הן מצד היהודים והן מצד הערבים וביקשוהו שיעמוד בתפילה לביטול הגזירה. רבינו יחד עם הרבנים הגאונים ר' משה זריהן אב בית הדין, הגאון ר' יעקב אדהן והגאון רבי אברהם אביטבול ראשי הישיבות החליטו על תענית ציבור. הידיעה עברה לציבור והם כינסו את הקהל הרחב אל בית החיים של מראכש ליד הרחבה של קברות הצדיקים. רבינו עבר לפני התיבה ואמר דברי התעוררות וכיבושין בבכייה רבה וכן תבע מהנוכחים שישפרו מעשיהם ויטיבו דרכם. מתוכחה זו כל העם געו בבכייה. (יש אומרים שאף אמר להקב"ה שאינו זו מהתיבה עד שירדו גשמים וכך היה שירדו גשמים) ובגמר התפילה התקדרו השמים בעבים וארובות השמים נפתחו. ובדרכם חזרה לביתם הגשם ירד בעוז והאנשים חזרו הבית בשירה ובזמרה רטובים עד לשד עצמותיהם מגשמי הברכה. ואת הרב נשאו על כתפי אחד מהציבור וכל הקהל מלווה את הרב ושרים את פיוט 'אדון עולם', כאשר הגיע לביתו לא אמר דבר לאשתו אך שמעה את המעשה הזה מהשכנות. ממאורע זה היה קידוש שם שמים גדול ברבים ובקרב הערבים.

ענוותנותו של רבינו הייתה לשם דבר. הצדיק היה מתפלל בבית הכנסת של רבי יהודה הצרפתי ששימש שם גם כחזן, ורבינו שימש כרב העיר ואב"ד והודיע לידידו רבי יהודה היות והוא מאריך בתפלת שמונה עשרה ואינו רוצה לעכב את הציבור, לכן מבקש שלא ימתינו לו עד שיסיים את העמידה אלא יתחיל חזרת הש"ץ לפי ראות עיניו.

סיפר שמעון קרוקוס נכד רבינו סיפור שהתרחש איתו: לקראת ערב פסח בבית רבינו ההכנות היו בעיצומן וערכו את הקניות האחרונות וביניהן שתי חביות יין שבכל אחת מהן חמישים ליטרים (הצדיק היה מחלק מצרכי מזון למשפחות נזקקות לחג הפסח), והנה הילד שמעון רצה לנסות את כוחו ולהרים חבית יין והיא כמובן מחמת משקלה צנחה מידו. נשברה החבית ונשפך כל היין בחצר הבית. כשחזר רבינו לביתו היה ריח חזק של יין שהוביל אותו לחצר. כשראה הצדיק מה קרה פנה לילד שמעון שהיה על יד הדלת ושאל אותו: "מי שבר את החבית?". הילד שמעון הודה ואמר שהוא מצטער שהפיל את החבית. לתדהמתו רבינו לא כעס עליו אלא שמח שנכדו מודה על האמת ואמר לילד: "מודה ועוזב ירוחם, העיקר שאמרת את האמת ולא התחמקת". "מאותו יום", העיד נכדו שמעון, "איני מסוגל לשקר!". (כח המעש)

הרה"ק הרב מרדכי טברסקי מקאזמיר זצ"ל

יום ההילולא ח' בתמוז

נולד בשנת ה'ת"ר (1840). בלדתו אמר אביו כי זכה להמשיך לבנו את נשמת אביו הק' ר' מרדכי מצ'רנוביל ואת נשמת ר' מרדכי מנשכיו. לאחר נישואיו שהה פרק זמן אצל שולחן חותנו ולאחר מכן חזר לטריסק בצל אביו. אחר נישואיו נשאר סמוך על שולחן חותנו בעל ה'בית אהרן' בקארלין. בשנים אלו התעלה מתוך קדושה וטהרה. לאחר שחזר לטריסק מצא את אביו חולה. וביקשו שיתפלל עבורו. והחל רבינו לבכות לבוורא שירפא את אביו. והנה נגלה אליו בהקיץ ר' מרדכי מנשכיו ואמר לו שלאביו תהיה רפואה שלמה מהשמים והראה באצבעו ואמר: 'והנה כאן עומד אליהו הנביא והוא עד בדבר' ובאותו רגע התרפא אביו. תפילותיו לבוורא היו מופלאות. סופר עליו כי תפילת העמידה שלו בלחש נמשכה כשעתיים. כל ימיו התנהג בקדושה ובפרישות עצומה. מעולם לא ישן על מיטה והיה מתנמנם בעמידה כשהוא נשען על קיר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. בשנת ה'תרמ"ה (1885) בעקבות הלשנה זדונית שלא הייתה ולא נבראה גזרה מלכות רוסיה על רבינו ועל אחיו ר' מנחם נחום שיגלו מטריסק ומשם ברח לגליציה והתיישב בנאראל שבפולין והחל לשמש באדמורו"ת. לאחר מכן השתקע בדומברובה במשך שבע שנים, עד שלאחת השתדלות רבה ניתנה לו רשות לחזור לפולין. לאחר פטירת אביו (ב' תמוז ה'תרמ"ט 1889) נאספו אליו מרבית חסידי טריסק. תחילה התיישב בפאקשווניצא, שם ישב לערך שלוש שנים ולהפצרת החסידים עבר לקאזמיר. שם ישב עד פרוץ מלחמת יפן ורוסיה ובשנת ה'תרס"ה (1905) עבר ללובלין. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה התגורר בעיר חמליק ולאחר מכן בעיר חלם. בשנת ה'תרע"ז שהה במקומות הרחצה הסמוכים לקליץ. נפטר ביום שישי ח' תמוז תרע"ז (1917). באותו היום השמים היו בהירים. אולם לאחר הטהרה התקדרו השמים וירדו ממטרים כבדים שלא נראו במקומם. חי כ-77 שנים. ציונו בקליץ שבפולין.

סבא (מצד אביו): ר' מרדכי (המגיד מצ'רנוביל, בן ר' מנחם נחום מח"ס 'מאור עיניים'). **סבא (מצד אמו):** ר' יעקב לייב מקאוולא (בן ר' מרדכי מנשכיו). **אביו:** ר' אברהם (המגיד מטריסק). **אמו:** מרת ריקל. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר השני מסטולין, בן ר' אהרון מקארלין). רבינו לא הותיר צאצאים אחריו. **מספריו:** מאמר מרדכי.

כתב החסיד המופלג הר' יעקב דוד שו"ב מטישיוויץ כי איש אחד מפשוטי העם מעירו נלקח בעת מלחמה העולמית לשדה המערכה בעת שכבר היה לו אשה וכמה בנים, ובאותו הזמן היה רבינו בחעלים, ונכנס האיש אצלו לקבל ברכת פרידת שלום, ובכה מאוד לפניו שעוזב בביתו אשה ובנים, והתחנן שיברכו שיבא לביתו לשלום. אז ציווה עליו רבינו שיתן לו הכובע שהיה הולך לבוש בראשו, וכתב בידו הקדושה כמה אותיות בפנים הכובע והחזירו לו והבטיח לו כי כל זמן שהכובע יהיה על ראשו לא יארע לו שום נזק וצער ורע ח"ו. ושומר האיש הנ"ל את הכובע בראשו והיה במקומות מסוכנים פעמים אין מספר ונפלו בצדו אנשים לאלפים והוא ניצל ובא לביתו לשלום.

סיפר הרה"צ רבי ניסן יהודא לייב מקיעלץ זצ"ל: פעם אחת הגיע איש אחד לדודי (רבינו) לקאזמיר. שם ישב עד פרוץ מלחמת יפן ורוסיה ובשנת ה'תרס"ה (1905) עבר ללובלין. בפרוץ מלחמת העולם הראשונה התגורר בעיר חמליק ולאחר מכן בעיר חלם. בשנת ה'תרע"ז שהה במקומות הרחצה הסמוכים לקלץ. נפטר ביום שישי ח' תמוז תרע"ז (1917). באותו היום השמים היו בהירים. אולם לאחר הטהרה התקדרו השמים וירדו ממטרים כבדים שלא נראו במקומם. חי כ-77 שנים. ציונו בקלץ שבפולין.

סיפר האדמו"ר מרחמסטריווקא (ירושלים) זצ"ל ששמע מהר"ר יהושע נחום רבינוביץ זצ"ל (נכד ה'תפארת שלמה' מראדומסק), שאביו היה אב"ד והיה מקורב אצל רבינו, ופעם כאשר היה עם אביו בשבת קודש אצל רבינו, ואחרי שתפילת מנחה בערב שבת ארכה כדרכה מספר שעות, נכנס אחר קבלת שבת לחדרו לפוש מעט על המיטה. אז נכנסו לחדרו חשובי החסידים, וגם הוא נכנס יחד עם אביו, והרה"ק החל לדבר על שר גדול אשר היה ידוע כשונא ישראל גדול ועשה הרבה צרות ליהודים, ואמר רבינו בלשון קדשו: "מה חושב הוא, שאני ארשה לו להפיק זממו? באצבע האגודל שלי אוציא את בני מעיו ממנו", בעת דיבורו עשה עם האגודל תנועה כתוחבו לתוך קרבי השר ומוציא מעיו ממנו, הדברים היו לפלא. ביום ראשון בבוקר כשהופיעו העיתונים, ובהם הובאה הידיעה, שהשר ההוא רכב על סוסו בליל שבת קודש ופתאום נטרפה דעת הסוס והחל להשתולל, ויפול השר מעליו, ובהיותו מושכב על הארץ אין אונים, תחב הסוס את פרסתו לתוך בטנו של השר וקרע את בני מעיו, נוכחו כולם לדעת, שהיה זה בזמן שהרה"ק דיבר כך בחדרו, כן יאבדו כל אויביך ה'.

סיפר רבינו כי בהיותו כבן שמונה שנים היה פעם אחת עם אביו, ר' אברהם המגיד מטריסק בברית מילה, וראה בעת שהיה אביו סנדק שישב לידו איש זקן, ושאל לאביו: "מי הוא הזקן היושב אצלך?", והשיב לו: "הרי הוא אליהו הנביא זכור לטוב!". וציווה עליו, שייקח גם הוא כיסא וישב ליד אליהו הנביא.

סיפר ר' יעקיל מפראמפאל בקראקא על איש אחד, שהיה לו ילד חולה מאוד רח"ל, ואותו ילד נולד עם מים בגופו, וכבר הוציאו הרופאים מים מגוף הילד כמה וכמה פעמים, אבל המים באו בחזרה, וכבר באו המים וכיסו עיני הילד, עד שלא היה יכול לראות ל"ע, והתייאשו ממנו הרופאים ואמרו שאין להם עוד שום תרופה. ואבי הילד נסע לדאמבראוהו לרבינו ונתן לו פיתקא בבכייה ובקשה על הילד. ענה לו הרה"ק: "ומה בכך, שיש לילד מים? וכי על זה אין רפואה ח"ו? סעו לביתכם והשי"ת ישלח בקרוב רפו"ש לילד" ונסע לביתו, וכשבא לעיר רצו לקראתו בני העיר בשמחה וסיפרו לו כי באותו העת שהוא עמד בבית הרה"ק זי"ע בדאמבראוהו, פתאום התחילו לצאת מים מגוף הילד ויצאו ממנו הרבה מים, ואח"כ נתרפא הילד לגמרי. סיפר הרה"ח ר' אלטר קרוק זצ"ל שפעם אחת בא לרבינו ילד, שנעשה אילם ל"ע, וציווה הרבי שיעמוד לידו בכל תפילות שבת-קודש, ובמוצ"ש ביקש הרבי מר' אלתר שהיה לו חזקה להחזיק את נר ההבדלה, שיותר הפעם על חזקתו וייתן לילד להחזיק את הנר, מסר ר' אלתר את הנר ליד הילד, ואחרי הבדלה פתח הרבי סידור ובהראותו את אותיות התפילה לפני הילד וציווה עליו לקרוא את הכתוב, מיד פתח הילד את פיו וקרא, ומאז החל לדבר כאחד האדם.

הרב יוסף שלמה דיין זצוק"ל אחד מל"ו הצדיקים זצוק"ל

יום ההילולא ט' בתמוז ה'תשמ"ה

במשך חייו דאג להסתיר מעיני הציבור את עיסוקו בלימוד תורת הקבלה, וחי את חייו בסתר ובצנעה. הוא נהג ללבוש בגדים פשוטים הרחוקים במראם מלבושם של רבנים. למשך תקופות ממושכות היה נעדר מירושלים להתבודד על קבריהם של תנאים ואמוראים בגליל ובשאר רחבי הארץ, שם נהג לעשות תיקונים ולקרוא תפילות שונות.

במיוחד נהג לפקוד את קברו של שמואל הנביא בירושלים, מדי יום, יחד עם קבוצות אברכים שארגן. מקומות נוספים אותם נהג לפקוד הם הכותל המערבי, קברו של שמעון הצדיק, הר הזיתים ועוד. בזכות תפילותיו ותיקוניו במקומות אלו, הוא נחשב לבעל מופת בקרב תלמידיו. מלאכת איתור מספר קברי צדיקים בצפון הארץ מיוחסת לו, והוא נהג מדי קיץ לצבוע ולסייד את קברות הצדיקים.

העיד עליו הרב מרדכי שרעבי זצוק"ל ש"הינו אחד מל"ו הצדיקים בדורנו".

הרב יוסף שלמה דיין זצוק"ל נולד בעיר חלב שבסוריה למשפחת דיין המכובדת, המיוחסת דור אחר דור עד לדוד המלך עליו השלום. הרב עלה לארץ עם הוריו בהיותו בגיל 10.

תמיד נהג לומר: "שעה של תפילה ולימוד בקברות הצדיקים שווה למאה שעות לימוד", ובפרט ההליכה לקבר צדיק שהגישה אליו קשה ומפרכת, מועילה עד מאוד, וכל פסיעה במקום כזה ממתקת את הדינים למעלה, שהרי "לפום צערא אגרא" כגודל הצער כן גודל השכר.

במיוחד נהג ללכת לקברו של שמואל הנביא, והבטיח כי כל מי שיעשה את התיקון בקבר שמואל הנביא - מובטח לו שיענה מהשמיים. אם לא בפעם הראשונה, ודאי לאחר מספר פעמים. ולכן הרב היה כל ימיו עושה תפילות ויחודים בקברות צדיקים בכל הארץ. ובמלחמת לבנון הראשונה, ראוהו חיילים יחד עם רבי יוסף וולטון, שהם בתוך לבנון הולכים לקברות צדיקים. חלק מהציונים, הרב גילה בעצמו על ידי רב קדושתו, ולפי הרגשת ליבו היה יודע היכן נמצאים ציונים של צדיקים ותנאים שבאם התפילות מקובלות ביותר. אחד מהציונים שגילה הרב יוסף דיין הוא קברו של דן בן יעקב.

ומעשה - והלכו הרב יוסף דיין וכן הרב יוסף וולטון זצ"ל ועוד אברך אחד לקברותיהם של אלעזר ואיתמר בני אהרן הכהן. הציונים נמצאים בתוך כפר עוורתא מזרחית לשכם.

כאשר ננסו לתוככי הכפר החלו ערבים להקיף אותם. הרב יוסף וולטון אמר שאינו דואג כיון שהם עם הרב יוסף דיין שמעולם לא פגם בברית!! כאשר החלו הערבים לעשות סביבם טבעת של התקהלות ראה הרב דיין שיש לעשות משהו לכן החל לפתע לשאוג שאגות אדירות וכן לרוץ לעבר ההמון. אלה בראותם את הרב רץ לעברם החלו לברוח לכל עבר מתוך פחד ואימה.

הרב לא התרגש מהמחזה, מיד לאחר מכן אמר שמקום זה מסוגל מאוד לקבלת התפילות. והחל בהכנות.... לאחר שסיימו פנו לציון איתמר הכהן הנמצא בסמוך בצדו השני של הכפר. שם כבר צפו הערבים בצדיקים מרחוק מתוך פחד ואימה...

הרב מעולם לא הסתכל במראה מרב פרישותו. פעם אחת עבר ליד מקום שיש מראה, וראה לפתע את דמותו. הוא אמר לתלמיד שהתלווה אליו באותה שעה שהוא מתפעל מאוד מהדמות הקדושה שראה...

כיון שהרב יוסף דיין היה מצניע את מעשיו ואף אהב לקבל בויגנות בכדי לכפר על עוונות. לכן היה הולך לישיבת מחנה ישראל, ובזמן התפילה היה משמיע קולות משונים, עד שהיו מהתלמידים שחשבוהו כאחד הרקיקים והיו גוערים בו מאוד. לאחר פטירתו שנודע להם מי הוא היה הלכו לציון הקדוש שלו לבקש ממנו מחילה.

הרב יוסף דיין היה בקי עצום בכל חלקי התורה ובפרט בקבלה. פעם אחת דיבר אברך אחד עם הרב יוסף וולטוך. הלה אמר לו ששמע אתמול מהרב יוסף דיין סתרי תורה שלא שמע מעולם.

פעם אחת התלונן מן דהו אצל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל על רבי יוסף דיין, שאיך הוא לומד קבלה ואינו נשוי?? אמר הרב שרעבי שהיה כבר זקן לימים. לו מותר!!! מפי הרב מרדכי אליהו

ופעם אחת הגיעו כמה אנשים לבבא סאלי בנתיבות- אמר להם הבבא סאלי זצ"ל, מה אתם באים אלי לקבל ברכות, שיש לכם בירושלים את הרב יוסף דיין!!!

בהספדו אמר עליו הרב מרדכי אליהו זצ"ל שיש בכל דור לו' צדיקים נסתרים. הוא היה אחד מהם!!!

סיפר תלמידו, שבאחת מהנסיעות הארוכות לקברי הצדיקים, הייתה צפיפות רבה בטנדר, עד כדי כך שנאלצו לשבת שלושה אנשים בספסל אחד. רבינו דאג אישית לישיבתו ונוחיותו המירבית של כל אחד מהחבורה ולעצמו הותיר מקום בספסל שבור, אשר כל תנודה של הטנדר הורגשה בו היטב. ר' יוסף נאלץ לשבת רק על רגל אחת כי לשנייה לא נותר מקום. משראו זאת בני החבורה, הזדרזו לשנות את מקום ישיבתו באומרים: "לא ייתכן שכבודו ישב פה". אבל רבינו סירב בתוקף ואמר: "אני בסדר, אני בסדר!".

עד כמה פרוש ורחוק היה מענייני העולם הזה תעיד העובדה הבאה, שאירעה באחרית ימיו. בערב ראש חודש תמוז האחרון בחייו, הגיע רבינו לבית תלמידו. הוא נכנס לחדרו וראה עוסק בצילום. המצלמה, שבה צילם התלמיד הייתה משוכללת מאוד, והיא פיתחה את התמונות בו במקום. התלמיד שלף מהמצלמה את התמונה שצילם זה עתה, ודרך אגב הראה אותו לרבינו שכאמור נכנס לביתו באותה השעה. ר' יוסף התפעל מאוד למראה עיניו ולא עיכל כיצד ייתכן לצלם ובאותו רגע ממש לקבל את התמונה. הציע התלמיד לצלם את הרב, ואז יראו שניהם איך התמונה יוצאת מן המצלמה. רבינו התיישב על הכסא, והתלמיד צילם. כעבור רגע קט הוצאה התמונה. ר' יוסף התבונן בה ולא האמין, שזו תמונתו מאחר שמעודו לא הסתכל על עצמו בראי. אמר לו התלמיד: "אם אינך מאמין לי, שזו תמונתך, בוא ואוכיח לך!". נטלו התלמיד בידו והראה לו את דמותו המשתקפת בראי ואמר: "כבודו ישווה בין התמונה שביד לבין הראי, ויראה שזה אכן הוא". ר' יוסף הביע את התפעלותו הרבה ושאל שוב ושוב: "באמת זה אני? לא ידעתי!". וכל זאת למה? מרוב פרישותו מעניינים שבחומר לא הסתכל רבינו על צורתו החיצונית, אלא דאג אך ורק להשלמת ותיקון נשמתו הרוחנית.

ב. מזרחי מבאר יעקב הינה אם למשפחה ברוכת ילדים. מהשמים זיכה אותה בבנים ובנות, אשר גדלו ופרחו. בשכונתם גרה אשה קנאית וצרת עין אשר לא יכלה לראות בשמחת משפ' מזרחי. היא הביטה בילדיה בעין רעה וגרמה להם נזקים וחולאים גופניים. הדבר הציק לגב' מזרחי והיא ניסתה סגולות שונות אך ללא הועיל. בצר לה התייעצה עם הגאון ר' רפאל עבו זצ"ל והוא הפנה אותה למקובל הרב מרדכי

שרעבי זצ"ל. הלה בירך את האשה ואכן סרו ממנה כל החולאים והנזקים. חלפו שנים, והרב שרעבי התבקש לבית עולמו ושוב החלה השכנה להזיק בעיניה הרעות. הפעם פנתה היא לר' יוסף ועקנין (חתן ר' רפאל עבו) והלה הפנה אותה לר' יוסף דיין. גב' מזרחי הגיעה עם ר' יוסף ועקנין ורבינו ביקש לדעת את שם השכנה. גב' מזרחי נקבה בשמה אולם רבינו אמר: "רואה אני שיש לה שם נוסף. מהו שמה השני?". גב' מזרחי הביטה בתדהמה ברבינו נוכח רוח הקודש ונקבה הפעם גם בשם הנוסף. רבינו אכן עשה מה שעשה, ומני אז פסקה השכנה צרת העין להציק לגב' מזרחי והיא נושעה.

מעשה ופעם אחת תלמיד חכם אחד עשה שיפוץ בביתו. הדבר נודע לרב דיין, ולכן בכדי לקיים מצות כיבוד תלמידי חכמים, העלה את כל המרצפות לביתו של הרב הנמצא בקומה גבוה. כל הפצרותיהם של הסובבים לא הועילו. לאחר מעשה אמר שהוא פשוט רצה לקיים מצוות שימוש תלמיד חכמים.

במשך שנים רבות הרב אסף פרוטה לפרוטה, ולימים זכה לבנות היכל בבית כנסת נזר אהרן. הרב דיין עמל רבות לעשות את היכל בית הכנסת בקדושה וטהרה ומתוך כוונות רבות.

הרב יוסף דיין נפטר ביום שישי סמוך ממש לשבת בהתקף לב פתאומי. הוא נפטר בביתו ואיש לא ידע. זמן מה לפני שבת היגיע לביתו בדרך פלא אחד התלמידים, וראהו. מיד קיבצו חבורה שתטפל בגופתו הקדושה. והספיקו בדרך פלא לקוברו לפני כניסת השבת. שכידוע מעלתו שניצל מחיבוט הקבר.

הרב היה בן 61 ונפטר בשנת תשמ"ה הציון של הרב יוסף דיין זיע"א הוא בהר המנוחות, סמוך לציון של הרב כדורי זצ"ל. זכותו תגן עלינו.

הרה"ק רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז-קלויזנבורג זצוק"ל

יום ההילולא ט' בתמוז ה'תשנ"ד

האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם מצאנז זצ"ל: נולד בעיר רודניק ב-ד' בשבט ה'תרס"ה (1905). הראשון בשושלת מצאנז-קלויזנבורג. עמד בראש החסידות משנת ה'תש"ז (1946) ועד לפטירתו. מילדותו נודע כעילוי. בגיל 13 נבחן על הש"ס. בהגיעו לגיל 14 התייתם מאביו והוסמך להוראה. בגיל 21 החל לכהן כרב בקלויזנבורג (כיום קלוז'-נאפוקה ברומניה) ועמד בראש הישיבה. במהלך מלחמת העולם השנייה נשלח לאושוויץ ואיבד את אמו, אחיו, אשתו ואחד עשר ילדיו אשר נספו בשואה. עם סיום מלחמת העולם השנייה החל להקים מוסדות תורה במחנות העקורים בגרמניה בסיוע הגנרל אייזנהאור שהיה מפקד צבאות בעלות הברית. בשנת ה'תש"ו (1945) הגיע לארצות הברית ואסף כספים כדי לעזור לניצולי השואה, וכן הקים מוסדות תורה שיועדו לניצולי השואה, אשר היגרו לניו-יורק (ארה"ב) ולמקסיקו. נשא אישה בשנית ונולדו להם שבעה ילדים. בשנת ה'תשט"ו (1954) הגיע לארץ ישראל ובכ"א אדר הקים את הקריה החסידית קריית צאנז בנתניה וייסד את חסידות צאנז-קלויזנבורג. בשנת ה'תשל"ה (1974) הקים את בית הרפואה 'לניאדו' בנתניה המנוהל בהתאם לכללי ההלכה ואינו שובת גם במקרים של סכסוכי עבודה עם ההנהלה. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. בשנת ה'תשל"ח (1977) ייסד את מפעל הש"ס. ייסד גם בירושלים קריה ובה תלמוד תורה עבור חסידיו. נפטר בליל שבת, ט' בתמוז ה'תשנ"ד (1994). חי כ-89 שנים.

אביו: ר' צבי הירש (אב"ד רודניק). **אמו:** מרת חיה מנדל. **נשותיו:** הרבנית פסיה (בזיווג ראשון, בתו של האדמו"ר חיים צבי טייטלבוים מסיגט), הרבנית חיה נחמה (בזיווג שני, בתו של ר' שמואל דוד אונגר, אב"ד מנייטרא). **בניו:** אדמו"ר צבי אלימלך (צאנו-נתניה), אדמו"ר שמואל דוד (מצאנו-קלויזנבורג בארה"ב). **חתניו:** ר' שלמה גולדמן (אדמו"ר מזוועיל-צאנו ביוניאן סיטי). ר' דב וייס (רבה של קרית צאנו בירושלים). ר' אפרים פישל מוטצען (רבה של קריית הבעש"ט בפתח תקווה). ר' שאול יהודה פריזנט (רב ביוניאן סיטי). ר' אליעזר דוד שפירא (רב חסידי צאנו בני ברק). **מתלמידיו:** ר' אפרים פישל הרשקוביץ (אב"ד האליין), ר' אשר וייס, ר' חיים צבי שפירא, ר' ישראל אריה זלמנוביץ, אדמו"ר מאיר הלברשטאם (מטשאקווא-בני ברק), ר' משה דב וולנר, ר' משה טוביה וייסברגר, ר' מנשה קליין. **רבותיו:** אביו, ר' צבי הירש. **מספריו:** **דברי יציב • ישראל סבא • שפע חיים • שפע טהרה • דרך חיים.**

זריזות ובהירות מחשבתו ויכולת הריכוז המופלאה של הגאון, באה הרבה פעמים לידי גילוי מרהיב. בעיקר בזמנים המיוחדים, שהקדיש כדי להכתיב את חידושי או את תשובותיו בהלכה. הוא הקריא את הדברים בעל-פה, והאנשים היושבים לפניו העלו על הכתב. מסוגל היה לעבור אז במהירות הבזק מעניין אחד למשנהו! וחוזר חלילה. כך התרחש הפלא, מסוגל היה להכתיב בבת אחת לשנים ושלושה מעוזריו, וכל אחד מהם כתב בנושא שונה. האחד ערך תשובה לשאלה מעשית, השני כתב פלפול בסוגיה, שנאמרה על ידו בישיבה, השלישי רשם אמרי שפר, שנתחדשו לו בענייני הפרשה. ואם לא די בכל אלה, הרי תוך כדי הכתבה משולשת זו, נזקק לפעמים להשיב לקריאה טלפונית של אחד מהעסקנים, או לקבל בקשה דחופה להתפלל על החולה, ולהכריע בשאלה רפואית, שיש בה פיקוח נפש וכיו"ב. כל זאת מבלי שריבוי הנושאים יפריעו או יגרעו כהוא-זה מצלילות דעתו לסדר דבר דיבור על אופניו. על כך סח פעם ראש הישיבה בקרית צאנו הגרא"ש שמרלר: "בהשקפה לאחור, כשאני ניזכר בימים מקדם, אינני מסוגל להבין, כיצד הספיק לרבינו יום רגיל בן כ"ד שעות, שיוכל לדחוס בו כל כך הרבה עניינים פעולות ומעשים".

פעם דנו בצוות הנהלת בית-הרפואה לניאדו בנתניה - בנוכחות המייסד כ"ק האדמו"ר מקלויזנבורג רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל - בנושאי רפואה שונים, ובתוכם בנושא מחטים לזריקות רפואיות, שמשתמשים בהן בבית הרפואה. לצורך קבלת ההחלטה העלו שתי אפשרויות, שני סוגים של מחטים, שניהם בעלי איכות טובה העושים את מלאכתם נאמנה, אך היה קיים הפרש במחירים בין סוג אחד למשנהו, שהסתכם בסכום של 'שקל שלם' לכל מחט. אנשי ההנהלה רצו, כמובן מאליו, לחסוך בהוצאות בית-הרפואה (עלויות המסתכמות במליוני שקלים!) והצביעו על כך, שבמוסדות רפואיים אחרים גם כן משתמשים במחטים הזולים. אולם כאן התערב האדמו"ר, שביקש להבין דבר-מה, לפיכך, ביקש הוא להבין: "מדוע הסוג השני של המחטים יקר יותר?". הסביר לו אחד הרופאים, שהמחט היקרה מעודנת יותר ושימש בה יגרום לפחות כאבים לחולה מול שימוש במחט השניה. לא הניח הרבי להמשיך הלאה בויכוח והכריע מיד, שירכשו את הסוג היקר. הוא לא הסתפק בהחלטתו אפילו כהרף עין. באשר, כפי שהתבטא, שום מחיר לא היה בעיניו יקר מדי, אם ניתן בדרך זו להפחית פורתא את כאבו וצערו של איש יהודי.

מאוד יקרו בעיני רבינו ברכות ואיחולים, שיצאו מפי ישראל קדושים. והיה חס על כל הזדמנות, שיהודי, אפילו פשוט, יברכו לבל יחמיצנה. פעם ביקש הרבי מיהודי אחד לערוך מכתב מסוים בשמו. כשסיים

הלה לכתוב את המכתב, עבר הרבי במעוף עינו על הדברים והעיר לו: "בהיותי ילד, פעם אחת אבי זצ"ל נסע מן הבית למעונות הרפואה. וערכתי אליו באותם הימים מכתב על לימודי וכדו', ובתוך הדברים שכחתי לפעמים לברכו בברכת החיים "שליט"א". השיבני אבא בגלוית דואר כדברים האלה: "יש לך אב זקן אחד בארץ ואתה חס לכתוב לו שליט"א?"

בספר "לפיד האש" הובא הסיפור המופלא הבא, שיש בכוחו לעוררנו לאחדות העם, ועד כמה גדולה כוחה של המחלקות: בדרשות שנשא הגאון זצ"ל, הצביע בכאב הרבה פעמים על התופעה המעציבה, שיצר הפירוד והמחלוקת גובר ומתפשט בימינו, וכי קנה לו שביתה גם בין יראי השם וחושבי שמו. הרב היה מאריך בדרשותיו עד כמה חשובה האחדות בעם ישראל, ומה כוחו של יצר הרע המסוגל להביא לפרוד בעם. באחד משיעוריו המפורסמים בחומש, סיפר ממראה עיניו עד להיכן מגיעה תוצאת המחלוקת: פעם נקלע לעיירה קטנה בחו"ל שהתגוררו בה רק שנים-עשר יהודים, והנה התברר לו כי יש להם שני בתי כנסת! לפליאתו הרבה הסבירו לו אנשי המקום, כי יש בתוכם שני אנשים אשר הם מסוכסכים ביניהם ואינם מוכנים להתפלל בבית כנסת אחד. ועד כמה שניסו להשכיך שלום בין אותם שניים - לא צלחה בידם. אי לכך, לא היה מנוס, ולפיכך סידרו יהודי המקום ביניהם, שיתפללו תחילה בבית כנסת אחד שישה מן הציבור וארבעה נוספים יצטרפו למניין. ואחר כך ילכו שישה הנותרים לבית הכנסת השני ויצטרפו להם ארבעה (שכבר התפללו) למניין השני. עד כדי כך הצליח השטן לרקד ביניהם גם בקהילה המונה רק שנים-עשר יהודים!.

מידת האמת הייתה בראש מעייניו. בתקופה שהיה רבינו עסוק בחיפוש אחרי מקורות כספיים למימון בנייתו של בית החולים בנתניה, הגיע לביקור במדינת בלגיה, שם קיווה להשיג מעשירי המקום עזרה ממשית רבה. ואולם כשעמד ודיבר ברבים, מצא לנכון להשמיע דברי תוכחה ומחאה נוקבים ומיסורים, על פרצות שונות בצביון החיים היהודיים שנפרצו בקהילות הקודש. הוא מחה בכאב עצום על שהבליעו בישיבה פלונית לימודים חיצוניים של בית הספר תיכון, כמו על ההרגל, שהשתבש לאחרונה לדבר בלשון עם-לוועז, והליכה בחוקות הגויים. הרבי ידע בכיורו, שדבריו לא ינעמו לאנשי ה"מאה" שהם גם כן בעלי ה"דעה", וכי יקפח עכשיו במו-פיו את הסיכוי להשיג את מה שקיווה לקבל מהם לצורך בניין בית החולים, אולם כל זה לא עיכב אותו מלמלא חובתו כלפי שמיא.

בספר 'לפיד האש' מובא סיפור מופלא, המעיד, כי כאשר מתיעצים עם רב, יש לקיים את תשובתו כלשונו, וההצלחה תלויה באמונה: מכל החוגים והעדות פנו לרבינו עם צרותיהם, כל מיני חולי וכל מיני מדווה, דאגות ועגמת נפש מכל הסוגים. הם האמינו בכוחו של צדיק לפעול ישועות. באחד המקרים צלצל הטלפון במוצאי ש"ק, כשהרבי ישב עדיין ב'סעודה שלישיית' ועמד באמצע 'מזמור לדוד'. היה מדובר במקרה של פיקוח נפש - אשה חולנית, שמפני הסכנה ציוו הרופאים לנתחה בדחיפות. הרהיב המושב"ק להפסיקו מדביקותו. הוא הקשיב לשאלה והורה להעביר מיד את האשה לבית חולים אחר. האנשים עשו כדבריו. התעלמו לחלוטין מדברי הרופאים שטיפלו בה, אשר הזהירו כי במידה ויטלטלו אותה להוציאה מבית החולים - יתחייבו בנפשה. לבסוף, אכן, הבריאה אשה זו כליל, בלא ניתוח.

מעשה באדם שאושפז בבית חולים כשחייו בסכנה. והובא עניינו לפני הרבי, שציווה להוציאו מיד מבה"ת זה ולהעבירו למוסד רפואי אחר, למרות שהרופאים הזהירו, כי הטלטול עשוי לקרב ח"ו את קיצו. נכנסו ובאו בני משפחתו אל הקודש פנימה, בניסיון לשכנע את הרבי שיחזור בו מהוראתו, כפי שהחולה עצמו ביקש מהם. הקשיב הרבי באורך רוח לדבריהם ואחר פנה אליהם ואמר בזה הלשון: "שימו לב. הלא זה

עניין הקשור בפיקוח נפש. ההכרעה קשתה עלי מאד. אלא שאם האיש תולה עצמו לגמרי בדעתי, ואנכי שוקל את צדדי הדבר בלא שמץ של פניה אישית, אקווה, שיעזרו לי מן השמים לכוון אל העצה הישרה והנכונה. ברם, כאשר הלה מתוכח עמדי עפ"י שכל אנושי ומבקש להורות לי מה צריך אני לומר, ומי יודע, אולי באמת צדקו דבריו... ממילא, אין בחילי להשיב כלל... אימרו לו, שאיני מסוגל להכריע כיצד עליו לעשות".

מעשה בילד שנתקע מסמר חלוד עמוק בידו והובהל לבית החולים 'הדסה' בירושלים. שם טיפלו בפצע והזריקו לו זריקה 'טטאנוס' לצורך מניעת זיהומים והרעלה ח"כ בדמו. כשחלפו ועברו מהזריקה שלושה ימים, ביום הרביעי פתאום התנפחה ידו באופן מבהיל, והרופאים שבדקוהו אבחנו שלקה בהרעלת דם קשה, והעריכו, שאין מנוס מלקטוע את היד הנגועה. אחרת תתפשט ותלך ההרעלה בכל הגוף. המנתח המפורסם ד"ר נחום קוק הוא שהיה אמור לבצע את קטיעת היד. בצר לו ביקש אבי הילד מהרופאים להמתין ומיהר להתייצב לפני רבינו. כשדמעתו על לחיו תינה בפניו את צרתו. כששמע האדמו"ר את דברי הרופאים נודעק וקרא: "הייתכן, גזלנים! לקטוע ידו של ילד רך!?" ואמר בנחישות להגיד לרופא, כי בטרם ייגש לקחת בידו את אומל הניתוחים, ייטיב לבדוק מחדש את מצב היד המורעלת. עשה האב כדבריו. ויהי כאשר בדק ד"ר נחום קוק את הילד פעם נוספת, הכירו על פניו סימני הפתעה ופליאה, ובטפחו על שכם הילד קרא אליו בשחוק: "קום וברח לך מפה... שכן קרה לך נס והכל השתנה". וכדברי הרב- כן היה, לא היה יותר שום צורך לקטוע את היד.

בתקופת מלחמת העולם השנייה שכל האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הלברשטאם זצ"ל, האדמו"ר מצאנז – קלויזנבורג. את אשתו ו-11 ילדיו, ונשלח לעבודות כפיה ששרד אותן בקושי. כשנשאל כיצד הצליח להתגבר על ייסורי האיוב הללו, הסביר: "איבדתי את כל משפחתי, איבדתי את הכל – אבל את הקב"ה לא איבדתי".

כבר בעודו ילד רך, הצטיין הרב זצ"ל במידות נעלות. בתקופת זקנותו סיפר כי "רגיל הייתי בטבע מגיל רך, שכאשר הבאתי איתי לתלמוד תורה 3 פרוסות לחם, נתתי שתי פרוסות לחבר מבית עני שלא היה לו, והסתפקתי לעצמי בפרוסה אחת, ואם לא הבאתי אלא רק פרוסה אחת נתתי אותה כולה לחברי ולא אכלתי מאומה... כי איככה אהיה מסוגל לאכול כשחברי רעב ואין לו מה לאכול". הרב ציין כי "ומידה זו של רחמנות השרישו בי אבא ואמא מיום שנולדתי, כזה היה טבע התינוק בכל בית יהודי בימים ההם".

כאשר נכנסו הנאצים לקלויזנבורג, עברו עליו שבעה מדורי גיהנם. בתקופת אימים זו התגלתה התנהגותו המופתית באופן לא רגיל: בשיא הגיון והצרות לא חדל מללמוד, להתפלל ולקיים מצוות שבין אדם לחברו.

על פי עדות אחד משרידי הגטו, גם בתנאי רעב קשים ביותר הקפיד הרב לא לאכול טריפה, להניח תפילין בכל יום, לארגן תפילה בציבור ולא לאפשר לקלגסים הנאצים לגלח את זקנו בתער.

בתחבולות שונות ומשונות הצליח להתחמק מחילולי שבת. יחד עם זאת, לא הניח לאחר לעשות את מכסת העבודה המוטלת עליו.

התנהגותו הנאצלת הגבירה את חמתם של הארורים, שהציקו לו מאוד והפליאו בו את שבטם. גם כשרמסו אותו ברגליהם, היה לוחש: "צדיק הוא השם כי פיהו מריתי", או: "תהא מתתי כפרתי", או

"תחת אשר לא עבדת את השם אלוקים בשמחה..." התנהלות זו הביאה את אט לשינוי אף ביחסם של אנשי הקאפו אליו, עד שיצאו לו מוניטין של איש קדוש.

חז"ל "בדרך שאדם רוצה לילך בה, מוליכין אותו" היתה ניכרת על הרבי מקלויזנבורג. סיפר אחד ממידועיו "מן השמיים טובבו בהשגחה פרטית נפלאה שיהיה בידו למלא את כל תשוקות ליבו, עד שלא החסיר אפילו מנהג כשר כמו לאכול תפוח בליל ראש השנה או להדליק נרות חנוכה בשמן זית, ולאכול פירות בט"ו בשבט, שלא לדבר על כזית מצה בליל פסח, שאפיתו קשורה הייתה בשלל הרפתקאות וסיכונים".

הרבי הקדוש מצאנו קלויזנבורג סיפר ברבים על עצמו, במהלך אחד משיעוריו בחומש עם רש"י כשלימד כבר בארץ ישראל סיפר, הייתי במחנות בשואה, אך טריפות סירבתי לאכול, טריפות סירבתי לאכול, הגעתי לאושוויץ, היה זה בערב שבת קודש, ביום שישי בשחרית בשעה עשר, תיכף כשירדנו מהרכבת דחקו בנו בכח ובאכזריות להכנס אל תוך המחנה, אחרי בואנו חילקו שמה אוכל לאנשים שנבחרו כשרים לעבודה, היה זה מאכל בשרי לארוחת בוקר, הכל נדחקו לקבל מנה זו, המריצו אותי שאבוא גם כן לאכול בחלוקה זו, אך אני הגבתי שבשום אופן לא אוכל טריפות אצל רשע זה שלקח ממני את כל אשר לי, בשום אופן לא אוכל טריפות, וכך צמתי כל אותו יום שישי צום מלא, פשוטו כמשמעו. בערב כבר הייתי רעב ותשוש מאד, ושוב למחרת ביום שבת קודש אני שומע שצועקים ומכריזים שיבואו לאכול, אך אני לא הלכתי, וכה ישבתי מכונס בתוך עצמי, וכשהתרוקן הצריף ואף אדם לא נשאר שמה, לפתע פתאום התפרצתי בבכיה בנחלי דמעות נפתחו למרות שלא נהגתי לבכות כי קיבלתי על עצמי לקבל באהבה את כל מה שקורה כאשר ציוונו ה', אך בצהרי אותו יום שבת קודש פרצתי בבכי איום ואמרתי, רבנו של עולם, נשארתי לבדי חסר כל, את הכל לקחת ממני, נשארתי עירי ויחף, הוא איבד עשרה ילדים, נשארתי עירי ויחף ועוד אלך לאכול טריפות? אינני רוצה לאכול טריפה, אינני אוכל! והנה בעוד אני יושב עם עצמי ומדבר רכה, נכנס אל הצריף יהודי מבוהל וניגש אלי ישירות כשהוא שואל, האם הנכם הרב מקלויזנבורג? נבהלתי מעצם השאלה, כי את הרבנים וכלי הקודש נהגו הרוצחים להוביל ראשונה אל הכבשן, אבל תוך כדי דיבור בא אליו יהודי נוסף וקורא לעברי, הנך מחויב לגשת מיד סמוך לדלת עומד מישוה ממתין אליך, לא נותרה בפני שום ברירה כי אם לגשת אל הדלת אפילו שהייתי חושש מאד אולי זה קאפו או אחד מאנשי האס אס ואין לי פה שום אפשרות להמלט או להתחבא, אבל כשהגעתי קרוב לדלת ראיתי לפני אדם מבוגר יהודי ששאל אותי במילים האלה: האם הרבי מקאשינוב היה דודך? אני עומד משתומם מהיכן ידע איש זה אודותי, כי אני שרוי פה במחנה אושוויץ, ומהיכן ידע שהרב הקדוש רבי דוד מקאשינוב זי"ע היה דודי, והשבתי מיני וביה, אמת הדבר, הרב מקאשינוב היה דודי, מיהר והושיט לי ככר לחם וצלוחית מלאה ריבה ואמר, הבאתי שיהיה לך מה לאכול, הבאתי שתשביע את נפשך, וכהרף עין נעלם האיש המסתורי והסתלק לא ראיתי אותו יותר אף פעם. וראיתי אז בחוש כי יש אלהים בארץ, והצדקתי את עצמי על שלא רציתי לאכול טרפות, ואז קיבלתי מחדש על עצמי יהיה מה שיהיה בשום אופן לא אוכל טריפה, במיוחד שהקב"ה מזמן לי מאכלים, וקידשתי אח"כ על הפת ומצאתי מים ליטול את ידי וישבתי לאכול סעודת שבת קודש, לחם עם ריבה. וכל השנה שהייתי עצור אצל הנאצים ימח שמם, לא אכלתי שום טריפות, למרות כל מה שעבר עלי במחנות, ואפילו ללא חילול שבת, ושמרו אותי מן השמים, אף אחד מהרשעים לא ידע מי אני, וכמה פעמים כבר הייתי כפסע שבין

החיים והמוות, רצו להכחיד אותי וראיתי בחוש שהקב"ה מגן ומציל את שומרי התורה ולומדיה ואני אף זכות אבות הגנה עלי.

בערב שבת חזון ניתנה הפקודה. השנה שנת תש"ד. רגע לפני מרד התושבים הפולנים בוורשה, כאשר ברקע נשמעו תותחי הצבא הסובייטי, החליטו הגרמנים להעביר בחופזה את היהודים שנותרו במחנה הריכוז בוורשה לעבודות כפייה בדאכאו. יום שישי חל אז בח' במנחם-אב, ערב תשעה באב שחל בשבת.

היהודים האומללים היו חלולים, מורעבים ומותשים. לעומת זה, הנאצים התחלפו במשמרות כדי לשמור על כוחם, ועשו הכול כדי להתאכזר ליהודים ולהתעלל בהם. בכל יום היה עליהם לצעוד כשולושים וחמישה קילומטרים, בלי מים לשתות. רבים נפחו את נשמתם בתלאות הדרך. מתוך ששת-אלפים שיצאו מוורשה הגיעו לדאכאו רק כאלפיים איש.

בין הצועדים היה גם האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, רבי יקותיאל-יהודה הלברשטאם. הוא היה לסמל של עמידה איתנה. שוב ושוב עודד את הסובבים אותו לאזור את שארית כוחם ולא להתייאש. על-אף הייסורים הקשים ועינוי הגוף דבק כל העת בתפילה ובקיום המצוות, ככל שהיה יכול.

בתחילת המסע ובמהלכו קיבלו השבויים מנות דלות של שימורים מלוחים, אולם אף לא טיפת מים אחת. הימים היו ימי קיץ לוהטים, ולשונם דבקה לחיכם מצמא. היו שניסו ללקק את מי השופכין שבצידי הדרכים. הצדיק מקלויזנבורג התחנן לפניהם שלא להסתכן בהרעלה. איכרים טובים ניסו להגיש מים ליהודים הצמאים, אך הם גורשו בחרפה על-ידי חיות-הטרף. הללו אף שפכו את המים מול עיניהם הכלות של היהודים. היום השלישי למסע, יום ראשון, תשעה באב נדחה, היה הקשה ביותר. הנאצים הפליאו את מכותיהם באכזריות רבה וללא הבחנה. במגלבים ובמוטות ברזל דחקו בשבויים ההולכים לפניהם ברגליים כושלות, קודחים מחום ומאיבוד נוזלים. מספר החללים באותו יום הגיע לשיאו. הללו נשארו מוטלים בדרך באין קובר, ושורות הצועדים נידלדלו והלכו. ואז ניתנה סוף-סוף הפקודה: "מנוחה! לרדת מן הכביש שמאלה!". היהודים התרכזו בשדה רחב-ידיים, על שפת נהר. זיק של תקווה ניצת בעיניהם. כמה יהודים מיהרו לרדת אל שפת הנהר והרטיבו את שפתותיהם היבשות. הם לא הספיקו להרים את ראשם ומטר כדורים נורה לעברם בידי המרצחים. דמם התערבב במי הנהר. מפקד המצעד, קצין שטני ואכזר במיוחד, הסביר לנותרים כי עשה זאת מתוך 'אחריות' לגורלם, שלא יטבעו חלילה... הוא הורה לפקודיו להמשיך במסע. החיילים, שזה עתה הרוו את צימאונם במי הנהר, פתחו בצריחות חייתיות: "לאהופן!" [=לרוץ!]. במשך אותו יום נשמע הצדיק מקלויזנבורג ממלמל את מילות מגילת איכה והקינות. רבים מההולכים השילו את נעליהם, בגלל החום הנורא. גם האדמו"ר עשה כן, בגלל איסור נעילת הסנדל בתשעה באב. לאסונו, זקיף גרמני נטפל אליו ופקד עליו ללכת בשולי הכביש, הזרועים חצץ ושבירי זכוכית... הערב ירד. שלדי האדם נצטוו להתארגן למנוחת לילה בשדה. הגופים הרצוצים צנחו כאבן על האדמה, מיחילים לקורטוב של מנוחה. הדרך המפרכת שברה את גופם, והצימאון הנורא גרם סבל לא-יתואר. חושך ועלטה שלטו סביב. שקט השתרר. האנשים היו שרועים בדממה, מלקקים את פצעי הגוף והנפש, תוהים על עצם העובדה ששרדו. גם החיילים, הסתבר, היו עייפים, ואט-אט עזבו את משמרתם ליד מכונות הירייה ושקעו בשינה.

ופתאום עברה לחישה מפה לאוזן: "הוא אמר... שכל אחד יחפור באדמה תחתיו... ישועת ה' כהרף-עין". היה ברור לכול מי הוא 'הוא'. אם הצדיק מקלויזנבורג אומר שיש לחפור, יש לעשות זאת. חיש-מהר

נטלו האנשים כל מה שמצאו בהישג-יד. בכפית או בגזיר עץ, בידיים ובציפורניים, החלו לחפור. ופתאום התרחש הלא-ייאמן: קילוחים דקים של מים זכים פרצו מהאדמה! ק' חרמץ, שלא נמנה עם חסידי האדמו"ר, מתאר בספרו 'קאשמארן' את הנס שהתרחש: "חששנו להרים קול, שלא ירגישו בנו הצוררים, אך בעיני כולנו ניצתה שלהבת. מים... מים חיים... האנשים המיואשים התחבקו והתנשקו מרוב אושר וגיל... יהודים מעולפים ומתים-למחצה חזרו בן-רגע לחיות...". כך מסופר גם ב'ספר סאסנאוויץ', בעדויותיהם של אריה לידא ומאיר-שרגא פרדלסקי, אשר היו שותפים לאירוע, וחוו את נוראות המסע מוורשה לדאכאו. הכול הרוו את צימאונם, הרטיבו את גופם היבש, והודו לה' על החסד שעשה עמם. כוחות מחודשים ניסכו בהם. לפתע התעוררו השומרים, ורצו אל היהודים להביט במתרחש. הם בהו משתאים בשבויים, אולם ככל הנראה לא רצו לעורר מהומה או התקוממות נגדם, והעדיפו לשתוק ולחזור לרבעם. בבוקר, כאשר באו המפקדים ונוכחו בנס, החליפו בעיניהם השטניות מבטים משתאים, ובלא אומר ודברים הסתובבו לאחור בבושת-פנים. מעתה העצים האדמו"ר את מאמציו לעודד את השרידים בצעדה האיזומה, באומרו: "הנה לנו ראייה, כי למרות כל הצרות והסתר פניו של הקב"ה כביכול, הקב"ה אוהב אותנו...".

שנת תש"ט 1949. אהרון רט, ניצול שואה, היה אז חייל והוצב במשרד קצין העיר בטבריה, עיר מגוריו. באותו יום חזר אהרון לביתו באוטובוס, כדרכו. באחת התחנות הבחין בתווי פניו של אחד העולים לאוטובוס, וליבו החסיר פעימה. האיש התקדם והתיישב בספסל האחורי. אהרון העיף בו עוד מבט והחוויר. זה האיש ללא ספק. תמונות מן העבר הלא-רחוק של אימי השואה החלו צפות ומרצדות לנגד עיניו כאילו אירעו עכשיו. ליבו הלם בחזקה, והוא החליט לעקוב אחרי האיש. "ייתכן שהאיש זיהה אותי", הרהר, "אך אינני מתכוון להרפות ממנו". בתחנה הראשונה בשכונת קריית-שמואל בעיר ירד האיש מהאוטובוס. אהרון מיהר לרדת אחריו, והחל לקרוא בקול: "מוישל'ה! מוישל'ה!". הלה החל להתרחק במהירות, אולם אהרון הגביר את קצב צעדיו. כשראה שהאיש אינו מגיב על קריאתו, אלא מנסה לחמוק ממנו, פתח בריצה והשיגו. אהרון היה חייל בריא וחסון, והניח יד כבדה על כתפו של האיש. זה נאלץ לעצור והתפתל באי-נוחות. שלא מרצונו הרים את ראשו ועיני שניהם נפגשו. עיניו של אהרון ירקו אש כשיצאו מפיו המילים: "אתה מוישל'ה, ה'קאפו' במחנה ואלד-לאגר 5 במילדורף. הפעם לא תתחמק ממני. אתה באיתי למשטרה". תמונתו של מוישל'ה זה נצרבה בליבו של אהרון בהתנהגותו האכזרית כלפי האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, רבי יקותיאל-יהודה הלברשטם. האדמו"ר איבד בשואה את רעייתו ואחד-עשר ילדיו, ובכל-זאת נשאר איתן באמונתו ובביטחונו בקב"ה. אהרון הכיר אותו בפעם הראשונה בתפילות יום-הכיפורים. נוכחות האדמו"ר הורגשה היטב באווירה ששרתה במקום, ומילות התפילה קיבלו משמעות עמוקה יותר. דמותו של הצדיק נחקקה אז בליבו. האדמו"ר עצמו נוהר ודקדק לקיים כל מצווה, ככל שהיה יכול. הוא הקפיד על שמירת שבת ועל כשרות. הוא סיכן ממש את חייו כדי שלא לאכול ממאכלי הטרפה המוגשים לאסיי המחנה. עם זה שכנע אחרים לאכול מטעמי 'פיקוח נפש'. הרעב גרם לצדיק חולשה רבה, ועמידתו הייתה שפופה ולא-יציבה. במחנה היה נהוג לערוך מסדרי בוקר, ולעיתים הם נערכו בהפתעה. במסדרים האלה היו מקורבי האדמו"ר דואגים להבליע אותו בתוך השורות, כדי שלא ייראה בחולשתו מול עיניהם האכזריות של מפקדי המחנה. בוקר אחד נקראו האסירים להתייצב מיד, בלי הודעה מראש. מרוב חיפזון לא הספיקו להסתיר את האדמו"ר, והוא הועמד בשורה הראשונה, על-פי סדר הקראת השמות. אהרון רט עמד באותה שורה, במרחק שלושה או ארבעה אנשים ממנו. לפתע הגיח ה'קאפו'. זה היה מוישל'ה. בדומה להתנהגותם של מפקדיו, התנהג אף הוא

באכזריות כלפי האסירים. ככל הנראה ידע מיהו הצדיק, ובכל-זאת, כאשר ראה את עמידתו השפופה, הנחית על לחיו סטירה מצלצלת בגסות, אגב סינון קללה מפיו. המאורע החריד את האסירים, אך לא היה לאל-ידם לעשות דבר. עתה עומד לפני אהרון אותו מוישל'ה. באותם ימים נשפטו והועמדו לדין הנאצים שביצעו פשעי מלחמה, וגם יהודים שמילאו תפקידי 'קאפו' והתנהגו בחייתיות כלפי אחיהם. מוישל'ה פרץ בבכי מר. "אנא, רחם עליי!", התחנן אל אהרון והחל לספר לו את קורות חייו: נער צעיר היה כאשר גורשו הוריו מפולין. נדודים רבים עבר עד שהגיע לצרפת. משם התגלגל אל מחנות הריכוז, עד שנעשה 'קאפו'. בסך-הכול ניסה להציל את חייו, התנצל. כיום, אמר, הוא חוזר בתשובה והחל לשמור מצוות. אין הוא גר בטבריה, והגיע לכאן כדי לטפל בבעיה בריאותית. רגשי חרטה מייסרים את מצפונו ללא הרף, והוא מנסה לתקן את חטאיו. אהרון שחרר מעט את לפיתתו האיתנה בכתפו של מוישל'ה ושקע בהרהורים. האם להאמין לסיפורו של מוישל'ה? האם לתת לו הזדמנות שנייה, או לנהוג בו במידת הדין הראויה לו ולהעמידו למשפט, אף במחיר הרס חייו ועתידו? לבסוף החליט לשחררו, לא בטרם שאל את מוישל'ה למקום שהייתו, כדי לבדוק אם אכן הוא מתפלל בבית-הכנסת הסמוך. "אם יתברר ששיקר", הבטיח לעצמו, "אפעל בכל כוחי לתפוס אותו ולהענישו". למחרת פגש אהרון את מוישל'ה בבית-הכנסת, והוא נרגע מעט. עברו כמעט שלושים וחמש שנה. במרוצת השנים הסתפק אהרון שוב ושוב אם נהג נכון או שהיה צריך להסגיר את האיש. מאז נפגש כמה פעמים עם האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, שבינתיים עלה ארצה והקים את הקריה החסידית בנתניה, אולם לא אזר עוז לספר לרבי על כך. בשנת תשמ"ג 1983 נכנס אהרון, בתוך משלחת מטעם עיריית נתניה, אל הרבי. בסיום הפגישה נותר לבדו עם הרבי, וניצל את ההזדמנות לספר את סיפורו של הקאפו. הרבי זכר אותו היטב. אהרון שאל אם נהג נכון. "החיים במחנות גרמו לבני-אדם להתנהג כמו חיות", השיב האדמו"ר. "התנאים הקשים גרמו שה'חיה' שבאדם שלטה בבני-אדם רבים. כך היה גם אצל מוישל'ה זה. לאחר ששב בתשובה, ודאי שנכון היה להניח לו". נחה דעתו של אהרון. על-פי 'תקווה צומחת מאפר', ספרו של אהרון רט

י"א תמוז

הגאון הרב אלחנן בונם וסרמן זצ"ל הי"ד

יומא דהילולא - י"א תמוז

נולד בשנת ה'תר"ן לערך (1890) בעיר בירז בליטא. גאון. צדיק. ראש ישיבה. בצעירותו למד בישיבת טלז, שם התגלה כעילוי. בשנת ה'תרס"ג (1903) ייסד את ישיבת אמיצ'סלב ברוסיה. בשנת ה'תרס"ז (1907) הגיע לראדין, למד ב'כולל קדשים' אצל מרן ה'חפץ חיים' והפך להיות תלמידו המובהק. בשנת ה'תר"ע (1910) קיבל את הרבנות בבריסק. בשנת ה'תרפ"א (1921) מונה כראש ישיבת 'אוהל תורה' בכרנוביץ. ישיבתו הייתה ישיבה לבחורים צעירים, ובתקופת עמידתו בראשה עשתה לה הישיבה שם כאחת הגדולות והזהרות בתורה והשפעתה הייתה על כל מדינות אירופה. היה מקורב לגאונים ר' יוסף רוז'ין ולרבי חיים עוזר גרודזנסקי, שהיה גיסו. הרב התנגד לציונות וראה בה סטייה חמורה מדרך היהדות. מרבני 'אגודת ישראל'. בפרוץ המלחמה השניה היו בישיבת ברנוביץ למעלה מארבע מאות תלמידים. כבר בתחילת המלחמה נפגעה העיר ברנוביץ קשות, כאשר הגרמנים הפציצו אותה מן האוויר. ר' אלחנן ור' ישראל יעקב, יחד עם קבוצת

בחורים, שהגיעו אחרי תלאות רבות לקובנה שבליטא, ניסו למצוא משם דרך בתקווה להגר לארץ חופשית, אבל אחרו את המועד. עם הכיבוש הגרמני של קובנה בשנת ה'תש"ה (1941), כאשר החלו השילוחים ההמוניים למקומות ההריגה, מסר הרב שיעורים על קידוש ה'. הוא אף הורה לבנו ולתלמידיו את נוסח הברכה שיש לומר, בעת שמסורים את הנפש על קידוש השם. כאשר נלקח עם רבנים ותלמידים מגטו קובנה נשא דברים על כובד משקלה של ההתכוונות באותם רגעים, עד כדי כך שמחשבה בלתי ראויה עלולה לפסול את גודל המעשה. נרצח ע"י הנאצים ימ"ש ב-י"א תמוז ה'תש"ה (1941) בסלובודקה. חי כ-51 שנים בלבד. על שמו הוקמה ישיבת 'אור אלחנן' ע"י בנו, הרב שמחה וסרמן והרב משה חדש. נכתב עליו הספר 'אור אלחנן' המתאר את תולדות חייו ופועלו של הרב. מרבותיו: הגאונים הצדיקים ר' אליעזר גורדון, ר' שמעון שקופ, ר' מאיר ישראל הכהן (מרחן ה'חפץ-חיים), ר' חיים מבריסק. ילדיו: ר' אליעזר שמחה וסרמן, ר' נפתלי הי"ד. אשתו: בתו של ר' מאיר אטלס (רבה של סלנט). מספריו: קובץ שיעורים - פירוש על הש"ס קובץ מאמרים ואגרות - מאמרים במחשבה והשקפה ופירושי אגדה קובץ הערות - פירוש בצורת שו"ת על מסכת יבמות • דברי סופרים - דיונים על מסורת התורה • עקבתא דמשיחא.

הרב היה איש אמת, ולא חת מפני אף אדם. בספר 'אור אלחנן' העיד אחד מתלמידי ישיבת 'אהל תורה' בברנוביץ עדות אישית: פעם אחת נוכחתי כאשר הקהיל סביבו הנדבן ר' מרדכי סדובסקי (שהיה מעשירי ברנוביץ שבנה בניין עבור הישיבה) בחצר בית המדרש העירוני, אנשים רבים וסח להם את הדברים הבאים בהתרגשות רבה: "עברתי בחיי הרבה ארצות וימים. נפגשתי עם כל מיני אישים, ואדם כרבי אלחנן וסרמן עוד לא ראיתי..." מה מצא הנגיד ברבי אלחנן? ובכן, כך היה מעשה: טובי העיר ברנוביץ התאספו להתייעצות בעניין ציבורי חשוב והזמינו אליה גם את ראש הישיבה רבי אלחנן וסרמן. במהלך האסיפה העלה מר סדובסקי, שנמנה עם פרנסי הקהילה ועשיריה, הצעה מסויימת והנוכחים התחילו להתווכח ולדון עליה בכובד ראש. כיוון שהכיר בהם רבי אלחנן, שמתייחסים להצעת סדובסקי ברצינות אך ורק בגלל כספו ובגלל נדבנותו, ואילולא זאת לא היו מקדישים לה כלל תשומת לב, הפליט מפיו משפט קצר: "אלו דברים בטלים, אין על מה לדון". וכהרף עין הוסרה הצעת סדובסקי מעל הפרק. "שוו נפשכם מאי משמע רבי אלחנן" - קרא הנגיד לעבר הקהל - "הלא ידעתם, כמה אוצרות בזבזתי למען בית הישיבה, ואני תומך בה גם כל ימות השנה, אבל הרבי אינו נושא פנים אליי, כשנראה לו שאינני כדאי לחוות דעה בעניין ציבורי, לא חשש להגיד בפומבי דברים כדורבנות - מי כמוהו איש אמת".

בספר 'נר לשולחן שבת' מובא סיפור המראה בעליל, מה כוחה של ברכה מאת הרב: סיפר הרה"ג יו"ט ליפא פלמן: משפחת סבתי הרבנית הצדקנית, חנה רחל פלמן, בתו של הגה"צ רבי צבי הירש גוטמן, גרה דלת מול משפחת ראש הישיבה, הגאון רבי אלחנן וסרמן, בין המשפחות היו יחסי שכנות מיוחדים מאד. באחד הימים ראה רבי אלחנן את סבתי חנה רחל ואחותה שרה בילה, שתי ילדות קטנות כשהן סוחבות סלים מלאי אוכל, מזיעות, ובקושי מצליחות להתקדם. הזמן לא היה ערב חג והדבר היה לא שגרת... שאל אותן רבי אלחנן לפשר הדבר, והן השיבו: "זה בשביל הבחורים". המצב הגשמי בישיבת ברנוביץ' היה קשה מאד, ולא היה מספיק אוכל לבחורים. שתי "הצדיקות הקטנות" ששמעו על כך וראו את הבחורים שהיו רזים וחלושים החליטו לעשות מעשה, עברו מבית לבית ואספו אוכל. רבי אלחנן התרגש מאד, וברך אותן באריכות ימים ושנים. סבתי חיה עד גיל תשעים ושמונה, ועד יומה האחרון היתה בדעה צלולה. היא נפטרה ה' אדר תשס"ד. אחותה, הרבנית שרה בילה קפלן, שהיתה קטנה ממנה בארבע שנים

נפטרה ארבע שנים אחריה, גם היא בצלילות דעת עד יומה האחרון בגיל תשעים ושמונה, ביום ה' אדר תשס"ח!!! הן קבורות זו ליד זו ב"חלקת יוצאי אמריקה" בהר הזיתים.

על ענוותנותו והתבטלותו המרובה הובא בספר "מרבצי תורה ומוסר": תלמידיו מספרים, שביקש בתחנונים שלא יכבדוהו בעליה לתורה ביום הדין. כשתמהו על בקשתו המוזרה, כי הרי הלכה היא, שראוי להדר לעלות לתורה באחד מעשרת ימי תשובה, השיב ר' אלחנן בענווה: "אני חושש להתבלט ביום הדין, פן יבקרו בשמיים את פנקסי היטב, ומעדיף אני לקיים בנפשי: 'פתוך עמי אנכי ישבת' (מלכים ב' ד, יג)." .

כשנה לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה ביקר רבינו באמריקה. כשהתכונן לחזור, תמהו מעריציו: "הלא הסכנה של היטלר מוחשית ביותר!". הם ביקשו לשכנעו להישאר שם, ואף הוצע לו להביא את שני בניו (שהיו עדיין בחורים) לאמריקה. השיב רבינו: "וכי שני בנים יש לי?! הלא ארבע מאות בנים יש לי! כל התלמידים בישיבה הם בני, ולא אוכל להפקירם". העניות בכיתו של רבינו הייתה נוראה. סיפר בנו ר' שמחה, שהם היו ממש רעבים ואפילו ללחם בלבד. מעולם לא ראה את אביו נועל נעליים שלמות, גם בימי החורף, כאשר המים חדרו לנעליו. אולם רבינו סירב לקחת מכספי הישיבה מעבר לסכום מינימאלי. תחנוניה של הרבנית בדבר הקשיים הכלכליים והפצרותיה בעניין החובה לדאוג לפחות למינימום הדרוש לא הועילו. על כספה של הישיבה היה שומר מכל משמר ולא הרהיב עוז לבקש לפרנסת ביתו מעבר לאותו סכום מינימאלי. וכתשובה לשאלת אשתו תמיד היה עונה בצדקותו: "הלא אני לוקח כסף מהישיבה. המצב הכלכלי של הישיבה קשה עד למאוד, ולכן אין לי הזכות לקחת פרוטה אחת נוספת, אם אפשר להתקיים בלעדיה". כשנפטר חמיו של רבינו, הגאון ר' מאיר אטלס, באו נציגי קהילת שאוולי אל רבינו והציעו לו את הרבנות המכובדת בעירם, שמתן שכרה בצדה. רבינו מיד סירב לקבל את הרבנות ואמר: "אומנם אני מכבד את הקהילה החשובה של חמי, אך התפקיד שלי הוא להיות מלמד תלמידים ומרביץ תורה ברבים". הרבנית הפצירה בו מאוד לקבל את הרבנות וטענה: "הרי זו השגחה משמיים. מציעים לך משרה שיכולה לכלכל את המשפחה בכבוד הראוי, אין לך ולא תהיה לך הטענה של 'אסור לקחת כסף, אף לא פרוטה מהישיבה'. איך אתה יכול לדחות הזדמנות זו ולתת לדלות ולרעב להמשיך ולשלוט בביתנו?!". מאחר ונוכחה לדעת כי לא הועילו כל הפצרותיה ואין באפשרותה לשכנע את בעלה להסכים ולקבל את המשרה כרב, פנתה אליו ואמרה: "הלא הרבי שלך הוא החפץ חיים הקדוש. כל מה שיגיד - עלינו לעשות. ברצוני שתיסע לחפץ חיים ותציג בפניו את השאלה. אם יכריע שעלינו להישאר כאן, אקבל זאת ברצון ולא אפנה אליך שוב בעניין זה, ואם יפסוק שעליך לקבל את הרבנות הגדולה של אבי, הרי בוודאי תקבל זאת על עצמך". אבינו קיבל, כמובן את הצעת אשתו, וסיכם עם עגלון שיסיע אותו לראדין. בהגיע הזמן המתין לו העגלון לפני הבית, אך רבנו עמד בפינת הבית והתנועע. חשבה הרבנית שהוא מתפלל ולא רצתה להפריע. אחרי זמן רב איבד העגלון את סבלנותו ואמר: "או שהרב יצא ויעלה לעגלה או שאני עוזב את הבית". התקרבה הרבנית לפינה שבה עמד רבנו וראתה שעניו זולגות דמעות והוא רועד מבכי. מיד הבינה שהוא חושש מהכרעת ה"חפץ חיים", שמא יורה לו לעזוב את הישיבה ולקבל את הרבנות. פנתה אליו הרבנית ואמרה: "אם כל כך כואב לך לעזוב את הישיבה, אני מוותרת על בקשתי. אל תיסע לחפץ חיים. המושך להיות ראש-ישיבה כרצונך, ואני אמשך לגדל את הילדים כפי האפשר במצב הכלכלי הקשה שלנו".

בספר 'אור אלחנן' הובאו הסיפורים המופלאים הבאים, שיש בהם כדי ללמדנו, עד כמה היה חש בעול תלמידיו ובדאגתו לזולת והם עמדו בראש מעייניו: בימים שקופת הישיבה בברוביץ הייתה מרוקנת ולא היה כדי לשלם לסוחרים עבור מצרכי המזון שמוכרים לטובת הישיבה, היו התלמידים נאלצים להזדקק ללחם חסד, אם ל"אכילת ימים" על שולחנם של בעלי בתים (הכוונה שבכל יום היו אוכלים על שולחנו של מישהו שהתנדב והיה עוסק למחייתו) או ללחם הנאסף בחיזור על הפתחים. ופעמים שגם זה לא השיגו מפני סיבות שונות, ואז היו נשארים כל היום ללא אוכל ומשקה. וכשכך היה המצב בישיבה, ציווה ראש הישיבה הגאון רבי אלחנן בונם וסרמן זצ"ל להנהיג כך גם בביתו. בכל עת שהתלמידים לא קיבלו ארוחתם, אין אוכלים גם אצלו! ובימים שהארוחה הייתה מצטמקת, הסתפקו במנות רעב גם בחוג המשפחה. "איככה אתדשן בבשר ומרק בזמן שלתלמידים שלי חסר לחם?" היה אומר. סח בנו של רבי אלחנן בצעירותו לחברו: "כאשר אבא מגייס כספים ושולח הביתה, הוא מזהיר אותנו לפרוע קודם כל את החובות לרמיי"ם, כי הם שכירי וקודמים לו על פי ההלכה. אחר כך יש לפרוע לבעלי חובות, לסוחרים ושאר נושים. ורק אם ישארו מעות, מותר היה לקחת גם לכלכל אותנו. אנחנו תמיד בסוף התור".

בחורף שנת ה'תרפ"ח חזר ר' אלחנן וסרמן ברכבת לביתו שבעיר ברוביץ. כשירד מהרכבת, עלה ר' אלחנן, יחד עם תלמידו ואדם נוסף, על עגלה לכיוון ביתם. מייד התחיל התלמיד לספר באוזנו של הרב אודות השיעורים בישיבה, היות שידע שר' אלחנן ישתוקק לשמוע את תוכן חידושי התורה החדשים שהושמעו בישיבה. אולם להפתעתו הרבה, סירב הרבי להקשיב לדבריו והעדיף להמשיך בשיחת חולין עם האדם הנוסף, שנסע עימם בעגלה. ר' אלחנן שאל בהתעניינות, מהם המאכלים הערבים לחיכו, שאל שאלות על דירתו, עיסוקיו ועוד כהנה וכהנה שאלות... רק לאחר שהגיעה העגלה לביתו של אותו אדם והוא ירד מהעגלה, פנה ר' אלחנן לתלמידו ואמר: "עכשיו אתה יכול לחזור על השיעור שלמדת בישיבה". לתמיהתו של התלמיד הסביר: "ראה, חששתי, כי בשעה שנשוחח בדברי תורה, אדם זה שישב עמנו, שאינו תלמיד חכם יחוש באי נוחות, ולא יהיה לו נעים בחברתנו...."

עד כמה חס הרב על כספי הישיבה יעיד הסיפור המופלא הבא: על הגאון רבי אלחנן וסרמן מסופר, שכאשר נקרעו מנעליו, מרוב שימוש ולא היה שייך עוד לנעול, אף על פי כן סירב לקחת כסף מהישיבה ולהחליפן בחדשות, כי אם הורה למוסרן לידי סנדלר, שיתקן בהם טלאי (וביקש שיטליא מבחוץ... ולא מבפנים, כדי שהטלאי לא ישפשף ויפצע את עור רגליו).

העוזרת שהכינה ארוחות בביתו (לאחר פטירת הרבנית) ראתה פעם בשוק, שהביאו תפוזים מפורטוגל ומוכרים אותם בזול, וקנתה עבורו תפוזים אחדים לכבוד שבת. אך הוא סירב לאוכלם, בנימוק, כי הישיבה היא שמשלמת בעד כל צרכיו, וממילא אינו רשאי להזדקק למותרות...

הרב צבי הירש אייכנשטיין מזידיטשוב בעל ה'עטרת צבי' זצ"ל

יומא דהילולא - י"א תמוז

נולד בשנת ה'תקכ"ג (1763) בעיר סאמבור. מילדותו ניכר היה עליו כי לגדולות נוצר. היה מתמיד עצום ולפי עדות של אחד מתלמידיו היה לומד בכל יום שבעה דפי גמרא וחוזר עליהם בו ביום שבע פעמים וכך מסיים את הש"ס בכל שנה שבע פעמים. גאון בנגלה ובנסתר ובשל ידיעותיו המקיפות בזוהר הקדוש זכה לכינוי 'שר בית הזוהר', וכל הנהגתו הייתה בדרך זו. גדולתו וקדושתו היו למעלה מגדר אנושי,

וזיכך את מידותיו. התפרסם כקדוש עליון. אחרי חתונתו קבע רבינו את ישיבתו בבית חותנו בכפר רידא הסמוך לזידיטשוב וגם לרוזדול ועסק בתורה הקדושה. סיפר הגה"ק מקלויזנברג על רבינו, שמעולם לא ישן יותר משעה ומחצה בלילה אחד, וגם בתוך זמן זה היה מתעורר שלוש פעמים, כדי שלא ישן שיתין נשמי ברציפות ועוד כאשר היה מלמד לתלמידיו, היה הפלפל עצום ועמוק מאוד עד כי הוצרכו השומעים לחבוש ראשם כדי להבין עומק פלפולו. פיזר כמעט את כל ממונו לצדקה בהצנע. במשך ימי חייו השיא ארבעים יתומים ויתומות, ותמיד כשהשיא אחד מיוצאי חלציו השיא גם כן יתומה אחת ונתן ליתומים או יתומות אלו שהשיא, לא רק נדוניה, כי אם גם מזונות על שולחנו אחר חתונתם כמה שנים כמו שנתן מזונות לאותו זוג. העידו תלמידיו הגדולים של רבינו כי נשמתו משורש נשמת רבי עקיבא ונשמת מהרח"ו וכן נשמת ר' לוי יצחק מברידטשוב. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. מסר עצמו להצלת עם ישראל לאחר שפרצה מחלת החולי-רע וביקש מהבורא להיות כפרה על עם ישראל ושבוה לאחר מכן חלה במחלה זו ומיד לאחר פטירתו אפילו החולים שהיו מסוכנים- התרפאו והמגיפה נעצרה. נפטר ב-י"א תמוז ה'תקצ"א (1831). הרה"ק ר' מאיר מפרמישלאן אמר שהכריזו בשמיים, שביום י"א תמוז לא ירדו גשמים בזידיטשוב, כדי שיוכלו העולים לציון רבינו להשתטח באין מפריע. והכרזה זו מאומתת בכל שנה ושנה בזידיטשוב שבפולין. חי כ-68 שנים.

אביו: ר' יצחק אייזיק מסאפרין שבהונגריה (צדיק נסתר שבחר להתפרנס מעמל כפיו ושימש כמוזג בכפר ומעולם לא סעד על שולחנו בלי שעני יסעד עימו, ואם לא הזדמן עני היה יושב בתענית עד שיזדמן). **אמו:** מרת הינדא (בת ר' צבי). **אחיו:** ר' ישכר בריש מזידיטשוב, ר' ליפא מסאמבור, ר' משה מסאמבור (מח"ס 'תפילה למשה') ור' אלכסנדר סנדר מקומרנא. **מרבתי:** ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חווה מלובלין), ר' ישראל הופשטיין (המגיד מקוונ'ניץ), ר' ברוך ממזיבוז, ר' משה לייב מסאסוב, ר' משה מפשעווארסק, ר' מנחם מענדיל מרמינוב, ר' יצחק 'חריף' מסאמבור, המקובל ר' משה מדרגיטשין ור' אברהם יהושע העשיל מאפטא. **מתלמידיו:** ר' חיים הברשטאם מצאנז (בעל 'דברי חיים'), ר' שלום מקאמינקא, ר' יצחק אייזיק מזידיטשוב (בן אחיו), ר' יהודה צבי מרוזדול (חתנו), ר' מאיר מלבי"ם, ר' אברהם מנארול, ר' יוסף מקוזובה, ר' משה מסאמבור (אחיו), ר' ישכר בעריש מזידיטשוב (אחיו), ר' אלכסנדר סנדר מקומרנא (אחיו), ר' ליפא מסאמבור, ר' צבי אלימלך מדינוב, ר' דוד זלאטיס, ר' שלמה מדאלינא. **ילדיו:** בנו יחידו נפטר בחיי אביו בעודו צעיר לימים. **מספריו:** בית ישראל- על פרשיות סור מרע ועשה טוב- הקדמה ומבוא לעץ החיים • פרי קודש הילולים • צבי לצדיק • עטרת צבי- על הזוהר.

בספר 'עטרת זקנים' מסופר בשמו של הרה"ק אסאד, שבימי חורפו נפוצה השמועה, שיצא דבר מלכות שאסור ליהודים לדור בכפרים, ובכלל גזירה זו גם היהודים המחזיקים בתי מזיגה בכחירה בכפרים. נאספו ובאו אז אל רבינו כשלוש מאות אנשי כפרים וביקשו ממנו, שיבקש רחמים עליהם שתבוטל הגזירה. אמר להם רבינו: "אולי באמת כשר הדבר גם בשביל היהודים. שלא ידורו מעתה בכפרים, שהרי על ידי זה אין להם אפשרות להתפלל בציבור לשמוע קדושה וברכו וכמה מן הדרים בהם נכשלים בחילול שבת". כששמעו זאת הכפריים צעקו כולם מרה ואמרו: "מה אומר רבינו?! הלא גזירה זו כליה גמורה, כי מלבד שאין תקווה להסתדר בעיירות למצוא בהן פרנסתם. עוד זאת, שכל החובות שחייבים ערלי הכפרים לא יבואו לעולם לידי גביה, אם יצאו מן הכפרים העירה". ענה להם רבינו: "אם כן לינו כולכם פה הלילה, ובוקר וידעתי מה להשיב לכם". הלכו האומללים לאכסניות שלהם, ולא ראו שינה בעיניהם כל הלילה. הבוקר היה והאנשים נאספו כולם לבית רבינו. אמר להם רבינו: "בלילה הייתה לי עליית נשמה ונקשתי

על כל שערי רחמים, הלכתי אל התנאים והאמוראים ורבנן סבוראי והודעתי להם צערכם. וכולם פה אחד אמרו לי ככל הדברים, שאמרת לי לך אתמול. רק רשב"י היה האחד שלא הסכים לכך, ואמר כי מעתה אם ייסע יהודי דרך כפר ולא יהיו עימו טלית ותפילין, מהיכן ייקח טלית ותפילין להתפלל בהם? ומהיכן יקנה לו פת לחם לסעוד את ליבו?". החליטו בבי"ד של מעלה לשמוע חוות דעתם של אחד מצדיקי העולם הזה. קם רשב"י ואמר: "הלא יש לנו כאן ר' צבי הירש מזידיטשוב, הבה נשאלה את פיהו". שאלו אותי, והסכמתי לדברי רשב"י. ועתה, סיים רבינו את דבריו, לכו שובו לכם לבתיכם, כי המיניסטר שהציע גזרה רעה זו, מת הלילה במיתה חטופה, והגזירה לא תקום ולא תהיה" – ואכן מדברי רבינו לא נפל דבר.

תלמיד רבינו, הרה"ק ר' מרדכי לעטנר זצ"ל מדרוהביטש לן פעם אחת בחדר הסמוך לחדרו של רבינו, ומפני שהמחיצה שבין החדרים הייתה דקה, אפשר היה לשמוע מהנעשה והנשמע מחדר אחד אל השני. ויהי באשמורת הבוקר שמע ר' מרדכי, שרבינו מדבר עם איש בחדרו, והאיש אמר לרבינו דברי תורה, שאוזנו של ר' מרדכי קלטה אותם וגם נשאו בזכרונו. קם ר' מרדכי והציץ דרך סדק שבדלת, לראות מי זה האיש הדובר עם רבינו, אבל לא ראה בחדר שום בן אדם. ביום השבת הבא, דרש רבינו בסעודה שלישית והגיד במשך הדרוש גם את הדברים ששמע ר' מרדכי בלילה ההוא דרך המחיצה, וסיים רבינו את הדברים ואמר: "כך שמעתי מפי מורי האריז"ל!". אז נוכח ר' מרדכי, כי האיש שדיבר עם רבינו בלילה הוא, שאת קולו שמע ואת פניו לא ראה – היה רבינו האריז"ל זיע"א.

ט"ו תמוז

רבי חיים בן עטר זצ"ל המכונה "אור החיים" הקדוש

יומא דהילולא - ט"ו תמוז

נולד בסאלי בשנת ה'תנ"ב (1696). נקרא על שם סבו שהיה צדיק, עשיר, ושקידתו בתורה הייתה רבה עד שגם בלילי תמוז עסק בה רוב הלילה, החזיק בידו ת"ח רבים והאריך ימים יותר ממאה שנים, נפטר בשנת ה'תפ"א (1721). נכדו, 'אור החיים' היה תלמידו, והתנהג כמותו בענווה, בשקידה בתורה, בחסידות ובסיגופים. הצטייר כפרשן מקרא, מקובל ופוסק הלכה. הבעש"ט אמר עליו כי הוא "ניצוץ של משיח". בחודש אב ה'תק"א (1741) עלה עם שלושים מתלמידיו ובני ביתם לא"י דרך אלכסנדריה, והם התיישבו בעכו. משם ערך "זיירות" – עליות לקברי קדושים בגליל והגיע גם לטבריה. ר' חיים בן עטר ותלמידיו עברו מעכו לפקיעין, ובסוף שנת ה'תק"ב (1742) עברו לירושלים שם הקים שתי ישיבות, אחת לתורת הנגלה ואחת לנסתר. נפטר בירושלים במוצ"ש ט"ו תמוז ה'תק"ג (1743). חי כ-47 שנים. ציונו בהר הזיתים. הצדיק לא הניח זרע אחריו.

סבא: ר' חיים (מצד אביו). **אביו:** ר' משה. **נשותיו:** מרת פצוניה (זיווג ראשון) – בת דוד הנגיד משה בן עטר (בסאלי), מרת אסתר (זיווג שני). **אחיו:** ר' משה. **מרבותיו:** ר' חיים (סבו), ר' משה (אביו). **מתלמידיו:** ר' חיים יוסף דוד אזולאי (החיד"א), ר' אברהם ישמעאל חי סינגויטי, ר' דוד חסן, ר' שם טוב גבאי, ר' יונה נבון. **מספריו:** •אור החיים– פירוש על התורה •חפץ ה'– חידושים על מסכתות ברכות, שבת, הוריות וחולין •פרי תואר– חידושים על ש"ע י"ד •ראשון לציון– חידושים על הש"ס •ארץ החיים.

בתקופה שהתגורר רבינו בסאלי שבמרוקו, התגורר בראבט הסמוכה יהודי שהיה עשיר גדול, והתהפך עליו הגלגל עד שהתרושש לגמרי מנכסיו. יצא האיש ונדד בערי מרוקו, על מנת לחפש תעסוקה לפרנס את בני ביתו הרבים שהיו סמוכים על שולחנו. ביטחוננו היה חזק בבורא עולם, שיוזמן לו כדי מחייתו. השקיע האיש בעסקים שונים, ומצבו החל להשתפר אט-אט, עד שאסף סכום כסף נכבדי שאפשר לו לשוב לעיר מוצאו. בדרכו חזרה לביתו, עבר בעיר סאלי - עירו של ה"אור החיים" - אשר בה היה לו ידיד ומכר משכבר הימים. מכיוון שנקלע למקום בערב שבת, ולא הייתה לו שהות להגיע לעיר ראבט לפני שבת, הוזמן הלה על ידי חברו להתארח אצלו בשבת קודש. נענה האיש להזמנה בשמחה, ואף מסר לו את צרור כספו, שהרוויח בתקופת נדודיו לשמירה עד צאת-השבת. במוצאי שבת לאחר ההבדלה, ניגש מיודעינו האורח למארחו, וביקש את הפיקדון שהפקיד בידיו. אך לתדהמתו כפר הלה בכל, "לא הפקדת בידי אף לא פרוטה אחת" - אמר לאורח הנדהם. משעמד האורח על דעתו, והתחנן בפניו להשיב לו את כספו, שעמל עליו זמן רב ביגיעה רבה. הרעים עליו המארח בקולו: "האינך מתבייש? בביתי לנת ועל שולחני אכלת, ולבסוף אתה קם ומעליל עליי עלילות דברים?!" ראה היהודי, שבטובות לא יעלה בידו להוציא את כספו מידיו של הרמאי, והחליט לתובעו לדין תורה אצל רבנו חיים בן עטר. ניגשו שניהם לבית הרב, ושטחו את טענותיהם לפני הרב, הלה טוען, שהפקיד את כספו בידי חברו, והלה טוען, לא היו דברים מעולם. שאל ה"אור החיים" הקדוש את האורח: "האם היה עד ביניכם בשעה שהפקדת ממנוך בידו?" השפיל האיש את עיניו ואמר: "לא היה עד בינינו, המעשה היה סמוך מאד לכניסת השבת, ולא הספקתי להעיד על כך עדים, רק זאת אני זוכר, שבזמן מסירת הכסף ישבנו שנינו תחת עץ, ואז הוצאתי מכיסי את צרור הכסף ומסרתיו לו". מיד אורו עיניו של הרב, באומרו לאורח: "גש נא לעץ הזה והזמן אותו להעיד את עדותו". המפקיד, שהכיר ברבנו שהינו קדוש ובעל מופת, יצא מיד לדרכו לזמן את העץ לבוא להעיד, בלי להרהר אחר הדברים. ואילו המארח נשאר בבית הרב. כעבור כמה רגעים, אמר הרב, כמסיח לפי תומו: "בוודאי הגיע כבר האיש אל העץ" - "מה פתאום, רבי!". השיב המארח כלאחר-יד - "עדיין רחוק העץ, ואינו יכול להגיע אליו כל כך מהר". התבונן הרב באיש הכופר בפיקדון, בתתו בו מבט נוקב, ואמר: "קום והשב לו ליהודי את כספו". לפליאתו של האיש, כיצד חרץ הרב את גורלו ללא שמיעת ה'עד', ענה הרב: "אם טענתך צודקת, שלא היו דברים מעולם, והלה לא הפקיד מאומה בידך, מהיכן יודע אתה את מקומו של העץ?". ללא אומר ודברים, החזיר האיש בבושת פנים את צרור הכסף לבעליו. מיד לאחר מכן ניגש האורח ל'אור החיים' הקדוש, נישק את ידיו, והודה לו, על כי בחכמתו גילה את האמת, ודן דין צדק.

במהלך שנת ה'תשנ"ח התגלתה מחלת חשוכת מרפא בגופו של נער, בנו של אחד מיקירי ירושלים התורניים. אביו של הנער שמע בעצת חבריו ועלה לבית העלמין בהר הזיתים, שם נעמד להתפלל לרפואת בנו ליד קברו של ר' חיים בן עטר, "אור החיים" הקדוש. משסיים לומר את פרקי התהלים המיוחדים לתפילה על החולה, קיבל על עצמו ללמוד מדי שבת בשבתו בספר 'אור החיים'. לתדהמתם של הרופאים, הבן החל להתאושש, ולא עבר זמן רב עד שהבריא לחלוטין. זמן קצר לאחר מכן שמע האב, כי הרב של רמת חן, הרב יעקב יוסף אוירבך, איבד את מאור עיניו בעקבות החמרה במחלת הסוכרת. הרופאים טענו בכל תוקף שאין תרופה או טיפול רפואי כלשהו שיכולים להשיב לו את ראייתו. מיהר האיש לביתו של הרב אוירבך והציע לו לפקוד את קברו של ר' חיים בן עטר. "ביקש הרב חנינה בעד נפשו שיאירו עיניו כמקודם, כדי שיוכל מכאן ולהבא ללמוד כל שבוע בספר 'אור החיים'. הרב התקשה

להאמין, כי ישועתו תבוא ממעשה זה. ברם, לאחר הפצרות מרובות, נסע יחד עם האב להר הזיתים, נעמד ליד קברו של הצדיק ושפך לבו כמים. הוא ביקש שיתעוררו עליו רחמים רבים בזכות הצדיק, שיאירו עיניו, כדי שיוכל ללמוד מדי שבת בספר "אור החיים". בשובו לביתו פתח הרב אורבך את הספר, שהיה בספרייתו. לתדהמתו הבחין, כי הוא יכול לראות מעט מעט, כמתוך ערפל. למחרת ניסה שוב ואז כבר ראה טוב יותר, ובתוך ימים ספורים נפקחו עיניו לגמרי. הרופאים הודו, כי מדובר בנס רפואי של ממש. כמה צדקו חכמי ונציה שכתבו בהסכמתם לספר: "הטועם מיערות דבשו- יאירו עיניו, כי כשמו כן הוא: אור החיים".

רבינו הקפיד ביותר על הכנסת אורחים והנה בערב פסח אחד לא הזדמן אורח בעיירה הרב שלח איפא שליח שימצא בשווקים אורח. לאחר חיפושים נרחבים גילה השליח אדם העומד בפנינת בית הקברות כאשר הוא ממרר בבכי תמרורים. לשאלת השליח ענה האיש שמבקש הוא את נפשו למות השליח מיהר לרב וסיפר לו על פגישתו, הרב בכבודו ובעצמו מיהר לעבר בית הקברות. ואז סיפר האיש לרב את סיפורו: "לאחר 10 שנים של עבודה בהן עזבתי את משפחתי ועבדתי עבודה קשה ומפרכת, בקשתי לשוב כספי אשר חסכתי ולהנות את משפחתי לאחר שנים ארוכות של פרידה. והנה כאשר ביקשתי לעלות לאניה שתיקח אותי לביתי צנח ארנקי וכל עמלי שקע במעמקים ואם לא די בכך, הרי שקרוביה של יתומה עניה בת עירי ביקשו ממני להעביר לה ממון כדי שתוכל להינשא וגם הוא ירד לתהומות הים". הרב שריחם על צערו של הבחור לפניו הבטיח לו שתוך כמה שניות יעלה על פני המים כל האבידות ששקעו במקום במשך שנים והוא ישיט יד ויקח את אבידתו בלבד, לעיני האיש הנדהם נתגלה המחזה שלא יאמן, ממש כדברי הרב. לאחר שקיבל האיש את ארנקו האבוד ביקשו הרב בקשה אחת- שיתארח אצלו בליל הסדר.

אחד מיני הסיפורים הרבים המתארים את רוח הקודש של האור החיים הקדוש הוא כאשר שהה בביתו של הרב אבולעפיה. שם התקבל בכבוד מלכים והוכנה עבורו סעודה מפוארת אליה הזמנו כל גדולי העיר וחכמיה. בתוך הסעודה המרגשת הוגשה צלחת מרק בעלת ריח נעים. להפתעת המסובים לא הסכים הרב לטעום מהמרק בטענה שרוח טומאה מרחפת מעל המאכל. רק למחרת היום התגלה הסוד, משרתת זקנה היית בבית, שגחנה מידי פעם לשתות לשוכרה ולאחר מכן להרדם לשעות מספר. בני הבית שהיו רגילים למנהג זה של המשרתת חשבו ששוב השתכרה ונרדמה, אולם כאשר באו להעירה גילו להפתעתם שהמשרתת פשוט נפטרה. אור החיים הקדוש שהרגיש ברוח הקודש בטומאת המת המרחפת על פני התבשיל סירב לטעום ממנו.

מעשה נורא שקרה בימי רבנו אור החיים הקדוש. רבנו היה עוסק בשזירת בגדים, באותם ימים עמד הסולטאן, מושל סאלי להשיא את ביתו, שמע על רבנו שעבודתו מלאכת מחשבת והחליט לבקש מרבנו שיעשה את בגדי החתונה במשך שבוע. כלל היה אצל רבנו שהיה עובד ביום עד אשר יהיה לו למחייתו ואז סוגר חנותו ושוקד על התורה הקדושה. שליחי המלך הגיעו לאחר שבוע והופתעו שרבנו לא הספיק להשלים את הזזירה של הבגדים וסיפרו זאת לסולטאן. שמע כך הסולטאן והחליט לנקום ברבנו וציווה לשלוח אותו לתוך גוב האריות שבחצרו של הסולטאן. השליחים כבלו את רבנו והובילוהו לתוך גוב האריות. הרב צעד בצעדים בטוחים אל גוב האריות. פקידי הסולטאן הופתעו למראה האריות המורעבים כאשר הבחינו שהאריות מקבלים את רבנו בקומה זקופה כאילו חיכו לו ומקשקשים בזנבותיהם כמראה של שמחה וצהלה לראות את רבנו. אור החיים הקדוש הוציא מספרו ספר תהילים והחל לקרוא ואילו

האריות הקיפוהו ושמעו את קולו של רבינו. הסולטאן שהגיע במהרה לחזות במחזה פלאי זה הבין שרבנו איש קדוש, ביקש מחילה מכבוד הרב והורה לשחררו מיד ואף העניק לו מתנות, וביקש את סליחתו.

סיפור מופלא עד מאוד התרחש בזמן מלחמת תש"ח. באותה מלחמה שפרצה בכל גבולות ארץ ישראל נכבשה העיר העתיקה של ירושלים. במשך תשע עשרה שנים הייתה ירושלים העתיקה בידי האוייב עד אשר ריחם ה' והעיר שוחררה בכ"ח אייר ה'תשכ"ז במלחמה שנודעה בשם 'מלחמת ששת הימים' מימדי ההרס שחוללו הירדנים ברובע היהודי של ירושלים העתיקה התגלו רק לאחר מלחמת ששת הימים. הם הרסו בתי מדרשות ונתצו ושברו מכל הבא ליד. כל בתי הכנסת שברובע היהודי נהרסו ואף את ספרי התורה שרפו בידיהם הטמאות. הירדנים לא הסתפקו בזאת ופנו אף להציק לשוכני עפר: הם פנו להר הזיתים ושם בבית העלמין המקודש הרסו מצבות. במקום המצבות ההרוסות החלו לסלול כביש. לשם כך הובא טרקטור אשר החל לחרוש וליישר את הקרקע. מצבה אחר מצבה התמוטטה תחת עוצמתו של הטרקטור עד שהגיע לשטח קברו של רבינו הקדוש. רק נגע הטרקטור במצבה, מיד התהפך והנהג נפל ומת במקום. הירדנים חשבו שכנראה חל קלקול במנוע ויש להביא מכונאי. המכונאי הגיע, תיקן מה שנראה לו ומיד לאחר מכן הגיע נהג אחר כדי לסיים את משימת קודמו: הרס מצבות. אך נגע קצה הטרקטור במצבה של הרב ומיד התהפך והנהג נהרג. עכשיו הרגישו הירדנים שקיים קושי מסויים אך עדיין שייכו אותו לטרקטור ולא נכעו. ברום לב, ביקשו לנתץ את המצבה ויהי מה. לשם כך לקחו פטיש כבד במטרה להרוס את המצבה אולם, כאשר הרים הערבי את הפטיש נשטט זה מידו ורוצץ את ראשו. הפעם, הירדנים נבהלו וידעו שיש דברים בגו, הם התרחקו מיד מהמקום ואיש לא העז לגעת יותר בקברו של הרב הקדוש, וכך הוא נשאר על תלו עד היום הזה.

כמנהג אבותיו, היה ביתו של ר' חיים בן עטר פתוח לרווחה לפני כל נצרך, ואפילו אינו תלמיד חכם. בעיקר היה רבנו משתדל לארח על שולחנו אורחים עניים בשבתות ובימים טובים. ויקר המקרה, ופעם אחת בערב פסח, לא הזדמן לסאלי אורח, שכן את חג החרות מעדיפים, אף הקבצנים ביותר, לחוג בחיק המשפחה. לבו של הצדיק נחמץ בקרבו. כיצד ישלים עם העובדה, שדווקא בליל הסדר, אשר בו מקפידים במיוחד לפתוח את הבית לאורחים, ישב לבדו ליד השולחן? בבוקרו של ערב החג, שלח רבנו שליח, שיסובב בשווקים וברחובות, כדי לחפש אחר אורח כלשהוא. רובו של יום עבר - ואורח עדיין לא נמצא. שלח ר' חיים שליח נוסף, שמא יצליח הוא במה שלא הצליח חברו. סבב לו השליח ברחובות, סקר כל שביל וכל פינה, עד שהגיע סמוך לבית-הקברות. לפתח שמעו אוזניו קול בכי קורע לב. השליח נבהל וחשב לסוב על עקבותיו, אך התאושש לאחר רגעים אחדים והחל לחפש אחר מקור הבכי. לתדהמתו הרבה גילה אדם, העומד אי-שם בפנינת בית-הקברות וכל גופו רוטט מבכי. כאשר קרב אליו השליח הגביר האיש בכיו, בתלשו שערות ראשו. ביקש השליח להרגיעו, אך הלה סירב להתנחם וזעק בקול מר: "הניחני לנפשי, טוב מותי מחיית!" - "שליח אני מאיש אלוקים, בוא איתי אליו, אולי יושיעך מצרותיך", ניסה השליח להסותו בהוסיפו: "הלא ערב חג היום, ולא עת בכי!". "לך אל רבך ואמור לו, כי אצלי ערב 'תשעה באב' ולא ערב פסח", השיב האיש וגרונו נשנק מדמעות. בראות השליח, כי אינו יכול לאיש, חזר לרבנו וסיפר לו את אשר קרהו. הצדיק לא התמהמה, תכף ומיד קם מכיסאו ופנה יחד עם השליח לעבר בית-הקברות. האיש עמד שם עדין מתמוגג בדמעותיו. ניכר בו, כי עוד רגע קט יתעלף במקום עומדו. אך כאשר

הבחין ברבנו וחזה בהדרת פניו- נרגע קמעא. ר' חיים בן עטר התקרב אליו, הביט בו ברחמים ושאל לסיבת בכיו. שאף הזר אוויר ופתח פיו: "לפני כעשר שנים עזבתי את ביתי ונסעתי לאירופה, לנסות שם את מזלי, שכן בכי רע היה מצבי הכלכלי. עבדתי שם עבודה קשה ומפרכת, עד אשר הצלחתי לחסוך מעט כסף כדי להחיות את נפשי ונפשות בני משפחתי, וכדי לפתוח עסק זעיר בעיר מולדתי. על אף קשיי הדרך חזרה, קיבלתי הכל בשמחה, ששתי לשוב אל אשתי וילדי לאחר שנים כה רבות של פרדה". "הגעתי לאחר מסע מתיש סמוך לחוף, ובעוברי מן האוניה אל הספינה הקטנה, שתביאני אל היבשה, נשמט לפתע ארנקי מידי וצנח הישר לתוך המים. כל כספי ירד למצולות. כל עמלי וכל תקוותי נגוזו כהרף עין. ואם לא די בצרותי, נוסף צער עז על צערי, שכן סכום כסף שהופקד אצלי על ידי קרוביה של יתומה ענייה בת עירי, שביקשו ממני להעביר לה את הממון למען תוכל להינשא בכבוד. גם הכסף הזה ירד לטמיון. ואני, אנה אני בא?". זרם של דמעות פרץ מעיניו של האיש ללא הפסק. לבו של רבנו נכמר בקרבו לשמע סיפורו של היהודי הזר. "חדל מבכי, וקווה אל ה'". תמך הצדיק את כתפו של האיש. "בוא איתי לשפת הים ואנסה לעזור לך", המשיך. הלה הביט משתומם בפני הצדיק וזיק של תקווה ניצת בעיניו. בהגיעם סמוך לחוף, בקרבת בית-הקברות, פנה רבנו לזר: "עמוד כאן והתבונן היטב, בעוד שניות אחדות תעלינה ותצופנה על פני המים כל התיבות והאבדות, ששקעו כאן במשך שנים. אך אתה אינך ראשי לגעת בשום חפץ שאינו שלך. רק בהבחיןך בארנקך- גחן ומשהו מן המים!". האיש עמד משתומם ולא פצה את פיו, בעוד נשמע קולו של הצדיק הקורא לשר הים להעלות על פני המים את כל הטמון בקרקעית הים. כהרף עין נתגלה במקום מחזה נורא: ממעמקי הים צפו ועלו חפצים שונים ומשונים, ביניהם תיבות ששקעו במקום לפני שנים רבות ואשר הכילו בקרבן אוצרות יקרים. ברם האיש, כפי שנצטווה, לא ניסה אפילו לגחון כדי לגעת באחת מהן. לפתע צעק היהודי בשמחה עצומה: "הנה, הנה ארנקי!". הארנק כאילו נדחף על ידי מישהו, הלך והתקרב אל עבר החוף. היהודי הזר הביט בו בלב נפעם ועיניים מייחלות. בהגיע סמוך אליו, רכן והרימו בזהירות, כאשר נהרה גדולה משתפכת על פניו. שוב גזר רבנו על שר הים, וגל גדול עלה על היבשה ושטף את כל האוצרות. עוד רגע קט והים שב לקדמותו, מבלי שאיש ישער בנפשו את אשר ארע כאן לפני רגעים אחדים. לאחר שהיהודי נרגע כליל, שטח לפניו רבנו את בקשתו, כי יתארח אצלו בליל הסדר, שכן מפאת השעה המאוחרת, לא יוכל להספיק להגיע אל ביתו, אשר שכן בעיר הסמוכה לפני שיכנס החג. כמובן שהאיש נעתר לבקשה וגם שמחתו של רבנו הייתה שלמה, על אשר זכה לאורח לליל הסדר.

הרה"ק האדמו"ר רבי אלעזר וייסבלום מרישא

יומא דהילולא - ט"ו תמוז

האדמו"ר רבי אלעזר וייסבלום מרישא, בן-נינו "אוהר-אוהר-איניקעל" של הצדיק המפורסם רבי אלימלך מליזענסק בעל "נועם אלימלך", שישב בה מתחילת שנות ה'תר"מ עד לפטירתו - כאן במקום שאנו עומדים בה "באגוואלא" - בשנת תר"ע ועל שמה נקרא לדורות: "רבי אלעזר ריישער". ר' אלעזר היה אישיות חסידית קמאי שריח ה'בראשית' של החסידות עדיין דבק בה. ר' אלעזר נולד בשנת תקצ"ט לאביו רבי אלימלך מרודניק, שהיה נכד רבי אלעזר מליזענסק בנו בכורו

של רבי אלימלך מליזענסק. בגיל צעיר התייתם ר' אלעזר מהוריו, ונתגדל בבית ידידו הקרוב של אביו - הצדיק רבי חיים מצאנז, שאף השיאו - בשנת תרי"ב את נכדתו בת רבי דוד מקשאנוב לאשה. גם לאחר נישואיו המשיך לגור בצאנז עד לפטירת רבו הגדול בעל "דברי חיים". לאחר מכן נתקבל כרב בבוקאווסק Bukowska, וכעבור כמה שנים התיישב ברישא, שם החלו רבים מחסידי אביו לנסוע אליו. שמעו יצא למרחקים ויצא לו מוניטין של "אוהב ישראל" ו"פועל ישועות", במיוחד בתחום הרפואה, עד שצדיקי הדור היו מכנים אותו "הרופא מרישא" . בענין זה כדאי לצטט את דברי גיסו של ר' אלעזר אחי אשתו - בזיווג שני רבי ישכר בעריש הלפרין מבייטש זצ"ל, שהדפיס מחדש לאחר המלחמה את ספרו, ובהקדמתו מציין מה ששמע מפי רבי שלום מסטראפקוב כי אביו רבי יחזקאל משינאווא אמר על ר' אלעזר: "בשמים מחלקים מתנות ותפקידים לכל צדיק שעל ידם יושעו בית ישראל, וכל צדיק וצדיק ממונה על מקצוע מיוחד... ולהרב רבי אלעזר מסרו כח מיוחד מן השמים לרפא את החולים ובוה כוחו וגדלו". בבית מדרשו הסתובבו תמיד שבורי לב חולי גוף ונפש, שבאו לשם לבקש דבר ישועה, ור' אלעזר בעצמו הכין להם כל מיני משחות ותרופות. ואכן עשרות סיפורי-מופת יסופרו על אנשים שזכו להיושע אצל ר' אלעזר בענינים רפואיים שונים, אלא שבמסגרת הזמן של הרצאתי אסתפק בשני סיפורים קצרים ששמעתי ממקורות ראשוניים, כלומר שפורסמו בידי אנשים אשר היו עד לדבר, בבחינת "בדידי הוה עובדא". המקרה הראשון סיפר הרב ר' סענדר פריינד זצ"ל מה שסיפרה לו אמו ע"ה, שראתה בעצמה אצל ר' אלעזר, שהביאו אליו חולי נפש ל"ע "נערווען-קראנקע" להתרפאות, ולפני עשיית הקידוש בליל שבת הם היו קשורים בחבלים - מפני הסכנה, ולאחר הקידוש התרפאו ופתחו את הקשרים. הסיפור השני, ואולי המעניין ביותר, סיפר האדמו"ר מטשערנאביל שליט"א מבני ברק ששמע מר' שמואל גרסטהויז ע"ה שהיה עד לדבר בעת ששהה אצל ר' אלעזר. ילדה אחת בגיל ארבע עשרה בערך התנפח בטנה מיום ליום ולא ידעו בני המשפחה מה לעשות והיו מודאגים ממצבה של הילדה. הם פנו אל ר' אלעזר והוא ביקש שישאירו את הילדה אצלו לכמה ימים, והורה לבני הבית לשמור עליה שלא תכניס הילדה שום דבר מאכל לפה גם אם תבקש, וכך אמנם עשו. כעבור יומיים הגיש לה ר' אלעזר דג כבוש "מארינירטע הערינג", שידוע כלא בריא ביותר לאחר צום, ומיד כשאכלה החלה הילדה להקיא כל מה שהיה לה בבטן, ותוך כדי הקאה יצאו שתי צפרדעים. ר' אלעזר הסביר שהדבר אירע בעת שהילדה שתתה מים ובתוכם היו שתי צפרדעים קטנים והם גדלו עם המים שבבטנה, ועל ידי אכילת הדג הכבוש גרם לה ר' אלעזר שתקיא אותם. אלה הם מעט מן המעט מסיפורי-מופת רבים שר' אלעזר פעל בקדושתו ובתפילתו. דבר ההמונים שנהרו אליו ונושעו אצלו היו ידועים כל כך, שאף הרופאים דאז הסכימו - כפי שהתפרסם בשעתו בעיתונות הפולנית - שגם בזמנינו-זמנם רואים ניסים גלויים ושהשם שומע את תפילות הצדיקים. ר' אלעזר נפטר - כאן במקום הזה - בכפר באגוכוואלא, ביום ט"ו לחודש תמוז תר"ע ונטמן סמוך לציון אביו בעיירה סאקולוב הסמוכה לרישא. לסיכום: אפשר להגדיר את ר' אלעזר כמי שחזר אל דרך החסידות המקורית - כפי שהיתה בזמן הבעל שם טוב ותלמידיו, ובדמותו השתקפה דמות אוטנטית של "פועל ישועות" ומרפא חולים בגוף ונפש.

הגאון הרב אהרון יוסף בקשט הי"ד

יומא דהילולא - ט"ז תמוז

נולד כבן יחיד להוריו בשנת ה'תרכ"ז (1866) באיוויה שבאימפריה הרוסית (כיום בבלארוס). למד בישיבות וולוז'ין, כנסת ישראל (ישיבת סלובודקה) ותלמוד תורה (בית המוסר בקלם). בשנת ה'תרנ"ז (1897) החל לשמש כרב בבייסוגולה הסמוכה לשאוול בצפון ליטא. שם נלחם מלחמת חורמה במשכילים. הללו לא הניחו לו והיו מפרסמים דברי גנות אודותיו בעיתון המליץ. משם עבר לסמיאטיץ', שבאזור בילאיסטוק. מכיוון שחשש לחינוך ילדיו, בשנת ה'תר"ע (1910) עבר לכהן כרבה של שדובה בליטא במקום רבה הקודם, הגאון הרב יוסף יהודה לייב בלוק שעזב לטובת טלז. למרות שהרב בלוק לקח עמו חלק ניכר מהתלמידים משדוב לשיבתו בטלז רבינו הגדיל את מספר תלמידי הישיבה, ובמשך זמן קצר הגיע מספרם ליותר משבעים תלמידים. בהמשך יסד גם ישיבה לצעירים שמספר תלמידיה הגיע למאה. בשנת ה'תרע"ד (1914) בימי מלחמת העולם הראשונה הרוסים גרשו את היהודים לאזורים הנמצאים בתוך רוסיה. רבינו נדד בין כמה ערים ובהן עיר מולדתו איוויה, ומשם נדד לעיר נובוויבקוב במחוז צרניגוב, שם כיהן כרבם של קהילת הפליטים. במהלך נדודיו עבר לצריצין, שם כיהן כרבה של העיר (שנודעה במשך השנים כסטלינגרד והיום שמה וולגוגרד). שם פעל לשיפור מצב היהדות ובין השאר הקים מסגרת מעין 'תפארת בחורים' שהשפעתה הייתה רבה על הצעירים המקומיים. זמן מה היה רבה של טולה שמדרום למוסקבה. כשהתקרבה חזית המלחמה גם לשם, בשנת ה'תרע"ו (1916) עבר לפולטבה שבאוקראינה, שם שימש כרב ואב"ד העיר. בשנת ה'תרפ"א (1921) הצליח לעזוב את רוסיה, והתמנה לרב שאדובה שבליטא. בשנת ה'תרפ"ה (1925) התמנה לרב בלומז'ה שבווהלין, ואחר כך בסובאלק שבאותו האזור. בכל עיר שבה כיהן כרב הקים ישיבה, ובסובאלק הקים ישיבה לתלמידים מצטיינים. בשנת ה'תר"ץ (1930) שימש כרב שאוול שבליטא ועל שמה התפרסם יותר והיה רבה האחרון של הקהילה היהודית בעיר לפני חורבן הקהילה. היה ממייסדי אגודת ישראל ומועצת גדולי התורה. בראשית ימי הכיבוש הגרמני של העיר אסרו אותו הגרמנים. עם פלישת הנאצים לעיר ב-ט"ז תמוז ה'תש"א (1941) נרצח עם חתנו ורבנים נוספים. חי כ-75 שנים.

אביו: ר' ישעיה. **אמו:** מרת זיסלה (לבית ויגדורזון). **נשותיו:** מרת טובה (זיווג ראשון. נפטרה בשנת ה'תרפ"ג 1923), מרת רבקה הי"ד (נרצחה בשואה). **ילדיו:** ארבעה בנים ושלוש בנות. הבן ישעיהו והבת בלה הי"ד נרצחו בשואה. ר' דוד, מרת שרה לאה, מרת בלה (נישאה לרב יצחק אייזיק רבינוביץ). **מרבתינו:** הגאונים הצדיקים ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (ה'נציב מוולוז'ין), ר' נתן צבי פינקל (ה'סבא מסלובודקה), ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם). **מתלמידינו:** הגאונים ר' יהודה יעקב צימרמן הי"ד (נרצח בשואה), ר' דוד בונם אקס (כיהן למעלה מחמישים שנים ברבנות בקהילות שונות; וינה שבאוסטריה, מנצ'סטר שבאנגליה וטורונטו שבקנדה). **מספרינו:** תורת אהרון - שו"ת וחידושים וביאורי סוגיות ודברי הראשונים • לב אהרון - מאמרי מחשבה בענייני מוסר והשקפה.

סיפור מדהים, סופר על ידי אחד מנכדי הצדיק; רבינו נודע בשם ה'שאוולר רב'. כונה בשם רבי ארצ'יק והיה מבכירי תלמידי ישיבת סלובודקה. באחד הימים, פנה אליו הצדיק הרב נתן צבי פינקל

(ה'סבא מסלבודקה) וביקש ממנו לכהן כראש הישיבה. באותה תקופה סלבודקה היתה הישיבה החשובה ביותר באירופה. לכהן בה כראש ישיבה היה התפקיד הנכסף ביותר בעולם הישיבות. רבינו השיב כי לפני שיוכל לקבל את התפקיד הנכבד, דרושים לו מספר ימים כדי לבדוק משהו. לאחר מכן חזר ל'סבא' ואמר לו, כי הוא מצטער אך למרות שמצד עצמו היה רוצה לקבל את התפקיד, הוא אינו יכול לעשות כן. ה'סבא' הופתע מתשובתו ושאל אותו מדוע, אך הוא התחמק מתשובה. במשך מספר שבועות ניסה ה'סבא' לשכנע אותו לגלות מדוע אינו יכול להיות ראש הישיבה, ללא הצלחה. בסופו של דבר, ציווה עליו הסבא בגזרת רב לגלות לו מהי הסיבה. בלית ברירה רבינו סיפר: "כשהייתי בחור התארסתי עם אחת מבנותיו של רבי שרגא פייבל פרנק, שהיה תלמיד חכם ובנוסף איש עסקים עשיר מאוד שתמך בלומדי תורה. הוא נפטר מדלקת ריאות בגיל 43 והותיר אחריו אלמנה עם ארבע בנות. בצוואה שכתב ביקש שכל בנותיו ינשאו לתלמידי חכמים בעלי שיעור קומה, שיתמנו בסופו של דבר לראשי ישיבה, והרכוש שהשאיר יספק להם את המחיה הדרושה להם. אלמנתו, מרת גולדה, לקחה את המשימה ברצינות רבה וחקרה ביסודיות אחרי כל הצעת שידוך, ואכן כל ארבעת חתניה הפכו ברבות הימים לראשי ישיבה. אולם הבת הבכורה שלה התארסה תחילה איתי בתקופת האירוסין שלנו. חמותי לעתיד וכלתי שאלו אותי אם אני מעוניין לראות את המפעל המשפחתי. הייתי חתן מאוד נרגש והשבתי: 'בטח!' הם לקחו אותי למפעל. במהלך הביקור שאלתי כמה שאלות שסיקרנו אותי: כיצד הם עושים את זה, מדוע הם עושים כן, לאן הם שולחים את הסחורה וכו'. למחרת קראה לי הכלה והודיעה לי: 'אנחנו מבטלים את השידוך'. הייתי המום, היה זה שידוך מהסוג שתמיד רציתי! האם המשיכה: 'הכלה הזו נחשבת לשידוך הטוב ביותר. בעלי ז"ל ואני רוצים רק חתנים שיהיו ראשי ישיבות וגדולי ישראל בעתיד. האופן בו שאלת אתמול את השאלות גרם לי להבין שאתה יותר מתעניין בעסקים מלימוד תורה, ואין בכך את היכולת להפוך לראש ישיבה'. רבינו הסביר ל'סבא מסלבודקה': 'לפני קבלת תפקיד ראש הישיבה הגדולה והיוקרתית ביותר בעולם, ביקשתי לבדוק שני דברים: האחד, לראות האם האלמנה עדיין בחיים, מכיוון שאני לא רוצה לפגוע בה בכך שתבין שהיא ויתרה על מי שהפך להיות ראש ישיבה גדול. שנית, לבדוק האם כלתי לשעבר נישאה למישהו שהפך בעצמו לראש ישיבה. בקשר לאלמנה, בדקתי את העניין והתברר לי שהיא עדיין בחיים, ולכן החלטתי שאינני מעוניין לפגוע בה ולא אקח על עצמי את התפקיד, בקשר לבעלה של ארוסתי לשעבר, עדיין לא הספקתי לברר". כעבור שבוע חזר רבינו אל ה'סבא' וסיפר כי נודע לו שבעלה של הבת הינו הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין, עילוי הלומד בכלל, אך מעולם לא הפך לראש ישיבה. הוא ביקש מה'סבא' להציע לו את התפקיד הנכבד, כדי שהאלמנה תשמח על ההחלטה להשיא את בתה לו! וכך היה... הגאון רבי משה מרדכי אפשטיין התמנה לראש ישיבת סלבודקה, ומאוחר יותר כיהן כראש ישיבת חברון בארץ ישראל. "אתם קולטים עד כמה הסיפור מדהים?", התרגש הנכד, "האלמנה זורקת אותו מפני שלטענתה הוא אינו טוב מספיק כדי להיות ראש ישיבה. כשנקראת בפניו ההזדמנות להפוך לאחד מראשי הישיבות המפורסמות בעולם, ולהוכיח לה שטעתה, הוא מעדיף לוותר על כך העיקר לא לפגוע באותה אישה". כאשר נודע הסיפור למרן ה'חפץ חיים', הוא אמר כי ברצונו לפגוש את רבינו. כאשר פגש אותו, מרן ה'חפץ חיים' קם לכבודו ואף נשק לו. (מעובד מתוך זמן אלול

חכם משה (בישי) מימון זצ"ל

יומא דהילולא - י"ז תמוז

נולד בסביבות שנת ה'תרי"ז (1856) בעיר גאבס שבתוניס שהיתה עיר של חכמים. משפחתו מיוחסת עד הרמב"ם 'הנשר הגדול'. מילדותו ניכר כי לגדולות נוצר והיה מסתופף בחצרות ה'. לאחר פטירת רבו, התמנה לרב של יהודי גאבס ושימש כדיין ומורה צדק, דרשן, חזן בשבתות וימים נוראים, ובעל תוקע. נודע בנועם תפילתו והיה מושך את ליבם של ישראל לאביהם שבשמיים. הרביץ תורה ברבים. למד עם אליהו הנביא זכור לטוב. נפטר ב-י"א תמוז ה'תרפ"ח (1927). חי כ-71 שנים. ציונו בגאבס. לאחר כחמישים שנה, בחודש תמוז ה'תשל"ו (1976) הועלה ארצה והתברר כי גופו של הצדיק שלם כביום פטירתו, והוא נטמן בבית העלמין הישן בבאר שבע.

אביו: חכם יצחק. **אימו:** מרת שזיכה. **מרביתיו:** אביו, חכם יצחק, חכם אברהם עלוש (רב העיר גאבס). **חבריו לתורה:** הגאונים הצדיקים חכם פראג' עלוש (מח"ס 'אוהב משפט' - שו"ת), חכם יצחק בוכנזה (מח"ס 'גנזי ברכה' על הזוהר הקדוש), וחכם פראג' דמרי (מח"ס 'ראש פינה' דרושים ומערכות). **נשותיו:** מרת זימרה (זיווג ראשון), מרת רחל (זיווג שני). **ילדיו (מזיווג ראשון):** 11 בנים ובנות (ביניהם ר' עזר הי"ד שנרצח בחיי אביו). **ילדיו (זיווג שני):** 2 ילדים שאומצו ע"י חכם חיים חורי לאחר פטירתו. הצעיר הוא ר' מצליח. **מספריו:** דברי משה • המילואים למשה • חידושי תורה ודרושים • ישיר משה - פירוש על תהילים • יהלל פי - על הגדה של פסח • משה ידבר - חידושים על הש"ס • משה אמר - חידושים על התורה וליקוטי חז"ל • ויגד משה - על שיר השירים. (הודפסו ע"י תלמידיו ובנו ר' מצליח).

סיפר ר' נסים זאב סרוסי: רבינו היה מקבל שבת מוקדם, וכבר ביום שישי מעט לאחר חצות היום כבר היה מסיים את סידור ענייניו לכבוד שבת והולך לביהמ"ד ללמוד תורה עד כניסת השבת. בין ביתו לבית המדרש היה השוק של גאבס ובאופן קבוע היו שם אנשים רבים ועגלות וכדומה. פעם אחת הלך כדרכו ביום שישי לבית המדרש ובדרך ראה תמר מושלך בשביל, מלמל רבינו לתמר שאם ימתין לו עד מוצ"ש, יקח אותו ויברך עליו כראוי, ואכן בחזרתו בערב שבת והנה התמר עדיין נמצא באותו מקום ואף אחד לא נגע בו. גם כשהלך רבינו להתפלל שחרית וכן בזמן שהלך לתפילת מנחה עדיין התמר היה מונח באותו מקום. לאחר צאת שבת לפי שיטת רבנו תם עבר שם רבינו וראה שעל אף כל ההמון וההמולה בשוק כל היום וכל העוברים והשבים, התמר נמצא באותו מקום. לקח אותו רבינו, ניקה אותו בדש בגדו והלך לביתו. כשהגיע לביתו, הניח את התמר מולו ועשה הבדלה וקרא מספר זוהר ואת שאר הפסוקים והעניינים שהיה נוהג לקרוא בכל מוצאי שבת - קודש ובסיום כל זאת לקח את התמר, פתח אותו ובדק אותו מתולעים ולאחר מכן בירך עליו בכוונה ואכל אותו. בלילה התעוררו בני המשפחה לקול צעקותיו מתוך חלום שחלם וצעק בקול: "שבת, שבת". כשהעירו אותו ושאלו מה היה לו, ענה להם שבתמר שאכל היתה מגולגלת נשמה של אחד מבני הקהילה שנפטר לפני מספר חודשים וכעס עליו הנפטר בחלומו, מכיוון שהיה צריך להמתין לו כל כך הרבה זמן עד שתיקן אותו בברכה ואכל אותו, ורבינו ענה כנגדו: "שבת", כלומר ביקש לומר שלא היה יכול לטלטל את התמר בשבת.

אשתו, מרת רחל בחלה יום אחד כאשר היה לומד בחדרו ורצתה להביא לו כוס תה חם לשתות. כשהתקרבה לדלת שמעה קולות של שני אנשים בתוך החדר ושהרב מדבר עם מישהו. מיד שבה למטבח והכינה כוס נוספת לאורח. כשנכנסה לחדר, הניחה את שתי הכוסות על השולחן, שאל אותה הצדיק: "מדוע הבאת שתי כוסות? הרי בחדר הוא נמצא לבד". ענתה לו ששמעה עוד מישהו בחדר. אז גילה לה ששמעה את קולו של אליהו הנביא שעסק איתו בלימוד באותה שעה.

אלמנתו של רבינו היתה הולכת מדי פעם לשפוף שיחתה על קברו בגבאס כדי להתפלל. פעם אחת שהייתה שם סיימה את תפילתה והניחה עשב על מצבת והלכה לה. בית העלמין היה מרוחק מן הישוב והייתה צריכה לצעוד במשך זמן רב. לפתע עברה שם מרכבה רתומה לסוסים. סימנה האלמנה לבעל העגלה אם יוכל לאסוף אותה אל העיר. בעל העגלה עצר והיא ועלתה למרכבה. מיד כשישבה בתוך המרכבה ראתה לפניו את דמותו של בעלה ופניו זועפות. הוא אמר לה: "קפצי מיד מן המרכבה הזו שבעליה אנשים רשעים ורוצים לחטוף אותך!". שאלה אותו: "כיצד זה באת עכשיו?". וענה לה כי העשב שהשאירה על קברו גרם לו שהוא ערב לביטחונה עד שובה בשלום לביתה. ואכן היא קפצה מהמרכבה וניצלה מהחטיפה.

סיפור מרטיט על העלאת עצמותיו של הרב המחבר לארץ סיפר אדם אחד סגי נהור אשר בא לנחם את נכדיו של רבינו לאחר פטירת אביהם ר' מצליח מימון ז"ל. הוא היה מבין האנשים שהעלו את עצמותיו של רבינו לארץ (שכיום קבור בבית העלמין הישן בבאר שבע). כאשר באו להעלות את עצמותיו הזהירו את כל העוסקים בכך שכאשר מוציאים את הצדיק מקברו, שלא יסתכלו בפניו כלל. ברגע שפתחו את הקבר, הוא לא התאפק והביט על הצדיק, וראה כי גופתו של הצדיק היתה שלימה למרות שחלפו כ-40 שנה! מאז קבורתו ולא זו בלבד אלא אפילו זקנו שלם והדור!!! אולם כשהביט בפני הצדיק הסתנוור מאור גדול שבקע משם ומיד התעוור, ושאר האנשים שם המשיכו בהתעסקות קבורתו עד שהביאוהו לארץ.

בנו של רבינו נפטר בחייו של אביו והיה רבינו דואג לכלתו ועורך בשבילה קניות כל שבוע. לאחר תקופה ארוכה שהיה עורך את הקניות שם לב שהיא לעולם אינה מבקשת ממנו שיקנה לה שמן. פעם אחת כשנתנה לו רשימה לקנות שאל אותה: "וכי לעולם אינך זקוקה לשמן?". ענתה לו שאינה צריכה משום שיש לה כד אחד וממנו לוקחת שמן. הצטער רבינו מאוד על ששאל אותה על כך ואמר לה ללכת להביא את הכד וכשהיא הביאה את הכד הוא היה ריק לגמרי שכן הברכה שהיתה בו הסתלקה מכיוון שהפסיקה להיות סמויה מן העין. הסיפורים מעובדים מתוך 'כיסא רחמים'

הגאון הרב מרדכי יהודה לייב וינקלר זצ"ל

יומא דהילולא - י"ז תמוז

נולד בשנת ה'תר"ה (1845) בלפאנטאוויטץ. בגיל שתים-עשרה עבר לטופולצ'אן שם למד בישיבת הגה"צ רבי וואלף תרצה'ס. בהמשך למד אצל הגרנמ"י גליק (אב"ד יאהני). לאחר מכן הלך רגלית לגרוסוורדיין ולמד בישיבת הגאון ר' יצחק אהרון לנדסברג ואצל הגר"י פרלס מקראקא, הגרא"ב לייכטאג (אב"ד אנפי-הוניאד). בהמשך למד בישיבת פרשבורג ונסמך להוראה על ידי הרב אברהם שמואל בנימין סופר (ה'כתב סופר'). בשנת ה'תרכ"ט (1869) התחתן. לאחר נישואיו ישב שנתיים על שולחן חותנו. לאחר מכן

פתח לו חותנו חנות. רבינו בטוב ליבו נתן לבני תורה ולעניים חנים ותוך זמן קצר נאלץ לסגור את החנות. כשראה רבו הגר"א לנדסברג את מצבו של רבינו, לקח אותו לעיירה מעזא-טעלעגד ורבינו ישב על כסא הרבנות שם במשך שמונה שנים. בשנת ה'תרמ"ד (1883) החל לכהן כרב של ברזובה פוד בראדלום בסלובקיה ובהמשך שימש כרבה של מאד שבהונגריה בה שימש גם כראש הישיבה. בישיבה זו העמיד תלמידים רבים. מיעט בשינה. התמדתו בתורה היתה מופלאה. כל ימיו נהג לא לעלות על יצועו בלילות. שאלות רבות נשלחו אליו מכל קצווי תבל והוא ענה להם ללא כל צורך בעיון בספר. בעל רוח-הקודש. סיפר כי התגלה אליו אליהו הנביא. אולם בהספד שהספיד עליו חתנו הגה"צ רבי יוסף צבי דושינסקי זצ"ל גאב"ד ירושלים, העיד ואמר, שבענוותנותו של רבינו לא סיפר, אבל אליהו הנביא היה אורח קבוע אצל חותנו. ענוותן מופלא. נפטר ב-י"ז תמוז ה'תרצ"ב (1932). ציונו בהונגריה. חי כ-87 שנים.

אביו: ר' נפתלי הירץ. **אמו:** מרת לאה. **אשתו:** בת הרב מנחם מנדל קרויז. **בתו:** מרת שיינדל. **חתנו (בזיווג ראשון):** הגאון ר' יוסף צבי דושינסקי (ממנהיגי העדה החרדית בירושלים). **מרבותיו:** הגאונים רבי וואלף תרצה'ס, הגרנמ"ז גליק (אב"ד יאהני), ר' יצחק אהרון לנדסברג, הגר"י פרלס מקראקא, הגראי"ב לייכטאג (אב"ד אנפי-הוניאד), הרב אברהם שמואל בנימין סופר מפרשבורג (ה'כתב סופר'). **מתלמידיו:** הגאונים הרב מרדכי בריסק הי"ד (מח"ס 'מהר"ם בריסק'), הרב דוד יהודה לייב זילברשטיין מואץ (אב"ד וייצן ומח"ס 'שבילי דוד'). **מספריו:** 'שו"ת לבושי מרדכי- על ארבעת חלקי שו"ע • לבושי מרדכי- על מסכת נדרים, על סוגית עשה דוחה לא תעשה • יושב מצרף- על גישואי תערוכות.

התמדתו בתורה של רבינו היה באופן נפלא ונורא, תלמידיו מעידים עליו אשר כל תשובותיו אשר שלח לכל קצווי תבל היה כותב בלי עיון בספר כלל, ואת הכל היה זוכר בעל פה. רבינו היה ממעט מאוד בשינה, היה לפעמים באמצע היום מתנמנם לכמה דקות. פעם אחת בא לפניו איזה דין תורה, והטוען של אחד מהצדדים אף שהיה תלמיד חכם ולמדן, היה עז פנים, ולכן כתב מכתב לרבינו אשר בו היה לו איזה טענה על פסק שלו, והוסיף וכתב בזה הלשון "כשכתב זאת הרב ממאד היה נים ולא נים, תיר ולא תיר" (ישן ואינו ישן, ער ולא ער), דהיינו שלא היה ער כל כך ולא היה צלילות דעתו בכתיבת פסק זה. הבחורים המקורבים היו נוטלים את כל דברי הדואר שהיה מגיע לרבים ופותחים אותם, והיו מוסרים לו את כל הדברים הצריכים תשובה, כשהגיע מכתב זה, והבחורים שפתחו אותו וראו את דברי העזות שכתב בו, לא רצו לצער את רבם, לכן לקחו את המכתב וקרעו אותו לגזרים, ולא אמרו לרבים כלום על מכתב זה. זמן מועט אחר שליחת מכתב זה הגיע הטוען הנ"ל בעצמו לרבינו ונכנס לחדרו והתיישב שם. רבינו התעורר מתנומה קלה שנפלה עליו. באותו עת, התבונן באותו אדם ומיד אמר למשמשו: "הבא נא מעט מים שאטול את ידי, כדי שלא יאמרו כשאמר זאת הרב ממאד היה ישן ולא ישן, ער ולא ער". (כך אמר ברוח-קודש).

בעיר פעסט היה יהודי אשר עדיין לא התרחק כ"כ מידת תורתו הקדושה ולו מפעל גדול בו עבדו ארבע מאות פועלים. היהודי לא היה נכנס למפעל ביום השבת אולם המפעל עבד בשבת כביום חול. ליהודי זה שהיה עשיר ובעל נכסים רבים היה בן יחיד. ויהי היום והילד חלה. הוריו הבהילו אל מיטתו את טובי הרופאים ולא חסכו כל עמל לרפאותו, אולם הילד הלך וגווע מול פניהם. הם הכניסו אותו לבית החולים אשר בעיר. הרופאים שבדקו אותו אמרו להוריו כי אינם יכולים להושיעו במאומה. במקום עבר יהודי תלמיד לרבינו שיעץ לאב השבור לנסוע למאד לקבל את ברכתו של רבינו. היהודי שהיה רחוק מדרך זו קיבל את ההצעה ונסע למאד, נכנס בלב שבור אל רבינו ושפך לפניו את צרת בנו היחיד הנוטה למות.

שאל אותו רבינו: "מה בדבר שמירת שבת?" (זאת למרות שלא הכיר את היהודי). ענה היהודי כי הוא אינו נכנס למפעל בשבת. אמר לו: "והלא אסור להפעיל את המפעל בשבת?". אמר לו: "אני לא יכול להפסיק את עבודת המפעל ליום שלם". נענה אליו רבינו: "אם אתה אינך יכול גם אני אינני יכול". נשבר היהודי והבטיח ואף נתן לו בכתב ידו שלא יפעיל את המפעל בשבת ומן היום הזה והלאה ישמור שבת כהלכתו. נתן לו רבינו כתב נגדי כי בנו יבריא, ואכן צדיק גוזר והקב"ה מקיים והילד הבריא, לימים ביקר רבינו בפעסט והביאו אליו את הילד לברכו.

באחד הימים הגיע אל הגרמ"צ עהרנרייך פקודת הצבא לבא להתייצב. הדומ"צ הצעיר נכנס אל בית רבינו והשיח את צערו. נענה אליו רבינו ואמר: "אל תדאגו, לא תתייצבו". הדומ"צ תמה מהיכן הבטחון אבל האמין באמונת צדיקים וחזר לביתו רגוע. ויהי יצא מבית-רבינו, קרא רבינו לראש הקהל ואמר לו שיפרסם באופן שיגיעו הדברים גם אל רבי השלטון ופקידיו כי מחמת זקנותו וחולשתו מוותר הוא על הרבנות והוא מוסר אותה לידי הדיין הצעיר הגרמ"צ עהרנרייך. הדבר התפרסם כבקשתו של רבינו והדומ"צ קבל פטור מן ההתייצבות כי רבני ערים פטורים היו מחובת הגיוס.

הרב יעקב יוסף הרמן זצ"ל

יומא דהילולא - י"ז תמוז

נולד בשנת ה'תר"מ (1880) בסלוצק. בהיותו כבן שמונה היגרו הוריו איתו ועם אחותו הקטנה לארצות הברית והתיישבו בלואר איסט סייד בניו יורק. אביו התקשה למצוא עבודה כמורה פרטי, ועבודות אחרות לא נמצאו מאחר שסירב לעבוד בשבת, ולכן חמש שנים לאחר מכן חזרו הוריו ואחותו לרוסיה והוא נשאר לבדו בניו יורק. התפרנס מחנות פרוות כאשר בשלב מסוים נקלע לחובות כבדים, ונאלץ לסגור את חנות הפרוות שבבעלותו. הוא החליט שלא להכריז על פשיטת רגל, והתאמץ להחזיר את כל חובותיו. לאחר מכן התפרנס מעסק לשיווק חלב ישראל. ביתו היה פתוח תמיד לאורחים. בשבתות וכן במהלך השבוע עשרות אנשים, כולל בעלי מוגבלויות פיזיות ורגשיות שלא היה להם מקום אחר התארחו בביתו. גם ראשי ישיבות מאירופה שבאו למסעות גיוס כספים בארצות הברית, כדוגמת הרב אליעזר יהודה פינקל, הרב ראובן גרוזובסקי, הרב אליהו אליעזר דסלר והרב ברוך בער ליבוביץ', בחרו להתארח בביתו, בשל הקפדתו על כשרות מהודרת ביותר. הקפיד על תפילה בציבור ומסר נפש עבורה. בשנת ה'תרצ"ט (1939) עלה לארץ והתגורר בירושלים, שם פתח חנות למכירת תשמישי קדושה בשכונת מאה שערים. מסר שיעורים בישיבות 'רבינו יצחק אלחנן' ו'רבינו יעקב יוסף'. הקים את ישיבת 'תפארת ירושלים' (ישיבתו של הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל). נפטר ב-י"ז בתמוז ה'תשכ"ז (1967). חי כ-87 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' יצחק אייזיק. **אימו:** מרת רבקה. **נשותיו:** מרת איידל (זיווג ראשון), מרת חיה מרים (אלמנת הגאון הרב זלמן דב וינר - זיווג שני). **ילדיו (מזיווג ראשון):** מרת חיה אסתר (נישאה לגאון ר' יום-טוב ליפמן שטרן), מרת פרידה (נפטרה בצעירותה), מרת בסי (נישאה לגאון ר' חיים פנחס שיינברג), ר' נחום דוד (חותנו של הגאון ר' מרדכי אליפנט), מרת רוחמה שייך (סופרת ומחנכת). **מספריו:** •הכל לאדון הכל-סיפורי הנהגותיו (נכתב ע"י בתו, מרת רוחמה שייך).

סיפר הרב משה אהרון שטרן זצ"ל, שפגש פעם את הרב הגאון יחיאל מרדכי גורדון, ראש ישיבת לומז'ה. הרב גורדון סיפר לו מעשה על רבינו. בשנת ה'תרפ"ט היה הרב גורדון ראש ישיבה בלומז'ה. באותה תקופה התרחשה נפילה גדולה של עסקים באמריקה. המצב בישיבה היה נורא ואיום, התומכים האמריקאים הפסיקו לשלוח כסף לישיבות, והמצב הלך והידרדר מיום ליום. בישיבה למדו באותה עת כארבע מאות בחורים!. לילה אחד, התכנסה ההנהלה לישיבת חירום, כיצד ניתן להציל את המצב. באסיפה דובר שלא נותר מאומה בשביל להאכיל את הבחורים, מלבד חתיכת לחם ומעט מים לכל בחור בעבור ארוחת הבוקר שלמחרת. יותר מזה - אין! והנורא מכול, שאין שום תקווה נראית באופק להצלת המצב. הוחלט, שמחר לאחר התפילה, יעלה ראש הישיבה על הבימה ויודיע לבחורים, שלאחר ארוחת הבוקר יאריזו את החפצים וישובו לבתיהם, הישיבה נסגרת! למחרת, אחר התפילה, הביטו ראש הישיבה והמשגיח זה בזה, ולא היו מסוגלים להוציא מפייהם את ההודעה הנוראה. הבחורים, שלא ידעו את התכנון, ירדו כהרגלם לאכול, ומיד אח"כ פנו ללימודם. ראש הישיבה והמשגיח נבוכו. הם ידעו נכונה, שאין להם שום דרך להאכיל את הבחורים בארוחת הצהריים. מה יעשו? "הבה ונשלח שליח לדואר", אמר ראש הישיבה בתקווה, "אולי בכל זאת הגיע צ'ק של עשרים או שלושים דולר, ונוכל לקנות מעט אוכל לארוחה נוספת". (הדולר בתקופה היא, היה בעל ערך גבוה ביותר). שליח נשלח לדואר. עד מהרה שב הלה ובידו מעטפה סגורה. צוות הישיבה פתחו את המעטפה, ונשימתם נעתקה מרוב תדהמה. המעטפה הכילה צ'ק על סך אלף דולר! מיהודי עלום בשם ר' יעקב יוסף הרמן. סכום הכסף הזה סייע באחזקת הישיבה למשך חודש נוסף. לאחר החודש הוא בס"ד השתנה המצב הכלכלי, והישיבה נותרה עומדת על תילה. כשנשאל לאחר מכן רבינו על הסיפור הזה, סיפר שבאותה תקופה כל העסק שלו ירד לטמיון!. היה לו עסק של בגדים והוא הפסיד את הכול. נותרו לו בבנק אלף ושלוש מאות דולר בלבד. אמר רבינו: "הכסף בעסק הלך לאיבוד, אציל לפחות את מה שנותר בשביל תורה". אלף דולר הוא שלח, כאמור, לישיבת לומז'ה. עם מאתיים וחמישים דולר נוספים - פתח את ישיבת 'תפארת ירושלים', ישיבתו של הגאון הרב משה פיינשטיין זצ"ל. המלמדים ומגידי השיעורים של הישיבה חששו לפתוח את הישיבה, ללא כסף מזומן עבור השכירות. תרומתו בסך מאתיים וחמישים דולר, הספיקה לדמי השכירות, והישיבה נפתחה. בחמישים הדולרים האחרונים שנותרו - הדפיס את הלוח הראשון של זמן הדלקת הנרות, כסיוע לציבור שומרי התורה והמצוות שיוכלו לדעת מתי להדליק נרות. (מתוך 'מידות והנהגות טובות')

בנו, ר' נחום דוד הרמן קנה לאביו, הצדיק רבי יעקב יוסף הרמן, מתנה לשבת, קפוטה מחוייטת ויקרה מאוד. בשבת, רבינו לבש אותה בפעם הראשונה. הצדיק נהג לחלק את הטשולנט ('חמין'), ולהגישו בעצמו לאורחים הרבים, שהגיעו לביתו. אחד האורחים היה מופרע בנפשו, כשהניח רבינו את צלחת הטשולנט לפניו, לקח האורח את הצלחת, ושפך את תוכנה החם והסמך על הקפוטה החדשה, כשהוא צועק: "איני אוהב זאת!". תדהמה אחזה באורחים, כולם היו המומים. האורח, שנחרד ממה שעולל, קפץ מהכסא, וברח מהבית. מבלי לקנח אפילו את הטשולנט מעל הקפוטה, פתח רבינו ברדיפה אחריו... בתוך דקות רבי יעקב יוסף חזר, כשהוא מחזיק את האורח בידו ומרגיעו: "אתן לך צלחת אחרת של טשולנט, אותה בוודאי שתאהב", אמר ברוחב לב. כשקינח את הקפוטה עד כמה שהיה מותר בשבת, פנה ואמר אליו בנו ר' נחום דוד: "אבא, אתה זקוק לכל כך הרבה סבלנות". ענה לו רבינו: "אם יש בליבך רחמנות, אינך זקוק לסבלנות".

החסיד הרב אליהו נענה זצ"ל

יומא דהילולא - י"ח תמוז

נולד בשנת ה'ת"ר (1910) בירושלים. משפחתו עלתה לארץ ישראל מבבל חמישה דורות קודם לכן. כבר בתקופת הבריטים מסר את נפשו על עריכת תפילות בהר-ציון. ערבים ניסו לפגוע בו לא פעם, אך בניסי ניסים ניצל מידיהם. כאשר ירושלים העתיקה נפלה במלחמת השחרור, הר-ציון נותר המקום הקרוב ביותר להר-הבית אליו ניתן היה להגיע. רבינו לקח על עצמו 'לשרת את דוד המלך' ואת כל העולים אליו. הוא למד ולימד שם תורה. טיפח את המקום. ארגן את המניין היומי ודבק באמירת תהילים על קברו של דוד המלך ע"ה. רבינו ערך פעמיים בשבוע תפילות, תיקונים, סעודות מצווה ולימוד בהר-ציון. רבינו ערך במסירות נפש סעודת 'מלווה מלכה' עם הרב אורי אברישה בשירה, בכל מוצ"ש ובכל מזג אוויר. רבינו חילק אוכל למשתתפים למרות המצב הקשה ותקופת הצנע. המבוגרים קיבלו פרוסת לחם וסרדין אחד ואילו הילדים קיבלו פרוסת לחם לטבול בשמן הדגים. בנוסף, נתן להם דמי נסיעה כדי שיוכלו לחזור באוטובוס. שימש בתפקיד זה למעלה מ-45 שנה. חי בפשטות והלך ברגל כדי לחסוך את דמי הנסיעה באוטובוס. העביר את הכסף שחסך למתן בסתר וסיוע לנזקקים, בני תורה ומשפחות ברוכות ילדים. אנשים רבים פנו אל הצדיק והוא בירך אותם. הם נהגו להגיד: "הרב אליהו נענה - נענה לכל אחד, ותפילותיו נענות בשמיים". כל חייו מסר את נפשו לעבודת הבורא בתפילה, לימוד תורה ומעשים טובים. ענוותן. נפטר ב-י"ח תמוז ה'תשנ"ז (1997) בפרשת פינחס (הוא אליהו), שמסר את נפשו למען עם ישראל, והוא מסר את נשמתו הזכה והטהורה, בקדושה ובטהרה, לבוראו. חי כ-87 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אביו: ר' יעקב. **אמו:** מרת שמחה. **אשתו:** מרת לינדה. **מרבתי:** המקובל ר' מרדכי שרעבי, הגאון ר' עזרא עטייה (ראש ישיבת 'פורת יוסף'). **מתלמידיו:** ר' שמואל שמואל, ר' שמואל ישראלי, ר' שלמה ועקנין, ר' יוסף ועקנין, ר' חיים גזית, החזן ר' משה חבושה, המוהל ר' יוסף אורן, ר' ראובן אדרי, ר' צרלי ממירון, ר' ישראל גליס, ר' יעקב השמש, ר' יעקב לוי, ר' אליהו דגן, ר' מתתיהו דגן שיש דוד, ר' משה דרעי ז"ל, הגאון ר' יהודה מוצפי זצ"ל. **ילדיו:** הבן ר' יעקב ובנות.

גם בתקופות של מתח ביטחוני שכללו הפגזות, רבינו התמיד להגיע להר ציון כדי להתפלל ולהעביר בעד כלל ישראל. פעם אחת כשהגיע סמוך לציון קודשו של דוד המלך ע"ה, התפלא לראות זקן יושב שם מכיוון שבאותה תקופה אף אחד לא העז לצאת מביתו בגלל המתיחות הביטחוניות והחשש שמא יפגעו על ידי פגז או כדור. רבינו ביקש מאותו זקן שיצטרף אליו לתפילות ולקריאת תהילים. הזקן ענה: "אני אתפלל מלמטה ואתה מלמעלה". רבי אליהו דאג לזקן לאוכל, ואותו זקן בירך אותו שבנו, ר' יעקב, יתחתן באותה שנה - ברכה שהתקיימה בתוך שלושה חודשים.

לאחר מכן הזקן נפרד ממנו. רבינו הלך יחד עם אשתו למורו ורבו המקובל הצדיק הרה"ג מרדכי שרעבי זיע"א, כדי לשאול לפשר הזקן שפגש. לפני שהגיעו לחצר בית הרב, יצאה לקראתם אשת הרב הצדקת מרים בת מרים ע"ה ואמרה: "היכנסו, הרב ממתין לכם!". כשנכנסו לבית הרב, עוד לפני שפתחו את פיהם, הרב ביקש ממנו: "ספרו, ספרו, מה ראיתם?". רבינו סיפר לצדיק את כל מה שקרה עימו ומיד הרב

שרעבי צוק"ל אמר: "אשריך ר' אליהו. זכית לראות את דוד המלך ע"ה, אולם אני אוסר עליך לגלות זאת במשך חמש השנים הבאות!". רבינו אכן שמר את הסוד של גילוי דוד המלך שהיה לו במשך כל אותן השנים. ידוע כי הרה"ג הצדיק מרדכי שרעבי צוק"ל הפנה אנשים שבאו אליו לקבל ברכה אל רבינו ואמר: "חבל על הזמן. לכו מהר אל ר' אליהו שנמצא ליד ציונו של דוד המלך ע"ה ותיושעו יותר מהר", וידוע שרבים נושעו מברכותיו ותפילותיו.

מעל קברו של דוד המלך ע"ה ניצב חדר הנשיא. בין החפצים הרבים המצויים בחדר יש כינורות שהובאו מגיא ההריגה וממחנות ההשמדה. בנו ר' יעקב סיפר: "לפני מלחמת ששת הימים אבא ואמא באו להגיד תהילים בחדר הנשיא כדי שלא תפרוץ מלחמה ואם חלילה תפרוץ - אז שננצח בה. לפתע הפסיק אבא מקריאתו ושאל את אמא: 'את שומעת את מה שאני שומע?'". היא ענתה בתגובה: 'השאלה היא האם אתה שומע את מה שאני שומעת?'. 'ומה את שומעת?' - 'אני שומעת כינור מנגן!'. שניהם הרימו את עיניהם והנה אחד הכינורות התחיל לנגן מעצמו! הם המשיכו לקרוא תהילים והכינור המשיך לנגן. כשסיימו לקרוא תהילים - הפסיק הכינור לנגן".

הגאון רבי עזרא עטייה זיע"א (ראש ישיבת 'פורת יוסף') ובנו הגאון רבי דוד סיפרו: "חמישים שנה גרנו בשכנות לר' אליהו (היה להם קיר משותף). מעולם לא שמענו אותו מרים את קולו מלבד קול של תורה, תפילה ותהילים".

הצדיקים הנסתרים הרב יוסף דיין והרב יוסף וולטוך סיפרו לרב שמואל שמואלי הי"ו (היה שמשו של המקובל הרב מרדכי שרעבי צ"ל) כי בלוויה של רבינו, הם ראו כתר של זהב מונח מעל הראש של הנפטר. כתר מלכות של דוד המלך ע"ה.

בנו, ר' יעקב, סיפר לנו על אדם בשם מיכאל לוי מאופקים שהיה מגיע לרב באופן קבוע. הוא סיפר כי הצדיק היה מניח את ידו על ראשו ומברך מכל הלב וברכותיו התקיימו! לאחר שרבינו נפטר, שאל את בנו, כיצד הוא יכול להגיע לרבינו. הוא הגיע לבית-העלמין גבעת שאול. לאחר שמצא את הציון, התכופף ושם נר בפתח המיועד כדי להדליק. לפתע הרגיש יד מונחת על ראשו כאילו מישהו מברך אותו. הוא לא זז במשך זמן מה עד שכבר לא חש את היד. הוא הביט לכל הכיוונים ולא ראה דבר. כשחזר מהר-המנוחות, סיפר לבן ר' יעקב, כי מנהגו של הרב לאחר פטירתו כפי שהתנהג בחייו. רבינו הבטיח לכל מי שיפקוד את ציונו, להיות תמיד שליח טוב לפני כיסא הכבוד. עוד הוסיף: "בחיי הצדיק, הוא היה 10 ברכותיו התקיימו 100%. ציונו הוא 1014. עתה, לאחר פטירתו הוא 100% וברכותיו 1000% מתקבלות וה-14 זו היד המברכת. אם הייתם מבקשים לקבל קבר מס' 1014, לא הייתם מקבלים. מהשמיים נתנו לו מספר זה והוא מדויק".

י"ט תמוז

הגאון הרב בן ציון אבא שאול זצ"ל

יומא דהילולא - י"ט תמוז

נולד בירושלים ב-י"ט תמוז בשנת ה'תרפ"ד (1924). ראש ישיבת פורת יוסף. בצעירותו למד בת"ת "בני-ציון". עסק בתורה מתוך רעב, ולא גילה זאת אפילו לאמו. בשנת ה'ת"ש עבר ללמוד בישיבת

פורת יוסף. התמדתו ושקידתו בלימוד וכן הנהגות, שבהן נהג הקנו לו את השם "חכם בן ציון חסיד". כל מי שבא במגע עם הגאון לא יכול היה שלא להתפעל מנועם זיו הליכותיו, מיחסו לזולת, ומטוב לבו הגדול. מעולם לא חסך זמנו מלהקשיב למצוקות הזולת, לתמוך בדברים, לסייע בעצה ולחלוק בנשיאת עול. השכין שלום בית למאות משפחות. פעמים היה מזיל דמעה לשמע צרור צרותיו של יהודי לא מוכר שבא לשחר פניו לראשונה. אהבתו לבריות לא הצטמצמה לחוג מסויים, ולכל יהודי ואדם רחש אהבה וביקש טובה. קיבל כל אדם בסבר פנים יפות, בענווה ובחן ועוזר ומסייע, כפי אשר השיגה ידו. במשך עשרות בשנים העמיד אלפי תלמידים. התמסרותו להרבצת תורה הייתה לאגדה עוד בימי חייו. כה גדולה הייתה מסירותו עד כי העיד פעם: "יכול להיות כי כל מה שחליתי משום שמסרתי את כל כוחותי בשיעורים לתלמידים ואימצתי את עצמי יותר מדי". עיקר עיסוקו כל ימיו היה בתורה לשמה, תמיד ברח מן השררה ופרסום. הכניס אלפי ילדים בבריתו של אברהם אבינו בהיותו מוהל מוסמך ובקי (עד לשיתוק בו לקה בחמש עשרה שנותיו האחרונות, בהם לא תפקדה ידו הימנית). שימש כשוחט ובודק מומחה. חייו היו מלאי תלאה וסבל. מנעוריו ועד אחרית ימיו מוקף היה תחלואים, קשיים וטרדות שדי בחלק מהם על מנת להעכיר את רוחו של אדם מן השורה. למרות זאת לא מש מאור פניו, וכולו היה אומר שמחה וטוב לבב. שנים חי בדירה בת חדר אחד ומטבחון מצורף אליה והוא שמח ומאושר. ובאיזו ענווה נפלאה התנהג עם ביתו ועם קרוביו. כל ימיו בהיכנסו לאולם הישיבה ללמוד תורה היה מקיף דרך המרפסת ונכנס בלאט למקומו, כדי שלא להטריח, ולא להפריע ללומדים באמצע לימודם. גם לבית הכנסת היה נכנס אך ורק בשעה שהציבור עמד בין כך, כדי לא להטריחם. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר בתאריך לידתו, ב-י"ט תמוז תשנ"ח (1998). חי כ-74 שנים. ציונו בבית העלמין סנהדריה בירושלים.

אביו: ר' אליהו. **אמו:** מרת בניה. **אשתו:** הרבנית הצדקת מרת הדסה מסעודה. **רבותיו:** ר' יעקב עדס זצ"ל. ר' צדקה חוצין זצ"ל. רבי משה עדס זצ"ל. ר' שלמה עבו מערבי זצ"ל. ר' יוסף גרג'י זצ"ל. ר' עזרא עטיה זצ"ל. **חברותא:** ר' שבתאי אטון זצ"ל. **מתלמידיו:** הרה"ג בן ציון מוצפי (ר"י "בני ציון"). הרה"ג הרב אהרן ירחי, הרה"ג צבי עידן. הרה"ג אליהו אבא שאול (בנו, ר"י "אור לציון"). הרה"ג יעקב יוסף זצ"ל (בן הבכור של מר"ן עובדיה יוסף זצ"ל - רב שכונת "גבעת משה" וראש מוסדות "חזון יעקב"). **מספריו:** אור לציון (שו"ת, דיני שביעית, דברי מוסר והשקפה, על מסכת יבמות ומסכת כתובות).

מסופר על ילד כבן חמש, שהיה משותק מלידה ל"ע והובא לפני רבינו. הצדיק הושיבו מולו, שם ידו על ראשו וברכו. לאחר מכן אמר לו: "קום וגש אליי!". מיד ילד נעמד מיד והתקרב לרבינו. בתעודת השחרור הרפואית של הילד בבית הרפואה 'הדסה', ציינו הרופאים: 'התברך ע"י רב והתרפא'.

פעם נכנסו לרבינו במוצאי יום כיפור אב ובנו בן השש שהיה חולה בציליאק (מערכת העיכול אינה סובלת דגנים). לפני רבינו היו מונחות עוגיות, נטל הצדיק אחת מהן וביקש מהילד שיברך עליה. האב חשש מאוד שאכילה זו תזיק לילד והביט בזעזוע על המתרחש. רבינו הרגיעו: "אל תדאג!". בן השש אכל את העוגיה, ומאו עללמה המחלה כלא הייתה.

כשהשתתף פעם רבינו בסעודת מצווה, ניגשה אליו בעלת הבית וביקשה, שיברך את בתה הנשואה, בכך זכר. רבינו השיב: "תיפקדי בעזרת ה'!". האם חשבה שהרב החליפה בטעות בבתה, והעירה את תשומת ליבו לזה. הצדיק צחק ואמר: "גם ברוכה תהיי - ועכשיו קראו לבת!". באה לפניו וברך גם אותה. ושוב הוסיף: "האם אי אפשר שהאם והבת ילדו כאחת!?!". כעבור זמן ילדו האם והבת באותו שבוע, ויהי לפלא.

סיפר הגאון הרב שמעון גבאי זצוק"ל: פעם אחת ישבתי בצד רבינו ליד מלון גלי צאנו. הוא ראה ילד ושאל: "חכם שמעון מי זה הילד הזה?". אמרתי לו: "זה ילד פלוני בן פלוני". שאלתי אותו: "למה הרב כל-כך מתעניין?" והוא ענה לי: "זה ילד, שיש עליו קדושה, לכן אני מתעניין". ואכן זה ילד שהייתה עליו קדושה. פשוט היה רואה ממש דברים - זה רוח-הקודש, אחרת אי-אפשר להבין דברים כאלו.

פעם נכנסה אישה אחת לפני רבינו לקבלת ברכה. הרב אמר את הנוסח: "מי שבירך וכו' הוא יברך את הדסה בת פלונית". האישה העירה שלא זהו שמה, אך הרב לא הגיב. לאחר שיצאה החליטה לחקור את אימה אודות שמה המדויק. מה גברה הפתעתה לגלות, כי כאשר נולדה, נתנו לה את השם 'הדסה' משום שהלידה הייתה בבית-הרפואה 'הדסה', אך מאוחר יותר החליפו שם זה באחר.

רבינו היה זהיר מאוד בכבוד אביו ואמו. שירת אותם באהבה ובשמחה והיה משתדל בכל כוחו לעשות רצונם ולחלוק להם כבוד רב. בתקופת מלחמת השחרור גר בשכונת קטמון. כל ערב שבת נזהר להגיע עד לרחוב שמואל הנביא בקצה השני של ירושלים לנשק ידי אביו ואמו - חרף הסכנה, מכיוון שביתם היה סמוך לגבול הירדני ממש. וזאת בכדי לקיים דברי האריז"ל (שער הכוונות ע"א ע"ב) לנשק ידי אמו בליל שבת. ושוב חזר ברגל עד לשכונת קטמון תוך כדי ההאפלה ששררה ברחובות. במצוות כיבוד אב ואם היה נזהר בתכלית, אף גם מאד הזהיר אותנו עליה. ברבות משיחותיו היה מזהיר להשתדל מאד להשגיח בעיקר בכבודה של האמא. לעולם אל תאמרו: "אמא, אני רוצה שתכניני לי אוכל זה" - בלשון פקודה. אלא אמרו: "אמא, אני אוהב אוכל זה", והיא תבין מעצמה ותכין לכם.

באחד הימים רבינו חילק מיני מתיקה. כשנשאל לפרש הדבר ענה: "היום זכיתי במצות עשה מהתורה, לקיימה כהלכה וחלוקה זו - מעין סעודת מצווה. מצאתי ארנק ברחוב, חיפשתי ומצאתי את בעל האבדה. זכיתי בקיום מצוות השבת אבדה, ואני מודה על כך לקב"ה".

מסופר כי בימי מלחמת העולם השנייה, כאשר איש לא ידע מה ילד יום, הגיע לארץ הגאון ר' אליעזר סילבר, אב"ד סינסיטי שבארה"ב, ונשיא ועד ההצלה. הרב ערך ביקור בארץ. בשיבותיה ומוסדותיה, וכלל בביקורו גם ביקור בשיבת 'פורת יוסף'. כאשר הגיע הרב לשיבה, כל הבחורים התרגשו מאוד. לא בכל יום מגיע רב מפורסם וחשוב לשיבה. דממה שררה באולם כשעמד ר' אליעזר על הבימה, ונשא לפני התלמידים שיעור ארוך ועמוק במסכת טהרות. נושא השיעור היה קשה ובסגנון שונה מזה שהתלמידים היו רגילים בו. הם ניסו לעקוב אחר מהלך השיעור. והנה העלה הרב קושיה ומסובכת. כל בחורי השיבה אימצו את מוחם למצוא תירוץ. לפתע נשמע מפאתי בית-המדרש קול צלול ובוטח, מרצה בבהירות תשובה לקושיה. ר' אליעזר עמד נדהם. הוא לא ציפה לכזו תשובה בהירה, ועוד במהירות כזו. הוא הביט לכיוון שממנו נשמעה התשובה. גם ראש השיבה הגאון ר' עזרא עטיה הביט לאותו כיוון, אבל על פניו לא נראה כל פלא. היה זה בן-ציון אבא שאול הצעיר. ר' אליעזר ניסה להקשות על סברותיו של ר' בן-ציון ולשאול אותו שאלות נוספות באותו עניין. אך הבחור המשיך לענות על כל שאלה שנשאל תשובה ברורה וקולעת. השיעור הסתיים ובחורי השיבה ליוו את הרב עד לפתח אולם הלימוד, ומשם יצא איתו ראש השיבה ר' עזרא. אחרי שהתרחקו מעט מהאולם והבחורים חזרו למקומותיהם, פנה ר' אליעזר לר' עזרא ואמר לו: "דעו לכם, את השאלה הזאת ששאלתי היום בשיעור, שאלתי פעם את הגאון ר' מאיר שמחה הכהן מדוינסק, בעל ה'אור שמח'. ר' מאיר ישב והרהר בשאלה זו במשך למעלה מחצי שעה! עד שענה לי בדיוק את אותו התירוץ שענה תלמידך פה היום". ר' אליעזר היה נרגש מאוד וכשלחץ את ידו של ר' עזרא לפרדה, הוסיף: "התפעלתי מאוד מההבנה המיוחדת של התלמידים כאן ומישרות מוחם.

מישיבה זו עתידים לצאת גדולי עולם, ובמיוחד - הצעיר הזה, בן-ציון אבא שאול!". ואכן, דבריו של ר' אליעזר סילבר התקיימו במלואם. מבוגרי ישיבת "פורת יוסף" יצאו גדולי תורה מופלגים, ובראשם הגאון ר' בן ציון אבא שאול זצ"ל.

הרב אברהם פטאל הלוי זצ"ל

יומא דהילולא - י"ט תמוז

נולד בחודש שבט ה'תר"נ (1890), בארם צובא, שבסוריה. בהיותו כבן שתיים-עשרה נפטרה עליו אמו. בצעירותו למד ושקד על התורה הקדושה ועלה ונתעלה במעלות התורה. לפרנסתו עסק בהוראה שכן רבינו ראה בזה מסירות נפש לחינוך תינוקות של בית רבן. לאחר נישואיו בזיווג ראשון נולדו לרב שניים עשר ילדים (אולם שבעה מהם נפטרו ל"ע עוד בהיותם קטנים). בשנת ה'תרע"ח (1918), בסוף מלחמת העולם הראשונה, עלה יחד עם אביו לארץ ישראל כדי לסעוד ולתומכו בתקופתו הראשונה בארץ. לאחר תקופה זו חזר לארם צובא למלאכת הקודש בהוראה. רבינו עלה ונתעלה והיה מגדולי חכמי ארם צובא. כעבור זמן מה, נסע לעיר אנטיוכיה, שם שימש בקודש כרב, מוהל ושוחט. היות ורבינו לא רצה להתפרנס מהתורה הקדושה לפיכך פתח חנות לכלי זכוכית למחייתו. לאחר שנים בודדות, נפרד מבני קהילתו, ונסע לדמשק, שם עמד בראש תלמוד תורה. בשנת תרצ"ד (1934), בהיותם בדמשק, נפטרה אשתו הראשונה ובשנת ה'תרצ"ו (1936) עלה לארץ ישראל. הוא התיישב, סמוך לאביו, בירושלים בשכונת נחלאות ושם נישא בשנית. בבקרים עמד בראש תלמוד תורה בשכונת נחלאות, בערבים ובשבתות היה דורש בבתי הכנסת לעדת האורפלים, עדס, ולעדת הג'רמוקלים, ששמו הונצח בשם בית הכנסת: 'ויאמר אברהם' (על שם ספריו). בשנת ה'תש"ד (1944) רבינו השיא את בתו מרת מרגלית לתלמיד חכם מישיבת 'פורת יוסף', שלימים נודע שמו לתהילה כראשון לציון הרב הראשי לישראל מרן הרב עובדיה יוסף זצ"ל. בזקנתו הצטרף לישיבת המקובלים 'בית אל', ולאחר הכרותו עם המקובל הרב מרדכי שרעבי עבר עמו לישיבת 'נהר שלום'. נפטר ביום י"ט תמוז ה'תשמ"א (1981). חי כ-91 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים.

אביו: ר' משה. **אמו:** מרת רחל. **נשותיו:** מרת זכיה (זיווג ראשון, בת חכם ר' דוד סיתהון-אזרק. נישא בשנת ה'תרס"ז 1907), מרת סולטנה (זיווג שני, לבית חפץ). **מרבנותיו:** ר' מרדכי עבאדי, ר' ניסים הררי, המקובל ר' מרדכי שרעבי. **מספריו:** ויאמר אברהם - ג' כרכים: על התורה, ועל ההפטרה, ועל פרקי אבות.

בהיותו כבן שתיים עשרה התייתם רבינו מאימו עליה השלום. אביו נותר עימו ועם שתי אחיותיו הפעוטות, כשהוא עמוס חובות כבדים עקב מחלתה הממושכת של האם. בצער ובכאב שוחח עם בנו הגדול. יודע הוא, שחשקה נפשו בתורה והיא משוש חייו, אך מה יעשה, ומצבו אינו מאפשר לו להמשיך ולשלם שכר לימוד עבורו... לא זו בלבד, אלא שהוא מבקש מבנו שיטה שכמו לפרנסת בני הבית, ויעזור בפרעון החובות. אם יישארו לו זמן וכוח, יוכל להקדיש עיתים לתורה... ברם, בטרם מצא עבודה, תקפתו מחלה, ומצבו הלך והחמיר. הרופא, שהוזעק, הודיע, שהמחלה אנושה, ואין בידו לעזור... אך הילד לא היה החולה היחיד באותה מחלה. בנו של אחד מעשירי העיר לקה בה אף הוא, ואביו הזעיק את בכירי הרופאים מאירופה. מאחר שכבר הגיעו, בדקו גם את רבינו, אולם לאחר בדיקה קצרה הודיעו אף הם, שאין למחלה זו רפואה! חשכו עיני אביו, לפיכך הלך לרבני העיר וביקש: "אנא, העתירו לרפואת בני.

למה תלקח ממני אם על בנים!“, בייאושו פנה אל הרופא, וביקש לשמוע האם אפסה כל תקווה. אמר הרופא: “תרופה אין, אבל לפעמים מתאושש החולה ונרפא, ברם ככל הנראה לא כך יהיה לבנך”. נחרד האב, “מדוע תאמר כן?”, שאל. והרופא ענה: “כי עיניו כבויות, רצון החיים אבד לו!”... מיהר האב לביתו, ובנו אכן שוכב ועיניו כבויות. אמר לו: “נדר נדרתי, אברהם אם תקום מחולי זה, תמשיך ללמוד כאוות נפשך!”. מיד זהר אור בעיני הנער וחינוך זרח. תוך ימים בודדים התאושש וקם מחוליו, בסמוך להלווייתו של בן העשיר. שב לשקוד על תלמודו, והיה לגדול בתורה, דולה ומשקה לעדרים וזכות הרבים תלויה בו!

מילדותו הקדישוהו הוריו לחיי תורה, והוא עשה חייל בלימודיו. בשנת ה'תרצ"ו עלה ארצה והשתקע בשכונת נחלאות בירושלים. מיד הוא פנה להמשיך בחינוך הנוער, וכינס את ילדי השכונה ללימודים בתלמוד התורה אותו ניהל, מלבד שיעורי התורה, שאותם השמיע בבתי כנסת שונים בירושלים. גם בשבתות היה דורש ברבים, ובלכתו לאותן דרשות אירע המעשה הבא: בסמוך לבית הכנסת גר יהודי ל"ע, שהיה רחוק ממצוות וכשראה את הרב הולך לדרוש בשבת, התקרב אליו הלה ונשף בפניו את עשן הסיגריה! מלוויו של הרב ביקשו להוכיחו ולגעור בו, אבל הרב אמר לו בנועם: 'הקדוש ברוך הוא יחזיר אותי ואותך בתשובה שלימה'. הדבר חזר ונשנה בכל שבת. הלה התגרה, והרב אמר בנועם: 'ה' יחזיר אותי ואותך בתשובה שלימה לפניו". שבת אחת לא עמד אותו אדם בדרכם. לאחר הדרשה, כאשר הרב ביקש לשוב לביתו, נתקל בו ברחבת ביה"כ. והנה הלה פוסע אחרי הרב ומלוויו. הצדיק נכנס לביתו, ואותו יהודי מבקש להיכנס אחריו. כיוון שראה רבינו כך, ורמז למלוויו, שיישארו עימו. הללו נשארו, וגם אותו יהודי. בחדר שררה דממה מתוחה. הלה הפר אותה, באומרו בקול רוטט: "כבוד הרב, אתה מכיר אותי? ". תמה הרב, ושאל: "מה רצונך?". "כבוד הרב באתי לבשרך כי ניחמתי על מעשיי, וחזרתי בתשובה שלמה. בזכותך, אותה תשובה שלך שנאמרה בהבלגה, באהבה, שה' יחזיר אותי ואותך בתשובה, חילחלה בנפשי. אמרתי לעצמי: "אתה מתגרה בו, והוא - לא זו בלבד שאינו משיב מלחמה, אלא כולל את עצמו ואותך יחדיו, בקטגוריה אחת!". הוא רואה בך אח וחבר, כדאי להסתפח אליו. והנה אני כאן - רבי, הוריני את דרך התשובה!".

שהיה רבינו מגיע לביקור בבית חתנו הגאון הרב עובדיה יוסף זצ"ל, הייתה מרגלית בתו רצה לשכנים להביא עוד כסא, כדי שיהיה אפשר לארח את אותו. בתם עדינה מספרת: "לפני שסבא היה הולך, הוא היה מצביע מעל המקרר ואומר לי בלחש: 'שמתי פה כסף לאמא, תאמרי לה רק לאחר שאלך'. הוא לא נתן לה ביד, כי ידע שהיא תתבייש".

הצדיק הרב סיני יצחק הלוי אדלר זצ"ל

יומא דהילולא - י"ט תמוז

נולד בשנת ה'תרפ"ח (1928) בפראג שבצ'כוסלובקיה. הגרמנים כבשו את פראג לאחר כעשר שנים. הגרמנים ניהלו רישום מדוייק של היהודים והכריחו אותם לענוד טלאי צהוב. בנוסף, נאסר עליהם לצאת לאחר החשיכה וכן היה אסור להיכנס לכל מקום ציבורי כולל מגרשי משחקים לילדים. בשנת ה'תש"ג (1943) הגרמנים ימ"ש העבירו את היהודים לגטו טרזין. לאחר מכן העבירו קבוצת אנשים שביניהם היו רבינו ואביו למחנה הריכוז אושוויץ בירקנאו. אביו ומשפחתו של רבינו הי"ד נעקדו על קדושת ה'. רבינו הצליח להשיג תפילין בדרך לא דרך. כאשר הגרמנים ידעו כי הצבא הרוסי יכנסו בעוד זמן קצר אל המחנה, הם החליטו לקחת את היהודים שנשארו אל 'צעדת המוות'. משמעות הדבר שהם

הלכו בשלג במשך מספר ימים. רבים מאחינו היהודים לא שרדו את המסע המפרך. לאחר כשלושה שבועות רבינו הגיע אל מאוטהאוזן. משם עבר למחנה גונסקירכן. רבינו שתה את כוס התרעלה ואיבד את משפחתו. בניסי ניסים הצליח לעבור את השואה האיומה. רבינו הגיע ללונדון ולמד בישיבת 'עץ חיים'. בשנת ה'תש"ו (1946) עלה לארץ ולמד במשך שש שנים בישיבת חברון בירושלים. בשנת ה'תש"ב (1952) עבר לכולל 'בית זבול' ולמד שם שלוש שנים. בשנת ה'תשכ"ב (1962) התמנה כרב ראשי אשכנזי באשדוד, במקביל לרב הספרדי ישראל אליזרע. פעל רבות ונצורות יחד עם הרב הספרדי. הם הצליחו לגרום לכך שנמל אשדוד לא יפעל בשבת ועד היום הנמל לא פועל בשבת. בשנות ה-80, לאחר פטירת אשתו, עזב את רבנות העיר אשדוד, כדי להתמסר ללימוד תורה. עבר להתגורר במבשרת ציון, שם החל ללמד בכולל מר"ץ (מרכז צוותים). הרב העביר בכל יום שיעורים עוד לפני מניין ותיקין וגם שעה לאחר התפילה בנוסף לשיעורים רבים. כך נהג, בכל יום, במשך שנים רבות. נפטר ב-י"ט תמוז ה'תש"פ (2020). חי כ-92 שנים. ציונו בסנהדריה.

אביו: ר' ד"ר שמעון אדלר (לימד בת"ת 'מחזיקי הדת' באנטוורפן שבבלגיה. שימש בקהילות שונות, ביניהם כרבה של העיירה זברסלב וכרב בית-הכנסת 'הוכשול' והיה הרב של פראג). **אימו:** מרת רייזיל (בת ר' סיני שיפר ומרת אסתר פרל). **אשתו:** מרת שרה מרים (בת ר' מרדכי יהודה לייב זק"ש, רבה של שכונת 'שערי חסד' ומרת רוחמה חיה בריינה, בת ר' יעקב משה חרל"פ).

מרבתי: הגאון ר' אליהו לופיאן, מרן הרב שלום אלישיב. **מספריו:** • דבר סיני - סדרת ספרים עם חידושים על הש"ס, חידושים ביד החזקה, על חגי ישראל ומועדיו, על התורה, ענייני שבת, הלכה ובאגדה, שו"ת בנושאים הקשורים לשואה • הודיה • בגיא צלמות - אוטוביוגרפיה, חייו במחנות ריכוז • הורינו • קורות חיי הוריו (בשיתוף עם אחיו ר' מתתיהו)

מידי שנה במוצש"ק הרב היה עורך סעודת הודיה רבת משתתפים לרגל שיחרורו ממחנות ההשמדה. למרות התנאים האיומים והקשים ששררו במחנות ההשמדה רבינו השתדל לקיים כמה שיותר מצוות ואפילו בדוחק רב. רבינו סיפר: אחד מהיהודים הצליח להבריש תפילין למחנה. בחורף היינו יוצאים לעבודה הרבה לפני עלות השחר. הייתי מניח תפילין תוך כדי עבודה (מתחת לערימת החציר בד"כ). פעם אחת אירע לי דבר שאפשר להסבירו רק כנס. נכנסתי לאחד הצריפים ששימש כבית-מלאכה. ישבו בו אסירים רבים ועסקו איש-איש במלאכתו. נעמדתי באחת הפינות. הנחתי תפילין כשפני מופנות לקיר והתפללתי. עמדתי כך, עטור תפילין וכובעי על ראשי. לאחר מספר דקות שמתי לב כי השתרר במקום שקט בלתי רגיל. הסתובבתי כדי לעמוד על פשר הדבר. לתדהמתי הרבה ראיתי שבאותו רגע ממש עברו מאחורי גבי, במרחק של מטרים ספורים, שלושה קצינים בכירים של הס"ס. ביניהם היה מפקד המחנה ומפקד אזורי הממונה על ענייני העבודה. הם הגיעו לביקורת פתע. למרבה הפלא, אף אחד מהם לא הבחין בי ובמעשי. אין לתאר מה היה קורה לי אילו הבחינו בי. הרי באותו הרגע עברתי מבחינתם על כמה עבירות חמורות ביותר: הנחתי תפילין. בנוסף לכך חבשתי כובע לראשי. דבר שהיה בניגוד לאחד מחוקי המחנה: "בראותך איש ס"ס - הסר מיד את כובעך". בפרט כשאתה נמצא במקום מקורה, שזה כשלעצמו דבר חמור מאוד. גם עמידה כשהגב מופנה אליהם נחשבה עבירה חמורה. ומעל הכל, עברתי את כל העבירות הללו באמצע העבודה! דבר זה נחשב לחבלה במאמץ המלחמתי, שאין עוון חמור ממנו. (רבינו בענווה הגדולה שלא תלה את הנס המופלא שהתרחש עימו בזכותו, אלא הוסיף ואמר): "היהודי בעל התפילין היה צדיק תמים. בוודאי בזכותו ובזכות התפילין שלו התרחש לי הנס הזה!".

רבינו סיפר על הרגע שכה יחלו לו, השחרור מידי הנאצים הארורים ימ"ש וזכרם. היה זה לאחר שראו את הג'יפ הראשון של הצבא האמריקאי נכנס למחנה. רבינו היה במחנה גונסקירכן. המחנה היה במרחק קצר מהכביש הראשי המחבר בין שתי ערים באוסטריה: וולס ולמבך. רוב אנשי המחנה, שהיו מסוגלים ללכת, יצאו מהמחנה לכיוון העיר וולס שהיתה קרובה יותר. רבינו ובחור בשם יהודה בקון החליטו ללכת בכיוון ההפוך. לימים סיפר כי חשב בתמימותו שכך יגיעו לשוויץ. לאחר שהגרמנים עזבו את המחנה, הם התנפלו על מחסן האוכל של המחנה. כך כל אחד מהם השיג פרוסות אחדות של לחם. הם יצאו לדרך. לאחר שהלכו כברת דרך הם נתקלו במכונת נטושה. רבינו וחברו נכנסו לתוכה כדי לסעוד את הפרוסות שהיו בידיהם. באותו הרגע בדיוק עברה על ידם קבוצה של גויים אוקראינים שנראו כשבויי מלחמה. כשהם ראו שהם מחזיקים בידיהם לחם, הם התנפלו עליהם וחטפו את הלחם. ככל הנראה גם הם היו רעבים. כמוכן שרבינו וחברו לא יכלו לעשות מאומה מול אותה קבוצת גויים. לאחר מכן התברר לרבינו שלחם זה שהיה מיועד לחלוקה במחנה, הורעל ע"י הגרמנים ימ"ש. הרשעים הארורים רצו לתת אותו לאסירים במחנה כדי להרוג אותם. אולם הם לא הספיקו להפיק את זממם. קבוצת הגויים שחטפה את הלחם ואכלה אותו, מתה ממנו. למעשה הם זכו לראות במו עיניהם כיצד בורא עולם שומר עליהם מכל רע. גם כאשר רואים דבר שנראה באותו הרגע אכזרי, בסוף מתגלה כמעשה חסד של בורא עולם. ה' יתברך רצה להגן עליהם שלא ימותו ע"י אכילת הרעל, ולכן זימן את אותה קבוצת גויים שחטפה מידיהם את הלחם המורעל, וכך הצילה את חייהם! (הסיפורים מעובדים מתוך ספרו 'בגיא צלמות')

כ"א תמוז

המקובל הרב יצחק גברא זצ"ל

יומא דהילולא - כ"א תמוז

נולד בשנת ה'תרכ"ה (1865) בכפר סוד שבתימן. מדובר על משפחת רבנים ידועה בה מסורת ההנהגה והרבנות וראשות בתי הדין בקהילה עברה במשפחה דורות רבים ברצף ורבינו היה הדור ה-17. בנעוריו למד תורה אצל אביו וסבו שהיו גדולים בתורת הנגלה והנסתר. בגיל צעיר התייתם מאביו ולאחר מכן מאחיו ועול ההנהגה הועברה לרבינו שהרביץ תורה לרבים, שימש כמוהל והכניס רבים בבריתו של אברהם אבינו.

בקיאותו נודעה לכל, שישה סדרי משנה ומשנה תורה להרמב"ם היו שגורים על לשונו. היה מסיים את ספר התהילים בכל שבוע כ"ו פעמים מלבד סדר לימודו, נודע במידותיו הנשגבות ובענוותנותו הבולטת, ומלבד עזרתו לעניים היה אוהב וגומל חסדים טובים בגופו. בקיא בלחשים שונים ובענייני קבלה מעשית אשר קיבל במסורת מחכמי תימן הקדמונים. כאשר הגיע אליו חולה- היה אומר לו מיד ממה הוא סובל. כיהן כרב העיר סוד. בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לארץ ולאחר מסע נדודים התיישב עם בני קהילתו בכפר הערבי הנטוש עג'ור שבאותם הימים השטח היה שומם ומרוחק מיישובים שכנים. דרשותיו נודעו בשערים. פיזר לעניים בסתר. התפרסם כבעל סגולות מרפא. ה'בבא סאלי' היה אוכל משחיטתו של רבינו וביניהם היה קשר הדוק. בעל רוח-הקודש. ידע את זמן פטירתו. גאון בנגלה ובנסתר. נפטר ב-כ"א

תמוז ה'תש"י (1950). חי כ-85 שנים. ציונו בחצר ביתו שבעג'ור (ע"פ הוראת רבינו). גם היום מאז גילוי הציון, רבים פוקדים את הקבר וזוכים לראות ישועות מופלאות בפרט בענייני זיווגים. מעוכבי שידוך רבים שחלקם כבר הגיעו לכדי ייאוש עקב מצבם, זכו לישועה פלאית לאחר תפילה בציון הקדוש.

אביו: ר' יצחק (בעדת התימנים נהגו לקרוא לכן על שם אביו עוד בחיי האב). **מרבתי:** אביו, ר' יצחק, סבו. **אחיו:** ר' אברהם (כונה 'ראש המדברים'). **ילדיו:** ר' דוד (רבה של יבנה), ר' יחיא ובן נוסף.

רבינו היה בעל רוח-הקודש ובעיניו היה חוזה למרחוק את אשר קורה ויקרה ואף היה אומר זאת למי שהיה צריך. לילה אחד, לאחר שעסק בלימוד התורה וערך תיקון חצות, העיר את בנו ר' דוד ואמר לו: "עלינו ללכת למקום פלוני". שאלו בנו: "על מה ולמה כל הבהלה הזאת?" השיבו הרב: "כעת עלינו ללכת". לאחר הליכה ממושכת הגיעו לאחד הכפרים. במרכז הכפר הייתה קבוצת יהודים המתגודדים סביב פר גדול ומנסים להרביצו ולשחטו. כשראו את הרב ובנו, קראו להם לבוא לעזרתם. אמר להם הרב: "פנו הצידה ועיזבו את הפר". לפתע קרב הפר לצדיק. הרב ליטפו ומיד הוא נרגע ורביץ על הארץ. שחט הרב את הפר ולאחר מכן חזרו הרב ובנו לביתם.

בשנת ה'תש"ט עלו יהודי קהילת סווד לארץ ישראל, ובראשם רבינו. שיירת העולים יצאה לדרך כשהרב רוכב על גמל ולצידו מונחים ספרי קודש. בדרכם הגיעו להר גבוה ותלול הנקרא 'עקבה'. כשהגיעו לראש ההר, מעד הגמל ונפל עם הרב לתהום. אנשי השיירה עצרו את נשימתם, וסברו כי לא יזכו לראות שוב את רבם. והנה כשירדו לתחתית ההר לראות מה עלה בגורלו של הרב, לא האמינו למראה עיניהם. הם מצאו את הרב יושב על הארץ, בידו ספר והוא הוגה בתורה, כשהוא בריא ושלם. ולהבדיל הגמל נעשה אברים אברים. (לבניכם ספרו עמ' קז)

היה זה ב-כ"א לחודש תמוז התש"י, אז ציווה רבינו את קרוביו בצוואתו: "רצוני להיקבר כאן בגבעה מול ביתי", וכדברו הצביע אל תחת עץ החרוב הגדול ואמר: "עוד תעזבו כאן והוא יהיה הסימן שלכם", כסימן שיקיימו את דבריו ולא ירהרו אחריהם, הודיע כי ייקבר בערב שבת בן השמשות ובזמן קבורתו ירד גשם - למרות שזהו חודש תמוז. עוד הוסיף לזרום לגמור הקבורה לפני שבת. באותו מעמד הכין רבינו את רעייתו כי תשעים יום לאחר הסתלקותו תתבקש גם היא לישיבה של מעלה. ואכן כאשר אמר - כך היה.

מצבת הצדיק היתה מוסתרת שנים ותושבי המושב, עולים מכורדיסטן, לא ידעו על הצדיק הטמון ומגן עליהם. חלקת הקבר היתה מאחורי בתים וללא מצבה, שורת אבנים הקיפו סביב את הציון ועליו גדלו עשבים שהסתירו את קיומו. על אותה תקופה סיפרו פועלים שהתבקשו לחרוש את האדמה באותה חלקה בה היה הציון הקדוש, והנה כאשר התקרב הטרקטור לקבר הצדיק, שמע הנהג קול הקורא בשמו. הוא פנה לראות מי הוא זה - אך לא ראה איש. הלה נחרד ולא הסכים לעבוד. מחליפו בעבודה החליט להתעלם ולהמשיך כאילו לא אירע דבר, והנה שוב מופיע הקול הקורא לו בשמו, אף הוא נעצר וחיפש ולא מצא איש והמשיך בחפירה, אז קרא אליו הקול ואמר: "אלו הם ארבע אמות שלי. אל תתקרבו!" באותו הרגע התהפך הטרקטור והחל עולה בלהבות, אך הנהג הספיק לקפוץ ולהימלט כל עוד רוחו בו, ויהי הדבר לפלא.

האדמו"ר אברהם מתתיהו פרידמאן זצ"ל הידוע כמחולל הפלאות משטפנשט

יומא דהילולא - כ"א תמוז

נולד ביום הראשון של חנוכה, כ"ה כסליו ה'תר"ז (1847). סבו (האדמו"ר ר' ישראל מרוז'ין) בחר את שמו: אברהם ע"ש ר' אברהם המלאך (ר' אברהם פרידמן) ומתתיהו שיהיה בעל כח כמו מתתיהו כהן גדול החשמונאי להמשיך ישועות ורפואות לעם ישראל. בהיותו כבן 21 (י"ד כסליו ה'תרכ"ט [1868]) התייתם מאביו. בתחילה סירב לקבל בתחילה את עול ההנהגה בגיל כה צעיר אולם לבסוף הסכים לכהן במקום אביו. ידוע כמחולל פלאות וסיפורי מופתים רבים סופרו אודותיו. ענוותן, ידוע כבעל רוח הקודש וצופה למרחקים. רבים נושעו מברכותיו. גאון בנגלה ובנסתר. החזיר את ספריו למקום ע"מ שלא ידעו כי עוסק בתורת הנסתר. התפרסם בנדיבותו לצדקה, ולא אחת הלכו כל כספי הפדיונות לאלמנות ויתומים. דאג בקביעות יומיומית לכל צרכיהם ומחסורם של כמאה מחסידי אשר כונו ה'יושבים' היות וישבו בקביעות בביהמ"ד שבחצרו ועסקו בתורה. למרות צומותיו וסיגופיו מעולם לא נזקק לרופא. נפטר בחצות ליל שבת, כ"א תמוז תרצ"ג (1933). בהלווייתו השתתפו רבבות. חי כ-86 שנים. ציונו הועתק ב-ה' חשוון תשכ"ט (1969) מרומניה לבית-החיים "נחלת יצחק" בגבול ת"א וגבעתיים. כאשר פתחו את הארון נדהמו לראות את גופו שלם. גם כיום רבים ראו מופתים ונושעו בציונו של הרב.

סבותיו: האדמו"ר ישראל מרוז'ין (מצד אביו), ר' אליעזר קושאנסקי (מצד אמו).

סבתא: מרת שרה (מצד אביו). **אביו:** האדמו"ר מנחם נחום (הראשון לבית שטפנשט). **אמו:** מרת פרל. **נשותיו:** בת ר' ייצק רייך (זיווג ראשון - מגזר ראפשיץ), מרת שרה ציפרה (זיווג שני - בתו של ר' יוסף מונזון, בת דודו). **מתלמידיו:** אדמו"ר רבי חיים זאנוויל אברומוביץ מרימניץ, אדמו"ר רבי אליעזר זוסיא מסקולען, ר' משה ווייס (המכונה ר' משה בטלן). לרב לא היו צאצאים.

שלוש שנים חלפו ועדיין לא פרע ר' משה את הנדוניה. המחותנים כבר מדברים בגלוי על ביטול השידוך, והוא ואשתו אובדי עצות. בצר להם החליטו לנסוע לרבינו, לבקש שיתפלל בעדם ויברכם. הם יצאו לדרך הרחוקה, מגלץ שבדרום מולדובה ועד שטפנשט שבצפון. עם כניסתם לצדיק החלו לגולל את מצוקתם. "אם יתבטל השידוך, מה יהיה על בתנו?! עלולה היא להישאר רווקה זקנה, חלילה!?!", אמרו ההורים המיוסרים. בעיניים טובות הביט בהם הצדיק, פנה לר' משה ושאל: "מה עיסוקך?". השיב ר' משה כי בחורף הוא סוחר בנוצות אווז ובקיץ מכין גלידות. הצד השווה בשני העיסוקים הוא הפרנסה הדלה. הוסיף הצדיק להתעניין: "מניין אתה משיג קרח להקפיא את הגלידה?". הוא השיב כי הוא קונה את הקרח מסוכן, וזה קונה את הקרח מבית-חרושת. והצדיק שאל: "וכיצד יש לבית-חרושת קרח בקיץ?". "בחורף יוצאים להרים וחוצבים גושי קרח גדולים. אח"כ מנסרים אותם ללבנים, וטומנים אותם בבורות מיוחדים בקרקע, שם הם נשמרים קפואים לאורך זמן. בקיץ מוציאים אותם ומשווקים לסוחרים". "סעו לביתכם והקימו בית-חרושת לקרח. ה' יהיה בעזרכם ותהיה לכם פרנסה בשפע". למשמע הדברים נעתקו המילים מפי הבעל והאישה אמרה: "רבי קדוש! אפילו את דמי הנסיעה לכאן נאלצנו ללוות. מניין ניקח את הסכומים העצומים כדי לפתוח בית-חרושת!?!". כשסיימה קם ממקומו, הביט בהם ואמר: "הלוא אמרתי לכם, שובו לביתכם והקימו בית-חרושת לקרח. אל תשנו מדברי אף לא כחוט השערה!". דבריו התקיימים הבהירו כי הצדיק איתן בדעתו ובני-הזוג קיבלו זאת באמונה שלמה. נותרה רק השאלה – כיצד עושים זאת. חלפו הימים. ערב אחד נשמעו נקישות בדלת. ר' משה פנה לחלון לראות מי בא לבקרם.

בחויץ עמדה קבוצת גברתנים חסונים וגרזנים בידיהם. הוא לא העז לגשת אל הפתח. בקבוצה היה גוי אחד ממכריו, אשר ניגש אל החלון, הציג את עצמו בידידות והבהיר לו כי רצונם להציע לו הצעה עסקית. "אנחנו עובדים בבית-חרושת לקרח בעיר הסמוכה. הבעליו הוא אדם קשה ואכזרי, רודה בנו ללא רחם. באחרונה אף הפסיק לשלם את משכורתנו. החלטנו שאיננו מוכנים עוד לעבוד אצלו. שמענו שאתה עוסק במכירת מוצרים קפואים, והחלטנו להציע לך להקים בחצר ביתך בית-חרושת לקרח. אנחנו נביא את הידע והציוד הדרוש, ונהיה הפועלים שלך. היהודים ידועים כמעבידים נוחים וישרים". כמעט ודחה את ההצעה אולם לרגע נזכר בדברי רבינו: "הקימו בית-חרושת לקרח". ר' משה פנה לאורחיו ואמר: "מצבי הכלכלי ירוד עכשיו, ולעת-עתה לא אוכל לשלם לכם מאומה. רק בבוא הקיץ, אם וכאשר יצליח ה' דרכי והסחורה תימכר כראוי, אוכל להחזיר לכם את משכורתכם על החודשים שחלפו. האם תסכימו לעסקה כזאת?". הפועלים נראו מאוכזבים. לפתע נענה אחד מהם וקרא: "הרי אין לנו לאן לחזור. המעביד הפסיק לשלם את משכורתנו. מוטב שנקים כאן בית-חרושת, ולשנה הבאה נהיה מסודרים". הם הסכימו והקימו את בית-החרושת. בקיץ נהרו אליו סוחרים רבים. היה זה פלא כיצד נפוצה כל-כך השמועה על בית-החרושת החדש, ומדוע מעדיפים סוחרים ממרחקים דווקא אותו. עד מהרה שילם ר' משה את חובותיו לפועלים, והוסיף לצבור רווחים נאים. בית החרושת 'גריסרו' נהפך לאחד המפורסמים ברומניה. והחתונה? – עוד באותו קיץ התקיימו הנישואין, לשמחתם הרבה של שני הצדדים, כאשר ר' משה בקושי התפנה לה מרוב הביקוש במכירת הקרח.

פעם אחת שהרב הגיע ל רדוביץ. שם התארח בבית משפ' בוימן. אנשים רבים הגיעו לבקש ברכה. קרוב לחצות ביקשה האם מילדיה, בנימין ומשה שילכו לישון כדי שיהיה להם כח גם מחר לארח את האנשים הרבים. הילדים הסתקרנו מה עושה כעת הרבי. הם הביטו מבעד לחור הדלת. הרבי פתח פתקה אחר פתקה. אחר הניחה לימינו. רק שלוש פתקאות הונחו לשמאלו. בסיום, קם הצדיק ויצא מהחדר. הילדים הסקרנים נכנסו לחדר. משה פתח את הפתקים וקרא את השמות. בפתק אחד היה כתוב שמו של אחיהם יוסף. בשתי הפתקאות האחרות- שני תושבים אחרים. לאחר שנים הבינו את פשר הדבר. לאחר שמלחמת העולם השנייה פרצה. התושבים היהודים של רדוביץ שהביאו פתקה אל הרבי- כולם ניצלו. מלבד שלושה: יוסף אחיהם ושני התושבים האחרים שהפתקאות הונחו בשמאל.

כ"ב תמוז

המקובל הרב רפאל משה אלבו זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ב תמוז

נולד בשנת התקפ"ג (1823) בעיר צפרו שבמרוקו. משפחתו מצאצאי יהושע בן-נון. בן למשפחת רבנים ומלומדים חשובה ממגורשי ספרד. עוד בצעירותו ניכר שנועד לגדולות, אביו השתדל להשגיח עליו שינצל את כל זמנו ללימודים. בסביבתו ובמשפחתו היו רבנים גדולים ענקי הרוח וקדושי עליון, ועיר מולדתו היתה סמוכה לערים הגדולות פאס ומקנאס אשר מהם יצאה תורה לישראל, כל זאת עזרו לרבינו לעלות ולהתעלות. כשהיה כבן עשרים התייתם מאביו ונכנס ללמוד בבית המדרש של דודו, הרב עמרם אלבו ושקד על לימוד התורה. בשנת ה'תרי"א (1851) הוסמך ע"י הרבנים עמור אביטבול ועמרם אלבו לדון ולהורות. בהמשך מונה לרב ודיין של העיר צפרו. רבינו היה ממונה על נכסי ההקדש ומפקח עליהם

והוא בעצמו היה בעל צדקות ולב רחמן. הירבה לבקר חולים, הכניס אורחים לביתו, וגישר בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו. מילא תפקידים רבים: מורה, רב העיר, אב בית דין, מוהל, משורר. למרות כל זאת היה ענוותן מופלא וצנוע. גאון בנגלה ובנסתר. אביר הרועים. סיני ועוקר הרים. מחבר ספרים רבים. בעל מתק שפתיים. דרשותיו משכו אחריו רבים. רבינו לא זכה לילדים והוא גידל יתומה בביתו ודאג להשיא אותה ולממן אותה ואף בסוף ימיו הוריש לה את נכסיו. על שמו בית כנסת 'הרמ"א' בלוד, ורחוב 'הרב אלבז' בשכונת עמישב בפתח תקוה. נפטר ביום שישי, כ"ב תמוז ה'תרנ"ו (1896). חי כ-73 שנים.

סנו (מצד האב): ר' יהודה (מח"ס 'ישבות יהודה' וכן שימש כרב העיר). **אביו:** ר' שמואל (ממרבצי התורה ומשורר). **נשותיו:** מרת חוה (זיווג ראשון - בת ר' אברהם מאמן), מרת מזל-טוב (זיווג רביעי). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' שמואל. דודו, ר' עמרם אלבז, ר' עמור אביטבול. **מתלמידיו:** הגאונים ר' שלום אזולאי, ר' אברהם בן שטרית, בן דודו ר' אבא אלבז. **מספריו:** כיסא המלכים - סקירת הממלכות שהתקיימו. עדן מקדם - מונחים ביהדות. מיני מתיקה - ביאורים וחיידושים.

סיפר הגה"ק ר' שלמה אבן דנאן זיע"א ששמע מפי רבינו: פעם אחת הלך רבינו בחודשי הקיץ לאחת משכונות הגויים בחברת יהודי וגוי. כשהלכו בדרך, הגוי דיבר עם היהודי ואמר לו, **שהוא רואה מרחוק נחש גדול צפעוני (הנקרא בערבי אסאד) בין האילנות, ונראה כמו אילן מרוב עוביו. הציפורים עמדו על ראשו כי נדמה להם כאילן, והנחש בלע אותם. הגוי אמר ליהודי: "הנחש מביט לכיוון השני ועדיין לא ראה אותנו, ואם יראה אותנו - נהיה בסכנה גדולה".** הגוי שהיה בידו רובה אמר ליהודי, שהוא רוצה לירות ולפגוע בראש הנחש. אם יצליח לפגוע בו בראש הנחש, אז הוא ימות והם ימלטו מידו, ואם חלילה יחטיא ולא ימות הנחש, יבוא הנחש אליהם במהירות ובכעס רב והם יהיו בסכנה גדולה. ולא ידע הגוי מה לעשות. רבינו אמר לגוי להמתין עד שיתפלל. הצדיק התפלל בכוונה גדולה ועשה תשובה ואז הירשה לגוי לירות בנחש. הגוי ירה ברובה ופגע בראש הנחש שמת מיד. הגוי התקרב לנחש, הפשיט את עורו וקרע את בטנו ומצאו בו ציפורים שעדיין היו חיות. הגוי אמר לרבינו: "הנחש הזה פוחדים ממנו כל הפלשתים הגרים במדבר הזה, וכעת מסר אותו הקדוש ברוך שאצליח לפגוע בו ולהורגו רק בזכות תפילתך". כמובן מסיפור זה נעשה קידוש השם גדול. (מעובד מתוך 'מלכי רבנן')

פעם אחת בעת עצירת גשמים, פנו המוסלמים אל רבינו שירבה בתפילה ובתחנונים לפני בורא עולם שיפתח את אוצרו הטוב וימטיר גשמים. באותם הימים עצירת גשמים היתה משמעותה מוות כפשוטו, שכן אי אפשר לגדל שום דבר ללא מים והבעיה הגדולה יותר היא שאין מה לשתות. ואם המצב ימשיך, לא מן הנמנע שבזמן הקרוב תיתן את אותותיה ורבים יחלו וימותו. רבינו שמע את הדברים וערך תפילה גדולה ב'בית החיים' (בית העלמין, כדי לעורר את רחמי הנפטרים שיבקשו על החיים) וביקש לכנס שמה את היהודים. בדרשה ארוכה עורר את לב הקהל לאביהם שבשמיים וביקש שכל אחד יעשה חשבון נפש ויתקן את מעשיו. דבריו חדרו ללב האנשים ותפילתם מהרה התקבלה ברצון, וכשהיו בדרך חזרה אל המלאח, נפתחו ארובות השמיים והתחילו לרדת גשמי ברכה. באותם רגעים נעשה קידוש ה' גדול. כל המוסלמים יצאו לקראת רבינו בתופים ובמחולות, ושר העיר גזר על כל החקלאים המוסלמים לתת לרבינו באותה שנה חלק מתבואות השדה, מכיוון שרבינו היה מקובל עליהם כמלאך ה'.

על אף העובדה שרבינו היה נשוי לארבע נשים, לא זכה לזרע קודש בר קיימא. רבינו זכה להיפגש עם המקובל האלוקי ר' יעקב אביחצירא בצפרו ופנה אליו וביקש שיעתיר בעדו תפילה כדי שיוכה לילדים.

אולם המקובל האלוקי ר' יעקב אביחצירא השיב לו כי בשמיים הכריזו, שספריו הם בניו. הם יעשו לו שם טוב מבנים ובנות. על כן אין לו להצטער ולהתאמן בדבר.

הגה"צ לוי יצחק בנדר זצ"ל

יומא דהילולא - כ"ב תמוז

נולד בעיירה גרודזיסק מזובייצקי שבפולין בשנת ה'תרנ"ו (1896). עוד מקטנותו השתוקק להידבקות בבורא. בשנות נעוריו למד בישיבת 'מאקוב' הפולנית והפך למתמיד עצום. בפקסי הישיבה נרשם, שמאז הקמת הישיבה לא קם 'מתמיד' כמו רבי לוי יצחק. בגיל שמונה-עשרה התקרב לחסידות ברסלב ומאז פעל רבות להפיצה. נאסר בידי השירות החשאי הסובייטי הנ.ק.ו.ד. בשל פעילות דתית להפצת היהדות ובחשד להברחת כספים לתוך ברית המועצות לצורך פעילותו. הם התכוונו להוציאו להורג, אך ברגע האחרון שוחרר ממאסר הודות לחנינה מיוחדת, שקיבל ממושל אוקראינה (שהיה נשוי לכת של אחד מחסידי ברסלב). כעבור תקופה קצרה הם התחרטו על שחרורו והוציאו צו מעצר חדש, אולם הרב הצליח להימלט למוסקבה.

בשנת ה'תש"ט (1949) עלה לישראל והתיישב בעיר ירושלים, והיה מבין מחדשי תנועת חסידות ברסלב. קרא רבות ליישום עצותיו של רבי נחמן מברסלב בענייני אמונה ותפילה. בין מקימי בית-המדרש הגדול בירושלים, ייסד ישיבה בבני-ברק, תלמודי תורה ועוד. מנהיג חסידי ברסלב בירושלים. נפטר ב-כ"ב בתמוז תשמ"ט (1989) חי כ- 93 שנים. ציונו בהר הזיתים בחלקת חסידי ברסלב.

אביו: ר' אברהם נח. **אמו:** מרת שרה רחל. **אשתו:** בתו של רבי אהרן קיבלטשע'ר. **חתנו:** ר' מרדכי לסקר. **מילדי:** שני בנים ובת שנקטפו ממחלת הטיפוס לאחר המלחמה, ר' משה, עטיל. מרבתי: ר' אברהם חזן (בנו של רבי נחמן מטולטשין), ר' שמשון ברסקי, ר' בן ציון אפטר. חברותא: יצחק אוטוואצקער. **מתלמידיו:** ר' אליעזר ברלנד (ר"י שובו בנים), ר' אליעזר שלמה שיק, ר' יעקב מאיר שכטר, ר' ישראל מאיר ברנר, ר' נתן ליברמנש, ר' משה ראובן בינשטוק, ר' נחמן ישראל בורשטיין, ר' שלום ארוש, ר' מאיר קרלבוך, ר' שמעון יוסף ויזנפלד, ר' אברהם נחמן שמחה ויצהנדלר, ר' אברהם יארבלום, ר' מוטה פרנק, ר' ישראל יצחק בזנסון. **מספריו:** • שיח שרפי קודש- 8 חלקים משיחותיו וסיפוריו על זקני חסידי ברסלב • נועם שיח- משיחותיו • דיבורי אמונה- 5 חלקים משיחותיו.

סיפר לי הרה"ח נחמן, כי בצעירותו הממון היה ממנו והלאה וקושי הפרנסה היה עצום. בימי שישי היה ניגש לחנות הדגים ונותן את מעט המזומנים שהיו ברשותו ובעל החנות היה פורס חתיכת דג קטנה המספיקה בקושי רב לאדם אחד ומגישה לו. כך חלפו הימים. באחד הימים קראו לו חבריו להשתתף ביאצייט של אחד מחסידי ברסלב שציונו בהר הזיתים. הוא הצטרף ועלה על הטנדר. כעבור דקות ספורות נמצאו החסידים ליד הקבר המבוקש והחלו לקרוא את התיקון הכללי. החסיד לאחר דקות ארוכות סיים את הקריאה והבחין, כי ישנם יותר מעשרה אנשים מלבדו. לפיכך חשקה נפשו להתפלל על ציונו של החסיד הרה"ג יצחק לוי בנדר זצ"ל. וממחשבה למעשה, הוא ניגש לציון של ר' יצחק לוי בנדר וקרא את התיקון הכללי. לאחר מכן הצטרף בחזרה לחבורת החסידים, שעשתה את דרכה חזרה לאזור בית-ישראל. ביום שישי כהרגלו בקודש, הגיע החסיד ר' נחמן לחנות הדגים. בעל החנות הביט בפניו ואמר: "אני יודע, מהו מצבך הכלכלי וב"ה הצלחתי להשיג עבורך תמיכה מאחת הקרנות בצורת תלוש של

50 ש"ח. בעז"ה כל שבוע תקבל תלוש ותוכל באמצעותו לרכוש מוצרי מזון מחנות פלונית". החסיד לא ידע את נפשו והודה בכל לב למוכר הדגים. הלה הושיט לו את התלוש, ולמראה התלוש נעתקה פעימה מלבו. על התלוש כתוב, שהקרבן שתפקידה לעזור לאנשים נזקקים היא ע"ש הצדיק רבי יצחק לוי בנדר! "הרגשתי, כי הצדיק רווה נחת מביקורי ומקריאת התיקון הכללי על ציונו. ועל כן החליט לגמול לי בידועו, מהו מצבי הכלכלי בצורת תלוש".

בראש השנה ה'תר"פ, כאשר אימתן של כנופיות פורעים הייתה מוטלת על הכל ברחבי אוקראינה, לא משך ה'קבוצ' באומן משתתפים רבים. אולם ר' יצחק בנדר, שכיסופיו לראש-השנה של רבנו לא ידעו גבולות, חרף נפשו יחד עם עוד חסידים בני עירו, והגיע לאומן. בטרם צאתו לדרך, ניסו בני ביתו להניאו מהנסיעה: 'הרי הרוצחים משוטטים בדרכים; מסכן אתה את חייך!'. "אני אסע לאומן, יהיה מה שיהיה", השיב, "ואם חלילה וחס אמות בדרך – זכיתי על כל פנים להיות באומן בראש-השנה אשתקד. אולם, להישאר בביתי ולא לנסוע – גרוע מבחינתי יותר ממוות!". הוא יצא עם חבריו, לתור אחר עגלון נכרי, שיסכים לקחת אותם לאומן. אך בימים טרופים אלה, איש לא רצה לסכן את עצמו. רק לאחר הפצרות רבות, ומשהבטיחו סכום עתק למי שישיעם, נעתר אחד העגלונים לעשות זאת. יחד עמו נסעו שישה חסידים נוספים. בהם החסיד ר' אהרן קיבליטשער והצדיק. העגלון הדחיר את סוסיו, ולבם של החסידים עלה על גדותיו. בתיה האחרונים של טפליק נעלמו באופק, והעגלה גמאה מספר קילומטרים, כשלתע נחרדו החסידים לשמוע צווחות פרא; כנופיית רוצחים וכלי משחית בידיהם, התנפלה על יושבי העגלה.

עד מהרה היו השבעה עקודים בידיהם ורגליהם. "הבו לנו את כספכם!" שאגו הפראים, כשהם מנופפים בחרבותיהם. אלא שהנוסעים, שנתנו את אחרוני פרוטותיהם בשכר הנסיעה, הבינו. כי כלתה אליהם הרעה, והחלו לוחשים 'וידוי' ברתת ובזיע, מוכנים ומזומנים למסור נפשם על קידוש שמו יתברך. ברם, הרוצחים לא מיהרו להוציא את זממם לפועל; שעות ארוכות התמהמהו ושוחחו ביניהם. לפתע, בניגוד לכל היגיון, ניגשו אליהם, התירו את כבליהם ושיחררום לנפשם. בני החבורה התקשו להאמין. כי חיייהם ניתנו להם במתנה. אולם, גודל הנס. שארע להם בעטיו של אותו עיכוב ששחט מהם את תמצית רוחם – התברר להם רק מאוחר יותר. כשהגיעו לעיירה הסמוכה, נפערו עיניהם בתדהמה: העיירה כולה על בתיה עולה באש! המקומיים סיפרו להם, כי כנופיית רוצחים פשטה על המקום, וכיוון ששמעו שעגלה קרבה ובאה, המתינו. כדי להתנפל על נוסעיה. אולם לבסוף פקעה סבלנותם והם העלו באש את בני העיירה והמשיכו בדרכם. זכה ר' יצחק להימנות באותה שנה עם משתתפי הקבוצ' הקדוש באומן, אף לשמש כ'בעל תוקע', ולשוב לביתו בריא ושלם.

כ"ג תמוז

המקובל האלוקי רבינו משה קורדובירו הרמ"ק זי"ע זצוק"ל

יומא דהילולא - כ"ג תמוז

רבינו משה קורדובירו הרמ"ק נולד בשנת רפ"ב לאביו החכם הקדוש רבי יעקב, מגולי קורדובה שבספרד. החיד"א מציין בספרו "שם הגדולים" מע"ג מ' סי' קפ שרבינו הרמ"ק היה "תלמיד מרן בית יוסף - בפשט, ויש לו תשובה בשו"ת מרן בדפוס... [כוונתו היא לשו"ת "אבקת רוכל" למרן הב"י סי' צא בה

חיוה הרמ"ק את דעתו להלכה, בהיותו צעיר לימים, כשכבר נמנה על דיני צפת, ורבו הגדול מסכים עם פסק דינו, וכותב עליו בהערצה גדולה: "לית דין צריך בושש, והאי דינא נחית לעומקא דינא, וכל כי האי מילי מעלייתא לימרו משמיה, ויקוים בו מקרא שכתוב משלי כג, טו: בני אם חכם לבך ישמח לבי גם אני".

בשנת העשרים לחייו, שנת ש"ב, נכנס לבית מדרשו של גיסו - אחי אשתו - המקובל האלקי רבי שלמה אלקבץ הלוי, ושתה בצמא ממעינו בחכמת הקבלה, וכדברי קדשו בהקדמה לספרו "פרדס רמונים": "בראותי ימי הילדות חלפו עברו למו ברדפי כל תאוה, ויכלו באפס תקוה, ויהי בהגיעני קוני אל שנת העשרים, ושער זהוב צמח, ויעירני קוני כאיש אשר יעיר משנתי, ואומרה אל נפשי: עד מתי תתחמקין הבת השובבה, עד מתי תשתכרין, הסירי את יינך מעליך... ויהי כשמעה את קול הקריאה הומה, ותאמר: אקומה נא ואסובבה בעיר בשווקים וברחובות לבקש לי מנוח אשר ייטיב לי, ואשמע קול מדבר עיר וקדיש מן שמיא נחית מורי ורבי המקובל האלקי החכם ה"ר שלמה אלקבץ הלוי נר"ו... ואשקוד על דלתי מדרשו...".

ברבות השנים זכה להרביץ תורה ולהעמיד תלמידים הרבה, זאת בד בבד עם כהונתו כמורה הוראה ודיין בעיה"ק צפת ת"ו. בין תלמידיו המובהקים נמנה הגה"ק המקובל רבי אליהו די וידאש - בעל ה"ראשית חכמה". אף הגה"ק המקובל רבי מנחם עזריה - הרמ"ע מפאנו ז"ע, ראה עצמו כתלמיד מובהק של הרמ"ק ותורתו, כאשר זכה להחליף עמו אגרות מאיטליא לצפת. וזה לשון קדשו של הרמ"ע בהקדמה לספרו "פלח הרמון" - שהוא כעין קיצור של "פרדס רמונים" וביאור דברי קדשו - אודות רבו הגדול: "אני הייתי יושב ודורש, ותורתו של משה היא בעל הספר הוא החכם הידוע די שפר קדמי להחוויה, שהגדיל תורה הפליא תושיה בפירושו על הזהר וכו'... ויותר שהיה חכם גדול בגמרא, עוד ישב בישיבה כל ימיו, לחדד את התלמידים שתילי זיתים, והיה ג"כ קבוע להוראה ולשפוט צדק...".

אפס מעט משגב קדושתו ורום השגתו יש ללמוד מרוב חיבוריו, אשר מלבד עמקותם וטמירותם, הרי למעלה מבינת אנוש להבין איך הספיק לעשותם בשנות חייו הקצרות עלי אדמות. הטיב לבטא זאת בהתפעלות המקובל האלקי רבי אברהם אזולאי, בעל ה"חסד לאברהם" - זקיננו של החיד"א, בהקדמה לספרו הגדול על הזהר"ק "אור החמה", שכותב, כי לא יאומן כיצד הספיק הרמ"ק לכתוב כל כך הרבה, "ארוכה מארץ מדה ורחבה, שכולה היא חכמה ולא מלאכה, ובשגם הוא היה שולט בשתי ידים יום וליילה לא ישבותו מלכתוב בספר בדיו, אינו דין ואין די באר, איך עלתה לו פעולה גדולה כזאת, לא זאת בחק האפשר, תחסרהו מעט היות האדם לבדו יכול עשוהו, זולתי כל יכול ית' דבר צוה היות לו לעזרה".

לא זכה הדור, וביום כ"ג תמוז שנת ה'ש"ל, בשנת המ"ח לחייו החזיר נשמתו הטהורה ליצרה. כשנטמן גופו הטהור במקום מנוחתו בעיה"ק צפת תובב"א - מעיד הרמ"ע מפאנו - אזי "רבו המובהק מוהר"י קארו, רבן של כל בני הגולה, אחים בהספדים על קברו, וכה אמר: כאן נגזו ארון התורה!", ומוסיף הרמ"ע: "תא חזי מאן גברא דאסהיד עליה הוא האר"ז ז"ל, שראה תרי עמודי דנורא מלויים אותו לפני המטה ביומא דהילוליה" מתוך הקדמתו ל"פלח הרמון". גם בעל "קורא הדורות", שחי בסמוך לדורו, מביא בספרו זה לו, ב: בשם "חכמי צפת תוב"ב, שכשהיו מוליכים אותו לבית הקברות, היה הולך לפניו עמוד של אש, ולא ראה אותו רק הרב ר' יצחק לוריא אשכנזי...". עי' כתובות יז. - "וגמירי דלא איפסיק עמודא דנורא אלא אי אחד בדרא או לתרי בדרא", ועיי"ש במהרש"א ביאור הענין.

ידוע ומפורסם הספידו של האריז"ל שהעיד על רבינו הרמ"ק שנסתלק בעטיו של נחש, ללא כל חטא מימיו. וכך מביא החיד"א בספרו "נחל קדומים" בפירושו על הפסוק "וכי יהיה באיש חטא משפט מות והומת ותלית אותו על עץ דברים כא, כב - דרש רבינו האריז"ל על רבינו הרמ"ק ז"ל באשכבתיה: 'וכי יהיה באיש חטא משפט מות', חטא לשון חסרון מלשה"כ מ"א א, כא: 'והייתי אני ובני שלמה חטאים', שהוא צדיק גמור ולא נמצא שום חסרון לומר שנתחייב מיתה בעבור חטא זה, כי לא נמצא בו חטא. 'והומת' - ועם כל זה מת, וזו היא שקשה. לזה אמר: 'ותלית אותו על עץ', רצונו לומר, בעטיו של נחש שאכל אדם הראשון [מעץ הדעת], עד כאן אמר קדוש". "עלים לתרופה", בלק תשנ"ח, עמ' ג'

הגה"ק רבי משה קורדובירו זי"ע - בעמח"ס תומר דבורה נודע ומפורסם בספריו העמוקים בדברי קבלה טמירים ונעלמים, והיה גם מפורסם בתורת הנגלה, שהיה מתלמידיו הגדולים של רבינו יוסף קארו זי"ע הבית יוסף. ותורת הנסתר למד אצל רבו המובהק הגה"ק המפורסם רבי שלמה אלקבץ זי"ע שחיבר את הפיוט הנודע "לכה דודי", המושר בנעימות יתירה בכל תפוצות אלפי ישראל מידי שבת בשבתו. רבי שלמה אלקבץ זי"ע האריך ימים אחרי תלמידו הרמ"ק, וידוע שהרמ"ק נפטר במיטב שנותיו בהיותו בן מ"ח שנים בלבד. ישנו ספר שכתב הבית יוסף זי"ע בשם "שו"ת אבקת רוכל", והבית יוסף מזכירו שם בכמה תשובות הלכה למעשה. אגב אורחא, הזכרתי פעם מהגה"ק רבי יהודא גרינוואלד זי"ע שמביא בספרו שבט מיהודא פ' ויקהל ששמע מתלמיד נאמן ששמע מהחתם סופר זי"ע, שמי שאינו יודע ש"ס ופוסקים אינו יכול להיות בעל רוח הקודש, ומי שיודע ש"ס ופוסקים ולמד אותם לשמה, בודאי יש לו גם רוח הקודש, עכ"ד. וע"כ כשאנו רואים את רבינו הרמ"ק, שכתב ספרים רבים בתורת הנסתר בבחינת רוח הקודש, זה סימן מובהק שהיה בקי גדול בתורת הנגלה. הגה"צ רבי נתן גשטטר זצ"ל גאב"ד קרית אגוד-י-ב"ב "חודש בחודשו", תמוז תשס"ז, עמ' א'

רבינו הסבא מקעלם זצ"ל, כינה את ספר "תומר דבורה" להרמ"ק הקדוש - "שלחן ערוך למידות", כשם שחיבורו של רבי יוסף קארו מכונה "שלחן ערוך להלכות".

וללמדנו בא - ר' שניאור וביאר - ששני אלה גם יחד מהוים את הבסיס לקיומו הרוחני של האדם, עד שאי אפשר לזה בלא זה. הרב אשר ברגמן שליט"א "שימוש חכמים" ע' קי"ח

...והנה כל הספר תומר דבורה לרבינו הרמ"ק זיע"א, הם דוגמאות למעשה חסד וטוב וויתורים נפלאים, איך לעורר עלינו הי"ג מדות של רחמים...

דרך אגב, השל"ה הק', בהסכמתו על הספר תומר דבורה כותב שם שאם יגמור האדם הספר הזה פעם אחת בשבוע או פעם אחת בחודש - מובטח לו שהוא בן עולם הבא. ושמעתי מידיד נפשי רבי משה הלברשטאם שליט"א [זצ"ל] מגדולי המורים בירושלים ת"ו בשם הרה"ק מסאטמר זי"ע בקבלה מהרה"ק מצאנו זיעועכ"י שהלימוד בספר תומר דבורה הוא סגולה למחלה הידועה רח"ל, ואם אינו יכול ללמוד בעצמו אזי שיקראו לפניו בספר זה. הרה"צ רבי יעקב מאיר שכטר שליט"א "לקט אמרים" ירושלים תשנ"ט ח"א, ע' ק"א

רבנו [אדמוה"ז מהר"ש מבאבוב זי"ע] היה שוקד הרבה על הספר "תומר דבורה" להגה"ק רבי משה קורדוביירא. בהזדמנות אחת הפליט ואמר: נעשיתי רבי על ידי הספר תומר דבורה... הרה"ג ר' חיים דוד באקאן שליט"א "שיר המעלות לשלמה" ברוקלין תשנ"ט ע' קל"ב

מספרים: כשנזדמן רבי אליהו לאפיאן לצפת, הלך אל בית-העלמין העתיק שבשיפולי ההר והשתטח בתפלה על קברו של רבי משה קורדביארו, קרא בקול רם: "רבינו הקדוש! את ספרך 'תומר דבורה' לומדים אנו, והועיל לנו הרבה... ה'סבא' מקלם ציוה עלינו ללמוד מתוכו בכל ליל שבת, וכך אנו עושים... במטו שתמליץ טוב במרומים על הישיבות הקדושות שתוספנה להתקיים, במיוחד עבור הישיבות שלומדים בהן מוסר..." הרב אהרן סורסקי שליט"א "מרבצי תורה ומוסר" ברוקלין תשל"ז ח"ד, ע' קס"ט

הרה"ק רבי חיים דוד מאנזאן מבראדי זי"ע אמר בשם זקנו הרה"ק מרוז'ין זי"ע שיהודי צריך להחזיק בנרתיק הטלית ותפילין שלו את הספר 'תומר דבורה'. [אדמו"ר מקאפיטשניץ שליט"א, ששמע מנכדו ר' ישראל ווינשטוק ז"ל ששמע זאת מזקנו הרה"ק מבראדי והדריכו ללמוד בכל יום בסה"ק תומר דבורה. וראה בסדר היום להרה"ק מהר"ש מפראהבישט שכתב ללמוד בכל יום מספר תומר דבורה.] הרה"ח ר' נפתלי פלינטשטיין שליט"א

"עירין קדישין השלם" ירושלים תשס"ט ח"ב, ע' תקנ"ו

מספרים על חסידי באיאן, שהיו מחזיקים תמיד בכיס הטו"ת שלהם את הספה"ק תומר דבורה, שם נתבאר איך מקיימין הי"ג מידות ע"ד הדבק במידותיו.

כ"ק מרן אדמו"ר מבאיאן שליט"א בשיחת קדשו - ד' דחוח"מ סוכות תשמ"ט "אמרי קודש", תשרי תשס"ט, ע' ק"ב

מובא בכתבי המקובל האלקי רבי חיים ויטאל זי"ע, שראה פעם בחלומו את רבינו הרמ"ק, ושאל אותו מה לומדים במתיבתא דרקייעא בשמי מרומים, את תורת הרמ"ק או את תורת האריז"ל [שהרי ידוע שהיה להם דרכים שונים בלימוד הקבלה], והשיב לו הרמ"ק ששני הדרכים נכונים, אלו ואלו דברי אלקים חיים, ברם בשמים לומדים את השיטות שכתב האריז"ל הקדוש, כי דברי האריז"ל המה יותר עמוקים מהדברים שלו. ובאמת הרמ"ק כתב ספרים לאלו שמתחילים לעסוק בעסק הקבלה, וע"כ כתב את הדברים בפשטות בכדי שיהיה שוה לכל נפש, אבל האריז"ל כתב יותר בעמקות לבעלי קבלה אמיתיים. ומובא שהרמ"ק עצמו היה עוסק בתורת האריז"ל. עוד כתב הר"ח ויטאל בספר "חזיונות", שראה את הרמ"ק שנפטר עוד טרם הגיע האריז"ל לצפת, והוא עצמו לא הזקין, וכנראה שהרמ"ק זכה להגיע לתכלית הנרצה בזריות, כמו שכתב הרמב"ם באיגרת לבנו רבינו אברהם "אשרי מי שחתם ימיו במהרה". והעולם הזה דומה לפרוודור לפני הטרקלין, והרמ"ק בגודל מדריגותיו הנשגבות, לא היה צריך להיות הרבה זמן להתקין עצמו בפרוודור, והיה מספיק בשבילו מ"ח שנים כדי להכנס לטרקלין מפואר. הגה"צ רבי נתן גשטטר זצ"ל "חודש בחודשו", תמוז תשס"ז, עמ' א'

רבינו הקדוש הנשר הגדול הרמ"ק זצללה"ה זי"ע וכ"י, ליש ולביא. ואליו נגלה אליהו הנביא, ומגלה לי' כל טמירא, ובעת משה עלה אל האלקים נפק קדמוי עמודא דנורא, האיש אשר יהרוס לעלות, לעטרהו בשיר המעלות, וכתב וחקק ורשם, יחטא ואשם, כי לא יגמור את ההלל, ואף אפס קצהו לא ימלל, גם יכונן על יתר מראהו צדקותיו, להודיע לבני האדם גבורותיו, כי הכי לא ידע איש עד היום הזה את גבורתו, גדולתו, צדקתו וקדושתו, הלא מקצה השמים מוצאו, ועד קצה השמים כבוד רבם ומוראו.

אך זאת שבטוי ישראל נאמנה אודיע, מה יראו על ככה ומה יגיע, היות בין כל הספרים הקדושים אשר כתב משה, לנו למורשה, אשר בהם נפתחו השמים, והיו לנו לעינים, ומפיהם אנו חיים, אשרי העם שלו ככה, עוד ממגד שמים השביענו ברכה, סידור תפלה למשה איש האלקים, בו נבעו מצפונות שפונות טמונות, זקוקין דאשא, ומסקו עד רישא, על כל ברכה ותהלה, על כל תחן ותפלה, על כל אות על

כל מלה, שמות קודש קדשים, עליות עולמות וספירות, יחד מאירות, גילה סודם, איה מקום כבודם, משובצים במילואותם, בהיכליהם ובטירותם, הכל מברכה העליונה מקור נוזלים האי נהר דנגיד ואיתרכו נובע, ולאיש אשר על רחובות הנהר דעתו נוטע, נוגע כאור יהי' מידו לו קרנים, וירבה ויבוא בעדי עדיים. וגם לאיש כמוני אשר רזי עולם אין לו לב לדעת, ואוזן שומעת, הסידור הזה הוצק חן בשפתותיו, ישא מדברותיו, ונשמת שדי יבינהו על פי מדותיו, כוונות קדושות בתורה ובתפלה ובמצות ביראה ואהבה דברים השוים לכל נפש דרושים לכל חפציהם, ונועם ה' עליהם, איש איש כפי נחלתו, אשר זכתה לו שדי תבונתו, ישא אלומתו, זה נוטל עד מקום שידו מגעת, וזה נוטל עד מקום שידו מגעת, וזה וזה שיש בו רוח חיים, לעבוד את אלקינו שבשמים, והכל הולך אל מקום אחד יחיד ומיוחד ב"ה וב"ש, הסידור הזה עד הנה הי' בכתובים טמיר ונעלם אור מופלא שכסהו עתיק יומין...

באעה"ח ג' שמות תר"נ מונקאטש, שלמה שפירא
הסכמת הרה"ק רבי שלמה ממונקאטש זי"ע לסידור "תפלה למשה" שיצא לאור בפרעמישלא תרנ"ב

שורש דרך הבעש"ט מדרך הרמ"ק

החסידות הוא כפי שאמרנו היא המשכה להתגלות אור גם בכלים עצמם, גם בעולם הזה ומלא כל הארץ כבודו, גם בארציות וגשם הכלים, ובשביל זה גם העבודה לא בדחיית הגופניות לבדה היא רק שגם עם הגופניות נעבוד את ה' וגם את המדות הגופניות נעלה לאהבה את ה' ולירא ממנו ית' בהן, ולא עם המדות לבדן כיון שמהרוח שבאדם הן, רק גם עם הנפש, אף כח הגופני באדם אין צריכים לסגף ולדחות רק גם אותן נכניס בקדושה ועבודת ה', ועל כגון זה איתא בספה"ק רמז מהפסוק כי ממנו נקח לעבוד את ה' שאמר מרע"ה לפרעה על הבהמות שגם הם ילכו עמכם, היינו גם ממנו הבהמיות נקח לעבוד את ה', והן עוד ב"ראשית חכמה" אשר קדם להחסידות מצינו עבודה כגון זו, ועי"ש בשער האהבה סוף פרק ד' שאומר בקדשו שמי שאין לו שום רצון אף של תאוה אינו איש, כיון שגם לעבודת ה' לא יהי' לו רצון כמה לרצות משא"כ מי שיש לו רצון ותאוה יכניס את רצונו בקדושה וירצה בו להתקשר בתורה וקדושת ה' ואז לא יצטרך לסיגופים ותעניות, אפשר הוא הענין שראיתי במכתבים קדושים מגניזה החרסונית שהדפיסו, שהבעש"ט זצ"ל אמר ששורש דרכו הוא מדרכו של הרמ"ק זצ"ל וכיון שבעמ"ח של ספה"ק "ראשית חכמה" הוא תלמיד הרמ"ק זצ"ל, לכן גם בזה רואים השתוות דרכי העבודה של בעל ראשית חכמה לשל הבעש"ט זצ"ל. "מבוא השערים" פיאסעצנא ריש פרק ט', דף מ"ח ע"ב, ועיי"ש שמאריך בזה

סגולה לבטל מחשבה זרה

"מצאתי כתב יד של אלקי מהר"ם קורדובירו ז"ל שכתב וזה לשונו: למדני זקן אחד לבטל המחשבה, יאמר פסוק זה הרבה פעמים: 'אש תמיד תוקד על המזבח לא תכבה', ובעיני פשוט שזה הזקן היה אליהו הנביא, ולרוב ענותנותו של הרב לא רצה לגלות. על כן יהא נזהר בזה במי שנפל בלבו מחשבת און מחשבת הבל שיאמר הפסוק הנ"ל הרבה פעמים... ויאמר אותו בהתעוררות גדול".

[של"ה הק' שער האותיות אות ל. ואמנם כיוון לדברי האריז"ל סידור רבי שבתי סדר הלימוד דף טז.: "לטהר המחשבה - והרמ"ק קיבל מפי אליהו זל"ט שיאמר הרבה פעמים: אש תמיד וגו', ותבטל מחשבתו" וע"ע בספה"ק: "אור צדיקים" למהר"ם פאפירש זי"ע עמוד התפילה אות טו; "עבודת ישראל" פר' משפטים - מה שמרמז בזה; "באר משה", אזורוב, פר' שלח עמ' שפו - שמבאר ענין הסגולה ומציין מקור לכך בזה"ק, עיי"ש. "עלים לתרופה", בלק תשנ"ח, עמ' ג']

חיבוריו הק'

"פרדס רמונים" - הוא ספרו המפורסם ביותר, שראה אור מספר שנים לאחר פטירתו, ועל שמו נקרא בישראל "בעל הפרדס". בספר ל"ב שערים הפותחים את שערי חכמת הקבלה, כולל שער "ערכי הכינויים" המכיל כ"ג פרקים המבארים את הכינויים השונים של מושגי הסוד הנזכרים בזה"ק ובתיקונים ובדברי ראשוני המקובלים.

"ספר גירושין" - חיברה בשנת הכ"ו לחייו, שנת ש"ח. ספר זה מופלא הוא ביותר, ובו סדר הגילויים שנתגלו לו בלכתו עם רבו, וכלשון קדשו בספרו הק' "אור נערב" ח"ה פ"ב: "שהיינו מתגרשים השדה עם האלקי כמהר"ר שלמה נ' אלקבץ הלוי לעסוק בפסוקי התורה פתאום בלי עיון, והיו הדברים מתחדשים דברים שאי אפשר להאמין ענין זה אלא מי שראה או ניסה הענין פעמים רבות..."

ספר זה כולל צ"ט סימנים עם פירוט התאריכים של נדודים אלו הקרויים בפיו "גירושין" אשר ענינה מבואר בספרו הק' "תומר דבורה" פ"ט, עיי"ש, ובהם העלה דברים שנתחדשו להם בקברי הצדיקים, בהרים ובשדות, וכן חידו"ת שנתגלו לו בחלום.

"אלימה" רבתי - כדאי הוא הדבר לצטט מדבריו המופלאים שכותב הרמ"ק בספרו זה, וזה לשונו הקדוש ז, א: "ואנחנו תלמידי רבי שמעון בן יוחי ע"ה וספריו וחיבוריו, נכנסנו להשכלת סתרי התורה מתוך דרכי המסורים לנו, והשכלנו בה השכלה לפי הדרכים ההם, ואנחנו לומדים האלקות מתוך התורה ופירוש סודותיה, אין לנו צורך בבורות נשברים אשר לא יכילו מים, ואדרבה נשכיל כמה ספיקות שנסתפקו אותם החוקרים בדרושי תורתנו, ומבוכותם מבוארות לנו, ואין הטורח אצלנו במבוכות ההם..."

"אור יקר" - ספר זה, כותב החיד"א בשה"ג מע"ס א סי' נז "חיבר רבינו מהר"ם קורדובירו פירוש ארוך על זוהר ורעיא מהימנא ואדרות אדרא רבא בפר' נשא ואידרא זוטא בפר' האזינו וספרא דצניעותא בפר' תרומה וספר יצירה והתיקונים, וראיתי כל הפירושים הללו בביבלי"טיקא - בית עקד ספרים של דוכוס מודינא - מושל מחוז מודינא שבאיטליא, והם ששה עשר קובצים, רובם גדולים וארוכים".

והחיד"א מעתיק מה שכתוב שם בחלק ראשון: "אני היום ילדתיהו, אני הצעיר משה בר יעקב קורדובירו בחודש אדר ראשון משנת השכ"ג ליצירה פה צפת תוב"ב. ובסוף פירוש הזהר כתוב כלשון הזה: נשלם הספר הזה יום ה' ו' לחודש טבת, שנת השמ"ב ליצירה, אני הצעיר דוד נ' יעקב כתבתי אותו להחכם השלם כמה"ר עמנואל מפאנו נר"ו, ה' יזכהו להגות ולדקדק בו לו ולזרעו, ולקיים בו לימו"ז - לא י' מושו מ'פיך ו'מפי זרעך, ע"כ. וידוע דהרמ"ע - רבינו מנחם עזריה מפאנו קרו ליה הרב עמנואל, לפני שמנחם בלשון גויים קורין לו מנואל..."

על נסיבות ההעתקה שהעתיקו החכם רבי דוד בן יעקב לבקשת הרמ"ע מפאנו, כותב החיד"א בשם רבי שלמה שלומיל, מח"ס "שבחי האר"י", כפי שהביא בשמו המקובל רבי יוסף שלמה רופא היש"ר מקנדיא בספרו "מצרף לחכמה" מב, א וז"ל: "החכם כמהר"ר עמנואל הזיל אלף זהובים אדומים מכיסו לאלמנת מהר"ם קורדובירו, בעד שהשאילה להעתיק ספר אור יקר שחיבר הרב ע"ה פירוש הזוהר, מלבד הוצאת הסופרים והנייר. ופה צפת הוגד לי שמלבד ששלח להאלמנה הרבנית, שלח כ' זהובים אדומים למהר"י קארו - הב"י, ועשרים למהר"ר שלמה [אלקבץ] ועשרה למהר"ם אלשיך - למען ימליצו בעדו" עכ"ל. כלומר בגודל חשקו להעתיקת הכתבים פיזר הרמ"ע מפאנו הון רב, ומלבד אלף זהובים לאלמנת הרמ"ק הוסיף לשלוח מתנות כסף לגדולי הדור האמורים שימליצו לפניה. [בהמשך מוסיף הוא אודות

השתלשלות העתקת כתב היד: "הראית לדעת שאלו הקובצים שיש לדוכוס מודינא הן הן אשר הועתקו להרמ"ע י"ב שנים אחר פטירת מהרמ"ק... ונראה דכששלח המעות הנזכרים היה בסוף ימי מרן מהר"ק קארו שהוא עלה לשמים שנת של"ה, והמעתיקים נתאחרו ולא גמרו העתקתם עד שנת השמ"ב, עיי"ש עוד. ולסיום מצטט השה"ג מה שראה בספר החזיונות של רבינו חיים ויטאל שראה בחלומו את הרמ"ק, "ובחלום ידבר בו הרמ"ק ז"ל, שקבלת רבו האריז"ל אמיתית ופנימית, ושם בעולם הבא הוא - הרמ"ק - לומד חכמת הקבלה על דרך רבו האר"י ז"ל". הדברים מופלאים, ומי יבוא בסוד קדושים].

ואמנם, ידוע אמרם ז"ל כי "הכל תלוי במזל ואפילו ספר תורה שבהיכל" זוה"ק ח"ג קלד., נתמזל מזלו של חיבור גדול זה, ובעוד שחלק גדול מספרי הרמ"ק ראו את אור הדפוס, נותר הוא גנוז בבית עקד הספרים כארבע מאות שנה, עדי זכינו להתגלות אור יקר, בשנת תשכ"ב, כאשר נתגלגלה לידי הרה"ח ר' מאיר הלוי אלבוים ז"ל והוציא אז לאור את הכרך הראשון בתוספת מבוא נפלא מאת הגה"צ רבי משה יאיר וינשטוק. מפעל כביר זה הופיע במספר שנים וכולל למעלה מעשרים כרכים.

זבחי שלמים - פירושו לתפלות הימים נוראים, נדפסו בשנת שע"ג. חלקו השני - "סדר עבודת יום הכפורים" - בו מתבארים סודות עבודת הכהן הגדול, הדפיסו לראשונה בנו היחיד החכם רבי גדליה קורדובירו זללה"ה, בשנת שמ"ז, וכך כותב בחתימת הספר: "אמר הצעיר גדליה, זיכני ה' להתחיל במלאכת שמים זו ביום ד' כ"ג תמוז ה'שמ"ז צום אבחרהו ואזכרהו לעולם על ראש שמחתי, כי הוא יום שמת בו אבי עטרת ראשי זה לו שבע עשרה שנה, ואני נשארתי כיאשיה במולכו בן שמונה שנים, עוסק בקביעות במקרא, מידה שאינה מידה, ומאז התחלתי להתחנך בעיון ההלכות לפני אבי מורי זצ"ל ובישיבתו, אלא שלא זכיתי בו רק מעט מזעיר, וצדקת הרבנית אמי היא סמכתני בחכמת נשים בנתה ביתה...".

תפלה למשה - על סדר התפלה. אף הוא גנוז היה למעלה משלש מאות שנה, ורק בשנת תרנ"ב ראה אור הדפוס בהסכמת גאוני וצדיקי הדור ראשי אלפי ישראל: מרן מהר"י מבעלזא, ה"דברי יחזקאל" משינאווא, ה"אמרי יוסף" מספינקא ועוד רבים.

תומר דבורה - ספר מוסר קטן שהוא מועט המחזיק את המרובה ושוה לכל נפש, ומיוסד על החיוב של האדם להתדבק במדותיו של הקב"ה: "מה הוא רחום אף אתה תהיה רחום" וכו'. וכך מתבאר בעשרה פרקי הספר הי"ג מדות של רחמים, היאך יעשה אותם האדם בכדי שיזכה להתדמה לקונו. "עלים לתרופה", בלק תשנ"ח, עמ' ג'

כ"ה תמוז

האדמו"ר הרב מאיר הלוי רוטנברג מאפטא זצ"ל

יום ההילולא כ"ה תמוז

נולד בשנת ה'תק"כ (1760) באפטא שבפולין. בנעוריו נתייתם מאביו ואמו נאלצה לגדלו לבדו ורבינו למד עם אחיו ר' מרדכי מסטאשוב. מיום ליום עלה ונתעלה שמו ללמדן גדול ובקי וחרף טובא. לאחר מכן שלחו אחיו ללמוד תורה אצל הגה"ק ר' יצחק אברהם אבלי הכהן כ"ץ. בשנותיו הראשונות אחר נישואיו קודם התגלותו ידע רבינו סבל ועוני, ולמד תורה מתוך דחקות גדולה, וביתו היה ריק מכל, ובעוד שהוא

עצמו שרוי היה בתעניות רובו של שבוע, רעבה משפחתו ללחם ממש. בביתו לא היה אפילו מנעלים לו ולאשתו רק זוג אחד לשניהם יחד, וכל פעם שאחד הלך לרחוב העיר, היה הוא לוקח הזוג מנעלים היחידים, שהיה להם בביתם. לאחר שעבר רבו ר' אברהם יצחק הכהן כץ מסטאבניץ לפינטשוב התקבל רבינו לכהן שם בעודו צעיר לימים. בשנת ה'תקס"ט (1808) לאחר שעזב ה'אוהב ישראל' מאפטא את העיר, עבר רבינו לכהן שם. תפקיד אותו מילא עד יום פטירתו. הצטיין בבקיאות רבה בש"ס ובפוסקים. גאון בנגלה ובנסתר. נודע כבעל רוח הקודש הפועל ישועות. אלפים נהרו לבקש את ברכתו ועצתו. ענותו. השפעתו הייתה גדולה ואפילו הגויים היו יראים מפניו. תפילתו הייתה בנעימות ובעריבות. נפטר ב-כ"ה תמוז ה'תקפ"ט (1829). חי כ-69 שנים. ציונו באפטא. ממנו יצאה שושלת אפטא. כיום בית-החיים הפך לגן ציבורי רח"ל וציונו של רבינו לא ידוע.

אביו: ר' שמואל סגל הלוי רוטנברג (משושלת השל"ה הקדוש). **אמו:** מרת פייגא (מירל) - משושלת הש"ך). **אחיו:** ר' מרדכי מסטאשוב, ר' פנחס. **מרבתי:** ר' מרדכי מסטאשוב (אחיו), אדמו"ר ר' אברהם יהושע העשיל מאפטא (מח"ס 'אוהב ישראל'), ר' אברהם יצחק הכהן כץ (מח"ס 'כתר כהונה' ואב"ד סטבניץ ופינצ'וב), ר' יעקב יצחק הלוי הורביץ (ה'חווה מלובלין'), ר' מנחם מנדל מרימינוב, ר' מרדכי מנשכיו, ר' יצחק לוי מברדיטשוב, ר' יעקב יצחק רבינוביץ (ה'יהודי הקדוש' מפשיסחא). **אשתו:** בת ר' אהרן הנסתר (חתן ר' ברוך קדוש). **מתלמידיו:** ר' חיים (אב"ד קאמינסק וואלברום מח"ס 'זכיון חיים'), האדמו"ר ר' שלמה הכהן מרדומסק (מח"ס 'תפארת שלמה'), ר' יהודה ליבוש פסח מליפסק, ר' שלמה זלמן פרנקל מוויליפולי, אדמו"ר ר' שמואל מדריליטש. **בניו:** האדמו"ר ר' ישראל מסטאבניץ והאדמו"ר ר' פנחס. **בנותיו:** מרת חוה אסתר (נישאה לר' מנחם מנדל רובין מגלאנוב), מרת פייגא (נישאה לר' אריה לייבוש ניהוז מחעלם וטומשאוב), מרת פייגל (נישאה לר' אליאס ריינהולד). **מספריו:** • אור לשמים-פרד"ס, חידושי-תורה וש"ת בדרך הפלפול.

פעם אחת כאשר רבינו חזר מן התפילה, אימו לא נתנה לו את הלחמניות. ובא ושאל את אמו: "אמא, מפני מה אינך נותנת לי את הלחמניות כבכל יום ויום?" והיא השיבה לו: "מאירל, התפללת היום בכוונה? אני רואה שלא כיוונת היום בתפילתך". הנער התבייש מאוד, ושאל את אמו: "מניין את יודעת שלא התפללתי היום בכוונה?". והיא השיבה לו: "היום בישלתי יין שרף כפי שאני עושה בכל יום. וראיתי שאינו מתבשל יפה והתקלקל, והבנתי שאתה לא כיוונת יפה בתפילתך, כי בכל יום ויום יש לי סימן אם היי"ש מתבשל יפה - אות הוא, כי התפללת בכוונה - והיום לא התבשל יפה. על כן הבנתי, שלא התפללת בכוונה". והודה ולא בוש והבטיח לה, שמהיום והלאה יתפלל בכוונה כדין ונתנה לו את הלחמניות. (מעובד מתוך 'אהל שלמה')

פעם אחת היה רבינו בלובלין אצל רבו מלובלין, היה זה קודם שהתפרסם, והיה מתפרנס בדוחק בעיר סטאבניץ, וכאשר היה מגיע לרבו בלובלין, היה יושב שם זמן רב ולא הלך בבגדים חשובים. והנה הגיע אדם עשיר ממדינת קיר"ה עם מרכבה וסוסים שלו וראה את רבינו בכך. כאשר הלך הגביר הנ"ל בעש"ק למקווה היה אז רבינו גם במקווה וטבל כשהוא מוציא קולות מפיו ומכוון כוונות. כאשר ראהו הגביר והיה מכיר בו, שלא היה הולך בבגדים חשובים, הרשה לעצמו להתלוצץ עליו ודיבר אליו וביישו, עבור שעושה מספר גדול של טבילות, ועל כך התבייש רבינו. עברה השבת והנה במהלך אותו השבוע הגיע שליח מעיר הגביר והודיע לו, שנשרף ביתו וכל רכושו. בצר לו נכנס העשיר לשעבר אצל ה'חווה מלובלין' כתב פיתקא וביקשו לעזור לו. הצדיק התבונן בפיתקא וברוח קדשו השיבו, שאינו יכול להושיעו והנזקים

הללו באו כעונש מבורא עולם בעבור שפגם בכבודו של איזה צדיק גדול ואינו יודע מיהו אותו צדיק, כיוון שהוא מסתיר עצמו. אולם יכול הוא לומר, שיגיע הזמן, ואותו צדיק יתגלה לעין, וכאשר יפייס אותו וימחול או שוב יתרומם מזלו. אותו אדם בצר לו חזר לביתו והפך להיות עני מרוד שנים מרובות - ונאלץ לחזור על הפתחים, עד אחר שרבינו נודע לרבי מפורסם. אירע שנסע פעם אחת במדינת קיר"ה ושבת שם בעירו של העני, ובליל שבת-קודש, כאשר נכנסו אנשי העיר לשולחנו, נכנס גם העני בתוך הבאים, וכאשר הסתכל בפניו הכירו, שהוא החסיד מסטאבניץ שבייש במקווה, ונפל ארצה ונתעלף. לאחר שהקיצו אותו ובא לרבינו וסיפר לו את כל הסיפור, הצדיק מחל וגם בירך אותו, ומאז נתעלה וחזר לעושרו, כפי שהיה קודם לכן. (מעובד מתוך 'שיח שרפי קודש')

הרב הצדיק ר' מיכל סאמאטאר (אבי הצדיק ר' פנחס סאמאטאר) שלח פעם אחת קוויטל לרבינו. פנקס היה לרבינו, אשר בתוכו כתב את שמות האנשים אשר באו אצלו ובקשתם, וכאשר קרא שמות האנשים, מי אשר אורו עניו נגדו שלח אחר אותו האיש ודיבר עמו, ובעצמו אמר לו את מבוקשו, והבטיח לו על זה - וכך נתקיים. אמר רבינו לגבאי: "הנני רואה פה שם ר' מיכל, הלא האיש הלז הוא בעל מדרגה, ותצווה לו בשמי, כי רק מקווה חסר לו". (בכפר סאמאטאר לא היה מקווה). אמר השליח (אשר הביא את הקוויטל), כי אי אפשר להשיג מים בכפר הנ"ל, וכבר נלאו למצוא מים. רבינו התבונן ואמר לשליח: "אמור לר' מיכל, כי בתוך בית הדואר שלו (אשר היה בנוי במקום גבוה) נגד קורה שביעית יחפור, ושם ימצא מקווה כשר". כאשר בא השליח לביתו אמר זאת להרה"צ ר' מיכל, ומיד קם והתחיל לחפור שמה, וכדברי רבינו אכן מצא מקווה כשר, ובעת כי נסתלק ר' מיכל זצ"ל התייבש המעיין והתבטל המקווה מאותו המקום. (פאר וכבוד)

כ"ו תמוז

הרב מארי שלום (סאלם) יצחק הלוי זצ"ל

יום ההילולא כ"ו תמוז

נולד בשנת ה'תרנ"א (1890) בצנעא שבתומן כבן בכור. עוד בצעירותו ניכר כי לגדולות נועד והוא למד מאביו את תורתו והוסמך על ידי לרבנות ודיינות (אביו שימש כרבה הראשי של תימן). יחד עם זאת, התפרנס יחד עם חמיו מהכנת בגדים לבית המלוכה. בשנת ה'תרפ"ג (1923) עלה לבדו לארץ, התיישב בירושלים ולאחר כשנתיים הצטרפו אליו אשתו וילדיו. לאחר מכן נקרא לשמש כרבם של יהודי תימן בתל-אביב. במהרה הפך למנהיג בקהילה. בשל הליכותיו וייחודיותו, טוב ליבו וצניעותו, נחשב למנהיג של כל רבני תימן בארץ ישראל. שימש כנשיא המועצה הדתית ליהודי תימן בארץ ישראל וכדיין בבית הדין הרבני בתל אביב. פעל למען חינוך הילדים והנוער על פי מסורת אבות. הקים (יחד עם עוד מספר אנשים) את חברת 'תורה אור' אשר מטרותיה היו הקמת מוסדות לימוד לילדים ונוער על פי מסורת יהדות תימן. סייע בהקמת מוסד לחולים וילדות ובמציאת מסגרות לימוד לקשישים. ארגן כינוסים של רבני תימן לשם קידום ענייני העדה ושימור המסורת התימנית. בשנת ה'תשט"ז (1956) מונה לכהן כחבר מועצת הרבנות הראשית. בשנת ה'תשכ"א (1961) חזר לגור עם משפחתו לירושלים. מלומד בניסים. ענותן. עזר לכל אדם. השיב רבים לאביהם שבשמיים. נפטר ב-כ"ו תמוז ה'תשל"ג (1973). חי כ-83 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: ר' יחיא יצחק הלוי (רבה הראשי של תימן). **אימו:** מרת סעדה לבית כמרי. **אישתו:** מרת זהרה (בת חכם ר' אברהם הכהן). **מרבתי:** אביו, ר' יחיא, ר' אברהם אלנדאף. **ילדיו:** נולדו לרב עשרה ילדים. **מספרי:** דברי חכמים - שו"ת דברי שלום - פירוש על חלק הדקדוק למהרי"ץ. ניקד את שישה סדרי משנה על פי מסורת יהודי תימן. פרסם מאמרים בעניין מנהגי תימן ובחזיון מסורת ההגיייה שבפי יהודי תימן.

עלייתו של רבינו לארץ ישראל, הייתה כרוכה ומשופעת בניסים רבים. כבר בהיותו בתימן חלה במחלת כליות קשה, והיה שותת דם. הוא ידע כי בעיר עדן נמצאים רופאים אנגלים וניסיונם רב ועשויים בעז"ה למצוא תרופה למחלתו הקשה ולכן שם את פעמיו לעיר עדן. בדרכים קשות, ותוך יסורים קשים ותלאות רבות כשהוא סובל ממחלתו, הגיע לעיר עדן. שם נכנס לבית הרפואה והוא אושפז. הם בדקו אותו על אף העובדה שהיו שם רופאים מומחים, ברפואה של אותם הימים, לא מצאו תרופה למחלתו והם הכינו אותו לגרוע מכול באומרים שלא נותר לו עוד זמן רב עד שיפטר מן העולם. במכתבו לאביו, הגאון רבי יחיא זצ"ל, כותב רבינו, כי הוא משלים עם מצבו וכך גזרה חוכמתו יתברך ומכוון שלא מצא מרפא לחוליו - הוא עולה לארץ ישראל, על מנת שיזכה להיטמן בעפרה. על אף חוליו הקשה, הוא הפליג באוניה מהעיר עדן למצרים, ומשם במסע לא קצר עד שהגיע לנמל יפו. כשהגיע לארץ, הוא שכר חמור עם ערבי, אשר הביא אותו לירושלים עיר הקודש. מיד הוא פנה לכותל המערבי, שריד בית מקדשנו. שם נשא תפילה לפני בורא העולם על שזיכה אותו לחונן את עפרה של הארץ. גם כאן יעצו לו לפנות לבית הרפואה האנגלי שבירושלים שזא יוכלו לסייע בעבורו ולמצוא תרופה למחלתו הקשה. רבינו עשה זאת ונכנס לבית-הרפואה. המעשה חזר על עצמו. הרופאים הודיעו לו שאין שום תרופה למחלתו. רבינו התפלל את תפילותיו בכותל המערבי. באחד הימים, כשהוא נושא תפילה כשעיניו זולגות דמעות, ניגשה אליו זקנה אחת מבאות הכותל. היא שאלה לשלומו וביקשה לדעת מדוע הוא ממרר בכי. הוא סיפר לה על מחלתו הקשה. כששמעה את הדברים, היא הגישה לו בקבוק משקה, וציוותה עליו לשתות מן המשקה כוסית אחת בכל יום. הוא נטל את הבקבוק והיא מעלמה מעיניו. הוא עשה כפי שאמרה לו. הוא התמיד לשתות כוסית אחת מן הבקבוק בכל יום. למרבה הפלא, כעבור ימים שבה אליו רוחו, והוא נרפא מחוליו. מאז חי בארץ ישראל כחמישים שנה, בלא לחוש שום כאב או צער בכליותיו. עשרות שנים לאחר מכן, בשנתו האחרונה החל לחוש שנית בכאבים. הוא הלך לצילומים בבית הרפואה. שם לאחר מספר בדיקות כתב הרופא חוות דעת כי בצילומים לא נמצא דבר. הוא שוחרר לביתו כשהוא עדיין סובל מכאבים חזקים. כעבור זמן מה התעצמו כאביו בשל דלקת חריפה. הוא נכנס שנית להתאשפז בבית הרפואה אצל פרופסור נודע, שהיה גדול הרופאים בארץ. בבדיקות ובצילומים שנערכו לו בפעם זו, נמצא כי כליותיו כלל אינן פועלות! הפרופסור התבטא ואמר: "אינני מבין איך הוא חי כל השנים. מצב הכליות מעיד כי הן אכולות ויצאו מכלל פעולה כבר לפני שנים רבות!". בנו של רבינו סיפר לפרופסור את מעשה מחלתו ועל מה שאירע עימו לפני כחמישים שנה. הפרופסור אמר בפליאה לבן: "דע לך, אביך חי בניסים גלויים מאוד!". הבן ביקש לקחת עימו את הצילומים. אך הפרופסור ביקש ממנו לשמור אותם כדי להציגם בפני הרופאים והתלמידים ולהראות להם כי יש אנשים החיים מעבר לגדר הטבע. אלו היו מאורעות חייו, נס בתוך נס, כאיש קדוש ומורם מעם, שמלאכי ה' מלווים אותו בכל עת ובכל שעה. (מעובד מתוך 'מכון המאורות').

הרב המקובל האלוקי רבי אלעזר אבוחצירא זצוק"ל

יום ההילולא כז' תמוז התשע"א

הרב אלעזר אבוחצירא כונה בבא אלעזר ד' באב ה'תש"ח - כ"ז בתמוז ה'תשע"א היה רב ומקובל. נצר למשפחת אבוחצירא, בנו של רבי מאיר אבוחצירא המקובל האלוקי ונכדו של המקובל האלוקי רבנו רבי ישראל אבוחצירא הבאבא סאלי

האדמו"ר המקובל הרב אלעזר אביחצירא זצ"ל הידוע כ'באבא אלעזר': נולד בריסאני (מחוז תפילאלת שבמרוקו), בשנת ה'תש"ח (1948) אחרי שאמו ילדה שבע בנות. סבו, הצדיק ה'באבא סאלי' זצ"ל ראה את התנא רשב"י הקדוש בחזיון הלילה, וטענתו בפיו: 'מדוע אין במשפחה מישוהו שנקרא על שם בנו, התנא ר' אלעזר?'. והצדיק הבטיח לו כי הנכד שיוולד בקרוב יקרא על שמו. ה'באבא סאלי' ישב בסנדקאות לנכדו וקבע את שמו לאלעזר ואמר, ששמו יוצא מר"ת של הפסוק: "עֵין לֹא רָאָתָה אֱלֹקִים זֹלָתָךְ". בגיל צעיר התייתם מאמו. בשנת ה'תשכ"ו (1966) משפחתו עלתה לארץ והם התיישבו באשדוד. בילדותו למד בישיבת הרמב"ם שבת"א. בהמשך למד בישיבת פורת יוסף שבירושלים. אחר פטירת הסב הקים חצר בבאר-שבע. מקובל. גאון בנגלה ובנסתר. בקי בכל הש"ס. ענוותן. צנוע וסגפן. ב-30 השנים האחרונות הדייר את עצמו מאכילת בשר. מר"ח אלול ועד למוצאי יוה"כ היה שרוי בתענית. מסר את נפשו למען הכלל והפרט, למען יתומים ואלמנות, למען נדכאים וחולים. הירבה בחסדים ובמתן בסתר. רבים שיחרו לפתחו ונושעו. בכל יום קיבל מאות אנשים מהשעה 15:00 ועד השעות הקטנות של הלילה. שמר על פיו ועיניו באופן מופלא ביותר: חמש שנים רצופות, היה שרוי בתענית דיבור, וזולת דברי קודש ומספר מילים הכרחיות, לא יצא מפיו דברי חולין. בביתו ישנה מנהרה המוליכה לביה"כ ובעשרות השנים האחרונות יצא מביתו רק פעמים בודדות מטעמי צניעות. מגיל 18 למעט רעייתו ונשים במשפחתו הקרובה, לא ראה פני אישה. לבש גלימה שחורה ולכסות בה את ראשו ועיניו. אסר על באי ביתו לצלמו. נפטר ב-ז"ך תמוז ה'תשע"א (2011). חי כ-63 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. כשבועיים לפני פטירתו, היה כבר-מצווה ובמקום לדבר על ענייני בר-המצווה, ייחד את דבריו על עשרת הרוגי המלכות ומעלתם העצומה למעלה מרומים. הנוכחים לא הבינו מדוע. דבריו הובנו לאחר כשבועיים. בהלווייתו השתתפו למעלה מ-100,000 איש. רבי אלעזר נרצח בביתו, על ידי אחד ממבקשי עצתו.

אביו: האדמו"ר הקדוש ר' מאיר. **אמו:** מרת שמחה. **סבו:** האדמו"ר הקדוש ר' ישראל. **אשתו:** מרת דבורה. **ילדיו:** הגאונים ר' פינחס, ר' עמרם חיים, ר' שמעון, ר' מאיר שלום, ישראל, ציפורה, חיה שמחה (טולדנו). **מרבתי:** הגאון ר' אברהם חפוטא.

מעל הכל נודע הצדיק ב"קדושת העינים" שלו שהייתה מופלאה. עוד מצעירותו ממש, כשלמד ב"פורת יוסף", היה מגיע מבית אביו באשדוד לשיבה ברכב עם חלונות מכוסים, כדי שלא יראה מה יש בחוץ. פעם היה יושב ולומד ופתאום צעק: "אשה, אשה". בדקו ולא מצאו עד שראו שבבניין הישיבה בקומה עליונה נמצאת אשה. ועצם נוכחותה הפריעה לו מעוצם קדושתו.

סיפר הרב גרוסמן שליט"א שפעם נסע עמו במטוס, ושעות ארוכות לא הרים הרב את עיניו. גם בהיותו בשדה התעופה, כשהגיעה עת הביקורת וביקשה המאבטחת, במקום שיסיר המסווה מעל פניו. אמרו

לה, שהרב לא מסתכל ושלא מסתכלים עליו. אולם היא מיאנה לקבל את הדברים. והזהירוה, שזה מסוכן בשבילה, והיא לא שעתה לדבריהם והסתכלה בו להשוות לתעודת הזהות, ויהי כאשר עבר הלאה פתאום צעקה, שאינה רואה בעיניה. עד שביקשה סליחתו.

ניתן היה לראות במוחש, כי התקיים בצדיק הפסוק: "ותגזר אומר ויקם לך", שהיה אומר דבר, שהיה נגד המציאות - והיה נעשה כדבריו. אחד מהתושבים סיפר כי הייתה לאשתו בעיה רפואית לפני מספר שנים ואמרו הרופאים, שצריך לנתחה, והוא היה רגיל ללכת לרבנו, והלך אליו. אמר לו הרב: "תגיד לרופאים שהיא לא צריכה ניתוח ורק שיתנו לה אנטיביוטיקה", חזר ואמר לאשתו, שתאמר כך לרופאים, והרופאה שלה אמרה: "מה יודע הרב מבאר-שבע? אנחנו רואים פה שיש בעיה קשה". בכל זאת הסכימו לעשות צילום נוסף, ובצילום ראו, כי הבעיה חלפה מאליה.

סיפר הרה"ג גדעון עטיה (תלמידו רבינו): "בשנים ה'תשל"ד-ה'תשל"ה (1973-1974) למדתי בישיבת 'פורת יוסף' בשכונת קטמון בירושלים, יחד עם רבנו זצ"ל. הוא היה סמל ודוגמא לשקידה והתמדה בתורה. היית יכול לראות אותו עומד על רגליו במשך 16 שעות רצופות ולומד תורה ללא הפסק!! כמעט ולא היה יוצא מבניין הישיבה, כדי לשמור על קדושת עיניו. גם כשהיה מוכרח לצאת בכל יום מבניין הישיבה בשביל לטבול במקווה, היה עושה זאת בשעה 04:30 לפנות בוקר, בשעה שהרחובות ריקים מאדם".

על בקיאותו המופלאה של רבנו בש"ס ובפוסקים יעיד סיפורו של הרה"ג גדעון עטיה: "תמיד כששוחחתי עם הצדיק על איזו סוגיה בגמרא, הרב היה מפלפל בה, מרחיב, מקשה ומתרץ משל הרגע למד את הסוגיה. פעם ראיתי את הרה"ג יוסף חיים קופשיץ שליט"א, (מי שהיה רבו של רבנו בימי בחרותו בישיבה), יוצא עם גמרא בידו מבית הצדיק, לתמיהתי: 'האם כבודו מדבר עם הרב גם בלימוד, מלבד בקשת עצה וברכה?'. השיב: 'כשאני מתקשה במשהו בלימוד, אני ניגש לרבי אלעזר ומציג בפניו את הקושיה, הוא איננו צריך לחשוב ולהיכנס לסוגיה, אלא מיד הוא מתרץ לי את כל הקושיות. היום היו לי 2 קושיות בתוספות במסכת כריתות ובמסכת תמורה (גמרות שלא רגילים ללומדן, בהיותן עוסקות בנושאי קרבנות), והוא יישב לי אותן על אתר".

כל הקומה הראשונה בבית רבינו פעלה כבית תמחוי, והכל מומן מכספו. מעשה החסד היו רבים. לפני כ-15 שנים אישה אחת נזקקה לעבור ניתוח לב פתוח, ורבנו הורה לה שתעשה את הניתוח דווקא ע"י רופא פרטי, הוא אף נקב בשם הרופא. חזרה האשה בבכיות נוראות והעבירה פתק לרבינו, שהרופא דורש עבור הניתוח כ-00050 דולר, ואין באפשרותה להשיג סכום אגדי זה. מששמע זאת רבינו הוא העביר לה במקום את כל הסכום הנ"ל!!".

רבי אלעזר נקרא על שמו של התנא רבי אלעזר בן רשב"י. במשפחת אבוחצירא מספרים כי לפני שנולד רבי אלעזר, ראה הבבא סאלי את התנא האלוקי רבי שמעון בר יוחאי ע"ה בחזיון הלילה, והנה רשב"י בא בטרוניה, מדוע אין בכל המשפחה, מישהו שנקרא על שמו של בנו התנא רבי אלעזר. כמענה, הבטיח לו ה'בבא סאלי' כי הנכד היילוד הקרוב, יישא אכן את השם אלעזר. בשעת הברית, קרא עליו הסבא ה'בבא סאלי' את הפסוק 'עין לא ראתה אלוקים זולתך' כשהוא מדגיש כי ראשי התיבות של 'אלעזר' הם מילות הפסוק האמור. בהתבטאות מאלפת זו מפיו של ה'בבא סאלי' הקדוש, ניתן ללמוד על ערך יקרתו ושורש נשמתו של הרך הנולד, שנקרא בשמו על פי בקשתו של רשב"י.

מגיל צעיר נודע ביותר בשמירת העיניים שלו. בספרים נאמר כי מי שזוכה לנטור את עיניו מכל ראייה בלתי הולמת, זוכה וניחן בזיכרון פנומנלי. כזה היה גם רבי אלעזר, זולת הבקיאות העצומה בכל מכמני התורה, שליטתו האגדית בכל תורת הנגלה והנסתר, וידיעותיו הרחבות בכל סניפי ההלכה, היה בעל זיכרון נדיר בכל מישורי החיים.

סיפר הגאון רבי יצחק כהן אמר לי רבי בן ציון בערך בזה הלשון: 'אני יודע שיש לך קשרים עם רבי אלעזר, אתה מכיר אדמו"ר מסוים בהר נוף?', הוא הזכיר לי את שמו, אמרתי לו: 'לא!'. השיב לי: 'כדאי שתכיר גם אותו'. אחר כך הוסיף ואמר לי: 'זכינו ב"ה יש לנו שני צדיקים בדור: רבי אלעזר, והאדמו"ר הזה מבית וגן' האדמו"ר מאמשינוב שליט"א. הוסיף ואמר: 'הם עדיין צעירים, אבל הם שני צדיקי הדור'. אני ציטטתי את לשונו של הגאון רבי בן ציון אבא שאול, זצוק"ל. הגיל של המנוח הצדיק שאנחנו עוסקים בכבודו, היה אז ארבעים ומשהו שנים בסך הכל!

לצד גדולתו התורנית, צדקותו המרוממת, ואישיותו הקדושה, זכו אלפים להיוושע על ידו. רוח הקודש שנצנצה בבית מדרשו הייתה למופת.

קיימים סיפורים רבים מספור אודות כוחן העצום של ברכותיו ועצותיו. אחד מהם, למשל, הוא הנס שאירע לאשתו של הרב חיים ביטון ראש כולל "שערי ישועה". הרבנית ילדה בניתוח קסרי, והפכה ל"צמח" בעקבות חומר ההרדמה שהוחדר לגופה. הרופאים טענו שאין לה סיכוי להחלים, ואפילו לא תפרו כהוגן את מקום הניתוח, כי הם חשבו שבין כה וכה היא לא תקום ממיטת חוליה. בעלה, הרב חיים ביטון, ביקש בדחפיות ממשמשו של רבי אלעזר שיזכיר את שמה של אשתו החולה, ויעורר רחמים עליה ועל שמונת ילדיהם המחכים לאמם בבית. המשמש ביקש מהרבנית אבוחצירא שתעביר את שמה של החולה אל הרב. במשך שעה הסתגר הרב בחדרו, הרבה בתחנונים ולאחר שעה יצא מהחדר והורה לרבנית להתקשר למשמש ולבשר ש"הגזירה התבטלה". ואכן, הלא יאומן קרה, האישה חזרה להכרה מיד באותו היום, ובאותו ערב כבר התיישרה במיטה ואכלה בכוחות עצמה.

רבי אלעזר היה פרוש מהבלי העולם הזה, עניו וחי באורח החיים סגפני וצנוע. במשך חמש שנים תמימות, נהג רבי אלעזר לצום מצאת השבת ועד כניסתה, והתנזר מכל מאכל או משקה. עד שהשחירו שיניו כפשוטו מרוב תעניות. כך גם נהג המקובל רבי שלום שרעבי זצ"ל

בכל יום קיבל רבי אלעזר אבוחצירא מאות אנשים, החל מהשעה 3:00 אחר הצהרים ועד השעות הקטנות של הלילה, ולא היה מישוהו שיצא מהמקום ללא ברכה, לעיתים נמשכה קבלת הקהל עד עלות השחר. מדי יום טבל במקווה טהרה בעלות השחר, כהכנה לתפילת שחרית. לאחריה שב לתלמודו, למעשי החסד והצדקה ולעבודת השם, עד לקבלת הקהל הבאה.

במשך שבע שנים רצופות שרוי היה בתענית דיבור, וזולת דברי קודש ומספר מילים הכרחיות, לא יצא מפיו דבר חולין. אלו כוחות עילאיים, שבר אנוש אינו מסוגל להפנים, בוודאי שלא להוכיח, וגם אז היה כל מאווייו רק לעזור לאנשים.

אחד מחסידי רבי אלעזר היה נוהג כשנוולד לו בן, להתנייעץ עמו איך לקרוא לתינוק בברית המילה. פעם אחת כשאשתו של האיש שכבה בבית החולים לפני הלידה, הוא נכנס להתנייעץ עם הרב שענה לו: "תקרא לו חיים". הוא שב לאשתו וסיפר לה: "הרב ייעץ שנקרא לו חיים". אשתו השיבה: "אני לא אוהבת את השם הזה בשום פנים ואופן. תשאל את הרב אולי ניתן לילד שלנו שם אחר?". בעלה שב לביתו של

הרב וסיפר לו על אשר אירע: "לא רציתי להתווכח עם אשתי מפאת שלום בית. מה עלי לעשות?". רבי אלעזר השיב: "שאשתך תקרא לו איך שהיא רוצה. זה לא יעזור, בסוף יקראו לו חיים". החסיד שב לאשתו ואמר לה: "הרב אמר שאת יכולה לקרוא לו איך שאת בוחרת. אך בסוף יקראו לו חיים". הזוג לא הבין את פשר התשובה אך כעבור ימים ספורים נולד הילד בבית החולים ונוצר סיבוך בלידה. האם והילד, אושפזו למספר ימים בבית החולים ובשל כך נדחה ברית המילה. כעבור מספר ימים הגיע מוהל לבית החולים וטקס ברית המילה נערך בהשתתפותם של בני המשפחה. "ויקרא שמו בישראל: "אופיר", קרא המוהל. לאחר סיום טקס הברית הביאו את התינוק לאמו שנבהלה: "זה לא הילד שלי בכלל", זעקה בקול רם. דקות ספורות עברו והטעות התבררה: שעה קלה קודם לכן ערך המוהל ברית נוספת בבית החולים והתינוקות הוחלפו. בברית המילה הראשון העניקו ההורים את השם "חיים" לילד.

היה זה ערב פסח: אחד מבעלי מאפיות המצות טרח והכין כמות גדולה של מצות לחג הפסח בכשרות הרב מחפוד, בשווי 2 מיליון שקלים. כשהגיע זמן השיווק, הופתע בעל המאפייה לראות ברחובה של עיר מודעות גדולות על כך שהוא זייף את כשרותו ואין המצות כשרות. הוא חשד שמדובר במעשה של מתחריו אך לא ידע מה לעשות. הוא רץ לביתו של הרב מחפוד כדי שיוציא מכתב הבהרה על כך שהמצות אכן בכשרותו. לפני שפרסם את המודעה בחוצות הוא פנה לרבי אלעזר וסיפר לו את הסיפור ואף הראה בפניו את מכתב ההברה של הרב מחפוד. רבי אלעזר לקח את המכתב קרע אותו לגזרים והשליך אותם לפח. לאחר מכן פנה אליו ואמר לו: "תכתוב על פתק את המילים הבאות: "אני ארוויח השנה פי 2 יותר משנה שעברה". גם אם אתה לא מאמין בזה תכתוב כדי שתוכל להאמין בכך. בעל המאפייה רשם את דברי הרב ויצא לדרכו. מאוחר יותר, לאחר שבדק התברר כי בשנה שלפני כן הרוויח 140 אלף שקל ובשנת "המשבר" הרוויח בדיוק פי 2 - סכום העומד על 280 אלף שקל.

סיפור נוסף ששמעו מספר מקורביו של רבי אלעזר הוא על עורכת דין בכירה - ברשימת עשרת עורכי הדין הבכירים בישראל ששנים ארוכות לא זכתה לפרי בטן. בעלה של האישה, אף הוא עו"ד במקצועו לא היה מאמין בכל דבר הקשור לדת. לאחר שנים רבות האישה נכנסה להריון והיא פנתה לבית החולים כדי לעבור בדיקות מקיפות. בבדיקות התגלה כי לעובר מום חמור מאד. האישה הייתה נסערת וסיפרה למזכירתה במשרד על המקרה. האחרונה המליצה לה לפנות אל רב אלעזר וכי היות והרב לא נוהג לקבל נשים, היא הוסיפה: "יש לך 2 אופציות - או שתכתבי מכתב, או שבעלך ייסע לרב וישאל בשמך". עורכת הדין לא בזבזה את זמנה וסיפרה לבעלה על היום הנסער במקום עבודתה. אך בעלה פסל את הרעיון על הסף ואשתו פרצה בבכי. "אתה לא צריך להאמין לדברי הרב", אמרה לו האישה. "אני רק רוצה שמי שיביא את תשובתו, יהיה כלי ראשון ולא שליח שיעוות את דבריו", הסבירה. בעלה נכנע והגיע לביתו של הרב עם מכתב שכתבה אשתו. במשך דקות ארוכות קרא הרב את המכתב ואמר לבעלה: "הילד יהיה בריא ושלם. בשום פנים ואופן שאשתך לא תעשה הפלה". בעלה שלא האמין ברבנים השיב לרב: "אם הוא ייצא עם מום, הרב יהיה זה שיגדל אותו?". הרב השיב: "כל הנוכחים בחדר עדים לכך. אם יהיה לו מום - אני יגדל אותו". לאחר מספר חודשים נולד הילד בריא ושלם. לאחר הארוע כתבה האישה לרב כי הם הסכימו לקבל על עצמם כמשפחה אחד משלושת הקבלות הבאות: טהרת המשפחה, לשון הרע ושמירת שבת, "הרב יחליט מה טוב עבורנו?", כתבו במכתב. הרב ענה: "טהרת המשפחה". לאחר שיצא הבעל מהחדר אמר הרב לנוכחים: "ראו מה זה אנשים לא מאמינים. לשון הרע חשוב בעיניהם כמו טהרת המשפחה וכמו שמירת השבת".

הרב המקובל האלוקי יאשיהו פינטו זצוק"ל

יום ההילולא כז' תמוז ה'תשע"א

נולד בדמשק בשנת 1565 לאביו יוסף, ממגורשי ספרד, שנודע כנדבן גדול. בצעירותו למד בישיבה של ר' יעקב אבולעפיה, ומאוחר יותר למד קבלה תחת ר' חיים ויטאל. בנו של ר' חיים ויטאל, שמואל, לימים היה תלמידו וחתנו של הרב פינטו.

בשנת 1625 עלה לארץ ישראל עם משפחתו והתיישב בירושלים, ולאחר מכן בצפת, אך עם מותו של בנו רבי יוסף לאחר שנה חזר לדמשק. מעט לאחר חזרתו הוכתר בתור הרב הראשי של הקהילה.

מעשה באיש פשוט אשר מלאכתו הייתה בגרוטאות של מתכת למכור ולקנות, והיה חי בפשטות גדולה. באחד הימים היה במחסן שלו ולפתע שומע קול מדבר אליו ואומר: "אם תיחד אותי מכל אשר לך ותשמור אותי מיוחד ותדליק לכבודי נר ולא תגלה לשום אדם על קיומי, מחר תרוויח סכום עצום של כסף". עשה האדם כך ולמחר הרוויח סכום גדול. וכך ביום השני, השלישי וכו', עד אשר החל לעבוד את הנחושת הזאת בסוד גמור, אף אשתו ואנשי ביתו לא ידעו מדבר זה. עברו ימים ואותו אדם התעשר עושר גדול מאוד ופתח ישיבות ונהיה לבעל חסד הגדול ביותר אשר שמו הלך לפניו בכל עיר ובכל מדינה. באחד הימים, רבנו הקדוש יאשיהו פינטו זצוק"ל בא לעירו, כבדו את הרב המוסמך לדרוש בבית מדרשו של הגביר הגדול, אך הרב הרגיש שמשהו בבית מדרש הזה אינו כשורה. ניסה לחקור ולדרוש מראשי הקהל אחרי העשיר מאין עושרו ואף אחד לא ידע לפרש ולומר. קרא לו רבנו הקדוש וחייבו והשביעו בשבועות חמורות שיספר לו את סודו ואחר דין ודברים סיפר לו על אותו מתכת, אשר בנה בסתר לכבודה מקדש והוא מתפלל לכבודה ומקריב ומכבד אותה והיא מקור עושרו. עמד רבנו הקדוש וצעק: "זו עבודה זרה אשר נשאר בעולם, אתה עובד עבודה זרה קשה מאוד". החל האדם לבכות ולצעוק, מה יעשה?! "אוי לי מיוצרי ואוי לי מיצרי!". קרא מו"ר זקננו לראשי הקהל והזהירם על יהודי זה שיפרנסוהו כל ימי חייו ברווח ובכבוד ולקח את העבודה הזרה ועשה בה תיקון גדול, השמידה והכחידה מן העולם. ובאותו רגע, כל עושרו של היהודי הזה נכחד אף הוא מן העולם, שרפה נפלה בביתו וכל ממונו במהרה עבר והלך לו. ומאותו יום צרות רבות פקדו את רבנו הקדוש, בנו יחידו נרצח בגיל חי שנים, בעיר צפת בערב שבת ישמעאלי דקר אותו בליבו ומו"ר זקני כותב בהקדמה לפרושו על ספר הקדוש "עין יעקב" - "מאור עיניים" וזה לשונו: אמר המר יאשיהו בלב נשבר ונדכא על מות בן בן פורת יוסף בן פורת עלי עין וממשיך בהקדמה כקינה ומאשים עצמו במות בנו בכורו.

הגאון רבי שמואל רוזובסקי זצ"ל

יום ההילולא כז' תמוז

נולד ב-כ"ב בטבת ה'תרע"ג (1913) בגרודנא שבליטא. למד בצעירותו בישיבת 'שער התורה'. בשנת ה'תרצ"ו עלה לארץ ישראל שמו הטוב שהלך לפניו הביאוהו ללמוד בישיבת לומז'ה שבפתח תקווה, שם הנחיל תורה לתלמידים. בשנת ה'תש"ד (1944), עם הקמתה של ישיבת פוניב'ז על ידי הרה"ג יוסף שלמה כהנמן זצ"ל, נקרא על ידו לעמוד בראשות הישיבה, ובמשרה רמה זו כיהן עד ליום פטירתו. אהבת התורה שלו לא ידעה גבולות. את כל גאוניותו וכוחותיו השקיע רבינו בתורתו, ובמסירות נפש נלחם על אמיתתה של כל סברא ועל כל דרך ישרה ובהירה בהבנת עומק הסוגיות. בלימודו הרגישו הנוכחים את

חדוות התורה. ניחן בכושר הסברה מעולה. רבים נמשכו לשיעוריו. נפטר ב-כ"ז בתמוז ה'תשל"ט (1979) מהמחלה הידועה. חי כ-66 שנים. ציונו בחלקת שומרי שבת בבני-ברק.

אביו: ר' מיכל דוד (שימש כמורה הוראה). **אשתו:** מרת אסתר (בתו של הרב צבי פסח פרנק). **בנו:** ר' מיכל דוד (מכהן כר"י וילקומיר באשדוד). בנותיו: מרת גיטה מלכה (נשואה לרב יצחק הקר, ר"י גרודנא - באר יעקב). מרת שרה (נשואה בנישואים שניים לר' צבי רוטברג, ר"י בית מאיר). מרת רינה. **מרבתי:** ר' שמעון שקופ (תלמידו המובהק). **חברותא:** ר' יצחק זאב סולובייצ'יק. **מתלמידיו:** ר' גרשון אדלשטיין (ר"י פוניבז'), ר' מרדכי שלמה ברמן (ר"י פוניבז'), ר' ברוך דב פוברסקי (ר"י פוניבז'), ר' בן ציון רבנוביץ (האדמו"ר מביאלא), ר' דב צבי קרלנשטיין (ר"י גרודנא), ר' יצחק הקר (חתנו, ר"י גרודנא בבאר יעקב), ר' יהודה עדס (ר"י קול יעקב), ר' ברוך ויסבקר (ר"י בית מתתיהו), ר' דוד יצחק מן (ר"י כנסת חזקיהו), ר' יגאל רוזן (ר"י אור ישראל), ר' גבריאל יוסף לוי (ר"י באר התורה), ר' אליהו ברוך פינקל (מראשי ישיבת מיר), ר' ניסים טולדנו (ר"י שארית יוסף) ועוד רבים. **מספריו:** שיעורי הגר"ש רוזובסקי • חידושי רבי שמואל • שיעורי רבי שמואל • קובץ זיכרון שמואל • ראש הישיבה • סיפורים על רבינו

פעם הגיע אליו יהודי אחד מירושלים ואמר, שהוא מבקש לדבר אתו כמה דקות, כי הנה יש לו בת שהגיעה לפרקה, ומציעים לה שידוך בחור אחד מיישיבת פוניבז' והוא חפץ להתעניין על הבחור. התחיל היהודי הלז לשאול את ראש הישיבה מספר שאלות: הוא רוצה לדעת כמה שעות ביום הבחור לומד, איך שמירת הזמן שלו ואיך שמירת הסדרים, ואם הוא מגיע לתפילות בישיבה, ואיך ההשתתפות שלו בשיעורים, ואם הוא שואל כעניין, ואם הוא מבין, מה שעונים לו... וכו' וכו'. אחר שקיבל תשובות המניחות את דעתו, הודה לראש הישיבה שהקדיש לו מזמנו ועמד ללכת לדרכו. אמר לו ר' שמואל, בעדינות ובאצילות נפשו: "ראה נא, עד עכשיו אתה שאלת אותי שאלות, שמא תרשה לי, יקירי, לשאול אותך כמה שאלות. הנה מדברך הבנתי, שאתה מתעניין בדבר שידוך לבתך, ואתה נראה מרוצה מאוד מכל מה ששמעת, כי אתה כנראה מבין שזה כל מה שהבת שלך צריכה לדעת, באיזה שעה בדיוק הוא מגיע ל'סדר', ואם הוא יורד לעומק הסברות וכו', אך אני חושב, שיתכן שאת בתך מאוד מעניין לדעת, אם הבחור הזה בכלל... בן אדם". "היה מן הראוי, שתשאל אותי כמה פעמים בשבוע הוא מצחצח שיניים, אם בכלל... האם נעים לשבת לידו... ואיך הוא מתנהג בחדר האוכל, האם הוא מגיע ראשון ולוקח את המנה המשובחת, או שאחרי מנחה הוא לא רץ כל כך מהר לחדר האוכל, אלא יושב עם חברותא ולומד ומנצל את הזמן, והוא בא בסוף ואוכל מה שנשאר, ומה קורה אם קנקן השתייה שעל השולחן נגמר וצריך למלאותו שוב, האם הוא זה שתופס את הקנקן ורץ למטבח להביאו מלא, או שהוא יושב ב"סבלנות" זמן רב וממתין, עד שמישהו אחר יעשה זאת...". "האם הוא נכנס מידי פעם למטבח להודות להם על טרחתם עבורו? ואיך הוא מתנהג כאשר האוכל לא ערב לחיכו, האם הוא בכל זאת אוכל, ואחר כך ניגש למטבח לומר 'תודה רבה האוכל היה טוב', שהרי שעות רבות עובדים להכין לו את ארוחותיו, או שהיום הוא לא אוכל, רק יורד לקיוסק וקונה ממתקים?". "הנה הגעת למסקנה שהוא שקדן, שמא תברר כיצד הוא מתנהג, כאשר הוא מסיים לימודו בשעה מאוחרת בלילה, כאשר חבריו כבר ישנים מקודם, האם הוא מוריד את נעליו טרם בואו ומחזיקם בידיו, כדי שלא יתעוררו, או שהוא נכנס בקול רעש גדול בשעה זו, ובבוקר האם הוא מסדר את מיטתו, או שמא הוא משאיר את חדרו מפוזר מתחילת הזמן ועד סופו". "אני חושב", אמר ר' שמואל, "שהדברים הללו מאוד צריכים לעניין את בתך, כי אם הוא מפונק, שלא חושב על סביבתו, יבא בצהריים מהכולל הביתה, והיא הרי כבר מהבוקר עבדה להכין לכבודו ארוחת צהריים,

והוא מגיע, ומתיישב לאכול, והאוכל לא יהיה בדיוק כמו שהוא חשב ומה שהוא רצה. ואז יעוות פניו באי שביעות רצון בולטת".

"האם תתנחם בתך במחשבה, על מה שאמר לה אביה לפני שעשו את התנאים, שהוא היה אצל הרב רוזובסקי ור' שמואל אמר לו שהוא שקדן בתורה? כמה מסכתות גמע? האם הוא מבין את דברי התוספות? דברי ר' עקיבא איגר? האם זה מה שיעניין אותה? הרי שהדבר, שצריכים לתת את הדעת בראשונה, האם הוא בן אדם".

הגאון הרב יעקב חי ציון עדס זצ"ל

יום ההילולא כז' תמוז

נולד ב-ח' באדר ה'תרנ"ח (1898) בירושלים. בילדותו למד בתלמוד תורה בשכונת הבוכרים. בשנת ה'תר"ע (1910) החל ללמוד בישיבת 'אוהל מועד'. בשנת ה'תרפ"ב (1920) הוסמך לרבנות, ומונה למגיד שיעור בישיבת 'אוהל מועד'. בשנת ה'תרפ"ג (1923) עברו תלמידי הישיבה לישיבת 'פורת יוסף' ורבינו מונה למגיד שיעור ובהמשך שימש כאחד מראשי הישיבה. בשנת ה'תרצ"ה (1935) מונה לחבר בית הדין לעדת הספרדים בירושלים. משנת ה'תש"ד (1944) החל לשמש כדיין בבית הדין בתל אביב וכן כיהן במקביל כרבה של קהילת יוצאי ארם צובא בתל-אביב. בשנת ה'תש"ה (1945) החל לשמש כראש אב בית דין בירושלים ובשנת ה'תשט"ו (1955) נבחר לכהן כדיין בבית הדין הרבני הגדול. בעל ייסורים. בנו בכורו נפטר בהיותו כבן 16 שנים בלבד. שקדן עצום ומתמיד גדול בתורה. ניצל כל רגע ללימוד והתעלות. מעולם לא הקפיד על כבודו. ענוותן מופלא. גמל חסד באופן מופלא עם כולם. נפטר ביום שישי אחר חצות, כ"ז תמוז ה'תשכ"ג (1963). חי כ-65 שנים. ציונו בחלקת הרבנים בהר-המנוחות בירושלים. בנו, ר' יהודה עדס, הקים על שמו את ישיבת 'קול יעקב'.

אביו: המקובל הגאון ר' אברהם חיים. **אימו:** מרת צלחה. **אשתו:** מרת חיה אסתר (בת ר' עזרא הררי רפול. נישא בשנת ה'תרע"ט 1919). **ילדיו:** ר' אברהם (בנו הבכור, נפטר בגיל 16), ר' דוד בן ציון מבני-ברק, ר' עזרא (רב בהרצליה), ר' משה יוסף (מראשי ישיבת 'פורת יוסף'), ר' יהודה (ראש ישיבת 'קול יעקב'), ר' יצחק, ר' דניאל (מנהל ישיבת 'קול יעקב'). **מרבתי:** אביו, ר' אברהם חיים, ר' רפאל שלמה לניאדו, ר' יוסף ידיד הלוי. **מתלמידי:** הגאון ר' בן ציון אבא שאול (ראש ישיבת 'פורת יוסף'), מרן הגאון ר' עובדיה יוסף, הגאון ר' יעקב קצין, הגאון ר' יהודה הכהן רבין (רבה של יהדות בוכרה בישראל). **כתביו:** נשרפו בישיבה בעת כיבוש הירדנים.

מעשה ועל דלתו של רבינו התדפק תלמיד חכם צעיר, רבי יהושע פרג' פיטוסי, לימים רבה של צפת, וביקש להיבחן לדיינות. הרב שאל לשמו ומקומו, והבין, שהגיע זה עתה מצפת. באותם הזמנים נסיעה ממקום למקום, ביחוד כשמדובר ממקום רחוק, לא הייתה דבר של מה בכך, והלה יצא בשעת בוקר מוקדמת כדי להגיע לרבינו. "בוודאי עדיין לא הספקת לאכול ארוחת בוקר ואינני מסכים, שתיבחן אצלי כשאתה רעב", ומיד קם ופנה למטבח לערוך לפניו את השולחן. כשסיים לשוחח עימו ולתהות על קנקנו, גילה, שמדובר בתלמיד חכם מופלג, ויש לעשות הכול כדי שייבחר לדיינות, הדרך אותו למי לגשת ועם מי לדבר, איזה טפסים למלא, ואיזה מיותרים. רגע לפני צאתו לדרך, הרהר רבי יעקב קלות בשל העובדה, כי הלה לבש בגדים פשוטים ביותר. "חושבני, שבועדת הקבלה יש אנשים שמסתכלים על המראה החיצוני. המתן רגע". רבינו נכנס לחדר הפנימי, פשט את גלימתו המכובדת ומצנפתו השחורה והגיש לאורח. "אם תלבש בגדים אלו, הם יהיו לך לעזר". ואכן הלה התקבל לדיינות.

רבינו התגורר בדירה קטנה, שהדלות בלטה בה בכל פינה. גם כאשר ניסו מכריו ומוקיריו להנותו במתנות, שיש בהן מותרות, סירב בכל תוקף. באחת הפעמים אף התבטא ואמר: "לסבי לא היה כלום, לאבי לא היה כלום, ומדוע אתם רוצים להעשיר אותי?!" הוא חי והרגיש, שהעולם הזה פרוזדור, ולכן לא היה חפץ לעשות בו שום דבר המורה על קביעות. אף בזמנים, שרווח לו, ויכול היה להרשות לעצמו יותר מהמינימום, עדיין העדיף להסתפק במועט ואף סירב לעבור לדירה מרווחת והעדיף לעזור לבניו, העוסקים בתורה ולסייע לתלמידי חכמים.

מסופר, שהיה אדם שנהג באורח קבע לקצר את דרכו הבית של רבינו. נכנס מהחצר הקדמית, חצה את הסלון הצר ויצא מהחצר האחורית, מנהג בעל בית! ורבינו החריש בסלחנות ומעולם לא אמר לו מאומה. בהטעימו: "אנחנו רק אורחים בעולם הזה".

פעם אחת יצא רבינו בשעה מוקדמת ביום שישי לרכוש מספר מצרכים לכבוד שבת. בדרך פגש בקשיש בוכה. עצר ושאל לסיבת בכיו. סיפר לו האיש, שעניו כואבות ואין מי שייקחהו לרופא. רבינו לא היסס, נטלו עימו לרופא העיניים המפורסם ד"ר טיכו והמתין יחד איתו, עד שיגיע תורו. התור היה ארוך ושעות אחדות חלפו, עד שנכנס לרופא, בתום הביקור ליווה רבינו את הזקן לביתו, ורק אז הלך לרכוש את צורכי השבת ושב לביתו.

פעם אחת ניגש אליו אדם עם שלושת ילדיו ואמר בקול: "רבי! אלו שלושת בניך!". וסיפר האיש, כי לאחר שהיה נשוי כעשר שנים ועדיין לא נפקד בפרי בטן פנה לרבינו וסיפר לו, שהחליט לגרש את אשתו. הרב כששמע זאת החל לפייסו ולשכנעו, שיחכה עוד שנה. והוסיף ואמר, כי אביו הגאון המקובל רבי אברהם עדס זצוק"ל היה מתפלל על עקרות, ותפילתו הייתה עושה פירות, ועתה משנסתלק אביו, הוא מבטיח לו, כי כשיבוא לירושלים, יעלה על קברו ויתפלל עליו, שייפקד בבנים ובוודאי שזכות אביו תועיל גם עתה. שמע האיש בקול הרב והמתין ובחסידי ה' נפקד וה' חנן אותו בשלושה בנים בזכות תפילתו של רבינו.

בהיותו נער כבן 16 שנה פרצה מלחמת העולם הראשונה. הרעב בירושלים היה כבד ללא נשוא, אך רבינו עסק בלימוד התורה הקדושה ודבר לא הפריעו. גם לאחר נישואיו כשהיה מטופל בילדים רכים, לא התבטל מלימודו, והיה מנענע את העריסה, כשהגמרא על ברכיו, וידו מלטפת את התינוק. באחת הפעמים סיפר לאביו, שראה את דמות הרמב"ם בחלום, נישק את ידו וקיבל את ברכתו. שאלו אביו: "האם נראה הוא כך וכך?" הופתע הבן ותמה מהיכן ידע. השיב האב, כי בעליית נשמה רואה הוא את דמויות הצדיקים ומכיר את הרמב"ם...

כ"ח תמוז

הגאון הרב חיים פרידלנדר זצ"ל

יום ההילולא כ"ח תמוז

נולד בט' בתמוז ה'תרפ"ג (1923) בברסלאו שבגרמניה (כיום נמצאת בפולין). משפחתו עלתה לארץ ישראל חודשים ספורים לפני פרוץ מלחמת העולם השנייה. היה אחד משבעת התלמידים הראשונים של ישיבת פוניבז' כשנוסדה בחורף ה'תש"ד (1943). כשלמד בישיבה התקרב למשגיח הרב אליהו אליעזר

דסלר, והוא ראה את עצמו כממשיך דרכו בתורת המוסר. הקים בבני ברק את תלמוד תורה 'תורת אמת' בשנות השישים וניהל אותו במשך שנים רבות. היה ממקימי ארגון 'מורשת אבות - אל המקורות', שעסק בהפצת יהדות ובהחזרה בתשובה, לאחר מלחמת ששת הימים. בשנות השבעים כיהן כמשגיח ב'ישיבת 'עזתה' בנתיבות, שבראשות הגאון הרב יששכר מאיר. בשנת ה'תשמ"א (1981), תקופה קצרה לאחר פטירת המשגיח ב'ישיבת פוניבז', הרב הגאון בן ציון במברגר, נקרא לכהן כמשגיח שם. גאון בנגלה ובנסתר. עסק רבות בתורת הרמח"ל. נחשב כבקי בחוכמת הקבלה. שימש כסופר סת"ם מומחה, וספרי התורה שכתב נחשבים למבוקשים ביותר. שקדן עצום. בשנות השמונים חלה ושהה בארה"ב לצורך טיפולים. נפטר לאחר מחלה קשה ב-כ"ח בתמוז ה'תשמ"ו (1986). חי כ-63 שנים.

אביו: ר' משה. **אימו:** מרת ציפורה. **אשתו:** מרת שרה (בת ר' יונה מרצבך, רב בדרמשטט ומראשי ישיבת 'קול תורה' בירושלים). **מרבתי:** הגאון ר' אליהו דסלר (מח"ס 'מכתב מאליהו'). **ילדיו:** ר' אליהו (מנהל את תלמוד התורה שהקים אביו), ר' נחמיה (משגיח ב'ישיבת 'גרודנא- באר יעקב' וב'ישיבה הגדולה ראשון לציון). **חתנו:** ר' גבריאל זלושינסקי. **מספריו:** • שפתי חיים - סדרת ספרים על מועדים, אמונה והשגחה, מידות ועבודת ה', על התפילה ועל סדר התורה • **מכתב מאליהו** - רבינו יחד עם ר' אריה כרמל ערכו והוציאו לאור את סדרת ספריו של רבו, הגאון ר' אליהו דסלר - **קול התור** - הוציא לאור את תורת הרמח"ל יחד עם קבוצת תלמידי חכמים. **מסילות חיים** בחינוך - מאמרים בנושאי חינוך (בנו, ר' נחמיה וחתנו ר' גבריאל הוציאו את ספריו לאור).

בימי בחרותו, כאשר למד ב'ישיבת לומז'א, היתה לו קביעות יומית ללימוד הלכות בספר 'חיי אדם'. קביעות זו נעשתה כשעמד בתור לנטילת ידיים, ומכוחה זכה לסיים את כל הספר. לעיתים התארכה תפילתו, עד שאיחר לארוחה בחדר האוכל. בימים אלו, ויתר על הסעודה, כדי שלא לאחר את סדר הלימוד.

רבינו הקפיד לנצל את זמנו בצורה מקסימאלית, כל רגע וכל מקום היו כשרים בעיניו לעסוק בתורה. כאשר אכל את ארוחתו, נהג להשיב למכתבים שנשלחו אליו. כשהשתתף ב'ישיבות צוות בענייני חינוך התלמידים, עסק בהגהת כתביו, וזאת תוך כדי האזנה לדיבורים, שלא הצריכו את התערבותו. הוא קבע זמנים לאסיפות בענייני חינוך ויהדות, דוקא בשעות אחר הצהריים של ימי צום, כדי לנצל את זמנו בצורה יעילה ומחושבת.

פעם המתין בחדר המתנה ב'בית"ח לניתוח של בנו. למרות כל המתח של אותן דקות מכאיבות וגורליות, רבינו נטל לידי ספר חדש שיצא לאור, עיין בו, ובו במקום ציין לעצמו מראה מקומות. לחתונות המשפחתיות, הגיע עם ספר קטן. הוא השתתף בשמחה, אבל ישב בריחוק מהמהמחיתנים, הוציא מחיקו את הספר (בדרך אגב יש לציין שספר זה היה בפורמט כיס, כדי שלא להתבלט בין שאר האנשים), ולמד בו.

נסיעה לילית ארוכה עם רבינו הזדמנה לאברך מסוים. הוא חשב לנצל את ההזדמנות הזו כדי לשוחח עם המשגיח בענייני דיומא. אך כאן נכונה לו אכזבה - רבי חיים הגיע לנסיעה מצויד בפנס כיס קטן, ולאורו ישב ולמד מתוך ספר. כשנסעו בדרך חלה תקלה בהפעלת הפנס, והוא כבה. תקוותו של האברך התעוררה שוב: הגה עתה יזכה לשוחח עם המשגיח... אך מה גדלה פליאתו, כאשר רבי חיים פתח בשלווה את ארנקו, ושלף מתוכו פנס כיס אחר...

בערוב ימיו, כשהיה חולה מאוד, ראו את רבינו עומד מול המראה ועושה פרצופים מחייכים. כל מי שראה זאת, חשב שמא קרה לצדיק דבר מה. ניגשו אליו לשאול מדוע הוא עושה פרצופים למראה, והוא ענה: "לא תמיד אני במצב רוח, שאני יכול לחייך לכל מי שרואה אותי, אך אני חייב וזו מצווה מפורשת מהתורה, בדיוק כפי שאנחנו מצווים לשבת בסוכה ולאכול מצה בפסח. הרי בפסח אני מתאמץ לאכול כזית מצה, לכן, גם עכשיו אני מתאמץ לעשות תרגילים מול המראה כדי לקיים מצוות הארת פנים, ואני מסתכל במראה, האם הדבר נעשה טוב". באחד הימים, ראו אותו פעם מדבר בטלפון ומחייך לאפרכסת. ניגשו אליו בסיום השיחה, ושאלו אותו: "מדוע כבוד הרב מחייך לטלפון, הרי אי אפשר לראות את מי שמדבר בטלפון?". רבינו ענה להם: "נכון, שאין האדם בצד השני של קו הטלפון רואה את פרצופי בשעת השיחה, אך הוא מרגיש, האם אני מדבר בחיוך או לא. וחיוב התורה להאיר פנים נאמר גם בשיחה טלפונית!". וכך הסביר את המשנה: "והווי מקבל את כל האדם בסבר פנים יפות", ושאל מדוע נאמרה המילה 'כל האדם', הרי המילה 'כל' מיותרת, והיה אפשר לכתוב: "והווי מקבל את האדם בסבר...?" והוא היה מתרץ ואומר: 'את כל האדם', לומר לך שהחיוב הזה של חיוך רחב ומאיר לכל אדם, הוא גם לאדם שאינו מהעדה שלך וגם לאדם, שאינו מהקהילה ומבית הכנסת שלך! גם לו אתה חייב לחייך ולהאיר פנים!

כשחזר רבינו מסדרת טיפולים קשים מאוד שעבר בחו"ל בגלל מחלתו הקשה, היה מראה פניו נורא ואיום, ועוד באותו יום הוא ביקש להגיע לרה"ג אליעזר מנחם מן שך זצוק"ל, שקיבלו בשמחה רבה ובפנים צוהלות. לאחר כמה דקות פרשו לפינת החדר ושוחחו ביניהם, ולפתע פרצו שניהם בבכי קורע לבבות. לאחר מכן נודע, שהמשיגח שאל את הרב שך: "מכיוון שהרופאים אמרו לי, שלא נותר לי יותר משבועיים ימים לחיות, אני מבקש לדעת, מה העבודה המוטלת עלי, כדי לעשות נחת רוח מקסימאלית לה' יתברך?" והרב שך ענה לו מיד: "עבודת תיקון המידות!! חייבים לעמוד ולשפר את המידות עד היום האחרון!!!" (זאת למרות שר' חיים היה ידוע כלומד מוסר ללא הרף ועובד ימים כלילות על תיקון המידות) - ושניהם פרצו בבכי.

הרה"ק רבי רבי אלעזר ויסבלום מליז'נסק

יום ההילולא כח תמוז

בנו הגדול של הרה"ק רבי אלימלך מליז'נסק, היה צדיק חסידי, מדפיס הספר נועם אלימלך. נולד בשינאווא בשנת ה'תק"א לרבי אלימלך מליז'נסק, ונקרא על שם דודו רבי אלעזר רוקח. הרה"ק הרב אלעזר וייסבלום מליז'נסק זצ"ל - נולד בשנת ה'תק"ב (1741) בשינאווא כבן בכור לאביו. נקרא ע"ש דודו ר' אלעזר רוקח. בימי ילדותו לא הראה סימני גדלות. כשהגיע לגיל בר-מצווה, אביו קרא לחייט והורה לו לכוון בכל שלבי תפירת הבגד לכבוד ה' יתברך. לאחר שרבינו לבש את הבגד, הפך לאיש אחר ממש. ב-כ"א אדר ה'תקמ"ז (1787) לאחר פטירת אביו (רבינו הדפיס את ספרו של אביו 'נועם אלימלך' וכך העיד עליו אביו הקדוש: 'אם היה בני אלעזר יודע גודל ערכו היה יכול להביא את המשיח') סירב לשמש במקום אביו ולא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי'. זאת למרות שחי בדוחק גדול. ענוותן מופלא. סירב למלא את מקום אביו. הדפיס בשנת תקמ"ז את ספרו של אביו נועם אלימלך. מאגרותיו מודפסות בנועם אלימלך אליהו הנביא היה מתגלה אליו תדיר. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ח תמוז ה'תקס"ז (1806). חי כ-65 שנים. ציונו בחדר הקדמי שבאוהל אביו בליז'נסק.

סבא (מצד אביו): הגאון ר' אליעזר ליפא. **סבא (מצד האם):** הגאון ר' אהרן רוקח. **אביו:** הרה"ק ר' אלימלך (בעל ה'נועם אלימלך'). **אימו:** מרת שפרינצא. **נשותיו:** בת ר' ישראל צבי הירש אב"ד גרודז'יסק (זיווג ראשון), בת ר' שמואל מלמד משינאווא (זיווג שני). **מרבתי:** אביו, הצדיק ר' אלימלך. **מתלמידיו:** הצדיק ר' משה אייכנשטיין מסאמבור. **ילדיו:** הגאונים ר' נפתלי, ר' מנחם ישכר בער מפשבורסק, מרת שיינא פרל (נישאה לר' משה אלקים בריעה הופשטיין מקוז'ניץ), מרת חיה שרה (נישאה לר' חיים מאיר יחיאל שפירא מדרוהוביץ' - השרף ממוגלינצא), מרת גיטל (נישאה לר' אלימלך גוירצמאן).

רבינו התחתן עם אישה בעלת גיבנת. פעם אחת בא לפניו איש אחד וביקש שרבינו יברך אותו שיזכה להיפקד בוש"ק, מכיוון שהוא נשוי מספר שנים ועדיין לא זכה לכך. רבינו אמר לו להפתעתו, שכדי לפעול עבורו, הוא צריך להתייעץ עם הרבנית. רבינו שלח לקרוא לה. כשהרבנית הגיעה, רבינו אמר לה: "האיש הזה רוצה בנים. הסיבה שאין לו מכיוון שכאשר הרבנית היתה נערה הוא התקשר עימה בקשרי שידוכין ועזב את התנאים ללא בקשת מחילה. לכן הענישו אותו בשמיים". רבינו ביקש ממנה שתמחל לו (רבינו ראה ברוח-קודשו כי האיש הזה היה בקשרי שידוכין עם אשתו כשהיתה נערה. ללא סליחה מצד אשתו, אין אפשרות לפעול עבורו ישועה שיזכה לזש"ק). הרבנית ענתה: "בוודאי, אני מוחלת לו בלב שלם. הרי עשיתי חליפין בטוב מאוד". עתה רבינו יכל לברך את האיש, ואכן הוא נפקד באותה השנה בזרע קודש בר-קיימא.

סיפר הרה"ק האדמו"ר ר' משה יצחק גוירצמן מפשווארסק: פעם אחת רבינו היה זקוק לכסף עבור נישואין של אחד מיוצאי חלציו. האדמו"ר ר' נפתלי צבי הורוביץ מרופשיץ יעץ לו לנסוע לאסוף כספים. רבינו אמר לו בענותנותו: "מי יתן לי כסף? אבל אם תתלוו אלי- אז אסע". האדמו"ר הסכים לכך ושניהם נסעו ביחד מליז'נסק לזשילין.

כשהגיעו לזשילין, אנשי המקום התאספו כדי לקבל את ברכת רבינו. הם נתנו לו פתקאות ודמי פדיון. רבינו בירך כל אחד ואחד מהם. הרה"ק מרופשיץ, שהתלווה אל רבינו, הבחין שרבינו לא בירך את בעל האכסניה. הוא לחש באוזנו שראוי לברך גם את בעל האכסניה. רבינו ענה: "אותו איני צריך לברך, כי אבי (שזו מכבר התבקש לבית עולמו) אמר לי שהוא יברך את בעל האכסניה בעצמו". הרה"ק מרופשיץ אמר לו: "אם אביך הקדוש, ר' אלימלך, מתגלה אליך מעולם האמת, אז אינך צריך את עזרתי כלל".

האדמו"ר מטאלנא סיפר: פעם התלוויתי לזקיני כ"ק האדמו"ר מטאלנא זצ"ל והוא סיפר לי: מחותני נולד בעיירה ליז'נסק, בביתו הק' של הרבי ר' אלימלך זיע"א (הוא היה דור רביעי לרבינו ולכן גרו שם. הוא סיפר שהדירה היתה בת שני חדרים ופרוודור קצר). כשהיה כבן שש שנים הוא הבחין שבקיר שמעל המשקוף של הדלת הראשית חסרה לְבִנָּה. הוא שאל את אביו, רבי נפתלי, על כך. אביו ענה לו: "ציפיתי, שתשאל אותי שאלה זו, כי גם אבי ציפה ממני שאשאל אותו על כך". והוסיף להוכיחו: "אלא שאני הבחנתי בזאת עוד כשהייתי בגיל ארבע שנים, ואילו אתה הבחנת רק כעת, כשאתה בן שש". הוא סיפר, כי לְבִנָּה זו חסירה עוד מהתקופה שהתגורר כאן זקינים, הרבי ר' אלעזר (רבינו). צוואה מסורה בידם שלא יתקנו את החור עם לְבִנָּה חדשה. כך היה סיפור המעשה: לאחר הסתלקותו של הרבי הצדיק ר' אלימלך, תלמידיו וחסידיו הפצירו בבנו (רבינו) שימלא את מקום אביו, אבל הוא סירב לשמוע לבקשתם. ביום היארצייט הראשון של אביו הגיעה משלחת נכבדה ביותר של גדולי התלמידים, צדיקים וקדושי עליון.

הם נכנסו אליו והפצירו בו מאוד, שיסכים לקבל עליו את עול ההנהגה וישמש להם כמורה דרך. רבינו קם ממקומו ואמר להם שאינו רוצה לשמוע עוד מזה. רבינו תפס והוציא אותם מחוץ לביתו, וטרק אחריהם את הדלת בחוזקה עד אשר הלבנה נפלה ממקומה. רבינו הורה שלא יתקנו את הפירצה, **כדי שצאצאיו ידעו כמה חמור הדבר להיות רבי**". כשסיים לספר זאת, אחז בזקן שלו ונאנח ואמר: "מה נעשה לאחר סיפור שכזה"...

מעשה שבבי"ד של מעלה רצו לדון את רבינו (בתחילה מרוב ענוותנותו לא הסכים בשום אופן שיקראו אותו בשם 'רבי' ובמשך הזמן כבר הניח שיקראו אותו 'רבי'), הדבר היה שקול מה לדונו בשביל זה (ומי יבין מה עומק הדין למעלה). אישה אחת באה וזרקה לפני הבי"ד של מעלה חתיכת קורת עץ. היא אמרה כי עבור זה לבד הוא גם כן ראוי שיקראו אותו רבי, רבינו יצא זכאי על ידי זה. מעשה שהיה כך היה: הבית וכל הרכוש שלה נשרף. אנשי העיר נתנו לה בטובם עצים, כדי שתוכל לבנות את ביתה מחדש, אבל לא היה לה כסף לשלם עבור עגלה שתוביל את העצים למקום שבו ביקשה לבנות את ביתה החדש. העצים נשאו מונחים במקומם והאישה נשארה מחוסרת קורת גג. כשנודע הדבר לרבינו, הלך בכל לילה וליילה בחושך ובאפילה. הוא לקח מספר קורות עצים והלך ברגל והניח במקום של הבית החדש. האישה לא ידעה כיצד הקורות מגיעים לביתה. בכל בוקר הופתעה לראות, שנוספו עוד ועוד קורות. הגיעה העת להביא את הקורה האחרונה, שהייתה כבידה ביותר. היה לרבינו בלתי אפשרי לסחוב אותה לבדו על שכמו. בעל כורחו הוכרח לקחת עימו שותף לדבר זה. הוא ביקש מאברך חסיד אחד שיעזור לו. רבינו השביע אותה שלא יגלה את מעשיו לאף אדם. הם סחבו יחד את קורת העץ הכבידה והוליכו אותה בלילה למקום של הבית החדש. אישה זו באה לפני בי"ד של מעלה עם אותה קורת העץ הכבידה. היא אמרה כי עבור קורת רוח זו ראוי הוא שיקראו לו 'רבי'. בזכות מעשה חסד זה הוא יצא זכאי בבית-דין של מעלה.

בהתאם להבטחת אביו הרה"ק רבי אלימלך פעל ישועות בעת שאכל במוצאי שבת סעודת 'מלוה מלכה'. הנהיג אצל החסידים סדר לימוד של גמרא עם פירוש רש"י, תוספות עם מפרשי הש"ס כל אחד בהתאם להשגתו ופוסקים, לימוד בספר מוסר כגון "ראשית חכמה" כל יום, תפילה להגיע לאמת ולזכות ללמוד תורה לשמה, להישמר מהרהורים רעים ומעצבות, לאהוב כל אדם ולהצטער אם שומע כי משבחים אותו. רשם את דברי אביו במשך 22 שנה, הראה לאביו על מנת שיאשר אם דייק בכתיבתו ולאחר שאביו נפטר הוציא לאור את הכתובים בשם "נעם אלימלך". נשא לאישה את בתו של ר' ישראל צבי אב"ד גרודזיסק והשיא את בנותיו לר' חיים מאיר יחיאל שפירא ממוגלניצא, לר' משה אליקום בנו של המגיד מקוז'ניץ ולר' שמואל זנוויל מבארידב.

לרה"ק רבי אלעזר מרגליות המכונה גם המעשה רוקח על שם ספרו המפורסם היה אח גדול בשם אהרן, שהיה אביה של שפרינצה, אשת רבי אלימלך מליז'נסק ה"נועם אלימלך". אחיה יהושע היה לבקן ונולד עיוור. התינוק הוחזק במרתף אפל, על פי החלטת הרופאים. בביקור של רבי אלעזר רוקח אצל אחיו, בירך את כל בני הבית, ושם את ידיו על עיני יהושע, שנפקחו והוא החל לראות. באותו מעמד בירך את שפרינצה שבעתיד תלד בן, וביקש שזה ייקרא על שמו, לזכר הנס. וכך עשתה. בן זה הוא רבי אלעזר ויסבלום מליז'נסק.

הרב הגאון עלוואן אבידני זצ"ל

יום ההילולא כ"ט תמוז

נולד בעיר עמדיה בעירק (כורדיסטאן) בשנת ה'תרמ"א (1881). משפחתו מיוחסת לאבידן משבט בנימין. למד בבית מדרשו של אביו וקיבל ממנו הסמכה לרבנות, דיינות, שחיטה, מילה, ועריכת חופה וקידושין. כאשר היה צעיר לימים, לא נמצא גיבור כמוהו בכל הסביבה, אך מעולם לא ניצל זאת, אלא התיישב את כוחו בתורה. לאחר ששוחרר מהצבא התורכי- התמנה לראב"ד ורבה של עמדיה ומחוזותיה ושימש בכל התפקידים האפשריים: חזן, דרשן, שוחט, מוהל, עריכת חופה וקידושין, גיטין. במשך כ-80 שנה הנהיג את צאן מרעותו. הרב דאג לשלוח את המשפחות לא"י כאשר הוא רכש את אמונו המלא של המושל המחוז בעמדיה (המושל אהב לשנות ערק והרב בעצמו הכין לו כדי שיוכל להשיג ויזות עירקיות ולשולחם לישראל. בדרך זו שלח כחמישים משפחות תוך שמונה שנים). בשנת ה'תרצ"ד (1933) הגיע לעיר העתיקה בירושלים. מדי יום נהג לטבול במקווה ישיבת בעלז 101 פעמים וביום שבת 310 פעמים. גם בימות החורף הקרים לא ויתר על הטבילה. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן. משפחתו הסתפקה בדירת חדר למרות שזכה ל-14 ילדים. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. נפטר ב-כ"ט תמוז ה'תשמ"א (1981). למרות גילו המופלג, 101 שנה, המשיך עד הפסח האחרון בחזנות, בדרשנות, בשחיטה וכיוצ"ב. אלפים ליווהו בדרכו האחרונה ציונו בהר-הזיתים. ביום פטירתו לקתה החמה בבוקר.

אביו: ר' שמעון (ראב"ד דק"ק עמדיה. נפטר בשנת ה'תרע"ז (1917). **אשתו:** מרת רבקה. **אחיו:** ר' בצלאל (רבה של דיאר באכר), ר' בנימין (רב ראשי לכל חבל זיבר עד ברזאני), ר' ישראל. **ילדיו:** 14 ילדים. **מספריו:** הרב לא זכה להוציא את חיבוריו ולאחר פטירתו יצאו רק חלק מהם • מעשה הגדולים - חמישה כרכים (כחמישים שנה היה עסוק בחיבורו זה) • דיני שחיטה • קרבנין ועלוון - חמישה כרכים על הזוהר • ספר מדרשים • תרגם את התנ"ך לכורדית • ספר תפסירים.

הצדיק סיפר על חסדי ה' ונפלאותיו עימו. בשנת ה'תרע"ז (1917) בהיותו כבן 35 גויס לצבא התורכי. היה זה במלחמת העולם הראשונה. איתו שירתו עוד כ-93 יהודים. אחד מהם היה קצין בכיר בשם נחום ודאג שהרב ישמש שוחט ואחראי על הכשרות, בתפקיד זה שירת כארבעה חדשים וכאשר הגיעו לעיר מוצול, באה עליהם תקופה קשה של רעב וקור, המזון היחיד היה כולו טרפה, כתוצאה מכך חלה. הקצין היהודי טיפל בו אישית אולם כאשר ביקשו לאשפז את רבינו, סיפר הקצין כי כל מי שמגיע לשם - מזריקים לו זריקה ואחר כשמונה ימים מחזיר את נשמתו ליוצרו. לפיכך ברח מן הצבא והיה לעריק. **באותם ימים,** עריק הנתפס בעת המלחמה היו יורים בו ללא משפט ובפרט כאשר מדובר ביהודי. לא עבר זמן רב ורבינו נתפס בעיר אסיני. מאחר והדרך מהעיר מוצל לעיר אסיני ארכה מספר ימים, נאלצו הם בלילה ללון באכסנית דרכים. לצורך כך כבלוהו בחבלים והפקידו עליו משמר לבל יברח. כאשר שכב על הארץ החל לחשוב על מר גורלו. אם ימצו עימו את הדין - יתלוהו, ואף אם ינהגו עימו במידת הרחמים - צפויים לו חיים ממרים ממוות, מאסר עולם עם עבודות פרך כאשר יתעמרו בו תחת שבט הנוגש. כאשר ראה שהוא נמצא בצרה גדולה, התפלל לפני הבורא בתחנונים. ה' שמע לקול בכיו ושלח את הישועה ע"י סגן הרמטכ"ל התורכי שעמד לידי וידו על הלחי ומתפתל מכאבים ואמר לו בפסקנות: "שמעתי שאתה חכם גדול ומסוגל לחולל נפלאות, אם כך, עשה משהו ורפא אותי מכאבי השיניים הנוראים ואשחרר אותך",

ובנתיים התירו מכבליו. הרב הודה לקב"ה על הצלה פורתה זו. נטל פיסת נייר וכתב מה שכתב, קיפל את הנייר ונעצו במחט לעמוד עץ סמוך, והורה לו לשים את אצבעו על השן- והנה, פסק הכאב לחלוטין! הסגן החליט להשיב לאבינו הרב כגמולו ופנה מיד אל הרמטכ"ל וביקש חנינה ושחרור מלא ועוד בו בלילה יצא לחופשי. סיים רבי עלואן את סיפורו בכתבו: "וברכתי ברכת הגומל, ואמרתי שבח 'נשמת כל חי תברך את שמך ה' אלוקינו' עד סופו בשמחה רבה. ואני לא כתבתי שום סגולה, אלא רק: 'ריבנו של עולם, תן רפואה לשינו', וזה הכל.

מקרה מעין זה התרחש לפני מספר שנים בו שני בניו היו עדים למעשה: אחד הבחורים הלומד בישיבתו של הרב אלבו שליט"א, פנה לצדיק שיעשה משהו להרגעת כאבי השיניים. הרב נטל פיסת נייר וכתב מה שכתב ונעץ את הנייר על ארון הספרים וכעבור דקות ספורות חלפו כליל הכאבים. ומעידים בניו שכך עשה גם לאחיהם פתחיה שסבל משיניו וכאביו נעלמו לחלוטין!

עוד סיפר הבן ר' פתחיה שמעון מרדכי זצ"ל: "אחי הגדול ר' בצלאל תמיד היה מספר על כמה ניסים שראה ממור אבי זצ"ל. פעם אחד אושפו בבית-הרפואה הדסה, וכמה שנותנים לו תרופות הרדמה- לא יכול היה להרדם. מרת אמי ע"ה ביקשה ממור אבי זצ"ל שילך ויבקר את ר' בצלאל, הוא חולה. רק אז הסכים שיביאו רכב לקחת אותו. לפני כן דאגו להודיע לאחי שאבא עומד להגיע אליו, אז ר' בצלאל התחזק וישב, מחכה. ואז הגיע מור אבי ושאל אותו: "איך אתה מרגיש?". והוא ענה לו: "כואב לי". מור אבי הוציא ספר תהלים ונתן לו לקרוא כמה פרקים ורשם לו אלו פרקים עליו לקרוא, בדרך אותו וחזר הביתה. לא חלפו דקות אחדות, ר' בצלאל קרא את הפרקים שמור אבי ציין ואיך שסיים- נרדם מיד. לאחר מכן תמיד היה אומר: "חבל שלא רשמתי את הפרקים- היינו יכולים לעזור לעוד אנשים!". אז אמרתי לאחי היקר: "טעות לחשוב כך, כי כל מה שאבא זצ"ל היה אומר לך להגיד- זה היה פועל. כי אבא תמיד היה עושה רצון ה' ומי שעושה כן- הקב"ה עושה את רצונו".

רבי שלמה בן יצחק זצ"ל - רש"י

יום ההילולא כ"ט תמוז

(פרשנדתא או מפרש-הדת) או רבן של ישראל: נולד ב-ח' אדר ד'תת (1041) בעיר טרואה (צפון צרפת). בהיותו כבן 20 עזב את ביתו וגלה אל אחת הישיבות שבגרמניה (בעמק הריין). תחילה הגיע לישיבת 'מגנצא' ועסק בתורה מתוך הדחק. לאחר מכן עבר לישיבה בוורמייזא. בשנת ד'תתכ"ט (1069) חזר לצרפת והקים ישיבה בעיר מולדתו. שמו יצא לתהילה בין גדולי החכמים, ומכל ערי אשכנז וצרפת הריצו אליו גדולי הדור שאלות רבות בתלמוד. גם מוריו הרבו לשבחו ולפארו במכתביהם אליו. בהיותו כבן 30 חזר לוורמייזא ולאחר פרק זמן קצר שלמד שם חזר לטרווייש והשתלב מיד בחיי החברה היהודית. הצטרף לבית הדין בעיר והחל לפסוק הלכות לכל יהודי הסביבה, אך סירב לקבל שכר על תפקידו זה. ייסד שם ישיבה, אך גם ממנה לא קיבל שכר. פירושי התפרסמו כבר בימי חייו בחוברות שהופצו בעותקים רבים ונקראו 'קונטרסים'. שלח ידו במלאכת הפיוט, וחיבר מספר קינות על מסע הצלב שהיה בימי חייו. המסורת מייחסת את ההשתלשלות מדוד לרש"י באופן הבא: רש"י הוא נכדו של ר' אליקים, שהוא דור 31 מרבי יוחנן הסנדלר, שהיה דור רביעי מרבן גמליאל הזקן, בן שמעון הנשיא, בן הלל הזקן, מבני שפטיה בן דוד מלך ישראל. נכדו, רבינו תם העיד על עצמו כי גם הוא יכול לעשות מה שסבו עשה על פירוש הש"ס, חוץ מפירוש המקרא. רש"י עצמו צם כ-613 תעניות שלקחו לו כשלוש שנים בטרם החל

לכתוב את פירושו על התורה ואין ספק כי פירושו נאמרו ברוח הקודש. פירש כמעט את כל התנ"ך כולו והוא אף המפרש העיקרי של מסכתות התלמוד הבבלי. ענוותן מופלג (והלך בזאת בעקבות רבו המובהק, ר' יעקב בן יקר). איש אמיץ ותקיף, שהעמיד את האמת בראש מעייניו. נפטר ב-כ"ט תמוז ד'תתס"ה (1105). חי כ-64 שנים. על פי המסורת נקבר בעיר הולדתו טרואה וברבות הימים הוסו וחרשו הגויים את בית-העלמין ומאז נקרא 'שדה היהודים'.

אביו: ר' יצחק הצרפתי מקריוש. **ילדיו:** מרת יוכבד (נישאה לר' מאיר בן שמואל), מרת מרים (נישאה לר' יהודה בר נתן), מרת רחל (נישאה לת"ח ר' אליעזר). **מרבתי:** הגאונים אביו, ר' יצחק ירחי, ר' יעקב בן יקר, ר' יצחק הלוי סג"ל ור' יצחק בן יהודה. **מתלמידי:** הגאונים, חתניו ר' מאיר בן שמואל, ר' יהודה בן נתן, ר' יוסף קרא, ר' שמואל (רשב"ם), ר' יעקב בן שמשון מפלייזא, ר' יצחק בן אשר הלוי, ר' שמחה בן שמואל מוויטרי, ר' אליקים בן משולם הלוי, ר' נתן ור' מנחם בני מכיר, ר' אליקים בן יוסף ממגנצא. **מספריו:** פירוש רש"י על התורה, לתלמוד, למסכת אבות, לבראשית רבא.

פעם אחת אמו של רש"י בשעת עיבורה עם הצדיק הייתה נתונה לסכנה גדולה מצד הגויים. יום אחד הלכה האשה ההרה ברחובות העיר ורמיזא כשסידורה בידה. בדרכה לבית-הכנסת להתפלל. היא הגיעה לסמטה צרה מאוד ופתאום התפרצו מולה לתוך הסמטה פרשים רוכבים על סוסים כשהם מדרבנים את סוסייהם ומתקרבים אליה בדהרה. נבהלה האשה מאוד אך לא היה לה לאן להימלט בסמטה הצרה, והפרשים מדרבנים עוד יותר את סוסייהם וצוחקים ומלגלגים עליה בחושבם שעוד מעט היא תהיה למרמס תחת רגלי הסוסים. הרוכבים מתקרבים עוד יותר ואם רש"י חושבת שעוד רגע יבוא הקץ לחייה ועימו גם הקץ לחלום היפה על הבן שייולד לה. היא נלחצת אל הקיר וקוראת בלחש: "שמע ישראל..." הנה היא כבר מרגישה את הבל פיהם של הסוסים על פניה והיא נדחקת עוד יותר אל קיר הסמטה. והנה קרה פתאום נס: במקום עמדה נעשה שקע בקיר והיא ניצלה מידי הרוכבים שהביטו על מחזה זה בתימהון ושוב לא ניסו לפגוע בה. גם שאר האנשים שנוכחו באזור תמהו על הנס המופלא. אותו שקע שנתהווה בקיר בעיר ורמיזא נשאר שם ונשתמר עד עצם היום הזה ועדיין ניתן לראותו.

לאחר כמה שנים של עמל ויגיעה בישיבות, החליט רש"י לקום ולנדוד שבע שנים בין קהילות ישראל. יום אחד הגיע לעיר אחת ומיד נכנס לבית-המדרש. ישב בפניה והאזין לשיעור גמרא. רב המקום הרצה את שיעורו לפני תלמידיו, אך הסוגיה שעסקו בה הייתה קשה מאוד. לבסוף הרב נואש מלרדת לעומק הסוגיה, פנה אל תלמידיו ואמר: "מה שהסברתי לכם זהו מה שחנן אותי ה' יתברך להבין, ומה שעוד צריך להוסיף ולפרש כאן, יגלה אליהו הנביא לעתיד לבוא". רש"י המתין עד שהתפזרו כל התלמידים לביתם ואז הוציא את הקונטרס שבו היה כתוב פירושה של הסוגיה, שם אותה באין רואים באותו דף שלמדו גמרא, וחמק חרש מן המקום. למחרת כשרצה הרב להמשיך בשיעורו, פתח את הגמרא ומה גברה השתוממותו כאשר גילה את הקונטרס. הוא עיין בדפים שלפניו ומיד אורו עיניו. בשפה ברורה ובלשון צחה מובא כאן פירושה הנכון של הסוגיה. "מי שם כאן הקונטרס זה?" שאל הרב בהתרגשות, אך אף אחד לא השיב על שאלתו. בלית ברירה המשיך הרב בלימודו, והמעשה חזו ונשנה במשך ימים אחדים. רש"י היה מניח את קונטרסיו בתוך הגמרא וכך האיר את עיני הלומדים שהיו סקרנים מאוד לדעת מיהו הגאון האלמוני. גם הרב רצה מאוד 'לתפוס' את הלמדן בשעת מעשה. ולכן החליט להסתתר אחרי הלימוד מאחורי ביהמ"ד ולהציץ מבעד סדק צר לאולם. מה הופתע לראות את האברך העני כשהוא קם

מפינתו אשר ליד התנור ומניח את הקונטרס בתוך הגמרא. עכשיו כבר ידע הרב מיהו הגאון שפקח את עיניהם והוא פרסם זאת בין הלומדים. כשהגיע רש"י למחרת לביהמ"ד ורצה להתיישב במקומו הקבוע, לא הניחו לו אלא הזמינו אותו לשבת במקום מכובד ליד ארון הקודש. אחרי השיעור עלה השמש על הבימה והכריז שביום ראשון ירצה אדם גדול לפני הקהל שיעור בגמרא וזאת בציווי הרב. אך עדיין לא הבין רש"י שכל הכבוד מכוון אליו ובתמימותו חשב שמתכוונים למישהו אחר. הוא בא ביום ראשון כדי לשמוע יחד עם כל הקהל את השיעור שעליו הכריז השמש, וכאשר נכנס קמו כולם על רגליהם ואמרו: "ברוך הבא רבנו ומורנו". אך גם רש"י אמר מיד יחד עימם "ברוך הבא", כי חשב שלא אליו מתכוונים אלא למישהו אחר. לבסוף כשראה הקהל את ענוותנותו ניגשו אליו המתפללים ואמרו: "אנו יודעים שאתה הוא בעל הקונטרס ואלו אננו מתכוונים".

בימיו היה בארצו, שר אחד גיבור ואיש מלחמה אשר מטבעו היה אכזר ואיש משחית, ושמו גוטפריד בליון. וכשהגיע לאוזניו שמע רש"י, שלח לקרוא אותו אל עיר מושבו. וכשבאה לפני רש"י הזמנתו של השר, סירב רש"י ללכת, כי הכיר את האיש ואת טבעו הרע והאכזרי. מששמע השר כי רש"י מסרב לבוא אליו, כעס מאד, והחליט לבוא אליו לביתו עם נבחרים צבאו, כדי להענישו על סירובו לגשת אליו. משהגיעו הוא וחילו לביתו של רש"י, בירר אצל התושבים המקומיים על מקום מושבו, וכולם הורו לו על בית המדרש, שם היה רגיל לשבת וללמוד. משהגיע השר לבית מדרשו, התפלא מאד לראות את כל השערים פתוחים, והספרים מונחים על השולחן ג"כ פתוחים, אולם לא ראה שם אף אחד. משהביט כה וכה ולא ראה איש, החל לצעוק: "שלמה! שלמה!" והנה הוא שומע את קולו של רש"י שעונה לו: "הנני אדוני! מה אדוני מבקש?" אולם חוץ משמיעת הקול לא ראה אף אדם באזור, ולכן חזר ושאל: "איה אתה?" ורש"י עונה לו "הנני", וכך חזר השר כמה פעמים על שאלתו, מצפה לשמוע מהיכן יוצא הקול, אך לא מצליח למצוא את הדובר אליו. משראה כך השר, יצא מבית המדרש ושאל את התושבים: "האם יש כאן יהודי?" ומיד הביאו אליו את אחד מתלמידי רש"י, אמר לו השר: "אמור לרבך שיבוא אלי, והנני נשבע בחיי ראשי שלא יאונה לו כל רע, ולא יינזק כלל על ידי". מששמע כך רש"י, הופיע לפני השר בצלמו ובדמותו, קד לפניו קידה עמוקה, ולאחר מכן שוחחו ביניהם שיחה ארוכה, בה התרשם מאוד השר מחכמתו ותבונתו של רש"י, ובסוף הדו-שיח ביניהם אמרו לו השר: "עתה ראיתי את חכמתך הרבה, ורצוני להתיעץ אתך על דבר גדול שבדעתי לעשות. הנה הכינותי מאה אלף פרשים ומאתים אניות גדולות, ורצוני לעלות לארץ הקדושה וללכוד את ירושלים. והנני סמוך בטוח שאנצח את הישמעאלים היושבים שם, יען כי אינם בקיאים בטכסיסי מלחמה. והיום באתי אליך לקחת עצה מפין בנידון, ואתה תואיל רוב חכמתך להודיעני את דעתך; דבר ואל תפחד". אז השיב לו רש"י בדברים מעטים ואמר: "אתה תלך לארץ הקדושה ותלכוד את ירושלים, ותמלוך עליה שלושה ימים. וביום הרביעי יגרשון הישמעאלים משם, ותברח בבהלה גדולה, ותשוב לעיר זו רק עם שלשה סוסים". מששמע כך השר, התמרמר מאד מדברי הרב, ואמר לו: "יתכן שדבריך יתאמתו, אך דע לך שאם אחזור עם ארבעה סוסים במקום שלושה כפי שאמרת, אתן את בשרך לכלבים, ואהרוג את כל היהודים אשר בצרפת". יצא השר מאת פני רש"י, ועשה כאשר חשב, הלך לארץ ישראל, ונתקיימו בו כל דברי רש"י, וברח מירושלים בבהלה ופחד גדול, ובדרכו חזרה, עשה "ספירת מלאי", והתברר כי בהגיעו סמוך לעיר יש ברשותו שלושה סוסים מלבד הסוס אשר הוא רוכב עליו, ואז נזכר בדברי רש"י שאמר לו כי ישוב עם שלושה סוסים, והנה ברשותו יש ארבעה, וכבר החליט בדעתו לשפוך את זעמו על היהודים בצרפת, כפי שהבטיח לרש"י. אולם בהיכנסו העירה דרך השער, נפלה אבן מן המשקוף והמיתה אחד מחייליו עם הסוס שרכב עליו, וכראות השר את הדבר

הזה, נבהל מאד והודה כי כנים דברי רש"י, ומיד ניגש לרש"י, להשתחוות לו טרם שובו אל ביתו. אולם בהגיעו לבית הרב, נתברר לו כי כבר הלך לבית עולמו. מששמע כך, התאבל עליו השר מרה, על שאיבד אדם עמו היה יכול להתייעץ וליהנות מחכמתו ומעצותיו הנבונות.

חודש אב

א' אב

הרה"ק רבי חיים מקרסנה

יום ההילולא א' באב

רבי חיים מקרסנה נפטר י"א באב תקנ"ג, 1793, תלמידו של הבעל שם טוב בעש"ט והראשון בשושלת אדמו"רי חסידות קרסנה. פרטים מועטים ידועים על חייו, אך ידוע כי רבי חיים נמנה עם חסידיו הראשונים של הבעש"ט. לאחר פטירת הבעש"ט נמנה בין חסידיו של המגיד ממזריטש.

מאמציו לעלות לארץ ישראל נמשכו שנים ארוכות, אך לא מומשו. ישנה עדות לכך בשנת תקמ"א מחילופי מכתביו עם רבי מנחם מנדל מוויטבסק. מאוחר יותר נקשר שמו באגדות המסבירות את אי מימוש עלייתו, באחת מהן נאמר שרבי חיים היה ניצול יחיד מספינה שטבעה בדרכה לארץ.

את עדת חסידיו הנהיג בעיירה קראסנה. לאחר פטירתו ירש את מקומו בנו רבי יוסף משה. בן אחר, רבי ישראל יהודה לייב, היה חתנו של רבי יעקב שמשון משיפיטובקה. מתלמידיו היה רבי יהודה מאיר משיפיטובקה, בנו של רבי פנחס מקוריץ וחתנו של רבי יעקב שמשון משיפיטובקה.

החסידות נותרה בעיירה קרסנה עד המחצית הראשונה של המאה העשרים, בהנהגת האחים הרבנים משה ושלום יוסף רבינוביץ'. לאחר פטירתם הונהגה החסידות על ידי בנו של רבי שלום יוסף, רבי שמואל רבינוביץ', ללא תואר אדמו"ר, עד לפטירתו במחנות הריכוז בסיביר.

רבו הבעש"ט הק' העיד על הרה"ק רבי חיים מקראסנא: "שבכל שבת ושבת בקבלת שבת היה מנגן ניגונים חדשים ששמע וקיבל ממלאכי השרת". הרה"ח ר' חיים שלום פרוש ז"ל "אור יקרות" ירושלים תשנ"ח ח"א, ע' קנ"ז

הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע דאג את דאגת הכלל, ודרכו בעבודת התיקון היתה באמצעות המשכת השפע הגשמי שעל ידו יבאו ישראל לשלימות הנפש, וכך רשם בכת"י ק: "פרנסה בגימטריא נשמה, כי במקום שיש פרנסת הגוף, יש פרנסת הנפש", כלומר, רק כשיסורו הדאגות מצרכיהם הגשמיים, יוכלו ישראל קדושים להתעלות בעבודת השי"ת. הרה"ח ר' חיים שלום פרוש ז"ל "אור יקרות" ירושלים תשנ"ח ח"א, ע' קנ"ה

רבי חיים מקראסנע. "חסיד מפורסם וקדוש עליון, מבני היכלא של הבעש"ט - - - ואמרו עליו שלא הגביה ריסי עיניו לראות בדבר שלא היה לו מזה ענין לעבודת השי"ת". רבי חיים היה טוען נגד כל תענוג

מיותר שאדם נוטל לעצמו בעולם הזה, והיה מספר על ימי דחקותו כשהיה זקוק לפרוטות אחדות ולא היו בידו, אולם "בגלל גודל השמחה והתענוג שהיה לו מזה, נענש בנסיון עשירות, וכאשר היה זקוק לפרוטה, היה הקב"ה מזמין לו רובל במקומה". הרב בצלאל לנדוי ז"ל "הבעש"ט ובני היכלא" ב"ב תשכ"א ע' שנ"ג

הרה"ק רבי יצחק מנשחזי זי"ע סיפר עד היכן העריץ חותנו זקינו סניגורן של ישראל ה"קדושת לוי" מברדיטשוב זי"ע את רבינו הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע. וכך סיפר "אור ליום ג' דברים תרכ"ז - הרה"ק רבי יצחק מנשחזי זי"ע - מהרב הצה"ק ר' חיים קראסנר נזכר בספרו "תולדות יצחק" פרשת ואתחנן ד"ה עלה ראש הפסגה "בשם הרה"ק ר' חיים קראסנר ז"ל וכו' ודפח"ח" שהוא היה מתלמידי הבעש"ט ז"ל, ואח"כ היה כפוף להרב המגיד ז"ל ממעזריטש - כי כל תלמידי הבעש"ט היו כפופים להרה"מ ז"ל ממעזריטש, כי כשבא הרה"מ ממעזריטש לפני הבעש"ט אמר: באה לפני תיבה מליאה נרות, וצריך רק להדליק אותם - והרב ר' חיים קראסנר ז"ל היה בימי הרהצה"ק ר' נחום מטשארנאבל ז"ל, והנה הרב הצה"ק רבי יצחק מברדיטשוב ז"ל, לא היה אוכל מתחילה שום בשר, אפילו בשר עוף, אפילו בשבת, והרב ר"ח קראסנר נתווכח עמו על זה, וטען וכי בשביל מי נבראו המאכלים הללו בעולם, הרק כדי שנכרים יאכלו אותם, ומאז היה הרהצה"ק מברדיטשוב אוכל בשר עוף אפילו בחול". זכרון טוב סיפורים מהרה"ק מנשחזי - ה, ב.

בהקשר לכך מהענין לציין מה שהביא הרה"ק רבי גדליה מליניץ זי"ע בספרו "תשואות חן" ליקוטים פרשת בא בשמו של רבינו: "ודוגמת זה ששמעתי מהרב המפורסם מוהר"ר חיים מקראסני זלה"ה על פסוק: כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך כאשר דבר לך ואמרת אוכלה בשר דברים יב, כ פירוש, שבשבת שבא האדם למקיפין, שהם למעלה מן התפילין, וזהו: כי ירחיב ה' אלקיך את גבולך, אז: ואמרת אוכלה בשר, אבל בחול, לא כל הרוצה ליטול את השם יטול ע"כ ודפח"ח". כלומר, מה שמצינו שעם הארץ אסור באכילת בשר פסחים מט, ב הוא רק בימות החול, ואילו בשבת כאשר זוכה האדם להתעלות, בבחינת מקיפין שהם למעלה מהתפילין, אזי הותרה לו אכילת בשר, ולפיכך רשאי הת"ח שהוא בבחינת שבת, לאכול בשר אפילו בימות החול, שהרי הדבר תלוי בהרחבת הגבולות למעלה כאמור. הרה"ח ר' חיים שלום פרוש ז"ל "אור יקרות" ירושלים תשנ"ח ח"א, ע' קנ"ט

הרב מו"ה חיים מקראסנע ז"ל. חסיד מפורסם וקדוש עליון. מבני היכלא דהבעש"ט ז"ל. ומביא הרה"ק בעל המחבר תשואות חן בספרו.

ומעשה שהיה בעיר אחת אצל נהר הווייסעל, בא אחד ואמר לעשות פלאים, שילך מעל הנהר על החבל. ויעשו עץ גבוה על שפת הנהר מזה ועץ גבוה על שפת הנהר מזה, ויקשרו חבל בשני העצים. אז נקהלו כל אנשי העיר לראות פלאי האדם הזה, איך ילך על החבל מעל הנהר ולא יפול במים. ונתנו לו כל אחד משכורת כסף. והרב הקדוש מו"ה חיים הלך ג"כ לראות במעשה האדם ההוא. ויתמהו מאד אנשי שלומו בידעם כי אין רבם הקדוש הולך לראות במשחקי ההבל. הלא דבר הוא. וישאלו אותו על זה. והשיב להם למדתי מאדם זה דבר אחד. כי הנה הוא בא לעשות מעשיו בעבור משכורת כסף. אף על פי כן עיינתי היטב כי בשעת עברו על החבל לא היה במחשבתו שום מחשבה מכסף וזהב, כי אם מחשבה לשמור נפשו לבל יפול לנהר. וכל מחשבותיו היו קשורים אז להנצל מסכנה, בלי שום פניה מכסף. ולמדתי מזה זכות על תלמידי חכמים שמשתדלים להיות רבנים בעבור הכסף, ליקח מעות מהקהלה. וכדומה מתלמידי

חכמים שנוסעים אחר מעות וקובצים כסף על יד. שבלי ספק כל מעשיהם בשעת עבודתם הוא קדש לה' בלי שום פניה ומחשבת פגול, ממש כאדם הזה העובר על החבל שמשמר נפשו אז ממחשבה זרה ומפניה מכבוד ומעות, מפני הסכנה שלא יפול בנהר.

ומזה יש ללמוד שלא למנוע את עצמו ממעשה הטוב והמצוה שבאה מעצת יצר הרע. כי הנה נודע דרכי היצר הרע, כי הוא מלך מושל על כל אדם. והוא בא בתחבולותיו לכל אדם בדרכיו ותהלוכותיו, למשל, אדם כשר כשיעור משנתו קודם אור הבוקר, והוא רוצה להשכים ללמוד ולשנות. תיכף יבא אליו המסית ומדיח לאמר, למה זה תשכים ותחליש כחך. ומפיל עליו עצלה גדולה, עד כי יגבר עליו לבלי להשכים ללמוד ולשנות. אמנם למי שהוא ירא שמים באמת, ומרגיש כי דברים אלה הם מעצת יצר הרע, וכבר קבל על נפשו שלא ישמע לעצתו, אז לא יבא אליו בעצה זו. אמנם הוא מתחכם בתחבולותיו לאמור לו, עמוד על רגלך וחגור כגבר חליצך להשכים ולשנות, כי לא נאה לאיש חסיד כמוך מופלג ביראת שמים כי יישן אחר חצות לילה. ומה יאמרו הבריות אם לא יראו נרות דולקים בביתך. כי הנך ככל האנשים אשר אינם עובדים את בוראם. ובדברים האלה הוא מבלבל את מחשבותיו בפניות וגדלות רחמנא ליצלן לעשות הדבר במחשבת פגול.

והנה באמת גם עתה חמת היצר לא שככה להניחו, כי עוד רגע יבוא אליו לאמור לו, הידעת בני כי כל זה מעצת היצר הרע, אשר בא לבלבל אותך בפניות וגדלות, והוא רוצה כי בלימודך ותפלתך תתן כח לסטרא אחרא. על כן שמע לעצתי ותישן על מטתך, אז לא תהיה לך שום פניה ומחשבת פגול. ומה לך כי לא תהיה מפורסם לצדיק ורבי, אם כוונתך רצויה לה' הבוזחן לבות, ויודע כי כוונתך לשמים שלא תתגאה חס ושלום.

אמנם מהמעשה הנ"ל נראה שלא למנוע את עצמו ממעשה הטוב והמצוה שבאה מעצת יצר הרע. ממש כעובר על החבל, שאעפ"י שבא לעשות מעשיו בעבור משכורת כסף וכבוד ושם תפארת, מכל מקום בשעת עברו על החבל אין במחשבתו שום פניה כי אם השמירה מהסכנה. וכן צריכים להיות בעת שהיצר בא להשכימו לעשות מצוה, או לזורזו בדבר מצוה על ידי פניות וגדלות שיקרא רבי וכדומה, שישמע לקולו ויזדרז להשכים לעשות. אולם בשעת המעשה לא תהיה במחשבתו שום פניה, רק השמירה מהסכנה, שלא יפול ח"ו במים הזדונים, יתגבר עליו בשעת העשייה, כי בלי ספק אור התורה ונר מצוה יאיר לו לשמרו מכל נזק ופגם נפש. הגה"ח רבי מנחם מנדל בודק ז"ל "נפשות חסידיו" ירושלים תש"ס ח"א, ע' כ"ג

פעם התבטא הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע עצמו, כי במשך חמש שנים תמימות טרח ויגע להחזיר בקרבו את קיום המצוה של: ואהבת לרעך כמוך, שהיא כלל גדול בתורה! ר' חיים שלום פרוש ז"ל "אור יקר" ח"א, ע' קנ"ו

שמעתי אשר איש קדוש אחד דיבר עם האי סבא קדישא הרה"ק רבי חיים מקראסנא זי"ע ואמר הרה"ק הר"ח הנ"ל האם רבותא אצל הצדיק להמתיק דינים בעת שהוא בחיים חיותו, העיקר רבותא הוא אשר אחר פטירתו בעת שהוא בעולמות העליונים להמתיק דינים ולזמר עריצים מעל אחב"י, וזה שנאמר "נקום נקמת בני ישראל אחר תאסף אל עמך" במדבר ל"א ב' פירוש אשר אחר שיאסף אל עמיו אז ינקום נקמת בני ישראל. וכאשר שמע הקדוש הנ"ל מהאי סבא קדישא הרה"ק מילין אילין הבין אשר האי סבא קדישא הרה"ק ר' חיים מעצמו מדבר שהוא יעשה כן ועמד וחבקהו, ויבקש ממנו בזה"ל: רבינו אני

מבקש מכם שאחר פטירתכם אחר מאה שנים תקיימו הפסוק הנ"ל עם הפירוש שלכם. מתוך רשימת חסידי מעוז'בוז' "כרם בית ישראל" ירושלים תשס"ג ע' קל"ו

הרה"ק רבי חיים מקראסנה זי"ע, הצטיין באהבתו לארץ ישראל וכל ימיו התכונן לעלות ארצה. אף ראש העליה החסידית רבי מנחם מגדל מוויטבסק מזכירו באגרת הקודש בזה"ל: שמעתי שהרב רבי חיים קראסנר ועוד כמה אנשים חסידים יראים רוצים לבוא, ח"ו מלהניא לבכם, כי אם ברב כח יבוא ברינה. כשהחליט סופית לעלות ארצה נטרפה ספינתו בים והוא ניצל בדרך נס וחזר למקומו.

דבר זה שכנע את רבי חיים, כי מהשמים מעכבים אותו מלעלות ארצה ובהיותו צדיק תמים תלה את דבר האסון בזה שאינו ראוי להאחז בארץ הקדושה. על כך הצטער כל ימי חייו וצווה שלא יחקקו כל תואר על מצבתו. הרב דוד הלחמי ז"ל "חכמי ישראל" ב"ב תשס"א ע' קע"ה

לא תגוף

לא תנאף שמות כ, יג. מפרש התרגום "לא תגוף". פירש הרה"ק רבי חיים מקראסני ז"ל, דהיינו שלא תלך אחר הנאת הגוף. הרה"ק רבי משה מאיר הלוי רוזנשטיין זצ"ל, מברדיטשוב-צפת "אור הגנוז" ירושלים תשנ"ז עמ' ט'

הרב יוסף חיים זארוק זצ"ל

יום ההילולא א' באב

נולד בשנת ה'תרס"ט (1908) בעיר זליטן שבלוב למשפחה מכובדת ורבית יחס. כבר מילדותו הפליא לב כל שומעיו בידענותו וזכרונו המיוחד. בשנת ה'תרע"ד (1913) עברו לטרפולי. בהיותו כבן שבע שנים חלה באדמת וכתוצאה מכך התעוור. על אף גילו הצעיר לא נפל ברוחו ולא נסוג לאחור. הוא התגבר על צער הרב וניסה בכל יכולתו ללמוד יחד עם חבריו בתלמוד תורה. בשנת ה'תר"פ (1919) היה אמור לנסוע עם אביו לאיטליה כדי לנסות לרפא עיניו, אך באותו הלילה התגלה לו אליהו הנביא, והבטיח לו שאם ימשיך לשקוד על תורתו, יפתחו לפניו מאורי התורה, ולא יזדקק למאור עיניו ורבינו בחר בתורה. בהמשך למד בת"ת 'דאר א-סרוסי'. לפרנסתו, אביו קנה לו ספינה, אותה היה משכיר. בורא עולם חננו בזכרון מופלא, והוא קלט וזכר בעל פה את כל דברי הגמרא שנלמדו בישיבה. רבינו לא הסתפק בשיעורי הישיבה, ואף בחזרו לביתו ישב ושינן את כל אשר למדוהו רבותיו, עד שברבות הימים הפך לת"ח בקיא ועצום וידיו רב לו בכל תורת הנגלה. בזמן מלחמת העולם השנייה, שהאויב הגרמני הגיע לטרפולי נאלץ לברוח לעיר הולדתו זליטן. בתום המלחמה חזר לטרפולי. בשנת ה'תשי"ד (1953) עלה לארץ והתיישב במעברת זרנוגה (סמוך לרחובות). בשנת ה'תשי"ז (1956) עלה לירושלים והצטרף לחכמי ישיבת 'פורת יוסף' שבקטמון, ובשנת ה'תשכ"ב (1961) עבר לשכונת גאולה סמוך לישיבה. מסירות נפשו ללימוד התורה הייתה עצומה. למרות המשברים שעבר בימי חייו, ניתן היה לראותו תדיר כשהוא הוגה בתורה הקדושה ומחדש חד"ת. רבינו סבל מחוליים רבים. בשנת ה'תשכ"ח (1967) חלה ונותר משותק בחצי גופו ורותק לכיסא גלגלים, אולם גם אז לא הרפה מלימודו, שמח בחלקו ולא נתן לעצבות לשבור אותו. הקים עם תלמידו ר' מנחם ישועה את ישיבת 'אור זרוע לצדיק' ועמד בראשה. רבינו עמד ותמך באלו ששכל כח סבלם תחת צרותיהם. על אף שעולמו חשך בעדו השתדל להאיר את עיני האחרים בלימוד התורה. בביתו מצאו מחסה בחורים מסכנים שלא הצליחו להיקלט במסגרת הישיבה והוא כמורה מסור ואב רחמן לימד אותם. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. שמו הלך לפניו, רבנים גדולים וראשי ישיבות הכירו

בגדולתו התורנות. מחכמי ישיבת 'פורת יוסף', בקי בכל מקצועות התורה על אף היותו סגי נהור, דורש בשער בת רבים, ורבים השיב מעוון. נפטר לבית עולמו בשבת קודש, ראש חודש מנחם אב ה'תשמ"א (1981). חי כ-73 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. **אביו:** ר' שמעון. **אמו:** מרת מרים. **אישתו:** מרת רחנה (למשפחת יונה). **מרבתי:** הגאונים חכם ר' סוסו תשובה הי"ד, חכם ר' יצחק חוואתו לוזון, חכם ר' יעקב חי גביוון, חכם ר' יוסף ג'יעאן, חכם ר' ציון ביתאן, חכם ר' מרדכי שרעבי, חכם ר' יצחק כדורי. **מתלמידי:** ר' מנחם ישועה. **ילדיו:** בן ושש בנות (ארבע מבנותיהם מתו בצעירותן).

כשהיה הרב בגיל העמידה הלך לחתונה של אחד ממקורביו, היה שם מאן דהו, שרצה להעביר ספסל ממקום למקום ובאותו זמן בדיק עבר הרב והרגיש חבטה חזקה בעין, מחוזה המכה עינו נעקרה ממקומה, ובכל זאת הרב שתק ולא דיבר מאומה, משום שלא רצה לבזותו, והוסיף ואמר: "חשבת בלבי שכך רוצים מהשמים, מה בכך שאין לו עין אחת הרי עד עכשיו בין כך ובין כך אני לא הייתי רואה, ועכשיו מהשמים רוצים, שלא יהיה לי עין אחת כלל".

סיפר יהודי אחד שהיה עובד בחנות בשר הודו חלק בבני-ברק: "יום אחד נתגלתה לעיניי שאלה בהלכה בעניין ההודו, האם הבשר כשר או חלק? הלכתי לשאול את הרב הגאון ר' יעקב לנדא זצ"ל. והנה להפתעתי, כשנכנסתי לבית הרב, ראיתי שר' יוסף זארוק ור' שאול חדד ור' משה חדד בורתא-זצ"ל נמצאים שם ומתפלפלים ביניהם בהלכה עם הרב לנדא על עניין מסוים, ניגשתי לרב לנדא ושאלתי את השאלה, השיב לי הרב שבספר פלוני כתוב כך. ר' יוסף זארוק, ששמע את דברינו אמר: 'השאלה והתשובה שאמרתם, כתובות בספר פלוני עמוד פלוני, שורה פלונית', הביאו את הספר פתחו ומצאו שהרב דייק במה שאמר, הרב לנדא התרשם מאוד מהבקיאות האדירה של הרב ואמר: 'בקיאות כזאת אדירה! כל כך הוא בקי כשאפילו שהוא לא רואה, זה ממש להפליא! והוסיף ואמר, אדם חכם כזה מעולם לא ראיתי?!'

אחד מבחורי הישיבה יצא לפגישת שידוך עם בחורה מסמינר 'בית יעקב', כשהשדכנית שלא היה לה שום קשר עם רבני הישיבה התבקשה לשמור את הפגישה בסוד, אפילו מבני משפחתם, עד שיראו איך יתקדמו פני הדברים, לאחר סיום הפגישה שב ללימודיו באולם הישיבה, משהחל ללמוד בקול שמע רבינו את קולו וקרא לו לגשת אליו, משניגש שאלו רבינו: "האם נפגשת הערב עם פלונית?". הבחור היה המום, לא היתה לרבינו שום דרך לדעת זאת על ידי בני אדם, והשיב לו: "הן". והנה הצדיק החל לבכות. דבר שהתמיה את הבחור, שאל הבחור: "מדוע הרב בוכה, האם אינה בת זוגי?!". "בת זוגך היא", השיב ר' יוסף. "אם כן, מדוע כבודו בוכה, האם לא תלד לי בנים?" שאל הבחור. "ארבעה בנים יהיו לך ממנה", השיב רבינו. "אם כן, מדוע כבודו בוכה?" שאל הבחור. השיב רבינו: "אין זה ענייך, חזור ללמודך". לאחר זמן קצר נרגע הבחור ושב ללימודיו. שידוך זה אכן יצא לפועל, ומתחילת הנישואין עלו בני הזוג על 'שרטון קשה' בשלום הבית עקב ניגודי אופי חדים ביניהם, והיות שלא רצו לפרק את המשפחה, חיפשו דרך פשרה ושלום ולא מצאוהו. על אף שלא צלח שלום בית, האשה ילדה מדי שנה. לאחר לידת הבן הרביעי נשבר הבעל והחליט, שהחיים כך לא יכולים להימשך ושקל גירושין. לפתע נזכר ברבינו, שמאז החתונה לא פגש אותו כיוון שעם החתונה עזב את הישיבה ועבר ללמוד בכלל הנמצא במקום אחר. הלך לבית הצדיק וסיפר לו, שניגודי האופי שבינו לבין אשתו מוציאים אותו מדעתו. למשמע דבריו שאל הרב: "כמה בנים יש לך?", והשיבו "ארבעה". אמר לו רבינו: "הגיע הזמן להתגרש, זוכר אתה, שבכיתי כשנפגשת עמה לראשונה? בכייתי היו מתוך כאב על סבלך, שראיתי שתסבול עמה, אבל

גם אמרתי לך, שיהיו לך ארבעה בנים ממנה, ועכשיו שנולדו ארבעתם נגמר התיקון ביניכם, והגיע זמנך לגרשה ולישא אחרת". (תולדות מנחם)

ג' אב

המקובל האלוקי הרב שמשון מאוסטרופולי הי"ד

יום ההילולא ג' באב

נולד בשנת ה'ש"ס (1600) בערך בקוריץ בוהלין. נקרא על שם חתנו, ר' שמשון ליווא מקרמיניץ. כשהיה צעיר לימים לא למד תורה. עשיר לקח אותו לבתו ואז רבינו דרש דרוש עצום בנגלה ובנסתר. הוא סיפר לאביו שפעם אחת היכה אותו בגלל שהוא לא לומד תורה והוא ברח ליער. שם התגלה לו אליהו הנביא ולמד איתו. העיד על עצמו כי בנעוריו כבר למד את חכמת הקבלה. כתב הגה"ק ר' צבי הירש הורביץ על רבינו: "איש אלוקים. רוח ה' דיבר בו. הופיע רוח ה'... היה משולח אליו אחד מן השרפים מן המעופפים... וכל דבריו נביאות ממש". שימש כמגיד מישרים באוסטרופולי ונקרא בפי כל 'רבי שמשון המגיד'. לימד את תלמידיו בנגלה ובנסתר. מכל קצווי הארץ שלחו לרבינו בקשות לבאר מאמרי חז"ל, רמזים בסודות התורה ובספרי הראשונים הקדמונים. היו מגדולי ישראל שהתנגדו לרבינו בשל העובדה שלימד את חכמת הקבלה ברבים ביניהם המהרש"א. מצד שני היו גאונים, ביניהם מח"ס 'עבודת הגרשוני' שעודדו אותו בכל כוחם לפרסם את חכמת הקבלה. בקי בנגלה ובנסתר, בסגולות וקבלה מעשית. התרחק מלהשתמש בקבלה מעשית. היה שפל ברך ונבוזה בעיניו. בכמה מקומות בכתביו גינה את עצמו מאוד. בהקדמה לספרו 'דן ידן' חתם 'עפר ארץ שמשון מאוסטרופולי'. באחד ממאמריו כתב "ולי השפל הדיוט נראה". בכל יום היה מגיע לרבינו מלאך מגיד כדי ללמוד עימו סתרי תורה. חיבר אגרת הנחשבת כבעלת סגולה ביחוד בערב פסח. לפי המסורת מי שקורא אותה מובטחת לו שמירה מפורעניות לכל השנה. באביב שנת ה'ת"ח (1648) החלה מרידת האיכרים הקוזקים במלכות פולין. בראש המורדים עמד צורר היהודים חמילניצקי ימש"ו. המורדים פרצו לשטחי האוקראינים שתחת שלטון פולין. הם עברו ממקום למקום תוך שהם משאירים נחלי דם, הרס וחורבן. היהודים היו תמיד, הראשונים להיפגע ונמלטו מאימת הפורעים. רבינו ברח לפולנאה שבמחוז וואהלין. רבינו נרצח בזמן שהיה מתפלל ב-ג' אב ה'ת"ח (1648). חי כ-48 שנים. הרה"ק רבי אליעזר צבי כתב בשם אביו (האדמו"ר הרב יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מקומרנה שזכה עוד בילדותו לרוח-הקודש) כי לרבינו היתה את נשמת משיח בן יוסף. האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חווה מלובלין) כתב: "משיח בן אפרים יקבץ את ישראל לארץ ישראל כי נראה שלא יהרג כי היה מקויים בר' שמשון מאוסטרופולי ולא תקום פעמיים צרה" (דברי אמת פר' ויצא).

אביו: ר' פסח. **אימו:** בת רבי שמשון בן בצלאל ליווא מקרמיניץ (מגדולי הדור. אחיו של המהר"ל מפראג. יחוס המשפחתי מגיע עד דוד המלך). **מרבתי:** אביו- הצדיק ר' פסח, הגאון ר' נתן נטע כהנא (אב"ד אוסטרהא). **מתלמידי:** הגאונים רבי ישראל סרוק, ר' יעקב קופל מזאסלב, ר' משה ברבי יהושע העשיל מהמבורג, ר' נתן נטע הנובר. **מספריו:** דן ידן • ליקוטי שושנים • זאת חוקת הפסח • ניצוצי שמשון • בן מנות- פירוש לאידרות.

רבינו בצעירותו התקשה בלימוד התורה, והיה שונה משאר אחיו שהיו גדולי תורה. פעם בא עשיר והציע לאביו לקחתו את רבינו לחתן, אבל אביו סירב. אמר העשיר שיתן אלף רובל לנדן, ולא הסכים והעלה

את הנדן לסכומים גבוהים. שאל אביו: "בני זה הוא בור. מדוע אתה רוצה אותו לחתן?". אבל העשיר התעקש שאף על פי כן הנו מוצא חן בעיניו, ונתרצו. בשבת שלפני החתונה עלה רבינו על הבימה ודרש דרוש אחד בנגלה ודרוש שני בנסתר. השתומם אביו ושאל אותו: "איך היגעת לזאת?". השיב לו רבינו כי יש לו נשמה גדולה מאוד. בילדותו נפל פעם כובעו מראשו ואז נדבק בו הסט"א ולא נתן לו ללמוד תורה. יום אחד היכה אותו אביו על ראשו עד שברח ליער. שם התגלה לו אליהו הנביא זכור לטוב ולמד איתו. על ידי המכות נשבר כוח הסט"א ונפתחו לו מעיינות החכמה ועלה מעלה מעלה בכח נשמתו הגדולה.

סיפר הרה"ק ר' גדליה מליניץ (מח"ס 'תשואות חן') שהבעש"ט הק' לא רצה להיות באוסטרופולי והסביר כי שם כבר תיקן ר' שמשון (רבינו) את כל מה שהיה צריך וע"כ אין לו שום צורך להגיע לשם. גיסו של הבעש"ט הק' ר' גרשון פעם אחת שבת באוסטרופולי. כשחזר משם, הלך לבעש"ט ואמר לו: "השגתי שם אור גדול מר' שמשון". הבעש"ט הק' ענה לו כי הדבר אינו יתכן. פעם אחת שלחו לבעש"ט בקשה להגיע לאוסטרופולי לצורך עניין מסויים. הבעש"ט הגיע. בסעודה ישב מול החלון הפתוח והביט מחוץ החלון כל הזמן. ר' יוסף מקאמינקא תמה למעשה הצדיק ורצה להבין מפני מה מביט הבעש"ט בחלון כל הזמן. כשהסתובב הבעש"ט, סגר ר' יוסף את החלון. כשראה הבעש"ט שהחלון סגור, שוב פתח אותו. שוב סגר ר' יוסף שנית את החלון והבעש"ט פתח אותו, וכן עשה בפעם שלישית. לבסוף שאל הבעש"ט: "מי סגר את החלון?" אמר ר' יוסף: "אני, הקור נכנס לבית דרך החלון". אמר לו הבעש"ט: "אני רואה אור גדול המאיר מהארץ לרקיע. אני לא מבין מדוע האור נמצא שם". כששאל הבעש"ט הק' אמרו לו כי בית-מדרשו של רבינו בעבר היה שם ובמקום שרבינו ראה את האור, שם ישב ר' שמשון. כששמע את דבריהם, אמר הבעש"ט: "היום הבנתי את מה שאמר לי ר' גרשון גיסי".

ד' אב

הרב רפאל אנקווה זצ"ל

יום ההילולא ד' באב

נולד ב- ב' בטבת ה'תר"ח (1847) בעיר סלא שבמרוקו. משפחתו הינה ממגורשי ספרד ומיוחסת עד לקבני קסטיליה וספרד. בן לשושלת רבנים ספרדית. פירוש שם המשפחה 'אנקווה' הינו 'טוהר וניקיון כפיים'. עוד בצעירותו נודע בחריצותו ושקדנותו. בעודו סמוך על שולחן חותנו עלה ונתעלה בתורה ויראת שמים. עד שבגיל עשרים ושתיים מינהו חותנו כחבר בית הדין וכן כמורה צדק. באותם ימים ייסד ישיבה בעיר סאלי אליה נהרו תלמידים רבים שספגו תורה, יראה, מידות, וחוכמה בכל ענפי היהדות. היות שלא רצה להתפרנס מן הרבנות, לפיכך עסק בזמן מועט במסחר. בשנת ה'תרל"ט (1879) עלה חמיו לא", והוא מונה לדיין של בית הדין הרבני בסלא. כל ימיו שקד באוהלה של תורה. לאחר שהשלטון הצרפתי במרוקו בראשית תקופת הפרוטקטורט החליט, שיש להקים מוסד רב ראשי במדינה, כדי שייצג את היהודים מועצת הרבנים המליצה על רבינו ובשנת ה'תרע"ח (1918) בהיותו כבן שבעים ואחת מונה לשמש כרב הראשי של יהודי מרוקו ולראשות בית הדין הרבני ברבאט הבירה. מכל רחבי העולם היהודי שיגרו אליו שאלות וספיקות, מארצות אשכנז, צרפת ועד ערי איטליה וטורקיה, ארץ ישראל, עירק ותימן. נפטר בליל שבת קודש, ד' באב ה'תרצ"ה (1935). חי כ-88 שנים.

בהלווייתו, שנערכה למחרת כדי לאפשר להמונים להגיע מכל רחבי מרוקו וצרפת נכחו כ-50,000 משתתפים, כולל נציגים צרפתיים ומוסלמים בכירים ומשלחות יהודיות מכל רחבי מרוקו. 12 חכמי דורו נשאו את מיטתו הטהורה ו-12 בעלי תקיעה תקעו והריעו בשופרות. מאתיים ילדי תשב"ר צעדו בארבעה טורים וקראו פרקי תהילים בנגינת אבל ויגון. שלושים יום נערכו הספדים בבתי מדרשות ברחבי העולם.

אביו: ר' מרדכי. **אחיו:** ר' אליהו, ר' מסעוד ור' עמרם. **אשתו:** בת ר' יששכר אסראף (ששימש כאב"ד סאלי ולאחר שעלה ארצה שימש כרב העדה המערבית). **בתו:** זהרא (נישאה לר' יוסף אנקווה). **מספריו:** •קרני רא"ם- על שו"ע •פעמוני זהב ופעמון ורימון- על חושן משפט •תועפות רא"ם- שו"ת •חידושי רא"ם •חדד ותימא- חידושים על 12 מסכתות.

באחד הימים נודע לרבינו על נערה בת ישראל שמעיזה ללכת בלבוש, שאינו צנוע על פי ההלכה, כשזרועותיה אינן מכוסות היטב. שלח רבי רפאל שליח לאבי הנערה והזהירו על מעשיה של בתו, אולם הבת המשיכה במנהגה הרע ולא שינתה את סגנון לבושה, כשנודע לרב, אמר למקורביו, תראו את אשר יקרה לנערה, ותכף ומיד התפשטו על ידיה של הנערה פצעים ואבעבועות. הנערה הבינה שזה עונש, על אשר לא הלכה בלבוש צנוע והמרתה את פי הרב - ומיד כיסתה את זרועותיה. בבכי ובדמעות הבטיחה, שתחזור בתשובה ולא תחזור לסורה. רבי רפאל, התפלל עליה, ומיד נעלמו הפצעים.

בשנת ה'תרצ"ה בצורת קשה פקדה את מרוקו. למרבה הצער הייתה זו השנה השלישית ברציפות, שבה לא ירדו גשמים במידה מספקת! אותות הרעב ניכרו בכל פינה, מחירי המזון האמירו והקמח נמכר ביוקר רב. תושביה היהודים התכנסו בבתי הכנסת והתפללו בשברון לב. הם הפילו את תחינתם לפני בורא העולם שיפתח את ארובות השמים ויושיעם מצרה זו. אולם נראה, כי התפילות שבות ריקם. כל תושבי מרוקו הבינו, כי אם תמשיך בצורת - בקרוב מאוד לא יהיה להם מה לאכול והם יגועו ברעב! המוסלמים אף הם התכנסו לטכס עצה לרגל המצב, והם הגיעו למסקנה, כי יש להפיל את כובד האחריות על היהודים, שכן ידוע שתפילת היהודים מתקבלת לפני בורא העולם. מיד יצאה הגזרה, כי על היהודים להתפלל בכל כוחם, ואם חלילה לא יפתחו שערי שמים, אזי יעשו ל"ע ביהודים שפטים. בנוסף גזרו על רבינו, הגאון הרב רפאל אנקווה, כי עליו להעביר ולהשתתף בתפילות בבית-החיים, כשהוא יחף ברגליו. הנימוק שלהם היה, כי במצב זה יתאמץ רבינו בתפילתו. שכן אף המוסלמים האמינו, כי רבינו בקדושתו ובתפילותיו יכול להוריד גשם! היהודים ניסו לבטל את רוע הגזרה, שכן פגיעה כרב עלולה להוביל לתוצאה הפוכה שלא ירדו גשמים. אולם המוסלמים היו איתנים בדעתם. כאשר שמע זאת רבינו, הרהר עמוקות ואמר: "יכול אני להתפלל על הגשם, אך דעו לכם, לאחר שאסיים את תפילתי והמטר ירד, אשיב את נשמתו לבוראה". הנוכחים נבהלו לשמע הדברים אולם רבינו אמר: "עליכם לדעת, שכבר נגזרה הגזרה ואין להשיבה. אני מוכן ומזומן למסור נפשי למען כלל ישראל". בשמים עננה אחת לא נראתה. היהודים ובראשם הרב הגיעו לבית-החיים ושם התפללו. והנה באחת התקדרו השמים, וגשם עז החל לרדת ארצה. בצורת אומנם הסתיימה, אולם זמן קצר לאחר מכן חלה רבנו אנושות והשיב את נשמתו ליוצרה ובמסירת נפש למען היהודים.

האדמו"ר הרב שמעון נתן נטע בידרמן ירושלים-מלעלוב זצ"ל

יום ההילולא ד' באב

נולד ב-ה כסליו ה'תר"ץ (1929) בטבריה. בימי ילדותו התחנך בתלמוד תורה החסידי 'חיי עולם'. כבר אז ניכרו בו ניצוצי להט קודש לעבודת השי"ת ולימוד התורה, ובוצין בוצין מקטפיה כשכבר מימי נעוריו התבלט ביראתו המופלגת ובמידותיו התרומיות והנאצלות, ובתפילותיו הנלהבות בסערת אש קודש. נודע בעבודת התפילה בקול תעצומות, ובמידת הענווה והאמת. עבד את בוראו בכל נפשו ומאודו בקדושה וטהרה, ולא עבר עליו חצות לילה בלא "תיקון חצות". תפילותיו היו מן המפורסמות ביותר. כיתת רגליו למטרות צדקה וחסד, והקדיש מזמנו היקר ועסק במסירות אין קץ בהשכנת שלום בבתי ישראל ובין אדם לחבירו. ברכותיו עשו פרי ורבים פנו אליו ונושעו. בעל רוח-הקודש. כל ימיו נזהר היה בשמירה מופלגת על כל דבר מאכל שעמד להכניס אל פיו. אפילו בשתיית כוס מים מצא מקום להחמיר ולהדר. על המים היה לעבור סינון במסננת, עובר לשתייתם. לצורך הדבר התקנו מסננות על ברזי המים ובהעדרם מנע הרבי עצמו משתייה. מעשה היה, בשנותיו האחרונות, שבת הרבי עם קהל חסידיו באתרא קדישא מירון לרוב חולשתו הוגשה לו כוס חמין להשיב את לבו. לתדהמת הקרובים, לא חס הרבי על גופו, וסירב בכל תוקף לשתות מאותם מים, משום שלא ראה בעצמו כי יש מסננת על ברז המים שממנו מילאו את המחם. היה נזהר ומדקדק בכל מילה ומילה שעמד להוציא מפיו, אם ראויה להיאמר אם לאו. בכל דקדוקיו וחומרותיו נזהר היה מאוד לבל יגרמו הפרעה לאי מי מהסובבים.

פעמים שאף וויתר על הקפדה שנוהר בה הרבה, ובלבד שלא יפגע שום בר ישראל בסיבתה. בשנתו האחרונה, הקים בית מדרש לפרחי החסידים שעברו להתגורר בעיר בית שמש. ימים אחדים בטרם נפל למשכב, בישר הרבי לחסידים ברוב שמחה, כי זכה להשלים את המצווה התרי"ג שבתורה לכתוב ספר תורה מהודר ומפואר. נפטר ב-ד' אב ה'תשס"ד (2004). חי כ-75 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

סבא: האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע. **אביו:** האדמו"ר רבי יעקב יצחק. **אמו:** מרת חוה שרה (בת הרה"צ ר' אלתר חיים הלוי שיפמאן שו"ב זצ"ל מח"ס 'לקוט חיים', מחשובי חסידי קארלין ומפארי העיר טבריה ומצאצאי רבי יצחק מדראהביטש זיע"א והרה"ק בעל 'באר מים חיים' זיע"א). **אשתו:** בת הגה"ח רבי דוב בער הירשמן. **מרבתי:** ר' דוב בעריש וידנפלד מטשעבין, ר' יוחנן פרלוב מסטאלין-קארלין. **ילדיו:** האדמו"ר הרה"צ ר' אלתר ישראל מלעלוב-ירושלים (עומד בראש שתי הקהילות- אחת בירושלים והשניה בבית שמש), האדמו"ר ר' יוחנן, ר' דוד, ר' חיים, ר' יוסף, ה"ה משה. **מתלמידיו הבולטים:** האדמו"ר ר' דוד טברסקי מראחמסטיקווא.

בשנותיו האחרונות סבל קשות מכאבים ברגליו, והרופא המליץ על כדורים טבעיים שיש בהם להקל ולשכך מהכאבים. הרבי, שנשמר כל ימיו על הנכנס לפיו, שלח לבדוק את מרכיבי התרופה אם כשרים הם בתכלית ההידור. אחר דרישה, התברר כי אחד הרכיבים נעשה משומן עופות טמאים וכמובן מיאן להסתייע בתרופה. מקורביו, שלא יכלו לראותו מתייסר, הבהילו לביתו את אחד מגדולי ההוראה שפסק כי אין בדבר כל חשש, והוסיף להסביר כי מאחר שנפסלו הרכיבים ואינם ראויים לאכילת כלב, אין איסור באכילתם. אלא שהרבי נותר בסירובו, והמשיך להתייסר בייסוריו. בגילוי לב התנצל ואמר, כי "אכן מותרים הכדורים למאכל, אך מה אעשה ואני איני מסוגל להכניסם לפי".

בערב חג הסוכות, החל חשש מקנן בליבו שמא בשל מחלתו יימנע ממנו לקיים את מצוות הסוכה בליל יום טוב ראשון של חג. כאשר בא מנהל המחלקה אל מיטתו לדרוש בשלומו, נזעק הרבי ושאלו, האם יתאפשר לו לרדת לסוכת בית הרפואה בליל החג. הרופא שלא היה בקי בהלכות החג ולא ידע על הבדל בין מצוות הלילה הראשון לשאר הלילות, פנה לרבי ו'הרגיעו': "אל תדאגו, שבעה ימים יש בחג, בימים האחרונים וודאי יתאפשר כבר לרדת לסוכה". כאשר שמע הרבי את תשובתו התמלא צער ודאגה וכדרכו נתעטף בשתיקה כואבת. לאחר רגעים ספורים, החל המוניטור להראות עליה תלולה ומבהילה בדופק הלב עד שסכנה נשקפה לו. הרופא הבכיר, שאך זה עתה שוחח בניחותא, לא הבין את המתחולל לנגד עיניו. אחד ממקורבי הרבי שנכח בשעת מעשה, פנה למנהל המחלקה וטען לו כי הדבר קרה בשל סירובו לאשר לו לקיים את מצוות החג. אף כי לא האמין הרופא לדברים, פנה אל הרבי ולחש לאוזנו: "אם ירצה האדמו"ר בדווקא, יוכל לרדת לסוכה עוד הלילה". לתדהמת כל הנוכחים, באותו רגע ממש, שב לבו להתנהל במנוחה כאשר היה מקודם.

מעשה באברך מבני ירושלים שפקד את נווהו ותינה בפניו על צרת נפשו כי נקלע לחובות כבדים ואין לו לתת לחם לבני ביתו. האברך שסבר כי קרוב הוא וודאי יקבל נתינה מכובדת, התאכזב לגלות בידו שטר של עשרים שקלים מקופלים, ויצא בפחי נפש. רק כאשר בא לביתו נוכח לראות כי הרבי חשב מחשבות כיצד יהיה זה מתן בסתר שלא יבוש האברך, והטמין בתוך השטר הקטן, סכום גדול מאוד.

פעם בסעודת ראש חודש נקלע לבית מדרשו של רבינו בחור מבוגר שהיה זקוק לישועה גדולה, וכשעבר בעת אמירת לחיים בירכו רבינו שעד החודש הקרוב תבוא ישועתו, ואכן לחודש הבא בעת סעודת ראש חודש כבר בא הלה לקבל ברכת המזל טוב לאירוסיו.

זמן רב לאחר התפילה, היה רושם התפילה ניכר עליו. הטלית שגם בימי החורף הירושלמים הייתה רטובה לגמרי מזיעה של תפילה, כמו הגוף הלוהט כולו ברתחת קודש. מידי יום בסיום התפילה, היה שב על עצמו מראה נוראי של הגוף הקדוש הנופל באפיסת כוחות, כשהוא אינו חדל מלהתנשף בכבדות, כמי שזה עתה סיים עמל מפרך ומשבר. מספר שנים לפני פטירתו, חש שלא בטוב ונאלץ להתאשפז. אחד ממקורביו שחרד לשלומו, שאל את הרופא שטיפל בו, לדעת את שלום רבו. הרופא השיבו בהתפעלות: "דעתי אינה משנה, משום שבלאו הכי רבך אינו מתחשב בה. אולם דבר אחד יכול אני לומר לך, כשהוא מתפלל הוא לא נמצא עמנו כלל".

המקובל הרב הצדיק אליהו ליאון לוי זצ"ל

יום ההילולא ד' באב

נולד כבן זקונים להוריו בשנת ה'תרצ"ט (1939) בעיר מרעאש שבטורקיה. בהיותו כבן שמונה שנים, משפחתו עלתה לארץ והתיישבה במעברת נס ציונה. היות ואביו חשש מהשממה הרוחנית ששררה במקום לכן בשנת ה'תש"י (1950) העביר את משפחתו לשכונת עזרא שבתל אביב-יפו, שם הקים את ביה"מ 'עזרה ותושיה' והיה לרבם של העולים מטורקיה. בגיל 12 למד ב'ישיבת 'אוהל מועד' בתל אביב. כשהגיע לבר-מצווה כבר ידע חלקים רבים של הזוהר. בגיל 18 עבר ללמוד ב'ישיבת חב"ד בעיר. בגיל 21 שימש כחזן הראשי בביה"כ 'אוהל מועד' בתל אביב ובהמשך שימש כשליח ציבור בביה"כ של יוצאי חלב בשכונת לבנדה בתל אביב. נודע כבעל קול נדיר וחזק, אשר שלט בכל רזי המקאמים. למד בכלל

'בית הלל' במשך כארבע שנים וכן בישיבת 'פורת יוסף' ובכפר חב"ד. לאחר מכן החל ללמוד את רזי הקבלה ובמשך שש שנים רצופות ערך את התיקון של התנא רבי נחוניא בן הקנה (התבודד בבית כשהוא לומד קבלה ועורך תעניות). לימים עבר להתגורר בבני ברק. הקים והחזיק במשך שנים רבות את ישיבת המקובלים 'תיקוני אליהו ומעייני הישועה' בראשה עמד עד פטירתו. בימי חמישי נהג להיות שרוי בתענית ולקבל קהל. חיבר תיקונים שונים ובמשך עשרות בשנים עבר בבתי-הכנסת השונים כדי לערוך את התיקונים, שהיו מתקיימים מדי יום חמישי בימי השובבי"ם בלילות עד אור הבוקר. בלילות שבת לא היה נח והיה יושב והוגה בתורה ובחסידות עד הבוקר. בדרשותיו מעולם לא פתח ספר והציטוטים ומאמרי חז"ל נאמרו תמיד בעל פה. בעל רוח-הקודש. לקח את בעיות האנשים באופן אישי והיה בוכה עם הסובל, כאילו הוא בנו יחידו. ערך תעניות מרובות אשר בגינם התקשה לאכול וסבל מחולי מעיים. למרות תחנוני משפחתו סירב לקבל טיפול רפואי ואמר כי הוא הולך כפרה על עם ישראל. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-ד' אב ה'תשע"ה (2015). חי כ-76 שנים. ציונו בבני-ברק.

סבו (מצד האב): המקובל ר' אברהם (נפטר בגיל 98 והוריש את רזי התורה לבנו ר' ישועה). **אביו:** המקובל ר' ישועה (שימש כרב העיר מרעאש שבטורקיה. נהג לטבול בכל לילה 151 טבילות לפני אמירת 'תיקון חצות'). **אימו:** מרת שפיקה. **אשתו:** מרת שושנה. **אחיו:** ר' רפאל (ראש מוסדות 'ישועה ליהודה'). **אחיותיו:** מרת ש. אללוף (נישאה לר' זבולון מקים סמינר לבנות 'אור החיים'), מרת מ. ביטון (נישאה לר' שמעון רב העיר חדרה ונשיא מוסדות התורה 'אור יוסף').

מרבתי: אביו, ר' אברהם (את רוב תורתו למד מאביו וכן לימדו סודות שלא גילה אותם לאף אדם). **בניו:** ר' יהושע (ראש ישיבת עטרת הלוויים פתח-תקווה), ר' חיים (ראש ישיבת 'עטרת הלוויים'), ר' שמואל, ר' אברהם, ר' יצחק, ר' יוסף. **חתניו:** ר' ישי גינתי (ראש ישיבת 'ברכת התורה' בירושלים), ר' יחזקאל סולומון (רב קהילה בחסידות ויז'ניץ). **מספריו:** 'ישועות אליהו השלם' • קדושת ישראל • צעקת ישראל • משבצות זהב לבושה- לנשים.

להלן סיפורי מופתים המעובדים מערוץ שבע שסופרו על הרב. אחד מתלמידיו, יגאל ואזנה, נעזר ברב כאשר הותקפו המחשבים במקום עבודתו על ידי וירוס, ומאה ושמונים מחשבים יצאו מכלל פעולה. במשך יומיים ניסו למצוא פיתרון, אך לשווא. חברה שמתמחה בהוצאת וירוסים רצתה ארבע מאות אלף דולר כדי לתקן את הבעיה. פתאום שי חשב לשאול בעצת הרב.

"אינני יודע למה לא חשבת על זה מיד", סיפר. "התקשרתי לרב ותיארתי לו את הבעיה. הוא הורה לי להניח את ידי על אחד המחשבים. אחרי דקה, הוא אמר, שהוא רואה את הווירוס והוא תיאר אותו בפניי. (מאוחר יותר הוא הראה לי את הסקיצה שעשה בישיבה. זה היה נראה בדיוק כמו דיאגראמות של וירוסים מחשב עם זנב מתפתל ארוך). הצדיק אמר לי, שהוא תפס את הווירוס ונעל אותו בכספת ורחנית. הוא הורה לי להקיש על מקש "Enter". מיד נדלק המחשב ואיתו יתר המחשבים, שהיו בבניין. זה היה מדהים".

פעם אחת יענק'לה לוויין קנה מכונת משומשת ממישהו, שהיה גבאי באחד מבתי הכנסת באזור. מאחר שכבר היה בבני-ברק, 'קפץ' לישיבה לביקור כדי להיכנס אל הצדיק. שאל אותו הצדיק: "הוא סיפר לך, שהמכונת עברה תאונה ושהברית המחבר את שני הגלגלים הקדמיים התעקם?" שאל הרב. "לא, הוא

לא סיפר לי", אמר יענק'לה. "איך זה יכול להיות? קניתי אותה מאדם ירא שמייים", טען יענק'לה. "הוא היה צריך להוריד אלפיים שקל ממחיר המחירון", אמר הרב. יענק'לה לקח מייד את המכוננית למוסך כדי לבדוק אותה. אכן, מדברי הרב לא נפל דבר. המוסכניק אישר, כי הפרייה המחבר את שני הגלגלים הקדמיים היה עקום, לאחר שהמכוננית עברה תאונה. הוא חזר במהירות לגבאי שמכר לו את המכוננית, והלה כששמע את דבריו החזיר לו אלפיים שקלים כדברי הרב.

ה' אב

הרה"ק המקובל האלוקי הרב הקדוש יצחק לוריא אשכנזי האריז"ל

יום ההילולא ה' באב

תולדותיו

- נולד בשנת רצ"ד, בירושלים עיר הקודש, לאביו הרב הקדוש שלמה לוריא "חסיד גדול . . והיה רגיל אצלו אליהו ז"ל", ולאמו בת למשפחת פראנסיס ממצרים, "שהייתה חסידה גדולה" (לשון עמק המלך).
- ש"ב: בהיותו כבן שמונה נפטר אביו, וירד ביחד עם אמו למצרים לבית דודו הרב הקדוש מרדכי פראנסיס, שהיה עשיר גדול שנתעשר מחכירת המכס של הממשלה המצרית. ושם היה מתלמידי הרדב"ז (רבה הראשי של מצרים, בעל שו"ת הרדב"ז) יחד עם דודו הרב הקדוש בצלאל אשכנזי בעל ה"שיטה מקובצת".
- ש"ט: בהיותו בן ט"ו שנים נשא לאשה את בת דודו, "ואחרי הנישואין נתבודד עם רבו כמהר"ר בצלאל אשכנזי ע"ה שבע שנים . . עוד הוסיף להתבודד ולהתקדש בקדושה יתירה עשר שנים רצופות בבית אחד בנוי על נהר נילוס . . ושם זכה לרוח הקודש ולפעמים נתגלה אליו אליהו ז"ל ומלמדו סתרי תורה, וזכה שבכל לילה עלתה נשמתו בשיבה של מעלה... " (עמק המלך).
- ש"ל: על פי ציווי אליהו הנביא ז"ל, עלה ממצרים לצפת, עם אשתו ושתי בנותיו, ושם לימד את תלמידו המובהק הר"ר חיים ויטאל ז"ל וסמך את ידיו עליו.
- הסתלקותו: ה' מנחם אב של"ב, בגיל ל"ח.

שבחים קצרים

- הרב הקדוש יחיאל היילפרין בעל "סדר הדורות", שחי כ-100 שנה אחרי האריז"ל, כותב עליו: "המקובל הגדול נורא מאד, מעשיו לא יכלו כל הניירות".
- החיד"א בספרו 'מדבר קדמות' מערכת א' אות כ"ו: "ואני בענייני פשיטא לי דרבינו האר"י היה נטהר באפר פרה על ידי אליהו הנביא והגם שלא ראית זה כתוב ליבי אומר לי שהרב לרוב ענוה העלים הדבר".
- האריז"ל – "קבלוהו כל ישראל עליהם לפוסק אחרון בכל עניני סתרי תורה וסודותיה" (ממכתב הרבי, אגרות קודש ח"א).

בקי בשיחת אילנות וציפורים

בהקדמת רבנו חיים ויטאל לשער ההקדמות, מעיד על רבו':

"והנה היום אביע חידות ונפלאות תמים דעים, כי בכל דור ודור הפליא חסדו אתנו אל ה' ויאר לנו ע"י השרידים אשר ה' קורא בכל דור ודור כנזכר, וגם בדורנו זה אלקי הראשונים והאחרונים לא השבית גואל מישראל ויקנא לארצו ויחמול על עמו וישלח לנו עיר וקדיש מן שמיא נחית הרב הגדול האלקי החסיד מורי ורבי וכמהר"ר יצחק לוריא אשכנזי זלה"ה מלא תורה כרמון במקרא במשנה בתלמוד בפלפול במדרשים והגדות במעשה בראשית במעשה מרכבה בקי בשיחת אילנות, בשיחת עופות, בשיחת מלאכים, מכיר בחכמת הפרצוף הנז' ברשב"י בפ' ואתה תחזה, יודע בכל מעשי בני אדם שעשו ושעתידים לעשות, יודע במחשבות בני אדם טרם יוציאו מן הכח אל הפועל, יודע עתידות וכל הדברים ההווים בכל הארץ ולמה שנגזר תמיד בשמיא, יודע בחכמת הגלגול מי חדש ומי ישן ואיפת האיש ההוא באיזה מקום תלויה באדם העליון ובאדם הראשון התחתון יודע בשלהבת הנר ולהבת אש דברים נפלאים, מסתכל וצופה בעיניו נשמות צדיקים הראשונים והאחרונים ומתעסק עמהם בחכמת האמת, מכיר בריח האדם כל מעשיו ע"ד ההוא ינוקא בפ' בלק, וכל החכמות הנזכרים היו מונחים אצלו בחיקו בכל עת שירצה בלתי יצטרך להתבודד ולחקור עליה ועיני ראו ולא זר דברים מבהילים לא נראו ולא נשמעו בכל הארץ מימי רשב"י ע"ה ועד הנה, וכל זה השיג שלא ע"י שמוש קבלת מעשי' ח"ו כי איסור גדול יש בשימושם, אמנם כ"ז היה מעצמו ע"י חסידותו ופרישותו אחרי התעסקו ימי' ושנים רבים בספרים חדשים ישנים בחכמה זאת, ועליהם הוסיף חסידות ופרישות וטהרה וקדושה היא הביאתו לידי אליהו הנביא שהיה נגלה אליו תמיד ומדבר עמו פה אל פה, ולמדו זאת החכמה ... והנה מלבד החקירות והניסיונות והמופתים אשר ראינו בעינינו מן הרב הנזכר זלה"ה הנה הדרושים והדברים עצמם אשר בחיבורי זה יעידון יגידון וכל רואה יכירם כי דברים עמוקים ונפלאים כאלה אין יכולת בשכל אנושי לחבר הרב הקדוש אם לא בכח השפעת רוח הקודש ע"י אליהו ז"ל".

האריז"ל והמשיח

• האריז"ל היה המשיח שבדורו².

• "מקום מנוחתו של האריז"ל החי הוא בעיר הקודש צפת, הנמצאת בגליל. וידוע הרי שמשיח צדקינו יתגלה בגליל"³.

• "ובני ישראל יוצאים ביד רמה", ותרגומו "בריש גלי", "בריש" הוא ראשי תיבות שמו של רשב"י (הרב הקדוש שמעון בן יוחאי), וראשי תיבות שמו של האריז"ל (הרב הקדוש יצחק בן שלמה), הבעל שם טוב (הרב הקדוש ישראל בן שרה, או הרב הקדוש ישראל בעל שם), והרבי נשיא דורנו הוסיף גם – שמו של אדמו"ר הריי"צ (הרב הקדוש יוסף יצחק בן שלום דובער ושטרנא שרה)⁴.

1 מודפס גם בהוספות לקונטרס 'עץ החיים' לאדמו"ר הרש"ב ע' 78. והחיד"א בשם הגדולים קרא לתיאור זה: "אפס קצה מעלותיו" של האריז"ל.

2 קונטרס בית רבינו שבבבל הערה 58, בשם ה'שדי חמד'. ובשיחות קודש תשל"ו ע' 572 הרבי הזכיר בשם ר' חיים ויטאל, שהאריז"ל שייך לבחינת משיח בן יוסף.

3 פ' דברים תשל"ט, שיחות קודש תשל"ט ע' 464. באריכות יותר – שיחת פ' שלח תשל"ח ע' 571 ואילך

4 לקוטי שיחות ח"ג, שיחה ליו"ד שבט. שיחת ערב ל"ג בעומר תש"נ הערה 15.

- אריז"ל החי – "תואר שלא נמצא בנוגע לגדולי ישראל, אפילו אלה שעליהם נאמר "לא מתו אלא בעטיו של נחש" (וביניהם ישי אבי דוד), ואפילו על אלו שעליהם נאמר "לא מת" בכלל"⁵.
- רמז גאולה בשמו "יצחק בן שלמה": לעתיד יאמרו ליצחק 'כי אתה אבינו', ושלמה – תכלית השלום בימיו כמו בגאולה⁶.

ניצוץ משה

מספר הרב הקדוש חיים ויטאל: "מורי זצ"ל ה"ה היה ניצוץ משה רבנו ע"ה, והיה בצפת איש אחד שהיה מכחיש למורי זצ"ל ה"ה ואמר לו מורי זצ"ל ה"ה עדיין אתה מכחישיני, אם הייתי רוצה אעשה שהארץ תבלע אותך, אלא שאין כוונתי להזיק לשום אדם, ושאלתיו על זה והפצרתני בו, ואמר לי, כי אותו האיש היה גילגול קרח ובא לתקן לשמוע ממנו ואינו רוצה כי עדיין מחזיק במחלוקתו הראשונים.

שאלתי את מורי זצ"ל ה"ה, ממה זכה לחכמה הנפלאה הזאת, ואמר לי, על שהיה טורח על לשון הזוהר שבוע ושבויעיים, והיה אומרים לו עדיין לא השגת, והיה מעמיק יותר. ושאלתיו, הלא גם מהרמ"ק ואני טרחנו, ולמה לא זכינו לזה. ואמר, כי אמת שטרחנו, אבל לא טרחנו כל כך כמוהו" (ספר הגלגולים, ליקוטים שבסופו)

גבור כארי' במזל אריה

"האריז"ל נקרא ע"י גדולי ישראל בשם "האר"י... וגם בזה ישנו לימוד והוראה לכל אחד ואחד מישראל בקשר לעניין הגאולה: ההוראה מ"ארי" היא – שההנהגה בכל הענינים דעבודת השם צריכה להיות באופן של "גבור כארי", כמבואר בתחילת השולחן ערוך. ועל ידי זה ממשיכים להיות "יבוא אריה זה הקב"ה, דכתיב אריה שאג גו' ... ויבנה אריאל" בגאולה האמתית והשלימה ע"י משיח צדקינו במהרה בימינו ממש" (התוועדויות תשמ"ב ח"ד ע' 1955).

שמחה של מצוה

"וכן גילה הרה"ח המקובל כהר"ר יצחק אשכנזי זצ"ל לאיש סודו שכל מה שהשיג שנפתחו לו שערי החכמה ורוח הקודש בשכר שהיה שמח בעשיית כל מצוה שמחה גדולה לאין תכלית כו" (ספר החרדים, תנאי המצות, תנאי רביעי. הובא בשל"ה).

"כי ידוע בכתבי האריז"ל ששאלוהו תלמידיו מה הוא העיקר הזכות שזכה לרוח הקודש ולגילוי אליהו כו', והשיב – רק מחמת דבר אחד, שכעשה מצוה עשה אותה בשמחה רבה ועצומה עד מאד" (מאמרי אדמו"ר הזקן תקס"ב ח"א ע' נא. נסמן במאמרי אדמו"ר האמצעי במדבר ח"ג ע' א'רפ ואילך. סה"מ מלוקט ב' קמז).

גייעה בתורה אצל האריז"ל

הרב הקדוש חיים ויטאל מעיד: "כשהיה מורי זללה"ה קורא הלכה בישיבה בין החברים, היה מקשה בכת עד שנלאה מאוד ומזיע זיעה גדולה ושאלתיו למה עשה כן, והשיב לי כי עסק ההלכה כדי לשבר הקליפה שהם סוד הקושיא 'קש ותבן' זה צריך טורח מאוד, ועל זה נקרא התורה 'תושיה' שמתיש כחו של אדם, לכן ראוי להמית עצמו ולשבר כחו ולהתישו, ומורי זללה"ה מרוב גודל חריפותו היה מעיין שש דרכים

5 התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 109. נתבאר גם בשיחת ה' מנחם אב תשמ"ח בתחילתה.

6 התוועדויות תשמ"ט ח"ד ע' 109. 117 ואילך.

בהלכה כנגד ששת ימי המעשה, ואחת על דרך הסוד כנגד יום השבת, והיה אומר שמי שהוא חריף ויודע לעיין טוב, שיעיין ב' שעות או ג' שעות בהלכה לשבור הקליפה, ומי שאינו כל כך חריף עד שילך לו הזמן בלבושי התורה, טוב שיעסוק בפנימיות ורוחניות שהיא חכמת האמת" (טעהמ"צ פ' ואתחנן, סוד העיון).

• "ואמנם מורי ז"ל היה מהיר וקל העיון בתכלית" (שער המצוות פ' ואתחנן)

• "וכבר נודע ששאלו תלמידיו אמאי [=מדוע] אינו מחבר ספר מחכמתו הגדולה בקבלה, והשיב שלא הי"ל מציאות, כי תיכף נפתחים לו מעינות החכמה ואין בו כח לכתוב, ואפילו כשהיה מדבר היה לו טורח למצוא צנור קטן לדבר אליהם" (החיד"א ב"שם הגדולים'. עמק המלך הקדמה ג ספ"ב. הובא בספר המאמרים תרנ"א ריש ע' טו. ה"ש"ת ע' 108. בשיחת חג השבועות תשי"ז, הרבי קישר זאת לאמירת "שא" ע"י אדמו"ר האמצעי בשעת אמירת חסידות, כמובא בלוח היום יום ד' אדר ב').

• "ורוב סודותיו גילה אותם בשדות ובמדברות ולא היה צריך לשום ספר" (עמק המלך שם פ"ה).

• "וכפי שמצינו תשובות שכתב הוא וכתבו אליו בנגלה דתורה, וע"פ סדר הלימוד המבואר בכתבי האריז"ל, הרי מובן בפשיטות – גם לולי העדות הברורה של הרח"ו – שהאריז"ל קיים זאת בעצמו" (י"ב תמוז תשכ"ג).

• האריז"ל היה תלמידו של הרב הקדוש בצלאל אשכנזי בעל ה'שיטה מקובצת'.

• "קבלוהו כל ישראל עליהם לפוסק אחרון בכל עניני סתרי תורה וסודותיה .. והלכה כדברי האריז"ל".

הידור כשרות נדיר

הרב הקדוש חיים ויטאל מספר: "מורי ז"ל היה נוהג שלא לאכול בשר אחר גבינה וגבינה אחר בשר כל היום" (בטעמי המצוות פ' משפטים). ובסידור האריז"ל (להרש"ש) סדר סעודת תלמיד חכם: "הרב זלה"ה ביום שאכל בשר לא אכל גבינה אפילו זה בתחלת היום וזה בסוף היום!"⁸ ויש להעיר בזה מהנהגת אביו של מר עוקבא הנזכרת בגמרא, שהיה ממתין מעת לעת (24 שעות) בין בשר לחלב (חולין קה, א).

לא התמקח על מחיר המצווה

הרב הקדוש חיים ויטאל מתאר: "בענין קניית הדברים של מצוה, כגון לולב ואתרוג וכדומה להם, ראיתי למורי זללה"ה שהיה נותן למוכרים כל מה ששאלו ממנו בפעם הראשונה ולא היה מסרב עמהם על השאר, ולפעמים היה מניח לפנייהם הכיס עם המעות [=הארנק] והיה אומר להם שיקחו מה שירצו" (טעמי המצוות פ' ראה, מצות צדקה. לקוטי שיחות חלק ה' ע' 318. התוועדויות תשכ"ה כרך מ"א ע' 242).

בארה של מרים בטבריה

הגמרא מספרת, כי "הרוצה לראות בארה של מרים, יעלה לראש הר הכרמל ויצפה ויראה כמין כברה בים, וזו היא בארה של מרים".

7 אגרות קודש כ"ק אדמו"ר כרך א' ע' קמב בהערה.

8 נזכר בהתוועדויות תשמ"ה ח"ה ע' 3089.

וכן מובא בשולחן ערוך אדמו"ר הזקן: "קצת נוהגים לדלות מים בכל מוצאי שבת מהבארות או מהמעיינות לפי שאמרו חכמים שבארה של מרים שהיא בימה של טבריא היא מחזרת בכל מוצאי שבת על כל הבארות והמעיינות וכל מי שפוגע בה ושותה ממיימיה מתרפא מיד מכל תחלואיו לכך נוהגין לדלות בכל מוצאי שבת כי אולי יזדמנו להם מבארה של מרים".

"וכידוע שפעם הרב הקדוש חיים ויטאל נסע עם האריז"ל ב"ימה של טבריה", וכאשר הם הגיעו למקום מסוים, האריז"ל שאב מים וציוה על הרב הקדוש חיים ויטאל לשתות, באמרו שהוא שותה מבארה של מרים". (שיחות קודש, פ' חוקת בלק תשל"ט, סעיף ל"ב. נזכר ב'שם הגדולים' על הרב הקדוש חיים ויטאל בסופו. מאמרי אדמו"ר האמצעי הנחות תקע"ז ע' קנא וש"נ – כסגולה לזיכרון).

כשאני חיים צאתי אלל מורי ז"ל ללמוד ונזנו זאח
החכמה הלך מורי ז"ל לטבריא והוליכני ענוו וסס
היה ספינה קטנה וכשהיינו נוהלכין צספינה צתוך הניס כנגד
העמודים של צ"ה היסן אז לקח מורי ז"ל כוס ח' ונילח אוחו
חיס מנין העמודים והסקה לי אוחס הניס ואמר לי עכסיו
תסיג צ:אח החכמה כי חלו מים טסתית היו וצאח של מרים
ועלח וחילך הסחלתי ליככס צעומק החכמה הזאת. (ונע"ה) :

אמירת וידוי – בעד כלל ישראל

"הנה בטעמי מצות פ' קדושים כתב האריז"ל וזה לשונו: כי כל ישראל סוד גוף אחד של נשמת אדם הראשון כנודע אצלינו (בספר הגלגולים פרק א' ב') וכל אחד מישראל הוא אבר פרטי ומזה הוא הערבות שאדם ערב בשביל חברו אם יחטא, ולכן נוהג מורי ז"ל לומר פרטי הוידוים כו' כי כל ישראל גוף אחד עכ"ל.

וביאור דבריו הוא שאדם הראשון הי' כללות כל הנשמות כולם שבישראל (לבד מאותן שיבואו אחר התחיה ע"ש פרק ז') שהי' כולל כולם מהם נתלים בראשו מהם בזרועו כו', ... ועד"ז יובן ג"כ בנשמות ישראל שהם קומה שלימה ביחד דהיינו נשמת אדם הראשון שהיא כללותם והגם שיש בה רמ"ח איברים מיוחדים הרי הם כלולים זה מזה,

וכמו עד"מ בגוף אחד שהגם שהוא בהתחלקות ציור איברים ראש ורגלים וידים וציפורנים, מכל מקום כל אחד כלול מזולתו, שביד יש חיות מעין הרגל ע"י הוורידים שנמשכו בו וכן בשאר כל האיברים, וכנודע שמרפאים אבר אחד ע"י הקזה בחבירו מצד עירוב הדמים, וההתכללות הזאת באיברי הגוף ובחיות הנפש שבהם הוא מחמת כללות החיות שכולל כולם שהוא המאיר במוח שבראש שממנו נתפרדו כל אחד לעצמו והוא כולל כולם דרך משל ההיולי כידוע, ולכן המוח הוא המרגיש כל כאבי הרמ"ח איברים וכאב היד עם הרגל שווים אצלו אדרבה לפעמים ירגיש המוח יותר כאב מכה שבציפורן מכאב מכה שביד כנראה בחוש,

ועד"ז הי' ההתכללות ברמ"ח איברי נפש אדה"ר זה מזה מחמת מקור חיי נפשו שהוא מבחי' חכמה עילאה דאדם העליון בחי' א"ס ב"ה ששורה ומתייחד בחכמתו שהוא וחכמתו אחד ולכן נאמר בני בכורי וכמו הבן שהוא טפה ממוח האב, אך אמנם לאחר שנתחלקה נשמת אדה"ר לשרשים רבים וכל אחד נחלק לענפים ולניצוצות רבות בגופות מיוחדות הרי זה כמשל האיברים שנפרדו זמ"ז ולא יכאב להיד מכה שברגל המופרדת ממנו וכיוצא,

אמנם הפירוד הזה הוא רק מצד הגוף אבל הנפש לא נפרדה באמת וכולם מתאימות וכמשל היד שיש בה מוורידי הרגל והעין וכן ברגל מן היד כו' וכיוצא ויש לה כאב עצום ברוחניותה מכאב העין כנ"ל במשל, ולכן אמר האריז"ל כל פרטי הווידויים שחטא אחד מישראל שהרי הוא כאב אותו אבר שבו מושרשת נפש אותו הישראל ומגיע הכאב גם לאבר העליון שמושרש נפש האריז"ל ובפרט מצד מקור נשמותינו מוח האב וחכמתו ית' הכולל את כולם ומרגיש כאב כל הרמ"ח איברים" (דרך מצוותיך, מצות אהבת ישראל. וראה לקוטי שיחות חלק כ"ז ע' 105).

שבחי האר"י: סמכותם של הסיפורים

מלבד עדויות של תלמידו המובהק – הרב הקדוש חיים ויטאל על הנהגות מיוחדות של רבו האריז"ל, קיימים גם סיפורים ממקורות מוסמכים, בהם מתוארים – כלשון החיד"א – "עיוזו נוראותיו":

בספר עמק המלך לרב הקדוש נפתלי הירץ (ספר קבלה המובא על ידי רבותינו נשיאינו) – בהקדמת המחבר, הקדמה שלישית, היא שער "מעשה נסים" של האריז"ל. ובפרק ה' שם: "ואילו באתי לכתוב לכם כל נפלאותיו וכל תוקף גבורתו אשר עשה האר"י ז"ל לעיני כל ישראל בארץ הצבי פה צפת תוב"ב אשר סיפר לנו הרב כמהר"ר מסעוד מערבי ז"ל ומכמה רבני וגאוני ארץ אשר יצקו מים על ידו ועיניהם ראו דברים מבהילים ממנו..".

ספר 'שבחי האר"י' – הן אגרות רבי שלמה שלומיל, אשר שהה בצפת בין השנים שס"ז – שס"ט, תקופה סמוכה לזמן האריז"ל, ומשם שלח לרעיו אגרות על האר"י ותלמידיו.

הולדתו של האריז"ל

"איש היה בארץ הצבי [=ארץ ישראל] ושמו רבי שלמה ז"ל והיה האיש ההוא תם וישר ירא אלקים וסר מרע. ויהי היום ונשאר בבית הכנסת לבדו עומד ולומד, ונגלה אליו אליהו הנביא זכור לטוב ויאמר לו: דע ששליח ה' אני אליך לבשרך שאשתך תהר ותלך לך בן וקראת שמו יצחק, והוא יחל להושיע את ישראל מיד הקליפות ועל ידו יתוקנו כמה נפשות שהם בגלגול ויגלה סודות התורה שהם סתומים ופירוש ספר הזוהר, ושמו יצא בכל העולם. לכן הזיהר והשמר שלא תמול אותו עד שאבוא אני ואהיה סנדק הילד, ויהי ככלותו לדבר נעלם ממנו ונשאר כל היום בבית הכנסת בוכה ומתפלל לה' וכך היה אומר רבונו של עולם קיים הבשורה שבשרתני ואף על פי שאיני הגון וכדאי למענך עשה ולא למעני ואל יגרמו עונותי לבטל ממני בשורה אשר בשרתני, ובלילה הלך לביתו ולא גילה הסוד אפילו לאשתו. וידע שלמה את אשתו ותהר ותלד בן ונתמלא כל הבית אורה וישמח האיש ביוצא מחלציו וביום השמיני הוליקוהו לבית הכנסת למולו כמנהג ואביו היה מסתכל בבית הכנסת בכל ארבע פינותיו לראות אם בא אליהו ז"ל כאשר אמר ולא ראהו וכל העם אצים לאמר גש החזק בבנך למולו, והוא השיב שעדיין לא באו כל קרוביו ועבר בזה כמו שעה, ואליהו לא בא, ואז דבר במרירות נפשו ויאמר בליבו אחר שאליהו לא בא עונותי הטו

אלה שלא נתקיימה בי הבשורה, והוא כשהיה בוכה והנהגה אליהו נגלה אליו ויאמר לא תבכה עבד ה' קרב אל המזבח ועשה את עולתך שכולה כליל לאשים ושב על כסאי ואני אמול את הילד ונתעכבתי, לדעת התשמור מצוותי ואם תשמע לי, ואז לקח אליהו הילד מיד האשה וימל את הילד ולא ראהו אחר זולתו, ותכף בהגיע הילד לביתו נתרפאה מילתו כבן שנימול מכמה שנים.

ויגדל וייגמל ומיד הוליכוהו לבית הספר ותכף למד יותר מהילדים אשר כגילו, וכשהיה בן ה' שנים למד מקרא ומשנה וכשהיה בן שמונה שנים למד תלמוד ועיין וחקר, ובזמן הזה נפטר אביו ז"ל ויהי אחרי ימי אביו, ותאמר לו אמו הידעת שאני עתה אלמנה ואין לי יכולת לקנות לך ספרים כאשר ראוי לך ואך אם אתה לו שמעני נקומה ונלכה אצל דודך אשר במצרים ושם לא תחסר דבר, ויאמר יצחק הנני, ויקומו וילכו מצרימה ודודו קבלו בסבר פנים יפות וחלה פני הרב בצלאל אשכנזי ויקחהו לתלמיד וכן עשה ולמד עמו וראה דעתו זך ויקרא לפניו. ובשתי שנים גברה חכמתו על כל רבני מצרים ולא היה שום בעל ספר יכול לעמוד כנגדו מפני עוצם פלפולו, ואז דודו נתן לו את בתו לאשה ועשה לו כבוד גדול ונתן לו מוהר ומתן" (שבחי האר"י).

שינת צהרים: 80 שנה בתוך שעתיים

"והעיד פעם אחת החסיד כמוהר"ר ר' אברהם הלוי, כי פעם אחת בשבת פ' בלק נכנס אצלו ומצאו ישן שינת צהרים ומהו' אברהם הלוי מצאו שהיה מרחיש בשפתיו בתוך השינה, והלך לו כמוהר"ר אברהם הלוי והטה את אזנו ע"ג הפה של מהר"י זכרונו לברכה לשמוע מה שהוא מדבר, בתוך כך ניעור הרב משנתו וראה אותו עומד על גביו א"ל מה אתה רוצה בכאן, א"ל ימחול לי האדון שראיתי לכת" מרחיש בשפתיו והטיתי את אזני כדי להקשיב מה שמדבר הרב א"ל האר"י ז"ל תמיד כשאני ישן נשמתי עולה למעלה דרך שבילין ונתיבות הידועין לי ומלאכי השרת באין כנגדי ומקבלין נשמתי ומביאין אותי לפני מטטרו"ן שר הפנים והוא שואל אותי לאיזה ישיבה אני רוצה לילך כנו' ובאותן הישיבות מוסרין לי רזי וגנוי התורה אשר מעולם לא נשמעו ולא נודעו אף בזמן התנאים ע"ה. א"ל כמוהר"ר אברהם הלוי ולא יגלה לי הרב מה שלמדו לו עתה בזה הפעם, התחיל הרב ע"ה לשחק אמר אני מעיד עלי שמים וארץ אילו הייתי דורש שמונים שנים רצופים בלי גוזמא לא יכולתי לסיים מה שלמדתי בזה הפעם בפ' בלעם והאתון. וכל זה זכה בארץ הקדושה אחר עלייתו ממצרים" (שבחי האר"י).

• "... התפשטות הגשמיות קרוב למעלת הנבואה כו' וכענין המבואר בפרי עץ חיים שער ט"ז פרק א' על האריז"ל אם הייתי דורש שמונים שנים כו'" (לקוטי תורה פ' שמיני).

• "על דרך מה שכתוב בפע"ח שער קריאת שמע שעל המטה פרק א' גבי האריז"ל, שבשעת השינה ביום השבת שמע בישיבה של מעלה בפ' בלק ובלעם דברים נפלאים מה שלא יכול לפרשם בשמונים שנים רצופים. וזה תמוה לכאורה, איך יכול לתפוס במחשבתו בשעה א' מה שצריך לומר בדבור פ' שנה .. אבל הענין הוא שהשגתו ה' בבחי' ראי' דהיינו ראיית עצמיות החכמה .. למעלה מעלה מבחי' השכל כמו שמלובש בהשגה ואותיות, עד שיתכן שמה ששיג בבחי' ראיית החכמה בשעה ושתים, כשירצה להלבישה באותיות יצטרך על זה זמן ס' או פ' שנה" (לקוטי תורה פ' צו).

• מאורע זה עם האריז"ל הוא על דרך לימוד התורה על ידי משיח לעתיד לבא, שילמד תורה לישראל באופן של ראייה (שיחת פ' ויצא תשל"ט ע' 331. ובהתוועדויות תשמ"ב ח"ד ע' 2207, כיצד סיפור זה מהווה הוראה לכל אחד).

הזדמנות לגאולה

"מעשה שפעם אחת בערב שבת סמוך להכנסת כלה יצא הרב ותלמידיו חוץ לעיר צפת לבוש ארבע בגדי לבן הירלא"ק ושופיצ"א וכתונת ומכנסים כדי לקבל השבת והתחיל "מזמור לדוד הבו לה' בני אלילים" ופזמון מיוסד לקבלת שבת ו"מזמור שיר ליום השבת" ו"ה' מלך" בניגון נאה, ובתוך שהיו משוררים אמר הרב לתלמידיו: חברים רצונכם שנלך לירושלים קודם השבת ונעשה שבת בירושלים [וירושלים היא רחוקה מצפת יותר מכ"ה פרסאות], והשיבו קצת מן התלמידים ואמרו אנו שומעים בכך, וקצת השיבו ואמרו קודם נלך ונודיע לנשותינו ואחר כך נלך, ואז נתחדר הרב חרדה גדולה והכה כף אל כף ואמר אוי לנו שלא היה בנו זכות להיגאל שלפי שמאנתם בדבר חזר הגלות לאיתנו בעוונותינו הרבים ואילו הייתם משיבים כולכם פה אחד שאתם מרוצים לילך בשמחה גדולה תכף היו נגאלים כל ישראל שעתה הייתה השעה עומדת להיגאל" (שבחי האר").

ולכאורה: איך יתכן שהאמירה "איזיל ואימליך בדביתו" תהיה סתירה להבאת הגאולה? הרי כן הוא על-פי תורה, שבנוגע למילי דעלמא צריכה להיות ההנהגה באופן ד"אימליך בדביתו", ובפרט בשייכות לשבת, שכל עניין נרות שבת הוא בשביל השלום שבין איש לאשתו¹⁰, ובשבת ישנם כמה עניני חיוב של איש לאשתו; ואם כן, עניין שכולו על-פי תורה, ומיוסד על השולחן-ערוך – מדוע יעכב את הגאולה? והמענה לזה הוא: ה"חשבון" הוא אמנם "חשבון", אבל למלחמה – אינו ראוי! אי-אפשר להביא את המשיח על-ידי הנהגה כזו, שכאשר שומעים הוראה מהאריז"ל, מוציאים את ה"שולחן-ערוך", ופונים ל"מורה הוראה" לברר פשט ב"באר היטב"... אם אין סתירה בדבר! באופן כזה – אי-אפשר להביא את המשיח! ואין זה רק מצד פנימיות העניינים, אלא כן הוא גם על-פי נגלה דתורה: כאשר שמעו דבר-מה מהאריז"ל, שהיה גאון גדול גם בנגלה (כדאיתא בלקוטי-תורה בטעמי-המצות להרח"ו¹¹) – היה להם לדעת שאפשר לסמוך עליו שלא יכשיל אותם ח"ו לעשות עניין היפך ההלכה. ומי שמפקפק חס-ושלום בדברי רבו – הרי זו הוראה שחסר בהתקשרות שלו אליו, וכשחסר בעניין ההתקשרות, חסר בדרך ממילא בעניין האחדות, "כולנו כאחד"¹², וממילא חסר גם בתיבות שלפני "כולנו כאחד"... איתא בגמרא¹³: "בדרבנן עבדינן מעשה והדר מותבינן תיובתא" ("שבקינן לחכם לעשות כהוראתו, והדר מותבינן ליה ללמוד אם יפה הורה"). ולכאורה, אם יש מקום לקושיא ("מותבינן") – היתכן ש"עבדינן מעשה"? והביאור בזה – כנ"ל – שבעניינים שנמסרו לרבנן, נדרש לכל לראש עניין ההתקשרות, ופירוש הדברים על-פי נגלה – שיש לדעת שרבנן הם לומדים גדולים, ואפשר לסמוך עליהם. ומה שיש לו קושיא – הרי זה רק משום שחסרה אצלו היגיעה האמיתית בתורה, וכשתהיה אצלו היגיעה האמיתית, ויזכה לזה – יראה שהדין הוא כדבריהם של רבנן.

ופנימיות העניין – שצריכה להיות התקשרות וקבלת-עול. צריכים לציית לדבריהם של רבנן בלי שום חשבונות כלל.

10 ראה שבת כג, ב. רמב"ם הל' חנוכה בסופן. שו"ע אדה"ז או"ח ר"ס רסג.

11 ואתחנן (סוד העיון). וראה גם בשער המצוות שם.

12 נוסח ברכת "שים שלום".

13 עירובין סז, סע"ב (ובפרש"י). וראה גם תו"מ ח"ב ע' 146.

ב. וזהו ענינו של יוצא צבא – שאין לו שום חשבונות. לא קיימת אצלו שום מציאות כלל; ישנו רק המפקד והוראותיו. וכפי שמצינו שבט לוי: כאשר משה רבינו הכריז "מי לה' אלי" – אזי "ויאספו אליו כל בני לוי"¹⁴, וקיימו את הוראותיו: "הרגו איש את אחיו גו"¹⁵, באופן ד"האומר לאביו ולאמו לא ראיתיו ואת אחיו לא הכיר גו"¹⁶. ולכאורה – הייתכן: זה עתה שמעו במתן-תורה עשרת-הדברות שבהם אמר הקב"ה "כבד את אביך ואת אמך"¹⁷. וכיוון ששבט לוי לא חטאו, אלא היו שלמים בכל התרי"ג מצוות – איך היו יכולים לציית לפקודה כזו? אלא, מצד התמסרותם למשה רבינו, המקבל הראשון של התורה – לא ערכו שום חשבונות: הם ידעו דבר אחד – שעליהם לעשות כהוראת משה! וכמו כן ידעו, שכל דבריו של משה מתאימים הם לצייוי התורה.

ג. [.] וכן הוא בכל דור ודור, שכאשר שומעים הוראה מנשיא הדור, "אתפשטותא דמשה בכל דרא ודרא"¹⁸ – אין מקום לישוב הדעת, עיון בספרים כו', אלא יש לקיים את ההוראה. וכפי שעשו תלמידי התמימים – שכאשר הרבי אמר להם שילכו לערי השדה, לא התייעצו עם הוריהם או עם החותן והחותנת, וגם לא עשו "חשבונות" שאם ילמדו יותר זמן בישיבה יתוסף בלימודם כו' – כיוון שידעו שהם אנשי צבא ("סאָלדאַטן"), ואיש-צבא – אין לו שום עניין מלבד מילוי פקודת המפקד. וכיוון שהקב"ה אינו נשאר "בעל-חוב"¹⁹ – הנה בזכות מסירתם ונתינתם להרבי, הצליחו בשליחותם וגרמו נחת-רוח לרבי, נוסף על ההצלחה בענייניהם הפרטיים, הן בגשמיות והן ברוחניות. וכל זה אינו אלא באופן של "מדה כנגד מדה"²⁰, אבל ברכתו של הקב"ה הרי היא כמה פעמים ככה. וגם עניין זה יתגלה בקרוב – "הקיצו ורננו שוכני עפר"²¹, והוא – הרבי – בראשם, ויוליך את כולנו, ותלמידי התמימים שהתמסרו להוראותיו בראש, לקראת משיח צדקנו, במהרה בימינו.

ד. [כ"ק אדמו"ר ציוה שהתמימים שנסעו לערי השדה בשליחות כ"ק אדמו"ר (מוהרי"צ) נ"ע – שכמה מהם נכחו בעת ההתועדות – יאמרו "לחיים" וינגנו ניגון. ואחר כך אמר:] אף-על-פי-כן, הרי גם אותם תלמידים שאמרו "איזיל ואימליך בדביתהו" – נשאר האריז"ל לקבל שבת עימהם, וגם לאחר זה המשיך ללמוד עימהם, ונשארו תלמידיו. אף-על-פי שמצד העדר ההתקשרות לא היו תלמידים אלו מסוגלים להביא את המשיח, מכל מקום, המשיך ללמוד עימהם לפי ערכם, באותם עניינים שהיו כלים אליהם, כדי שעל-ידי זה יוכל לאט לאט ("ביסלעכווייז") להעלותם למעלה יותר. ואדרבה: מצד זה גופא שהאריז"ל ראה את גודל הרחמנות על תלמידים אלו – הוצרך להישאר עימהם, ללמדם ולהדריך. ועל דרך זה בנוגע למדובר לעיל . . בעניין "יוצאי צבא", ש"כל היוצא למלחמת בית דוד כותב גט כריתות" לכל עניני העולם, ואם אינו עושה כן, ויש איזו מציאות שעדיין תופסת מקום אצלו, הרי הוא בכלל "הירא ורך הלבב", עליו נאמר "ילך וישוב לביתו": אין הכוונה שעליו ללכת לביתו לישון... אלא עליו ללכת לביתו,

14 תשא לב, כו.

15 שם, כז.

16 ברכה לג, ט. וראה לעיל ע' 168. וש"נ.

17 יתרו כ, יא.

18 תקו"ז תס"ט (קיב, רע"א. קיד, רע"א).

19 ראה אג"ק אדמו"ר מוהרי"צ ח"ו ע' רנה (נעתק ב"היום יום" כח אלול).

20 סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ח, ב ואילך.

21 ישעי' כו, יט.

ולקיים בביתו על כל פנים את הוראות המפקד, ו"מצוה גוררת מצוה"²² – שעל-ידי זה יתעלה במשך הזמן ויהיה "מקושר" באמת, עד שיזכה להיות מאלו שיוצאים למלחמת בית-דוד ומביאים את הגאולה.

ה. בביאת המשיח ייגאלו כל בני-ישראל, גם "האובדים בארץ אשור והנדחים בארץ מצרים"²³. וכיוון שביאת המשיח תלויה בהפצת המעיינות²⁴ – לכן שולחים שלוחים בכל המקומות, עד ל"אשור" ו"מצרים", כדי שיפיצו שם את המעיינות, ויכינו גם את היהודים הנמצאים שם לגאולה. אמנם, מתי אפשר לשלוח את השליח? – דווקא כאשר הוא מקושר באמת, אבל כשמתחיל להתיישב בדעתו כו', הנה גם כאשר מסכים לנסוע, הרי, "ישוב הדעת" כשלעצמו מוכיח שחסר אצלו בעניין ההתקשרות, ולכן אי אפשר לשלוח אותו, כי, כאשר חסר בהתקשרות "במשה עבדו", ועל-ידי זה – גם "בה"²⁵, אזי אי אפשר לדעת אם הוא ישפיע על הסביבה, או שמא חס-ושלום להיפך – שלא זו בלבד שלא יהיה משפיע, אלא אף יהיה מושפע.

כאשר הוא מקושר כדבעי – אזי אין חשש, שהרי הוא קשור למעלה, וכפתגם הידוע²⁶ "בשעת מען איז צוגעבונדן אויבן פּאַלט מען ניט אַראָפּ אונטן" (כאשר קשורים למעלה אין נופלים למטה). והיינו, שאפילו אם מצד עניני עבודתו עלול הוא ליפול למטה, מכל מקום, אין חשש שיפול למטה או ימעד ("אויסגליטשן זיך"), כיוון שהוא קשור למעלה. – לא הוא ההולך, אלא המשלח הוא ההולך ("ניט ער גייט, נאָר דער משלח גייט"), וכעין עניין "נשתרבה אמתה"²⁷ להביא את "מושיען של ישראל"²⁸.

אבל כאשר חסר בעניין ההתקשרות – אזי יש לחשוש, כנ"ל.

ו. ועל-פי זה יובן הטעם שהאריז"ל נשאר לקבל את השבת בצפת – דלכאורה, כיוון שבהליכה לירושלים היתה תלויה הגאולה, מדוע נשאר בצפת, הרי היה יכול להוליך את תלמידיו לירושלים ב"עינים סגורות"? אך הביאור בזה – שכאשר האריז"ל ראה שיש תלמידים שמתיישבים בדעתם, והיינו, שישנו חסרון בהתקשרותם – הרי מעתה גם ההליכה לירושלים לא תוכל לפעול מה שהיה עליה לפעול. כדי להיות מ"חיילי בית דוד" – צריכים להיות שלמים בעניין ההתקשרות. ולא די בהתקשרות בדיבור בלבד – בבחינת "זיפתוהו בפייהם ובלשונם יכזבו לו, ולבם לא נכון עמו ולא נאמנו בבריתו"²⁹ ("ברית" מלשון התקשרות) – אלא צריכה להיות התקשרות בפועל. לכל לראש צריך להיות הפועל, ולאחרי זה יכול להיות גם הדיבור, אבל בדיבור בלבד – לא יוצאים ידי חובה. וכאשר חסר אצלו בעניין ההתקשרות – הרי מלבד זאת שהוא מפסיד את הטוב האמיתי שהיה ביכולתו להגיע אליו, אלא עוד זאת, שהדבר נוגע גם לכלל-ישראל – כהוראת הסיפור הנ"ל, שהרי מזמן האריז"ל ועד עתה עברו כארבע-מאות שנה, וכל

22 אבות פ"ד מ"ב.

23 ישעי' כז, יג.

24 ראה אגה"ק דהבעש"ט – כתר שם טוב בתחלתו. ובכ"מ.

25 בשלח יד, לא. וראה מכילתא עה"פ.

26 ספר השיחות תרצ"ו ע' 95 ואילך. "רשימות" חוברת יד ע' 7. ועוד.

27 פרש"י שמות ב, ה (מסוטה יב, ב).

28 סוטה שם. ועוד.

29 תהלים עח, לו.

עניני הגזירות וכו' שעברו על ישראל במשך זמן זה, הם מצד העדר ההתקשרות להאריז"ל, שהרי אילו היתה ההתקשרות – היתה באה הגאולה כבר לפני זמן רב!

ז. איתא בגמרא³⁰: "הנהו בריוני דהוו בשיבבותיה דרבי זירא דהוה מקרב להו כי היכי דניהדרו להו בתיובתא. . כי נח נפשיה דרבי זירא, אמרי, עד האינדא הוה. . בעי עלן רחמי, השתא מאן בעי עלן רחמי, הרהרו בלבייהו ועבדו תשובה". כלומר: כאשר ישנו מי שהנהגתו אינה כדבעי – צריכים אמנם ללמד עליו זכות. והעיקר הוא – שכאשר "ר' זירא" מלמד זכות עליו, אזי גם הוא מלמד זכות על עצמו... וזה כבר דבר בלתי רצוי ("דאָס טויג שוין ניט"), שהרי "על כל פשעים תכסה אהבה"³¹. אבל, לשם מה צריכים "סדר" כזה, שתמיד יהיה צורך ללמד זכות?! – מוטב היה אילו היו מתחילים לציית, ואזי היו חוסכים ל"ר' זירא" עבודה... ומזמן היו מביאים את הגאולה על-ידי משיח צדקנו, שיבוא לגאלנו במהרה בימינו. (מהתוועדות ש"פ שמיני ה'תשח". 'תורת מנחם' כרך כב עמ' 297-291, בלתי מוגה)

השתטחות: שיח עם נביאים ותנאים

"שכך היה דרכו תמיד, כל זמן שהיה מצטרף לדבר עם נביא או תנא אחד, היה הולך על קברו ומשתטח לפניו בפישוט ידים ורגלים ושם פיו על פיו כענין אלישע עם חבקוק, ומכוון ביחוד השם ומעלה נר"נ ונשמה לנשמה של אותו צדיק. . והוא חי ממש ומדבר עמו כאשר ידבר איש אל רעהו ומגלה לו כל רזי התורה שהוא שואל ממנו" (עמק המלך שם פ"ה)

• וכן מסופר כיצד האריז"ל גילה מקום קבורתם של צדיקים שלא היו מסומנים עד אותה העת, כגון קבר בניהו בן יהוידע, ושל הרב הקדוש כרוספדאי, הרב הקדוש פנחס בן יאיר (עמק המלך שם פ"ד. ובהרחבה – בספר גלגולים).

גילגולים ותיקונם

"וכן העיד כמוהו ר' משה גלאנטי אב"ד דצפת, שמתחילת ביאתו של האר"י זצ"ל לארץ הקדושה, הלך לעין זיתים ונשתטח על קבר הרב הקדוש יהודה בהרב הקדוש עילאי, כיון שהגיע אצל אלוני זית ותאנים העומדים שם סמוך לקברו, ראה על אחד מהאילנות עורב אחד עומד וקורא קרק קרק הרבה פעמים עד אין מספר, אמר האדון האריז"ל למהר"ר משה גלאנטי שהלך עמו: 'הכרת פני אדם אחד שהיה שמו שבתי גובה מיסים בצפת?' אמר לו: 'הכרתיו, והיה אדם רע אכזר גדול'. אמר לו האר"י ז"ל: נשמתו היא מגולגלת בזאת העורב, ועתה אומר לי שהוא פלוני, ובעבור אכזריותו שנהג עם העניים בשעת גביית המיסים, שפשט הגלימא מעל כתפיהם והמשכבות מתחת לגופיהם [כדי לגבות מס], לכן העניש אותו הקב"ה בזה הצער שיתגלגל בעורב, ועתה הוא מבקש שאתפלל עליו. אזי אמר לו האר"י זצ"ל: רשע לך לדרכך אני אתפלל עליך. מיד פרח לו העורב.

וכן פעם אחת עבר בטבריא לפני בית המדרש הגדול של הרב הקדוש יוחנן שהוא עדיין קיים, הרבה לתלמידיו אבן אחד בתוך הקיר, ואמר בזה האופן שבו מגולגל נשמה אחת והיא צועקת שאתפלל עליה, וזהו סוד 'כי אבן מקיר תזעק'.

30 סנהדרין לו, א.

31 משלי יו"ד, יב.

וכן אירע מעשה שפעם אחת ישבו תחת אילני זית הסמוכים לצפת מהלך ג' שעות, והיה אומר שעתה הורגים את המוכסן. וכן היה לעת ערב באה השמועה איך שנהרג המוכסן" (עמק המלך שם פ"ד)

עלייה לתורה לשבעה רועים

"פעם אחת אמר לתלמידיו ביום שבת קודש, אם תקבלו עליכם שלא תדברו כלום בבית הכנסת בשחרית עד אחר יציאת בית הכנסת ולא ימלא אחד מכם פיו בשחוק מכל מה שתראו, כי אני אתפלל עמכם היום לפני התיבה ואקרא לספר תורה השבעה רועים, והשיבו התלמידים אליו אנחנו מקבלים עלינו בשמחה מכל אשר צוית עלינו. . . וקרא את אהרן הכהן לעלית הכהן ובא וקרא עצמו הפרשה שלו ואמר הברכה בתחילה ובסוף, וכן משה רבנו במקום לוי, וקרא הפרשה שלו ואמר הברכות והלך לו, וכן אברהם יצחק יעקב, וכן יוסף הצדיק קראו להיותו שישי, עד לשביעי קרא דוד בן ישי, והיה מראה עצמו מרקד ומשחק מפזז ומכרכר בכל עוז לפני ארון ברית השם יתברך והוא חגור אפוד ומעיל בד על מתניו" (עמק המלך שם פ"ז).

הרב הגאון חיים עוזר גרודז'נסקי זצ"ל

יום ההילולא ה' באב

נולד בעיירה איוויה שבליטא ב-ט' אלול ה'תרכ"ג (1863). מגאוני הדור ומגדולי הפוסקים בליטא בתקופה שקדמה לשואה ומהמשפיעים על דמותה של החרדיות הליטאית. התחנך בישיבות, בין השאר בישיבת וולוז'ין, והיה ידוע כ'עילוי מאיוויה'. בשנת ה'תרמ"ה (1880), כשנתיים לאחר נישואיו, נפטר חותנו, רבי אליהו אליעזר, מורה צדק בוילנה, נקרא לשבת על כסא הדיינות בעירו, ועמד קרוב לשישים שנה בראש הקהילה. ליטא ומהעולם היהודי כולו נועצו בו תכופות ורבים ראו בו את פוסק הדור. הקים 'כולל' ובית יתומים בוילנה וכן עשרות "חדרים" וישיבות ברחבי ליטא.

גאון בכל מקצועות התורה. הצטיין בזכרונו הנפלא. כוח ריכוזו היה כה רב, עד שבו זמנית יכול לענות על שתי שאלות שונות בכתב, כאשר את התשובות היה כותב ביד ימין וגם ביד שמאל ובמקביל עונה לאדם הנמצא ממולו על שאלה אחרת לגמרי. עסק בטובת עם ישראל. נפטר ב-ה' באב ה'ת"ש (1940). חי כ-77 שנים. ציונו בוילנא. על שמו נקראו ישיבה בבני-ברק, שכונות ורחובות.

אביו: ר' דוד שלמה (כיהן בעיירה איוויה כחמישים שנה). **מרבתי:** אביו, ר' דוד שלמה. ר' חיים הלוי סולביצ'ק. **נשותיו:** בתו של הרב אליהו אליעזר גרודזנסקי (זווג ראשון). בתו של הרב מאיר אטלס, רבה של שאוולי (זווג שני). **מספריו:** •אגרות ר' חיים עוזר •שו"ת אחיעזר- ביאורי סוגיות בחלקי שולחן ערוך ובענייני קדשים.

מעשה שהתרחש בפולין בזמנו של רבינו. מסופר על רב אחד שנסע לעיירה הסמוכה לוילנא. ובדרכו נכנס לבקר את רבינו. הגאון קיבלו בסבר פנים יפות והם שוחחו מעט. לאחר מספר דקות שאל הגאון לסיבת בואו והאם הוא זקוק לעזרה. ענה לו הרב, כי בעצם הוא נסע להלוויה של ידידו, ששימש כרב העיר בעיירה הסמוכה לוילנא, וכיוון ששהה בקרבת מקום, ניצל הוא את ההזדמנות שנקראת בדרכו וביקר את רבינו. כאשר שמע ר' חיים את שמו של הרב הנפטר, הצטער מאוד והחריש מעט. לאחר מכן פנה לרב ושאל: "האם המגיד המקומי הספיד את הרב?". הרב שלא ירד לפשר השאלה חשב כי הגאון

מתעניין בפרט שולי זה והשיב: "אומנם המגיד רצה להספיד את הרב. וכמנהג המקום, העמידו שולחן קטן, כדי שהציבור יוכל לראותו. אולם ברגע שהמגיד העמיד את רגלו על השולחן, נשבר לפתע השולחן והמגיד נפל ומעוצמת הנפילה נפצע קשה, ומיהרו לקחתו לבית-החולים". הגאון הקשיב לדברים ובסיום פניו הרצינו מאוד, אולם לא הוסיף מילה. לבסוף נפרד אותו רב והלך לדרכו. קרובי הגאון שנכחו ביקשו מר' חיים שיסביר להם מדוע הוא שאל שאלה זו שלכאורה נראית שולית לחלוטין, ומדוע פניו הרצינו כל כך כששמע על המגיד. השיב הגאון: "לפני עשרות שנים פרץ סכסוך בין הנפטר לבין המגיד, ומאחר והם עצמם לא הגיעו לעמק השווה, החליטו בסיכומו של עניין לפנות אליי כדי שאהיה הבורר ביניהם. כאשר ראה המגיד, כי הנפטר טוען את טענותיו בלשון חריפה, כעס מאוד, ובלהט הכעס אמר: 'אחרי מותך- אני לא אספיד אותך!'. סיים ר' חיים עוזר ואמר: 'אתם רואים, כי העולם איננו הפקר. ואפילו מילה אחת שנאמרה בלהט הוויכוח התקיימה בשלמותה". עד כמה עלינו להיזהר, מכל מה שיוצא מפינו, והדברים שאדם מוציא מפיו עולים למעלה ופועלים את פעולתם.

מעשה במקורב של רבינו שהציץ במכתב המיועד לרב, והבחין בשגיאת כתיב. במקום "הגאון המפורסם בכל קצווי ארץ", נכתב שם "קצבי ארץ". הקורא צחק. העיר הצדיק: "שגיאה גדולה מזו יש במכתב. התארים המופלגים מתאימים לר' עקיבא איגר בדורו, וזה בטעות כותבם עליי".

פעם כשנחלש ר' חיים עוזר הקריאו לפניו מכתב. כשהשמיעו בקול את כל תארי הכבוד שעיטרוהו, החל לצחוק, והסביר: "זנכרתי בימי הרבולוציה ברוסיה כאשר ירד ערך המטבע, ובעד דולר אחד היו משלמים מיליוני רובלים רוסיים, כל אדם למרות שהוא עני מרוד, הפך בן לילה למיליונר... כך הם התארים המופרזים, שהשתרשו בימינו, אינפליציה בעולמנו הרוחני".

מנהג מיוחד היה לגאון ר' ישראל זאב גוטסמן זצ"ל, ראש ישיבת 'נצח ישראל'. הוא היה משקה בעצמו את הפרחים והצמחיה מסביב לישיבה, ולא נתן שמישהו אחר זולתו יעשה זאת. פעם אחת הרהיב אחד מתלמידיו ושאל אותו לפשר מנהגו זה, ועל כך השיב רבי ישראל זאב בהסבר מאלף ונפלא: "חב אני הכרת הטוב כלפי פרחים וצמחים, ומעשה שהיה כך היה: "כאשר כיהנתי בבית דינו של הגאון ר' חיים עוזר זצ"ל בוולנה, טיילתי עימו מפעם לפעם בגן הציבורי שליד בניין הבית דין. באחד הטיולים, הארכנו משום מה ונכנסו עמוק לתוך הגן, ולפתע החל רבינו להראות לי כל מיני צמחים והסביר את מעלותיו וחסרונותיו של כל צמח, וכל פרח ופרח על סגולותיו. לא הצלחתי להבין, מה פישרה של שיחה זו, אך מפאת יראת הכבוד, שרחשתי כלפיו, לא העזתי לשאול למה הוא טורח להסביר לי כל זה ובפירוט רב. זמן לא רב אחרי כן, בימי צר ומצוק של תקופת השואה האיומה, כאשר נאלצתי אז לברוח מתמת המציק לתוך היערות והסתרתתי בין צמחים ואילנות, כבר הבנתי בדיוק למה התכוון רבי חיים עוזר, שכן רק בזכות הסבריו נשארתי בחיים, שהרי ידעתי היטב להישמר מצמחים מזיקים ולקיים את עצמי הודות לצמחים מזינים ומחזקים!". (מעובד מתוך 'שאל אביך ויגדך')

פעם אחת הלך רבינו ברחוב עם כמה מתלמידיו. לפתע ניגש אליהם יהודי ושאל: "סליחה, איך מגיעים לרחוב פלוני?". הרב ענה: "אני אראה לך". למרות שהרחוב ההוא היה בקצה העיר וכיוון ההליכה של הרב היה שונה ומטרת הרב היתה להגיע למקום אחר. הלך רבינו עימו כברת דרך ארוכה שארכה כמחצית השעה עד שהגיעו אל המקום המדובר, ואז הראה לו את הכתובת המדוייקת. לאחר מכן, שאלו התלמידים: "מדוע אי אפשר היה לעשות כפי שעושים בדרך כלל, להראות לו את הכיוון. ובמקרה הגרוע, אם עדיין לא ימצא את המקום, יוכל לשאול בדרכו אדם נוסף, מדוע היה צריך ללכת איתו עד

לכתובת המדוייקת? "השיב רבינו: "יהודי הזה מגמגם. הייתה לו בושה גדולה לשאול. אם לא הייתי הולך איתו יד ביד עד הרחוב, היה נאלץ להתבייש עוד פעם ועוד פעם כדי להשיג את מבוקשו. כדי למנוע בושה מיהודי שווה לעשות את הדרך שהלכנו עמו!" רבינו נודע בגאונותו וצדקותו. קבוצות בחורים נהגו להיכנס אליו ולהשתעשע עימו בדברי תורה. פעם בעת משא ומתן במסכת יבמות, אמר לתלמידים שיש תוספות במסכת יבמות דף נ. הנוגע בסוגיה שבה התפללו. קם אחד מגאוני התלמידים ואמר: "סליחה רבינו, התוספות נמצא בדף נא" - "לא", ענה הרב, "זה בדף נ", והמשיך את השיעור. הבחור התעקש ותוך כדי ויכוח, קם לעבר הספריה לפתוח את הגמרא ולהוכיח את צדקתו. הרב קם ממקומו ועצר את הבחור: "וכי קל בעיניך לבייש יהודי?" חיוך של ניצחון עלה על שפתי התלמיד. בהגיעו לשיבה, פתח לעיני חבריו את הגמרא להוכיח את נצחונו. לתדהמתו גילה שאכן הרב צדק, התוספות היה בדף נ... אז הבין התלמיד שהרב התכוון למנוע בושה ממנו, משום שלא קל לבייש יהודי.

הרב לא זכה להביא לעולם חוץ מבת אחת. תקווה אחת הייתה בליבו, כשיגיע הזמן, הוא יחתן אותה עם גדול התלמידים ויוכל לזכות לראות נכדים גדולי עולם ותלמידי חכמים. כשהייתה בת 15 חלתה מחלה אנושה. תלמידי קראו תהילים ולמדו לרפואת בתו. הרב היה ידוע בידידות נפלאה עם ה'חפץ חיים'. הכהן מרדין התבטא לא אחת כי ר' חיים עוזר הוא של כלל ישראל. הרב שלח שליח לרדין, ובהגיעו נכנס לחפץ חיים שבאותה שעה למד עם בנו גמרא, השליח פנה לרב ואמר: "בתו של ר' חיים עוזר חולה מאוד", נאנחה נשמעה מפיו של הצדיק. אולם הרב לא שאל מה שמה של הבת. שוב פנה השליח ואמר: "הרב, בתו של ר' חיים עוזר חולה ומצבה אנוש!", שוב נשמעה אנחה מפיו של הצדיק. בנו של ה'חפץ חיים' אמר: "אבא, אתה אמרת כי ר' חיים עוזר הוא של כלל ישראל. לכל בן ישראל אתה מתפלל עבורו, מדוע אינך מתפלל על בתו של ר' חיים עוזר?". ה'חפץ חיים' פנה אליו ואמר: "ולבטל שידוך, קל בעיניך?". השליח שב לדרכו. כשהגיע לרבינו והשיב את תשובת ה'חפץ חיים', הרב התפלא ואמר: "בתי מעולם לא הייתה בשום קשר שידוכין". השליח שב ל'חפץ חיים' והשיב את תשובת רבינו. הצדיק השיב: "לא דיברתי על הבת, יבדוק האב בעצמו". כשהגיע השליח לרבינו וסיפר לו את תשובת ה'חפץ חיים' אמר: "רוח הקודש מדברת מגרונו. עזבתי שידוך כשהייתי צעיר לימים, והייתה לך סיבה טובה. מסתבר שאותה אחת עדיין יש בליבה טינה ולכן הבת חולה. אפשר לבטל את הגזרה רק ע"י קבלת מחילה מהמשודכת". הרב הפעיל את קשריו לגלות היכן היא מתגוררת. כשהביאו לפניו את המידע הדרוש עזב את הכל והחל במסע למשודכת שארך יום בעגלה ועוד יומיים ברכבת. כשהגיע למקום נקש על הדלת ונפתחה ע"י בעלה. הבעל היה המום, לפניו נמצא הגאון ר' חיים עוזר, "מה לכבודו בביתי?" שאל, "דבר לי אל רעייתך", השיב. הבעל פנה לאשתו ואמר: "הגאון ר' חיים עוזר נמצא כאן". אולם האישה לא רצתה כלל לדבר עם הרב. לבסוף הסכימה. "מה רצונך?". החל הגאון לבקש סליחה על ביטול השידוך. בעיניים דומעות סיפר על בתו הגוססת. האישה אמרה: "וכי אכפת לי מכך? בעלי עובר אותך לאין ערוך!". הגאון הבין כי האישה עדיין יש בליבה טינה בשל עזיבת השידוך. שוב ושוב התחנן והסביר כי עזיבת השידוך לא הייתה בגללה והוא מתחנן לקבלת סליחה. אולם האישה בשלה, לא עשית לי כלום ואין לי על מה לסלוח. כשהבין כי אינה מוכנה לסלוח, חזר לביתו. שם התבשר כי מצב הבת הוחמר. הגאון נכנס לחדר כדי לענות על תשובות דחופות ביותר. השמש פנה לרב ושאל, "בתך גוססת, ואתה משיב על שאלות?" הרב ענה: "בעוד זמן קצר אני אהיה אונן, ואף אחד לא צריך לסבול בגללי".

המקובל הרב משה בן טוב זצ"ל המכונה "רואה המזוזות"

יום ההילולא ה' באב

נולד בעיר ווארז'אז'את שבמרוקו בשנת ה'תר"צ (1930). שמו ניתן ע"י אימו מאחר ובחלומה ראתה את הצדיק ר' דוד ומשה שביקש שהבן שיוולד שייקרא על שמו. הוריו תחזקו את ציונו של הצדיק ר' דוד ומשה, הנמצא בכפר אגויים והם שבנו את בית הכנסת. בילדותו למד בישיבת 'אוצר התורה'. כבר בהיותו בן 16 שנים נהג להסתובב בין בתי היהודים בעיר, לבדוק את מזוזות הבתים, ואם נמצאו פסולות היה מחליף אותם על חשבוננו. במנהג זה החזיק כל ימי חייו. היכולת של הרב להביט במזווה ולגלות צפונות - הייתה מנת חלקו עוד בנערותו. עלה לארץ בשנת ה'תשט"ז (1956) זמן קצר לאחר נישואיו ונימוקו שרצונו שכל ילדיו יולדו בארץ הקודש. הקים מספר בתי כנסת ביסודות, בבאר-שבע ובשוק. פתח ישיבות ערב ודאג לפעילות תורנית לנוער שעלו ממרוקו. רבים מכל גווני הקשת פנו לרב בבעיות שונות: שידוכים, פרוץ, שלום בית, רפואה וכו'. הרב ישב שעות ארוכות בקבלת הקהל עד השעות המאוחרות של הלילה, כדי שכל הממתנים יקבלו תשובה. באותן שעות לא אכל ושתה. כ"כ נהג להסיר את העניבה שלבש באומרו: "כיצד אוכל לשבת לפני אנשים המצויים בצער ואני יושב מולם ענוב בעניבה?". למרות שהתפרסם כ'רואה המזוזות' ישנן עדויות רבות שהרב ראה נסתרות אף ללא המזווה ופרש בפני אנשים רבים את תולדות חייהם עליותיהם ומורדיהם. למעשה כוונת הרב הייתה במזווה להעצים את ערכה של המזווה כדי שאנשים יתייחסו אליה בחדרת קודש ובכך גם הסווה את כוח ראייתו העצום במזווה. היה מתענה רבות על צרותיהם של אנשים. גאון בנגלה ובנסתר. ענותן. גומל חסדים. חילק צדקות בכל כוחו. היה מקורב לצדיק המלובן ה"בבא סאלי" - ר' ישראל אביחצירא זצ"ל. נפטר ב-ה' אב ה'תש"ע (2010). חי כ-80 שנים. ציונו בהר המנוחות. רבים עד היום פוקדים את ציונו ומספרים על ישועות שראו בזכות הצדיק.

אביו: ר' מסעוד (עבד לפרנסתו בדגנים. בעל מעשי חסד רבים. היה מכניס כסף למעטפות ומחלקם לנזקקים בערבי שבתת וחגים. אין יהודי בקזבלנקה שבא לבקש עזרה ולא נענה בחיוב!). **אימו:** הרבנית איתו. **ילדיו:** שלושה עשר בנים ובנות.

על העובדה, כי הוריו של הצדיק היו גומלי חסדים ומהם למד רבנו על הכנסת אורחים וגמילות חסדים עם כל אדם, סיפר על כך הרב יוסף עזראן זצ"ל - רבה של ראשון לציון: "בילדותי נסעתי עם קבוצת יהודים ממראכש לקזבלנקה. הגענו בשעה שתיים בלילה עייפים ורעבים. אבי, שהיה מראשי החבורה, פנה אליי ואמר לי: 'עכשיו תראה, כיצד היה נראה ביתו של אברהם אבינו עליו השלום'. הגענו לביתם של רבי מסעוד ואשתו איתו למשפחת ביטון, נקשנו על דלת הבית ונכנסנו. על אף השעה המאוחרת, כאשר כבר שכבו כל בני הבית זה מזמן לישון, התקבלנו במאור פנים ובשמחה. בעלת הבית הגישה לנו אוכל חם, כאילו זה עתה בושל לכבודנו. לאחר שסיימנו את הסעודה, ראינו כיצד כל בני הבית קמים ממיטותיהם כדי לפנות לנו מקום לשינה. בעלי הבית - רבי מסעוד ואשתו איתו - פשוט העירו את הילדים באמצע הלילה כדי שיהיה לנו, האורחים, מקום לישון.

מספר יוסף יונה הי"ו, ממתפללי בית-הכנסת של הרב: "כשהיה אדם מגיע לבית הכנסת ומבקש עזרה כספית, היה הרב מכניס את ידו לכיסו, וכל מה שהיה בכיס היה נותן לנזקק בשמחה. בלי שום שאלות והתעניינות מיותרת. מעולם לא השיב פני אדם ריקם".

סיפר יהודי מראש העין בשם צומעי, שכבר לפני כארבעים שנה הגיע אל ביתו של הרב לבאר-שבע. משסיפר לרב על אודות חברת תהילים ופעילות לנוער המנוהלים על ידו בראש העין, וכי יש לו חובות רבים, שהצטברו משנים של פעילות, הוציא הרב מכיסו מטבע קטנה והושיט לו, תוך שהוא מוסיף ואומר: "זה מה שיש לי". אך לאחר מכן, כשיצא עמו מביתו ללוותו, הוציא מכיסו מעטפה מלאה בשטרות והגיש לו... כל זאת משום שאף מבני ביתו הקפיד להסתיר את היקף פעולות החסד, אשר להן היה שותף.

להלן סיפור אחד מני רבים שיש בו כדי להעיד כי על הרב שרתה רוח-הקודש, וכי אין הצדיק היה זקוק למזווה כדי לראות מה עבר על האדם ובאמצעות המזווה הרב הסווה את גדלותו: כאשר קבוצה של יהודים יוצאי גרוזיה מאשקלון נסעו אל הרב לירושלים. אחד מהם מספר: "מיד כשנכנסתי לצדיק הוא שאל אותי: 'חזרת מחוץ לארץ?' איך שהצדיק אמר לי משפט זה מיד החוורת, והייתי לכן כמת! איך ידע הרב שבדיק אז חזרתי מחוץ לארץ?...".

להלן סיפור אחד מני רבים, שיש בו כדי ללמדנו, כי הרב היה בעל רוח-הקודש וכי לא היה זקוק למזווה כדי לראות מה עובר על האדם. ומעשה שהיה- כך היה: במשך חמש-עשרה שנים! היה מר שלמה אביטן מגיע מידי יום שישי להתפלל עם הצדיק בניחוח החמה. לאחר התפילה היה מצטרף לנסיעה עם הרב להר-הזיתים לציונו של רבנו המקובל הצדיק רבי חיים בן-עטר זצוק"ל, 'אור החיים' הקדוש. שם היו הרב ופמלייתו מתפללים, קוראים פרקי תהילים ומזכירים שמות לברכה מתוך כל הפתקים, שהגיעו אל הצדיק באותו שבוע. והנה, באחד מימי שישי עם סיום תפילת שחרית, התארגנו כולם להתלוות לרב ולעלות להר הזיתים כהרגלם מדי שבוע בשבוע. אך לפתע פונה הרב לשלמה ופוסק לו נחרצות: "אתה לא בא איתנו. סע מהר לביתך עכשיו". "אבל מדוע?!", זעק שלמה, הוא היה המום. האם התנהג שלא כשורה חלילה? מדוע מוצא לנכון הרב לסלקו? אולם הרב בשלו: "סע הביתה עכשיו, שלמה, ביום ראשון תבוא אליי". תמה ומבולבל נסע הוא לביתו. במהלך הנסיעה, כה רצה לשוב את ההגה בחזרה ולנסוע להר הזיתים. שלמה לא אבה לוותר על הסגולה הכה נשגבת. איך יבטל מנהג כה קבוע? אבל חזקה עליו מצוות הרב לשוב לביתו. בלב כבד עלה שלמה לביתו. שלמה פותח את דלת הבית, ונבעת למראה עיניו: אמו שכבה מחוסרת הכרה, פניה כחולות מחוסר נשימה... בידיים רועדות הזמין אמבולנס, ובבית-הרפואה הצליחו הרופאים בס"ד להציל את חייה, והם השאירו אותה להשגחה במשך השבת. ביום ראשון לאחר שאמו השתחררה מבית הרפואה, חזר שלמה אל הרב. הרב המתין בפתח משרדו, כמי שידע שעל שלמה להגיע אליו. כשהבחין בשלמה חיך. "אני יודע על אמא", אמר הרב, "ברוך ה', שעכשיו הכל בסדר".

סיפר מר חיים בצלאל הי"ו: "פעם עלייתי עם חברי אל הרב, לאחר שסיפרתי לו רבות על הצדיק. חברי רצה להיווכח בעיניו בדברים אלו. אולם הוא היה רחוק משמירת תורה ומצוות. כשראה אותו הרב אמר לו: 'אפילו לחם לא יהיה לך לאכול'. מיד חברי נכנס ללחץ רב בשמוע את דברי הצדיק, הוא התקרב אל הרב וביקש לדבר איתו ביחידות. משנענה הרב לבקשתו התיישבו שניהם בפינת האולם, רחוקים מהסובבים אותם, ואז נתן לו הצדיק סקירה קצרה ומדויקת, על כל שאירע איתו במשך עשרים השנים האחרונות! שלב אחרי שלב". "לאחר מכן כשהתיישבנו כולנו לאכול, לא היה חברי מסוגל להזיז את ידי, להרים מזלג או כוס, הוא היה פשוט המום. דרך אגב שאל אותי: 'תגיד לי, סיפרת לרב על החיים שלי?!'".

הגאון הרב אריה לייב פינקל זצ"ל

יום ההילולא ו' באב

נולד ב-י"ד אב ה'תרצ"א (1931) בתל אביב. למד אצל מלמד פרטי ששכר אביו ובמכינה 'אור התלמוד'. לאחר מכן היה מראשוני התלמידים בישיבת פוניבז'. לאחר שאביו התמנה למשגיח בישיבת מיר עבר ללמוד בה ושם התפרסם בגדלותו ובצדקותו המיוחדת. בגיל 24 התחיל למסור שיעורים והרביץ תורה רבים. בשנת ה'תשמ"א (1980), שנתיים לאחר פטירת הגאון הרב חיים שמואלביץ, התחיל למסור שיחות בהיכל ישיבת מיר ובהמשך מונה לכהן בה כר"מ ומשגיח. בקיץ ה'תש"ס (2000) הקים הרה"ג ר' נתן צבי פינקל את ישיבת מיר במודיעין עילית, ומינה את רבינו לעמוד בראשה. הוא מסר שם שיעורים ושיחות, בנוסף לשיחות בישיבה בירושלים. בהמשך מונה כחבר מועצת גדולי התורה של דגל התורה. בחשוון ה'תשע"ה (2014) מונה לחבר נשיאות 'ועד הישיבות'. שימש כחבר נשיאות ארגוני הצדקה 'קופת העיר בני ברק', ו'ועד הרבנים לענייני צדקה', ועמד מסעות תפילה לקברי צדיקים באירופה. כיהן גם כנשיא ארגון 'אבות ובנים'. היה חבר בנשיאות 'מפעל הש"ס העולמי'. כיהן כנשיא תנועות 'בני עליה' ונשיא 'איחוד בני הישיבות' אחוזת ברכפלד. שימש כבעל תפילה בימים נוראים בישיבת מיר במשך כחמישים שנה. פעמים רבות היה פורץ בבכי בתפילותיו. גאון וצדיק. כל תלמיד היה אצלו כבן. נפשו היתה קשורה בנפש תלמידיו. היה מופרש במשך כל שנותיו מכל ענייני העוה"ז. נפטר ב-ו' אב ה'תשע"ו (2016). חי כ-85 שנים. הלווייתו יצאה מישיבת מיר ברכפלד ועברה דרך ישיבת מיר בירושלים כשבכל אחד מהמקומות ליווהו למעלה מ-50,000 אנשים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים. במודיעין עילית נקרא על שמו כולל 'רינת אריה'.

סבא (מצד האב): ר' אליעזר יהודה. **אביו:** ר' חיים זאב (משגיח בישיבת מיר). **אימו:** מרת לאה לבית אייבשיץ (מצאצאי הגאון רבי יהונתן אייבשיץ). **נשותיו:** מרת אסתר גיטל (זיווג ראשון - בת ר' שמואל אהרון יודלביץ. נישא בשנת ה'תשי"ג - 1953), מרת חנה קרסניצקי לבית רוטשילד. **מרבותיו:** הגאונים אביו ר' חיים זאב, סבו ר' אליעזר יהודה, ר' נחום פרצוביץ, ר' חיים קמיל, ר' יצחק אייזיק שר ור' חיים שמואלביץ (דודו). **חברותא:** הגאון ר' ברוך דב פוברסקי, ר' יששכר מאיר (ראש' ישיבת' הנגב). **ילדיו:** הגאונים ר' בנימין (משגיח בישיבת מיר בירושלים ובישיבה לצעירים/משכן ישראל), ר' נתן צבי (ר"מ בישיבת לייקווד לצעירים בירושלים), ר' חיים זאב (ר"מ בישיבת מיר), מרת לאה מיזל (נישאה לר' סער מיזל, ראש בית המדרש של 'האנציקלופדיה התלמודית' ומעורכיה), חתנו ר' אברהם שפירא (ר"מ וראש חבורה בישיבת מיר). **מספריו:** •הר יראה- שיחות מוסר, על סדר קנייני תורה, דעת ומוסר, מאמרים בענייני גלות וגאולה •יבוא שילה- שיחות בנושא שבת ואמונה •קובץ בקוראי שמו- משיעוריו על מסכתות נדרים וכתובות •שיעורי רבי אריה- על מסכת יבמות.

סיפר הגאון ר' אליעזר טורק: בשנים בהן התגוררה משפחת פינקל ברחוב מלאכי בירושלים, ישב הגאון רבי אריה פינקל יום אחד בשולחן בסלון ולמד תורה בשקידה רבה. לפתע נשמעו קולות רמים של קדיחה מהקומה העליונה. בדקות הראשונות תהה רבינו לפשר הקולות, אך דקות ספורות לאחר מכן, קילופי הסיד ונפילת הטיח מהתקרה הראו בברור את המתרחש מעל לראשו. "מה זה?", שאל רבינו את הרבנית, "מדוע נשמעות דפיקות מלמעלה? הכל בסדר?" - "הכל בסדר", השיבה הרבנית, "רק השכן מלמעלה

משפץ ומרחיב את דירתו בחדרים נוספים". חיוך קל עלה על פניו הטובות של רבי אריה. הוא קם ממקומו, סגר את הגמרא שבה היה עסוק, לבש את החליפה, חבש את הכובע ועלה למעלה. הנקישות על הדלת בקושי נשמעו בהמולת הבניה. רק לאחר דקות ארוכות שמע אותן אחד הילדים וניגש לפתוח את הדלת. "אבא נמצא?", רבינו שאל. "אבא! אבא!", קרא הילד בחלל הבית, "השכן הרב פינקל בדלת". סומק קל עלה על פני השכן. 'הרב פינקל?! הוי! הרי כלל לא סיפרתי לו על הבניה המתוכננת... מי יודע מה הוא הולך לומר לי עתה...', הרהר בליבו. אולם, כאשר הוא ניגש לדלת, היתה לו הפתעה, והוא גילה מחזה אחר לגמרי: "שלום עליכם", קיבלו רבינו במאור פנים, ולחץ את ידו בחמימות, "כל כך שמחת לשמוע שהתחלתם לבנות! כבר מזמן תהיתי ביני לבין עצמי, כיצד אתם מצליחים להסתדר בדירה קטנה כל כך...". "ראו", המשיך רבי אריה בדבריו, "אני מתאר לעצמי שהבניה והשיפוץ עולים לכם סכום כסף גדול, אך לסייע לכם בכסף איני יכול. גם לי עצמי אין. אבל אם אתם זקוקים שאחתום על ערבויות להלוואות וכדומה, אוכל גם אוכל, ובשמחה!...". עוד מילה טובה, עוד לחיצת יד, וכבר ירד רבי אריה חזרה לביתו ולתלמודו. והשכן? עומד בפתח הבית, מביט בתימהון על שכנו היורד במדרגות, כשהוא שקוע בהרהורים: "ורבי אריה פינקל ומשפחתו? כיצד הם מסתדרים בבית קטן וצפוף כל כך? והשאלה הגדולה יותר, כיצד רוכשים כזאת עין טובה? לראות אך ורק את טובתם של אחרים?...". כשאחד מבני הבית הביע מעט תרעומת על הבניה, השיב לו רבי אריה בפליאה: "אם השכן שבונה היה הבן שלנו, גם כן היינו מתנגדים?". מעניין לציין כי הבניה גרמה להאפלת הסלון בביתו של רבינו ומעוצמת הבניה נשברה האינסטלציה בבית רבינו. בני הבית כעסו, אך רבינו לא הרשה בביתו לדבר מילה אחת כנגד השכן ומעולם לא הזכיר ואפילו ברמז קל את ההפרעה הגדולה והנוזקים החמורים שנגרמו לו בעקבות הבניה. (מעובד מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

ח' אב

המקובל הרב שמעון אגסי זצ"ל המכונה הרשב"א

יום ההילולא ח' באב

נולד בבגדאד בשנת ה'תרי"ב (1852) למשפחת סוחרים, שהיגרה מפרס. משפחתו התפרנסה מיבוא צבע הניל (איסטיס) מהודו, וכמתוכי מסחר לסוחרים בכפרים. בגיל 17 עסק בחידושי התורה על דרך הסוד. בעל רוח-הקודש. גאון עצום והיו אומרים עליו, שהוא שני לבן איש חי (והבא"ח היה קוראו מהרשב"א ר"ת מורנו הרב רבי שמעון אגסי). עיקר פעילותו של הרב הייתה שמירה והפצה של לימוד התורה והחינוך ליהדות. שימש כמגיד שיעור ב'מדרש בית זילכה' - ולאחר זמן כראש הישיבה. אחרי הולדת בנו בכורו אהרון, נולדו לו שני בנים (ר' מנשה ור' מאיר-ששון-חי) ושתי בנות (מרת פרחת ומרת אסתר), אך הוא שכל את שני בניו. לאחר מכן שכל גם את בנו בכורו העילוי, שנפטר ערב חתונתו במגיפת הדבר והוא בן 16 שנים בלבד. במהלך השנים הבאות התנחם הרב, ונולדו לו שלוש בנות נוספות (מרת דינה, מרת כותן ומרת מזל), ובשנים ה'תרפ"ט-ה'תר"ע (1908/9) מלאה כוס נחמתו, עם סיום כתיבת ספרו 'בני אהרון', חגיגת בר-המצווה של בנו עזרא-ציון, והולדת בן הזקונים, אליהו-חיים.

האסון על מות הבן אהרון, הובילה אותו להעמקת יתר בתורת הנסתר. התשובה ניתנה ע"י הגאון חכם ר' יוסף חיים בתורת הגלגולים. בשנת ה'תרס"ח (1907) הקים את ישיבת 'אגודת תומכי תורה' ועמד

בראשה. כמו כן דאג לכלכלת הבחורים. נפטר ב-ח' מנחם אב בשנת ה'תרע"ד (1914) ערב פרוץ מלחמת העולם הראשונה, במגיפת דבר, שפרצה בקיץ (בד"כ המגיפה הייתה פורצת באביב). חי כ-62 שנים. ציונו בעירק.

אביו: ר' אהרון. **רבותיו:** ר' ניסים הלוי. **חברותא:** ר' יהודה פתיה. **אשתו:** רחל (צ'חלה) בת ר' עבדאללה בן אליה בחר. **מתלמידיו:** ר' משה מרדיך זצ"ל. **ילדיו:** ר' אהרון, ר' מנשה, ר' מאיר ששון חי, מרת פרחא, מרת אסתר, ר' עזרא ציון, מרת דינה, מרת כתון, מרת מזל, ר' אליהו חיים. **מספריו:** • אמרי שמעון - דרושים וחיידושים על התנ"ך והש"ס • בני אהרון - פירוש על שער הגלגולים • שם משמעון - חיידושים ופירושים בתורת הסוד. **זהב שבא -** תשובות וחיידושים על הש"ס וש"ע • יסודות התורה - ביאור על יג' עיקרי אמונה • חזיונות וגילוי אליהו.

בתוך כתביו של הרב שמעון נמצא רישום על התגלות שהייתה לו שנתיים לפני פטירתו בה נודע לו מן השמים "כי השלים כל מה שצריך להשלים והגיע זמנו להסתלק מן העולם. ביקש שהות כדי להשיא את בנו (עזרא-ציון) עם יבמתו וניתנה לו". החכם אפרים הכהן ז"ל סיפר שבעת לימוד בליל ראש חודש אב נפלה על הרב שמעון תנומה ממנה הקיץ בבהלה וסיפר על התגלות בה נאמר לו "שמעון, מוכה". ונמצא בידי המשפחה פתק בכתב ידו בו ניתן לו רמז ליום פטירתו. למחרת היום עלה לקברות הצדיקים הקבורים בבית העלמין ושפך נפשו בתחינה. בשלושת הימים הבאים הלך כהרגלו ללמד בשיבת תומכי תורה' וביום רביעי, כאשר איננו מופיע - מסתבר שנפל למשכב. כשנשאל חברו, גבאי ישיבת תומכי תורה מר ניסים הלוי, על שלום הרב שמעון, הוא הרגיע באומרו: "מחלתו קלה". אולם מסתבר שחלה בדבר והוא נאבק קשות במחלה זו. ביום חמישי בערב קם ממיטתו, ירד לטבול בבאר שהייתה במרתף הבית. לאחר מכן אימץ כוחו ועלה על גג הבית, שם הוצעה לו מיטתו, ושם תחת כיפת השמים הבהירים של שלהי הקיץ השיב נשמתו לבוראה. כאשר נודע דבר פטירתו ביום שישי בבוקר, ירד אבל גדול על הקהילה. פסקה כל עבודה וכל החנויות, פרט לחנויות המזון - נסגרו. השבעה על מותו החל עם צום תשעה באב שנדחה בגלל השבת. ולמחרת - פרצה מלחמת העולם הראשונה.

לפרנסתו הזמין מלונדון סבון 'כחול', שהיו שמים בזמנם בכביסה לבנה ומכר אותם בחנותו. מנהגו בכל יום היה ללמוד לאחר התפילה במשך שעה עם תלמידיו, ורק אח"כ פתח את חנותו למשך שעותיים, ושוב חזר ללימודו עד הערב. גוי אחד שהיה לו חנות מולו ראה שהוא מרוויח הרבה מאותם שעותיים שהוא עובד, ואמר בליבו אלך ואזמין מלונדון סבון כזה ואמכור גם בשעות שהחנות של חכם שמעון אגסי סגורה, וכן עשה, ולא עוד אלא שמכר בחצי מחיר, וכולם החלו לקנות רק אצלו. משראה חכם שמעון שאף אחד לא קונה אצלו, אמר: "ברוך ה', וחזר ללמוד תורה בבית המדרש". למחרת בא חכם שמעון לחנותו והנה הוא רואה המולה גדולה ומשטרה ליד החנות של אותו גוי. והתברר שהסבון שהוא סיפק הרס את הבגדים הלבנים וצבע רק חצי בגד בכחול. אותו גוי היה מופתע, וכשהביאוהו לפני השופט טען שסחורתו היא כמו של חכם שמעון אגסי ואין סיבה שכך יקרה. שלח השופט שוטר שיקנה מחכם שמעון אגסי סבון, והכניס את מטפחתו הלבנה לתוך המים ולא קרה כלום. ואח"כ הכניס לקערה עם סבון של הגוי והנה כל המטפחת כחולה ומלוכלכת, וחייבו השופט. פנה הגוי ואמר: "ומה אעשה בכל הסחורה?". אמר לו השופט: "אני אדאג שחכם שמעון יקנה ממך את הסבונים", וכך היה חכם שמעון קנה את הכל ובמחיר מוזל.

בשנים ה'תרס"ח-ה'תר"ע (1910-1908) ירדו צרות רבות על יהדות בבל, כגון מהפכת התורכים הצעירים, הגיוס לצבא, פטירתו של הרב יוסף חיים ועוד. רבים מבני הדור נשאו אז עיניהם לחכם שמעון אגסי זצ"ל, וראו בו את המנהיג הרוחני של העדה. עוד תקפו הצרות על בבל בשנים 1913-1911, עת היתה בצורת קשה וממושכת, השערים האמירו, ההמונים רעבו ללחם, והמסחר שבת מאין קונים. ואז מורינו חכם רבי שמעון אגסי זצ"ל נקרא לקרוע את רוע הגזירה וביום דרש דרוש חשוב שנמשך כארבע שעות בבית הכנסת הגדול בבגדאד, שהתקהלו בו אלפי בני הקהילה, בו קרא את הקהל לשוב בתשובה שלמה אל אבינו שבשמים. והתריע על מידות רעות שפשטו בציבור. לאחר דרוש זה, היתה התעוררות גדולה בציבור. ומיד בערב פורים נקרע רוע הגזירה. גשמי נדבות ירדו ללא הפוגה, ובמשך הזמן שופר המצב, וקהילת בבל נצלה מהתמוטטות."

הגאון רבי אליהו מני זצ"ל

יום ההילולא ח' באב

נולד בשנת ה'תקע"ח (1818) בעירק שבבגדאד. נצר לבית-דוד המלך ומפאת הרדיפות, המשפחה הסתירה את ייחוסה תחת הכינוי 'מני' ר"ת 'מן נצר ישי'. בילדותו למד בבית המדרש 'בית זילכה'. כבר בהיותו צעיר נמשך לחכמת הנסתר והחל לעסוק בה. אשתו הראשונה נפטרה שנה לאחר נישואיו בעת לידת הבת. נהג לטבול במקווה טהרה כל לילה קודם אמירת תיקון חצות, הן אנשי הקהילה היהודית והן הגויים ראו בו כאיש קדוש. הגאון מרן חכם רבי יוסף חיים התכתב עמו רבות ועניין זה בא לביטוי בספרו 'בן איש חי'. עלה לארץ בשנת ה'תרי"ו (1856) ומיד הצטרף לחסידי 'בית א-ל'. אוויר עיר הקודש לא התאים למצב בריאותו ובריאות ילדיו, ושכב ימים רבים על ערש דוי, עד שרופאיו פקדו עליו להחליף את משכנו והוא עבר בשנת ה'תרי"ח (1858) לחברון. קרא לתושבי חו"ץ לעלות ורבים עלו לארץ ביחוד מבוכארה. אשתו ובניו שימשו את האורחים. דאג לייסד בית-מדרש. לאחר הסתלקות רבה של חברון (ר' משה פריה) התמנה לרב העיר ושימש כ-14 שנים ללא משכורת ונשא במשרה לשם שמיים. לאחר התרחבות משפחתו נאלץ לקבל משכורת למחייתו. הקים בית-כנסת 'בית יעקב' בו התפללו לפי כוונות ומנהגי המקובלים בישיבת 'בית א-ל' בירושלים. כאשר פרצה בעיר מגיפה עבר מבית לבית לטפל בחולים וביתו היה היחיד אליו לא הגיע המגיפה. מקובל. מפורסם בצדקותו וקדושתו. הסתגף רבות מרובים וקשים ובשינה על מחצלת ללא מצע, כשאבן למראשותיו - כסימן על צערו על גלות השכינה. אהב את הבדידות והצניע לכת, ברח מן השררה והכבוד והתמסר לתורה ולמעשים טובים. בשנת ה'תק"ן (1890) איבד את מאור עיניו עקב מחלת הקטארקט והצטער מאוד על העדר לימוד התורה. למרות שהקריאו לו מתוך הספרים טען כי אינו דומה שמיעה לראיה. לאחר כארבע שנים הגיע אליו אדם בלבוש כפרי ואמר לו כי באפשרותו לרפא את עיניו אם ישלם ממון רב. רבינו הסכים לשלם כל סכום אך לאחר שיתרפא, כעבור שלושה ימי טיפולים חזר מאור עיניו. הרב ביקש לשלם למרפאו אך עקבותיו לא נודעו. נפטר ב-ח' תמוז ה'תקנ"ט (1899). חי כ-81 שנים. ציונו בחברון. בהלווייתו השתתפה כל העיר חברון, יהודים ולא יהודים. בנו הבכור, ר' סלימאן מנחם כיהן אחריו כרבה של חברון. ערבים שהאמינו שרבינו היה "ווילי" (קדוש) ורק למראית עין היה יהודי, ביקשו להעביר את גופו מקבורתו למקום שבו קוברים הערבים את קדושיהם. יהודי חברון נאלצו לשמור את מצבתו משך חודשים רבים.

אביו: ר' סולימן. **אשתו:** מרת סרח (בזיווג ראשון), מרת סמרה (זיווג שני - אחותו הצעירה של הגאון ר' עבדללה סומך). **מרבותיו:** ר' עבדאללה סומך (תלמידו המובהק). ר' רפאל ידידיה אבולעפיה. **בניו:** ר' אברהם ברוך, ר' יחזקאל שלום, ר' סלימאן מנחם. **בתו:** מרת רחל (נישאה לר' עזרא יחזקאל כהן). **מספריו:** מעשה אליהו - דיני איסור והיתר • שיח יצחק - על מנהגי ישראל • זכרונות אליהו - דן בדברי המקובלים האחרונים.

משחר נעוריו, שאף רבינו לעלות לארץ ישראל ולחונן את עפרה. ואכן, לאחר שהיה אחד מהאריות שבחבורת הגאונים המקובלים בבגדד, נטל את רעייתו הצדקת, אחות רבו הגדול, ואת שלושת ילדיו, ושם פעמיו לארץ. הוא הצטרף לאורחת גמלים שחצתה את המדבר. יום שישי, ערב שבת קודש, ורבינו פנה למדריכי האורחה וביקשם לשובות במדבר. הם הביטו בו בתימהון. סביב סביב רק חול וחול, חול לוחט ושממה. מי יסכן את עצמו לשובות כאן יום תמים. ובכלל, המים והמזון מחושבים למסע מתמיד, אין הם ערוכים לפיגור של יום. "אבל לפני שיצאנו לדרך התניתי עמכם שנשובות במדבר!" זעק ר' אליהו. מנהיג השיירה גיחך: "אמנם כן, רבים היהודים המתנים עמנו כן, ואנו מסכימים, ולבסוף ממשיכים אנו בדרכנו והם מתלווים אלינו בלית ברירה בנימוק של פיקוח נפש כיוון שמסוכן מאוד להישאר לבד במדבר, שודדים ורוצחים מסתובבים באזור, ולעיתים קרובות אורבים לשיירות". ואכן, היה בכך משום סכנת נפשות, ופיקוח נפש דוחה שבת, אבל ר' אליהו לא ויתר, הוא נשאר בלב הישימון יחד עם אשתו ושלושת ילדיו. מדריך האורחה לא התלבט בבעיות מצפון. והפקירם לנפשם. השיירה המשיכה בדרכה. ליל שבת, רבי אליהו קידש על היין מעל שולחן החול, עליו נפרשה מפה צחורה. קולות הזמירות ששר לוו ביללת תנים ונהמת המדבר וסופת החול לא העיבה על טעם מאכלי שבת. מיד במוצאי השבת הבדיל רבי אליהו, ובאישון לילה החל לצעוד עם אשתו ובניו בעקבות השיירה. מה היו סיכוייהם להשיג בצעדתם את שיירת הגמלים שהשיגה אותם מהלך יום שלם? אך הנה זה פלא, לפנות בוקר השיגו את השיירה! אין זאת אלא שארעה להם קפיצת הדרך! בכבוד ובמורא התקבלו על ידי נוסעי השיירה והגיעו בשלום למחוז חפצם, לעיר קודשנו ירושלים.

מובא בספר 'יששכר וזבולון', על רבינו, שלמד בצוותא עם החכם רבי ניסים עיני זצ"ל בבגדד לפני עלותו לא"י. הם למדו בספר "דברי שלום" של נכד הרש"ש זיע"א והתקשו בדבריו, לא הבינו כיצד הסביר את דברי סבו הגדול. אמר רבי אליהו מני, שנראה לו שהרב "דברי שלום" לא הבין את דברי סבו, רבינו שלום שרעבי זצ"ל. לאחר אמירה זו, הרב אליהו מני החל צועק בקול מר, בלי יכולת להוציא מפיו מילה, ובכה בכי תמרורים. לאחר ארבע שעות היכה בידו על ליבו כאומר "חטאתי", והתרפא. כאשר שאלוהו מה היה סיפר שהרש"ש הקדוש התגלה אליו ואמר לו: "מה כוחך לדבר על נכדי שלא הבין את דברי, אתה הוא שלא הבנת אותם!" ועד שביקש מחילה, וסלח לו. ובהקדמת ספר 'זכרונות אליהו' הוסיף, שהרש"ש הודיעו שימות בחטאו זה, ולא יתכפר לו עליו!. בכה רבינו והעתיר, עד שהרש"ש הסכים למחול לו, בתנאי שיקרא את שם בנו העתיד להיוולד לו בשמו. וכך היה, הרבנית ילדה בן ונקרא 'שלום', ע"ש הרש"ש זיע"א!

רבי שמחה זיסל זיו זצ"ל הידוע כ'סבא מקלם'

יום ההילולא ח' באב

נולד בשנת ה'תקפ"ד (1824) בקלם שבליטא. מראשי תנועת המוסר. יחוס משפחתו מגיע למהר"ל מפראג, ר' עקיבא איגר, ר' אברהם ברוידא ועוד רבים. עוד בילדותו התבלט בכושר מנהיגותו. מחונן בכישרונות עצומים והפליא את מלמדיו בקושיותיו החריפות. לשקדנותו לא הייתה גבול. הוא הסתגר בחדרו וכמעט לא יצא מפתחו, למעט במקרים דחופים. ישן במשך היממה כשעתיים וחצי כאשר חילק את השינה לחמש פעמים, חצי שעה בכל פעם (כדי שלא לטעום טעם מיתה). בימי השבוע לא היה פושט את בגדיו ולומד כל הלילה. הייתה לו קביעות ללמוד שתיים עשרה שעות רצופות. נודעה זהירותו בממון אחרים. הקפיד מאד לבל יתארוהו בתארים. לא נתן לתלמידיו לקום מפניו או לכנותו בתואר 'רב'. הגיע לשליטה גם על הרהורי ליבו והגיע לשליטת מחשבה עצומה עד שהיה נוהג לחזור בערבים על מחשבותיו של כל היום שעבר כדי לבקר אחריהן. גדר על עצמו שלא לאכול מרק פירות במשך כל חייו כאשר הרגיש תאוה יתרה לזה. אף פעם לא הוציא אנחה בנוכחות בני אדם, גם כשהיה חולה מסוכן וסבל מכאבים קשים, כדי לא לגרום צער ואי נעימות לסובביו. פתח בית-מוסר בעיירה זאגר (קובנה). הקים בקלם את בית תלמוד תורה. בשנת ה'תרל"ו (1876) הסתבך בית-התלמוד מצד השלטונות, לאחר הלשנות בדבר הסתה והרב מחלץ בקושי רב ובעקבות המקרה נאלץ לשנות את שם משפחתו מברוידא לזיו. בית התלמוד נסגר ונפתח מחדש בעיירה גרובין שב קורלנד (לטביה). נפטר ח' אב ה'תרנ"ח (1898). חי כ-74 שנים. ציונו בקלם.

אביו: ר' ישראל ברוידא. **אשתו:** בת ר' מרדכי מיוזו מקלם. **בנו:** ר' נחום זאב זיו (חותנו של ר' אליהו דסלר מח"ס 'מכתב מאליהו'). **בנותיו:** רחל גיטל (נישאה לר' חיים יצחק זיו), נחמה ליבה הי"ד (נישאה לר' צבי הירש ברוידא). **מרבתי:** ר' ישראל סלנטר (מחולל תנועת המוסר, ממנו למד בקובנה), ר' מרדכי גימפל ברוזינואה. **מתלמידיו:** ר' אליהו לופיאן (בעל "לב אליהו"), ר' נתן צבי פינקל (ה"סבא מסלבודקה"), ר' ירוחם ליבוביץ (המשגיח ממיר), ר' יחיאל מיכל טיקוצינסקי (בעל "גשר החיים" ומנהלה של ישיבת "עץ חיים"), ר' יעקב משה חרל"פ (בעל "מי מרום"), ר' אהרן בקשט, ר' איסר זלמן מלצר, ר' משה מרדכי אפשטיין, ר' נפתלי טרופ, ר' יוסף יוזל הורוביץ, ר' אליעזר גורדון מטלז, ר' יצחק בלזר מקובנה ועוד. **מספריו:** • חכמה ומוסר - בענייני תורה, מוסר ויראה • כתבי הסבא מקלם - חכמה ומוסר

אמו של רבי שמחה זיסל, הייתה אישה גדולה, ומפורסמת כלמדנית וצדקנית. היא הייתה בקיאה בהלכות עד כדי הוראה ובמיוחד בהלכות נשים. כל ימיה עסקה בצדקה וגמילות חסדים, בתור גבאית צדקה הייתה רגילה לאסוף נדבות בשעת לוויית נפטרים לטובת העניים כפי שנהוג היה בעיירות הקטנות, גם כשנפטרה עליה בתה היחידה, לא שינתה ממנהגה זה והסתובבה בשעת הלוייה עם קופת הצדקה, כשהיא אומרת: "וכי משום שאני שרויה בצער ואבל, צריכים העניים לסבול?".

בספר 'אור דניאל' מובא מעשה שארע עם אבי תנועת המוסר רבי ישראל סלאנטר זצ"ל. היה זה בעת הילוכו בשוק, פנה אליו אחד הסוחרים ושאל: "רבי, כיצד חיים?", כשכוונתו איך מתפרנסים, אם עוסקים כל העת בתורה הקדושה. השיב לו רבי ישראל: "ואני שואל כיצד מתים?!", כשכוונתו לומר עם איזה מטען רוחני - תורה, מצוות ומעשים טובים, יגיע האדם ביום פקודה! הלך הסוחר כל אותו היום, כששאלתו של רבי ישראל מהדהדת בראשו "כיצד מתים!". בערב החליט החלטה נחושה - עוזב הוא

את מסחרו וטומן עצמו בבית המדרש. אותו סוחר הוא לא אחר מאשר רבי שמחה זיסל 'הסבא מקלם', שהפך לאחד מגדולי תנועת המוסר וראש ישיבת קלם!

פעם הסבא מקלם' השתתף בחתונת תלמידו רבי אליהו דוב ליזרוביץ, בעיר לנדברובה. לפני החופה העלה לדיון דבר הלכה על טבעת הקידושין והתלקח ויכוח ער בין הנוכחים, והנה באותו זמן הגיע אל המקום רב העיירה. כאשר נודע לרבי שמחה זיסל, שזהו המרא דאתרא, הפסיק מיד להשתתף בויכוח ההלכתי ולא הוציא כל הזמן הגה מפיו, עד שהתקבל הרושם כאילו אינו כלל בן-תורה. כל זאת מפני חששו שמא יפגע פגיעה כלשהי בכבודו וערכו של הרב.

כאשר היה חולה פנה לחובש. ולמה? לסמוך על 'ביטחון' בלבד, שה' יתברך יעזורו בלי עזרה מרופא - לא רצה, כי אולי אין בטחונו שלם, ולא ירפאוהו מן השמים. מאידך, להעזר ברופא לא רצה, פן חלילה, ישים מבטחו בו ולא בה' יתברך. לכן מצא פתרון: "חובש". מחד גיסא, הוא עושה את ההשתדלות כדי שלא תבוא רפואתו בדרך "נס", שהרי גם החובש יכול לעשות הרפואה הדרושה, אבל מאידך גיסא, יודעים הבריות שעל "חובש" אי אפשר לסמוך, וצריכים להתפלל לה' שיצליח החובש במלאכתו ויכוון לרפואה האמיתית. [לב אליהו]

רבי שמחה זיסל לא נטל לעצמו אף פרוטה אחת, לא משכר עמלו בגיוס הכספים, וגם לא מכל עבודתו החינוכית בישיבה. פעם כשחזר ממגביותיו מסר לידי הגבאים חצי סיגריה. לתמהונם, סיפר להם שבזמן סיום שליחותו נשארה אצלו חצי סיגריה זו, אשר רק חציה הספיק לעשן בימי מסעותיו על חשבון המוסד. ובכן עתה שסיים כבר המלאכה הוא מחזירה לרשות הגבאים... [תנועת המוסר ח"ב]

עד כמה שהיה דואג לטובת הזולת תעיד העובדה הבאה. פניו של רבינו, זהרו תמיד בימי שבת קדש בהוד קדושת השבת. פעם אחת נבהלו תלמידיו שומעי לקחו לראותו בשבת כבימות החול, וזיו השבת נעלם כליל מעל פניו. כך בליל שבת, ובכל אותה שבת. במוצאי שבת לאחר ההבדלה נאנח הסבא מקלם זצ"ל ואמר: "פרץ סמולנסקין מת (הוא היה מהמשכילים שבדור ההוא, והיה מפורסם בשינאה עיוורת לתורה וללומדיה). מי יוכל להתבונן ולהכיל צער הנשמה בבואה לעולם האמת ובעומדה בדין!" (עלי שור)

מסופר על הסבא מקלם שרוב ימי חייו היה חולה לב אנוש, אך תמיד חשש, שסיבת חולשתו היא בגלל עצלות. ביומו האחרון כששכב על משכבו מתוך חולשה רבה, סבר כי זו שוב עצלות, ננער ממיטתו, נעל נעלים והתחיל להתהלך בחדר, עד שנוכח לדעת כי באמת אין זו עצלות אלא חולשה אמיתית. שב למיטתו, ותוך כדי חליצת נעליו, נפטר.

מסגולותיו: סגולה לבנים שיקדש את הכלה בטבעת של כסף, עגולה מבפנים ומרובעת בחוץ, מקובל בירושלים עיה"ק, שזו סגולה נפלאה לבנים, אפילו אם הכלה עקרה.

הגאון הרב מנחם בראדא זצ"ל

יום ההילולא ח' באב

נולד ב-כ"ב שבט ה'תר"כ (1860). נו"נ לר' אברהם ברודא (מח"ס 'אשל אברהם'). ראשית חינוכו של רבינו היה על ברכי זקנו (סבו מצד אימו, הגאון ר' אברהם יצחק ווינברגר) ממנו עלה והתעלה במעלות התורה הקדושה. לאחר שנישא עם רעייתו שהייתה יתומה, הרה"ק ר' יהוסף רוטנברג (ה'בני שלישים')

מקאסאן) הבטיח לרבינו בתור נדוניה למסור לו את כס הרבנות דק"ק טאהש. ואכן כן היה. אחר שהתחתן כשהיה כבן עשרים ושלוש שנים התמנה לשמש כמרא דאתרא בעיר טאהש במקום חותנו. אחר ששימש כרב ואב"ד בטאהש במשך עשרים שנה, התמנה לשמש כאב"ד ורב העיר קאלוב. כשהגיע לקהילתו החדשה בקאלוב הצטרפו אליו חלק מתלמידיו, שלמדו אצלו בישיבה בטאהש. הישיבה בקאלוב הלכה וגדלה. למדו שם כמאתיים וחמישים בחורים. רבינו זכה שיצאו משם תלמידים גדולים ועצומים. בשנת ה'תרפ"ה (1925) אמר רבינו לתלמידיו, שכבר יצאו מהישיבה כשנים-עשר אלף תלמידים! בעל הנהגות מופלאות. ענק בתורה ובצדקות, ענוותן ושפל ברך. רדף צדקה וחסד. בכל יום השכים ובכה כשעה שלימה על גלות השכינה. זירז את תלמידיו להשכים בבוקר ככל האפשר, כדי שילמדו לפני התפילה. דאג לרווחתם הגשמית של תלמידיו. מימן את האוכל שסיפק לתלמידיו. ביקש מתלמידיו שכר מועט עבור מזונם. מבני העניים לא ביקש כלל. כחצי שעה, לפני שהסתיים השיעור, היה מצַנֵּה, שילכו לאכול. רבינו בעצמו היה מסתובב בין השולחנות, בשעה שאכלו ודאג, שלא יחסר להם כלום. תמיד האיר פניו ושאל לשלום תלמידיו. בעל רוח-הקודש. הסתלק לגנזי מרומים בעיר קאלוב בערב שבת קודש ח' אב תר"צ (1938) ושם נקבר. חי כ-78 שנים. מכיוון שהיו חשוכי בנים, הרבנית הכניסה לביתה את קרובת משפחתה הצדקת מרת שרה רחל (בת ר' מרדכי מדמטש). היא גדלה אצלם כבת. כאשר הגיעה לפרקה נישאה לגה"ק ר' אשר לאווי (בן ר' אלימלך מטאהש). על פי צוואת רבינו, ר' אשר לאווי מילא את מקומו בעיר קאלוב.

סבא (מצד אביו): ר' שלמה זלמן. **סבא (מצד אימו):** ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין. מח"ס 'פני יצחק'). **אביו:** ר' אברהם (אב"ד ברזן מח"ס 'פרי החג'). **אימו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת מרים (בת הרה"ק ר' משולם פייש לאווי ראש שושלת טאהש הנקרא השרף מטאהש - נישא בחודש ניסן ה'תרמ"ג - 1883). **מרביותיו:** סבו, ר' אברהם יצחק ווינברגר (אב"ד קליינווארדיין מח"ס 'פני יצחק'), ר' יקותיאל יהודה טייטלבוים (מח"ס 'ייטב לב' מסיגט), ר' יואל צבי ראהט (מח"ס 'בית היוצר' אב"ד חוסט). רבינו היה תלמידו המובהק. **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי גרובר, ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה'). **מספריו:** • באר מנחם.

תלמידו הרה"ח ר' מרדכי גרובר זצ"ל סיפר: "דרכו בקודש של רבינו היה לחלק פשטידה לכל התלמידים לאחר התפילה בשבת. מי שרבינו הכיר עליו, שלא הלך באותו היום למקווה, לא נתן לו פשטידה. פעם אחת איחרתי לקום בבוקר. החלטתי, שמוטב ללכת למקווה ולהתאחר בתפילה מלבוא לתפילה בזמן לפני שטבלתי במקווה, וכך עשיתי. הלכתי למקווה. כשנכנסתי לביה"מ הם כבר הגיעו ל'ברוך שאמר'. לאחר התפילה עמדתי לפני רבינו לקבל פשטידה. אמר לי רבינו: "הן אמת, שבתא להתפלל, כשהעולם כבר התפללו 'ברוך שאמר'. אעפ"כ כיוון שהיית לפני כן במקווה, תקבל פשטידה!".

סיפר תלמידו מרן רבינו הרה"ק ר' משולם פייש מטאהש (מח"ס 'עבודת עבודה'): ראיתי אצל דוד זקני הגה"ק רבי מנחם בראדא מקאלוב זצ"ל, שזכיתי להימנות בין תלמידיו: היה נהוג שבשבת קודש בבוקר לפני התפילה התלמידים באו לשתות תה חם בחדרו. באותה השעה רבינו הביט על פני כל התלמידים שעברו לפניו, והכיר על כל אחד אם טבל במקווה. כאשר הכיר על פני אחד מהם שלא טבל - לא נתן לו לשתות, עד שילך לטבול. כך היה בעת סעודת הבוקר, כאשר חילק קוגל לתלמידי הישיבה. אם הכיר על פני אחד מהם, שלא טבל במקווה, החזיר את ידו ולא רצה לתת לו. (עבודת עבודה - פתגמי קודש)

אחד מתושבי העיר קאלוב, ר' ישעיהו פרידמן, שימש כגבאי בית-הכנסת. עברו שבע-עשרה שנים מנשואיו ועדיין ר' ישעיה לא התברך בוש"ק. פעם אחת בליל חג הפסח הטמין את האפיקומן. כשהגיעו לצפון אמר: "רבינו, אני לא מחזיר את האפיקומן עד שרבינו יבטיח לי שאושע בוש"ק". הצדיק ענה: "וכי אני יכול להבטיח?". אך הוא עמד בשלו, שאינו מחזיר לו עד שישמע הבטחה מפורשת, כי הוא חובק בן. כך נמשך הדבר זמן רב. כשהשעה היתה חמש עשרה דקות לפני חצות. הרבנית אמרה לבעלה: "קאלובר רב, תמיד אתה מדקדק לאכול אפיקומן לפני חצות. עכשיו לא תאכל? תבטיח לו!". אך רבינו התעקש, שאינו יכול להבטיח. הרבנית אמרה: "אני רוצה לאכול אפיקומן לפני חצות. אם לא תאכל, גם אני לא אוכל". רבינו אמר לה: "הלא את בת הרב מטאהש. תבטיחי לו כדי שנוכל לאכול אפיקומן". אמרה לו: "אני אבטיח, אם אתה תסכים". אמר לה: "בסדר". חזרה ושאלה: "מה כוונתך 'בסדר' שאמרת?". רבינו אמר: "בשנים-עשר החודשים לאחר מכן הוא יעשה ברית מילה!". השנה הבאה היתה שנה מעוברת. נולד לו בן זכר ב-ז' אדר שני, ובפורים הכניסו אותו בבריתו של אברהם אבינו, ותהום כל העיר ממעשה זו. (שיח זקנים) באותה היום שנולד הבן, חל היומא להילולא של הרה"ק ר' יצחק אייזיק טויב מקאליב זיע"א. כמה אנשים נדחפו לחדרו של רבינו (גם הם ביקשו ישועות) עד שנשברה הדלת. (למרות ששברו את הדלת, לא כעס. מעולם לא כעס רק אדרבה שחק). הם ביקשו ממנו ברכות והבטחות. רבינו צחק ואמר בעונוה: "אינני רבי ואיני יכול להבטיח. חסידי אונגאר חושבים, שאם פעם אחת הפצתי אצל השי"ת ושמע את תפילתי, שכסדר אני יוכל להבטיח. הרי הרבה רבנים באו ליארציט של רבי אייזיק'ל, לכו אצלם ותפעלו ישועה". (הגדת 'פרדס הצדיקים')

מל"ו צדיקים הגאון הרב יוסף זילבר זצ"ל

יום ההילולא ח' באב

נולד בקאזון ב-ג' אב ה'תרע"ו (1917). בהיותו כבן שש כבר ידע להתפלל את כל התפילות בעל-פה. אביו לא שלח אותו לבית הספר, כדי להימנע מחילול שבת, אלא לימדו בעצמו. מגיל ארבע עשרה החל לעבוד בבית מלאכה לתיקונים. בשנת ה'תשי"א (1951) נשפט לשנתיים מאסר במחנה עבודה שם קיבל את התפקיד של שואב המים (תפקיד שאמורים למלא חמישה אנשים), כדי שלא יצטרך לחלל שבת ודאג בששת ימי החול להכין גם עבור שבת ומחמש בכל בוקר עד שבע וחצי בערב נשא ללא הרף דליי מים מהנהר למחנה. כדי שתהיה לו שהות ללמוד תורה - במקום ללכת הוא התחיל לרוץ, ובזמן שחסך למד תורה. בשנת ה'תש"כ (1960), בעקבות הביקורת, שנכתבה נגד אורח חייו הדתי בעיתונות הסובייטית, ובגלל החשש שיקחו את ילדיו, עבר להתגורר בעיר טשקנט. הרב הקפיד שלא לשלוח את ילדיו בשבת ללימודים וישב שנתיים בכלא הרוסי בעוון 'חתירה כנגד יסודות השלטון' ובתנאים בלתי אנושיים ובמסירות נפש הצליח לשמור שבת. היה מסורב עליה במשך 12 שנים. עד עלייתו ארצה סיים מספר פעמים את כל הש"ס. בשנת ה'תשל"ב (1972) עלה לארץ וגר בשכונת סנהדריה מורחבת בירושלים. העביר שיעורי תורה בישיבות 'שבות עמי' ו'דבר ירושלים'. פעל למען סידור גיטין עבור נשים מסורבות גט. יסד את ישיבת "שבי גולה" ובשנת ה'תש"ס (2000) הקים את ארגון 'תולדות ישורון' לעולים מרוסיה שבו פעילים יותר מ-350 רבנים. בשנת ה'תשמ"ט (1989), כשהשלטון הקומוניסטי החל להתרופף, נשלח מציריך למוסקבה, יחד עם הרב אלכסנדר אייזנשטט והם הקימו את ישיבת "תורת

חיים". מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל כינה את רבינו 'אחד מל"ו צדיקים של הדור'. כל חייו היו ניסיונות. נפטר ב-ח' באב ה'תשס"ד (2004). חי כ-87 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבא (מצד האב): ר' נפתלי. **סבא (מצד האם):** ר' משה מישל שמואל שפירא (רב העיר רוגובה שבליטא, מחבר הספר "תבואות שמש"). **אביו:** ר' בן-ציון חיים (רב העיר קאזאן). **אימו:** מרת לאה גיטל. **אשתו:** מרת גיטה-לאה זיידמן. **מתלמידיו:** ר' מיכאל חן (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' יעקב אוסטרונסקי (ראש ישיבת 'שבי גולה'), ר' ישראל אלטשולר (ראש 'מכון היכל ישראל'). **ילדיו:** ר' בן-ציון חיים (יו"ר ארגון 'תולדות ישורון'), מרץ מלכה ועוד שתי בנות. **חתניו:** ר' חיים זאב זבדי, ר' אברהם קופרמן ור' יוסף שוינגר. **מספריי:** •ולהבה לא תבער בך- על קיום הנבואות •שיחות על התורה •להישאר יהודי- תולדות חייו •אחד מל"ו- נכתב ע"י תלמידו ר' אברהם כהן.

הרב יהודה לייב אברך מתלמידיו הקרובים של רבי יצחק ומראשי ארגון 'תולדות ישורון' מספר: "ברשות הרב היה סכום כסף גדול מאוד בדולרים, שלא היה שלו, והוא היה צריך להעביר את הסכום הזה למישהו לצדקה. יום אחד, כשהגיעו הביתה, ראה, שפרצו את הדלת, הפכו את כל תכולת דירתו, והכסף איננו! הוא נבהל מאוד וחשש שאשתו תבוא ותצטער. היא הרי נאלצה לעבוד קשה והיו להם בעיות כלכליות קשות, ועתה מה יהיה אם יצטרכו להחזיר את הסכום מכספם... רק על זה הוא חשב וחרד, שאשתו לא תצטער. מיד רץ לחתנו, הרב חיים זבדי, בעלה של בתו הבכורה, שאביו היה מומחה גדול למנעולים. הם תיקנו במהירות את המנעול והדלת, ניקו, סידרו את כל הדברים, ועד שאשתו חזרה הביתה, היא אפילו לא הבחינה, שהדלת נפרצה. עד יום מותה היא לא ידעה, שהכסף נגנב, ושהרב זילבר החזיר בחשאי את כל הכסף עד האגורה האחרונה. היא רק התפלאה לפעמים — מדוע כמה דברים נמצאים שלא במקומם..."

הגב' סופיה קרוגליאק, שהכירה היטב את רבי יצחק עוד מתקופת מגוריו בטשקנט מספרת: רבי יצחק היה צריך למצוא מישהו באופן דחוף, כנראה בשביל גט, אבל לא ידע את כתובתו. הוא הזמין מונית, יצא מהבית, התיישב ברכב ואמר לנהג: "בוא ניסע!". שאל הנהג: "לאן נוסעים?" — "לא יודע. אני צריך למצוא מישהו. סע...". הם יצאו משכונת סנהדריה והגיעו לצומת. "לאן הלאה?" ורבי יצחק משיב: "אם לא יודעים לאן לפנות, כתוב לפנות ימינה". הם פנו ימינה, עברו את כל שכונת רמות, ויצאו מירושלים לכיוון השפלה... נהג המונית, שלא יכול היה להחזיק מעמד יותר, פנה ליישוב הראשון בדרך גבעת זאב ואמר: "אתה הרי לא יודע את הכתובת! למה שתבזבזו סתם כך את כספך? רד כאן. הנה, יש פה תחנת אוטובוס, ותחזור הביתה. חבל לי על הכסף שלך!". יצא רבי יצחק מהמונית ושאל את האדם הראשון שהזדמן לו ברחוב: "תגיד, אתה מכיר במקרה את פלוני?" והוא ענה: "הנה, כאן, הוא מתגורר בבית הזה". זה נשמע כמו סיפור, שמספרים על הבעל שם-טוב הקדוש. אבל כך זה היה באמת! נהג המונית, שהסיע את הרב סיפר את הסיפור הזה לבעלי.

הרב צבי פטלס מצטט סיפור, שראה בעלון שפרסמה הגב' כרמלה רייז. הסיפור הוא בערך: פעם בחורף יצא רבי יצחק לשכונת גאולה. ירד גשם חזק, הכול היה בוץ ומלוכלך. נדמה לי, שהוא עלה במעלה רחוב יחזקאל לכיוון גאולה. ומולו הלך במורד הרחוב בחור צעיר וחסון. הלה הלך במהירות — ואז, או שלא הבחין ברב יצחק שהגיע מולו, או שרצה שהרב יפנה לו את הדרך בקיצור, הוא דחף אותו חזק בכתפו ומבלי להסתובב המשיך לרוץ הלאה, בירידה. כנראה מיהר, כדי לא להירטב יותר מדי בגשם. מעוצמת המכה נפל הרב לשלולית... הוא קם מהשלולית — כולו מלוכלך ורטוב — הרים את ראשו כלפי שמיים וצעק: "נפלתי מעצמי! זו לא אשמתו! אין עליו שום אשמה!".

הארה : עדות אישית ממלקט ספר זה. לפני מעל 20 שני היינו אצל הפוסק הגדול הגאון הרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל. ביחד עם הרב הדיין אליהו רוזנטל שיח' ועם הרב הרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל בנוגע לבריתות מילה למבוגרים ע"י ארגון ברית יוסף יצחק. והרב יוסף שלום אלישיב זצ"ל אמר לנו ושמעתו באזני עדות ראשונה שהרב יצחק יוסף זילבר זצ"ל הוא מל"ו צדיקים.

סיפור נוסף שראיתי בעיני. ידוע שמאד קשה לשכנע יהודי שלא נימול לעשות ברית מילה. מפני הפחד שלהם מהניתוח. הרב זילבר פגש יהודי עולה חדש מרוסיה ברחוב וקרא לי. הרב הצדיק דיבר איתו דקות בודדות תוך כדי שמחזיק שתי ידיו החמות את ידו של היהודי. ובמילים ספורות אומר ליהודי בא עכשיו לעשות ברית, פלאי פלאים והיהודי בא באותו רגע ברכב של הארגון לחדרי הניתוח.

ט' אב

המקובל הרב בנציון משה יאיר וינשטוק זצוק"ל

יום ההילולא ט' באב תשמ"ב

תרנ"ט - ט' באב תשמ"ב היה בוגר ישיבת תורת אמת, מקובל ירושלמי נודע ששמר על קשרים חמים עם הרבי וחסידי חב"ד, וחיבר קרוב למאה כותרים בקבלה ובחסידות שירה והיסטוריה.

נולד בירושלים בשנת תרנ"ט לאביו ר' מרדכי דוד וינשטוק ולאמו מלכה עכסה, במשפחה של חסידי לעלוב. מצד אמו התייחס על צאצאי רבי דוד שלמה בידרמן האדמו"ר מלעלוב, ומצד אביו היה נכדו של הרב בנימין ברוך וינשטוק, הדיין הראשון של העדה החרדית בירושלים.

בצעירותו למד בישיבת 'עץ חיים' ו'חיי עולם', ובין השנים תר"פ-תרפ"א למד בישיבת תורת אמת, ולאחר מכן אף הוסמך לרבנות. נשא את בת דודו, מרת הדס דבורה ויינשטוק. לאחר עלייתו של הרב אשלג לארץ ישראל בתרפ"א החל ללמוד אצלו את חכמת הקבלה. בנוסף למד עם המקובלים, הרב חיים שאול הכהן דוויק, והרב ישעיה אשר זעליג מרגליות, ושימש כר"מ בישיבת המקובלים 'שער השמים'.

נפטר לאחר מחלה ממושכת בט' אב תשמ"ב.

מלבד לימודיו בישיבה החב"דית תורת אמת, שמר על קשר חם עם חסידי חב"ד, ועל קשרי מכתבים הדוקים עם הרבי, שאף עודד אותו לעסוק בכתיבה והוצאה לאור, והיה מחותן בקשרי משפחה עם המקובל החב"די הרב מנחם זאב גרינגלאס.

באגרת הרבי מליובאוויטש לבנו הרב יוסף מנחם וינשטוק מכ"ח בחשוון תשי"ז, מעיר הרבי הערות על ספרו של אביו סדר עולם רבה השלם, שנשלח לרבי על ידי הרב משה וובר. בשנת תשי"ט ביקר בחצר הרבי מליובאוויטש יחד עם בנו ר' יוסף מנחם וינשטוק, ושימש כשלוחו של הרבי להעביר מצות לחסידי חב"ד תושבי ארץ הקודש.

במשך חייו הדפיס כותרים רבים המתאפיינים בליקוט ושילוב ביאורים מהקבלה ותורת החסידות, עם פניני הלכה ומדרש. חיבורו העיקרי והמקיף ביותר הוא "סידור הגאונים והמקובלים והחסידים"

שהתקבל בקרב הציבור וזכה להצלחה רבה. בסידור זה גם בירר וחקר מקורות של מנהגים שונים. רוב ספריו וביאוריו נדפסו לאחר פטירתו.

הרבי מליובאוויטש נאבק כל השנים על כך שיילמדו קבלה. כך הוא ביקש - פעמיים - מהרבנים הראשיים דאז, הרב שפירא והרב אליהו, להוציא כרוז על חשיבות לימוד הקבלה. אך הכרוז לא יצא... כך למשל עודד הרבי את המקובל הרב משה יאיר וינשטוק להוציא את ספריו, יותר משמונים ספרים! עם זאת, היה משפיע חשוב שהחל ללמוד בספר הקדוש "עמק המלך" בצנעה, והרבי אמר - בעיצומו של "מאמר" חסידי - כי יש די מה ללמוד בספרי חב"ד ואין צורך ללמוד ב"עמק המלך"... זאת כמובן מבלי שאיש ידווח לרבי על לימודו של המשפיע. מאידך עודד הרבי רבנים נוספים ללמוד קבלה, כמו כן עודד הרבי את הרב גינזבורג ללמוד קבלה ואף לכתוב אץ חידושיו בקבלה.

בין חיבוריו

- מאור התורה - תורת לשון המקרא בנגלה ובנסתר ובחסידות, ירושלים תשכ"ו.
- קדושת התורה ודקדוקיה - על התנ"ך 5 כרכים על התורה, כרך שיר השירים וקהלת, וכרך על תרי עשר וספר משלי.
- דברי יאיר - דרושים על פרשיות השבוע ומועדי השנה, ירושלים תשנ"ז.
- פירוש המרכבה - פירוש לפרק א' מספר יחזקאל ולפרק ו' מספר ישעיהו, ירושלים תשנ"ה.
- סידור הגאונים והמקובלים והחסידיים - חיבור מקיף על התפילות והברכות במהלך כל השנה 17 כרכים על התפילה, 41 כרכים על ברכות, דפוס ש' וויינפלד, ירושלים תש"ל-תשמ"ג.
- מאור התפילה, ירושלים תשנ"ה.
- מאורות המצוות - מצות ציצית, תפילין, וקריאת שמע, ירושלים תנש"א.
- שולחן המערכות בסתרי החכמה חיבור בן שלושה כרכים: הספירות, העולמות העליונים, המלאכים, והנשמות, תשל"ז.
- ספר יצירה השלם - ירושלים תשכ"ה.
- נועם הכבוד - מבוא ל"אדרא רבא", "אדרא זוטא", אדרא דמשכנא וספרא דצניעותא, ירושלים תשס"א.
- נתיבות יאיר ומסורת החכמה - ד' כרכים: אדרא רבא, אדרא זוטא, אדרא דמשכנא, ספרא דצניעותא, ירושלים תשל"ה-תשל"ז.
- סדר עולם זוטא השלם - השוואות בין השיטות השונות בדברי חז"ל ורבותינו הראשונים עם הוספות, ירושלים תשי"ז.
- סדר עולם רבה השלם - ג' כרכים הכוללים השוואות בין השיטות השונות בדברי חז"ל ורבותינו הראשונים עם הוספות, ירושלים תשכ"ב-תשכ"ה.

- סדר עולם זוטא השלם - כולל הביאור "ימות עולם", "סדר עולם" השוואות ושינויי נוסחאות והשיטות בשני התלמודים ובמדרשי חז"ל ודברי הראשונים, ו"מסורת הסדר עולם". בהוצאת "מתיבתא תורת חסד", ירושלים תשי"ז.
- רעיא מהימנא - טעמים על פי סוד לכמה ממצות עשה ומצות לא תעשה, שני כרכים ירושלים תשמ"ג.
- מראה אדם - מבנה האדם בגופניות וברוחניות, ירושלים תשנ"ה.
- ימות עולם - ביאור לאיגרת רב שרירא גאון, ירושלים תשס"א.
- משאת משה - שירים עם מוסר השכל על יסוד מאורי תורת החסידות, ירושלים תרצ"ג.
- טוב כינור דוד.
- כינור בן דוד - שירי קודש, ירושלים תשס"ד.
- קודש הילולים - תולדותיו, סיפורים עליו והנהגותיו של סבו הרבי מללוב, ניו יורק תש"ט.
- פרי קודש הילולים - על סבו הרבי מללוב, ועל דודו בן סבו ר' שמעון נתן נטע בידרמן, ירושלים תשכ"א.
- קול יהודה, בעל הכתבים - מכתבים בענייני קבלה יחד עם מכתבים מאת הרב יהודה זאב ליבוביץ, ובנו הבכור ר' יוסף מנחם. חלק ראשון - בני ברק אלול תשס"ט.

רבי יצחק נסים זצ"ל

יום ההילולא ט' באב

נולד בשנת ה'תרנ"ו (1896) בבגדד. כבר בצעירותו התבלט בחוכמתו בכל רחבי עירק והוא פעל רבות למען יהודי בבל. הרב התגלה כבעל תפיסה חדה ומהירה והצטיין בבקיאותו העצומה. בשנת ה'תרפ"ו (1926) כאשר היה בן 30 עלה לארץ ישראל, ולימים התמנה לתפקידו 'הראשון לציון' - הרב הראשי הספרדי. בתחילה חכמי בבל ביקשו להחזירו וכתבו לו מכתבים רבים ובהם ביקשו לגלות חסרונו, אך הרב סירב לחזור. בכל יום מספר שעות עסק במסחר, ואת שאר זמנו הקדיש לתורה. בביתו התכנסו תלמידי חכמים וגדולי הדור היו באים לדבר עימו בדברי תורה. שמו התפרסם בכל תפוצות ישראל. הרב היה מקבל כל אדם בסבר פנים יפות, אך כשנגע הדבר לכבוד התורה וביסוס הדת - היה נלחם בכל כוחו ולא היה חת מפני איש. ה'חפץ חיים' הכתירו בתארים נעלים. הקים בית-מדרש להכשרת רבנים, אשר רבים מבוגריו משמשים כיום כרבנים ודיינים בארץ ובעולם. נפטר ב-ט' באב ה'תשמ"ה (1981). חי כ-85 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

אביו: הגאון ר' רחמים שלמה. **אחיו:** המקובל ר' אברהם חיים רחמים (מקובל מגדולי חכמי בבל). ר' יחזקאל עזרא רחמים (מח"ס עצי היע"ר). שלמה ציון הי"ד (חוסל ע"י המשטרה העירקית בשל טעות בזיהוי). **מרבתי:** הגאונים ר' שלמה אליעזר אלפנדרי זצ"ל ('סבא קדישא'). ר' צדקה חוצין (האחרון). **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי אליהו שליט"א (ראשון לציון). ר' עזרא בצרי (דיין לשעבר בביה"ד הגדול בירושלים ואחיו של המקובל ר' דוד בצרי). ר' יעקב משה הלל (ראש ישיבת "אהבת שלום" ומגדולי המקובלים). **בניו:** ר' משה נסים (ח"כ ושר). פרופ' מאיר בניהו (חתן פרס אמ"ת בחקר המקרא ותולדות עם ישראל). **מספריו:** יין טוב - שו"ת.

מובא בספר 'אורח צדיקים' של ידידנו ר' דניאל משה אלול סיפור מופלא על הרב: כאשר האפיפיור הנוצרי פאולוס השישי תכנן לבקר בארץ ישראל, הודיע הלה שאין בכוונתו להיות אורח רשמי של המדינה. כמו כן, הוא לא התכוון להגיע דרך שדה התעופה, אלא הוא ינחת ברבת עמון ומשם יעבור לשומרון שהיה אז תחת שלטו הירדנים ובמיוחד עבורו יפתחו את הגבול דאו בין מדינת ירדן למדינת ישראל ליד מגידו, משם יטייל בגליל ובסוף יגיע לירושלים, ומשם יעבור לעיר העתיקה בדרך שתיסלל במיוחד עבורו ליד הר ציון ומשם יחזור לממלכת ירדן. התוכנית לא מצאה חן בעיני ממשלת ישראל, אך מדינת ישראל הסכימה גם לכך. והנה בתוכנית הביקור הרשמית אמורה הייתה להיות גם פגישה בין ראש הדת הנוצרית-קתולית לבין ראשי הדת היהודית, הרבנים הראשיים לישראל. הרבנים הראשיים הזמינו את האפיפיור לבקר ב'היכל שלמה', שם שכנו שנים רבות משרדי הרבנות הראשית לישראל. אולם גם פה ציפתה להם הפתעה: האפיפיור הודיע שביקורו נחשב "ביקור פרטי" והוא אינו מתכוון לבקר את הרבנים הראשיים, אך מוכן לפגוש אותם כשיגיע לירושלים.

יש לציין, שהאפיפיור המדובר, שכונה פאולוס השישי, היה מזכירו הראשי של האפיפיור הקודם פיוס השנים-עשר בתקופת השואה, והייתה לו אחריות רבה וישירה לשתיקה של האפיפיור במשך כל תרופת השואה מול הטבח ביהודי אירופה. מנהיגי מדינת ישראל החליטו להבליג על כל זה. הרצון להתקבל במשפחת העמים היה כל כך חזק אצלם, החשש ממה יאמרו הגויים היה טבוע בנפשם, עד שלא עלתה על דעתם האפשרות לסרב ולומר לאפיפיור "עד כאן". ואכן, אחרי דיונים ממושכים הוחלט לקבל את כל דרישותיו, והוסכם שנציגי המדינה יקבלו את פניו בכניסתו לירושלים, ביניהם הנשיא זלמן שז"ר, ראש הממשלה לוי אשכול, שרים, וכמובן הרבנים הראשיים. הרב הראשי האשכנזי, הגאון ר' יהודה אונטרמן זצ"ל, הסכים לכך בלב כבוד. בשמוע זאת, קם ר' יצחק נסים והודיע: "אני לא מוכן להשתתף בבזיון הזה!". אם ראשי המדינה החליטו למחול על כבודם ועל כבוד המדינה - זוהי זכותם ובוזו אינו מתערב. אולם על כבוד התורה והיהדות - אינו יכול למחול ואם עליו לצאת לקבל את פני האפיפיור - אזי על האפיפיור כראש הדת הקתולית להשיב ביקור לראש הדת היהודים ולפחות לעשות מחווה כלשהי של נימוס כלפי הדת היהודית. הרב חשש שאם לא יתקיים תנאי כזה, ייווצר הרושם שמעמד הדת היהודית וראשה נחותים. והוא היה מוכן לקבל את האורח רק ב'היכל שלמה'.

כל הארץ געשה. אפוא נשמע כדבר הזה, שהרב הראשי יעזיז להמרות את פי ראש-הממשלה ולעשות דין לעצמו? פוליטיקאים רבים מהמפלגות השונות מחו נמרצות. הדברים הגיעו לכדי כך שראש הממשלה איים על הרב, שאם הוא לא ישתתף בקבלת הפנים לאפיפיור - הוא יפוטל לאלתר!. אך הרב השיב לו: "לא רק שאני לא הולך לקבל את פניו, אלא גם אתה לא תהיה נוכח במעמד זה!" רבים ניסו לשכנע את הרב לחזור בו, אך לא איש כרב ניסים ייסוג לאחור. דברי הרב נתקיימו במלואם ומהאירוע המבזה, נעדרו רק שני אנשים: הרב בעצמו שהודיע על כך קבל עם ועדה, וראש הממשלה אשר שבר את רגלו באותו זמן ועל כן נבצר ממנו להשתתף! ומה היה בסוף? אחרי שהביקור הסתיים ונרגעו הרוחות, אחרי שאזרחי מדינת ישראל החלו לחוש שההשפלה הציבורית שהם ספגו עברה את כל גבולות הטעם הטוב, רבו הקולות בין העיתונאים והפוליטיקאים, שהאדם היחיד ששמר על הכבוד הלאומי והכבוד היהודי במשך הביקור היה הרב נסים, שמראש קבע את עמדתו בנושא ביקור האפיפיור. רבים הגיעו למסקנה שלא היה ראוי שהאפיפיור, שקופת שרצים תלויה לו באחוריו, יקבל את כל הכבוד הגדול הזה מהמדינה,

מוסדותיה ואזרחיה, בזמן שהוא יורק על מכבדיו. קיים הרב יצחק באפיפיור את דברי הנביא בשם ה':
"כִּי מִכְבְּדֵי אֶכְבֵּד, וּבְזֵי יִקְלוּ".

י"א אב

רבי יצחק בלזר זצ"ל

יום ההילולא י"א באב

נולד בעיירה שניפישוק שלידי וילנה שבליטא בשנת ה'תקצ"ז (1840). כבר בילדותו ניכרו בו כישרונות גדולים. רב וראש ישיבה לפרושים. מגדולי תנועת המוסר. גאון אדיר. ענוותן. שתקן. הצטיין במיוחד במידת ההבלגה. ייסד ישיבה בסלבודקה בשיטת המוסר. שימש כמשגיח בישיבת קלם. לאחר נישואיו הראשונים בגיל 15 הגיע לישיבת "נביזר" בקובנה. עד מהרה נודע לתהילה במוחו החרף ובשכלו הישר. חידושי הגאונים הצטיינו גם בהבנה יסודית ומעמיקה. כשגדלה משפחתו, רצה ר' יצחק להתפרנס מיגיע כפיו ולמד את אומנות הצבעות. אולם ר' ישראל סלנטר ציווה עליו להיות רב בישראל. ואכן, בשנת ה'תרכ"ה (1865), והוא עודנו רק בן 25 שנים התמנה להיות רבה של פטרבורג במשך 16 שנים! שם התגלתה גאונותו, עד שמכל קצוות תבל פנו אליו בשאלות הלכתיות. התפרסם כאחד מגדולי הפוסקים שבדור. לאחר מכן עבר לקובנה. למד תורה מתוך הדחק. פעמים רבות לא היה בא אוכל לפיו, ומרוב שקידתו בתורה לא השגיח בדבר כלל והמשיך בלימודיו עד שעה מאוחרת בלילה. עסק רבות בתורת המוסר ובתיקון המידות. למרות שאשתו הייתה עקרה, מעולם לא הציע לה גט וחי עמה יותר מ-35 שנים. רק כאשר פנתה אליו מיוזמתה והציעה שיתן לה גט, והוא כבר עבר את גיל ה-50 הסכים לגרשה, ואולם גם אז דאג לקיומה ונתן לה סכום כסף גדול, וכלכל אותה כל ימי חייה בכבוד גדול. לאחר שהתגרש, נשא אשה צעירה שהיו לה כבר ארבעה ילדים, והתנה עמה שתרשה לעזוב את הבית במשך חודש אלול והימים הנוראים, כדי שיוכל להתבודד עם קונו ולעסוק בתשובה ובלימוד מוסר. לאחר זמן נפקד בזרע של קיימא, ולמרות זקנותו עזר לאשתו בניהול הבית, והשתדל בכל האמצעים להסב לה נחת רוח. כאשר התינוק היה בוכה בלילה, לא היה נותן לאשתו לקום ממיטתה, ולמרות זקנותו וחולשתו היה קם לטפל בתינוק. בערבי שבתות עזר לאשתו בניקוי הבית ובהכנות לשבת. תמונתו לעיל צולמה כאשר ביקשו מצלם שיצלם את האדם הראשון שיעלה במדרגות והתכוונו למישהו אחר ובאותה עת עלה הרב. נפטר בירושלים ב-י"א אב ה'תרס"ז (1907). ציונו בהר הזיתים. חי כ-67 שנים.

אביו: ר' שלמה. **אחיו:** ר' אברהם אבלי. **מרבתי:** הגאון ר' ישראל סלנטר. **מתלמידיו:** הגאונים ר' אליהו לופיאן, ר' אהרון בקשט. **חברותא:** ר' נפתלי אמסטרדם. **מילידיו:** בריינה (נישאה לרב חזקיהו יוסף מישקובסקי). **מספריו:** פרי יצחק - שו"ת • אור ישראל • כוכבי אור.

פעם, בשל מחלתו, יצא בחודש אלול בלוויית אשתו אל רופא. כשראה הרופא שהפצינט אינו מוציא הגה מפיו, הביע בפני הרבנית את השתתפותו בצערה, שאשה צעירה ויפה כמותה נפל בגורלה להינשא לבעל זקן ואילם (הייתה זו אשתו השנייה, והפרש הגילים ביניהם היה כ-30 שנה). רבי יצחק חיך, ולא התערב בשיחה.

באסיפת רבנים שהתקיימה בפטרבורג בהשתתפות כל גדולי התורה שבדור, בין הבאים היה גם הגאון רבי יוסף דב סולביצ'יק, רבה של בריסק. כדרכם של גדולי תורה, החלו לשוחח בדברי תורה, ר' יוסף דב הקשה קושיה חריפה בשם בנו ר' חיים. במקום התפתח ויכוח סוער בין הרבנים, כולם ניסו את כוחם לתרץ את הקושיה. לבסוף תירץ הגאון בשני תירוצים שהפליאו את כל השומעים. תירוץ אחד שלו ותירוץ נוסף בשם בנו ר' חיים. ר' יצחק בלזר, שנכח באסיפה ישב כל הזמן ולא פצה את פיו ולא ניסה את כוחו לפרק את הקושיה, משל אינו יורד לעומקם של הדברים ואינו מבין כלל במה המדובר.

כשעזבו את האספה וכולם פנו לדרכם אמר ר' יוסף דב למקורביו: "הראיתם את ר' יצחק בלזר שישב כל הזמן ולא פצה את פיו? הוזהו שאומרים עליו אדם גדול הוא?". כשבא לביתו, ביקש שיביאו לפניו את הספר 'פרי יצחק' כדי לתהות על קנקנו. לתדהמתו הרבה מצא שם את הקושיה שהקשה בנו עם שני התירוצים. השתומם ר' יוסף דב ואמר: "כמה גדולה מידת ענוותנותו של ר' יצחק בלזר. אע"פ שידע את שני התירוצים, שתק כל הזמן כדי שלא להבליט את גאוניותו". באספה אחרת, שבה נטלו חלק כל גאוני הדור והתפלפלו בדברי-תורה, ר' יצחק שתק לא נטל חלק בויכוח התורני. כאשר נשאל, השיב להם בתמימות: "וכי חתן אנוכי שעליי להראות את חוכמתי?".

על ענוותנותו סיפר עוד אחד מתלמידיו כי בשעה שהרימו אותו על כסאו ורקדו איתו בריקודי שמחת תורה, היו שפתותיו נעות. התקרב אליו אותו תלמיד ושמע, שהוא חוזר כל הזמן לעצמו באותו הניגון ששרו לפניו: "סחבו את הנבלה! סחבו את הנבלה!".

סיפר הצדיק הירושלמי ר' ישעיה חשין, שבזמן שר' יצחק התגורר בירושלים, והוא היה אז זקן מופלג, ראהו פעם, כשהוא נושא בעצמו פח מים מן הבאר. מהר ר' ישעיה לעזור לו לשאת את פח המים הכבד, אולם ר' יצחק עיכב בעדו ושאלו: "מדוע הינך בא לעזרתי?", והלה השיב: "ברצוני לקיים מצווה". אם כן, "השיב ר' יצחק, "גם אני רוצה לקיים מצווה ולעזור לאשתי".

אחד מתלמידיו המובהקים, ר' אהרון בקשט, סיפר שפעם אחת הזמינו רבו להתארח אצלו בעת ארוחת הצהרים. אשתו הייתה חולה ושכבה במיטתה, ואשה אחת ענייה הייתה מבשלת ועוזרת בבית. כשהגישה העוזרת את מנות-האוכל אל השולחן, שאלה הרבנית מחדר משכבה אם הגישה כבר את הדגים, ולאחר מכן אם כבר הגישה את מנת העוף, את המרק, והעוזרת ענתה כל הזמן, שאכן הגישה את הכל, על-אף שלאמיתו של דבר לא הגישה העוזרת אלא מרק ולחם, ואילו את שאר המנות נטלה לעצמה, כדי לקחתם עמה לביתה. המסובים כולם, וכן ר' יצחק הרגישו במעשיה של העוזרת, ואולם ר' יצחק לא דיבר מאומה, כדי שלא לביישה.

הצדיק הגאון הרב משה מלכא זצ"ל

יום ההילולא י"א באב

הידוע בתור "אוהל משה" - נולד במרוקו בשנת ה'תרכ"ז (1937). עלה לארה"ק בהיותו כבן 17 והגה"צ ר' אליעזר בן דוד שליט"א לקחו לישיבה קדושה. עוד מנעוריו בבית שאן היה סובב הולך כל בין הזמנים ומקבץ בחורים להביאם לישיבות בבני ברק. בכל בין הזמנים הביא כמה עשרות נערים וקירבם לתורה, רבים מהם מרביצי תורה לרבים היום. למד בישיבת 'קול תורה' ובעודו בחור נקרא לשמש בקודש כמשפיע רוחני בישיבת 'פורת יוסף'. אחר חתונתו למד בכולל ואלו"זין, שם ארגן את האברכים לבוא

לתפילת שחרית השכם בבוקר, לאכול כריך ולהתיישב מיד ללמוד ברצף, כשהוא עצמו לומד רצוף עד הערב בלי הפסקה. הצדיק היה מקושר מאד לרבים מחכמי הדור ובפרט עם הגה"צ ר' רפאל ברוך טולידנו שסייע בידו רבות להקים את הישיבה. אך בעיקר היה בקשר חזק מאד עם הצדיק רבי ישראל אביחצירה (ה'בא סאלי') ולקח אליו פעמים רבות את כל תלמידיו, כדי שילמדו איך צריך לעבוד את ה' באמת ובתמים והרבה להסתודד עימו. הקים עולה של תורה. כשבא למקסיקו הייתה חרבה ושממה מרוחניות, והיום יש בה קהילות קהילות יראים ושלמים מפירותיו ופירי פירותיו. הרה"ג יהודה צדקה זצ"ל אמר על רבינו: גדול הדור באמונה ובישתון. גאון. ענוותן מופלא. מלומד בניסים. בעל אמונה מופלאה בבורא. בעל מידות עצומות. איש חינוך. רבים פנו אליו ונושעו. מייסד וראש ישיבת 'אוהל משה' ומוסדותיה בבני-ברק. בהיותו בשנתו ה-74 תקפתו המחלה הנוראה ל"ע בייסורי תופת נוראים ושמח בהם! היה מתחנן בבכיות לקב"ה באומרו: "אם צריך למרק אותנו, מרק! יסר! העיקר שנבוא לפניך נקיים". נפטר ב-י"א מנחם אב ה'תשע"ב (2012). חי כ-75 שנים. ציונו בבית-החיים ויז'ניץ בני-ברק בחלקת שומרי שבת. רבינו זכה ונכדיו ממצוייני עולם התורה בישיבות ובכוללים.

אביו: ר' ניסים. **אימו:** מרת עישא. **אשתו:** מרת חנה (בת נעמה ויקטוריה - אחותו של ר' יוסף כהן מקים ומנהל מפעל החסד האדיר 'חסדי נעמי'). **אחיו:** ר' אליהו (ראש כולל 'עמלה של תורה' ברח' רבי עקיבא בב"ב), ר' שמעון (ראש כולל סנהדריה ירושלים). **בניו:** ר' יוסף חיים (ראש כולל "יקירי טבריה"), ר' ישראל מאיר (מנהל רשת ת"ת 'אהל משה' ב"ב ו'חניכי הישיבות-אמרי בינה'), ר' אברהם ישעיהו (ראש ישיבת "קנייני התורה" ב"ב). **חתניו:** ר' שמעון ועקיבן (ר"מ בישיבת "אהל משה" ב"ב), ר' רפאל אביטן (ראש ישיבת 'נר ישראל' באלעד). **מרבותיו:** הגאונים ר' עזרא עטיה, ר' שלמה זלמן אוירבך, ר' גדליה אייזמן, הגר"ש בעדני.

על העובדה שהיה מחובר בתורה סיפר חברו הגה"צ רבי ישראל גנס שליט"א (מראשי ישיבת קול תורה) על פעם אחת כשהשתכר בפורים עלה על גג ישיבת קול תורה ובמשך 7 שעות חזר על שיחותיו של המשגיח האגדי ר' גדליה אייזמן זצ"ל (שנפטר בשנת ה'תשע"ב-2011, בהיותו כבן 101 שנים) הבחורים פחדו כח הזמן שלא יפול מהגג ולכן נשאר לשמור עליו אבל התפעלו מדבקותו בעבודת ה'. אחד מהבחורים ששמרו עליו רצה באותה עת לצאת מהישיבה וללמוד "בגרות" אך בעקבות שעות אלו נשאר בישיבה והיום הוא ת"ח חשוב מאד.

סיפר תלמידו ר' יצחק.כ כי הצדיק לא רצה להתמקד בתלמידים כישרוניים! כשניסו לגבש קבוצת עילויים, הוא אמר: 'אני לא עושה ישיבה בשבילי אלא לכבוד הקב"ה ואלו ואלו הם בניו'. הוא יותר התמקד ביראת שמיים ועבודת ה'. הרב הקדוש ראש ישיבת "מעייני תורה למשה" בבני ברק אמר על רבינו בדמעות: היום לוקחים קמח סולת ואופים ממנו חלות, אבל רבי משה לקח אותנו חטים, קצר ודש טחן וניפה לש ואפה ובחום ליבו והפך אותנו לחלות...

שחרית השכים קום לעבודת ה' וקרא ברכות השחר כשעה ויותר, הכין עצמו לתפילה בקדושה ובטהרה ואח"כ התפלל בהשתפכות עצומה באהבת ה' ודבקות בו באופן נפלא מאד. תפילתו נמשכה יחד עם כמה מגניינים ורק בסביבות חצות סיים תפילת שחרית. דמעותיו נשפכו כמים ממש, ומאות אנשים שהתפללו עמו מידי יום יכולים להעיד, כי בכל תפילת עמידה שפך דמעותיו, שהיו מטפטפות מזקנו כביום הכיפורים. לאחר מכן הקפיד מאד לשמוע קדיש תתקבל. פעם חיפשוהו מארחיו בחו"ל ולא מצאוהו. רק לאחר כמה שעות התברר, שנסע שעתים כדי לשמוע קדיש תתקבל...

כאשר היה נפנה לסעודתו, לא אכל אם לא ידע שיש לו אח"כ זימון והיה ממתין, עד שמצא מי שיסב עמו לסעודה. גם בהיותו בחו"ל עשה מאמצים אדירים והיה מוכן להתבזות לשם כך וללכת אחר אנשים למקומות נידחים ובלבד שלא יפסיד מעלת הזימון. אפילו במטוס הקפיד על כך. כמובן שדברי תורה בסעודה היו העיקר, ונראה, שכל האוכל היה רק תירוץ לצורך הד"ת הזימון וברכות הנהנין.

זוגות רבים נושעו מברכת הצדיק בפרי בטן. בשמחת תורה היו באים בוגרי הישיבה הרב היה רוקד ללא הפוגה הרבה מעבר לצעירים, כל בגדיו היו רטובים ממש, ולא היה יושב אפילו רגע אחד. במוצאי החג היה בהתרוממות הרוח עצומה מברך ברכות נפלאות. כאשר אמרו לו על אחד הבוגרים, שעדיין אין לו ילדים, מיד ציווה עליו לבוא בשנה הבאה עם בן וכמובן כך היה - פעם אחר פעם.

בשנה האחרונה לחייו, כאשר סבל ייסורים וגם לא רצה להקשות על ילדים שישעו עימו אך רצה לחוג את ליל הסדר עם זימון ומתוך עבודת ה', ביקש ממשמשו להביא לו שני זוגות חשוכי בנים, והוא מבטיח להם בתוך שנה ילדים, כמובן שרבים מאד רצו לבוא אך הוגבלו לשניים בלבד. עוד לפני ליל הסדר של שנת ה'תשע"ג זכו שני הזוגות כאשר אמר. הזוג הראשון, שלא זכו לפני בטן למעלה מ-12 שנים - נולדו להם תאומות, והזוג השני שלא היו להם למעלה מעשר שנים ילדים זכו ונולד להם בן.

בכל ליל שבת אחר תפילתו הארוכה, עוד לפני שהלך לערוך קידוש, הלך בבני-ברק כדי לבוא אל הוריו לנשק את ידיהם ולבקש את ברכתם, וזאת למרות שהיה כבר מעל גיל 60!

י"ב אב

הצדיק הנסתר רבינו חיים אבישלום כהן פרחיה זצ"ל - המכונה "החלבן"

יום ההילולה י"ב אב

משושלת קודש של בעל ה"שבט מוסר" נולד הצדיק ר' חיים הכהן זצ"ל להוריו הקדושים ר' עזרא ובנקה הכהן עליהם השלום, ביום י"ב אדר ב' תרצ"ה, נתמלא הבית אורה בלדת נשמת צדיק יסוד עולם, נשמת כהן גדול של הדור. עוד משחר נעוריו ניכרו בו אורות של קדושה, כאשר כבר מימי נעוריו נמנה מבין החבורה הקדושה בתל אביב, אשר כללה בתוכה את הצדיקים ר' משה יעקב רביקוב (הסנדלר), ר' יוסף וולטון (מטאטא הרחובות), ר' יהודה פטילון (הצייר), ר' אברהם פיש (הרצף), ר' עזרא הכהן פרחיה - אביו, ר' הלל שמחון, האדמו"ר מלעלוב ועוד, בין ברכיהם גדל הצדיק ר' חיים הכהן-החלבן, וכל הצדיקים שהיו כבר מבוגרים, בכל זאת התייחסו אליו ביראת כבוד. וכשהוא לעצמו, צניעותו לא ידעה גבולות, היה מבטל את עצמו לפני כל אחד ואחד, מדת חסדו היתה לו לסמל ומדה, והיה בבחינת "זורע צדקות" בלי גבול ומדה, ובזכות כך היה "מצמיח ישועות" עד אין ספור, והשפיע חסדים גדולים על כל ישראל ועל הפרט. מסר את נפשו על כלל ישראל בתפילותיו, ואת עצמו מישכן עבור גאולת ישראל והחזרת עטרת ישראל לתפארתה בגאולת ציון ובנין ירושלים. יסוריו הרבים היו קשים מנשוא כל ימי חייו, אבל לשליחות אליה נשלח לעולם, לא ויתר, ומסר את גופו ונפשו כדי להציל עוד יהודי, כדי להקל עוד קצת מיסורי השכינה הקדושה, כדי לבטל עוד כמה גזירות מישראל הנמצאים תחת אדונים קשים בגלות המר, וכל שאיפותיו הסתכמו בגאולתן של ישראל, בביאת המשיח ובנין בית המקדש ברחמים גדולים ורחמים פשוטים.

תפילותיו היו מעומק הלב עם כוונות ויחודים עליונים, עד אשר אויר של קדושה היה מרחף סביבו וחודר אל תוך הלב ואל תוך העצמות של הסובבים אותו. קדושה עליונה שאי אפשר לתאר, כמו זרם חשמלי

הזורם מהמוח עד הרגלים, סולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה, משוטט בעולמות עליונים בביטול העצמיות למדי, כולו רועד מפחד ה' ומהדר גאונו. כך היתה נראית תפילתו יום אחר יום. ובמקום רעדה, שם היתה גילה, שמחה גדושה על כל מצוה ועל כל חידוש וכל תפילה וכל מידה והתקדמות בעבודת ה', היה רבנו החלבן שמח עד למאוד, ושמחתו היתה מקרינה אורה ושמחה בקרב כל הקהל הקדוש הסובב אותו, וכל עבודתו בפשטות ותמימות מתוך כונה שלימה, לעשות נחת רוח לבורא ברוך הוא.

רבים הם ששחרו לפתחו ונהנו ממנו עצה ותושיה, החל מגדולי ישראל היושבים ראשונה, אברכים, אילי הון, עסקני ציבור, אנשי בטחון ועד האיש הפשוט, ובמדותיו הנעלות ידע ללכת לרוחו של כל אחד ואחד, לדבר בשפה של כל אחד ואחד לפי מה שהוא, מתוך יחס אבהי מיוחד. ידע לרדת לעומק כל שאלה וכל עסקה שבאו להיוועץ עמו, ולתת את הפתרון הטוב ביותר. רבים נושעו מברכותיו בדרך טבעית ובדרך על טבעית, החדיר שמחה בלבות כואבים, רומם את רוחם והוציאם ממצוקתם. צדקות עד אין סוף פיזר לצדקה, ולא הסכים ליהנות מאחרים בחינם. ענוותנותו לא ידעה גבולות, אפילו לאיש הפשוט ביותר שהיה צועק או מבזה אותו, היה החלבן זצ"ל מתכופף כאילו הוא פחות ממנו. ועוד ועוד מדות נעלות בבין אדם לחבירו ובין אדם למקום..

בכל יום שלישי מסר נפשו, למסור את שיעורו השבועי במשך שלש שעות ויותר, דברים היוצאים מן הלב ונכנסים אל הלב, פירושים ודרשות, דברי מוסר המשולבים בדרך הפרד"ס – פשט, רמז, דרש וסוד, דברים עמוקים שלא שמעתן אוזן, וקהל הרב שהיו מגיעים לשיעור מכל קצוות הארץ היו מגוונים, רבנים חשובים, ראשי ישיבות, אברכים ובעלי בתים. כך גם היה הציבור מגוון מחסידים, ליטאים, ספרדים וכפות סרוגות, אחדות של כל ישראל שבאו לשמוע דברי אלוקים חיים מפה קדוש, אשר להבות קודש היו יוצאים מפיו ומחדירים אמונה, קדושה ויראת ה' טהורה בלבות השומעים. כל אדם אשר שמע את דברי קודשו, עלה ונתעלה ונדבק בקודשא בריך הוא ובמדותיו יתברך, כל מי שהיה לו קצת קשר להחלבן, היה מתרומם, מתקן ומכין את עצמו הן בענייני בין אדם למקום והן בענייני בין אדם לחבירו ובין איש לאשתו. היו זמנים בהם היה בית הכנסת מלא מפה לפה, עד שהיו מוסיפים ספסלים במקומות המעבר של בית הכנסת. רבים השיב מעוון דרך אלו השיעורים, וכן דרך התייעצות וברכות שהיו משחרים לפתחו מבוקר ועד ערב, בתפילות, בקבלת קהל ובזמנים שונים.

משיעורים אלו יצאו לאור סדרת הספרים "טללי חיים" על התורה ומועדים ותיקון השכינה, "אורות חיים" על התורה, "אור פני חיים" על התורה, "רשימות משיעורי הרב חיים כהן" ועוד.

מסר נפשו על השבת, ואמר כמה פעמים כי אביו זצ"ל נגלה אליו פעם אחר פעם ואמר לו שיפסיק לברך אנשים שמחללים שבת, וזו הסיבה העיקרית לכל הסבל שהוא סובל! לכן היה מקפיד על מאוד על שמירת השבת של כל אחד. וכל מי שבא לבקש ישועה, היה החלבן מבחין באם איננו שומר שבת, שיקבל על עצמו את שמירת השבת, ובכך רבים השיב מעוון, ובזכותו חזרו בתשובה שלימה והקימו דור ישרים מבורך.

הייתה תקופה בה האברכים בכלל 'ישיבת השלום' - גבעתיים עסקו בעניין מסוים ביורה דעה. רבינו הגיע להתפלל מנחה גדולה והתעניין באיזה נושא האברכים עסקו היום. רבינו העיר להם שנפלה טעות בלימוד שלהם וביקש מהם לחזור ולעייין שנית. האברכים הראו לו טבלת סיכום של הסימן והוא ביקש שיתבוננו שוב. לאחר התפילה התיישבו האברכים וחזרו שוב על הלימוד מחדש משיטות הראשונים

והבית יוסף ועד פסיקת השולחן ערוך ומצאו שאכן שגו בצורה בולטת. למחרת בעת שהרב הגיע למנחה שאלו אותו: "מניין הרב ידע זאת?". הצדיק סיפר שלפני שיצא מהמחלבה, ישב על כיסא ולפתע התמלא כל החדר באור עצום ונכנס אליו יהודי מהעולם העליון ואמר לו: "לך ואמור לאברכי הכולל ששגגה יצאה מתחת ידם".

סיפר מר נחום לנגנטל כי הביא לרבינו אישיות מוכרת וחשובה. אדם שהגדיר את עצמו כמי שלא רואה נחת כי היו לו שלושה ילדים לא נשואים. אמר לו הרב: "אל תיכנס ללחץ. בשנה הבאה תבוא אליי עם שלוש בשורות טובות". ובאמת, בשנה אחת שלושת ילדיו התחתנו.

באחת הפעמים רבינו גילה: "אני רואה אותיות כתובות על מצחו של אדם וזו מתנת שמייים". באותיות רמוזים מעשיו. במוצאי חג סוכות היו רגילים לעלות אליו למחלבה עם האתרוג וכשהיה בוחן בעיניו הקדושות את האתרוג שבירכו עליו במשך חג סוכות היה אומר לאדם מה עליו לתקן, באיזה מידה הוא לקוי כמו גאווה כעס וכדו'. בנוסף סיפר אלו מאורעות עתידיים להיות במשך אותה השנה. אנשים העידו שהרב היה מגלה להם כשהתבונן באתרוג שלהם כמה מסכתות הם סיימו במשך השנה ומה דרגת הלימוד וכמה זמן הקדישו להתעלות והיה קולע למקומות הכי חבויים אצל האדם ומדבר ומוכיח על נקודות במידות ודרך ארץ שאין אדם שם על ליבו וחושב עליהם כלל.

פעם אחת אדם נכנס אדם לכולל בשעת הצהרים ומסר לרב פתק עם שמו לברכה ולפתע הצדיק התחיל לצעוק עליו בקולי קולות: "פה זה כולל. אתה יודע מה זה כולל? תצא מכאן". כשאותו אדם יצא, אמר הצדיק לאברכים התמהים: "אל תיבהלו, על איש זה נגזר להיכנס לבית הסוהר ובביזיונות אלו המתקתי מעליו הכל והסרתי מעליו את איום המאסר". לאחר מכן ביררו את העניין אודותיו והתברר שנעשה לו נס ונעלם תיק הראיות וניצל מהתסבוכת בה היה מצוי, וכשבא אחר כך להודות לרב אמר לו הצדיק: "אני יודע, אני יודע".

כבר מגיל שש ניכר בו שנועד לגדולות פעם סיפר שבעת שנכנס לבית הכנסת בראש השנה ושמע תקיעת שופר אמר לאביו שהוא שומע עוד תקיעת שופר ואמר לו אביו שלא ידבר על כך משום שרק הוא שומע את זה וזה קול השופר המשתלשל ויורד מן העולם העליון.

סיפר יהודי שהגיע למחלבה והרב צעק עליו צעקות גדולות ללא הפסקה וגם כשהתחיל לצאת הרב הלך אחריו והמשיך לצעוק עד הכביש הראשי. אותו אדם תהה מדוע, מה פשע ומה חטא שהרב התנהג אליו בצורה שכזו. לאחר מכן עלה אותו אדם על רכבו ופתח בנסיעה. בדרך נסע בתוך מנהרה ונכנסה בו משאית ענקית. הרכב נמנע לגמרי אך הוא יצא בריא ושלם. למחרת הגיע אותו אדם למחלבה והודה לרב על הנס העצום שפעל בשבילו.

באחת הפעמים הגיע אדם לכולל עם תינוק על הידיים וסיפר כי התינוק מפרכס כל הזמן והרב צעק עליו שיצא מהכולל. אמר לו אותו אדם שבא רק לבקש ברכה ושוב צעק עליו, ואחרי זה סיפר שמאותו הזמן שהרב צעק עליו, התינוק הפך להיות בריא לחלוטין ולא היו לו יותר פרכוסים. הסיפורים המופלאים מעובדים מהעלון 'ברכת חיים'

ביום י"ב אב תשע"ט – יום עליית אליהו הנביא ע"ה בסערה השמימה, נצחו אראלים את המצוקים, ועלה רבנו אל מנוחתו במרומים, כשהוא בן פ"ד שנים. ומנוחתו כבוד בבית העלמין סנהדריה בירושלים.

הרב הצדיק ישראל יצחק משי זהב זצ"ל

יום ההילולא י"ג באב

נולד בשנת ה'תרמ"א (1881). ענוותן. בעל רוח-הקודש. מקובל. בעל ידיעה עמוקה ויסודית בשורשי הנשמות. הרב קרא על מצחם של הבאים בצל קורתו את רישומי עוונותיהם, ולא אחת הוכיח בתוכחות מוסר, כאשר מגלה הוא לפניהם את צפונות מעשיהם הרעים, עד שבושו ושבנו מסורם. החזיר רבים מעוון. העלה ארוכה ומרפה לפונים אליו. רבים ניגשו אליו ונושעו. בעל חסד. הסתיר את מעשיו מעיני הבריות. בעל אהבת ישראל עצומה. גם בהיותו קבלן בניין, יחסו לפועליו לא היו כמנהל, אלא כחבר מן השורה. והיה מטה כתף ועוזר לכל אחד. באתרי הבניה דאג לארגן תפילת מנחה בציבור. נפטר ב-י"ג מנחם אב ה'תשל"ד (1974) בגיל 93. ציונו בהר המנוחות בירושלים. **אביו: ר' צבי.**

להלן סיפור שעובד מהספר 'דרך צדיקים', ויש בו כדי להראות ללא צל של ספק כי על הרב שרתה רוח-הקודש. ומעשה שהיה- כך היה: בשנת ה'תרצ"ה (1934), אירע מקרה מסמר שיער בארץ. פעוט בן שלוש שנים, נעלם באורח מסתורי מבית הוריו, ולא נודעו עקבותיו. ההורים המודאגים הזעיקו מיד את המשטרה הבריטית לחפש אחריו, אך הללו העלו חרס בחיפושיהם. האב האומלל בצערו הרב ניסה בכל דרך אפשרית לנסות ולהתחקות אחר עקבות בנו האובד. **ביאושו לא היסס לפנות גם ל"ע למכשפים ולמעוננים שיגלו בקסמיהם היכן נמצא בנו, אולם גם צעד זה לא הניב שום תוצאות מעשיות, ומקום הימצאו של הילד נשאר בגדר תעלומה, והוריו בצער איום ונורא על גורל בנם.** חלפו השנים, והאב לא נואש מחיפושו אחר בנו האובד וסירב להשלים עם חסרונו. והנה, כעבור עשר שנים! שמו של רבינו הגיע לאב, והוא ניגש לביתו של הצדיק הרב משי-זהב. כשהגיע לבית הצדיק, התבונן רבינו ביהודי הניצב מולו, ועוד בטרם עלה בידי היהודי לומר מילה על מטרת בואו, הקדימו הצדיק ואמר לו: "יודע אני שבאת אליי, כדי לגלות היכן בינך נמצא ומה עלה בגורלו. אך זאת אומר לך, בעזרת ה' בעוד שנה ישוב בנך הביתה בריא ושלם, וזאת בתנאי שתחדל מלפנות לקוסמים ולמעוננים". היהודי נאלם דומיה לנוכח דבריו החותכים של הצדיק, ובלבו תמה, מהיכן ידע הרב, שבאתי אליו עבור עניין זה? אין זאת אלא, שאיש קדוש הוא ורוח-הקודש בוקעת מגרונו. בהתפעלות רבה אין קץ הביע הלה את נכונותו לקיים את דברי הרב כלשונו, ובלבד שייזכה ובנו ישוב לביתו. כאשר יצא היהודי מביתו של הרב, פנה בנו של הצדיק ושאלו בתמיהה: "אבא, מדוע יצאת היום מגדרך לכבוד היהודי הלז, והודעת לו נסתרות, מבלי שביקשת להתבונן תחילה בכף ידו?" (שכן דרך הצדיק הייתה בענוותנותו להסתיר את רוח-קודשו). נענה הצדיק בענוות חן ואמר: "מיד כשראיתי את היהודי הכרתי בו, שאם לא אעשה פעולה עצומה, שתעורר את התפעלותו ותרשים אותו, לא יאמין לדבריי, ולא יציית לי לחדול מפניותיו לקוסמים ולמעוננים, לכן נאלצתי לפנות אליו בצורה זו, ודע לך, כי הכל נעשה לתועלת העניין". מיודענו פסק מלשחר לפתחיהם של המכשפים למיניהם והמתין בציפייה דרוכה ובלב נכסף לשוב בנו האובד. הימים חלפו לאיטם והאב מצפה בקוצר רוח שיתקומו דברי רבינו. והנה כעבור שנה נקש על דלת ביתו, נער כבן ארבע עשרה שנים, שנראה כערבי לכל דבר ניצב בפתח הדלת, ובפיו בשורה- שהוא הבן האבוד. האב הנרגש עד עמקי נשמתו למשמע הבשורה, ביקש מהנער להיכנס לביתו, לשבת על הספה ולספר לו מה עלה בגורלו במשך שנים אלו. סח לו הבן, שבקטנותו, נחטף ע"י ערבים, אשר מיהרו להוציאו מחוץ לעיר וגדלוהו

בכפר מרוחק, כשהוא מנותק מכל מגע עם יהודים, עד שבמשך השנים נשכח ממנו מוצאו היהודי (שכן היה בגיל שלוש שנים בלבד כשנחטף!). והנה בשנה שחלפה, פרצה תגרת ידיים בינו לבין נערי הכפר, והללו ברוב זעמם הטיחו בו בכעס את הכינוי "אתה יהודי!". בתחילה סלד הנער מהכינוי, אולם כאשר נשנתה התופעה מספר פעמים, וגם ילדים אחרים החלו לכנותו יהודי, נכנסו הדברים ללבו והבין, שיש דברים בגו. הוא החליט לברר את הדבר לאשורו, ולאחר מאמצים מרובים הצליח לגלות, שאכן במוצאו משתייך הוא לעם היהודי. הידיעה הממה אותו, ודחף פנימי עוררו לנטוש את מקום מגוריו הנוכחי, ולכתת רגליו בדרכים לגלות את מקום הימצאם של הוריו האמתיים. לאחר חיפושים מייגעים וסיוע הרשויות הממשלתיות, הגיע סוף סוף הנער לקן משפחתו, אשר ממנו נעדר זה אחת עשרה שנים! סיפור הדברים, זעזע עמוקות את האב, אשר ראה בעליל את התגשמות דבריו של הרב משי-זהב. אך ספק אחד קינן בלבו, בנו האהוב, שהיה כה עדין בילדותו, נראה עתה גם ומגושם כאחד מבני הישמעאלים, ומי ערב לו שזה אכן בנו האמיתי?. בצר לו פנה היהודי לרב משי-זהב, והפגישו עם הבן האובד שחזר למועד בו נקב הרב, ויחד עם זאת הביע בפניו את הסתפקותו בדבר זהותו. אמר לו הצדיק: "לתועלת העניין, שלח והבא לכאן את אחד מבניך הנוספים שבבית, ובעז"ה אברר לך דבר לאשורו". ואומנם, כאשר ניצבו השלושה בבית הרב, הסתכל הצדיק בכפות ידיהם, והראה לאב, כי תווי הידיים של שני הבנים זהים ומיד פנה הצדיק לאב ואמר: "איך לך מה לחשוש ממאומה, זהו בנך האמיתי, השיבהו לחיק היהדות ולמדהו תורה, ושמח באבידה שהוחזרה לך משמיים כעבור אחת-עשרה שנים!".

לפני שנים רבות התגוררה משפחת משי-זהב ביפו העתיקה. כאשר גדלו הילדים, התעוררה בעיה כיצד ילכו מידי יום מרחק כה עצום ברגל עד ת"ת שנמצא ברח' בעש"ט בת"א, והם רכים בשנים. לפיכך החליט הרב שלמען חינוך ילדיו בדרך ה', עליו לעזוב את מקום מגוריו ולהתגורר בסמוך לת"ת. וכך עשה, הוא שכר לבני ביתו שני חדרים קטנים. כאשר החלה המשפחה להתארגן במקום מגוריה החדש, נקש יהודי חילוני על דלת ביתם, ושח לצדיק את צרתו, כי ידו מטה ליפול ואין בידו אמצעים מינימאליים לפרנס את משפחתו כראוי, ואף לא לשכור דירה עבורם, ובלית ברירה נאלצים בני המשפחה ללון תחת כיפת השמים. נכמרו רחמיו של הרב על אותו אדם, ועל אתר ענה ואמר לו: "יש לי שני חדרים קטנים אותם שכרתי למגורים. אך למענך מוכן אני להסתפק בחדר אחד, ואת השני אקצה בשבילך. עיני היהודי אורו משמחה לשמע הדברים, ואף הוא לבשר לבני ביתו את הידיעה על מציאת הדירה. הללו הוזדרו להעביר את חפציהם ולהתמקם בחדר הקטן. כשהגיע ליל שבת, היסב הרב עם משפחתו לשולחן השבת, קידש על היין וזימר מזמירות שבת, ואילו בחדר הסמוך הדליקו השכנים החילוניים את הפרימוס ובישלו עליו את ארוחתם. לאחר שסעדו את לבם, הצית השכן סיגריה ועישן בנחת סיגרה אחר סיגריה כשכל העשן התנדף דרך החלון המשותף ישר לחדרו של הרב. הצדיק לא התרעם על כך אלא בסובלנות רבה קם מכיסאו, וסגר את החלון שהפריד בין שני החדרים. וכך חזר ושנה הדבר, מדי שבת בשבת ובכל חגי ישראל, היה השכן החילוני מפגין לעין כל את זלולו בדת ישראל, והרב שאפשר לו לגור על חשבוננו, היה מבליג ומעביר על מידותיו, ומדי ראותו את השכן, הראה לו פנים שוחקות וברכו בלבביות בברכת שלום. כשנודע לרב משי-זהב שהיהודי שכנו הינו נפח במקצועו, התעניין אצל קרוביו ומכריו מי זקוק לנפח והפנה אותם לנפח החילוני, ואת הכל עשה בעילום שם מתוך מטרה להמציא לשכנו את פרנסתו בכבוד. ואומנם הלה, השתכר יפה. וכאשר הרחיב ה' את גבולו, הואיל בטובו לשלם מדי חודש את דמי שכירות החדר לרב, אך לא שינה כלל את יחסו המזולזל לערכי היהדות. והנה, כעבור תקופה מסוימת של דיור משותף, נכנס היהודי לרב וביקש ממנו לקנות בשבילו תפילין ולהורות לו את הדרך לתשובה. הצדיק

שאלו: "כיצד ואיך התחולל הפלא הזה בקרבך, ומה הביאך לעבור לאורח חיים חרדי?". היהודי נאנח וסיפר לרב: "מעולם לא ידעתי כמה נעימים הם הליכותיה של התורה ונושאי דגלה. רק לאחרונה נוכחתי באצילות נפשם של היהודים החרדים ובכיעור מעשיהם של החילוניים. ומעשה שהיה כך היה: הרי אתה יודע שבמקצועי אני נפח. תקופות קשות עברו עליי ולאחרונה שפר מזלי. לקוחות רבים צבאו על פתח בית מלאכתי ופרנסתי התרחבה. והנה, בשבועות האחרונים, שלח אלי אחד ממכרי החילוניים לקוח ומאז הוא ממרר את חיי, בדורשו ממני דמי תיווך, וכל הזמן מתפאר בפני אחרים, שהוא פרנס אותי ואני חי על חשבוננו עד שקצתי בחיי מפניו. בדיוק אז נודע לי באקראי שאתה הוא זה אשר שלחת אליי לקוחות רבים מבלי לגלות לי כלל ומבלי לדרוש ממני אפילו דרישה מוסרית לחדול מחילול שבת בפרהסיא, לכן גמרתני אומר בלבי להטיב את מעשיי ולשנות את דרכי וכיום הנני שב הביתה אל היהדות.

על העובדה כי הרב היה בעל רוח-הקודש יעיד הסיפור המופלא הבא: הרב זוסמן, נהג מידי פעם לשחר לפתחו של הרב משי-זהב. באחד הימים, בבואו לבית הרב, הצדיק באותה שעה לא היה בבית, ולכן ישב בצד והמתין לשובו. בתוך כך בא יהודי נוסף שאף הוא רצה להתיעץ עם הרב, והשניים ישבו יחדיו וחיכו לבואו. כשנכנס הרב לביתו, סקר בעיניו הטהורות את הנוכחים, ומיד פנה ליהודי אשר כלל לא הכירו ומעולם לא ראה אותו ואמר: "אתה, באת אלי, כדי לדעת מה יהיה עם אשתך החולנית". הרב הביט בפניו והמשיך: "עצתי היא, שתלך לכותל שריד בית-מקדשנו, שם תשפוך נפשך בתפילה ובתחינה לריבון העולמים, אז תעלה ארוכה לאשתך". היהודי נעמד פעור פה וכולו השתוממות, מהיכן ידע הצדיק את מועקת לבו? הרב זוסמן, שנכח באותו מעמד, פנה ליהודי ואמר: "מה לך נדהם? הנה זכית וקיבלת תשובה לשאלתך, לך לשלום".

ט"ו אב

החסיד הקדוש רבי יהודה פינטו זצ"ל

יום ההילולא ט"ו באב

הידוע גם כרבי הדאן- נולד במרוקו. איש קדוש, תמים, חזרן במצוות ובצדקות, מלומד בנסים, החסיד העניו השלם. בעל חסדים מופלאים ומופלגים. מידי עוברו ברחובות העיר מוגאדור אצים רצים אנשי העיר לנשק את ידיו יהודים וישמעאלים כאחד, ובאותה נשימה מבקשים מרבנו לברכם לרפואה, הצלחה ופרנסה, וכן נותנים כמתנת ידם ע"מ שיחלק לנזקקים. מימיו לא עלה על משכבו, כשהפרוטה מצויה ברשותו, וכל מטבע שהיה בביתו, חילק לצדקה ולעניים הרבים. התייחס לבני העניים כאל בניו שלו, ובמקום שבו ידע כי הורים דלי האמצעים לא יכולים להרשות לעצמם לקנות לבניהם בגדים חדשים, קנה להם את הבגדים לקראת החגים כדי לשמח את לבם. ובהגיע ילדי העניים לגיל בר-מצווה, היה קונה להם טלית ותפילין, מלבישם בבגדים חדשים ושמח איתם בשמחתם כאילו היו בניו, ובהגיעם לחופה, היה עושה להם חופה ושמח בהם. ענוותן מופלא. גאון בנגלה ובנסתר. היה שוקד על התורה ימים ולילות. נהג לקשור את שערות ראשו למסמר בשעת לימודו, כך שאם יבוא לנמנם משיכת שערו תעירו. מעולם לא לבש בגד חדש, וכאשר היו מביאים לו נעליים חדשות, היה תחילה טובלם במים ליישן, ורק לאחר מכן היה לובשן. חכמתו ופיקחותו בכל שטחי החיים, הביאו אליו את בכירי הנהגת העיר והמדינה,

נציגים זרים דיפלומטים ושגרירי מדינות נשרכו ונעמדו בתור אחר דלת חדרו, כדי לקבל עצה ותושייה בעניינים שונים העומדים על הפרק. נפטר בט"ו באב ה'תרמ"א (1881).

אביו: ר' חיים (הראשון). בנו: ר' חיים פינטו (השני). אחיו: ר' יאשיהו, ר' יוסף ור' יעקב.

לאחר שנפטר אביו, הצדיק המקובל רבי חיים פינטו זצ"ל, ישבו בניו שבעה, וכל בני הקהילה באו לנחמם ביגונם, המנחמים היו רבים, והשעות הארוכות נתנו את אותותיהם בבניו. ושניים מהם, ר' יוסף ור' יאשיה נרדמו מחמת עיפותם. רק בנו, ר' הדאן נשאר ער. והנה הוא רואה את אביו זצ"ל בחיי חיותו מולו, מתוך פחד צעק צעקה גדולה. לשמע הצעקה התעוררו אחיו ושאלו לפשרה. סיפר להם בהתרגשות רבי הדאן: "ראיתי את אבא ניצב מולי בחדר". באותו לילה התגלה אביו בחלום ואמר לו: "רציתי להופיע אצלך בהקיץ, עכשיו שגילית את הסוד, אבוא אליך רק בחלום". לאחר מכן מור אביו אכן היה מגלה לו עתידות בלילות.

באחת השנים העיבה צרה גדולה על שמי מרוקו. בצורת קשה פקדה את הארץ, וגשם לא ירד להרוות את צמאה. היבולים נבלו בשדות, והיוקר החל להאמיר. האיכרים היו הראשונים להרגיש את קשיי הבצורת, אולם לאחר זמן, כאשר החטיה אזלה מהשוק, החלו כל תושבי מוגאדור להרגיש את אימי הרעב. לא עבר זמן רב, והיוקר האמיר, והמצוקה ניכרה בכל תחומי החיים. ראשונים לסבל היו העניים, שגם בשנות השובע אינם משופעים בממון. אבל ככל שהבצורת נמשכה, נפגעו יותר ויותר תושבים. בהתקרב ימי החגים נוכח ר' הדאן לדעת, שכספו לא מספיק לו לקנות את כל צורכי החג. צערו היה גדול. "הכיצד נכבד את החג?" דאג הצדיק. "איך אוכל לאחוז במנהגי ולרכוש בגדים חדשים לבני הבית? ומי ישמח את לב העניים ויקנה להם בגדים כפי שנהגתי לעשות מדי שנה?". מחשבה זו טרדה את מנוחתו ולא נתנה לו מנוח, והוא עלה על יצועו עצב, על כי נמנע ממנו להחזיק בדרכו ולשמח לב העניים, כאשר נהג לעשות מדי שנה בשנה. בבוקר שלמחרת התעורר ר' הדאן נפעם כולו. העצב היה ממנו והלאה. דמות אביו הצדיק ר' חיים, עמדה לפני עיניו כפי שהופיעה לפניו בחלומו באומרה: "אל תדאג בני, גם השנה תוכל לקבל את פני החג, כפי שהיית רגיל לעשות תמיד". הדברים חיזקו את לבו, והוא היה סמוך ובטוח שחלומו עומד להתקיים. כעבור זמן קצר הופיע בביתו משרתו של הגביר משה אפללו. "אדוני מבקש שכבוד הרב יבוא אליו", אמר בהכנעה. כדרכו תמיד, לא סירב הרב לבקשה. הוא הצטרף אל המשרת, ויחדיו שמו פעמיהם אל ביתו של הגביר. משה אפללו קיבל את פני הרב בהדרת כבוד. "דבר לי אל הרב", פתח. "הלילה, בחלום, הופיע לפני ר' חיים פינטו זצ"ל, והוא ציווה עליי לדאוג, לכך שלכבוד הרב לא יחסר מאומה לכבוד החג". הוא הוציא מכיסו סכום כסף ומסרו לרב, תוך שהוא ממשיך לומר: "אין זה מן הראוי, שרק אני אוכל ללבוש בגדים חדשים בחג, וכבוד הרב ייאלץ להסתפק בבגדים ישנים". ר' הדאן לא סירב למתנה, שאביו השפיע לו. הוא לקח את מתנתו של העשיר, נפרד ממנו לשלום, ושם את פניו לבית-המסחר. בכסף קנה בגדים ודברים נחוצים לעניים, והשאיר לעצמו מעט, כדי לקנות גם לבני ביתו את הדרוש לחג, ולקיים את מצוות "ושמחת בחגיך", כפי שאביו ציווה עליו.

בצעירותו עבר ר' הדאן ברחוב, והנה ניגש אליו ערבי והכה אותו על לא עוול בכפו. הרב בתגובה לקח אבן בידי וזרק על הערבי ופגע בפניו והחלו לזוב דם, דבר הסיפור 'כיצד העיז הודי להכות גוי' התפשט כאש בשדה קוצים ואף הגיע לשמע המושל, הלה שלח לקרוא לאביו הצדיק רבי חיים פינטו, שיעשה את דרכו אליו וייתן את הדין על מעשה בנו. ר' חיים הגיע אל שר העיר. והנה לתדהמת כולם נראו כמין שני קרני אש יוצאים מפניו של הרב הקדוש, עד שכמעט נשרף שר העיר, ולפתע התחיל השר לצעוק

למשרתיו: "מספיק, חם לי, בוער לי", ובהתקרב הרב הקדוש אליו ביקש שר העיר מחילה על שהטריחו (היות והבין כי בכח הרב לכלותו מן העולם, ולפיכך החל חושש על חייו), ולאחר מכן השר ביקש מהרב הקדוש להעניש אותו ערבי, שהיכה את בנו רבי הדאן, הרב סירב לדבר ונעשה קידוש ה' גדול.

המקובל רבי עמרם בן דיוואן זצ"ל

יום ההילולא ט"ו באב

נולד בירושלים בשנת ה'ת"ק (1740). שם המשפחה נקבע לאחר שאבות אבותיו נולדו בכפר בשם 'דיוואן' וכל יוצר כפר זה כונו 'בן דיוואן', דהיינו בן הכפר דיוואן. גאון בנסתר ובנגלה. מלומד בניסים. בתחילה למד בישיבת 'נווה שלום'. את חכמת הנסתר למד בישיבת המקובלים עד שנמנה לאחד מגדולי חכמי ישיבת 'נווה שלום'. לאחר מכן עבר לגור בחברון. בשנת ה'תקכ"ג (1763) נשלח כשד"ר (שליח דרבנן) למדינות צפון-אפריקה. בכתב-המינוי שלו הכתירוהו גדולי חברון בתארים: "החכם השלם, סיני ועוקר-הרים". רבינו התיישב באסוף מיד עם הגיעו למערב הפנימי ופתח בה ישיבה, בתוך תקופה קצרה תלמידים רבים התקבצו ובאו ללמוד תורה מפיו. התפרסם כפועל ישועות ורבים פנו אליו ונושעו. לאחר שסבב בקהילות ישראל ברחבי מרוקו ואסף את התרומות למען כוללות חברון, שב לארץ ישראל. כעבור שלוש שנים יצא למרוקו בשליחות שנייה מטעם כוללי חברון (וזאת גם בשל העובדה כי המושל הטורקי פקד לאוסרו על שנכנס למערת המכפלה) / בשליחות זו שהה למעלה משמונה שנים, רובן במקנס. ב-ד' בתמוז ה'תקמ"ב (1782) יצא עם בנו מפאס לעבר נמל טנג'יר בבקשו לחזור לארץ ישראל אולם רבינו נפטר בדרך. בחייו ואף במותו נעשו ניסים רבים סביב קברו. כדוגמת העובדה הבאה: עד היום אין מצבה אלא ערימת אבנים ועץ זית פראי הגדל במקום. ניסיונות רבים נעשו להקים מצבה על קברו, אולם, בכל פעם, כשהיו מקימים אותה - למחרת היו מוצאים גל של אבנים. כאשר חלה בנו רבי חיים והגיע עד שערי מוות, התפלל רבי עמרם עבור בנו וביקש מבורא עולם, שייקחה כפרה נפש תחת נפש, במקום בנו. ואכן בנו חיים קם מחוליו, אך לא עברו הימים ורבי עמרם נפטר במגפה בכפר אשג'ן (פרבר העיר ואזאן שבמרוקו) בערב שבת קודש, ט"ו באב ה'תקמ"ב (1782). חי כ-42 שנים. רבים עד היום רואים ישועות מעבר לגדר הטבע.

אביו: ר' אפרים. **בנו:** ר' חיים. **חברותא:** ר' יום טוב אלגאזי. **מספריו:** בנו של רבינו, ר' חיים נפטר ביישוב ווירגאן שבדרום מרוקו, ועם פטירתו אבדו כתבי היד שחיבר אביו בשנות מגוריו במקנס.

לאחר פטירתו הפך קברו מוקד משיכה להמונים. סיפורים על ניסים וישועות אירעו על קברו. פעמיים בשנה משך אליו המון רב במיוחד - ביום פטירתו ובל"ג בעומר. ביום זה נהגו אלפים מכל מרוקו וכפריה לנהור למקום הקבר, להבעיר מדורה ענקית, ללמוד קבלה, לשיר ולשמוח. חלפו שנים. באחד הימים מונה לוואזאן מושל שונא יהודים. במיוחד הכעיסה אותו נהירת היהודים לקבר רבינו. סיפורי הניסים שהתהלכו סביב הצדיק וקברו הוציאוהו מכליו ממש. שנה אחת החליט המושל לשים קץ לדבר. בהתקרב ל"ג בעומר הציב חיילים חמושים סביב הכפר אשג'ן, והפיץ הודעה כי כל יהודי אשר יעז להתקרב למקום בל"ג בעומר - מתחייב בנפשו. יהודי האזור, ששמעו על הגזרה החדשה, הצטערו מאוד, אך נאלצו לציית לה, מתוך פחד. לעומת זאת, תושבי הערים והכפרים המרוחקים, לא ידעו על האיסור ויצאו לדרכם. רק בהגיעם לוואזאן נודע, כי לא יוכלו לפקוד את קבר הצדיק. הגיע ליל ל"ג בעומר. בכל הדרכים המובילות לקבר עמדו חיילי המושל. הערב ירד. לפתע הואר הכפר באור

חזק. לחיילים התגלה מחזה שלא-ייאמן: מדורה ענקית בערה בצמוד לקברו של רבי עמרם. קולות רמים של שירה ושמחה עלו סביבה, משל היה המקום מלא וגדוש חוגגים. כמה מהחיילים ניגשו לקבר. בהגיעם למקום, התפלאו לגלות כי במקום שוררת עלטה ושקט מוחלט. חזרו לעמדותיהם, והנה המחזה חזר וקולות ה'חוגגים' נשמעו למרחקים. חבריהם של החיילים, שיצאו למקום התקשו להאמין להם, עד שהלכו בעצמם למקום הקבר. גם הם מצאו במקום רק חושך ודממה. התקבצו החיילים סביב בית המושל, ובהתרגשות סיפרו על הפלא, המתרחש בחלקת הצדיק היהודי. המושל הלך בעצמו וראה כי מרחוק יש מדורה גדולה וקולות חוגגים נשמעים, אך כשמתקרבים למקום – המחזה נעלם. החליט כי אם יימשך הדבר – יוכלו היהודים לספר על עוד נס שאירע על קברו של רבי עמרם... במצב כזה, אמר בליבו, כבר עדיף להתיר להם לעלות אל קברו. עד מהרה נפוצה הבשורה המשמחת כי בוטל האיסור להתקבץ סביב קבר הצדיק. בתוך שעה קלה החלה נהירה המונית למקום. אלפי יהודים, תושבי הסביבה, והמוני העולים, שהגיעו ממרחקים וטרם הספיקו לשוב על עקבותיהם, מיהרו אל המקום. באותה שנה הייתה שמחת ל"ג בעומר באשג'ן גדולה מתמיד.

במקום קבורתו, אין מצבה אלא ערימת אבנים ועץ זית פראי הגדל במקום. המוסלמים נהגו לעלות לקברו ולהשתתף בהוצאות ההילולות שנערכו לכבודו, ונקרא בפיהם בן עמרם. פעם אחת בא שריף שונא ישראל, כדי לכרות את העץ שלידי קבר הצדיק. הוא הגיע מלווה בעשרים מאנשיו ובידיהם מסורים. בהגיעם למקום נשלחו האנשים כדי להחל בניסור העץ. וראה את פלא הנס אשר אירע במקום: כל אנשי השריף נפגעו, מי בגוף ומי בנשמה, חלקם איבדו את ידיהם וחלקם איבדו את רגליהם וחלקם מתו במקום, ומכל אנשי השריף לא נשאר אחד בריא ושלם. השריף ברח כל עוד נפשו בו מרוב פחד ואימה, ממה שראו עיניו, ומפחדו שמה גם הוא יינגף, כפי שניגפו אנשיו. השריף המבוהל הגיע לעיירה והשמיע את היהודים, שעשו נסים כדי לפגוע בו ובאנשיו. במקום נכח שריף שאהד יהודים והוא אמר לשריף הרגזן: "זה אדונם של היהודים, הלכת לפגוע בו והוא עתה מתנקם בך, ולא זו בלבד, אלא דע לך, כי יש לך לחיות שנה אחת בלבד כי כל מי שפוגע בישראל ה' מתנקם בו". השריף בתגובה הודיע בימים הנוראים, כי מי שיתקע בשופר יאסר. יהודי העיר מפחד אימת השריף, נמנעו מלתקוע בשופר. אך קול שופר בקע מביה"כ של רבינו. למקום הגיעו השוטרים ועצרו יהודי שלא היה בביה"כ והודיעו לשריף כי יהודי בשם יוסף תקע בשופר". ציווה השריף להכניסו לכלא מיד ניגשו היהודים למושל ואמרו לו: "האם מושלים כאן באי-צדק ובעוול?", שאל אותם המושל: "והרי תקעתם בשופר?". ענו לו: "לא תקענו, השוטרים משקרים". מיד שלח המושל שוטרים וביקש, שישחררו את היהודי העצור, והוסיף: "ה' עושה צדק, כי הלילה השריף שגזר את הגזירה הלך לישון בארמונו ולא קם", הלכו לראות, ומצאו אותו מת בביתו.

האדמו"ר הרב אשר (השני) פרלוב מסטולין זצ"ל

יום ההילולא ט"ו באב

הידועו בכינויו 'האדמו"ר הצעיר' - נולד ב-ב' תמוז ה'תקפ"ז (1827). עוד מילדותו ניכר בשקדנותו ובגדלותו וגדל על ברכי אביו. בעל רוח-הקודש. הרב הקדוש ר' ישראל מרוז'ין העיד עליו, כי אליהו הנביא הולך עימו. סיגף עצמו בתעניות ומיעט בשינה. דרכו הייתה להישען על שולחן גבוה כעין עמוד כל הלילה, ולא הניח עצמו על מיטתו, וכך למד והיה משיח עם האברכים אנ"ש שדבקו בו, ולפנות בוקר היה נרדם על עומדו, ושניים מהאברכים נטלו אותו בזרועותיו והשכיבו אותו במיטתו, ורגליו מוטות

על הארץ, וכך היה מנמנם כשעתיים. מילא את מקום אביו באדמורו"ת בקארלין לאחר פטירתו בשנת ה'תרל"ב (1872). סיפר הגה"צ ר' חיים מנדל זצ"ל, כי אחר הסתלקות אביו, אמר רבינו בזה הלשון: "מימי לא הוצאתי דבר שקר מפי, ובפרט בשנה אחר פטירת אבי בוודאי לא אשקר, תאמינו לי, כשאברך בא אלי ונותן לי את ידו, יודע אני בו, מה עשה מיום הוולדו ועד עתה". רבינו שימש באדמורו"ת שנה וארבעה חודשים בלבד. ביום הכיפורים האחרון אמר בניגון התפילה, כי במותו יהיה כפרה על העיר ואכן נפטר במגפה בדרוהוביץ' ב-ט"ו באב ה'תרל"ג (1873). חי כ-46 שנים.

סבא (מצד אביו): האדמו"ר ר' אשר. **אביו:** האדמו"ר ר' אהרן השני (בעל 'בית אהרון'). **אימו:** מרת חווה. **נשותיו:** מרת חיה (בת מנחם נחום טברסקי ממקורב - זיווג ראשון), מרת שיינא צביה (בת מנחם נחום טברסקי ממקורב - אחות מרת חיה בזיווג שני), מרת שרה דבורה (בת ר' אלימלך שפירא זי"ע מגרודז'סק - זיווג שלישי). **מרבתי:** אביו, ר' אהרון. **בנו:** האדמו"ר ר' ישראל (המכונה הינוקא - כיוון שהיה כבן ארבע וחצי שנים בלבד בעת שאביו נפטר). **מלקוטי תורתו:** ניתן למצוא בספר 'בית אהרון' של אביו, מהנהגותיו מופיעים בספר הנהגות צדיקי קרלין, ובסידור 'בית אהרון וישראל'.

היה זה בתקופת הקנטוניסטים. ילדים יהודיים רבים נחטפו בהוראת הצאר הרוסי שביקש לקעקע את היהדות. ילדים אלו גויסו לפחות למשך 25 שנים ללא אפשרות לבקר בביתם. אחד הילדים, שנחטף, היה בגיל רך במיוחד. החוטפים לא ריחמו עליו ועל בני משפחתו. הוא נמסר ל'חינוך מחודש', כדי להיות חייל נאמן של הוד מעלתו הצאר. עם הזמן שכח הילד את עמו ואת אלוקיו וגם את בית אביו, ובבוא היום הפך לחייל מצטיין בצבא רוסי שהכל התפעלו מכישוריו, ועד מהרה טיפס דרגה אחר דרגה עד לצמרת הצבא הרוסי, ועל אף גילו הצעיר הוכתר בדרגת 'גנרל', עד שהיה לשם דבר ברחבי הצבא. יום אחד נתן בו עיניו מפקד הצבא, שנמנה על הרואים את פני הצאר והציע לו להפוך לחתנו. מה שכמובן מבטיח לו "חיים מאושרים", הרבה מאוד כסף, יוקרה, כוח וקשרים אולטימטיביים בצמרת הרוסית. הקצין הצעיר לא ראה סיבה, שלא לקבל את ההצעה, ועד מהרה התפרסם דבר ה'שיווך' המזוהר. דבר יהדותו נשכח זה מזמן. יום החתונה מתקרב והולך, ולמפקדי הצבא הבכירים נמסר על האירוע הראשון, שפותח את שרשרת אירועי החתונה המדוברת. זה היה סוג של 'פורשפיל', שנחגג מספר לילות לפני החתונה, שבו עורך מפקד הצבא קבלת פנים לחבריו, אנשי סגל הפיקוד הבכיר, כולם גנרלים עטורי דרגות, מדליות ואותות הצטיינות, ובמהלכו יציג מפקד צבא רוסי את חתנו החדש. הדמות המרכזית באירוע אמורה להיות כמובן החתן המיועד. בעוד הוא לובש את בגדי הגנרל שלו, מופיעה מולו דמות של יהודי עטור זקן. פניו של האיש האירו, והוא נופף באצבעו לעבר החתן-גנרל לאות אזרה, ואמר: "דע לך, שאתה יהודי, אסור לך להתחתן עם בת מפקד הצבא, ואני גם לא אתן לך ללכת". הדמות נעלמה, כשהיא מותירה אחריה את הקצין המום ומבולבל. מרוב פחד שלח את משרתו להודיע לחתנו המיועד, כי נתקף בכאבי בטן עזים ולמגינת ליבו לא יוכל להשתתף באירוע הצגתו בפני סגל הפיקוד. בלית ברירה בוטל האירוע, והאורחים התפזרו, כאשר הם מקבלים הזמנה לבוא למחרת. הקצין שוב החל בהכנות לקראת האירוע, והנה שוב, היהודי בעל הפנים המאירות התייצב בפניו, ושוב מזיהרו: "אתה לא הולך, לא אתן לך, אתה יהודי". כשהוא אחוז אימה שאל את האיש, שניצב מולו, מה הוא מציע לו לעשות. הרי הכל ממתינים לו, והוא לא יוכל לדחות שוב את האירוע. אמרה לו הדמות כי עליו להימלט במהרה מהמקום, ולנסוע לקרלין, שם יפנה לרבי שגר במקום, וזה יורה לו מה לעשות וכיצד לפעול. הגנרל שלאחר המפגש השני הבין, כי לא נותרה לו ברירה, אלא לבצע את ההוראות שקיבל, יצא מהבית, ועלה

על סוסו ובאישון לילה נמלט מהעיר. שליחיו של מפקד הצבא שבאו לברר, מה קרה לחתן המתמהמה, מצאו את החדר ריק. הגנרל הצעיר דהר אלפי קילומטרים במרחבי רוסיה, עד שלאחר ימים ארוכים הגיע לקרלין. שם שאל על הראבין. משב"ק הרבי ה'בית אהרון' מקרלין, הודיעו לו על אורח מוזר שהגיע, אדם לבוש מדי גנרל רוסי שמתעקש להיכנס, ולהפתעתם הרבי הורה להכניס את האיש, ומיד - אל בנו, שהיה ידוע כקדוש ופרוש שנתון תדיר בעולמות עליונים (רבינו). כאשר נכנס הגנרל לחדר כמעט פרוצה נשמתו. היה זה האיש אשר הופיע בחזיונו. לתדהמתו, האיש שמולו חזר שוב על דבריו: "דע לך, כי יהודי אתה. נחטפת על ידי קלגסים ועליך לשוב לכור מחצבתך". עוד גילה לו, כי שמו עזריאל, ובשם זה יכונה מעתה. הגנרל נשאר בחצר הקודש בקרלין, שם התפרסם כחסידי מובהק שהקים משפחה חסידית, ואת סיפורו שמעולם לא הסתיר, הכירו כל באי חצר הקודש, ובהם יהודים מארץ ישראל שהגיעו לקרלין. (מעובד מ'לב ישראל')

מסופר שבעת שהותו של הרה"ק מרוז'ין זי"ע בקארלין, בעת נישואי בנו הרה"ק מסאדיגורא, עם בת הרה"ק בעל בית אהרון זי"ע הרבנית מרת מרים ע"ה, ישב הרבי מרוז'ין בחדר אחד, ורבינו עבר ליד החלון, ועדיין צעיר היה כבן שבע שנים, נענה הרבי מרוז'ין ואמר לאנשיו: "אתם חייבים לראות אותו, אליהו הנביא הולך איתו צעד אחר צעד".

ט"ז אב

המקובל הרב ג'ינו ג'אן זצ"ל

יום ההילולא ט"ז באב

נולד בטריפולי שבלוב בשנת ה'תרע"ח (1918). קודם לכן נולדו להוריו שני ילדים שנפטרו בקטנותם ל"ע, וכסגולה למי שמתו ילדיו, שיקרא לבנו הנולד, שלא בשם יהודי, אבל לא לקרוא חלילה בשם גוי. לכן קראו לו בשם ג'ינו על שם העיר ג'נבה שבשווייץ, סמל לשלום. בשנת ה'תרצ"ה (1935) בהיותו כבן 18 התחתן ולאחר מכן נשאר לדור בסרת. סבו, ר' יעקב המריץ את רבינו ללמוד שחיטה ולקבל סמיכה מאת בית הדין של טריפולי והוא הוסמך בשנת ה'תש"ב (1942) בהיותו כבן 24 שנים בלבד לשוחט ובודק על ידי דיני העיר טריפולי. בצעירותו סבל רבות מכליותיו והוכרח לגלות אל עיר המרפא בנגזי לדרוש ברופאים ורפואות. בשנת ה'תש"ג (1943), כאשר הרב ג'אן היה בגיל עשרים וחמש, עבר לדור עם אשתו וילדיו לבנגזי שם שכר חדר מאת הגאון הגדול רבי יוסף ג'אן זצ"ל (ראב"ד בבנגזי) וממנו למד את תורת הסוד. לפרנסתו עבד מספר שעות בודדות בחנותו. לימים סיפר: "בכל לילה הייתי מעורר את רבי יוסף זצ"ל בחצות ולמדנו עד הנץ החמה בתורת הסוד. לאחר תפילת שחרית וטעימה קלה בבית הכנסת, המשכנו ללמוד עד שעה 11 לפני הצהרים. כך למדנו בכל יום תשע ברציפות. בכל ימות השבוע בשנים הללו סיימנו את כל ספר הזוהר עם פירוש מקדש דוד ועוד ספרי סוד". בשנת ה'תש"ח (1948) ביקש לחונן את עפר ארץ ישראל וביקש לעלות לארץ. בתחילה הגיעו לעיר הנמל טריפולי ומשם הפליגו לאטליה (לרומא). האוניה נסעה מגרמניה דרך איטליה, אבל רבינו נסע מאיטליה ישר לארץ הקודש, ולאחר מסע לא קצר הגיעו בר"ה ה'תש"ט (1948) לא"י ומשם פנו לגור ביפו. הוא קיבל דירה קטנה ללא רצפה וללא מיטות, הצטופפו בתנאים לא תנאים. למרות זאת קיבל על עצמו באהבה את היסורים של ארץ הקודש. הגאון הצדיק רבי רפאל טולידנו זצ"ל כשנפגש עם רבינו מינה אותו לשוחט מטעם הרבנות

הראשית לישראל. למרות שעסק לפרנסתו, הגה כל ימיו בתורה בנגלה, ובעיקר בנסתר על פי מה שקיבל מרבו המובהק. גאון בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. מעט מחידושו הנפלאים, העלה על הכתב בספר 'גינת נוי' על התורה, שיצא לאור מיד לאחר פטירתו. נפטר ב-ט"ז מנחם אב ה'תשס"ח (2008). חי כ-91 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה בפתח-תקווה.

אביו: ר' משה. **אמו:** מרת מיסה (משפ' חכמון). **אשתו:** מרת יפה גמילא (משפ' פדלון). **מרבתי:** הגאון הגדול המקובל ר' יוסף ג'אן (ראב"ד בנגזי-לוב. רבינו היה תלמידו המובהק). **ספריו:** גינת נוי- על התורה

אהבתו לארץ הקודש לא ידעה גבולות, ומאז ומתמיד חשקה נפשו לגור בארץ הקודש, אלא שבארץ שלטו הבריטים, ולא היה אפשרות לקבל רישיון עליה. לימים, שמע על מדינאי בלוב, שתמורת הון רב מסדר רישיון. הרב מכר כל אשר לו וקנה רישיון כניסה לארץ הקודש עם אשתו. כאשר הוא ואשתו הרבנית הצדקנית מרת יפה ע"ה נפרדים מכל בני משפחתם בלוב: הורים, אחים, אחיות, דודים ודודות ועלו לחונן את עפר הארץ בגפם, ללא כל פרוטה לכיסם, ועלו למקום בלתי נודע, והעיקר לגור בארץ הקודש. כך שמענו ממנו.

למרות אהבתו לארץ הקודש, כל ימיו היה מתגעגע לשנים בהם יגע בתורה ברוב שעות היום במחיצת מורו ורבו הגאון הגדול רבי יוסף ג'אן זיע"א, ואמר לנו פעמים רבות: "אני מתגעגע בכל רגע לשנים הללו". התורה מתוקה מדבש. גם לעת זקנתו כאשר היינו לומדים יחד, היה אומר: "הרגעים היחידים בחיי ישיש לי מהם עונג, הם לימוד התורה המתוקה מדבש".

בדרכו לארץ הקודש מלוב, נסעה האוניה דרך איטליה. כאשר חנתה האוניה באיטליה כמה ימים, נכנס להתפלל בקהילה היהודית ברומא. כאשר שוחח עמו הרב של רומא, וראה שהינו מלא וגדוש בתורה ויראת ה', התחנן לפניו, ואמר לו, שאם ישאר לגור שם- יתן לו משרה חשובה מאוד ופרנסה בשפע, אבל רבינו לרוב אהבתו לארץ הקודש לא הסכים לזה. פעמים רבות אמר לנו, שלמרות כל היסורים שהיו מנת חלקו בארץ ישראל, אינו מתחרט על זה שזכה לחונן את עפר הארץ.

למרות שהיה מקובל גדול, הסתיר זאת. וסיפר לנו שכשלמד לפני רבו הגאון המקובל ר' יוסף ג'אן ביקש ממנו מאן דהו להתפלל על צרה גדולה, ופעל עבורו ישועה על ידי השמות הקדושים, והוא אברך צעיר בן עשרים וכמה שנים. כשסיפר זאת לרבו, הקפיד עליו מאוד, ואמר לו שאוסר עליו להשתמש בשמות הללו, וכן אוסר עליו לכתוב סוד, כי הוא תורה שבקבלה בלבד. ולכן בספרו "גינת נוי" נזהר שלא לכתוב דברי קבלה.

יש לציין שהיה בעל זכרון פונומלי ממש, מה שלמד לא שכח. גם לעת זקנתו שכבר כהו עיניו היו דברי הזוהר והקבלה שמורים על ליבו.

פעם סיפר איך חיבר את ספרו גינת נוי: "פתחתי חומש, שקעתי בהרהורים, והתבוננתי בפסוק זמן רב. ואז התגלה לי ביאורו ומיד הייתי כותבו. לא עיינתי בשום ספר כשכתבתי את הספר, כולו היה מהזיכרון בלבד". אני המוציא לאור של הספר וצינתי מראה מקומות ובכל פעם נדהמתי מחדש איך ציטט מדרשים וחז"ל בע"פ בספר. עמלתי קשה מאוד לציין מראה מקומות לספר הקדוש הזה שנכתב כולו בע"פ.

כשהייתי ילד ישנתי עימו יחד בהזמנות אחת. והבחנתי איך היה מתלבש בצניעות מופלגת תחת השמיכה, שקורות ביתו לא ראו כלל את גופו, אפילו באותם המקומות שבני אדם אינם מקפידים עליהם.

כשבתו הצדקנית מרת גאולה ע"ה נפטרה על פניו באמצע הלילה, לא רצו לספר לו. הוא לא ידע כלל שמצבה קשה כל כך. בבוקר, כשבאו לומר לו את הבשורה הרעה, לא ידעו איך לומר לו זאת. אלא שלהפתעתם מיד כשנכנסו לביתו, אמר להם הרב: "אני יודע הכל. באמצע הלילה גאולה נפטרה!". והיה פלא! בני המשפחה ביררו שאף אחד לא גילה, אבל הוא ידע...

פעם אחת ביקרו אותו שתי בנותיו. לאחר ששהו אצלו זמן מה, ביקשו לנסוע לביתם. אלא שהרב ביקש שישארו עוד, אלא שהם מיהרו מאוד והתנצלו שאינן יכולות, כי הם ממהרות. הרב לא ענה. לאחר כמה דקות נסיעה הרכב נתקע. הם התקשרו אליו ובקשו סליחה שנסעו, הרב אמר להם שסולח מכל ליבו, והכל יהיה בסדר. לאחר מכן ניסו לראות מה ניתן לעשות, והנה הרכב נוסע כרגיל, והיה לפלא! תודתנו נתונה לנכד הרב הי"ו על הסיפורים.

י"ז אב

הרב אברהם מרדכי הורביץ מפינטשוב זצ"ל

יום ההילולא י"ז באב

נולד בשנת ה'תקכ"ו (1765). יחוסו מקדושי עליון דור אחר דור עד דוד המלך ע"ה. בצעירותו התייתם רבינו מאביו, וגדל בבית אחיו הרה"ק רבי יוסף מז'מיגראד. צדיק תמים קדוש וחסיד מלא בתורה בנגלה ובנסתר. בעל רוח-הקודש. שימש שלוש מאות צדיקים בעלי רוח הקודש. על שולחנו היה מסובים כ"ד משמרות שללומדים שהיו תמיד עוסקים בתורה, י"ב משמרות ביום וי"ב משמרות בלילה. לא אבה לנהוג באדמו"רות אך צדיקי הדור היו עולים אליו לבקרו באשר שמעו את שמעו הגדול. רבינו היה רגיל לטייל עם בנו ר' יוסף דוד, וכאשר הגיע למקום מסויים אמר לבנו: "אם הייתי בונה כאן בית, היה נחשב כאילו בניתי בארץ ישראל", ולא הבין בנו את כוונתו. כאשר נסתלק רבינו הוטמן באותו מקום. נפטר ב-י"ז מנחם אב ה'תקפ"ד (1824). חי כ-59 שנים. ציונו בבית החיים העתיק בפינטשוב.

סבא (מצד האב): ר' משה מבענדין. **אביו:** ר' בנימין זאב יעקב (אבד"ק זארנאווצא וולבראם). **מרבתי:** ר' יחיאל מיכל רבינוביץ (המגיד ממזלוטשוב. רבינו היה תלמידו המובהק), ר' אלימלך וייסבלום (בעל נעם אלימלך מליז'נסק), ר' יעקב יצחק הורביץ (ה'חווה מלובלין), ר' יצחק לוי מברדיטשוב, ר' משולם זושא מאניפולי, ר' שלמה הלוי סג"ל מקרלין, ר' זאב וואלף מזיטאמיר, ר' משה חיים אפרים מסדילקוב ועוד. **חברותא:** ר' אברהם יהושע השיל מאפטא (ה'אוהב ישראל' מאפטא). **ילדיו:** ר' יוסף דוד, מרת גיטל (נישאה לאדמו"ר ר' יצחק אייזיק יהודה יחיאל ספרין מקאמרנא בעל 'היכל הברכה'), מרת ליבא.

הרה"ק רבי חיים שמואל בן ר' אליעזר הורביץ מחנטשין זיע"א (נכד ה'חווה מלובלין') וגם נכד ה'מאור ושמש') סיפר כי לאחר פטירת זקינו ה'מאור ושמש' נמצא כתוב בחומש שלו בכתב יד קודשו שזכה להשיג לח"י מדריגות. הוא מנה שם את אחת המדריגות, כי פעם אחת בהיותו בפינטשוב עם הרבי מלובלין ביחד עם י"ב צדיקים שלבשו בגדי לבן בשבת קודש, והתפללו שם בביהכ"נ ישן, זכה לראות כי בכל פעם שהזכיר הבעל תפילה את שם השי"ת - יצא מפיו לפיד אש. הוא הגיע למדרגה בה הכיר שהשליח ציבור כיוון אז את אותה כוונה שכיוון הכהן גדול ביום הכיפורים בעשיית העבודה. בכתב יד לא נזכר שמו של השי"ץ. אבל כששאל הרה"ק ר' חיים שמואל הורביץ מחנטשין את זקינו הצדיק הרה"ק רבי

יוסף 'היהודי הטוב' מניישטאט (בן המאור ושמש), מי הוא היה השי"ץ, גילה לו ששמע מאביו ה'מאור ושמש', שזה היה רבינו מפינטשוב, אלא שבחיי חיותו לא רצה לגלות את שמו.

רבינו היה ידידו של הצדיק ר' יעקב יצחק רבינוביץ (הידוע בכינויו 'היהודי הקדוש מפשיסחא') ורצה לנוסע לבקרו בעת חוליו. כאשר הלך למקווה קודם התפילה, רץ לפניו כלב ונבח. רבינו מיד קרע את בגדיו ואמר למשמשו שהכלב הגיד לו שהסתלק היהודי הקדוש. לאחר מכן נסע לפשיסחא והסמיך את בנו הרה"ק ר' ירחמיאל זיע"א לרבי ומנהיג, וברכו שיתגלה בעולם. באותה השעה התפרסמה גדולתו. (אור יקרות להגרש"ח פרוש ח"ג)

כאשר ביקר פעם רעו ה'אור לשמיים' אצל רבינו בסעודת ר"ח, הביא מוכר היין לשולחן יין לכבוד האורח. כאשר לקח רבינו את הכוס שמזוגו לו, שאל את המוכר: "מהיכן לקח את היין?", ואמנם לפתע נזכר שלקח בטעות יין ממקום שעמדו שם סתם יינם. העיד שר בית הזוהר ה'עטרת צבי' מזידיטשוב על רבינו: "הנני אומר בתורת עדות, והשמיים והארץ גם כן יעידו בי, שהיה בכוחו להחיות מתים".

סיפר זקן אחד בנו של הגרויסער לייב מפינטשוב שפעם אחת עמד רבינו בתפילה ופתאום רץ אל החלון. לאחר התפילה שאלו את רבינו על זה ואמר שבאותו הרגע נסע הגרויסער לייב בעגלה לקראקא ונפל מהעגלה והלך להצילו. כשחזר הגרויסער לייב מדרכו סיפר כי בעת שנפל ראה שרבינו החזיק בו והניח אותו בחזרה בעגלה.

סיפר החסיד המופלג ר' אלכסנדר אלחנן מפינטשוב ז"ל ששמע מפי דודינו הגה"ק מקאמרנא שפעם אחת רצה לפעול דבר בשביל כלל ישראל ועשה עליית הנשמה, וראה שם היכל עם אור גדול. נכנס בו וראה בשם היהודי הקדוש מפשיסחא זצ"ל, ביקש ממנו אודות הדבר, והשיבו כי גזירה היא מהקב"ה. שאלהו: "היכן הוא היכלו של מורי וחמי ר' אברהם מרדכי מפינטשוב?", הראה לו הרה"ק למעלה בעולמות. כששמע זאת הגה"ק מקאמרנא פחד ללכת עוד למעלה. (ספר פענח רזא)

בהיות רבינו בלובלין היה בידידות עם היהודי הקדוש מפשיסחא זי"ע, שהעריצו ביותר, והעיד עליו שבשעה שהוא מעשן את מקטרתו, הוא מכוון את כוונות הקטורת בביהמ"ק, כן היה שולח את אחד מגדולי תלמידיו שיהיה נוכח בשעת ההקפות שערך רבינו בשמחת תורה, וביקשו להודיע לו את הכוונות שמכוון בעת עשיית ההקפות.

פעם אחת הניחה אישה אחת בבית התבשיל אווזה שחוטתה, עבר רבינו דרך בית התבשיל ושאל לרבנית: "מאיין האווזה הזאת?" ואמרה: "אישה אחת הניחה". וציווה לקרוא לאישה כי אמר שהאווזה נתנה קולה שלא נשחטה, ואמרה האשה כי ר' משה שו"ב שחטה וקרא רבינו לשחט ושאלו ואמר שאינו מכיר האישה הזאת. אחר כך גער בה והתוודה שעשתה נבלה.

כשהיה שומע קריאת עורב היה מצווה לגרשו ופעם אחת בא עורב ורצה המשמש לגרשו ורבינו לא הניחו ואמר: "העורב הביא לי היום בשורה טובה שקרובי ר' משה מחמלניק יבוא וישבות אצלי בשבת קודש", וכך היה.

פעם אחת ירד גשם חזק. שלח רבינו את בנו רבי יוסף דוד שהיה אז בן שש שנים שיאמר בשמו שיפסוק הגשם, וכך היה וחדל הגשם.

הגאון רבי חיים הלוי סולביצ'יק זצ"ל

יום ההילולא כ"א באב

נולד בוולוז'ין (בלארוס) בשנת ה'תרי"ג (1853). מכונה 'רב חיים מבריסק'. אבי שיטת בריסק בלימוד התורני. ראש ישיבת וולוז'ין. לאחר שאביו נפטר עבר לסלוצק. חזר לוולוז'ין בשנת ה'תרל"ג (1873). בגיל 27 היה ראש ישיבה כמשנה לגאון ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנציב מוולוז'ין). בשנת ה'תרנ"ב (1892), עם סגירת הישיבה נעשה לרב העיר בריסק. שיטתו הייתה התמקדות המעמיקה בסוגיות והעדפתה על רכישת ידע ושליטה רחבים בתלמוד. ענוותן. הקפיד מאד בכבודם של אחרים. למרות שהיה מעשן, נמנע מלפלוט את העשן כאשר שהה בנוכחות בני אדם, והיה בולע את העשן אל קרבו למרות הסכנה שבדבר. כאשר נשברי לב ואלמנות עמדו על הפרק, היה מעדיף אותם על פני אחרים. בעל חסד מופלג. בתחילת כהונתו, מסרו לידי את משכורתו מידי הקהילה, אך הוא חילק מיד את הכסף לעניים, עד שנאלצו למסור את משכורתו לידי הרבנית. בגדיו היו בפשטות מופלאה. נפטר ב-כ"א באב ה'תרע"ח (1918). חי כ-65 שנים. ציונו בוורשה.

אביו: ר' יוסף דב (יושה בער- בעל 'בית הלוי'). **אשתו:** בת ר' רפאל שפירא (נכדת הנצי"ב- התחתן בהיותו כבן 20). **ילדיו:** ר' משה (מראשי ישיבה יוניברסיטי), ר' יוסף דוב (מבוסטון- מגדולי רבני דורו), ר' יצחק זאב (הגרי"ז- ממשיך שושלת בית בריסק). **מתלמידיו:** בנו, ר' יצחק זאב. בנו, ר' משה. ר' ברוך בער לייבוביץ (ראש ישיבת קמניץ), נכדו, ר' יוסף דב מבוסטון. ר' שמעון יהודה שקופ (מח"ס שערי יושר). ר' אלחנן בונם ווסרמן הי"ד (מח"ס קובץ שיעורים). ר' יחזקאל אברמסקי. ר' איסר זלמן מלצר מסלוצק (מח"ס אבן האזל על הרמב"ם). **מספריו:** •חידושי רבנו חיים הלוי- על הרמב"ם. •חידושי הגר"ח- (יצאו לאחר פטירתו) על הש"ס, על בבא-קמא ובבא-מציעא.

סיפר ר' אהרון סולביצ'יק שליט"א על הווצרותה של השושלת הנפלאה של ת"ח שעליה נמנו בין השאר ה'בית הלוי', הגאון ר' חיים מבריסק וצאצאיהם. בזמן חייו של הגאון ר' חיים מוולוז'ין זצ"ל חי יהודי בשם ר' משה סולביצ'יק, הלה עסק בסחר בעצים והיה בעל יערות והיה ידוע בעשירותו המופלגת ובידו הנדיבה לעזור ולסייע לכל דל ולכל נצרך. ויהי היום ועושרו הלך לפתע לטמיון והדבר היה לפלא גדול. בפקודת ר' חיים מוולוז'ין הושיבו ב"ד מיוחד ע"מ לבדוק את כל עסקיו במגמה למצוא את העילה לנפילתו הפתאומית. לאחר בירורים מדוקדקים הגיעו הדיינים לכלל מסקנה שלא היה שום דופי בניהול העניינים. הסברה היחידה, שהעלו בדבר סיבת הירידה מנכסיו של ר' משה, היתה מה שעבר על דברי חכמים "המבזבז אל יבזבז יותר מחומש". בזה שחילק מכספו ביד נדיבה לכל פושט יד ולכל נזקק ונצרך. ר' חיים זצ"ל דחה את המסקנה הזו באומרו כי לא יתכן שעל דבר זה נענש בעונש החמור הזה. ר' משה עצמו, הואיל ונשאר פנוי מעסקיו, פנה לעבר בית המדרש והחל ללמוד במרץ רב ובעיון גדול. חיש מהר התגלה כבעל כשרון ועשה חיל בלימודו. עלה ונתעלה, עד שנחשב בין טובי הלומדים. גם את בניו הוליך עמו לבית המדרש, עד שיצא שמעם כגדולים בתורה. כעבור כמה שנים אמר ר' חיים מוולוז'ין: "עכשיו אני מבין את פשר נפילתו הכלכלית של ר' משה. כפי הנראה רצו לתת לו מהשמיים שושלת מפוארת של ת"ח, כשכר גדול על הצדקה שפיזר. אלא שמבית עשירים

לא ייתכן, שתצא שושלת כזו. לפיכך נטלו ממנו את העשירות כדי שילמד תורה מתוך הדחק, ועתה יכולים לזכות אותו בדורות של תלמידי חכמים מופלגים."

הגאון ר' חיים היה רבה של בריסק, אבל מימיו לא חתם את עצמו בשם "אב בית דין דקהילת בריסק". ברוב ענותנותו הטהורה סלדה נפשו מתארים, ואפילו בתוארו האמיתי כאב"ד בריסק לא רצה לחתום. פעם אחת בלבד השתמש ר' חיים בתוארו כרבה של בריסק: הדבר היה כשהודיעוהו שאלמנה אחת, הגרה בירכתי העיר צריכה סיוע ועידוד. כששמע זאת, הזדרז ללכת לבקר אצלה. מלווהו כפי הנראה היה צעיר יותר וזריו יותר. ביקשו ר' חיים שיקדימו אצל האלמנה ויאמר לה: 'הרב מבריסק מגיע לכאן'. כאן השתמש ר' חיים בתוארו לשמח ולהרנין לב אלמנה: הרב מבריסק מגיע לכאן...

בספר 'מרבצי תורה ומוסר' מסופר על רבינו, שבעת השריפה הגדולה בבריסק בשנת ה'תרנ"ה, נשרפו בתיים של רבים מיהודי העיר. רבינו יומם ולילה השקיע את כל כוחותיו באיסוף כספים לשיקום בתיים ובעידוד נפשי למשפחות שנותרו ללא קורת גג. באותם ימים שלאחר השריפה, לא ישן בביתו, אלא הלך למסדרון המשופע של ביה"כ וישן על הרצפה. כל הפצרותיהם ובקשותיהם של בני ביתו, שינוח בבית על מיטתו לא הועילו. תשובתו הייתה: "כיצד אני יכול לשכב על המיטה, בשעה שכ"כ הרבה יהודים נותרו ללא קורת גג לראשם, ואינם יכולים לישון על מיטתם?", כך ביטא את ההשתתפות בצער הזולת בצורה המוחשית ביותר, כיאה למנהיג ומורה דרך בדמותו.

פעם אחת פגש רבינו באחד מתלמידיו שפרק עול תורה. כאשר נתקל התלמיד בדמות רבינו ובעניו החדות שנעצו בו מבט נוקב וכואב, מיהר להצטדק ולנמק, מדוע החליט להפנות עורף לדרך התורה. "שאלות באמונה הציקו לי". הוא אף הציע כי יציג בפניו את שאלותיו באמונה, כדי לשמוע, אם יש תשובה. "לכל שאלה יש תשובה", ענה הרב, "אלא שאין בכונתי להשחית את זמני על כך, שכן שאלותיך אינן שאלות אלא תירוצים, שנועדו להשקיט את מצפונך ולהצדיק את נטייתך ללכת אחר תאוותיך. יצרך הרע ורצונך לעשות ככל העולה על רוחך. הם שגרמו לך לפרוק עול תורה ומצוות. אותן 'שאלות באמונה', לא נועדו אלא לתת מסווה אידיאלוגי מכובד לרדיפה אחר היצרים, ולפיכך, לא שאלות הן שאלותיך - אלא תירוצים". (אור דניאל)

הרה"ק הגאון רבי אהרון רוקח אדמו"ר מבעלז זצ"ל

יום ההילולא כ"א באב

נולד להוריו בשנת ה'תר"מ (1880) לאחר שיותר מ-12 שנים לא זכו לפרי בטן לאחר שאמו הגישה פתקא אל חמיה מהר"י וביקשה ממנו שיתפלל עבורם. על כך ענה לה כי בעלה רוצה נשמה שלא הייתה בעולם כבר חמש מאות שנה. האדמו"ר הרביעי לחסידות בעלזא. בגיל ארבע התייתם מאמו וגדל בבית סבו (אדמו"ר רבי יהושע). עוד בנעוריו היה ספון באהלה של תורה נודע כעילוי. עלה על כס אביו לאחר פטירתו. האדמו"ר הרביעי של חסידות בעלזא. איבד את כל משפחתו בשואה. שהה כפליט בפרמישלאן. בשנת ה'תש"ג (1943) הוברחו מגטו בוכניה (פולין) להונגריה יחד עם אחיו, האדמו"ר ר' מרדכי על ידי קצין הונגרי לשעבר תמורת ממון רב. בשנת ה'תש"ד (1944) הוברח שוב עם אחיו לארץ ישראל לאחר שנודע להם שהגסטאפו עוקב אחריהם ודורש מממשלת הונגריה את הסגרתם. שם התיישב בתל-אביב. הקים מחדר את חסידות בעלזא בארץ ישראל. תחילה בתל-אביב ולאחר מכן בירושלים, בני-ברק וחיפה.

דן לכף זכות כל אדם. ענוותן מופלא. מיעט באכילה. לא היה מסוגל לשמוע רע על שום יהודי, ואפילו ברמז. הרבה בסיגופים ותעניות. בעל רוח-הקודש. גאון. יראתו מהקב"ה הייתה מופלאה. הצדיק ידע ואף רמז מתי יפטר. נפטר ב-כ"א מנחם אב. ציונו בהר המנוחות בירושלים ה'תשי"ז (1957). בהלוויתו ליוו אותו עשרות אלפים. חי כ-77 שנים. בן אחיו, ר' ישכר דב רוקח המשיך את דרכו.

אביו: הרה"ק אדמו"ר ישכר דוב רוקח מבעלו. **אמו:** הרבנית בתיה רוחמה (נכדת הרב אהרן טברסקי מצ'רנוביל). **סבא:** הרה"ק אדמו"ר רבי יהושע (מצד אביו). **נשותיו:** הרבנית מלכה (בת דודו, ר' שמואל מסקאהל - נישא בשנת ה'תרנ"ח), הרבנית חנה (בתו של הרב יחיאל חיים לאבין ממאקווא ואלמנת האדמו"ר יוסף מאיר פולק מבערגסאז אשר נרצח בשואה - נישא בשנת ה'תש"ט). **מרבתי:** הגה"ח ר' ישראל ראווער. **ילדיו מזיווג ראשון:** אברהם יושע העשיל (נפטר בצעירותו), אלעזר מנחם נחום (נפטר בצעירותו), ר' ישראל (חתן ר' אליהו חיים מסקאהל), ר' משה (חתן רבי פנחס שלום מוולברום), איידעלע (מזיווג ראשון - אשת ר' משולם ישעיה זושא טברסקי בן ר' פנחס מאוסטילא), מירל (בזיווג ראשון אשת ר' יודא וגשל מלבוב, בזיווג שני אשת רבי משה אליקים בריעה ז"ק), רבקה מרים (אשת ר' שמואל פרנקל בן רבי אברהם יהושע העשיל מהיבנוב), שרה ברכה (אשת ר' ישראל רוזנפלד בן רבי נפתלי שמואל צבי מקמינקא). **מתלמידי:** אחיינו, ר' ישכר דב רוקח, ר' מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מנחם אהרנברג) מ"ס דבר יהושע ואב"ד בתל אביב, ר' צבי הירש רוזנבוים (האדמו"ר מקרטשניף - ירושלים), ר' אברהם חיים ראטה (האדמו"ר משומרי אמונים), ר' חי יצחק טברסקי (האדמו"ר מרחמסטרווקא - ארה"ב), ר' משה נתן נטע לעמברגר ממאקווא, ר' יוחנן סופר (האדמו"ר מערלוי). **אחיו:** אדמו"ר רבי מרדכי מבילגוריא, ר' יהושע מיארסלוב ור' שלום מאפטא. **אחותו:** הרבנית העניא (בעלה בזיווג ראשון: אדמו"ר רבי ברוך הגר מסרט-ויז'ניץ ובזיווג שני ר' נפתלי פרלוב מתל - אביב).

להלן סיפורו המופלא של ר' אברהם למפל ז"ל המראה בעליל, כי הרב היה בעל רוח-הקודש: בשנים שלפני המלחמה, בתקופה שלאחר נישואיו, עסק לפרנסתו במסחר ה'טקסטיל', והיה קונה סחורה בזול ומוכרה ביוקר, וכך הרוויח את לחמו. ברם, לעתים עסק באופן בלתי רשמי בלא לדווח על הכנסותיו לרשויות. עד שביום בהיר נתפס בעלמת המס, והיה צפוי למשפט קשה, הנושא בחובו גזר דין ועונש כבד מנשוא. באותם ימים הזדמן לידו מסחר מסודר וחוקי, אך כדרך שמי שנכווה ברותחין נזהר בפושרין - פחד לסגור את העסקה, ולכן נסע לקבל את ברכתו של רבינו. טרם היכנסו אל הקודש חשב ר' אברהם בליבו, כי לא יזכיר כלל את עניין המשפט בפני הקודש מרוב ביישנותו, אלא יזכיר אך ורק את העסקה, אשר עומדת עתה טרם חתימתה, ובמחשבתו יכוון אל אותו משפט קשה, הצפוי לו. נכנס הלה בדחילו ורחימו והגיש למרן את הקוויטל, מרן קרא את הפתקא ובירך אותו בהצלחה במסחרו. לפתע הרים הצדיק את עיניו והביט חליפות בר' אברהם ובקוויטל, אחר נענה ואמר לו: "אם אפשר לעשות טובה למאן-דהוא, הרי שצריכים לעשותה ואפילו לנכרי". באותם רגעים הלה לא הבין את פשר הדברים, אך בתוך זמן לא רב כבר הובהרו הדברים... באחת התחנות בעת שהמתין לרכבת, הבחין באשה, מבוהלת כהוגן - כמחפשת אחר דבר מה. מיד נזכר בדברי הרב, וניגש אליה ושאלה, אם היא צריכה לעזרה כל-שהיא. השיבה האשה, כי לא יוכל לעזור לה במאומה. "בכל אופן", ניסה לעודדה. סיפרה האשה, כי אבד תיקה האישי, ובו כל מסמכיה וכספה. שאל אותה, באיזה סכום מדובר. ענתה האשה: "סכום של עשרים וחמש ראניש". על אתר הושיט לה את כל הסכום. לשאלתה, מתי והיכן תחזיר לו את מעותיו, השיב, כי הוא נותן לה זאת במתנה גמורה. התרגשה האשה מטוב ליבו, ובתמורה הוציאה מכיסה כרטיס ביקור ובו

מקום עבודתה והושיטה לו. "הבחנתי, כי האשה משמשת כשופטת בעיר הגדולה למברג, אך לא ייחסתי לכך כל חשיבות באותו רגע, ותחבתי את הכרטיס בכיסי". "כעבור זמן קצר הגיעה לביתי הזמנה מבית המשפט, ובו נאמר כי עליי להופיע ביום פלוני ובשעה פלונית בבית המשפט אשר במחוז 'למברג'. בטוח הייתי בישועתי ברכתו של הצדיק, אולם תהיתי, כיצד יפול הדבר. ביום המיועד נסעתי בלב בטוח אל בית המשפט, ומיד בהיכנסי לאולם הבחנתי באותה שופטת, שעזרתי לה בתחנת הרכבת, יושבת בהרכב השופטים". "כבר בתחילת הדיון בענייני, עוד בטרם הספיקו לפסוק את דיני, עמדה על רגלה וטענה בעוז: 'לא ייתכן לחייב אותך ולהאשימו בדברים אלו, שהרי הוא סייע לי לפני משורת הדין, ובוודאי לא יעבור על החוק!'. וכך העידה על ישרי ונאמנותי, סיפרה את מה שאירע עימה וכיצד עזרתי ללא כל תמורה - וגרמה לסגירת התיק כולו, ופטרו אותי לשלום".

סיפר הרה"ח יחזקאל מאנדל מירושלים, שהיה כידוע בן בית אצל האדמו"ר הק' מבעלז בפסט, שיום אחד הודיע האדמו"ר שרצונו לעבור מיד דירה, ושיחפשו לו דירה במקום אחר. הדבר היה בערב ראש חודש והמשמשים ידעו שהמנהג בבעלז הוא שלא עוברים דירה בערב ראש-חודש. האדמו"ר אמר להם: "ידוע לי שערב ראש חודש היום, אבל מה אעשה, מוכרח אני לעבור מיד דירה". ואכן נמצאה דירה במקום מרוחק ממקום הראשון, ועוד באותו יום עברו דירה, ומי יעמוד בסוד קדושים. לא עבר זמן רב, ושוב מבקש הצדיק מאנשיו לחפש דירה אחרת במקום אחר. ושוב עברו לשם. ומשם עברו לעוד מקום ולמקום רביעי. האדמו"ר נסע אחר כך מהונגריה, והדבר נשכח. תקופה לאחר נסיעתו, הכניסו את יהודי בודפסט לגיטו. יום אחד ור' יחזקאל קורא לחברו ואומר לו: "בוא עימי כי רצוני לבדוק איזה דבר". ולוקח אותו למקומות, שבהם שהה הצדיק בימי שבתו בפסט לפני פתיחת הגיטו, והתברר, שאותם מקומות היוו את ארבע פינות וגבולות הגיטו ממש. המשמש בפסט הרה"ח ר' שמואל פורגס הוסיף ואמר שרוב יושבי הגיטו ניצלו ממכונת השמד הנאצית. קרוב למאה אלף איש ניצלו בבודפסט, וממנה נבנתה, כידוע, חלק גדול של היהדות החרדית אחר המלחמה!

פעם בחיי אביו היה באחד ממקומות המרפא, וידוע, ששם היה מפגש של רבנים וגאונים וצדיקים שהגיעו לשם מדי שנה. ישבו שם גאוני עולם, וביניהם הגאון ר' מאיר אריק מטארנא ושוחחו בדברי תורה. במשך כל הזמן ישב רבנו בצד הקשיב והאזין, אבל לא הוציא הגה מפיו. כשקם הגאון מטארנא ללכת לדרכו, קם רבנו והלך ללוותו כברת דרך, בעודם מתהלכים, העיר לו הצדיק איזה מראה מקום מסויים בגמרא ובתוספות ולא יסף. השתומם הגאון הנ"ל על ההערה שלפיה כל הפלפול, שהשמיע בשיחת תלמידי חכמים הופרך, כאשר נפרד מרבנו אמר למקורביו: "יותר ממה שהתפעלתי מגאונותו של בנו של הרבי מבעלז, התפעלתי מכוח המעצור שלו, שהרי ישב בין גדולי הדור, והיה ביכולתו להעיר את הערתו בנוכחות כולם. כוח כזה לשבת ולשתוק מבלי לחשוב על כבודו כלל, לא ראיתי מימיי!".

על אהבת ישראל שלו, סיפר הגאון ר' העניך פאדווא זצ"ל: "פעם הייתי בשבת קודש בבעלז בתל אביב, ובסעודה שלישיית היתה הפסקה כדרכו בקודש, אבל הפעם היתה הפסקה כארבע שעות, ושאלתי את הגבאי ר' שלום פויגל זצ"ל: 'מדוע הפסקה אורכת כל-כך הרבה זמן?' כיוון שכל פעם הייתה הפסקה אורכת כחצי שעה עד שעה. ענה ר' שלום: "כשהולכתי את הרב לחדרו, עמד אברך ספרדי והזכיר את שם אשתו, שהיא מקשה ללדת, והרב עומד על רגליו ליד השולחן ומתפלל ועומד כבר ד' שעות. אבל לפי הסימנים נראה, שרבנו עומד לסיים". מכאן רואים את אהבת ישראל, ללכת עד חדרו לא היה לו כוח,

והיו צריכים לשאת אותו על הכסא, אבל להתפלל על מקשה ללדת, היה משקיע כוחות מעבר ליכולתו ועמד ד' שעות.

רעד וצמרמורת עוברים בעצמות, עת אשר מעלים את זכרון העירה בעלזא בתפארתה, בימיו של רבינו כ"ק אדמו"ר מרן מהרי"ד זי"ע, ולאחריו עת הנהיג מרן זי"ע את העדה וישב בקרב קהל חסידי, בהם האריות שבחבורה, כשישים גיבורים סביב לו, כולם מלומדי מלחמה - מלחמת ה', מסביבים אותו כחומה. ורבינו אשר מנעוריו דבק בקונו בדבקות מתמדת ללא הפוגה, ואינו מסיח דעת מבורא עולם לרגע כמימרא, עובד את ה' בכל נפשו, בתוך ביתו נאוה קודש, ואיש על מחנהו ואיש על דגלו, ובחצר הקודש בעלזא הכל על מקומו בשלום.

בשנים ההם נסעתי בזמנים קבועים להסתופף בצל קודשו של מרן כ"ק אדמו"ר מבעלזא זי"ע. מלבד הנסיעות שנסעתי טרם הוטלה עלי עטרת רבנות העיר נאראל, שאז התאפשר לי להיות גם מספר שנים בימים הנוראים בבעלזא, הרי שלאחר מכן נסעתי מידי שנה ליום חג מתן תורתנו. לחג השבועות נסעו כמה עשרות מבני עירנו חסידים ובעלי בתים, כשבולטים ביניהם חבורת הבחורים יושבי בית המדרש בעירנו. גם בפרוס הימים הנוראים נסעתי בקביעות לאחת השבתות, לקבל ולשאוב השראת קדושה, על מנת להתכונן כראוי לקראת הימים הנעלים והקדושים. ביומין דחנוכה, נסעתי מידי שנה להיות במחיצת מרן זי"ע, לחזות בעבודת הקודש בהעלות אהרן את הנרות, ולשבוע מזיו אורם. מלבד אלו הזמנים הקבועים, נסעתי מעת לעת לפי הענין. זכיתי גם להיות בכמה מקומות בעיירות שמסביבתנו, כאשר מרן זצ"ל שבת שם את שבתו, כגון לוביטש, נעמרוב, האלושיטץ, לוביטשוב ועוד.

קולות המלחמה

עד אשר השמים נתקדרו בעננים שחורים והעיבו על שמי יהדות אירופא. קולות המלחמה - מלחמת העולם השנייה, הלכו והתקרבו, ובאוויר העולם החלו להישמע הערכות שונות בעיני המלחמה הצפויה. אז בשלהי שנת תרצ"ט עבר דרך עירנו נאראל, החסיד הדגול מחשובי היושבים בבעלזא, ה"ה ר' יענקל סקוהלער ששימש בעבר בעל תפילה בימים הנוראים אצל מרן זי"ע. רבי יענקל היה אז בדרך חזור מהעיר לוביטש [שרוב תושביה היו חסידי בעלזא], בה שבת אז כ"ק מרן זי"ע את שבתו. כאשר ביקר בביתנו, שאלתי אותו האם שמע דיבורים ממרן אודות המלחמה הצפויה. ר' יענקל השיב לי, שאצלו זה בודאיות גמורה שתהיה מלחמה, - למרות שבציבור עדיין רווחו דעות אחרות, שלא תפרוץ מלחמה. לשאלתי מנין לו ודאות כזאת, סיפר לי, שבליל שבת העבר ראה את מרן בחדרו, עומד ליד שולחנו ופוכר ידיו בכאב, באומרו, "וואס וועט זיין מיט אונז, וואי וועלען זיך יודען אהון טוהן, ביי די פרירדיגע מלחמה איז מען געלאפען קיין אונגארין, און די אונגארישע יודען האבען אונז מקרב געווען, און וואס וועט יעצט זיין". כך עמד מרן ודיבר לעצמו בכאב רב ובשברון לב כאשר הוא פוכר את ידיו שוב ושוב. אחר כך התחיל מרן לסובב סביב השולחן בצעדים מהירים מאוד, עד שהמהירות הי' נדמה לי "וואי א קלעצאלע פודים וואס דריט זיך". בעיני רוחי ראיתי כבר את כל החדר בוער באש, ולאחר שחשתי בזאת, באוזני אני כבר שומע את הבאמבעס.

באותם הימים ממש אכן פרצה המלחמה האיומה שבסופו של דבר כילתה את רוב מנין רוב בנין של יהדות אירופה ובתוכם אותם אלפים של חסידים ואנשי מעשה שהסתופפו בצילא הדימונות של רבנו

הקדוש. מרן נאלץ לברוח מעיר מולדתו, מקום כהונתו וכהונת אבותיו, בעיצומו של החג הק' ליל שמחת תורה. לנטוש את כל אותה ממלכת קודש שנשרפה ועלתה באשה של המלחמה האיזומה.

שבועות בצל המלחמה

אף אנו נאלצנו לברוח על נפשנו, ובחולו של מועד דחג הסוכות שנת ת"ש שמנו פעמנו לעבר עירו של חותני הק' מטאפראוו הי"ד, שם נשארנו עד אמצע הקיץ של שנה זאת. באותה העת שהה כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל בעיר סקאהל, בהתקרב חג השבועות גברו בי הגעגועים לאותם הימים הטובים בהם זכינו להיות אצל מרן בבעלזא. למרות שהדרך היתה כרוכה בסכנת נפשות ממש, יצאתי לדרך יחד עם גיסי שאבלחט"א הרה"ק ר' מרדכי שלמה חיים בן חותני זצ"ל, ששימש כרב הצעיר בעיר, ועם עוד אנשים אחדים. שמנו פעמנו לעבר העיר סקאהל וזכינו להסתופף בצילא דהימנותא בחג הקדוש יום מתן תורתנו.

שבוע לאחר מכן, מחמת הסכנה להישאר בסקאהל עקר כ"ק אדמו"ר זצ"ל משם, ואמור היה לשבות בעיר בוסק. חותני האדמו"ר הק' מטאפראוו הי"ד הקדים לנסוע לשם כדי לשבות במחיצת קודשו, אך מחמת שאנשי הו'נדארמיה היהודית חסמו את דרכו של מרן זי"ע, שינו את הכיוון הנסיעה לעבר העיר פרמישלאן. בדרך עבר רבנו בכפר שלייד טאפראוו, יצאנו עם גיסי הנ"ל - וגם בננו שליט"א שהי' אז ילד צעיר - לקראתו לקבל פניו בכפר. בבוא מרן אל תוך הכפר ניגשנו אל המכוננית לקבל שלום ממרן זי"ע, אך מחמת הפחד והבהלה ששררו, ומהירות הבריחה, היה נראה לנו שמרן לא הכיר אותנו כלל.

גלות רוסיא

בשבת פרשת קורח היתה אקציא גדולה והו'נדארמיה גרשו את כל אלו שלא היו בידם דרכונים בעלי תוקף, באישון לילה קיבצו את כולנו מול בית הקהילה, כאשר ידוע היה לנו בבירור שמועדים אנו לגירוש לעבר רוסיא. בעיצומו של יום שבת קודש הועמסנו על קרונות משא, והחל מסע מפרך של ארבעה שבועות מלאי סבל ויסורים. ברכבת זאת נסענו עד עמקי רוסיא לעבר סיביר הרחוקה עד היכן שנגמרו פסי הרכבת, ומשם הושלמה מסכת התלאות באוניות רעועות. הוטל עלינו לעבוד בעבודות פרך בכריתת עצים, מאותם יערות עד, מקום אשר לא דרכה שם רגל אדם מעולם. בחודשי החורף בחטיבת עצים וכריתתם לקורות, ובחודשי הקיץ, בהובלתם ברפסודות על פני הנהרות שנוצרו מהפשרת השלגים. זמני העבודה היו, שישה ימים בשבוע - בתוכם שבת קודש - מבוקר עד ערב.

לאחר תלאות ויסורי הנפש אותם עברנו, שארכו כשבעה עשר חודש, עקרנו דרומה, מעמקי סיביר לעבר העיר סאמרקאנד. שם במקום מצאנו מלבד עשרות אלפי פליטים כמונו, קהילה של יהודי בוכארה ושל חסידי ליובאוויטש, בו במקום היו בעבר חיי קהילה יהודית משגשגת, שבמרכזה בית כנסת גדול ומקוה טהרה, שעתה היו סגורים על מסגר ובריח ע"פ פקודת הקומוניסטים.

לאחר שעברנו שם תקופה קשה מאוד, בה השתוללו מחלות קשות שעשו שמות, ואלפי אנשים נפלו חללים בחוצות העיר, הגיע תקופה טובה ורגועה יותר. אף מזג האויר במקום היה נוח, לעומת המקומות בהם שהינו מקודם. מיד התחלנו בכוחותינו הדלים להתארגן ולמסד קצת עניני היהדות כמו תפילה בצייבור, ואף מקוה מחתרתית הוקמה בביתו של השוחט המקומי, שבכך סיכן את חייו וחיי בני משפחתו. במקום נוצרה סביבה שלמה של חסידים ואנשי מעשה, כשביתו של המנוח הגאון החסיד אבד"ק רוזין

זצ"ל שימש למקום תפילה, וביתנו הדל, שלא היה בו יותר מחדר אחד ומטבח זעיר, שימש למקום התכנסויות בזמנים מיוחדים, כמו סעודות מלוה מלכה מידי שבוע, ומסיבות מרעים וכן ללימוד בצוותא.

קרן אורה

סמוך ליום ט"ו בשבט שנת תש"ד הגיע טעלגראמא מארץ ישראל, מאת הרה"ח ר' שמעלקא לברון ע"ה שכבר היה בארץ הקודש, שנשלחה אל הרה"ח ר' ישעיה מקראקא ע"ה שהי' מהיושבים בבעלזא, בו בישר ע"ד הצלתו של מאור עיננו רשכבה"ג מרן מהר"א מבעלזא זי"ע, ושהגיע לחוף מבטחים בארצנו הקדושה. הידיעה הזאת אושרה שוב ע"י מכתב מאת הרה"ג רבי יצחק מאיר לוי זצ"ל אב"ד טהראן, שהגיע אלינו יחד עם חבילות מזון שנשלחו על ידו, בו הוא כתב שה"דוך רוקח" [דער פעטער רוקח] פורס בשלומנו, והגיע בשלום לארצנו. הבשורה הזאת היתה עבורנו כטל תחיה וכמים קרים על נפש עייפה, חיש מהר עשתה לה ידיעה זו כנפיים ועברה מפה לאוזן בין כל הגולים מאנ"ש. והוותה עבורנו אות שחיים חדשים באים לעולם, וכי יש תקוה לאחרינו. בעיני רוחנו ראינו שחר חדש מפציע בקצה אחר של העולם, הצלתו של רוח אפינו משיח ה' סימלה עבורנו את הצלת עם ישראל מכליון ח"ו. בליל חמשה עשר בשבט, התכנסו אל ביתנו אותם אחדים מאנ"ש שהיו אתנו, ואליהם הצטרפו כמה עשרות חסידים אחרים, ונדחקו לשם מעבר לקיבולת הטבעית של הבית הקטן, והסבו לסעודת מצוה והודאה. השולחן הדל הכיל מבחר פירות לפי האפשרות שהייתה קיימת במקום, אולם השמחה והגיל שאפפו את המתכנסים היו ניתנים למשש בידים. שעות ארוכות, עמוק אל תוך הלילה, זמרו ושרו שירי הלל ושבח להשי"ת, הריקודים היו בעוז ותעצומות, עד שנדמה היה שכל הקיטון כולו מרקד יחד אתנו. חשנו שכל היקום שמח בשמחתנו, והדברים האלו נשארו חרוטים היטב בלבות כל אותם המשתתפים אתנו באותו הלילה.

מאז שידענו שמרן זי"ע נמצא בחיים לא הסחנו דעתנו, ונפשנו היתה קשורה בקשר נפשי אמיץ וחזק, קשר בל ינתק, עם אותו קדוש ישראל, ש"ב כ"ק אדמו"ר זצ"ל. כל תוכניתנו שתכננו לגבי עתידנו, נקשרה עם אותה השתוקקות עזה, לזכות שוב ולחזות באור פני מלך, הדר זיו תואר פני קודשו, ולהסתופף שוב בצילו הנאה, ולקבל מאיתו השפעות שפעת קודש אליה התגעגענו מאז.

דורון מעמק הבכא

טרם ידענו מה הם צעדינו הבאים, הגיע לביתנו רוכל יהודי אחד להציע את מרכולתו. בין החפצים השונים שהציע, צדו עיני זוג פמוטות כסף קטנים, נדברנו עם הרבנית ע"ה, שנרכוש את הפמוטות האלו, וכאשר נזכה בעזהשי"ת לקבל את פני רבנו זצ"ל, נגישם כמנחה לכבודו. במעט הכסף הדל שהיה ברשותנו רכשנו את הפמוטות האלו, שמרנו עליהם מכל משמר, מתוך התקוה הגדולה לזכות לתת במתנה לרבנו, ושיאות להשתמש בהם.

בין פסח לעצרת של שנת תש"ה, התאפשרה צאתנו מרוסיה, לפי הסכם בין ממשלות פולין הגולה לרוסיה הקומוניסטית, מיד התארגנו לנסיעה כשהממשלה הקומוניסטית העמידה לרשות כל הפליטים רכבות משא שיצאו בזו אחר זו לכיוון פולין. שוב החילנו במסעות מפרכים של שבועות וחודשים שאנו מטלטלים ממקום למקום לתור לעצמנו מקום מנוחה להתחיל בהם חיים חדשים.

אחת מתחנות המעבר שלנו היתה בעיר פראג, שם התקבצו מספר נכבד מפליטי השואה מחסידי בעלזא. ביוזמה משותפת של העסקן הנמרץ החסיד מוה"ר ר' יעקב פיקסלר ע"ה ממונקאטש – לונדון, ומספר נשים צדקניות, בינהן זוג' הרבנית הצ', הקימו מטבח כשר, שסיפק אוכל עבור הפליטים. היות והי' זקוקים לכך לתרומות הציבור, פנינו במכתב אל יד"נ ש"ב הרה"ק מבילגרייא צוק"ל, שיפעל אצל מרן זי"ע לכתוב מכתב תמיכה. מרן זי"ע הטיל על אחיו הק' לנסח את המכתב, ולאחר מכן יתן מרן זי"ע את חתימתו עליו. כאשר הביא את המכתב לפני מרן זי"ע לחתימה, לא הסכים לחתום, עקב שבניסוח המכתב הודגש שהמדובר על אנ"ש. מרן ציוה לנסח מחדש מכתב המדבר על צרכי הפליטים בכלל, ללא אזכרת התיבה 'אנ"ש', ורק אז חתם עליו בחתימת יד קודשו.

כך טולטלנו יותר ממחצית השנה, עד שלקראת שבת בראשית של שנת תש"ז הגענו לאנטווערפן. בבואנו לשם פגשנו כמה פליטים מאנ"ש שהקדימו להתיישב שם, והם קיבלו אותנו בשמחה, ודאגו לסייע לנו בהתארגנות למגורים במקום. הרה"ח ר' ישעיה לברון ע"ה מקראקא, אף פינה את דירתו ומסרה לנו, כשכולם מקוים שזו תהיה כבר ישיבה שיש בה קבע.

חידוש פני המלוכה

משך חודשי הקיץ שנת תש"ח, הועלה הרעיון להתארגן לנסיעה לארץ הקודש, לשהות בימים הנוראים של שנת תש"ט בצילא דהימנותא, בצל הקודש של כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל. הרה"ח ר' משה גראס ע"ה משווייץ, לקח על עצמו את עול התארגנות, והתכנית קרמה עור וגידין. לקראת חודש אלול, נרשמו לנסיעה שמונה עשר איש, ארבעה עשר מאנטווערפן, ועוד ארבעה משווייץ. את השבת שלפני הנסיעה עשינו בשווייץ אצל הרה"ח הנ"ל, שגם שכר אירון מיוחד לנסיעה זו. האירון היה מסוג ישן נושן, וכבר שימש את צבא אנגליה בימות מלחמת העולם הראשונה, ומצבו לא היה שפיר במיוחד. הנסיעה ארכה לנו יממה וחצי, מיד ביום א' יצאנו לדרך, ובדרך חנינו בכמה מקומות, חלקם ע"פ התכנית, ובאחרים שלא כמתוכנן, עקב בעיות שונות שהתעוררו בכשירותו של האירון. בכדי לתת מושג בדבקות של החסידים לחלות פני רבנו הקדוש, נציין רק שהישיבה בתוך האירון היתה על ספסלי עץ, שנלקחו בהשאלה מבית מדרש בשווייץ. לאחר כשלושים ושש שעות של עליות וירידות, זכינו לחונן את עפרה של ארץ הקודש ולהגשים את חלומנו, להיות שוב במחיצתו של מרן כ"ק אדמו"ר זצ"ל.

מיד שמנו פעמינו לעבר תל אביב, מקום שבתו של רבנו זצ"ל, כשבלבנו מפעמת ההרגשה של "לכו ונלכה ונחדש שם המלוכה". התרגשות רבה שררה בחצר הקודש לקראת בואם של הקבוצה הראשונה של חסידים מחוץ לארץ, וטרם הכנסנו אל הקודש פנימה ציוה לנו רבנו ג' דברים. א. שלא לברך ברכת שהחיינו. ב. שלא לנשק את ידיו, ג. שלא להזכיר במעמד זה שמות לברכה.

כ"ק רבנו הקדוש בעצמו גילה את התרגשותו, ובמשך כל השבת הבאה "שבת סליחות", ניכרים היו שינויים בהנהגת רבנו, ותלו הדבר שהם לכבודם של האורחים. בליל שבת קודש בעת שטעם רבינו את הדגים, הבחינו בשיעול שתקף את רבינו ז"ל, אולם מרן זי"ע המשיך את עריכת השולחן כסדרו. לאחר השולחן, עת שרבינו נכנס אל חדרו פנימה, ציוה על המשב"ק להעלות אור בחדר ולהבהיל רופא אליו באופן דחוף ביותר. בבדיקת רופא נתגלתה עצם מהדגים שהיתה תקועה בעמקי הגרון אצל רבינו, ונשלפה בידי המומחיות של הרופא, דבר שהיווה סכנת נפשות ממש. לשאלתו של החסיד הותיק ר' אברהם לייב ברגופן ע"ה, ששימש אותה שעה בקודש פנימה, מדוע המתין רבינו עד אחר השולחן עם

מצב מסוכן כזה. השיבו רבינו זי"ע, "הרי ישנם כאן אורחים חשובים כאלו שבאו מרחוק, וכי איך יכולתי לגרום להם עוגמת נפש!!!"

ביותר גילה לנו רבינו את שמחתו, כאשר נכנסנו אל הקודש פנימה לקחת ברכת פרידה טרם נסיעתנו. אמרנו לפני כ"ק רבינו, "דער עולם האט זיך מחייה געווען צי זעהן דעם רבין". השיב רבנו ואמר בחדוה, "אין ווי פיל בין עך זיך מחייה".

נשארנו משך כל הימים הנוראים עד לאחר שמחת תורה, מובן שאין מקום כלל לרשום את רגשי התעלות אותם חשנו, שדלות המילים מלתאדם. ביו"ט שני של חג הסוכות, גילה רבנו את דעתו שאינו חפץ שנקיים מנין לתפילות החג בבית מדרשו, ע"כ תרנו אחר מקום מתאים להתפלל ביו"ט שני. בית מדרשו של כ"ק אדמו"ר מסאדיגורא צוק"ל שהיה בקרבת מקום נמצא מתאים עבורנו. כאשר נשאל האדמו"ר מסאדיגורא להסכמתו לכך, הביע את שמחתו לארח אותנו בבית מדרשו. אף אמר, שברצונו לרכוש לעצמו חלק במצוה זו, שזכינו להחיות נפשו של מרן זצ"ל.

דבר נסיעה זו היה לשיחת היום בקרב הציבור החסידי בארץ הקודש, ואף פורסם על כך בכתבי העת החרדיים. נודע לנו שכ"ק אדמו"ר מגור זצ"ל ה"בית ישראל", התעניין מאוד בפרטי הנסיעה, וחקר רבות מי ומי הם הבאים, והביע שבחים רבים על הרעיון.

באמתחתנו היו אותם הפמוטות שקנינו ברוסיא על דעת להביאם דורון למרן, אולם מרן זצ"ל סירב לקבל דורונות. ברם כאשר נאמר למרן זצ"ל, ע"י ידידנו בן עירנו, המשב"ק הנאמן, הרה"ח ר' שלום פויגל ע"ה, שפמוטות אלו דומים לפמוטות שעמדו על שולחן רבנו בבעלזא בעת קבלת הקוויטלעך, אמר מרן בהתרגשות "אפשר איז דאס טאקע מיינע לאכטער". אז הגשתים כמתנה למרן, רבנו התבונן בהם היטב, ואמר "אכן דומים מאוד, אך לא אלו", וקיבלם מאתנו, והיה אצלו בחשיבות רבה. אכן פמוטות אלו שמשו את מרן כ"ק אדמו"ר זצ"ל עד יומו האחרון עלי אדמות, ועמדו על שלחנו תדיר בעת קבלת הקוויטלעך.

בתחילה ציוה מרן זי"ע להניחם במקום שמור, ולא התחיל להשתמש בהם מיד. כדרכו בקודש שלכל דבר חייב להיות זמן מיוחד, כמו כל חידוש של בגד או חפץ הי' זקוק אצל מרן זי"ע לשעת כושר, הי' פמוטות אלו מונחים וממתנינים לשעתם. מאחר שהשתוקקנו שמרן אכן ישתמש בהן, ביקשנו מספר פעמים מאת ידידנו המשב"ק רבי שלום פוגל ע"ה, שיזכיר למרן את דבר הפמוטות. אולם בכל פעם השיב מרן שעדיין אין השעה מתאימה, ולכל עת. לאחר זמן מסוים התחיל מרן ז"ל להשתמש בהן, ובכל פעם עת אשר הדליקו בהם את הנרות, הי' הדבר עבודה שלימה אצל מרן לעיין בשמותנו שחקקנו עליהם בכדי שמרן ז"ל יזכור אותנו לטובה. עיתים הי' רבינו זי"ע מתעכב זמן רב בהתבוננו בהזכרות האלו, עד שהמשב"קים ביקשו את הסכמתנו לנסר את הרובד התחתון של הפמוטות בו היו חקוקים שמות אלו.

הגרעין הראשון באמריקא

מחמת סיבות משפחתיות, ולאחר שקיבלנו ברכת מרן זי"ע לכך, עקרנו לאחר שלוש שנות מגורים באנטווערפן לאמריקא. עם בואנו לשם עדיין לא היתה התארגנות של חסידי בעלזא ראויה לשמה, מלבד אי אלו התכנסויות, בעיקר בימי הילולא של אדמו"ר בעלזא לא היה דבר. אז החלה ההתארגנות לקראת פתיחת שטיבל הראשון לחסידי בעלזא על יבשת אמריקה בשכונת איסט סייד. בעזרת כמה עסקנים

מסורים שנרתמו לענין, זכינו להקים את השטיבל לקראת ימים הנוראים של שנת תשי"א באיסט סייד. הקבוצה המרכזית שהיו את היסוד לשטיבל היו אלו יוצאי העיירה לאנצהוט אשר הצעירים שבהם היו תלמידיו של "היושב" הרה"ג ר' בנימין, שנקרא בפי היושבים יאָמ'טשי מהאלושטיץ הי"ד, שעם נישואיו התיישב שם והרביץ תורה במסירות לפני טובי הבחורים שם. וכן הצטרפו עוד חסידים חשובים ובעלי בתים יקרים וחשובים גם כאלו אשר לא היו קשורים מקודם לחסידי בעלזא, ועם הזמן הלכו והתרבו המתפללים בשטיבל ונמשכו לשם רבים וטובים.

כעבור כמה חודשים לאחר התייסדות השטיבל, נשלח מכתב לכ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל עם בקשה לקבל דברי חיזוק וברכה ליסוד השטיבל. התשובה לא אחרה לבוא כשרבינו שיגר מכתב מלא ברכות ודברי חיזוק.

פעילות רבה בכל שטחי החיים הרוחניים הופעלה מביהמ"ד זה. כל ההתארגנויות לנסיעות לכ"ק אדמו"ר זצ"ל תוכננו שם, ואף פעולות רבות של צדקה וחסד בוצעו במקום. הן לנצרכים מקומיים, ועוד יותר לעניי ארץ ישראל שעברו אז זמנים קשים מבחינה גשמית, והעניות היתה גדולה מאוד. בתקופה הזו - שידועה בשמה "תקופת הצנע" - נשלחו סכומים רבי משמעות לאנשים השונים, כמו גם חבילות מזון ובגדים שנשלחו לרבים מאנ"ש. קבלת חבילה כזאת אצל משפחה נחשבה ליום חג ממש. מה גם הפעולות בדבר התמיכה הגדולה לקיום הישיבה שנתייסדה ע"י מרן זצ"ל התרכזו שם.

גם הנשים הצדקניות - נשות אנ"ש נטלו חלק בפעילות הזאת והופעלו ע"י זוג' הרבנית הצ' ע"ה. תרומות חשובות הגיעו לישיבה באמצעות ארגון הנשים, בפרט הצידוד החשמלי הבסיסי להפעלת מטבח הישיבה שנרכשו בעזרתן, ציוד ששימש את הישיבה שנים רבות.

פרידה מרצון

עם הקמת השטיבל, היתה התארגנות של כשישה עשר משפחות, לשלוח את בניהם הבחורים להסתופף בצל קדשו של מרן זצ"ל, לקראת הימים הנוראים, על דעת שישארו ללמוד בקרבתו, בישיבה שנתייסדה על ידו. נסיעה זאת ריגשה מאוד את כל הקהל, שישה עשר בחורים שנתרו לפליטה להוריהם לאחר המלחמה האיומה, נפרדים לתקופה מאת משפחותם, ומתרחקים למרחקים בכדי לחסות בצל צדיק, וללמוד מתורתו בארץ הקודש. מסירות הנפש מצד ההורים החסידים אינה ניתנת לתיאור כיוון שבתקופה ההיא שרר בארץ הקודש מצב של מלחמה, אימת המסתננים איימה גם בתוככי העיר ירושלים, וסכנת רעב ריחפה בחללה של ארץ הקודש.

שישה עשר הבחורים שהפליגו באוניה, למסע בן שבועיים תמימים, ביניהם בנו - היחיד שנשאר לנו לפליטה בחסדי ה' - שליט"א, יצאו לנמל בחוף ימה של ניו יארק, מלווים בקהל של עשרות רבות של חסידים, מלבד בני המשפחה שבאו להיפרד מהם בחום וברגש. התחושה שהנה מוקם גשר חי אל חצר הקודש של מרן זצ"ל, הביאה לפרץ רגשות כיסופין ושמחה שהביאה עד דמעות, גם אצל כאלו אשר בניהם לא היו בין הנוסעים.

שבת משוש לבנו

במשך השנים זכיתי לחלות פני הקודש כ"ק מרן אדמו"ר זצ"ל בארץ ישראל פעמיים, כאשר בכל פעם היתה עבורנו התרגשות והתעלות חדשה. בפרט שמרן זצ"ל היה מקבלנו בשמחה גלויה, ועקב הקירבה המיוחדת, שמשתי פעמים מספר לפה לאנ"ש ולמשמשים בקודש, לבקש מאת מרן זי"ע דברים שלא

היה ביכולתם של אחרים לשוחח עליהם. לדוגמא אזכיר, שנתבקשתי ע"י יד"נ ש"ב אדמו"ר הגה"צ מבילגרייא צוק"ל, לפעול אצל מרן שישפר סדרי סעודתו, למען חיזוק בריאותו. מרן הקשיב לדברים בשום לב, והשיב תשובה מפורטת ומנומקת היטב. ועוד דברים רבים שאין כאן המקום לפרטם.

נכנסנו אז לשיגרה מסוימת, התרגלנו לעובדה שכ"ק אדוננו מורנו ורבנו רוח אפינו משיח ה' בראשינו. לאחר שניצלנו מתקופה כל כך איומה, וזכינו שוב לכתרו של מרן זי"ע, היה זה דבר פשוט עבורנו שהוא יובילנו לקראת משיח צדקנו בחיים חיותו, ולא יכולנו להעלות על דל מחשבתנו אפשרות אחרת. דבר זה גרם לנו להיסח הדעת במקצת, ולא נצלנו די האפשרויות לחסות בצל קודשו. רק לאחר שהוסר הנזר, והורם העטרה, התחרטנו היטב על שנחפזנו לשוב לכיתנו כבר שבועיים אחרי החגים, ועל אשר לא ישבנו בכל פעם לכל הפחות עוד כמה שבועות בארץ הקודש בחצר הקודש בצל קודשו של רבנו זי"ע.

כ"ק האדמו"ר מבעלזא רבי אהרן רוקח נודע כאיש קדוש. כל כולו היה שקוע בעבודת ה', כסולם מוצב ארצה וראשו מגיע השמימה. כשעלה הרבי זצ"ל ארצה והשתקע בתל אביב, ביקש שישתלו גינה בחצר ביתו שברחוב אחד העם וירכשו את כל הכלים הנחוצים למלאכת העידור, הניכוש וההשקיה.

אדמו"ר בעלזא מעולם לא שתלו גינות במקום מושבם בחוץ לארץ, ובין החסידים רבו הניחושים על מטרתו של הרבי הקדוש בהכנת גנה זו. אף אחד לא הבין מדוע הרבי הקדוש מתעניין בטיפוח גינת ביתו. אולם אחר בקשתו של הרב אין להרהר ובו ביום הוזמן גן שהתחיל מיד בעבודתו.

כשהודיעו לרבי שהגן גמר את עבודתו וגינה ססגונית ומלבלבת מעטרת את חצר בית הרבי. ביקש הוא שהגן ימשיך לטפל ולטפח את הגנה, כמקובל בגינות העיר. עברה שנה, הגיעו ימי אלול, חרדת התשובה וחשבון הנפש ריחפה מעל כל הבאים לבית הרבי. בערב ראש השנה, בשעה שהמונים צבאו על פתח החדר וציפו לברכה לקראת השנה החדשה, קרא הרבי למשמשו וביקשו להודיע לגן שזוה יום עבודתו האחרון ואינו רוצה שימשיך בעבודתו במהלך השנה הקרובה. כעת הבינו כולם מדוע דאג הרבי הקדוש לגינה בחצר ביתו. באחד בתשרי ראש השנה לשמיטין, ומאחר שהשנה הבאה היא שנת השמיטה, שכר הרבי במשך כל השנה גן שיעבוד בגינה, כדי שבבוא שנת השמיטה יקיים הרבי את מצוות "ושבתה הארץ שבת לה". על ידי הפסקת עבודת הגן. מעובד על פי ספר "שלושת הרועים" וספר "במחיצתם" חלק ב

בשכונת "נוה אחיעזר" היה גר יהודי ושמו הרה"ח ר' אברהם למפל ז"ל, חסיד בעלזא בכל נימי נפשו ונשמתו. זוכה להתאבק בעפר רגלם של כ"ק מרן מהרי"ד זי"ע ולאחריו אצל כ"ק מרן מהר"א זי"ע, והוא סיפר מעשה נורא. בשנים שלפני המלחמה בתקופה שלאחר נישואיו עסק לפרנסתו במסחר הטקסטיל, והיה קונה כמות גדולה של סחורה בזול ומכרם לאחרים ביוקר, וכך היה מרוויח את לחמו ביושר. ברם, לעתים עסק גם באופן בלתי רשמי בלא לדווח על הכנסותיו לרשויות, עד שביום בהיר אחד נתפס על העלמת המס, והיה צפוי למשפט קשה הנושא בחובו גזר דין ועונש כבד מנשוא. ממש באותם ימים נזדמן לידו איזה מסחר מסודר וחוקי, אך כדרך מי שנכווה ברותחין - נזהר בפושרין, וחשש לסגור את העסקה, על אף חוקיותה, ולכן נסע לקבל את ברכתו של רבו, הלא הוא רבי אהרן מבעלזא זי"ע. טרם היכנסו אל הקודש חשב ר' אברהם בליבו, כי לא יזכיר כלל את עניין המשפט בפני הקודש, מרוב ביישנותו, אלא יזכיר אך ורק את העסקה אשר עומד עתה טרם חתימתה, ובמחשבתו יכוון על אותו משפט קשה הצפוי לו. נכנס ר' אברהם בדחילו ורחימו והגיש למרן את הקוויטל (הפתקה). מרן קרא את הקוויטל ובירך אותו בהצלחה במסחרו, אך לפתע הרים הצדיק את עיניו והביט חליפות בר' אברהם וקוויטל. אחר נענה

ואמר לו: "אז מ'קען א טובה טוהן אַינעם, דַ אַרף מען טוהן אפילו פֿאַר א גוי" (-) "אם אפשר לעשות טובה למאן-דהו, הרי שצריכים לעשותה, ואפילו לנכרי". "מכיוון שלא הבנתי פשר הדברים", מספר ר' אברהם, "חשבתי בלבי כי זוהי 'שפה של אדמורי"ם'. אך בתוך זמן לא רב כבר הובררו לי הדברים...".

באחת התחנות, בעת שהמתין לרכבת, הבחין לפתע באשה אחת אשר התהלכה אנה ואנה מבוהלת כהוגן – כמחפשת וטרה אחר דבר מה שנראה כחשוב לה מאוד. מיד נזכר בדברי הרב, ניגש אליה ושאלה אם היא נצרכת לעזרה כל-שהיא. השיבה האישה כי ממילא לא יוכל לעזור לה במאומה. "בכל אופן", ניסה ר' אברהם לעודדה, "אולי בכל-זאת אוכל למצוא את מבוקשך". נענתה האישה ואמרה כי אבדה את תיקה האישי ובה כל מסמכיה וכספה. שאלה ר' אברהם באיזה סכום כסף מדובר. ענתה האשה: "סכום של עשרים וחמש ראניש".

כמצוות הרבי, על אתר הושיט לה ר' אברהם את כל הסכום. לשאלתה מתי והיכן תחזיר לו את מעותיו, ענה ר' אברהם כי הוא נותן לה זאת במתנה גמורה. התרגשה האישה מטוב ליבו, ובתמורה הוציאה מכיסה כרטיס ביקור ובו ציון מקום עבודתה, והושיטה לר' אברהם.

"הבחנתי", סיפר ר' אברהם, "כי האישה משמשת כשופטת בעיר הגדולה לעמבערג, אך לא ייחסתי לכך כל חשיבות באותו רגע, ותחבתי את הכרטיס בכיסי.

"כעבור זמן קצר הגיעה לביתי הזמנה מבית המשפט, ובה נאמר כי עלי להופיע ביום פלוני ובשעה פלונית בבית המשפט אשר במחוז 'לעמבערג'. בטוח הייתי בישועתי הקרובה בזכות ברכתו של כ"ק מרן זי"ע", סיפר ר' אברהם, "ותהיתי לראות איך יפול דבר. ביום המיועד נסעתי בלב בטוח אל בית המשפט, ומיד בהיכנסתי לאולם בית המשפט כבר הבחנתי באותה שופטת – שעזרתי לה בתחנת הרכבת - היושבת בין השופטים. כבר בתחילת הדיון בענייני, עוד בטרם הספיקו השופטים לחייב אותי, נעמדה אותה שופטת על רגלה וטענה בעוז: 'לא ייתכן לחייב אותו ולהאשימו בדברים אלו, שהרי הוא ולא אחר סייע לי לפני משורת הדין, וודאי לא יעבור על החוק!'. כך העידה על ישרי ונאמנותי, וגרמה לסגירת התיק כולו, ופטרו אותי לשלום".

ידוע כי אצל הרה"ק מהר"א מבעלזא זי"ע היתה הקפדה מיוחדת למצוא תמיד זכות על כל יהודי, ולא היה יכול לדבר או לשמוע שום רע על יהודי. מסופר שפעם אחת בא אחד מראשי הציונים לבעלזא ונכנס אליו, ולאחר שיצא, חשש הרה"ק מבעלזא פן עכשיו יכנס הלה לביהמ"ד ויפיץ שם את דעותיו הכוזבות. אך לעומת זה, לא רצה להוציא מפיו תיבת "רשע" על יהודי. על כן שלח להודיע בבית המדרש שיש כאן "צדיק המדבר כמו רשע", ואסור לעמוד בד' אמותיו.

סיפר הגה"ח הרב מרדכי-שמואל אשכנזי, רב אב"ד כפר חב"ד: "כאשר הגיע רבי אהרן מבעלזא זצ"ל לארץ הקודש, התארח זמן מה בירושלים אצל סבי זקני הרב שניאור זלמן אשכנזי ע"ה. הוא התעניין אצל סבי זקני על ילדיו ואמר שכאשר בנו, סבי, הרב מאיר אשכנזי ע"ה יגיע לארץ, יכנס אליו. אכן, כאשר ביקר סבי בארץ בשנת תש"ו, בדרכו משנחאי שבסין לנוי יורק, ביקר אצל הרבי מבעלזא. "סבי, הרב מאיר אשכנזי, היה אז לאחר אירוע מוחי ר"ל, ורישומו ניכר היה על פניו. רבי אהרן הבחין בכך ואמר לו: 'אתה אמנם אינך חסיד שלי, אך מפני כבוד האכסניה (אביך, הרב שניאור זלמן) אציע לך להקפיד על שלושה דברים, והקפדה זו תסייע לך לשמור על בריאותך: א. אל תשמע מוזיקה. ב. אל תטעם מאכלים מתוצרת חלב. ג. אל תלך לקברי צדיקים'. 'סבי ע"ה שמר את הדברים ויצא לדרכו לארה"ב. והנה, כידוע, עד י'

שבט תשי"א סרב הרבי מליובאוויטש בכל תוקף, לקבל על עצמו את הנשיאות. כאשר פנו חסידים לרבי שיורה להם כיצד לנהוג בענייניהם השונים, נהג הרבי לענות להם שילכו לאוהל. כאשר סבי, הרב מאיר אשכנזי ע"ה, פנה לרבי, זכה לאותה תשובה. בתשובה, סבי סיפר לרבי על הדברים של רבי אהרן מבעלז, ביניהם, כאמור, לא ללכת לקברי צדיקים. הרבי ענה 'מכיוון שאינך חסיד שלו, היית יכול לשאול אותו מה המקור להנהגה זו. בכל זאת, הוסיף הרבי, 'כיוון דנפיק מפומיה דרב, הרי שכדאי להיזהר בזה'. 'אם כן, מי יענה לי על שאלותי?', הקשה סבי. או אז קם הרבי, לבש את הכובע וחגר את הגארטל, וכך החלה ה'יחידות' הראשונה...

"את הסיפור שמעתי לפני שנים רבות, אך בתחילה לא עמדתי על עומקם של דברים. אמנם, לאחר שסיפרתי סיפור זה באחת מן ההזדמנויות לפני כמה שנים, ניגש אלי יהודי חסיד פולין ואמר שאת ההצעה לא ללכת לקברי צדיקים הוא דווקא מבין היטב, משום שברוח קדשו ראה הרה"ק רבי אהרן מבעלז את השתלשלות העניינים, וראה מה עלה בסופו של דבר, שבזה הצליח לבצע עכ"פ חלק מההסכמה של הרבי לקבל על עצמו את הנשיאות..."

כ"ב אב

הרב הגאון הצדיק רבי אליהו הכהן דושניצר זצ"ל

יום ההילולא כ"ב באב

נולד ב-כ"ד טבת ה'תרל"ה (1876) בידובנה (פלך לומז'ה) שבפולין. מגדולי בעלי המוסר. בנעוריו התחנך בישיבות לומז'ה, טלז, קלם וסלובודקה. הצטיין במידותיו הטובות. לאחר מכן נסע לראדין כדי ללמוד מפי מרן ה'חפץ חיים'. בשנת ה'תע"ד (1910) ר' ירוחם ליבוביץ עזב את ישיבת ראדין לטובת מיר, ומרן ה'חפץ חיים' ביקש מרבינו, שימלא את מקומו כמנהל הרוחני בישיבה. לאחר תקופה התבקש ע"י הגאון ר' יוסף שלמה כהנמן להרביץ תורה בישיבת ווידז' שאותה יסד. רבינו נענה לבקשו עד שנת ה'תרע"ה (1914) שבה פרצה מלחמת העולם הראשונה. אז הוכרח לעזור ללומז'ה. בקיץ ה'תרפ"ו (1925) כאשר נוסדה ישיבת לומז'ה בפתח-תקווה, נקרא להיות יחד עם הבחורים, שבאו ללמוד בישיבה. כ-25 שנים כיהן כר"מ ומשגיח בישיבה. העמיד תלמידים רבים. זהירותו ודקדוקו בעניינים שבין אדם לחברו, בכלל, ובחרדה מגזל בפרט, היו למעלה מהשגת אנוש. נזהר מאוד בעוון ביטול תורה. חס היה על כל רגע ורגע מזמנו, ועל אחת כמה וכמה על זמנם של אחרים. משנפטרה אשתו הרבנית אשר עזרה בכלכלת הבית, היה מלא דאגה. לא דאג על מצבו האישי, שנשאר ערירי, אלא דאג לבחורי הישיבה שלא יתבטלו מלימודם בשעת ההלוויה. ולכן ערך את ההלוויה בשעת בין הסדרים, ורק אז דעתו התיישבה עליו. בעל רוח-הקודש. מרן ה'חזון אי"ש' העיד עליו שהיה מל"ו הצדיקים וכן זכה לגילוי אליהו הנביא. נפטר ב-כ"ב אב ה'תש"ט (1949). חי כ-73 שנים. ציונו בבית-העלמין סגולה שבפתח-תקווה.

אביו: הצדיק ר' אברהם יוסף הכהן. **אימו:** מרת שרה. **אשתו:** מרת חנה (בת ר' אשר מלוקניק שבפולין). **ילדיו:** ר' אשר (רב בשיקגו). חתנו: ר' גרשון חנוך פישמן (אב"ד רודקי). **מרבתי:** הצדיקים ר' ישראל מאיר הכהן (ה'חפץ חיים), ר' שמחה זיסל זיו (ה'סבא מקלם), ר' אליעזר שולביץ. **מתלמידיו:** הצדיקים הגאונים ר' שלום מרדכי הכהן שבדרון (המגיד הירושלמי), ר' חיים קניבסקי (מגדולי הדור, בנו של

הסטייפלר) ור' פנחס צבי הרמן. מספריו: נחלת אליהו- חידושים וחידושי דינים על הש"ס, דברי מוסר ע"פ פרשות וליקוטים.

איש צדיק וקדוש אשר לאחר שנפטר התבטא החזון אי"ש אודותיו כי היה מל"ו צדיקים שבזכותם העולם עומד ומתקיים. ר"מ ומשגיח בישיבת לומז'א בפתח-תקווה. נוהג היה זהירות יתירה בענייני ממונות, שלא יכשל בפרוטה. להלן מספר עובדות, שבהן אנו מוצאים את הקפדתו ודקדוקו בעניין זה: מטעם הישיבה סיפקו לו מאור חשמל לביתו (שלא היה אלא צריף עלוב ודל, רצפתו חול וריק מרהיטים) וקימץ בשימוש בו עד קצה הגבול. כשישב לסעוד ערבית, נהג להדליק עששית נפט ולכבות את החשמל, באמרו: "לאכול, די בזה".

כשהרב נסע באוטובס והיה צריך לרדת בתחנה מסוימת, לא היה מושך בחוט ומסמן לנהג שיעצור. (בזמנו עוד לא היה הצלצול חשמלי שמדליק שלט עצור אלא חוט, שמחובר לפעמון ומשמיע צלצול). רבינו סבר, שאם אף אחד לא יורד בתחנה שלו, הוא אינו רוצה לעכב את כל הנוסעים בגללו לעצור את האוטובוס. אלא חיכה, אולי יש מישהו אחר שצריך לרדת שם וצלצל, אז ירד בתחנתו. אבל אם הזדמן, שהוא היה הנוסע היחיד שצריך שם לרדת, הרב לא היה מצלצל והיה ממשיך לנסוע הלאה עד התחנה הבאה, שם ירד מישהו - והיה הולך חזרה ברגל. הפלגה גדולה מאוד, שהרי על מנת כן נוסעים הנוסעים באוטובוס, שכל אחד יירד היכן שצריך.

בבעלות הרב היה פרדס. חכך הרב בדעתו והחליט למכור את הפרדס. רבים ביקשו לרכוש את הפרדס. הם נפגשו עם הרב על מנת להגיע עימו לעמק השווה. לתדהמת כל הקונים, בכל פעם שנפגש עם קונה פוטנציאלי, במקום להציג את מעלות הפרדס, ישב שעה ארוכה, כשהוא מפרט לפניו את חסרונותיו, היות ופחד, שמא מטעה את הקונים, ויש בכך איסור גזל והונאה ('אל תנו איש את אחיו').

לאחר שאשתו נפטרה לבית-עולמה, הוא ביקש מידידו ר' דוד מנדלוביץ לחמם בעבורו את ארוחות הצהריים. הלה קיבל את בקשתו ברצון, וכך מידי יום ביומו סעד הצדיק בבית-ידידו. אשתו של בעל בית אומנם דקדקה בכל המצוות, אולם לעיתים היו שרוולי חולצתה עולים מעט מעל המרפק, וכן לעיתים נגלו חלק משערות ראשה. לימים נתפס בנו של בעל הבית יחד עם אנשי האצ"ל ע"י השלטון הבריטי והם נשלחו לכלא לטרון. הבריטים עמדו להגלות אותו לכלא נידח בקניה, ששם שרצו מגיפות מסוכנות. הם קיוו ע"י כך שהאסירים לא יחזיקו מעמד בסביבה זו, וכך יקצרו את חייהם. כאשר הגיע ר' אליהו לסעוד בביתם, פנתה האשה לרב וביקשה ממנו בקול בכי, שיתפלל עבור בנה הנמצא במרחקים שישב לביתו במהרה בריא ושלם.

ענה לה הצדיק: "אם תסכימי להתלבש בצניעות, כפי שהדין מחייב, ולכסות את ראשך כראוי, אני מבטיח לך, שבנך יישב במהרה ללא שום נזק!". האשה שתקה למספר רגעים ואז השיבה: "את השרוולים אני אאריך, אך לכסות את כל השיער קשה לי מאוד!". כששמע בעלה את הדו-שיח בין אשתו לרב, אמר לה בפליאה: "האם כדאי לך להפקיר את בנך בגלל שטות זו?". כששמעה האשה את דברי בעלה, הבינה, כי הוא צודק ואכן הסכימה לכסות את כל ראשה. אז אמר הצדיק: "בנכם יחזור בעוד שלושה שבועות ביום שישי". חלפו שלושה שבועות, וכולם התכוננו לבואו של הבן, ואף על פי שעדיין לא הייתה שום ידיעה ממנו, גדולה הייתה אמונתם בדברי הצדיק, שכדבריו כן יהיה. יום שישי הגיע ועדיין הבן איננו. כבר עברה שעת הצהריים והאם פונה אל הצדיק ושואלת: "עוד מעט תיכנס השבת, ואיה בננו?" - "אל

דאגה", השיב הרב, "הוא יהיה פה לפני הדלקת נרות השבת". ואומנם כשניגשה האם להדליק את נרות השבת, נפתחה הדלת ועל הסף עמד הבן! כששאלו אותו, כיצד יצא מתוך כלא שמור ומוגן בו היה, ענה שביום שישי ביקשו להעבירם לכלא בקניה, תחת משמר כבד מאוד. אלא שלפתע ניגש אליו מפקד בכיר, שלא הכיר, וציווה עליו להתלוות אליו. "הוא צעד לכיוון היציאה ואני אחריו", סיפר, "וכשהגענו מחוץ לכותלי הכלא, אמר לי: "לך מהר הביתה, כי דואגים לך!".

בשנים האחרונות נהג להדליק את העששית ולכבות את החשמל גם כשאיחר לישיב רכון על הספרים, באמרו: "לעת זקנה צריכים לחשוש אולי תחטפני שינה ליד הספר... ונמצא החשמל דולק על חשבון הישיבה ללא צורך!!!"

כשנפטרה אשתו שעסקה במסחר עופות, והיה חתול מצוי ברשותה, חשש אולי מדין ירושה עבר החתול אליו ויתחייב בכל היזק שיגרום לבריות. מה עשה? תפס את החתול בידי, ולאחר שקרא אליו שלשה מתלמידי הישיבה, הפקיר אותו בנוכחותם ושילחו מהבית.

פעם אחת נתן לחייט פלוני שיעשה תיקון כלשהו במעיל השבת שלו. ביום שישי הלך ונטל ממנו את המעיל ושילם לחייט שכר פעולתו. כשבא לביתו הבחין שהחייט תפר במעיל כפתור נוסף שלא דיבר אודותיו, ומפני שטרם פרע לו את התשלום עבור תפירת הכפתור הנוסף, חשש לגזל, ולא השתמש במעיל באותה שבת.

יום אחד נתן לחשמלאי בין מנחה לערבית מנורת לילה לתיקון קל. האומן נהג להתפלל תפילותיו בישיבה, וכשבא אותו יום לתפילת ערבית הביא עמו את המנורה כשהיא תקינה, וגמר בלבו שלא לקבל שום תשלום עבור תיקון פעוט כזה. מכיוון שרבי אליהו האריך בתפילתו, לא המתין לו האישי אלא סר אל דירתו הסמוכה לישיבה, והעמיד את המנורה על השולחן. באשמורת השלישית של הלילה כשבא האומן לישיבה ללמוד את שיעוריו בהיותו ממשכימי קום לפני עלות השחר, מצא להפתעתו את ר' אליהו עומד ומצפה לו עם הארנק ביד. "מה הבהילות" שאל החשמלאי בעיניים תמהות, ורבי אליהו משיבו בענווה: "וכי קטן בעיניך איסור בל תלין שכרו".

בשבת אחת השתתף בקידושא רבה שערך יהודי פלוני בביתו עם הרבה קרואים. כשעמד לילך משם, ביקש לקרוא אליו את עקרת הבית והאציל מברכותיו על ראשה, ואגב כך פייסה בדברים באמרו: "אולי כשקידשתי על הכוס נשפך מעט יין על המפה, אנא לסלוח לי, ואולי גם אחרים נכשלו בזה, הואילי נא למחול ולסלוח לכולם". כשאמרה האשה: "מחול לכם, מחול לכם", נצצו עיניו מרוב שמחה.

אחד מתושבי פתח תקווה שמוצאו מלומז'א בא ליטול מרבינו ברכת פרידה לפני נסיעתו לביקור בארץ פולין. שאל אותו ר' אליהו אם יעבור גם בעיר לומז'א. כשהשיב בחיוב, ביקש ממנו שיואיל בטובו לברר שם עניין אחד אצל אשה פלונית שהיא אלמנה העומדת בחנות ספרים. לפני שנים מרובות רכש ממנה ספר מסוים, והספק מנקר בלבו אולי שילם לה פחות מדי כי הספר נראה בעיניו יקר ערך ולא יתכן שמחירו זול כפי ששילם. אם באמת טעה, אנא יואיל בטובו לבקש מחילתה בשמו, ויפרע לה את הסכום הדרוש וכשיחזור הנה ישיב לו. הבטיחוהו האישי וכן עשה. בבואו ללומז'א הלך אל האשה ושאל בעניין הספר. נענתה ואמרה: "מה רוצה רבי אליהו ממני. כבר שלח אלי אנשים אחדים בנידון זה, הגידו לצדיק ששילם לי עבור הספר מחיר טוב והגון, ואינו חייב לי אף פרוטה. (נחלת אליהו)

מעשה ביהודי תושב פתח-תקווה שלא שמר מצוות, ולפתע החליט לחזור לדרך הישר וכל זאת בשל מפגש אחד עם הרב אליהו דושניצר זצ"ל. "היה זה בערב יום הכיפורים" סיפר, "ואני, מטייל ליד הישיבה. לפתע, אני רואה דבר מוזר. ליד ישיבת לומז'א היו מספר שירותים. והנה, אדם נכבד, עם זקן לבן וכולו אומר כבוד, מסתובב מבית-כיסא אחד למשנהו, נכנס ויוצא, נכנס ויוצא. תמהתי מאוד, מה עושה אדם זה במקום לשהות בבית-הכנסת בערב יום-כיפור? לא התאפקתי. ניגשתי ושאלתי: "מה אתה עושה?" והרב ענה: "מכיוון שאנשים רבים יפקדו את בית-הכנסת עד לצאת יוה"כ, חוששני, שמא יזדקק אחד מהם לצרכיו, ולא יהיה לו נייר טואלט. לכן אני קורע ומכין הרבה ניירות, ומניח בכל שירותים חבילה עם ניירות בכדי לגמול חסד עם האנשים". וסיים המספר ואמר: "כל קריעת נייר של הרב, קרעה לי את לבי ואמרתי יהי מה, אחרי יוה"כ אתקרב אל האיש ההוא שילמדני אורחות חיים. וכך עשיתי, ואני מודה לקב"ה שזיכני להזדמנות לחזור לכור מחצבתי". (מעובד מתוך 'עלינו לשבח')

הצדיק החסיד הרב מגוץ סבאג זצ"ל

יום ההילולא כ"ב באב

נולד בשנת ה'תרס"ב (1901) באי התורה ג'רבא עיר מלאה חכמים וסופרים. עוד בהיותו ילד קטן זכה לגדול בין ברכי החכמים וינק מהם את תורתו. בילדותו נכנס בו רוח דיבוק ה' ירחם ובעצת חכמי העיר נמנע כל ימיו מאכילת בשר ושתית יין למעט בימי שבתות וחגים שאז שתה יין צימוקים. חסידא קדישא. בעל רוח הקודש. מופתים רבים נעשו על ידו. רבים פנו אליו ונושעו. רבינו נודע בקדושתו הנוראה. רבים היו משחרים לפתחו של ראב"ד ג'רבה הגאון רבי בוגיד סעדון זצ"ל שהתבטא על רבינו באורח נדיר בספרו בביטוי: "החסיד והקדוש". ענוותן מופלא. גדול בתנ"ך ובקי בכל דקדוקיו. צדיק וצנוע בכל דרביו ומרותיו. התפרסם בקרב האנשים כי כל מי שזכה בברכת הרב, יהיה בטוח שהברכה תתקיים. באחרית ימיו עלה לארץ הקודש והתגורר בעיר באר שבע. שם הקים את הקהילה התוניסאית וביסס את מוסדי הדת. נפטר לבית עולמו ביום שבת קודש כ"ג אב ה'תשכ"ה (1965). חי כ-64 שנים. ציונו בבאר שבע. גם היום רבים העולים לציונו זוכים לראות ישועות.

אביו: ר' שלום. **אמו:** מרת זעמונה. **נשותיו:** מרת סברסה (זיווג ראשון), הרבנית תיתה (זיווג שני - בת הגאון הקדוש רבי שלום כהן). **ילדיו:** בן ובת. **מרבתינו:** הגאון רבי דידו כהן הכהן. **מספריו:** חידושי התפרסמו בספרו של חמי' דרכי שלום'.

כאשר הגיע ר' מגוץ סבאג לעיר באר שבע לא היה שם בית הכנסת לבני העדה. האנשים דנו מה לעשות. בזמנם חברת עמידר היו נותנים דירות לעולים חדשים ולכן הוחלט על ידי כולם לפלוש לאחת הדירות של חברת עמידר האמורה לשמש כדירות מגורים ולהפוך אותה לבית-הכנסת. הם אכן עשו כן. בחברת עמידר כאשר גילו מה נעשה, הם מיד פנו לבית המשפט ותבעו מהם לפנות מיד את בית-הכנסת כדי שיוכלו לתת אותה כדירת מגורים לאחד העולים. השופט מר אליהו נאווי (לימים ראש העיר באר שבע) צידד בחברת עמידר וקבע כי צריך לפנות לאלתר את המקום כיוון שלא יתכן שכל אדם יעשה דין לעצמו. מאחר והם הניחו כי האנשים שפלושו לדירה לא יתפנו מרצון לכן נשלחה לשם פלוגת שוטרים כדי שיפנו בכוח את המתפללים ויוציאו אותם משם. כאשר השוטרים נכנסו לבית הכנסת הם חזרו לאחוריהם ולא עשו דבר. לממונים עליהם הם סיפרו כי כאשר הם נכנסו לבית-הכנסת, הם ראו בפניה יהודי זקן יושב ורכון על ספרו ומצדו שני 'אריות אש' והם מפחדים להתקרב

אליו. למרות שהדברים נשמעו תלושים מהמציאות השופט שהיה אדם מאמין קיבל את דבריהם והחליט כי אין לפנות את בית-הכנסת. בסופו של דבר בית הכנסת הזה לא פונה מהמתפללים. אותו יהודי היה כמובן רבינו שהגן בקדושתו על בית הכנסת.

סיפר גיסו הצדיק רבי דן מרדכי הכהן זצ"ל (זקן רבני תוניס): פעם אחת היתה אשה אחת של"ע היתה מפלת את בניה. לפי החשבון שלה בכל פעם שנפקדה המצב היה שכן אחד היה נולד בריא וכן אחד נפטר רח"ל. היא הלכה לביתו של רבינו וסיפרה לה על מצבה וביקשה ממנו ברכה. רבינו הבטיח לה שאין לה מה לדאוג כלל וכי מעתה ואילך יהיו כל הילדים קיימים בעזרתו יתברך. מדברי רבינו לא נפל דבר. מאותו הרגע כל ילדיה שנולדו לה החזיקו ולא היה לה יותר הפלות.

בילדותו רבינו נשלח על ידי אביו רבי שלום להביא לחם מהמאפיה בעיר בנגרדאן שבדרום תוניסיה. כאשר יצא מהמאפיה נפלו מידיו שתי כיכרות לחם על הרצפה. מאותו רגע נכנסה בו רוח דיבוק. רבינו בכל פעם שראה אדם היה אומר לו במה הם חטא. האנשים פחדו להיות בקרבתו. רק כאשר עבר בסמוך לגאון הצדיק רבי רחמים חי חויתה הכהן, היה אומר לו: "אל תפחד, אתה אין לך עוונות כלל". הוריו לקחו אותו לאחד מצדיקי העיר שהסביר להם כי הרוח נכנסה בו מחמת שהעיר בנגרדאן היתה בתחילה לא מיושבת והיתה מושב לחיצוניים. כשבאו בני האדם לגור שם זעמו החיצוניים על כך ונכנסו בנער. רבינו מחמת מעשה זה התנזר מבשר ויין כל ימיו.

כאשר עלה לארץ הוא הפליג באנייה. במהלך ההפלגה באה רוח סערה והאזניה הישיבה להישר. רבי מגוץ הוציא מכיסו את חתיכת האפיקומן ששמר מליל הסדר והשליך אותה אל המים הסוערים והים מיד נח מועפו.

כאשר הציעו לאשתו הרבנית תיתה את רבי מגוץ היא הלכה לסבתה הצדקת הרבנית ז'אלו ע"ה ואמרה לה: "כיצד אני אתחתן איתו, הרי הוא לא כהן?". (בזמנם הם הקפידו שבת כהן תחתן אך ורק עם כהן). הצדקת ענתה לה: "רבי מגוץ הוא קדוש ותלמיד חכם ונחשב אף יותר מכהן". (החומר באדיבות מכוון מ'ממלכת כהנים').

כ"ז אב

המקובל האלוקי הרב יהודה משה ישועה פתיה זצוק"ל

יום ההילולא כ"ז באב ה'תש"ב

חכם יהודה פתיה נולד לאמו ולאביו המקובל חכם משה ישועה פתיה, ביום ב' בשבט בשנת תרי"ט 1859 בעיר בגדאד שבעירק. בילדותו, למד ב'מדרש בית תלמוד תורה', ובהמשך למד ב'שיבת מדרש בית זילכה'. רוב תורתו למד ממורו חכם יוסף בלבל.

בשנת תרל"ו 1876, בהיותו בן שבע עשרה, התבקש ע"י ראש הישיבה חכם עבדאללה סומך לעבור לפני התיבה. אחד הנוכחים טען שאין למנות שליח ציבור צעיר, שלא נתמלא זקנו. חכם עבדאללה סומך קם ממקומו, וסמך את ידיו על חכם יהודה פתיה כרב ומורה הוראה. מקטנותו, מלאו ליבו ללמוד קבלה. אביו המקובל חכם משה ישועה פתיה לימדו על פה את ספר הזוהר וכתבי האר"י. בשנת תרמ"ד 1884, בהיותו בן עשרים וחמש, חכם יהודה פתיה כתב את חיבורו הראשון בתורת הנסתר 'יין הרקח'. חכם יהודה פתיה נודע כבקי בשמות ובלחשים, כתב קמיעות וריפא חולים, בנסתר ובנגלה. חכם יהודה פתיה

נהג להתפלל בבית הכנסת 'צחק חיים', ובהמשך שימש גם כראש ישיבת 'מדרש בית זליכה'. שם, בשנת תרפ"ה 1925, הרחיב את תחומי הלימוד בישיבה, החל ללמד קבוצת חכמים נבחרת מתוך בית המדרש את ספר הקבלה 'עץ החיים'. במהלך חייו עלה שלוש פעמים לארץ ישראל, בשנת תרס"ה 1905, ובשנת תרפ"ג 1923, בשנת תרצ"ד 1933 חכם יהודה פתיה עלה בשלישית לארץ ישראל, והתיישב בירושלים עד יומו האחרון. בו' שבט ה'תרצ"ז חלה ואושפז בבית הרפואה "שערי צדק", לאחר שמצבו הלך והחמיר הלך תלמידו, רבי שלמאן מוצפי, לקברה של רחל אמנו על מנת להתפלל לרפואתו ולאחר תחנונים רבים הרגיש כי לא נפתחו שערי רחמים לתפילתו. ערך ייחודים ואמר כי הוא מעניק מרצונו במתנה גמורה 5 שנים משנות חייו למורו ורבו. בשו"ב לבית הרפואה נוכח כי ר' יהודה פתיה פקח את עיניו ובכ"ז שבט הבריאה ושב לביתו. בדיוק 5 שנים ו- 6 חודשים לאחר מכן ביום שני, כ"ז באב, שנת ה'תש"ב השיב חכם יהודה את נשמתו ליצרה. חכם יהודה פתיה, נלקח לבית עולמו ביום כ"ז באב תש"ב 1942 ונטמן בנקודה הגבוהה ביותר בחלקה הבבלית בבית הקברות בהר הזיתים. חכם יהודה פתיה חיבר ספרים רבים, חלקם עדיין בכתבי יד וחלקם נדפסו. בין ספריו: 'מנחת יהודה' - פירושים על התנ"ך, תלמוד, ספרי קבלה, שיחות עם דיבוקים וסדר הוצאת דיבוק; 'בית לחם יהודה' - פירוש על עץ חיים; 'יין הרקח' - פירוש על הזוהר - אידרא רבא ואידרא זוטא; 'עטרת רחל' דרושים על פרקי אבות; 'כתר צדיק' - על התורה, 'אסירי התקוה' - תפילות ובקשות; 'חסדי דוד' - בקשות ותפילות שונות.

לרבי שמעון אגסי, רבו ורעו של רבי יהודה פתיה, נפטר בנו הצעיר, רבי אהרון. רבי שמעון לא קיבל עליו תנחומים, אפילו לא מרבי יוסף חיים, הבן איש חי, זצוק"ל. עד שבא אליו הרב פתיה, ואמר לו שגילו משמיים שבנו אהרון - הוא גלגולם של בניי אהרון - נדב ואביהו. כששמע זאת רבי שמעון התנחם ואף קרא לספרו על שער הגלגולים, בשם "בני אהרון".

ערב שבת אחת, כששכב לישון, חלם רבי שמעון על שני נרות שכבו. הוא התעורר ולא יכול היה להירדם, בחושבו שהחלום הזה מרמז כי גם בנו השני ייפטר, ולכן החליט לעשות תענית חלום מיד ביום השבת. כבגדד ביום השבת היו נוהגים לבוא לתפילת מינחה גדולה בצהריים, ואחריי התפילה לא חזרו לביתם, אלא ניצלו את הזמן ללימוד תורה. כל אחד היה מוציא חתיכת לחם ודג, או ביצה חומה, נוטל ידיו ואוכל סעודה שלישית. לאחר ברכת המזון היו נשארים ללמוד עד תפילת ערבית. רבי שמעון שהיה שרוי בתענית חלום, לא הביא עימו דבר מאכל. הוא היה בספקות עם עצמו מה לעשות?! אם יישאר בבית הכנסת, ישאלו אותו חבריו מדוע אינו אוכל, והוא לא רצה לגלות להם את עניין תענית החלום בשבת. גם לביתו לא רצה ללכת מאותה סיבה. לכן יצא מבית הכנסת וטייל מעט עד זמן סיום הסעודה, וכך בבית הכנסת יחשבו שסעד בביתו, ובביתו יחשבו שסעד בבית הכנסת. בדרכו פגש את רבי יהודה, שבא לקראתו ובירכו ב'שבת שלום.

רבי יהודה פנה אליו; "חכם שמעון! לך לאכול! למה אתה בתענית חלום? אתה ראית בחלום הלילה שכבו שני נרות, ואתה מפחד שזה מרמז על בנך השני. לא כן הדבר! מה שראית בחלום אלו שני ניצוצות - שני בנים שהייתם צריכים להביא אתמול לעולם, ומכיוון שלא הזדמן שיבואו - הם כבו. עתה הפסק את התענית ולך לאכול". רבי שמעון נרגע והלך לביתו להשלים את סעודתו החג.

בתקופת מלחמת העולם השנייה חרדה ארץ ישראל בשל התקדמותם של הכוחות הנאציים, שכבשו בסערה את מדבריות צפון אפריקה והתקדמו כמעט ללא הפרעה לכיוון ארץ-ישראל. בעת צרה גדולה

זו התגייס חכם יהודה להצלתם של יושבי ארץ הקודש. הסופר חיים סבתו תיאר בספרו 'בואי הרוח' את נס ההצלה: "הם עשו זאת בעצת הארי שבחבורה, הצדיק הבגדדי המלומד בנסים הרב פתייה, שאחרי שאלת חלום ציווה לכל אחד מן החבורה ללכת למקום אחר להתפלל".

הרב פתיה ארגן באותה העת קבוצות של מקובלים שיתפללו בקברי צדיקים בכל רחבי הארץ, נשא תפילות בנוסח מיוחד בירושלים, שבהן השתתף מלבדו גם קובץ מקובלים קשישים, ואפילו שכר כלי טיס שאמור היה להקיף את ארץ-ישראל כמה פעמים, תוך שהוא עצמו מתפלל כל העת לשמירת הארץ מן המזיקים. בסופו של דבר, כידוע, נהדף צבאו של רומל בפני הצבא הבריטי ביולי 1942, בקרב אל עלמיין הראשון, וכל זאת חודשים אחדים לפני פטירתו של הרב פתיה, שהוחזק בעיני רבים כמי שבתפילתו סיכל את רוע הגזירה.

כל הזקוקים לברכה מצפים לטקס הסימנים בליל ראש השנה, שהוא זמן מתאים לברכות. הרב יהודה פתיה ואשתו רחל ציפו שנים רבות לפרי בטן, ותלו תקוותם בטקס הסימנים. כאשר ערכה הרבנית רחל את השולחן, הניחה את מנורת הנפט בכניסה לבית, ולא השגיחה שהדלת נפתחה והרב יהודה נכנס ונתקל במנורה, שהתנפצה על הרצפה והתיזו נפט לכל עבר. אף שבגדיו התלכלכו מנפט, הרב פתיה האיר פנים לאשתו, איחל לה שנה טובה ואף ביקש את סליחתה על הפלת המנורה. על הבית נפלה חשכה, והרב ואשתו החליטו לערוך את הסעודה על הגג. אך כשהתארגנו להעלות את מאכלי החג אל הגג החליקה הרבנית רחל על שלולית הנפט, וכל האוכל נפל על הרצפה. מכל הסעודה המפוארת, מכל סימני החג, לא נותרו אלא שתי פיתות. נטלו הרב פתיה ואשתו את הפיתות הנותרות ועלו לגג. תחילה קידש הרב על הפיתות, אחר כך אמר עליהן את כל הברכות והסימנים, ולבסוף אכלו את הפיתות כמנה העיקרית והיחידה של סעודת החג. באותה השנה נפקדו הרב פתיה ואשתו רחל בפרי בטן. הרב פתיה נהג להסביר שזכו לכך משום שלא כעסו זה על זה בליל החג.

מר יחזקאל עזרא בן מנחם, המכונה בשם בכור, היה נוהג לשמוע בעת התפילה קול פנימי שהפציר בו להמיר את דתו בדת הפרוטסטנטית. בכור סיפר את המעשה לח"ר יוסף חיים בן ח"ר אליהו ז"ל וזה שלח איגרת לח"ר אליהו סלימאן מני ז"ל שישב בעיר חברון. הח"ר האחרון קבע שבליבו של בכור מלובשת קליפה גדולה וח"ר יוסף חיים המליץ לבכור לשאת מזווה קרוב לליבו. המזווה לא הצליחה להשתיק את הקול ובכור המיואש פנה לרב פתיה ובקש ממנו לבדוק אם הקולות באים מרוח שנכנסה בקרבו. הרב פתיה הסכים לעזור והחל מייחד באוזנו של בכור בכדי שיכנס הבל הייחוד בתוך אוזנו ובתוך אבריו[1].

בעוד הרב פתיה מייחד על אוזנו התחיל בכור לצחקק. לשאלה מדוע הוא מצחקק הוא ענה שהקול בליבו החל מקלל את הרב פתיה קללות נמרצות ואומר שאם המזווה שח"ר יוסף חיים, רבו של הרב פתיה, הורה לתלות על חזהו של בכור מועילה כאילו הייתה מונחת בבית בושת מדוע ח"ר פתיה חושב שיש לו סגולות יותר יעילות? הרב פתיה חזר לייחד באוזנו של בכור עד שהתעייף אבל הקול המשיך לגדפו בנמרצות. לבסוף שאלה הרוח את בכור: מה רוצה הרב פתיה ממני? הרב פתיה ענה: אני רוצה לדעת מאיזו עיר אתה ומה שמך ואם תהתל בי, תשקר לי או תתריס נגדי אני אראה לך את נחת זרועי ואשביע אותך מרורים וייסורים קשים. למשמע דברים אלה הרוח גיחך ואמר שכבר רבים בעבר ניסו לגלות את שמו אבל הם לא הצליחו משום שהוא חזק מצור ואינו פוחד מאיש. דברים אלו היו מרתיעים רבים אחרים אך לא את הרב פתיה שהחל מייחד ותוקע בשופר לתוך אזנו של בכור. לבסוף הקול נאלץ להיכנע

ולהבטיח שיחשוף את שמו ושם עירו אבל רב פתיה לא הסכים לעצור כי הוא ידע שהרוחות, בדומה לפרעה, חוזרים להקשות את ערפם ברגע שהם חשים ברוחה.

בסופו של דבר, לאחר שהרוח הותשה, היא שאלה את הרב פתיה מדוע הוא מתעקש לדעת את שמה ושם עירה. הרב פתיה הסביר לרוח שהמידע נחוץ לו על מנת שיוכל לתקן את נשמתה, לשחרר אותה מכף הקלע ולהכניס אותה לגן עדן. הרוח השיבה שהיא בכלל לא רוצה להיכנס לגן עדן אבל כשהרב פתיה התחיל ליחד שוב על אוזנו של בכור הרוח נשברה והודתה ששמה הוא דוד בן סבתי בן רבקה מהעיר איזמיר ושבתאי הוא היה מומר שבא על נשים נכריות ולא הניח זרע אחריו. בשלב זה הרוח החליטה לצאת למתקפת נגד והיא פנתה לבכור ושאלה אותו מדוע אחרי שבע עשרה שנה שהיא שוכנת בתוכו ואינה עושה לו כל רע הוא החליט לפתע להרעיש עליה את העולם. אם המחשבות שהיא מעוררת בו מציקות לו היא מבטיחה להזהר מעתה והילך ולא להביא עליו מחשבות רעות נוספות אבל היא רוצה להשאיר בקרבו כיוון שזה מקום מנוחתה. בכור יעץ לרוח ללכת לגיהנום אבל הרוח הסבירה לו שהיא אינה ראויה עדיין להיכנס לגיהנום כי היא חייבת בגין איסורי נידה, גויה וזונה ולכן היא בקשה מבכור לא לפנות עוד לרב פתיה ולהניח לה לשהות בקרבו בשלווה ובנחת.

הרב פתיה הסכים להניח לרוח לנפשה אם תפסיק להביא הרהורים רעים ללבו של בכור אבל לא עברו ימים רבים והרוח שבה לסורה וחזרה להביא לבכור מחשבות רעות. הפעם הרב פתיה נקט בתחבולה אחרת והוא אמר לרוח שמלאך הייחודים כבר סיפר לו את שמה ושם עירה והוא ימשיך להציק לה בייחודים עד שהרוח עצמה תחזור על אותם השמות. הרוח נבעתה מהאיום החדש והודתה ששמה הוא צבי בן רבקה מהעיר איזמיר. השמות הדליקו נורה אדומה אצל הרב פתיה והוא שאל את הרוח אם היא אינה רוחו של שבתאי צבי הנודע שבא מהעיר איזמיר ועשה את עצמו למשיח. הרוח נאלצה להודות שזאת אכן האמת. הרב פתיה חישב במהירות ומצא שמאז מותו של שבתאי צבי עברו כבר 237 שנים ולכן הוא רצה לדעת מה הרוח עשתה בכל אותם השנים. רוחו של שבתאי צבי טענה שהסיפור יגזול זמן רב ותלמידיו של הרב פתיה כבר ממתנינים לו בבית המדרש ולכן טוב יעשה אם יעזוב אותה וילך אליהם. הרב פתיה ראה את הצדק בדברי הרוח והלך לבית המדרש שם הוא פגש את ח"ר שמעון אהרן אגסי וסיפר לו על רוחו של שבתאי צבי שמצאה משכן בגופו של בכור. ח"ר שמעון סיפר את הדברים לח"ר יוסף חיים ושניהם הוזהרו את הרב פתיה לא להתעסק עוד עם שבתאי צבי שמא יינזק חס ושלום מהמגע איתו.

לא איש כרב פתיה ייסוג מהמשימה והוא חזר לבכור והחל מיחד שוב על אוזנו ורוחו של שבתאי צבי חזרה לקלל אותו קללות נמרצות. לאחר דקות מספר הרב פתיה שינה טקטיקה והחל משוחח עם שבתאי צבי בשלווה ובנועם. לבסוף הוא הצליח לשכנע את שבתאי צבי בטיעונים הגיוניים ורגשיים לשתף עימו פעולה ולאפשר לו להמשיך בייחודים. לקצר סיפור ארוך ורווי בפרטים: שבתאי צבי, בעזרתם הפעילה של בכור והרב פתיה, עזב לבסוף את גופו של בכור ועבר לשכון במדור הראוי לו בגיהנום.

הגאון הרב דוד בהר"ן זצ"ל

יום ההילולא כ"ז באב

נולד בחודש אלול ה'תרכ"ה (1865). עוד כשהיה ברחם אימו אביו ידע כי לגדולות נוצר. אביו הירבה בתפילות, תחנונים ואמירת פרקי תהילים. בברית נקרא דוד על שם דוד המלך ע"ה. כעבור שבועיים

מלידתו, אביו חלה במגיפת החולירע שפרצה אז בירושלים. אביו התבקש לבית-עולמו. בילדותו למד אצל מלמדים פרטיים ולא בת"ת. בסעודת הבר-מצווה דרש חידושים נפלאים במשך כמה שעות. אחד מהנוכחים בסעודה היה הגאון ר' עקיבא יוסף שלזינגר. הוא התפעל מאוד מהדרשה ואמר לו: "אתה תהיה החתן של בתי שרה". עוד באותו ערב ערכו את התנאים. למד בישיבת 'עץ חיים' בשנות בחרותו. עסק בתורה הקדושה יום ולילה עד שנודע לת"ח מופלג. בשנת ה'תרנ"ד (1894) הודיעו מטעם מרן המהרי"ל דיסקין מבריסק זיע"א, כי הוא מתכוון לפתוח ישיבה עבור טובי האברכים המצויינים בירושלים. רבינו היה אחד מהאברכים שנבחרו, אולם הוא לא חפץ להחליף את מקום תלמודו. הגאון ר' שמואל סלאנט עמד בראש ישיבת 'עץ חיים'. הגאון הפציר בו שישכים ללמוד בישיבת המהרי"ל דיסקין. כך נוסדה ישיבת 'אהל משה' עם עשרה אברכים מצויינים שבראשם היה רבינו. שקידתו היתה מופלאה. כל לילה, אחרי תיקון חצות שעשה בדמעות שלישי על חורבן הבית, היה בא לביה"כ ולומד עד תפילת ערבית ללא הפסקה. בדרך לישיבה ולכל מקום שהלך שפתיו היו דובבות תורה. הירבה בתעניות חלום מכיוון שחלומותיו היו מתקיימים. נפטר ביום שבת, כ"ז אב ה'תש"ז (1946). חי כ-79 שנים. ציונו בהר-הזיתים בחלקת הנביאים בירושלים.

אביו: ר' נחום לוי משאדיק. **אימו:** מרת מינה-לאה (בת ר' משה ריבלין שהיה מנהיג האשכנזים בירושלים). **אשתו:** מרת שרה (בת הגאון ר' עקיבא יוסף שלזינגר. התחתן כשהיה כבן 16 שנים). **מרבתי:** הגאונים ר' שלמה זלמן בהר"ן (אחיו למחצה, בנו הגדול של אביו מאשתו הראשונה), ר' מאיר אורבך (ה'אמרי בינה'. ראב"ד האשכנזים בירושלים), ר' משה יהושע יהודה לייב דיסקין, ר' יצחק ירוחם דיסקין, ר' שמואל סלאנט. **חברותו:** המקובלים ר' שלמה אלישיב (ה'לשם שבו ואחלמה'-למדו ביחד את כתבי האריז"ל), ר' אליהו דוד סלוטקי (מח"ס 'יד אליהו', מפתח אנציקלופדיה לקבלת האריז"ל), ר' מרדכי דוד לוי, ר' בצלאל גולדשטיין (החלבן משערי חסד), ר' משה שוחט-פרנקנטל. **מתלמידי:** ר' אברהם חיים נאה, ר' שלמה זלמן אורבאך, ר' שריה דבליצקי, ר' שמואל אורבאך, ר' שלמה יחיאל פרידמן. **מילדיו:** שלמה זלמן וייספיש (נפטר בחיי אביו), ר' נחום וייספיש הי"ד (נרצח במאורעות תרצ"ז-תרצ"ט), יחיאל (נפטר בצעירותו). **בתו:** מרת חיה יוכבד חיקה (נישאה לר' משה פרידמן - רב קהילת הפרושים בירושלים).

סיפור מבהיל בעוצמתו סופר על הגאון רבי דוד בהר"ן זצ"ל אשר נודע בירושלים של מעלה בהיקף גדלותו וגאונותו התורנית, בצדקותו ובקדושתו המופלגת, וביחוד בדקדוק המצוות ושמירת ההלכה עד כדי מסירות נפש ממש. למרות צניעותו המופלגת שמו יצא לתהילה כשולחן ערוך חי, כעמוד ההוראה וכדמות עילאית לחקות אותה. אישיותו הקורנת השפיעה רבות על דמותם של בני ירושלים המדקדקים בהלכה, שהיו ממליצים אודותיו: "כל הרואה את דוד נזכר הלכה". את הספור המפעים סיפר אחד מצאצאיו: בשנותיו האחרונות התגורר רבי דוד בשכונת 'שערי חסד', בבית בתו הרבנית חיה יוכבד [חיקה] פרידמן ע"ה, שהתאלמנה בצעירותה מבעלה הגאון רבי משה פרידמן זצ"ל. מדי לילה ולילה היה רבי דוד משכים קום לאמירת 'תיקון חצות', ולאחר מכן עסק בתורה עד כשעה וחצי לפני זמן ותיקין. אז צעד לאיטו פסיעה אחר פסיעה לעבר בית הכנסת 'הגר"א' בשכונה, שם המשיך ללמוד חברותא עם אחד מתלמידי החכמים החשובים שבשכונה. בתו, הרבנית פרידמן, שנהגה בו כיבוד אב באופן מהודר ביותר, הקפידה אף היא לקום באשמורת הבוקר, להכין עבורו כוס קפה מהביל להחם בו את ליבו. רבי דוד היה משיב בו את נפשו ומזדרזו לצעוד לבית הכנסת. והנה, באחד הלילות, כשהגיע רבי דוד לבית

הכנסת, דקות אחדות לאחר שהחל ללמוד עם החברותא, פנה אליו במפתיע וביקש את מחילתו על כך שהוא נאלץ כעת לעצור ולשוב בדחיפות הביתה כי שכח דבר מה... בתחילה ניסה החברותא לעצור בעדו, מאחר וידע כמה מאמץ וזמן תיקח ממנו הדרך, אך רבי דוד היה החלטי בדעתו, קם ויצא. כששב לבית-הכנסת כבר עמדו הציבור להתפלל, ולמרות שלא הספיק להשלים את חוק לימודו כמדי יום, ניכרה על פניו ארשת של שביעות רצון. החברותא שהכיר את הליכותיו של רבי דוד, ידע כי כל מעשיו מונהגים בדקדוק על פי דעת תורה והלכה, הסתקן מאוד לדעת איזה דבר חשוב יכול היה לגרום לרבי דוד לנטוש אותו כך באמצע הלימוד ולבטל את לימודם הקבוע. אולם רבי דוד סירב לפרט. רק לאחר הפצרות מרובות, נענה ואמר: "ודאי ידוע לך כי כיום אני מתגורר בביתה של בתי האלמנה. והנה היום שכחתי לשטוף את הכוס בה שתיתי את הקפה לפני יציאתי מהבית. חששתי כי עד שאשוב מתפילת שחרית, שארית הקפה תתייבש, והדבר יקשה על בתי לשטפה. חזרתי אפוא על עקבותיי לשטוף את הכוס בעוד השארית רכה..." החברותא נדהם ותמה: "אינני מבין, הרי בסך הכל זוהי בתך, והיא בוודאי מוחלת לך על כך בלב שלם?" - "נכון!" אמר רבי דוד, "אך בכל זאת, היא אלמנה!" מרעיש! הרי כל רגע של ביטול תורה אצל רבי דוד היה נורא. זמנו היה מדוקדק ומחושב עד לאחת. העידו עליו מכיריו כי מיום עומדו על דעתו לא ביזזו רגע אחד מזמנו שלא ניצלו עד תום. אולם כדי לא להטריח אלמנה בצער כה מועט, שאין ספק שלא היתה מקפידה על כך, הקדיש לזה קרוב לשעה... (מעובד מתוך 'אוצרותיהם אמלא')

כ"ח אב

הגאון הרב מנשה שהרבני זצ"ל

יום ההילולא כ"ח באב

נולד בש"ק פרשת נשא, ז' סיון ה'תרמ"א (1881) בבגדאד שבעיראק. אביו פרנס את משפחתו שהייתה מרובת ילדים ולא היה לו כסף לשלוח את בנו ללמוד. ועל כן עד גיל 12 לא ידע קרוא וכתוב. היות וקינא בילדים שידעו ללמוד, הלך וחיפש עד שמצא תלמוד תורה שהסכים לקבלו כתלמיד ושם במשך תקופה קצרה השלים את לימודיו. בשנת ה'תרנ"ו עבר ללמוד בישיבת מדרש בית זלכה והיה בין המצטיינים בישיבה בהתמדתו בלימוד התורה וכן בעיונו ועמקתו בהבנת סוגיות הש"ס. משנת ה'תרנ"ח (1897) בערך, הפך לבן בית אצל מנהיג יהדות עיראק, רבשכ"ה המקובל חכם יוסף חיים זיע"א מבגדאד, והיה לתלמידו המובהק. שימש אותו, למד ממנו כתיבת סת"ם, שחיטה ומילה, והעלה את תשובותיו על הכתב. לאחר נישואיו נשלח ע"י הרב יוסף חיים, לעמוד בראש הישיבה שבקבר עזרא הסופר. נהג בענווה ובפשטות, ועסק בהשכנת שלום. לפרנסתו עסק במסחר בדים ולא קיבל שכר על לימוד תורה. לאחר כשנתיים שב לבגדאד והחל לשמש כמורה במדרש תלמוד תורה ומספר תלמידיו הגיע לכ-3,000 ובמשך שנים רבות העמיד שם תלמידים. בתקופה שלפני מלחמת העולם הראשונה, החל לשמש כרב בערים אבאדאן, ומחמרה שבכורדיסטן הפרסית. כשהתחילה המלחמה להשפיע על המצב הכלכלי של מוסדות הלימוד בבגדאד, שנתמכו בעיקר על ידי תרומות, הוא נשלח כשד"ר והגיע להודו, סינגפור, הונג קונג ושנחאי שבסין. בשנת ה'תש"ט (1948) עזב את תפקידו כרב בפרס, עלה לישראל והתיישב ברמת גן. לאחר כשנה עלו גם משפחתו ובני קהילתו. נפטר ב-כ"ח אב ה'תש"כ (1960). חי כ-79 שנים. ציונו ברמת-גן.

אביו: ר' סלמאן. **בנו:** ר' סלמאן. **מרבתינו:** הגאונים ר' משה צדקה, חכם ר' יוסף חיים (ה'בן איש חי'. רבינו היה תלמידו המובהק). **חברותא:** הגאון חכם ר' אליהו חבה. **מתלמידינו:** הגאונים המקובל ר' יעקב מוצפי (אב"ד של העדה החרדית הספרדית בירושלים), ר' סלמן חוגי עבדי. (הרב הראשי האחרון של בגדד ואב"ד בירושלים וחבר מועצת הרבנות הראשית ובית הדין הרבני הגדול), ר' יהושע משה (רבה של גבעתיים). **מספרינו:** חיבר למעלה מ-40 חיבורים. רוב הכתבים אבדו בפרס. ממה שנותר: **כפתור ופרת-על התנ"ך** • **פרדס רימונים** - על התנ"ך • **אגדה מקובצת** - על הגדה של פסח • **אגרת הפורים** • **שירות ותשבחות** - פיוטים ושירים • **שירה לאל** - פיוטים ושירים (בסה"כ כתב כ-880 פיוטים ושירים).

כשהיה כבן שנתיים אימו הייתה אופה כעכים ורבינו ביקש כעך אחד בשביל החתול עם העיניים הקטנות. אימו שידעה שאין בביתם חתול כלל המשיכה עם דמיון הילד ואמרה: "בני, הבא לי את החתול תחילה ואחר כך אתן לך כעך". ולא איחר למלא בקשתה רץ לעבר עריסתו והביא בידו נחש והשליכו ארצה לפני אימו ולפני שכנותיה שהיו סביבה והן ברחו מפניו בבהלה. אחרי כן התברר מפי הילד, כי הנחש היה מצוי איתו כל יום והילד השתעשע כל הזמן איתו והנחש לא הזיק לו.

בנו סיפר כי בשכונתם הייתה אישה חשוכת מרפא והרופאים אמרו לה נואש. אחד מהקרובים שלה שהכיר את רבינו אמר לה: "פה היה צדיק שנפטר ואשר הכין את התכריכים לקבורתו ואת הסבון בו החברה קדישא ירחצו ויטהרו את גופו. (את התכריכים הכין רבינו בחיי חיותו והביאם עימו מפרס (לארץ ישראל) תשאלו את המשפחה אם נשאר להם מן הסבון הנ"ל, תרחצי בו ותתראי". האישה פנתה למשפחה ולמרבה המזל נשאר להם מן הסבון והיא קיבלה את הסבון שרחצו בו את רבינו וברגע שהשתמשה בו שב בשרה כבשר תינוק בן יומו והתרפאה ממחלתה.

מעשה עם אישה עקרה שהייתה מטופלת אצל הרופאים במשך שמונה שנים אך לא עזרו הטיפולים. כאשר נפטר רבינו אמרו לה שכדאי שהיא תביט בפני הצדיק (כך מקובל אצל בני בבל שזו סגולה בדוקה שהאישה בזכות זה תתעבר). למרות שהתנגדו לזה, הרה"ג ח"ר אליהו חבה הסכים. וכן היה, האישה הביטה, ואחר שנה התעברה וילדה בן, וכן שנה אחרי שנה התעברה האישה וזכתה לזרע בירך ה'.

כשעבר רבינו באחת מסמטאות בגדד הגיח לעברו זקן נשוא פנים שלא הכירו מעולם, ואמר לו שלום בחביבות ובסבר פנים יפות. החזיר לו רבינו: "שלום", ושאלו: "האם כבודו זקוק לעזרה?". ענה לו הזקן: "אני חייב לך מטבע זו ואני פורע לך", ובתוך דבריו הוציא מכיסו מטבע של לירה זהב ודחף לתוך ידו של רבינו ובעודו מתבונן במטבע היקרה וכשאינו מאמין במתרחש לנגד עיניו הרים את ראשו לעבר הזקן כדי להעמידו על טעותו, אולם הלה נעלם ואיננו. רבינו החל לחפשו אך לשווא. חשב רבינו: "איה האיש שאוכל להחזיר לו את כספו?". לאחר התלבטויות החליט כי במטבע זה ישתמש רק בדברי קודש בלבד. משם פנה לחנות הכורך ומוכר ספרי קודש וסיפר לו בצער את מה שאירע וביקש: "אנא מכור לי ספרים והניחם בחנותך, כי בבית אין מקום. ונמכרם בשותפות ואתן שכרך". הכורך בראותו אברך צעיר שניכר בו היושר והתמימות הסכים למלא כל מוצא פיו. וכך עשו והברכה שרתה במעשה ידיהם ובכל אשר פנו השכילו והצליחו ובכך השתחרר רבינו מעול הפרנסה והיה פנוי לעסק התורה ימים ולילות.

דרכו בקודש הייתה להתפרנס מגיע כפיים ועל כן על אף היותו רב ומורה צדק לא קיבל משכורת מקופת הקהילה אלא עסק במסחר והיה מוכר בדים. באחד מימי אדיהם של הישמעאלים שחל בימי חוה"מ שלנו ואז התכנסו לעיר כל הישמעאלים מהסביבה והסוחרים הישמעאלים ניצלו את יום ההתקהלות והעלו

את מחירי מוצריהם וכמו כן עלו גם מחיר הבדים. יהודי העיר פתחו את עסקיהם ומכרו סחורה בחוה"מ שהאמירה לכפליים ממחירה הרגיל ולא היה זה יום שוק רגיל. בראות אנשי העיר את חנותו של רבינו סגורה, שאלו אותו מדוע אין הוא מוכר בחנות ומחמיץ הזדמנות פז, שאפשר להשתכר יותר ולהוציא לימי החג ולכבדו יותר בשפע ולשמח את בני ביתו. רבינו השיב להם, שאין שווה לו כל הון שבעולם בעד חוה"מ ואין הוא מוכן לבזות את המועדות שזה בבחינת עובד ע"ז והרגיעם שהוא ירוויח יותר מהם, ושהסחורה תתייקר הרבה יותר. אך האנשים העדיפו את הריווח הכפול המידי ולא שמעו לו. לאחר החג מכיוון שמכרו את כל הבדים, לא נותרה סחורה בעיר. רבינו פתח את חנותו ומכר את הסחורה בכפליים יותר ממה שמכרו הסוחרים בחוה"מ.

הגאון הרב נפתלי צבי יהודה ברלין הידוע הנציב מוולוז'ין זצ"ל

יום ההילולא כ"ח באב

נולד בשנת ה'תקע"ז (1817) במיר כבן בכור. מצד אביו מיוחס לגאון ר' אלחנן מברלין (מבעלי התוספות) ומצד אימו יחוסו מגיע עד לר' מאיר אייזנשטט (מח"ס 'פנים מאירות'). בילדותו התקשה בלימוד ואביו שקל לשלוח אותו ללמוד מקצוע. השיחה בין הוריו הגיעה לאוזניו והוא ביקש שיתנו לו הזדמנות נוספת. הוא בכה לבורא עד שנפתחו בפניו שערי חכמה. בגיל 11 החל ללמוד בישיבת וולוז'ין. בגיל 13 התחתן. במשך 25 שנים התמסר לתורה והתבלט בשקידתו. בשנת ה'תרט"ט (1848) נפטר חמיו ור' אליעזר יצחק, חתנו, התמנה לראש הישיבה ורבינו שימש כמשנה לו. בשנת ה'תרי"ג (1853) נפטר ר' אליעזר יצחק ורבינו החל לשמש כראש ישיבת 'עץ חיים' בוולוז'ין. שמה של הישיבה תחת הנהגתו התפרסמה ולמדו בה יותר מארבע מאות תלמידים! במשך כ-38 שנים העמיד אלפי תלמידי חכמים. תלמידיו הגיעו מכל התפוצות. מגדולי התורה במזרח אירופה. חבר פעיל בתנועת 'חיבת ציון'. בזקנותו ביקש למנות את בנו, ר' חיים (שימש כרבה של מוסקבה) כראש הישיבה במקומו אך בעקבות התנגדות של מספר תלמידים (אשר ביקשו לראות את ר' חיים סולביצ'יק כראש הישיבה) הלשינו לשלטונות על 'תפקודה הלקוי' של הישיבה. שר החינוך הרוסי התערב בענייני הישיבה. רבינו הסכים ללימוד השפה הרוסית מחוץ לכותלי הישיבה בתנאי שהדבר יעשה ע"י מורה ירא שמיים. אך שר החינוך דרש שלא ילמדו יותר מעשר שעות במשך היום. שלא יהיו לימודים בערב. לימודי החול יהיו רוב שעות היום, ושכל צוות הישיבה יהיה בעלי דיפלומות. רבינו לא הסכים ובשבת ה'תרנ"ב (1892) הישיבה נסגרה. התמוטטות מפעל חייו (עליו שקד במשך 38 שנים), והדאגה בשל החובות הכבדים של הישיבה (כ-9,000 רובלים) השפיעו על מצב בריאותו ומנע ממנו לממש את רצונו לעלות לארץ. נפטר ב-כ"ח אב ה'תרנ"ג (1893) בוורשה. חי כ-76 שנים. על שמו נקרא קיבוץ 'עין הנציב' בעמק בית שאן.

אביו: ר' יעקב (היה סוחר ות"ח במיר). **נשותיו:** הרבנית ריינה בתיה (בת ר' יצחק, ראש ישיבת 'עץ החיים' בוולוז'ין - בגיל 13 זווג ראשון). הרבנית בתיה מירל (בת ר' יחיאל מיכל הלוי אפשטיין מח"ס 'ערוך השולחן' - נשאה בזיווג שני כשהוא בן 50). **ילדיו:** ר' חיים (שימש כרבה של מוסקבה) ושתי בנות (מזיווג ראשון). ר' מאיר, ר' יעקב (מזיווג שני). **מתלמידיו:** הגאונים ר' חיים (בנו), ר' מאיר בר אילן (בנו), ר' איסר זלמן מלצר, ר' משה מרדכי אפשטיין, ר' חיים עוזר גודז'ינסקי, ר' ברוך דב לייבוביץ, ר' מנחם נחום קפלן, ר' שלמה פוליצ'ק, ר' דב כהנא שפירא. **מספריו:** •אגרות הנצי"ב •ברכת הנצי"ב- על המכילתא

העמק דבר - על התורה **העמק שאלה** - ביאור על שאילתות של רב אחאי גאון • **מרומי שדה** - חידושים על הש"ס ופירושו לשיר השירים • **משיב דבר** - שו"ת.

כאשר רבינו הוציא לאור את ספרו 'העמק שאלה' על ה'שאלות', עשה משתה והזמין אליו כמה תלמידי חכמים. כשהתאספו, אמר להם: "בוודאי אתם תוהים מדוע מצאתי לנכון לערוך משתה זה. הבה ואבאר לכם פשר העניין: בילדותי התקשיתי בלימודי, ולמעשה נחשבתי בין התלמידים החלשים. יום אחד שמעתי שאבי מסיח את צערו בפני אמי, ואומר: "כל ימי קיוויתי שנפתלי צבי יגדל כת"ח גדול, אולם כפי הנראה הוא לא מסוגל. לאור מצבו הלימודי היום, יתכן שיהיה בעל מלאכה טוב ועוסק בצרכי ציבור. אולם לא נראה שיהיה ת"ח כפי שקיוויתי. אקח אותו לקצב כדי שלפחות ילמד מקצוע בו יוכל לעסוק למחיתו". כאשר שמעתי את הדברים, נגע צערו של אבי ללבי. באותה שעה החלטתי להשתדל ולהתאמץ מאוד בלימוד התורה, מתוך שאיפה יוקדת לעלות ולהתעלות בתורה. פרצתי אל תוך החדר שבו שוחחו הורי, הודעתי להם את החלטתי, ובאמת מאותו יום ואילך השתדלתי בכל כוחי, וב"ה ההצלחה אכן האירה לי פנים". "אם תשאלו", המשיך הנצי"ב ואמר, מה הקשר בין הסיפור הזה לבין שמחת המצווה שלנו? אסביר לכם. נתאר לעצמנו מה היה קורה אלמלא קיבלתי על עצמי אז עול תורה. הייתי חי כיהודי טוב, חייט או נגר. כמובן גם הייתי קובע עתים לתורה. כאשר היה מגיע היום בו הייתי מתבקש לבית-דין של מעלה היו שואלים אותי: 'קבעת עיתים לתורה?' הייתי משיב בחיוב ומפרט את סדר יומי. הייתי אומר שטרוד הייתי בפרנסתי ובמעשי חסד שונים, אך בשארית הזמן קבעתי עיתים לתורה. אז היה הקב"ה מעמיד בפני את הספרים: 'העמק שאלה', 'מרומי שדה' ו'העמק דבר', ואומר לי: "את הספרים האלה יכולת לחבר! מדוע לא עשית זאת?". אוי לאותה בושה! על כן גדולה שמחתי שהחלטתי שאני יכול ומסוגל לגדול בתורה. החלטה זו היא שרוממה אותי. בזכותה העפלתי במעלות התורה והיא שהביאה אותי עד הלום".

על שקדנותו של הגאון בתורה יעיד הסיפור המופלא הבא: בהתרגשות מיוחדת עמלו בני משפחת רבינו בהכנות לקראת חג הסוכות, שהרי בחג ישבות עימהם החתן הטרי שנשא את נכדת הנצי"ב, הגאון העצום, בחיר תלמידי ישיבת וולוז'ין, הרב חיים סולובייצ'יק. הסעודות עברו בהתרוממות הרוח, דברי תורה חריפים נשמעו והשמחה הייתה רבה. במהלך הסעודה צצה ועלתה שאלה חריפה בלימוד. הנוכחים אימצו את מוחם על מנת למצוא תירוץ ולא עלה בידם. בסיום הארוחה נפרד ר' חיים ממארחיו והלך לסוכתו. בשעה 4:00 לפנות בוקר באו לסוכתו והעירו אותו בדחיפות - "הנצי"ב קורא לך לבוא אליו". ר' חיים נבהל שמה קרה משהו לנצי"ב, שהיה כבר זקן מופלג, ולכן התלבש ורץ במהירות. כשנכנס לסוכת הנצי"ב ראה אותו יושב וסביבו ספרים רבים והוא שקוע בלימוד. תחושת הקלה מילאה את ליבו. כשראה אותו הנצי"ב שמח ואמרכי מצא תירוץ לקושייתם מהערב. ר' חיים שמח וענה כי רק יברך ברכות התורה ומיד יאזין לתירוץ. הנצי"ב כששמע זאת פרץ בבכי, ואמר: "לזאת לא פיללתי, שנכדתי תתחתן לאברך שבשעה 4:00 עוד לא בירך את ברכות התורה!".

הרב המקובל אברהם חיים עדס זצ"ל

יום ההילולא כ"ח באב

נולד בשנת ה'תר"כ (1859) בחאלב שבסוריה. למד בישיבות אצל ר' מרדכי עבאדי ור' עזרא טוויל הכהן, בגיל צעיר מאוד החל ללמד תלמידים רבים. בשנת ה'תר"ן בא לביקור בארץ ישראל והתאכסן בבית

הראשון לצינן ר' יעקב שאול אלישר. בשנת ה'תרנ"ו (1896) עלה לארץ ישראל והשתקע בעיר ירושלים, בשכונת הבוכרים. מגדולי ארם צובה. ממייסדי ישיבת המקובלים "רחובות הנהר" אשר בה למד ולימד והפיץ תורה לתלמידים בפשט ובקבלה. שקדן עצום בתורה אף בימי עוני ומחסור. גאון בנגלה ובנסתר. נהג בחסידות ובפרישות עצומה. אכילתו הייתה מועטת, אך ורק לקיום הגוף בלבד. היו מגלים לו סודות מן השמים באמצעות חלומותיו. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. סיפורים רבים מתהלכים אודות המופתים הרבים שחולל. היה מתפלל בע"פ את כוונות הרש"ש הקדוש. בעת שהלך ברחוב בשכונת הבוכרים בירושלים, נדרס על ידי אוטובוס בעקבות זאת אושפז מספר שבועות. כאשר הרגיש כי שעותיו ספורות, ביקש שלא יעמידו לדין את הנהג שלא נזהר בנסיעתו. נפטר ב- כ"ח באב ה'תרפ"ה (1925). חי כ-66 שנים. ציונו בהר-הזיתים שבירושלים.

אביו: ר' יצחק. **אמו:** מרת רחל. **מרבתי:** ר' מרדכי עבאדי, ר' עזרא טוויל הכהן. **חברותא:** ר' יצחק שרים, ר' שאול דוויק הכהן. **מתלמידיו:** ר' עזרא עטיה (ראש ישיבת פורת יוסף), ר' יוסף ידיד הלוי (ראב"ד לעדת הבוכרים וארם צובה), ר' רפאל שלמה לניאדו (ראש ישיבת פורת יוסף), ר' יעקב קצין (רב קהילת שערי ציון), ר' עזרא חמו (אב"ד בארם צובה). **אשתו:** מרת צלחה (בת ר' משה סוויד, ראש הרבנים בחאלב ומח"ס שו"ת אמת ומשפט ושולם ואמת- נישא בהיותו כבן 20). **ילדיו:** ר' יעקב (מרבני ישיבת פורת יוסף וכן דיין בבית הדין הגדול), ר' עזרא (מרבני ישיבת פורת יוסף), ר' משה (מרבני ישיבת פורת יוסף וחבר בית הדין הספרדי בירושלים), ר' יצחק (נפטר בצעירותו בהיותו כבן 32 שנים. היה מופלג בתורה. מסופר שלאחר שנפטר הרשל"צ ר' שאול אלישר, נתנו בו גדולי וחכמי ירושלים את עיניהם להכתירו במשרה זו, הגם שהיה צעיר ולא נשוי).

להלן סיפורים המעובדים מתוך 'האיר המזרח': באחד הימים ביקש רבינו לצאת בשירה מעירו, ארם צובה וביקש להגיע לעיר הסמוכה. סביבות העיר השתרעו מדבריות שממה שורצות כנפיות שודדים, והנסיעה התנהלה בשירות מפני סכנת הדרך שהתנהלו על גבי חמורים ופרדות נושאי אדם ומשא. ראש השירה עצמו השכיר חמורים למסע, אבל רבינו נהג ע"פ ההלכה והעדיף לשכור חמור מיהודי מלשכרו מהגוי שכן ביקש לקיים את הכתוב "וחי אחיך עמך". כשיצאו לדרך הביט המנהיג הערבי בחרון אף וסנן לעבר ר' אברהם: "לא שכרת מאתנו חמור, העדפת לשכרו מאחר. חכה, רק נצא מתחומי העיר, לא נרחיק לכת, ואראך את נחת זרועי! ואתה עוד תתחרט על כך!". החזיר לו רבינו ואמר: "הן יודע אתה שיש לנו אלוקים כל יכול. ודאי שמעת מה עשה לפרעה במצרים! איני פוחד ממך, בוטח אני בו שיצילני מידך, ויכה אותך כפרעה וכחילו! בטוחני שיפר עצתך ומחשבותיך!". לעג הערבי לדברים, ואמר: "עוד מעט נהיה באמצע המדבר, ונראה מי יצילך מידי!". לא הרחיקו לכת, והשיירה נעצרה. הנוסעים רכבו קדימה והתגודדו שם, ורבינו לא התעניין בנעשה. המתין שיחדשו את המסע. אבל המסע לא המשיך בדרכו. התברר שמנהיג השיירה ירד מאתונו וביקש לחזק את האוכף. הפרידה עליה רכב מנהיג השיירה התפרעה והשליכה אותו מעל גבה, הוא נפל על סלע חד וחוט שידרתו נפגע. פלג גופו התחתון שותק. עכשיו היה מוטל על הארץ וגונח מכאב. לא הייתה בריה. הניחוהו בשק בצד החמור ואיזנו את המשא באבנים כבדות מהצד השני והמשיכו בדרכם כשהמנהיג נאנק בקול והודיע לכל, שאלוקי היהודים נקם בו את נקמתו על שהתאנה לחכם היהודי, וגדול היה כבוד שמיים באותו הזמן. עד כדי כך, שכאשר מצאו כבש משוטט במדבר וביקשו לקחתו ולהשימו בשק האבנים, הודיע המנהיג כי די לו בעונשי שמיים, וחושש הוא לגנבה וגזל ולעונש נוסף. רק אם החכם היהודי יפסוק שדינו כהפקר ומותר לקחתו, יסכים שישאוהו על אתונו...

בתקופת מלחמת העולם הראשונה, הזדמן רבינו לקנות דבר מה בשוק. היה שם סוחר ערבי שונא ישראל מובהק, ודרכו הייתה לקלל את היהודים העוברים ליד חנותו. כשהגיע רבינו לשוק, התנפל עליו הערבי בקללות נמרצות. קיללו רבינו שמיתתו תהיה בשרפה. באותם הימים התפשטה מחלת הטיפוס, שהייתה מדבקת מאוד. ולכן, כאשר מת אדם ממחלה זו, היו הטורקים מניחים את הגופה בתוך חבית מלאה סיד, כדי לשרוף את החיידקים. אותה הערבי נתקף במחלת הטיפוס ומת זמן קצר אחרי שקיללו רבינו, וכרגיל-הכניסוהו לתוך סיד ושרפוהו, וכך התקיימה הקללה, שמיתתו תהיה בשרפה.

סיפר בנו הגאון ר' יעקב עדס, כי בשנת ה'תרע"ט דיבר עם אביו בעניין הצדיקים, ואמר לפניו, שראה בחלום הלילה רב גדול וחזותו הוד ויקר, ונודע לו כי הוא רבינו הרמב"ם זיע"א. נישק את ידו ובירך אותו. ויאמר לו אביו: "צורת הרמב"ם בחלומך הוא כך וכך?", ותאר לו בדיוק כפי שראה בחלומו. התפלא בנו וישאלהו: "אבי, מהיכן יודע זה?". והשיב לו רבינו: "דע בני, כי אני ראיתי בעליית הנשמות בלילה זה את כל הצדיקים, ומכיר אני צורת כולם, כמו הרמב"ם, הרי"ף, הרא"ש, הרשב"א, הר"ן, האריז"ל ותלמידו רבינו חיים ויטאל, ר' שלום שרעבי ועוד". והוסיף לספר לו, כי פעם אחת ראה בחלומו את רבינו הרש"ש שאמר לו: "חובה עליך לטרוח ולבארק את דברי להבינם לאחרים".

סיפר אחד, כי הייתה לו חנות בשוק שבעיר וממולו הייתה חנות של גוי. כשהיו באים לקנות בחנויות הסמוכות, היה יוצא הגוי מחנותו ומונעם מלקנות אצל היהודים, וכן היה מבזה ומחרף את היהודים ואף מכה בהם. ובהיותו אלים, חששו ממנו. לפיכך ניגש הלה לרבינו וסיפר לו כיצד מציק גוי זה ליהודים. שאלו רבינו: "איזה עונש תבחר לגוי זה, האם עניות או מיתה?". השיב, כי מעדיף כי יהיה עני, כדי שנראה בשפלותו ובדלותו ותישבר גאוותו כנגד היהודים. אמר לו רבינו: "כן יהיה כדבריך". לא חלפו ימים אחדים, וגוי זה נתפס באשמה כי מבריח הוא מן המכס, והוחרם כל רכושו, נתדלדלו נכסיו והשפל עד מאוד, עד שהיה יושב בחנותו כשראשו מוטה ופניו מושפלות ארצה מבושתו מלהביט אל היהודים. כך נשאר זמן מה, עד שמרוב צערו נסע ונעלם מירושלים. אכן התקיימו דברי הצדיק במלואם.

הגאון רבי אברהם יעקב הכהן פאם זצ"ל

יום ההילולא כ"ח באב

נולד בשנת ה'תרע"ג (1913). בצעירותו למד בישיבת 'עטרת צבי' בקאוונא. בשנת ה'תרפ"ז (1926) עבר לארה"ב ולמד בישיבת 'תורה ודעת' שבבוקלין. בגיל 21 נסמך להוראה ובשנת ה'תרצ"ז (1936) החל לשמש כר"מ בישיבת 'תורה ודעת'. לימד והרביץ תורה יותר מ-63 שנים רצופות! דרך האמת הייתה נר לרגליו וכך הדיריך את תלמידיו. רבים צבאו על פתחו לקבל ממנו עצה ותושייה. ענוותן מופלא. סגנון דיבורי היה רך. שימש כחבר בכיר במועצת גדולי התורה של אגודת ישראל וועד ראשי הישיבה של ארגון 'תורה ומסורה' והיה מקברניטיה של יהדות התורה בארה"ב. ייסד ארגון בשם 'שובו' - רשת ישיבות ובתי ספר 'בית יעקב' בארץ ישראל המקרבים את יוצאי רוסיה. בסוף ימיו חלה ובעקבות זאת סבל מייסורים נוראים וקיבלם באהבה. נפטר ב-כ"ח מנחם אב ה'תשס"א (2001). חי כ-88 שנים.

אביו: ר' מאיר (שימש כרב בקהילות בליטה, בארה"ב שימש כרב ביהמ"ד בברונסוויל וכמגיד שיעור בישיבת רבנו חיים ברלין). **אמו:** מרת רחל לאה (בתו של הראב"ד דשעדליץ). **מרבתי:** הגאונים ר' יעקב קמיניצקי, ר' דוד הכהן לייבאוויטש ר' שלמה הימן. **מספריו:** עטרה למלך - מבוסס על שיחותיו שהשמיע

בערב שבת קרוב ל-40 שנים. יסודות בהלכה, אגדה, מוסרה, הנהגות בין איש לרעהו וקידוש שם שמים בעולם • אהוב על כולם - תולדות חייו והנהגות.

בכל בוקר היה הגאון רבי אברהם פאם זצ"ל, פוגש בר' דוד, יהודי קשיש ובודד שגר בשכנותו. הרב היה מהנהג בראשו לעברו לשלום. לעתים קרובות היה מתעניין בשלומו, ומחליף איתו מספר מלים על מצב בריאותו. יום אחד חלה ר' דוד ואושפז בבית הרפואה. כאשר שמע זאת הרב, כתב לו מכתב קצר, בו דרש בשלומו ואיחל לו החלמה מהירה. את המכתב מסר לשכן, שעמד לבקר את החולה בבית-הרפואה. כשקיבל ר' דוד את המכתב, הוא התרגש מאוד, שמחה עצומה הציפה את לבו. הנה, ראש הישיבה הגדול בכבודו ובעצמו דואג לו ודורש בשלומו. בכל פעם שנכנס אליו מבקר - הוציא את המכתב והציגו לפניו בחשיבות רבה. המבקרים של ר' דוד התפעלו מאד מן המכתב: ראש הישיבה הדגול דורש בשלומו! הם שינו את כל מבטם על ר' דוד והביטו עליו בהערכה רבה. אם ידיד הוא לראש הישיבה, כנראה, לא הכירו בערכו האמיתי עד כה. חלף זמן, מצבו של ר' דוד החמיר, והוא נתבקש לבית עולמו. כאשר מאן שהוא סיפר לרב פאם, עד כמה היה מכתבו חשוב ויקר לחולה. וכיצד קרא בו הנפטר שוב ושוב, ואיך שימח אותו והיה לו כטל תחיה. השתנו פניו של הרב, והוא ופרץ בכי תמרורים. פליאתו של המספר הייתה רבה. "רבי, מדוע בוכה הוא? הן צריך לשמוח על כך, שהצליח לרומם את רוחו של החולה בימיו האחרונים". הביט בו הרב בעצבות ואמר: "ראה, הקדשתי למלאכת כתיבת המכתב הזה רק שתי דקות, ולא יותר. אם בשתי דקות אפשר לעשות חסד עצום כזה ולגרום שמחה כזאת, מה אומר על אותן שתי דקות' שלא ניצלתי כדי לגמול חסד עם אנשים מסכנים אחרים? כל כך הרבה 'שתי דקות' אנו מבטלים. באותן 'שתי דקות' שהיינו יכולים לבנות בהם עולמות".

עד כמה עלינו להיזהר לבל נאשים את הזולת במעשה, אשר איננו אשם, ומי יודע לאן יוביל מעשה מעין זה יעיד הסיפור המופלא הבא: ביום נישואיו של אחד מתלמידי רבינו, ניגש התלמיד בקול בוכים בטרם היכנסו לחופה ובכה על עוון גדול הרובץ על כתפיו. שאלו הצדיק למהות העוון, הרובץ על מצפוננו. סיפר התלמיד, כי בהיותו ילד רך בשנים, היה לו רגע של חולשה, שגנב דבר מה בכיתתו בתלמוד תורה, והמלמד, שנחרד מכך שאירעה גניבה בכיתתו, החליט לבדוק את העניין ביסודיות ולמצות את הדין עם ה"גנב". כאשר התלמיד ראה, כי המלמד מחפש בדקדוק בכיסיהם ובתיקים של התלמידים, לקח הוא את החפץ הנגנב והכניסו לכיסו של חברו לבל יתפסוהו, וכך לאחר בדיקה מדוקדקת, נתגלתה הגניבה בכיסו של חברו... המלמד הטיח בו עלבונות רבים, כשהוא מבקש ממנו לשבת בצד, כשעליו יירשם כי הוא "הגנב" של הכיתה. אותו ילד ששב לביתו, קיבל תוספת עלבונות וצעקות מהוריו, שצעקו מדוע "מכר" את כבוד משפחתם בעד גניבה פעוטה. כל טענותיו, כי איננו הגנב, נפלו על אוזניים אטומות, ואיש לא האמין לדבריו. סופו של אותו מעשה היה רע וזר. הילד שהיה מהטובים שבכיתתו, נפגע עמוקות מהמעשה, והחל לרדת ברמת לימודיו, עד כי לאחר זמן מה הוריד את כיפתו ויצא לתרבות רעה, רחמנא ליצלן. עתה, כשעמד התלמיד לפני היכנסו לחופה, פנה לרבו הגאון אברהם פאם באומרו: "איך אוכל להיכנס לחופה, כשיודע אני שחברי יצא לתרבות רעה בגללי?!". הזדעזע רבי אברהם לשמע הסיפור, אך פנה בהחלטיות לתלמידו באומרו: "אינך אשם!!! וכי לא קורה, שילדים פעוטים מגיעים לרגעי חולשה, שגורמים להם לעשות מעשים שאינם ראויים? מי שאשם בתוצאות המעשה, הינו המלמד, שלא ידע את ההלכה הפסוקה, איך להתנהג במקרה שכזה. והעובדה, כי המלמד הלבין את פני תלמידו ברבים בצורה מעליבה, ועוד גרם לשרשרת העלבונות בעקבותיה, היא אשר הביאה את אותו תלמיד לצאת - רחמנא ליצלן - לתרבות רעה". עד כמה רובצת האחריות הגדולה על כתפינו לבל נאשים לחינם את זולתנו.

המקובל הרב יוסף אוהיון זצ"ל

יום ההילולא כ"ט באב

שם המשפחה היא ר"ת של אור חיים ונסתר. נודע מגיל רך כ'ניק וחכים', כבר בגיל שבע שנים העמידוהו טובי הקהל על בימת ביה"כ, ובמשך שעה ארוכה דרש על פ"ש דברי תורה וחכמה. בצעירותו גלה לעיר אילג. עוני כבד היה מנת חלקו, לעיתים מזומנות רעב ללחם, נאלץ הוא לפשפש ברשות הרבים אחר חתיכות לחם מעופש כדי לקיים את גופו, למרות שבבית הוריו שהתגוררו בעיר רחוקה היה יכול לחיות חיי רווחה ושפע, אך בגין המרחק הרב וקשיי התחבורה לא יכול היה ליהנות מעזרתם למרות מצבו הקשה, היה עוסק ימים ולילות בלימוד התורה הקדושה. כשחזר למקום מגורי הוריו, לא חפץ להינות מתורתו ולכן החליט לשלוח את ידו במסחר, כדי שיוכל להביא טרף לעולליו. משמיים שלחו ברכה והצלחה במעשי ידיו, וזכה לשני שולחנות תורה וגדולה במקום אחד.

זהיר היה, שמלאכתו תהא ארעי ותורתו קבע. עמל ויגע ימים ולילות בהתמדה עצומה. גאון בנגלה ובנסתר. זכה ללמוד עם אליהו הנביא זכור לטוב. תלמידים רבים התרכזו סביבו, ושתו בצמא את דבריו. ביני לביני, התדפקו על דלתות חדרו יהודים רבים שזקוקים היו לישועות לנחמות, ואף נזקקים רבים, שנהנו ממתת ידו הרחבה. כיהן כרב ודיין ומורה צדק בעירו, המונים נהרו מכל הסביבה עם שאלות בהלכה. התפרסם בכתיבת קמיעותיו וכן כמוהל מומחה. נסע למרחקים עצומים למקומות נידחים ביותר כדי למול. כאשר הבחין כי להורי הרך אין די כסף - הוציא מכיסו את הוצאות סעודת המצווה. בערוב ימיו ירד מנכסיו בעקבות אירוע, שבו נשדדה סחורתו, בעת שהייתה בדרכה ליריד. מאומה מעבודתו לא נפגעה. בעת זקנותו נאלץ לכתת את רגליו לקהילות הגדולות לקבץ ממון להוצאת ספרו הגדול 'אבקת רוכל'. המושל המוסלמי אף הוא העריץ את אישיותו של רבינו, והיה נוהג להיוועץ בו רבות. את השפעתו על המושל ניצל לטובת אחיו הנדכאים. נודע בעניינים שבין אדם לחבירו, הליכותיו עם הבריות עטופות היו בענוות חן. מעולם לא פנה לאדם בשמו גרידא, תדיר הוסיף לשמו של בן שיחו ביטוי של חיבה. בעל ענווה מופלאה. בעת שחש, כי בביה"כ בו התפלל כיבדו אותו יתר על המידה, נמלט משם כבורח מפני הדליקה והיה מחפש מקום תפילה חדש. כשפנו אליו בתואר כבוד 'רבינו יוסף' מחה נמרצות ואמר אל תאמרו כך אלא תקראו לי בשם 'יוסף' ותו לא. נפטר ב-כ"ט אב ה'תשט"ז ונטמן בעיר תיזנית (מרוקו), על פי פסק גדולי ישראל ארונו הובא ב-כ"ב מנחם אב ה'תשס"ב לארץ הקודש ונטמן בבית החיים בצפת. לתדהמת הכל, על אף שחלפו שנים רבות מיום הקבורה ניכר בעליל, כי כל העצמות היו שלימות בתכלית, לא חסרה שום עצם ולא נראתה שום התפוררות בעצמות כלל.

אביו: ר' מרדכי. **אמו:** מרת אסתר. **אשתו:** מרת שרה. **ילדיו:** ר' יעקב, ר' ציון, מרת מרים. **מרבתי:** ר' שלום אמזאלג, ר' אברהם אמזאלג (בן ר' שלום). **מספריו:** אבקת רוכל. עוצם עיונו, וכח ריכוזו היה כה חזק, עדי כי לא חש מאומה במתרחש סביבו, מנותק היה לגמרי מן העולם החיצון. נהג להזהיר את בני ביתו, "דעו לכם, כשאני שקוע בתלמודי אסור לכם להניחני לבדי בבית". אירע פעם ששכחו את אזהרת האב, בני הבית יצאו כולם לעיסוקיהם, והשאירו את רבי יוסף לבדו יושב ועוסק בתורה. כשחזרו מצאו שחפצי ערך נגנבו מתוך הבית... ורבי יוסף ממשיך בלימודו ולא ידע מאומה מכל הסובב אותו.

סיפר ר' שלום לוי הי"ו מבני עירו של רבנו החי עמנו היום כי פעם עבר אירוע ל"ע שבעקבותיו החלו לתקוף אותו בקביעות כאבי ראש נוראיים. הוא דרש ברופאים בערים הגדולות אך ללא הועיל. למחרת היום, בעת שחלף רבי יוסף על פני ביתו בשובו מתפילתו ניגש ר' שלום ושטח בפניו את ייסוריו ומכאוביו המרים. "מדוע לא סיפרת לי קודם?" תמה ר' יוסף, הוא ביקש שן שום, נבנס לביתו ושם עשה מה שעשה. בשובו הגיש לר' שלום את השום והנה הוא מחולק לששה חלקים. "היום תאכל שני חלקים" הורהו, "מחר בבוקר עוד שנים ובערב את השנים הנותרים". ר' שלום הבחין שעל השום כתובות מילים ואותיות. חזקה עליו פקודת הצדיק ולאחר שמיילא בדיוקנות אחר הוראותיו הופתע לגלות כי כל כאביו חלפו גזו באחת, נעלמו לבלי שוב! הוא מעיד כי שנים ארוכות לאחר מכן לא חש ולו גם בכאבי ראש קלים ביותר.

על העובדה שהרב בעל רוח-הקודש יעיד הסיפור המופלא הבא: הצדיק ידע כי אשתו תיפטר לפניו. יתרה מכך, הרב כתב בפתק את תאריך הפטירה הרבה לפני שקרה. וכאשר חזה- כן היה ורעייתו הרבנית שרה התבקשה לבית-עולמה באותו התאריך שהרב ציין בפתק.

סיפר בנו ר' ציון שיחי': "פעם נגנבו מביתי בגדים יקרי ערך שקיבלתי לסחורה מידי - דיפלומט צרפתי. אבא נטל כוס עם מים ושמן, והורה לילד קטן להביט לתוך הכוס. ויפן אל הילד ושאל אותו: 'אמור נא לי מה ראית בכוס?'. השיב הילד 'ראיתי בכוס בית מגורים', והוסיף לתאר תיאור מדויק של סביבת הבית והמתרחש בתוכו. מיד פנה אבי אלי ואמר לי: 'בית זה הוא ביתו של הגנב'. הוסיף אבא ואמר: 'תזכור היטב בית זה נמצא ברחוב פלוני. בחדר פלוני שבו יושבים אנשים עומד ארגז, ועליו מונחת קערה עם לחם, בתוככי ארגז זה נמצאים הבגדים הגנובים'. למותר לציין כי לאחר בירור יסודי עלה שאכן מדבריו לא נפל דבר ארצה.

הרב המקובל הצדיק חכם אברהם חי זצ"ל הידוע כ'המקובל מפרדס כץ'

יום ההילולא כ"ט באב

נולד בבגדד שבעירק בשנת ה'תר"פ (1920). בצעירותו למד בבתי מדרש של בגדד כאשר תורת ה'בן איש חי' נר לרגליו, לפרנסתו היה רוקח. בשנת ה'תש"י (1949) עלה לארץ והתפרנס מגיליון תנורים. הנהיג את בית מדרשו במשך שנים בשכונת פרדס כץ, ומאוחר יותר בביתו ברחוב השניים בשכונה, תוך כדי שהוא מסתיר עצמו. הצדיק הקדוש, ר' יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל, אשר היה ידוע לכל כאחד מל"ו צדיקים, היה בקשר הדוק עמו והעיד עליו כי רבינו הינו אחד מל"ו צדיקים הנסתרים שבדור. רבים פנו אליו ונושעו. סיפורי מופת התגלגלו בבית מדרשו. עקרונות רבות נושעו בזכות ברכותיו.

בעל רוח-הקודש. למד עם אליהו הנביא. נודע, כמי שברכותיו מתקיימות. עסק בקירוב רחוקים. ענוותן מופלא. הסתיר את עצמו. כשחשש מיצר הכבוד היה שולף תוך כדי דרשתו עלונים שמחלקים לשבת ומקריא מהם דברי תורה. פעם שח למקורביו: "בטבעי הנני כעסן גדול ושברתי את המידה הזו פעם אחר פעם, עד שהשתנה אצלי הטבע". גאון בנגלה ובנסתר. גדולי ישראל רבים מכל החוגים היו מגיעים אליו להיעזר בו. התייעצו עימו מכל גוני הקשת. ערך תיקון בימי השובבי"ם בכל שנה והיה צם צומות לזכות עם ישראל. העיד תלמידו ר' שלמה: "גם במידת הצדקה והחסד הצטיין רבינו". הצדיק שלח את נהגו ר' שלמה ברמי עם סכומי כסף גדולים לחלק לנוקקים.

כשנכנס לסוכת הגאון הצדיק הרב יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל הרים הרב את ידיו אל על והכריז: "מעיד אני, שחכם אברהם והאדמו"ר מערלוי שלמים בגופם שלמים בקדושתם ולא פגמו מימיהם". נפטר ב-כ"ט אב ה'תשע"ו (2016). חי כ-96 שנים. ציונו בבית-העלמין פונביז' בבני-ברק. נטמן לצידו של המקובל ר' יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל.

אביו: ר' שאול. **אימו:** מרת מסעודה. **אשתו:** מרת פרחא (נישא בשנת ה'תשט"ז - 1955). **חברותא:** הרה"ג ר' יעקב אסלן. **מתלמידיו:** המשפיע הרה"ח ר' מאיר שלמה (נשיא מוסדות 'בית ברסלב'), ר' עובדיה מורד, ר' שלמה ברמי. **מספריו:** •מדור דור - ליקוטים מתורת ר' נחמן וליקוטי הלכות למוהרנ"ת. העידה אשתו, הרבנית פרחא ע"ה, כי כמה פעמים שמעה אותו לומד בלילה, כשקול נוסף של אדם לומד עימו. הרבנית קמה ממיתתה לראות מי לומד עימו, אך לא ראתה אף אחד. כך אירע כמה פעמים, עד ששאלה אותו לפשר הדבר, והוא השיב לה: "אליהו הנביא מגיע בלילה ולומד עימי".

סיפר תלמידו: "פעם שאלתיו, מדוע בחר לגור בפרדס כץ ולא בתוך בני ברק עצמה המלאה תלמידי חכמים ובתי מדרש. הצדיק ענה לי: 'שאלה זו שאל את הרבנית'. לאחר ששאלתי את הרבנית לפשר הדבר, השיבה: 'אכן רצינו לעבור לבני ברק, ובפרט אני הפצרת בן. אך בצהרי היום נקש על דלתות ביתי אליהו הנביא ואמר לי, שאסור לנו לעזוב את פרדס כץ, כי בעלי מגן עליה, וכשנשאלה: 'מי אמר שזה אליהו הנביא?' ענתה: 'הוא הרי מגיע ללמוד איתו בלילה'".

רבי שמעון דיין, מי שזכה לארח את הרב בביתו במשך השנים האחרונות מעיד: "לפני מספר שנים, היה מגיע הצדיק הקדוש ר' יהודה זאב ליבוביץ בכל ראש חודש ובא ללמוד עם חכם אברהם חי. פעם אחת, בעת שעמדתי לידם, שאל ר' יהודה את חכם אברהם: "אמור נא לי, כמה פעמים זכית לראות את אליהו הנביא זכור לטוב?". אולם רבינו התחמק מתשובה בהטעיו, שאין ראוי לגלות דברים מעין אלו. אולם ר' יהודה זאב לא הרפה.

לאחר הפצרות חוזרות ונשנות החווה רבינו באצבעותיו, כאשר הרים שש אצבעות. "אם צודק אתה בדברך, אמור לי איזו כיפה יש לאלהו הנביא?", בחן אותו ר' יהודה. "יש לו כיפה אדומה", השיב חכם אברהם. "אם כך, אכן היה לך גילוי אליהו", ענה הצדיק ר' יהודה ליבוביץ. כשיצא ר' יהודה זאב מהבית, פנה אליי ואמר: "אל תאמין לחכם אברהם, דע לך, כי אליהו הנביא התגלה אליו מאות ואלפי פעמים, ומה שאמר, כי התגלה אליו שש פעמים, אמר זאת רק מענוה".

הרה"צ שמואל דרזי זצ"ל כשהיה משתתף כמוהל בברית בה רבינו שימש כסנדק, היה שואל בכל פעם את רבינו: "האם אליהו הנביא כבר כאן?". ורק לאחר שרבינו אישר זאת, היו מתחילים את הברית.

זקן המקובלים, הגה"צ ר' יצחק כדורי זצוק"ל, כאשר היה פוגש בחכם ר' אברהם חי, היה קם מלוא קומתו בכל פעם לכבודו. כשנשאל לפשר מעשיו: "מדוע רבינו קם לכבוד מישהו צעיר ממנו?", השיב הגאון: "הרי אל חכם אברהם חי מתלווה התנא האלוקי רבי שמעון בר-יוחאי. ואם כן, כיצד לא אקום לכבודו?".

סיפר ראש כולל 'אוצר החיים' הרה"ג ר' יהושע זאן, כי הוא ואשתו שנים רבות לא נפקדו בילדים וציפו לישועה מבורא העולם. באחת השנים בעיצומו של ראש-השנה עלה רבינו על הבמה ואמר: "השנה ראש הכולל שלנו יזכה לתאומים בט"ו באב". ב-ט"ז באב התקשר רבינו לראש הכולל לבשר לו שבו ביום יפקדו בתאומים. ואכן כפי שאמר רבינו כך היה.

חודש אלול

א' אלול

הגאון הרב יעקב אריה ניימן זצ"ל

יום ההילולא א' באלול

נולד בעיירה אוסטרולנקה שבפולין. מצעירותו שם דגש על ענייני מוסר ועבודת ה'. למד בישיבת לומז'ה במשך שלוש עשרה שנים. כשלמד בישיבה יסד 'ועד' מיוחד של קבוצת תלמידים לשם התבוננות מוסרית והתעלות בעבודת ה' וביראת שמיים. בשנת ה'תרפ"ג (1923) עבר ללידא. הוא הקים שם ביוזמת הגאונים מרן ה'חפץ חיים' ומרן הרב חיים עוזר גרודזנסקי ישיבה קטנה בשם 'אור ישראל' (ע"ש ספרו של רבי ישראל מסלנט). עמד לצידו הגאון ר' מרדכי שמוקלר הי"ד (נספה בשואה). עמד בראשות הישיבה במשך שתים-עשרה שנים ושימש גם כמשגיח וכמנהל האחראי על אחזקת הישיבה. היה מקורב מאוד למרן ה'חפץ חיים'. כאשר הגיע לביתו בראדין, מרן ה'חפץ חיים' היה מסדר בעצמו את סידורי האירוח. בשנת ה'תרצ"ה (1935) עלה לארץ והתיישב בפתח תקווה. בתחילת שנת ה'תש"ד (1943) יסד עם הגאון ר' שלמה קרובקה ישיבה בשם 'אור ישראל'. הישיבה שכנה בהתחלה זמנית בבתי כנסת שונים בעיר. בשנת ה'תש"ט (1949) הונחה אבן פינה למבנה הישיבה. עם השנים הישיבה הפכה לאחד ממוסדות התורה המרכזיים בישוב החדש. בין בוגריה נמנים עשרות ראשי ישיבות, רבנים ואישי ציבור בולטים. נודע ביחסו האבהי לתלמידיו. נהג לפתוח את שיחותיו בישיבה במילים: "בני היקרים". בשנת ה'תשמ"ב (1982) הקים את הישיבה הגדולה 'אור ישראל'. נפטר ב-א' אלול ה'תשמ"ג (1983). ציונו בבית העלמין סגולה בפתח-תקווה. לאחר פטירתו נקרא הרחוב שבו שוכנת הישיבה על שמו.

אביו: ר' אברהם. **אשתו:** מרת מרים (בת הרה"ג ר' משה גרודזנסקי). **מרבנותיו:** הגאונים ר' יחיאל מרדכי גורדון, ר' משה רוזנשטיין. **מתלמידיו:** הגאונים ר' מרדכי צוקרמן, ר' ראובן יוסף גרשונוביץ, ר' יחיאל מיכל שטרן. **בתו:** מרת אסתר (נישאה לרה"ג ר' יוסף רוזובסקי). **מספריו:** ידרכי מוסר - מאמרי מוסר פרי יעקב- על הש"ס.

הגאון רבי יחיאל מיכל שטרן (רבה של שכונת 'עזרת תורה' בירושלים) סיפור סיפור מאלף על תוכחה שפעלה את פעולתה. סיפור זה הוא מתקופת לימודיו בפתח תקווה בישיבת 'אור ישראל' בראשותו של רבי יעקב ניימן זצ"ל: לרב ניימן היה מנהג קבוע ללכת ככל יום למנחה וערבית בבית הכנסת הגדול בפתח-תקווה ולהתרים שם את הציבור לטובת הישיבה. כל יום היה לוקח איתו בחור אחד מבני הישיבה, כדי שיראו כמה קשה להשיג את הכסף, וידעו לייקר את ממון הישיבה. באחד הימים הגיע תורי להתלוות אליו. כשסיימנו לאסוף כסף התחלנו לצעוד חזרה לישיבה. בדרך הבחנתי בחבר שלי. מדובר בחבר שישן איתי באותו חדר בפנימיה. בחור בעל כישרון חזק, אך כגודל כישוריו - כך גודל יצרו. הבנתי מיד שהוא מתכוון לעשות שטויות. ניסיתי לסמן לו שיברח, כי הרב ניימן פה. אך הוא החזיר לי סימן מרחוק, כאומר 'לא אכפת לי'... כשהתקרבו הרב ניימן פנה אליו ושאל: "לאן אתה הולך?" הבחור השיב בלי להניד עפעף ונקב במחוז חפצו, מקום שהוא 'בל יראה' בשביל יהודי שומר תורה ומצוות. הרב ניימן הביט בו ממושכות ואמר: "כן, אבל למה בלי סוודר? אם אתה תתקרר, מה אגיד לאמא שלך? תחזור לישיבה, קח

סוודר - ואחרי זה תלך". הבחור החציף פניו ואמר: "אם אחזור לישיבה לקחת סוודר, אני אאחר...". הרב ניימן התקרב אליו ולחש לו באוזן: "אני יודע שיש גם הצגה שניה. תחזור ותקח סוודר ואחר כך תלך". לבחור לא נותרה ברירה. הוא הסתובב חזרה והלך איתנו לישיבה. הייתי משוכנע שבדרך הרב 'רביץ' בו מוסר, אך לא. הרב דיבר איתו בלימוד... הבחור, כאמור, היה בעל כישרון גדול והשיחה התנהלה באופן הטוב ביותר. כשהגענו לישיבה הרב אמר: "לך לחדר, קח סוודר ותלך". הבחור הלך לקחת סוודר. ברגע שהבחור יצא מטווח ראייתי, מיד התפרצתי: "הרב, למה עושים כך? איך מרשים לו ללכת? במקום שהרב יתן לו סטירה ויעצור אותו". הרב שאל אותי: "כמה שנים אתה כבר ראש ישיבה?! דע לך שאני כבר יותר מארבעים שנה ראש ישיבה. האמן לי שאני יודע מה אני עושה". הלכתי לישון. בשתיים-עשרה בלילה חברי חזר לחדר. רק כעת הוא קלט איזה שטות עשה. "שטרן, קום", הוא טלטל אותי משנתני. "תגידי, מה אעשה? הסתבכתי לגמרי. אני משוגע לחלוטין, מה עשיתי?!". "מה אתה רוצה ממני? למה אתה מעיר אותי?", השבתי לו, "תאכל את מה שבישלת"... וחזרתי לישון. בבוקר אחרי התפילה, הרב ניימן ניגש למשגיח לדבר איתו. חברי התחיל לרעוד ולחש לי: "תסתכל, הם מדברים עלי... עוד מעט יבואו. אוי ואבוי, מי יודע מה הם יעשו לי!". השיחה הסתיימה ואף אחד לא ניגש לדבר איתו... הלכנו לאכול ארוחת בוקר, נכנסנו לבית המדרש והתחלנו ללמוד. באמצע ה'סדר' חברי שמע מאחור את צעדיו של הרב ניימן. הוא נתן לי מכה בצלעות ואמר: "אתה שומע את הצעדים הללו? זה הסוף שלי, הנה זה בא...". הרב ניימן ניגש אליו ישירות: "נו, מה חידשת?" והמשיך לדבר איתו בלימוד, בלי שום מילה על מה שהיה. כשהלך, הבחור אמר לי: "מי יודע מה הם מכינים לי? הם בטח מחכים, שרבי יוסף רוזובסקי יגיע". הרב יוסף הגיע. השיעור התנהל כרגיל ושום מילה לא נאמרה על מה שהיה. אחרי הצהריים אותו בחור קרא לי ואמר: "שטרן, אני לא מסוגל יותר. אני מרגיש שאני 'עומד להתפוצץ'. אני מוכרח לבקש סליחה מהרב ניימן. אתה היית ביחד איתי, אולי נכנס אליו ביחד?". נכנסנו יחד לרב. חברי פרץ בבכי. הרב ניימן אמר: "בני יקירי, אבא שלך עובד במע"צ בסלילת כבישים. הוא עובד ב'חמסינים' הגדולים ביותר בקושי רב. הוא מקבל חמש לירות בסוף החודש. מתוך זה הוא משלם לי לירה, כדי שאני אחנך ואחזיק אותך. אין לך רחמים על אבא?! בפרט שאתה הילד הבכור מתוך תשעה ילדים בבית. ברור שאם אתה תתקלקל חלילה, כולם ילכו אחריו... אמור לי, אין בליבך רחמים?!". הבחור לא היה זקוק ליותר מכך כדי לחולל מהפך בעצמו. (מעובד מתוך 'להתעדן באהבתך')

החסיד הרב שמואל יהודה דסקל זצ"ל

יום ההילולא א' באלול

נולד ברומניה (חבל מולדובה בעיירה פאשקאן) בשנת ה'תרצ"א (1930) לאחר הבטחתו המופלאה של האדמו"ר רבי ישראל האגר מוויז'ניץ (בעל ה'אהבת ישראל') זי"ע. בהיותו בגיל תשע (!9) פרצה מלחמת העולם השנייה. בבית שררה חרפת רעב עקב מחלת הוריו במחלת הטיפוס, והוא פירנס בכל שנות המלחמה את הוריו באמצעות מסחר בדברי מאפה ושאר דברים. רבינו היה חסיד ויז'ניץ מדורי דורות. הם גרו בקרבת האדמו"ר ר' משה יהודה לייב פרידמן מפאשקן והיו מקורביו (ממנו ינק בילדותו דרגות מופלאות לתורה וחסד). בניסן ה'תש"ה (1945) הורה בפתע האדמו"ר מפאשקאן לכל חסידיו לעזוב את העיירה מיידית. (שעות ספורות לאח"מ נחרבה העיירה בהפצצות ע"י הרוסים) ולכן עברה משפחתו לעיירה שאץ, בה גרו כשנה, עד לקיץ ה'תש"ו (1946). לאחר מכן עברו לדעש. בשנת ה'תש"ז (1947) ביקש

לחונן את ארץ הקודש והאוניה טבעה ובנס ניצל, והגיע לאי קפריסין ולאחר מספר חודשים עלה לארץ. בתחילה עסק בחקלאות ולאח"מ הצטרף למקצוע המשפחה (ענף היהלומים) בה עסקו שנים אבות אחיו הגדולים (ר' אשר אנשיל ור' ישראל). בחסדי שמיים הצליח בתפקיד זה מעל המשוער ובהיותו כבן שלושים ושש התעשר עד מאוד. הקים מפעלים ברחבי הארץ, ובהם העסיק מאות עובדים. על אף רווחיו העצומים הכסף לא סינוורו והוא קיים מעשה חסד אדירים. בשנת ה'תשל"ט (1979) החלו מחירי היהלומים לרדת והפסיד הון רב. על אף מצבו הכלכלי הקשה, היה קשה לו מבחינה נפשית השינוי בנתינת הצדקה ועל אף נסיונות כאלו שעמד בהם, רצה הבורא אחרת. ובשנת ה'תשנ"ד (1994) סגר את המפעל האחרון בשיכון ה', מפעל החסד שבו השקיע את ליבו ונשמתו בגשמיות וברוחניות. גם בזמנים קשים ביותר, כאשר הפסיד מדי חודש, לא סגר את המפעל והוא בכה בזמן פיטורי עובדיו. ב-א' אלול, ב' דר"ח ה'תשס"ד (2004) התבקש לבית עולמו. בהלוויתו השתתפו אלפי תושבי בני ברק בכלל, וחסידי ויז'ניץ בפרט, כשבראשם מלווהו מביהמ"ד הגדול ועד לבית החיים האדמו"ר 'ישועות משה' מויז'ניץ (מחמת חולשתו). ציונו בבית החיים הישן בזיכרון מאיר. חי כ-73 שנים. בימי השבעה הגיעו אלפים לנחם ביניהם אדמו"רים, ראשי ישיבה, רבנים, דיינים ואנשים מכל העדות והחוגים. כפי כולם היו סיפורים מופלאים על מעשיו, אשר היו עלומים.

אביו: ר' חיים משה דסקל. **אמו:** מרת פייגא לבית משפחת שטיין (מצאצאי הקדוש רבי צבי הורביץ זי"ע). **מרביותיו:** האדמו"ר ר' משה יהודה לייב פרידמן מפאשקן (ממנו ינק בילדותו דרגות מופלאות לתורה וחסד). **ילדיו:** ר' יעקב, ר' יצחק בירך, ר' יוסף אברהם ור' חיים משה. **חתניו:** ר' משה יוסף רוזנר, ר' בן ציון פויירשטיין, ר' אלימלך שטרן, ר' חיים יצחק צוקרמן, ר' יצחק זיידה. **מספריו:** איש חסד היה- סיפורים על הצדיק (נכתבו ע"י בנו ר' יצחק בירך אודות מעשה החסד המופלאים של אביו)

על אהבת החסד, שניכרה כבר בימי נעוריו, סיפר לידידו הרה"ח ר' חיים ולצר מקריית ויז'ניץ בבני ברק: בהיותי בן תשע פרצה מלחמת העולם השנייה. לא זכיתי להיות ילד. מהר מאוד הפכתי למבוגר. אבי ואמי חלו בטיפוס, ועל ביתנו ירדה עניות נוראה, חרפת רעב ממש. כאשר נסגר ביה"ס המקומי, עבדתי כשולית סנדלר. תמורת עבודתי קיבלתי חינם זוג נעליים לחורף וזוג נוסף לקיץ. כ"כ העניקו לי הלקוחות 'טיפים', שאותם השליכו לקופסת פח שניצבה לצדי. במטבעות אלו קניתי סוכריות לילדי הכפר. הכל ידעו שמדי ליל שישי שמואל יהוד'ה מחלק סוכריות. הרגעים שבהם זכיתי להנות אחרים היו נחמתי בעוניי. זו הייתה חיותי! באותן שנות עוני נורא ורעב משווע, בימים שבהם כל פיסת לחם הייתה יקרת ערך, הצליח לגלות אפשרויות לחסד ולהטבה. בל נשכח שהיה אז ילד, וילדים מטבעם רואים את העולם במבט אנוכי. הם חושבים על עצמם וערים פחות לרגשות זולתם, אך הוא בעצמו אמר, שמעולם לא היה ילד!

סיפר בדמעות ידיד לר' אברהם איבר מב"ב: בחור צעיר הייתי. התהלכתי בודד בלי משען ומשענה. לא הייתה לי אפשרות כלכלית להקים בית. באותם ימים קשים שמעתי על ר' שמואל דסקל. אמרו לי כי הוא נדיב לב ומסייע לכל נצרך. שפכתי לפניו את לבי בתקווה שיעזור לי. "בחור מבוגר אני. הפרוטה אינה מצויה בכיסי, ולכן איני יכול להתחתן. האם תוכל לעזור לי?" אמרתי בעצב. ציפיתי שייתן לי מעט כסף כדי שאוכל להתחתן. על יותר מכך לא חשבתי. אולם ר' שמואל שאל וחקר אותי: "במה אתה חושב לעסוק לפרנסתך?" "לאחר הנישואין אחפש מקום עבודה", עניתי. "במה אתה אוהב לעסוק?" - "אני אוהב את מלאכת האפייה", עניתי. "מדוע שלא תפתח עסק?" - "אין לי פרוטה לנישואין. האם אני יכול

לחשוב על עסק?! עניתי בכאב. אבל ר' שמואל לא הרפה. "תראה, אתן לך בעבור הנישואין, ואוסיף לך בסיס להקמת עסק, ובעזרת ה' תעשה ותצליח!". לא אוכל לתאר את הרגשתי כשהוציא ר' שמואל סכום עצום ונתנו למי שאינו מכירו כלל! יצאתי מביתו מאושר עלי אדמות - הפרוטה מצויה בכיסי. אוכל להתחתן ואפילו להקים עסק! היום, שלושים שנה לאחר מכן, אני בעל רשת חנויות מאפה מצליחה. לולא ר' שמואל הייתי חי עד היום בערום ובחוסר כל!

בסמוך למקום עבודתה של כלתו מרת רבקה תחי' הייתה חנות צעצועים. פעמים רבות התפלאה כשראתה את בעל החנות מעניק לנצרכים צעצועים במחירים זולים במיוחד, כשכולו שופע אהבת נתינה. באחת ההזדמנויות סיפר בעל החנות: "בילדותי למדתי במוסד 'בתי אבות' בבני ברק, עם ילדים נוספים ממשפחות מצוקה. מול המוסד התגורר סוחר יהלומים בשם ר' שמואל דסקל. פעמים רבות, כאשר ראה את ילדי המוסד, היה מקדם אותם בחיוך חם, אחר נכנס לביתו ויוצא בשלל רב: שלגונים ושאר ממתקים. בנוסף העניק לנו ממעיינות ליבו החם והשופע. הרגשנו שהוא מרגיש אותנו. חיוכו החם ומבטו האוהב והמלטף היו בעבורנו הרבה יותר מארטיקים! ועוד, כאשר היינו זקוקים לכסף לצורך מיוחד, תמיד ידענו שר' שמואל הוא הכתובת. הוא היה מקשיב לרחשי ליבנו כאב רחמן ונותן בשפע את החסר לנו. טוב לבו נגע עמוק ללבי. נפעמתי מגדלות נפשו, כיצד ירד לדקויות בנפשו של ילד, איך ידע לשמח אותנו. הוקסמתי מאישיותו ואמרתי לעצמי כי אם יעזרני ה' ואזכה להקים בית, ואף תהיה לי פרנסה בשפע – אהיה אף אני נדבן!". הסיפורים מתוך 'איש חסד היה'.

ג' אלול

המקובל הרב כליפא בן מלכא זצ"ל (רכב"ם)

יום ההילולא ג' באלול

נולד בשנת ה'ת"ל (1670) לערך בעיר סאפי (אספי) שבדרום-מערב מרוקו. בן יחיד להוריו. לאחר שהתייתם משני הוריו נדד ברחבי מרוקו עד שהגיע אל העיר פאס, ובה למד תורה בישיבותיהם של ר' יהודה בן עטר ור' שמואל הצרפתי. לאחר זמן מה שב לעיר מולדתו ושם המשיך ללמוד בישיבתו של ר' יוסף בואינו די מיסקיטה עד ששוב נאלץ לעזוב מפחד המלכות. לאחר מכן עבר לעיר אגאדיר שבדרום מרוקו כאשר החל לעסוק במסחר בעזרת ר' שלמה בן ישורון (אחיינו של רבנו) אולם את רוב שעות היום הקדישו הוא והחברותא שלו ר' שלמה פינטו ללימוד התורה כשהם עטופים בטלית ועטורים בתפילין ורק את מקצת היום הקצו לעסוק במסחרם. נודע כתלמיד חכם עצום, פייטן ובלשן. גאון, ידיו רב לו בכל מכמני התורה, ביחוד התנשאה חכמתו הנדירה בחכמת הקבלה. חכמי הדורות שאחריו כינוהו הרב החסיד, המלומד בניסים, ארי במסתרים, המקובל האלוקי. ענוותן מופלא. יחד עם חברו ר' יעקב גדליה הפך את בית-הכנסת בו הוא התפלל למרכז רוחני ולבית-מדרש. הרביץ תורה ברבים ואף מונה לרב הקהילה באגאדיר ומקהילות שונות ברחבי מרוקו פנו אליו בשאלות הלכתיות. השתתף בוויכוחים עם נוצרים על ענייני הדת. בכל ענייני קודש נהג לחתום את שמו 'אסף' – שם שניתן לו בחלום ועולה בגמ' של שמו 'כליפא' (141). נפטר ב-ג' באלול. שנת פטירתו אינה מצויינת על ציונו המקורי וישנן הערכות כי בשנת ה'תק"כ (1760) לערך נפטר. חי כ-90 שנים. ציונו בתחילה היה בבית העלמין הישן באגאדיר, לצד גיסו רבי שלמה פינטו זצוק"ל, ובנו רבי אברהם "הנזיר" הי"ד. לאחר מכן הועבר לבית-העלמין החדש.

ספינות רבות היו לרבינו, בספינות אלו היו מעבירים סחורות מעיר לעיר וממדינה למדינה. ואולם הצדיק לא הקדיש זמן רב לעסקיו הגשמיים, כי כל כולו היה עסוק בתורה הקדושה. המעשה המופלא הבא ידוע בקרב יהודי אגאדיר המספרים בהתפעלות, כי בעיצומו של יום הכיפורים הקדוש, בעת שרבי כליפא היה בבית-הכנסת כשהוא שקוע בתענית ובתפילה, באו וסיפרו לו, כי הגיעו אוניות העמוסות בסחורה לנמל אגאדיר. הצדיק חשש כי עוד מעט קט יבואו אליו הסוחרים הגויים ויטרידו אותו בענייני המסחר ביום הקדוש. הוא מיד התאזר בתעצומות נפש ונשא תפילה להקב"ה, בה הוא ביקש מבורא העולם, כל יכול, שכל הספינות על מטעניהן יטבעו בים ולא יתחלל על ידו חלילה קדושת היום. בקשתו ותפילתו שיצאה מלב טהור התמלאה במלואה ולנגד עיניהם המשתאות וקול זעקותיהם של פועלי הנמל והסוחרים שהתקבצו סביבות הנמל התרוממה סערה עצומה בים, ומיד שקעו הספינות מאלהן בתוך מצולות הים, ועימם ירדו למצולות הסחורות הרבות. כשהודיעו זאת לצדיק, הלה לא חש הפסד כלל, אלא, אדרבא, אנתח רווחה פרצה מלבו הטהור על כך שעמד בניסיון, והוכיח, כי ממונו לא נחשב בעיניו כלום. מאותו מעשה ירד הצדיק מנכסיו, ונשאר ללא מקורות פרנסה והפך לעני מרוד. אולם אחד מעשירי אמסטרדם, נטל על עצמו לפרנסו עד יומו האחרון. מעניינת היא עדותם של יהודי אגאדיר המתגוררים בעיר הנמל. על פי עדותם, בתנאי מזג אוויר מיוחדים של שפל הים ושפל הרוח, ניתן להבחין בתורני האניות של רבינו, המבצבצים מקרקעית הנמל, המעידים על כוח תפילתו של הצדיק.

לרבינו היה בן קדוש וטהור בשם ר' אברהם, שלא פסק מלימוד התורה הקדושה. בשעה שעמד בנו להיכנס לחופה, הגיעו המוזמנים לביתו וליוו אותו בתופים ובמחולות למקום החופה. והנה לפתע הגיעה כנופיית שודדים, שחסמה את דרכם, וראש הכנופיה קרא לעברם: "יהודים! אנו רוצים 'קורבן דמים' ולכן הביאו לנו את ראשו של החתן, ואם לא תביאו אותו, נמית את כולכם!". דממת מוות השתררה במקום, והנה לפתע פסע הצדיק רבי כליפא לעברם של השודדים ואמר להם: "קחו אותי תמורת בני וחוסו על חיי החתן העומד לבנות את ביתו!". אך כששמע החתן את דברי אביו, פנה לעברו ואמר לו: "חלילה לך אבי! זכות גדולה התגלגלה לידי למות על קידוש ה', ובשעה קלה אזכה להיות בגן עדן במחיצתם של הצדיקים הרוגי מלכות". מיד הסתובב החתן ונפרד לשלום מכלתו וביקש ממנה, שתקים במהרה בית בישראל. ובראש מורם צעד לקראת הרוצח שלחץ בדם קר על ההדק, והחתן הי"ד נפל ארצה והתבוסס בדמו! הרוצחים הריעו בשמחה ודהרו לדרכם, ואילו האורחים נותרו קפואים במקומם ונתנו קולם בבכי על 'השמחה שהפכה ליגון!'. באותה שעה ניגש הצדיק רבי כליפא לבנו המת, כרע לעברו ואחז בידי ובראשו ונשא עינו למרום ואמר: 'רבינו של עולם! עד עתה כשהתפללתי 'ואהבת את ה' אלוקיך בכל לבבך' הייתה לי עדיין 'פינה בלב' של אהבה שמורה לבני הקדוש, אך עתה אבא שבמרומים! לאחר שבני עלה השמיימה לחסות בצילך, פנוי כל ליבי לאהבתך בלבד!".

סבא: ר' משה בן עטר (מצד אמו). **אשתו:** בת ר' יצחק מונדיס. **בניו:** דוד (נפטר בגיל 11), ר' אברהם 'הנזיר' הי"ד. **אחיותיו:** מרת מלכה (נישאה לר' דוד בן ברוך אשר הגיע למרוקו כשד"ר מארץ הקודש), מרת שמחה. **מרביותיו:** ר' יוסף די מיסקיטה, ר' יהודה בן עטר, ר' שמואל הצרפתי. **חברותא:** ר' שלמה פינטו (גיסו - אביו של הצדיק ר' חיים פינטו הגדול). **מספריו:** כף נקי - פירושו על התפילה ושירים - רך וטוב - על שו"ע (אבד במרוצת הדורות) • קול רינה וכן מספר פיוטים

הגה"ק הרב אברהם יצחק הכהן קוק זצוק"ל

יום ההילולא ג' באלול ה'תרצ"ה

הרב הגאון אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל המכונה הראי"ה: נולד ב-ט"ז אלול ה'תרכ"ה (1865) בעיירה גריבה שבלטביה. עוד בילדותו ניכר כי לגדולות נוצר. בצעירותו למד בישיבות גריבה, לוצין, סמרגון, פוניבז' וולוז'ין. לפני גיל עשרים כבר הוסמך להוראה. בשנת ה'תרמ"ו (1886) כשנתיים לאחר נישואיו עבר לפוניבז'. בשנת ה'תרמ"ח (1888) בהיותו כבן 23 שנים בלבד שימש כרבה של זימל. בשנת ה'תרנ"ה (1895) שימש כרבה של בויסק שבלטביה. בשנת ה'תרס"ד (1904) עלה לארץ והתמנה כרבה של יפו והמושבות החדשות. בשנת ה'תרס"ט (1909) הקים ישיבה ביפו. בשנת ה'תרע"ו (1916) שימש כרבה של לונדון והקים שם מספר ישיבות. בשנת ה'תרע"ט (1919) התמנה כרבה של ירושלים. ובשנת ה'תרפ"א (1921) נבחר לראש בית-הדין הגדול. בשנת ה'תרפ"ד (1924) יסד את ישיבת 'מרכז הרב' בירושלים וניהל אותה גם מבחינה חומרית. ביתו היה פתוח לרווחה בכל שעות היום והלילה למתן עצה ולפסיקת הלכה. פוסק. מקובל. גאון בנגלה ובנסתר. העיד עליו מרן הרב שלמה זלמן אוירבך כי רבינו ידע לצטט בעל-פה את כל ספר הזוהר. נאמר עליו שלמד כל יום שישים דפי גמרא ופעם בחודש סיים את כל התנ"ך. שיטתו הייתה שנויה במחלוקת. מתנגדיו העריכו את גדולתו בתורה, אך התנגדו לשיטתו והכריזו עליו מלחמה רוחנית גדולה שממנה סבל עד ימיו האחרונים. לעומת זאת, רבים צידדו בו, כדוגמת החפץ חיים, שאף התבטא על הרב: "דעו לכם כי הוא קדוש וטהור, וכל הנוגע בו לא ינקה!". נפטר ב-ג' אלול ה'תרצ"ה (1935) מהמחלה הידועה. חי כ-70 שנים. ציונו בהר-הזיתים.

אביו: ר' שלמה זלמן. **אימו:** מרת פרל זלטה (לבית פלמן). **נשותיו:** מרת אלטה בת-שבע (זיווג ראשון-בתו של ר' אליהו דוד רבינוביץ' תאומים-האדר"ת). מרת רייזה רבקה (זיווג שני-בתו של ר' צבי יהודה רבינוביץ' תאומים, אחיו התאום של האדר"ת). **ילדיו (זיווג שני):** ר' צבי יהודה, מרת בתיה מרים (נישאה לר' שלום נתן רענן), מרת אסתר יעל (נפטרה בצעירותה), מרת רוחמה טויבא (נפטרה בצעירותה). **מרבותיו:** הגאונים אביו, ר' שלמה זלמן, ר' ראובן הלוי לוי (רבה של דווינסק), ר' אליעזר דון יחיא (רבה של לוצין), ר' יעקב רבינוביץ', ר' נח חיים אברהם שפירא (רבה של סמרגון), ר' גרשון תנחום, ר' נפתלי צבי יהודה ברלין (הנצי"ב מוולוז'ין). **תלמיד-חבר:** המקובל ר' ר' שלמה אלישיב, ר' אריה לוי (ה'צדיק הירושלמי). **מתלמידיו:** הגאונים- בנו, ר' צבי יהודה, ר' יעקב משה חרל"פ (ראש ישיבת מרכז הרב). ר' דוד כהן ('הניזיר'). ר' אברהם אהרון רושטיין (הגאון מטבריה, כיהן כראש ישיבה), ר' משה צבי נריה (מייסד ישיבות בני-עקיבא), ר' מנחם אושפיזאי, ר' יהושע קניאל, ר' יצחק הוטנר (מח"ס 'פחד יצחק'), ר' יהודה גרשוני (העילוי מגרודנה), ר' שאול ישראלי (דיין), ר' שלום נתן רענן (חתנו). ר' יצחק גלזר (רבה של רמלה). ר' יצחק אריאלי. ר' אליהו יצחק פריסמן. ר' יצחק זונדל ריף. **מספריו:** חבש פאר • שבת הארץ • מאמרי הראי"ה • אגרות הראי"ה • עין אי"ה • אורות • אורות הקודש • אורות התשובה • מדבר שור • לנבוכי הדור.

כמידי יום, התכנסו האנשים לתפילת מנחה בבית מדרשו של מרן הראי"ה קוק זצ"ל, הסמוך למושב בית הדין. עם השנים נוצרה חבורה קבועה של מתפללים, רובם סוחרים שעבדו בסביבה. לאחר התפילה נהגו לשבת ולשמוע שיעור קצר מהרב ולחזור במהירות איש-איש לעבודתו. יום אחד, לאחר שסיימו

המתפללים את תפילת העמידה, המתין הש"ץ לרב שיסיים את תפילתו על מנת להתחיל בחזרת הש"ץ. המתפללים תמהו מה יום מיומיים שכן על פי רוב הרב לא נהג להאריך כל כך. לאחר המתנה ארוכה, סימן הרב לש"ץ להתחיל בחזרה, למרות שטרם סיים את תפילתו. תמיהת הציבור עלתה והתעצמה כשסיימו את התפילה ואילו הרב שקוע כולו בתפילה. הם המתינו עוד דקות מספר בתקווה שהרב יסיים את תפילתו ויעביר את שיעורו כמידי יום, אולם כשהבינו כי הרב אינו עומד לקראת סיום, עזבו את בית המדרש והתפזרו לדרכם. למחרת, כשחזרו והתכנסו, סיפר אחד המתפללים כי ראה את הרב עומד בתפילה עד לאחר השקיעה - שעה בה עמדו להתחיל כבר את תפילת ערבית. בחשבון פשוט, הרב התפלל את תפילת שמונה עשרה במשך קרוב לשש שעות! סיפור זה נהג לספר הצדיק הירושלמי ר' אריה לוינ' זצ"ל, כשהוא מוסיף ומבאר את פשר מעשהו של הרב, אב בית הדין. באותו יום הכריע בית הדין בעניין גט מסובך ועמד לקראת סיום התהליך. כשהסופר עמד לסיים את כתיבת הגט הבחין הרב כי אחד העדים המיועדים לחתימה על הגט כותב מכתב אישי על נייר רשמי של הבנק ה'אנגלו-פלשתינה'. הרב חשש כי הנייר שווה פרוטה ואם כן יתכן, כי האיש הינו בגדר של גנב, הפסול לעדות. אולם הרב שלא רצה להלבין את פניו, חיפש עצה כיצד למנוע מהאיש להעיד בגט. כשהפסיקו את הדיון על מנת להתפלל מנחה, החליט הרב להאריך בתפילה עד לאחר השקיעה, והיות שלא עורכים גיטין בלילה, לא תהיה ברירה אלא לדחות את הדיון למחר, ואז כבר יהיו עדים אחרים.

אהבתו ועזרתו לזולת היו לשם דבר, גם כאשר אותו עניין בא על חשבוננו. רעייתו התלוננה בפני ראש העיר כי בעלה לא קיבל משכורת כמה חודשים, והם חיים מאשראי במכולת. כאשר שמע זאת ראש העיר, טען בכל תוקף כי הרב מקבל את משכורתו מדי חודש והוא דואג אישית כי המשכורת מועברת לרב. מאחר והעניין היה תמוה ביותר, בדקו וראו - שאחרי קבלת המשכורת היה מרן הרב הולך לביתו, ובדרך היו ניגשים אליו יהודים במצוקה: "הרב, כבר לא נותנים לנו אשראי במכולת, ואנו רעבים". והיה הרב מחלק להם את כספו. כאשר הם שאלוהו: "ואיך הרב יקנה?", היה משיב: "לי יתנו בהקפה!"

עוד מעשה גדול מספר, כי הרב קוק ערך חופה לאיש עשיר. לאחר החופה הודה העשיר לרב ותוך כדי לחיצת יד העביר לו מטבע זהב. כאשר הרב הרגיש במטבע, הפיל אותו מרוב זעזוע ויצא.

ברגליים רועדות נכנס היהודי לבית הצדיק ר' אריה לוינ' זצ"ל. היטב ידע כי בפיו בקשה מוגזמת, בקשה שבמקום אחר היו זורקים אותו ואת בקשתו החוצה. הוא ידע כי ר' אריה לוינ' יקשיב היטב לבקשתו, ואולי יסכים לסייע בעדו. כשנכנס, סיפר בקול חנוק בככי, כי בתו הקטנה חלתה במחלה קשה, והברירה היחידה שנותרה להם היא לנסוע לארצות הברית, שם ישנו רופא המתמחה במחלה זו. אולם התברר כי הרופא לא יוכל לקבלה שם אלא רק בעוד חודשים ארוכים, ומי יודע מה יהיה מצבה של הילדה עד אז. האיש המשיך וסיפר לר' אריה שנודע לו כי אם הרב הראשי לארץ ישראל, מרן הראי"ה קוק זצ"ל, יכתוב מכתב לרופא בו הוא ממליץ לקבל את הילדה בהקדם, ישנו סיכוי רב שהרופא יענה בחיוב לבקשתו. למרות שהאיש לא אמר זאת במפורש, היה ברור לר' אריה מדוע האיש ניגש אליו ולא ישירות לרב קוק. שכן האיש היה ידוע כאחד מרודפיו הגדולים של הרב. רבים מהכרוזים הנושאים השמצות

כידוע, מרן הרב קוק היה איש קדוש מאוד. פניו היו מאירות בקדושה, וממש יכלו להרגיש את זה כשעמדו לצידו. אני זכיתי לשמוע עליו סיפורים מופלאים מבני משפחתי שלמדו אצלו.

סיפר הרב ש' קליין שליט"א אבי זצ"ל זכה ללמוד אצל הרב קוק במשך שנה, וגם דודי הרב שמעון קליין היה במשך חמישים שנה מזכיר ישיבת 'מרכז הרב'. הם סיפרו לי את הסיפור הבא: בשנים שניהן הרב קוק כרבה של ירושלים, היו מגיעים בפורים כל הרבנים מרחבי הארץ להביא משלוח מנות לרב קוק ולדבר אתו. להם הרי היה פורים ביום י"ד, אז ביום ט"ו הם היו עולים לירושלימה אל הרב קוק. בפורים של אחת השנים, הגיעו אל הרב קוק כשלושים רבנים גדולים וגאונים מרחבי הארץ: מעפולה, מראש פינה ועוד מקומות. ובשלב מסוים התיישבו לסעודת פורים עם הרב קוק. הרב קוק ישב בראש השולחן, הסעודה הייתה נראית כמו טיש. ואז הרב קוק אמר: הנה, כל רב שיושב פה בסעודה, יגיד לנו את הסוגיא בה הוא עוסק באותם ימים, בהלכה, בגמרא או בקשר למצוות התלויות בארץ, ויעלה בפנינו איזושהי קושיא חמורה שעלתה לו בלימודו ובה הוא מעיין בימים אלו.

ואכן כך היה: כל תלמיד חכם העלה קושיא בה הוא מתקשה מאוד, מתוך הסוגיא אותה הוא לומד באותם ימים, וכשסיים, התפלפלו כל אותם שלושים תלמידי חכמים גאונים בדברי הגמרא וההלכה, וניסו לענות לו כפי יכולתם. אך הם לא הצליחו. כך עברו אחד אחד, וכל שלושים הרבנים שהיו שם הציגו את קושיותיהם הגדולות. ואז, לאחר שהשתתקו שלושים הרבנים, לקח הרב קוק בקבוק יין, ומזג לכוסו. הוא שתה כוס אחת של יין, ואחריה עוד אחת, ואז עשה פלפול עצום בש"ס שמתוכו התחדש לו עקרון גאוני חדש. לאחר מכן הוא פנה לכל שלושים הרבנים, והראה להם איך על פי השיטה החדשה שיצר בפלפולו, תורצו להפליא כל הקושיות שלהם, אחת אחרי השנייה.

ה"חפץ חיים" עזב את הכינוס הראשון של אגודת ישראל בתרפ"ג בטריקת דלת, לאחר שבישיבת הפתיחה השמיע אחד הרבנים דברי פגיעה ברב קוק, ואז זעק החפץ חיים: "פגעו במרא דארעא דישראל! מען דורף קורע זיין תרגום מידיש: יש לקרוע קריעה!" הוא חזר כעס לאכסנייתו וסירב לחזור להמשך הכינוס, וכן סירב ללחוץ את ידיהם של בני המשלחת הירושלמית ואמר להם: "לאלה שעושים מחלוקת נגד רבה של ירושלים איני נותן שלום!" והוסיף: "דעו לכם כי הוא קדוש וטהור, וכל הנוגע בו לא יינקה".

ככ"ח באייר שנת תרס"ד 1904 עלה הרב אברהם יצחק הכהן קוק מרוסיה לארץ ישראל והגיע לנמל יפו. תושביה קידמו את פני הרב החשוב בהתרגשות בידועם שהוא מגיע לארץ הקודש כדי לשמש כרב בעירם. כבר למחרת החל הרב לכהן כרבה הראשי של יפו ושל המושבות.

הרב גילה כי שומרי התורה ביפו מסוכסכים ביניהם ומפורדים לקבוצות רבות. החסידים התפללו בבתי כנסת נפרדים והחזיקו בשחיטה משלהם, הליטאים החזיקו בשוחט משלהם וגם הקהילה הספרדית הפוסקת לפי ה'בית יוסף' נהגה כקהילה נפרדת. כאשר הגיע הרב החלו להתאחד כולם תחת חסותו כשהם שומרים על צביונם. הוא הנהיג שחיטה אחידה שהיתה מקובלת על כולם, ובכלל איחד את כלל הציבור הדתי תחת כנפיו.

ביפו חיו באותה עת גם יהודים לא מעטים שהתרחקו לגמרי מדרך התורה והמצוות. הם נהגו לבזו לשומרי התורה והמצוות והחשיבו רק את בניין הארץ. כאשר הכירו את הרב קוק וראו כי הוא דורש על עם ישראל וארץ ישראל ברגש אוהב ובסגנון פיוטי עברי ולא גלותי הסתופפו מסביבו והחלו לחזור למקורות. שמירת הדת התחזקה ביותר ולא נראו חילולי שבת בפרהסיה.

באחת השבתות עלה מתפלל נסער על במת בית הכנסת 'שערי תורה' שבנווה שלום ביפו, הפסיק את קריאת התורה באמצעה והכריז בקול רם ונרגש לפני הרב וציבור המתפללים:

"דעו לכם רבותי כי בשעה זו ממש יושב שמואל הסנדלר בחנותו אשר ברחוב הראשי ביפו ועוסק במלאכתו ומחלל שבת בפרהסיה ללא כל בושה! כל המתפללים מתבקשים להפסיק מיד את תפילתם וללכת כאיש אחד לחנותו של אותו רשע כדי להיפרע ממנו על חילול השבת המביש!"

הקהל שמע את דברי האיש הנרגש וקולות של זעם על חילול השבת בפרהסיה נשמעו מכל עבר. היו כאלה שקראו לעשות שפטים באותו רשע. לאחר שירד האיש, עלה הרב קוק על הבמה, השקיט את הקהל המרוגז בתנועות ידיו ואמר בקול נמוך, אך תקיף:

"אבקש מכל הקהל לסיים את תפילתנו בשקט וללא כל מהומה. לאחר התפילה נצא כולנו לעבר חנותו של שמואל הסנדלר, אך אבקש בכל פה להישמע להוראותי ולא לחרוג מהן. ממני תראו וכן תעשו!"

לאחר התפילה יצאו כל המתפללים ובראשם הרב קוק לרחובה הראשי של יפו המוליך לחנותו של שמואל הסנדלר. העוברים והשבים השתאו למראה התהלוכה. הם הגיעו לחנותו של הסנדלר שהיתה פתוחה לרווחה וכמה לקוחות נראו בתוכה. המתפללים ועוברי אורח נוספים שהצטרפו אליהם ניצבו על עומדם וחיכו בדריכות למה שעומד להתרחש לנגד עיניהם. הרב נכנס לחנות כשהוא עטוף בטליתו וקרא בקול רם: "ר' שמואל, שבת שלום לך!" שמואל הסנדלר נדהם למראה רב העיר ולא הצליח להוציא הגה מפיו. הוא ציפה שהרב יאמר דבר מה נוסף, שיוכיח אותו על חילול השבת בפרהסיה, אבל הרב נפרד ממנו לשלום בניד ראש ויצא מהחנות לעבר ביתו כדי לסעוד את סעודת השבת. לאחר שהרב יצא, נכנסו כל המתפללים בזה אחר זה ובירכו את שמואל הנדהם בשבת שלום כפי שעשה הרב. הסנדלר הושפע עמוקות ממה שאירע. הוא התמלא בבושה וחרטה, וזמן קצר לאחר שהסתלקו כולם נעל את חנותו וניגש לביתו של הרב קוק, עדיין בעיצומה של השבת. הוא הקיש על הדלת ולאחר שהופיע הרב וקידמו בפנים טובות ומאירות, אמר שמואל בבכי ובתחנוני: "כבוד הרב. יש לי שמונה ילדים בביתי והכנסותי אינן מספיקות כדי להאכילם ולהלבישם. אשתי לא יכלה להכין עבורנו אפילו סעודה אחת לשבת, ומשום כך אני מוכרח לעבוד גם בשבת. כל השבוע יושב אני בחנותי ומעטים הנכנסים. אפילו זוג מגפיים אחד לא מכרתי השבוע. אין לי כל ברירה. בצער רב נאלצתי למכור גם בשבת, כבוד הרב..." הרב הרגיע אותו במילים נעימות והסביר לו כי הוא טועה ודווקא אם ישמור על השבת כהלכתה, תבוא לביתו הברכה. לבסוף בקש ממנו להגיע אליו שוב במוצאי שבת. כאשר חזר שמואל לבית הרב בצאת השבת, הושיט לו הרב סכום כסף וברכו שיצליח בעסק. לאחר מכן פנה הרב לוועד הקהילה וביקש מהם שיקלו על מצבו של שמואל. ומאותה השבת ואילך, דקדק הסנדלר לשמור את השבת כהלכתה וראה ברכה בעמל כפיו.

ידיעתו העמוקה של הראי"ה בתורת הקבלה, קרבה אותו לגדול המקובלים בדורו, הלא הוא הגאון רבי שלמה עליאשאוו בעל 'לשם שבו ואחלמה'. רבי שלמה עליאשאוו, מגזע האר"י הקדוש, למד בישיבת טלז ולאחר שרכש בקיאות וחרifות בספרות התלמוד, בבלי וירושלמי, וספרי ההלכה הראשונים והאחרונים, התחיל קובע עתים בלילה לתורת חכמת הנסתר ובמשך הזמן היה לאחד מגדולי מסביריה של קבלת האר"י. בהיותו בעיר שוול התוודע לראי"ה, אשר באותה שעה שימש כרב בזוימל, ומעת לעת נפגשו, והיו רגילים להיות נעורים לילות שלמים ולעסוק בכתבי האר"י. כשנתמנה הראי"ה לרבה של ירושלים, כתב לו הגר"ש: "כבוד ידידי מאז, הרב הגאון, המאור הגדול, שמו נודע לתהילה ולתפארת, כש"ת מוהרא"י הכהן קוק שליט"א, רב הכולל בירושלים עיה"ק תוב"ב. אחדשה"ט כמשפט. הגד הוגד לי כי רום מעלתו נתמנה לרב הכולל בירושלים ושמחתי מאוד על זה, והנני מתכבד לברך את כבוד רומ"ל כי יאריך ימים על כסא הרבנות הזאת, וינוב שמו הטוב למרחוק, ויעלה מעלה מעלה אכי"ר. [...]

ובזה אסיים בשים שלום, יתן ד' וירום קרנו בכבוד עד זקנה ושיבה, כאוות נפש ידידו ומכירו משכבר הימים. יתן ד' ויזכו גם אותנו לעלות לארה"ק בקרוב, לחון את עפר ארצנו, וגם לחדות בשמחה את פני רום מעלתו. מלב נפש ידידו עוז באהבת עולם, שלמה עליאשו, בעהמ"ח ספר 'לשם שבו ואחלמה". לעת זקנתו, פעל הראי"ה שתתאפשר עלייתו לארץ, לו ולמשפחתו – בתו, חתנו ובנם (הוא הגאון הרב יוסף שלום אלישיב שליט"א, שהראי"ה היה מעורב בשידוכו עם בתו של רבי אריה לוינ' זצ"ל, ואף ערך את נישואיו), ובשנת תרפ"ב עלה רבי שלמה עליאשו והתיישב בירושלים, ועד יום פטירתו (כ"ז אדר תרפ"ו) הייתה אהבת אחים שרויה בינו לבין הראי"ה. כאשר עלה אותו גאון וצדיק רבי שלמה עליאשו ירושלימה, היה הראי"ה סר לביתו אחרי חצות הלילה ובמשך שעות למדו יחדיו עניינים שבסוד. הראי"ה כה התפעל ממורו ורעו לתורת הנסתר, עד שאמר פעם לרבי יעקב משה חרל"פ: "מה יש לנו לומר על רבי שלמה? הרי הוא מטייל בגן עדן העליון בעולם הזה, והוא עובר מעולם לעולם בעולמות העליונים, כפי שאנו עוברים מחדר לחדר".

סיפר הצדיק ר' אריה לוינ': באחד מביקורי אצל המקובל האלוקי רבי שלמה עליאשו (בעל 'לשם שבו ואחלמה'), נתגלגלה שיחה על הרב קוק, ואמר לי המקובל: "רבי אברהם יצחק הוא כליל השלימות: שלמות בגאונות, שלמות בצדקות, שלמות במחשבה, ושלמות בהנהגה". והוסיף ואמר: "כשם שישנן שיטות שונות בהלכה, כן ישנן שיטות גם בקבלה. דרך מיוחדת להראב"ד ודרך מיוחדת לרמב"ן, ושיטת האר"י הקדוש שונה משיטת הר"מ קורדבירו, וכיוצא בזה בהמשך הדורות, אצל הרמ"ע מפאנו, הרמח"ל, הגר"א. ואילו הראי"ה קוק, ידע והקיף את השיטות כולן ועליו ניתן לומר: 'כל רז לא אניס ליה'".

מספר הרה"צ הגרי"ל זוסמאן זצ"ל: "ה'לשם' התנגד מאוד לשיטת הרמח"ל זצ"ל, למרות שהעריך אותו הרבה, בכל זאת הוא כותב בספרו שדבריו אינם נראים לו כלל, בענין שהוא ז"ל כתב שכל דברי הזוהר הקדוש והארז"ל בבחינת 'ביד הנביאים אדמה', וה'לשם' ממאן בזה מאוד, שבפירוש כתוב בזוהר הקדוש על הרשב"י שעליו נאמר פה אל פה אדבר בו ומראה ולא בחידות", וכן הוא גם הארז"ל. ושמעתי מפה קודשו של מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, שבזמן שה'לשם' כתב כל זה על הרמח"ל, אז נודמן הראי"ה זצ"ל בביתו של ה'לשם', וראה מה שכתב, והתפתח ביניהם ויכוח חריף בענין זה, וה'לשם' הושפע מדברי הראי"ה זצ"ל, וקצת המתיק את לשון ההתנגדות, וכתב שאינו מתכוון בעיקר עליו, אלא על אלו שהולכים בדרכיו, יעויין שם, והדברים ארוכים.

גם שמעתי מנכדו של ר' אריה לוינ', בנו של הרב אלישיב שליט"א, שהיה ת"ח גדול שהשפיע בהתחלה על ה'לשם' וכמעט שיצא בגלוי נגד הראי"ה, ואז נודמן רבי אריה לוינ' בביתו, וה'לשם' שוחח איתו בענין זה, ורבי אריה הסביר לו את הענין, ואז ה'לשם' חרה לו מאוד על זה שרצו להוליך אותו שולל, ומטעם זה ביטל את השיעור שהיה לו עם הת"ח הנ"ל.

ושמעתי מפה קודשו של מרן הגרי"מ חרל"פ זצ"ל, כי אחרי שנפטר ה'לשם' זצ"ל, בא אצלו הראי"ה זצ"ל, ואמר לו שעתה, אחרי שה'לשם' נלב"ע, חסר הרבה מלימוד הקבלה, שה'לשם' היה לומד ושקוע בזה הרבה, וצריכים להשלים מה שחסר מלימודו, ולכן הוא קיבל על עצמו ללמוד יותר בחכמת הקבלה, ומבקש ממנו שגם הוא יעשה ככה, להתמסר יותר ללמוד זה כדי להשלים מה שחסר מלימוד ה'לשם' זצ"ל" [דברי הרב זוסמאן זצ"ל מופיעים בספר 'מבחירי צדיקיא' עמ' קעב]. וכשעלה המקובל האלוקי הר"ש עליאשו למרום (כ"ז אדר תרפ"ו), נערכה הלווייתו במוצאי שבת. הראי"ה קוק השתתף בלווייה ופרץ בבכי בהספדו ובין היתר אמר: "אבי, אבי, רכב ישראל ופרשיו, אילו זכינו, היינו רואים במו עינינו

את עמוד האש ("עמודא דנהורא") המפסיק בינו לבינינו". ומוסיף הצדיק ר' אריה לוי: "כשהעלו המלווים את הארון במעלה הר הזיתים והתחילו לעסוק בקבורתו, זכו כל המשתתפים שמה, לראות כמו עיניהם את "עמודא דנהורא", כעין הבהק אור, מראה הקשת בענן תחת כיפת השמיים ממזרח למערב, עד סתימת הגולל, ויהי לנס".

"בעזה"י ט"ז שבט ג' יתרו שנת 'שכינה בארץ' לפ"ק בעה"ק משוש תפארתנו ירושלים תובב"א. רוכב בערבות, יריק שפעת ברכות, מאליפות רבבות, לכבוד הוד אדמו"ר הגאון הגדול והקדוש הנשגב פאר דורנו וחמדת עינינו ולבבנו, צדיק יסוד העולם, הרב הדומה למלאך ד', כתר ישראל והדרו מן אברהם יצחק הכהן קוק שליט"א. חיל ורעדה תאחזני בהעלותי על לבי הוד קרן אור פניו, וכמעט הנני חוזר לאחורי מבלי לגשת אל הקודש, כי מה לו לתבן את הבר. ובפרט כי בודאי הנה העסק היותר מעסיק עתה לטובי ההוגים וביחוד למע"כ כתר ישראל ותפארתו מרן שליט"א, היא השאלה הכללית של שאלת ישראל עם היקף המון פרטיו ודקדוקיו מה שנוגעים לקיום תורתנו הקדושה והרמת הלאום גם יחד, וחפצתי לירתע לאחורי מבלי בוא היום לפני מע"כ, ולהטרידו בדברים פרטיים. אכן אחרי שובי נחמתי ונזכרתי בדבר הגילוי המזהיר שנתגלה אצל כותל המערבי ביום י' חשון תרע"ו, (שכבר רמזתי ע"ז למע"כ מרן שליט"א כמה פעמים באיזה מכתבים), שבהמשך הדברים נאמר בזה"ל: וצריכים לכתוב להרב שהוא עתה בחו"ל אשר הנך מקושר בו נפש בנפש שירבה להתפלל בעדך, להעלותך למדרגת רוח הקודש, כמו שהוא בעצמו מתעסק לעלות, ואילו הייתם שניכם ביחד באלו הימים אז כבר הייתם מתעלים, כי התגברות החיצונים עליכם הרבה, ובפרט עליך עד שא"א לשער כלל התגברותם, ואילו הייתם ביחד היה עולה לכם לגרשם כליל, והייתם עולים למדרגה נישאה, והייתם מעלים עמכם את כל ההויה, והייתם מאושרים כל ימי חייכם וכו' וכו' וכו', ואתה ורבך צריכים לתקן את כל העולם כולו, והלואי שימצאו לכה"פ שני אנשים כאלה בעולם, וכו'. והנה נפש רבך משתוקקת מאוד להיות אצל כותל המערבי, ולפעמים ע"י רוב השתוקקותו ושהוא מכויין בנפשו כאילו הוא אצל הכותל המערבי הנה נפשו היא באה באמת שמה, ושואבת משם כל רעינותיה ומחשבותיה, והוא מתעלה מאוד באותה שעה לאיש יותר גבוה ורם ביראת ד' וביטול עצמיותו לפניו ית"ש, ולכן גם אתה בכל פעם בואך אל הכותל המערבי להתפלל שם מוטל עליך לכוון להעלות גם את רבך. ויטיב נא מע"כ מרן שליט"א להעליני על לבבו ומוחו תמיד בכוונה להעליני למדרגתו הגבוהה בנגלה ובנסתר וכל חמדת קודש. ואל יחר בעיניו על אשר הנני מטיח כ"כ דברים אודות זה, כי חיי תלויים בחייו, ונפשי קשורה בנפשו, ומאז נסע מפה כמעט נשיתי טובה ועיני צפויות להשי"ת, שישוב ויחיני ויברא לנו ניב שפתים, ותורה מרובה בהמון שמועות ובידור כל ההלכות וגילוי הרזים והסתרים, לפרסם תורתו ושמו בכל העולם כולו, לקרוא בשמו יתברך בקול גדול ובפום ממלל רברבין, ויבואו רחוקים ליתן לו כתר מלוכה, ואף אני הנני מתכון להתחמם לאורו הגדול של מרן שליט"א, למען קדושת השי"ת ותורתו. אלה הם קטעים מהחזיון הנפלא ההוא, שמדי דברי בו וזכור אזכרנו לבי הומה ובוער... ולזאת גם בתוך המון פעולותיו להכלל כולו, יזכור גם בי עבדו המוכן לשרתו, לפקדני פעם בפעם במכתביו האהובים והקדושים לרומם את רוחי ולהחיות את נפשי הנדכאה, כי הרי לפי המדובר גם הפרט שלנו כלל גדול הוא, כאשר עינינו תחזינה מישרים כשיעזרני השי"ת כשיעלה אדמו"ר שליט"א שוב אל הר ציון מקום מקדשינו ונתראה פנים בפנים, שעל יום ההוא הנני מלא תקווה ועוז שבו ביום יראה אור חדש על ציון, ושביב קודש של חמודות גנזי אור תורת אמת והדר יפעתו יתברך שמו יתגלה בגילוי מפולש לכל העולם כולו. והנני מקווה לאור חסדו יתברך להגיע לימים טובים על עמו ונחלתו. עבדו הנרעש והנפחד מפחד זכרון שמו הקדוש המשתחוה מול הדרת פני קודשו. הצעיר יעקב

משה חרל"פ. הגאון האמיתי פאר הדור ר' יצחק ירוחם דיסקין שליט"א דורש שלומו באה"ר. ועוד, והוא העיקר, להרבות ברחמים עלי להעליני, כפי המצווה בהחזיון הנפלא הנ"ל" הגרי"מ חרל"פ, 'הד הרים' (אגרות הגרי"מ חרל"פ לרבו הגרא"ה קוק) אגרת לא, ועיין שם אגרת לב

מספר מר פ', אשר אמו היתה נכדה של ת"ח ממקורבי הרב קוק, וממשפחה מכובדת בירושלים. וזה הסיפור ששמע מאמו: אביה, ש', גדל בצעירותו בירושלים, אך בתקופת התבגרותו נחלש בקיום את דרך התורה והמצוות, ואחר חתונתו נסע לארה"ב, שם ירד לגמרי מהדרך. היא עצמה נותרה בארץ, וגדלה בירושלים אצל הסבא, שהיה כאמור ת"ח נכבד .

בערוב ימיו חזר אביה בתשובה, באופן מסוים, והיא ובניה היו נוסעים לארה"ב ומבקרים אותו. היה זה לאחר שנים של נתק. הם היו משוחחים יחד, ובאחת הפעמים סיפר האב על פגישה שהיתה לו עם הרב קוק בשנת תרפ"ד, כאשר הרב שהה בארה"ב לצורך גיוס כספים למוסדות ירושלים.

לאחר אחד הטקסים שנערכו לכבוד הרב קוק, ניגש אותו אדם אל הרב, וביקש ללחוץ את ידו. והנה, למרות שמראהו השתנה בשנים האחרונות מאז שעזב את הארץ, הרב קוק זיהה אותו מיד, ואמר לו (באידיש): ש', מה עם שבת קודש?

ענה לו ש' כי הוא אינו מקפיד על שמירת שבת. אמר לו הרב קוק: אם כך, אני לא יכול לתת לך את ידי! נבהל ש', והוסיף מיד: אבל כשרות – אני שומר! שמע זאת הרב קוק, והושיט לו את ידו השמאלית...

"גאון הדור שבית ישראל נשען עליו"

ההערכה הגדולה כלפי הראי"ה המשיכה אף אצל חתנו הסמוך על שולחנו, רבי אברהם. בעת שניהן מרן הראי"ה כרבה הראשי של ארץ ישראל, היו נאספים מפעם לפעם גדולי ישראל בביתו לדון בענייני השעה והדור, ולתקן את הטעון תיקון. רבי אברהם היה מגיע אף הוא לאסיפות אלו, ובהם זכה לפגוש את הנהגתו המופלאה והמרשימה של הראי"ה בענייני הציבור. רבי אברהם העריך והוקיר ביותר את מרן הראי"ה, מתוך הכרותו האישית עימו, שהחלה כבר בבית חותנו.

הד להערכה הרבה שרחש רבי אברהם לראי"ה, ניתן למצוא בכרוז שיצא בשנת תרצ"ה בעת חוליו האחרון של הראי"ה. על הכרוז, בו חתומים גדולי ישראל, חתם גם רבי אברהם זצ"ל. וזה לשון הכרוז: "בהתאסף ראשי עם בתי הדינין מורי צדק וראשי הישיבות גאוני וצדיקי עיי"ק לעיין ע"ד סדור בקשת רחמים לרפואתו של ראש הרבנים רבנו גאון עוזנו הגאון הגרא"ה קוק שליט"א... גאון הדור שבית ישראל נשען עליו, עמוד התווך של התורה והיהדות באה"ק – לקבוע יום תפילה מיוחד, באה"ק בפרט ובארצות הגולה בכלל, יחד כולם כאחד ביום ה' מטו"מ כ"ד תמוז תרצ"ה, להתאסף כולם בבתי כנסיות ובתי מדרשות לקרוא אל ד' בחזקה להתאמץ ולהרבות בתפילה ובתחנונים בעד רבנו אברהם יצחק יחזקיהו הכהן שליט"א בן פערז זלאטא [...]". על כרוז זה חתומים הגרצ"פ פראנק, הגרא"ז מלצר, הגר"א ראם, האדמו"ר מרחמאסטריוקא, האדמו"ר ממודו"ן, האדמו"ר מזוועהל, הגר"י סרנא (ר"י 'חברון') ועוד מגדולי הדור [קובץ 'קול תורה' חוברת יא – יב שנה ד'].

"הס"א מתאמצת לעורר מלחמה נגד הראי"ה"

אחד המקורבים ביותר לבעל ה'לשם' היה הגה"צ ר' אריה לוינ זצ"ל, שהיה גם מעריץ גדול של הראי"ה קוק ובו דבק בו כל חייו. ר' אריה ראה בראי"ה דמות מיוחדת במינה, וכך היה אומר: "יש וגם באדם גדול

מתגלית לעיתים איזו קטנות. לא כן מרן הרב זצ"ל, בשום זמן ובשום מסיבות, אי אפשר היה למצוא בו שום צד של קטנות מוחין! לא רק שהיה 'גדול', אלא שלא היה 'קטן'... ובוהו נתעלה על יתר גדולי הדור" [מלאכים כבני אדם' עמ' 432, ובעוד ספרים בכמה סגנונות].

את הקנאות הגדולה והלא מוסברת כלפי הראי"ה הסביר ר' אריה בצורה עמוקה: "במלחמות בין עמים, מרכז האויב את עיקר המלחמה על המבצרים החזקים, בכדי להחליש את יריבו. וכך נוהגת גם הסיטרא אחרא – היא מתאמצת בכל כוחותיה למנוע השפעות חיוביות של גדולים בעלי רמה גבוהה ולקומם נגדם תמימי לב. כך היה לגבי הרמב"ם, כך היה לגבי רמח"ל, ובימינו ראינו זאת ביחס למרן הרב זצ"ל" [מלאכים כבני אדם' עמ' 206].

הראי"ה משדך ומחתן את הגרי"ש אלישיב

ר' אריה לוין, שישב הרבה בביתו של בעל ה'לשם', פגש שם את הנכד הצעיר – ר' יוסף שלום. כבר אז הכיר ר' אריה בגדלותו המיוחדת והנדירה של ר' יוסף שלום. באחד הימים השיח רבי אריה לוין לפני מרן הראי"ה את צערו, כי לדעתו ישנו בחור מצוין, למדן וצדיק, שמתאים לבתו. אולם כשהעלו את ההצעה לפני הבחור, לא רצה לקבל את ההצעה (או מפני שחשב שישנן הצעות טובות יותר או מפני שעדיין לא רצה להינשא). כששאל הראי"ה מיהו הבחור, נענה כי מדובר בר' יוסף שלום אלישיב. ביקש מרן הרב שיקראו לבחור והמליץ לו לקבל את ההצעה, ואכן הם התחתנו. את נישואין ערך כמובן מרן הרב קוק זצ"ל.

כשדיברו עם הגרי"ש אלישיב ועלה שמו של הראי"ה תוך כדי שיחה, השתבח הגרי"ש בכך שזכה שהראי"ה ערך את חופתו.

את ההערכה הגדולה של הגרי"ש שליט"א לר' אריה לוין ניתן לראות במכתב שכתב בעת שנפטר ר' אריה. את המכתב שלח הגרי"ש בתור תנחומים לגיסו הגר"י לוין (בנו של ר' אריה), וכך הוא כותב מהרגשת ליבו הטהור: "... בגלל תמהון הלב מהשבר הגדול אשר השברנו בסילוקו של אותו צדיק עטרת ראשנו זצ"ל אשר שם שמים היה מתאהב על ידו בכל עת ובכל שעה – לא עלה בידי לרכו את מחשבותי ולשגר לך מכתב תנחומים, ואיכה הייתי יכול לנחם אותך והננו כולנו דורשי נוחם [...] הרופא לשבורי לב יחבוש לשבר ליבך, ובזאת תהיה תנחומיך, כי צרתך צרת רבים ואבלך אבל עם ד' כולו, ידיך גיסך הדו"ש באה"ר יוסף שלום" [מובא בספר 'תפארת רפאל' עמ' 442].

"המחלות הנוראות הן בגלל ביזוי ת"ח"

סיפר ר' אריה לוין: "כשרדפו הקנאים את מרן הראי"ה הם הציקו לו, ירדו לחייו ואף פרסמו בחוצות העיר פשקווילים המדברים בגנותו. בתי, שיינא חיה – רעייתו של הגרי"ש אלישיב – עמדה פעם במרפסת בשכונת מאה שערים, שעה שהרב קוק הלך עם מלוויו לדרוש בבית הכנסת, וראתה כיצד הקנאים מכריזים בקול "כאן הולך הרב קוק" "שם הולך הרב קוק", וזאת על מנת שיעלה בידם להתחקות על עקבותיו ולשמוט מגבעתו מעל ראשו... דבר זה עירער את עצביה וחודשים אחדים לא מצאה מנוח לנפשה מהמחזה המזעזע הזה ולא שבה לעצמה" ["צדיק יסוד עולם' עמ' 232].

לאחרונה התפרסמו דבריו הנוקבים של הגרי"ש אלישיב בענין גודל העונש על ביזוי ת"ח וכבוד התורה. "מה הפלא שבזמן האחרון מתפשטת המחלה שאין לה תרופה, שהרי זו מידה כנגד מידה" – אמר הגרי"ש,

וכהוכחה לכך ציטט את מאמר חז"ל הידוע: "כל המבזה ת"ח אין לו רפואה למכתו" [שבת קיט:], וכן את הפסוק "ויהיו מלעיבים במלאכי האלוקים ובוזים דבריו ומתעתעים בנביאיו עד עלות חמת ה' בעמו, עד לאין מרפא" [דברים אלו מופיעים בספר 'קובץ תשובות ממון הגר"ש אלישיב'].

הגר"ש אלישיב: "הרב קוק היה אדם קדוש!"

וכך כותב הראי"ה באחת מתשובותיו: "ודאי כך היא חובתנו, לכבד כל מי שהוא מבניה של תורה, ובדורנו זה שכבוד התורה הושפל עד עפר בעוה"ר, יש לעשות חומרות וגזירות בזהירות כבוד התורה יותר מכל החומרות שבעולם" [שו"ת 'אורח משפט' עמ' קכד].

מתוך ההערצה הגדולה שהייתה בבית נעוריו כלפי הראי"ה, ומתוך הכרותו האישית עם הראי"ה, נקבע יחס של כבוד גדול והערכה רבה מצידו של הגר"ש כלפי מרן הראי"ה.

מספר הגר"י בוקסבוים זצ"ל, מנהל 'מכון ירושלים' ותלמידו של מרן הגרש"ז אויערבך זצ"ל:

"עד סוף ימיו של מו"ר הגאון ר' שלמה זלמן אויערבך, כשהוא היה אומר "דער רב", "הרב", זה היה הרב קוק. כך היה עשרות שנים. ופעם אחת היה עורך אחד במכון שלנו שמצא קטע שהרב קוק הוציא והדפיס בקובץ תורני. לאחר שהכניס אותו לאוצר מפרשי התלמוד, עורך פלוני הוציא אותו. אחד מהעובדים התלונן על כך. קראתי לעורך ואמרתי לו: "אני רוצה שאתה תלמד איתי את הקטע. אם יש לך קושיה ודבריו של הרב צריכים עיון אז בבקשה". הוא ענה לי: "בכלל לא נכנסתי לעניינים. אני חושב שקטע מכתבי הרב קוק לא מתאים לאוצר מפרשי התלמוד". אמרתי לו: "מרגע זה אתה מפוטר".

הוא לא קיבל את הדברים, והלכנו לדין תורה אצל הרב אלישיב. הרב אלישיב היה מזועזע. הוא אמר לאותו עורך: "אתה הכרת את הרב קוק? דע לך שהוא היה קדוש. הוא לא היה שייך לתקופה שלנו, ולא הבינו אותו טוב. בוודאי שר' יוסף רשאי לפטר אותך. אני הייתי עושה אותו דבר" [הסיפור התפרסם בעיתונות לפני כמה שנים].

מקרה נוסף בו מחה הגר"ש אלישיב כנגד אותם קנאים היה לפני כשנתיים, כשיצא הספר החשוב 'עיניים למשפט' של הגאון הרב יצחק אריאלי זצ"ל (ובו ביאורים מהגמרא עד להלכה) בהוצאה מחודשת, תוך השמטת הדברים שכתב הרב המחבר (המופיעים במהדורה המקורית) על הרב קוק זצ"ל. הגר"י אריאלי היה מתלמידי המובהקים של מרן הרב קוק זצ"ל, ואף שימש כאחד מראשי ישיבת 'מרכז הרב', ואעפ"כ מלאם ליבם של המדפיסים להשמיט את דבריו על אודות רבו המובהק. וכך כתב שם בהקדמתו הגר"י אריאלי: "וכמה מהחידושים נאמרו לפני גדולי ישיבתנו הקדושה 'מרכז הרב', היא הישיבה החופף עליה הוד רוחה של מחוללה, גאון ישראל וקדושו מרנא ורבנא רבי אברהם יצחק הכהן קוק זצ"ל, אשר גידלה וטיפחה בלימודים במסלולם הישר והאמיתי היא ההלכה, באהבת השי"ת, תורתנו הקדושה, עם הקודש וארץ הקודש. וברוב חסדי ה' הייתי מהזוכים לייסד ולהקים את הישיבה הקדושה בעבודה מאומצת, בהשקעת כוחות רוחניים וגופניים, ומאת מרן הרב זצ"ל הוטל עליי הנהלת הישיבה בתפקידיה השונים, והנני מנושאי הארון במשך כל זמן קיומה".

בעקבות השמטה מכוערת זו, הושמעה ביקורת חריפה על האחראי על מהדורה זו, והוא הלך לשאול את הגר"ש אלישיב שליט"א האם עשו המהדירים כשורה כשהשמיטו את דמותו של הרב קוק. כמובן, הרב

אלישיב שלל את מעשיהם לחלוטין. בעקבות זאת הוחזרו הספרים לכריכה, הגיליון הראשון הודפס מחדש, והכניסוהו במקום הגיליון המוטעה, וכך הספר נמכר היום.

סיפר הרב יוסף אנסבכר שליט"א: יהודי אחד הזמין את הגרי"ש אלישיב לסנדקאות. באותם תקופה היה לגרי"ש רעד בברכיים, והוא אמר לאותו יהודי שלצערו הוא לא יוכל לשמש כסנדק, כי הרב פסק שמי שזקן ורגליו רותתות לא יהיה סנדק. אותו יהודי לא הבין מי זה 'הרב', ושאל את הגרי"ש: למי אתם מתכוונים? ענה לו הגרי"ש: הרב קוק!

במשך תריסר שנים ביום פטירתו בג' באלול הקפידו בני משפחתו, רבנים, תלמידים ומוקירי נפשו לעלות להר הזיתים ולפקוד את קברו שבחלקת הנביאים. בשנה השלש עשרה, בג' אלול תש"ח נשאר הקבר מיותר, באשר גישתם של היהודים להר נחסמה כחצי שנה קודם לכן. התלמידים הרבים נאלצו להסתפק באזכרה בישיבה. אך ליבם היה כמזרח – בבית הקברות הנוש. תשע עשרה שנות השלטון הירדני בבית הקברות בהר הזיתים היו תשע עשרה שנות דאגה וחרדה לגורלו של הקבר הנתון בידי בני עוולה – "כי מנגד תראה...ושמה לא תבוא...". ב כ"ח באייר, היום בו שוחררה העיר ירושלים, נחשף לראשונה גודל החורבן בבית הקברות העתיק, המוני משפחות מודאגות נהרו אל בית הקברות לחפש את קבר יקיריהם, וביניהם גם משפחת הרב. בני המשפחה ותלמידי הרב הופתעו למצוא את הקבר עומד שלם במקומו, בעוד שמסביבו הכל הרוס. הקריאה הראשונה שהתפרצה מפי כל הנוכחים הייתה "נס גדול היה כאן".

היו שאמרו שהטרקטור של הירדנים ניסה כמה פעמים להרוס את המצבה אך לא הצליח והתייאש, היו שאמרו שהנס עוד גדול יותר כי הלגינורים נלחמו מכאן והיו הפגזות על בית הקברות שגרמו להרס הקברים. בוועדת החקירה לבדיקת חילול בית העלמין שהתקיימה באוקטובר 1967, נחקר חליל אבן סדר-חליל – בנו של שומר בית הקברות ונשאל: כיצד ניצל קברו של הרב קוק? והוא ענה: "פשוט פחדנו לנגע במצבתו של הרב קוק, כולנו ידענו שהוא חכם אליכביר, אדם קדוש וסכנה נשקפת לכל איש שינסה לפגוע בקברו..." באותה עדות המשיך חליל וסיפר: "עבדנו בעיקר בלילה, שיירת משאיות צבאיות הייתה מגיעה לכביש הסמוך להר, המצבות נעקרו ממקומותיהן נאספו בידי החיילים שהטעינו אותם על חמורים ומשם למכוניות, רק הסוחרים שקבלו זכוונות מהעירייה ומהצבא פעלו גם ביום, הצבא עצמו פעל רק בלילות...".

הרה"ק רבי שלמה מזוויל קודש קודשים צדיק יסוד עולם היה הולך לבקר וללמוד ביחד עם הרה"ק הרב אברהם יצחק הכהן קוק כל ראש חודש.

האדמו"ר הרב יצחק ישעיה הלברשטאם מצ'כוב הי"ד

יום ההילולא ג' אלול

נולד כבן זקונים לאביו בשנת ה'תרכ"ד (1864). נקרא על שם הגאון המפורסם ר' יצחק המבורגר, ועל שם הרה"ק ר' ישעיה מפשדבורז. לאחר לידתו סיפר אביו הק': "יגעתי להמשיך לו נשמה קדושה מאוד, חיפשתי בכל העולמות, חיפשתי וחיפשתי עד שמצאתי אותה". לקראת הכנסתו לבריתו של אברהם אבינו ע"ה ציווה לחדש את כל הריהוט בבית המדרש ולהביא סכין מילה חדשה (מה שלא נעשה בבריתות של בניו הקודמים). כשהיה כבן שנתיים נפטרה אימו ובשנת ה'תרל"ו (1876) כשהיה כבן 12 נפטר גם אביו. לאחר חתונתו התגורר בבעלז שם אכל על שולחן חמיו (האדמו"ר רבי יהושע רוקח מבעלז). בשנת

ה'תרמ"ג (1883) כשהיה כבן תשע-עשרה כיהן באדמו"רות ורבנות בעיירה צ'כוב שבגליציה, על שמה התפרסם. לאחר עשר שנים, בעקבות מתנגדים רבים, בשנת ה'תרנ"ג (1893) עבר לסטמר ולאחר מכן עבר לקרקוב והיה נערץ אצל כל בני העיר. בעל רוח-הקודש. רבים פנו אליו ונושעו. בשנת ה'ת"ש (1940) עבר עם משפחתו למזרח גאליציה עם זרם הפליטים וקבע את מושבו בלמברג. בתמוז ה'תש"א (1942) כבשו הגרמנים את למברג ורבינו נדד ממקום למקום עד שהגיע לגטו באכניא בו היה ריכוז גדול של רבנים ואדמו"רים פליטים וביניהם כ"ק מהר"א מבעלז ואחיו הגה"ק רבי מרדכי אב"ד בילגורייא. כשגברו משלוחי היהודים להריגה החביאו את הרבנים בתוך בונקר גדול. הנאצים ימ"ש גילו את המחבוא וטבחו את יושביו. עלה על קידוש ה' בבאכניא בעודו עטוף בטליתו ב-ג' אלול ה'תש"ג (1943). חי כ-79 שנים.

סבא (מצד האב): ר' אריה לייבוש (רב העיר דוקלה). **סבא (מצד אימו):** ר' יחיאל צבי אונגר מטורנה. **אביו:** האדמו"ר ר' חיים מצאנז (ה'דברי חיים'). **אימו:** מרת רכיל דבורה. **נשותיו:** מרת פריידא (בת ר' יחיאל העשיל מקרילוביץ. נישא בשנת ה'תרל"ז - זיווג ראשון), מרת אסתר מרים (בת ר' יעקב צבי מפוריסוב מח"ס 'עטרה לראש צדיק' - זיווג שני), מרת הוינדא (בת ר' מנחם מנדל - זיווג שלישי). **ילדיו (זיווג ראשון):** מרת רכיל דבורה (נישאה לר' יצחק טברסקי מלויעב), האדמו"ר ר' חיים (כיהן כאדמו"ר מצ'כוב בניו יורק), מרת הענא (נישאה לר' מנחם מנדל הברשטאם). **ילדיו (זיווג שני):** ר' יעקב צבי (רב בסוכא וראש ישיבות 'דברי חיים' בקרקוב ובקשאנוב), ר' יחזקאל שרגא הי"ד מקרקוב. **מספריו:** רבינו הקדוש מצ'כוב - תולדות חייו.

פעם הגיע אל רבינו אבא, שהיה סיכוי רב שהרשויות יגייסו את בנו. מצבו היה חמור, אך הרבי הבטיח: "את בנך לא יגייסו". עוד לפני שחזר לביתו, פגש בשליח שסיפר לו כי שלטונות הצבא לקחו את בנו. האבא חזר אל הרבי בבכיות ואמר לו: "הן הרבי הבטיח!"... אמר לו הרבי: "אם אמרתי שהוא לא ילך לצבא - הוא לא ילך". כשחזר האבא לביתו, ראה שם להפתעתו את בנו. התברר, שאותו שליח טעה והבחר שנלקח היה עם שם דומה לשם של בנו.

חסיד אחד הגיע אל רבינו לבקש את ברכתו, שיפטרוהו מחובת השירות בצבא. עמד הרבי, תפס אותו בגבו בחוזקה ואמר לו: "אל דאגה, הם ישחררו אותך!". כשהתייצב לבדיקה אצל הרופא, קם הרופא ותפסו בגבו באותו מקום שרבינו תפס אותו, ואמר לו, שאינו מוכשר לכלום ושלה אותו לביתו, ויהי לפלא.

סיפר ר' משה ברוינפלד המתגורר בניו-יורק, עסקן ציבורי נודע, שקצת לפני חיסולו של הגטו, הוא פנה אל רבינו ושאל אותו: "רבי, מה יהיה? הרי הרבי רואה שהגטו עומד לפני חיסול"..." אמר לו הרבי: "אתה ואחיך ליבוש, תשארו בחיים. אכן, תעברו זמנים קשים, תתגלגלו ממחנה עבודה למשנהו, אך בסוף תעברו את זה בחיים". ואכן, הרבי, שכל ימיו הבטחותיו היו מתקיימות, פעל גם כאן, "ואני ואחי ליבוש שרדנו את השואה בניסי ניסים".

סיפרה נכדתו של רבינו, מרת פרייסר (בת הגה"צ רבי יעקב צבי הברשטאם הי"ד אבד"ק סוכא, בן רבינו): "לסבא היו שני משמשים בקודש. אחד היה הרה"ח ר' טוביה ליכטיג הי"ד, והשני, הרה"ח ר' חיים ברוינפלד ז"ל הי"ד, אביו של הרה"ח ר' מיכאל בראון-ברוינפלד. ב-כ"א סיוון אירע האסון בבית משפחת ברוינפלד, במזריטש הרחוקה. סבא ישב על יד השולחן בגטו באכניא, ופתאום התחיל להכות על השולחן שוב ושוב, ואמר: "אוי וי... חיים שלי הוא כבר לא כאן". זמן מה לאחר מכן, הופיע ר' מיכאל

בראון-ברוינפלד, כילד, עם אחיו ואחיותיו, בלי האבא והאמא. התברר כי ביום שהרבי קונן על יד ימינו ר' חיים, אכן נפטר זה לבית עולמו ממחלת הטיפוס".

רבינו התגורר תקופה קצרה בעיר סאטמאר. סיפר האדמו"ר מסטראפקאב זצוק"ל, שכאשר היה שם אירע פעם שבעל האכסניה, שאירח את רבינו ר' זושא גרינפלד, חלם שה'דברי חיים' מצאנו זיע"א - אבי רבינו, עומד עליו וצועק שיקום ויוציא את בנו מידי של גוי ערל. בהתחלה לא שת ליבו לחלום, אך כאשר המחזה חזר ונשנה, הרגיש שה'דברי חיים' מנערו בידי ומצווה עליו לקום ולהציל את בנו. ר' זושא קם מיד, וכשיצא מהבית ראה דין ודברים בענייני ממון בין רבינו לבין הגוי בעל העגלה שהוביל אותו. במהלך הוויכוח הרים הגוי גרון על ראשו של רבינו ורצה להנחיתו עליו, ולא הירפה, עד שבעל האכסניה שילם לו את מלוא הסכום שדרש. כשסיפר בעל האכסניה לצדיק שאביו הקדוש נראה אליו בחלום וציווה עליו להציל אותו, צעק רבינו בהתרגשות: "אוי לי, הרי הטרחתי את אבי הקדוש לבוא מן העולם העליון...". מיד לקח ספר תהילים בידי, ועד אור הבוקר שפך את ליבו בפרקי התהלים בהתעוררות ובכי רב (כל הכתוב לחיים).

ה' אלול

המקובל האדמו"ר הרב אברהם חיים ראטה (רוט) זצ"ל

יום ההילולא ה' אלול

נולד ב-י"ד באדר א' ה'תרפ"ד (1924) בברגסז (אוקראינה) לאחר ברכתו של הרה"ק ר' צבי אלימלך מבלאו'וב. בשנת ה'תרפ"ה (1925) עלתה משפחתו לארץ ישראל ואביו ייסד בית מדרש בשכונת מאה שערים בירושלים. מילדותו ניכרו בו גינוני קדושה מיוחדים וחריפותו והתמדתו היו לשם דבר. בשנת ה'תרפ"ט חזרו לחו"ל ובשנת ה'ת"ש בתחילת מלחמת העולם השנייה עלו לארץ עם האוניה האחרונה שנסעה לארץ ישראל. לאחר פטירת אביו ב-ו' בניסן ה'תש"ז (1947). חלק מחסידי פנו לגיסו, ר' אברהם יצחק קאהן (שהקים את חסידות 'תולדות אהרון' ע"ש אביו, ר' אהרון ראטה) וחלקם פנו לרבינו וביקשו ממנו לשמש כאדמו"ר והוא נענה.

עוד בצעירותו זכה להערצה מגדולי ישראל, ה'בבא סאלי' זיע"א היה קם לכבודו ומכריז שקבלתו היא קבלת פני משיח, ואף ביקשו שיאמר אחריו קדיש. נודע כתלמיד חכם ירא שמיים ובעל תפילה. זך המידות, בקי בכל ממכני התורה ומקובל גדול. ענוותן מופלא והסתיר את מדרגתו. פעם בשנה סיים את הש"ס, בכל שנה וחצי סיים את ד' חלקי שו"ע עם נושאי כליו, בנוסף לסדריו בזוהר, בקבלה ובספרי יראה וחסידות. העיד הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ שליט"א כי רוח-הקודש הייתה מדברת מתוך גרונו הטהור, וכמה פעמים באמצע אמירת דברי תורה היה מבאר דברי קבלה, ובאמצע הפסיק ועבר לדבר ד"ת אחרים באומרו כי עד כאן מרשים לו לגלות מן השמיים בעניין זה.

הכרת הטוב של רבינו הייתה מופלאה. בשנת ה'תשל"ו (1976) עבר לבני ברק, שם התגורר במשך רוב ימות השנה ובה הקים בית מדרש וישיבה. בשנת ה'תשע"ב עבר התקף לב ולאחר כשלושה חודשים התבקש לבית-עולמו. נפטר ב-ה' אלול ה'תשע"ב (2012). שימש באדמו"רות כ-66 שנים ובמשך זמן זה העמיד אלפי תלמידים. חי כ-88 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. לאחר פטירתו כונה ה'חוקי חיים'.

אביו: האדמו"ר ר' אהרון (מייסד חבורת 'שומר אמונים' שממנה צמחו החסידויות 'שומרי אמונים', 'תולדות אהרון' - על שמו, 'תולדות אברהם יצחק' ועוד. בחצרות אלו מכונה ה'אדמו"ר הזקן'). **אימו:** מרת סימא. **אישתו:** מרת בתיה חיה (בת האדמו"ר רבי מרדכי גולדמן מזוויהל מרבתינו: האדמו"רים - אביו, ר' אהרון ראטה, ור' אהרון רוקח מבעלזא. **מתלמידינו:** הגאון החסיד רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ, בנו, הרה"ג ר' גמליאל הכהן רבינוביץ, הגה"ח ר' ישראל לרר, הגה"ח ר' יהושע מאיר אברם, הגה"ח ר' אלעזר חנון ובניו, הגה"ח ר' יצחק צבי משה מוזס, הגה"ח ר' משה אברם, הגה"ח ר' יהושע בינעט ועוד רבים. **ילדיו:** האדמו"ר רבי רפאל אהרון (בני ברק), האדמו"ר רבי גדליה משה (אשדוד), האדמו"ר רבי שלמה (ירושלים), האדמו"ר רבי יעקב יצחק (קרית גת). **בנותינו:** הרבנית דינה (נישאה לאדמו"ר רבי יצחק יחיאל מיכל ממדעש בני ברק), הרבנית גיטל (נישאה לאדמו"ר רבי דוד צבי שלמה הורנצ'יק מרדושיץ זצ"ל), הרבנית יענטה (נישאה לאדמו"ר רבי אורי גלדצהיילר מסאמבור), הרבנית רייזל (נישאה לאדמו"ר רבי ישראל שטרן זצ"ל מנישכיו - אשדוד), הרבנית ברכה, הרבנית דבורה (נישאה לאדמו"ר רבי יצחק אהרון קארף מזוויהל מז'בוז), הרבנית שרה. **מספרינו:** חוקי חיים - על התורה • אמרי קודש - על התורה (חמישה כרכים) • **עולת שבת** - מדברי תורתו • **הליכות קודש** - על שבת ומועדי השנה • **שביבי חוקי חיים** - על התורה • **אברהם בעודנו חי**.

סיפר תלמידו הגאון החסיד רבי אלחנן יעקב דוד הכהן רבינוביץ שליט"א באחת השנים שנסע רבינו לתפרח, עדיין הייתי בחור צעיר לימים ועוד לא זכיתי לשמש בקודש פנימה. הרבי הורה שבשבתות יצטרף אליו מניין מצומצם בלבד של אברכים (ולא בחורים). וכך היה. אולם, חלפו כמה וכמה שבתות, ונפשי צמאה להסתופף בשבת בצל קודשו. בליבי גמלה החלטה נחושה, כי יהיה מה שיהיה, אני נוסע. אחד המשמשים שאירגן את הנסיעה, הואיל להכניס אותי במניין הנוסעים. הרכב יצא לדרכו, והנהג הציע שהפעם יסע דרך חברון (בשונה מהדרך הרגילה). היה זה קודם עידן הפלאפונים, ומיותר לציין שמלבד הנוסעים ברכב לא ידע אף אחד שמסלול הנסיעה שונה. בדרך אירעה תקלה, וכשהיינו בחברון הנהג איבד את דרכו. לאחר זמן מצא את הדרך הנכונה, והגענו לחיים ולשלום לתפרח. והרי זה פלא, כשעברנו ליד הדירה של רבינו, יצא לקראתנו המשב"ק הרה"ח ר' דוד בינט שליט"א ופנה ואמר: "נסעתם דרך חברון". היינו אחוזי השתוממות, מניין נודע לו זאת? השיב ואמר ר' דוד: "הרבי אמר לי לפני שעה קלה שמודאג מאוד, מכיוון שנסעתם דרך חברון..."

בשנת ה'תשס"ה, כשבע שנים לפני פטירתו של רבינו, חלה יהודי מארה"ב בשם ר' חיים ליכטשיין ל"ע במחלה קשה. ביקש היהודי ברכה וישועה אצל רבינו, שענה לו והורה לו להגיע לחתונת אחד מצאצאיו ויהיה נוכח שם בשעת המצווה טאנץ ובעז"ה תעלה לו ארוכה. לאחר כחצי שנה התקיימה שמחה בבית רבינו, ורבינו אמר לנכדו ראש הישיבה להודיע לר' חיים שביום י' אלול תתקיים שמחת הנישואין. ר' חיים חפץ להשתתף בשמחה אולם רופאיו לא אפשרו לו לצאת ולנסוע לחתונה באומרם כי אין לו סיכוי לחיות יותר מכמה שבועות. כששמע זאת רבינו, ביקש להשיב כי כדאי לו להשתתף. ואכן בא החולה לחתונה, וזכה עוד לפני החופה להתברך על ידי רבינו. עם תום ימי השבע ברכות בא מרן ראש הישיבה בברית האירוסין והיהודי מארה"ב התקשר לרבינו כדי לברכו ברכת 'מזל טוב'. ענה לו רבינו: "לחתונה הזאת כבר תבוא בריא ושלם". ואכן כך היה. כעבור מספר חודשים הגיע היהודי כשהוא מהלך כאחד האדם. כאשר ניגש לקבל יין מרבינו בסעודת החתונה, אמר לו הצדיק: "דע לך כי אני נושא אותך על

כתפ"י. בעת אשר הוטמן גופו הטהור של רבינו, ביום הסתלקותו, בעת סתימת הגולל, השיב ר' חיים את נשמתו לבוראו. אכן, רבינו נשא אותו על כתפיו כל עוד חי בעלמא דיין.

בשנת ה'תשל"ט היה רבינו בשוויץ ובמוצ"ש"ק בסעודת מלווה מלכה דיבר הרבה בשבחו של האדמו"ר מסאטמר עד עלות השחר ובירך ברכת המזון והיה זה פלא אולם לאחר ברכת המזון התקבלה הידיעה שהאדמו"ר מסאטמר נסתלק מן העולם ואז הבינו את דברי רבינו. תודתינו נתונה לגה"צ הרב גמליאל רבינוביץ שליט"א (מח"ס 'גם אני אורך') על לנו לעזר רב בהכנת המאמר הנפלא על הצדיק.

הצדיק רבי משה אהרן פינטו זצ"ל

יום ההילולא ה' אלול

נולד בעיר מוגאדור שבמרוקו, ביום הושענא רבא. צדיק קדוש והטהור. עובד את השי"ת ומתחסד עם קונו. מלומד בניסים ונפלאות, מזכה הרבים. כבר בהיותו נער צעיר לימים ניכרה בו אחת המידות האציליות ביותר – מידת הענווה. התפרסם במיוחד בזכות עבודת ה' התמימה שלו, ובעובדה המפליאה, כי בטרם מלאו לו 20 שנים, קיבל על עצמו הסתגרות בחדר אחד למשך ארבעים שנה! במצוות אביו (כאשר עזב אביו הקדוש את העיר מוגאדור לקזבלנקה - ציווהו לפרוש מענייני העולם הזה). במהלך עשרות השנים הללו, הוא עסק בתורה בהתמדה בלתי נתפסת בשכל האנושי, שם בין ארבע כתלי החדר הקט הוא התעלה במעלות הקדושה והטהרה ללא קשר עם העולם החיצון, ללא כניעה לצרכי הגוף והחומר הגשמי, כל מאוייו ורצונותיו היו אך ורק קודש לעבודת ה' יתברך. כתוצאה מהתעניות הרבות והסיגופים הרבים, הייתה בריאותו רופפת, והוא סבל הרבה מכאובים וייסורים, אך כל זאת הוא קיבל בשמחה, והיה אומר, שייסורים אלו יהיו לרפואת וישועת עם ישראל. הוא מאוד דאג וכאב את כאבו של הזולת, ביתו היה פתוח לרווחה לכל מר נפש, אשר בא להשיח את צרותיו, והוא היה מאזין להם במאור פנים ומברכם. רבים נושעו מברכותיו. בביתו הצנוע קיבל את כל מי שהיה פונה אליו לעזרה, ולא מנע מאף אחד להיכנס לביתו, הן איש והן אשה. ארבע שנים לפני פטירתו של הצדיק, הפקיד אצל מר אמיל דבדה מאשדוד מכתב חתום וסגור. לאחר פטירתו של הצדיק, כאשר פתחו את המכתב נמצא כתוב בו: "ונראה לי עת פקידה ביום ה' באלול תשמ"ה". (וכשם שחזוהו כן היה, הרב נפטר בתאריך שנקב בו). במכתב זה גם ציווה לקבור אותו באשדוד, ונתן הוראות מדויקות מה לעשות.

אביו: הגה"צ ר' חיים הקטן. **ילדיו:** ר' דוד חנניה, ר' חיים, ר' אברהם, ר' דניאל, ר' יעקב. **אשתו:** הרבנית מזל.

הדבר היה בימי חול המועד, כאשר ידיעה נוראה התפרסמה בתפוצות ישראל. אדם עשיר עמד להקציב סכום גדול של כסף למחבלים לכל הורג נפש מישראל, בתוספת פרס גדול. מששמע על כך הצדיק רבי משה אהרן זיע"א, חרה לו מאד מהידיעה הנפשעת, כי דם יהודי יהיה הפקר בידי שכירי חרב. כל אותם הימים היה שרוי בביתו בתענית. באותם ימים היה הרב יושב, כשכל כולו מכווץ ורועד, שקוע עמוק במחשבותיו ומזיע מאד. לפתע התעורר הרב ממצבו זה, קפץ ממקומו ואמר: 'הא רצון שיאבדו כל אוייביך ה'. לאחר מספר שעות פורסם בכל העולם, כי אותו אדם מת בתאונת דרכים. או אז הוכנו הדברים לאשורם, והכל ידעו, כי רבי משה אהרן זיע"א פעל גדולות ונצורות להציל את עם ישראל מהרבה גזירות רעות. אלא שאותו מעשה נשכח לאחר מכן, כיוון שזו הייתה דרכו של הצדיק רבי משה אהרן. תמיד הוא

התפלל לקדוש ברוך הוא, שכל אותם מעשי ניסים אשר נעשים בישראל בסיבתו - יישכחו ולא יעשו רושם באנשים. ואמנם המעשה נשכח, אך ידוע ומפורסם הדבר, כי כל זאת היתה מאת הצדיק להגן על כל עם ישראל.

שעת צהריים, בביתו של רבנו זצוק"ל שיגרה של יום רגיל, הרבנית נכנסת אל חדרו של רבינו ואומרת לו: "סלח לי, בעלי היקר, כי מפריעה אני לך בענייני חולין. אולם כבר ידוע, שאם אין קמח אין תורה. זקוקה אני לשמן וסוכר עבור ארוחת הצהריים, שזמנה משמש ובא, אודה לך, אם תוכל לדאוג לכך, שהמוצרים יגיעו אלי בדקות הקרובות" - "בשמחה רבה", ענה לה הרב והוסיף, "בעזרת ה' תוך זמן קצר יגיעו המוצרים אל ביתנו". הרבנית הודתה לבעלה, ויצאה מן החדר. רבנו נפנה אל אחד ממקורביו, שבא מעיר אחרת, וישב באותה שעה לפניו וביקש ממנו: "קח בבקשה את האופניים, וגש אל מרכז ב' לחנות המכולת של ידידנו ר' שלמה וייצמן (ז"ל). בהגיעך אליו, בקש ממנו, כי יואיל לתת בעבור הרבנית שמן וסוכר, והבא אותם אל הבית". האיש, ששמח לגרום ולו טובה קטנה לרב, התארגן חיש לדרכו, לפני שיצא לדרך פנה אל הרב ושאל: "וכיצד אדע מיהו ר' שלמה וייצמן? ואיך אמצא את מרכז ב'? והלא אינני תושב העיר ומתמצא במשעוליה?" - רבנו זצוק"ל השיבו, "קח את האופניים וסע לדרכיך להיכן שישאו אותך רגליך. באותו רגע שתראה, כי ארע תקר באחד מגלגלי האופניים דע לך, כי זהו מקום חנותו של ידידנו ר' שלמה וייצמן". האיש שהיה חדור באמונת חכמים, מיהר אל האופניים והחל לדווש את דרכו. לאחר כמה דקות של נסיעה אל הלא נודע, בום! פנצ'ר אירע בגלגל האופניים. האיש עצר, ועל המדרכה לידו הוא רואה חנות מכולת, שבפתחה עומד אדם. "האתה זה ר' שלמה וייצמן?" שאלו האיש. "אכן כן". ענה לו ר' שלמה וייצמן ושאלו, "מה הביאך אליי?", האיש שח לו את כל סיפור המעשה ואת דבר השליחות, שהטיל עליו הרב. ר' שלמה וייצמן מיהר חיש לסייע לאדם, לתקן את התקר בגלגל, ואף הוסיף לו את את המוצרים, אשר ביקש רבינו להביא אל הבית. לאחר כל זאת עשה האיש את דרכו חזרה אל בית הרב, כאשר כל כולו חרדת קודש מפניו של הרב הקדוש, אשר משדד למענו את מערכות הטבע בהבל פיו.

בוקר יום הכיפורים ה'תשל"ד. עם ישראל עדיין לא יודע, כי בעוד שעות אחדות עומדת לפרוץ מלחמה נוראה בין ישראל לצבאות ערב, אשר תגבה מחיר כבד של הרוגים ופצועים. רבינו פוסע יחד עם בנו הרב חיים שליט"א, לבית הכנסת באשדוד. בדרכו אל בית מקדש מעט שואל לפתע הצדיק את בנו: "האם יש מקלט בסביבה?" הרב חיים, תמה מעצם השאלה, משיב: "כן, יש". אבל בד בבד עם זאת שואל הבן את אביו הצדיק: "מדוע אתה מתעניין כעת לדעת אם יש כאן מקלט?" - "דע לך בני" - משיב לו האב - "כי היום תופר קדושתו של יום הכיפורים. קול אזעקה יישמע בעיר ובכל הארץ. ואנשים יחרדו וירוצו למקלטים. משום כן התעניינתי במיקום המקלט". הרב אף הוסיף: "המלחמה אמנם תהיה קשה, אבל בזכות היום הקדוש, ובזכות צערם ותפילתם של המוני בית ישראל, וישוע ה' אלוקים את עמו ישראל, שיתגבר על אויביו וינצח אותם". שעות אחדות לאחר מכן, בשעה 13.50 בצהריים, פילחה האזעקה את הדממה, והמוני בית ישראל נחפזו אל המקלטים - החלה מלחמת יום הכיפורים.

היה זה בעיצומו של חג השבועות בשנת תשמ"א. כמנהג הנהוג בכל חג שבועות, עמדו המתפללים בבית הכנסת של רבי משה אהרן זע"א ליד ארון הקודש, וקראו את ה"כתובה" - בין ישראל לאבינו שבשמים. לפתע, קטע שאון של מטוסי קרב של חיל האוויר הישראלי את אוירת החג וניגון המתפללים. המטוסים חגו מעל אשדוד והתרחקו דרומה. הרים הרב את ידיו השמימה, וקרא בהתלהבות: "צאתכם לשלום

ובואכם לשלום, ולא תבוא שום תקלה על ידיכם כלפי אדם וכלפי שמים. למרות שהייתם יכולים לבצע את משימתכם גם ביום חול, ולא דווקא בחג מתן תורה, הנכם מקיימים כעת את המצווה: 'כל המציל נפש אחת מישראל, כאילו קיים עולם מלא'. מי יודע כמה נפשות רבות אתם מצילים בפעולתכם". הקהל התפלא, ולא הבין אל מה ירמזו דברי הרב, ומה הוא רעש המטוסים. ואולם, במוצאי החג התבררו הדברים לאשורם. היה זה לאחר שפורסם בישראל, כי מטוסי חיל האוויר הישראלי הפציצו בהצלחה בסייעתא דשמיא את הכור הגרעיני בעיראק, ושבו בשלום לבסיסם, מהפעולה הנועזת והמסוכנת. עשר שנים לאחר מכן, נודעו גם דבריו האחרונים של הרב, שאמר: "מי יודע כמה נפשות רבות אתם מצילים בפעולתכם". היה זה בשנת תשנ"א, בחודש שבט, אז פרצה מלחמת המפרץ, והרווין העיראקי הפציץ את ישראל בטילי סקאד. בשעה זו זכתה אותה פעולה של שבועות תשמ"א להערכה מחדש. הכל הכירו בחשיבותה, גם אלו שבשעתו מתחו עליה ביקורת. שכן, לולא זאת מי יודע מה היה עלול לעשות אותה רווין לישראל, באם הכור היה עומד על תילו. ואכן בפעולתם הצילו מטוסי חיל האוויר נפשות רבות מישראל. וכמובן הכל בזכות היום הקדוש שהוא יום זמן מתן תורתנו הקדושה, ובזכות תפילותיהם של כל הצדיקים.

כאשר הרב היה בלוס-אנג'לס, התארח הרב אצל משפחת אפללו. ראש המשפחה, שהכיר את רבינו עוד ממרוקו, חרד לכבודו ואירחו כיד המלך, כמתבקש. במשך ימים היה ספון רבנו בבית, כאשר יצא רק למספר ביקורים ולבית הכנסת. בני המשפחה נהגו להיכנס לעייתים מזומנות כדי לשאלו בענייני השעה או בשביל לזכות בראיית זיו אורו. באחד הלילות, הפנה רבינו בקשה חריגה לבני המשפחה. "אבקש מכם", אמר, "לבל יכנס איש הלילה לחדר השינה שלי". בני המשפחה נענו כמובן בחיוב למרות הפליאה העצומה, שהייתה להם. באמצע הלילה, אחד הילדים הקטנים מבני הבית עבר ליד חדרו של רבנו, לפתע רואה הוא, כי מהדלת יוצא שביב של אור חזק ובוהק, כמהופנט התקרב הוא יותר ויותר אל פתח הדלת. שביב האור שראה, השכיח מהילד את אזהרתו החמורה של הרב לבני הבית והוא התפתה לפתוח את הדלת ולהיכנס אליה. הילד פתח את הדלת, ולפתע שוד ושבר! האור החזק שבקע כמכת סנוורים הכה בעיניו של הילד והוא איבד את ראייתו. כסומא באפילה גישש את הדרך לחדרם של הוריו, שפרצו בבכי. אולם, לנוכח האזהרה החמורה, שהשמיע להם הרב פחדו להיכנס אל חדרו, וכך העבירו הם את הזמן עד עלות הבוקר.

מיד כשהפציע השחר, ניגש הרב שכל רז לא אניס ליה, אל חדרו של הילד ואמר לו: "מדוע נכנסת אל חדרי הלילה, ואנוכי ציוותי אותך שלא להיכנס אל החדר? עתה דע לך, כי רק בגלל הכרת הטוב, אשר אני רוחש להוריך, שאירחו אותי ואת הרבנית בצל קורתם, אחרוג ממנהגי ואעתיר בעדך עד שתבריא". הרב נכנס לחדרו וסגר הדלת בעדו, בתוך החדר פעל מה שפעל - ומקץ זמן קצר הדיפקו בני הבית על דלתו תוך שהם קוראים, "הילד רואה!!! הילד רואה!!!".

רבים הנושעים בזכות הצדיק גם לאחר פטירתו, ועל כך יעיד הסיפור המופלא הבא: "מה אירע?", חשב לעצמו ר' יעקב כשצלצל הטלפון. על הקו היה הרווי סמדג'ה מצרפת. הוא סיפר: "בני דן, חלה באופן פתאומי. איננו יודעים, מה יש לו. לפני מספר ימים רגלו החלה לכאוב בצורה חזקה. הלכנו לכל הרופאים המומחים בתחום, ואף אחד מהם לא הצליח למצוא מזור למחלתו. לא זו בלבד, אלא שגם לעלות על שורש הבעיה עד עכשיו לא השכילו. רק עכשיו אמר לנו, אחד הפרופסורים הגדולים בצרפת, שהילד ביקר במרפאתו, כי הוא חושש, ששורש מחלתו הוא במוח". הרב הרגיע אותו ואמר, כי ישים את מבטחו

בהקב"ה והוסיף: "בעזרת ה' אעתיר בתפילה מידי יום". לבני המשפחה היתה בקשה נוספת: "כבוד הרב, עשה עימנו חסד, וילך כבודו להרעיש עולמות במקום מנוחתו של אביך הגדול, אולי בזכותו יחוס הקב"ה ויציל את רגלו של הילד לחיים טובים ולשלום". "אלך לשם" הבטיח להם הרב. ואכן מיד עם הגיעו ארצה, פנה רבי יעקב אל קברו של רבינו עם בקבוק שמן קטן. את בקבוק השמן הניח הרב על הציון למשך יממה - ובד בבד המתיק תפילה לרפואת הילד. כשסיים הרב יצא והותיר את בקבוק השמן באוהל הצדיק. למחרת, שב הרב אל ציון רבנו, לקח את בקבוק השמן ונסע ללא דיחוי לצרפת. מייד בהגיעו לפריס פנה לבית המשפחה, ובהגיעו לשם, נכנס לבית וראה את הילד דן, כשהוא צולע וצועק. מייד ציווה הרב על אימו של הילד למרוח את השמן על רגלו. השמן נמשח על רגלו, ובאותה שנייה ממש הפסיק הילד לצלוע ואמר, "הרגל לא כואבת לי". ההורים ההמומים מנס גלוי, שאירע לבנם היקר, שבו אל הפרופסור הגדול, שבדק את הילד ואמר, "אינני יודע מה עשיתם, אבל לילד אין כלום!".

שעת צהריים, לפתע נכנס אל בית המדרש שהוקם לזכרו של ר' משה אהרון זצוק"ל אדם אשר במבט ראשון נראה היה, כי אין לו קשר למקום, שמו הוא חיים כהן ומתגורר באזור המרכז. מסתבר, כי האיש היה צריך לעבור ניתוח מסוכן בפּבּד. יומיים לפי מועד קיומו של הניתוח, החליט האיש לעלות על ציונו של אביו בבית-הקברות באזור המרכז, כדי להעטיר בתפילה להצלחת הניתוח. מכיוון והאיש היה כהן, הוא לא יכול היה להיכנס לבית העלמין. הוא החליט להתפלל בכניסה אל בית העלמין. בידי, החזיק בנר תוך שהוא מקווה, כי מאן דהוא יזמן לפניו ויואל להדליק עבורו את הנר בקבר אביו. הזמן עבר, ואיש לא נקרה בדרכו של האיש, שכבר כמעט ואמר נואש. לפתע, הוא ראה אדם זקן, שלא היה מוכר לו כלל, הזקן היה לבוש בג'לבייה לבנה, הוא ניגש אליו ואמר לו: "מה אתה עושה כאן? מה אתה צריך?". "אני צריך, שמישהו ידליק עבורי נר בקברו של אבי" ענה האיש. "תביא את הנר, ואדליק אותו בעבורך. שמי הוא משה פינטו, ואני הבן של ר' חיים פינטו. תלך לעשות את הניתוח, ותקום ממנו בריא ושלם". האיש לא הכיר כלל את רבני משפחת פינטו, הודה לזקן בנימוס ועזב את המקום. בסופו של אותו היום, הגיע האיש לביתו, ואישתו התעניינה באירועי היום כפי שעברו עליו. לתומו סיפר לה, על מה שעבר ועל זקן בשם 'משה פינטו' שנאות להדליק עבורו את הנר בבית העלמין. אמרה לו האישה "אינך יודע מי זה רבי משה פינטו? הלוא הוא בנו של רבי חיים פינטו זצוק"ל. שמך הוא חיים, ואתה נקראת על שמו של רבי חיים פינטו זצוק"ל, אין זאת, אלא שרבי חיים פינטו שלח את בנו מעולם האמת עד אליך על מנת לברך אותך".

הלך האיש לבית הרפואה והרופאים ביצעו בו את הניתוח. הניתוח עבר בשלום כפי הבטחתו של רבינו. מיד לאחר שהחלים מהניתוח אמרו לו הרופאים: "הניתוח עבר עליך בהצלחה, ואתה חופשי ללכת". האיש נסע מיד לאשדוד לאוהל של ר' אהרון. כשראה האיש את תמונת רבינו הנמצאת באוהל, קפץ ואמר: "זה הזקן אשר ראו עיני". לאחר שסיים לשפוך תפילה נרגשת בציונו של רבינו, מיהר אל ה'כולל' אשר שוכן בישיבה הקדושה ממול לבית העלמין, ושח את סיפור המעשה לאברכים ששהו במקום והם שהעבירו את סיפור המעשה.

היה זה ביום רביעי. ר' יעקב נמצא בציונו של רבינו הקדוש, קורא פרקי תהלים. בעיצומם של קריאת המזמורים מתקבלת שיחת חוץ. על הקו היה ג' - אקים לוי, "אני מתקשר משוויץ", אמר, "אבי עובד כמנהל בנק. בבוקר עם פתיחת יום העסקים בבנקים הגיע אבי לעבודה כמידי יום, אולם הוא חש ברע. הוא ביקש מהמזכירה שתלך להביא עבורו משכך כאבים. המזכירה שבה כעבור מספר דקות כשהכדור

לצד כוס מים בידה. לתדהמתה היה אבי שרוע בעילפון מוחלט על רצפת המשרד. היא מיהרה לחייג לשירותי החירום הרפואיים, שפינו את אבי באופן מיידי. בבית-הרפואה התברר כי אבי עבר אירוע מוחי. הרופאים טוענים, כי אין סיכוי שישרוד את האירוע הקשה".

רבי יעקב אמר לבן המודאג כי בתפילתו על ציון ר' משה אהרון פינטו הוא בטוח כי נס גדול יתרחש, ואביו זצ"ל לא יתן שאנשי שלומו יינזקו. "עד סוף השבוע אביך יתעורר". ביטא בנו של רבינו את ההרגשה הפנימית שלו. הבן סבר וקיבל, ונפנה אף הוא להעתיר בתפילה לבורא עולם, שבזכות הצדיק המקובל ר' משה אהרן פינטו וצוק"ל יחוס וירחם על אביו. הגיע יום שישי, ומאומה לא השתנה. עדיין היה שקוע האב בתרדמת חזקה. ההבטחה והתפילה נראתה רחוקה מלהתממש. אולם, בדיוק בשעה 16:00 זמן קצר לפני כניסת השבת, פקח האב את עיניו בפעם הראשונה מאז האירוע המוחי, שתקף אותו. אט אט התאושש מצבו והוא שב לאיתנו. לבני המשפחה לא נותר אלא להתפלל תפילה נוספת על ציונו של רבנו וצוק"ל כשהפעם הם מתפללים תפילת הודיה מעומקי הלב לבורא עולם.

ו' אלול

הגאון הרב יחזקאל סרנא זצ"ל המכונה ר' חזקל

יום ההילולא ו' באלול

נולד ב-כ"ח שבט ה'תר"נ (1890) בהורדוק שבפלך מינסק, רוסיה. עד גיל 11 שנים למד בבית ובת"ת בהורדוק. לאחר מכן נשלח לשיבת 'אור החיים' בסלבודקה, וכעבור שנה עבר לשיבתו של הרב זלמן סנדר כהנא שפירא במאלטש. בהמשך למד בשיבת 'כנסת בית יצחק' בסלובודקה. בהמשך עבר לשיבת טלו. בשנת ה'תרס"ו (1906) נסגרה הישיבה זמנית והוא חזר לשיבה במאלטש. כעבור שנה שב לסלובודקה והצטרף לשיבת 'כנסת ישראל', שם למד עד שנת ה'תרע"ד (1914). בעקבות מלחמת העולם הראשונה גלה עם שאר תלמידי הישיבה למינסק. רבינו השתמש בתעודה מזויפת במטרה למנוע את גיוסו לצבא הרוסי, הוא נתפס ונכלא. הוא הצליח להימלט וברח לעיירה סמילוביץ'. בשנת ה'תרע"ז (1917) חזר לשיבת סלובודקה. בשנת ה'תרפ"ד (1924) בעקבות הצו המחייב את גיוס תלמידי הישיבה העבירו את הישיבה לחברון. בעקבות מאורעות ה'תרפ"ט (1929) העבירו את הישיבה לשכונת גאולה בירושלים, כאשר רבינו משמש כראש הישיבה בפועל. לאחר פטירת הרב אפשטיין בשנת ה'תרצ"ד (1934) התמנה למלא את מקומו כראש הישיבה. החל משנת ה'תשי"ד (1954) שימש כחבר במועצת גדולי התורה של התנועה. נפטר ב-ו' אלול ה'תשכ"ט (1969). חי כ-79 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' שרגא פייבל (שימש כרב העיירה). **אביו:** ר' יעקב חיים (שימש כשוחט וכדרשן). **אמו:** מרת איידל (בת למשפחת חסידי גור). **אשתו:** מרת פעשא מרים (בת ר' משה מרדכי אפשטיין). **מרבתי:** הגאונים- אביו, ר' יעקב חיים, ר' נתן צבי פינקל (הסבא מסלובודקה), ר' זלמן סנדר כהנא שפירא, ר' חיים רבינוביץ, ר' שמעון יהודה שקופ. **בנו:** ר' חיים. **חתנו:** ר' אברהם פרבשטיין. **מספריו:** •דליות יחזקאל- מאמרי מוסר (חמישה חלקים), על התורה ונביאים •בית יחזקאל- על הש"ס והרמב"ם •עיונים לספר מסילת ישרים.

בספר 'עלינו לשבח' הובא סיפור מופלא, המלמד כיצד יש להתחשב ברגשות הזולת אף כאשר אנו מבקשים להעניק לזולתנו דבר-מה, עלינו לעשות זאת בתבונה ובתחבולה בכדי שלא ירגיש שמדובר בצדקה אלא לכבדו ולגדלו: בפתח-תקווה התגורר יהודי תלמיד חכם בשם רבי אהרון יונה פיונטק. ת"ח זה היה בקי בש"ס. וכאשר הגיע לגיל מבוגר, קבע את דירתו בירושלים ובא להתפלל בישיבת חברון. ראו אברכי הישיבה שבידו של ר' אהרון יונה אין פרוטה לפרוטה והיה דחוק מצבו, עד שלאוכל לא היה לו. באו אל הנהלת הישיבה בהצעה מקורית. בישיבת חברון היה נהוג לומר 'קדיש דרבנן' לעילוי נשמת הנדיבים שתרמו מכספם לישיבה. אחד הבעלי-בתיים שהתפלל בישיבה, שהיה במקצועו פחה, אמר את הקדיש ואף קיבל על כך משכורת מהישיבה בסך שתי לירות וחצי. בדיוק באותה תקופה נפטר הפחה, והמשרה לאמירת הקדיש התפנתה. ניגשו האברכים לראש-הישיבה, הגאון ר' יחזקאל סרנא זצ"ל, והציעו להעביר את המשרה לרבי אהרון יונה, כדי שיהיה לו במה לכלכל את עצמו ולא יזדקק למתנת בשר ודם. הנה, בעוד שהכל היו בטוחים שר' יחזקאל יאות לקבל את ההצעה לאלתר, הופתעו לשמוע שהוא מתנגד לכך. ראש-הישיבה הסביר את סירובו ואמר: "הרי הנדיבים שתורמים מכספם לישיבה, מתכוונים בעצם שלאחר פטירתם אני אומר עליהם את הקדיש, ולא אף אחד אחר. ואם כן, אני מעוניין לבטל את העסקה שעשינו בעבר, שאנשים אחרים אמרו את הקדיש, אלא אני-עצמי אומר את הקדיש מדי יום ביומו". וכך היה. ראש-הישיבה החל לומר את הקדיש דרבנן יום אחרי יום. שבוע חולף ועוד שבוע. בני הישיבה היו בטוחים שהעניין נהפך לדבר קבע. כחלוף שלושים ימים מאז שהרב החל לומר את הקדיש, ניגש ראש-הישיבה אל האברכים שהציעו לו בתחילה להעביר את 'המשרה' לר' אהרון יונה, ואמר להם: "אומנם הנדיבים רוצים שראש-הישיבה יאמר את הקדיש בעצמו, אבל יש לי פתרון לכך, אני אמנה את ר' אהרון יונה לראש-ישיבה לעניין הקדיש". פקחות רבה הייתה נעוצה במעשה זה של ראש-ישיבת חברון, שנקט בתחבולה מתוחכמת ביותר. כיצד להעניק לתלמיד-חכם שהוא את המשרה של אמירת קדיש- בלא שיעלה בדעתו שיש כאן עניין של צדקה, אלא אדרבה- לכבדו ולגדלו, בכך שנותן לו תפקיד מכובד, ולא משרה שגם 'פחה' התאים לה.

סיפר הגאון רבי מיכל יהודה ליפקוביץ זצ"ל, תלמיד רבינו על רבו, הגאון רבי יחזקאל סרנא- פעם אחת היה רבינו חלוש ותשוש ולא עלה להיכל הישיבה לתפילת ערבית של ליל שבת ולכן התפלל בביתו. לקראת סיום התפילה בישיבה אזור כוחו ועלה להיכל. לשאלת הנוכחים מה ראה על ככה שהתפלל בביתו מרוב חולשה, ואילו אחר כך התאמץ בשארית כוחותיו לעלות לישיבה. השיב הרב: "לגבי מצוות תפילה נחלקו בה אם היא מן התורה או מדרבנן, ואילו להגיד 'שבת שלום' לתלמידים היא מצוות עשה מן התורה". (דרכי החיים ח"ב)

מסופר על רבינו, שלמרות גאונותו וצדקתו היה דעתו מעורבת עם הבריות. כשהיה רואה אדם עובר בדרך שהוא עצוב היה מכוון את מקלו לכיוון האיש ואומר לו: "אתה מזיק ברשות הרבים, כי כך היא דרך העולם כשרואים אדם עצוב נעשה להם רע בלבו לעומת זו עובדה היא שכאשר נתקלים באדם שמח אז כל מי שרואהו נכנסת בו שמחה". (לבוש יוסף)

האדמו"ר הרה"ק הרב צדוק הכהן רבינוביץ' רובינשטיין מלובלין זצ"ל

יום ההילולא ט' באלול

נולד ב-כ"ג שבט ה'תקפ"ג (1823) בעיר קריזבורג. נקרא ע"ש זקנו (אבי אימו) ר' צדוק הלוי הורביץ מיאנוב (צאצא של השל"ה הקדוש). בגיל שנתיים כבר התפלל את כל התפילות לבד מתוך סידור לפני שאכל. כשהיה בן שלוש וחצי כבר למד גמרא ותוספות. העניות ששררה בביתם לא מנעה ממנו ללמוד בהתמדה גדולה. בלילה, כשלא היה לו נר, יצא ולמד לאור הלבנה. התייתם מאביו בגיל שש, וגדל בבית דודו, אחי-אביו, ר' יוסף. כשהיה בן שמונה שנים סיים לראשונה את הש"ס ונודע כעילוי מקריניק'. כשהגיע לגיל בר-מצווה כבר נודע כת"ח עצום ובקי מאוד בש"ס, פוסקים, הלכה ואגדה. מרן האדמו"ר ר' ישכר דוב מבעלזא זיע"א הגדיר את רבינו 'הגאון בחסידות'. לאחר נישואיו אנשים צרי עין העלילו על אשתו. רבינו בתמימותו האמין לדברים ורצה להתגרש ממנה. אשתו בהתחלה סירבה וטענה שלא היו דברים מעולם. לאחר שראתה כי הוא מנסה להשיג חתימות הוא נפגש עם האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי עם אישה שניה- הסכימה להתגרש. כדי להשיג חתימות הוא נפגש עם האדמו"ר ר' מרדכי טברסקי מצ'רנוביל, שהתרה ברבינו ואמר, שהוא מסכים לחתום, אך שידע כי בעקבות זאת - לא יפקד בילדים. רבינו התעקש ור' מרדכי חתם. לרבינו אכן לא היו ילדים. בהתחלה התנגד לחסידות. בהמשך התקרב לאדמו"ר מאיזביצה ראדזין, ר' מרדכי יוסף ליינר. רבינו קיבל הצעות רבות לשמש ברבנות (ביניהן גם הצעה לשמש כרבה של לובלין) אולם הוא סירב לכולם. בשנת ה'תרכ"ח (1888) לאחר פטירת ר' יהודה לייב איגר (רבם של חסידי לובלין), רבינו הסכים למלא את מקומו כאדמו"ר. רוב חייו היו חיי עוני והוא התפרנס בדוחק רב מחנות קטנה של בגדים משומשים שאשתו ניהלה. גם לאחר שקיבל על עצמו את הרבנות והתחל לקבל משכורת מהקהילה, סירב להשתמש בכסף לטובתו. רבינו השקיע את כל כספו בקניית ספרים כדי להקים ספריה תורנית עיונית גדולה בביתו. רבים פנו אליו ונושעו. ענוותן מופלא. מדי יום ביומו לא היה טועם כלום עד שהיה מסיים מסכת בתלמוד הבבלי ועושה סעודת מצווה לכבוד ה'סיום'. נפטר ב-ט' אלול ה'תר"ס (1900). חי כ-77 שנים.

סבא (מצד האב): ר' אשר (רבה של קריניק ומחשובי הרבנים בליטא). **אביו:** ר' יעקב (רב קהילת קריזבורג). **אימו:** מרת יוטא. **מרבתי:** הגאונים- דודו, ר' יוסף (רבה של קריניק ומח"ס 'כפות זהב'), ר' מרדכי יוסף ליינר (האדמו"ר מאיזביצה ראדזין. מח"ס 'מי השילוח'), ר' יהודה לייב איגר (האדמו"ר מלובלין). **נשותיו:** בת ר' שמואל הירש הכהן מוולאדווקה (זיווג ראשון), מרת חנה דבורה בת ר' ישראל יעקב מטשעחיו (זיווג שני), בת ר' פינחס משפרוב משטקשין (זיווג שלישי). **מספריו:** פרי צדיק- על התורה והמועדים • אוצר המלך • אור זרוע לצדיק • דברי סופרים • דובר צדק • ספר הזכרונות • ישראל קדושים • לבושי צדקה- על ספרי בעל הלבושים • משיב צדק • מחשבות חרוץ • פוקד עקרים • צדקת הצדיק • קומץ המנחה • רסיסי לילה- דברי תורה שהתגלו לו בחלום • שיחת מלאכי השרת עם קונטרס שיחת שדים • תפארת צבי- על שו"ע יו"ד • תקנת השבין • אוצר המחשבה • תורת הגאולה • תבל בצדק.

סיפר הרה"ג רבי משה אב"ד טשימלוב, בן גיסו של רבינו שגדל על ברכיו מגיל חצי שנה: "זכיתי לשמוע מפי רבינו ביחידות, שבהיותו פעוט בן שנה אחת! כבר ידע לדבר, ומאז בירך תמיד ברכת 'שהכל' בעת

שינק. בגיל שנתיים, כבר התפלל כל התפילות לבדו מתוך הסידור טרם אכילתו, ובמלאות לו שלוש שנים ומחצה, למד כבר גמרא ותוספות."

בהיותו אברך הגיע באחת הפעמים לגאון ר' יעקב אורינשטיין (מח"ס 'שועות יעקב'). שאל הגאון ר' יעקב: "אברך, אומרים עליך, שבקי אתה בש"ס". ענה רבינו: "ומה אם בקי אני רק בחצי ש"ס?". שאל ר' יעקב: "באיזה חצי?" - "באיזה חצי שתחפצו". מהתשובה הזאת נדהם הרב והתחיל לדבר איתו בעניינים רבים שבש"ס, ונוכח לראות, כי האברך לא התפאר חלילה בשקר. וכי באמת בקי הוא בכל הש"ס והתפלא מאוד לראות לפניו, אברך צעיר. בקי ומופלג.

באחד ממסעיו, בשנת ה'תר"ד, בהיותו כבן 21 שנים בלבד, הגיע רבינו לבעלזא שם פקד את היכלו ובית מדרשו של כ"ק מרן רבי שלום רוקח מבעלזא זי"ע. כשנכנס לבית המדרש בבעלזא, פגש שם את החסידים העוסקים בעבודת ה'. ניגש רבינו אל אחד מהם, והתעניין באיזו מסכת לומד, ובאיזה עניין הוא עוסק. כך עבר מאחד לאחד, כשהוא שואל אותם אודות המסכת והעניין בו הם עוסקים. עם גמר ביוריו, פסע למשך דקות אחדות בבית המדרש, והחל לחבר ולשלב לחטיבה אחת את כל המסכתות והעניינים, שלמדו ועשה מהם מטעמים, פלפול עמוק וחרף שהפליא את כל הלומדים מסביבו.

אחינו של רבינו (בן אחות הרבנית), שהיה גר בארץ הקודש עברו עליו שלוש עשרה שנים מחתונתו ועדיין לא נולדו לו בנים. עם נישואי דודתו הרבנית לרבינו, כתב מכתב לרבינו ללובלין בבקשה שיעתיר עליו, שייושע בזרע של קיימא. לאחר זמן קיבל מכתב מרבינו, בו הודיעו, שקיים את מבוקשו והתפלל עליו. וכן הוסיף, כי מכתבו זה הוא כותב אליו מיד אחר התפילה, ומבטיח לו בעז"ה, שיפקד בזרע של קיימא בזו השנה. וכן היה, שבזו השנה נולדה לו בת, וזכה גם אחר כך לבנים זכרים, לימים הגיע האחין לביקור מיוחד בהיכלו של רבינו בלובלין, וגם אז זכה לראות עניינים גדולים ונשגבים אצל רבינו.

החזון אי"ש זיע"א לווה פעם לתקופה את ספרי ר' צדוק וכאשר החזיר אותם אמר: "ידעתי שהיו אצל החסידים גדולים. אבל עד כדי כך - לא ידעתי".

י"א אלול

המקובל הנסתר הרב יעקב לוי זצ"ל ה'ספן הקדוש'

יום ההילולא י"א אלול

נולד בסביבות שנת ה'תרנ"ה (1894) בעיר סבסטופול. כבר מגיל צעיר ניכר כי לגדולות נועד. זכרונו היה מופלא ביותר. בגיל תשע כבר נבחן על שלוש המסכתות: בבא קמא, בבא מציעא ובבא בתרא עם פירוש התוספות ועל הלכות איסור והיתר שבחלק יו"ד בשו"ע. עשרות שנים לאחר מכן הוא עוד זכר את מה שלמד בשנות ילדותו הראשונות. תקופה קצרה לאחר בר-המצווה הוא התייתם מהוריו. הוא מצא את עצמו בודד בעולמו, דואג לפרנסתו. בימי חרותו הגיע לוינה. שם התחתן ונולדו לו שני בנים עילויים תורניים. הוא נמלט עם משפחתו לפני מלחמת העולם השנייה לצרפת. בהמשך בעקבות הנאצים עברו לאלג'יר. בשנת ה'תש"ב (1941) הועבר עם משפחתו למחנה הריכוז ג'אודו. שם סבל עינויים גדולים במשך שנתיים וחצי. אשתו ושני בניו נרצחו הי"ד. כשעלה לארץ התגורר במעברת העולים המרוקאים ושימש כסולל כבישים בפרדס-חנה. הגאון רבי שמאי גינזבורג והגאון ר' יצחק אייזיק הלוי הרצוג דאגו

שיקבל תפקיד של משגיח כשרות על סיפונה של האנייה ירושלים. שתיים-עשרה שנים מחייו עשה על האנייה של חברת הספנות הישראלית 'צים'. רוב הזמן היה ספון בחדרו כותב ולומד. דיבר כחמש עשרה שפות. לאחר שחלה בסוכרת אושפז בבית-הרפואה 'שיבא תל השומר'. משם הועבר אל המרכז השיקומי 'בית לוינשטיין' ברעננה ומשם הועבר לבית אבות מלב"ן (מוסדות לטיפול בעולים). רק קבוצה קטנה של צדיקים ורבנים ידעו את סודו של 'הספן הקדוש'. המפורסם שבהם היה הרה"ק האדמו"ר מרן ר' ישראל אלתר (ה'בית ישראל' מגור זיע"א), שטרח מספר פעמים לפגוש את רבינו. הוא ישב עימו שעות ארוכות ביחידות ואף התבטא עליו בתארים מופלגים. במכתב נדיר סיפר גם מרן הגר"ש וואזנר זצ"ל על היכרות אישית עם 'הרב הגאון בקי עצום בכל מכמני התורה והחכמה'... בסוף ימיו יסורים איומים היו מנת חלקו והוא קיבל אותם באהבה. על אף שהיה קטוע בשתי רגליו רח"ל למד ועסק בתורה הקדושה. נפטר בערב שב"ק, י"א אלול ה'תש"ל (1970). חי כ-76 שנים. ציונו בבית העלמין 'שומרי שבת' בזיכרון מאיר שבבני-ברק. בהלוויתו השתתפו אלפי בני תורה ובראשם מרן ר' יעקב ישראל קניבסקי (הסטייפלר זיע"א) שיצא מגדרו וצעד אחרי המיטה לתוך בית העלמין. גם כיום יהודים רבים שהתפללו על קברו, זוכים לראות ישועות.

אביו: ר' אברהם (מחשובי הקהילה היהודית. ת"ח ידוע. רבינו העיד כי אביו זכר את כל התורה והיה בור סוד שאינו מאבד טיפה. היה מקושר לאדמו"רי בית טריסק). **ילדיו:** שני בנים הי"ד (נרצחו ע"י הנאצים עם אשתו). **מתלמידיו:** ר' צבי אריה טסלר. **מספריו:** **זכר יעקב**- מדברי תורתו (יצא ע"י תלמידיו).

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר העיד, שפעם הופתע לשמוע את רבינו מצטט בעל פה קטעים שלמים ממדרש 'שוחר טוב'. בתוך השיחה פלט לתומו רבי יעקב שאת המדרש הזה הוא זוכר שלמד בגיל שמונה. מאז הוא לא ראה את הספר, אבל הוא זכר אותו היטב.

סיפר הרב ישראל צבי הלוי: "כאשר למדתי כתלמיד בשיבת לובלין, אצל מרן פוסק הדור הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, נסעתי פעמים רבות לבקר את הרב לוי ולשמוע מפי קודשו דברי תורה, שיחות מוסר ויראת שמיים. השתוממנו לנוכח היקף ידיעותיו בכל מקצועות התורה. באחת הפעמים כאשר התלוותי למו"ר הגר"ש זצ"ל בשעה שנסע לבקר את הצדיק, כשהגענו לשם נכחו בחדרו הגאון הסטייפלר זצ"ל ובנו, מרן ר' חיים קניבסקי. הם צללו ביחד ביד התלמוד, בנגלה ובנסתר, ואנו ניצבנו מהצד דוממים ומשתאים.

מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר שמע על ת"ח הבקי בכל התורה שנמצא בבית הרפואה מלב"ן. מרן ר' וואזנר קיים מצוות ביקור חולים ובמקביל ביקש לתהות על קנקנו. במשך שעה ארוכה שוחחו השניים בכל מקצועות התורה והוא נותר משתומם מידיעותיו. באחד הימים בליל שבת סיפר הגר"ש וואזנר: "היום ביקרתי אצל צדיק אפוף בייסורים, אבל הוא לא מרגיש את חוליו מרוב אהבת תורה". כשרבינו נשאל: "איך הוא מצליח לזכור את כל התורה?". ענה: "זה לא רק כישרונות. כשיש לך יהלום ביד, האם תשכח היכן הוא נמצא?".

הגאון ר' חיים מנדל שטייגר סיפר כי רבינו סיפר כיצד ניצל: "היה איש עסקים שיצא באוניה ליפן. הוא רצה לייבא סחורות. מאחר ושימשתי גם כסבל בנמל מארסיי בצרפת, סחר אותי כסבל. כשהגענו ליפן, נשארנו כמה ימים עד להפלגה. אלא שאז, אחרי שהעמסתי את הסחורה, נכנסתי למסעדת הנמל והתיישבתי ליד שולחן, שם המתנתי לסוחר שיבוא. להפתעתי, באמצע הנמל היפני צץ יהודי ישיש ת"ח

בעל זקן ארוך. הוא התיישב מולי ועוד לפני שהספקתי לשאול אותו מיהו ומהו, כבר שטח קושיה בקטע רמב"ם תמוה. לא הבנתי מהיכן הוא יודע שיש לי יד ורגל בתורה ומפרשיה. התחלתי לענות לו, אבל הוא לא הרפה. התחלנו להתפלפל עד שהרגשתי שאני מתייבש. היהודי הזמין שתי כוסות בירה. מסתבר שהבירה הייתה חזקה עבורי. לאחר שלגמתי מעט, נפלה עלי תרדמה ארוכה. כאשר התעוררתי - גיליתי כי האונייה והסוחר שעיימם הגעתי נעלמו. אני תקוע לבדי ביפן. עובדי הנמל התלוצצו על האיחור שלי שקרה בגלל כוס בירה. כמה מהם רצו לפגוע בי, הם חשבו שעשיתי לסוחר תרגיל והתחמקתי מלחזור איתו. בלית ברירה המתנתי בנמל לבד. חלפו שבועיים, עד שהגיעה הודעה מצמררת - האונייה שהייתי אמור לעלות עליה טבעה במצולות וכל נוסעיה טבעו. רק אני ניצלתי". כשנשאל: "מי היה אותו זקן-אליהו הנביא?", שתק ולא השיב.

לפני הסתלקותו מהעולם רבינו רשם צוואה מיוחדת, שבה הוסיף בקשה ייחודית: שלא יבואו להשתטח על קברו, כי לא יוכל לשמוע קול בכי של יהודי בלי לסייע לו, וכך נודע שאם יעלו אנשים לקברו יהיה מחויב לפעול למענם ישועות. במשך שלושים שנה מיום פטירתו, כמעט שלא עלו אל הקבר. השינוי הגדול קרה בשנת ה'תש"ס. מרן הגאון ר' שמואל הלוי וואזנר זצ"ל הורה לאחד מבני משפחתו שהיה צריך ישועה דחופה, שיעלה לקברו של רבינו והסביר: "שלושים שנה כבר לא עלו על קברו ולא ביקשו ממנו ישועות, זה מספיק. עכשיו אתה יכול ללכת אל קברו ולבקש. הוא מעולם לא השיב פני יהודים ריקים". (מעובד מתוך 'למשפחה')

י"ב אלול

מל"ו צדיקים חכם הרב מנחם מנשה זצוק"ל

יום ההילולא י"ב באלול ה'תשכ"ח

הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה נסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח-הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיוזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחייתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את ביה"כ "אהבת חיים" בשכונת בית-ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון "יד לאחים". המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור. נפטר ב-י"ב אלול ה'תשכ"ח (1968). ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

אשתו: מרת אסתר. **ילדיו:** ר' מרדכי מנשה, ר' יעקב ע"ה, ר' אברהם שבתאי (חתנו). **מספריו:** •אהבת חיים- ספר מוסר, הלכה וסיפורי צדיקים •ליקוטי מנשה- הלכות עפ"י סדר או"ח •קונטרס שכר החיים-

דברי מוסר והתעוררות על מעלת לימוד ועסק התורה הקדושה ומעלת שמירת הקדושה • קונטרס על מסכת אבות

להלן סיפור אחד, מני רבים, המובא בספר 'חכם מנחם מנשה' המלמד אותנו, עד כמה האמת הייתה נר לרגליו: באחד הימים התאספו חכמי ישיבת פורת יוסף בירושלים לדיון מיוחד כיצד לגייס כספים עבור הוצאות חתונה לחתן יתום. לאחר שהוחלט על מספר דרכי פעולה, החליטו החכמים להטיל גם על רבנו מנחם להשיג סכום נכבד בסך חמש מאות לירות. ביודעם שאיש חסד גדול הוא המשתדל רבות לעזור למשפחות ואנשים הזקוקים לתמיכה. חכמי הישיבה הודיעו לרבנו על החלטתם, רבינו מצידו שמח מאוד על המצווה הגדולה שנפלה בחלקו לעזור לחתן יתום, ועל אף שידע, שאין כרגע בכיסו אף לא מעט מסכום עתק זה הסכים למלא את בקשתם. לצורך כך החליט לנסוע לתל-אביב, כדי לדבר על לב נדיבים לסייע במצווה נשגבה זו. כשהגיע לתל-אביב פנה להתאכסן בבית בנו המתגורר במקום, ולאחר מנוחה קלה פנה לצאת לעבר בתי הנדיבים, על אף שלא חש כל כך בטוב עקב הנסיעה. בצאתו לרחוב פגש ביהודי שהכיר אותו מכבר. הלה ביקש מרבנו היות ואחד ממכריו מכניס את בנו בבריתו של אאע"ה, חפץ הוא מאוד שרבינו יהיה נוכח בשעת הברית. הצדיק הסכים להתלוות עימו למקום בו מתקיים הברית לשמחת הרבה הידיד. כשהגיע הרב למקום עריכת הברית, הבחין, שהאישה העומדת למסור את התינוק למוהל, לבושה בלבוש שאינו צנוע. הדבר כאב לו מאוד והוא החל לזעוק: "הלא אסור על פי התורה לאישה ללכת בלבוש כזה, ודבר זה פוגם את נפשו הטהורה של הרך הנוולד!". צעקותיו של הרב גרמו לרעש גדול במקום. חלק מהאנשים שלא הכירו את הרב, כעסו על צעקותיו של זקן לא מוכר, וביניהם היו אף שניסו להכות אותו. אולם רבינו עמד והתריע בעקשנות, כי הוא מוחה נמרצות על כך, וצריכים לתת את התינוק לאישה אחרת, הלבושה בצניעות. משראו הנוכחים את גודל עקשנותו של הרב, השתדלו להביא בזריזות בגד צנוע כדי לכסות את האישה, ולאחר מכן שקט הרעש וערכו את הברית מסימן טוב ובמזל טוב. לאחר סיום עריכת הברית, ניגש יהודי טורקי עשיר, שהיה רחוק משמירת המצוות ונמנה על אותם שחפצו להכות את רבינו ושאל: "אינני יודע, אם הנך רב גדול או רב קטן, אך רצייתי שתסביר לי, איך זה שהרסת בצעקות שלך את שמחת הברית? הלא בכלל אינך נמנה על בני המשפחה". הרב השיב ברגיעה: "שמע נא ידידי, אם לדוגמא היית בחתונה, ולפתע אתה רואה ילד שהתעלף חלילה. וכי לא היית זועק בקול גדול, אפילו שאינך נמנה על בני המשפחה?". וכך הסביר: "כשיש אישה הלובשת לא צנוע, גם זה פיקוח נפש ממש, כי יסוד קיומו של עם ישראל הוא על הקדושה והטהרה. על כן, אישה שאינה נוהרת בכך היא פוגמת ממש בנפש הילד". והוסיף שיש הלכות טהרה וצניעות. שמירת שבת וכו', וכל יהודי חייב לשומרם ולהיות קדוש וטהור. עמד הלה רתוק למשמע מתק שפתיו של הרב. אולם לאחר כעשר דקות של שיחה, התנצל רבנו, שצריך הוא לסיים מפני שצריך הוא למלא את שליחותו בגיוס כספים עבור חתן יתום. הלה הפציר ברב, שימשיך לשוחח עמו. אף רבנו הסביר לו שוב בלשון רכה, שהזמן העומד לרשותו הוא מועט מאוד וצריך לשוב על פתחים של נדיבים רבים. הלה פנה בהפתעה אל רבינו בשאלה ישירה: "כמה זקוק הנך בסך הכול עבור החתן היתום?". ענה הצדיק: "חמש מאות לירות". הלה הזדרז ושלף פנקס צ'קים מכיסו וכתב במקום צ'ק על סך אלף ושמונה מאות לירות והפטיר: "כעת יתאפשר לך לשבת ולשוחח עמי ברגיעה. אני שומע ממך דברים שלא שמעתי מעולם!". רבינו המשיך לשוחח עמו בדברי תורה והדרכה ביהדות ושמירת הקדושה והטהרה, תוך כדי שהוא מודה לו על התרומה הנכבדה. לאחר ששוחחו כשעתיים, נפרדו איש מאחיו לשלום. כשעזב הרב את המקום, פנה העשיר ושאל את האדם, שהביא את רבינו לברית: "מה שמו של הרב?". "חכם מנחם מנשה מירושלים". השיב העשיר: "אם היו

עוד כמה רבנים אמיתיים כאלו- היה בוודאי כבר מגיע המשיח". היהודי העשיר הנזכר התחיל מאותו יום להתקרב יותר ויותר לדרך היהדות. ונעשה בעל תשובה גמור עם יראת שמים טהורה. דיבוריו של רבינו פעפעעו בו כל חייו. הלה המשיך להיות בקשר מתמיד עם הצדיק ותרום הרבה לפעולותיו הנשגבות של רבינו בזיכוי הרבים והמשיך לשמור תורה ומצוות כל ימי חייו וזכה שאף בניו הלכו אחריו בדרך התורה והמצוות.

יום אחד צעד רבנו ברחוב בלוויית אחד מנכדיו ועימהם עוד אדם, והנה עבר כנגדם אחד מהאנשים שהחזיק במחלוקת על רבנו, הלה בראותו את הרב ירק בפניו בעזותו הרבה. הנכד שנדהם למראה עיניו חפץ מיד לתופסו ולהכותו. אולם הצדיק תפסו בכגדו בחזקה והזהירו לבל יהיו לפגוע לרעה באיש ההוא. אולם הנכד לא נרגע והחליט בנפשו, כי בבא העת יפרע את חובו למחות על כבוד הסבא. לאחר שהלך רבנו מעמו פגשו שוב באותו אדם. ביקש הנכד מחברו, שהיה עמו, כי יעזור לו במרדף. מיד החלו השניים לרדוף אחריו, אולם לא הצליחו לתופסו עד שנעלם בין הבניינים. הצטער הנכד מאד, על כך שלא הצליח לתופסו, אולם הזהיר את חברו לבל יספר לסבא שניסו הם לתופסו, שהרי הזהירם לבל יפגעו בו לרעה. בהגיעו אל בית המדרש "אהבת חיים" מיד פנה אליו רבנו ואמר: "מדוע עשית כך? וכי לא הזהרתיך שלא תרדוף אחרי היהודי ההוא? הלא אני עומד כעת ומפציר בתפילות שלא תצליח לפגוע בו לרעה, ואלמלא כן, מי יודע מה היית עושה לו?!". הנכד נדהם למשמע אוזניו וחשב בלבו: "כיצד יודע סבא את אשר חפצתי? הרי חברי בוודאי לא גילה לו זאת". וליתר ברור שאל את חברו, אם בכל זאת דיבר עם הסבא על כך. הלה השיבו שבכלל לא ראהו, והוברר לו מעל כל ספק, שהסבא יודע את זה ברוח-הקודש ממש. במעמד זה התפעל הנכד יותר ויותר עד היכן מסוגל רבנו להעביר על מידותיו, עד כדי כך שהוא כל כך דואג לאותו אדם שביזהו וציערו ופגע בכבוד התורה ופועל למענו בפעולות ובתפילות.

עד כמה רבינו היה מוכן למסור נפש למען השבת, יעיד הסיפור המופלא הבא: לאחר הקמת המדינה היו בירושלים מספר בתי-קולנוע, ודבר זה היה כואב ביותר לרבנו איך שבאו זרים וחיללו את עיר הקודש ובפרט שפתחום בשבת קודש! על כן היה הולך בשערי בית-קולנוע ומכניס ראשו לתוך קופת הכרטיסים שעומדים למכירה ולא נתן שימכרו, למרות שמכות רבות נחתו עליו בגלל זאת, עמד איתן ולא חת ולא זע משלוחי מחטיאי הרבים.

המקובל האלוקי הרב מרדכי שרעבי זצ"ל, כל אימת שהגיע אליו חכם מנשה, היה קם לכבודו באמתלא שצריך לקחת ספר. כשנשאל ע"י תלמידיו מדוע עושה כן השיב: "בכל פעם שנכנס חכם מנשה רואה אני מעל ראשו עמוד אש, ואיך לא אעמוד? אך היות ויודע אני שאינו חפץ שאעמוד לפניו, ועלול להיגרם לו צער אם ידע שקם אני לכבודו. לכן נוהג אני לקחת ספר בעת בואו כדי שלא ירגיש שקם אני לכבודו ויחשוב שרצוני הוא לקחת ספר".

בפעם אחרת המקובל הרב מרדכי שרעבי ישב בביתו, לפתע אמר לנוכחי: "כעת נפטר אחד שהיה מראשי הל"ו צדיקים נסתרים". (כידוע, כשם שיש בכל דור ל"ו צדיקים בנגלה, כך ישנם ל"ו צדיקים נסתרים). לאחר זמן קצר, נפוצה השמועה על הבשורה המרה על פטירתו של רבינו. רק אז הבינו מכיריו את גודל האסון ועד כמה חכם מנחם מנשה הצליח להסוות את גדלותו.

שנה אחת ביום י"ב אלול ראו תלמידי הרב שרעבי את רבם הגדול עורך סעודה לכבוד אחד הצדיקים, והיות שלא היה דרכו של הרב לערוך סעודות מעין אלו התפלאו התלמידים על זאת. לאחר שמספר

תלמידים הרהיבו עוז ושאלו לסיבת הדבר השיבם הרב: "דעו לכם שהיום הוא יום פטירתו של גדול ה-ל"ו צדיקים נסתרים שחי בדורנו, הלא הוא הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה, ועורך אני סעודה לכבודו".

הצדיק הנסתר חכם מנחם מנשה זצ"ל: נולד בטורקיה ועלה לארץ ישראל. צדיק נסתר אשר כל מעשיו נעשו בסתר. נפטר בי"ב אלול תשכ"ח. ענוותן שאין כדוגמתו. מעשה נסים רבים מסופרים אודותיו. בעל רוח הקודש. רבים נושעו על ידו. גמל חסדים עם הכול בצנעה. אחת מיוזמותיו הייתה לאסוף את כל הילדים העניים, שנאלצו בשל קשיי פרנסה בבית, לצאת לעבודה, ולספק להם מורים ושיעורים בלילה. למרות שהוא בעצמו בקושי היה לו למחייתו, הצליח למצוא מימון למורים. איש קדוש שהאמת נר לרגליו. זמן מה לפני פטירתו אמר לאחד מבניו כי קיבל על עצמו ללכת כפרה על עם ישראל לביטול גזרה ואף ידע את מועד פטירתו. גם לאחר פטירתו הופיע פעמים רבות הן בהקיץ והן בחלום לאנשים, והודיעם על גזרות ועוררם להרעיש עולמות. ואכן לאחר מכן ראו, כיצד התבטלו הגזרות בדיוק בזמן החלום. ייסד את ביה"כ "אהבת חיים" בשכונת בית ישראל. וכן נמנה עם מייסדי הארגון "יד לאחים". המקובל הרב מרדכי שרעבי זצ"ל היה עומד לכבודו ואמר, שרואה הוא עמוד אש מעל ראשו ואף העיד עליו, כי הוא מגדולי ל"ו הצדיקים שבדור.

מספריו: • אהבת חיים ספר מוסר, הלכה וסיפורי צדיקים. ליקוטי מנשה הלכות עפ"י סדר או"ח • קונטרס שכר החיים דברי מוסר והתעוררות על מעלת לימוד ועסק התורה הקדושה ומעלת שמירת הקדושה • קונטרס על מסכת אבות

באחת השבתות ערכו מספר בנות, המתגוררות בירושלים, טיול קצר לעבר הר הצופים. באותם ימים היה עוד הר הצופים מלא במוקשים רבים. על כן, סכנה רבה ריחפה על כל יהודי העובר במקום. אולם, נערות אלו חפצו מאוד בסקרנותם להכיר את הר הצופים. ולפיכך החליטו לבקר במקום. אולם להוריהם אמרו, שהולכות לבקר חברה מסוימת, כדי לא להדאיגם. לאחר כשלוש שעות שבו הנערות לבית הוריהם בשלום. אחת מנכדותיו של רבנו נמנתה אף היא עם נערות אלו, שהלכו להר הצופים, כשחזרה ראתה את הסבא עומד ברחוב ומתפלל. כשהתקרבה הנכדה לעבר הסבא, כדי לשאול אותו מה אירע שהוא מתפלל ברחוב. עוד לפני שפתחה פיה, פנה רבנו לעברה ואמר: "דעו, שמגיע לכן מכות! הלכתן בשדה מוקשים מסוכן, וסכנת נפשות ריחפה עליכן".

הנכדה, שהייתה המומה למשמע אוזניה, שאלה: "סבא, מניין יודע אתה שהלכנו להר הצופים?" "אל תשאל שאלות מיותרות!" השיבה רבנו. "רק דעי לך שמפני שהלכתם להר הצופים לא הלכתי השבת כדרכי למסור שיעור בשכונת ממילא. היות שהייתי צריך להתפלל עבורכן, שלא יאונה לכן כל רע". לאחר כל זאת. ביררו הנערות אם אכן שדה זה שעברו דרכו להר הצופים שדה מוקשים הוא. ומה גדלה תדהמתן כשמעו, שרבים שעלו על שדה זה לא שבו חיים מהמקום, כיוון שטמונים בו מוקשים רבים, בלבן גדלה ביתר שאת הערכה לרבנו על פעולתו הגדולה להצלתן.

עוד סיפור מני רבים על רבנו המובא בספר "חכם מנחם מנשה", המראה לנו עד כמה היה הרב ענוותן וכיצד עיניו היו צופות למרחקים ברוח קודשו: יום אחד צעד רבנו ברחוב בלוויית אחד מנכדיו ועימהם עוד אדם, והנה עבר כנגדם אחד מהאנשים שהחזיק במחלוקת על רבנו, הלה בראותו את הרב ירק בפניו בעזותו הרבה. הנכד שנדהם למראה עיניו חפץ מיד לתפוס ולהכותו. אולם הצדיק תפסו בבגדו בחזקה והזהירו לבל יהין לפגוע לרעה באיש ההוא. אולם הנכד לא נרגע והחליט בנפשו, כי בבא העת יפרע

את חובו למחות על כבוד הסבא. לאחר שהלך רבנו מעמו פגשו שוב באותו אדם. ביקש הנכד מחברו, שהיה עמו, כי יעזור לו במרדף. מיד החלו השניים לרדוף אחריו, אולם לא הצליחו לתופסו עד שנעלם בין הבניינים. הצטער הנכד מאד, על כך שלא הצליח לתופסו, אולם הזהיר את חברו לבל יספר לסבא שניסו הם לתופסו, שהרי הזהירם לבל יפגעו בו לרעה. בהגיעו אל בית המדרש "אהבת חיים" מיד פנה אליו רבנו ואמר: "מדוע עשית כך? וכי לא הזהרתך שלא תרדוף אחרי היהודי ההוא? הלא אני עומד כעת ומפציר בתפילות שלא תצליח לפגוע בו לרעה, ואלמלא כן, מי יודע מה היית עושה לו?!"

הנכד נדהם למשמע אונזיו וחשב בלבו: "כיצד יודע סבא את אשר חפצתי? הרי חברי בודאי לא גילה לו זאת". וליתר ברור שאל את חברו, אם בכל זאת דיבר עם הסבא על כך. הלה השיבו שבכלל לא ראהו, והוברר לו מעל כל ספק, שהסבא יודע את זה ברוח הקודש ממש. במעמד זה התפעל הנכד יותר ויותר עד היכן מסוגל רבנו להעביר על מידותיו, עד כדי כך שהוא כל כך דואג לאותו אדם שביזהו וציערו ופגע בכבוד התורה ופועל למענו בפעולות ובתפילות.

עד כמה רבנו היה מוכן למסור נפש למען השבת, יעיד הסיפור המופלא הבא: לאחר הקמת המדינה היו בירושלים מספר בתי קולנוע, ודבר זה היה כואב ביותר לרבנו איך שבאו זרים וחיללו את עיר הקודש ובפרט שפתחום בשבת קודש! על כן היה הולך בשערי בית קולנוע ומכניס ראשו לתוך קופת הכרטיסים שעומדים למכירה ולא נתן שימכרו למרות שמכות רבות נחתו עליו בגלל זאת, עמד איתן ולא חת ולא זע משלוחי מחטיאי הרבים.

האדמו"ר הרב משה אליקים בריעה הופשטיין זצ"ל

יום ההילולא י"ב באולול

נולד בשנת ה'תקי"ז (1756). הסתיר עצמו. היה מפורסם בתור אחד, שיודע רק לקרוא תהילים, ואף שהיה גאון ובקי בכל מכמני התורה הצליח להסתיר זאת, ולא ירדו אפילו חסידי ותלמידי אביו הק' המקורבים ביותר לסוף דעתו. ענוותן מופלא. בשנת ה'תקע"ה (1814) לאחר פטירת אביו, ביקשו רבים מחסידי אביו למנות את חתנו ר' אבי עזרא זליג שהיה גדול בתורה ולא את רבינו, מכיון שלא הכירו בחוכמתו ונסעו עם רבינו לצדיק האדמו"ר ר' יעקב יצחק הורביץ (החזוה מלובלין) שהיה בעל רוח-הקודש והוא מיד לחץ את ידו של רבינו ואמר לו: "שלום עליכם, הרבי מקוֹזְנִיץ". לאחר הכרתו נוכחו לדעת כי הוא גדול בתורה. הגיע לדרגות נשגבות. נפטר ב-י"ב אלול ה'תקפ"ח (1828). חי כ-72 שנים. ציונו בקוֹזְנִיץ ליד ציון אביו. אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלניצא (השרף ממוגלניצא) מילא את מקומו ולאחר פטירת ה'שרף', האדמו"ר ר' אלעזר, בנו של רבינו מונה לאדמו"ר בקוֹזְנִיץ.

אביו: האדמו"ר ר' ישראל (מייסד חסידות קוֹזְנִיץ). **אימו:** מרת רויזא. **נשותיו:** מרת ביילא (בת ר' יהודה לייב מאניפולי, מגדולי תלמידי 'המגיד ממזריטש' ומח"ס 'אור הגנוז' - זיווג ראשון), מרת חיה שרה (בת ר' אלעזר מליז'נסק נכדת בעל 'נעם אלימלך' - זיווג שני). **מרבתי:** אביו, האדמו"ר ר' ישראל. האדמו"ר ר' אלימלך וייסבלום מליז'נסק (בעל נעם אלימלך), האדמו"ר ר' זושא (זוסיא) מאניפולי. **ילדיו (מזיווג ראשון):** ר' יששכר, מרת לאה (נישאה לר' יעקב יואל אורנשטיין - נכד ר' אברהם יהושע העשיל 'האוהב ישראל' מאפטא), אשת ר' מאיר יוסף (חתן רבי לוי יצחק מברדיטשוב). **ילדיו (מזיווג שני):** האדמו"ר

ר' אלעזר הופשטיין (חתן רבי יעקב ממעליץ, האדמו"ר מקוֹז'ניץ), מרת אסתר עטל (נישאה לר' יצחק שלמה גולדמן-גולדברג מזליחוב), מרת גיטל (נישאה לר' יוסף אונגר מדומברובה), מרת רייזל (נישאה לר' מרדכי זאב הורביץ-שטרנפלד - נכד 'החווה מלובלין'), מרת שפרינצא מירל (נישאה לר' שמואל זנוויל בינדיגר). **מספרינו: •באר משה- על התורה •דעת משה- על התורה •קהילת משה- על התורה •בינת משה- על התורה •מטה משה- על הגדה של פסח •פרקי משה •תפילה למשה- על חג סוכות •ויחל משה- על תהילים.**

סיפר אחיינו, האדמו"ר ר' חיים מאיר יחיאל ממוגלינצא ('השרף ממוגלינצא') זיע"א: למדן אחד, שהיה נמנה על מתנגדיו של רבינו, התחשק לו פעם לבזותו בבית המדרש. כשעמד רבי משה מעוטר בתפילין של רבינו תם, ניגש אליו הלה עם גמרא, והראה לו את דברי רבינו תם באיזה תוספות מוקשה, שכבר הקשה לכמה לומדים ולא היה מענה בפיהם, וביקש ממנו, שיפרש לו את הדברים, כשהוא בטוח, שלא ידע מה להשיב. רבינו עיין קצת בתוספות ותיירץ לו על אתר את הקושיא על דברי רבינו תם. הלמדן התפעל מזה כל כך, עד שנטל את הטלית והתפילין שלו וקפץ ונשבע, שאין זאת מהלמדנות של רבינו, אלא רבינו תם בעצמו נגלה אליו ופירש לו את דבריו. רבינו אמר לו: "מדוע אתה מרעיש עולמות, הלא כל איש ישראל הלומד בדחילו ורחימו ומקשר את עצמו בדברי בעל המאמר, אזי בכל דבר הקשה יתגלה אליו בעל המאמר ויפרש לו את דבריו!"...

בראש השנה אחד הרה"ק מאפטא זי"ע סירב ללכת ולהתפלל בזמן שנקבע, ואמר אחר כך, שאינו מתפלל עד שרבינו מתפלל, כי אין פותחים למעלה את השערים עד שהרה"ק מקוֹז'ניץ מתחיל להתפלל, ואמר, שזכה לזה, מפני שאומר בכל יום העקידה, בחינת שה הנעקד על גבי המזבח. (תולדות אמת, ערך קוֹז'ניץ)

לאחר הסתלקות אביו, המגיד הקדוש מקוֹז'ניץ בערב חג הסוכות שנת ה'תקע"ה, נחלקו הדעות בנוגע לממלא מקומו, אם להתקשר בבנו שהיה נסתר מאוד, או לחתנו הרה"ק רבי אבי עזרא זעליג, שהיה ידוע כגדול בתורה. גמרו החסידים ביניהם לנסוע אל הרה"ק הרבי מלובלין שיכריע בשאלה זו. משלחת נכבדה מזקני החסידים יצאה ללובלין, ורבינו בענוותנותו ביקש מהם, שירשו לו לנסוע איתם כדי שיוכל לזכות לחסות בצלו של הרבי מלובלין. אחרי הפצרות רבות נעתרו לו, שישב בקצה העגלה. כאשר הגיעו לחדר קודשו של הרבי מלובלין כדי לקבל ברכת שלום, רבינו נשאר בפתח ולא העז להיכנס לחדרו של הרבי. החווה מלובלין לא פנה אליהם אלא קם מכיסא קודשו והלך ישר אל הפתח ונתן את ידו לרבינו ואמר לו: "שלום עליכם הרבי מקוֹז'ניץ". וציווה לזקני החסידים לחזור לקוֹז'ניץ ואמר להם: "כתיב: 'ויהי בנסוע הארון, ויאמר משה'. היינו בנסוע הארון" - ארון הקודש, המגיד הקדוש, ויאמר משה - בנו הגה"ק רבי משה".

לאחר שהוכתר בכתר ההנהגה ומילא את מקום אביו, נוכחו החסידים לדעת, כי הוא גדול מאוד בתורה. שאלו החסידים את האדמו"ר הרה"ק ר' יצחק מאיר אלטר רוטנברג (בעל 'חידושי הרי"ם') הלא גמרא מפורשת - "לא יגעת ומצאתי אל תאמין", ואיך יתכן שהרה"ק מקוֹז'ניץ שלא ראו אותו עוסק ביגיעת התורה מעולם, השיג את התורה הקדושה ורב כוחו בה? השיב להם 'חידושי הרי"ם' פירוש המימרא הוא כך: "לא יגעת" - אדם, אשר לא ראיתו מתייגע בתורה "ומצאתי" - ונמצא שהוא גדול בתורה, אזי "אל תאמין", שלא התייגע בדברי תורה, אלא וודאי שהתייגע בתורה, אלא שהסתיר זאת מעיני הכל, כן הוא הרה"ק מקוֹז'ניץ וודאי התייגע, אלא שהסתיר זאת מזולתו.

הרב מסעוד יונה אדרעי זצ"ל

יום ההילולא ט"ז אלול

נולד בכפר טוגאנא שבמרוקו בשנת ה'תרע"ד (1914). נקרא על שם סבו הצדיק ר' מסעוד אשר זכה לגילוי אליהו הנביא. לימים עזב את הכפר ולמד תורה ברבאט ולאחר מכן עבר למראכש, שם קיבל תעודת רבנות שכללה שחיטה, מילה וסופר סת"ם. באותם הימים היה היחיד שהצליח לקבל את ההסמכה בגיל צעיר כל כך. לאחר שהוסמך שב אל רחמאנה, שם נישא ואף התמנה למוהל ושוחט ואף לימד בישיבת אוצר התורה. זמן קצר לפני שהתחתן אביו נפטר. בשנת ה'תש"ח עבר לקזבלנקה ושם התפרסם ויהודים, ערבים, משכילים ופשוטי העם, חיילים אמריקאים וצרפתים שהיו מוצבים בעיר פנו אליו לקבל ברכה, עצה או קמע וכו'.

בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לא"י והתיישב בראש פינה ובשנת ה'תשי"ט (1958) עבר להתגורר ביישוב משמר הים ושימש כרב היישוב. רוב זמנו עודד יהודים אומללים שעלו לארץ הישר מתלאת השואה. מקובל. ענותן. גאון בנגלה ובנסתר. מלומד בנסים. כתב קמעות. רבים פנו אליו ונושעו והרב לא לקח מהם מאומה. בעל חסד מופלא. קיים את מעשיו בסתר וסיפורים רבים התגלו רק לאחר פטירתו. ישנן עדויות מופלאות על מספר פעמים שהרב הוציא דיבוק מאנשים. אנשים רבים אשר לא זכו לזרע קודש בר-קיימא פנו אליו ונושעו. חולים אנושים שהרופאים התייאשו מהם ופנו לרב- התרפאו באורח פלא ולעיתים שלח בידיהם כסף למחיה ולנסיעות לאחר שנוכח כי מצבם קשה ולרחוקים הציע ללון בביתו, זאת למרות שהרב עצמו היה חסר אמצעים והימים ימי הצנע והתלושים. נפטר ב-ט"ז אלול ה'תשכ"ח (1968). חי כ-54 שנים. ציונו בהר-המנוחות שבירושלים.

אביו: ר' מאיר (איש תם וישר, עניו וגומל חסדים. שימש כשליח ציבור). **אמו:** מרת פרחא. **אשתו:** מרת חסיבה (בת ר' סעיד ופרחה דוידה). **מילדיו:** ר' אברהם, מרת שושנה. **מרבנותיו:** ר' אהרון בוזגלו, ר' חנניה דלויה. **מספריו:** • שפת אמת • הצדיק מראש פינה- קורות חייו של הצדיק.

צדיק אחד שהיה גר בעכו היה נחשב למוהל מוסמך ובעל שם. לבריתות רבות הוזמן, והיה עושה את מלאכתו נאמנה, במומחיות רבה, ביראת שמיים ובכוונות טהורות ומעולם לא נטל שכר טרחה תמורת המילה. יום אחד חלתה ל"ע בת המוהל ונפלה למשכב. לא הועילו התרופות שנתנו לה והטיפולים הרבים שנעשו בה. מצבה הידרדר, ונשמתה כמעט יצאה ממנה. כאשר הבחין המוהל במצבה הקשה של בתו האהובה, פרץ בבכי מר, צעק והתחנן לבורא העולם, שיציל את בתו וקרא במר נפשו: "אני שמזכה את ילדי ישראל הרכים להיכנס בבריתו של אברהם אבינו, תעמוד לי זכותה של מצווה זו, וישלח נא אליי אליהו הנביא להציל את בתי מרדת שחת..." ויהי בלילה, רואה המוהל בחלומו, והנה אליהו הנביא לפניו, ולידו יושב רבי מסעוד. אליהו פונה אליו ואומר: "למה אתה בוכה ומרעיש את כל העולמות? דע לך שרבי מסעוד הנו צדיק וטהור ומזוקק ככסף זך ונקי, לך נא אליו למשמר הים, ועל ידי תהיה רפואה לבתך!". לא התמהמה המוהל, קם ונסע למשמר הים, נכנס לחדרו של רבי מסעוד ושפך לפניו את לבו. בירך הצדיק את החולה ברפואה שלמה, וכן עשה לה שנוי שם. לתדהמת הרופאים ולשמחתם הרבה

של בני המשפחה, החלה החולה להתאושש, ומרגע שיצא המוהל מחדרו של הצדיק, מצבה השתפר עד שהחלימה לחלוטין...

לא רק כוחות עליונים עמדו לצדיק כאשר זכה לרפא את חולי עם ישראל. גם שכלו החד, תבונתו הרבה ובקיאותו במכמני הרפואה והמדע סייעו בידו לעזור לכל נזקק ובעל חולי. רבי מסעוד ידע להבחין בשורש הבעיה של כל מחלה, אף ידע את השתלשלות המחלה ואת שלביה, אך החלק הנסי היה המופלא ביותר. רבי מסעוד ידע, עוד בטרם ניגש אליו החולה, פרטי פרטים עליו ועל מחלתו!

בהיות הרבנית הצדקת בצינו על התנא הקדוש רשב"י זיע"א ניגשה אליה אחת המתפללות ושאלה: "מה לך, רבנית? פניך חיוורות ונראה שאינך חשה בטוב". "אכן חולה אני" - ענתה הרבנית. "אם כך" - שבה ואמרה האשה - "בקשי מבעלך, שהוא איש צדיק וישר שיברך אותך. אדם בעל כוחות הוא, צדיק וקדוש ומחולל נסים. אני עצמי זכיתי להיוושע על ידו. ומעשה שהיה כך היה: לפני נישואיי באתי אל הרב לבקש את ברכתו. הצדיק בירך אותנו וביקש שנעשה שינוי שם. למרות בקשתו, מטרדת ההכנות לחתונה לא עשינו כדבריו. שנים אחדות היינו נשואים. והנישואים לא עלו יפה. ילדים לא היו לנו, אך ריב ומדון שררו בביתנו תמיד. החלטנו לשוב אל הצדיק ולבקש מחדש את ברכתו. כאשר נכנסנו אל חדרו, הזכיר לנו הרב, שעלינו לשנות את שמנו. הרב לא כעס על שלא קיימנו את דבריו, אלא במאור פנים שב והזכיר לנו לעשות כציוויו. ואכן, מיד לאחר שינוי השם נפקדנו בבנים ב"ה, ועתה אנו חיים באושר ובשלום!"

מספרת פ. קרובת משפחה: הצדיק חזה את עתידי ואמר לי דברים אלו: א. בעלי לעתיד נמצא ברגע זה בים ולא ביבשה. ב. בשעת החופה יהיה דם. ג. יהיו לנו ארבעה ילדים. ואכן, כך היה: א. בעלי היה בלב ים - מלח במקצועו. ב. בשעת החפה, כשהחתן שבר את הכוס, עפו רסיסים מהכוס ופגעו ברגלי ושטף דם ירד ממנה. ג. אכן, יש לנו היום ארבעה ילדים.

זכור לי מעשה נוסף, לפני כשלושים שנה, כשבני היה בן שש שנים, היה בוכה ללא הפוגה, כמו שיגעון בר-מגן, עד שפניתי אליו. מיד כתב קמע ואמר: "אתם השארתם את הילד בבית לבד, וקרה מה שקרה". שמנו עליו את הקמע ומיד הבריא. הקמע עד היום אצלי, ואני שומרת עליו וזוכרת בנס שזכות הצדיק עמדה לנו.

תקופה מסוימת רבינו הגיע מדי יום ברגל, מהלך של חצי שעה לביה"כ בעכו, כשהוא לבוש בטלית ומעוטר בתפלין. שבת אחת, נעמד רבי שלום לופס על במת ביה"כ ואמר: "יש יהודי גדול וצדיק בשם רבי מסעוד, שמצב בריאותו נעשה רופף, וכן קשה עליו על הפרנסה וכו', נא לעורר רחמים עליו!". המתפללים תמהו, מה לו לרבם להזכיר חולה דווקא בשבת? וכי לא היה לו פנאי לעשות זאת קודם השבת? הוסיף ר' שלום לופס וגילה רז: "אמש בשנתי, בא אלי בחלומי רבי שמעון בר יוחאי זכותו עלינו, ואמר לי: 'הרב של משמר הים חולה, ואתם, לא אכפת לכם?!'. רושם גדול השאירו הדברים בלב המתפללים, ולמחרת באו כולם לבית רבי מסעוד לבחוליו.

הרבנית התברכה באמונת חכמים עזה ומושרשת. הרבנית נהגה להדליק נרות לכבודם של צדיקים בימי שני וחמישי, בערב שבת ובמוצאי שבת, בליל ראש חודש ובימי שמחה והילולא ולהבדיל גם בימות מצוקה וצער. הרבנית זכתה לגילויים נפלאים. לילה אחד חלמה ובחלומה נגלה לפני רבי מאיר בעל הנס, נכנס לבית ונעמד מול הנרות שהדליקה לכבודם על הצדיקים. ברכה אותו הרבנית ושאלה אותו: "מדוע כועס רבי מאיר?" השיב לה התנא: "בעלך עבר על יד ביתי ולא נכנס אלי". למחרת בבוקר, כששב

רבי מסעוד מבית הכנסתי שאלה אותו: "האם עברת ליד ציונו על התנא רבי מאיר בטבריה ולא נכנסת?". שאל אותה הצדיק בתימהון: "מי אמר לך זאת?". סיפרה הרבנית על חלומה. חיך הצדיק ואמר לה: "נכון, עברתי ליד ציונו של התנא ולא עלה בידי להיכנס ולהתפלל שם!".

הרב פעם אחת הזמין חשמלאי עקב קצרי שחזר ונשנה. כאשר הגיע בעל המקצועי התקבל בצורה יוצאת מן הכלל, כאחד האורחים החשובים וכן הוגש לו כיבוד לאחר התיקון, שארך לא יותר מחמש דקות, הוציא הרב מכיסו סכום גדול ומסר לחשמלאי. לפני כן שאל הרב את החשמלאי כמה הוא דורש, אך הוא סירב לנקוב מחיר. מכיוון שכיבד את הרב. הסכום שנתן לו הרב היה מתאים לעבודה של שעתיים שלמות לפחות. הלה לא רצה לקבל, אך הרב הפציר בו כהרגלו, כמו בעת שנתן למישהו צדקה, ולאחר מכן יצא הרב ללוותו עד לתחנת האוטובוס כ-5 דקות ברגל, כשהוא מרעיף עליו ברכות. כשחזר הרב לבית, חזר ונהיה שוב קצר, אך הרב לא התרגש ולא הסכים לקרוא שוב לאותו חשמלאי, כדי שלא יתבייש!

אל ביתו של הרב הגיעו אנשים במצוקה. כאשר נשאלו כיצד ידעו על הצדיק, השיבו, שבחלום הלילה נמסרו להם שמו וכתובתו. אחדים סיפרו בהתרגשות, שחלמו שרשב"י הקדוש הוא שמסר להם בחלום את שמו של הצדיק. סיפרה הרבנית, שכאשר אחיה ר' חביב זצ"ל התארח במשמר הים, וחילק הזמנות לחתונת בנו משה הי"ו, נכנסה אל הבית אשה אומללה וביקשה לראות את פני הרב. מראה האשה היה דוחה ביותר וקשה מאוד היה להביט בפניה, שהיו עקמות ומעוותות לחלוטין. אך בראות האשה האמללה את החיבה ואת החום שבהם התקבלה בבית הרב, וסיפרה לבני הבית כיצד הגיעה הלום. בקריית-אתא פגשה האשה במכרה, אשר סיפרה לה שבעלה סבל סבל נורא ברגליו וכל התרופות שנטל כדי להקנות את הכאבים לא עזרו לו. עד אשר הגיע האיש אל ביתו של הצדיק והתרפא לחלוטין. "אני מציעה לך", המשיכה המכרה, "לגשת אל רבי מסעוד, אולי יוכל להושיעך". אך לצערי, המשיכה האשה הזרה בסיפורה, נודע לי, שהרב עזב את ראש-פינה, ולא ידעתי להיכן עבר. יום אחד הלכתי אל מערת הקבורה של אליהו הנביא בחיפה. פרצתי על ציונו בבכי קורע לב וביקשתי את עזרתו בחוליי הנורא. עיפותי גברה, ותרדמה נפלה עליי. בחלומי שמעתי קול: "לכי לר' מסעוד, והוא ירפא אותך. הוא גר במשמר הים מספר 4". התעוררתי בבהלה, והכתובת הייתה חרותה במוחי בהירות. מיד קמתי ובאתי לכאן...". נרגשים ונפעמים הכניסו בני הבית את האשה החולה אל חדרו של הצדיק, והוא כתב לה קמעות וברך אותה ברפואה שלמה. והנה, לא יאומן כי יסופר, כעבור חודש שבה האשה להודות לצדיק, והנה פניה הבריאו לחלוטין ונראו ללא דופי.

לעומת חולים אלו, שבאו אל הצדיק באמונה תמימה, הייתה אישה אחת, שראתה את החולים הרבים הבאים אל הצדיק, לועגת להם ומלגלת, על כך שהם נותנים מבטחם בצדיק ולא בתרופות. לימים עברה האישה להתגורר בשכונת עם אמו של הצדיק. יום אחד חשה ברע. כאבי ראש עזים תקפו אותה. היא פנתה לרופאים אך ללא הועיל. פנתה האישה אל אימו של הרב, שהייתה ידועה כמרפאה בצמחים, אך האם שלחה אותה אל בנה הצדיק. באה האישה אל ראש פינה, כשהיא מלאת בושם וחרטה, על שלעגה לצדיק מלפנים. אך רבי מסעוד קיבל אותה בסבר פנים יפות, ומצדקתו וענוותנותו לא זכר לה את מעשיה ובירך אותה לרפואה שלימה. ואכן, ימים אחדים לאחר ביקור בבית הרב, חלפו כל מכאוביה של האישה. לאחר מספר שנים אירע אסון נוסף בביתה של האשה. פניה של הבת התעקמו והתעוותו לחלוטין ל"ע. לקחה האישה את בתה לטיפולים שונים, אך מאומה לא עזר. החליטה האישה להביא את בתה האומללה לצדיק. אולי גם אותה יושיע. התבונן הרב בבת ואמר: "בתך שיחקה במקום טומאה

והבהילוה באותו מקום. וזו הסיבה שהתעוותה". ומיד כתב לה קמע. כשסיים את כתיבתו, אמר לאם: "בעיצומה של מלאכת כתיבת הקמע ראיתי את רבי רפאל אלנקווה. לכן הדליקי מעתה ואילך נר לנשמת ר' רפאל". מסר הצדיק את הקמע לבת, והיא נרפאה לחלוטין בתוך מספר ימים.

אחד משכניו של הצדיק, אברהם שמו, סיפר פעם אחת מנפלאותיו של הצדיק והוסיף ואמר: "ולולי ראיתי את הדברים בעיניי - לא הייתי מאמין". ומעשה שהיה כך היה. אותו איש התלווה פעם אל הצדיק, כשהלכו לעכו לצורך סידור עניין מסוים. לפתע, ראו התקהלות גדולה, והנה הבחינו שבמרכז ההתקהלות שוכב איש מתפתל מכאבים עזים. ניגש אליו הצדיק במומחיות, ומיד כשהציץ בפניו, ניכר היה, שהוא מבחין במהותה של הבעיה. חיש פתח את כפתורי חולצתו של האיש, צייר בעט עיגול קטן על בטנו, במקום הכאב, וחילק את העיגול למספר חלקים. על כל חלק רשם מילה או שתיים וסגר את החולצה. ברח בקול "רפואה שלמה" והמשיך בדרכו. לא חלפו דקות אחדות והאיש קם ממקומו, כאילו לא ארע דבר. כל כאביו נעלמו כלא היו. ביקש האיש להודות למיטיבו, אך הרב כבר המשיך בדרכו...

מעשה באדם בשם ז'קוב מקריית-ים, שחלה בשיתוק רח"ל. רגלו וידו היו כמתות, ופיו היה עקום ומעוות. הלה שכב בבית החולים ברעננה במשך 8 חודשים ל"ע. הזריקות, התרופות וכל הטיפולים למיניהם לא הועילו מאומה. ובינתיים, אשתו המסורה, אסתר, התרוצצה בכל מיני מקומות אולי תשמע על רופא או משהו שיוכל לעזור, עד שלבסוף הגיעה לבית הצדיק רבי מסעוד. הצדיק מסר לה לתת לבעלה תרופות, ומיד עם הטיפולים החלו להרגיש שנויים, מיודענו המשיך בתרופות, שהרב נתן לו ותוך 6 שבועות נתרפא לגמרי!

אישה המתגוררת בחיפה הייתה עקרה שנים רבות ולא זכתה לפרי בטן. היא נסתה לשאול בעצת הרופאים, אך כל הטיפולים וכל התרופות שנתנו לה, לא סייעו בידה. החליטה האישה לנסוע לביתו של רבי מסעוד, ושם בבכייה רבה סחה לרב על צרתה. ניחם אותה הרב וכתב לה קמע, ובתוך חודש ימים הרתה, לתדהמת הרופאים, וילדה כעבור תשעה חודשים בן בשעה טובה ומצלחת.

אישה אחת הייתה משלימה את הריגונה, אך כאשר הגיע שעת הלידה, היו העוברים נולדים ללא רוח חיים ר"ל. מספר פעמים נשנה הדבר עד שהאישה קצה בחייה מרוב יגונה וסבלה. נסעה האישה אל ביתו של הרב וביקשה את ברכתו. נתן לה הצדיק תיקון, ומקץ שנה שבה האשה, שמחה ומאושרת ובזרועותיה זוג תאומים.

י"ז אלול

הרב עבדאללה (עובדיה) סומך זצ"ל

יום ההילולא י"ז באלול

הידוע בכינויו "אסתאי" שפירושו "ראש החכמים": נולד בבגדד שבצ'רף בשנת ה'תקע"ד (1813). מגדולי חכמי בבל. כשהיה בן עשרים שנים בלבד, קיבץ סביבו קבוצה של אברכים והחל ללמדו בעצמו ש"ס ופוסקים, כאשר הוא דואג לכל מחסורם ופרנסתם על חשבונו. תוך זמן קצר, מספר תלמידי הישיבה עלה והגיע למאות. כאן בא לעזרתו ר' יחזקאל מנשה שהיה מעשירי בגדד ועזר לרב להקים את בית המדרש "אבו מנשה" ואח"כ את הישיבה "מדרש בית זלכה". כעשרים שנה לאחר יסוד הישיבה נמנו בה שלושים

ראשי ישיבות שכל אחד מהם עמד בראש ישיבה קטנה, ומעל כולם הגאון ר' עבדללה. שמם הטוב של הישיבות הגיעו לכל הארצות, וממקומות רחוקים כגון: הודו, כורדיסטאן ופרס שלחו את בניהם ללמוד בבית-המדרש עד שמלאו את כרסם בש"ס ופוסקים. ביתו של הרב היה פתוח לכולם, האיר פנים. עסק בצדקה ובתמיכה בעניים. תיקן תקנות רבות. והיה מוחזק גם בעיני התושבים המוסלמים כאיש אלוקים קדוש ונורא. רב, מחבר וראש ישיבה. הפוסק החשוב ביותר בזמנו בבבל. עסק בתורה והקדיש את כל עתותיו להרבצת תורה. נפטר בליל שבת קודש י"ז באלול בשנת ה'תרמ"ז (1889), חי כ-76 שנים.

אביו: ר' אברהם (מרבני העדה). זכה שתורה וגדולה התאחדו על שולחנו וזכה לעושר רב. מכספו פיזר לאביונים ותמך במיוחד בתלמידי חכמים. שישה בנים ושמונה בנות נולדו לו, נודעו במעשיהם הטובים כרודפי צדקה וחסד, אולם המיוחד מכל בניו היה הבן ר' עבדאללה. רבנו: ר' יעקב בר יוסף הרופא (מגדולי הדיינים בבגדד). מתלמידיו: הגאונים ר' אליהו מני (רבה של חברון), ר' יוסף חיים (בן-איש-חי). ר' יהודה פתיה. ר' נסים הלוי. ר' יחזקאל מוצפי. ר' ששון הלוי. ר' אלישע דנגור. ר' אברהם הלל. ר' עזרא דנגור. ר' שמעון אגסי. ר' יעקב חיים סופר. ועוד גאוני עולם. **מספריי:** זבחי צדק- שו"ע יורה דעה • קיבוץ חכמים • עץ השדה • חזון למועד ועוד רבים

באחד המקרים יהודי התאסלם ולאחר מכן העליל עלילת שווא על יהודי אחר ותבע אותו למשפט. היהודי נשבע ויצא זכאי בדניו וזאת משום שידעו השופטים כי אצל היהודים אין דבר חמור יותר משבועת שקר. בראות המומר זאת, חמתו בערה בו והוא הלך למושל המוסלמי ואמר: "דע לך, אדוני המושל. אין כל ערך לשבועתיהם של היהודים, שכן ביום המקודש ביותר שהוא יום הכיפורים, הם מבטלים את כל השבועות שישבעו", וכדי להוכיח את צדקתו, פתח את המחזור בתפילת "כל נדרי". כיוון ששמע המושל כך, ציווה להביא לפניו את רבם של היהודים כדי שייתן הסבר לכך. לצורך זאת, נשלחו שלושה שוטרים בפקודת המושל. הם הגיעו לבית-המדרש "בית זילכה" ופנו בשאלה לאחד התלמידים: "היכן יושב הרב?". התלמיד הצביע על אחד החדרים בו ישב ר' עבדללה סומך עם תלמידיו ולימדם. שלושת השוטרים עמדו בפנתח החדר, אולם מראהו של הרב הבהיקו כאור הרקיע. השוטרים לא ההינו לגשת אל הרב ולבסוף שבו על עקבותם כעומת שבאו. הם ניגשו למושל ואמרו לו כי רב היהודים אינו ילוד אשה והוא מלאך ה', ואין הם יכולים להביאו. המושל נזף בהם קשות ושלח שלושה שוטרים אחרים להביא את הרב. שלושת השוטרים האחרים אף הם לא העיזו להכנס אל הרב. הם כתבו על פתק כי המושל מבקש ממנו להתייצב לפניו ושלחו את הפתק באמצעות אחד התלמידים. הרב יצא מבית-המדרש לכיוון ביתו של המושל. בראותם זאת, כל חכמי הישיבה התלוו לרב. וכל מקום בו הרב עבר, הצטרפו יהודים רבים. עד מהרה השתרכה אחרי הרב שיירה רבת משתתפים של אלפי אנשים. כאשר המושל הציץ מחלונו, הוא נדהם לראות את כל הצועדים אחרי רבם, ולמראה קלסתריו של הרב, רעד וחלחלה אחזו בו. כשנכנס הרב אל המושל, המושל התנצל בפניו על שהטריחו לגשת אליו. בנוסף, התבייש לשאול את הרב ובמקום זאת פנה לאחד התלמידים וביקש ממנו להסביר לו את פשר התפילה ביום הכיפורים. התלמיד הסביר בטוב טעם כי הביטול יכול לחול רק על שבועה בשגגה וגם לא על ענייני ממונות בין אדם לחברו. מאותו יום הפך המושל למעריצו הגדול של ר' עבדאללה.

בשנת ה'תרמ"ז (1889) פרצה מגפה הגורמת לאדם להקיא על לצאת נשמתו. מגפה זו לא פסחה על ר' עבדללה סומך ובליל שבת קודש י"ח באלול הרב השיב את נשמתו לבוראו. מאחר והמגפה עוד השתוללה, נאסר ע"י הממשלה לקבור את הרב ליד קברות אבותיו. יחד עם זאת, המושל התיר לקבורו

בחצר "יהושוע כהן גדול" (במקום זה היה גם ציונו של הרב יעקב הרופא, רבו המובהק של ר' עבדאללה) ואף נתן רישיון בכתב על כך. כל יהודי בגדד ליוו את רבם בדרכו האחרונה כשהם ממררים בבכי רב. לפתע, הופיעה קבוצת מוסלמים כשבראשם מנהיגם צורר היהודים בשם "זיבג" שהיה המוכתר של המחוז ודרשו מן היהודים להסתלק מן המקום. גם כשהראו את הרשיון המיוחד שקיבלו מאת המושל, לא נרגעו המוסלמים והחלו מכים את היהודים עד זוב דם. בינתיים, טיפסו שישה יהודים אמיצי לב מעל החומה הגבוהה שהקיסה את חצר "יהושוע כהן גדול" וקברו את רבם. המוכתר "זיבג" הפיץ עלילת רשע בה טען כי היהודים היכו את המוסלמים וחיללו את דתם. המושל, שהוא בעצמו נתן את הרשיון לקבור את הרב, התכחש בראותו את כל המהומה ואף הגדיל לעשות וציווה לאסור את ראשי הקהל. ההמון המוסלמי, בראותם כי הותרה הרצועה, החלו להתנפל על בתי היהודים תוך כדי שהם חומסים ובוזזים מכל הבא ליד. בסופו של דבר, רבני בגדד הריצו מברקים מן העיר הסמוכה (וזאת משום שהמושל שם ידו על כל המברקים שנשלחו מבגדד) אל קהילות ישראל בכל הארצות בכדי שיפעילו את כל הקשרים להפסקת ההתעללות. ממשלת בריטניה שלחה התראה חריפה לשולטן "עבד אל-חמיד" ואף איימה כי אם לא תופסק מיד ההתעללות ביהודים תאלץ בריטניה להפעיל כח צבאי. האיום פעל ולאחר חקירה מקיפה הודח המושל ממשרתו, אולם במקביל כדי להרגיע את חמת ההמון המוסלמי, יצאה הוראה כי יש להעביר את הרב מקברו לבית-העלמין שליד בגדד. כשפתחו את הקבר, כולם נדהמו לראות כי גופו הקדוש היה שלם ונקי כביום הטמנתו על אף שעברו כ-84 ימים מאז. באותו מעמד, ראש הצבא המוסלמי ירד מעל סוסו ופקד על כולם ללוות את הרב רגלי. מסע ההלוויה נמשך שעה ארוכה כשהכל משיחים במאורע המופלא. רבים מהמוסלמים שהיו עדים למחזה-התגירור.

י"ח אלול

הגאון הרב יהודה ליווא זצ"ל הידוע בכינויו המהר"ל מפראג

יום ההילולא ח"י באלול

נולד בשנת ה'תר"פ (1520) בפוזנא שבפולין לאחר שמשפחתו היגרה מאשכנז. היה הצעיר במשפחה של ארבעה בנים. כשגדל נסע ללמוד בישיבות בפולין. בשנת ה'שי"ג (1553) התמנה כאב בית דין בניקלשבורג וכתבן של כל קהילות מוראביה, שם כיהן כ-20 שנה. בשנת ה'של"ג (1573) עזב את הרבנות ועבר להתגורר בפראג ללא כל תפקיד רבני. בשנת ה'שמ"ג (1583) עבר רבינו לפוזנן וכיהן בה כרב ארבע שנים. בשנת ה'שמ"ח (1588) חזר לפראג ועל אף שלא היה בעל תואר רשמי, נחשב למנהיגם של יהודי פראג. בשנת ה'שנ"ב (1592) שב לפוזנן ובה כיהן כרבה של פולין. בשנת ה'שנ"ט (1597) חזר לפראג כאב"ד ורבה של פראג. מגדולי ההוגים בישראל. עסק גם בקבלה ובצירופי שמות. סיפור הגולם המונח בביהכ"נ הישן בפראג, מיוחס לו. נפטר ב-י"ח אלול ה'שס"ט (1609). חי כ-89 שנים. ציונו בפראג.

אביו: ר' בצלאל מזורמייזא. אישתו: מרת פרל (בת ר' שמואל שמעלקא רייך). **מתלמידיו:** הגאונים ר' יום טוב ליפמן הלר (תוספת יום טוב), ר' דוד גנו, ר' אליהו לואנץ, ר' שלמה אפרים מלונטשיץ (מח"ס כלי יקר). **ילדיו:** בן אחד ושש בנות. בנו, הגאון ר' בצלאל (חברו של הרמ"א והם למדו יחד אצל ר' שלום שכנא הרב בלובלין). **מתנתיו:** הגאון ר' יצחק כ"ץ (היה נשוי לשתי בנותיו. בתחילה למרת לאה ולאחר שנפטרה נישא למרת פייגלה. שימש כאב"ד בניקלשבורג). **מספריו:** גור אריה - פירוש על רש"י גבורות ה'-

פירוש על הגדה • דרוש לשבת שובה • דרך חיים - על פרקי אבות • דרוש לשבת הגדול • דרוש על תורה ועבודה • פסק על עגונה • נתיבות עולם - מוסר ומידות • באר הגולה - אגדות התלמוד • נצח ישראל - גלות וגאולה • תפארת ישראל - מעלת התורה • אור חדש - מעלת התורה • נר מצווה - על חנוכה.

אימו, שהיתה מעוברת עם המהר"ל נעשה לה נס כאשר עגלון גוי שראה אותה החליט לרמוס אותה ואת עובריה. הוא החל ברכיבה מטורפת לעברה. לרוע מזלה, השביל היה צר. היא נלחצה לעבר אחד הקירות כאשר פניה מופנות לקיר. נעשה לה נס ונוצר כמין שקע בקיר ויכלה להצמד לקיר כאשר ביטנה בתוך השקע. עד היום ניתן לראות את הקיר עם השקע. באותה תקופה, הגויים היו מעלילים על היהודים שמכינים מצה שמורה בפסח עם דם נוצרי. עלילות המוכרות גם כיום בשם 'עלילת דם'. מטרת הגויים היתה לפרוע ביהודים פרעות. לשדוד את כספם, להתנכל ולהורגם. הם ניסו שוב ושוב להעליל על היהודים. אם באמצעות לקיחת גווית גוי, והשלכתו בחצרו של רב היהודים והכנסת בקבוקים המכילים את דם ההרוג בתוך בית-הכנסת ואם בשיטות אחרות מגוונות.

לידתו של המהר"ל מפראג הציילה את הקהילה מעלילת דם. אמו, היתה מעוברת. והנה, בליל-הסדר, חשה אמו בצירים. מיד רצו כל בני הבית בכדי לקרוא למיילדת. תוך כדי מרוצתם, הבחינו בהם שני גויים אשר רצו להשליך לביתו של אביו, גווית גוי ולהעליל כי יד היהודים היתה במעל. כשראו קבוצת יהודים הרצה לעברם, חששו כי הבחינו בהם. ולכן הם החלו לרוץ לכיוון השני. בני הבית רצו לכיוון המיילדת. והגויים, בורחים מהם. לאחר ששני הגויים הגיעו לפינת הרחוב, לפתע, שני שוטרים הבחינו במרוצתם וציוו עליהם לעצור. לאחר שנעצרו, נשאלו: "מה יש באמתחתכם?" בירור קצר העלה כי בתוך חזיר שחוט הוכנס גווית נער שמת אך לפני מספר ימים. למחרת, כשהתגלה מעשה הנס הגדול בזכות אותו עולל, הכתירו אותו ואמרו שהוא יציל את היהודים מן הפרעות של הגויים. כשגדל המהר"ל, הבין כי בדרך טבע לא יוכלו לגבור על עלילות הדם. כומר אכזרי בשם טדאוס היה ידוע בשנאתו העזה כלפי היהודים ועלילות הדם הם פרי מעללו. לפיכך, עשה תענית חלום. התשובה היתה כי עליו ליצור גולם והוא שיושיע את עם ישראל. והנה, בלילה אחד. קרא הוא ולעוד שני תלמידיו. הם הלכו לתוך מעבה היער. שם צר הרב צורת גולם מן האדמה והחל מקיפו מספר פעמים.

המעשה נשנה שוב ושוב כאשר בכל פעם תלמיד אחר היה מקיף את הגולם ובשימוש בקבלה מעשית החל הגולם להעלות קרום וגידים. בסיום התהליך, הגולם קם על רגליו כאחד האדם. צורתו הטילה חשש בקרב העיירה, הוא היה ענק, צורתו מוזרה, ולא שוחח כלל. ובאמת, הגולם הציל לא אחת את עם ישראל מעלילות דם. בתקופת המהר"ל התעורר באזורו גל של עלילות דם כנגד היהודים, שהעמיד אותם בפני סכנת גירוש. המהר"ל התייצב מול גל זה והתווכח עם כמרים על שקריות ההאשמות. על פי הספר נפלאות המהר"ל, נערך ויכוח בכתב עם ארבע מאות כמרים. בסופו של דבר קיבל הקיסר את דעתו, ושלל את הטענה שיהודים מכינים את מצות הפסח שלהם מדם אנושי. לאחר המעשה בו הכומר טדאוס הרשע ניסה להעליל עלילת דם ונתפס בשיקרו הודות ליסולי הגולם (הכומר לקח נער גוי ושילם לאמו במיטב כספו. לאחר מכן שחט את הגוי והטמינו. לאחר מכן שילם לגוי שיעליל שראה את הרב חוטף את הנער ושוחטו. הרב נלקח למאסר אולם הוא הספיק לשלוח את הגולם לחפש את הגווייה ולהחביאה במקום אחר. הכומר היה הראשון בצוות החיפוש למציאת הגווייה, אולם בהגיעו למקום הטמנת הגווייה נכונה לו הפתעה, הגווייה נעלמה. כאשר החלה החקירה והתגלו סתירות, העד נשבר והודה כי יד הכומר היתה במעל והכומר שיחד אותו בשלמונים רבים לצורך מתן העדות. ובסיכומו של עניין, נגזר על הכומר

המתועב גזר דין מוות). לאחר מכן, היה רווחה לעם ישראל. לאחר מכן, המהר"ל ביטל את הגולם מחיותו. לפי המסופר נותרו שרידי גופו מונחים בעליית הגג של בית הכנסת עד ימינו. ואף אחד לא יכול לעלות לעלייה ולא להנזק. ביטולו של הגולם נעשה באופן הבא: על מצחו של הגולם היו חקוקות האותיות "אמת", וביטול חיותו בוצעה על ידי הוצאת האות א' (שהוא אלופו של עולם - הכוונה לקב"ה הנותן חיות) וכך שהכיתוב הפך ל"מת".

לישיבתו של המהר"ל מפראג ז"ל באה משלחת גדולה של אנשים עשירים ומכובדים עם משרתים ונתנו מתנות לישיבה, כי אמרו שהם רוצים לבחור להם בחור חתן לאחד ממשפחתם, והמהר"ל ז"ל נתן להם רשות והי' אצלם שמחה גדולה ונתנו לבחורים הרבה מתנות, אח"כ הסתובבו כמה זמן בישיבה עד שבחור בחור אחד ושאלו אם מסכים לבא עמם בעיר שלהם, והשיב להם שישאל להרב הסכמה, ושאל למהר"ל ז"ל והסכים להם, ונעשה להם שמחה גדולה מאד ועשו סעודות לבני הישיבה עם כלי זמר ונתנו להם הרבה כסף ומתנות. כשרצו כבר ללכת עם הבחור נכנס להמהר"ל להיפרד, ותפר לו המהר"ל ז"ל תפילין קטנים על הרגל למעלה במכנסיים ושלח אותו אתם בשמחה גדולה ובלווי כלי זמר ומתנות, וכך נסעו עם עגלות מכובדות על הדרך לביתם, וכשבאו לאכסניה הראשונה לנו שם וגם עשו סעודות גדולות עם כלי זמר, וכך המשיכו אתו בדרך ארוכה ובכל אכסניה עשו כנ"ל.

ויהי כאשר ארכה הדרך הבחין הבחור שיחס הגבירים אליו השתנה לרעתו מאד, ואם מקודם גילו אליו קירבה גדולה מאד, הלכה והתקררה קירבתם אליו עד שאפילו לא נתנו לו לאכול, וזה עורר אצלו חשש כבד באיזה לגיון הוא נפל, ונעשה לו קצת קשה על הלב הלא אם הוא החתן שלהם היו צריכים לשמוח אתו יותר, אבל בהיותו צדיק סמך על רבו המהר"ל ז"ל. כשהגיע סמוך לעיר יצאו לכבודם כל בני העיר עם טסי כסף והרבה יין וכו' וזה היה לו לפלא גדולה. בין כך וכך הגיעו לעיר גדולה שהיתה מוקפת בחומה והגבירים פתחו לו את הדלת והכניסו את הבחור מאחורי הדלת וסגרו מאחוריו את הדלת. בבת אחת מצא הבחור את עצמו במקום חשוך מאד אשר אין בה לא חלון ולא דלת ולא שום אור, והתחיל למשש בקירות למצוא איזה דרך של מוצא, וראה ונוכח שהמקום גדול וענק עד למאד ללא סוף ויש שם חדרים ופרוזדורים שהולכים שם מחדר לחדר והכל נמצא בתוך האפילה הזאת, והרחיק נדוד בתוך המבצר לחפש איזה מקום יציאה אבל אין שום אור בקצה המנהרה. ובראותו את הצרה הגדולה שנקלע בתוכה התחיל לפחד אבל בכל זאת סמך על כח רבו המהר"ל ז"ל שיהיה לו לעזר בצרתו, ומרוב צער דפק בידו על רגלו במקום שהיה תפור התפילין ונאנח אנחה עמוקה מקירות לבו וצעק: אוי מה יהיה פה הסוף. ואז שמע איזה קול שענה כנגדו: מה שהיה אתי זה מה שיהיה אתך. ובשמעו זאת התחיל לתור ולחפש אחרי הקול ולהתקרב אליו. במהלך החיפוש הגיע לאיזה מקום וראה שם ראש חתוך ללא הגוף שדיבר אתו, והראש הכרות סיפר לו שהאנשים האלו שהביאו אותו לכאן הם מכשפים גדולים מאד שעובדים לתרפים, ובכח הכישוף שלהם הם מחפשים איש שהוא בכור לאביו ואמו שבע דורות בכור בן בכור, ואותו הבכור מדור שביעי הם חוטפים בארמנותיהם, וחותרים לו את הראש ומכניסים לו שם של טומאה מתחת לשונו, ואז הראש אומר להם כל העתידות להיות בעולם, ועונה להם על כל שאלותיהם, [וכן כתוב בדעת זקנים מבעלי התוספות (בראשית לא, יט) שהיו שוחטין אדם בחור וחותרין אותו ומולחים אותו במלח וכו'], ולכן הם מצליחים בכל עסקיהם והם עשירים גדולים, אבל ראש כזה יכול לדבר רק שבע שנים, ואחרי שבע שנים הם דורשים ממנו שימצא עבורם בכור אחר בן שבעה דורות, ואני אמרתי להם עליך שאתה בכור בן שבע דורות ולכן הם הביאו אותך לכאן, לעשות ממך את מה שעשו לי. בשמעו זאת התחזק שוב

ושאל אותו שיאמר לו דרך ועצה איך להיפטר מהם, וענה לו שתחת לשונו נמצא שם של טומאה, ואם הוא יגע בו בידו ויוציא אותו מפיו אז יצעק צעקות גדולות ונוראות שישמע בכל העיר, ועליך להזהר במאד שלא תגע בו בידך. ולכן אם תרצה להיפטר מהם ולברוח, עליך להוציא את השם של טומאה מפיו, אבל כאמור לא בידך, אלא על ידי דבר אחר, ואז כשתוציא את השם מפיו, מיד אמות, ותביאני לקבר ישראל. ועתה אייעץ לך, שמיד עם מיתתי תלך לכיוון של הסימנים המיוחדים שאני מוסר לך עתה ואז תמצא פתח קטן מאד ותדחק את עצמך לצאת דרך הפתח הקטן, ושם תמצא ים גדול וענק, אבל עליך לדעת שאין זה ים כלל, והכל אחיזת עינים, ותמשיך לילך עד שתפגוש בחיות רעות ונוראות, ושוב לא תפחד מהם כי הם רק אחיזת עינים, ואח"כ תראה לפניך בור עמוק מאד מאד שתצטרך לעבור בו, ושוב תדע שאין זאת כי אם רק אחיזת עינים. הבחור עשה כציווי הראש הכרות, ובוהירות רבה הוציא את השם של טומאה מפיו ולא נגע בו בידו, ומיד מת הראש והבחור עטף את הראש והכניסו לתוך שק, והלך לפי הסימנים שמסר לו עד שמצא את הפתח הצר והקטן ותחב את עצמו דרך הפתח, ואכן נתגלו לפניו כל המכשולים הגדולים שאמר לו הראש, והגם שידע שאינם רק אחיזת עינים היה צריך הרבה חיזוק ואומץ רוח לעבור עליהם, וכאשר נפגש עם הבור הענק והגדול נתקף בפחד עצום מאד כי לא ראה את הסוף של הבור, והגם שידע שאין זה אלא אחיזת עינים, ומרוב פחד משמש בתפילין שלו, עד שעבר גם את הבור.

כשירד הלילה, נכנס לחורבה ללון שם, וראה שהרצפה היתה מלאה בקברים, ויוציאים האנשים מקבריהם ואחד מהם נוטל לכולם ידיים ומתפללים מעריב, ולא הספיק לשאול אותם מה הפלא הזה עד אשר כבר חזרו לקבריהם, למחרת בנוקר שוב ראה האנשים יוצאים מקבריהם כנ"ל והתחזק לשאול אותם מה הדבר כאן, ואמרו לו שפה היה פעם ביהכ"נ ובימים נוראים עשו כאן כולם תשובה באמת ונשבועו שלא יצאו מפה עד שיבוא משיח, ובהיות שלא היה עדיין הזמן נפטרו כולם ונטמנו במקום, וזכו שנותנים להם להתפלל שלוש פעמים ביום כמו בעולם הזה. אח"כ ביקש מהם שיביאו אותו בחזרה לעיר פראג, והעמידו אותו מחוץ לתחום העיר. אותו היום ערב שבת היה, והשמש נטתה להעריב וכבר הגיעה שעת בין השמשות, ומיד לקח הבחור את הראש הכרות וקבר אותו בקבר ישראל, וחכך בדעתו אם מותר לו עדיין ליכנס לעיר, כי אולי הוא רחוק מתחום שבת, ומצא לעצמו היתר כן ליכנס לעיר, ונכנס בשלום לעיר והגיע לפני רבו המהר"ל. כשראה אותו המהר"ל בריא ושלם, הקפיד עליו ולא רצה לומר לו שלום ואמר לו: מה ששלחתיך שתביא את הראש הכרות את זה קיימת, ובכך ביערת את כל הכישופים שלהם. אבל אם היית עומד גם בנסיון הזה והיית מחכה ואינו נכנס לעיר בשבת היית גורם התקרבות הגאולה.

הגולם הוא יצור בעל כוחות על-אנושיים שייצר המהר"ל מפראג על פי סודות תורת הקבלה. הגולם נוצר על מנת להגן על הקהילה היהודית מרדיפות שכניהם הגוים ובעיקר מעלילות הדם שהיו נפוצות באותה התקופה. על פי המסופר, יצר המהר"ל את הגולם מן העפר שעל שפת נהר המלדובה. בשבוע שלפני ציווה המהר"ל לחתנו - רבי יצחק כ"ץ ולתלמידו הגדול רבי יעקב הלוי, שהיו השנים שליוו אותו בעת יצירת הגולם, לצום בכל אותו שבוע, ולאחר שבוע לטבול במקוה ולבוא אליו. ואכן לאחר שבוע הלכו אל אותו הנהר, ויצרו מעפר האדמה צורת אדם. ולאחר אמירת שמות קדושים, קראו בקול את הפסוק: "ויפח באפיו..." ואז קם הגולם על רגליו.

סביב פועלו של הגולם מסתובבים סיפורים רבים רובם סביב עלילות הדם שהיו באותה תקופה.

כעבור כמה שנים ביקר המהר"ל אצל הקיסר, והצליח לשדלו להוציא צו, שאסר על בתי המשפט לדון בעלילות הדם השיקריות. כעת, משלא היה עוד לגולם שימוש, החזירו המהר"ל לעפר, וגופתו נטמנה

בעליית הגג של בית הכנסת העתיק "האלטנוי שול". עם הזמן החלו פקפוקים באמיתיות הסיפור, בעיקר עקב העובדה שבספר "שבחי המהר"ל" שנכתב על ידי תלמידיו אין אזכור לסיפור זה כלל.

אולם כ"ק אדמו"ר הרבי מליובאוויטש מספר בשם כ"ק אדמו"ר הרבי הקודם יוסף יצחק כי אכן עלה לאותה עליית הגג וראה את אותו הגולם.

יש כתי"ק גלוי ומצולם של כ"ק אדמו"ר הרבי מליובאוויטש בנוגע להגולם: ובנוגע לעיקר הענין (שהמהר"ל עשה את הגולם) - בעצמי שמעתי מכ"ק מו"ח אדמו"ר שראה הנשאר ממנו - בעליית ביהכנ"ס דמהר"ל בפראג. ודיבר עד"ז עם אביו כ"ק אדנ"ע וכו'.

וזהו הסיפור: פעם ביקר אדמו"ר הרשב"ב יחד עם הרבי הרי"צ בפראג, וביקרו בבית הכנסת של המהר"ל. בנו אדמו"ר הרי"צ רצה לעלות לעליה בה מונח ה"גולם", שיחד את השמש, נטל סולם ועלה. - כשסיפר הרי"צ את הסיפור לרבי, שאלו הרבי מה ראה שם, והרי"צ לא ענה לו.

כשנודע הדבר לאדמו"ר הרשב"ב הוכיח קשות את הרי"צ. כעבור זמן אמר לו: הייתה לי עבודה של חודשים (כנראה כדי לתקן שלא יהיה נזק מזה. המספר).

בהתועדות שבת פרשת בשלח תש"ל איזכר הרבי את הסיפור בקצרה בציינו שסיפר פעם את מה ששמעו מהרבי הרי"צ אודות עניין זה.

רבי לוי יצחק שניאורסון סיפר כי ביקר יחד עם הרבי הרשב"ב בבית הכנסת של המהר"ל והרבי הרשב"ב ביקש לעלות לעליית הגג בה מונח הגולם למרות שאף אדם אינו מהין לעלות לשם וכשהגיע רק בראשו לחלל העלייה, ירד מיד כשפניו לבנים כסיד ואמר שאף הוא סובר שאין רשות לאף אדם להיכנס לשם.

בזמנו של המהר"ל סבלו היהודים רבים מ"עלילות דם", כאשר הגויים העלילו עליהם שהם משתמשים בדם ילדים נוצרים כדי לאפות את מצותיהם. בעקבות עלילות שקריות אלו אירעו פרעות רבות ואכזריות ביהודים. המהר"ל נלחם כאריה למענם של יהודי פראג, וניהל ויכוחים רבים עם מאות כמורים. בכל הויכוחים ניצח המהר"ל בוויכוח. ברם, מפני כומר מכשף בשם טודאוס, שונא ישראל מובהק, חשש המהר"ל, ולפיכך עשה "שאלת חלום" ושאל כיצר להילחם בו. התשובה שקיבל מן השמים לימדה אותו "צירופי אותיות", בעזרתם יהיה מסוגל לברוא גולם. מהר"ל שיתף בבריאה את חתנו, ר' יצחק הכהן, ואת תלמידו, ר' יעקב ששון הלוי, ויחדיו יצאו בלילה, 4 שעות לפני עלות השחר שזוהו זמן הרחמים, אל שפת הנהר מולדווה. שם יצרו צורת אדם מחמר וטיט והקיפוהו - כל אחר בנפרד - שבע פעמים באומרם צירופי שמות. לבסוף פתח הגולם את עיניו והביט בהם. מהר"ל ציווה על הגולם לעמוד והנוכחים הלבישוהו בגדים והנעילוהו נעליים. הגולם דמה לאדם, אך כוח הדיבור לא היה לו. מהר"ל הודיע לו שעליו לשמוע בקולו בכל אשר יצוונו, אפילו ללכת במו אש, לקפוץ לתוך מים, או לקפוץ ממגדל גבוה. אל לו לחשוש, שכן הוא לא יינזק בכל פעולותיו. המהר"ל עשה שאלת חלום באיזה כח יוכל להלחם עם הכומר שהוא מתנגדו. ובאה לו תשובה זו מן השמים על פי א' ב' "אתה ברא גולם דבק החמר ותגזר זדים, תבל טורפי ישראל". ועל זה אמר מהר"ל כי בעשר תיבות האלה יש צירופי שמות, אשר תמיד יש באפשרות לברוא בכחם גולם חי מן חמר. המהר"ל קרא אליו בסתר אותי יצחק בן שמשון הכהן חתנו, ואת תלמידו הגדול יעקב בן חיים ששון

הלוי, והראה לנו את התשובה מן השמים שהשיג על השאלת חלום, ומסר לנו את הסוד בענין בריאת הגולם מן חמר ועפר מן האדמה. ואמר לנו שרוצה ליקח אותנו להיות בעזרתו בעסק הבריאה, יען כי לבריאה כזו נצרך ארבעה כחות של ארבעה יסודות, אש, רוח, מים, עפר. ועל עצמו אמר המהר"ל, שהוא נולד עם כח של יסוד הרוח, ועלי אמר שאני נולד בכח של יסוד האש. ועל תלמידו רבי יעקב ששון אמר שנולד בכח של יסוד המים. ועל כן על ידי שלשתנו תגמר הבריאה בשלמות. ופקד עלינו לבלתי נגלה זה הסוד לשום בן אדם, וזירז אותנו בתיקונים והנהגות שבעת ימים מקודם: בשנת ה'ש"מ יום כ' לחדש אדר הלכנו שלשתנו בשעה ארבע אחר חצות הלילה מאחורי העיר פראג, עד הנהר הנקרא מלדווקא. בשפת הנהר חפשונו ומצאנו מקום חמר וטיט. ועל הטיט עשינו צורת אדם, ארכו שלש אמות, וציירנו הפנים גם ידיים ורגלים, כאדם המונח פרקדן. אחרי כן עמדנו שלשתנו אצל רגלי הגולם עם הפנים שלנו נגד פני הגולם. ואותי צוה מהר"ל לראשונה להקיף שבע פעמים את הגולם, להתחיל מצד הימין להקיף עד הראש, ומן הראש עד הרגלים לצד שמאל. ומסר לי הציירופי אותיות לאמרם בעת ההקפה. וכך עשיתי שבע פעמים. וכאשר גמתי את ההקפות נתאדם גוף הגולם כגחלת אש. אחרי כן צוה מהר"ל לתלמידו רבי יעקב ששון שיעשה גם כן שבע הקפות כאלו, ומסר לו ציירופי אותיות אחרים. וכאשר גמר ההקפות נכבה האש, כי באו מים בהגוף, והתחילו אדים לצאת מן גוף הגולם. וגם נתמלא עם שערות כבן שלשים, וגם צפרנים נתהוו בראשי אצבעותיו. ואז עשה גם המהר"ל שבע הקפות. ואחרי גמרו הקפותיו אמרנו שלשתנו יחד את הפסוק [בראשית ב', ז'] "ויפח באפיו נשמת חיים ויהי האדם לנפש חיה" כי גם באויר הנשימה צריך להמצא אש ומים ורוח, שהם אמ"ש הנזכר בספר יצירה. ואז פתח הגולם את עיניו, ויבט בפנינו כאיש משתאה. אחרי כן קרא מהר"ל בקול נוגש "עמוד על רגליך!" ויעמד הגולם על רגליו פתאם. אז הלבשנו אותו עם הבגדים אשר לקחנו אתנו. בגדים אשר יאתו עבור שמש של בית דין. וגם מנעלים הנעלנו ברגליו. בקצור שנעשה איש כאחד האנשים. ראה ושמע והבין, אבל כח הדבור לא היה בפיו. ובשעה הששית בבקר טרם האיר היום הלכנו הביתה ארבעה אנשים. כאשר הלכנו הביתה אמר מהר"ל אל הגולם בדרך "דע שאנחנו בראנו אותך עפר מן האדמה, למען תשמר את היהודים מכל רעות ומכל הצרות שסובלים מאת שונאיהם ומנדיהם. ויקרא שמך יוסף. אצלי תשב ותדור בהחדר של הבית דין שלי. עבודתך תהיה עבודת שמש של בית דין. ועליך לשמוע בקולי לכל אשר אצוך. אפילו ללכת כמו אש, ולטבוע במים אדירים, ולקפוץ מן המגדל עד אשר תמלא פקידתי בשלמות לכל אשר אשלח אותך". הגולם נענע בראשו לדברי המהר"ל כאדם המסכים לדברי חברו. ולנו אמר המהר"ל כי על כן קרא שמו יוסף, כי יען כי המשך בקרבו את הרוח של יוסף שידא הנזכר בתלמוד, שהיה חצי איש וחצי שד, והוא שימש גם את חכמי התלמוד, והציל אותם כמה פעמים מצרות גדולות. וגם אמר על הגולם, שאף אם ילך כמו אש לא יכוה. ונהרות לא ישטפוהו, וגם חרב לא יהרגהו. לפני בני ביתו אמר המהר"ל על אדות הגולם כי כאשר הלך בבקר השכם אל המקוה פגע ברחוב את העני האלם הזה, וראה שהוא איש תם גדול, על כן ריחם עליו ויביאהו אל ביתו להיות עוזר לשמשים של הבית דין. אמנם נתן המהר"ל צו, וזירז לבני ביתו, לבלתי ישתמשו עמו לצורך תשמיש ושירות הבית. ויען כי ישב הגולם תמיד בחדר הבית דין בקרן אצל קצה השלחן, נשען בראשו על שתי ידיו, באמת כמו גולמו בלי וחסר חכמה ותבונה, ולא חשב ולא דאג על אדות כל דבר שבעולם, על כן קראוהו האנשים בשם "יוסילי גולם". ויש אשר קראו אותו "יוסילי האלם".

הרב הצדיק מנחם בצרי זצ"ל

יום ההילולא כ' באלול

נולד ב-י"ח מנחם אב ה'תשד (1944). נצר למשפחות המפוארות של ה"בן איש חי" ור' יהודה פתיה. עוד מנעוריו ניכר היה בו כי לגדולות נוצר. בילדותו למד בת"ת "בית אהרון", ובנעורו למד בישיבת 'פורת יוסף'. לאחר נישואיו עבר ללמוד בישיבת "נווה ארץ", בבאר יעקב. ולאחר מכן בבני-ברק. לפני כ-35 שנים היה הרב הראשון להקמת מוסד המיועד לספרדים הידוע עד היום בשם "סוכת דוד". באותו זמן היה כבן 28 שנים בלבד, והקשיים לבניית ולאחזקת המוסד היו מהותיים על מאוד. הרב מסר את נפשו וטס לחו"ל כדי לגייס כספים, אולם זו לא הייתה הסיבה היחידה, המטרה הנוספת הייתה לחזק את הקהילה אליה הגיע, תוך כדי שימוש כמורה דרך לאנשים. בכל דבר מצווה שם הוא, בעזרה לנזקקים, שלום בית, חינוך, שידוכים וכו'. התרחק מהמחלוקת כמפני אש. אוהב שלום. יכול היה לשוחח עם כולם, לא משנה מהו מעמדו: רב, ילד קטן, נהג מונית, הרבנים הראשיים לישראל – תמיד היה מפלס מסילות בלבבותם ומדבר בגובה העיניים. יחד עם זאת היה אהוב על כולם. היו אנשים שתלמוד תורה היה כצינים בעיניהם. גם כאשר היו מפריעים – היה שותק ואומר כי הכל מהשמים. לא היה מפסיד תפילה בציבור בשום פנים אופן. גם כאשר היה חולה ואושפו בביה"ח בארה"ב, היה מדדה ע"מ להגיע לביה"כ. אף בתפילת שחרית של ר"ח אלול לא ויתר על תפילה במניין – אך כוחותיו לא עמדו לו ובפתח ביה"כ נפל והתמוטט כאשר סכנה נשקפה לחייו. רק כשגברה עליו מחלתו ואפילו ללכת לא יכול – היה מתפלל לבד. הקרין חום ואהבה וכולם חפצו בקרבתו. כאשר ביקש מאן דהו לפתוח תלמוד תורה – לא היה חושש לתחרות, אדרבא, היה מסייע בכל כוחו לפתיחת הישיבה החדשה. נפטר ב-כ' אלול תשס"ז (2007). ציונו בהר המנוחות. חי כ-63 שנים. ההלווייה התקיימה בהשתתפות אלפי אנשים ובהשתתפות הרבנים הגאונים: הראשל"צ הרב מרדכי אליהו זצ"ל ויבלט"א הראשל"צ שלמה עמאר ועוד גדולי ישראל. נטמן ליד הוריו וליד ציונו של הגה"צ יצחק כדורי זצ"ל.

אביו: ר' יוסף. **בניו:** ר' אליהו, ר' יעקב, ר' יצחק, ר' מאיר, ר' דוד. **מרבנותיו:** ר' יהודה צדקה זצ"ל, ר' עזרא עטייה זצ"ל, ר' מנצור בן שמעון זצ"ל.

כאשר חלה הרב והיה צריך לטוס לביה"ח בניו-יורק, התלווה אליו בנו, ר' יעקב. לידו התיישב אדם הרחוק מתורה ומצוות. כאשר ראה ר' מנחם את אותו אדם, קם ממקומו ופנה לשוחח עימו. לאחר לאחר שהתיידד איתו – ביקש ממנו שיניח תפילין. אותו אדם לא היה מוכן להניח בשום פנים ואופן. ר' יעקב פנה אליו והסביר לו כי הנחת התפילין תשמח עד מאוד את אביו החולה. בסיכומו של עניין הסכים ההלך להניח תפילין, עוד באותה טיסה הניח לו ר' יעקב את התפילין. בסיום הטיסה, שאל ר' מנחם את אותו אדם היכן הוא מתאכסן. האדם השיב כי עדיין אינו יודע היכן ישהה. ר' מנחם כהכרת טובה על כך שהניח את התפילין, על אף חוליו במחלה וחולשתו הרבה, אמר לאיש: "אתה בא איתי ואני אדאג לכל מחסורך". ביחד הם נסעו במונית משדה-התעופה. ר' מנחם נכנס לאחד מבתי-המלון הידועים וביקש מהם שידאגו לו לחדר טוב. אולם כאן עדיין לא תם סיפורינו. בהגיע זמן ארוחת הערב, ר' מנחם בעצמו עלה לחדרו של אותו אדם, ונקש בדלת לאחר מכן אמר לאותו הלך זר שהכירו רק בטיסה כי יצטרף

אליהם על מנת שיסעיד יחד עימם את ארוחתם. ניתן היה לראות ולהרגיש כיצד הרב אוהב כל אחד, וכיצד מקבל בסבר פנים יפות את כולם.

"אדם גדול ניכר כשהוא חולה", מספר בנו, ר' יעקב, "בזמן מחלתו שהינו בשבת אחת בבית-מלון. החדר היה ממוקם בקומה האחת עשרה!. לאחר התפילה פניתי לאבי ואמרתי לו כי יחכה לגוי העולה במעלית ויצטרף אליו, שהרי לכך יש היתר בשל היותו חולה. אבי סירב בכל תוקף וקבע נחרצות כי אין זה משנה אם הוא חולה והוא יעלה ברגל! כאשר הגיע לקומה ה-11 ופתח את דלת החדר, לא עמדו לו כוחותיו והוא ישב על הרצפה מחמת חולשתו.

"כאשר היינו בחו"ל", מספר בנו, ר' יעקב "בכל ימי החול היה אדם אחד הלוקח אותנו בכל יום אותנו לבית-הכנסת. כשהגיע יום השבת, אבי העדיף להתפלל בבית-כנסת ספרדי. אולם אותו אדם פנה אל אבי ואמר לו כי הוא בעל קורא בבית-הכנסת מטעם חב"ד. אבי, שהרגיש את חובת הכרת הטוב לאותו אדם על כך שלקח אותו לבית-הכנסת, ולפיכך על אף שהעדיף את הנוסח הספרדי, הלך עימו לבית-הכנסת מטעם חב"ד".

"ידוע כי בחו"ל ישנם מספר סוגי הכשרים, הכשר OU הנו אחד בארה"ב, אבל הכשר המסומן כ-OU הנו חלבי. כאשר חלה והיה צריך לאכול מוצר לרפואתו בעל הכשר OUD - סירב בכל תוקף. כשניסיתי לשכנעו בהטעימי כי הוא זקוק לכך בשל היותו חולה, פנה אלי בתמיהה ואמר: "וכי אם חולים מותר לזלזל בהכשר?".

גם בשעותיו האחרונות והקשות ביותר, טובת הזולת הייתה מול עיניו. בכל שנה בחודש אלול היה עושה את שמחת בית-השואבה והיה דואג לחלוקת מזון לנזקקים. בחודש אלול האחרון אמר שהשנה לא צריך לעשות את שמחת בית-השואבה אבל אסור להפסיק את חלוקת המזון לנזקקים היות ועיניהם נשואות אליהם. ובאמת הרב לא זכה לעשות את שמחת בית-השואבה, אבל להאכיל את המשפחות הנזקקות זכה גם זכה. ובאמת כפי בקשתו התקיימה החלוקה לעילוי נשמות.

כאשר עצרו אותו שוטרים ברכב לבדיקה שגרתית, היה משוחח עימם ושואל מאיזו עדה הם ומרבה בדיבורו. לאחר מכן היה מבקש מהם שיניחו תפילין בהגיעם לאזור התלמוד תורה. ניתן היה לראות שוטרים הנכנסים לישיבה ומניחים תפילין.

לאחר שרבנו חלה, הוא אושפז בבית-החולים 'נברסקה' בארה"ב כדי לבדוק אם ניתן לעבור ניתוח. הבדיקה בוצעה ביום חמישי והרב התבשר כי תוך שלושה ימים יקבל תשובה. והנה, למחרת יום השישי, ניגש הרופא הגוי אל הרב והודיע לו כי לצערו, לא ניתן לעשות ניתוח לרב. תשובה זו גרמה לרב התמרמרות היות וניתנה ביום שישי לפני השבת. "לו לפחות הייתה התשובה חיובית - הייתי מבין מדוע הרופא מיהר לבשר זאת, אולם לתשובה שלילית, מדוע מצא לנכון להודיע זאת לפני יום שבת? מדוע לא יכל להמתין ליום ראשון?", הבעות פניו גילו כי התשובה לא הסבה לו קורת רוח. לפני שהשתחרר, חשב הרב שמא פגע באותו רופא. הוא ביקש שיבקשו מן הרופא לגשת אליו (באותו זמן הרב היה חלוש ואפילו ההליכה הייתה קשה עליו). הרופא שהעריך את הרב ירד לבקשתו, והרב התנצל שוב ושוב אם פגע בו ואף העתיר עליו ברכות רבות.

עוד בבית-החולים ניגשה אל הרב אשה חילונית, כשראתה את מצבו של הרב פנתה אליו ואמרה כי היא נמצאת כאן בשל הולדת בנה, התינוק נולד ללא כליות והרופאים בארץ לא נתנו שום סיכוי שישרוד.

אולם היא לא אמרה נואש והגיעה לכאן לאחר שגייסה כסף, כאן עשו לתינוק את הניתוח וב"ה הוא כאחד האדם ולכן אל לרב להתייאש. הרב שהכרת הטוב עמדה מול עיניו על כך שאשה זו עודדה אותו, במשך 15 דקות הלך ברגל כשהוא מדדה לאיטו לחדר תינוקות. כשהגיע לשם הרעיף על התינוק ברכות מרובות במשך זמן רב. כאשר היה טס לחו"ל ע"מ להתרים את העשירים, לעיתים קרובות היו ניגשים אליו ומבקשים ממנו כי כאשר הוא מדבר עם אותו עשיר - אם יכול לדבר גם עבורם ולבקש מהעשיר להוזיל גם עבורם. הרב מעולם לא אמר "לא" ותמיד דיבר עם העשיר גם על אותו אדם, למרות שע"י זה העשיר יתרום פחות עבור מטרתו שלשמה הרב בא להתרים.

הרב ידע את יום מותו, כאשר היה צריך לטוס לבית-החולים "נברסקה" ביקש מבנו, ר' יעקב את הספר חוק-לישראל. כאשר בנו הלך להביא את הספר, הרב החל למנות את הפרשות מדברים ואתחנן ונעצר בפרשת ניצבים-וילך. בנו, ר' יעקב הבין שיש דברים בגו וחשש מפרשות אלו. ואכן, הרב נפטר ב-כ' באלול, בדיוק לפני קריאת פרשת ניצבים-וילך. גם כאשר הציעו לרב שלראש-השנה יתאחסן בדירה נוחה, אמר להם כי אין צורך בדבר. בלילה האחרון לפני פטירתו, אחד מחסידיו סעד את מיטת חוליו. והנה, להפתעתו הרבה, הרב פנה אליו ואמר: "הרי אשתך וילדיך מחכים לך. אני מבקש ממך לך לביתך".

חכם מארי חיים קורח זצ"ל

יום ההילולא כ' באלול

נולד בשנת תקפ"ד (1823) בצנעא שבת"מן. למד תורה מפי חכמי עירו. לאחר נישואיו התחיל לעבוד כמלמד תינוקות של בית רבן. בנוסף התפרנס מטוויית ציציות. הרב קבע את מקום לימודו בבית הכנסת 'בית אלשיך'. אנשים רבים היו מגיעים לשם כדי ללמוד תורה מפיו למרות שלא הסכים לכהן כרב בכהונה רשמית, זכה ללמד ולחדש תורה לרבים. היה ידוע בצדקותו הרבה. היה רזי וזהיר במצוות צדקה, ביקור חולים, הכנסת כלה והכנסת אורחים. קבע את מקום הכנסת האורחים של העיר בבית מדרשו. כך זיכה את האורחים בדברי תורה וגם דאג לכל מחסורם. מלומד בניסים. רבים פנו אליו ונושעו. נפטר ב-כ' אלול ה'תרע"ד (1914) בצנעא. חי כ-91 שנים.

אביו: ר' יוסף. **מרבתי:** חכם יוסף אלקאורה וחכם אברהם ערשי. **מתלמידיו:** מארי יחיאל יצחק הלוי ומארי אהרון הכהן. **מספריו:** החיים והשלום - פירוש על התורה, שו"ת וקובץ פסקים, ספר קיצור הלכות לרמב"ם • ענף עץ אבות - חידושים על התורה • נאוות תהילה - חידושים על תהילים • נרות זכריה - דרשות • קונטרס אורי וישעי.

פעם המושל ציווה לאחד מבני קהילת צנעא שיביא לו חבית נפט. האיש יצא לעיירות מסביב, טרח ויגע. ביום שישי לפני כניסת שבת הביא את החבית לביתו. בגלל השעה המאוחרת הניח את החבית שם, וחשב לקחת אותה למושל במוצאי שבת. לאחר הבדלה בצאת השבת לא מצא את החבית. מישוהו הבחין בו כשהביא את החבית לביתו, הוא חמד וגנב אותה ל"ע! הוא רץ במר ליבו לגאון ר' חיים קורח. הוא מצא את הצדיק ואמר את הפסוקים לפני הבדלה. הוא ביקש לספר לרבי. רבי חיים רמז לו שימתין עד שיבדיל. בסערת רוחו הוא לא היה יכול לכלוא את רגשותיו ופרץ בבכי מר. כל עמלו היה לשווא. מי יודע איזה עונש המושל עלול להטיל עליו. הוא יכול לגזור עליו מיתה! רבי חיים מסר לו את המטה שלו ואמר לו: "עם המטה הזה תלך בכל הרחובות. במקום שהמטה יעצור, שם ימצא הגנב!". הוא לקח את המטה

והסתובב איתו מרחוב לרחוב, מסימטה לסימטה לשווא. הוא חזר לביתו של הרב מאוכזב ועייף להחזיר את המטה. הרב ראה על פי מבט פניו שהחבית לא נמצאה. הרב שאל אותו: "האם המטה לא עצר?" האיש ענה: "לא עצר כלל". הרב שאל: "האם הסתובבת איתו בכל הרחובות?". הוא לפתע נזכר, שברחוב שלו הוא לא הסתובב. רבינו הורה לו לסייר ברחוב שבו הוא גר. הוא הלך עם המטה לפתע המטה עצר ליד הבית של השכן. הוא נקש על הדלת. השכן פתח ושאל לבקשתו. "נעלמה לי חבית נפט", אמר, "אולי אתה יודע היכן היא?". "לא ולא", השכן ענה. "אם אתה רוצה אתה מוזמן לחפש בביתי". האיש הצטער כך שחשד בשכן בחינם. כדי להרגיע את חששו הוא נכנס לביתו, היא חיפש בכל הפינות, אבל לא מצא את החבית. הוא התנצל לפני בעל הבית. הוא נשא את עיניו למרום להצדיק על עצמו דין שמיים. כאשר נשא את עיניו, ראה את החבית מוטלת בין קורות הגג.... (אבותינו סיפרו לנו)

התורכים שלטו בתימן באותה תקופה. בין המלך ששלט בצנעא, מוחמד מחמוד אלדין התחילה מלחמה. היהודים שהיו באיזור סבלו מאוד. הרבה מהם נהרגו וחלק נפצעו. שמע הרב הגיע לאוזני המלך. הוא פקד להביא את רבינו אליו. הוא שלח מספר קצינים. הם הגיעו לבית-המדרש שבו רבינו היה. הצדיק לימד שיעור תורה באותה השעה. הקצין ציווה על אחד היהודים להיכנס ולומר לרב שהוא צריך להתלוות אליו למלך. היהודי עשה כן. הרב אמר לו: "לך תגיד לקצין שאני באמצע לימוד תורה. עכשיו אני לא יוצא!". הקצין שמע את דברי היהודי וחמתו בערה בו. הוא נכנס לבית-המדרש, הוציא את החרב ורצה להרוג את הרב. באותו הרגע שהוא הרים את ידו עם החרב - ידו יבשה. הוא לא היה יכול להזיז אותה והוא גם נעשה אילם. הקצינים האחרים ניגשו לחבר שלהם. הם ניסו להזיז אותו ולדבר איתו. כשראו ששום דבר לא עוזר, הבינו כי מדובר באיש אלוקים. הם התחננו לפני הרב וביקשו ממנו לשחרר את הקצין מכבליו. בינתיים אנשים רבים נכנסו לבית-המדרש וראו את המחזה המופלא. החברים של הקצין הפצירו רבות וביקשו מהצדיק לשחרר את הקצין. הצדיק אמר: "טוב, אתה משוחרר!". באותו הרגע ידו של הקצין חזרה לאיתנה. הוא החזיר את החרב למקומה וביקש סליחה מהצדיק על שהעז להפריע לו בזמן הלימוד. הקצינים פחדו מהצדיק, יותר מסירוב פקודה של המלך. הם חזרו בידיים ריקות כשהם מספרים על גדולתו של הצדיק. המלך שמע את הדברים והתקשה בהתחלה להאמין. לאחר שאימת את הדברים, הוא לא ביקש יותר שיביאו את הצדיק מכיוון שחשש לגורלו.

יום אחד ניגש אל רבינו יהודי שסבל מבעיות נשימה במשך תקופה ארוכה. הוא פנה לרופאים - אך ללא הועיל. כשראה את רבינו, נפל לרגליו ואמר: "הרב, קשה לי לנשום. שהרב יברך אותי ברפואה שלימה". הצדיק הביט בו ואמר: "רפואה שלימה". אולם הוא לא הרפה. "שהצדיק יאמר רפואה שלימה לאלתר!". רבינו נענה גם לבקשה זו וחזר אחריו: "רפואה שלימה לאלתר". מיד לאחר הברכה, הוא הרגיש שהוא יכול לנשום בקלות. מה שלא עשו הרופאים, עשתה ברכתו של רבינו.

יום אחד פנו אל רבינו וביקשו את עזרתו. "יהודי בשם פינחס יצא לתרבות רעה. הוא מוסר, פונה לשלטונות ומעליל עלילות על היהודים. רבים סובלים בגלל מעשיו". הם בכו וביקשו שהרב יסלק אותם מחייהם. הרבי התבונן בפניהם, הוציא את החגורה שלו, זרק אותה על הארץ ואמר: "פינחס - שיזרק!". לאחר מכן אמר להם שהם לא צריכים יותר לפחד ממנו ושלה אותם לביתם. כשחזרו לעיר, נודע להם כי באותה שעה שרבינו זרק את החגורה ואמר את דבריו, פחד עז אחז בפינחס, פחד בלתי מובן. הוא ברח מהעיר בריצה מטורפת. הוא לא חזר לשם לעולם! הם חזרו והודו לו על הישועה.

הרב הגאון אליהו לופיאן זצ"ל

יום ההילולא כ' באלול

נולד בעיירה גרייבא בליטא בשנת ה'תרל"ו (1876). בהיותו כבן 9, משפחתו עברה לאמריקה, אולם הוא ויתר על משפחתו והעדיף ללמוד ולהידבק בתלמידי חכמים בלומז'ה ובקלם. עלה לארץ ישראל לאחר השואה. מהבולטים ברבני תנועת המוסר במאה העשרים. נודע כתלמיד חכם גדול בעל ידענות מקיפה בש"ס והתפרסם בעיקר בזכות פועלו בשדה המוסר. שמירת העיניים הייתה אצלו לשם דבר. כחניך שיטת 'קלם' היה ידוע כבעל סדר קפדני ושליטה עצמית חזקה. הרב לא היה מסובב את ראשו בלי סיבה ממשית והחלטה מסודרת. בצעירותו ניהל יחד עם גיסו, הרה"ג יוסף ליב נגדיק זצ"ל, ישיבה קטנה בעיירה קלם שנוהלה בדרך המוסר, ושמה הטוב יצא למרחקים. לאחר כיבוש קלם, תלמידיו החלו להתפזר למקום מגוריהם, ורבנו החל לכתת את רגליו ממקום למקום כדי לעודד ולדבר אל ליבם של בחוריו לבוא וללמוד בקלם. ואכן, הישיבה נפתחה למרות המלחמה, ורבנו נאלץ לכתת את רגליו כדי לגייס כספים. זכה לגילוי אליהו הנביא.

בשנות השלושים עקר ללונדון, שם שימש כראש ישיבת "עץ חיים". כשעלה לארץ ישראל בשנת ה'תש"י (1950) סירב בתחילה להעביר שיחות מוסר וביקש לעסוק בלימוד ועבודה מוסרית עצמית. בברכת ה'חזון איש' נתרצה לבסוף להעביר שיעורי מוסר, ורבים נהרו לשמוע את דבריו הנפלאים, שהיה דורש במשך ארבע שעות ברציפות! על אף גילו המופלג באותה העת, הסכים בסופו של דבר לשמש כמשגיח בישיבת כנסת חזקיהו בראשותו של הרב נח שימנוביץ. מרגע הגעתו, נהרו תלמידים רבים אליו. הישיבה נתבססה ואף קלטה צעירים רבים מיישובות תיכוניות סמוכות כמו ישיבת בני עקיבא כפר הרא"ה ומדרשית נעם בפרדס חנה. כשנשאל איך זכה לאריכות ימים ענה: "מיום שעמדתי על דעתי, לא כעסתי על אף אחד משום סיבה". לימים, נקרא בירושלים רחוב על שמו, בשכונת רמת שלמה. נפטר ב- כ' באלול ה'תש"ל (1970). חי כ-94 שנים.

אביו: ר' יעקב אמו; מרת פריידא ילדין; ר' חיים שמואל (מחבר ספר 'רווחא דשמעתא', ראש ישיבת סנדרלנד). ר' אליעזר (ראש ישיבת תורת אמש בלונדון), ר' ישראל נחום, ר' אברהם, ליבה גורוויץ חתניו; ר' אריה לייב גורביץ (ראש ישיבת גיטסהד), ר' קלמן פינסקי. **מרבנותיו:** הגאונים ר' אליעזר שולביץ, ר' שמחה זיסל זיו ('הסבא מקלם'), ר' יצחק בלזר, ר' חיים לייב מישקובסקי. **מספריו:** •לב אליהו- דרשות מוסר (בעריכת תלמידיו).

בהיותו גר בלונדון בא אליו אדם אחד וביקש ממנו מחילה מפני שפגע בכבודו. אמר לו רבי אליהו, שרוצה הוא לשמוע במה חטא נגדו, ולא רצה אותו האיש לגלות לו את הדבר, אף שדרש ממנו זאת במפגיע, וכאשר על אף כל הבקשות לא רצה לספר את הדבר, אמר לו, שיידע שאם אינו מספר לו מה הדבר אין הוא מוחל לו, ועל כן נאלץ אותו אדם לספר את המעשה. כאשר שמע רבי אליהו את הדבר, אמר לאותו האיש: "דע לך, שיכול אני לומר שאני מוחל לך, אך מאחר שהדבר אשר בו חטאת נגדי, הוא באמת חמור, לפיכך יודע אני שהמחילה, שאמחל לך לא תהיה בלב שלם. ועל כן עצתי, שתלך עכשיו לביתך, ותבוא לבקש מחילה בעוד כשבועיים, ובמשך הזמן הזה אשתדל ללמוד מוסר הרבה על העניין, ואז אקווה שבעוד שבועיים אמחל לך במחילה גמורה ובלב שלם". וכך היה, אותו אדם שב לר' אליהו לאחר

שבועיים הרב אמר: "עכשיו, לאחר שלמדתי מוסר והתחזקתי במשך אותן שבועיים - הרי אני יכול בפה מלא 'אני סולח לך בלב שלם!'. (לב אליהו)

מובא בספר "אור דניאל", כי בפרק זמן כלשהו היה רבינו גר בעיר קלם. כשמשפחתו גדלה, היה צורך לעבור לדירה רחבה יותר, ולכן התחיל הרב לחפש דירה מתאימה. באותו זמן היה קשה מאוד להשיג דירות, ורק לאחר יגיעה רבה עלה בידו למצוא דירה ואף חתם על חוזה עם בעל הבית. הוא שכר עגלון וארז את כל רהיטיו כדי להביאם לדירה החדשה. כשהגיעו לשם, פגש הרב באדם שאמר לו: "דע לך רבי שאני עומד להכניס את בתי לחופה, וחיפשתי בכל העיר דירה ולא מצאתי אלא את זו בלבד, והנה באת אתה והקדמת אותי. אם תיכנס לדירה, איאלץ לעכב את החתונה". כששמעו בני ביתו של הרב את דברי האיש, התחילו להתרעם על חוצפתו, אולם ר' אליהו ששמע כך פנה לעגלון ואמר: "בבקשה לא לפרק את המטענים, עליך להסיענו חזרה לדירתנו הקודמת". וכל זה מכיוון שהייתה חשובה לו "רחבות המידות" מ"רחבות הדירה".

הרב היה מתאונן, שאין באפשרותו לגמול לאנשים חסד מאחר ואינם מקבלים ממנו, ולכן הנהיג בעצמו, שהיה מעיר את הבחורים כל יום לתפילה. והיה אומר, שעל האדם לעשות חסד בכל יום, ושמח על כך שזוכה לעשות חסדים בכל יום. מי ששמע את הגאון הצדיק רבי אליהו לופיאן זצ"ל עונה אמן בקולו הרועם - היה שב מיד בתשובה שלימה. ולא רק עניית אמן, אלא כשהיה הרב מברך ברכה בקול וברהיטות ובהדגשת תיבות הברכה, היה מרטט בכל גופו, ולא גופו בלבד היה מרטט, אלא לבות השומעים גם כן היו מרטטים, מקולו המרעים כארי, ומזכיר את השם בסלודין.

כאשר ראה אחד מתלמידיו הנשואים מאחר לישיבה באופן קבוע, התעניין מדוע הוא מאחר? אמר לו התלמיד, שהוא גר בדירת מרתף ישנה, ובחורף נורא ואיום שם, יורדים גשמים זלעפות, הקיר נרטב והילדים הצטננו מאוד, ואשתו עובדת, והוא צריך לדאוג לילדים ולקחת אותם לרופא. הרב שמע ונדדעזע, והביע את רצונו לראות את הדירה. הם הלכו יחד לדירה, וראה הרב, שאכן המצב נורא ואיום ובלתי נסבל לגור ובפרט משפחה ברוכת ילדים. אמר לו הרב: "אתה חייב להחליף דירה". ענה לו התלמיד: "אין לי כסף". אמר לו הרב: "אם חייבים, אז אפשר". אמר התלמיד: "אבל אני בקושי גומר את החודש". אמר לו הרב: "אז יוצאים לעבוד. אתה התחייבת לאשתך בכתובה לדאוג לה למגורים". התלמיד חיפש עבודה תורנית ומצא כמשגיח בישיבה, ומשם 'צמח' לתלמיד חכם גדול.

סיפר אחד מתלמידיו שבשל בעיות הראיה של הרב ליווה אותו: פעם אחת הלכנו לאיזה מקום ועברנו בשכונת מחנה יהודה, ובכדי לקצר את הדרך הולכתי אותו דרך השוק. פנה אלי הרב בקפידה גדולה ואמר: "מה עשיתם? הלא מפורש ברשב"ם: אם יש דרך אחרת, אפילו עוצם עיניו, רשע הוא, והאיך הולכתם אותי דרך השוק?!"

עוד מספר אותו תלמיד: כשהיה הולך ברחוב לא היה מטה את ראשו לצד בשום פנים, רק ישר נכתו. פעם אחת הוזקק לניתוח עיניים והזמן נקבע לשעה שלוש. בשעה שתים יצא מהבית וחיכינו בתחנה לאוטובוס שיעבור. האוטובוס איחר להגיע. הסבלנות פקעה אצל כל העומדים שם, וכל רגע הטינו את ראשינו לצד שהאוטובוס צריך לבוא לראות אם כבר מופיע באופק. הרב עמד כדרכו בלא לנוע כלל. פתאום כנראה גם לו פקעה הסבלנות והיטה אף הוא ראשו לצד ההוא, אבל מיד הזדעזע, מיהר ויישר

ראשו בפחד גדול, התאנח ואמר: "בקלם (ישיבת ידועה בליטא ששם למדו גדולי המוסר) הייתי מקבל מנה גדושה של תוכחה על הטיית הראש שלא לצורך".

פעם אחת ירד המלווה של הרב עימו מגובה של שלוש קומות והספיקו ללכת כברת דרך מסויימת. לפתע חזר הרב על עקבותיו, ואמר ששכח דבר מסויים למעלה. אמר לו המלווה: "אם כן, אלך אני ואביא מה שהרב שכח". התעקש רבינו ואמר שהוא רוצה ללכת בעצמו. כאשר עלה עימו למעלה, ראה שכל מה ששכח הוא לכבות את האור ולכן עלה בחזרה. תמה המלווה, שהרי יכול לומר לו והיה עולה ומכבה את האור. השיב רבי אליהו: "לא כן, אם לא הייתי חוזר בעצמי, לא הייתי לומד לזכור בפעם אחרת שצריך לכבות את האור!"

פעם אחד מבחורי הישיבה ניגש אל הרב, ואשל אותו: "למדנו רבינו, במה הארכת ימים?", וענה הרב: "תדע לך, מיום עומדי על דעתי, מעולם לא כעסתי על שום איש ולא על שום דבר".

כשעלה הרב לארץ, רבים מראשי הישיבה מהם פנו אליו וביקשו אותו לבוא ולהשמיע שיחות מוסר בפני תלמידיהם, אבל רבי אליהו דחה את כולם, באומרו: "באתי לארץ ישראל כדי לעסוק רק עם עצמי, ולא כדי להתמסר לאחרים". משגברו עליו הלחצים עד מאוד ולא הירפו ממנו, נסע לבני ברק ונכנס אל החזון איש, ובגמר השיחה בירך אותו החזון איש: "עוד ינובון בשיבה דשנים ורעננים יהיו להגיד" התרצה רבינו ובאחת משיחות המוסר הראשונות סיפר משל על אדם שתעה ביער עבות ולא מצא דרך לצאת ממנו. לאחר שעברו עליו כמה ימים גילה אדם אחר. הוא שאל אותו: "אתה יודע דרך מוצא לצאת מהיער?" השיב האיש: "כמוני כמוך, תועה אני ביער זמן רב. אבל יתרון אחד יש לי עליך, שאני יכול לומר היכן לא ללכת" וסיים רבינו ואמר: "וכי אני יכול לומר מוסר? כלום תיקנתי את דרכי שאדע איך יוצאים מהסבך? אבל כן אוכל לומר: מכיוון שזקן אני ועברתי כברת דרך גדולה בסבך העולם הזה, אוכל לומר היכן לא ללכת!"

הגר"א דינר זצ"ל למד בצעירותו אצל רבינו סיפר, כי זכה לשהות בחדרו בשישיבה במשך תקופה מסויימת. "פעם התחשק לי לראות כיצד קם המשגיח מהמיטה בבוקר. באותו בוקר התעוררתי מוקדם. המשגיח היה עדיין ישן. שמחתי מאוד שזה עתה אוכל לחזות כיצד מזנק המשגיח ממיטתו לעבודת הבורא. המשגיח התעורר ומכיוון שלא רציתי, שיידע שראיתי, עצמתי את עיניי למספר שניות ומיד פקחתי אותן שוב, והנה רואה אני, שהמשגיח כבר עומד על רגליו מוכן ומזומן לעבודת בוראו. לא הצלחתי לראות ברגע הקימה, כפי שרציתי".

מעולם, רבינו לא איחר למניין. פעמים רבות, כאשר שאלו אותו ברמז את שאלת חז"ל: "במה הארכת ימים?" תשובתו הייתה: "כאשר אדם בא למניין בין עשרת הראשונים, הוא זוכה לאריכות ימים". פעם אחת בתחילת ימי אלול היה לרבינו חום גבוה מאוד, הוא נחלש מאוד מחולי זה ונעדר מהישיבה בשבועיים הראשונים של חודש אלול. כשקם מחוליו, סיפר שבשיא מחלתו הגיע חומו לארבעים ושתיים מעלות. בימי מחלתו התקיים מניין קבוע בביתו לכל התפילות, ועל אף חולשתו הגדולה (כמה פעמים מעדו רגליו בהליכתו והיה צריך לאחוז בו שלא ייפול), התחזק תמיד וקם ממיטתו, לבש את בגדיו לתפילה והתפלל בקול רם והתלהבות כדרכו בשישיבה. (מתוך לב אליהו)

בספר "שאל אביך ויגדך" סופר על גדולתו של רבנו ועד מידת הוותרנות שבו: הרב מליעז זצ"ל סיפר כי כאשר נכנסו הגרמנים לליעז, מיהר וחטף את ספר התורה הקטן שבא לו בירושה וברח דרך חלון ביתו,

משם נדד עד שהצליח להגיע ללונדון, שם התאכסן בביתו של אחד האברכים החרדיים. אותו אברך מארח הבחין, כי הרב מליעז בא אליו מחוסר כל, רק עם בגדיו לעורו ועם ספר התורה. אמר לו מיד לאורח: "צריך אתה לחפש לך משרת רבנות, כדי שתוכל להתפרנס. יודע אני בית כנסת אחד, שמחפשים עבורו רב, אולי תנסה שמה, אבל אני גם יודע, שהם רוצים לקחת לרבנות את רבי אליהו לופיאן" (שאף הוא הגיע אז ממזרח אירופה ללונדון). הרב מליעז דחה כמוכן את ההצעה: "וכי אני אלך ואקח את הרבנות מרבי אליהו?". והנה, לפני כניסת השבת, מגיע לפתע ר' אליהו לבית וביקש מהרב מליעז לבוא איתו להתפלל באותו בית כנסת. הוא נענה להזמנה. בהגיעם לשם, הושיב אותו ר' אליהו בכותל המזרח, ליד ארון הקודש, ואחרי קבלת שבת, עלה ר' אליהו לבימה ואמר לקהל: "מצאתי עבורכם את הרב המתאים ביותר", והוא התחיל לשבח אותו בשבחים מופלגים, וכשסיים, אמר: "זהו הרב החדש שלכם", ואומנם הרב מליעז נעשה לרבו של אותו בית כנסת. "מכאן ניכרת גדולתו של ר' אליהו, ששמע שהרב מליעז הגיע ללונדון והוא זקוק לפרנסה, והוא לא היסס והלך ונתן לו את הרבנות, שהייתה מוכנה עבורו!

סיפר רבינו: "בזמן מלחמת העולם הראשונה הגיע המצב שהיינו רעבים ממש ללחם. השכנים שבסביבתנו שלחו לקרוא לבניהם שבישיבות, כדי שיבואו ויעסקו במלאכה להרוויח לחמם ולשבור רעבון ביתם. אבל אנחנו, היו לנו תשעה בנים, כולם לומדים בישיבות הקדושות. אמם הרבנית לא רצתה בשום אופן, שיעזבו חלילה את הישיבה, אפילו לשעה אחת. השכנות, שראו את מצב הרעבון בביתנו, אמרו לה: 'מדוע אתם מתייסרים כל כך ומדוע אתם עטופים ברעב, קראי לאחד, שניים או שלשה מבניך שיבואו וישביעו את רעבון ביתכם?'. ענתה להם הרבנית בעוז ואמרה: 'עכשיו אינני רוצה שהבנים יעזרו לי, כי יבוא זמן כזה, שאני אהיה מוכרחה לקבל עזרתם, וזה בעולם האמת! לכן רצוני, שיישארו כעת בישיבה, כדי שיוכלו לעזור לי, כשאצטרך לעזרתם!'. הוא סיים ואמר: 'ואומנם, כשנפטרה באנגליה עלינו כולנו על קברה ללמוד משניות ולומר קדיש, ובוודאי שיש לה כעת הרבה נחת מאיתנו'. (לב אליהו)

הגאון הרב משה אריה פריינד זצ"ל

יום ההילולא כ' באלול

נולד ב-ו' תשרי ה'תרס"ד (1903) בהונגריה. כבר בילדותו ניכר כי לגדולות נועד והוא הצטיין בהתמדתו הרבה בתורה. התחנך בבית סבו, הגאון ר' זאב גולדברגר. בגיל שתים-עשרה כבר היה בקי בשו"ע יורה דעה בע"פ עם ה'פרי מגדים'. בגיל שמונה עשרה היה בקי בארבעת חלקי השו"ע והוא צורף לדיני תורה שניהל סבו. לפני השואה שימש כרב בעיירה נאסויד וראגנא, וכדומ"ץ בעיר סאטמר. איבד בשואה את רעייתו ושמונת בניו ונידון לעבודת פרך. כשהיה באושוויץ קיים במסירות נפש תורה ומצוות במצבים קשים מנשוא. שמר לא לחלל שבת ולא לאכול מאכלות אסורות. לאחר מכן שימש זמן קצר כרב העיר סאטמר והתמסר לשיקום חיי הקהילה: יסד בית-שחיטה, הושיב בית-דין וכו'. בשנת ה'תשי"א (1950) עלה לארץ ישראל והתמנה לראש ישיבת 'ייטב לב' של חסידות סאטמר בירושלים. תפקיד אותו מילא במשך ארבעים שנה כשהוא מרביץ תורה ומעמיד תלמידים רבים.

בשנת ה'תשי"ב (1951), התמנה למו"ץ של העדה החרדית בשכונת בית-ישראל כאשר יהודים רבים מכל גווי הקשת פנו אליו לשאול את חוות דעתו. ב-כ"ו אב ה'תשל"ט (1979) לאחר פטירת האדמו"ר רבי יואל טייטלבוים מסאטמר, התמנה לשמש כראב"ד העדה החרדית כנציג סאטמר. ב-י"א סיוון ה'תשמ"ט (1989) לאחר פטירת הרה"ג ר' יצחק יעקב וייס (ה'מנחת יצחק) התמנה לגאב"ד העדה החרדית. בשנת

ה'תשנ"ו (1996) הקים ת"ת בשם 'חיי עולם המקורית'. בהמשך נפתחו בנשיאותו ישיבה קטנה וישיבה גדולה וכשבעה לפני פטירתו התקיים מעמד חנוכת הבית לבניין המוסדות בשכונת גוש 80 בירושלים. גאון אדיר בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלא. הרבה בתעניות ובסיגופים. נפטר ב-כ' אלול ה'תשנ"ו (1996). חי כ-93 שנים. ציונו בהר-הזיתים בירושלים. לאחר פטירתו נקראו המוסדות על שמו 'מוסדות רמ"א'. בהמשך הוקמה על שמו 'ישיבת תולדות רמ"א' בבית שמש.

אביו: ר' ישראל (רב העיר הוניאד). **אימו:** מרת שרה (לבית גולדברגר). **נשותיו:** מרת בילא (זיווג ראשון- בת ר' ברוך רב העיר פיר), מרת פרידא דאכנר (זיווג שני- נישא לאחר השואה. נפטרה בשנת ה'תשמ"ב), מרת טשארנא (זיווג שלישי). **ילדיו:** בשואה איבד ל"ע את רעייתו ושמונת ילדיו. לא היו לו ילדים מנשותיו בזיווג שני ושלישי. **מרבתי:** הגאונים סבו, ר' זאב גולדברגר (אב"ד הוניאד), אביו, ר' ישראל פריינד, ר' יחזקאל הלברשטאם. **מתלמידי:** הגאונים ר' יהושע רוזנברגר (דיין בעדה החרדית), ר' שלמה יהודה הירש (דיין בקהילת סאטמר ירושלים). **מספריו:** •עטרת יהושע- חידושים על הש"ס ובהלכה, על התורה, פסקים והנהגות, על המועדים, אלול וימים נוראים, סדר הקפות •מרא דשמעתתא- אוסף מפסקיו, יצא לאור ע"י תלמידו הדיין ר' שלמה יהודה הירש •ממשה עד משה- אוסף צדיקים ששמם משה ופרק הוקדש לרבינו והנהגותיו.

בימי בחרותי כאשר למדתי בארץ ישראל, זכיתי להסתופף בצילו של מרן הגאון הצדיק רבי משה אריה פריינד זיע"א כשעדיין כיהן כראש בית דין, טרם התעטרותו פאר לכהונתו הרמה כגאב"ד ירושלים עיה"ק. בד בבד שימש אז כראש ישיבת סאטמר בקרית מלך רב. זכיתי להצטרף כמה פעמים לשולחני הטהור בשלוש סעודות ובשאר מעמדי קודש. בבניין הישיבה היה לו חדר מיוחד, שבו הסתגר מדי יום ביומו לאחר התפילה עד כחצות היום, והירבה לשפוך שיח ותפילה שם ולהעתיר בפרקי תהילים עבור כל ההזכרות והקוויטלאך שהובאו אליו לפקודת ישועה ורחמים. הייתי עולה אליו לשם פעמים רבות לשם לאחר סיום התפילה, ועזרתי לו לקפל את הטלית והתפילין שלו, וזכיתי ליהנות ממנו עצה ותושיה בדבר ה' זו הלכה, וגם בעובדין ברבינין וסיפורי צדיקים ושיחות חולין של תלמידי חכמים, ואח"כ זכיתי ללוות אותו לביתו. כשהייתי בארץ הקודש לאחר חתונתי, נכנסתי לצדיק והוא קיבל אותי בחביבות מיוחדת, ואף נתן לי ספר כדורון דרשה. ביקשתי ממנו שיכתוב לי כמה מילים על שער הספר. רבינו התנצל שמלאכת הכתיבה קשה עליו מאוד, ואפילו ההסכמות הניתנים על ידו נכתבים על ידי אחד מנאמני ביתו והוא רק חותם עליהם. בכל זאת משום כבודו של זקני הגה"ק בעל 'ערוך ש"י' זיע"א, שהוא זכה להכירו, יתאמץ ביותר ויכתוב בעצמו כמה דברי ברכה, וביקש ממני שאשאיר את הספר אצלו למספר ימים עד שיתפנה לכתוב. לאחר מספר ימים סרתי למעונו, והראה לי שכבר התחיל לכתוב. "מדי יום אני כותב כמה מילים", אמר, "אני מקווה שתוך ימים ספורים יהיה הדורון מוכן בעז"ה". לאחר זמן פגש אותי ברחוב, וכשראה אותי אמר לי בהתרגשות: "אתה יכול לבוא לקחת את הספר שלך". כשבאתי אליו לביתו נתן לי את הספר כשברכה נלהבת מפארת את דף השער, ואמר לי בענווה: "אין אני אומן במלאכת הכתיבה, אני זקוק עתה להסכמתך אם אכן כתבתי כהוגן" ... (מתוך 'נועם שיח' - שיחות הגה"צ רבי שלמה זלמן פרידמן שליט"א אבד"ק סאנטוב לייקווד).

פעם בערב סוכות, שעות ספורות לפני כניסת החג, ירד גשם שוטף בירושלים ותקרת סוכתו של רבינו קרסה ונפלה. משמיים נתנו בלב אחד המקורבים ללכת לבית הגאב"ד לבדוק אם הכל אצלו כשורה, והוא מצא את הרמ"א עומד ברחוב העיר אובד עצות, ומצפה לעזרת בני אדם. המקורב הזעיק מיד כמה

עוברי אורח, ויחד הם הצליחו להקים את גג הסוכה, ולהעמידה על תילה בחוזקה שלא תיפול שוב. בין אלו שהיטו שכס לעזור היה גם רב אחד מבני עדות המזרח, אשר גר בקרבת מקום. כעבור זמן מה פרח המאורע לגמרי מזכרונו של המקורב, אך רבינו לא שכח לעולם את אלו שבאו לעזרתו באותה שעה. כעבור עשרים שנה הלך הרב הספרדי לעולמו, ורבינו ביקש להשתתף בהלווייתו. לתמיהת בני הבית מדוע, שח להם את כל אותו מאורע ואמר: "חייב אני ללוות אותו כהכרת הטוב על עזרתו אז אלי" (משה רעיא מהימנא).

כ"ג אלול

הרב מאיר יהודה גץ זצוק"ל

יום ההילולא כ"ג באלול ה'תשנ"ה

היה פוסק רב קהילה ומקובל ספרדי ששימש כרב הכותל המערבי והמקומות הקדושים וראש ישיבת המקובלים בית אל.

הקלטה נדירה של הרב גץ, שחשף הנכד, מסעירה את משתתפי הרצאותיו. בהקלטה, משיעור שמסר הרב גץ לתלמידיו לפנות בוקר באחת משנות המ"מים ה-80' הוא מספר שראה בעיניו את כלי המקדש. "סבא גם אומר בהקלטה שעל מקום הטמנתו של ארון הברית הוא יכול לטעות בארבעים מטרים. סבא לא הוסיף לעסוק בזה. הוא קיבל את המלצת הרבי מליובאוויטש, במכתב תשובה מנומק שכתב לו, שלא לעסוק בחפירות לחיפוש כלי המקדש".

כפיר מספר בהרצאתו על אירוע מרגש שאירע ב"ח בתמוז תשמ"א: "במהלך עבודות למיקום ארון קודש, במנהרות הכותל, נפלה חתיכה ענקית מהקיר ונחשפה מנהרה. סבא העריך שזה מקום ששימש לטבילת כוהנים שנטמאו. הוא עמד בפתח ובכה מרוב התרגשות".

הסיפורים בפיו קולחים: "היה מיליונר אמריקני שציפה את פסל החירות בציפוי מיוחד, ורצה לעשות זאת, להבדיל, גם באבני הכותל. שגרירות ארה"ב פנתה אל המשרד לענייני דת, וזה העביר את הבקשה לסבא. עמדתו הראשונית של סבא הייתה לדחות את הבקשה, בטענה שאנשים רוצים לנשק את הכותל ולא את הציפוי. כשהלחץ עליו גבר, כתב מכתב לרבי מליובאוויטש, וגולל את נימוקיו לשלילה. הרבי השיב שהוא מזדהה עם הסירוב, והוסיף נימוק שיהיו מי שיראו בזה ביזוי של הכותל. כשהראו למיליונר את תשובת הרבי, הוא ויתר".

חפירת המנהרה תחת הר הבית

שעת הכושר הגיעה בשנת תשמ"א. הרב גץ בנה בית כנסת 'מול מקום קודש הקדשים' ובעובי הקיר החלו לחפור גומחה להנחת ארון הקודש. אך אז חיכתה להם הפתעה:

13:00 - בטרם הספקתי לנפוש קמעא בבית, הוזעקתי באופן בהול ע"י מנהל העבודה לבוא מיד לכותל. הוא מסר לי על גילוי מדהים של אולם גדול מאחורי הכותל המערבי. עם פתיחת הפתח בשער העתיק שממנו יצאו הכהנים שנטמאו, ולאחר טבילתם, נתגלו בדיוק מדרגות היורדות לאולם הנ"ל. נגשתי

תכף ומיד למקום ונאחזתי התרגשות עצומה. שעה ארוכה ישבתי ללא אונים כשדמעות רותחות זולגות מעיני. ולבסוף אזרתי עוז ובדחילו ורחימו נכנסתי, ישבתי על המדרגות ואמרתי את "תיקון החצות" כמנהגנו. לאחר שנרגעתי במידת מה, ניגשתי לצעדים המעשיים. עם המהנדס שהוזעק בינתיים, סיכמתי שראשית חכמה, לרוקן את המים - כי המוסלמים השתמשו בו כבבור מים ומשום כך סתמו את המחילה. שנית, לסתום את פתח הבור, שהוא רצפת הר הבית, חבל לי על כך אך מטעמים בטחוניים אסור לנו להשאירו פתוח. הנחיות נוספות תינתנה לאחר הפעולות הנ"ל.

עוד לפני פתיחת המנהרה התייעץ הרב גץ עם הרבי מלובביץ בקשר לחיפוש כלי המקדש.

"..ועתה נפשי בשאלתי בעניין חשוב אחד שאני הוגה בו. מאחורי בית הכפורת וקודש הקדשים גלינו שער סתום אשר לפי השערת דרכו יצאו הכנים אשר טבלו למקרה לא טהור... חם ליבי בקרבי לפתחו ולתור פנימה במטרה כפולה. א. לגלות את מקום המזבח... ב. לגלות את מקום גניזת ארון הברית על פי מה שמובא במשנה שקלים. ויש צורך במסירות נפש לכך.... השאלה היא: האם ראוי לגשת למלאכה הזאת לאחר שנתגבר על כל מיני מכשולים הנדסיים ובעיקר פולטיים... "

בגמ' מופיע מחלוקת הרבי מ היכן נטמנו כלי המקדש. יש אומרים בקודש הקודשים, יש אומרים בלשכת העצים, ובמקומות נוספים. היכן בדיוק כלי המקדש היום איננו יודעים. פעם היתה שמועה שהם במקום מסויים ליד קודש הקודשים. רב הכותל הרב גץ זצ"ל כתב לרבי מליובאוויטש בעניין, והרבי ענה שלא יחפרו משום שאם ימצאו משהו מה יעשו עם זה? ישימו במוזיאון?

סופו של דבר, תוכניותיו של הרב גץ לא מומשו. כך ביומנו:

21:00 - סמוך לשעה 14:00, הוזעקתי בגלל חדירת ערבים למחילה, דבר שחששתי ממנו כל הזמן. בהגיעי ראיתי שקבוצת ערבים מורידים חומרי בנין וסתימת הקרשים מנופצת בחלקה. הצבתי זרקור בכדי לסנוור אותם. הרב הראשי שלמה גורן שהוזעק על ידי ניסה לשווא למנוע את הדבר. אך השוטרים ובתוכם הפיקוד הבכיר ברחו מהשטח, פשוטו כמשמעו. גם השוטר שהוצב עזב את השטח והשאיר את הערבים לבדם. אי לכך רצתי לבדי, ומצאתי שהערבים חדרו לבית הכנסת ממש במגמה לחסום את הגישה ולאפשר לאנשיהם לבנות קיר. בהיותי לבדי לא יכולתי להתנגש בהם והפעלתי שכנוע פסיכולוגי להחזירם פנימה. פתאום שמעתי צעקות ומספר מתפללים פרצו פנימה והחלה התכתשות. או-או הגיעו שוטרי מג"ב ועצרו מספר יהודים. אחד הערבים שנפצע בבקבוק מערבי אחר נלקח לניידת משטרה. נמסר לי שאחד הקריינים שידר כי ערבי "נורה בראשו" ולאחר מכן באה הכחשה. המנכ"ל מסר לי שלפי סיכום בין השר יוסף בורג לבין מפכ"ל המשטרה ייבנה קיר מבלוקים על ידינו והפתחים של פי הבור מהר הבית ייסתמו בביטון מזויין. מסרתי הוראות לקבוצת עובדים בסיוע העירייה ואני פורש למנוחה כשטעם מר בפ. מעודי לא חשתי השפלה של היהדות כמו היום וזאת במדינתנו הריבונית! אני מתפלל שזהו סוף הגלות."

בסופו של דבר, אכן נסתמה הכניסה אל המחילה שהובילה אל מקום גניזת ארון הברית. הרב גץ מעיד: 'אני מנוע לגלות סודות!...!'

רבי יחזקאל אברמסקי זצ"ל

יום ההילולא כ"ד באלול

נולד בכפר דשקאווצי, מחוז הרודנה (בלארוס) בשנת ה'תרמ"ו (1886). בגיל 17 למד בישיבת נובהרדוק ונסמך באותה שנה להוראה ע"י ר' יחיאל מיכל אפשטיין (בעל "ערוך השולחן"). לאחר שנה עבר ללמוד בישיבת טלז ונודע כ"העילוי ממאסט". בגיל 20 עבר לוילנה כדי לקבל פטור מן הצבא. שם למד בישיבת ריימלעס. בשנת ה'תרע"ב (1911) נקרא לכהן כרבה ואב"ד של סמאליאן. משנת ה'תרע"ד (1913) כיהן כרב בסמאלואוויטש ומשנת ה'תרפ"ג (1922) כיהן כרבה של סלוצק. בשנת ה'תרפ"ח (1928) כאשר התבקש לכהן כרבה של פתח-תקווה ביקש אשרת יציאה מרוסיה, ובעקבות כך הוא הואשם בפעילות מהפכנית. שנתיים לאחר מכן נשפט ונידון לחמש שנות עבודת פרך בסיביר. כעבור שנתיים שוחרר הודות למאמצים עצומים של רבנים, ביניהם הגאון ר' חיים עוזר, ונעשה הסכם בין ראש ממשלת גרמניה לבין סטאלין, לפיו גרמניה שחררה שישה אסירים קומוניסטים תמורתו. רק חמש שנים לאחר מכן שחררו הרוסים את שני הבנים הגדולים, שנשארו כעירבון, שהרב לא יוציא לעז על שלטונות רוסיה. בשנת ה'תרצ"ג (1933) התמנה כדיין באנגליה ומשנת ה'תרצ"ה (1935) כיהן כאב"ד במשך כ-20 שנים. בשנת ה'תשי"א (1951) עלה לירושלים. ראש ישיבת סלבודקה בבני-ברק והיה אחד מראשי "ועד הישיבות". גאון אדיר. פנו אליו ע"מ שיציג את מועמדתו לכהונת הרב הראשי לארץ ישראל אך סירב. חי בדירה צנועה בבית-וגן. זכה בפרס ישראל. דיין. הרבין תורה ברבים גם לבעלי בתים. נפטר ב-כ"ד אלול ה'תשל"ו (1976). חי כ-90 שנים. ציונו בהר המנוחות בירושלים.

אביו: ר' מרדכי זלמן. **אשתו:** הרבנית רייזל (בתו של ר' ישראל יהונתן ירושלימסקי, אב"ד איהומן וחתנו של הרידב"ז מצפת). **ילדיו:** ר' משה, ר' יעקב דוד, פרופ' שמעון, ר' מנחם עזרא. **מרבותיו:** ר' יוסף יוזל הורביץ (ה"סבא מנובהרדוק), ר' אליעזר גורדון, ר' חיים מבריסק. **מספריו:** חזון יחזקאל - על התוספתא, על מסכת פסחים וזבחים • ארץ ישראל - נחלת עם ישראל • דיני ממונות הגדרת סוגיהם • מאמרים על אגדה.

בחודשי הסתיו של שנת ה'תרצ"ט (9-1938) שרר בכל רחבי אירופה שקט שלפני סערה. אולם למעשה היו אלה ימי צרות גדולות. התרחשו אז אירועים אנטישמיים כמו 'ליל הבדולח', ומצבם של היהודים הלך והידרדר. גרמניה הנאצית גרשה את כל אלפי היהודים נתיני פולין, שהתגוררו בתחומה אל מעבר לגבול בפתאומיות ובאכזריות רבה. באישון ליל העבירו אותם בכוח, בעזרת סרדיוטים (חיילים אכזריים) ומגלביהם, אל העיירה זבונשין אשר בפולין, שם נשארו חסרי כל תחת כיפת השמים הקודרת. רבי משה לייב שניידר, ראש ישיבה נודע מפרנקפורט דמיין, הצליח להינצל מגזירת הגירוש, משום שאושפז בבית החולים המקומי בדיוק ביום המיועד להגלייתו. הצלתו הייתה זמנית בלבד, כי ברגע שבו ישתחרר, היה צפוי בוודאות לגירוש מייד, כמו יתר אחיו ורעיו האומללים. בנו, שהיה באותה עת באנגליה, הגיע בבהלה לביתו של רבה של לונדון, הרב יחזקאל אברמסקי, וסיפר לו על הסכנה המיידית האורבת לאביו השוכב על מיטת חוליו. הרב הבין מיד את גודל הסכנה, והחליט לעשות כל מה שניתן, כדי להביא את הרב שניידר ללונדון במהירות האפשרית. הבעיה הייתה, ששלטונות אנגליה דרשו באותם ימים ערבות מכל פליט שביקש להיכנס לארצם, מאיזה קרוב משפחה מבוסס, שיוכל לערוב כי הפליט יתפרנס ממנו

ולא ייפול למעמסה על שלטונות המדינה. הרב אברמסקי נזכר, שבלונדון מתגורר שאר בשרו של הרב שניידר - יהודי אמיד וגם שומר מצוות - ופנה אליו באופן מידי, כדי שיחתום על הערבות הנחוצה, וכך יציל את הרב. אולם אותו קרוב משפחה השתמט משום מה מהערבות ודחה את העניין. הרב אברמסקי פנה אליו שוב ושוב וניסה לזרזו, אבל האיש המשיך להשמיע תירוצים בנוסח "אני עסוק כרגע, אתפנה לכך בעוד כמה ימים", והסכנה לגורלו של הרב שניידר, המתאושש ממחלתו בבית החולים בגרמניה, רק הלכה וגברה. הגיע יום שישי. הרבנית אברמסקי הדליקה נרות שבת עשרים דקות לפני השקיעה כמנהגה לונדון. הרב אברמסקי המתין שלושים דקות לאחר מכן, ועשר דקות לאחר השקיעה, ניגש למכשיר הטלפון בביתו וחייג אל אותו הגביר, קרוב משפחתו של הרב שניידר. משרתו הנכרי של הגביר הרים את השפופרת וענה. הוא הודיע לאדונו, כי רבה של לונדון נמצא מעבר לקו. הגביר לא האמין למשמע אוזניו. הוא היה בטוח שמישהו חומד לו לצון, והורה למשרתו לחקור היטב, את מי שנמצא מעבר לקו. לאחר שהשתכנע שאכן מדובר ברב אברמסקי נטל לידו את השפופרת, ושמע את קולו של הרב, שאמר ללא שום הקדמה: "כאשר אתייצב לפני בית דין של מעלה, וישאלו אותי מדוע חיללתי שבת בשיחה טלפונית, אצטדק לפניהם בתירוץ מספיק לחלוטין, ואומר שר' משה שניידר היה שרוי בסכנת נפשות של ממש, ואילו קרובו לא רצה לחתום על ההצהרה הנדרשת כדי להציל את חייו". בטרם הספיק הגביר הנדהם להוציא מילה אחת מפיו, הניח הרב אברמסקי את השפופרת ליד מכשיר הטלפון, ולא החזירה אל כנה כדי למעט בחילול השבת. קרוב המשפחה הזדעזע ממעשהו של הרב אברמסקי, שזה עתה חילל שבת, והחל להבין את חומרת מצבו של הרב שניידר. מיד כשהגיע מוצאי שבת, בטרם הבדיל על הכוס, כבר חתם הגביר על הצהרת ערבות, שבה הוא נוטל אחריות על שאר בשרו, הרב שניידר, ודאג להעביר אותה הלאה בבהילות לגורמים המטפלים בכך. רבי משה לייב שניידר הצליח להיחלץ מגרמניה הודות לאותה ערבות והגיע ללונדון, שבה ייסד מחדש את ישיבתו שנקראה 'תורת אמת'. עשרות תלמידים באו לשמוע תורה מפיו, חלקם תלמידיו לשעבר שלמדו אצלו בגרמניה. כאשר נקלעו לקשיי תקציב בשנות המלחמה הארוכות והקשות, נרתם הרב אברמסקי לתמוך בישיבה בכל כוחותיו ואף מעבר לכך. לימים, כאשר נשאל הרב אברמסקי מדוע חילל בעצמו את השבת ולא הניח את המלאכה למישהו אחר, השיב באנחה כי חילול שבת במקום של פיקוח נפש, מוטל דווקא עליו כרב העיר ולא על אף אדם אחר.

הצדיק המקובל הרב חיים פינטו זצ"ל (הראשון), הידוע כ"סבא דמשפטים"

יום ההילולא כ"ד באלול

נולד באגאדיר שבמרוקו ביום שבת, ט"ו תמוז ה'תקי"ה (1755). נודע כעילוי בצעירותו. עקב תקיפותו בענייני הלכה כינהו גדולי דורו "אביר לב", עם זאת היה קשוב לצרכי עדתו והדאגה לעניי עירו הייתה בראש מעייניו.

נודע כבעל מופת גדול וברכותיו התקיימו במלואן. ייסד את בית הדין הראשון במוגאדור, ניהל ישיבה בעירו ורבים מתלמידיו התפרסמו במשך השנים. היה מפורסם בכל העולם גם בארצות אירופה, כפורטוגל וברזיל היו שולחים לו ולזרעו נדרים ונדבות.

לאחר הסתלקות ר' יעקב ביבאס מונה רבינו כאב"ד מוגאדור על אף גילו הצעיר. זכה לגילוי אליהו הנביא. מלומד בניסים. בעל רוח-הקודש. מקובל. הישמעאלים בראותם את רבי חיים פינטו אחזתם חיל

ורעדה, יהודים וערבים מכבדים ומפארים את שמו וכולם מאמינים בקדושתו ובזכות אבותיו הקדושים. נפטר ב-כ"ו אלול ה'תר"ה (1845). ציונו בעיר מוגאדור שבמררוקו. חי כ-90 שנים.

אביו: הגאון ר' שלמה. **אמו:** מרת שמחה. **רבותיו:** ר' יעקב ביבאס. **בניו:** הגאונים ר' יאשיהו, ר' יהודה (המכונה ר' הדאן), ר' יוסף ור' יעקב. **מתלמידיו:** הגאונים ר' אברהם קוריאט, ר' דוד אלקיים, ר' דוד גורי, ר' יעקב בן שבת.

לביתו של רבינו היו נכנסים ובאים אנשים רבים, בנושאים הקשורים לכלל הקהילה וענייני הציבור היהודי במוגאדור ואנשים הזקוקים לישועות פרטיות. פעם אחת הגיע במרוצה רבי מכלוף לוב לבית הרב לצורך עניין חשוב שלא סבל דיחוי.

הדבר אירע בשעת לילה מאוחרת, ורבי מכלוף ידע למצוא את חדרו של רבי חיים זיע"א, על פי הנר שדלק שם. כשנכנס הלה לחדרו של הצדיק, ראה שם שני אנשים: האחד, הרי הוא רבינו, הצדיק הרב חיים זיע"א, ופניו פני להבים, זורחות ומפיצות אור יקרות. והשני, דמות לא מוכרת, אשר הייתה דומה בעיניו למלאך משמים.

רבי מכלוף חשב להתקרב אל השניים, אך לפתע הוא חש בפיק ברכיים, ואימה גדולה נפלה עליו. הוא הסתובב על עקבותיו ומיד ברח מן המקום. למחרת היום כשפגש את רבינו, אמר לו הצדיק: "אשריך, רבי מכלוף, שזכית לראות את פני אליהו הנביא זכור לטוב".

רבי מכלוף שמח מאוד על שזכה לראות את מלאך הברית, אך עד מהרה לבו נהפך בקרבו, שמא ייענש על כך שהביט בפניו של אליהו הנביא זכור לטוב. הוא התחנן בפני רבינו, שיתפלל עליו, כדי שלא ייענש חס ושלום וימות בחצי ימיו.

רבי חיים זיע"א הרגיעו והבטיח לו, שיתפלל עליו, ויבקש עליו רחמים מאת ה', שלא יפטר בגיל צעיר. תפילתו של הצדיק התקבלה בגנוזי מרומים ועשתה פרי. רבי מכלוף האריך ימים ושנים, עד שנסתלק לבית עולמו בן מאה ועשר שנים!

את המעשה הזה שאירע לו, כתב רבי מכלוף בעצמו בסידור התפילה שלו, ובניו ונכדיו שימשו את בני משפחת פינטו המעטירה, וכך העבירו את המעשה לדורות הבאים, כדי שידעו מעט מגודל וצדקות רבינו, שהיה זוכה ללמוד עם אליהו הנביא זכור לטוב.

רבינו היה עורך קבלת שבת בשמחה והיה משורר שירים ובקשות לכבוד השבת בקול נפלא. באחד מלילות השבת אמר את הבקשה של המשורר רבי ישראל נג'ארה זצוק"ל ומיד עם התחלת הבקשה נגלה לו המשורר רבי ישראל נג'ארה זצוק"ל, שחיבקו ונישקו.

את המעשה הבא סיפרה גב' אוחיון לגה"צ רבי דוד חנניה פינטו שליט"א: לאמא שלה ל"ע לא התקיימו ילדיה, ובעודם צעירים לימים התבקשו לעולם שכולו טוב. כאשר נולד הבן השלישי, הלכו לקברו של רבי חיים הגדול זיע"א להתפלל, ושם נדרו נדר: "אם הבן הזה יחיה, אזי כשהוא יגיע לגיל שלוש, יגזרו את שערותיו ליד הקבר של רבי חיים זיע"א, ושם יערכו סעודת הודיה גדולה". הבן השלישי אכן נשאר בחיים, אך בהגיעו לגיל שלוש שנים, נשכח מהם אותו הנדר שנדרו ליד קברו של הצדיק. בוקר אחד, נשמעו לפתע נקישות בדלת. על הסף עמד הצדיק רבי חיים פינטו הקטן זיע"א (נכד רבינו). הוא שאל את בני הבית: "האם גרה כאן גברת מויאל?" בני הבית השיבו בחיוב. "סבי הצדיק", המשיך המקובל ר'

חיים הקטן, "רבי חיים פינטו זיע"א, בא אליי בחלום הלילה, ואמר לי לבוא אל הבית הזה, כי כאן נדרו נדר לגזור את שערות הילד על ציונו, ושכחו לקיים את נדרם! לכן הוא מבקש, כי תבואו עוד היום אל קברו לקיים את הנדר שנדרתם, לגזור את שערות הילד ליד קברו". "ולא עוד", הוסיף ואמר להם: "ואף אמר לי, כי הבן הזה יחיה-יחיה". בכפל לשון. בני המשפחה באותו רגע נזכרו אכן בנדר, שעשו לפני כשלוש שנים, ועוד באותו יום הלכו אל ציונו של רבי חיים הגדול, וגזרו שם את שערותיו של הילד כפי שנדרו, וברכת הצדיק נתקיימה בו לאריכות ימים ושנים.

כ"ו אלול

הרב המקובל האלוקי יצחק אלפיה זצוק"ל

יום ההילולא כ"ו אלול ה'תשט"ו

הרב המקובל יצחק אלפיה זצ"ל - נולד ב-י"ח שבט ה'תרל"ח (1878). יחוסו הרם מצד אביו מגיע עד דוד המלך ע"ה (אם אביו הייתה ממשפחת דין המפורסמת). מגדולי חכמי ארם צובא. בשנת ה'תר"ן (1890) עלה לא"י עם אביו וזקנו. הם קבעו את משכנם בעיר העתיקה והחלו ללמוד בישיבת המקובלים 'בית אל'. סבו לימדו את אומנות השחיטה וממנה התפרנס. בשנת ה'תרס"ז (1906) כחבר בבית דין אך רבינו לא מצא בזה סיפוק רוחני מכיוון שביקש לקרב את המוני בית ישראל לעבודת ה'. לפיכך התפטר ממשורה זו ויסד את חברת 'אור חדש וצמח צדיק' שמוקמה בבית ה' של בית הרפואה "משגב לדרך" בירושלים. כל חייו הוקדשו למען הזולת והרבה לדאוג לנצרכים. פעילותו המפורסמת ביותר הייתה קיום "תענית דיבור" ציבורית בימי 'השובבי"ם'. גאון בנגלה ובנסתר. ענותן מופלא. בשנת ה'תש"ח (1948) לאחר שנפלה העיר העתיקה ביד הירדנים רבינו התמלא צער בעיקר על צער גלות השכינה ומתוך כך נפל למשכב ובחודשים האחרונים לימי חייו היה מרותק למיטה למרות זאת לא פסק פומיה מגרסא ולא ביטל תפילה בציבור (התקיים מניין בביתו). נפטר ב-כ"ו אלול ה'תשט"ו (1955). חי כ-77 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

סבא (מצד אביו): ר' יצחק. אביו: המקובל ר' יעקב חיים ישראל רפאל (רוב רבני חאלב היו מתלמידיו בנגלה ובנסתר). **אמו:** מרת שרה (צלחה). **מתלמידיו:** ר' עובדיה הדאיה. **מספריו:** קונטרס היחיאלי-הנהגת ביה"כ, ענייני מיתה וקבורה, חנוכת הבית כולל דיני מזוזה ומעקה. **אור חדש וצמח צדיק**- מעלת תענית דיבור. **יאיר נתיב מבאר**- לוח הלימודים. **אהבת ה'**- איסור שינוי המנהגים. **שיח יצחק**. ספרים רבים נעלו בשנת ה'תש"ח כאשר העיר העתיקה נפלה בידי הירדנים.

יחוסו הרם מצד אביו מגיע עד דוד המלך ע"ה אם אביו הייתה ממשפחת דין המפורסמת. מגדולי חכמי ארם צובא. בשנת ה'תר"ן עלה לא"י עם אביו וזקנו. הם קבעו את משכנם בעיר העתיקה והחלו ללמוד בישיבת המקובלים 'בית אל'. סבו לימדו את אומנות השחיטה וממנה התפרנס. בשנת ה'תרס"ז כחבר בבית דין אך רבינו לא מצא בזה סיפוק רוחני מכיוון שביקש לקרב את המוני בית ישראל לעבודת ה'. לפיכך התפטר ממשורה זו ויסד את חברת 'אור חדש וצמח צדיק' שמוקמה בבית ה' של בית הרפואה "משגב לדרך" בירושלים.

כל חייו הוקדשו למען הזולת והרבה לדאוג לנצרכים. פעילותו המפורסמת ביותר הייתה קיום "תענית דיבור" ציבורית בימי 'השובבי"ם'. גאון בנגלה ובנסתר. ענוותן מופלא. בשנת ה'תש"ח לאחר שנפלה העיר העתיקה ביד הירדנים רבינו התמלא צער בעיקר על צער גלות השכינה ומתוך כך נפל למשכב ובחודשים האחרונים לימי חייו היה מרותק למיטה למרות זאת לא פסק פומיה מגרסא ולא ביטל תפילה בציבור התקיים מניין בביתו. נפטר ב-כ"ו אלול ה'תשט"ז. חי כ-66 שנים. ציונו בהר-המנוחות בירושלים.

בימי המלחמה העולמית השנייה, כאשר צבאות הגרמנים התקרבו לגבולות מצרים והגיעו אל "אל עלמין", הייתה אז סכנה חמורה לכל המזרח התיכון ובפרט לישוב היהודי בארץ הקודש מפלישת הגרמנים. נקל לתאר כי הערבים וכל צוררי ישראל הרימו ראש והיו מאיימים: בעוד כך וכך ימים יעשו כליה בשונאיהם של ישראל. במצרים עצמה עברו הערבים והצוררים ימ"ש מאיומים, למעשה פרוצות.

רבינו שהיה מגדולי מקובלי וחכמי ירושלים, הרעיש עולמות עליונים ותחתונים בתפילה נרגשת, על מנת שהגנרל רומל ימ"ש וצבאותיו לא יצליחו להיכנס לארץ הקודש ולהכרית גם בה את היהודים: ככותל המערבי, קבר רחל, רבינו חיים בן עטר הקדוש, בכל המקומות הללו ועוד, סובב רבינו ועימו מקובלים קדושי עליון מירושלים. שם העתירו שיח בתיקונים מיוחדים על פי חכמת הנסתר בניסיון לבטל ולקרוע את הגזירה הנוראה.

הארמנים ושאר העדות הנוצריות נכנסו בעיר "דמנהור" לגבול מצבת קבורת הרב הקדוש המלומד בניסים צדיק יסוד עולם האדמו"ר רבי יעקב אביחצירא זיע"א, הוציאו את ספר תורה המקודש מן ההיכל, ובעוונות רמסוהו ושרפוהו. באותו ערב חלם רבינו, והנה בחלומו איש לבוש בגדי חכמים בא אליו ואמר לו: "מדוע אינך פוקד את קברי?". ויאמר לו: "ומי אדוני שאדע לפקוד את מקום מנוחתו?" ויענהו: "שמי רבי יעקב אביחצירא". "והיכן קבור מר?" - ויאמר לו: "בדמנהור אשר במצרים, ועתה חושה אל תעמוד כי בזה תלויה הצלת עם ישראל". מיד התעורר רבינו ומיהר לבית הכנסת "בית אל" בעיר העתיקה וסיפר את חלומו לחבריו המקובלים: "הידעתם מי הוא הרב הצדיק הזה הבא אליי בחלומי?". ויענהו: הרי הוא הצדיק המפורסם בכל ערי המערב, מחבר הספרים הקדושים: פתוחי חותם, יורו משפטיך ליעקב, מחשוף הלבן ועוד...

לאחר תפילת שחרית, הלך רבינו עם שניים מידידי הרבנים למושל המחוז כדי לקבל אישור נסיעה למצרים. עצרם השומר בפתח ושאלם: "לאן פניהם מועדות?" - "למושל". "היש לכם הזמנה?" - "לא". לשמע תשובתם תיכף ומיד גירשום. אך רבינו לא זז ממקומו ועמד בעקשנות שהוא יראה פני המושל ויהי מה, עד שממשרדו של המושל ירד קצין גבוה ובשומעו את בקשת הרב, חזר אל המושל ומסר לו את בקשתו של הרב. דקות ספורות עברו והקצין חזר בהוראת המושל והורה כי רבינו יעלה לבדו. רבינו סיפר את דבר העניין וסיים כי הוא מבקש שיינתן רשות למניין יהודים לנסוע למצרים כדי להשתטח על מצבת קבורת רבי יעקב אביחצירא זצ"ל. הנציב שמע אותו בכובד ראש והסביר: "רק רכבות צבאיות יוצאות למצרים בעת מלחמה. אני מוכן לצרפך לאחת מן הרכבות הללו, אך דע לך שמלוא האחריות לשלומך מוטלת עליך בלבד". כאשר חזר לחבריו, וגולל באוזניהם את מה שנאמר, אמרו לרבינו: "דחה אותך בדברים בעלמא, איך תיכנס לקרון מלא חיילים ולא ירגישו בך? יש סכנת נפשות בדבר ולכן אל תעשה זאת". אך רבינו, לא שת ליבו לסכנות. מוכן היה למסור את נפשו למען העם היושב בציון. למחרת בבוקר לקח את טליתו ותפיליו ובא לתחנת הרכבת כדי לעלות לקרון. בעודו עומד ניגשו אליו שני קצינים ושאלו לשמו ומיד העלוהו לקרון וישבו משני צדדיו עד הגיעם לקהיר. אז הביאוהו לשכונת היהודים

ונעלמו. רבינו נכנס לביה"מ 'כתר תורה'. תמהו החכמים הלומדים שם: "היתכן כי זהו ר' יצחק אלפיי מירושלים? כיצד הגיע למצרים בימים טרופים אלו?" בשמעם את חלומו ואיך זכות הצדיק כמוהר"ר ר' יעקב אביחצירא זיע"א עמדה לו להגיע בשלום לקהיר, עשרות רבים נסעו לדמנהור למצבת קבורת הצדיק, להצלחת עמו ישראל ולהצילם מידי האויבים והשונאים ובפרט הגרמנים, למדו פעמיים את סדר "תענית הדיבור", שבעת כורתי ברית, הקפת המצבה ושאר תיקונים לילה ויום בלי הפסק. בלילה השלישי, יצא אחד מהלומדים לחוץ וראה והנה העיר כולה מואורת וקול העם בתרועות שמחה. בזמן המלחמה הייתה אפילה עקב העוצר. הוברר כי הגרמנים ברחו מהחזית ויד האנגלים על העליונה. ונכנס לבשר לכל הלומדים. מיד קראו הלל ועשו שמחה גדולה ויהי הדבר לנס. סיפר רבינו, כי בשעת הלימוד ראה הארה גדולה בוקעת ממצבת רבינו הרב יעקב אביחצירא זיע"א וכעין עמוד אש יצא מקברו זיע"א.

כ"ז אלול

הרב המקובל והצדיק יהודה זאב ליבוביץ

יום ההילולא כז' אלול תש"ע

המקובל הנסתר הרב יהודה זאב ליבוביץ זצ"ל - נולד ב-1' תשרי שנת ה'תרפ"ב (1921) בעיירת סאטמר שבטרנסילוניה. מצעירותו נודע כמתמיד גדול. גאון בנגלה ובנסתר. בקיאותו וידענותו המופלאה הייתה בכל מכמני התורה. בעל רוח הקודש. במלחמת העולם השנייה איבד את כל משפחתו, והוא עצמו שהה במחנות עבודה. לאחר המלחמה עלה בגפו לישראל, הוגלה על ידי הבריטים לקפריסין, ולאחר קום המדינה שב ועלה לישראל והתיישב בתל אביב. שם התקרב לר' יהודה צבי ברנדווין, שהתגורר בעיר, והוא צרפו לחבורת המקובלים, עימה נמנו לאחים וינשטוק, ר' משה יאיר ויוסף. אולם בניגוד להם, הרב לא התפרסם כלל ונותר באלמוניותו. לפני מלחמת העולם השנייה היה מאורס, אולם, לאחר שפלתו נספתה בשואה לא נישא עוד. במשך כ-40 שנים התגורר בגפו בחדר בודד שם למד בהתמדה גדולה ועבד את השי"ת ביראה ובהצנע לכת, ולמחייתו עבד כסולל כבישים מטעם עיריית תל אביב. הרב שמר על קשרים הדוקים עם גדולי הרבנים והאדמו"רים, ובראשם האדמו"ר אהרון רוקח מבלז, האדמו"ר יקותיאל יהודה הלברשטם מצאנז, והיה מקורב לאדמו"רי רוז'ין. אולם למרות קשריו עם הרבנים והאדמו"רים הצליח ליבוביץ לשמור על אלמוניות מוחלטת, ומלבד מספר מועט של רבנים שעמדו על גדלותו בתורת הנגלה והנסתר נחשב בעיני מכריו ושכניו כאדם פשוט. ענוותן עצום. גדולי המקובלים ביניהם ר' משה יאיר ור' יוסף ונישטוק נהגו להפנות אליו שאלות ועם כל זאת הסתיר עצמו ועשה עצמו כאחד שאינו יודע ספר. בתחילת שנות ה-90 עבר להתגורר בבני ברק, אצל נכדו של המקובל ר' חיים משה מנדל. בתקופת מגוריו זו התפרסם כצדיק נסתר. גדולי הרבנים, ובהם ר' שמואל וואזנר ור' מרדכי גרוס, נהגו לבקרו ולשוחח עמו בענייני הלכה וקבלה. למרות שסירב לקבל קהל וקימץ בחלוקת ברכות, נודע כבעל מופת. עד היום רבים המתפללים על ציונו ונושעים. נפטר ב-כ"ז אלול ה'תש"ע (2010). חי כ-89 שנים. ציונו בבני ברק.

אביו: ר' יחיאל צבי הי"ד. **מרבותיו:** ר' מרדכי עזריאל וינברג (אב"ד מרגרטן), ר' יהודה גרינוולד (אב"ד סקלהיד) ור' יואל טייטלבוים מסאטמר. **חברותא:** ר' דוד מאיר וייס. **מספרי:** תורת יהודה זאב • אור לוי • זיו יהודה.

על העובדה, כי הרב היה בעל רוח-הקודש, יעידו הסיפורים המופלאים הבאים: מעשה באחד מבאי ביתו, ששהה במחיצתו של רבינו בשעות בין הערביים המאוחרות לאחר השקיעה. והנה פונה אליו הצדיק ואומר לו: "אל תתפלל מנחה, כי אם תשלים בתפילת ערבית פעמיים". ויהי הדבר לפלא, שכן אותו אחד לא גילה, כי לא הספיק באותו יום להתפלל מנחה וכי מתכוון הוא לעמוד ולהתפלל מנחה, מאחר ששכח להתפלל.

עד כמה עלינו להיזהר, שלא לפגוע באף אדם ועל ענוותנותו המופלאה של הצדיק, ניתן ללמוד מהסיפורים הבאים: שנים ארוכות נהג רבנו לצאת ולבוא בבתי ידידיו, אצלם סעד בשבתות ובביתם בילה ימים ארוכים. לא הכל עמדו על טיבו ומהותו שהסתיר את מעלותיו ומדרגותיו הנעלות. היו אף הזדמנויות, שרבנו היה מציג עצמו כחסר בינה ונוהג בצורות מוזרות, שהביאו להרמת גבות של תמיהה. ולפיכך, לא הכול ראו בעין יפה את ביקוריו.

אירע מקרה, והצדיק בא להתארח אצל אחד ממכריו, ובעמדו על מפתן הכניסה שמע את רעייתו של בעל הבית מתבטאת בסגנון: "שוב בא אלינו הביתה המשוגע הזה?!". לאחר ביקורו אמר הרב לאחד ממקורביו, ששמע על הסיפור: "לך תבדוק מה מצב היד של אותה אשה". בדיקה שכמובן לא העלתה דבר. אולם, לאחר מספר ימים נפלה האשה ושברה את ידה, או אז הוברר למפרע, כי רבנו ראה, כי נגזרו עליה ייסורים, בגין שפערה פיה לדבר בחוצפה.

לא פעם היו שכנים שאינם מהוגנים, שראו בעין רעה את העובדה, כי 'נגזר' עליהם להתגורר בסמוך לביתו של יהודי שומר תורה ומצוות בלב תל-אביב. סיפר מקורבו הרב הרשטיק הי"ו כי אחד משכניו אף הגדיל להתנכל לרבניו, ובאחד הימים העיז פניו, ובעומדו במרפסת ביתו רוקן דלי מים על ראשו של הצדיק, שחלף ברחוב.

רבינו שגאון בענווה היה וגאון אדיר בשפלות רוח, לא בא עמו במלחמה, אך לנוכח התנהגות כה מבישה, הפטיר כמשיח לעצמו: "אינני יודע, אם יכולה להיות למרפסת כזו זכות קיום". לא יצא שבוע מיום המעשה, והמרפסת, שקבועה הייתה למקומה זה עשרות בשנים, התמוטטה וקרסה תחתיה בקול רעש גדול. זכות קיומה נשלל ממנה.

בשנותיו האחרונות, שימשו את הרב מספר אברכים חשובים במסירות עד אין קץ וקבעו ביניהם תורנויות. באחת השבתות, כשתורנותו של אחד האברכים הסתיימה וחלף זמן רב והמשמש השני לא הגיע, שאל האברך את רבנו: "היכן הוא, האם הוא נסע?". תוך כדי דיבור הבחין, כי טעה בלשונו ואמר בשבת הקדושה את המלה 'נסיעה'. מה הופתע, כשהצדיק השיב לעומתו בחיוב באומרו: "כן, הוא נסע". חלף זמן מה ובפתח הבית ניצב המשמש השני. עוד בטרם דרכה רגלו על מרצפות הדירה, קרא רבנו לעברו: "מזל טוב, נולד לך בן". ואכן, הוברר למפרע, כי אותו משמש - אשתו כרעה ללדת, ונאלץ הוא ללוותה לבית החולים בשבת - ולפיכך איחר לשמש את הצדיק.

הצדיק פעל ישועות גדולות ונצורות למען עם ישראל, חי בצניעות כל חייו והסתפק במועט, ועל אף הקשיים הרבים בחייו מעולם לא התלונן.

רבינו אשר התבלט בצימאנו הרב לתורה וליראת שמים, צימאון אשר לא ידע רוויה. עוד בשנות בחרותו קיים בעצמו את מאמר חז"ל שבת קמז ע"ב 'הוי גולה למקום תורה'. לקח איתו את מקל הנדודים, עזב את אביו ואת אמו, ודבק בדרך המוליקה אל מקום תורה - אל הישיבה השוכנת בסערדהלי, בראשה

עמד הגאון רבי אהרן שמואל אסאד זצ"ל, בנו של הגאון הקדוש רבי יהודה אסאד זצוק"ל. והעיד רבינו זצוק"ל על אביו רבי יחיאל צבי, כי עד סוף ימיו היה מזכיר בערגה ובגעגועים עמוקים את אותם הימים שזכה להסתופף ולחסות בצל כנפי הישיבה בסערדהלי, מוגן ומוסתר מכל פגעי העולם הזה, ובגין כך יכול היה להרוות את צימאון נשמתו אשר ערגה תדיר לעבודתו יתברך. לא בכדי התבטאו גדולי וצדיקי הדור על רבי יחיאל צבי בהערכה ובהערצה אין קץ, לדוגמא, נביא בזה את דבריו של הרב הקדוש ה'בית ישראל' זי"ע מגור, שהתבטא פעם על רבי יחיאל צבי – אביו של רבינו ואמר: "אביו של רבי יהודה זאב היה 'ערליכער יוד' וקדוש עליון!"

במלחמת העולם השנייה איבד את כל משפחתו, והוא עצמו שהה במחנות עבודה. לאחר המלחמה עלה בגפו לישראל, נשלח על ידי הבריטים לקפריסין ולאחר קום המדינה התיישב בתל אביב. הרב ליבוביץ התקרב לרב יהודה צבי ברנדויין וצורף לחבורת המקובלים שעמה נמנו הרב משה יאיר וינשטוק ואחיו הרב יוסף וינשטוק. בניגוד להם, הרב ליבוביץ נותר באלמוניותו ורק מעטים עמדו על גדלותו בתורת הנגלה והנסתר. לפני מלחמת העולם השנייה היה מאורס, אולם לאחר שכלתו נספתה בשואה לא נישא עוד. במשך עשרות שנים התגורר בגפו בחדר בודד ברחוב חברון, בצמוד לבית הקברות טרומפלדור בתל אביב, ולמחייתו עבד כמודד כבישים מטעם עיריית תל אביב. הרב ליבוביץ שמר על קשר הדוק עם רבי אהרון רוקח, האדמו"ר מבלז שהתגורר גם הוא בתל אביב. התכתב עם האדמו"ר רבי יקותיאל יהודה הברשטס מצאנז, שאף הכליל בספריו דברים משמו של הרב ליבוביץ. היה מקורב גם לאדמו"רי רוז'ין שהתגוררו בת אביב - סדיגורה בוהוש, הוסיאטין וסלוי. נקבר בבית הקברות של נציבי ישיבת פוניבו' בבני ברק.

מנהג עשה לו רבינו בצעירותו – לילך אל הצדיקים שבדור ולשבות שם שבתו או לחוג שם את הרגל. כך היה ממלא את מטענו באור קדושת השבת אשר דרכה להשפיע על שאר ימות השבוע. במסגרת אותם שבתות שנסע רבינו להסתופף בצל צדיקי דורו, נסע אל הרב הקדוש רבי שלום אליעזר מראצפערט זצ"ל הי"ד, בנו של בעל ה'דברי חיים' מצאנז זי"ע. רבינו היטיב לתאר את השבת במחיצתו בעת שבא לעיר סעקלהיד, כמו שכותב על כך בספרו וזאת ליהודה ח"א עמ' סא: ותהילות לאל עליון זכיתי לנסוע אל הרבי הקדוש רבי שלום אליעזר הי"ד מראצפערט ב' או ג' פעמים, ופעם כאשר היה הרבי זיע"א בעיר סעקלהיד או במיהייפאלווא, ושהה שם בשבת קודש לרגל שמחת שבע ברכות של איזה קרוב משפחה שלו, או של חסיד שהיה קרוב מאד ללבו הטהור, והנה כל השבת התנהג רבי שלום אליעזר הי"ד כאחד האדמורי"ם מהדורות הקדמונים, התפלל לפני העמוד את תפילת מוסף, וערך את שולחנו הטהור ואמר בפה קדשו דברי תורה דברי אלוקים חיים, והכל היה מלובש ברמזים דקה מן הדקה. וכך חלפה לה שבת מרוממת ומרגשת במחיצת הרבי. והנה בצאת שבת קודש התפללתי במחיצת הרבי את תפילת ערבית של מוצאי שבת, ועמדתי קרוב מאד אליו והייתי עד למעשה נורא עד למאוד, הגבאים החלו לעשות סדר בבית המדרש והעבירו ממקום למקום ספסלים וכסאות כבדים וגדולים, ותוך כדי הסדר שהם עושים העבירו את אחד הספסלים אשר היה מאוד כבד וגדול במיוחד מעל ראשו של הרבי, והרבי אחז אז בשעת אמירת שמע ישראל וכו', והנה מעשה בעל דבר עם כל הזהירות והזריזות של הגבאים מחמת כובד הספסל נשמט צדו האחד של הספסל ונחת הישר על אצבעות יד השמאלית של הרבי זיע"א שהיה אז על השולחן, דם רב ניגר ויצא מאצבעותיו של הרבי מחמת המכה, ובדיוק כשזה קרה אחז הרבי באמירת אחד של שמע ישראל, והוא נשאר על רבינו הקדוש והטהור לא נע ולא זע ולא חש במאומה,

והמשיך להתייחד עם קונו בדביקות ובהתלהבות עליונה באמירת אחד כמו שאינו קורה שום דבר. כאמור הייתי עד למעמד זה, עיני ראו ולא זר, וגודל המראה נחרט בלבבי ולא ישכח ממני לעד.

כמו כן הלך רבינו אל בנו הדומ"ץ הגאון רבי חיים הלברשטאם זצ"ל, והעלה את התפעלותו מעוצם עבודתו הקדושה הגדה של פסח עמ' 170, וכה כתב: בעיר שלנו גר הגאון הצדיק רבי חיים הלבערשטאם בן הרב הקדוש רבי שלום אליעזר [מראצפערט] הי"ד זיע"א, בן הרב הקדוש דברי חיים אב"ד צאנז זיע"א, זכיתי להכירו ולקבל ממנו ברכה, והיה תמיד מנשק הדפנות הסוכה, וכן ד' מינים שבולוב, והמרור בחג הפסח. גם לגרוסוודיין מגיע היה רבינו לעיתים תכופות, לשם נסע בכדי לשהות במחיצת קדשו של כ"ק האדמו"ר רבי חיים מאיר מויו'ניץ זצוק"ל בעל ה'אמרי חיים', וללמוד ממנו עבודת הבורא. שם פגש רבינו את בנו הגדול לימים כ"ק האדמו"ר ה'ישועות משה' זצוק"ל, באחת הפעמים אף למד עמו חומש רש"י על הפרשה, לפני עריכת השולחן הטהור בליל שבת קודש. כמו כן למד שם לפעמים עם כ"ק האדמו"ר ה'תורת מרדכי' זצוק"ל ממאנסי. ימים שחורים ואפלים עוברים על יהודי אירופה בשנות השואה הנוראה, מאחר שניתנה רשות למשחית להשחית, אינו מבחין בין צדיק לרשע. וכך נגזרה הגזירה על יהודי אירופה כולה, לעבור שנות זעם נורא והסתר פניו של בורא עולם הטוב והמטיב. אותו משחית אינו מסתפק ביהודי גרמניה ופולין, ומוסיף ומגביר כוחו כנגד שארית הפליטה הנמצאת בהונגריה. וכך נשלחו יהודי הערים והעיירות למחנות העבודה, ביניהם היה רבינו אשר נאלץ היה לעבוד עבודת פרך באותו מחנה כפיה.

מחזה מרטיט לב היה זה, עת נכנס רבינו כשהוא שבור ושחור מעבודת כפייה אותה אולץ לעבוד בעל כורחו, אל חדרו של הגאון הצדיק רבי שלמה אליעזר ויזל זצ"ל הרבי מטרנובה, אשר נתפרסם כאיש מופת שדבר מברכותיו לא ישוב ריקם. הצליח אותו נער – הלא הוא רבינו – לחמוק מעיניהם הבולשות של המפקחים על העבודה, ולהיכנס אל הרבי כשרק בקשה אחת הביא עמו רשומה על גבי הפתקא. מבקש הוא להמשיך ולשרוד את הימים הקשים שהגיעו, ואף את אלו שיבואו; מבקש הוא לזכות ולראות את האור הגדול שיפיצע, בסיומה של האפילה.

הרבי, הזין את עיניו הקדושות מהפתק שהוגש לידו. הביט בנער בחמימות וברכו כי יינצל, ותקוים בקשתו. אך הנער רבי יהודה זאב, בצר לו, לא רצה להסתפק בזאת. וכך, תוך שהוא יצא מהחדר, זעק זעקה גדולה ומרה שיצאה הישר מתוך קירות ליבו, כשהוא חוזר ומתחנן שוב ושוב על צרתו כי רעה היא. הרבנית, שנחרדה מאוד למראה הנער, ניגשה אליו ואמרה לו: "בחורל, פאר וואס זענט איהר אזוי טרויעריג? זאלסט וויסען, אז אזוי וויא דער רב האט אייך געגעבען א געבענטש, איהר ועעט ניצל מכל דבר רע" בחורל, מדוע הנך כל כך בצער? עליך לדעת, כי מרגע שהרב העניק לך את ברכתו, תינצל מכל דבר רע. רק אז, נחה נפשו של רבינו בברכת הרבי מטרנובה.

מזכיר היה רבינו שתי ברכות שקיבל קודם הגיעו אל המחנות, שעמדו לזכותו להינצל מהם. אותה ברכה שקיבל בילדותו מפי הרב הקדוש רבי יצחק ישעיה מטשחויב זי"ע, עת הגיעו לעיר סאטמר, כפי שהוזכר לעיל, וכן עמדה לו גם אותה הברכה שהשיג בעמל רב מהגאון הצדיק רבי שלמה אליעזר ויזל זצ"ל הרבי מטרנובה, בעת שהיה שבו במחנה עבודה הונגרי. בעלותו ארצה איוה רבינו למושב לו את העיר תל אביב, באותה התקופה בה הגיע אליה רבינו – תקופת קום המדינה, הכילה העיר בתוכה אדמו"רים רבים, רבנים, צדיקים נסתרים ואנשי מעשה, יראים ושלמים את ה'. לא פלא אפוא, כי איש בעל מעלה כרבינו, מצא בעיר זו את אשר איוותה נפשו. שם, בתל אביב הישנה והטובה, המשיך

והתעלה בדרכו המיוחדת לו, תוך שהוא מסתיר עצמו מעיני הציבור, כאשר הצטרף ל'דיבוק חברים' עם חבורת הצדיקים הנסתרים שבראשם הסנדלר הקדוש רבי משה יעקב רביקוב זצ"ל, שאף הם שיכנו עצמם באותה 'תל אביב של מעלה'.

היטב ידע רבינו לנצל את ימי שהותו בעיר תל אביב, בכדי להתקרב, לצאת ולבוא בביתם של גדולי וצדיקי הדור. עוד מיד בשבוע הראשון לישיבתו בעיר תל אביב, בליל שבת קודש, פנה ועלה אל ביתו נאווה קודש של הרב הקדוש רבי אהרן מבעלזא זי"ע – אישיות רבת ההוד והקדושה, אליה נכרכה נשמתו הטהורה של רבינו בכל שנות חייו.

באותו ליל שבת קודש, בפעם הראשונה בה ניגש אל הרבי הקדוש מבעלזא, עת הושיט לו את ידו ללחיצת 'שלום עליכם', הרגיש הצדיק את רבינו העומד לצידו, המשיך להחזיק בידו ולברכו בלחש במשך כעשר דקות רצופות... המשמש בקודש הרב החסיד ר' שלום פויגל ז"ל, שאין ראייתו כראיית רבו, נדמה היה לו כי איש פשוט הוא העומד ונותן את ידו לרבי, וחשב כי טעה הרבי בזהותו של העומד מולו, וברצונו לזרז את רבינו, פנה אל הרבי ואמר לו: "ער איז דאך א אנדערער"... הוא הרי מישוהו אחר... משום שסבור היה כי החליף הרבי בין רבינו ובין אדם אחר, וכן פנה אל רבינו ונהם לאוזניו: נו... מרמז לו בזה כי יש לו לקחת אליו בחזרה את ידו. אולם, הרבי שכלל לא טעה במעלתו וזהותו של העומד מולו, השתיק את הגבאי והמשיך להחזיק את ידו של רבינו עוד מספר דקות ארוכות, ממשיך להוציא מפיו ברכות רבות למספר. "אין זאת", אמר רבינו בענוותנות, "אלא משום שהרבי הרגיש את אבי הקדוש, ולכך לא עזב את ידי". תקופה קשה בדוחק הפרנסה עברה על רבינו, אמון על דברי חז"ל שמו"ר פ"ג ס"ח שכל הנוטל עצה מן הזקנים אינו נכשל, גמרה ההחלטה בליבו של רבינו לנסוע אל העיר בני ברק הסמוכה, אל ביתו של גאון ישראל וקדושו מרן ה'חזון איש' זצוק"ל, אשר שמעו הלך לפניו והגיע עד לתל אביב הסמוכה, להתייעץ עמו באשר למקום עבודה עבורו. וכך יוצא הוא לדרכו, משאיר לזמן מה קצר את תל אביב מאחוריו, כשפניו מיועדות אל העיר בני ברק – אל מעונו הקדוש של מרן ה'חזון איש' זצוק"ל.

בשעה שנכנס אל העיר, כבר עמדה השמש ברום השמים, מבשרת לכל שהנה הגיע ובא זמנה של תפילת המנחה. כאשר לפתע שמע מאחד הפתחים שלפניו, קול הקורא ומבקש ממנו להיכנס ולהשלים מגין לתפילת המנחה, ורבינו פסע בשמחה אל עבר הבית אליו נקרא, אשר מפנימיותו ניכר שהוא משמש כבית כנסת. משהסתיימה לה התפילה, בשעה שכבר יצאו כל המתפללים מבית הכנסת, צדה עינו של רבינו בפנינת חדר בית הכנסת, דלת קטנה שהיתה פתוחה מעט, אך במעט חשפה מאחוריה חדר עמוס ומלא בספרי קודש, משצדו עיניו של רבינו אוצר שכזה – חדר מלא ספרי קודש, נפשו חמדה ויצאה אל החדר הצדדי. כך מצא את עצמו יושב בחדר זה ומעיין בספרים הרבים שהיו שם, בלי שישים לב לזמן העובר וחולף, ומבלי להבחין ביהודי הנוסף שישב שם באותו החדר.

לאחר שסיים לעיין באחד הספרים, תוך שהוא ניגש אל הארון כדי להוציא משם ספר נוסף, הבחין לפתע ביהודי הנוסף ששהה יחד עמו בחדר. הלה, שנדהם ונפעם היה מאותו יהודי שאין ניכר מלבושו כי בן תורה הוא ובכל זאת לומד היה בקול ובנעימה, הרים אליו את עיניו שטוהר רב ניבט מהם, ובירכו בשמו של הקב"ה – בברכת השלום. ושוב פנה אליו, ושאלו: "האם 'עולה' אתה?" "אכן כן", ענה לו רבינו. "עליתי זה לא מכבר משאול תחתיה, ממוות לחיים - פליט ושריד אני מתוך מחנות האימה, אשר רק יד ה' היכולה להחיות מתים, יכלה להוציא אותי מהם".

הלה פנה אליו שוב במאור פנים ושאלו: "ומה דעתך על ארץ ישראל אליה הגעת? על אווירה? על אילנותיה? על פירותיה?" כך נפתחה שיחה ערה בין השניים, מקרבת אותם זה לזה. וכדרכם של שני יהודים המדברים ביניהם, התגלגלה השיחה וצללה מ'שיחת חולין של תלמידי חכמים' אל תוך ים התורה, כשהיא סובבת סביב דברי התוספות הראשון במסכת חולין שם הובא מהתוספתא בענין הלכות ארץ ישראל. רבינו שואל והלה משיב, וכוח תלמודי פורץ ביניהם. ובעוד הם יושבים ומתפלפלים בחיי עולם, שוכחים מכל חיי השעה, נכנס אל אותו חדרון יהודי מיושבי המקום ופנה בתרעומת מה אל רבינו: "כיצד משוחח ומתוכח אתה כך עם מרן ה'חזון איש'? וכיצד זה בכלל הצלחת להיכנס כך אל תוך ביתו?" - - -

רבינו נחרד לרגע. עתה, משהתגלה לו מי הוא האיש הגדול היושב מולו, כבר לא אזור עוז בנפשו להמשיך ולהתנצח עמו בלימוד. אך מרן ה'חזון איש' בגודל ענוותנותו, פנה אל הנכנס ודחה אותו בנימת גערה: "מדוע אתה מפריע לי ולמר? הנה עד שמצאתי לי יהודי כלבבי המתנצח עמי בלימוד, באת להפסיק ולהפריע לי?! ואף הוסיף ואמר: "על חסרון זה של חדוות הלימוד, איני בטוח שאוכל למצוא לך מחילה... בידי הגאון הרב מרדכי גרוס שליט"א גאב"ד חניכי הישיבות מצויה אותה שיחת לימוד כפי ששמעה מפי רבינו וצ"ל."

במשך השנים הבאות היו פעמים רבות בהן נפגש רבינו ושוחח בלימוד ובעניינים שונים עם מרן ה'חזון איש'. באחד המכתבים ששלח זקן המקובלים הגאון הצדיק רבי משה יאיר וינשטוק זצוק"ל לרבינו, ניתן ללמוד על קשר זה: "...השגתי אתמול מכתבו מיום א' שבוע זו, ונהניתי מאוד מההתקרבות שהייתה לו אצל ה'חזון איש' והצדיק הנסתר ר' יעקב משה ז"ל הסנדלר הקדוש..."

מכל הקשרים אותם טווה ורקם רבינו, עם צדיקים וחסידים שבדור, ניתן להבחין בקשר הדוק ומיוחד במינו, ששמרו ביניהם - רבינו וזקן המקובלים רבי משה יאיר וינשטוק זצ"ל. כפי שנראה ממכתב שנכתב ביום ה' לסדר 'ונפשו קשורה בנפשו', מתוכו ניתן לראות את עומק הידידות שהיתה שרויה בין שני גדולי עולם אלו. וכך כתב שם רבי משה יאיר לרבינו: "בוודאי אמר הכתוב משלי כו, יט 'כמים הפנים אל פנים כן לב האדם לאדם', בה בעת שהרגיש כבוד תורתו הרמה אותי, כן הרגשתי אני כי אני קשור בנימי הלב עם מעלת כבודו שליט"א". מאות מכתבים כתב רבי משה יאיר לרבינו, ובו הוא מכנהו בתארים מופלגים, וכך נמצא כתוב בהם: 'צדיק יסוד עולם', 'כליל השלימות מוכתר בנימוסין צנא דמלא ספרא'. עוד הוסיף וכתב על רבינו: 'בוצינא דנהורא נפישא', 'איש אשר רוח אלוקים בו' ועוד תארים רבים וגדולים. רבינו שמואל אצלו מאות! מכתבים שקיבל במשך השנים מאת ידידו זקן המקובלים רבי משה יאיר וינשטוק זצ"ל, וברבות הימים אף ליקט את כל אותם מכתבים והדפיסם בספרו 'קול יהודה בעל הכתבים' ב' חלקים. לא בכדי היתה ההערכה והאהבה שוכנת בליבו של רבי משה יאיר אל רבינו, שכן בגודל מעלתו התבטא ואמר פעם לרבינו, כי מסתכל הוא פעמים רבות על הצדיקים הנוספים בחבורתם, אך מאז שהכיר את רבינו שוב היה לו בר שיח. וכמו שאמר, כי במשך שנים שמר באמתחתו דברי קודש רבים שלא היה לו למי לאומרם, עד אותו יום אשר בו פגש ברבינו. מכל הקשרים אותם טווה ורקם רבינו, עם צדיקים וחסידים שבדור, ניתן להבחין בקשר הדוק ומיוחד במינו, ששמרו ביניהם - רבינו וזקן המקובלים רבי משה יאיר וינשטוק זצ"ל. כפי שנראה ממכתב שנכתב ביום ה' לסדר 'ונפשו קשורה בנפשו', מתוכו ניתן לראות את עומק הידידות שהיתה שרויה בין שני גדולי עולם אלו. וכך כתב שם רבי משה יאיר לרבינו: "בוודאי אמר הכתוב משלי כו, יט 'כמים הפנים אל פנים כן לב האדם לאדם', בה בעת שהרגיש כבוד תורתו הרמה אותי, כן הרגשתי אני כי אני קשור בנימי הלב עם מעלת כבודו שליט"א."

מאות מכתבים כתב רבי משה יאיר לרבינו, ובו הוא מכנהו בתארים מופלגים, וכך נמצא כתוב בהם: 'צדיק יסוד עולם', 'כליל השלימות מוכתר בנימוסין צנא דמלא ספרא'. עוד הוסיף וכתב על רבינו: 'בוצינא דנהורא נפישא', 'איש אשר רוח אלוקים בו' ועוד תארים רבים וגדולים. רבינו שמר אצלו מאות! מכתבים שקיבל במשך השנים מאת ידידו זקן המקובלים רבי משה יאיר ווינשטאק זצ"ל, וברבות הימים אף ליקט את כל אותם מכתבים והדפיסם בספרו 'קול יהודה בעל הכתבים' ב' חלקים.

לא בכדי היתה ההערכה והאהבה שוכנת בליבו של רבי משה יאיר אל רבינו, שכן בגודל מעלתו התבטא ואמר פעם לרבינו, כי מסתכל הוא פעמים רבות על הצדיקים הנוספים בחבורתם, אך מאז שהכיר את רבינו שוב היה לו בר שיח. וכמו שאמר, כי במשך שנים שמר באמתחתו דברי קודש רבים שלא היה לו למי לאומרם, עד אותו יום אשר בו פגש ברבינו.

קשר מיוחד נרקם בין רבינו ובין האדמו"רים והצדיקים לבית גור, באחד הפעמים כשביקר רבינו בירושלים, פנה ועלה להתברך מפי כ"ק האדמו"ר ה'בית ישראל' צוק"ל. כאשר הגיע פעם נוספת לירושלים, עלה שוב אל האדמו"ר ה'בית ישראל' להתברך מפיו. הפעם, הרבי זיהה והכיר אותו מביקורו הראשון, ופנה אליו ושאלו: "מדוע אינך בא לעיתים תכופות יותר אלי?"... ואז פנה ה'בית ישראל' אל משמשו הרב החסיד רבי חנינא שיף ז"ל ואמר לו כי בפעמים הבאות כשיגיע אליו רבינו, יש להכניס אותו אליו בלא המתנה בתור... מיני אז מקפיד היה רבינו לשלוח מכתבים אל הרבי, להעמיק את ההיכרות שביניהם. עד ששלח לו הרבי את הרב החסיד ר' בונים קורניק ז"ל שיאמר לו: כי אמנם נהנה הרבי ממכתביו, אך אל לו לטרוח בכתיבתם, שכן הקשר וההיכרות ביניהם כבר בעינה עומדת. הערכה רבה רחש רבינו גם אל אחיו וממשיך דרכו כ"ק האדמו"ר ה'לב שמחה' צוק"ל. ואומר היה רבינו כי פעמים רבות מזיז הרבי את ידיו ורושם בהם את שם ה', ועל ידי כך הוא מזיז עולמות. גם ממלא מקומו בשלשלת הקודש, הלא הוא, האדמו"ר בעל ה'פני מנחם' צוק"ל, העריך והעריץ את רבינו הערכה עצומה. בחתונת אחד מבניו של הגאון רבי שלמה זילברשטיין, רבם של חסידי גור בבני ברק, הלך רבינו אצל החתן והמחותנים, לאחל להם ברכת 'מזל טוב'. כאשר ניגש אליהם, הציג המחותן את רבינו בפני הרבי ה'פני מנחם' צוק"ל, ותיאר בפניו את שמות הספרים אותם כתב רבינו. "איהר זענט דער בעל המחבר 'בעל הכתבים'?" האם אתה מחבר הספר 'בעל הכתבים'? שאל הרבי. "כך אומרים", ענה לו רבינו. וברבות הימים כתב לו בעל ה'פני מנחם' מכתב עם חידושי תורה, והדפיסו רבינו בראש ספרו. בעבותות של אהבה נקשרו האדמו"ר מלעלוב בעל ה'ברכת משה' צוק"ל ורבינו. מדי פעם נוהג היה רבינו להשתתף ב'טיש' בלעלוב ולשבת סביב שולחנו הטהור של הרבי. באחת הפעמים כשהשתתף ב'טיש', ביקש ממנו הרבי כי יאמר דבר תורה. ואף על פי שאחד ממשמשיו של הרבי שלא הכיר ברום ערכו של רבינו, ניסה למנוע זאת, עקשנותו של הרבי גברה... וכך הסיח רבינו בפני אחד ממשמשיו: כי באחד העיתים נסע עם הרבי יחדיו. ואז לימדו סוד גדול מאד בענייניו של האי רעיא מהימנא, משה רבינו עליו השלום, שהוא סוד במדבר יב, ג 'והאיש משה עניו מאד מכל האדם'... אותו קשר נפלא המשיך לאחזר פטירתו, גם עם בנו וממלא מקומו, כ"ק האדמו"ר רבי שמעון נתן נטע מלעלוב צוק"ל. מן המותר להביא ראיות לאהבה וההערכה אותם רכש הרבי אל רבינו, ולהיפך. אך אי אפשר בלא להביא מכך דבר. וכך מעיד נאמן ביתו של רבינו רבי אהרן שטרן שליט"א: כי ביום מן הימים קודם בוא הפסח, ביקש הרבי לזכות ולארח את רבינו על שולחנו בליל הסדר, ולולי סירובו של בני ביתו של רבינו, היה הדבר נעשה... ואף רבינו, החשיב מאד את הרבי – עד שאמר כי שלושה אנשים יש שלעולם אין הגמרא יורדת מעל שולחנם – האדמו"ר ממחנובקא,

האדמו"ר מלעלוב והאדמו"ר מערלוי. שלושים שנות חיים שהיו בין רבינו לבין כ"ק האדמו"ר מבוהוש זצוק"ל, לא היה בהן כלום כדי לערער ולו במעט את הידידות האמיצה שנרקמה ביניהם. ידידות אשר עולה ומבצבצת פעמים רבות מבין המכתבים שהיו שולחים זה לזה. כה רבה היתה ההערכה שבניהם, עד שבאחד המכתבים שכתב הרבי אל רבינו הוא מציין: 'כי דברי התורה שלו מכוונים אל האמת'. ורבינו, כמים הפנים לפנים – היה שומר אגרת זאת מכל משמר ומשתבח בה. מניח אותה כסגולה לשמירה, על יד המטבע המיוחסת לרבי הקדוש מרוז'ין זי"ע, אף אותה קיבל מידידו הרבי מבוהוש. כמו כן מעידים מקורביו של רבינו, כי פעם כשנפגשו זוג קדושים אלו, נשקו הרבי לרבינו על מצחו ואמר לו: "הנני ידידך בזה ובבא... אותה ידידות עמוקה ואמיצה, הביאה לכך שאפילו דבר אחד שהיה עובר על האחד לא היה נסתר מפני השני. יודעים היו זה על זה, הכל. וכך – בידידות העמוקה שביניהם היו מתפללים ודואגים זה לזה, עד אשר באחת הפעמים ביקש הרבי מרבינו כי יכתוב את שמו ושם אמו על פתק ויטמינו בתוך סידור האר"י שעומד היה ברשותו. מקפיד היה רבינו בעת שהותו בעיר תל אביב, לבוא לעיתים קרובות ולהתפלל בבית מדרשו של כ"ק האדמו"ר מבוהוש זי"ע, שהיה עמו בידידות מופלגת. אותה ידידות מופלאה שהביאה לכך שהיה רבינו אף מגיע ומתארח פעמים רבות על שולחנו של הרבי בסעודות שבת וחג. באחד מכתביו בו מציין רבינו מה שראה בהגדה של פסח של המקובל רבי יוסף גיקטליא זצ"ל, כתב כך: "ראיתי בביתו של אדמו"ר ר' יצחק מבוהוש שליט"א שהייתי אצלו על סדר של פסח". גם עם כ"ק האדמו"ר בעל ה'שפע חיים' מצאנו זצ"ל, היה שומר רבינו על קשר. קשר אשר התבטא ביותר בשליחת מכתבים וחידושי תורה, כאשר האדמו"ר ה'שפע חיים' כותב אליו חמשה מכתבי תשובה ארוכים, לענות על שאלותיו ששאלו בהלכה ובפרד"ס התורה. ויש לציין, כי אף שהאדמו"ר ה'שפע חיים' לא היה עונה על שאלות בעניני קבלה, אך כשרבינו שלח אליו שאלה בנושאים אלו, חרג ממנהגו ויצא מגדרו כדי לענות לרבינו. נדיר עוד יותר למצוא שהתבטא על אדם כפי שהתבטא על רבינו, וכך כתב בתוך דבריו במכתב ששלח לרבינו: "אשריך! שנכנסת לשם ויצאת בשלום", כשכוונתו כמבואר במכתב לדברים שבחכמת הנסתר. קשרי ידידות מופלאים היו לרבינו עם פוסק הדור הגאון המפורסם רבי שמואל וואזנר זצוק"ל, אשר רבינו החשיבו כרבו. על גודל הערכת והערצת פוסק הדור הגר"ש וואזנר זצ"ל לרבינו, נוכל ללמוד ממה שמצאנו שביום קדוש ונשגב כמו ערב יום הכיפורים, שבוודאי היה עסוק ביום זה למעלה ראש בהכנה לקראת היום הקדוש ביותר בשנה, ועוד יותר על ריבוי השאלות בבית ההוראה המצוי ביום זה, ועם כל זאת הרב וואזנר מצא לנכון לכתוב בעצם יום גדול זה מכתב לרבינו.

במשך השנים שלח לו פוסק הדור הרב וואזנר זצ"ל כמה וכמה מכתבים, ובהם תשובות רבות בהלכה, שבהם פשט את ספיקותיו ושאלותיו של רבינו, אשר סמך על עמוד ההוראה שבדורונו, שכל אשר יורנו כן יעשה.

קשר עמוק שמר רבינו עם הצדיק הנסתר רבי יוסף וולטוך זצ"ל, אשר העיד רבינו ואמר כי 'הוא היה החבר הכי טוב שלי'... רב היה המשותף בין רבינו ובין רבי יוסף וולטוך, אף הוא כרבינו – למרות כי רבו מעלותיו, לא שמר לעצמו שום גינוני כבוד, והיה נחבא אל הכלים, צנוע ושפל רוח. דבר נוסף בו שרר דמיון בין רבינו ובין ידידו רבי יוסף היה – הפרישות. דבר שרבינו עוד ידע בחייו וכפי שאמר למשמשו: ר' יוסף לא עלה על מיטה במשך חמישים שנה!... ועוד הוסיף ואמר כי גם אילו רוצה היה ר' יוסף לעלות על מיטתו, לא יכול היה – שכן ערימות ספרים היו ממלאים כל שטח פנוי עליה... עוד סיפר רבינו, כי

אחד האנשים שר' יוסף שהה אצלו במשך שהותו בשוויץ, אמר בשעת פטירתו של ר' יוסף, כי הוא וקירות ביתו יכולים להעיד כי כל כך היה פרוש עד שלא היה מחליף בגדיו אלא משבת לשבת...

אותו קשר שהיה בנוי ועומד לתלפיות בין רבינו ובין ידידו הקרוב רבי יוסף וולטוך זצ"ל, היה קשר אמיץ ובר קיימא, שאף הוליד והצמיח מתוכו מכתבים רבים וארוכים, שהיו מלאים וגדושים בתורה, יראת שמים ותפילות בעד הפרט ובעד כל קהל עדת ישראל.

בכל אותם קשרים רבים שניהל רבינו עם צדיקים וגדולים שבדור, בלטה דמות מיוחדת ובלתי נשכחת, הלא היא דמותו של המקובל הגאון הצדיק רבי חיים משה מנדל זצ"ל. דמות, אשר כל הזוכה לחזות בה, אין היא נמחית מזיכרונו – לעולם. אינספור אנשים מאנשים שונים זכו בזכות זו של ראיית פני צדיק שמאור פניו כמאור שלא מן העולם הזה. אך רבים מהם, נסתרה דמותו ונסתרו מעלותיו מהם.

מעידים מלוויו של רבינו, כי בכל פעם כאשר היה רבינו נכנס אל חדרו של הרב מנדל, היו פניו מאירות וזורחות כלבנה. כה רבה היתה ההערכה שרכש הרב מנדל אל רבינו, עד שאמר לאחד ממקורביו: כי כל מכתב שנכתב על ידי רבינו ומגיע לידי, כדאי לו לשמור עליו - כי הוא סגולה לשמירה...

וביותר מזה, חוזר ואומר היה רבי חיים משה: כי בכל דור יש אחד מהל"ו צדיקים אשר הוא היחיד המכיר והמאסף את כולם. והוסיף ואמר כי באותו הדור, אותו מקשר היה רבינו. כאשר נפל הרב מנדל למשכב, הוא לקה בליבו ומצבו הוגדר כקריטי. חתנו, הגאון רבי אלטער דוד חיים שטרן שליט"א, פנה אל רבינו וביקש ממנו כי יעתיר עבור חותנו בתפילה למען ירפא ממחלתו. רבינו, שהיה קשור ברב מנדל בקשר עמוק ודאג למצבו. פנה ואמר: "כאשר מורי ורבי כ"ק האדמו"ר רבי יואל מסאטמר זצוק"ל חלה קשות, שלח אלי מכתב ובו הוא ביקש ממני כי אאסוף מנין של צדיקים אשר מעולם לא ידעו מהו חטא ויתפללו בעדו. ואכן כך עשיתי - קיבצתי עשרה צדיקים שלא טעמו טעם חטא, והתפללו בעדו במירון אצל רבי שמעון בר יוחאי. ואכן - רפא וחיה. זהו סוד כי אם עשרה צדיקים קדושי עליון יתפללו, הם יכולים לבטל כל גזירה, ואפילו נחתמה בדם. גם עתה, הזדרו ולך לאסוף מניין שכזה. ונתפלל על חמיק, ורפא לו..."

הגראד"ח הזדרו וצירף אל רבינו את פוסק הדור הגאון רבי שמואל הלוי וואזנר זצ"ל, את הצדיק 'החייט' - רבי שלמה גרין זצ"ל, את רבי ישראל אליהו וינטרויב זצ"ל, הגאון רבי מרדכי גרוס שליט"א גאב"ד חניכי הישיבות, ועוד כמה צדיקים נוספים אשר גם הם היו יראים ושלמים. ואכן, אחר התפילה המיוחדת, הרב מנדל נרפא במהרה. היכרותו של רבינו עם כ"ק האדמו"ר ה'עקבי אבירים' זצוק"ל מסדיגורא החלה, עוד בהיותו מיודד עם אביו כ"ק האדמו"ר ה'כנסת מרדכי' זי"ע מסדיגורא בתל אביב.

שבח גדול השתבח רבינו בידידות זאת, תוך שהוא מדגיש כי רעו וידידו הינו תלמיד חכם עצום. והיה נוהג לבוא אליו עוד בעיר תל אביב ולשוחח עמו כשלוש שעות ויותר רצופות בדברי תורה. יותר מזה, באחת הפעמים התבטא רבינו ואמר כי האדמו"ר מסדיגורא יודע בעל פה מילה במילה, את כל הדברים הכתובים בספר הקדוש 'תולדות יעקב יוסף'... פעם הראה רבינו מכתב שקיבל מגדול המקובלים רבי משה יאיר וינשטוק זצ"ל, שבו כתב על הרבי מסדיגורא זצ"ל כשהיה עוד צעיר, כי הוא מחזיק ממנו מאוד. ומרוב חיבתו של רבינו לרבי מסדיגורא, היה שומר מכתב זה בין דפיו. אף הרבי הקדוש היה משיב לו אהבה כאהבתו, ומושיבו היה על ידו בעת עריכת שולחנו הקדוש... ואף במכתבים שכתב אל רבינו, הגדיל וכתב: 'ידידנו ידי רב לו בתורה'. חשיבות עצומה החשיב הרבי מערלוי את רבינו, עד שבכל המכתבים שכתב לרבינו הוא מכנהו "צדיק יסוד עולם", וכידוע שהרבי מערלוי לא היה מגזים בתוארים.

וכך אנו מוצאים במכתב ששלח האדמו"ר אל רבינו, בתאריך כ"א כסלו תשנ"ו לפ"ק, אשר די בקריאת התארים בראשו, בכדי להבין את עומק ההערכה שהיתה לרבינו אצל האדמו"ר מערלוי: "לאבן הזוהר, כעצם השמים לטוהר, רב נהוראי, הרואה אומר ברקאי, הלוא הוא כבוד ידיד עליון, ואהובי ידיד נפשי, הרב הגאון צדיק יסוד עולם, כל רז לא אניס ליה, כש"ת מו"ה יהודה זאב לייבוביץ שליט"א". וכן בכל פעם שהיה מגיע רבינו אל ביתו, היה מושיבו בכסאו. וכאשר הגיע אחד ממקורבי רבינו לבקש ברכה מהרבי. פנה אליו הרבי ואמר לו: "מדוע אתה מגיע לבקש ממני ברכה? והרי יש לך את רבי יהודה זאב לייבוביץ?" כדי לחוש באהבה וההערכה שהיתה בלב רבינו אל כ"ק האדמו"ר מערלוי צוק"ל, די לנו להביא את מה שאמר רבינו לרבי באחד מהמפגשים שנערכו ביניהם: "אתה הוא צדיק הדור, ואם אתה רוצה אני יכול לגלות עליכם את הדברים הקדושים והגדולים והנוראים שאתם עושים בכל העולמות, וכן כל פרט ופרט מחיי היום יום שלך שכולם עבודת קודש נוראה כמו באיזה שעה אתה קם... וכמה פעמים בהם ראה רבינו כי עננים שחורים באים מעל ארצנו, היה מבקש מהרבי עזרה בהסרת מידת הדין... "החתם סופר של דורנו", התבטא עליו רבינו. "הוא צדיק יסוד עולם, ונשמתו חצובה מעולם האצילות", אמר עליו בפעם אחרת. ובאחד מכתביו כתב רבינו בהתייחסו אליו: "וכמעט לא מצאתי אדם גאון וקדוש ענוותן כמוהו"...לאחר כל מעלות אלו, לא פלא כי ידידות עמוקה שררה בינו לבין רבינו. אומר היה הרבי מערלוי במעלתו של רבינו, כי מעלתו הגדולה היא שאף על פי שכבר נתפרסם שמו וצריך שימוש ולימוד, עדיין הוא מסתיר עצמו באלפי הסתרות. במכתב שהרבי כתב אל רבינו, יש בו כדי להעיד כמאה עדים על הערכתו העצומה אל רבינו: "זהנני חותם בכל חותמי ברכות, ידידו עוז קשור אליו בעבותות אהבה, מוקירו ומכבדו כערכו הגדול, הק' יוחנן בהה"ק ר"מ סופר זצ"ל בן טושענע". שעות של שיחות בענייני קודש עמדו בין רבינו ובין הרבי מערלוי. כל הזדמנות שנקרתה בפני ידידים אלו, הוסבה לדברי קודש. כמו בשבת קודש 'וישלח' של שנת תשנ"ט, אז התארח הרבי בבני ברק, ואחר תפילת ליל שבת עלה אל רבינו ושוחחו שם שעה ארוכה בדברי תורה. רבינו אף היה קשור ודבוק בהגאון הקדוש רבי יהודה לייב אשלג זצ"ל בעל ה'סולם', והחשיב אותו לרבו המובהק. קשר זה הביאו לדיבוק חברים עם הגאון הצדיק רבי יוסף ווינשטאק זצ"ל מציריך, אשר היה תלמיד מובהק של רבינו בעל ה'סולם', ורבינו אף החליף עמו מכתבים בפרד"ס התורה לעתים תדירות. אף עם תלמידו המובהק של בעל ה'סולם' רבי משה ברוך למברגר זצ"ל, היה לרבינו קשר איתן. קשר טמיר ונעלם היה לו לרבינו עם הגאון המקובל רבי חיים אריה ערלאנגער מלוגאנו אשר בשוויץ, מכתבים רבים עברו ביניהם, בפרט בענייני עשרה הרוגי מלכות, וענייני תפילין עפ"י פרד"ס. חבר וריע נאמן כלבבו מצא לו רבינו את הגאון הצדיק רבי יואל הירשפרונג זצ"ל, מצדיקי תל אביב, רבי יואל זצ"ל מצדו היה מוקיר ומעריך את רבינו בהערכה מופלגת, ואף עודד אותו להוציא את ספריו לאור עולם, כפי שנוכל לראות ממכתב הסכמתו לאחד מספריו של רבינו: בעת היותו דר בתל אביב היה לו קשר אדוק עם כ"ק האדמו"ר מסטריקוב זצ"ל, וכן עם הגאון רבי מאיר סג"ל לנדא זצ"ל אב"ד דרוהוביטש, ואף מביא בספריו חידושי תורה ששמע מהם. כמו כן יש לציין את האדמו"ר רבי משולם זוסיא מטשערנוביל זי"ע, שהעריך מאוד את רבינו, ואף נתן לו מכתב הסכמה על ספרו, וכן הגאב"ד הגאון הגדול רבי יצחק יעקב ויס זצ"ל והגאון רבי יחיאל מיכל פיינשטיין זצ"ל שכתבו לרבינו מכתבי הסכמה נלהבים על ספרו. שיחות היה לו לרבינו עם הגאון הגדול רבי אלעזר מנחם מן שך ז"ל, ראש ישיבת פוניביז', פעמים רבות היו משיחים בדברי תורה נפלאים, שהפליאו את כל הנמצאים סביבם. אך דבר פלא נוסף היה לעיניהם, מקפיד היה הרב שך שלא לשבת על מקומו, עד שהיה רבינו יושב גם הוא על מקומו... התקרבות מיוחדת היתה בין כ"ק האדמו"ר רבי יעקב יצחק רבינוביץ

זצ"ל מביאלא – רמת אהרן, ובין רבינו, בעשור האחרון לחייהם. מרבה היה רבינו להתפלל בבית כנסת של האדמו"ר מביאלא, כאשר דרך קבע, בסוף התפילה היה ניגש הרבי אל רבינו, ושניהם היו משוחחים בדברי תורה המתוקים מדבש.

כ"ק האדמו"ר בעל ה'באר יעקב' מנדבורנה זצוק"ל היה לפעמים מבקר את רבינו, כל מי שנכח בפגישתם האחרונה, לא יכול לשכוח את אותו מחזה מופלא – בו ישבו שני צדיקים אלו, כשהם ממליצים טוב בעד עדת קהל ישראל, מקרבים את הגאולה השלימה על סיפור ריבוי צרותיהם.

נהג רבינו במשך שנים רבות לקנות בכל יום שישי כמה ארגזי חלות, והיה מחלק חלות לאנשים שונים. רבינו לא הסביר את טעם המנהג. אחד מתלמידיו ששאל אותו לפשר המנהג נענה על ידי רבינו "אינני מתערב בעניינך, ואבקש ממך לא להתערב בענייני".

סיפר החזן הרב חיים אליעזר הרשטיק ממקורבי רבינו: לפני שנים הייתי קונה בכל יום שישי חלות עבור רבינו שהיה מחלק אותן. שבוע אחד כשיצאתי מביתי לתפילת שחרית, נזכרתי שלא לקחתי עמי כסף לקנות את החלות. כבר תכננתי לשוב הביתה אחרי התפילה ולקחת כסף. באמצע התפילה עוד ניגש אלי הבעל צדקה הנודע רבי דוד לייב שוורץ ז"ל וביקש צדקה. הפכתי את כל כיסי בחיפוש אחר מטבע לצדקה, איך לשווא, כיסי היו ריקים לגמרי.

משום מה כשיצאתי מהתפילה, שכחתי לגמרי שאין עלי כסף והלכתי כהרגלי לקנות חלות. אני עורך חשבון בקופה, ועלי לשלם 72 ₪. בתנועה אוטומטית אני שולח את ידי לכיסי ומוצא בו 50 ₪. בכיס השני מצאתי 20 ₪, ובכיס נוסף עוד 2 ₪, הסכום המדויק שהייתי צריך. רק אז תפסתי פתאום שהכסף הזה הגיע משמים...

כשבאתי לבית רבנו עם החלות, אמרתי לו "רבי הכנסתם לי כסף לכיס...".
רבינו הסמיק כמי שנתפס בקלקלתו.

הרב המקובל ישועה חי בן שושן זצ"ל

יום ההילולא כ"ז אלול

נולד ב-כ"ב טבת ה'תש"ו (1945) בירושלים. בגיל צעיר התחיל ללמוד קבלה אצל המקובלים רבי מרדכי עטיה, רבי דוד ציון לניאדו ורבי מרדכי שרעבי. לאחר מכן למד חברותא עם המקובלים הרב דוד בצרי והרב יעקב משה הילל. כשהיה בחור קיבל צו גיוס למלחמה. רבינו פנה אל מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ושאל: "מה עדיף – תורה או מצווה?". מרן הרב אלישיב פסק כי עליו להתגייס בהטעימו כי כך הוא יקדש שם שמיים. לעומת זאת כשפנה המקובל ר' דוד בצרי שהיה בחור צעיר, מרן הגרי"ש אלישיב זצוק"ל פסק כי אסור לו להתגייס ורק לר' ישועה התיר זאת. רבינו קידש בכל מקום שהיה שם שמיים. הכין את עצמו במסירות נפש למות על קידוש ה' בכל יום בזמן המלחמה. רבינו נפצע קשה במלחמת יום הכיפורים. גופו היה מלא ברסיסים. רבינו הודה על הניסים והנפלאות לבורא העולם בכל שמונה הפעמים שעלה על מוקשי רכב. היה מקורב לראשל"צ מרן הגאון הרב מרדכי אליהו זצ"ל. הם הקימו בית דין של מקובלים שפסק שהגאולה צריכה כבר לבוא. עסק הרבה בספרי הרמ"ק ובספר היצירה. הירבה בסיגופים ותעניות. טבל במקווה כדי שיוכל ללמוד בטהרה למרות שגופו היה מלא ברסיסים שהיו זזים

בגלל שינוי בטמפרטורת המים והיו גורמים לו לכאבי תופת. היה גם מוהל. חודש לפני פטירתו, ילדיו היו יחד איתו בחדר של הרופא שבישר לרב כי הוא חולה במחלה הארורה. רבינו שמע את הבשורה בשלוות נפש. נפטר ב-כ"ז אלול ה'תשע"ח (2018). חי כ-73 שנים. ציונו בהר הזיתים בירושלים.

סבו (מצד אביו): חכם ר' מרדכי. **סבו (מצד אימו):** המקובל ר' שלום יעיש. **אביו:** ר' יעקב מסעוד. **אימו:** מרת רות אורה. **אשתו:** מרת יעל פרייהן. **חברותא:** הצדיקים הגאונים המקובלים חכם ר' דוד בצרי, ר' יעקב משה הילל, ר' יצחק סחוה. **מרבתי:** הגאונים המקובלים ר' מרדכי עטיה, ר' דוד ציון לניאדו, ר' מרדכי שרעבי, הרשל"צ ר' יצחק ניסים, הרשל"צ ר' מרדכי אליהו, ר' מאיר יהודה גץ. **מתלמידיו:** ר' יונתן לופס. **ילדיו:** עשרה ילדים.

המקובל חכם ר' דוד בצרי סיפר כי למד עם רבינו כשהיו בחורים. כשקיבל צו גיוס למלחמה, רבינו פנה אל מרן הגרי"ש אלישיב זצ"ל ושאל: "מה עדיף, תורה או מצווה?". מרן פסק לו כי עליו ללכת לצבא. כשהמקובל ר' דוד בצרי שמע את התשובה, הוא נדהם מפסיקתו. לכן הוא ניגש אל מרן הגרי"ש אלישיב ושאל אם גם עליו להתגייס. מרן אמר לו: "הוא- כן. אתה- לא! הוא יקדש שם שמיים ויחזק במקום שיהיה". ראייתו של מרן הגרי"ש אלישיב היתה מופלאה. בכל מקום בו רבינו היה מסר את נפשו וקידש שם שמיים ברבים.

הגאון הרב שמואל אליהו שליט"א (רבה של צפת ובנו של מרן הראשל"צ הגאון ר' מרדכי אליהו) סיפר: רבינו נפצע קשה במלחמת יום הכיפורים. גופו היה מלא ברסיסים (רבינו נותח בגלל פציעתו. בבגדיו היו יותר מארבעים קליעים ובגופו ארבעה קליעים ורסיסים רבים). יום אחד הוא ביקש ממני ללוות אותו למקווה. שאלתי אותו מדוע הוא צריך ליווי? הוא סיפר שכאשר הוא טובל במקווה, נוצר שינוי חום והרסיסים שבגופו זזים וגורמים לכאבי תופת והוא עלול להתעלף במים. לכן הוא צריך שמירה. אמרתי לו, שהטבילה היא דבר שאדם יכול לוותר עליו במיוחד אם הוא סובל. חכם ישועה הזדעזע כולו ואמר: "איך אפשר ללמוד תורה שלא בטרהרה? איך אפשר?!".

אחיו, ר' מרדכי, סיפר: אחרי שהתחתנתי למדתי בכולל של ישיבת 'פורת יוסף' בעיר העתיקה. יום אחד נכנס יהודי זקן לשיבה וסיפר כי ברחוב בן יהודה היתה אישה אלמנה שנפטרה והיורשים מוכרים את חפציה במחיר זול. הלכתי לשם וראיתי ארון קיר. באותם הימים הבתים היו גבוהים והארון הוזמן לפי מידות כך שגובהו יתאים לגובה הבית. החלטתי לקנות את הארון. היה צריך לפרק את הארון. באתי אל אחי הרב וביקשתי ממנו עזרה. לקחנו כלים והתחלנו לפרק את הארון דלת-דלת, מלמעלה למטה. כשהגענו לתחתית של הארון, היה שם שולחן קטן 'מוסלק' בתוך הארון. בתוך השולחן היו שתי קופסאות, אחת מימין והשנייה משמאל. בתוך הקופסא הראשונה היו שני מטילי זהב ובקופסא השנייה היו שלושה מטילי זהב! אחד היורשים לפני כן סיפר כי האלמנה הייתה חשוכת ילדים והם היורשים לא היו צאצאיה. שאלתי את אחי הרב: "האם צריך להשיב את מטילי הזהב?". הצדיק אמר שחייבים לעשות זאת. אחד מהיורשים היה בחדר הסמוך באותה השעה. באנו לבשר לו על האוצר. אחי הרב אמר: "לשם יחוד קודשא בריך הוא ושכינתיה הריני בא לקיים מצוות השבת אבדה לבעליה" ונתן לו חמש קילו זהב! היורש היה מבולבל עד שהתעשת. לאחר מכן סיפר כי הצורך אמר להם שהאלמנה שנפטרה קנתה ממנו את הזהב. הם חיפשו בכל המקומות בבית. כשלא מצאו, הם פירקו אפילו את תעלות החשמל מתוך מחשבה שאולי שם היא הטמינה את הזהב. הם לא מצאו מאומה. אחי הרב שמח כל כך במצוות השבת אבדה.

מר ב.מ סיפר: הפעם האחרונה שפגשתי את רבינו היה בברית לנכד שלי. זכינו שרבינו יהיה המוהל. בסוף הברית הייתה לי הזדמנות לשלם לו סכום כסף. לא בכל יום ניתן להעביר לצדיק כסף. הוא כמובן דחה את הכסף ואמר: "אני לא לוקח את הכסף". כשהתעקשתי הוא אמר לי: "אתה רוצה לשלם לי על המצווה? אלף שקל על המצווה? באלף שקל בלבד אתה רוצה לקנות את המצווה הזאת?". כמובן שבסופו של דבר הוא סירב ולא לקח את הכסף.

מימיו לא אכל באולמות ואפילו בשמחות של המשפחה. ר' חיים אשכנזי סיפר כי זכה להכיר את רבינו וישב ב-ד' אמותיו מדי יום ביומו במשך חמש וחצי שנים. בימי שלישי בכולל היה לפעמים ארוחת צהריים לאברכים - שווארמה בלפה וכו'. כשהצעת לי לרבינו לאכול, הוא אמר לי: "מעולם לא אכלתי את זה!". עוד הוסיף ואמר שאינו אוכל בשר בימי חול חוץ מראש חודש.

כ"ט אלול

הרה"ק האדמו"ר רבי מנשה קליין מכונה גם רבי מנשה הקטן

יום ההילולא כט אלול

גאב"ד אונגוואר, רבי מנשה קליין, נולד ביום א' בניסן שנת תרפ"ג בגלילות אונגוואר שבהרי קרפט, לאביו הרב אליעזר זאב, ששימש כרב העיירה אונגוואר ונרצח על ידי גויים.

אלה תולדות חייו

תרפ"ג גאב"ד אונגוואר, רבי מנשה קליין, נולד ביום א' בניסן שנת תרפ"ג בגלילות אונגוואר שבהרי קרפט, לאביו הרב אליעזר זאב, שנרצח על ידי גויים. ביום ח' בניסן ערך לו אביו את ברית המילה כשבעל ה'מנחת אלעזר' ממונקאטש הרב חיים אלעזר שפירא שימש כמוהל. ה'מנחת אלעזר' הציע לאביו לקרוא לרך הנולד 'מנשה', על שם נשיא שבט מנשה שבאותו יום הקריב את קרבנו. תרצ"ב בילדותו למד תורה אצל אביו, ובשנת תרצ"ב החל ללמוד בישיבתו של אב"ד אונגוואר, הרב יוסף אלימלך כהנא, שאף מינה אותו בהמשך למסור שיעורים בישיבה. תרצ"ט בסוף שנת תרצ"ט, עם פרוץ מלחמת העולם השנייה, חזר לביתו וחי עם משפחתו בגטו. בערב חג השבועות באותה השנה נלקח יחד עם כל משפחתו למחנה ההשמדה באושוויץ, שם הופרד מהוריו שנשלחו למשרפות והוא נלקח לעבודה. במחנה העבודה נדר שאם ינצל, יקדיש את חייו להפצת תורה ויהדות. לאחר המלחמה הקים בית ילדים בבוכנוואלד, שם התגורר יחד עמו גם רבה של תל אביב יפו הרב ישראל מאיר לאו, והסופר היהודי אלי ויזל. תש"ו בשנת תש"ו הגיע האדמו"ר לניו יורק שם סייע לאדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג להקים את מוסדות 'שארית הפליטה' ואף ניהל בפועל את המוסדות בשנים הראשונות. עם הקמת וביסוס המוסדות של האדמו"ר מצאנז-קלויזנבורג, הקים האדמו"ר קהילה בשם 'אונגוואר', ישיבה וכולל 'בית שערים' בשכונת בורו פארק שבברוקלין. תשמ"ג בשנת תשמ"ג החל לבנות קהילה גם בשכונת רמות בירושלים, ובשנת תשמ"ה החל לבקר בה לפרקים. תשס"ט בשנת תשס"ט עלה לארץ ועבר לגור בקרית אונגוואר בירושלים. אחת לשנה היה נוסע לביקור בניו יורק, בקרב חסידי ומעריציו. גאב"ד אונגוואר האדמו"ר רבי מנשה קליין, היה ידוע מלבד תפקידיו כראש ישיבה בישיבות 'בית שערים' בברוקלין ו'אונגוואר' בירושלים, כפוסק וגאון אדיר ובעל מחבר

של קרוב לחמישים ספרי שאלות ותשובות בנושאים הלכתיים המקיפים את כל חלקי השולחן ערוך. בראש חיבוריו מפארים היום את עולם התורה סדרת הספרים 'משנה הלכות', בהם מובאים התכתבויות האדמו"ר עם גדולי ישראל בהלכה. תשע"א עם פטירתו של גאב"ד אונגוואר, הגאון הרב מנשה קליין זצ"ל, אבד אחד מגדולי האדמו"רים, פוסק הלכה ומקים עולה של תורה ביהדות החרדית.

"פעם אחת שמעתי ממנו, שבהגיעו לנו יורק בפעם הראשונה ירד מן הספינה ולא ידע להיכן יפנה וילך, פנה כה וכה והחל ללכת עד שמצא בית מדרש אחד, מיד חייתה נפשו ורוחו, נכנס לבית המדרש ובהתמדה וחשק גדול ישב ללמוד שעות רבות. ועם זאת לא שת ליבו לכל מחסורו אלא החל מיד בפעולות הקודש להרבצת תורה ויראה, כי כל ימיו הרגיש שעליו מוטלת אחריות גדולה, אחריות עצומה, שהשי"ת הטיל עליו להקים מחדש את עולם התורה בכלל ישראל"

כך סיפר במסע ההלויה האדמו"ר מלעלוב, מחותנו של גאב"ד אונגוואר זצוק"ל. סיפור קטן זה כורך בתוכו את מסכת חייו המופלאה של הגאון הגדול רבי מנשה קליין אשר כינה עצמו בענווה "מנשה הקטן". רבי מנשה גדל בעיירה הצכסלובקית הסמוכה לאוקרינה והקרובה להונגריה "ארליווה". אביו היה תלמידו של ה"מנחת אלעזר" זצוק"ל ואמו הייתה צדקת מיוחסת. בנערותו למד בשיבתו של רבי יוסף אלימלך כהנא הי"ד ובה השקיע עצמו בלימוד התורה הקדושה יום ולילה ונודע כעילוי מופלג. כשנכנסו הגרמנים ימ"ש להונגריה נשלח יחד עם הוריו ורבו למחנה ההשמדה אושוויץ. שם בגיא הצלמוות נפרד מהוריו בדמעות בדרכם לעלייתם על המוקד והוא נחוש לשרוד ולהמשיך בהפצת אור התורה. בסיומה של המלחמה הנוראה שהה רבי מנשה במחנה עקורים בצרפת הנהיג בה קבוצה של נערים וילדים יהודיים אותם חיזק וניחם ובהם החדיר תורה ויראה ושם עמד איתן בעקשנות קדושה לדאוג לכשרות המאכלים במחנה וקיום המצוות. באותה עת הגיע האדמו"ר מקלויזינבורג זצוק"ל למחנה כחלק ממסע חיזוק שערך, עמד נפעם מול תעוות נפשו של העילוי הצעיר, ומני אז נקשרו נפשם זה בזה וכל חייו העריכו הקלויזינבורג רבה בכל נפש ולב. בזכרונותיו על אותם ימים כתב גאב"ד אונגוואר זצוק"ל: אז שבחתי אני את המתים מן החיים, אם לעת כזאת למה נשארתי בחיים, לבד הנשמה הטהורה הקשורה בעץ החיים, יעצה מצוה לקיים ובחרת בחיים... ונזכרתי בנדרי אשר נדרתי לאלקי אמש, להשקיע כל ימי חיי לבורא כל העולמים, לשום לילות כימים, ולהעמיק בתורתו הקדושה בלתי סוף, לחקרה, ולהבינה, ולסלסלה, מתחילה ועד סוף.

ואכן עם בואו לאמריקה השקיע עצמו מיד בתורה הקדושה. תקופת מה שהה בישיבה אותה הקים האדמו"ר מקלויזינבורג – ובה גם התבקש מהרבי לעזור בניהולה וקידומה הרוחני – ולאחר מכן עבר לויליאמסבורג שם השקיע עצמו ימים ולילות רצופים בלימוד התורה והוא ניזון מלחם צר ומקב ענבים שאינם דורשים פיקוח כשרותי – מערב שבת לערב שבת.

האדמו"ר מאונגוואר אשר הקים את קריית החסידות בשכונת רמות בירושלים היה מפארי הדור • לפני שנים הוא החליט לתאר את שנות האימה שעבר בגיליון מצמית • יעקב מלמד חזר אל המסמכים הישנים והוא מגיש את ציטוטיו ועדותיו של הרבי הקדוש:

באותו בוקר, קמתי מוקדם מהרגיל, היה זה ערב ראש השנה של שנת תשע"א. כבחור ישיבה ירא שמים, התכוננתי לצאת לתפילת השחרית האחרונה של השנה. בעודי נוטל את שקית התפילין, הבחנתי שפניו של אבי שליט"א נפולות. עיניו היו מלאות בדמעות והוא התקשה לדבר. באי נוחות ניסתי לברר מה

קרה. אך הוא השיב לי בשתי מילים, כשקולו חנוק מדמעות: "רבי מנשה". אני, למרות היותי בחור צעיר, הבנתי את המשמעות, ואף דמעותיי שלי זלגו להן על מורד לחיי. רבי מנשה קליין, כ"ק האדמו"ר מאונגוואר זיע"א עלה בסערה השמימה.

קשר עמוק היה למשפחתי ולי עם האיש הקדוש, המלאך יותר נכון. הוא היה דמות פלאים של ממש. אדם שניצח את הצורך הנאצי. הקים אימפריה חסידית בברוקלין של אמריקה ואז עלה לישראל והקים קריה חסידית בליבה של שכונת רמות בירושלים. מוחו הכביר לא נתן לו מנוח לשנייה, את סדרת תשובותיו בהלכה הוא הוציא לאור בסדרת ספרים המונה למעלה מעשרים כרכים עבי כרס, זאת מלבד ספריו העמוקים על התורה, הש"ס ועל החגים והמועדים.

כבר לפני שנים רבות שמו יצא לתהילה, גדולי עולם היו עולים למעונו ומתייעצים עמו בסוגיות הלכתיות מורכבות. בית מדרשו הפך במהרה לאבן שואבת ורבים היו משחרים לפתחו בכדי לחזות בעבודת הקודש שלו. בכל בוקר הוא היה קם מוקדם, מפשיל את שרוול חולצתו, מביט על המספר שהיה חרוט בידו השמאלית למשך שניות בודדות ואז מניח את תפיליו הקדושות. כזה הוא היה, אדם ענק שהביט תמיד קדימה, אבל תמיד גם הביט לאחור, וזכר את אשר עשה לו עמלק.

הרבי מיעט לדבר על אותם הימים, הוא דגל בשיטת ההקמה וההתנערות מהאבק הגרמני. אבל לפני שנים רבות החליט הרבי בצעד חריג להעלות על הכתב את כל קורות הימים ההם. טרם ברור מה הייתה הסיבה אשר הביאה אותו לכתוב את הגליונות המצמררים הללו, אך נדמה מבין השורות, כי דמעות רבות זלגו שם בעת כתיבתם. ליבו הרחום ניכר היטב בכל תג ואות. הוא משתמש רבות במונחים של פעם, כאלה שבמושגים שלנו, כבני אנוש קשה להבין.

כעת, חזרתי לאחור, לאותם גליונות בכדי לעמוד מקרוב אחר נס ההצלה הפלאי של הרבי הקדוש, יותר מאשר אתמקד בנס ההצלה עצמו, בחרתי להביא את קטעיו המצמררים על מה שהוא עבר באותה התקופה. מידי שנה בחג החנוכה היה הרבי מדליק את הנרות בבית מדרשו בהשתתפות מאות ואלפים. ניכר היה כי אז הוא חש היטב את ניצחון רוחו על הצורך הנאצי ימ"ש. דמעותיו היו זולגות בעת אשר הוא היה אומר בקול מרטיט: "שעשה ניסים לאבותינו, בימים ההם בזמן הזה".

"ותחרד כל גופי"

"ביום אחרון של פסח שחל בשבת", כותב האדמו"ר במסמכים המצמררים, "באה הבשורה הנוראה כי הרשעים הארורים התחילו לכנס את כל היהודים אשר בכל מדינה ומדינה, עיר ועיר, כפר ומושב, ולהביאם למקום מיוחד הנקרא "געטא". השוטרים נתנו הוראה שכל היהודים מנער ועד זקן, עולל ויונק, יהיו מוכנים תוך זמן קט, וכל אחד יכול לקחת אתו רק חבילה אחת עם בגדים ואוכל במשקל של עשרים קילו. את כל שאר החפצים ודברי ערך חייבים להשאיר, ומי שיחביא כסף, אחת דינו להרג".

"בעת שהגיע בשורה נוראה זו הייתי בבית אחותי מרת ראשקע הי"ד בעיר הסמוכה פאסצקינאו. אי אפשר לתאר את החרדה הגדולה אשר היה בביתה, ובפרט כי הילדים הקטנים לא יכלו לקחת חבילות, ואמרו שמי שלא לוקח איתו אוכל, לא יהיה לו מה לאכול למשך שבועיים. וכך אכן היה, שמי שלא היה בידו אוכל, סבל מחרפת רעב נוראה".

הרבי, באופן חריג למדי, פותח את סגור ליבו ומספר על תחושותיו בימים ההם: "כששמעתי השמועה הנוראה, ותחרד כל גופי, וארכבותי דא לדא נקשן, ובכיתי הרבה מאד בצעקות גדולות ובקשות לאבינו שבשמים שירחם על עמו. זעקתי: "איפה אתה מלאך מיכאל אשר מעולם ממליץ טוב על עם ישראל, ואיה זכות אבות ואמהות", ועוד כהנה וכהנה, אשר בעת צרה יצאו דברים מלב נשבר בבכיות גדולות אשר תשברנה אפילו לב אבן".

"התפללנו רבות", הוסיף הרבי, "אם כי לא יכולנו להתאסף כי לא הורשינו לצאת. אמנם כנראה כבר היה זה לאחר חיתום שטרות, וכתב שנכתב ונחתם מפי המלך מלכי המלכים אין להשיב, ונתקיים בנו לדאבון לב הפסוק: "גם כי אזעק ואשוע שתם תפלתי" איכה פרק ג. הקב"ה גזר אומר "אסתירה פני מהם אראה מה אחריתם", ותפילותינו לא הועילו הרבה לחלצינו ממצר

הרעב, ההצקות והעינויים

"בשבועיים הראשונים כמעט לא קיבלנו אוכל", סיפר הרבי. "מים לא היה שם, ואם עלה בידינו להשיג קצת קפה היינו מאושרים, כי יכולנו למות מצימאון. גם אוכל כמעט לא היה לנו. הילדים הקטנים צרחו, והמבוגרים כמעט ולא אכלו כדי שיהיה לילדים מה לאכול. אחרי ארבע עשרה ימים פתחו שם מטבח, אבל בשביל שמונה עשרה אלף נפשות, לא קל לבשל".

"כל אחד קיבל רבע ליטר מרק ועשרים גרם לחם ליום הרבה אנשים הצליחו עם פרוטקציה לצאת לעיר ביום רביעי, שם לקחו אותם לעבודה, והיינו נותנים להם כסף שיקנו לנו מעט אוכל. באותם הימים סיכנתי את נפשי להחיות את אבי ואמי, ואת אחותי עם ששת ילדיה הקטנים ועוד אנשים, ועבור עצמי. הייתי יוצא מתוך הגטו בתחבולות שונות, ומביא מעט לחם ושאר דברי מאכל. אירע פעם שהצלחתי להביא כמה חתיכות לחם, וחילקתים לכמה משפחות".

הרבי אף מספר אודות מקרה בו אדם אחר הגיע בשעת לילה וגנב את הלחם אשר הוא הטמין בעבור משפחתו: "כל זמן שהותי בגטו לא אכלתי לחם לשובע, כי כשהיה לי לחם, תמיד חילקתי את זה לילדים, ונתתי להורי היקרים שיהיה להם מספיק לאכול, ואף מה שנשאר מזה, נתתי למי שהיה צריך. ולא אוכל לעבור מלהזכיר, שהיה שם שכן יושב קרוב אלינו, איש זקן עם אשתו הי"ד, ופעם הנחתי את הלחם שלנו במקום אחד, ובליילה קם הזקן ולקחה לעצמו. ואם כי ידעתי ממעשהו, לא אמרתי לו כלום, וחשבתני "לא יבוזו לגנב כי יגנוב למלא נפשו כי ירעב", ושיהיה זה לי לזכות אם נכשלתי ח"ו פעם במאכלות אסורות".

גזירת גילוח הזקן

האדמו"ר שהיה בוער באש שלהבת קודש סיפר במסמכיו הישנים על גזרת גזיזת הזקן: "הרשעים הוציאו פקודה שכל אחד חייב לגלח את זקנו. זה היה חלק מהתוכניות שלהם להשפיל, להכניע ולבזות אותנו כל מה שאפשר, ועל ידי זה ייטלו מאתנו את כח הגבורה לבל נטכס עצה נגדם. גזירה זו אכן פגעה קשות בלבם של יהודים יראים ושלמים שכל ימיהם נזהרו שלא לנגוע בפאת זקנם. והרבה אנשים כיסו את פניהם עם מטפחות כי התביישו מאד. כשעברתי בגטו כמעט לא הכרתי אדם, מחמת גזירת הצר הצורר לגלח פאת הראש והזקן, והיה זה בחינת ההיפך מ"והם לא הכירוהו שיצא בלא חתימת זקן". וכאשר ראיתי את אבי אחרי גזירה זו, ראיתי את פניו הרוות זוהרות מזוהר התורה, עם המשקפים הנוצצים שהיו לו, אבל הצלם אלוקים – הזקן הלבן כשלג, לא היה עליו".

רכבות המוות

"לפני חג השבועות – זמן מתן תורתנו, ביום השישי אחר הצהריים, יום אחד לפני ערב יום טוב, הגיע התור שלנו ושל קרובינו, להביא אותנו אל מחנה המוות, ארץ ציה וצלמות אושוויץ, בטרנספורט הרביעי. לכל אחד נתנו קילו אחד של לחם וחתיכת ריבה. היה לנו עוד קצת לחם שלקחתי מהעיר, לקחנו את זה איתנו. לא ידענו לאן אנו מובלים, אבל למה הולכים ידענו היטב, כי היינו יהודים, והם ברשעותם רצו לכלות את כל בית ישראל, היו לא תהיה. כמובן שנסייתי לעשות ככל האפשר להקל על המשפחה. הייתי צעיר ויכולתי לסבול יותר מהם. הוכרחנו להחזיק את כל הילדים ביחד כדי שלא יאבדו בין כל האנשים".

"האינטליגנטים הגדולים, המתורבתים הגדולים, אלו הגרמנים המלומדים של שנות האלפיים, הכו זקנים, הכו תינוקות, ירו באנשים, עד שיצאה נשמתם. הלכנו רגלי כשנים או שלושה קילומטר עד שהגענו לתחנת רכבת. מי שהיה חלש בדרך ולא יכל להמשיך, ירו בו מיד. לפני שעלינו לרכבת, ציוו עלינו לתת את כל דברי הערך שיש לנו, והזהירו שמי שימצא עליו דבר ערך, יירו בו. והורידו לנו את הבגדים ובדקו את כולם".

"מאד נבהלנו מהבנדיטים האלו", מתאר הרבי בשפתו הציורית, "כי כבר הכרנו אותם כמי שעומדים באיומיהם, וכשהם אומרים שהם יורים, הם באמת יורים. ומלאו הרשעים שתי מזוודות גדולות שלל, אחת מלאה בזהב ואחת בשעוני זהב ודברי ערך שונים. בתום הבדיקות אמרו לנו לעלות על קרונות הרכבת הגבוהות. כל קרון היה סגור ואטום מכל צד, גם מלמעלה, רק דלת קטן היה בה. כדי להוסיף צרה על צרותינו סילקו לנו את המדרגות שעולות לקרון, והיינו צריכים לקפוץ על הקרון ברגע אחד, ומי שלא הצליח לעלות במהירות שהם רצו, קיבל מכות רצח. כך נדחפנו לתוך בית הסוהר. בקרון אחד היו כמאה אנשים, עם כל חבילותיהם".

"פתאום ראיתי את אבא ואימא"

"וכאן עלי לעמוד על דבר שאירע באותה שעה", מספר הרבי בפרוטות. "קודם שיצא הרכבת הרשו לנו להכניס שתי דליי מים לכל קרון, והכריזו שמכל קרון יצא אדם אחד או שנים לדלות מים מן הבאר. בשמעי את הכרזתם זאת לא התמהמהתי, ומיד קפצתי מן הרכבת להביא מים. בהיותי על יד הבאר נפל רעיון בלבי לנצל את הזדמנות פז זו ולברוח. חשבתי לעצמי, למה לי לחזור לרכבת, שכנראה לא נוסעת בדרך החיים, טוב לי לברוח ולהציל את נפשי".

"בחשבי כן, קרעתי מעל בגדי את המגן דוד הצהוב שכל היהודים נשאו על החזה לסימן על יהדותם, ונשאתי את רגלי לברוח. פתאום בא לנגד עיני דמות דיוקנם של אבא, אמא, אחותי והילדים, וחשבתי, מי יעזור להם שלא ימותו בדרך, וכמעט התעלפתי ממחשבות אלו. הבנתי שאין לי ברירה אחרת, החזרתי את המגן דוד וחזרתי על הרכבת. מי יודע אם לא בזכות זה זיכני השי"ת צורי וגואלי להשאיר בחיים לאחר החורבן הזה".

ההגעה למחנות ההשמדה

"לאחר דקות ספורות כבר עמדנו נגד מלאך המות, שד לבוש בבגדי אדם. ובהגיע תורו של אבי היקר, צ"ל הראו לו צד שמאל ולי צד ימין. עוד רצייתי להספיק להגיד לו משהו אבל לא היה לי עם מי לדבר,

כי זה המשיך באופן אוטומטי. לא נשאר לי אף אחד, רק אבינו שבשמים. זה היה פעם האחרונה שראיתי את הורי היקרים ואחותי עם ילדיה, ועוד כמה מבני המשפחה אשר היו שם, הי"ד".

"הרשע עשה את שלו והפריד ביני ובין אבי ואמי ואחותי וילדיה הקטנים, ונלקח ממני ארון אלוקים אאמו"ר הרהגה"צ הקדוש, ואמי מורתי הצדקנית הקדושה ואחותי עם ילדיהם, הי ינקום דמם, והאמנם בשעה וברגע אחת אבי ואמי עזבוני והלכו להיכלות גבוהות של מקדשי השם ברבים אשר אין לשום בריה רשות ליכנס שמה, ואותי עזבו לאנחות, כי רבות אנחותי ולבי דוי".

הרבי אף תיאר את צעדת המוות, "אמנם לאחר כמה רגעים הרגשתי שידי ורגלי מתחילים לקפוא, וכמעט יצאה נשמת. בשארית כחותי קמתי ממקומי, והערתי גם את בן דודי ששכב לידי, ואמרת לך לעמוד מיד, כי אם נשכב ככה עוד מעט, נמות. ולא עלינו, הרבה אנשים שלא עשו כן, מתו רח"ל".

אכילת תפוח בשביל לחיות עוד שבוע

האדמו"ר מתאר סיפור מופלא שאירע עמו בעת שהוא כמעט היה על סף מוות מפאת הרעב הכבד, "עוד זכור אזכור נס גדול שנעשה לי שם בעיר ברין, שבעת שעברנו בה זרק אחד מתושבי העיר תפוח קטן לתוך הרכבת ותפשתי אותי, ולפי שהיו שם הרבה שרצו לחטפו ממני הכנסתי את כולו לפה. ונגשו אלי שני אנשים שהיו אתי בקרון ותפסו בי ורצו להוציא ממני בכח. אחד מהם פתח את פי, והשני רצה להכניס את ידו להוציא את התפוח, אך אז בלעתי את התפוח כמו שהוא, שלם, בלי ללעוס אותו כלל, ונעשה לי נס גדול שלא נחנקו שונאיהן של ישראל באותה שעה". הרבי תיאר בשפתו המיוחדת מדוע הוא אכל את התפוח, "והאמת אגיד כי לא אכלתי בשביל רעבון, כי כבר לא הרגשתי שום רעבון, רק ידעתי שמבואר ברמב"ם שאי אפשר לחיות יותר מז' ימים בלי מאכל, וחשבתי שאם אוכל תפוח זה, אוכל להמשיך לחיות עוד שבוע ימים".

"המשכנו לנסוע, וביום השני והשלישי כבר היה יותר מקום על הקרון, ויכולנו לשבת ואפילו לשכב, כי כאמור מתו הרבה מהנוסעים. ומתוך חמשת אלפים שיצאנו מגלייאוויץ, לא הגענו לבוכענוואלד אלא כשש מאות איש. שבורים ורצוצים. תקופת בוכענוואלד קובעת פרשה לעצמה בתקופת הדמים ההיא. אמנם הפסקנו לצאת לעבוד, כי הרשעים ראו שהמלחמה מתקרבת ומגיעה לקיצה. אבל מכל מקום לא הפסיקו לענות אותנו, ולא עוד אלא שהעיוניים היו קשים פי כמה ממה שסבלנו עד אז. ומי חשב שכבר נתמלאה סאת צרתנו, שגה מאוד

נס ההצלה

"בלילה ההוא שכבנו על הקרשים כמו בכל לילה, ובבוקר יצא כרוז בשנית שכולם יצאו לחוץ אל החצר, וכל בני אומה ואומה יעמדו אצל בני אומתו, הרוסים אצל הרוסים, הצרפתים אצל הצרפתים, האיטלקים אצל האיטלקים, ולהבדיל, היהודים אצל היהודים. כששמעתי את ההוראה הזו, באתי במבוכה כיצד לנהוג, אך החלטתי שלא לצאת לחצר מחשש שמא יקחו את היהודים ויהרגום. טיכסתי עצה בנפשי והלכתי לפינה אחת שבה היו מונחים גופות של אנשים שמתו במשך הלילה, ונשכבתי בין המתים. כך קיוויתי להינצל מציפורניהם הטורפות של הנאצים. היות שדרכם של הרשעים במשך כל ימי מלחמתם היה על פי סדר מדויק, והכל היה מדוקדק אצלם עד הפרט האחרון, כן אירע כעת שכאשר ספרו את

היהודי בחצר, ראו שחסר אחד. וצדקו, כי הרי אני לא הייתי שם. ומיד התחילו לערוך בדיקה מקיפה במחנה כדי לאתר את האחד החסר".

הרבי מספר כי "בעודי שוכב בין המתים שמעתי אותם הולכים אנה ואנה בחיפושיהם אחרי, ומכריזים את המספר שלי. מאד פחדתי, אך לא עניתי דבר לאחר שחרשו את כל הסביבה במשך שעה ארוכה ובדיקתם העלתה תוהו, שמעתי אותם אומרים ל"שטובעדינסט", דהיינו: לך ומנה את המתים. הלה ניגש תיכף למנות את המתים, וכשמצא שיש שם מת אחד יותר ממה שהיה בחשבונם, הכריז "הנה החסר, הוא מת כבר, ומונח בין המתים". והחיפוש נעצרו. ברם, פחדתי מאד שאם אשאר לשכב בין המתים, כאשר יבואו הרשעים לפנות את המתים ולהכניסם לתנור לשריפה, יכניסו גם אותי עמם, ולכן הראיתי קצת סימני חיות, והרשע הבחין בהם והכריז שנית "ער איזט האלב טויט" [הנהו חצי מת]. לאחר מכן בא אחד והוציא אותי מבין המתים והניחני על גבי ספסל שהיו מונחים עליו כמה אנשים גוססים, והיו שם לערך שלוש עשרה או ארבע עשרה אנשים".

היום האחרון בשלטון הנאצים

הרבי תיאר אף את היום האחרון בשלטון הנאצים: "יום כ"ז למטמוני"ם כשקמתי בבוקר הבנתי שזהו יומנו האחרון, על כן החלטתי בדעתי לברוח ולהינצל, כי אם לא עכשיו אימתי, אחרי כן כבר יהיה מאוחר מדי. קמתי ועשיתי מעשה. שברתי אחד מן הקרשים בתקרה ועליתי וישבתי מעל הקרשים בקרן זווית, מוסתר מעיני הרוצחים. יתכן שהייתי מצליח להנצל בצעד זה, לולי שראו אותי כמה משכני עולה לשם, והתחילו לעלות גם הם. הנאצים שחיפשו אחרי האנשים, הבחינו בנעשה, וציוו על כולם לרדת מיד. וירדו כולם חוץ ממני, ונשארתי לשבת שם לבדי. הרשע אשר לא האמין שכולם ירדו, עלה בעצמו לבדוק אם נשארו שם אנשים. ויהי כאשר ראה אותי, צעק עלי בחמת אפו לרדת מיד".

"ירדתי, והרוצח מאחורי, וידעתי שכלתה אלי הרעה", מתאר הרבי. "ויהי בעברנו ליד עמוד שראשו היה חד, החל הרשע להכות אותי, והטה את ראשי על ראש העמוד, ופצע אותי, והתחיל ראשי שותת דם רב. וכך הבהילו אותי הרוצחים אל החצר, כדי להוציא אותי אל מחוץ למחנה. אבל באמצע הדרך, נפלתי על הארץ באין אונים. בראותם זאת, העלימו הרשעים את עינם ממני, ונשארתי שכוב על הארץ עד שעבר הזעם, ולקחתי חתיכת שק והנחתיו על ראשי, וחבשתי את פצעי בשק, וחזרתי לבאראק".

צפת של מעלה

גיליונותיו של הרבי הקדוש, נמשכים ללא סוף. נדמה כי הוא לנצח לא שכח את התלאות שהוא עבר בגרמניה הנאצית. אך גם שנים רבות לאחר מכן, בעומדו על הנהגת החסידות בירושלים הוא דאג להזכיר לעם הזה, לדור אשר פחות הכיר את עמלק, את התלאות אשר עברו העם היהודי בשנות השואה האיומה. הרבי היה אדם שכל חייו היו מקשה אחת של עבודת השם צרופה, הוא היה יושב והוגה בתורה יום ולילה לא ישבותו. באחרית ימיו הוא רימז לסובביו על הסתלקותו העתידית ואף הכין הוראות מפורטות ליום האחרון. בערב ראש השנה תשע"א. שעות להתקדש יום הדין הוא נטמן במעלה בית החיים העתיק בצפת. השמש שהלכה ושקעה כמו קיבלה את פניו של הרבי הקדוש, ונדמה היה כי הצדיקים כולם, מהאר"י הקדוש ועד זקנו רבי עמרם חסידא זיע"א יצאו מקבריהם בכדי לקבל את פניו.

צדיקים שלא ידוע יום ההילולא שלהם

מסודר לפי אלף בית של השם הפרטי

הרה"ק רבי אברהם אבולעפיה

ה' אלפים - 1240 - ה'נ"א 1291 בערך היה רב ומקובל.

ר' אברהם אבולעפיה נולד בסרגוסה שבחבל אראגון בספרד בשנת 1240 לרבי שמואל אבולעפיה. לאחר זמן מה עברה משפחתו לטודלה בקרבת נהר האברו. עד פטירתו של אביו ב-1258 למד תורה מפיו.

ב-1260 החל במסע לארץ ישראל כדי לחפש את נהר הסמבטיון. ייתכן שהמניע לכך היה פלישת המונגולים לארץ ישראל באותה עת, פלישה שגרמה לרב אבולעפיה לשער שהם מצאצאי עשרת השבטים האבודים. ר' אברהם אבולעפיה הצליח להגיע עד עכו, אך בשל קרב עין ג'אלות שהתחולל בין הממלוכים והטטרים באזור עין חרוד נאלץ לקטוע את מסעו ולחזור לאירופה.

ר' אברהם אבולעפיה לא מיהר לנסות להיפגש עם האפיפיור. עוד לפני כן ערך מסע נדודים ברחבי אירופה, ובו אסף קבוצות קטנות של תלמידים ולימדם תורה, ובפרט את "מורה נבוכים" בשיטתו המיוחדת. תלמידיו הבולטים במסע זה היו שניים מגדולי מקובלי קסטיליה, ר' משה בן שמעון מבורגוס, שעליו כתב כי הוא "אדם גדול ונכבד", ור' יוסף בן אברהם ג'יקטיליה בעל הספר "שערי אורה", שעליו העיד ר' אברהם אבולעפיה בספרו "אוצר עדן הגנוז": "והוא בלא ספק הצליח הצלחה מופלאה במה שלמד לפני, והוסיף מכוחו ומדעתו וה' היה עמו".

ב-1279 שב לקפואה שבאיטליה, שם ניסה להקים בית מדרש.

בשנת 1281 הגיע ר' אברהם אבולעפיה לאי סיציליה פלרמו ומסינה. שם הקים בית מדרש והצליח לאסוף סביבו עדה גדולה של תלמידים וחסידים, דבר המעיד על יכולות אינטלקטואליות גדולות ועל כריזמה. בשל גישתו הנבואית פנו חלק מנכבדי המקום לרבי שלמה בן אדרת הרשב"א, שהיה מגדולי ההלכה באותה עת ושימש כנציג מעין-ממסדי של הדת, בשאלת נביאותו של ר' אברהם אבולעפיה. בתשובתו לפנייתם, דחה הרשב"א בתוקף את יומרת הנבואה של אבולעפיה והחל באחד הוויכוחים הראשונים על משיחיות קבלית בימי הביניים.

הרשב"א פתח במלחמת חורמה כנגד ר' אברהם אבולעפיה ודחה בכוז את יומרותיו הנבואיות. דגש חשוב בתשובת הרשב"א הוא הסתמכותו על דיווח הפונים אליו, ולפיו המדובר במתימר לנבואה, החסר למעשה רקע של השכלה למדנית מקיפה. נקודת מתח נוספת בין השניים נוצרה בשל העובדה שהרשב"א, שהיה אף הוא מקובל, מאבקו של הרשב"א הצר את צעדיו של ר' אברהם אבולעפיה, וכתוצאה מכך איבד קהל גדול מתלמידיו וחסידיו ואף נאלץ לעזוב לזמן מה לאי קומינו הסמוך.

המחלוקת בין הרשב"א לר' אברהם אבולעפיה נמשכה משנת 1285 לערך עד לפטירתו של ר' אברהם אבולעפיה. זמן פטירתו המשוער הוא בשלהי 1291 או בראשית 1292, שכן החל מאותה עת אין כל ידיעה על פועלו. גם לאחר מותו של ר' אברהם אבולעפיה השפיע חרם הרשב"א על תורתו, ועדות לכך היא העובדה שעד המאה ה-18 ספרו החשוב "חיי העולם הבא" נשאר בכתב יד. אברהם אבולעפיה נפטר

בסיציליה, אולם מקום קברו לא בשל חרם הרשב"א פחת משמעותית העיסוק בכתבי הרב אבולעפיה עד המאה ה-18.

היו מגדולי המקובלים שהכירו בו כסמכות בעלת משקל אף קודם לכן, וכך אנחנו מוצאים את הרמ"ק מצטט קטע ארוך מספרו "אור השכל" העוסק בשמות הקודש, ורבי חיים ויטאל מזכיר בספרו שערי קדושה את שיטותיו המדיטיטיביות של אבולעפיה כדרכים מקובלות של התבודדות האמורות להביא לרוח הקודש. אך עם זאת ספריו לא נלמדו בשיטתיות. את נקודת המפנה בהתייחסות אל הרב אבולעפיה הביאו תיאורו של הספר "חיי העולם הבא" וטיהורו של הרב אבולעפיה על ידי החיד"א בספרו הביבליוגרפי "שם הגדולים".

הרה"ק רבי אברהם אבא מקריבוב

לא ידוע יום הסתלקותו.

רבי אברהם אבא מקריבוב היה מחשובי תלמידי הבעש"ט, וזכה שהבעש"ט יתאכסן בביתו.

אודות תחילת הכרותו עם הבעל שם טוב, מסופר כי הבעל שם טוב בא לביתו של רבי אברהם אבא בעיר קריבוב בעודו עוסק בתורה יחד עם מחותנו, אך הם לא נהגו בו כבוד ולא יצאו לקראתו. כשראה זאת הבעל שם טוב שאלם: באיזה משנה אתם עוסקים? והם החוו לו על משנה אחרת, אך הבעל שם טוב אמר להם: יודע אני שעסקתם במשנה אחרת, אך רוצה אני שתפרשו לי את פשטה של משנה זו, והקשה להם קושיא גדולה. אחר כך אמר להם הבעל שם טוב את ביאור המשנה, ונסע מהם במרחק של פרסה, שם נעצר כדי להרעות את הסוסים בשדה. כאשר הבעל שם טוב הלך מאיתם, הם החלו להבין את גדולתו של הבעש"ט, תוך שהם מבינים את עמקות ביאורו של הבעל שם טוב לעומת האופן שהם עצמם למדו את המשנה, והם מיד פנו לחפש את הבעל שם טוב, ומצאו אותו במקום חנייתו, שם נעצרו לדלות ממימיו, ומאז נהפך רבי אבא להיות מתלמידיו של הבעל שם טוב, והוא היה נוסע אליו אחת לחודש.

פעם אחת באחת מהשבתות שהוא נסע לבעש"ט, טעה ר' אברהם אבא בתפילת מעריב של שבת קודש, ואמר במקום "אתה קדשת" הוא אמר "אתה חונן".

לאחר התפילה, כשרבי אברהם אבא עבר לפני הבעש"ט לקבלת שלום, אמר לו הבעש"ט "יפה, הרב מקריבוב אומר "אתה חונן" בתפילת שבת..."

אדל הנביאה בת הבעל שם טוב הקדוש

לא ידוע יום הסתלקותה.

אדל אשכנזי הייתה בתו של הבעל שם טוב, אבי תנועת החסידות. מעט ידוע בוודאות על קורות חייה, אך היא דמות חשובה בחיי החסידים.

אדל נישאה לרבי יחיאל מיכל אשכנזי ולהם ארבעה ילדים:

- רבי משה חיים אפרים מסאדילקוב "בעל הדגל מחנה אפרים
- רבי ישראל

- רבי ברוך ממז'בוז'
- פייגא, אימו של רבי נחמן מברסלב

מסופר שבמוצאי שבת אחד, שאל הבעל שם טוב את תלמידיו - איזה שער משערי השמיים הוא החשוב ביותר מבין השערים המוזכרים בתפילת יהי רצון של מוצאי שבת. כל אחד מן התלמידים ציין שער אחר והבעש"ט לא קיבל את תשובותיהם. אדל שנכחה במקום, ענתה: "שערי סייעתא דשמיא" עזרה משמים. אביה הסכים עם דבריה ואמר שזה אכן השער החשוב מכולם.

על בתו של הבעש"ט זי"ע אמר אביה שהיא נשמה גבוהה ביותר וכל היום דבוקה בה' יתברך וקראה לה אדל ראשי תיבות אש דת למו.

מספרים, כי פעם בילדותה, בראש השנה לפני התקיעות, הבחינו כי אדל נעלמה מעזרת הנשים. אביה, הבעל שם טוב, עצר את התפילה וכולם התחילו לחפשה. הוא עצמו הלך לביתו ומצא אותה ישנה במיטתה. הוא העיר אותה ואמר לה: "אינך יודעת כי אסור לישון בראש השנה?" אך היא ענתה לו: "אמא אומרת, ילד שישן, משאירים לו את החלק הטוב ביותר". הבעש"ט הניח לה להמשיך לישון, חזר לבית הכנסת והורה להתחיל את התקיעות.

שמעתי מהרב דקהילתינו בהיות הבעש"ט חולה קודם פטירתו לא שכב במשכב רק שנעשה כחוש וקולו נלקה. והיה יושב בבית התבודדותו ולא היה בו כח לקרוא להמשרת שלו כשהיה צריך לו. ותלה פעמון בבית גדול וחוט נמשך אליו לבית קטן שלו והבעש"ט מושך בחוט ונשמע קול הפעמון ובא אליו המשרת. פ"א נכנס אליו רבי דוד פורקעס ז"ל מ"מ דק"ק מעזיבוז ושאל אותו איזה דבר. ומאיש אחד מק"ק באר שמעתי שהשאלה היה האיך להתפלל בעד החולה עם סיפורי מעשיות. והתחיל לומר לו ובאמרו נתלהב מאוד ופניו היו בוערות כלפידים. ונפל פחד על ר' דוד הנ"ל ורצה לברוח רק מחמת שהבעש"ט דיבר עמו פא"פ לא יכול לצאת. ובתוך כך באה בתו מ' אדיל תחי' ואמרה אל אביה עת לאכול כי פנה היום. ומיד אזל סומקא ואתא חירא ושכב על מטתו לנוח. ואמר לה בתי בתי מה עשית לי ואמר ר' דוד הדין עמה כי עת הוא לאכול. אמר הבעש"ט לא ידעת מי היה כאן מצד אחד עמד אליה ז"ל ומצד השני עמד רבי והם אמרו לי ואני אמרתי לך וכשבאה וביבלה אותי הלכו. ואמר הבעש"ט כי לקח נשמת בתו מן התורה מן הפסוק אש דת למו ר"ת אדל.

פעם אחת בשמחת תורה היו אנשי חבורתא קדישתא תלמידי הבעש"ט שמחים ומרקדים בעגולה והשכינה מלהטת סביבותם ובתוך הרקדתם נקרע המנעל אצל זעירא דמן חברייה והוא היה איש עני מאוד והיטב חרה לו עד מאוד על מניעתו מלרקד עם חבריו לשמחה בשמחת מצוה עבור זה ובתו הצדקניות מרת אדל עמדה גם כן בבית מן הצד לראות בשמחת השואבה שלהם. אמרה לאותו תלמיד: אם תבטיח לי שאלד בן זכר בשנה הבאה אתן לך תיכף ומיד מנעלים טובים, כי היו לה בחנות מנעלים. והבטיח לה שבוודאי יהיו לה בן זכר, וכך היה שנוולד לה הרב הקדוש רבי ברוך מקהילת קודש טולטשין

בדרכו אל ארץ ישראל, הגיע הבעל שם טוב עם בתו אדל ועם תלמידו הסופר צבי אל איסטנבול. במקום זה שהו עד לחג הפסח. כיוון שבאותו מקום לא הכירו את הבעש"ט, הלך ואזל כל כספו עד שבערב חג הפסח נותר ברשותו רק הבית שבו דר עם בתו ותלמידו. לא נשאר בידו ממון, אפילו כדי להביא מצה וכוס של יין לקיים בהם את ליל הסדר. כל אותו היום שאלה אדל: "מה יהיה? מה נאכל בחג?" השם יתברך יזמין לנו מה שנצטרך, "ענה הבעש"ט. אחר כך הלך אל בית המדרש ושם ישב כל אותו היום.

לפנות ערב, זמן מועט לפני כניסת החג, בא יהודי עשיר מפולין אל הרחוב שבו דר הבעש"ט. שאל האיש: "היכן הוא רבי ישראל בן אליעזר מארץ פולין?" הראו לו את האכסניה שבה דר הבעש"ט. בא האיש עם אשתו אל הבית ושאל את אדל אם יוכל להתאכסן במקום, כי רצונו להיות במחיצתו של אביה בימי הפסח. "הנה כבר הכנתי את כל צורכי הפסח כיד המלך, אביא אותם לכאן," אמר. "אבי בבית המדרש," אמרה אדל, "ולא אוכל לשאול אותך, אך בטוחה אני כי תוכלו לדור כאן עמנו, ואבי לא יכעס על כך." מיד נשאו משרתיו של האיש את כל חפציו אל בית הבעש"ט, וערכו את שולחן הסדר בכלים נאים ובמיטות מוצעות ומהודרות להסב עליהן. על השולחן הניחו את כל צורכי הסדר ואת המצות השמורות והמהודרות, והכול באופן ראוי ומשובח. הנשים הדליקו את נרות החג בנרות רבים וגדולים שהאירו את הבית. אחר כך המתינו עד שיבוא הבעש"ט מן התפילה. כאשר בא הבעש"ט אל הבית, עשה מיד קידוש על כוס היין, ואחר כך קרא את ההגדה כנהוג. רק לאחר שסיים, בירך את האורח לשלום והאיר לו פנים בשמחה. אחר כך אמר לו: "ידוע אני מה תבקש. חשוך בנים אתה. ובכן, נשבע אני לך כי בזכות זה שהחייית את נפשי תלד לך אשתך זו בן." כשאמר זאת הורה הבעש"ט באצבעו על אשתו של היהודי מפולין. שמח האיש מאוד ואמר: "אם יזכה אותי השם בכך, אתן לך מחצית מהוני." מיד שמע הבעש"ט קול המכריז ואומר כי בשבועה זו שנשבע הפסיד את החלק המובטח לו בעולם הבא, כי עקר היה האיש וגם אשתו עקרה הייתה, ובשבועה זו הכריח הבעש"ט לשנות בשבילם סדרי טבע. כששמע הבעש"ט את קולו של הכרוז נמלא שמחה ואמר בלבו: "ברוך השם! כעת אוכל לעבוד את השם יתברך באמת. הנה הפסדתי את חלקי שבגן עדן, ואוכל לסלק כל מחשבה פסולה על גמול ורווח, לא בעולם הזה ולא בעולם הבא." אז פנה אל האיש בשמחה ואמר: "לא ידעתי כי עקר אתה. ובכל זאת, אל ייפול לבבך ואל תצטער. מה שנשבעתי לך יתקיים בעזרת השם." מיד שמע הבעש"ט כרוז נוסף המכריז ואומר כי החזירו לו את כל הזכויות המגיעות לו, בגלל שהסכים לעבוד את השם בלי שום גמול. אחר כך המשיכו וערכו את החג מתוך שמחה. ובחול המועד שלח הבעש"ט את האורח לדרכו בכבוד רב.

סיפור זה, על נסיעת הבעל שם טוב לארץ ישראל, נהגו בקהילות החסידים לספר בשביעי של פסח, בסעודה שלישית של החג, הנקראת "סעודת הבעל שם טוב"

הבעל-שם-טוב היה נוהג שלא להשהות אצלו כספים מיום לחברו, וגם בנסיעתו לארץ ישראל נהג כך, שדאג כל יום לכסות את כסף הוצאותיו לאותו יום, אבל לא הותיר מאום למחרתו. וכך נסע מכפר לכפר ומעיר לעיר, כי לא דאג אלא לכסות את הוצאות הנסיעה לכפר ועיר הסמוכים, ושם בטחוננו בה' שיעזור בכל הוצאותיו וצרכי נסיעתו ממקום למקום.

לנסיעתו זו, לארץ ישראל, נסעו עמו בתו אדיל ושמשו רבי הירש סופר, וכך נסעו מעיר לעיר ומכפר לכפר עד שהגיעו בערב חג הפסח לעיר איסטנבול. הרחק משם, בברלין, גר יהודי שהיה עשיר גדול. והיה חשוך בנים, רחמנא לצלן, רבות בשנים, משהגיע לאזניו שמע הבעל-שם-טוב ומופתיו, יעצוהו אוהביו והפצירו בו שיסע אליו ויבקשו ברכה שיזכה לבנים, וכך עשה. הכין לו עגלה, סוסים טובים, כסף רב להוצאות הנסיעה, ונסע עם זוגתו למעזבוז. אולם, כאשר בירר, בהגיעו לשם, היכן שוכן הבעל-שם-טוב, אמרו לו בני הבית שהנה, זה עתה נסע הבעל שם טוב מכאן בדרכו לארץ ישראל. בירר העשיר את מסלול נסיעתו ונסע אחריו. אבל, בכל מקום שהגיע שמע תשובה אחת: הנה, עתה נסע מכאן הבעל שם טוב... עד שהגיע גם הוא לאיסטנבול בערב חג הפסח. והנה, העשיר, מחמת גודל עשירותו שכר לו חדר נאה בקומה העליונה שבמלון ודאג לכל מחסורו ביד רחבה, כדי שיוכל לערוך את הסדר כדבעי, ואחר

שסדר לעצמו כל מחסוריו, הלך לחפש אחר הבעל-שם-טוב, והרהר בדעתו שבעיר גדולה כאיסטנבול בודאי יהיה לו קשה למצאו. משכך, החליט בדעתו כי ילך לחוף הים, לנמל אליו מגיעים נוסעי באניות, על מנת לברר אצלם שמא ראו הם את הבעל-שם-טוב או שמא יודעים הם היכן הוא מתאכסן. הבעל-שם-טוב, שהגיע אף הוא לאיסטנבול, לפני אותו עשיר, הלך גם הוא לבית מלון זה, אלא שמחמת עניותו הגדולה שכר לעצמו חדר קטן וזול במרתף המלון. על שאלות בתו אדל: "מה יהיה לנו לסדר הפסח? והיכן נאכל? לא ענה לה אביה, הבעל-שם-טוב, כלום מלבד: "ה' יעזור! ה' יעזור!". בערב החג, הלך הבעל שם טוב לבית הכנסת, על מנת להתכונן לחג הקדוש, ושהה שם. והיא, אדל, מרוב בטחונה בדברי אביה שוב לא דאגה כלל ויצאה לכבס את הבגדים הצריכים כיבוס לכבוד החג, בחוף הים. הגביר, שכל אותו העת שאל למגורי הבעל שם טוב, נגש גם אליה לשאלה אם היא מכירה את הבעל שם טוב, ואם היא יודעת היכן הוא מתאכסן. ענתה לו אדל: "כן, הבעל-שם-טוב הוא אבי, והוא מתאכסן בבית מלון פלוני בקומה התחתונה", שמח הגביר לשמע זה ואמר לה שיחזור לעיר, ויתאכסנו אצלו בחג כי כבר הכין מכל טוב לעריכת הסדר גם עבורם. כאשר חזרה אדל, וספרה לאביה בשמחה רבה על הנס שהקרה להם ה', שהזמין להם מקום נאה לעריכת הסדר, לא ראתה שום שנוי בפני אביה. אחר תפלת ערבית נכנס הבעל-שם-טוב לחדר הגביר, לא דבר כלל, אלא ניגש מיד לערוך את הסדר. באמצע הסדר, פנה הבעל שם טוב אל העשיר ורעייתו ואמר להם: "יודע אני עבור מה באתם הנה, וכבר נושעתם!". מיד לאחר מכן, היטה הבעל שם טוב ראשו לאחור, ועלה בעליית נשמה בדבקות נפלאה, פניו האדימו והוא נראה כמתאמץ מאוד, עד כי ביתו אמרה שלמרות שראתה את אביה ב'עליית נשמה' פעמים רבות, כך, לא ראתה אותו מעולם... בתוך כך, שמעוהו אומר לפתע: "אם כן, אעבוד את ה' יתברך בלי עולם הבא!", ומיד אחר כך ראו שמחה ואור גדול על פניו ונתעורר מדביותו. וסיפר שבעת שברכס שיזכו בבנים, התעורר עליו קטרוג גדול בשמים, היות שבני הזוג האלה, עקרים היו מטבעם ולא היה באפשרותם כלל ללדת, אולם כעת, בגלל ברכת הבעל-שם-טוב - ואין ברכתו שבה ריקם - צריכים לשנות עבורם את הטבע לגמרי, ומשום קטרוג זה גזרו למעלה שיאבד הבעל-שם-טוב את שכר עולם הבא שלו לגמרי. וכשמע זאת הבעל-שם-טוב נענה ואמר בשמחה "אם כן אעבוד את ה' מעתה ללא שכר עולם הבא!" וכך אוכל לעבדו ללא שום פניה כלל וכלל. הבעל-שם-טוב המשיך בעריכת הסדר בהתלהבות נוראה, כדרכו, וללא שום דבורים יתירים, וכשהגיע לתיבות "לעושה נפלאות גדולות לבדו" חזר הרבה על התיבות "לבדו" "לבדו" בהתעוררות גדול מאד ובניגון המקובל אצלינו. באותה עת, באיסטנבול, גזר הסולטאן בהתיעצות עם שריו, גזירת כליה על היהודים, ועל מנת שלא לאפשר ליהודים להפעיל שתדלנות להצלתם, השביעו השרים אחד את השני שלא יגלו את הגזירה לאף אדם. אולם, בין השרים היה שר אחד אוהב ישראל, שלא הסכים לגזירה, ובא בבהלה לבילי הפסח אל פרנס היהודים, וגלה לו בסוד על הגזירה ואמר לו: "אם ידע הסולטאן כי יודעים אתם מגזירה זו, ולכן אין לי שום עצה לומר לך. אולם באתי רק להודיעך שתדע על גזירה זו, על מנת שתוכל לטכס עצה לבטלה". קרא הפרנס לרבני העיר להתייעץ ביניהם מה לעשות, והחליטו שהיות שאם הסולטאן היא אוהבת ישראל, ילכו אליה ויתיעצו איתה מה לעשות על מנת לבטל את הגזירה בלא שיוודע שמישהו גילה אותה ליהודים. הפרנס ורבני העיר יצאו מיד לבית אם הסולטאן, ובהליכתם עברו ליד בית מלונו של הבעל-שם-טוב, אותו לא הכירו ואת שמעו לא שמעו, ושמעו שחוזר פעמים רבות על המילים "לעושה נפלאות גדולות לבדו", נענו ואמרו זה לזה: 'אילו ידע יהודי זה מהגזירה המרחפת על יהודי העיר, לא היה מתלהב כל כך...'. כשהגיעו לבית אם הסולטאן, ובקשו להכנס אליה בשעה מאוחרת כזו, הבינה האם כי דבר מה חמור אירע, עד כי הוכרחו לבוא אליה בשעת ליל מאוחרת

שכזו. היא קבלה אותם בסבר פנים יפות, והם ספרו לה על הגזירה שגזר בנה על תושבי העיר היהודים, והזהירה שתחשוב היטב ובחכמה גדולה איך לבטל הגזירה, כדי שלא יודע לבנה, הסולטן, שהם יודעים מהגזירה והם אלו שביקשו לבטלה. ובחסד ה', עלה במוחה רעיון: היא הלכה מיד, באמצע הלילה, לארמון הסולטאן, העירה אותו משנתו בבהלה גדולה, וספרה לו שבעלה, הסולטאן המנוח, אבי הסולטאן הזה, בא אליה בחלום הלילה בפחד גדול, ואמר לה שאין לו בעולם האמת מנוחה ומרגוע, משום שעד הבקר לא תשאר שום שארית מבניו ונכדיו, ויאבדו לעד ולנצח. שאלה אם הסולטאן את בנה: איזה דבר נוראי עשית, שעל ידו באה על משפחתנו גזירת כליון נוראה כזו? והתחיל למנות לה אי אלו עוולות, שאולי בגללם נגזרה עליהם גזרה זו, ועל כל עוולה שאמר, אמרה לו "לא, לא זו הסיבה, לא יתכן שבגלל דבר כזה תגזר עלינו גזירה שכזו". עד שסיפר לה בעצמו על הגזירה, שהחליטו לגזור גזירת גרוש ואבדן על היהודים למחרת היום. ומיד כשאמר זאת הסולטן, פנתה אליו אמו בצעקה: "ודאי! ודאי עבור זה נגזר על משפחתנו גזירה זו!", ואמרה לו בכעס: "עם היהודים הנך מתחיל? וכי לא ידעת שכל מי שהציק להם לא יצא בשלום מזה?! "נבהל הסולטן, קפץ, קרע את הגזירה וביטלה. חזרה אם הסולטן לביתה, והודיעה לראשי הקהילה, שהמתינו לה בביתה, שכבר נתבטלה הגזירה, ויכולים הם לחזור לביתם ולהודיע ליהודים שיודו לה' על חסדיו הטובים שגמל עמהם ללא ידיעתם. כמה שעות חלפו מאז שיצאו לבית אם הסולטאן ועד ששבו, ובדרכם חלפו שוב על פני המלון בו התאכסן הבעל שם טוב, ושמעו שעדיין הוא אוחז באותו מקום בהגדה, ועדיין הוא חוזר על התיבות "לעושה נפלאות גדולות לבדו", אולם עכשיו, נראה היה להם שאומר זאת בשמחה ובהרחבת הלב יותר ממה ששמעו אותו בראשונה. למחרת ספרו ראשי הקהילה בבית הכנסת את הנס העצום שהיה בליל זה, ובדרך אגב ספרו על היהודי המשונה הזה שחזר הרבה על התיבות "לעושה נפלאות לבדו", ואמרו שחשבו לעצמם, שאם היה היהודי הזה יודע על הגזירה הנוראה המרחפת על הקהילה, לא היה שר כל כך... נענה להם הבעל שם טוב בעצמו – והם, כאמור, לא הכירוהו – ואמר להם: אם לא היהודי הזה, לא היה מתרחש לכם הנס המופלא זה. ביום ראשון של חול המועד, טרם ביקשו בני הזוג לשוב למקומם, רצו בני הזוג לתת להבעל-שם-טוב סכום כסף עבור ברכתו שברכם, ולא רצה. הוא הסכים רק שיממנו לו ולאדל בתו ולרבי הירש שמשו כרטיסים באניה הנוסעת לארץ ישראל, ונתנו לו ומיד שכרו מקומות באניה הנוסעת לארץ ישראל. הבעל-שם-טוב לא השתהה כלל בעיר, אלא מיד ביום א' של חול המועד המשיך בנסיעתו ועלה לספינה הנוסעת לכיוון ארץ ישראל. בדרך החל הים לסעור. הסערה היתה גדולה עד שהיו כל נוסעי הספינה בסכנת חיים, והתחילו הנוסעים לזרוק מהספינה את כל חפציהם, כדי שלא תטבע הספינה מרוב המשא, בגלל המים הרבים שחדרו לתוכה, נענה הבעל-שם-טוב ואמר שיודע הוא מדוע רועש עליהם הים כל כך: משום שיש גזירת כליה מלמעלה או על כתבי תורתו, שאין חפצים מלמעלה שיתגלו בעולם, או על בתו. נענתה בתו ואמרה שהיא מוכנה למסור נפשה עבור הצלתם, ולקחזה והורידה כבר סמוך לים, אך לפתע אמרה להם שיעלוה שוב. ואמרה שטוב יותר שיזרקו את כתביו לים, כי עתיד לצאת ממנה נכד כזה, שיכתוב ספרים יפים יותר מאביה הבעל-שם-טוב, וכך עשו. זרקו את הכתבים לים, ונח הים מזעפו. בתוך כך, ראו שקרובים הם לאי אחד. וקירב רב החובל את האניה לאי, על מנת להניח לנוסעים לפוש מנסיעתם הקשה. הבעל-שם-טוב ירד מהאניה עם בתו ושמשו, ויצא לנוח מעט באי, כשלתע התנפלו עליהם רוצחים, קשרו את ידיהם ורגליהם וביקשו להרגם "מדוע אתם שותקים?", פנה רבי הירש בבהלה לבעל-שם-טוב, ענה הבעל-שם-טוב ואמר: "אין לי כעת שום מוח, איני יודע כלום". משהתקרבו הרוצחים, מחזירים סכיניהם על מנת להוציא זממם אל הפועל, צעק שוב רבי הירש, לרבו הבעל-שם-טוב, "מדוע שותקים הנכם?" והבעל שם טוב עונה לו שוב: "איני יודע כלום... "ופונה אליו, לר' הירש: "אולי יודע אתה משהו?", ענה

לו רבי הירש: אני איני זוכר כלום, כי אם את אותיות ה'אלף-בית". "אמור!", ענה לו הבעל שם טוב, "אמור את האותיות!" החל רבי הירש לומר את אותיות האלף-בית, כשהבעל שם טוב אומר אחריו, חוזר אט אט להשגותיו, ומיד לאחר מכן נשמע מרחוק קול עגלה נוסעת. הרוצחים, ששמעו את קול העגלה, נבהלו וברחו להם. משהגיעה העגלה, ונוסעיה ראו את האנשים השוכבים כפותים על הארץ, התירו את קשריהם, העלום לעגלה, והחזירו אל חוף האי. אנייתם כבר נסעה, כנראה, והם עלו לאניה אחרת שהחזירתם לאיסטנבול. בשביעי של פסח, עגנה האניה בחוף איסטנבול, והבעל שם טוב, שראה את גודל העיכובים העומדים בדרכו לארץ ישראל, הבין כי מן השמים אין רוצים בנסיעתו, ושב לעירו, למז'בוז'. ומשום נס הצלתו, שהסתיים בשביעי של פסח, נהגו בכל פזורי ישראל ההולכים בדרך הבעל-שם-טוב לערוך סעודה בשביעי של פסח אחר הצהרים, להודות לה' על הצלתו וחזרתו בשלום מנסיעתו. והיו מסיימים בסיומו: ומסתמא היה בעל הספינה אליהו הנביא. שיח שרפי קודש, ב

לאחרונה התגלה מקום קבורתה של הרבנית הצדקת אשת הבעל שם טוב הקדוש, אחות רבי גרשון מקיטובר, - על ידי הרב ישראל מאיר גבאי - וזאת עפ"י עדותו של החסיד רבי רפאל ווילף ע"ה, מתוך ספרו 'נתיבות רפאל', שכן כתב:

"ואז בשנת תרמ"א כשהייתי במעזיבצ'ו, הלכתי על קברי הצדיקים זצ"ל. על קבר הבעל שם טוב זצ"ל... וכמו ארבע אמות לרגלי הבעל שם טוב, מונחת הרבנית אשת הבעל שם טוב, ויש על קברה אבן מצבה, כתוב עליה: פ"נ הרבנית מ' חנה בת ר' אפרים אשכנזי, אשת בעל שם טוב נפטרה בשנת תקי"ח לפ"ק". נוסף על כך, נכתב על מצבתה, שעפ"י עדויות שונות, בתו של הבעל שם טוב הקדוש מרת אדם, ובתה מרת פייגא, אימו של רבינו נחמן מברסלב זיע"א, קבורות גם כאן צמוד לאוהל. יהי רצון שיקומו במהרה כל יושני עפר, ועין בעין נראה בשוב ה' לציון. נספר מעט מהמעט משבחה של הרבנית הצדקת אשת הבעל שם טוב הקדוש, דווקא מהימים שעדיין לא הגיע זמנו של הבעל שם טוב הקדוש להתגלות, וכיצד הלכה עם הבעל שם טוב הקדוש 'באש ובמים' ולא גילתה את סוד נוראות הוד רוממות קדושת בעלה, על אף כל הקושי, הביזיונות והניסיונות. הבעל שם טוב הקדוש היה מלמד, בקהילה ליד ק"ק ברוד, ונשא חן בעיני אנשי הקהילה, והחשיבו אותו ללמדן מאוד מופלג, וכל דברי הקהילה, היו נחתכים ונגמרים על פיו. כשהיה ריב בין שני אנשים היו באים אליו, והבעל שם טוב הקדוש היה מוציא לאור משפטם, והמפליא בדבר, שגם האדם הזכאי וגם החייב, היו שלמים עם פסק דינו, כי ברוב חוכמתו היה יודע, איך לדבר על לב שני הצדדים, כדי שייטב הפסק בעיניהם. וכל מה שמדובר כאן, הוא בתקופה שעדיין לא הורשה לבעל שם טוב הקדוש להתגלות. גיסו לעתיד של הבעל שם טוב הקדוש, רבי גרשון קיטובר היה ראש בית דין בק"ק ברוד, ופעם היה לאביו רבי אברהם קיטובר דין ודברים, עם אדם שגר בעיירה שבה היה גר הבעל שם טוב הקדוש, ורצה רבי אברהם קיטובר, שאותו אחד, יבוא איתו לדון את הדין תורה בק"ק ברוד. אותו האיש אמר לרבי אברהם קיטובר, שבעיירה שלהם יש מלמד אחד מופלג בתורה, והוא דיין צדק, שבכל דין שדן, שני הצדדים ליבם שלם עימו, כי הוא מסביר הפסק היטב, וביקש שיבואו לדון אצלו. מיד כשהגיע רבי אברהם מקיטובר לפני הבעל שם טוב הקדוש, הוא ראה ברוח קדשו שבתו חנה היא בת זוגו. באותה עיירה היה מקובל, שכאשר מגיע אורח הגון, מדברים איתו בד"ת, ואז כשעמד לפני הבעל שם טוב הקדוש, אמר לפני הבעל שם טוב הקדוש איזה רמב"ם בפשט בחריפות גדולה, ועוד כמה פשטים, עד שנמשכה נפשו של רבי אברהם אחר הבעל שם טוב הקדוש, ונקשרה נפשו בנפשו. והוציא הבעל שם טוב הקדוש את משפטו של רבי אברהם משפט אמת, והדבר היה לפלא

בעיניו, ואהב מאוד את הבעל שם טוב הקדוש. ונודע לו, שהבעל שם טוב הקדוש צריך לישא אישה, ולרבי אברהם הייתה בת, ואמר בסתר לבעל שם טוב הקדוש, אולי כשר בעיניו לשאת את בתו? וענה לו הבעל שם טוב הקדוש, שיש בקהילה נגידיים רבים שחפצים בו, ולכן, יצטרכו להסתיר את דבר השידוך שלא יודע לאיש, ולכן, הציע לכתוב את כתב התנאים בסתר ביחידות למזל טוב. והוסיף ואמר הבעל שם טוב הקדוש לרבי אברהם, שהוא עושה עימו את השידוך, בתנאי, שאין הוא עושה את השידוך עם תורתו וחכמתו, ואין רצונו בשום אופן, שירבה בשבח ורוב מעלתו, וכשיכתבו ביניהם את התנאים, ביקש שיכתוב סתם: מורנו ישראל במורנו בן אליעזר. ואחרי שנקשרה נפשו בנפשו הסכים לכל דבריו, וכתבו במזל טוב קשרי התנאים בסתם, מבלי לכתוב היכן גר, ולא פרטים נוספים, ולא נודע דבר שטר התנאים לשום אדם. כשנסע רבי אברהם לביתו לחזרה, חלה בדרך ונפטר, וכששמע זאת בנו רבי גרשון קיטובר, בא להספיד את אביו, וקיבל כל הכתבים שמצאו תחת ידו, ומצא גם את שטר התנאים על שידוך אחותו, עם איזה איש ששמו 'ישראל'. והיה הדבר לפלא בעיניו, כי אביו היה איש מפורסם, והתפלא, איך אביו עשה שידוך עם נחות דרגה, ששום תואר או פרוט על משפחתו, לא כתוב בשטר התנאים, וסיפר את הדבר לאחותו, ואמרה על כך: "שאם הדבר הוכשר בעיני אבינו אין להרהר אחר זה". כשגמר הבעל שם טוב הקדוש את מועד המלמדות באותה הקהילה, עזב את המקום, התחפש ושינה את לבושו כאחד הפשוטים, במעיל קצר וחגורה רחבה, ושינה את טעמו ולשונו, כי עדיין לא הגיע הרגע, שהיה צריך לגלות את עצמו. והלך הבעל שם טוב הקדוש לק"ק ברוד לבית גיסו לעתיד רבי גרשון מקיטובר, ובאותה השעה, ישבו לפניו שני בעלי דנים, וכשראה אותו רבי גרשון חשב שהוא עני, ורצה לתת לו פרוטה לצדקה. אמר הבעל שם טוב הקדוש לרבי גרשון: דבר סתר לי עמכם. וילך עמו לחדר אחד, והראה לו את התנאים, ויאמר לו: הבה את אשתי. כשראה רבי גרשון את הבעל שם טוב הקדוש, בגדיו ודיבורו, נבהל והשתומם למראהו, חשב: מה זאת עשה אביו זכרונו לברכה?! ויקרא לאחותו וסיפר לה את כל המאורע. ואמרה: "אחרי שאבינו עשה זאת אין להרהר אחריו, ובוודאי מהשם יצא זאת, ואולי יפוק מינה זרעא מעליא". ויעשו כן, ויגבילו זמן החתונה. וקודם החופה אמר הבעל שם טוב הקדוש שרצונו קודם לדבר עם אשתו כמאמר חז"ל. ודיבר עם אשתו בסתר, ויגלה לה האמת איך ומה, הכל כאשר לכל, והשביע אותה שלא תגלה מזה כלל, ואף שיעברו עליה עדן ועדנין אשר תהיה בדחקות גדולה. הבעל שם טוב הקדוש ונוות ביתו עוזבים את ברוד: לאחר החתונה, המשיך הבעל שם טוב הקדוש, להסתיר את ידיעותיו בתורה, וגיסו רבי גרשון לא אהב את הרעיון שגיסו אינו תלמיד חכם, והתבייש בכך, והציע לאחותו שיקנה לה סוס, ושהיא תיסע לגור עם הבעל שם טוב הקדוש במקום אחר... מסירות של הרבנית חנה: נוות ביתו המסורה של הבעל שם טוב הקדוש, הסכימה לעזוב את העיר שבה גרה, והלכה עם הבעל שם טוב הקדוש לגור במקום אחר, ושמרה את סוד קדושת הבעל שם טוב הקדוש. והיה הבעל שם טוב הקדוש מתבודד שם בהרים הגדולים 'גיבירג', ואשתו הרבנית חנה הייתה מגיעה אליו, פעמים או שלוש בשבוע, על הסוס עם העגלה, והוא היה חופר באדמה, ומכין לה טיט, והיא הייתה מוליכה הטיט לעיר, ומזה היה פרנסתה. והבעל שם טוב הקדוש היה מתבודד שם בין ההרים, וכל ימיו אלו היו בהתבודדות, כי בשנים אלו, עדיין לא הגיע זמנו להתגלות... התגלות הבעל שם טוב הקדוש: לאחר שהתגלה הבעל שם טוב הקדוש, לא ניתן לתאר את קשרי האהבה בינו לבין גיסו רבי גרשון מקיטובר. גדלותו של רבי גרשון: גדלותו של רבי גרשון הייתה, שעל אף שהיה תלמיד חכם עצום, דבק בבעל שם טוב הקדוש ובדרכיו, והפך לתלמידו המובהק, ואף ליד ימינו! דברי רבי גרשון מספר 'שבחי הבעש"ט' על הבעל שם טוב הקדוש:

"ומי יתן שיהיה לי עולם הבא, מה שרבינו מרע"א בעשן לולקא אחת..." . אהבת הבעל שם טוב הקדוש לגיסו רבי גרשון: האהבה העזה הנפלאה מתוארת באגרת שנשלחה עם ר' יעקב יוסף הכהן מהבעל שם טוב הקדוש לרבי גרשון שהיה אז בארץ הקודש, אלא, שאגרת זאת לא הצליחה להגיע ליעדה, ונשארה לזיכרון עבורנו לדורות. כותב הבעל שם טוב הקדוש בפתח האגרת: "לכבוד אהובי גיסי חביבי וידידי כנפשי ולבבי ה"ה הרבי המופלא החסיד המפורסם בתורה וביראת שמים מוהר"ר אברהם גרשון נ"י וכאל"ש וכל אשר לו שלום, ולאשתו הצנועה..." הבעל שם טוב הקדוש מספר באגרת שבראש השנה תק"ז הוא עשה השבעת עלית הנשמה, וראה דברים מופלאים שלא ראה מעומדו על דעתו, וסיפר שנכנס להיכל משיח וכו'... ומה למד שם. ואז, היה חשוב לו, לגלות את הסודות שלמד לגיסו, ומפרט הבעל שם טוב הקדוש באיגרת: "ובקשתי עבורך ללמד אותך – ולא הורשתי כלל, ומושבוע ועומד אני על זה..." מה שהפריע לבעל שם טוב הקדוש בהיכל משיח, ללמד את גיסו אהובו, סודות שנתגלו לו משמים... ועוד מוסיף הבעל שם טוב הקדוש באגרת: "ורציתי להרחיב הדיבור ולטייל באריכות, אך מחמת הדמעות אשר נזכרתי פרדתך ממני, לא יכולתי לדבר..." כל מילה על קשרי האהבה בניהם מיותרת... ומהרבנית הצדקת מרת חנה ניתן ללמוד: "זכרתי לך חסד נעורייך אהבת כלולותיך, לכתך אחרי במדבר בארץ לא זרועה." "בזכות נשים צדקנות נגאלו ישראל, ובזכותן עתידים להיגאל..."

הרה"ק רבי אלכסנדר שוחט

לא ידוע יום ההסתלקות.

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש.

ראשית דבר שמעתי מפי חותני זלה"ה מורנו אלכסנדר שוחט, שהיה אצל הרב החסיד הקדוש רבן של בני הגולה מורנו ורבנו רבי ישראל בעל-שם-טוב ממז'בוז', שהיה אצלו סופר שמונה שנים, כמה שנים קודם ביאת הסופר החסיד המפורסם מורנו צבי, ואחר-כך היו שניהם סופרים, מחמת שהיה עסקו גדול על אחד. ונעשה אחר-כך שוחט-ובודק מטעם שהיה לו צער גידול בנים, והבעל-שם-טוב נתן לו מקום בקהילת-קודש שדה לבן, ואחר כך היה שוחט בקהילת-קודש ברדיטשוב. ולעת זקנותו נתן הבעל-שם-טוב איגרת ליד חמי להרב המאור הגדול דקהילת-קודש נמרוב, בעל המחבר ספר "תולדות יעקב יוסף", ונעשה שוחט-ובודק בקהילת קודש נמרוב. שמעתי כמה פעמים מהרב הנ"ל זלה"ה שאמר לחמי בדרך מוסר בסעודה שלישית:

זכור מה שאמר הבעל-שם-טוב אלי! פעם אחת הלכתי לגן-עדן, והלכו עמי רב מישראל, ומה שנתקרבותי יותר לגן-עדן נתמעטו האנשים, עד שבאתי לעץ החיים נשארו עמי מעט מזעיר, וגם אותך סנדריל ראיתי בתוכם ונשארת הינער-שטעליק מאחור.

וגם לא היה לו על יד ימין ציפורנים שלמים, כי גדלו שנים, אחד בשורש האצבע ואחד בראש האצבע, בין שני ציפורנים היה בשר מפריד, וכשגדלו העליונים חתך אותם בכל ערב-שבת-קודש עד שגמר הציפורן העליון, והתחתון עלה בתוך כך לראש האצבע ונפרד משרשו והתחיל אחר לצמות. ומאיזה דבר בא לו זה? שפעם אחת שלחו הבעל-שם-טוב להשביע משוגע אחד, ובלילה בתוך שנתו הפחידו הרוח, וצייר במחשבתו שמות הקדושים על תמונת ידו, על כל אצבע ואצבע, כמו שראיתי תמונת ידו בספרים. וסטר את הרוח על לחייו, והכה על הכותל עד שיצא דם מתחת כל ציפורניו ונפלו כל

הציפורניים, ומהיום והלאה גדלו הציפורניים בעניין הזה כנ"ל. ותכף בא הבעל-שם-טוב ואמר לו: התפחדת? לא תחוש ולא תפחד!

סיפור התגלותו של הבעש"ט הקדוש מפי הרב אלכסנדר שוחט ועתה אספר הגדולות אשר שמעתי מחמי זכרוננו לברכה איך היה התגלותו. כי הוא ישב בכפר קטן על ה"שענק" בית מרוח, והיה דרכו כשהביא לאשתו היין-שרף הלך להתבודדות במעבר הנהר הקרא "פרוט", ושם היה לו בהר סלע כמו בית קטן נחצב בהר, והיה לוקח לו לחם אחד על סעודה אחת, והיה אוכל פעם אחת בשבוע. כך התענה כמה שנים. וערב-שבת-קודש היה בא לביתו. וגיסו רבי גרשון מקיטב היה מחזיקו לעם-הארץ ולבור, והיה מפתה את אחותו להתגרש ממנו ולא רצתה, כי הייתה יודעת ממנו אבל לא גילתה לשום אדם. פעם אחת בא לעיר, והייתה שם אישה אחת משוגעת, והייתה מגלה לכל אחד ואחד תועבותיו וטובותיו. וכשבא לעיר הבעל-שם-טוב זלה"ה, בקש רבי גרשון הנ"ל, מהרב החסיד אב"ד דקהילת-קודש קיטב הרב החסיד המאור הגדול מורנו משה, שיוליכו הבעל-שם-טוב לאותה האישה, אולי יקבל ממנה איזה מוסר ויחזור למוטב. והלכו כולם. וכשנכנס הרב דקהילת-קודש קיטב, אמרה: ברוך הבא קדוש וטהור! וכן כל אחד ואחד כפי מעלתו. והבעל-שם-טוב נכנס באחרונה, וכשראתה אותו ואמרה: ברוך הבא רבי ישראל! כי היה עדיין רך בשנים, אמרה לו: אתה סבור שאני מפחדת ממך, לא! כי אני ידעתי שהזהירו אותך מן השמים שלא לעסוק בשמות הקדושים עד שישתלמו לך שלושים ושש שנים. והוא היה נחבא אל הכלים, והאנשים הנ"ל שאלו אותה: מה את אומרת? והיא כפלה בדבריה לפנייהם, עד שגער בה הבעל-שם-טוב ואמר לה: ולא תשתוק, הנה אני מושיב על זה בית-דין אחד ויתירו לי, ואותך אגרש מן האישה הזאת. התחילה היא להתחנן אליו: אני אשתוק! והחסידים שבאו עמו הפצירו אותו שיתירו לו ויגרש מן האישה. והבעל-שם-טוב ביקש מהם שלא להתירו כי מסוכן הוא מאוד, והם לא הרפו ממנו. אז אמר הבעל-שם-טוב: ראה מה שגרמת! על-כן עצתי שתלך בטוב מן האשה, ואנחנו כולנו נלמד בעבורך. ושאל אותו שמו, ואמר: לא אוכל לגלות לפני רבים, ילכו מכאן האנשים ואגלה לך, כי חרפה היא לבניו שיש בעיר הזאת. וכשפנו משם האנשים גילה מי הוא. וגם חמי ז"ל היה מכירו, ולא נעשה רוח אלא בשביל שלץ מהחסידים דקהילת-קודש קיטב. ואותו הרוח הפריד את עצמו מן האישה הזאת בטוב.

הרה"ק רבי יואל מנמירוב

לא ידוע יום ההסתלקות.

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש.

1. הבעש"ט על שבת צבי.

שמעתי מהרה"ק יואל מגיד מישרים דק"ק נמירוב, ותמיד היה אצל הרב דק"ק פולנאה בק' ראשקוב ובק' שאריגראד ובק' נמירוב. פעם אחת בא שבת צבי אל הבעש"ט לבקש ממנו תקנה. ואמר ר' יואל בזה הלשון: - שהתיקון הוא להתקשר נפש בנפש, רוח ברוח, נשמה בנשמה. - התחיל הבעש"ט להתקשר עמו במתון, כי היה ירא, מחמת שהיה רשע גדול.

פעם אחת ישן הבעש"ט, ובא שבת צבי, ימח שמו, ופיתה אותו, ח"ו, והשליך אותו בהשלכה גדולה עד שנפל לשאול תחתיות. הציץ הבעש"ט מקום חניתו וראה שהוא עם ישו על לוח אחד, שקורין טאביל.

סיפר הבעש"ט שהיה בו, בשבתי צבי, ניצוץ קדוש, ותפסו הס"מ במצודתו, רחמנא ליצלן. ושמע מהבעש"ט המעשה איך הייתה הנפילה שלו על ידי גדולת וכעס. ואני מתרשל לכתוב. ואפשר שאכתוב לידע איך עמוקה הגאווה.

2. הבעש"ט על הספר חמדת ימים.

סיפר לי הרה"ק יואל מגיד מישרים דק"ק נמירוב. פעם אחת שבת הבעש"ט בשאריגראד. במוצאי שבת אחר הבדלה היה דרכו לספר מה שראה בשבת. - אמר, כי ראה שידיפסו באותה השנה ספר חדש, ואינו יודע שם אותו הספר, כי עדיין לא קראו לו שם. וזה הספר חיבר אחד מכת שבתי צבי, ימח שמו. הלשון הוא יפה ויחשקו העם אותו ויטמא ח"ו את העולם בעוונותינו הרבים.

אחר כך, כשיצא לאוויר העולם, קנה הרב מפולנא את הספר הלז, כי לא ידע מקודם מה שמו. כשבא הבעש"ט אליו וראה שהספר הנזכר מונח על השולחן וכשפתח אותו אמר: - ספר פסול מונח על שולחןך. - שאל הרב: - איזה הוא? - הראה עליו באצבע וזה היה ספר חמדת ימים. לקחו סמרטוט בזוית וכרכו אותו ונתנו אותו תחת השולחן.

ועוד סיפר לי הרה"ק יואל מגיד מישרים דק"ק נמירוב פעם אחת ראה הרב בחלום שאחד מהמניין שלו נשתמד, ואחזתו רעה ונחפו ושלח לעורר כל המניין, וראה שכולם, תהילה לאל, שלימים. שאל אותם: - שמא אחד מכם עבר עבירה בסת, ח"ו? - וסיפר להם החלום. ענה צדיק אחד, ר' אליעזר מטומאשפולי: - לא ידעתי מאומה, כי אם אותו הלילה לפני השינה עיינתי בספר חמדת ימים.

הרה"ק רבי יודל מטשידנוב

לא ידוע יום ההסתלקות.

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש שאמר לו שהוא גלגול של שמואל הנביא.

שמעתי מהרב דקהילה קדושה פולנאי ומהרב דקהילתינו, שר' נחמן מקאסוב היה לו קרוב אחד ושמו ר' יודל מטשידנוב, ואביו, ר' יוסף, היה מוכיח. ודרכו של ר' יודל שלא היה רוצה ליהנות משל אחרים רק מיגיע כפיו. והיה סוחר בברזל. פעם אחת נסע לאכסניה אחת, והיה רוצה לשבות שם. אמר בעל הבית, ומה יאכל רום מעלתו, דגים אין לי, ובשר לא יאכל מחמת שלא בדק הסכין. על כן עניתי קרוב לכאן יש עוד רודניא ושם דר איש משופע, ובוודאי יש אצלו דגים ושוחט, ויסע רום מעלתו אליו, ונסע. וכשבא סמוך לאכסניה הלז, הייתה הדרך עוברת דרך אמת המים, כי המים לא היו עמוקים. וכעת היו גשמים גדולים, או עת הפשרת השלגים, ונתגדלה אמת המים. והם לא הבינו, ורצו לעבור דרך אמת המים. וקדם כלב אחד, ורץ קודם לאמת המים, וטבע בתוך המים, והיה הכלב עולה ויורד במים, וצעק בקול מר עד שנכמרו רחמי החסיד, וזלגו עיניו דמעות. וראה שלא אפשר לעבור וחזר לאכסניה הראשונה, וביקש מבעל הבית להתאמץ שיהיו דגים על שבת. והלך בעל הבית והפציר את הדיגים, וצדו והביאו דג גדול שקורין "העכט". ואמר בעל הבית אני דר בכפר הזה כמה שנים, ולא נזדמן לי דג כזה. ועשו לו ממנו כמה מאכלים. ובליל שבת היה יושב בסעודה וזימר זמירות, ונרדם על השולחן, ונראה לו אביו בחלום, ואמר לו: תדע שאני מגולגל בדג הזה, והמוסר שרדפתי אותו בחיי, היה מגולגל בכלב שטבע, וזה היה תיקונו, שטבע בשבילך בני, להצילך. ואני הוצרכתי להתגלגל בדג זה, מחמת שרדפתי אותו, ותיקנת אותי במה

שזלגו עיניך דמעות על טביעת הכלב. וראה בני איך שתאכל דג זה. וכשבא לבעש"ט אמר אליו הבעש"ט שכך היה אומר, שרבי יודיל הוא גילגול שמואל הנביא.

הרה"ק רבי יוסף מקאמינקע

יום ההילולא לא ידוע.

היה מתלמידי הבעש"ט הקדוש

רבות מסופר בשבחי הבעש"ט אודות הצדקת מרת רבקה "די פרומע ריבעלע" ע"ה אמם של האחים הקדושים הרה"ק רבי יוסף מקאמינקע זצוק"ל מקום מנוחתו התגלה לפני 15 שנה ע"י יו"ר האגודה בצורה פלאית לאחר שהמציבה היתה מכוסה כולה בעפר, המציבה שוקמה ואוהל הוקם במקום והרה"ק רבי יצחק סופר ממעזריטש זצוק"ל. בשבחי הבעש"ט מופיע: כי בעת שהגיע הבעל שם טוב הקדוש לעירת סטנוב, אמר שהוא צופה באור גדול שמאיר על אשה אחת בעיר, אמרו לו אנשי העיר שבוודאי התכוון ל-'די פרומע ריבעלע' האשה החך דה בספר שבחי הבעש"ט מופיע עוד מגדולתה. זה למעלה מ-20 שנה מאז החל יו"ר אגודת אהלי צדיקים הרב ישראל מאיר גבאי שליט"א לטפל בבית הקברות היהודי העתיק בסטנוב שם טמונים צדיקים גדולים ומפורסמים, מעל 30 מצבות של גדולי עולם שחיו ופעלו בעירה זו שופצו ואף הוקמו מס' אהלים מעל קברי הצדיקים לשמירה מפני פגעי הזמן ולרווחת המתפללים הפוקדים את המקום. במהלך השנים נעשו מס' נסיונות לאתר את מקום מנוחת הצדקת הידועה בשמה "די פרומע ריבעלע" אך ללא הועיל. לפני מספר שבועות במהלך עבודות תקופתיות לנקיון ושימור בית העלמין העתיק עבר הרב ישראל מאיר גבאי על המצבות העתיקות ולשמחתו לא היה גבול עת מצא את מקום מנוחת הצדקת ובעלה הרב ישכר בער זצ"ל שהמצבה שעל קברו הייתה שבורה למס' חלקים. על אתר הוזמנו למקום מומחים לשחזור המציבות העתיקות ויחד עם יו"ר האגודה עמלו על פיענוח המצבות ושיקומם ואוהל הוצב על מקום מנוחתם לשמירה.

שמעתי מר' פסח בנו של ר' יוסף מקאמינקע, שהבעש"ט היה בדרך, ובא לעיר אחת ושמע כרוז שיתאכסן בבית פלוני, ובא לבית הזה ולא רצו לקבל אותו על האכסניה הלז, מחמת שהילד של בעל הבית היה חולה מאוד. שלח את הסופר לבית, ואמרה האישה: איך אפשר להתאכסן כאן, הלא תראו את הילד החולה, ואני בצער גדול. וקיללה את הבעש"ט. והבעל הבית לא היה יכול להעז, ויצא להבעש"ט לבקש ממנו, ואמר שהוא דבר שאי אפשר. ונשבע לו הבעש"ט, כשיתאכסן אצלו יחיה הילד. וקיבל אותו לביתו. ותכף הלך הבעש"ט למקווה, וראה שלא טוב עם הילד. וצויה שלא ימצא שום אדם בבית זה. והלכו כולם לבית אחר, וגם להסופר צויה שלא יהיה בבית זה עד שיקרא אותו ליתן לו יין לקידוש, כי בערב שבת קודש היה המעשה. והוא נשאר יחידי עם הילד, והתפלל אצל הילד תפילת מנחה, ושהה הרבה בתוך הלילה, עד שהסופר ירא פן ח"ו יסתכן הבעש"ט מחמת גודל התאמצותו בתפילה על החולה, כי מסוכן הדבר. והלך הסופר ופתח את הפתח בלאט, ושמע שאומר לנשמת הילד: "הכנס לגוף, כי תוכרח להיכנס, כי לא אשבע לשקר". ולא ידע אם הילד מת או שהיה חי עדיין, והיה בו עדיין קצת חיות. והלך הסופר משם, ובשעה קלה חזר ונכנס, ומצא אותו שוכב על הארץ בפשוט ידים ורגלים, וקם ואמר: "הלא אמרתי לך שתיכנס בגוף הילד". וצווח: "הירש, תן יין לקידוש". ואכל עם הסופר, ולא ישן כל הלילה. ובבוקר מסר הרפואות והנהגות לסופר, והוא הלך להתפלל לבית המדרש. והבינה אמו של הילד, שהילד חזר

לאיתנו, והתחילה לבכות בכיה גדולה. ושמע הסופר ושאל אותה: "מה את בוכה?" אמרה לו: "ואיך לא אבכה שקללתי צדיק כזה". והשיב לה: "אל תבכי, רבי שלי הוא איש טוב וימחול לך". וכשבא הבעש"ט מתפילתו, שמע גם כן שהיא בוכה, שאל לסופר וסיפר לו, ושלח את הסופר אליה ואמר, אמור לה שלא תבכה, ותעשה סעודה שלישית טובה, ומבטיח אני לה שהילד ישב עמנו לשולחן בסעודה. וזה שנפל הבעש"ט על הארץ בפישוט ידים ורגלים, שקיבל עליו לקבל פולסא דנורא עבור השבועה, והנשמה הוכרחה ליכנוס לגוף. ופעל להילד שיחיה יותר משישים שנים, ושיהיה לו בנים ופרנסה טובה כל ימי חייו. ומזה הנראה שבא זמן הקץ להילד, לכך הוצרך להתפלל עליו כמה שיחיה ועל פרנסה ועל בנים.

עוד סיפר לי ר' פסח הנ"ל: פעם אחת נסע הבעש"ט מקאמינקע לביתו, ונסע עמו בצוותא חדא ר' ברוך מקאמינקע בעגלה מיוחדת, והסופר ישב עמו, וגם עגלה של קמח הולך אחריו. אמר הבעש"ט: במקום פלוני נתפלל מנחה, וזה היה בימי החורף, והיה קור גדול, ואותו מקום היה רחוק כמה פרסאות. ונתקררו מאוד והקור נכנס בגופם, ואמרו, אי אפשר להגיע למקום הלז, כי המקום רחוק עדיין, ואנו כולנו נתגבר עלינו הקור. וגם העבד שלו אמר שנתקרר מאוד. ונסעו דרך יער, וציוה הבעש"ט לעמוד, ונגע באילן אחד באצבעו, ודלק האילן ונתבער, וחממו אצל האש, וגם העבד שלו שלף השטיייל וייבש המטלית שעל הרגלים, ואח"כ נסעו עד מקום פלוני. ובנסעם מן המקום הזה היה ר' ברוך מסתכל מה יהיה באילן הזה, וגער בו הבעש"ט שלא יסתכל.

הרה"ק מקאמינקע סיפר, שפעם אחת הגיע לבעל שם טוב הקדוש אדם עני, שהיה מדוכא וביקש ממנו ישועה, אמר לו הבעל שם טוב הקדוש שילך מתחת גשר פלוני, ושם תתמלא בקשתו - וימצא אוצרות זהב וכסף. והלך העני מתחת לגשר, חיפש ולא מצא, ופגע בו חייט עני ושאל אותו: מה הנך מבקש? וסיפר לו את דברי הבעל שם טוב הקדוש, וסיכם את דבריו: אבל לריק יגעתי, ולא מצאתי. השיבו החייט העני: הלוא, גם אותי ציווה הבעל שם טוב הקדוש לילך למקום פלוני וציין את מקום ביתו של האיש, שדיבר איתו באותו הרגע, ושם, תחת לתנור באותה הכתובת נמצא אוצר טוב, אבל, מתרשל אני לילך שמה, ולחפש בביתו של אותו האדם. כאשר שמע האיש את דברי החייט, חשב בנפשו ה'לא אני בעל הבית הלז', אלך לביתי - ואחפש תחת התנור. כך היה, חיפש ומצא שם את האוצר. והחייט הנ"ל חשב בנפשו: הלא אני כבר נמצא פה מתחת הגשר, מה אכפת לי לחטט קצת פה מתחת הגשר? אולי דברי האיש אשר אמר את דברו של הבעל שם טוב הקדוש - אמת הוא? וחיפש האיש ומצא גם הוא אוצרות טובות, ותוצאות הדבר, ששני האנשים התעשרו יחדיו. ואמר כל אחד לנפשו: הלא חברי היה הגורם שבזכותו מצאתי את הממון, ואיך אוכל לראות את חברי בעוני, כשהוא גרם לעושרי? וכל אחד מהם, חשב עם חברו, והחליט להביא עבור חברו צרור זהב וכסף, וכך עשו. וכשפגשו איש את רעהו נתגדלה ביניהם השמחה מאוד, ולא ידעו מה לעשות עם צרורות כספם אשר היה אתם. והתיישבו בדעתם להתחתן זה עם זה, כי לאחד היה בן ולשני היה הבת, ונתנו המעות לבנים.

הרה"ק מקאמינקע אמר לספר 'מעשה' בפרט בסעודת מלווה מלכה, שהלוא הוא מסוגל לפרנסה. והיה נוהג שלאחר המעשה לא לספר שום מעשה, אלא, רק לומר "שיר המעלות" ולברך ברכת המזון, ואמר הרה"ק הנ"ל: לפעמים לכל אחד ואחד מוכנה ישועה רבה, ולא יוכלו להשיג את הישועה, רק כאשר איש את רעהו זה לזה יעזור.

שמעתי מהרב דקלתינו שר' יונה קאמינקער אחיו של ר' ברוך שלח שוורים למכור בעת שהיה מלחמה עם היוון בכפרים. ושמעו שגזלו היוונים את השוורים של ר' יונה. ור' ברוך שלח גם כן שוורים לדרך והיה

מתירא שלא יגזולו גם כן השוורים שלו. ושלחו את ר' יוסף מקאמינקע אל הבעש"ט ומצאו אותו עוסק בנטילת ידיים לסעודה. וצוה לר' יוסף מקאמינקע גם כן שיטול ידיו ואחר המוציא אמר הבעש"ט למה לא דברו עמי בעת שיצאו לדרך והייתי משגיח עליהם. ואח"כ פתח הבעש"ט הזוהר ועיין בו רגע אחד ואמר אני רואה השוורים של ר' ברוך שהם קיימים ולא גזלו אותם. שאל ר' יוסף את הבעש"ט וזה כתוב בזוהר. והשיב זהו מה שאמר חז"ל על פסוק וירא אלקים את האור כי טוב ואמרו כי טוב לגנוז כי באור של ששת ימי בראשית היו יכולים להסתכל מסוף העולם עד סופו. והיכן גנוז הקב"ה גנוז בתורה. ומה שאמר לצדיקים פירש לצדיקים שעתידין לבוא בעולם וכל מי שזוכה למצוא בתורה אור הגנוז מסתכל בו מסוף העולם עד סופו. וכי סבור אתם שהשוורים לבד ראיתי כי באותו ראי' ראיתי ג"כ מעשה בק"ק אמשטרדם וסיפר לפניו המעשה ואני לא שמעתי: מעשה שרצה הבעש"ט לנסוע לדרך ומחמת שהיה זמן קידוש לבנה עיכב עצמו עד הלילה ובעת הליכתו לקידוש לבנה הלך עמו אחד מהחברים ורצה להביט אחריו ולא הניח אותו הבעש"ט להביט כי אמר אחד גנב הרסן מן הסוסים. כי הסוסים היו קשורים בעגלה כדי לנסוע תיכף אחר קידוש לבנה. והוא גנב מחמת שאין לו הוצאות שבת. ולאחר קידוש לבנה התחיל הגבאי לצעוק מי גנב הרסן. אמר לו הבעש"ט אל תצעק לך אל איש פלוני וקח ח"י גדולים ופדה הרסן כי הגנב השכין שם ואל תפרסם הדבר.

שמעתי מהרב דקהלתינו כשרצה ר' נחמן לנסוע פדיון שבויים לאה"ק הלך על קבר של הבעש"ט עם ר' יוסף מקאמינקע. וכשחזר מבית עלמין שמח שמחה גדולה ואמר הבעש"ט ציוה לי לנסוע לאה"ק. תמה מאוד ר' יוסף ואמר והיכן דיבר עמכם. תמה עליו ר' נחמן ואמר ולא ראית שדיבר עמי והיה עומד אצלי. ובנסיעתו שבת אצל הרב המוכיח והייתי ג"כ שם ושמעתי אני הכותב שהיו בין ר' נחמן ובין המוכיח דברים חדודים. כי ר' נחמן דיבר להמוכיח דברים חדודים ושחק והמוכיח ז"ל הקפיד על ר' נחמן ואמר אין אדם יכול להנצל ממשחשבה זרה. אפילו אם הוא מתפלל בלא מחשבה זרה סמוך לגמר התפלה נופל לו במחשבה שישגמור תפלתו וזו מחשבה זרה ודקה מאוד. ומכל עבירה נברא מקטרג אחד ר"ל ומחמת שהיא מחשבה דקה מאוד נתלבש אותה המחשבה בת"ח ומצער אותו. וליוו אותו כל אנשי העיר ואני הייתי ג"כ בתוכם וגם הרב והמוכיח. ורצה המוכיח לנסוע עד עיר לאדיזין ללוות אותו אך מחמת שהקפיד המוכיח איך הוא הדרך ארץ לעזוב אותו ולא נסע. והתפללו מנחה בשדה והרב הניח תפילין והתפלל לפני התיבה ור' נחמן התפלל בלא טו"ת ולא ראיתי את המוכיח אם התפלל שם וכמדומה לי שהלך לעיר להתפלל. ולשנה אחרת מת ר' נחמן ז"ל בחודש תמוז והיה בנעמרוב ג"כ בחודש זה ונלווה אליו ר' מענדלי פרעמיסלער וקיבל ממנו. ותמה מאוד על חכמת הבעש"ט. ושמעתי שמת ר' נחמן בשב"ק וישב ר' מענדלי אצלו בלילה וקידש על יין ושתה כשיעור וישב בבגדי שבת. והלך ר' מענדלי לאכול סעודת שבת ובעת אכילת הלפת שלח אחריו ומצא אותו גוסס ולמד זוהר בשעת יציאת נשמתו ומת במנחה ויצא למנוחה:

שמעתי מהרב דקהלתינו ששמע מר' יוסף מקאמינקע שהבעש"ט היה מצפה לעלות בסערה כמו אליהו ז"ל. והיה מצטער ע"ז בצער גדול. וסברו ב"ג שהוא מצטער על פטירת אשתו ושאלו אותו כי ידוע שאין זה מידתו. והשיב שמצטער על אלו מוחין שמוכרחים לנוח באדמה כי הייתי מצפה לעלות בסערה ועכשיו שאני פלג גוף אי אפשר וע"ז אני מצטער.

שמעתי מעשה מהרב דקהלתינו שהבעש"ט היה בק"ק קאמינקע ואמר לר' ברוך כשיבוא הרב דק"ק אסטראה' לכאן תאמרו לו משמי שהרב חכם צבי אביו נראה לי וביקש אותי לאמור לבנו שלא יסע

למדינות אוקריינא. וכשלא יאמין שראיתי אותו תאמרו לו סימן של צורת אביו וכל תנועותיו ובגדיו ובאיזה פוזמקאות שקורין שקארפטקעס הלך. וכשבא הרב הנ"ל לק"ק הנ"ל ואמר לו רבי ברוך דברי הבעש"ט וכששמע הסימנים הללו האמין. ושאל עליו שיאמרו איזה דברי תורה ששמעו ממנו. ואמר ר' יוסף מקאמינקע לפניו מה שאמר הבעש"ט על פירוש רש"י על פסוק אחד אשר נשיא יחטא. ואני שמעתי הפירוש מהרב דק"ק פולנאי ושכחתי אבל בוודאי כתוב הוא בספרים שלו יעוין שם. וכששמע הפירוש הוטב בעיניו מאוד ואמר פירוש כזה נאה להרב דק"ק אסטראה' שיאמר וחזר מן הדרך ולא נסע למדינת אוקריינא. ובימי זקנתו נסע לאוקריינא ומת בק"ק חוואסטווי'.

הרב המקובל האלוקי רבי יעקב צמח

ה'שד"מ? - ה'תכ"ז היה מקובל שחי ופעל בדמשק ובירושלים בדור שלאחר רבי חיים ויטאל. נטל חלק מרכזי בעריכתו וסידור כתבי האריז"ל, וחיבר בעצמו ספרי קבלה רבים.

רבי יעקב צמח נולד למשפחת אנוסים בפורטוגל. על שנת הולדתו חלוקות הדעות - ה'ש"ל או ה'שד"מ. גדל ללא ידיעה על קיום התורה והמצוות, ולמד רפואה. בגיל מבוגר עבר לסלוניקי והחל לחיות חיי תורה ומצוות. בשנת ה'שע"ט עלה לארץ ישראל, התיישב בצפת, והשקיע את כל מרצו בלימוד תורת הנגלה. לאחר שש שנים החל לעסוק בלימוד תורת הקבלה, ומכר את כל אשר לו כדי לקנות ספרי קבלה. בהמשך עבר לדמשק, שם למד קבלה מפי רבי שמואל ויטאל. בהזדמנות זו זכה להחשיף לספר עץ חיים שנכתב על ידי רבי חיים ויטאל, שהיה שמור ברשותו של בנו רבי שמואל, ורק יחידי סגולה זכו לראותו. את לימודו מפי רבי שמואל היה רושם לעצמו בקונטרס לו קרא בשם "דנו ליעקב". כמו כן ערך באותה תקופה את המהדורה הראשונה של חיבורו "נגיד ומצוה" - קיצור הנהגות על פי קבלת האריז"ל - ועוד חיבורים רבים בקבלה. לאחר מכן שב רבי יעקב צמח לארץ ישראל והתיישב בירושלים. בארץ ישראל זכה והגיעו לידו כתבי האריז"ל במהדורה שנייה שנכתבו על ידי רבי חיים ויטאל אחר כתיבת ה"עץ חיים", אך נגנזו על ידו, והתגלו מאוחר יותר על ידי מקובלים שעשו שאלת חלום ומצאו אותם. מתוך כתבים אלו ערך כמה ספרים. היה מגדולי חכמי ירושלים, והצטרף לחבריו חכמי ירושלים במלחמתם במשיח השקר שבתי צבי. הסתלק בשנת ה'תכ"ז. לאחר שערך רבי חיים ויטאל את כל תורת רבו האריז"ל בספרו הגדול עץ חיים, שב וערך בקיצור ובבהירות את עיקרי תורת רבו לפי סדר ההשתלשלות, ואף הוסיף וחיידש מחכמתו. רבי חיים לא רצה לפרסם את חיבורו זה וגנז אותו בבית קברות, אך לאחר פטירתו עשו תלמידיו שאלת חלום והוציאו את הכתבים מגניזתם, כאשר "מרוב הזמן ולחלוחית העפר נמחקו קצת אותיות וקצת תיבות וקצת שיטות בסופי הדפין ובראשיתם, בקצתם נמחו הניירים, ולהשלימם היה בטורח". רבי יעקב צמח התלהב מחיבורים אלו, שבהם מצא דברים שלא נכתבו בספר עץ חיים שראה אצל רבי שמואל ויטאל. הוא החל לסדרם ולערוכם לחמישה ספרים: "קהילת יעקב" - דפים מלוקטים מדרושים שונים; "עולת תמיד" - ביאור עניני התפילה; "אדם ישר" - ביאור עניני עיגולים ויושר; "אוצרות חיים" - ספר מסודר שנשאר כפי שסידרו רבי חיים ויטאל על כל סדר ההשתלשלות; ו"זוהר הרקיע" - על מאמרי הזוהר. לאחר מכן ערך שוב רבי יעקב את הספרים בסדר שונה, כאשר את שלושת הספרים "קהילת יעקב", "אדם ישר" ו"אוצרות חיים" איחד לספר אחד על סדר האצילות וקראו בשם "עדות ביעקב". כמו כן, לקח רבי יעקב חלק בעריכתו וסידור כתבים שהתגלו בגניזה נוספת על ידי רבי משה ויטאל, ונערכו בספר "מבוא שערים". לספר זה היו שתי עריכות: אחת על ידי רבי נתן שפירא

הירושלמי, שנדפסה לאחר מכן בקוריץ בשנת תקמ"ג; והשניה על ידי רבי יעקב צמח, שהוסיף בה את הגהותיו, שנדפסה לאחר מכן בסלוניקי בשנת תקס"ו.

עריכות רבי יעקב צמח במהדורה בתרא של רבי חיים ויטאל הגיעו לידי תלמידו, רבי מאיר פאפירש, ועמדו לפניו כאשר סידר את החיבור הגדול והמקיף בכתבי האר"י בשם "דרך עץ החיים", שנדפס לאחר מכן בשם "עץ חיים". את החיבורים בעריכת רבי יעקב צמח שילב רבי מאיר בספר בתור "מ"ת" מהדורה תניינא ו"מ"ב" מהדורה בתרא. ספר זה הפך במהרה לנפוץ והעיקרי בקבלת האר"י, ורוב הענינים מקבלת האר"י המבוארים בחסידות מבוססים עליו.

כמו כן, נדפסו חלקים מעריכותיו כפי שהן כעבור תקופה ארוכה:

- ספר אדם ישר נדפס לראשונה בשנת תקמ"ה בקראקא בשם זה חלק מעריכה קודמת שלו, נכנס לתוך הספר ארבע מאות שקל כסף שנדפס בקוריץ בשנת תקמ"ג. ספר אוצרות חיים נדפס לראשונה בקוריץ בשנת תקמ"ג בשם זה.
- ספר מבוא שערים נדפס לראשונה בקוריץ בשנת תקמ"ג בעריכת רבי נתן שפירא, ובעריכת רבי יעקב צמח בסלוניקי בשנת תקס"ו.
- הספרים עולת תמיד וקהילת יעקב שערך רבי יעקב צמח נדפסו בתקופה מאוחרת יותר, בירושלים בשנת תרס"ו ותשנ"ט, בהתאמה.

הרה"ק רבי יצחק סופר ממעזריטש

יום ההילולא לא ידוע

היה מתלמידי הבעש"ט הקדוש

עוד שמעתי מהרב דקהילתנו: פעם אחת נתקבל בן רבי יוסף יוזפא מקהילת קודש אוסטרא לאב-בית-דין בקהילת קודש פולנאה, והביא עמו דיין אחד בכדי שיוכל להעז את המוכיח וזכרונו לברכה. ובשבת התפלל המוכיח לפני התיבה, ושמע רבי יצחק הנ"ל שהדיין מקלל את המוכיח בשעת התפילה, ולא ענה אותו דבר. ואחר התפילה ביום ראשון אחר שבת אמר רבי יצחק: שמעתי היטב שקללת את המוכיח רבנו! והיה מריבה ביניהם, ובתוך המריבה הביט אליו ואמר: אתה לבוש בתפילין פסולין! ולקחו התפילין מראש הדיין והוציאו הפרשיות ונמצאו שהם פסולין. ונתאמץ הדיין להכשירו על-פי שולחן-ערוך, והראה לו רבי יצחק שהוא עם-הארץ ואינו יודע הדין, ומחמת בושה ברח הדיין מן העיר. ועוד אירע שהכיר רבי יצחק בתפילין על ראש איש אחד, כי לפני מותו היה כלוא בבית מחמת חלישות, ועשה מניין בביתו, ואיש אחד מבני העיר היה מתפלל שם, ואחר התפילה היה לומד, וכמדומה לי ששמו רבי ברוך. הביט אליו רבי יצחק ואמר לו: ברוך, נראה לי פסול בתפילין שלך! והסיר אותם מראשו ונתן לו להגיה, ומצא שהם פסולין מעת כתיבתם. והתפילין היו אצלו מעת שנעשה בר-מצוה, כי היו מסופר טוב, והיה מחזיק בם, והוא היה לערך ששים שנה בעת ההיא, והיה לו מר מאוד שלא קיים מצות תפילין כל ימיו, והפציר ברבי יצחק הנ"ל שיכתוב לו תפילין, והבטיח לו רבי יצחק, אך מחמת חולשתו דחה אותו מיום ליום עד שכתב לו פרשיות של תפילין. ואחר-כך הלך לביתו ואמר לו: אל תאמר שלא כתבתי תפילין

כאלו מימי, אלא אפילו מימות עזרא ואילך לא היו תפילין כאלו. וכמו שני שעות אחר זה מת ונפטר מעולם. וזה רבי יצחק היה אחיו של רבי יוסף מקאמינקע.

הרה"ק רבי ישראל מפאלצאק

יום ההילולא לא ידוע

רבי ישראל מפולוצק בכתבי יידי: פּאָלאָצק, ויטבסק, ה'ת"צ 1730 בערך - ר"ח אייר ה'תקמ"ב - 1788 התקמ"ד היה מתלמידי המגיד ממזריטש ומראשי עליית החסידים בשנת תקל"ז

הרה"ק חיים חייקא מאמדור קרא עליו ישראל אשר בך אתפאר. ומסיים שמנהגו לנסוע מעיר לעיר להחזיר העם בתשובה. וכל עיקר עבודתו היה לעשות בעלי תשובה בעולם

רבי ישראל בעל שם טוב, יוצר החסידות, שאף כל ימיו לעלות לארץ ישראל. "העלוני לארץ ישראל ואבטיחכם עולם הבא" - הבטיח לחסידיו. אף עשה כמה נסיונות לממוש שאיפתו זו אולם ללא הצלחה. אף על פי כן הוא כותב לגיסו: "השם יודע שאין אני מייאש עצמי מנסיעה לארץ ישראל" 92. החסיד הראשון שנסע לארץ ישראל היה גיסו של הבעש"ט - רבי אברהם גרשון מקיטוב שהיה בתחילה מתנגדו החרף של הבעש"ט - ולאחר מכן מעריצו הגדול

אחרי פטירת הבעש"ט עלתה קבוצה מאורגנת של חסידים, לא גדולה במספרה, בראשותם של רבי מנחם מנדל מפרמישלין ורבי נחמן מהורודנקה. העליה שהגיעה לארץ ישראל בשנת תקכ"ה התישבה בטבריה.

אולם עליות אלה לא קבעו ישוב חסידי בארץ. רק תלמידיו של המגיד ממזריטש בראשותו של רבי מנדלי מויטבסק שהיה מהנחשונים הראשונים לכיבוש ליטא לחסידות ולאחר מכן מנהיגה של החסידות ברוסיה הלבנה, הצליחו לכבוש גם את ארץ הקודש כמקום משכן לחסידות.

עליה זו שהגיעה לארץ ישראל בשנת תקל"ז 1777 מנתה שלש מאות נפש והשתתפו בה מלבד רבי מנדלי מויטבסק גם רבי אברהם מקאליסק ורבי ישראל מפאלצק. החסידים התישבו בצפת ולאחר מכן בטבריה. "זה היום קוינו לו - כתב רבי ישראל מפאלצק לגולה - נגילה ונשמחה בארץ חמדתנו, חמדת הלבבות, משוש הרעיונות, הקדושה בכל מיני קדושות" 93.

לא קלה היתה ההתנחלות. מלבד לחץ קשה של הפחה התורכי, הגיעו גם לכאן הדים מן החרמות של המתנגדים שלמזלם לא נתקבלו על דעתם של הספרדים והיו בעיניהם ל"לעג ולקלס גדול" 94. החרם של תקמ"א הסב לחסידים עגמת נפש מרובה כי כבר נמצאו אז בצפת אשכנזים "מתנגדים", בתוכם כאלה שבאו עם עליית החסידים 95. רבי מנדלי נאלץ לעבור מצפת לטבריה. חלק מהחסידים התישב בפקיעין. בטבריה בנה רבי מנדלי בנין גדול "תחתיים שניים ושלישיים" והחסידים החלו מתפללים במנין נפרד. רבי מנדלי נפטר בשנת תקמ"ח והנהגת החסידות בארץ עברה לידי רבי אברהם מקאליסק.

מאז לא פסקו עליות חסידים לארץ ישראל. יש להזכיר את עליית חסידי חב"ד שהפכו את חברון לעיר חסידית. בשנת תקצ"ג 1833 כבר היה ישוב חסידי מבוסס בחברון 96, ראשון עולי חב"ד היה רבי משה מייזלס, תלמידו של הרב מלאדי.

אחרי הרעש בצפת בשנת תקצ"ז עבר חלק גדול של החסידים לירושלים והקים בה ישוב חסידי. בראשם עמד רבי אהרן משה מברוד, מתלמידיו של ה"חווה" מלובלין, שהגיע לירושלים בשנת תקצ"ט. יש לציין כי רבים מגדולי החסידות עלו לארץ ישראל וביססו בכך את החסידות - בהם: רבי זאב וולף מטשרני-אוסטרהא - מתלמידי החשובים של רבי בער ממזריטש, רבי ישכר בער מזלאטשוב, רבי דוד שלמה מסורוקא, רבי חיים מטשרנוביץ, רבי יעקב שמשון משפיטובקה, רבי אברהם דוב מאוורוטש. רבי נחמן מברסלב בא לראות את הארץ וחזר לחו"ל.

ביום ההילולא של המגיד - הרב ר' דובער ממעזריטש, - י"ט כסלו ש"ק וישלח תקל"ז, נתאספו כל התלמידים אל הרמ"מ מהורודוק בעל "פרי הארץ". בין קבלת שבת לתפילת ערבית הייתה הפסקה. אדמו"ר הזקן, הרה"ק הר' אברהם מקאליסק והרה"ק הר' ישראל מפאלאצק, היו מנגנים גדולים, אף שהיו שונים בקולותיהם. נעים היה לשמוע כששרו יחד. קולו של הרבי אדמו"ר הזקן, הרי ידוע שהיה חזק מאד ורחב ומטיל אימה. להרה"ק הר' אברהם היה קול דק, צלול ומלא רגש. כל תנועה שלו היתה מלווה להב-שלהבת. להרה"ק הר' ישראל היה קול נעים, לא גבוה ולא נמוך, לא חזק ולא רפה, קול תחנונים בינוני שעורר לרחמנות, קולו היה מושך ומדבק. בשעת ההפסקה שרו הרבי והרה"ק הר' אברהם והרה"ק הר' ישראל הניגונים שהיו חביבים על המגיד ממעזריטש. אצל המגיד ממעזריטש היה סדר מיוחד בניגונים. היו ניגונים ששרו אותם אצל הבעש"ט, אחד ממלחיני הניגונים היה הרה"ק הר' מיכל מזלאטשוב, והיו ניגונים שחברו ונתחדשו בזמן הנשיאות של המגיד ממעזריטש. בין כל הניגונים האמורים היו כאלה שהיו חביבים מאד על המגיד ממעזריטש. חלק מניגונים אלו שרו הרבי והרה"ק הר' אברהם והר' ישראל בהפסקה שבין קבלת שבת ותפילת ערבית. כל אלה שנכחו בבית הכנסת בשעה שהרבי והרה"ק הר' אברהם והר' ישראל שרו, וראו את דביקותו של הרה"צ הר' מנחם מענדל והרה"ק הר' ישכר דוב מתלמידי המגיד ודביקותם של המנגנים - ראו שהם מתאחדים בנשמת מורם ורבים הרב המגיד ממעזריטש. ברור היה לכל אחד מהנוכחים בבית הכנסת שבודאי יושב המגיד ממעזריטש באותה שעה בהיכלו וחוגג את ההילולא קדישא שלו כ"ק אדמו"ר יוסף יצחק מליובאוויטש לקוטי דיבורים א עמוד 367

הרה"ק רבי לייב קסלר

יום ההילולא לא ידוע

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש .

בחג הפסח שנת תק"כ חלה הבעש"ט בקיבתו וכתוצאה מכך נחלש ביותר וגם דיבורו היה בקושי. בליל חג השבועות התאספו לידו כל תלמידיו ואמר לפנייהם תורה. בבקר שלח לקרוא לאנשי ה"חברה קדישא" והורה להם כיצד להתעסק בקבורתו. לאחר מכן התחזק מעט והתפלל בעצמו לפני התיבה, בביתו. לאחר התפילה, יצא תלמידו רבי נחמן מהורודנקא כדי לשפוך תפילה על שלום רבו, הבעש"ט הגיב על כך: "לחנים הוא מרעיש בתפילה אם היה יכול להיכנס באותו פתח שבו הייתי נכנס אנכי, היה פועל". לאחר מכן שמעוהו לוחש: "אני מוחל לך אותן שתי שעות, אל תענה אותי!". כשבאו בני העיר לברכו בברכת החג, אמר לפנייהם דברי תורה. אחר כך שוב אמר דברי תורה לתלמידיו המקורבים "על עמוד שעולה מגן עדן תחתון לגן עדן עליון". אחר נפרד מבני העיר באומרו: "עד כאן גמלתי עמכם חסד ועכשיו תגמלו אתי חסד". וציוה לתלמידיו לומר "ויהי נועם". משראה את תלמידיו מצטערים, אמר: "איך אני דואג

לעצמי. כי יודע אני בבירור שאצא מפתח זה ואכנס בפתח אחר". לאחר מכן נשכב והתיישב לסירוגין. אחר כך ציווה לכסותו בסדין ושכב פעם נוספת, הוא התחיל להזדעזע ולחרוד כמו שנהג בתפילת "שמונה עשרה" ואחר כך נח מעט. קולו לא נשמע עוד, רק שפתינו נשמעו מרחשות את הפסוק: "אל תבואני רגל גאווה", אותה שעה בדיוק, הסתלק ובאותו רגע בדיוק עמדו שני השעונים שהיו בבית ופסקו מללכת [הבעש"ט הודיע על כך מראש]. תלמידו הרה"ק רבי לייב קסלר סיפר שראה את יציאת הנשמה "כמו שלהבת מראה תכלת" והעיד "שבשעת יציאת נשמתו זרחו פניו כבקבלת שבת עם קבלת ה"נשמה היתירה". ביום רביעי ו' סיוון תק"כ - יו"ט ראשון לחג השבועות, כשהוא בן ששים ואחת שנה, שמונה חדשים ושמונה עשרה יום נסתלק הבעש"ט לבית עולמו. ומנוחתו כבוד במז'בוז'.

הרה"ק רבי מאיר חריף

יום ההילולא לא ידוע

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש .

שמעתי מרבי פולק, אב"ד דקהילת קודש טיטשילניק, ששמע מאביו רבי מאיר חריף זכרונו לברכה: פעם אחת בא הבעל-שם-טוב להרב דקהילת קודש פולנאה, ואני מסופק אם המעשה בקהילת-קודש נמרוב או בקהילת קודש שאריגרד. ובא כמה ימים קודם השבת ולא אכל בכל אלה הימים, והרב הנ"ל הפציר בו מאוד לאכול, והשיב: יפטור הרב אותי מאכילה, כי בכאן יש ניצוצים גדולים וקשה לתקנם, ויש סכנה בדבר כשאינו מתקן אותם הורגים את האדם, על כן אני איני רוצה לאכול. ובערב-שבת-קודש בבוקר צווה שיתנו לו לאכול, ואכל. ואחר הסעודה קרא להרב ז"ל ביחידות ואמר: תדע שגלו לי מן השמים שיש בכפרים אשר סביב העיר שני מלמדים שיש להם חלק בניצוצות אלו שאני צריך לתקנם, ועשו מן השמים שנדמה להם שהם חולים כדי שיבואו לעיר ויבואו לרפאת אותם, על-כן העמידו המשרת שלכם בשער העיר, ויביאו אותם אצלכם, ותרחמו עליהם ואל תנהיגו בהם שום כבוד כלל, ויבטיח אותם רום-מעלתו להמליץ בעדם לפני ולפאת אותם, ולדבר על לבם שילכו למקווה, כי מחמת שנדמה להם שהם חולים לא ירצו ללכת למקווה, ולאמור להם שאני אוהב שתבואו לפני טהורים מן המקווה, ולשאול להם כותנות לשבת וקפטינעס, כי הם עניים, ויאכלו בשבת אצל בעל-בית ולא אצל רום-מעלתו, וכשיבואו לבית-המדרש, אף-על-פי שאני אעמוד שמונה-עשרה ילחשו לי באוזן שבאו. וכן עשו. ואחר אכילה באו לבית הרב ולא נתנו להם אפילו צלוחית של דבש, וכן בבוקר. ובסעודה שלישית אכלו שם ונתנו להם דבש. ואחר הבדלה נתמלא הבעל-שם-טוב שמחה, ולקח הלולקע והלך לבית קטן שלן שם, והרב רצה גם כן ללכת אחריו, ובאו שני המלמדים הנ"ל ובקשו ממנו שיכניסם להבעל-שם-טוב, אמר להם: בואו עמי! ונכנסו עם הרב. אמר הבעל-שם-טוב להרב: הם אין צריכים לרפואה, והכותנות והקאפטינעס יתנו להם במתנה וילכו לשלום. והמלמדים לא ידעו מאומה.

הרה"ק רבי משה קעדס

יום ההילולא לא ידוע

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש .

מעשה שהיה מלמד אחד ושמו רבי משה קעדס, והיה גדול בתורה, והבעל-שם-טוב לא היה חשוב בעיניו. ומנהגו, שהיה שולח שליח לבית-המדרש וסמוך ל'ברכו' נכנס להתפלל. פעם אחת היה מוקשה לו תוספות אחד במסכתא שבועות, והיה מתקשה עליו מאוד לערך שני שבועות ולא יכול לבוא על פשט של אמת. פעם אחת ראה בחלום שנכנס להיכל אחד, וראה אותו הבעל-שם-טוב ואמר לו: מפני מה אתה לא ידעת הפשט של התוספות? ואמר לו: כן הפשט. והתעורר משנתו וזכר את הפשט, וקם ולקח הגמרא לאור הלבנה וראה התוספות והנה טוב מאוד. אף-על-פי-כן אמר בלבו: אולי חלום הוא, והבעל-שם-טוב אין יודע מזה. ובקש הבעל-שם-טוב אותו על סעודה שלישית ואמר לו: הפשט של תוספות ישר וטוב הוא. אז ידע כי הבעל-שם-טוב אמר לו, ונתקרב אליו ונעשה צדיק גדול.

הרה"ק רבי שמואל

יום ההילולא לא ידוע

היה תלמיד של הבעל שם טוב הקדוש .

רבי שמואל מקאמינקא נולד לאביו הרב ר' דוד מרבינו, והינו א' מן ששת 'האחים הקדושים מקאמינקא' מתלמידי הבעש"ט.

יש אומרים כי קירובו של רבי יעקב יוסף מפולנאה לחסידות, היה על ידו

הבעל שם טוב היה אומר עליו כי לעתיד לבוא כשיבוא המשיח יהיה הוא הנביא. והחבריא קנאו בו לרוב קרבתו הגדולה לבעל שם טוב, אך הבעל שם טוב רצה להראות להם את גודל מדריגתו, פעם אחת דיבר דברים עמוקים מאוד, וכל החבריא נרדמו מכיון שהיו הדברים עמוקים יותר ממדרגתם, אך רק הוא נשאר ער ונתפעל כל כך עד שעיניו יצאו מחוריהם והוא רץ לעבר הפתח מרוב התפעלות וכך נתעוררו כולם, והם ראו כי אכן הוא גדול מכולם

במכתבו של הבעל שם טוב אליו הוא מכנה אותו בתוארים מופלגים: "תלמידי החביב הרב הגאון עיר וקדיש מן שמיא נחית..."

סיפורים השלמה לכרך א

מעשה נורא שסיפר הרב הצדיק ר' מענדיל מקאסיב זלה"ה

מדוד המלך עליו השלום שהזמין לדין עשיר גדול, אשר ביזה נושא מים שהרבה באמירת תהלים. מעשה שהיה בעיר סמוך מעזיבז ד' מיל, ישב עשיר גדול ותלמיד חכם ורצה לכתוב לו ספר תורה. וקיבל עליו לכתוב באופן שלא יוכל אחר לעשות כמוהו. וקיבץ כמה עגלים ושחטום. ובשרם חלק לעניים. והעורות עיבד על קלף לכתובת הספר תורה. והביא סופר טוב שהיה חד בדרא יחיד בדורו ונתן לו כמה רובל כסף לשבוע עבור פרנסת ביתו. ולו נתן מזונותיו על שלחנו. הכתיבה נמשכה כמה שנים. ויהי כאשר נגמר הספר תורה עשה העשיר הנ"ל סעודה גדולה ודרש בעצמו דרשה גדולה. בין הבאים היה גם וואסערטרעגער נושא מים מהעיר, אשר תמיד הרבה באמירת תהלים. והוא היה מגין בזה על העיר. ויהי קודם הסעודה חלקו לכל הנקראים חלות. ולהנ"ל גם כן. וחשב בעצמו הנושא מים הנ"ל שיטול ידיו בחשאי, ושום אדם לא ירגיש בזה. כי הלא הוא יושב בסוף השולחן. וכן עשה מפני שהיה רעב. וכראות

עשיר הנ"ל שנטל ידיו לפני כל המסובין, רץ אצלו בחרי אף: מדוע נטל ידיו לפני כל הקרואים? וכי מפני שאומר תהלים הרבה הוא אדם חשוב? וכשמוע הנושא מים את דבריו הנאמרים בכעס, ויעזב את החלה שלו והלך לביתו. כל הקרואים נטלו ידיהם ולא הרגישו בזה שהלך הנ"ל. אחר הסעודה הלכו כל אנשים הקרואים לביתם והעשיר הנ"ל ישב ללמוד שיעורו הקבוע. פתאום בא שליח לא נודע מי הוא וקראו, ועמד מהספר ויצא לחוץ. ובא רוח סערה ונשאו כמה וכמה פרסאות למדבר, והעמידו שם. ונפל פחד עליו ולא ידע מפני איזה חטא נענש. ונוכר ואמר: אין זה כי אם מפני שבייש את הוואסערטרעגער הנ"ל, ו"כל המלבין את פני חבירו ברבים וכו'". והנה מרחוק ראה בית אשר בתוכו אור גדול. ויאמר בלבו: בודאי גולנים נמצאים שם. אף על פי כן. רצה לילך שמה, ולא היה יכול כי איבריו היו כמו נשברים. על כן זאת לאט לאט הלך על ידיו ורגליו, עד בואו אצל הבית וישב בחוץ. פתאום שמע קול יוצא מהבית: "פנו מקום לדוד מלך ישראל!" אחר כך יצא קול: "ברוך הבא דוד מלך ישראל!" אחר כך יצא קול: "פנו מקום לר' ישראל בעל שם טוב!" והנה קול אחר יוצא: "ברוך הבא ר' ישראל בעל שם טוב!" והנה דרוש דרש הבעל שם טוב מפני מה יושב איש ישראל הזה בחוץ ועל מה הביאו אותו לכאן? ענה דוד המלך, שהוא הזמין את האיש הזה לדין ור' ישראל בעל שם טוב יהיה המליץ ודיין של ישראל זה. טען דוד המלך ואמר, אשר הוא ביקש ופעל אצל בורא כל העולמים, אשר כל העוסק בתהלים כאלו עוסק בנגעים ואהלות. ועתה היה איש אחד הנושא מים שהרבה באמירת תהלים, והאיש הזה ביישו כך וכך. "על כן רצוני שיצא פסק דין עליו על זה". והורה הזקן דשם שענשו הוא מיתה בידי שמים בביתו. ענה הבעל שם טוב ואמר: "לא כן, כי אם כדבריכם לא ידע שום אדם מזה כמה גדולה מעלת אמירת תהלים, וכמה גדול עונש האיש שמבייש התלמיד חכם שאומר תהלים. על כן דעתי היא כך: שישבו ויחיה ויפייס את הוואסערטרעגער הנ"ל. ויעשה למענו לבדו סעודה גדולה, למען יראו וישמעו ויראו". ויצא שליח בין דין לחוץ וסיפר והציע לפני העשיר הנ"ל שני הפסקים, שיבחר לו אחד מהם. ובחר לו את הפסק הבעל שם טוב שיפייס את נושא המים הנ"ל. אחר כך שאלו את הבעל שם טוב אם עשיר זה מכיר את הבעל שם טוב? אמר: "לא". חזרו ודרשו את משפטו: אם הוא יושב סמוך ד' מיל לבעל שם טוב ואינו מכיר אותו. ויצא עליו פסק ראשון: מיתה בידי שמים. עמד הבעל שם טוב ואמר כדבריו הראשונים: "אם כן לא ידעו אנשים אם מיתתו היא מפני חטאים האלו. על כן עצתי שישאלו את פיו: אם מקבל עליו שמהיום והלאה יקבל את פני הבעל שם טוב?" ויצא שליח בית דין והציע לפניו פסק אחרון שהבעל שם טוב הקדוש הציל אותו ממיתתו. וקיבל עליו את הפסק השני מהבעל שם טוב. ונתנו לו כד עם מים ורחץ עצמו וישב לאיתנו. ובא עמוד ענן ונשאו והחזירו לביתו. וסיפר את כל המאורע. ויהי בבוקר קרא להוואסערטרעגער ופייסו הרבה. ועשה למענו סעודה גדולה וגם עבור עוד אנשים שבאו עמו על הסעודה. וסיפר את כל המעשה. אחר שני ימים נטל עגלה ונסע להבעל שם טוב. כיון שנכנס לבעל שם טוב, והכיר את הבעל שם טוב שראה אותו אתמול שם, נפל לארץ ונתעלף. ורצה לספר להבעל שם טוב את המעשה. אמר לו הבעל שם טוב: "אני יודע הכל". והעשיר הנ"ל היה מקורב להבעל שם טוב כל ימיו.

מעשה נפלאה ונוראה מהרב הקדוש ר' חיים יוסף דוד אזולאי זי"ע ועכ"י.

כאשר הרב הקדוש רבי אזולאי נסע לירושלים נתן לו אור החיים הקדוש מכתב להניחו על כותל מערבי. והנה האזולאי הקדוש נטל המכתב וקשרו בכגדו ושכח ממנו. ובבואו לארץ הקודש קיבל עליו שיהנה רק מגיע כפו. וקנה לו חמור ועגלה והוביל טיט עליו ערך שנתים. והנה פתאום מת החמור שלו ונשאר מחוסר פרנסה. ונוכר כי אולי נענש על אשר לא מסר מכתבו של רבו על כותל מערבי. והלך תיכף

וקידש וטיהר את עצמו והלך לפני כותל מערבי והניח שם את המכתב והתפלל למענו. וכאשר חזר לבית המדרש נפל פחד גדול על האנשים אשר ראו אותו וגם על החכם. ונתנו לו שלום באימה ויראה. ושאל אותם: "מה יום מיומיים? מדוע לא נתנו לו עד היום שלום?" ויאמרו "כי אנחנו גם כן לא נדע מה היום מיומיים. ספר נא לנו". ויספר להם מהמכתב שנתן לו רבו להניחו על כותל מערבי, ולא הניחו עד עתה ומפני זה נענש. אמר לו החכם שחשקה נפשו לראות את המכתב. וגזר עליו להראות לו את מקום המכתב. והלכו יחד וקראו את המכתב. וזה היה לשון המכתב: "אחותי כלה! פניה אל השכינה אבקש ממך שתתהי לעזרה בצרה לתלמידי יקירי!" כאשר ראו את המכתב ידעו שאדם גדול הוא ומינו אותו למורה צדק בעיר הקודש. בזכותם ניושע בכל מיני ישועות, אמן.

מעשה נורא ונפלאה מהרב הקדוש ר' נפתלי כ"ץ הרב מפוזנא מה שהתיר העגונה שנהרג בעלה.

בעיר פוזנא היה עשיר גדול. ורצה לבחור לו בחור הגון ומושלם במעלות ובמדות שיהיה לו לחתן לבתו. ובחר לו הרב מפוזנא זי"ע מהישיבה בחור מופלג בתורה ויראה לחתן עבור בתו. העשיר הנ"ל סילק להבחור נדן סך גדול והלבישו והנעילו מלבושי כבוד. ובזמן קצר עשה החתונה כאחד הנגידים. ויהיה אחר החתונה זמן קצר, עזב חתנו את בתו ונסע לדרכו, כי לא מצאה חן בעיניו. ולא ידע איש מקומו. משך שלש עשרה שנה לא ידעו מקומו. ובתו של העשיר קצתה בחייה. העשיר הלך בכל יום להרב לדרוש את פיו, שיאמר לו ברוח הקדוש איה הוא חתנו. והרב דחה אותו מיום ליום. העשיר היה לו ידיד שהיה מקורב אצל הרב. והעשיר בכה מאוד מאוד לפניו. אמר לו ידידו המקורב הנ"ל שילך עמו אל הרב ויבקשו שניהם את הרב שיגיד להם מה יהיה הסוף? וכן עשו שהלכו שניהם אל הרב וביקשו אותו. והעשיר בכה לפניו, עד שנכמרו רחמי הרב עליו. ואמר לו שיצא עם בתו לחוץ. והוא יעשה התפעלות למנעם להושיעם. והיה כאשר יצאו אמר הרב לתלמידי שאינו רואה אותו בעולם הזה. וכן אמר לתלמידיו: "ידוע תדעו כי כאשר אני יושב על כסאי תפול תרדמה עליו ואישן. אז תביטו על צורתי: אם תראו שתשתנה הצורה - אז תצעקו בקול 'רבי!' 'רבי!' עד שתעוררו אותי, עד שאתעורר משנתי. ואחר כך אישן עוד הפעם לערך חצי שעה. וגם אז תביטו בצורתי. כאשר תראו שתשתנה צורתי כבראשונה - תקיצו אותי בהשתדלות רבה עד שאיקץ משנתי ותשוב רוחי. פעם שלישית אישן - אז תחשבו שכמעט היא כלות הנפש. ואז תעוררו ותקיצו אותי מאין הפוגות. ובאם לאו - תדעו שאני בסכנה גדולה. על כן תעוררו אותי מאוד עד שאקום משנתי". וכן היה כאשר אמר. והתלמידים עשו כאשר פקד עליהם. וכאשר התעורר משנתו אמר להעשיר ולבתו שנודע לו איה מקום האברך. וכך אמר להם: "תשכרו לכם עגלה. ותקחו עמכם הבית דין עם סופר ושני עדים. ותבואו עד חצי פרסה סמוך לוויען וינה, בירת אוסטריה ותראו שם אכסניא גדולה. ותרדו מעל העגלה ותכנסו באכסניא ותמצאו שלשה שרי צבא. שנים משני הצדדים יהיו משונים והאמצעי יכיר את האשה, ויאמר להם: "זאת היא אשתי ראשונה" ויקרא אותה בשמה. ותשאלו אותו: מה זה שעזבה זה שנים רבות ולא נשמע לה. ותבקשו אותו שיתן לה גט ובטח ימאן. ותפסקו לו מעות הרבה - וגם כן ימאן. תשלחו שליח לוויען לשר הגדול לכוף אותו לגרשה". ומאמר הרב קיים העשיר הנ"ל. ונסע לשם ומצא הכל כאשר אמר הרב. והפציר בו שיגרשה וימאן לגרשה. וירץ לוויען לשר הגדול. ויבוא שמה ויפקוד עליו לגרשה ולא שמע לקולו. ויקצוף האיש האברך על כל שרי הצבא וביזה אותם. וישלפו את חרבם ויחתכו את ראשו. ויאמרו להאשה: "שוב לא תצטרכי לגט. הלא תראי שאיננו חי". ויבקשו שיתנו להם את ראשו עם גופו להביאו לקבר ישראל. ויאמרו: "אם תתנו הון רב, ג"כ לא נמלא רצונכם בזה". ושרי

הצבא נטלו אותו ויטמנו אותו עד היום הזה. והאנשים שבו לביתם ויבואו להרב ר' נפתלי זי"ע ויספרו לו את הכל. ויאמר להם הרב: "תדעו שהאיש כבר איננו בעולם הזה והוא בשאול תחתיות. כאשר עזב את אשתו נתחבר לאנשים רוצחים וגזלנים, כי רצו להורגו והיה מוכרח להשתתף עמהם. וגם הוא הרג כמה נפשות. והיה פעם אחת התקוטט עמהם ויהרגו אותו. ובבואו לעולם העליון הורידו אותו לשאול תחתיה. ומחמת גודל הרחמנות, שנכמרו רחמי על העשיר ועל בתו, עשיתי התפעלות והעליתי אותו דרך שלשה בתי גיהנם. ושלחו עמו שני מלאכי חבלה שידינו אותו כאשר נהרג בראשונה". כל זה פעל הרב והתיר העגונה שתינשא. בזכותו ניוושע במהרה ובא לציון גואל, אמן.

מעשה נורא ששמעתי מר' אלעזר צבי נרו יאיר

בימי אדמו"ר רבי ר' בער מגיד מישרים דק"ק מעזריטש זי"ע אירע שישב רינדאר חוכר זקן בכפר אחד. והיו לו שמונה בנים נשואים. וכל אחד שכר לעצמו קרעטשמי בית מזיגה וישב שם. וכל בניו היו נגידיים. והאב הזקן ישב בכפר שלו ועסק במסחר עם הערלים שנתן להם מעות קדימה על דבש ועל תבואה. ובתחלת הסתיו גבה מהם המגיע לו. והיה לו בכל שנה למכור כמה חביות דבש. ואירע שסוחר אחד נסע עם עגלה טעונה דבש והדרך היה רע מאוד בתחילת הסתיו, רפש וטיט. ועלה בדעתו להפקיד את הדבש אצל הרינדאר החוכר הזקן עד עת שהדרך יהיה טוב, ויבוא עם עגלה זוחלת מזוחלת ויקח לביתו את הדבש. וכן עשה. ודיבר עם הזקן והשוה עמו על שכר המאגאזין מחסן, חדרון בכל חודש ונסע לביתו. אחר כך חלה הרינדאר הזקן. ויהי כראות אשתו הזקנה כי נטה למות ותצו את הערל המשרת שלה ליסע לרכוב על סוס ולהודיע לכל בניו שיבואו. ויבואו כולם לאחר פטירתו וישבו שמה שבעה ימי אבלות. ואחר כך חלקו עם העזבון הנמצא תבואה ודבש וכדומה. וכאשר הדרך היה טוב מתאים לנסיעה במזוחלת בא הסוחר אשר הפקד הדבש שלו שמה - ואין. והזמין את האחים לדין תורה. וטענו: "אמת שחלקנו בינינו עם הדבש. ומי יאמר שהדבש היה שלך? הלא אבינו בעצמו מכר בכל שנה הרבה דבש". ויצא הפסק מבית דין, שהאחים ישבעו "שבועה שלא פקדנו אבא" ונשבעו באמת. ואמנם הזקנה אמרה: "ראיתי שדברת עם בעלי ולא ידעתי מה. אחר כך ראיתי שהערלים נשאו את הדבש להקאמער חדרון שלי. ואני לא אדע אם פקדת שמה את הדבש או מכרת לבעלי". בקיצור, הסוחר יצא נקי. ויבוא הסוחר בקובלנא לפני המגיד הצדיק ר' בער מעזריטשער וצעק: "התורה בעצמה הוא גולן, הבית דין פסקו הדין תורה כמבואר בשלחן ערוך והאחים נשבעו באמת, והשם יתברך יודע שהדבש היה שלי. ואיך אפשר שהתורה יהיה גולן?!". ואמר לו רבי ר' בער שזה בסוד הגילגול. "אתה היית חייב להאחים בגילגול ראשון סך כזה כפי שוויו של הדבש. וסיבב השם יתברך שתשלם להם. והדין דין אמת והתורה הקדושה אמת". ור' אלעזר צבי אמר ששמע המעשה מהחסידים מסטרעליסק.

מעשה נורא מר' יוסף דילה ריינה

ראיתי בקונטרסים כתיבת יד נושן שהעתיקו אותו ג"כ מקונטרס ישן נושן ומעושן אשר מצאו אותו בגנזי הספרים אשר בצפ"ת תוב"ב מכתובת יד הר' יהודה מאיר ז"ל תלמידו של ר' יוסף דילה ריינה כי שם היה עמו בשעת מעשה הגדול אשר עשה כשהיה בארץ הגליל היא צפת תוב"ב שנתן אל לבו לפצור ולהביא הגאולה וכמדומה לי שהיה מזמן קדמון מאד לפי שלא נודע מאיזה זמן היה זאת המעשה והרמ"ק ז"ל הביאו בספר הפרדס וגם מצאתי כתוב בין כתבי שבח ויקר גדולת האר"י ז"ל כי פעם אחד נתגלגל בכלב שחור ובא לפני האר"י ז"ל ויבך ויתחנן לו להשיב לו מרעתו ולתקנו לפי שהיה משתמש בשמות הקדש וראיתי להעתיקה פה וז"ל וכן מביאו המהרח"ו.

מעשה גדול ונורא מן יוסף דילה ויינה שהיה אדם גדול וחכם ובקי בחכמת הקבלה מעשית והיה יושב בארץ הגליל היא צפת תוב"ב, והיה היום ויתן אל לבו לפצור ולהביא הגאולה ולהעביר ממשלת זדון מן הארץ והנה היו לו חמשה תלמידים אשר היו עמו יום ולילה לכל בקשתו וגם היו בקיאים בחכמה ההיא כמו שלמדו ממנו ויאמר אליהם בניי הנה נתתי אל לבי לדרוש ולתור בחכמה אשר נתן לי האלקים כי אין טוב לבלות ימינו בלי תועלת ולא לחינם חנני אלקים מזאת החכמה רק לעשות נחת רוח ליוצרינו להעביר רוח טומאה והגלולים מן הארץ ולהביא משיחנו ויפרקנו מצרינו, ויענו חמשת תלמידיו כלם פה אחד ויאמרו אדונינו מורינו ורבינו הננו מוכנים לכל אשר תצונו וכל אשר תחפוץ נעשה כי ה' אלקיך עמך ואנחנו עבדיך ותלמידיך ועשה ככל אות נפשך. ויאמר אליהם אם כן זאת עשו הטהרו והחליפו שמלותיכם והיו נכונים לשלשת ימים אל תיגשו אל אשה והכינו לכם צדה כי ביום הג' נצא השדה ולא נשוב אל בתינו עד התנחל בני ישראל איש נחלתו בארץ הקדושה בעזרת נורא עלילה ואשר לו הכח והנותן ליעף כח בימינו ה' נאדרי בכח. והיה כשמוע התלמידים את דברי רבם קמו בזריזות ובחזוק גדול ללבוש בגדים נקיים ויטהרו ויחליפו שמלותם ויקחו בידם צדה ומזון פת נקיה אשר עשו אותו בטהרה ולא נגע בהם אשה. ויבואו אליו ביום השלישי והנה גם הוא ניצב לבדו בבית מדרשו בקדושה ובטהרה גדולה ובפרישות גדולה, מתבודד וראשו בין ברכיו, והיה בכואם הרים ראשו ויאמר אליהם בואו בניי ברוכי ה' והי נועם ה' אלקינו עלינו יהי רצון שתשרה שכינה במעשה ידינו ויסקים עמנו הקב"ה ויעזרנו על דבר כבוד שמו ויענו ויאמרו אמן כן יאמר ה' וחפץ השם בידך יצלח. אחר הדברים האלה לקח ר' יוסף הנז' כל מיני מרקחות וקסת הסופר במתניו ויאמר אליהם קומו נצא ויצאו ויבואו אל מירון ויבואו על קבר הרשב"י וישתטחו על קברו וילינו שם בלילה ההוא וכל הלילה לא ישנו רק שינת עראי והיה לעת הבקר מעט קודם עלות השחר נתנמנם הר' יוסף ויבא אליו בחלום הרשב"י ובנו ר' אלעזר ויאמרו לו למה תכניס ראשך במשא כבד אשר לא יעלה בידך וכוונתך רצויה אם יעלה בידך ולכן הזהר והישמר מאד על נפשך. ויאמר אליהם אל אלקים הוא יודע כוונתי ורחמנא לבא בעי ויעזרנו על דבר כבוד שמו המחולל ויאמרו לו ה' אלקיך ירצך. והיה בבוקר הלכו לעיר טבריה וילכו בשדה ויבואו אל היער אשר אילנות הרבה וישבו שם כל היום ההוא ולא פסקו מגריסא ובתענית ולא היו מסתכלים ולא רואים שם שום אדם ולא בהמה רק עופות השמים. והיו עוסקים בצירוף שמות הקודש ובייחודים הנודעים להם בקדושה ומורא גדול והיו הולכים בכל בקר לטבול בים טבריה כ"ו טבילות רצופות כנגד שם הוי"ה והיו מכוונים על כל טבילה לצירוף וייחוד הנודע להם. כמשפט הזה עשו שלשה ימים רצופים ושלשה לילות בתענית לילה ויום, ובלילה לא היו אוכלים שום בעל חי לא בשר ולא דגים לא יין ולא שכר. והיה לעת ערב בעלות המנחה ויקם ר' יוסף עם תלמידיו ויתפללו מנחה בקול ערב בכוונה גדולה ועיניהם סגורות וכשהגיעו לשמע קולנו אמרו ענינו ובמקום שהיו מזכירין שם ההוי"ה בכינוי אדנות הם היו מזכירים את השם הגדול ככתבו בנקודות הידועות וייחודין הצריכין, והרבה הפצירו בתפלה ארוכה ובהשבעות גדולות לכל מלאכי עליון הנודעים אצלו עד שבסוף אמר ההוי"ה בצירוף שם מ"ב ענינו בעת ובעונה הזאת ובכח השם הגדול הזה השביע לאלהיו הנביא שיבא מיד אליו בהקיץ וידבר עמו ויורה אותו את אשר יעשה כדי להביא מחשבתו לפועל. וגמר תפלתו ונפלו על פניהם בנפילת אפים ומיד אחרי נפילת אפים והנה אליהו הנביא בא במרוצה ובפתע פתאום עליהם נגלה ויאמר אליהם הנה עתה באתי ומה אעשה לכם ומה בקשתכם אשר הפצרתם בתפלה. ויקם ר' יוסף על רגליו הוא ותלמידיו וישתחו אפים ארצה ויאמרו שלום לאדונינו אבי רכב ישראל ופרשיו נביא אמת קדוש ה' מבשר טוב משמיע ישועה אל נא ירע בעיני אדוני כי הפצרתי להביאך אלי כי גלוי וידוע לפני אלקינו כי לא לכבודי ולעצמי הטרחתי עליך רק קנא קנאתי לכבוד קב"ה ושכינתיה ואתה לך ראוי לקנא קנאת ה' צבאות כי כך אומנותך ולכן תיפול נא תחינתי לפניך והראנו הדרך אשר

אוכל לכבוש בה סטרא אחרא ולהגביר ולחזק סטרא דקדושה. ויען אליהו הנביא ויאמר לו, דע לך כי הדבר אשר אתה חושב לעשות כבד ממך הדבר ולא יעלה בידך כי בעוונות הקליפות וס"מ וסיעתיה גברו מאד ולא תוכל להם כי צריך תוספת טהרה גדולה ופרישות גדול ולהבדל מענייני העולם הזה ולהוסיף סיגופים וטבילות כי לא תוכל להם בלא זה אולי יפגעו בך ויזיקוך. אבל דע כי כוונתך רצויה אם תוציא מחשבתך לפועל אשריך וטוב חלקך אבל עצתי היא חדל לך פן יפגעו בך ס"מ וסיעתיה כי לא תוכלו לו. ויען ר' יוסי ויאמר אל נא אדוני אל תרפה את ידי וחזקני ואמצני כי נשבעתי לא אשוב אל ביתי עד אוציא ואקים שכניתא קדישא מגו עפרא ואתה גם אתה ברוך ה' תן ידך עמנו והורני כדת מה לעשות ועלי המצוה לשמור את כל אשר יצוה אדוני את עבדו ואני מוכן ומזומן למסור נפשי ורוחי למות לכבוד קודשא בריך הוא ושכינתיה אך יבא נא דברך מה נעשה כי עליך עינינו, ויהי כשמוע אליהו הנביא את דבריו כי הוא חרף נפשו למות לכבוד קב"ה ושכינתיה אז אמר לו מה אוסיף לדבר אליך עוד ואם יעלה בידך ותוכל לעמוד נגד ס"מ וסיעתו ותשמור את אשר אנכי מצווך היום אשריך וטוב חלקך ונעים גורלך. ועתה זה הדבר אשר אתה ותלמידיך תעשו בשדה רחוק מן הישוב כאשר ישבת עד עתה ולא יראה ולא ימצא עמכם מאדם עד בהמה ותשבו שם כ"א יום ולא תאכלו ולא תשתו רק מלילה ללילה ומאכל שלכם יהיה לחם ומים לבד ולא תאכלו לשובעה רק כפי אשר תדעו בעצמכם שתוכלו לחיות. ובכל לילה תמעטו מעט באכילה עד שתרגילו עצמכם באכילה מעט מזער ותרגילו להריח בשמים בעניין שיהיה החומר שלכם זך ונקי ותוכלו לסבול מראות מלאכי עליון אשר תוריד אותם לדבר עמך. וכן בכל יום תעשו כ"א טבילות כמנין אהי"ה ובסוף כ"א יום תעשו הפסקה ותקבלו תענית שלשה ימים רצופים לילה ויום ובכל יום תעשו כ"א טבילות כנ"ל וביום הג' אחר תפילת המנחה תזכיר שם הגדול שם בן מ"ב שאתה יודע עם הצרופים והכוונות שלו ותזכיר השם הגדול היוצא מפסוק שרפים עומדים ממעל לו באשר אתה יודע בניקודו ומקורו, וכאשר תעשה תהיו מעוטפים בטלית ותפילין ותכסו את פניכם ותשביעו באלו השמות הקדושים את סנדלפון המלאך הוא עם מחנהו שיבואו לכם וכאשר יבואו התחזקו בריח הטוב להריח כי יהיה לכם פחד ורועדה וחולשה גדולה מקול הרעש והאש הגדולה ומיד תשליכו עצמכם לארץ ותאמרו בקול רם מאד בשכמל"ו, ומיד סנדלפון וסיעתו יאמרו אליכם למה עשיתם הדבר הזה ומיד בדברו אליכם מקול הרעש הגדול מכח דבורו תצא נשמתכם ותישארו בלא כח ויסתמו דבריכם ולא תוכלו להשיבו מרוב הפחד והחולשה ולכן באותו הפעם יהיה לכם לבונה זכה להריח בה ותבקשו מהמלאך הנז' בבקשה ובתחנונים שיחזק אתכם ויתן בכם כח שתוכלו לדבר והוא יאמר לכם את אשר תעשו יען כי הוא השומר הדרך והנתיב אשר לא יכנס ס"מ במקומות הקדושה ומכיר תחבולותיו ויודע מקומות אשר הוא בו מתחזק ובמה תלוי בהן כדי שתוכל להילחם עמו וה' אלקיך ירצך ושלום. אז מיד שהלך אליהו לדרכו התאזרו והתחזקו ר' יוסף עם תלמידי יחד בלב אחד והוסיפו קדושה יתירה על קדושתם ויעשו ככל אשר אמר להם אליהו ולא הפילו דבר מכל אשר צווה אותם ולא פסקו גירסא ביום ובלילה, ולא היו מהרהרין בדברי העולם רק במושכלות ובמעשה מרכבה עד שכמעט הופשט מהם החומר הטבעי. וכאשר השלימו הימים הנז' ככל אשר צווה אותם אליהו מיד לעת מנחה גדולה קם רבי יוסף ותלמידיו במורא גדול ובפחד ובאימה ונתעטפו בטלית ותפילין וכסו את ראשם והתפללו תפלת מנחה בכוונה גדולה ואמרו ענונו כנז"ל ובמקום שם הוי"ה היו אומרים השם הגדול והנורא ככתבו וניקודו הנודע להם בניגון ונעימה וגמרו התפלה ונפלו על פניהם בנפילת אפים מכוסים וקמו מיד על רגליהם ואמרו וידוי על עוונותיהם ועל עוון כל בית ישראל. ואחר זה זעקו בקול רם בכל כחם ענו אלקי המרכבה ענו ועשו השבעה בשם מ"ב ובשם אשר אמר להם אליהו היוצא מפסוק שרפים עומדים ממעל לו והשביעו למלאך סנדלפון שיתגלה עתה אליהם הוא וכל סיעתו הקדושים בכח השמות הקדושים. ויהי ככלותם לדבר נפתחו השמים ויבא אליהם

פתאום סנדלפון המלאך עם כל מחנהו והנה רכב אש וסוסי אש מחנה גדול ואש להבה מלאה כל הארץ רעש גדול קול גדול ולא יסף ויחרד ר' יוסף חרדה גדולה עד מאד ורוח לא נשאר בקרבו הוא ותלמידיו ויפלו על פניהם ארצה ויפג לבם ורעדה אחזתם ויתחזקו והריחו מריח לבונה זכה אשר בידם ותשב להם רוחם אך אימה ורעדה וחולשה גדולה נשארה עליהם עד כי לא יכלו לדבר. והנה כאשר בא אליהם המלאך סנדלפון עם מחנהו ויאמר מה לך בן אדם רמה ותולעה איך מלאך לבך להרעיש עליונים ותחתונים ולא תשגיח ותראה ערכך השפל התכבד ושב בביתך פן יפגעו בך חיילותי וישרפוך בהבל פיהם. ויען ר' יוסף בקול נמוך ונשבר מרוב חולשה ואימה גדולה אשר היה מרתת כל גופו ואבריו ויאמר אדוני מלאך האלקים קדוש מה יוכל עבדך זה לדבר לפניך והנה נשארתי בלי רוח ונשממה כמת ברוב פחדך ואימה ורעדה גדולה נפלה עלי כי יראתי מהאש הגדולה הזאת ואיני יכול לענות לאדוני כי אם בחסדך חזקני ואמצני ותן לי רשות לדבר לפני אדוני. מיד כשמוע המלאך את דבריו ויגע בו ויאמר קום ודבר דבריך ראה החזקתי אותך. והי כאשר נגע בו המלאך קם ונתחזק וישתחו לאפיו ארצה ויסר מנעליו מעל רגליו אבל תלמידיו עדיין פניהם בארץ ולא יכלו לקום ויען ויאמר רבי יוסף שלום לך ושלום בואך מלאך ה' צבאות ושלום לכל מחניך הקדושים ובבקשה ממך חזקני ואמצני ועזורני למלאת את רצוני כי גלוי לפני ממ"ה הקב"ה כי לא לכבודי ולכבוד בית אבי אני עושה רק לכבוד אלקים חיים מלך מלכי המלכים אשר לו לבדו הממלכה. ועתה אתה קדוש וחיילותיך הקדושים הסכימו עמי להילחם בעמלק ושרו והורוני הדרך אשר אעשה להעביר ממשלת דוד מן הארץ ואיך ובמה אוכל להוריד ס"מ ממעונו ולהעלות מחנות וצבאות קדושים להאדיר רם על רמים כאשר היו בימים קדמונים. ויען המלאך את רבי יוסף ויאמר לו הלא דבריך טובים ונכוחים ומי יתן שומע לך ויהי אלקים עמך כי כל חמדת המון קדושים שרפים ואראלים וכל מחנות קדושים יושבים ומצפים מתי יבא נקמת ה' אלקים ואימת שכנית קדושתו אשר בעונות מושפלת עד גולות תחתיות. אבל דע לך בן אדם כי כל אשר עשית עד עתה אינו כלום ואלו היית יודע המקום אשר עלה ס"מ ומחנהו לא היית נכנס בדבר הזה כי מי יוכל לו זולתי הקב"ה לבדו בעצמו עד עת בא דברו. ואני הנה עתה באתי אליך לכבוד שם הגדול אשר זכרת אבל מה אני יכול לעשות לך כי איני יכול להשיג לדעת במה כחו גדול של ס"מ ומחנהו ובמה תלוי ירידתו ועלייתו זולתי המלאך הגדול אכתריאל"ל וחיילותיו ומ"ט שר הפנים וחיילותיו שלולי הם היה נכנס והיה כח בידו לעשות כליה לשונאיהם של ישראל ואני אין כח בידי לעשות רק לשמור נתיבות הקדושים אשר בעולם העשיה שמשם עוברים תפלות ישראל ואני שומר אותם עד אשר אני מוסר אותם לאלו המלאכים והם היודעים ויוכלו להגיד במה תלוי כחו הגדול של ס"מ. והנה מי יוכל לעמוד לפני אלו המלאכים האדירים ולא תוכל לסבול המראה הגדולה והמורא הגדול והאש אוכלת אש של אלו המלאכים אשר הם למטה ממחיצתם ואם נבהלת מפני איך תוכל לסבול ולעמוד ולהתקיים לפניהם. וכן בענין הפרישות אשר עשית צריך שתוסיף כהנה וכהנה ועתה הלא כה דברי פרוש וקבל שכר אבל האמת אם היית יכול לעשות הדבר על נכון שכרך הרבה מאד ומי יוכל לעמוד במחיצתך. ויען רבי יוסף ויאמר צעיר אני וקטן ויודע אני בעצמי שאיני ראוי לעשות הדבר הזה כי מי אני לבא לפני המלאך אבל יודע אני כי לב נשבר ונדכא, אלהים לא יבוה כי לא בזה ולא שקץ ענות עני. ואני גמרתי בדעתי למסור נפשי ורוחי על קדושת קב"ה ושכינתיה ליחדו יחוד שלם עם שכינתיה וכל אשר צריך אעשה ואשפוך את נפשי ודמי ובשרי קרבן לפני קב"ה ושכינתיה ולכן מלאך השרת קדוש השם הורני מה אעשה להוריד אכתריאל"ל ומטטרון ומה פרישות אוסיף בקדושה ובטהרה ואיזה שם אשביע אותם כי אמרתי אמותה הפעם אחרי ראותי פני מלאכים קדישים ועליונים כי בזה יהיו לי חיים נצחיים. ויוסף המלאך ויאמר שמע נא דברי ויהי אלהים עמך את הדבר הזה תעשה וציווך אלהים ויכולת עמוד ויהיה רצון מלפניו להצליח ולהוציא מחשבתך לפועל. זה הדבר אשר תעשה ככל אשר

עשית עד עתה מהטבילות והתעניות וטהרת המחשבה כן תעשה ארבעים יום ולא יזוז מחשבותיכם מן המושכלות אפילו רגע בין ביום בין בלילה ותגרעו בכל יום דבר מה מהמאכל עד שתרגילו באכילה דבר מועט ותוסיפו בהנאת הריח כי היא היא עיקר חיות הנשמה ואחר ארבעים יום תזכיר שם המפורש של שם בן ע"ב עם כל כוונותיו ונקודותיו ומקורו הידוע לך וכו' תשביע השני מלאכים הגדולים והאדירים וקודם ההשבעה תתפללו ותתחננו בבקשה מלפני האל שיעזור אתכם ויתן לכם כח לסבול המורא הגדול והאש הגדולה שלא תמותו. ואחרי כן תתחננו לאלו המלאכים שיעשו למען כבוד השם המפורש ויבואו לך והתחזק כאשר עשית עתה ושאל מהם כח ועוז לדברך כי הם מלאכים אדירים וגדולים והם יודיעו לך דרכי ס"מ ובמה תוכל להורידו וחזק ונתחזק בעד עמנו ובעד עדי אלהינו וה' ישמרך מכל רע ישמור את נפשך. וילך מלאך ה' בסערה השמים ועדין התלמידים מושלכים ארצה מרוב הפחד והאימה. והי כאשר נסע המלאך סנדלפון ומחנהו ויקומו מעל פניהם ויאמר להם ר' יוסף בני ברוכי ה' חזקו ואמצו ונעשה בודיוות ככל אשך ציוני המלאך. ויאמרו הננו מוכנים ומזומנים ואשרינו כי ראינו מראות אלהים ושמענו כל דברי ה' הגם כי היינו. נופלים ארצה ועתה כל אשר תעשה אדונינו ורבינו נעשה, ויאמר ברוכים אתה לה'. ויקומו משם וילכו דרך המדבר על הר אחד קרוב למירון וימצאו מערה וישבו בה ויעשו כל הארבעים יום בקדושה ובטהרה ככל אשר נצטוו לא גרעו דבר עד כי לא היו מרגישים בעצמם שום דבר מדברי העולם ולא ראו כל אותם הימים לא אדם ולא בהמה, והי כאשר השלימו הארבעים יום יצאו אל המדבר מקום אשר עובר נחל קישון מלמעלה מצד מקורו כי שם היו טובלים כל אותם הארבעים יום ויכינו עצמם להתפלל תפלת מנחה גדולה ויאמרו ענינו כנו"ל ויתפללו לפני השם על כך בתפלה ובתחנה ובטבילה גדולה ועשו עגולה בארץ ויכנסו בתוך המעגל ויתנו ידם כל א' ידו לחברו עד אשר נקשרו בידיהם זה עם זה בעיגול ויצעקו אל ה' אחר נפילת אפים ויזכירו שם המפורש וישבעו למלאך אכתריאל ומחנהו ולמלאך מטטרו"ן ומחנהו, והי בהזכירם שם הגדול ותגעש ותרעש הארץ והי קולות וברקים ונפתחו השמים וירדו המלאכים עם כל מחנותיהם ויבקשו לפגוע בר' יוסף ותלמידיו לולי שלא נתפרדו ידיהם והתחזקו בכוונות ושמות ידועות אצלם במחשבתם אבל לא בדבור כי לא היה להם כח לדבר ונפלו כולם לארץ אמנם ידם משולבות זה עם זה ולא נפרדו. ומיד כאשר ירדו המלאכים הנו' התחילו בחרי אף הגדול ואמרו מי הוא זה ואיזה הוא אשר מלאו לבו להשתמש בשרביטו של מלך ואיך מלאך לבך לדבר הזה אתה בשר ודם טפה סרוחה רמה ותולעה ומי אתה קראת אל המלך. והנה כראות ר' יוסף המראה הגדולה הזאת אימתה ופחד גדול נפלה עליו מקול הרעש הגדול ומהאש הגדולה רוכבי אש וסוסי אש מלאכים ושרפים וחייליהם מלאה כל הארץ ורוח סערה מפרק הרים ומשבר סלעים וחרי האף הגדול המלאכים אשר בקשו לפגוע בו, היה כאלם ונרדם לארץ הוא ותלמידיו ולא נשאר בהם נשמה ולא יכלו לענות למלאכים כי נבהלו מפניהם. ויוסף המלאך מטטרו"ן ויגע בו ויאמר דבר הלא נענה טיפה סרוחה מה החרדה הגדולה אשר חרדת אלינו ואוי לך כי לא חשת לכבוד קונך אז כאשר יגע בו המלאך פתח פיו ויאמר בשפה רפה וחולשה גדולה ועיניו רתומות ויאמר מה יוכל העבד הגרוע והשפל לדבר לפני מלאכים קדושים וטהורים אם לא תחזקוני ועתה אדוני חזקוני והרשוני לדבר כי הנני כאבן דומם ופרחה רוחי ונשמת. ויושט המלאך אכתריאל"גם הוא את ידו ויגע בו ויאמר ראה החזקתיך ודבר דבריך ואז נתחזק רבי יוסף ויפתח את פיו. ויען רבי יוסף ויאמר אל אלקים הוא יודע אם במרד ואם במעל עשיתי כל המעשים האלה כי אם לכבוד קב"ה ושכינתיה להקים אותה מעפרא אשר היא מושפלת בעונותינו ועתה אתם מלאכין עלאין קדישין עליכם המצוה הזאת ולא יקרא תפארתי על הפעולה הזאת ולכן המלאכים ראוי להיות מקנאים קנאת ה' צבאות ולכן בבקשה מכם מלאכי השרת בכח השם הגדול המפורש אשר על שם הקדוש הזה תלויים ועומדים עליונים ותחתונים תנו כבוד לשמו והורוני במה כחו של ס"מ ומחנהו ובמה אוכל להורידו,

ויענו המלאכים יחדיו הקשית לשאול כי אם היית יודע בעונותיהם של ישראל כמה הוא תקיף וכמה הוא חזק ואין מי שיכיר אותו בלעדנו כי אנחנו שומרים נתיבות עליונים ממחנות ס"מ וסיעתו והוא חזק מאד ואין מי שיוכל להורידו כי בין כוכבים קנו ושם מושבו מוקף בג' מחיצות מחמת עוון ישראל וחזק הוא מאד ולא תוכל לו בלעדי הקב"ה בעצמו עד עת בא דברו. ויוסף עוד רבי יוסף ויאמר כבר חרפתי למות נפשי על כבוד קב"ה ושכינתיה ואחרי אשר ראיתי מחנות קדושים ותנצל נפשי בטחתי בחסדי האל יעזור לי ויעלה בידי ויבואו דבריהם הטהורים כדת מה לעשות וכל אשר תאמרו לי אשמור מאד לעשות. ויענו המלאכים ויאמרו שמע יוסף דבר ה' עד הנה לא נעלם לפני מי שאמר והיה העולם כי מחשבתך לו רצויה אבל עדיין לא הגיע השעה וכבר נגזרה גזרה אם תעירו ואם תעוררו את האהבה. ועתה מצד החכמה והמדע מסודות נעלמים אשר חננך צור עולמים ובם אנו מוכרחים לכבוד שמו הגדול המפורש לומר לך ולהורות את הדרך אשר תעשה. אבל דע לך כי לא תוכל לו ולכן אל תכנס במקום שאינו ראוי לך ועד פה תבא ולא תוסיף אבל אם תרצה לפצור בדבר על ידי שמו הגדול אנו נאמר לך מה תעשה והאמת אם אולי תעלה בידך מה טוב חלקך ומה נעים גורלך. ויען רבי יוסף ויאמר קדישין עלאין דבריכם טובים ונכוחים אבל חם לבי בקרבי בראותי שכינת עוזו מושפלת וקנאתי לציין קנאה גדולה וה' הטוב בעיניו יעשה ואם יקטלני לו איחל לא אסיר מחשבתי ממנו ואתם מלאכי עליון חזקוני במייטב הגיון והיה לי לזיכרון ולא אסור ימין ושמאל ובטחתי בשמו הגדול שלא יהיה לי פוקה ומכשול. אחרי כן פתח אכתריא"ל המלאך ואמר דע לך כי מצד אחד כנגדי יש לו לס"מ שתי מחיצות חזקות אחת חומת ברזל מהארץ עד לשמים ואחת מחיצה גדולה של ים אוקיינוס זה הים גדול ורחב ידים. וכן גם כן ענה המלאך מטטרון כי מצדו ונגדו יש לו לס"מ מחיצה מהר גדול של שלג וראשו מגיע השמימה. ועתה שים עיניך וליבך לכל אשר נאמר אליך וחזק ואמץ כי אתה צריך להשפיל ולהעביר אלו השלש מחיצות כדי לעלות על הר שעיר הוא אדום לשפוט את הר עשו. וזה אשר תעשה בצאתך מזה המקום שים דרכך ולך דרך הר שעיר ושם אנו קודמים לפניך בהר שעיר למעלה וכל אשר תעשה אתה למטה כפי אשר נאמר לך כן נעשה למעלה ודיוקן נשמתך למעלה עמנו בכל פעולותיך אשר תעשה אתה למטה כן תעשה נשמתך למעלה ולכן תזהר והשמר אל תפל דבר מכל אשר נאמר לך. והיה בבואך דרך הר שעיר הזהר בקדושה ובמיעוט אכילה ובייחודים כאשר עשיתם עד עתה כי כבר נשמתכם עלתה במעלה שכמעט אתם בגדר מלאכים ונשכח מכם דרכי העולם ובוזה תתמיד ולא תיפרד מחשבתכם מן המושכלות אפילו רגע אחד. והנה שם בדרך יבואו עליכם כח גדול של כלבים שחורים והם כתות של ס"מ אשר שלח לבלבל כוונתכם ולא תפחדו ותזכירו עליהם שם של הויה במילוי ההי"ן שהוא כמנין ב"ן וכמנין כל"ב ותכוננו בניקודו וביחודו ויברחו מפניכם, ומשם תלכו לעלות להר תמצאו הר גדול של שלג עד לשמים ואין דרך לנטות ימין ושמאל ותזכירו שם היוצא מפסוק הבאת עד אוצרות שלג הנודע לך צירופו וניקודו ויעקרו ההר ממקומו ותזכיר השם של תשלג בצלמון כאשר אתה יודע בצירופו וניקודו ויתבטל ההר ממקומו לגמרי ותלך באלו הכוונות בידך ולא תזוז מחשבתך עד אשר תגיע למחיצה האחרת של ים אוקיינוס אשר גליו יעלו עד לשמים ותזכיר עליו שמות היוצאים מהמוזמר הבו לה' בני אלים עם אזכרות שלו ככתבם ונקודותיהם וצירופיהם ומקורם ותתייבש ותעבר ביבשה. אחרי כן תלך ותמצא חומה גדולה של ברזל מן הארץ עד לשמים ותקח בידך סכין ותכתוב עליהם שם היוצא מפסוק חרב לה' ולגדעון עם ניקודו ומקורו ותחתוך בסכין בתוך הברזל ותעשה פתח ותכנס והזהרו שתחזיקו בפתח עד אשר תעבור אתה ותלמידך שלא תסגר יען כי אחרי אשר תעבורו יחזור הפתח ויסגר ואחרי כן תלכו ותגיעו עד הר שעיר. ובאותו הפעם אנו משליכים לס"מ ממקומו וכבר הוא בידך ימסר, ואז יהיה בידך מוכן שם המפורש כתוב וחרות על טס של עופרת וכן יהיה לך טס אחר ותכתוב עליו חרות שם היוצא מפסוק של זכריה ויאמר זאת הרשעה וישלך אותם אל תוך האיפה וישלך

את אבן העופרת אל פיה. ותכתוב השם היוצא מהפסוק עם ניקודו ומקורו ואחר כן תלך בכל אות נפשך בהר שער ושם תמצא ס"מ הרשע וזוגתו לילית ותחפש אחריהם כי הם ברחו מפניך ונחבאו בחורבא אחת ותמצא אותם בדמות שני כלבים שחורים זכר ונקבה ותקרב אליהם ולא תפחד מהם ותשים על הכלב הזכר הטס של שם המפורש ועל הנקבה הטס האחר ומיד תשים חבל או שלשלת בצוארם והטסים עליהם והם יבואו אחריך עם כל סיעתם ואז חפץ ה' כבר עלה בידך ותביא אותו לדין על הר שער שעברת. ושם יתקע בשופר גדול ויתגלה המשיח ויעביר רוח הטומאה מן הארץ והקב"ה ישמוט אותו לפני הצדיקים ותהיה גאולה שלימה והיתה לה' המלוכה. אם את הדבר הזה תעשה על מתכונתו אשריך ומה טוב חלקך מה נעים גורלך אך הזהר והשמר בכוונות האמורות אתה ותלמידיך ולא תפסיקו מהכוונות אפי' רגע. וגם הזהר מאד כי כאשר יהיו בידך ס"מ וזוגתו ויבכו ויתחננו לך שתתן להם דבר מה לאכילה או לשתייה או איזה מזון לקיום גופם לא תשמע להם ולא תתן שום דבר כי יחנן קולו אל תאמן בו והזהר מאד על זה וגם על הכוונות כי אפי' שיהיה בידך צריך אתה שמירה גדולה מאד ולא תגרע דבר מכל אשר אמרנו לך וה' יהיה בכסלך ושמר רגלך מלכד. ואחר כן עלו שני המלאכים הקדושים בסערה השמים ור' יוסף רואה וכורע ומשתחוה אבל תלמידיו עדין היו נופלין על פניהם ולא יכלו להרים ראשם עד אשר עלו וכאשר עלו המלאכים גם הם קמו בשמחה רבה ואחרי אשר עלו המלאכים קמו ר' יוסף ותלמידיו בוריוות ויסדרו סדרי השמות והאזכרות והכוונות אשר צוו' והשני טסי העופרת וישמו פניהם דרך הר שער והגם בדרך והנה לקראתם כתות כלבים שחורים ויקומו עליהם ויסובו עליהם מכל צד ומיד הזכירו השם אשר נצטוו ויפוצו הכלבים מעליהם ויברחו ולא נראו עוד. ואחר כן הלכו הלוך ועולים עוד כמו מהלך יום ויהי לעת ערב מצאו הר גדול של שלג עצום מאד מן הארץ עד לשמים ומיד נתחזקו בשמות ובצירופים הנז"ל ויעקר ממקומו ובצירוף האחר הנז"ל נתבטל לגמרי וילינו שם בלילה ההוא. ואחרי כן בבקר השכימו והלכו שני ימים אחרים וביום השלישי כעלות השחר והנה לפניהם ים גדול ורחב ידיים אשר היה הולך וסוער וגליו עולים עד לשמים ומיד הזכירו השמות כנז"ל ויעברו בתוך הים ביבשה ובחצי היום הגיעו לחומת הברזל הגדולה מן הארץ עד לשמים ויקח ר' יוסי הסכין אשר כתב עליו השם כנז"ל ויחתוך בחומת הברזל אשר היתה עוביה טפח ויעש בה פתח ויחזיקו את הפתח עד אשר עברו כל החמשה תלמידים ובעת עוברם נתעצל אחד מן התלמידים אשר היה אחרון ונשטט הדלת מיד ר' יוסף ונסגר על רגל התלמיד ונלכד רגלו ויצעק מורי ורבי הצילני כי נלכדה רגלי מיד הוציא רבי יוסף הסכין וחתך בברזל סביב רגלו ויעבור והדלת חזר ממקומו. ויעלו לראש הר שער וילכו משם עד עת ערב וימצאו בקעה והנה שם כמה חורבות וישמעו קול כלבים צועקים ויבואו לתוך החורבה והנה שם נחבאים שני כלבים שחורים גדולים מאד זכר ונקבה וכאשר קרבו אליהם ויקפצו עליהם לבלוע אותם והיה ביד ר' יוסי הטסים ומיד הרגיש כי הוא ס"מ ופלוגית ויושט ידו הימנית ויתן הטס בצואר הכלב הזכר והשמאלית על צואר הנקבה, ותלמידיו בידם חבלים ויקשרו אותם והטסים עליהם, ומיד כאשר ראו כי כלתה עליהם הרעה נפשטו מצורת כלב ונתלבשו בצורתם כצורת אדם ולהם כנפים ומלא עינים כמו אש בוערה ויתחננו ויבקשו מרבי יוסי ליתן להם לחם ומים כדי להתקיים ולעמוד ויאמרו לו אדוני עתה הנה אנחנו עם כל מחנותינו כפופים ואסורים בידך ואין בנו כח עוד ועשה בנו כטוב בעיניך רק תן לנו במה לחיות בו כי הושלכנו ממחיצתינו אשר היינו נזונים מזיו השכינה מאחורי הפרגוד ועתה למה נמות תן לנו מזון לחיותנו עד בואנו אל שער. וימאן רבי יוסי כאשר צווה ולא רצה לתת להם מאומה ויהי המה הולכים בדרך רבי יוסי עם תלמידיו שמחים וטובי לב ופניהם פני להבים וס"מ ופלוגית עם כל מחניהם הולכים ובוכים וישמח ר' יוסף והתחיל לזוח דעתו עליו ויאמר מי האמין לשמועתנו שהיו אומרים שלא יעלה בידנו והנה זה היום ישמחו השמים ותגל הארץ ויאמרו בגוים, ה' מלך. אז ענה ס"מ ויאמר ידעתי כי יכול תוכל ולא יבצר ממך מזימה

ויבכה בכיה גדולה ויאמר אדוני מה תפחד ממני ומכל מחנותי אין לנו עוד שום כח וחוזק והננו כולנו תחת ירך לעשות רצונך אלא יותן לנו דבר מה להחזיק רוחינו כי במה נעמוד ונתקיים עד בואנו שמה. ויען ר' יוסף ויאמר לא אתן מאומה כאשר צווה ויהי בבואם קרוב להר שעיר לקח ר' יוסף קורט לבונה להריח בה, ויאמר ס"מ ואם לא תתן לי אכילה תן לי מעט מזה הלבונה אשר בידיך להריח בה ויושט ר' יוסי את ידו ויתן לו מעט מהלבונה אשר בידו ויוציא ס"מ ניצוץ אש מפיו וישרוף את הלבונה ועודינה ביד ר' יוסי ויעל עשנה לאף ס"מ וינתק את המוסרות והחבלים וישלך מעליו את טסי העופרת ויתנגד הוא עם חיילותיו ויפגעו בתלמידים וימותו מהם שנים מיד מקול התרועעה אשר הריע ס"מ וחיילותיו ושנים אחרים נפגעו ויצאו מדעתם ונשאר ר' יוסף לבדו הוא ותלמיד אחד והוא עייף ויגע ומשתומם ולא ידע כי בנפשו נתן לו הלבונה והקטיר לפניו באופן שעשה אותו ע"ז ונתבטלו כוחות הקדושה שבטסי העופרת ע"י הקטרת ובעונות לא שמר דברי המלאכים ובאותו רגע היה כל ההר עשן חשך ואפלה ובת קול יצאת ואמרה אוי לך יוסף ואוי לנשמתך שלא שמרת אשר צויתך ועבדת ע"ז והקטרת קטרת לס"מ והנה הוא רודף אחריך לטרדך מן העולם הזה ועולם הבא, ותלמיד האחד נשאר עם ר' יוסי עייף ויגע וחלש והגיע עד שערי מות וישבו שם תחת אילן אחד כמו שתי שעות וינוחו ואחר כך קברו שני התלמידים והלך לו רבי יוסף עם תלמידו האחד לחזור לדרכם ונהפכו תואר פניהם חשוכים ירוקים וחלשים ביותר והשנים האחרים נכנס בהם שד וברחו והלכו להם אשר לא נודע באיזה מקום עד כי לבסוף באו לעיר צפת אחר חדש ימים ומתו בקרוב מחמת הצער שהיו מצערים אותם השדים. ואחרי זאת הגיע ר' יוסף לעיר צידון ושם ישב ויצא לתרבות רעה כיון שראה שלא נעשתה עצתו ובפרט ששמע הבת קול הנז' נתייאש מן העולם הבא וכרת ברית עם לילית המרשעת ומסר עצמו בידה ותהי לו לאשה והיה מטמא עצמו בכל טומאות עד כי בשמות הקדש ושאר שמות והשבעות אשר היה יודע היה משתמש בהם להרוג והיה משיביע רוחין ושדין בכל לילה להביא לו את אשר יחפוץ וכה משפטו ימים רבים עד כי אהב מכל הנשים אשת מלך יון והיה מביא אותה כמעט בכל לילה ובבקר היה מצוה להחזירה. ויהי היום ותאמר המלכה אל המלך כי בכל לילה בחלומי מביאים אותי למקום אחד ונוקק לי איש אחד ובבקר אני מוצאת את עצמי במיטתי ואני מלוכלכת משכבת זרע ולא ידעתי מאין יבא לי זה אז המלך הרגיש בדבר ושלח לקרוא לחרטומים ושם אותם שומרים בבית המלכה עם נשים אחרות ויאמר אליהם שיהיו מוכנים וזריזים בהשבעות ושמות הטומאה לעכב אותם שיבואו לקחת המלכה וכן עשו וישבו על משמרתם. ובלילה ההוא באו השדים כמצות ר' יוסי ומיד הרגישו ועשו פעולות והשביעו אותם לדעת מה זה ועל מה זה ויאמרו השדים אנו שלוחי רבי יוסף אשר יושב בצידון מיד המלך שלח שר צבא אחד בספרים ומנחה לשר צידון כי מיד ישלח לו לר' יוסף חי להינקם ממנו ולעשות בו יסורין קשים. והיה כאשר ראה ר' יוסף כי כלתה אליו הרעה ויודע הדבר על פי השדים אשר שלח מיד קודם שהגיע הכתב לשר צידון הלך והשליך עצמו לים ומת. ואני התלמיד החמישי נשארתי לבדי מוטל על ערש דוי כל ימי ואין רפואה למכתי וכל אברי מרתתין ואין לי מנוחה מן השדים וכתבתי זה המעשה לזכרון וה' ירחם~ עלי ויאמר לצרותי די. כה דברי התלמיד יאודה מאיר אשר היה במעשה הגדול הנז'ל מר' יוסף דילה ריינה, עד כאן :

ואני המעתיק העתקתי אותו מכתבים ישנים בלויים מאד אשר מצאתי אותם בגניזות ספרים אשר בצפת תוב"ב בכאן וכתבתי המעשה הזה לאות ולזיכרון למען אשר לא יקרב איש זר להביא הגאולה הגם שאפשר שיפציר הדבר בחכמתו, וגם מזה נהיה למוסר והשכל במה שאמר שלמה בחכמתו בטח אל ה' בכל לבך ואל בינתך אל תשען שהיה ראוי שלא יבטח על בינתו וחכמתו ויהיה בטחונו בהקב"ה וגם שמזה יראה האדם כמה מתחזק ס"מ וסיעתו מעונותינו שבשביל דבר מועט כזה נתבטל כח קדושת השמות

הקדושים ונתגבר וחזר למקומו וגם יראה כמה גדול כח השמות הקדושים ובוזה ילמד ליראה את השם הנכבד הנורא ויחזור בתשובה שלימה לפניו יתברך ובוזה יבא הגאולה השלימה ע"י הקב"ה בעצמו יחזיר שכינתו למען קדשו ויאודה וישראל בבנין אריאל ובביאת הגואל אכי"ר.

מעשה שהיה עם הרב רבי אברהם המלאך בן רבי דב בער המגיד הגדול ממעזריטש, שנעשה למגיד מישרים בק"ק חווסטוב = פאסטוב, שם נקבר. המתווך שהציע לקבלו למגיד בקהילה היה, רבי מנחם נחום החסיד המפורסם דק"ק טשרנוביל. שמעתי מרבי יואל מפרטהור שהיה חוגג חג הסוכות אצל רבי מנחם נחום הנ"ל בק"ק פאהריבשץ, שהגיע שליח לרבי מנחם נחום, למחרת יום הכיפור מרבי אברהם המלאך, שהודיע שהוא נחלש מאוד ביום הכפור, ובעת תפילת הנעילה - הפסיק לדבר. ושאלו אותו אנשי קהילתו, האם לשלוח להודיע לרבי מנחם נחום את מצבו כדי שיתפלל עליו? והרכין את ראשו לאות ה'הן', ושלחו להודיע - ובתוך כך נפטר. רבי מנחם נחום מטשרנוביל הלך למקווה, כי אמר: אתפלל במקומי עבורו. ולפני יום טוב של חג הסוכות שמעו שנפטר רבי אברהם המלאך. רק לרבי מנחם נחום לא סיפרו את הדבר. בחול המועד איש אחד גילה את הדבר לרבי מנחם נחום לפי תומו, ורבי מנחם נחום התחיל להכות את ראשו בכותל, ובכה בכייה גדולה בערך שתי שעות, ולא יכלו להשתיקו. עד שלקחו את רבי מנחם נחום על זרועם, ונשאו אותו והכניסו אותו לסוכה, ואמרו לו: רבי, זכרו כי היום יום טוב! והפסיק את בכייתו, והתחיל לספר בשבחיו. וסיפר: פעם אחת הייתי בקהילת אניפולי, ושאלתי את רבי אברהם המלאך אם הוא רואה את אביו, המגיד הגדול ממעזריטש לאחר שהסתלק מהעולם, ואמר: הן! ושאלתי אותו, האם הוא רואה אותו בחלום או בהקיץ? והשיב: בא אלי בחלום ומדבר עמי, ואחר כך אני נעור משנתי, ומדבר עמי בהקיץ. וסיפר רבי אברהם המלאך לרבי מנחם נחום מטשרנוביל, שהיה נגיד אחד שציער אותו כמה פעמים, ולא רצה לפרסם את שמו של הנגיד הלו. רבי אברהם המלאך סיפר לאביו את הדבר, וענה לו המגיד הקדוש: אני אשלח לקרוא אותו. ושאלתי את אביו: להיכן תקרא אותו? אמר לו: לבית המדרש שלך המגיד הגדול ממעזריטש התגלה לרבי פילט שהיה משרתו בחייו. ושלח אותו אל אותו נגיד, והנ"ל בא לבית הנגיד, הכה בדלת ואמר: פתחו לי! הנגיד הנ"ל הכיר את קולו של רבי פילט, ותמה על שהגיע אליו. ונתן לו שלום בשמחה רבה ושאלו זה לזה לשלום, ואח"כ אמר רבי פילט: אין העת להאריך, כי הרב המגיד הקדוש קורא אותך. ואמר לו: מה אתה מדבר? הלוא רבינו כבר מת ונפטר לעולמו! אמר לו רבי פילט: אעפ"י כן קורא אותך, והלך עימו. כשבא הנגיד לבית המדרש של רבי אברהם המלאך, ראה שהמגיד הקדוש יושב בראש השולחן לבוש בבגדים, כמו שהיה בחיים. אמר לו המגיד: אתה סבור שאיני כאן, ואתה עושה מה שליבך חפץ, על כן אני מראה לך שאני יושב כאן! התחיל הנגיד לתרץ את עצמו לפני, בכל מיני תרוצים, ולא רצה המגיד הקדוש לשמוע זאת. אמר לו: לך מעלי! לך מעלי! וגער וציווה: פילט, הולך אותו לביתו! והוליכו לביתו. וכשהגיע סמוך לביתו, אמר רבי פילט: לך לביתך לשלום, כי צריך אני לחזור לרבי. כשנכנס הנגיד לביתו התעלף, והייתה צעקה גדולה, עד שהתאספו שכניו והעירו אותו. שאלו אותו מפני מה הוא התעלף? וספר לפניהם את המעשה. אמרו לו: נלך לרבי אברהם המלאך, וכולם הלכו אליו ביחד. וכשראה רבי אברהם המלאך שהם הגיעו בבהלה - צחק, אמר: מסתמא אבי קרא אותו. אמרו לו: מנין אתם יודעים זאת? השיב: כי אבי אמר לי שיקרא אותו.

ראשי תיבות

א"ל – אמר/ה לו/לה	תארים של צדיקים:
ב"ב – בני ביתו / בעל הבית.	אדמו"ר – אדוננו מורנו ורבינו.
בעה"ב – בעל הבית.	אאמו"ר – אבי אדוני מורי ורבי.
זה"ל – זה הלשון.	אאזמו"ר – אבי זקני מורי ורבי.
בוה"ל – בוה הלשון.	א"ז – אבי זקני.
וזלה"ק – וזה לשונו הקדוש.	אא"ז – אבי אדוני זקני.
עכלה"ק – עד כאן לשונו הקדוש.	דו"ז – דודי זקני.
זש"ק – זרע של קיימא	חו"ז – חמי וזקני.
ל"ע – לא עלינו	מו"ח – מורי וחמי.
משב"ק – משמש בקודש	מוח"ז – מורי וחמי זקני.
פ"נ – פדיון נפש	בנש"ק – בנן של קדושים
קוויטל – פתק ('פתקא'), שחסיד מגיש לרבי, עם שמו ובקשת ברכה וכו'.	זצוק"ל – זכר צדיק וקדוש לברכה
רוה"ק – רוח הקודש	דומ"ץ – דיין ומורה צדק.
רח"ל / ר"ל – רחמנא ליצלן (=השם ישמור).	מו"צ – מורה צדק.
ל"ע – לא עלינו.	ס"ק – סבא קדישא.
שולה"ט – שולחן הטהור (טיש, התועדות).	מו"ר – מורי ורבי.
	ש"ב – שאר בשרי (=קרוב משפחתי).
	ת"ח – תלמיד חכם.

בס"ד. ש"פ וישלח, י"ז כסלו ה'תשמ"ו

הנחה בלתי מוגה

מרגלא בפומי' דרבא תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, שנאמר¹ ראשית חכמה יראת ה' שכל טוב לכל עושיהם, ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם². והיינו, דמזה שנאמר ראשית חכמה יראת ה', מובן דתכלית חכמה הוא תשובה, ומזה שנאמר שכל טוב לכל עושיהם, מובן שתכלית חכמה הוא מעשים טובים. וענין זה נאמר בפירוש בכתוב שכל טוב לכל עושיהם, עושיהם דייקא, ולא עוד אלא שאח"כ נתפרש בתורה שבע"פ ללומדיהם לא נאמר אלא לעושיהם, היינו שזהו בדיוק. וידוע מאמר כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו בזה מש"פ וישלח (תרפ"ט) בספר המאמרים קונטרסים² [ששם מתחיל במארז"ל זה, ומוסיף ציון מקורו בכרכות דף י"ז ע"א, דיש לומר הרמז בזה, כי י"ז הוא בגימטריא טוב (כנ"ל³) ובזה גופא (בטוב גופא) ענין זה קשור עם עמוד א', התחלת הענין], ומביא על זה דחכמה היא תורה, וענין תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים הוא כפירוש רש"י, שעיקרה של תורה שיהא עמה תשובה ומעשים טובים. ומדייק בזה⁴, דלכאורה אינו מובן, שהרי תורה עיקרה הוא ידיעה והשגה בשכל שהו"ע החכמה, ולזאת מצות לימוד התורה היא שלומד תורה באופן שמבינה בטעם וסברא שכלית, ומה ענין חכמה והבנה והשגה לתשובה ומעשים טובים, שאינם שייכים להבנה והשגה דוקא.

והנה בהמשך הענין מביא שם⁵, שענין התשובה ישנו אצל כמה אנשים פשוטים שאינם בעלי ידיעה והשכלה, והם מתעוררים ביותר בתשובה וכו', וכוכים במר נפשם, כמו שאנו רואים במוחש דאמירת תהילים שלהם הוא בלב נשבר. אמנם ענין המרירות שבתשובה אינו שייך בדורנו זה האחרון, דרא דעקבתא דמשיחא, כיון שבדורנו אין לנו כח לענין המרירות וכו', וצריכים התחזקות והתעודדות יתירה כו', ולכן בדורנו זה עבודת התשובה היא מתוך שמחה דוקא. ועד"ז בנוגע לאמירת תהילים וכו' שמבואר בהמאמר⁵ שאמירת תהילים היא בלב נשבר כו', הרי ידוע פתגם רבותינו נשיאינו (שנמסר ע"י כ"ק מו"ח אדמו"ר נשיא דורנו, וכבר נדפס⁶) חשוב טוב יהי' טוב (טראַכט גוט וועט זיין גוט), היינו שהמחשבה באופן של טוב היא עצמה מביאה עמה את הטוב, ואין צריך להיות כלל ענין של מרירות, אמירת תהילים ובכ"י במר נפשו ונתנית צדקה וכו', כי המחשבה טובה עצמה תביא עמה טוב (וועט

(1) תהלים קיא, י.

(4) ראה גם סה"ש תורת שלום ע' 158 ואילך.

(2) ח"א כח, סע"ב ואילך. לעיל ע' ל ואילך.

(5) לעיל שם (ע' ל).

(3) בשיחה שלפני המאמר (שיחות קודש תשמ"ו

(6) לקו"ד ח"א קנט, ב. אגרות-קודש אדמו"ר

ח"א ע' 811. התועודות תשמ"ו ח"א ע' 679).

מהוריי"צ ח"ב ע' תקלו. ח"ז ע' קצז. ועוד.

זיין גוט). ומכיון שישנה הבטחת רבותינו נשיאינו, דכאשר המחשבה היא באופן של טוב יהי' טוב (וועט זיין גוט), הרי ברור הדבר שכן יהי'. ובפרט שמובא על זה⁷ סיפור הצ"צ שכן הי' בפועל, שאמר הצ"צ לאחד החסידים חשוב טוב יהי' טוב (טראַכט גוט וועט זיין גוט), וכן הי', הרי זהו ענין של מעשה דמעשה רב⁸. ובפרט שהמזכיר שם הוא בכריאות הגוף בגשמיות, שמזה מובן בכל שכן וקל וחומר לגבי בריאות ברוחניות. ומכיון שענין זה נתפרסם ע"י נשיא דורנו ועד שכבר נדפס, מובן שיש בזה הוראה לכל אחד ואחת מישראל. ומכל זה מובן שצ"ל העבודה מתוך שמחה. דנוסף להמבואר באגרת התשובה⁹ דמ"ש¹⁰ וחסאתי נגדי תמיד אין המכוון להיות תמיד עצב נבזה ח"ו, אלא נגדי דייקא היינו מרחוק, דהא כתיב בתרי"ו¹¹ השמיעני ששון ושמחה כו', שתיכף אחרי רגע קטן דמרירות, לב נשבר ונדכה גו'¹², צ"ל שלימות הששון והשמחה, עד שדוד נעים זמירות ישראל¹³ אומר על זה תשמיעני ששון ושמחה, הנה עוד זאת, הרי מבואר באגרת התשובה שם¹⁴, שהתשובה מתוך מרירות היא תשובה תתאה והתשובה מתוך שמחה היא תשובה עילאה, והרי בדורנו זה, בעקבתא דמשיחא, אחרי כל הצרות והיסורים וכו'¹⁵, אשר יסורים ממרקיין¹⁶ ויסורים מבררים ויסורים מזככים ומרוממים, הרי כל ישראל הם במצב הכי עליון והכי נעלה, ושייכים לתשובה עילאה דייקא, שהיא מתוך שמחה. ויש להוסיף בזה, ע"פ המבואר באגרת התשובה שם¹⁷ שענין תשובה תתאה מתוך מרירות הוא פעם אחת בשבוע לפני יום השבת, והיינו בליל ששי, והרי אנו עומדים כעת באלף הששי קרוב לסופו¹⁸, היינו קרוב לסוף היום הששי, לא רק ביום הששי (לא ליל ששי) אלא ביום זה עצמו קרוב לסיומו, קרוב ליום השבת, א"כ פשיטא שהעבודה בזמן זה היא מתוך שמחה דתשובה עילאה. וכמבואר באגרת התשובה שם¹⁹, שתשובה עילאה היא ענין אתדבקות רוחא ברוחא בבחי' נשיקין, שהו"ע עבודת התפילה, ובעיקר לימוד התורה, פקודי ה' ישרים משמחי לב²⁰, שהתורה מביאה שמחה כפסק ההלכה²¹. ובפרט ע"פ מ"ש²² תחת אשר לא עבדת את ה' אלקיך בשמחה ובטוב לבב, ונוסף לזה ישנו פירוש הרמב"ם בזה²³ שצ"ל העבודה בשמחה, ובאופן דמפוז ומכרכר בכל עוז²⁴, ונוסף לזה

(16) יומא פו, א. וראה אגה"ת פ"א (צ, סע"ב).
 (17) ספ"י.
 (18) ראה בכ"ז גם סה"מ תרס"ג ח"א (קה"ת, תשנ"ד) ע' קמב.
 (19) פ"ח ואילך.
 (20) תהלים יט, ט.
 (21) שו"ע או"ח ר"ס תקנד. וש"נ.
 (22) תבוא כח, מז.
 (23) סוף הל' לולב.
 (24) ע"פ שמואל"ב ו, יד; טז.

(7) אגרות יקודש שם.
 (8) שבת כא, א. וש"נ.
 (9) פי"א. וראה תניא פכ"ו.
 (10) תהלים נא, ה.
 (11) שם, י.
 (12) שם, יט.
 (13) שמואל"ב כג, א.
 (14) פי" ואילך.
 (15) ראה גם שערי תשובה (לאדהאמ"צ) ח"א ה, ב.

נודע לכל פירוש האריז"ל על פסוק זה²⁵, איך שצ"ל עבודת ה' מתוך שמחה דוקא²⁶. וגודל ענין השמחה שבזה מבואר בארוכה ברמב"ם שם, ועד שכתב שם, שהשמחה שישמח האדם בעשיית המצוה ובאהבת הא-ל שציוה בהן עבודה גדולה היא, שמזה מוכן שצ"ל ענין השמחה בתורה לא רק לפי ערך השגתו, כי מאי קא משמע לן ואין צריך עבודה על זה, וכמו אדם השומע בשורה טובה הרי פשוט שאין צריך עבודה שיהי' בשמחה, אלא השמחה צ"ל גם למעלה מהשגתו, אשר בשביל לגלות ענין שמחה זו, צ"ל עבודה דוקא²⁷, ולא עוד אלא עבודה גדולה דייקא. אשר מכל זה מוכן, דענין עבודת התשובה בזמן הזה אין הכוונה בזה לענין המרירות, אלא דוקא לתשובה בשמחה.

אמנם, אף שענין התשובה בזמן הזה הוא מתוך שמחה וכו', עדיין אינו מוכן מהו תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, כי זה מה שתשובה עילאה היא ע"י לימוד התורה ושמחה דלימוד התורה, הרי זה מצד זה שהתורה היא חלק מכללות המצוות, פקודי ה' ישרים, ענין העבודה דוקא. וא"כ צריך להבין הקשר דחכמה והבנה והשגה עם ענין התשובה, עד שהתשובה היא תכלית החכמה. ועד"ז צריך להבין הקשר דחכמה עם מעשים טובים, שהם המצוות, פקודי ה' ישרים בפשטות, למה תכלית ועיקר החכמה וההבנה והשגה הם המעשים טובים.

אך הענין הוא (במבואר בהמאמר שם²⁸), דהנה איתא בזהר²⁹ לית מחשבה תפיסא כך כלל, אבל נתפס איהו ברעותא דלכא³⁰, ופירוש לית מחשבה תפיסא כך כלל קאי על בחי' עצמות ואו"ס דאינו שייך שם תפיסא והשגה כלל, לא מיבעי דאינו שייך שם השגת החיוב אלא שאין שם גם השגת השלילה. ויתירה מזו, דגם ההנחה שכלית ובחי' ראי' דחכמה ג"כ אינם תופסים בעצמותו ית', כי גם ההנחה שכלית ובחי' ראי' דחכמה הוא ע"י שתופס באיזה גדר ואיזה תואר כו', שכל זה אינו שייך בעצמותו ית'. וזהו לית מחשבה תפיסא כך כלל, מחשבה אותיות חשב מה, חשב היא ההנחה שכלית דחכמה, ומ"ה היא בחי' ראי' דחכמה, ואעפ"כ לית מחשבה תפיסא ב' כלל, שגם ע"י בחינות נעלות אלו אי אפשר להיות התפיסא בעצמותו. אבל נתפס איהו ברעותא דלכא, דבחינה ומדריגה זו שמחשבה אינה תופסת בה הרי הוא נתפס ברעותא דלכא, דרעותא דלכא דוקא תופס בבחי' עצמות ואו"ס ב"ה. והענין בזה

(25) ל' התניא פכ"ו (לג, א). וראה שער רוה"ק לג, א. שער המצוות בהקדמה. ר"ח שער האהבה פ"י.
 (26) ראה בשיחה שלפני המאמר (שיחות קודש ח"א ע' 824-5. התוועדיות ח"א ע' 688).
 (27) ראה אגה"ק סי"ב (ק"ח, סע"ב ואילך).
 (28) ובכ"מ. לעיל ע' לא.
 (29) בהקדמה (יז, א). וראה לעיל ע' קכט הערה 14.
 (30) ראה זח"ג (אד"ז) רפט, ב. וראה לעיל שם. סה"מ בראשית ח"א ע' רצג. וש"נ.

הוא (כמבואר בהמאמר שם³¹), דבכללות ענין האהבה (שזהו עיקר עבודת האדם, לית פולחנא כפולחנא דרחימותא³²) יש ב' מדריגות³³, בחי' האהבה הבאה ע"י ההתבוננות בגדולת והפלאות אוא"ס ב"ה, ובחי' האהבה הבאה מלמעלה מן השכל והיא הנקראת רעותא דלבא ועל ידה יש תפיסא גם בבחי' עצמותו, וכמו עד"מ התקשרות הבן עם האב שאינו ע"פ טעם ודעת כלל, דאף שמבואר בספרי מוסר³⁴ בהטעם דכיבוד אב ואם שהוא משום שמאכילו ומשקהו כו', בכל זאת הרי³⁵ אהבת הבן אל האב אינה מצד ההשפעה שמשפיע לו, כי אם מצד שהוא עצם אחד עמו, ולזאת אין צריך על זה שום התבוננות, שהרי אין שום טעם וסיבה אל האהבה וההתקשרות שיצטרך להתבונן בזה ושע"י זה תהי' האהבה, כי אם היא מצד העצם, מה שהעצם של הבן תופס (נעמט) את עצם של האב, כי האב והבן הם דבר אחד ועצם אחד ממש. וכמו"כ יובן בהתקשרות והאהבה דנשמות ישראל באלקות, דישנה בחי' האהבה הבאה מלמעלה מן השכל והיא הנקראת רעותא דלבא, מה שהעצם דנשמות ישראל תופס (נעמט) את העצם שלמעלה, היינו, שבה ועל ידה יש תפיסא גם בבחי' עצמותו.

וזוהו תכלית חכמה תשובה ומעשים טובים, כי הנה עיקר ותכלית החכמה דתורה היא לתפוס את עצמות אוא"ס (נותן התורה), וענין זה הוא ע"י עבודת התשובה שבה מתגלה האהבה עצמית דישאל להקב"ה, כאהבת הבן אל האב, וכנ"ל דלית מחשבה תפיסא ב"י כלל אבל נתפס איהו ברעותא דלבא, דאיהו שהוא בחי' עצמותו נתפס דוקא ע"י רעותא דלבא. ולכן ע"י הקדמת התשובה באה גם התכלית דחכמה שגם על ידה תופסים בעצמותו. ויתירה מזו, דלא רק שע"י יש תפיסא בעצמותו ית', אלא שנעשה חד ממש עם עצמותו ית', ישראל אורייתא וקוב"ה כולא חד ממש³⁶, דישאל ע"י אורייתא מתאחדים ממש להיות עצם אחד עם עצמותו. ותשובה זו פועלת גם בהמעשים, וכמבואר בכמה מקומות³⁷ בפירושו הלשון תשובה ומעשים טובים, דגם המעשים אשר לפני התשובה נקראים בשם מעשים ע"פ תורת אמת, היינו שהם מעשים חשובים וכו', מעשה המצוות, מכל מקום, ע"י התשובה דוקא הם נעשים טובים ומאירים, שמאיר בהם אור התורה, ועד שמאיר בהם בחי' המאור שבתורה ועצם התורה. ובפרט ע"פ המבואר בהמאמר שם⁵, דענין מעשים טובים

35) ראה ספר הערכים שם ערך אהבה ס"ז סק"ג (ע' רמג ואילך). וש"נ.
36) ראה זח"ג עג, א.
37) לקו"ת מטות פב, א. שמע"צ פה, א. שה"ש יז, ג. וראה תו"א מג"א צ, א. צו, ב. לקו"ש ח"ד ס"ע 1052 ואילך.

31) ראה לעיל ע' לד ואילך.
32) ראה זהר ח"ב נה, ב. ח"ג רסז, א.
33) ראה בכ"ז ספר הערכים – חב"ד (כרך א) ערך אהבת ה' – רעותא דלבא (ע' תרי ואילך). וש"נ.
34) חובת הלבבות פתח השער לשער עבודת האלקים. ובכ"מ.

הו"ע תמכין דאורייתא³⁸ שנותנים צדקה בממונם וגופם בטירחא גדולה בשביל לומדי תורה. וכידוע³⁹ גם בענין ותומכי' מאושר⁴⁰, אל תקרי מאושר אלא מראשו⁴¹, שע"י הצדקה בשביל תורה מאיר בהם בחי' המאור שבתורה וכו'. וזהו גם מה שאמרו רז"ל⁴² גדולה צדקה שמקרבת את הגאולה, ובפרט ע"פ המבואר בתניא⁴³ במעלת ענין הצדקה שע"י הצדקה האדם נותן את חיי נפשו, כי בפרוטה זו הי' יכול לקנות בה חיי נפשו. וכן תהי' לנו, שע"י עבודה הנ"ל באים אל הגאולה שענינה ביטול כל המדידות והגבלות כו', כמבואר במאמר שלאחרי זה⁴⁴ בענין פרזות תשב ירושלים⁴⁵, במהרה בימינו ממש ובעגלא דידין.

(42) ב"ב י, א.

(43) פל"ז (מח, ב).

(44) סד"ה א"ר אושעיא – לעיל ע' נ.

(45) זכרי' ב, ח.

(38) ראה אגה"ק סימן ה.

(39) רד"ה עין חיים תרצ"ט (סה"מ תרצ"ט ע' 68). ובכ"מ.

(40) משלי ג, יח.

(41) זח"ג נג, ב.

תיקון הכללי

מזמור - טז

מכתם לְדוֹד שְׁמַרְנִי אֵל כִּי חִסִּיתִי בְּךָ: אִמְרַתְּ לַיהוָה אֲדַנִּי אַתָּה
 טוֹבֹתֵי בַל עָלֶיךָ: לְקַדוֹשִׁים אֲשֶׁר בְּאַרְץ הַמָּה וְאֲדִירֵי כָל חֶפְצֵי
 בָּם: יָרְבוּ עֲצָבוֹתָם אַחַר מָהְרוּ בַל אֲסִיף נִסְפֵיהֶם מִדָּם וּבַל אֲשֵׁא
 אֶת שְׁמוֹתָם עַל שְׁפָתַי: יְהוָה מִנֵּת חֶלְקִי וְכוֹסֵי אַתָּה תוֹמִיךָ גּוֹרְלִי:
 חֲבָלִים נָפְלוּ לִי בְנַעֲמִים אֵף נִחַלְתָּ שְׁפָרָה עָלַי: אֲבָרַךְ אֶת יְהוָה
 אֲשֶׁר יַעֲצֵנִי אֵף לִילּוֹת יִסְרוּנִי כְלִיּוֹתַי: שְׁוִיתִי יְהוָה לְנִגְדֵי תַמִּיד
 כִּי מִימִינִי בַל אֲמוֹט: לָכֵן שָׁמַח לְבִי וַיִּגַּל כְּבוֹדִי אֵף בְּשָׂרֵי יִשְׁכֵּן
 לְבִטָּח: כִּי לֹא תַעֲזֹב נַפְשִׁי לְשֵׂאוֹל לֹא תִתֵּן חִסִּידְךָ לְרֵאוֹת שְׁחַת:
 תוֹדִיעֵנִי אֲרַח חַיִּים שִׁבַע שְׁמַחוֹת אֶת פְּנֵיךָ נְעֻמוֹת בִּימִינְךָ נֹצַח:

מזמור - לב

לְדוֹד מִשְׁכִּיל אֲשֶׁרֵי נִשְׁוִי פֶשַׁע כְּסוּי חֲטָאָה: אֲשֶׁרֵי אָדָם לֹא
 יִחְשָׁב יְהוָה לוֹ עוֹן וְאֵין בְּרוּחוֹ רְמִיָּה: כִּי הִחַרְשֵׁתִי בָלוּ עֲצָמַי
 בְּשִׂאֲגָתִי כָל הַיּוֹם: כִּי יוֹמָם וְלַיְלָה תִּכְבַּד עָלַי יְדָךְ נִהַפְךָ לְשִׂדֵי
 בְּחַרְבְּנִי קִיץ סָלָה: חֲטָאתִי אוֹדִיעֶךָ וְעוֹנֵי לֹא כִסִּיתִי אִמְרַתִּי אוֹדָה
 עָלַי פֶּשַׁעֵי לַיהוָה וְאַתָּה נִשְׂאֵת עוֹן חֲטָאתִי סָלָה: עַל זֹאת יִתְפַּלֵּל
 כָּל חִסִּיד אֱלֹהֶיךָ לַעֲת מְצֵא רַק לְשִׁטְף מִים רַבִּים אֱלֹוֹ לֹא יִגִּיעוּ:
 אַתָּה סִתַּר לִי מִצָּר תִּצְרֵנִי רְנִי פִלְט תְּסוּבְּבֵנִי סָלָה: אֲשִׁכִּלְךָ
 וְאוֹרְךָ בְּדַרְךָ זֹו תִלְךָ אִיעֲצָה עָלֶיךָ עֵינַי: אֵל תִּהְיוּ כְּסוּם כְּפָרָד
 אֵין הִבִּין בְּמַתַּג וְרִסָן עָדִיו לְבָלוּם בַּל קָרַב אֱלֹהֶיךָ: רַבִּים מְכַאוֹבִים
 לְרָשָׁע וְהַבוֹטֵחַ בִּיהוָה חֶסֶד יִסוּבְּבֵנוּ: שְׁמַחוּ בִיהוָה וְגִילוּ צְדִיקִים
 וְהִרְנִינוּ כָּל יִשְׂרָאֵל:

מזמור - מא

למנצח מזמור לדוד: אשרי משביל אל דל ביום רעה ימלטהו
 יהוה: יהוה ישמרהו ויחיהו יאשר (ואשר) בארץ ואל תתנהו
 בנפש איביו: יהוה יסעדנו על ערש דוי כל משכבו הפכת
 בחליו: אני אמרתי יהוה חנני רפאה נפשי כי חטאתי לך: אויבי
 יאמרו רע לי מתי ימות ואבד שמו: ואם בא לראות שוא ידבר
 לבו יקבץ און לו יצא לחוץ ידבר: יחד עלי יתלחשו כל שנאי
 עלי יחשבו רעה לי: דבר בליעל יצוק בו ואשר שכב לא יוסיף
 לקום: גם איש שלומי אשר בטחתי בו אוכל לחמי הגדיל עלי
 עקב: ואתה יהוה חנני והקימני ואשלמה להם: בזאת ידעתי כי
 חפצת בי כי לא יריע איבי עלי: ואני בתמי תמכת בי ותציבני
 לפניך לעולם: ברוך יהוה אלהי ישראל מהעולם ועד העולם
 אמן ואמן:

מזמור - מב

למנצח משביל לבני קרח: באיל תערג על אפיקי מים בן נפשי
 תערג אליך אלהים: צמאה נפשי לאלהים לאל חי מתי אבוא
 ואראה פני אלהים: היתה לי דמעת ללחם יומם וכלילה באמר
 אלי כל היום איה אלהיך: אלה אצברה ואשפכה עלי נפשי כי
 אעבר בסף אדדם עד בית אלהים בקול רנה ותודה המון חוגג:
 מה תשתוחחי נפשי ותהמי עלי הוחילי לאלהים כי עוד אודנו
 ישועות פניו: אלהי עלי נפשי תשתוחח על כן אצברה מארץ
 ירדן וחרמונים מהר מצער: תהום אל תהום קורא לקול צנוריה
 כל משבריה וגליה עלי עברו: יומם יצוה יהוה חסדו ובלילה
 שירה (שירו) עמי תפלה לאל חי: אומרה לאל סלעי למה

שְׂבַחְתָּנִי לָמָּה קָדַר אֱלֹהֶיךָ בְּלַחֵץ אוֹיֵב: בְּרָצַח בְּעַצְמוֹתַי חֲרַפּוֹנִי
צוֹרְרֵי בְּאִמְרָם אֵלַי כֹּל הַיּוֹם אֵימָה אֱלֹהֶיךָ: מַה תִּשְׁתַּחֲוֶה נַפְשִׁי
וּמַה תִּתְהַמֵּי עָלַי הוֹחִילִי לְאֱלֹהִים בִּי עוֹד אוֹדְנֵנוּ יְשׁוּעַת פָּנָי וְאֱלֹהֵי:

מזמור - נט

לְמַנְצַח אֵל תִּשְׁחַת לְדוֹד מִכְתָּם בְּשִׁלַּח שְׂאוּל וַיִּשְׁמְרוּ אֶת הַבַּיִת
לְהַמִּיתוֹ: הֲצִילֵנִי מֵאֹיְבֵי אֱלֹהֵי מַמְתְּקוֹמָמִי תִשְׁגָּבֵנִי: הֲצִילֵנִי
מִפְּעָלֵי אֲוֹן וּמֵאֲנָשֵׁי דָמִים הוֹשִׁיעֵנִי: בִּי הִנֵּה אָרְבוּ לְנַפְשִׁי יְגוּרוּ
עָלַי עֲזִים לֹא פִשְׁעֵי וְלֹא חֲטָאתֵי יִהְיוּ: בְּלִי עוֹן יְרוּצוֹן וַיְפֹנְנוּ
עוֹרָה לְקַרְאתִי וּרְאָה: וְאַתָּה יְהוָה אֱלֹהִים צְבָאוֹת אֱלֹהֵי יִשְׂרָאֵל
הַקִּיְצָה לִפְקֹד כָּל הַגּוֹיִם אֵל תַּחֲן כָּל בְּגֵדֵי אֲוֹן סְלָה: יִשׁוּבוּ
לְעָרֵב יִהְמוּ כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: הִנֵּה יִבְיַעוֹן בְּפִיהֶם חֲרָבוֹת
בְּשִׁפְתוֹתֵיהֶם בִּי מִי שִׁמְעֵ: וְאַתָּה יְהוָה תִּשְׁחַק לָמוֹ תִלְעַג לְכָל
גּוֹיִם: עֲזֹ אֱלֹהֶיךָ אֲשַׁמְרָה בִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי: אֱלֹהֵי חֶסֶד (חֶסֶדִי)
יִקְדָּמֵנִי אֱלֹהִים יִרְאֵנִי בְּשׁוֹרְרֵי: אֵל תִּהְרַגֶם פֶּן יִשְׁכַּחוּ עַמִּי הַנִּיעְמוּ
בְּחִילֶךָ וְהוֹרִידֵמוּ מִגִּבּוֹרֵי אֲדָנֶי: חֲטָאת פִּימוֹ דָּבַר שִׁפְתֵימוֹ וַיִּלְכָּדוּ
בְּגֵאוֹנָם וּמֵאֲלֹהֵי וּמִכַּחַשׁ יִסְפְּרוּ: כִּלְהַ בַּחֲמָה כִּלְהַ וַאֲיַנְמוּ וַיִּדְעוּ
בִּי אֱלֹהִים מִשֵּׁל בִּיִּעֲקֹב לְאַפְסֵי הָאָרֶץ סְלָה: וַיִּשׁוּבוּ לְעָרֵב יִהְמוּ
כַּכֶּלֶב וַיִּסּוּבְבוּ עִיר: הִמָּה יְנוּעוֹן (יְנִיעוֹן) לֶאֱכֹל אִם לֹא יִשְׁבְּעוּ
וַיִּלְיֵנוּ: וְאֲנִי אֲשִׁיר עֲזָךְ וְאֶרְנֶן לְבַקֵּר חֶסֶדֶךָ בִּי הֵייתָ מִשְׁגָּב לִי
וּמְנוֹס בְּיוֹם צָר לִי: עֲזֵי אֱלֹהֶיךָ אֲזַמְרָה בִּי אֱלֹהִים מִשְׁגָּבֵי אֱלֹהֵי
חֶסֶדִי:

מזמור - עז

לְמַנְצַח עַל יְדִיתוֹן (יְדוּתוֹן) לְאַסָּף מְזִמּוֹר: קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים
וְאַצְעָקָה קוֹלִי אֵל אֱלֹהִים וְהֶאֱזִין אֵלַי: בְּיוֹם צָרְתִי אֲדָנִי דָרְשֵׁתִי

יְדֵי לִילָה נִגְרָה וְלֹא תִפּוּג מֵאַנָּה הַנְּחַם נַפְשִׁי: אֲזַכְּרָה אֱלֹהִים
וְאֶהְמֶיָה אֲשִׁיחָה וְתַתְּעִטֶף רוּחִי סֶלָה: אֲחַזֶּתֶ שְׁמֵרוֹת עֵינַי
נִפְעַמְתִּי וְלֹא אֲדַבֵּר: חֲשַׁבְתִּי יָמִים מִקֶּדֶם שָׁנוֹת עוֹלָמִים: אֲזַכְּרָה
נִגְיַנְתִּי בַלִּילָה עִם לִבִּי אֲשִׁיחָה וַיַּחַפֵּשׁ רוּחִי: הֲלַעוֹלָמִים יִזְנַח
אֲדַנִּי וְלֹא יִסִּיף לְרִצּוֹת עוֹד: הָאֶפֶס לְנִצָּחַ חֲסִדוֹ גָּמַר אִמְרוּ לְדָר
וְדָר: הֲשִׁכַח חַנּוּת אֵל אִם קַפֵּץ בָּאֵף רַחֲמָיו סֶלָה: וְאִמְרוּ חֲלוֹתַי
הִיא שָׁנוֹת יָמִין עֲלִיוֹן: אֲזַכִּיר (אֲזַכּוֹר) מַעֲלָלֵי יְהוָה כִּי אֲזַכְּרָה מִקֶּדֶם
פְּלֹאֵה: וְהִגִּיתִי בְּכָל פְּעֻלָּה וּבַעֲלִילוֹתַי אֲשִׁיחָה: אֱלֹהִים בִּקְדֹשׁ
דְּרָכָה מִי אֵל גָּדוֹל בְּאֱלֹהִים: אֶתָּה הָאֵל עֲשֵׂה פְלֹא הוֹדְעֶת בְּעַמִּים
עֲזָה: גְּאֻלַּת בְּזִרוּעַ עַמָּךְ בְּנֵי יַעֲקֹב וַיּוֹסֶף סֶלָה: רְאוּהָ מַיִם אֱלֹהִים
רְאוּהָ מַיִם יַחִילוּ אֵף יִרְגְּזוּ תַהֲמוֹת: זָרְמוּ מַיִם עֲבוֹת קוֹל נִתְּנוּ
שְׁחָקִים אֵף חֲצֻצִיךָ יִתְהַלְכוּ: קוֹל רַעֲמָה בַּגִּלְגָּל הָאִירוּ בְּרִקִּים
תַּבַּל רְגֵזָה וְתַרְעֵשׂ הָאָרֶץ: בְּיַם דְּרָכָה וּשְׁבִילֶיךָ (וּשְׁבִילֶךָ) בְּמַיִם
רַבִּים וְעַקְבוֹתֶיךָ לֹא נִדְּעוּ: נַחֲיֵת כְּצֹאֵן עַמָּךְ בֵּיד מֹשֶׁה וְאַהֲרֹן:

מזמור - צ

תַּפְּלָה לְמֹשֶׁה אִישׁ הָאֱלֹהִים אֲדַנִּי מְעוֹן אֶתָּה הָיִיתָ לָנוּ בְּדָר וְדָר:
בְּטָרֶם הָרִים יִלְדוּ וְתַחֲוֹלֵל אֶרֶץ וְתַבַּל וּמַעוֹלָם עַד עוֹלָם אֶתָּה
אֵל: תָּשֵׁב אֲנוֹשׁ עַד דָּכָא וְתֹאמַר שׁוּבוּ בְנֵי אָדָם: כִּי אֵלֶּף שָׁנִים
בְּעֵינַיֶךָ כְּיוֹם אֶתְמוֹל כִּי יַעֲבֹר וְאֲשִׁמּוֹרָה בַלִּילָה: זָרַמְתָּם שָׁנָה
יָהִיו בְּבִקְרָה פְּחָצִיר יַחֲלֶף: בְּבִקְרָה יִצִּיץ וְחֲלֶף לְעָרֵב יְמוּלֵל וַיִּבֶשׁ:
כִּי כְלִינוּ בְּאֶפֶד וּבַחֲמַתָּה נִבְהַלְנוּ: שֵׁת (שֵׁתָה) עֹנֵתִינוּ לְנִגְדָּה
עַל־מִנּוּ לְמֵאוֹר פָּנֶיךָ: כִּי כָל יְמֵינוּ פָּנוּ בְּעִבְרַתָּה פְלִינוּ שָׁנִינוּ כְּמוֹ
הֶגְהָה: יְמֵי שָׁנוֹתֵינוּ בָּהֶם שִׁבְעִים שָׁנָה וְאִם בְּגִבּוֹרֵת שְׁמוֹנִים שָׁנָה
וְרַהֲבָם עָמַל וְאָוֶן כִּי גַז חִישׁ וַנִּעְפָּה: מִי יוֹדַע עִז אֶפֶד וּכְיִרְאֵתָה
עִבְרַתָּה: לְמַנּוֹת יְמֵינוּ כִּן הוֹדַע וְנָבֵא לְבַב חֲכָמָה: שׁוּבָה יְהוָה

עד מְתֵי וְהִנָּחם עַל עֲבֹדֶיךָ: שִׁבְעֵנוּ בַּבֶּקֶר חֲסִדֶךָ וְנִרְנָנָה וְנִשְׁמָחָה
בְּכָל יְמֵינוּ: שִׁמְחָנוּ בְּיָמוֹת עֲנִיתָנוּ שָׁנוֹת רְאִינוּ רָעָה: יִרְאֶה אֶל
עֲבֹדֶיךָ פֶּעֱלָךְ וְהִדְרֶךְ עַל בְּנֵיהֶם: וַיְהִי נָעַם אֲדֹנָי אֱלֹהֵינוּ עָלֵינוּ
וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָה עָלֵינוּ וּמַעֲשֵׂה יָדֵינוּ כּוֹנְנָהוּ:

מזמור - קה

הוֹדוּ לַיהוָה קְרָאוּ בְּשִׁמּוֹ הוֹדִיעוּ בְּעַמִּים עֲלִילוֹתָיו: שִׁירוּ לוֹ
זְמֵרוּ לוֹ שִׁיחוּ בְּכָל נַפְלְאוֹתָיו: הִתְהַלְלוּ בְּשֵׁם קְדֹשׁוֹ יִשְׁמַח לֵב
מִבְּקָשֵׁי יְהוָה: דְּרָשׁוּ יְהוָה וְעִזּוּ בְּקִשׁוֹ פָּנָיו תִּמְיֵד: זְכְרוּ נַפְלְאוֹתָיו
אֲשֶׁר עָשָׂה מִפְתִּיּוֹ וּמִשְׁפָּטֵי פִּיו: זֶרַע אֲבָרָהֶם עֲבָדוּ בְּנֵי יַעֲקֹב
בַּחִירָיו: הוּא יְהוָה אֱלֹהֵינוּ בְּכָל הָאָרֶץ מִשְׁפָּטָיו: זָכַר לְעוֹלָם
בְּרִיתוֹ דָּבָר צִוָּה לְאַלְפֵי דוֹר: אֲשֶׁר כָּרַת אֶת אֲבָרָהֶם וּשְׁבוּעָתוֹ
לְיִשְׁחָק: וַיַּעֲמִידֶה לְיַעֲקֹב לְחֹק לְיִשְׂרָאֵל בְּרִית עוֹלָם: לֵאמֹר לָךְ
אֶתֵּן אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן חֹבֵל נַחֲלַתְכֶם: בְּהִיוֹתֶם מְתֵי מִסְפָּר כַּמַּעֲט
וְגָרִים בָּה: וַיִּתְהַלְכוּ מִגּוֹי אֶל גּוֹי מִמַּמְלָכָה אֶל עַם אֲחֵר: לֹא הִנִּיחַ
אָדָם לְעִשְׁקָם וַיִּזְכַּח עֲלֵיהֶם מְלָכִים: אֵל תִּגְעוּ בְּמִשְׁיחֵי וּלְנִבְיָאֵי
אֵל תִּרְעוּ: וַיִּקְרָא רָעַב עַל הָאָרֶץ כָּל מִטָּה לָחֵם שָׁבַר: שָׁלַח
לְפָנֵיהֶם אִישׁ לְעֹבֵד נִמְכָּר יוֹסֵף: עָנּוּ בַּכֶּבֶל רִגְלָיו (רִגְלוֹ) בְּרִזָּל
בָּאָה נִפְשׁוֹ: עַד עַת בֹּא דְבָרוּ אִמְרַת יְהוָה צְרַפְתָּהוּ: שָׁלַח מְלֹךְ
וַיִּתִּירָהוּ מִשָּׁל עַמִּים וַיִּפְתַּחְהוּ: שָׁמוּ אֲדוֹן לְבֵיתוֹ וּמִשָּׁל בְּכָל
קַנְיָנוּ: לְאַסֹּר שָׁרָיו בְּנִפְשׁוֹ וּזְקַנְיוֹ יַחֲבֹם: וַיָּבֹא יִשְׂרָאֵל מִצְרַיִם
וַיַּעֲקֹב גַּר בְּאֶרֶץ חָם: וַיִּפֹּר אֶת עַמּוֹ מֵאֵד וַיַּעֲצֵמָהוּ מִצְרַיִם: הִפְדָּ
לָבָם לְשֵׁנָא עַמּוֹ לְהִתְנַבֵּל בְּעֲבָדָיו: שָׁלַח מִשָּׂה עֲבָדוֹ אֶהֱרֹךְ אֲשֶׁר
בָּחַר בּוֹ: שָׁמוּ בָם דְּבָרֵי אֲתוֹתָיו וּמִפְתִּים בְּאֶרֶץ חָם: שָׁלַח חֲשָׁד
וַיַּחֲשֶׁד וְלֹא מָרוּ אֶת דְּבָרוֹ (דְּבָרוֹ): הִפְדָּ אֶת מִימֵיהֶם לָדָם וַיָּמַת
אֶת דְּגַתָם: שָׁרַץ אֶרֶץ צַפְרָדַיִם בַּחֲדָרֵי מְלָכֵיהֶם: אָמַר וַיָּבֹא

ערב פנים בכל גבולם: נתן גשמייהם ברוך אש להבות בארצם:
 ויך גפנם ותאנתם וישבר עץ גבולם: אמר ויבא ארבה וילק ואין
 מספר: ויאכל כל עשב בארצם ויאכל פרי אדמתם: ויך כל בכור
 בארצם ראשית לכל אונם: ויוציאם בכסף וזהב ואין בשבטיו
 כושל: שמח מצרים בצאתם כי נפל פחדם עליהם: פרוש ענן
 למסוד ואש להאיר לילה: שאל ויבא שלו ולחם שמים ישביעם:
 פתח צור ויזובו מים הלכו בציות נהר: כי זכר את דבר קדשו את
 אברהם עבדו: ויוצא עמו בששון ברנה את בחיריו: ויתן להם
 ארצות גוים ועמל לאמים יירשו: בעבור ישמרו חקיו ותורתיו
 ינצרו הללויה:

מזמור - קלז

על נהרות בכל שם ישבנו גם בכינו בזכרנו את ציון: על
 ערבים בתוכה תלינו בנרותינו: כי שם שאלונו שובינו דברי
 שיר ותוללינו שמחה שירו לנו משיר ציון: איך נשיר את שיר
 יהוה על אדמת נכר: אם אשכחך ירושלים תשפח מיני: תדבק
 לשוני לחכי אם לא אזכרכי אם לא אעלה את ירושלים על ראש
 שמחתי: זכר יהוה לבני אדם את יום ירושלים האמרים ערו ערו
 עד היסוד בה: בת בכל השדודה אשרי שישלם לך את גמולך
 שגמלת לנו: אשרי שיאחז ונפץ את עלליך אל הפלע:

מזמור - קנ

הללויה הללו אל במקדשו הללוהו ברקיע עזו: הללוהו בגבורתיו
 הללוהו ברב גדלו: הללוהו בתקע שופר הללוהו בגבל וכנור:
 הללוהו בתוף ומחול הללוהו במנים ועוגב: הללוהו בצלצלי
 שמע הללוהו בצלצלי תרועה: כל הנשמה תהלל יה הללויה:

הספר לזכות לזכרון עולם לכבוד ולעילוי נשמות

אימי מורתי חוה בת לאה אלזה וחיים ז"ל

אבי מורי ישעיהו בן רבקה חנה ויואל ז"ל

דודי יעקב בן רבקה חנה ויואל ז"ל

חמי ד"ר יעקב בן ליזה ושמעון ז"ל

ולכל נשמות משפחתי לאורך כל הדורות

בנימין בן שמחה ז"ל

מרים בת עיישה ז"ל

שלמה בן מרים ז"ל

סימה בת מרים ז"ל

שמעון בן שמחה הכהן ז"ל

אסתר בת חנה ז"ל

שלמה בן אסתר ז"ל

סגן יואב שרון בן עדה ודניאל הי"ד ז"ל

ולעילוי כל הנשמות שנפטרו מאז בריאת העולם

רוח השם תניחם בגן עדן.

לכבוד כל נשמות הצדיקים. לעילוי נשמת כל הנשמות

שנהרגו על קידוש השם בכל הדורות.

וכל הנשמות שנרצחו בשואה וכל נשמות חללי צה"ל ולוחמי

המחתרות. ועבור כל הנשמות הנדחות שאין להם מי שיגיד

קדיש עליהם וכל הנשמות שנפטרו ללא ילדים

תנצב"ה

ברכות לראש משביר

ליהודי החפץ בעילום שמו

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים תעמוד לכל הברכות בגשמיות וברוחניות למזכה הרבים שתתם להוצאת הספר ורוצה בעילום שמו. והקב"ה יברך אותו ואת כל בני ביתו באריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה. הצלחה וס"ד בכל מכל כל בגשמיות וברוחניות. נחת חסידי מכל יוצאי חלציו. בני חיו מזוני רווחי ובכולם רווחי. עשירות גדולה וימשיך לזכות הרבים אלפי פעמים יותר לכבוד השם יתברך ויזכה לקבל פני משיח עכשיו.

הספר לזכות לזכרון עולם לכבוד ולעילוי נשמות

מיכאל בן דוד ואינה ליבשיץ ז"ל

נחום בן יצחק וחיה יוזפוביץ' ז"ל

חיה בת יעקב יוזפוביץ' ז"ל

יצחק בן נחום יוזפוביץ' ז"ל

לאה בת יעקב ושרה ריבה גלושקוב ז"ל

הירש בן לייזר ברודצקי ז"ל

תנצב"ה

ולזכות

נעמי בת אירה וגרשון וניצן בן אורה ומרדכי

שיזכו לברכת השם יתברך אשר ברא ששון ושמחה, חתן וכלה, גילה רינה, דיצה וחדווה, אהבה ואחוה, ושלוש ורעות, מהרה ה' אלקינו ישמע בערי יהודה ובחוצות ירושלים, קול ששון וקול שמחה, קול חתן וקול כלה, קול מצהלות חתנים מחופתם, ונערים ממשחה נגינתם. לבנין עדי עד ויזכו לברכת הי"ת ישמח רעים האהובים, כשמחך יצריך בגן עדן מקדם. אריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה בני חיי ומזוני ובכולם רווחי בני ובנות שיעשו נחת חסידי לבוראם ולהוריהם.

ברכות לראש משביר ליהודי החפץ בעילום שמו

יהי רצון שזכות זיכוי הרבים תעמוד לכל הברכות בגשמיות וברוחניות למזכה הרבים שתתקן להוצאת הספר ורוצה בעילום שמו. והקב"ה יברך אותו ואת כל בני ביתו באריכות ימים ושנים טובות מתוך בריאות איתנה. הצלחה וס"ד בכל מכל כל בגשמיות וברוחניות. נחת חסידי מכל יוצאי חלציו. בניי חייו מזוני רווחי ובכולם רווחי. עשירות גדולה וימשיך לזכות הרבים אלפי פעמים יותר לכבוד השם יתברך ויזכה לקבל פני משיח עכשיו.

הספר לזכות, לזכרון עולם, לכבוד ולעילוי הנשמות זכרונם לברכה

המקובל האלוקי רבי משה חיים לוצטו זצוק"ל
הצדיק הרב חיים כהן בן בלנקה (החלבן)
הצדיק עזרא אברהם בן קלרה רבקה
הצדקת בלנקה בת רחל

אברהם ברוך יוסף בן חוה
תמרה גירון בת חוה
בכור בן חוה
ציפורה עבודי בת יפה
יעקב בן מרדכי
אנטואנט בת לטיפה
מרדכי בן חוה
מירים מרצדס בת יוכבד
אליהו בן חוה
בידה בת שמחה
אברהם בנבנישתי בן רוזה
אסתר מג'אר בת טובה
שאול שלום בן סוליקה
אסתר מג'אר בת שלמה
אשר בן יוכבד

משה עבודי בן לולו ורחמים
פורטונה ישראל בת ג'ויה
רחמים עבודי בן אברהם
ג'ויה בת חוה
אברהם עבודי בן חוה
ליאורה בת אסתר
משה אברהם יוסף בן אסתר
פלורה עבודי בת טובה
סימן טוב מג'אר בן כוכבה
טובה פרץ בת חוה
דוד מג'אר בן אסתר
לולו עבודי בת מסעודה
סלומון שלמה כהן בן חוה
מסעודה בת חוה

יוכבד גרון בת שמחה
ציפורה בת טובה
שמחה בת חוה
סולטנה בת חוה
אליהו בן בלנקה
פנינה דונה בת בלנקה
רוזה יוסף בת אסתר
אהרון בן שרה
אסתר יוסף בת חוה
שי בן חנה
בואנה טובה מג'אר בת חוה
מנשה בן צ'חלה
ברטה בת אסתר
יוסף גרון בן תמרה
סטריה כוכבה בת אסתר

תנצב"ה

לע"נ מספר תורמים
של ארגון ברית יוסף יצחק
שהלכו לעולמם

הת' יצחק ב"ר יהודה הכהן מרקוביץ' ז"ל

אילנה בת יעל ז"ל

רבי עקיבא הרנפלד

בן הרב שמואל גאב"ד מטרסדוף זצ"ל

הרה"ח אריאל בן ניסן ומלכה צדיק ז"ל

תנצב"ה